Matei Basarab



Îndreptarea Legii cu Dumnezeu
sau
Pravila Mare

Târgoviște 1652

ADUNAREA IZVOARELOR VECHIULUI DREPT ROMÎNESC SCRIS
VII

ÎNDREPTAREA LEGII

1652

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
1962

Ediția a fost întocmită de
COLECTIVUL DE DREPT VECHI ROMÎNESC
condus de

| ACADEMICIAN ANDREI RĂDULESCU |

și format din

VASILE GRECU, GHEORGHE CRONȚ, CONSTANTIN TEGĂNEANU, ANIBAL TEODORESCU, RADU DIMIU, OVID SACHELARIE, GHEORGHE NICOLAIASA, ALEXANDRU COSTIN, VINTILĂ GAFTOESCU. ANICUȚA POPESCU, MIRCEA M. SADOVEANU, GH. VLĂDESCU-RĂCOASA

INTRODUCERE

Situaţia economică, socială şi politică a Ţării Romîneşti în prima jumătate a secolului al XVII-lea

Economia Ţării Romîneşti în prima jumătate a secolului al XVII-lea păstra încă unele trăsături ale economiei naturale. Principalele ramuri de producţie erau agricultura şi creşterea vitelor, cele mai întinse suprafeţe cultivate aparţinînd boierilor şi mănăstirilor care foloseau munca ţăranilor aserviţi. Dezvoltarea forţelor de producţie a determinat însă o mai accentuată lărgire a legăturilor domeniilor feudale cu piaţa [1].

În această perioadă se adînceşte procesul acaparării pămînturilor ţărăneşti de către boierime în frunte cu domnul şi de către mănăstiri. Tot în această perioadă se statorniceşte definitiva legare a ţăranilor de glie. Aşezămîntul lui Mihai Viteazul a fost expresia oficială a aservirii ţărănimii. Acest act a fost urmarea transformărilor economice din secolul al XVI-lea [2]. El este consecinţa lărgirii rezervei feudale şi a necesităţii feudalilor de a-şi asigura forţa de muncă prin interzicerea strămutării ţăranilor [3]) care ajung la o supunere din ce în ce mai mare către boieri, devenită cu timpul o „adevărată robie" [4].

Intensificarea relaţiilor marfă-bani şi dezvoltarea schimbului au avut ca rezultat reorganizarea domeniilor feudale în vederea producţiei de mărfuri, deoarece boierii şi mănăstirile desfăşurau şi unele activităţi comerciale. Pentru intensificarea exploatării, feudalii şi-au asigurat sprijinul aparatului de stat. Acte domneşti din prima jumătate a secolului al XVII-lea atestă intervenţia frecventă a domnului în sprijinul feudalilor, prin confirmarea proprietăţilor acestora dobîndite cu silnicie de la ţărani, prin luarea de măsuri represive faţă de ţăranii rezistenţi ori fugari [5] şi uneori chiar prin practicarea

---

[1]) Şt. Ştefănescu, *Evoluţia proprietăţii feudale în Ţara Romînească pînă în secolul al XVII-lea*, în „Studii", an. XI (1958), nr. 1, p. 62.

[2]) P. P. Panaitescu, *Dreptul de strămutare al ţăranilor în ţările romîne (pînă la mijlocul secolului al XVII-lea)*, în *Studii şi materiale de istorie medie*, vol. I, Buc., 1956, p. 102.

[3]) Şt. Ştefănescu, *Elemente comune de civilizaţie feudală în ţările romîne şi Rusia: procesul legării de glie a ţăranilor la sfîrşitul secolului al XVI-lea*, în „Studii", an. XII (1959), nr. 2, p. 89—90.

[4]) A. D. Xenopol, *Istoria romînilor din Dacia Traiană*, vol. VI, ed. a III-a, Buc., 1927, p. 144.

[5]) Caracteristice în acest sens sînt, spre exemplu, actele domneşti din 8 mai 1619, 10 iunie 1622 şi 27 aprilie 1625, publicate în colecţia *Documente privind istoria Romîniei*, B, XVII, vol. III, p. 361; vol. IV, p. 146 şi 506.

bătăii în divan pentru intimidarea țăranilor care chemau în judecată pe feudali [1]).

Rezistența țăranilor împotriva aservirii feudale s-a manifestat, nu numai prin fuga de pe moșie, ci și prin distrugerea actelor feudale de proprietate [2]), prin atacuri împotriva boierilor [3]) și mănăstirilor și mai ales prin ceea ce documentele numesc „ridicarea satelor pentru slobozenie", această mișcare socială fiind forma caracteristică a rezistenței țărănimii de la începutul secolului al XVII-lea [4]). Lupta țăranilor pentru răscumpărarea din rumînie și fuga de pe moșie au luat un caracter atît de grav, încît Matei Basarab s-a văzut nevoit la 1633 să înlesnească eliberarea unor categorii de rumîni și să fixeze o prescripție mai scurtă pentru urmărirea rumînilor fugari. Consacrînd totuși dreptul feudalilor de a urmări pe țăranii fugari timp de patru ani, măsura luată de Matei Basarab nu poate fi caracterizată decît ca o nouă legare de glie a țăranilor de pe domeniile feudale [5]). „Îndreptarea legii" din 1652, deși se bazează pe dispoziții luate din dreptul bizantin, consfințește și ea caracterul general al interzicerii strămutării țăranilor dependenți.

Dezvoltarea tîrgurilor și orașelor a fost frînată de nefasta dominație otomană care a stînjenit dezvoltarea întregii economii a Țării Romînești. Economia orășenească din această perioadă avea un aspect semi-agrar. Mulți orășeni se ocupau în același timp cu agricultura, cu creșterea vitelor și cu meșteșugurile. Boierii și mănăstirile posedau în orașe prăvălii proprii pentru desfacerea produselor lor agricole și meșteșugărești, bucurîndu-se în general de privilegii domnești pentru desfășurarea comerțului lor. Se constată însă că dezvoltarea forțelor de producție a continuat să adîncească procesul separării meșteșugurilor de agricultură. Desprinse din meșteșugurile casnice, meșteșugurile profesionale s-au diferențiat treptat, oglindind diviziunea socială a muncii [6]), care formează „baza generală a oricărei producții de mărfuri" [7]). Producînd și pentru piață, adică devenind producători de mărfuri, mulți meșteșugari din orașe aveau prăvălii și magazii proprii sau își desfăceau produsele în bazaruri, care constituiau piețe permanente. Vînzînd ei înșiși produsele lor, unii meșteșugari erau în același timp producători și negustori, ceea ce explică faptul caracteristic că, în general, actele din secolul al XVII-lea nu fac deosebire între negustori și meșteșugari.

Pe lîngă atelierele meșteșugărești, economia Țării Romînești din prima jumătate a secolului al XVII-lea a cunoscut și primele începuturi de industrie

---

[1]) Vezi actele domnești din 18 mai 1622 și 22 aug. 1625 (*Doc. priv. ist. Rom.*, vol. IV, p. 131—134 și 555).

[2]) Sînt concludente în acest sens actele domnești din 15 martie 1607, 9 iunie 1612, 25 mai 1613, 27 aprilie 1615, 10 nov. 1620 (*ibidem*, vol. I, p. 251—252; vol. II, p. 84—85, 194—195, 385; vol. III, p. 613—614).

[3]) De ex. actul domnesc din 28 mai 1610 (*ibidem*, vol. I, p. 475—477).

[4]) Expresive sînt în această privință actele domnești din 19 apr. 1603, 27 mai 1603, 3 sept. 1605, 19 mai 1608, 19 aug. 1610, 5 apr. 1611, 13 dec. 1611 (*ibidem*, vol. I, p. 78—79, 89, 194—195, 308—311, 484—485; vol. II, p. 2, 33).

[5]) P. P. Panaitescu, *art. cit.*, p. 107—108.

[6]) L. Lehr. *Dezvoltarea economică a orașelor din Țara Romînească în anii 1501—1650*, în *Studii și referate privind istoria Romîniei*, vol. I, Buc., 1954, p. 663—683; Șt. Olteanu, *Meșteșugurile în București în secolele XVI și XVII*, în „Studii", an. XII (1959), nr. 5, p. 71—112.

[7]) K. Marx, *Capitalul*, vol. I, ed. a IV-a, Buc., Ed. politică, 1960, p. 369. Vezi și V. I. Lenin, *Opere complete*, vol. 3, ed. a II-a, Buc., Ed. politică, 1961, p. 21.

cu caracter manufacturier. Însuşi Matei Basarab a înfiinţat o sticlărie şi o moară „făcătoare de hîrtie“ [1]). Datorită dezvoltării meşteşugurilor, a fost înviorată exploatarea minelor de aramă şi iniţiată, tot de către Matei Basarab, exploatarea fierului, intensificîndu-se totodată şi exploatarea sării [2]). Feudalii se simţeau atraşi spre asemenea izvoare de bogăţie, iar domnia le considera un nou mijloc pentru sporirea veniturilor ei.

În prima jumătate a secolului al XVII-lea desfacerea produselor avea şi caracterul activităţilor comerciale propriu-zise, adică existau şi negustori ca elemente intermediare între producători şi consumatori. Ca şi meşteşugarii, negustorii aveau dughene şi pivniţe ocupînd uliţe întregi. Mulţi dintre negustori proveneau din rîndurile meşteşugarilor care se dedicau profesiunii comerciale. Fără să prevadă dispoziţii speciale privitoare la meşteşugari şi negustori, „Îndreptarea legii“ cuprinde reglementări care au asigurat şi acestor categorii sociale dezvoltarea activităţii lor, prin măsuri generale pentru ocrotirea proprietăţii şi veniturilor, pentru statornicirea condiţiilor zălogului şi ale depozitului şi pentru interzicerea cametei şi pedepsirea falsificatorilor de bani.

Unii meşteşugari şi negustori s au înstărit, achiziţionînd livezi, vii, grădini şi stupine, după cum atestă actele orăşeneşti de vînzare-cumpărare din prima jumătate a secolului al XVII-lea. Aceste acte dovedesc totodată că în rîndurile meşteşugarilor şi negustorilor se accentuase inegalitatea de avere. O asemenea diferenţiere materială a făcut posibilă pătrunderea elementelor meşteşugăreşti şi negustoreşti înstărite în aparatul administrativ de stat şi în conducerea oraşelor. Faptul explică şi începuturile organizării profesionale în frăţii, aceste prime asociaţii transformîndu-se apoi în bresle [3]).

Datorită grelelor sarcini fiscale ce apăsau asupra lor, precum şi din cauza concurenţei străinilor, meşteşugarii şi negustorii deveniră elemente active în mişcările sociale orăşeneşti, sustrăgîndu-se de la plata dărilor şi participînd la răscoale [4]). Pentru această perioadă este important mai cu seamă faptul că elementele orăşeneşti au fost active şi în lupta pentru izbînda limbii romîne în administraţie, în literatură şi în biserică, apariţia în limba romînă, la 1652, a « Îndreptării legii » fiind determinată şi de aceste noi forţe sociale.

Pe lîngă negustorii romîni, documentele atestă frecvenţa sporită a negustorilor greci şi a cămătarilor turci. Comerţul cu vite, cereale, miere, ceară, lemne şi sare, destinat aprovizionării turcilor, se găsea în mare măsură în mîinile grecilor; unii dintre aceştia, prin cumpărarea de moşii şi prin înrudiri, au pătruns în rîndurile boierimii şi au acaparat numeroase dregătorii. Marii vistieri îndeosebi s-au recrutat multă vreme numai din rîndurile grecilor [5]). Conflictele dintre aceste elemente şi pămînteni au dat o amploare sporită mişcărilor sociale prin lupta împotriva străinilor aşezaţi în ţară.

---

[1]) M. Popescu, *Fabricile de hîrtie ale lui Matei Basarab*, în „Revista istorică romînă“, an. VII (1937), p. 384—388.

[2]) A. Ilieş, *Ştiri în legătură cu exploatarea sării în Ţara Romînească pînă în veacul al XVIII-lea*, în *Studii şi materiale de istorie medie*, vol. I, Buc., 1956, p. 154—194.

[3]) Şt. Olteanu, *op. cit.*, p. 108—109.

[4]) *Ibidem*, p. 109—110. Pentru jumătatea a doua a secolului al XVII-lea şi începutul secolului al XVIII-lea, vezi N. Iorga, *Studii şi documente*, vol. V, Buc., 1903, p. 340—346.

[5]) *Doc. priv. ist. Rom.*, B, XVII, vol. IV, p. IV.

Lupta între boierimea băştinaşă şi cea grecească, luptă mereu amintită în cronici şi în numeroase acte din secolul al XVII-lea, nu trebuie însă înţeleasă ca o rivalitate între două popoare sau între reprezentanţii a două limbi — cum obişnuia să o prezinte istoriografia burgheză, sub influenţa prejudecăţilor naţionalist-şovine — ci a fost de fapt o luptă a păturilor privilegiate din ţară împotriva celor veniţi din afară şi care le periclitau situaţia. Numai aşa se poate explica de ce numeroşi greci, intraţi mai de mult în rîndurile boierimii, au devenit apărătorii privilegiilor băştinaşilor împotriva noilor veniţi. Domnia lui Matei Basarab în Ţara Romînească corespundea tocmai acestei acţiuni de autoapărare a boierimii privilegiate.

Cămătăria s-a practicat mai ales de către turci şi greci, dar şi de către unii orăşeni băştinaşi, precum şi de către boieri şi mănăstiri, existenţa cametei fiind caracteristică perioadei istorice în care predomina mica producţie de mărfuri [1]). Documentele atestă existenţa zarafilor şi practica împrumuturilor cu dobîndă, urmate uneori de deposedarea datornicilor neplatnici de pămînturile lor.

Dominaţia otomană asupra Ţării Romîneşti s-a înăsprit în prima jumătate a secolului al XVII-lea prin dublarea haraciului. De la 65 000 de taleri, sumă cerută în 1593 lui Mihai Viteazul, tributul s-a ridicat la 130 000 de taleri în timpul domniei lui Matei Basarab [2]). Pe lîngă tribut, turcii mai cereau numeroase plocoane, mucarerul, contribuţii pentru necesităţile campaniilor lor şi altele. Sub dominaţia turcească Ţara Romînească suporta şi un regim comercial înrobitor, locuitorii fiind obligaţi să-şi vîndă produsele turcilor la preţuri fixate de aceştia. Una din urmările directe ale dominaţiei turceşti a fost faptul că, pentru a face faţă obligaţiilor fiscale sporite, mulţi ţărani liberi au fost nevoiţi să zălogească şi să-şi înstrăineze pămînturile, neputînd obţine numai din desfacerea produselor pe piaţă sumele de bani necesare pentru plata dărilor. Urmarea directă a fiscalităţii excesive şi a dominaţiei turceşti a fost distrugerea proprietăţii mici [3]). Documentele din această perioadă atestă creşterea numărului tranzacţiilor pe bază monetară şi chiar prezenţa unei însemnate cantităţi de numerar la sate [4]), dar acest fenomen nu este o dovadă de prosperitate economică, ci un indiciu al decăderii ţărănimii libere sub apăsarea noilor sarcini fiscale.

După cum arată Letopiseţul Cantacuzinesc, însuşi marele vistier a făcut „ca un lup flămînt" lui Matei vodă „bani mulţi şi avuţie rea" [5]). Boierii în schimb se arătară deosebit de mulţumiţi de acest sistem şi scriu lui Gheorghe Rákóczi: „De la Şerban vodă pînă la Leon vodă ne-am pierdut toate libertăţile (privilegiile, — *n. n.*), de nu s-a ales nimic de ele, dar măria sa (Matei) ni le-a dat îndărăt, întocmindu-le toate după rînduială. Birul împăratului l-am regulat. Fiecare ne-am ştiut avutul şi ce preţ are. Fiecare a ştiut cît era de plătit într-un an".

Dominaţia turcească nu s-a limitat numai la o cruntă exploatare economică a ţării. Turcii luau adeseori numeroşi robi care, dacă nu puteau fi răscumpăraţi,

---

1) K. Marx, *Capitalul*, vol. III, partea a II-a, Buc., E.S.P.L.P., 1955, p. 568—569.

2) M. Berza, *Haraciul Moldovei şi Ţării Romîneşti în sec. XV—XIX*, în *Studii şi materiale de istorie medie*, vol. II, Buc., 1957, p. 20, 37—38.

3) A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. VI, p. 97.

4) Caracteristice din acest punct de vedere sînt actele domneşti din 15 mai 1616, 7 ian. 1617, 25 nov. 1618, 12 iun. şi 31 dec. 1620 (*Doc. priv. ist. Rom.*, B, XVII, vol. III, p. 19—22, 81—82, 269—270, 554—555, 621—622).

5) *Letopiseţul Cantacuzinesc*, ed. C. Grecescu şi D. Simonescu, Buc., 1960, p. 153.

sfîrșeau în munci silnice la galere [1]. În jafuri și luări de robi, pe turci nu-i întreceau decît tătarii [2].

Turcii practicau statornic vînzarea tronului Țării Romînești, fiind încurajați în această practică de luptele grupurilor boierești pentru obținerea domniei, iar domnii se succedau la tron cu „gînd de jaf" pentru acoperirea măcar în parte a enormelor daruri pe care le promiseseră turcilor spre a-i aduce la domnie [3]. În scurta perioadă de 32 de ani ce precede domnia lui Matei Basarab, istoria Țării Romînești înregistrează 15 scurte domnii [4].

Domnia lui Matei Basarab (1633–1654), excepțional de lungă în raport cu domniile precedente, a reprezentat, prin însăși durata ei, o perioadă de consolidare temporară a autorității monarhice, constituind una dintre condițiile care au făcut posibilă întocmirea la 1652 a legiuirii ce s-a numit „Îndreptarea legii".

Apariția acestei legiuiri a fost așadar determinată de condițiile istorice proprii societății romînești din prima jumătate a secolului al XVII-lea. Structura acestei societăți era bazată pe modul de producție feudal, în care boierimea, monarhia și biserica – aceasta din urmă fiind „chintezența și consfințirea dominației feudale existente" [5] – luau măsuri legale cu caracter general pentru consolidarea poziției lor în stat.

Înfățișarea pravilei

Nu se cunoaște manuscrisul original al „Îndreptării legii" din 1652. Pravila tipărită este un *in-folio*, avînd 25 foi nenumerotate și 796 pagini, tipărită în alfabetul chirilic, îngrijit, în negru și roșu [6]. Titlul ei complet este următorul:

„Îndreptarea legii //cu Dumnezeu// carea are toată judecata arhierească și împărătească de toate vinile preoțești și mirenești. //Pravila sfinților apostoli, a ceale 7 săboare și toat<e> ceal<e> nameastnic<e>. Lîngă aceastea, și ale s<fin-ților> das<cali> ai lumii, Vasil<ie> Vel<ichi>, Timothei, Nich<ita>, Nicolae. Theologhia dumnezeeștilor bogoslov<i>. Scrise mai nainte și tocmite cu porun<ca> și învățătur<a> blagocestivului împărat, chir Ioan Comninul, de cuvîn<tătoriul> diac a mar<ii> besear<ici> lu Dumnezeu și păzitor de pravili, chir Alexie Aristinu. Iar acum de întîi prepuse toate de pre ellineaște pre limba rum<înească>, cu nevoința și oserdia și cu toată cheltuiala a pr. s. de Hs. chir Ștefan, cu mila lui Dumnezeu mitrop<olit> Tărgov<iștei>, exar<h> Plaiul<ui> a to<a>t<ă> Ug<grovlahia>.

În Tîrgoviște, în tipografia prealum<inatului> mieu domn, Io Mathei v<oievod> Bas<arab>, în s<fînta> mitro<polie>, în cas<a> Năltăr<ii> domnul<ui> nos<tru> Is<us> Hr<istos>. Martie 20, văleat 7160 a lui Hristos 1652, v. pos<t> vel<ichi>".

---

[1] Cf. actele domnești din 5 apr. 1613, 29 apr. 1614, 23 ian. 1615, 31 dec. 1616 și 5 mai 1620 (*Doc. priv. ist. Rom.*, vol. II, p. 165, 269, 361; vol. III, p. 77–80, 516–517).

[2] Alexandru Coconul arată la 30 iunie 1625 că „au venit tătarii... de au robit jumătate din țara domniei mele" (*ibidem*, vol. IV, p. 536).

[3] A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. VI, p. 92.

[4] Vezi I. Ionașcu și Fr. Pall, *Elemente de cronologie*, în *Doc. priv. ist. Rom. Introducere*, vol. I, Buc., 1956, p. 490–491.

[5] F. Engels, *Războiul țărănesc german*, ed. a III-a, Buc., E.S.P.L.P., 1958, p. 49.

[6] I. Bianu și N. Hodoș, *Bibliografia romînească veche*, t. I, Buc., 1903, p. 190.

Întreaga inscripție este înconjurată de un chenar ornamental, pe care figurează sus: soborul maicii domnului, cuprins între chipurile lui Isaia, Ieremia, Moisi și David, jos: stema Țării Romînești reprezentată printr-un corb cu crucea în cioc, purtînd pe piept un scut pe care se află o cruce așezată pe o coroană. Stema, pe care mai apar soarele și luna, are deasupra și o coroană. Pe laturile chenarului figurează chipurile mai multor sfinți. Numele gravorului este Theodor Tișevici.

Pe verso se află scrisoarea omagială cu care traducătorul, Daniil Panoneanul, prezintă lucrarea sa mitropolitului Ștefan. Urmează apoi stema mitropolitului însoțită de versuri omagiale și, după ea, predoslovia mitropolitului Ștefan.

Fiecare pagină are un chenar dublu spre margine; în acest spațiu marginal se află, în roșu, numărul curent al glavelor și alte indicații. Pagina are 36 de rînduri. Textul este însoțit de numeroase frontispicii, viniete, semne și imagini gravate.

Titlurile glavelor sînt imprimate cu roșu ca și literele inițiale ornamentale ale glavelor.

Textele introductive

A. *Prefața lui Daniil M. Panoneanul* [1]). Legiuirea propriuzisă este precedată de scrisoarea pe care traducătorul, monahul Daniil Panoneanul — pe adevăratul său nume Daniil Andrean [2]) — o adresează mitropolitului Ștefan, pentru a-i prezenta lucrarea sa. El se consideră cu multă modestie ca fiind „plecatul prah de supt picioarele" sfinției sale, mărturisind că nu avea mare știință de carte. Daniil Panoneanul arată că fusese asistat în lucrarea sa de către doi dascăli greci, ambii originari din Chios, „vestiți și foarte iscusiți întru toată dumnezeiasca scriptură", cuviosul ieromonah chir Ignatie Petriți și Pantelimon (Paisie) Ligaridis care — cum precizează însuși traducătorul — „cu toată mintea, înțelepția, arătarea, supunerea și îndreptarea" lor au asistat pe Daniil astfel la întocmirea „Îndreptării legii". Ambii, profesori la școala grecească din Tîrgoviște, erau considerați ca „dascăli desăvîrșiți" [3]).

Daniil, care a „prepus" această *Îndreptare de leage* din elinește „pre limba romînească" și pe care o apreciază ca fiind de o foarte înaltă valoare, o oferă în dar mitropolitului: „priimeaște truda și osteneala ca unui nedăstoinic, primeaște acest dar mic, cu multa proastă a mea minte necuprins, priimeaște grădina cu florile raiului împodobită și sădite cu buna mireasmă a darului duhului sfînt, priimeaște ca cel pumn de apă ce duse cel sărac la cel împărat, priimeaște și pre mine blagosloveaște, ca eu, ticălosul, pespe blagoslovenia și ertarea sfinției tale, să dobîndesc ertare multelor meale fumedenii de păcate" [4]).

---

[1]) Litera M din semnătură este inițiala cuvîntului *Monaha.*

[2]) Devenit mai tîrziu, după moartea lui Simeon Ștefan, mitropolit al Ardealului (N. Iorga, *Istoria bisericii romînești și a vieții religioase a romînilor*, vol. I, Vălenii de Munte, 1908, p. 346—347).

[3]) Amănunte biografice în C. A. Spulber, *Îndreptarea Legii. Le code valaque de 1652*, Ière partie, *Histoire*, Buc., 1938, p. IX—X.

[4]) Scrisoare reprodusă în întregime de I. Bianu și N. Hodoș, *op. cit.*, p. 192, de Șt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept romînesc*, Iași, 1933, 1, p. 422; idem, *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, Vaslui, 1937, p. XIX.

Daniil Panoneanul nu vorbește însă nimic de criteriile după care au fost alese materialele intrate în compunerea legiuirii, nici despre metoda după care ele au fost ordonate. El mai face în cursul pravilei două mențiuni: una în pagina 424, după prima parte a legiuirii: „Cu rugăciunea și toată osîrdia mitropolitului Ștefan, s-a tălmăcit din elinește în limba proastă romînească, prin sîrguința prea păcătosului Daniil Andreian monahul din țara Panoniei. Să nu-l uitați în rugăciunile voastre"; cealaltă, similară, chiar în titlul părții a doua a pravilei.

B. *Predoslovia mitropolitului Ștefan.* Predoslovia mitropolitului, care urmează stemei, este adresată „Preasfinților arhiepiscopi, mitropoliți, iubitorilor de Dumnezeu episcopi, egumenilor și tuturor părinților duhovnici și protopopi" [1]. La alcătuirea acestei predoslovii, mitropolitul Ștefan s-a folosit de prefața lui Vlastare, dar chiar și așa ea dovedește cunoștințele canonice și juridice ale acestui înalt ierarh.

Predoslovia arată însemnătatea pravilei, îndeosebi din punctul de vedere al confesiunii ortodoxe, situînd scriptura în antiteză cu învățăturile străine și eretice și învederînd redresarea și apărarea credinței făcută de soboarele ecumenice și locale, care au întocmit „pravile, canoane și legi . . . ca să fie de folosul traiului oamenilor".

Mitropolitul Ștefan ne amintește apoi că între izvoarele „Îndreptării legii" se află și învățături, epistole, „întrebări și răspunsuri" ce „s-au făcut de bogați bărbați sfinți", care formează toată alcătuirea de obște a bisericii. El a adunat toate canoanele, la care a adăugat și „Pravila împărătească", „că va fi și aceaia de treabă aceștii oblastii și micșoare țări, de toate vinile, cu catastihul ei deosebi, ca să poată fi și să dea cîte ceva ajutoriu și ea canoanelor sfinților bărbați, mărturisind și dînd răspuns mai tare și mai vîrtos", lăsînd astfel să se întrevadă intenția lui de a folosi dreptul laic auxiliar regulilor de drept canonic, al căror scurt istoric îl face.

Predoslovia mitropolitului Ștefan rememorează, mai departe, inspirată tot din prefața *Sintagmei* lui Matei Vlastare, istoricul întocmirii pravilelor împărătești. Vorbind în sfîrșit în ce chip s-a ostenit personal pentru întocmirea „Îndreptării legii", mitropolitul Ștefan precizează că a ales „de în multe și bogate pravile", adresîndu-se chiar și patriarhului din Constantinopol, pînă ce a aflat la Gheorghie Caridi de la Trikis, „judecata toată arhierească și lîngă dînsa și împărătească cu toate canoanele ale sfintelor săboare și apostoli . . . , scoasă și tocmită . . . de . . . păzitoriul de toată pravila și canoanele marii bésearici, chir Alexie Rodinu".

Rolul mitropolitului Ștefan la întocmirea pravilei

Comparînd cele două pravile tipărite în vremea lui Matei Basarab, constatăm că pe cînd „Pravila de la Govora" poartă numele domnului, în chiar titlul ei, și stema Basarabilor, pe cînd Udriște Năsturel, în versurile ce însoțesc stema, preamărește pe Matei Basarab, iar Meletie Macedoneanul și ieromonahul Ștefan din Ohrida arată, în mențiunile lor, că pravila fusese tipărită din ordinul

[1] I. Bianu și N. Hodoș, *op. cit.*, p. 193; I. Peretz, *Curs de istoria dreptului romîn*, vol. II, Buc., 1928, partea I, p. 375; Șt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept romînesc*, I, p. 424; idem, *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, *Izvoarele*, p. XX din anexe.

şi cu cheltuiala domnului — aşa cum se urmase şi cu ,,Evanghelia învăţătoare'', tipărită la Govora în 1642; foaia de titlu a ,,Îndreptării legii'' poartă numele mitropolitului şi menţionează că traducerea s-a făcut ,,cu nevoinţa şi userdia şi cu toată cheltuiala'' lui.

Pe de altă parte, traducătorul Daniil Panoneanul confirmă aceasta în cele două menţiuni ale sale, fără a aminti care a fost participarea domnului la întocmirea pravilei, care poartă pe ea, nu stema domnească, ca ,,Pravila de la Govora'', ci stema mitropolitului Ştefan. De altfel, mitropolitul însuşi o confirmă în predoslovia sa, cînd scrie: ,,şi aşa cu multă userdie şi îndemnare o am scos de întunearec la lumină; şi, cu bună voie a luminatului şi blagocestivului mieu domn, Io Mathei voevod Basarab, şi cu tot sfatul mariei sale''.

Aceste deosebiri ne îndreptăţesc să credem că iniţiativa, orînduiala cuprinsului ca şi supravegherea tipăriturii ,,Îndreptării legii'', se datoresc mitropolitului Ştefan, care primise în prealabil aprobarea domnului. Să nu se uite că tot mitropolitul Ştefan tipărise în 1651, cu cheltuiala sa, *Mistirio* sau *Sacrament*, lucrare ce se ocupă de tainele botezului şi a mirungerii. Mitropolitul va fi împărtăşit cu domnul, care a primit, intenţia de a înzestra ţara cu o legiuire mai mare şi mai cuprinzătoare decît pravila din 1646 şi care să răspundă totdeodată nevoilor bisericeşti şi celor ale justiţiei laice, înţelegînd să ia asupră-şi toată sarcina tipăririi.

Astfel se explică faptul de ce mitropolitul Ştefan vorbeşte de pravilă ca fiind o operă a sa, ,,rînduiala noastră'', iar în încheierea predosloviei, aminteşte numai despre sine. Biserica în statul evului mediu era atît de prezentă şi atît de unită de domnie, pentru ,,a conserva prin religie orînduirea de stat feudală laică'' [1]), încît întocmirea pravilei a putut fi fructul înţelegerii dintre mitropolit şi domn. Aprobarea domnului amintită în predoslovie implica promulgarea de către suveran a noii legiuiri [2]).

Cuprinsul pravilei ,,Îndreptarea legii'' este alcătuită din două părţi distincte, după cum o arată însuşi titlul ei: prima, *Îndreptarea legii cu Dumnezeu, carea are toată judecata arhierească şi împărătească de toate vinile preoţeşti şi mireneşti;* a doua *Pravila sfinţilor apostoli, a ceale 7 săboare şi toate ceale nameastnice. Lîngă acestea şi ale sfinţilor dascali ai lumii: Vasilie Velichi, Timothei, Nichita. Theologhia dumnezeeştilor bogoslovi.*

Prima parte, ,,Îndreptarea legii'' propriu-zisă, al cărui nume apare în colontitlul paginilor respective, este mai cu seamă o legiuire laică în care, după cele 42 glave de început, extrase din învăţăturile părinţilor bisericii întărite cu citate din Fotie Ţarigrădeanul, Balsamon, Armenopol şi alţii, urmează ,,Pravilele împărăteşti'', printre ale căror dispoziţii de drept laic sînt intercalate numeroase reguli de drept canonic; ea răspunde astfel conţinutului anunţat prin titlu: ,,judecata arhierească şi împărătească de toate vinile''.

La o primă cercetare s-ar părea că pravila, în ceea ce priveşte dispoziţiile de drept laic, ar avea un caracter exclusiv penal. Într-adevăr, în prima parte a pravilei abundă dispoziţiile prin care sînt incriminate numeroase fapte. Astfel, în terminologia timpului, sînt sancţionate infracţiuni ca: ajutarea vino-

---

[1]) K. Marx şi F. Engels, *Opere*, vol. XVI, partea I, ed. rusă, p. 295.
[2]) C. A. Spulber, *op. cit.*, p. VIII.

vatului, amestecarea de sînge, calpuzănia, cheltuiala banilor încredințați precum și a banilor străini, cununia cu doi bărbați (sau femei), curvia, furtișagul sub diferitele sale forme, hainia, hiclenia, ierosilia, învățătura de a face rău, lovirea, otrăvirea, preacurvia, răpirea, sfătuirea de a face rău, sila, sodomia, sudalma, tîlhăria, uciderea sub variatele sale forme, umblarea cu bani răi, votria ș. a.

Ca și în „Cartea de învățătură“ din Moldova, pravila munteană cuprinde cauzele care apără sau micșorează pedeapsa și anume: dolul, mînia, vîrsta, beția, nebunia, obiceiul locului, mulțimea (incertitudinea asupra infractorului), ascultarea de cel mai mare, slăbiciunea firii (femeia, țăranul cel gros), somnul, dragostea, ruda cea aleasă (boieria), schimbarea firii (creștinarea, călugărirea), surdomutismul, plîngerea tatălui la judecător și necunoașterea pravilei. Asemenea principii adoptate în dreptul scris romînesc al secolului al XVII-lea, cu excepția acelora din care rezultă privilegii de clasă (ex. boieria, gl. 367), însemnează un progres în dreptul penal al țării.

Dar pravila are și dispoziții de drept civil, care se găsesc adesea risipite printre glavele ce cuprind sancțiuni penale. Din această categorie de norme le semnalăm pe cele privitoare la: bucate (bunuri), camătă, capacitate juridică, căsătorie și efectele ei, comoară, donație, despărțenie, dijmă, filiație și putere părintească, logodnă, mărturie, preacurvie, stăpînire (proprietate și posesie), succesiune, testament ș. a. Începînd cu glava 296, pravila cuprinde dispoziții luate din Νόμος Γεωργικός, cele mai multe avînd caracter civil, cum ar fi: obligațiile plugarului, zidirile și cultivarea pe teren străin, împărțirea roadelor, răspunderea pentru vite sau pagubele aduse de acestea, dispoziții privitoare la pomi, mori ș. a.

Tot în această parte din „Îndreptarea legii“ sînt cuprinse și dispoziții de drept canonic privitoare la unele fapte și raporturi din viața socială, cum ar fi: amestecarea de sînge, botez, camătă, căsătorie (nuntă) cu prohibițiunile și efectele ei, despărțenia cu efectele ei, filiație, jurămînt, logodnă, loviri, mărturie, rudenia cu toate accepțiile ei, succesiuni, tocmeli (convenții), ucidere ș. a. Pe lîngă acestea mai sînt prevăzute numeroase norme de organizare bisericească, formulare de scrisori și de cărți eliberate de clerici, apoi îndrumări de ordin cultural, ca socoteala zilelor și împărțirea lor în calende, none și ide, literele alfabetului grec, ostroavele și munții cei mai înalți din lume, cunoștințe pe care alcătuitorii pravilei le socoteau a fi „de tot folosul“.

Această primă parte are un total de 417 glave sau capitole, dintre care cele ce cuprind dispoziții de drept laic sînt împărțite în zaceale sau paragrafe; fiecare glavă poartă titlul corespunzător.

Partea a doua, intitulată în legiuire *Nomocanon cu Dumnezeu*, care nu mai poartă în colontitlu „Îndreptarea legii“, ci indicația materiei respective, cuprinde numai dispoziții și elemente canonice. Începînd cu canoanele sfinților apostoli și tîlcurile lor, sînt redate apoi canoanele adoptate la cele șapte „soboare“ ce au avut loc la Nicheia, Țarigrad, Efes, Halcedon și Trulla; urmează canoanele adoptate de soboarele așa-zis „nameasnice“, de la Ancyra, Neocesarea, Gangra, Antiohia, Laodicia, Sardichia, Cartagena și Țarigrad; apoi sînt reproduse canoanele „sfîntului marelui Vasilie“, porunci, întrebări și răspunsuri ale altor părinți ai bisericii, terminîndu-se cu învățăturile sf. Anastasie, patriarh al Antiohiei, la care se adaugă anumite îndrumări pentru slujba liturghiei. În acest *Nomocanon* materia nu este distribuită în glave orînduite în succesiune numerică,

ci în mari capitole nenumerotate, fiecare avînd mai multe glave însoțite aproape totdeauna de tîlcul lor.

Pravila se încheie cu o rugăciune de mulțumire alcătuită de traducător.

Metoda după care a fost întocmit sumarul primei părți merită o atenție deosebită. Așezat la începutul pravilei, după Predoslovie, sumarul cuprinde două „catastișe" deosebite în care materia este reprezentată nu după succesiunea ei în text — cum ar fi fost normal — ci după natura ei, alegîndu-se dreptul canonic de cel laic. Într-adevăr, primul catastih indică titlurile a 314 glave cu caracter eclesiastic, din totalul de 417 glave cît însumează această parte. Acestea sînt glavele care alcătuiesc „pravila arhierească de întîi". Cel de-al doilea catastih cuprinde restul de 103 glave ale aceleiași prime părți a pravilei, alcătuind „pravila împărătească". Această prezentare a materiei aparține numai celor două catastihuri, nu și conținutului pravilei, și-și găsește justificarea în ceea ce privește „judecățile" în înlesnirea ce se face celui care „va căuta de grabă să poată afla carea în ce loc și foaie se află".

Între cele două catastihuri cu conținut atît de deosebit a fost intercalat sumarul „Nomocanonului cu Dumnezeu". Desigur că această intercalare a urmărit să separe și mai bine cele două categorii de dispoziții amestecate în text, dar deosebite în catastihuri după natura lor.

În afară de acest sumar general al *Nomocanonului*, fiecare din capitolele sale este precedat de un sumar propriu, indicînd glavele respective.

Normele de drept cuprinse în „Îndreptarea legii", proprii societății feudale, consacră situația de dependență a țărănimii supuse și regimul diferențial în fața legilor, în raport cu stările și treptele sociale.

Legarea producătorului direct de domeniul feudal reiese din glava 296 zac. 18, care prevede că nimeni nu are voie să primească pe țăranul fugit „de la locul și de la stăpînul său", ci „să-l întoarcă înapoi la satul lui de unde este", sub sancțiunea de a plăti „la domnie 12 litre de argint și 24 litre boiarenului celuia ce al cui va fi țăranul". Această dispoziție luată din legile agrare bizantine corespundea situației recunoscute în Țara Romînească de „legătura" lui Mihai.

De asemenea, regimul diferențial în fața legilor, în raport cu stările și treptele sociale, este consacrat prin numeroase texte. În primul rînd, se observă că inegalitatea persoanelor înaintea legilor, potrivit categoriei sociale din care fac parte, este consacrată chiar prin terminologia pravilei. Astfel, membrii clasei stăpînitoare sînt denumiți în chip variat, dar caracteristic: „bogați", „boiaren", „boiaren de treabă și de folos", „boiar", „cei de rudă bună", „domn", „jupîn", „mai marii altora", „om de folos", „om mare de cinste", „ruda cea aleasă", „stăpîn" ș. a. (gl. 243, 345, 367 ș. a.). Cei exploatați poartă de asemenea numiri caracteristice, cum ar fi: „cei mai mici", „cei mai mici și proști", „lucrători", „om de jos și micșor și sărac", „om mai mic și mai de jos", „plugari", „țăran gros", „țăran gros și prost", „țărani de cei neînțelegători" ș. a. (gl. 350, 364 zac. 3, 367 ș. a.).

Inegalitatea stărilor sociale reiese și din sancțiunile care sînt aplicate infractorilor. În principiu, calitatea de boier a infractorului constituie o cauză de micșorare a răspunderii penale (gl. 367). De asemenea, omorul fără premeditare, care se pedepsește în general cu moartea, în cazul cînd este săvîrșit de un boier „de treabă și de folos aceii țări și de va avea avuție" se pedepsește

numai cu amendă; numai dacă amenda nu este achitată în termen scurt, vinovatul este pedepsit cu moartea (gl. 243, zac 11); cel ce va sudui pe boierul la care slujește este considerat „ca un suduitoriu de domnie" (gl. 50, zac. 1); tot așa, cel ce va lovi pe cineva, fără a-i produce „vînătare sau sînge", nu se consideră că săvîrșește sudalmă mare, „fără numai de se va face spre un obraz ca acela mare. . ." (gl. 107, zac 19; cpr. zac. 1 și 12). În caz de răpire, dacă victima raptului este „fată de mare boiaren", judecătorul „va certa mai mult de cum ar fi răpirea mai mică" (gl. 159, zac. 25).

Dimpotrivă, calitatea de om de rînd atrage agravarea pedepsei. Astfel, în cazuri de răpire săvîrșită de „rob sau năemit sau slugoiu", în afară de pedeapsa capitală se prevede că „încă-l vor și arde în foc" pe răpitor (gl. 259, zac. 13). Exemple de acest fel sînt numeroase.

Pravila prevede pedepse asemănătoare pentru boieri și oamenii de jos numai în cazul unor anumite infracțiuni deosebit de grave (injurii aduse domnului, jurămînt fals, preacurvie ș. a.) și atunci cînd pedeapsa prevăzută pentru infracțiune este amenda (gl. 367, zac. 2). Sînt însă și anumite infracțiuni pentru care pravila prevede o pedeapsă mai aspră pentru boieri decît pentru oamenii de rînd (ex. înaltă trădare, gl. 367, zac. 6; proxenetism, gl. 367, zac. 5). Tot așa, excepțional, pravila admite toleranța pentru „țăranii groși și proști", în caz de ofense nechibzuite (gl. 364, zac. 3, 59) și pentru țigani, în caz de furturi mărunte (gl. 346, zac. 22); „furtul de nevoie" săvîrșit „de mare sărăcie" și numai „cît va mînca și cît se va îmbrăca", este iertat de pravilă (gl. 348, zac. 6).

Clerul se bucura de asemenea de o situație privilegiată. Astfel, dacă un cleric săvîrșea o „ucidere grabnică", era pedepsit numai cu surghiunul pe viață la mănăstire (gl. 243, zac. 12); călugărirea vinovatului atrage micșorarea pedepsei, fiind considerată ca o manifestare a pocăinței (gl. 369).

Influența spiritului religios se resimte în multe dintre incriminările și pedepsele prevăzute de pravilă, de exemplu în incest, rapt și în genere, în infracțiunile privind morala și familia. Se întîlnesc discriminări bazate pe religie, atît în distribuirea pedepselor, cît și în materia probelor.

Un alt aspect al inegalității în fața legii îl constituie situația femeii, care este considerată ca fiind inferioară bărbatului, avînd în vedere „neputința și slăbiciunea firii" (gl. 364) și faptul că „iaste mai proastă" decît bărbatul (gl. 211, zac. 6). Plecînd de la această concepție retrogradă, nu a fost greu legiuitorului să recunoască bărbatului dreptul de a-și bate soția, chiar dacă ar fi dat un înscris ce prevedea contrariul (gl. 185). Pravila recomandă într-adevăr bătaia „cu blîndețe, iar nu cu vrăjmășie", dar se grăbește să adauge că bătaia cu palma sau cu pumnul, „de o ar bate cît de mult și cît de des", nu se consideră ca fiind cu vrăjmășie (gl. 185, zac. 9). Soțul putea de asemenea să-și pună soția în fiare și să o închidă „cum ar fi în temniță" în anumite cazuri (gl. 185, zac. 10), iar uneori să o alunge și să se despartă chiar fără judecată (gl. 187, zac. 1). În schimb, pentru considerațiile mai sus arătate, femeia era pedepsită mai ușor în cazul săvîrșirii anumitor infracțiuni.

În cuprinsul pravilei se află dispoziții ce tind să apere producția. Numeroase glave asigură protecția producției agricole; sînt reglementate, de pildă, părăsirea și distrugerea culturilor, însușirea inventarului agricol, răspunderea pentru pagubele pricinuite prin vătămarea animalelor ș. a. În ceea ce privește meșteșugarii, se prevede micșorarea pedepsei pentru acela ce „va ști vreun meșteșug

ca acela frumos şi scump şi atîta să-l ştie de bine, cît să nu se afle altul asemene lui" (gl. 368, zac. 1).

Pedepsele sînt bazate pe răzbunare şi au ca scop intimidarea şi expiaţiunea. Ele sînt arbitrare, variate şi severe pînă la cruzime, nelipsind: arderea în foc, turnarea plumbului topit în gură, sau pedeapsa ,,mai rea ca moartea", adică execuţia precedată de tortură. De asemenea, pravila prevede pedeapsa mutilării, care putea să constea în scoaterea ochilor, tăierea mîinilor, a limbii şi a nasului.

Recidiva şi reiterarea infracţiunilor sînt pedepsite uneori în forme cu totul arbitrare (gl. 346, zac. 6, 7).

Elemente de justiţie primitivă apar des sub forma impunităţilor, în dreptul de corecţie domestică, adulter, răpire, viol ş. a.

Izvoarele pravilei Din chiar indicaţiile existente în foaia de titlu a ,,Îndreptării legii", reiese că această pravilă este o îmbinare de reguli de drept canonic şi de drept laic. Predoslovia nu clarifică îndestulător izvoarele folosite, ci arată numai că pravila cuprinde canoanele bisericeşti şi pravilele împărăteşti. Mitropolitul Ştefan afirmă: ,,Am pus toate leacurile de fiece vină, împărţite toate pre glave, pre lesne a le afla. De-acia am gîndit şi am socotit şi pentru pravila împărătească, că va fi şi aceaia de treabă aceştii oblastii şi micşoare ţări, de toate vinile, cu catastihul ei deosebi, ca să poată fi şi să dea cîte ceva ajutoriu şi ea canoanelor sfinţilor bărbaţi, mărturisind şi dînd răspuns mai tare şi mai vîrtos". *Pravilele împărăteşti* au fost ,,lipite" de cele *bisericeşti.*

,,Îndreptarea legii", fără a fi în sine o lucrare originală, reprezintă o operă de codificare, receptată, complexă, care-şi păstrează valoarea juridică şi culturală.

S-a susţinut că atît ,,Cartea romînească de învăţătură" cît şi ,,Îndreptarea legii", dar mai cu seamă aceasta din urmă, ar fi suferit influenţa gîndirii juridice franceze prin aceea că unele paragrafe ar fi inspirate, dacă nu chiar traduse, după lucrarea jurisconsultului francez André Tiraqueau, membru al parlamentului din Paris. Acesta publicase în 1563, la Veneţia, o lucrare despre cauzele care apără de pedeapsă sau o micşorează *(De poenis legum ac consuetudinum Statutorum temperandis)* [1]).

Dar cercetările lui S. G. Longinescu [2]) au dovedit că legiuirea din Moldova, deci şi cea din Ţara Romînească, au ca izvor lucrarea juristului italian Prosper Farinaccius, care fusese cunoscută în ţările romîne, datorită în special relaţiilor cu Polonia, astfel că ideea unui contact intelectual cu gîndirea juridică franceză este greu de admis [3]).

,,Îndreptarea legii" îşi are izvoarele sale în dreptul bizantin şi anume: I) izvoare directe: *Sintagma* lui Matei Vlastare, *Nomocanonul* lui Manuil

---

[1]) I. Tanoviceanu, *Tratat de drept penal şi procedură penală*, ed. a II-a, revăzută de V. Dongoroz ş.a., vol. I, Buc., 1924, p. 214; C. Viforeanu, *Discurs la deschiderea anului judecătoresc 1936*, în ,,Curierul judiciar", 1936, nr. 2, p. 50—51.

[2]) S. G. Longin scu, *Legi vechi romîneşti şi izvoarele lor*, vol. I, Buc., 1912.

[3]) Andrei Rădulescu, *Influenţa franceză asupra dreptului romîn pînă la 1864*, comunicare făcută în şedinţa Academiei Romîne din 16 martie 1945, apărută în extras în ,,Bulletin de la Section Historique", t. XXVII, 1946, p. 7.

Malaxos, *Comentariul* lui Alexis Aristen și *Răspunsurile* lui Anastase al Antiohiei; II.) izvoare indirecte, prin intermediul „Cărții romînești de învățătură": Νόμος Γεωργικός *(Leges colonariae)* și *Praxis et theoricae criminalis* a lui Farinaccius.

I. — *a)* Predoslovia mitropolitului Ștefan, fără a fi în totul originală, cuprinzînd multe pasaje împrumutate și prelucrate după prefața cu care Matei Vlastare însoțise lucrarea sa apărută în 1335 sub titlul *Sintagma alfabetică a tuturor lucrurilor care se cuprind în sfintele și dumnezeeștile canoane* [1]), îi aparține însă înaltului chiriarh al bisericii Țării Romînești, în special amănuntele asupra izvoarelor grecești, precum și partea finală a predoslaviei, în care se arată folosul și însemnătatea pravilei.

Sintagma lui Matei Vlastare, introdusă în țările romîne în traducere slavonă, încă din secolul al XV-lea, a fost folosită de biserica noastră sub forma ei dezvoltată, cît și sub forma prescurtată, împreună cu alte colecții de canoane, pînă la apariția tipăriturilor romînești [2]). Cuprinzînd extrase din *Nearale* și din *Epanagoga* lui Vasile Macedoneanu și a fiilor săi, Leon și Alexandru, folosind și alte izvoare, *Sintagma* lui Matei Vlastare este considerată în această lumină ca fiind cea mai veche lucrare canonico-juridică întrebuințată în țările noastre [3]).

„Îndreptarea legii" face numeroase împrumuturi din *Sintagma* lui Matei Vlastare, al cărei autor este numit cînd „Mathei tocmitoriul de leage și ieromonah, carele au fost foarte înțelept", cînd „Mathei prea înțeleptul ierarh", sau, în sfîrșit, numai „Mathei" ori „Maftei". Prima glavă din pravilă începe printr-un citat din această *Sintagmă*.

b) Cel de-al doilea izvor îl constituie *Nomocanonul*, pe care Manuil Malaxos, originar din Nauplia, fost notar al mitropoliei din Teba, l-a scris în 1562 sau 1563 sub titlul: *Lege alcătuită din diferite canoane trebuitoare ale dumnezeieștilor și sfinților apostoli, ale sfintelor sinoade ecumenice, ale purtătorilor de Dumnezeu părinți și ale altor preasfinți arhierei; precum și din unele Novele ale legilor împărătești și din altele* [4]).

Copiile după acest nomocanon, cu unele deosebiri între ele, au fost numeroase și s-au bucurat de o largă circulație în acea epocă. De o astfel de copie s-a folosit și logofătul Eustratie, în Moldova, la pravila „aleasă" în limba romînă, cunoscută sub numele de „Pravila lui Eustratie".

În ceea ce privește „Îndreptarea legii", s-a susținut că dispozițiile ei canonice nu au fost luate din aceeași copie a manuscrisului lui Malaxos, care a servit lui Eustratie, ci după o altă copie publicată mai tîrziu, parțial, în 1854, de Leonida Sguta în revista greacă „Θέμις" (Atena, vol. VII), copie de care această parte a „Îndreptării legii" s-ar apropia mai mult [5]).

---

[1]) I. Peretz, *Curs de istoria dreptului romîn*, vol. II, partea I, p. 373 și urm.; Șt. Gr. Berechet, *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, *Izvoadele*, p. 76. De altfel, filologul Bartolomeu Kopitar a semnalat încă din 1824 că mitropolitul Ștefan traduseșe predoslovia sa după protheoria lui Vlastare („Jahrbücher der Literatur", Viena, 1824, XXV, p. 158 și urm.).

[2]) C. Popovici, *Fîntînele și codicii dreptului bisericesc ortodox*, 1866, p. 39, și urm.; Nicodem Milaș, *Dreptul bisericesc oriental*, trad. rom., Buc., 1915, p. 161.

[3]) Șt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept romînesc*, p. 124 și urm.

[4]) I. Peretz, *op. cit.*, vol. II, partea I, p. 371; Șt. Gr. Berechet, *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, p. 78—79.

[5]) I. Peretz, *op. cit.*, vol. II, partea I, p. 287; Șt. Gr. Berechet, *op. cit.*, vol. I, partea I, p. 79.

C. Erbiceanu a susținut însă că ceea ce a tradus Daniil Panoneanul nu a fost manuscrisul lui Malaxos, ci un alt nomocanon întocmit la 1600 de către Porfirie, mitropolitul Niceei, al cărui cuprins are, de altfel, oarecare asemănare cu *Nomocanonul* lui Malaxos, cele 261 glave ale *Nomocanonului* lui Porfirie intrînd astfel, în compunerea „Îndreptării legii" [1]).

În sfîrșit, din cercetările făcute ulterior de C. A. Spulber, reiese că există un manuscris identic cu manuscrisul folosit de traducătorul romîn; este manuscrisul grecesc nr. 1400 aflător în biblioteca Universității din Atena [2]).

Cercetînd manuscrisele *Nomocanonului* lui Manuil Malaxos, aflate în țara noastră, Spulber a identificat un manuscris cu un conținut foarte apropiat cu acela din exemplarul lui Gheorghe Caridi, folosit de traducătorul romîn; este manuscrisul grecesc nr. 307 din Biblioteca Academiei R.P.R., al cărui text se publică în anexele prezentei ediții.

c) Cel de-al treilea izvor al „Îndreptării legii" îl constituie *Comentariul* lui Alexie Aristen, singurul asupra căruia predoslovia dă unele amănunte, celelalte izvoare fiind indicate prin termenii generali „multe și bogate pravili". Dacă traducătorul romîn nu aduce nici o lămurire asupra izvoarelor folosite, mitropolitul Ștefan arată că pentru procurarea lor a trimis pînă chiar la patriarhie — deoarece se ferea să se inspire din cărțile tipărite pînă atunci, de teama ereziilor ce au putut fi strecurate în ele de către dușmanii ortodoxiei — și a găsit la Gheorghe Caridi, fost al doilea vel vistiernic, „scrisă cu mîna, judecata toată arhierească și lîngă dînsa și împărătească cu toate canoanele ale sfintelor săboară și apostoli și a marelui Vasilie, și altor dumnezeești și sfinți părinți, împreună cu teologhia dumnezeeștilor bogoslovi". Această lucrare fusese „scoasă și tocmită cu porunca și învățătura blagocestivului împărat chir Ioan Comninul cu mare și multă socotință de pravoslavnicul întru dascali, diacon și păzitorul de toată pravila și canoanele marei biserici, chir Alexie Rodinu".

După cum se luase mai de mult obiceiul de a se rezuma legile laice bizantine în așa-zisele „sinopse", tot astfel s-a simțit nevoia de a se proceda și cu canoanele bisericești. Către sfîrșitul secolului al VI-lea, o asemenea sinopsă a fost întocmită de Ștefan Efeseanul, care a rezumat canoanele sinoadelor ecumenice și ale sinoadelor locale, precedîndu-le de canoanele apostolice. Acestei sinopse i s-au adăugat cu timpul nu numai canoanele celorlalte sinoade ce au mai urmat, dar și cele ale părinților bisericii. Aplicarea canoanelor a necesitat însă frecvente interpretări, mulți termeni și multe canoane devenind cu timpul greu de înțeles, ceea ce a făcut necesară redactarea comentariilor. *Comentariul* lui Alexie Aristen s-a bucurat de o reputație deosebită.

Alexie Aristen, originar din Rodos, a scris pe la 1130, din însărcinarea împăratului Ioan Comnenul, un comentariu al *Sinopsei* lui Ștefan Efeseanul,

---

1) C. Erbiceanu, *Material inedit pentru istoria dreptului canonic oriental. Manuscrisul grecesc al lui Manuil Malaxos notarul. Forma și conținutul manuscriptului,* în „Biserica ortodoxă romînă", 1892, nr. 3, p. 319—334; idem, *manuscriptele din biblioteca mea,* p. 417—428; G. I. Negulescu, *Ștefan I Mitropolitul Ungro-Vlahiei, 1647—1668,* Buc., 1900, p. 53, nota 1.

2) „Am avut de curînd norocul să aflu... prin Dyovonniotis, Nomokanonikai Meletai, Atena, 1917, p. 169 și urm., că există în biblioteca Universității din Atena, un manuscris nr. 1400 care trebuie să fi fost cu desăvîrșire identic cu cel al lui Caridi" (C. A. Spulber, *op. cit.,* p. XXI).

în care apare textul rezumat al canoanelor, însoțit de lămurirea termenilor al căror înțeles nu era destul de clar [1]). Acest comentariu a fost trecut în versiune romînă și constituie partea a doua a „Îndreptării legii" sub titlul de *Nomocanonul cu Dumnezeu*, însoțit de explicația: „avînd adunate pre toate canoanele ale sfinților apostoli și ale sfintelor șapte săboară ale lumii și ale celoralalte săboară carele se-au făcut pre în bogate locure, carele să chiamă nameastnice, după aceaia și a marelui Vasilie și ale altor sfinți bărbați și părinți purtători de Dumnezeu. Alcătuită cu ruga și îndemnarea blagocestivului împărat chir Ioan Comninul, de cuvîntătoriul diacon a marii besearici a lui Dumnezeu și păzitoriul de pravilă, chir Alexie Aristinu", explicații ce nu fac decît să dezvolte indicațiile din pagina de titlu a „Îndreptării legii", unde acest nomocanon este intitulat: *Pravila a sfinților apostoli, a cele 7 săboare și toate ceale nameastnice.* Sumarul acestui comentariu a fost intercalat între cele două catastihuri ale „Îndreptării legii".

În Țara Romînească și Moldova, lucrarea lui Aristen a circulat în numeroase copii și este probabil că manuscrisul folosit de Daniil Panoneanul — manuscris ce nu ni s-a păstrat — făcea parte din același codice care cuprindea și *Nomocanonul* lui Malaxos, aflat la Gheorghe Caridi.

d) Comentariul lui Aristen adaugă la canoanele sobornicești — după cum și titlul său o anunță — învățăturile marelui Vasilie, după care urmează răspunsurile canonești ale altor „sfinți bărbați și părinți ca: Timothei episcopul Alexandriei, Nichita mitropolitul Heracleei" etc. și termină cu cuvintele: „Sfîrșenia aicea a toată pravila". După aceasta urmează ceea ce pagina de titlu a „Îndreptării legii" numește: „Theologhia dumnezeeștilor bogoslovi", iar mitropolitul Ștefan, în predoslovia sa: „Teologul dumnezeeștilor bogoslovi". Această ultimă parte a pravilei, care este în același timp și cel de-al patrulea izvor al său, anunțat sub titlul de: *Catastih cu Dumnezeu al ceștii cărți, carele are multe învățături de treabă ale dumnezeeștilor bogoslovi și dascăli, și întrebări și răspunsuri a sfîntului Anastasie, patriarhul a dumnezeeștii marii cetăți Antiochiei,* constă dintr-o serie de 54 de glave care cuprind tot atîtea întrebări și răspunsuri date de Anastasie, fost patriarh al Antiohiei între anii 559—598. Problemele tratate sînt probleme exegetice, dogmatice și morale.

Răspunsurile atribuite lui Anastase al Antiohiei nu figurează în opera lui Aristen, nefiind găsite în nici unul din manuscrisele lui; totuși mitropolitul Ștefan le-a adăugat, pentru că fără îndoială le-a găsit în același codice procurat de la Gheorghe Caridi. Textul lor a fost editat în 1740 de Iacob Gretser [2]).

II. — În ceea ce privește izvoarele indirecte care cuprind dispoziții de drept laic penal, numite în catastihul al doilea „Pravile împărătești" și intercalate în *Pravilele arhierești*, ele provin din simpla împrumutare, dar într-o altă ordine, a dispozițiilor [3]) „Cărții romînești de învățătură". Astfel, cele 11 pricini

[1]) Textul grecesc al *Comentariului* lui Aristen a fost publicat de Beveregius în *Synodicon*, tipărit la Oxford în 1672, precum și de către G. A. Rallis și M. Potlis în *Sintagma ateniană* (Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων), t. II—IV, Atena 1852—1859, unde însă sînt publicate nu numai interpretările lui Aristen, ci și ale lui Zonara și Balsamon.

[2]) *Opera*, t. XIV, Ratisbona, 1734—39, p. 161; vezi și C. A. Spulber, *op. cit.*, p. XLIII.

[3]) Corespondența de texte între cele două pravile este următoarea (s-au notat glavele cu cifre arabe și pricinile cu cifre latine): 43=69; 44=70; 45=71; 46=72; 48=1; 49=2;

cuprinzînd dispozițiile de drept agrar, aflate la începutul pravilei din 1646 sub titlul „Pravile tocmite, alease, scoase pentru toți lucrătorii pămîntului...“ devin glavele 294—309 ale „Îndreptării legii“ [1]). Corespondența exactă a glavelor celor două pravile a fost indicată pe baza textelor de către S. G. Longinescu [2]).

Așezarea materiei în prima parte a pravilei a ridicat multe critici prin aparența ei de amestec lipsit de metodă și de sens, „amestec greoiu și fără nici o socoteală“, cum îl numește Nicolae Iorga [3]). S-a susținut chiar că scopul alcătuitorilor „Îndreptării legii“ a fost numai de a-și ușura munca și de a-i îmbogăți cuprinsul atunci cînd au inclus în ea întreaga „Carte romînească de învățătură“, „rupîndu-i însă și desfăcîndu-i continuitatea prin intercalările nesăbuite ale prescrierilor canonice“ [4]).

În realitate, așezarea canoanelor bisericești în cuprinsul textelor penale din „Cartea romînească de învățătură“ a fost făcută cu voință, iar amalgamarea textelor nu poate fi socotită ca fiind opera unei simple întîmplări, deoarece — după cum s-a arătat — traducătorul a urmărit o anumită metodă cînd a căutat să apropie glavele pravilei din Moldova de acele texte canonice pe care le-a socotit conexe prin conținutul lor. Astfel, după glava 126 canonică: „Pentru călugăriță sau mireană de vor fi supuitoare sau voatre“, urmează glava 127: „Certarea supuitoriului și în ce chip se cade să fie“, luată din pravila moldoveană; după glava 178 canonică: „Pentru de cîte vini desparte pe cei ce se logodesc“, urmează glava 179: „Pentru care vini se despart oamenii casnici, ce să zice bărbat de fămeae-și“, luată din pravila moldoveană; după textele canonice relative la impedimentele căsătoriei din cauza rudeniei, urmează glavele 211 și 212 despre „sînge amestecat“, ce figurează în pravila moldoveană; după glava 213 canonică: „Repondie“ *(repudium)* — „cartea cea de dăspărțeală a bărbatului și a muerii“ și glava 214 canonică: „Despărțealele nuntelor, și vinele muierii, de care o desparte bărbatul și-i dobîndeaște zeastrele ei“, urmează glava 215: „Cîndu-ș va piarde zeastrele

---

50=3; 87=4; 88=5; 89=6; 106=43; 107=44; 108=45; 109=46; 110=47; 111=48; 112=49; 113=50; 124=67; 125=68; 127=27; 128=28; 129=29; 130=30; 131=31; 179=17; 180=18; 181=19; 182=20; 183=21; 184=22; 185=23; 186=24; 187=25; 188=26; 211=41; 212=42; 215=16; 237=15; 242=7; 243=8; 244=9; 245=10; 246=11; 247=12; 248=14; 252=36; 253=37; 254=38; 257=34; 258=35; 259=32; 260=33; 296=I; 299=II; 300=III; 301=IV; 302=V; 303=VI; 305=VII; 306=VIII; 307=IX; 308=X; 309=XI; 333=39; 334=40; 337=73; 338=74; 340=76; 341=77; 342=78; 345=XII; 346=XIII; 347=XIV; 348=XV; 349=XVI; 350=51; 351=51; 352=51; 353=52; 354=53; 355=53; 356=53; 357=53; 358=54; 359=55; 360=55; 361=56; 362=57; 363=58; 364=59; 365=60; 366=61; 367=62; 368=63; 369=64; 370=65; 371=66.

[1]) D. C. Arion (*Le* Νόμος Γεωργικός *et le régime de la terre dans l'ancien droit roumain jusqu'à la réforme de Constantin Mavrocordat*, Paris, 1929) publică paralel textul acestei legiuiri după manualul lui Armenopol, cu textul în neogreacă al lui Alexios Spanos, tipărit la Veneția în 1744 și cu textul din „Cartea romînească de învățătură“ (p. 109—160). V. și S. G. Longinescu, *Legi vechi romînești și izvoarele lor*, p. 1—28; I. Peretz, *op. cit.*, vol. II, partea I, p. 348; vol. II, partea II, p. 348 și urm.; Șt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept romînesc*, I, p. 60 și urm.; idem, *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, p. 21 și urm.; C. A. Spulber, *L'Eclogue des Isauriens*, 1929, p. 126 și urm.

[2]) S. G. Longinescu, *Legi vechi romînești și izvoarele lor*, vol. I, Buc., 1912.

[3]) N. Iorga, *Istoria literaturii romînești*, vol. I, ed. a II-a, Buc., 1925, p. 280.

[4]) A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. VII, 1929, p. 142.

muiarea carea va fi făcut preacurvie, și cînd nu le va piarde", cuprinsă în pravila moldoveană [1]).

Dimpotrivă, trebuie să recunoaștem meritul deosebit al traducătorului, care, dînd dovadă de o bună cunoaștere a materialului ce i se încredințase, a reușit să îndeplinească în această privință în mod mulțumitor, o sarcină destul de anevoioasă.

Aplicarea pravilei S-a susținut că „Îndreptarea legii" a avut o aplicare cu totul restrînsă în fapt, numai în cazuri izolate, ceea ce a făcut ca această legiuire să aibă o viață de scurtă durată, căzînd în desuetudine [2]).

Pentru a se ajunge la o asemenea concluzie nu s-a ținut îndestul seama, în primul rînd, de valoarea specifică a „Îndreptării legii", și nici de destinația ei.

Această pravilă este mai cu seamă o colecție fundamentală de canoane, indispensabilă activității bisericii ortodoxe, dar care a avut o însemnătate deosebită și pentru viața societății laice, deoarece intreaga suprastructură feudală purta adînc imprimată pecetea concepțiilor teologice, religia dominînd celelalte forme ale conștiinței sociale pe care le făcea să îmbrace în manifestările lor vestmîntul religios [3]). Într-adevăr, după cum precizează F. Engels, în orînduirea feudală „dogma bisericească constituie punctul de plecare și baza oricărei gîndiri. Jurisprudența, științele naturii, filozofia, întregul conținut al acestor științe era pus în concordanță cu învățătura bisericii" [4]).

Dar rolul concepțiilor teologice nu se limita numai la atît. Participînd activ la viața politică și la conducerea treburilor țării, membrii clerului își impuneau adesea punctul lor de vedere și faptul acesta se făcea simțit și în materie de legislație și judecăți. În felul acesta, „în mîna popilor, politica și jurisprudența, ca și celelalte științe, au devenit simple ramuri ale teologiei, fiind tratate după aceleași principii care erau valabile în teologie. Dogmele bisericii erau în același timp axiome politice, iar pasagiile din biblie aveau putere de lege în fața oricărei instanțe judecătorești" [5]).

Canoanele sinoadelor, împreună cu celelalte dispoziții canonice cuprinse în *Sintagma ateniană*, erau cunoscute popoarelor ortodoxe; ele apar acum, pentru prima oară tipărite în limba poporului și în Țara Romînească, în „Îndreptarea legii" [6]).

Pe de altă parte, s-a adăugat canoanelor bisericești întregul conținut al „Cărții romînești de învățătură", dînd pravilei Țării Romînești și un caracter de adevărată legiuire penală, clericală și laică, ceea ce răspunde pe deplin indicației din titlul ei: „carea are toată judecata arhierească și împărătească de toate vinile preoțești și mirenești".

Nu trebuie căutată aplicarea „Îndreptării legii" în documentele vechi care sînt în general de drept privat. Chiar și cînd aplicau pravilele, dregătorii însărcinați cu judecata nu indicau obișnuit dispoziția legală pe care se bazau. Totuși se cunosc cazuri, în care soluția a fost dată neîndoios prin aplicarea

---

1) Vezi și I. Peretz, *op. cit.*, vol. II, partea I, p. 373.
2) *Ibidem*, p. 435; N. Iorga, *op. cit.*, vol. I, p. 280.
3) *Bazele filozofiei marxiste*, Buc., Ed. politică, 1960, p. 663—664.
4) K. Marx și F. Engels, *Opere*, vol. XVI, partea I, ed. rusă, p. 295.
5) F. Engels, *Războiul țărănesc german*, ed. a III-a, Buc., E.S.P.L.P., p. 48—49.
6) Nicodem Milaș, *Dreptul bisericesc oriental*, trad., Buc., 1915, p. 65 și urm.

„Îndreptării legii". Astfel, în timpul domniei lui Constantin Brîncoveanu (1688–1714), divanul domnesc a judecat pe paharnicul Staicu pentru crima de hainie împotriva domnului. Pedeapsa cu moartea a fost pronunțată atunci pe temeiul pravilei; „că adusese vlădica pravila — scria cronicarul — și au deschis la un locu și la un capu unde zice: boiariul care va umbla împotriva domnului și a țărei, să-lu spînzure și să-i facă spînzurătorile mai înalte cu un cotu decît ale altoru oameni proști" [1]), sancțiune prevăzută în glava 367, zac. 6 a „Îndreptării legii".

O anafora din 1792 privind judecarea unui omor din imprudență comis de un egumen, relatează că s-au cercetat „pravilele bisericii", făcîndu-se astfel aplicarea canonului 65 al sf. apostoli, care prevedea pentru asemenea infracțiuni luarea darului preoției [2]). Acest canon face parte din nomocanonul ce formează partea a doua a „Îndreptării legii".

Tot astfel, un document din timpul domniei lui Alexandru Moruzi relatează că, în 1796, avînd a judeca pe un seducător, care refuzase să se căsătorească cu victima și nici nu putea plăti despăgubirea de „o litră de aur", judecătorii au aplicat sancțiunea pravilei, care prevedea că cel vinovat să fie bătut, tuns și surghiunit [3]) (glava 251 al. 2 din „Îndreptarea legii").

În schimb, cercetările — deși incomplete — făcute în condicile dicasteriei mitropoliei din București, pentru perioada 1765–1774, deci pentru o perioadă posterioară cu mai mult de un secol punerii în lucrare a legii, învederează că ea și-a găsit aplicarea într-o sumă de cazuri de desfacere a logodnei, de despărțenie etc., indicîndu-se cîteodată chiar textul și pagina pravilei [4]). În această privință bogatul material aflător la Academia R.P.R., își așteaptă încă cercetătorul.

Aplicarea efectivă a „Îndreptării legii" este dovedită și prin numeroasele copii manuscrise ale acestei legiuiri, ce se păstrează în Biblioteca Academiei R.P.R. datînd din secolul al XVIII-lea și chiar de la începutul celui de-al XIX-lea, cum este copia făcută în 1819 de către un Ioan Băluță și fratele său Gheorghiță, ambii logofeței la Departamentul de patru [5]). Nu înseamnă aceasta oare că exemplarele tipărite ale pravilei deveniseră atît de rare, încît era nevoie de copierea ei cel puțin parțială și că măcar unele dispoziții ale pravilei își găseau încă aplicarea după trecere de atîta timp?

La acestea mai este de adăugat și faptul că, folosind colecția fundamentală a canoanelor precum și „Îndreptarea legii", mitropolitul Nifon al Ungrovlahiei (1850–1875) a întocmit o nouă colecție de canoane, publicată sub titlul: *Manualu de pravila bisericească seau legiuiri trase din canoanele sfinților apostoli, ale sfintelor soboare și ale altor sfinți părinți* [6]).

[1]) *Istoria Tierei Romînești*, în *Magazinul istoric pentru Dacia*, t. V, Buc., 1847, p. 124; I. Nădejde, *Dreptul de ctitorie*, Buc., 1910, p. 8.

[2]) V. A. Urechia, *Documente inedite din domnia lui Alexandru Constantin Moruzi (1793–1796)*, în „Anal. Acad. Rom.", Mem. Secț. Ist., Seria II, t. XV, Buc., 1895, p. 550.

[3]) C. A. Spulber, *op. cit.*, p. XLVII.

[4]) P. F. Tinculescu, *Cărți de despărțeală, 1765–1774* (teză), Buc., 1931; Șt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept romînesc*, I, p. 180–181; idem, *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, p. 127 și urm.

[5]) *Ms.* 4285, 1287, 1295, 4367.

[6]) Ioan M. Bujoreanu, *Collecțiune de legiuirile Romîniei vechi și nuoi*, vol. I, Buc., 1873, p. 681–733; Nicodem Milaș, *op. cit.*, p. 163.

În sfîrşit, „Îndreptarea legii", care primise în cuprinsul ei textele din „Cartea romînească de învăţătură", îşi împlineşte acum datoria de recunoştinţă Moldovei, nu prin conţinutul ei de drept laic, ci prin cel eclesiastic. Dicasteriile din Moldova aplică dispoziţii din „Îndreptarea legii", iar atunci cînd textul ei tipărit lipseşte, se recurge la copii manuscrise, cum sînt cele care s-au găsit la Mănăstirea Neamţului, la episcopiile de Roman şi de Huşi [1]).

Ediţiile pravilei După ediţia oficială din 1652, a „Îndreptării legii", această legiuire nu a mai fost retipărită, cu toate că numărul exemplarelor aflate în circulaţie devenea din ce în ce mai restrîns. A trebuit să treacă mai mult de două secole pentru ca de data aceasta, din iniţiativa particulară a unor jurişti, să se tipărească două noi ediţii. Astfel au apărut în a doua jumătate a secolului trecut, la scurt interval, ediţia Blaramberg, şi ediţia Bujoreanu, amîndouă cu caractere latine.

Ediţia Blaramberg. În 1871, Nicolae Blaramberg, fost avocat general pe lîngă Curtea de Casaţie, şi Gheorghe Missail, fost prim-grefier al Curţii de Casaţie, au publicat „Îndreptarea legii" într-un volum, format in 4°, cuprinzînd 451 pagini. Aceasta nu este însă o ediţie completă a „Îndreptării legii", deoarece nu cuprinde decît prima parte, fără *Nomocanonul cu Dumnezeu.*

În introducerea intitulată „Din partea editorului", după ce se arată originile dreptului romînesc, se citează cîteva consideraţii asupra „Îndreptării legii », luate din lucrarea lui Gh. Missail, *Epoca lui Vasile Lupu şi Matheiu Basarab*, apărută în 1866, după care pravila Ţării Romîneşti era „o traducere a Basilicalelor şi a legilor canonice a lui Aristen, *avînd încă putere de drept canonic*".

Ediţia aceasta, denumită în genere ediţia Blaramberg, tipărită cu grijă în tipografia „Lucrătorilor asociaţi din Bucureşti", contopeşte cele două catastihuri într-un singur sumar alcătuit în ordinea numerică a glavelor, după care apoi urmează prefaţa lui Daniil Panoneanul şi predoslovia mitropolitului Ştefan. Textul, înconjurat cu un dublu chenar, în care apar însemnările marginale ale originalului, se încheie cu glava 417. Transcrierea textului chirilic cu caractere latine are şi unele erori.

Ediţia Bujoreanu. În 1884, Ioan M. Bujoreanu, publicist, fost magistrat, editează „Îndreptarea legii", împreună cu „Pravila de la Govora", pe care le retipăreşte la 1885 în volumul III din a sa *Collecţiune de legiuirile Romîniei vechi şi noui.* Spre deosebire de ediţia Blaramberg, ediţia Bujoreanu publică textul „Îndreptării legii" în întregime, împreună cu cele două catastihuri ale originalului. Ediţia, care ocupă în volum p. 134—471, reproduce stema mitropolitană, dar nu şi frontispiciile, nici vinietele şi imaginile; ea are, în schimb, chipul lui Matei Basarab gravat de Pop.

Neavînd chenar, notele marginale ale pravilei figurează, între paranteze, la începutul glavelor respective. Cu excepţia versurilor omagiale care însoţesc stema, menţiunile făcute de traducător în slavoneşte cum şi toate textele şi cuvintele slavone au rămas netraduse în limba romînă. În sfîrşit, nu se reproduce rugăciunea finală a lui Daniil Panoneanul, ce figurează în exemplarul original. Şi această ediţie are unele erori de transcriere.

---

[1]) Şt. Gr. Berechet, *Legătura dintre dreptul bizantin şi romînesc*, vol. I, partea I, p. 129, 130, text şi nota 2.

Cela ce va ucide pe vreun deregătoriu și judecătoriu al vreunui loc, acela ca și cela ce-ș va ucide părinții se va pedepsi. *Zac. 4.*

Cela ce-ș va hicleni moșiia și nașterea de unde a născut, acela mai cumplit să-l cearte decît pre un ucigătoriu de părinți, de vreame ce să cade mai bine să-și ferească și să-și socotească neștine moșiia decît părinții ce l-au născut. *Zac. 5.*

Ucigătoriul de părinți să chiamă încă și cela ce-și ucide pe frate-său sau pe soru-sa, sau fie pre ce rudă a lui. *Zac. 6.*

Cela ce-ș va ucide muiarea, acela se va certa mai cumplit de cum ș-ar ucide pre mumă-sa. Așijderea și muiarea ce-ș va ucide bărbatul. *Zac. 7.*

Cela ce-ș va ucide pre tată-său sau pre mumă-sa și, pentru să-ș mai micșoreaze certarea, va zice c-au greșit într-o mînie, sau va zice că l-au ucis de frică, că s-au temut să nu ucigă tată-său pre dînsul, atunce să nu i se bage în seamă nemica aceastea răspunsuri, măcară de-ar zice cît ar zice, atunce tot să-l cearte ca pe un ucigătoriu de părinți. *Zac. 8.*

Cela ce va otrăvi pre cela ce e închis în temniță ca să nu vază cîndu-l vor pedepsi și cîndu-l vor chinui la locul cel de muncă, acela să se cearte după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 9.*

Cela ce va sfătui pre altul să fie ucigătoriu de părinți, atunce de să va face cumva acea ucidere pre sfatul acelui om, acela să-l pedepsească și pre dînsul ca și pre cela ce-au făcut uciderea, ca niște ucigători de părinți. *Zac. 10.*

Vraciul carele va da otravă feciorului să otrăvească pre tată-său, acela să i se facă moarte, să-i tae capul. *Zac. 11.*

Slugile carele vor îmbla și în sus și în jos gătind treabe ca acealea reale, ca să se facă ucidere, pre aceia să-i pedepsească ca și pre ucigătorii de părinți. *Zac. 12.*

Cela ce va cumpăra otravă să dea tătîne-său, pre acela să-l cearte ca pe un ucigătoriu al părintelui său, măcară că nu va fi putut nemeri să i-o dea. Iară de va fi altul striin cumpărat otravă și o va fi dat la vreun fecior al cuiva să dea tătîne-său, iară el nu se va fi putut meșterșugui să i-o dea, atunce să se cearte amîndoi într-un chip, însă să nu-i omoară, ce să le dea o pedepsă cumplită, cum va socoti judecătoriul. *Zac. 13.*

Oricare fecior, sau slugă, sau fiecine va fi, de va ști și de va cunoaște că vor să ucigă pre cineva au cu otravă, au cu armă, au fie cu ce fel de moarte și de nu va spune să smintească acel lucru, acela ca un ucigătoriu de părinți să se cearte împreună cu ceialalți cu toți carii au vrut sau au și făcut uciderea. *Zac. 14.*

Cela ce-ș va trimite pre fiiu-său cel bolnav la casa unde zac calicii și oamenii bolnavi, acela-ș va piarde puteaarea cea părintească carea au asupra fiilor. Acela fiiu de se-ar prileji să ucigă pre tată-său, acela atunce nu se-ar certa ca cela ce-ș ucide pre tată-său, ce se-ar certa ca un ucigătoriu ce face ucidere grabnică. *Zac. 15.*

Așa, într-acesta chip să pață și fiiul cela ce va trimite pre tată-său în casa de mișăi bolnavi. *Zac. 16.*

Tatăl cela ce-ș va ucide feciorul pentru vreo greșală mare care va fi făcut, sau va fi vătămat pre tată-său, care vătămătură poate să-l osebească despre tată-său, să n-aibă nemica parte de întru avearea lui, cum se-ar zice de-l va fi bătut, sau au fost lăcuind rău împreună, fără *Zac. 17.*

Atît ediția Blaramberg cît și ediția Bujoreanu sînt de foarte mult timp epuizate.

Legi vechi romînești și izvoarele lor, de S. G. Longinescu. În 1912, S. G. Longinescu a dat la lumină un prim volum de *Legi vechi romînești și izvoarele lor* cu subtitlul: *Pravila Moldovei din vremea lui Vasile Lupu,* în care pe lîngă „Cartea romînească de învățătură" din 1646, se publică textele latine ce i-au servit de izvoare, textele corespunzătoare din „Îndreptarea legii", precum și traducerea lor în limba franceză făcută de A. Patrognet. În ceea ce privește „Îndreptarea legii", pe care Longinescu o socotește „varianta muntenească" a pravilei din 1646, ea nu este publicată în întregime. Sînt reproduse numai textele corespunzătoare „Cărții romînești de învățătură", urmărite de Longinescu cu toată atenția, astfel că succesiunea textelor „Îndreptării legii" nu este cea a originalului.

După ce a arătat importanța lucrărilor celor doi romaniști, Prosper Farinaccius și Iulius Clarus, și influența ce au avut asupra doctrinei juridice a multor țări europene pînă către sfîrșitul secolului al XVIII-lea, învederînd și valoarea pravilei moldovenești, aflată la înălțimea științei juridice din acea epocă, autorul adaugă cu privire la pravila muntenească: „De aceea, Matei Basarab, domnitorul Munteniei (1633—1654), voind să înzestreze și el țara cu o lege, a luat în întregime « Cartea de învățătură » a Moldovei și după 6 ani de la tipărirea ei, a întrupat-o în « Îndreptarea legii », care a fost tipărită în 1652. În acest an, cele două țări surori au avut aceeași lege; deci unitatea juridică a țărilor noastre a fost înfăptuită cu 207 ani înaintea unității politice. Această unitate juridică a ținut 128 ani, pînă la 1780, cînd Muntenia a fost înzestrată cu o lege nouă, Codul lui Alexandru Ipsilante" [1]).

Deși această lucrare este însoțită de o tablă de materii, de un index de cuvinte și de o erată, toate privind ambele pravile, nu o putem însă considera, din cauza facturii ei, ca pe o ediție a „Îndreptării legii", deoarece textul acesteia este reprodus numai parțial și numai în scopul prezentării comparative în raport cu „Cartea romînească de învățătură".

Îndreptarea legii. Le code valaque de 1652, de C. A. Spulber. Este locul să amintim aici încercarea lui C. A. Spulber de a da la lumină o ediție critică a „Îndreptării legii", lucrare din care însă nu a putut apărea decît „Introducerea". Spulber își propusese să redacteze un așa-zis *Corpus juris rumanici,* al cărui început îl făcuse cu publicarea în 1930 a Pravilei de la Ieud din 1565, socotită a fi cea mai veche pravilă romînească. „Introducerea" apărută în 1938 în limba franceză, sub titlul de: *Îndreptarea legii. Le code valaque de 1652,* destinată să formeze prima parte a ediției proiectate, nu este în realitate decît istoricul pravilei, urmînd ca textul legiuirii împreună cu izvoarele sale să constituie partea a doua a acestei lucrări.

Spulber nu face numai o simplă prezentare a ediției sale, ci întreprinde o cercetare științifică făcînd un studiu savant al acestei legiuiri, în care abundă referințele istorice și bibliografice. Studiul lui Spulber cuprinde două părți corespunzătoare părților ce intră în compunerea „Îndreptării legii", fiecare avînd mai multe subtitluri: *I)* Titlul pravilei, edițiile, prefețele, autorii, izvoarele, *Nomocanonul* lui Malaxos, manuscrisele acestui *Nomocanon,* izvoarele

---

[1]) S. G. Longinescu, *op. cit.,* Introducere, p. O.

indirecte; *II) Nomocanonul* lui Aristen, autorul, manuscrisele, edițiile, izvoarele dreptului civil, apendicele, aplicarea pravilei.

Spulber dă ultimei părți a introducerii sale o extindere deosebită, cercetînd nu numai mărturiile documentare ale aplicării diferitelor izvoare ale „Îndreptării legii", considerate separat, ci și dovezile aplicării acestei pravile. El examinează în această privință atît lucrările autorilor străini și romîni cît și cazurile ce figurează în documentele timpului și în cronici.

O moarte prematură a pus capăt sforțării lui C. A. Spulber, lipsind astfel literatura dreptului nostru de întregirea unei lucrări de o importanță deosebită.

Traduceri

Este locul să amintim unele traduceri ale „Îndreptării legii", care nu au avut nici o legătură cu țara noastră, ci erau destinate să servească scopuri străine. Cea mai veche traducere integrală a „Îndreptării legii" este cea făcută în limba latină la 1722. După ce pacea de la Pojarevăț din 1718, încheiată între Imperiul otoman și republica Veneției aliată cu Austria, a atri- buit Austriei, între altele, Banatul Temișanei și Oltenia, puterea ocupantă a avut nevoie de o traducere a „Îndreptării legii". Sarcina a fost încredințată lui Pătru Dobra, romîn originar din Zlatna, directorul cauzelor fiscale din Transilvania [1]).

Lucrarea efectuată în 1722, sub titlul de *Regula legis voluntate divinae accomodata* [2]) a rămas în manuscris. După această traducere s-au făcut unele copii; s-a găsit o astfel de copie la Biblioteca din Budapesta și o alta la muzeul Bruckenthal din Sibiu [3]).

O a doua traducere, de astă dată fragmentară, este cea făcută în limba germană de către Bartolomeu Kopitar pentru scopuri științifice și publicată în „Jahrbücher der Literatur" din 1824 [4]).

Considerații generale

Spre deosebire de „Cartea romînească de învățătură", care reprezenta pentru țara Moldovei o legiuire laică, „Îndreptarea legii", cuprinzînd bogate dispoziții de drept laic și canoane bisericești, realizează într-o unitate legislativă rînduieli menite să asigure sprijinul reciproc dintre stat și biserică, caracteristic orînduirii feudale [5]).

Textele penale din legiuire se resimt de dezvoltări minuțioase și cazuistice. Prin o receptare indirectă de reguli juridice din opera lui Prosper

---

1) I. G. Sbiera, *Mișcări culturale și literare la romîni între 1504 și 1714*, 1897, p. 130; N. Iorga, *Istoria literaturii romîne*, Buc., 1911, vol. I, p. 518.

2) Titlul ei este *Regula legis voluntate divinae accomodata continens jurae canonica et imperatoris pro causis status tam ecclesiastici quam secularis, ad mandatum Imp. Joannis Comneni a. ven. magnae dei ecclesiae diacono et legem conservare, domino Alexeo Aristino conscripta, ex graeco idiomate in Valachum cum industria et sumptibus domini Stephani Dei gratia metropolitae tergovistensis et exarhii confiniorum Hungaro-Valachiae translata*...

3) C. Popovici, *op. cit.*, p. 115: Nicodem Milaș, *op. cit.*, p. 163; Șt. Gr. Berechet, *Istoria vechiului drept romînesc*, vol. I, p. 178; idem, *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, p. 129—130.

4) Viena, p. 158—167; Șt. Gr. Berechet, *op. cit.*, p. 129.

5) Vezi K. Marx și F. Engels, *Opere*, vol. XVI, partea I, ed. rusă, p. 295; Cf. M. Bloch, *Les rois thaumaturges. Etudes sur le caractère surnaturel attribué à la puissance royale, particulièrement en France et en Angleterre*, Oxford, 1924; Fr. Kern, *Gottesgnadentum und Wiederstandsrecht in frühen Mittelalter*, Leipzig, 1914; L. Halphen, *La place de la royaute dans le sistème féodal*, în „Revue historique", an CLXXII (1933), fasc. 2, p. 244 și urm.

Farinaccius, „Îndreptarea legii" are calitățile și defectele lucrărilor penaliștilor apuseni din secolul al XVI-lea.

„Îndreptarea legii", care adopta un drept din afară, nu ar putea fi considerată că a constituit în mod exclusiv dreptul țării, decît în măsura în care materiile juridice reglementate nu contraveneau obiceiurilor juridice a căror prevalare era recunoscută [1]). Codul a reprezentat o puternică contribuție la formarea dreptului romînesc și rolul îndrumător, didactic pe care l-a jucat este însemnat. Este de remarcat că Moldova și Țara Romînească utilizau în secolul al XVII-lea unele din formele superioare de legislație penală contemporană. Este îndeajuns să fie citate dispozițiile referitoare la cauzele de neculpabilitate și de micșorare a pedepselor spre a scoate în evidență una din părțile pozitive ale „Îndreptării legii".

Clasa feudală dominantă, în frunte cu domnul, găsea în „Îndreptarea legii" un prim corp de legi scrise în limba romînă, destinat să-i sprijine autoritatea judecătorească și care a rămas unica tipăritură în legislația țării pînă la apariția legiuirilor de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea — „Pravilniceasca condică" — și începutul celui de-al XIX-lea — „Legiuirea Caragea".

Alcătuitorii acestei pravile — este cazul să fie subliniat — au căutat să dea textelor nu numai claritate, ci chiar să le adapteze, atunci cînd au crezut nimerit, potrivit stărilor de lucruri sau situației particulare a țării. Astfel, reproducînd poveţile „alease a bogați dascăli", pravila amintește clasa socială a „rumînilor" (gl. 54), localizează cazul din glava 58, zac. 8 a pravilei moldovenești, privitor la o infracțiune comisă de un străin (gl. 363, zac. 8), sau completează textul moldovenesc prin adăugirea unui exemplu: „ca și în vremea lui Maftei, voievodul țării muntenești cînd tăiase capul tătînă-său, un copil în cetatea Bucureștilor" (gl. 368, zac. 10).

În vechiul drept romînesc și în istoria științei dreptului „Îndreptarea legii", ca și „Cartea romînească de învățătură" constituie un monument juridic important. În același timp mai reprezintă un monument de valoare al culturii și limbii poporului nostru.

Anexe Ediția de față cuprinde următoarele anexe: textul grecesc al *Nomocanonului* lui Manuil Malaxos după manuscrisul nr. 307 din Biblioteca Academiei R.P.R.; jurisprudența instanțelor judecătorești, întemeiată pe „Îndreptarea legii"; indicații bibliografice; un indice de materii; un indice de cuvinte cu arătarea înțelesului lor în pravilă; lista figurilor; rezumatul în limba rusă și rezumatul în limba franceză.

---

[1]) Pentru raportul dintre dreptul scris și dreptul nescris vezi și Al. Grecu, *Începuturile dreptului scris în limba romînă*, în „Studii", an. VII (1954), nr. 4, p. 215—228; V. Costăchel, P. P. Panaitescu, Al. A. Cazacu, *Viața feudală în țările romîne*, Buc., 1957, p. 521; V. Al. Georgescu, *La réception du droit romano-byzantin dans les Principautés roumaines (Moldavie et Valachie)*, în *Mélanges H. Lévy-Bruhl*, Paris, 1958 (Publication de l'Institut de Droit romain de l'Université de Paris, XVII), p. 373—391 (după „Byzantinische Zeitschrift", 52, 1959, p. 241).

LĂMURIRI

PRIVITOARE LA TRANSCRIEREA TEXTULUI CHIRILIC

Redarea în alfabet latin a textului chirilic al « Îndreptării legii » din 1652 s-a făcut prin metoda transcrierii fonetice interpretative.

Pentru unele litere chirilice transcrierea n-a prezentat nici o dificultate, ele avînd echivalențe indiscutabile în alfabetul latin. Astfel: а = *a*, б = *b*, в = *v*, д = *d*, є = *e*, ж = *j*, з = *z*, и și ї = *i*, л = *l*, м = *m*, н = *n*, о și ѡ = *o*, п = *p*, р = *r*, с = *s*, т = *t*, ѳ = *th*, ю = *iu*, ꙋ și оу = *u*, ф = *f*, х = *h*, ѱ = *ps*, ц = *ț*, ш = *ş*, щ = *șt*, ѯ = *x*.

Pentru celelalte litere chirilice s-au determinat valorile fonetice ținîndu-se seamă că graiul muntenesc de la mijlocul secolului al XVII-lea era foarte apropiat de cel de astăzi.

Semnele г (glagoli) și к (caco) s-au transcris *g*, respectiv *c*. Cînd sînt urmate însă de *e* și *i*, s-au transcris *gh*, respectiv *ch*. De exemplu, геѡргїє = *Gheorghie*, єѵангєлїє = *evanghelie*, кїамъ = *chiamă*, оурєки = *urechi*, кємат = *chemat*.

Semnele ч (cerfu) și џ (gea), urmate de *a*, *e*, *i*, *o*, *u*, s-au transcris *ce*, *ci*, respectiv *ge*, *gi*. De exemplu: чартѫ = *ceartă*, къчє = *căce*, чинє = *cine*, пичиоарє = *picioare*, кърчꙋмъ = *cîrciumă*, џєнꙋкє = *genuche*, лѣџє = *leage*, сънџє = *sînge*, фꙋџитъ = *fugit*.

Uneori semnul ч, chiar singur, neurmat de vreuna dintre aceste vocale, are valoarea fonetică *ce* sau *ci*. De exemplu, врач = *vraci*, пач = *pace*. Am folosit cratima, cînd semnul ч formează un singur sunet cu cuvîntul următor sau prima silabă a cuvîntului următor. De exemplu, чаꙋ = ce-au.

Semnul ѕ (dzialo), foarte rar întîlnit, s-a transcris *dz*. De exemplu, бѡѕи = *bodzi*, ѕв'ѣзда = *dzveazda*, кнѧѕюлъ = *cneadziul*, ѕѣчєлє = *dzeacele*, чинчилѣспрєѕѣчє = *cincilea spre dzeace*. Ultimele trei cuvinte de obicei sînt scrise cu з și numai excepțional cu ѕ.

Semnul ѫ (ius) se întîlnește de cele mai multe ori la sfîrșitul cuvintelor, totdeauna cu valoarea fonetică *ă*. De exemplu, ꙗрѫ = *iară*, пънѫ = *pînă*, єрєтичаскѫ = *ereticească*, слꙋжбѫ = *slujbă*. Cu totul excepțional semnul ѫ este lipsit de valoare fonetică. Așa se găsește în următoarele cuvinte: ръсърѣтѫ = *răsărit* (p. 159, gl. 145), патриаршаскѫ = *patriarşasc* (p. 357,

gl. 385), ботезѫ = *botez* (p. 467, Sob. Cart., gl. 48), пріимескѫ = *priimesc* (p. 514, Sob. Trulla, gl. 92, tîlc).

Semnele ь (ier) și ъ (ior) au fiecare din ele valoarea fonetică de *î* sau *ă*.

Cînd aceste semne figurează la sfîrșitul cuvintelor, – cazuri frecvente în pravilă, – în regulă generală nu s-au transcris, fiind socotite lipsite de valoare fonetică. Ele au avut probabil numai funcțiunea de a accentua consoana finală printr-un *î* scurt. De exemplu, къндъ = *cînd*, ачестъ = *acest*, авъндъ = *avînd*, бърбатъ = *bărbat*, зисъ = *zis*. Exprimarea lor prin *ŭ* (*u* scurt) ni s-a părut că ar fi neconformă regulilor fonetice și ar îngreuna peste măsură și inutil citirea textului.

Aceeași soluție a fost adoptată și în cazul cînd semnele ъ și ь se află în interiorul unor cuvinte compuse, la finele primei părți. De exemplu, алтъчева = *altceva*, алтъчинева = *altcineva*, къндъва = *cîndva*, кȣмъва = *cumva*.

S-a considerat însă că semnul ъ final are valoare fonetică, atunci cînd același cuvînt a fost întîlnit scris nu numai cu ъ, ci de multe ori și cu ѫ. De exemplu, ıаръ, даръ, доаръ, мъкаръ, care au fost întîlnite deseori scrise ıарѫ, дарѫ, доарѫ, мъкарѫ, s-au transcris în ambele cazuri *iară*, *dară*, *doară*, *măcară*, semnul ѫ, care are totdeauna valoarea fonetică *ă*, fiind o indicație în acest sens.

S-a transcris totuși *iar*, *dar*, *doar*, *măcar*, cînd s-au găsit aceste cuvinte scrise ıар, дар, доар, мъкар.

Pentru condiționalul *ar* s-a adoptat forma aceasta nu numai cînd e scris ар, dar și cînd e scris аръ, deoarece numai rareori e întîlnit sub forma арѫ = *ară*.

Semnele ъ și ь finale s-au transcris *i*, cînd același cuvînt a fost întîlnit terminat cu и și cu ъ sau ь, socotindu-se că aceste semne îl înlocuiesc pe *i*. De exemplu, съши și съшъ = *să-și*, съци și съцъ = *să-ți*, ıаръши și ıаръшъ = *iarăși*, мȣıарѧши și мȣıарѧшь = *muiarea-și*.

Dacă însă consoana finală a acestor cuvinte nu este urmată de ъ sau ь, nu s-a adăugat la transcriere litera *i*. De exemplu съш, съц, ıаръш, мȣıарѧш s-au transcris *să-ș*, *să-ț*, *iarăș*, *muiarea-ș*, respectîndu-se grafia pravilei, chiar dacă terminația cu *i* ar fi fost mai corectă.

Semnul ꙑ (ieri), care este întîlnit foarte rar, s-a transcris totdeauna *î*. De exemplu, сфетꙑї = *sfetîi*.

Semnul ѣ (iati) s-a transcris în toate cazurile *ea*. De exemplu, вѣсте = *veaste*, ачѣлѧ = *acealea*, бътрънѣце = *bătrîneațe*.

Cînd diftongul se împarte la două cuvinte, s-a legat prin cratimă. De exemplu, дѣчїа = *de-acia*, дѣръ = *de-ar*, бинѣць = *bine-ați*.

Semnul ѧ (ia) s-a transcris *ia*, cu excepția următoarelor cazuri, cînd i s-a dat valoarea *ea*:

1° În substantivele masculine, ca хїклѧн = *hiclean*, кнѧзъ sau кнѧѕюлъ = *cneaz* sau *cneadziul*.

2° În substantivele feminine articulate care la nominativ se termină cu *e*. De exemplu, авѣрѧ = *avearea*, чертарѧ = *certarea*, мȣıарѧ = *muiarea* (care este întîlnit, de altfel, și sub forma мȣıарѣ), щирѧ = *știrea*, вътъмарѧ = *vătămarea*, врѣмѧ = *vreamea*.

Excepție s-a făcut numai pentru воѧ = *voia*, ținîndu-se seamă de realitatea lingvistică.

3° Pronumele personal feminin ѧ = *ea*.

4° În cuvinte la care în vorbirea de astăzi diftongul *ea* a devenit *e*. De exemplu, **чѣлѧлалтє** = *cealealalte*, **карѧ** = *carea*.

5° În unele numerale ordinale, scrise și cu **ѣ**. De exemplu, **зєчѧ** = *zecea*, **ȣнспрєзѣчѧ** = *unsprezeacea* etc., care sînt scrise și **зєчѣ** = *zecea*, **ȣнспрєзѣчѣ** = *unsprezeacea* etc., semnul **ѣ** avînd incontestabil valoarea *ea*.

6° În subjonctivul unor verbe scrise și cu **ѣ** și cu **ѧ**. De exemplu, **сѫ хрѫнѧскѫ** și **сѫ хрѫнѣскѣ** = *să hrănească*, **сѫ дѧ** și **сѫ дѣ** = *să dea*.

7° În schimb, imperfectul unor verbe ca: **авѧ**, **пȣтѧ**, **рѫмьнѧ**, s-a transcris: *avia*, *putia*, *rămînia*, dîndu-se lui **ѧ** valoarea fonetică *ia*, deoarece deseori s-au întîlnit asemenea imperfecte scrise chiar cu literele **їа**, ca în **хȣлїа** = *hulia*, **канонїа** = *canonia*, **слȣжїа** = *slujia*, **єшїа** = *eșia*, **повєстїа** = *povestia* și numai foarte rar cu **ѣ**, ca în **авѣ** = *avea*.

Semnul **ꙗ** (iaco) s-a transcris *ia*. De exemplu, **мȣꙗрє** = *muiare*, **ꙗстє** = *iaste*.

Numai pronumele personal feminin, persoana a treia singulară și plurală, **ꙗ**, **ꙗлє**, **ꙗши** s-a transcris *ea*, *eale*, *eași*.

Semnul **ꙟ** (în) s-a transcris *î*, *în*, *îm* (înainte de *b* sau *p*). De exemplu, **ꙟкѫ** = *încă*, **ꙟнапои** = *înapoi*, **ꙟдєлȣнгѫ** = *îndelung*, **ꙟдȣлчиндȣнє** = *îndulcindu-ne*, **ꙟбрѫкатѫ** = *îmbrăcat*, **ꙟпрєȣнѫ** = *împreună*.

Semnul **ѵ** (ipsilon) are valorile fonetice *i*, *v*, sau *u*. De exemplu, **лѵтȣргїє** = *liturghie*, **єѵглїє** = *evanghelie*, **єѵсєвїє** = *Evsevie*, **єѵстаѳїє** = *Evstathie*, **ѵг** = *ughi*.

În ce privește metatezele întîlnite în pravilă, s-au corectat transpunerile de litere transcriindu-se *jertvă* în loc de *jrătvă*, *nesfîrșită* în loc de *nesfrîșită*, *scîrbit* în loc de *scrîbit*, *sfîrșit* în loc de *sfrîșit*, *tărpitori* în loc de *trăpitori*, *tîl-cuește* în loc de *tlîcuește*, *tîrnosită* în loc de *trînosită*, *tîlhar* în loc de *tlîhar*, *Tîrgoviște* în loc de *Trîgoviște*, *vîrtos* în loc de *vrîtos* etc. De altfel cele mai multe dintre aceste cuvinte sînt scrise și corect.

S-au păstrat însă *jertăvnic* și *protivnic*, cu derivatele lui: *protivire*, *protivitor*, *protivind*, alături de *potrivnic*, *împotriva*, asemenea forme avînd circulație și astăzi.

S-au respectat inconsecvențele pravilei în scrierea cuvintelor. De exemplu, *anaforă-anafură*, *dînsul-dinsul*, *zeastrele-zestrile*, *niște-nește*, *amenință-amerință*, *amănunt-amărunt*, *poruncă-porîncă-puruncă*, *stareță-stăriță* etc.

Obișnuitele prescurtări ale scrierilor vechi, întîlnite în text, s-au întregit scriindu-se cuvintele complete. De exemplu, **бц҃ѫ** = *bogorodiță*, **ап҃слї** = *apostoli*, **дмн҃зєȣ** = *Dumnezeu*, **с҃ѫб** = *săboare*, **с҃т** = *sfinților*, **мл҃твє** = *molitve*, **єпскпїа** = *episcopia*.

S-au întregit de asemenea orice cuvinte scrise prescurtat în pravilă, fără a se indica prin paranteze, ori de cîte ori este vorba de o completare asupra căreia nu poate fi nici o discuție. Aceasta se întîmplă în cazul numelor proprii scrise prescurtat, în special în trimiterile marginale, dar scrise și în întregime, ca: **дам** sau **дамас** = *Damaschin*, **васлє** = *Vasile*, **лєаст** = *Leastvicinicul*, **постник** = *Postnicul* etc.; sau în cazul unor nume comune cărora le lipsește litera terminală, penultima fiind aruncată deasupra, ca: **мѫни(л)** = *mînile*, **пичоарє(л)** = *picioarele*, **пѫкѫто(ш)** = *păcătoși*, **сьнџє(л)** = *sîngele* etc.

S-au scris în paranteze unghiulare numai cuvintele omise în original, care au fost adăugate pentru înțelegerea textului (de exemplu: *<nu>*, *<au>*, *<ce>* etc.) sau întregirile mai importante de cuvinte, ca: **кȣвѫн** = *cuvîn<tătoriul>*, **кор** = *Cor<inteni>*, **пос** = *pos<lanie>*, **рѫ** = *<ia>ră*, **ꙗ** = *ia<ste>* etc.

S-a corectat în cîteva cazuri numerotarea greșită a zacialelor marginale, fără a se face mențiune la locul respectiv.

La fel s-a procedat și pentru greșelile de tipar care privesc litere lipsă (*ceta* în loc de *certa*, p. 319, gl. 346, zac. 27; *pocanie* în loc de *pocaanie*, p. 353, gl. 378), sau litere inversate (*trai* în loc de *tari*, p. 334, gl. 356, zac. 2), sau litere schimbate (*cività* în loc de *vinile*, p. 55, gl. 216, tabla de materii; *păteare* în loc de *puteare*, p. 177, gl. 179, zac. 4; *vizi* în loc de *vezi*, p. 165, gl. 159; *scrisoare* în loc de *scursoare*, p. 170, gl. 164; *cochini* în loc de *coconi*, p. 335, gl. 356, zac. 5; *Ce* în loc de *De*, p. 262, gl. 259, zac. 37, 38; *adeverința* în loc de *adeverita*, p. 599, Cat., gl. 31 etc.); sau litere adăugate (*cercetare* în loc de *certare*, p. 259, gl. 259 titlu) etc.

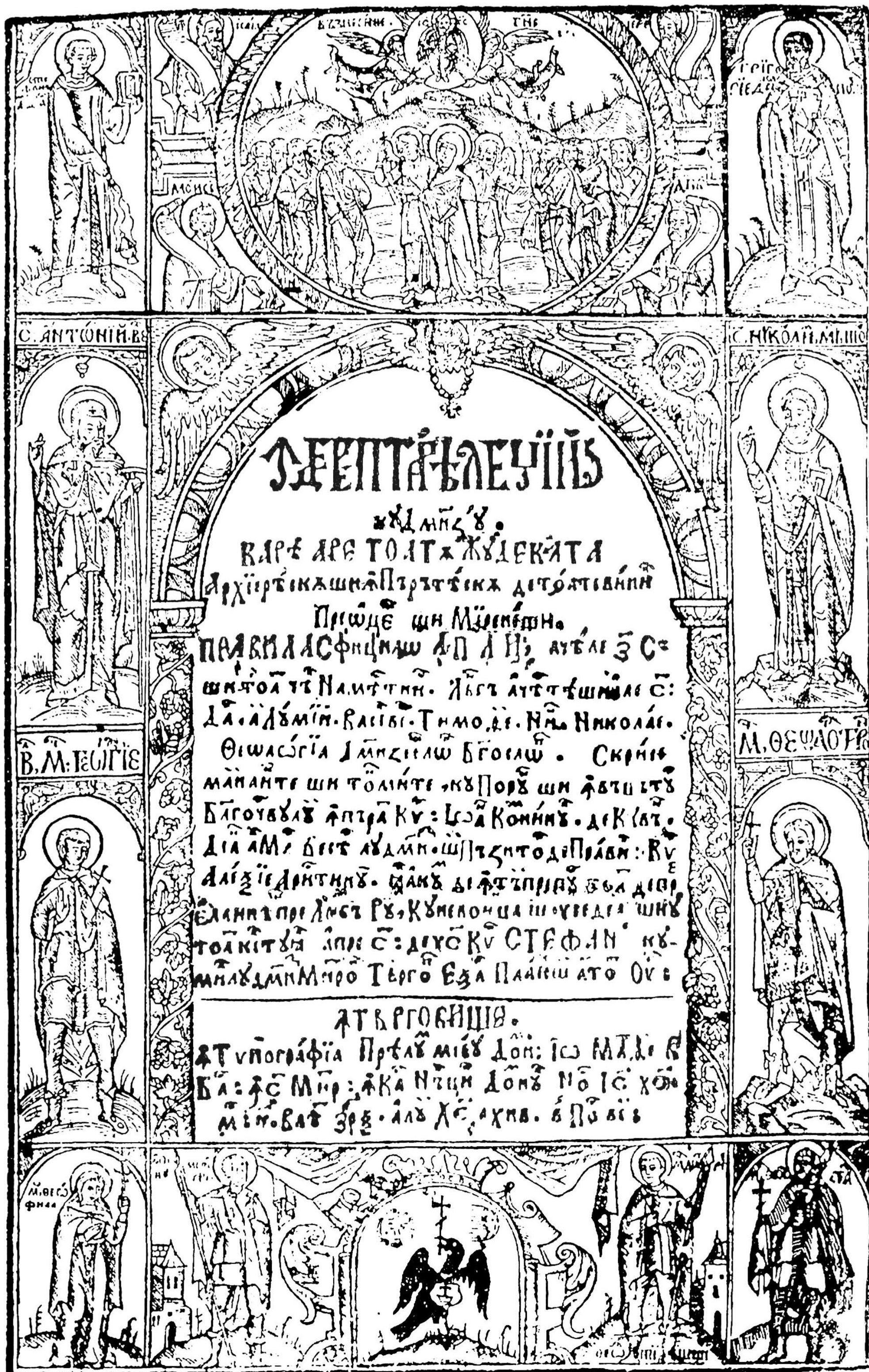
În mai multe cazuri s-au întîlnit єл *(el)*, єш *(eș)*, єи *(ei)*, cu sensul de *îl*, respectiv *îș*, *îi* (p. 153, gl. 131, zac. 1; p. 190, gl. 193; p. 352, gl. 378; p. 389, Can. sf. Ap., gl. 20, tîlc; p. 550, Răsp. Timotei; p. 599, Cat., gl. 30; p. 625, Cat., gl. 52. Deși incorecte, s-au păstrat aceste forme, fiind folosite de pravilă în repetate rînduri.

S-a menținut *învis* pentru *învins*, întrucît prima formă apare invariabil (p. 296, gl. 321; p. 404, Sob. Nichea, gl. 20; p. 486, Sob. Cart., gl. 133, scris. Attic Țărigr.; p. 514, Sob. Trulla, gl. 86, tîlc).

S-au despărțit cuvintele și s-a revizuit punctuația ținîndu-se seamă de regulile gramaticale actuale; s-au coborît în rînd literele aruncate deasupra; s-au lăsat de o parte spiritele, accentele, ericul și paericul, socotindu-se că aceste semne nu au în textul chirilic decît o valoare grafică. Cuvintele scrise în ediția originală în întregime cu majuscule (de exemplu *gramatica*, *Ștefan*, *Tarasie*, *stîlpul pravoslaviei*) au fost transcrise cu litere de rînd.

Parantezele rotunde întîlnite în textul ediției corespund celor din textul original chirilic, iar cele ascuțite cuprind întregirile noastre.

ÎNDREPTAREA LEGII



ѪДРЕПТАРѢ ЛЕЏЇИ

кꙋ Дмнєꙁєꙋ.

КАРЕ АРЕ ТОАТЪ ЖꙊДЕКАТА

архїєрѣскъ ши ѫпърътѣскъ дє тоатє винилє

прєѡцєщи ши мирєнєщи.

ПРАВИЛА СФИНЦИЛѠР АП҃ЛИ, а чєлѡр ꙁ҃ сꙋ-

боарє ши тоатє намѣстничє. Лѫнгъ ачѣста ши алє с҃

дасқалї а лꙋмїи. Васїлїє. Тимоѳєи. Нил. Николаи.

Ѳєологїа а марєлꙋи Богослов. Скрисє

маи наинтє ши тоатє кꙋ порꙋнка ши ѫвъцътꙋра

Бл҃гочєстивꙋлꙋи ѫпърат кѵр: Їѡан Комнинꙋл. Дє карє

с'ау скос...

АТЪРГОВИЩЄ.

Ѫ Тѵпографїа Прѣлꙋминатꙋлꙋи Дмн: Їѡ Матєи

Басараб...

ÎNDEREPTAREA LEGII

CU DUMNEZEU

CARE ARE TOATĂ JUDECATA ARHIEREASCĂ ŞI ÎMPĂRĂTEASCĂ

DE TOATE VINILE PREOŢEŞTI ŞI MIRENEŞTI

PRAVILA SFINŢILOR APOSTOLI, A CEALE 7 SĂBOARE ŞI TOATE CEALE NAMEASTNICE. LÎNGĂ ACEASTEA, ŞI ALE SFINŢILOR DASCALI AI LUMII: VASILIE VELICHI, TIMOTHEI, NICHITA, NICOLAE; THEOLOGHIA DUMNEZEEŞTILOR BOGOSLOVI. SCRISE MAI NAINTE ŞI TOCMITE CU PORUNCA ŞI ÎNVĂŢĂTURA BLAGOCESTIVULUI ÎMPĂRAT, CHIR IOAN COMNINUL, DE CUVÎN<TĂTORIUL> DIAC AL MARII BESEARICI LU DUMNEZEU ŞI PĂZITOR DE PRAVILI, CHIR ALEXIE ARISTINUL. IAR ACUM DE ÎNTÎI PREPUSE TOATE DE PRE **ELLINEAŞTE PRE LIMBĂ RUMÎNEASCĂ, CU NEVOINŢA ŞI USERDIA ŞI CU TOATĂ CHELTUIALA A PRESFINŢITULUI DE HRISTOS CHIR ŞTEFAN, CU MILA LU DUMNEZEU MITROPOLIT TÎRGOVIŞTEI, EXARH PLAIULUI ŞI A TOATĂ UNGROVLAHIA.**

ÎN TÎRGOVIŞTE,

ÎN TIPOGRAFIA PREALUMINATULUI MIEU DOMN, IO MATHEI VOIEVOD BASARAB ÎN SFÎNTA MITROPOLIE, ÎN CASA NĂLŢĂRII DOMNULUI NOSTRU ISUS HRISTOS. MARTIE 20, VĂLEAT 7160, A LUI HRISTOS 1652, V POST VELICHI[1]).

[1]) Părţile tipărite cu roşu în ediţia originală sînt redate cu litere aldine cînd sînt în text şi cu litere cursive cînd sînt pe margine.

Preasfinţitului şi preaînţeleptului mieu şi cu toate feliurile de flori ale darului duhului sfînt împodobit tocma apostolilor, s.s. Stefan, mitropolit al Tîrgoviştii, exarhul plaiului şi a toată Ungrovlahia. Cel ce e mai jos scris, ca un fiiu sufletesc şi de nemica rob, cu tot sufletul ceare, roagă şi priaşte toată sănătatea şi buna petrecanie de la unul în troiţa Dumnezeu.

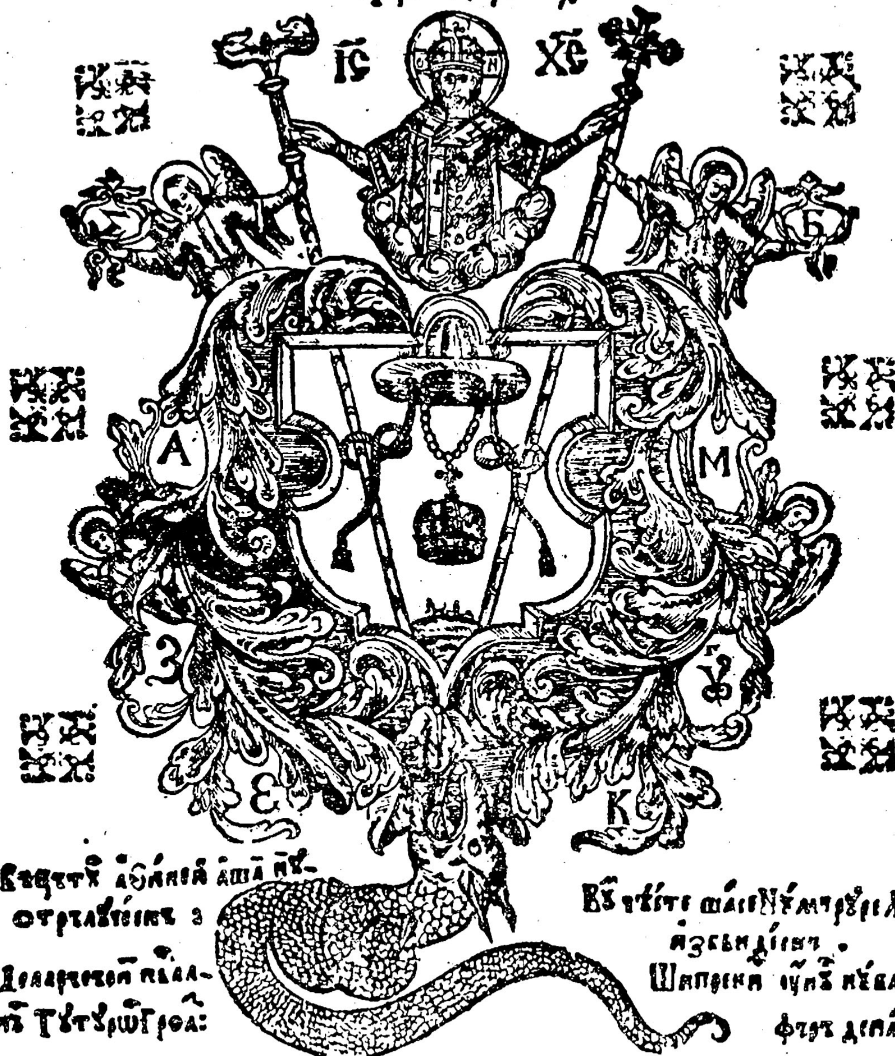
Mulţi oameni socotesc pentru omul cela ce, cînd se naşte într-o cetate cu mulţi oameni şi vestită, de în părinţi de bună rudă şi vestiţi, ei zic că iaste vreadnic şi dăstoinic unul ca acela să fie lăudat şi să se ciudească şi să se mire pentru moşia lui şi pentru înălţarea rudeniei lui. Ce unii ca aceia greşesc fără seamă şi fără de socoteală chibzuesc, pentru că bunătatea nu vine nice se trage dă pre moşneani şi dă pre strămoşi; aşijderea şi răotatea şi viaţa cea rea nu mearge să vie să se pogoare pe strenepoţi, ce fieşcine de în lucrurile sale (după cuvîntul stăpînului nostru) sau se ruşinează, sau se slăveaşte. Pentru că omul cît de-ară fi să se tragă de părinţi şi de rudă de oameni mari, vestiţi şi îmbunătăţiţi, iară lucrurile lui să fie proaste şi fără de ispravă dă nemica şi grozave, aceluia atîta de mult i se cuvine batjocorire şi urgisire. Şi iarăş (împotrivă), cînd răsare o odraslă de bună rudă şi creaşte într-un sat prost şi dă nemica de întru nişte oameni oarecum, şi să se facă cu nevoinţa lui şi cu multa socotinţă şi luarea aminte, minunat întru lucruri şi întru îndreptări şi să procopsească întru bunătăţi, atunce mai vîrtos se cade unul ca acela să fie lăudat dăstoiniceaşte, cum se cade, de toţi, şi luminat să fie lăudat, cum se arată chiar şi se veade la blagorodia ta, alesul mieu, de Dumnezeu cinstite părinte, preaînţeleapte chirie chirie Stefane, mitropolitul al scaunului cetăţii Tîrgoviştii, exarhul plaiului şi a toată Ungrovlahia. Mirîndu-se de tine toţi văzîndu-te de într-un loc ca acela şi sat de jos al Ungrovlahiei, carele au crescut odraslă şi stîlpare ca aceasta, împodobită cu atîta bunătăţi şi darure. Aceasta auzind şi eu, mai micul, prostul şi plecatul prah de supt picioarele cinstite ale sfinţiei tale (o, sfinte creaştete) de mulţi lachedemoneani, voiu cu toată inema, cu blagoslovenia şi îndemnarea sfinţiei tale, a prepune această îndreptare de leage dă pre limba ellinească pre limba proastă rumînească. Nu doară dă în nevrednicia prostimei meale, sau dă ve într-o învăţătură învăţat, fără numai cît m-am ispitit a linge pre dinafară puţinel grammatica şi syntaxisul, ce cu toată mintea, înţelepţia, arătarea, supunerea şi îndreptarea a cuviosului întru ieromonaşi, chir Ignatie Petriţi şi a lui Panteleimon Ligaridi, dascali desăvîrşit amîndoi de la Hio, vestiţi şi foarte iscusiţi întru toată dumnezeiasca scriptură. Drept aceaia (o, sfinte vîrhule) pentru multul har de cucerie

a nedăstoinciei meale, carele am cătră sfinţia ta (măcară de nu sînt copţi strugurii viţii meale) priimeaşte truda şi osteneala ca unui nedăstoinic, priimeaşte acest dar mic, cu multa proastă a mea minte necuprins, priimeaşte grădina cu florile raiului împodobită şi sădite cu buna mirismă a darului duhului sfînt, priimeaşte ca cel pumn de apă ce duse cel sărac la cel împărat, priimeaşte şi pre mine blagosloveaşte, ca eu, ticălosul, pespe blagoslovenia şi ertarea sfinţiei tale, să dobîndesc ertare multelor meale fumedenii de păcate. Iară pre sfinţia ta, aicea, domnul Dumnezeu să te păzească în mulţi ani să petreci pentru folosul turmei a lui Hristos, carea ţi e dată în seamă; iară noaă de bucurie şi de veselie tuturor, carii-ţi voim binele cu tot sufletul. Iară acolo, să te dăstoinicească să dobîndeşti ceata arhierească, hora dreptilor, hrana raiului, bucuria nespusă carea ochiul n-au văzut, la inemă n-au întrat, după cum zice fericitul Pavel, să fie.

прѣѿсщ҃нства в(ѡ) непотрѣ́бный ра́бъ [1])
Daniil m<onah> Panonian

[1]) „Al preasfinţiei voastre rob nevrednic".

СЕМНꙊ ка́реле ѥ́сте да́тꙋ де Дмнезе́ꙋ. пре℃финцилꙋи МИТРОПОЛИ́Т Цѣ́рыи Оўгровлахі́єи.



Азвѣрлитꙋ̀ аѕима́нїѧ а̀ша̀ нꙋ̀-
отръвито́рюлъ з
делареҁꙋи пла-
нꙋ̀ Тꙋтꙋрѡ̀р гроа:

Вꙋ̀ вѣ́сте ша́ле нꙋ̀ маи трꙋ́пе ла́нтꙋ
ѧ̀зелнѧ́дꙋ.
Ша прѣ́жма сꙋ́пъ нꙋ̀ маи сꙋ́
фꙋ́ръ де па́съ.

Крꙋ́це ши кѣ́рьа ѫ ꙟдрептѣ́рѣи ѕбо́ндаре: Архїере́ꙋлꙋи Хс̃ да́тꙋла́ꙋ пꙋ́тѣ ма́.
Кꙋ̀ дѧнселе крещинїи да́тъ ѥ̀де ѥ̀тꙋда: Шѣ́рпеле сѣ со́фтре́ме пꙋ́тѣ мѣ́ри а̀ѕꙋ́ла.
Ка па́ре пъстꙋ́рꙋ ґеда́нꙋл подобѣ̀ ка́нꙋл: Кꙋ̀ ꙟсꙋрꙋ́рѣ ꙟ хꙋ́лꙋ нꙋ́ ѥ̀ нѡ́ ꙟде ва́нъ.
Мі́рѧ Се́мꙋл Тїа́рѣ вѣ́кꙋлꙋи Архїере́ꙋ: кꙋ́рѧ пꙋ́ртѣ ꙟ дꙋ̀х мꙋ́лци дѣ мѣ́къ не че́ни ле.
ѿ СТЕФАНЕ Пъсто́р Правосла́вїе дъ́рꙋ̀: Дѣ Хс̃ нѣ́ ѡ̀ датъ Па́тꙋ̀ тꙋ̀рꙋ Хъ́ртичи.
Доа́мне Іѡ̃ Пъ́стѣ́рꙋ Митрополи́е: прѣ́ла Но́стрꙋ̀ Пъ́ртѣ́ши ма́тѣ чѣ́ла е́фїе.

SEMNUL CARELE IASTE DAT DE LA DUMNEZEU PREASFINȚILOR MITROPOLIȚI ȚĂRÎI UNGROVLAHIEI

Învățăturile Athinei așa nu strălucesc
Cum ceaste șase numărure aicea izbîndesc.
De la răsărit pîn' la apus tuturor groază
Și pre nice unul nu va lăsa fără de pază.
Crucea și cîrja în duhovnicescul războiu tare
Arhiereilor Hristos datu-le-au puteare mare,
Cu dinsele creștinii la cer să-i ducă se-au dat
Șarpele să sfărîme puteare mare au luat.
Capasul, pletituri, gherdanul podobesc capul
Cu umbrirea duhului nevoiaște de ia vacul
Mitra, semnul tiarei vechilor arhierei
Curat purtîndu-ă, mulți de muncă izbăvi-vei,
O, Stefane, păstor pravoslaviei dăruit
De la Hristos noaă pază tuturor hărăzit.
Doamne Isuse, păzeaște în sfînta mitropolie
Pre al nostru părinte și în veac ce va să fie.

ŞTEFAN

CU MILA LUI DUMNEZEU MITROPOLIT AL TÎRGOVIŞTII, EXARHUL PLAIULUI ŞI A TOATĂ UNGROVLAHIIA. PREASFINŢILOR ARHIEPISCOPI, MITROPOLIŢI, IUBITORILOR DE DUMNEZEU EPISCOPI, EGUMENILOR ŞI TUTUROR PĂRINŢILOR DUHOVNICI ŞI PROTOPOPI, HIROTONIŢI DE DUMNEZEU PESPE MÎNA ARHIEREASCĂ, AŞIJDEREA ŞI A TOATE RÎNDUIALELE CEALE DE AFARĂ, SĂNĂTATE ŞI SPĂSENIE ROAGĂ ŞI PRIAŞTE.

Toată scriptura carea iaste însufleţită de Dumnezeu (o, pravoslavnicilor cititori) foarte iaste de folos de învăţătură, de înfruntare, de îndreptare, dă pedepsire pe dreptate, cum grăiaşte dumnezeescul apostol, ca să poată fi omul lu Dumnezeu desăvîrşit şi bine gătit spre tot lucrul bun; pentru că mai vîrtos îndreptează năravurile noastre ceale sufleteşti şi de în leane le rîdică către bunătăţi şi ne pornesc către învăţăturile cealea ce plac lui Dumnezeu şi ne învaţă să aleagem binele de rău şi răul de bine, de în carea şi această dumnezăiască îndreptare de leage. Canoanele, zic, a sfintei şi dumnezăeştii pravile, carele au încolţit şi au răsărit şi se-au ijderît (cum am zice) de la întruparea şi înomenirea cuvîntului pre lume, de cînd au strigat trîmbiţa cea cu mult glas, apostolească, cu bunătatea darului şi se-au auzit în toată lumea, cinstitu-se-au, adaosu-se-au, crescut-au şi se-au lăţit, întărind tocmealele besearicii, care se făcea pe vremi, pînă la sfîntul şi a toată lumea şaptelea săbor. Carii în tot chipul şi în tot feliul au adunat piatri scumpe de au tocmit şi au făcut zidul besearicii, căriia au zis mîntuitoriul nostru că uşile ei iadul nu le va birui niceodată; pentru că după luminarea poruncii mîntuitoriului, iar înşelătoriul, carele scornise închinarea idolilor drăceşti, el se veşteziia şi, cumu-i era firea, întru nefiinţă el se strica şi fugia ca şi întunearecul de lumină. Iară el, hitleanul nu se suferi să fie biruit, nice vru să şază în pace, ce aducîndu-ş aminte de văşmîntul său, îmbrăcă-se în păgîni şi în pierzători de oameni şi iarăş se nevoia să învingă şi să biru-

Timotei 3, zac. 297.

Mathei, glava 67.

iască adeverința într-alt chip, cu învățături striine și înșelătoare, a doa oară să facă ca și mai nainte. Ce nu putu lupul, că rămase ca un spurcat rușinat rînjind pre cuvîntul în zadar, pentru că cum mai de grabă se adunară săboară a toată lumea de împreună și nameastnice, de dumnezăești și sfinți părinți, dă lepădară și stricară răotatea nebuniei lui.

Carele sînt săboare a toată lumea.

Unele așa se făcură, că cu porunca celor ce împărățea pre aceaia vreame (iară mai ales, cum am zice, cu a sfîntului duh) se aduna, dă se făcea săbor într-o cetate, turma arhierească carea era supt toată oblastia grecească. Iară cine nu putea să meargă, ei-și trimetea soli exarși ai lor și ispravnici în locul lor, și așa, cu tot săborul tocmiia îndreptarea a blagocestivei și pravoslavnicei credințe, și așa îngrădindu-se cu armele adeverinții, răotatea lor goniia.

Carele sînt namestnice.

Iară altele se chemară nameastnice căce că se aduna episcopii numai de într-o eparhie la mai marele lor, iară nu era chemați toți de în toată lumea și nu se făcea căutare de toate tocmealele,ce sau întăriia tocmealele săboarelor cealea ce să făcuse mai nainte, sau surpa pre ereticii carii încolțiia să samene zizanii, sau căuta canoanele cealea ce era de buna tocmeală și de folosul tuturor besearicilor pravoslaviei.

De-acia aceștea toți nu se nevoiră să dezrădăcineaze și să rumpă numai semințele ale învățăturii celor striine, ce încă și pravile, canoane și legi au făcut ca să fie de folosul traiului oamenilor, îndreptînd sfînta a noastră viață și învățîndu-ne cu tare pază să păzim petrecania noastră cum place lui Dumnezeu și canoanele, ca noi carii sîntem sfînta turmă a lui Hristos, ca o cetate tare, să rănim pre muncitoriul îndoit și, ca o pasăre proastă, cu meșterșugurile lui să fie prins și legat și să se cunoască rușinat. Dece într-acesta chip apucă înainte dă se tocmi foarte ales dumnezeiasca propoveduire și cu multe tării se întări și se întemee besearicii. De-acia păstorii sfintei turme oblicind meșterșugurile hitleniei lui, cu învățătura cea adevărată și cu bunătățile vitejiei lor îndărătnicia și nevoința luptei lui nu o băgară în seamă ca și săgeatele copilărești. Așa userdie arătară pentru cununi ce luară, atîta petrecanie bună și minunată arătară, cît le era toată nevoința pentru buna și adeverita cinste, căce că iubia să se lupte și să se bată pentru adeverință pîn'la sînge. Pîn'la atîta userdie și vitejie veniră, cît mulți-ș urîră trupurile și răbdară întunearece de munci și morți pentru adeverință. Și încă aceștea sfinți iubitori de cinstea lui Dumnezeu, zăbreala blagocestiei, atîta biruiră înșelăciunile cît nu băga în seamă nice în dos, nice în față frica lor. Drept aceaia adunîndu-se toți împreună, cu aceastea vitejii, sfintele și dumnezeeștile pravile, cum le-au fost suflînd și amenințînd de sus porunca lui Dumnezeu, pîn-în zioa de astăzi așa le ține și le cuprinde și le cinstească dumnezeiasca besearică a pravoslaviei, multe de în dumnezeiasca evanghelie, pentru că și acealea sînt adevărat rădăcini de în izvorul ei; și nu numai aceasta, ce încă și cîte poslanii osebi de săboară, întrebări și răspunsuri se-au făcut de bogați bărbați sfinți carii se afla pre aceaia vreame, cărora nu li se putuse ascunde bunătățile. Drept aceaia și acealea le mărturisiră și le întăriră și bisearicii le deaderă ca să lumineaze întru tăria pravoslaviei, ca stealele pre tăria ceriului.

Aicea grăiaşte pentru leagea împărătească.

Aicea se-au pus şi nişte învăţături şi leage den afară, dă de mult făcută şi tocmită; şi gîndesc că şi aceaia iaste tocmită cu îndreptarea dumnezăiască, cum ar fi o floare şi un dar a lui Dumnezeu şi o alcătuire de obşte a besearicii tocmită cu porunca nastavnicilor şi îndreptători a viteajilor şi purtătorii de Dumnezeu bărbaţi, pentru îndreptarea a greşalelor celor de voe şi celor dă nevoe şi de traiul blagocestiv carele duce pe pravoslavnici şi-i îndreptează cătră viaţa cea nesfîrşită.

Drept aceaia smerenia noastră adunat-am şi am strîns (cum am zice) toate canoanele împodobite cu toată frîmseaţea şi învăţătura şi hotarăle ceale tari, carele sînt de spăsenia şi de treaba tuturor oamenilor, carele se-au făcut şi se-au tîlcuit cu bun nărav, cum place lu Dumnezeu. Şi de cum ne-au fost putearea, toate la un loc le-am cusut, nevoindu-ne nemica a lăsa să fie lipsă de ceva. Şi nu numai aceastea, ce încă şi cît au rămas de acei dascali nepuse; şi noi, aducîndu-ne aminte, le-am împlut şi le-am adunat. Pare-ne că vor fi de treabă şi de dragoste sufletelor celor iubitoare de Dumnezeu, şi carii vor citi nu li se va urî, că am pus toate leacurile de fiece vină, împărţite toate pre glave, pre lesne a le afla. Deacia am gîndit şi am socotit şi pentru Pravila împărătească, că va fi şi aceaia de treabă aceştii oblastii şi micşoare ţări, de toate vinile, cu catastihul ei deosebi, ca să poată fi şi să dea cîte ceva ajutoriu şi ea canoanelor sfinţilor bărbaţi, mărturisind şi dînd răspuns mai tare şi mai vîrtos.

Părinţii au pus numele răspunsurilor şi învăţăturilor lor canon sau pravilă, adecă numele de la lemnul cela ce lucrează meşterii, carele se chiamă îndreptariu, cînd lucrează leamne sau pietri, fiind nodoroase, strîmbe şi colţoroase şi neneatede. Puind acel dreptariu, le tocmesc şi le netezesc şi aşa le alcătuesc una cu alta. Pravilă se chiamă şi alte meşterşugure multe ale meşterilor dascali, adecă carii au meşteşugit grammatichia, filosofia şi vrăciuirea şi carii au meşteşugit cîntarea; şi nu numai acealea, ce încă şi ceia ce au tocmit leagea împărătească pusu-le-au numele pravile.

Mai sînt ş-alte împărţiri, tocmeale şi hotară, de carele bine au socotit Ippocrat să le fie numele aşa, adecă despărţind şi alegînd şi îndreptînd ce este stricat de alţii şi aducîndu-le iară la a lor bună împreunare. Ce însă scripturile altora, cărora li se-au pus numele pravile, acealea tot trebue altora să se dea să le caute; iară răspunsurile ceale blagocestive părinţeşti pusu-li-se-au numele mai adevărat, mai tocmit, mai alcătuit decît toate; atît cît şi pre ceia ce se pleacă lor îi îndreptează cătră dreapta credinţă şi-i trage cătră viaţa ceaia ce place lui Dumnezeu, în toate zilele, fără rătăcire.

De acuma trebue iară a arăta şi a spune pre rînd, de cît ne va fi putearea, cînd, de cine şi cum se-au izvodit şi au eşit la lumină fieşce pravilă, lumina picioarelor noastre şi lumina carea iaste căilor noastre în traiul lumii aceştiia. Ce însă, ale sfintelor săboară şapte a toată lumea şi ale celor nameasnici şi a bogaţi părinţi sfinţi ce au scris, lesne le vei afla pre la începutul săboarelor: papii, patriarşii, mitropoliţi, împăraţii, ispravnicii, şi asupra cui; iară aicea numai ce ni se cade a spune pentru ale sfinţilor apostoli pe scurt, aşijderea şi pentru pravila împărătească, de unde au eşit şi cine şi pentru ce. Întîi se-au izvodit spre buna parte pravilele, adecă canoanele pre numele sfinţilor apostoli, 85, scrise fiind

Pentru Pravila sfinţilor apostoli.

(cum ziseră unii) de marele mucenic Climent, — căce că era următoriu marelui Petr, așijderea și dumnezeescul Pavel, cum singur povestează oareunde de dînsul, — carele au fost episcop la Roma, al treilea după învățătoriul Petr; căce că lin au luat scaunul și se încunună cu cununa mucenicilor în vreamea împărăției a lui Traian împărat. Și așa socotiră unii că le-au scris Climent, căce-ș pomenează numele pre urma pravilelor, cum arată și dumnezeescul Luca la deaanie. Că nu scrie necăirea să se fie adunat toți sfinții apostoli la un loc, să le fie scris obște; ce să știți că multă vreame lăcuind și îndulcindu-se împreună, zisu-i-se-au de bojîvnicii apostoli să le izvodească și să le scrie. Că și poslania carea iaste cătră ovreai iară lui au zis de o au prepus pre limba ellinească. Pare-mi că unii mai denainte vreame au fost socotind și se-au fost sfiind de pravilele lor, pîn'ce se-au adunat sfîntul și a toată lumea săbor a șasea, de au luat seama tuturor pravilelor, carele făcuse săboarele a toată lumea și nameastnicile, așijderea și ale unor părinți earii au procopsit întru bunătăți și au făcut și ei bogate pravile. Ce mai întîi și mai naintea tuturor au luat seama ale acestora, adecă ale apostolilor. Că zice acel sfînt săbor: canoanele 85, carele sînt făcute pre numele sfinților și slăviților apostoli, carele sînt priimite și întărite și adevărate și date noaă de sfinții părinți, poruncim și noi să se ție întărite și adevărate (însă fără de poslaniile și răspunsurile lui Climent), că într-acealea multe taini, zizanii și gunoae de sminteală au băgat zlocestivii.

Pentru Pravilele împărătești, de unde se-au început și cum se-au tocmit.

Cade-se a ști și de Pravilele împărătești, de unde se-au ijderit și eale, pentru că și eale le-am socotit a fi ca un ajutoriu celoralalte; pentr-aceaia le-am lipit lîngă dinsele.

Întru olimbiada de întîi, cînd era cursul anilor lumii 4808, atunce împărăția la Roma Romil; iară după dinsul alții vreo șase unul după altul lua scaunul, pînă ce trecură ani 244 de cînd se făcuse împărăția cetății. Iară righii carii tocmia cetățeanii, avînd putearea a doa după împăratul, ei cum socotiia așa tocmia și îndrepta pre cetățeani, că încă nu era leagea scrisă. Iară cînd fu într-a 68 de olimbiade, atunce căzură asupra împărăției putearea oamenilor celor de afară și așa goniră pre righii de în mijloc și puseră oblăduirea aiipatilor, și atunce nărodul Rimului se îndrepta cu o leage, sau mai vîrtos, cum am zice, cu un obiceaiu rău fără de tocmeală. Iară așa, pînă nu se împluse 20 de ani, iară nărodul alease 10 bărbați și pre dinșii oblăduia Appie Clavdie, și așa poronciră lor să facă legi. Iară ei adunară obiceaiurile ceale ce era pre leage ale rimleanilor, carele era răsipite, și mai alcătuiră multe și de în leagea ellinilor de la Athina, cîți se lăuda că țin și au pre Solon și pre marele șarpe [1]) și pre lîngă aceștia și cîți zicea că au și țin tată pre Licurg și Mini, și alții împotriva acestora. Și așa alcătuiră 12 cărți de la aceștea. Pentru că Solon și Licurg povestesc că ei au scris legile mai alease ellinilor, însă unul athineanilor, iar Licurg lachedemoneanilor; ce însă Licurg fusease dă demult, tocma într-al 65 de ani de la spargerea Troadei, iară Solon au făcut legi athineanilor într-al 46 de olimbiade, scoțîndu-le de la

---

[1]) Probabil se referă la legiuitorul Dracon (Δράκων), cuvînt care înseamnă și balaur.

şarpe fără de ucideri. Şi aşa se îndrepta nărodul cu aceale cărţi, pînă ce se ţinea cu puterea ipatilor şi a nărodului. Pentru că în toţi anii alegea nărodul 2 bărbaţi de bună rudă să fie de-a tocmirea lucrurile cetăţeşti şi voiniceşti, şi le punea numele ipaţi. Şi aşa acesta chip al cetăţii se-au ţinut 364 de ani. Iară Gaie iarăş schimbă ipatia şi putearea nărodului, de o făcu împărăţie. Şi crescînd vremea petrecaniei, tîmplase de creştea şi vinile şi judecăţile, cît trebuia să fie şi să se facă legi cetăţeanilor în tot feliul, pre vinile lor.

Drept aceaia, după Gaie, luă împărăţia Sevast Avgust. Acela, ce era şi chesar, nu lăsă să nu pue şi să facă leage, ca şi ceia ce era cu înţelepţia mai buni decît mulţi, ce încă de la toţi întreba şi iscodia şi de nărod şi de voinici şi oricine ce zicea de la toţi lămuria, şi ce-i părea şi socotia că e de treabă, îndată scriia aceale cărţi ce scrie mai sus.

De-acia după multă vreame pre urma lui Avgust apucă împărăţia Andrian, şi acealea toate iară le adună la un loc, şi ale altora, a tuturor le scrise deosebi şi le făcu în 50 de cărţi adecă grane, Dighestasim, ce să zice le puse numele sābornic, cum ar fi adunate de în multe. Iară cîte făcuse împăraţii, el le scrise deosebi şi le făcu 12 grane şi le puse numele Codicure, ce să zice tocmire împărătească.

De-acia nice aşa nu era lesne să ajungă leagea, neputîndu-le cuprinde cu mintea de multe şi lungi ce era, şi mai vîrtos împăraţii carii se pusease după vremi, lor ce li se păruse ei adăosease în codicurile lor de nişte lucrure de cealea ce încă mai nainte n-avusease leage. Nu numai acealea, ce încă şi pre limba lătinească scrise, ascunzînd legile pînă acuma întărite vîrtos, lipsindu-se de folosul lor aceia ce nu putea să le înţeleagă.

Iară Iustinian, înţeleptul împărat mulţime de glavizne alease, carele era numai mai de treabă de lucrurile vremii; şi nu alease numai, ce şi încă lăţimea cît putu o scurtă şi de doaă ori scoase dintr-aceale doa cărţi, adecă de în Codic şi de în Dighest dă prepuse pre limba ellinească, şi aşa tocmi leagea ca nişte tocmeale de întîi şi puse numele cărţii Istintunda.

Iară tocmirea Dighestului căce se alcătuise pe scurt, cum am zis, păruse unora a zice că pentru grăbirea scurtării au lăsat multe nescrise de în ceale ce-s mai de treabă. Drept aceaia iarăş porunci de scriseră şi puseră acealea supt cealea ce se chiamă grane, la sfîrşitul tuturor granelor lipind lucrurile ceale de treabă ce rămăsease. Mulţi dascali cinstitul împărat la aceastea cînd le-au prepus au strîns. Întîi un Stefan au tîlcuit Dighesta, iară Chiril pe scurt, Dorothei o au făcut pre tocmeala mijlocie, Thalilei chensor prepuse Codichia pre lung, iară Theodor Ermopolit mai pe scurticel, Anatolie şi mai scurt, iară Isidor mai pe scurt decît Thalilei. Numai cei 2 ce au izvodit mai pre lung. Mai vru împăratul încă de mai făcu nişte tocmiri cu multă trudă de în tocmealele ceale vechi, 170 dă nearale, şi le puse deosebi; că schimbă pentru nunte şi leagea pentru diataxe şi pentru nişte taini şi altele aseamene acestora, carele poruncise mai nainte marele Costandin, iară el pentr-acealea mai cu milă le tocmi.

Aceale nearale le-au prepus un dascal, Tribunian, foarte dascal mare; iară nu ştiu cumu-l supăra duhul necurat, ce-i era mintea îndoită. Drept aceaia, cînd le scrisease, el întorsease unele spre folos, iară altele le scrisease neadeverite şi îndoite cu gîndul şi cu socotinţa. Drept aceaia oamenii carii

avea pîră și mergea să se judece, cu acea prinzare, și îndoire rea pre mulți pierdea.

Iară mai pre urmă de toți, de pururea pomenitul întru împărați, Leu preaînțeleptul, el făcu toate alcătuirile una, și cîte era puse răsipite toate le împreună într-una. De în Dighesta și de în Codicure, multe și de la Istintunda și de într-ale lui Iustinian alease, dă le făcu 60 de cărți, împreună cu un Savatie, marele spatariu și le alcătui în șase tocmiri. Și scoase de lepădă toate vrăjmășiile ceale fără de treabă, cealea ce nu era nice de un folos, pentru că oamenii cei mai dă pre urmă se îndreaptă mai spre bine decît cei de mai nainte vreame carii făcuse multe legi.

De-acia alcătuirea cuvintelor de în ceale ce le alesease foarte bine le așeză și cuvintele cealea ce da răspuns de fiece cuvînt, lucru și vină, el le adună dă le tocmi și le puse toate la o grană; și au făcut și el 120 de nearale, ce pînă acum acealea nu se țin toate.

Drept aceaia și smerenia noastră văzînd o comoară ca aceasta ascunsă și ca o grădină încuiată plină fiind de toate florile darului duhului sfînt ale purtătorilor și însuflețiților de Dumnezeu părinți sfinți și ai lumii dascali și luminători, carii au împlut toată lumea de dulcea blagovonie a duhului, gîndiiu zicînd: ce folos iaste de amîndoao să stea încuiate, cum
Mathei, gl. 25. zice scriptura? Mai vîrtos aducîndu-mi aminte de cuvîntul stăpînului mieu, Hristos, pentru sluga cea vicleană ce ascunse talantul în pămînt, zic: să dau și eu ceva domnului mieu de în cîte mi-au dat, ca să nu mă
Psalm. 115. arăt să zic că voesc numai folosul binelui mieu; ce voiu cu toată inema, ca cerbul la izvoarăle apelor, să-m puiu toată nădeajdea pre maica cuvîntului, fiiului lu Dumnezeu; preaslăvita doamnă a noastră, sfînta născătoare de Dumnezeu și pentru ruga sfîntului slăvitului apostol și întîiul mucenic, arhidiacon Ștefan, și marele Antonie și sfîntul Grigorie Decapolit și Nicodim Mirotocețul, ca să nu las comoara ascunsă nici grădina încuiată, ce să zice capetele dumnezăeștilor pravile să le aduc și să le prefac dă pe ellineaște pre cuvinte proaste rumîneaște. Și am făcut aleagere de în multe și bogate pravile trimețînd pîn'și la împărăteasca cetate, la preasfîntul nostru și a toată lumea patriarh (că n-am vrut să scriu dă pre ceale tiparnice, fiindu-mi teamă că de cînd au încăput cărțile pravoslaviei la mîna ereticilor, ei n-au lipsit a nu băga cîte ceva zizanii), pîn'ce am aflat la cinstitul nostru fiiu sufletesc, chir Gheorghie Caridi de la Trichis, carele au fost vtori vistier, scrisă cu mîna, judecata toată arhierească și lîngă dinsa și împărătească cu toate canoanele ale sfintelor săboară și apostoli și a marelui Vasilie și altor dumnezeești și sfinți părinți, împreună cu teologhia dumnezeeștilor bogoslovi, scoasă și tocmită cu porunca și învățătura blagoscestivului împărat chir Ioan Comninul, cu mare și multă socotință de pravoslavnicul întru dascali, diacon și păzitoriul de toată pravila și canoanele marii besearici, chir Alexie Rodinu.

Și așa cu multă userdie și îndemnare o am scos de întunearec la lumină; și, cu buna voe a luminatului și blagocestivului mieu domn, Io Mathei voevod Basarab, și cu tot sfatul măriei sale, cu blagoslovenia părintelui mieu, Paisie, patriarhul Ierusalimului, și cu îndemnarea a doi frați iubitori de Dumnezeu și tocma slujitori ai oblastiei smereniei noastre,

tipăritu-se-au, ca să fie de folosul tuturor de obşte, ca o grădină plină de flori mirositoare ale raiului, sau ca un vistiariu de obşte besearicii.

Drept aceaia se cade să le caute şi să le ţie vîrtos totdeauna ceia ce sînt îndreptătorii pravoslaviei, ca să poarte grijă pentru sufletele turmelor, să nu cumva să se alunece spre învăţăturile striinilor. Aşa de vîrtos se cade să se ţie de ceia ce au rînduialele lumii aceştiia de îndreptare, că cu aceastea învăţături vei putea aleage adeverinţa de în rătăcirea striină şi dreptatea de în strîmbătate, mai adevărat şi mai ales decît piatra Lidiei.

Aceastea pun leage şi legătură şi hotară împăraţilor şi domnilor, patriarşilor şi mitropoliţilor, egumenilor şi călugărilor, popilor şi diaconilor, boiarilor şi bogaţilor, stăpînilor şi slugilor, celor ce oblăduesc şi celora ce se oblăduesc, părinţilor şi feciorilor, bărbaţilor şi muerilor, însuraţilor şi celor neînsuraţi, celor postnici şi celor ce nu se postesc, înţelepţilor şi celor nedomiriţi. Aceastea învaţă şi pre împăratul şi pre domnul să le ţie şi să le cinstească cu toată putearea; aceastea nu-i lasă să se pleace învăţăturilor dobitoceşti. Mai vîrtos se cade să le aibă aceastea iparşii sau voivozii, mitropoliţii şi episcopii, pentru că lor mai multă socotinţă li se cade să aibă şi grijă să poarte de împărăteştile şi sfintele besearici, ca să nu cumva să se arate nedăstoinici la Dumnezeu căci n-au lăcuit pre voia lui, ce să vie la aceastea bunătăţi, să-ş împodobească bunătatea sufletului, ca şi puterile îngereşti împregiurul lui Dumnezeu. Aceştiia îndreptări de leage, cine-i va zice vrăciuitoare de obşte, nu va greşi, pentru că ameastecă erbile şi leacurile dă le dă bolnavilor de tămăduiaşte pe fiecarele de fiece boală; şi nu numai pre aceia, ce încă şi pre ceia ce se lenevesc de nu poartă grijă de tămăduială. Însă pre unii dîndu-le şi tinzîndu-le erbi tari, ei rîdică, iară altora aducîndu-le aminte de făgăduinţa ce va să fie, aduce-i şi-i rîdică cu mai blînde leacure. Iară unii sînt carii nu iau nice erbi, nice leacure, nice învăţăturile acelora, ce-ş îngrădesc pristaniştea pocaaniei cu neplecarea; şi aşa, făcîndu-se mai tari decît împăratul, ei-ş închid moşia de veaci.

Pentr-aceaia (o, iubiţii smereniei noastre fii) la cine să va tîmpla, au de rînduiala noastră, au de cea de afară, priimiţi-o ca o hasna împărătească plină de toate lucrurile scumpe, că veţi afla într-însa de toate bunătăţile carele îndreptează sufletul, că întăreaşte pre cei ce stau şi pre cei căzuţi nu-i lasă în oceaanie. Dulce iaste blagocestivilor, iară zlocestivilor înfruntătoare, groaznică păcătoşilor, certătoare de toată vîrsta şi de toată deregătoria şi rînduiala, împăraţilor, domnilor, boiarilor şi celor ce sînt pre mîna mai marilor, voinicilor, proştilor, bogaţilor, săracilor, călugărilor, mireanilor, bărbaţilor, muerilor, tinerilor şi bătrînilor. Că înţelepţia a lui Dumnezeu iaste multă în tot feliul; că măcară şi cine nu iaste îndreptat, de aicea citind cu socotinţă şi cu luare aminte, lesne se va îndrepta şi se va întări. Curvarii se învaţă a-ş ţinea curăţia, cel rău se învaţă binelui, cel fără de minte se înţeleptează, cel semeţ smerit; aceasta învaţă pre cel nemilosîrd milostiv şi pre cei ce jehuesc ale altora să le dea ale cui sînt şi, cum am zice mai pe scurt, tot feliul de bunătăţi, cine va vrea, acela de aicea va putea să zleiască ca de într-un izvor.

Drept aceaia rog smerenia noastră pre voi pre toți, fii iubiți întru duhul, căutați și ispitiți scriptura, că așa socotesc, că-m pare că într-însa veți afla viața, după cuvîntul domnului, și priimiți cu dragoste și cu userdie, și citind îndreptați viața voastră. Iară pre smerenia noastră, întru rugile voastre, fără de leane, nu uitariți. Şi domnul păcii fie cu voi. Amin.

Ca un tată tuturor întru pravoslavie de obşte și voitoriul de tot binele, acelaş carele iaste mai sus scris.

CAPETELE CĂRȚII ACEȘTIIA DE PRAVILĂ

[1]) Cifrele din coloana întîi reprezintă paginația din ediția originală, iar cele din coloana a doua, paginația din ediția de față.

[1]) „Binecuvîntat este Dumnezeul nostru".
Textele slavone au fost traduse de tov. Damian P. Bogdan.
Cuvintele slavone cu terminație romînească, socotindu-le intrate in limbă, au fost explicate în indicele de cuvinte.

[2]) „Doamne, milostivește-te spre noi".

[1]) „Cred într-unul Dumnezeu".

Sfîrşitul catastihului a pravilii arhiereşti de întîi.

CATASTIHUL AL DOILEA

al pravilelor împărăteşti, alease de în sfitocul împăratului Iustinian pentru multe feliuri de judecăţi, cu tot răspunsul lor, tot pe rînd arătate, fiece glavă cu toate începăturile ei, după greşalele fieşcui; cine va căuta de grabă să poată afla carea în ce loc şi foae se află.

Sfîrșitul catastihului Pravilei împărătești.

PENTRU JUDECĂTORIU

CUM I SĂ CADE SĂ FIE MILOSERD ŞI SĂ NU CREAZĂ CUVINTELE NEMĂNUI FĂRĂ DE ÎNTREBARE.

GLAVA PERVAIA.

Cade-se judecătoriului, adecă arhiereului să fie aseamene judecătoriului celui drept şi marelui arhiereu, domnului nostru Isus Hristos: să fie tuturor miloserd, neaducătoriu aminte de rău, nemînios, nefăţarnic, neluotoriu de mită, dreptu, să nu crează lesne şi fără de întrebare prepunerile şi pîrîle şi bănuialele. Că de va asculta şi va creade adecă ceale ce stau împotriva celor bune, nu iaste drept; pentru că mulţi de multe ori să pedepsesc fără dreptate căce nu caută judecătoriul vina. *Mathei, tocmitoriul de leage şi ieromonah, carele au fost, foarte înţelept, pre poreclă Vlastarii.*

Grăiaşte şi dumnezăescul Zlatoust: nu se cade să crezi pre nimenea fără de iscodire. Zlatoust.

JUDECĂTORIULUI I SE CADE SĂ-Ş ADUCĂ AMINTE DE CEASTE TREI LUCRURE:

Întîi, că e pre leage începătoriu. *Preaînţeleptul Agathon.*
A doa, că pre oameni oblăduiaşte.
A treia, că în vecie nu e începătoriu, ce şi el, ca un om, va să moară.

PENTRU DREPTATEA ŞI PENTRU SĂ FACĂ DREPTATE JUDECĂTORIUL.

GLAVA A DOA.

Dreptatea iaste un lucru mai adevărat de toate, carea dă fieşcui dreptate. Adeverinţa dreptăţii iaste să lăcuiască neştine frumos şi drept ca să nu vinuiască pre nimenea.

Înţelepţia dreptăţii iaste să vază lucrurile dumnezăeşti şi omeneşti, adecă dreptatea şi nedreptatea. *Mathei.*

Prea înțeleptul Sirah. Carele n-are dreptate zăcătoare întru sufletul lui, ce iaste stricatu, să ia galbeni, ori pentru vreo prietenie, ori pentru vrajbă și osîndeaște pre cel ce e drept de-l dă omului nedrept și nu veade dreptatea, acela foarte va să fie muncit de Dumnezău.

Prea înțeleptul Epictet. **Dă** ți-e voia să judeci judecățile drept, cade-ți-se să nu cunoști pre nice unul de în ceia ce judeci, ce să zice să nu fățărești, adecă să nu iai mită de la cineva, nice să-ți fie priatin, sau de va fi și boiariu, să nu-ți fie rușine de el; aceasta arată să nu-l cunoști, ce numai să cauți dreptatea, și cine are dreptate, aceluia să i-o dai.

Svinții apostoli. **Care** judecătoriu face dreptate, acela iaste judecătoriu drept la Dumnezău; iară carele nu face dreptate, acela îndrăzneală la Dumnezău n-are.

Armenopul. **Cînd** face judecătoriul dreptate, face-i-se-va și de dinsul milă dreptul și adeveritul judecătoriu, Hristos Dumnezău la groaznica zi a judecății. Că Dumnezău de alt nu-i pare bine ca de dreptate, nice de post, nice de purtări smerite, adecă să poarte neștine haine proaste, ca de cela ce face dreptate, cum zice proorocul Isaiia.

A domnului. ● **Grăiaște** și domnul nostru Isus Hristos la dumnezăiasca și sfînta evanghelie: nu judecareți fățărniceaște, ce pe dreptate; și: cu ce măsură veți măsura, măsura-se-va voaă; și: ferice de cei goniți pentru dreptate, că acelora iaste împărăția ceriurilor.

Pandecta se chiamă că au scris de toate de ale sfintei scripturi. **Grăiaște** și cuviosul călugăr Antioh Pandecta: ceia ce vor să judece drept, întîi să ceară de la Dumnezău să le dea înțelepție și priceapere să cunoască dreptatea și nedreptatea, să judece drept, să nu osîndească pre nimenea.

Porunceaște și dumnezăiasca scriptură: judecătorii să nu facă strîmbătate la judecata lor și de sărac să nu-i fie milă de el la judecată, cum am zis, de va avea nedreptate, să nu-l îndrepteaze pentru sărăcia lui adecă să nu-i caute căce e sărac, ce să-l judece pe dreptate.

Vasilie Velichi. **Grăiaște** arătătoriul de ceriure, marele Vasilie: judecătoriul să nu se nalțe sau să se ție mare pentru cinstea ce are, ca să nu cază de în fericita cucerie.

PENTRU LEAGEA; ȘI CE IASTE LEAGEA; ȘI PENTRU CEL FĂRĂ DE LEAGE CE ÎNCHIPUIAȘTE.

GLAVA 3.

Leagea. **Leagea** iaste meșterșug lucrului celui bun și poruncă tuturor priceputilor și înțelepților și oamenilor bogoslovi, celor ce vor și celor ce nu vor înțelepție; și cetăților iaste poruncă obște; și socotință și învățătură. Și iară iaste și dumnezăiască, adecă aflare sfîntă. Și porunca legii iaste să petreacă neștine drept, iară pre alt pre nimea să nu betejască. Iară leagea să chiamă pentru căce că dă fiecui dreptate.

Învățați-vă, judecătorilor, cu deadinsul și căutați dă vedeți leagea, să nu să osîndească niminea de voi, că apoi veți lua plata munca de veaci, ca niște judecători nedrepți de la judecătoriul cel drept, și nefățarnicul Hristos Dumnezeu.

Dă ți-e voia să leapezi toată frica, să nu-ți fie frică dă nimenilea, păzească leagea, cum am zice, cînd judecă judecătoriul cum zic pravilele, atunce dă niminea să nu-i fie frică. *Grigorii Theolog.*

Cum sînt vracii izbăvire bolnavilor, așa sînt și pravilele celor osîndiți. *Înțeleptul Isocrat.*

Cela ce închipuiaște și judecă rău, acela nice leage, nice vreame, nice obiceaiu bun întărește. *Vasilie Velichi.*

Iară pentru cel fără de leage și pentru călcătoriul de leage, ce închipuiaște, de aceasta aleage marele Vasilie la poveastea carea povestesc Paremiile lui Solomon: fără de leage iaste, zice, cela ce știe și nu face, cum zice, ce o calcă.

PENTRU OBICEAIUL AL BESEARECII, CARELE NU SE AFLĂ SCRIS, ȘI AL CETĂȚILOR.

GLAVA 4.

Marele Vasilie grăiaște într-o epistolie ce au trimes cătră Diodor, de obiceaiul cel nescris, adecă obiceaiul legii are puteare pentru că tocmirile adecă leagea se-au dat noaă de la oameni sfinți. *Vasilie Velichi.*

Unde nu e leage scrisă, acolo trebuiaște să păzim obiceaiul locului. Iară de nu va fi nice obiceaiu, trebuiaște să urmăm întrebării de acel lucru, iar de nu vom afla nice cu întrebarea de acel lucru, atunce trebuiaște să socotească bătrînii cum vor putea tocmi. *Mathei.*

Și atunce ne trebue obiceaiul cetăților sau al eparhiilor, cînd au venit la judecată obiceaiu ca acesta și se-au adevărat. Drept aceaia și ceale tocmeale carele cu îndelungatu obiceaiu se-au ispitit și se-au păzit multă vreame sînt de treabă, iară nu mai puțin, ce ca și învățăturile și leagea ce e scrisă. *Fotie Țarigradeanul.*

Grăiaște și Armenopul că obiceaiul vechiu în loc de leage se socotește și să ține. *Armenopul.*

PENTRU PATRIARHUL, CĂ IASTE OBRAZUL LUI HRISTOS ȘI CÎND I S-AU DAT SĂ HIROTONEASCĂ MITROPOLIȚI.

GLAVA 5.

Patriarhul iaste a lui Hristos obraz viu însuflețit, fiind întru dinsul scrisoare vie adevărată pre în lucru și pre în cuvînt. Și iară, după cum scrie, drept îndreptînd cuvîntul lui Dumnezău cel adevărat. *Mathei.*

Dat-au adecă patriarhului părinții de la al patrulea sobor să hirotonească pe mitropoliți, că mai nainte să hirotonia de episcopii de în eparhia lor. Și pre arhiepiscopi patriarhulu-i hirotonească. Și mitropolitul pe mitropolit hirotonească, cu rînduiala patriarhului. Și episcopul pre episcop hirotonească, cu rînduiala mitropolitului. *4 săbor.* *Zri.*

PENTRU CE LUCRU HIROTONEAŞTE IRACLIA PE PATRIARHUL.

GLAVA 6.

Împărătească şi săborniceas- că tocmeală.

Iară pentru ce hitotoneaşte Iraclia pe patriarhul, ascultaţi: Ţarigradul mai nainte vreame se chiema Vizantie, iară mitropolia Iracliei era episcopie şi hirotonia acolo episcopi; iară deaca zidi marele Constantin Ţarigradul şi-i puse numele cetatea lui Costantin, de-acia dumnezăeştii părinţi, vrînd să o cinstească ca pe o împărătească a cetăţilor, făcură arhiereu într-însa să fie a toată lumea patriarh şi să aibă cinstea tocma cu arhiereul cel ce e la Roma, şi să fie şi să se chiame acea cetate a lui Constandin Noul Rim. Iară pentru episcopia de la Iraclia, căci era cum am zis mai sus, deaderă lui această hărăzeală şi dar, împăratul şi săborul arhiereilor, să hirotonească pre patriarhul, iară alt arhiereu să nu îndrăznească, fără numai el. Şi cînd vor să rînduiască pe patriarhul, 12 arhierei trebue să fie la rînduială cînd aruncă sorţii, iară nu mai puţini, în chipul celor 12 apostoli. De-acia deaca rînduesc pe patriarhul şi cînd vor să-l hirotonească şi va fi Iracliia bolnav sau mort, atunce hirotoneaşte în locul lui care arhiereu iaste mai mare, sau Chesaria, sau cel de la Efes, sau altul fie carele ce să tîmplă atunce la rînd de într-alţi arhierei.

Zri.

Povesteaşte într-o carte ce să chiamă Hronico a unui dascal ce l-au chemat Skiliţi că s-au hirotonit odată oarecare Ştefan protosinghel, fratele împăratului chir Leu Înţeleptul, în loc de patriarh, de mitropolitul de la Chesariia. Drept aceaia cela ce va să fie patriarh, de i se-ar tîmpla să fie hirotonit arhiereu sau mitropolit sau arhiepiscop sau episcop, atunce altă hirotonie pre dinsul nu să face, fără numai ce-i dau minima, adecă veastea cea mare; adecă după rînduiala sfinţilor arhierei scotu-l de în scaunul ce au fost şi-l pun la mai naltul şi marele scaun patriarşesc al sfintei şi marei besearici a lui Hristos. Şi după minima cea mare zice patriarhul mulţemirea, cum iaste obiceaiul. Iară deaca sfîrşaşte, atunce Iraclia ia toiagul patriarşesc şi-l dă în mîna patriarhului şi-i sărută mîna; atunce-l ia, adecă-l scoate pre în dverile oltariului şi-l pune în naltul şi marele scaun patriarşesc. De-acia încep de cîntă *ton despotin ke arhierea imon* [1]) şi blagosloveaşte pre toţi pre cîţi se află atunce acolo.

PENTRU ARHIEREI ŞI ALŢI PREOŢI CARII NU POMENESC PE PATRIARHUL.

GLAVA 7.

Săborul 1—2, canonul 15.

Al cincisprăzeacelea canon al săborului dentîi şi de-al doilea grăiaşte: care mitropolit sau arhiepiscop sau preot ce să va afla la eparhia ţarigrădeanului, sau la stavropighie şi nu pomenesc pe patriarhul pre la dumnezăeştile şi sfintele liturghii şi la alalte slujbe, cumu e obiceaiul, pre arhierei să-i oprească dă arhierie, pre popi de preoţie. Fără numai de va fi patriarhul eretic, de va face cu îndrăzneală cazanie şi învăţătură

---

[1]) „Stăpînul şi arhiereul nostru". În ediţia originală, textul grecesc este scris cu litere chirilice.

ereticească; atunce cîţi arhierei şi preoţi nu-l pomenesc să n-aibă nice o pedepsă de aceasta, ce să aibă laudă şi cinste, ca şi ceia ce să leapădă de episcop mincinos şi de dascal bîrfitoriu şi de împreunarea ereticilor. Iară şi patriarhul dă se va afla în niscare greşale sau şi în păcate, niminea de în arhierei şi de în preoţi nu poate opri pomenirea lui să nu o zică, pînă i se va face judecată, să-l oprească şi să-l scoaţă săborul arhiereilor; atunce, după opreală, se curmă şi pomenirea lui, adecă nu-l mai pomenesc.

PENTRU CELA CE VA SĂ FIE ARHIEREU, SAU PREOT, SAU DIACON ŞI VA PÎRÎ PRE DINŞII CINEVA.

GLAVA 8.

De va cleveti neştine cu vreo pîră pre cela ce va să se hirotonească sau episcop sau alt cin preoţesc, adecă preot sau diacon, atunce să nu se facă hirotonie, ce numai întîi să se facă întrebare de aceaia pîră, înnaintea pîrîşului şi naintea celui pîrît, de cuvintele cealea ce au zis pîrîşul asupra celuia ce va să se hirotonească. De-acia de-ş va lăsa pîrîşul pîra şi-ş va întoarce cuvintele, atunce arhiereul carele va să facă hirotonie să facă întrebare mare cu deadinsul, în trei luni iscodind, şi de va afla vina celuia ce va să ia darul arhieriei sau preoţiei în greşalele cealea ce opresc de preoţie, atunce să nu-l hirotonească; iară dă se va afla fără de vină cel pîrît, sau nainte sau pre urma pîrîşului, adecă de faţă sau pre urmă, atunce să nu se oprească de hirotonie. Iară pîrîşul de nu va arăta pîra cu mărturii dreapte şi credincioase, ce va fugi de la sfînta judecată a arhiereului, atunce aceluia, de va fi preot, să-i ia popia, iară de va fi mirean, să se afurisească. Aşijderea şi arhiereul, de va hirotoni pre acel pîrît fără de întrebare şi fără iscodire, să i se ia arhieria; aşijderea şi celuia ce l-au hirotonit.

Fotie patriarhul de la Ţarigrad.

PENTRU CELA CE IA ARHIERIA SAU PREOŢIA SAU ALT DAR BESERICESC, SAU CU GALBENI, SAU CU BOIARI; ŞI PENTRU LUAREA BANILOR DE POPIE; ŞI PENTRU PREOTUL CARELE IA DAR LA SFÎNTA CUMINECĂTURĂ.

GLAVA 9.

Grăiaşte canonul 29 al sfinţilor apostoli: oricine să va face episcop sau preot, sau diacon, sau alt dar va lua cu galbeni, sau cu mulţi sau cu puţini, aceluia să i se ia episcopia şi arhieria lui, şi a preotului, măcară diacon de va fi; aşijderea şi arhiereul acela carele va fi făcut hirotonie să paţă osînda aceaia, adică să fie oprit de arhierie. Şi nu numai să le ia cinstea, ce încă să-i şi oprească de sfînta cumenecătură a creştinilor, ca şi Simon vrăjitoriul dă mine Petr.

Svinţii apostoli, glava 9/ 20

Şi iară, ori fiecare preot ce va vrea să se preoţească şi va mearge le boiariu mirean de-l va pune să grăiască arhiereului ca, pentru fricascul şi pentru boeria şi puterea lui, să ia darul besearecii, sau preoţi

arhierie, sau boerie, sau cinste, sau besearică, sau fiece dar beséricesc, unul ca acela să i să ia cinstea şi să se afurisească, încă şi cîţi au fost la sfatul lui; iară de vor fi mireani, să fie afurisiţi şi afară dă besearică, ca nişte călcători de dumnezăiasca pravilă.

Marele Vasilie. Iară pentru luarea, grăiaşte arătătoriul de ceriure, marele Vasilie şi scrie cătră episcopii lui să nu cumva să ia galbeni şi să facă hirotonie, că apoi-i va opri de episcopie. Într-aceaia scrie şi pentru luarea de care iau arhiereii pînă astăzi, şi zice să nu ia.

Zonara. Ce însă dumnezăescul Zonara povesteaşte de acest lucru pre amăruntul şi zice aşa, că ceia ce vînd darul duhului sfînt pre galbini, aceia *Zri.* fac aşa pentru iubirea de argint, care iubire de argint iaste rădăcină tuturor răotăţilor şi să chiamă închinare de idoli, pentru că cinsteaşte mai mult pre idoli decît pre Dumnezeu şi să închipuiaşte Iudei; că, cum el au vîndut pe Hristos pentru să dobîndească galbeni, aşijderea şi unii arhierei vînd cu a lor voe a dooa vînzare pe Hristos, carele s-au răstignit pentru noi. Şi aşa se zice că se închipuesc Iudei acei arhierei carii vînd darurile duhului sfînt; pentru că şi ţinuturile carele să vor cumpăra cu acei bani, adecă norii şi oraşă şi sate, în carele oblăduesc sau ţin norie cei hirotoniţi, şi mînile cealea ce iau plodurile, adecă cheltuialele, acealea vor să să chiame cheltuialele lui acheldam; că acesta acheldam iaste cuvînt ovreesc, carele să tîlcuiaşte elineaşte satul sîngelui, de carele scrie la deaanie. Aceasta iaste într-acela chip, zice, că cumu e acel loc al satului sîngelui, dă se cumpără cu banii ceia ce vîndu Iuda pe Hristos; şi deaca se cumpără cu acei bani, puse-i-se numele locul sîngelui. Într-acela chip şi banii ceia ce-i iau cei ce vînd darul lui Dumnezeu şi norii şi oraşă, adecă satele carele le ţin norie, carele le cumpără preoţii cei hirotoniţi şi dau galbeni, adecă întrări de întră la ceva, acealea vor să fie şi vor să să chiame preţul sîngelui.

Săbor. 6, canon. 23. Aşijderea şi preoţii carii cuminecă pe creştini cu sfînta cuminecătură să nu ia, nice să ceară plată nemic, nice multă, nice puţină, pentru că trupul şi sîngele domnului nostru Isus Hristos sfîntul şi preasfîntul şi nepreţuitul nu să vinde, ce numai după dumnezăescul dar se dă. Iară dă se va arăta la vreun preot că i-au dat vreun om au bolnav au sănătos şi au luat vreun dar ceva pentru dumnezăiasca priciaştenie, aceluia să i se ia popia, ca şi Iudei şi ca lui Simon vrăjitoriul; pentru că în munca focului de veac nu va sta departe de aceia, ce aproape, deaca vreame ce au pohtit să facă cum au făcut aceia, adecă să vînză pe nepreţuitul mărgăritariu, domnul nostru Isus Hristos şi mîntuitoriul nostru.

PENTRU PREOŢI SAU ALŢII DE ÎN RÎNDUL CLIROSULUI, DE VOR CURVI, SAU DE VOR FURA, SAU DE VOR FACE JURĂMÎNT STRÎMBU.

GLAVA 10.

Apostoli, canon. 25. Canonul 25 al sfinţilor apostoli zice: episcopul sau preotul sau diaconul carele va curvi, sau va fura, sau va jura strîmbu, să nu mai facă liturghie. Că zice pravila: să nu pedepseşti pe preot de doaă ori, adecă să-l opreşti de liturghie şi să-l şi afuriseşti, că-i ajunge osînda oprealii

de liturghie, de carea l-ai dăzgolit de cinstea și slava preoției, carea înfrîmțeșază cereștile; pentru că preoții măcar că să lipsesc dă preoție, iară așa de sfînta priceaștenie nu să oprescu.

PENTRU PREOTUL CARELE VA AVEA MUIARE ȘI SĂ VA FACE ARHIEREU, SĂ SE DĂSPARȚĂ DE DINSA ȘI HIROTONIA LUI SĂ SE FACĂ CU VOIA EI.

GLAVA 11.

Al doisprezeacele canon al săborului de a șasea grăiaște: care preot are muiare și să va face arhiereu, acela să se dăsparță de dînsa și mai mult cu dînsa să nu șază nice în chelia lui, nice într-alt loc, pentru că pun vină oamenii dă se smintesc dă-i zic că se culcă cu dinsa trupeaște ca și mai nainte. Drept aceaia poruncesc dumnezăeștii părinți: dăparte să se dălunge să șază muiarea episcopului dă dinsul. *Săbor. 6, canon. 12.*

Și cînd va vrea să se facă, adecă să se hirotonească arhiereu, să fie cu voia muerii lui; de va vrea ea să se hirotonească, atunce să se facă hirotonia, iară de nu va vrea ea, să nu se facă. *Iar acest sfînt săbor, canon. 48.*

Dară mireanul pentru ce să face călugăr fără voia muerii lui, iară cine va să se facă arhiereu fără de voia muerii nu să face? *Întrebare.*

Pentru că muiarea călugărului are puteare, deaca i să face bărbatul călugăr, să se mărite neapărat, iară a arhiereului nu poate să se mărite; pentr-aceaia trebue să fie cu voia ei, hirotonia bărbatului ei. *Răspuns.*

De aceasta au făcut poruncă de pururea pomenitul împărat chir Isachie: preotul, zice, mirean carele va avea muiare și va vrea să se facă arhiereu, întîi să se voiască amîndoi să se desparță unul de către altul și să-ș facă zapise pentru tocmirea despărțirei a ei și a lui; atunce după dăspărțeală, muiarea lui să se facă călugăriță și să șază într-o mînăstire; după aceaia să se hirotonească și preotul arhiereu neapărat. *Vezi și răspunsul împărătesc.*

PENTRU EPISCOP, ȘI CE SĂ CHIAMĂ EPISCOPUL, ȘI CUM I SĂ CADE SĂ FIE VOLNIC PRE TOATE LUCRURILE BESEARICII.

GLAVA 12.

Episcopul iaste și să chiamă văzătoriu și purtătoriu de grija tuturor creștinilor, carii sînt în eparhia lui, avînd voe deplin, adecă ca un arhiereu, să facă preoți, diaconi, ipodiaconi, citeți, cîntăreți și călugări. Și să fie volnicu preste toate lucrurile besericești. Că deaca vreame ce au luat în chizășie sufletele oamenilor, cu cît mai mult încă să n-aibă voe și puteare pre besearici și pre lucrurile lor, și pre toate îndreptările besericești și cu voia lui să facă pentru preoții și pentru diaconii milostenie săracilor și să aibă de la dînșii și arhiereul cîteceva ca să-i fie dă petrecanie și dă treaba lui. De-acia va acesta canon al sfinților apostoli: arhiereul să fie iubitoriu dă striini, iubitoriu de săraci, dă mișăi, cum scrie dumnezăescul Pavel către Timothei. *Mathei. Apostoli, canon 41 și 38.*

Poslania 1, glava 3, zac. 283.

De-acia dă va avea rudenie de pre sîngele lui și vor fi săraci, să nu ia ce va avea besearica să dea lor și să lase besearica goală, ce să le dea să-i miluiască, cum miluiaște și pre mișăi.

PENTRU ARHIEREU, CA SĂ NU FACĂ HIROTONIE AFARĂ DE EPARHIA LUI, NICE SĂ HIROTONEASCĂ PRE NIMENEA DE ÎNTR-ALTĂ NORIE STRIINĂ.

GLAVA 13.

Apostoli, canon. 35.

La canonul 35 al sfinților apostoli grăiaște: nice un episcop să nu fie volnic să facă hirotonie afară de eparhia lui, nice la alt lucru al besearicii să se ameastece; iară de va călca canonul acesta, să i se ia darul împreună cu cel ce l-au hirotonit.

Săbor de Antiochia, canon. 13.

Episcopul în noria altui arhiereu să nu hirotonească, nice să facă liturghie fără de voia și fără de rugămintea arhiereului locului; iară de va îndrăzni să hirotonească, să i se ia darul lui și celui ce s-au hirotonit.

Iară deaca va vrea arhiereul locului, atunce nu se pedepseaște arhiereul cel striin carele au făcut hirotonie.

Săbor. 1, canon 16.

Oricare episcop, ce va lua de într-altă eparhie diacon să-l facă preot, sau-i va da vreo rînduială fără de voia a episcopului, preotului aceluia sau a diaconului, neadevărată să-i fie hirotonia; așijderea și citețului.

PENTRU ARHIEREU DE-Ș VA LĂSA SCAUNUL LUI ȘI SĂ VA DUCE ÎNTR-ALT LOC SĂ SE ZĂBOVEASCĂ 6 LUNI.

GLAVA 14.

Săbor. 1—2, canon. 15.

A cincileaspredzeace canon, ce să zice cel de întîi și al doilea săbor, zice: care arhiereu nu-ș paște turma lui, ce o lasă de rămîne și să duce într-alt loc, însă de va fi în slujba patriarhului, cîtă vreame va face să n-aibă nice o pedepsă, sau de nu va fi în slujba patriarhului, ce va avea voe și puteare de la patriarhul să șază atîta vreame afară de eparhia lui și de scaunul lui, sau la închinarea mînăstirilor sau la altă treabă, atunce iar nu se pedepseaște; sau de va avea vreo boală mare și va purceade de la scaunul lui dă se va duce într-alt loc ca să se tămăduiască, nice pentr-aceaia nu se pedepseaște. Iară într-alt chip dă se va duce fără de voia patriarhului, sau să nu fie bolnav, sau într-alt loc să rămîe acolo și să șază, sau să îmble de în loc în loc pîn'vor treace 6 luni, poruncesc sfinții părinți ai acestui săbor sfînt să fie arhiereul oprit și să i se ia darul și să se facă în scaunul lui alt arhiereu.

PENTRU PREOTUL CARELE N-ARE MUIARE, SĂ NU ȘAZĂ CU ALTA.

GLAVA 15.

Săbor. 1, canon. 3.

Al treilea canon al săborului de întîi grăiaște: episcopul sau preotul sau diaconul sau ipodiaconul sau altcineva de-ai clirosului de vor ține vreo muiare pre în casele lor și să nu fie blagoslovit pre leage, acela să

nu o ţie, măcar de va fi socotit să-i şi slujască; iară de va avea mumă, sau fată, sau soră, sau mătuşă a tătîne-său, sau soră a mîni-sa, pre aceastea pravila nu apără. Iară de vor ţinea muiare, cum am zice, afară de aceaste obraze care am zis mai sus, şi-l va certa arhiereul, să o gonească, iară de nu o va lăsa deaca-l va certa întîi şi a doa oară, grăesc dumnezăeştii părinţi şi împărăteştile nearale, unuia ca aceluia să i să ia darul.

Grăiaşte marele Vasilie: arhiereii şi cliricii carii nu ţin mueri pre leage, carii-ş ţin curăţia, acelora să le slujască voinici, iară nu mueri. Aşijderea şi preoţii carii au mueri pre leage, de vor ţinea şi slujnice, pre aceia pravila nu-i apără. *Vasilie Velichii.*

Iară al optuleasprezeace canon, al şaptelui săbor grăiaşte că preoţii şi mireanii trebue să fie fără de păcate, şi cîţi n-au mueri, aceia să n-aibă nice slujnice, nice doice hrănitoare, nice văduă, nice să ţie pre altcineva. Iară cine va călca aceastea, episcopului şi preotului să i se ia darul, iară pre mirean să-l afurisească. *Săbor. 7, canon. 18.*

Scrie şi marele Vasilie la o epistolie a lui cătră 1 preot, anume Grigorii, ca să gonească pre acea muiare bătrînă carea o ţinea în casa lui, iară de va îndrăzni să nu asculte să o gonească, va să-i ia preoţia de tot. Aceasta fiind aşa: încă fiind preotul acela de optzeci de ani şi nu vru sfîntul lu Dumnezeu arhiereu să-l lase să o ţie în casa lui, cu cît mai mult preotului tînăr să-i slujască mueri striine, să nu dăm vină şi scandălă oamenilor, pentru Dumnezeu, fraţilor. *Marele Vasilie.* *Zri.*

PENTRU PÎRA EPISCOPILOR ŞI A CLIRICILOR ŞI CARII SĂ PRIIMESC LA PÎRĂ.

GLAVA 16.

Niciodată nu încetează vrăjmaşul şi luptătoriul nostru satana să spurce cu pîră şi cu clevete traiurile oamenilor celor buni şi mai mult ale arhiereilor. Drept aceaia au poruncit dumnezăeştii părinţi, ai doile săbor, la al şasele canon al lor: tot omul cinstit, adecă cu viaţă bună şi îmbunătăţit, sau fără de cinste, adecă cu viaţă rea şi spurcată, sau credincios sau necredincios, sau şi eretic de va avea treabă cu arhiereul, sau pentru niscare lucruri *îmblătoare sau neîmblătoare, adecă pentru galbeni sau pentru niscare haine sau pentru altceva, unii ca aceia au voe să pîrască pre arhiereul la judecată, de vor avea ceva să-şi caute de dreptate; iară de vor fi vinuitori lucrului arhiereului, adecă de va fi greşit sau va fi curvit sau va fi furat niscare lucrure de la bisearică, sau va fi făcut liturghie în noria altui arhiereu fără de sfatul şi fără voia arhiereului al eparhiei aceiia, sau alt lucru de va fi făcut carele opresc de arhierie şi vor putea pentru acealea să-l scoaţă pe dreptate cum se cade, sau altă greşală, carea-l opreaşte să se pedepsească cîtăva vreame fără de cuminecătură, iară să nu i se ia arhieriia. Cade-se judecătorilor să ispitească şi să întreabe pre pîrîş, de vor fi mulţi, sau preoţi sau mireani, să nu cumva să să fie pornit într-aceasta pîră pentru vreo răotate sau vrajbă, cum am zice, căce să va fi tîmplat de va fi luat popia vreunui preot sau va fi afurisit mirean, sau pentru altă vrajbă va fi făcut aceasta, atunce unii ca aceştea nu se socotesc la pîra episcopului, nice a cliricului, pînă să vor

Săbor, 2, canon. 6.

* Lucrure îmblătoare să chiamă, vite; iară neîmblătoare se chiamă avuţia.

curăţi de vinele cealea ce s-au pedepsit; de-acia atunce să înceapă şi să meargă la pîră şi, în loc de mărturie şi atunce să facă zapis, adecă să scrie pîra pîrîşului, ce-i iaste vina carea pîraşte. De-acia de va arăta pîra cu deadinsul, cum porunceaşte dumnezăiasca pravilă, cu cinci mărturii oameni drepţi, buni şi credincioşi, atunce i să ia darul arhiereului; iară de nu va fi greşala de-a luarea darul arhieriei, atunce se i să facă pedepsă împotriva greşalii aceiia, adecă oprit dă preoţie sau de arhieria lui. Iară de nu-ş va putea da seama pîrîşul de cîte au pîrît pre arhiereu, atunce să-ş paţă cum au făcut, adecă de va fi preot să i se ia popia de tot, iară de va fi mirean să se afurisească şi să-l scoaţă afară dă beseareca lui Hristos şi foarte greu să-l canonească.

PENTRU CĂ CEIA CE PÎRĂSC PE ARHIEREUL TREBUE SĂ FIE NEVINOVAŢI.

GLAVA 17.

Zonara. Povesteaşte Zonara la şaptezeci şi trei de canoane ale sfinţilor apostoli zicînd că nu poate fiece om să pîrască pre arhiereu, fără numai ceia ce sînt nevinovaţi, adecă cu viaţă curată, credincioşi, cinstiţi, temători de Dumnezeu, să se ferească de toate răotăţile, adecă să nu fie ucigaşi, nice spurcaţi, nice curvari, nice furi, nice clevetitori, nice vrăjmaşi, nice să ia mită să pîrască, nice să se ameastece să fie vrăjmaşi binelui. Aceştea să chiamă că sînt oameni nevinovaţi, aceştea pot să-şi pîrască pre arhiereul, pre aceştea va şi-i sufere pravila; iară pre cei necinstiţi şi vrăjmaşi şi curvari şi carii poartă răotăţi aseamene acestora, pre aceia nu-i sufere.

Săbor. 4, canon. 21. Carii vor să pîrască pre arhiereul, trebue să întreabe să afle ce oameni sînt şi ce viaţă au şi ce lucruri. Dece de vor fi cum am zis mai sus, buni şi cinstiţi, aceia să priimesc la pîră şi la mărturie; iară de să vor afla de în cei răi, cum am zis mai sus, nice într-un chip să nu li să bage în seamă pîra şi mărturia lor.

PENTRU CÎŢI ARHIEREI TREBUE SĂ FIE CÎND JUDECĂ PRE ARHIEREU, ŞI CÎŢI LA PREOT ŞI CÎŢI LA DIACON.

GLAVA 18.

Săborul de la Carthaghen, canon. 12. Al doisprezeace canon al săborului de la Carthaghen grăiaşte că la vina arhiereului celuia ce-l vor pîrî trebue să fie 12 arhierei să judece pîra arhiereului, iară mai puţini de doisprezeace să nu fie. Iară la pîra preotului trebue să fie şase arhierei şi fără de aceştea şi arhiereul locului, să fie împreună cu dînşii, pre număr şapte. Iară la pîra diaconului să fie 3 arhierei. *Zri.* Arhiepiscopul Chiprului scoase pre episcopul Ioan de la Amathun cu unsprezeace episcopi, iară preasfinţitul patriarh chir Luca strică aceasta şi nu i-a suferi, căce n-au fost 12 arhierei, cumu e porunca şi învăţătura pravilii.

PENTRU ARHIEREUL CARELE VA SĂ SE JUDECE ŞI-I VA TRIMEATE SĂBORUL O DATĂ, A DOA OARĂ ŞI A TREIA OARĂ VEASTE ŞI NU VA MEARGE SĂ SE JUDECE.

GLAVA 19.

Canonul 72 al sfinţilor apostoli grăiaşte: episcopul de va fi pîrît de oameni credincioşi, atunce săborul nu judecă pînă nu va fi de faţă, ce să chiame pre acel arhiereu pîrît acolo ca să auză cealea ce vor grăi de dinsul. De-acia de va mărturisi cîte au zis aceia pîrîşi, de va fi vina de-a-i luarea arhieriia, atunce i-o ia; iară dă se va lepăda şi nu va spune şi-l vor vădi şi vor mărturisi aceale mărturii credincioase că pîrîle acealea sînt adevărate, atunce i să ia darul, că aşa poruncesc dumnezăeştile pravile. Iară de-l vor chema şi nu va mearge la judecată, atunce trimit doi arhierei, ca de la faţa a tot săborul şi-l chiamă să vie; iar de nu va veni, iară trimite pre alţi doi arhierei şi-l mai chiamă să vie să se judece pentru ceale pîre ce-l pîrăsc; dece de nu va veni şi-i vor porunci şi a treia oară şi nu va vrea să meargă, atunce i să face ispravă de judecată lui, sau i să ia de tot arhieria lui.

PENTRU DĂ SE VA AFLA ARHIEREUL VE ÎNTR-O PÎRĂ, PÎNĂ NU I SE VA FACE JUDECATĂ NU-L SCOT DE ÎN SCAUN.

GLAVA 20.

Canonul 86 al sfîntului săbor de la Carthaghen grăiaşte: de va fi să se afle arhiereul în pîră, nu poate neştine să-l scoaţă den scaunul lui, pînă nu se va face judecată asupra lui. De-acia de se va afla vinovat şi strămbu, atunce se scoate de în scaun cu obîrşenia judecăţii a săborului arhieresc. *Săbor. Carthaghen, canon. 86.*

PENTRU CELA CE PÎRAŞTE PRE EPISCOP ÎNTRU MULTE LUCRURE PROTIVNICE ŞI APOI NU POATE SĂ DEA DE FAŢĂ NICE UNUL.

GLAVA 21.

Canonul 128 al sfîntului săbor de la Carthaghen grăiaşte că de va pîrî neştine pre arhiereu de multe greşale şi apoi nu va putea să dea dă faţă una dentr-acealea, atunce nice dă cealealalte să nu să crează, ce să-l gonească afară. *Iară acelui sfînt săbor, canon. 128.*

PENTRU CĂ LA JUDECATĂ NU SE CADE SĂ ADUCĂ MĂRTURIE ERETIC, NICE NECREDINCIOS, NICE NUMAI UN CREDINCIOS, CE DOI SAU ŞI TREI CREŞTINI FOARTE CREDINCIOŞI, IARĂ LA PÎRĂ CINCI.

GLAVA 22.

Canonul 73 al sfinţilor apostoli grăiaşte, pentru mărturie, la pîra arhiereului nice eretic, nice păgîn să nu-l socotească mărturie; şi iară nice pre un om creştin numai, pentru că zice scriptura: de în gura a doaă mărturii sau a trei stă tot graiul. Cum am zice că la un lucru ce vor mărturisi doi sau trei mărturii, atunce iaste adevărat lucrul acela şi isprăvit, după mărturia mărturiilor acelora. *Apostolii, canon. 73.*

Zonara. Ereticul nu se socoteaşte, nice-l bagă în seamă nice la mărturie, nice la pîră, nice iară numai un om credincios. Iară de va fi o mărturie credincioasă şi adeverită, mărturia lui iar să nu se crează, ce numai doi sau trei mărturii, cumu-i cuvîntul scripturii.

Mirare. ** Poslania 1, glava 5, zac. 286.* Scrie şi sfetî Pavel cătră *Timothei: pîra ce iaste asupra omului preoţit să nu se priimească de nu vor fi doi sau trei mărturii.

Iară acela Zonara zice, la pîra preoţilor: de vor fi doao mărturii cu viaţă bună şi îmbunătăţiţi, tot să nu se crează.

Dumnăzăescul Pavel grăiaşte ca şi mai sus, la pîra preotului să fie sau doi sau trei mărturii să mărturisească. Iară acela Zonara zice la pîra preoţilor: de vor fi doi mărturii credincioşi şi buni, mărturia lor nicecum să se bage în seamă.

Dăzlegare. Nu vă mirareţi de aceasta, pentru că Zonara nu stă împotriva lui sfetî Pavel, ce să ştiţi că una e socoteala aceasta. Şi ia să ascultaţi să vedeţi cum o povesteaşte acel Valsamon.

Pentru dumnezăescul Pavel ce scrie cătră ucenicul lui, la pîra preoţilor zicînd să nu să priimească la mărturie mai puţini, fără numai doi sau trei mărturii. Să ştiţi că aceasta nu o zice pentru vina luorii darului, ce să ştiţi că socoteala aceasta iaste pentru bani, adecă pentru galbeni sau pentru haine. Şi grăiaşte la poveastea canonului său, la 75, acela Valsamon: mărturia, zice, a doi oameni ce vor mărturisi asupra arhiereului, de va fi pentru galbeni ca o litră de aur, de-acia acei doi mărturii de vor fi drepţi oameni buni şi vor jura, atunce mărturia lor se bagă în seamă şi să o ţii adeverită; iară de va fi lucrul pentru 50 de litre de aur, atunce mărturia acelor doi mărturii nu se bagă în seamă, ce numai să fie trei mărturii; iară de nu va fi lucrul dăspre aur, ce pentru pîra luorii darului arhiereului aceluia, atunce trebue să fie 5 mărturii şi pentru *Zri.* pîră ca aceasta să jure, şi deaca vor jura, să bagă în seamă mărturia lor; de-acia să ia şi darul arhiereului. Iară aşa, adevărat să fie aceale mărturii, cum am zis mai sus, credincioşi, cu viaţă bună şi drepţi; iară de vor fi vrăjmaşi sau cu viaţă rea şi nedrepţi, atunce mărturia lor de tot nu să bagă în seamă.

PENTRU PÎRÎŞI, SĂ N-ADUCĂ MĂRTURII CASNICI, NICE RUDENIE.

GLAVA 23.

Săbor. Carthaghen, canon. 130 şi 58. Canonul 130 şi 58 al sfîntului săbor de la Carthaghen zice: pîrîşii de vor aduce oameni mărturie de în casele lor sau rudenie, aceia să nu se bage în seamă la judecată.

PENTRU CĂ MĂRTURIILE TREBUE SĂ FIE FOARTE OAMENI CREDINCIOŞI, ŞI CARII SĂ OPRESC SĂ NU MĂRTURISEASCĂ ŞI CARII NU SĂ OPRESC.

GLAVA 24.

Leu şi Costantin împăraţi. Grăiaşte leagea împărătească, adecă Leu şi Costandin: mărturiile carii vor să mărturisească trebue să fie credincioşi foarte şi drepţi şi fără vină, cum pentru niscare lucrure, haine sau bani, mutate sau nemu-

tate; aşijderea şi pentru pîra a obraz sfinţit, adecă a arhiereu sau a preot.

Călugărul prost de va mărturisi, să nu se bage în seamă, că el au lăsat lumea şi lumeştile.

Preoţii carii nu sînt în chipul călugăresc, de vor mărturisi, să li să socotească mărturia.

Carele se va năpăstui sau se va osîndi la judecată sau pentru mărturie mincinoasă, sau de-l va face de ruşine judecătoriul pentru altă răotate, căce va fi clevetit pre cineva, nice cela ce va lua galbeni să pîrască sau să nu pîrască, nice curvari, nice ucigaşi, nice tîlhari, nice altul ce va fi făcut ruşine fără de cale, mărturia a nice unuia de acestora nu se socoteaşte la judecată. Şi de vor pîrî pre cineva aceştea carii vor avea de aceaste vini ce scriu mai sus, nice pîra lor să se asculte la judecată, nice în seamă să se bage.

De va fi cineva de doaozeci de ani, sau va fi surd, sau îndrăcit, sau slugă, sau curvariu, sau mitutel, nu pot mărturisi la judecată.

Mărturiile carele vor să mărturisească, li să întreabă de rînd, adecă dă dreptate ce au pentru lucrure bune ce fac şi de credinţă; ce să zice, de va fi creştin şi face bunătăţi carele plac lui Dumnezeu, sau păgîn iaste, au creştin şi iară petreace viaţă îmbunătăţită şi dumnezăiască, au ba.

Aceastea trebue judecătoriului să vază şi să ispitească mărturiile carele vor să vie la judecată să mărturisească pentru tot lucrul, cumu-ş petrec viaţa lor, sau au bunătăţi bune, au reale.

Cuvintele mărturiilor să bagă în seamă într-acesta chip: nu ale celora ce aud cuvinte de la mărturii, de-acia să se ducă să mărturisească, ce mărturiile să întreabă faţă cătră faţă. Nu se bagă în seamă mărturia numai de într-auzire, fără numai cînd vor mărturisi pentru hotară şi pentru împărţirea caselor, a viilor şi a ţarinelor. *Zri.*

Tatăl şi feciorul de vor fi supt oblăduire şi doi fraţi de vor fi amîndoi la un loc, pot să mărturisească la vreun lucru şi nu se apără căce că sînt de într-o casă.

Un om ce va fi de 14 ani poate să mărturisească la vreun lucru de galbini, iară la pîra arhiereului, măcară de-ară şi şti, mărturia lui nu se bagă în seamă.

Episcopii mărturisesc şi cînd iscălesc în carte pentru lucru.

Mărturiile carele vor mărturisi dă nevoe sau dă silă, sau pentru mită, acealea nu se bagă în seamă.

Carele să află pîrît, acela nu poate pre altul să pîrască.

Cîte zile să zăbovesc mărturiile la o judecată, ori multe, ori puţine, cheltuiala lor plăteaşte cela ce i-au adus după porunca judecătoriului.

Mărturiile carii-ş vor scrie iscăliturile în zapis pentru veun lucru, de-acia vreodată de va veni la judecată să fie lucrul acela, atunce acealea mărturii de nu vor vrea dă voe, ei să mărturisească şi dă nevoe, pentru că sînt scrişi cu iscălitură în zapis.

Mărturiile carele vor să mărturisească ori la pîră, ori pentru galbeni şi haine, trebuiaşte cu jurămînt să se întreabe: ştiu au nu ştiu de aceale lucrure?

Nu mărturiseaşte schileariul, adecă vameşul, carele ţine asupra lui lucrure domneşti cumpărate.

De-va mărturisi cineva asupra vreunui om, acela nu poate iară şi a doa oară să mărturisească asupra lui, căce că i se arată a-i fi vrăjmaş.

Mathei. Trebuiaşte mărturiilor întîi să facă jurămînt, atunce să se întreabe de judecătoriu pentru lucrul acela ce iaste şi cum nu ştiu pentru care vină i-au chemat la judecată. Iară de vor fi mărturii multe, atunce judecătoriul prinde cuvintele celor mai cinstiţi.

La lucrure arhiereşti carele să judecă la judecată, de va fi pentru o litră de aur, doi mărturii credincioşi să mărturisească şi să bagă în seamă mărturia lor; iară de va fi pentru 51 de litre, atunce trei mărturii să mărturisească; iară de va fi pîră pentru lucrul arhiereiului, cinci mărturii să fie credincioşi şi buni şi cinstiţi, să jure; de-acia atunce după mărturia lor se face judecata pîrăi aceiia şi scoate pe arhiereu, adecă i să ia arhieriia. Aşa au zis Valsamon mai sus.

Zri. Săracii nu mărturisesc. Săraci se chiamă ceia ce nu le plăteaşte bucatele lor, care le au, 50 de galbeni.

Armenopul. Armenopul zice să fie mărturiile credincioşi, iară nu urgisiţi.

Trebue judecătoriului să caute şi să ispitească pre fieşcare mărturie de va fi cinstit şi îmbunătăţit, sau necinstit şi ruşinat, sau bogat, sau sărac şi pentru sărăcia lui au venit să mărturisească ca să dobîndească ceva, sau-i iaste priaten dăspe vreo parte. De-acia cînd nu va fi mărturia nice necinstit, nice e săracu, nice vrăjmaş, atunce mărturiseaşte şi i să priimeaşte mărturia lui, iară într-alt chip nu se bagă în seamă.

Nice eretic, nice ovreaiu nu mărturiseaşte asupra creştinului.

PENTRU PREOTUL DE VA MĂRTURISI STRÎMBU SAU VA PRINDE TAGĂ DE ISCĂLITURA LUI.

GLAVA 25.

Iustinian împărat. Preotul de va mărturisi strîmbu dă niscare lucrure, adecă dă vie, sau de moşii, sau de case, sau de haine, sau de galbeni, să opreaşte dă preoţia lui 3 ani şi să se ducă să şază la mînăstire. Iară de va mărturisi asupra cuiva, ca să i se facă stricăciune la trupul omului, sau să-i piarză viaţa, sau de în trupul lui ceva, atunce să i să ia popia de tot. Aşijderea să pedepsesc şi alţi clirici, de vor mărturisi strîmbu.

Leagea. Iară de va iscăli preotul veri la fiece lucru ce va fi şi apoi pre urmă va prinde tagă de iscălitură, cum au iscălit rău, aceluia să i să ia popia.

Săbor. Carthaghen, canon. 13. Aşijderea şi fiecine ce va prinde tagă de zapis sau de iscălitura lui să fie lipsit şi gol de cinste ce va avea.

Iară pentru preotul ce va mărturisi strîmbu, au socotit nişte dumnezăeşti părinţi cum să nu se oprească acela preot de popie, ce să i să ia popia de tot.

PENTRU PREOT SAU DIACON DE VA FI SĂ-I PÎRASCĂ CINEVA.

GLAVA 26.

Să știți că la pîra preotului sau a diaconului vor și poruncesc dumnezăeștile pravile, cum așa să se caute lucrurile lor, ca și la pîra a arhiereului, adecă să fie și pîrîșii și mărturiile credincioși și cinstiți, cum am scris mai sus. Atunce să se priimească și la pîră și la mărturie; iară de vor fi cu viață rea și mărturiile și pîrîșii, atunce să nu se bage în seamă nice pîra pîrîșilor, nice mărturia mărturiilor. *Isprava dumnezăeștilor pravile.*

Și carele va cleveti și va pîrî pe arhiereu sau pre alt preot, și nu va putea să-l dea de față, acela să plătească la domnie 30 onghii de aur, căce că l-au clevetit pe nedreptate, sau să pață acea patimă ce vrea să pață el. *Armenopul.*

PENTRU PREOT SAU EPISCOP SAU ALT SFINȚIT CE-I VOR LUA DARUL, IARĂ EL VA FACE LITURGHIE.

GLAVA 27.

Canonul 28 al sfinților apostoli grăiaște: care episcop sau preot sau diacon, ce li se va fi luat darul și ei vor face liturghie, adecă să le fie luat darul pentru niscare greșale adeverite și vor îndrăsni la liturghie să facă, unul ca acela să se gonească de tot și de în besearica lui Hristos. *Apostoli, canon. 28.*

Liturghia nu să zice numai jertva cea fără de sînge, ce toată slujba besearicii, adecă botejunea, blagoslovirea cununiei, vecernie, utrănea și altele toate cîte să fac cu Б(с)лвенъ Б҃ъ нашъ[1]). *Zonara.*

PENTRU JUDECATA PATRIARHULUI, CĂ NU SE MAI JUDECĂ A DOA OARĂ.

GLAVA 28.

Judecata patriarhului nu se mai judecă, nice să caută la altă judecată, pentru că judecata patriarhului iaste începătură și cap tuturor judecăților bisericești, că de la dinsul sînt judecățile besericești și la dinsul să întorc dă se judecă. Drept aceaia la altă judecată nu se judecă, nice dă nimenea nu se caută, că aceaia iaste începătură; numai ce să mai judecă aceaia duhovnicește între patriarhul cu săborul. *Mathei.*

PENTRU ARHIEREUL CARELE-I IASTE LUAT DARUL, ARE VOE SĂ MAI CHIAME A DOA OARĂ SĂBORUL SĂ SE MAI JUDECE DE LUCRUL PÎRĂI LUI.

GLAVA 29.

Grăiaște hrisovul al împăratului, de pururea pomenitul chir Alexie al lui Comnin, și dă slobozire arhiereului sau altui preot căruia-i vor fi luat darul, să mai chiame a doa oară săborul, să se mai judece lucrul pîrăi lui, să vază drept s-au judecatu au strîmbu. *Alexie împărat al lu Comnin.*

---

1) „Binecuvîntat este Dumnezeul nostru".

PENTRU ARHIEREI, DĂ SE VA FI LUAT DARUL VREUNUI ARHIEREU ȘI DUPĂ ACEAIA S-AU AFLAT NEVINOVATU; ȘI DE CÎND SE-AU ÎNCEPUT A SE LUAREA DARUL ARHIEREULUI ȘI IARĂ SE-AU ERTAT.

GLAVA 30.

Săbor. Carthaghen, canon. 15.

Canonul 15 al sfîntului săbor de la Carthaghen poruncește că de vor fi luat darul vreunui arhiereu și apoi se-au făcut a doa judecată și se-au aflat arhiereul carele i se-au luat darul nevinovat, atunce judecătorii carii l-au judecat și i-au luat darul nu se pedepsesc, însă adevărat de-l vor fi judecat după tocmeală dumnezeiască și nu vor fi luat mită, nice au fost vrăjimași.

Leagea

Cealea ce sînt judecate și tocmite rău, nice vremile, nice pravile, nice obiceaiul pre acealea nu poate să le adevereaze.

Fotie Țarigradeanul.

Iară pentru de cînd se-au început a se luarea darul arhiereilor și iară a se erta, pre la bogate vremi și săboară și de bogați părinți, aceasta de multe ori se-au făcut, ca de sfetî Athanasie și în vreamea lui Marchel, episcopul de la Anghira, și Macarie, și pre la alți mulți, pentru rugămintea oamenilor carii cerea și ruga pre arhiereul lor. Făcutu-se-au iară și în vreamea lui Iracla, sfîntul patriarh de la Alexandria, căruia-i fusease ispravnic Dionisie și, după acesta, Maxim, iară după acela Theona, iară după aceștea стый сщнномꙋченикъ Петръ[1]), carele opri pre Aria diaconul și-l împrăștie afară de tot de beseareсă. Acesta sfîntul Petr muncitu-se-au în zilele lui Maximian împărat și cu porunca lui capul i-au tăiat. Iară de-acia sfîntul Ahila se făcu în locul lui următoriu și luă scaunul al lui стыи сщнномꙋченикъ Петръ[1]) de la Alexandria. De-acia acesta sfînt patriarh Ahila de la Alexandrie priimi pre acela, pre Aria, și-l ertă; de-acia nu-l numai ertă, ce încă-l făcu și preot și-l puse să păzească și școala dăscălia Alexandriei. Că și pre Evtihii pre carele oprise și-i luase darul sfetîi Flavian, iară Alexandreanul și Antiohianul și Ierusalimleanul ei-l primiră după moartea lui sfetîi Flavian. Că Zlatoust, carele fu scos de Фешфи(л)единосла(к)ны[2]) fără de alți patriarși, iară ei-l priimiră. Pre Petr al Milituлui, episcop, luo-i darul sfetîi Methodie, iar patriarhul Fotie, el îndreptă, și nu numai ce-l îndreptă, ce încă-l făcu și mitropolit mitropoliei Sardiei. Că și pre alții mulți pre care-i scoseasе sfetîi Ignatie pentru greșale, iară acela sfetî Fotie pre aceia-i priimi și prè alții mulți pre cari-i scosease sfetî Fotie, iar cel mai de sus sfetî Ignatie priimea pre dînșii.

PENTRU SCHIMBAREA ARHIEREILOR ȘI PENTRU LEPĂDĂRI; ȘI PENTRU CĂ SE DĂ SCAUNUL ARHIERESC CĂTRĂ ALT ARHIEREU EXARȘESC.

GLAVA 31.

Schimbarea iaste cînd ar lăsa vreun arhiereu mitropolia sa carea o ține și să ia alta, sau episcopul episcopia.

---

[1]) „Sfîntul sfințitul mucenic Petru".
[2]) „Teofil cel deopotrivă slăvit".

Iară canonul 16 al săborului de la Antiohia iartă să se facă schimbări arhiereilor: de va fi mitropolit, cu sfatul şi cu voia patriarhului, iară de va fi episcopie, cu voia şi cu sfatul mitropolitului al eparhiei aceiia. *Mathei.*

Iară lepădare iaste şi se chiamă carea lasă arhiereul şi scaunul şi arhieria. *Iar a lui.*

Chiamă-se lepădare şi cînd lasă numai scaunul şi-şi ţine arhieria, şi se dă catră dinsul alt scaun exarşesc, sau să şi face adevărat arhiereu într-însul. *Zri.*

În vremea lui Zinon împărat lepădă-se de scaunul patriarşesc Martirie, patriarhul de la Antiohia, şi era adunaţi toţi oamenii preoţi şi mireani, şi zise: pentru neplecatul cliros şi pentru nesmeritul om, leapădu-mă, zice, de scaun, iară rînduiala arhieriei meale voi să mi-o ţiu curată şi nespurcată. Şi să lepădă de scaun, iară nu de arhierie.

Dă-se şi exarşesc obraz alt scaun catră alt arhiereu, de-i va trebui, carele nu va avea scaun, sau de va şi avea, şi are voe în toată noria, ca al ei păstoriu şi dascăl, adecă ca şi cel adevărat arhiereu al ei; iar sfîntul scaun nu poate să-l ţie nicecum, nice poate să hirotonească într-acel scaun, fără numai arhiereul cel adeverit, carele se-au hirotonit într-însul. De-acia usebi de acela, ce să zice de sfîntul scaun, toate lucrurile besericeşti le face neapărat pre rînduiala şi pre tocmeala arhierească. *Săborul Antiohiei, canon. 16.*

Iară de va îndrăzni de va face aceasta fărădeleage şi neomenie, adecă să se sue pre sfîntul scaun, carele iaste striin şi departe dă dinsul, fără numai adevăratul lui arhiereu, cum am zis, carele iaste închinat numai lui, iară nu altuia, unuia ca aceluia să i să ia darul arhieriei lui, cum grăesc şi poruncesc dumnezăeştile pravile. *Caută de vezi răspunsul dumnezăeştii pravile.*

PENTRU EPISCOPI ŞI PREOŢI DE NU VOR POMENI PE MITROPOLITUL LOR; ŞI PENTRU GREŞALELE PREOŢILOR, CĂ SE CADE SĂ-I CANONEASCĂ ARHIEREUL.

GLAVA 32.

Canonul 13 al săborului de întîi şi de-al doilea grăiaşte: care episcop sau de în preoţi sau cineva de în diaconi se va părăsi căce se va afla mitropolitul lor în pîră şi nu i se va fi făcut judecată şi ispravă asupra lui, de nu-l vor pomeni la dumnezăiasca liturghie şi la alte slujbe, pre aceia au poruncit sfîntul săbor să li se ia darul de tot. *Săbor. 1 şi 2, canon. 13.*

Şi cînd va cădea preotul într-altă greşală, atunce se cade să se canonească de arhiereu. Însă de să va face aceasta greşală preotului, dă nepază şi dă neştiinţă sau şi de lucrul vrăjimaşului, atunce nu se face întrebare multă dă greşala lui, ce să aibă şi puţinea ertăciune mai la vreame; iară de să va fi făcut pentru leanea lui, atunce să plîngă şi să tînguiască cumu-i iaste greşala şi să ia îndreptare de la arhiereul. *Simeon Soluneanul.*

PENTRU ANATHEMA.

GLAVA 33.

Anathema iaste despărţire de Dumnezeu şi împreunare şi moştenire Satanei. Iară sfîntul al patrulea şi a toată lumea săbor, pentru anathema grăiaşte aşa: nice un om credincios creştin să nu-ş zică anathema, *Săbor. 4, canon. 7.*

numai ce să zică ereticilor și călugărilor carii leapădă chipul și nu vor să se mai întoarcă. Iară de vor veni spre pocaanie, primeaște-i și-i îmbrățișază, pentru că domnul nostru Isus Hristos, carele se-au pogorît de în ceriure pentru spăsenia noastră, zice: n-am venit să chem drepții, ce păcătoșii la pocaanie. Și mare bucurie se face în ceriure pentru un păcătos ce să pocăiaște.

PENTRU CELA CE SĂ AFURISEAŞTE DREPT SAU NEDREPT DE ARHIEREU.

GLAVA 34.

Simeon Soluneanul. Un om ce se va afurisi drept sau nedrept de arhiereul lui, acela să nu cumva să nu bage în seamă de tot afurisania, nice să se facă singur socotitoriu, adins eluș, zicînd că pe nedreptate se-au afurisit, ce să alearge cu toată dragostea și smerenia la arhiereul lui, ca un rob, să-l roage să-l iarte. Iară de nu-l va primii, atunce să ia cu sine pre niscare oameni cucearnici, preoți și mireani, ca pentru ruga lor să tîmple ertăciune. Iară de nu va vrea, însă de va fi episcop, atunce să meargă la mitropolitul lui; iară de va fi mitropolit, atunce să meargă la patriarhul cerșind ertăciune să-l iarte nu că doară va să pîrască pe arhiereul lui, ca deaca va prinde dă veaste să se întristeaze; și măcară căce că se va întrista și pe dreptate, pentru că altă judecată iaste a lui Dumnezeu și alta a oamenilor; și de va face așa, atunce și de la Dumnezeu, și de la patriarhul sau și de la mitropolitul va lua ertăciune.

Zlatoust. Grăiaște iară și dumnezăescul Zlatoust: cînd afli, zice, pre omul păcătos, atunce tu nu-l scoate numaicît de la besearică, ca să nu-l răpească Satana, să-l dea iară în tîrmișul lui; ce-l chiamă singur de eluși; de-acia de o parte-l ceartă, iară de alta-l roagă, ca să-l scoți de în rău. De-acia dă te va asculta, bine să știi că ai dobîndit sufletul lui, cum au zis scriptura, că cine va întoarce, zice, pre păcătos de în rătăcita lui cale, acela izbăveaște-i sufletul de moarte și acoapere mulțime de păcate.

PENTRU ARHIEREUL DE VA OPRI PE PREOT, SAU DE VA AFURISI PRE MIREAN, CA SĂ IA MITĂ, SAU VA ÎNCHIDE BESEARICA, SAU PE ALT PREOT SAU SFINȚIT, SAU PRE ALTCINEVA DE VA AFURISI FĂRĂ VINĂ.

GLAVA 35.

Săbor. 7, canon. 4. Canonul al patrulea al șaptelui săbor grăiaște: care arhiereu, pentru vrajba sau patimă, sau pentru să ia galbeni, va opri vreun popă dă liturghie, sau va afurisi mirean, sau va închide besearica, ca preotul să nu slujască și să se mărească Dumnezeu, acela să pață singur aceaia, adecă să pață el ce au făcut; ce să zice, de va fi oprit pre cineva, să fie el oprit,

de va fi afurisit, să fie el afurisit; după cum zice David, să i se întoarcă răotatea lui la capul lui, ca un călcătoriu de învățăturile lui Dumnezeu și de tocmirile apostolilor. Psalom. 7.

Grăiaște și dumnezăescul apostol Petr: paște, zice, turma lui Dumnezeu nu cu necăjire, ce cu voe dumnezăiască, și nu cu dobîndă rea, ce cu bună voe, și să fiți izvoade turmelor voastre, ca să faceți voia lui Dumnezu; și dă veți face așa, purta-veți de la Dumnezeu cununa cea neveștejită a slavei sale; iară dă veți face împotrivă, bine să știți că în loc de cunună veți lua munca de veaci. *Petr apostol.*

Grăiaște și dumnezeescul Pavel apostol: cei nedrepți împărăția lui Dumnezeu nu vor putea moșteni. *Pavel apostol.*

Iară care preot va afurisi pe vreun creștin afară de leage, fără de vină, acela preot să fie în urgie și să se pedepsească, căce au afurisit creștinul fără de vină. *Valsamon.*

Grăiaște sfetîi Dionisie Areopaghit, la o poslanie a lui, că Dumnezeu nu ascultă, zice, pornirile ceale dobitocești ale preoților. *Dionisie Areopaghit.*

Iară nearaoa a lui Iustinian împărat grăiaște: poruncim, zice, arhiereilor și preoților, să nu afurisească pre nice un creștin pînă nu va arăta vina lui; de-aceia de va fi și vor zice pravilele să se afurisească, atunce unul ca acela să se afurisească. *Iustinian împărat.*

Iară de vor afurisi pe vreun creștin și nu-l va arăta vina lui, după cum zic pravilele, adecă de-l vor afurisi fără de arătarea vinei lui, atunce să meargă la alt arhiereu mai mare, să-l iarte; iară cela ce l-au afurisit să se pedepsească, adecă să-l oprească de preoție arhiereul cel mai mare, cîtu-i va fi voia, și căci au făcut pe nedreptate, pe dreptate să rabde și pedepsa. *Vezi.*

Poruncim arhiereilor să nu despartă pre nimea de sfînta priceaștenie fără vină; iară de vor face aceasta fără de vină și fără de arătare, aceia să se oprească de sfînta cuminecătură un an. *Leu și Costantin împărați.*

PENTRU CEIA CE SĂ ÎMPREUNĂ CU CEL AFURISIT.

GLAVA 36.

Canonul 10 al sfinților apostoli grăiaște: carele se va ruga împreună cu omul cel ce iaste afurisit, atunce se afurisească și acela. *Apostolii, canon. 10.*

Pre cela ce-l afurisesc, pre acela pentru păcatu-l* afusisesc. Drept aceaia se cade să nu se împreune cu dinsul nimenea, căce că acela urgisească pe arhiereul carele l-au afurisit, și închipuiaște ș-alta, că arată cum ar fi că l-au afurisit arhiereul rău; pentru aceia se roagă împreună cu dinsul și nu va să se dăsparță ca de un afurisit. Drept aceaia zice pravila: carele va îmbla sau se va împrieteni, sau va citi sau va cînta sau în besearică sau acasă-i cu afurisitul, să se afurisească și acela. *Greșale. *Zonora.*

Iară de va vorbi cineva cu cel afurisit, de aceasta nu se poate opri, ce numai să oprească să nu se roage împreună cu dinsul.

PENTRU AFURISITUL, CUM SE CUNOAŞTE DUPĂ MOARTEA LUI DE UNDE S-AU AFURISIT

GLAVA 37.

Aceastea toate de afurisanie se-au aflat într-o carte a sfintei Sofii de la Solun.

Carele are poruncă sau catara, adecă blăstem, aceluia numai ce i să ține denainte trupul întreg.

Carele are anathema, acela se arată galben şi deagetele-i zgîrcite.

Iară carele se arată negru, acela să ştii că e afurisit de arhiereu.

Iară carele să află albu, acela iaste afurisit de dumnezeeştile pravile.

Mai sus zice şi arată pre afurisitul de unde s-au afurisit; iară pentru afurisania preoţilor nicecum nu aduce aminte ce va să fie aceasta.

PREOŢII SĂ NU AFURISEASCĂ PE NIMENEA FĂRĂ VOIA ARHIEREULUI LOR.

GLAVA 38.

Mirare.

Dezlegarea dumnezăeştilor învăţături.

Preoţilor nu li s-au dat alt dar, fără numai să slujască liturghie, să boteaze şi să blagoslovească nunta şi altele împotriva acestora. Iară a erta şi afurisi se-au dat arhiereilor, că se aseamănă chipului apostolilor, cărora Hristos le-au dat această puteare şi le zise: cîte veţi lega pre pămînt, fi-vor legate şi la ceriure; şi iarăş zise: eu sînt lumina lumii. Drept aceaia de în mijlocul dumnezeeştilor apostoli şi ai următorilor lor, adecă al arhiereilor, darul se dă la toţi, cum se dă şi lumina. Drept aceaia preotul nu poate afurisi pre nimenea fără voia arhiereului său, că singur iaste dascăl şi păstoriu, şi putătoriu de grijă a spăseniei oamenilor lui Dumnezeu; drept aceaia lui i s-au dat darul; iară cu puterea şi cu ispravnicia lui, afurisescu şi iartă păcatele şi preoţii.

Caută o, preote.

Iară care preot va afurisi pe vreun creştin fără voia arhiereului său, acela va să dea seama domnului nostru Isus Hristos la a doa venire, căce au dăspărţit pe creştinul de slava lui Dumnezeu, că afurisania iaste despărţire de Dumnezeu.

Apostolii, canon. 39.

Grăiaşte iară şi canonul 39 al sfinţilor apostoli: preoţilor, zice, nu se-au dat să oprească, să canonească sau să afurisească pre cine vor vrea, şi să dăzleage afurisanie, sau păcate, că această puteare iaste dată arhiereilor, iară nu preoţilor; şi de nu vor avea voe de la dînşii, aceastea să facă nu pot.

Zri.

Oare vedeţi că pînă nu ia voe preotul de la arhiereu, nu poate afurisi. Pentr-aceaia şi mai sus nu grăiaşte pentru afurisania preotului să se cunoască şi să se arate şi să se afle, cum se cunoaşte dă leage şi de arhiereu şi de poruncă, şi de blăstem, şi de anathemă, căce că n-are puteare să afurisească, cum scrie mai sus, după socoteala apostolească.

Vezi.

Ce însă preoţii carii vor să lăcuiască cum place lui Hristos, aceia să facă afurisania cu putearea arhiereului, că cum aţi auzit cîtu-i de mare taina afurisaniei; drept aceaia se cade arhiereului să socotească foarte

cu deadinsul de lucrul cela ce va să facă afurisanie; pentr-aceaia căutaţi dă vedeţi foarte bine pentru aceastea.

Pre în bogate locure unde nu se află arhiereu, acolo facu săbor cliricii, ca nişte ispravnici ce sînt arhiereului lor; de-acia socotesc lucrul acela de carele vor să facă afurisanie, şi aşa dau slobozie să se facă. *Caută de vezi de aceastea de toate.*

Iară pre alocurea, pre unde nu e nicecum arhiereu, acolo se socoteaşte lucrul acela de socotitoriul satelor sau al oraşelor al aceluia loc sau ţinut, sau de preot sau de duhovnic, pentru care lucru şi duhovnicii socotitori de locure să chiamă şi aşa fac şi ei afurisanie. *Protopopul.*

Grăiaşte şi dumnezeescul Zlatoust: cînd se afuriseaşte creştinul, zice, atunce bine să ştii că îmbrăţişază pre dinsul satana. Drept aceaia trebuiaşte a socoti foarte bine de lucrul afurisaniei carea va să se facă asupra creştinului, de-acia atunce să se afurisească. *Zlatoust.*

PENTRU CEI AFURISIŢI, PRE CARI-I AFURISEAŞTE ARHIEREUL, IARĂ DUPĂ MOARTE SE AFLĂ TRUPURILE LOR DĂZLEGATE.

GLAVA 39.

Pre nişte oameni ce-i afurisi pe dreptate cum se cade şi pre leage arhiereul lor, ca pe nişte călcători de dumnezeiasca leage şi muriră afurisiţi, iară nu vrură să ia ertăciune, şi-i îngrupară, iară peste puţină vreame se aflară trupurile lor dăzlegate şi dăznodate oase de oase. O, mare minune! înfricoşat lucru iaste acesta adevărat şi minunat, de vreame ce pre dînşii afurisi arhiereul pre cale, şi cum nu se aflară trupurile lor întregi, adecă nedăzlegate şi întregi, ca şi altor afurisiţi, care lucru să veade o minune mare şi groaznică. Că domnul nostru Isus Hristos zice: cîte veţi lega pre pămînt legate sînt. Iară de aceasta iaste prea minune mare, pentru cela ce să afurisi pre leage, şi după moartea lui să i se afle dăzlegat trupul şi mădularele. *Întrebare.*

Ce va să fie aceasta?

Să ştiţi de aceasta toţi oamenii şi să vă îngroziţi auzind poveastea acestuia lucru şi o ascultaţi. *Răspuns.*

Cela ce s-au afurisit pe dreptate cum se cade şi pre leage de arhiereul lui, şi după moarte să se afle dăzlegat, acela mai multă nădeajde de spăsenie n-are pentru că călcă dumnezeeştile învăţături şi pentru căce nu se întoarse să-ş vie la pocaanie, să ia ertăciune de la arhiereul carele l-au afurisit. Pentr-aceaia se află dăzlegat, pentru că unul ca acela mai mult n-are nădeajde să ia ertăciune pentru că se-au făcut moştnean nesfîrşitei munci a iadului. Iară ceia ce să află nedăzlegaţi şi întregi trupurile lor, aceia cer ertăciune ca să se izbăvească de în legătura afurisaniei; că cum se află trupul legat pre pămînt, aşa iaste şi sufletul legat şi muncit în mînile dracului, iară deaca ia trupul ertăciune şi să dăzleagă de afurisanie, atunce cu puteareа lui Dumnezeu izbăveaşte-se şi sufletul de în mînile dracului şi ia viaţa dă veaci, lumina fără seară, ceata drepţilor şi bucurie nespusă. *Dăslegarea a dumnezăeştilor dascali.*

PENTRU MORTUL CE SĂ VA AFLA ÎNTREG TRUPUL LUI ŞI PĂR NEAVÎND NEMICA.

GLAVA 40.

Să ştiţi şi de aceasta că însă dă se va afla în mormînt trup întreg şi păr neavînd nemica, de aceasta iaste socoteală şi îndoire că sau iaste afurisit sau ba; ce însă trebue să scoaţă trupul acela afară de în mormîntul cela ce iaste, să-l bage într-alt mormînt curat, nou. De-acia deaca va treace bogată vreame, să-l caute dă se va afla dezlegat acel trup întreg, de bine; iară dă se va afla nădăzlegat, să ştiţi că iaste afurisit şi ceare sau aşteaptă ertăciune, ca să se izbăvească dă legarea afurisaniei.

Caută dă vezi aicea lucru minunat şi te îngrozeaşte.

Să ştiţi şi de aceasta: cînd se află omul afurisit şi i să citeaşte molitvele de ertăciune de la arhiereu şi nu se topeaşte trupul afurisitului, adecă de nu se va dăzlega de afurisanie, atunce să fiţi adeveriţi şi să ştiţi că nedreptate au luat. Pentr-aceaia nu se topeaşte nice să dăzleagă pînă ce va întoarce sau să plătească acea ce au luat fără dreptate; iar deacă va plăti, atunce va lua ertăciune şi se va dăzlega.

PENTRU PREOTUL CE-L VA OPRI ARHIEREUL LUI DE LITURGHIE, IARĂ EL VA ÎNDRĂZNI DE VA SLUJI.

GLAVA 41.

Săborul Carthaghen, canon. 29.

Canonul 29 al săborului de la Carthaghen grăiaşte că pre care preot va opri de liturghie arhiereul lui, sau pe drept sau pe nedrept şi, pînă nu i se va lua seama de lucrul lui, el va îndrăzni de va sluji, aceluia să i se ia darul, măcară de-au fost oprit şi fără de vină, pentru căce că el adins eluş ş-au făcut socoteala judecăţii pentru carea vrea să se judece.

PENTRU CLIRICI ŞI CĂLUGĂRI DE VOR FACE SFAT SAU ÎNSOŢIIRE ASUPRA ARHIEREULUI.

GLAVA 42.

Săbor. 4, canon. 18.

Canonul 18 al patrulea săbor grăiaşte: care cliric sau călugăr se va afla să facă sfat sau însoţiire, sau să se facă ceată asupra arhiereului lor sau a săborului, acelora să li se ia darul.

Zonara.

Sfătuirea iaste cînd neştine asupra cuiva se sfătuesc să strice cuiva ceva, sau cinstea, sau viaţa, sau avuţia, şi să jură să nu cumva să treacă de într-acea tocmeală a sfatului carea au tocmit, pînă vor face.

Valsamon.

Sfătuire să chiamă şi prietenia, cînd o face omul cu jurămînt.

Însoţirea iaste cînd se-adună dă se sfătuesc să facă cutare rău.

Mathei.

Iară ceate şi afară de săbor să chiamă cînd se va afla vreun arhiereu într-o vină de geşale, de-acia i să ia darul de la săbor, iară el nu bagă în seamă aceia, ce slujaste. De-acia unii se osebesc de creştini şi se duc de slujesc şi citesc deosebi, iară opreala ce l-au oprit arhiereii nu o bagă în seamă.

PRAVILE ÎMPĂRĂTEŞTI

PENTRU CEIA CE ÎNDEAMNĂ ŞI AJUTĂ CUIVA, SAU-L SFĂTUESC SPRE RĂU, SAU CÎND VA TRIMITE PRE ALTUL SĂ FACĂ VREO RĂUTATE.

GLAVA 43, ZACIALA 1.

Ce folos ar avea neştine cînd sfătuiaşte pre altcineva, sau-i ajută, sau-l trimite să facă vreo răutate? *Zac. 1.*

Cînd va îndemna neştine pre altul şi-l întărîtă de-l mînie, sau-l învaţă să facă vreo răutate, acela se chiamă sfătuitoriu răutăţii. *Zac. 2.*

Ajută neştine cuiva să facă greşală cînd dă bani, sau oameni, sau cai, sau arme, sau scări să fie de suit, sau alte lucruri, de acea treabă, pentru să facă greşală cum au socotit. Iară mai vîrtosu-i ajută cînd mearge el singur cu capul său de să împreună de bună voe să facă greşala împreună cu celalalt. *Zac. 3.*

Multe feluri de sfaturi sînt; aşijderea şi la ajutoriu devreame ce sfatul să face numai cu cuvîntul, iară ajutoriul se face şi cu lucrul; drept aceaia sfătuitoriul cu ajutoriul nu se vor pedepsi amîndoi într-un chip. *Zac. 4.*

Alta iaste cînd sfătuiaşte neştine pre altul să facă greşala şi alta iaste să trimiţă să facă. Pentru căce că cela ce sfătuiaşte el socoteaşte folosul celuia ce-l sfătuiaşte, iară cela ce trimite să facă greşala, acela socoteaşte numai folosul său, iară nu socoteaşte aceluia ce-l trimite. Drept aceaia judecătoriul nu se cade să socotească cuvintele cîndu să va face vreo greşală; căce că cum grăiaşte cu cuvîntul cela ce sfătuiaşte, aşa grăiaşte cu cuvîntul şi cela ce trimite. Iară judecătoriului să cade să cerceteaze la carele au rămas folosul şi dobînda ce au venit de pre aceaia greşală, ca să poată înţeleage carele iaste adevărat şi mai întîi vinovat. *Zac. 5.*

Încă mai iaste un lucru între sfătuitoriu şi între trimiţătoriu, pentru că cela ce sfătuiaşte nu rămîne datoriu celuia ce l-au sfătuit, iară cela ce trimite pre altul să facă greşala, acela rămîne datoriu lui, ce să zice celuia ce-l trimite.

Mai mare lucru iaste să trimiţă pre cineva să facă greşala, decît să-l sfătueşti să facă.

Pre cela ce-l vor cleveti c-au trimis pre altul să facă o greşală, iară el de va arăta cum nu l-au trimis, ce numai ce l-au sfătuit să facă acel lucru, acela să fie slobod de pîra ce l-au clevetit întîi şi şi de certare.

Cela ce va zice cuiva vreunui priaten, să ucigă pe vreunul ce va fi amînduror vrăjmaşi, atunce să cade să socotească şi să cerceteaze judecătoriul acest cuvînt ce-au zis, să afle sfat au fost, au învăţătură, au cuvînt de ascultare, să facă cum i-au zis, şi fără de voia lui, ce să zice să-l ucigă. Carele să cunoaşte într-acesta chip, că de să va afla acesta ce s-au îndemnat a mearge spre ucidere, cum n-au făcut niceodată ucidere şi nice atunce n-ar fi făcut de nu l-ar fi îndemnat acela, atunce să chiamă că i-au dat învăţătură, ce să zice i-au zis pasă de ucide pre cutare om, el s-au dus şi l-au ucis, pre cuvîntul acelui om. Iară de să va afla cum el l-au vrut ucide şi fără de zisa şi îndemnarea aceluia, atunce acel cuvînt au fost numai de l-au sfătuit. Iară de va fi izvod, cum de nu i-au vrut

zice acela sau l-au vrut ucide, sau ba, atunce judecătoriul creade că l-ar fi ucis, măcară de nu i-ar fi zis nemică.

Al doilea semn pentru să cunoască judecătoriul pre cela ce l-au trimis să ucigă pre celalalt, să vază oare sfătuitu-l-au, au zisu-i-au, să meargă să-l ucigă și fără voia lui; care semn iaste acesta, pentru să cerceteaze judecătoriul și să cunoască pre cel ucis, căruia au fost mai mare vrăjmaș. Căce că de va fi fost ucigătoriului, atunce acea îndemnare au fost numai sfat; iară de va fi fost cel ucis mai mare vrăjmaș celuia ce l-au sfătuit decît celuia ce l-au ucis, atunce acea îndemnare au fost învățătură, cum am zis mai sus, ce să zice: ascultă tu cum zic eu și fă cum te învățu, pasă de-l ucide fără voia ta, eu voiu de seama. Aceasta se chiamă învățătură și pre aceasta învățătură au mers de l-au ucis.

Cînd nu va putea judecătoriul să cunoască într-alt chip mai adevărat de acea îndemnare, sfătuire au fost au învățătură, atunce va munci pre sfătuitoriul să spue cu adevărat și să-l întreabe, sfătuitu-l-au, au învățatu-l-au să facă acea greșală.

CE PEDEPSĂ VOR LUA CEIA CE SFĂTUESC SPRE RĂU SĂ FACĂ CINEVA.

GLAVA 44.

Zac. 1. Cela ce va sfătui pre altul să facă vreo greșală, acela să va pedepsi cu aceaia pedepsă cum să va pedepsi și cela ce va face greșala.

Zac. 2. Cine va îndemna sau va învăța sau va sfătui pre altul să facă vreun lucru rău și vreo greșală, acela să va pedepsi ca și cel vinovat ce va face greșala.

Zac. 3. Cela ce va arăta cuiva folosul și dobînda ce va avea deaca va face vreo greșală și de-l va sfătui acela și va face greșala, acela ce l-au sfătuit se chiamă sfătuitoriu spre răotate și se va pedepsi cum am zis.

Zac. 4. Cela ce va lăuda vreun lucru rău și cu greșală iară neștine auzind să va răni la inemă și nu să va lăsa pînă nu-l va face acel lucru, acesta să chiamă sveatnic rău și se va pedepsi cum scrie și mai sus.

Zac. 5. Cînd va grăi neștine cătră altul și va spune cuiva să facă o răutate și acela-i va răspunde de-i va zice: bine va fi așa să faci, și să nu zăbovești, ce să faci acest lucru, atunce acela ce-l sfătuiaște spre rău să se pedepsească ca și cela ce va face acea greșală.

Zac. 6. Cînd va zice neștine, altuia ce va vrea să ucigă pre cineva: de veri vrea să-l ucizi, ucide-l, acela nu să chiamă sfătuitoriu rău, nice să va pedepsi de vreame ce nu i-au zis ucide-l, ce i-au zis: de ver vrea să-l ucizi, ucide-l. Iată că nu-l îndeamnă, ce-l lasă în voia lui.

Zac. 7. Ceia ce vor fi într-un gînd cu ceia ce vor face greșală, aceia să se pedepsească toți cu o pedeapsă, și ceia ce n-au făcut ca și cei ce au făcut, căce că au fost într-una toți. Și aceasta va fi cînd va fi și greșala mare cum se-ară zice cînd ar hicleni domniia, sau locul unde lăcuiaște sau alt lucru ca acesta; iară de va fi lucru mai puțin, atunce de acea greșală nu se va pedepsi cela ce nu face ca cela ce face greșala.

Cela ce va da niscare lucruri de carele vor trebui celuia ce va să facă vreo greşală, acela se va pedepsi tocma ca şi cela ce-au făcut greşala, ori mică, ori mare. *Zac. 8.*

Cela ce va sfătui pre altul să facă vreo greşală, acela nu va lua numai aceaia pedeapsă ce să va da vinovatului, ce încă va plăti şi pagubele toate ce va păgubi şi va piarde cela ce-au păţit rău; şi aceasta va fi cînd se vor face aceale pagube tot pentru acea greşală ce s-au făcut cu sfatul lui. *Zac. 9.*

Cela ce va sfătui pre altul sau-l va îndemna să fure, acela se va pedepsi ca un fur; însă cu adevărat cînd n-ară fi furat furul fără de sfatul şi îndemnarea lui. Iară dă se va afla cum acel fur au fost învăţat şi de altă dată să fure, atunce cela ce-l va fi sfătuit nu se va pedepsi. *Zac. 10*

Cela ce va sfătui pre altul să facă furtişag, acela să fie datoriu acel lucru ce s-au furat să-l dea sau să-l plătească stăpînului al cui au fost, macară de nu l-ară fi furat el, ce numai pentru căce au sfătuit să se facă acel furtişag. Aicea se cade judecătoriului să socotească de-l va fi sfătuit acel sfeatnic, ce să zice, să fure numai o sută de talere, iară el va fura doaă sute; şi deaca va fi aşa, atunce sfeatnicul nu va plăti mai mult de acea sută de talere stăpînului ai cui vor fi fost banii, ce pre cîtă seamă se va afla că l-au sfătuit. *Zac. 11.*

Cînd va sfătui neştine pre altul să facă vreo greşală, şi el nu va face atunceş curînd, ce va lăsa de va treace vreame multă pînă va veni vreame de va face acel lucru, atunce tot într-un chip să vor pedepsi sfeatnicul cu furul. *Zac. 12.*

Cuvintele ceale de sfat, acealea mai mult se grăesc spre bine decît spre răù. Şi aceasta se va face şi se va creade, cînd între sfătuitori şi între păgubaşi nu va fi fost nice o vrajbă mai denainte vreame, pentru căce că de vor fi avut mai de mult adins eiş vrajbă, atunce cuvintele ceale de sfat mai mult să vor socoti spre rău decît spre bine. *Zac. 13.*

Cela ce va sfătui pre altul să facă vreo greşală şi greşala să nu să facă, atunce sfeatnicul nu se va pedepsi. Şi aceasta va fi cînd greşala va fi micşoară; iară de va fi greşala mare, cum se-ară zice, de hicleşug şi de stricăciune spre ţară sau spre domnie, atunce sfeatnicul se va pedepsi tocma ca şi cînd se-ară fi făcut acel lucru desăvîrşit, şi se va pedepsi ca şi cela ce ară fi făcut acea greşală. *Zac. 14.*

Cela ce va sfătui pre altul să facă vreo greşală, iar apoi se va căi ce-au făcut şi-ş va întoarce sfatul într-alt chip, acela nu se va pedepsi. Iară aşa nu va putea fi numai cu atîta, ce trebuiaşte să-l sfătuiască alt sfat împotriva celuia dentîi. De-acia nice atîta nu ajunge, ce trebue să adevereaze acel sfeatnic cum nu va face acel om pre sfatul lui cum l-au fost sfătuit întîi. De-acia de nu va putea să-l facă să se părăsească de-acel sfat ce l-au sfătuit întîi, atunce se cade să mărturisească de faţă, să auză mulţi, hiclenşugul ce au vrut să facă. Şi încă nu va fi destul, nice de i-ar zice fereaşte-te de cutare lucru să nu-l faci, că vei păţi rău, ce dup-aceaia trebue să spue şi omului celuia ce va să-i facă rău şi să-l păgubească şi să-i spue anume şi omul şi numele lui, să se păzească de dînsul. De-acia deaca va face aceastea toate ce-am zis mai sus, atunce nu se va pedepsi sfeatnicul, macar de-ară şi face celalalt greşala carea l-au fost sfătuit. *Zac. 15.*

Iară de nu va zice vreunele de aceastea ce am zis și se va face și greșala, atunce se va pedepsi ca și cela ce va face greșala.

Zac. 16. Cela ce va da învățătură și va zice cuiva să facă cutare greșală, iară dup-aceaia va zice să nu facă, iară el tot va face, acela să se pedepsească numai el singur, iară cela ce l-au fost trimis întîi să nu se pedepsească. Și la acesta lucru nu mai trebuesc alte pedepse.

Zac. 17. Cela ce va sfătui pre altul să se învrăjbească cu cineva, iară acela se va îndemna dentru sine, și va mearge să-l ucigă, atunce sfeatnicul nu se va pedepsi ca un ucigătoriu, ce se va pedepsi după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 18. Cela ce va sfătui pre neștine să ucigă pre Costantin, iară el va ucide pre Ioan, atunce sfeatnicul nu se va pedepsi ca un ucigătoriu.

Zac. 19. Cela ce va sfătui pre altul să facă vreo greșală, iară el va face greșala după cum l-au învățat, și de se-ară prileji să-l iarte judecătoriul să nu-l pedepsească pentru acea greșală, atunce nice sfeatnicul nu se va pedepsi.

Zac. 20. Cela ce va sfătui pre altul să ucigă pre neștine, iară el nu-l va numai ucide, ce încă dentîi-l va munci, ce să zice-i va tăia nasul, sau-i va scoate ochii, sau într-alt chip îl va sluți, dup-aceaia-l va și omorî, atunce sfeatnicul nu se va pedepsi într-un chip cu vinovatul, căce că vinovatului se cade să se pedepsească cu o moarte cumplită iară sfeatnicului numai ce-i vor tăia capul.

SEAMNELE CU CARELE SĂ CUNOAȘTE VINOVATUL, DE VA FI GREȘIT DUPĂ SFATUL ȘI AJUTORIUL CE-I VA FI DAT SFEATNICUL.

GLAVA 45.

Zac. 1. Întîi semn iaste cum vinovatul au vrut face acea greșală și fără de sfatul ce i-au dat, cînd va fi îngrozindu-l pre cela ce l-au vătămat încă mai nainte de ce-au făcut greșala.

Zac. 2. Al doile semn, cum nu iaste făcută greșala cu sfatul nemănui, ce singur vinovatul va fi făcut den voia lui, ales cînd va fi fost mai nainte de sfat să fie avut amîndoi vrajbă, ucigătoriul și cu cel ucis.

Zac. 3. Al treilea semn iaste cum l-ar fi ucis și fără de sfatul nescui, cînd va fi fost gătind arme mai nainte de sfătuire.

Zac. 4. Al patrulea semn iaste, cînd mainte de sfat va zice către cineva: eu voiu să ucig pre cutarele și nu poate fi într-alt chip.

Zac. 5. Al cincilea semn iaste cînd va face greșala tîrziu, trecînd multă vreame după ce l-au fost sfătuit, pentru că atunce arată, cum au făcut el greșala, iară nu pre îndemnarea sfeatnicului, ce den singură voia lui.

CE PEDEPSĂ VOR LUA CEIA CE AJUTORESC PRE ALTUL SĂ FACĂ GREȘALĂ.

GLAVA 46.

Zac. 1. Cela ce va da altuia arme, sau cai, sau bani pentru să meargă să ucigă pre altul, sau de va da scări sau funi pentru să facă vreun furtișag, acela se va pedepsi ca un ucigătoriu și ca un fur, pentru că se chiamă soție cu dînșii.

Şi aceasta va fi cînd va da aceastea ajutătoriul, ştiind cum le trebuesc aceia oameni să facă lucru rău; iară de va da aceale lucruri pentru alte tocmeale bune, iară acela le va trebui spre alte lucruri reale, atunce sfeatnicul nu se va pedepsi ca cel vinovat. Iară mai de multe ori creade judecătoriul cum aceale dichise se-au dat pentru alte trebi, iară nu să facă lucruri ca acealea reale. *Zac. 2.*

Şi aceasta se face de pururea, la toate tocmealele. *Zac. 3.*

Cela ce-ş va zăloji casa lui la om ucigătoriu pentru să pue ucigaş acolo să păzească pe vrăjmaşul lui cînd va treace, iară el să iasă înainte-i să-l ucigă, acela se va pedepsi ca şi un ucigătoriu. *Zac. 4.*

Cela ce va petreace pre cela ce va mearge să ucigă pre cineva, sau să facă altă răotate şi-l va petreace pentru să nu-l învăluiască cineva mergînd pre cale, acela să se pedepsească ca şi cel vinovat; însă cînd se va afla de faţă, la acel loc unde se va face acea greşală, sau cînd va fi mers în deadins pentru acesta lucru. Iară de-l va petreace ca un priaten şi mergînd se va prileji într-acea greşală, atunce nu se va pedepsi; iar de-l va petreace pentru să facă acea greşală, şi cînd se va fi făcut nu se va fi prilejit acolea de faţă, atunce iară nu se va pedepsi. Că judecătoriul mai creade cum să nu-l fie petrecut pentru aceaia greşală, ce mai mult pentru prieteşugul; însă de nu vor fi şi alte seamne ca acealea să facă pre judecătoriul să crează cum pentru greşala l-au petrecut. *Zac. 5.*

Cela ce va arăta casa sau lăcaşul cuiva, unde se va fi ascuns vrăjmaşul cuiva, ca să meargă să-l ucigă, sau va străjui cînd va veni vrăjmaşul lui să-l ucigă, acela să se pedepsească tocma ca şi cel vinovat. Şi aceasta va fi cînd ucigătoriul n-ar fi ucis pre nimenea de nu i-ar fi arătat acela casa sau de n-ară fi străjuit; pentru căce că de vreame ce ară fi şi fără de aceasta făcut aceasta, greşală, cela ce i-au arătat casa sau va fi străjuit, atunce acela nu se va pedepsi ca acel ucigătoriu, ce mai puţin, după voia judecătoriului. *Zac. 6.*

Cela ce va ţinea pre neştine cu cuvinte şi-l va zăbovi ca pentru să vie mai curînd vrăjmaşul lui să-l ucigă, acela să se pedepsească ca şi ucigătoriul. Iară cîndu-l va zăbovi cu cuvinte, sau cu alte meşterşuguri pînă-i va curvi altul cu muiarea, acela se va pedepsi ca şi un preacurvariu; într-acesta chip şi la alte greşale. Şi aceasta se va face cînd se va afla că l-au zăbovit cu cuvintele lui într-adins; iară de-l va fi zăbovit cu cuvinte fără nice o înşelăciune şi se va prileji atunce de va nemeri vrăjmaşul asupra lui şi-l va ucide, atunce acela nu se va pedepsi nicecum. *Zac. 7.*

Cela ce va păzi hainele celuia ce se va duce să ucigă, pînă va veni, acela să se pedepsească ca şi ucigătoriul. *Zac. 8.*

Cela ce va duce niscare cărţi vreunui om, fiind trimis de altul, pentru să facă vreo răotate, şi de va şti şi acela ce poartă cărţile de acel lucru ce vor să facă, atunce acela se va pedepsi ca şi cel vinovat. *Zac. 9.*

Atunce se va pedepsi cela ce va ajuta la vreo greşală cu aceasta pedepsă cu carea se va pedepsi şi vinovatul, cînd ajutoriul ce va da iaste vină aceii greşale. Pentru că de s-ar fi putut face acea greşală şi fără de ajutoriul aceluia, atunce ajutătoriul nu s-ară pedepsi cu pedepsa vinovatului, ce numai mai puţin. Pentru că de va fi mai micşoară, se va pedepsi mai puţin, iară de va fi vina ce va da lucru mare şi cap, făr'de carea *Zac. 10.*

n-ară fi putut să se facă acea greșală, atunce se va pedepsi tocma ca și cel vinovat.

Zac. 11. Nu se cade neștine să smintească să nu se facă greșala, nice să spue celuia ce vor să-i facă nevoe, nice să spue în ceartă pentru cela ce vor să-i facă pagubă. Iară de-ar putea să și smintească să nu se facă acea greșală numai cu un glas, poate, ce să zice, numai de-ară striga; iară încă cînd ară sminti să nu se facă acea greșală, atunce ară fi și de binele lui; iară de nu o va sminti, se va pedepsi.

Zac. 12. Stăpînul și tatăl și domnul și vlădica, li se cade în tot chipul să nevoiască să strice fiece greșală, să nu se cumva facă, cînd vor înțeleage că vor să facă vreunii de în cei mai mici, cumu-i feciorul sau sluga sau călugărul. Așijderea iară și călugărul și sluga și feciorul și năimitul, li se cade cînd vor înțeleage că va să facă cineva vreo greșală și vreo răotate asupra vlădicăi sau a domnului sau asupra tatălui sau a stăpînului, să spue să se smintească, să nu se facă sau să-l smintească și ei singuri, ori în ce chip vor putea, să nevoiască pentru să nu facă fieșcine după voia lui. Și cînd va ști vreunul de aceștea ce am zis mai sus, că va să se facă vreo greșală și de nu va spune, atunce se va certa după voia judecătoriului.

PENTRU CLIRICUL DE VA ÎNJURA PE ARHIEREUL LUI, SAU PRE POPA SAU DIACONUL; ȘI MIREANUL DE VA ÎNJURA PE PREOTUL SAU-L VA BATE.

GLAVA 47.

Apostolii, canon. 55 și 56. Canonul 55 al sfinților apostoli grăiaște: care cliric va înjura sau va mustra pe arhiereul lui, pre acela să-l scoață de în cinste, căce că nu se-au dat nemănui voe să înjure pre stăpînu-său.

Iară care cliric va înjura pe preot sau pre diacon, să-l afurisească.

Întrebare. Dară pentru ce zic aceaste canoane: cine va înjura pe arhiereu, să i se ia darul, iară cine va înjura pe preot sau pre diacon, să se afurisească?

Zonara. Arhiereul iaste în locul lui Hristos și capul trupului besearicii și cinstea lui iaste mai naltă și mai harnică decît a preoților și a diaconilor, că aceștea de la arhiereu iau darul.

Răspuns. Pentru aceaia carele înjură pe arhiereu i să ia darul, iară carele înjură pe preot sau pre diacon numai ce să afurisească. Pentru că arhiereul iaste capul, iară preoții și diaconii sînt mîinile și picioarele trupului, iară trupul iaste beseareca lui Hristos.

Postnicul. Iară care mirean va înjura pe preot pe dreptate sau pe nedreptate, pre acela să-l canonească un an, iară de-l va bate cu lemn sau fără dă lemn, să-l canonească 3 ani, măcară dă-i va erta preotul și vina; iară într-alt loc zice să i se tae mîna.

PENTRU CEIA CE VOR SUDUI PRE JUDECĂTORIUL SAU PRE OAMENII CEI DOMNEȘTI.

GLAVA 48.

<Zac. 1.> Cela ce va sudui sau va ucide pe vreun judecătoriu, sau pe vreo slugă a judecătoriului, pre care-l va fi trimis judecătoriul să facă vreo

slujbă, iar neştine-l va învălui şi nu-l va lăsa să împle slujba după învăţătura mai marelui său, această greşală iaste ca şi cînd ar fi suduit pre domnie.

Cela ce va sudui sau va face vreo nevoe oamenilor celor domneşti, acela face greşală ca şi cum ar sudui pre domnu-său, după cumu-i scris mai sus. *Zac. 2.*

Cela ce nu se va pleca supt învăţătura judecătoriului, acela face greşală ca cum ar fi suduit pre domnie. *Zac. 3.*

Tot omul iaste datoriu să spue judecătoriului pre cela ce nu va să asculte de dinsul şi de învăţătura lui cumu-l va judeca. *Zac. 4.*

Cela ce se va sfătui să ucigă pe vreun diregătoriu de la vreun tîrg şi de nu va fi apucat să facă moarte, acela să nu se pedepsească ca cela ce suduiaşte domnia, ce numai să i se tae capul. Iară dă se va sfătui să hicleneascá, sau să ucigă pre singur domnul aceii ţări, măcară de nu va fi făcut acel vicleşug, iară aşa să se pedepsească ca unul de ceia ce-au suduit domnia. *Zac. 5.*

Cela ce va sudui pre omul cel domnesc sau într-alt chip de-l va vătăma, nefiind în slujba domnului, acela nu se va pedepsi ca un mustrătoriu de domnie. Aceasta să înţeleage cum această vrajbă ce s-au apucat cu acel om domnesc nu s-au apucat de cînd au fost cu slujbă domnească, ce-au fost mai de mult învrăjbiţi; drept aceaia l-au suduit. Iară de să va afla cum să fie învrăjbiţi de cînd au îmblat cu slujbă domnească şi atunce nu l-au putut sudui, temîndu-se dă pedepsire, iară dup-aceaia l-au aflat singur fără de slujbă, deci l-au mustrat sau l-au vătămat într-alt chip, atunce iarăş ca un mustrătoriu de domnie se va pedepsi. *Zac. 6.*

Dă se va prileji vreun om domnesc să îmble cu slujbă şi de să va lega de altul drept, vrînd să-l vatăme, iară acela nu se va da, ce-l va lovi, şi i se va prileji moarte, atunce acela ce s-au sprijenit viaţa să nu aibă nici o pedepsire, ce să fie un om mort. *Zac. 7.*

Cela ce va sudui sau va vătăma pe vreun judecătoriu, însă nu pentru căce doară nu i-au plăcut cumva judecătoriul lui, ce pentru vreo vrajbă ce-au fost avînd ei adins eiş, acela nu se va pedepsi ca un suduitoriu de domnie, ce cu adevărat mai mult se va pedepsi pentru aceasta sudalmă sau vătămare a judecătoriului, decît pre altul ce n-ară fi judecătoriu. *Zac. 8.*

Oamenii cei domneşti încă de să vor prileji să fie zglobivi şi vor face asupreale şi vor împresura săracii fără de ştirea domniei, pre unii ca aceia cine-i va sudui acela nu se va pedepsi ca un suduitoriu de domnie. *Zac. 9.*

Cela ce nu va asculta de învăţătura judecătoriului, însă nu de cuvîntul lui, ce cînd va mîna pre o slugă de-i va zice, acela să nu se pedepsească ca un suduitoriu de domnie. *Zac. 10.*

Cela ce va porni tot nărodul sau oraşul asupra judecătoriului să-l scoaţă dentr-acel loc de la acel scaun, sau măcară de-ară fi şi alt om domnesc cînd va face aceasta, pentru căce va fi şi judecătoriul un mădulariu rău, atunce omul cel domnesc nu se va pedepsi ca un mustrătoriu de domnie; iară de va face aceasta pentru altă vină, atunce ca un suduitoriu de domnie să se pedepsească. *Zac. 11.*

PENTRU CEIA CE VOR SUDUI SAU VOR VĂTĂMA SOLII.

GLAVA 49.

Zac. 1. Cela ce va sudui solii carii merg de la o domnie la alta, sau într-alt chip de-i va vătăma, acela denafară de pedepsirea ce dau pravilele ceale mireneşti, atunce să se afurisească după pravila besearicii.

Zac. 2. Cela ce va înjura sau va vătăma pre soli, acela iaste ca şi furul ce fură besearica.

Zac. 3. Cela ce va sminti solii de pre cale viind, sau de le va lua cărţile ce aduc, acela iaste adevărat suduitoriu de domnie, mai vîrtos cînd va face aceasta pentru să facă ruşine domnu-său, sau pentru să cunoască den cărţi taina acelui domn; iară de va face pentru să-i strice cinstea lui, sau şi într-alt chip pentru altă dobîndă, atunce nu se va pedepsi ca un suduitoriu de domnie, ce cu alte pedepse mari împotriva acestora.

Zac. 4. Carele va sudui sau va vătăma pre soli pentru vreo vrajbă ce vor fi avut ei adins eişi, iară nu pentru să facă necinste domnului celuia ce i-au trimis, încă şi atunce ca un suduitoriu de domnie să va pedepsi.

Zac. 5. Cela ce va sudui sau va vătăma pre solii cei urgisiţi, acela cum ar sudui pre domnie, aşa să se pedepsească.

Zac. 6. Solul deaca-ş va da soliia şi-i vor da răspunsul şi-i vor da şi cărţile, şi de nu va purceade ce se va zăbovi într-acel loc, de-l va sudui sau-l va vătăma cineva, atunce acela nu se va pedepsi ca un suduitoriu de domnie.

Zac. 7. Cela ce va sudui sau va vătăma pre sol căce nu va fi îmblat într-acea solie cu credinţă şi cu cinste cum se cade, acela iară nu se va pedepsi ca un suduitoriu de donnie.

Zac. 8. Cela ce va sudui sau va vătăma pe vreun sol şi nu-l va şti că iaste sol, acela să nu se pedepsească ca un suduitoriu de domnie.

Zac. 9. Cela ce va fura bani sau alt lucru de la un judecătoriu ce iaste într-un oraş, acela să nu se pedepsească ca un suduitoriu de domnie.

PENTRU CEIA CE VOR SUDUI PRE MAI MARII LOR, CE SĂ ZICE PRE BOIARI.

GLAVA 50.

Zac. 1. Cela ce va sluji la un boiaren, şi de-l va hicleni cu ceva, sau-l va sudui, sau într-alt chip de-l va vătăma, acela să se pedepsească ca un suduitoriu de domnie.

Zac. 2. Cela ce va jura cuiva să-i slujască cu credinţă şi mai apoi, de-l va sudui, acela face greşală cum ară sudui pre domn.

PENTRU ARHIEREUL DE VA FACE LITURGHIE SINGUR.

GLAVA 51.

Simeon Soluneanul. Arhiereul de va face liturghie singur, fără preot şi fără diacon, nu se apără, căce că el iaste izvorul sfinţiei preoţiei şi el dă acel dar altora, pre în duhul sfînt, deşi slujesc. Iară pentru cinstea şi înfrîmseţarea şi podoaba arhieriei trebuiaşte să aibă preoţi şi diaconi căce cînd slujaşte arhiereul cu dinşii ar duce chipul lui Hristos cu ucenicii lui.

Iară de nu se vor afla preoți mulți și diaconi, încai 1 preot și 1 diacon să nu lipsească, și mai vîrtos cînd face hirotonie; că fără preot și fără diacon, nu poate sluji să facă hirotonie, nice poate să facă nice diacon, nice preot. *Valsamon.*

PENTRU ODEJDIILE ARHIEREȘTI CU CARELE SE ÎMBRACĂ ARHIEREUL CÎND SLUJAȘTE, CE ÎNCHIPUESC UNA ȘI ALTA.

GLAVA 52.

Stiharíul carele iaste albu închipuiaște strălucirea dumnezăeștii lumini, iară rîurile care le are iaste sîngele și apa carele curseră de în dumnezăiasca coastă a domnului. *Pentru stiharíu.*

Iară epitrahilul iaste în chipul pînzii, adecă a pomesealnicului cu carele legară pe Hristos de grumazi și-l trăgea legat să-l răstignească. *Pentru epitrahil.*

Iară poasul carele să încinge iaste bună frîmsețare carea veni Hristos, carele iaste încins cu putearea dumnezăirii. *Pentru poas.*

Iară rucavițele sînt legăturile cu carele-l legară de mîni cîndu-l duseră la arhiereul Caiafa. *Pentru rucavița.*

Iară bedernița iaste pînza cu carea ștearse Hristos picioarele ucenicilor, cînd le spălă picioarele la o movenie a joi mari. Fota. *Pentru bederniță.*

Sacosul iaste plașca cu carea purtară pe Hristos la groaznecile patime ale lui și-ș bătea joc dă dinsul. *Pentru sacos.*

Iară golpiul carele iaste tot cu cruci (carele să chiamă polistavrion, ce să zice multe cruci); acela închipuiaște slava a toată lumea și putearea cinstitei cruci pentru care cruce se-au biruit și se biruiaște în tot ceasul marele vrăjmașul nostru și luptătoriul de creștini diavol. *Pentru golpiu.*

Iară omoforul carele pune arhiereul, acela închipuiaște oaia cea pierdută, pentru care veni domnul să o ia, pre carea o rătăcise marele lup, diavolul, și o scoase de în staul, iară Hristos aflîndu o luo și o puse la umăr și o duse de o puse în staul, de unde au fost, ce să zice pre Adam în rai. De-acia omoforul are și cruci, în chipul crucii carea purtă Hristos la umăr cîndu-l judecă Pilat să-l răstignească. *Pentru omofor.*

Iară toiagul închipuiaște trestia cu carea scrise spăsenia neamului omenesc. *Pentru toiag.*

Și într-alt chip, să zice, toiagul să chiamă și toiag de păstorie cu carele paște turma lui Hristos.

PENTRU CE SĂ CHIAMĂ PATRIARHUL BOGONOSEȚ, ȘI CE ÎNCHIPUIAȘTE MANTIA LUI, LEASPEZILE, RÎURILE, CAPASUL ȘI TUNDEREA CAPULUI ȘI LUMINA.

GLAVA 53.

Arhiereul iaste bogonoseț pentru că iaste îmbrăcat cu darul duhului sfînt. Drept aceaia dă tuturor creștinilor întru toate sfințiile, ce să zice tocmeale și rînduiale, sau arhiereii, preoții și altele, iară îmbrăcămintea arhiereului aceastea închipuesc.

Pentru mantie.

Mantia închipuiaşte darul cel acoperit, carele au venit de la Dumnezeu la dînsul de-l sfinţi şi-l acoperi, cum şi scrie că tot darul deplin de sus iaste, carele se pogoară de la tatăl cu lumină; şi acel dar cuprinde tot trupul arhiereului, cum se arată şi mantia de acoapere pre dinsul.

Pentru leaspezile de la mantie.

Leaspezile ceale mari şi ceale mici acealea arăduc chipul legii vechi şi ceii noao ca un sol a doao legi, în chipul lui Hristos.

Iară leaspezile ceale de jos, mici, ce sînt alăturea poalelor lui, închipuesc leage veachea, ce se zice a lui Moisi.

Iară ceale de la piept, acealea închipuesc sfînta evanghelie, adecă leagea noao.

De-acia mai închipuesc aceaste leaspezi, însă ceale de jos прѣйде сѣнь закона[1]), adecă trecu umbra legii; iară ceale dă pre piept благ(д)ти прише(д)ши[2]), adecă bunătatea veni.

Pentru rîuri.

Iară rîurile carile sînt la mantie albe şi roşii, cei albi albeaţa închipuiaşte înomenirea, adecă trupul nostru carele purtă domnul pentru a noastră spăsenie, iară ruşala închipuiaşte dumnezăirea; că sfînta scriptură pre dumnezăire o chiamă foc. De-acia aceastea rîuri ce sînt la mantie închipuesc ş-alta, căce se obrăşaşte cuvîntul biruitoriului nostru Hristos pre arhierei, ca pe nişte învăţători adeveriţi ai besearicii lui Hristos, cum am zice: pentru că cineva creade întru mine, rîuri vor izvorî de în maţele lui ape vii, ce să zice darul sfîntului duh.

Pentru capas.

Iară capasul, rătunzirea şi obrăşenia împrejur, închipuiaşte obrăşenia darului sfîntului duh, care umbreaşte creaştetul lui.

Pentru tunderea capului.

Iară tunderea carea se tunde arhiereul şi face cunună în cap închipuiaşte cununa cea de spini, carea puseră lui Hristos la înfricoşatele patime ale lui.

Psalm. 20.

Iară a preotului închipuiaşte: pus-ai în capul lui cunună dă pietri scumpe.

Pentru trichirie.

** sveaşnicul, iar <t>rechiria închipuiaşte sfînta troiţă.*

Iară trăcheariile*, adecă lumina făcliei carea iaste la dînsul, închipuiaşte darul arhieresc carele-l dă pre la creştini, la preoţi şi mireani. Care lumină închipuiaşte pe Hristos şi pre dumnezăeştii apostoli, carii apostoli se-au chemat lumina lumii. Şi pentru căce iaste arhiereul următoriu lui Hristos şi apostolilor, pentru aceaia aprind făclii naintea arhiereului.

PENTRU NUMELE LUI ISUS HRISTOS, UNDE IASTE SEMNATU ÎNTRU SFÎNTUL TRUP AL ARHIEREULUI ŞI CE ÎNCHIPUIAŞTE CÎND BLAGOSLOVEAŞTE CU AMÎNDOAO MÎINILE LUI.

GLAVA 54.

Întrebare.

Deaca vreame ce am zis mai sus că arhiereul iaste bogonoseţ şi ţine scaunul lui Dumnezeu aicea pre pămînt şi cealea ce poartă închipuesc dumnezăirea a domnului şi Dumnezăului nostru Isus Hristos. Dară numele Isus Hristos unde iaste scris să-l arate pre sfîntul lui trup, deaca vreame ce iaste arhiereul chipul lui Hristos?

Ascultă pentru aceasta şi vezi mai jos poveastea lui ce zice de dinsul.

---

[1]) „Trecut-a umbra legii".

[2]) „Bunătatea a venit".

RĂSPUNSUL PROTOPOPULUI DE LA NAPPLIA CHIR NICOLAE, PREOTUL AL LUI MALAXU, CARELE AU FOST FOARTE ÎNŢELEPT.

Însă deagetul al doilea al mînii dreapte carele iaste împreună cu al treilea şi stă drept, iară cel de-al treilea puţin cam plecat, arată pe lucru şi închipuiaşte pre Isus, însă cel de-al doilea carele stă drept se chiamă I, iară al treilea deaget carele face chip puţinel cam plecat, acela să chiamă S: iată, aşa e numele lui: IS. Iară deagetul cel de întîi, carele iaste împreunat cu al patrulea deaget şi stă cel mare de întîi pre dinsul, închipuesc aceale doao stihia lui H, căci că sînt încrucişate; iară al cincilea deaget, carele iaste şi acela puţinel plecat, acela închipuiaşte S; că deaca vreame ce deagetul cel de întîi cu al patrulea să chaimă H, iată că şi cel de-a cincea iaste S. Drept aceaia aceale trei deagete închipuesc H S. Şi cum am scris mai sus, că al doilea cu al treilea să chiamă Isus, aşijderea deagetul cel de întîi cu cel de-a patra şi cu cel de-a cincea să chiamă Hristos. Iată că e scris numele lui Isus Hristos întru sfînta mînă a arhiereului. Şi cum au dat Hristos darul şi blagoslovenia ucenicilor, aşa şi arhiereul o dă preoţilor. *Caută aicea de vezi.*

Şi cînd vrea să se înalţe la ceriu, atunce blagoslovi pre ucenicii lui cu amîndoao mîinile sale, cum grăiaşte dumnezăiasca şi sfînta evanghelie: rîdică-ş mîinile sale şi-i blagoslovi. Dece şi arhiereul, cînd blagosloveaşte oamenii domnului cu amîndoao mîinile, atunce răduce chipul marelui arhiereului său, domnului nostru Isus Hristos, carele blagoslovi pre ucenicii săi, cum am zis. *Gherman Ţarigradeanul.* Luca, glava 24, Zac. 114.

PENTRU ARHIEREU SAU PREOT, DĂ SE VOR SCHIMNICI, SAU UNDE SE VOR TUNDE FĂRĂ DE VOE.

GLAVA 55.

Canonul al doilea al săborului de în beseareca lui Dumnezeu, Sofia, grăiaşte: care arhiereu se va schimnici iase de în părinţescul şi învăţătoreasca rînduială şi mearge în rîndul fiiului şi al ucenicului, şi mai mult nu oblăduiaşte, nice în scaun şade, nice păstoreaşte, numai ce-l păstoresc alţii pre dinsul; căce că se-au făcut tatăl fiiu şi dascălul ucenic şi stăpînul slugă. Drept aceaia zise acest sfînt săbor, că arhiereul carele face aceasta şi să schimniceaşte, să fie acela gol de arhierie de tot. *De la sfînta besearică Sofia.*

Iară ieromonahul dă se va schimnici, nu se părăseaşte de preoţia lui, ce iară slujaşte liturghie, căce că n-are rînduiala arhierească, ca arhiereul. Pentru aceaia acest canon al acestui sfînt săbor zice: deaca va lua dumnezeiasca şi îngereasca schimnicie, nu se apără a nu sluji liturghie. *Pentru ieromonah.*

Iară arhiereul, dă se va lăsa de vlădicie în sila lui, sau preotul, poruncesc sfintele pravile să nu se bage în seamă acea lăsare atunce şi nice o adeverire să n-aibă. *A dumnezeeştilor dascali.*

Iară sfîntul patriarh de la Ţarigrad, chir Mihail, cu sfîntul lui săbor au poruncit şi au lăsat: tunderea, zice, carea se face în silă, iaste ca şi cînd nu se-ar fi făcut niceodată, aşa au socotit. *Mihail patriarh.*

Armenopul. Grăiaşte şi Armenopul: cîte sînt dă se fac dă silă, acealea nu se bagă în seamă.

Zri. Drept aceaia, tot lucrul carele se face cu dă sila, sau de frică, sau de altă protivnicie, acela n-are nice o putere, nice adevărare, nice să bagă în seamă.

PENTRU PREOTUL CARELE SE VA AFLA ÎN PĂCATE ŞI OAMENII SĂ FUGĂ DE LA DÎNSUL; ŞI PENTRU SĂ NU OSÎNDEASCĂ MIREANUL PRE POPA; ŞI PENTRU SĂ NU OSÎNDEASCĂ NEŞTINE; ŞI PENTRU CINSTEA PREOTILOR.

GLAVA 56.

Mathei. De va grăi neştine pentru arhiereul sau pentru preot, că au făcut şi fac care păcate sînt mai reale, aceluia, pînă nu se va face cu deadinsul ispită şi întrebare de săborul arhieresc şi să-i ia darul, pînă atunce să nu se întoarcă, nice să fugă niminea de la priceaştenia lui, adecă de la liturghie şi de la slujba lui şi de la alte lucrure biericeşti.

Zlatoust. Grăiaşte şi dumnezăescul Ioan Zlatoust: mulţi preoţi fiind păcătoşi aduc darure, adecă slujesc şi nu se sfiaşte dă dinşii Dumnezeu, ce duhul sfînt sfinţeaşte darurile carele sînt nainte; şi însă agneţul se face trupul domnului şi de în potiriu se face cinstitul sînge al domnului, după glasul mîntuitorului: luaţi de mîncaţi, că acesta e trupul mieu; şi beaţi de într-însul toţi, că acesta iaste sîngele mieu, al legii noao.

Cor‹inteni›, zac. 149.

Marele Athanasie. Iară marele Athanasie grăiaşte: de vei şti pe preot adevărat că curveaşte sau face alt păcat, să nu-ţi întorci darul, adecă prescurile de la dînsul, nice să-l osîndeşti că e păcătos, căce că acealea prescuri nu le duci lui, ce lui Dumnezeu, bine că iaste nedăstoinic şi păcătos, iară prescurile-ţi, adecă leturghia ta pentru dinsul se sue la ceriu, iară elu-ş va lua plata păcatelor lui în zioa judecăţii.

Nichita Serroneanul. Nu se cade, nici se cuvine, nice e cinste mireanului să osîndească pe preot, măcară de-ar fi popa şi păcătos, nice ochii să-ţi rîdici să-l vezi, numai să te depărtezi de dînsul 10 împistreale; însă că deşi ştim păcatele preotului, iară taina inemii lui nu o ştim. Drept aceaia trebuiaşte să avem toată smerenia la preoţi, măcară de iaste drept, măcară păcătos; că şi ei au judecătoriu drept, cum vor face, să le plătească fieşcăruia plata la groaznica zi a judecăţii. Şi carii osîndeau pe preoţi, aceia să se canonească foarte tare şi greu, cum va părea sau va socoti arhiereul sau duhovnicul.

Zri. Iară aşa adevărat: vai de preotul ce slujaşte nedăstoinic, că de nu se va lepăda să lase preoţia, acela se face moştnean nesfîrşitei munci cu dracii.

Dumnezăeştii dascali. Ţine-ţi mintea dreaptă şi cu tot sufletul (tu, o, creştine) întru creştineştile învăţături şi cinsteaşte cu cinste pre muma ta, besearica, carea te-au născut pre în duhul sfînt, adecă pe în dumnezeescul botez; şi pe preoţii ei cinsteaşte-i ca pe neşte slugi ai lu Hristos şi ca pe nişte oameni ce au tocmeala îngerească, ca să fii cinstit de Dumnezeu; căce că cinstea preoţilor la Hristos se socoteaşte, că şi oamenii împăratului pentru dinsul

să cinstesc, așa trebuie să se cinstească și preoții pentru Hristos; iară cîți nu cinstesc preoții, aceia mînie pe Hristos, de-acia și sfinția sa se sfiiaște și se mînie pre dinșii.

Grăiaște și Antioh Pandecta: episcopii, zice, să cinstească pe preoții lor ca pe niște slugi ai lui Hristos și ca pe niște oameni ce au tocmeală îngerească. *Antioh Pandecta.*

PENTRU CARTEA SAU ZAPISUL ARHIEREULUI; ȘI DUPĂ MOARTE UNDE SĂ I SE DEA HAINELE SAU UNEALTELE.

GLAVA 57.

Cîte au avut arhiereul mai nainte, pînă nu întrase la rînduiala arhieriei, acealea le dă unde-i iaste voia și le împarte la moarte și întru viața lui; iară cîte au făcut deaca s-au pus arhiereu, acealea sînt ale bisearicii, adecă ale episcopiei sau ale mitropoliei, și pre acealea nu face zapis. Iară de să va fi tîmplat să ia niscare lucrure de la părinții lui, sau de la unchi, sau de la surori, sau de la frați, sau și de la altă rudenie, aceastea la dinșii se împart și iaste volnic să le facă ce i-e voia. *Armenopul.*

Iară hrisovul al de pururea pomenitului împărat Ioan Duca grăiaște: după moartea arhiereului, zice, să nu răpească nimenile unealtele lui, orice se-ară afla, ce numai naintea a tot clirosul să le ia iconomul (adecă ispravnicul casii) pre zapis sau cu scrisoare, pînă va veni alt arhiereu să le ia de la dînsul. *Împăratul Ioan Duca.*

PENTRU VÎRSTA HIROTONIEI PREOȚILOR, ȘI CARE PĂCATE APĂRĂ DE PREOȚIE.

GLAVA 58.

Canonul 14 al șaselui săbor grăiaște: cînd va să se facă cineva preot, trebue acela să fie de 30 de ani, iară diaconul de 25 și ipodiaconul de 20, iară citețul de 18. *Ioan Postnicul.*

Iară păcatele carele apără de preoție sînt aceastea:

De-l va strica alt copil, sau el copil fiind va strica pre alt copil.

Sau va curvi cu muiare, sau cu voinic, sau cu dobitoc.

Sau cu fămeaia-ș afară de fire.

Sau de nu-i va fi fost fămeaia fată cînd o au luat.

Sau va fi fost logodit cu alta, sau fămeaia lui cu altul.

Sau va fi a doa nuntă.

Sau mai nainte de cununie au stricat pre logodita lui.

Sau au curvit muiarea lui.

Sau au făcut ucidere dă nevoie sau de voe.

Sau iaste fur, să fie furat de în sfintele jertăvnicului, sau alte lucrure de la altcineva.

Sau să fie vrăjitor, să facă vrăji.

Sau să leage bărbatul cu muiarea să nu se împreune.

Sau se va fi lepădat vreodată de Hristos.
Sau va fi jurat strîmb.
Sau va fi făcut alt păcat de moarte.

Zri. O, arhiereul lui Hristos, să nu îndrăzneşti să-l hirotoneşti preot, că vei arde şi tu şi el; de-acia amînduror vă se ia darul, după judecata dumnezăeştii legi. Drept aceaia fereaşte cîtu-ţi e puterea, şi mai vîrtos ca să nu moşteneşti veacinicul foc, că dai preoţia nedăstoinicilor.

Marele Vasilie. Iară deaca se va face cineva preot şi va cădea ve întru unele de într-aceastea, i se ia darul preoţiei de tot, după canonul 51 al marelui Vasile, iară a se priceştui cîndu-i va fi voia nu se apără.

Vezi. Iară de va fi fost neştine cocon mic şi s-au amestecat cu altul în păcate şi i s-au slobozit curărea între coapse numai, acela întîi să se canonească, de-acia atunce să se facă preot, însă de nu se va fi făcut păcatul deplin, să fie întrat mădulariul în şezutul copilului; iar de va fi întrat într-însul, să nu se facă preot, bine că de-au fost şi copil şi n-au cunoscut *Caută dă vezi.* păcatul, iară căce i s-au spart vasul, se-au făcut netreabnic şi fără de folos preoţiei, drept aceaia, trupul lui nu poate să se facă să fie de slujba preoţiei; de-acia şi copilul, ce să zice, la alt copil de-ş va băga mădulariul, iar se apără dă preoţie.

PENTRU PODOABA PREOŢEASCĂ CE ÎNCHIPUIAŞTE.

GLAVA 59.

Podoaba preotului pentru aceaia iaste roşie sau mohorîtă după graiul prorocului (carele face pre îngerii săi duhure şi slugile sale foc arzătoriu). Iaste şi pentru aceasta, că plaşca roşie, adecă cu plaşcă îmbrăcară pe Hristos la patimele lui. Aşijderea şi preoţii, cînd sînt îmbrăcaţi cu podoaba preoţiei, atunce arată că sînt slugi şi ostaşi marelui arhiereului său, lui Hristos, împăratului dă vecie şi arăduc preoţii serafimilor, că ţin dumnezeescul şi simţitoriul cărbune Hristos întru sfîntul jertăvnic. Şi cum au luat serafimul odinioară cel cărbune dă-l deade Isaiei, aşa şi preoţii, cu lingura cereasca pîine, sfîntul trup şi sîngele domnului nostru Isus Hristos şi-l dau oamenilor. Iară diaconii arăduc în chipul îngerilor.

PENTRU PREOT CARELE VA SLUJI ŞI NU SE VA PRICEŞTUI DUMNEZEEŞTILOR TAINI.

GLAVA 60.

Apostoli, canon, 50. Canonul al optulea al sfinţilor apostoli porunceaşte: care episcop sau preot sau diacon făcînd liturghie şi nu se va priceştui dumnezeeştilor taini, acela să-şi spue vina căce nu s-au priceştuit; de-acia de va spune drept, nu se pedepseaşte, iară de nu va vrea să spue, să se canonească, adecă să fie lipsit de preoţie cîtăva vreame, pînă-ş va plînge greşala, căce că dă vină oamenilor de zic pentru dinsul căce au lăsat sfintele iaste păcătos, pentr-aceaia nu va să se priceştuiască.

PENTRU CELA CE VA SĂ SE PREOȚEASCĂ MAI NAINTE PÎNĂ NU IA FĂMEAE.

GLAVA 61.

Canonul 26 al sfinților apostoli grăiaște: carele va să se preoțească neînsurat, ce să zice să nu ia fămeae, acela trebue să se întrebe de va putea să-ș ție înțelepția întreagă, adecă să petreacă cu curăție. Pre unul ca acela să-l sufere și să-l hirotonească; iară de nu va putea să se ție în curăție, întîi să-ș ia fămeae, fată pre leage. De-acia atunce după nuntă să i se facă și hirotonia pre rînd, adecă citeț, ipodiacon, diacon și preot. *Apostoli, canon. 26.*

După hirotonie nu se-au dat altui nemănui a se însura, fără numai citeților și cîntăreților. *Zri.*

PENTRU PREOTUL CE VA AVEA VRAJBĂ CU CINEVA ȘI DE VA VĂRSA ÎN ZIOA CE VA FACE LITURGHIE.

GLAVA 62.

Preotul cu vrajbă de va sluji liturghie, acela să fie deșărt de liturghie zile 7, că grăiaște Evsevie: vai de popa cela ce va avea vrajbă cu cineva și va sluji mai nainte pînă nu se va împăca și va da blagoslovenie oamenilor. *Nichifor Țarigradeanul.*

Grăiaște și dumnezăescul Zlatoust: preotul aducătoriu aminte de rău, acela niciodată nu duce lui Dumnezeu jertvă curată și de va fi avînd răotate la inema lui, iară dragoste curată să n-aibă, acela ce slujbă slujaște? Și ce iaste cînd zice мн(р)кксѣ(м)[1]. Și pentru ce roagă pre Dumnezeu pentru spăsenia lui și a oamenilor, căce că unul ca acela îndrăzneală la Dumnezeu n-are , căce că e călcătoriu de învățăturile lui. Drept aceaia, se va întoarce Dumnezeu de jărtva lui, ca și de a lui Cain, carele-i era pizmă pe frate-său. Unul ca acela să-și aducă aminte ce porunci domnul: dă-ți vei aduce darul la jertăvnic, zice (adecă prescurile-ți), și acolo-ț vei aduce aminte că fratele tău creștinul are ceva cătră tine, atunce pas întîi dă te împacă cu fratele tău și atunce-ți du darul tău lui Dumnezeu. Drept aceaia, și tu nu treace porunca și învățătura biruitoriului, ca să nu te osîndești, să te faci striin de slava lui. *Zlatoust.*

Iară care preot va face liturghie și să nu facă pace mai nainte cu cela ce s-au învrăjbit, pre acela vor dumnezăeștii părinți să fie fără preoție patruzeci de zile. *Zri.*

Care preot va borî dă beție în zioa ce-au slujit liturghie, acela lipsit să fie de popie zile 40; iară de va borî a doa zi dă beție și să nu fie făcut liturghie, acela să fie lipsit dă liturghie zile 20. *Postnicul.*

---

[1] „Pace tuturor".

PENTRU PREOTUL, SĂ NU SĂRUTE MORT CÎND VA VREA SĂ SLUJASCĂ LITURGHIE; NICE DEACA VA FACE LITURGHIE SĂ NU SĂRUTE SFINTELE ICOANE.

GLAVA 63.

Gherman Ţarigrădeanul.

Preotul, de va săruta mortul, nu poate într-acea zi să facă liturghie, pentru că va să sărute dumnezăeştile taini; iară de va face aceasta, să fie lipsit dă preoţie 40 de zile. De-acia cînd slujaşte şi să priceştuiaşte de dumnezăeştile şi înfricoşatele taini şi i se văpsesc buzele lui de dumnezăiasca priceaştenie, atunce deaca fîrşaşte liturghia şi se dăzbracă de odejdii şi iase afară, icoanele să nu sărute pentru că-i sînt buzele văpsite de sfînta priceaştenie, cum am zis. Ce numai la icoana lui Hristos se facă o metanie şi alta la Preacista; atunce se întoarce de blagosloveaşte oamenii şi mearge tot omul creştin pre acasă-şi, în calea cu pace.

PENTRU PREOTUL, DE VA SLUJI LITURGHIE FĂRĂ DE ANTIMIS, SAU NU VA PURTA GRIJĂ DE BESEARICA LUI DUMNEZEU, CE O VA URGISI, SAU VA ARDE VAS SFÎNT AL BESEARICII.

GLAVA 64.

Postnicul.

Care preot va sluji liturghie fără de antimis, acela să facă metanii doao sute, iară de va sluji în besearică netîrnosită fără de antimis, să i se ia popia.

Săborul de la Nichea.

Iară care preot nu va purta grijă dă besearica lui, ce o va urgisi şi cu toată cinstea de nu o va curăţi şi de nu o va mătura şi de nu va cinsti odejdiile, acela să se pedepsească cu lipsa dă preoţia lui.

Nichifor Ţarigrădeanul.

Iară de se va tîmpla, de beţie sau dă vreo leane, să lase foc la oltariu sau afară în besearică, şi va arde vreo carte sau alt lucru sfînt de carele se află înlăuntru în besearică, acela să fie lipsit dă preoţia lui un an, sau ia alt canon, cum va părea arhiereului.

PENTRU PREOTUL, DE VA FI VÎNĂTORIU, SAU PRINZĂTORIU DE PĂSĂRI, SAU DE VA VRĂJI, SAU DE VA MEARGE SĂ-I VRĂJASCĂ, SAU DE VA FI VÎNZĂTORIU DE ALTUL, ADECĂ GRĂITORIU DE RĂU.

GLAVA 65.

Postnicul.

Săborul Laodichiei, canon. 36.

Care preot iaste vînătoriu, sau prinde pasări, sau-ş va lăsa slujba carea iaste datoriu să aducă aminte lui Dumnezeu pentru spăsenia lui şi a oamenilor, acela să fie lipsit 3 luni de popia lui.

Iară de va face ve într-un chip vrăji, acela să fie lipsit de preoţia lui de tot.

* grăitoriu de rău.

Postnicul.

Iară de va fi vînzătoriu * de altul, însă de să va pocăi să se lase, atunce să se canonească, iară de nu se va părăsi, să i se ia popia.

PENTRU PREOTUL, DE NU-Ș VA CITI CEASURILE ȘI VA FACE LITURGHIE ȘI DE VA FACE SINGUR MASLO.

GLAVA 66.

Care preot nu-ș va citi ceasurile și va face liturghie, acela are păcat; iară deaca va face liturghie dă le va citi, iaste neîmpreunat păcatului. *Postnicul.*

Iară maslo singur nu poate să facă, de nu vor fi și alți preoți, pentru că sfînta scriptură zice să chemăm popii besearicii și învață să nu chemăm numai unul. Drept aceaia, trebue să păzim cu deadinsul și cu frică leagea și tocmealele besearicii; că, cum nu poate numai un arhiereu să hirotonească pre alt arhiereu singur, căce că e fărădeleage, așijderea și 1 preot maslo nu poate singur să facă, ce tocma 7 preoți trebue să fie, iară nu mai puțini; iară de să va tîmpla vreame să nu fie pre număr tocma 7 preoți, atunce trei tot să nu lipsească. *Simeon Saluneanul.* Pos<lania> Iacov, glava 5, zac. 57.

PENTRU PREOTUL, DE VA MURI FĂRĂ DE COCONI.

GLAVA 67.

Care preot va muri și coconi nu-i vor rămînea, nice alți moștneani, aceluia să i se împarță avuția lui și toate bucatele în trei părți; de-acia una să i se facă pentru suflet pomană și milostenie, și alta să o dea preoteasii, de nu se va mărita; iară a treia să o dea la besearică, sau la mitropolie de va fi, sau episcopie. *Leagea.*

PENTRU PREOȚI, CA SĂ NU JUDECE PE ARHIEREUL LOR.

GLAVA 68.

Nu se-au dat preoților, nice mireanilor să judece pe arhiereul lor, pentru că e cap și păstoriu lor. Dară aceasta se-au dat arhiereilor, să caute și să judece pe preoți și pre oamenii lui. *Nichita de la Serron.*

Oile, ce să zice oamenii, și ucenicii, adecă preoții, nu voireți să paşteți pre păstorii și învățătorii voștri, pre arhierei zic; că în loc de ucenici ce sînteți, iară voi veți să vă faceți dascali, să judecați pre ceia ce au puteare să vă judece și să vă înveațe? *Grigorie Bogoslov.*

Fieșcarele în ce tocmeală se-au chemat, într-aceaia să și fie, ce să zice în rînduiala carea au chemat Dumnezeu pre fieșcarele, într-aceaia să și fie. *Pavel apostol.*

Nice diaconi, nice mireani, nu pot să judece pre popa, ca să nu cumva să se urgisească dumnezeirea sau sfinția. *Nichita Serroneanul.*

PENTRU PREOȚI ȘI DIACONI CARII NU VOR POMENI PE ARHIEREUL LOR.

GLAVA 69.

Canonul 13 al săborului de-întîi și de-al doilea grăiaște: care preot sau diacon va zice că știe de arhiereul lui că se află în greșale, de-acia *Săborul 1 și al 2, canon. 13.*

mai nainte, pînă nu se va face săbor și judecată episcopului, va îndrăzni de va lăsa pomenirea lui și nu-l va pomeni la sfintele slujbe și la alte slujbe, aceluia să i se ia darul preoției de tot.

PENTRU CĂ PREOȚII SÎNT ÎN CHIPUL CELOR ȘAPTEZECI DE APOSTOLI, IARĂ ARHIEREII ÎN LOCUL CELOR 12. ȘI NU NUMAI CÎTE DĂZLEAGĂ ARHIEREII SÎNT DĂZLEGATE, CE CÎTE DĂZLEAGĂ ȘI PRE CEI CE AU LUAT PE NEDREPTATE.

GLAVA 70.

Simeon Soluneanul. Simeon, preasfîntul mitropolit de la Solun, zice că preoții au darul celor șaptezeci de apostoli, iară arhiereii au ai celor doisprezeace, cărora suflă domnul și zise: priimiți duh sfînt, cărora veți erta păcatele, ertate vor fi, cărora veți ținea, ținute vor fi. Drept aceaia, lor li s-au dat darul duhului sfînt și unul după altul iau acel dar al arhieriei. Iară preoții n-au dar a erta păcatele, ca și cei șaptezeci ce n-au avut darul duhului sfînt să iarte păcatele.

Zri. Și nu numai cîte vor dăzlega arhiereii sînt dăzlegate, ce cîte vor dăzlega și pre cei ce au luat ceva pe nedreptate. Și ascultați carii sînt ceia ce au luat pe nedreptate.

Zri. Un om au întrat într-o casă și au furat niște unealte; sau într-alt chip, cum au năpăstuit pre cineva și i-au luat ceva pe nedreptate, de-acia se-au făcut afurisanie pentru acel furtișag sau pentru acea nedreptate. Deci cela ce le-au furat nu i-au fost frică de Dumnezeu, nice de afurisanie, să întoarcă uneltele cealea ce au luat și să ia ertăciune, ce s-au lăsat într-acea legătură a afurisaniei și muri și se află afurisit. Acum de acesta, ce să face ca să se iarte? Ascultă însă cînd să vor plăti furtișagurile carele au furat, sau nedreptatea carea au luat și se vor întoarce la cei năpăstuiți, adecă la ceia ce ale cui au fost, atunce se iartă și acela trup și se dăzleagă, carele se-au fost afurisit pentru furtișagul sau pentru nedreptatea ceaia ce au luat.

PENTRU PREOȚI ȘI CĂLUGĂRI, CA SĂ NU SE AMEASTECE ȘI SĂ POARTE GRIJĂ DE LUCRURILE ȘI GRIJILE MIRENEȘTI, NICE SĂ VRĂCIUIASCĂ.

GLAVA 71.

Apostolii, canon. 6. Canonul 6 al sfinților apostoli poruncește că nice episcopi, nice preoți, nice diaconi, nice călugări să nu se ameastece în lucrurile mirenești, nice să-ș lase besearica lui, sau slujba lui și să negoțătorească, iară de va fi într-aceasta, sau să se părăsească, sau să i se ia darul, că nu e vreadnic preoției, pentru că minciuna să potrivește cu jehuirea; iară de va fi călugăr, se afurisește și se gonește de la besearica lui Hristos pînă se va părăsi.

Iară preotul carele va vrăciui sau va tăia vine, acela să fie lipsit de preoție zile 7, iară alți învățători zic zile 40; iară alții zic sau să se părăsească sau să i se ia darul. *Postnicul.*

PENTRU TOȚI SFINȚIȚII, ADECĂ PREOȚII, DE NU-Ș VOR CITI TOATĂ PRAVILA, ADECĂ SLUJBA LOR; ȘI PENTRU DE ȘAPTE ORI ÎN ZI: LĂUDAIU-TE, DOAMNE; ȘI CARELE SÎNT 7 LAUDE.

GLAVA 72.

Care preot îș va lăsa slujba pravilei sale, adecă vecernea și utrănea și cealealalte toate, acela să se canonească cîteva zile, pentru că grăiaște dumnezeescul David: de șapte ori în zi te lăudaiu, doamne. *Postnicul.* *Psalm. 118.*

Dece aceale șapte laude, datoriu iaste preotul să le zică zioa și noaptea întru citire și întru slavoslovie lui dumnezeu, carele sînt aceastea: cîntarea de întîi iaste polunoștnița, a doa utrănia cu prăvîi ceas, a treia tretîi ceas, a patra șestîi ceas, a cincea deviatîi ceas, a șasea vecermea, a șaptea pavecernița. Iată aceastea sînt ceale 7 laude, carele zice dumnezeescul David, că, de 7 ori în zi te lăudaiu doamne. *Simeon Soluneanul.*

-Ascultați și poveastea lor, pentru ce lucru fac aceastea: *Zri.*

Polunoștnița iaste cîntare pentru înviiarea mîntuitorului și a doa venire a lui, cînd va veni ginerile cu mare slavă. *Pentru polunoștniță.*

Iară cîntarea utrănii iaste căce vine zioa și mulțimim celuia ce au dat lumina și au spart înșelătura întunearecului, pentr-aceaia cu utrănia și cu prăvîi ceas se chiamă laudă întru începătura zilii și cu slavoslavie trimeasă lui Dumnezeu. *Pentru utrănia.*

Iară cîntarea a lu tretîi ceas iaste pentru căce au venit duhul sfînt și dumnezeeștii apostoli; și deaca lumină pre dinșii, apoi cu dinșii toată lumea. *Pentru 3 ceas.*

Iară cîntarea a lui șestîi ceas iaste pentru răstignirea mîntuitoriului, că într-al șaselea ceas se răstigni și tămădui călcarea lu Adam carea o au făcut într-al șasele ceas. *Pentru 6 ceas.*

Iară cîntarea a lui deviatîi ceas iaste pentru strigarea ce au strigat într-acel ceas, domnul nostru Isus Hristos: tată, întru mînile tale-mi dau sufletul; și așa-ș deade sufletul; și moartea domnului pre moartea omorî și pre cei de întru iad izbăvi. *Pentru 9 ceas.*

Iară cîntarea vecernici iaste de mulțemirea către Dumnezeu pentru că am sosit către sfîrșenia zilii, și încă pentru îngruparea domnului nostru, că seara se-au îngrupat prea sfîntul sfinției sale trup. *Pentru vecernie.*

Iară cîntarea pavecerniții iaste căce că spre odihnă ne-am așezat, și pentru căce iaste începătura nopții, ne rugăm ca cu pace să adurmim și să înviem, adecă să ne sculăm să vedem lumina. *Pentru pavecerniță.*

Știți acuma carele sînt 7 laude și ce închipuiesc. Iară vai de preotul cela ce nu va citi aceastea, însă ale zilii și ale nopții, căce că socoteaște pre dinsul Dumnezeu ca pe un mort.

Iară jertva fără de sînge, carea să chiamă dumnezăiasca liturghie, pe toate întreace, căce că lucru adevărat iaste al domnului și al *Zri.*

sfinției sale. Și însă ceale șapte laude, carele-s mai sus, datoriu iaste tot creștinul să le zică, și preot și mirean; iară dumnezăiasca liturghie alt niminea nu poate să-i slujască fără numai arhiereul și preotul.

PENTRU MIREANUL CE SĂ VA SFII A SĂ CUMENECA DE LA PREOTUL MIREAN CARELE VA AVEA PREOTEASĂ.

GLAVA 73.

Săbor. de la Gangra, canon. 4.

Groznicie.

Canonul 4 al sfîntului săbor de la Gangra grăiaște: preotul, zice, carele va avea preoteasă și va sluji jertva cea fără de sînge, iară neștine să va afla dă se va sfii, adins eluș pentru preotul căce are muiare, de nu se va precestui sfintelor taini de în mînile lui, pre acela om dumnezeeștii părinți nu-l canonesc, ce-l dau anathemei. O, groaznica judecată.

PENTRU PREOTUL CARELE SE VA RUȘINA A-Ș CUMINECA PREOTEASA LUI.

GLAVA 74.

Săbor. 6, canon. 103.

Canonul 103 al șaselui săbor de la Trulla grăiaște: preotului, zice, de-i va fi rușine a priceștui preoteasa lui dumnezăeștilor taini și va da potiriul cătră altul să o priceștuiască, a-l opri pre acela popă cîtăva vreame nu lasă, numai ce i să ia popia de tot.

PENTRU PREOT, DĂ SE VA ÎNSURA, SAU PREOTEASA, SAU MIREANUL CLIRIC A DOA OARĂ DĂ SE VOR ÎNSURA.

GLAVA 75.

Săbor. Neochesaria, canon. 1.

Canonul 1 al săborului de la Neochesaria poruncează: vreun om ce nu se va însura și se va face preot de june, iară apoi, după preoție va vrea să se însoare, unul ca acela i să ia preoția de tot, iară de la besearică nu se goneaște.

Iară de va fi alt preot și-i va muri preoteasa și va rămînea văduu, de-acia va vrea să ia altă muiare, ia-i-se și lui preoția, iară de la besearică nice acela nu se goneaște.

Leagea.

Așijderea și preoteasa căriia-i va muri popa, de nu va putea să se ție în curăția ei, de va vrea să se mărite, neapărată să fie.

Care se însoară de-a doa oară, acela nu poate fi cliric; adecă mireanul carele va lua a doa fămeae și au fost cliric, de-acia nu mai poate fi cliric.

Zri.

Socoteala se socoteaște așa, că de să va însura a doa oară cliricul, de în cinste ce are nu se scoate, ce o ține și-ș are cinstea și scaunul după rînduiala cinstii sale; iară de-acia într-altă rînduială mai mare de acolo de unde iaste și se află, a se sui mai sus nu poate, după socoteala bisericeștilor și împărăteștilor dumnezăeștilor pravile.

PENTRU CELA CE VA SĂ SE PREOȚEASCĂ ȘI VA LUA MUIARE SAU VĂDUĂ, SAU SLUJNICĂ, SAU ALTA CE VA FI AVÎND VIAȚĂ REA.

GLAVA 76.

Canonul 18 al sfinților apostoli grăiaște: cine va vrea să se facă preot și se va însura, de va lua fămeae văduă, sau curvă, sau roabă, sau slujnică, sau cinghiasă, acela nu poate fi preot; că pravila va așa, cum iaste cu viață curată și îmbunătățit cela ce va să se facă preot, așa să fie și fămeaia lui, ce să zice curată și nespurcată.

Apostoli, canon. 18.

Cinghiasă, se chiamă muierile care cîntă pre la veselii cu tambura.

PENTRU CELA CE SĂ AFLĂ ÎN PĂCATE CARELE APĂRĂ DE PREOȚIE, IARĂ EL SE VA HIROTONI.

GLAVA 77.

Carele va vrea să se facă preot, de va tăcea să nu spue păcatul carele au făcut, sau de voia lui va lăsa să nu ispovedească păcatul cela ce-l apără dă preoție, de-acia se va hirotoni preot și după aceia-l va ispovedi, nemică nu-i folosea̧ște hirotonia, ce să-i să ia darul, căce că se-au făcut că nu-i știe nimenilea păcatele lui.

Nichita de la Iraclie.

Iară care arhiereu va hirotoni pre acela, neștiund păcatul lui, atunce acesta canon iartă pe arhiereu să n-aibă nice o pedepsă întru arhieria sa.

Theofil Alexandreanul, canon. 1.

Ia-i-se darul celuia ce să află în păcatele cealea ce apără de preoție, iară el se hirotonească.

Grăesc unii că, cum curățează botezul pre om de toate păcatele carele au făcut mai nainte de botez și se face nou, adecă fără de păcate, așa și preoția, păcatele care le face omul mai nainte dă preoție, le curățează hirotonia.

Săbor. 1, canon. 9.

Ce însă de aceasta grăiaște Valsamon și aleage tocmeala lucrului acestuia; că aceasta, zice, purtătorii de Dumnezeu părinți nu o au suferit nicecum, adecă cum să iarte preoția păcatele, ca botejunea, ce însă păcatele celor nebotezați adevărat le curățează; iară ceia ce vor să ia preoția, de vor face păcate sau mai nainte de hirotonie, sau după hirotonie, acelora li să ia darul de tot.

Valsamon.

PENTRU OVREAIU, DE SĂ VA BOTEZA, SE FACE PREOT.

GLAVA 78.

Auzită bine socoteala ce zice Valsamon, că botejunea curățează toate păcatele omului; ce deaca vreame ce le curățează, dar deaca va veni un ovreaiu să se boteaze, după socoteala poveștii lui, poate să se facă preot? Poate, pentru că ori ce păcate va fi avut le-au curățit botejunea și nice o spurcăciune n-au lăsat într-însul, drept aceaia ia preoția neapărat; iară deaca se va boteza, de va face păcate carele opresc dă preoție, atunce nu poate nice într-un chip să se facă preot.

Valsamon.

PENTRU PREOTUL, DE VA ISPOVEDI PĂCATUL SĂU DE VOE CARELE AU FĂCUT MAI NAINTE DE HIROTONIE.

GLAVA 79.

Săbor. de la Neochesaria, canon. 9.

Zri.

Canonul 9 al săborului de la Neochesaria poruncească de acesta păcat al preotului mai nainte dă preoție și va ispovedi păcatul de a lui bună voe fiindu-i frică de Dumnezeu.

Preotul, zice, ce va curvi sau va face alt păcat carele apără de preoție, iară el se-au hirotonit și după hirotonie i-au părut rău și au zis întru sine: de va rămînea într-aceasta va să se muncească în vecie; și se îndemnă de întru gînd bun și-și ispovedi de voe păcatul său, ca să nu se muncească. De aceasta poruncesc dumnezăeștii părinți ai acelui sfînt săbor: acel om, zice, carele-și va ispovedi de bună voe păcatul, însă de slujbă să se părăsească, adecă să nu mai facă liturghie întru toată viața lui, iară alte tocmeale ale preoției să și le ție, ce să zice cu preoții ședeare, adecă să șază cu preoții întru tocmeala rînduialii sale întru toate lucrurile besericești; și cînd se va tîmpla să se sue de în rînduială în rînduială după cinstea rînduialii sale, atunce, cînd va vrea să se priceștuiască dumnezăeștilor taini, să între în lăuntru la jertăvnic. Și cum am zis, toate bisericeștile să le facă, numai jertva cea fără de sînge, ce să zice liturghia, să nu slujască, căce că o au lăsat de a lui voe, ca un nedăstoinic. Și aceastea darure besericești i se-au dat să le slujască și să le ție, căce ș-au ispovedit păcatul de voe, cum am zis mai sus. Încă și pentru aceastea de va arăta bunătate bună să facă lucrure ce plac lui Dumneze. Iară de se va tîmpla de va cădea iară în păcat, unul ca acela de tot se golească și de aceale darure ce are. Și deaca va greși, de va și arăta smerenie și cale bună, și de-ar face toată bunătatea bună să placă lui Dumnezeu și oamenilor, de-acia acealea darure mai mult nu poate să le ție sau să le ia, numai ce-l priimesc în besearică ca pe un mirean păcătos, carele să întoarce de în rău și vine spre bine.

Caută.

Însă preotul de va greși mai nainte de preoție și va greși și după preoție și nu se va ispovedi, nice se va vădi de față de aceale păcate, pre acela nu poate arhiereul să-l apere de la liturghie, nice de la alte slujbe besericești, ce-i dă voe sau să se părăsească de-a slujirea, sau să slujască; de-aceia el va da cuvînt și seamă la înfricoșata a doa venire către dreptul și înfricoșatul judecătoriu, domnul nostru Isus Hristos, ca un nevrednic ce au slujit preasfîntul trup și sînge al domnului Isus Hristos. Iară de se va vădi păcatul lui că au greșit, sau naintea hirotoniei, sau după hirotonie, cu adevărată arătare, adecă de cinci mărturii credincioși, încă să și jure, atunce i să ia darul de tot și se golească și de alte darure, cum scrie mai sus.

PENTRU DIACON, DE VA CURVI, SAU PÎNĂ LA SĂRUTARE VA GREȘI PREOTUL SAU DIACONUL.

GLAVA 80.

Săbor. Neochesaria, canon. 10.

Canonul 10 al săborului de la Neochesaria grăiaște: de va curv diaconul, atunce să-ș vie în loc de slugă.

Diaconul carele va ispovedi păcatul său, atunce de rînduiala diaconiei se dăsparte iară în tocmeala slugii să vie, cum zice mai sus, arată să fie în slujba citirii. *Valsamon.*

Iară care preot sau diacon va veni pînă la sărutare, de va săruta muiare şi-şi va spurca buzele, şi-şi va ispovedi păcatul său, acela se opreaşte dă preoţie cîtăva vreame, carele iaste preot sau diacon, însă preotul dă preoţie, iară diaconul de slujba diaconiei şi numai să se ameastece cu cei sfinţiţi, însă preotul cu preoţii, iară diaconul cu diaconii. Iară de vor greşi greşale carele apără dă preoţie, atunce i se ia darul cărui de-ar fi sau preot sau diacon. *Marele Vasilie, canon. 66.*

PENTRU MUIAREA, DE VA FACE COPIL ŞI VA NĂPĂSTUI PRE POPA CĂ L-AU FĂCUT CU DÎNSUL. ÎNTREBAREA LUI COSTANTIN EPISCOPUL CĂTRĂ SFÎNTUL MITROPOLIT DE LA IRACLIA, CHIR NICHITA.

GLAVA 81.

Muiarea, de va naşte copilul şi va zice că cu cutare preot l-au făcut, de aceasta ce să va face? Mare ciudă iaste fără vădire să facă jurămînt muiarea, şi preotului să i se ia darul.

RĂSPUNSUL SFÎNTULUI NICHITA DE LA IRACLIA.

Vinile preotului carele va fi de-ai luarea darul sau de-al oprirea cîtăva vreame, de-i va zice neştine asupra lui ce-i va fi voia, nu se bagă în seamă, nice i să ia darul, nici să-l oprească cîtăva vreame, ce să-i arate pîra cu mărturii credincioase, bune şi cinstite, cum vor dumnezeeştile pravile. Iară cuvîntul muerii nicecum nu se creade, nice să bagă în seamă de nu vor fi mărturii credincioase. Numai ce trebue să pui sfintele odejdii, cealea ce poartă preotul cînd slujaşte; şi însă de va vrea preotul acela carele e pîrît, atunce le ia şi se îmbracă şi face б(с)лвенъ бг҃ъ[1]). De-aciia atunce-l lasă întru judecata lui Dumnezeu şi nice-i lua darul, nice să-l opreşti cîtăva vreame.

PENTRU DĂ SE VA ÎNSURA CINEVA ŞI SE VA PREOŢI, IARĂ ÎNSURAREA SE VA AFLA FĂRĂ DE LEAGE; ŞI DE CLIRICUL MIREAN DE VA AVEA FĂMEAE, IARĂ ÎNTR-ACELAŞI CHIP.

GLAVA 82.

Canonul 26 al şaselui săbor grăiaşte: preotul carele va lua muiare, adecă muiarea care au luat cînd au fost mirean, şi se va afla rudă lui, *Sobor. 6, canon. 26.*

---

[1]) „Binecuvîntat este Dumnezeu".

pre carea pe leage nu poate să o ia, acela preot să ție numai scaunul pre la săboară cu alți preoți, iară de dregătoria preoției de tot să fie gol, și nu numai de liturghie, ce și de toate slujbele besericești, numai scaunul să ție, cum am zis, adecă să șază în rînd cu alți preoți. Și această ertăciune se-au făcut și i se-au dat, să șază în rînd, căce se-au făcut acela lucru al nuntei fără de leage neștiind el, iară a blagoslovi vreo slujbă nu-i dau lui voe purtătorii de Dumnezeu părinți; dară cum va să și blagoslovească el pre altul, cînd lui trebue să poarte el grijă pentru păcatele sale? că blagoslovenia iaste darul sfîntului duh și dare către alții, și unul ca acela nemic nu se ameastecă nice darului, nice sfinției de la duhul sfînt, pentru păcatul amestecării de sînge care l-au făcut. Și deaca vreame ce n-are de într-acela dar, cum va putea să dea altui om lucru care n-are? Cela ce are dă către alții și blagoslovenie și sfinție, iară cela ce n-are cum va putea să dea? Ce voiu mai zice, nice pre ascuns, nice de față să îndrăznească a blagoslovi, nice să priceștuiască pe vreun om, că soseaște lui numai șădearea în scaunul preoților, iară altă treabă bisericească să nu slujască, cum am zis mai sus, fără numai să se roage lui Dumnezeu cu lacrăme să-i iarte fărădeleagea amestecării de sînge carea au făcut; și acea nuntă fără de leage să se dăsparță și el mai mult către fămeaia aceaia să nu mai meargă. Dece de va face așa, să nu se lipsească de scaun, iară de nu se va dăspărți, nu numai de scaun să se lipsească, ce încă cu acea muiare fără de leage carea au luat, să fie afară dă besearica lui Hristos pînă-și vor veni spre pocaanie să se dăsparță unul de altul, atunce să-i priimească; iară de nu vor suferi să se dăsparță unul de altul de voe, atunce să se desparță în sila domnească, adecă cu judecata de afară.

Aposloli, canon. 19. Zonara.

Iară mireanul carele va fi fără de leage, acel cliric nu poate să fie.

Carele ține muiare fără de leage, nu numai de în cliros să se gonească, ce încă și de la besearică, pînă se va despărți; și deaca se va despărți, să se canonească ca un amestecătoriu de sînge.

PENTRU PREOTUL CE E OPRIT ȘI DESPĂRȚIT DE POPIE, DE I SE VA CĂDEA SĂ ZICĂ Б(с)ловє́нъ Б҃ъ на҃шъ[1]) ȘI Б҃жє ѹ҆щє́дрйны[2]) ȘI PENTRU DE VA SLUJI PREOT CU POPA CELA CE E OPRIT DE LITURGHIE.

GLAVA 83.

Întrebarea unor călugări către sf. patriarh Nicolae.

Oare cade-se un preot, ce i-au luat darul pentru greșalele ce au făcut, să zică Б(с)ловє́нъ Б҃ъ на҃шъ[1]) și Б҃жє ѹ҆щє́дрйны[2]) sau Х҃с и҆стинный Б҃ъ на҃шъ[3]) sau să cădească cu cădealnița, sau să se priceștuiască înlăuntru în oltariu?

[1]) „Binecuvîntat este Dumnezeul nostru".
[2]) „Doamne, milostivește-te spre noi".
[3]) „Hristos, adevăratul Dumnezeu al nostru".

RĂSPUNSUL PATRIARHULUI NICOLAE.

Ba, ce numai în locul mireanilor să se pue să fie.

Iară preotul carele va face liturghie cu popa cel oprit şi-l va şti, atunce se dăsparte şi el de preoţia lui. *Apostoli, canon. 11.*

PENTRU PREOTUL, DE-I VA CURVI MUIAREA LUI, SAU A MIREANULUI ŞI VA VREA SĂ SE PREOŢEASCĂ; ŞI DE PREOTEASA, DĂ SE VA APUCA CU DĂ SILA SĂ O CURVEASCĂ CINEVA.

GLAVA 84.

Canonul 8 al sfîntului săbor de la Neochesaria porunceaşte: de va curvi, zice, muiarea vreunui om şi se va vădi de faţă, unul ca acela întru slujba preoţiei nu poate veni. Iară de să va hirotoni cineva şi după hirotonie va curvi muiarea lui, atunce să o lase. Iară de va vrea să se afle cu dinsa, acela nu poate să aibă sau să ţie nice un dar preoţesc. *Soborul Neochesariei, canon. 8.*

Muiarea omului mirean, de va curvi şi o vor vădi de faţă, atunce acela nu poate să vie nice la o rînduială preoţească. *Zonara.*

Vădirea de faţă iaste să mărturisească cinci mărturii de acel lucru al curviei şi să jure, de-acia atunce să se lipsească de darul preoţiei unul ca acela. Iară de va fi bănuind că curveaşte fămeaia lui şi nu se va vădi cu mărturii, unul ca acela se face popă pentru că bănuiala a curviei muerii lui nu se-au arătat. Iară dă se va vedea şi se va arăta adevărată şi va vrea el să facă carte de dăspărţeală ca să se dăsparţă de dînsa, atunce, neapărat iar se face popă; iară aşa el adevărat altă muiare nu mai poate să ia, ce numai să trăiască singur în curăţie şi în cinste. *Caută.*

Iară de va fi preot şi va curvi preoteasa lui, poruncesc dumnezeeştii părinţi: de-i va fi voia să-ş ţie preoţia, să se dăsparţă de dînsa de tot; iară de va vrea să o ţie ca şi mai nainte, atunce se dăsparte de rînduiala preoţiei în carea se află, pentru că acea preoteasă a lui ce au curvit, deaca se-au spurcat, iaste spurcată; pentr-aceaia preotul ei dă se va amesteca cu ea să face tot un trup, de-acia şi el se ameastecă întru spurcăciunea celuialaltă şi iaste spurcatu. Drept aceaia nu poate veni să fie întru slujba besearicii. *Zri.*

Muiarea mireanului de va curvi, şi el o va erta de greşală, acela are voe să şi-o ţie. *Caută.*

Cum se caută şi să aleage cela ce va să fie preot, ca să fie cu viaţă curată şi îmbunătăţită, aşa să se caute şi fămeaia lui să fie cinstită şi curată. *Postnicul.*

Iară de să va tîmpla să se apuce cu dă sila fămeaia preotului de vreun silnic, sau se va robi să fie roabă, şi o vor spurca şi să facă păcate cu dinsa, să nu se dăsparţă de dînsa, ce să o ţie ca şi de întîi neapărat; şi preotul acela de slujba preoţiei lui nu se dăsparte, ce să-ş ţie toată slujba preoţiei fără de greşală; şi nice un putearnic să nu-l ţie de rău, nice să-l apere, căce că păcatul preoteasii lui se-au făcut fără de voia ei, adecă cu dă sila. *Leu şi Costantin împăraţi.*

PENTRU ARHIEREI, CARII VOR PRIIMI PREOȚI STRIINI FĂRĂ DE CĂRȚI DE PACE ȘI DE ERTĂCIUNE; ȘI CE ÎNCHIPUESC CĂRȚILE; ȘI DE PREOTUL ROBIT DE-L VOR PRIIMI FĂRĂ DE CARTE.

GLAVA 85.

Sfinții apostoli, canon. 33. Canonul 33 al sfinților apostoli poruncește: care preot va mearge în eparhie striină și-l va priimi arhiereul locului aceluia și nu va avea carte de ertăciune, să fie dăspărțit de arhierie și acel arhiereu ce-l va priimi.

Iar al lor canon. 12. Iară de va fi neștine afurisit de arhiereul lui și se va duce într-altă eparhie și-l va priimi arhiereul locului aceluia, și acela să fie afurisit.

Săbor. Laodichici, canon. 41. Nice 1 sfințit să nu îmble într-altă eparhie fără de cărți de pace de la episcopul său, nice să îndrăznească a face altă slujbă bisericească.

Săbor. Antiohiei, canon. 8. Cărți de ertăciune nice un preot n-are voe să dea altui preot sau cliric, cînd nu e arhiereul lor; iară de va fi mort, atunce iau cărți de la ispravnicul arhiereului.

Caută. Însă ispravnicii locului, adecă protopopii și părinții duhovnici, carii să chiamă și ei socotitori și ispravnicii locului, au voe să dea cărți de pace, cum au și alte tocmeale pre leage.

Apostoli, canon. 12. Arhiereul de va priimi pe preotul despărțit de popie dă alt arhiereu sau cliric și-l va erta de va sluji, aceluia să i se ia darul.

Mathei. Iară pentru cartea de pace, facem știre ce închipuiaște: cînd va să meargă vreun preot sau cliric într-altă eparhie să slujască acolo, pentru aceaia ia carte de la arhiereul său; și cartea aceaia mărturisească pre dinsul că după rînduială se-au hirotonit cu darul duhului sfînt, după mărturia duhovnicului său și a altor preoți carii pre dins au mărturisit. Și arată arhiereul către toți unde va mearge acel preot, cum de dînsul se-au înfrîmsețat marea deregătorie a preoției, curată și dăstoinică.

Iară cartea de slobozie iaste aceasta: carea ia preotul de la arhiereul lui ca să se ducă într-alt loc să slujască, și se arată că cu voia arhiereului său au eșit, iară nu de întru mintea lui, și cum nu iaste preot fără de minte, și are cutare boerie *, și iaste bun creștin și pravoslavnic și mărturisească pre dinsul cartea ceaia ce poartă, a arhiereului său, că de toate iaste dăstoinic preoției să slujască lui Dumnezeu. *cinste.*

Iară cărțile de pace se chiamă ceale doao cărți ale preotului: cea de popie și cea de slobozie.

Valsamon. Priimeaște iară arhiereul pe preotul fără de carte de pace și de slobozie, cînd se va fi prădat moșia preotului sau el va fi fost rob.

PENTRU PREOȚII CARII IAU CAMĂTĂ, SAU CĂLUGĂRI, SAU MIREANI.

GLAVA 86.

Apostolii, canon. 44. Canonul 44 al sfinților apostoli grăiaște: episcopul, sau preotul, sau diaconul de va împrumuta pe vreun om cu niscare bani și va lua camătă, acela sau să se părăsească, sau să fie oprit dă preoție.

Şi cliricul carele va vrea să se facă preot şi va lua camătă, acela întîi să se întreabe vrea-va să sufere acea dobîndă nedreaptă carea au luat camătă să o dea săracilor? De-acia să se prinză cu zapis, mai mult lucru fără de leage ca acela să nu facă. Atunce, de va fi curat de alte păcate carele apără dă preoţie, el să se hirotonească. *MareleVasilie, canon. 14.*

Călugărul sau călugăriţa de vor lua camătă, acela să fie întru anathemă pînă se vor părăsi de acel lucru rău şi viclean. *Postnicul.*

Mireanul creştin de va vrea să ia camătă de la fratele său creştinul, acela să se afurisească şi să se lipsească şi de dumnezăiasca priceaştenie pînă se va părăsi; atunce să se iarte şi să se priimească la besearică. *Marele Vasilie.*

PENTRU CALPUZANII, CEIA CE FAC BANI RĂI, ŞI PENTRU PEDEPSA LOR.

GLAVA 87.

Mincinoşii ceia ce fac bani răi, aceia încă fac aceaia greşală ca şi cum ar sudui pre împăratul şi pre domnul ţărîi. *Zac. 1.*

Banii cei răi sînt de trei feliuri: amestecătură, ce să zice, aurul cel curat ce ar fi să fie, ei-l spurcă şi-l mează steca. Argintul aşijderea, unu-l ameastecă cu aramă, altu-l fac chiar de aramă şi numai că ce-l spoesc desupra cu argint. Aceasta e una. A doa, de-ar fi şi curaţi o seamă de bani, iar ei fac mai mici, de nu ajung la cumpănă, ce păgubesc oamenii ceia ce-i iau. A treia, aşijderea să chiamă mincinoşi pentru căce că chipul şi scriptura carea pune pre dinşii iaste mincinoasă, nu iaste făcută den sfat cu învăţătura cuiva, ce pre furiş, ca un lucru rău. Drept aceaia de-ar fi şi curaţi, cu nemic mestecaţi, şi de-ar fi şi deplin la cumpănă, totu e un lucru mincinos şi se chiamă mincinos şi soţ furtişagului. *Zac. 2.*

Banii cei buni şi derepţi au patru lucruri pe împrejurul lor: întîi, cela ce face bani să aibă puteare şi voe de la împărăţie sau de la domnul locului aceluia. Al doile, să se facă în loc vestit, cum ar fi în mijlocul tîrgului, să vază toţi. Al treile, să aibă chip şi scriptură cinstită şi frumoasă, iară să nu fie făcută aceaia scrisoare în vreun chip grozav şi de ruşine. Al patrulea iarăş, să fie şi la cumpănă deplin, nemic să nu lipsească, cum iaste mai cu dreptate, aşa să fie. *Zac. 3.*

Oricine va face bani mincinoşi, ce se zice, oricine va fi calpuzan de va face bani răi în numele împăratului şi al domnului acelui loc, aceluia întîi să i se tae capul, după aceaia să-i arză trupul în foc, şi cîte bucate va avea toate să fie domneşti. Iară de să va afla că s-au făcut acea calpuzănie la vreun sat sau şi tîrg micşor, atunce numai să i se facă moarte, iară bucatele să nu i le ia nimenile, nice să-l arză. *Zac. 4.*

Casa aceaia, unde se vor face bani răi, să fie domnească. Iară de să va afla că acea casă au fost prinsă cu chirie, atunce trebue să cerceteaze judecătoriul să vază, de vreame ce stăpînul aceii case lăcuiaşte aproape de-acolea, atunce casa va fi tot domnească, de vreame ce judecătoriulu-ş prepune cum să fie, şi el ştiind oarece; iară de să va afla că acel om cu casa lăcuiaşte departe de-acolea, atunce casa nu va fi domnească. *Zac. 5.*

Zac. 6. **Încă** de să va afla că acea casă iaste a vreunii mueri sărace, atunce iară nu va fi domnească.

Zac. 7. **Încă** acea casă de să va afla că iaste a niscare coconi săraci, iar nu va fi domnească. Iară de să va afla că acei coconi au vreun ispravnic pre toate bucatele lor și va fi năemit el casa, atunce să prețuiască casa cît va face și să plătească tot el acel preț tot den bucatele lui.

Zac. 8. **Măcară** de-ară face neștine bani cît de buni, galbeni lămuriți de aur curat, sau talere, sau alt feliu de bani să fie lămuriți de argint curat și să fie deplin și la cumpănă; ce cu aceastea cu toate nu va putea să încape în voia nemănui să fie pedepsit mai puțin decît ar fi făcut bani răi de în aur și de în argint rău, sau de aramă lămurită, sau cum ar fi mai rău, ce acela tot o pedepsire va să aibă, de vreame ce iaste fără de știrea împărăției sau a domniei.

Zac. 9. **Oricare** zlătariu va amesteca aurul sau argintul cu alte lucruri fără știrea stăpînului, ce să zice, de va spurca lucrul și se va afla mincinos, cu alt cu nemica, numai cu capul să plătească.

Zac. 10. **Ceia** ce fac bani domnești și de vor îndrăzni să spurce aurul sau argintul pentru dobînda lor, aceia cu alt cu nemica nu vor plăti ce numai cu capetele.

Zac. 11. **Orcare** diregătoriu va lăsa și nu va opri să nu îmble banii cei răi, acela numai cu capul să plătească.

Zac. 12. **Cela** ce va ști unde fac bani răi și de nu va spune judecătoriului, acela cu capul să plătească.

Zac. 13. **De** să va scula o soție de-a calpuzanilor și va vădi către judecătoriu pre cealealalte soții, atunce aceia vor peri toți pre deala lor, iară cela ce i-au vădit să nu aibă nice o pedepsire; iară de nu va fi soție, să aibă dar de la judecător, iară de va fi rob, să nu-i dea alt dar, ce numai să-l slobozească să nu mai fie rob.

Zac. 14. **Cînd** va prinde judecătoriul vreun calpuzan, trebue să-l cerceteaze, mai are soții și cine le dă ajutoriu de fac acel lucru, și ce-i va spune să-l crează.

Zac. 15. **Seamnele** și prepusurile ajung la judecătoriu să arate pre calpuzani.

Zac. 16. **Cela** ce va spoi vreun fel de bani, fiind de aramă, să arate că iaste de aur sau de argint, sau de va spoi argintul să arate că iaste aur, pre acela să-l omoară.

PENTRU CEIA CE ÎMBLĂ CU BANI RĂI, SAU-I ȚIN LA DINȘII.

GLAVA 88.

Zac. 1. **Cela** ce va cheltui sau va schimba bani răi și-i va lua de la cela ce-i face, știindu-l și cunoscîndu-l că iaste calpuzan, acela să se pedepsească ca și calpuzanul.

Zac. 2. **Cela** ca va ținea la dinsul bani răi, știindu-i că sînt răi, acela să se pedepsească după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 3. **Cela** ce poartă și îmblă cu bani răi, acela face prepus cum să fie și el soție cu calpuzanii, tot într-un chip se vor pedepsi.

Pedepsirea celuia ce îmblă cu bani răi iaste mai mare cîndu-l vor ști c-au îmblat de multe ori și i s-au zis și n-au băgat seamă. *Zac. 4.*

Cela ce va cheltui niscare bani răi și se va tocmi cel ce-i va lua, cum de vor fi răi să-i întoarcă, acela nu va avea pedepsire. *Zac. 5.*

Cela ce va cheltui bani răi și, daca-l vor prinde, de-ș va pune chezaș de la cine au luat acei bani, acela să nu aibă nice o pedepsire. *Zac. 6.*

Cela ce-l vor prinde îmblînd și cheltuind bani răi, de vor fi prea puțini și de nu-ș va putea pune chezaș, aceluia să-i dea jurămînt; de va jura cum nu știe c-au fost acei bani răi, atunce să fie în pace și nice o pedepsire să nu aibă. *Zac. 7.*

PRAVILE ÎMPĂRĂTEȘTI. PENTRU CEIA CE GĂSESC VREO COMOARĂ PRE LOCUL ȘI PRE HOTARUL LOR, SAU PRE HOTARUL BESEARICII, SAU PRE LOC DOMNESC, A CUI SĂ VA CĂDEA SĂ FIE.

GLAVA 89.

Oricine va putea și va vrea să cearce pre locul lui și pre hotarul lui, cu munca lui, sau de să va nemeri așa fieștecum să se tîmple să găsească vreo comoară, aceaia să fie a lui, iară nu a altuia a nemănui. *Zac. 1.*

Nu va putea nimenile să cearce pre loc striin, pentru să găsească comoară, fără de voia stăpînului acelui loc. Iară de va cerca și de va găsi fără sfatul stăpînului celuia cu locul, așa numai den capul lui, atunce nu va rămînea să fie a lui, ce să va da celuia cu locul. *Zac. 2.*

De s-ar prileji să cumpere neștine un loc sau un prilog sau laz, ce va fi, și de va găsi o comoară cela ce l-au cumpărat, atunce nu va putea să meșterșuguiască cela ce au vîndut să zică că l-au înșelat de i l-au dat eftin. *Zac. 3.*

Cela ce va mearge de va cerca pre locul altuia și va găsi comoară fără de știrea celuia cu locul, și de să va vădi, aceluia necum să-i lase ceva stăpînul locului dentr-acea comoară, ce încă de-l va duce la judecătoriu va avea și pedepsă, oricum va fi voia judecătoriului. *Zac. 4.*

De să va prileji cuiva, nu cercînd, ce așa, de se va găsi o comoară pre un loc striin, atunce să fie și să împarță în doao cu stăpînul locului. *Zac. 5.*

Aceasta se socotește încă și cînd vor găsi niscare comoară pre loc domnesc, sau pre loc călugăresc ce să zice al besearicii; pentru că jumătate de comoară iaste de pururea a celuia ce o găsește, iară jumătate iaste a besearicii, sau mai de multe ori domnească. *Zac. 6.*

De vreame ce va fi țiind neștine nește ocine striine și se hrănește cu dînsele și de va găsi vreo comoară acolo, aceaia nu se va chema a stăpînului, ce a celuia ce o au găsit. Cumu se-ară zice: Petr au lăsat o ocină lui Pavel să se hrănească atîțea ani, iară mai apoi să o ia Gheorghie, că iaste fecior lui Petr; dece de să va afla că s-au găsit comoara la vreamea ce ținea Pavel acel loc, atunce să nu se chiame a altuia, ce numai a lui Pavel. *Zac. 7.*

Iară de să va găsi iarăși vreo comoară pre acel loc a lui Petr, ce l-au dat lui Pavel de să hrănește, atunce vor împărți în doao comoara Petr și cu Pavel, cela ce să hrănește acolea. *Zac. 8.*

Zac. 9. De să va prileji cuiva, vreunui striin, să găsească o comoară pre acel loc ce să hrăneaşte Pavel, atunce să împarţă acel lucru cu Pavel, iară Petr să nu se ameastece întru nemic.

Zac. 10. De să va prileji cuiva să aibă pre mîna lui niscare ocine zălojite şi de va găsi el o comoară, atunce va împărţi cu stăpînul locului de vreame ce să chiamă c-au găsit, ca şi cum ar fi, într-un loc striin.

Zac. 11. Cînd va năemi oarecine un pomet, pentru să culeagă poamele, pînă la cutare vreame, iară acolea va găsi o comoară, atunce să chiamă c-au găsit acea comoară ca şi într-alt loc striin. Dece vor împărţi cu stăpînul locului în doaă. De-acia acea jumătate a lui o va ţinea şi se va hrăni cu dînsa de pururea ca cu un lucru al său; iară ceaialaltă parte, a stăpînului, şi aceaia o va ţinea şi se va hrăni cu dînsa pînă cînd se va împlea vreamea pometului. Atunce, deaca se va împlea acea vreame, după cum le-au fost tocmeala să ţie acel loc cu chirie; iară cînd va da locul stăpînului, atunce să-i dea şi partea lui ce i s-au venit jumătate de comoară.

Zac. 12. Cela ce va găsi comoară pre locul muerii lui ce-i vor fi dat zeastre, atunce să împarţă în două cu muiarea-şi. Iară de să va prileji să se desparţă, atunce să-i dea partea ei ce i se va veni den comoară.

Zac. 13. De va ţinea neştine nişte ocine zălog pentru datorie şi de vor treace 30 de ani şi nu le va răscumpăra, atunce de să va afla vreo comoară pe acei 30 de ani, atunce să fie tot a celuia ce-au găsit, iară celuia cu ocina nemica să nu-i dea.

Zac. 14. Cela ce va găsi comoară cu vrăji şi cu draci, aceluia nemica să nu i se dea, ce să-i ia tot domnia.

Zac. 15. Comoară să chiamă aur, argint, banii cei vechi de demult, stăpînul ai cui au fost să nu se ştie cine au fost. Iară de nu vor fi lucrure vechi, şi stăpînul acelor lucruri se va cunoaşte şi se va şti cine au fost, atunce cine va găsi acealea lucruri nu se va chema c-au găsit comoară.

Zac. 16. Cine va năemi o casă, de va şedea cu chirie, şi într-acea casă va găsi nişte bani ascunşi, şi acei bani nu vor fi de mult vechi, atunce se vor chema ai stăpînului, iară nu ai celuia ce-au găsit şi şade cu chirie.

Zac. 17. Oricine va ascunde comoara deaca o va găsi, ca să nu dea nemica celuia ce i să vine, acela piiarde-ş-va şi partea sa ce i să va veni.

Zac. 18. Aceastea toate, ce scrie mai sus, au fost în zilele ceale vechi, iară acum se-au părăsit acealea obiceaiure.

Zac. 19. Iară comoarăle cîte se găsesc, toate le iau domnii, şi numai ce dau cîtu se îndură, oarece puţin lucru, celuia ce găseaşte, iară stăpînului celuia cu locul nu-i dau nemica.

PENTRU CLIRICI, DE LI SE VA CĂDEA SĂ ÎNTRE CHEZAŞI.

GLAVA 90.

Apostolii, canon. 20. Canonul 20 al sfinţilor apostoli grăiaşte: cliricul, zice, de va întra chezaş, aceluia să i se ia darul.

Zonara. Vreun mirean de va cumpăra lucrure domneşti, carele se chiamă vameşi, iar preotul va întra chezaş pentru dinsul, aceluia i să ia popia

de tot. Iar de să va face chezaşi într-alt chipu, ca pentru să dobîndească, şi de aceaia i să ia darul.

<Ia>ră dă se va afla vreun om săracu datoriu şi vor vrea să-l bage în temniţă, iară preotul va lua-l în chizăşie, de aceaia nu se apără, ce încă are cinste de bine ce au făcut. Şi într-alte lucrure bune de va întra preotul chezaşi, n-are nice o pedepsă pentru chizăşuire.

PENTRU CLIRICI, CA SĂ NU MEARGĂ LA CÎRCIUMĂ, NICE SĂ ŢIE CÎRCIUMĂ.

GLAVA 91.

Apostolii, canon. 24.

Canonul 24 al sfinţilor apostoli grăiaşte: care cliric se va arăta că mearge la cîrciumă să mănînce şi să bea acolo, acela să se afurisească.

Zonara.

Dă se va tîmpla preotului a fi călătoriu şi nu va avea unde mînea fără la cîrciumă şi dă nevoe într-alt loc n-are unde se odihni, atunce i se iartă să mîe acolo şi nemică să nu se pedepsească.

Săbor. 6, canon. 9.

Şi cliricul să n-aibă prăvălie de vînzare de vin, carea să chiamă prost cîrciumă. Că de vreame ce el să opreaşte să nu meargă la dinsa, dară încă să aibă prăvălie ca aceaia să slujască altor oameni? Căruia slujba-i iaste numai să slujască împăratului şi marelui arhiereu, domnului nostru Isus Hristos. Însă sau să se părăsească de aceasta, sau să i se ia darul. Iară prăvălia aceaia ce are, de o va da altuia cu chirie, iaste ertat şi nu se pedepseaşte.

PENTRU CEI ÎNDRĂCIŢI, CA SĂ NU FIE CLIRICI; ŞI PENTRU PREOŢII CARII CAD ŞI LEŞINĂ.

GLAVA 92.

Apostolii, canon. 77.

Canonul 77 al sfinţilor apostoli grăiaşte: de să va tîmpla cuiva a să îndrăci, acela să nu fie cliric, nice să se ameastece să se roage cu credincioşii pînă se va curăţi de acea boală. De-acia, de va fi dăstoinic, se va face cliric.

Zri.

Aceasta ce zic, să nu se ameastece să se roage cu credincioşii cel îndrăcit, iaste pentr-aceasta vină, ca pentru să nu zică cuvînt rău şi scîrnav la besearică, să spăimeaze şi să smintească gloata oamenilor şi să se curmeaze slavoslovia, adecă slujba domnului.

Socotirea dumnezăeştilor pravile.

Iară pentru preotul carele leşină şi cade, poruncesc dumnezăeştile pravile: preot, zice, ca acela să slujască toate lucrurile preoţeşti şi să le caute neapărat şi nice o apărare să n-aibă, numai de jertva cea fără de sînge, ce să chiamă a dumnezăeştii şi sfintei liturghii, să fie oprit şi apărat de dinsa.

A marei beseareci.

Şi de aceasta nu poruncesc numai dumnezăeştile pravile, ce şi adevărata marea besearică aşa ţine, după porunca dumnezăeştii legi, şi dau slobozire preotului care leşină să slujască toate preoţeştile, ce să zice,

să blagoslovească nuntă, să boteaze copii, să facă blagoslovenie la toate slujbele; numai, cum grăiaşte pravila, de dumnezăiasca liturghie să se apere de tot.

PENTRU CĂ SE FAC POPI ŞI CEIA CE NU SÎNT DE RUDĂ DE PREOŢIE; AŞIJDEREA ŞI ACEIA CE SĂ NASC DE ÎNTR-O FĂMEAE CURVĂ.

GLAVA 93.

Săbor. 6, canon. 33.

Canonul 33 al şaselui săbor porunceaşte: cela ce va să se facă popă, să nu-i cauţi ruda lui cine iaste, au de preot, au de mirean, ce numai să cauţi pre acela ce va să ia deregătoria preoţiei. Pentru că aceasta numai ovreaii ce o au avut osebit, că la ei nu pot de altă rudă să se facă preoţi, ce numai de rudă levitească, adecă preoţească.

Nichifor Ţarigrădeanul.

Iară copiii carii vor naşte de în muiare curvă sau de în cea cu a doa cununie sau de într-a treia, de vor arăta lucrure cinstite şi viaţă bună şi vor fi dăstoinici preoţiei, aceia se hirotonesc; iară nu se apără pentru păcatele părinţilor, pentru că aceia au făcut păcatele şi ei ş-au luat canonul; iară copiii nice au greşit, nice se canonesc.

PENTRU DĂ SE VA HIROTONI EPISCOP SAU ALTUL DE ÎN RÎNDUL PREOŢIEI ŞI VA AVEA SEMN SAU ALTĂ BETEJUNE PE TRUP.

GLAVA 94.

Apostolii, canon. 75.

Canonul 75 al sfinţilor apostoli grăiaşte: cine iaste cu un ochiu, sau ponivos, sau va avea semn, şi va fi vreadnic slujbei preoţiei, acela să se facă, că rana trupului nu spurcă pre om, ce a sufletului.

A lui Valsamon poveaste la acesta canon.

Iară oamenii mireani de vor avea patimă de boală şi vor vrea să se facă preoţi, iară de boala ce au nu pot să slujască dumnezăeştile taini, aceia preoţi să nu se facă. Iară ceia ce pot să slujască, sau cu un ochiu sînt, sau şchiopi, sau într-alt chip betejiţi, au poruncit să se facă preoţi, pentru că de suflet trebue să fie curaţi, iară nu de trup. Iară de vor fi sănătoşi şi vor lua preoţia şi după hirotonie le va veni boala, însă de nu-i va supăra boala, ei să slujască şi aşa cîţi se află, ce să zice cu boală, neapărat să-ş ţie preoţia, să slujască lui Dumnezău, pentru că propoveduitorii de Dumnezeu apostoli au socotit de au poruncit de aceasta zicînd: oricine va fi pentru boala trupului, acela de preoţie să nu se apere. Iară de va fi boala mare, cum am zis, orb, sau surd, sau mut, sau i să va fi uscat mîna dreaptă, sau de va avea altă boală şi nu va putea să slujască sfintele, acela să se părăsească de dumnezăiasca liturghie, iară de rînduiala preoţiei să nu să părăsească, ce încă mai mult să se facă milă spre dinsul, ce să zice să-ş ţie rînduiala scaunului preoţiei sale după cinstea dregătoriei sale, şi să aibă şi ajutoriu de la dinşii pentru traiul său.

PENTRU PREOTUL, DE VA BLAGOSLOVI NUNTĂ FĂRĂ DE LEAGE.

GLAVA 95.

Preotul carele va blagoslovi nunta fără de leage sau nu de vîrstă, ce să zice, de nu va fi fost bărbatul de 14 ani și muiarea de 12, aceluia să i se ia darul, adevărat de va fi știut popa că au fost nunta fără de leage. Iară de nu va fi știut, ce au făcut fără știre, sau dă nebunie, atunce să nu i se ia darul, ce numai să se pedepsească cîtăva vreame. *Leagea.*

PENTRU PREOTUL, DĂ SE VA SPĂLA ÎN ZIOA CE VA VREA SĂ SLUJASCĂ LITURGHIE; SAU MIREANUL CE VA VREA SĂ SE CUMINECE ȘI VA MEARGE LA BAE.

GLAVA 96.

Preotul, dă se va spăla sau va mearge la bae, acela nu poate să facă liturghie într-aceaia zi, nice are voe după liturghie să se speale. Nice mireanul, de să va spăla sau va mearge la bae, nu poate să i se dea dumnezeeștile taini. Iară deaca se va priceștui, nice atunce nu poate să meargă să-ș lase sînge nice preotul, nice mireanul, fără numai de să va tîmpla boala morții într-aceaia zi, pătimind pentru viața-ș. *Marco, patriarhul Alexandriei.*

PENTRU PREOTUL, DE-I VA CURĂ SÎNGE DE ÎN NAS, SAU DE ÎN DINȚI CÎND VA VREA SĂ SLUJASCĂ LITURGHIE.

GLAVA 97.

Preotul carele va vrea să slujască liturghie, iară mai nainte de liturghie de-i va cură sînge de în nas, să facă metanie 40, atunce să slujască. Iară de-i va cură după liturghie, să facă metanii 100; iară sîngele, să sape groapă să-l îngroape, sau să-l arunce în mare sau în rîu. Iară de-i va cură de în dinți, să nu slujască liturghie. *Postnicul.*

PENTRU PREOTUL, DE I SĂ VA TÎMPLA SĂ SE SĂBLĂZNEASCĂ ÎN ZIOA CE VA SĂ SLUJASCĂ LITURGHIE.

GLAVA 98.

Preotul ce va vrea să slujască liturghie și-i va veni de-i va cură trupul în vis și va ști că-i iaste acela lucru de pohtă muerească, atunce să nu slujască; iară de să va face fără de pohtă, însă dăspre diavolul, atunce să-ș citească slujba carea e de aceaia sminteală și molitvele de priceaștenie și să facă metanii 100 și să se speale cu apă și să se îmbrace în cămașă noao, adecă să se premenească; de-acia atunce să slujască *Valsamon.*

liturghie; adevăr de va fi nevoe, ce să zice, de va fi praznic mare sau altă zi aleasă de liturghie, iară de va fi altă zi carea nu se prăznuiaşte, să nu slujască liturghie.

PENTRU PREOT, SĂ SE FEREASCĂ DE MUIAREA LUI CÎND VA SĂ SLUJASCĂ LITURGHIE.

GLAVA 99.

Sobor. 6, canon. 13. Canonul 13 al şaselui săbor porunceaşte: preoţii şi diaconii nu să opresc de amestecarea fămeilor sale, fără numai pre la zilele cealea ce vor să slujască jertva cea fără de sînge, adecă sfînta liturghie; atunce trebue să se ţie, pentru că vor să slujască unui curat şi fără de păcate împăratului împăraţilor marelui arhiereu şi mîntuitoriu, singur domnului nostru Isus Hristos. Drept aceaia trebue într-aceaia zi să se ferească de pohta trupească.

PENTRU PREOŢII CARII-Ş GONESC FĂMEILE SALE, SOCOTIND PENTRU SMERENIA, SAU SĂ URASCĂ NUNTA CEA PRE LEAGE, SAU VINUL, SAU CARNEA.

GLAVA 100.

Apostolii, canon. 5. Canonul 5 al sfinţilor apostoli grăiaşte: care preot sau diacon sau altul de în clirici, într-adins pentru smerenia-ş, va goni fămeaia, acela să se afurisească pînă o va suferi să o ia. Iar de să va lăsa într-acela gînd şi nu o va lua, aceluia să i se ia darul, căce arată de aceasta, carele ş-au gonit fămeaia că-i iaste nunta necurată. Că zice dumnezăiasca scrisoare că nunta e cinstită şi patul nespurcatu; pentr-aceaia i să ia darul de nu o va lua, pentru că şi Hristos nunta cea de întîi blagoslovi.

Apostolii, canon. 53. Iară dă se va afla veun preot ca să se leapede de nuntă, sau de carne, sau de vin, nu pentru ţinearea, ce pentru urîciunea lor, acela sau să se îndrepteaze, sau să i se ia darul.

Zonara. Nunta carea ia<ste> pre leage, besearica lui Dumnezeu nu o leapădă, nici-i dă vreo vină, ce o blagosloveaşte. Că şi domnul nostru Isus Hristos nunta cea de întîi blagoslovi în Cana-Galileiului şi la dînsa făcu întîi minune, adecă făcu apa vin. Drept aceaia făcu pre omul şi pre muiare. Iară pre ceia ce mănîncă carne şi beau vin pre la poruncitele vremi, carele au dat şi au poruncit propoveduitorii de Dumnezeu apostoli şi dumnezăeştii părinţi, pre aceia nu-i uraşte besearica, pentru că acealea sînt toate bune pre la vremile lor; nice pre ceia ce le părăsesc pentru traiul, nu-i canoneaşte, ce pentru aceasta să ne ferim de unii ca aceia de carii să feresc de acealea. Şi însă de vor fi făcînd aceaia pentru urîciunea, aceia bine să ştie că hulesc spre zidirile lui Dumnezeu. Drept aceaia să li să ia darul; iară de vor fi mireani să se afurisească, pînă se vor întoarce

să se pocăiască și să se îndrepteaze. Iară de să vor părăsi de aceastea pentru dumnezăiasca tocmeală și pentru smerenia și pentru traiul vieții, pre aceia să nu-i urgisească nimenea; căce că și mulți călugări în bogați ani au ținut, carii nice brînză, nice oaă au mîncat, nice vin au băut.

PENTRU MUIAREA CARE-ȘI VA LĂSA BĂRBATUL, SAU BĂRBATUL PRE MUIARE-ȘI PENTRU URÎCIUNEA NUNTEI, ȘI PENTRU MUIAREA CARE NU VA SĂ SE CULCE CU BĂRBATULU-ȘI.

GLAVA 101.

Canonul 12 al sfîntului săbor de la Gangra poronceaște: care muiare va lăsa pre bărbatul ei și va fugi de la dînsul fiindu-i urîtă nunta, să fie anathema. *Săbor. de la Gangra, canon. 14.*

Binele nu e bine cînd nu se face bine. Bună iaste curăția și ca să se ție neștine de împreunarea nuntii, adecă de însurare. Iar cînd iaste împreunare, cum grăiaște marele Pavel, atunce să fie cu voia bărbatului și a fămeii; că muiarea nu oblăduiaște pre trupul ei, ce bărbatul. Iară de va lăsa fămeaia pe bărbat fără de voia lui, sau bărbatul pe muiare fără de voia ei, și va sparge nunta sau unul sau altul, și va fugi de împreunarea legii carea se-au făcut amîndoi un trup și urăsc leagea, aceia anathema să fie. *Valsamon.*

Iară de va lăsa unul pre altul, sau bărbatul, sau muiarea, și se va duce la viața călugărească, carea e tocma îngerească, dă se va face călugăr, acela n-are părtășie nice de o pedepsă, căce că au mers întru mai bună cale. *Caută.*

Care muiare va fi măritată și se va socoti în viața ei să se ție de bărbatul ei, și nu va să se culce cu dinsul, iară el se va duce de va curvi sau la muiare, sau la dobitoc, sau într-alt loc unde-i va părea, acela păcat și acela canon și pedepsă nu e a bărbatului, ce iaste a muerii. *Săborul de la Laodichia.*

PENTRU SFINTELE VASE ȘI DE FURAREA SFINTELOR CARELE SÎNT ALE BESEARICII.

GLAVA 102.

Canonul 72 al sfinților apostoli grăiaște: cine va lua de la bisearică vasul carele va fi sfințit, de argint sau de aur, sau măhramă, sau poală, și o va face de treabă afară dă besearică, măcară deși nu iaste furarea sfintelor deplină, iară așa să știți că canonul acesta afuriseaște pre unii ca aceia. *Apostolii, canon. 70 și 71.*

Și iară ori fiecine ce va îndrăzni de va lua veun lucru să fie de treaba lui, sau va da altuia să-i slujască afară de besearică, adecă sau măhramă, sau poală, sau sfeașnic, sau discos sau și altele aseamene acestora, și noi, după canonul apostolesc, pre unii ca aceia dămu-i afurisaniei. *Săbor. 1 și 2 canon. 10.*

PENTRU CA SĂ SE JUDECE TOȚI CLIRICII ȘI CĂLUGĂRII DE ARHIEREUL LOR.

GLAVA 103.

Săbor. 4, canon. 9.

Canonul 9 al sfinților părinți a toată lumea, a săborului al patrulea poruncească: care cliric către alt cliric de va avea vreo tocmeală ceva, sau călugăr, să nu cumva să lase pe arhiereul lor și să se ducă la judecată mirenească, pentru că aceaia iaste urgisire și mustrare arhiereului, ce întîi să caute și să vază tocmeala lor arhiereul; sau de vor vrea amîndoao părțile, adecă și unul și altul, dă le va da arhiereul voe, atunce să meargă la judecata mirenească, și pedepsă să n-aibă. Iară de nu vor băga în seamă pe arhiereul, ce să vor duce fără de știrea lui, atunce aceia să se canonească dă dinsul, adecă de arhiereu.

PENTRU EPISCOP ȘI PENTRU ALȚI CLIRICI CARII JOACĂ ÎN HARJEȚI, ÎN COINACE, ÎN ȚINTE, SAU SE LEAPĂDĂ DE NUMELE LUI HRISTOS.

GLAVA 104.

Apostolii, canon. 42.

Canonul 42 al sfinților apostoli grăiaște: episcopul sau preotul, sau diaconul, carele joacă în tablii și e bețiv, sau să se părăsească, sau să li se ia darul. Tabliile să chiamă și coinacele și harjețile ceale ce joacă.

Valsamon.

Altă pedepsă au episcopii, preoții, diaconii și alta ipodiaconii, cîntăreții și citeții și mireanii. Însă pre arhierei, pe preoți, pe diaconi, canonul carele e mai sus zice să li să ia darul, iară pre ipodiaconi, cîntăreții și ceteți și pe mireani, pre ei afurisește.

Apostolii, canon. 62.

Iară care preot, de frică sau pentru muncă și mari patime, de să va lepăda de numele lui Hristos, unul ca aceluia să i se ia darul și ca un mădulariu putred să se tae de la bunul trup, adecă să se gonească de la besearica lui Hristos; iară de să va pocăi, atunce să-l priimească ca pe un mirean prost.

PENTRU PREOTUL CARELE VA ZICE DE MÎNIA LUI SĂ FIE PĂGÎN, SAU ALT MIREAN, SAU DE VA BLĂSTEMA, SAU VA HULI PREOTUL SAU MIREANUL.

GLAVA 105.

Simeon Soluneanul.

Într-un chip să judecă pentru cuvînt și într-alt chip pentru lucru. Că fiece preot carele de mînie va zice numai cu cuvîntul să fie păgîn, adecă să iasă de în leagea lui, și n-au făcut așa, acela să se judece sau să se pedepsească multă vreame cu lipsa de preoția lui, iară darul nu i să ia, căce că n-au obîrșit lucrul. Iară mireanul se canonește vîrtos cu tărie de arhiereu, sau cu învățătura duhovnicului, cumu-i va părea.

Scriu dumnezeeştii părinţi pentru chipul călugăresc, de va zice neştine numai cu cuvîntul să se facă călugăr şi n-au ajuns să se facă, în ce s-au aflat, într-aceaia şi iaste. Aşa să socoteşti şi de aceasta. *Zri.*

Iară preotul carele va blăstema şi va huli pre Dumnezeu sau pre sfinţi, acela să fie lipsit de preoţia lui un an şi să ia şi alt canon, post şi metanii şi altele aseamene, cum va socoti arhiereul său. Iară de va blăstema şi va huli şi a doa oară, şi vor mărturisi mărturii credincioase, atunce fără de nici o ertăciune i să ia darul. Iară mireanul carele va blăstema şi va huli, acela se canoneaşte 1 an să nu se priceştuiască, să facă şi post, metanii şi milostenii. *Postnicul.*

PRAVILE ÎMPĂRĂTEŞTI. PENTRU CEIA CE ÎNJURĂ; CÎND LI SE VA DA PEDEPSĂ ŞI CÎND NU LI SE VA DA.

GLAVA 106.

Cela ce va înjura pre un om cînd nu va fi de faţă, acela se va pedepsi într-acela chip ca şi cînd ar fi înjuratul de faţă. *Zac. 1.*

Cela ce va înjura şi va ocărî pre cel mort, acela să se pedepsească nu aşa tare cum ar fi cînd au fost viu. *Zac. 2.*

Cela ce-ş va rîde de altul arătînd muteaşte, acela se va pedepsi ca şi cînd l-ar fi înjurat şi ocărît cu cuvîntul. *Zac. 3.*

Cela ce trimite pre altul să îndeamne pre neştine să înjure şi să ocărască pre cineva, sau să-l pornească asupra cuiva să-l înjure, de pururea şi acela se va certa ca şi un înjurătoriu. *Zac. 4.*

Încă se va certa ca un înjurătoriu şi cela ce se va învăţa a treace de pururea pre lîngă casa vreunii mueri de cinste şi va treace de multe ori tot cîntînd. Aceasta de-i şi pare cuiva că iaste lucru micşor, iară aşa acela să pedepseaşte şi cu gloabă şi cu alte pedepse trupeşti. *Zac. 5.*

Cela ce va înjura pre cela ce l-au înjurat, acela să se pedepsească ca un suduitoriu, iară aşa puţintel mai iuşor decît cela ce l-au suduit întîi. *Zac. 6.*

Cela ce va grăi omului cuvinte bune şi le va grăi cu hiclenşug de-l va batjocori, adecă va grăi peste piezi, acela se va pedepsi ca un suduitoriu. *Zac. 7.*

Cela ce va grăi către altul cuvinte sprînţare cu meşterşug într-alt chip, ca să nu se priceapă că-ş rîde, cum se-ar zice: cînd va zice cuiva că eu nu sînt fur, sau cînd va zice mult îm'pare rău unde ţe-au făcut atîta ruşine ca unui fur, şi altele ca aceastea, acela să se cearte ca un suduitoriu. *Zac. 8.*

Cînd va grăi neştine către altul cuvinte de sudalmă şi lui nu i-ar fi fost gîndul să-l mustre, ce să zice, ar zice în chip de glumă, acela să se cearte ca un suduitoriu, pentru că de pururea creade judecătoriul că şi gluma iaste cu pizmă şi, cînd glumeaşte, atunce-ş face rîs de-l mustră ca să nu se priceapă că-l suduiaşte; mai vîrtos cînd va fi firea omului şi învăţătura pre fiece cuvînt tot să suduiască, sau cînd va fi neştine şi ţăran prost. *Zac. 9.*

Cînd va jura cela ce-au suduit cum n-au suduit într-adins pre neştine, atunce judecătoriul va socoti de va fi acel om deprins cu aceale cuvinte *Zac. 10.*

dă le grăiaşte de pururea, şi nu suduiaşte pre nimenile, atunce poate că va creade judecătoriul jurămîntul lui; iară de vor fi cuvinte de sudalmă, atunce nu-i va creade jurămîntul, ce-l va pedepsi ca pe un suduitoriu şi nu va băga seamă jurămîntul lui.

Zac. 11. De va zice neştine altuia: tu ai barbă mare, — de aceasta trebue judecătoriu lui să socotească căce că iaste cuvînt ce să prinde şi drept sudalmă şi nu drept sudalmă, pentru că aceastea cuvinte să chiamă ca nişte izvoade, şi judecătoriul mai bine creade cum să fie fără de sudalmă. Drept aceaia nu se va pedepsi atunce acela ce-au zis acealea cuvinte.

Zac. 12. Cînd nu va fi fost mai demult vrajbă între acela ce-au suduit şi între cel suduit, atunce cuvintele se socotescu mai spre gînd bun decît rău.

Zac. 13. Cînd va sudui neştine pre altul glumind amîndoi, atunce acela nu se va pedepsi ca un suduitoriu.

Zac. 14. Cela ce va face niscare măscăriciuni de să rîză cetaşii lui, acela ca un suduitoriu se va pedepsi.

Zac. 15. Judecătoriul carele va înjura sau va bate pre cela ce va zice că nu-i place judecata lui cum l-au judecat şi va mearge de să va judeca la alt judecătoriu carele va fi mai mare decît dînsul, acela să se cearte ca un suduitoriu.

Zac. 16. De va fi neştine vreun om ca acela să aibă vreo mesereare şi de va zice cuiva vreun cuvînt de sudalmă pentru să tocmească pre ceia ce să ceartă înaintea lui, acela nu se va pedepsi ca un suduitoriu.

Zac. 17. Dascalul carele-ş va bate ucenicul, acela nu se va pedepsi ca un suduitoriu, însă cîndu-l va bate cu măsură şi spre învăţătură. Şi stă acest lucru după voia judecătoriului să judece bătaia ucenicului, să vază: fost-au cu măsură şi spre învăţătură, au nu va fi fost. Pentru că de nu va fi cu măsură, atunce se va pedepsi ca un suduitoriu.

Zac. 18. De să va prileji vreunui filosof sau vreunui cititoriu de steale cînd va căuta în obrazul cuiva şi de-i va zice fur, atunce nu se va pedepsi ca un suduitoriu, pentru căce că de i-au şi zis fur, nu i-au zis pentru să-l suduiască, ce pentru căce că l-au cunoscut cu meşterşugul său cum iaste fur.

Zac. 19. Nu va putea feciorul, nice nepotul pînă a opta spiţă să ceară judecată să cearte pre tată-său sau pre moşu-său şi pre alte obraze ca aceastea pentru căce-l va fi suduit sau căce l-au bătut, căce că judecătoriul creade cum tatăl şi moşul şi alţii ca aceştea i-au mustrat şi i-au bătut spre învăţătură, iară nu spre răotate.

Zac. 20. Aceasta se socoteaşte cînd va fi bătaia şi vătămarea cu măsură, căce că de vor treace de măsură, atunce acela ce l-au bătut sau l-au vătămat se va certa trupeaşte. Şi stă acesta lucru în voia judecătoriului să legiuiască să vază fost-au cu măsură, au n-au fost acea bătae sau vătămătură.

Zac. 21. Feciorul ce-l va bate tată-său pespre seamă, măcară de-ară fi şi spre învăţătură, atunce de va vrea, poate să facă pre tată-său şi fără de voia lui să-i dea ce-i va fi partea şi să se despartă de dînsul.

Zac. 22. Tatăl poate să îndeamne pre judecătoriul să cearte pre fiiu-său pentru sudalmă ce-l va fi suduit, măcară de-ară fi sudalma cît de micşoară.

Domnul, fără de certare și fără de cuvinte de sudalmă, poate să îndrepteaze pe robul său spre învățătură. *Zac. 23.*

Priatenul și ruda de va sudui pe priaten sau pe rudă, atunce nu se socotește că l-au suduit cu gînd rău ca cum l-ară sudui vreun striin. *Zac. 24.*

Cela ce va fi suduit pre cineva pentru pornirea mîniei sau de în sminteala limbii, acela să nu se cearte ca un suduitoriu, iară așa se cade într-acel ceas ce-au suduit să-ș tocmească lucrul și să se lase mai mic părîndu-i rău ce-au făcut, și pocăința să fie de față și să-ș ceară ertăciune naintea tuturor; iară de va lipsi vreuna dentr-aceastea, atunce certa-se-va ca un suduitoriu. *Zac. 25.*

Cela ce va mustra pre neștine, iară cel suduit va priimi sudalma și va zice: eu am vrut de m-au suduit, — atunce cela ce-au suduit nu se va pedepsi. Și aceasta se socotește cînd va rămînea sudalma asupra obrazului celui suduit; iară de va treace sudalma și la alt obraz, atunce acela de-al treilea obraz poate să meargă să pîrască la judecătoriu și să-i folosească judecătoriul. Cum se-ar zice, să înjure neștine pe vreun copil, iară sudalma nu rămîne asupra copilului, ce treace la tată-său; atunce măcară că și priimește copilul sudalma, iară tată-său poate să meargă la judecătoriu să-ș ceară judecată. *Zac. 26.*

Așijderea de va sudui neștine și pre muiarea cuiva, atunce sudalma treace spre bărbatul ei. Și de va sudui neștine pe vreo slugă, atunce sudalma iară treace la stăpînu-său. *Zac. 27.*

Cela ce va sudui pre omul cel domnesc, acela se chiamă cum au suduit pre domn; și de-ară și erta cel suduit, iară căce iaste om domnesc, domnul nu-l va erta, ce-l va pedepsi. *Zac. 28.*

Cînd va sudui neștine pre altul mult, iară el va tăcea și va priimi sudalma, atunce de vreame ce va fi sudalma mare și va fi și cu lucru făcută și cel suduit va fi și bătut la trup dentr-acea sudalmă, atunce judecătoriul va pedepsi pre cela ce-au suduit măcară de-ară și obicni cel înjurat sudalma; căce că judecătoriul creade cum cel înjurat de frică zice că priimește sudalma, iară nu cu adevărat. *Zac. 29.*

Cela ce va trimite pre altcineva să înjure pre altul, iară el nu-l va înjura, acela nu se va pedepsi ca un suduitoriu. *Zac. 30.*

Cela ce va zice cuiva: eu sînt mai de cinste decît tine și mai boiaren, — atunce acela se suduiaște și se va pedepsi ca un suduitoriu. Iară de-i va zice: cinstit sînt și eu ca și tine și boiaren ca și tine, atunce nu se va pedepsi ca un suduitoriu, de vreame ce nu ia nemică den cinstea lui sau den boeriia lui, și pentr-aceaia nu se va pedepsi ca un suduitoriu. Iară de vreame ce acela ce va grăi acest cuvînt, el va fi mai mic decît acela ce aude acesta cuvînt, atunce se va pedepsi ca un suduitoriu. Iară așa aceastea toate stau după voia judecătoriului să judece și să adevereaze să vază sînt aceaste cuvinte de sudalmă, <sau> nu sînt. *Zac. 31.*

Un om ce ar fi în toată vîrsta și va înjura pre cineva cu multe sudălmi și în multe feliuri, acela tot cu o judecată se va judeca și cu o pedepsă se va certa pentru toate. Iară cela ce va înjura pre altul în multe vremi și de multe ori și cu multe feliuri de sudalme, acela se va pedepsi cu multe certări. *Zac. 32.*

PENTRU SUDALME, CÎND SE VOR CHEMA MICI ȘI CÎND SE VOR CHEMA MARI.

GLAVA 107.

Zac. 1. De vreame ce am zis și mai sus cum sudălmile să ceartă după voia judecătoriului, trebue acum să spunem în ce chip se cade să fie voia judecătoriului la lucruri ca aceastea, ce să zice la sudălmi. Că toată sudalma se socotează în doao chipuri: sau mare, sau mică, dă pre aceaste lucruri ce stau pre împrejur, ce să zice pentru vina dentru carea se-au scornit și se-au făcut sudalma, spre obrazul celui suduit, să vază ce fel va fi, mare au mică; sau și locul în carele s-au făcut sudalma, sau în ce vreame, și altele ca aceastea. Dece dentr-aceastea lucruri să ia seama să cunoască carea e sudalmă mare și mică, și așa judecătoriul poate pre voia lui să cearte pre cela ce suduiaște.

Zac. 2. Sudalmă și ocară mare iaste cînd se face și cu lucrul într-acesta chip: cînd va tăia neștine barba altuia.

Zac. 3. Sudalmă mare iaste cînd va fi neștine dăruit cuiva vreun dar den naintea a mulți oameni și încă-i va fi făcut și zapis să fie a lui să-l ție, iară apoi să nu-l dea.

Zac. 4. Încă se chiamă sudalmă mare și ocară, pentru carea-ș piarde feciorul moșiia părinților săi.

Zac. 5. Cuvîntul cel de sudalmă mai rău întărîtă pre om decît cînd l-ai bate cu un toiag.

Zac. 6. Cela ce să va atinge de trupul cuiva cu mînie, de-l va împinge sau-l va strînge, aceaia încă se chiamă că l-au suduit sudalmă mare.

Zac. 7. Cîndu-ș va sparge neștine hainele de mînie și va înjura pre altul, atunce încă se chiamă că face acela sudalmă mare.

Zac. 8. Mai mare iaste sudalma cînd suduesc mulți decît cînd ar sudui numai unul.

Zac. 9. Mai mare sudalmă se chiamă cînd va sudui neștine pre altul la vreun loc ca acela de cinste, unde vor fi mulți oameni strînși, cumu e în mijlocul tîrgului sau la vreun praznic.

Zac. 10. Sudalma carea se va face în tîrg iaste mai mare decît ceaia ce s-ar face la sat.

Zac. 11. Mai mare iaste sudalma cînd suduiaște neștine pre altul înaintea a oameni mulți, decît cînd l-ară sudui să fie numai ei singuri.

Zac. 12. Cela ce va sudui pre neștine înaintea judecătoriului, într-acel ceas se va certa.

Zac. 13. Cela ce va sudui pre omul dă besearică, popă sau diacon, acela face mare sudalmă.

Zac. 14. Cela ce suduiaște pre boiarenul carele are boerie, acela se socoteaște în locul judecătoriului, acela atunce face mare sudalmă.

Zac. 15. Cela ce suduiaște pre omul cel domnesc, acela face mare sudalmă.

Zac. 16. Cînd va sudui neștine pe vreo muiare și cu acea sudalmă înmicșorează cinstea aceii fămei, acela face sudalmă mare.

Zac. 17. Sudalma carea se va face în besearică, aceaia iaste foarte mare.

Zac. 18. De va da neștine cuiva o palmă peste obraz, aceaia nu se chiamă sudalmă mare; iară de va fi la vreun loc mare ca acela cum am zis mai

sus, atunce iaste mare. Cum au fost odată un boiaren carele fu scos şi gonit den locul lui doao luni, căce au dat numai o palmă în besearică unui rob al judecătoriului acelui loc, numai căce că-i zisease: au nu ne vezi? Iară de să va prileji vreun om de jos să dea palmă vreunui boiaren, atunce acela face sudalmă mare.

Cela ce va lovi pre altul cu pumnul sau cu toiagul sau cu fune sau cu nuia sau cu altele de aceastea, şi de nu se va înfla sau de nu va face vînătare sau sînge, atunce aceaia nu se chiamă sudalmă mare; fără numai de să va face spre un obraz ca acela mare, sau de va fi lovit în besearică la vreamea sfintei liturghii, sau de să va prileji în curtea domnească, căce că şi atunce se va chema sudalmă mare. *Zac. 19.*

Cela ce va mearge la casa altuia de-l va sudui, acela încă face sudalmă mare. *Zac. 20.*

CÎND VA PUTEA SCĂPA DE CERTARE CELA CE ÎNJURĂ, CA SĂ NU SE CEARTE. CĂ VA SCĂPA NUMAI CÎNDU-Ş VA DA SEAMA CUM CUVINTELE CE-AU ZIS DE L-AU MUSTRAT SÎNT ADEVĂRATE.

GLAVA 108.

Cela ce va sudui pre altul zicîndu-i cuvinte tot adevărate pre cale, după cum va fi făcut, acela va şovăi cum va putea şi va scăpa de certarea sudălmii. *Zac. 1.*

Cela ce va zice vreunii mueri curvă, carea adevărat mainte va fi fost curvă, iară dup-aceaia se va fi înţeleptit şi va fi atunce muiare de cinste, acela iară nu se va pedepsi. *Zac. 2.*

Cela ce va zice cuiva că e afurisit sau copil, neştiind pre cel afurisit că s-au ertat şi pre celalalt l-au făcut adevărat fecior pre leage, acela iară nu se va certa ca un suduitoriu. *Zac. 3.*

De va zice neştine cuiva hain, carele mai de mult adevărat va fi fost hain, iară apoi-l va fi ertat domnu-său şi-l va fi priimit iarăşi în cinstea dentîi, atunce acela de-i va fi zis hain căce au fost mai nainte vreame, ce să zice de-i va fi zis: tu ai fost hain, acela nu se va certa ca un suduitoriu; iară de-i va zice dentr-acesta an, cum se-ară zice, tu eşti hain, atunce se va certa. *Zac. 4.*

Cînd va sudui neştine pre altul şi-l va ocărî, atunce de va putea arăta cum cuvintele cealea ce i-au zis de ocară sînt adevărate, pentru carele poate să ia şi certare, atunce acela ce l-au suduit nu se va certa. Cum se-ară zice de va zice neştine cuiva cum iaste fur sau preacurvariu sau şi altele ca aceastea şi le va arăta cum sînt adevărate, atunce suduitoriul nu se va certa, ce se va certa cel suduit. Iară de va zice neştine altuia: sfrenţite sau gîrbove sau altele ca aceastea, acela de-ară şi arăta acest lucru să fie adevărat, iară aşa tot se va certa cela ce va fi ocărît ca un suduitoriu, pentru că nu să pot pedepsi niceodată stricaţii şi beteagii şi alţii ca aceia. *Zac. 5.*

Cînd va sudui neştine pre altul pe dreptate şi pentru căce i se cade să-l suduiască ca pe un vinovat, atunce acela nu se va certa; iară de-l *Zac. 6.*

va sudui fără de vină, atunce ca un suduitoriu se va pedepsi, măcară de-ar fi şi cum zice suduitoriul, adevărat; iară aşa, pentru firea şi mintea lui cea rea, tot să se cearte.

Zac. 7. Cela ce va arăta la judecată cum cutare mărturie ce mărturiseaşte împotriva lui nu iaste om de credinţă şi va înjura pre mărturie naintea judecătoriului, zicînd că mărturia lui nu iaste bună, de vreame ce el iaste preacurvariu şi iaste mincinos şi om cumu-i mai rău, atunce de va arăta aceastea cuvinte cum sînt adevărate, nu se va pedepsi ca un suduitoriu, iară de nu va arăta, el se va certa ca un suduitoriu ce face sudalmă mare.

Zac. 8. Cela ce va da vreun răvaş la mîna domniei şi va scrie într-însul hulă şi ocară împotriva cuiva, de vor fi aceale cuvinte adevărate şi de faţă, atunce acela nu se va pedepsi; iară de nu vor fi adevărate, se va certa ca un suduitoriu ce face sudalmă mare.

PENTRU CÎND VA PUTEA NEŞTINE SĂ MEARGĂ SĂ SE PLÎNGĂ LA JUDECĂTORIU ŞI SĂ PÎRASCĂ PENTRU SUDALMĂ CE VA FI SUDUIT NEŞTINE PRE ALTUL.

GLAVA 109.

Zac. 1. Sudalma ce va sudui neştine pre cocon mic, aceaia se socoteaşte c-au suduit pre tată-său. Drept aceaia poate tată-său să meargă la judecătoriu să se plîngă, măcar de nu l-ar mîna fiiu-său, ce numai ca pentru să se cearte cela ce va fi suduit pre fiiu-său.

Zac. 2. Aceasta se socoteaşte cînd coconul cel suduit încă nu va fi usebit de tată-său; iară de-i va fi fecior de suflet sau de-i va fi copil, atunce nu va putea să meargă la judecătoriu să-ş plîngă sudalma feciorului său.

Zac. 3. Feciorul nu va putea niceodată să pîrască la judecătoriu pre cela ce-au suduit pre tată-său.

Zac. 4. Cînd va sudui neştine pre fecior, atunce nu va treace sudalma pînă la tată-său, deaca nu va şti cela ce suduiaşte cum iaste tată-său viu.

Zac. 5. Sudalma robului iaste sudalmă stăpînu-său. Drept aceaia poate stăpînul robului despre partea lui să facă pîră la judecătoriu pentru sudalma robului său, măcar de-ar fi cît de micşoară sudalma. Şi aceasta se socoteaşte cîndu-l va sudui în pizma stăpînu-său, pentru să-i facă lui ruşine; iară de va fi suduit pre rob pentru vina lui şi nu se va atinge nemica de stăpîn, atunce nu se va pedepsi nice unul, nice altul.

Zac. 6. După voia judecătoriului stă acest lucru, să socotească acea sudalmă a robului, să vază: oare atinge-se de stăpînu-său, au nu se atinge.

Zac. 7. Bărbatul despre partea lui poate să pîrască la judecătoriu pre cela ce va fi suduit pre muiarea lui; aşijderea şi socrul pentru sudalma nurorii sale, şi ginerile pentru sudalma logoditei sale; şi încă, pentru sudalma unii feate logodite, poate să pîrască la judecătoriu tatăl ei şi logodnicul ei şi încă şi socru-său, de vreame ce sudalma ei, ce să zice a featei, treace şi pînă la dinşii la toţi, şi poate fiecarele de acei oameni ai featei tot cîte unul să meargă să pîrască la judecătoriu şi să cearte pre suduitoriu. Şi aceasta se socoteaşte cînd va fi ştiind suduitoriul pre aceştea pre toţi cum au făcut acea tocmeală şi cum iaste fata logodită.

Muiarea nu va putea să meargă la judecătoriu să pîrască pre cela ce va fi suduit de bărbatul ei, căce că sudalma bărbatului nu se chiamă sudalmă și spre muiarea lui. *Zac. 8.*

Cela ce va sudui pe ispravnicul cuiva, aceaia sudalmă nu se chiamă cum au suduit pre acela ce iaste ispravnic, ce pre stăpînu-său, fără numai cînd va sudui pe ispravnic și să fie el de față, sau de-l va sudui la vreamea ceaia cînd se va apuca să fie ispravnic, sau de-l va înjura în pizmă pentru să facă rușine stăpînu-său. *Zac. 9.*

Cela ce va înjura pre ucenic înaintea dascalului, aceaia se chiamă că înjură pre dascalu său. Drept aceaia dascalul despre partea lui poate mearge să pîrască la judecătoriu să-și izbîndească pentru sudalma lui ce va fi luat pentru ucenicul lui. *Zac. 10.*

Cela ce-ș va sudui pre o rudă-și, acela suduiaște pre toate rudele sale cîți vor fi dentr-acel neam, și atunce fiecarele dentr-acel neam poate să meargă să pîrască la judecătoriu ca pentru să se cearte trupeaște suduitoriul; iară așa nimenilea dentr-acel neam nu va putea să roage pre judecătoriu cu bani ca să cearte pre suduitoriu pentru sudalma, ce numai el singur suduitoriul poate să facă aceasta, să se roage să se plătească cu bani. *Zac. 11.*

Cela ce va înjura pre om den clirosul bisearicii, acela înjură pre vlădica și pre besearică, și atunce vlădica poate să iarte greșala lui ce-au făcut asupra episcopului și a clirosului, iară greșala ce-au făcut suduind besearica, de aceaia nu-l va putea erta, ce se va certa ca un suduitoriu. *Zac. 12.*

Cela ce va înjura pre călugăr, acela înjură pre egumenul lui și pre mînăstire și atunce poate egumenul și cu mînăstirea să pîrască la judecătoriu; fără numai de va fi călugărul dus pentru învățătura cărții cu voia egumenului, pentru că atunce cine-l va înjura nu înjură pre egumenul nice pre mînăstire. *Zac. 13.*

Poate călugărul să iarte pre cela ce au înjurat pre dînsul, iară nu poate să iarte pre cela ce-au înjurat pre egumenul și pre mînăstirea lui. *Zac. 14.*

CÎND SE VA CHEMA SUDALMĂ, DEACA VA ZICE NEȘTINE ALTUIA MINȚI, ȘI CÎND NU SE VA CHEMA.

GLAVA 110.

Cela ce va sudui pre cineva pentru căce-l va fi suduit el întîi, acela nu se va certa, însă, cînd va fi sudalma celuia dentîi mincinoasă și nu va putea să o dea de față, iar sudalma celuia al doile iaste adevărată; iară de va fi sudalma celui dentîi adevărată și celuia al doile mincinoasă, atunce acela al doile se va certa și nu va putea șovăi să zică, că: m-au suduit el întîi, de-aciia pentr-aceaia l-am suduit și eu. *Zac. 1.*

Cela ce va sudui pre cineva apestit după ce-l va fi suduit el, acela nu va putea șovăi să zică că l-au înjurat căce l-au înjurat celalalt întîi, ce se va acela certa. *Zac. 2.*

Cine va înjura pre cineva zicîndu-i că bîrfeaște, atunce acel cuvînt ce i-au zis că bîrfeaște, de să va afla că iaste adevărat cum i-au zis, atunce *Zac. 3.*

acela nu se va certa ca un suduitoriu, iară de va fi zis întru deşert acest cuvînt şi se va afla că iaste el vinovat, atunce acela ce-au zis celuia că bîrfeaşte el, se va certa ca un suduitoriu.

Zac. 4. Cela ce va zice altuia: să mă erţi, că minţi, acela se va certa şi nu va putea scăpa cu acel cuvînt căce va fi zis: să mă erţi.

Zac. 5. Cînd se vor prici doi oameni şi va zice unul altuia niscare cuvinte reale asupra lui, cum să fie făcut niscare răuotăţi, iară cela-i va zice de faţă că bîrfeaşte, de nu vor fi adevărate cuvintele ceale de ocară ce i-au zis, atunce nu se va certa cela ce i-au zis că bîrfeaşte, iară de vor fi adevărate, atunce ca un suduitoriu se va certa.

Zac. 6. Cela ce va zice altuia că bîrfeaşte şi-i va da şi o palmă, măcar de-ar fi zis şi minciuni cel lovit, iară aşa cela ce l-au suduit se va certa pentru căce l-au lovit.

Zac. 7. Cînd va zice neştine altuia că bîrfeaşte şi el va fi grăind drept, atunce cela ce i-au zis că bîrfeaşte iaste datoriu între toţi oamenii să zică c-au bîrfit el singur, iară nu cela ce i-au zis el că bîrfeaşte.

Zac. 8. Cela ce va zice celuia ce-l va sudui că bîrfeaşte, apestit după sudalmă: bîrfeşti, — acela să va certa ca un suduitoriu.

PENTRU ERTAREA SUDĂLMII, CUM ŞI ÎN CE CHIP TREBUE SĂ SE FACĂ.

GLAVA 111.

Zac. 1. Sudalma se iartă uneleori cu cuvîntul, iară mai de multe ori se iartă şi cu tăcutul.

Zac. 2. Sudalma se chiamă ertată cînd se tocmesc amîndoao părţile şi se împacă şi dau mîna unii cu alţii şi încă de multe ori fac întărire şi cu jurămînt.

Zac. 3. Încă se iartă sudalma şi cu bani; iară aşa, cela ce iartă pre cela ce l-au suduit pentru căce-i dă bani, acela iaste de ocară şi de toată ruşinea.

Zac. 4. Cu tăcearea se chiamă că se iartă sudalma cînd cel suduit va face nişte seamne oarecarele, întru care lucru va putea cunoaşte cum dentru adîncul inimii lui arată cum să aibă prietenşug spre cela ce l-au suduit, măcară de n-ar arăta nice cu cuvîntul. Iară seamnele ertăciunii sînt aceastea: cînd va sudui neştine pre altul şi el se va face a nu-l auzi şi dup-aceaia cît de apestit nu-ş va mai aduce aminte că l-au suduit, şi mai vîrtos cînd vor avea amestecătură împreună; sau de vor mearge amîndoi pre o cale, sau de vor mînca sau vor bea împreună, sau de vor zice: bine-a-ţi fi unul altuia, sau de să vor desfăta şi vor glumi unul cu alalt.

Zac. 5. Cînd se va prileji cel înjurat şi cu cela ce l-au înjurat să dea mîna amîndoi şi să se sărute unul pre altul, cumu e la paşti cînd fac Hristos văscresne, atunce aceasta nu se va chema că s-au împăcat, fără numai de vor face aceasta într-altă vreame.

Zac. 6. Ertată se va chema sudalma cînd va auzi cel înjurat cuvinte bune şi de cinste den gura celuia ce l-au înjurat.

Zac. 7. Cînd va înjura neştine pre altul şi de se va atinge de trupul lui, cum s-ar zice să-l împingă sau să-l ţie şi să-l înjure, atunce nu se va putea

erta cu aceaste cuvinte ce scriu mai sus, ce trebue cîndu-l va erta să-l iarte cu cuvîntul şi den naintea a mulţi oameni.

Cela ce va erta sudalma celuia ce l-au mustrat au cu cuvîntul, au cu tăcearea, acela adevărat să ştie că nu va mai putea să pîrască la judecată să-i facă izbîndă pentru sudalmă ce l-au mustrat; ce-i va face judecătoriul cum i se cade şi-l va certa ca pe un vinovat cumu-i va veni judecata pe pravilă, cum dă învăţătură pravila. *Zac. 8.*

Seamnele carele scriu mai sus, acealea arată cum au ertat cel înjurat pre cela ce l-au înjurat mai nainte, pînă a nu întra acealea cuvinte în urechile judecătoriului; iară de-l va erta după ce va fi înţeles judecătoriul, atunce nu se chiamă ertată aceaia sudalmă. *Zac. 9.*

Cela ce va erta la boala lui sudalma carea-l va fi suduit neştine, acela de să va scula den boala lui, atunce nu va putea să pîrască la judecată pre cela ce l-au suduit să-ş izbîndească pre dîns. *Zac. 10.*

PENTRU CEIA CE GRĂESC DE RĂU ŞI MUSTRĂ SAU ÎNJURĂ PRE DOMNUL ŢĂRÎI, SAU PRE OAMENII BESEARICII.

GLAVA 112.

Cela ce va grăi rău de domnul locului aceluia şi-l va înjura cu mînie şi cu tot deadinsul într-acesta chip cît, de-ar putea, i-ară face toată răotatea, pre unul ca acela să cade să-l cearte, de vreame ce face lucru ca acela împotriva legii şi a pravilei. Şi nu se va certa numai cela ce grăiaşte rău de domn, de faţă de aud toţi, ce încă şi cela ce va grăi cît de puţin şi micşor cuvînt ce va fi de ruşine şi de hulă asupra domniei; şi acela se va certa, de vreame ce să află un lucru mare la toate pravilele pentru cela ce va grăi cît de puţin cuvînt rău împotriva domniei locului aceluia unde lăcuiaşte, de-ar fi orice feliu de om, ver fie mirean, veri călugăr, ver fiece om de în clirosul besearicii. *Zac. 1.*

Cela ce va sudui pre vlădica sau pre duhovnicu-său, aceluia se cade să se cearte. *Zac. 2.*

Sudalma ce va sudui neştine pre vlădica şi de să va atinge şi de besearică cu vreo hulă sau cu altceva lucru cu ruşine, atunce singur mitropolitul, ce să zice vlădica, să cade să-l cearte pre suduitoriu şi să-l afurisească; iară de va fi suduit numai pe vlădica, atunce vinovatul se va pîrî la judecătoriul cel mirenesc şi acolo se va certa. *Zac. 3.*

Oricare dascal, făcînd vreo învăţătură în sfînta besearică între tot nărodul, de va sudui sau va ocărî pe vreun vlădică zicîndu-i şi pre nume şi arătîndu-i de faţă şi ocărîle lui şi lucrurile ce va fi făcut, acela se va certa încă de-ar grăi şi într-alt chip, cu cuvinte acoperite, ce să zice cu tîlcuri ca acealea pentru să nu înţeleagă toţi, ce numai cei învăţaţi, aceia să cunoască şi să priceapă pre vlădica şi lucrurele lui, şi atunce iarăşi se va certa. *Zac. 4.*

Cela ce va huli pre patriarhul de faţă sau şi în taină, acela nu se va numai afurisi sau se va goni de în sfînta besearică şi să rămîe şi fără de cinste, ce încă şi ca un eretic se va pedepsi. *Zac. 5.*

Zac. 6. Cela ce va sudui pre domnul țării, acela de va fi nebun sau lipsit de minte sau beat de băutură sau de altă nebunie, acela nu se va certa, însă se cade să se arate lucrul și să se cunoască pre cuvinte ce va fi suduit sau ce feal de chip va fi fost sau ce feal dă nebunie va fi fost avînd, sau de beție; iară de va fi într-alt chip, atunce se va pedepsi foarte.

Zac. 7. Certarea celuia ce suduiaște pre domnul țării sau pre vlădica sau pre duhovnicul carele iaste ispravnicul lui, aceaia iaste după voia judecătoriului.

Zac. 8. Nu poate fiece judecătoriu cum va fi voia lui și cumu-i va părea lui să cearte pre cela ce va sudui pre domnul țării, ce să cade să scrie carte, să dea știre domnului cum și în ce chip l-au suduit; de-acia cumu-i va da răspuns și învățătură, așa într-acela chip să-l cearte și să-l pedepsească.

PENTRU CEIA CE ÎNJURĂ ȘI OCĂRĂSCU PRE NEȘTINE CU SCRISOAREA.

GLAVA 113.

Zac. 1. La capetele ce scriem mai sus zis-am cum sudalma se face și cu scrisoare, care sudalmă cu scrisoare să face așa: cînd va scrie neștine și va pune și niscare cuvinte de ocară și de sudalmă împotriva cuiva scriindu-i și numele lui și multe cuvinte reale și sudălmi asupra lui. Aceastea ocări cu scrisoarea se fac în multe fealiuri: uneori scriu hîrtii cu sudalme și cu ocări asupra cuiva și le aruncă pre ulițe sau în mijlocul tîrgului, unde sînt mai mulți oameni, pentru să citească mulți și să înțeleagă ocărăle lui; alții scriu și lipesc hîrtii pre ziduri sau pre păreți pre unde trec oameni; alții cu meșterșug de nu scriu numele omului, ce scriu niscare seamne ca acealea, ce deaca le aud, toți înțeleg și cunosc pentru cine grăiaște și pre cine ocăraște.

Zac. 2. Cela ce va face polojenii ca acealea cu ocări și cu sudălmi asupra altuia, aceluia să i se tae capul, după cum zic mulți dascali. Aceasta se socotește și se face cînd aceale scrisori și aceale polojenii cu sudălmi și cu ocări vor fi tocmite cu vicleșug ca acela asupra cuiva, ca să i se facă moarte aceluia om. Iară de nu vor fi așa reale și grozave ce vor fi mai iușoare, așa ca în chip de glume, atunce cela ce va fi făcut acel feliu de scrisori, se va certa după cum va fi voia judecătoriului, ce se zice cum va fi și omul acela ce-au făcut unele ca acealea și cum va fi și cel suduit și ocărît vor socoti. Dece au-l vor goni și-l vor scoate den moșiia lui și-i vor lua toate bucatele domnești, sau-l vor trimite la ocnă, sau va rămînea fără de cinste; care lucru iaste mai rău de toate, că nu-l creade nimenile ce grăiaște, nice să creade necăirea mărturiia lui, nice iaste volnic să dea ce are cui va vrea, nice să facă zapis cuiva, nice să moștenească ocina cuiva, și altele ca aceastea. Sau iarăși pre unul ca acela să-l poarte pre ulițe pren tot tîrgul, sau să pață altă pedepsă, după cum va fi voia judecătoriului; că are judecătoriul de pururea puteare la lucrure ca aceastea să cearte și cu moarte.

Cela ce va trimite pre altul să facă scrisori cu sudălmi și cu ocări ca acealea asupra cuiva, sau de va sfătui pre altul ca să facă acest lucru, acela să se cearte tocma ca și cela ce ar fi făcut el singur. *Zac. 3.*

Cela ce va face scrisori cu ocări și cu sudălmi asupra cuiva și va vrea apoi să șovăiască să zică cum l-au îndemnat cutarele și acela i-au dat sfat de-au făcut acest lucru, iară el dentru sine n-ar fi făcut, atunce nemic nu-i va folosi aceluia, ce se vor certa amîndoi cu un feliu de certare. *Zac. 4.*

Cela ce va găsi vreo scrisoare cu sudălmi sau cu ocări asupra cuiva și de nu o va sparge sau să o arză, ce o va arăta priatenilor săi sau cuiș va găsi, acela se va certa ca și cela ce o va fi făcut; fără numai de o va fi făcut vreun om de cinste și va fi scrisă cu dăscălie mare, de o va ținea și se va mira de aceale cuvinte tocmite cu filosofie; iară așa, nice acela lucru nu iaste ertat să-l facă, de vreame ce iaste scris acolea cuvinte reale carele nu trebuesc să se arate între oameni. *Zac. 5.*

Cela ce va scrie virșuri sau va scoate cîntece pentru ocara cuiva, acela se va certa ca și cela ce va scrie sudalme și ocări, cum scrie mai sus, împreună și cu cela ce le va cînta acealea cîntece sau altele ca aceastea; aceia toți cu o certare se vor certa. *Zac. 6.*

Cela ce va unge ferestrile sau ușa cuiva cu scîrnă sau cu fiece grozăvie făcîndu-ș rîs de casa aceluia, acela să se certe ca și ceialalți. *Zac. 7.*

Cela ce va spînzura la ușa cuiva niscare coarne sau altceva stîrvu împuțit, acela să se cearte ca și ceia ce scrie mai sus. *Zac. 8.*

Cela ce va lipi scrisoarea cea cu ocări la ușa sau la fereastra vreunui om de cinste, sau de o va lipi la curtea domnească sau la besearică, acela mai mult se va certa decît ceia ce scrie mai sus. *Zac. 9.*

Cela ce va zugrăvi chipuri de oameni cu rușine și cu ocară asupra lor, și mai vîrtos cînd le va pune la vreun loc să vază mulți, acela să se cearte ca și ceialalți. *Zac. 10.*

Cela ce va face răspuns scrisorii ce-au fost scris la dînsul cu sudalmă și cu ocară asupra lui și măcară de n-ară adaoge alte cuvinte, ce numai de-ar scrie cum cîte au scris sînt toate minciuni, atunce aceluia nu-i vor folosi acealea să poată scăpa de pedepsă, ce să va pedepsi ca și cela ce scrie cartea cu ocări și cu sudalme. *Zac. 11.*

Cela ce va vădi la judecătoriu pre cela ce scrie carte cu ocară asupra cuiva, acela va lua dar de la judeăctoriu și-l va judeca judecătoriul cumu se cade, după cum va fi feliul omului cel suduit, sau în ce loc'l va fi suduit, sau în ce vreame. *Zac. 12.*

PENTRU OAMENII MIREANI, ÎN VREAME DE GOANĂ, DE-I VOR PRINDE ȘI-I VOR FACE PĂGÎNI, IARĂ APOI VOR VREA SĂ SE PREOȚEASCĂ.

GLAVA 114.

Canonul 11 al săborului de întîi porunceaște: niscare oameni, zice, în vreamea goanei de-i vor robi și se vor lepăda de numele lui Hristos, iară mai pre urmă se vor pocăi și vor vrea să se preoțească, aceia să nu se hirotonească; că deaca vreame ce, după judecata sfinților și dumne- *Săbor. 1, canon. 11.*

zeeștilor părinți, ei nu se preceștuesc, dar preoți cum se vor hirotoni? Aceasta foarte tare se apără de dumnezeeștile pravile, și poate de-i va face popi neștiind arhiereul, iară după aceaia de va afla de dînșii, atunce să li se ia darul și să n-aibă nice un folos pentru ce s-au hirotonit.

PENTRU CEIA CE IAU A DOA HIROTONIE; ȘI CARII TREBUE SĂ SE HIROTONEASCĂ A DOA OARĂ; ȘI CARII SĂ SE BOTEAZĂ A DOA OARĂ; ȘI PENTRU ARHIEREUL CELA CE-I E LUAT DARUL, DE I SE VA CĂDEA SĂ FACĂ HIROTONIE.

GLAVA 115.

Apostolii, 67. Canonul 67 al sfinților apostoli grăiaște: episcopul sau preotul și diaconul de să vor hirotoni de doao ori, atunce să i să ia darul și lui 'și celuia ce l-au hirotonit, fără numai de-i va fi hirotonia lui de eretic; că pre cîți hirotonesc ereticii toți sînt nehirotoniți și pre cîți botează sînt nebotezați. Drept aceaia, va acesta canon, cîți se hirotonesc de eretici, să nu-i priimească, nice pre cei ce-s botezați de dinșii.

Zonara. Hirotonia ereticilor cliric nu face, nice botezul lor pre cine botează nu face creștin; ce numai să se hirotonească a doa oară fără dă nici o nevoie ceia ce s-au hirotonit de dinșii și să se boteaze a doa oară ceia ce s-au botezat de dinșii.

Răspunsul marei besea-reci. Iară pentru cîți se hirotonesc de arhiereu ce-i iaste luat darul, porunci patriarhul Țarigradului cu săborul, însă de vor fi știut ceia ce s-au hirotonit că arhiereul acela au fost fără de dar și ei se-au hirotonit de dînsul, atunce să fie și ei fără de dar și de-acia să nu se mai hirotonească a doa oară.

Întrebarea lui Methodie pa-triarh. De să va hirotoni preotul de arhiereul ce-i e luat darul, oare poate să slujască ceale preoțești, au ba?

Răspunsul lui Theodor Stu-dit. Nu poate pomul pădureț plod bun face. Așijderea și arhiereul fără de dar nu poate face popi, nice alt lucru arhieresc, căce că arhierie n-are. Drept aceaia deaca vreame ce n-are arhierie, preoție nu poate da. Iară de va hirotoni pre cineva, acela e nehirotonit și liturghie să nu slujască, nice să facă nice o rînduială preoțească, căci că iaste mirean ca și mai nainte. Căce că arhiereul cel fără de dar n-are să dea darul preasfîntului duh celuia ce-l hirotonească, pentru că se-au luat de la dinsul căci au făcut rău și fărădeleage, și au rămas numai ca un călugăr prost. Un om ce are un lucru, el și dă, căce că are; dar de nu va avea, cum va da? Așa să socotești și pentru arhiereul ce-i iaste luat darul.

PENTRU CELA CE VA SĂ ZIDEASCĂ MÎNĂSTIRE SAU BESEARICĂ, ACELA SĂ NU FIE VOLNIC SĂ LE OBLĂDUIASCĂ NICE FĂRĂ DE VOIA ARHIEREULUI SĂ LE FACĂ.

GLAVA 116.

Săbor. 1 și 2, canon. 1. Canonul cel de întîi al săborului de întîi și de a doa oară zice că curat lucru, cinstit și bun au socotit sfinții noștri părinți a fi să se facă mînăstiri și besearici. Iară în zioa de astăzi rău să veade și să lucrează, căce că unii

oameni fac mînăstiri şi besearici, de-acia-ş pun unealtele lor acolo, adecă închinu-ş unealtele sau bucatele sau altceva fiece. Deci acealea ce dau nu le dau mînăstirii sau besearicii, ce lui Dumnezău; ce însă ei apoi vor iară să le oblăduiască. Drept aceaia porunceaşte acesta canon ca niminea să nu zidească mînăstire fără de voia arhiereului carele iaste întru eparhia lui locul acela, însă una ca să facă cumu-i obiceaiul, molitva la temelie şi iară ca să scrie întru catastih toată isprava mînăstirii şi să scrie într-însul şi lucrurile sau bucatele cu carele vor să trăiască călugării, carele va să dea cela ce zideaşte mînăstirea. Şi scriind acealea toate, atunce să pue acela catastih şi hrisov la mitropolie sau la episcopie. Iar cela ce dă bucatele acealea la mînăstirea ce au zidit, carele le dă către Dumnezeu şi sînt ale lui Dumnezeu, va canonul acesta şi porunceaşte ca să nu mai aibă voe pre dinsele, nice la mînăstire, nice egumen să se facă făr'de voia arhiereului, şi nice pre altul să pue, ce toate să fie în mîna şi în voia arhiereului, pentru că arhiereul are şi ţine pre pămînt locul lui Dumnezeu. *Zri.*

DE VA ÎNCHINA CINEVA NISCARE LUCRURE LA BESEARICĂ SAU LA MÎNĂSTIRE ŞI VA VREA APOI SĂ LE IA ÎNDĂRĂT. ŞI IARĂ SĂ SE ŞTIE CĂ LUCRURILE ŞI BUCATELE ŞI TOATE CE ARE MÎNĂSTIREA ŞI BESEARECILE SÎNT NESCHIMBATE ŞI NEMUTATE.

GLAVA 117.

Cîte lucrure de-ar da neştine la besearică sau la mînăstire, ori vie, grădini, moşii, sau alte haine, mutate sau nemutate, — mutate să chiamă dobitoace, căce că se mută de îmblă, iară nemutate se chiamă avuţia, căce că ea singură nu se poate muta pînă nu o mută altul —, aceastea toate lui Dumnezeu le-au dat, şi sînt nemutate şi nescoase şi nerîdicate în vecie, şi niminea nu mai poate de-acia să le scoaţă de acolo de unde s-au închinat. Iară de va îndrăzni cela ce le-au pus, sau feciorii lui sau altul de în rudenie sau de în moşneanii lui să ceară să le ia să le înstriineaze de la besearica lui Dumnezeu, sau toate, sau o parte de într-însele, acela să se dăsparţă dă besearica lui Hristos şi să se canonească ca furii de sfinte. *Gherman Ţarigrădeanul.*

Iară pentru averile şi dreptările ce-s pre leage şi mai nainte vreame închinate şi date, dumnezăiasca leage şi pravila porunceaşte că nice multă vreame a anilor, nice veacure le închid sau le opresc, ce foarte tare şi mai vîrtos trebue să stea nemişcate şi nesupărate în vecie; pre socotinţă şi pre judecată să le ţie mînăstirile şi besearecile, cum am zis mai sus, măcară de-ar treace şi ani mulţi şi vremi. *Leagea.*

PENTRU BĂRBATUL SAU FĂMEAIA CARII VOR SĂ MEARGĂ LA CHIPUL CĂLUGĂRESC, PÎN-ÎN CÎTĂ VREAME TREBUE SĂ SE ISPITEASCĂ; ŞI FĂRĂ DE STAREŢ SĂ NU SE TUNZĂ.

GLAVA 118.

Canonul 5 al săborului de întîi şi al doile zice: de multe ori unii oameni, de scîrbă, sau şi de alte patime, numai cît fără de veaste se îmbracă întru dumnezăescul şi îngerescul chip şi se fac călugări. De-acia *Săbor. 1 şi 2, canon. 5.*

nu pot să stîrpească osteneala şi lucrul carele vor să lucreaze şi să se ostenească ceia ce merg în ceata călugărilor, ce le pare rău şi leapădă şi călugăria şi-ş vin în tocmeala lor cea de mai nainte, adecă mirenească. Drept aceaia porunci acest sfînt şi a toată lumea săbor ca pe nimenea să nu facă călugăr fără de ispită, iscodire, căutare şi cercetare. Şi ispita lor să se facă în trei ani; şi cu haine mireneşti, iară nu cu călugăreşti. Dece de vor arăta lucrure bune şi viaţă bună, atunce să ia chipul îngeresc, iară de nu se vor arăta în lucrure bune, ce vor vrea să iasă de în mînăstire, să se întoarcă iarăş în lume, atunce aceia să n-aibă nice un canon.

Zri. Iară de să va afla cineva întru mare boală şi va vrea să ia chipul, acela să nu se apere pentru vreamea carea n-au făcut să se ispitească, adecă pentru cei trei ani.

Zri. Iară de să va afla un om smerit şi va vrea să se călugărească şi-l vor mărturisi oamenii mireani că iaste dăstoinic de călugărie, atunce să se ispitească numai 6 luni, de-acia atunce să se tunză.

Titla 1 a Nearalelor. Muiarea carea va vrea să se călugărească şi-i iaste voia să-ş lase bărbatul, aceaia să se ispitească cu deadinsul 3 luni, să nu cumva să o fie bătut bărbatul, sau pre altul o au scîrbit, de-acia pentru frica, sau de mînia ei va să-l lase, să se facă călugăriţă.

Semnează. Aşijderea şi alte fămei carele vor să ia chipul ispitescu-le şi pre acealea 3 luni. Dece de vor putea petreace într-acea tocmeală dumnezăiască, atunce se tund cu stareţă, să aibă al lor, carele va să le ţie supt mîna sa, adecă stariţa călugăriţa.

Caută. Iară cine va îndrăzni să tunză călugăr sau călugăriţă fără de stareţ, aceluia să i se ia darul sau cinstea, căce au tuns dobitoceaşte, iară cela ce s-au tuns să se pue în mînăstire şi supt mîna a mai mare cu putearea şi cu voia arhiereului.

PENTRU CĂ NIMENELEA N-ARE PUTEARE SĂ FACĂ CĂLUGĂR FĂRĂ DE VOIA ARHIEREASCĂ; ŞI PENTRU POPA MIREAN CA SĂ NU FACĂ CĂLUGĂR.

GLAVA 119.

Săbor. 6, canon. 40. Canonul 40 al şaselui săbor grăiaşte: fără de voia arhiereului locului niminea să nu tunză călugăr. Iară cela ce va să se călugărească, măcar de va fi şi de zeace ani, să nu-l gonească, ce într-alt chip pre acela să nu-l priimească la viaţa călugărească fără numai după ispita şi întrebarea arhiereului, căce că n-au dăspărţit pre tot omul carele va fi de 10 ani, să se tunză acela fără de ispită.

Nearaoa lui LeuÎnţeleptul. Iară nearaoa împăratului chir Leu Înţeleptul porunceaşte: de 16 ani neapărat să se tunză cela ce va să se facă călugăr, după al optsprăzeacele canon al marelui Vasilie.

Săbor. de la Nichea. Iară pentru popa mirean, ca să nu facă călugăr, tocmirea săborului de la Neochesaria grăiaşte: popa mirean, zice, n-are voe, nice se cade, nice e lucru cinstit, nice se cuvine să facă călugăr, pentru că, un lucru ce n-are, cum va putea către altul să-l dea? El călugăr nu iaste, dar călugăr cum va putea să facă?

PENTRU PODOABA CĂLUGĂREASCĂ ȘI A CĂMILĂVCII; ȘI CE ÎNCHIPUIAȘTE CÎND ZIC CĂLUGĂRII METANIE; ȘI PENTRU CE SĂ CHIAMĂ CĂLUGĂRUL CĂLUGĂR.

GLAVA 120.

Îmbrăcămintele călugărilor sînt aseamene lăcuitoriului de în pustie și Botezătoriului Ioan, că era îmbrăcămintea lui de păr de cămilă și brîul de curea pre mijlocul lui, carele era haine de jale; iară mantia și tinderea ei arată și închipuiaște arepile îngerilor, că chipul călugărilor să chiamă chip îngeresc; iară cureaoa, adecă brîul carele strînge trupul închipuiaște moartea patimelor cu postul și cu ruga; și zice că stau vitejaște și încinși vîrtos împotriva patimelor și împotriva dracilor. Dece brîul acela trebue să-l aibă călugării de păr, iară unii-l fac de curea. *Dumnezăeștii învățători.*

Iară cămilavca închipuiaște pentru măria deșartă, adecă slava cea deșartă, carea aruncă înapoi; aceaia închipuiaște тщеславїа [1]) sau măria cea deșartă și lepădarea lumii de carea se-au lepădat și nu mai au alt nemica, nice să mai amestecă în lucrurile lumești. Iară ceale doao aripioare ale cămilavcii, carele vin denainte, acealea închipuesc că altă nădeajde nemică n-au fără numai nădeajdea lui Dumnezeu ca să spăsească pre dinșii, și-ș lasă la Dumnezeu hotarul vieții lor, cum am zice: în mînile tale rînduiala mea și către tine rîdicaiu-mi sufletul, ce să zice: eu nu mai oblăduesc pre sufletul mieu, că a ta suflare iaste. *Caută.*

Iară pentru metania, să știți că metania, adecă cînd zic noao preoții sau călugării metanie, atunce închipuiaște că trebue să ne pocăim de ceale păcate ce-am făcut ca niște oameni; pentru că nimenea nu e fără de păcate, fără numai unul Dumnezeu carele păcate n-au făcut, nice se-au aflat minciuni, nice viclenie în gura lui, cum zice dumnezeescul apostol. *Ce iaste cînd zice călugărul metanie.*

Iară pentru ce se chiamă călugărul călugăr, căce că singur către Dumnezeu grăiaște noaptea și zioa. *Zri.*

PENTRU IEROMONAH, ADECĂ POPA CĂLUGĂR, ȘI CĂLUGĂRII, CA SĂ NU ȘAZĂ ÎN LUME; ȘI PENTRU CARE VINI ES DE PRE ÎN MÎNĂSTIRI.

GLAVA 121.

Proștii mireani deaca se fac călugări și ieromonahii, aceia n-au ertăciune nicecum să se afle vreunul pre la beseareci carele-s în lume; numai ce să șază pre în mînăstiri unde se-au tuns; pentru că bésearecile și noriile carele sînt în lume se-au dat să le ție popii mireani carii sînt ai lumii, iară ieromonahii carii sînt în lume și slujesc pre la besearici, aceia sînt păgîni fără leage și afar' dă dreptate. Drept aceaia poruncim să se gonească de în lume; iară și ei și încă și ceia ce-i priimesc și cîți vor lua de la dinșii blagoslovenie sau sfinție să fie afurisiți pînă se vor părăsi. *Mathei.*

---

[1]) „Deșertăciune".

Caută de vezi judecata împărătească.

Iară judecata împărătească, tocmeala 29, a treilea title a cărții Condicului dentîi porunceaște așa: popa călugăr și călugărul prost de la mînăstirea lor, zice, să n-aibă nice o slobozie să iasă și să meargă în lume, făr' numai cînd trebue mînăstirii și trimeate pre dinșii soli sau în posluşanie ca să vază treaba și lucrul mînăstirii, iar deaca-l vor obîrşi, iar să se întoarcă de grabă la mînăstire. Iară de va fi în lume cu mireanii, aceia să fie afurisiți și nepriceștuiți și afară dă beseareca lui Hristos pînă se vor întoarce la mînăstire, atunce să se iarte.

Semnează să știi.

Însă dumnezăeștii părinți ai săborului de 1 și de al 2, la al patrulea canon al lor, zic așa: că arhiereul, ca un oblăduitoriu, ce să zice ca un purtător de grija spăseniei oamenilor domnului, aceluia de va trebui întru eparhia lui de folosința și spăsenia creștinilor și va ști ve într-o mînăstire sau vreo chilie pe vreun îmbunătățit om duhovnic, carele va putea să înfolosească și să spăsească sufletele oamenilor; de unul ca acela nu iaste nice o apărare a eși de în mînăstire și să meargă în lume. Așijderea și ceia ce-l priimesc n-au nice o greotate a afurisaniei. De-acia însă mai au slobozie arhiereii și de aceasta, după socoteala dumnezăeștii pravile, ca să aibă pre la besearecile lor, adecă pre la mitropolii și pre la episcopii, ieromonahi și călugări proști, ca să slujască arhiereilor cum se cade și cum iaste cinstea arhierească, cum grăiaște dumnezăescul și marele Vasilie.

Postnicul.

Iară pentru vinile ce es călugării de în mînăstiri și nu se canonesc sînt aceastea: întîi dă va fi egumenul eretic, a doa de va fi calea muerilor să treacă pre în mînăstire, a treia de vor învăța carte copiii mireani sau meșterșug în mînăstire.

PENTRU BOLNAVII CARII SE FAC LA MOARTEA LOR CĂLUGĂRI ȘI PENTRU CĂLUGĂRUL CARELE NU-Ș CITEAȘTE TOATĂ SLUJBA ȘI PRAVILA LUI.

GLAVA 122.

Valsamon

De să va face neștine călugăr la sfîrșenia vieții lui, acela într-un lucru el se socoteaște călugăr, iară într-altul nu se socoteaște, pentru că tunderea călugăriilor iaste al doilea botez; și de va trăi acel bolnav carele se-au făcut călugăr la moartea lui și va arăta pocaanie și lucrure ce plac lui Dumnezeu ale călugăriei, de bine; iară de să va fi pristăvit acel bolnav deac-au luat chipul, atunce priimeaște pre dinsul Dumnezeu în loc de călugăr ca și cum ar fi luat chipul cînd au fost sănătos; că sărută sfinții, și pre cîți iau tunderea călugăriei la sfîrșenia vieții lor, și după cum zice dumnezeescul glas: în chipul ce te vei afla cînd ai murit, într-acela te priimesc, sau dă vei fi avut preoție sau călugărie, sau mirean dă vei fi fost.

Caută să știi.

Zic unii că vor să se facă călugări și să lasă și de carne, iară apoi ei n-au ajuns să ia chipul călugăriei; de aceia să știi că i-au priimit Dumnezeu ca pe niște mireani, căce că au vrut să se facă și nu s-au făcut.

Postnicul.

Iară călugărul carele nu-ș citeaște ceasurile sale și toată slujba sa, ca pe un mortu-l socoteaște Dumnezeu și striin de cătră sfinția sa; însă se canoneaște cum va socoti duhovnicul lui.

PENTRU CĂLUGĂRUL SAU CĂLUGĂRIŢA DE SĂ VOR ÎNSURA, SAU SCHIMNICUL SAU NESCHIMNICUL DE VA CURVI.

GLAVA 123.

Călugărul sau călugăriţa de vor lepăda sfîntul chip şi se vor însura, aceaia nu se chiamă însurare, ce curvie, sau mai vîrtos a zice preacurvie; pentr-aceaia să fie afară dă besearica lui Hristos şi afurisiţi pînă-ş vor veni spre pocaanie să se dăsparţă, după a şaselea canon al marelui Vasilie. Iară de să vor tîmpla a muri în păcat fără pocaanie, să nu îngrupaţi pe dinşii, nice să-i slujiţi, nice să-i pomeniţi, pentru că sînt striini de către creştini. *Postnicul.*

Iară canonul 16 al patrului săbor grăiaşte: dă se va întîmpla a fi aceasta, să ia călugărul călugăriţă, toată putearea se dă arhiereului locului să le facă ispravă să dăzleage păcatul şi să-i uşureaze de în canon, cum va înţeleage, deaca se vor despărţi. *Săbor. 4, canon. 16.*

Şi canonul lor iaste ca al curvarilor, metanii şi post şi altele aseamene acestora. Dece iubirea de oameni şi a vindecării se roagă, că darul ca acesta şi putearea are arhiereul de la Dumnezeu, cîte de va dăzlega pre pămînt, dăzlegate sînt şi la ceriu. *Marele Vasilie.*

Călugărul carele va lepăda sfîntul chip şi nu va vrea să-ş vie întru pocaanie să se îndrepteaze, pre acela nice să-l bage în seamă cineva, nice să se ameastece cu dinsul, nice să-i grăiască, ce numai tot să-l blasteme şi să-i zică anathema. *Nichifor Ţarigrădeanul.*

Călugărul schimnic carele va curvi, acela se canoneaşte ca un preacurvariu, adecă ani 15; iară neschimnicul ca un curvariu, adecă ani 7. *Postnicul.*

PENTRU CEIA CE HICLENESC ŞI CALCĂ CINUL ÎNGERESC, CE SĂ ZICE CĂLUGĂRESC, ADECĂ PENTRU CEIA CE-Ş LEAPĂDĂ CĂLUGĂRIIA.

GLAVA 124.

Hiclean şi vrăjmaş cinului călugăresc se chiamă cela ce se-au făcut călugăr şi nu de tot, ce numai ce-au fost îmbrăcat hainele, iară dup-aceaia va lepăda rasele şi se va face iarăş mirean. *Zac. 1.*

Cela ce va eşi de în mînăstire fără de voia şi ştirea egumenului şi de să va fi îmbrăcat într-alte haine, mireneşti, şi-ş va fi ascuns potcapocul şi cămilavca şi altele ca aceastea, acela se chiamă hiclean şi hain cinului şi chipului călugăresc. *Zac. 2.*

Călugăriţele carele vor eşi de în mînăstire şi vor îmbla pre în lume fără ştirea vlădicăi locului aceluia, şi acealea sînt ca şi călugării. *Zac. 3.*

Cela ce-ş leapădă hainele călugăreşti vrînd să şovăiască, să zică că îmblă pentru învăţătura, ca un hiclean, acela să se afurisească. *Zac. 4.*

Popa şi diaconul, de să vor însura după ce le vor muri fămeile, aceia sînt ca şi cela ce leapădă călugăriia, şi fac prepus cum să fie eretici. Drept aceaia trebue să se ispitească. Deci de va fi crezînd cum are puteare preotul sau diaconul să se însoare, atunce ca pe un eretic să-l cearte; iară de nu *Zac. 5.*

va avea acesta gînd, atunce se va pedepsi numai ca și cela ce leapădă călugăriia. Și iarăș, de-ș va goni muiarea și va pleca iarăș la besearică, atunce iar să-l socotească cu blîndeațe și cu milă. Care lucru de nu va face de bună voia lui, atunce și cu sila și fără de voia lui besearica va să-l facă, și deaca nu va vrea, atunce-l vor băga în temniță sau-l vor închide într-o mînăstire de va ședea întru toată viața lui.

Zac. 6. Călugărul, de nu-ș va purta mantiia în chilie-și sau cînd va mearge la bae sau și într-alt loc ascuns, acela nu se va certa, nice se va chema ca cela ce leapădă hainele călugărești.

Zac. 7. Cela ce va scoate de în mînăstire pe vreunul de ceia ce ispitescu să se facă călugăr, aceluia capul să i se tae.

Zac. 8. Cela ce va îndemna pre altul să leapede rasele, capul să i se tae.

Zac. 9. Cade-se în toată vreamea să priimească besearica pre cela ce va lepăda călugăriia; iară așa, adevărat niceodată nu va putea fi egumen, fără numai cîndu-l va blagoslovi patriarhul.

Zac. 10. Călugărul sau popa sau diaconul de să va îmbrăca cu haine mirenești cînd va mearge pre un drum, aceia nu se chiamă c-au lepădat călugăria, nice se vor certa.

Zac. 11. Călugărul ce va eși de în mînăstire și va lăcui la țară pentru să-ș hrănească părinții, acela nu se chiamă că se leapădă de călugărie deaca nu-i va putea hrăni într-alt chip și deaca va fi și cu voia mai marelui mînăstirii.

Zac. 12. Cela ce-ș va lăsa cinul său și se va apuca de alt cin mai cu nevoe și mai cu rea petreacere, acela nu se va chema că hicleneaște mînăstirea și besearica, cum se-ară zice cînd se va face călugărul schimnic sau sihastru în pustii.

PENTRU PEDEPSA CELORA CE SĂ LEAPĂDĂ DE CINUL ÎNGERESC, CE SĂ ZICE CARII-Ș LEAPĂDĂ CĂLUGĂRIIA, ACELORA CE CERTARE LI SE VA DA.

GLAVA 125.

Zac. 1. Cela ce va hicleni cinul și chipul călugăresc, ce să zice va lepăda călugăriia, de nu-i va fi fost citite molitvele de călugărie, acela nu se va afurisi, iară de va fi purtînd hainele, ce să zice rasele, cu molitve, atunce să-l afurisească. Și de va fi un an într-acea afurisanie și nu se va întoarce către mînăstire, atunce face prepus să fie eretic. Drept aceaia să se ispitească și să-l muncească și să-l cearte ca pe un eretic. Și rămîne și fără cinste; și cela ce-i va strica ceva, pre acela nu-l va putea pîrî la judecătoriu, nice i se prinde mărturiia unde grăiaște, ce iarăși se afurisească; și de va sta cu pizmă într-acea afurisanie, atunce să-l dea la judecătoriul cel mirenesc, să-l cearte.

Zac. 2. Cînd se va pocăi cela ce va fi lepădat călugăriia, și de-l va priimi vlădica sau egumenul lui, acela de va fi avut cinste de la besearică, ce să zice preoție, atunce nu va putea să se mai apuce de cinstea ce-au avut, doară numai cu voia și cu blagoslovenia patriarhului.

Zac. 3. Toată avearea celuia ce-au lepădat călugăriia va rămînea la mînăstirea de la carea au fugit cînd ș-au lepădat călugăriia.

PENTRU CĂLUGĂRIȚĂ, SAU MIREANĂ, DE VOR FI SUPUITOARE SAU VOATRE.

GLAVA 126.

Dă se va afla și se va mărturisi călugărița că iaste supuetoare, într-acel ceas să fie striină și gonită de la besearica lui Hristos și de în ceata călugărițelor și scoasă de în mînăstire ca o părtașă a satanii și a tuturor îngerilor lui. Că nu numai pre dinsa au pierdut și s-au dat satanei, ce încă și pre alții mulți. Însă domnul nostru Isus Hristos adevărat iaste milosîrd, milostiv și iubitor de oameni și pentru păcătoși se-au pogorît pre pămînt, și nu e nice un păcat carele va putea birui iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Drept aceaia de-ș va veni spre pocaanie și se va întoarce cu toată inema fără de nice o viclenie și fără de pizmă, atunce priimeaște-o și o canoneaște ani 5 să nu se cuminece, sau și mai puțin, după cumu-i veri vedea voia și cum va părea și arhiereului. Iară de va fi mireană, ani 3; iar de să va pocăi cu toată inema, să se canonească doi ani. *Ioan Kitros.*

PENTRU CERTAREA SUPUITORIULUI, CUM ȘI ÎN CE CHIP SE CADE SĂ FIE.

GLAVA 127.

De vreame ce greșala supuitoriului iaste mai rea decît greșala preacurviei, și se ceartă pre multe locuri cu multe feliuri de pedepse, după cum va fi obiceaiul al fieșcărui ținut. *Zac. 1.*

O seamă de pravile scriu să se tae capul supuitoriului, mai ales cînd va îmbla votrind de față, de-l vor vedea toți, și nu o dată, ce de pururea. *Zac. 2.*

Alte pravile zic să gonească pre votru și să-l scoață dentr-acel oraș sau sat, unde va fi făcînd votriia; altele zic să-l scoață de tot de pre locul și dă pre eparhiia acelui judecătoriu, carii vor fi de dinsul ascultători. *Zac. 3.*

Alte pravile zic să-l cearte după cum va fi voia judecătoriului, ce să zice să-l bage în ocnă sau să-l poarte pre ulițe cu pialea goală și să-l bată. *Zac. 4.*

Den afară de aceaste certări carele se dau supuitoriului, acealea de pururea, încă să și mai adaogă doao lucruri legiuite de ispravă: unul iaste cînd rămîne fără de cinste, ce să zice de ocară și de rușinea ceștii lumi, și de-aciia n-are nice o credință nice într-un loc. A doilea, ori cîte tocmeale va face cu cineva pentru fiece lucru ce ar fi de dobînda lui, acealea nu sînt nice unele drept nemica, ce la judecată toate sînt stricate și fără de ispravă, ca unui om de ocară, căruia nu-i ține nimenilea în seamă cuvîntul ce grăiaște, ce iaste tot de rușine oriunde mearge. *Zac. 5.*

Cela ce va găsi pre muiarea lui făcînd preacurvie și-i va răbda greșala și va lăcui iarăși cu dinsa, macară că se chiamă votru, iară acesta feliu de votrie nu se va certa cu acest fel de pedepse ce am zis, căce că-i e destul și-i ajunge cît rămîne cu rușinea în obraz. *Zac. 6.*

Supuitoriul vreunii mueri cu bărbat sau a vreunii mueri de cinste, cîtu-l vor prinde întîia dată, atunce să-l poarte pre ulițe și să-l bată cu pialea goală pren tot tîrgul, iară a doa oară să-i facă iarăși așa și să-i tae și nasul. *Zac. 7.*

CARELE SE CHIAMĂ VOTRU SAU SUPUITORIU ŞI CÎND SE VA PEDEPSI.

GLAVA 128.

Zac. 1. Votrul sau supuitoriu se chiamă cela ce are mueri la casa lui, dă le ţine pentru dobînda lui, carele-şi dău trupurile dă le spurcă bărbaţii cei răi şi fără omenie pentru puţină dobîndă pierzătoare de suflet.

Zac. 2. Nu numai cela ce are mueri slobode de în casa lui să chiamă supuitor şi votru, ce încă şi cela ce-ş dă roabele şi slujnicele de să dezmiardă bărbaţii cu dinsele pentru dobînda.

Zac. 3. Cela ce-ş va da roaba să se dezmiarde neştine cu dînsa pentru dobînda, acela-şi piarde putearea ce are asupra roabei şi rămîne roaba slobodă; şi mai vîrtos judecătoriul să-l grăbească să o mărite, iară de nu o va mărita cum mai curînd, atunce să-l pedepsească pre stăpîn cu ocna.

Zac. 4. Cela ce-ş va da fata la vreo dascaliţă muiare pentru să o înveaţe carte sau şi alt meşterşug ceva, şi încă-i va da şi plată să înveaţe şi-i va da şi hrană ce-i va trebui, iară ea cu învăţăturile ei ceale reale o va îndemna şi va tocmi pe vreun bărbat de o va răpi fără ştirea părinţilor, atunce judecătoriul să-i facă leage cum se cade şi să pedepsească pre dascaliţă, să-i vearse plumb topit în gură, să-i între pe grumazi la inemă, pentru că pre acealea mădulare au ieşit de la inema ei toate îndemnăturile featei, de au scîrbit inema părinţilor.

Zac. 5. Nu se chiamă supuitoriu numai cela ce îndeamnă muerile spre zburdăciune şi spre poftă rea, ce încă şi cela ce le înşală cu alte meşterşuguri dă le îndeamnă spre curvie. Cum se-ar zice, îmblă negoţătorind pre la casele muerilor de ce le dă tot mai eftin de cumu e preţul, iară pre unele şi dăruiaşte, pînă apucă dă le află firea. De-aciia le scoate den minte dă le supune supt cine-i iaste voia; şi aceasta face tot pentru dobînda lui.

Zac. 6. Supuitoriu se chiamă şi cela ce îndeamnă şi înşală pe vreun cocon de-l spurcă cineva şi face cu dinsul sodomie şi dă plată vreunui cetaş a lui sau vreunui slujnic. Drept aceaia atunce de să va putea vădi cum s-au pîngărit copilul, atunce adevărat supuitoriului numai să-i tae capul; iară de să va tîmpla să nu-l fie spurcat de tot, atuncě pe supuitoriu să-l izgonească şi să-l scoaţă de tot den toată eparhiia judecătoriului aceluia.

Zac. 7. Supuitoriu de faţă se chiamă cela ce-ş dă voe muerii să curvească pentru să ia el cîte ceva dobîndă ce va fi.

Zac. 8. Aceaste trei seamne ajung supuitoriului celui de faţă: dece întîi iaste unul cînd îndeamnă cu cuvîntul şi cu lucrul pre muiarea lui să preacurvească; iar a doilea să o şutilească pînă va pleca singură cu sine de să va da spre dezmierdăciunea bărbaţilor; a treilea cînd va lua el ceva plată pentru această greşală.

Zac. 9. De va fi o fată copilă şi de să va îndemna spre poftă rea pentru cuvintele şi îndemnăturile supuitoriului, de să va împreuna cu vreun bărbat, măcară de ară şi lipsi el într-acel ceas, iară aşa, pentru cuvintele şi îndemnăturile lui, tot se va certa, pentru căcě că cu îndemnăturile şi tocmealele lui ceale reale se-au făcut răotatea.

Zac. 10. Cela ce va face pe vreo fată să greşască trupeaşte, cu vreun bărbat, şi-i va face aceasta nu cu cuvinte dulci, ce cu dă sila şi fără voia ei, atunce

acela nu se va pedepsi ca un supuitoriu, ce ca un răpitoriu, cum vom spune mai jos.

Cela ce va priimi în casa lui pe vreun supuitoriu sau de-l va lăsa să şază cu chirie să supue mueri în casa lui, acela-ş va piarde casa şi va fi domnească şi-l vor pedepsi şi cu gloabă după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 11.*

Cela ce va sfătui sau va ajuta supuitoriului să supue, atunce acela se va pedepsi tocma ca şi supuitoriul. *Zac. 12.*

Cela ce va fi cocon micşor sau fetişoară, şi de vor votri cuiva, atunce nice aceştea nu vor putea rămînea fără de certare, numai ce să vor certa mai puţin decît cum ar fi mari. *Zac. 13.*

Nu se va pedepsi ca un supuitoriu cela ce va supune numai o dată muiare streină, fiind den ruda lui sau altă muiare slobodă; ce se va certa de va votri pre vreo muiare slobodă de trei, patru ori, sau va votri muiare cu bărbat. Întîia dată se va pedepsi după cum va fi voia judecătoriului, iară a doa oară i se va tăia capul; iară de-ş va supune muiarea sau fata, atunce dentîia dată i se va tăia capul. *Zac. 14.*

Nu se va certa ca un supuitoriu cela ce va supune muiare striină sau fără bărbat, însă de nu va lua plată; iară de va supune muiare cu bărbat, atunce se va pedepsi şi acela; şi încă se va certa mai rău cîndu-ş va supune singur pre muiarea lui. *Zac. 15.*

CELA CE-Ş VA ZĂLOJI CASA LUI PENTRU SĂ SE FACĂ ÎNTR-ÎNSA PREACURVIE ŞI AMESTECARE DE SÎNGE ŞI ALTE FELIURI DE CURVII ŞI DE LUCRURI SCÎRNAVE, CUM NU SE CADE, ACELA SĂ SE CEARTE ÎN TOATE FELIURILE.

GLAVA 129.

Oricine-ş va zăloji casa pentru să se facă într-însa curvie şi alte toate feliurile de lucruri reale cum nu se cade, acela se chiamă supuitoriu şi votru, şi se va certa ca un supuitoriu şi ca un preacurvariu şi ca unul de ceia ce fac sînge amestecat, ce să zice ceia ce-ş curvesc cu rudele şi cu cuscrele şi cu cumetrile sau finele lor, acela se chiamă sînge amestecat; acela, ver fie bărbat, veri muiare, cu moarte să se cearte. *Zac. 1.*

Cela ce-ş va zăloji casa pentru să se facă într-însa sînge amestecat, sau sodomie, ce să zice curvie cu copii, pre acela să-l omoară ori cu ce moarte va fi mai rea. *Zac. 2.*

În casa celuia ce se vor face sfaturi reale, spre curvii şi spre alte scîrnăvii ca acealea, sau şi într-alt loc unde se vor face păcate, acela se va certa ca un supuitoriu; iară de nu se vor face păcatele deplin, ce numai cuvinte, atunce nu se va certa ca un supuitoriu, ce va lua altă pedepsă mai micşoară. *Zac. 3.*

Cela ce va năemi casă în chirie pentru să facă acolea răotăţi şi curvii, acela ca un votru să se pedepsească. *Zac. 4.*

Aceastea pedepse se vor da nu numai celora ce vor zăloji şi vor năemi case pentru să se facă într-însele curvii şi alte păcate trupeşti, ce şi alte locure de odihnă ce vor fi ori pre la vii, ori pre la stupini, ori pre în pomeate, ori pre alte primblări aseamene acestora. *Zac. 5.*

PENTRU PĂRINŢII CEIA CE-Ş VOR SUPUNE FEATELE LOR CEALE CE SÎNT FĂCUTE DE TRUPUL LOR.

GLAVA 130.

Zac. 1. Supunerea carea se face cu voia părinţilor, aceaia iaste mai rea şi lucru plin de ruşine şi de mai mare ocară decît ceaia ce să face între striini. Drept aceaia oricare tată ce-ş va supune fata lui, acela întîi-ş piarde putearea cea părinţească carea au avut spre fie-sa. Drept aceaia să aibă strînsoare de la judecătoriu, cum mai degrabă să-i dea toate zestrile ce i se vor veni de la tată-său şi să se desparţă de dînsul într-acesta chip, ca şi cum nu şi-ar fi mai fost niceodată fată. A doa, toate bucatele cîte va avea, să se ia toate, să fie domneşti, pînă cînd va fi el viu, iară deaca va muri, atunce vor fi ale celora ce vor rămînea moşneani, însă de va fi avînd cineva. A treia, să-l bage în ocnă, în toată viaţa lui acolo să se chinuiască.

Zac. 2. Pravilele ceaste mai de curînd dau învăţătură, tatălui celuia ce-ş va supune fata să i se tae capul. Aşijderea să paţă aceasta pedepsă şi fraţii ceia ce-ş vor supune surorile sau măcar şi pre alte rude ale lor, carele se tragu de în sîngele lor. Care pedepsă se cade să se ţie în seamă la un păcat mare ca acesta, după cum se ţine şi la pravila rimleanilor pînă şi în zioa de astăzi, măcară că la unele locuri de-i şi ceartă cu catarga în toată viaţa lor, sau într-atîţea ani, şi-i purta pre măgari dăspuiaţi bătîndu-i pre în toate uliţele; iară pedepsa lor cea adevărată iaste moartea.

Zac. 3. Muma ceaia ce-ş va vinde fata pre bani pentru să curvească neştine cu dinsa, aceiia să i se tae nasul. Iară de se va afla că n-au făcut tocmeală să ia bani, ce numai ce să va fi plecat după voia featei-şi, atunce se va pedepsi după voia judecătoriului. Iară de va fi căzut muma la o greşală mare ca aceaia, pentru vreo nevoe mare ca aceaia sau pentru vreo sărăcie, atunce nu se va pedepsi aşa rău, de vreame ce să va milostivi şi judecătoriul văzînd sărăciia şi nevoia ei.

Zac. 4. Părinţii carii vor supune feciorii lor, măcară de le-ar fi copili şi de-ar fi şi văduu, acelora nu le va folosi aceaia, ce tot se vor pedepsi cu moarte.

Zac. 5. Nu vor putea să scape părinţii să nu se pedepsească cînd vor zice c-au făcut supunerea dă nevoe pentru multă sărăcie, ce de pururea se vor certa. Dup-aceaia trebue foarte să caute judecătoriul şi să socotească de va fi fost acea nevoe şi acea sărăcie a părinţilor, carea să nu se fie putut într-alt chip hrăni cu altceva meşterşug, fără numai cu supunerea feciorilor lui. Dece de va fi aceasta aşa, atunce sau se va mai milostivi judecătoriul de-i va mai uşura, sau mai rău se va întărîta de-i va pedepsi mai rău.

Zac. 6. Acesta fel de certare se socoteaşte cînd vor lua părinţii bani pentru să dea feciorilor; iară de nu vor lua bani, atunce nu se socoteaşte aceasta certare, ce poate fi că se vor pedepsi într-alt chip, după cum va fi voia judecătoriului.

PENTRU BĂRBAȚII CARII-Ș VOR SUPUNE MUERILE LOR.
GLAVA 131.

Oricare bărbat va supune pre muiarea lui, aceluia să i se facă moarte, măcar numai o dată; că pravila pre unii ca aceștea supuitori ei scoate den toată eparhia judecătoriului și altă dată-i poartă pre toate ulițele tîrgului dăspuiați pre măgariu și să fie cu fața spre coada măgariului; iară muiarea lui să tragă măgariul de dălogul căpestrului cu mînile ei, și într-acesta chip să-i bată purtîndu-i pre în tot tîrgul. Alte date iarăși ei certa cu catărga în toată viața lor. *Zac. 1.*

În voia și în putearea judecătoriului stă acest lucru, să semuiască pedepsa morții, carea se cade să dea celuia ce-ș va supune muiarea lui și mai vîrtos cînd va arăta judecătoriului vreo vină ca aceaia a bărbatului, de întru carea se va fi îndemnat să cază într-această greșală mare a supunerii. *Zac. 2.*

Cela ce-ș va supune muiarea pentru să ia bani, acela se va pedepsi rău foarte; iară de o va supune pentru să nu ia bani, și atunce se va certa adevărat, iară nu așa rău ca cum ar fi luat bani. *Zac. 3.*

Cela ce știe că-i curveaște muiarea și el tot o ține în casă și se face a nu ști nemica și o lasă de face preacurvie, atunce aceaia să chiamă cum o ar supune el, și se va pedepsi ca un supuitoriu. *Zac. 4.*

Cela ce să face cum să culcă cu muiare-și, iară apoi lasă oameni striini de să culcă cu dînsa, acela se va certa după voia judecătoriului. *Zac. 5.*

Cela ce va ținea în casă pre cela ce curveaște cu muiarea lui, acela se va certa ca și un supuitoriu al muerii sale. *Zac. 6.*

Cela ce-ș va lua muiare pre ceaia ce o au pedepsit pentru preacurvie, acela se chiamă adevărat supuitoriu, ce să zice fără de cinste și rușinat, iară așa cu altă pedepsă nu se va certa. *Zac. 7.*

Cela ce va ținea în casă-ș dă nevoe pre muiarea lui de va fi făcînd preacurvie, pentru căce se va fi temînd de rudele ei, sau pentru căce-l vor face cu de-a sila să o ție, atunce nu se chiamă acela așa într-acela feliu, nice poate nimenile să-i zică supuitoriu, pentru că o ține dă nevoe. *Zac. 8.*

Nu se chiamă supuitoriu cela ce-ș ține în casă pre muiarea lui care face preacurvie, deaca nu o știe adevărat că curveaște, ce numai ce are așa oarece bănuială, cum să o fie arătînd seamnele că face acela lucru. *Zac. 9.*

Numai răbdarea ce are bărbatul, ce să zice cînd face muiarea lui preacurvie și el rabdă, nu zice nemica; aceasta-l face de să chiamă supuitoriu, cum se-ar zice cînd va avea această răbdare pentru căce-i vine dobîndă. Iară de nu-i va fi venind nice o dobîndă și o va ști că curveaște și o ține așa în casă, atunce să se cearte după voia judecătoriului. *Zac. 10.*

PENTRU BUCATELE CE VA AVEA CĂLUGĂRUL, CUM SE CADE SĂ SE ÎMPARȚĂ, DE NU VA AVEA FECIORI, SAU DE VA ȘI AVEA.

GLAVA 132.

Un om, ce să va face călugăr și va muri și feciori nu va fi avut, atunce ce va avea ale lui cade-se să le ia mînăstirea. Iară de va avea feciori, să se împarță într-atîta părți cîți feciori are; iar el încă să ia o parte ca a unui *Iustinian împărat.*

fecior, și aceaia numai ca să trăiască pînă va fi. De-acia de va muri fără de zapis, partea ceaia ce-au luat ca și un fecior moștenească aceaia mînăstirea; iară cealea ce-au luat feciorii lui, părțile lor rămîn ale lor, iară mînăstirea n-are treabă cu dînsele nemică.

PENTRU TATĂL, CA SĂ NU OPREASCĂ FIIULUI SĂU PARTEA DE MOȘIE, DE SĂ VA FACE CĂLUGĂR.

GLAVA 133.

Leu și Costandin împărați.

Niminea de în părinți să nu îndrăznească așa, să oprească feciorii lor carii vor să se facă călugări, sau de vor și mearge la mînăstiri, să-i scoață de acolo, sau căce se-au făcut călugări să-i facă fără de moșie și fără de parte de în ce are. Iară de vor vrea să facă aceasta, atunce să se afurisească, și de în besearica lui Hristos să se gonească pînă se vor pocăi de vor da partea lor, adecă a feciorilor.

PENTRU PREOTIE SI PENTRU CHIPUL CĂLUGĂRESC, CARELE IASTE MAI MARE.

GLAVA 134.

Simeon Soluneanul.

După rîndul tocmealii, iaste mai mare preoția decît chipul călugăresc, pentru că lucrurile preoției sînt lucrurile lui Dumnezeu și fără de preoție nu iaste nimenea creștin, nice are sfinție, nice să împreună lui Dumnezeu.

Zri Dionisie.

Iară mai mare iaste rînduiala călugărească decît a popei mirean, cum grăiaște dumnezăescul Dionisie, nu cu sfinția preoției, ce cu viața. Pentru că și călugărul de va fi și preot, adecă ieromonah, iaste mai mare decît popa mirean; nu pentru preoție, cum am zis mai sus, că aceaia iaste lucrul lui Dumnezeu, ce pentru viață. Preotul de pururea blagoslovează și sfințează. Drept aceaia și dumnezăescul Antonie de pururea-și pleca capul, adecă se închina pentru nălțimea preoției; și nu numai arhiereilor se închina, ce tuturor preoților. Pentr-aceaia fiescare preot, carele are această rînduială mare a preoției, acela să petreacă sfințește și ca un sfînt să lăcuiască, și mai vîrtos să se nevoiască să petreacă ca și călugării.

PENTRU CĂLUGĂRI ȘI CĂLUGĂRIȚE, CA SĂ NU SE FACĂ CUMETRI, NICE IEROMONAHUL, ADECĂ POPA CĂLUGĂR, SĂ NU CUNUNE NUNTA.

GLAVA 135.

Petr, prea înțeleptul hartofilax al marei beseareci.

Nu se cuvine, nice e lucru cinstit, nice e priimit, călugărul sau călugărița să priimească copii dă pre sfîntul botez, adecă să se facă cumetri, sau să ție cununi la nunte, adecă să cunune. Iară de va îndrăzni cineva să facă acest lucru fără de cale și de rușine și fără de leage, să se canonească

cum va părea arhiereului; iară de va face aceasta a doa oară, să se gonească de în beseareca lui Hristos ca un călcătoriu de dumnezăeştile pravile.

Şi ieromonahul, adecă popa călugăr, nuntă nu cunună, adecă nu blagosloveaşte, că şi aceaia iaste fără dă leage şi făr'de cale şi nu se cuvine. Pre unul ca acela-l canonesc dumnezăeştii părinţi cu lipsa de preoţia lui. *Postnicul.*

PENTRU BESEARICA ÎN CAREA NU SE FACE SLUJBA 40 DE ZILE; ŞI CE IASTE BESEARICA.

GLAVA 136.

De să va tîmpla ve într-o besearică să nu se facă slujbă 40 de zile, nu poate preotul să facă liturghie, să slujască într-însa de nu va face întîi o sfeştenie. Iară de va face slujbă, adecă liturghie, să fie lipsit de popie 40 de zile; iară de nu va fi ştiut să fie ertatu. *Gherman Ţarigrădeanul.*

Că beseareca iaste casa lui Dumnezeu, casă de rugă, adunare oamenilor, trupul lui Hristos, nevasta lui Dumnezeu, ceriu pămîntesc în carele şade cereasca pîine ce să zice preasfîntul trup adevărat al domnului nostru Isus Hristos. Iaste şi scaun împărătesc şi arhierese, pre carele şade împăratul împăraţilor şi marele arhiereu, singur Hristos. Iaste şi lina baltă a păcătoşilor şi slava dreptilor; iaste şi scăpare şi pod şi laudă şi veselie şi bucurie şi păreare de bine tuturor creştinilor. Şi cîţi o caută şi o iubesc cu toată inema şi cu tot sufletul, aceia vor lua cunună de la Dumnezeu şi se vor face moştneani împărăţiei lui. Iară besearică se chiamă căce că chiamă şi adună pre toţi. *Zri.*

PENTRU CĂ ŞAPTE DARURE SÎNT ALE DUHULUI SFÎNT, ŞI ŞAPTE TAINI ALE BESEARECII, ŞI ŞAPTE BUNĂTĂŢI MARI, ŞI ŞAPTE PĂCATE DE MOARTE.

GLAVA 137.

Darurile duhului sfînt sînt 7, cum grăiaşte Isaia proroc, adecă duhul înţelepţiei, duhul priceaperii, duhul sfatului, duhul tăriei, duhul credinţii, duhul blagocestiei, duhul al fricii lui Dumnezeu. *Isaia proroc.*

Şapte taini ale besearicii: botezul, unsoarea adecă miroseala ce miruiaşte, priceaştenia, preoţia, nunta de întîi, pocaania adecă ispovedania, sfîntul unt adecă maslul. *Simeon Soluneanul.*

Şapte bunătăţi mari: înţelepţia cu smerenie, nemăria deşartă, nestrînsoarea, postul, curăţia, răbdarea îndelungată şi îngăduirea.

Şapte păcate de moarte: lepădarea de leage, nebunia, trufia, uciderea de voe, amestecarea de sînge, zăcearea bărbat cu bărbat şi stricarea de copii cea fără de leage.

PENTRU SĂ NU SE ÎNGROAPE MORTUL ÎN LĂUNTRU ÎN BESEARICĂ, NICE SĂ MUTE DE ÎN MORMÎNT TRUPUL OMULUI, NICE MĂCARĂ ȚĂRÎNĂ.

GLAVA 138.

Mathei. În lăuntru în besearică tîrnosită, să nu îndrăznească cineva a îngruparea trupure de om, pentru că sînt acolo moaște ale mucenicilor, adecă unde se-au pus și în lăuntru au priimit și unsoarea sfîntului mir.

Nimenea de întru oameni să nu îndrăznească întru sfînta besearică să îngroape mort.

Leu și Costandin împărați. În casa de rugă unde nu va fi tîrnosită, adecă sfințită, acolo se îngroapă trupurile oamenilor morți, și pre în tinzile bearicilor.

Și fără de poruncă arhierească să nu cumva să îndrăznească cineva să scoață trup de om de în mormînt, să-l ducă într-alt loc, adecă într-alt mormînt, nice altceva lucru, adecă sau marmură sau stîlp sau pietri sau altceva.

PENTRU CĂ PRE ÎN BESEARICI SĂ NU SE FACĂ BĂUTURI ȘI MÎNCĂRI, NICE CÎRCIUME, NICE VÎNZĂRI PRE ÎN SFINTELE GRĂDINI.

GLAVA 139.

Săbor. 6, canon. 72 și cela de Laodichia, canon. 28. Canonul 72 al șaselui săbor și 28 al săborului de la Laodichia așa poruncesc: să fie afurisiți cîți aștern haine pre în besearici și fac mease, băuturi și mîncări înlăuntru; că în tot locul unde se cîntă și se slăveaște Dumnezeu și se slujaște preasfîntul trup al Domnului, acela se chiamă că iaste închinat loc sfinției sale, carele iaste besearica, și băuturi și mîncări într-însa nu se fac, ce numai psalmi, cîntări, slavoslovii, vecernii, litii adecă rugi, utrini, liturghii și cîntări necurmate și neîncetate. Drept *Zri.* aceaia să căutăm să vedem mai sus afurisania dumnezeeștilor părinți și să ne ferim dăparte, să nu facem mease pre în besearici; nice pre în sfintele grădini să nu se facă cîrciumă; că sfintele grădini sînt aceastea, adecă curțile bearicilor, grădinile, casele, cămările și toată curtea, adecă unde iaste îngrădită sau zidită; și aceastea sînt într-însele înlăuntru. Și acesta canon nu opreaște numai cîrciuma să nu se facă acolo, ce încă nice altă negoțătorie. Drept aceaia trebue să păzim dumnezeeștile locure ale bearicilor cu multă smerenie, că zice domnul nostru Isus Hristos pentru sfînta besearică: nu facereți casa tatălui mieu casă dă negoțătorie și cărvăsărie.

PENTRU CA SĂ NU BAGE DOBITOC ÎN BESEARICĂ, NICE SĂ MÎE, NICE SĂ MĂNÎNCE, NICE SĂ BEA ÎNTR-ÎNSA.

GLAVA 140.

Săbor. 6, canon. 85. Canonul 85 al șaselui săbor porunceaște: nice un om să nu bage dobitoc să mîe în besearica lui Dumnezeu, fără numai de mare nevoe.

Dăstoinică cinste iaste să aibă neştine frică şi smerenie spre sfintele şi cinstitele locure şi tocmeale. Pentr-aceaia nu iartă canonul acesta, adecă pravila, să bage dobitoc în besearică să mîe, fără numai de mare nevoe, cum de se-ară tîmpla că fie iarnă sau zăpadă sau grindină, sau altă nevoe de tîlhari; atunce iaste ertatu să bage dobitocul în besearică să mîe, ca să nu mîe afară să piară şi va păgubi omul al cui iaste şi se va scîrbi şi de scîrbă va cădea în boală şi-ş va nevoi viaţa lui neputînd îmbla să-şi sfîrşască calea încătro o va vrea să meargă.

Zonara.

Şi pre în besearici nu se-au dat voe să se facă mease nice episcopul, nice cliricii, nice altcineva de în creştini; iară de să va tîmpla dă nevoe să vie omul dă pre cale şi nu va avea alt loc să mîe, atunce iaste ertat să mănînce şi să bea şi să doarmă în besearică, de nu se va afla alt loc.

Săbor. de la Carthaghen, canon. 42.

PENTRU CUM TREBUE SĂ BOTEAZE PREOTUL COPILUL MIC.

GLAVA 141.

Cînd botezi copilul, trebue să aibă scăldătoare sau alt vas deosebi şi cu trei lumînări aprinse, în chipul sfintei troiţe. De-acia cînd vei să bagi untul în scăldătoare, cum spune la tocmeala slujbei, atunce ia tu, preote, de în untul carele iaste în vas, cu trei deagete şi unge copilul cruciş. Atunce să ia şi naşul de în unt şi să ungă copilul pre toate mădúlarele, cum iaste tocmeala tipicului. De-acia deaca-l va unge el, iai tu preote, aşa cum iaste gol şi stai drept căutînd spre răsărit şi tu şi copilul, şi-l botezi în trei afundături făcînd sămnul crucii, zicînd aşa: botează-se robul lui Dumnezeu **IM(P)** [1]) întru numele tatălui, amin. Şi-l pogori în scăldătoare şi-l afunzi, adecă-l uzi de tot. **Iată, aşa e afundarea de întîi.** De-acia iară stai puţinel drept rîdicînd şi copilul, de-acia iară-l pogori a doa oară în apă şi-l uzi aşijderea zicînd: şi al fiiului, amin. **Iată, aşa e şi a doa afundare.** Şi de-acia iară te rîdici de stai drept şi-l pogori a treia oară de-l afunzi aşijderea zicînd: şi al sfîntului duh, amin. **Iată, aşa e şi a treia afundare.**

Caută de vezi tîlcul sfîntului botez.

De-acia-l iai de în scăldătură şi-l dai naşului, şi zici molitvele şi faci toată slujba cum te învaţă rîndul şi tocmeala tipicului, şi dai opustul.

PENTRU PREOŢII CARII BOTEAZĂ ÎN TREI PĂRINŢI, ÎN TREI FII ŞI ÎN TREI DUHURE, ŞI PENTRU CEI CE NU BOTEAZĂ ÎN TREI AFUNDĂRI.

GLAVA 142.

Canonul 49 al sfinţilor apostoli grăiaşte: care episcop sau preot, după tocmeala domnului, de nu va boteza întru tatăl şi fiiul şi sfîntul duh, ce de va boteza în trei neîncepători sau în trei fii, sau în trei duhure, aceluia să i se ia darul.

Apostolii, canon. 49.

---

[1]) „Cutare".

Zonara. Că besearica au luat a se închina unui fără de înceapere, tatălui, pentru nevinuiala, și unui fiiu pentru nespusa naștere, și unui mîngîitoriu, duhul sfînt.

Apostolii, canon. 50. Iară cine nu botează în trei afundări, ce întru una, aceluia să i se ia darul; pentru că zice să fie 3 afundări și 3 scoateri. Iară cine va treace sau va călca acesta canon, de va afunda în apă pre cela ce-l botează numai o dată și nu va zice chemarea tatălui și a fiiului și a sfîntului duh, pre unii ca aceia le ia darul și-i dă anathemei. Că n-au zis Hristos apostolilor: botezați întru moartea mea; ce au zis: botezați întru numele tatălui și al fiiului și al sfîntului duh. (Mathei, glava 28, zac. 116.)

Valsamon. Grăiaște iară și Valsamon: cîți botează întru o afundare, aceia să-i boteaze de-a doa oară.

PENTRU CĂ COPILUL, CÎNDU-L BAGI ÎN SCĂLDĂTOARE, TREBUE CU FAȚA SĂ CAUTE SPRE RĂSĂRIT.

GLAVA 143.

Dumnezeeștii dascali și învățători. Copilul, cîndu-l botezi, trebue să caute cu fața către răsărit, în chipul domnului Dumnezeului și mîntuitoriului nostru Isus Hristos. Căci cînd se răstigni, spre răsărit căuta, iară nu spre apus, și spre răsărit noi creștinii ne închinăm, și raiul spre răsărit se-au sădit. Dece cînd vor să zică blăstemul și lepădările la copil, spre apus să stea și să le zică, ca un loc ce iaste întunecat și groaznic și, deaca vreame ce apune soarele, la apus întunearec închipuiaște, că dentr-acolo iase întunearecul. Iară răsăritul lumină închipuiaște, pentru că de la răsărit iase lumina, adecă soarele strălucează și luminează toată lumea; pentr-aceaia se chiamă răsăritul lumină.

PENTRU CE ÎNCHIPUIAȘTE CÎND DĂSFAȘĂ COPILUL.

GLAVA 144.

Xifilin, patriarh Țarigrădeanul. Copilul cîndu-l dăsfașă de în scutecele lui, fașa și altele cu cîte e înfășat închipuesc dăzbrăcarea de omul cel vechiu și de viața cea de întîi, adecă de călcarea lui Adam și de hainele de piale și de păcatu carele-l dobîndi călcarea lui Adam; și arată dăsfășarea și dăzbrăcarea aceaia carea dăzbracă copilul de tot cu trupul cum se dăsfașă și se dăzbracă de tot de acea urgisită viață a vechiului Adam.

PENTRU CE ÎNCHIPUIAȘTE ÎNTOARCEREA CAREA ÎNTORC COPILUL SPRE APUS.

GLAVA 145.

Iară a celui de sus. Iară întoarcerea carea întorc copilul spre apus ca să vază acea parte a apusului, și-i sînt mînile în jos cînd se leapădă de satana, atunce arată și cu chipul și cu gonirea mînilor cum se dăsparte și goneaște pre satana

de la dinsul. De-acia atunce întorcîndu-se spre răsărit şi-ş ridică mînile în sus, arată adevărat că cela ce va să ia sfîntul botez, trebue să gonească de la dinsul răotatea cea întunecată, adecă păcatul. Şi aşa cu starea carea stă naintea dumnezăeştii lumini, carea închipuiaşte întoarcerea şi starea cătră răsărit, că se face moştnean curat dumnezăeştii lumini şi se face cu totul luminat. Însă una căce au venit întru adeverita lumină a priceaperii lui Dumnezeu, adecă la dătătoriul de lumină Hristos, iară a doa că se dăsparte de păcate şi vine dă se face unul cu cuvîntăroarele oi ale sfintei turme a lui Hristos şi Dumnezăul nostru.

PENTRU UNSOAREA.

GLAVA 146.

Iară unsoarea, adecă sfîntul unt, cu care unge copilul pe tot trupul, *Iar a aceluia.* închipuiaşte că se unge ca să fie gata spre sfintele patime ca, pentru purtătoriul de patime Hristos, să se lupte cu puterile ceale protivitoare şi vrăjmaşă şi să omoară cu botezul pe trupul acela carele se unge ca să învie cu sufletul; şi iară arată împreună unsoarea aceaia şi luminarea sufleteştii vieţi. De-acia după aceasta aduce-se cela ce va să se boteaze la scăldătoare cum aducea şi pe Hristos la groapă. Iară pentru trei afundări într-apa scăldătoarei şi trei scoateri arată îngruparea şi înviiarea domnului cea de-a treia zi; pentru că cum fu domnul întru inema pămîntului trei zile şi trei nopţi, adecă în mormînt, aşa se închipuesc şi cei botezaţi, pentru trei afundări şi scoateri, ceale trei zile şi trei nopţi de în groapa domnului. Pentru că cumu-i cel de întru noapte de nu veade, iară cela ce iaste în zi petreace întru lumină, aşa iaste şi întru afundări, ca şi întru noapte nu veade nemica acolo unde se botează, iară deaca-l scoate, el veade lumina zilii făcîndu-se apa aceaia la cel ce să botează şi groapă trupească şi mumă sufletească. Aşijderea şi biruitoriul Hristos, deaca se botează întru Iordan, *Zri.* eşind de în apă, atunce lumină întru dinsul duhul sfînt. Aşijderea şi botezaţii se ung cu sfîntul şi marele mir pe trupul gol, iară cu duhul sufletul să sfinţeaşte. Şi întîi se unge la frunte pentru izbăvirea ruşinii călcării lui Adam şi ca să vază slava domnului cu faţa descoperită, cum scrie. După aceaia se unge cu sfîntul mir la urechi, ca să auză sufleteaşte dumnezăeştile şi sfintele taini şi dumnezăeştile cuvinte. De-acia la nări, ca să mirosească cel botezat dumnezăescul mir, mirosenia lui Hristos, şi el a doa oară se naşte. De-acia pre piept, ca îmbrăcîndu-se întru platoşa dreptăţii, să se bată vîrtos şi să stea împotriva vrăjmaşului nostru drac nevăzut, carele se bate cu noi.

PENTRU CE NE BOTEZĂM ÎNTRU NUMELE SFINTEI TROIŢE.

GLAVA 147.

Botezămu-ne întru numele tatălui, pentru că sfinţia sa iaste începătura tuturor, într-al fiiului, pentru că iaste tocmitoriu zidirilor, întru sfîntul duh, pentru că iaste obîrşitoriu tuturor, adecă obîrşeaşte şi împle *Iar a celuia.*

Zri. toate. Iară de va gîndi cineva cînd ne botezăm întru numele tatălui și al fiiului și al sfîntului duh și va amesteca pe cineva cuvîntul apostolului carele zice: cîți cu Hristos v-ați botezat, cu Hristos v-ați îmbrăcat, să știți de aceasta cu numele sfintei troițe iaste, căce că acesta nume, adecă Hristos, închipuiaște pre tatăl carele au uns și pre fiiul carele se-au uns; iară unsoarea iaste duhul. Drept aceaia grăiaște apostolul: cîți întru Hristos v-ați botezat, adecă închipuiaște sfînta troiță, cum se-au zis mai sus. Dece se cade celor ce să botează așa să se boteaze, cum au poruncit
Mathei, glava domnul la evanghelie apostolilor zicînd: duceți-vă de propoveduiți în
28, zac. 116. toate limbile, botezîndu-i cu numele tatălui și al fiiului și al sfîntului duh.

PENTRU CRUCILE COCONULUI ȘI TUNDEREA, ȘI SCUTECILE CEALE NOAĂ CU CARELE-L ÎMBRACĂ; CE ÎNCHIPUESC.

GLAVA 148.

Iar' a celuia. Crucile carele pun la cocon închipuesc răstignirea și pogorîrea, adecă legarea patimelor trupești și ale lucrurilor lui, ca să omorîm mădularele pre pămînt și să îmblăm întru deșarta viață.

Zri. Iară tunderea carea tund pre cel botezat, aceaia semnează că se tocmeaște și se socoteaște cel botezat întru cuvîntătoarea turmă a lui Hristos, și-l tunde în cap cruciș ca și oaia cînd o semnează stăpînul ca să se cunoască că oaia aceaia iaste a turmei lui Hristos, iară nu a altuicuiva.

Caută. Iară scutecile carele se îmbracă de sînt albe și noaă, acealea închipuesc cum cela ce se botează se îmbracă cu noul om, adecă cu Hristos cel înnoit pre chipul celui ce l-au zidit, după scriptură, cum și scrie.

PENTRU CEI CE SĂ BOTEAZĂ, CUM TREBUE SĂ-I UNGĂ CU SFÎNTUL ȘI MARELE MIR, ȘI SCĂLDĂTOAREA CE ÎNCHIPUIAȘTE, ȘI CÎND TREBUE SĂ SE BOTEAZE COPILUL.

GLAVA 149.

Săborul de la Laodichia, canon. 48. Canonul 48 al săborului de la Laodichia porunceaște să ungă pre cei ce să botează cu sfîntul și marele mir, căce că și acesta se face cu rugă și să sfințeaște cu chemarea sfîntului duh. Și pre cîți-i ungi și-i sfințești, faci-i moștneani sfîntului botez. Sfîntul mir are chipul ca și peceatea împăratului, de vor pecetlui cu dinsa, nice un om nu îndrăzneaște să meargă să se apropie acolo, pentru că cunosc că iaste împărătesc cel pecetluit de împărăteasca peceate. Într-acesta chip știu și duhurile ceale vicleane pre cel uns cu marele mir și să depărtează de dînsul. Dece, cîndu-l ungi cu sfîntul mir, zici: пєча́тъ да́ра ст҃гѡ Дх҃а[1]) amin; și altele.

Xifilin. Iară scăldătoarea are chipul groapei a biruitoriului și e pîntecile cel sufletesc den carea ne naștem sufletească, carii ne botezăm într-însa și fii lui Dumnezeu după dar ne facem.

---

[1]) „Pecetea darului sfîntului duh".

Iară copilul deaca va naşte, să se boteaze la patruzeci de zile, de nu-i va fi nevoe de moarte; iar de-i va fi nevoe, atunce să se boteaze şi într-acel ceas în carele se-au născut; iară aşa să-l speli.

Ioan, patriarh de la Antiohia.

PENTRU COCONII, DE VA FI ÎNDOIRE, DE NU VA ŞTI BOTEZAŢI SÎNT, AU NU SÎNT BOTEZAŢI.

GLAVA 150.

Canonul 82 al şaselui săbor şi 72 de la Carthaghen grăiaşte că un botez ne-am învăţat a şti, după cum mărturiseaşte dumnezeescul simvol a credinţei, adecă: вѣрꙋю въ єді́нагѡ Ба[1]). Şi pentru acea dumnezeiască botejune grăiaşte domnul: ori fiecine carele nu se va naşte de în apă şi cu duhul, acela nu va întra întru împărăţia ceriurilor. Dece de vreame ce copiii cei mici carii se-au robit, sau se-au tîmplat într-alt chip de i-au aflat niscare creştini pre căi sau pe într-alte locuri lepădaţi şi i-au luat pentru spăsenia sufletelor sale şi de-acia vor gîndi adins eişi: sau sînt botezaţi, sau ba; iară acei copii nu ştiu de copilărie şi dă neobîrşirea vîrstii lor. Dece de aceasta de nu se va afla cu deadinsul mărturie, cum adevărat se-au botezat, porîncesc dumnezeeştii părinţi cum fără de nice o sfială şi frică să se boteaze, să nu cumva să se tîmple să nu fie fost botezaţi, să se lipsească de o curăţie sfîntă ca aceasta, să rămîe afară de împărăţia lui Dumnezeu; după socotinţa domnului, carea au zis că cine nu se va boteza, acela întru împărăţia ceriurilor nu mearge.

Săbor. 6, canon. 82 şi Carthaghen, canon. 72.

PENTRU COPILUL, DĂ SE VA AFLA LA SFÎRŞIT SĂ MOARĂ ŞI PREOTU-L VA BOTEZA ŞI DE NU VA APUCA SĂ ZICĂ CEALE MOLITVE CE SĂ LEAPĂDĂ DE SATANA, NICE MOLITVELE CEALEALALTE; DARĂ CE VA FACE DE ACEAIA? ZICE-LE-VA DUPĂ ACEAIA, DE VA TRĂI COPILUL, AU BA?

GLAVA 151.

Sfîntul mitropolit de la Crit, anume Ilie, adeverează acesta lucru şi zice că nu trebue obîrşitele taini să zică ceneva că sînt neobîrşite; căce că pentr-aceaia se-au obîrşit şi se-au botezat după trei afundări şi după chemarea a trei chipure, al tatălui şi al fiiului şi al sfîntului duh; şi pentru al acestora, adecă a trei afundări, i se-au făcut botezul deplin la cel botezat. De-acia lepădare şi molitve nu se mai zic, pentru că lepădările şi molitvele să zic la cel botezat mai nainte de botez, adecă mai nainte de ceale trei afundări; iar după botez, de-acia nice lepădări zici, nice molitve, că nu se cade deaca obîrşeşti taina să zici cealea ce sînt mai nainte de obîrşenia tainei; că nu aflăm aceasta poruncă nice la un sfînt canon. Iară deaca se va boteza copilul cum am zis mai sus, şi într-acel ceas nu va muri, atunce tu obîrşeşti şi ceaialaltă slujbă carea iaste după botezul copilului, adecă zici molitva sfîntului mir şi cealealalte toate.

Ilie, mitropolit Critskii.

Zri.

---

[1]) „Cred într-unul Dumnezeu“.

PENTRU PREOŢII CARII BOTEAZĂ COPIII AGAREANILOR, SAU PRIIMESC PRE DINŞII CUMETRI, SAU PRIIMESC JERTVA A ERETICULUI, ŞI PENTRU NEPREOŢII CARII BOTEAZĂ COPII.

GLAVA 152.

Întrebarea cătră patriarh chir Luca. De să va tîmpla să vie cătră credinţa noastră niscare copii carii mici se-au botezat ai agareanilor, mai boteza-i-vor au numai să-i ungă cu sfîntul mir, ca cum ar fi botezaţi?

Răspunsul lui. Şi săborniceaşte răspunse şi porunci să se mai boteaze, zice, pentru că botezul, sau de în credinţa părinţilor, sau de în credinţa celui ce să botează, vine darul de la Dumnezeu la dinsul şi are căldura şi dragostea credinţii şi a lucrurilor celor bune. Iară copiii agareanilor pre cari-i botează ca nişte coconi, aceia nu ştiu ce să face pre dinşii şi părinţii lor sînt fără de credinţă, iară nu sînt ca noi creştinii, carii botezăm coconii noştri cu smerenie şi cu credinţă adevărată ca să dobîndească dumnezăiasca lumină, ce să zice a lui Hristos şi a împărăţiei lui; iară ei ca pentru să nu răiaze şi ca să nu paţă rău cînd să tae ei în leagea lor şi ca pentru să nu se împuţă trupurile lor, pentr-aceaia-i botează. Iară acolo unde se botează, darul lui Dumnezeu la dinşii nu vine căce că iaste departe de dînşii, ce vine urgie şi pre cel ce să botează şi pre cel ce botează pre dinsul, adecă pe preotul ce-l botează, aşijderea şi pre cumătru carele-l priimeaşte. Dece să ştim de aceasta, cîtă călcare fac dumnezăeştilor pravile preoţii ceia ce botează copii turcilor agareanilor.

Apostoli, canon. 46. Iară care preot va lua jertva ereticului sau a agareanului, sau va boteza copilul lui, sau pentru cumetria copilului va priimi pre dinsul, sau nun la nuntă, aceluia poruncescu să i se ia darul; pentru că cine va avea părtăşie cu necredinciosul, sau cu amestecare, are lumina cătră întunearec.

Mathei. Iară cîţi se vor boteza de popi nesfinţiţi, aceia a doa oară să se boteaze. Popii cei nesfinţiţi se chiamă carii se-au hirotonit de arhierei eretici, aşijderea şi dă cei ce li se-au luat darul, cărora li-l-au luat săborul arhieresc pentru vini şi greşale ce au avut.

PENTRU CĂ DĂ NEVOE BOTEAZĂ ŞI MIREANUL; ŞI PENTRU COCONII CREŞTINILOR CARII MOR NEBOTEZAŢI, UNDE MERG.

GLAVA 153.

Nichifor Ţarigrădeanul. De coconii nebotezaţi, dă se va afla neştine într-un loc pustiiu, nefiind în vreame acolo popă şi să nevoiaşte vreunul de într-aceia să moară nebotezat, însă de să va tîmpla acolo diacon sau călugăr, atunce să-l boteaze, iară de nu să va afla cineva de într-aceştia, trebue să se boteaze şi de creştinii carii se vor afla acolo. Iară de va fi tatăl copilului singur şi alt creştin să nu se afle, atunce să-l boteaze şi el, că păcat n-are, adevărat cu apă, şi de muiarea lui nu se dăsparte.

Simeon Soluneanul. Nu numai dă nevoe să se boteaze copilul de om mirean, ce încă acel mirean şi dumnezăiasca taină să-i dea, adecă să-l priceştuiască. Şi însă

de va muri, priimeaște-se la Dumnezău botezat și socoteaște în ceata altor coconi botezați și se slujaște și se pomenează cumu e obiceaiul; iară de nu va muri copilul, ce va trăi, atunce să se boteaze a doa oară dă preot.

Iară cîți coconi ai creștinilor mor nebotezați, așijderea și ai păgînilor, aceia nice merg întru împărăția ceriului, nice în muncă, ce numai la un loc luminos. *Marele Athanasie.*

PENTRU CĂ ÎNDOIT IASTE OMUL, ȘI PENTRU CĂ CERIURILE SÎNT ÎNCHISE CELOR NEBOTEZAȚI.

GLAVA 154.

Însă îndoit iaste omul, de trup și de suflet. Pentr-aceaia și Hristos îndoită dărui oamenilor tocmirea botezului. Însă apa să sfințeaște de preot cu molitvele și să ia întru curăția trupului, iară duhul sfînt pentru credința cea curată se pogoară de la Dumnezeu pre nevăzut. Ce doaă taini au dat fiiul lui Dumnezeu Hristos cătră spăsenia lumii: însă întîi iaste sfîntul botez, iară a doa iaste sfînta priceaștenie. Și însă sfînta priceaștenie închipuiaște și adeverează patimele lui Hristos, îngruparea și înviarea, iară sfîntul botez închipuiaște și adeverează pogorîrea lui Hristos în iad și eșirea. *Xifilin Țarigrădeanul.*

Aceastea taini deade noao biruitoriul Hristos, dentru care taini avem spăsenia.

Iară cînd se botează, dășchidu-se ceriurile, care le închise Adam pentru neascultarea, și au fost tot închise pînă cînd au venit domnul nostru Isus Hristos și deade darul sfîntului botez în lume. *Semnează.*

Alta să știți de aceasta, că mai nainte dă ce să botează omul, ceriurile sînt închise pentru dînsul totdeuna de pururea, pîn'cînd ce ia sfîntul botez; iară deaca se botează, îndată se dășchid și duhul sfînt vine și umbreaște pre cel botezat și de-acia se chiamă fiiu iubit al lui Dumnezeu; pentru că omul nu va dobîndi ceriurile de nu va lua botezul după cuvîntul domnului, unde zice: carele nu se va naște de în apă și cu duhul, acela nu va întra la împărăția ceriurilor. *Zri.*

PENTRU PREOTUL, DE VA BOTEZA PRE FIIU-SĂU CA UN PREOT ȘI DE VA BLAGOSLOVI NUNTA FIIU-SĂU.

GLAVA 155.

Dă se va tîmpla ve într-un loc a fi numai un preot, iară altul nu, sau dă nevoe de va fi a muri, atunce acela botează ca un preot pre copilul său; de-acia nu să desparte dă preoteasa lui căce că l-au priimit altul de în sfîntul botez, și de aceasta nu apără pravila. Iară de-l va lua de la scăldătoare să se facă în loc de cumătru, atunce se dăsparte dă preoteasă, căce că au făcut pre dînsa soră sufletească. *Manoil, marele hartofilax.*

Și poate să blagoslovească și nunta fiiu-său cu alt nun deaca nu va fi alt preot în locul lui.

PENTRU PREOTUL, CĂ I SE CADE, DEACA MĂNÎNCĂ SĂ NU BOTEAZE, CE SĂ BOTEAZE MAI NAINTE DE DUMNEZEIASCA LITURGHIE, ŞI IAR NICE ÎN POSTUL CEL MARE SĂ NU BOTEAZE.

GLAVA 156.

A Postnicului. Nu se-au dat voe preoţilor, deaca vor mînca şi deaca vor bea, să boteaze, ce trebue mai nainte de liturghie, ca să poată priceştui copilul, însă de nu-i va fi nevoe; iar de-i va fi nevoe, atunce trebue în ceas ce vor chema pe preot, atunce neapărat să-l boteaze, macar noaptea, de va fi, măcar zioa.

Zri. Aşijderea şi în postul cel mare nu se botează copii, pentru că sînt zile de jale şi zeciuiala a tot anul; fără numai de va fi nevoe, atunce poţi să-l botezi, măcară de-ar fi şi în săptămîna cea mare.

PENTRU PREOTUL CA SĂ NU BOTEAZE ÎN CASĂ, ŞI PENTRU COPILUL DE VA MURI NEBOTEZAT DE LEANEA PREOTULUI SAU A PĂRINŢILOR.

GLAVA 157.

Săbor. 6, canon. 31. Canonul 31 al şaselui săbor porunceaşte nicecum în casă să nu se boteaze copil; iară de-l va boteza, însă de va fi fost nevoe copilului de va hi vrut să moară, atunce popa nu se pedepseaşte. Iară de va hi fost copilul sănătos, atunce se pedepseaşte acela preot cu oprirea dă preoţia lui, cum va socoti arhiereul. Iară alţi învăţători zic că se cade să i se ia darul.

Nichifor Ţarigrădeanul. Iară de să va afla la sfîrşit să moară copilul şi vor chema pe preotul să-l boteaze, iară preotul se va lenevi şi copilul va muri nebotezat, atunce păcatul iaste al popei şi se canoneaşte de aceasta cum va socoti arhiereul lui, sau oprire dă preoţie, sau alt canon. Iară de va muri nebotezat dă leanèa părinţilor, atunce se canonesc mai vîrtos, adecă trei ani să nu se cuminece şi peste toate zilele să mănînce sec, adecă lunea, miercurea şi vinerea, şi să facă în toate zilele metanii.

PENTRU CARE PĂCATE SE IARTĂ DUPĂ MOARTE, PENTRU LITURGHII, PENTRU RUGI ŞI PENTRU MILOSTENII CARELE SE FAC PENTRU CEI CE MOR.

GLAVA 158.

Întrebarea cătră sfeţii Dionisie Areopaghitul. Pentru aceasta marele Dionisie au dăscoperit că de vor fi mici păcatele omului, ce să zice ale mortului, atunce el ia înfolosinţă pentru liturghii şi rugi şi milostenie carele se fac pentru dînsul, adecă-l iartă, iară de vor fi greale păcatele şi mari, atunce nu se iartă, că au închis Dumnezeu poarta raiului dă dinsul şi nu-i e folos de acealea. Drept aceaia trebue să purtăm grijă de ale noastre suflete, să facem lucrure bune carele plac lui Dumnezeu pînă avem această viaţă a noastră trecătoare şi să

nu aşteptăm să ne fie păcatele neertate, că deaca vom muri nu se vor erta cu prescurile.

Însă după răspunsul al acestui dumnezeesc Dionisie, care răspunde la întrebarea de mai sus carea întreabă cumu-m pare, el se arată cum nu se iartă păcatele pentru dumnezeeştile liturghii şi pentru rugi şi milostenii. *Răspunsul.*

Ia caută dă vezi mai jos alţi dascali ce zic, că liturghiile şi milosteniile zic că pre toate păcatele iartă. *Dăzlegarea.*

PENTRU CĂ NU NUMAI MORŢILOR SÎNT DE FOLOS ŞI DE ERTAREA PĂCATELOR DUMNEZĂEŞTILE LITURGHII, CE ÎNCĂ ŞI VIILOR.

GLAVA 159.

Ce pot liturghiile să folosească sufletelor păcătoşilor după moartea lor? *Întrebarea lui Petr patriarh.*

Dă vreame ce nu-s ertate păcatele omului carele moare, foarte pot multe să ajute dumnezăeştile liturghii şi să izbăvească sufletele de în muncă. Şi ia ascultă să vezi că de multe ori sufletele morţilor se-au arătat şi au cerşut de la vii să facă liturghii pentru dinsele ca să se izbăvească de în muncă, cum au zis de aceasta şi Filix episcopul. *Răspunsul lu Grigorie, papa de la Roma.*

Că era, zice, un preot odată, ce avea boală, iar cîndu-i era nevoe dă treaba trupului, el mergea la bae, şi baia era pre locul lui, iară cînd fu într-o zi mearse acolo să se speale, iară acolo într-însa află un om, şi nu-l cunoştea, că niceodată nu-l văzuse. Şi veni dă-i trase cioboatele de în picioare; iar cînd vrea să se dăzbrace, elu-i ţinea hainele pînă ce eşia preotul afară de în căldura băei şi cînd vrea eşi, atunce cu mare cinste şi smerenie slujea preotului. Şi aşa făcea de multe ori. Însă preotul într-o zi vru să meargă la bae şi gîndi adins eluş şi zise: omului celuia ce-m slujaşte cu atîta smerenie şi dragoste nu voiu să merg deşert la dinsul, ce să-i duc puţinel daru. Şi aşa luo doao prescuri şi se duse la bae; şi deaca întră înlăuntru, iară află pre omul acela şi se apucă iară de slujia preotului cu toată cinstea, cum era dăprins. Iară deaca se îmbăe preotul şi vru să meargă, atunce el scoase ceale doao prescuri şi le deade omului în loc de blagoslovenie şi pentru dragostea slujbei. Iară el scîrbit cu lacrăme zise: o, părinte sfinte, căce dai mie aceastea prescuri; că această pîine iaste sfîntă şi eu a o mînca nu poci, că pre mine, pre carele vezi aicea, fost-am stăpîn la această bae şi am făcut multe păcate într-însa; şi pentru aceale multe răotăţi ale meale m-am osîndit de mă muncesc aicea, într-acesta loc unde am făcut păcatele. Ce însă, părintele mieu, dă vei să-m dai dar, aceasta te rog să-m faci: prescurile aceastea să le faci liturghie la Dumnezeu şi pentru păcatele meale să te rogi. Iară deaca vei face pentru mine liturghie, de-acia să vii, şi de nu mă vei afla aicea, să ştii că ţi se-au ascultat ruga cătră Dumnezeu şi m-au scos de în muncă. Şi deaca zise cuvintele aceastea preotului, peri de la el şi nu să mai văzu. Atunce pricepu preotul că acela nu fu om, ce suflet. De-acia acel preot deaca auzi aceasta să întristă cu mare întristare şi plînse foarte; şi deaca mearse acasă-şi, a doa zi începu a-i face liturghie 8 zile. Iară deaca făcu liturghiile duse-se la bae după cuvîntul omului aceluia şi de-acia acolo *Groaznică şi minunată e aceasta.*

nu-l mai află. De aceasta pricepu popa că se izbăvi acela de în amara muncă pentru dumnezăeştile liturghii şi mearse în raiu unde se află drepţii creştini. Şi de aceasta mărturiseaşte acesta lucru şi aşa iaste adevărat, că pentru dumnezăeştile liturghii se izbăvesc sufletele de întru mînile dracului şi merg în mîna lui Dumnezeu. Că sufletele păcătoşilor, cum am zis mai sus cer de la vii liturghii şi, pentru semn, poruncesc că pentru aceale dumnezăeşti sfinte liturghii priimesc păcătoşii izbăvire şi slobozie dăplin de păcatele carele au făcut într-aceasta lume.

Caută de vezi minunată poveaste şi pentru liturghiile ce să fac pentru cei vii ascultă şi te îngrozeaşte.

Un om se afla rob şi era cu lanţure legat, iară fămeaia lui pre la zile de praznice făcea liturghii pentru bărbatul ei; şi iar în zilele cealea ce să făcea dumnezăeştile liturghii pentru bărbatul ei, într-aceale zile i se dăzlega lanţurile cu carele era legat, şi deaca se vrea obîrşi liturghia, se afla iară legat cu lanţurele. Trecu cîtăva vreame, de-acia omul acela se izbăvi de în robie şi mearse acasă-şi şi povestia că în cutare zi şi în cutarea se dăzlega lanţurile de la el. Iară muiarea lui cum auzi ştiia zilele în carele făcuse liturghii pentru dinsul, şi se înfolosiră mici şi mari; că în zilele cealea ce făcea liturghii, într-aceale zile se dăzlega şi lanţurile de la bărbatul ei. Şi deaca auziră toţi această preaslăvită minune, măriră pre Dumnezeu.

PENTRU LITURGHIILE CE DAU PREOŢILOR PENTRU SĂRĂCUSTE PENTRU CEI VII ŞI PENTRU CEI MORŢI.

GLAVA 160.

Dumnezeeştii învăţători şi dascali.

Un boiariu la Nicomidia se afla bolnav la nevoe de moarte; zise muerii lui să dea de într-avuţia lui mişeilor şi săracilor şi robii lui să-i iarte, iară liturghii, zice, popilor să nu dea. Iară acel boiariu avea credinţă şi smerenie cătră cuviosul Isaia, carele era preot vestit şi putearnic întru bunătăţi; şi rugîndu-se molitvei lui, se izbăvi de boală şi se făcu sănătos ca şi întîi. Iară deaca se sculă, mearse la sfîntul şi cumu-l văzu sfîntul se împlu de bucurie şi mări pre Dumnezeu. Şi deaca se sărutară întru Hristos şezură. Şi-l întrebă sfîntul, ce i-au fost leacul tămăduirii lui de la carele au luat sănătate? Răspunse boiarul: cum rugaiu, zice, pre molitva ta cea sfîntă, într-acel ceas mă tămăduiiu. Atunce zise sfîntul cătră dinsul: fătul mieu, dat-ai preoţilor liturghii pentru spăsenia sufletului-ţi? El răspunse: ba, cinstite părinte, că de-aş hi dat, nice un folos nu mi-ar fi făcut, numai ce-aş hi pierdut acei bani. Atunce-i zise cuviosul părinte: nu grăi aşa, fătul mieu, căci că Iacov, fratele domnului scrie la epistolia lui *: de va bolnăvi vreun om, zice, atunce să chemaţi preoţii beasearicilor carii au îndrăznire la Dumnezeu să se roage pentru acela, şi Dumnezeu pentru rugăciunile preoţilor lui va da sănătate bolnavului şi-l va scula de în boală. Şi de va avea şi păcate omul, pentru ruga şi rugarea preoţilor le va erta Dumnezeu. Aceasta zise sfîntul părinte cătră boiariu de-l învăţă şi-l îndreptă. Iară pentru necredinţa lui, zise-i sfîntul dă deade unui preot bani ca să slujască pentru dinsul 40 dă liturghii. Şi cum deade boiariul banii se duse acasă-şi. Şi deaca să slujiră ceale 40 dă liturghii,

* Glava 5, zac. 57.

într-o noapte să deșteptă boiariul de în somnu-și și fără dă veaste să deșchise ușile casei lui nedășchise dă niminea și văzu unde întrară voinici călări în chip de îngeri, și stătură 20 den-a dreapta iară alți 20 de-a stînga lui. Boiariul cumu-i văzu, dă vedearea aceaia se îngrozi foarte și zise către dînșii: giupînii miei, drept ce ați venit la casa unui păcătos? Iară ei răspunseră și ziseră: noi sîntem 40 de liturghii ale tale carele se-au făcut către iubitoriul de oameni Dumnezeu pentru tine și ne-au trimis să te întîmpinăm să mergi la besearică. Și vino cu bucurie mare, nu te spărea, că pentru mînile preotului carele ți-au făcut 40 de liturghii te-ai făcut părtaș și te-ai împreunat la Dumnezeu să iai neapărat împărăția ceriurilor. Iară boiariul, de întru sfînta descoperire carea văzu, aduse-și aminte dă cuvintele sfîntului Isaiei și se înfolosi zicînd că: multă puteare au liturghiile la Dumnezeu, carele se fac, că pentru dînsele se iartă păcatele oamenilor. Și deade de întru avuția lui preoților ca să se pomenească de dînșii pre la dumnezăeștile și sfintele liturghii și să scoață cesturi meride pentru dînsul la dumnezăiasca proscomidie. *Vezi lucru ciudat.*

Povestesc la otecinice că un stareț preot Dumnezeului de sus avea un poslușnic; și niceodată pre voe nu-i făcea, ce de pururea întru neascultare se afla. Zicea sfîntul stareț al lui către dînsul: fătul mieu, nu-m pare rău căce nu faci pre voia mea, ce plîng și mă jeluesc dă peirea sufletului tău, că știu adevărat pentru neascultare ce ai, vei să iai munca de veaci. Iară poslușnicul bătea-ș joc dă cuvintele lui și tot nu-i mai părea rău să se părăsească de neascultare și să-ș vie întru ascultare. *Vezi minunată poveaste de la otecinic, pentru sărăcustele morților.*

Preste puține zile muri poslușnicul, și pentru neascultarea mearse-i sufletul în muncă. Iară sfîntul stareț al lui, cum avea îndrăznire către Dumnezeu, se rugă să vază pre poslușnicul lui în ce loc al muncii se află, și Dumnezeu aciași ascultă ruga starețului, după cuvîntul dumnezeescului David: face Dumnezeu voia celor ce li-e frică dă dînsul și rugile lor ascultă. Și văzu în vis acel blagoslovit stareț și adevărat al lui Dumnezeu rob, rîul cel de foc al muncii și cura cu turbureală multă și cu sunet mare. Și era într-însul mulțime de oameni, care n-aveau măsură să numere cineva, și era unii în rîu pînă la mijlocul trupului, iară alții pînă la grumazi, iară acela, ocaanicul carele făcea neascultarea, și picioarele și mînile și tot trupu lui era înlăuntru întru adîncimea aceluia rîu de foc. Și cumu-l văzu sfîntul într-atîta mare muncă muncindu-se, se întristă și plînse cu amar. De-acia zise către dînsul: fătul mieu, oare vezi în ce te afli nu pentru altă, ce numai căce n-ai avut ascultare; iată, că te făcuși moștnean cu dracii focului de veaci. Și strigă așa de în lăuntrul rîului de foc cu mare glas: părintele mieu, părintele mieu, dă vei vrea, poți să mă izbăvești și să mă scoți de într-această muncă ce mă muncesc. Vai de mine ocaanicul, vai de mine ocaanicul, căce am avut neascultarea mă muncesc în veaci. Ferice de ceia ce au ascultarea. Deaca să deșteaptă omul lui Dumnezeu starețul și deaca-ș făcu toată slujba lui după obiceaiu, începu liturghia rugînd pre Dumnezeu pentru spăsenia ocaanicului ucenic al lui și făcu liturghie zile 20 în toate zilele. Iară deaca se împlură aceaste 20 de liturghii, rugă-se iară sfîntul lui Dumnezeu ca să vază pre ucenicul lui unde se află; și așa văzu a doa oară rîul de foc cu gloata a aceia munci, și ucenicul lui pînă la mijlocul trupului muncindu-se, iară de la mijloc în sus era *Cată de vezi cu deadinsul și te îngrozeaște.*

izbăvit. Şi cum văzu ucenicul pre stareţul lui, strigă cătră dinsul cu mare glas: preacinstitul mieu părinte, iată, pentru sfintele tale molitve şi rugi, izbăvise de întru muncă jumătate de trupul mieu. Ce mă rog, ajută-mi de tot a mă izbăvi de tot trupul, să merg întru lumina de veaci. Iară cucearnicul stareţ văzînd aşa, mări pre Dumnezeu. Atunce iară a doa zi începu a sluji liturghie în toate zilele pînă se împlură şi cealealalte 20 dă liturghii şi să împlură 40. Iară deaca să obîrşiră, iară rugă sfîntul pre Dumnezeu să vază de ucenicul lui, izbăvitu-se-au de tot de întru muncă au ba; şi aşa văzu a treia oară rîul de foc cu toată gloata aceaia carea văzuse şi de cealea ori; iară pre ucenicul lui acolo nu-l mai văzu, că eşi pentru rugile şi molitvele sfîntului, de întru munca rîului de foc şi mearse în raiu, în viaţa de veaci. Iară sfîntul stareţ deade slavă şi mulţemire iubitoriului de oameni şi mîntuitoriului de sufletele noastre, domnului Isus Hristos, carele priimi jertvele sale ale sfintelor liturghii şi izbăvi pre ucenicul lui de în muncă.

Însă liturghiile, cum aţi auzit mai sus, pot să sue sufletul omului tocma dă dădăsuptul iadului la ceriu şi de întunearec întru lumina de veaci. Aceastea auziţi şi înţeleageţi cu deadinsul, de la iubitoriul de oameni Dumnezeu, a cîte bunătăţi se dăstoinicesc oamenii pentru banii ceia ce dau la mînile preoţilor ca să facă liturghii pentru dinşii.

Zri. Iară preoţii carii iau aceia bani ca să slujască liturghie, aceia nu se lenevească sau să facă uitare, ce cu dragoste şi cu smerenie să le facă, că pentru cealea ce nu slujesc liturghie, vor să dea seama în zioa de judecată cătră neasupritoriul judeţ, domnul nostru Isus Hristos.

Că în ceasul ce să dau banii în mînile preoţilor ca să-i facă liturghie, aceaia dare să scrie nevăzut de dumnezăeştii îngeri; şi vai de preotul carele nu va sluji acealea liturghii, sau să nu scoaţă meride, adecă proscomidie pentru sufletul celuia ce-i plăteaşte.

PENTRU MERIDELE SAU CESTURILE CEALEA CE SCOATE POPA LA PROSCOMIDIE, CE SÎNT; ŞI PENTRU MUERI CARELE AU BĂRBAŢI ERETICI SAU PĂGÎNI, CĂDEA-LI-SĂ-VA SĂ DUCĂ PRINOASE?

GLAVA 161.

Simeon Soluneanul. Meridele sau cesturile sînt în locul şi în chipul celora ce duc prescurile în bisearică şi se fac împreunarea lor cu Hristos. Drept aceaia cîţi facu păcate de faţă şi nu se părăsesc de păcate, trebue să nu le priimeşti prescurile nicecum, nice ale muerilor carele au bărbaţi eretici şi păgîni, măcară de-ar fi credincioase şi pravoslavnice, iară lumînări de ceară şi untdelemn cînd aduc muerile acealea, tu priimeaşte acealea întru nădeajdea de spăsenia lor şi fă paraclis şi rugi pentru dinsele şi le porunceaşte să dea şi milostenie. Iară liturghie pentru dinsele să nu faci, nice meride să scoţi, nice dumnezăeştilor taini să le priceştueşti, fără numai la sfîrşenia vieţii lor cînd vor muri; şi atunce să facă maslo şi alte slujbe. Iară în vreamea vieţii lor să le dai numai aghiasmă şi anaforă. Încă şi aceastea pe vremi să le ia ca să se mărturisească lucrul că sînt credincioase şi iau

acealea pentru nădeajdea și sfinția spăseniei lor, și mai mult ca să nu cază întru nepărăsirea păcatului, căce că întorc pe dinsele de întru sfinție și de în credință, ca apoi să nu cumva să meargă de tot în peire, să se păgînească, să-ș leapede leagea.

PENTRU CE LUCRU DUPĂ MOARTEA OMULUI FAC POMEANE A TREIA ZI ȘI A NOA ZI ȘI PATRUZECILE, ȘI CÎND TREBUE ȘI SE OPREAȘTE SĂ NU SE FACĂ.

GLAVA 162.

Cuviosul și de Dumnezeu purtător Alexandru.

Cînd moare omul, atunce are slobozie sufletul doao zile și îmblă cu îngerul aicea jos pre lume, unde-i iaste voia. De-acia sufletul, de multă dragoste a trupului căce s-au dăspărțit de dinsul, unele ori mearge la casa aceaia ce au fost întru viața lui, iară altele ori la mormînt, unde-i iaste îngrupat trupul; iară îmbunătățitul și dreptul suflet mearge în locurile unde avea obiceaiu dă se ruga pentru spăsenie-ș; și face doao zile pre pămînt, iară a treia zi mearge îngerul cu dinsul, adecă cu acela suflet la ceriu și stă naintea groaznecului scaun și se închină naintea lui Dumnezeu. Pentr-aceaia se face a treia zi liturghie și pomană pentru cel mort. Iar deaca se închină lui Dumnezeu, cu porunca lui Dumnezeu mearge cu îngerul de-i arată bogate lăcașure frumoase ale sfinților și drepților carii au făcut voia lui Dumnezeu pre lume; aceastea toate le veade sufletul atunce, iară a noa zi mearge dă se închină lui Dumnezeu; pentr-aceaia să fac liturghii și pomeane a noa zi. De-acia iară-l ia îngerul și treace de-i arată raiul și toată munca și ceale de dădăsupt și toate muncile pînă în 40 de zile. Și iară mearge după 40 de zile dă se închină lui Dumnezeu; pentr-aceaia se fac liturghii și pomeane în 40 dă zile. De-acia atunce, după lucrure cum au făcut, dau-i loc dă se odihneaște pînă va veni Hristos să judece lumea, să dea sau să plătească fieșcăruia după lucrurile lui.

Nichifor Țarigradeanul.

Iară de pomeane, să știți cînd să opresc a nu să face; întîi la ceale 12 zile în săptămîna cea de întîi a sfîntului și marelui post, în săptămîna cea mare, în săptămîna de după paști și în duminicile piatidesetniții și pre la praznicile ceale mari pomeane iar nu se fac, adecă colive și сты Бе[1]) carele se fac pentru morți. Iară de-acia preste an se pomenesc creștinii cînd li-e voia. Iară a se pomeni în taină cei morți la sfîntul pomeanic, de aceaia nu se opresc nice în zioa de paști.

PENTRU SUFLETELE DREPȚILOR ȘI ALE PĂCĂTOȘILOR, UNDE SE AFLĂ PÎNĂ ÎN ZIOA DE ASTĂZI.

GLAVA 163.

Anastasii, de la marea Antiohie.

Niminea de aceasta n-au spus prea amăruntul și adevărat; ce însă de întru dumnezeeștile cuvinte ale biruitoriului nostru domn Isus Hristos

[1]) „Sfinte Dumnezeule".

am adevărat că sufletele ceale dreapte sînt cu sufletul sfîntului și dreptului tîlhariu în raiu. Așijderea și dumnezeescul Antonie, învățătoriul pustiei, pentru locul sufletelor celor drepți, așa au văzut cum sînt în raiu. Așijderea și purtătoriul de Dumnezeu Pambo și alții bogați de întru sfinții părinți. Așijderea și sfetî Ioan Leastvicinicul așa zice, că tîlhariul deaca zise către biruitoriul: Помѧнимѧ Гн вцрствїи [1]), atunce tot raiul moșteni. Iară dumnezeescul Solomon zice: sufletele drepților în mîna lui Dumnezeu și nu se va atinge dă dinsele munca.

Iară pentru sufletele păcătoșilor toată leagea veache și ceastă noao grăiaște că se află întru legăturile iadului, ca și niște oameni răi ce zac în temniță închiși pînă li să face judecata vieții lor să ia moarte, așa se află acolo în iad și sufletele păcătoșilor ca într-o temniță, pînă va veni prea dreptul și înfricoșatul judecătoriu la groaznica lui a doa venire, să judece toată lumea, să dea sau să plătească fieșcui după lucrurile lui.
Psalm. 144. Că grăiaște și dumnezeescul David pentru păcătoși: să se întoarcă, zice, păcătoșii în iad. Arată adevărat să se întoarcă pentru că sufletele păcătoșilor astăzi în iad sînt, pentru că nice drepții n-au luat bunătățile, nice păcătoșii munca pînă la a doa venire a domnului nostru Isus Hristos.

PENTRU PREOTUL CARELE VA SLUJI ȘI SE VOR VĂRSA SFINTELE SAU-I VA CĂDEA DZVEAZDA; ȘI CÎND SÎNT SFINTELE OBÎRȘITE; ȘI PENTRU PRESCURILE PROSCOMIDITE, DĂ LE VOR MÎNCA CÎINI.

GLAVA 164.

Ioan Chitrus. De să va tîmpla cumva să se vearse sfintele mai nainte de văhodul cel mare, atunce preotul iară să facă a doa proscomidie și obîrșind deplin, să zică și molitva preadlojeniei; de-acia atunce să înceapă dumnezeiasca liturghie de acolo de unde se-au tîmplat de s-au vărsat sfintele, și să o obîrșască de tot, și să se priceștuiască dumnezeeștilor taini, și să facă otpust. Iară dă se vor vărsa după văhodul cel mare, întru scursoare aceasta nu aflăm să se mai facă altă proscomidie. Iară dă se va tîmpla să mănînce dumnezeescul agneț șoarece sau altă jiganie și preotul nu-l va vedea, atunce trebue să facă altă proscomidie, de va hi însă mai nainte de văhodul cel mare; iară preotul să se ispovedească de păcatul lui la arhiereul său, și arhiereul să-l canonească, iară nu să-i ia darul. Și canonul lui iaste să-l oprești cîtăva vreame, de să va fi tîmplat să se facă acela lucru dă leanea lui; iară de va hi nevoe de preot și se va tîmpla în postul cel mare sau la crăciun sau la bobotează sau alte zile mari, ca să nu se oprească lucrul lui Dumnezeu, atunce să n-aibă preotul canon de opreală, ce numai post, milostenie, molitve și rugă. Iară sfintele carele se vor vărsa, cade-se preotului să le adune într-un vas curat și să le bage unde se spală, deaca se va priceștui dumnezeeștilor taini, sau într-alt loc sfînt; să le acopere să nu se calce sau să se tîmple într-alt chip. Și

[1]) „Pomenește-mă, doamne, întru împărăția ta".

de se va tîmpla a prinde acea spurcăciune carele au mîncat dumnezeescul agneț, atunce să-l îngroape în pămînt.

Iară de va cădea dzveazda dă pre discos, să fie oprit de liturghie de-a nu se priceștui zile 40. *Semnează.*

Sfintele sînt obîrșite deaca zice preotul în taină aceasta: и҆ сътвори хлѣ́бъсей ч(с)тное тѣ́ло Х҃а твоегѡ, амин҃ь. а҆ е҆же въчашн сей ч(с)тное кърь́ве Х҃а твоегѡ, амин҃ь [1]).

Preotul de va avea prescuri proscomidite și nu le va pune întru bună pază, să nu între înlăuntrul besearicii cîinii să le mănînce, atunce să pedepseaște popa acela cu oprire de preoția lui, că de le-ară fi păzit nu se-ară fi fost făcut păcatul acela. *Valsamon.*

PENTRU CINSTITELE DARURI, DE VOR STRICA-SE; ȘI PREOTULUI CUM I SE CADE SĂ AIBĂ LOC DE SPĂLAT ÎN OLTARIU; ȘI MIREANUL SĂ NU ÎNTRE ÎNLĂUNTRU.

GLAVA 165.

De să va tîmpla să se strice cinstitele darure atîta cît să nu poată popa să le potrivească, acealea sfinte nice să le arză, nice să le arunce în apă, ce să bage vin dulce într-însele și să le potrivească. *A Postnicului.*

La jertăvnic înlăuntru trebue să aibi loc necălcat, într-o parte, să fie săpat și înfrumsețat, ca să te speli deaca vei face liturghie. Și după spălare fereaște să nu cază sau să pice afară de în spălătoare, să se calce, că apoi va hi mare muncă sufletului tău. *Gherman Țarigrădeanul.*

Și la jertăvnic oameni mireani să nu între, nice mueri mireane; iară călugărițe întră de curățează.

PENTRU ANAFORA, DREPT CE O IAU CREȘTINII, ȘI PENTRU CÎND SE AFLĂ CU MUIERILE LOR SĂ NU O IA, NICE ICOANE SĂ SĂRUTE.

GLAVA 166.

Anafora se-au făcut să se dea într-acesta chip, pentru că mai nainte vreame să priceștuia oamenii făcătoarelor de viață taini des, iară acum se-au depărtat taina aceiia sfinții și să priceștuesc o dată într-un an. Și aceasta socotință și tocmeală se-au făcut de sfinții părinți pentru mai mare cucerie și sfinție, ca să se curățeaze oamenii pre în sfintele zile ale marelui post cu ispovedaniia. Atunce să se priceștuiască de sfintele taini întru sfinție și curăție și ertare păcatelor lor și pentru că atunce să priceștuia des creștinii de sfintele taini, cum am zis. Iară în zioa de astăzi iau anafora de în mîna preotului întru sfinție și blagoslovenie. *A dumnezeeștilor dascali.*

[1]) „Și a făcut această pîine: cinstitul trup al lui Hristos al tău, amin. Și ceea ce este în această cupă: cinstitul sînge al lui Hristos al tău, amin".

Ce deaca vreame ce o iau creştinii în loc de dumnezăiasca priceaştenie, pentr-aceaia se cade într-aceaia zi să se dăpărteaze dă împreunarea trupească a muerilor sale, de-acia atunce să ia anafora şi să sărute şi sfintele icoane. Iar de va fi de în lucrul diavolului să se afle cineva cu muiarea lui în zi de praznic, acela să nu ia anafora, nice icoane să sărute, nice fămeaia lui; că zice dumnezăiasca scriptură: ceale curate să se dea curaţilor şi ceale sfinte, sfinţilor.

PENTRU BOLNAVI, DE VOR MURI NECUMINECAŢI PENTRU LEANEA PREOŢILOR.

GLAVA 167.

De va muri cineva nepriceştuit dumnezăeştilor taini pentru leanea lui, unul ca acela să se canonească: să facă pentru dinsul liturghii şi milostenie; iar cei ce să vor afla mai mari ai casii, aceia să se canonească ani
A Postnicului. 2, să nu se priceştuiască şi să facă şi metanii cîte 100. Iară de vor chema pre popa şi nu va mearge aciaşi, ce să va lenevi, de va muri bolnavul nepriceştuit, acela popă să fie oprit dă preoţia lui 1 an. Trebue a şti cînd moare omul nepriceştuit, atunce să facă pentru dinsul liturghii doao zeci şi patru.

PENTRU CELA CE E ÎNVRĂJBIT CU CINEVA, SĂ NU-I PRIIMEŞTI PRESCURILE LA BESEARICĂ, NICE SĂ-L PRICEŞTUIEŞTI; ŞI DE VA MURI CINEVA NEERTATU ŞI ÎNVRĂJBIŢI.

GLAVA 168.

A Postnicului. Cine are vrajbă asupra cuiva, pre acela la besearică să nu-l priimeşti, nice prescurile lui, pînă nu va face pace. Că ruga cătră acela se face blăstem, că de-ară face milostenie şi alte multe lucrure bune, măcar şi trupul
Îngrozeaşte-te. să şi-l dea întru muncă pentru Dumnezeu, acelea Dumnezeu întru nemica nu le priimeaşte, deaca vreame ce n-are pace cu frate-său, creştinul, şi deaca nu va să facă pace curată în vreame cînd va să se priceştuiască
Caută. dumnezeeştilor taini, ce rămîne întru vrajbă. Fereaşte-te, o, preote, să nu-l priceştuieşti că spată de amîndoao părţile ascuţită bagi întru inema lui, de-i tae şi sufletul şi trupul; şi tu, o, preote, ai păcatul de nu-l vei goni pînă va face pace; de-acia atunce să-l priimeşti.
Caută. Iară de va muri unul de dînşii fără ertăciune, atunce să facă cela ce trăiaşte canon 1 an şi să meargă şi la mormîntul lui zile 40, să zică: iartă-mă, frate, şi pre tine Dumnezeu să te iarte.

PENTRU MIREANI CARII NU AŞTEAPTĂ PÎNĂ SE VA OBÎRŞI SLUJBA BESEARICII, CE FUG AFARĂ.

GLAVA 169.

Apostolii, canon. 9. Canonul 9 al sfinţilor apostoli grăiaşte: fiecare mirean, sau bărbat sau muiare, ce va mearge la besearică şi vor fi la vecernie sau la utrăne sau la liturghie şi nu va sta pînă se va obîrşi acea slujbă ce să face, ce

va eşi afară, acela să se afurisească; iară de i să va tîmpla veo primejdie sau nevoe, acela are ertăciune. Iară carele nu va întreba pe preotul să-i dea voe, acela să nu îndrăznească să iasă de în besearică.

PENTRU CELA CE VA SĂ SE PRICEŞTUIASCĂ, CA SĂ NU SE ÎMPREUNE CU MUIAREA LUI, SAU DE SĂ VA TÎMPLA SĂ SE SĂBLĂZNEASCĂ ÎN VIS ŞI DE VA VĂRSA, DEACA SE VA PRICEŞTUI.

GLAVA 170.

Nu se-au oprit bărbatul și muiarea de în amestecarea trupului lor, fără numai cînd vor să se apropie rugii sfintei priceştenie. *Pavel apostol.*

Nu se-au dat bărbatului și muerii să se priceștuiască dumnezăeștilor taini în zioa ceia ce să va afla trupeaşte, sau anafora să ia, sau sfintele icoane să sărute. *Timothei Alexandreanul.*

Trei zile trebue omului celuia ce va să se priceștuiască să nu se împreune cu muiarea lui. Şi deaca se va priceştui, iarăş să se ție o zi. *Diata 13 a apostolilor.*

Iară de să va săblăzni omul în zioa ceaia ce va să se priceștuiască, atunce acea săblaznă de va fi fost de pohtă muerească, să se dăpărteaze de sfînta priceaștenie, iar de să va fi făcut de lucrul dievolesc ca să împiadeci pe creştin de la dumnezăiasca priceaştenie a dumnezăieştilor taini, atunce să se priceștuiasçă, ca să nu se bucure acela vrăjmaş al nostru și pizmaş. Pentru că nu încetează niciodată, ce totdeuna face primejdii oamenilor lui Hristos și mai vîrtos pre la sfintele zile pre la carele să curăţează toţi creștinii de toate păcatele ca să se priceștuiască sfîntului trup și sînge al biruitoriului. *Dionisie, Athanasie, Timothei, sfinții patriarhi de la Alexandrie.*

Ce însă să auziți ce iaste pohta muerească: un om are multă dragoste și pohtă la o muiare și mintea lui de pururea iaste la dinsa și la pohta ei; și dă se va săblăzni cu dinsa în vis, acela să nu se priceştuiască, căce că i-au fost mintea la dragostea ei. Pentru carea grăiaște domnul: că cine caută cu pohtă spre muiare, iată, curvie au făcut întru inima lui. *Caută.* **Mathei, glava 5, zac. 13.**

Iară pentru de va vărsa omul cela ce să va priceştui, de multă mîncare și băutură sau beție, acela se canoneaște zile 40; în toate zile să facă cîte 100 de metanii şi să zică şi помилѹй мѧ Бже[1]). Iară de va fi vărsat de boală, atunce să se canonească cu socotință pre măsură. *A Postnicului.*

PENTRU DE CARE ZI A SĂPTĂMÎNII TREBUE SĂ SE PĂZEASCĂ MUIAREA ŞI BĂRBATUL DE AMESTECAREA TRUPEASCĂ.

GLAVA 171.

Bărbatul și muiarea să nu se afle în pohta trupească nice sîmbăta, nice dumineca, că într-aceaste 2 zile mai mult se face dumnezăiasca liturghie; însă sîmbăta pentru sufeletele pristăviților noștri, iară dumineca pentru înviiarea mîntuitoriului, domnului nostru Isus Hristos. Şi aceasta să fie de întocmirea amînduror, adecă să fie cu voia și a bărbatului și a muerii. *Dionisie, Athanasie şi Timothei de la Alexandrie.*

1) „Doamne, miluește-mă".

PENTRU MUERILE CEALE LOGODITE; ÎNTRU CARELE ȘI PENTRU LOGODNE, ȘI PENTRU CĂ LOGODNA ȘI FĂGĂDUIALA IASTE ASEAMENE NUNTELOR CE VOR SĂ FIE.

GLAVA 172.

Săbor. 6, canon. 94. Canonul 94 al șaselui săbor grăiaște: cine va lua muiarea carea va hi fost logodită cu alt bărbat și va fi viu logoditoriul ei, atunce să judece ca pe un preacurvariu pre cela ce o au luat.

Valsamon. Logodna și arvuna, povestesc tocmitorii de leage, adecă ceia ce au făcut pravilele, că și arvunele sînt aseamene nuntelor ce vor să fie, și se chiamă acea logodnă și acea făgăduială ca o nuntă deplină. Iară unde nu se-au dat nice logodnă, nice legătură cruciș, nice arvune, nice au fost sărutare, ce numai legături carele să chiamă tocmire dă nemica, adecă legături cu scrisori, atunce de va lua altul pre acea fămeae, nu se chiamă preacurvariu, nice să pedepseaște ca cei preacurvari.

PENTRU LOGODNE: CĂ SE CADE SĂ FIE BĂRBATUL DE 14 ANI ȘI FĂMEAIA DE 12.

GLAVA 173.

Nearaoa împăratului Alexie Comninul. Blagoslovită iaste vreamea logodnei și a nuntei, cînd iaste bărbatul de 14 ani și muiarea de 12. Iară mai nainte de 14 ani ai bărbatului și de 12 ai muierii, dă se vor face logodnele și legăturile cruciș și sărutările, aceastea logodne nice sînt, nice să chiamă adeverite. Iară logodnele carele să fac în vreamea carea am zis mai sus, acealea nu se strică deaca se fac cu socotință, nice la tocmirea zeastrelor se mai scrie socotință de-acia înainte. Iară însă logodna de la acea socotire n-are puteare de acolo, ce are de la sfintele molitve și de la ruga lui Dumnezeu, pentr-aceaia sînt nedăspărțiți și nedăzlegați; numai ce să dăspart carii să află cu vină întru fără leage. Că cum să dăspart nuntele pentru vinele lor, așa și logodnele. Iară cîte logodne se fac de în 11 ani și mai jos, acealea tocmeale de tot a logodnei pre leage n-au, ce să face aceasta ca să aibă nădeajde într-aceaia carii fac logodna aceaia, adecă tocmeale nuntei.

PENTRU JUNELE CARELE-Ș VA LOGODI MUIARE ȘI EL VA MURI; APOI PUTEA-VA FRATE-SĂU SĂ O IA, AU BA?

GLAVA 174.

Întrebare. Oarecine logoditu-se-au după o muiare și au murit mai nainte pînă nu s-au blagoslovit și mai nainte dă ce nu se-au amestecat cu dinsa. Putea-va frate-său să o ia, au ba?

Răspunsul lui Valsamon. Binele nu iaste bine cînd nu să face pre bună cale și pre leage. Ce însă vom zice că logodna de să va fi făcut cum zice mai sus nearaoa împăratului Comnin, adecă cumu-i obiceaiul cu sfintele molitve și să fie fost junele de 14 ani și fata de 12, atunce nu dă pravila să o ia frate-său,

pentru că s-au făcut logodna pre leage, pentru că în tot lucrul iaste obîrşită această nuntă, ca şi cum ar fi fost blagoslovenia dăplină.

Iară de va fi, cumu e de să ţine obiceaiul spre laturile Răsăritului şi ale Amiazăzi, mortul cu această muiare, atunce poate frate-său să o ia neapărat. Iară obiceaiul să chiamă tocmirea zeastrelor, sau unde prind cuvînt, sau schimbă inel, sau fac scrisoare, carele nu se va ţinea de cuvînt să plătească atîta galbeni. Deci aceastea zice leagea şi pravila că sînt supţiri tocmiri şi sînt întru nemica. Iară de să va face molitvele şi va hi între ei neajunsă vîrstă, atunce sînt netari şi fără de leage, şi acea citire a molitvelor nu se socoteaşte. De aceasta zic canoanele besearecii şi pravilele împărăteşti că e fără de leage, adecă aşa se socotesc ca şi cum nu se-ar fi făcut. *Vezi de tot.*

PENTRU O FATĂ CE PRIIMI MOLITVE DE LOGODNĂ CU OARECARE IOAN; IARĂ CĂCE NU ERA ÎN VÎRSTA CREAŞTERII, EA CĂUTA SĂ SE DĂSPARŢĂ.

GLAVA 175

O fată anume Irina era de 12 ani şi luo molitvă de logodnă cu oarecare Ioan şi să vesti că iaste această logodnă fără dă leage. De-acia vru să se desparţă aceasta Irina dă Ioan, căce nu e logodna pre leage pentru că era mic şi vrea să ia bărbat pre leage, pre Theodor, al doilea văr al acelui Ioan. *Întrebare către sfîntul patriarh Nicolae.*

Iară sfîntul patriarh cu sfîntul lui săbor răspunseră şi poruncĭră ca neapărat să fie, pentru că logodna ce se făcuse era fără de leage pentru micşorarea a logoditului Irinii. Drept aceaia o dăzlegăm căce se-au făcut rău şi fără dă leage, şi dăm slobozie aceştii Irinii să ia pre leage bărbat al doilea văr al acelui Ioan. *Răspunsul al acelui patriarh.*

PENTRU CELA CE VA SĂ SE PREOŢEASCĂ ŞI-I VA MURI LOGODITA LUI, SAU ERA LOGODNA AFARĂ DĂ LEAGE.

GLAVA 176.

Bărbatul carele are curăţie şi bunătate să se facă preot şi-i va muri logodita, sau se-au dăspărţit de dînsa, şi va să se facă preot, deaca va lua altă muiare, păzeaşte-te, o, arhiereule, să nu hirotoneşti pre acela căci că iaste a doa nuntă. Şi însă de va vrea să se preoţească june, fără să nu ia muiare, hirotoneaşte-l, iară de nu va putea să junească, ce va vrea să se însoare, acela de va fi cliric, să-i iai darul, iară dă se va afla în rîndul citeţului, altă hirotonie să nu-l hirotoneşti, numai să-l laşi să fie într-aceaia. *Mathei.*

Socoteaşte aceasta, de va fi fost logodna netocmită, adecă afară de cum se cade, pentru nevîrsta featei, însă de va fi fost de 6 ani şi mai mare şi va vrea cela ce o au logodit să o lase şi să ia alta, acela iar nu poate fi preot, că i să socoteaşte a doa nuntă. Iară de va fi fost fata de 6 ani şi mai jos cînd o au lăsat şi au luat alta, atunce poate să face preot. Însă aceasta la mireani nu se ţine, ce numai la ceia ce vor să se facă preoţi. *Vezi.*

PENTRU ARVUNELE LOGODNELOR CARELE SE FAC, IARĂ APOI O PARTE-I PARE RĂU; ŞI DE VA MURI VREUNUL DE ÎN CEI LOGODIŢI, SAU SE VA FACE CĂLUGĂR; APOI ŞI PENTRU SĂRUTARE.

GLAVA 177.

Armenopul. Logodna aceasta tocmeală are: doi oameni să tocmesc să se însoare şi dau arvună; iară carele de într-amîndoi se va lepăda, adecă-i va părea rău, acela să dea îndoită arvuna ce au luat; de va fi fost preţul arvunei galbeni 3, să se déa 6, iară de va fi fost ughi 10, atunce să i se dea ughi 20.

Leu şi Costantin împăraţi. De să va fi logodit cineva şi va fi murit unul de într-amîndoi, sau bărbatul sau muiarea, atunce numai ce să întoarce arvuna la partea carea e vie, iar nu îndoită. Iară de să va face călugăr vreunul de dînşii, atunce-şi ia cineşi arvuna carea au dat, iară îndoită arvuna nu să întoarce, pentru că au mers întru mai bună cale.

Armenopul. De va fi sărutat bărbatul pre logodita lui în vreamea logodnii, de-acia se-au tîmplat de au murit unul de dînşii, atunce jumătate de dar să întoarce înapoi la partea celui viu. Iară de nu se va fi făcut sărutare şi de va muri bărbatul sau muiarea, atunce să întoarce darul celuia ce trăiaşte. Iară de va fi dat muiarea bărbatului celui ce iaste ei logodit vreun lucru ceva şi se-au tîmplat de au murit el sau ea, atunce darul acela să se întoarcă înapoi, al cui iaste, ori dă se va fi făcut sărutare, ori dă nu să va fi fost făcut.

PENTRU DE CÎTE VINI DĂSPART PRE CEI CE SĂ LOGODESC.

GLAVA 178.

Mathei,

1. De-i va fi fost logodna carea nu e pre tocmeală şi cum nu se-au căzut, adecă să fie fost copii mici.

2. Dă se va afla îngrecată de bărbat striin.

3. De se va afla că iaste de altă credinţă, sau păgîn, sau eretic, ori bărbatul, ori muiarea.

4. Mai marele locului, adecă domnul sau alt dregătoriu, de va sili pre părinţii bărbatului sau ai fămeii şi-i va necăji, iară ei nu vor vrea şi vor face logodna dă silă, aceia, cînd vor afla vreame, să se dăzleage.

5. De să va face călugăr unul dintr-amîndoi.

6. Dăzleagă-se logodna şi cînd se va tîmpla neştine de să va birui de dracul şi se va îndrăci bărbatul sau muiarea. Ce însă de să va tîmpla aceasta mai nainte de logodnă sau şi într-acea zi, să se desparţă; iar de să va face după aceaia, atunce să aştepte bărbatul ani 3, iară muiarea pre bărbat ani 5. De-acia deaca vor treace 5 ani ai bărbatului sau trei ai muerii, atunce se va însura carele va fi sănătos, sau bărbatul, sau muiarea. *(Nearaoa împăratului şi înţeleptului Leu, 111 şi 112.)*

PENTRU CARE VINI SE DĂSPART OAMENII CASNICI, CE SĂ ZICE BĂRBAT DE FĂMEAE-ȘI.

GLAVA 179.

Casnicii se vor despărți de fămeile sale pentru preacurvia, și iaste data bărbatului să-și lase muiarea cînd o va găsi făcînd preacurvie. Așijderea iaste data și muierii să-ș lase bărbatul cînd va curvi cu altă muiare măritată sau fată, sau și altă muiare fie ce feliu va fi. *Zac. 1.*

Cîndu-și va goni bărbatul muiarea den casă, sau de nu o va hrăni, sau alte ca aceastea-i va face, pentru carele ea va face preacurvie, atunce bărbatul ei nu va putea să se dăsparță să o lase, iară așa mai vîrtos muiarea, pentru aceaste vini ce zisem, poate să ceară voe să se desparță. *Zac. 2.*

De va fi dat neștine voe muerii sale să facă preacurvie, acela bărbat nu va mai putea să se desparță de dînsa pentru preacurvia ce-au făcut, ce mai vîrtos muiarea poate să se desparță de dinsul, pentru că acesta lucru să chiamă coduș și votru muerii sale; și aceasta se socotește: fost-au cu voia muerii, au fostu-i-au silă. *Zac. 3.*

Carele știe cum face muiarea lui preacurvie și el ar avea puteare să o smintească, și nu o sminteaște, ce o lasă, acela iaste ca și cum ar da el singur puteare și voe muerii lui să facă acel lucru de preacurvie și iaste ca și cînd o ar votri el singur. *Zac. 4.*

Cînd va face neștine pace cu muiarea sa după ce o va fi prins făcînd preacurvie, atunce acela nu va mai putea dup-aceaia să mai pîrască pentru acea curvie, să o desparță. *Zac. 5.*

Cine-ș va goni muiarea den casa lui căce va fi făcut preacurvie, atunce se cade să o hrănească pînă cînd va arăta precurvia ei la judecătoriu și să se isprăvească împărțeala lor. Iară de să va afla că va fi eșit muiarea cu voia ei pînă denafară de poarta casei sale, nefiind gonită de bărbatul ei, atunce nu va fi datoriu bărbatul să o hrănească. *Zac. 6.*

De va fugi muiarea de la bărbat pentru că ceva fi avînd așa de față mueri curve de le va fi ținînd, atunce are puteare muiarea toată cheltuiala ce va fi de hrana ei să ceară de la bărbat și tot venitul ce va fi strîngîndu-se den zeastrele ei. *Zac. 7.*

Preacurviia, de-ar fi de față, de-ar fi pre ascuns, pentru carea va goni bărbatul pre muiare-și den casă, sau și muiarea de va fugi singură de bună voia ei, pre aceaia de pururea pravila-i sminteaște și nu-i lasă să se împreune iarăș și să lăcuiască într-un loc; și mai vîrtos cînd va fi muiarea den afară de casa bărbatului ei și va naște cocon acolo. Iară de nu se va putea descoperi acea preacurvie pînă la opt zile, sau bărbatul, sau muiarea pentru bărbat, atunce se îndeamnă a lăcui într-un loc și a face pace. *Zac. 8.*

Cînd se va duce muiarea de la bărbatu-și căce că bărbatul ei ține de față curve în casa lui sau și afară de casa lui, și dup-aceaia singură muiarea va vrea să lăcuiască cu bărbatulu-ș, de vreame ce să va fi făgăduit și el să lase curvele, atunce pravila dă voe să facă cum va vrea muiarea. *Zac. 9.*

CUM ŞI ÎN CE CHIP IASE PREACURVIIA UNUIA ŞI SĂ SE POATĂ TOCMI PREACURVIA ŞI A CELUIALALT, PENTRU CÎNDAI DOARĂ NU SE-ARĂ DESPĂRŢI CASNICII.

GLAVA 180.

Zac. 1. Cînd se ispiteaşte neştine cu besearica ca pentru să se desparţă dă femeaie-şi căce va fi făcut muiarea lui preacurvie, atunce de va arăta muiarea cum au făcut şi bărbatul acesta lucru de preacurvie, atunce besearica nu-i va împărţi.

Zac. 2. Cînd va vrea bărbatul să se desparţă de muiarea lui pentru preacurvie ce va fi făcut, de va spune şi muiarea cum au făcut şi bărbatul sodomie, atunce nu se vor despărţi. Iară aşa, trebue să arate muiarea cum au făcut sodomiia deplin cumu-i să fie; iar de nu va arăta sodomiia desăvîrşit, cum au fost păcatul, atunce nu se vor putea despărţi.

Zac. 3. De vreame ce are neştine gînd să se desparţă de muiare-şi pentru preacurvie ce-au făcut, iară muiarea va arăta cum bărbatul ei are vreun eres, atunce besearica nu-i va despărţi, ce, pocăindu-se amîndoi, se va socoti greşala unuia să fie pentru a altuia, ce să zice să fie una drept alta.

Zac. 4. Aceaste greşale ce am zis, carele împart bărbat de fămeae, iaste preacurvia, sodomiia, ereticiia. Ce aceastea trebue să se arate la judecătoriu întregi şi de faţă; iară de nu se vor arăta să vază toţi, atunce ca şi cînd nu se-ar fi făcut nicecum şi cum nu-ş se-ar fi dus pre la judecătoriu Şi aceasta stă asupra judecătoriului să se isprăvească, însă să vază de vor fi mărturiile bune, sau de nu vor fi.

CÎND ŞI ÎN CE CHIP SE DĂSPARTE BĂRBATUL DE MUIARE; ŞI PENTRU SODOMIIA.

GLAVA 181.

Zac. 1. Poate muiarea să ceae voe de la besearică să se desparţă de bărbat cîndu-l va învăţa diavolul meşterşugul lui cel spurcat şi urît ce să zice să nu să împreune cu fămeaia-şi cumu-i în fire, ce afară de fire. Dece atunce besearica-i desparte pînă în puţină vreame, pînă doară se-ar pocăi bărbatul de acest păcat spurcat, ce să zice de sodomie.

Zac. 2. Iară de să va afla cum acel bărbat ce face sodomie nu face numai cu muiarea lui, ce şi cu alta striină sau şi cu alt obraz, atunce muiarea va ceare voe de la besearică numai să se desparţă.

Zac. 3. De să va afla cum nu se împreună bărbatul cu muiare-ş deplin, cumu e să fie, ce se varsă pre dinafară, ce să zice pentre coapse, şi atunce să se despartă.

Zac. 4. Desparte-se fămeaia de bărbat şi bărbatul de fămeae nu numai cînd face bărbatul sodomie cu muiarea lui, sau şi cu altă muiare, sau cu copil, sau muiarea lui de va face sodomie cu alt bărbat, ce încă şi muiarea lui de să va împreuna trupeaşte cu altă muiare, cum să zice una cu alta şi se varsă una la alta, ce să zice aruncă sămînţa, pentru că aceasta iaste ca şi sodomia, şi atunce, de va vrea bărbatul, o va lăsa.

Desparte-se muiarea de bărbat cînd va face muiarea niscare meşte-şuguri să se poată freca să i se vearse sămînţa, ca să se poată stîmpăra de pohtă, ce se zice meşteşug de lemn sau de hier sau de sticlă sau de pînză sau cu fiece lucru ales de aceaia treabă, pentru că, cum de-ar fi, aceaia iaste tocma ca şi sodomia. *Zac. 5.*

Nu se va despărţi bărbatul de fămeae sau fămeaia de bărbat, cînd vor face vărsare de sămînţă singuri cu mîna lor. *Zac. 6.*

Cînd se despart casnicii pentru aceaste vini, ce scrie mai sus, atunce se socoteaşte să fie pînă la o vreame, iară nu de totului tot. *Zac. 7.*

CÎND SE VA DESPĂRŢI BĂRBATUL DE MUIARE-ŞI SAU MUIAREA DE BĂRBAT PENTRU ERES, DE VA FI UNUL DE EI ERETIC.

GLAVA 182.

Pentru eresurile bărbatului poate muiarea să-ş desparţă bărbatul nu numai cu besearica, ce şi ea singură, fără de voia nemănui, poate să se desparţă de dînsul; şi mai vîrtos de o va fi el ispitit, sau de o va fi silit să o întoarcă dăspre credinţa ei cea bună a pravoslaviei spre eresurile lui. *Zac. 1.*

Nu se poate socoti den doaă lucruri unul, oare carele va fi mai rău, eresurile au preacurviia, de vreame ce o parte are voe să se desparţă cu besearica. Că deacă vreame<ce> celalalt obraz au făcut preacurvie, acmu nu poate obrazul cela ce-au făcut preacurviia să zică ceiialalte soţii a lui cum iaste eretic; ce se vor potrivi una cu alta, ce să zice, eresurile cu preacurviia. Drept aceaia se vor tocmi să fie una pentru alta şi să nu se desparţă. Iară deaca vreame ce partea cea cu eresuri, de nu se va pocăi de tot şi cu totul şi să părăsească eresele, atunce nu se vor erta, ce să vor despărţi şi pentru eres şi pentru preacurvie. *Zac. 2.*

Cela ce-ş va despărţi muiarea pentru căce iaste eretică, acela nu poate să-i oprească şi zeastrele, cum are voe să le oprească cînd o va găsi preacurvind. *Zac. 3.*

Cînd se va tîmpla bărbat cu fămeae să fie amîndoi eretici, iară unul de dinşii se va întoarce spre pravoslavie şi spre dreapta credinţă creştinească, iară celălalt obraz să rămîe tot eretic, atunce partea cea creştină poate să se împreune cu alt obraz creştin şi nunta cea dentîi să se dezleage. Iară de să va întoarce spre credinţă un obraz şi dup-aceaia curînd se va întoarce şi celalalt, atunce nunta acelora nu se va dezlega, ce iară va rămînea, de vor fi tot împreună cum au fost. *Zac. 4.*

Iară cînd va treace dup-aceaia cîtăva vreame şi de-acia dup-aceaia de să va întoarce şi cela obraz al doile spre creştinătate şi-ş va ceare soţul să lăcuiască cu dins, atunce judecătoriul trebue să socotească acest lucru foarte bine, pentru căce că acesta lucru poate să fie în multe chipuri. *Zac. 5.*

Dentîi, poate-se prileji să fie şi într-acesta chip, ce să zice deaca se va întoarce bărbatul spe credinţa cea adevărată; mai apoi, după multă vreame, se va întoarce şi muiarea şi va găsi bărbatulu-şi însurat, luat muiare creştină, iară aceaia, ca o muiare ce au fost dentîi, va vrea să-şi ia bărbatul; atunce trebue să socotească judecătoriul, de să va găsi că s-au cununat bărbatul *Zac. 6.*

cu muiarea cea creștină mai apoi, după ce se-au despărțit de muiarea cea eretică, atunce nunta cea dentîi rămîne dezlegată, iară cea a dooa ce-au făcut cu creștina iaste întărită și judecătoriul nu o va dăzlega. Iară de să va afla cum se-au cununat bărbatul cu creștina mainte de ce s-au fost despărțit de muiarea cea eretică cu judecata besearicii, atunce nunta dentîi iaste stătătoare, iară nunta a dooa o va dezlega judecătoriul și va îndemna pre bărbat să-și ia muiarea cea dentîi, carea s-au întors cătră credința cea adevărată, cum au făcut și el singur.

Zac. 7. A doa, de vreame ce obrazul cela ce se-au întors mai apoi, va fi bărbatul, și-și va găsi muiarea măritată după bărbat creștin, și acela dentîi, ca un bărbat ce i-au fost, o va ceare, atunce trebue să caute judecătoriul cum au făcut și cu cela bărbat ce scrie mai sus. Iară de să va afla, cum se cade bărbatului, să ia pre muiarea lui carea o au întors spe credință, mai apoi trebue judecătoriului foarte mult să cearce să nu se fie întors bărbatul acela cu înșelăciune, ce să zice să nu cumva facă silă muerii să se întoarcă la eresurile lor iarăși, sau pentru alte meșterșuguri, pentru că atunce nu va da judecătoriul voe să o ia, nu pentru altă, ce numai pentru aceste prepusuri, ce să fie cu bărbatul al doile.

Zac. 8. A treia, de vreame ce acel obraz ce s-au întors, fie cine ară fi, au bărbatul, au muiarea, de să va călugări și mai apoi, după cîtăva vreame, de să va întoarce și cela obraz de în eres spe credința cea bună și va găsi pre cel dentîi călugărit și-l va ceare ca pe un soț, să lăcuiască cu dins, atunce trebue să socotească judecătoriul de acel obraz ca însă de să va fi călugărit după ce să vor fi împărțit cu besearica, ce să zice să fie dat mîna, atunce nu iaste loc de-a să mai împreunarea, iară de să va fi călugărit și să nu-i fie despărțit besearica, atunce va slobozi judecătoriul să se dezleage călugăria și să se împreune unul cu altul, însă de va vrea și obrazul cel călugărit; iară de nu va vrea obrazul cel călugărit să lase călugăria, atunce judecătoriul să nu-i facă nice o silă.

Zac. 9. A patra, obrazul cel călugărit de va fi stînd pe vreo stepenă ca aceaia de ceale ce sînt dentru rînduiala besearicii și să aibă asupra lui hirotonie sau molitve de preoție, atunce nu va mai putea să leapede călugăria măcară de-ar și vrea, fără numai de nu va fi călugăr desăvîrșit; iară de-i vor fi citit numai molitva raselor, atunce nu are nice o sminteală, ce de va vrea poate să o leapede.

CÎND SE VA DESPĂRȚI MUIAREA DE BĂRBAT PENTRU VRĂJMĂȘIIA BĂRBATULUI.

GLAVA 183.

Zac. 1. Muiarea poate să ceară voe de la judecătoriul besearicii să se desparță de bărbatul ei cînd o bate fără de samă și-i va face rane cu arme.

Zac. 2. Încă poate muiarea singură cu voia ei, fără de judecătoriu, să se desparță de bărbatul ei cînd o va bate într-acesta chip să vie lucrul să stea în cumpănă cum de n-ar fi fugit o ar fi ucis de tot, sau cînd o va bate în vreun chip ca acela, să o facă să nu poată grăi cătră judecătoriu, să

nu-ș poată spune jalba, să o despartă. Iară de nu va fi fost bătaia așa tare, să nu se poată despărți numai ea așa singură cu voia ei.

Cînd va fugi vreo muiare de vrăjmășiia bărbatului și pentru frica ce are ca să nu o omoară, atunce de va arăta aciași într-aceaia dată mare vrăjmășiia a bărbatului-și, atunce-i desparte leagea; iară deaca nu va arăta într-acel ceas răotatea lui, atunce nu-i va despărți leagea. *Zac. 3.*

Cela ce să va arăta cu vrăjmășie și cu groază asupra muerii sale, acela nu se va numai despărți de dînsa, ce încă se va și certa, după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 4.*

Muiarea de răutatea bărbatului de va fugi de la dînsul și se va duce într-altă casă, atunce iaste datoriu bărbatul să o hrănească și să-i facă toată odihna, însă de nu va avea părinți sau frați și de va fi eșită singură cu voia ei. *Zac. 5.*

De va nebuni bărbatul ,atunce să se despartă aceaia casă pentru căce că iaste cumpănă să nu o cumva vătăma sau să o și omoară bărbatul pre muiare. *Zac. 6.*

Cînd va fi bărbatul învățat de pururea a îmbla tot beat și să-ș bată muiarea tot în beție, atunce muiarea lui cu leage se va despărți. *Zac. 7.*

Nu numai pentru vrăjmășiia și răotatea ce are bărbatul asupra muerii-și de o ucide numai pentr-aceaia se va despărți, ce și pentru cuvinte ce va grăi bărbatul sprînțare și o va îngrozi în tot chipul de o va ucide de tot; pentru aceastea încă se vor despărți, încă mai vîrtos cînd o ar bate și mai ales cînd va fi om ca acela să-i fie de pururea dragă sfada. *Zac. 8.*

De să va afla în mijlocul a bărbat și a fămeae, adecă între casnici, cum să fie vreo vrajbă ca aceaia de moarte, cum se-ar socoti pentru niscare lucruri de prepus să-și prepue a den sine carea cumva cu înșelăciune să nu omoară unul pre alt, atunce pravila-i desparte să nu lăcuiască împreună; iară de nu va fi vrajba de moarte, ce va fi într-alt chip, atunce să nu se despartă. *Zac. 9.*

De n-ar avea bărbatul altă nice o vină, ce numai această vrăjmășie, adecă cîndu e iute și rău la mînie, atunce ajunge atîta să se despartă aceaia casă, pentru căce că se zice:. cel rău, cela ce iaste o dată rău, acela de pururea va fi tot rău. *Zac. 10.*

Acesta lucru stă pre mîna judecătoriului, să oprească pre bărbatul cel vrăjmaș carele se pornească asupra muerii sale, pentru să se veaghe să nu cumva să o strice cu ceva. Măcară de-ar și face muiarea pre bărbat să se pornească asupra ei, atunce trebue să-ș îngăduiască firii sau mîniei. *Zac. 11.*

Încă se cade judecătoriului să judece vina muerii, să vază pentru ce au pornit pre bărbat cu mînie asupra ei, și atunce cumu-i va părea judecătoriului să-i tocmească, însă de se va prinde bărbatul că se va lăsa și nu o va vătăma; iară de nu, atunce să-i împartă. *Zac. 12.*

Cela ce nu va lăsa pre muiare-și să doarmă într-un pat cu dinsul, acela să chiamă că de vrăjmășie nu o lasă, căce că iaste mînios pre dinsa. *Zac. 13.*

Cela ce nu-i plac bucatele ce-i face muiarea, sau cămășile, sau altele ca aceastea, acela să chiamă că are vrăjmășie pre dinsa. *Zac. 14.*

Cela ce-ș va băga muiarea în hiară sau o va închide undeva ca într-o temniță, acela să chiamă că are vrăjmășie pre dinsa. *Zac. 15.*

De să va înțeleage cum vreun chip dentru casnici, au de bărbat au de muiare, de va să hiclenească pre soțu-său cu otravă sau cu altceva *Zac. 16.*

armă sau farmece, aceaia casă să se împarță cu știrea și cu voia judecătoriului.

Zac. 17. Bărbatul cu fămeaia nu se despart numai cînd se va afla cum unul va să hiclenească pre altul, ce încă și cînd pun pre altul să facă acesta hicleșug.

Zac. 18. Cînd se va lăsa bărbatul mai mic și se va prinde cu chizășie cum nu-ș va face muerii nici o răotate și încă-i va face și zapis, atunce judecătoriul să i-o dea pre mînă; însă cînd nu va fi vreo bănuială la mijlocul lor, că măcară că s-au el lăsat și mai mic, iară așa nu va putea răbda să nu-i facă vreo nevoe, mai ales de va fi vrajba prea mare, pentru căce că atunce cu acea plecare și de va avea și măcară ce chizășie, pravila tot nu o dă.

Zac. 19. Împărțeala acestor casnici se socoteaște pînă la o seamă de vreme, pînă se va mai lăsa și se va mai domoli firea bărbatului cea iute și vrăjmașă.

Zac. 20. Măcară că și desparte pravila pre casnici pentru frica ce are muiarea despre bărbat ca să nu-i facă vreo răotate, iară tot se cade să socotească judecătoriul această frică, fi-va cu cale să-i desparță, au nu va fi, căce că o frică cum ar fi un lucru de nemică, nu poate să desparță casnicii.

CUM ȘI ÎN CE CHIP POATE SĂ SE ARATE VRĂJMĂȘIIA BĂRBATULUI, ȘI CU CE LUCRU.

GLAVA 184.

Zac. 1. Trebue să fie mărturiile, carele vor vrea să arate vrăjmășiia bărbatului, să fie destoinici de a să creaderea, să nu fie rudă sau oamenii muerii, nice să fie de rîs și de batjocură, oameni de carii să nu-i bage nimenilea nice într-o seamă.

Zac. 2. Vrăjmășiia o arată vecinii omului, sau veastea cum deaca spun oamenii. Vaetele muerii și țipetele ce să aud de în casă, acealea nu vor putea arăta vrăjmășiia bărbatului; nice ochii ei de vor fi vineți sau obrazul de va fi înflat, aceastea nu pot să arate vrăjmășiia bărbatului. Mărturii trebuesc la lucru ca acesta, pentru să cunoască tot adevărul.

Zac. 3. Mai mult creade judecătoriul mărturiile carii arată vrăjmășiia bărbatului decît toți ceia ce grăiesc împotrivă de zic că nu e așa, ce să zice cum nu e bărbatul cu vrăjmășie spre muiere; căce că la toate judecățile mai adevărate sînt mărturiile carile zic că iaste așa, decît ceia ce zic că nu e așa; adecă ceia ce adeverează mai de credință sînt decît ceia ce tăgăduesc.

CÎND ȘI CUM POATE BĂRBATUL SĂ-Ș BATĂ MUIAREA ȘI ÎN CE CHIP.

GLAVA 185.

Zac. 1. Poate să îndrepteaze și să cearte bărbatul pre muiare-ș, pre lucru adevărat și pe dreptate, iară nu cu înșelăciune și fără de cale; și încă să o bată și cînd va fi cu vină, după deală ce va fi făcut, ș-atunce cu măsură, să nu o prea treacă, ce cu blîndeațe, iară nu cu vrăjmășie, fără vină și fără ispravă.

Doaă lucruri sprijinesc pre bărbat să nu se pedepsească cîndu-ș va bate muiarea: întîi, cînd o va fi bătut pre vina ei; a doa, cînd o va bate puținel. Pentru că de o va bate fără vină, sau cînd o va bate cu vrăjmășie, atunce se va pedepsi; și mai vîrtos cînd va fi vina micșoară. Iară de va fi vina mare, ce să zice de o va afla în vreun lucru de preacurvie, sau de o va găsi făcînd vreun viclenșug de moartea lui, atunce măcară cu ce vrăjmășie o va bate, nu se va certa cu nemica de la judecătoriu. *Zac. 2.*

Muiarea ce o bate bărbatul cu vrăjmășie și mult fără de măsură, aceaia poate să-ș ceară la judecătoriu să se desparță; iară așa se cade să fie despărțeala cu leage. Însă să socotească de va fi fost bătaia așa de mare și într-acela chip, cît să stea lucrul în cumpănă, d-abia de va fi vie; iară de va fi bătaia micșoară, nu se vor despărți. *Zac. 3.*

Cela ce va fi vrăjmaș și cumplit spre muiarea lui, bătîndu-o fără de vină, sau o va bate cu vrăjmășie pentru puțintea vină, acela se va certa într-acesta chip, adecă: să piarză a treia parte de darurile ce-i va fi dăruit muiarea; iară de nu-i va fi dat daruri, atunce se va certa să dea muerii lui a patra parte de cîtu-i va fi zeastrea. Aceasta iaste cînd nu vor mai treace zeastrele de trei sute de galbeni; iară de vor fi zeastrele mai multe, atunce-i va da numai o sută de galbeni și zeastrele, de-acia măcar fie cît știe. *Zac. 4.*

Muiarea poate să se desparță de bărbatul ei singură cu putearea ei cînd o va bate des și fără de vină; și deaca se vor despărți, se cade să o hrănească bărbatul și să o îmbrace cum se cade. *Zac. 5.*

Fără de măsură și cum nu se cade și cu vrăjmășie se chiamă bătaia cînd se face cu toiagul, iară mai vîrtos cînd se va sfărîma lemnul, sau să facă cu dinsul rane să meargă sîngele, sau cînd o va lovi cu lemnul în obraz sau în cap, atunce de pururea se va certa bărbatul pentru vrăjmășiia lui. *Zac. 6.*

Bărbatul poate să-ș bată muiarea cu măsură pentru vina ei, măcară de ar avea și zapis să nu o bată. *Zac. 7.*

Nu se chiamă bărbatul vrăjmaș muerii sale de o va bate numai o dată, iar de o va bate de pururea și mai de multe ori fără de vină, atunce să zice că iaste cu vrăjmășie asupra ei. *Zac. 8.*

De-ș va bate neștine muiarea cu pumnul sau cu palma, aceaia nu se chiamă că iaste cu vrăjmășie asupra ei, de o ară bate cît de mult și de des. *Zac. 9.*

Bărbatul poate să-ș pue muiarea în fiară sau să o închiză, cum ar fi în temniță, numai pentru doaă vini: una iaste cînd o va afla făcînd preacurvie, iară a doa cînd o va găsi că-i face hicleșug să-l omoară. Iară pentru alte vini nu va putea nice să o închiză, nice să o bage în fiară. *Zac. 10.*

CÎND VA TREBUI SĂ FIE OAMENI DE CREDINȚĂ CHEZAȘI PENTRU BĂRBAT ȘI ÎNCĂ SĂ FACĂ ȘI ZAPIS MUERII LUI, SĂ SE PRINZĂ CUM SĂ NU O VATĂME CU CEVA, NICE CU UN LUCRU.

GLAVA 186.

Cînd se va teame muiarea de vreo răotate să nu-i facă bărbatul, fiind el om iute și mînios, atunce poate să ceară de la judecătoriu să-i facă bărbatul zapis cu chizășie ca aceaia, să nu o vatăme cu ceva, iară *Zac. 1.*

mai vîrtos, de să va fi dat singură vinovată pentru vreun lucru ceva, ce să zice de va fi făcut preacurvie.

Zac. 2. Despărţi-se-va muiarea de bărbat nu numai pentru vrăjmăşiia lui, ce mai vîrtos pentru vrăjmăşia părinţilor şi a rudelor bărbatului, cînd se vor cumpăni să-i facă nevoe şi să-i strice cu ceva.

Zac. 3. Nu ajunge, nice poate să fie lucru de credinţă tocmeala şi jurămîntul ce-au făcut bărbatul să fie adevărat cum nu-ş va vătăma muiarea cu ceva, ce trebue încă să-ş pue şi nişte chezaşi, ca să nu-i facă vreo răotate.

Zac. 4. Cînd nu va putea găsi bărbatul chezaşi să-ş pue pentru să nu-ş vatăme muiarea, acesta lucru atunce stă în putearea judecătoriului să socotească să vază cumu li e vrajba şi să legiuiască să vază putea-va ajunge să fie numai cu acel jurămînt ce-au făcut bărbatul, au ba? Atunce, de nu va putea, să ştie să-i desparţă sau să i-o dea iarăş.

Zac. 5. Cînd se va despărţi muiarea de bărbatu-ş pentru frica vrăjmăşiei lui, atunce cade-se judecătoriului să întărească acest lucru nu numai cu zapis sau chezaş, ce încă trebue să o pue la un loc ca acela cu credinţă, să şază acolo cu cheltuiala bărbatului, pînă se va aleage ce cum va fi.

Zac. 6. Deaca va da bărbatul credinţă ca aceaia cu jurămînt şi cu zapis şi cu chezaş, să nu-şi vatăme muiarea cu ceva, căci o va fi prins-o făcînd preacurvie, iară muiarea deaca va veni acasă-ş iarăşi va face altă curvie, atunce bărbatul poate să-i facă toată răotatea şi să n-aibă nice o certare de la judecătoriu şi atunce nu se sminteaşte nemica pentru ceale tocmeale cu legătură ce s-au făcut.

Zac. 7. Nu va putea muiarea să ceae de la bărbat chizăşie sau alta pentru fiece lucru, să nu o vatăme, ce trebue să fie vina mare şi frica ei aşijderea, să aibă pentru ce să teame, atunce să ceae credinţă. Şi acest lucru stă pre seama judecătoriului să judece acel lucru şi acea vină de carea să teame muiarea, să vază, poate să fie de chizăşie, au ba.

Zac. 8. Măcară de ş-ar pune bărbatul şi chezaşi să nu-şi vatăme muiarea, iară aşa tot poate să o bată cu măsură, cîndu-i va fi vinovată şi să o drepteaze pre voia lui şi de la judecată să n-aibă nice o certare.

Zac. 9. Datoriu iaste judecătoriul să silească pre muiare şi să o îndeamne să lăcuiască cu bărbatul, însă cînd va cunoaşte că bărbatul iaste gata să dea chizăşie cum să nu o vatăme. Numai să socotească să nu fie bărbatul foarte vrăjmaş şi să nu fie avînd adins eluş urîciune, să-ş fie urîţi pînă la moarte, pentru că atunci judecătoriul nu va îndemna să-i împreune, că acolea stă lucrul în cumpănă, să nu o cumva omoară, măcară de-ar da şi chezaş. Iară de va vrea muiarea să şază cu dînsul, atunce să o lase judecătoriul după cum va fi voia ei.

PENTRU DE CÎTE FELIURI DE LUCRURI POATE BĂRBATUL SĂ-Ş GONEASCĂ MUIAREA DEN CASĂ CU PUTEAREA LUI, FĂRĂ DE LEAGE ŞI FĂRĂ ŞTIREA JUDECĂTORIULUI.

GLAVA 187.

Zac. 1. Pentru preacurvia ce va face muiarea, poate bărbatul să o scoaţă şi să o gonească den casă singur cu putearea sa, şi mai vîrtos cînd va fi

curviia de față și arătată. Iară de va fi preacurviia pre ascuns și trebue arătare, atunce nu poate să o gonească den casă-și fără de voia judecătoriului.

Măcară de-ar și fi un martor destoinic și credincios să adevereaze preacurviia muierii, iară așa tot nu poate cu putearea sa el singur să o gonească. *Zac. 2.*

Nu va putea muiarea cu voia ei să se despartă de bărbatu-și și să iasă den casă-i pentru preacurviia bărbatului ce va fi făcut, și mai vîrtos cînd va fi lucrul pre ascuns și trebue să o arate neștine. Iară de va fi lucrul de față, atunce poate numai singură cu voia ei să se despartă de bărbat. *Zac. 3.*

Cela ce-ș va goni muiarea de în casă fără de vină, acela se va certa după voia judecătoriului și-i va da toate zeastrele și ce va fi dobînda zeastrelor. *Zac. 4.*

Datoriu iaste bărbatul să hrănească pre muiare, deaca o va goni de în casă. Iară de să va afla să facă preacurvie într-acea vreame ce lipsește den casa bărbatului, atunce bărbatul nu-i va mai da nemica. *Zac. 5.*

De să va despărți muiarea de bărbat cu voia ei, iară bărbatul va arăta cum se-au despărțit fără nice o vină, atunce nu iaste datoriu bărbatul să o hrănească afară de casa lui. Iară de să va fi despărțit pentru vreo vină a bărbatului, atunce bărbatul va plăti toată cheltuiala ce va fi făcut pe hrana ei fiind afară de casă. *Zac. 6.*

Cînd va răspunde leagea să fie muiarea la închisoare în temniță atîta vreame, atunce bărbatul nu iaste datoriu să o hrănească, de vreame ce iaste la închisoare pentru vina ei, ce să zice iaste eretică, ce să pedepsește cum i se cade pînă se va întoarce. *Zac. 7.*

Poate bărbatul să se despartă de muiare, și muiarea așijderea de bărbat, cu voia lor și fără știrea judecătoriului, cînd un obraz va face îndemnare și celuialalt să greșască. *Zac. 8.*

Cînd va da bărbatul bani în camătă și încă mai vîrtos cînd va prea asupri cu camăta, atunce muiarea lui nieecum să nu careacumva să n-aibă voe să nu se despartă de dînsul, ce încă iaste datoare tot să se întoarcă și să lipsească de la dînsul pînă cînd se va întoarce de acest feliu de greșală. *Zac. 9.*

De va face muiarea niscare farmece carele se vor afla întru tot lucrul să fie de vătămare, atunce bărbatul iaste datoriu să se despartă de dînsa singur cu voia lui și fără știrea judecătoriului. *Zac. 10.*

Muiarea ce să va duce de la bărbatu-și cu voia ei, fără știrea bărbatului, aceaia poate să roage pre judecătoriu să îndeamne pre bărbat să o ia iarăși în casă-și. Iară de nu va vrea să o ia, atunce iaste datoriu să o hrănească cîtă vreame va lipsi den casa lui. *Zac. 11.*

Muiarea cînd nu se va pleca, nice va asculta di besearică cîndu-i va zice să meargă după bărbatu-și carele o ceare și o chiamă să meargă acasă-ș și să lăcuiască împreună, de vreame ce-au fugit fără ispravă, sau de-au fost și cu vreo vină, iară apoi bărbatul se-au întors despre acea greșală, atunce bărbatul are puteare să meargă cu judecătoriul cel mirenesc să o ia și fără de voia ei, ce să zice cu de-a sila. *Zac. 12.*

De va lua bărbatul pre muiare numai cu voia sa, ce să zice să o apuce fără de veaste, cu arme sau și fără de arme, și aceaia iaste muiare lui carea au fost împreunat cu dinsa să fie un trup, și s-au despărțit de *Zac. 13.*

dins fără vină, sau și cu vină ce-au fost micșoară, atunce nu se va certa nemică. Iară de va fi fămeaia numai logodită și încă nu se vor fi împreunat, iară el o va răpi și se va împreuna cu dinsa, atunce se va certa puțin lucru, cît va fi voia judecătoriului.

Zac. 14. Desparte-se muiarea de bărbat cu voia ei și fără știrea judecătoriului cînd va fi bărbatul ei eretic, și căce va meșterșugui să afle vreame să o poată omorî, sau să-i facă altă răotate sau căce nu o ține cum se cade, sau nu o hrăneaște bine, ce să zice nu-i dă bucate să-i fie de ajuns, sau nu-i face haine.

CÎND IASTE MUIAREA DATOARE SĂ ÎMBLE DUPĂ BĂRBAT, ORI ÎNCĂTRO O VA MEARGE.

GLAVA 188.

Zac. 1. Cînd va fugi bărbatul de într-un oraș sau sat pentru vreo greșală mare ce va fi făcut acolo și să teame să nu-l prinză judecătoriul să-i facă certare, atuncea muiarea iaste datoare să meargă după dinsul, oriunde va mearge; și de-ar fi și vinovat, tot i se cade să meargă după dinsul, să se afle la nevoia lui.

Zac. 2. Bărbatul încă iaste datoriu să meargă după muiare cînd va fugi de frica judecătoriului pentru vreo greșală ce va fi făcut pe dreptate. Iară de va fi vinovată într-alt chip, să vie lucrul să se cearte pre vina ei, atunce să nu meargă după dinsa; că nu iaste bărbatul datoriu pentru vina muerii, cum iaste muiarea datoare pentru vina bărbatului de pururea să îmble după dînsul, oriunde ș-ar mearge.

Zac. 3. Muiarea iaste datoare să îmble după bărbat încă nu numai cînd va fi vinovat, ce și nevinovat, sau și pentru binele lui cînd va auzi că i să treace undeva meșterșugul mai bine, sau pentru greotățile și dăjdile ce sînt într-acel loc, de să va duce aiurea să-i fie mai binișor, că acolo nu poate terpi, sau și pentru alt lucru. Iară numai cînd va cunoaște că mearge să facă vreo răotate, ce să zice furtișag, tîlhărie și altele ca aceastea, acolea nu iaste datoare să meargă.

Zac. 4. Cînd nu va vrea muiarea să îmble după bărbat, ce va îmbla cu șovăiale, una, alta, va găsi să se poată scăpa zicînd că nu iaste obiceaiul să îmble muerile după bărbați, atunce nu i se vor prinde aceastea șovăiale, ce numai ce-i caută să meargă după bărbat.

Zac. 5. Nu iaste datoare muiarea să meargă după bărbat cînd va vrea bărbatul să lăcuiască într-alt sat. Dară aceasta pentru ce? Pentru că va cunoaște oarece niscare seamne reale ca aceale cum bărbatul va să o hiclenească, să-i facă vreo răotate; sau mergînd pre cale se va teame să nu o neace undeva. Drept aceaia nu va mearge.

Zac. 6. Cînd se va tocmi un om cu o fămeae și se va logodi, și-i va zice să-l aștepte pînă într-un an și atunce să se cunune cu dînsa, dup-aceaia se va prileji pînă la aceaia vreame să purcează să iasă dentr-acel loc, atunce, acea fămeae, adecă logodnica, iar nu va fi datoare să îmble după logodnic.

Zac. 7. Cînd va fi bărbatul om rău, sprînțar și va îmbla den loc în loc și den sat în sat și nice la un lucru nu va fi om de ispravă, și mai vîrtos

cînd va veni lucrul pentru răotăţile lui să-l gonească şi să-l scoaţă dentr-acel loc, atunce nu va fi muiarea datoare să îmble după dînsul, cum se-ar zice, de să va afla că acel om se-au făcut om rău deac-au luat şi s-au cununat cu acea fămeae. Iară de să va afla cum au fost om rău de cînduş au fost, atunce muiarea iaste datoare să îmble după bărbat oriunde va mearge, pentru căce că se chiamă că l-au ştiut cum iaste de mai nainte vreame.

Cînd se va tocmi un om cu muiarea sa dentîi la logodna lor, cum să n-aibă voe bărbatul să-ş scoaţă muiarea de la locul şi de la naşterea ei, iară dup-aceaia se va prileji de va veni lucrul numai să iasă dentr-acel loc, ce să zice de să va bolnăvi şi nu va putea să se tămăduiască într-acel loc, sau de va avea vrajbă cu oamenii cei mai de frunte carii vor lăcui acolo sau cu mai marii lui, sau cîndu-l va scoate judecătoriul şi-l va goni den sat, atunce muiarea i se cade să îmble după bărbat, iară să nu poată şovăi cu alte tocmeale ce vor fi avut într-alt chip. *Zac. 8.*

PENTRU RÎNDUIALELE SPIŢELOR NUNTEI CARELE ARATĂ LA A CÎTE SPIŢE SE FAC ÎNSURĂRILE ŞI LA A CÎTE SĂ NU SE FACĂ.

GLAVA 189.

Spiţele nuntei pentr-aceasta le-au zis spiţe, că cumu e scara, dă se sue pre spiţe şi se pogoară aşijderea iar pre spiţe, aşa sînt şi rudeniile. Împartu-se în cinci tocmeale şi se socotesc cinci împărţiri. Pentru că, de să vor naşte de într-un tată şi de într-o mumă, să chiamă fraţi, sau de vor naşte de într-un tată şi doao mumăni, aşijderea să chiamă fraţi; şi n-are nimenea a zice că nu mi-e frate căce s-au născut de într-altă mumă, că un tată i-au sămănat. Şi iară de vor fi doi fraţi de într-o mumă şi doi taţi, nu va putea zice nimenea că nu mi-e frate; căce s-au născut de într-alt tată; ce cum se chiamă cei de sus fraţi adeveriţi, aşijderea sînt şi cei de într-un tată şi doao mumăni, sau de în doi taţi şi o mumă, sau de într-un tată şi o mumă. Aceştia toţi, cum am zis, se chiamă fraţi adeveriţi, însă aceşti fraţi sînt a doa spiţă. De-acia copiii carii se nasc de într-acei doi fraţi se chiamă veri premari şi sînt a patra spiţă. Verii premari de vor naşte copii, aceia se chiamă al doilea veri şi sînt a şasea spiţă. De-acia al doilea veri de vor naşte copii, aceia se chiamă al treilea veri, carii sînt spiţe opt.

Mathei.

O, arhiereule, caută de socoteaşte bine să nu mergi în munca iadului

PENTRU ÎMPĂRŢIREA RUDENIEI ŞI PENTRU RUDENIA DE SÎNGE.

GLAVA 190.

Rudenia se împarte în cinci rînduri:
Întîi iaste de sînge.
A doa iaste de cuscrie, adecă de doaă neamuri.

A treia iaste de-al treilea rudenie, carea iaste și aceasta cuscrie de trei neamuri.

A patra iaste a sfîntului botez.

A cincea iaste de în feciorii de suflet, carea se chiamă copilul carele ia neștine cu sfintele molitive și-l face adevărat al său ca și copiii lui.

Dece rudenia de sînge se împarte în trei: în sus și în jos și întru cei de laturi.

Cei de sus se chiamă tată-mieu, moșu-mieu și strămoșu-mieu, mumă-mea, moașă-mea și strămoașă-mea.

Iară cei de jos iară se chiamă coconii miei, nepoții miei și strănepoții miei.

Cei de laturi sînt cîți nu s-au născut noao, nice de la noi se-au născut, ce sînt numai de la aceaiaș rudă de carea sîntem și noi, adecă frate-mieu, soru-mea, văru-mieu, vară-mea, unchiu-mieu și mătușă-mea.

PENTRU A ȘAPTEA SPIȚĂ DE SÎNGE, CA SĂ NU SE FACĂ.

GLAVA 191.

Mathei. A șaptea spiță de sînge oprită iaste de tot să nu se facă, pentru că nu lasă pravila să ia neștine muiare pre fata al doilea văr al său, că mai nainte, în vremea cea dă de mult, dă vrea întreba mai nainte, pînă nu se făcea nunta, ei nu-l lăsa să se facă, ce numai-l opriia, iară de apuca să se facă nunta, atunce-i canonia și așa-i lăsa, și nice o apărare de la besearică nu avea atunce.

Leagea. Pentru că grăiaște pravila: nu poate neștine să ia muiare pre fata a doilea văr al lui sau ai doaole vară a lui, căce că-i iaste nepoată. Dece, de făcea cineva nuntă cu aceasta pre ascuns, atunce-i canoniia.

Caută de vezi răspuns patriarșesc. Aduseră aminte de acesta lucru la săborul sfînt al sfîntului și a toată lumea patriarh chir Luca, și de atunce tocmi și porunci acel sfînt patriarh cu săborul ca să nu se mai facă acea nuntă fără de leage, ce să zice de sînge, a șaptea spiță. Deci dă te va întreba cineva, să nu cumva să lași să se facă; iară de să va face, dăsparți-o de tot. Și preotul carele va blagoslovi acea nuntă să-i iai darul preoției lui de tot. Iară de-l vor fi înșelat cu viclenie și n-au știut, atunce nu-i lua darul, ce-l canonească cum se cade, deaca vreame ce l-au înșelat. Iară cîți au tocmit dă se-au făcut acea nuntă fără de leage, afuriseaște-i.

Manuil Porfiroghenitul împărat. Adevărat-au această judecată patriarșască și porunca împăratului, chir Manuil Porfiroghenitul. Pentr-aceaia n-au lăsat pre nimenea să ia muiare pre fata al doilea văr al lui pentru căci că-i iaste nepoată, cum am zis.

Vezi și alt răspuns patriarșesc. Așijderea și patriarhul Alexie cu săborul au poruncit de aceasta ca să nu se facă, și scrise și carte în anii 6546.

Pentru că cumu-i frîul la cal, așa iaste și pravila la noi creștinii, ce trebue să o păzim bine, să facem cum grăiaște și cum porunceaște.

PENTRU A OPTA SPIŢĂ DE SÎNGE, CA SĂ SE FACĂ, ADECĂ SĂ SE ÎMPREUNE LA A OPTA SPIŢĂ, DEACA VA AJUNGE.

GLAVA 192.

A opta spiţă de sînge se numără aşa: tatăl cîţi copii de-ară face, toţi doao spiţe se chiamă, măcar de-ar fi şi multe naşteri. Adecă tată-mieu au născut pre mine şi iaste o naştere, adecă o spiţă; născu şi pe frate-mieu, şi fac doao spiţe. Cîte naşteri nasc, atîta spiţe se socotesc. Adecă tată-mieu au născut pre mine, şi-i e o naştere; iată că e o spiţă: tată-mieu şi eu. De-acia eu am născut pre fiiu-mieu, iată acuma doao spiţe cu tată-mieu. Fiiu-mieu au născut pre nepotu-mieu, iată acum născute 3 naşteri şi 3 spiţe. Nepotu-mieu au născut pre strenepotu-mieu; iată patru naşteri şi patru spiţe. *Mathei.*

Iară tată-mieu născu pe frate-mieu, a doa naştere şi iaste cătră dinsul o spiţă, iar cătră mine, frate-său, altă spiţă; fac doao. De-acia frate-mieu născu fiiu carele să chiamă nepotu-mieu; de-acia cătră tată-său, adecă fratele mieu, iaste o spiţă, iară cătră mine, unchiu-său a treia spiţă; adecă naşterea mea carea m-am născut una, a frăţini-mieu 2 şi a nepotu-mieu 3. De-acia născui şi eu fiiu şi iată că iaste a patra naştere cu nepotu-mieu căce că fiiu-mieu cătră nepotu-mieu, adecă vărul premare al lui, sînt patru spiţe.

De-acia iară nepotu-mieu, feciorul frăţine-mieu, născu fiiu, sînt trei naşteri cătră frate-mieu,i ară cătră mine patru naşteri şi patru spiţe, iară cătră fiiu-mieu cinci spiţe, iară cătră nepotu-mieu, al doilea văr al lui, şase.

De-acia iară nepotul frăţini-mieu născu o fată, carea iaste cătră frate-mieu a patra spiţă, iară cătră mine a cincea, iară cătră fiiu-mieu şase, iară cătră nepotu-mieu şapte, iară cătră strenepotu-mieu, al treile al ei văr, opt. Şi să ia aceasta spiţă a opta neapărat.

Să ştiţi că la spiţele nuntelor, cum se numără ceale bărbăteşti, aşa şi ceale mucreşti, pentru că de într-un tată se-au născut. Iară nu iaste cum zic unii ce nu ştiu, că într-alt chip se socoteaşte, zice, ceale bărbăteşti şi într-alt chip ceale muereşti, ce pravila pune de socoteaşte ceale muereşti ca şi ceale bărbăteşti şi nu e nici o despărţeală de bărbătesc pînă la muerese. Căce că Ioan naşte pe Dimitrie şi pre Mariia şi-ş sînt Dimitrie cu soru-sa Maria a doa spiţă, şi copiii lor, patru. Şi merg spiţele pre rînd pînă vin la opt. De-acia tocma atunce-s vin la împreunarea nuntei, ca şi cum am arătat şi am zis mai sus. *Caută aicea.*

PENTRU RUDENIA DĂSPRE CUSCRIE, CAREA IASTE DE DOAĂ NEAMURE.

GLAVA 193.

Spiţele de sînge la socoteală sînt lesne şi iată că pre obiceaiu le-am zis mai sus.

Iară spiţele carele-s de cuscrie sînt anevoe şi mai cu pază şi mai cu socoteală le vom zice. *Mathei.*

Drept aceaia trebue să socotim bine ca să nu facem fărădeleage, să meargem în iad să ne muncim, să avem greotate de Hristos Dumnezeul nostru la zioa de judecată, adecă muncă în veaci. Pentru că nunta făr'de leage aceaia nu iaste nice se chiamă nuntă, numai ce să chiamă amestecare de sînge. Şi de nu se vor pocăi să se iarte, ei sînt ai muncii şi ai focului de veaci. Iară pre popa carele va blagoslovi acea nuntă fără de leage, de va fi ştiut nunta că au fost fără de leage şi o aŭ blagoslovit, aceluia pravila-i ia darul popiei, iară de nu va hi ştiut, numai ce să canonească. Şi cîţi au tocmit dă se-au făcut acea nuntă fără de leage, pre aceia afuriseaşte-i pînă vor face nevoinţă şi tocmire să se dăsparţă; atunce vor lua canon şi ertăciune.

Alta, cîte pravila iartă, acealea să şi facem, iară de cîte nu iartă, să ne ferim să nu le facem, că apoi vom mearge în iad de ne vom munci.

Iară dascalii cei dă demult ei erta pînă în şapte spiţe, iar cei mai tineri, adecă mai de încoace, ei erta şi la a şasea, iar la a şaptea apărară; ceale şase pentru căce nu au mestecare, iară la şapte căce au amestecare.

Zri. Şi ia să acultaţi: pravila apără pre un bărbat a lua pre mumă şi pre fată, nice pre moaşă şi pre nepoată, nice pre moaşă şi pre a doa nepoată, nice pre moaşă şi a treia nepoată, nice doao surori nu iau pre unul, nice pre mătuşa adevărată şi pre nepoată, nice pre mătuşa mare şi pre nepoata, nice pre mătuşa mică şi pre nepoata, nice pre doaă surori, nice pre doaă veare premari, nice pre doaă a doaole veare un bărbat nu le poate lua pre acestea, pentru că nu sînt şapte spiţe, cum socotesc unii, ce sînt numai 6, pentru că bărbatul şi muiarea sînt un trup şi o spiţă se socoteaşte. De acesta lucru se-au întrebat în zilele Nicolii patriarhul şi se opri de dînsul cu săborul, şi se făcu şi poruncă împărătească cum să nu se facă aceaia nuntă; pentru că cîte nunte se fac dăspre cuscrie şi se tocmesc la a şaptea spiţă, acealea se iartă.

Semnează să ştii. Pentru că iaste sau o fire, sau o punere; însă firea iaste un om, iară punerea iaste, cum am zice, un om cu fămeaia lui ce e pre leage, carea se-au alăturat întru împreunarea trupească, cum grăiaşte scriptura: şi vor fi amîndoi un trup. Dece cînd iaste rudenia dă pre sînge şi de un neam, acela om adevărat se chiamă unul, iară cînd iaste dăspre cuscrie, adecă de doaă neamure, atunce iaste unul lipsă, şi aceasta nu iaste asea-mene ca dăspre sînge. Pentr-aceaia şi spiţa carea lasă de în ceale opt, apoi cu o spiţă mai jos face nunta, şi se face în şapte spiţe.

Vezi. Şi acel bărbat ia pre fata ai doaole veare a mueriei lui.

PENTRU NUMELE UNCHIULUI, CUM SE ÎMPARTE ŞI SE GRĂIAŞTE ÎN TREI CHIPURE, ŞI PENTRU TREI NEAMURE.

GLAVA 194.

Unchiu adevărat se chiamă fratele tătîne-mieu sau al mîni-mea.

Iară unchiu mare se chiamă fratele moşu-mieu sau al moaşă-mea.

Iară unchiu mic se chiamă vărul premare al tătîni-mieu sau al mîni-mea.

Dece acel frate al tătîni-mieu iaste către mine a treia spiţă, iară fratele moşu-mieu sau al moaşe-mea iaste-mi a patra spiţă, iară vărul premare al tătîni-mieu sau al mîni-mea iaste către mine a cincea spiţă.

Tatăl şi feciorul pre mumă şi pre fată nu iau, nice pre moaşă şi pre nepoată, nice pre moaşă şi pre a doa nepoată, nice pre moaşă şi pe a treia nepoată, nice pot lua pre mătuşă şi pre nepoată, nice pre mătuşă mare şi pe nepoată, nice pre doaă veare premari.

Iară tatăl şi fiiul iau pre mătuşă mică şi pre nepoată, iară pre doaă a doaole veare nu iau.

Dară pentru ce am dat slobozie, tatăl şi feciorul să ia pre mătuşa mică şi pre nepoată, iară pe doao a doalea veare a se lua am oprit? *Întrebare.*

Căce că tatăl şi fiiul mătuşăi ceii mici şi nepoatei carea ar lua, ei au loc tatăl şi feciorul să se chiame tatăl tată şi feciorul fecior, iară cînd ar lua pre doao a doaolea veare, atunce se facu în loc de tată şi de fiiu, amîndoi gineri. Drept aceaia nu lasă pravila să se facă sau să fie pentru că numele tatălui şi al fiiului nu se ameastecă la numele mătuşii mici şi a nepoatei, cum mai sus am zis, ce numai la ceale doao a doolea veare; şi la fiece nuntă ce să ameastecă numele, nunta aceaia nu se face pentru că e fără de leage. *Respundere.*

La mătuşa mică şi la nepoată de va lua tatăl pre mătuşă şi feciorul pe nepoată, atunce poate fi, iară de va lua tatăl pre nepoată, atunce feciorul pe mătuşă nu poate să o ia, ca să nu se ameastece numele, să se facă tatăl fiiu şi fiiul tată.

Nice moşul şi nepotul nu pot să ia pre moaşă şi pre nepoată, nice pre mumă şi pre fată, nice pre moaşă şi pre a doa nepoată, nice pre doao surori, nice pre mătuşa cea adevărată şi pre nepoată.

Iară moşul şi nepotul iau pre mătuşa cea mare şi pre nepoată, iau şi pre mătuşă mică şi pre nepoată.

Moşul şi nepotul nu iau pre doao veare premari, nice moşul şi al doilea nepot nu le iau, ca să se socotească şi ei amîndoi gineri.

Moşul şi al doilea nepot iau pre moaşă şi pre a doa nepoată, iau şi pre mătuşa cea adevărată şi pre nepoată.

Doi fraţi nu iau pre doao surori, nice pre doao veare premari.

Doi fraţi iau pre mătuşa mică şi pre nepoată, iau şi pre doao a doalea veare.

Doi fraţi pre mumă şi pre fată nu iau, nice pre moaşă şi pre nepoată, nice pre moaşă şi pre a doa nepoată, nice pre mătuşă mare şi pre nepoată.

Unchiul şi nepotul iau pre mătuşă şi pre nepoată. Adevărat, cînd va lua unchiul pre mătuşă şi nepotul pre nepoată, aceasta iaste ertat a fi, iară de să va tîmpla să ia unchiul pre nepoată, nepotul pre mătuşă nu poate să o ia, pentru că se ameastecă numele şi să face unchiul nepot şi nepotul unchiu.

Că grăiaşte marele Vasilie că, cîte ameastecă numele întru spiţe, acealea, zice, să chiamă fărădeleage. *Marele Vasilie.*

Şi unchiul şi nepotul iau pre doao veare premari.

Şi doi veri premari iau pre doao veare premari.

SĂ ZICEM ȘI PENTRU TREI NEAMURI.

Trei neamure iaste iar aceasta cuscrie carea se face dă trei neamuri; că alt neam sînt eu, și altul muiarea mea și frate-său, și altul muiarea a fratelui muerii meale.

Dece de va muri muiarea mea, atunce pot să iau pre sora a muerii fratelui muerii meale.

Iară pre muiarea a fratelui muerii meale, de va muri el, eu nu pot să o iau, ce numai frate-mieu o va lua muiare.

De voiu avea strenepot și va muri, atunce pre muiarea lui nu mi-o dă pravila să o iau muiare.

Frate-mieu de va avea strenepot și va muri, iau eu pre acea muiare a strenepotului fratelui mieu.

De va muri bărbatul maștehăi și de va muri și strenepoată-sa, pre bărbatul ei nu poate să-l ia.

De va muri muiarea mea, iau pre muiarea unchiului ei.

Iau și pe strenepoata a fratelui muerii meale.

Luat-am după soru-mea ginere, adecă cumnat mie, și voiu lua pre muiarea fratelui cumnatu-mieu, adecă pre cumnata cumnatului.

Iară bărbatul featei meale luă nevastă după frate-său, și muri frate-său; pre muiarea lui eu nu pot să o iau, numai pre sora ei o iau neapărat.

Doi frați să aibă unul frate dăspe muiare și altul soră dăspre muiare, aceia să iau la nuntă neapărat.

Leu și Arsenie patriarși. Socoteala sau adevărarea patriarșilor Leu și Arsenie grăiaște: să ia doi frați pre cumnata și pe sora bărbatului neveastii.

Nepoată-mea, fata frăține-mieu are bărbat, și de va muri ea, atunce eu și bărbatul ei luom pre doao surori.

Mihail patriarh. Iară socoteala patriarhului Mihail grăiaște: fata, zice, carea am de altă muiare și a muerii-mi carea o țiu acuma și fata frăține-său, adecă nepoată-sa, iau pre doi frați.

Stipi patriarh. Iară socoteala patriarhului Stipi porunceaște cum ginerile și fratele muerii să ia pre doao surori; așijderea și pre doao veare premari.

PENTRU FEGIORII DE SUFLET ȘI AI SFÎNTULUI BOTEZ.

GLAVA 195.

Mathei. Fecioria de suflet o fac unii căce nu nasc copii, sau, zice, mulți nascu și mor și rămîn fără coconi și, de ciuda lor, mișeii părinții iau coconi striini și și-i fac lor feciori sufletești cu sfintele molitve; și le sînt aceia ca și feciorii carii au născut trupeaște și întru rudenie și întru moștenire și întru spițe.

Leage. Drept aceaia grăiaște pravila că nu poci să iau fata moșulu-mi cea de suflet pentru că e soră sufletească tătîni-mieu.

Pre fata fiiu-mieu celui sufletesc nu o voiu lua muiare; nice feciorul cel sufletesc pre muiarea tatălui sufletesc, și altele.

Și niminea nu va putea să dea pre fie-sa feciorului său celui de suflet. *Nearaoa lui Leu Înțeleptul.*
Într-altă vreame făcea feciorii de suflet fără molitve, iară în zioa de astăzi cînd va cineva să ia fecior de suflet, elu-l ia cu sfintele molitve și cu sfintele slujbe, și-i sînt aceia carii iau feciorul întru tocmeala părinților, iară feciorul se face adevărat fecior lor carii l-au luat ca și cum l-ar fi născut trupeaște. Drept aceaia de va avea neștine fecior trupesc și fecior sufletesc, nu pot să se împreune întru nuntă pînă la al optulea spiță.

Rudenia aceii feciorie de suflet se numără și se socoteaște pînă la opt spițe, ca și a sfîntului botez, numai spre ceale ce să suc și spre ceale ce să pogoară, adecă spre părinți și spre feciori, iară nu întru cei de laturi. Cei de laturi zicem pe frați și pre surori, carii n-au nice o rudenie într-acea rudenie sufletească a aceii feciorie de suflet; că un om ce va vrea să ia pre un fecior de suflet, de-acia apoi frate-său sau nepotu-său pot de o iau muiare.

Că și călugărițele și muiarele ceale ce să țin curate, și eale-ș fac feciori de suflet; dece și acei copii carii se vor face feciori de suflet să aibă de la dînsele pe dreptate și ei parte fără de nice o judecată. *Iar a lui.*

PENTRU SFÎNTUL BOTEZ.

Sfîntul botez iaste naștere dumnezăiască și înnoire sufletului. Și cine ia copilul de în sfîntul botez, acela se chiamă tată sufletesc acelui copil ce au botezat și iaste mai mare la acel copil decît tată-său carele l-au născut trupeaște. Dece, cu închizășuirea sfîntului duh, se face tatăl copilului cel sufletesc, frate tatălui său celui trupesc, și iaste cătră acel tată al copilului a doa spiță căce că-i e frate, iară cătră copilul carele au botezat iaste o spiță, și alți copii cîți au botezat el o spiță sînt cătră dinsul. Iară cîți copii n-au botezat aceia sînt a treia spiță cătră acel cumătru sau naș, ca și copiii frăține-său, pentru că, cum am zis, sînt frați sufletești. Iară copiii ai acelui cumătru cu copiii carii au botezat sînt a doa spiță, pentru că acel tată, adecă cumătru sau naș pre acei copii i-au născut trupeaște iar pre ceialalți sufleteaște, adecă de întru dumnezăiasca scăldătoare. Iară copiii cumătrului, adecă ai nașului, carii nu i-au botezat, cu copiii lui sînt a patra spiță, ca copiii unor doi frați, carii să chiamă veri premari, așa și aceia. Și pogorîndu-se, aceștia copii se socotesc ca și rudenia dă pre sînge și să opresc de împreunare întru nuntă pîn' ce vin la a șaptea spiță. De-acia la a opta să dezleagă și fac nuntă neapărată. *Mathei.*

Grăiaște și canonul 53 al șaselui săbor că mai mare iaste rudenia sfîntului botez decît de sînge. Pentr-aceaia trebue să păzim să căutăm și spițele pînă la opt. De-acia atunce să se facă schimbare ca și de sînge dă se face la a opta, pentru că de la canon și de la pravilă mai mare iaste rudenia a sfîntului botez decît dă pre sînge. *Săbor. 6, canon. 53.*

PENTRU FECIORII DE SUFLET.

Iară feciorii de suflet așa să se facă, cum zice mai sus, ca și la sfîntul botez; și aceasta numai pe un obraz, adecă în sus și în jos, ce să zice întru tatăl și întru copii, iar nu întru frați și în<tru> surori, pre carii zice *Zri.*

pravila că sînt de laturi; că acei frați și surori ai acelui fecior de suflet nu se ameastecă într-acea rudenie sufletească carea au făcut fratele lor cel trupesc, ce, de vor vrea, lua-vor neapărat pre acei frați sufletești ai fratelui lor.

Copila carea o voiu boteza eu, pre aceaia o va lua frate-mieu sau nepotu-mieu muiare.

Iară eu voiu lua muiare pre sora feciorului mieu de suflet.

PENTRU DOI COPII CE-I VA PRIIMI NEȘTINE DE LA SFÎNTUL BOTEZ, DE VOR PUTEA SĂ SE ÎMPREUNE ÎNTRU NUNTĂ; ȘI ALTELE BOGATE DE TREABĂ PENTRU DUMNEZĂESCUL BOTEZ.

GLAVA 196.

Simeon Soluneanul. Aceastea toate pentru sf. botez se-au întrebat în zilele preasfîntului patriarh chir Iosaf, leat Hristova 1560, șezînd la săbor cu preasf. arhierei.

Doi oameni carii nu-ș sînt nice o rudă, iar pre copiii lor un naș i-au priimit de în sfîntul botez; acuma copiii aceia nu se împreună întru nuntă pîn'vor ajunge la a opta spiță, pentru că sînt frați, că un tată i-au născut sufletească de în dumnezăiasca scăldătoare pe în sfîntul botez.

Soacră-mea au priimit un copil de în sfîntul botez, și am priimit și eu, ginere-său alt copil, unul bărbătesc și altul mueresc. Oare putea-se-vor împreuna întru nuntă, au ba? Și ziseră că vor putea, pentru că acei copii nice o rudenie nu-ș sînt, nice despre botez, nice dăspre rudenie trupească.

Muiarea mea de va fi priimit un copil mueresc și eu altul bărbătesc, putea-vor să se împreune întru nuntă, au ba? Ei poruncíră că nu vor putea.

Dară de voiu avea feciori de trupul mieu și voiu boteza și alt copil, atunce oare putea-vor feciorul mieu cel trupesc și cel sufletesc al mieu să ia doao surori, au ba? Și poruncíră cum neapărată să se facă aceaia nuntă.

Doi copii ce va boteza un naș, de nu se vor apăra, oare putea-vor lua pre doao surori, au ba? Și poruncíră cum și acea nuntă neapărat să se facă.

Oarecine se însură și luo muiare pre fata oarecui, și după vreame muri acea muiare a lui, și iar va să ia altă muiare, pre carea o au botezat socru-său. Și poruncíră și de aceasta că iaste oprire și nu poate să fie.

PENTRU ROBUL ERTAT CA SĂ NU IA PE STĂPÎNĂ-SA, NICE ARGAȚII PRE MUIERILE STĂPÎNILOR LOR.

GLAVA 197.

Mathei.

Robul ertat nu va lua pre stăpînă-sa, adecă pre muiarea stăpînu-său după moartea lui, nice argatul, măcară de va vrea și muiarea, ca să nu dea vină întru oameni că încă viu fiind stăpînu-său, au îmblat cu dînsa.

PENTRU CĂ LA NUNTE TREBUE SĂ CĂUTĂM CE E ŞI CUM SE CADE ŞI DE VA CURVI SAU DE VA SPURCA NEŞTINE PE VREO MUIARE.

GLAVA 198.

Grăiaşte pravila că trebue să căutăm pre la nunte nu numai că ce se cade, ce să căutăm dă se şi cuvine. *Leagea şi pravila.*

Socoteala legii sau a pravilii zice aşa, că pre la nunte trebue să căutăm să vedem aceasta: adecă un om va să ia muiare, ce să zice va să se facă o nuntă, şi întru spiţele rudeniei nu se împiadecă. Drept aceaia trebue să căutăm să vedem de va fi bine cum se cade, ce să zice să nu fie bărbatul de 50 de ani şi muiarea de 12 sau de 15, sau muiarea dă 50 şi bărbatul de 20. Dece bine, cum se cade şi cinstit iaste aşa, ca să fie bărbatul şi muiarea în vîrsta ce e pre leage, cum grăesc dumnezăeştile pravile, iar cum nu se cade şi afară de dreptate iaste cumu e mai sus, să fie bărbatul bătrîn şi muiarea tînără, sau muiarea bătrînă şi bărbatul tînăr, care lucru nu iaste numai cum nu se cade, ce încă e ruşine, dosadă, împutare şi batjocură.

Iară care om va curvi cu vreo muiare, acela pre maşteha aceii mueri ce-au îmblat cu dînsa nu o poate lua muiare, ce va lua a doa vară a ei. *Mathei.*

PENTRU ÎNSURAREA; ŞI CE IASTE ÎNSURAREA.

Însurarea se chiamă că deaca se împreună un om cu o muiare şi carea nice o au văzut, nice cu dînsa au vorbit; iară deaca se cunună cu ea, atunce el o ia la casa lui şi lăcuiaşte cu dînsul, adecă şed amîndoi într-o casă.

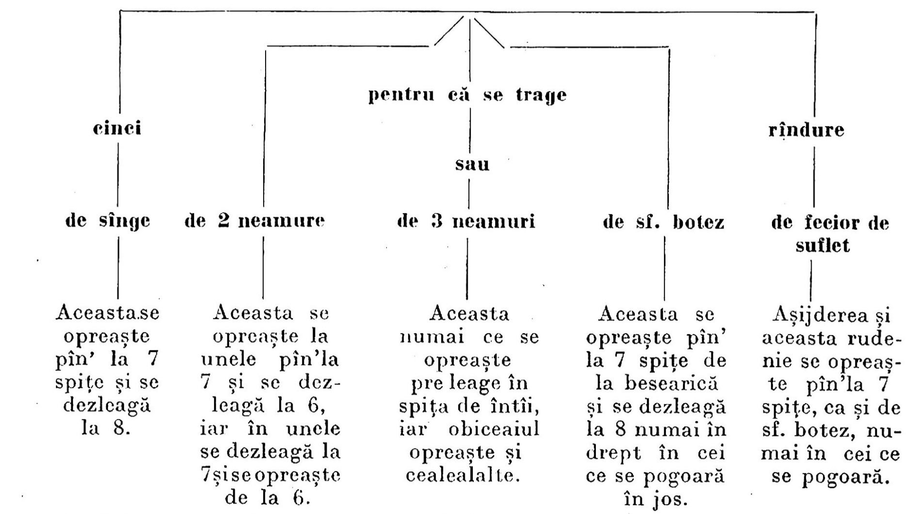
Încă se mai chiamă însurarea căce că se împreună şi se fac amîndoi un trup, după cum au zis domnul nostru Isus Hristos, cu molitve şi cu cununie pre leage de la preot.

CUM TREBUE SĂ SE FACĂ ÎNSURAREA.

Întîi, trebue să fie slobod despre toate rudeniile, ca să fie taina pre leage şi sfîntă.

A doa, să se păzească cum se cade de vîrstă, să nu fie bărbatul bătrîn şi muiarea tînără, nice muiarea bătrînă şi bărbatul tînăr, ce să fie amîndoaă părţile deopotrivă de ani; iară de va întreace o parte mai mare, adecă a bărbatului, atunce iaste bine; iară de va întreace muiarea să fie de zile mai mare de bărbat, atunce foarte iaste fără de cale.

Rudenia se împarte în cinci



Rudenia de sînge se împarte în trei: în cei ce merg în sus, în cei ce merg în jos și în cei de laturi.

Cei de sus sînt tată-mieu, moșu-mieu și strămoșu-mieu.

Iară cei ce să pogoară sînt fiiu-mieu, nepotu-mieu și al doilea nepot, iproci.

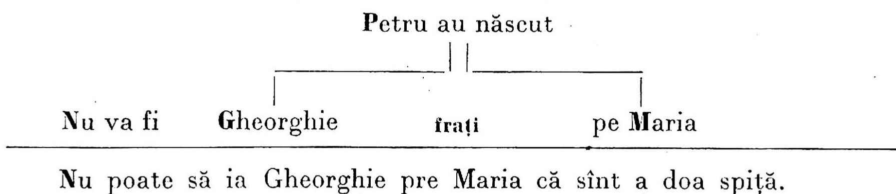
Iară cei de laturi sînt frate-mieu, văru-mieu și al doilea văr.

Și această rudenie se dăzleagă pîn' la a opta spiță.

SCRISOAREA SAU SEMNAREA NUNTELOR

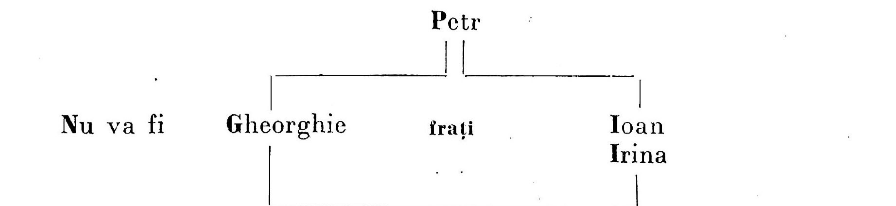
Nu poate neștine să ia pe soru-sa.

Spița 2.



Nu poate să ia Gheorghie pre Maria că sînt a doa spiță.

Spița 3.



Nu poate să ia Gheórghe pe Irina că-i e nepoată de frate și iaste a treia spiță.

Nice pre vara premare a lui.

Petr — Spița 4.

Nu va fi	Gheorghie Thoma	frați veri premari	Ioan Maria

Nice pre fata a vearei premare a lui.

Petr — Spița 5.

Nu va fi	Gheorghie Thoma	frați veri premari	Ioan Maria Irina

Nice pre a doa vară a lui.

Petr — Spița 6.

Nu va fi	Gheorghie Thoma Dimitrie	frați veri premari al doilea veri	Ioan Maria Anna

Nice pre fata ai doa vară a lui.

Petr — Spița 7.

Nu va fi	Gheorghie Thoma Dimitrie	frați veri premari ai doilea veri	Ioan Theodora Maria Irina

Poate să ia a treia vară a lui neapărat.

Petr — Spița 8.

Aicea va fi	Gheorghie Thoma Dimitrii Alexie	frați veri premari ai doilea veri ai treilea veri	Ioan Theodora Manuil Irina

Spița 9.

Lua-va și pre nepoata a a doa vară a lui.

Petr

	Gheorghie	frați	Ioan
Aicea va fi	Thoma	veri premari	Maria
	Dimitrie	ai doilea veri	Theodora
			Irina
			Calea

Ajiunge pîn-aicea de rudenia sîngelui.

DE AICEA SĂ ÎNCEAPE ȘI A DOA SEMENȚIE AȘA, ADECĂ CUSCRIA

Spița 1.

Nu va putea niminea să ia pre mumă și pre fată.

Nu va fi — Petr — Maria — Irina

Petr au ținut pre Maria, și au murit, și au avut o fată anume Irina. Nu va putea Petr să ia pe Irina să-i fie muiare că-i e hiastră și iaste întîia spiță.

Spița 2.

Nice pre mătușă și pre nepoată.

Nu va fi — Petr — Maria — Irina — Calea

Spița 3.

Nice pre mătușă și pre a doa nepoată.

Nu va fi — Petr — Maria — Irina — Thoma — Theodora

Spița 4.

Nice pre mătușă și pe a treia nepoată.

Nu va fi — Petr — Maria — Irina — Anna — Theodora — Calea

Nice pre doao surori nu poate să le ție. Spița 2.

Nu va fi Petr Maria surori și Theodora

Nice pre mătușa cea adevărată și pre nepoată. Spița 3.

Petr Maria surori Theodora

Nu va fi Irina

Nice pre doao veare premari. Spița 4.

Petr Maria veare premari Theodora

Nu va fi

Nice pre mătușă mică și pre nepoată. Spița 5.

Petr Maria veare premari Theodora

Nu va fi Irina

Nice pre doao a doilea veare. Spița 6.

Petr Maria a doalea veare Theodora

Nu va fi

Oprit-au besearica pre acela om să nu ia pre doao a doaolea vară pentru că nu-s șapte spițe, ce șase, pentru că bărbatul cu muiarea o spiță se socotesc că sînt. *Zri.*

De aceasta se-au întreabt în zilele patriarhului Nicolae și s-au oprit de la besearică, și au eșit, zisă sau tocmeală și poruncă de la împăratul chesar Manuil, să nu se facă niceodată aceasta.

Petr cu doao a doaolea veare cădea-i-se-va? Dar cum să se cază? că nunta cea de întîi iaste bună și blagoslovită, iară a doa iaste foarte fără de cale și foarte fără de leage. Numără măcară spițele că vei afla adevărat. Pentru că cum va putea 1 bărbat carele au ținut o dată pre a doaolea vară și ceiialalte fiindu-i cumnată iară acum să-i fie bărbat, măcară de i-ar fi murit bărbatul, măcară de o ar fi lăsat. *Într-alt chip.*

Ce va putea lua pre fata a doalea vară a muerii lui. Spița 7.

Petr Maria a doalea veare Theodora

Va fi Calea

Nu va putea tatăl și feciorul să ia pre mumă și pre fată. Spița 2.

Petr Maria

Nu va fi

Ioan Theodora

Spița 3. Nice pre moașă și pre nepoată.

Nu va fi

Petr — Maria
Ioan — Theodora
Anna

Spița 4. Nice pre mătușă și pre a doua nepoată.

Nu va fi

Petr — Maria
Ioan — Theodora
Anna
Calea

Spița 5. Nice pre mătușă și pe a treia nepoată.

Nu va fi

Petr — Maria
Ioan — Theodora
Elena
Irina
Calea

Spița 3. Nice tatăl și fiiul pre doao surori.

Nu va fi

Petr Maria surori Theodora
Ioan

Spița 4. Nice pre mătușa cea adevărată și pre nepoata.

Nu va fi

Petr Maria surori Theodora
Ioan — Irina

Spița 5. Nice pre doao veare premari.

Nu va fi

Petr Maria veare premare Theodora
Ioan

Spița 6. Putea-va lua tatăl și fiul pre mătușa mică și pre nepoată.

Hi-va

Petr Maria veare premari Anna
Ioan — Irina

Pre doao ai doaolea veare nu vor putea lua. Spița 7.

Petr Maria a doaolea veare Elena

Nu va fi

Ioan

Dară pentru ce am slobozit pre tată și pre fecior să ia pre mătușă mică și pre nepoată, iară pre a doao a doaolea veare i-am oprit a le lua?

Pentru că acel tată și fecior la mătușa cea mică și la nepoată sînt în loc de tată și de fiiu, iar la ceale doao a doaolea veare tatăl și feciorul se fac în loc de cumnați și într-acealea nu li se ameastecă numele, iară în ceastea să ameastecă. Deci în carele li se ameastecă numele de rudenie, într-acealea e nunta fără de leage.

Nice tatăl și feciorul nu vor lua pre mătușa mare și nepoata. Spița 5.

Petr Maria surori Theodora

Nu va fi

Ioan Irina

Anna

Nice moșul și nepotul pre mumă și pre fată. Spița 3.

Petru Maria

Nu va fi

Ioan Irina

Gheorghie

Nice moșul și nepotul pre moașă și pre nepoată Spița 4.

Petr Maria

Nu va fi

Ioan Thoma

Gheorghie Irina

Nice pre moașă și pre a doao nepoată. Spița 5.

Petr Maria

Nu va fi

Ioan Thoma

Gheorghie Irina

Calea

Nice moșul și nepotul pre doao surori, Spița 4.

Petr Maria surori Irina

Nu va fi

Ioan

Gheorghie

Spiţa 5.

Nice moşul şi nepotul pre mătuşa cea adevărată şi pre nepoată.

Petr Maria surori Elena

Nu va fi — Irina

Ioan

Gheorghie

Spiţa 6.

Moşul şi nepotul lua-vor pre mătuşa cea mare şi pre nepoată.

Petr Maria surori Elena

Aicea va fi

Ioan — Anna

Gheorghie — Theodora

Spiţa 7.

Pute-avor lua pre mătuşa cea mică şi pre nepoată.

Petr Maria veare premari Theodora

Aicea va fi

Ioan — Anna

Gheorghie

Spiţa 6.

Moşul şi nepotul nu vor putea lua pre doao veare premari.

Petr Maria veare premari Elena

Nu va fi

Ioan

Gheorghie

Spiţa 7.

Nice moşul şi al doilea nepot, ca să nu se socotească şi ei cumnaţi.

Petr Maria veare premari Elena

Nu va fi

Ioan

Thoma

Gheorghie

Spiţa 6.

Moşul şi al doilea nepot vor putea lua pre moaşa şi pre a doa nepoată.

Petr — Maria

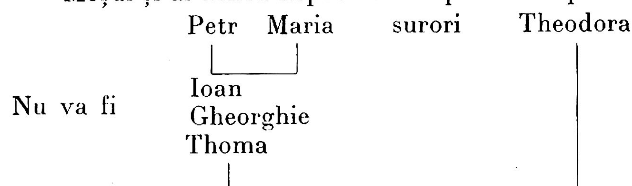
Fi-va

Ioan — Thoma

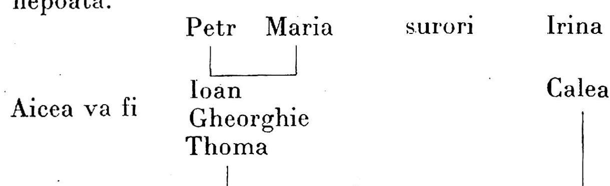
Gheorghie — Irina

Thoma — Calea

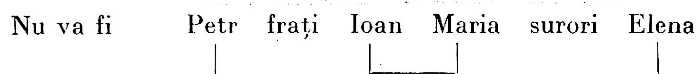
Moșul și al doilea nepot nu vor putea lua pre doao surori. Spița 5.



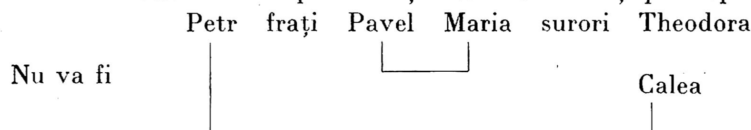
Moșul și al doilea nepot vor putea lua pre mătușa cea adevărată și pre nepoată. Spița 6.



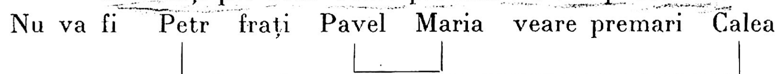
Doi frați pre doao surori nu iau. Spița 4.



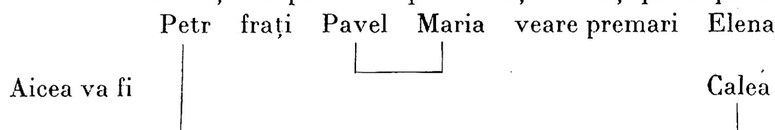
Nice vor lua pre mătușa cea adevărată și pre nepoată. Spița 5.



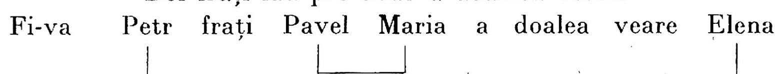
Doi frați pre doao veare premari nu vor putea lua. Spița 6.



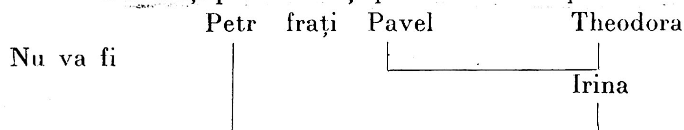
Doi frați vor putea lua pre mătușa mică și pre nepoată. Spița 7.



Doi frați iau pre doao a doaolea veare. Spița 8.



Doi frați pre muma și pre fată nu vor putea lua. Spița 3.



Spița 4. Nice pre moașă și pre nepoată nu vor lua.

Petr frați Pavel Elena

Nu va fi

Irina

Calea

Spița 5. Nice pre moașă și pre a doa nepoată.

Petr frați Pavel Elena

Nu va fi

Irina

Theodora

Calea

Spița 6. Nice vor lua pre mătușă mare și pre nepoată.

Petr frați Pavel Maria surori Elena

Nu va fi

Theodora

Irina

Spița 6. Unchiul și nepotul vor putea lua pre mătușă și pre nepoată.

Petr frați Pavel Maria surori Irina

Fi-va

Ioan Elena

Însă cînd va lua unchiul pre mătușă și nepotul pre nepoată poate fi nuntă; iară de va lua nepotul pre mătușă, atunce nu poate unchiul să ia pre nepoată pentru amestecarea numelor, căce se face încurmezișare. Iată, cum vezi aicea mai jos:

Spița 6. Petr frați Pavel Maria surori Elena

Nu va fi

Thoma Irina

Spița 7. Unchiul și nepotul vor putea lua pre doao veare premari.

Petr frați Pavel Maria veare premari Elena

Aicea va fi

Thoma

Spița 8. Și doi veri premari vor lua pre doao veare premari.

Petr veri premari Ioan Maria veare premari Calea

Aicea va fi

Pînă aicea am scris și am socotit că va ajunge pentru a doa rudenie.

DE AICEA VOM ÎNCEAPE PENTRU A TREIA RUDENIE, SAU NEAM, SAU CUSCRIE, CĂCE CĂ O SEMINŢIE SÎNT EU, ALTA IASTE MUIAREA MEA ŞI FRATELE EI, ŞI ALTA MUIAREA FRATELUI MUERII MEALE, CUM AM ZIS MAI SUS.

De va muri muiarea mea, voiu putea lua pre sora muerii fratelui muerii meale. Spiţa 4.

Va fi Petr Maria fraţi Gheorghie Theodora surori Calea

Iară pre muiarea fratelui muerii meale nu voiu putea lua. Spiţa 3.

Nu va fi Petr Maria fraţi Gheorghie Anna

Ce pre aceaia o va putea lua frate-mieu. Spiţa 4.

Va fi Petr fraţi Pavel Maria fraţi Gheorghie Anna

Pre muiarea hiastrului mieu nu voiu putea lua. Spiţa 1.

Petr Maria

Nu va fi fecior de alt bărbat

Ioan Anna

Ce pre aceaia o va putea lua frate-mieu Spiţa 4.

Petr fraţi Pavel Maria

Fi-va feciorul ei cest de jos

Ioan Calea

Nice maşteha nu va putea să ia pre cela ce au fost odinioară bărbat hiastrei sale. Spiţa 1.

Irina Gheorghie carele o au făcut mai

Nu va fi nainte cu altă muiare

Theodora Ioan

Deaca-mi va muri muiarea, voiu lua pre muiarea unchiului ei. Spiţa 3.

Ioan fraţi Gheorghie Anna

Fi-va

Petr Maria

Spița 3. Putea-voiu lua și pre hiastra fratelui muerii meale.

Aicea iară va fi — Petr Maria frați Gheorghie Anna
Irina
cu alt bărbat făcută

Spița 4. Am cumnat după soru-mea, și eu voiu putea lua pre muiarea frăține-său.

Va fi Petr frați Irina Gheorghie frați Ioan Maria

Spița 4. Iarăși bărbatul featei meale au luat o nevastă după un frate al lui. Dece pre aceaia nu voiu putea lua.

Nu va fi — Petr
Irina Gheorghie frați Ioan Maria

Spița 5. Iară pe sora a aceiia neapărat o voiu lua.

Va fi — Petr
Irina Gheorghie frați Ioan Maria surori Calea

Spița 6. Doi frați se-au însurat; deci unul are cumnatu dă pre nevastă-ș, altul are cumnată iar dă pre nevastă-ș. Aceia neapărat se vor putea lua.

Va fi Gheorghie frați Maria Petr frați Pavel Ana surori Calea

---

Spița 5. Cumnatul și fratele nevestii vor lua pre doao surori.

Va fi Petr frați Maria Gheorghe Irina surori Anna

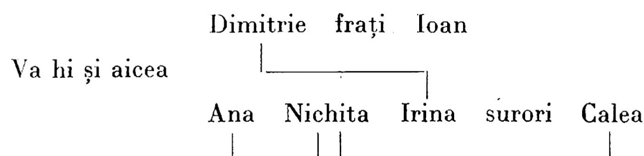
Spița 7. Cumnatul și fratele nevestii vor lua pre a doao veare premari.

Va fi Petr frați Maria Gheorghie Irina veare premari Calea

Spița 6. Pre fata lui Ioan și pre nepoata muerii lui ceii de întîi doi frați le pot lua neapărat.

Va fi — Anna surori Maria Ioan Elena Gheorghie frați Dimitrie
Irina
Calea

Unchiul şi ginerele dă pre nepoata cea de întîi vor putea lua pre doao surori. Spiţa 6.



Deac-au murit Anna, nepoată-sa, atunce Nichita au luat pre Calea, iar Dimitrie pe Irina.

Pîn-aicea se socoteaşte de cuscria carea e de-a treia rudenie

---

DE AICEA SĂ ÎNCEAPE PENTRU SFÎNTUL BOTEZ.

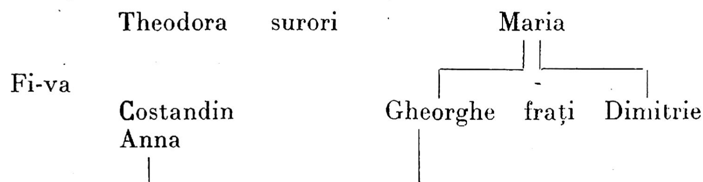
Nu va putea neştine să ia pre ceaia ce o au luat de întru sfîntul botez, nice pre mumă-sa sau pre fată, încă nice fiiu-său.

Şi pentru ceale ce merg în sus şi ceale ce să pogoară în jos, aşa zicem ca şi dă pre rudenia de sînge, iară despre cei ce sînt de laturi nicecum; şi cei de laturi zicem pe fraţii şi surorile naşilor, iară nu de cei ce să trag de în naşi şi de în fini.

Caută bine că ceale ce sînt de laturi nu se apără întru rudenia de botez. Şi aceasta o arată de în ceale 10 răspunsuri ale sfîntului mitropolit de la Iraclia, chir Nichita, carea au făcut către iubitoriul de Dumnezeu episcop, chir Costandin, şi iaste aşa: *Caută de vezi bine.*

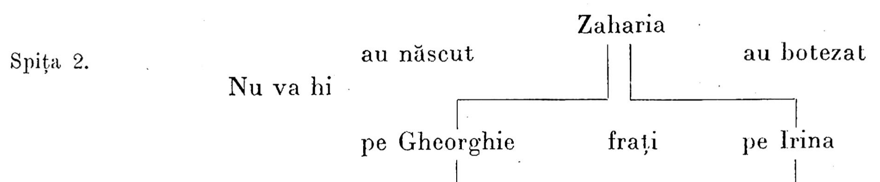
Că o muiare văduo anume Theodora avea o soră bună anume Maria. Dece au născut doi coconi bărbaţi anume Gheorghie şi Dimitrie; iar ea au botezat pre Costandin voinicul. Dece va sora aceii văduo anume Maria să ia pre fata lui Costandin după un fecior al ei? Dăzlegarea iaste aceasta: nu se apără Maria de fata lui Costandin, pre carele soru-sa l-au priimit de întru sfîntul botez, după fiiu-său să o ia, ce să se facă împreunarea cu aceaia.

Iată şi seamnele cum scrie mai jos: Spiţa 5.

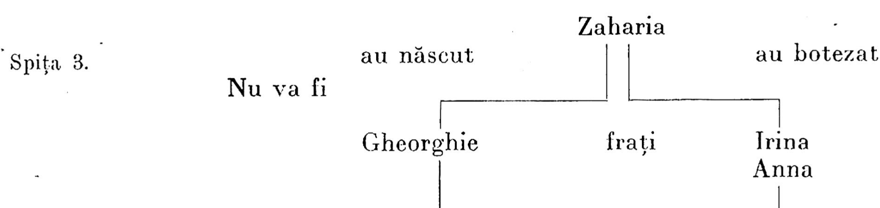


DE AICEA ÎNAINTE CAUTĂ DĂ VEZI ŞI SCRISOAREA SFÎNTULUI BOTEZ FOARTE CU DEADINSUL.

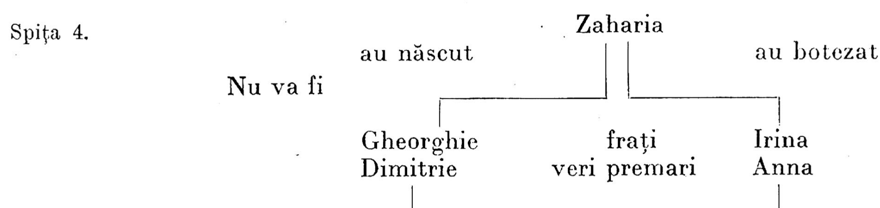
Spiţa 2.



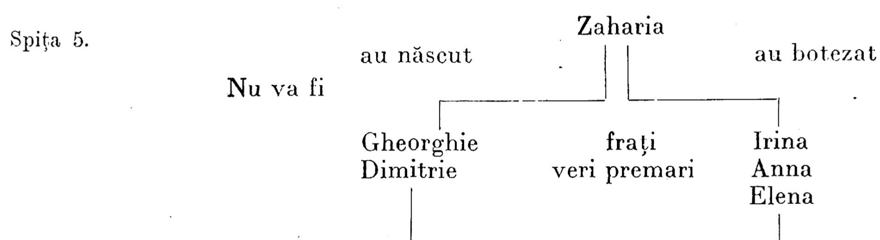
Spiţa 3.



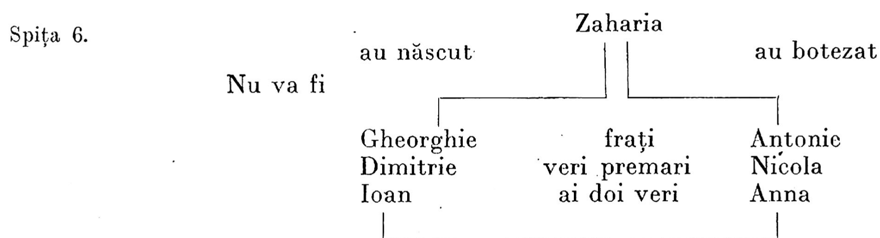
Spiţa 4.

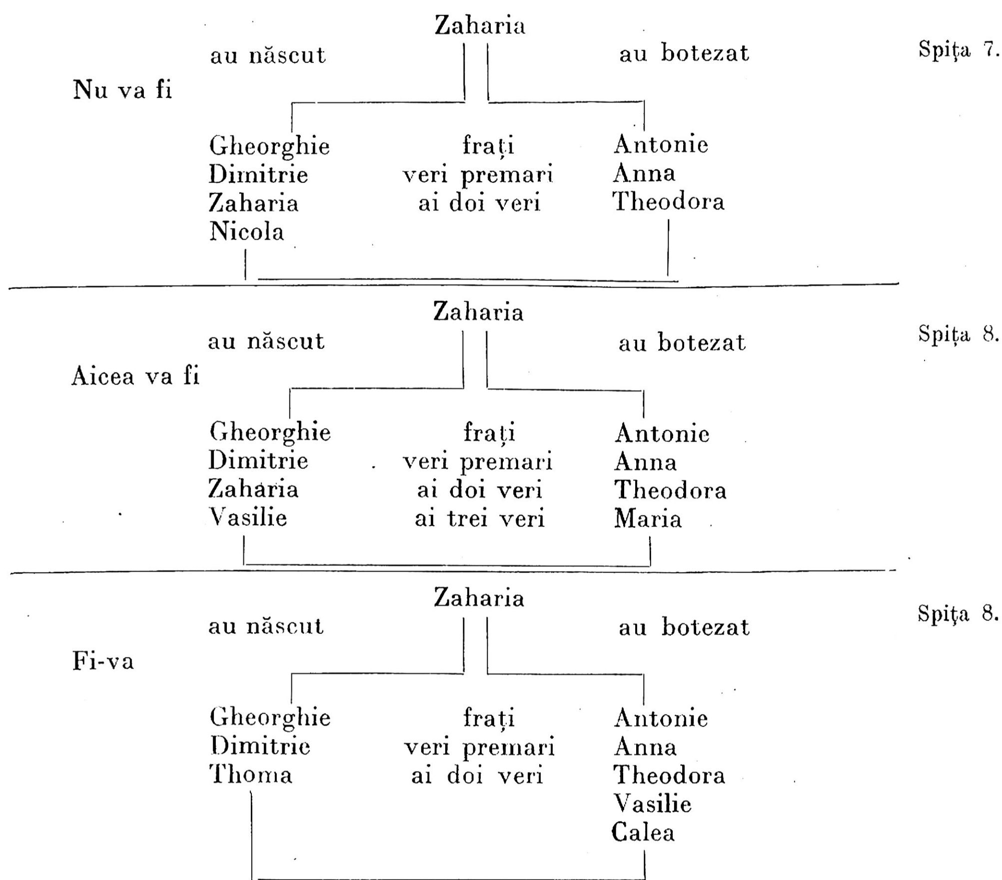


Spiţa 5.



Spiţa 6.





Şi de ceale ce să sue în sus, şi de ceale ce să pogoară în jos, de toate aşa zicem ca şi de ceale de sînge; iară de ceale de laturi, nicecum.

Însă cei de laturi zicem pe fraţii şi pe surorile naşilor. Adecă eu voi lua pe sora naşului, sau el pre soru-mea, sau eu pre nepoată-sa, sau el pre a mea.

Ce încă şi eu şi finu-mieu vom putea lua pre doao surori; încă şi naşul şi nepotul dă pre sfîntul botez aşa vor putea lua.

Petr naşi Pavel Maria surori Theodora

PENTRU RUDENIA CUNUNIEI.

Iaste şi altă rudenie dă pre cununie, carea să chiamă pre limbă proastă năşia sau finie, şi să apără numai de obrazele cumătrului şi a naşului şi de copiii lor, iară de altă rudă neapărată iaste şi blagoslovită adecă a să împreuna.

PENTRU NUNTELE CEALEA CE SĂ APĂRĂ ŞI FĂRĂ RUDENIE.

GLAVA 199.

Tîmplă-se uneleori de într-aceaste cinci seminţii, de carele am zis, dă se apără nunta a nu se face şi fără de rudenie.

Adecă, cum am zice, carele l-au bănuit că au curvit cu vreo muiare, iară de faţă nu s-au văzut; pre aceaia nu va putea să o ia muiare, nice pre maştehă-sa, ce va lua pre a doa vară a ei neapărat.

Nice robul ertat, pre muiarea maştehului său, după moartea lui, căce că bănuesc oamenii de zic că pînă au fost el viu au fost îmblat cu dinsa.

Nice robii nu vor putea să ia pre stăpînele lor, ca să nu zică că mai nainte au fost îmblat cu dînsele.

Cine se însoară fără de leage, poate nunta aceaia să se strice, şi apoi să se mărite, să ia pre altul; aşijderea şi bărbatul carele se va însura fără de leage.

Copiii cei adevăraţi nu se vrednicesc întru numele celor ce sînt copili, nice să priimesc să chiame pre acela tată adevărat.

În voe să fie celuia ce va vrea să ia pre sora cumătru-său, sau a finu-său

Nu va putea neştine să ia pre fata muerii lui carea o au lăsat, care fată se-au născut de într-alt bărbat, apoi deaca se-au dăspărţit.

Nu poate neştine să ia pre logodita tătîne-său şi a frăţine-său, măcară de nu se-ar fi făcut nice nunta lor.

Nu poate neştine să-ş ia muiare pre fata ceaia ce o au făcut cu curvie.

Pre sora carea e de în curvie nu va putea neştine să o ia.

Doi fraţi nu pot să se ia adins eişi, măcară de vor fi de un tată şi doao mumâni, sau iară, de o mumă şi doi taţi, pentru că sînt a doa spiţă.

Cîţi se botează de un naş, fiind nu toţi ai unuia, aceia nu pot unii cătră alţii să se ia sau să se ameastece.

Carele-ş va boteza pre fiiu-său, acela să desparte de fămeae-şi, căce că o au făcut soră sufletească.

Care om se va amesteca, adecă se va culca cu soacra sa pentru căce va fi fost muiarea lui mitutică, acela să se facă călugăr; iară muiarea care au lăsat, şi ea, de să va face călugăriţă, va avea plată mare, iară de va vrea să se mărite a doua oară, nicecum nu se apără.

Întrebarea episcopului Costantin.

O fată au luat 1 bărbat şi i se-au citit şi molitvele de logodnă şi cununia şi amîndoi nu se-au culcat; iară bărbatul se-au culcat cu soacră-sa şi o au îngrecat. De aceasta ce se cade să facem?

Răspunsul Nichitei Iracleanul.

Pentr-acesta lucru vom răspunde că bărbatul acela nu i se cade să ţie muiare pre logodita lui, şi de soacră-sa să se dăpărteaze pentru obiceaiul cel rău, ca să nu se mai ţie de aceaia.

Cărţile ceale vechi vrea erta aceasta, iară eu mai bine socotesc să lipsească despre amîndoao deaca vreame ce nu se-au amestecat cu muiarea-şi, ce numai cu soacră-sa.

Tatăl și feciorul de suflet se-au ertat să ia pre doao surori, de marele *Tîlc.*
dascăl de leage eclesi al marii besearici, văleato 7041 mesița octovrii pentru căce că o au cerșut feciorul iconomului Kaffa Kefulis.

Petr Irina surori Theodora

Ioan

PENTRU OAMENII CARII SE FAC ISPRAVNICI ȘI PENTRU COPIII MICI

GLAVA 200.

Nice ispravnicul sau fiiu-său nu vor putea să ia pre săraca căria-i iaste ispravnic, pînă nu se va slobozi isprăvnicia. Slobozeaște-se sau dăzleagă-se isprăvnicia deaca se face copilul mic de 25 ani sau de 30, că atunce e în vîrstă deplină. Și deaca vor treace acei 25 de ani, iaste volnic să-și ceară lucrurile lui, adecă ce va avea, de la ispravnic; și atunce să izbăveaște ispravnicul de isprăvnicie. Atunce are slobozenie ispravnicul sau fiiu-său să se blagoslovească cu ispravnica ceaia ce au fost el ispravnic pînă au crescut.

Nice lăutariul, carele zice cu vioara și alăuta pre la tîrgure și pre la sborure și pre la nunte, nu poate să ia fată de om bun sau de boiariu, că unii ca aceia sînt batjocură lui Dumnezeu și oamenilor.

PENTRU ÎN CE CHIP SE NUMĂRĂ SAU SE SOCOTESC NAȘTERILE ȘI SPIȚELE.

GLAVA 201.

Dă te va întreba cineva: tată-tău a cîte spițe-ț iaste? tu-i zi: una. *De în 28 de în*
De-ți va zice: dară moșu-tău a cîte spițe-ț iaste? tu-i zi: a doa, pentru *cartea împă-*
că moșul au născut pre tată-mieu și se făcu o naștere, adecă o spiță, *rătească.*
de-acia tatăl iară născu pre mine; iată că sînt doao nașteri și se împlură și doao spițe. Iar de-ț va zice: dară frate-tău a cîte spițe-ț iaste? tu-i zi: a doa, pentru că pre mine au născut tată-mieu și se făcu o naștere, de-acia iară născu pe frate-mieu; iată și altă naștere și doao spițe se împlură. Iară de va întreba: dară feciorul frăține-tău a cîte spițe-ț iaste? zi-i că iaste a treia. Iar de-ț va zice: și unchiu tău a cîte spițe-ț iaste? zi-i: a treia; de-ț va zice: dară vărul tău premare a cîte spițe-ț iaste, zi-i: a patra; iară feciorul lui, zi-i: a cincea. Iar de-ț va zice: dară al doilea văr? zi-i că e a șasea, iar feciorul lui a șaptea; iară al treilea văr al tău, zi-i că iaste a opta. Iar de-ț va zice: dar muiarea ta? zi-i că e o spiță, pentru că bărbatul și fămeaia nu fac nice o spiță, ce sînt un obraz și vor hi, zice, amîndoi în trup unul. Așijderea și de mătușă și de moașă și de toate de ceale ce merg în sus și de ceale ce să pogoară

în jos și de ceale de laturi, bărbătești și muerești, cum se-au zis mai sus. Și întrebîndu-te în ș-altele, așijderea socoteaște și-i răspunde; pentru că așa țiind și socotind și semnînd naşterile și spițele, de în tocmeala cea dreaptă nu vei cădea, sau nu vei greși.

Caută de vezi aici cu deadinsul.

Încă și aceasta cu deadinsul să știi, că spițele sfîntului botez într-alt chip se socotesc către ceale de sînge.

Că dă te va întreba cineva: dară tată-tău cel sufletesc a cîte spițe-ț iaste? zi-i că e a una, ca și către tatăl cel trupesc. De-ț va zice: dară feciorii lui a cîte spițe-ț sînt? zi-i că sînt a doa, ca și niște copii ai unui tată. De-ț va zice: dară tată-tău cel trupesc cu tată-tău cel sufletesc a cîte spițe sînt unul către altul? zi-i că sînt a doa, că duhul sfînt au făcut pre dînșii și frați sufletești se-au făcut. Iară de-ț va zice: dar ceialalți copii ai tatălui tău cel sufletesc, adecă frații tăi cei sufletești, către tată-tău cel trupesc a cîte spițe sînt? zi-i că sînt a treia, cum se-ar tîmpla a fi feciori de frate, adecă nepoți. Iar de-ț va zice: dară către frații tăi cei trupești, frații tăi cei sufletești unii către alții a cîte spițe sînt? Zi-i că sînt a 4, ca niște veri premari. Așa și spre ceialalți ce să pogoară, așijderea păzind canonul, vei putea să înțelegi toate spițele.

ÎN SFÎNTUL ȘI MARELE POST NU POATE SĂ SE FACĂ NICE O NUNTĂ.

GLAVA 202.

Simeon Soluneanul.

Întru sfîntul și marele post, nice o legătură a nuntei nu poate să se facă, ce se zice că nice blagoslovenie, nice logodnă, adecă tocmeală. Numai aceasta ce știm că se-au făcut de doao ori în zilele sfîntului patriarh de la Țarigrad, chir Filothei, de mare nevoe. O dată se-au făcut legături cruciș, iară altă dată au schimbat engolpiurile o parte către alta, adecă unul către altul, iară nu se-au făcut cu molitvele, ce să zice blagoslovenie. Care legături cruciș și schimbarea carea au schimbat engolpiurile se chiamă tăria și neîntoarcerea tocmeală a nuntei. Pentru că avea odinioară obiceaiu, cînd vrea să facă aceale legături cruciș, sau să schimbe engolpiurile, de-acia nu mai putea acel bărbat și muiare să se mai dăsparță. Deci de atunce pre multe locuri să ține obiceaiul acela pînă astăzi, și fac legături cruciș și schimbă și engolpiurile, și așa iaste nunta adevărată. Ce însă aceasta ce se-au făcut de doao ori tocmealele nuntei, dă nevoe, în postul cel mare, făcutu-se-au în zioa blagovișteniilor, iară altă dată aceasta nu se-au făcut niceodată.

Zri.

PENTRU NUNTA CEA DE ÎNTÎI, ȘI CE IASTE NUNTA, ȘI PENTRU NUNTA CE E PRE LEAGE.

GLAVA 203.

Gherman patriarhul.

Nunta cea dentîi, carea se face cu fire, aceaia iaste bună căce că se apropie omul de Dumnezeu pentru curăția juniei și a fetiei, după cum zice cuvîntul:

Nunta iaste împreunarea bărbatului și a muerii, adecă amestecare, sau amestecare și moștenire întru toată viața lor, și omului celui drept apropiiare de Dumnezeu.

Nuntele ceale ce sînt pre leage să chiamă ceale ce să fac cum zic dumnezăeștile pravile, bărbatul să fie pre leage și muiarea priimită pentru bărbat, adecă junele să treacă de 14 ani și muiarea să fie mai mare de 12. *Mathei.*

PENTRU TOCMEALELE CEALE PROASTE ȘI DE NEMIC CARELE SE FAC PRE LA NUNTE, ȘI NEFĂCÎNDU-SE MOLITVELE PRE DÎNȘII.

GLAVA 204.

Cînd se face nunta cu tocmeale subțiri, dă nemic, proaste, fără de molitve și fără blagoslovenie, după aceaia unul de într-amîndoi de să va căi, atunce neapărat se dăspart și va lua bărbatul altă muiare și muiarea alt bărbat. Iară de se vor fi făcut molitvele, blagoslovenia, măcară de nu se vor fi nici împreunat, atunce nunta aceaia la acel bărbat și fămeae iaste pre leage și lăcuința nedăspărțită și niminea nu poate să-i despartă. Aceasta se-au tiposit, se-au ijderit dupre nearaoa împăratului, de pururea pomenitul Leu Înțeleptul și de trei ori fericitul, împăratul Alexie Comninul. *Nearaoa lu Leu Înțeleptul și a lu Alexie Comninul împărații.*

PENTRU CUM SĂ CHIAMĂ NUNTA CEA DE ÎNTÎI, A DOA ȘI A TREIA; ȘI PENTRU CANONUL CELOR CU DOAO NUNTE ȘI CELOR CÎTE CU TREI NUNTE.

GLAVA 205.

Cinstitul bogoslov și marele Grigorie zice că nunta cea de întîi iaste leage, a doa iaste ertare, a treia călcare de leage. *Grigorie Bogoslov.*

Iară pentru a doa nuntă, marele Vasilie la al patrulea canon al lui zice: omul carele se va însura a doa oară doi ani să nu se cuminece. *Marele Vasilie.*

Iară dumnezăescul patriarh Postnicul zice: un an; iară de să va tîmpla să se împreune cu muiarea mai nainte dă blagoslovenie, acela are canonul curvariului, adecă ani 7. *Postnicul.*

Pentru a treia nuntă, iară zice marele Vasilie la cel 4 canon mai de sus al lui: obiceaiu am aflat la cei cîte cu trei nunte 5 ani să nu se cumineee, iară de împreunarea cea trupească a muerilor sale să nu se dăpărteaze, fără numai în vreamea cînd vor să ia anafora. Că pre aceaia nuntă nu o chiamă nuntă, ce curvie și canonire de multe nunte. Că mai bine iaste să greșască la o muiare decît la multe. Pentr-aceaia și domnul zicea samarineanii că: cinci bărbați ai ținut, iară acum pre cel ce-l ții nu-ți iaste bărbat. Pentru că mai mult aceia nu li se cade a se chema bărbați muerilor, sau eale mueri bărbaților, căci că zice să nu-i scoți de în besearică, ce să ia anafură într-acei cinci ani. De-acia atunce să se vrednicească sfintei priceaștenii. *Marele Vasilie.* Ioan, glava 4, zac. 12.

Iar a lui învățătură. Și iară acel mare Vasilie, la al patrulea canon al lui, zice: a lua neștine a treia fămeae, leagea besearicii nu ținem ce însă mai bine decît va curvi omul oriunde va sosi, mai bine iaste să ia a treia muiare. Și nu judecăm lucrul nuntei aceștia să o ertăm, ce însă o vom priimi, cum zice sfitocul cel de împreunare.

PRICEAPEREA SAU CUNOAȘTEREA, CA PENTRU SĂ ȘTIE NEȘTINE TOCMIREA ÎMPREUNĂRILOR PENTRU A TREIA NUNTĂ ȘI A PATRA NUNTĂ CĂ SE-AU FĂCUT. VĂLEAT 6428.

GLAVA 206.

Mathei. Oamenii cei mai dă de mult erta să se facă cununia la un om de trei ori. Iară împăratul Leu Înțeleptul se blagoslovi fără dă leage și cu a patra muiare, și-l afurisi patriarhul Nicolae. Iară împăratul ruga pe patriarhul să-i iarte a patra însurare; iară patriarhul nu vrea nicecum să-l asculte pentru această mare fărădeleage, nice vru să-l iarte. Iară împăratul deaca văzu neîntoarcerea sufletului acelui om cum nu va să-l iarte, mîniindu-se foarte și urgisindu-se, scoase-l de în scaunul patriarșesc și-l goni și puse în locul lui altul, anume Evthimie singhel, om bun, îmbunătățit și sfințit. Ce însă și acel patriarh Evthimie pre acel împărat, pre Leu multu-i aduse aminte și-l învăță și-l dosădi pentru acea fărădeleage, a patra însurare ce făcuse și nu-l lăsa să poruncească pre la creștini să ia cîte a patra muiare, pentru că zicea patriarhul cu alți arhierei, că nu numai ce iaste fărădeleage a patra însurare, ce și a treia, cum zice marele Vasilie. *Shizmaticie.* Pentru aceaia și împărțire se făcu între besearică, și starea împărțirii trecu pînă la împărăția feciorului lu Leu, anume Constantin Porfiroghenitul și Roman, socru-său. Și atunce făcură tocmirea împreunărilor și spune la a cîți ani de vîrsta omului va lua bărbatul muiare, și la a cîți să nu ia.

Zri. Însă cîți sînt de patruzeci de ani și va lua a treia muiare, și copii de nu vor avea, iară pentru jalea și dragostea ca să facă coconi, aceia nu se opresc. Iară de vor și avea copii, aceia să fie opriți de a treia nuntă să nu se însoare. Iară de vor veni la a treia nuntă ceia ce n-au coconi, atunce să nu se priceștuiască dumnezăeștilor taini ani 5. Iară cînd sînt unii de 30 de ani, măcară aibă feciori, măcară n-aibă, aceia patru ani să nu se cuminece. Și iară zice că cei cu trei nunte carii sînt de 30 de ani, de nu vor avea copii, aceia după 3 ani să se cuminece, iară de vor avea, atunce la al patrulea an, cum am zis mai sus.

Dumnezeeștii părinți. Iară pentru a patra nuntă au poruncit cu mintea de împreună și cu socoteala și judecata dumnezăescului săbor al sfinților părinți că nicicum acea nuntă fără de leage niciodată să nu se facă. Iară de va îndrăzni neștine și se va face nebăgător seama de dumnezăiasca leage și pravilă, de va veni într-acea viață porcească, a patra nuntă, acela să fie afurisit și lipsit de toată slujba besearicii și striin de tot de întrarea besearicii a lui Hristos pîn' se va face dăspărțire deplină de către acea lăcuință și împreunare rea ce s-au făcut. De-acia de să va despărți și-ș

va veni întru- pocaanie și se va întoarce, primeaște-l iar. Canonul lui, cum zice dumnezăescul Postnic, să-i fie ani 8 să nu se priceștuiască, și metanii și post și molitve să facă. Iară de nu se va întoarce, atunce să fie striin de traiul creștinilor, cum am zis. *Postnicul.*

Nuntele carele se fac mai multe de trei, acealea nunte nu se chiamă, pentru că sînt ca dobitoacele și fără de leage și spurcați și afară de în rîndul creștinilor. Iară copiii carii vor naște de într-a patra nuntă, poruncesc dumnezăeștile pravile să nu se chiame adevărați tătînilor săi, nice să-l moștenească. *Marele Vasilie.*

PENTRU BOGAȚI COPII, CARII SE CHIAMĂ ADEVĂRAȚI, CARII HIREȘTI, CARII COPILI ȘI CARII ÎNTUNECAȚI.

GLAVA 207.

Cînd face neștine copil cu muiarea lui cea ce e blagoslovită pre leage, acela copil se chiamă adevărat.

Iară cînd ține neștine muiare în casa lui neblagoslovită și să culcă cu dinsa de față, de va face copil, se chiamă hireș.

Iară cînd se culcă cu muiare afară de casa lui, acela copil ce va face se chiamă còpil.

Iară cînd va naște copil și niminea nu știe care tată l-au făcut, nice cela ce l-au semănat, acela se chiamă întunecat.

PENTRU NUNTA FĂRĂ DE LEAGE ȘI CANONUL EI; ȘI PENTRU CEIA CE ȚIN POSADNICE.

GLAVA 208.

Nunta cea fără dă leage ce să va face, aceaia de tot să o desparți, și foarte să-l canonești. *Leu și Costandin împărați.*

Iară canonul a aceii nunte fără de leage, deaca se vor dăspărți, iaste ca și celor de amestecare de sînge, adecă ani 15 să nu se priceștuiască. *Marele Vasilie.*

Și iară poruncim, posadnice să nu ție niminea în casa lui, nice într-alt loc, căce că nu se desparte păcat ca acela de curvie, ce e ca și curvia. Însă de nu va fi avînd muiare și va vrea să se blagoslovească cu dinsa, de bine; iară de nu va fi vreadnică de dînsul, atunce acela să ia altă fămeae cu blagoslovenie, iară pre ceaialaltă să o gonească de în casa lui. *A acelora împărați.*

Cine ține posadnică și nu va nice să se blagoslovească cu dinsa, nice să o lase, pre acela să nu-l priimești în besearică, nice prinoasele lui, pînă ce să va despărți de tot de dînsa. Și deaca se va dăspărți, priimeaște-l neapărat, așijderea și darurile lui; iară așa, să-l canonești pentru păcatul lui. *Nichifor Țarigrădeanul.*

PENTRU CELA CE SĂ VA CUNUNA CU TREI MUERI ȘI UNA DE ÎNTR-ÎNSELE SĂ SE AFLE FĂRĂ DE LEAGE, OARE PUTEA-VA SĂ IA ALTA?

GLAVA 209.

Întrebare cătră preasfîntul patriarh chir Iaosaf și cătră sfîntul lui săbor, leat Hristova 1560.

De va lua neștine doao mueri pre leage și va lua și a treia fără de leage și să se cunune cu trustreale, și căce fu a treia fără de leage, o dăspărți besearica; oare poate unul ca acela să se cunune cu altă muiare deaca vreame ce au fost aceaia fără de leage?

RĂSPUNS

Iară preasfîntul patriarh cu săborul răspunse: neapărat să fie după porunca dumnezăeștii pravile carea zice: bărbatul și muiarea, cununia carea va fi fără de leage și se va cununa, ca și cum nu se-ar fi cununat, așa se socoteaște. Că ceale fără de leage nu se socotesc, nice să înadevearează. Pentru că muiarea de va lua bărbat și se va afla fără de leage, sau bărbatul carele va lua muiare și se va afla fără de leage pot, de vor vrea fieșcarele de într-amîndoi, să se dăsparță și după dăspărțeală să se însoare sau să se mărite.

PENTRU CEIA CE SĂ PRIND FRAȚI, CA SĂ NU SE FACĂ.

GLAVA 210.

Mathei.

Văzînd dumnezăeștii părinți cum mulți se făcea frați pre sfînta evanghelie și de multe ori și cu molitvele preoțești, pentru care lucru se făcea frați deplin pren sfînta besearică; iară apoi, mai pre urmă să lepăda de acea frăție carea făcuse pre sfînta evanghelie și se însura dă se împreuna întru nuntă; pentr-aceaia veni mare netocmire bésearicii. Dece văzînd aceasta dumnezăeștii părinți cum iaste lucru necinstit și cum nu se cade, au tăiat aceasta și o au oprit. De-acia tocmiră și poronciră ca mai mult altă dată să nu mai facă acea prindere de frăție. Iară de va ajunge neștine să o facă, atunce să fie neadevărată și ca și cînd nu se-ar fi făcut nice o dată, așa să se socotească. Însă ia neapărat fratele cel de cruce pe sora fratelui său cel de cruce muiare. Ce însă aceia cîți se prind frați pînă în zioa de astăzi foarte să se canonească, iară pe preotul carele le va citi molitvele și-i prinde, pre acela poruncesc să se pedepsească cu lipsa dă preoția lui.

PENTRU SÎNGE AMESTECAT, CE FEL IASTE, ȘI CE FEL DE PEDEPSĂ LI SE VA DA CELORA CE VOR FACE ȘI CÎND SE VOR PEDEPSI CEIA CE VOR FI VINOVAȚI.

GLAVA 211.

Zac. 1.

Sîngele amestecat iaste un păcat și o greșală mai rea și mai cumplită decît preacurvia; și se chiamă sînge amestecat cînd se va împreuna neștine cu o muiare ca aceaia cu carea nu se vor putea împreuna cu nuntă, după pravila besearicii.

Amestecarea de sînge se face în doao chipuri. Chipul dentîi iaste cu nuntă, cînd se va cununa neștine cu vreo muiare carea nu i-o au dat pravila; iară a doa iaste fără de nuntă, ce să zice, să împreună cu dînsa încă mai nainte de cununie. *Zac. 2.*

Certarea sîngelui mestecat ce să face fără nuntă iaste ca și preacurvia, măcară că și zic alți dascali cum cela ce face sînge amestecat să se pedepsească cu moarte, alții zic iarăși să se cearte după voia judecătoriului, iară cei mai mulți și cei mai mari și mai credincioși dascali zic: de să va face sînge amestecat între obrazele ce vor sui și vor pogorî pînă întru a doa spiță, atunce certarea lor iaste moartea; iară de să va face sînge amestecat întru obrazele ce sînt mai sus de-a doa spiță, sau cu obraze ce stau de o parte, atunce certarea le iaste după voia judecătoriului. Cum se-ar zice, că mestecătoriul de sînge se-au împreunat trupeaște cu mumă-sa sau cu muma mîini-sa, carele sînt obraze de să sue în sus spre spița den sus și a doa, sau cu fata sa, sau cu fata featei sale, carele sînt și aceastea obraze carele pogoară în jos spre spița de întîi și a doa, atunce se va omorî; iară de să va împreuna trupeaște cu fata mătușe-sa, carele iaste obraz de stă de o parte, ce să zice alaturea, atunce se va certa după voia judecătoriului. *Zac. 3.*

Cînd nu va fi singur sîngele amestecat, ce va fi împreunat și cu preacurvie sau cu silă, atunce răspunsul aceluia numai să-l omoară. Cum se-ar zice, oricine se va împreuna trupeaște cu fata sa cea măritată sau și nemăritată, și acela ce o prinde cu de-a sila, ce să zice de-i face silă și se împreună cu dînsa, acela n-are nici o nădeajde de a mai fi viu. *Zac. 4.*

Muiarea ce să va împreuna trupeaște cu vreo rudă a ei, de va fi de cealea obraze ce să sue sau de cealea ce să pogoară pînă a doa spiță, aceaia se va omorî; iară de va fi de obrazele ce sînt de laturi, atunce se va certa după voia judecătoriului. *Zac. 5.*

Mai cu milă se va certa muiarea decît bărbatul la păcatul sîngelui amestecat, de vreame ce iaste mai proastă și mai lesne spre cădeare decît bărbatul. *Zac. 6.*

Cela ce va face mestecare de sînge cu vreo rudă a muerii sale, acela se va certa cu judecata, și de-aciia nu va mai putea să se culce cu muiarea lui. *Zac. 7.*

Sînge amestecat se chiamă nu numai cînd se va împreuna cu vreo rudă a lui carea pogoră de în sîngele lui, sau de în sîngele muerii lui, ce încă și cînd se va împreuna cu vreo rudă a lui ce-i va fi de în sfîntul botez. *Zac. 8.*

Dezleagă-se nunta ce să va face între ruda cea de sfîntul botez. Și vor lua oarecine puțină certare, de vreame ce va creade judecătoriul cum nu s-au știut. *Zac. 9.*

Cela ce se va însura și va lua muiare văduă și va avea o fată cu bărbatul dentîi, de să va cumva împreuna trupeaște cu fata muerii sale, acela face sînge amestecat și se va certa cu moarte. *Zac. 10*

Feciorul de să va împreuna cu curva tătîne-său sau cu maștehă-sá, acela face sînge amestecat și se va certa cu moarte, măcară că zic unii că se va certa după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 11.*

Tatăl ce se va împreuna trupeaște cu muiarea feciorului său, acela se va pedepsi cu o pedepsă mare, însă numai nu i se va face moarte. *Zac. 12.*

Zac. 13. Fratele de să va împreuna cu soru-sa, fără nici o nădeajde se va omorî.

Zac. 14. Cela ce se va împreuna trupeaşte cu fata frăţine-său sau a surori-sa, sau cu mătuşe-sa sau cu muiarea frăţine-său sau cu sora muerii-şi, acela tot sînge amestecat face, şi se va certa după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 15. Cînd se vor împreuna trupeaşte cu vreo muiare tatăl cu feciorul, atunce să face mestecare de sînge şi se vor certa amîndoi cu moarte.

Zac. 16. Den afară de aceaste pedepse ce să pedepseaşte mestecătoriul de sînge, încă-l afuriseaşte şi besearica.

PENTRU MESTECAREA DE SÎNGE CAREA SE FACE CU NUNTĂ.

GLAVA 212.

Zac. 1. Omul carele face mestecarea de sînge cu nuntă, acela nu se va pedepsi cu moarte, ce numai după cum va fi voia judecătoriului. Ce să zice, de va fi boiaren, numai ce-l vor goni şi-l vor scoate de tot de în locul lui şi de în toată eparhiia ce va fi supt mîna acelui judecătoriu, iară de va fi om de jos, întîi să-l bată, de-acia să-l izgonească şi pre acela. Şi aceasta trebue să fie cînd nu vor şti că-ş sînt rudă şi se vor împreuna cu nuntă; iară de să va afla cum s-au ştiut că sînt rudă ş-au făcut nuntă, atunce să se cearte mai mult şi mai cumplit de cum ar fi făcut această greşală fără nuntă, ce să zice curvie, deaca vreame ce n-au băgat în seamă taina nuntei carea se face pentru besearică.

Zac. 2. Avuţiia amînduror obrazelor carii vor face mestecare de sînge, aceaia să fie toată domnească; iară de vor fi avînd coconi cu altă muiare, sau muiarea cu alt bărbat dentîi, încă mai nainte de ce să vor fi împreunat, atunce avearea lor se va da acelor coconi, iară nu va fi pre seama domniei.

Zac. 3. Cînd se va face mestecare de sînge fără de nuntă, atunce mestecătoriul cel de sînge nu-ş va piiarde avearea, ce numai ce să va pedepsi.

Zac. 4. Mestecătoriul de sînge nu va putea la moartea lui să-ş dea avearea lui oricui va vrea, măcară şi cu zapis, căce că nu va fi lucrul stătătoriu; că de să va arăta după moarte cum să fie fost mestecătoriu de sînge, atunce se vor strica aceale tocmeale toate şi avuţiia lui toată se va lua pre seama domniei.

Zac. 5. Darurile ce să vor dărui unul pre altul la nunta mestecătorilor de sînge, acealea nu vor fi întru nemica, ce să vor lua şi acealea domneşti.

Zac. 6. Iară feciorii ce să vor naşte de în mestecătorii cei de sînge, aceia nu vor putea moşteni avearea părinţilor săi, nice vor putea nice într-un chip să se facă să fie cum ar fi de în părinţi cununaţi. Şi aceasta va fi cînd se vor fi născut feciorii la vreamea ceaia ce va fi mestecarea de sînge de faţă, de vor vedea toţi şi se vor şti şi mestecătorii cei de sînge şi vor cunoaşte-şi singuri greşala. Iară de să vor fi născut coconii la vreamea încă pînă a nu se cunoaşte mestecătorii de sînge cum fac această greşală, atunce feciorii aceia sînt cum ar fi de în părinţi cununaţi şi vor putea moşteni tot ce vor fi avînd părinţii.

Nuntele ce se vor face de întru sînge amestecat, ce să zice de în cuscrii, sau de în semințîi carele se pogoară de într-un sînge, sau de în cumetrii carele sînt de în sfîntul botez, aceastea nunte se vor despărți, cum am și mai zis, și nu vor putea acealea obraze dup-aceaia să se mai căsătorească nice cu alte obraze striine. *Zac. 7.*

Tinerii și ceia ce vor fi încă mici de vîrstă, de să va prileji să se însoare și se-ș ia vreo rudă, aceia să nu se cearte cu moarte, ce după voia judecătoriului și cu multă milă. Însă aceasta va fi cînd se vor face mari, să se desparță și să nu mai facă acest lucru, mestecare de sînge, pentru că de vor sta tot într-această înșelăciune, atunce se vor certa deplin, ca și ceialalți, după voia judecătoriului și fără nice o milă. *Zac. 8.*

Iară de vor apuca să nu se facă nunta carea va să fie cu sînge amestecat, atunce nu se vor certa, cum se-ar zice, de vor fi numai logodiți sau într-alt chip legați cu cuvîntul și făcuți tocmeală, aceia să nu se cearte. *Zac. 9.*

Nu va putea fiece feliu de mestecători de sînge să șovăiască înaintea judecătoriului, să zică cum n-au știut mestecarea de sînge, fără numai de va fi țăran din cei nepricepuți și proști. *Zac. 10.*

Celui mestecătoriu de sînge carele nu cunoaște, nice știe pravila, aceluia nu dă să aibă certare mare; însă nu celuia ce nu va cunoaște nici un feliu de pravile, ce numai celuia ce nu va priceape. *Zac. 11.*

Pravila ceaia ce nu o cunosc toți, cum se-ar zice, un om la moartea lui de va lăsa învățătură cu scrisoare ca să meargă fata lui să lăcuiască în casa cutărui om, pentru care lucru acela să o hrănească și să-i ție toate bucatele pînă va veni vreame de va fi de vîrstă de măritat, drept aceaia iaste pravilă cum să nu poată nice acela, nice feciorul lui să o ia să-i fie muiere pre aceaia ce o au hrănit și o au crescut. Acmu aceștea de nu vor fi știut această pravilă și vor fi făcut această greșală, aicea va putea șovăi vinovatul să nu se cearte; iară de va fi lucrul într-alt chip, să știe și să cunoască toți, atunce nu va putea șovăi vinovatul, să zică cum n-au știut. *Zac. 12.*

Neștiința mestecătoriului de sînge sprijănește pre vinovat de pedepsa cea mare, iară așa nu de toate, și mai vîrtos sprijănește obrazul cela ce iaste credincios spre judecătoriu, cum să nu fie știut; iară se va certa celalalt obraz carele se socotește cum să fie știut. Iară de vor fi știut amîndoao obrazele sminteala lor și ei tot se-au împreunat, atunce amîndoao obrazele se vor certa după voia judecătoriului. *Zac. 13.*

Rudenia carea se face după darul sfîntului botez, de vreame ce iaste o rudă carea nu se poate cunoaște de toate orile, drept aceaia deaca se face mestecare de sînge întru aceaste feliuri de obraze, atunce judecătoriul creade cum n-au știut și nu se va certa nicecum, măcară deși zic o seamă de dascali cum se cade să se cearte de pururea, cîtuș ar fi de micșoară certarea, ce să zice cu bani sau și cu altele. *Zac. 14.*

Cela ce va face nuntă cu sminteală de sînge amestecat cu neștiință, acela în vreame ce-ș va cunoaște sminteala de să va despărți nemaidecît, atunce nu se va certa nicecum. *Zac. 15.*

Iară de să va fi făcut mestecarea de sînge fără de nuntă, atunce nu vor putea să șovăiască, să zică cum n-au știut, ce să vor tot certa. *Zac. 16.*

Zac. 17. Muiarea poate şovăi, să zică că n-au ştiut sminteala nuntei sale, şi nu se va certa nicecum, însă cînd va fi sminteala ei sminteală de pravilă; iară cînd va fi sminteala ei de pespre fire, atunce se va certa şi ea.

Zac. 18. Cela ce va şti sminteala rudeniei şi nu va băga în seamă, ce tot va face el nunta cu mestecare de sînge, acela de să va căi dup-aceaia şi de să va împărţi de acea nuntă, atunce nu-i va folosi nemica acea căinţă, ce să va certa după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 19. Cela ce va lua asupra lui jurămînt cum n-au ştiut că iaste nunta cu sminteală, pre acela să-l credem. Dară cîndu-l vom putea creade adevărat? Cînd va avea vreun semn să arate adevărat cum n-au ştiut. Însă nu avem alt mai bun semn de cînd vom vedea nunta de faţă cu mare pohvală în sfînta besearică, pentru că atunce arată cum n-au ştiut, şi credem atunce şi jurămîntul lui, şi nu se va certa. Iară de-ş va fi făcut nunta pre ascuns în casa lui, atunce iaste semn cum au ştiut de sminteala lui, şi atunce nice jurămîntul nu-i vom creade, ce se va certa după voia judecătoriului, cu moarte, după greşala lui şi după cum va fi şi mestecarea cea de sînge, după cum şi mai sus am dat cuvînt de învăţătură.

URGIE TOCMITĂ ASUPRA CELORA CE DESPART BĂRBATUL DE MUIARE ŞI MUIAREA DE BĂRBAT, FĂRĂ CUVÎNT DE VINĂ. ŞI PENTRU REPONDIE, CARTEA CEA DE DĂSPĂRŢEALĂ CE ÎNCHIPUIAŞTE.

GLAVA 213.

Caută de vezi. Împreunările cu porunca lui Dumnezeu se fac; şi poruncim să nu se desparţă fără de vină, sau pentru să ia darure, sau pentru altă dobîndă sau mită. Iară cela ce se va face vinuitoriu să desparţă nunta cea ce e pre leage fără cuvînt de vină şi fără deală, acela se chiamă antihrist, pentru că Hristos şi Dumnezeul nostru porunceaşte noao să lăsăm pre tată-nostru şi pre mumă-noastră şi să ne împreunăm cu muerile noastre ca să fim cu dînsele un trup. Şi au pus leage singur domnul ca omul să nu fie putearnic a despărţi pre bărbatul şi pre muiarea fără de vină. Iară carele va despărţi fără de vină, numai pentru ca să ia mită sau darure, acela om nu iaste numai satana, ce şi antihrist şi călcătoriu de leage, cum ar călca punerea dă leage a lu Dumnezeu, şi iaste vrăjmaş şi protivitoriu poruncilor lui, carele va să cază fără de vreame de în ceastă viaţă şi va să se facă moştnean muncii de veaci.

PENTRU CĂ BĂRBATUL TRIMEATE CARTE DE LĂSAT MUERII, ŞI ZEASTRELE EI DOBÎNDEAŞTE, PENTRU CEASTE VINI DE MAI JOS:

Repundium lătineaşte, iară greceaşte se chiamă diazighion, iară rumîneaşte să chiamă cartea cea de dăspărţeala a bărbatului şi a muerii.

PENTRU DESPĂRȚEALELE NUNTELOR, ȘI VINELE MUERII, DE CARELE O DESPARTE BĂRBATUL ȘI-I DOBÎNDEAȘTE ZEASTRELE EI.

GLAVA 214.

De va ști muiarea că niscare oameni au vrajbă pre împăratul au pre domnul și nu va spune bărbatului ei. *Zac. 1, Mathei.*

De să va vădi că au curvit și se va da de față cum poruncesc dumnezeeștile pravile, atunce trebue să dea de față vădeala aceaia cu mărturii foarte credincioase. *Zac. 2.*

Și la acea vădire, adecă prepunere de curvie, va leagea împărătească să fie cinci mărturii, și să se jure cum au văzut cu ochii lor curvia carea se-au făcut; de-acia atunce să se crează. *Leu și Costantin împărați.*

De va învrăjmăși viața bărbatului ei ori în ce chip ce va vrea să afle, sau de va hi știut pre alții cari-i vor fi învrăjmășind viața lui și nu va spune bărbatului său. *Zac. 3.*

De să va spăla la bae cu bărbați striini fără de voia bărbatului ei, sau într-alt loc, sau va ședea la băuturi cu dinșii, adecă pre la mease dă veselie. *Zac. 4.*

De va mînea afară de casă fără de voia bărbatului ei, la casă striină, unde nu-i vor fi rudeniile ei. *Zac. 5.*

De va fi avînd bărbatul ei vreo bănuială pre vecinu-ș și-i va zice să nu meargă în casa aceluia, iară ea va mearge. *Zac. 6.*

De va mearge la vedearea jocurilor să privească fără de voia bărbatului ei. Așijderea iarăși de va mearge la încurărea cailor să se uite unde aleargă. *Zac. 7.*

PENTRU CÎNDU-Ș VA PIARDE ZEASTRELE MUIAREA CAREA VA FI FĂCUT PREACURVIE, ȘI CÎND NU LE VA PIARDE.

GLAVA 215.

Nu-ș va piarde numai zeastrele muiarea ceaia ce va fi făcut preacurvie, ce încă-și va piarde și darurile cîte i-au fost dăruit bărbatul, și acealea toate le va lua înapoi. *Zac. 1.*

Muiarea carea va face preacurvie, și de va vrea să șovăiască să zică cum bărbatul ei n-au făcut deplin carea au trebuit să facă cum face bărbatul cu fămeaia lui, sau de va zice c-au fost năsilnicu de o au fost bătînd fără de cale, sau va zice cum au făcut de sărăcie, sau că nu o hrăneaște, atunce nu-i va folosi nice una de aceastea, ce-ș va piarde zeastrele toate și le va lua bărbatul deaca o va lăsa. *Zac. 2.*

Cînd se va afla să nu fie cununați muiarea cu bărbatul, ce vor lăcui așa fără leage și vor putea să se despartă fiecînd, și de o va prinde bărbatul făcînd preacurvie, iară ea va vrea să șovăiască să zică cum au curvit, iară n-au făcut preacurvie, fiind fără leage și necununați cu bărbatul, iară așa cu aceastea cu toate judecătoriul va judeca să-ș piarză muiarea toate zeastrele ce va fi avînd. *Zac. 3.*

Zac. 4. Nu va putea bărbatul, după ce va fi împărțit de muiare căce au fost necununați, să o arate cum au fost făcînd preacurvie la vreamea cînd au fost lăcuind împreună, pentru să-i ia zeastrele; ce deaca i-au fost voia să-i ia zeastrele, au fost să arate la judecătoriu cum i-au fost făcînd muiarea curvie, mai nainte de ce s-au despărțit, pînă a nu isprăvi judecătoriul împărțirea lor.

Zac. 5. **Muiarea** ce-ș va piarde zeastrele, aceaia nu va putea să-ș ceară de la bărbat măcară ceva să-i dea de hrană, căce au făcut preacurvie.

Zac. 6. **Feciorul** ceiia ce va face preacurvie, deaca-ș va piarde zeastrele, acela iaste datoriu să-ș hrănească pre mumă-sa, însă de să va părăsi de curvie și va ședea cu cinste; iară de nu va petreace cu cinste, atunce nice feciorul nu iaste datoriu să o hrănească.

Zac. 7. **Cînd** va face bărbatul preacurvie, atunce-l va despărți muiarea și-ș va lua toate zeastrele cîte vor fi ale ei, așijderea și ce-i va fi dăruit bărbatul și toate ce-i va fi făcut, haine și alte scule.

Zac. 8. **Încă** de nu va fi făcut bărbatul nice preacurvie, ce va fi numai curvit cu o muiare slobodă, așa cum ar fi curvă, atunce muiarea va dobîndi tot ce-i va fi dăruit bărbatul și toate hainele ce-i va fi făcut și ale ei tot ce va fi avînd.

Zac. 9. **Încă** și cîndu-și va rîde bărbatul de muiare-ș, de va trage și va săruta înaintea ei fieșce mueri slujnice sau alte mueri proaste, atunce încă va dobîndi muiarea tot, cum scrie și mai sus, și încă, de va vrea, poate să se și desparță de dinsul.

Zac. 10. **Cînd** va pîrî bărbatul pre muiare la judecători că face preacurvie, cu socotință ca aceaia ca să-i ia zeastrele și alt tot ce va avea, atunce poate și ea să-l pîrască pre dinsul cum face preacurvie, și atunce nu-ș va piarde zeastrele; iară așa, măcară de-ar putea să și arate muiarea lucrul bărbatului, dară ce folos, căce că se vor certa amîndoi într-un chip de preacurvari.

Zac. 11. **Muiarea** văduă, cum se va împreuna cu vreun bărbat trupeaște, aceaia piarde-ș-va zeastrele toate și le vor lua ispravnicii carii au lăsat bărbatul să fie socotitori casei-și, și aceasta va fi mainte de ce să va împlea anul de cîndu-i va fi murit bărbatul; iară după ce-i va treace anul, atunce de-ar face și preacurvie, nu-ș va piarde zeastrele, ce-ș va piarde numai darurile și hainele toate cîtu-i va fi făcut bărbatul; și aceaste unealte și bucate ce vor fi, nu se vor da ispravnicilor bărbatului, ce să vor lua toate și se vor da pre seama domniei.

Zac. 12. **Bărbatul** carele va fi rămas de muiare-și și de va curvi cu fiece muiare, acela piarde-ș-va toate darurile ce va fi avut de la fămeae-și carele i-au fost dat pînă au fost vie, încă și ce-i va fi lăsat și după moarte.

Zac. 13. **Ispravnicii** muerii ceii moarte, cînd vor vrea să ceară și să ia zeastrele ei înapoi de la bărbat, atunce acel bărbat de-ară putea să arate cum muiarea lui cînd au fost vie au fost făcînd preacurvie, atunce acela ară ținea toate zeastrele ei.

Zac. 14. **Cînd** se va scula o muiare văduă și-ș va ceare zeastrele de la isprav-nicii bărbatului ei celui mort, iară ispravnicii vor arăta cum face preacurvie, pentru să-i ție zeastrele, atunce aicea trebue să cerceteaze judecătoriul de să va afla să se fie jeluit bărbatul de acest lucru cînd

va fi fost muiarea încă vie, atunce le va priimi mărturiile cum să fie fost așa; iară de nu se va fi jeluit bărbatul niceodată de muiarea sa, necum într-alt chip, ce nice scîrbă n-au avut împreună, atunce oricîte mărturii vor zice c-au fost muiare rea, nice unul să nu crează judecătoriul, nice să o judece muiare rea, nice să-ș piarză zeastrele.

De vreame ce va fi știind bărbatul că-i curvează muiarea cu alții, și-i va fi și zis și s-au și jeluit de multe ori, iară așa cu aceastea cu toate au tăcut, n-au avut ce mai face, nice au vrut să o pîrască la judecătoriu, ce o au ținut în casă ca pe o fămeae-și și s-au culcat cu dînsa, atunce nu mai poate nice în viață, necum după moarte, să o pîrască la judecătoriu cum au făcut preacurvie, nice poate să-i oprească zeastrele, nice alt nemica. *Zac. 15.*

Cînd va erta bărbatul preacurviia muerii-ș ce va fi făcut, cu tocmeală ca aceaia zicînd de o va mai oblici că face acest lucru să o spue judecătoriului, și atunce să-și piarză zeastrele. *Zac. 16.*

De vreame ce va ști bărbatul adevărat cum face muiarea lui preacurvie și el rabdă și o ține în casă și tace, atunce semnează lucrul cum o iartă au de voe, au de nevoe. Acela mai vîrtos poate să se chiame coduș și votru muerii sale; fără numai cînd nu va ști adevătat lucrul, ce-și va prepune numai așa. *Zac. 17.*

De va făgădui bărbatul cu jurămînt muerii lui cum, de o va prinde făcînd preacurvie, nu o va duce la judecătoriu, ce numai ce-i va lua zeastrele și o va lăsa, iară muiarea de va face acel lucru, atunce această tocmeală să stea adevărată, adecă să nu-i ia zeastrele, ce o va da pre mîna judecătoriului de o va certa ca pe o preacurvă, iară zeastrea să nu-i ia. *Zac. 18.*

Cînd nu va ști bărbatul că-i face muiarea preacurvie, drept aceaia nu face nice o iscușenie asupra ei, atunce nu se chiamă că o iartă pentru preacurvie ce face. *Zac. 19.*

De vreame ce bărbatul va erta preacurviia muerii lui dă vreo nevoe sau de vreo silă, atunce nu se chiamă cum să fie ertată. *Zac. 20.*

Cînd va pîrî bărbatul pre muiare-și la judecătoriu cum iaste preacurvă, zicînd cum el singur i-au fost votru, atunce-i va lua zeastrele; iară de nu va spune cum au votritu-o el, iar muiarea va arăta cum au fost el votru, atunce nu-i va putea lua zeastrele. Iară de nu va căuta judecătoriul de zeastre, ce numai să cearte pre cel vinovat, atunce-i va certa pre amîndoi ca pe niște vinovați. *Zac. 21.*

De va fi viu tatăl muerii ceiia ce va face preacurvie, carele i-au dat zeastrele și carele va să moștenească zeastrele ei după moartea muerii, atunce bărbatul nu va putea lua zeastrele și să păgubească pre tatăl muerii. *Zac. 22.*

Cînd se va afla neștine un striin să înzestreaze pe vreo muiare pentru sufletul lui și să o mărite cu tocmeală ca aceasta, cum de va muri muiarea, atunce să vie zeastrele iarăș la mîna lui, atunce de va face ea preacurvie, bărbatul ei nu va putea lua zeastrele. *Zac. 23.*

Toate aceaste chipuri ce scriu pentru paguba zeastrelor se socotează să fie cum am zis, adecă cînd nu va avea muiarea coconi. Iară deaca va avea muiarea coconi, atunce ale coconilor vor fi zeastrele ei, iară nu *Zac. 24.*

altuia nemănui; ce să zice de vor fi coconii cu acel bărbat ce-au luat zeastrele, sau de va avea și alți coconi cu alt bărbat mai de întîi, tot aceia vor lua ce va fi.

Zac. 25. Cela ce să va cununa cu o muiare rea, de pururea rușinată și curvă, dup-aceaia de va face acea muiare și preacurvie, atunce nu va putea bărbatul să-i ia zeastrele.

Zac. 26. Nu-ș va piarde muiarea zeastrele ei de vreame ce nu vor arăta de față curviia ei deplin, să vază toți. Judecătoriul are puteare să socotească foarte bine de vor fi mărturiile întregi și adevărate și foarte bune și credincioase.

Zac. 27. Bărbatul ce-ș va pîrî muiarea la judecătoriu cum au făcut preacurvie, ca să-i ia zeastrele, atunce trebue să vădească foarte de față preacurviia ei; ce să zice atîta să o arate adevărat, cum iaste întru toți credință ca aceaia, cum lumina soarelui face zioa. Iară de nu o va arăta așa de adevărat, atunce nu va lua nemica de într-aceale zeastre, măcară muiarea de să va și certa ceva pentru niște prepusuri oarecarele ce va judecătoriul să vază de la dinsa; cu aceastea cu toate, de vreame ce nu se va arăta un lucru ales pentru acea preacurvie, atunce bărbatul nu va lua nemica de în zeastrele muerii-și.

VINILE BĂRBATULUI DE CARELE-L LASĂ MUIAREA LUI ȘI-ȘI IA ZEASTREA EI ȘI DARURILE CARELE I LE-AU DAT PENTRU NUNTA.

GLAVA 216.

A lui Armenopul,

1\. De va grăi el sau va ști pre alții că grăesc de rău asupra împăratului sau a domnului, și nu va spune împăratului sau domnului sau el singur, sau să poruncească cu altcineva.

2\. De-i va învrăjmăși viața ei ori în ce chip va vrea să afle.

3\. De-i va învrăjmăși întreaga înțelipție a ei, adecă curăția și va pune pre alții să o spurce sau o va da într-aceasta.

4\. De-ș va prepune muiarea înaintea judecății sau într-alt loc că e curvă, și nu va putea cu mărturii credincioase să dea de față curvia ei; atunce are voe muiarea să-l lase, de va vrea, ca pe un prepuitoriu al ei.

5\. De va avea altă muiare în casa lui și va dormi cu dînsa, sau în sat, sau într-alt loc, și-i va zice muiarea lui sau părinții ei, sau altcineva, o dată și de doao ori, să se dăpărteaze, iară el nu va vrea să facă părăsire de tot de către acea curvă, atunce-l lasă muiarea lui.

Pentru aceaste vini de sus, nu se lipseaște bărbatul numai de darurile ceale de naintea nuntei și le ia muiarea lui, așijderea și de zeastrele ei, ce încă și de în avearea lui cîtă va fi, sau între eale a treia parte de darul cel de naintea nuntei atîta să dea și toată dăruirea de naintea nuntei, și să pedepseaște bărbatul cu pedepsa ce vrea să pață muiarea. Ce nice muiarea fără de judecată nu poate să-ș lase bărbatul, nice bărbatul pre muiare. Drept aceaia carele va lua muiarea cu bărbat pînă nu se va dăspărți cu judecată, acela preacurvariu să chiamă, măcară de-au și fost

muiarea în greşală de dăspărţeală, sau şi bărbatul de i să va hi căzut să se desparţă; ce însă, fără de judecată şi fără carte de dăspărţeală, nu poate să se dăsparţă bărbatul şi muiarea.

De aceasta numai la călugărie poate să se facă cum am zis, să se desparţă fără de judecată, cum zic pravilele, că atunce să dăzleagă nuntele, ce să zice să desparte şi fără de carte de lăsat, cînd va lua chipul şi se va face călugăr, sau bărbatul, sau muiarea. *Semnează.*

DESPARTE-SE NUNTA CÎND BĂRBATUL NU SE AFLĂ TRUPEAŞTE CU MUIAREA LUI.

GLAVA 217.

Dăsparte-se nunta şi deaca vor treace trei ani după ce să face nunta şi nu pot să se ameastece barbatul cu muiarea după cum fac oamenii. Deci de va căuta muiarea să se dăsparţă de bărbatul ei şi el va mărturisi că adevărat nu poate să se ameastece cu dinsa, atunce să dăsparte muiarea de acel bărbat al ei şi bărbatul de acea muiare a lui; şi-ş ţine bărbatul bucatele lui fără de pagubă şi muiarea zeastrele ei numai, iară darurile de naintea nuntei rămîn la bărbat şi nu le ia muiarea. *Mathei.*

DESPĂRŢIREA NUNTEI CÎND BĂRBATUL NU AFLĂ PRE MUIAREA LUI FATĂ CURATĂ.

GLAVA 218.

Dă se va însura neştine şi va lua muiare, părîndu-i că va fi fată, iară apoi să nu o afle fată curată, atunce aciaş să vădească aceasta cu arătare sau cu mărturie dăscoperire adeverită de faţă, şi nuntă ca aceaia, au poruncit un patrichie, să se dăsparţă. Şi muiarea să nu se judece ca o curvă, ce să zice să nu se lipsească dă zeastrele ei, pentru că au făcut păcatul mai nainte de ce au luat bărbat. Iar de se va amesteca cu dinsa a doa oară, de-acia să nu o mai dăsparţă, ce să o ţie. *De în cartea romaicu, titla 49.*

DESPARTE-SE NUNTA CÎND SE FACE NEŞTINE CĂLUGĂR; IARĂ MUIAREA LUI SĂ SE MĂRITE; IARĂ EL, DUPĂ VREAME, VA SĂ SE FACĂ ARHIEREU.

GLAVA 219.

Slobozeaşte-se, adecă desparte-se bărbatul de muiarea lui, sau muiarea de bărbatul ei cînd va să se facă călugăr, sau călugăriţă şi fără de voia unul a altuia şi fără de nici o judecată; pentru că mai întru bună cale mearge. *A lui Armenopul.*

Pentru că zice pravila, leagea, că: poruncim să fie volnic a să face călugăr şi a se dăspărţi de nuntă oricarele va vrea, au bărbatul, au muiarea,

și să n-aibă nice o apărare, pentrucă mai la bine mearge, adecă întru petrecania și viața ce e tocma îngerilor. Iară așa adevărat întîi să ia chipul acela ce va să se facă călugăr, de-acia atunce să fie volnic celalalt să se mărite sau să se însoare, sau bărbatul sau muiarea. Și carele de într-amîndoi va rămînea întru cinul mireanilor, acela să aibă de la cela ce să va face călugăr, ce va fi pe dreptate partea de moșie carea vrea să o moștenească după moartea lui, ori bărbat de va hi, ori muiare, pentru că și acela ca un mort se socoteaște.

Mathei. Iară de să va tîmpla și se va face neștine călugăr, iară muiarea lui se va mărita și, după treacere a atîta vreame, unul ca acela se va arăta că va putea hi harnic de arhiereu, poate să se facă, și nu se opreaște pentru însurarea muerii lui, căce au fost însurat.

PENTRU MUIAREA DE-Ș VA BATE BĂRBATUL, CĂ SE DĂSPARTE.

GLAVA 220.

Leu și Costantin împărați. Muiarea de-ș va pune cu îndrăznire mîinile asupra bărbatului-ș, adecă să-l bată, sau de-l va scîrbi, și ca să hie grea, să omoară copilul în pîntecele ei, să piarză bărbatul nădeajdea coconului, atunce se dăsparte de dinsa bărbatul și ia prea altă muiare.

PENTRU BĂRBATUL DE VA HI FUR, SE DĂSPARTE DE DINSUL MUIAREA LUI.

GLAVA 221.

Iară a acelor împărați. De va hi viața bărbatului să tîlhărească, adecă să fure și să prade și să piarză, sau să sape mormînte să ia haine, și de se va vădi de aceasta, atunce muiarea lui se dăsparte de bărbatu-și, și ia și zeastrele ei toate și darurile ceale de naintea nuntei.

Zri. Socoteaște de judecata legii împărătești ce e mai sus, că nu zice pentru furtișagul besearecilor și a mormînturilor; ce de împreună iaste lucrul furtișagului. Cum am zice, de va hi fur bărbatul sau muiarea și se va vădi cu mărturii adevărate că au furat sau ale beserecilor, sau ale mormînturilor, sau bucate ale oamenilor, atunce se dăsparte.

PENTRU OMUL ROB SAU MUIAREA ROABĂ, CĂ SE DĂSPARTE.

GLAVA 222.

Armenopul. Dezleagă-se, adecă desparte-se nunta și cînd se face rob bărbatul sau muiarea și peste trei ani nu se va auzi nemica că iaste viu sau vie unul sau altul, fiecarele de într-amîndoi carele s-au robit.

PENTRU MUIAREA CAREA VA FI FOST ROABĂ ȘI O VOR HI SPURCAT, SĂ NU O DESPARȚĂ BĂRBATUL.

GLAVA 223.

Porunceaște tocmirea legei întru cartea șasezeci, tila a opta, glava a doasprezeace, că muiarea carea se va spurca de silnici sau de prădătorii carii o vor robi și apoi va scăpa, sau se va slobozi și va veni la bărbatu-ș, aceaia nu se cade să o dosădească cineva, nice el să o gonească, pentru că fără de voia ei i s-au făcut aceaia și în silă. Drept aceaia va acesta canon să i se iarte muerii și să o ție bărbatulu-și, iară să nu o desparță, deaca vreame ce i s-au făcut în silă, fără voia ei; și leagea besearecii poruncească: muiarea carea se va spurca cu dă sila de păgîni, aceaia n-are nice un canon. *De în pravila de obște.*

PENTRU BĂRBATUL CE-Ș VA GONI MUIAREA, ȘI O VOR SPURCA ALȚII, ACELA SĂ NU O DESPARȚĂ.

GLAVA 224.

Bărbatul de-ș va goni muiarea afară de casa lui, și ea nu va avea ce face și unde va mînca, de-acia va vrea să meargă la vreo rudă a ei sau la alt credincios cunoscut priaten, iar pre cale se vor afla niscare oameni făcători de rău și o vor fi spurcat cu dă sila, însă de aceasta muiarea nu să osîndeaște, nice se canoneaște, nice să desparte de către bărbatul ei; pentru că vina carea o au spurcat au fost singur bărbatul ei carele o au gonit afară de casă, și toată greimea și canonul curvii asupra lui se dă ca un vinovat păcatului. Iară muiarea rămîne nevinovată, și pentru curvie nice nu se canoneaște, nice ia altă pedepsă; numai ce lăcuiaște în casa bărbatului-și împreună cu dinsul, ca și mai nainte, un trup și stăpînă casii și bucatelor lui. *Zonara.*

PENTRU BĂRBATUL SAU MUIAREA GUBAVĂ, CĂ SE DESPARTE.

GLAVA 225.

Desparte-se bărbatul de muiare de va fi mișa sau gubavă. Așijderea și muiarea se dăsparte de bărbatu-și de va fi mișel sau gubav. *Leu și Costantin împărați.*

Și de să va tîmpla să aibă acea boală muiarea și se va dăsparți, atunce bărbatul să poarte grija de hrana ei pînă întru toată viața ei ce va trăi.

PENTRU RUDENIA SFÎNTULUI BOTEZ, SE DĂSPARTE.

GLAVA 226.

Cînd va priimi neștine coconul său de la sfîntul botez, adecă-l va boteza, atunce se dăsparte de muiare-și, căce că o au făcut soră sufletească. *Mathei.*

PENTRU RUDENIA FECIORIEI DE SUFLET, CĂ SE DESPARTE.

GLAVA 227.

Iar a celui de sus.

De va face neştine fecior de suflet pe ginere-său, atunce se desparte ginerele de fii-sa pentru că o au făcut soră sufletească. Drept aceaia va lua altă muiare.

PENTRU NUNTA CEA FĂRĂ DE LEAGE, CĂ SE DĂSPARTE.

GLAVA 228.

Iar a celuia.

Muiarea carea va lua bărbat, şi se va afla fără de leage, atunce poate să se lase de dînsul şi să ia alt bărbat. Aşijderea şi bărbatul pre muiare.

PENTRU A PATRA ÎNSURARE, CĂ SE DĂSPARTE.

GLAVA 229.

A dumnezăeştilor dascali.

A patra însurare se dăsparte fără dă nici o socoteală, pentru că e afară de leage; şi aceaia nuntă nu se chiamă, ce viaţă porcească, adecă cum se tăvăleaşte porcul în tină şi se întină şi se împute, aşijderea şi acea a patra însurare ce să însoară omul.

PENTRU NEVÎRSTA NUNTEI, CĂ ŞI ACEAIA SE DĂSPARTE.

GLAVA 230.

A Postnicului.

Nunta ceaia ce nu e de vîrstă, aceaia fără de nice o socoteală să se despărţă. Şi nevîrsta se chiamă cînd nu iaste bărbatul de patrusprezeace ani şi muiarea de doisprezeace, ce mai puţin.

PENTRU BĂRBATUL CARELE SE VA AFLA CU MUIAREA-ŞI AFARĂ DE FIRE, CĂ SE DĂSPARTE; ŞI PENTRU CANONUL LUI.

GLAVA 231.

Aceasta iaste scris la o pravilă veache de la Ohrid.

Bărbatul dă se va afla cu muiarea lui afară de fire, care lucru iaste afară de firea omenească, acela să se dăsparţă de întru alesul şi blagocestivul neam al creştinilor, ca o amestecare rea şi lucru ruşinat; şi să se desparţă de dinsul muiarea fără de cuvîntul nemănui şi să-ş ia toată zeastrea ei şi darurile ceale de naintea nuntei, şi den într-avearea lui cîtă va fi, a treia parte de darul nuntei de nainte, atîta să ia.

Postnicul şi Grigorie Soluneanul.

Carele va face cu muiarea lui afară de fire, acela preot să nu se facă, ce numai să se desparţă de tot de dînsa; şi deaca se va despărţi, atunce să se canonească cincisprezeace ani să nu se cuminece.

PENTRU BĂRBATUL CU MUIAREA, CARII VOR FI VREUNII DE ÎNTR-ÎNȘII ERETICI, SE DĂSPARTE.

GLAVA 232.

Canonul 72 al sfîntului săbor poruncește că de va lua bărbatul pravoslavnic muiare eretică, sau pravoslavnica muiare să ia bărbat eretic, atunce să se despartă. *Sfîntul săbor.*

Iară de se va suferi partea ereticului să se întoarcă de în eres, să se facă pravoslavnic, atunce să nu se despartă. *Sfinții părinți.*

PENTRU BĂRBATUL CARELE VA AVEA MUIARE SĂ SE ÎNDRĂCEASCĂ ȘI VA SĂ O LASE.

GLAVA 233.

De va avea neștine muiare carea se îndrăcește, acela să nu o despartă, numai ce să o aștepte ani trei, de-acia de să va tămădui, să o ție, iară să nu o despartă; iară de nu se va izbăvi după acei trei ani de acea patimă a dracului, atunce să o lase și să ia alta. *Nearaoa împăratului Leu Înțeleptul, 111 și 112.*

Așijderea și muiarea, de să va tîmpla să vie la bărbatul ei patimă ca aceaia a dracului, trebue să-l aștepte cinci ani; iară de-acia deaca se va afla tot într-acea patimă și nu se va izbăvi de dinsa, atunce să fie volnică muiarea să se despartă de bărbatul ei și să ia altul. Iar de să va hi tîmplat să hie avut acea boală, sau bărbatul, sau muiarea, mai nainte de ce nu se făcuse nunta, atunce de grabă să se despartă fără de nice o îndoire. Și cum am zis mai sus, așa să hie, ca bărbatul să aștepte pre muiare trei ani și să o hrănească și să poarte grijă de tămăduirea ei, că așa poruncește tocmeala 22, a patra titlă a cărții 24. Așijderea să facă și muiarea la bărbatul ei; iară a lua alt bărbat voe n-are, cum au poruncit mai sus, pînă ce să vor împlea acei cinci ani.

PENTRU PATIMA SAU LOVITURA CE LOVEAȘTE PRE OM ȘI CADE JOS DE SĂ BATE SAU SE TĂVĂLEAȘTE ȘI-I MERG SPUMELE, CUM SE JUDECĂ LA ADEVERITA MAREA BESEARICĂ PÎNĂ ASTĂZI.

GLAVA 234.

La muma și stăpîna tuturor besearicilor, ce să zice la adeverita marea besearică, acea patimă a loviturilor așa se judecă și se socotește de al tuturor biruitoriu preasfîntul și a toată lumea patriarh și de dumnezăescul și sfîntul lui săbor. Însă cum și muiarea de va hi avut acea patimă mai denainte de ce nu se va hi fost blagoslovit cu bărbatul ei și se va mărturisi de mărturii credincioase, atunce de grabă se dăsparte fără de nice o îndoire acel bărbat de către muiarea lui și-și ia altă muiare; iară de va fi venit acea patimă muerii deaca se va hi fost blagoslovit cu bărbatul ei, atunce să n-aibă nice o voe nice puteare acel bărbat al ei să o despartă, *Caută dă vezi răspunsul patriarșesc.*

adecă, să o lase pînă întru toată viața lui, nice într-un chip. Drept aceaia de să va tîmpla acea patimă de lovitură să vie și la bărbat, așijderea și muiarea să n-aibă nice o voe să ia alt bărbat pîn-întru toată viața acelui bărbat al ei; iară cum am zis mai sus, de va hi fost avut acea patimă mai nainte de ce nu se blagoslovise cu muiarea lui, atunce să aibă voe acea muiare a lui să se despartă de dînsul fără de nice o îndoire și să ia pre alt bărbat neoprită.

DE SĂ VA TÎMPLA CUIVA SĂ SE DUCĂ ÎNTR-ALT LOC ȘI ACOLO SĂ ȚIE POSADNICE, SAU SĂ NU TRIMEAȚĂ MUERII LUI CHELTUIALĂ DE HRANA VIEȚII EI, ACELA SĂ SE DĂSPARȚĂ.

GLAVA 235.

Nichita, mitropolitul Iracliei.

Muerii căriia se va duce bărbatul de la dînsa și va ședea într-alt loc, și acolo să ia posadnică să ție, atunce acea muiare a lui n-are voe să ia alt bărbat, numai ce să-l aștepte trei ani să se întoarcă la dînsa și acela bărbat să-ș lase posadnica și să ție pre acea muiare pre leage, iară să nu o despartă, nice ea să nu se mărite a doa oară pînă va fi bărbatul ei viu; iară deaca va muri, atunce să fie slobodă a să mărita, cum zice apostolul.

Caută dă vezi răspunsul patriarșesc.

Însă tocmeala aceasta așa se-au făcut cu judecata săborului, de vlădica al tuturor, preasfîntul și a toată lumea patriarh, chir Dionisie, văleato 7602, mesița fevruarii. Căce cînd se tîmplă bărbatului să se ducă într-alt loc și să se zăbovească cinci ani de la casa lui și nu-ș va aduce aminte nemica de muiarea lui, sau să-i trimeață de cheltuiala hranei ei, sau carte, ce o va lăsa de tot fără de nice un ajutoriu, împreunare ca aceaia să se dăsparță de tot fără de nice o opreală și să fie volnică muiarea să-ș ia alt bărbat pre leage. Deci de atunce aceasta tocmeală așa se judecă de adevărata marea besearică și de toți sfinții arhierei ca pe dreptate și pre leage ce iaste și se cade

PENTRU MUIAREA CĂRIIA I SE VA DUCE BĂRBATUL, SAU SE VA FACE ROB, SAU SE VA DUCE LA OASTE ȘI SE VA FACE PERIT, ȘI EA VA VREA SĂ SE MĂRITE.

GLAVA 236.

Marele Vasilie, canon. 31.

Canonul 31 al marelui Vasilie zice: muerii căriia i se va duce bărbatul afară, într-altă cetate sau oraș sau sat, să facă cale, sau la oaste, și se va face perit și de-acia nu se va mai auzi de dînsul ce s-au făcut, iară muiarea de nu va aștepta să auză mai adeverit de mărturii credincioase să mărturisească pentru bărbatul ei murit-au, n-au murit, și va vrea să se mărite să ia alt bărbat, aceaia să se judece ca o curvă.

Săbor. 6, canon. 89.

Însă de să va tîmpla să călătorească neștine, sau se va duce la oaste și nu se va auzi de dînsul că trăiaște, iară muiarea se va mărita, apoi el

se va întoarce la moșie și la casă-ș și-ș va afla muiarea măritată după alt bărbat, atunce de va vrea o va dăspărți de acel bărbat și o va lua ca o fămeae a lui. De-acia nice bărbatul carele o au luat nice acea muiare carea l-au luat se pedepsesc, căci că n-au știut că trăiaște și iaste viu.

Iară de să va tîmpla să nu vrea muiarea pre bărbatul cel de întîi, ce numai pre bărbatul cel de-al doilea, atunce să nu o lași să ia pre acel bărbat al doilea. Iară de nu va vrea să se dăsparță de voe, atunce să o desparță și fără de voia ei și ca o curvă să o canonești. *Zri.*

Numai aceale mueri ce să iartă și nu se canonesc, carele deaca-și văd bărbații lor cei de întîi, sau vor auzi că trăesc, într-acel ceasu-și lasă ai doilea bărbați ai lor și merg într-altă casă de șed pînă-ș vor dobîndi bărbații lor cei de întîi. *Leu și Costantin împărații.*

Iară muerile carele vor auzi că trăesc bărbații lor, sau-i vor vedea că au venit și nu vor mearge după dînșii, ce vor să ție ceia bărbați ai doilea, iară nu pre cei de întîi, pre leage, atunce nice o ertăciune lor nu e, nice au, numai ce să canonesc ca niște curve. *Zri.*

Bărbatul ce să va duce într-o călătorie, sau la oaste și nu va veni preste multă vreame, atunce, cîți ani se va zăbovi, tot să-l aștepte muiarea. Iară de nu va veni cărți de la dînsul și va auzi că au murit, atunce numaidecît să nu ia alt bărbat pînă nu se vor afla mărturii credincioase să mărturisească cu jurămînt pre dumnezeiasca și sfînta ievanghelie cum știu de acel om că au murit. Atunce să se facă zapis pre mărturia acelor mărturii și să-l ție pentru adeverința; de-acia să fie volnică muiarea să ia alt bărbat, al doilea, pre leage. *Armenopul.*

Iară pentru cei robiți, nearaoa lui Leu Înțeleptul porunceaște: muiarea să nu afle vinuială pentru bărbatul ei carele se află în robie, să ia alt bărbat; iară de va și lua alt bărbat, atunce să fie volnic neapărat bărbatul ei cel ce-i e pre leage, cînd va veni de în robie, să o desparță de acel bărbat al doilea, să o ia acel de întîi, ca pe un mădular al lui. *Nearaoa a lui Leu Înțeleptul împărat.*

Afară de vinele ceale ce s-au scris mai sus, de va îndrăzni cineva să se desparță de muiarea lui și să ia alta, acela să se afurisească, și de la besearică să se gonească pînă ce să va întoarce de o va lua. *Mathei.*

PENTRU BĂRBAȚII CE VOR LUA DOAO MUERI; ȘI PENTRU MUERILE CEALEA CE CÎND LE VOR LIPSI BĂRBAȚII DE ACASĂ, IARĂ EALE SE VOR MĂRITA.

GLAVA 237.

Cela ce va lua doaă mueri și se va cununa cu amîndoă, ce să zice cu una într-un loc, cu alta într-alt loc, și vor fi vie amîndoaă, acesta lucru, după pravilele celor împărați bătrîni, vechi, de demult, unora ca acelora li s-au fost făcînd moarte, iară în veacul de acum se ceartă după voia judecătoriului, ce să zice sau să-l bage în ocnă, sau-l vor purta pre în tîrg cu pialea goală pre toate ulițele; și să i se ia toate bucatele, să fie domnești, pentru că nu i se mai cuvine să aibă bucate de vreame ce ș-au pierdut cinstea și iaste de ocară și de toată rușinea. *Zac. 1.*

Zac. 2. Pre unele locuri, pre unii ca aceștia, carii iau doaă mueri, poartă-i pre ulițe cu pialea goală, șezînd călare pre măgariu, și-i tot bat cu doaă furci ce torc muerile. Așijderea și pre mueri, pre ceale ce iau doi bărbați, iar le poartă cu pieile goale pre măgari și le bat cu doaă comănace sau cu doaă ișlice.

Zac. 3. Într-un chip se ceartă muiarea ce va lua doi bărbați, ca și bărbatul ce ia doaă mueri.

Zac. 4. Cela ce va avea doaă mueri la vreamea lui, cîndu-i în toată vîrsta, acela e judecat numai să fie de moarte.

Zac. 5. Cela ce să va cununa cu doaă mueri și să fie amîndoaă vii, acela face prepus să fie eretic. Drept aceaia trebuie să-l întreabe ce gînd are spre taina cununiei, carea iaste de o ține besearica; și de să va găsi să fie eretic, atunce se va certa cu moarte cumplită.

Zac. 6. Cela ce va lua doaă mueri, și amîndoaă jupînease, acela să se cearte după cum va fi voia judecătoriului. Ce însă, voia judecătoriului atîta se tinde, cîtu-i va lua și viața.

Zac. 7. Nice un vlădică sau patriarh nu poate nice într-un chip să slobozească pe vreun bărbat să-ș ia doao mueri, sau muiarea să-și ia doi bărbați.

Zac. 8. Muiarea carea se va cununa cu un bărbat carele va avea și altă muiare vie, aceaia de va putea arăta la judecătoriu cu bune și credincioase mărturii ca acealea, cum n-au știut că are muiare, aceaia nu se va certa; iară de nu vor arăta cu mărturii, atunce se vor certa amîndoi.

Zac. 9. Cînd se va afla cum n-au știut muiarea că are bărbatul ș-altă muiare, iară dup-aceaia se va arăta și muiarea cea dentîi, atunce de va putea arăta la judecătoriu cum ea n-au știut cum el are și altă muiare, atunce poate să-și ia zeastrele ce-i va fi dat și alt tot ce-i va fi dăruit, iară de-i va fi dăruit și el ceva, atunce poate să nu-i dea lui nemic de în ce va fi fost a lui. Iară de să va afla cum mărturiile ei nu sînt deplin, nice adevărate, atunce cu darurile ce i-au fost dat bărbatul, va piarde și zeastrele ei, și așa vor fi toate domnești, iară pre dinsa o vor certa împreună cu bărbatul.

Zac. 10. Cînd va lua muiarea al doilea bărbat socotind cum cel dentîi iaste mort, atunce de va putea arăta înaintea judecătoriului cu mărturii ca acealea destoinici de-a să creaderea, cum i-au adeverit cu nădeajde să fie mort, atunce nu se va certa; iară de nu vor fi mărturiile oameni de credință și va cunoaște judecătoriul că îmblă fără ispravă, atunce se va certa muiarea.

Zac. 11. Toate pravilele împărătești dau voe muerii să-și ia al doilea bărbat cînd va rămînea de bărbat o seamă de vreame, după cum se-au tocmit; cum se-ar zice deaca se va afla cum i-au robit bărbatul, atunce să-l aștepte cinci ani, numărîndu-i de în ce vreame l-au robit. Iară de i se va fi dus bărbatul la oaste, ce să zice să fie slujitoriu, pre acela să-l aștepte patru ani, cum au fost anii cei vechi di demult, iară acmu într-acesta veac scrie să aștepte zeace ani.

Zac. 12. Cela ce au fost singur țiitoriu, marele împărat Iustiniian, dă învățătură cum să n-aibă voe nice puteare să se mai mărite după al doilea bărbat, măcar de-ar aștepta cîți ani de mulți, deaca nu va putea ales lucru să înțeleagă de bărbatu-și, viu e au mort, ce numai cînd va înțeleage foarte adevărat, atunce va fi slobodă.

Moartea bărbatului se arată pre veaste, cînd se aude viu e au mort. Iară cînd se va auzi că iaste loc nu departe, atunce nu ajunge cu atîta, să zică neștine cum au auzit, ce să zică cum l-au văzut cu ochii mort, atunce să crează. *Zac. 13.*

Cînd se va afla numai o mărturie să zică cum au văzut pre bărbatul cutăriia mort, atunce ajunge atîta să arate cum iaste acela mort, și atunce cu această mărturie poate muiarea să se mărite, să-și ia și al doilea bărbat. *Zac. 14.*

Poate muiarea să trimiță un om acolo unde i-au fost bărbatul, se întreabe de viu, de mort; și cum va spune acela, judecătoriul va creade și va da voe muerii să se mărite, să-ș ia alt bărbat. Însă trebuie să socotească judecătoriul de va fi acela om ce au trimis, om ca acela să fie destoinic de a-l putea creaderea. *Zac. 15.*

PENTRU CELA CE SE VA AFLA CU SOACRĂ-SA, ȘI DE CANONUL LOR.

GLAVA 238.

De să va afla cineva cu soacră-sa trupeaște, adecă să facă păcat cu muma logoditei lui, sau cu altă rudenie dă pe trup a ei, mai nainte de blagoslovenia logoditei lui, atunce să nu se facă acea nuntă, ce să se oprească. Iară deaca se va fi blagoslovit cu fămeaia lui, atunce-i va fi venit acel păcat de-l va fi făcut împreunare de sînge, atunce nunta să nu se desparță, ce numai să se canonească ceia ce au făcut amestecarea de sînge. *Mathei.*

Iară canonul lor iaste ani 12; și-l vor tăia și mai puțin, de vor vrea să facă post, metanii și milostenie. *Postnicul.*

PENTRU CELA CE-Ș VA DESPĂRȚI MUIAREA DE RĂUL SAU DE VINA ALȚII MUERI.

GLAVA 239.

De-ș va despărți neștine muiarea de vina alții mueri, au văduo au fată, atunce nu lasă pravila să ia muiare pre ceaia ce au fost vină dă ș-au despărțit muiarea lui pentru dinsa. *Mathei.*

PENTRU CURVIE ȘI DE CANONUL EI.

GLAVA 240.

Canonul al sfinților apostoli porunceaște că cine-și va lepăda muiarea fără cuvînt de vină, adecă să o gonească de în casa lui, atunce nu poate să ia alta, numai ce să afuriseaște. *Apostolii, zac. 48.*

Carele se va vădi că au îmblat cu o muiare, acela nu poate să o ia întru nuntă, adecă să se blagoslovească cu dinsa. *Mathei.*

Dăzlegare. Un om au avut muiare și au îmblat cu alta; de-acia se-au lăsat de acea curvă și ș-au ținut pre muiarea lui cea blagoslovită; apoi nu s-au mînat multă vreame, ce au murit muiarea lui cea blagoslovită; de-acia el au vrut să ia pre cea ce îmbla cu dinsa mai nainte. Iară sfinții părinți, deac-au văzut așa, oprit-au aceasta cu totuluși tot, nicecum să nu se facă; că măcară de s-au și lăsat de dinsa de tot și se-au părăsit, iară pînă au fost muiarea lui vie el au tot îmblat cu dinsa; pentru aceaia nu poate aceasta să se facă nuntă, căce că iaste fără de leage.

A. lui Armenopul. Cine se va vădi întru curvie, măcară de nu va eși de față, acela nu poate să o ia muiare, că l-au bănuit oamenii că au îmblat cu dinsa, ca să nu se adevereaze bănuiala să zică oamenii că adevărat au îmblat cu dinsa, pentr-aceaia o au luat muiare.

Marele Vasilie. Iară pentru canonul curviei, zice marele Vasilie, să nu se cuminece ani 15.

SoborulAnchira, canon. 20. Iară sfîntul săbor de la Anchira, canonul 20, porunceaște: pe preacurvariul ca pe un curvariu să-l canonești, adecă ani șapte.

Postnicul. Iară dumnezăescul patriarh Postnicul porunceaște: după 3 ani să se priceștuiască sfintei priceaștenii, iară așa adevărat să mănînce sec la al noaolea ceas și metanii 250; iară de nu vor face aceastea, atunce să fie în canonul de sus, care au zis purtătorii de dumnezeu părinți ai săborului de la Anchira.

PENTRU OMUL CARELE-Ș VA AFLA MUIAREA CURVIND ȘI VA UCIDE PRE DÎNSA ȘI PRE CURVARIU; SAU O VA UCIDE FĂRĂ DE VINĂ, SAU FĂRĂ DE VOIA LUI.

GLAVA 241.

Leu și Costantin împărați. De-ș va afla neștine muiarea să facă păcate cu alt bărbat, adecă să curvească, însă de va ucide pre dinsa și pre curvariu, acela nu se pedepseaște adevărat de-i va afla înlăuntru în casa lui; iară de-i va afla afară de casă și-i va arăta cu mărturii credincioase, atunce se dăsparte de dinsa și-i dobîndeaște și zestrile, cum zic pravilele.

Nichifor Țarigrădeanul. Iară de o va ucide de voe necurvind, acela altă muiare să nu ia, numai ce să se canonească ani 20, să mănînce sec și să nu se priceștuiască.

Iară de o va bate pentru vreo vină, și pentru o mică lovitură va muri fără de voia lui, acela să se cearte a treia parte de ucidere. De-acia, de va vrea, se va însura, căce că se-au făcut fără de voia lui acea moarte.

PENTRU UCIDERE; ȘI CÎTE FELIURI DE UCIDERI SÎNT.

GLAVA 242.

Zac. 1. De vreme ce vom să grăim și pentru ucidere, ce să zice pentru moarte de om, întîi se cade să știm cum un feliu de ucidere să chiamă grabnică, iară alta se chiamă apestitoare. Dece cea grabnică se chiamă într-acesta chip, cînd cel ucis nu iaste uciderea a lui, ci au fost să ucigă pre altul,

iară graba au pripit de au ucis pre dinsul în locul aceluia. Uciderea cea mai apestitoare așijderea să chiamă c-au fost să ucigă pre dinsul, iară el au ucis pre altul în locul lui; cum se-ar zice că apestoriul au pus vina lui asupra altuia și au ucis pre acela în locul lui.

A doa, se cade să știm cum alt feliu de ucidere să chiamă cu înșălăciune cînd se tîmplă, cum se-ar zice, cu înșălăciune și cu poftă de ucide unul pre altul. Altă ucidere se chiamă cu nesocotință cînd, cum se-ar zice, nu ar avea neștine nice cu gîndul a gîndi, nice cu inema a pofti să facă ucidere, ce numai căce se va mîniia pre un om de-l va înjura și-l va bate; de-acia dentr-acea bătae i se va tîmpla moarte, atunce aceaia ucidere se chiamă pentru nesocotința lui, că s-au nemerit de i se-au prilejit moartea de mînile lui. Altă ucidere iaste iarăș de să chiamă cu greșală, într-acesta chip: cînd aruncă neștine într-un dobitoc sau într-o pasăre cu o piatră și se nemerează de lovează pe vreun om și-l ucide; aceasta se chiamă ucidere cu greșală. *Zac. 2.*

A treia, să știm încă mai adevărat în ce chip să chiamă moartea grabnică. Cînd se va prileji doi oameni să se ia a să prici de în cuvinte pînă-ș vor aduce aminte de vor pomeni de multe lucruri; dece de într-aceale cuvinte se va răni unul la inemă și-l va birui mîniia și într-acel ceas va sări asupra lui și-l va ucide de tot într-acel loc; iară de-ș va mai îngădui firei într-acea dată și va mai socoti, și fiind biruit de vrajbă, se va apuca și-l va ucide, aceasta ucidere iaste mai rea decît ceaia de întîi; aceasta se chiamă moarte apestitoare pentru că o face omul cu tot deadinsul. *Zac. 3.*

A patra, să știm cum ucide unul pre altul și-l omoară cu fiece feliu de moarte: au cu mînile-l sugrumă, sau-l năduşaşte împresurîndu-l cu ceva pînă crapă, cum de multe ori se prilejaște și acestor coconi micșori cîndu-i năduşesc în așternut muerile cealea ce-i apleacă, sau cîndu-l va călca cu picioarele, sau-l va ucide cu pumnii ponciși în inimă pînă-l va omorî, sau-l va bate cu capul de păreate pînă-l va omorî. Aceastea toate le face, pentru să scape de certare, cu înșălăciune; iară de să va vădi, atunce acela să se cearte ca un ucigătoriu. *Zac. 4.*

PENTRU PEDEPSA UCIGĂTORILOR DE OAMENI; CE LI SĂ CADE, DUPĂ DEALA LOR, SĂ LI SE FACĂ.

GLAVA 243.

Pedepsa ucigătoriului nu iaste alta fără numai moartea, după cum scrie sfînta scriptură cea veache și cea noaă și după cum dau învățătură pravilele. *Zac. 1.*

De-ar fi neștine boiaren sau de-ar fi fămeae, nemică nu se va folosi cu aceaia să poată scăpa de pedepsa uciderii, ce tot se va pedepsi boiarenul și muiarea, deaca vor face ucidere, ca și fieșcine de în cei mai proști oameni. *Zac. 2.*

Uciderea ce o va face muiarea sau robul sau cel slobod, sau cunoscut sau necunoscut, aceia de pururea toți într-un chip se vor pedepsi. *Zac. 3.*

Cela ce va ucide cocon micșor, acela se va pedepsi mai cu rea moarte decît cela ce ar fi ucis bărbat deplin. *Zac. 4.*

Zac. 5. Cela ce-ş va ucide fata în ceasul ce o va afla curvind cu cineva, acela nu se va pedepsi ca un ucigătoriu.

Zac. 6. Cela ce-ş va ucide muiarea în vreamea cînd o va găsi curvind cu altul, acela nu se va pedepsi ca un ucigătoriu.

Zac. 7. Cela ce să va apăra de vrăjmaşul lui să nu-l ucigă, şi de va ucide el pre dinsul, acela să n-aibă nice o certare, mai vîrtos la vreame cîndu-l va vedea că vine asupra lui cu arme pentru să-i ia viaţa. Iară de va putea să se sprijănească într-alt chip, cunoscînd că n-are puteare să-l ucigă, iară el, într-o pizmă, totuş îl va ucide, sau de-l va ucide într-altă dată, iară nu într-acela ceas cînd veniia asupră-i, atunce să aibă certare ca şi ucigătoriul.

Zac. 8. Cela ce va ucide pre cineva cu greşală şi fără de voia lui, acela să nu se cearte ca un ucigătoriu.

Zac. 9. Cela ce va vrea să scape de naintea vrăjmaşului său, şi într-alt chip nu va putea, ce va arunca cu vreo piatră, iară vrăjmaşul se va pleca, piatra va nemeri pre altul şi-l va ucide, atunce, de vreame ce să va afla că într-acel loc n-au fost alţi oameni strînşi pre lîngă acel vrăjmaş fără numai acela, atunce acela să n-aibă nice o certare ca un ucigătoriu; iară de vor fi fost oameni mulţi strînşi prejiur acel vrăjmaşu şi el au aruncat cu piatra, atunce se va pedepsi.

Zac. 10. Cela ce va răni pre altul nu cu rană de moarte, iară el se va lenevi şi nu va păzi curînd să se tămăduiască, sau va fi făcut altceva împotriva ranei, au va fi mîncat sau băut şi se va fi obrintit şi dentr-aceaia i se va fi tîmplat de va fi murit, atunce cela ce l-au rănit nu se va certa ca un ucigătoriu, ce mai puţin, cum va socoti judecătoriul.

Zac. 11. Oricare boiaren va face moarte de grabă, ce să zice va omorî pre cineva întîia dată, cît vor începe a se prici de în cuvinte, atunce de să va prileji acel boiaren să fie de treabă şi de folos aceii ţări şi de va avea avuţie, atunce se va pedepsi cu bani mulţi, după cum va fi voia judecătoriului, numai căce iaste om de treabă ţărîi; iară de nu va da bani preste doao, trei zile, atunce să-i facă moarte şi aceluia. Iară de va fi uciderea ce-au făcut apestitoare, nu va fi grabnică, cum se-ar zice, deaca se vor fi pricit îl va fi ucis peste vreo doao, trei zile, sau de-i va fi cel ucis ceva rudă, sau-l va fi ucis cu înşelăciune sau alta asemene acestora, atunce nice într-un chip să nu se pedepsească cu bani, ce numai moarte pentru moarte. Aşijderea şi cînd se va prileji de va face ucidere vreun boiaren şi de nu va fi nice de o treabă ţărîi, acela de-ar da cîţi bani, tot nu se va putea răscumpăra, făr' numai cînd ar da niscare bani să ajutorească la vreo nevoe a ţărîi. Iară care boiaren bogat se va fi izbăvit cu bani de moartea cea grabnică şi apoi iarăşi va fi făcut al doilea rînd iară aceaia ucidere grabnică, acela nu se-ar putea mai plăti cu bani, măcară de-ar scoate ţara din ce nevoie, sau măcară de l-ar ajutori şi alţii striini cu ce ar putea să-l plătească, tot nu iaste putinţă cu nemica să-l izbăvească pre cela ce va fi făcut doao morţi grabnice, ce numai să i se dea pedeapsă ca unui ucigătoriu, iară într-alt chip nu poate fi.

Zac. 12. Cînd se va prileji vreun om de clirosul beasericii să facă ucidere grabnică, atunce acela se va pedepsi cu aceasta: să-l ducă la o mînăstire departe, să şază acolo în toată viaţa lui; iară de-ş vor prepune că va să

fugă, atunce să-l închiză într-o temniță, să zacă acolo pînă la moarte. Iară acmu, drept ucidere grabnică de va face cineva de în cliros, trimitu-l de-l bagă în catargă; iară drept moartea cea apestitoare, fac moarte drept moarte.

Fiecine de în cliros poate să-ș dăruiască cinstea sa oricui va vrea, carea au avut de la besearică, însă să facă aceasta mai nainte di ce-l va osîndi judecătoriul spre moarte și mainte de ce-l vor certa ca pe un ucigătoriu. *Zac. 13.*

Ucigătoriul, încă fără de ce-l vor pedepsi cu moarte, iaste datoriu încă să și plătească rudelor celui ucis toate cheltuialele ce-au făcut, cît au dat la vraci și alte ce să vor fi păgubit pe ranele lui. Și încă mai iaste datoriu să plătească moartea, rudelor, ce să zice să plătească pre zi cîteva zile înainte, pe cît va fi voia judecătoriului. Dreptatea arată cît ar fi trăit acel mort în lume. Și încă iaste datoriu să hrănească și coconii celui mort și încă și pre ceialalți oameni ce va avea, carii i-au fost el hrănind pînă au fost viu. *Zac. 14.*

Ucigătoriul nu iaste datoriu nice cu o cheltuială cînd va fi făcut uciderea în greșală, sau cînd va fi făcut ucidere pentru să scape de vrăjmașul lui ca să nu-l ucigă pre dînsul, fără numai de va fi ucis pre altul în locul vrăjmașului său, cum se-ar zice, pre cela ce-au întrat la mijloc să-i despartă, sau și cela ce-au fost stînd aproape lîngă vrăjmaș. *Zac. 15,*

Căruia i să va tîmpla să-ș ucigă pre tată-său, pre acela, în zilele ceale vechi, întîiu-l bătea cu vene de bou verzi, foarte tare; de-acia atunce viu-l băga într-un sac și într-acel sac băga și un cîine și un cocoș și o năpîrcă și o maimuță; de-aciia-l arunca în mare sau în apă, cu toate cu aceastea, însă de vrea fi aproape marea, iară de nu, ei-l lepăda unde știia niște heri sălbatece. *Zac. 16.*

Iară acuma-i lasă pre voia judecătoriului, de le dau moarte mai cumplită decît altora; cum se-ar zice, întîi le tae mîna ceaia ce-au ucis, într-acel loc unde au ucis pre tată-său; de-acia-l leagă de coadele cailor și-l duc trăgîndu-l pre ulițe pînă la locul cel de pierzare; de-acia întîiu-i tae capul, de-acia-l tae șuvițe sau și într-alt chip, după cum va socoti; iară nice într-un chip nu se cade să-l îngroape în pămînt. *Zac. 17.*

Cela ce va ucide pre altul, carele au fost țiind moșiile cuiva, într-acesta chip ca să cază pre mîna lui, atunce de vreame ce să va arăta lucrul c-au făcut una ca aceasta, atunce nice el, nici feciorii lui nu vor încăpea să moștenească aceale ocine, ce rămîne moșiia să fie domnească de vreame ce nu vor fi alți moșneani de într-acea spiță care au fost ucigătoriul. *Zac. 18.*

Oricine-ș va ucide muiarea, sau muiarea pre bărbat, atunce ucigătoriul n-are nice o treabă la ocine, ce să vor da părinților; iară de nu vor fi părinții ai acelui ucis, atunce acelea ocine să le ție domniia. *Zac. 19.*

De va lăsa cineva bucatele și ocinile sale cu zapis vreunui om, să fie toate ale lui după moartea muerii lui, sau a vreunui cocon a lui, și deaca va lua cela zapisul, atunce-i va fi urît a aștepta, ce va omorî pre ceia ce țin ocinele ca să le apuce mai curînd el, atunce va piarde acela tot cîtu-i spune zapisul, și ocinele vor fi domnești; iară pre acela, de în afară de pagubă-l vor certa întru tot ca și pre un ucigătoriu. *Zac. 20.*

Cînd va fi un om bolnav și va lăsa cuiva să moștenească mult puțin ce va avea și-i va face și zapis, iară acel moșnean nu va griji de dînsul *Zac. 21.*

să-i aducă vreun vraci bun să-l păzească cîndai doară l-ar tămădui, ce-l va lăsa aşa negrijit şi nescocotit, şi de va muri bolnavul, atunce acela-şi piarde moştenirea şi vor fi toate bucatele şi ocinele domneşti.

Zac. 22. De vreame ce ocinele ucigătoriului se trag de în bătrîni, ce să zice de la părinţi, atunce coconii ucigătoriului nu-şi vor piarde ocinele carele li să vin de la moşu-său, nice vor putea să fie domneşti, ce să vor lua numai ocinele ce va fi dobîndit ucigătoriul.

Zac. 23. Cela ce va răni pre altul şi nu-l va omorî, acela nu-ş va piarde moşiia; şi mai vîrtos cînd se va tîmpla după ce se va tămădui de aceale rane, de-i va face şi zapis şi-l va lăsa pre urma lui să-i ţie moşiile.

Zac. 24. Cela ce-ş va omorî muiarea, acela e ca şi cum ş-ar omorî pre tată-său.

Zac. 25. Orcine-şi va omorî muiarea, acela-şi va piarde tot venitul ce va fi avînd de ocinile ei, fără numai cînd o va găsi curvind cu altul, pentru căce că atunce nu va piarde nemică de în toate veniturile ei.

Zac. 26. Muiarea ce-ş va omorî bărbatul, aceia nu numai ce-ş va piarde veniturile ceale ce va fi avut de la bărbat, ce încă şi zeastrele sale toate le va piarde, că se vor lua domneşti.

Zac. 27. Cînd se va prileji un om casnic în viaţa lui să-şi dăruiască avuţiia sa fămeii sale, sau fămeaia bărbatului său, acest dar se va adevăra după moarte, iară nu în viaţă; însă şi moartea să le fie de în fire, iară nu de vreo nevoe.

Zac. 28. Cela ce nu va chema vraci la boala muerii lui, să-i cumpere de tot feliul de vracevanii şi de alte de toate bucatele ce-i vor trebui, şi de va muri atunce de într-acea boală, piarde-va bărbatul tot venitul ce va avea depre ocinile muerii-şi, sau măcară de i-ar fi şi dăruit ceva, şi aceaia vor lua, sau şi alt lucru ce va fi, după obiceaiul locului, cum se-ar zice orice ar avea.

Zac. 29. De să va prileji să nu se afle vraci acolo, atunce iaste datoriu bărbatul să trimeaţă unde va găsi, să-i aducă de va fi aproape; iară de va fi departe, nemica nu e datoriu.

Zac. 30. Muiarea de nu va chema vraci la boala bărbatului, sau de nu-l va nice socoti, aceaia nu va piarde nemică de în venitul ei ce va avea de la bărbat.

PENTRU CELA CE-Ş VA UCIDE PRE TATĂ-SĂU SAU PRE MUMĂ-SA, ACEIA CE PEDEPSĂ LI SE CADE SĂ IA.

GLAVA 244.

Zac. 1. Cela ce-ş va ucide pre tată-său şi pre mumă-sa sau pre moşu-său sau pre moaşe-sa, acela ce-şi ucide părinţii mai cumplită pedepsă să aibă decît alţi ucigători.

Zac. 2. Ucigătoriul de părinţi să chiamă şi cela ce-ş va ucide feciorul sau nepotul, sau de va lua neştine fecior de suflet, iară apoi să-l ucigă, sau el pre dînsul, acela se chiamă ucigătoriu de părinţi, şi se va pedepsi şi acela ca şi unii de aceia.

Zac. 3. Nu are nevoe nimenile să-ş omoară feciorul, măcară în ce greşală l-ar găsi; iară numai cînd i se va prileji carea cumva, atunce să spue judecătoriului.

nice de o dezmierdăciune și alte multe ca aceastea, atunce acela nu se va certa ca un ucigătoriu de părinți, ce să va certa ca cela ce face moarte grabnică.

Zac. 18. Tatăl carele-ș va ucide feciorul cîndu-l va prinde curvind cu maștehăsa, acela nu se va chema ucigătoriu de părinți, ce să va pedepsi ca cela ce face ucidere grabnică. Iară de va fi avînd tatăl vreo muiare țiitoare și feciorul nu o va ști nice o va cunoaște, atunce de-l va găsi cu aceaia și va ucide pre fecioru-ș, acela să se cearte ca un ucigătoriu de părinți.

Zac. 19. Tatăl carele-ș va ucide feciorul pentru ce-ș va fi lepădat leagea lui Hristos, acela nu se va certa ca ucigătoriu cel de părinți.

Zac. 20. Cela ce-ș va ucide pre tată-său pre carele-l vor fi scos și gonit de într-acel loc ce-au fost lăcuitoriu, să socotească că va fi făcut vreo nevoe și vreo răotate acelui loc, sau pentru altă vină mare, atunce să nu se cearte ca un ucigătoriu de părinți; iară de să va afla că l-au gonit pentru lucru puțin, atunce să se cearte ca un ucigătoriu de părinți.

Zac. 21. Cînd se va tîmpla ori bărbat, ori fămeae de-ș vor împresura coconul lîngă ei într-așternut pentru nesocotința lor, neavînd grijă cum se cade de coconul lor, atunce aceia să se cearte, iar nu cu moarte, ce după voia judecătoriului; iară de să va afla c-au făcut acest lucru într-adins, cu înșelăciune, atunce ca un ucigătoriu de părinți să se cearte.

Zac. 22. Aceasta se socotește și spre doice carele apleacă coconii mici.

Zac. 23. Cînd va fi neștine nebun și afară de minte și de-ș va ucide pre tată-său sau pre fiiu-său, aceluia să nu i se dea nice un feliu de certare, pentru căce că ajunge lui certare cît iaste nebun și fără de minte.

Zac. 24. Cela ce-ș va ucide pre tată-său, sau tatăl pre fiiu-său necunoscîndu-l, cum se-ar zice noaptea sau schimbat într-alte haine, sau într-o amestecătură de oameni mulți, atunce iară nu se va certa ca un ucigătoriu de părinți. Iară așa se cade să arate adevărat judecătoriului pentru să crează, cu credință mare, cum că nu l-au cunoscut. Deaca vreame ce judecătoriul nu creade și de să va afla lucrul că nu e de-a creaderea, atunce tot să se cearte ca un ucigătoriu de părinți.

Zac. 25. Cela ce-ș va ucide pre fiiu-său pentru să scape denaintea lui să nu-l ucigă, acela să nu se cearte nice cu o certare. Cum se-ar zice, învățîndu-ș feciorul, elu-l bate cu măsură, ca un tată; atunce de să va porni fiiu-său și va începe a lovi pre tată-său, atunce tatăl poate ucide pre fecior și într-acel ceas să-l omoară și să nu pață nice o răotate. Iară de-l va fi prea trecînd cu bătaia cu vrăjmășie ca aceaia și cu arme, atunce poate fiiul să se rîdice asupra tătîne-său, și atunce la acea bătae de va ucide unul pre altul, se vor certa ca niște ucigători, iară nu de părinți.

Zac. 26. Oricine-ș va ucide feciorul carele va fi născut cu niscare seamne sau prici groaznice ca acealea, cum ar fi cu capul ca de dobitoc sau cu tot trupul sau de tot cu totul să fie lucru ca acela, nice de o treabă și cumu e mai grozav și cum să nu se poată socoti să fie om, acela ce-l va ucide atunce să n-aibă nice o certare. Iară așa trebue să socotim pentru seamne, adecă coconii carii nasc cu 6 deagete, sau numau cu 4, sau cînd vor fi cu trei mîini, sau cu trei picioare, sau numai cu o mînă, sau cu un picior, sau să-i fie mai mici deagetele, pentru că atunce cu acea greșală ei pot să se hrănească ca și alți oameni fără nicie o sminteală.

Oricine va ascunde și va tăcea uciderea și moartea tătîne-său sau a fiiu-său, sau a muerii lui, sau muiarea a bărbatului, sau a frățîne-său, acela face prepus cum să fie știind sau să fie și soție cu acei ucigători; drept aceaia să i se dea strînsoare să spue, iară de nu, să i se dea muncă tare. *Zac. 27.*

Cînd se va afla neștine ucis în casă la muiare-și, atunce să muncească pre muiare și pre alții pre toți cîți au fost în casă, ca să spue cine l-au ucis. *Zac. 28.*

Oricine-ș va găsi fata sa cea de trup curvind cu cineva, atunce poate să-i facă moarte, iară însă să ucigă împreună cu dînsa și pre curvariul și să n-aibă nice o certare. *Zac. 29.*

Așijderea de o va găsi că curvează cu om de în clirosul besearicii, iară poate să-i ucigă pre amîndoi și să nu se teamă de afurisanie. *Zac. 30.*

Oricine-ș va găsi fata grea de copilă, acela poate să o ucigă de tot și să nu i se dea certare de moarte, ce să pață altă oarece certare, după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 31.*

Tatăl curvei poate să ucigă încă și pre soțiia curvariului fără nice o certare. *Zac. 32.*

Tatăl curvei poate încă și pre fiiu-său să-l trimeață să-și ucigă pre soru-sa cînd va curvi, împreună cu curvariul, și și pre soția lui, de va avea, și să n-aibă nice o certare. Iară de va face feciorul acest fel de ucidere fără de voia tătîne-său, atunce să se cearte cu moarte cumplită. *Zac. 33.*

Tatăl curvei încă poate să-și chiame și priatenii lui, să se sfătuiască pentru să-i ucigă fata și pre curvariu, și pentru acesta sfat nimenile nice o certare să n-aibă. *Zac. 34.*

Curvariul cîndu-l va găsi tatăl curvei de față curvind și va vrea să-l ucigă, iară curvariul va ucide pre dinsul, acela să se cearte ca un ucigătoriu, de vreame ce pravila nu-i dă voe să stea împotriva tatălui curvei. *Zac. 35.*

Cela ce va curvi cu muiare cu bărbat și de-l va găsi de față bărbatul, vrînd să-i ucigă, iară atunce va ucide curvariul pre bărbat, acela să se cearte ca un ucigătoriu, de vreame ce nu s-au dat voe bărbatului să-și ucigă muiarea și curvariul cîndu-i va găsi, cum se-au dat voe tatălui. *Zac. 36.*

Aceasta puteare o dă pravila tatălui curvei, cînd se vor tîmpla aceaste lucruri, ce să zice cîndu-i va afla pre amîndoi într-un loc, iară de-ș va ucide fata iară curvariul va fugi, nu mai poate de-aciia după cîteva zile să-l mai ucigă. Iară de va fugi fata, ucigîndu-ei pre curvariu, atunce poate și dup-aceaia să o ucigă cînd o va găsi, măcară și în șase luni, măcară de-ar fugi și într-alt tîrg sau oraș. *Zac. 37.*

Tatăl încă are voe să-și ucigă fata cînd o va găsi curvind în casa sa, unde locuiaște cu dinsa, sau în casa cumnatu-său; iară de o va afla într-altă casă striină, atunce n-are voe să o omoară. *Zac. 38.*

Iară poate adevărat, de o va găsi curvind într-aceaste doao case, ce am zis; iară de va fugi să se ascunză într-altă casă striină și acolo de o va găsi curvind, poate să o ucigă fără nice de o certare. *Zac. 39.*

Cine-ș va împărți fata de la sine și-i va da zeastrele toate și va lăcui singur de eluși, atunce nu mai are puteare de-aciia să-i facă moarte deaca o va găsi curvind. *Zac. 40.*

Cela ce va avea tată viu, acela nu-ș va putea omorî fata deaca o va găsi curvind, pentru că va avea certare. *Zac. 41.*

Zac. 42. Cela ce va fi veștit de om rău și va fi fost votru la vreo curvie undeva, sau la alt lucru plin de rușine, acela nu-ș va putea ucide fata cînd o va găsi curvind, că va avea certare apoi.

Zac. 43. Această puteare se dă cînd vor găsi pre curvariu de față curvind, fără nemică altă păreare, ce singur cu acel lucru fără de rușine.

Zac. 44. Fără de rușine lucru se socotească cînd se vor afla amîndoi în așternut, goli cu pieile, sau măcar și îmbrăcați deaca vor fi într-un așternut, sau cînd se vor găsi singuri într-o cămară, sau cîndu-i vor găsi sărutîndu-se, sau de o va ținea de țițe, sau cîndu-și vor arăta unul altuia rușinile ceale ascunse și acoperite, sau cînd vor vorbi lucrure fără de rușine, sau cînd vor rîde fără de nice o dezmierdăciune.

Zac. 45. Această puteare ce are neștine să facă moarte fără de certare nu se tinde departe, ce numai pînă la tată-său, de vreame ce nice moș, nice frate, nice fiiu nu pot să omoară pre omul său cîndu-l vor găsi curvind, și să n-aibă certare.

Zac. 46. Ceia ce vor mearge să răpească vreo fată, pre aceia se cade pre toți să-i omoară fără nice o certare. Iară de în toți oamenii featei cîndu-i vor găsi de față făcînd acel lucru, ce să zice cînd o vor răpi, într-acea dată au voe să-i ucigă. Iară deaca se va face lucrul și vor treace o zi, doaoă, de-aciia n-au puteare să-i ucigă, iară de-i vor ucide, atunce toți se vor certa cu moarte.

Zac. 47. Cela ce-ș va ucide muiarea cînd o va prinde curvind, într-acel ceas, împreună cu curvariu cu tot, singuri făcînd acel lucru, atunce se va certa bărbatul, însă nu cu moarte ce cum va socoti judecătoriul. Și aceasta iarăși de va fi fost curvariul om de folos depotriva bărbatului; iară de va fi fost vreun om de jos, cum să zice țăran, sau vreun slugoiu, sau vreun măscărici, să nu ajungă la cinste deopotrivă cu bărbatul curvei, ce să fie mult mai prost și de nemic și de-l va ucide bărbatul pre acela, atunce nemica nice o certare să n-aibă.

Zac. 48. Bărbatul carele va ucide om de în clirosul besearicii, pe care-l va prinde curvind cu muiarea-și, acela se va certa după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 49. Cela ce-ș va omorî muiarea avînd cocon în zgău și o va găsi de față curvind, acela se va certa după voia judecătoriului, cum se-ar zice, pentru cocon.

Zac. 50. Poate fiecine să-și ucigă sluga sa și pre cela ce-l ține fecior de suflet, cîndu-i va găsi de față curvind cu muiarea lui, fără nice o certare. Iară sluga sau feciorul cel de suflet n-au puteare să ucigă pre stăpînu-său, măcară de l-ar găsi gol într-un așternut zăcîndu-i cu muiarea.

Zac. 51. Bărbatul curvei carea o au prins cu cineva, acela poate să trimeață pre fiiu-său la slugă-și sau și pre altul striin, să-i plătească să-i ucigă muiarea împreună cu ibovniculu-și, cu cel mai prost, și ucigașii aceia tot să fie fără nice o certare.

Zac. 52. Bărbatul muerii curve poate să-și chiame pre fiii săi și pre alți striini, să se sfătuiască pentru uciderea muerii-ș; și oricîți vor fi într-acel sfat, nimea nice o certare nu va avea.

Zac. 53. Cela ce va ucide pre cela ce-i îmblă cu muiarea-și și pre muiare, mai ales cînd se va prileji să fie boiaren singur mai marele lui, sau alt judecă-

toriu cineva, acela nice o certare să n-aibă. Însă aceasta se socoteaşte cîndu-i va fi făcut silă aceii muieri şi va fi fost fără voia ei de va fi curvit. Atunce boiarenul sau şi domnul, făcînd silă cuiva, să schimbă de în spiţa cea de sus în cea de jos şi de în domn se face rob şi de în boiaren rămîne ca sluga. Pentr-aceaia, scrie, cine-l va găsi curvind cu fămeaia-şi, acela să n-aibă nice o certare de-l va putea ucide.

Bărbatul carele va avea muiare curvă, acela poate să ucigă şi pre muiare şi pre cela ce curveaşte cu dînsa, cîndu-i va găsi deîmpreună amîndoi unul pre altul în casa lui, iară nu în casă striină. Fără numai cîndu-i va găsi de faţă în casa sa şi ei vor scăpa denainte-i şi vor da într-o casă striină, cum am şi mai zis, sau şi într-alt chip, cîndu-şi va zice omul muerii: nu voiu să mai mergi în cutare casă sau în cutare, iară ea va mearge şi nu-l va asculta, atunce de-i va prinde în vreo casă de acealea, să-i ucigă şi să-i omoară pre amîndoi, şi pre ea şi pre curvariul, şi să n-aibă nice un fel de certare. *Zac. 54.*

Nu se va certa bărbatul curvei de o va omorî şi pre dinsa împreună cu cela ce-au curvit cu dinsa, iară de va scăpa muiarea pîn' va ucide pre curvariu, atunce oricînd o va găsi, atunce să o omoară; fără numai să nu fie făcut pace cu dinsa, că deaca va face pace, atunce nu iaste vreame de-a o mai uciderea. *Zac. 55.*

Oricarele va fi fără de cinste şi om plin de ruşine şi de toată ocara pentru lucrurile lui ceale reale, sau urgisit şi de la judecător de va fi aceasta, atunce nu-ş va putea ucide muiarea cînd o va prinde curvă, că va fi apoi de certare. *Zac. 56.*

Cela ce va fi singur curvariu şi va avea şi alte mueri, acela nu va putea ucide pre curvariul carele va curvi cu muiarea lui, fără numai de-i va fi zis mai nainte să nu vorbească cu muiarea lui, pentru că atunce, de-i va găsi, poate să-i ucigă şi să nu aibă nice o certare. *Zac. 57.*

Muiarea ce-ş va omorî bărbatul cîndu-l va găsi cu alta, şi de va ucide şi pre muiare, ce să zice pre curvă, aceaia nu se va certa; numai să-i ucigă într-acel aces cîndu-i va găsi de faţă, iară nu altă dată. *Zac. 58.*

Cela ce-ş va omorî feciorul cîndu-l va găsi curvind cu maştehă-sa, atunce se va certa acela, însă nu cu moarte, ce mai puţin, după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 59.*

Feciorul n-are puteare să ucigă pre tată-său cîndu-l va găsi curvind cu muiarea lui, pentru că se va pedepsi. *Zac. 60.*

Cela ce va zice stăpînu-său, de ar fi ce boiaren, să nu-i vorbească cu muiarea, iară el tot va vorbi, de va face aceasta de doaă, de trei ori, atunce poate să-l ucigă şi să n-aibă nice o certare. *Zac. 61.*

PENTRU CEIA CE VOR UCIDE PRE NEŞTINE CU ÎNŞELĂCIUNE, CE SĂ ZICE CU OTRAVĂ.

GLAVA 245.

Orcine va omorî pre altul cu otravă, acela se va certa mai rău decît cela ce face ucidere cu sabiia sau cu altă armă. *Zac. 1.*

Zac. 2. Cela ce va otrăvi pre cineva, nu numai-l vor pedepsi cu cumplită certare, ce încă și coconii lui ce vor rămînea pre urmă vor fi neputearnici, fără nice o cinste și rușinați înaintea tuturor.

Zac. 3. Pravila ceaia ce ceartă pre ucigătoriu nu iaste aceasta singură și pentru ceia ce omoară cu otravă, căci că aceia cu otrava mai cumplit se vor certa decît ceia ce să ceartă pentru moarte grabnică.

Zac. 4. Cela ce să ispitească să otrăvească pre cineva și nu va putea, au căce nu s-au putut lipi să i-o dea, au n-au fost făcută bine, ce-au fost slabă de nu l-au priimit, acela să se cearte, iară așa, nu cu moarte. Acesta obiceaiu iaste de curînd în pravilele ceaste mai noaă, iară mai de demult, în zilele ceale vechi, măcară de nu l-au vrut nice otrăvi, atunce tot i-au fost tăind capul.

Zac. 5. Orcine va avea otravă, de o va fi făcînd sau o va fi vînzînd și de să va prileji să otrăvească pre cineva, acela să se cearte după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 6. Cela ce va cumpăra otravă, acela să se cearte după cum va fi voia judecătoriului pentr-aceia, însă de nu o vor fi încă dat să o bea cineva; fără numai cela ce-au fost cumpărînd, de va fi vraci, dece va vrea să o cearce cu erbi ca acealea, cu meșteșugul lui, să vază putea-va face iarbă ca aceaia să biruiască putearea otravei, ce să zice să dea iarbă celui otrăvit să nu-l prinză otrava.

Zac. 7. Cela ce va vinde otravă omului necunoscut, sau nebunului, sau vreunii curve, acela să se cearte, iară nu cu moarte.

Zac. 8. Otrăvirea iaste un lucru foarte cu nevoe să o arate neștine. Drept aceaia judecătoriul de vreame ce va vedea cum mărturiile și seamnele nu se pot creade, nice ajung să poată arăta, atunce vine lucrul la muncă; iar mai vîrtos se cade să muncească pre om la uciderea cea cu otravă decît la alte morți și ucideri ce să fac.

PREPUSURILE ȘI BĂNUIALELE OTRAVEI, DE UNDE SE IAU, SĂ SE POATĂ CREADE.

Zac. 9. Muiarea îmblătoare rău și curvă face prepusuri și bănuiale asupra ei cum să-ș fie otrăvit bărbatul.

Zac. 10. Cela ce așteaptă să moștenească ocinele și avuțiia cuiva, acela face prepus și bănuială cum să fie otrăvit pre aceaia rudă a lui. Iară așa acest prepus nu se poate lipi să fie cînd se vor fi prea iubind unul pre alalt și vor fi avînd viață stătătoare și bună într-această lume pînă va fi fost viu.

Zac. 11. Cela ce va fi cumpărat otravă, acela face prepus cum să fie otrăvit pre cel mort, mai vîrtos cînd se va tăgădui că nu o au cumpărat.

Zac. 12. Cela ce va găti niște bucate sau băutură și le va găti furiș, ce să zice pre ascuns, acela face prepus cum să dea altuicuiva să se otrăvească.

Zac. 13. Cine poartă la dînsul otravă, acela face prepus c-au otrăvit el pre neștine.

Zac. 14. Cine pisează otravă în piulițe, acela face prepus că va să dea sau au dat cuiva.

Zac. 15. Cine va îngrupa pre mort carele va fi otrăvit și nu va socoti toate lucrurile și obiceaiurile carele s-au apucat într-acel loc de să fac, acela face prepus cum să-l fie el otrăvit.

Cela ce va îngrupa pre cel mort otrăvit încă fiind cald şi nu-l va lăsa nice să se răcească, acela face prepus cum să-l fie el otrăvit. *Zac. 16.*

Cela ce ascunde boriturile omului celui bolnav şi nu le arată la vraci să le vază, acela face prepus cum să-l fie otrăvit el pre bolnav. *Zac. 17.*

Cela ce nu va vrea să mănînce de în bucatele carele au gătit el singur şi cîndu-i vor zice că sînt otrăvite, acela face prepus de otrăvit. *Zac. 18.*

Cela ce nu-ş va face voia rea după moartea celui otrăvit, ce-ţi va părea că iaste veasel, acela face prepus cum să-l fie el otrăvit. *Zac. 19.*

Cela ce nu pune nevoinţă să socotească pre cel bolnav, ce să zice pre cel otrăvit, cum l-au fost socotind şi la alte boale, acela face prepus cum să-l fie el otrăvit. *Zac. 20.*

Face prepus încă şi cela ce-l pomeneaşte cel otrăvit şi să-i dea vina lui zicînd că l-au otrăvit el. *Zac. 21.*

Vrăjmaşul celui otrăvit face prepus să-l fie otrăvit el. *Zac. 22.*

PENTRU CEIA CE UCIG PRE ALŢII CA SĂ POATĂ SCĂPA SĂ NU-I UCIGĂ DINŞII.

GLAVA 246.

Cela ce ucide pre omul cela ce vine asupra lui să-l ucigă, acela nu se va certa nicecum; iară de va mearge neştine să ucigă pre cineva, iară acela-l va timpina şi va ucide pre dinsul, atunce să nu se chiame că l-au ucis neştine, ce să zică că s-au ucis singur. *Zac. 1.*

Orcine va fi vrînd să ucigă pre altul în besearică, iară celalalt va ucide pre dinsul în besearică, atunce nicecum să nu se ceárte ucigătoriul, nice pentru loc căce au fost sfînt ş-au făcut acolo ucidere. *Zac. 2.*

Besearica nu se spurcă de sînge ce s-au vărsat pe dreptate, ce se-au vrut spurca cînd se-au vrut vărsa pentru nedreptate şi cu năpaste lucru. *Zac. 3.*

Orcare fată sau şi văduă curată şi de cinste, de va ucide pre cela ce va să-i facă silă şi va să-i strice fetia sau să o ruşineaze, aceaia nu se va certa nice cu un fel de certări; însă de-l va ucide într-acel ceas ce-au vrut să-i facă silă, iară nu altă dată. *Zac. 4.*

Pre cela ce face silă featei, poate şi frate-său şi tatăl featei să-l omoară, însă într-aceaia vreame cîndu-i va face silă. *Zac. 5.*

Uciderea ce face neştine de frica altuia pentru să-ş scoaţă capul de în mîna lui, acela să n-aibă certare. Ce să zice cînd va arăta ucigătoriul la judecătoriu cum se-au spăreat că-l va ucide acela pre dinsul, atunce de va arăta adevărat lucru şi cu seamne ca acealea, ca să poată creade judecătoriul cum spaima lui au fost adevărată şi deplină, cum au spus, de va fi mers asupră-i cu armele goale sau cu soţii multe, nu ca altă dată, cu oameni ca aceia gata de ucidere, sau cu alte ca aceastea; pentru că de să va afla că seamnele nu sînt adevărate, cu credinţă, să poată creade de acea spaimă, atunce-l va certa şi nu-l va creade judecătoriul că l-au ucis pentru să scape de naintea lui. *Zac. 6.*

Cela ce va ucide pre cela ce-l îngrozeaşte că-l va ucide, acela nu se va certa. Aceasta iaste cînd omul cela ce-l îngrozeaşte să-l ucigă face seamne *Zac. 7.*

în toate feliurile şi-i amerinţă şi aduce să-l lovească, sau cînd se va găsi în chip ca cela mînios sau beat, sau la vreun loc ca acela pustiiu, să poată face ucidere.

Zac. 8. Care muiare va apuca sabiia bărbatului-ş, sau cuţit, sau altă armă ce va fi pus barbatul supt patu-ş pentru să-şi ucigă muiarea, iară de-l va ucide muiarea pre dinsul, atunce să n-aibă nice o certare.

Zac. 9. Cela ce va răni pre altul, sau de-l va lovi măcar numai o dată cu un toiag, atunce poate să-l ucigă de tot cel rănit sau cel bătut fără nice o certare, pentru că cela ce loveşte o dată, pre acela arată seamnele să mai dea şi a două oară; dece nu se cade să-l aşteapte neştine. Fără numai cînd se va prileji să dea întîi cu armă au cu toiag, atunce să nu mai aştepte a doa oară, ce să şi dea dosul să fugă, pentru că de va alerga atunce cel rănit sau cel bătut după dinsul şi-l va ucide, atunce se va certa ca şi un ucigătoriu.

Zac. 10. Un om de va fi încins cu arme şi de va da cuiva o palmă numai, atunce ucide-l-va de tot cela cu palma şi nu se va certa, fără numai de-l va fi suduit şi-l va fi ocărît mai nainte de palmă.

Zac. 11. Cela ce va ucide pre cela ce-au fost făcut pace cu dînsul, de să va afla c-au alergat după dînsul, sau au dat asupra lui să-l lovească, sau de-l va fi îngrozit cu sabia zmultă şi de să va spăimînta celalalt şi-l va ucide, acela nu se va certa nemică, de vreame ce n-au stricat acela pacea, ce cela ce-au venit asupra lui de l-au îngrozit cu sabiia goală.

Zac. 12. Cela ce va lovi cu toiag sau cu palma pre cele ce-l va sudui cu cuvîntul, acela să se cearte după voia judecătoriului. Fără numai cela ce va fi lovit de va fi boiaren, iară cela ce va fi suduit va fi om de jos, că boiarenul ce-au lovit întru nemică nu se ceartă.

Zac. 13. Nu va putea nimenile să se pue în price sau să stea împotriva judecătoriului, de să va afla că face măcară şi ceva asupreală.

Zac. 14. Feciorul nu va putea să se pue împotriva tătîne-său, nice a frăţine-său celui mai mare, nice a dascalu-său, nice muiarea a bărbatului său, nice călugăr a egumenului său, nice robul sau năemitul a stăpînului său. Drept aceaia cînd va bate tatăl pre fecior, sau fratele cel mai mare, sau dascalul pre ucenic, sau bărbatul pre muiare, sau egumenul pre călugăr, sau stăpînul pre rob sau pre năemit, cîndu-i vor bate cu măsură şi pre vină, atunce se cade să se pleace. Însă de să va afla că acei mai mari trec pespre măsură şi-şi es di în obiceae, de-i bat de pururea şi foarte cumplit şi vine lucrul de stă în cumpănă de moarte să şi-i ucigă de tot, nu cu toiag sau cu bici, ce cu arme goale, atunce ce-i mai mici vor putea sta împotriva celor mai mari; şi de să va tîmpla vreuna ca aceaia, atunce pot să-i ucigă şi de tot şi să n-aibă nice o certare.

Zac. 15. Cela ce va începe întîi a sudui şi a ocărî şi a se sfădi şi a se prici, şi de va ucide pre celea ce-i stă împotrivă de să sfădeaşte cu dinsul, acela nu va putea zice mai apoi cum l-au ucis pentru să scape denaintea lui să nu-l ucigă, ce să va certa ca un ucigătoriu.

Zac 16. Tot omul se cade să fugă de cela ce-l suduiaşte, pentru să lipsească, să nu vie lucrul să se facă ucidere, cum se-ar zice, cînd vezi vrăjmaşul de departe că vine şi, de veri putea, fugi ca să-ţi sprijeneşti viaţa.

Cela ce cunoaște că iaste datoriu să brodească cinstea altuia, aceluia se cade să fugă denainte-i cîndu-l va vedea că vine suduind, ca să lipsească de vina uciderii. *Zac. 17.*

Cela ce ar putea să fugă denaintea celuia ce înceape a sudui, iară nu va să fugă, atunce de să va prileji a uciderea unul pre altul ca să scape de celalalt cu viață, atunce acea ucidere să se cearte după voia judecătoriului, iară nu cu moarte. *Zac. 18.*

Nu iaste datoriu omul să fugă de cuvintele ceale de sudalmă cînd va cunoaște că, de va fugi, atunce mai rău va fi și mai rău-l va vătăma cela ce-l suduiaște. *Zac. 19.*

Cela ce iaste foarte gras și cela ce iaste foarte slab și mîrșav, sau altul ce nu-ș se poate de loc clăti să fugă sau să alearge, acela nu iaste vinovat să fugă de cela ce să scoală asupra lui cu cuvinte de sudalmă, că atunce ar fi mai rău, că l-ar goni vrăjmașul și l-ar ajunge și l-ar ucide de l-ar omorî. *Zac. 20.*

Cela ce va fi boiaren sau slujitoriu, acela nu iaste vinovat să fugă denaintea celuia ce vine spre dîns suduindu-l, pentru că, de va fugi-i va fi mai mare rușinea. *Zac. 21.*

Cela ce va ucide pre altul, vrînd să ucigă pre cela ce l-au suduit, acela nu se va certa, măcar de ar zice alții că se va certa. *Zac. 22.*

Cela ce va ucide pre cela ce va întra la mijloc să-i împarță, vrînd să ucigă pe vrăjmașul lui, acela nu se va certa. *Zac. 23.*

Cela ce va sprijini pre doi vrăjmași pentru să-i împarță cînd se vor bate amîndoi și va da de-l va răni unul de într-înșii, iară el se va scula de va ucide pre cela ce l-au rănit și-l va omorî, acela nu va avea nice o certare. *Zac. 24.*

Sprijenitoriul poate să ucigă și să fie fără de certare, pre cela ce-au început sfada ș-au făcut asupreală, ce să zice au căzut năpaste, căce au izbăvit de în mîna lui pre cel drept; însă aceasta să fie cînd nu-l va putea izbăvi într-alt chip, fără numai cu ucidere. *Zac. 25.*

Iară de să va prileji sprijenitoriul să ucigă pre cel drept ce nevoiaște să scape denaintea celuia ce-i cade năpaste, pre carele nevoiaște și el să-l sprijenească să nu-l ucigă, părîndu-i de grabă că iaste acela carele au început sfada, carele ar fi pe dreptate să se ucigă, atunce acela, de vreame ce-au greșit de-au ucis pre cel drept, acela să se cearte după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 26.*

Cela ce va ucide pri cela ce aleargă să ucigă și de-ar ucide încă și pre soțiia lui, acela nice o certare să n-aibă. *Zac. 27.*

Cela ce va ucide vreun om, vrînd să ucigă pre altcineva, ce să zice pe vrăjmașul său, și acel vrăjmaș și ucigătoriu iaste cela ce-au scos întîi sabiia pentru să se bată, aicea se socoteaște că acela au început sfada, iară nu să se bată, pentru să scape denainte-i, atunce acela să se cearte după voia judecătoriului, măcară de-ar și zice alții să se cearte cu moarte. *Zac. 28.*

Cela ce va ucide pe sprijinitoriu cu înșelăciune, ce să zice cînd nu l-ar ucide nice pentru vreo greșală, sau pentru căce au vrut să ucigă pe vrăjmașu-i, ce numai într-adins, atunce și acela se va omorî. *Zac. 29.*

Tot omul are putearea să se bată cu vrăjmașul cela ce vine asupra lui să-l ucigă, sau să-i ia bucatele, și de va vedea nevoia cum într-alt *Zac. 30.*

chip nu iaste putință să scape den naintea lui fără numai cu moarte, atunce cel drept, de nu va putea scăpa într-alt chip, el să-l ucigă de tot pre cela ce-i cade năpaste și nice o certare nu va avea. Aceasta se socotește și la bucate, într-acesta chip să-și păzească și bucatele.

PENTRU CEIA CE UCIG PRE FUR CÎNDU-L VOR PRINDE FURÎND DE FAȚĂ.

GLAVA 247.

Zac. 1. Cela ce va ucide furul cîndu-l va găsi furîndu-i bucatele, acela nu se va certa; însă de să va afla c-au sărit asupra stăpînului cu bucatele ș-au fost de-al uciderea. Aceasta se socotește cînd nu va putea într-alt chip să-și scoață bucatele de la acel fur fără numai cu moartea.

Zac. 2. Poate neștine să-și strîngă priatenii, vecinii și alți striini cu arme, să-și caute și să-și apere bucatele, fără nice o certare.

Zac. 3. Cine va avea la dinsul vreun lucru striin și vor veni să-l fure, atunce poate să ucigă pre furii fără nice o sminteală, ce să zice fără nice o certare, măcar că iaste acel lucru și striin.

Zac. 4. Tot omul poate să-ș ia bucatele de la cela ce i le ține și i le păzeaște, măcară de ș-ar fi pus și chezași cum să-i de-a bucatele toate de față la vreamea cînd s-au tocmit. Iară cela cu bucatele tot iaste volnic, oriunde-ș va găsi bucatele, tot să și le ia, fie ce vreame va fi.

Zac. 5. Poate fiecine să ucigă fără certare pre cela ce să gătează să-l fure; ce să zice văzîndu-l că pune scară să se sue, sau sapă pre supt casă, sau sparge păreatele.

Zac. 6. Nu are voe furul să se bată cu cela ce-l găseaște furînd, ce să zice cu păgubașul, nice să se sprijănească să nu-l ucigă căce i-au furat sau au venit să-i fure.

Zac. 7. Furul cel de noapte, acela nu poate nimenile să-l ucigă cînd va sta de să va arăta, fără numai cînd se va apuca de războiu; atunce-l vor ucide fără nice o certare.

Zac. 8. Tîlharii cei de drum și furii, pre aceia, de-i va putea, fiecine-i va ucide fără certare; și încă și pre ceia ce fac noaptea pagube la sămînături sau la țarine.

Zac. 9. Cine va ascunde funi sau alte legături la niscare ferestri pentru să se sue furul cînd va veni, sau și pentru să se slobozească jos, acela să nu se cearte.

Zac. 10. Pentru să-și păzească neștine bucatele, are voe să ucigă pre fur, însă cînd acel lucru va plăti mult, cum se-ar zice mai mult decît 2 galbeni. Iară de nu va plăti lucrul atîta, atunce nu va putea ucide pre fur, fără numai cînd se va apuca de războiu, de nu se va da să-l prinză pre furul acelui lucru puținţel; sau și fără de aceasta cîndu-l va găsi deosebi noaptea îmblînd pentru furtișagul, atunce iarăș îl va ucide și nu va avea certare, măcar de n-ar plăti furtișagul nice doi galbeni.

Zac. 11. Păzindu-și fiecine bucatele, acela n-are voe sau puteare să stea împotrivă sau să se bată cu oameni ca aceia, de folos, cărora se cade lui să

li se pleace și să-i cinstească. Numai de nu-ș va da bucatele unora ca acelora, ce de se-ar pune în price cu dînșii, iară să nu-i vatăme cu ceva, nice să-i suduiască pre unii ca accia, ce li să pleacă de pururea și-i cinstește.

Nu poate nimenile să ucigă furul cîndu-l poate să-l leage și să-l aducă la judecătoriu. *Zac. 12.*

Nu poate nimenile să ucigă furul cînd va fugi și va lepăda furtișagul ce va fi furat și se va duce deșert. *Zac. 13.*

Oricine va ucide fur zioa sau noaptea, acela nu se va certa. Aceasta se socotește cînd îndată va striga furul pre oamenii lui să-i ajute, sau pre vecinii lui, sau pre priatenii lui. Iară de nu va striga pre unii ca accia și-l va ucide, atunce să se cearte. *Zac. 14.*

Nu e volnic nimenile să ucigă furul nice zioa nice noaptea cîndu-l va cunoaște cine iaste și cînd poate pe dreptate să-și ia bucatele înapoi și să-l cearte; fără numai cînd ș-ar fi furul schimbat hainele să nu-l cunoască, nice să fie nimenile mărturie să arate lucrul la judecătoriu, pentru că atunce poate să-l ucigă și să n-aibă certare. Și ucigătoriului încă să prinde și să creade zicînd că nu ș-au vrut putea într-alt chip scoate bucatele de la fur de nu l-au vrut ucide să-l omoară. *Zac. 15.*

Fiecine iaste volnic să se cearte și să se bată pentru să izbăvească nu numai pre sine dă nevoe și de piere, ce încă și pe rudele lui și pe priatenii lui și încă și pe vrăjmașii lui, de-l vor chema, de nu-l vor chema, măcară de-ar fi cine ar fi, măcar de-ar fi jidov, totu e un vrăjmaș ca alalt; și de-ar fi luat și bani, să-i scoață capul dă nevoe. *Zac. 16.*

Bărbatul are voe să ucigă pre cela ce va fi făcut vreo răotate muerii lui. *Zac. 17.*

Măcară că are fiecine voe să ajutorească pre cel asuprit și, unde va vedea că stau cu războiu asupra lui, să-i scoață capul și să-l izbăvească de moarte. Iară acest lucru nu iaste nemănui dat cu vreo silă cum să fie datoriu să facă acest ajutoriu. De multe ori și cu cuvîntul poate să ajutorească neștine pre altul, pînă-l va izbăvi de vrăjmașul carele-i face asupreală; dară nu iaste nimenile datoriu cu de-a sila să-l facă să facă aceasta, și de vreame ce va fi om striin, iară nu de ruda lui și de singele lui, ce să zice frate. *Zac. 18.*

Feciorul iaste datoriu să ajute tătîne-său cînd va vedea că stau cu războiu asupra lui, să-l izbăvească de moarte. *Zac. 19.*

Slujitoriul iaste datoriu să ajute căpitanului său. *Zac. 20.*

Robul cel cumpărat iaste datoriu să ajute domnu-său. *Zac. 21.*

Năemitul, stăpînu-său. *Zac. 22.*

Muiarea, bărbatului ei. *Zac. 23.*

Cei de loc, judecătoriului lor. *Zac. 24.*

Țara se cade să-ș păzească și să-ș priască și să acoapere de asupreale pre oamenii pămîntului său. *Zac. 25.*

Cela ce-ș va încuia ușa casei lui pentru să nu între cel asuprit să scape de mîna asupritoriului, acela să se cearte după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 26.*

Cînd se va prileji de va fi un cocon micșor și slab și va veni asupra lui vreun bărbat mare și mai tare la toate puterile decît acela, atunce iaste volnic să se bată cel mai mic și mai slab cu mai mari arme decît *Zac. 27.*

cum sînt ale celuia ce vine asupra lui. Iară de să va afla că cela ce vine asupra lui și înceape el sfada iaste mai micșor decît dinsul și mai slab, atunce n-are puteare cel mai mare și mai tare să scoață mai mare armă să se bată cu celalalt, sau și tocma, pentru că de să va prileji să scoață mai mare și de se va tîmpla de va ucide pre acel micșor și slab, atunce se va certa, măcară de-ar fi și început războiul cel micșor și slab.

Zac. 28. Cînd se va prileji unui om de-l vor birui, bătîndu-se la războiu sau și într-alt chip, și gonindu-l vrăjmașul lui, de se va prileji acel vrăjmaș al lui să cază jos la pămînt și de-l va vătăma acolea jos, la pămînt, fiind căzut, atunce să va certa de la judecătoriu după vătămarea ce-i va fi făcut.

Zac. 29. Cela ce va ucide pe cela ce aleargă după dinsul să-i facă moarte cînd fugiia, cum se-ar zice, bătîndu-se au dat să-l lovească și n-au nemerit bine, ce i-au căutat numai a da dos ș-au început a fugi, iară celalalt l-au ajuns și l-au omorît, acela se va certa după voia judecătoriului. Însă să socotească judecătoriul dară, de va fi fugînd pentru să-ș mai dobîndească ajutoriu și să se întoarcă să-l omoară, atunce de-l va omorî acela ce-l goneaște, nu se va certa; sau și într-alt chip, cînd se va prileji cela ce fuge să fie om de jos, iară cela ce-l goneaște să fie boiaren, atunce poate să ucigă boiarenul pre cel mai mic, ce fuge, și să n-aibă nice o certare.

Zac. 30. Cînd se va acolisi un om de altul nefiindu-i cela nice cu o deală, așa numai într-o pizmă va vrea să-l ucigă, iară cela încă nu se va da, ce să va sprijeni cum va putea, de-acia bătîndu-se ei amîndoi, va cunoaște cel asuprit că-l va ucide asupritoriul, văzînd el că nu iaste putință să-ș izbăvească viața într-alt chip și-l va ucide, atunce trebue să arate la judecătoriu cu mărturie cum acel ucis au început întîi sfada și cum nu i-au fost vinovat, ce de mare nevoe l-au ucis ca să scape de moarte, că într-alt chip nu era vreame să poată scăpa de acel vrăjmaș fără numai cu moarte. Atunce de să va afla cum aceale mărturii ce arată acest lucru sînt oameni de jos și proști, să nu se crează, ce să cearte pre ucigătoriul; iară de vor fi mărturiile oameni buni și vestiți de credință, atunce să se crează și să nu se pedepsească.

PENTRU RANELE CEALE DE MOARTE ȘI PENTRU CEALE CE NU VOR FI DE MOARTE; CUM SE VOR CUNOAȘTE.

GLAVA 248.

Zac. 1. **R**anele unele sînt de moarte, carele sînt și dă nevoe îndemnătoare spre moarte, mai vîrtos aceaste rane ce să ating de inemă sau de crierii capului. Altele iarăș sînt mai departe, ce acealea nu sînt de moarte, ce să vindecă mai pre lesne, cumu-s la stinghi și la pulpele picioarelor, așijderea și la mînă. Aceastea încă de sînt vreunele și cu grijă pentru lăcomiia și poftele ceale reale, cînd va face cum nu se cade cela ce va fi rănit. Care lucru, măcară că sînt și de a nu îndemnarea spre cumpene de moarte, iară tot trebue cu socotință, fără numai de să vor prileji ranele să fie la piept sau la grumazi și altele ca aceastea.

Zac. 2. Cela ce va răni pre altul și-i va face rană de moarte și de i se va prileji moarte de într-acea rănitură, atunce vor vedea toți cum au murit de acea

rană și-l vor certa pre acela ca și pre un ucigătoriu, măcară de-ar muri dup-aceaia cît de tîrziu, după cîteva zile; sau de nu va fi mers nice la vraci să se vrăciuiască, sau măcară de va fi dat și pe vraci rău să-l fie smintit, sau de să va fi și smintit el singur cu multe lucruri fără de ispravă, cu mîncări, băuturi și altele asemene acestora, ucigătoriul tot se va certa ca un vinovat.

Cela ce va răni pre altul și-i va face rană nu de moarte, iar dup-aceaia, pentru destule neputințe, i se va tîmpla moarte, atunce nu va putea creade judecătoriul cum să-i fie moartea de într-acea rană. Drept aceaia acela nu se cade să se cearte ca un ucigătoriu, ce după cum va fi voia judecătoriului, pentru că acela sau au murit pentru vina vraciului, sau pentru nesocotința lui, ce să zice, pentru lăcomiia lui și pentru poftele trupului cu nesocotința lui și mai vîrtos cînd va muri curînd, preste puține zile după ce l-au rănit. *Zac. 3.*

Cela ce-au rănit pre altul cu rană ca aceaia, să vie lucrul să stea la cumpănă de moarte, acela să chiamă c-au murit de acea rană, și se va certa ucigătoriul acela cu moarte, măcară de se-ar găsi greșala și a celui rănit pentru mîncarea lui cea fără de măsură, ce să zice mîncări și băuturi, sau și pentru nemeșteșugul vraciului. *Zac. 4.*

Cela ce va răni pre altul cu rană ca aceaia să nu se cunoască ce fel de rană iaste, și de i se va tîmpla moartea de acea rană, acela nu se va chema să fie mort de rană, mai ales cînd nu se va fi păzit, nice va fi chemat vraci să-l vază, sau de ar fi și chemat, el nu va fi ascultat cumu-l va fi învățat, sau de să va fi smintit singur cu nesocotința lui, slobozindu-se la bucate și la băuturi. Aceastea toate se cade să le arate cela ce l-au rănit, cu mărturie ca aceaia, cum au făcut toate aceaste greșale ce sînt mai sus scrise, și atunce nu se va certa așa cumplit ca un ucigătoriu; iară de nu va arăta unele ca aceastea, cum am zis și mai sus, atunce certa-se-va cu moarte, ca un ucigătoriu. *Zac. 5.*

CÎND SE VA PEDEPSI CELA CE-AU RĂNIT PRE ALTUL, ȘI CÎND NU SE VA PEDEPSI.

GLAVA 249.

Cînd se va afla că cel rănit n-au vrut să chiame vraci sau de-ar fi și chemat și nu l-au chemat la vreame, ce s-au întîrziiat preste cîteva zile, atunce sminteala morții va fi despre cel rănit. *Zac. 1.*

De va găsi că cel rănit nu ascultă cumu-l învață vraciul și de să va prileji să moară de acea rană, atunce vina morții-ș iaste el singur, iară nu rana. *Zac. 2.*

De să va fi cel rănit împreunat cu muiare trupeaște, atunce vina morții nu-i e de rană, ce iaste pentru nesocotința lui. *Zac. 3.*

De va fi cel rănit mîncat niscare bucate greale și va fi băut niscare băutură carea cumva, sau de va fi îmblat în soare sau în vînt la răceală, atunce nu-i e moartea de rană. *Zac. 4.*

Cînd cel rănit va să se tămăduiască cu descîntece și cu farmece, atunce el singur iaste vinovat morții-și, fără numai de va fi rana de ceale de *Zac. 5.*

moarte și vracii se vor fi părăsit zicînd că nu se va tămădui; atunce dă nevoe de va chema și fărmecătoare sau descîntătoare, nu se socotează să fie făcut așa greșală mare, pentru să poată șovăi cela ce l-au rănit, atunce să nu se cearte cu moarte.

Zac. 6. De va fi mărturisit cel rănit, la moartea lui, cum nu-i e moartea de acea rană, ce-i iaste pentru nesocotința și nepaza lui, atunce nu vom putea creade. Așijderea nu vom creade nice cînd va zice că-i e moartea de acea rană.

Zac. 7. Cînd va zice vraciul că iaste rana de moarte sau nu de moarte, atunce-l vom creade. Mai vîrtos cînd se va afla că vraciul iaste dascal, cum le zic acestora, doftori; atunce să creade și mai bine decît ar fi altul mai prost, bărbiiariu sau descîntătoriu.

Zac. 8. Cînd va zice vraciul cum cutare armă n-au făcut rană de moarte, iară mărturiile vor zice că rana e de moarte, atunce mai creade-se-va vraciul decît mărturiile.

Zac. 9. Orice va zice vraciul vom creade pentru rană, măcară de nu se-ar jura, sau de-ar fi vraciul și jidov sau și de altă leage; atunce vom creade mai mult.

Zac. 10. Cînd se va prileji să nu fie vracii toți într-un cuvînt, ce unii să zică că rana iaste de moarte, iară alții să zică că nu iaste de moarte, atunce vom creade pre cei mai mulți, sau pre cei mai buni, sau pre cei destoinici, iară nu pre alții.

Zac. 11. Iară cînd vor fi tot unii ca alalți, amîndoaă părțile și la tot meștesșugul se vor potrivi într-o fire și într-un cumpăt, atunce judecătoriul va căuta și va socoti mădulariul cel rănit; dece de va fi mădulariu de ceale mari ce oblăduesc pre toate mădularele, atunce va creade pre ceia ce zic că iaste rană de moarte, iară de va fi mădulariul din ceale mai mici, atunce va creade pre ceaialaltă parte de vraci, carii zic că rana nu e de moarte.

PENTRU CELA CE-Ș FACE MOARTE, SAU BĂRBAT, SAU MUIARE.

GLAVA 250.

A Postnicului. Carele-ș va face moarte de voe, pre acela să nu-l slujască, nice să-l pomenească, căce că ș-au dat de voe sufletul satanei ca și Iuda Iscariot. Iară de-ș va fi eșit afară de minte acela ce au luat acea moarte, atunce să se slujască și să se pomenească, cum zice preasfîntul Timothei Alexandreanul. Iară de să va fi omorît de împuținarea sufletului său, adecă de frică, sau de scîrbă, sau de băsăul oamenilor, sau într-alt chip se-au omorît, acela să nu se slujască, nice să se facă rugă pentru dinsul sau prinos.

PENTRU FATA, DE O VA SILI NEȘTINE SĂ-I STRICE FETIA, SAU MĂCARĂ ȘI CU VOIA EI.

GLAVA 251.

Apostolii, canon. 66. Canonul 66 al sfinților apostoli grăiaște: cine au spurcat muiarea sau fata cu de-a sila, însă de va fi fost logodită cu cineva, acela să se pedepsească ca un preacurvariu; iară de nu va fi fost logodită, atunce să o ia

muiare, măcară de va fi și săracă, măcară și de rudă de nu va fi de potriva lui.

Cine se va împreuna cu muiarea fată, cu voia ei, și părinții ei să nu știe, iară după aceaia vor prinde dă veaste, atunce de va vrea să o ia cela ce i-au stricat fetia și vor suferi și părinții, atunce să se facă nunta; iară de nu vor vrea părinții vreunii de într-amîndoao părțile și dă se va împăca cela ce o au stricat, atunce să-i dea o litră de aur featei; iară de va fi săracu, să dea jumătate de bucatele lui; iară de va fi sărac de tot și nu va avea nemica, atunce să-l bată și să-l tunză și să-l gonească. *Mathei.*

Iară nearaoa patriarhului de la Alexandria, chir Athanasie așa poruncească: muiarea care-ș va lepăda cinstea și mai vîrtos de va fi fată și se va culca cu cineva, sau se va fi tîmplat de o va fi apucat cu de-a sila, acela să se pedepsească cum zic pravilele. Și pedepsa aceluia iaste, după cum scrie cartea 20, a șaptesprezeace title, în zacialo 81; și zice așa: să i se tae nasul și să dea ceiia ce o au stricat a treia parte de în bucatele lui. Iară de va fi fost cu voia muerii, nesilindu-o nimenea, atunce să o tunză și să o dea de rușine și să plătească și gloaba domniei. *Nearaoa a lui Athanasie, patriarh Alexandria.*

PENTRU CEIA CE FAC SILĂ FEATELOR DĂ LE STRICĂ FETIA, OARE CE FELIU DE PEDEPSĂ VOR AVEA?

GLAVA 252.

Cela ce va face silă vreunii feate și-i va strica fetiia, acela de va fi bogat, să-și piarză jumătate de în toată avuțiia lui cît va avea; iară de va fi sărac, atunce să-l bată și să-l gonească de în locul lui. *Zac. 1.*

Cela ce va face silă a muiare văduo, acela se va certa cu bani după destoiniciia acelui obraz. *Zac. 2.*

Cela ce va face silă vreunii feate ce i-o vor fi dat părinții să o hrănească, sau la moarte o vor fi lăsat pre mîna lui să o grijască și să o păzească de ce-i vor fi treabele, acela-ș va piarde tot ce va avea și să-l scoață, să-l gonească și de în locul lui. *Zac. 3.*

Robul sau năemitul sau sluga, de va face silă featei stăpînu-său, atunce să-l arză în foc de viu; iară de va fi fost cu voia featei, atunce să-i facă moarte și ei. *Zac. 4.*

Cela ce va face silă vreunii feate sau vreunii mueri văduo și de va fi cu arme și cu soții, aceluia să i se facă moarte; iară de va fi fost fără arme, atunci să se cearte după cum va socoti judecătoriul. *Zac. 5.*

Oarecînd nu se va certa cu moarte cela ce va face silă vreuniia, numai atunce cînd nu o va muta de în casa ei, sau de în casa părinților ei într-alt loc. *Zac. 6.*

Oricine va face silă la fată micșoară, încă să nu fie de 12 ani, acela se va certa mai rău de cînd ar fi fost fată mare de vîrstă. *Zac. 7.*

Ceia ce fac silă featelor celor mici și încă nu-s de vîrstă, o seamă de pravile pre cei bogați-i goniia și-i scoatea de în tot locul lor, iară pre cei mai mici-i trimetea la ocnă pînă cînd era voia judecătoriului. *Zac. 8.*

Un fel de pravile zic să se cearte după voia judecătoriului; altele zic să-i trimița la ocnă, altele zic să li se facă moarte. *Zac. 9.*

Zac. 10. Iară ceaste pravile împărăteşti ce sînt mai noao, carele să țin în seamă acmu în toată lumea, eale caută şi cercetează, dece de va fi fost acea silă a featei foarte cu o nevoe mare ca aceaia, atunce se va omorî vinovatul; iară de va fi fost cu dezmierdăciune şi cu zburdăciuni şi cu dări şi cu făgăduințe şi fără nice de o nevoe, atunce se va certa vinovatul după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 11. Muiarea carea i se va face silă cu voia ei, unii zic să se cearte, alții zic să nu se cearte; iară alte pravile împărăteşti zic: de va fi muiarea văduo, se va certa după voia judecătoriului, iar de va fi fată, nu se va certa nicecum.

Zac. 12. Cela ce va sili fata sau pre vreo muiare, fie ce feliu va fi, acela se va judeca cu judecata besearicii, ce să zice se afuriseaşte şi i se dă canon, şi se judecă iar şi de judecătoriul cel mirenesc, ce să zice se ceartă cu moarte, sau şi într-alt chip, cumu e voia judecătoriului.

Zac. 13. Cela ce va fi om de în clirosul besearicii şi de va sili vreo muiare sau vreo fată, pre acela să-l nevoiască episcopul să înzestreaze fata; iară de va fi mirean, atunce să-l nevoiască judecătoriul acelui loc să o înzestreaze.

Zac. 14. Cela ce va face silă muerii celuia ce-i va fi lăsat ceva drept suflet la moartea lui, acela se va certa după voia judecătoriului şi-ş va piarde acel lucru ce i-au fost dat.

Zac. 15. Coconii carii vor naşte de în muiarea ce i se va fi făcut silă, aceia nu vor moşteni nemică de în avearea mîne-sa.

Zac. 16. Cela ce să va fi pedepsit o dată sau de doao ori după cum va fi fost voia judecătoriului şi el nu se va fi pocăit, ce iară va fi făcut silă şi altiia, atunce se va certa cu moarte.

Zac. 17. Cela ce-au făcut silă, de va fi om den clirosul besearicii, acela se va certa după voia judecătoriului şi uneori se va globi cu bani, alteori să leapădă de tot dă mesereare-şi, iară uneori se opreaşte dă besearică; iar după aceastea după toate se cade tot să înzestreaze fata. Atîta voe veghiată au aceşti oameni de în clirosul besearicii, cît nu se bat la judecătoriu, nice se poartă pre ulițe cînd fac vreo greşală, pentru să nu facă ruşine cinului besearicii.

Zac. 18. Cela ce va face silă muerii văduo, acela de va fi om de în cliros, atunce se va închide într-o mînăstire sau într-o temniță, de va şădea pînă cînd va fi voia judecătoriului.

Zac. 19. Cela ce va sili vreo fată şi dup-aceaia, cu voia ei, o va lua de o va ținea în casă de-i va fi ca o curvă, acela nu se va certa nicecum cu pravilele ceale împărăteşti, ce numai de la besearică.

Zac. 20. •Muiarea carea i se va face silă, şi după aceaia de se va face curvă, aceaia nu va putea să-ş ceară zeastrele de la cela ce i-au făcut silă.

Zac. 21. Oricare muiare, după ce o va sili cineva, iară ea se va învăța de să va împreuna de multe ori cu acela, aceaia nu se chiamă fără de cinste, nice ruşinată, pentru că-i ajunge că au fost de întîi muiare de cinste, iară sila ce i-au făcut de întîia dată, aceaia biruiaşte şi şi prisoseaşte. Drept aceaia poate să meargă la judecătoriu să-ş ceae zeastrele.

Zac. 22. Căce va certa judecătoriul pre cineva pentru căce se va fi făcut silă vreunii mueri, trebue întîi să cerceteaze bine, ca să vază dară de va fi fost muiarea de cinste, pentru că de va fi fost de ocară şi muiare rea şi curvă, atunce nu se va certa nemica cela ce i-au făcut silă.

Cela ce va face silă vreunii feate ca să o ia să-i fie muiare, acela, de va grăbi să se cunune cu dinsa, nu se va certa nemica. *Zac. 23.*

Certarea carea se dă în veacul de-acum celuia ce va face silă vreunii mueri, aceaia iaste după voia judecătoriului și cum va vrea judecătoriul, așa-i va certa. *Zac. 24.*

CÎND IASTE DATORIU CEL CE VA FACE SILĂ VREUNII FEATE SĂ O ÎNZESTREAZE, ȘI CÎND O VA LUA SĂ-I FIE MUIARE.

GLAVA 253.

Cela ce va face silă vreunii feate, acela de o va înzestra și se va cununa cu dinsa să-i fie fămeae, atunce nu se va certa nemica; iară de nu va vrea să o ia muiare, atunce judecătoriul cel mirenesc certa-l-va după voia lui și-l va sili să o înzestreaze; iară judecătoriul besearicii-l va afurisi pînă cînd se va pocăi și-ș va face canonul. *Zac. 1.*

De nu vor vrea părinții featei să o dea după cela ce i-au făcut silă, atunce nu va putea judecătoriul să-i facă cu sila să o dea, ce numai ce-l va sili să o înzestreaze acel vinovat. *Zac. 2.*

Zeastrele ce să cade să dea cela ce-au făcut silă featei ceii asuprite trebue să fie după destoinicia featei și după avearea silnicului, și aceasta stă pre seama judecătoriului, să răspunză ce să zice numărul și cît va fi zeastrea, multă a puțină. *Zac. 3.*

Cela ce va face silă vreunii feate și el va fi sărac și nu va putea da zeastrele cum se cade, atunce să-l poarte pre în tîrg cu pialea goală și să-l bată pre în toate ulițele; de-aciia să-l scoață să-l gonească de în toată eparhiia acelui judecătoriu. *Zac. 4.*

De va fi neștine casnic și va face silă vreunii feate și apoi căce are muiare, nu poate să o ia să-i fie muiare, atunce judecătoriul să-l silească să o înzestreaze, iară pre dinsul să-l cearte cumu-i va fi voia. *Zac. 5.*

De să va prileji să se împarță nunta care se-au făcut cu fata carea i-au făcut silă, atunce zeastrele ce i-au fost dat cînd i-au făcut silă, acealea nu se vor mai întoarce la dînsul, ce le va lua fata, și după viața ei încă și ceia ce vor moșteni avearea ei. *Zac. 6.*

Cînd va dărui fata zeastrele sale celuia ce i-au făcut silă, se chiamă atunce că i le-au dăruit; iară așa trebue judecătoriul să socotească și să cerceteaze foarte bine să nu cumva fie făcînd acest lucru de vreo frică să-ș dăruiască fața zeastrele, sau cu altă înșelăciune a cuiva, pentru că atunce nu va folosi darul acela, ce să va nevoi să o înzestreaze. *Zac. 7.*

Cînd vor fi părinții featei vii, atunce nice într-o seamă de chip nu va putea fata să-ș dăruiască zeastrele celuia ce i-au făcut silă. *Zac. 8.*

Cînd va sta lucrul în cumpănă, cum de-ș va dărui fata zeastrele, va vrea să se facă să fie curvă, atunce judecătoriul sileaște pre vinovat să o înzestreaze și să o și mărite cum mai de grabă. *Zac. 9.*

Cînd se va face silă featei cu voia ei, ce să zice cînd va vrea și ea și va pofti să se împreune cu bărbat, atunce judecătoriul, pentru să răspunză pe dreptate pentru rîndul zeastrelor, trebue să cerceteaze cum au fost *Zac. 10.*

acea voe a featei, să vază cîndai doară se va fi îndemnat fata după multe lingușale și făgăduiale ce-i va fi făgăduit și încă-i va fi și dăruit pînă o va fi pornit spre împreunare, atunce silitoriul să nevoiaște numai să o înzestreaze; iară de va fi mers fata singură la bărbat de-l va fi ispitit pînă-l va fi găsit, nechemată de nimenilea, atunce vinovatul nu o va înzestra. Și iarăși de va fi priimit fata fără atîtea cuvinte, numai căce-i va fi zis o dată, atunce judecătoriul cel mirenesc nu va îndemna pre cela ce i-au făcut silă să o înzestreaze; iară judecătoriul besearicii, de nu o va înzestra, atunce-l va afurisi.

Zac. 11. Zeastrele se cade să le dea silitoriul featei la vreamea cînd se va mărita, iară să nu-i dea mai nainte.

ÎN CE CHIP SE VA PUTEA ARĂTA CUM SĂ SE FIE FĂCUT SILĂ FIECĂRII FEATE.

GLAVA 254.

Zac. 1. Cu glasul și cu țipetele ce va striga cîndu-i va face silă bărbatul cine va fi, pre carele să auză vecinii și ceia ce vor treace pe drum și să mărturisească, atunce se va arăta cum i s-au făcut silă featei.

Zac. 2. Arată-se cum se-au stricat fetiia featei, pre sînge ce se va arăta pre hainele ei și pre iia featei.

Zac. 3. Cînd va avea să arate fata cum au fost fată curată la vreamea cînd se-au împreunat cu bărbatul, atunce de va jura cum au fost fata întreagă, o vom creade, și aceasta încă cînd vor mărturisi și vecinii cum au știut de fată curată și ș-au petrecut viața cu cinste. Iară de va fi avut veaste rea și vecinii nu o vor fi țiind nice într-o cinste, atunce nu-i vom creade nice jurămîntul.

Zac. 4. Veastea cînd se va auzi că cutăria i-au stricat fetiia cutarele, atunce nu iaste aceasta arătare la judecătoriu cum acela să-i fie stricat fetia adevărat; iară așa face prepus și bănuială mare foarte.

Zac. 5. Mărturiile de în casa featei, acealea nu vor putea arăta cum se-au făcut silă featei, ce vor da numai prepus și bănuială.

Zac. 6. Cînd va mărturisi moașa cum iaste fata întreagă, atunce o vom creade, și aceasta însă cînd va fi muiare ca aceaia de cinste moașa și de o va fi văzut că iaste fată și o va fi socotit bine cum iaste întreagă și o au pipăit cu mîinile, și încă de-ar fi mai fost cu moașa doao mueri destoinice de-a să creaderea și învățate bine la acest meșteșug.

PENTRU STRICAREA COPILELOR ȘI CANONUL BĂRBATULUI.

GLAVA 255.

A lui Armenopul. Cine va strica vreo copilă mai nainte pînă nu va ajunge la vîrsta ei pre leage, aceluia să i se tae nasul, și jumătate de haine și de bucatele lui să le dea aceii feate ce o au stricat.

A Postnicului. Cînd nu iaste muiarea de 12 ani și mai mare, ce mai mică de atîta, atunce se canonească cela ce o au stricat ani 12 să nu se cuminece, sau și cu mai scădeare, cum va părea sau cum va socoti arhiereul sau duhovnicul.

PENTRU CĂLUGĂRIȚĂ, DE O VA APUCA CINEVA CU DĂ SILA, SAU COPILA DE STĂPÎNU-SĂU, SAU ALTĂ MUIARE DĂ CINEVA.

GLAVA 256.

De va apuca ceneva călugărița cu de-a sila, sau slujnica de stăpînu-său, sau altă muiare dă vreun om, și se va arăta viața ei cea de întîi bună și curată, acela 40 de zile să se cearte, sau 1 an să nu se cuminece; iară de-i va fi fost viața ei cea de întîi mai de nainte vreame rea, atunce să se canonească ca o curvă, adecă ani 7. *Nichifor Țarigrădeanul.*

Pre slujnica cea apucată cu dă sila de stăpînu-său, aceaia să nu se canonească; iară de să va fi făcut cu voia ei, atunce ca o curvă să se canonească. *Marele Vasilie, canon. 49.*

PENTRU CE CERTARE SE VA DA CELUIA CE VA RĂPI MUIARE CĂLUGĂRIȚĂ.

GLAVA 257.

Cela ce va răpi călugăriță de la mînăstire, acela nu se va numai omorî, ce încă și bucatele lui toate se vor da la mînăstire de la carea au răpitu-o. *Zac. 1*

Călugărița carea se va răpi de la mînăstire, pre aceaia o vor pune de va lăcui la altă mînăstire și acolea să o păzească foarte cu pază mare. *Zac. 2.*

Cela ce va răpi pe vreo muiare călugăriță sau alt obraz ce va fi făgăduit lui Dumnezeu și va fi șezînd înlăuntru în mînăstire și de o va răpi cu voia ei, iară el nu va afla să o fie îndemnat sau sfătuit, sau să-i fie dăruit ceva să o momească, sau să-i fie făgăduit niscare lucruri sau bani, acela măcară să nu fie făcut nice una de aceastea, tot se va certa cu moarte, și nice un lucru nu poate să-i ajute să nu-și piarză viața. *Zac. 3.*

Cela ce va apuca vreo muiare mireană de la mînăstire, și acela se va certa cu moarte. *Zac. 4.*

Pravilă împărătească iaste tuturor cum oricine va face pace cu obrazul cel asuprit la fiece greșală, atunce cela ce-au asuprit nu se va certa așa cumplit. Iară la această greșală a răpitului, această pravilă nu se ține în seamă, pentru căce că obrazul cel asuprit iaste Dumnezeu carele de întîi se asupreaște cu răpitul a neveastei lui, călugăriței. Dece cu Dumnezeu cine iaste destoinic să facă pace; drept aceaia nice un lucru nu poate ajuta răpitoriului călugăriței să nu-ș piarză viața. *Zac. 5.*

PENTRU CEIA CE FAC CURVIE CU CĂLUGĂRIȚE. ACEST FEL DE GREȘALE SĂ CHIAMĂ ELINEAȘTE IEROSILIA.

GLAVA 258.

Ierosilia iaste de multe feliuri, dece toate feliurile de greșale, cu cîte se atinge omul de besearică, toate acealea să chiamă irosilii. Iară aicea, la tocmeala aceștii pravile, aceasta irosilie să înțeleage într-acesta chip: adecă un mirean, sau fie și grămătic, ce să zice om de cinul besearicii, *Zac. 1.*

sau fie și preoțit, de să va prileji să se împreune trupeaște cu vreo călugăriță carea iaste de pururea supt închisoarea mînăstirii sau și den afară de mînăstire, sau cînd se va împreuna trupeaște cu vreo muiare mireană în besearică, sau să se împreune cu vreo muiare ce să va fi făgăduit să fie călugăriță.

Zac. 2. Tot omul ce va face ierosilie, acela cu cumplită moarte se va pedepsi.

Zac. 3. Cela ce va face acest lucru, ierosilie, acela face deodată trei păcate mari, de ceale de moarte: întîi sînge amestecat, a doa face preacurvie, a treia face furtișag, pentru că tot creștinul s-au prilejit de are pre călugăriță adevărată soră sufletească; dece cine o va rușina veri cu voe, veri fără voia ei, acela rușinează adevărat pre soru-sa; drept aceaia iată că se chiamă c-au făcut sînge amestecat. Și iarăși călugărița se chiamă nevasta lui Dumnezeu, carea iaste cununată cu Dumnezeu; dece cine să împreună cu dînsa, acela se împreună cu muiare cu bărbat; drept aceaia iată că face preacurvie; aicea sînt doao păcate mari de moarte. A treia, călugărița se chiamă și iaste vas dă besearică, dece cine o va înstriina de în besearică și o va spurca, acela iată că face ierosilie. Și ierosilos să chiamă mai chiar fur de besearică, drept aceaia acela să chiamă c-au furat acel vas de besearică; și iată, cu un păcat face trei păcate de ceale mari de moarte, cum scrie mai sus. Drept aceaia aceluia alta n-au ce-i face, numai ce-i poate fi că-l vor omorî numai cu o moarte.

Zac. 4. Cela ce să va împreuna trupeaște cu călugăriță, acela altă certare nu pot să-i mai dea, fără numai o moarte și să i se ia tot ce va avea, să se dea mînăstirii de unde iaste călugărița.

Zac. 5. Oricare călugăriță de va vrea ea singură cu voia ei să se împreune cu vreun bărbat trupeaște, pre aceaia să o ducă la altă mînăstire, să o închiză acolo și foarte să fie în pază tare, cîndai cu canon, cu post, cu rugă, doară se-ar putea ceva înfolosi și să fie și celorlalte învățătură bună, ca să aibă frică, să se teamă. Iară altă certare trupească nu va avea pentru vini ca aceastea; întîi pentru căce că ea nu iaste nice atîta vinovată cum iaste vinovat bărbatul de vreame ce aceaia șade la mînăstire și nu se duce să cearce pre nimenilea, cumu e bărbatul de mearge de o momeaște și o prilesteaște. A doa, puține călugărițe se fac de bună voia lor, iară mai multe se fac cu de-a sila și cu înșelături, sau mai multe și dă nevoe. Drept aceaia judecătoriul să fie cu milă spre dinsele.

Zac. 6. Cela ce să va însura de va lua muiare călugăriță, aceaia nuntă nu e destul că iaste de rîs și de batjocură și urîtă tuturor, ce încă se pedepsește și cu moarte.

Zac. 7. Feciorii carii se vor naște de în călugăriță, aceia sînt copili și nu vor moșteni nemica de în avearea mîne-sa.

Zac. 8. Cela ce să va împreuna cu muiare carea încă nu va fi călugăriță, ce numai ce va fi purtînd hainele, acela atîta se va certa ca și cînd ar fi călugăriță de tot de ispravă.

Zac. 9. Cela ce să va împreuna cu slujnicile călugărițelor, carele sînt den afară de mînăstire, acela nu se va certa ca cela ce să împreună cu călugăriță, ce se va certa după voia judecătoriului, ca un curvariu.

Zac. 10. Nu vor putea părinții, nice rudele călugăriței să facă pace cu cela ce să va fi împreunat trupeaște cu călugărița lor; iară de ar face și pace,

atunce vinovatul nu-ș va folosi nemica cu aceasta pace, ce tot se va pedepsi cu moarte.

Cela ce va săruta călugăriță, acela se va certa după cum va vrea judecătoriul, iară nu cu moarte. *Zac. 11.*

PENTRU RĂPIRI ȘI CE CERTARE SE CADE SĂ SE DEA RĂPITORILOR.

GLAVA 259.

Răpitori se chiamă aceia ce vor apuca de vor răpi muiarea cuiva cea de cinste, de-ș vor rîde de dînsa, sau vreo fată cocoană, sau văduă, sau călugăriță, sau vreun copil, cînd vor lua pre fiecarii cu de-a sila și-i vor duce de într-acel loc unde le va fi voia, de să vor mesteca trupeaște. *Zac. 1.*

Certarea răpitorilor iaste numai moartea.

Cela ce va răpi pe vreo muiare, acela nu se va certa numai cu moarte, ce încă-ș va piarde și bucatele, că le va da judecătoriul muerii ceii răpite, de va fi muiarea mireană, iară de va fi călugăriță, atunce-i va da judecătoriul puteare să se hrănească cu venitul ce va fi de în aceale bucate în toată viața ei, și încă și după moartea ei le va da judecătoriul toate aceale bucate la mînăstire de la carea au răpitu-o. *Zac. 2.* *Zac. 3.*

Nu se va numai omorî răpitoriul, nice-ș va piarde numai bucatele, ce încă și ceia ce l-a sfătuit să răpească sau i-au dat ajutoriu să răpească, și aceia se vor omorî și-ș vor piarde și bucatele. Iară de-l vor fi numai sfătuit, iară nu-i vor fi ajutat la vreamea răpirii, atunce-i vor numai omorî, iară bucatele nu-ș vor piarde. *Zac. 4.*

Bucatele răpitoriului toate se vor da muerii ceiia ce o au răpit, măcară c-au fost numai cum ar fi neguțată nunta între dînșii. *Zac. 5.*

Părinții, frații, rudele, stăpînii muerii, toți aceștea pot să ucigă de tot pre răpitori și să n-aibă nice unul nice o certare; și încă nu numai pre răpitori, ce și pre soțiile lor și pre ceia ce le vor fi într-ajutoriu; însă numai cîndu-i vor găsi făcînd acel lucru, ce să zice cînd vor răpi, iară nu altă dată. *Zac. 6.*

Cela ce va răpi copil pentru zburdăciunea trupului, acela să pață ca și ceia ce scrie mai sus; pre acela cine-l va ucide să fie ucis și nice o certare să nu aibă. *Zac. 7.*

Nu va scăpa răpitoriul să nu se cearte zicînd c-au răpit muiare pentru să se cunune cu dinsa, ce tot se va certa. *Zac. 8.*

Nunta ce să va face după ce s-au răpit, aceaia nu e bună, ce iaste un lucru așa cum nu ș-ar fi fost, după cum dau învățătură pravilele împărătești, pentru că pravila beasearicii iartă acest feliu de nunte, cînd nu vor avea și altă sminteală fără de răpirea. *Zac. 9.*

Cela ce va apuca, ce să zice va răpi pe vreo muiare carea va fi făgăduită altui bărbat, acela nicecum să nu se poată cununa cu dinsa, iară încă nice cu alta, nice cu una nu poate să se mai cunune acela răpitoriu. *Zac. 10.*

Cînd va răpi neștine vreo fămeae și iarăși o va lăsa de să va întoarce la părinți și acasă-și, și atunce de să va însura și să se cunune cu dinsa, *Zac. 11.*

aceaia nuntă va fi bună și nu se va certa ca un răpitoriu; iară de o va fi răpit și se va fi și cununat, aceaia nuntă nu e bună de nemica, că se va certa ca un răpitoriu.

Zac. 12. Certarea răpitorilor iaste nu numai spre cela ce răpeaște fată cocoană, ce încă și spre cela ce răpeaște muiare cu bărbat, sau și despărțită de bărbat, sau văduo, sau roabă, sau fată de suflet, veri bogată, veri săracă, veri cinstită, veri fără cinste, tot într-un chip și cu o certare se vor certa.

Zac. 13. **O**ricare rob, sau năemit, sau slugoiu, de va răpi vreo fămeae, acela nu se va certa numai cu moarte, ce încă-l vor și arde în foc.

Zac. 14. **N**u numai răpitoriul se va certa, ce încă și cine l-au sfătuit și ceia ce-i vor fi ajutat și ceia ce-i vor fi posluşit la aceaia treabă, la răpit, și aceia se vor certa toți într-un chip ca și răpitoriul.

Zac. 15. **O**ricine va ascunde răpitoriul în casa lui cînd va răpi muiarea, acela ca un răpitoriu se va certa și acela, iară numai nu-ș va piarde bucatele.

Zac. 16. **O**ricare muiare va răpi pe vreun bărbat pentru dezmierdăciunea ei, aceaia ca un răpitoriu se va certa și ea, de vreame ce nu iaste la judecătoriu altă nemica, fără tot o certare celuia ce răpeaște, fie bărbat, fie fămeae.

Zac. 17. **M**uiarea carea va răpi pre altă muiare pentru zburdăciunea trupului, aceaia ca un răpitoriu se va certa.

Zac. 18. **C**ela ce va răpi copil, acela ca un răpitoriu se va certa.

Zac. 19. **C**ela ce va răpi pe vreun copil nu pentru dezmierdăciunea trupului, ce să-l ducă cu sine în vreo cale, sau la oaste, acela să se certe după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 20. **O**ricine va răpi cocoană tinerea, carea nu va fi încă de vîrstă de bărbat, și de-i va strica fetia, acela să se certe cu cumplită moarte, ce să zice mai rău decît pre răpitoriu, măcară că zic o seamă de dascali cum de va fi fata mică, atunce răpitoriul să se certe cu ocna și toate bucatele lui să se dea featei aceii stricate.

Zac. 21. **C**ela ce va strica fetia vreunii cocoane tinerea, carea nu va fi încă de vîrstă, măcară că nu o au răpit de într-un loc într-altă parte, iară tot ca pe un răpitoriu să-l certe.

Zac. 22. **C**ela ce va răpi vreo muiare, și dup-aceaia o va mărita după alt bărbat, acela cu unele ca aceastea nu va putea șovăi, ce tot se va certa ca un răpitoriu.

Zac. 23. **R**ăpitoriul iaste datoriu să înzestreaze pre muiarea carea au răpit, după puterea lui și după putearea și destoiniciia muerii. Așijderea și judecătoriului se cade să-l îndeamne să o înzestreaze după destoiniciia amînduror.

Zac. 24. **O**ricare răpitoriu nu va priimi leagea cumu-l va judeca judecătoriul ce va alerga la alt judecătoriu mai mare, nădejduindu-se de altă ispravă mai bună, atunce aceaia ispravă a doa n-are nice o tărie.

Zac. 25. **M**ai mare iaste răpirea cînd va fi cu soții multe și cu multe feluri de arme și căce să răpeaște fată de mare boiaren, și atunce judecătoriul va certa mai mult de cum ar fi răpirea mai mică.

Zac. 26. **R**ăpitoriul se ceartă fie în ce loc unde-l vor prinde. Cum se-ar zice, un om ce va răpi vreo muiare de cinste, de în cetate de în Tîrgoviște și o va duce la Brașov în Țara Ungurească, sau la Moldova, dup-aceaia

de să va prileji să-l prinză aicea supt ţinutul Tîrgoviştii, atunce acela se va pedepsi de la domnul muntenesc; iară de să va prinde supt ţinutul Braşovului sau al Moldovei, iar se va pedepsi de la biruitoriul locului aceluia. Şi atunce nice domnul de în Ţara Muntenească nu i se cade să-l trimeaţă acolo, de va fi ungur sau sas, sau moldovean răpitoriul, la judeţul de la Braşov sau la Moldova, nice oblăduitoriul acelui loc spre domnul Ţării Munteneşti deaca va fi muntean; numai ce să cade să adevereaze judecătoriul cu mărturii oameni de credinţă cum iaste răpitoriu, şi atunce se va pedepsi şi nu-l va mai trimite aiurea. Iară de vor scrie cărţi domnii unul la alalt şi să-i ceară, ca pe nişte oameni de loc, atunce iaste datoriu domnul acela, supt care biruire se-au prins răpitoriul, să-l trimeaţă cătră celalalt.

Toate greşalele pînă în cinci ani se săvîrşesc, cum se-ar zice orice fel de greşală de va greşi neştine, şi de nu-l va pîrî nimenile la judecătoriu pînă în cinci ani, nu mai poate nimenile de aciia să-l pîrască de în 5 ani înainte; iară numai răpitul nu se poate sfîrşi în cinci ani, ce după zeace ani; încă şi mai mult poate fiecine pre răpitor să-l pîrască, şi aşa să se pedepsească ca un răpitoriu. *Zac. 27.*

Răpitoriul de să va ascunde în besearică pentru să nu-l poată lua judecătoriul, iară aşa de în besearică totu-l va prinde şi-l va scoate de-l va certa cum i se cade. *Zac. 28.*

Răpitura cea adevărată se cade să aibă aceaste doao seamne: întîi să rîdice muiarea de într-un loc să o ducă într-alt loc; a doa să-i facă silă spre cinstea ei. Iară de va lipsi una de într-aceaste doao lucruri, atunce nu iaste răpirea deplină. *Zac. 29.*

Cela ce va răpi muiarea de în casa părinţilor ei şi să o ducă la casă-şi după ce să va fi culcat cu dinsa, acela nu se va certa. *Zac. 30.*

Cela ce va răpi pre muiare mainte dă ce se va culca cu dinsa, iară ei i-au fost gîndul să se facă călugăriţă, măcară că o au şi măritat părinţii, iară acela tot se va certa ca un răpitoriu. Iară de să va fi răpit cu voia ei, vrînd pentru să lăcuiască cu bărbat, atunce nu se va certa; fără numai de o va fi răpit fără de voia ei şi cîndu-i va fi făcut silă, pentru sila ce-au făcut, se va certa după voia judecătoriului. *Zac. 31.*

Nu va putea şovăi răpitoriul zicînd că iaste mic de zile, de nu-i e vreamea încă de însurat, ce tot se va certa şi aşa, iară aşa mai puţinel. *Zac. 32.*

Nunta ce să va face între obrazul cel răpitoriu şi al ceii răpite, atunce şovăiaşte răpitoriul şi scapă să nu se omoară, iară aşa numai ce-şi piarde bucatele şi le va lua muiarea să fie ale ei. Iară sfeatnicii şi ajutătorii răpitoriului nu se vor putea mîntui aşa, ce să vor certa după cum va fi voia judecătoriului; şi aceasta se zice pentru ceia ce vor fi ajutat la răpire, iară nu pentru ceia ce-au ajutat după ce se-au răpit, ce să zice ceia ce-i vor fi priimit în casele lor şi-i vor fi ocrotit pre răpitori. *Zac. 33.*

Răpitoriul de pururea se va certa, ver fie cu voia muerii, ver nu fie. De-ar fi cu voia muerii, poate fi că nu se-ar certa răpitoriul cu moarte; iară deaca nu va vrea muiarea şi se va fi răpit cu sila, atunce se va certa cu moarte. *Zac. 34.*

Răpitoriul de să va prilejui să răpească călugăriţă şi pentru să scape de pedepsa vieţii lui, va vrea să arate cum au fost cu voia ei de se-au *Zac. 35.*

răpit, aceluia nu-i va folosi nemica voia ei, ce numai ce să va pedepsi cu moarte.

Zac. 36. Cînd va mărturisi muiarea singură de va zice cum se-au răpit cu voia ei, ca să scape răpitoriul de pedepsa morții, atunce se cade să cerceteaze bine judecătoriul, să nu fie tocmeala sau învățătura părinților răpitoriului sau a rudelor lui, cu dare și cu multe meșteșuguri, de vor fi plecat muiarea să zică acest cuvînt, cum iaste cu voia ei; dece să socotească tot lucrul pre amănuntul. De-acia de să va afla cum sînt aceastea meșteșuguri, atunce răpitoriul numai ce-ș va piarde viața; iară de să va afla cum muiarea grăiaște de la ea, neîndemnată de nimenile, atunce răpitoriul se va certa după voia judecătoriului.

Zac. 37. De să va afla cum să fie dat vreun răpitoriu bani mulți muerii mainte de ce-au răpit-o, pentru să o pleace să fie cu voia ei și să mărturisească cum se-au răpit cu voia ei, atunce trebuie să socotească judecătoriul, afară de ceia ce i-au dat, să nu-i fie făgăduit și alții; pentru că de-i va fi făgăduit și alții, atunce piarde-ș va viața, iară de nu-i va fi făgăduit alt nemica, atunce se va certa după voia judecătoriului.

Zac. 38. De vor vrea părinții featei și de vor îndemna pre răpitoriu să le răpească fata și fata nu va vrea, atunce se va certa răpitoriul cu moarte.

Zac. 39. Cînd se vor iubi amîndoi, răpitoriul cu fata cea răpită, și neputînd într-alt chip să se împreune, iară pentru dragoste ce au la mijlocul lor se vor sfătuit să se răpească, atunce, cum zic o seamă de dascali, nu se va certa răpitoriul, de vreame ce iaste un lucru cum ar fi turbat de dragoste; iară alții și mai mulți și mai credincioși dascali zic cum să se cearte cu certare ușoară, după cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 40. Cînd vor răpi pre o muiare și răpitorii vor fi cu sfatul și știrea ei, și ea nu va vrea să-i facă silă spre cinstea ei, iară răpitoriul o va sili și se va culca cu dînsa fără voia ei, atunce pentru răpirea nu se va omorî, iară pentru ce i-au făcut silă i se va tăia capul.

Zac. 41. Cînd va arăta răpitoriul cum nicecum să nu fie tocmiți cu fămeaia cînd au răpitu-o, ce încă vor fi și cununați împreună, atunce nu vor lua nice o certare.

Zac. 42. Muiarea măcară de ar și vrea, sau și cu sfatul și cu știrea ei se-ar răpi și să-și strice și fetiia, atunce, cu aceastea cu toate muiarea nu se va certa nicecum, numai răpitoriul se ceartă după voia judecătoriului.

Zac. 43. Trebue răpitoriul să arate judecătoriului cu mărturii aceia oameni de credință, sau și cu gura muerii, cum muiarea au vrut cu voia ei să se răpească și atunce se va izbăvi răpitoriul de moarte: pentru că de nu va pune tot lucrul să fie de față, să cunoască toți înaintea judecătoriului, alta nu va fi, ce numai ce-ș va piarde viața.

Zac. 44. Cînd va avea răpitoriul mărturii mulți să mărturisească cum au răpit pre muiare cu voia ei, iară muiarea va avea mărturii cum au răpitu-o cu sila, atunce judecătoriul creade mai mult pre mărturiile muerii, de-ar fi numai doi, decît pre cei mulți mărturii ai bărbatului.

Zac. 45. Iară de nu vor avea mărturii nice o parte nice alta, atunce să arate răpitoriul seamne ca acealea cu tărie ca să se poată creade cum se-au făcut răpirea cu voia ei. Iară seamnele ce vor să arate sînt aceastea: întîi, cum muiarea iubea foarte pre răpitoriu; a doa, cum au trimis de

l-au chemat să meargă să o găsească; a treia, cum la vremea răpirii n-au strigat să-i vie cineva ajutoriu; a patra, cum o au găsit cu haine frumoase îmbrăcată fiind gata. Şi atunce, deacă va avea aceastea seamne, nu se va certa cu moarte, măcară de-ar şi zice ea cu gura ei cum au răpitu-o cu sila. Iară de nu va avea mărturii muiarea, sau seamne să arate acesta lucru, atunce nu o va putea creade judecătoriul.

Cînd va mărturisi muiarea singură cu gura ei cum mainte de ce se-au răpit, au fost făcută nunta adins eişi, atunce de o va afla judecătoriul că face această mărturie de în putearea ei, sau supt ascultarea părinţilor ei, atunce o va creade judecătoriul; iară de va fi în casa şi supt putearea bărbatului, atunce nu o va creade. *Zac. 46.*

AICEA SCRIEM SĂ SE ŞTIE CE PEDEPSĂ SE VA DA CELUIA CE RĂPEAŞTE MUIARE CURVĂ.

GLAVA 260.

Nu se va certa ca un răpitoriu cela ce va răpi pe vreo muiare curvă, ce să va certa după voia judecătoriului. *Zac. 1.*

Pravilele carele dau certare pînă la moarte celora ce răpesc mueri cu de-a sila, acealea se socotesc cîndu e la muiarea de cinste, sau să fie slobodă sau măritată sau fată cocoană. *Zac. 2.*

Răpitoriul pentru să fugă dă pedepsa vieţii lui, va arăta la judecătoriu cum această muiare mainte de răpit, au curvit cu altul şi iaste curvă. Atunce judecătoriul trebue să caute de va fi fost acea curvie la arătare de faţă, atunce nu se va certa răpitoriul; iară de va fi pre ascuns şi vecinii vor zice că iaste muiare bună, atunce răpitoriul îşi va piarde viaţa. *Zac. 3.*

Cela ce va răpi muiare curvă cu voia ei, acela nu se va certa nicecum. *Zac. 4.*

Cela ce va răpi vreo muiare de cinste socotind cu asupreală cum să fie curvă, acela nu-ş va piarde viaţa, ce să va certa după voia judecătoriului. *Zac. 5.*

Cela ce va răpi muiare curvă carea se va fi întors de în petreacerea ei cea rea şi se va fi cununat cu vreun bărbat cu leage, atunce trebue să cerceteaze judecătoriul: de să va afla că acea curvă deaca s-au cununat ş-au petrecut viaţa cu cinste, atunce va omorî pre răpitoriu; iar de va fi curvind şi după ce s-au cununat iarăşi, atunce nu-ş va piarde viaţa, ce să va certa după voia judecătoriului. *Zac. 6.*

Curva se cunoaşte pre locul ce lăcuiaşte şi pre haine ce poartă de să va fi pocăit de curvie au ba. Dece oricine va răpi curvă pocăită acela certa-se-va cu moarte. *Zac. 7.*

Cînd zicem că cela ce va răpi curvă nu se va certa, aceasta se socoteaşte numai cum că nu-ş va piarde viaţa, iară într-alt chip tot se va certa după voia judecătoriului. *Zac. 8.*

Oricine va răpi muiare curvă şi o va ţinea în casă cu sila, de aceaia vor număra zeace zile de cînd au luatu-o şi o ţine în casă-ş; dece acela de nu va da la domnie doao sute de talere bătute, atunce i se va tăia o mînă. *Zac. 9.*

Zac. 10. Cela ce va răpi muiare curvă și de va fi și cu alte soții lîngă sine, încă zeace oameni întrarmați, aceluia i se va tăia capul. Sau cum învață și alți dascali, să se cearte cum va fi voia judecătoriului, măcară că această voe a judecătoriului să tinde, cum am și mai zis pre multe locuri, pînă la moarte; și mai vîrtos cînd se va răpi fără frica lui Dumnezeu și fără rușine de oameni.

Zac. 11. Cela ce va răpi pe vreo muiare de cinste și să o poarte de în loc în loc, iară să nu se împreune cu dinsa trupeaște, atunce se cade să caute judecătoriul și să ia seama binișor și, de va afla adevărat cum pentru căce se-au căit ce-au făcut, pentru aceaia nu se-au împreunat cu dinsa, acela nu se va certa cu moarte, ce după voia judecătoriului; iară de să va afla că nu s-au împreunat pentru altă sminteală ce-au avut, atunce se va pedepsi cu moarte.

Zac. 12. Cela ce va mearge în vreo casă pentru să răpească pe vreo muiare, iară nu o au răpit, de aceasta trebuie să cerceteaze judecătoriul de ce de nu o va fi răpit, iar așa pentru sine, căce se va fi căit ce va să facă și va fi fugit de-acolea, acela nu se va certa cu moarte. Iară de să va afla că nu o au răpit pentru că nu o au găsit acolea, sau cînd vor fi alergat oameni mulți de nu o vor fi lăsat, sau și pentru altă sminteală, atunce va certa judecătoriul pre acela cu moarte ca și cînd o ar fi răpit.

Zac. 13. Cela ce să ispitește să răpească călugăriță, măcară de nu o ar nice răpi, acela totu-ș va piarde viața ca și cînd o ar răpi. Și de-i va zice măcară un cuvînt: eși de în mînăstire și eu te voiu lua să-m fii muiare și mă voiu cununa cu tine, și numai pentru atîta-ș va piarde viața.

Zac. 14. Toate pravilele împreună învață de toate greșalele, cum cela ce nu va face încă de tot greșala și deplin, acela nu va lua certare deplin, ce numai ce se va certa mai puțin, după voia judecătoriului. Așa întracesta chip iaste și greșala răpirii, ce să zice cînd se va face răpirea la muiare de cinste, sau la fată, sau la muiare cu bărbat, sau la văduo, și de nu se va face greșala de tot de ispravă la acest feliu de fămei, atunce răpitoriul nu se va pedepsi cu moarte, ce mai puțin, după voia judecătoriului. Iară de va răpi călugăriță, atunce nemica nu-i va folosi, cum zice pravila: a altora a tuturor de altele să nu se omoară; iară numai de să va ispiti să răpească călugăriță și de nu o ar nice răpi, tot se va certa cu moarte ca și cum o ar fi răpit adevărat.

PENTRU MUIAREA CARE RĂMÎNE VĂDUO ȘI VA SĂ SE MĂRITE ÎN ANUL ACELA.

GLAVA 261.

Leu și Costandin împărați. Muerii căriia-i va muri bărbatul, aceaia nu e volnică să ia alt bărbat pînă nu va treace jalea 1 an. Iar de-i va zice împăratul sau domnul, atunce poate mai nainte, pînă n-au trecut acel an de jale, să se mărite.

A lui Armenopul. Pentru doao vini se-au întărit a fi anul de jale unul, ca să nu se mărite muiarea într-însul; însă una, ca să nu se tîmple muiarea grea, iară

a doa căce iaste datoare, pentru cinstea bărbatului ei, să jelească. Aceasta de multe ori se află la dumnezăeștile canoane, de spune că încă muiarea carea nu împle anul cel de jale, ce să mărită de ia alt bărbat, aceaia are și certare sau pedepsă.

PENTRU MUIAREA CARE VA RĂMÎNEA VĂDUO ȘI SE VA MĂRITA, CĂ NU IA DE ÎN BUCATELE BĂRBATULUI EI NEMIC, FĂRĂ NUMAI DE LA COPII, DE VOR MURI. AȘIJDEREA ȘI BĂRBATUL.

GLAVA 262.

Nearaoa a doa a lui chiar Leu Înțeleptul așa zice: această punere de leage așa o au tocmit împărăția mea, cînd va uita muiarea pre bărbatul ei și nu va cinsti împreunarea carea se-au împreunat cu dînsul de s-au făcut un trup, ce va vrea să se mărite, atunce aceaia să n-aibă niceodată nemic de într-ale bărbatului ei, nice să dobîndească darurile ceale denaintea nuntei sau alte darure. *Nearaoa a lui Leu Înțeleptul.*

Muiarea carea va lua al doilea bărbat, măcar de va fi făcut zapis și de la copiii ei carii i-au făcut cu bărbatul cel de întîi și-i va hi lăsat vreun lucru ceva, atunce neapăratu-l ia.

Muiarea carea va lua al doilea bărbat și va hi avînd copii cu bărbatul de întîi, au feate, au coconi, și se va întîmpla să moară vreunul de într-înșii, atunce partea lui să împarte tuturor fraților lui și ia și acea mumă a lor parte atîta cum ar lua un copil al ei, frații celui mort.

Aceasta să o chibzuești a face și pentru bărbat cînd vine la a doa nuntă. *Semnează.*

PENTRU MUIAREA MĂRITATĂ CAREA VA AVEA NISCARE HAINE, UNEALTE ȘI NU VA SPUNE UNDE LE-AU AFLAT.

GLAVA 263.

Muiarea de va avea niscare haine sau alte scule și lucrure și, murindu-i bărbatul, nu va spune cu mărturii credincioase unde le-au aflat și de unde le are și de unde le-au adus, arată-se lucrul ca o mărturie adeverită că, ca o stăpînă a casei ce au fost, le are de în sculele și bucatele bărbatului său. Drept aceaia să fie ale copiilor acea cîștigare și moștenire a acelui bărbat al ei de odinioară, să le ție ca pe niște bucate ale lor; sau de va și trăi bărbatul și se vor afla aceale haine și scule la mînile ei, atunce de va vrea, i le ia bărbatul. *A lui Armenopul.*

PENTRU MUIAREA CAREA VA RĂMÎNEA VĂDUO ȘI NU SE VA MĂRITA; CE VA LUA DE ÎN BUCATELE BĂRBATULUI EI? AȘIJDEREA ȘI BĂRBATUL.

GLAVA 264.

Cării mueri va muri bărbatul și a doa oară nu se va mărita, aceaia să aibă treabă să-ș ție darurile ceale de naintea nuntei și toată zeastrea ei, iar de în bucatele bărbatului ei să aibă parte atîta cît ar avea un copil al *Armenopul.*

ei și cu acealea să hie volnică să facă ce-i va hi voia. Numai a treia parte de în bucatele ei, aceaia să o păzească pentru copii-ș.

Semnează. Așijderea și bărbatul carele nu se va însura a doa oară, așa să aibă și el de în bucatele muerii lui parte ca și un copil.

PENTRU PREȚUIREA ZEASTRELOR ȘI NEPREȚUIRE; ȘI PENTRU ZEASTRELE DE AFARĂ.

GLAVA 265.

Mathei. Zestrile prețuite pre bărbat rămîn de sînt, ori de vor muri dobitoacele muerii carele se-au dat zeastre, ori de va hi stricat și va hi ponosit hainele; prețuirea deplină întoarce bărbatul îndărăt, iară zeastrea carea nu iaste prețuită la muiare, iaste și dobînda și paguba.

Armenopul. Bărbatul de va hi luat zeastre casă, sau vie, sau alt lucru și se-au prețuit cum i-au fost prețul, de-acia acel bărbat va hi făcut cheltuială de au dres și au crescut și au zidit acela lucru, atunce trebue să dea prețul acelui lucru cum se-au prețuit cînd l-au luat; iară celalalt lucru, cum l-au dres și l-au făcut atunce, rămîne la dinsul. Iar de se va face pagubă într-acel lucru ce-au luat, atunce el iaste datoriu să o plătească. *Leu și Costantin împărați.*

Dobînda și paguba zeastrelor, care au luat bărbatul, la dînsul vin.

Mathei. Bărbatul de va hi și sărac, zeastrea carea au luat o plătească.

Armenopul. Cîte lucrure se vor cumpăra de în zeastrele muerii, acealea în zeastrele ei sînt.

Leu și Costantin și Vasile împărați. Iară zestrile ceale de afară nu sînt ale bărbatului, ce dă le va strica bărbatul și însă muiarea le va hi hărăzit, atunce moștneanii nu le cer; iară dă le va hi stricat fără de știrea muerii, atunce toate întregi să le dea îndărăt, sau el, sau moștneanul lui; pentru că și la zestrile de afară are muiarea puteare ca și la zestrile ei.

Iară a acelor împărați. Fiece muiare, la zeastrea ei cea de afară și la veniturile ei carele-i vin de la rudenii, poate să oblăduiască și să hărăzească și să dea, fiindu-i măcar viu și bărbatul; iar pe zestrile ei, pîn'va trăi bărbatul ei, n-are treabă cu dinsele să le oblăduiască.

MUIAREA SE PREȚUIAȘTE DE TOT ÎMPRUMUTĂTORIUL SAU DATORNICUL; ȘI DE VA ÎNTRA MUIAREA CHEZAȘĂ PENTRU BĂRBATUL EI.

GLAVA 266.

Muiarea are prețuire de tot omul căruia-i iaste datoriu bărbatul, ca ea să-ș ia întîi zeastrele ei.

Leu și Costantin împărați. O muiare se-au măritat și ș-au luat zeastrea la casa bărbatului ei. De-acia se tîmplă bărbatului ei răotate și pagubă și căzu în datorie sau domnească, sau la alt fiece om; de-acia el muri. De aceasta porunceaște această pravilă împărătească ca să nu fie volnic nice unul de în dator-

nici să ia vreun lucru ceva de în casa mortului, pînă nu-ș va lua întîi muiarea zestrile. Atunce, ce va rămînea, să ia fieșcare datornic după datoria bărbatului ei. Adecă, de nu-i va ajunge bucatele pentru toată datoria, carele au dat mult, acela să ia mai mult decît cela ce-au împrumutat mai puțin, așijderea și cel mai cu puțin, mai puțin să ia.

Și care muiare va vrea să scrie în carte unealtele ei pentru datoria bărbatului ei, sau și ea să între chezașă, aceasta nice o puteare, nice o adeverință n-are, nice se bagă în seamă măcară de o va face o dată, de doao și de multe ori; și sau de să va face chezașă la datorie domnească, sau la altceneva, tot nu se socotește acea prinsoare, pentru că așa iaste ca și cum nu se-ar fi făcut niceodată cartea și lucru ca acela. Iară însă adevărat, de se va arăta de față cum galbenii aceia ce s-au împrumutat se-au dat pentru treaba aceii muerii, atunce plătește ea. *Mathei.*

PENTRU BĂRBATUL CARELE VA FACE CHELTUIALĂ LA BOALA MUERII LUI ȘI LA MOARTE.

GLAVA 267.

De să va afla muiarea cuiva în boală și va face bărbatul cheltuială la boala ei; de-acia ea va muri și va face cheltuială și la îngruparea ei, și va ceare să ia aceastea de la socru-său carele au moștenit zeastrele fii-sa, de aceasta poruncește această pravilă: însă cîte au cheltuit la boala muerii lui să nu ia de într-acealea nemica, pentru că un trup a fost cu dînsa; iară cîte au cheltuit la îngruparea ei, acealea să le ia de la socru-său, carele au luat și-au ținut zeastrele. *Iară a aceluia.*

PENTRU PREȚUIREA ZEASTRELOR, DE ÎNTÎI ȘI DE-A DOA.

GLAVA 268.

Un om au luat o muiare și, deaca au murit, a luat a doa și au luat și cu muiarea cea de întîi zeastre, și cu cea de-a doa, și au murit bărbatul; iară moștneanii amîndurora muerilor acum ei cer și caută să ia bucatele, adecă zeastrele de în bucatele celui mort bărbat. Și de aceasta poruncește această pravilă împărătească ca întîi să dea zeastrea cea de întîi, după aceaia a doa, de vor prisori bucate; iar de să va tîmpla să se afle haine de într-a doa zeastre și se vor arăta adevărat și cu mărturii, atunce să le ia moșteanii ai doa zeastre, iar moștneanii ai zestrii de întîi de într-acealea nu iau, ce vor lua de în bucatele mortului de va avea. Așijderea și moștneanii ai zestrii de întîi cîte unealte vor cunoaște ale lor și se vor afla care au dat zeastre, acealea le iau neoprite; iară de nu va avea de în zeastrea de întîi, nice de într-a doa, însă atunce iau moștneanii zeastrea cea de întîi, cum am zis mai sus, că aceaia are prețuire ca o zeastre ce iaste de întîi, iară după aceaia iau și cei a doaole de vor rămînea să presosească. *Leu și Costantin împărați.*

PENTRU TOCMIREA BĂRBATULUI ŞI A MUERII ŞI PENTRU DARURE CE SĂ VOR FACE ÎNTRE EI.

GLAVA 269.

A lui Mathei. De să va tocmi bărbatul cu muiarea lui ca, de va muri, să-i moştenească ce va avea, tocmeala aceaia nu iaste bună, nice se socoteaşte; iară de să va fi fost făcut tocmeala de întîi ca, de va muri muiarea mai nainte, atunce zeastrele-i să rămîe la bărbat măcară de va fi fost zeastrea şi de la tată, atunce iaste acea tocmeală şi de-acia nu mai are treabă tată-său să facă ceva.

Armenopul. Darul de între bărbat şi de între muiare nu se socoteaşte, căce că se face pentru dragostea împreunării trupului şi pentru ca să nu aibă carte pentru dar şi pentru ca să nu se facă bogatul sărac şi săracul bogat.

A lui Costantin. La moartea lui, orice va hărăzi neştine muerii lui, aceaia se socoteaşte; iară ceale de în viaţa lui nu se bagă în seamă.

A lui Leu. Orice va hărăzi muiarea bărbatului ca să ia vreo deregătorie sau cinste, aceaia se socoteaşte.

Vasilie împăraţi. Cînd se face carte de dăspărţeală, dă se desparte bărbatul de muiarea lui sau muiarea de bărbatul ei, atunce orice au dăruit unul pre altul ca să aibă şi să ţie acela dar după moartea lui, acela nu se socoteaşte, ce şi-l ia.

PENTRU DARURILE CE SĂ FAC NAINTEA NUNTEI.

GLAVA 270.

Iară a acelor împăraţi. Darurile naintea nuntei sînt neînturnate. Adecă, mai nainte de blagosloveniia bărbatului cu muiarea, orice va hărăzi unul altuia, aceaia se socoteaşte, măcar de să vor şi blagoslovi într-acea zi ce vor face darurile.

De voiu dărui muerii meale podoabe sau de cîte sînt de podoaba ei, acealea toate le ia.

нале́жащее[1]. De voiu hărăzi muerii meale podoabe, adecă lanţure, cercei, ineale, gherdane şi cîte-s ca aceastea, sau altele cîte am grijit pentru numele ei, ce să zice am împodobit şi am făcut, adecă haine, de să va tîmpla să moriu eu, atunce muiarea acealea toate le ia.

PENTRU DARURE, ŞI PENTRU CE LUCRURE SE ÎNTORC DARURILE IARĂ ÎNDĂRĂT.

GLAVA 271.

Armenopul. Darul iaste dar carele se dă fără nevoe.

Cine face dar, adecă cine dăruiaşte un dar, acela nu poate să-l întoarcă.

Mathei. Darul cela ce să face cu bine, acela nu poate să-l întoarcă nice cu cartea împăratului.

---

[1]) „Ce se cuvine".

Tot darul ce să face deplin nu să poate strica, fără numai cînd nu-i are harul.

De să va arăta nemulțămitoriu cela ce va lua darul către cela ce l-au dăruit și-l va sudui sau-l va mustra și-l va batjocori, sau-l va bate, sau-i va face paguba de în lucrurile lui, sau-i va învrăjmăși viața, sau cîte darure se-au făcut cu dăruire, sau cu scrisoare sau fără scrisoare, și nu le va fi făcut, și va arăta de față cu mărturie numai o vină de ceale ce scriu mai sus, atunce se strică aceale darure și merg iară la mîna celuia ce le-au dat. *Armenopul. Pentru întoarcerea darurilor.*

PENTRU BĂRBAȚI ȘI MUERI, DE VOR RĂMÎNEA VĂDUI ȘI LE VA RĂMÎNEA COCON ȘI VA MURI; SAU ȘI DE NU VOR FACE, ȘI VA MURI BĂRBATUL SAU MUIAREA FĂRĂ DE COCON. CUM SE VOR ÎMPĂRȚI HAINELE LOR.

GLAVA 272.

Răspunsul preasfîntului patriarh de la Alexandrie, chir Athanasie, și a săborului lui, în carele se-au făcut și porunca de pururea pomenitului împărat Andronic Paleologul. Și poruncesc așa: că de va muri muiarea cuiva și-i va rămînea copii, de-acia vor muri și copiii, sau de va muri barbatul și vor rămînea copii, de-acia vor muri și copiii, atunce să nu se socotească acea leage veache carea zice așa: pentru muiare sau bărbatul carele va muri și-i vor rămînea copii, sau de va muri și copilul, de-acia partea cea vie carea va rămînea, au bărbatul au muiarea, atunce acela să moștenească toată partea mortului, adecă de tot, iară ticăloșii părinți ai mortului de lipsa coconului lor, carele au murit, și de avuția lor, adecă de bucatele lor, a să lipsi fără de dreaptă judecată nu se cade. *Athanasie, patriarhul de la Alexandrie.*

Ce să împarță zeastrea mortului în trei părți și însă o parte să o ție bărbatul sau muiarea carea va rămînea, iară altă parte să o ție părinții mortului, iar ceaialaltă a treia parte să se facă de pomeană și de milostenia săracilor și robiților pentru cel mort. Însă aceasta o zice cînd va muri bărbatul sau muiarea și le va rămînea copil, și copilul nu va trăi, ce va muri. *Caută de vezi.*

Iară ceia ce rămîn vădui fără de copii, ori bărbați, ori mueri, acelora să nu le ia bucatele lor sau ce vor avea nice ceaia ce țin deregătorii domnești, nice ceia ce-i țin în județul lor și în eparhie, adecă pre la casele lor, ce să ție părinții sau rudenia mortului a treia parte de bucatele lui, iară ceaialaltă de în ceale trei să i se facă de pomeană și de milostenie, iară cea de-a treia să o ție partea carea va trăi, au bărbat au muiare. Iară de va muri și partea carea trăiaște, adecă carea rămîne, atunce rudenia lui pre leage să le împarță; iară de nu va avea rudenie, atunce jumătate să ia domnească, iară ceaia jumătate să i-o facă dă pomeane și milostenie săracilor și robiților. *Armenopul.*

Această tocmeală ce e mai sus scrisă așa se judecă pînă în zioa de astăzi de vlădica al tuturor, preasfîntul și a toată lumea patriarh și de dumnezeescul și sfîntul lui săbor: că însă muiarea, după moartea ei de-i va rămînea copil, iară apoi peste puțină vreame va muri și copilul, atunce *Caută de vezi și socotința patriarhului de la Țarigrad*

pentru această neara, ce iaste mai sus scrisă, a papei de la Alexandrie.

moșteneaște tatăl copilului a treia parte dă zeastre, cum zice nearaoa cea de sus a sfîntului Athanasie. Iară și muiarea de va muri fără de copil, atunce nu ia bărbatul de în zeastrele muerii nemica, numai așternutul patului; încă și acela cu socotința și darurile ceale de naintea nuntei, carele au dat muerii lui. Și aceasta să fie după cumu e obiceaiul. Așijderea și moșteanii muerii iau de la bărbat darurile ceale de naintea nuntei, carele au dat lui. Și așa sînt amîndoao părțile fără pagubă.

PENTRU PREȚUIREA MOȘTENIILOR; ȘI PENTRU MOȘUL, DE-I VA RĂMÎNEA FECIOR ȘI NEPOȚI, CUM VOR MOȘTENI PRE DÎNSUL?

GLAVA 273.

Mathei.

Copiii, au parte bărbătească, au muerească, aceia să prețuiesc să moștenească pre părinții lor și pre mumăni; iară nice moșii lor și nice frații tătîne-său nu pot să moștenească pre acel tată al lor ce au murit, ce numai acei copii ai lui.

Zri.

Însă de va muri moșul și-i va rămînea fecior, de-acia va avea și nepoți de la un fecior al lui ce va fi murit, atunce întră nepoții în locul tatălui lor și împart avuția moșu-său împreună cu unchiul, fratele tătîne-său, tocma în doao; și ia unchiul lor, adecă fratele tatălui lor jumătate, iară acei copii, ori de vor fi parte bărbătească ori muerească, sau mici sau mari, iau și ei ceaialaltă jumătate, și unchiul n-are nice o prețuială mai mult decît nepoțeii lui, adecă decît copiii frățîne-său carele au murit.

PENTRU CELA CE MOARE FĂRĂ ZAPIS SAU FĂRĂ CARTE, AU BĂRBAT, AU MUIARE, ȘI COPII N-ARE, CE NUMAI PĂRINȚI ȘI FRAȚI; CĂRORA LI SE VA CĂDEA SĂ-L MOȘTENEASCĂ?

GLAVA 274.

Armenopul.

De va muri fecior sau fată și va trăi tată-său și mumă-sa, atunce orice va avea cela ce au murit, părinții lui îl moștenesc. Și iară, de va avea frați și surori, atunce acei frați ai lui n-au nice o voe să ceară de în moștenirea fratelui lor de la acel tată și de la acea mumă, ce numai părinții lui îl moștenesc, cum am zis. Iară de nu va avea părinți acel mort și va avea moș și moașă, atunce aceia-l moștenesc de împreună, adecă moșu-său și moașe-sa și frații și surorile. Iară de nu va avea moș nice moașă, atunce-l moștenesc frații-și și surorile-i carii sînt de într-un tată și o mumă. Iară de nu va avea frați de un tată și de o mumă și va avea alt frate carele va fi de un tată și doao mumăni, atunce-l moșteneaște frate-său, carele se chiamă eterothalis (și eterothalis să chiamă cînd sînt doi frați de un tată și doao mumăni; iară amfithalis se chiamă cela ce iaste de un tată și de o mumă cu fratele lui). Iară de nu va fi avut frați cela ce au murit, atunce să-l moștenească numai rudeniile cealea ce-i

vor fi rudă mai de aproape. Iară de nu va avea nice rudenie, iară muiare va avea, atunce să moștenească acea muiare jumătate de bucatele celuia ce i-au fost ei odinioară bărbat, iară ceaialaltă jumătate eale să fie domnești.

PENTRU CELA CE VA MURI ȘI VA AVEA FRATE DE DOAO MUMÂNI ȘI NEPOȚI AI FRĂȚINE-SĂU, CARII VOR FI FOST CU TATĂL LOR DE UN TATĂ ȘI DE O MUMĂ; CARII DE ÎNTR-ÎNȘII-L VOR MOȘTENI?

GLAVA 275.

De va muri neștine și-i va rămînea un frate de altă mumă, sau de alt tată, și va rămînea și frăține-său copii de un tată și de o mumă, adecă nepoții lui, copiii fraține-său de un tată și o mumă, adică ai fraține-său carii sînt de un tată și o mumă, atunce acei copii să prețuesc să-l moștenească, iară nu altcineva. *Mathei.*

Cînd nu sînt frații de într-un tată și de într-o mumă a lor, atunce cîți frați sînt de un tată și doao mumîni, sau de într-o mumă și doi tați, aceia moștenesc pe fratele lor carele iaste de într-un tată sau mumă. *Leu și Costandin împărați.*

PENTRU CELA CE MOARE, DE NU VA AVEA FRAȚI SAU NEPOȚI, CUI SE VA CĂDEA SĂ-L MOȘTENEASCĂ? ȘI PENTRU MOȘTENIREA BĂRBATULUI ȘI A MUERII.

GLAVA 276.

Cînd va muri neștine și frate nu va avea, nice copii ai frăține-său, atunce să-i moștenească moștenirea verii lui carii vor fi întru spiță mai aproape; și de se vor afla mulți așa aproape într-acea spiță, atunce-l moștenesc toți tocma de împreună. *Iar a celor împărați.*

Că și rudenia de a opta spiță, cînd nu sînt alții mai aproape, și ei să chiamă întru moștenire, adecă acei de a opta. *Mathei.*

Cînd moare omul, sau bărbatul sau muiarea, și să nu fie făcut carte, și să n-aibă feciori, nice tată, nice mumă, nice frate, nice soră, nice altă rudenie dă pre sînge pînă la a șasea spiță, atunce bărbatul moștenească pre muiarea lui, sau muiarea pre bărbatul ei, măcar de vor fi fost și puțină vreame însurați. *Leu și Costandin împărați.*

PENTRU ADUCEREA, ADECĂ DE VA HI DAT TATĂL FIE-SA ZEASTRE ȘI AU FĂCUT ȘI AU TOCMIT CA SĂ NU MAI IA DE ÎN BUCATELE LUI.

GLAVA 277.

Tatăl cîndu-ș mărită fata și să tocmeaște cu dinsa ca zeastrea ce i-au dat să fie pentru toate lucrurile ei și mai mult să n-aibă treabă în bucatele lui, acea tocmeală n-are nice o puteare, nice adeverință, nice *Mathei.*

se opreaşte fie-sa a nu-l moşteni, de va muri fără de carte. Dară ce să face: aduce-şi ea întîi zeastrea carea i-au dat tată-său şi darul de naintea nuntei şi le ameastecă cu bucatele tătîne-său, şi aduc şi fraţii ei hainele-ş sau ce vor avea, de le va fi dat tatăl lor cînd au fost viu, şi atunce împart toţi fraţii tocma şi ceale ce se-au fost dat zeastre şi ceale ce nu se-au fost dat zeastre; iar cartea carea va face sau au făcut tatăl lor la moartea lui, sau muma, aceaia să hie adevărat cît au vrut şi au scris.

Armenopul. **B**ucatele feciorilor celor mai mari carele le-au dat tatăl lor cînd au fost viu, acealea aduc dă le pun la mijloc, de va muri fără de carte; iară dobînda carea au dobîndit cu bucatele lor, carele le-au dat tatăl lor, acealea nu le pun la mijloc, ce sînt ale lor, iară fraţii lor n-au nice o treabă în dobînzi, ce numai întru ceale ce au luat fraţii lor de la acel tată al lor, cum am zis mai sus.

PENTRU CARE COPII SĂ CHIAMĂ ADINS EIŞ OBLĂDUITORI, ŞI CARII NEOBLĂDUITORI.

GLAVA 278.

Mathei. **F**eciorii cei adins eiş oblăduitori, aceia să chiamă, pre cari-i însoară tatăl lor şi le dă partea sau cîtăva parte şi să hrănesc ei în putearea lor şi şed osebi de tată-său, sau şi de împreună cu dinsul, sau şi într-alt chip; sau de nu-i va însura şi le dă partea şi-i face adins eiş oblăduitori.

Iară copiii cei neoblăduitori se chiamă carii n-au luat de la tatăl lor parte nemica, numai ce şed cu dinsul întru plecarea, ascultarea şi voia lui.

Armenopul. **C**îte bucate va da tatăl feciorilor săi la moartea lui ca să le ţie, atunce cînd vor să le împarţă toţi fraţii, acealea nu le pun la mijloc. Iară de va hi dat tatăl, încă viu fiind, cătră feciorii săi împărţeala carea vrea să se împarţă, atunce le aduc dă le pun toate la mijloc. Iară de va hi zis tatăl lor cînd au dat acealea ca să le ţie feciorii lui ce le-au dat au pentru hărăzeală, sau pentru alt dar, atunce să nu le aducă la mijloc, adecă la împărţeală, ce să fie ale lor şi să fie aşa cum au zis stăpînul bucatelor, ce să zică tatăl lor.

PENTRU PĂRŢILE AL FECIORILOR ŞI AL FEATELOR CARII AU LUAT DE LA TATĂL LOR PĂRŢILE SALE, ŞI MURIND EL, IARĂ VOR SĂ IA.

GLAVA 279.

Armenopul. **Î**mpărţirea face-se aşa: avut-au un om feciori sau feate şi au dat feciorilor partea ce li s-au căzut, şi featelor zeastrea, şi se-au făcut adins eiş oblăduitori. De-acia are şi alţi copii şi partea nu le-au dat, pentru că au fost mici; iară după aceaia au murit tatăl lor şi carte n-au făcut,

sau de va hi și făcut, și acelor copii ce le-au dat partea și se-au făcut adins ciș oblăduitori nu le-au lăsat nemica, iară deac-au auzit de aceasta acei feciori nu s-au suferit ce vor să între întru moștenirea tătîne-său cu ceialalți frați ai lor carii n-au luat nice o bucată de la tatăl lor, să împarță bunătatea tătîne-său tocma. Dece judecata purceade pentru lucrul acesta și numai de aceasta zice pravila: deaca vreame ce vor ei să împarță cu ceialalți frați tocma, atunce să aducă toate bucatele lor carele le-au dat tată-său cînd au fost viu și să le pue la mijloc; așijderea și darurile de naintea nuntei să fie toate de împreună fraților. De-acia atunce să împarță toate bucatele toți frații tocma, ori parte bărbătească de vor hi, ori muerească. (Aceasta se chiamă în pravile, împărțire.) Iară oricarii de în feciorii carii sînt parte bărbătească va lua bucate și de în feate zeastre, aceia nu pot într-alt chip să între întru moștenire cu ceialalți frați carii n-au luat, de nu vor aduce la mijloc orice le-au dat tatăl lor: haine, zeastre, darurile de naintea nuntei sau alte bucate.

PENTRU CELA CE VA AVEA SĂ IA MOȘTENIRE, PÎNĂ ÎN CÎȚI ANI SĂ SE ASCULTE; ȘI PENTRU DATORII, PÎNĂ CÎND SE VOR CEARE; ȘI PENTRU ALTELE BOGATE DATORII.

GLAVA 280.

Tot omul iaste volnic să-ș ceară moștenirea carea i se cade să ia de la rudenia lui treizeci de ani. Iară de nu va hi cerșut pînă atunce, nice au zis nemica, acela nu mai iaste volnic să ceară; că se cade să fie în moștenire și în averile cealea ce i se cade să ia și să ceară de la rudeniile lui, deaca vor muri, numai pîn-în treizeci de ani. Adevărat mai vîrtos de va hi neștine să hie fost rob, acela, cîți ani de-ar face cînd se va întoarce, atunce-și va lua moștenirea, oriunde va hi, fără de nice o încurmezișare. *Armenopul.*

Și surdul și mutul ceare moșia și moșteneaște.

Iară datoria să ceare pînă în 30 de ani, de va trăi omul carele se-au împrumutat. Iară de vor fi zăloage, pînă în 40 de ani să cer. *Leu și Costandin împărați.*

Datornicul carele se va lepăda că nu e datoriu și-l vor vădi că e datoriu, acela să dea datoria îndoită celuia ce l-au împrumutat, fie ce bucate ce vor hi cumva socoti datornicul. *Caută de vezi a celor împărați.*

Plodurile carele rămîn de zălog, acealea se socotesc la datorii; și de vor ajunge să se plătească, atunce se dau pentru toată datoria, și de-acia se sparge și zapisul și să întoarce și zălogul. Iar de vor hi plodure mai multe decît e datoria, atunce să întoarcă acealea îndărăt ce prisosesc.

Plodurile țarinelor se dau și se socotesc întru datorie, și nu numai cealea ce au luat datornicul ce încă și cealea ce va hi putut să ia. Iară de va hi stricat țarina, au vie, au fie ce va hi fost luat, atunce are judecată pentr-aceaia. *Caută.*

Omul cela ce-au împrumutat pre altul cu zălog, apoi-l va hi pierdut dă nevoe, acela nu se pîraște sau nu se închină, ce trebue să arate cu adeverință că l-au pierdut sau l-au stricat; pentru că celora ce să tîmplă așa, aceia n-au nevoe de datornic, ce poate, deaca se tîmplă să se strice *Zri.*

lucrul acela, atunce să-ș ceară numai datoria. Iară de să vor voi și se vor tocmi adins eiș și le va plăcea ca să slobozească datornicul pentru piarderea zapiselor, sau a zălogului, atunce să fie volnici, că aceasta se poate fi.

PENTRU CAMĂTĂ.

GLAVA 281.

Marele Vasilie, canon. 14. Marele Vasilie grăiește la al 14 canon: cine ia camătă, de va hi cliric și va vrea acea dobîndă nedreaptă și spurcată să o dea săracilor, de-acia să se ferească de acea boală, atunce poate să se facă popă. Pentru că grăiaște într-alt loc marele Vasilie că plugariul ia plodul spicului și *Zri.* nu mai caută să ia sămînță de supt rădăcină-i, iară camatnicul el ia și plodurile și tot și nu-i lipsească sau nu lasă nemica, fără de pămînt sădească sau seamănă și fără de sămînță seaceră; pentr-aceaia arama și argintul, carele nu se nasc, eale nasc preste fire, iară pămîntul carele rodeaște și face pre firea lui, el rămîne pustiiu.

Leu și Costandin împărați. De vreame ce au părut a mulți de cei de mai nainte vreame a fi bună și priimită dobînda cametelor, poate că doară o au vrut pentru zgîrceala și răotatea datornicilor. Ce am socotit sau am judecat căci nu i se cade să fie întru viața creștinilor; drept aceaia să ne părăsim și să fugim de dînsa pentru că nu lasă sfînta și dumnezăiasca pravilă, ce o apără. Pentr-aceaia porunceaște împărația noastră să n-aibă voe nice într-o socoteală nimenea a lua de la cineva camătă, ca să nu ne socotim că călcăm și treacem leagea lui Dumnezeu. Iar de va hi luînd cineva ceva, aceaia să se socotească întru datorie.

PENTRU FALCHIDIU. ACEASTA FALCHEDIA SE CHIAMĂ LEAGE, SAU JUDECATĂ, PRE LIMBA LĂTINEAȘTE.

GLAVA 282.

Mathei. Leagea carea tae ca și cum ar tăia seacerea (și acesta nume, ce zice falchidios, iaste cuvînt romînește, e adecă latineaște) și iaste leagea carea scoate de la ispravnici sau de la datornici a treia parte de avuția părintească; și se socoteaște cu cunoașterea și aleagerea feciorilor, ca mai întîi să aibă pace moștneanii cei adevărați. Și iaste așa: de să va tîmpla să aibă tatăl 1 fecior, sau 2, sau 3, pînă în patru, atunce întîi scot datoriile și cheltuialele îngrupării lui și cealea ce să vor da pentru sufletul lui, încă și plata slugilor sau a argaților; atunce de-acia iau și copiii sau feciorii partea cea adevărată, a treia, a tătîne-său. Iară de va avea tatăl 5 copii, atunce iau și mai mult, adecă jumătate de într-a tătîne-său, iară ceaialaltă o hărăzeaște tatăl unde-i iaste voia, sau unuia de în feciorii lui, sau a striin, sau unde-i va fi voia. Și de va vrea tatăl să le arunce în mare, n-are nimenea treabă a-l opri sau să-i ia seama, pentru că zice pravila: tocmealele și leagea, adecă tocmealele lui ceale ce să lasă de pomeană sau pentru suflet isprăvnicii, acealea puruncim să fie cum scrie mai sus.

PENTRU FECIORII, CA SĂ CINSTEASCĂ PĂRINȚII LOR, ȘI CA PĂRINȚII SĂ NU-ȘI DESPARȚĂ FECIORII ȘI SĂ DEA UNUIA MAI MULT, ALTUIA MAI PUȚIN.

GLAVA 283.

Ascultați pre noi, feciorii tatălui vostru și ai domnului și Dumnezeului și mîntuitoriului nostru ai lu Isus Hristos, și faceți cum vă zicem, de vă e voia să vă spăsiți; pentru că Dumnezeu ascultă pre tată și pre mumă și face voia și cearerea lor. Carele cinstește pre tată sau pre mumă, acela se izbăveaște de păcatele lui și adună vistiariu de bunătăți. Cela ce cinstește pre tată-său sau pre mumă-sa, acela va trăi mulți ani. Cui iaste frică de Dumnezeu, acela cinstește pre tată-său și pre mumă-sa; pentru că ruga și blagoslovenia tatălui și a mumănii întăreaște casa feciorilor, iară blestemul lor dezrădăcinează și temeaele. Fie-ți milă de tată-tău și de mumă-ta la bătrîneațele lor, ca să te izbăvești de tot răul și în vreame de scîrbă-ț va veni bucurie. Și cum se topeaște ghiața de soare, așa vor peri păcatele tale. Că blestemat iaste de domnul carele va urgisi și urgiseaște pe tată-său și pre mumă-sa. *Dumnezăeștii dascali și înțeleptul Isus, feciorul lui Sirah.*

Grăiaște și Solomon de în duhul sfînt: fiiule, zice, cinsteaște pre tată-tău și pre mumă-ta, ca să-ți fie bine. Și iară: Cine va grăi cuvînt de rău, adecă va mustra pre tată sau pre mumă, cu moarte să moară; ce să zice: care copil va grăi de rău, adecă va batjocori pre tată-său și pre mumă-sa, acela rea moarte va să moară. Care tată și mumă au sau țin locul făcătoriului, al domnului și Dumnezeului și mîntuitoriului nostru Isus Hristos într-această lume. Numai ce să se ferească tot copilul sau feciorul și să iubească pre tată-său și pre mumă-sa ca să nu ia urgie de la Dumnezeu și munca de veaci și ca să nu se mustre și să se înjure și să se batjocorească și el de feciorii lui. *A lui Solomon.*

Oricine-ș va iubi sau-ș va socoti pre feciorii lui ca niște hrăniți de altul, pre unul să-l blasteme și de altul să se roage, adecă să-l blagoslovească și pre unul să urască, iară pre altul să îndrăgească, și nu va împărți sau nu va da bucatele sau părțile lor tuturor tocma, acela, ca un urîtoriu de feciori, să nu se priceștuiască dumnezeeștilor taini pînă ce să va îndrepta. *Postnicul.*

VINELE CARELE FAC PRE FECIORI FĂRĂ DE MOȘTENIRE DE ÎN BUCATELE PĂRINȚILOR LOR; ȘI PENTRU FECIORUL CARELE SE VA ÎNSURA FĂRĂ DE VOIA TĂTÎNE-SĂU.

GLAVA 284.

Poruncim tuturor părinților, părinți, mumăni, moși, moașe, ca feciorii și featele lor, la tocmeala de vreamea morții lor, să nu-i urgisească de în partea lor cea dreaptă, den carea li se cuvine să le dea, nice să-i facă fără de moștenire de la bucatele lor, fără de vinele ce-s mai jos scrise. Căce că pentru aceaste vini, ce să zice, fac pre feciorii lor fără moștenire de în bucatele lor. *Armenopul.*

Vedeți vinele *1.* Cine va rîdica mîna pre părinții lui și-i va bate, sau va zice lor mustrare cum nu se cade, sau întru greșală-i va dosădi, adecă va bănui că greșesc, sau viața lor va vrăjmăși ca să-i omoară.

2. De să va afla trupeaște întru păcat cu maștеha lui, sau cu posadnica tătîne-său.

3. De să va face pîrîș asupra părinților lui și pentru acea pîră și clevetire vor cădea în grea pagubă.

4. De să vor afla părinții zăcînd în boală în multă vreame, sau vor fi în sărăcie și în slăbiciune, și feciorii se vor lepăda de dînșii și nu le vor ajuta, nice vor purta grijă de dînșii, și să-i chiame părinții, iară ei să nu meargă la dinșii.

5. De să va tîmpla să se pîrască părinții lor dă cineva și vor chema pe feciorii lor, partea bărbătească, să între chezași sau pentru obraz, sau pentru bani, adecă pentru datoria lor, și ei nu vor vrea.

6. De va fi vrut tatăl să facă tocmeală sau carte ca să-i fie după moarte, iară de în feciorii lui-l vor fi oprit și înfruntat; iară după aceaia de va putea să facă aceaia tocmeală, atunce e volnic, pentru acea vină, să-l facă fără de moștenire.

7. Cine va vrea de în cei părinți, ce-s ziși, să-și înzestreaze fata lui sau nepoata, după cumu-i va fi putearea, iară ea nu va vrea, ce va mearge în cale rea.

8. Cine se va afla lînged sau cu boală de în cei părinți, ce-s ziși, și feciorii lui, sau de nu va avea feciori sau altă rudenie a lui, carii vor vrea să-i moștenească, de nu vor purta grijă cu totul de dînsul să-l izbăvească și să-l tămăduiască, acela e volnic să nu le lase nemica la tocmeala cea de moarte a lui. Iară de să va tîmpla altuicuiva, sau al lui, sau striin să-l ia la casa lui și va purta grijă cu nevoință de tămăduiala lui, și-l va socoti pînă la sfîrșitul lui, atunce acela să-l moștenească, ori al lui de va fi, ori striin.

Leu și Costandin împărați. Feciorul, de va avea tată și va lua muiare fără voia și sfatul tătîne-său, acela să n-aibă de în bunătățile tătîne-său nemica, numai ce să fie fără de moștenire. Iară de va muri și-i vor rămînea feciori, aceia feciori cer moștenire de la moșu-său și iau; iară nu și mumă-sa.

PENTRU TOCMEALA SAU CARTEA CE SĂ FACE CA SĂ FIE ȘI DUPĂ MOARTE. ȘI DE CÎȚI ANI SÎNT VOLNICI FECIORII ȘI FEATELE SĂ FACĂ ACEA TOCMEALĂ; ȘI CÎTE MĂRTURII SĂ FIE. ȘI PENTRU FRAȚII, DE VOR HI BUCATELE LOR NEÎMPĂRȚITE. ȘI PENTRU CODICHEL, ADECĂ ZAPIS SAU RĂVĂȘEL.

GLAVA 285.

Mathei. Tocmeala sau cartea iaste dreapta sfătuire a omului care va să facă la moartea lui ispravă întru bucatele lui și le împarte cumva.

Zri. Cela ce va să facă tocmeală sau carte, aceluia trebue să-i fie mintea întreagă și sănătoasă, iară nu trupul.

Voinicul, deaca va împlea 14 ani, să facă tocmeală sau carte, iar fata deaca va împlea 12.

Tocmeala și cartea cea dă pre urmă strică pre cea de întîi.

Socotească-se tocmeala și cartea cea nescrisă, adecă fără de scrisoare, cînd se află împreună șapte mărturii și vor arăta tocmitul lui sfat. Iară de va hi la un loc unde nu se vor afla șapte mărturii, atunce potu-se socoti și 5 oameni, de vor fi buni.

Leu și Costandin împărați. De vor avea niscare bucate frații, fiind mulți sau puțini, ale tătînesău sau ale mîne-sa, și vor vrea să le împarță și nu le va hi ajuns părți, atunce să ia cineși părticeaoa ce i se va veni. Iară de va vrea vreunul de dinșii să facă (tocmeală sau carte), nu se oprească pentr-aceaia pentrucă numai pre partea lui ce i se va tîmpla, pre aceaia face, iară nu și pre ale fraților.

De să va tîmpla muiarea grecioasă, carea să va spăla la bae, și va muri acolo înlăuntru, și va face tocmeală nescrisă înintea a noao mueri, și aceaia se socotească.

De va hi neștine într-un loc și va face o tocmeală și se va afla pînă în trei mărturii, și aceaia să hie adevărată.

Scriitoriul cărții bine mărturisească de dînsa.

Pentru codichel sau răvășel. De va face neștine carte și va lăsa niscare bucate sau fiece, carele vrea să scrie într-aceaia sau alt lucru, iar apoi-ș va aduce aminte ș-altele bogate, atunce scrie altă carte și ia cealea ce-au lăsat de nu le-au scris în cartea cea de întîi. Atunce aceaia ce au scris mai pre urmă se chiamă catastișel sau răvășel.

Zri. Osebească-se cartea de răvășel, căci că, în carte, și moștnean și nemoștnean fără dă nice o încurmezișare se scrie; și legata, adecă cui ce se cade să ia de în bucatele lui, adecă ce se lasă pentru sufletul celui bolnav, pomeane și ce va fi, și slobozire; și înainte tocmire și și pre urmă tocmire. Iar în catastișel, adecă în răvășel, nice unele de aceastea.

Socotească de vezi. Înainte-tocmire iaste tocmirea moștenirii de întîi, ce să zice spița cea de întîi a moștneanilor.

Pre urmă-tocmire iaste schimbarea de întru oblăduirea moștneanului de întîiu întru altă moștenire; cum am zice, să fie cutarele moștnean, iar, de nu va fi, să fie altul.

În catastișelul sau răvășelul cela ce faci mai pre urmă de tocmeală, adecă de cartea ce-ai făcut întîi și e pusă la vreun priaten să stea, și scoți de într-aceaia o parte și o hărăzești altuia, ca să fie pentru sufletul și pentru pomeana bolnavului sau a mortului, cu scrisoare și cu mărturii.

Atunce acea tocmeală, adecă catastișel sau răvășel, poate sta și să creade pre cinci mărturii oameni buni.

PENTRU CARTEA LUCRURILOR CELORA CE SÎNT SUPUSE LA UN LOC; ȘI PENTRU LEGATA, ADECĂ DĂRILE CE DĂ OMUL CA SĂ STEA LA UN LOC.

GLAVA 286.

Leu și Costandin împărați. Cealea ce sînt supuse la un loc, acealea se pun întru cîștigările lor. Și cîștigările se chiamă cealea ce face neștine de în munca lui, adecă de în călătorie sau de în meșterșug sau de în simbrie sau de în voinicii. Iară de să va tîmpla să dea părinții cătră fecior niscare bucate cînd călătorească, sau vor face cheltuială ca să-l pue la cinste, unde va avea dobîndă,

pre acealea el nu poate să facă carte, ce numai să le îndrepteaze cătră dinșii. Iară întru cealea ce au dobîndit el cu a lui trudă și nevoe, are puteare sau voe pre dinsele să facă ce va vrea, adecă să-l tocmească cumu-i va fi voia.

Armenopul. Legata sau isprava iaste tot lucrul carele, deaca moare neștine, atunce el lasă orice-i iaste voia cătră alt om. Nu că lasă aceaia pre cuvînt de moștenire, adecă să fie al lui, ce pentru arătarea prieteniei, și cine va lua aceaia acela are să pomenească mortul cela ce i-o au lăsat.

Iar a celui. De-ș va da un om casa cuiva să o ție sau să șază într-însa, de să va tîmpla să arză, atunce va lua locul cela ce i-o au lăsat ca să fie într-însa ispravnic.

Leu și Costandin împărați. De să va da o parte de bucate cuiva ca să hie ispravnic pre dinsele, acela ce le moștenească trebue sau să dea partea bucatelor, sau prețul lor. Iară bucatele carele nu sînt despărțite, atunce de toate orile și în tot locul numai ce să dă prețul ce plătesc.

PENTRU ISPRAVNICI; ȘI PENTRU VÎRSTA MICILOR ȘI MAI MĂRICEILOR FECIORI SAU COCONI.

GLAVA 287.

Armenopul. Ispravnicul iaste cel ce să dă și se pune de iaste ispravnic copiilor mici, ce să zice carele încă nu iaste pre leage în vîrsta lui deplin. Care ispravnic să șază cu dinșii și să ție bucatele lor și să le păzească bine pîn' ce-ș vor veni copiii aceia în vîrsta ce e pre leage; acela e ispravnicul.

De va muri neștine și-i vor rămînea copii mici necrescuți și ispravnic lor nu va lăsa, atunce se dau lor ispravnici de la domn.

De va muri o muiare, încă viu fiind bărbatul ei, iaste volnică să pue și să lase ispravnic fiiu-său.

Mathei. De vor fura ispravnicii bucatele copiilor celor necrescuți, aceia îndoit să le plătească.

Sobor. 4, canon. 3. Episcopii, preoții și călugării și ei se pot face ispravnici copiilor celor necrescuți.

Armenopul. Necrescuți să chiamă pînă în 14 ani partea bărbătească, iară muerească pînă în 12; și pînă atunce să grijesc de ispravnici.

Iară crescuți să zic de la 14 ani pînă la doazeci și cinci.

PENTRU UNEALTE SAU ZĂLOAGE.

GLAVA 288.

Iar a celui de sus. Unealtele sau zăloage sînt un lucru care dă neștine cătră alt om să le păzească și să le ție.

Și carele-și dă unealtele așa și zălogul, aceluia dă-i e voia să fie adevărat lucrul lui, el să ia scrisoare de la omul cela ce i-au dat unealtele și zăloagele; și încă nu numai scrisoare, ce să chiame și mărturii, cinstite și bune să fie.

De va piarde aceale unealte sau zăloage cela ce le-au luat, ori de goana furilor, au a silnicilor, atunce nice el nice moşteanii lui le plătesc. Însă adevărat, cela ce au ţinut unealtele sau zăloagele, de nu va fi făcut vreo înşelăciune sau vrăjmăşie, sau de să vor fi tocmit pentru acealea, ca, de vor peri, să fie pagubă şi perite. *Mathei.*

PENTRU RĂSPUNSUL SAU JUDECATA JUDECĂTORILOR CELOR ALEŞI.

GLAVA 289.

Socotinţa sau judecata judecătorilor celor aleşi iaste adeverită pre ce se-au făcut acea judecată. *Armenopul.*

Socotinţa sau judecata judecătorilor celor aleşi nu se judecă la altă judecată.

PENTRU TOCMIRI.

GLAVA 290.

Toată tocmirea ce să tocmeaşte omul unul cu altul pre un lucru, şi cu scrisoare şi fără scrisoare, să fie adevărată. *Armenopul.*

Cîte tocmiri sînt făcute fără viclenie şi nice stau împotriva judecăţilor, acealea se socotesc. *Mathei.*

Tocmeala cînd se tocmesc de voe, acealea închid şi aşază lucrurile sau tocmealele părţilor celora ce stau împotriva; şi mai mult acel lucru şi tocmeală la judecată nu mearge. *Leagea.*

Toată tocmirea ce se va face şi va fi şi scrisă închipuirea crucii a mîntuitorului sau a sfintei troiţe, crezută şi adevărată să fie pentru adevărarea mărturiilor carii-s într-însa. *Nearaoa a lui LeuÎnţeleptul.*

Tocmirile ceale fără de leage nu se socotesc. Adecă tocmirea carea se face fără de leage, nice trebue, nice are nice o puteare. *Armenopul.*

PENTRU DOAO SOŢII; UNUL DE ÎNTR-AMÎNDOI DE VA PRINDE PRE ALTUL SOŢIE FĂRĂ DE VOIA CELUIALALT.

GLAVA 291.

Petr şi Pavel, cum am zice, se-au tocmit amîndoi şi se-au făcut soţii să negoţitorească; iară apoi Pavel au prins soţie pre alt om, anume Ioan, fără de sfatul lui Petr, şi ceare Pavel ca să fie soţ şi Ioan întru soţiirea carea au avut cu Petr. De aceasta zice pravila şi porunceaşte că soţia soţului mieu nu-mi iaste soţ mie. Însă Petr cu Ioan n-au făcut nice o însoţiire nice se-au supus să fie soţie lui. Dar deaca nu l-au făcut soţie, cum poate să fie? Cum am zice, Pavel numai ce iaste soţie cu Ioan, iară Petr nu; şi toată dobînda sau paguba carea va face Pavel cu Ioan, numai a lor amîndurora iaste, iară nu iaste şi a lui Petr. *Zacon.*

PENTRU JURĂMÎNT.

GLAVA 292.

Leu și Costandin împărați. Jurămîntul are putearea judecăților; și cine sufere pre pîrîșul lui să facă jurămînt, pre acela pune judecătoriu, și de-acia nu mai poate să stea sau să grăiască împotrivă cătră dinsul, căce că au suferit de au făcut jurămînt.

Nearaoa<lui> Leu Înțeleptul. De va avea neștine treabă cu cineva sau altul, sau judecătoriul va da lui să facă jurămînt, atunce acolo, într-acel ceas, tae judecata deaca va jura.

Grăiaște și Nearaoa 104 a lui Leu Înțeleptul și dă voe ca să se caute lucrul celuia ce au jurat, ca să nu fie jurat strîmbu.

Armenopul. La copilul carele nu iaste în vîrsta lui deplină, aceluia jurămînt nu i se dă.

Mathei. Jurămîntul iaste cuvînt, carele pentru dinsul se creade adeverința.

Leu și Costandin împărați. Cine se jură ori dăspre vreo parte ce-l vor ceare să facă, sau fără de judecată, și va jura, iară după aceaia se va arăta că au jurat strîmb, aceluia să-i tae limba. Așijderea și mărturiilor carii vor jura strîmb.

Iară alte pravile sau legi zic să se tae mîna celuia ce va jura strîmb.

De la bogați învățători. Oamenilor răi, ce să zice cărora nu li e frică de Dumnezeu, jurămîntul lor pre apă să-l scrii.

Cine va jura pre Dumnezeu strîmb, acela să nu gîndească că-l va uita.

De jurămînt să fugi, măcară dă vei vrea să juri și drept.

Cine se jură strîmb, de Dumnezeu se leapădă.

Grigorie Bogoslovul. Ferice iaste de cela ce nu se jură, ori drept, ori strîmbu.

PENTRU FECIORI, CA SĂ HRĂNEASCĂ PRE PĂRINȚII LOR.

GLAVA 293.

Armenopul. Feciorii să nevoesc să hrănească pre părinții lor, de vor fi săraci; iară a plăti datorii nu să nevoesc nice feciorii pentru părinți, nice părinții pentru feciori. Așijderea și părinții să nevoesc a hrăni pre feciorii lor; iară nu se nevoesc a plăti datorie pentru dinșii.

PENTRU PLUGARIU, DE VA ARA VREO ȚARINĂ FĂRĂ DE VOIA CELUIA CE A CUI IASTE.

GLAVA 294.

Iustinian împărat. De va mearge vreun plugariu la vreo țarină fără de știrea și fără de voia celuia ce iaste țarina, de o va ara și o va sămăna, acela să nu ia nemica căce o au arat sau o au sămănat, ce să-i piară și sămînța ce au sămănat.

PENTRU CELA CE VA LUA BOUL SĂ LUCREAZE FIECE ŞI VA MURI. ŞI PENTRU MOARA CĂRIIA CUMU-I CURĂ APA.

GLAVA 295.

De va lua neştine boul vreunui om ca să are şi va muri boul, atunce să caute judecătoriul ca însă de va fi murit dobitocul în locul cela ce l-au luat omul ca să lucreaze cu dinsul, atunce cela ce l-au luat să nu plătească nemica; iar de-l va hi dus într-alt loc şi au arat şi au murit, atunce să-l plătească. *Iar a celuia.*

De va fi o moară şi-i va cură apa şi va strica ţarine sau vii, atunce cela ce a cui iaste moara să dreagă şi să facă să nu strice viile sau ţarinele; iară de nu, să oprească, sau să strice moara, să nu îmble. *Tomujde.*

PENTRU PLUGARI. VINA DE ÎNTÎI.

GLAVA 296.

Cade-se a tot plugariul să-ş are şi să-ş lucreaze pămîntul cu dreptate; iară să nu cumva îndrăznească a eşi de în hotarul lui să apuce hotarul al vecinului său. *Zac. 1.*

De va eşi neştine de în hotarul lui şi va micşora hotarul vecinului său, de va face aceasta la vreamea plugului cîndu-ş ară pămîntul, acela să-ş piarză lucrul şi osteneala ce va fi făcut acolo. Iară de va fi schimbat hotarul cînd ş-au sămănat sămînţa, atunce să-ş piarză şi sămînţa şi arătura şi toată roada ce va face acel pămînt ce-au sămănat pre loc striin, pentru că au călcat hotarul altuia. *Zac. 2.*

Oricine de în plugari de va întra în pămîntul altuia de-l va ara sau-l va şi sămăna şi nu va fi întrebat pre stăpînul pămîntului, aceluia dăm învăţătură să nu ia nemica dentr-acel pămînt, nice pentru munca lui, nice pentru arătură, nice den roada ce va face, şi încă necum alt, ce nice sămînţa ce-au aruncat acolo, nice aceaia să nu aibă voe să o ia. *Zac. 3.*

De să vor tocmi doi plugari să-ş schimbe pămînturile mainte de vreamea semănăturii, iară dup-aceaia unul de dînşii va vrea să întoarcă, atunce de va fi apucat celalalt să fie semănat pămîntul, nu vor putea întoarce, iară de nu va fi semănat nice unul, atunce pot să strice acea tocmeală. Iară de să va prileji cela ce va să strice tocmeala să nu fie arat, iară celalalt va fi arat, atunce să are şi celalalt, şi deaca va ara, să întoarcă să-şi ia cineş pămîntul şi să fie o tocmeală stricată. *Zac. 4.*

De să vor tocmi doi plugari să schimbe nişte pămînturi, veri noao, veri vechi, şi de să va afla unul de dînşii să fie luat unul mai mic pămînt şi mai prost, atunce acolea să se socotească să-i mai dea şi de într-alt pămînt, să fie tocma; iară de le va fi fost tocma aşa precum va fi, atunce să nu mai dea nemica. *Zac. 5.*

De să vor tocmi doi plugari să schimbe niscare pămînturi denaintea a doi sau a trei mărturii, şi tocmeala lor se-au grăit să fie stătătoare, atunce aceaia tocmeală să stea întreagă şi adevărată şi neclătită. *Zac. 6.*

Un plugariu oarecarele de să va prileji să aibă a se pîrî cu cineva pentru vreun pămînt semănat şi nu va întreba întîi la judecătoriu să vază *Zac. 7.*

cumu-i va mearge leagea, ce va mearge la pămînt fără știrea celuia ce l-au semănat și fără știrea judecătoriului locului aceluia și se va apuca de va secera, acela măcar de i se-ar și veni să fie al lui pe dreptate, iară să nu i se dea nemica; iară de va fi și pîrît la judecătoriu și de-i va fi făcut judecătoriul carte să ție el, atunce, deaca se va afla c-au pîrît pe strîmb și n-au avut el treabă, acela de în roadă ce va fi strîns să întoarcă înapoi de doao ori pre cît va fi luat.

Zac. 8. **Oricine** se va afla c-au tăiat pădure sau au săpat de-au făcut curătură pre locul altuia și apoi de-l va fi lucrat sau-l va fi semănat, de aceasta dăm învățătură să nu ia nemica de într-aceaia roadă.

Zac. 9. **De** să va fi prilejit cuiva să-ș împarță vreun lucru sau vreun loc adins eiși, cum se-ar zice să sape sau să cosească undeva sau alt lucru ce va să facă la vreun loc undeva, aceia să fie volnici să strice acea tocmeală și acea împărțeală.

Zac. 10. **Doao** sate de vor avea ceartă pentru hotarul sau pentru pămînturi, atunce acolo trebue să socotească judeațele să facă dreptate, să dea acel loc pentru carele să pricesc, acela să-l dea celora ce să va afla că l-au ținut mai multă vreame, fără numai cînd va fi hotar bătrîn, ținearea cea veache aceaia biruiaște; cum se-ar zice, cum se va afla c-au ținut cei den veaci, așa să rămîe neclătit.

Zac. 11. **De** va lua neștine vreun pămînt de la vreun om sărac să-l are și se vor fi tocmit să le fie în parte, aceasta tocmeală să stea pre loc; iară de să vor fi tocmit să-l și samene, atunce iară să fie tocmeala adevărată.

Zac. 12. **De** să va tocmi vreun lucrătoriu și de va lua asupra lui să lucreaze o vie și va lua și arvună de la stăpîn și va începe a lucra, iară dup-aceaia se va căi ce-au făcut și o va părăsi de-a lucrarea, de aceasta dăm învățătură, unul ca acela să plătească stăpînului cît va fi fost prețul viei, iară viia tot să fie a stăpînu-său, cum ș-au fost.

Zac. 13. **De** să va apuca neștine de vreo curătură striină părăsită, să fie mărăcinoasă și plină de pădure, de aceasta de vreame ce să va afla că iaste a altui lucrătoriu, atunce pentru truda ce va fi pus acolo de o va fi curățit, trei ani să se hrănească cu roada ei, iară de-acia să fie iarăși a stăpînului a cărui au fost mai demult.

Zac. 14. **Un** om oarecine deaca va sărăci și va slăbi de nu va mai putea să-și lucreaze viia sau curătura sau altă ocină ce va avea, sau cînd va fugi de să va înstriina, atunce aceaia ocină să fie pre seama domniei, sau a stăpînului a cui va fi locul, aceia să o ție și să ia roada ce va fi. Iară de să va întoarce acel om și va veni la locu-și, atunce să nu aibă nimenile treabă cu ocinele lui, nice să i se ceae altă nemica, ce să fie în pace.

Zac. 15. **Țăranul** deaca va fugi de în sat și-i vor rămînea pămînturile sau viile sau curăturile, atunce ceia ce să vor hrăni de într-acealea, aceia să aibă a-i plăti dajdea și toate răotățile cîte-s preste an, cum a fost plătind și el cînd au fost de față; iară de nu vor vrea să plătească pre cît vor lua ei de într-a celui fugit, atunce de doa ori pre cît au luat să dea judecătoriului.

Zac. 16. **Ceia** ce vor lua ocine pentru datorii și mai vîrtos pentru camătă, atunce de vreame ce să va arăta c-au mîncat roadă de într-aceale ocine mai mult de șapte ani, atunce să socotească judecătoriul tot venitul ce

va fi fost de într-acea ocină; deci jumătate de în tot să numere și să facă să fie capete, să se iușureaze de în datorie.

Mergînd neștine pre un drum și va afla vreun dobitoc de va fi undeva vătămat sau și mort, atunce fiindu-i milă va spune stăpînu-său, iară stăpînul boului-ș va prepune pre cela ce i-au spus, c-au ucis el dobitocul, atunce acela de nevoe să jure pentru vătămătură, iară de moartea dobitocului nimenilea nu se judecă. *Zac. 17.*

Cînd va fugi țăranul de la locul și de la stăpînu-său, atunce nimenilea necăirea să nu-l priimească; iară de-l va și priimi deodată, atunce de grabă să-l întoarcă înapoi la satul lui de unde iaste; iară de va fi avînd vreo treabă ca aceaia cu dînsul acela ce l-au priimit, atunce să aibă a-ș spune treaba cătră domnul al acelui sat; iară de va meșteșugui într-alt chip și va călca pravila aceasta, atunce să plătească la domnie 12 litre de argint și 24 de litre boiarenului celuia ce al cui va fi țăranul și într-acesta chip să aibă îndemnare de la domnie să întoarcă țăranul să-l ducă de unde au fost; iară ei să rămîe cu toată paguba și cheltuiala. *Zac. 18.*

De va lua neștine de la altul bou să are cu dinsul și va muri boul, atunce să socotească judecațele: de să va afla c-au murit boul într-acel lucru ce l-au fost dobîndit să lucreaze cu dinsul, atunce să nu aibă nice o pagubă, iară de va fi murit într-alt lucru, atunce să plătească boul deplin. *Zac. 19.*

De va lua neștine vreun dobitoc, cal sau bou, fără de știrea stăpînului al cui iaste, și se va duce în vreo cale unde va vrea, atunce ce va fi plata, ce să zice chiriia, să-i plătească îndoit; iară de să va prileji să moară pre cale, atunce să-i dea doao vite drept una, orice fel de dobitoc va fi. *Zac. 20.*

PENTRU CEIA CE VOR ÎMPĂRȚI ROADA CE VOR FI SĂMĂNAT ÎN PARTE.

GLAVA 297.

Un plugariu ce va fi sămănat sămînța lui în pămînt striin și va fi cheltuit toată cheltuiala lui, acela de va îndrăzni să-și care snopii fără de știrea celuia cu pămîntul, atunce ca un fur să-ș piarză toată roada dă pre acel pămînt. *Zac. 21.*

Partea celuia ce samănă pre locul altuia, de va fi sămînța lui și cu toată cheltuiala, atunce sînt a lui 9 snopi, iară a celuia ce-au dat pămîntul un snop; iară cela ce va împărți într-alt chip, acela iaste blăstemat de Dumnezeu. *Zac. 22.*

PENTRU CEIA CE SAMĂNĂ ÎN PARTE, ACELORA CUM LI SE CADE SĂ ÎMPARȚĂ ?

GLAVA 298.

De va lua vreun plugariu pămînt striin să samene și se vor tocmi să împarță în doao cu stăpînul, și deaca va veni vreamea de nu va lucra pămîntul bine cum se cade, ce va sămăna așa fietecum, acela să nu *Zac. 23.*

ia nemica de în roada ce va face acel pămînt, pentru că cu minciunile lui au înșelat pre stăpînul pămîntului.

Zac. 24. De va fi luat cineva vreun lucrătoriu vreo vie de la vreun om sărac ca să o lucreaze și să împarță vinul în doaă, și acela de nu se va nevoi să lucreaze toate lucrurile la vreamea lor, ce o va numai îngăla, sau de o va lăsa dezgrădită, acela să-ș piarză munca și să nu ia nemica de în roada viei.

Zac. 25. Plugariul cela ce va lua pămînt în parte de la vreun om sărac, iară mainte de ce va veni vreamea lucrului se va părăsi și va porunci omului celuia cu pămîntul cum nu poate să-l lucreaze, iară el se va lenevi și va lăsa pămîntul nelucrat, atunce să n-aibă nice o pagubă cela ce-au fost năemit pămîntul.

Zac. 26. Plugariul carele va lua pămînt în parte de la cineva ce va fi dus în vreo cale, și el se va părăsi și nu-l va lucra, acela să plătească îndoit roada pămîntului.

PENTRU FURTIȘAGUL. VINA A DOA.

GLAVA 299.

Zac. 27. De să va afla vreun lucrătoriu de vii la vreamea cînd se sapă viile, atunce să fie furat vreo sapă, sau vreun hîrleț, sau ternocop și deaca va treace vreamea săpatului se va vădi lucrul, atunce să plătească atîta zile cîte au fost trecute de cînd au furat el sapa. Într-acesta chip va plăti și cela ce va fura seacere la vreamea secerișului, sau cuțit la vreamea tăiatului viilor, sau săcurea cînd tae omul leamne în pădure, și altele ca aceastea.

Zac. 28. De va fura neștine clopot de la dobitoc, de la fiece fel de dobitoc, și de să va vădi, atunce să-l bată ca pe un fur; iară de să va prileji să piae și acela dobitoc, atunce să aibă a-l plăti cela ce-au furat clopotul.

Zac. 29. De să va afla vreun viiariu sau vreun grădinar să fie furînd la locul ce păzeaște el, acela să-ș piarză simbriia și să fie bătut ca un fur.

Zac. 30. De să va găsi vreun păstoriu de oi să fie mulgînd oile stăpînu-său furiș și de va fi vînzînd laptele, acela să-ș piarză simbriia și să fie bătut foarte.

Zac. 31. De va fura neștine prilogul sau miriștea altuia, acela să i-o plătească îndoit.

Zac. 32. De va fura neștine cal sau bou, acela să-l plătească de doao ori și să fie bătut foarte, și să plătească și treapădul dobitocului cîtu-l va fi purtat.

Zac. 33. Cela ce va fi vrut să fure bou de în cireadă și va fi gonit pre văcariu, și fiind cireada fără păstoriu, vor fi dat niscare gadine de vor fi stricat și alte vite, atunce aceluia să i se scoață ochii, să fie orb.

Zac. 34. Cela ce va fura snopi sau va freca spice la vreamea de seacere, pre acela de-l vor prinde, să-l bată și să-i ia hainele toate, cu ce va fi fost atunce îmbrăcat.

Ceia ce vor întra în vie sau în pomet pentru să mănînce numai poame, aceia să nu se cearte; iară de să va arăta lucrul cum au mers să fure, atunce să-i bată și să le ia și hainele. *Zac. 35.*

Ceia ce vor fura plug, sau her de plug, sau jug, și de să vor găsi, atunce să socotească de în ce zi se-au furat pîn-în ce zi se-au găsit, dece să plătească pre zi cîte 12 aspri, carii fac 2 costande de argint, sau cît se va da unui om ce lucrează pre zi. *Zac. 36.*

Ceia ce vor fura carul altuia, sau de-l vor arde, aceia să plătească doao prețuri. *Zac. 37.*

De vor fi într-un sat niște oameni furi și de-i vor prinde cu furtișag, atunce pre aceia să-i bată ca pe niște furi și să întoarcă tot celuia ce-i vor fi furat; iară de vor fura și a doa oară, atunce să-i bată și să întoarcă doao prețuri celuia cu paguba. Iară de vor fura și a treia oară, atunce să le scoață ochii lor, să-i orbească. *Zac. 38.*

Cela ce va îmbla de va fura noaptea bucate sau alte băuturi, aceluia să-i fie certarea ca și altor furi. *Zac. 39.*

PENTRU PĂSTORI, CE SĂ ZICE VĂCARII ȘI BOARII CARII PASC CIREZILE. VINA A TREIA.

GLAVA 300.

Văcariul sau boariul, de se va lua în cireada lui vreo vită striină de la plug și se va amesteca cu alte vite și dup-aceaia se va tîmpla acea vită de o vor strica gadinile, atunce să arate stăpînului semnul aceii vite perite, și deaca se va cunoaște, nu va avea nice o certare. *Zac. 40.*

Un văcariu de va lua asupra lui un bou să-l pască și de-l va piarde într-acea zi ce l-au luat, atunce de va spune stăpînu-său într-acea zi, zicînd: iată că pînă în cutare loc ți-am văzut boul și pînă în cutare, de-acia nu-l știu ce se-au făcut; de va zice așa, nu va plăti boul; iară de nu-i va fi dat știre într-acea zi, atunce va plăti boul. *Zac. 41.*

Văcariul de va lua dimeneața bou de la plugariu, iară boul nu se va ținea în cereadă cu alte vite, ce să va împărți și va întra în niscare pîini sau în vii sau în altceva și va face pagubă, atunce să plătească văcariul paguba, iară simbriia să se dea, să nu se oprească. *Zac. 42.*

Văcariul de va lua bou de la plugariu să-l pască și de va peri boul, atunce să jure văcariul pre numele lui Dumnezeu cum n-au făcut el vreun meșteșug și cum nu știe el nemica de peirea boului; de-acia să fie în pace, să nu aibă nice o pagubă. *Zac. 43.*

De va lua văcariul dimeneața boul de la plugariu și va fi boul sănătos de nu va avea nice o vătămătură, iară seara se va afla boul au cu piciorul frînt, au cornul sărit, au de vreun ochiu orbit, sau și aiurea vătămat, atunce să jure văcariul cum n-au făcut el vreun viclenșug și cum nu știe nemica de vătămarea boului; de-acia să fie în pace. *Zac. 44.*

De vreame ce va jura văcariul cum nu știe de peirea boului, nice de vătămarea lui, iară apoi se va vădi și se va arăta cu doi sau cu trei mărturii, oameni de credință, cum au jurat strîmb, atunce aceluia să i se tae limba și să plătească paguba celuia cu boul. *Zac. 45.*

Zac. 46. Văcariul carele va arunca cu toiagul cela ce paşte vacile şi va vătăma vreo vită, au-i va frînge piciorul, au-i va vătăma ochiul, atunce acela nu va fi fără de pagubă, ce va plăti paguba stăpînului; iară de o va lovi cu piatră, atunce nu va plăti paguba.

PENTRU PAGUBA CAREA FAC DOBITOACELE. VINA A PATRA.

GLAVA 301.

Zac. 47. De va afla neştine un dobitoc în vie sau în ţarina cu pîinea sau într-alt loc şi va fi făcînd pagubă şi nu va spune stăpînului a cui iaste boul de vreame ce are a-ş ceare paguba ce i-au făcut atunce, şi de va ucide acea vită, sau-i va frînge picioarele, sau o va orbi, atunce să-i dea dobitoc pentru dobitoc.

Zac. 48. Cînd se va prileji vreun dobitoc să-i fie a făta şi va naşte pre locul altuia, iară acela cu locul nu-i va îngădui, ce o va goni de grabă de o va osteni, sau de o va lovi cu ceva şi dentr-acea osteneală sau lovitură se va prileji de va lepăda, atunce neîngăduitoriul să plătească vita.

Zac. 49. Cînd va găsi neştine un dobitoc făcînd pagubă undeva la vreun loc, şi deaca-l va găsi nu-l va mărturisi domnu-său, ce-i va tăia urechile sau coada, sau-l va orbi, atunce să nu-l mai ia stăpînu-său, ce să-i dea alt bou sănătos.

Zac. 50. De va afla neştine rîmătoriu, sau dulău, sau şi alt dobitoc, stricînd şi făcînd pagubă la locul lui şi deodată va spune stăpînu-său şi-l va slobozi, iară el va face şi al doilea rînd iarăşi aşa şi de să va prileji şi pînă a treia oară să-i tot facă pagubă, şi de-i va tăia coada sau de-l va şi ucide, atunce să nu aibă nice o nevoe.

Zac. 51. De va întra dobitocul în vie sau în pomet şi va cădea în vreo groapă, sau se va împăra în gard şi va muri, atunce să n-aibă nice o nevoe cela cu viia sau cu pometul.

Zac. 52. Orice feliu de dobitoc vrînd să sae preste gard la vie sau la pomet şi de să va împăra, atunce să n-aibă nice o pagubă cela cu gardul.

Zac. 53. De va ucide cineva vreun dobitoc căce-i va fi făcut vreo pagubă o dată sau şi de doaă ori şi nu va fi spus stăpînu-său să plătească paguba, aceluia dăm învăţătură să plătească acel dobitoc cela ce l-au ucis.

Zac. 54. De să va prileji vreun viiariu să afle în viia lui vreun dobitoc făcînd pagubă şi nu va mearge să spue degrabă celuia cu boul, ce vrînd să-l scoaţă-l va ucide, de va muri sau-i va frînge vreun picior sau-l va răpezi de să va împăra în gard, atunce acela să plătească boul deplin.

PENTRU PAGUBE CE SĂ VOR FACE ÎN ŢARINĂ. VINA A CINCEA.

GLAVA 302.

Zac. 55. De va secera neştine în ţarină şi-ş va strînge snopii, şi vor fi pre lîngă pămîntul lui alte pămînturi nesicerate, iară el va aduce niscare dobitoc de-l va băga în ţarină şi va strica cuiva pîinea, spicele sau snopii,

pre acela să-l bată cu 30 de toiage și să plătească toată paguba ce va fi făcut dobitocul lui.

De-ș va culeage neștine viia și vor rămînea alalte vii neculease ale vecinilor lui, iară el va aduce dobitocul său să pască la viia lui și vor face pagubă la viia cuiva, acela încă să aibă certarea celuialalt: 30 de toiage și să plătească paguba ce va fi făcut, după cum scrie pravila. *Zac. 56.*

Ceia ce vor avea obroace, sau veadre, sau alte măsuri hicleane, mai mici decît cum a fost obiceaiul de vac, pre aceia foarte să-i cearte cu bătae, ca pe niște păgîni și oameni necredincioși ce sînt. *Zac. 57.*

PENTRU UCIDEREA DOBITOACELOR. VINA A ȘASEA.

GLAVA 303.

Cînd va tăia un om niscare leamne în pădure sau va dărîma a niscare dobitoace și va cădea asupra vreunui dobitoc și-l va omorî, acela să dea suflet drept suflet. *Zac. 58.*

De va dărîma neștine în pădure tăind ramurile de în copaci și cu nesocotința lui va scăpa săcurea de în mînă și se va prileji de va lovi vreo vită și o va omorî fără de voia lui, acela să dea vită drept vită. *Zac. 59.*

Cînd va mearge neștine să-și aducă niște dobitoc de în cîmp și de i se va prileji să se ia și niște dobitoace striine împreună cu ale lui, de-acia el le va goni și nu le va putea despărți, ce le va duce pînă la casa lui și acolo nu le va strînge să le închiză cu ale lui, ce le va lăsa pustii, atunce de să va prileji să piară aceale dobitoace, sau să le mănînce lupii, acela să le plătească, să dea dobitoc pentru dobitoc; iară de va fi spus stăpînului celuia cu dobitocul și-i va fi arătat și locul unde le-au lăsat, zicînd că n-au putut să le aducă, atunce să fie în pace, fără nice de o pagubă. *Zac. 60.*

Cela ce va întinde lațuri, sau va îngrupa curse pentru să vineaze jigănii, lupi sau vulpi, sau epuri, sau și altele, și de să va prileji să se prinză vreun dobitoc dumeastec și de va muri acolea, acela să fie un dobitoc mort și cela cu lațurile să nu aibă nice o pagubă. Aceasta se socoteaște mai vîrtos cînd va întinde neștine curse la vreo vie, sau la vreun pomet, sau la alteceva, pentru să prinză pre carii strică roada sau alte bucate. *Zac. 61.*

PENTRU LUPTAREA A DOBITOACELOR ȘI PENTRU VĂTĂMAREA LOR.

GLAVA 304.

Cînd vor paște niște vite striine împreună la un loc și va începe una de într-însele a se bui ca să întărîte pe vreuna să se lupte, dece împungîndu-se aceale doao vite și de să vor mesteca și alte vite și luptîndu-se eale acolo, se va prileji de să vor vătăma vreunele sau doară vor și omorî pe vreuna, atunce acea pagubă să o plătească stăpînul dobitocului celuia ce-au început sfada. Așijderea de să va prileji vreun om *Zac. 62.*

acolo și îmblînd el învăluindu-se să le desparță, de-l vor vătăma și pre dinsul sau de-ș va piarde ceva, atunce toată paguba și a celuia să o plătească cela cu boul.

Zac. 63. Cînd va veni un dobitoc buindu-se spre altul, iară cela nu-i va da cale, ce-i va sta împotrivă și de-l va birui pre cela ce vine asupra lui, atunce nice o leage să nu aibă cela cu boul; iară de va birui cel de întîi pre celalalt și-l va strica, atunce stăpînul aceluia să meargă la judecătoriu și să-i facă leage, să-i dea boul cela ce l-au împuns de l-au stricat; iară de nu-i va plăcea acela, atunce să i se facă plată după cum va fi fost dobitocul lui.

Zac. 64. Cînd se va prileji să se sfădească doi cîini, iară stăpînul unuia va lovi pre celalalt au cu lemn, au cu piatră, au fie cu ce armă, și de-l va vătăma, atunce să plătească celuia cu cîinele după cum se vor putea tocmi ei amîndoi.

Zac. 65. De va avea neștine un cîine tare și dîrz și va mînca pre toți cîinii și de să va apuca de vreun cîine mai slab și-l va birui, iară stăpînu-său va sta de va privi și nu-i va despărți, ce încă-i va amuța de-l va semeți, atunce de va vătăma pre cel slab, sau de-l va și omorî, să plătească toată paguba celuia cu cîinele și să-i dea și zeace toiage.

Zac. 66. De va ucide neștine cîinele păstoresc, ce să zice dulău de turmă de oi, și de va tăcea și nu va mărturisi, și de să va prileji să dea lupii în oi și atunce se va vădi cela ce-au ucis cîinele, atunce să plătească toată paguba cîtă se va fi făcut în turmă cela ce-au ucis cîinele și să plătească și prețul dulăului.

Zac. 67. Cela ce va omorî cîine de turmă cu otravă, aceluia să-i dea o 100 de toiage și să dea doaă prețuri, pre cît va fi plătind dulăul stăpînului celuia cu dulăul; iară de să va fi făcut vreo pagubă în turmă, atunce să o plătească toată cela ce va fi ucis cîinele, căce au omorît pre paznicul turmei, însă de să va mărturisi cum acel cîine au fost tare și se-au fost luptînd cu toate gadinele; iară de să va afla c-au fost vreun cîine prost și nice de o treabă, atunce numai să-l bată și să plătească îndoit prețul cîinelui.

Zac. 68. Oricine de va strica dobitocul altuia, măcar de i-ar fi fost și vinovat și de să va vădi, atunce să plătească paguba celuia cu dobitocul.

PRAVILĂ PENTRU POMI. VINA A ȘAPTEA.

GLAVA 305.

Zac. 69. De va păzi un om un pom și-l va creaște de-l va face mare de roadă, într-un loc neîmpărțit, iară dup-aceaia se va prileji de să vor împărți acei oameni, și de să va veni acel pom în partea celuia ce nu l-au făcut, atunce să n-aibă nice o treabă cela ce i se-au venit în partea lui, ce să-l ție tot cela ce l-au crescut; iară de nu va putea suferi stăpînul cela cu locul, atunce să-i dea pom drept pom într-alt loc.

Zac. 70. De va sta un pom într-o margine de vie a unui om și cu ramurile lui va face umbră alții vii ce e lîngă a lui, ce să zice viii vecinu-său,

de aceasta dăm învățătură, stăpînul cela cu pomul să-ș tae ramurile pomului cealea ce fac sminteală vecinului.

Cînd va avea neștine pîră cu altul pentru niscare tufe de vie, sau pentru vreun pom, și cunoscînd el cumu-i vine judecata, iară într-aceaia se va scula singur de mintea lui, fără puteare de la judecătoriu și va tăia aceale tufe sau alt pom ce va fi, aceluia dăm învățătură să i se tae mînile, sau să-i plătească prețul aceii pagube. *Zac. 71.*

Acela ce va tăia vie roditoare sau și saduri, aceluia să-i tae mînile și să plătească și paguba, ce să zice prețul cît va fi. *Zac. 72.*

Ceia ce vor tăia pomii și mai vîrtos viia, aceia să se cearte ca niște tîlhari. *Zac. 73.*

Pomul de va fi bătrîn sau uscat, acela nu se chiamă pom. Așijderea și pădurețul carele nu va fi prisădit sau altuit, acela nu se chiamă pom; cine va tăia unii ca aceia să nu aibă certare. *Zac. 74.*

Socotească și aceasta, că nu se ceartă numai cela ce tae pomul cu mîna lui, ce și cela ce învață sau îndeamnă pre altul să tae pom; și aceluia îndoită să-i fie certarea. *Zac. 75.*

AICEA SCRIEM PENTRU ARSURI ȘI PENTRU TOATE FELIURILE DE PÎRJOALE. VINA A OPTA.

GLAVA 306.

De va lăsa neștine pîrjol în pometul lui ca să-l curățească, sau în vie, sau în fînațe, sau în livezi, și de va sări focul de acolea și va arde casa cuiva, sau area sau viia, acela nu iaste vinovat și să n-aibă certare; fără numai cînd va vedea să iaste vînt mare și va lăsa atunce pîrjol, atunce se va certa. *Zac. 76.*

Cela ce va slobozi pîrjol în pădure striină și de vor arde niscare pomi, pre acela să-l pecetluiască în mînă și să plătească paguba îndoită. *Zac. 77.*

Cela ce va arde gardul viei, pre acela să-l pecetluiască în mînă și să-l bată și să plătească îndoit prețul gardului. *Zac. 78.*

Ceia ce vor aprinde casa omului, sau area cu pîinea, sau area cu fînul, în pizmă, pentru să-ș răscumpere dăspre vreun vrăjmaș ce-i va fi făcut vreo răotate, pre unii ca aceia să-i arză în foc. *Zac. 79.*

Ceia ce vor pune foc la grajd, sau la alt loc unde va sta fînul sau paele, acelora să li se tae mînile. *Zac. 80.*

AICEA SCRIEM PENTRU NĂEMIȚI. VINA A NOA.

GLAVA 307.

Năemitul unui om de va strica dobitocul cuiva, bou sau vacă, sau oae, sau rîmătoriu, dă le va ucide și le va beli în pădure sau fie în ce loc pustiu, atunce stăpînul aceluia să plătească toată paguba. *Zac. 81.*

Zac. 82. Năemitul de va vrea să fure noaptea şi se va scula de va scoate oile de în satul, şi de vor da gadinile într-însele şi le vor strica, atunce acela să-l spînzure ca pe un tîlhariu şi ucigătoriu.

Zac. 83. De va avea un om un năemit, şi va îmbla furînd noaptea de multe ori, sau de va goni turma sau cireada cuiva, de aceasta dăm învăţătură să se cearte şi stăpînul şi să plătească orice va peri, pentru că au cunoscut vinile lui şi n-au spus.

Zac. 84. De va da neştine vreun dobitoc la vreun păstor boeresc să-l pască fără ştirea stăpînu-său, iară păstoriul va piarde acel dobitoc, sau-l va vinde, sau-l va strica într-alt chip, acela să fie slobod şi nice o certare să n-aibă nice el, nice stăpînu-său.

Zac. 85. De să va preleji păstoriul cuiva să ia niscare oi să pască, ori în ce feliu de tocmeală, şi să fie cu ştirea stăpînu-său, şi de va mînca păstoriul aceale vite sau le va piarde, de aceasta dăm învăţătură, stăpînul acelui păstoriu să plătească toată paguba aceluia cu oile.

PENTRU CEIA CE VOR ZIDI SAU VOR RĂSĂDI PRE LOCUL ALTUIA. VINA A ZEACEA.

GLAVA 308.

Zac. 86. De să va prileji vreun om sărac să-ş facă casă, sau să răsădească vie pre locul altuia, să se apuce să facă tot de în ţealină, dup-aceaia cu vreame de va veni stăpînul locului, atunce să n-aibă voe să răsipească casa omului, sau viia să o scoaţă de în rădăcină să o leapede, ce să socotească să-i dea loc drept loc unde-i va plăcea lui; iară de nu va vrea cela ce-au făcut casa sau viia, atunce tot să-i dea loc drept loc şi să aibă voe cela cu locul să-i răsipească casa şi viia, să o leapede dă pre locul lui şi să-ş ţie locul

Zac. 87. Cela ce va zidi sau va răsădi pre pămînt striin, sau va sămăna, sau va face fiece lucru fără de ştirea stăpînului celuia cu locul, de aceasta dăm învăţătură, acealea bucate să n-aibă treabă cu dînsele cela ce-au muncit acolea, ce să-şi piarză toată osteneala şi necum alta, ce cheltuiala încă să nu-şi ia

Zac. 88. Cela ce răsădeaşte pomi pre pămîntul altuia sau altuiaşte, acela cu acel pămîntu-şi piarde şi prisădirile şi alte toate ce va răsădi.

Zac. 89. Ceia ce vor răsipi casele altora fără de voia judecătoriului, pentru să-şi dreagă ale lor case, sau de vor strica garduri de la vii pentru să-şi dreagă ale lor vii, acelora să li se tae mînile.

Zac. 90. De va face neştine casă pre loc striin şi va fi tot lemnul al lui şi toată cheltuiala, de aceasta dăm învăţătură, cela ce va oblădui acel pămînt, acela să oblăduiască şi casa, după pravila ce zice ca să fie biruitori cei mai de sus celor mai de jos; dece stăpînul acelui pămînt de pururea să fie biruitoriu asupra aceii case, cu toate nameastiile ei, pentru că nu poate cela ce-au zidit casa să se pîrască la judecătoriu pentru cheltuiala ce va fi făcut.

AICEA SCRIEM PENTRU MORI. VINA 11.

GLAVA 309.

De să va prileji neștine să fie lăcuitoriu într-un sat și de va cunoaște vreun loc ca acela bun de moară, și într-acel sat vor fi toți megiași și acel loc va fi a tot satul, iară el va apuca mainte de toți de va ținea acel loc și va face moară, iară apoi, deaca va sfîrși moara, se vor scula toți de vor striga asupra lui, zicînd căce au făcut el moară pre locul lor și nu i-au întrebat, de aceasta dăm învățătură ca să întoarcă cu toții toată acea cheltuială ce va fi făcut și să încape toți împreună să ție frățeaște acea moară cu tot venitul ce va fi. *Zac. 91.*

Cînd se vor scula niște megiași de-și vor împărți locul cît vor avea în vreun sat și dup-aceaia în partea unuia de să va găsi un loc de moară și se va nevoi de va face moară, atunce nu vor putea să zică nemica ceialalți megiași căce au făcut moara. *Zac. 92.*

De să va prileji apa morii să înneace niscare pămînturi, sau moșii, sau vii, sau pomeate, atunce să plătească paguba stăpînul morii; iară de nu, să stea oprită moara. *Zac. 93.*

De va avea neștine niște pămînturi în țarină și se va îndrepta apa morii pentr-aceale pămînturi, atunce are putearc cela cu pămînturile să oprească apa, să nu lase să treacă pre locul lui; sau cum va vrea, așa să facă. *Zac. 94.*

PENTRU CELA CE VA LUA CAL CU CHIRIE SAU CU NĂEMIE, ȘI-L VA ÎNCĂRCA SAU-L VA ÎMPOVĂRA GREU.

GLAVA 310.

Cine va năemi cal și-l va împovăra de-l va prea încărca mai mult de cumu-i va fi tocmeala, și-l va beteji, aceluia i se judecă betejala. *Leu și Costandin împărați.*

De va năemi cineva cal să meargă în cutare loc, iară el apoi se va duce într-altă parte și se va tîmpla de va muri calul, atunce să-l plătească, pentru că nu se-au dus acolo unde au zis, ce au schimbat călătoria; iar de să va duce la locul unde au zis și se va tîmpla de să va beteji calul sau-l va piarde, atunce cela ce l-au năemit să fie fără de pagubă, adecă să nu-l plătească, adevărat de nu-l va fi fost făcut vreo hitlenie și zăbavă. *Armenopul.*

PENTRU CELA CE VA LUA VIE SAU ȚARINĂ SĂ O LUCREAZE ÎN PARTE, ȘI PENTRU CELA CE FACE CHELTUIALĂ LA UN LUCRU STRIIN.

GLAVA 311.

Lucrătoriul de pămînt de va lua o țarină să o seamene și nu o va ara bine, sau nu va lucra bine, numai ce va arunca sămînța desupra țarinii, acela să nu ia nemica de în plodul acela ce va eși. *Iustinian împărat.*

Iar a lui. De va lua neștine o vie în parte și o va săpa și apoi iară o va săpa a doa oară și va face tot lucrul ce trebue viei, și cum i se va cădea nu o va cercui, plivi, clădi, acela să nu ia ce va eși de în plodul viei nemica.

Și cine va zidi, sau va sădi, sau va sămăna, sau va face altceva pre loc striin, acela să n-aibă nice o voe pre acela lucru să-l oblăduiască, ce încă să-ș piarză și cheltuiala ce au cheltuit.

PENTRU SOCOTEALA ZILII; ȘI PENTRU DUMNEZEEȘTILE PAȘTI; ȘI PENTRU POSTUL SFINȚILOR APOSTOLI, CÎTE ZILE SÎNT; ȘI PENTRU ÎN AN CÎTE SĂPTĂMÎNI ȘI CÎTE ZILE ARE.

GLAVA 312.

Zioa se socoteaște de la al șaptele ceas de noapte pînă la al șasele ceas ai ceiialalte nopți.

Iară sfintele paști ale noastre creștinilor, să știți că se sue pînă în 25 de zile de-ale lui aprilie și se pogoară pînă în 22 zile de-ale lunii a lu martie; iară mai mult nice se sue, nice se pogoară.

Mathei. Și cîte zile sînt de în zioa sfintelor paști pînă în doao zile a lunii lu mai, atîta zile iaste și postul sfinților apostoli.

Anul are zile 365 și ceasure 6, carele fac săptămîni 52, și cînd iaste visectos, atunce are zile 366.

PENTRU CARE ZILE SĂ CHIAMĂ CALANDE, NONE ȘI IDI.

GLAVA 313.

Zonara. Calande să chiamă ceale zeace zile ale lunii de întîi; none să chiamă ceale doaozeci de zile; iară idi să chiamă ceale treizeci.

PENTRU 24 DE SLOVE ALE BUCHILOR CEALE GRECEȘTI, CINE LE-AU AFLAT.

GLAVA 314.

зрі́ опа(с)нѡ[1]. Să știți că preaînțeleptul Palamid au aflat 16 slove, carele sînt aceastea: а, в, г, д, є, і, к, л, м, н, о, п, р, с, т, ѵ.

Iară după dinsul au adaos Cadmos Omilisie încă și alte trei slove: ѳ, ѯ, ф.

Drept aceaia în mulți ani au ținut și au avut aceaste noaosprezeace. De-acia începătorii neavînd ѱ, psalida zicea-i pisalida, și alte multe cuvinte.

---

[1]) „Vezi cu luare aminte".

După aceaia Simonid de la Hio au adaos doao slove: и și ѡ.
De-acia Epiharmos Saracusul au adaos și el trei slove: з, ѱ, ѯ.
Și așa se-au împlut 24 de slove ale buchilor.

Gramatica o au izvodit întîi un ellin anume Promotheu; iară în Roma o au dus un om oarecarele anume Crates Maleotes, cînd l-au trimes împăratul Attal între a doilea și al treilea războiu punicesc.

Iară buchile sloveneaște le-au făcut singur sfetîi Costatin carele se-au chemat întru cinul călugăresc Chiril filosoful; el le-au făcut și cărțile au prepus dă pe greceaște în puțină vreame și ani.

Chiril sfetîi și Methodie frate-său, episcop Moravskii, după săbor 7, leat 44, în vreamea a lu Mihail împărat grecesc și mumă-sa Theodora și Boris craiul bolgăresc și Rastița domnul Moravului și Costel domnul Caltenski, ѡт создà мíра [1]) *6363.*

PENTRU CÎTE MILE ȚIN OSTROAVELE CEALE MARI ALE MĂRII A TOATĂ LUMEA.

GLAVA 315.

Măsura Chiprului împregiur, sînt mile 690.
Iară împregiurul Critului sînt mile 692.
Iară la Evria, adecă la Evrip, mile 450.
Iară la Sichelia, adecă la Țițilia, 670.
Iară la Sardo, adecă la Sardonia, 690.
Iară la Vretania, adecă la Englitera, 500.
Iară la Lesvu, ce să zice la Mitilin, 260.
La Hiu, adecă la Sacîz, 130.
La Rodu, 130.
La Peloponnisu, adecă la Morea, mile 730.

PETRU CÎȚI MUNȚI MARI SÎNT ȘI CUMU-S NUMELE LOR.

GLAVA 316.

Întîi, Alvanios; 2, Casion; 3, Tavros; 4, Ațalios; 5, Olimbul; 6, Araratul, pre carele șezu corabia în vreamea potopului; 7, Zinos; 8, Lufos; 9, Chirneos; 10, Chithar; 11, Ermonios; 12, Armonos. Așa li se chiamă numele acestora munți.

ÎNDREPTAREA LEGII ȘI CUM CĂ ARHIEREILOR SE-AU DAT VOE ȘI BLAGOSLOVENIE SĂ ÎNMULȚEASCĂ ȘI SĂ ÎMPUȚINEAZE CANOANELE; ȘI PENTRU CEIA CE SĂ POCĂESC, SĂ NU-I ÎNTOARCĂ NICE SĂ SE LEAPEDE DE DINȘII, A NU-I PRIIMI.

GLAVA 317.

Canonul 12 al săborului de întîi și al doilea de la Anchira și a cincea, arhiereilor dă voe să înmulțească și să împuțineaze păcatele, adecă

Săbor. 1, canon. 12.

[1]) „Dela facerea lumii".

canonul păcatelor oamenilor; așijderea să vază și viața cum petrec și trăesc în lume, ori rău, ori cu întreagă înțelepție, și așa să numere și să socotească canonul lor.

Săbor. de la Carthaghen, canon. 6. Mathei, zac. 116. *Apostolii, canon. 52.*

Ceia ce să pocăesc și-ș spun gîndurile lor, să-i priimiți; a dăzlega și a lega păcatele oamenilor, arhiereilor se-au dat aceasta volnicie, că arăduc chipul apostolilor, cărora Hristos le deade putearea și le zise: cîte dă veți lega pre pămînt, legate vor fi și în ceriu, și cîte dă veți erta pre pămînt, ertate și lăsate vor fi în ceriu.

Și oricarele de întru cei sfințiți, arhiereu sau preot, carele nu va priimi, nice-l va lua în brațe pre cela ce să întoarce de în păcat, ce-l va goni, aceluia să i se ia darul că scîrbeaște pre Hristos, carele au zis: Bucurie mare se face la ceriure pentru un păcătos ce să pocăiaște. Și pentru spăsenia păcătoșilor se-au pogorît de în ceriure și se-au întrupat; și nice un păcat nu iaste carele să poată birui milosîrdia carea are Dumnezeu asupra oamenilor.

PENTRU PREOTUL, DE VA ISPOVEDI FĂRĂ DE VOIA ARHIEREULUI SĂU, SAU SE VA TÎMPLA VREO NEVOE, DE-L VOR CHEMA LA VREUN BOLNAV ȘI NU VA MEARGE SĂ-L ISPOVEDEASCĂ.

GLAVA 318.

Săbor de la Carthaghen, canon. 43.

Canonul 43 al sfîntului săbor de la Carthaghen porunceaște, ori fiece preot carele va îndrăzni, fără de carte ce se chiamă daltirie a arhiereului al acelui ținut de unde va fi, să priimească gîndurile și ispovedaniile, să ispovedească, unul ca acela se canoneaște să se pedepsească multă vreame cu oprirea dă preoția lui, ca un călcătoriu de dumnezăeștile pravile, pentru că nu numai pre dinsul ce se-au pierdut, ce și cîți se-au ispovedit la dinsul neispovediți sînt și cîte au dezlegat sau au legat neîndreptate sînt.

Postnicul.

De să va tîmpla nevoe ca să fie neștine bolnav și-i va fi nevoe, și acolo duhovnic nu se va afla, atunce unul ca acela priimeaște-i gîndurile adecă ispovedania; iară de-l vor chema și nu va mearge și va muri omul neispovedit, acela preot să se canonească trei ani.

PENTRU CĂ SE DĂ ȘI PREOȚILOR MIREANI ȘI IEROMONAȘILOR SĂ FIE DUHOVNICI; ȘI CE SĂ CHIAMĂ DUHOVNICUL; ȘI DUHOVNICUL DE VA SPUNE CUIVA PĂCATUL CELUIA CE I SE ISPOVEDEAȘTE.

GLAVA 319.

Valsamon.

Grăiaște Valsamon la tîlcul apostolesc, la 72 de canoane, că și preoții, adecă ieromonașii și popii mireani priimesc gîndurile, adecă ispovedesc și iartă păcatele, cu isprava și putearea arhiereului.

Dumnezeeștii părinți.

Iară duhovnic va să se chiame iscoditoriu carele iscodeaște lucrurile sufletești, care le are omul, carele sînt ascunse și nearătate și întru suflet și întru inemă se află.

Deci de va lua darure la ispovedanie, acela să fie oprit de slujba duhovniciei cîtăva vreame

Duhovnicul de va spune păcatele celora ce i se ispovedesc, acela să aibă canon cu oprirea de preoția lui trei ani. *Postnicul.*

Iară alți învățători zic și poruncesc să-i fie luat darul de tot, și de darul preoției și al duhovniciei; numai aceasta să aibă ca să se cuminece dumnezăeștii priceaștenii.

Iară cetățeasca leage zice să-i scoață limba pre în ceafă și să i-o tragă pînă ce va muri. *Leagea împărătească.*

Iară cela ce va să fie duhovnic, trebue să fie mai mare de patruzeci de ani.

PENTRU BOLNAVI, DE VOR FI ȘI MÎNCAT, SĂ SE PRICEȘTUIASCĂ ȘI PENTRU CEI CANONIȚI, DĂ LE VA FI LA MOARTE, SĂ SE CUMINECE.

GLAVA 320.

Sfîntul Nichifor, patriarhul de la Țarigrad zice: de va mînca bolnavul carele se află întru nevoe de moarte, atunce să se cuminice dumnezăeștilor taini și să nu se apere cînd au mîncat într-acea zi. *Nichifor Țarigrădeanul.*

Iară de vor fi vreunii canoniți ca să nu se cuminice, și le va sosi ceasul morții, atunce să se priceștuiască neapărat ca să nu se lipsească de sfinție ca aceaia; iar dă se vor tămădui și se vor scula, atunce iară să fie întru porunciții ani să nu se cuminece. *Săbor. 1, canon. 13.*

PENTRU DE CÎȚI ANI SE CADE A SE ISPOVEDI PARTEA BĂRBĂTEASCĂ ȘI MUEREASCĂ; ȘI CUM SE CADE TUTUROR SĂ NE POCĂIM, ȘI PREOȚII ȘI MIREANII.

GLAVA 321.

Sfîntul Ioan Chitrul porunceaște că copiii partea bărbătească după 14 ani să se ispovedească la părinți duhovnici de păcatele lor, iar partea muerească, după 12. *Ioan Chitrul.*

Și tuturor ne trebue să ne pocăim: arhierei, episcopi, popi, călugări, călugărițe, bărbații, muerile, mireanii; și nice unul să nu se dăsparță sau să fugă de pocaanie și de la ispovedanie, pentru că toți greșim ori cu cuvîntul, ori cu lucrul, ori cu vedearea, ori cu gîndurile; ce trebue să ne pocăim. Pentru că și mîntuitoriul nostru zice, și al lui Botezătoriu Ioan, dumnezăescul Prediteci: pocăiți-vă că se apropie împărăția ceriurilor. Și David: aproape e, zice, tuturor celora ce chiamă pre dinsul. Dece grăesc eu tare și strig tuturor cu mine pentru darul mîntuitoriului nostru, să ne pocăim ca să ne spăsim. Că și sfințiților și mireanilor de treabă le iaste ipovedaniia și pocaania. Și mărturisească de aceasta apostolul: ispovediți-vă unul altuia greșealele și vă rugați unul pentru *Simeon Soluneanul.* Mathei, glava 3, zac. 5. Psalmul 144. Iacov, glava 5, zac. 57.

altul ca să vă tămăduiți. De întru aceasta arată apostolul că trebuiaște să se răscumpere tot omul de cealea ce-au greșit, că nimenea nu iaste fără de păcate, fără numai singur domnul nostru Isus Hristos, carele fără de păcate se-au întrupat și sfințeaște se-au născut și au trăit și au murit pentru toți izbăvitoriul; și deac-au învis trăiaște și iaste singur fiind fără de păcate.

PENTRU CÎȚI SE ISPOVEDESC DE A LOR BUNĂ VOE, CUM LI SE CADE SĂ SE CANONEASCĂ.

GLAVA 322.

Nichifor Țarigrădeanul.

De-și va ispovedi omul păcatele cu tot sufletul de în bună voe a lui, atunce datoriu iaste duhovnicul să facă ranelor a acelora iușoară vindecare. Și canonul cu carele va vrea să-l canonească, să-l împarță în trei, însă: o parte să o pue spre milosîrdia de oameni a lu Dumnezeu, că niminea nu e fără de păcate, fără numai singur domnul carele au răscumpărat pre noi cu cinstitul lui sînge de în mîinile diavolului și au izbăvit pre noi; iară cu a doa parte el să canonească pre acela ce-au facut păcatele, după puteare și după voia lui; iară a treia să o ia duhovnicul, ca cela ce are puteare de la arhiereu să dezleage și să leage după cum zice nemincinoasa gură a domnului nostru Isus Hristos.

PENTRU CEIA CE SĂ LEAPĂDĂ DE HRISTOS DE VOE SAU DĂ NEVOE.

GLAVA 323.

Marele Vasilie.

Carele să va lepăda de Hristos de voe, nenevoit de niminea, acela numai la moartea lui să se cuminece; iară de să va fi lepădat de multe nevoi și munci carele n-au putut să le rabde, acela 8 ani să nu se cuminece.

Iară însă besearica de aceasta pînă în zioa de astăzi așa ține, adecă această tocmire a prea sfîntului patriarh al Țarigradului, chiar Methodie.

Și iaste așa:

Însă de va fi fost acela copil pre carele l-au luat și s-au lepădat de leage-și, adecă de Hristos, sau de frica sa, sau dă nepriceapere, sau dă neștiință, iară deaca ș-au venit și se-au făcut deplin întru vîrsta lui și ș-au adus aminte de pravoslavnica credință a lui Hristos, carea ținea părinții lui, și se va întoarce cu tot sufletul spre sfînta besearică întru pocaanie și ispovedanie, atunce să-i citească molitvele de înșelăciune și de curăție în șapte zile, iară a opta să se speale și să se ungă cu sfîntul mir, ca și la cei ce să botează, și atunce să-l îmbrace cu haine noao, și așa să se priceștuiască dumnezeeștilor taini, și deaca se va priceștui, atunce într-alte 8 zile să nu lipsească nemica de la ceata besearicii, ca și cei botezați.

Vezi bine de tot.

Iară de va fi fost voinic cela ce se-au lepădat, însă de să va fi lepădat de Hristos, atunce să se facă pre dînsu milă adică milosîrdie. De-acia

să postească doao sărăcuste și să păzească la sfînta besearică întru molitve și posturi și rugi. Și deaca se vor împlea ceale 2 sărăcuste, atunce să-i citească molitvele de curăție 8 zile și să zică în toate zilele Гн҃ помлⷭѹ҃й[1]) o 100 de ori, și dup-aceaia să se speale preste tot, și așa să-l ungă cu sfîntul și marele mir și să se facă liturghie ca să se priceștuiască dumnezăeștilor taini și să se păzească la besearică și la liturghie 8 zile.

Iară de să va fi lepădat de Hristos de voe, fără de nice o nevoe, acela are canon groaznic și mare, iară pentru iubirea de oameni a lu Dumnezeu și pentru ertăciunea lui, să se postească de carne 2 ani, și de oao și de brînză și de vin de va putea, și să zică Гн҃ помлⷭѹ҃й[1]) în zi 200 de ori.

Iară de nu va putea să facă aceaste de sus, atunce închină-l și-l tocmeaște mai întru bun lucru în care va putea. Iară de va fi neputearnic, el să facă după cumu-i va fi putearea lui. Și deaca va împlea acei 2 ani, mai nainte de 8 zile să-i citească moltive de ertăciune; și așa să se priceștuiască și să se facă cum am scris mai sus, ori bărbat ori muiare, numai carele va fi în vîrsta deplină. *Semnează.*

Și să zică aceaste molitve cătră acel ce să întoarnă iară la leage-ș:

Гу҃ помл҃имсѧ

Праведенъ еси Гн҃и и прависѹди твоѧ не бо посъгрѣшенїи нашихъ сътворилъ еси намъ. Преслѹшающе бо заповѣди твоѧ сами прѣда- М̑.
хѡ(м)сѧ смрти самже ѩкома(с)рдъ и ка(д)кавѣдый съобращенїе наше ѩко лѹкаво ест и ѩко пожрѣ смрть крѣ'пость наша оума(с)рдисѧ нана(с) сп(с)ти бл҃говоли твое създанїе обра(з) рабⸯпрїати исмрти приближ(ж)ша(г)сѧ призови твоегѡ образа ѩкоизбавил еси на(с) силы смртныѧ ипоказа(л) 'еси намъ пѹтьсп(с)нїа твои(м) ст҃ымъ дх҃омъ бжественное поро(ж)денїе и спсени твоею бл҃г(д)тїю въ спѣваемъ твое съмотренїе, и моли(м)сѧ и милисѧ дѣем въ второе твое пришествїе въ нїюже хощеши сѹдити живы(м) и мртвыъ ивъздати комѹ(ж)до по дѣ'лѡ(м) егѡ. Помѣни мл(с)т твоѧ ѩко о(т) вѣ'ка сѹ(т) и презри чл҃ческаа наша съгрѣшенїѧ, прости на(м) в҃ сѧко прегрѣшенїе во(л)ное и нево(л)ное, въ разѹмѣ и въ неразѹмїи, нѣс(т) бо чл҃къ е(ж) живѹ быти и несъгрѣшати, ни еди(н) днь бывает'ъ жизнъ егѡ ч(с)тѹ, кто бо похвалитсѧ ч(с)тѹ имѣти ср(д)це, или ктѡ де(р)знетъ ч(с)тъ быти ѡ(т)скврънни; вьси бо или въ словѣ, или дѣло(м) съгрѣшихѡ(м) пре(д)тобою, и оустра(н)шїисѧ твоеѧ славы надѣемсѧ оправдатисѧ на стра(ш)нѣмъ твоемъ сѹдѣ, не о(т)дѣлъ правды, не бо сътворихо(м) что блг҃о на земли нъ ѡ
о(т) вѣ'ры истинны и еже на тебѣ исповѣданїе, еже бо вѣ'дами тѧ

[1]) „Doamne miluiește“.

пра(к)д8 ксе съкьршенн8ю, и познати ткою держак8 коренъ бе(з)смртїа: и кидѣхѡ(м) и испкѣд8емъ и кѣр8емъ ꙗко ты еси иже ѡ(т) не8щи(х) къ еже быти прикелъ еси на(с) и ѡ(т) падшихъ мл8ѧй, и съгрѣшающа(г) прїемаѧи, и ѡ(т) смрти жико твор'ѧй, и млимтисе гн Бе нш, ѥлчка съгрѣшихомъ прѣдъ тобою юко плътоносци, и къ мїрѣ прѣбыкающе, и болѣзнїю ѡ҆бложени аще къ слокѣ или дѣло(м), или помышленїемъ са(м) ꙗко кагъ и чклолюбецъ, и мл(с)ти(к) кл(д)ка ѡслаки, ѡстаки, презри и прости съгрѣшенїѧ нша и не къмѣни ни(ж) къиїнди съ рабо(м) ткоимъ къ с8(д), ꙗко не оправдитсѧ прѣ(д) тобою късѧкъ жикый ꙗко ты еси единъ бе(з)грѣшенъ и прїимлѧаи кающїйсѧ, и тебѣ слак8 къзсилаемъ ѡ(т)ц8 и сн8 и стм8 дх8, нинѣ и къ сегда и къ кѣки ъкѣкѡмъ [1]).

După aceaia să zică şi aceşti psalmi: 50 şi 37 şi 102; iară după psalmi să zică molitva aceasta:

Г8 помолимсѧ

Кладикѡ гн бже нш, иже ключа цр(с)ткїа ткоегѡ петр8 керхокном8 апостолѡ(м) оукѣрилъ еси, и на немъ ст8ю ткою црккъ ѡ҆ снокалъ еси, и дароколъ еси ем8 сил8 ткоимъ даромъ, еже кѧзати и раз-
M̂. рѣшати на земли оуслыши на(с) и нинѣ иже. Недостоинѣ млѧща(г)тисѧ

[1]) ,,Domnului să ne rugăm.

Drept eşti, doamne, şi drepte judecăţile tale, căci nu ne-ai făcut nouă după greşelile nostre. Neascultînd poruncile tale, singuri ne-am dat morţii. Dar tu însuţi, ca un milostiv şi stăpîn, cel ce ştii că întoarcerea noastră este înşelătoare şi că moartea a înghiţit tăria noastră, te-ai milostivit spre noi, ai binevoit a mîntui făptura ta, ai luat chip de rob şi, apropiindu-te de moarte, ai chemat chipul tău să ne izbăvească de puterea morţii şi ne-ai arătat calea mîntuirii prin sfîntul tău duh, dumnezeiasca naştere; şi mîntuiţi prin bunătatea ta, cîntăm grija ta şi ne rugăm întru a doua ta venire, în care vei judeca viii şi morţii şi vei da fiecăruia după faptele sale. Pomeneşte milele tale, căci sînt din veac şi nu băga în seamă greşelile nostre omeneşti. Iartă-ne nouă orice păcat cu voie şi fără voie, întru înţelepciune şi întru neînţelepciune, căci nu este om fiind în viaţă să nu fi greşit, nici într-o zi nu este curată viaţa lui. Cine s-ar făli că are inima curată, sau cine ar îndrăzni să fie curat de scîrnăvie? Ci toţi, sau prin cuvînt ori prin faptă, am greşit înaintea ta şi îndepărtîndu-ne de mărirea ta. Nădăjduim a ne îndreptăţi la înfricoşata ta judecată nu de faptele drepte, căci nu am făcut nici un bine pe pămînt, ci de credinţa cea adevărată şi care este mărturisire întru tine, căci a afla adevărul tău desăvîrşit şi a cunoaşte puterea ta este rădăcina nemuririi. Şi am văzut şi mărturisim şi credem că tu eşti cel carele din nefiinţă ne-ai adus în fiinţă şi pe cei căzuţi îi miluieşti şi pe cel care a greşit îl primeşti, şi din moarte viaţă faci. Şi ne rugăm ţie, doamne Dumnezeul nostru, cîte am greşit înaintea ta, ca purtători de trup şi în lume petrecînd şi împovăraţi de boli, cu cuvîntul sau cu fapta ori cu gîndul, însuţi, ca un bun şi de oameni iubitor şi stăpîn milostiv, uşurează, lasă, nu baga în seamă şi iartă greşelile noastre şi nu socoti şi nici nu intra cu robul tău în judecată căci nu se va îndreptăţi în faţa ta nici unul dintre cei vii. Căci tu eşti singur fără păcat şi primeşti pe cei care se pocăiesc şi ţie slavă îţi înălţăm, tatălui şi fiului şi sfîntului duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor".

ѿ ѡ(т)пꙋщенїи нинѣшнемꙋ твоемꙋ рабꙋ, и оуднки ма(с)ти твоꙗ на немъ спа(с)ꙗи оупокающи(х) на тꙗ. Ты бо реклъ еси гн оустналы бгоносны(х) твои(х) прр(о)къ: ѡбратитесꙗ къ мнѣ и ѡбращꙋсꙗ къ вамъ ꙗко не хощеши съмрти грѣшникꙋ н'а еже ѡбратитисе и живꙋ быти емꙋ, самъ оубо, члколюбче и сего раба твоего ѡ(т) прелестныꙗ пꙋти възвращающагосꙗ, и просꙗщꙋ ѡ(т) тебѣ ѡ(т) пꙋщенїе не ѡ(т)вращайсꙗ нъ къ ма(с)ти посѣти, и къ щедрѡ(т) призави ꙗко ты еси каковꙋимсꙗ бъ и на тꙗ ѡ(б)ращающимсꙗ спсъ и тебѣ славꙋ възсылаемъ съ бе(з)началнымъ ти ѡтцемъ, и прѣстымъ и благымъ и животворꙗщи(м) ти дхомъ, нн҃ѣ и всегда и въ вѣки вѣкѡмъ, аминъ [1]).

Și să facă otpust cum se cade.

PENTRU DE ÎN CE VÎRSTĂ SE SOCOTESC LA DUMNEZEU PĂCATELE OMULUI.

GLAVA 324.

Sfinții părinți și alți învățători zic că după cumu e mintea și înțelepciunea omului, așa se socotează: sau de în 12 ani, sau de 12 înainte; pentru că vei afla copii de 12 ani de vor avea minte mai multă decît omul cela ce iaste de 50 de ani, și iară vei afla oameni de 25 ani și de 30, și mai sus, de vor fi avînd puțină minte și mai puțină decît copilul acela. Ce însă Dumnezeu nu socotează pre ceia ce fac păcate pre ani cari-i au, ce după cum e mintea și înțelepția omului, cum am zis.

Anastasie, a dumnăzeeștii cetăți Antiohia.

PENTRU OMUL PĂCĂTOS CARELE VA FACE UN LUCRU BUN; PUTEA-VA LUA ERTĂCIUNE DE TOATE PĂCATELE LUI, AU BA?

GLAVA 325.

De aceasta zice că e adevărat, pentru că și cea curvă anume Raava, carea priimi pre iscoadele ale lui Isus Naviin, ea se spăsi; și tîlhariul se spăsi pentru credința, și curva cu lacrămele-și, și alți mulți păcătoși carii au făcut lucrure bune, toți se-au spăsit.

Tomujde.

---

[1]) „Domnului să ne rugăm.
Stăpîne, doamne Dumnezeul nostru, carele cheile împărăției tale le-ai încredințat lui Petru, verhovnicul apostolilor și pe ele ai întemeiat sfînta ta biserică, și i-ai dăruit lui putere prin darul tău să lege și să dezlege pe pămînt. Ascultă și acum pe cel ce cu nevrednicie se roagă ție pentru slobozirea robului tău de față și arată mila ta asupra lui; mîntuiește pe cei care nădăjduiesc pentru tine. Căci tu, doamne, ai spus prin gurile proorocilor tăi purtători de Dumnezeu: întoarceți-vă către mine și mă voi întoarce către voi. Căci nu vrei moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu; căci însuți, iubitorule de oameni, și de acest rob al tău, care s-a întors din calea rătăcirii și cere de la tine iertare, nu te lepăda, ci îngrijește-l întru milă și cheamă-l întru îndurare. Căci tu ești Dumnezeul celor ce se pocăiesc și spre tine ne întoarcem, mîntuitorule, și ție slavă îți înălțăm, dimpreună cu tatăl tău fără de început și cu prea sfîntul și bunul și de viață făcătorul tău duh, acum și pururea și în vecii vecilor, amin!"

PENTRU DE VA FACE UN TÎLHARIU O 100 DE UCIDERI, DE-ACIA SĂ-L PRINZĂ SĂ-I TAE CAPUL; POATE FI IZBĂVIT DE UCIDERILE CE AU FĂCUT, DE TOATE, AU BA?

GLAVA 326.

Dumnezeeştii învăţători.

De aceastea de toate vom zice că numai o ucidere au împlut, adecă au plătit, iară cealealalte 99 în veacul ce va să fie, adecă la a doa venire a domnului nostru Isus Hristos, atunce va să aibă a-ş darea seama de dînsele.

PENTRU DUHOVNIC, CUM I SE CADE SĂ AIBĂ LOC CINSTIT ŞI SFÎNT PENTRU CEIA CE I SE ISPOVEDESC, ŞI CE SĂ ZICĂ CĂTRĂ DINŞII; ŞI PENTRU CEIA CE SUFERĂ DE ŢIN CANONUL LOR, ŞI PENTRU CEIA CE NU SUFERĂ A ŢINEA.

GLAVA 327.

Simeon Soluneanul.

Duhovnicul trebue să aibă loc cinstit şi sfînt, întru carele va să ispovedească oamenii şi să ia pre cela ce va să i se ispovedească cu curată faţă şi lină şi blîndă şi cu dumnezeiască frică, iară nu cu vreo faţă mîhnită, sau îngreoială, sau cu chip rău, ce cu bucurie multă să meargă cu cela ce va să i se ispovedească la acel sfînt loc, cum trebue iscusiţilor duhovnici să facă.

Postnicul.

Cînd va duhovnicul să ispovedească pe vreun om, aceaste cuvinte trebue să zică către dinsul: Caută bine, fătul mieu, că Hristos stă deasupra ta, aşteptîndu-ţi ispovedania. Şi să nu-ţi fie ruşine sau să te temi de mine, să ascunzi ceva de în păcate carele ai făcut, ce cu îndrăznire şi de întru tot sufletul şi inema să le spui, ca să iai ertăciune şi blagoslovenie de la domnul nostru Isus Hristos. Iară de vei ascunde ceva de într-însele, atunce tu vei să aibi păcat îndoit. Ce te păzeaşte deaca vreame ce-ai venit la vraci să te tămăduești, să nu te duci netămăduit, fără vindecare, şi va să-ţi fie păcat ţie, iară nu mie. Şi aşa-l întreabă una şi alta, întîi de va fi făcut vreunul de în ceale 7 păcate de moarte, carele sînt aceastea:

Lepădarea de leage.
Fărănădeajdea de cătră Dumnezeu, carea să chiamă otceaania.
Preaînălţarea, adecă trufia.
Uciderea de voe.
Amestecarea de sînge.
Zăcearea cu bărbat unul cu altul.
Şi fărădeleagea: spurcarea sau stricarea de copii.

Aşijderea şi pentru alte păcate. Şi auzind cuvintele lui şi păcatele carele sînt, dă-i canon cum zic pravilele dumnezeeştilor părinţi şi cumu-i vei vedea bunătatea şi voia lui cea bună.

Marele Vasilie.

Şi cîţi suferă a ţinea canonul lor, grăiaşte marele Vasilie la 83 de canoane ale lui, şi nu se pricestuesc, zic, pre aceia să-i ţii şi feciori de duhovnicie. Iară ceia ce nu suferă a ţinea canonul lor, nu lăsa nice pre

aceia a se duce fără tămăduire, ce-i învață întîi și a doa oară. De-acia de vor asculta, de bine, iară de vor rămînea întru nepocăință și nu vor răbda să se întoarcă de tot, atunce tu lasă păcatul să fie asupra lor. Și să știi așa să ții păcatele celora ce ți se ispovedesc, ca cum ar fi și ale tale, și așa să aibi grijă a darea seama domnului nostru, lui Isus Hristos, la a doa groaznică a lui venire. *Semnează.*

Iară cîți nu suferă a ținea nemic să facă de în canonul carele le dai și vor eși de la tine fără de vindecare, însă de să vor întoarce și vor veni întru pocaanie și se vor pleca să facă canonul lor, priimeaște-i și-i cuprinde în brațe. Că domnul nostru zice: n-am venit să chem drepții, ce păcătoșii întru pocaanie. Iar de nu vor vrea, atunce ei vor purta greotatea păcatelor sale în zioa judecății. Numai ce ești datoriu să-i înveți cît vei putea și să faci vindecare spre dînșii cîndu-i doară vei putea să-i faci să te asculte. *Apostolilor, cap. 52.*

Cînd se va afla om smerit și voiaște să facă în toate zilele, cumu-i va fi putearea, metanii, atunce-i pogoară 1 an mai jos de în măsura părții carea i-ai dat să nu se priceștuiască. *Postnicul.*

Iară de va vrea să facă milostenie după cumu-i va fi putearea, atunce-i erți și alt an. *Caută de vezi aceasta foarte bine, o, duhovnice.*

Și de va posti miercurea și vinerea după socotința și porunca dumnezăeștilor apostoli, erți-i iarăș și alt an.

Iară de va vrea să ție lunea să nu mănînce carne, și alt an iar să-i lași.

Iară de va fi omul acela mai jos de 30 de ani, iar să-i lași și alt an.

Iară de va fi mai jos de 20, mai puțin se canoneaște.

Iară de va vrea să se pocăiască după păcat și va vrea să se facă călugăr, atunce doao părți ale păcatelor lui să-l canonești, iară alta să i-o erți.

Iară de va vrea să meargă în obște, atunce jumătate de canonul păcatelor lui să-i erți.

Iară de nu va vrea ispoveditul să facă de în ceale de sus, care am zis, atunce el să împle tocma poruncitii ani ai păcatelor lui.

Și duhovnicului i se cade să vază pre omul au tînăr de iaste, au bătrîn, au tare, au slabu, și locul și obrazul care au făcut păcatul. Și de va fi făcut de multe bucate sau de bețic, sau învățată o au avut și o au împreunat, sau de frică se va fi făcut, sau de silă, sau de sărăcie, aceastea trebue să vază duhovnicul și să socotească. Că tînărul de va greși, are canon mai iușor decît cel bătrîn, cum am zis. Așijderea și alte păcate toate au bogate. Drept aceaia trebue să le ispitească cum se-au făcut și atunce să le facă canonul lor după cum se cade și după cumu-i voia omului. *Zri.*

Și de va face și tocmeală să împuținează canonul păcatelor, ca cela ce are puteare a lega și a dăzlega, n-are nice un canon, nice păcat, nice osîndă, că povesteaște și zice cătră noi dumnezăiasca scriptură: ceia ce să ispovedesc cu durearea inemii și a sufletului, într-acel ceas vine spre dînșii iubirea de oameni a lui Dumnezeu și iau ertăciune și se fac moștneani împărăției ceriului. *Marele Vasilie, canon. 70.*

PENTRU VRĂJI ŞI FĂRMECĂTORIE; ŞI PENTRU CEIA CE MERG PE LA VRĂJITORI; ŞI PENTRU CEIA CE POARTĂ BAERE.

GLAVA 328.

Marele Vasilie, canon. 65.

Canonul 65 al marelui Vasilie porunceaşte că vrăjitoriul şi cela ce varsă ceară sau plumb cositoriu, sau carele leagă bărbatul şi muiarea să nu se împreune, sau va face vreun alt fel de vrăjie, acela ani 20 să nu se cuminece.

Caută de vezi bine de această socoteală.

Şi să ştiţi că pre aceia chiamă vrăjitori, carii chiamă dracii şi fac vrăjile pre voile cealea ce vor întru stricăciunea oamenilor.

Încă şi ceia ce aduc vrăjitorii în casele lor să le scoaţă vrăji, sau carii citesc stealele, sau ca să înveaţe ceva ce nu ştiu, sau se duc la vrăjitori sau la vrăjitoare, aceia 5 ani să nu se priceştuiască.

Săborul de la Anchira, canon. 24.

Aşijderea şi ceia ce poartă baere, sau nărocul cesta ce zic oamenii că are năroc omul, sau vor căuta de vor socoti zioa în carea se-au născut bună iaste au rea, aceia să se canonească ani 5.

PENTRU MALACHIA, ADECĂ CINE-Ş BATE MĂDULARIUL ÎN MÎNI; ŞI PENTRU CURVIE; ŞI PENTRU CELA CE SĂ CULCĂ CU FĂMEAE NEBOTEZATĂ.

GLAVA 329.

Postnicul.

Cîţi vin la acest lucru de fac malachie, aceia să mănînce sec zile 40 şi să facă în toate zilele cîte 100 de metanii. Iar de nu vor putea să mănînce sec, atunce să nu se priceştuiască 1 an şi să facă în toate zilele cîte 100 de metanii, sau 50.

Iară de să va face malachia între dinşii, atunce să mănînce sec 80 de zile, sau să nu se priceştuiască ani 2 şi să facă în toate zilele metanii cîte 50.

Iară de va fi cineva de în partea şi rîndul sfinţiei şi mai nainte de luarea preoţiei va cădea într-acel păcat al malachiei, acela întîi să se canonească, de-acia să se hirotonească.

Iară deaca se va face preot, va face fără de minte, să fie lipsit de preoţie 1 an; iară de o va face cu minte după aceaia, atunce să fie lipsit de preoţia lui de tot.

Iară de va face aceasta călugărul, canonul lui iaste să mănînce sec zile 60 şi să facă metanii în zi cîte 80.

Şi cîte mueri să împreună cu bărbaţi, adecă cu cineva şi nu vor fi făcînd lucrul păcatului de tot, acealea să se canonească în cel canon de mai sus al malachiei.

Şi oricine va curvi, zice dumnezăescul Grigorie Ostroveanul, ani 9 să nu se cuminece.

Iară Marele Vasilie zice 7.

Iară dumnezăescul patriarh Postnicul porunceaşte după 2 ani să se cuminece, adevărat de va vrea să mănînce sec pînă la 9 ceasuri şi să

facă în zi și metanii 250; iară de nu va vrea, atunce să nu se cuminece, cum poruncesc mai sus dumnezăeștii părinți.

Iară cine va curvi cu muiare nebotezată, acela 5 ani să nu se cuminece și să se postească și să facă milostenie și metanii.

PENTRU AMESTECAREA DE SÎNGE.

GLAVA 330.

Carele se va împreuna cu soru-sa întru păcate, carii vor fi de un tată și de o mumă, 20 ani să nu se cuminece. *De în canoanele marelui Vasilie.*

De să va afla neștine cu noru-sa, sau la soacră-sa, sau la muma soacrei, ani 11.

Iară la vară-sa premare, ani 10.

Iară la a doua vară, ani 9.

Iară la cumătră-sa, ani 11.

Iară la fină-sa, care-i iaste fată sufletească, ani 20.

Iară la muiarea frăține-său, ani 11.

Așijderea și cela ce să va afla cu doao surori.

Așijderea și muiarea carea se va afla cu doi frați.

Iară de să va afla neștine cu maștehă-sa, ani 12.

Ce zice dumnezăescul patriarh Postnicul, canonul al acelor păcate ale mestecării de sînge, după vrearea oamenilor face canonul lor, cu carele vei să-i canonești ori greu, ori iușor, cum ți-e voia.

PENTRU MUIAREA CAREA SE AFLĂ ÎNTRU MUERIA EI.

GLAVA 331.

Muiarea carea se află întru mueria ei, după obiceaiul firii muerești, aceaia nu se poate priceștui dumnezăeștilor taini pîn' ce să va curăți, nice întră în besearică pîn-în 7 zile, nice să împreună cu bărbatulu-și pînă ce se va curăți. *Postnicul.*

Iară de să va afla în besearică și-i va veni a i se slobozi firea și se va priceape și va eși afar-într-acel ceas, atunce nu se canoneaște, iar de să va priceape și-i va hi rușine de nu va eși afară, ce va lua anafora, atunce se canoneaște.

PENTRU CELA CE ZACE CU BĂRBAT ȘI FACE CU DOBITOC.

GLAVA 332.

Al treilea canon al lui sfeti Grigorie Ostroveanul porunceaște: cela ce va face această grozăvie a zăcerii cu bărbat, ani 18 să nu se cuminece. *Grigorie Niscii.*

Iară marele Vasilie zice ani 15.

Postnicul. Iară dumnezeescul patriarh Postnicul porunceaşte ani 3, şi după 3 să se cuminece, adevărat de va suferi să postească pînă la al 9-lea ceas şi să mănînce sec şi să facă şi cîte 200 de metanii; iară de nu va vrea să facă acest canon, să nu se cuminece 15 ani, după socotinţa de sus a marelui Vasilie.

Marele Vasilie. Iară spurcătoriul de vită, ani 15 să nu se cuminece.

PENTRU SODOMIE, ORI CE FELIU VA FI; ŞI CÎTE FELIURI DE SODOMIE SÎNT; ŞI CE FELIU DE CERTARE LI SE DĂ.

GLAVA 333.

Zac. 1. **De** vreame ce am zis şi am scris pentru ceia ce fac silă featelor celor ce sînt cocoane şi muerilor văduo şi altele, acuma să şi stăm tot pre aceaia cale să spunem şi pentru ceia ce vor face silă a coconi cruzi mici, de-i vor spurca, care păcat se chiamă, pespre fire. Acest lucru pespre fire se face în trei chipuri: întîi cînd se împreună neştine trupeaşte cu mumă-sa carea l-au născut, sau cu fata-ş, sau cu soru-sa; dece acesta păcat să chiamă sînge amestecat; al doilea, cînd se împreună neştine pespre fire cu vreun dobitoc fie ce fel va fi; a treia, cînd se împreună neştine cu fiece obraz parte bărbătească, care lucru, mai pe scurt, se chiamă sodomie; pentru care lucru vom să arătăm cuvînt, răspuns într-acesta chip.

Zac. 2. Sodomleanii nu se ceartă numai cu moarte, ce şi după moarte trupurile lor le bagă în foc de le ard.

Zac. 3. **O**amenii cei vechi de demult şi ellinii pre aceia i-au fost certînd cu o muncă mare, pre carii făcea această grozăvie ce să zice sodomiia şi dup-aceaia i-au fost omorînd.

Zac. 4. Acesta feliu sodomleanii se chiamă şi sînt fără de cinste şi mainte încă pînă a-i ocărî înaintea judecătoriului.

Zac. 5. Sodomleanii, mainte încă pînă nu-i vor ruşina înaintea judecătoriului, nu sînt volnici cu avuţiia lor la moartea lor să o dea cui vor vrea; iară de va lăsa neştine cuiva avearea lui la moarte şi de ar face şi zapis, şi dup-aceaia se va arăta lucrul cum au fost sodomlean, atunce strica-se-vor acealea tocmeale şi se vor sparge acealea zapise, cum nu şi se-ar fi făcut, şi avearea lui toată va fi domnească.

Zac. 6. Cela ce face silă vreunui copil, poate acela să-l ucigă de tot, şi nu va avea nice o certare de la judecătoriu.

Zac. 7. **D**upă pravila împărătească, nu va putea nimenile să fie ispravnic vreunui sodomlean nice la un lucru, nice la judecătoriu nu va îndrăzni să grăiască pentru sodomlean. Aceasta se socoteaşte cînd va fi greşala lui arătată de faţă înaintea judecătoriului; iară de nu va fi arătată greşala, atunce fiecine ar putea grăi pentru dinsul să isprăvească ce va trebui la judecătoriu.

Zac. 8. **D**e să va afla neştine de în clirosul besearicii să fie sodomlean, acela se va sărăci de toate, după cum scrie pravila besearicii, de tot binele ce va fi avînd de la besearică se va lipsi şi-l vor opri şi de la besearică şi-l vor duce de-l vor închide într-o mînăstire departe ; şi mai vîrtos îl vor

lepăda de tot și cu totul de în cinstea lui, și atunce se va da pre mîna judecătoriului celui mirenesc să-l cearte cu moarte, ce să zice să-i tae capul. Și aceasta se va face cînd se va afla c-au făcut sodomie numai o dată și deplin; iară de nu va fi făcut desăvîrșit, ce va fi făcut numai vărsare pre dinafară, pentre coapse, atunce nu i se va tăia capul, ce să va certa într-alt chip, după cum va fi voia judecătoriului.

Cela ce să chiamă că face sodomie, acela ia și certarea. Dară nu se chiamă că face sodomie numai cela se să împreună trupeaște cu parte bărbătească, ce să zice cu copii, ce și cela ce să va împreuna cu muiare pespre fire. *Zac. 9.*

Cela ce se va împreuna singur cu muiarea lui într-alt chip, iară nu cumu-i obiceaiul muerilor, aceluia răspunsu' lui iaste de ispravă să-i facă moarte; și nu-i va folosi de-ar cît șovăi, de vreame ce iaste mai grea aceasta greșală, cînd se împreună omul pespre fire cu fămeaia lui decît cu striină. *Zac. 10.*

Sodomlean să chiamă încă și cela ce face vărsare cu mîna lui; iară de-l va vedea cineva și de-l va prinde, atunce nu se va certa cu moarte, ce cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 11.*

Oricare muiare va meșteșugi de va mearge la altă muiare, ca un bărbat, cu meșteșuguri ca acealea cum am scris și mai sus, și frecîndu-se eale acolo de va arunca sămînța una la alalta, ce să zice de vor face acel lucru desăvîrșit să se stîmpere de poftă, atunce pre amîndoao să le omoară; iară de nu vor face lucrul deplin, atunce se vor certa mai iușor, după voia judecătoriului. *Zac. 12.*

De să vor afla frecîndu-se doao mueri una pre alta, însă fără nice un meșteșug, pînă cînd se vor slobozi amîndoao, și acealea se vor certa după voia judecătoriului. *Zac. 13.*

Care muiare va face în loc de bărbat cu vreun copil, aceia să-i facă moarte ca unii sodomleance; alți dascali zic să se cearte după voia judecătoriului. *Zac. 14.*

Nu va putea judecătoriul nice într-un chip să mai mișcoreaze certarea carea se dă la sodomie, ce de pururea le va tăia capetele și-i va arde în foc. Numai să socotească judecătoriul cînd va fi lucrul desăvîrșit, ce să zice înlăuntru, atunce să-i și piarză; iară cînd va fi denafară, atunce să-i cearte după voia lui, cum scrie și mai sus. *Zac. 15.*

Oricare sodomlean va face sodomie cu copil sau și alt obraz parte bărbătească, aceluia să-i facă moarte și să-l arză în foc. *Zac. 16.*

Cela ce să va împreuna cu vreo muiare pespre fire dormind în somn, și încă-i va fi muiarea rudă de în sîngele lui, și ea, deaca se va deștepta, va striga, atunce acela să se cearte ca un răpitoriu, ce să zice să i se tae capul. *Zac. 17.*

Sodomia nu naște rod. Drept aceaia nu se sminteaște să se facă nuntă de în rodul sodomleanului. *Zac. 18.*

Greșala sodomiei se judecă de la doao judecăți: judecătoriul besearicii-l aforiseaște, iar judecătoriul cel mirenesc face-i moarte; și după moarte, trupul lui-l arde în foc. *Zac. 19.*

Cela ce va săruta copil cu rîmnă, acela să se cearte după voia judecătoriului. *Zac. 20.*

Zac. 21. Greșala sodomiei se arată cu seamne și cu înțelesuri.

Zac. 22. Arată-se încă și cu mărturii, carii vor zice cum au văzut pe sodomlean apucatu-se de copil și vrea să-l întoarcă cu fața în jos cu de-a sila și ei au auzit văetîndu-se ș-au alergat de l-au scos; și altele ca aceastea.

Zac. 23. Țipetele și strigarea copilului iaste de față semn cum i-au făcut silă.

Zac. 24. Cînd va dormi neștine într-un pat cu copil tînăr, atunce face prepus mare cum iaste adevărat sodomlean.

Zac. 25. Cînd va fi cămașa copilului cu sînge, atunce iaste de față semn de sodomie.

Zac. 26. Să prinză neștine copilul cu de-a sila să-l sărute, acela face prepus cum iaste acela sodomlean, fără numai cînd va fi copilul mai jos de zeace ani.

Zac. 27. Ajută foarte multe la arătarea sodomiei veastea celui vinovat ce-i vor zice că iaste sodomlean.

Zac. 28. Moașa și vraciul, aceia pot să mărturisească de vreame ce vor fi văzut copilul și de vor cunoaște făcut-au sodomie au ba.

Zac. 29. Cuvîntul copilului nu va arăta la judecătoriu greșala sodomiei, iară așa face mare prepus cum să fie vinovat.

Zac. 30. Certarea sodomiei poate judecătoriul să o mai micșoreaze cînd se va face între coconi micșori carii nu vor fi încă de vîrstă.

Zac. 31. Cînd va păți copilul această pacoste, sodomia, atunce de i se va fi făcut silă, atunce nu se va certa.

PENTRU CEIA CE VOR FACE CURVIE CU DOBITOACE, ACELORA CE CERTARE LI SE VA DA.

GLAVA 334.

Zac. 1. Bărbatul carele se va împreuna cu dobitoc parte fămeiască, sau muiarea care se va împreuna cu dobitoc parte bărbătească, acelora întîi li se tae capetele, după aceaia se ard în foc cu acel dobitoc împreună, cu carele se va fi împreunat.

PENTRU UCIDEREA.

GLAVA 335.

Marele Vasilie. Canonul 55 al marelui Vasilie poruncească că cine ucide de voia sa, acela ani 20 să nu se cuminece.

Iară de va ucide dă nevoie, ani 10.

Postnicul. Iară dumnezăescul patriarh Postnicul grăiaște: în trei ani, adevărat de va vrea să mănînce sec și după al 9-lea ceas și să facă și metanii cîte trei sute în zi.

Zri. Iară cela ce va ucide în războiu sau în tîlhărie, ani trei să nu se cuminece, adevărat de-i vor veni asupră cu sabii; iar de nu va fi venit tîlhariul cu sabii, ce numai ca să fure, iar el putînd să fugă și n-au fugit, ce au scos sabia sau arma de au ucis pre tîlhariu, acela să se canonească ca un ucigaș.

PENTRU CLIRIC SAU MIREAN, DE VOR BATE SAU VOR LOVI PE VREUN OM ȘI VA MURI. ȘI CEI SFINȚIȚI, ADECĂ CÎȚI AU RÎNDUL PREOȚIEI, DE VOR BATE PRE CINEVA.

GLAVA 336.

Canonul 65 al sfinților apostoli poruncează: care cliric în mînie sau în sfadă va lovi pre cineva și de acea lovire va muri, acela să lipsează de preoția lui de tot, fără de nice o ertăciune; iar de va face aceasta mireanul, atunce acela să se afurisească și să se canonească ca un ucigaș. *Apostolii, canon. 65.*

Și iară, oricare episcop, sau preot, sau diacon, va bate pre om carele au stricat ceva, ori credincios, ori necredincios, acela să fie lipsit de darul său. Că de-ț va strica ție, preote, mireanul, tu să-l vădești iară să nu-l bați ce de aceasta domnul nu ne-au învățat așa, ce zice că de te va lovi cineva preste falca dreaptă, tu să întorci și cea stîngă, și cui vor lua hainele, el să-ș scoață și cămașa să i-o dea. Și aceastea sînt poruncile domnului, și trebue să se păzească toate, mai vîrtos preoții, ca să se facă chipure și începătură întru bine oamenilor celor mireani. *Iar a lor, canon. 27.*

AICEA SCRIEM CINE CE CERTARE VOR LUA CARII SE VOR GĂSI ACOLEA DE FAȚĂ UNDE SE VA FI FĂCÎND VREO SFADĂ, FIIND CU ARME, ȘI SE VA TÎMPLA DE SĂ VA FACE UCIDERE.

GLAVA 337.

De să va afla neștine de față unde se va face ucidere, mai vîrtos fiind cu arme, atunce trebue să cerceteaze judecătoriul să vază și să afle au doară pentru venirea aceluia se va fi blăznit și se va fi spăreat cel ucis, și se va fi lăsat de-l vor fi ucis. De să va afla acest lucru să fie adevărat, atunce se va certa tocma ca și cela ce va fi făcut uciderea, și mai vîrtos cîndu-l va fi știut mai demult cum iaste ucigătoriu, și mai mult pentr-aceaia se va fi îngrozit deaca-l va fi văzut acolea de față. Iară de să va fi numai tîmplat acolea și nu va fi știut nemica cum va să se facă ucidere și căce au mers el acolea, nemica n-au făcut, atunce nu se va certa. *Zac. 1.*

Cela ce să va găsi la un loc, de față, cu arme, unde se va tîmpla ucidere, acela se va certa ca și ucigătoriul; sau de va fi mers cu ucigătoriul după ucidere, de-i va fi fost soție pînă la lăcașul lui, măcară de n-ar fi făcut altă nemica, căce au fost acolo de față. *Zac. 2.*

Cela ce va sfătui pre ucigătoriu să nu facă ucidere, iară cînd se va afla acolo de față unde se va face uciderea și nu va nevoi di ce va putea să-i desparță să nu se facă ucidere, acela să se cearte tocma ca și cela ce va fi făcut uciderea. *Zac. 3.*

SEAMNELE CU CARILE SE CUNOAȘTE CEL CU ARME CE SE-AU PRILEJIT ACOLO LA SFADĂ, OARE ÎNTR-ADINS AU MERS ACOLEA, AU TÎMPLATU-SE-AU FĂRĂ VEASTE.

GLAVA 338.

De să va afla neștine acolea de față cu arme unde se va face ucidere, și judecătoriul nu va putea așa lesne să cunoască într-adins au mers **au** *Zac. 1.*

tîmplatu-se-au de se-au nemerit acolea, atunce se cade să fie îngăduitoriu și cu milă și să crează că s-au găsit acolo de față neștiind nemica că se va face ucidere; drept aceaia nicecum nu se va certa acela.

Zac. 2. De să va afla la judecătoriu mai mult de doao seamne să se arate cum acela ce se-au găsit acolea la ucidere au fost mers într-adins să ajute de va trebui, atunce-l va certa ca pe un fur; iară de nu se va găsi semn nicecum, atunce să-l slobozească; iară de vor fi numai doao seamne, atunce să-l muncească să spue adevărat; iară de va fi numai un semn, atunce să-i dea jurămînt să mărturisească cum va ști că iaste mai adevărat.

Zac. 3. Un om cu arme cînd ar putea face să lipsească de la acel loc unde se-ar face ucidere, iară el nu va să lipsească, atunce face semn cum se-au găsit acolea de față într-adins; drept aceaia să se cearte ca un ucigătoriu.

Zac. 4. Cînd va fi neștine cu arme și va face semn cum se-au tîmplat la acea ucidere, iară n-au mers într-adins și încă la aceaia vreame va arăta cum lipsește de la acel loc, acela tot se va certa, de să va afla că acea ucidere se-au făcut puținel mai apoi de ce au lipsit el, și încă cînd se va fi bucurat căce se va fi făcut acea ucidere.

Zac. 5. Ucigătoriul de va fi om striin, carele nu va fi cunoscut niceodată pre acel om cu arme carele se-au găsit acolea de față la acea ucidere, atunce nu se va certa.

Zac. 6. Cela ce să va prileji la vreo ucidere și va fi cu arme și va nevoi să-i împarță și să-i facă să se împace, acela, deaca nu va putea, nu se va certa nicecum.

Zac. 7. Cînd se va afla neștine la vreo ucidere fără arme, iară armele va fi dat la altul să le ție pentru să poată șovăi să zică c-au fost fără arme, atunce trebue să cerceteaze judecătoriul de se va afla cum cela ce-au ținut armele au stătut aproape de dinsul, ca, de-i vor trebui, să fie îndemînă a le apuca, atunce-l vor certa ca pe un ucigătoriu; iară de va afla cum cela ce-au ținut armele au stătut departe, atunce va șovăi și nu se va certa.

Zac. 8. Cînd se va prileji neștine cu arme să nemerească la un loc, după ce să va fi început sfada, și mai vîrtos de va mearge după ce să va fi făcut și uciderea și după ce să vor fi rănit, și el nu va fi nemica rănit la acea ucidere, sau să fie zărvit ceva, atunce nu va avea nice o certare. Sau iarăși de va fi mers mai apoi și va fi ceva mestecat și va fi zărvit acolo la acea ucidere, acela nu se va certa ca un ucigătoriu, ce atîta se va certa pre cîtă zarvă și greșală va fi făcut, după voia judecătoriului.

CERTAREA ȘI PEDEPSA CAREA VOR LUA CEIA CE VOR AJUTA VINOVATULUI, DUPĂ CE VA FACE GREȘALA.

GLAVA 339.

Zac. 1. Cela ce va petreace pre cel vinovat, după ce va face greșala, pentru să-ș poată scăpa capul, acela se va certa după voia judecătoriului, însă nu ca cel vinovat; iară de-l va petreace pentru să nu-l prinză oamenii cei domnești, carii vor fi trimiși într-adins să-l prinză, atunce se va certa cu moarte.

Muiarea care-ș va ajuta bărbatului celui ce va fi vinovat, după ce va fi făcut greșala, pentru să nu-l omoară, aceaia nu se va certa nice într-un chip. *Zac. 2.*

Cela ce va petreace pre cel vinovat, după ce va face greșala, și de-l va petreace puțin lucru pînă-i va arăta calea și va fi fără arme, acela nu se va certa nicecum. *Zac. 3.*

Cela ce va petreace pre ucigătoriu, după ce va face uciderea, neștiindu-l că iaste ucigătoriu, nicecum au ucis, atunce într-acea dată nu se va certa nicecum. *Zac. 4.*

Cela ce va petreace pre vreun vinovat după ce va face vreo răotate, acela se va certa ca și cel vinovat, măcară că zic o seamă de dascali cum să nu se cearte, ce numai după voia judecătoriului, iară de-l va fi petrecut mai tîrziu peste cîteva zile, atunce nu se va certa. *Zac. 5.*

Cela ce va ști c-au făcut vreo răotate și, după ce au făcut acea răotate, i-au năemit calul lui, sau i-l va fi dat să fugă să scape de certare, acela să se cearte după voia judecătoriului. *Zac. 6.*

Cela ce va ascunde furul sau fiece vinovat, după ce va fi făcut vreo răotate, pentru să nu-l prinză păgubașii, sau oamenii cei domnești, sau de-i va da cale să fugă, acela să se cearte după voia judecătoriului, măcară că zic unii să se cearte ca și vinovatul. *Zac. 7.*

Cela ce va ascunde trupul omului celui ucis ca să nu se ivească, acela să se cearte ca și ucigătoriul. *Zac. 8.*

Cela ce va priimi sau va ascunde lucru furat, atunce de să va găsi cum au știut că iaste de furtișag, acela se va certa după voia judecătoriului; iară de nu va fi știut, atunce nu se va certa; iară de va fi lucru împărechiat, știut-au, au n-au știut, atunce creade judecătoriul să nu fie știut. *Zac. 9.*

Cela ce va lăuda pre cel vinovat și de va zice: bine-au făcut de-au făcut aceasta, de aceasta dăm învățătură, de va fi greșala ce-au făcut greșală de ceale mari, ce sînt de cap, atunce se va certa mai mult decît cel vinovat. Și aceasta se va face cînd va fi lăudat pre cel vinovat mainte de ce va fi făcut greșala; iară de-l va fi lăudat după ce au făcut greșala, atunce se va certa tocma ca și cel vinovat. Iară de nu va fi greșala carea au făcut de în ceale mari, și de va lăuda mainte de ce va fi făcut greșala, atunce nu va lua mai multă certare, ce ca și cel vinovat. *Zac. 10.*

Cela ce să va făgădui celui vinovat, după ce va face greșala, să-i ajute la ceva și de-i va da ceva ajutoriu, atunce acela se va certa tocma ca și cel vinovat. *Zac. 11.*

Cela ce va petreace pre cel vinovat, pentru să poată scăpa sau să-l poată ascunde undeva, sau să-i facă cale să fugă, sau și într-alt chip cumva să-l ajutorească, acela face prepus cum și el iaste soție cu dinsul la greșala carea au făcut cel vinovat; drept aceaia să-l muncească să spue cu dreptul; fără numai de nu va fi ajutat atunce într-acel ceas ce-au făcut răotatea, ce mai tîrziu peste cîteva zile, sau fără numai cînd se va arăta de pre alte seamne, cum acela va fi știut oarece de acea greșală, sau iară numai de va fi fost rudă vinovatului cela ce i-au ajutat; drept aceaia să chiamă că i-au ajutat pentru că i-au fost omul lui, iară nu i-au fost soție la greșală. *Zac. 12.*

AICEA SCRIEM PENTRU CERTAREA SAU PEDEPSA CAREA VOR LUA CEIA CE PRIIMESC PRE ÎN CASELE LOR FURI ȘI TÎLHARI.

GLAVA 340.

Zac. 1. Cela ce va priimi în casa lui fur sau tîlhariu cu lucrure de furtișag, acela se va certa ca și furul; iară de va priimi numai pre om, sau numai furtișagul numai așa singur, acela se va certa după voia judecătoriului.

Zac. 2. Cela ce va priimi în casa lui tîlhariu de drum, pre acela ca pe un tîlhariu sa l cearte cu moarte.

Zac. 3. Tot omul iaste datoriu, deaca va prinde tîlhariul, să-l dea pre mîna judecătoriului, și de va ști neștine pe vreun tîlhariu undeva și de nu-l va spune judecătoriului și pre acela, sau de va lua de la dinsul ceva bani sau alte lucruri și de-l va slobozi cîndu-l va ținea legat, acela să se cearte ca un tîlhariu.

Zac. 4. Cela ce va priimi în casa lui tîlhari, acela se va certa nu numai cîndu-l va priimi în casă ce încă de-l va și ascunde, sau-l va petreace și-i va fi soție să nu-l învăluiască cineva, atunce se va certa ca și tîlhariul; iară de-l va fi numai ascuns, atunce nu se va certa ca un tîlhariu, ce după voia judecătoriului.

Zac. 5. Cela ce va priimi lucru de furtișag, ce să zice numai furtișagul, de va priimi de multe ori căce va fi legat prietenșug cu jurămînt cu furul acela, ca furul să fure iară celalalt să ascunză în casa lui, atunce acela ca pe un fur să-l spînzure, fie cine ar fi, fie bărbat, fie muiare.

Zac. 6. Cela ce va priimi bani sau alte lucruri de furat de la vreun om slujitoriu, sau și într-alt chip, ce va fi avînd pre mîna lui bani domnești sau alte lucruri, pre acela-l vor certa ca și pre un fur.

Zac. 7. Cela ce va priimi furtișag în casa lui, și de nu va ști, acela să nu se cearte.

Zac. 8. Atunce se va certa ca un fur cela ce va priimi lucru de furat în casa lui, cînd va lua ceva pentru să ascunză sau să dobîndească ceva dentr-însele.

AICEA SCRIEM PENTRU CE CERTARE VA LUA CELA CE DĂ PUTEARE ȘI ÎNVĂȚĂTURĂ CUIVA SĂ MEARGĂ SĂ FACĂ VREO RĂOTATE CUIVA.

GLAVA 341.

Zac. 1. Cînd dă neștine puteare altuia să meargă să facă vreo greșală, acela lucru se face în multe chipuri, pentru căce că se face și cu cuvinte de învățătură, cum se-ar zice, învață, într-acest chip: pasă, zice, să ucizi pre cutare om, sau să bați pre cutarele; încă să face acesta lucru și cu cuvinte de rugăminte, cum se-ar zice: rogu-te să scoți pre cutarele de în cutare mesereare; sau altele ca aceastea.

Zac. 2. Cela ce va zice cuiva: de-aș avea ceneva să ucigă pre cutarele, foarte i-aș mulțemi; sau de va zice: de-aș putea face în vreun chip să găsesc

cineva vreun om sau și doi, să ucigă pre cutarele, eu le-aș plăti foarte bine și încă i-aș și dărui, acela dă puteare și trimite pre acel om să facă acea ucidere; drept aceaia ca un ucigătoriu se va pedepsi.

Cela ce va zice către slugă-și sau năemit ce va fi: rușine-m iaste și ocară și răotate ca aceasta ce mi-au făcut cutare om, nu trebue să lăsăm să nu ne răscumpărăm, acela ș-au dat puteare slugii-ș cu aceaste cuvinte ca să meargă sluga și să se nevoiască să facă acea greșală; drept aceaia se va certa pentru aceaia greșală, că ce-i va fi făcut sluga, aceaia iaste ca și cînd ar fi făcut el singur. *Zac. 3.*

Cela ce-i va fi dat neștine o palmă peste obraz sau un pumn și de va zice cătră cineva: cutarele m-au suduit și m-au bătut tot peste obraz și mi-au făcut atîta rușine, dece te rog să mă răscumperi dă pre dinsul, sau și alte cuvinte ca aceastea de-i va zice, pentru să-l poată îndemna să-i izbîndească, iară acela se va scula și-l va ucide, atunce cela ce l-au îndemnat și l-au trimis nu se va certa ca un ucigătoriu, pentru că drept o palmă și drept un pumn ce va da neștine altuia, nu se cade să se cearte sau să-și răscumpere cu ucidere, că acela de alta l-au rugat și i-au zis să-i facă răscumpărare drept palmă și drept pumn, iar nu ucidere; drept aceaia atunce numai singur cela ce va fi făcut uciderea se va certa ca un ucigătoriu. *Zac. 4.*

Cînd nu se vor putea aleage cuvintele să se știe, puteare i-au dat cînd l-au trimis au învățătură, cum se-ar zice, acea puteare și acea învățătură spre bine l-au fost învățat au spre rău, atunce scrie să se mai crează cum să fie fost mai mult spre bine decît spre rău. *Zac. 5.*

Cela ce va zice cătră cineva: de vei să ucizi pre cutarele, ucide-l, atunce nu se chiamă că l-au trimes el să-l ucigă, pentru că asupra lui au lăsat puteare să facă cumu-i va fi voia. *Zac. 6.*

Cela ce va zice cuiva: pasă de întreabă pe Andrei de va vrea să-ți zică să mergi să ucizi pre Ioan, și deaca va vrea el, ucide-l, atunce cela ce l-au trimis, Andrei și ucigătoriul, toți într-un chip se vor certa ca niște ucigători. *Zac. 7.*

Cela ce va zice slugii: să nu te văz înaintea ochilor miei pînă nu voiu auzi c-ai făcut ceva vreun lucru ca acela, pentru să-m poți răscumpăra răotatea și rușinea ce ne-au făcut cutarele, și atunce de va mearge sluga și-l va ucide, trebue să cearce judecătoriul să vază oare ce feliu de răotate i-au făcut și cui au făcut: slugii au stăpînu-său? pentru să se știe căruia de într-acei doi, sau de va fi fost vreo răotate mare ca aceaia, să fie lucrul în cumpănă de moarte; pentru că de va fi fost într-alt chip lucru de nemica, atunce cum se va certa sluga ce-au ucis, așa se va certa și cela ce l-au trimis. Dece de va fi făcut răotatea stăpînului și va fi lucrul puțin și de va fi și omul de jos și micșor, atunce iaste semn cum i-au fost gîndul stăpînului să-l ucigă cînd ș-au trimis sluga; drept aceaia într-un chip se va certa sluga ce-au ucis, ca și stăpînul ce l-au trimis. Iară de va fi făcut acea răotate slugii, atunce arată seamnele cum stăpînul, cînd au trimis pre slugă, n-au avut gînd că-l va ucide, ce se-au gîndit că numai ce-l va sudui sau-i va face altă nevoe împotrivă ce le va fi făcut și acela; drept aceaia nu se va certa stăpînul cu moarte, ca sluga carea va fi făcut uciderea, ce se va certa după voia judecătoriului. *Zac. 8.*

Zac. 9. Stăpînul carele va da puteare slugii-şi să ucigă pre cineva şi nu-l va auzi nimenile cîndu-l va învăţa, pentru că-i va şopti la ureache, şi el se va duce şi va ucide pe vrăjmaşul stăpînu-său, aicea trebue să cerceteaze acela judecătoriu: întîi, cînd i-au dat acea puteare să meargă să ucigă, n-au auzit nimenile; a doa, cel ucis, de va fi fost stăpînu-său cu vrăjmăşie de moarte; a treia, de va fi grăbit sluga şi va fi ucis omul într-acea dată numai cum i-a zis stăpînu-său; pentru căce că atunce va creade judecătoriul cum stăpînul au dat puteare slugii-ş să-l ucigă, şi atuncea va certa pre stăpînul slugii ca şi pre un ucigătoriu. Iară de va lipsi vreuna de aceastea ce zisem mai sus, atunce creade judecătoriul cum să nu-i fie dat stăpînul puteare într-acesta chip ca să-l ucigă; drept aceaia nu-l va certa ca pe un ucigătoriu, ce numai după cum va fi voia judecătoriului. Şi aceasta se va face cînd va da stăpînul puteare slugii-şi pre ascuns, ce să zice-i va şopti la ureache. Iară de-i va fi dat această puteare unui ispravnic al lui, pentru să îmble să pîrască la judecătoriu pre acel vrăjmaş al lui, şi să nevoiască să-l omoară, atunce se socoteaşte lucrul că i-au dat puteare să îmble să-i facă răscumpărare pentru răotate ce-i va fi făcut, după cum va aleage judecătoriul; iară de să va grăbi şi-ş va răscumpăra el singur fără de judecătoriu, ce să zice-l ca ucide singur cu mîna lui, se va certa atunce ca şi un ucigătoriu.

Zac. 10. Cela ce va zice slugii sale: ia-ţi un toiag şi să nu mai vii la această casă pînă nu-mi veri face izbîndă pentru ruşine ce mi-au făcut cutarele, sau şi cu alte cuvinte de-i va grăi să-l poată îndemna spre răscumpărare, şi încă mai vîrtos cîndu-i va zice de multe ori să-şi ia toiagul, atunce sluga de va mearge şi va ucide pre acela, stăpînul slugii carele l-au trimis nu se va certa ca un ucigătoriu, ce numai după voia judecătoriului, de vreame ce-i va fi zis numai să-şi ia toiagul, că aicea arată semnul cum să-i fie zis să-l bată, iară să nu-l ucigă.

Zac. 11. Feciorul, sau sluga, sau ruda, sau priatenul, de va ucide pre cela ce va fi făcut vreo răotate tatălui, sau stăpînului, sau rudei, sau priatenului, acela nu se va chema să fie făcut acea ucidere cu puterea tatălui, sau stăpînului, sau a rudei, sau a priatenului; drept aceaia, tatăl, stăpînul, ruda, priatenul, lor se-au făcut răotate şi sudalma, pentr-aceaia nu se vor certa ca nişte ucigători. Şi aceasta va fi cînd feciorul, sluga, ruda, priatenul vor fi oameni buni şi vor avea veaste de oameni buni, şi încă cînd vor fi făcut acea răscumpărarea atunceşi curînd după ce le vor fi făcut acea vătămare, ce cum va fi, neavînd vreame să se sfătuiască cu cei scăndăliţi şi vătămaţi, ce să zice cu cei suduiţi; iar de vor fi oameni răi, feciorul, sluga, stăpînul, ruda, priatenul şi vor avea veaste de răi şi de vor fi făcut uciderea tîrziu, preste cîteva zile după sfadă, atunce iaste semn cum cei suduiţi au ştiut de tocmeala uciderii şi n-au nevoit să nu se facă; drept aceaia se va certa tatăl, stăpînul, ruda, priatenul carii se-au suduit, ca şi feciorul şi sluga şi ruda şi priatenul carii au făcut uciderea. Şi aceasta va fi adecă să nu se cearte ucigătorii cei suduiţi, cum se-ar zice tatăl, cîndu-l vor fi suduit certîndu-se de în cuvinte adins eişi, iară nu pentru vreun lucru ce-au avut să ia sau să dea unul altuia; pentru că de va sudui neştine pre tatăl cuiva pentru niscare lucruri, iară feciorul se va scula de va ucide pre ceala ce-au suduit pre tată-său, ca să dobîn-

dească aceale lucruri tată-său, și uciderea se-au făcut pentru folosul tătîne-său, atunce iată semn cum să fie știut și tată-său; drept aceaia și tatăl și feciorul ca niște ucigători se vor certa. Aceastea toate așa se socotesc și pentru slugă spre stăpîn, și pentru rudă spre rudă, și pentru priaten spre priaten. Încă de să va afla că feciorul, la uciderea aceluia ce-au suduit pre tată-său, de va fi făcut cheltuială, atunce iaste semn cum și tatăl și alții au știut de acea ucidere, și drept aceaia ca niște ucigători se vor certa. Încă se va certa tatăl ca un ucigătoriu, cînd va fi început el a sudui întîiu pre cela ce l-au suduit sau l-au într-alt chip vătămat, iară feciorul lui l-au ucis de-au omorît pre suduitoriu; iară de nu va fi tatăl început sfada, ce singur suduitoriul, atunce se va certa numai feciorul; așijderea vor fi și ceilalți. Cînd va ucide feciorul pre cela ce va fi suduit pre tată-său, și de va părea rău tătîne-său, atunce iaste cum n-au fost cu voia lui uciderea; iară de să va bucura tatăl pentru căce au ucis feciorul lui pre cela ce l-au suduit, atunce iaste semn cum să fie fost cu știrea lui; drept aceaia ca niște ucigători amîndoi se vor certa.

Cînd va fi lucrul împărechiat, oare știut-au și fost-au cu voia lui, au n-au fost, ce să zice, tatăl, stăpînul, ruda, priatenul, cum va să ucigă pre suduitoriu feciorul, sluga, ruda priatenul, atunce judecătoriul de va avea niște seamne oarecarile cum să fie știut, iară seamnele vor fi mici, atunce să-i muncească să spue cu dreptul; iară de nu vor fi seamne nicecum, atunce ajunge să-i pue numai să jure. *Zac.* 12.

Datoriu iaste tatăl, stăpînul, ruda, priatenul, să nevoiască în tot chipul să smintească să nu se poată face ucidere de la fecior, de la slugă, de la rudă și de la priaten; iară de nu vor putea face nice într-un chip să smintească să nu se facă ucidere, atunce, de să va face, nu se vor certa ca ucigătorii, ce după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 13.*

Sluga judecătoriului de va bate pre cela ce va zice că leagea carea legiuiaște acest judecătoriu nu-m place, drept aceaia voi să merg la alt judecătoriu, aceaia iaste semn cum să-l fie bătut cu voia judecătoriului. *Zac. 14.*

Cela ce va trimite pre altul să facă vreo greșală, și acela va mearge și va face, atunce aceia amîndoi se vor certa după certarea aceii greșale. *Zac. 15.*

Aceia carii vor trimite să facă vreo greșală la vreun loc și de vor fi într-acel loc oameni mulți, și acei trimiși iarăș vor fi mulți, atunce de va fi greșala mare, atunce, fără nice de un feliu de șovăiale, toți cîți vor fi se vor certa de la judecătoriu, după cum va fi și greșala: pentru greșală de ceale mari, cu moarte, iară de nu vor face greșală de ceale mari, atunce va cerceta judecătoriul carele dentr-aceia va fi mai cap și carele va fi început întîi greșala și cela ce va fi trimis întîi să se facă greșala, și atunce pre aceia va certa cu moarte, iară pre ceialalți vor certa după voia judecătoriului. *Zac. 16.*

Cela ce va zice acolo unde vor fi strînși niște oameni mulți: de-aș putea găsi pre cineva să-m ucigă pre cutarele, sau să facă cutare greșală, da-i-aș atîțea bani, iar oarecarele dentr-acei oameni ar mearge și ar face acea greșală, atunce amîndoi se vor certa după cum va fi greșala, de vreame ce să chiamă că l-au trimis. *Zac. 17.*

Cela ce va trimite pre alt om să facă vreo greșală, acela nu se va certa mai mult decît l-au învățat să facă orice feliu de greșală cînd l-au *Zac. 18.*

trimis; iară acel trimis, de va face mai mult de cum i-au fost învățătura, atunce acela singur se va certa pentru cel mai mult ce-au făcut.

Zac. 19. Cela ce va trimite pre neștine să facă cuiva răotate, iară dup-aceaia iarăș să facă în vreun chip să zică să nu facă, iară acela tot să-ș facă pre cuvîntul de întîi, atunce se va certa el singur, iară nu cela ce l-au trimis.

Zac. 20. Celuia ce-i vor da învățătură să facă vreo greșală și el va priimi să facă, iară dup-aceaia să zică celuia ce l-au trimis: nu voiu face acea greșală ce m-ai învățat să fac, iară dup-aceaia iarăși să meargă să o facă, atunce acela singur se va certa după cum va fi munca aceii greșale, iară cela ce l-au trimis nicecum nu se va certa.

Zac. 21. Cela ce va trimite, cum se-ar zice, pre Ioan să ucigă pre Petr, iar Petr va ucide pre Ioan, atunce cela ce l-au trimis nu se va certa ca un ucigătoriu, ce numai după voia judecătoriului.

Zac. 22. Cela ce va trimite pre Costea să ucigă pre Ioan, iară el nu va ucide pre Ioan, ce va ucide pre Pavel, atunce cela ce l-au trimis nu se va certa.

Zac. 23. Cel trimis cînd va face arătare cum nu e vinovat la greșala ce l-au pîrît, și de va fi acea mărturie să arate numai singur pre dins, atunce acela ce l-au trimis să facă greșala nu va fi slobod de acea greșală ce l-au pîrît cu mărturiile ce arată celuialalt, iară de va da răspuns cel pîrît pentru amîndoi, atunce vor fi amîndoi slobozi.

Zac. 24. De va slobozi judecătoriul pre cel vinovat carele au făcut greșala, atunce nu se va chema pentru aceaia slobod îi cela ce l-au trimis să facă greșala; așijdere de va slobozi și pre cela ce l-au trimis, atunce iar nu se va chema slobod și cela ce-au făcut greșala.

Zac. 25. Carele va putea face vreo greșală, de carele iartă și slobozesc pravilele, cum se-ar zice să-ș ucigă fata cînd va face preacurvie, iară el să trimeață pre altul striin să o ucigă, atunce nice unul, nice altul nu se vor certa pentru ucidere ce se-au făcut.

Zac. 26. Cela ce va trimite pre altul să facă preacurvie, acela nu se va certa ca un preacurvariu, ce așa mai pre iușoară certare i se va da.

Zac. 27. Orcare cocon ce va fi încă nu de vîrstă, carele se va găsi tot supt ascultarea părinților, de va trimite vreunul să fie mărturie mincinoasă, atunce pentru căce iaste încă nu de vîrstă, tînăr, nu se va putea certa certare deplină, cum se cade la mărturiia mincinoasă, ce numai și de aceasta cum va vrea judecătoriul, de vreame ce nu iaste putință cel trimis să ia mai multă certare decît cela ce-l va fi trimis.

AICEA SCRIEM PENTRU CE CERTARE SE VA DA CELORA CE MULȚIMESC VINOVATULUI DUPĂ CE FACE GREȘALA.

GLAVA 342.

Zac. 1. Cela ce va mulțemi cuiva după ce va face vreo greșală, acela atîta iaste vinovat ca și cela ce va trimite de va face greșala; drept aceaia ca și cel vinovat se va certa, măcară că n-ar avea acela ce mulțimeaște nice un folos, nice o dobîndă de la acea greșală ce se-au făcut.

Mulțemire să chiamă, deaca face greșala cel vinovat, cînd i-ar dărui neștine vreun dar, ceva bani, sau alt lucru, sau cu cuvinte de mulțemire să-i mulțimească, sau să-i făgăduiască ceva, sau să se cucerească lui, sau de i-ar părea bine de acea greșală. *Zac. 2.*

Cela ce va priimi sau va ascunde pre cela ce face greșala, acela iaste semn cumu-i mulțimeaște pentru căce au făcut acea răotate, și așa iaste ca și cînd l-ar fi trimis să o facă; drept aceaia se va certa ca și vinovatul. *Zac. 3.*

Cela ce va tăcea și nu va zice nemica celuia ce-i va spune cum au făcut cutare răotate, atunce iaste semn cumu-i mulțimeaște; drept aceaia se va certa ca un vinovat. *Zac. 4.*

Cela ce va da învățătură cuiva să facă vreo greșală, iară dup-aceaia iarăși-i va zice să nu facă, iară acela va face greșala, și deaca o va face, atunce cela ce l-au fost învățat îi va mulțemi, atunce se chiamă cum l-ar trimite; drept aceaia se va certa tocma ca și cel vinovat. *Zac. 5.*

Cela ce se va prinde chezaș denaintea judecătoriului pentru cel vinovat, acela nu se chiamă cumu-i mulțimeaște. *Zac. 6.*

Cela ce va zice: de vreame ce n-ar fi făcut cutarele cutare greșală, eu aș fi făcutu-o, că așa mi-au fost gîndul, acela se chiamă că-i mulțimeaște. *Zac. 7.*

Cela ce să va bucura de preacurviia ce va face altul, acela nu se va certa ca un preacurvariu, însă de va fi făcut preacurviia pentru zburdăciunea și pofta lui; iară de să va fi îndemnat de pizmă, pentru să facă rușine și ocară bărbatului muerii, atunce și cela ce să va bucura face semn cum mulțimeaște preacurvariului, și atîta iaste ca și cînd l-ar fi trimis el să facă preacurvie; drept aceaia ca și preacurvariul se va certa. *Zac. 8.*

Judecătoriul de nu va putea cunoaște cu seamne în ce chip au făcut neștine preacurvie, de zburdăciune, au numai pentru să facă rușine bărbatului aceii mueri, atunce creade judecătoriul c-au făcut de zburdăciune. *Zac. 9.*

Cela ce va trimite să bată pre altul, acela se va certa ca un vinovat, fără numai de-l va bate în besearică, sau în mijlocul tîrgului, pentru că atunce se va certa numai el singur. *Zac. 10.*

Cela ce va trimite să bată pre cineva, iară acela nu-l va numai bate, ce-l va ucide de tot și cînd cel trimis va bate și-l va ucide de tot și va fi de față și cela ce l-au trimis, atunce se vor certa amîndoi ca niște ucigători; iară de nu va fi de față cîndu-l va ucide cel trimis, atunce numai ucigătoriul se va certa ca un ucigătoriu, iară cela ce l-au trimis se va certa după voia judecătoriului. *Zac. 11.*

Cela ce va trimite pre cineva să ucigă pre altul, iară el numai ce-l va bate sau-l va răni, atunce amîndoi se vor certa după certarea bătăii sau a rănitului, iară nu mai mult. *Zac. 12.*

Cela ce va învăța pre neștine să facă o greșală, iară mai apoi se vor împăca, sau-ș va fi vreo rudă cu vrăjmașul, atunce cel trimis, de va face greșala, se va certa el singur, pentru că cela ce l-au trimis să chiamă că ș-au luat îmvățătura înapoi pentru rudeniia ce-ș vor fi cu vrăjmașul său. *Zac. 13.*

Cela ce va zice: pasă de ucide pre Ioan, iară peste un ceasuț să-i zică: pasă de bate pre Ioan, atunce de va ucide pre Ioan, amîndoi ca niște ucigători se vor certa. *Zac. 14.*

Cela ce dă învățătură cuiva să facă vreo greșală, și va treace vreame multă, iară dup-aceaia o va face, atunce amîndoi se vor certa într-un chip, ca niște ucigători, măcară cîtă vreame ar fi trecut. *Zac. 15.*

Zac. 16. De pururea se va certa cela ce învață pre altul să facă vreo greșală, măcară de-ar și zice dup-aceaia să nu o facă. Iară de vreame ce-i va fi zis: să nu faci cutare greșală, și el de o va face, atunce acela ce l-au trimis se va certa mai puțin, după voia judecătoriului; iară de nu-i va fi zis să nu o facă, atunce se vor certa amîndoi după certarea aceii greșale, orice greșală va fi.

PENTRU FUR ȘI PENTRU CEIA CE PRIIMESC PRE FURI ȘI TÎLHARI.

GLAVA 343.

Marele Vasilie. Furul, de să va ispovedi de voe, 1 an să nu se priceștuiască, și de va putea, adecă de va fi putearnic, să plătească ce-au furat; iar de-l vor vădi, atunce să-i fie canonul ani doi.

Iară priimitoriul de furi, ca și furul să se canonească.

Postnicul. Furul carele se va pocăi de voe, zile 40 să nu se cuminece; iar dă se va vădi, atunce 6 luni să mănînce sec după 9 ceas, și metanii în toate zilele cîte 100. Iară tîlhariul se canonească ca și ucigașul.

PENTRU SĂPĂTORIUL DE MORMÎNTURE ȘI FURUL DE SFINTE.

GLAVA 344.

Marele Vasilie. Carele sapă mormînturile și fură de acolo ceva, acela ani 10 să nu se cuminece.

Iară dumnezăescul Postnic poruncească an 1, însă de va mînca sec și după a 9 ceas, și să facă în zi metanii 250.

Grigorie Niskii. Iară furul de sfinte, adecă carele fură ceva de în besearică, acela ani 15 să nu se cuminece.

Iară dumnezăescul patriarh Postnicul zice: să se facă tocmire și canon de aceasta și preste 3 ani să se cuminece dumnezăeștilor taini.

PRAVILE ÎMPĂRĂTEȘTI. PENTRU FURTIȘAGURI. VINA 12[1]).

GLAVA 345.

Zac. 1. Vom să facem vorbă pentru rîndul furtișagului, dece se cade întîi să spunem niște lucrure oarecarele, pentru ca să putem înțeleage mai lesne pedepsele și certările a tot omul, carile se dau pentru fiece feliu de furtișaguri.

Zac. 2. Trebue de acmu să știm cum că Dumnezeu singur urăște lucrul furtișagului, de vreame ce și la învățăturile lui Dumnezeu, la vedeare de față tuturor, zice de grăiaște: nu fura; și toate feliurile de limbi și de

[1]) În ediția originală greșit: *intii.*

seminții au un lucru grozav și urgisit acesta, furtișagul. Drept aceaia se cade judecăților să-i pedepsească foarte cu mari și groaznice certări pre furi.

Furtișagurile sînt de multe feliuri. Un feliu iaste de vatămă numai o parte, ce să zice numai pre un om, iară alt feliu de furtișag iaste de vatămă pre mulți împreună. *Zac. 3.*

Alt furtișag iaste mare, altul mic; dece furtișag mare se chiamă cînd iaste lucrul furtișagului de mare preț, sau cînd iaste omul învățat într-acest meșteșug al furtișagului, sau cînd va fura de la vreun boiaren sau alt om mare de cinste, sau cînd va fi furat niscare prăvălii cu negoț, sau cînd va fi făcut scări să se sue la vreo curte domnească sau boerească, sau cînd va săpa casă sau va sparge zid, sau cînd va fi sfărîmat lacăte și altele multe ca aceastea; sau cînd fură și pate nevoe tot satul, măcară de-ar fi furtișagul cît de micșor. Furtișag mic se chiamă iarăși cînd nu va fi făcut nice unele de aceastea ce am scris mai sus. *Zac. 4.*

Cade-se să știm cum doao certări se dau furului; dece o certare iaste în bucatele lui, ce să zice să întoarcă înapoi tot ce va fi furat, altă certare iaste asupra trupului său, pentru greșală și răotate ce va fi făcut. *Zac. 5.*

Omul cela ce-i vor fura bucatele și avuțiia, acela poate să cearce pre în toate casele, pre unde-ș va prepune, sau va cunoaște niscare seamne de furtișag, să fie lucrul la arătare, sau și cîndu-i va părea adevărat că-ș va găsi furtișagul de față; însă nu cu putearea lui, ce să ia voe și puteare de la judecătoriu, iară nu așa, fietecum. *Zac. 6.*

Mai apoi de va cunoaște judecătoriul cum acel păgubaș, carele va să cearce casa cuiva, iaste vrăjmaș acelui om cu casa, întru carea va să caute, aicea se cade judecătoriului să nu-i dea voe să cearce; încă se cade judecătoriul să socotească să nu dea voe nemănui să cearce casa celuia ce iaste om de cinste și vestit de om bun, carele mai denainte nu va fi avut niceodată cuvinte de om rău, sau de furtișag. *Zac. 7.*

PENTRU FURII CARII ȚIN DRUMURILE FĂRĂ ARME. VINA 13.

GLAVA 346.

Carele va ținea drumurile și căile oamenilor, de va fura, și încă arme nu va purta cu sine, pre acela să-l scoață și să-l gonească de într-acel loc; iară de va fi purtînd arme și va fi furat multe lucruri, pre acela să-l arunce în ocnă, acolo să se pedepsească, după cum va fi voia judecătoriului; și de în cît va avea, de va fi vreun fecior de boiariu, a treia parte de în bucatele lui să se dea la vistieriia domnului, iară de va fi într-alt chip, atunce să-l spînzure în furci. *Zac. 1.*

Oricarele se va face a vîna pre lîngă drum, și de va găsi ceva îndemînă să fure sau să jehuiască pre cineva, acela, de vor cunoaște c-au făcut numai o dată, atunce să-l cearte cu ocna; iară de va fi făcut și altădată, atunce să i se facă moarte. *Zac. 2.*

Cînd va fura neștine de sparge vreun zid, sau ușă, sau tron, sau altă aseamenea acestora, de va fi făcut aceasta zioa și de va fi om de rudă bună, *Zac. 3.*

atunce să-l scoață de în locul lui o seamă de vreame; aceasta se socotească de va fi om de ocină, zic, să-l scoață de în ocinile lui cîtăva vreame, cît va fi voia judecătoriului; iară de va fi om mai de jos, atunce să-l bată ca pe un fur și să-l trimeață la ocnă cîtăva vreame; iară de va fi făcut aceasta noaptea și de va fi, cum am zis, om de-a firea, atunce să fie scos și gonit de în locul lui pînă la sfîrșitul vieții lui; iară de va fi om de jos, atunce întîi să-l bată, de-aciia să-l trimeață la ocnă să se pedepsească de pururea acolo.

Zac. 4. Cela ce va vrea să fure, și de să va ascunde undeva la vreun loc pînă va înnopta, atunce, deaca-l vor găsi, sau să-l bată foarte, sau să-l trimeață la ocnă cîtăva vreame, sau să-l gonească de în locul lui, pînă cînd va fi voia judecătoriului.

Zac. 5. Carele va fura haine de la bae, așijderea să se cearte ca și cela ce mai sus scrie.

Zac. 6. Cela ce va fura lucru puțin de la vreun om mișel, acela cînd va fura întîi, atunce să-l bată; iară de va fura și a doa oară, atunce să-l semneaze la nas de o parte; iară de va fura și a treia oară, atunce acela să moară în furci.

Zac. 7. Cela ce va fura de în casa stăpînu-său lucru măcară cît de puțin, și de i-ar fi atunce întîi a fura, acela se va certa mai cumplit, întîi să-l semneaze la nas de o parte, iară de va fura și a doa oară, atunce să-l spînzure; iară de va fura măcară și de întîi de în casa stăpînu-său vreun lucru mare, și atunce să-l spînzure, să nu caute că-i e întîi.

Zac. 8. Carele va fura de în besearică vreun lucru ce va fi sfințit, măcar de va fi furat atunce întîi, pre acela tot să-l spînzure; iară de nu va fi sfințit lucrul acela ce-au furat, de i-ar fi atunce întîi, tot să și-i tae nasul, cum scrie mai sus; iară de va face și al doilea rînd, atunce să-l spînzure.

Zac. 9. Cela ce va fura găini, gînște și alte pasări dumeastece, acela de va fura o dată, de doaă ori, a treia oară să-l spînzure.

Zac. 10. Cela ce va fura furtișag mare, pre acela de întîiaș dată să-l spînzure.

Zac. 11. Cela ce va timpina pre neștine în drum noaptea, și-l va dezbrăca, acela, de va face și al doilea rînd, atunce să-l spînzure.

Zac. 12. Carele va face trei furtișaguri, ce să zice de-l vor fi prins în trei rînduri cu furtișag, pre acela să-l spînzure; însă înțelegînd că aceale trei furtișaguri le-au făcut tot într-un loc, supt oblastiia unui domn și judecătoriu, măcară și aiurea într-alt loc, sau fost-au certat pentru acealea, au doară n-au fost certat, numai să fie mărturisit adevărat și de față cum le-au făcut.

Zac. 13. Cela ce va fi tîlhariu de drum, și de să va fi mărturisit el singur, sau de vor fi mărturisit niscare oameni buni credincioși, sau de-l vor fi prins tîlhărind de față, pre acela să-l spînzure într-acel loc unde va fi tîlhărit.

Zac. 14. Cînd vor fi niște soții multe de vor ținea drumul de vor tîlhări sau vor fura, atunce pre aceia pre toți să-i spînzure, să nu poată plăti cu moartea unuia pre ceialalți pre toți.

Zac. 15. Cela ce va vinde feciorul altuia, sau robul altuia, sau fie pre ce om, acela de va fi boiaren, să-l bage în ocnă, iară de va fi slugă, ce să zice om mai de jos, atunce dentîi să-l poarte de coadele cailor, de-acii să-l spînzure; iară de va fi om de-a firea, atunce să-i tae capul.

Den afară de această cumplită certare ce va lua asupra lui cela ce va vinde feciorul, sau robul altuia, atunce i se cade încă să dea și prețul ce-au luat, îndoit părinților, sau stăpînului acelui rob vîndut. *Zac. 16.*

Cela ce va fura oae, sau bou, sau cal, sa alt dobitoc de în pădure, sau de în cîmp, sau de în turmă, sau de în casă, acela să se cearte cu ocna pînă la o seamă de vreame, după cum de mult va fi fost furtișagul și după cum va fi voia judecătoriului; iară de să va afla cum acel om iaste învățat a fura de pururea și va fi făcut și alte date acest lucru, atunce așa întracela loc ce-au furat dobitocul, acolea să-l spînzure în furci. *Zac. 17.*

Carele va fura dobitoc ce va fi slobozit pe drum, acela să nu se cearte cu ocna, ce mai puțin, după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 18.*

Cela ce trage apa și o scoate de în matcă de o duce la grădină, sau la pometul lui, fără de știrea judecătoriului, acela să se cearte ca un fur. *Zac. 19.*

Cela ce va lua de pre lîngă drum adăpătorile carele se-au făcut să se adape călătorii, sau dă le va strica, acela să se cearte ca un fur. *Zac. 20.*

De va fura neștine vreun lucru ceva și de va grăi să-l întoarcă al cui au fost, pînă nu l-au întrebat, acela să fie ertat de greșală, de-ar fi cît lucru mare, iară deaca vor treace o zi, doao, și-l va da atunce înapoi, și mai vîrtos cînd va fi îmblat de va fi cercat și va fi întrebat cela cu paguba, atunce de-ar și întoarce, tot se va certa ca un fur, după prețul acelui lucru, veri va fi mare, veri mic, veri mult, veri puțin. *Zac. 21.*

Țiganul, sau țiganca lui, sau copilul, de va fura o dată, sau de doao ori, sau și de trei ori, găină, gînscă, sau alt lucru micșor, atunce să se iarte, iară de va fi alt lucru mai mare furat, atunce să se cearte ca și fiece fur. *Zac. 22.*

De va ceare neștine ceva vreun lucru la altul și el nu-i va da, iară el se va mîniia și i se va lăuda că-i va face ceva vreo răotate, pre acela să-l pedepsească ca pe un fur. *Zac. 23.*

Cînd va trimite neștine pre altul să fure vreun lucru și el va mearge de va fura pre cuvîntul aceluia, aceștea amîndoi ca niște furi se vor judeca și se vor certa. *Zac. 24.*

Cela ce va sfătui pre neștine să fure, pre carele nesfătuit de nimenilea de pururea fura, atunce acela ce l-au sfătuit să nu aibă nice o certare, fără numai cînd va fi sfătuit pre neștine să fie fur, carele mai di demult n-au fost fur, atunce acela să fie de certare. *Zac. 25.*

Cela ce va ajuta furului ori în ce feliu și mainte de ce va fura, de-i va da niscare lucruri carele sînt de treaba lui, cumu-i sfreadel, sau topor, sau funi, sau altele multe aseamene acestora, sau deaca va fura să-i rîdice furtișagul, sau să-l poarte să-l ascunză, sau măcar singur și pre fur, pre acela ca pe un fur să-l cearte; făr numai de va putea arăta cu o credință ca aceaia cum n-au știut nemica că iaste lucru de furat și cum iaste om bun. *Zac. 26.*

Un tată sau feciorii lui, un frate sau muiarea sau alte chipuri aseamene acestora de vor avea de întru dinșii vreunul să fie fur și de-l vor acoperi și nu-l vor spune, ce-l vor ascunde și pre dinsul și furtișagul lui, aceia nu se vor certa în loc de furi. Dar cînd nu se vor certa? Atunce cînd nu-i vor fi ajutat nice la un furtișag, nice-l vor fi sfătuit niceodată să fure; iară de să vor afla c-au făcut vreuna de aceastea, atunce să se cearte toți într-un chip. *Zac. 27.*

Zac. 28. Cela ce va găsi ceva mergînd pre un drum, fie ce va fi, veri mult, veri puțin, acela de nu va spune și să strige, să mărturisească cum iaste la dinsul acel lucru și-l ține să-l dea al cui va fi, acela ca un fur se va certa.

Zac. 29. Carele va găsi pre marginea unii ape mari fiece lucru veri mic, veri mare, carele-l va fi aruncat apa ca o plavie, atunce acela, de nu-l va mărturisi, nu va avea nice o certare.

Zac. 30. Iară numai cînd se va fi răsturnat vreun car și vor fi și oamenii de față îmblînd după alte nevoi.

Zac. 31. Cela ce va lua vreun lucru ceva de la casa ce arde, sau cînd se va răsipi de va cădea într-acea zi ce va fi ars, sau se va fi răsipit, acela să se cearte ca un fur, după cum va fi prețul acelui lucru ce-au apucat. Iară de va treace o zi, doao și va sta în vreun loc nebăgat în seamă, ca cum ar fi lepădat, și de-l va lua cineva de față, atunce să n-aibă nice o certare.

Zac. 32. Cela ce va lua vreun lucru de la casa ce arde, care lucru, de n-ar fi luat, ar fi ars acolea, acela să n-aibă nice o certare.

Zac. 33. Carele va muta hotarul cu putearea lui, stînd cu arme să facă războiu, aceluia să-i dea certare pe trup după cum va fi voia judecătoriului; iară de va fi mutat furiș singur, aceluia să-i fie certarea cu bani, ce să zice să plătească pradă.

Zac. 34. Cine va lua piatra hotarului, sau măcară lemn ce va fi semnat hotarul, acela, de va fi știind că iaste semn de hotar, atunce se va certa ca un fur; iară de să va afla că n-au știut, atunce numai să-l bată.

Zac. 35. Cela ce va îndemna pre altul, sau va trimite de va muta hotarul, acela să se cearte împreună cu cela ce l-au trimis, tot un feliu de certare.

Zac. 36. Cine va lua niscare bani de va da altuia împrumut și de nu-i va da acela ce i-au luat, acela ca un fur să se pedepsească.

Zac. 37. De va veni neștine la un priaten să poftească un cal, sau un bou, să meargă pînă la cutare loc și el nu-i va opri, ce-i va da, iară el nu va mearge unde au grăit, ce va mearge într-alt loc mai departe, acela să se cearte ca un fur. Cum se-ar zice, un om s-au rugat să-i dea un cal să meargă călare zeace mile de loc, eu i l-am dat, el n-au mers călare, ce l-au înhămat de-au mers 20 de mile; atunce acela să se cearte ca și cum l-ar fi furat, iară pentru ce-au mers mai departe, deusebi să aibă certare de aceaia.

Zac. 38. Cine va creade pre neștine de vreun lucru ca acela, și i-l va da să-l ție și să i-l păzească, iară el se va sluji cu dinsul și-ș va trebui toate treabele ca și cum ar fi al lui, atunce acela să se cearte ca un fur.

Zac. 39. Cela ce va lua bani de la cineva ca să-i ție și-i va cheltui pe treabele lui, dece de-i va fi numărat cîndu-i va fi dat, atunce să n-aibă certare, iară de-i va fi pecetluit în pungă și el va fi stricat peceatea, atunce să se cearte ca un fur.

Zac. 40. De vor da cuiva niște avuție să o ție și să o păzească, și de o va fi furat cineva de la dinsul, niscare oameni de carii n-au vrut avea nădeajde, au vor fi spart ușa, au răclița, au lacătul ce vor fi fost, sau altele ca aceastea, atunce unul ca acela să n-aibă certare, nice iaste datoriu să dea nemica; iară de vor lipsi aceastea tocmeale, atunce să se cearte.

Zac. 41. Cela ce va ceare de la un om un lucru să i-l ție, iară cela cu lucrul se va fi rugat mai di demult să i-l ție, acela de i se va prileji să i-l fure, atunce iaste datoriu să i-l plătească.

Cela ce va zice că i-au furat avuția ce-au fost el păzind, sau banii ce-au fost luat în datorie, acela iaste datoriu să arate de față lucrul; iară de nu, numai să o dea înapoi a cui au fost, că de-ar și jura, nimenilea nu-l va creade, fără numai de-ar avea împreună cu jurămîntul și niscare mărturii, sau niscare seamne ca acealea, să poată arăta adevărat acel furtișag, să poată cunoaște fiecine. *Zac. 42.*

Oricărui negutătoriu vor da niște bani să li-i ție și-i vor număra înaintea lui, iară de-acolea-i vor fura și-i vor fi spart ușa și secriiul și lacătele și alte ca aceastea, atunce de se va afla, cînd i-au dat, că i-au zis să-i înceapă să-i cheltuiască și li-i va da mai apoi, cînd le vor trebui, atunce negutătoriul iaste datoriu să le dea banii de la sine; iară de nu-i vor fi zis așa, atunce nu e datoriu cu nemica. *Zac. 43.*

Cine se va face ispravnic vreunui om și va lua bani de la niscare datornici ai aceluia, iar el nu va fi ispravnic să se arate cu scrisoare, acela să se cearte ca un fur, ce să zice, de vreame ce acei bani va fi cheltuit pre treabele lui. *Zac. 44.*

Cela ce să va lega de vreun om, zicînd că-i iaste datoriu cu atîția bani și nu-i va fi cu nemica, iară el cu înșălăciune și fără de voia lui va lua acea datorie mincinoasă, pre acela ca pre un fur să-l pedepsească. *Zac. 45.*

Cînd vor avea niște soții bani împreună și-i vor da la un loc să li-i ție, iară el va cheltui acei bani pre treabele lui, pre acela să-l gonească de în locul lui și să-i ia toate bucatele cîte va avea; iară de va fi om să nu ție banii soțiilor, ce cînd vor vinde, sau de în slujbă cînd vor veni, elu-i va strînge, aceluia să i se tae capul și să i se ia tot ce va avea. *Zac. 46.*

Cela ce va strica niscari bani ai besearicii, care bani vor fi lăsați de cineva să tocmească besearica și să dreagă ce pre unde va fi stricată, sau va fi zis să cumpere niscare ocine, sau de vor fi niscare bani carii se strîng de în veniturile besearicii, acela om de va fi, cum să zice, ispravnic besearicii și va ținea el banii, și deaca-i va cheltui pe treabele lui, acela să n-aibă altă certare, ce să fie gonit de în locul lui și toate bucatele și ocinele ce va avea toate să se dea besearicii; iară de nu-i va fi cheltuit cela ce-i ține, ci-i va fi cheltuit cela ce-i strînge și-i aduce de pre unde sînt veniturile și-i dă la vistiariul besearicii, acela de va fi făcut una ca aceasta și se va adevăra cu mărturii oameni de cinste și credincioși, atunce certarea lui să fie moartea, ce să zice să i se tae capul și să i se ia tot ce va fi avînd, veri mult, veri puțin. *Zac. 47.*

Oricine va fura lucru sfințit de în loc ca acela cinstit și sfînt, pre acela să-l spînzure, sau să-l arză de viu în foc; însă de aceasta după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 48.*

Cela ce va fura lucru sfințit de în loc nesfințit, sau lucru nesfințit de în loc sfînt, acela se va certa după cum va fi voia judecătoriului, iară să nu i se ia viața, fără numai de va fi făcut acela lucru de doaă, trei ori, după cum spune pravila. *Zac. 49.*

Pre cela ce-l vor certa pentru furtișag, măcară ce certare micșoară ar fi pățit, acela nu va putea să fie oprit de să va afla cînd au făcut furtișagul c-au fost mai mare de 15 ani, pentru că de-ar fi mai jos, ce să zice mai mic, ar putea fi; iară de va fi și preot și-l vor prinde cu furtișag, atunce să-l leapede de în preoție. *Zac. 50.*

Zac. 51. Care lucruri priimeaşte preotul în besearică pentru ca să le citească vreo molitvă, acealea toate să chiamă sfinţite.

Zac. 52. Cela ce va fura şi va vinde niscare sfinte moaşte, pre acela să-l cearte cu moarte.

Zac. 53. Cela ce va fura cruce de în besearică, măcară de-ar fi şi de lemn, acela fură lucru sfinţit şi de în loc sfinţit; certarea lui iaste să-l spînzure sau să-l arză în foc de viu.

AICEA SCRIEM PENTRU VAMA CEA DOMNEASCĂ. VINA 14.

GLAVA 347.

Zac. 1. Oricine va îmbla cu înşelături şi nu va plăti vama cea domnească, acela iaste ca un fur; dece să cade să piarză tot negoţul, drept carele nu va fi plătit vama.

Zac. 2. Cela ce va zice cum n-au ştiut unde iaste vama, drept aceaia n-au plătit vama, atunce de va fi vama pusă de curînd şi acela va fi striin de departe loc, atunce să se crează şi să plătească numai vama cea dreaptă, iară de va fi vamă bătrînă şi omul va fi de loc, atunce nu-l vor creade, ce-ş va piarde tot negoţul.

Zac. 3. Cine va ocoli locul acela unde să cade să plătească vamă sau va treace pre niscare drumuri neîmblate, fără numai de-ar fi cu ştirea vameşilor, iară într-alt chip de va lăsa drumul cel mare, atunce tot negoţul să-şi piarză.

Zac. 4. Cela ce va fi luat plată ca să aducă nişte negoţ de în loc în loc, iară el va treace şi va ascunde negoţul şi nu va plăti vama, acela iaste datoriu să plătească stăpînului tot cît au păgubit într-aceaia.

Zac. 5. Vameşul cela ce va afla un dobitoc încărcat cu negoţ şi să fie departe de acel loc de unde plătesc vama, acela nu-l va putea lua drept vama, zicînd cumu-i peritoriu acel negoţ căce l-au ascuns de vamă, pînă nu va fi stăpînul de faţă împreună cu acel dobitoc cînd l-au găsit.

Zac. 6. Care vameş nu va lua negoţul cel perit singur de la cela ce-l va fi ascuns cu înşelăciune de vamă, atunce de să va prileji aceluia moarte, nu va mai putea de-aciia să ceară de la feciorul lui, de vreame ce n-au luat nemica pînă au fost tată-său viu.

Zac. 7. Vameşul carele nu-ş va lua vama de la neguţătoriu pînă în cinci ani, acela de-aciia nu va putea lua nemica pentru că se-au trecut o vreame.

Zac. 8. Cela ce va sări asupra vameşilor, cîndu-l vor timpina cu negoţul în cale şi nu va lăsa să cearce negoţul care nu va fi plătit de vamă, atunce acela de în negoţ să n-aibă nice o pagubă căce n-au plătit vama, iară aşa numai să se cearte pentru căce au stătut împotriva oamenilor celor domneşti.

Zac. 9. Oricare vameş va lua vamă mai multă decît iaste obiceaiul să ia, acela să aibă certare cum va fi voia judecătoriului.

Zac. 10. Oricare vameş va ceare vamă de niscare lucruri ce n-au fost obiceaiul să se dea vamă, nici iaste cu ştirea domniei, acela, de să va afla pentru unele ca acealea să fie luat plată, ce să zice vamă, atunce să i se tae capul, însă mainte să dea drept ce au luat acea vamă de una patru la vistierie;

iară de nu va fi luat, ce numai ce va fi cerșut, tot să se cearte și atunce după cum va fi voia județătoriului.

Oricare vameș va face năpaste cuiva, și-i va lua negoțul zicînd că nu s-au plătit vama și el va adevăra c-au plătit, acela nu numai negoțul va întoarce înapoi, ce încă și ca un fur se va certa. *Zac. 11.*

Oricare vameș va fi vină ca să nu treacă negoțătorii cu negoțul pre la vreo scală, făcîndu-se multă asupreală și luîndu-le mai mult de cum au fost obiceaiul, acela iaste datoriu toată asupreala și paguba ce vor fi păgubit neguțătorii pentru dinsul, tot să se socotească și să plătească la vistierie. *Zac. 12.*

Cela ce va face vamă noao carea n-au fost, sau de va mai adaoge cea veche de cumu au fost, atunce de va fi alt judecătoriu într-acel loc să fie mai mare decît dinsul, cum ar fi domn, pre acela să-l cearte cu bani, ce să zice să-i ia avuțiia și să-l gonească de într-acel loc în toată viața lui, să nu se mai afle pre acealea locuri. *Zac. 13.*

Cela ce va fi domn și nu va avea alt domn mai mare asupra lui, acela poate să facă vamă noao cu voia tuturor, însă să plătească și cei de loc ca și cei striini, iară nu numai cei striini. *Zac. 14.*

Cela ce va fi ertat, acela să nu plătească vamă de vreame ce i-au dat Dumnezeu un dar ca acela ce poate să se bucure și să se vestească cu acel bine, pînă cînd se vor împlea doaozeci de ani, și el și feciorii lui, iară nu mai mult. *Zac. 15.*

PENTRU CEIA CE FURĂ ÎN PIZMA CUIVA ÎN LOC DE BATJOCURĂ. VINA 15.

GLAVA 348.

Oricine va fura ceva vreun lucru, nu pentru să păgubească pre cela ce l-au avut, ce numai pentru să-ș rîză și să-ș bată joc de dînsul, acela să se cearte, iară nu ca un fur. *Zac. 1.*

Cela ce va mearge să fure și nu va fura, acela să se cearte după voia judecătoriului. *Zac. 2.*

Cela ce va apuca slujnica altuia ca să curvească cu dinsa, știind cum mainte au fost curvă, acela să se cearte, iară nu ca un fur; iară de va fi fost fată acea slujnică, atunce să se cearte ca un fur. *Zac. 3.*

Cînd va avea neștine vreun lucru la altul și nu-l va putea scoate de la dinsul, și de-i va fura ceva, însă nu mai mult, ce numai cît va fi prețul acelui lucru, acela să nu aibă nice o certare pentru furtișag. *Zac. 4.*

Cela ce va lua pietrii de la viia altuia, acela ca un fur să se cearte. Aceasta se socoteaște așa și cînd sapă neștine piatră dă pre hotarul altuia, aceaia încă se chiamă furtișag. *Zac. 5.*

Cela ce de mare sărăcie va fura, iară nu mult, ce numai cît va mînca și cît se va îmbrăca, acela să se iarte; iară de vor vrea, atunce să-l și cearte mai pre puțin, iară nu ca pe un fur, pentru că se chiamă c-au furat dă nevoe. *Zac. 6.*

Cela ce va fura de la ceia ce sînt de pururea vrăjmași și pizmași unui sat, ce să zice acelui loc unde lăcuiaște, așijderea și de la păgîni, atunce să se iarte, să nu se cearte. *Zac. 7.*

Zac. 8. Năemitul, de va sluji la un stăpîn și nu-i va plăti simbriia, și de-i va fura numai atîta pre cît va fi simbriia, acela să nu se cearte, ce să fie ertat.

Zac. 9. Cela ce va fura vreo hiară sălbatică, sau pasăre pînă nu va fi învățată, acela să nu aibă nice o certare.

Zac. 10. Cela ce va fura de la tată-său veri mult, veri puțin, acela nice o certare să nu aibă; iară de să va prilejі să fie vreun om de casa lor, la moartea lui să lase ceva acelui fecior, atunce de într-acel lucru al feciorului poate tatăl să ia să-și plătească furtișagul.

Zac. 11. Sluga ce va fura în casa stăpînu-său, de va fura lucru puțin, acela să nu se cearte, iară de va fura lucru mare, atunce să se cearte, iară tot mai puțin de cum ar fi furat altul.

Zac. 12. Care muiare va fura pre bărbatu-și, aceaia să nu aibă certare, nice să aibă strînsoare să întoarcă ce-au luat, ce să se împace cu bărbatulu-și; iară de să va prileji să se desparță, sau să moară muiarea, atunce barbatul să-și ia plata de în zeastrea ei. Aceasta pravilă să se socotească și cînd va fura bărbatul pre muiare.

Zac. 13. Cela ce va sfătui pre muiare să fure de la bărbatu-și și să-i dea lui, fără numai de vor fi avînd împreunare rea, pre acela să-l cearte ca pre un preacurvariu; iară de nu vor fi avînd mestecatură într-acesta chip, atunce să-l cearte ca pe un fur.

Zac. 14. Muiarea carea va fura de la cela ce curvească cu dînsa, aceaia să se cearte ca un fur; așijderea și bărbatul de va fura de la muiarea carea curvească cu dînsa, acela iar ca un fur să se cearte.

Zac. 15. Călugărul carele va fura pre egumenul, acela nu va avea certare, căce că se chiamă că-i e fecior, iară așa numai să aibă strînsoare cît să întoarcă tot ce va fi luat.

Zac. 16. Cela ce va vrea să dobîndească și să moștenească avuțiia cuiva după moarte, și-i va fura ceva încă fiind viu, acela să nu aibă certare, ce numai să întoarcă tot ce-au furat și să fie în pace.

Zac. 17. Cela ce se va îndatori cu ceva la altul, sau cîndu-i va da neștine ceva să ție, iară el va înceape într-alt chip după cum va fi voia lui, nu cum va vrea cela ce i-au dat, atunce de va vrea stăpînul să priimească, bine va fi, nu se va certa; fără numai cînd va zice: așa avut-am nădeajde că va priimi așa, pentru aceaia am îndrăznit; atunce trebue aicea să socotească judecătoriul acea nădeajde să vază cum iaste. Dece de va fi cu cale, atunce să-l iarte, iară de nu, să-l cearte. Cum se-ar zice, un om au luat un cal de la o rudă a lui, sau de la vreun priaten bun a lui, să îmble cu dînsul numai trei, patru zile, iar el au ținut calul zeace zile, atunce nădeajdea iaste cu cale să fie, căce iaste omul lui, sau priatenul lui cela ce l-au dat; iară de va lua calul să meargă la oaste, atunce nu iaste cu cale aceaia vină.

Zac. 18. Oricine va zice că l-au ertat pîrîșul pentru furtișag ce i-au făcut, măcară de-ar și zice pîrîșul că-l iartă, atunce nemică nu folosește aceaia ertăciune să nu-l cearte ca pe un fur, deaca nu iaste lucrul cu cale să cunoască judecătoriul pentru ce-l iartă și atunce să crează; că nu se iartă vinovatul denaintea judecătoriului, ce pînă a-l duce la judecătoriu.

Zac. 19. Oricine va fi fără știrea judecătoriului, numai cu voia lui, de-ș va găsi lucrul în mînile altuia și-l va lua, acela necum să nu-l dea înapoi, ce nice-ș poate să-l mai ceae; iară de să va afla că acel lucru n-au fost

a lui, atunce nu numai lucrul va întoarce înapoi, ce încă va plăti și prețul celuia ce a cui au fost lucrul.

Oricare țăran va lua cu voia lui pămîntul să dea la altul, sau casa-ș, sau alt lucru ce va fi avut și apoi-l va găsi în mînile altuia, atunce de să va afla c-au fost oameni acolea aproape, pre cari-i putea el face să-i întreabe și nu i-au întrebat da-l-va înapoi, atunce acel lucru-și-i perit de la dînsul; iară de-i vor fi zis oamenii că poate să facă acest lucru, sau de nu vor fi fost oameni pentr-aceale sate pre împrejur, atunci i se va lăsa să-ș ție lucrul. *Zac. 20.*

De vreame ce Petr, ce să zice, ș-au lăsat avuțiia lui la Pavel să se hrănească cîtăva vreame, și atunce după aceaia să o moștenească Ioan, oare acest Ioan, numai singur cu voia lui și fără voia judecătoriului, va scoate afară pre Pavel de într-acea aveare ce i se-au dat să se hrănească și să se apuce el să o ție cum ar fi a lui? Aicea poate Pavel cu voia judecătoriului să ceearte pre Ioan și să-i ia toată avearea înapoi, și însă să-l facă să mai dea pre atîta. *Zac. 21.*

Un om de va vrea să lase altuicuiva vreun lucru pentru să se hrănească, iară cela ce va fi fost mai denainte acel lucru al lui, atunce nu i-l va lăsa, nice i-l va da să se hrănească, ce fără de voia judecătoriului, numai singur cu voia lui-l va lua, atunce piarde-va toată acea dobîndă, carea vrea să aibă de vrea fi luat cu judecătoriul. *Zac. 22.*

Cela ce să va apuca de vreo vie striină, părăsită, sau de vreo casă pustiită, sau de vreo ogradă, sau curătură părăsită, să le dreagă și să le înnoiască cu voia stăpînului ale cui vor fi fost, și se vor tocmi pre tot anul ca să-i facă plată ori mult ori puțin, iară deaca le va găta și se va hrăni după cum va fi locul, atunce nu va vrea să-i plătească cum au grăit, atunce poate stăpînul să-l gonească și să-l scoață de într-acel loc și fără voia judecătoriului. *Zac. 23.*

De va muri cela ce-au lucrat ș-au nevoit viia, sau curăturile, sau alt ce va fi, și de nu vor rămînea feciori sau altă rudă pre urmă, atunce poate stăpînul și fără voia judecătoriului să-ș ia acealea toate înapoi. *Zac. 24.*

Deaca va curăți neștine viia, sau curătura, sau ograda, sau va dreage casa, sau altele ca aceastea, iară de-acii se va părăsi și le va lăsa pustii, fiind lucrul gata, și vor înceape a se strica, atunce stăpînul locului poate să-l gonească și să-l scoață de într-acel loc și fără știrea judecătoriului. *Zac. 25.*

Cînd vor avea doi oameni pîră pentru vreo vie sau pentru vreun pămînt, și pînă a se pîrî, unul de într-înșii va mearge de va sicera pămîntul, sau va culeage viia fără de voia judecătoriului, atunce acela-ș piarde tot venitul ce i se-ar cădea pe dreptate, și încă să plătească pre cît va fi prețul aceii vii, sau acelui pămînt. *Zac. 26.*

Cela ce-ș va lua lucrul de la altul înapoi, singur cu voia lui, și deaca va lua de într-acel lucru oarece puțin folos, atunce-i va da celuia lucrul iarăș înapoi, acela să se cearte și să plătească cît va fi prețul și cît va face acel lucru. *Zac. 27.*

Cînd se vor certa doi oameni adins ciș și va scoate de în loc unul pre altul, de vor face aceasta amîndoi într-o zi, atunce să nu se cearte, iară de vor treace cîteva zile, atunce să se cearte amîndoi și să plătească cît va fi prețul acelui lucru. *Zac. 28.*

Zac. 29. Cela ce se va teame că-l vor scoate de într-o casă, sau de într-o vie, sau și de alta aseamene acestora, atunce de-l vor scoate fără voia lui, de aceasta poate să ceară voe la judecătoriu, să-i dea oameni cu arme să-l păzească, să nu-l scoață.

Zac. 30. Cînd va goní neștine pre stăpîn de la bucatele lui și i le va lua, acela, de va fi nebun, nu va avea certare, ce numai ce va fi luat va da înapoi. Iară dup-aceaia de să va prileji să se înțelepțească, atunce tot să nu se certe.

Zac. 31. De să va prileji un tată cu un fecior să scoață unul pre altul den bucatele lui, fără de știrea judecătoriului, atunce de ar treace între dînșii și vreame cîtăva, tot nu vor avea nici o certare, iară așa numai ce vor întoarce bucatele înapoi.

Zac. 32. **Oricare** vlădică, sau egumen, sau ispravnic, sau călugăr, singur cu voia lui și fără știrea judecătoriului de va lua vreun lucru al besearicii de la cela ce-l va fi țiind, de vreame ce nu va fi făcut săbor să se sfătuiască, acela nu se va certa, iară așa să dea încă pre cît au luat; iară de va fi făcut și săbor, atunce să se cearte.

Zac. 33. **Oricare** vlădică, sau egumen, sau ispravnic, sau călugăr, împreună cu tot săborul numai singur cu voia lui de va lua avearea vlădicăi, ce va rămînea după moarte, sau a egumenului, sau a ispravnicului, sau a călugărului de la cela ce le va fi țiind, însă de să va afla cum acel mort au fost țiind aceale unealte cum să fie ale besearicii, atunce nu se va certa și să nu dea nemica; iară de le va fi țiind ca în chip de mirenie, acela se va certa, și să dea înapoi tot ce-au luat, și să plătească prețul cît vor face aceale lucruri; iară de nu se va cunoaște lucrul, ce va fi cam cu prepus, adecă fost-au de-ale besearicii au mirenești, atunce iarăși nu se va certa.

Zac. 34. **De** va împrumuta neștine pre altul, sau-i va da în chirie o casă, sau vreo prăvălie, sau alt fie ce va fi, și dup-aceaia singur cu voia lui, fără știrea judecătoriului va scoate-l, sau de-i va lua vreun lucru ca-n chip de zălog, acela nu se va certa; iară de nu va fi singur stăpînul cela ce i-au dat bani împrumut sau va fi năemit acel loc, ce va fi altul striin, acela să se cearte și să dea înapoi cît va fi plătind acel lucru.

Zac. 35. De va fi neștine ispravnic vreunui neguțitoriu vînzîndu-i negoțul ce i-au fost trimețînd acel neguțătoriu, de-aciia de se va preleji să nu-i mai trimează alt negoț să vînză, iară el va lua de la altul, de va vinde, atunce nu iaste datoriu acel neguțătoriu dentîi să dea seama de să va prileji ceva pagubă într-acel negoț ce-au luat el singur, măcară de-au și fost ispravnic lui cînd au luat acel negoț.

Zac. 36. Cînd va judeca un judecătoriu strîmb, sau cînd va da voe cuiva și nu va fi înțeles pîra de ispravă amînduror, atunce acela ce va lua ceva vreun lucru cu voia aceluia judecătoriu, acela nu va putea să șovăiască, să nu plătească și alt preț însă de cum vor prețui acel lucru.

Zac. 37. Certarea ce zicem să dea de doao ori prețul acelui lucru ce se-au luat fără de ispravă, iaste așa: cum se-ar zice, cînd nu va fi acel lucru de față, atunce să-l plătească îndoit, iară de va fi de față, atunce să-l dea înapoi și să dea și prețul cît va plăti acel lucru. Acest obiceaiu au fost legiuit de legiuitorii cei bătrîni, iară în vreamea de acmu cești mai tineri se-au tocmit toți împreună ș-au schimbat acea tocmeală într-acesta chip, adecă

să dea numai lucrul ce-au luat, iară să-l cearte judecătoriul după cum va fi voia lui, cum se-ar zice, să-l globească, sau să-l închiză în temniță, sau în gros, sau într-alt chip oricumu-i va părea pe dreptate, să nu îmble făr-ispravă.

Niște oameni de vor avea la cineva un lucru și-l vor ceare, iară el nu-l va da, aceia de să vor sfătui cu toții și numai singuri cu voia lor, fără știrea judecătoriului, deși-ș vor lua lucrul său, aceia să n-aibă nice o certare nice într-un lucru. *Zac. 38.*

Un om, de bună voia lui, de va lăsa ceva vreun lucru vreunui om sărac sau și bogat, de în ce se va fi îndurat pentru sufletul său și-i va fi făcut și zapis cu mărturii, iară dup-aceaia se va fi căit ce-au făcut, acela cu voia lui, fără știrea judecătoriului, de va trimite niște oameni ai săi, sau și striini, și vor lua zapisul cel de dar, aceia nice o certare nu vor avea. *Zac. 39.*

Cela ce va avea datorii și se va fi tocmit cu voia lui să ia vreun lucru în preț, acela iarăș nu poate lua fără de judecătoriu, numai singur cu voia lui, de vreame ce datoria nu va fi aleasă să se știe ce vor fi avînd catastișe și izvoade adins eiși, drept aceaia trebue întîi să-și ia seama pre amărunt și atunce cu voia lui singur să-și ia acel lucru ce vor da, iară de va lua mai nainte, atunce se va certa după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 40.*

Cela ce va face tocmeală cu altul, pînă în cutare vreame de nu-i va da cutare lucru, atunce ca să aibă voe să ia cutare sat, iară de să va prileji satul să nu fie pre mîna lui, ce să-l ție altul, atunce nu va putea cu voia lui să-l ia, măcară că le-au fost tocmeala așa, ce aicea trebue puteare de la judecătoriu, iară de-l va lua el singur cu voia lui, atunce va avea certare. *Zac. 41.*

Un om de să va tocmi cu altul să-i dea un dobitoc, sau alt lucru ce va fi, pînă la o zi, dup-aceaia va socoti într-alt chip și-l va da altuia numai pentru să nu-l dea celuia ce l-au făgăduit, acela să aibă strînsoare să se răscumpere lucrul acela de la cine l-au dat și să-l dea celuia ce se-au tocmit întîi și să aibă și certare după cum va fi voia judecătoriului. *Zac. 42.*

Un om la moartea lui, de-ș va lăsa cu limbă de moarte mult, puțin ce va avea, oricui va vrea el, acela poate singur cu voia lui, fără de judecătoriu, să-și ia acea rămășiță fără nice o sminteală și fără nice o certare. *Zac. 43.*

Pre cela ce-l vor lăsa să moștenească bucatele cuiva și să se hrănească pînă la o seamă de vreame, acela, deaca va veni vreamea, poate și singur, fără judecătoriu, să-ș ia aceale bucate, după cumu-s făgăduite, fără nice o certare. *Zac. 44.*

Oricine va fi ispravnic să moștenească avuțiia vreunui mort, acela poate lua numai singur cu voia lui bucatele celui mort, orice va fi, mult, puțin, de la fiecine vor fi, fără numai dă le va fi lăsat cu zapis să le ție și să se hrănească pîn-în cutare vreame, atunce-i caută să îngăduiască pînă la aceaia vreame. *Zac. 45.*

De va lăsa neștine ceva vreun lucru să se hrănească cineva cu dînsul pînă în cutare vreame și va fi făcut și zapis, cum de într-aceaia vreame să cază pre mîna celuia ce va să moștenească; cum se-ar zice, un om are un cocon micșor, iară la moartea lui cunoscînd că iaste micșor, atunce lasă toate bucatele lui pre mîna unui om bun să le ție și să se hrănească *Zac. 46.*

cu dinsele pînă în cutare vreame, adecă pînă va fi coconul de vîrstă, atunce ca un moștean să le ia să le ție el, acela ispravnic, cumuș va muri stăpînul, atunce într-acel ceas poate să ia aceale bucate de la moștean, singur cu voia lui, fără nice de un judecătoriu, mai vîrtos cînd va scrie zapisul ales și înțelegînd, zicînd fără de multe cuvinte și fără nice o gîlceavă.

Zac. 47. De vor lăsa cuiva drept suflet ceva, atunce nu va putea el singur cu voia lui să ia, ce trebuiaște să ia ispravă de la judecătoriu; fără numai, acel lucru ce-au lăsat drept suflet, de va fi învățătura să facă beseарică, sau bolniță, sau ospătărie, ce să zice casă de striini, sau grobniță și altele aseamene acestora, pentru că atunce poate să ia singur cu voia lui și nu-i trebue nice un judecătoriu, și încă mai poate să ia singur cîndu-i va aleage stăpînul în zapis; iară de va fi într-alt chip și de va lua el singur cu voia lui, atunce piarde-ș-va tot venitul ce vrea el să aibă drept sufletul acelui mort.

Zac. 48. Carele va lua cu voia lui o parte de întru aceale bucate ce se-au dat drept suflet, acela piarde-ș-va toată acea parte ce-au luat singur, numai ce va rămînea cu ceaialaltă parte ce-au fost neluată.

Zac. 49. Cela ce va lua acel lucru, ce i se-au dat drept suflet, și de-l va lua de față să vază ș-alții, atunce nu-ș va piarde venitul; iar de va lua pre furiș, atunce va piarde, și nu va mai putea să ceae nemica, pentru că și ce-au luat va da înapoi.

AICEA SCRIEM PENTRU SEAMNELE FURTIȘAGULUI. VINA 16.

GLAVA 349.

Zac. 1. Furtișagul, de vreame ce iaste un lucru foarte cu nevoe a-l arăta, drept aceaia trebue să se arate cu niște seamne oarecarile și cu niște prepusuri cîteva. Semnul furtișagului iaste așa: cînd se va fura cuiva ceva, atunce să strige cu glas mare și să facă gîlceavă, să se cutremure toți într-acel ceas cînd vor fura, și să arate cum i-au spart cămara, sau ușa, sau racla, sau lacătul și alte aseamene acestora, acolo unde vor zice că au fost acel lucru ce se-au furat.

Zac. 2. Veastea tuturor și fuga robului, ce să zice a năemitului, aceaia arată furtișagul; așijderea cînd se vor găsi scări pre unde se-au suit, sau alte meșteșugure carele slujesc la descuiat, sau să strice loc ce va fi închisoare.

Zac. 3. Trebue încă și după aceastea seamne toate să se arate cum într-acel loc unde să veade stricat, fost-au acolo în lăuntru aceale lucruri ce zice stăpînul că i le-au furat; și de va fi om bun și cu nume bun, atunce ajunge jurămîntul, iară de nu, trebue altă arătare mai bună, într-acesta chip, cum aceale lucruri au fost stînd tot acolea pînă ce le-au furat.

Zac. 4. Celuia ce-ș va piarde lucrul, aceluia i se va da jurămînt să spue cîte lucruri i-au furat și cît le-au fost prețul, și încă cîtă pagubă au avut de într-aceale lucruri și cît au cheltuit îmblînd colăcindu-le.

Zac. 5. Încă și celuia ce-i vor fi dat vreun lucru să-l păzească și i l-au furat, și aceluia-i vor da jurămînt ca să arate.

Zac. 6. Încă se dă jurămînt și celuia ce mută hotarul, pentru ca să arate de-l va fi mutat, sau de nu-l va fi mutat.

De va fi apucat neştine o scrisoare de în mîna vrăjmaşului său şi o va fi ars, sau o va fi spart, atunce să se dea jurămînt celuia cu cartea, iară nu celuia ce o au spart, pentru ca să arate ce-au fost scris în carte. *Zac. 7.*

Cînd va avea pîră creştinul cu un ovreaiu, atunce nu se va da jurămînt ovreaiului. Jurămîntul carele se dă împotriva furului, acela nu se dă ca să arate el furtişagul, ce numai deaca va arăta furtişagul singur furul, au de va mărturisi cineva, atunce se dă jurămînt celuia ce ş-au pierdut lucrul, ce să zice păgubaşului, pentru ca să arate adevărat cît au fost şi de ce preţ au fost, şi încă să-ş arate şi cheltuiala. *Zac. 8.*

Prepusul furtişagului se arată pre numele omului cel rău, ce să zice, alt om iaste vestit de om bun, iar altulu-i vestit de om rău; aşijderea se cunoaşte omul şi pre obiceae, cum au fost învăţat mai demult; iară aşa, aceaste doao prepusuri nu ajung amîndoao să facă pre judecătoriu să muncească pre cineva. *Zac. 9.*

Cine va treace pre un drum, pre unde nu i-au fost calea să treacă prea acolea, atunce poate să-ş prepue pre acela pentru furtişag; cum se-ar zice, de-l va fi văzut cineva să treacă pre acolea pre la acel loc, pre unde într-acea zi se-au făcut şi furtişagul şi aceaia prepunere, atunce drept aceaia poate să-i dea strînsoare, să-ş dea seama ce-au îmblat pre acolo. *Zac. 10.*

Prepusul se face încă şi cînd vor găsi pre cineva într-acel loc unde se-au făcut furtişagul, sau de va fi întrat şi va fi eşit de într-acea casă, sau de va fi văzut cineva scoţînd ceva, sau ţiind didesupt supt haine, sau învălit cu alt lucru ceva. *Zac. 11.*

Care slugă sau năemit va fugi de în casă într-acea zi cînd se-au făcut furtişagul, aceaia dă prepus oarecum cum să fie făcut el acel furtişag; atunce ajunge şi pre acela să-l muncească, fără numai deac va fi fugit, să se fi ascuns, să nu se vază necăirea. *Zac. 12.*

De se va prileji să se afle al cuiva veri işlic, sau altă fiece haină, sau cuţit, sau vreo scară de suit, sau topor, sau fiece unealtă, acealea toate fac prepus de furtişag de vreame ce se-au găsit într-acel loc unde se-au făcut furtişagul, şi pre acela să-l muncească să arate, de va şti. *Zac. 13.*

Un om de va fi sărac şi va înceape a cheltui bani mulţi, acela face prepus cum să fie furat, mai vîrtos cîndu-ş vor şi semăna cu aceia ce se-au furat într-aceale zile. *Zac. 14.*

Cela ce va avea în casa lui meşteşuguri bune ca acealea de furtişag, acela face prepus cum să fie el furat. *Zac. 15.*

Un om oarecarele ce n-ar avea nice o treabă la acea pagubă, nice l-ar chema nimenile, aşa fără de nice o strînsoare, şi ar mearge de ar arăta pre cineva către judecătoriu cum au făcut acela furtişag, şi încă ar îndemna să-l şi muncească, acela face prepus cum să fie făcut el acel furtişag; drept aceaia pre acela să-l muncească. *Zac. 16.*

Cela ce-ar putea face un furtişag ce va să se facă, şi el poate să-l smintească să nu se facă, iară elu-l lasă de să face, acela face prepus cum să fie cu ştirea lui acel furtişag. *Zac. 17.*

Aceaste prepusuri nu sînt nice de o treabă judecătoriului, mai vîrtos cînd vor fi împotriva vreunui om bun şi vestit de lucrure bune; cum se-ar zice cînd va fi deusebi numai una de acealea, atunce nu e drept *Zac. 18.*

nemica, iară de vor fi împreună doao sau trei sau și patru, atunce-l vor munci.

Zac. 19. Și încă face prepunere de furtișag și acela om ce face pre altul că iaste vrăjitoriu și cititoriu de steale.

Zac. 20. **Ori** la carele vor găsi niscare lucruri de furat, pre acela de va fi om vestit de rău, atunce se cade să-l muncească, iară de va fi om bun, atunce să nu-l muncească.

Zac. 21. **Fiecine** va fi la cela ce vor găsi lucru de furat și de va zice că nu cunoaște pre vînzătoriul cela ce i l-au vîndut, sau nu-ș poate aduce aminte, atunce de va fi om vestit și ales de om bun, sau de va fi de în ceia ce vînd lucrure ca și aceale multe ce sînt de furat, atunce el să se crează; iară de nu, să-l muncească.

Zac. 22. **Cela** ce vor găsi la dinsul lucru de furat, măcară de-ar fi și om bun, iară așa de va avea vreun prepus de cealea ce-am zis, atunce nu va putea fi într-alt chip, ce-l vor munci.

Zac. 23. **Pre** cela ce-l vor munci pentru vreun prepus și de nu va spune nemica, acela altă certare să n-aibă, ce să fie slobod de toate.

Zac. 24. **Cela** ce va cumpăra lucru de furtișag, acela să aibă certare de vreame ce să va afla c-au știut că iaste de furat.

Zac. 25. **Cela** ce va cumpăra un lucru prea eftin, acela, de vreame ce va fi lucru scump, atunce face prepus cum să fie de furat; drept aceaia să aibă certare.

Zac. 26. **Celuia** ce-i vor dărui lucru de furat, acela să se cearte după voia judecătoriului.

Zac. 27. **Cela** ce va cumpăra un lucru carele nu iaste de meșteșugul lui, acela face prepus cum să fie de furat.

Zac. 28. **Cela** ce va cumpăra lucru de furat, iară deaca va prinde dă veaste, atunce-l va întoarce înapoi și nice banii nu-ș va lua, acela nu va avea certare.

Zac. 29. **Cela** ce va cumpăra lucru de furat și acel lucru va fi dă besearică, măcară de n-ar fi nice știut, acela tot să se dea la besearică și să nu-și ia banii ce-au dat.

Zac. 30. **Cela** ce va da bani împrumut și-i va pune zălog lucru de furat, acela să dea acel lucru stăpînu-său, al cui va fi, și să nu ia nice un ban, și mai vîrtos cînd va aduce acel lucru om sărac, sau rob, și lucrul va fi de om bogat și de mult preț, atunce atîta ajunge, cu cît nu iaste acela om de credință, cu atîta se cunoaște că nu-i al lui acel lucru ce pune zălog.

Zac. 31. **Cela** ce va cumpăra lucru de furat, știind că acel om iaste rău tîlhariu și prădătoriu, atunce acela nu iaste datoriu să dea acel lucru stăpînu-său, pînă nu-i va da banii ce-au dat.

Zac. 32. **Cela** ce va cumpăra un lucru de furat și va spune tuturor ca să înțeleagă cum cumpără să-l dea stăpînu-său al cui au fost, acela nu va da lucrul pînă nu-i vor da banii.

Zac. 33. **Oricare** stăpîn ce i se va fi furat un lucru și-l va fi cumpărat cineva și el de grabă-i va fi dat banii și-ș va fi luat lucrul, acela nu mai poate să ceară banii de la cela ce i-au dat de-au răscumpărat.

Zac. 34. **Oricine** va cumpăra lucru de furat și-l va da stăpînului al cui au fost, acela nu poate să-ș mai ceară banii de la dinsul.

AICEA SCRIEM DE VINA DE ÎNTÎI, PENTRU CAREA SE ÎNDEAMNĂ JUDECĂTORIUL DE MAI MICȘOREAZĂ CERTAREA ȘI PEDEPSA.

GLAVA 350.

Acum vom să spunem vinile pentru carele se îndeamnă judecătoriul de mai micșorează certarea și pedepsa celui vinovat. Și întîia vină iaste înșelăciunea și viclenșugul, pentru căce că greșala ce să face cu înșelăciune și cu hiclenșug, aceaia iaste foarte mare, iară greșala ce să face fără de înșelăciune, aceaia nu se chiamă nicecum greșală; drept aceaia numai ce să ceartă așa puțin lucru, numai drept leagea. *Zac. 1.*

După chipurile celora ce vor greși, ce feliu vor fi, dă pre acealea va cunoaște judecătoriul și va creade de va fi greșit cu înșelăciune, sau de nu va fi, pentru că cela ce-au greșit, de va fi vreun țăran gros și prost, sau vreun cocon mic de vîrstă, sau vreo muiare, atunce nu se va chema să fie greșit cu înșelăciune sau cu vreun hiclenșug. *Zac. 2.*

AICEA SCRIEM CARE GREȘALE SE CHIAMĂ FĂRĂ DE ÎNȘELĂCIUNE.

GLAVA 351.

Cînd face neștine vreo greșală și pentru acea greșală nu dobîndeaște nice o cinste, sau cînd va face de vreo frică sau de vreo zburdăciune, atunce vom creade c-au greșit fără înșelăciune; și mai vîrtos cînd va păgubi, sau va păți altă nevoe pentru acea greșală. *Zac. 1.*

Cine va face vreun lucru de față, de vor vedea toți, care lucru nu va da pravila să se facă, ce-l va sminti, acela nu se chiamă să fie făcut greșală cu înșelăciune. *Zac. 2.*

Cela ce va face greșală cu învățătura mai marelui său, aceaia nu se chiamă să fie făcut greșală cu înșelăciune. *Zac. 3.*

Cela ce va greși priatenului său cel bun, aceaia nu se chiamă să fie făcut greșală cu înșelăciune. *Zac. 4.*

Cela ce face greșală dă nevoe, îndemnîndu-l meserearea carea are pre mîna lui, aceaia nu se chiamă c-au greșit cu înșelăciune. *Zac. 5.*

CARE GREȘALE SĂ CHIAMĂ CU ÎNȘELĂCIUNE.

GLAVA 352.

Cela ce e învățat a face răotăți, acela toate greșalele ce face acealea sînt cu înșelăciune. *Zac. 1.*

Cela ce face lucruri pespre fire și den afară de obiceaele creștinești, acela se chiamă că face greșale cu înșelăciune. *Zac. 2.*

Cela ce va fi ispravnic vreunui cocon micșor, de-i va ținea bucatele pre urma și după moartea părinților, și de va lăcomi să ia ceva de într-aceale bucate fără de blagoslovenie și fără de ce să vor da la vreo treabă pentru nevoile acelui cocon, aceaia se chiamă că face greșală cu înșelăciune. *Zac. 3.*

Zac. 4. Cela ce nu face la boeriia lui după tocmealele și năravurile ce-au fost mai demult a aceii boerii, ce face alte obiceae după voia lui, acela se chiamă că greșaște cu înșelăciune.

Zac. 5. Cela ce face silă cuiva să facă vreun lucru fără voia lui, acela să chiamă că face greșală cu înșelăciune.

Zac. 6. Cela ce ar putea face vreo greșală de față și la vedeare, iară el face acea greșală pre ascuns, să nu-l vază nimenilea, acela face greșală cu înșelăciune; fără numai de va avea cuvînt a grăi să zică c-au făcut pentru cutare lucru.

Zac. 7. Pre ascuns, să chiamă și se face vreun lucru, care lucru nu-l spun celuia ce i se-ar cădea să-l știe.

Zac. 8. Cela ce va vătăma foarte rău pre cineva, sau de-i va face altă nevoe mare, atunce să chiamă să fie făcut acel lucru cu înșelăciune, și nu va putea să șovăiască, să zică cum nu l-au vătămat cu înșelăciune.

Zac. 9. Cela ce va asculta și va face vreo greșală pre cuvîntul altuia, acela nu se chiamă că greșaște cu înșelăciune, fără numai de va fi fost acela ce i-au zis vreo muiare.

AICEA SCRIEM PENTRU A DOA VINĂ, CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL CERTAREA ȘI PEDEPSA CELUI VINOVAT.

GLAVA 353.

Zac. 1. A doua vină, carea îndeamnă pre judecătoriu să mai micșoreaze certarea celui vinovat, iaste mîniia și sfada, de vreame ce și pravila dă învățătură cum greșala ce să face cu mînie, aceaia să se cearte mai iușor.

Zac. 2. Dreptatea și jalba vinovatului, aceaia poate să-l sprijînească la nevoia lui cînd va greși, cum se-ar zice, tatăl cîndu-ș va găsi fata curvind, sau bărbatul cîndu-ș va găsi muiarea făcînd preacurvie cu altul, atunce, pentru dreaptă jale și de la inemă dureare, de va omorî pre curvariu și pre curvă într-acel ceas, atunce putea-vor șovăi să se cearte mai puțin.

Zac. 3. Cela ce se va mîniia, fiind îndemnat de cuvintele altuia sau de lucrul lui, și acela într-acea mînie de-l va vătăma întru ceva, atunce mai puțin se va certa, ori cu ce vătămare de l-ar vătăma, cum l-ar vătăma cînd nu l-ar fi întărîtat cu mînie asupra lui.

Zac. 4. Cela ce va strica pacea carea au fost făcută cu vrăjmașul său pentru mîniia și scîrba ce se-au scîrbit pre dînsul, atunce de se va afla că se-au mîniat și se-au scîrbit pe dreptate parte, se va certa mai puțin; iară de să va afla că se-au scîrbit pentru un lucru puțin, atunce se va certa deplin.

Zac. 5. Orice lucru ce să va face cu mînie și cu scîrbă, acela nu e bun de nemica, că atîta iaste cum nu ș-ar fi fost; fără numai cînd se va face milostenie, că milosteniia rămîne în veaci neclătită, măcară de se-ar face și cu scîrbă; iară de va fi fost mîniia așa de mare cît să scoață pre om și de în minte, atunce nice milosteniia nu iaste drept nemica, ca și cum nu-ș se-ar fi făcut.

De-ar făgădui neștine orice făgăduință să facă, ce să zice să nu se însoare, sau să dăruiască cuiva vreun lucru, sau să se postească, sau și altă fiece făgăduință de-ar face, de vreame ce făgăduința va fi fost cu mînie, atunce nu iaste datoriu cela ce-au făgăduit să ferească acest lucru, măcară de-ar fi făgăduit și cu jurămînt. *Zac. 6.*

De se-ar despărți neștine de fămeaia lui întru o mînie și într-o scîrbă, sau de să va lepăda de fecioru-și și-l va scoate de în toate ocinele lui, sau de se-ar face călugăr, sau de ș-ar vinde casa, sau viia, sau satul și, mai pre scurt, de-ar face ce va face în mînie, atunce aceaia nicecum să nu se prinză în seamă, ca și cum nu ș-ar fi fost nemica. *Zac. 7.*

Aforisaniia carea se va face cu mînie, numai aceaia se prinde în seamă și iaste foarte rea și cumplită; așijderea și de alte ori fiece blăstem. *Zac. 8.*

Care judecătoriu de va fi mînios și va judeca pre cineva și de-i va isprăvi în vreun chip, aceaia judecată nu se cade să fie desăvîrșită pînă nu vor treace treizeci de zile. *Zac. 9.*

Cela ce va fi biruit de mînie și de va face vreo greșală într-acea mînie, iară după ce se va dezmîniia va zice că ce am făcut, de-am și greșit, bine am făcut, sau și alt cuvînt aseamene acestuia, nepărîndu-i nice un rău căce au greșit, atunce acela se va certa pentru acea greșală și nu va putea șovăi să zică c-au fost mînios. *Zac. 10.*

Cela ce va zice că de mînie au făcut vreo greșală, pre acela nu-l va creade judecătoriul, ce trebue să arate acest lucru cu mărturie oameni de credință. *Zac. 11.*

AICEA SCRIEM PENTRU A TREIA VINĂ, DE CAREA ȘOVĂIAȘTE CEL VINOVAT, SĂ SE CEARTE MAI PUȚIN DE CUM I SE CADE DUPĂ GREȘALA CE VA FI FĂCUT.

GLAVA 354.

A treia vină, carea îndeamnă pre judecătoriu să mai micșoreaze certarea celui vinovat, iaste nevîrsta, pentru căce că pre bătrîni și pre coconii cei ce nu-s de vîrstă, pre aceia mai puținu-i ceartă pravila; iară pentru să se înțeleagă bine firea și tocmeala pravilei, trebue să spunem bine pre-amăruntul înălțimea și pogorîrea vîrstei omenești cum se cade, pentru să înțeleagem și pravila mai bie, ce să zice, care vîrstă se chiamă cocon și care tînăr în măsură de vîrstă, și carele iaste mic și carele bătrîn. *Zac. 1.*

Cocon să chiamă pînă al șaptele an de vîrstă. Tînăr în măsură de vîrstă se chiamă parte bărbătească de la zeace ani și jumătate pînă la 14 ani; iară parte femeiască de la 9 ani și jumătate pînă la 12 ani. *Zac. 2.*

Aceasta se socoteaște cînd răotatea tinerilor nu va treace pre vîrsta lor, pentru că de vor fi tinerii foarte răi, pînă mainte de 10 ani și jumătate, atunce se vor socoti mai sus de 25 de ani. Cum au fost oarecînd un cocon, cum scrie sfeții Grigorie Dvoeslov, cum pentru dease și multe și înfricoșate blăsteme și hule ce făcea cînd era numai de 5 ani, atunce-l apucară diavolii de în mînile părinților lui și periră cu dînsul; sau ca și alt cocon ce era de 5 ani și jumătate, dece pentru blăstemile și ocările *Zac. 3.*

ce făcea părinților, se supărase tuturor cetățeanilor Rimului și se-au sculat cu toții de l-au ucis.

Zac. 4. Mic se chiamă pînă în 25 de ani; iară de acolea înainte să chiamă mare, să poată face tot lucrul.

Zac. 5. Bătrîn se chiamă de la 50 de ani pînă la 70 de ani.

Zac. 6. Bătrînii cînd fac vreo greșală, pentru carea învață pravila să se cearte trupeaște, acela se ceartă mai puțin decît cel tînăr, așijderea și la toate greșalele se ceartă mai puțin; fără numai de va fi greșala ce va face bătrînul de în greșalele ce se ceartă cu moarte, ce să zice, cumu e uciderea, pentru căce că atunce veri bătrîn, veri tînăr, tot i se va tăia capul, fără nice o socotință, oricumu-i va fi vîrsta.

Zac. 7. Mai puțin se vor certa cei bătrîni nu pentru altă, ce pentru căce li se împuținează sîngele și putearea simțirilor și li se împuținează și mintea; iară de vreame ce va fi el cu toate bătrîneațele și cu barba albă și de va fi bărbat și bun și întreg la simțiri și la minte, atunce de va greși, se va certa ca și un tînăr.

Zac. 8. La greșalele carele se ceartă cu bani, atunce se ceartă tocma și cel bătrîn ca și cel tînăr.

Zac. 9. Măcară că cei bătrîni la o seamă de greșale se ceartă mai puțin, iară drept aceaia tot nu poate fi să nu se cearte oricît de puțin.

AICEA SCRIEM PENTRU CERTAREA CELOR TINERI.

GLAVA 355.

Zac. 1. Ceia ce sînt mai mici de 25 de ani, aceia mai puțin se vor certa la toate greșalele.

Zac. 2. Coconii de tot și cu totul se iartă, orice greșale ar greși.

AICEA SCRIEM PENTRU CERTAREA COCONILOR.

GLAVA 356.

Zac. 1. Carii nu vor fi de măsura vîrstei, aceia de vor și greși, atunce mai puțin se vor certa, măcară că sînt ei destoinici să înșale pre toți cu lucrurile lor.

Zac. 2. Cei fără de vîrstă, aceia mai puțin se vor certa la toate păcatele ceale trupești; și aceasta se socoteaște cînd le lipseaște puțină vreame să vie la măsura vîrstei, ce să zice, să le vie mintea în cap; că de le va lipsi vreame multă pînă a veni la măsura vîrstei, atunce nu se vor certa nicecum. Au fost oareunde un cocon carele mainte pînă a se împlea 9 ani, el îngrecă pre doica carea-l aplеca; și de aceasta nu iaste a să mira, că mulți coconi se-au aflat de micșori atîta de tari la fire, cît au putut lucra ca și cei mari bărbați, cum mărturiseaște de acest lucru și sfîntul Ieronim scriind la o istorie, către un preot de l-au chemat Vitalie, cum au fost Solomon de unsprezeace ani cînd au născut pre fiiu-său, pre Roboam; și pentru Ahav zice, cum și acela de 12 ani au fost cînd au născut pre

fiiu-său Ezechia. Iară drept aceaia, această pravilă iaste deplină și adevărată, cum cei mai mici și fără de vîrstă se ceartă mai puțin la toate păcatele și greșalele trupești, și de să vor împreuna cu ovreaică, sau cu alt copil parte bărbătească, sau cu vreo rudă, carea se chiamă mestecare de sînge.

Încă și la greșalele ceale mari, ce să zice la ucidere, mai puțin se ceartă ceia ce nu sînt încă de măsura vîrstei. *Zac. 3.*

Cei fără de vîrstă de vor face bani răi, calpuzani, aceia nu se vor certa cu toate certările după cum învață pravila, ce numai după voia judecătoriului, însă nu cu moarte. *Zac. 4.*

La uciderea carea fac coconii adins eiși jucînd, atunce iau o certare foarte micșoară, cum au fost acei doi coconi carii, jucîndu-se cu jucăreile lor, se-au mîniat unul pre altul și l-au lovit cu cuțitașul cel de condeae și l-au junghiat de l-au omorît, și pentru certarea, l-au izgonit de într-acel sat de unde au fost făcut moarte, cu învățătură ca aceaia, să nu se mai întoarcă la acela loc, pînă nu va face pace cu părinții coconului celui ucis. *Zac. 5.*

Cei nu de vîrstă, și la furtișag, aceia mai puțin se vor certa, de-ar fura și de înlăuntru de în besearică. *Zac. 6.*

De va fi neștine nu de vîrstă și de va face vreo greșală, și pentru căce va fi mic de vîrstă, se va certa puținel; iară el, de vreame ce nu va fi de vîrstă, va face iarăș aceaia greșală, atunce se va certa mai mult decît ceaia de întîi, iară tot nu cu moarte, măcară de-ar și certa pravila pentru aceaia greșală cu moarte. *Zac. 7.*

Oricare fără de vîrstă va face vreo greșală și de nu-l vor pîrî la judecătoriu pînă se va face mai mare, atunce judecătoriul nu-l va certa după vîrsta ce va fi avînd atunce, ce după vîrsta ce va fi avut atunce cînd au făcut greșala. *Zac. 8.*

De-ar vrea, de n-ar vrea, judecătoriul tot iaste datoriu să micșoreaze certarea celui mic, cînd va greși, să o micșoreaze după voia lui, pentru căce că toate judecățile feresc acest lucru, ce să zice micșorarea certării. *Zac. 9.*

AICEA SCRIEM SĂ ȘTIȚI CUM SE MICȘOREAZĂ CERTAREA CELUIA CE NU-I DE VÎRSTĂ.

GLAVA 357.

De vreame ce cel fără de vîrstă, carele face greșală, de va fi de optsprezeace ani mergînd, atunce să-l bage în fiară și în temniță pînă în cîtăva seamă de vreame; iară de va fi de 14 ani, atunce, pentru greșala ce va face, se ceartă ca și bărbații cei mari, ce să zice cu moarte, cumu e întîi furtișagul, sau sodomiia, atunce-l va bate pre în tot tîrgul și-l va închide în temniță cu obeade în picioare. Iară de va fi mai sus de 14 ani și nu va ajunge pînă la 25, și greșala ce va face iaste de cap, atunce iarăși se va bate pre în tîrg și-l vor trimite la ocnă. *Zac. 1.*

Cel ce nu e de vîrstă, de să va găsi că iaste eretic, sau de se-ar prileji să-ș ucigă pre tată-său sau pre mumă-sa, atunce nu va putea scăpa cu *Zac. 2.*

vîrsta, ce să va certa ca și un mare; cum au fost tînărul cela ce otrăvi pre tată-său, de vreame ce nu era încă nice de 18 ani, și-i tăiară capul în cetatea Rimului; ca și în vreamea lui Mathei, voevodul Țării Muntenești, cînd tăiase capul tătîne-său un copil, în cetatea Bucureștilor.

AICEA SCRIEM PENTRU A PATRA VINĂ, PENTRU CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL CERTAREA CELUI VINOVAT.

GLAVA 358.

Zac. 1. A patra vină carea îndeamnă pre judecătoriu să micșoreaze certarea celui vinovat de cum i se cade, iaste bețiia, de vreame ce dă învățătură pravila de zice cum toată greșala, de-ar fi cum ar fi de mare și dă se va face la vreamea de beție, acela nu se va certa deplin după cum spune pravila, iară așa numai după voia judecătoriului.

Zac. 2. **O**mul beat, de-ar greși tocma și spre chipul domnului țărîi, iară așa tot se va certa mai puțin.

Zac. 3. **O**mul cel beat, de-ar înjura, de-ar huli, de-ar face și jurămînt mincinos și de-ar strica și pacea ce va fi făcut cu vrăjmașul lui, acela de pururea șovăiaște și scapă și se ceartă tot mai puțin, după voia judecătoriului; și mai vîrtos vinul ce va fi băut, văzîndu-l limpede și frumos la față și moale și dulce la gustare, de-ar fi și înțelept neștine, tot se înșală, că-i pare că nu se va îmbăta.

Zac. 4. **C**înd se va îmbăta neștine cu înșelăciune, mai vîrtos cînd va meșteșugui cineva să-l îmbeate, atunce orice va greși, nu numai va șovăi pentru să scape, ce încă nu-ș se va certa nice cît de puțin.

Zac. 5. **M**ai puțin se va certa omul cel beat cînd va fi prea omorît de beție, decît cînd ar fi numai în vreame, că atunce să chiamă că nu știe nemica ce face; iară cînd se va cunoaște că nu e prea beat și de va greși, atunce se va certa mai mult, iară tot nu cum ar fi treaz.

Zac. 6. **B**eatul carele va face vreo greșală și-ș va cunoaște lucrul, că de toate orile cînd se îmbată iaste rău la beție și se ceartă și se sfădeaște cu toți, acela să se cearte deplin, ca și cum ar fi greșit în trezvie, și după cum spun pravilele și după greșală ce va face; pentru că se cade cine-ș cunoaște firea că iaste zglobiv la beție, acela sau să nu-ș bea vin nicecum, sau să bea puținel, să nu se îmbeate.

Zac. 7. **C**ela ce se va îmbăta într-adins ca să poată șovăi la greșala ce va greși, ca pentru să se cearte mai puțin, acela niceodată nu va scăpa, ce să va certa deplin.

Zac. 8. **C**eluia ce-i va părea bine după beție căce au făcut vreo greșală îmbătîndu-se iarăși și lăudîndu-se zicînd: bine am făcut de-am făcut așa, acela nu se va certa puțin, ce tocma și deplin, după cum va fi scriind pravila.

Zac. 9. **C**ela ce va zice judecătoriului că am fost beat cînd am făcut această greșală, atunce judecătoriul nu va creade; drept aceaia trebue să arate cu mărturii, care mărturii să mărturisească cum l-au văzut bînd într-acea zi și cum au fost borînd și au fost făcînd toate nebuniile beției și alte seamne ca de om beat.

AICEA SCRIEM PENTRU A CINCEA VINĂ, PENTRU CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL CERTAREA.

GLAVA 359.

A cincea vină, pentru carea se îndeamnă judecătoriul a mai micșora certarea celui vinovat, iaste aceasta, adecă cînd nu e omul cu toată mintea, ce să zice eșit de în fire și nebun; de vreame ce învață și pravila: omul ce va fi denafară de minte, acela măcară ce greșală ar face nu se va certa. *Zac. 1.*

Nebunul și cel denafară de minte, acela de să va înțelepți cîndva, atunce nu se va certa pentru greșale ce-au făcut la nebuniia lui. *Zac. 2.*

Cel ce iaste cînd și cînd nebun, iară nu în toate zilele, cum se-ar zice, patru luni iaste nebun și cinci-șase luni iaste înțelept, acela feliu de va face vreo greșală în vreamea nebunii lui, atunce nu se va certa; iară de va greși la vreamea carea iaste înțelept, atunce se va certa tocma după cum scrie pravila, ca și fiecine; iară de va fi lucru împărechiat, oare nebun au fost, au ba, cînd au făcut acea greșală, atunce stă acesta lucru în mintea judecătoriului, să cunoască de pre lucrurile ce vor fi fost pre împrejurul aceii greșale. *Zac. 3.*

Cela ce va fi cuminte și va face vreo greșală, și pentr-aceaia greșală se va pîrî la judecătoriu și grăind mărturiile, iară el într-acel ceas va nebuni, atunce judecătoriul'l va certa cu bani sau cu dobitoc; iară de va nebuni el deaca va isprăvi judecătoriul pîra și va vrea să-i dea și vreo certare pe trup, atunce de vreame ce pre nebunul nu-l pot certa trupeaște, atunce le va schimba certarea lui pre bani; și aceasta se va face cînd nu va mai fi nice o nădeajde de-a se mai înțelepțirea cel nebun, iară de va fi nădeajde să se înțelepțească, atunce judecătoriul îl va pune la pază pînă se va înțelepți, să-l cearte. Nebunul, de ar ucide și pre tată-său, tot nu se va certa nicecum. *Zac. 4.*

AICEA ARĂTĂM SEAMNELE NEBUNULUI.

GLAVA 360.

Cela ce se va face și se va arăta cum iaste nebun, pentru să scape de certare, iară el nu iaste adevărat nebun, acela se va certa deplin după pravilă; iară pentru să-l cunoască judecătoriul au doară se face, au adevărat iaste nebun, atunce trebue să-l întreabe judecătoriul multe întrebări și în multe feliuri și cu multe meșteșuguri; și să întreabe și pe vraci, carii foarte lesne-l vor cunoaște de va fi nebun adevărat. *Zac. 1.*

Cela ce va sfătui pre cel nebun să facă vreo greșală, sau să-i ajute, cum se-ar zice, să-i dea sabie goală și arătîndu-i pre cineva să-l ucigă, nu va putea șovăi acela, căce a fost el nebun și au făcut greșala, să nu se cearte după pravilă cela ce-l va fi sfătuit. *Zac. 2.*

Cel nebun, măcară că nu se va certa la nebuniile lui, de va face vreo greșală, iară așa tot nu se cade să-l slobozească de tot, să îmble pe drumuri slobod, ce să aibă pază, să fie pre lîngă oamenii lui pînă se va înțelepți. *Zac. 3.*

AICEA SCRIEM PENTRU A ȘASEA VINĂ, PENTRU CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL CERTAREA CELUI VINOVAT.

GLAVA 361.

Zac. 1. A șasea vină carea îndeamnă pre judecătoriu să mai micșoreaze certarea celui vinovat, de cum învață pravila, iaste obiceaiul locului; după care obiceaiu cine va greși nu se va certa nicecum, cum dau învățătură toți dascalii, tocmindu-se toți într-un cuvînt.

Zac. 2. Cînd va fi un lucru cu cale să se cearte carele-l va face, iară acel lucru de vreame ce va fi obiceaiul locului să se facă, atunce acela ce-l va face nu se va certa nicecum.

Zac. 3. Judecătoriul judecă cîteodată și împotriva pravilei pentru acest obiceaiu al locului, și de multe ori face și cumu-i iaste voia lui.

Zac. 4. Lucrurile carele se fac după cum iaste obiceaiul locului, măcară de-ar fi și împotriva firii și a pravilei, iară drept aceaia tot nu va certa judecătoriul pre ceia ce fac acel obiceaiu, măcară că aicea-i ceartă besearica, iară la **Второе пришествїе**[1]) va certa Dumnezeu cu munca de veac pre cîți vor face împotriva dumnezăeștilor pravile lucrure fără leage.

AICEA SCRIEM PENTRU A ȘAPTEA VINĂ, PENTRU CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL CERTAREA.

GLAVA 362.

Zac. 1. A șaptea vină, carea înmicșorează certarea celui vinovat, iaste mulțimea de oameni, unde se pornesc cu toții să facă vreo răotate; atunce judecătoriul nu poate să aleagă cine au făcut răotatea; dup-aceaia iară nu poate pre toți să-i cearte pentru unul și pentru căce că aceale soții multe, eale se fac în doao feliuri. Drept aceaia trebue să știm cum unele ori sînt împreunați mulți și fac toți o greșală, și iarăș altă dată sînt mulți împreunați într-una și numai unul de într-înșii face o greșală, într-aceaia nimenilea, nice de în soțiile lui n-au înțeles, nice l-au văzut, nice judecătoriul poate să-l cunoască. Și într-aceasta faptă sînt doao pravile; și întîia pravilă iaste aceasta.

Zac. 2. Cînd sînt niște oameni mulți strînși la un loc și fac vreo greșală, atunce drept acea greșală se îndeamnă judecătoriul să mai micșoreaze certarea, după cum scrie pravila; iar mai vîrtos greșala ce vor fi făcut acei mulți se ceartă după pravilă, cu moarte, atunce așijderea se îndeamnă judecătoriul să mai micșoreaze certarea pentru să nu omoară pre mulți numai pentru o greșală.

Zac. 3. Cînd se va prileji în mijlocul a mulți, de vor fi unii de într-înșii mai capete, cum se-ar zice ispravnici, atunce la unii ca aceia nu va micșora judecătoriul certarea aceii greșale pentru cei mulți, pentru căce că, fie la ce greșală, ceia ce sînt capete după pravilă se ceartă de pururea deplin;

---

[1]) „A doua venire”.

numai ce înmicșorează certarea celora ce sînt toți într-un chip de vinovați și nice unul de într-înșii nu iaste mare sau mic.

A doa pravilă zice: cînd se va tîmpla de între niște oameni mulți să greșască unul de într-înșii și atunce nici aceia, nice judecătoriul poate să știe carele au făcut greșala, atunce pre toți să-i slobozească de toată certarea trupească și se vor certa numai cu bani. Cum se-ar zice: dă pre o fereastră a unii case unde au fost strînși niște oameni mulți, de acolo se-au aruncat o piatră ș-au ucis pre un om ce-au fost trecînd pre uliță, iară aceia ce sînt în casă, ei nu știu cine să fie aruncat acea piatră; de care lucru nu poate să fie într-alt chip, ce unul de într-înșii au aruncat piatra și el nu va spune; atunce toți să fie slobozi și numai cu bani să se cearte. *Zac. 4.*

Cînd vor fi într-o casă niște oameni mulți lăcuitori și se va găsi între dînșii unul ucis și vor arăta seamnele cum să-l fie ucis unul de într-înșii, iară nu mulți, de vreame ce se va afla că are numai o rană, iară nu mai multe, și nu se știe carele de întru dinșii să fie făcut acea ucidere, atunce vor fi toți slobozi de certarea uciderii, numai ce să vor certa după voia judecătoriului și nu se va certa nice unul cu moarte. Așijderea iar de-ar avea cît de multe rane cel ucis, măcar de-ar fi atîta de multe pre cîți oameni vor fi într-acea casă și să nu știe nimenilea cine să i le fie făcut acelui ucis, atunce toți vor fi slobozi de moarte, numai ce să vor certa după voia judecătoriului. *Zac. 5.*

Cînd se va prileji să aibă price niște oameni și vor sări toți cu arme asupra unuia și-l vor ucide cu multe rane, iară să nu fie nice aicea lucrul de față, oare cine l-au rănit și cine nu l-au lovit, atunce toți se vor certa după voia judecătoriului; iară de să va cunoaște carii l-au rănit și carii nu l-au ucis, atunce ucigătorii se vor omorî, iară ceialalți ce le-au fost ajutoriu, atunce se vor certa după voia judecătoriului; iară de nu le vor fi ajutat, ce numai fiind acolea de față vor fi sărit și ei cu arme, atunce aceia nu se vor certa. *Zac. 6.*

Niște oameni mulți de vor ucide pre vreunul cu rane de moarte, carele una de într-însele singură putea să-l omoară, iară la judecătoriu să nu se poată adevăra carele l-au omorît, atunce pentru căce sînt mulți, nu se va omorî nice unul, iară așa se vor certa după voia judecătoriului. *Zac. 7.*

Cînd vor ucide mulți pre unul cu rane nu de moarte, care lucru una de într-acealea nu l-ar fi putut omorî, ce toate împreună l-au omorît, și judecătoriul nu știe carele-i va fi făcut rana cea de moarte, numai ce să adeverează lucrul cum l-au ucis toți împreună, atunce, pentru mulțimea, se vor certa toți după voia judecătoriului. *Zac. 8.*

Cela ucisul de mulți, de va avea și rane multe și de într-acealea cînd unele sînt de moarte, iară altele nu sînt de moarte, și să nu poată judecătoriul să adevereaze cine i-au făcut rana cea de moarte și cine i-au făcut cealealalte carele nu-s de moarte, atunce, pentru mulțimea, toți se vor certa după voia judecătoriului; iară de va cunoaște judecătoriul pre ceia ce-au făcut ranele ceale de moarte, atunce-i va certa ca pe niște ucigători, iară ceia ce n-au făcut rane de moarte, pre aceia-i va certa judecătoriul după cumu-i va fi voia lui. *Zac. 9.*

Mai marele, carele va fi cap între multe soții, și de va fi făcut rană de moarte celui ucis, iară ceialalți soții să-l fie vătămat cu rane nu de moarte, *Zac. 10.*

atunce cel mai mare se va certa ca un ucigătoriu, cu moarte, iară ceialalți după voia judecătoriului și după rane care le vor fi făcut fiecarele. Însă și atunce se cade foarte să cerceteaze judecătoriul pre-amăruntul în ce parte de trup au rănit fieșcarele de dinșii, pentru că măcară de n-ar fi făcut toți rane de moarte, alegînd fără de cel mai mare, iar așa, drept aceaia mai mult se va certa cela ce-l va fi lovit în piept, decît cela ce-l va fi lovit într-un deget, și mai mult se va certa cela ce-au făcut rana de i-au scos sufletul, decît ceialalți. Dece oricîți vor fi făcut rane de moarte, aceia toți se vor omorî, iară ceialalți să se cearte după voia judecătoriului.

Zac. 11. Cînd se va ucide neștine de mulți și judecătoriul nu va ști carele de într-acei mulți l-au ucis, atunce toți se vor certa cu bani, sau-i vor scoate de în moșie, sau-i vor duce la ocnă.

Zac. 12. **P**oate judecătoriul să muncească pre acela sau pre ceia ce vor avea niscare seamne ca acealea, cum să fie ucis aceia pre cel mort, măcară de-ar fi momit și pre alții pre mulți într-acea ucidere; așijderea de va arunca neștine vreo piatră de în vreo casă unde vor fi oameni mulți și va ucide pre cineva, atunce iară nu-i va munci pre toți judecătoriul, nice-i va putea să-i muncească pentru să știe carele iaste de întru toți cela ce-au aruncat piatra; iară de va fi carea cumva de într-acești mulți, de să vor găsi vreunii să aibă niscare seamne cum aceia să fie aruncat piatra, atunce pre acela sau pre aceia numai ce va munci judecătoriul să spue cum va fi cu dreptul.

PENTRU A OPTA VINĂ PENTRU CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL CERTAREA.

GLAVA 363.

Zac. 1. **A** opta vină, pentru carea se îndeamnă judecătoriul să micșoreaze certarea celui vinovat la greșala ce-au făcut, iaste ascultarea carea va face neștine spre domnul țărîi, sau spre stăpînul carele-i va sluji, și cum zice cartea cea veache la **кто́рый за́кон**[1]), la 17 capete: Cela ce nu se va pleca, ce să zice, ce nu va asculta de judecătoriul carele au ales Dumnezeu, acela cu moarte voiu să moară. Măcară că acest cuvînt al scripturii ceii vechi zice așa, iară așa se socoteaște pentru învățătura judecătoriului celuia ce judecă pre leage și pre dumnezeeștile pravile și pe pravilele cealea ce sînt după fire, pentru că cine nu se va pleca supt tăriia învățăturii legii și judecătoriului, acela nu se va certa cu moarte pe dreptate și după pravilă.

Zac. 2. Cade-se să asculte și să se pleace boiarinului și mai marelui nărodului, însă cînd vor da învățătură spre lucrurile carele vor fi mărturisite de pravilele ceale împărătești, sau de obiceaele locului, sau de singură firea omenească, care lucru să înțăleage cînd va îmbla neștine pre aceaia

[1]) ,,Deuteronom".

ascultare, atunce puțină vătămare va face spre aproapele lui; iară de vreame ce cu această ascultare ce va face neștine spre mai marele său, ce să zice spre domnu-său, îmblînd de toate pre voia lui, de va greși și va vătăma foarte mult pe aproapele fieșcui, atunce nu se cade ascultătoriul să ție această ascultare.

Cela ce va ucide pre cineva, fiind trimis de boiarenul săborului, ce să zice de cel mai mare al gloatelor, atunce poate șovăi să nu se cearte după cum scrie pravila care lucru să înțeleage într-acesta chip: cîndu-l va trimite cel mai mare și-l va îngrozi de-i va zice că de nu va omorî el pre acela, atunce judecătoriul va omorî pre dinsul; și mai vîrtos mai marele gloatelor de va fi deprins a omorî pre unii ca aceia carii nu-l vor asculta. Iară de vreame ce nu-l va îngrozi mai marele glotelor și să nu-i zică așa, că de nu-l va omorî atunce va muri el în locul lui, și încă cînd nu va fi învățat a omorî pre ceia ce nu-l ascultă, atunce cela ce va face uciderea nu va putea șovăi să zică că l-au mînat mai marele lui, ce să va certa după cum scrie pravila. *Zac. 3.*

Rugămintea domnilor iaste ca și cînd ar îngrozi pre neștine. *Zac. 4.*

Oricare muiare, de frică și de silă ce-i va face domnul, de să va pleca și va face pre voia lui, aceaia nu se va certa nicecum. *Zac. 5.*

Un judecătoriu de la un tîrg, ce să zice un diregătoriu, nu iaste datoriu să asculte pre domnul țării să muncească sau să spînzure pre neștine, cunoscînd el că nu e vinovat și iaste lucru cu asupreală aceaia muncă sau aceaia moarte, ce mai bine-i iaste lui să-ș lase scaunul cel de judecătoriu ce ține, decît să se pleace învățăturii domnu-său cea cu asupreală. Iară de nu se va îndura să facă părăsire scaunului său, atunce trebue să scrie să dea știre domnu-său de acea tocmeală ce i-au poruncit, cum iaste lucru cu năpaste, și să socotească să mai cerceteaze și dup-aceaia să aștepte răspuns. Iară judecătoriul de va răspunde și al doilea rînd și de va zice: de nu veri asculta, tu știi; sau: să faci cumu-ț dau învățătură și să nu mai cerci alt lucru sau altă vină; sau de va zice și într-alt chip: citit-am scrisoarea ce ne-ai trimis și am înțeles de tot, iară drept aceaia să faci cum țe-am dat învățătură, iară într-alt chip să nu fie; atunce, de va asculta de învățătura mai marelui său, va putea șovăi și nu se va certa după pravile pentru greșala ce va fi făcut pentru ascultare. *Zac. 6.*

Cînd va zice judecătoriul: cutare lucru l-am făcut pentru că mi-au dat învățătură domnu-mieu carele iaste mai mare pre o țară, atunce nu-i vom creade acest cuvînt, numai ce trebue să arate acea învățătură a acelui domn au cu mărturie, au cu scrisoare de mîna domnului țării. *Zac. 7.*

Un judecătoriu ce va isprăvi și va împlea leagea altui judecătoriu al alții eparhii, atunce nu se va certa, nice iaste datoriu acela să cerceteaze tocmeala aceaia să vază dreaptă e, au cu asupreală, fără numai de să va pune împotrivă cel vinovat, de va zice cum această leage nu e bună de nemica, de vreame ce se-au făcut de un judecătoriu striin și cum nu i se-au căzut să legiuiască el greșală ca aceasta. Cum se-ar zice, județul Brașovului, căce n-au putut prinde pre un vinovat la mînile lui, au făcut leage să fie izgonit de în toate cetățile cîte sînt supt ținutul craiului unguresc și așa au isprăvit, cum de va încăpea în mînile vreunui scaun crăesc, atunce *Zac. 8.*

să aibă a-i tăia capul; și aș-au dat știre pre la toate cetățile Țării Ungurești; iară vinovatul s-au prilejit de se-au prins la mîna județului de la Sibiiu, de-acia avînd județul la mîna lui isprava celuia județ de la Brașov, cum oriunde-l vor prinde să-i tae capul, acmu poate într-acel ceas, fără nice o certare, ce spre judecata celuia, să-i tae capul; iară de va fi judecata aceluia și strîmbă, atunce acela ce i-au tăiat capul nu se va certa nicecum, fără numai cînd va zice vinovatul acelui județ de la Sibiiu: ce treabă are județul de la Brașov cu mine? sau: ce putearnicu e el asupra mea, să-m tae capul, de vreame ce eu nu sînt ungur, ce sînt neamț, și omul cela ce l-am ucis iaste de în Țara Nemțească și l-am ucis la Ișpania; dece ce treabă are județul de la Brașov cu greșalele ce să fac în Țara Nemțească? Dece atunce acel județ îl va ținea la închisoare și va scrie la craiul ungurese ce vor putea aleage pentru acest lucru, și după cum va veni răspuns de acolo, așa va isprăvi.

Zac. 9. **P**atriarhul de va scrie la vreun poslușnic al lui și de-i va zice: să faci cutare lucru, iară de nu veri face, de greu te aforisesc, și acel lucru ce-i zice să facă iaste cu năpaste și cu asupreală, atunce acel poslușnic nu iaste datoriu să asculte pre patriarhul, nice aforisaniia lui; iar așa se cade să-i dea știre cu scrisoare cum iaste năpaste și cum se face asupreală pre învățătură ce i-au dat, și dup-aceaia să aștepte răspuns.

Zac. 10. **J**udecătoriul cel mirenesc se cade să isprăvească și să săvîrșască o leage ce va fi legiuit judecătoriul besearicii, de-i va părea c-au legiuit drept; însă poate și acela, judecătoriul mirenesc, să cerceteaze tocmeala cu mărturii, să poată cunoaște leagea ce-au legiuit de poate fi să-i facă sfîrșit, ce să zice certare au cu moarte, au într-alt chip; făr' numai de va fi tocmeala pentru eresuri, pentru că atunce judecătoriul cel mirenesc nu mai cercetează nemica, ce atunce și orice feliu de eretic îi vor da de la judecătoriul besearicii, de-l va omorî fără de nemica altă îngăduință și fără nice de o întrebare, cum au fost tocmeala.

Zac. 11. **O**amenii cei domnești, ce să zice armașii și armășenii și alții ca dînșii, cînd vor munci, cînd vor spînzura, sau vor tăia capul cuiva și altele ce vor face cu învățătura domnului țării, atunce de-ar fi învățătura domnului la arătare de față, să vază toți că iaste cu asupreală și cu mare năpaste, aceia niceodată nu se vor certa nicecum, nice drept un lucru.

Zac. 12. **P**lugarii și alți lucrători, de vor ara în pămînt striin, sau de vor culeage în vie cu învățătura cuiva, cînd le va fi zis că iaste a lua, atunce nu se vor certa nicecum; fără numai atunce cînd vor ști lucrătorii că nu iaste a celuia ce i-au pus să lucreaze acolea acel pămînt sau alt ce va fi, sau fără numai cînd i-ară pune să seacere încă fiind crud, sau să strîngă alte poame într-acesta chip, sau cînd le-ar zice să mute vreun hotar de în locul lui, sau unde-i vor pune să lucreaze și-i vor păzi cu oameni cu arme, sau cînd le vor zice să lucreaze noaptea, ce să zice să fure, pentru căce că atunce de pururea se vor certa și nu vor putea șovăi.

Zac. 13. **F**eciorul carele va face vreo greșală pre învățătura tătîne-său sau a mîne-sa, sau muiarea pre învățătura bărbatului ei, sau robul pre învățătura stăpînu-său, aceia nu se vor certa nicecum, de va fi greșala micșoară, iară de va fi greșala mare, atunce să vor certa, însă nu deplin cum scrie pravila, ce după voia judecătoriului.

AICEA SCRIEM PENTRU A NOA VINĂ, DE ÎN CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL CERTAREA ȘI PEDEPSA CELUI VINOVAT.

GLAVA 364.

A noa vină, pentru carea se îndeamnă judecătoriul să mai micșoreaze certarea celui vinovat de cum ceartă pravilele, iaste neputința și slăbiciunea firei, pentru carea mai puțin se vor certa muerile decît bărbații la greșalele ce vor face. *Zac. 1.*

Muiarea se va certa mai puțin decît bărbatul, cînd în casa ei se vor face bani răi, calpuzani, sau cînd va cumpăra ceva vreun lucru eftin ca să-l vînză mai scump, sau cînd va sparge cartea domnească și încă și de să va mesteca în tocmeala ereticilor, sau la jurămînt mincinos; iară cînd va greși la lucruri carile să fac împotriva dumnezeeștii pravile și a pravilei firii omenești, atunce nu se va certa muiarea mai puțin, ce tocma ca și bărbatul. *Zac. 2.*

Țăranul cel gros, acela poate șovăi să nu se cearte, mai ales cînd va fi mărturie cuiva și de va grăi cuvinte fără de ispravă, fără cale, de să va cunoaște lucrul că grăiaște de prostimea lui; iară de va grăi de învățătura lui cea rea, atunce se va certa tocma ca și alalți. Așijderea și la alte la toate greșalele ce va face țăranul cel gros, de va face de grosimea lui, atunce mai puțin se va certa, iară de va face de în răotatea și feliul lui cel rău, atunce se va certa tocma ca și alalți. Și aceasta iaste în putearea judecătoriului să-l judece, de va fi de grosimea lui sau de nu va fi, fără numai de va fi greșala spre dumnezeiasca pravilă, sau spre pravila cea de fire, căce că atunce grosimea lui nemica nu-i va folosi, nice va șovăi să scape de certare. *Zac. 3.*

PENTRU A ZEACEA VINĂ, PENTRU CAREA JUDECĂTORIUL ÎNMICȘOREAZĂ CERTAREA ȘI PEDEPSA.

GLAVA 365.

A zeacea vină, carea îndeamnă pre judecătoriu să mai micșoreaze certarea vinovatului, iaste somnul, de vreame ce mulți se-au găsit de-au făcut multe și minunate lucruri în somn; iară deaca se deștepta, atunce nu ținea minte nemica ce-au făcut. Cum au fost odată unul de-au fost dormind la besearica lui sfetîi Venedict, la Țara Frîncească, și au fost eșit de în besearică adormit, de-au îmblat doao mile de loc și acolo au găsit pre un copil și l-au ucis de-au murit, neavînd nice un lucru cu dinsul, nice l-au știut, nice l-au cunoscut; și iarăși așa adormit se-au întors și se-au dus de-au întrat în besearică; iară dimineața n-au știut nemica, eșit-au afară, au n-au eșit. Altă dată iarăș au fost într-un oraș, ce s-au chemat Pizan, unul de aceia carele de multe ori eșiia noaptea de în casă-și cu arme și încungiura tîrgul tot cîntînd, și iarăși dormind se întorcea de mergea acasă și nu se mai deștepta; și de multe ori priatenii lui deaca-l găsiia îmblînd pe drum, ei-l deștepta și-l întorcea deșteptat la casa lui, *Zac. 1.*

de în carea eșise dormind. Sau cum au fost o muiare carea se scula noaptea de-ș frămînta pîinea și o punea de o învăliia și o găta de tot, numai să o bage în cuptoriu, și iarăși adormită se ducea de să culca în patu-și, iară dimineața nu știia cine i-au grijit așa pîinea, și așa de pururea-i părea că-i fac aceasta vecinile ei, ca să rîză cu dinsa. Și alții mulți se-au aflat ca aceștea; dece pentr-aceaia se-au făcut aceaste pravile.

Zac. 2. Acest feliu de oameni dormind, în somn de vor bate, sau vor răni, sau vor ucide pre cineva, aceia nu se vor certa după pravilă, ce după voia judecătoriului, de vreame ce și somnul se închipuiaște cu moartea; iară afară de aceasta se cade să aibă judecătoriul milă la greșalele carele sînt de în fire.

Zac. 3. Un om cu fămeaia lui dormind într-un așternut, de vor împresura-și coconul între ei și-l vor omorî, atunce acesta lucru nu se va chema c-au făcut ei de mintea lor cea rea, ce le-au fost greșală, de vreame ce și judecătoriul de pururea creade cum părinții mai bine-și păzesc feciorii decît singuri pre sine, sau mama nu se va chema să-ș poată uita pre fiiu-său, fiindu-i de în măruntaele ei; drept aceaia nu se vor certa după pravilă ca niște ucigători, iară pentru nesocotința lor atunce se vor certa după voia judecătoriului.

Zac. 4. Cela ce va greși dormind, acela se va certa după pravilă însă, cînd se va face că doarme, iară el adevărat va fi deșteptat.

Zac. 5. Cela ce va greși dormind și deaca se va deștepta, nu se va căi ce-au făcut, ce încă va zice: bine-am făcut de-am făcut așa în somn, acela se va certa după pravilă și nu va putea să șovăiască.

Zac. 6. Cînd va dormi neștine și va mearge să facă vreo răotate, sau de va vătăma pre cineva, atunce poate celalalt să-l ucigă ca să scape denaintea lui cu viață, și nu se va certa; care lucru se socoteaște cînd nu va putea într-alt chip să scape de în mînile lui, ce numai ce-i caută să-l ucigă.

AICEA SCRIEM PENTRU A UNSPREZEACEA VINĂ, CAREA VA MICȘORA JUDECĂTORIUL PEDEPSA ȘI CERTAREA.

GLAVA 366.

Zac. 1. A unsprezeacea vină, carea mai micșorează judecătoriul certarea și pedepsa celui vinovat, iaste dragostea, de vreame ce dragostea se închipuiaște cu bețiia, așijderea și cu nebunia, iară așa mai vîrtos iaste și mai rea chinuire decît acealea, decît toate; drept aceaia se-au făcut această pravilă.

Zac. 2. Cela ce face vreo greșală, fiind îndemnat de dragoste, acela mai puțin se va certa de cum spune pravila.

Zac. 3. Cela ce va fi biruit de dragoste și de va timpina vreo fată mergînd pe drum și o va săruta, acela nu se va certa nicecum; cum au făcut un muncitoriu de la Athina, pre carele-l chema Pisistratos [1]), carele au zis mueri-ș, cîndu-l îndemna să nu fie într-alt chip, ce să omoară pre cela

---

[1]) În ediția originală, cu articolul grecesc, ,,o Pisistratos''.

ce-au sărutat pre o fată feciuriță a lor mergînd pe drum, iară elu-i zise acest cuvînt: de vreame <ce>, zice, pre ceia ce ne iubesc și ne sărută tu zici să-i omorîm, dară încă ce învățătură veri da să facem celora ce nu ne vor și ne vor fi cu vrăjmășie?

Oricare muiare, pentru multă dragoste ce va avea cătră ibovnicul ei, de va priimi în casa ei furtișagul ce va fi el furat, aceaia mai puțin se va certa de cum iaste scris în pravilă. *Zac. 4.*

Dragostea, preacurvia și răpirea featei și alte greșale ca aceastea șovăesc, ce să să zice, cînd ar pune scări la ferestri să se sue, să între la ibovnicu-ș și altele ca aceastea. *Zac. 5.*

PENTRU A DOASPREZEACE VINĂ, CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL PEDEPSA ȘI CERTAREA.

GLAVA 367.

A doasprezeace vină, carea îndeamnă pre judecătoriu să micșoreaze certarea celui vinovat de cum scriu pravilele, iaste ruda cea aleasă, boieriia; de vreame ce nice cei de rudă bună, nice boiarii, nice feciorii lor nu se vor certa cu catarga sau cu ocna, ce pentru acealea se vor goni de în moșiia lor cîtăva vreame, iară nu se nice spînzură în furci ca alți făcători de rău, nice se înțeapă, ce pentru acealea pentru toate li se tae capetele, nice pre uliță pre în tîrg nu se poartă unii ca aceia. *Zac. 1.*

Cînd ceartă judecătoriul sau pravila pre cineva cu bani, atunce tocma se ceartă boiarenul ca și cel sărac. *Zac. 2.*

Certarea cea trupească carea dă pravila pentru greșale, de-ar fi cît de micșoară aceaia certare, deaca se va da vreunui boiarin, aceaia se chiamă prea mare decît cînd se-ar da fiecui de cei mai mici. Și iarăși vine lucrul unul drept altul: cît ar fi de mică certarea carea va fi cu bani la vreun om de cești mai mici și proști, la aceia iaste mai mare decît se-ar da la un boiaren. Drept aceaia, pravila schimbă certarea cea trupească cu bani cînd iaste vreun boiaren și-l ceartă cu certare de bani, iară de iaste vreun om de jos și micșor și sărac, atunce acela se va certa cu certare trupească. *Zac. 3.*

La greșale ca acealea carele sînt la pravilă, mai mari se dau boiarilor decît săracilor și mai mult se vor certa boiarii decît cei mai mici și mai săraci; cum se-ar zice, de să va afla vreun boiaren hiclean unui domn și hain țărîi și de se-ar arăta într-acesta chip și unul de cei mai mici, atunce mai mult se-ar certa cel mai mare boiaren decît cel mai mic și om mai de jos; așijderea și omul cel mai de jos de-l vor prinde la războiu viu, atunce-i vor tăia capul, iară de vor prinde vreun boiaren, atunce-l vor spînzura. *Zac. 4.*

Greșalele carele fac rușine boiarii boiarilor, atunce mai mult se ceartă boiarii decît cei mai mici și oameni mai de jos; cum se-ar zice, la greșala votrici se va certa mai mult boiarenul decît cel mai micșor. *Zac. 5.*

La greșalele ce învață pravila să piarză în furci, cumu e hainiia și hiclenșugul, cînd hicleneaște pre domnu-său, atunce să va spînzura și *Zac. 6.*

boiarenul ca şi cel mai prost, iară aşa furcile boiarenului se fac mai nalte decît ale celui mai mic.

Zac. 7. Cînd va mărturisi neştine minciuni, sau va fi eretic, şi cînd nu va asculta de domnu-său şi la lucrul cel ce vor sudui pre împăratul sau pre domnul locului, atunce într-un chip se vor certa şi boiarin şi cei mai proşti.

Zac. 8. Cela ce va face o greşală nădăjduindu-se că nu se va certa căce iaste boiaren şi de va fi scos cuvînt, să fie înţeles cineva cum să fie zis acest cuvînt şi cum să fie făcut această greşală cu acesta gînd, atunce boiarenul se va certa într-o potrivă tocma cu cei mai săraci.

Zac. 9. Cînd se va cădea unui boiaren, pentru greşală ce-au făcut, să-l trimeaţă la ocnă, sau să-l bată pre în tîrg, sau altă certare să paţă, iară judecătoriul, ca pre un boiaren, atunce va certa-l cu bani; aceasta se face o dată sau de doao ori, iară a treia oară de vor mai prinde pre boiaren făcînd iarăşi acea greşală, atunce se va certa tocma ca şi cel om mic şi mai prost.

Zac. 10. La certările cealea ce dă pravila după voia judecătoriului, la acealea poate judecătoriul să mai împuţineaze certarea boiarenului, iară la cealea certări ce de faţă învaţă leagea şi pravila certarea cum va fi, la acealea nu poate judecătoriul să cearte mai puţin pre boiaren decît pre cel om mai mic şi mai de jos.

Zac. 11. Pentru preacurvie, tocma într-o potrivă se ceartă boiarenul ca şi cel mai mic.

PENTRU A TREIASPREZEACE VINĂ, PENTRU CAREA MICŞOREAZĂ JUDECĂTORIUL PEDEPSA ŞI CERTAREA.

GLAVA 368.

Zac. 1. Judecătoriul se îndeamnă să mai micşoreaze certarea celui vinovat, pentru iscusirea şi destoiniciia lui. Cum se-ar zice, de vreame ce neştine va şti vreun meşteşug ca acela frumos şi scump şi atîta să-l ştie de bine cît să nu se afle altul aseamene lui, atunce acela, de va face vreo greşală, mai puţin se va certa. Cum au fost odată un lăcătuş bun, carele pentru uciderea ce făcuse nu l-au omorît, ce l-au izgonit de în locul lui şi de în moşiia lui, şi iarăş la vreamea de oaste l-au adus. Aceasta se face cînd se va arăta meşteşugul lui de faţă, de vor vedea toţi, carele va fi tuturor de treabă; şi greşala lui trebuie să fie aşa, adecă să nu fie hainit cumva moşiia lui, sau să fie fost tîlhariu de drum, prentru că atunce nice un meşteşug nu-i va folosi.

Zac. 2. Cînd va fi făcut neştine un bine mare locului aceluia unde lăcuiaşte, care bine să se pomenească de pururea, dup-aceaia de se va prileji să facă vreo greşală, atunce judecătoriul, pentru acel bine ce să pomeneaşte, va certa-l mai puţin de cum se cade, fără numai cînd va fi acel bine ce-au făcut locului lucru puţin, iară greşala lui va fi mare, atunce acel bine ce-au făcut nu-i va fi drept nemica.

Zac. 3. Binele ce va face neştine locului şi moşiei lui, au el, au moşii lui, acela-i va folosi ca să se cearte mai puţin, sau să nu-ş se cearte nicecum la greşala

ce va fi făcut. Și aceasta poate fi cînd va fi trecut vreame multă de cînd va fi făcut acel bine pînă cînd au făcut greșala; pentru că de se va face acel bine în vreamea carea se va face și greșala, atunce acel bine nu-i va folosi nemica, ca și cînd nu ș-ar fi fost, de-ar fi cît de mare, ce să chiamă că va mai micșora oarece. Cum se-ar zice: oarecine fură de la un boiaren o răcliță cu bani și găsească acolo înlăuntru niște cărți hicleane, carele scriia la niște vrăjmași să vie cu oaste să ia acel loc, și deaca le-au găsit, le-au arătat domnului acelui loc și se-au grăbit de-au îndreptat ș-au potolit cum au știut acel lucru, acela adevărat mare bine au făcut acelui loc, iară așa nu l-au făcut cu sfat bun și cu gînd bun, cum se cade să se facă binele, ce i-au venit acest bine mare de în furtișagul lui. Drept aceaia ca un fur se va certa, iară mai marii acelui loc vor face milostenie feciorilor lui și pre dînsul încă-l vor certa mai iușor, oarece puțin lucru, pentru acel bine ce i se-au nemerit.

AICEA SCRIEM PENTRU A PATRASPREZEACE VINĂ, CAREA MICȘOREAZĂ JUDECĂTORIUL PEDEPSA ȘI CERTAREA.

GLAVA 369.

Schimbîndu-și neștine firea și viața rea ce au fost avînd și plecîndu-se către Dumnezeu, aceaia îndeamnă pre judecătoriu de mai micșorează certarea, de cum spune pravila pentru greșala ce au făcut; drept aceaia se-au făcut această pravilă. *Zac. 1.*

Ovreaiul de va face o greșală și dup-aceaia va veni spre credința creștinească și se va boteza, acela sau nu se va certa nicecum, sau se va certa pentru acea greșală, de cum învață pravila; și acesta lucru stă cu totul în voia judecătoriului, să-l cearte sau să nu-l cearte, veri mult, veri puțin. *Zac. 2.*

Ovreaiul carele se-au botezat, de va fi luat cevași cît de puțină certare pentru greșala ce-au greșit încă mainte de botez, atunce judecătoriul nice într-un chip nu va putea să-l cearte cum spune pravila. *Zac. 3.*

Ovreaiul, deaca se va boteza, de-ar fi făcut cîte păcate și scîrnăvii, iară pentru darul botezului toate se vor curăți și va rămînea cum ar fi născut a doa oară, și atunce poate să fie și preot fără nice o sminteală. *Zac. 4.*

Toate aceastea vor fi cînd se va face și creștinul călugăr. *Zac. 5.*

PENTRU A CINCEASPREZEACE VINĂ, PENTRU CAREA MICȘOREAZĂ CERTAREA JUDECĂTORIUL.

GLAVA 370.

Judecătoriul să îndeamnă a mai micșora certarea celui vinovat, de cum spune pravila, cînd cel vinovat iaste surd sau mut, de vreame ce unul de aceia iaste ca și un cocon micșor și ca unul de cei fără minte, nebun. *Zac. 1.*

Zac. 2. Surdul și mutul, cîndu-i va fi mintea întreagă și deplină, și va putea cu măhăitul să arate fieștecăruia firea-ș și voia lui, atunce se va certa tocma ca și alalți. Iară alți dascali zic cum mutul să se cearte mai puțin, pentru că mărturiia carea face mutul cu măhăitul, aceaia poate să fie și cu greșală, fără numai acel mut și surd de va ști scrie și să citească, pentru că atunce judecătoriul îl va întreba cu scrisoare și el va răspunde iară cu scrisoare, și atunce poate să-l și muncească pentru să spue și să-l cearte după pravilă.

PENTRU A ȘASEASPREZEACE VINĂ, PENTRU CAREA MICȘOREAZĂ CERTAREA JUDECĂTORIUL.

GLAVA 371.

Zac. 1. Cînd va pîrî tatăl pre fiiu-său cel trupesc la judecătoriu pentru vreo greșală ce va fi făcut, atunce i se va face milă judecătoriului și-i va micșora certarea ce i se-ar cădea după greșala lui, cum scrie pravila.

Feciorul carele ar fi fugit și i se-ar fi făcut leagea după vina lui, unde-l vor găsi, acolo să-i facă moartea, iară tată-său de-l va prinde și să-l dea judecătoriului, atunce judecătoriul va micșora certarea lui, ce să zice, nu-l va omorî, ce-l va certa într-alt chip.

Zac. 2. De va fi feciorul fugit, pentru căce va fi greșit împotriva împărăției sau a domnici și au făcut pagubă ca aceaia țării, pre acela de-l va prinde tată-său și de-l va trimite la judecătoriu, atunce mai puțin se va certa de la judecătoriu decît de l-ar prinde omul domnesc.

Zac. 3. De vreame ce ș-ar prinde neștine feciorul și l-ar duce de l-ar da pre mîna judecătoriului nu căce doară iaste om bun, ce pentru căce se teame să nu-l cumva prinză oamenii cei domnești, atunce încă se va certa mai puțin de cum se cade și de cum învață pravilele pentru aceaia greșală.

Zac. 4. Cela ce-ș va da feciorul lui pre mîna judecătoriului ca pe un vinovat, atunce de-ar fi tată-său și ovreaiu, tot mai puțin se va certa.

Zac. 5. Așijderea și feciorul de va da pre tată-său la judecătoriu ca pe un vinovat, ca să-l cearte după greșală, atunce iară mai puțin se va certa.

Zac. 6. Muma de-ș va da feciorul sau fata la judecătoriu ca pe niște vinovați, pre aceia mai puținu-i va certa judecătoriul, iară așa nu-i va slobozi de tot.

Zac. 7. Aceastea toate ce-am zis, pentru darea tatălui pre fecior și feciorul pre tată-său, iaste adevărată și nelătită, după pravilele împărătești și după cum scriu toți dascalii, tocmindu-se toți într-un cuvînt, fără nice de o price; iar carele au fost și mai prost și mai mic, nemica nu se-au pus împotriva acelora nice cu unele de cîte am zis. Iară drept aceaia, această dare de tată pre fecior, sau fecior pre tată, nu se-au prilejit nice-odată să fie acesta lucru, să dea tată pre fecior și fecior pre tată, pînă la vreamea unui dascal mare și tocmitoriu de pravile, numele lui era Farinasc, carele au strîns toate pravilele ceale împărătești și încă se ispiti și să nevoi cu învățătură ca aceaia să cunoască care pravile și obiceae se socotesc la oblastiile creștinești în toată lumea. Acel dascal au fost după Hristos 1598 de ani. Iară pînă într-această vreame nu-se-au prilejit

niceodată vină și faptă ca aceasta, să se legiuiască la judecătoriu, ce să zice tatăl să-ș dea feciorul ca pe un vinovat la judecătoriu, ce numai la Polonia, supt oblastiia papei de Roma, acolo ce-au dat așa un tată pre fecioru-și, care fecior au fost izgonit de în moșiia lui căce era greșit împărăției. Iară aicea nu se ține în seamă pravila cea de milostivire, ca să cearte mai puțin pre fecior căce l-au dat tată-său, ce l-au certat cumplit, după pravile, pentru că greșala era sudalmă pre împărăție și judecățile la greșale ca aceastea nu deșchid pravila cea de milostivire, ce numai pravila cea de certare cumplită, pentru ca să nu cumva ceară milă nice tatăl, nice feciorul de la judecăți; ce, cum au fost de aceasta, numai o dată se-au prilejit acest feliu de judecăți.

PENTRU JURĂMÎNTUL ȘI MĂRTURIA STRÎMBĂ; ȘI DE CELA CE VA LUA UN LUCRU ASUPRIT CU JURĂMÎNT.

GLAVA 372.

Carele se jură strîmb dă nevoe, sau silit, acela ani 3 să nu se cuminece; iara de va face jurămînt strîmb și făr'de nevoe, ani 11 să fie nepriceștuit. *Marele Vasilie.*

Iară de va vrea să mănînce sec, și după 9 ceas și în toate zilele să facă metanii 250, atunce numai un an să fie necuminecat. *Postnicul.*

Așijderea și mărturisitoriul strîmb. *GrigorieNiski.*

Iară cine va jura strîmb și va lua al cuiva ceva să fie al lui și-l va asupri, acela, de va lua canon, n-are nice o vindecare a se erta, fără numai pînă nu va întoarce să dea acea asupreală de unde au făcut jurămînt strîmb și o au luat. Atunce, deaca o va da, se canonește ani 3 să nu se cuminece și să facă și post și metanii și milostenie, ca să i se facă de dinsul Hristos Dumnezeu milă să-l iarte de jurămînt ce au jurat strîmb și se-au lepădat de dinsul. Pentru că zice dumnezăescul Grigorie Bogoslov: cine va jura strîmb, acela de Dumnezeu se leapădă. *Caută de vezi foarte bine, o! duhovnice, răspunsul patriarhului Postnicul.*

PENTRU CLEVETIREA; ȘI ȚIITORIUL DE MÎNIE; ȘI ASCULTĂTORIUL LA FEREASTRĂ, SAU CÎND ȘOPTEAȘTE UNUL CU ALTUL, EL ASCULTĂ; ȘI PENTRU VÎNZĂTORIUL SAU PÎRÎȘUL.

GLAVA 373.

Clevetnicul un an să nu se cuminece. Că grăiaște dumnezăescul David: pre cela ce clevetiia pre vecinul său, pre acela goniiam. Psalm. 100.

Iară țiitoriul de mînie, acela să se dăsparță dă besearică 1 an și să facă și metanii cîte 150 în zi. *Ioan patriarh, ucenicul marelui Vasilie.*

Iară ascultătoriul la fereastră un an să nu se priceștuiască, și metanii cîte 15 în zi.

Așijderea și cela ce vinde sau pîrăște pre altul, și acela un an să nu se priceștuiască, adevarat de se va ispovedi de voe și va curma a nu mai face, iar de nu se va lăsa, atunce să-l gonească de la besearica lui Hristos.

PENTRU MUIAREA CAREA VA PURTA ERBI SAU VA MÎNCA CA SĂ NU FACĂ FECIORI; SAU DE-Ş VA OMORÎ COPILUL, SAU DE-Ş VA URGISI COPILUL CARELE VA NAŞTE.

GLAVA 374.

Marele Vasilie, canon. 2.

Carea de în mueri va purta erbi sau le va mînca ca să nu facă feciori, sau va face într-alt chip meşteşug de va omorî copilul în pîntecele ei, sau-ş va otrăvi zgăul acolo unde să zimisleaşte copilul ca să nu mai facă copii, aceaia ca un ucigaş să se canonească.

Iară dumnezeescul Postnic porunceaşte ani 5 sau şi 3 să i se facă tocmire şi canon; atunce să se cuminece. Şi ceaia ce poartă erbi, de să va lăsa, atunce să se canonească ani 5 şi mai puţin.

Iară muiarea carea se va stîrpi, adecă să-şi omoară copilul de nevoe, un an să nu se priceştuiască; iară de-l va omorî de voe, ca un ucigaş să se canonească.

Tomujde, canon. 33 şi 52.

Iară ceaia ce-ş va urgisi copilul carele va naşte şi-l va lăsa de va muri, şi aceaia ca ucigaşii să se canonească.

Iară dă se va afla în singurătate sau în pustie, atunce de va muri copilul, să nu se canonească.

Zri.

Iară muiarea carea va adormi şi-i va muri copilul la ţîţă sau-l va împresura, aceaia să fie nepriceştuită ani 3 şi în toate zile să se ferească de carne şi de brînză, iară în cealealalte zile să facă post şi milostenie după cumu-i va fi putearea; de-acia atunce să se priceştuiască. Iară de va fi fost moartea copilului de săturarea bucatelor, sau de beţie, sau de leane, aceaia iaste tocma ca cei ucigaşi ce ucig de voe. Iară de va fi fost de în voia diavolului, atunce are ertăciune, numai şi aceasta cu socotinţă sau cu măsură să se canonească.

Soborul Anchirii, canon. 21.

Iară curvele carele-ş omoară copiii în pîntece-şi sau deaca-i vor naşte, acealea 10 ani să se canonească.

PENTRU CĂLUGĂRIŢĂ, DE VA ŞTI PRE ALTĂ CĂLUGĂRIŢĂ CĂ FACE PĂCATE ŞI NU VA SPUNE STARIŢII; ŞI DE VA ŞTI VREUN MIREAN PRE ALTUL GREŞIND ŞI NU-L VA OPRI.

GLAVA 375.

Marele Vasilie, canon. 67.

Călugăriţa, de să va afla în mînăstire şi va şti pre altă călugăriţă că curveaşte sau să fie făcînd alt rău carele poate fi de stricăciune şi de munca sufletului, şi nu spune stariţii, aceaia atîta să se canonească ea, cît şi ceaia ce face păcatul.

Zri.

Iară de va şti neştine pre altcineva făcînd păcate şi va putea să-l oprească de în păcate să nu mai meargă la dinsele, şi nu-l va opri, sau-l va fi întrebat arhiereul sau duhovnicul şi n-au spus, acela să se canonească ca şi cela ce face păcatul.

PENTRU CEIA CE MĂNÎNCĂ CARNE A FIEŞCĂRII JIGĂNII MOARTE SAU MURSECATĂ.

GLAVA 376.

Cine va mînca carne mortăcină, sau prinsă de hiară, sau mursecată, adecă mîncată de lupi sau de alte fieri, sau de pasăre zburătoare ce să zice de șoim, sau de altă pasăre, au sugrumată, au necată, sau într-alt chip carea se află în curse, acela de va fi popă, să i se ia darul preoției lui, iară de va fi mirean să nu se priceștuiască ani 2 și să aibă canon post, rugă și milostenie. *Apostolii, canon. 62.*

PENTRU MUIAREA CAREA VA MURI DEACA VA FACE. ŞI PENTRU MOAŞĂ, CÎND TREBUE SĂ SE PRIIMEASCĂ LA BESEARICĂ.

GLAVA 377.

De va muri muiarea deaca va face mai nainte de ce vor treace 40 de zile și se va priceștui dumnezeeștilor taini, canonească-o sau să facă pentru dinsa liturghii și milostenii cum vei ști tu că acealea se pot, ori de va muri, ori de va trăi. *Postnicul.*

Iară sfîntul patriarh Țarigrădeanul, chir Nicolae se-au întrebat de aceasta și de altele bogate de episcopul de la Zitun; ce însă răspunde așa pentru aceasta: că fămeaia de să va tîmpla să nu-i treacă 40 zile să se curățeaze, atunce să i se citească molitve de curăție și să nu se priceștuiască. Iară de i se va tîmpla ei boală și se va nevoi să moară și mai nainte de-a să împlea ceale 40 zile de curăție, atunce să se priceștuiască neapărat. Și mai nainte de priceaștenie de va avea preotul vreame să-i citească molitvele de curăție și atunce să o priceștuiască; iar de să va nevoi foarte, atunce și fără de molitve să se priceștuiască dumnezăeștilor taini, ca să nu moară nepriceștuită, și apoi va fi păcatul popei. *Nicolae Țarigradeanul.*

Iară pre moașă care le apucă pre mueri și nasc, pre aceaia după 8 zile deaca va naște muiarea să o priimească la besearică și să se priceștuiască pentru că slujbă face și ea. *Postnicul.*

PENTRU MORTUL, DE SĂ VA AFLA STRIGOIU, CĂRUIA-I ZIC VÎRCOLAC, CE TREBUE SĂ I SE FACĂ.

GLAVA 378.

Dumnezăescul patriarh Postnicul zice așa: că am auzit în multe orașe și cetăți, zice, făcîndu-se niște lucrure groaznice și preaslăvite, de mare nepriceapere și de neștiința oamenilor preste lucrul drăcesc. Pentru că vrăjmașul nostru, prea spurcatul de diavol, unde află loc deșert să lăcuiască, să-ș facă voia, el acolo și lăcuiaște; și de multe ori, cu năluciri, de față întru multe tocmeale trage pre oameni și-i duce spre voia lui, ca de tot ticăloșii de ei să-i afunde și să-i neace întru adîncimea peirie a focului *Postnicul.*

de veaci. Dece lucrul acesta prea fără de leage și groaznic carele se face de bogați creștini nepricepuți, carele iaste vreadnic a mare întristare și lacrămi, miru-mă și mă ciudesc și mă îngrozesc a-l povesti. Grăesc unii oameni nepricepuți cum de multe ori cînd mor oamenii, mulți de într-acei morți, zice, se scoală de să fac strigoi și omoară pre cei vii. Ce însă moartea, ce vine de năprasnă și de grabă la mulți oameni, nimenea altul nu știe de dînsa fără numai singur domnul nostru Isus Hristos, carele e tocmitoriul firii noastre. Iar ceia ce ard pe frații lor creștinii și fac atîta păcat de mare, îngrozeaște-te soare și-i acopere întru întunearecule; și tu, pămîntule, gemi și-i înghiți, și nu numai pre dînșii, ce și pre ceia ce-i îndeamnă. Pentru că trupul omului, deaca moare, nicecum nu poate face nice un lucru fără de suflet; ce deaca vreame ce moare trupul, iar sufletul mearge la locul unde i se va porunci de Dumnezeu, după cum au făcut ori bine, ori rău, iar a se întoarce în trup nu poate pînă ce va veni singur domnul la a doa a lui venire să judece lumea. Atunce, trupurile aceale moarte eș ia cineș sufletul. Dece, cum am zis, cum poate acum fără de suflet să lucreaze trupul, adecă să îmble. O, mare minune să auză neștine și să se mire, să omoară, zic, mortul pre vii. O, nepriceaperea ocaanicilor și orbia, de nu văd că iaste lucrul dracului, și-i înșală de ard trupul aseamenelor ca să-i bage în muncă. Bîrfesc unii nebuni și zic că multe trupure ale oamenilor, deaca mor și le îngroapă în pămînt, eale nu putrezesc, ce să află întregi pline de sînge. Și aceasta iaste nălucă drăcească, cum am zis, ca să ducă în iad pe creștini; pentru că acela, dracul în tot chipul se închipuiaște, și anghel se face și călugăr și bărbat mirean și muiare și copil și lemn și toiag și apă și sînge și discos și haină și om mort, și alte lucrure toate cîte sînt se face, ce însă ca o nălucă. Pentr-aceaia nu se cade să creadeți acea ce vedeți pe trupul omului mort, pentru că omul, deaca moare, sînge n-are în trup. Dară încă cu cît mai vîrtos, mai mult și mai mare și mai minunat iaste a socoti aceasta neștine, de zic că, deaca-l îngroapă și face cîteva zile în mormînt, se află sînge într-însul. Să știți și cum se topeaște omul în pămînt; de-acia atunce să creadeți că trupul carele se arată cu sînge iaste nălucă drăcească.

Zri.

Nichifor Xanthopul.

Nichifor Xanthopul, la sinaxariul de la sîmbăta lăsatei de carne, cu alți dascali și povestitori zice și spune cum se topeaște omul în pămînt. A treia zi înceape fața omului a se strica și a se împăenjena și a se îngrozăvi; iară a noa zi înceape zidirea a trupului a se deșcheia, numai ce rămîne inema, iară la 40 de zile se topeaște și inema. Dece de aceasta să știți toți creștinii, cum ca o nălucă se arată acel trup cu sînge; și să știți că alt trup întreg nu se află în mormînt, fără numai cel afurisit; și se roagă să ia ertăciune, și deaca se iartă, atunce se topeaște ca și alte trupure ale morților, iară sînge n-are. Și, dă veți vrea să știți mai bine, că deaca iase sufletul omului de în trup, sînge n-are, ascultați: trupul omului iaste de în 4 stihii: de în sînge, zic, de în flegmă, de în tuse și de în hiare neagră. Dece însă sîngele, căce e cald, iaste de în foc; iară flegma, căce iaste reace, iaste de în apă; iară tusea, căce iaste umădă, iaste de în văzduh; iară fiarea, căce iaste uscată, iaste de în pămînt. Iară în vreamea morții, cu porunca lui Dumnezeu, se împart aceale 4 stihii și se desparte sufletul. Și întîi se dăsparte stihia sîngelui, ca o călduroasă și viitoare

ce iaste și viază tot trupul. Drept aceaia trupurile ceale moarte hiare au deaca mor și flegmă și tuse, iară sînge nicecum. Știți acum, s-au auzit ce zice pentru aceasta, căce cînd iase sufletul omului, de-acia nu mai are trupul acela sînge, nice nemica se află. Iară de aceasta, cum am arătat mai sus, de va părea unora oameni că are sînge trupul mortului și în coșul pîntecelui lui altele bogate, acealea le face diavolul ca să ducă în muncă pre voi creștinii; că multe năluciri mai nainte au făcut satana: în vreamea lui Moisi, deaca muri, vrea să între în trupu-i să prelăstească și să-i strice leagea; în vreamea dumnezeeștilor apostoli, cu Simon vrăjitoriul și în vreamea lui sfetii Silivestr, papa de la Roma, și în alte bogate vremi și locure, au făcut și face ce nu poate, numai ce foarte se rușinează și slăbeaște de să biruiaște și să surpă de domnul nostru Isus Hristos, carele poate și le biruiaște toate și omoară și înviază, carele face slabele tari și tarile slabe, carele au făcut ceriul și pămîntul și toate cîte-s pre dinsul, și iaste adeverit făcătoriu de minuni și vîrtos și groaznec. Însă bine pentru acesta lucru auzit și știți acum; dece cîți veți să nu meargeți în iad să vă munciți, de acest dievolesc lucru să fugiți departe, adecă să nu ardeți trupurile morților, nice să creadeți cîte se arată pre acel trup mort.

Iară cine va vrea să facă lucru ca acesta fără leage, porunceaște vîrtos și greu acel sfînt patriarh Postnic ca, de va fi cliric, să i se ia darul și să iasă și de în spița carea se află a cinstii, și să nu se priceștuiască dumnezeeștilor taini, ce numai la moarte, ca un împreună-lucrătoriu de lucrul hitleanului de diavol; iară de va face aceasta mireanul, 20 ani în pocaanie să lucreaze, de-acia atunce să se ameastece cu credincioșii. Caută bine de vezi.

Să știți iară cînd se va afla trup ca acela carele iaste lucrarea diavolului, să chemați pe preoții să citească paraclisul Preacistii și să facă și osfeștanie mică. De-acia să slujască liturghie și să rîdice panaghie întru ajutoriul tuturor și să facă și pomeană cu colivă; de-acia să zică molitvele ceale de blăstem, și amîndoao molitvele de blăstem ale botezului să le citești pre aceale oase. Atunce, cu osfișteniia cea mică carea ai făcut, să stropești oamenii carii se vor tîmpla și acolo, și mai mult să o verși pe trupul acela; și, cu darul lui Hristos, va fugi dracul de acolo. *Caută de vezi.*

PENTRU SPURCĂCIUNE, DE VA CĂDEA ÎN PUȚ SAU ÎNTR-ALT VAS, SAU ÎN FĂINĂ SAU ÎN GRÎU SAU ÎN UNTDELEMN.

GLAVA 379.

De va cădea șoarece sau altceva necurat în puț sau în altceva, adecă în untdelemn sau în vin, atunce cine va mînca de într-însul trei zile să se depărteaze de carne să nu mănînce și de brînză, nice să se priceștuiască dumnezeeștilor taini în 7 zile. *Postnicul.*

Iară în vas de vin sau de untdelemn sau de miare, carele va fi plin și va cădea șoarece sau altă spurcăciune sau altă jiganie și se va neca acolo, atunce nu trebue chipul acela ce va fi și se va afla în vasul acela să se leapede ca un spurcat și urît, ce sfințite aceale ce vor fi, le vom mînca fără dă nice o îndoire și urîciune, căce că a ne sfii nu *Ioan Chitrul.*

putem, iară vasul să se sfințească și să fie iară dă treaba celuia ce-l are. Iară de va putrezi în vas acea jeganie necurată și va face și viermi, atunce orice feliu de bucate vor fi în vas să se leapede, să nu se mănînce, iar vasul să se speale bine și să se sfințească și iarăș să fie de treabă.

Nichifor Ța-rigrădeanul. Iară spurcăciunea ce va cădea în izvor, adecă în fîntînă sau în puțu, aceaia să o scoață afară, să o leapede, și de în apa aceaia să scoață 40 veadre; de-acia atunce să-l sfințească cu aghiasmă mare de la sfînta бгоıавленїє[1] și deaca o vor sfinți, atunce să bea de într-însul fără de păcat.

Zri. Iară de va cădea în grîu sau în făină vreo spurcăciune și se va neca acolo și se va sfîrși, atunce grîul să-l speale bine și să-l sfințească, de-acia să se facă pîine să se mănînce; iară de va cădea în făină și se va sfîrși acolo, atunce cît loc va ținea și va fi aproape de spurcăciune să-l ia de în făină și să-l leapede, iară ceaialaltă să o sfințească preotul, de-acia să se facă pîine să o mănînce fără de păcat; numai de acea făină să nu se facă prescuri, pentru că popa nu va putea să slujască cu dinsele liturghie.

PENTRU POSTUL AJUNULUI NAȘTERII A LUI HRISTOS ȘI AL BOBOTEZII; ȘI DE SĂ VOR TÎMPLA ACEASTE PRAZNICE MIERCUREA SAU VINEREA.

GLAVA 380.

Ioan Chitrul. Ajunul crăciunului și al bobotezii, în ce zi se va tîmpla, se posteaște de peaște și de untdelemn, numai vin ce să bea. Iar de să va tîmpla sîmbătă sau duminecă, atunce după vecernie vom mînca untdelemn și vom bea și vin.

Zri. Să știți iară că de să va tîmpla ajunul bobotezii sîmbăta sau dumineca, atunce nu se ține post într-aceale zile, adecă ceasurile, ce vineri vom face ajunul și vom citi troparile ceasurilor ale ajunului; iară deaca vom citi ceasurile și vecernia, atunce meargem la masă de mîncăm brînză și oao, iară mireanii carne; măcară deși ar duce tocmeala ajunului acea vineri, iar nu o postim, pentru că iaste în ceale 12 zile.

Postnicul. Iară zioa crăciunului și a bobotezii în ce zi se va tîmpla, ori miercuri, ori vineri, atunce mireanii să mănînce carne, iară călugării brînză și oao.

PENTRU POSTUL SFINTELOR ȘI MARILOR PĂREASIMI ȘI A TOATE MIERCURILE ȘI VINERILE; ȘI CÎND SE SLOBOZEAȘTE AJUNAREA ACESTOR DOAO ZILE; ȘI CUM SE CADE CĂLUGĂRILOR ȘI LUNEA SĂ O PĂZEASCĂ CU POST.

GLAVA 381.

Dumnezeeștii dascali. Post postim carele au postit domnul Hristos, sfîntul și marele, carele se chiamă și iaste păreasemile, cu curăție și pentru a noastră ertare; și mîncăm o dată în zi, sec, după vecernie, și legumi fără untdelemn;

[1]) „Boboteazăˮ.

iar vin și untdelemn în toate sîmbetele și duminecile vom mînca, iară peaște nicicum, fără numai în zioa blagoveșteniilor, de-acia nicicum.

Că zice canonul 68 al sfinților apostoli și porunceaște: Ori fiecare episcop, au preot sau diacon sau ipodiacon sau citeț sau cîntăreț, ce nu va posti sfintele păreasemi și toate miercurile și vinerile a tot anul, aceluia să i se ia darul și să se scoață de în cinste ce iaste, iară de va fi mirean, să se afurisească; fără numai de va fi cineva bolnav. *Apostolii, canon. 68.*

Dumnezeeștii apostoli vor și poruncesc cum postim sfintele și marile păreasemi, tocma să postim miercurile și vinerile a tot anul; iar de va fi cum am zis mai sus, adecă, de va fi sfințit să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească, ce să zice să se canonească, adevărat de va fi fără de boală. *Zonara.*

Cine va dăzlega miercurea sau vinerea, acela răstigneaște pe Hristos, ca și ovreaii, pentru că miercuri se-au vîndut, iară vineri se-au răstignit. *Marele Athanasie.*

Dăzleagă-se postul miercurii și al vinerii cînd se tîmplă praznic domnesc și al Preacistii; și de la paști pînă la petedesetniță, și la nașterea a lu Predetice și la usecnovenia lui. Iară într-ale sfinților apostoli și ale sfinților ierarși și ale sfinților mucenici, nu se slobozeaște în praznicele acestora a mînca peaște. Numai în zioa a doi прькопрѣстолнх[1]) apostoli Petr și Pavel și în ceale 12 zile și în harți cînd să începe triodul și în săptămîna brînzii, într-aceastea săptămîni se face razdreașenie în toate. *Caută de vezi.*

Iară călugării, și lunile să păzească a tot anul, ca și miercurile și vinerile, cum am luat de la sfinții părinți. Dar ce ertăciune va fi călugărului deaca nu va prisosi postul lui mai mult decît al mireanilor, că încă mai vîrtos unii cucearnici de în mireani le păzesc; cu cît mai mult călugărilor. Pentru că zice sfîntul Simeon, făcătoriul de minuni întru viața lui: să postească călugărul, zice, în toate zilele și fără de posturile ceale ce sînt tocmite și poruncite, iară nu mai puțin de al noaole ceas. *Postnicul.*

PENTRU MUIAREA CAREA VA NAȘTE ÎN POSTUL CEL MARE; ȘI PENTRU OAMENI ȘI MUERI BOLNAVI, CUM SĂ NU ȚIE A NU MÎNCA UNTDELEMN ȘI VIN, CE NUMAI DE CARNE ȘI DE UNT SĂ SE ȚIE A NU MÎNCA.

GLAVA 382.

Muiarea care va naște în postul cel mare sau în săptămîna cea mare, aceaia să nu ție de poruncitul post a se posti de untdelemn și de vin, ce fără de păcat să mănînce și să bea, pentru că postul pentru smerenia trupului se-au făcut, iară ea, aflîndu-se bolnavă și slabă, ceare și priimeaște hrană ca să ia puteare și sănătate. *Timothei Alexandreanul.*

Și altcineva carele va fi slab și bolnav, nu se opreaște dă zilele carele sînt poruncite a le posti, ce să mănînce untdelemn și vin; iar carne să nu mănînce măcar de se-ar afla și la moarte, cum grăiaște Valsamon la poveastea canonului 68 apostolesc. *Valsamon.*

[1]) „Întîi înscăunați".

Postnicul.

Iară dumnezăescul patriarh Postnicul grăiaşte că cine va mînca carne sau brînză în sfîntul marele post, sau miercurea sau vinerea, acela 4 ani să nu se cuminece şi să ia şi alt canon greu.

PENTRU BLAGOVEAŞTENII, DE SĂ VOR TÎMPLA ÎN SĂPTĂMÎNA CEA MARE, MÎNCA-VOM PEAŞTE, AU BA.

GLAVA 383.

Dumnezeeştii învăţători.

Mulţi zic de întru dumnezăeştii dascali că ori în ce zi de-ale săptămînii ceii mari de să vor tîmpla blagoveşteniile, atunce să nu mîncăm peaşte, iar alţii zic să mîncăm.

Nichifor Ţarigrădeanul.

Iară dumnezăescul Nichifor Ţarigrădeanul zice: de să vă tîmpla blagoveşteniile în joi mari sau în vinerea cea mare, să nu greşim să mîncăm untdelemn şi peaşte.

Nichita Serron.

Zonara.

Iară sfîntul mitropolit de la Serron, chiar Nichita, şi dumnezăescul Zonara poruncesc: de să vor tîmpla, zice, blagoveşteniile ori în ce zi de-ale săptămînii ceii mari, atunce să se mănînce peaşte; fără numai de să va tîmpla în vinerea cea mare şi în sîmbăta cea mare.

Şi aşa ţine şi muma şi stăpîna tuturor besearicilor, adevărata marea besearică într-aceaste 2 zile, ori în care se va tîmpla blagoveşteniile, numai untdelemn vom mînca şi vin vom bea pentru bucuria lumii şi a mîntuitoriului dumnezăesc praznic, iară peaşte nicecum.

PENTRU POSTUL CRĂCIUNULUI ŞI AL SFINŢILOR APOSTOLI.

GLAVA 384.

Postnicul.

Postul crăciunului şi al sfinţilor apostoli mîncăm cu sec 3 zile: lunea, miercurea şi vinerea şi ţinem şi de peaşte şi de untdelemn şi de vin, fără numai carele va hi bolnav, şi vom mînca legumi fără untdelemn, ca şi în postul cel mare. Iară carii vor vrea să placă mai bine lui Dumnezeu, aceia numai sîmbăta şi dumineca să mînce peaşte.

PENTRU POSTUL DE ÎN LUNA LUI AVGUST, AL DOAMNEI NOASTRE, SFINTEI NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU.

GLAVA 385.

Dumnezeeştii învăţători.

Pentru dumnezeiasca cinstita adormire a slăviţei şi prea blagoslovitei născătoarei de Dumnezeu, muma cuvîntului lu Dumnezeu, mai nalta şi mai cinstita de toate zidirile văzute şi gîndite, datori sîntem neschimbat toţi creştinii. Sfinţiţii şi mireanii, arhiereii, preoţii, diaconii, călugării,

călugărițele, bărbații, muerile, copii mari și mici, de pururea să cîntăm și să slăvim pre acea sfîntă născătoare de Dumnezeu. Că pentru dinsa ne-am izbăvit de în mîinile diavolului și am luat moșia cea de întîi ce se zice raiul, și pentru dinsa iară ne nădăjduim să luom împărăția ceriului a unuia fiiu născut al ei. Pentru că iaste scară de la ceriu pînă la pămînt, adecă scară cum o au văzut Iacov, carea sue la ceriu pre ceia ce o cinstesc și o roagă. Și mai ales sîntem datori, la purtarea de lumină a praznicului de prestăvirea sfinției sale, să o cinstim cu toată smereniia și cu dragoste duhovnicească, să-i eșim nainte cu post a 15 zile, întru carele să cinstim și paraclisurile sfinției sale și să postim toți aceale 15 zile, și lunea și miercurea și vinerea să mîncăm sec; nice untdelemn să mîncăm, nice vin să bem, pentru cinstea adormirii sfinției sale; iară în cealealalte zile vom mînca untdelemn și vom bea și vin, iară peaște nicecum. Numai într-acea zi a prealuminatei și preaslăvitei preaobrajenii a unuia fiiu al sfinției sale, ori în ce zi se va tîmpla, vom mînca peaște ori în ce zi se va tîmpla, ori miercurea, ori vineri, cum grăiaște dumnezeescul Nichifor Țarigrădeanul.

Iară pristăvirea sau adormirea sfinției sale ori în ce zi se va tîmpla, or miercurea or vinerea, carne nu vom mînca, ce numai peaște. *Vezi patriarșesc și împărătesc răspuns.*

Pentru acesta post, și sfîntul patriarh chiar Luca cu cinstitul lui săbor, carele se afla atunce, al sfinților arhierei și cu porunca împărătească, au tocmit ca neschimbat să se postească acest post, ce să zice a celor 15 zile de adormirea a preacuratei născătoarei de Dumnezeu, de toți blagocestivii creștini și niminea să nu facă într-însul razdreașenie de bucate, adecă de carne sau de peaște; fără numai de să va tîmpla bolnav, și încă și aceaia să se facă cu ertarea arhiereului locului.

Însă cîți prăznuesc și cinstesc acea blagoslovită și cinstită preaslăvita născătoarea de Dumnezeu pre la praznecele ei și în toate zilele anului cu rugi și cu posturi și cucerniicii, atunce darul sfinției sale cuprinde pe dinșii și dăruiaște aceaste plate de îndestul cu prisosire tuturor creștinilor după căldura și pohta a fiecui, pentru că sfinția ei iaste folositoare nerușinată neamului nostru creștinilor, avînd îndrăznire, ca o mumă a lu Dumnezeu, și dragoste spre noi, pentru rudenia trupului. Dece această doamnă și stăpînă a noastră, fără de cearerea și ruga noastră nu lipseaște de pururea a se ruga și a soli pentru noi. Cu cît mai mult încă cînd o vom cinsti și o vom slăvi și vom ceare de la dinsa darurile cu credință adevărată. Atunce de în destul cu prisosiri dă și face bine tuturor după credința și cucernicia a fiecui și izbăveaște de toate nevoile. *Caută de vezi.*

PENTRU POSTUL ÎNĂLȚĂRII CINSTITEI CRUCI.

GLAVA 386.

Postim iară și în ziua nălțării cinstitei și de viață făcătoarii cruci, luna septemvrii 14, ori în ce zi se va tîmpla, ori sîmbătă ori duminecă sau într-altă zi, și alt nu mîncăm fără numai untdelemn și vin, iar peaște nicecum, pentru legarea zilii. *Postnicul.*

PENTRU SIMVOL, ADECĂ вѣрꙋю въ єдинаго ба҃ [1]) CÎND SE AU FĂCUT.

GLAVA 387.

Simeon Soluneanul.

Săborul de întîi o au făcut de început pînă aicea, adecă pînă дх҃а сттѡ га҃ животворѧщаго [2]), iară al doilea săbor o au început de la га҃ животворѧщаго иже ѿ(т)ѻ(т)ц҃а исходѧщаго [3]) și o au obîrșit de tot.

PENTRU CEALE 7 SFINTE ȘI A TOATĂ LUMEA SĂBOARĂ, CÎND SE-AU FĂCUT ȘI PENTRU CE.

GLAVA 388.

Săbor. 1.

Sfîntul și a toată lumea săborul de întîi, 318 purtători de Dumnezeu părinți, făcutu-se-au la Nichea Vithiniei, într-al zecele an de împărăția marelui Costandin, de la nașterea a lui Hristos pînă la acest săbor, vleato 318. Și era mai mare la acest săbor Silvestr și Iulie de la Roma cea veache sau bătrînă. Și ei au trimes pre aceștea: pre Viton și pre Vichentie. Fost-au la acest săbor și țarigrădeanul Alexandr; și de la Alexandrie Alexandr, și el avea împreună-nevoitoriu pre marele Athanasie, fiind diacon; de la Antiohie Evstathie și Macarie de la Ierusalim. Adunatu-se-au asupra spurcatului de Arie, carele au fost de rudă de la Alexandria și se-au suit în spița preoțească, de era preot aceii besearici. Și făcea de zicea, spurcatul de dinsul, pre fiiul și cuvîntul lui Dumnezeu, zidire și făptură. Iară sfinții părinți ai acelui săbor propoveduiră că tatăl, fiiul și sfîntul duh numai obrazele ce să despart, iar întru ființă n-au despărțire, tocma cinstit tatăl, fiiul și duhul. De sfinții 318 de Dumnezeu purtători părinți, pre toți pre cîți au fost cu acel spurcat de Arie și pre aceia au blăstemat și i-au dat anathemei. Drept aceaia și pentru întărirea tocmealei besearicii, au scris doazeci de canoane.

AL DOILE SĂBOR.

Săbor. 2.

După aceaia, cu îndreptarea lui Dumnezeu, adună-se și al doile sfîntul și a toată lumea săbor, întru al doilea an de împărăția marelui Theodosie, cu 52 ani mai pre urmă de săborul de întîi. Și se-au adunat la Țarigrad 150 de episcopi. Și avea exarh săborului aceluia pre Timothei de la Alexandrie și din destul vreadnic Meletie de la Antiohia, Chiril de la Ierusalim și Nectarie de la Țarigrad, carele se făcu oglașenic în zilele săborului acestuia și se boteză și se hirotoni țarigrădean. Și era și Grigorie episcopul de la ostrovul Cappadochiei și multul și marele Grigorie Bogoslovul carele ținuse scaunul Țarigradului. De-acia, de nevoi și de zuhure, el lăsă și se dăsparți de să duse de ședea la moșia lui, la Nazianz. Și au scris și cuvînt, carele-l chiamă de tocmire, căruia-i e începătura:

---

1) „Cred într-unul Dumnezeu".
2) „Întru duhul sfînt, domnul de viață făcător".
3) „Domnul de viață făcător, carele de la tatăl purcede".

ка́ко ка́мѣ ка́ниа, ѡ(с)дрꙋзи пасты́рїе [1]. Și cu aceastea cuvinte îngrozi și înfricoșă pre toți episcopii. De-acia preste puțin sosi și Damaschin de la Roma cea veache. De-acia, ce porunci acest săbor, toate le isprăvi acel sfînt Damaschin. Dece această sfîntă ceată a arhiereilor goni pre luptătoriul de duh, pre Machedonie. Și luptătoriu de duh i-au zis, căce că grăia hulă spre duhul sfînt prea spurcatul. Și acel Machedonie au fost apucat scaunul Țarigradului mai nainte vreame de l-au ținut cîtva. Dece acest sfînt săbor blăstemară-l și-l deaderă anathemei împreună cu soțiile lui; iară pre sfîntul duh mărturisiră tocma cinstit tatălui și fiului și Dumnezeu adeverit. Și nu numai pre aceia deaderă anathemei, ce și pre nebunul Apolinarie și pre soțiile lui; iară pre Hristos mărturisiră și propoveduiră Dumnezeu deplin și om deplin; și numai 7 canoane au făcut.

SĂBORUL AL TREILEA.

Iară într-al treisprezeacele an de împărăția a lui Theodosie cel Tînăr, întru Efesul, despre acia, se-au făcut al treilea sfînt săbor. De al doilea săbor pînă la al treilea au trecut ani 241. Era mai mare săborului aceluia Chiril de la Alexandria și ispravnicul al lui Chelestin, al papei de la Roma cea veache, Uvenalie de la Ierusalim și Emion de la Efes; carii se-au adunat acolo părinți 200, asupra ereticului Nestoriei, căruia-i era moșia de la Antiohia și se-au făcut patriarh Țarigradului, afară dă dreptate. Dece acest preaspurcat Nestorie, pre unul domnul Isus Hristos împărția-l în doi fii, și zicea-i că alt fiiu iaste carele se-au născut de la tatăl și altul iaste Hristos carele se-au născut de în Preacista. Și zicea cum mîntuitoriului Hristos că iaste striin de dumnezeire. Așijderea și adeveritei născătoarei de Dumnezeu zicea să nu-i zică născătoare de Dumnezeu, ce născătoare de Hristos. Iară acest sfînt săbor al sfinților părinți propoveduiră luminat că Hristos iaste Dumnezeu deplin și om deplin, într-un obraz, în doao firi. Iară sfînta născătoarea de Dumnezeu, fără sămînță, preste fire au născut pre fiiul și cuvîntul lu Dumnezeu și al tatălui, pre domnul nostru Isus Hristos, fără amestecare de bărbat și fără de dureare și geamere carea au fost fată mai nainte de îngrecare și deac-au îngrecat și deaca l-au născut, iară au fost fată și adevărat născătoare de Dumnezeu. Așa au poruncit și au propovăduit; iară pre mincinosul Nestorie și pre soțiile lui și pre dogmatele, adecă învățăturile lui le deaderă anathemei. Și au făcut acest săbor canoane 8. *Săbor. 3.*

De-acia, după goana Nestoriei, înțelease Ioan, sfîntul patriarh de la Antiohie, și află cum se-au făcut săborul mai nainte pînă a mearge el, și se scîrbi căce goniră pe Nistoria fără de dînsul. De-acia luo pre episcopii ceia ce să adunase dă venise cu dinsul și punea vină și bănuia de-a scoate de în scaun pre sfetî Chiril și pre Memnon de la Efes, căce fără de cale și fără canonul besearici au făcut săborul. Și pentr-aceaia de la Efes se despărțiră, și avea mare netocmire unii cătră alții, adecă anatoleanii și ceia ce era cu fericitul Chiril. Iară apoi după aceaia multă nevoință au făcut împăratul de pace pînă se-au împăcat unii cu alții.

---

[1] „Precum ‹și› vouă ale voastre, o, prieteni păstori".

SĂBORUL AL PATRULEA.

Săbor. 4. Iară deaca trecură treizeci de ani de la al treile săbor, atunce se făcu sfîntul și a toată lumea săbor al patrulea în anul de întîi în carele împărăția blagocestivul Marchian. Și se făcu săborul acesta la Halchedona, în vestita cetate a Vitheniei; 630 de episcopi. Și era mai mare săborului acestuia Anatolie Tarigrădeanul și Maxim Antiohianul și Iuvenalie Ierusalimleanul și Pascasin și Luchinsie episcopi cu Bonifantie preotul în locul sfîntului Leu, papa al Romei cei bătrîni. Acel sfînt papă nu trimease numai pre aceștea, ce încă și poslanie minunată trimease și întăriia lucrurile săborului. Și chemară dumnezăeștii părinți ai acelui săbor pre acea poslanie *stîlpul pravoslaviei.* Și deaderă anathemei pre Evtihie arhimandritul de la Țarigrad și pre Dioscor de la Alexandria, ca pe niște răi pravoslavnici, carii amesteca pre cel întru doao firi, cunoscut unul Hristos, pre domnul nostru și Dumnezeu. Și au făcut canoane treizeci.

SĂBORUL AL CINCILEA.

Săbor. 5. Sfîntul și a toată lumea săbor al cincilea făcutu-se-au în Țarigrad, după ce trecuse 102 ani de la al patrulea săbor într-al 18 ani de împărăția a lu Iustinian cel Mare. Și se-au adunat 165 de purtători de Dumnezeu părinți; și era mai mare Mina Țarigrădeanul; de-acia, deaca acesta muri, se făcu patriarh Evtihie, la adunarea săborului; Apolinarie de la Alexandria, Domnos de la Antiohia; iar în locul lu Evstohie, patriarhul de la Ierusalim, era ispravnici Didim și Evagrie. Iară Vighilie, papa de la Roma, era și el în Țarigrad, și orice porunci acest sfînt săbor, el întări. Și săborul acesta canoane n-au făcut, numai ce deaderă anathemei pre ceia ce învăța de tocmealele ale lu Orighen, pre Didim și pre Evagrie și pre ucenicii lor și pre cei ce să pleca și asculta întru învățăturile lor, carii nu vrea să nu socotească poveștile ellinești întru nemica, ce brodiia și nevoia să le lipească și să le pue la besearică, și zicea nebunii de ei că sufletul îmblă singur mai nainte de zimislirea trupului, și întră în trup și se naște; și deaca moare omul acela, el mearge, zice, de să naște într-alt trup și iar deaca moare omul acela atunce se naște de cîte ori va; și iaste, zicea, și sfîrșenie nesfîrșitelor și veacinicelor munci.

SĂBORUL A ȘASEA.

Săbor. 6. Sfîntul al șasele și a toată lumea săbor făcutu-se-au într-al treileasprezeace an de împărăția lui Costantin Bărbosul, după al cincilea săbor ani 128. Și se adunară în Țarigrad 170 purtători de Dumnezeu părinți. Și era începători săborului acestuia Gheorghie Țarigrădeanul, Theodor și Gheorghie preoții cu ierodiaconul Ioan; aceștea era în locul sfîntului Agathon, papa de la Roma, și de la Antiohie Theofan, hirotonit de acest săbor. Iară scaunul Alexandriei și al Ierusalimului atunce era pustie sau văduă, căce că aceale eparhii atunce le cuprinsease agareanii; ce tot se aflară în locurile lor ispravnici și soli, însă de la Alexandria Petr călugărul, iară de la Ierusalim Gheorghie călugărul și preotul. Acest sfînt săbor se-au

adunat pentru răii slavnici carii învăţa tocmealele ale lui Serghie. Şi era atunce aceia eretici Pir şi Pavel, răii patriarşi ai Ţarigradului, şi Onorie de la Roma, Chir de la Alexandria şi Macarie de la Antiohia, Theodor de la Faran şi Stefan şi Polihronie, pre carii deaderă-i anathemei acest sfînt săbor, pentru că tocmiia dă zicea că au avut Hristos Dumnezeu o voe şi o lucrare după întrupare. Iară aceşti sfinţi dumnezăeşti părinţi ai acestui sfînt săbor au poruncit şi au propoveduit şi au întărit că au avut după întrupare domnul nostru Isus Hristos doao voi adeverite pre fire şi doao lucrări. Nu că despărţia obrazele, ce nice o fire de într-amîndoao ale lu Hristos, a dumnezeirii, zic, şi a omenirii nu era fără de voe sau fără lucrare. Şi au făcut şi aceşti sfinţi părinţi canoane 82, pentru sfintele isprăvi şi tocmeale ale mîntuitoriului.

SĂBORUL CINCEA — ŞASELEA.

Întru împărăţia lu Iustinian al doilea Nas-tăiat, carele era fecior lu Costandin Bărbosul. Dece cu porunca împărăţiei lui, adunară-se arhierei 227 la locul carele se chiamă Trulla. Aceasta era casă prea vestită împărătească carea se afla în Ţarigrad. Şi se adunară să întărească al cincilea şi al şaselea săbor şi să scrie canoane de tocmirea besearicii. Şi au împreunat acela al cincilea cu acesta şi le-au pus numele Pendecti, adecă cince-şasea, ca cum ce ar fi lipsa de la cincea şi de la şasea ei o au împlut; pentr-aceaia săbor a toată lumea l-au chemat. Şi era mai mari săborului acestuia Pavel Ţarigrădeanul, Petr Alexandreanul, Gheorghie Antiohianul, Anastasie Ierusalimleanul, Ioan de la Noa Iustinianopoli, Vasilie al gorteanilor, mitropoliia ostrovului Critului, şi era ispravnic a tot săborul sfintei besearici de la Roma. Şi aceştea au făcut canoane o sută şi doao. *Săbor. cincea-şasele.*

SĂBORUL AL ŞAPTELEA.

Trecură ani 120 de la 6 săbor pînă la al 7. Şi se adună al şaptele săbor la mitropoliia de la Nicheia Vithiniei 367 purtători de Dumnezeu bărbaţi, într-al optulea an de împărăţia a lu Costandin şi mumă-sa Irina. Mai mari săborului acestuia era vestitul Tarasie Ţarigrădeanul, Petr protopopul şi alt Petr preot şi egumen de la mănăstirea a lu sfetî Savei, carii era ispravnici în locul lui sfetî Andrian, papa de la Roma. Iară Ioan şi Thoma preoţii, luminătorii întru post, era ispravnici în locul patriarşilor dăspre Anatolie, adecă în locul lu Politian de la Alexandrie şi a lui Theodorit de la Antiohie şi a lui Ilie de la Ierusalim. Şi acest sfînt şi a toată lumea săbor pre luptătorii de icoane, carii zicea iconei lu Hristos şi sfinţilor lui că sînt idoli; dece cu socotinţa a tot sfîntul şi dumnezeescul săbor, cu legătură nedăzlegată, pre aceia i-au dat anathemei. Şi au tocmit 22 de canoane de folosinţa creştinilor, întru ani de la zidirea lumii 6296. *Săbor. 7.*

SĂBORUL A OPTA.

Săborul al optulea, de la Florenţia făcutu-se-au în ani 1430 de la naşterea lui Hristos, în luna iulie 6, într-o zi lunea 22, întru împărăţia chir Ioan Paleolog, patriarşind chir Iosif, carele se pristăvi acolo, la *Săbor. 8.*

Florinția, după răsipirea săborului și urgia a lu Dumnezeu, muri nepriceștituit dumnezăeștilor taini, pentru căce că au iscălit niște lucrure la acel săbor rău ce s-au făcut și se-au împreunat cu latinii. Însă mai nainte de adunarea săborului ce să făcuse în Țarigrad, slujiră liturghie arhiereii și cliricii pre număr 300 întru marea besearică a cuvîntului lu Dumnezeu Sofia și hirotoniră atunce cu voia împăratului și pre patriarhul chir Marco Efeseanul, alesul exarh al săborului. De-acia ducîndu-se cu împăratul făcură doi ani tocma, tot neisprăvind nemica. De-acia deaca făcură împreunare, iară chir Marco Efeseanul stînd împotrivă, nu vru să iscălească, iară fără de dinsul alții toți au voit și au iscălit. Iar ceia ce era în cetatea Țarigradului, cliricii și călugării și egumenii nu vrea împreună să slujască sau să pomenească pre cei ce veniia de acolo, ce făcea pre dinșii ca pre niște pâgîni, căci se-au amestecat ei cu latinii; și mulți se lăsa de preoție. Și așa se făcu împreunarea nu împreunare, ce dăspărțire.

PENTRU SFINTELE ICOANE CARELE VOR FI FOARTE STRICATE, CE TREBUE SĂ SE FACĂ DE DÎNSELE.

GLAVA 389.

De la otecinic, foarte lucru minunat.

Un stareț preasfînt afla-se spre părțile Anadol, adecă ale Anatoliei, într-un loc pustiiu, singur, și se duse la o preasfîntă mînăstire ca să vază frații carii era în mînăstire. Și deaca se duse acolo, trecu puțină vreame și se războli starețul o boală mare, și pe într-ajutoriul domnului luo tămăduire și se sculă de boală, și vru iară să meargă în pustie la chelia lui. Iară frații-l rugară ca să șază cu dinșii puțină vreame pentru folosința sufletelor lor. Însă ascultă sfîntul lui Dumnezeu stareț ruga fraților și așa rămase. Iară afară de mînăstire era o mînăstioară pre numele mîntuitoriului Hristos și era departe de mînăstire ca o milă de loc. Și acolo ședea starețul de învăța și tocmiia frații de spăsenia sufletului.

Iar în mînăstioara aceaia se afla multe icoane foarte stricate; de vechi ce era nu le puteai apuca. Și cum le văzu starețul, se înfricoșă să nu cumva să se sfărîme, să se calce ca pămîntul, și vru să le bage în foc. De-acia deaca gîndi aceasta în cuget, într-o zi adună multe nuiale în curtea mînăstioarei aceiia și puse aceale icoane vechi și luo foc și purcease să-l pue în nuiale, unde era aceale icoane vechi. Iară mai nainte pînă ce să se apropie, veni glas cu tunet mare zicînd: nu ne arde, nu, că de ne vei arde, vei să te dai în munca veacului; ce aceasta să face, să îngropi pre noi în loc curat. Și cum auzi starețul așa, cuprinse-l frică și cutremur mare, cît de frică căzu și nu putea să grăiască. Iară a doa zi deaca se sculă, trimease de adună toți frații mînăstirii și le spuse acea mare minune ce să făcu. Și deaca auziră, foarte să mirară. Atunce făcură în zioa aceaia praznic și slujiră dumnezăiasca liturghie băgînd lemnul acel putred al acelor icoane într-un coșciug și cînta: слава тебѣ хе бе, ап(с)ломъ похвала, м(ч)никw(м) радованїе [1]) și făcură въход [2]) cu dinsele, și atunce le-au îngrupat întru sfîntul jertăvnic. Și după aceaia sfîntul stareț i să

[1]) „Slavă ție Hristoase, Dumnezeule, lauda apostolilor, bucuria mucenicilor".
[2]) „Intrare".

descoperi de dumnezăescul înger că, cîți ard sfintele icoane, osîndă vor să ia a focului de veaci. Pentru aceaia trebue să căutăm bine și cu deadinsul scripturile sfinților părinți, ca să nu cădem întru osîndă și să ne dăm focului dă veaci.

PENTRU CUM SĂ ZICE POHVALA ARHIEREULUI LA CEASURILE CEALE MARI.

GLAVA 390.

Оутверди вѣстꙋю православнꙋю вѣрꙋ хр(с)тїанскꙋю г(щ) многа лѣта сътвори ве прѣωсщенномꙋ митрополитꙋ свѣтлой митрополїи, им(р) господина нашегω и вл(д)кꙋ кv(р) им(р) [1].

ȘI ACEASTA DE TREI ORI.

Да съхранитъ гь въ вж(с)твенѣю высотꙋ вгоповѣдннаго архїерейства твоегω неболѣзненнꙋ, благодействꙋющꙋ здравꙋ и дльгож и вотнꙋ и кромѣ всякїа скрьби сьпротивныѧ.

Сохраний оутверди ве сего свѣтлаго клира, съ си(м) благоро(д)ними болѧри, въ многа лѣта прѣωвхожденны, аминь.

Въ многа лѣта вл(д)кω, въ многа лѣта вл(д)кω, въ многа лѣта вл(д)ко [2]).

TOCMEALA ȘIDERII NAINTE A CUVIOȘILOR PATRIARȘI; ȘI MITROPOLII ȘI ARHIEPISCOPII, CARELE SE AFLĂ PÎNĂ ÎN ZIOA DE ASTĂZI, DE SÎNT SUPUSE ÎMPĂRĂȚIEI ȚARIGRADULUI.

GLAVA 391.

Alcătuirea a de pururea pomenitului împărat, chir Andronic II Paleologul, cum trebue să fie scaunele ale șederii mai sus al mitropoliilor.

Roma, Țarigradul, Alexandria, Antiohia, Ierusalimul carele se chema Elias.

MITROPOLIILE SÎNT ACEASTEA:

Chesaria	1	Chizicul	5
Efesul	2	Filadelfia	6
Iraclia	3	Nicomidia	7
Anchira	4	Nichea	8

[1]) „Întărește, doamne, sfînta pravoslavnică credință creștină, spunînd: mulți ani dă doamne preasfîntului mitropolit al sfintei mitropolii cutare, domnului și stăpînului nostru chir cutare".

[2]) „Să păzească domnul Dumnezeu dumnezeiasca înălțime a arhierici tale cea văzătoare de Dumnezeu, fără de patimă, cu zile fericite, cu sănătate, cu viață îndelungată și fără nici o întristare potrivnică.

Păzește și întărește, doamne, acest cler luminat, cu acești boeri de neam ales, să trăiască întru mulți ani, amin.

Întru mulți ani, stăpîne, întru mulți ani, stăpîne, întru mulți ani, stăpîne!"

Halchidonul	9	Methimna	41
Solunul	10	Hristianopol	42
Tornovul	11	Lachedemonia	43
Udriiul	12	Paronaxia	44
Amasia	13	Mesimvria	45
Brusa	14	Silivria	46
Neochesaria	15	Argus și Napliu	47
Iconia	16	Evripul	48
Iverria	17	Sofia	49
Pisidia	18	Midia	50
Corinthul	19	Sozopoli	51
Monemvasia	20	Anhialul	52
Athina	21	Varna	53
Paleepatre	22	Dîrstorul	54
Trapezonda	23	Brăileanul	55
Larisa	24	Caraviziis	56
Navpacta	25	Maronia	57
Filipupoli	26	Peritheoria	58
Rodosul	27	Zihion	59
Serre	28	Drama	60
Filipul	29	Necopoli sau Nevrocopu	61
Hristupoli sau Cavala	30	Ganul	62
Zmirna	31	Rizeul	63
Mitilinul	32	Lazia	64
Ioanina	33	Vitthia	65
Dedimotihul	34	Kafa	66
Melenicul	35	Hiul	67
Neepatre	36	Limnul	68
Thiva	37	Imvrul	69
Enos	38	Ungrovlahia	70
Cherasunda	39	și Moldovlahia	71
Diiul	40		

Zri. Să știi că unii de în episcopi se-au făcut mitropoliți; adecă de la Corinth, de în episcopii se-au făcut mitropolii 2: Argul și Navplia; și Monemvasia se chiamă ca și un exarh a tot Peloponisul, țiind și locul al Sidii.

De la Paleon Patron, Lachedemonia.

De la Navpactu, Ioaninul.

De la Trianupoli, Didimotih, Xanthie și Peritheorie.

De la Rodos, Hiul și Ko arhiepiscopul.

De la Filipopoli, Hristupoli sau Cavala.

De la Udriiu, Sozopole.

De la Serron, Zihnonul.

Semnează de vezi. De-acia apoi se-au făcut la Ungrovlahia, adecă în Țara Muntenească doi mitropoliți și însă unul ține locul al Anchirii și se chiamă exarh a toată Ungurimea și al Plaiului.

Iară altul se chiamă mitropolit laturii Țării Muntenești, spre Severin, și locul țiind al Amasii. Iară acum nu se chiamă acela mitropolit, ce episcop. Căce că sînt 2 episcopii supt mitropolitul Țării Muntenești,

adecă Rîmnicul și Buzăul; Rîmnicul mai mare, iară Buzăul mai mic. Iară mitropolitul are blagoslovenie de hirotoneaște el și pre episcopii Țării Ardealului de în Țara Ungurească, așijderea și pre acei de loc ai lui.

Iară în Mavrovlahia, alți doi, și în Galați, carea iaste laturea dăspre Rusia cea Mică.

Iară mitropolitul Rusiei să scrie al Kievului și a toată Rusia; și supt mîna lui sînt aceaste episcopii, adecă: Marele Novograd, Cernihovul, Sudalirotovul, Marele Vladimir, Pereiaslav Rusisko, marea Cetatea Albă aproape de Kiev, Sfetîi Gheorghie, la rîul ce să chiamă Ros, Poltisca Hazani, Tiferul, Saraiul.

Iară laturea Haliciului, carea iaste a Rosiei Mici, supuse sînt și ei aceaste episcopii: a lui Vladimir, Peremișlia, Luțisca, Rob, Sholmi, Cetatea Albă la gura rîului ce se chiamă Elsisu.

Iară nesupuse supt nice un patriarh iaste besearica sîrbilor carea se chiamă Ohridul, carea o au făcut și o au cinstit împăratul Iustinian, carea de în tinereațele lui au fost cunoscut. *Semnează de vezi.*

Mitropolia Rosii, a Chiprului, și pre aceasta săborul al treilea și șasele o au cinstit; a iverilor, carea au cinstit cu socotința săborului de la Antiohia, supusă mai nainte aceaia.

Arhiereii ai acestora mitropolii se hirotonesc de ai lor episcopi.

Supuse sînt și scaunului sîrbesc, adecă Ohridului, aceaste episcopii: Castoria, Scoplia, Velebusdin, Troadița, Melesova, Miglena, Pelagonia, Prisdiana, Strumița, Onisos, Glavnița, Vanțova, Belgradul, Diiul, Lipei, Strimi, Rasos, Deavolis, Stlanița, Grebeno, Canina, Devre, a vlahilor.

Află-se scris în pravila a lui Mathei Vlastari cum și Moldovlahia au fost supusă ohrideanilor; iară acum nice ohrideanilor se pleacă, nice țarigrădeanului, și nu știm de unde au luat această puteare. *Zri.*

Mai sînt încă și carii se-au lepădat de în isprăvile Romei, iară acum se supun scaunului țarigrădeanului, mitropoliți și după dinșii episcopii aceastea: soluneanul, corintheanul, necopoianul, athineanul, patroneanul. *Caută de vezi.*

Arhiepiscopiile țarigrădeanului:

Arhiepiscopiile Țarigradului.

Priconisa	1	Elasona	5
Karpathos	2	Ko	6
Eghina	3	Levcada	7
Pogoiani	4	și Fanariul	8

Arhiepiscopia de la Pogoiani n-au fost, ce, cum povestesc, au fost acolo protopopă supus patriarhului de la Țarigrad și au fost șezînd la Pogoianina. *Semnează să știi.*

PENTRU CARE MITROPOLIȚI ȚIN ȘI AU PÎNĂ ÎN ZIOA DE ASTAZI SUPT MÎNA LOR EPISCOPII.

GLAVA 392.

Eraclia a Evropiei ține aceastea: a Redestului, a Paniei, a Calipoli, a Peristasului și Miriofitu, a Metronului și a Thirilor.

Nicomidia Vithinei ține aceasta: a Apoloniadei.

Chitreanul, căce-i iaste mai mare scaunul, poartă polistavrion, și poartă la mantie rîure ca și mitropoliții. Așijderea și arhiepiscopul Damalului.

Solunul Thetaliei ține aceastea: a Chitrului, a Casandrii, a Serviei, a Campaniei, a Petrei, a Erculiilor sau a Armadarilor, a Erastu și a Sfetagorei, a Litiei și Rentinei, a Peleaninii și a Vardarului, a Platamonului și a Licostomului.

Turnoveanul ține aceastea: a Cervenului, a Lovțu și Preslavului.

Corintheanul al Peloponisului ține aceastea: a Damalului și Pediados, a Chefaloniei, a Zachintului, a Zeminas și Tarsului, și Polifengus.

Monemvasia al Peloponisului ține aceastea: a Chithiriei, a Methoniei, a Coroniei, a Elusului, a Mainii, a Zivnonului sau a Calamatei și a Reontului.

Athineanul al Eladii ține aceastea: a Diavliei, a Talantiei, a Andrii, a Schirului, a Solonosului și a Mendiniții.

Paleopatronul al Peloponisului ține aceastea: a Olenii și a Terniții.

Trapezondeanul al Lazichiei ține aceastea: a Caninului și a Ofeosului.

A Fanarului se-au cinstit întru episcopie, cînd patriarșia chir Ieremia.

Lariseanul al Eladii ține aceastea: a lu Dimitriad, a Liței și a Grafului, a Fanarului, a Zitunului, a Thavmacului, a Stagonului, a Lidorichiului, a Gardichiului, a Radovisdiului și a Schiathului.

Navpactul al Nicopolii ține aceastea: a Vondiții, a lu Aetu, a Aheloului și a Rigonului.

Rodoseanul al ostrovului Chicladului ține aceasta: a Lernisului.

Filipeanul al Machedoniei ține aceasta: a Levtherupolului.

Udrianul al Emimondului ține una: a Agathopolii.

Mitileanul al Lesvului ține una: a lu Erisu.

Serroneanul al Machedoniei ține aceasta: a Ezivonului.

Ioneanul ține aceastea: a lu Avelas, a lu Vonthrotu și Glicheos, a lu Drinupol și a Himarului.

Lachedemoneanul al Peloponisului ține aceastea: a Micleanilor, a Carepolului și a Vrestenii.

Evripeanul al Evriei ține aceastea: a lu Oreson, a lu Caristu, a lu Porthmu, a lu Avlon și a Canalionilor.

Munteanul ține aceastea: a Rîmnicului și a Buzăului.

Moldoveanul ține aceastea: Rădăuțul și a Romanului și Hușii.

Amar de urgie. Cinstească de tot și foarte vei jeli și-ți va părea rău.

Mai era și alte mitropolii și arhiepiscopii și episcopii, cum se arată scrise întru alcătuirea împăratului chir Leon Înțeleptul; iară cînd au fost în zilele împăratului chir Andronic al doilea Paleolog, ce-i mai de sus, carc împărat Peleolog pre unele mitropolii le înălță și le cinsti de în scaune mici la mai mari, și altele mari au pogorît întru scaune mai mici, avînd puteare ca un împărat; de în carele multe au pustiit și de tot au perit de silnicii noștri și nice mitropolit se află în mitropolie, nice arhiepiscop întru arhiepiscopie, nice episcop întru episcopie, nice preot pre la besearici, nice călugăr întru mînăstire sau la schituri sau la vreo chelie, nice alt creștin mirean în cetate sau în oraș sau în sat. Ce osînda lor Dumnezeu o va vedea, că sînt nespuse judecățile lui și neîmblate cărările lui. 51 de mitropolii sînt pustii și arhiepiscopii 18 și episcopii 478.

Întru alcătuirea acelui împărat ce am zis mai sus, chir Leu Înțeleptul, sînt 90 de mitropolii.

Iară într-a celuialalt, iară ce e mai sus zis, chir Andronic al doilea Paleolog, sînt 112 și arhiepiscopii doazeci și cinci.

PENTRU MITROPOLIȚI, CARII SĂ ZIC PREACINSTIȚI ȘI EXARHI, ȘI CARII NUMAI PREACINSTIȚI.

GLAVA 393.

Chesareanul, al Cappadochiei, preacinstitul cinstiților și exarh a toată Anatolia.
Efeseanul, preacinstit și exarh a toată Asia.
Iracleanul, prăvo preastolnic al preacinstiților și exarh a toată Thrachia și Machedonia.
Anchireanul, preacinstit și exarh a toată Galatia.
Chiziceanul, exarh a tot Elispondul sau preste tot.
Filadelfeanul, a toată Lidia.
Nicomideanul, a toată Vithinia.
Nicheianul, așijderea.
Halchidonul, așijderea.
Soluneanul, a toată Thetalia.
Tîrnoveanul, a toată Bulgărimea.
Udrianul, a Eminontului.
Neochesareanul, al Pontului, Polemoniacu.
Iconeanul, a toată Licaonia.
Corintheanul, a tot Peloponisul.
Monemvasia, așijderea.
Athineanul, a toată Ellada.
Paleonpatreanul, a toată Ahaia.
Trapezondeanul, a toată Lazichia.
Lariseanul, a doa Thetalie și a toată Ellada.
Navpacteanul a toată Etolia.
Filippupoleanul, a toată Thrachia.
Rodoseanul, al Niciei Checladului.
Serroneanul, a toată Machedonia.
Filippoleanul, așijderea.
Thiveanul, a toată Viotia.
Lachedemonia, a tot Peloponisul.
Ungrovlahul, preacinstit și exarh a toată Ungurimea și al Plaiului.
Moldoveanul, al Suceavii și a toată Moldovlahia.
Iară ceialalți mitropoliți numai preacinstiți ce să scriu, iară nu și exarhi.

BOERIILE SAU CINSTILE SAU DREGĂTORIILE ARHIEREILOR ȘI TOCMIRILE LOR.

GLAVA 394[1])

Iconomul, sachelarul, schevofilaxul, hartofilaxul, sacheliul și protodectul. *Rîndul 1.*
Protonotariul, logothetul, canstrisiul, referendariul și și ipomnimatograful. *Rîndul 2.*

[1]) Cf. *Nomocanonul* lui Malaxos, cap. 281.

Rîndul 3. Ieromnimul, ipomimniscul, dascalul ievangheliei, dascalul apostolului și dascalul psaltirii.

Rîndul 4. Epitongonatul, epitoncriseon, epideiseon, epitis, ierascatastaseon și epitonsecreton.

Rîndul 5. Începătoriul mînăstirilor, începătoriul besearicilor, mai marele evangheliei, începătoriul antimiselor și începătoriul botezaților.

Rîndul 6. Ritorul, al doilea al preoților, protopopul, al doilea diaconilor, protopsaltul, lambadariul.

Rîndul 7. Domesticul stranei ceii mari, domesticul stranei a 2, strîngătoriul de oameni, notarul, începătoriul svetilnelor, începătoriul cînărhaci și tocmitoriul.

Semnează. Iară protopopul se-au cinstit să aibă loc și mai sus ședeare la toată slujba besearicii, cu protonotarie, adecă să fie mai sus de logofătul.

IARĂ CEASTE RÎNDUIALE SE DAU LA IEROMONAȘI ȘI LA DIACONI:

Protosinghel, arhimandrit și singhel.

IARĂ RÎNDUIALELE CEASTELALTE SE DAU LA BĂRBAȚI MIRENI:

Protonotaria, logofeția, ritoria, protopsaltia, lambadaria, ceale doao domestecii, notaria, începătoria svetilnelor, protocanonarșia și tocmitoria.

LUCRURILE RÎNDUIALELOR:

Iconomul iaste dă ține toate cîștigările besearicii, tocmeaște și casa a arhiereului și besearica.

Sachelariul iaste dă ține toate mînăstirile de călugări și de călugărițe, iaste ispravnic și preîncepătoriul mînăstirilor.

Schevofilaxul iaste dă ține vasele și toate odăjdiile besearicii.

Hartofilaxul iaste ispravnicul tuturor lucrurilor, ca o mînă dreaptă arhiereului, ținînd întorcăturile și nuntele sau logodnele.

Sacheliul iaste carele ține sacheliile și ale besearicii, avînd ispravnic pre mai marele besearicilor.

Protodectul iaste folositoriu robiților și iaste judecătoriu tuturor lucrurilor de greșală, avînd supt dinsul și pre cei vinovați.

ACEȘTEA ȘED LA SFÎNTA JUDECATĂ CU ARHIEREUL:

Protonotariul iaste ușă celor de față, și pre pitacure, și mai mare notariilor, adecă cărtularilor.

Logofătul iaste de-a scrierea cuvintele lucrurilor boiarilor ceale de cinste.

Canstrisiul iaste de a schimbarea arhiereul.

Referendariul iaste de-a să trimeaterea la împăratul și pre la boiari mari.

Ipomnimatograful iaste de-a scrierea lucrurile şi a le aducerea aminte.
Ieromnimul iaste de-a ţinerea liturghia a arhiereului, ţiind şi scaunul besearicelor.
Ipomimniscul iaste de aducerea aminte arhiereului în taină.
Dascalul evangheliei iaste de-a tîlcuirea evanghelia.
Dascalulul apostolului iaste de-a-l tîlcuirea.
Dascalul psaltirii iaste de-a o tîlcuirea.
Epitoncriseon iaste de aducerea pre ceia ce vor să se judece şi-i pune pre dinşii unde vor să stea.
Epitongonaton iaste de-a punerea bederniţa arhiereului.
Epitondeiseon iaste de-a trimeaterea la împăratul pentru vinovaţi.
Epitonieraskatastaseos iaste de-a facerea bună tocmirea în lăuntru în oltariu.
Epitonsecreton iaste de a încetarea oamenii să nu vorbească.
Începătoriul mînăstirilor iaste de-a luarea seama lor şi a purtarea grijă cu sachelariul împreună.
Începătoriul besearicilor iaste de a luarea seama lor şi a purtarea grijă cu sacheliul.
Începătoriul evangheliei iaste de-a ţinerea evanghelia pre la litii cînd fac.
Începătoriu antimiselor iaste de a ducerea pre carii merg la sfînta priceştenie, şi ţine şi antimisurile.
Începătoriul botezaţilor iaste de a purtarea grijă de cei botezaţi.
Ritoriul iaste de a spunerea de în scripturi.
Al doilea preoţilor iaste de a băgarea pe preoţi în lăuntru.
Protopopul iaste mai marele oltariului.
Al doilea diaconilor iaste de a băgarea în lăuntru pre diaconi.

PENTRU CUM SCRIU ARHIEREII LA PAPA, ŢARIGRĂDEANULUI, ALEXANDRIEI, ANTIOHIEI, IERUSALIMULUI ŞI OHRIDULUI.

GLAVA 395.

Preafericitului şi preasfîntului şi tocma îngerilor, întru Hristos *Rimului.* părintele părinţilor şi stăpîn a toate adeveritele apostoleşti besearici, ca nişte robi ţie înainte căzînd, sărutăm urmele picioarelor măriei şi preasfinţiei tale puteare şi domnie.

ŢARIGRĂDEANULUI:

Preasfinte al nostru oblăduitor şi stăpîn şi a toată lumea patriarh, dumnezăescule de Dumnezeu dăruite şi tot alt ori fiece nume sau lucru mare ce ţi se cuvine, rogu-mă milostivului Dumnezeu să dăruiască sănătate sfinţiei tale şi ca un dumnezăesc şi cinstit trup al ei întru tocmire şi îndreptare al adeveritei marei besearici a lu Hristos, a toată lumea.

ALEXANDREANULUI:

Preasfinte stăpînul mieu, papa și patriarh al Alexandriei și a tot Eghipetul, Pentapoleon, Livia și Ethiopia, întru duhul sfînt dumnezăescul și preacinstitul mieu părinte.

ANTIOHIANULUI:

Preasfinte părintele mieu, patriarhul cetății a lui Dumnezeu, al marei Antiohii și a toată Anatolia, întru duhul sfînt dumnezăescule și preacinstitul mieu părinte.

IEROSALIMLEANULUI:

Preasfinte părintele mieu, patriarhul Ierusalimului, sfîntul Sion, Siria, Arravia de ceaia parte de Iordan, Cana a Galileului și a toată Palestina, întru duhul sfînt dumnezăescule și preacinstitul mieu părinte.

OHRIDEANULUI:

Preafericite arhiepiscope a marea întîia Iustinianie a Orhidului și a toată Bulgărimea, întru duhul sfînt dumnezăescule și preacinstitul mieu părinte.

Semnează să știi. Să știți că la pitacure, adecă la cărțile patriarhului sau a mitropolitului, sau la alt obraz mare, atunce nu scriu cei mici pentru adins eiș, cum iaste obiceaiul, adecă că și noi sîntem sănătoși, ce acesta ce zice că sîntem și noi sănătoși să scrie numai la obrazul carele va fi tocma cu cela ce scrie, sau și la mai mici obraze.

Iară arhiereii, cînd scriu la patriarhul Țarigradului, atunce, deaca pecetluesc cartea, ei nu scriu desupra numele patriarhului, adecă să se dea întru sfintele mîni ale lui, ce numai dăspre fața carea iaste peceatea cărții; facu trei cruci așa:



Iară de ceaia parte de carte, mai jos dă legătura peceții carea iaste în dos legată, acolo-ș scriu arhiereii numele lor așa: **смиренный митро(п)литъ ім(р)** sau episcop **ім(р)** [1]).

PENTRU CUM SCRIE MITROPOLIT CĂTRĂ MITROPOLIT ȘI CUM CĂTRĂ ARHIEPISCOP ȘI CUM CĂTRĂ EPISCOP.

GLAVA 396.

De la mitropolit către mitropolit:

Preasfinte mitropolit al sfintei mitropolii **ім(р)** [2]), prea cinstite și exarșe **ім(р)** [2]), întru duhul sfînt iubite frate și tocma slujitoriu smireniei

---

[1]) „Smeritul mitropolit cutare".
[2]) „Cutare".

noastre, nădăjduescu-mă la Dumnezeu, la carele mă şi rog să dea sănătate sfinţiei tale, şi după dumnezăescul şi cinstitul tău trup întru tocmire şi îndreptarea împlerii de păstorie turma cea chemată de Hristos carea paşti şi întru a noastră bucurie şi veselie sufletească.

CONEŢUL SĂ SCRIE AŞA:

Sănătoşază întru domnul, preasfinte frate şi tocma slujitoriu.

MITROPOLITUL CĂTRE ARHIEPISCOP:

Preasfinte arhiepiscope al sfintei arhiepiscopii ıм(ρ) [1], întru duhul sfînt iubite frate şi tocma slujitoriu smireniei noastre, dăruiască-ţi Dumnezeu sănătate sfinţiei tale; şi după dumnezăescul şi cinstitul tău trup întru întărire şi împlearea de folosinţa turmei a numenitei de Hristos, carea o paşti şi întru a noastră sufletească bucurie şi veselie.

CONEŢUL:

Să petreci sănătos întru domnul, sfinte frate şi tocma slujitoriu.

A MITROPOLITULUI CĂTRĂ EPISCOP:

Iubitoare de Dumnezeu episcope al sfintei episcopii ıм(ρ) [1], întru duhul sfînt iubite frate şi tocma slujitoriu smireniei noastre, dar să aibi bogoliubia ta de la Dumnezeu atotputearnicul.

CONEŢUL:

Şi darul domnului nostru Isus Hristos să fie cu bogoliubia ta. Aşa scrie mitropolitul la episcopii lui; aşijderea şi la episcopi striini.

PENTRU CUM SCRIE EPISCOPUL CĂTRĂ MITROPOLITUL LUI ŞI CUM CĂTRĂ ALT EPISCOP.

GLAVA 397.

Episcopul cătră mitropolitul lui:
Preasfinte mitropolite al sfintei mitropolii ıм(ρ) [1], preacinstite şi exarşe ıм(ρ) [1], întru duhul sfînt al nostru oblăduitor şi stăpîn, să petreci sănătos sfinţia ta, şi după dumnezăescul şi cinstitul tău trup întru tocmire şi întru împlearea de folosinţa a toată numenita de Hristos turmă carea paşti; iar noao, robilor tăi, de bucurie şi de veselie sufletească.

---

[1] „Cutare".

CONEȚUL:

Iară sfînta rugă a sfinției tale să fie cu noi.

ȘI DEACA SFÎRȘEAȘTE CARTEA, SCRIE MAI JOS AȘA:

Smeritul episcop ιμ(ρ) [1] și robul sfinției tale.

EPISCOPUL CĂTRĂ EPISCOP:

Iubitoare de Dumnezeu episcope al sfintei episcopii ιμ(ρ) [1], întru duhul sfînt iubite frate și tocma slujitoriu smereniei noastre, să petreci sănătos arhieria ta, și după dumnezeescul și cinstitul tău trup întru tocmire și de folosul oamenilor numenitei de Hristos turmă carea paști și întru a noastră bucurie și veselie sufletească.

CONEȚUL:

Petrece sănătos întru domnul, iubite frate și tocma slujitoriu.

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL LA BOIARII CEIA DE LA MAREA BESEARICĂ.

GLAVA 398.

Cinstite mare iconoame, sau hartofilax, al sfintei lui Dumnezeu marei besearici, preadulce și preaiubitulu-mi frate.

DECE AȘA SCRIU CELOR MAI MARI, ADECĂ CELOR MARI RÎNDUIALE, CE-S MAI SUS SCRIȘI.

Iară de la protonotariul pînă la ipomnimatograful nu să zic frați, ce cucearnici, și numai ce să scriu: fii iubiți după duhul.

Iară de la ieromnimul și ceialalți, aceia să scriu: cinstiți, și protopopul și carele e după dinsul.

Iară carii n-au rînduiala, aceia să scriu: credincioși dumnezeești preoți și diiaconi.

Iară pe cliricii arhiereilor așijderea scriu: cinstiților, cucearnicilor și credincioși dumnezeești, după rînduiala spiții; fără de marile rînduiale și frații, că aceastea într-alte rînduiale nu se-au dat, ce numai întru ale marii besearici, ca o stăpînă și mumă ce iaste tuturor besearicilor.

---

[1] „Cutare".

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL LA CNEADZIUL SÎRBIEI ŞI LA SUPRUJNIŢA LUI, ADECĂ LA DOAMNĂ-SA.

GLAVA 399.

Preanalte mare cneaje a toată Sîrbiia, preaînţeleapte şi preadulce, cinstite întru domnul şi preaiubite chir ıм(ρ) [1], fiiu după duhul smereniei noastre; dar, pace şi milă să se înmulţească domniei tale de la Dumnezeu atotţiitoriul.

LA A LUI DOAMNĂ:

Marea doamnă a toată Sîrbia, cinstita, înţeleapta şi mai împodobita doamnelor, fată întru duhul sfînt; dar, pace şi milă să se înmulţească domniei tale de la Hristos, Dumnezeul nostru.

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL LA JUPÎN, LA BOIARIU MARE ŞI LA OM CINSTIT.

GLAVA 400.

De bună rudă, luminate şi prea viteaje marele jupîne, întru duhul *La jupîn.* sfînt preaiubit fiiu smereniei noastre, chir ıм(ρ) [1], dar, pace şi alt tot binele rugămu-ne lui Dumnezeu să ţi se dăruiască dumnetale.

LA BOIARIU MARE:

De bună rudă, slăvite, înţeleapte, a toată cinstea şi înţelepţia vreadnice, chir ıм(ρ) [1], dulce şi preapohtite fiiu după duhul, iubit smereniei noastre; dar, pace, milă şi orice alt bine de spăsenie pohtim să se dăruiască cinstii tale de la Dumnezeu atotţiitoriul.

CONEŢUL:

Şi domnul Dumnezeu să ferească pre bunul neam al dumnetale fără boală, cu sănătate şi mai sus, fără de toată întristarea, în mulţi ani împregiur, amin.

ACEASTA AŞA SE SCRIE LA VOINIC DE CINSTE:

Cinstite şi înţelepte chir ıм(ρ) [1], întru duhul sfînt fiiu după duhul iubit smereniei noastre, dar hie folosinţii tale de la Dumnezeu atotţiitoriul.

CONEŢUL:

Darul domnului mieu să fie cu tine, amin.
Smeritul mitropolit ıм(ρ) [1].

[1] „Cutare".

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL CĂTRĂ MAI MARELE SFETAGORII ȘI LA EGUMENI ȘI LA STAREȚI.

GLAVA 401

Preacuvioase mai mare al sfîntului munte ce să chiamă Athonul, dulce și preapohtite după duhul iubite frate și fiiul smereniei noastre; dar, pace, milă, spăsenie sufletească și orice alt bine de spăsenie ne rugăm să se dăruiască marii sfinției tale de la Dumnezeu atotțiitoriul.

CONEȚUL:

Darul și mila lui Dumnezeu să fie cu cuviința sfinției tale, amin.

LA EGUMEN ȘI LA STAREȚ:

Preacuvioase cathegumene al dumnezeeștii și cinstitei lavre a sfîntului ıʍ(ɒ) [1], și preadulci și preaiubiți stareți ai dumnezeescului săbor, dulcilor și preapohtiților, după duhul fii smereniei noastre; dar hie voao tuturor, pace și milă de la Dumnezeu atotțiitoriul.

CONEȚUL:

Și darul și mila lui Dumnezeu să fie cu cuviințele voastre, amin.

CARTE DE MĂRTURIA DUHOVNICULUI PENTRU CELA CE VA PUTEA FI HARNIC DĂ PREOȚIE.

GLAVA 402.

Cade-se celora ce vor să slujască sfintelor și dumnezeeștilor taini și vor să li se dea în mînă slujba puterilor îngerești, ca niște chezași ce sînt lu Dumnezeu, deaca vreame ce pentru noi Dumnezeu fără de păcate se-au făcut om, și acea înfricoșată jertvă fără de sînge și slujbă a înfricoșatelor taini dat-au noao oamenilor, carea o facem întru pomenirea și slavoslavia acelui trup și sînge al stăpînului. Pentr-aceaia și de propoveduitorii de Dumnezeu apostolii și de purtătorii de Dumnezeu părinți ni s-au poruncit ca ceia ce li se tîmplă să se înalțe la acea închizășuire și rînduială să nu se sue fără iscodire; ce carele va vrea să fie preot să fie curat și cu toată cinstea podobit. De întru carii și acest fiiu duhovnicesc al mieu, ıʍ(ɒ) [1], de în cutare cetate, oraș sau sat, întru carea au născut și au crescut, venit-au cătră mine, duhovnicul lui, ıʍ(ɒ) [1], iermonah cerșind a lua mărturie de la mine ca să ia marea rînduială a preoției. Dece eu pusu-l-am naintea icoanei a stăpînului Hristos și a sfintei evanghelii și am iscodit pre dinsul de ceale ce au făcut de în copilărie, și n-am aflat nemica întru dinsul de ceale ce opresc a întra în

[1] „Cutare".

spiță sau în rînduială ca aceasta. Drept aceaia mărturisesc pre dinsul ca un destoinic preoției pre fiiul mieu de duhovnicie ιм(ρ) [1]. Și iscălesc cu a mea mînă, eu, tatăl, duhovnicul lui ιм(ρ) [1], ieromonah. Văleat ιм(ρ) [1], mesița ιм(ρ) [1]. Iermonah ιм(ρ) [1] și duhovnicul lui, mărturisesc pre dinsul vreadnic dă preoție.

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL CARTEA CEA TOCMITĂ PREOTULUI, CAREA SE CHEAMĂ DALTIRIE, ȘI CARTEA CEA DE SLOBOZIE.

GLAVA 403.

Pavel, marele apostol al domnului va și poruncească să se dea preoților poslanii tocmite de la ceia ce-i hirotonesc de tocmirea preoției lor. Deci unii porunci ca aceiia plecîndu-se și acest chir ιм(ρ) [1], pentru aceasta tocmim carte, ca, de la noi, cu darul duhului sfînt, a făcătoriului deplin Dumnezeu, l-am hirotonit, pre leage și pe pravilă, citeț, ipodiacon, diacon și preot. Și poruncim tuturor celora ce către voi va veni acest slobod preot, arhiereilor, zic, și preoților, egumenilor, bărbaților și mireanilor boiari, cum se-au împodobit cu vrednicia preoției de smerenia noastră, mărturisit de bărbați vreadnici credincioși, cum iaste vreadnic de rînduială ca aceasta. Drept aceaia și pentru tocmirea și întărirea lui dă-se această carte, după cumu-i obiceaiul, de la noi întărită. Vleat ιм(ρ) [1], mesița ιм(ρ) [1], indiction ιм(ρ) [1].

AICEA SCRIEM PENTRU CARTEA DE SLOBOZIE.

Smerenia noastră, cu această carte a noastră de slobozie, facem știre tuturor credincioșilor dă pretutindenea, sfinților și mireanilor, că acest cucearnic preot, chir ιм(ρ) [1], pentru căce nu avea aicea loc de a trăi, rugatu-se-au ca cu socotința și cu știrea noastră să meargă către Țarigrad, sau aiurea, către pravoslavnicii creștini. Pentr-aceaia dat-am lui îndeletnicie și slobozie ca să meargă și să se ducă, ertînd pre dinsul și pre acolo să slujască neapărat ceale ce sînt ale preoției, ca un preot harnic și foarte cinstit și blagoslovit. Drept aceaia se-au făcut și această carte a noastră de slobozie, pentru credința, și se-au dat preotului, chir ιм(ρ) [1], fiiu după duhul al smereniei noastre.

CARTEA DE DUHOVNICIE A DUHOVNICULUI CÎND SE FACE.

GLAVA 404.

Smerenia noastră, dă-se ție, cucearnicului întru ieromonași, chir ιм(ρ) [1], slujba duhovniciei părintească, de care lucru ți se cade să priimești gîndurile și lucrurile și tot feliul de patime ale celora ce vor

[1] „Cutare".

veni către tine la ispovedanie și să tocmești pocaania a bogatelor păcate, căruia, după cumu-i va fi putearea și spăsenia lor, să legi cealea ce să cade a lega și să dăzlegi cealea ce să cade a dăzlega. Și ți se cade, dă vei fi călugăr iermonah, tu să tunzi călugări (adecă să faci călugări) chip mic și mare, schimnici cu socotința lor pre leage. Iară pre cei ce vei trimeate către rînduialele preoției, așijderea ești datoriu de lucrurile lor de toate să-i ispitești cu deadinsul, cum poruncеаște apostoleasca pravilă, ca să nu, pentru leanea sau vreo răpire ceva, să te înșeli adins tineș să fie părtaș păcatelor streine (cum am zis după cuvîntul dumnezăescului apostol). Pentr-aceaia se-au făcut și această poruncitoare carte a smereniei noastre și ți s-au dat se fie de tărie. Vleat ıм(ρ) [1], mesița ıм(ρ) [1].

CARTEA DE ERTĂCIUNE CAREA SCRIE ARHIEREUL.

GLAVA 405.

Smerenia noastră, de în darul și mila și putearea a preasfîntului și de viață începătoriu duhul, carele se-au dat de la mîntuitoriul nostru Isus Hristos dumnezăeștilor și sfinților lui ucenici și apostoli, a lega și a dăzlega ale oamenilor păcate, zicînd lor: Priimiți duh sfînt. Oricui veți erta păcatele, ertate să fie lor, și oricui veți ținea, ținute să fie; și oricîte veți lega pre pămînt să fie legate și în ceriu; și oricîte veți dăzlega pre pămînt să fie dăzlegate și în ceriure. Iară de la aceia și la noi, unul după altul, cuvenirea acelui dumnezăesc dar. Am ertat și pre fiiul iubit al nostru sufletesc ıм(ρ) [1] în cîte și el, ca un om, au greșit și pre Dumnezeu au mustrat și au mîniat, cu cuvîntul, cu lucrul, cu gîndul și cu toate simțirile lui. Sau de va hi căzut supt blăstemul arhiereului, sau al preotului, sau al tătîne-său, sau a mîne-sa, sau singur adins eluș se-au blăstemat, sau va fi jurat strîmbu, sau ori de cine se va fi legat cu afurisanie sau într-alte păcate ale lui, și el, ca un om fiind, se-au poticnit și duhovnicului au ispovedit și canonul de la dinsul au priimit. Deci de aceaste greșale de toate și de legături-l slobozim și-l ertăm cu putearea și cu darul a tocmitoriului și dumnezăescului închinătoriu a prea putearnicului duh. Iar cîte va fi uitat, sau aicea va hi lăsat neispovedite, și acelea să iarte lui milostivul Dumnezeu, carele iaste blagoslovit întru veaci, amin.

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL STAVROPIGHION, ADECĂ въ доўженїе кр(с)та[2]) ȘI CUM SCRIE ANTIMISUL.

GLAVA 406.

Stavropighion sau въ доўженїе кр(с)та̄ sau rumîneaște înfigerea crucii, sfințitu-se-au cu darul preasfîntului duh și se-au blagoslovit de mine, smeritul mitropolit ıм(ρ) [1]. Și se-au dat în cutare cetate sau

[1]) „Cutare".
[2]) „Înfigerea crucii".

oraş sau sat ıм(ρ) [1]), spre rînduirea a dumnezăeştii besearici a sfîntului ıм(ρ) [1]), rîdicată de ıм(ρ) [1]) în vreamea patriarşiei a prea sfîntului şi al lumii patriarh chir ıм(ρ) [1]). Vleat ıм(ρ) [1]), mesiţa ıм(ρ) [1]).

IARĂ AŞA SE SCRIE ANTIMISUL:

Jertăvnicul dumnezăesc şi sfînt, prespe carele să obîrşesc dumnezăeştile slujbe, blagoslovitu-se-au şi se-au sfinţit de preasfinţitul mitropolit al sfintei mitropolii ıм(ρ) [1]), preacinstitul şi exarh ıм(ρ) [1]), în vreamea patriarşii a preasfîntului şi al lumii patriarh, chir ıм(ρ) [1]), pre numele sfîntului ıм(ρ) [1]). Vleato, mesiţa ıм(ρ) [1]).

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL CARTE CÎND SE FACE SĂBOR ŞI EL NU MEARGE, CE-Ş DĂ SFATUL CĂTRĂ ALT ARHIEREU.

GLAVA 407.

Deaca vreame ce pentru bogate trebi sau bolnăvire, de să nu pot veni să şez la scaun împreună cu sfinţii arhierei la sfîntul săbor, iată că datu-mi-am sfatul şi am lăsat ispravnic pentru sfinţitul mitropolit chir ıм(ρ) [1]), preacinstitul şi exarhul ıм(ρ) [1]), ca în locul mieu să dea sfat la toate, ori de ce se vor face în săbor, pe îndreptarea pravilii. Şi pentru întărirea, se-au scris această ispravă. Vleat ıм(ρ) [1]), ıм(ρ) [1]).

PENTRU CUM SE SCRIE PRAXIA EPISCOPULUI.

GLAVA 408.

Deaca vreame ce vrea şi trebuia şi la ıм(ρ) [1]) sfînta episcopie să se hirotonească către cuvîntătoarele oi de acolo, grijă şi previghiare de păstoria spăseniei cum poruncesc dumnezăeştile şi sfintele pravile, şi smerenia noastră în grijă multă fiind ca să aflu ei să priimească folosinţă sufletească, căutînd aflaiu pre cinstitul întru ieromonaşi ıм(ρ) [1]), împodobit cu înţelepţie sufletească şi vreadnic sau dăstoinic foarte şi plecat întru viaţa călugărească de în coconie. Spre rînduiala arhieriei pre acesta chemat-am, şi pe pravilă cu sorţi se-au ales de cei ce s-au aflat la noi arhierei şi de iubitorii de Dumnezeu episcopi, pre nume ıм(ρ) [1]) şi ıм(ρ) [1]), fraţi şi tocma slujitori noao. Şi pre acesta hirotonitu-l-am episcop la acea sfîntă episcopie ıм(ρ) [1]) cu chemarea şi cu darul a preasfîntului şi închinătoriului duh. Drept aceaia datoriu iaste acest iubitor de Dumnezeu episcop să meargă la acea episcopie carea i se-au tîmplat de la Dumnezeu să pască sufletele pravoslavnicilor de într-însa şi să facă toate cîte-s ale arhieriei neapărat. Citeţi să semneaze, cîntăreţi şi purtători de sveaştnice; ipodiaconi şi diaconi să facă şi să-i aducă şi la rînduiala preoţiei; şi duhovnici să pue; şi călugări să facă chip mic şi mare; dumne-

---

[1]) „Cutare".

zăeşti besearici să sfinţească; şi, cum am zis, cîte se cuvin arhiereului, pre leage, toate să facă şi să se pleace şi smereniei noastre; şi să dea haraciul besearicii pre an. Drept aceaia datori sînt şi creştinii de acolo, adecă preoţii şi oamenii toţi, să se cucerească lui şi să i se pleace întru toate, şi mai vîrtos spre ceia ce va avea cuvînt de spăsenia sufletului, să-l cinstească, să-l iubească; şi să dea lui toată cheltuiala besearicii, ce e pre leage, de la nunte, cearerea depre la zborure, cum au fost obiciaiul mai de nainte vreame. Şi ori pre carii pe care-i va afurisi, să fie afurisiţi. Şi să aibă voe a lega şi a dezlega. Pentru care dară şi această a noastră praxie de întărire se dă la acest iubitoriu de Dumnezeu episcop, chir ιм(ρ) [1], fratelui şi tocma slujitoriului smereniei noastre. Mesiţa ιм(ρ) [1], vleat ιм(ρ) [1], indiction ιм(ρ) [1].

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL CARTE CELUIA CE VA SĂ TREACĂ PRE ÎN ŢARĂ SAU PRESTE MARE, CARELE SĂ CHIAMĂ DĂ CEARE TOTDEUNA SAU PANDETE.

GLAVA 409.

CEA PRE ÎN ŢARĂ SAU PRE USCAT:

De bună rudă şi înţelepţilor boiari de în ιм(ρ) [1] loc, fii după duhul iubiţi smereniei noastre, dar, pace, milă, spăsenie sufletească şi sănătate trupească şi alt bine tot carele e de spăsenie, rugăm să fie voao de la Dumnezeu atotţiitoriul. Acesta om ce aduce aceasta carte a noastră, chir ιм(ρ) [1], cu soţiile lui, vrînd să iasă de aicea, purces-au sănătos cu ajutoriul şi darul lu Dumnezeu şi slobozi de toată nevoia. Şi vă facem ştire pentru cetatea sau oraş sau satul nostru şi de toată eparhia, că, cu ajutoriul lui Dumnezeu, iaste slobodă şi nesmintită dă nemic. Pentr-aceaia viind cătră noi, cerşut-au carte de mărturie ca să mărturisim pre dinşii, naintea dragostii voastre că sînt fără de nice o boală şi fără nice o nevoe. Drept aceaia pentr-aceasta priimiţi pre dinşii cu faţă lină şi cu pace, de toate nevoile slobozi, ca nişte oameni ce au eşit sănătoşi de în cetate de la noi, ce se zice de în cutare loc ιм(ρ) [1]. Carii fără de nice o pizmă şi nice o înşelăciune pre adeverinţă-i încredinţăm voao. Darul şi mila domnului nostru Isus Hristos să fie cu toţi, cu voi, amin. Văleat ιм(ρ) [1] i mesiţa ιм(ρ) [1].

IARĂ ACEASTA SCRIE CÎND MEARGE PRE MARE:

De bună rudă şi înţelepţilor boiari de în cutare loc ιм(ρ) [1], fii sufleteşti smereniei noastre, dar, pace, milă, spăsenie sufletească şi sănătate trupească şi alt bine tot ce e de spăsenie rugăm să se dea voo de la Dumnezeu atotţiitoriul. Acesta om ce aduce aceasta carte a noastră, chir ιм(ρ) [1], împreună cu soţiile lui, eşind de într-acoace, slobozeaşte-se într-acolo cu darul lui Dumnezeu sănătos împreună cu cei ce merg cu

---

[1] „Cutare".

dinsul pre mare și-i dăm în seamă dragostii voastre sănătoși și slobozi de toată nevoia, ca niște oameni ce-au eșit de în cetate sănătoși, adecă de la noi de în cutare loc ıм(ρ) [1]). Drept aceaia rugăm pre voi fără de nice o sfială, priimiți pre dinșii cu bucurie și cu userdie crezînd mărturia aceștii cărți ai noastre, carea, fără de nice o pizmă, și fără nice o înșelăciune, mai adevărat pre voi încredințează. Mărturie fie Dumnezeu, a cărui darul, ajutoriul și nespusa milă să fie cu toți cu voi; amin. Văleato ıм(ρ) [1]) i mesiță ıм(ρ) [1]). Smireniîi mitropolit, ıм(ρ) [1]).

CARTEA DE CEAREREA MÎNĂSTIRII CAREA SCRIE ARHIEREUL.

GLAVA 410.

Carii vă aflați întru eparhia noastră, iubitori de Dumnezeu creștini, sau pre aiurea pe într-alte părți, cîți sînteți a tocmealelor rîndului preoției și ai vieții mirenești fii sufletești iubiți ai smerenici noastre, dar hie voao pace și milă de la Dumnezeu atotțiitoriul. În știre să fie voao tuturor că în cutare loc se află o dumnezeiască și sfîntă mînăstire, carea e cinstită pre numele sfîntului ıм(ρ) [1]), de mulți ani și vreame învechită stricată și foarte trebue să se dreagă, să se zidească, să se înnoiască și să se întărească. Ce de aceasta n-au puteare călugării carii se află într-însa și egumenul. Dece viind cătră voi, creștinilor iubitorilor de Dumnezeu, acești călugări ca să împărțiți, să dați și să miluiți lor spre lucrul acesta cu mîna de ajutoriu. Drept aceaia cu bucurie și cu userdie și cu dragoste priimiți pre dinșii și vă îndemnați toți de împreună de ajutați lor și dați la zidirea și la înnoirea a sfintei și aceii dumnezeești case cu voe și cu bună dare și cu userdie toți pentru domnul, carele priimeaște datoria în loc de dar și întoarce darul în loc de dar. Așa faceți cu bună voe toți, ca și pomeana voastră de pururea să se pomenească întru acea sfîntă și dumnezeiască casă, și să vă faceți și voi ctitori noi, ca și alții mai de demult, să tîmplați și bunătățile de veaci la judecata ce va să fie cu Hristos Isus Dumnezeu și mîntuitoriul nostru. Darul lui și mila cea nespusă și ertăciunea să fie cu toți cu voi, amin.

CARTEA ROBULUI.

GLAVA 411.

Celor ce sînteți și vă aflați întru eparhia noastră, sau și aiurea pentr-alte locure și părți, oriunde va tîmpla pre la ceia ce sînt socotiți cu tocmealele preoției și a vieții mirenești, carii sînteți creștini, dar, milă, pace și blagoslovenie rugăm să fie voao de la Dumnezeu atotțiitoriul. Acest sărac ıм(ρ) [1]) care e de în cutare loc ıм(ρ) [1]), robitu-se-au de tîlharii mării și se-au răscumpărat drept as<pri> ıм(ρ) [1]) de cutarele ıм(ρ) [1]). Drept aceaia viind cătră smerenia noastră cu chip ticălos și cu

[1]) „Cutare".

lacrăme ca să i se dea cartea noastră, să fie de mărturie lui, într-aceaia și smerenia noastră, deac-am adevărat bine de robia lui, dat-am cartea noastră, și vine foarte cu multă userdie cătră voi, blagosloviților creștini, ca să tîmple vreun ajutoriu pentru slobozia datoriei lui. Dece miluiți și ajutați pre sufletul scrîbit și smerit, ca să se întoarcă de în multă sărăcie și de ticăloșia lui, pentru dragostea domnului nostru Isus Hristos, carele au iubit săracii și pre sine au dat morții pentru dinșii, carele cu cumpăna dreptății măsură ale noastre și pentru una dă în veacul acesta o 100 de ori mai mult. Iară în cel ce va să fie viața de veaci și moșia netrecută, carea n-are sfîrșenie, a căruia dar și milă să fie cu toți cu voi, amin.

PENTRU CUM SCRIE ARHIEREUL CARTEA DE DĂSPĂRȚEALĂ, CAREA DĂ MUERII CÎND O PÎRAȘTE BĂRBATUL ȘI NU POATE SĂ O DEA DE FAȚĂ ȘI VA SĂ O LASE.

GLAVA 412.

Șezînd preasfințitul mitropolit al sfintei mitropolii ıм(ρ) [1] împreună cu cinstiții lui clirici, venit-au ıм(ρ) [1] cu vină de curvie pîrîndu-și muiarea lui, cum se-au plecat cătră pohta altor bărbați, iară de dragostea carea avea cătră dinsul se-au lepădat și de tot se-au spurcat cu dinșii. Iar muiarea lui deaca au auzit bănuiala și pîra fără dreptate carea o pîraște bărbatul ei, îndemnată dă nevoe, cerșu de la dinsul să dea dă față pîra curviei ei. Iară el neputînd, atunce cerșu muiarea lui carte de despărțeală de cătră bărbatul ei. Deci după cum zice leagea și pravila, că bărbatul carele pîraște pe muiarea lui și nu arată de față, poruncit-au pentru această vină să se desparță de bărbatul ei. Deci pentr-aceaia și noi, după judecata dumnezăeștii pravile, dezlupimu-o de tot și o despărțim de cătră bărbatul ei carele e mai sus zis ıм(ρ) [1], și el ıм(ρ) [1] de cătră muiarea lui ıм(ρ) [1], ca să fie striini și despărțiți unul de altul. Și dăm voe aceștii fămei, de va vrea, neapărat să se mărite după alt bărbat și să-ș ia de la celalalt bărbat ce au avut mai nainte, ıм(ρ) [1], toate zestrile ei și darurile ce au făcut naintea nuntei, cum poruncesc dumnezăeștile pravile. Și pentru această arătare și întărire făcutu-se-au și această carte de dăspărțeală și se-au scris într-acest dumnezăesc condic al aceștii sfinte mitropolii a noastre. Vleat ıм(ρ) [1] i indict ıм(ρ) [1].

CARTEA DE DESPĂRȚEALĂ DE CURVIE.

GLAVA 413.

Șezînd smerenia noastră împreună și cu cinstiții noștri clirici, venit-au cătră noi ıм(ρ) [1] strigînd că avînd muiare anume ıм(ρ) [1], și ea se-au lipsit de întreaga înțelepția ei, adecă de curăție, curvit-au, spurcatu-se-au de mulți în multe și în bogate vremi și locure, de în carele bănuiale,

[1] „Cutare".

unele le-au mărturisit de față cutare mărturie ιм(ρ) [1]) mărturisind pre dinsa curvă. Într-aceaia au cerșut acesta ιм(ρ) [1]) să se desparță de dinsa și să ia carte de despărțeală, ca să poată lua altă muiare pre leage. Dece smerenia noastră, după judecata dumnezăeștilor pravile, și după mărturia acelor mărturii vreadnice credincioase, ce-s mai sus, poruncim întru duhul sfînt dăspreunată și dăspărțită să fie această nuntă, ca de acum striin și despărțit să fie acest bărbat ιм(ρ) [1]) de către muiarea lui ιм(ρ) [1]), așijderea și ea de dînsul. Și dăm voe și slobozie bărbatului ce e zis mai sus ιм(ρ) [1]) să-și ia altă fămeae. Și pentr-aceasta arătare și întărire se-au făcut și această carte de dăspărțeală și se-au pus într-acest dumnezăesc condic. Vleat, mesița ιм(ρ) [1]).

CARTE DE DĂSPĂRȚEALĂ CÎNDU-I BĂRBATUL LEGAT.
GLAVA 414.

Carte de dăspărțeală dă-se aceștii fămei anume ιм(ρ) [1]) de către bărbatul ei ιм(ρ) [1]), după cum zice pravila: cînd bărbatul nu iaste să facă ceale bărbătești, acela se dăsparte de împreunarea nuntei după ce vor treace 3 ani. Deci așa cu deadinsul pentr-aceasta căutînd, mărturisitu-se-au și de față se-au crezut naintea noastră. Drept aceaia, după judecata dumnezăeștii pravile, dăspreunămu-o de tot și o dăspărțim de către bărbatul ei, carele e mai sus zis ιм(ρ) [1]), ca să fie ei striini și osebiți unul de altul; și dăm către această fămeae voe și slobozie și către altă nuntă pre leage să se mărite neapărat, și să-ș ia de la bărbatul ei cele ce au avut mai nainte ιм(ρ) [1]) fără lipsă, toată zeastrea ei; iară darurile de naintea nuntei să rămîe la dinsul, după judecata dumnezăeștii pravile. Și pentru aceasta arătare și întărire se-au făcut și această carte de dăspărțeală și se-au pus într-acest dumnezăesc catastih al aceștii sfinte mitropolii. Văleato ιм(ρ) [1]), mesiță ιм(ρ) [1]).

CARTE DE DĂSPĂRȚEALĂ CÎND SE DUCE BĂRBATUL ȘI NU SE MAI VEADE.
GLAVA 415.

Șezînd smerenia noastră împreună cu cinstiții clirici arătă-se naintea noastră o fămeae anume ιм(ρ) [1]) și spuse noao că au avut bărbat pre leage, anume ιм(ρ) [1]), cu carele au lăcuit cîtăva vreame, și de a lor bună voe se-au tocmit de amîndoao părțile ca să meargă aiurea într-alte părți să slujască ca să-ș cîștige să se hrănească întru viața lor. Într-aceaia el se-au dus, iară ea pre leage au așteptat pîn-în 5 ani, și veaste neviindu-i nicicum, să știe de dinsul, au cuvînt, au scrisoare, să-i vestească de dînsul. Și așa, fără de hrană fiind și nădăjduindu-se să priimească de la dînsul ceva de hrana vieții; iară el, cum am zis, nu se-au mai văzut de tot și

[1]) „Cutare".

n-au auzit nemica de dînsul ce se-au făcut, au mort iaste, au viu, au robitu-se-au. Dece ea de doao și de 3 ori viind la noi, și rugîndu-se să se mărite a doa oară, cerșut-am ei mărturii și i-am întrebat de va fi adevărat viu și se arată într-atîta vreame nevăzut, și scrisoare de la dînsul, sau cuvînt n-au priimit, dămu-i voe după pravilă să se mărite a doa oară. Că zice: bărbatul sau fămeaia de să va robi sau nu se va mai vedea după 5 ani, sau măcară deși trăiaște, atunce să sloboade nunta și pentr-această vină. Și au adus pentr-aceasta mărturii vreadnici credincioși, pre ιм(ρ) [1]); și cu grea și nedăzlegată afurisanie și jurămînt au mărturisit cum nu le-au venit veaste de cel ce se-au dus, ce s-au făcut pînă în 5 ani, ce nice el, au scrisoare, au cuvînt n-au trimis cătră dinsa. Deci pricepînd adeverința de la dînșii, datu-i-am voe să-ș ia alt bărbat pre leage a doa oară. Drept aceaia și această carte de dăspărțeală cu scrisoare se-au scris într-acest catastih. Vleato ιм(ρ) [1]) i mesiță ιм(ρ) [1]).

CARTEA DE DĂSPĂRȚEALA OMULUI ÎNDRĂCIT.

GLAVA 416.

Șezînd preasfinţitul mitropolit al sfintei mitropolii ιм(ρ) [1]) împreună cu cinstiții lui clirici, veni ιм( ) [1]) și strigă (adecă se plînse) de muiarea lui cea luată pre leage cum iaste îndrăcită și cu lanțure de mîni și de picioare o leagă nu numai de doa și de trei, ce și de multe ori. Iară noi rugatu-l-am ca să o mai aștеapte încă puținea vreame, și să mai fie cu dinsa încă ani trei; iară el n-au vrut să mai aștеapte pentru nevendecarea ei. Drept aceaia cerșut-am lui mărturii vreadnice credincioși ιм(ρ) [1]), și i-am ispitit și grea afurisanie lor dat-am. Și au mărturisit cu jurămînt că așa iaste adevărat. Dece datu-i-am voe ca să ia altă fămeae pre leage, după cum zice judecata dumnezeeștii pravile: Oricine, zice, are fămeae îndrăcită și o ține legată cu lanțure și nu poate să-ș vie în fire la întreaga înțelepție, de aceaia să se desparță și, de va vrea să ia altă, i proce. Și pentru arătarea aceasta și întărirea, făcutu-se-au și această carte de dăspărțeală și se-au pus într-acest dumnezeesc condic. Vleat i mesiță ιм(ρ) [1]).

CARTE DE DĂSPĂRȚEALĂ PENTRU CÎND NU TRIMEATE BĂRBATUL CHELTUIALĂ DE HRANA VIEȚII MUIERII LUI.

GLAVA 417.

Șezînd smerenia noastră împreună și cu cinstiții ei clirici, venit-au cutare muiare ιм(ρ) [1]) pîrînd și jeluind de al său bărbat ιм(ρ) [1]) și zicînd că bărbatul ei, ce e mai suszis, tocma șase ani sînt de cînd o au părăsit de tot. Și el, de cînd se-au dus, niceodată ș-au adus aminte de a lui muiare și de a lui casă, să-i trimeață cheltuială sau scrisoare, sau

---

[1]) „Cutare".

altăceva vreodată, ajutoriu cătră hrana vieții. Și au adus naintea noastră mărturii destoinici credincioși, anume ιμ(ρ) [1], carii cu jurămînt și cu afurisanie nedăzlegată au mărturisit cum au zis muiarea. Drept aceaia și noi auzind mărturia lor și după judecata săborului a prea sfîntului și al lumii patriarh chir Dionisie, carele au poruncit să se dăsparță bărbat și muiare ca aceaia, cînd va treace cinci ani și bărbatul nu-ș va aduce aminte de muiare, ce o va năpusti de tot. Dece într-acesta chip și noi poruncim pentru aceastea toate și o dăspreunăm de tot și o dăsparțim pre această fămeac ιμ(ρ) [1] de bărbatul ei ιμ(ρ) [1], carele e mai sus zis, și dăm voe și slobozie aceștii mueri să se împreune altui bărbat pre leage. Iară pentru această arătare și întărire făcutu-se-au și această carte de dăsparțeală și se-au pus într-acest catastih dumnezeesc al sfintei mitropolii. Vleat ιμ(ρ) [1] mesiță, indict. ιμ(ρ)[1].

Конецъ и Бꙋ слава первыа части номоканона.

Моленїемъ и всѧкимъ тщанїемъ Стефана митроп<о>лита преведена из Еллинскагѡ на простый влаский ѧзыкъ трꙋдолюбїем много грѣшнагѡ Данїила Андреана монаха Панонскыѧ З. въ мл҃твах ваших незабывайте [2].

[1] „Cutare".

[2] „Sfîrșit și lui Dumnezeu slavă, a primei părți a nomocanonului. Cu rugăciunea și toată osîrdia mitropolitului Ștefan, s-a tălmăcit din elinește în limba proastă romînească prin sîrguința preapăcătosului monah Daniil Andreian monahul din țara Panoniei. Să nu-l uitați în rugăciunile voastre".

NOMOCANON CU DUMNEZEU

Avînd adunate pre toate canoanele ale sfinților apostoli și ale sfintelor a șapte săboară ale lumii și ale celoralalte săboară carele se-au făcut pre în bogate locure, carele să chiamă nameastnice; după aceaia și a marelui Vasilie și ale altor sfinți bărbați și părinți purtători de Dumnezeu. Alcătuită cu ruga și îndemnarea blagocestivului împărat chir Ioan Comninul, de cuvîntătoriul diacon al marii besearici a lui Dumnezeu și păzitoriul de pravilă chir Alexie Aristinu.

Нн҃ѣ же ѿ щаніем маніе(м) же и к сакн(м) оубѣ(ж)деніемъ Стефана митрополита новѡ прекедены ѡ(т) елн(н)скагѡ на про(с)тѣї ка(с)кѣї іазыкъ трꙋдолюбіемъ хꙋдѣйшагѡ к расодерцѣхъ Даніила Андріана Панонскыѧ З[1].

CANOANELE SFINȚILOR APOSTOLI

Gl. 1. Pentru hirotoniile episcopilor.

Gl. 2[2]. Pentru preotul carele duce sfîntului oltariu lapte sau miare sau rachiu sau dobitoace sau legumi.

Gl. 3. Pentru poamele, să se trimeață pre la case.

Gl. 5. Pentru preotul carele-și goneaște preoteasa.

Gl. 6. Pentru preotul carele priimeaște grijă mirenească.

Gl. 7. Pentru ceia ce fac paștile cu ovreaii.

Gl. 8. Pentru preotul carele nu se priceștuiaște.

Gl. 9. Pentru carele nu va să stea la rugă, nice așteaptă pînă la priceaștenie.

---

[1]) „Iar acum, cu toată osîrdia și rugămintea și cu tot îndemnul mitropolitului Ștefan s-a tălmăcit din nou din elinește în limba proastă romînească prin sîrguința celui mai umil dintre monahi, Daniil Andreian din țara Panoniei".

[2]) Greșit în original. Ordinea corespunzătoare textelor este: gl. **2:** Pentru hirotonia popii și diaconului; urmează numerotația 3, 4 în loc de 2, 3.

Pentru carii se roagă cu ereticul. *Gl. 10.*
Pentru cela ce să roagă cu cela ce-i e luat darul. *Gl. 11.*
Pentru cela ce priimeaște pre carele e de într-altă parte nepriimit. *Gl. 12.*
Pentru carele va minți că nu e afurisit. *Gl. 13.*
Pentru ceia ce sar de în scaun în scaun. *Gl. 14.*
Pentru clericul carele fuge de la ținutul său și aiurea lăcuiaște. *Gl. 15.*
Pentru cela ce ține pre unul ca acela cliric și-l știe cumu-i iaste rîndul. *Gl. 16.*
Pentru cela ce e cu a doua cununie și carele ține posadnică să nu fie preot. *Gl. 17.*
Pentru să nu se facă popă cine ține lăsată sau văduo sau slujnică sau curvă. *Gl. 18.*
Pentru să nu se pue la cliricie cine va ține 2 surori sau nepoate 2. *Gl. 19.*
Pentru cliricul să nu între chezaș. *Gl. 20.*
Pentru cela ce se scopeaște de silă, sau așa iaste de fire. *Gl. 21.*
Pentru mireanul ce-ș va tăia mădulariul adins eluși. *Gl. 22.*
Pentru cine se va tăia apoi, după ce să va face cliric. *Gl. 23.*
Pentru mirean carele-ș va rătunzi pialea mădulariului. *Gl. 24.*
Pentru preotul carele să va vădi că curveaște sau jură strîmb sau fură. *Gl. 25.*
Pentru cela ce va să se preoțească. *Gl. 26.*
Pentru preotul carele bate pe credincios sau necredincios. *Gl. 27.*
Pentru cela ce i se ia darul pe dreptate. *Gl. 28.*
Pentru cel hirotonit pre bani. *Gl. 29.*
Pentru episcopul carele să face cu boiari. *Gl. 30.*
Pentru episcopul carele fuge fără de vină. *Gl. 31.*
Pentru cel afurisit, să fie și de alții afurisit. *Gl. 32.*
Pentru preotul carele n-are carte. *Gl. 33.*
Pentru episcopii să nu poată face nemica fără de mai marele lor. *Gl. 34.*
Pentru să nu hirotonească neștine peste hotar. *Gl. 35.*
Pentru episcopul nou de va blăstema împotriva oamenilor carii i se-au dat în seamă. *Gl. 36.*
Pentru să facă episcopii săboară peste an, în toți anii de doaă ori. *Gl. 37.*
Pentru să îndrepteaze episcopii cu deadinsul lucrurile și toate tocmealele besearicii. *Gl. 38.*
Pentru preoți și diaconi, să nu facă nemica fără de știrea episcopilor. *Gl. 39.*
Pentru unealtele besearicii și ale episcopilor. *Gl. 40.*
Pentru să fie volnic episcopul pre toate cîte-s ale besearicilor. *Gl. 41.*
Pentru să nu fie preotul bețiv, sau să se joace în tablii sau în harjate sau în ținte sau în coinace. *Gl. 42.*
Pentru să nu fie popa camatnic. *Gl. 43.*
Pentru cine se roagă împreună cu ereticii. *Gl. 44.*
Pentru să nu priimească popa botezul sau jertva carea e de la eretici. *Gl. 45.*
Pentru cine botează pre cela ce au fost botezat. *Gl. 46.*
Pentru mireanul carele-și goneaște fămeaia de în casă și aduce alta lăsată. *Gl. 47.*

Gl. 48. Pentru cine nu botează întru tatăl și fiiul și duhul sfînt.
Gl. 49. Pentru cine nu va boteza întru trei afundări, ce într-una.
Gl. 50. Pentru tot cliricul ce să va sfii de carne și de însurare, nu pentru postire și ţineare, ce pentru alt eres.
Gl. 51. Pentru cliricul și mireanul beţiv și joacă în tablii sau în harjeţi sau în ţinte sau în coinace.
Gl. 52. Pentru cine nu priimeaște pre ceia ce să întorc la pocaanie.
Gl. 53. Pentru preotul carele nu mănîncă carne, nice vin bea, fără numai cînd se posteaște.
Gl. 54. Pentru cliricul carele va mearge fără dă nevoe de va mînca la cîrciumă.
Gl. 55. Pentru cliricul carele mustră pre episcopul.
Gl. 56. Pentru preotul și diaconul carele-ș bate joc de orb și de șchiop sau de mișel.
Gl. 57. Pentru episcopul carele nu învaţă pravoslavia.
Gl. 58. Pentru preotul carele nu va milui pe cliricul sărac.
Gl. 59. Pentru cine bagă în besearică cărţi păgînești.
Gl. 60. Pentru cine să vădeaște în preacurvie sau în curvie sau întralte vini.
Gl. 61. Pentru cine să leapădă de Hristos.
Gl. 62. Pentru cine va mînca mortăcină necată sau prinsă de pasări sau mursecată sau de în curse.
Gl. 63. Pentru cine să posteaște sîmbăta și duminecа.
Gl. 64. Pentru cine să roagă împreună cu ovreaii.
Gl. 65. Pentru cliricul și mireanul ucigași sau sfădaci.
Gl. 66. Pentru cine va apuca fata cu dă sila.
Gl. 67. Pentru cine să hirotoneaște a doa oară.
Gl. 68. Pentru cliricul carele nu se posteaște pre păreasemi și peste an miercurea și vinerea.
Gl. 69. Pentru mireanul carele să ameastecă în tocmealele ovreești sau socoteaște ale păgînilor.
Gl. 70. Pentru cine fură ceară sau untdelemn de la besearică.
Gl. 71. Pentru cine va lua sfintele vase sau sfite sau alteceva, să-i fie acasă dă vreo treabă.
Gl. 72. Pentru episcopul pîrît și chemat, și nu va băga seamă.
Gl. 73. Pentru ereticul carele pîraște pre episcop.
Gl. 74. Pentru episcopul ce moare, să nu pue el la moartea lui alt episcop.
Gl. 75. Pentru cine e șchiop sau cu un ochiu și va fi harnic de a fi episcop sau peot.
Gl. 76. Pentru orb și șchiop carele va fi dăstoinic.
Gl. 77. Pentru să nu se facă cliric carele să îndrăceaște.
Gl. 78. Pentru să nu se facă episcop numaicît carele e botezat de curînd sau carele au venit de întru ce au avut mai nainterea.
Gl. 79. Pentru episcopul carele să amestecă în lucrurile mirenești.
Gl. 80. Pentru robul să nu fie cliric, sau slujnicul.
Gl. 81. Pentru popa boiariu.

Pentru clericul și mireanul carele nu va băga în seamă pre împăratul sau pre domn, ce-l va mustra. *Gl. 82.*

Pentru cinstita carte carea se chiamă Exicondavivlon și de altele bogate. *Gl. 83.*

CANOANELE SFINȚILOR APOSTOLI.

Doi sau trei episcopi hirotonesc pre un episcop. *Gl. 1.*

Trei episcopi, fără nici o încurmezișare, trebue să facă pre episcop, iară nu mai puțini de atîta. Iară de nu vor putea să se împreune la un loc toți episcopii cîți vor fi, de aceasta caută la săborul de la Nichea, la al patrulea canon. *Tîlc.*

Un episcop poate să hirotonească pre popă și pre diacon. *Gl. 2.*

Care preot va duce în oltariul besearicii lapte sau miare sau rachiu sau dobitoace sau legumi fără de oală noao și struguri și untdelemn și tămîe, aceluia i se ia darul. *Gl. 3.*

A aduce la jertăvnic de aceaste, socotite ce-s mai sus, unele ca aceastea sînt elinești, alta iară sînt ovreiaște lepădate, ce numai pîrga plodurilor celor noao, adecă a legumilor și a strugurilor, acealea iaste ertat și slobod să se ducă la vreamea lor, întru mulțumirea lui Dumnezeu, cela ce au dăruit aceastea. *Tîlc.*

Legumile să se trimeață pre la case, ca mai marii să le împarță ș-altora. *Gl. 4.*

Fără de struguri și alte legumi carele sînt pîrgă, nu se cade să ducă oltariului, ce să se trimeață acasă episcopilor și preoților, ca să le împarță ei diaconilor și altor clirici; pentru că strugurul, ca o poamă ce e mai aleasă de într-altă poamă se aduce la besearică, că de într-însul se ia vin dă se face slujba a jertvei ceii fără de sînge. *Tîlc.*

Preotul care-ș va goni fămeaia, să o gonească; iară de nu o va chema iarăși, atunce să i se ia darul. *Gl. 5.*

Oricare preot sau diacon ce-ș va goni muiarea sa pentru vina smereniei ca să se ție de către dinsa, fără de altă vină, să-l afurisești, iară după afurisanie, de se va lăsa într-aceaia neîndreptat, să i se ia darul. Și de aceasta caută să mai afli la a șasele săbor de la Trulla, la 12 canoane, iară așa zicînd. *Tîlc.*

Preotul carele va lua să poarte grijile mirenești, acela să nu fie popă. *Gl. 6.*

Episcopului sau preotului sau diaconului, acestora nu li s-au dat voe și ertăciune să priimească grijile mirenești pentru dobînda lor cea rea; fără numai ce să chiamă pre leage, adecă de va fi pus ispravnic pre niscare lucruri ale vreunor copii mici carii vor fi rămas de la părinți săraci, să le păzească bucatele și pre ei pînă vor creaște, sau se va ceare într-alt chip să fie de ajutorarea văduolor și de a purtarea grija mișeilor și bolnavilor. Iară dă se va înfrunta ca să se părăsească de aceale lucrure mire- *Tîlc.*

nești și nu va vrea, ce va fi tot într-acea tocmeală, atunce unuia ca aceluia să i se ia darul.

Gl. 7. Să se ia darul și celuia ce face paștile deodată cu ovreaii.

ADEVĂRAT [1].

Gl. 8. Preotul carele nu se va pricestui, acela să-și spue vina iară de nu va spune, să-l afurisească căce că au făcut vinovat pre cela ce slujaște.

Tîlc. Preotul sau altul fieșcarele de în clirici și de în rîndul noriei, adecă de în preoți, ce nu se va pricestui și nu-ș va spune vina căce face aceasta, pre acela să-l afurisești, căce că bănuiaște asupra celuia ce face jertva fără de sînge.

Gl. 9. Să se afurisească și cela ce nu stă la rugă și la slujbă la liturghie pînă la vreamea priceaștenici.

Cine nu așteaptă la besearică, ce iase de în besearică încă nefiind sfîrșită slujba liturghia, ca cum ar face netocmire besearicii, cade-să acela să se afurisească.

Gl. 10. Carele se roagă împreună cu cela ce nu e împreunat creștinilor, așijderea și el să fie ca și dinsul.

Tîlc. Cine se roagă împreună cu ereticul în besearică sau în casă, acela să fie despărțit dă besearică ca și celalalt.

Gl. 11. Cine să roagă împreună cu cela ce-i iaste luat darul, așijderea să fie el ca și dinsul.

Tîlc. Cine să roagă împreună cu cela ce-i iaste luat darul, adecă face liturghie cu dinsul, și acelui să-i fie luat darul.

Gl. 12. Cine va priimi pre cela ce nu-l vor priimi aiurea și acela să fi neprimit.

Tîlc. Cine va fi întrebat și ispitit de vreun episcop: iaste priimit sfintei a lui Dumnezeu besearici au ba; iară el, știundu-ș greșalele și neputînd trăpi acea întrebare, se va duce de acolo într-altă parte, la alt episcop, și acela-l va primii fără de carte preoțească, arătîndu-și nevinovata slujire a vieții lui cumu-i curată, acela să fie afurisit și el și cela ce va priimi pre dinsul.

Gl. 13. Cine va fi afurisit și, unde va mearge va prinde tagă că nu e afurisit, să fie nepriimit și acela.

Tîlc. Carele va fi afurisit de episcopul său, de-acia se va duce la alt episcop și-ș va ascunde afurisania și celalalt 'l va priimi, ca un om ce nu va ști, aceluia să i se mai mulțească afurisania, ca unui mincinos și înșelătoriu dă besearica a lu Dumnezeu.

Gl. 14. Nu îmbla sărind de în scaun în scaun, fără numai cînd va fi cu socoteala și îmbiala acelor de acolo; cînd doar vei fi mai bun și mai învățatu, și încă și aceasta cu ruga și cu socoteala a mulți episcopi.

Tîlc. Nu se cade patriarhului sau mitropolitului sau episcopului să-ș lase eparhia lui și să sară într-alt scaun, fără numai de vor socoti și vor ispiti

---

[1] Ralli-Potli, *Syntagma* (Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων), vol. II, p. 11, Σαφής, adică *lămurit*, acest canon neavînd nevoie de vreun tîlc.

carii vor fi acolo că le va fi mai de folos, ca un om mai învățat cu învățătură mai bună.

Pentru că se-au tocmit canonul acesta aicea așa; iară la canonul a 16 de la săborul Antiohiei zice că episcopul deșert (adecă fără episcopie) la besearică deșartă (adecă fără preot sau fără episcop), acela iaste volnic să se priimească; iară așa, să fie cu ispită deplină a săborului și să fie și cu voia mitropolitului. Iar de nu va fi deșert (adecă va fi cu episcopie sau cu besearică), acela nicicum nu se poate priimi să meargă la altă cetate. Așijderea zice și canonul a 15 al săborului de la Nichea; așijderea și de la Sardia, canon. 1; așijderea și canon. 21 de la Antiohia. *Semnează.*

Fiecare cliric ce să va duce sau se va depărta de țara lui sau de unde lăcuiaște și aiurea va lăcui, iară episcopul ruga-l-va să nu se ducă, el nu va asculta să se întoarcă iarăș, acela să fie nepricestuit. *Gl. 15.*

Fiecare cliric, adecă popă, diacon sau altul de în rînduiala preoției, ce-ș va lăsa țara sau lăcuința și într-altă parte va mearge și nu se va întoarce rugat fiind de episcopul său și nu va asculta, acela să nu mai facă liturghie; iară de să va lăsa într-această netocmire, să i se ia darul și acolo să se pricestuiască ca un mirean. De aceasta caută că vei afla la săborul Antiohiei, canonul 3. *Tîlc.*

Cine va ști și pre unul ca acela va priimi, acela întru judecata lui să fie și el. *Gl. 16.*

De va fi în știrea episcopului de acea opreală poruncitoare ce va fi asupra acelui cliric și-l va ținea ca pe un cliric, acela să fie afurisit ca un învățător sau dascal al neîndreptării. *Tîlc.*

Cine va ține fămeae cu a doa cununie sau posadnică, acela nu poate să fie nice într-o rînduială bisericească. *Gl. 17.*

ADEVĂRAT.

Cine va ținea văduo, sau lăsată de altul, sau slujnică, sau curvă, acela să nu fie preot. *Gl. 18.*

Unul ca acela carele nu va lua muiare fără vină și fată curată, ce va lua pre carea va fi supusă de altul, sau văduo, sau slujnică, sau curvă, unul ca acela la preoție nu se priimeaște. *Tîlc.*

Nu se-au dat voe a fi cliric cine va ținea doao surori sau nepoate. *Gl. 19.*

Unul ca acela nu poate fi cliric, ce să fie supus supt mare și grea îngrozire, căce trage dup-aceasta încă și însurare făr' de leage. *Tîlc.*

Clericul să nu între chezaș; iar de va întra, să i se ia cinstea. *Gl. 20.*

Nu se cade clericului să se ameastece în grijile și în valurile și în lucrurile judecăților pentru dobînda cea rea, cum grăiaște Pavel. Pentru că de să va tîmpla să fie între doi înși netocmire pentru niscare lucrure de ale judecăților și nu se va creade, ce-ș va căuta chezaș să-l ia în chizășie, iar atunce clericul el va lua în chizășie ca să-l dea în seamă la zi, urgisindu-ș a lui cinste pentru să ia ceva dobîndă, aceluia să i se ia darul. Iară de-i va fi milă clericului de omul acela și va fi închis într-o închisoare și, de acolo, într-alt chip n-are cum eși, de nu va întra cineva chezaș pentru *Tîlc.*

dinsul ca să nu fugă, el fiindu-i milă și se va milostivi pentru Dumnezeu de-l va priimi și va întra chezaș pentru dinsul, ca să-l dea în seamă cîndu-l va ceare, acela cliric nu numai ce nu se scoate de în cinste, ce încă se socotească a fi și lăudat că sufletulu-ș pune pentru altul ca să-l scoață de în nevoe. Iară dă se vor judeca cliricii și-i va ceare cineva chezaș, atunce ei să nu se leapede, ce să stea de față la vreame cînd trebue să se bage chezaș, iar nu pre dobîndă. Că de va da chezașul chezășuirea în seamă, atunce nu i se ia darul sau cinstea. Pentru că se aflâ la a patra lucrare, carea se-au făcut la săborul de la Halchidon, cum dumnezăeștii părinți și slăviții boiari, carii ședea cu dinșii la săbor, nevoiră și îndemnară pre episcopii Eghipetului să se închezășuiască, iară carii nu vor avea chezaș, aceia să se crează cu jurămînt.

Gl. 21. Cine va fi scopit dă nevoia oamenilor, adecă cu dă sila, sau așa va fi de fire născut, și va fi dăstoinic dă preoție, acela să se facă; iară de să va hi tăiat, ba.

Tîlc. De-l vor fi scopit dă nevoe, acela n-are canon, ce, de va fi harnic de popie, de aceasta nu se opreaște. Iară cine se va scopi de voia lui nicecum să slobozează, ce încă de va fi și cliric, să i se ia cinstea ca un pizmaș vieții lui și vrăjmaș tocmirii lui Dumnezeu.

Gl. 22. Mireanul de-ș va tăia mădulariul cel de rușine, acela să se afurisească și cliric să nu se facă.

TÎLCUL SE-AU PUS NAINTEA ACEȘTIIA.

Gl. 23. Cine se va tăia după ce să va face cliric, să i să ia aceluia cinstea sau darul.

CA ȘI CEA DE ÎNTÎI.

Gl. 24. Mireanul carele-ș va rătunzi pialea de la mădulariu să se afurisească ani 3, ca un vrăjmaș trupului său.

ACEASTA CA ȘI CEA DE MAI SUS.

Gl. 25. Preotul, episcopul sau diaconul carele se va vădi că curveaște, sau fură, sau jură strîmb sau nestrîmb, aceluia să i se ia darul, iar să nu se afurisească, ca să nu-l urgisești de doao.

Tîlc. Destulă iaste pedeapsa luorii darului celui ce să vădeaște că curveaște, sau jură, sau fură niscare lucrure sfinte; și pre acela nu se cade a-l și afurisi, ca să nu pață munca și pedepsa îndoit, care lucru iaste de tot fără de omenie.

Gl. 26. Cine va vrea să se preoțească acela întîi să se însoare. Numai cîntăreții și citeții, deaca se vor face, vor putea apoi să se însoare.

Tîlc. Nu e voe nici puteare, după hirotonia preotului, adecă deaca se va face popă, să se însoare și să fie într-acea cinste, ce numai aceasta se-au dat să fie citeților și cîntăreților.

Gl. 27. Preotul carele va bate pe creștin, sau măcar și păgîn, aceluia să i se ia darul.

Preotul carele va bate pe creștin sau păgîn carele greșaște, vrînd să-l îndrepteaze și, pentru a lui frică și ceartă, să vază alții să le fie teamă să nu cază și ei într-aceiași greșală făcînd împotriva legii carea au zis: cine te lovească peste obraz întoarce lui și ceia parte, — aceluia să i se ia darul, căci că pentru mînia, trufia și neomenia au făcut această rană, adecă bătae. Iar de va fi înțelept preotul și va vedea pre cineva fără de leage la lucrurile ceale sfinte făcînd și-l va bate ca să-ș vie în minte, cum au gonit și domnul cu biciul de sfoară de în besearica legii pre ceia ce făcea negoțătorie într-însa, aceluia nu i se va lua darul. Pentr-aceaia păzitorii de leagea besearicii se chiamă îndreptători, ca niște tocmitori ce sînt de la cei părinți mai denainte, lucruri ca aceastea să îndrepteaze. *Tîlc.*

Căruia se va lua darul pe dreptate și apoi iar va îndrăzni să se lipsească, acela să-l desparți, să-l afurisești de tot de besearică. *Gl. 28.*

Cui se va lua darul pe dreptate, sau pe dreptate de față va fi greșit și după luarea darului iară va îndrăzni a se atinge de dumnezeiasca liturghie, unul ca acela de tot să se tae de la besearică, ca un mădular putred. *Tîlc.*

Cine se va face preot cu bani, aceluia să i se ia darul, împreună cu cine l-au hitrotonit și să fie tot nepricestuit ca și Simon vrăjitoriul. *Gl. 29.*

Iată acum aicea de doao opriri-l îngrozeaște, că amîndurora să ia darurile și rămîn să fie niceodată pricestuiți pentru marea greșală. *Tîlc.*

Cine să va face episcop cu boiari, aceluia să i se ia darul și să se afurisească. *Gl. 30.*

Unul ca acela să se afurisească și să i se ia darul ca un om ce au greșit mare greșală; că se cade celuia ce va să se hirotonească episcop să se pue și să se aleagă de toți episcopii eparhiei. Iară de va fi nevoe a-i strînge pre toți împreună, atunce nice într-un chip să se hirotonească de trei și să fie cu socotința și a celorlalți. *Tîlc.*

Episcopul carele se va osebi sau se va despărți fără de vină și va face alt oltariu, adecă besearică cu ceia ce l-au priimit, acela să fie gonit. *Gl. 31.*

Cine nu va băga în seamă sau va urgisi fără de vină pre episcopul său, ca un om ce nu se mai întoarce către blagoscestie, nice către dreptate și-ș va aduna ceată deosebi a lui de oameni, de-ș va face alt oltariu, adecă besearică, aceluia să i se ia darul ca unui iubitoriu de mărie, împreună cu cliricii carii vor urma lui. Aceasta trebue să se facă de nu se vor întoarce de doao și de trei ori să roage pre episcopul. *Tîlc.*

Cine iaste de alții afurisit, să fie și de alalți. *Gl. 32.*

Carele va fi afurisit de episcopul său, popă au diacon, viu fiind episcopul carele l-au afurisit, acela nu trebue a fi priimit de altul. *Tîlc.*

Popa striin ce nu va avea carte nu se priimeaște, iară de va avea, să se ispitească; dece de va fi îndreptătoriu drept, să priimeaște; iară de nu, să i se dea ceva și să se gonească. *Gl. 33.*

Nu se cade a priimi pre popa striin fără de scrisoare; iară de va avea scrisoare, să se priimească, și așa să se ispitească; de va fi neîndoit bun blagoscestiv, să-l priimești. Iară de va fi protivitoriu ve într-un lucru, să i se dea ceva și să se gonească. *Tîlc.*

Episcopii fără de mai marele lor nemica să facă, fără numai cineși pre la eparhia lor. Așijderea și mai marele lor fără dinșii nemica, pentru pacea ce li se cade să aibă. *Gl. 34.*

Tîlc. Nice episcopii, nice mitropoliții, fără de știrea mai marelui lor, nu trebue să facă cîtuș decît ceva, nice episcopul să se rînduiască adins eluși să facă întrebare pentru niscare dogmate (adecă învățături ale legii) sau niscare lucrure și tocmeale ale besearicii a face, fără numai ce sînt fieșcăruia la eparhia și pre la satele și orașele lui. Așijderea și mai marele, fără de știrea lor, nu poate vreunele de aceastea a face; că deaca nu vor face așa, se arată că nu păzesc hotarul păcii.

Gl. 35. Nu se cade a hirotoni peste hotar; iară de va face fără știrea a episcopului a cui iaste eparhia, acela să fie nehirotonit cu cela ce l-au hirotonit.

Tîlc. Nu e volnic vreunul de în episcopi să hirotonească pre cineva afară de hotarul eparhiei lui; iară cine va face aceasta fără de știrea episcopului a cărui iaste eparhia, să i se ia darul și lui și celui ce l-au hirotonit el.

Gl. 36. Episcopul carele e pus nou și va blestema sau se va mîniia cătră oamenii ce i se-au dat în mînă, acela să se afurisească pînă ce-i va iară priimi. Iară de nu-l vor priimi oamenii, să se afurisească clirìcul căce n-au învățat gloata; iară episcopul să-ș fie în cinste.

Tîlc. Episcopul carele se va hirotoni nou, carele nu se va da să ia grija oamenilor lui carii i se-au dat în mînă, să fie afurisit pînă ce-i va iară primii. Iară de va mearge și nu-l vor priimi oamenii, nu pentru greșala lui, ce pentru blăstemăția lor, eluși iaste și rămîne episcop. Iară clirosul să se afurisească tot, căce n-au certat, nice au învățat pre nesmeriții oameni.

Gl. 37. Episcopii de doaă ori într-un an să facă săbor, să poarte grijă pentru lucrurile și tocmealele creștinătății; însă întîi a patra săptămînă de rusalii, iară a doa oară în luna lu octovrie.

Tîlc. Acest canon al sfinților așa porunceaște; iară și săborul a șasele, la a 8 canon, și al doilea săbor de la Nichea, la 6 canon, poruncesc să se facă săbor o dată preste an pre în fiecare eparhie, între paști și în luna octovrie.

Gl. 38. Să poarte grijă cu adeverință episcopii de lucrurile besearicii și să nu dea vreunele de acealea rudeloru-și, fără numai ce va hrărăzi ca unor săraci.

Tîlc. Nu se cade episcopilor a nu băga seama de îndreptările și lucrurile besearicii, pentru că ei au puteare și voe să poarte grijă a le îndrepta. Iar rudeniei lui, de vor fi săraci, să le dea și lor de treabă cîte puținel, adecă să-i miluiască numai.

Gl. 39. Preotul și diaconul nemica să nu facă fără de episcop, pentru că lui i se-au dat oamenii în mînă.

Tîlc. Nu e volnic popa sau diaconul, fără de știrea episcopului său, să afurisească oamenii, sau să mulțească sau să împuțineaze canonul, sau alte ceva de aceastea a face, pentru că oamenii domnului în mîna episcopului se-au dat și cuvînt cu seamă de sufletele lor de la dînsul va să se ceară.

Gl. 40. Ale besearicii și ale episcopului unealte toate să se pue de față ca să se știe și ale episcopului, și besearica să rămîe fără de pagubă.

Tîlc. Cade-se episcopului, pentru cealea ce i se dau în seamă la episcopie, să facă zapis de unealtele lui și de față să le pue în seamă, așijderea și

de ale besearicii, ca pentru ale lui ceale de în viață și după moarte după sfatul lui se-au tocmit, și ale bescricii iară sînt în seamă.

Episcopul iaste volnic peste lucrurile besearicilor pentru că poartă grijă a îndrepta și toate sufletele, după cum place și lui Dumnezeu. *Gl. 41.*

ACESTA SE-AU TÎLCUIT DE ÎN SUSUL ACESTUIA.

Popa ce joacă în oase, în arjeți, în ținte și în tablii și e bețiv, de nu se va părăsi, să i se ia darul. *Gl. 42.*

Ori popa ori diaconul carele va juca în arjeți, cu oase, sau tablii, sau va fi bețiv, de nu se va părăsi să i se ia darul; cu mult mai mult carii au cinstea cea mare a preoției jucîndu-se și îmbătîndu-se li se ia darul. *Tîlc.*

Clíricul sau mireanul așijderea făcînd, să se afurisească. *Gl. 43.*

ADEVĂRAT.

Preotul carele împrumutează și ia camătă sau să se părăsească, sau să i se ia darul. *Gl. 44.*

Cine ceare milă, sau ia de la altul bani, de dă în camătă, sau ia mită, făcînd aceastea, sau să se părăsească, sau să i se ia darul. *Tîlc.*

Cine să roagă împreună cu ereticul, să se afurisească. Să se ia și darul celora ce vor pune pre aceia clirici. *Gl. 45.*

Singur cela ce să va ruga împreună cu ereticii, au preot, au diacon, acela să se afurisească; iară cine va erta pre dînșii să-i slujască ceva ca niște preoți și clirici, aceluia să i se ia darul. *Tîlc.*

Popa carele va priimi botezul și jertva ereticească să nu fie popă. *Gl. 46.*

Episcopul sau popa carele nu se va scîrbi, nice se va sfii de botezul carele e făcut de eretici, ce-l va priimi, sau va priimi ceale ce vor fi aduse dă ei în loc de jertvă, aceluia să i se ia darul; pentru că nu e amestecare lui Hristos cătră dracul, sau vreo parte cu necredinciosul. *Tîlc.*

Cine va boteza pre cela ce au fost botezat și nu va boteza pre cel spurcat de păgîni, acela să nu fie popă. *Gl. 47.*

Nu se-au ertat să se boteaze cineva de două ori. Deci cine va boteza pre acela de început adecă de întîi, cu totul să i se ia darul. Iară unii în multe chipuri, pre cei ce se-au botezat creștineaște, numai ce cu miru-i sfințesc. Și carele nu va boteza pre cela ce au luat botezul păgînilor, ce-l va priimi ca pe un credincios, acela să i se ia darul. *Tîlc.*

Mireanul carele-ș va goni fămeaia de în casă și va băga alta sau curvă sau lăsată, acela să fie afurisit. *Gl. 48.*

Cine-ș va goni muiarea sa fără de nice o vină de ceale ce sînt tocmite pre leage vini și va băga alta în casă, acela să se afurisească. *Tîlc.*

Cine nu va boteza în tatăl și fiul și sfîntul duh, ce va treace, unul ca acela să nu fie preot. *Gl. 49.*

ADEVĂRAT.

Cine nu va boteza în trei afundări, ce întru una moarte a domnului, de carea n-au zis domnul, acela să nu fie popă. *Gl. 50.*

Tîlc. Domnul zicînd să boteaze întru numele tatălui și a fiiului și a sfîntului duh; deci care episcop au preot va sta împotriva poruncii stăpînului și va boteza într-o afundare, ca cum ar arăta botezul acela moartea domnului, aceluia să i se ia darul.

Gl. 51. Fiecare cliric ce să va scîrbi sau sfii de vin, de carne și de însurare, nu pentru postire, acela de nu se va îndrepta, să i se ia darul.

Tîlc. Ce să zice, ia-i-se darul unuia ca aceluia și se goncaște și de la besearică.

Gl. 52. Cine nu va priimi pre ceia ce să întorc spre pocaanie, el să fie mai nepriimit.

Tîlc. Și acesta cliric fiind să i se ia darul ca un protivnic domnului ce au zis: bucurie se face în ceriu de un păcătos ce să pocăiaște.

Gl. 53. Preotul carele nu va mînca carne și vin nu va bea, fără numai de postire, acelui să i se ia darul.

ADEVĂRAT.

Gl. 54. Cliricul carele se va afla mergînd la cîrciumă și mîncînd fără de nice o nevoe, acela să fie afurisit.

Tîlc. Cliricul carele va fi călătoriu și de nevoe va mearge de va găzdui în cărvăsărie, acela să fie ertat. Iară fără dă nevoe de va mînca în cîrciumă, să fie afurisit.

Gl. 55. Cliricul de va mustra sau va înjura pre episcop, aceluia să i se ia darul, iară popa și diaconul să se afurisească.

ADEVĂRAT.

Gl. 56. Cine-ș va bate joc sau va rîde de orb, sau de șchiop, sau de surd, sau de alte betejuni, acela să se afurisească.

Tîlc. Carele va batjocori orbul sau șchiopul sau surdul sau pre altul carele va avea vreo vătămătură pe trup, acela să se afurisească, ca un om ce-ș rîde dă zidirea lui Dumnezeu.

Gl. 57. Episcopul carele nu va învăța blagocestie, acela să se afurisească; iară de va fi așa neînvățînd, să i se ia darul.

Tîlc. Cade-se episcopului să-ș înveațe clirosul și oamenii rîndul creștinătății. Iară cine să va sfii de învățătura aceasta și nu va vrea să înveațe, acela să se afurisească; și după afurisanie de nu se va întoarce spre aceasta, atunce să i se ia darul.

Gl. 58. Preotul carele nu va milui pe cliricul sărac, acela să se afurisească; iară carele va fi nemilostiv de tot, să i se ia darul.

ADEVĂRAT.

Gl. 59. Cine va băga cărți păgînești în besearică, acelui să i se ia darul.

Tîlc. Cine ve citi cărți păgînești sau ereticești în besearică, și să le socotească sfinte, acelui să i se ia darul.

Gl. 60. Omul creștin carele se va vădi de curvie au de preacurvie sau de altă greșală, acela să nu fie cliric.

Credinciosul carele va fi mustrat de curvie sau de preacurvie sau de *Tîlc.*
alt lucru de mustrare și se va vădi, acela în cliros nu se priimeaște. Iar de va fi neștine necredincios și va greși ceva de ceale ce am zis mai sus, de-acia se va boteza și, după botezu-ș, va păzi viața nevinovată, acela neoprit se priimeaște întru clirici.

Cine se leapădă de Hristos, acela să fie scos sau gonit; iară cine de *Gl. 61*
cliros se va lepăda dă se va întoarce, atunce acela ca un mirean să fie priimit.

Cine să leapădă de Hristos pentru frica oamenilor, acela să fie scos *Tîlc.*
de la besearică; iară cine nu se va fi lepădat de Hristos, ce dă numele cliricesc și el fiind cliric, atunce să i se ia cinstea; iară de să va pocăi, să se priimească ca un mirean.

Preotul ce va mînca necată, au mursecată, au mortăciune, aceluia *Gl. 62.*
să i se ia darul; iară mireanul să se afurisească.

ADEVĂRAT.

Cine posteaște sîmbăta sau dumineca, fără numai o sîmbătă, aceluia *Gl. 63.*
să i se ia darul.

Cine va posti dumnineca și altă sîmbătă, fără numai sîmbăta paștilor, *Tîlc.*
aceluia să i se ia darul; iară de va fi acela mirean, atunce să se afurisească. Caută de aceasta la al șasele săbor, canonul 58.

Cine se roagă împreună cu ovreaii, acela să se afurisească. *Gl. 64.*

Carele va întra în săborul sau în bojnița ovreiască, sau a ereticilor *Tîlc.*
și se va ruga cu dinșii împreună, însă acela de va fi mirean să se afurisească, iară cliricul să i se ia darul, ca un om ce poartă grijă de tocmealele obștești; iară cine se va ruga în casa numai ereticească, acela de va fi episcop, au preot, au diacon, să se afurisească după cum scrie la canon. 45.

Cliricul carele va fi sfădaciu și ucigaș, aceluia să i se ia darul: iar de *Gl. 65.*
va hi mirean, pre acela să se afurisească.

ADEVĂRAT.

Cine va apuca fata cu dă sila, acela să se afurisească și să o ia să o ție. *Gl. 66.*

Cine va apuca fata nelogodită, cu dă sila și o va strica, acela să se *Tîlc.*
afurisească și să n-aibă puteare a lua alta, ce pre aceaia să o ție, carea se-au zis, măcar de-ar fi și săracă. Iară a opta tocmeală, ce e în 78 de capete, a 37 de title, a 60 de cărți, ce e împărătească, zice și porunceaște unuia ca aceluia să i se tae nasul și a treia parte de avuția lui să se dea featei ceiia ce o au apucat și o au stricat.

Cine se va hirotoni de doa ori, acela cu cel ce l-au hirotonit, să li se *Gl. 67.*
ia darul; fără numai de va fi fost hirotonia cea de întîi ereticească.

Episcopul sau preotul carele va primii a doa hirotonie, să le pară *Tîlc.*
rea și proastă cea de întîi, aceia cu cei ce i-au hirotonit să li se ia darul; fără numai de nu se va fi făcut cea de întîi de eretici.

Cine nu se va posti în tuspatru posturile, sau miercurile și vinerile, *Gl. 68.*
pe cliric să-i ia darul; iară pe mirean să-l afurisești; fără numai de va fi supărat de boală.

ADEVĂRAT.

Gl. 69. Mireanul carele se va amesteca în tocmealele ovreești, sau ale păgînilor, pre acela să-l afurisești, iară pe cliric să i se ia darul.

Tîlc. Cine va purta grijă de ceale ovreești și cu dinșii se va posti, sau va prăznui, însă acela de va fi cliric, să i se ia darul, iară de va fi mirean, să se afurisească.

Gl. 70. Cine va fura ceară sau untdelemn de în besearică sau fiece, acela să o întoarcă încinciuită.

Tîlc. Lățimea canoanelor nu voesc să întoarcă furul numai ce au furat, ce încă după aceaia să dea de cinci ori pre atîta.

Gl. 71. Cine va lua sfintele vase să-i fie dă ceva la vreo treabă, acela să se afurisească.

Tîlc. Cine va duce în casa lui să-i fie de treabă niscare lucrure sfinte, vasă au sfită, pocroave sfințite, sau fiece de ceale ce sînt de treaba besearicii sfinte, acela să se afurisească ca un călcătoriu de leage.

Gl. 72. Episcopul carele va fi pîrît și-l vor chema și nu va asculta, atunce să-l chiame de 2 și de trei ori și de nu va mearge, atunce cum va socoti săborul, așa să se judece.

Tîlc. Episcopul carele va fi pîrît de niște mărturii credincioase pentru vreo vină și-l vor chema la judecată, el nu va asculta, atunce de acolea nu trebue să-l judece săborul, ce să-l mai chiame de 2 și de 3 ori, trimețînd cătră dinsul de toate orile cîte 2 episcopi; iar deaca nu va băga în seamă, ce va rămînea și nu va mearga la judecată, atunce să ispitească vinile de amîndoao părțile și cum vor socoti și cum vor afla ei dăspre dinsul, așa să se judece.

Gl. 73. Nu poate pîrî ereticul pre episcop, nice numai 1 creștin.

Tîlc. Acest canon tocmit n-au socotit bine de aceasta pentru că a nu pîrî ereticul sau a mărturisi de episcop adevărat iaste, iară a nu putea 1 creștin să pue pîră asupra episcopului, minte, pentru că mărturia unuia ce mărturiseaște asupra cuiva nu se priimeaște, iar pîra și de unul și mai de mulți să priimeaște și se face.

Gl. 74. Episcopul murind, nu poate pune episcop în locul său.

Tîlc. Cela ce va să i se dea în mînă episcopia, aceluia cadese să se pue și să se canonească de episcopii eparhici. Iară la moartea lui, de va vrea să pue el episcop în locul lui, nu se cade, că nu e drept a face moștneani și ceale ce sînt ale lui Dumnezeu să le dăruiască patemelor omenești, că nu e nice un folos, nice datoare besearica a lu Dumnezeu supt moștneani a o pune.

Gl. 75. Cine va fi șchiop sau cu 1 ochiu și va fi destoinic, acela poate-se face episcop.

Tîlc. Cine va fi vătămat pe trup, iară viața va avea curată, acela a se înălța la rînduiala episcopiei nu se apără; fără numai cela ce va vrea să fie episcop, de va fi surd sau orb de tot, căce că unul ca acela nu doară se apără ca un neharnic și spurcat, ce ca un om uitat ce nu poate face lucrurile și tocmealele și trebile besearicii.

Gl. 76. Carele va fi orb de tot și surd, acela nu se va putea face.

ACEASTA SE-AU TÎLCUIT MAI SUS.

Carele se îndrăceaşte, acela nu se poate face cliric, nice se poate ruga împreună cu credincioşii; iară după curăţie, de va hi harnic, atunce se va face. *Gl. 77.*

Nu se poate face cliric carele se îndrăceaşte, pînă nu se va izbăvi de dracul, încă nu se nice roagă împreună cu credincioşii; iară de se va izbăvi de acea patimă, atunce să priimeaşte şi la rugă şi în cliros şi, de va hi destoinic, poate-se şi hirotoni. *Tîlc.*

Cine să va boteza (adecă va fi botezat de curînd) şi mai nainte vreame-ş va hi fost petrecut viaţa rău întru răutăţi, acela nu se pune episcop numaicît. *Gl. 78.*

Cela ce va hi venit de se va hi botezat de curînd şi va hi avut viaţă rea, sau va hi fost măscăriciu sau vreun tocmitor de ceva rău, aceluia nu se cade numai cît să se facă episcop, ce întîi să se ispitească şi să i se ia seama; de-acia atunce fără sminteală să vie la toate spiţele preoţiei şi se poate de-acia face şi episcop. *Tîlc.*

Episcopul carele se va amesteca în tocmealele mireneşti, acela nu e episcop. *Gl. 79.*

Episcopul carele se va amesteca sau se va da întru grijile şi isprăvile mireneşti, au popă, au diacon, acela sau să se părăsească, sau de nu se va pleca, să i se ia darul. *Tîlc.*

Slujnicul sau robul, fără de ştirea stăpînu-său nu poate fi cliric, iar după slobozie, de va hi destoinic, atunce să se nalţe la rînduială. *Gl. 80.*

Nu se cade slujnicului fără de ştirea stăpînului să se priimească întru cliric; iar deaca se va slobozi şi se va arăta vreadnic de cliricie, atunce să se priimească *Tîlc.*

Preotul boiariu să nu fie popă, ca se cade ceale crăeşti ale craiului şi ceale dumnezăeşti a lu Dumnezeu să fie. *Gl. 81.*

Cine va vrea să ţie rînduială voinicească şi grija preoţească, aceluia să i se ia darul, că ceale ce sînt crăeşti trebue să fie ale lu craiu, iară ceale ce sînt dumnezăeşti a lu Dumnezeu să fie. *Tîlc.*

Cine nu va băga în seamă pre împăratul şi pre domnul, ce-l va mustra şi-l va ocărî, acela de va fi cliric, să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească. *Gl. 82.*

Cine va ocărî pre împăratul sau pre domnul, pravoslavnici fiind şi creştineaşte trăind, însă acela de va fi cliric să i se ia darul, iară de va fi mirean să se afurisească *Tîlc.*

Numai cartea carea se chiamă greceaşte Exicondavivlos, aceaia să vă fie de cinste. *Gl. 83.*

Tuturor cliricilor şi mireanilor numai aceaste cinstite şi sfinte cărţi datori sînt a citi. Adecă de la biblie de în leagea veache 5: Bîtia, Ishodul, Levitul, Cisla şi Vtorîi zacon, a lu Isus Naviin 1, Sudia şi Rut 1, Ţarstvii 4, Paralipomean, cartea zilelor 2, Esdra 2, Esthir 1, Macavei 3, Iov 1, Psaltirea 1, a lu Solomon 3, Pricia, Eclisiast, Peasnipeasnei, prorocii 16; şi fără de aceastea şi înţelepţia a mult învăţatului Sirah. Iar a legii noao, evanghelii 4: Mathei, Marco, Luca, Ioan; poslanii ale lu 'Pavel 14, a lu Petr poslanii 2, a lu Ioan 3, a lu Iacov 1, a Iudei şi deania apostolilor. *Tîlc.*

Și poruncile ale lu Climent carele-s propoveduite episcopilor într-o carte ce se chiamă Octovivliis, carele nu trebue să le arătăm de tot, pentru tainele ce sînt într-însele; căce că mai vîrtos a doilea canon al șaselui săbor carele se-au făcut în Trulla de tot le leapădă aceale tocmeale, căce că alții (adecă unii de altă credință) au pus niște lucrure și tocmeale mincinoase și striine de tot blagocestiei, adecă creștinătății.

Aceastea, de la noi pentru canoane se scrise voaă, o, episcopilor. Drept aceaia voi, dă le veți ținea, vă veți spăsi și veți avea pace; iară de vă veți lenevi și nu le veți ținea, în munca iadului veți mearge, și de purea veți avea unul asupra altuia războiu și așijderea veți păți munca pe dreptate, cum se cade pentru neascultarea.

Dumnezeu cel nevăzut și făcătoriul tuturor să strîngă pre toți pre voi pespe pacea duhului sfînt și să vă îndrepteaze spre tot lucrul bun, drepți, curați, nevinovați și fără păcat, și să vă vrednicească cu noi vieții de veaci, pentru solirea iubitului fiiu al său, Isus Hristos, Dumnezeu și mîntuitoriul nostru, cu carele e slava a prea putearnicului Dumnezeu tată cu sfîntul duh mîngîitoriul, acum și totdeuna și întru veacii veacilor. Amin.

Sfîrșitul canoanelor sfinților apostoli.

SFÎNTUL SĂBOR DE ÎNTII A TOATĂ LUMEA,
carele se-au făcut la Nicheia Vithinici.

Adunatu-se-au 318 purtători de Dumnezeu sfinți părinți în vreamea lui Costantin cel Mare și mumă-sa Elena, după a dzeacele an de împărăția lui, după ce trecuse de la nașterea lui Hristos ani 318, asupra spurcatului de Arie, carele zicea și huliia spurcatul de el, că fiiul și cuvîntul lui Dumnezeu iaste zidire și făptură. Drept aceaia sfinții părinți blăstemară-l și-l deaderă anathemei împreună cu toți soții lui și, pentru întărirea legii, făcură doaăzeci de canoane.

Gl. 1. Pentru famenii, carii se priimesc întru cliros și carii nu se priimesc.
Gl. 2. Pentru cela ce vine de în viață păgînească, să nu se facă popă numaicît.
Gl. 3. Pentru să nu ție neștine în casă, fără mumă și soră.
Gl. 4. Pentru să se pue episcopul cu voia a tuturor eparhianilor.
Gl. 5. Pentru ceia ce sînt afurisiți, să nu se priimească de alții.
Gl. 6. Pentru fieșcare patriarh, cum să le sosească oblăduirea lor.
Gl. 7. Pentru Ierusalimleanul, să se cinstească în loc de episcop.
Gl. 8. Pentru eresul celora ce se chiamă curați.
Gl. 9. Pentru ceia ce se hirotonesc fără ispită.
Gl. 10. Pentru ceia ce au căzut și au făcut păcate și i-au hirotonit cu știre sau fără știre.
Gl. 11. Pentru cela ce să leapădă de leage fără nevoe.
Gl. 12. Pentru ceia ce-i silesc să se leapede și le pare că vor sta împotrivă.

Pentru ceia ce mor, să se priceștuiască. *Gl. 13.*
Pentru cei oglașenici carii cad, adecă sînt oglașenici și greșesc. *Gl. 14.*
Pentru să nu se mute de în cetate și de în loc în loc nice episcop, nice preot, nice diacon. *Gl. 15.*
Pentru să nu se priimească la altă besearică nice popă, nice diacon, deaca fuge de la besearica lui. *Gl. 16.*
Pentru ceia ce iau camătă. *Gl. 17.*
Pentru diaconii, cum li se cade să fie întru cinul și rînduiala lor. *Gl. 18.*
Pentru pavlichiani. *Gl. 19.*
Pentru să nu se facă metanii cu genuchele la pămînt duminecile și sîmbetele și peste toate zilele rusaliilor și în toate praznicile domnești. *Gl. 20.*

CANOANELE SĂBORULUI DE LA NICHEA.

Famenii să se priimească întru clirici. *Gl. 1.*

Zisu-se-au și la canoanele apostolești, adecă la 22 și la 23 și la 24: carele va fi scopit dă nevoe și va fi destoinic de preoție, acela să nu se apere a se înălța întru clirici. Iar carele se va fi tăiat de voe, acela iaste cum ș-ar fi singur ucigaș, și întru clirici nicecum să nu se priimească, ce încă, de va fi și cliric, să i se ia darul. Deci așijderea iaste și socoteala canonului acestuia. *Tîlc.*

Carii vin de în viață păgînă și se botează, aceia să nu se hirotonească numaicît, pînă nu se va ispiti într-un an. Iară cine va greși după hirotonie și se va vădi, apoi unul ca acela să se părăsească de cliricie. *Gl. 2.*

După cum zice canonul 13 al apostolilor, așijderea și acesta zice: cela ce s-au botezat acuma să nu se pue numaicît episcop sau popă ca să nu cumva să se îngîmfe ca un om botezat de curînd, să cază într-o osîndă și în lațul diavolului, ce să cade unuia ca aceluia, după cum zice canonul 11 al săborului de la Sardia, adecă întîi să vie la spița de întîi, citeț, ipodiacon și la altele cîte sînt, măcară să facă vreame un an. De-acia, dă se va socoti vreadnic de dumnezăiasca preoție, atunce să ia marea cinste. Cade-se apoi iară că, de va greși după hirotonie și se va vădi, atunce să se lipsească de daru-ș. *Tîlc.* *Semnează.*

Să nu ție neștine în casă altă muiare, fără mumă și soră; cu aceaste feațe să fugă de toată bănuiala. *Gl. 3.*

Fără de aceaste obraze, cade-se a fugi de toată prepunerea cea rea, adecă de mumă, de soră și de mătușă și de altă rudenie. Iară a lăcui la un loc cu altcineva, fără cu carele am zis, nu lasă nici iartă acest canon, nice a 5 canon al 6-lui săbor de la Trulla, nice a 18 și 22 a doile săbor de la Nichea, nice marele Vasilie către un preot Grigorie, scriind: să se desparță de țiitoarea muiare, zice, măcară de iaste și de 70 de ani și a lăcui cu dînsa la un loc să nu se socotească. *Tîlc.* *Semnează.*

Episcopul să se pue de toți eparhianii; iară de vor lipsi de în ceialalți trei de în scrisoarea ce să vor fi făcut rînduială, atunce puteare să aibă mitropolitul. *Gl. 4.*

Însă de doi sau dă trei episcopi se hirotoneaște episcopul, după cum zice canonul de întîi a sfinților apostoli: de doi și de trei să se rînduiască. *Tîlc.*

Iară de să va tîmpla tuturor episcopilor ai eparhiei de vreo nevoe, sau pentru lungimea căii de nu vor putea să vie, atunce tot trebue și ei toți să facă scrisoare de rînduială la episcopii carii sînt, și deaca se vor face rînduialele, atunce după tocmirea sorților puteare să aibă mitropolitul ca unul ce s-au ales de într-acei trei rînduiți, adecă se chiamă mai ales.

Gl. 5. Carii sînt afurisiți de cineva, pre aceia alții să nu-i priimească, fără numai de-i vor fi afurisit pentru împuținarea sufletului, sau pentru vrajbă; pentru că de unele ca aceastea se-au socotit să se facă săbor de doao ori într-un an întru toate eparhiile, însă o dată între Rusalii, iară a doa toamna.

Tîlc. Cade-se după cum zice cuvîntul: cel vătămat, zice, să se tămăduiască de la cela ce l-au betejit. Așijderea și cela ce se-au afurisit de episcopul său să nu se priimească de altul fără de ispită și întrebare, ce pre unul ca acela să-l întreabe să-i spue vina afurisaniei și să o descopere, să nu cumva să fie afurisit pe dreptate, sau pentru mînie, sau pentru vrajbă, sau pentru altăceva vină a episcopului, ca însă nice cei afurisiți să nu se afurisească de fiece, nice iară, afurisind pe dinșii episcopii să nu bage sama, ce să-i priimească alții fără de întrebare. Ce de doao ori peste an, întru toate eparhiile poruncească acest canon să se facă sfînt săbor, ca, cu mintea tuturor episcopilor a acei eparhii, toată întrebarea besearicii și toată îndoirea și încurmezișarea să se dăzleage și să se tocmească, cum zice și canonul 37 al sfinților apostoli. Dece cum am scris acolo, la cano-

Semnează. nul 6 al săborului de la Trulla și a 6 de la a doile săbor de la Nichea, adecă pentru împuținarea cheltuialii dă pre cale a episcopilor ce să vor aduna, au tocmit să se facă săbor numai o dată preste an întru toată eparhia, unde va vrea mitropolitul să facă întrebare episcopilor, între praznicul sfintelor paști și în luna octovrie.

Gl. 6. Alexandreanul să fie volnic, adecă să oblăduiască pre Eghipet și pre Livia și pre Pentapoleos; și Rimul pre ceia ce sînt supt mîna lui, și Antiohia și alții, cineși pre ai lor. Iară carele se va face episcop fără de știrea mitropolitului, acela să nu fie episcop; iară de să vor face rînduiale de mai mulți pre canoane (adecă pre tocmeală) și trei de într-înșii vor sta împotrivă, aceia să nu fie adevărați.

Tîlc. Fieșcare de în patriarși trebue să-ș ție și să-i fie de îndăstul cu ale lui ce au avut mai nainte oblăduiri, iară nu cu altă eparhie a altuicuiva, care n-au fost dă demult de început supt mîna lui să o jehuiască să o supue, căce că gînfare ca aceasta iaste a oblăduirii mirenești. Așijderea se cade și episcopilor a fieșcării eparhii să cunoască pre mai marele lor, adecă pre episcopul lor de la mitropolie care va fi, și fără de știrea acelui episcop să nu facă nemica; iară de vor face niscare tocmeale fără știrea lui, atunce să nu fie episcop unul ca acela. Și iară, de va fi voia mitropolitului să se adune episcopii să facă veo rînduială sau tocmeală ceva și la aceaia voe la un loc nu se vor strînge toți, ce unii, pentru a lor voe rea se vor încurmezișa, atunce mai mult să se ție tocmeala și rînduiala

Semnează. celor mai mulți. Caută la săborul de la Efes canonul 8, la apostoli canonul 1 și al 2 și la săborul de la Sardichia canonul 3.

Gl. 7. Episcopul elias de la Ierusalim să fie cinstit întru mitropolie și să aibă întărire și paza deregătoriei sale.

Nearaoa cea de în titla de întîi carea iaste în cartea de întîi zice: *Tîlc.* episcopul Ierusalimului, zice, carele se chiamă elia, adecă patriarhul, cade-se după cum zice acest canon: episcopul Ierusalimului să fie cinstit întru cinstea patriarhului. Pentru că mitropolia Chesariei iaste mai nainte de a Palestinei și după dinsa iaste și sfînta cetate, cade-se și patriarhului să-ș ție a sa cinste; așijderea să-ș păzească și mitropolia Chesariei a ei deregătorie carea mai nainte se-au făcut. Și caută de aceasta la a 12 canoane a săborului de la Halchidona, gl. 8.

Ceia ce să chiamă curați, de să vor întoarce, atunce întîi să mărturi- *Gl. 8.* sească că se vor spăsi și vor ținea tocmealele besearicii și se vor împreuna *Iaste un eres, carii se chiamă curați, carii zice că, deacă moare omul, nu iaste pocaanie.* cu a doa nuntă și va erta pre cei ce vor fi greșit, și așa carii se vor afla hirotoniți, să-ș fie întru a lui tocmeală. Adecă carele va fi adevărat episcop să fie episcop, iară de în cei curați de va fi episcop de sate sau de orașă, aceia să-ș ție cinstea: de va fi popă, popă, de va <fi> episcop, episcop, pentru că nu pot fi doi episcopi într-o cetate.

De în ceia ce vin cătră sfînta a lu Dumnezeu adevărata besearică *Tîlc.* apostolească, însă unii se botează, iară alții cu mir se ung, iară alții numai ce blastemă toată alta a lor ereasă. Adecă carii se-au înșelat de se-au prelistit de un popă, anume Navat, al besearicii Rimului și se-au chemat de dinsul curați zicînd că ceia ce greșesc n-au pocaanie și apărîndu-se de a doa nuntă. Unii ca aceia de vor veni cătră besearică și vor mărturisi și vor priimi a doa nuntă și pre ceia ce vor greși și se vor pocăi vor erta și, cum am zice mai pe scurt, vor urma pre toate tocmealele besearicii și-ș vor blăstema a lor eres, și altele, aceia să se priimească și numai cu sfîntul mir să se ungă. Și însă unii de într-înșii de vor fi fost și episcopi, iară să-ș fie întru a lor deregătorie; numai dă se va afla într-acea cetate alt episcop al adeveritei besearici, de va fi fost hirotonit mai nainte dă venirea lor (adecă a acelora), că mai nainte se cinstească unul ca acela, adecă adevăratul episcop cel de întîi și singur în scaunul episcopiei să șază, decît aceia, pentru că nu se cade 2 episcopi să fie într-o cetate. Iară acel episcop carele se-au numenit episcop de curați ca un preot să se cinstească; iară de va vrea episcopul să-i cinstească numele cu nume de episcop, iaste volnic, iară alte lucrure, ce să cuvin episcopiei a lucra, nu i se cade.

Carii se hirotonesc fără ispită și apoi de alții se vor vădi că au greșit, *Gl. 9.* unii ca aceia să se părăsească.

Neștine dă se va fi înșelat să greșască și fără de ispove- *Tîlc.* danie sau făr-întrebare va fi ajuns întîi la spița preoției sau a episcopiei și după hirotonie se va vădi că au greșit, acela de preoție să se părăsească.

Carii vor fi greșit și se vor fi hirotonit fără știre sau cu știre (adecă *Gl. 10.* sau vor hi știut, sau nu vor hi știut ceia ce se-au hirotonit), acelora să li se ia darurile.

De nu vor fi știut greșalele ceia ce au hirotonit celora ce i-au hirotonit, *Tîlc.* sau de va fi fost și în știrea lor și de acealea nu vor fi fost băgat seama, aceasta nu aduce osîndă canonului besearicii, ce deaca vor priceape după aceaia ceia ce i-au hirotonit, atunce ca și ceia ce au greșit să li se ia darurile.

Gl. 11. Cîţi fără nevoe se-au lepădat de leage şi au fost harnici să tîmple ertăciune, unii ca aceia să se dăstoinicească a ceva ertăciune şi 2 ani să cază cu pocaanie.

Tîlc. Cîţi se-au lepădat de leage fără nevoe măcară de vor fi fost şi nedestoinici milii, mai ales cei de într-înşii carii se vor pocăi, aceia să se destoinicească a ceva milă, însă 3 ani să fie întru cei ce ascultă, adecă să stea lîngă dverile ceale împărăteşti şi să asculte dumnezăeştile scripturi, iară după vreamea a trei ani să între în lăuntrul curţii besearicii şi să obîrşască 7 ani împreună cu ceia ce cad după ambon (adecă mai îndărăt de ambon), şi după ce va treace vreamea a 7 ani, de-acia după alţi 2 ani să priimească starea credincioşilor, adecă să stea cu cei credincioşi, să fie împreună cu dinşii la rugă pînă ce se va obîrşi liturghia; iară de dumnezeiasca priceaştenie să nu se apropie într-acei 2 ani, ce după aceaia să se dăstoinicească şi sfinţiei priceaştinii.

Gl. 12. Carii au fost nevoiţi şi le-au părut că vor sta împotrivă, iar apoi se-au lepădat de păgînătate şi se-au întors, aceia zeace ani să fie despărţiţi, căutînd firea a fieşcăruia de pocaanie; şi deaca se va pocăi şi va priimi canonul mai cald, adecă cu userdie, atunce să i-l dea episcopul mai cu milă, iară de-l va priimi mai reace, atunce să i-l dea mai tare.

Tîlc. Cîţi se-au chemat de în dumnezăescul dar şi, după strînsoarea de întîi, nevoiţi fură şi se tocmiră să stea păgînilor împotrivă şi au lepădat şi brîul voiniciei, adecă al cinstelor, iară apoi se-au plecat şi se-au întors ca cîinii la borătura lor şi se-au adaos a înţelepţi iară ceale ce sînt ale păgînilor ca să-i pue la cinstea de întîi şi iară să ia slujba, aceia deaca se vor întoarce, să li se dea canon de pocaanie în trei ani să asculte, iară pînă în zeace ani să cază; de-acia atunce să se dăstoinicească priceaştenięi. Puteare are episcopul a împuţina şi a mări canoanele văzînd pre ceia ce să întorc cătră pocaanie. De să vor întoarce cu frică şi cu trăpenie şi cu lacrăme, atunce să-i slăbească mai pe uşor, iară de să vor întoarce cu mai nesocotinţă şi nebăgare seamă şi cu leane, unuia ca aceluia mai grea învăţătură să-i dea.

Gl. 13. Carii vor să moară, aceia să se priceştuiască; iară de să va sănătoşi vreunul de aceia, iară să fie întrebat, adecă să se ispovedească şi numai ce să fie la rugă cu ceia ce să priceştuesc.

Tîlc. Tot credinciosul, la eşirea sufletului său, pentru bună petrecanie să se priceştuiască, iar deaca se va sănătoşi, atunce el să fie la rugă cu ceia ce să priceştuesc, iar să nu se priceştuiască dumnezăeştilor sfinţiri, ce deaca va împlea întru rugi vreamea stării lui; de-acia de atunce înainte să se dăstoinicească şi acelui dar, adecă priceaştenii.

Gl. 14. Oricare oglaşenic va cădea, acela numai trei ani să asculte, de-acia să se roage iară cu cei oglaşenici.

Tîlc. Doao feliure ale oglaşenicilor sînt, însă unii carii au venit acuma, iară alţii se-au făcut deplin şi mai mult se învăţară credinţei. Adecă oglaşenicul cel mai deplin, carele au căzut şi au greşit, acela nu se lasă fără canon, măcară şi sfîntul botez de îndestul de i-au spălat rugina sufletului, ce deac-au greşit, tot are canon, ce să se împreune cu cei ce ascultă şi după trei ani iară să se roage împreună cu cei oglaşenici. Şi de aceasta caută la Neochesaria, la cincilea canon.

Nice episcop, nice popă, nice diacon să îmble de în cetate în cetate, de în oraș în oraș, de în sat în sat, căce că li se cade iară să li se dea în mînă besearicile carele le-au fost datu-li-se în mînă. *Gl. 15.*

Canonul acesta nu numai ce leapădă de tot schimbările episcopilor, ce încă și ale preoților și ale diaconilor. Așijderea să facă la besearicile cealea ce se-au închizășuit și li se-au dat în mînă, iară să se întoarcă. *Tîlc.*

Iar săborul de la Sardia, canonul de întîi și al doilea, mai iute pedepsească pre unii ca aceia supuindu-i cu oprirea de priceaștenie, să nu se priceștuiască cîtăva vreame. *Semnează.*

Cîți preoți și diaconi vor fugi dă pre la besearici, aceia să fie nepriimiți la altă besearică, ce să se întoarcă la lăcașul lor; iară cine va aduce de la altul să-l hirotonească fără știrea episcopului, aceaia să nu fie hirotonie. *Gl. 16.*

Acest canon pentr-aceastea adins eluși așa poruncească: nice un preot, zice, sau diacon să nu se despartă de la besearica carea se-au chizășuit și i se-au dat în mînă și de alt episcop să se priimească, ce iară să se întoarcă la lăcașul său. Iară care episcop va priimi de va aduce cliric de aiurea și-l va hirotoni și-l va înălța la mai mare spiță la besearica lui fără de știrea episcopului său, acelula să-i hie deșartă hirotonia. *Tîlc.*

Cine va lua camătă, sau mită, sau jumătate de capete, acela striin să fie de besearică și luatu-i darul după hotarul acesta. *Gl. 17.*

Însă cametele de sute sînt cînd dai zeace în doisprezeace, iară mai puțin de aceștea sînt a șasea, carii se cunosc a fi camătă mai mare de toate. Deci oricine va împrumuta pre cineva și va lua așa cum am zis mai sus și va ceare camătă mai grea, adecă de o sută și mai puțin, adecă jumătate de aceasta, ce să zice 6, ca cum ar fi uitat scriptura ce zice: argintul său nu l-au dat în camătă, unul ca acela, de va fi de în clirici, să i se ia darul; măcară deși nu zic aceaste săboară, adecă canonul 44 a sfinților apostoli și săborul de la Trulla, canon. 6, de aicea să i se ia darul, ce cînd face așa, adecă ia camătă și-i poruncești să se părăsească și nu va. *Tîlc.* Psalm. 14.

Diaconii întru a lor rînd să fie, nice să dea preceaștenie preoților, nice să se tinză naintea mai marelui lor, nice în mijlocul preoților să șază, că fără de cale și fără tocmeală iaste adecă carii fac așa. *Gl. 18.*

Acest canon aflînd făcîndu-se pre în cetăți și pre în bogate locure lucrure cum nu se cade și fără de tocmeală, îndreptează și poruncesc să nu cumva să dea vreun diacon preoților dumnezeiasca priceaștenie, nice mai nainte de dinșii să se tinză, ce ei să ia priceaștenie după preoți, sau de la episcop sau de la preoți, nice ei să șază între preoți ca să nu cumva aflîndu-se șezînd mai sus de dinșii să zică că-s mai cinstiți, că acesta lucru iaste foarte făr' de cale; iară carele nu se va lăsa, acela să fie lipsit de diiconie. *Tîlc.*

Pavlichianii să se boteaze a doa oară și, deaca se vor boteza și vor fi clirici, dă se vor arăta cu viață bună, potu-se și hirotoni, iară de nu se vor arăta cu viață bună, să li se ia darul. Iară diiconițele deaca se vor întoarce, să nu se cumva ameastece întru hirotonie, ce să se socotească întru mireani. *Gl. 19.*

Carii vor veni de în eresul pavlichianilor, aceia a doa oară să se boteaze; și oricarii de într-înșii ca niște clirici vor fi slujit la pavlichiani, *Tîlc.*

aceia deaca se vor boteza, de vor avea viață curată, atunce să se hirotonească, iară dă se vor afla nedestoinici, să li se ia darul. De vor veni cătră adeverita besearică și se vor boteza, la un loc să fie cu mireanii. Pavlichianii sînt carii să trag de la Pavel Samosatul, carele prost pentru Hristos au gîndit și l-au socotit, și zicea că iaste om prost, și zicea că n-au luat începătură de la tatăl mai nainte de veac, ce de la Maria, ocaanicul de dinsul.

Gl. 20. Nu se cade a face metanii cu genuchele la pămînt duminecile și în zilele rusaliilor, ce de-a în picioarele să se roage oamenii.

Tîlc. Nu se cade a pleca genuchele duminecile și în zilele rusaliilor, ce stînd drept să-ți dai rugile lui Dumnezeu, pînă la сьшес́твїе стго дха [1]), după cum au zis mulți sfinți și sveti Vasilie și porunceaște de zice să se roage tot creștinul stînd în picioare; care lucru închipuiaște că am învis cu Hristos. Drept aceaia ni se cade să căutăm ceale de sus, zioa cea făr' de seară a celui veac ce va să fie fără sfîrșenie.

Conețul sfîntului săbor de întîi de la Nichea.

SĂBORUL SFINȚILOR PĂRINȚI CARELE SE CHIAMĂ NAMEASTNIC.

Adunatu-se-au la mitropolia Anchira Galatiei asupra lui Pavel Samosatul, carele au fost întîi începătoriu ereselor, carele era episcop la Antiohia, în vreamea lui Avrilian împăratul Rimului. Și se-au făcut acesta săbor mai întîi de toate săboarăle, iară se-au pus aicea mai pre urmă pentru podoaba și înfrîmsețarea a săborului a toată lumea. Și era mai mare la acest sfînt săbor Vitalie episcopul Antiohiei Siriei, Agricolae de la Chesaria Capadochiei, сщнно [2]) mucenicul Vasilie, episcopul de la Amasia, carele se-au încununat cu cununa muncii, în vreamea lui Lichinie muncitoriul de creștini. Pentru că în vreamea goanei mulți creștini nu putură să rabde munca pînă în sfîrșit, ce se plecară muncitorilor și se închinară idolilor, iară apoi după aceaia se căiră și iară veniră la pocaanie cătră săborniceasca și apostoleasca besearică. De-acia fu întrebare de sfinții părinți pentr-aceasta cum se va cădea să se priimească carii se-au lepădat de Hristos. Drept aceaia de aceasta și de alte vini sfîntul săbor făcură canoane 25 pentru întărirea pravoslaviei.

Gl. 1. Pentru preotul și diaconul carii mai nainte se vor fi închinat de vor fi făcut jertvă idolească.

Gl. 2. Pentru ceia ce-i vor fi muncit și după muncă vor fi luat bucate idolești.

Gl. 3. Pentru ceia ce au mers de au tămîiat cu tămîe și au mîncat bucate idolești.

Gl. 4. Pentru ceia ce au mers cu jale și cu lacrăme de au mîncat.

Gl. 5. Pentru ceia ce se-au înfricoșat numai și au mers de au junghiat, apoi se-au pocăit.

---

[1]) „Pogorîrea sfîntului duh".
[2]) „Sfînțit".

Pentru cela ce au avut ale sale bucate și au mîncat împreună cu păgînii. *Gl. 6.*

Pentru cela ce va fi junghiat de doao și de trei ori, însă cu sila sau dă nevoe. *Gl. 7.*

Pentru cela ce n-au junghiat numai el de voe, ce au îndemnat și pre altul. *Gl. 8.*

Pentru cela ce va să se hirotonească diacon. *Gl. 9.*

Pentru fata ce se logodeaște, iară altul o răpeaște. *Gl. 10.*

Pentru cela ce au junghiat mai nainte de botez. *Gl. 11.*

Pentru să nu hirotonească episcopul de sate. *Gl. 12.*

Pentru preoții carii se leapădă a nu mînca carne. *Gl. 13.*

Pentru să nu vînză ceva preotul de ale besearicii. *Gl. 14.*

Pentru cela ce face păcate cu dobitoace mai nainte de 20 de ani. *Gl. 15.*

Pentru stricatul zăcătoriul de dobitoace și de altele. *Gl. 16.*

Pentru carele se face episcop și nu-l priimesc la besearică oamenii carii sînt acolo. *Gl. 17.*

Pentru carele se făgăduiaște să lăcuiască neînsurat și apoi se leapădă. *Gl. 18.*

Pentru preacurvariul și preacurva. *Gl. 19.*

Pentru curvarii și curvele carii iau erbi de omorîrea copiilor. *Gl. 20.*

Pentru omul ucigaș de a lui voe. *Gl. 21.*

Pentru omul ce ucide dă nevoe. *Gl. 22.*

Pentru cela ce-i vrăjaște cineva și bagă niscare lucrure de acealea în casa lui ca să afle leacure. *Gl. 23.*

Pentru o fată ce se va logodi, iară apoi logoditul va fi stricat pe soru-sa. *Gl. 24.*

Să știi că glava cea de întîi și a doa se-au tîlcuit amîndoaă la un loc.

CANOANELE SFÎNTULUI SĂBOR DE LA ANCHIRA.

Preotul și diaconul carii vor fi junghiat jertvă idolilor, de-acia se vor iară întoarce în adeverință, aceia numai să-ș ție scaunul și cinstea, iară de ceale sfinte nemica să nu facă. *Gl. 1 și 2, amîndoao la un loc.*

Cîți de în preoți și diaconi în vreame de goană i-au nevoit și au junghiat idolilor, de-acia întru adeverință vor veni căindu-se ce au făcut, aceia datori sînt să-ș ție numai scaunul și cinstea, iară a sluji întru ceale sfinte n-au ei puteare, cum am zice, agnețul sau potiriul să poarte, sau să facă cazanie oamenilor, sau să obîrșască ceva de în sfînta liturghie nu pot. *Tîlc.*

Carii se-au nevoit și se-au pedepsit adevărat și după muncă au luat bucate de la idoli dă nevoe, unii ca aceia să nu se apere de priceaștenie; iar de să va fi tîmplat să nu fie greșit nemica, atunce de vor vrea, potu-se și hirotoni, iar așa să fie negreșiți. *Gl. 3.*

Carii se-au nevoit și după caznă au luat bucate de ceale junghiate idolului și căznindu-i, fără de voia lor le-au băgat în gură, așijderea și ceia ce au luat într-acesta chip tămîie întru mînile lor, și nevoiți fiind, dă nevoe, o au aruncat la idol, și vor mărturisi cu totul că sînt creștini și pentru jalea ce li se-au tîmplat de pururea întru toate vor arăta, cu *Tîlc.*

hainele, cu chipul și cu viața, smerenie, ca cum ar fi afară de păcate (adecă fără voe au greșit), unii ca accia de priceaștenie să nu se oprească, ce să fie întru a lor cinste. Iară de vor fi unii ca aceia mireani de vor vrea să se hirotonească, însă de va fi fost viața lor cea mai denainte nevinovată, adecă curată, de aceaia nu se apără a tîmpla cinste ca aceaia.

Gl. 4. Cîți au fost duși să junghe idolilor împodobiți și au mers de au mîncat, unii ca aceia să cază în 6 ani.

Tîlc. Cîți i-au nevoit să junghe sau să și au cinat întru capiște și vor fi mers cu haine luminate și de mult preț împodobiți și vor fi mîncat la cină, sau de vor fi dus și jertvă, unii ca aceia, de se vor pocăi, să fie la un loc într-un an cu ceia ce ascultă, iară trei ani să cază și, după alți doi ani, să priimească să stea cu cei credincioși, și numai la rugi să se împreune; iară după ispita aceasta să li se obîrșască canonul și să se priceștuiască dumnezeeștii priceaștenii.

Gl. 5. Carii vor fi mers cu haine de jale și vor fi mîncat cu lacrăme, aceia trei ani să cază, iară de nu vor fi mîncat, atunce doi ani, și să caute să vază fost-au nevoitoriu mai nainte întru viața lui, au n-au fost; însă cum se va arăta episcopul, au cu milă, au fără milă.

Tîlc. Carii vor fi fost nevoiți să între în capiștea idolească și să mănînce într-însa, de vor fi întrat cu veșminte de jale și vor fi mîncat cu lacrăme, aceștea ca cum se-ar sfii de muncă și socotind de tot că fac așa dă nevoe, pentru tăiarea mădularelor sale căce nu pot răbda să ia muncă, pentru împlearea voii ceii fără de leage, aceia numai 3 ani să cază, de-acia să se priimească întru cei credincioși fără de împreunarea dumnezeeștii priceaștenii. Iară de n-au mîncat, ce numai ce au întrat, atunce în doi ani să cază și într-un an să stea cu credincioșii, și după acei trei ani să li se împle pocaania. Iară putearea iaste la episcop; cumu-i va vedea că se nevoesc au se lenevesc, așa să-i și tocmească și să le ispitească și ceaia viață a lor de mai nainte, carea și cum au fost. De-acia și de întramîndoao tocmirile, carea e acuma și cea ce au fost mai nainte, și atunce sau să împuținează, sau să înmulțească canonul.

Gl. 6. Care om numai de frică va mearge și va junghia, de-acia se va căi, acela cinci ani să cază.

Tîlc. Carii nu se-au dus la munci, ce numai de frică s-au spăreat și au junghiat, de-acia au așteptat pînă va treace vreamea aceii rătăciri, și iară se-au întors spre pocaanie, aceia într-un an să fie întru cei ascultători, iară în trei ani cu cei ce cad și în doi ani să stea cu credincioșii, și numai să se împreune la rugi. Deaca se vor împlea toți acei șase ani, atunce să li se sfîrșască canonul și să se împreune dumnezeeștii priceaștenii.

Gl. 7. Cine va avea ale lui bucate și va mînca cu păgînii împreună la praznicele lor, acela doi ani să cază.

Tîlc. Oricine va mearge la praznicile păgînilor carele se fac pre în bogate locure despărțite, de va mînca cu dinșii, avînd el bucate, acela numai doi ani să cază. De-acia de-i va trebui lui de atunce el numai să se împreune cu credincioșii la rugă. Socotința episcopului să fie cînd se cade să ispitească să vază cum au fostu-i și mai nainte viața celui ce să pocăiaște.

Cine au junghiat de 2 și de 3 ori, însă dă nevoe, acela 7 ani să cază. *Gl. 8.*

Cîți dă nevoe au junghiat idolilor nu numai o dată, ce și de trei ori, accia patru ani să cază și doi ani să fie fără de priceaștenie și numai la rugă să se împreune cu cei credincioși, iar după a șaptele an să i se sfîrșască canonul deplin. *Tîlc.*

Carele n-au junghiat de voe numai el singur, ce au îndemnat și pre altul, acela zeace ani să cază. *Gl. 9.*

Acesta, ca un om ce singur pre sine piarde și pre alții adună și-i îndeamnă întru peire, dă se va întoarce, atunce în trei ani să fie cu cei ce ascultă, iară într-alți șase ani cu cei ce cad, iară într-alt an cu cei ce stau și să se împreune să stea la rugă cu cei credincioși pînă la sfîrșitul liturghiei; și așa deaca vor treace vreame a zeace ani, atunce să i se împle canonul și să se dăstoinicească și dumnezăeștii priceaștenii. Iar deaca se va ispiti și ceaia viață a lui și nu se va afla că au fost bună, atunce să nu-l slobozești la dumnezăiasca priceaștenie. *Tîlc.*

Carele va vrea să se hirotonească diacon, de va mărturisi episcopului că nu poate să trăiască neînsurat, acela deaca se va însura, el să se facă diacon, iară de va tăcea și apoi se va însura, atunce să se părăsească de diiconie. *Gl. 10.*

Acest canon porunceaște: cela ce nu va putea să se ție neînsurat și va spune episcopului mai nainte de hirotonie cum va să se însoare, acela să nu se apere. Iară de să va însura după hirotonie și va hi spus episcopului și-l va fi blagoslovit, atunce iară să fie într-acea slujbă și cinste. Iară carele cînd se-au hirotonit nu va hi spus că va să lăcuiască neînsurat, iară apoi de să va însura, acela să se părăsească de diaconie. *Tîlc.*
Iară acestui canon stă împotrivă canonul 6 al 6 săbor și apără cu totul pre cel neînsurat ce va veni să se facă ipodiacon și popă și după hirotonie să se însoare, însă cine aceasta va îndrăzni a face, porunceaște să li se ia darul. Și acel canon să se ție, iară cesta să se lipsească. *Semnează.*

Fata de să va fi logodit, iar apoi de altul se va răpi, atunce să se dea celui de întîi. *Gl. 11.*

Acest canon porunceaște: de să va fi logodit vreo fată și după aceaia de altul se-au răpit, atunce să o dea logoditului de întîi măcar de o va fi și stricat cela ce o au răpit. Iară titla 58 a șaptei cărți a împăraților, a mari munci supune pre cela ce au făcut răpire muierii; așijderea și cela ce au ajutat la răpire, așijderea și ceia ce vor fi îndemnat spre aceasta. De-acia de va și vrea muiarea cea răpită, măcară și părinții ei, să o ție muiare cel ce o au răpit, nu-i iartă; însă și ceia ce vor împreuna nuntă ca aceasta să fie pedepsiți cu închisoarea. *Tîlc. Semnează.*

Carele va fi junghiat idolilor mai nainte de botez și apoi deaca se va boteza să fie nevinovat. *Gl. 12.*

Deaca vreame ce sfîntul botez spală toată rugina sufletească, de va fi junghiat jertvă întru laudă idolilor mai nainte de botez, acela deaca se va boteza, să fie nevinovat; după aceaia de i se va afla viața nevinovată, aduce-să și la spița preoției. *Tîlc.*

Episcopul de sate nu poate să hirotonească făr' de isprava episcopului. *Gl. 13.*

Acest canon foarte apără tare pre episcopii de sate, fără de isprava episcopului a hirotoni. Iară a 10 canon a săborului de la Antiohia iartă lui să facă *Tîlc.*

numai citeți și ipodiaconi și jurători; iară să nu îndrăznească a hirotoni
Semnează. preot sau diacon fără de știrea episcopului de în cetate sau de în oraș, că supt mîna lui iaste supus și satul. Iar marele Vasilie aflînd de la episcopii de sat făcînd fără întrebare posluşnici besearicilor de multe ori și de preoți și de diaconi cu isprava acelor episcopi de sat și ei făcînd. Drept aceaia nu iartă episcopilor de sat să priimească ei niscare lucrure ale besearicii fără de știre, ce însă să se ispitească, și atunce pre acei episcopi de sat să-i și priimească; iară să nu-i bage în cliros mai nainte pînă ce nu va spune de lucrurile lui ce e dă dinsul. Iară episcopii de sate să știi că sînt carii sînt astăzi pe în orașe și pe în sate, dă se chiamă protopopi.

Gl. 14. Preotul carele se va lăsa de carne și numai ce o va gusta, acela se poate depărta de dinsa așa; iară de nu va nici gusta carnea cu vearze, acela să se părăsească de preoție.

Tîlc. Popa sau diaconul de va gusta numai carnea, apoi, de-i va fi voia, iară o poate lăsa; iară carele nu va vrea nice măcar vearzele cu carne să guste, aceluia să i se ia darul, ca un om ce ispitească tocmirea lui Dumnezeu și o lasă și o leapădă. Caută de vezi și la canonul 51 a sfinților apostoli.

Gl. 15. De vor vrea să vînză preoții ceva de ale bisearicii, să nu fie volnici, ce să fie seama toată pe episcopul.

Tîlc. Deaca moare episcopul, lucrurile besearicii, mult, puțin, ce va fi, trebue să le păzească cliricii, sau de nu vor fi clirici, atunce să le ție mitropolitul, ca să le dea fără lipsă toate în seama episcopului carele va vrea să fie la acea besearică; că cliricii dar dă le vor lua și vor face ale lor ceva, nice deaca va rămînea besearica văduo, să nu fie mult fără de episcop, ce mai multă zăbavă să nu fie de în trei luni, fără numai de să va tîmpla o vreame cu nevoe să nu poată fi îndemînă. Iar într-acea vreame cliricii de vor lua sau vor rîsipi sau vor vinde de în lucrurile besearicii ceva, să n-aibă voe, ce să fie pre voia episcopului. Iară de va vrea să întoarcă vînzarea, atunce să fie volnic să-și ia lucrul sau onealta aceaia; iară de-i va fi voia, el să fie volnic să întoarcă și prețul, adecă să nu se lase acel lucru, ce sau să-l dea la mîna episcopului, sau să-l plătească deaca-i va plăcea. Caută la canonul 25 a săborului de la Halchidon și la canonul 35 a șaselui săbor de la Trulla.

Gl. 16. Zăcătoriul cu dobitoace mai nainte de 20 de ani, acela 15 ani să cază; iar de va fi mai mare de această vîrstă și va fi căzut și va avea muiare, atunce 25 de ani să cază. Iară carele va avea muiare și va fi de 50 de ani, acela să cază pînă la eșirea sufletului.

Tîlc. Capul 81 a titlei 32 a șaptei cărți împărătești zice și porunceaște zăcătorilor cu dobitoace să li se tae mădulariul cel de rușine. Așijderea și celora ce fac cum nu se cade cu parte bărbătească, pentru carii porunceaște canonul acesta, de va fi fost mai mici de 20 de ani, să cază în 15 ani și într-alți 5 să stea împreună cu credincioșii, și numai întru rugi să se împreune, de-acia să se atingă de dumnezeiasca priceaștenie. Iară carii vor treace mai mult de doazeci de ani și vor avea mueri și vor cădea într-aceaste patime, aceia să cază să împle 25 de ani și alți 5 ani întru împreunarea molitvelor și după aceaia să tîmple împreunarea dumnezeeștii sfinții. Iară carii vor cădea după vreamea a 50 de ani și vor fi avînd mueri,

acela să cază întru toată viața lui și la sfîrșit să se pricestuiască pentru bună petrecanie.

Stricatul zăcătoriul cu dobitoace, sau și el altora de-l strică, acela să se roage cu cei ce-i bîntuiaște duhul necurat la un loc. *Gl. 17.*

Deaca vreame ce era necurat cel stricat întru leagea lui Moisi, așijderea și acest canon pre zăcătoriul de dobitoace ca pe un necurat chiamă-l stricat. Dece va pre unii ca aceia carii fac stricăciune la mueri afără de fire, sau la bărbați, sau la dobitoace, stricînd pe dinșii, sau dînd și el altora a lui stricăciune ca cum i-ară trebui să se sature de păcate, acela să se roage împreună cu cei învihorîți. Învihorîții sînt, după cum zice marele Dionisie, carii sînt cuprinși de duhul viclean, pre carii nu-i lăsa să se roage împreună cu credincioșii, ce avea loc osebit de eluși, de să ruga acolo. Caută de aceasta la canonul 7 și 63 al marelui Vasilie și vei afla de aceștia scîrîndivitori îngroziri mai mici, adecă mai puțin canon. *Tîlc.*

Episcopul carele se va face și nu va vrea să se dea locului în carele se-au chemat, ce va căuta altă episcopie, acela să se afurisească; iară de va vrea să se socotească cu preoții, el să se înceteaze, adecă să fie în ceata și în rîndul preoților, iară de să va încurmezișa și episcopilor de acolo, atunce să se lipsească și de cinstea preoției. *Gl. 18.*

Deaca se va face episcopul episcop și nu va vrea să poarte grijă pentru ce i se-au dat în mînă și-l vor goni oamenii și va înceape a se închizășui să lăcuiască la altă episcopie într-altă parte și va face episcopilor de acolo vreo învăluire, acela să se afurisească. Iară de va vrea să se împreune cu preoții și să șază cu dinșii și tocma să ia cinste, atunce să fie împreunat cu dinșii; iară de va face vreun val împotriva și acelora episcopi ce sînt de șed acolo răpind sau apucînd niscare lucrure episcopești, atunce și de acea cinste preoțească să fie lipsit. *Tîlc.*

Cine se va făgădui să se ție neînsurat și apoi se va lepăda, acela 4 ani să se despartă de besearică. Și featele să nu meargă cătră cineva ca cătră niște frați. *Gl. 19.*

Însă acest canon întru lățime ceare și va așa: carele se făgăduiaște să fie neînsurat și apoi se leapădă, acela să împle canonul acelui ce se însoară a doa oară. Și certarea acelui ce se însoară a doa oară aceasta iaste, cum zice marele Vasilie la a patrulea canon: într-un an să se despartă de besearică; iară alții de în părinți pre unul ca acela despărțitu-l-au în 2 ani; iară acesta marele Vasilie, la a 19 canon a lui au tocmit zicînd că: pentru mărturia oamenilor celora ce zic că nu se vor însura, nu știm, fără numai unii de în oameni carii pre sine adins eiș se-au dat întru ceata călugărilor; însă și de acei oameni carii se făgăduesc să-ș ție curăția trebue să fie cea ce se cade, adecă să întreabe pe dinșii și mărturia lor adevărată a o lua, adecă ca să nu cumva să se leapede de mărturia lor și să se întoarcă cătră dulceața și iubirea trupului. Însă cine au adunat acest canon și întru lățime l-au pus, tocmit-au cine se va făgădui să-ș ție curăția (adecă neînsurat) și apoi se va lepăda, acela să aibă canonul celora ce să însoară a doa oară. Iară marele Vasilie zice: cine se va făgădui și de aceaia se va lepăda, adecă acela să aibă canonul celor curvari, pentru că canonul unora ca acelora în 7 ani iaste, însă 2 să plîngă, 2 să asculte, iară într-alții 2 să cază și într-unul numai să stea cu credincioșii, iară la a optulea să se *Tîlc.*

priimească la împreunarea sfintei priceaștenii, cum poruncеaște canonul 60 al marelui Vasilie. Află-se de bogate ori unii, fiind supuși supt canonul curviei, avînd canon în 4 ani, însă într-unul plîngînd stînd den afara curții besearicii, iară într-al doilea an priimescu-i la ascultare, la al treilea tocmiți la pocaanie cu cei ce cad, iară la al patrulea întru ceata oamenilor neluînd anafora, și la al cincilea tîmplînd buna priceaștenie. Iară carii au mueri adevărate și de bogate <ori> se țin pre taină, cum zice canonul 22 al sfîntului, cum au arătat și au tocmit acest canon, aceluia să-i fie pocaania mai mică de a celor curați, adecă după a patrulea an să se priceștuiască. Apără acest canon și pre featele ceale ce se-au făgăduit a sluji lu Dumnezeu nicicum să nu lăcuiască cu bărbații, pentru bogate ale lor vini.

Gl. 20. **P**reacurva și preacurvariul 7 ani să fie despărțiți.

Tîlc. Și canonul 47 al șaselui săbor de la Trulla prelungează pocaania curvariului șapte ani, cum zice și acest canon; deci într-un an să plîngă, 2 ani să asculte, trei ani să cază și a 7 să se împreune cu credincioșii, și așa să se vredniceească priceașteniei, însă de-ș va face pocaania cu lacrăme. Iară canonul 55 al marelui Vasilie în 15 ani canoneaște pe preacurvariu, ca în 4 să plîngă, în 5 să asculte, în patru să cază, în 2 să stea împreună cu credincioșii, și după aceaia să se vredniceească priceașteniei.

Gl. 21. **C**urvele carele vor lua erbi să nu facă feciori 10 ani să cază.

Tîlc. Carele vor lua erbi ca să strice rînza unde se zimislesc coconii 10 ani să se pocăiască; însă 2 ani afară de curtea besearicii stînd și plîngînd și trei stînd lîngă ușile ceale împărătești ascultînd și dumnezăeștile scripturi, iară alți patru ani în lăuntrul tinzii besearicii dăspre partea ambonului de îndărăt căzînd și cu cei oglașenici să se împreune (adecă cînd va zice diaconul: єлици оглашєнии изыйдѣтє [1]), atunce să iasă și eale afară), iară într-un an să stea cu credincioșii și la rugă să se împreune, și așa după aceaste spițe să se destoiniceească priceașteniei.

Gl. 22. **O**mul carele ucide de voe, acela la sfîrșitul vieții lui să se priceștuiască.

Tîlc. Cine ucide de voe, acela, la sfîrșenia vieții lui, să se destoiniceească priceașteniei și dumnezeiasca cuminicătură să ia, după cum zice acest canon. Iară canonul 55 al marelui Vasilie depărtează dă priceaștenie pre cela ce au ucis de voe 20 de ani; însă cinci ani poruncеaște să plîngă pre sine, cinci să asculte, în 7 să cază și în patru să se împreune cu credincioșii și după aceaia să se împreune priceașteniei.

Gl. 23. **O**mul carele ucide dă nevoe, acela cinci ani să cază.

Tîlc. **P**entru cela ce ucide dă nevoe, acest canon zice cinci ani să se pocăiască; iară canonul 55 al marelui Vasilie zice 2 ani acela să plîngă, și cu cei ce ascultă să împle 3, și în patru să cază și întru unul să stea cu credincioșii, pînă la al zeacele an să tîmple obîrșenie, de-acia atunce să se dăstoiniceească priceașteniei.

Gl. 24. răjitoriul și cela ce bagă în casa lui leacuri, dăscîntece sau curăție ca să dobîndească ceva, aceia cinci ani să cază.

Tîlc. Cine se va da vrăjitoriului, sau dăscîntătoriului, sau fărîmecătoriului, sau altora carii vor fi împotriva acestora ca să dăscoapere lui pentru ce

1) ,,Cîți sînteți chemați ieșiți".

pohtează, sau să afle cine-l va fi fărîmecat, sau aceastea a curăţi, ca cum ar vindeca răotatea cu răotate, acela să cază în trei ani şi în doi ani să se împreune să stea cu credincioşii şi numai la rugă să se împreune, şi aşa după 5 ani să se împreune priceaştenici. Iară canonul 60 al şaselui săbor de la Trulla depărtează de priceaştenie pre unul ca acela şase ani. *Semnează.*

Cine se va logodi cu o fată şi apoi va strica pre sora ei, apoi va lua pre cea logodită, iar cea stricată de răotate mare se va spînzura. *Gl. 25.*

Carii vor fi ştiut acela lucru şi vor fi putut să oprească de acea spînzurare sau moarte rea şi nu vor fi apărat, aceia să fie şi să se judece ca nişte vinovaţi aceii ucideri şi să se canonească zeace ani; de-acia atunce să se împreune şi să se roage cu credincioşii. Iară aşa, întîi să vie pre rînd la ceale rînduiale de pocaanie; atunce de-acia să se împreune cu credincioşii şi apoi să se priceştuiască *Tîlc.*

Conețul a săborului sfinţilor părinţi carii se-au adunat la Anchira.

SĂBORUL SFINŢILOR PĂRINŢI, CARELE SE CHIAMĂ NAMEASTNIC,

al doilea, a doa oară, după cel de la Anchira şi mai nainte de cel de la Nichea, carii se-au adunat la Neochesaria, carea e aproape de Marea Pontului. Iară cel de la Nichea se-au pus mai naintea acestora pentru mai cinstea a toată lumea; iară aceastea merg după dînsul. Şi la acesta iară au fost împreună cu sfinţii părinţi şi sfîntul сщен҃но м(ч)нн҇къ[1]) Vasilevs, episcopul Amasiei, ca şi la celalalt săbor.

Şi au făcut 14 canoane, să fie de întărirea besearicii şi a pravoslavnicilor creştini.

Pentru preotul carele se va însura. *Gl. 1.*
Pentru cela ce va lua doao surori. *Gl. 2.*
Pentru cei ce să însoară de multe ori. *Gl. 3.*
Pentru cela ce au pohtit şi se-au pornit să facă. *Gl. 4.*
Pentru cela ce greşaşte cînd iaste în pocaania celor oglaşenici. *Gl. 5.*
Pentru muiarea grecioasă, că se botează cînd va vrea. *Gl. 6.*
Pentru să nu mănînce preotul la cela ce să însoară a doa oară. *Gl. 7.*
Pentru să nu se facă mireanul cliric, cărui va fi muiarea îmblat cu altul dă se-au spurcat. *Gl. 8.*
Pentru popa ce mărturiseaşte că au greşit. *Gl. 9.*
Pentru diaconul ce va cădea într-acelaşi păcat. *Gl. 10.*
Pentru să nu se facă popă mai nainte pînă nu va ajunge de 30 de ani. *Gl. 11.*
Pentru să nu se facă preot cela ce să botează pentru boală. *Gl. 12.*
Pentru să nu slujască popa ţăran în besearică de în cetate. *Gl. 13.*
Pentru să fie şapte diaconi întru marea cetate, după cum zic deaaniile. *Gl. 14.*

CANOANELE SFINŢILOR PĂRINŢI CARII SE-AU ADUNAT LA NEOCHESARIA.

Preotul de se va însura, atunce să se mute de în cin; iară de va curvi sau va preacurvi, să se scoaţă de tot şi să se aducă spre pocaanie. *Gl. 1.*

[1]) „Sfinţitul mucenic“.

Tîlc. **P**reotul carele va lua muiare, acela de preoție să se lase, iară de cinste și de scaun să se ție. Iar carele va fi curvit sau preacurvit, acela de tot să se scoață și cătră pocaanie să se aducă.

Gl. 2. **C**are muiare va ținea doi frați, aceaia în viață ei gonită să fie de la besearică; iară de-i va veni moartea și va vrea să se dăsparță, de va trăi are pocaanie, iară de va muri unul dă ei într-acea nuntă, cela ce au rămas nevoe-i iaste pocaania.

Tîlc. **C**area se-au măritat de au luat doi frați și au petrecut într-acea împreunare fără de leage, pre aceaia întru toată viața ei să o gonești de la besearică. Caută și la marele Vasilie canonul 23. Iară de va veni cătră moarte și va vrea să se dăsparță, atunce, de va trăi, se priimeaște la pocaanie; și cum va fi priimită, caută la canoanele 63 și 64 ale marelui Vasilie. Iară de va muri unul de într-amîndoi într-acea împreunare fără de leage, atunce anevoe iaste pocaania celui ce va rămînea, căce n-au tăiat nice au îndreptat, pînă au fost împreună, acea nuntă fără de leage, cu mintea și cu voia lor.

Gl. 3. **C**eia ce să însoară de multe ori, acelora iaste vreamea adevărat multă, iară nevoința pocaanici lor o tae.

Tîlc. **V**reamea canonului celor însurați cîte de 3 ori și de multe ori, se află întru al patrulea canon al marelui Vasilie și la 80 de canoane a lui; că zice: cel ce să însoară de 3 ori să-l dăsparți de besearică 5 ani, însă nu de tot să-l depărtezi de la besaerică, ce în doi sau în trei ani să se dăstoinicească să asculte dumnezeeștile scripturi, după aceaia pînă va împlea 5 ani să stea cu credincioșii, iară de dumnezeiasca priceaștenie să se dăpărteaze, iară cei cu mai multe nunte, carii ca o curvie, greșesc mai mult, 1 an să plîngă, cinci să cază, atunce să se priimească să stea la un loc cu credincioșii. Însă putearea și voia iaste la episcopi, cum zice acest canon, ei să împuțineaze vreamea pocaaniei, cum va vedea petrecania și credința acelora ce să vor pocăi.

Gl. 4. **C**arele au pohtit și nu se-au pornit să facă, acela de Dumnezeu izbăvitu e.

Sfeții Vasilie. **O**ricine va fi vrut cu toată inema să zacă cu muiare și nevoință avînd spre aceaia și n-au făcut, nice au venit întru lucrul pohtii sale, arată-se ca cum se-ar fi izbăvit cu darul celui de sus. Iară de va fi pohtit și se va fi nevoit și se va fi apropiat de trupu-i și nevoința deplin nu o va fi luat, pentru pacostea și primejdia ce i se va fi tîmplat pe den afară, acela canon, ca acesta, să ia cum zice canonul marelui Vasilie 66, pentru diaconul ce să spurcă întru buze.

Gl. 5. **C**arele va fi de în cei oglașenici și va greși, acela, de va fi îngenuchind și nu va mai greși, el să fie întru cei ce ascultă, iară de va greși și întru cei ce ascultă, atunce de tot să-l depărtezi.

Tîlc. **D**oao feliure sînt ale oglașenicilor: unii sînt carii au venit acuma, drept aceaia nu-s deplin, și, după ascultarea dumnezeeștilor scripturi și a sfintelor evangheli, aceiași es afară; iară alții au venit mai nainte dă vreamea și se-au făcut mai deplin, carii și după evanghelie și după molitva oglașeniilor, stau, și cînd zice: ѿглашенїи главы ваша г(с)дви преклоните[1]), iară ei atunce-ș pleacă genuchele (adecă îngenuche), adecă ca mai

[1]) „Cei chemați capetele voastre domnului să le plecați".

deplin gustă de chemarea cuvintelor lui Dumnezeu. Dece aceștia de vor greși, ei se mută de în starea locului lor și se pun la un loc cu cei ce ascultă numai, iară de vor greși și ascultînd, atunce de tot se gonesc de în besearică.

Muiarea grecioasă, cînd va vrea se va boteza, că se socotească și se judecă voia a fieșcăriia. *Gl. 6.*

Pentru că nu se apără muiarea grecioasă a nu se boteza pentru copilul ce va vrea să nască, că nu se bagă seamă că doar se botează rînza muerii ce va să nască, în carea iaste pruncul, și deaca se va naște și se va boteza, va gîndi că se botează a doa oară (ba nu poate fi așa, ce să se boteaze coconul deaca va naște de într-însa, că nu poate fi botezat și coconul de într-însa deaca se botează ea), că încă acela la lumină n-au eșit, nice adins eluși iaste, nice are vreo voe. *Tîlc.*

Să nu mănînce preotul la a doa nuntă, cu el ce-are ertăciune; dară cine-i va da ertăciune? *Gl. 7.*

Preotul carele va cununa pre cel cu a doa nuntă datoriu iaste să nu meargă la masă-i și să nu mănînce împreună cu dînsul, că deaca vreame ce iaste supt canon cela ce să însoară a doa oară, ce ertăciune va să-i dea preotul, carele, pentru mîncări, împreună nuntă ca aceia. *Tîlc.*

Muiarea a fieșcărui mirean, ce va curvi, nu poate fi cliric; iară de va fi cliric și o va ținea spurcată, atunce se scoate. *Gl. 8.*

Carele va fi în clirici și muiarea lui va curvi și nu o va lăsa, acela de în cinste să se schimbe; și să nu cumva să se priimească mireanul întru clirici căruia-i va fi curvit muiarea. *Tîlc.*

De va mărturisi preotul că au greșit, de-acia să nu mai slujască, că cealealalte păcate hirotonia le-au ertat, iară de nu va mărturisi, nice se va vădi singur, atunce să fie volnic. *Gl. 9.*

Însă cealealalte păcate toate hirotonia le spală, nu mai ce să apără de păcatele trupului, de va fi greșit cineva întru curvie mai nainte și apoi se va preoți și după hirotonie va mărturisi păcatul, atunce să fie întru scaunul și întru cinstea preoților, iară liturghie să nu mai facă; iară de nu va mărturisi singur, nice se va vădi de alții de față, atunce în voia lui iaste ori de va vrea să se lase de preoție, ori de nu va vrea. *Tîlc.*

Așijderea și diaconul de va cădea într-acel păcat, să fie de în slujbă căzut și de altă poslușanie a besearicii să fie. *Gl. 10.*

Și diaconul, de va fi pornitu-se într-aceaiaș cădeare, să se părăsească de-a mai purtarea agnețul sau potiriul, sau oamenii a învăța, sau cu totul a sluji ceva de ceale preoțești, numai ce să fie de altă treabă de-a slujirea besearicii. *Tîlc.*

Omul, de nu va fi de 30 de ani, să nu se facă popă, măcar de-ar fi și harnic să ție tocmeala botezului a mîntuitoriului . *Gl. 11.*

Pentru să nu se facă omul mai mic de 30 de ani, măcare de-ar fi foarte om destoinic. Și acest canon poruncească, așijderea și canonul a 14 al săborului de la Trulla. *Tîlc.*

Cine se va boteza pentru boală, acela să nu se facă popă, fără numai pentru nevoința lui și a altora și a împuținării oamenilor. *Gl. 12.*

Însă carele, fără de nice o nevoe de ceale ce să tîmplă, de va ceare botez (pentru că toată rugina sufletească de îndestul spală lui botezul), *Tîlc.*

acela și preot și episcop se face, cu zice și poruncește canonul 78 al sfinților apostoli și canon. 2 al săborului de la Nichea și al treilea de la Laodichia și al 45 de la Carthaghen. Iară carele se va boteza pentru boală, iară nu de voe, ce dă nevoe va veni la botejune, acela nu se priimește într-alt chip la preoție fără numai de va avea aceaste 2 lucrure, adecă să-l voiască oamenii și să fie dăstoinic și să se nevoiască după botez cu mare nevoință.

Gl. 13. Popii țărani în besearică de în cetate nu slujesc, fără numai de va lipsi episcopul și toți preoții de vor lipsi și-l vor chema să slujască; însă episcopii de sate ca niște tocma slujitori slujesc, avînd chipul celor șaptezeci de apostoli.

Tîlc. Preoții cei ce sînt hirotoniți de episcopi pre la sate nu se iartă a face liturghie în besearică de în cetate; iară de vor lipsi toți și vor chema vreunul de în țărani la rugă să slujască liturghie, atunce nu se apără a nu sluji. Iară episcopii dă pre la sate, ca niște slujitori ce sînt episcopilor și cinstiți fiind, căce au chipul a celor 70 de apostoli și lipsește episcopul cetății și preoții, de nu e nice unul, atunce slujesc neapărat în besearica cetății.

Gl. 14. Șapte diaconi să fie la marea besearică, după cum zice deaania sfinților apostoli.

Tîlc. Cum au tocmit a șaselea săbor de la Trulla, la 16 canon, nu poruncește acest canon pentru să slujască acești diaconi tainelor (adecă liturghie), ce pentru tocmirea celor ce li se-au dat în mînă pentru să fie de-a purtarea grijă și să le fie milă cătră ceia ce-s lipsiți; că și cartea deaaniei poruncește de aceasta, ca să fie, zice, de treaba și de slujba measelor, măcară de va fi și mare cetate, mai mulți de șapte diaconi poslujnici nu trebue să fie; iară la slujirea tainelor și celalalt cliros carele iaste al besearicii cătră treaba besearicii să se tocmească.

Conețul săborului sfinților părinți carii se-au adunat la Neochesaria.

SĂBORUL SFINȚILOR PĂRINȚI CARELE SE CHIAMĂ NAMEASTNIC,

de la mitropolia Peflagoniei, făcutu-se-au după săborul de la Nichea, asupra unui eretic anume Evstathie, carele (după cum povestește Ermie Sozomenschii) zice că au fost besearicii Armeniei mai mare ispravnic și, pentru petrecania lui cea deșartă călugărească au fost început a filosofi și a ijderî multe bîrfeale și hule împotriva pravoslaviei. Drept aceaia acest sfînt săbor surpîndu-i balamuțiile ca unui eretic și întărind pravoslavia, pre dinsul și pre soții lui deaderă anathemei și-l despărțiră de trupul sfintei besearici ca pe un mădulariu putred.

Și făcură canoane 20.

Gl. 1. Pentru cela ce să leapădă de însurarea carea e pre leage.

Gl. 2. Pentru cela ce va mustra pre cela ce mănîncă carne fără mortăciune și junghiată idolilor.

Gl. 3. Pentru cela ce va îndemna pe slugă sau argat să fugă de la stăpîn.

Gl. 4. Pentru cela ce nu va lăsa pre altul să se cuminice de la popa ceare preoteasă.

Gl. 5. Pentru cela ce va zice că beseareca a lui Dumnezeu nu e nemica.

Gl. 6. Pentru cela ce va face altele de-ale lui lucrure afară de besearici.

Pentru cela ce va face niscare lucrure ale besearicii fără de știrea episcopului sau a preotului. *Gl. 7.*
Pentru cela ce dă sau ia plodurile ce se aduc la besearică fără de episcop și ispravnicul adecă iconomul. *Gl. 8.*
Pentru cela ce nu se ține neînsurat pentru vreun bine ceva. *Gl. 9.*
Pentru ceia ce-ș rîd de cei ce să însoară. *Gl. 10.*
Pentru ceia ce-i chiamă la pace și se leapădă. *Gl. 11.*
Pentru ceia ce-ș bat joc de ceia ce poartă cușme. *Gl. 12.*
Pentru muerile ce să vor îmbrăca în haine bărbătești. *Gl. 13.*
Pentru cîte se lasă de bărbații lor, urînd nunta. *Gl. 14.*
Pentru ceia ce-ș lasă coconii și nu-i îndeamnă cătră blagocestie. *Gl. 15.*
Pentru coconii carii fug de părinți credincioși. *Gl. 16.*
Pentru muerile carile pentru căce le va părea că fac bine de-ș tae cosițele. *Gl. 17.*
Pentru cela ce se va posti sîmbăta sau dumineca. *Gl. 18.*
Pentru cela ce se leapădă de posturile besearicii. *Gl. 19.*
Pentru cela ce nu va băga în seamă praznicile sfinților mucenici. *Gl. 20.*

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI CARII SE-AU ADUNAT LA GANGRA,

după săborul de la Nichea, și au tocmit pre socoteală canoane 20.

Cine se leapădă de nunta cea ce e pre leage să fie nedăstoinic. *Gl. 1.*
Cine va mustra pre cela ce mănîncă carne fără de mortăcină și junghiiare idolilor, anathema. *Gl. 2.*
Cine va îmbia pre slugă, pe slujnic sau pe rob să se despartă de stăpîn, părîndu-i că face bine, anathema. *Gl. 3.*
Cine va mustra pre cela ce să pricestuiaște de la preotul cu preoteasă, anathema. *Gl. 4.*
Cine va zice pe nume dumnezeeștii besearici că i se cade a fi urgisită, acela să fie anathema. *Gl. 5.*
Cine va face alte lucrure ale sale afară de besearici, să fie anathema. *Gl. 6.*
Cine va face niscare lucrure ale besearicii fără de știrea episcopului sau a preotului, să fie nedăstoinic. *Gl. 7.*
De va da cineva sau va lua de în venitul besearicii fără de episcopul și de iconomul carele a tocmit întru facere de bine, și cela ce va da și cela ce va lua să fie anathema. *Gl. 8.*
Și cine va vrea să se ție neînsurat, nu pentru vreun bine, ce pentru căce va urî nunta, și acela să fie anathema. *Gl. 9.*
Cine-și va bate joc de ceia ce să însoară, să fie anathema. *Gl. 10.*
Cine va chema la pace și nu se vor pleca să se împreune lor, ce să vor lepăda și-ș va bate joc de aceaia ce face, să fie anathema. *Gl. 11.*
Cine-ș bate joc de ceia ce poartă cușme, anathema. *Gl. 12.*
Cîte mueri se îmbracă în haine bărbătești, anathema. *Gl. 13.*
Și cîte se despart de bărbați urînd nunta, să fie anathema. *Gl. 14.*
Și cîți-ș lasă copiii și nu-i învață cătră blagocestie, și aceia să fie nedăstoinici. *Gl. 15.*
Și coconii cîți fug de părinți credincioși, anathema. *Gl. 16.*

Gl. 17. Şi cîte mueri-ş rătează părul, socotind că fac bine pentru blagocestia, anathema.

Gl. 18. Cine va posti sîmbăta sau dumineca fără numai sîmbăta paştilor, anathema.

Gl. 19. Cine să leapădă de posturile besearicii, anathema.

Gl. 20. Şi cine nu va băga în seamă săboarele şi poruncile sfinţilor mucenici, anathema.

TÎLCUIREA CESTOR 20 DE CANOANE ALE SĂBORULUI DE LA GANGRA.

Acest săbor se-au adunat şi pentru alte trebi ale besearicii şi au căutat şi pentru rîndul unui Evstathie şi au aflat făcute şi tocmite multe lucrure fără de leage de Evstathie şi de cei ce era cu dinsul; iar aceaste pravile ale acestui săbor au lepădat pre acealea ca să nu cumva să cădem întru eresul lor, adecă al masalianilor şi carii se chiamă rugători, că aceştea se leapădă şi de nunta ce e pre leage şi carnea urăsc, adecă de dinsa se sfiesc şi nevoiesc pe slugi, argaţi, robi să se dăsparţă de stăpîni iar ei de-a gata pre dinşii priimesc; besearicile şi oltarele nu bagă în seamă şi de praznicele ce să fac pe într-însele la vreamea slujbei deosebi ei învaţă să se adune şi învaţă a se ruga pre în casele lor şi fac dăscălii şi săboară de eluşi; şi fac tainele besearicii fără ştirea episcopului şi a preotului, şi cum am zice mai pe scurt toată pravila besearicii călcînd, făcîndu-şi leage adins ciş deosebi, încă fieşcare dentru ei, cumu-şi aduce aminte, hulă spre besearică şi spre a lui pagubă aşa pune şi face. Dece pentru aceastea acest sfînt săbor au socotit eresurile lor afară să fie lepădate, iar tocmealele besearicii să fie aşezate zicînd: carele se va lepăda de nunta cea ce iaste pre leage, sau va mustra pe carele mănîncă carne fără mortăcină şi junghetură de la idoli, sau pre slugi, robi, argaţi vor învăţa să fugă de la stăpînii lor, părîndu-le că fac bine, şi slujba lor să nu o bage în seamă, sau va mustra pre cela ce să priceştuiaşte dumnezăeştii sfinţii de la popa cu preoteasă, sau se va despărţi de casa lui Dumnezeu şi de besearică, părîndu-i că face bine, şi pre într-alte besearici va face altă învăţătură a lui, sau va face tainele besearicii fără de ştirea episcopului sau a preotului, nebăgînd în seamă pre dinşii, părîndu-i că mai mult poate rugăciunea lui, sau va învăţa pentru venitul besearicii carele e dat mai nainte vreame pentru facerea de bine, pe carele e volnic episcopul şi iconomul, să zică să nu-l dea besearicii, ce să le dea lor şi celora ce sînt cu dinşii ca unor sfinţi; sau cela ce se ţine neînsurat nu se ţine pentru a lui bine şi cinstind nunta, ce ca cum o ar huli şi urî şi bătîndu-şi joc de cei ce se însoară, sau nu va mearge cu cei ce-l vor chema cu dragoste după otpustul besearicii să mănînce pîine şi vin să bea, ce să va lepăda de dînşii şi chemat fiind să se împreune cu dinşii şi nu va mearge de trufă; sau pre cela ce să îmbogăţeaşte cu dreptate şi cu facere de bine, va dosădi sau va osîndi, sau va ocărî pre cela ce poartă haină de fringhie, părîndu-i că sînt alte batjocure şi lucrure striine, ca văz de într-acealea părîndu-i că el se va îndrepta. Sau şi niscare mueri de vor afla haine bărbăteşti şi se vor îmbrăca bătîndu-ş joc de cealealalte

haine muerești, ca cum le-ar părea de aceaia că eale sînt cinstite și dreapte, sau de bărbat se vor despărți văz ca cum ar urî nunta, sau ai lor coconi vor părăsi și nu-i vor hrăni ca pe niște coconi nice-i învață cum și cît se cade spre buna credință, ce în loc de ținerare nu poartă grijă de dînșii sau-ș tund sau tae cosițele. Sau fug feciorii de la părinții credincioși și cinste cum se cade nu le fac, cum se cade a să cinsti blagocestia; sau va călca neștine posturile ceale <de> obște ale besearicii carele ne sînt date și așezate și nu le va păzi; dumineca sau sîmbăta carele va zice să se postească, fără sîmbăta paștilor; sau cine va huli și va urî ca un trufaș săboarele, praznicele sfinților mucenici și liturghiile și slujbele carele se fac într-însele; oricine se va afla făcînd ceva măcar cît de ceaste ce am zis mai sus, ca cum se-ar văznesi și ș-ar bate joc de ceia ce lăcuesc adevărat drept și va călca tocmealele bescricești și va băga niscare lucrure osebite ale noao pentru ocara, acela și aceia să fie anathema 3-șt.[1]). Că besearica laudă și smerenia carea e cu întreaga înțelepție, adecă curăția, așijderea și părăsirea lucrurilor mirenești, priimeaște ținerea și postirea carea iaste cu cinste și cu blagocestie și cinstează buna petrecanie a nuntei și avuția cu dreptate și cu facere de bine nu ocărăște, și de ceale proaste și de ceale bune îmbrăcăminte, carele nu-s făcute pentru îngînfarea, ce numai pentru nevoința și grija trupului, cunoaște a lăuda și a cinsti și nu că doară nu priimeaște și pre cei îmbrăcați în haine proaste și sparte și vechi, ce priimeaște (cum am zice mai pe scurt) toate cîte se fac de împreună de folos întru numele și mulțemirea lu Dumnezeu. Iară carii priimesc cealea ce sînt date și tocmite și așezate de sfinți părinți în loc de trufă și de nesocotință și de batjocură, pre aceia foarte-i leapădă departe și-i uraște, și mai vîrtos pre ceia ce voesc a face unele și altele ca aceastea împotriva blagocestiei.

Conețul săborului sfinților părinți carii se-au strîns la Gangra.

SĂBORUL SFINȚILOR PĂRINȚI CARELE SE CHIAMĂ NAMEASTNIC,

care sobor se-au adunat al doilea rînd la Antiohia Siriei în vremea împăratului Constantie, feciorul marelui Constantin, deaca să pristăvise tată-său cătră Dumnezeu, după ce trecuse 5 ani.

În știre să vă fie că la Antiohia Siriei doaă săboară se-au făcut. Unul (cum am apucat de am zis mai nainte) în vreamea lui Avrilian împărat al Romei; că după Ualerian au împărățit Clavdie numai 1 an, de-acia după dinsul au apucat împărăția Avrilian și o au ținut 6 ani.

Dece în anii acestuia se-au făcut 1 săbor, asupra lui Pavel Samosatul, carele au început întîi eresurile. De aceasta prinzînd de veaste îndreptătorii besearicii Răsăritului, mulți se adunară la Antiohia Siriei unde era episcopul Pavel Samosatul. Și au fost atunce la acel săbor mai mari: Evmenie Ierusalimleanul, Grigorie Neochesareanul, ciudotvorețul Athinodor și frate-său și Firmilian al Chesarii Cappadochiei.

---

[1]) „De trei ori".

De-acia întîi cu învățătura și cu arătarea de în dumnezăească scriptură-l înfruntară și nu-l putură pleca să se lase a nu huli spre domnul nostru Isus Hristos. Drept aceaia văzîndu-l cu mintea bolind fără întoarcere, atunce făcură judecată și răspunsă toți cu mintea de împreună, de-l tăiară de preoție ca un mădulariu putred și-l procletiră. El nevrînd să lase scaunul besearicei Antiohiei, atunce săborul, sfinții părinți spuseră de aceasta lui Avrilian împărat; iară el, măcar de era și ellin, răspunse să se desparță de săborul lor cela ce au stătut împotriva săborului credincioșilor și așa să se gonească de la besearică, și scrise și episcopului besearicii Rimului și arhiereilor carii era cu dînsul ca să adevereaze pentru Pavel, să vază de-l vor fi scos pe dreptate, atunce să-l gonească de la besearica creștinească, cum au și fost (după cum scrie și Evsevie Pamfiliischii). Și canoanele ale acelui săbor de întîi, carele se-au făcut la Antiohia, nu se află.

Iară sfîntul și linul săbor, adunatul de Dumnezeu a doa oară la Antiohia luncii Siriei, a Finichiei, a Palestinei, Araviei, a Mesopotamiei, a Chilichiei, a Isavrii, celora ce sînt întru toate eparhiile, într-un suflet sfinților și tocma slujitori, slav къ г(с)дѣ радоватисѧ[1].

Darul și adeverința a lu Isus Hristos domnul și mîntuitoriul nostru, carele cercetează sfînta besearică a antiohianilor și strînge săbor cu împreunarea și cu împăcarea duhului. Însă altele multe au îndreptat cu învățătura a sfîntului și de pace făcătoriului duh, carele ne pare că foarte bine sînt tocmite cu multă socotință, împreună cu socotința a noastră a tuturor episcopilor, carii ne-am adunat la un loc la Antiohia de în bogate eparhii și am trimes către înțeleagerea voastră, carii ați crezut întru duhul sfînt, ca așijderea și voi să gîndiți într-un suflet, ca și cum ați fi într-o puteare cu noi, ajutînd cu rugile mai vîrtos, ca și cum ați fi fost aicea cu noi, împreunați cu duhul sfînt; și tocmeale bune ca acealea cu noi să gîndiți și să poronciți, și cu dreapta credință să le întăriți și să le pecetluiți cu tocmirea a duhului sfînt. Carele am tocmit, să fie de întărirea pravoslaviei canoane 25.

Gl. 1. Pentru cela ce se va ispiti să schimbe hotarul dumnezăeștilor pași.

Gl. 2. Pentru cela ce întră în besearică și se leapădă de dumnezăiasca priceaștenie.

Gl. 3. Pentru clericul carele-și lasă al lui lăcaș.

Gl. 4. Pentru episcopul carele-i iaste luat darul de săbor, în canoanele acestui săbor, la 15, și ale sfinților apostoli, canoane 31.

Gl. 5. Pentru preot și diacon carii nu vor băga în seamă pre episcopul.

Gl. 6. Pentru clericul carele e afurisit de episcopul.

Gl. 7. Pentru striinul carele nu poartă cărți de pace.

Gl. 8. Pentru să nu se dea preoților dă pre la sate cărți de tocmire.

Gl. 9. Pentru să razime episcopii de știrea mitropolitului.

Gl. 10. Pentru să pue și să facă episcopul cel dă pre la sate și jurători și citeți și ipodiaconi și cîntăreți.

Gl. 11. Pentru episcopul sau preotul carele va mearge la împăratul sau la domn de voia lui.

---

[1] „A se bucura întru domnul".

Pentru cela ce-i iaste luat darul și mearge de dodiiaște și supără pe împăratul sau pre domn. *Gl. 12.*

Pentru episcopul ce va mearge într-altă eparhie, să nu hie volnic a face ceva. *Gl. 13.*

Pentru episcopul carele va fi pîrît de niscare greșale. *Gl. 14.*

Pentru episcopul cărui va hi luat darul de toți episcopii eparhiei. *Gl. 15.*

Pentru cela ce va sări la besearică carea n-are stăpîn fără săbor. *Gl. 16.*

Pentru cela ce priimeaște hirotonia și apoi de dinsa să leapădă. *Gl. 17.*

Pentru episcopul carele se hirotonească și apoi nu-l priimesc cetățeanii unde mearge. *Gl. 18.*

Pentru să nu se semneaze mitropolit sau episcop fără de săbor și fără mitropolit. *Gl. 19.*

Pentru să se facă săbor de doao ori într-un an. *Gl. 20.*

Pentru episcopul ce va fi îndemnat sau silit să se mute. *Gl. 21.*

Pentru să nu se ducă episcopul într-altă cetate să hirotonească pre cineva, la acest săbor 13 și 22. *Gl. 22.*

Pentru să nu pue episcopul alt episcop la eșirea sufletului său, adecă la moarte. *Gl. 23.*

Pentru că se cade ce iaste pe dreptate a besearicii să cunoască și să păzească clirosul. *Gl. 24.*

Pentru să fie volnic episcopul peste toate uncaltele ce sînt ale besearicii. *Gl. 25.*

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI DE LA ANTIOHIA.

Cine se va ispiti să schimbe hotarul dumnezăeștilor paști, acela ce va face, de va fi mirean, să fie scos de la besearică, iară de va fi cleric, să i se ia darul și să se scoață și de la besearică. *Gl. 1.*

Zisu-se-au și într-al șaptelea canon al apostolilor: cine va face paștile deodată împreună cu ovreaii, acela de va fi popă să i se ia darul; deci de aceasta și acest canon zice: oricare mirean va călca hotarul dumnezăeștilor paști, de va face împreună cu ovreaii sau adins eluș va osebi să le facă într-altă vreame, acela să n-aibă împreunare cu creștinii, încă să fie și de la besearică scos, iară de va fi cliric cela ce face aceasta, atunci să i se ia darul, și să fie lipsit și de cinstea darului; așijderea și după luarea darului cîți clirici se vor împreuna cu dinsul. *Tîlc.*

Cine va întra în besearică și va asculta dumnezăeștile scripturi, de-acia nu va băga în seamă, ce va eși și se va lepăda de cuminecătură, acela să fie scos pînă cînd va arăta plod de pocaanie; de-acia atunce se va erta. Și cela ce să împreună cu cei nepriceștuiți, acela încă să fie nepriceștuit; și cela ce să roagă împreună cu ceia ce nu se roagă la besearică, acela să fie vinovat; și cela ce priimeaște pre cela ce nu vine la besearică ș-acela să fie vinovat. *Gl. 2.*

Scos să fie de la besearică și cela ce nu se împreună oamenilor la rugă, ce iase mai nainte de otpust, ca cum n-ar băga în seamă și se-ar întoarce de dumnezăeasca priceaștenie; acela dă se va pocăi și să arate plod de pocaanie și să se pocăiască cald, atunce să se priimească; iară cela ce va priimi pre cela ce nu mearge la besearică și nu se roagă împreună cu *Tîlc.*

credincioșii ce să roagă pre la casa lui, sau va face niscare tocmeale pre la alte besearici, acela să fie vinovat ca și cela ce să împreună celora ce nu se priceștuesc, așa să fie și el nepriceștuit.

Gl. 3. **O**ricare clíricu-ș va lăsa lăcașul lui și într-altă parte se va duce, sau de acolo se va muta și va lăcui într-alta multă vreame, acela să nu mai slujască; încă de-l va chema episcopul său și nu va veni, ce de va rămînea într-acea netocmire, atunce să i se ia darul și să nu mai fie stătătoriu. Și oricare episcop va priimi pre acel ce-i iaste luat darul, acela să se canonească de tot săborul, ca un dăzlegătoriu legii besearicii.

Tîlc. Așijderea puruncească și apostolescul canon 15, ca și acesta, să nu cumva vreunul de în preoți sau de în diaconi sau de în toată socotința preoție' să-ș lase lăcuința lui și să meargă într-alta și, în multă vreame acolo lăcuind, să slujască, și mai vîrtos de va fi chemat de al său episcop și nu va asculta să se întoarcă, ce va rămînea întru acea netocmeală, atunce să i se ia darul, nădeajde de-a mai starea să n-aibă. Iară și episcopul carele va priimi pre unul ca acela luatu-i darul în loc de cliric, puruncească să se canonească de tot săborul cînd se face adunare (adecă săbor) de toți episcopii ai eparhiei, pentru întrebările și căutările canoanelor și a vrăjmășiilor carele se tîmplă ale besearicii, ca un călcător de leage și de tocmeala besearicii.

Gl. 4. **E**piscopul cărui iaste luat darul de săbor, și episcop, preot și diacon, pentru neomenia lui, de va sluji liturghie, acela să nu mai aibă stare.

Tîlc. Însă acest canon așa arată; așijderea și a doisprezeacele canon. Episcopul carele-i iaste luat darul și de i se va fi făcut acea judecată rea asupra lui, acela poate să chiame săborul a doa oară și să se judece de alt săbor mai mare, să se îndreapteaze; fără numai de va fi îndrăznit acel episcop ce i se va fi luat darul să facă liturghie mai nainte de îndreptarea judecății lui, că de atunce de va zice că rău m-au judecat și pre nedreptate mi-au luat darul, atunce va avea voe să șază și loc de-a-ș darea seama a doa oară. Iară a cincisprezeacele canon al acestui săbor zice: celuia ce i se-au luat darul de toți episcopii de eparhie, acela să nu mai poată chema, ce judecata ce se-au făcut asupra lui să fie așa întărită. Iară la săborul de la Sardichia, la 3 și la 4 canon, dau voe episcopului celui ce i se-au luat darul de toți episcopii ai eparhiei să chiame și să alearge la fericitul episcop de la besearica Romei ca să se îndrepteaze; și la episcopia lui să nu se rînduiască altul pînă ce va căuta judecata lui episcopul Romei și deplin o va face adevărată. Și iaste voia aceasta mai adevărată și mai milostivă și să ține pînă în zioa de astăzi.

Gl. 5. **O**rice episcop, preot sau diacon, carele va părăsi și va lăsa pre episcopul său și-ș va face alt oltariu, și de-l va chema episcopul de 2 și de 3 ori și el nu va băga seamă, ce va rămînea într-acea neomenie, acela nevindecat să fie și luatu-i darul.

Tîlc. **U**nul ca acela carele nu va cunoaște că lăcuiaște episcopul întru blagocestie și în dreptate, cum zice canonul 31 al sfinților apostoli, ce de trufie și de gînfare se va îmfla, după cum zice canonul 10 a săborului de la Carthaghen, de se va despărți adins eluș de besearică și-ș va face alt oltariu, adecă besearică, și va trage oameni de eluș făcînd săbor deosebi, de-aciia-l va chema de trei ori episcopul și nu va asculta, ce va rămînea

într-acea netocmire, acela i se cade de tot să i se ia darul, de-acia să nu mai tîmple nădeajde de vindecare, nice cinstea lui să o mai aibă.

Clericul carele va fi afurisit de episcopul său, de va fi săbor mai mare să meargă să-l judece a doa oară și să se ție acea judecată. *Gl. 6.*

Cela ce l-au legat poate să și desleage; drept aceaia cliricul carele e canonit de episcop și afurist, acela nu se cade a-l priimi de altul ca un om fără de canon, de nu se va dăzlega de cela ce se-au legat. Iară de va judeca săborul pe cel afurist și-i va lua seama și va afla că l-au afurist fără vină și fără ispravă, atunce poate acel lucru ce se-au făcut rău să se îndrepteaze și să se dăzleage, și judecata pentr-aceasta rămîne întărită. *Tîlc.*

Striinul carele nu poartă cărți de pace să fie nepriimit. *Gl. 7.*

Întru multe canoane se-au zis și de aceasta: ceia ce sînt hirotonisiți de striini să nu se priimească fără de tocmita carte a episcopului la carele au luat hirotonia. *Tîlc.*

Episcopul să nu dea cărți de tocmire țăranilor sau numai către episcopul vecin. *Gl. 8.*

Zisu-se-au să se dea cărți tocmite numai episcopilor și episcopilor celor de pre la sate carii-s nevinovați (adecă curați) și cliricilor celora ce vor vrea departe loc să se ducă de la casele lor. Iară preoților carii oblăduesc pre la sate, aceasta tocmeală mai nainte n-au fost; iară către vecinul episcop (adecă către carele e aproape) a scrie pentru niște clirici ca aceia și a le mărturisi hirotonia și credința și viața lor, iartă-se lor a scrie de aceasta. *Tîlc.*

De știrea mitropolitului să razime toți episcopii și să nu tocmească cineva ceva fără de știrea lui, fără numai ce i se va cădea întru noria lui, și hirotonie să facă pre oamenii cei curați, făr' vină. *Gl. 9.*

Așijderea într-acesta chip învață canonul 34 al sfinților apostoli, ca și acest canon, de pre la fieșcare eparhie să cunoască pre mai marele lor și fără de știrea lui nice episcop să facă, nice alt mai mult să lucreaze acolo de ceale ce-s zise de noi, fără numai cealea ce i se vor cădea fiecăruia pre la casa lui, să hirotonească preoți și diaconi și altele cîte vor urma acestora. *Tîlc.*

Episcopul dă pre la sate să pue jurători și citeți și ipodiaconi și cîntăreți; iară preoți și diaconi nu, fără numai episcopul de cetate; iară cine va îndrăzni a călca aceasta, aceluia să i se ia darul. Iară episcopul de la cetate face pre episcopul dă pre la sate. *Gl. 10.*

Cade-se fiecui să-ș ție a sa măsură și într-ale sale hotară să petreacă; însă drept aceaia și episcopul dă pre la sate de va îndrăzni a hirotoni preot sau diacon fără de ceale ce sînt poruncite lui, adecă citeți, cîntăreți, jurători și ipodiaconi, aceluia să i se ia darul, măcar, deși pare într-alt chip marelui Vasilie de aceaste spițe, cum au scris la 13 canoane sfîntul săbor de la Gangra. *Tîlc.*

Episcopul au preotul carele va mearge de voia lui la împăratul sau la domn neporuncitu-i de mai marele episcop al locului, adecă de mitropolit, acela să nu cază numai de priceaștenie și să fie lipsit, ce încă și de deregătorie. *Gl. 11.*

Părinții carii leapădă pre netocmitul întru toți și păzesc pre cel ce e bine tocmit, apără și pre episcopii și preoții și pre alții carii sînt în *Tîlc.*

socoteala preoției, fără de scrisoarea mai marelui lor să nu cumva să meargă la împăratul sau la domn să bată cu gîlceavă urichile lui sau să-i aducă aminte pentru cineva ceva. Pentr-aceaia cela ce va mearge la împăratul sau la domn fără de știrea mitropolitului și a episcopului a căruia iaste eparhia, aceluia poruncesc să i se ia darul și de preoțeaștenie să se lipsească.

Gl. 12. Cela ce i se-au luat darul, de va supăra pe împăratul sau pre domn și va ceare mai mare săbor, atunce să sufere săborul cel de întîi, ca el să-ș caute judecata; iară de va pizmi iară, atunce să n-aibă nice o stare. Caută de aceasta la 10 canoane de la Sardia și de la Africa, adecă de în Carthaghen 106.

Tîlc. Cui se-au luat darul de săbor și-i va părea că nu l-au judecat drept, pre acela nu-l apără canonul pentru întoarcerea judecății a nu chema mai mare săbor și de dinsul să i se dăscoapere lucrurile ceale ce are pe dreptate, ce încă mai vîrtos să întoarcă de aceasta, și să facă să-ș caute dreptatea. Iară carele nu va vrea să meargă la mai mare săbor să i se judece judecata de dînsul pe dreptate, ce să va ispiti a amesteca întru urechile împăratului sau a domnului ca să-i facă judecată, acela să nu se dăstoinicească nice a o ertăciune, nice să aibă loc a darea lor răspuns, nice să aștepte cu nădeajde dă vreo stare ce va vrea să fie (adecă de rîndul cinstii a-ș veni la loc).

Gl. 13. **Episcopul** să nu fie volnic în care eparhie va mearge să facă ceva, sau să hirotonească, sau ale sale lucrure a face, iară de va face să fie neadevărate și lui să i se ia darul.

Tîlc. **Multe** canoane vei afla oprind aceasta. Episcopul carele va mearge de la eparhia lui într-alta și va hirotoni într-însa, sau va face altceva lucru episcopesc și de nu va fi fost chemat de cineva cu voia episcopului a cărui iaste ținutul și va face așa cel de dăparte ce va fi trecut de la eparhia lui într-alta, sau va și face hirotonie, sau va tocmi niscare lucrure bisericești carele nu se vor cădea lui, atunce cealea ce vor fi făcute de dînsul să fie neadevărate împreună cu el și poruncesc să i se ia și darul.

Gl. 14. **Episcopul** carele va fi judecat de bogate de episcopii a eparhiei, volnic iaste să mai chiame alții de aproape să-i dăzleage îndoirea ceaia ce stă împotriva judecății lui.

Tîlc. **Fiecare** episcop carele e pîrît dă vreo vină, acela trebue să se judece de al lui săbor, iară de vor striga episcopii eparhiei judecîndu-l, de vor zice unii nu e vinovat, iară alții vor zice că e vinovat, atunce poate mitropolitul să chiame a doa oară pre alți episcopi aproape de locul eparhiei, ca să dezleage judecata ceaia ce au fost dă se-au făcut într-aceialalți episcopi.

Gl. 15. **Episcopul** carele va fi judecat de toți episcopii a eparhiei, acela nu se cade iară a-i chema să-l judece.

Tîlc. **Acest** canon nu iartă pre cela ce vor fi luatu-i darul toți episcopii a eparhiei, pentru acea vină să se mai judece de alții, ce va acea chemare ce se-au adunat să fie întărită acea judecată asupra lui, carea se-au făcut de toți episcopii eparhiei. Însă, cum am zis la a patrulea canon al cestui săbor, mai vîrtos să se ție acea tocmeală, adecă cela ce-i va părea că nu e judecat drept, acela să mai chiame săborul (cum se-au zis) și ajutoriu să tîmple cum se va cădea mai cu dreptate și mai cu milă.

Cine va sări fără de obîrșenia săborului și fără de a mitropolitului säu spre besearică ce nu va avea stăpîn, măcar de va fi și el văduu fără besearică, acela să fie scos. *Gl. 16.*

Episcopul carele nu va avea besearică și-l va pune săborul de obîrșit la altă besearică, carea nu va avea stăpîn, fiind acolo și episcopul mitropolici, acest canonu-l priimeaște; iară carele va apuca scaunul adins eluși în voia lui, măcară de va fi rugat și de toți oamenii de acolo, acela să fie scos de va vrea să se facă; iară cela ce nu va nevoi nicecum să apuce altă besearică, avînd besearică, canonul 20 al acestui săbor și alte canoane bogate, cum se-au scris și în 14 canoane apostolești, nu lasă să ție altă besearică, ce să fie la besearica ceaia ce de întîi i se-au dat de la Dumnezeu. *Tîlc.*

Cela ce va lua hirotonia și de dînsa va fugi, acela să fie nepriceștuit pînă ce-ș va veni în fire să o ia. *Gl. 17.*

Carele nu se va pleca să meargă la besearica ceia ce i se va fi dat în mînă să tocmească oamenii, acela să fie afurisit, iară de se va întoarce să fie de folosința acelor suflete ce i se-au dat în seamă, atunce să-l priimească. *Tîlc.*

Episcopul deaca se va hirotoni și nicecum nu-l vor priimi cetățeanii, atunce să-ș ție cinstea și nu mai să facă liturghie, așteptînd cîndu-l va slobozi săborul eparhiei. *Gl. 18.*

Cela ce nu-l vor priimi cetățeanii la care cetate se va fi hirotonit, nu pentru a lui vină, ce pentru neomenia oamenilor, acela și cinstea-și ține și a sluji liturghie nu se opreaște și i se cade să aștepte și să nu-i trebue altă puteare sau să caute vreun ajutor de la niscare putearnici pînă ce-i va porunci într-un chip pentru dînsul tot săborul eparhiei. *Tîlc.*

De nu va fi săborul și mitropolitul, să nu se facă episcop; iară de va fi anevoe a se strîngerea toți, atunce să facă rînduiale cu scrisori cei mai mulți; deaca se va face acesta lucru, atunce de vor sta împotrivă vreunii, să se asculte atunce rînduiala celor mai mulți. *Gl. 19.*

Zisu-se-au de multe ori: nice pre episcop, adecă pe mitropolit, nice pre episcop fără de știrea altora să nu se rînduiască a se face episcop; iară de nu vor putea toți episcopii eparhiei să se adune la rînduială, pentru neîndemîna, atunce cei mai mulți să se adune și cu scrisoare să se facă de împreună rînduială de aceasta și așa deaca se va face rînduiala, de vor state vreunii împotrivă cu price, atunce să se ție rînduiala celor mai mulți. *Tîlc.*

Pentru trebile besearicii, de doao ori în an trebue să se facă săbor întru toate eparhiile, a patra săptămînă de rusalii și a zeacea zi de octovrie. *Gl. 20.*

Tocmitul canon al sfinților apostoli scris-au la 37 de canoane: de doao ori în an să se facă săbor pe în toate eparhiile. Iar aceaste 2 săboară așa au poruncit (adecă de al optulea canon al 6-lui săbor de la Trulla și de a șasele canon a doilea săbor de la Nicheea): o dată peste an în toate eparhiile să se facă săbor, între paști, sau și în luna octovrie; și întrebările pravilii și tocmealele să se dăzleage și să se îndrepteaze de ei. *Tîlc.*

Episcopul carele va fi nevoit de oameni și de episcopi îndemnat a mearge într-alt lăcaș, să nu meargă. *Gl. 21.*

Tîlc. Mutarea episcopilor, carii sînt nevoiți și îndemnați de alți episcopi și de oameni să cază într-altă lăcuință, lepădată iaste de tot; așijderea *Semnează.* zice și canonul 13 al acestui săbor de aceasta: fiecare de în episcopi să nu se ducă de la lăcașul lui într-altul și să facă hirotonie, sau să facă alte ceva lucrure episcopești, fără de știrea episcopului a cărui va fi dat întru rînduială ținutul acela; iară de nu va vrea, atunce ca unui vinovat să i se ia și darul, și ce vor fi făcute de dînsul să fie neadeverite și neîntărite.

Gl. 22. Să nu meargă vreun episcop de în cetate în cetate să hirotonească, ce cu știrea episcopului cetății; iară de nu, să nu fie întărită nice adevărată hirotonia lui și el să fie vinovat.

ADEVĂRAT.

Gl. 23. Episcopul la moartea lui să nu pue alt episcop, ce deaca el se va pristăvi, atunce să fie volnic săborul să pue carele va putea să fie dăstoinic.

Tîlc. Nu e puteare, pristăvindu-se episcopul, la moartea lui alt episcop în locul lui a pune, ce după moartea lui săborul eparhiei cu știrea mitropolitului ei să rînduiască pre carele va putea fi harnicu.

Gl. 24. A tot clirosul se cade să păzească ce iaste pe dreptate a besearicii, ca deaca se va pristăvi episcopul, cealea ce sînt ale besearicii să le păzească iar ceale ale episcopului după tocmirea lui să se socotească.

Tîlc. Cade-se episcopului să-ș facă scrisoare de unealtele lui și de față să le pue să le așaze, așijderea și ale besearicii, și să le cunoască și să le păzească preoții și diaconii, ca deaca se va pristăvi la lăcașul lui, să fie după tocmeala lui; iară de nu va face așa, atunce acealea toate să se închine besearicii.

Gl. 25. Volnic să fie episcopul peste unealtele besearicii și să aibă treabă cu dinsele cum se cade, iar de nu-i va ajunge să se împle cu cîte are el, ce va vrea să cheltuiască unealtele besearicii la treaba lui și venitul sau plodurile țarinelor în voia lui și nu cu știrea cliricilor, acela să fie certat de săbor; iară de cealea ce vor fi să se dea de treaba săracilor și el le va face ale lui, și de acealea să dea seama săborului.

Tîlc. Cela ce se-au băgat chezaș pentru sufletele oamenilor, acela are puteare a ținea multe lucrure a besearicii ca să împarță acealea celora ce li e lipsă, preoților și diaconilor, și să-ș ia și lui, de va fi lipsit la trebile lui ceale de nevoe și să fie pentru frații carii sînt lîngă dinsul striini, ca să nu-l părăsească, și pentru oaspeții ce-i vin. Iară de nu-i vor sosi acealea de trebi, ce va aleage dobînda și venitul besearicii și-l va face al său, și venitul lucrurilor besearicii oamenilor lui și rudeniilor li va da, ca să înșale și să ascunză venitul besearicii, acela de săbor să se adevereaze și să se judece, să i se ia seama cum ispitesc și adeverează judecata episcopilor.

Conețul săborului sfinților părinți carii se-au adunat la Antiohia.

SĂBORUL SFINȚILOR PĂRINȚI CARELE SE CHIAMĂ NAMEASTNIC,
carele se-au făcut după săborul Sardichiei, la Laodichia, mitropolia Frighiei. Adunatu-se-au sfinții părinți de pre în bogate locure de au întărit hotarăle pravoslaviei și au făcut 59 de canoane, ca să fie de folosul besearicii. Și nemica n-au mai scăzut de în canoanele celoralalți sfinți părinți. Carele sînt aceastea:

Pentru a doa însurare, carele se însoară pre ascuns. *Gl. 1.*
Pentru ceia ce se-au prins în bogate păcate. *Gl. 2.*
Pentru cela ce să botează, să nu-l puc numaicît episcop. *Gl. 3.*
Pentru să nu fie rîndul preoțesc cămătarnici sau mitarnici. *Gl. 4.*
Pentru să nu se facă hirotoniile întru auzul oamenilor. *Gl. 5.*
Pentru să nu între ereticii în besearică. *Gl. 6.*
Pentru navatiani și fotiani și patrusprezăceani. *Gl. 7.*
Pentru frîncii sau frighesi, de se vor pocăi, să se boteaze. *Gl. 8.*
Pentru ceia ce să vor ruga la grobnițele ereticilor. *Gl. 9.*
Pentru că nu se cade a să însura cu nuntă ereticească. *Gl. 10.*
Pentru muerile carele se chiamă starițe, de șed mai sus. *Gl. 11.*
Pentru cel cu bună viață, credincios și iscusit. *Gl. 12.*
Pentru nealesul ce-l aleg mireanii. *Gl. 13.*
Pentru să nu se trimeață priceaștenia pre în case. *Gl. 14.*
Pentru să nu se sue pre ambon fără felon. *Gl. 15.*
Pentru cum se cade a citi evanghelia, apostolul și alte sfinte scripturi sîmbetele. *Gl. 16.*
Pentru să nu se curmeaze citeniile și psalmii pre la praznice. *Gl. 17.*
Pentru să se facă molitvele voastre pre la дєвєти ча(с)[1] și vecerniile. *Gl. 18.*
Pentru să se aducă în besearică ceia ce sînt întru pocaanie după molitva oglașenii lor. *Gl. 19.*
Pentru să nu șază diaconul pînă nu i se va zice. *Gl. 20.*
Pentru să nu pipăe sluga sau poslușnicul vasul besearicii. *Gl. 21.*
Pentru să nu poarte poslușnicul orariu. *Gl. 22.*
Pentru cîntăreți și citeți așijderea. *Gl. 23.*
Pentru tot clirioul să fie fără de cîrciumă. *Gl. 24.*
Pentru să nu se dea slugii, adecă poslușnicului, potiriul sau agnețul. *Gl. 25.*
Pentru carele nu va fi pus de episcop, să nu jure. *Gl. 26.*
Pentru clirioul carele e chemat să facă pace, să nu ție cu vreunii. *Gl. 27.*
Pentru să nu se aștearnă pre la besearici așternuture. *Gl. 28.*
Pentru să nu sărbeaze creștinul sîmbăta, ce dumineca. *Gl. 29.*
Pentru că nu se cade a se îmbăia cu mueri păgîne. *Gl. 30.*
Pentru să nu dea creștinii coconii-ș la împreunarea ereticilor. *Gl. 31.*
Pentru să nu se priimească prinoasele ce-s aduse de eretici. *Gl. 32.*
Pentru să nu se roage împreună cu ereticii sau papijii. *Gl. 33.*
Pentru să nu cinstească pre mucenicii cei mincinoși ai ereticilor. *Gl. 34.*
Pentru să nu se împreune celui eres ce se chiamă angheleani, carii zic că se-au zidit lumea de angheli. *Gl. 35.*

[1]) „Ceasul al nouălea".

Gl. 36. Pentru să nu se facă preot carele va fi vrăjitoriu, cinpoitoriu sau măscăriciu, cetitor de steale sau făcătoriu de baere.
Gl. 37. Pentru să nu prăznuiască cineva împreună cu ovreaii sau cu ereticii.
Gl. 38. Pentru să nu se ia de la ovreai azimă.
Gl. 39. Pentru să nu se prăznuiască împreună cu păgînii.
Gl. 40. Pentru cela ce e chemat de săbor și se leapădă.
Gl. 41. Pentru cliricii carii-s fără cărți de tocmire.
Gl. 42. Pentru cliricul carele îmblă fără carte.
Gl. 43. Pentru să nu lase posluşnicul dverile besearicii cînd se face liturghia sau slujba.
Gl. 44. Pentru să nu între muerile în oltariu.
Gl. 45. Pentru să nu se priimească la botez după 2 săptămîni ale postului mare.
Gl. 46. Pentru că se cade celuia ce va să se boteaze să învețe credința.
Gl. 47. Pentru cel bolnav ce va să se boteaze.
Gl. 48. Pentru să se ungă cu mir cei ce se botează, după botez.
Gl. 49. Pentru să nu se facă liturghie în postul mare fără sîmbăta și dumineca.
Gl. 50. Pentru să nu se dăzleage postul cel mare în săptămîna cea mai dă pre urmă, joi.
Gl. 51. Pentru să nu se facă pre păreasemi pamete mucenicilor, fără sîmbăta și dumineca.
Gl. 52. Pentru să nu se facă pre păreasemi nuntă sau veselie și jocure de naşteri.
Gl. 53. Pentru să nu drîngăiască la nunte, nice să joace.
Gl. 54. Pentru preoți și clirici să fugă mai nainte pînă nu încep măscăricii.
Gl. 55. Pentru să nu facă mireanul sau cliricul răfăneale.
Gl. 56. Pentru să nu între preotul în oltariu mai naintea episcopului.
Gl. 57. Pentru să nu se pue episcop la sate sau la oraș, ce călătoriu, adecă exarh.
Gl. 58. Pentru să nu facă preotul liturghie sau episcopul pre în case.
Gl. 59. Pentru să nu se cînte sau să citească alți psalmi striini, sau să citească niscare cărți carele nu va pravila.

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI DE LA LAODICHIA.

Gl. 1. Cel însurat de doao ori, ce nu se va fi însurat pre ascuns, cu mai puțin canon să îndeletnicează, însă e mai nevinovat.
Tîlc. Carele e însurat de doao ori, acela 1 an se desparte de besearică, îndeletnicindu-se întru rugă și în post; de-acia se dăstoiniceaște priceaștenici. Iară de nu se va fi însurat a doa oară cu slobozie și cu leage, ce să va fi culcat mai nainte pre taină și după aceaia va fi venit la împreunarea nuntei, acela iaste supt canonul curviei.
Gl. 2. Ceia ce trag pre sine de cad în bogate păcate, aceia de-ș vor veni în minte să se ispovedească și de se va pocăi cum se cade, acela e bine priimit.
Tîlc. Toți ceia ce greșesc, fieșcarele de-ș va spune păcatele, de să vor ispovedi și se vor pocăi și de se vor lăsa de tot de răotăți, de-acia după cum va fi seama greșalii vor obîrși vreamea ceaia ce e dată lor de poca-

anie întru rugi şi întru pocaanie, atunce să se priimească la priceaştenie pentru mila şi bunătatea a lui Dumnezeu.

Cel ce e botezat de curînd, acela să nu fie preot. *Gl. 3.*

Carele e botezat de curînd acela nu se pune numaicît întru rînduiala preoţească. *Tîlc.*

Nu se cade celora ce sînt în rîndul clirosului a se gîndi întru reale dobînzi, sau să împrumuteaze întru greale camete sau iuşoare; ceia ce fac aceastea, de nu vor vrea să se părăsească, atunce să li se ia darul. *Gl. 4.*

Camete sau mite rîndul preoţesc nu iau. *Tîlc.*

Hirotoniile întru auzul oamenilor nu se fac. *Gl. 5.*

Molitvele celora ce să hirotonisesc să nu se citească cu mare glas, cum am zice, să le auză oamenii. *Tîlc.*

În besearică să nu între ereticii. *Gl. 6.*

Nu se iartă nice se slobozeaşte ereticul să între în casa lui Dumnezeu, măcară deşi marele Vasilie pre împăratul Valent întru rîndul credincioşilor l-au priimit, că încă nu era pravila, nice săborul acesta pînă atunce făcut. *Tîlc.*

Navatianii şi fotianii şi patrusprezeaceanii, de nu vor da anathemii alte eresurc şi ale lor, să fie nepriimiţi; iar după ce să vor lepăda şi vor da eresurile anathemei, atunce să se ungă cu mir şi să se priceştuiască. *Gl. 7.*

Aceştea de vor da anathemei alte eresure şi ale lor, atunce se priimesc de besearică şi numai ce se ungu cu sfîntul mir, însă numai navatianii şi patrusprezeaceanii. *Tîlc.*

Iară fotianii le trebuiaşte şi sfîntul botez al mîntuitoriului, prentru că începătoriul lor, Fotin, multe eresure au înnoit, ale lui Pavel Samosatul şi a lu Savelie Livosul şi a lui Mondan, carele învăţa şi tocmia de zicea că cuvîntul a lu Dumnezău nu e de început, nice e făcătoriu a toate veacurile, nice iaste mai nainte de toate zidirile, ce nou şi de curînd şi au luat începătură naştere trupeaşte de în fecioară. Iară cest eres ce să chiamă patrusprezeaceani, aceştea sînt carii în patrusprezeace zile de-ale lunii, măcară luni sau marţi sau miercuri sau joia, prăznuiesc înviarea mîntuitoriului nostru Isus Hristos. Dece aceştia nu se priimesc ca navatianii, deaca se întorc spre pocaanie, căce că ţin şi cărţi hulitoare şi altele bogate ca aceastea reale înţelepţează. *Zri.*

Frîncii sau frighesi, de să vor pocăi, să se boteaze a doa oară şi măcară de vor fi fost la ei şi clirici. *Gl. 8.*

Aceştea de să vor pocăi şi se vor lepăda de eresurile lor şi vor veni cătră nevinovata credinţă şi vor anathimisi eresurile lor, atunce să priimesc şi cu toată nevoinţa se cuprind şi se botează, măcară de vor fi şi fost în rîndul cliriciei frînceşti. Aceştea frîncii ţin eresul de la Mondan şi Prischilla. Şi acel Mondan se chema el adins cluşi paraclit (adecă duh sfînt) şi ţinea doao mueri curve, anume Prischilla şi Maximilla, pre carele le puse numele prorociţe; şi pre un policandil sau o cetăţue frîncească, ce o chema Pepuzan, elu-i puse numele Ierusalim; nuntele erta să se desparţă şi de bucate să se ferească; şi paştele au schimbat, şi trei obraze a unii firi a dumnezăirii, într-o faţă rău o amestecă; învăţa să ameastece sînge cu făină şi aceaia în loc de priceaştenie să o dea şi cine se priceştuia zicea că se leapădă de ruşine creştinească. *Tîlc.*

Gl. 9. Cine se va ruga la grobnițele ereticilor părîndu-i că-s moaște de mucenici sau va mearge pentru vreo boală părîndu-i că se va tămădui, acela să se despartă de besearică pînă ce se va pocăi și va mărturisi că au greșit; atunce de-acia să fie priimit.

ADEVĂRAT.

Gl. 10. Nu se cade a împreuna feciorii creștinești nuntei ereticești.

ADEVĂRAT.

Gl. 11. Cealea ce să chiamă mai mari (adecă starițe) în besearică să nu șază mai sus.

Tîlc. Neștine carii vor socoti pre unele ca acealea fiind întru rînduialele mirenești să fie cîndva naintea clirosului, acealea se apără a sluji, că deaca vor fi eale nainte, dar clirosul cum va oblădui?

Gl. 12. Cel cu bună viață, carele va fi credincios și iscusit și cuvîntătoriu, harnicu e de episcopie.

Tîlc. Cade-se episcopului să fie înțelept, curat și iscusit întru credință și drept întru viață.

Gl. 13. Neales să fie carele e ales de mireani.

Tîlc. Rînduiala și sorții mitropoliților și a episcopilor pun pre episcopi; deci carele nu se va înălța și nu se va aleage la episcopie așa, ce să va aleage de gloata de oameni, acela nepriimit iaste și neales.

Gl. 14. Carii trimet sfînta priceaștenie pre în case, nedăstoinic să fie.

Tîlc. Carele va vrea să se priceștuiască sfințiilor, acela la besearică să meargă și de la preoți cînd slujesc liturghia să ia priceaștenia, cum zice marele Vasilie, iară a trimeate sfînta priceaștenie într-alte părți pentru blagoslovenie sau altceva, acela să fie nedăstoinic.

Gl. 15. Fără de felon niminea să nu se sue pre ambon.

Tîlc. Nimărui nu se cade să se sue pre ambon fără de tundere preoțească și fără de blagoslovenia a păstoriului său și canoneaște priimiți, nice să spue cuvintele lui Dumnezeu oamenilor; însă niminea altcineva să nu citească pre ambon fără numai cei ce sînt îmbrăcați cu felon.

Gl. 16. Evanghelia și apostolul și alte cărți, sîmbetele să se citească.

Gl. 17. Pre la praznice să nu se curmeaze citeniile și cîntările.

Tîlc. Adunîndu-se oamenii la besearică către utrăne cade-se între cîntări să se citească și citenii; și să nu le lași să cînte totdeuna, ca să nu ostenească cei ce s-au adunat, să pleace spre potrivire și spre leane.

Gl. 18. Devetile și vecerniile voastre să se facă.

Fără de molitvele cealea ce sînt poruncite și cărțile cealea ce sînt rînduite, nu se cade alte molitve sau psalmi striini a citi sau a cînta, ce aceaste molitve de purure să facă și pre la 9 ceas și pre la vecernii.

Gl. 19. După molitva oglașeniilor se cade a se aduce ceia ce sînt întru pocaanie și după a credincioșilor și după pacea, adecă după sărutare și numai după ce să face priceaștenie, să între în oltariu și să se priceștuiască.

Acest canon învață rîndul și tocmeala molitvelor cum se cade a face *Tîlc.*
și zice, însă întîi să obîrșască molitva oglașeniilor, de-acia atunce să se aducă în besearică ceia ce sînt întru pocaanie, după aceaia a credincioșilor, de-acia pacea și sărutarea să se facă; și așa, după sfînta liturghie, să se priceștuiască în lăuntrul oltariului numai ceia <ce> sînt preoți. Aceastea toate era mai nainte vreame, că sărutarea arăta pacea și pacea smirinie; iară acum aceasta nu fac, că se-au toate părăsit ca ș-altele multe mai de nainte vreame. De-acia după aceastea făcea liturghia și atunce se priceștuia credincioșii de la preoți afară la dveară.

Diaconul să nu șază pînă nu-i va zice preotul. *Gl. 20.*

Să nu șază diaconul naintea preotului, de nu-i va zice el; așijderea *Tîlc.*
și alți poslușnici ai besearicii și cliricii naintea diaconilor, pînă și ei nu vor zice lor.

Poslușnicii să nu pipăe vasele cinstite. *Gl. 21.*

Să nu pipăe cu mînile poslușnicii besearicii vasele stăpînului Hristos, *Tîlc.*
ce preoții sau diaconii la sfîntul preastol să le poarte și să le aducă.

Poslușnicului nu i se cade să poarte orariu, nice de la dveri să se *Gl. 22.*
lipsească.

Fiecui se cuvine să-ș împle poslușania; dece drept aceaia datori *Tîlc.*
sînt poslușnicii besearicii să nu părăsească nice să lipsească de la dveri, ce să stea acolo pînă la sfîrșenia tainei liturghii dumnezăești, și ce li se cuvine lor a posluși să obîrșască. Iară orariu să nu poarte nice ei, nice citeții, nice cîntăreții, că a purta de aceastea numai diaconilor iaste dat.

Cîntăreții și citeții nu pot purta orariu. *Gl. 23.*

ACEASTA SE-AU TÎLCUIT LA 22 DE CANOANE.

Tot cliricul să nu fie cîrciumariu. *Gl. 24.*

De la preot pînă tocma la rîndul cel mai dă pre urmă a tuturor preo- *Gl. 25.*
ților se oprese a mearge la cîrciumă.

ADEVĂRAT.

Agnețul și potiriul nu se dă poslușnicului. *Gl. 26.*

Acesta iaste lucrul preoților și al diaconilor, iar poslușnicii nu li se-au *Tîlc.*
dat voe lucrul lor a face; drept aceaia nice agnețul sau potiriul să nu dea gloatelor.

Carele nu-i e dat voe de la episcop, acela nu poate să pue și să facă *Gl. 27.*
jurător.

Și jurătorii sînt ca și cealealalte rînduiale ale cinului proețesc, de la *Tîlc.*
episcop iau voe, adecă nu e volnic să tragă la jurămînt deaca nu e rînduit de episcopul; la spiță ca aceasta acela nu poate nice în lături pre în case, nice pre la besearici.

Cliricul carele va hi chemat să facă pace, atunce să nu tragă vre- *Gl. 28.*
într-o parte, că apoi strică tocmeala.

Nice cliricii, nice mireanii, cînd sînt chemați să facă pace, să nu tragă *Tîlc.*
ventr-o parte, nice să voiască a lua ceva, că cine va face așa strică tocmeala besearicii, ce numai să mănînce și să se ducă.

Gl. 29. Pre la besearici să nu se aştearnă aşternuture, şi veselii şi ospeaţe să nu se facă.

Tîlc. Nu se cade casa lui Dumnezeu a o face lăcaş de obşte şi într-însa a aştearne aşternuture sau a face într-însa cealea ce să chiamă dragosti sau ospeaţe şi în mijlocul besearicii a mînca.

Gl. 30. Să nu prăznuiască creştinul sîmbăta, ce dumineca.

Tîlc. Creştinul carele prăznuiaşte sîmbăta, acela să ovreiaşte, drept aceaia se cade a lucra într-însa, adecă într-acea zi şi să prăznuiască dumineca.

Gl. 31. Nu se cade a se îmbăia cu muerile păgînilor.

Tîlc. Mare batjocorire dau noao creştinilor a ne îmbăia la un loc cu fămeile păgînilor; pentr-aceaia aceasta ca un lucru păgînesc se leapădă.

Gl. 32. Să nu se dea coconii întru amestecarea ereticilor; ce a lua să cade iară nu a da, însă făgăduindu-se a se face creştini.

Tîlc. Însă a lua feciorii ereticilor carii se făgăduiesc a fi creştini şi a-i amesteca împreunarea nuntei cu coconii creştineşti, învăţatu-se-au şi se-au ertat a fi; iară a da creştinii coconii lor întru împreunare ereticilor, de aceasta întru multe canoane se-au oprit.

Gl. 32. Blagoslovenia ereticilor iaste dobitocie, iar nu blagoslovenie.

Tîlc. Nu se cade a priimi prescurile ereticilor, căce că încă aceaia iaste mai dobitocie decît blagoslovenie.

Gl. 33. Nu se cade a se ruga împreună cu ereticii sau cu papiştii sau shismaticii.

Tîlc. Carele se va ruga cu aceştea, acela să fie despărţit de besearică. Shismaticii sînt avdianii, carii ţin credinţa ca şi a dreaptei şi adevăratei besearici şi mai mulţi de dinşii şed pre în mînăstiri şi nu se roagă toţi la un loc; mustră şi pre episcopii noştri carii-s bogaţi şi pre alţii într-altele; şi cu ovreaii osebindu-se fac paştile, au şi oarece osebiri protivitoare dă price de tîlcuesc nişte uscăciuni a dumnezăeştii scripturi.

Gl. 34. Cine cinsteaşte pre mucenicii mincinoşi ai ereticilor, acela să fie anathema.

Tîlc. Carii cinstesc pre striinii de Dumnezeu ca pre nişte mucenici, striini să fie de Dumnezeu şi acela.

Gl. 35. Cine se adună lîngă ceia ce se chiamă angheleani şi se apropie dă se închină ca unor idoli, acela să fie anathema.

Tîlc. Iaste un eres carele se chiamă angheleani sau pentru căce ei adins eişi să cinstesc ca cinul anghelilor şi au viaţă cu aceaia, sau căce bîrfesc de zic că de îngeri se-au zidit lumea. Era ş-alţii învăţători, cum a spus marele Pavel la epistolie cătră colaseani, zicînd acei învăţători că nu se cade a zice noao că meargem la Dumnezeu tatăl pentru Hristos, ce zicea că meargem pentru îngeri; şi zicea că e firea mai mare a îngerilor decît a lu Hristos. Dece această lepădare şi hulă voia şi tocmirea a lu Dumnezeu era să fie întru acoperirea smereniei cu înţelepţie. Drept aceaia carii se vor aduna şi se vor ruga deosebi şi vor zice că lumea se-au zidit de îngeri, sau pentru îngeri meargem noi la Dumnezeu şi tatăl, acela să fie anathema, ca nişte oameni ce părăsesc pre domnul nostru Isus Hristos fiiul a lu Dumnezeu şi înţelepţează aproape de ceia ce se închină şi slujesc idolilor.

Gl. 36. ☞ Carele se va făgădui să fie preot, aceluia nu i se cade să fie vrăjitoriu, sau cimpoitoriu, sau să aibă niscare învăţături reale, sau cititori de steale, sau să facă baere.

De să va afla neştine de în preoţi sau de în tot cinul besearicii, atunce unul ca acela de la besearică să se scoaţă. *Tîlc.*

Nu se cade a prăznui împreună cu ovreaii şi cu ereticii, nice să se priimească rămăşiţele de la prăznuirile lor. *Gl. 37.*

Nice o împreunare n-are lumina cătră întunerec; drept aceaia să nu prăznuiască creştinul împreună nice cu ereticii, nice cu ovreaii, nice să priimească cealea ce se obîrşesc la praznicele lor, cum am zis, ca azima sau altele împotriva acestora. *Tîlc.*

Nu se cade a lua azimă de la ovreai sau a se împreuna neştine fărădelegii lor. *Gl. 38.*

ADEVĂRAT.

Nu se cade a prăznui împreună cu păgînii şi a se împreuna nedumnezeirii lor. *Gl. 39.*

ADEVĂRAT.

Carele va fi chemat la săbor şi se va lepăda fără de niscare netocmiri, acela nu e a nu fi nevinovat. *Gl. 40.*

Pentru îndoirile şi protivirile carele se tîmplă ale besearicii şi pentru întrebarea şi ispitirea canoanelor, poruncit-au săborul tuturor episcopilor de în toate eparhiile într-un an să se facă săbor cînd va porunci şi va zice episcopul mitropoliei. Dece întru adunarea aceasta fiind chemat vreun episcop şi nu va vrea să vie, ce singur adins eluşi se va supune supt vină, atunce să se canonească de săbor, însă de nu va fi vrut pentru nebăgarea în seamă; iară de nu va fi putut să vie pentru niscare alte nevoi potrivitoare, atunce să se ia seama să nu se canonească. *Tîlc.*

Nu se cade clíricului a îmbla fără de cărţi a slobozici sau fără netocmire. *Gl. 41.*

Nu se iartă de sfintele canoane a se priimi cela ce e hirotonit de într-altă parte, neavînd cărţi de tocmire; drept aceaia trebue lor a îmbla pre tocmeală cu cărţi cum se cade, şi clíricilor dă pre la toate besearicile, cu ştirea şi cu porunca episcopului său să îmble într-altă cetate şi eparhie. *Tîlc.*

Pentru că nu se cade omului carele e sfinţit, preotului sau clíricului să îmble sau să se ducă încătroăva fără porunca episcopului. *Gl. 42.*

ADEVĂRAT.

Nu se cade posluşnicului besearicii cînd se roagă (adecă cînd se face slujba) să fugă de la dveri măcară cît de puţinel. *Gl. 43.*

Pre la sfintele liturghii nu se cade posluşnicului să lase dverile oltariului mărcară cît de puţin, şi la rugă să se îndeletniceaze, ca să nu se afle urgisind şi nebăgînd în seamă pre acea slujbă ce-i e dată şi e pus pre dînsa ispravnic a tocmirii besearicii şi să cinstească mai bine ruga lui. *Tîlc.*

În oltariu să nu între muerile. *Gl. 44.*

Tîlc. Nu se-au dat puteare muerilor, ce încă nice bărbaților mireani să între în oltariu, cum porunceaște canonul 67 a șaselui săbor de la Trulla.

Gl. 45. Nu se cade a priimi la botez după doao săptămîni a păreasemilor ce datori sînt de începutul acelui post.

Tîlc. Cest canon îndoit poate a lua seama: sau după ce va treace 2 săptămîni a păreasimilor vor veni la credință și vor înceape a posti, aceia nu să vor putea dăstoinici botezului întru marea sîmbătă, căce n-au postit deplin, nice au arătat postire și nevoință de începutul postului; sau căce de vor fi venit la credință mai nainte de post și au început a posti, de-acia mai nainte pînă-a lua botezul sosi postul, aceia nu așteaptă marea sîmbătă a se boteza, cum au început a posti și cei de începutul păreasemilor, ce trebue de într-aceia carii de îndestul se-au postit după doao săptămîni să se dăstoinicească botezului, iară după ce vor treace 2 săptămîni de păreasimi și de carii le va părea că n-au arătat postire de îndestul, aceia nu se vor boteza, ce să aștepte și ei să se boteaze cu ceia ce vor vrea în sîmbăta cea mare; cum ar fi numai ca aceia priimiți ca și ceia ce se-au postit de într-acea începătură a postului, ca cum ar fi nevoința lor deplină, iară nu numai semnată.

Gl. 46. Carele se botează, acela să-ș spue credința episcopului sau preotului după a cincea săptămînă.

Tîlc. Carele va veni la besearică să se boteaze, acela să înveațe să știe credința; iară cînd va fi a cincea săptămînă să o spue episcopului sau preotului; că nu se cade numaicît a boteza pre dînșii mai nainte pînă nu vor învăța să știe credința.

Gl. 47. Carele e bolnav, să spue și acela cît de puțin.

Tîlc. Cine e bolnav și ceare să se boteaze, acela să înveațe credința întîi, de-acia deaca se va boteza, să știe că se-au vrednicit dumnezeescului dar.

Gl. 48. Cade-se celora ce să botează, după botez să se miruiască cu unsoarea cerească, ca să poată fi părtași împărăției lui Hristos.

ADEVĂRAT.

Gl. 49. **Pre păreasemi să nu se facă liturghie, fără numai sîmbăta și dumineca.**

Tîlc. Acest canon n-au trecut de tot, ce se păzeaște, că, fără de sîmbăta și dumineca și în zioa sfintei blagoveaștenii, nu se face liturghie pre păreasimi, ce numai ce se face прѣждє сщ҃инна [1]); iară la praznicul blagoveașteniei nu se face liturghia прѣждє сщ҃инна [1]), ce poruncesc aceaste canoane 52 a șaselui săbor de la Trulla a face liturghie deplin, iară pentru alte zile a păreasemilor iaste vreame de smerenie și trebue a aduce către priceapere pe fiecare rătăcit, și pentru această nevoință să nu se lase a se pleca către praznice, ce adins eluș să se posomorască și de-ale sale să socotească, ca să tîmple și să se împle de bucurie sufletească mai nainte de vreame.

---

[1]) „Înainte sfințită".

Nu se cade pre părcasimi, în săptămîna cea mai dă pre urmă, joi, a face razdreașenie. *Gl. 50.*

Cade-se întru toate zilele patemei a lu Hristos a le obîrși cu inemă înfrîntă, cu post și cu rugă, și să nu se facă razdreașenie postului joi în săptămîna cea mai dea apoi a păreasemilor, ce se cade și într-aceaea a posti și a mînca sec. *Tîlc.*

Nice pametea mucenicilor să se facă, fără numai sîmbăta și dumineca. *Gl. 51.*

Pre păreasemi, fără dă sîmbăta și dumineca, nice pamete mucenicilor să nu se facă. *Tîlc.*

Nu se cade a face nuntă pre păreasimi, nice bucurie și veselie de n aștere *Gl. 52.*

ADEVĂRAT.

Nu se cade a drăngăi (adecă a plesni în palme) sau a juca în sgomotul. acela, iară cine va face așa, să fie nedăstoinic. *Gl. 53.*

ADEVĂRAT.

Cade-se preotului sau clíricului să se scoale mai nainte de ce încep cinghiasele. *Gl. 54.*

Porunceaște-se creștinilor carii merg pre la nunte să se ospeteaze cu cinste, iară să nu joace pri la dinsele sau să drîngăiască (adecă să bată în palme) și pespre dinsele să facă sunet, că aceasta tocmeală nu se cuvine nice e vreadnică tocmealii creștinești; așijderea și preoții să nu caute să vază ceva pre la nunte, ce mai nainte de ce vor întra cinghiile sau măscăricii carii fac glume, să iasă de acolo. *Tîlc.*

Răfenea să nu facă nice mireanul nice clíricul. *Gl. 55.*

Pentru mîncarea, să nu facă răfenea nice mireanul, nice clíricul. *Tîlc.*

Preotul să nu între în oltariu să șază mainte de episcop. *Gl. 56.*

Acii fiind episcopul și slujind, mainte de venirea lui să nu între preotul în oltariu și să șază, că netocmire iaste aceasta și smintire. *Tîlc.*

Nu se pune episcop în sat sau în oraș, ce călători carii-s trimeși; iară de să va pune vreunul, acela nice o ispravă să nu facă fără de episcopul cetății. *Gl. 57.*

În oarecare sat și ve întru o cetățue mică, în carele poate să fie de îndestul 1 preot, acolo nu trebue să se facă episcop, ca să nu se pogoară jos sărăceaște numele episcopului, ce să se trimeață călători. (Călătorii sînt carii astăzi se chiamă exarși, dă se trimet într-însele pentru îndreptarea greșalelor a sufletelor). Iară de să vor fi făcut alții mai nainte, însă de în cinste să se schimbe și nice o ispravă să nu facă episcopească făr'de știrea episcopului a cetățuei ceii mici, supt carele sînt supuse aceale sate și orășale. *Tîlc.*

Episcopul sau preotul în casă să nu facă liturghie. *Gl. 58.*

Pre în case nu se face jertva cea fără de sînge, nice de episcop, nice de popă, ce să cade a face liturghie întru adeverita besearică. Însă canonul 31 a șaselui săbor de la Trulla iartă și lasă pre voia episcopului să se facă liturghie cînd se va tîmpla și în casa ceaia ce să tîmplă de iaste de rugă; iară botez nicecum, ce numai întru adeveritele besearici să se vrednicească *Tîlc.*

cinstitului botez carele va vrea să se boteaze, cum porunceaște canonul 59 al aceluiaș săbor.

Gl. 59. Alți psalmi striini sau cărți netocmite să nu se citească pe în besearici sau să se cînte, ce numai ceale ce-s tocmite ale vechii și noaoi legi, carele sînt aceastea: Bîtiia, Ishodul, Levit, Cisla, Vtorîi Zacon, Isus, Sudia, Ruth, Esthir, Țarstv Paralipomen 2, Esdra 2, psalmi 150, Pritcia Solomonovî, Eclisiast, Premudrost, Peasnipeasnei, Iov, Doisprezeace proroci, Isaia, Ieremia, Iezechiil și Daniil. Împreună și 22 ale legii noao: evanghelii 4: Matei, Marcu, Luca, Ioan; deaania; poslanii adeverite 7, adecă a lui Iacov 1, a lui Petru 2, a lu Ioan 3, a Iudei 1; a lui Pavel 14: къ[1] Rim 1, къ[1] Corinth, къ[1] Galat. 1, къ[1] Efes 1, къ[1] Filippis 1, къ[1] Colas, къ[1] Solun 2, къ[1] Evreom 1, къ[1] Timothei 2, къ[1] Titu 1, къ[1] Filimon 1; și Apocalipsis 1 Їωанна Бгослова[2].

Conețul sfîntului săbor de la Laodichia.

SFÎNTUL SĂBOR A TOATĂ LUMEA AL SFINȚILOR PĂRINȚI 150,

carii se-au adunat a doa oară în Țarigrad, într-al doilea an de împărăția a lui Theodosie cel Mare, mai pre urmă de săborul cel de întîi de la Nichea, după ce trecuse ani 52, iar de la Hristos era trecuți ani 362. Mai mare la acest săbor era Timothei Alexandreanul și fericitul Meletie de la Antiohia, Chiril Ierusalimleanul și Nectarie Țarigrădeanul carele era oglașenic în vreamea acestui săbor, de-acia se boteză și se hirotoni țarigrădean; era și Grigorie episcopul de la ostrovul Cappadochiei și multul și marele Grigorie Bogoslov carele ținuse scaunul Țarigradului, iară pentru niște netocmiri și certi lăsă-l și se duse de ședea la moșia lui la Nazianz, și scrise cu cuvintele lui ceale de învățătură de îngrozi pe episcopii; peste puțin sosi și Damas de la Roma cea veache. Și acest sfînt săbor se-au adunat asupra lu Machedonie, carele mai nainte apucase de ținuse scaunul Țarigradului, de-l goniră împreună cu soții lui și-i deaderă anathemei. Iară pre duhul sfînt mărturisiră, unul fiind tatălui și fiiului, ca pe un Dumnezeu adeverit. Încă mai blăstemară și pre ceia ce era soții cu nebunul și spurcatul Apolinarie, și mărturisiră pre domnul nostru Isus Hristos cum au luat trup cu minte și însuflețit adevărat.

Și ijderîră canoane de întărirea blagocestiei, cătră blagocestivul împărat, marele Theodosie, și i le scriseră așa:

Blagocestivului și iubitoriului de Dumnezeu împărat, marelui Theodosie.

Sfîntul săbor al episcopilor carii de în bogate eparhii ne-am adunat în Țarigrad, însă întîi scrisoarea cărții noastre carea trimeatem cătră blagocestia ta, har fie lui Dumnezău carele au cunoscut blagocestia împărăției tale, pentru pacea carea ai obște pre toate besearicile pravoslaviei de întărirea sănătoasei credințe. Dînd și lui Dumnezeu mulțemire

[1] „Către".
[2] „Ioan Bogoslov".

cum se cade, am socotit toți cu mintea, împreună, cîte au făcut sfîntul săbor, cu scrisoare le trimeatem cătră blagocestia ta și-ți facem știre că ne-am adunat în Țarigrad după scrisoarea blagocestiei tale, și întîi am înnoit împreunarea carea avem unul cătră altul, iară după aceaia am izvodit și niște canoane cam pe scurt, întărind și credința părinților de la Nichea și procleţind și dînd anathemei pre eresurile ceale ce să ridica asupra lor. Lîngă aceastea am poruncit de am întărit și buna tocmire a canoanelor besearicii carele se-au făcut, carele toate într-această scrisoare a noastră le-am scris. Drept aceaia rugăm pre blînzia ta ca să întărești judecata sfîntului săbor cu hrisovul blagocestiei tale, ca, cum ai cinstit besearica cu chemarea cărții, așa să și obîrșești cu pecetluirea cealea ce se-au făcut la săbor. Iară domnul să-ți întărească împărăția cu pace și cu dreptate și să o treacă de în neam în neam și să-ți adăogă lîngă putearea[j] această pămîntească să te îndulcești și întru împărăția ceriurilor și să petreci cu sănătate întru toate bunătățile, cum se cade. Dumnezeu să-ț dăruiască rugile sfinților părinți ai lumii, ca unui adeverit blagocestiv și iubitoriu de Dumnezeu împărat.

Aceaste 8 canoane se-au izvodit în Țarigrad, cu darul lui Hristos, de episcopii carii se-au adunat dă pre în bogate eparhii, cu chemarea blagocestivului împărat, marele Theodosie. Mesița iulie 27.

Pentru să se ție credința tare, carea se-au întărit la Nichea. *Gl. 1.*
Pentru să nu facă niminea val besearicii afară de hotară. *Gl. 2.*
Pentru să se cinstească țarigrădeanul după Roma. *Gl. 3.*
Pentru Maxim Chiniconul să fie striin de episcopi. *Gl. 4.*
Pentru sfitocul al episcopilor despre apus, carii mărturisesc sfînta troiță. *Gl. 5.*
Pentru rău slăviții și ceia ce jehuesc. *Gl. 6.*
Pentru patrusprezeceanii, navatianii, arianii și machedonianii. *Gl. 7.*
Pentru botejunea unii afundări a evnomianilor, savelianilor și a frîncilor. *Gl. 8.*

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI DE LA ȚARIGRAD.

Credința care se-au întărit la Nichea să se ție vîrtos, iar a eresurilor să hie anathema. *Gl. 1.*

ADEVĂRAT.

Niminea să nu facă val besearicii afară de hotarele lui, nice să hirotonească, nice bescarică să sfințească și iar besearicile de în limbi să ție întărit obiceaiurile părinților. *Gl. 2.*

În multe canoane se-au zis că nu se cade episcopului striin să treacă și să sară afară de hotarăle lui și să smintească lucrurile besearicii, iar besearicile cealea ce sînt într-alte limbi, de în Eghipet, de în Livia și de în Pentapoli să ție tare obiceaiurile mai denainte, după cum zice canonul 6 al săborului de la Nichea. *Tîlc.*

Gl. 3. Țarigrădeanul să se cinstească după Roma.

Tîlc. Episcopul Țarigradului să aibă cinstea a episcopului de la Roma și a deregătoriilor lor, cum au socotit pentru canonul acesta și săborul de la Halchidon la 28 de canoane, pentru căce că iaste acesta, Țarigradul acum dă se chiamă Noul Rim și se-au cinstit de împărați și de oameni. Iar cum zise pravila, țarigrădeanul să fie cinstit după Roma, nu ca cum ar fi cinstea Rimului mai mare și a țarigrădeanului mai mică, ce iaste arătarea vremii, ca cum ar zice neștine că pre multe locure și ani și pre multe vremi, au ținut și ține țărigrădeanul cinste tocma ca și Rimul.

Gl. 4. Maxim Chiniconul să fie striin de episcopi și toți cîți vor fi sfințiți de dînsul să fie lepădați și nesfințiți.

Tîlc. Pentru că acesta besearica a lu Dumnezeu au spart și de netocmire și de valure o au împlut. Lup în loc de păstoriu se arătă, și tuturor celora ce greșiia toate gata erta, fiind păgîn și rău stricătoriu de toemeale, cum zice marele Grigorie. Drept aceaia acela Maxim striin să fie de episcopi, și cei ce vor fi de dînsul hirotoniți, ori în ce spiță vor fi, să fie nesfințiți, adecă să nu fie nice într-o rînduială.

Gl. 5. Carii vor mărturisi pre tatăl și fiiul și sfîntul duh o ființă, acea mărturisire iaste bine priimită.

ADEVĂRAT.

Gl. 6. Păgînul jehuitoriu carele pîraște asupra episcopului, de va fi vina bisericească, să nu o spue, să nu o spue nice altul carele va ști mai nainte, să nu o spue nice cel ce nu e împreunat, să nu o spue nice cel scos, să nu o spue nice cela ce va fi pîrît în ceva, pîn' nu se va îndrepta el de ale sale. Să pîrască pravoslavnicul cel ce e împreunat, cel ce e neurgisit, cel ce e nepîrît, și să ducă vina la eparhiani. Iar de nu va putea, atunce să se întoarcă cătră mai mare săbor, și fără de scrisoarea aceii patime să nu se asculte; iară fără de aceastea carele va mearge de va amesteca la împăratul sau la domn, acela să fie scos.

Tîlc. Cade-se a întreba și a ispiti de fealele și de viața celora ce pîrăsc pre episcopi sau pe clirici, să nu cumva să fie acela eretic, sau urgisit sau scos și neîmpreunat, adecă afurisit, sau de alții pîrît pentru vreo vină și să n-aibă amestecătură de acea vină; și de vor fi ceia ce pîrîse ca aceștea, atunce să nu se priimească la întrebare. Iară de va fi pravoslavnic și-i va fi viața nevinovată și de în cei împreunați (adecă de cei ce se priceștuesc) și va aduce vină besearicească spre episcop, acela să se priimească și să spue vina la episcopii eparhiei. Dece ei de nu vor putea îndrepta vina episcopului care e asupra lui, atunce mearge pîrîșul și la mai mare săbor; și întîi să dea scrisoare săborului de acea vină ce să prinde, ca deaca va putea da seama adevărat de acea pîră ce vădeaște. de bine, iar de nu, să pață el ce vrea să pață episcopul. Și atunce așa să fie pîra și așa să se priimească. Iară de va face altele afară de aceastea, adecă să meargă să ameastece la împăratul sau la domn pîrînd pre episcop, sau va mearge la judecată mirenească sau boerească, acela să fie nepriimit la pîră. Iară ereticul de va fi năpăstuit de episcop, atunce nu se apără a nu pîrî pre episcop.

Patrusprezeceanii, adecă miercurașii sau arianii, sau navatianii, acęștea sînt carii se chiamă curați, sau machedoniani, sau saveliani, sau apolinariani, de vor mărturisi credința cu zapis, să fie priimiți și, cum am zice, trebue a-i unge preste toate simțirile. *Gl. 7.*

Acęștea de-ș vor da zapisul de mărturia credinții lor cum vor creade bine și deaca-ș vor anathimisi tot eresul, atunce să priimesc și numai cu sfîntul mir să se ungă la ochi, la nas, la urechi, la gură și la frunte; și cîndu-i unge, zice: печа(т) да́ра д҃ха ст҃аго[1]. *Tîlc.*

Evnomianii, savelianii și frîncii, carii se botează numai într-o afundare, să se priimească ca ellinii. *Gl. 8.*

Unii ca acęștea și se botează și să miruesc, căce că se priimesc ca niște ellini. Drept aceaia trebue și mai nainte de botez să se înveațe vreame de îndăstulă și să asculte dumnezăeștile scripturi, după aceaia să se boteaze deplin și să-i ungă; și iată așa să-i priimești ca pe niște ellini: în zioa de întîi să-i creștinezi, a doa să-i faci oglașenici să se înveațe credința, iară a treia să facă lepădare, adecă să-și blasteme eresul și suflare de trei ori în fața și-n urechi; iară așa și ei mai nainte să-și blasteme al lor eres. *Tîlc.*

Conețul săborului al doilea al sfinților părinți carii se-au adunat la Țarigrad.

SFÎNTUL SĂBOR AL TREILEA AL SFINȚILOR PĂRINȚI, A TOATĂ LUMEA.

Adunatu-se-au la Efesul Asiei în vreamea lu Theodosie cel Mic doaă sute de sfinți părinți; de la cel de-al doilea pîn' la acesta al treilea trecuse ani 41, iar de la Hristos 404. Era mai mari acestui săbor Chiril Alexandreanul, ispravnicul papei Chelestin de la Rimul cel vechiu, Iuvenalie Ierusalimleanul, Memnon Efeseanul. Adunatu-se-au asupra ereticului Nestorie, carele era de moșie de la Antiohia și se-au făcut patriarh la Țarigrad fără cale și fără dreptate. Acest prea spurcat Nestorie împărția pre domnul nostru Isus Hristos în doi fii și zicea că iaste alt fiu cela ce se-au născut de la tatăl și altul iaste Hristos, carele se-au născut de în Preacista. Și cum zicea mîntuitoriului Hristos că e striin de dumnezeire, așa zicea și adeveritei Preaciste, zicea: să nu-i zică născătoare de Dumnezeu, ce născătoare de Hristos. Iară acest sfînt săbor al acestor sfinți părinți, propoveduiră luminat că Hristos iaste Dumnezeu deplin și om deplin, într-un obraz și în doaă firi; iară sfînta născătoare de Dumnezeu, carea fără de sămînță, pespe fire, pre fiiul și cu cuvîntul lui Dumnezeu și tatăl, pre domnul nostru Isus Hristos, adecă fără împreunare de bărbat și fără dureare și fără geamere, carea mai nainte de îngrecare au fost fată curată și, deaca l-au îngrecat și deaca l-au născut, iară au fost fată și adevărat născătoare de Dumnezeu; așa au poruncit și au propovăduit. Iară pre mincinosul Nestorie și pre soțiile lui și pre dogmatele lui dat-au anathemei. Făcut-au acest sfînt săbor, carele au fost adunat

[1] „Pecetea darului sfîntului duh".

cu porunca lui Theodosie împărat, cel Mic, și canoane 9; și au scris așa sfinții părinți cătră toți oamenii pravoslavnici:

Sfîntul a toată lumea săbor, carele se-au adunat la Efes cu porunca blagocestivilor împărați, episcopilor, preoților, diaconilor și a tot omul, carii vă aflați pre în toate eparhiele și cetățile.

Adunatu-ne-am noi, după porunca cinstitei cărți a blagocestivului nostru împărat, la Mitropolia de la Efes, pentru că se-au lepădat de noi unii de între noi, pre număr ca 30, pentru puțin lucru. Carii n-avea nice o puteare cătră împreunarea besearicii să poată strica sau să folosească de la dinsa sau de în rînduiala preoțească ceva, pentru că unii de într-înșii era izgoniți și luatu-le darul căce ținea și cinstia mai decît toate eresurile ale lui Nestorie și ale lu Chelestin, iară în față se arăta că nu le țin, ce se-au pocăit. Drept aceaia căce nu vrură să osîndească cu noi pre Nestoria și să-l procleţească, pentr-aceaia sfîntul săbor porunciră împreună să fie striini de împreunarea besearicii și luară de la dînșii deistvuiala, adecă puteareа arhierească cu carea putea să strice sau să folosească cuiva. Și am făcut aceaste canoane să fie de întărirea beasearicii. Mesița iulia 10.

Gl. 1. Pentru mitropoliții carii se-au lăsat de săbor și de Chelestin se-au lipit.

Gl. 2. Pentru ceia ce să împreună la un loc și țin cealea ce ține și înțelepțează Nestorie.

Gl. 3. Pentru ceia ce se-au lepădat de preoția Nestoriei.

Gl. 4. Pentru clíricii carii vor face niscare tocmeale de-ale lu Chelestin sau de-ale Nestoriei.

Gl. 5. Pentru cela ce va fi urgisit de episcop și de Nestorie va fi priimit.

Gl. 6. Pentru mireanul carele să poncișază săborului.

Gl. 7. Pentru episcopii carii facu altă credință fără ceaia ce se-au întărit la Nichea.

Gl. 8. Pentru să păzească pre în toate eparhiile ceale tocmeale ce au fost mai nainte curate și fără nevoe.

Gl. 9. Pentru episcopul Evstathie, carele au ținut episcopia fără dă nice un folos.

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI DE LA EFES.

Gl. 1. De să va lăsa mitropolitul de săbor și se va lipi de Chelestin sau va face cealea ce face el, scos să fie acela și de altele neîndreptatu.

Gl. 2. Și oricare episcop ce să va împreuna sau va face cealea ce face Nestoria, și acela să fie scos.

Gl. 3. Cîți se-au dăzlupit dă preoția Nestoriei, acela e preasfînt; iară carele se-au priimit dă dinsul, să nu fie popă.

Gl. 4. Oricari clirici vor face împreună eresurile a lui Chelestin și ale Nestoriei, acelora se li să ia darul.

Gl. 5. Carele se-au urgisit de episcopi și de Nestoria va fi priimit, să fie fără de nice un folos.

Aicea e tîlcuirea acestor canoane de sus. Niște mitropoliți carii se adunase la săborul de la Efes depărtară-se adins cișі și înțelepția tocmealele Nestoriei, episcopul Țarigradului, carele credea în oameni spurcatul păgîn și înțeleptitoriul ovreești și ale lui

Chelestin, episcopul. Dece unii se-au lipsit și n-au vrut să se rînduiască acestor păgîni și spurcați episcopi, ce încă mai vîrtos sta împotriva lor. Drept aceâia porunci sfîntul săbor celora ce se vor împreuna Nestoriei și lui Chelestin și carii vor face lucrurile și tocmealele lor să se scoață de în cinste și de la besearică să se leapede; așijderea și carii vor fi opriți de preoție de la episcopii lor pentru căce nu vor fi ținut tocmealele lor drept, iară Nestoie și Chelstinu-i vor fi priimit și-i vor fi și îndreptat; aceia să nu fie preoți, ce aciași să li se ia darurile.

Mireanul dă se va imponcișa săborului să fie nepriceștuit, iară cliricul încă să fie și scos. *Gl. 6.*

Cela ce va răzjudeca și se va împoncișa tuturor lucrurilor celora ce se-au făcut la săborul de la Efes, sau va ispiti a mișca ceva, acela de va fi episcop sau cliric, atunce de în rînduiala lui să cază de tot, iară de va fi mirean să fie nepriceștuit. *Tîlc.*

Episcopul carele va face și va trage să facă altă credință de ceaia ce se-au făcut la Nichea, acela să se înstriineaze, iară mireanul afară de în besearică să se scoață. *Gl. 7.*

Carele va aduce înainte alt săbor păgînesc și spurcat, pentru să întorcă și să piarză credința și tocmirea sfinților părinți carii se-au adunat de o au făcut și o au tocmit la Nichea, să o facă ellineaște sau ovreiaște sau ori în fiece eres, sau întorcînd pre ceia ce vin întru priceaperea adeverinții, acela de va fi mirean să se anathimisească, iară de va fi episcop sau cliric, aceia de episcopie și de cliricie să se înstriineaze. *Tîlc.*

Să se ție vîrtos pre în fieșcare eparhie isprăvile și tocmealele carele au fost mai nainte curat și fără nevoe, iară carele va sta împotrivă să se facă într-alt chip, acela să fie nepriceștuit. *Gl. 8.*

Cîți episcopi în silă supt mîna lor au luat de în altă eparhie ceva carele n-au fost mai nainte și de întîi supt dînșii, sau vor răpi sau apuca de la altă episcopie ce vor fi fost a ei de mai nainte vreame, aceia nemica de acealea să nu isprăvească nice să ție, ce să le ție, iară ale cui au fost, și să le dea îndărăt, și să fie volnici fiecare eparhie a-ș ținea ce are curat și fără nevoe și să nu se îngînfe să se afunde cu chipul cătră lucrurile puterii mirenești (adecă să facă în silă, ca mireanii). Iar cine va aduce alt chip potrivindu-se și luptîndu-se pentru aceaste poruncite, acela de niminea nemica să i se înfolosească. *Tîlc.*

De aceasta datoriu iaste tot episcopul să ție și să așteapte cu îndelungul că Evstathie fără de folos deaca deade dosul și se lăsă hirotoni-se în locul lui Theodor, iar celalalt plîngînd și rugîndu-se cerea-ș cinstea. Cela ce se-au hirotonit în locul lui nu e vinovat, că ține, cum am zice, lăsarea aceluia în loc de vină. *Gl. 9.*

Acest episcop Evstathie fiind fără ispravă și neputînd ținea isprăvile și unealtele besearicii și neputînd să împingă pre toți să nu-l poată supăra, se lăsă de episcopie și se hirotoni în locul lui altul. De-acia el mearse la săborul de la Efes, închinîndu-se, rugîndu-se, cerșindu-și episcopia iarăși. Și nu-l ascultară; că deaca vreame ce deodată deaca se-au lăsat de dînsa și în locul lui se-au hirotonit altul, nu mai poate; iar el tot cerea să aibă cinstea episcopească și priceaștenia. Și socoti sfîntul săbor fără de nice o încurmezișare să se chiame episcop, să-ș ție cinstea și să șază și la *Tîlc.*

scaun în rînd unde-i vor face cinste și să slujască liturghie, iar nu de tot în voia lui, ce cîndu-l va priimi și-l va erta episcopul pentru ertarea și dragostea a lu Hristos. De-acia acest sfînt săbor pentru mila adaoseră și aceasta săborului de la Pamfilia și ziseră: pentru lucru ce au făcut Evstathie au acum, au mai nainte, socotiți-l cum va fi mai bine sau să-l puneți la o besearică ce va fi văduo, sau într-alt chip să-l miluiască.
Conețul săborului sfinților părinți carii se-au adunat la Efes.

SFÎNTUL SĂBOR A TOATĂ LUMEA AL 4, AL SFINȚILOR PĂRINȚI.

Adunatu-se-au 630 purtători de Dumnezeu părinți după ce trecuse 30 de ani de la săborul al treilea, iară de la Hristos 425, în vreamea blagocestivului împărat Marchian, în vestita cetate Halchidon a Vitheniei. Și era mai marii al acestui săbor Anatolie Țarigrădeanul, Maxim Antiohianul, Iuvenalie Ierusalimleanul și Pascasin și Luchinsie episcopii, cu preotul Bonifantie, dă ținea locul al preasfîntului Leu papa de la Roma cea veache, carele avea mare slavă și multă nevoință și rîmnă pentru blagocestie. Și acest sfînt papă nu trimease numai pre acești ispravnici, ce încă trimease minunată poslanie cu carea întăriia pre sfîntul săbor; și puseră numele, sfinții părinți, aceii poslanii *stîlpul pravoslaviei*. Și pre Evtihie arhimandritul Țarigradului și pre Dioscor al Alexandriei deaderă anathemei și-i procletiră și-i tăiară de la besearică ca pe nește mădulare putrede carii amesteca și împreuna pe unul Hristos cel ce iaste în doaă firi cunoscut, domnul și Dumnezeul nostru, fugînd de dăspărțirea Nestoriei pentru necurăția lui. Și aceștea făcură și dăruiră besearicii pravile 30, ca să fie de întărirea pravoslaviei și de rușinea ereticilor. Mesița noemvrie 8.

Gl. 1. Pentru să se ție canoanele tare, carele au făcut sfinții părinți ale fieșcărui săbor.
Gl. 2. Pentru ceia ce hirotonesc pre bani.
Gl. 3. Pentru ceia ce priimesc grija caselor mirenești.
Gl. 4. Pentru să nu se zidească casă de rugă sau mînăstiri fără de știrea episcopului.
Gl. 5. Pentru ceia ce să mută de în cetate în cetate.
Gl. 6. Pentru să nu se hirotonească cela ce nu va fi fost la besearică sau la mînăstire fără mărturie.
Gl. 7. Pentru carii vor fi clirici sau călugări, de să vor întoarce întru mirenie sau în boerie fără omenie.
Gl. 8. Pentru clericul carele lăcuiaște sărăceaște, sau mînăstirea.
Gl. 9. Pentru clericii carii vor avea pîră, de vor lăsa pre episcopul lor și vor mearge la judecată mireanească.
Gl. 10. Pentru clericul să nu se pue la un loc să ție doaă besearici ale cetăților.
Gl. 11. Pentru săracii carii le trebue ajutoriu și milă.
Gl. 12. Pentru să nu se tae o eparhie, să se împarță să fie doao eparhii.
Gl. 13. Pentru clericul carele nu va avea carte.
Gl. 14. Pentru pravoslavnicul să nu se împreune cu ereticul.

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI DE LA HALCHIDONA.

Canoanele carele au făcut sfinții părinți ale fiecărui săbor, tare să se ție. *Gl. 1.*

ADEVĂRAT.

Care episcop va hirotoni pînă la un ban, și ceia ce se-au hirotonit de dinsul să cază de în rînduială; și cliricii, de vor fi fost solitori acelui lucru, să cază și ei de în spiță, iar mireanii sau călugării să se anathimisească. *Gl. 2.*

După cum zice marele Vasilie: carele vinde darul lui Dumnezeu cel nevîndut, acela mai rău iaste decît Machedonia luptătoriul de duh. Drept aceaia carele va hirotoni și cel hirotonit pre bani, acela striin să fie de a lui spiță, măcară de va hirotoni hiece spiță de mică de-a clirosului; așijderea și ceia ce vor hi solit pentru acea hirotonie, de vor fi clirici, atunce să cază de într-a lor spiță, iară de vor fi mireani sau călugări să se anathimisească. *Tîlc.*

Carii primesc grija caselor mirenești, aceia vinovați sînt, fără numai cîndu-i va chema leagea să poarte grija vreunor copii mici ce vor rămînea săraci, sau-i va erta episcopul să poarte grija mișeilor și a văduălor. *Gl. 3.*

Carii sînt în rînduiala cliricilor pot să se ia pre în casele mireanilor să fie de-a le învăța coconii și slugile, cum poruncează și canonul 10 al săborului a doile de la Nichea, iar grija lucrurilor să nu priimească, iară de nu va vrea acela să fie supt vinuială (adecă certare). Iară a fi ispravnic săracilor, mișeilor și văduălor ai altor ticăloși, se-au ertat; așijderea și de în rudenia lor de vor rămînea copii mici și leagea-i va chema la aceasta *Tîlc.*

să poarte grijă pentru rudenie. Iară episcopii sau călugării nu se iartă de-a firea ispravnici (sau lătineaşte curatoris) nice rudeniilor sale, ce aceştea toţi se pot face ispravnici cînd moare cineva şi rămîn unealte să le dea pentru sufletul lui după moartea lui, atunce se chiamă unii ca aceia ispravnici după tocmeala nearalei a împăratului chir Leu Filosoful.

Gl. 4. Nu se cade a face fără ştirea episcopului, nice casă de rugă, nice mînăstire. Cei de în mînăstire să se cucerească episcopului şi să nu iasă de în mînăstire pînă nu-i va lăsa. Şi sluga fără ştirea stăpînu-său să nu se călugărească.

Tîlc. Fără de ştirea episcopului cetăţii, nu se cade mînăstire sau besearică a zidi; ce încă şi toţi călugării să se cucerească lui şi să nu iasă de în mînăstire de în carea se-au făgăduit, făr' numai cîndu-l va erta episcopul să fie pentru alt folos. Aşijderea şi sluga, sau robul, fără de ştirea stăpînu-său să nu-l priimească în mînăstire să se facă călugăr. Iară cine va treace aceaste poruncite, acela să fie nepriceştuit. Aşijderea datoriu iaste şi episcopul să-i fie aminte cum se cade de mînăstiri.

Gl. 5. Pentru episcopii sau cliricii carii îmblă de în cetate în cetate, poruncitu-se-au de aceasta să se ţie pravila şi canonul carea se-au făcut şi se-au întărit de sfinţii părinţi.

Tîlc. Zisu-se-au la 13 canoane a săborului de la Antiohia să nu îndrăznească episcopul să se mute de în eparhia lui într-alta să facă hirotonie, fără de ştirea episcopului al cetăţii, sau să facă altceva lucru episcopesc; iară de nu va vrea, atunce şi cealea ce va face să fie nesocotite şi să i se facă netocmirii şi neomeniei lui cum au făcut; şi de aicea să-i fie luat darul de sfînta troiţă. Însă aceasta într-aceastea aşa porunceaşte canonul acesta.

Gl. 6. Carele nu va fi fost pre la beaserici slujind şi pre la mînăstiri, pre acela să nu te porneşti a-l hirotoni; iar de nu, ca un nehirotonit iaste cel hirotonit.

Tîlc. Carele va vrea să se facă diacon au preot sau în fiece cin bescricesc să se pue la un loc, pre acela să nu-l priimeşti la hirotonie într-alt chip, de nu se va fi fost aflat mai nainte la besearică de în cetate sau la vreun oraş, sat sau la mînăstire, supt vreo spiţă slujind la besearică şi fiind la dinsa. Iar de va fi fost vreunul slobod şi va vrea să se hirotonească diacon sau preot, nefiind nice la o spiţă besearicească, acela să nu se înfolosească de aceasta, ce deşartă să hie hirotonia ce va fi pre dinsul.

Gl. 7. Carii sînt clirici sau călugări, de să vor întoarce fără de omenie întru slujire voinicească sau boerie, să fie blăstemaţi.

Tîlc. Călugării sau fiecarii ce vor fi tocmiţi în rîndul clericesc de vor părăsi viaţa călugărească, sau cei de în cliros aşijderea şi vor schimba chipul şi se vor face slujitori mireani, sau vor veni întru rîndul mirenesc, şi nu se vor pocăi ca să se întoarcă într-acela chip în carele lui Dumnezeu se-au făgăduit, aceia anathema să fie. Acest canon adună şi pre nearaoa a opta a împăratului Leu Filosoful, zicînd: care călugăr va lua chipul mirenesc, acela să nu se iarte, măcară deşi stă împotriva acestui canon şi aceştii nearale a 11 tocmeală, carea iaste în 62 de capete, a titlei de întîi, a patra carte împărătească.

Clircul carele lăcuiaşte sărăceaşte, sau mînăstirea, aceia să caute de oblăduirea episcopului cetăţii, iară cine nu va socoti aceasta, acela să-ş ştie canonul. *Gl. 8.*

Şi aceştea datori sînt să se supue supt oblăduirea episcopului cetăţii; iară de nu se vor cuceri, ce vor vrea să facă în voia lor, atunce aceia să cază supt certarea pravilii. *Tîlc.*

Clíricii avînd unul spre altul ceva năpăstuire, de vor lăsa pre episcopul lor şi vor mearge la judecată mirenească, aceia să se canonescă; aşijderea şi cliricul de va avea pîră cu episcopul, să aşteapte săborul. *Gl. 9.*

Nu se cade cliricului cînd are ceva asupra altui cliric să se judece de judecători mireani, ce să se judece de episcopul lor; iară care le va lăsa pre al său episcop şi va mearge la judecată mirenească, acela să se cearte cu pravila; aşijderea şi cînd are cliricul ceva asupra episcopului, atunce datoriu iaste să se judece de săborul eparhiei. Aşijderea şi episcopul sau cliricul, de vor avea veo treabă asupra mitropolitului, atunce să se judece de exarhul carele e ispravnic, adecă de patriarhul supt carele sînt supuse aceale eparhii, sau de patriarhul Ţarigradului; că această puteare nice unuia de în patriarşi nu se-au dat, nice de în pravilă nice de în leage, să judece pe mitropolitul alt patriarh, fiind el supt alt patriarh, fără numai de ţarigrădeanul. *Tîlc.*

Nu se cuvine cliricului a fi la doao besearici de în cetate, iară de va vrea să fie, atunce să se întoarcă la cea de întîi, iară de să va fi mutat cineva cumva, acela nicecum să nu se mai împreune besearicii de întîi. *Gl. 10.*

Unul ca acela nu se iartă a fi supt doi episcopi şi să fie la amîndoi cliric, ce de va mearge pentru pohta slavei deşarte la mai mare besearică, acela să se întoarcă iară la carea au fost întîi; iară de să va fi mutat la altă besearică şi se-au făcut cliric cu ştirea episcopului său, atunce cu totul să nu se mai ameastece în lucrurile besearicii de întîi; iară de nu va vrea, atunce să cază de într-a sa cinste, căce să ameastecă într-aceastea pentru lăcomia. *Tîlc.*

Săracii carii se roagă trebuindu-le ajutoriu, adecă carii sînt săraci, acelora să li se dea să îmble cu cărţi de pace, pentru că cărţile ceale tocmitoare se dau numai preoţilor. *Gl. 11.*

Cartea de pace iaste carea se dă celuia ce vine de o ceare fără de nice o scandălă, carea mărturiseaşte celuia ce o poartă, credinţa şi viaţa lui cea nevinovată; adecă săracii sînt cu cărţi de pace ale episcopilor să îmble cerşind ajutoriu de milă, pespe carele să miluesc de cei mari, întru ajutoriul lor; iară cărţi tocmitoare lor nu trebue, că acealea se cuvin a fi preoţilor, diaconilor şi altora carii sînt şi se află în cliros. *Tîlc.*

O eparhie nu se tae să fie 2 eparhii, iară cine va tăia şi o va despărţi să nu fie episcop; iară de să va cinsti o cetate cu cărţi împărăteşti, atunce acel episcop de acolo să ia numai ce va fi al cinstii, iară ce vor fi adevărat ale mitropolici să-ş ţie ale sale pe dreptate. *Gl. 12.*

De va mearge vreun episcop cătră vreun om putearnic şi va nevoi să i se cinstească episcopia lui cu nume de mitropolie şi pentr-aceaia se va despărţi o eparhie în doao, acela să cază de în spiţa lui, iară cîte de în episcopii vor fi cinstite cu cinstea mitropoliei, nu de în nevoinţa episcopilor, ce încă mai vîrtos pentru facerea de bine a lor sau pentru cinstea *Tîlc.*

cetăților au ajuns a se cinsti cu cărți împărătești, atunce acealea să-și aibă numai cinstea de nume de mitropolie, iară mitropolia supt carea au fost mai nainte, aceaia să-ș ție ce va avea și ce va fi avut cu pace, și iară să șază acel episcop al aceii episcopii mai sus, carele mai pre urmă se-au cinstit a fi întru numele mitropolitului de împăratul, și episcopii eparhiei numai pre acela să aibă mitropolit și să nu se împarță eparhiile după împărțire și ori alt ce va avea întru toată eparhia lucrare, unealte, deregătorii episcopești, toate întregi să și le ție și, cum am zice mai prost și mai pe scurt, nemica să nu se împarță de ceale ce va fi avut pre tocmeală mai nainte ale ei, nice să se dea episcopului celui ce se-au cinstit.

Gl. 13. Clirícul fără de carte tocmită, într-altă cetate să nu-l priimească a sluji.

Tîlc. Aceasta în multe canoane se află; cum am zice, carii sînt hirotonisiți de striini și cliricii carii de aceștia nu vor purta cărți de tocmire de la episcopii lor, aceia nu se iartă a face liturghie într-altă cetate.

Gl. 14. Cîntărețul și citețul carele se va însura cu muiare de altă credință și va naște coconi, atunci acei coconi să-i ducă să-i împreune la besearică de să vor fi botezat la eretici, iară de nu se vor fi botezat, atunce să nu-i mai ducă la eretici.

Tîlc. A se împreuna pravoslavnicul cu muiare eretică, aceaste canoane 10 și 31 de la săborul Laodichiei și canonul 2 al șaselui săbor de la Trulla și acest de aicea poruncesc a nu-i lăsarea; iară carele de în cîntăreți și de în citeți mai nainte de aceaste canoane va fi luat muiare de altă credință și au făcut coconi de într-însa și coconii se-au botezat dă cei ereticiți, atunce să-i aducă la împreunarea adeveritei besearici, iară de-i va fi țiind nebotezați, atunce să nu se mai întoarcă să-i boteaze la eretici, ce să se desparță de acolo și să-i ducă la adeverita besearică și să-i dăstoinicească dumnezeescului botez (adecă să-i boteaze).

Gl. 15. De nu va fi fămeaia de 40 de ani să nu se facă diaconiță, iară după aceaia, de va urgisi slujba pentru să se mărite: anathema.

Tîlc. Nu se cade fămeii a se face diaconiță mai nainte de 40 de ani, iară dă se va hirotoni fiind de 40 de ani și apoi după hirotonie să va mărita, ca cum ar urgisi darul lu Dumnezeu, aceaia să se anathemisească.

Gl. 16. Călugării sau călugărițele să nu se mărite, iară de nu, să fie nepriceștuiți.

Tîlc. Aceștea carii vor cădea de întru făgăduirea lor și de în obiceaiurile lor se vor lepăda, aceia să fie supuși supt cearta nepriceașteniei, iară al cincizeci și 6-lea canon al marelui Vasilie zice și opreaște pre unii ca aceia ca și canonul de curvie.

Gl. 17. Țăranul și mojicul de vor ținea ceva la casele lor în treizeci de ani și niminea nu le va ceare atîta vreame, atunce ei să le ție; iar de să va tocmi o cetate cu porunca împărătească, atunce să urmeaze judecății împărătești și a săborului, iară ale besearicilor să fie neschimbate.

Tîlc. Besearicile de vor avea niscare veniture pentru niscare lucrure nemutate de la mireani și în patruzeci de ani au tăcut nemica nu se-au scornit, nice au dodiit pre cine le ținea, deaca va fi trecut atîta vreame, ale cui vor fi fost nu mai pot să le ia; iară de va avea vreo besearică să ia ceva de la altă besearică și pînă în treizeci de ani n-au zis nemica, ce au tăcut, după aceaia de să va scorni peste treacerea atîta vreame, atunce să nu

se bage în seamă. Drept aceaia porunceaște și acest canon zicînd: de vor fi ținut, niscare episcopi în treizeci de ani ceva de la alți episcopi, sau de la niscare țărani sau de la vecini, sau de la ceia ce lăcuesc la o margine undeva, atunce să le ție nemutate; iară de să vor fi făcut cuvinte sau price între acei treizeci de ani pentru acealea (adecă pînă nu vor fi trecut acei treizeci de ani), atunce ceia ce le țin nu le pot ținea, ce să se judece de acealea cu ceia ce le pare că-i năpăstuesc de săborul eparhii. De aicea să știi că aceasta ce zice țăran și mojic să nu-ți pară că sînt niscare cetăți sau sate, ce țarine; și însă țăranii sînt carii-s în mijlocul țarinei și în sate, iară mojicii sînt carii-s pre lîngă dinșii, de lăcuesc pre în locure osebite și pustii, carii se chiamă venetici sau colibași. Iară de va zidi un împărat o cetate sau domn sau boiariu sau o va înnoi, atunce episcopul carele va fi aproape vecin să nu se pricească de dinsa, nice să ceară să fie supt voia eparhiei lui, ce să urmeaze tocmealelor și obiceaelor oamenilor cetății, să o ție și să fie supt eparhia episcopului celuia ce va vrea să o dea împăratul și cine o au zidit și o au dres.

Clericii și călugării, de vor bănui sau vor sfătui niscare lucrure de vină, trufindu-se asupra episcopului, de în spița lor să cază. *Gl. 18.*

Jurămîntul carele se face de împreună și vor sfătui să facă un lucru rău, sau să despartă, să strice veri fiece de în boiari, sau de într-alte tocmeale, acela are osîndă de în leage mai mare decît toate greșalele; drept aceaia grăiaște și acest canon că cine face ceată împreună și sfat sau să vinuiască asupra episcopului, aceia să cază de într-a lor spiță. *Tîlc.*

De doao ori în an să se facă săbor cînd va vrea episcopul mitropoliei, ca să apere tocmealele ceale reale ce să arată. *Gl. 19.*

Cum se-au zis mai nainte, a face săbor de doao ori într-un an opritu-se-au de canonul a șasea al săborului a doilea de la Nichea și de al optulea canon al șaselui săbor de la Trulla pentru osteneala călătoriei a adunării episcopilor; drept aceaia poruncesc să se facă numai o dată într-un an, de la praznicul sfintelor paști, pînă ce se va sfîrși luna octovrie ca să strice încolțirile ereticiei carele răsar și să îndrepteaze canoanele blagocestiei. *Tîlc.*

Clericul de la o cetate nu se pune la altă cetate; iară carele-ș va pustii lăcașul moșiei lui, sau de altă nevoie de va mearge, la altă besearică, nevinovatu e; iară episcopul de va priimi cliric striin, cu cela ce l-au priimit să aibă neîmpreunare. *Gl. 20.*

De aceasta în multe canoane se-au zis: cliricul de într-altă cetate să nu se pue la alta fără de știrea episcopului său; dece și episcopul carele va face cliric pe cliricul striin la episcopia lui, atunce el să fie afurisit și cela ce se-au făcut pînă ce să va întoarce acel cliric la a lui besearică; iară cliricul carele-i va pustii moșia dă vreo nevoe, pre acela cine-l va priimi iaste fără certare. *Tîlc.*

Cliricul sau mireanul neprocopsit și fără ispravă carele pîraște pre episcop să fie nepriimit. *Gl. 21.*

Cade-se a ispiti bănuialele celora ce pîrăsc pre episcopi sau pre clirici și să nu se priimească la pîra lor fără ispită, măcară clirici de vor fi ceia ce pîrăsc, măcară mireani, să nu cumva să fie fost scoși de la besearică, sau nepricestuiți, sau pîrîți dă vreo vină și încă nu se vor fi îndreptat, *Tîlc.*

sau într-alt chip vor fi avînd viață rea, sau vor fi de altă credință, că mulți unii ca aceia voesc să răzvrătească, să strice și să ameastece tocmealele ceale bune besearicești, de cos și lipesc alte lucrure asupra pravoslavnicilor și nevinovaților episcopi și clirici.

Gl. 22. Episcopul deaca se va pristăvi și niscare oameni-i vor răpi ce va avea, acela să se greșască de în spița lui.

Tîlc. Cîți de în clirici după moartea episcopului vor jehui unealtele, aceia să se nevoiască și să se pedepsească de în spița lor.

Gl. 23. Cliricii și călugării carii merg în Țarigrad fără de știrea episcopului, de scornesc netocmire și valure, aceia de în cetate să se gonească.

Tîlc. Care cliric sau călugăr se vor afla în Țarigrad fără de știrea episcopului său și vor scorni sau vor mesteca niscare lucrure besericești, aceia să se gonească de în cetate și să se căznească de ispravnicul besearicii Țarigradului.

Gl. 24. Care mînăstire se va fi făcut cu știrea episcopului, să fie nedăsfăcută și ce vor fi ale ei să fie neschimbate, iară cine să va chizășui a face într-alt chip, nu e să nu fie vinovat.

Tîlc. Mînăstirile carele să zidesc fără de știrea episcopului, acealea nestătătoare să fie și nesfințite; iar mînăstirea carea se va zidi cu voia și cu știrea episcopului, cum iaste dreptatea a lu Dumnezeu, aceiia trebue să fie toate nestricate și să se facă scăpare mirenească și să se ție și să se păzească zidirea și întărirea ei și toate tocmealele ei să fie nedesfăcute; iară cine să va lepăda de aceastea și va călca porunca aceasta, acela să fie vinovat și să se canonească cu pravila.

Gl. 25. Tocma în trei luni să se facă hirotoniile episcopilor; iară de să va tîmpla vreo nevoe ceva, atunce poate-se mai prelungi vreamea, iară de nu, cela ce au hirotonit să aibă canonul, iară venitul ce va fi, să-l păzească iconomul.

Tîlc. Unii de în mitropoliți zăbovindu-se și nu băgînd seama de turmele ce li se-au dat în mînă, nice de grija hirotonici episcopilor, deaca moare episcopul să hirotonească altul pînă a se împlea aceale trei luni, poruncitu-se-au într-atîta vreame să se hirotonească, fără numai de să va treace vreamea pentru vreo nevoe sau sminteală. Iar de va vădui besearica fără de episcop mai mult dă trei luni, fără de nice o nevoe, atunce să se cearte și să se canonească mitropolitul căce nu poartă grija, iară venitul aceii besearici văduе într-atîta vreame ce va treace, întregi și nemișcate să se păzească de iconomul ei.

Gl. 26. De în cliros să fie iconom pre la toate besearicele, iară care episcop nu va băga în seamă aceasta, acela nu e să nu fie fără de vină.

Tîlc. Cade-se a tot episcopul să-ș facă iconom de într-al său cliros, ca să isprăvească pre voia lui unealte ale besearicii, iară de să va afla vreun episcop isprăvind unealte ale besearicii fără de iconom, unul ca acela iaste ca o batjocură preoției, țiind acea isprăvnicie cu nepriceapere fără mărturie de ispravă; drept aceaia unul ca acela cu pravila să se îndrepteaze.

Gl. 27. Care cliric va răpi vreo muiare, acela să se scoață de la besearică, iar de va fi mirean să fie afurisit, așijderea și ceia ce vor fi îndemnat și vor fi ajutat.

Carele va face răpire muerii, mare osîndă are de judecata împărătească *Tîlc.*
și n-are puțină ceartă și de la pravilă, iar de va fi cliric, cum zice acest canon, să i se ia darul; iară mireanul și ceia ce au îndemnat și au ajutat lui la răpirea muerii să se anathimisească pînă ce vor da pre acea fată răpită îndărăt, însă de va fi fost mai nainte logodită logoditului ei; iară *Semnează.*
de va fi fost slobodă la părinții ei, după cum zice canonul 22 al marelui Vasilie, caută de aceasta și la 94 a șaselui săbor.

Episcopul al Romei ceii noao (adecă al Țarigradului) să fie tocma *Gl. 28.*
cinstit cu al ceii vechi, pentru schimbarea steagului, și Pontul și Asia și Thrachia și varvarii să se hirotonească de țarigrădeanul.

Țarigrădeanul să fie tocma într-o cinste cu episcopul de la Roma, *Tîlc.*
și tocma să facă rugă, pentru căce că se-au cinstit aceasta de împărați și de boiari, și să fie supt mîna lui mitropoliile aceastea numai: ale Pontului și ale Asiei și ale Thrachiei, și să se hirotonească de la dînsul: așijderea și isprăvile episcopilor varvari să fie iară supt mîna lui, pentru că mainte vreame ale Machedoniei și ale Iliricului și ale Thetaliei și ale Athinei și ale Amorreii și a tot uscatul, adecă lumea; și isprava acestora de în limbi era atunce supt mîna Romei.

Cine va pogorî pre episcop în loc de popă, aceaia iaste furtușag de *Gl. 29.*
sfinție, acela e vinovat și nesfințit, iară carele se va pogorî fără de vină, acela să fie episcop.

Fur iaste de sfinție și protivnic și vrăjmaș cine pogoară pre episcop *Tîlc.*
în spița preoțească; fără numai de-l va ști episcopul că iaste vinovat și să i se ia darul de preoție, sau fără de vreo vină de păcat; iară într-alt chip să nu poată, nice să fie volnic a-l schimbarea sau a-l mutarea de în deregătoria episcopească.

Obiceaiu au eghipteanii (adecă alexandreanii) să nu iscălească ve *Gl. 30.*
într-o carte, de nu-i va lăsa arhiepiscopul. Într-aceaia-s nevinovați, că nu iscăliră în cartea sfîntului papei Leu pînă nu se făcu arhiepiscopul lor.

Obiceaiu se-au întărit întru isprava eghipteanilor (adecă alexan- *Tîlc.*
dreanilor), fără de isprăvnicia arhiepiscopului lor să nu iscălească episcopii; pentrucă de aceasta în zilele blagocestivului împărat Marchian se-au adunat sfîntul săbor de la Halchidon pentru arhiepiscopul de la Alexandrie, anume Dioscor, fiind spurcat și eretic, zicînd și bîrfind că au purtat domnul trup ca o nălucă, și iaste într-o fire, și adăogea de zicea că au pătimit dumnezăirea. Drept aceaia sfinții părinți surpară-l de în scaun și-l procletiră. De-acia deacă-l scoaseră pre acel spurcat patriarh, încă nefiind în locul lui altul pus, nu se nevoiră nice să îndemnară a scrie carte de aceasta sfîntului și pravoslavnicului papei Leu, ci se tocmi lor vreame să nu scrie pînă ce să va hirotoni lor, alexandreanilor episcop; de-acia atunce așa după porunca lui să se iscălească, ce rînduiră zicînd să dea și să pue chizășuire să nu se leapede nice să se desparță de marea cetate a Țarigradului; iar de nu vor fi avînd chezaș, atunce să se jure pre capul împăratului ca să aștepte de aceaia pînă ce va dobîndi cetatea alexandreanilor episcop.

Conețul sfîntului săbor al sfinților părinți carii se-au adunat la Halchidon.

SĂBORUL SFINȚILOR PĂRINȚI CARELE SE CHIAMĂ NAMEASTNIC,

carele se-au făcut la Sardichia, carea acuma se chiamă Sredțea mai nainte de cel de la Carthaghen în vreamea împărăției, cînd împărăția Costantie, feciorul Marelui Costandin. Dece acest împărat începu a ținea eresul aricnesc și se nevoia să strice și să schimbe tocmealele și credința carea se făcuse la săborul de la Nichea. Aceasta prinse de veaste frate-său Consta carele era împărat la Roma cea veache și se sfătui împreună cu cine era atunce papă; și așa-i zise papa să scrie carte să cearte pe frate-său și așa scrise zicînd: de nu te vei lăsa, zice, să nu mai turburi besearica și să nu mai clătești pravoslavnica credință, bine să știi că voiu rîdica mare războiu asupra ta. Iară el împotriva lui trimease cătră frate-său zicînd: adeverează și întreabă pentru credință bine, căce că eu, zice, nu ă stric, ce mă nevoesc să o întăresc. Și așa făcură amîndoi pace și numaicît poruncíră să se adune și să se strîngă arhiercii să facă săbor, ca să caute să întărească credința. Drept aceaia, cu porunca amînduror împăraților frați numaidecît se adunară episcopii Răsăritului și ai Apusului, pre număr 341, la Sardichia, carea se chiamă Sreadți. Și mare și tare întrebare fu de cealea ce se-au făcut la Nechea, și de împreună toți mărturisiră acealea și ijderîră canoane 21, întărind sfînta credință carea o tocmiră sfinții părinți la săborul de la Nichea. Și poruncíră ca aceaia să se ție vîrtos și neschimbată; iară pre carii nu o vor ținea, nice vor creade așa, procletíră-i și-i deaderă anathemei. Și nu făcură numai aceaste canoane, ce încă aduseră besearicii tărie deîmpreună și folos de obște tuturor.

Gl. 1. Pentru să nu se mute episcopul de în cetate mică întru mai mare.
Gl. 2. Pentru episcopul ce se mută de în cetate în cetate.
Gl. 3. Pentru să nu se mute nice un episcop la vreo cetate nechemat.
Gl. 4. Pentru episcopul ce i se ia darul și-i pare că l-au năpăstuit.
Gl. 5. Pentru sorții și rînduialele, naintea cui se fac.
Gl. 6. Pentru mitropolitul ce va să se rînduiască.
Gl. 7. Pentru să nu se facă episcop într-un sat și la o mică cetățue.
Gl. 8. Pentru săraci și văduă și pentru cei ce pat nevoe și n-au nemica.
Gl. 9. Pentru să ajute celora ce fug și pribegesc cătră besearici.
Gl. 10. Pentru episcopii carii trimit la împăratul sau la domn pentru niscare rugi.
Gl. 11. Pentru să nu se facă epsicop oroșanul sau țăranul sau bogatul numaicît.
Gl. 12. Pentru episcopul carele-l chiamă alt episcop.
Gl. 13. Pentru să nu-ș lase episcopul a sa besearică mai mult dă trei săptămîni.
Gl. 14. Pentru să nu se zăbovească episcopul la oraș sau la cetate sau la țarine striine mai mult de 3 săptămîni.
Gl. 15. Și acest canon a 15 însoțiiază pre al 12 a sfinților apostoli.
Gl. 16. Pentru clíricul cel afurisit de episcop.
Gl. 17. Pentru să nu priimească episcopul cliric striin.
Gl. 18. Pentru că acest canon a 18 împreună pre a 16-lea și a 14 canon al acestui săbor.

Pentru episcopul ce e gonit fără dreptate de la a lui norie sau eparhie. *Gl. 19.*
Pentru că și acesta însoțiază pre canonul a 17 al acestui săbor. *Gl. 20.*
Pentru episcopul ce va vedea pre episcop mergînd la mai marii oștii sau la oaste. *Gl. 21.*

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI DE LA SARDICHIA.

Nu se află nice poate fi episcopul de în cetate mare să se mute într-alta mai mică; așijderea de va sări de în mică pre mai mare, ca un trufaș și răpitor, să fie scos și întru toată viața lui să fie nepriceștuit. *Gl. 1.*

Acest canon nicecum nu iartă să se facă schimbări episcopilor; ce încă, de să vor și face, foarte tare munceaște pre acei ce se schimbă și se mută. Deci adevărînd părinții de acest lucru, poruncit-au să nu se nevoiască nice un episcop a se muta de în cetate mare în mică, ce, de va vrea, poate-să muta de în cetate mică într-alta mai mare. De va face aceasta pentru trufia sau pentru lăcomia, poruncit-au sfinții părinți, unul ca acela să n-aibă a se priceștui nice ca mireanii, ce după luarea darului să fie și afurisit. *Tîlc.*

Oricine se va muta de în cetate în cetate să se pue și să se lupte a plăcea oamenilor, acela nice la moarte să nu se cuminece. *Gl. 2.*

Carele va fi atîta de îndrăzneț și va veni la atîta deșertare și va cuteza a ceare să se mute de în cetate în cetate zicînd că-l vor oamenii și va lua de acolo cărți vrednicindu-l să le fie episcop, de care lucru adevărat iaste că se-au făcut aceaia de în meșteșugul și de în măestria lui de i-au pututu-i pleca cu puțenel oareceva preț și cinste de i-au tras către sine, de vor sta în besearică și se vor ruga și-l vor ceare de acolo să le fie episcop, dece pre unul ca acela, ca pe un năvălitoriu de îndrăznire și nedomirit, foarte-l osîndeaște, și au poruncit nice la eșirea sufletului de în viață să nu se vrednicească priceașteniei. (Ce să știi de aceasta) că striin și groaznic lucru iaste acesta a nu se priceștui la moarte. De care lucru nu vei afla în toate pravilele, nice într-una, fiind altă greșală mai rău certată decît aceasta. *Tîlc.*

Nice un episcop să nu se mute ve într-o cetate nechemat; așijderea și episcopul de în eparhie de va avea vreo judecată, să nu chiame alți episcopi striini; iară de nu, să judece Rimul și să fie și striini. *Gl. 3.*

În bogate canoane se-au zis că niminea să nu îndrăznească de la lăcașul lui să se mute într-altă eparhie, fără numai de-l va chema mitropolitul și episcopii carii vor fi cu dinsul, de aceasta așa porunceaște acest săbor. Așijderea și oricarele de în episcopi de va avea vreo judecată cu vreun episcop dă în eparhia lui pentru vreun lucru și cu dinsul va vrea să se judece, acela nu iaste datoriu, nice i se cade să chiame alți episcopi înțelegători sau luători de seamă de într-altă eparhie, ce să se judece numai de eparhianii săborului a eparhiei lor. Iară de-i va părea că nu-i place judecata ce-l judecă rău, atunce să se chiame la Roma supt carele iaste supusă acea eparhie și să meargă și el. Dece sau de dînsul să i se caute judecata, sau de episcopii cei ce sînt aproape de eparhia lui să i se îndrepteaze judecata besearicii. *Tîlc.*

Gl. 4. **D**eaca se va lua darul episcopului și se va închizășui că va să-ș mai caute rîndul, atunce nu poate să se pue altul în scaun, de nu va porunci rimleanul, ca să-ș caute luarea darului, sau cu sol, sau cu cărți.

Tîlc. **E**piscopul carele i se va fi luat darul de episcopii ai eparhiei, de-ș va mai căuta rîndul a doa oară, părîndu-i că nu l-au judecat drept, atunce la episcopia lui nu se rînduiaște altul pînă nu va căuta și va lua seama de luarea darului său rimleanul, supt carele iaste supus acel săbor ce nu l-au judecat drept; că de într-acest canon are puteare și voe rimleanul a-l judeca sau să scrie către episcopii ceia ce sînt vecini aproape de a lui eparhie să ia seama episcopului ce i se-au luat darul, sau să trimeață preoți ai lui cu episcopii să ispitească și să adevereaze acea judecată.

Gl. 5. **D**e vor căuta oamenii episcop să-ș pue (adecă de vor ceare) și se vor aduna, iară unul de într-înșii va lipsi, atunce să chiame și pre acela; iară deaca-l vor chema și nice va vrea să vie, nice va scrie, atunce cel rînduit să se hirotonească.

Tîlc. **A**ceasta acum într-aceasta vreame nu se face a fi rînduialele episcopilor și a se face de clirici și de dovlitini cetăților, ce aceastea să se tocmească de mitropoliți și de episcopi, cum porunceaște și canonul 13 al săborului de la Laodichia și a 19 de la Antiohia și altele multe, ce să cade sau toți episcopii să fie împreună la sorți, sau și cei de dăparte, cu cărți și cu scrisori să le dea veaste să scrie, că deaca nu vor putea veni, atunce să se facă rînduialele împreună și cu a lor știre și voe.

Gl. 6. **D**eaca se va pune în scaun mitropolitul, atunce trebue să fie chemați și cei ce sînt aproape de cetate sau de orașul lui.

Tîlc. **V**rînd mitropolitul să se rînduiască, nu se poate aștepta să se chiame toți mitropoliții la sorții lui pentru isprava, ce numai cei ce sînt aproape de cetate; că alta și într-alt chip iaste cînd nu poate, după cum zice canonul 25 a săborului de la Halchidon: episcopiilor celor văduo trebue să li se facă hirotoniile între trei luni.

Gl. 7. **Î**ntr-un sat și oraș mic, în carele va putea fi de în dăstul un preot, acolo nu se pune episcop, iară de să va face în cetate oameni mulți, atunce nu poate fi să nu fie.

Tîlc. **N**u trebuiaște să se pue episcop într-un sat, oraș sau într-o cetățue mică în carea poate să fie de în destul un preot, ca să nu se prostească numele episcopului, iară de se va face aceia mică cetățue cu mulți oameni, atunce cade-se a se hirotoni episcop și într-aceaia.

Gl. 8. **E**piscopul să îndrăznească și să meargă la împăratul și la domn, pentru săracu și văduă și pentru cei ce pătimesc bogate nevoi, să-i roage să le fie într-ajutoriu și milă de ei să-i miluiască, iară să nu meargă pentr-acesta lucru pre la boiari și ostași, ce pre la aceștea pre diaconul să trimeață. Aceaste 2 canoane, 8 și 9, au amîndoao un tîlc.

Gl. 9. **C**elora ce scapă și merg la besearici, acelora să li se ajute.

Tîlc. **P**orunceaște acest canon episcopului să folosească și să ajute săracilor și văduolor și celor nevoiași ce n-au nemica, așijderea și celora ce fug de scapă pre la besearici pentru greșalele și păcatele lor, și să meargă pentru dinșii la împăratul și la domn, să se roage pentru ertarea, și să ceară judecată și ispravă pentru cei năpăstuiți. Și iar, pentru aceastea vini, pre episcopii acest canon nu lasă să-ș părăsească besearicile și să

se ducă pre la oști, sau aiurea, unde iaste împăratul, a-l supăra pentru dinșii, ca să nu aducă poreclă episcopilor și mustrare pentru multul val, ce poruncească să trimeață cu rugile lui pre diaconul să roage pre împăratul, iară să nu lase el besearica și să se depărteaze la împăratul pre departe locure.

Trimețînd frate către frate, atunce să prinză mitropolitul pre acel sol și să scrie către episcopul de la carele au venit, ca să adevereaze lucrul acelui sol trimis. *Gl. 10.*

Trimețînd episcopul către împăratul sau către domn să i se roage de ceva și pentru acel lucru și către frații lui scriind pre în oști împlînd cu împăratul sau cu domnul, făcîndu-se ca cum ar fi chemat de împăratul sau de domn să îmble cu dinsul, trebue acela să meargă întîi la mitropolitul său să-ș arate rugile și diaconul sau sluga pre carele va vrea să trimeață, ca să i se caute rugile întîi de mitropolitul lui și să se ispitească ca să nu cumva să le fie rugile nedreapte, și așa deaca-i va ispiti și-i va adevăra, atunce să-i scrie lui și cărți de tocmire (adecă de credință), ca să fie de adevărare și de întărire celui trimes și să-l destoinicească cu episcopul cela ce îmblă cu împăratul, ca să-i poată fi într-ajutoriu diaconului. *Tîlc.*

Oroșanul, țăranul, sau bogatul, de nu se va sui la sfintele spițe întîi, acela nu poate să se facă episcop; și sorocul spițelor să nu fie foarte curînd, ca să se ispitească viața credinței, a facerei de bine a lui; iar de să va pune altul fără de aceastea, acela iaste ca și un sad nou. *Gl. 11.*

Acest canon nu poruncească într-alt chip celora ce vor să se sue să șază întru rînduiala episcopiei (adecă acestora): mireanii carii petrec pre la țarine și se îndeletnicează într-însele (adecă la țară) sau niscare bogați și oroșani negoțitori, de nu se vor sui de în spiță în spiță, întîi citeți, ipodiaconi, diaconi și preot, să fie slujind aceastea nu pot fi. Iară sorocul a fieșcării spiță iaste cîte un an, ca să se ispitească viața, credința lor într-atîta. Iar canonul 17 al săborului de întîi și al doilea carii se-au adunat în besearica Sfinților Apostoli au tocmit ca nice unul de în mireani, încă nice de în călugări nu iartă să se sue la nălțimea episcopiei așa degrab, să nu cumva să fie de în viață spurcată, ce întîi de vrînd să vie la rînduialele preoțești pre la fiecare cin, împlînd și obîrșind leagea cea ce e legiuită și tocmită; de-acia atunce să priimească hirotonia a episcopiei. *Tîlc.* Зри ѡ иноче ꙗкѡ не въсрꙋчае(ш) огнь съ нбсе и и(з)ходитинъ дха стго [1].

Episcopul carele iaste chemat de alt episcop, prost fiind cel ce l-au chemat, atunce să nu-l ritorească prea des, că aceasta iaste bănuială și necinste celui prost și apoi și logodire episcopiei lui, și amîndoao nu e să nu fie fără de vină. *Gl. 12.*

ADEVĂRAT.

Anevoe lucru iaste fără de mare și grea nevoe a-ș lăsa episcopul besearica lui multă vreame. *Gl. 13.*

[1] „Vezi, o, călugăre, să nu prinzi focul din cerul carele purcede de la duhul sfînt."

Tîlc. Care episcop va mearge într-altă cetate, chemat fiind de episcopul cetății și cela ce va fi chemat pre dinsul nu va fi iscusit întru învățătură, acela să nu învețe oamenii des, nice să ritorească foarte, căce că aceasta se arată a face și a aduce și a scorni valure și nebăgare în seamă episcopului celuialalt ce l-au chemat pre dinsul; și iară să mai pare, pentru arătările aceastea ale aceii învățături, ca cum și-ar logodi acea besearică striină și ca cum ar trage oamenii spre dinsul și se nevoiaște a-ș părăsi besearica care iaste lui dată și a se muta la aceaia. Dece pentr-aceasta poruncit-au sfîntul săbor să nu se zăbovească mai mult de trei săptămîni de la besearica lui episcopul cel priimit, ce să se întoarcă îndărăt la oamenii cari-i-s dați pre mînă, fără numai carele se va zăbovi a o lăsa pentru vreo grea silă, sau pentru vreun lucru cu nevoe.

Gl. 14. **Episcopul** carele va avea veo cîștigare ceva peste hotarul lui de va vrea să meargă la dinsele, să nu se zăbovească cu sorocul acolo mai mult de trei săptămîni, pentru că așa trebue turma lui pre dinsul să aibă, ca și el să fie fără împutare.

Tîlc. **De** va avea vreunul de în episcopi în ținuturile altor episcopi striini niscare cîștiguri (adecă moșii sau veniture), acela nu se apără a nu mearge să și le caute și seama plodurile a lua, iară așa nu se iartă nice aceia a se zăbovi acolo la satele și orașelă striine mai mult de trei săptămîni, ca să nu piară sau să se strice și lucrurile bisearicilor pentru zăbava, nice să se tinză vina trufiei și a măriei lor a se lungi mai mult să petreacă într-acea cetate și loc striin.

Gl. 15. **Cine** va ști pre cela ce au afurisit episcopul său și se va împreuna cu dinsul, acela nu e să nu fie fără de vină.

Tîlc. **Cine** cu știre va priimi pre diacon sau popa carele e afurisit de al său episcop sau vreunul de în clirici și se va împreuna cu dinsul, adecă va sluji liturghie cu dinsul, acela nu e să nu fie vinovat, ce să se afurisească și acela, după cum zice a 12 canon al sfinților apostoli.

Gl. 16. **Cine** va fi urgisit de episcopul mînios, acela să se roage să ceară ertăciune, să nu cumva să nu fie neascultat; iară așa, să fie nepriceștuit pînă ce va tîmpla ertăciune.

Tîlc. **Clericul** sau fiecine, de se va tîmpla episcopului a se porni în mînie și-l va afurisi, acela să meargă la mitropolitul la carele iaste supus episcopul ca să caute vina afurisaniei pe drept iaste au ba. Deci de-l va fi afurisit nefiind vinovat, atunce să priimească și să-l iarte; iară mainte pînă nu va ispiti și nu va ști, nice va priceape măcară de-l va fi afurisit drept, măcar nedrept, nu se priimeaște la împreunare (adecă la ertare), ce să fie într-acea îngrozire.

Gl. 17. **Sluga** sau clericul striin nu se cade a-l pune la vreo spiță fără de știrea acelui striin, iar de-l va pune, aceaia să fie neadevărată.

Tîlc. **Nu** se cade episcopului să priimească clericul striin și să-l pue la vreo rînduială fără de știrea episcopului său, iară de va face aceasta cineva și-l va pune întru clirosul său, acea rînduială să fie nesocotită și nebăgată în seamă și neadevărată.

Gl. 18. **Hotarăle** zăbăvilor ale episcopilor au puteare a le păzi diaconii și preoții ale lor.

Poruncitu-se-au episcopilor turma lor să nu o lase și să meargă să petreacă într-altă cetate fără nu mai mult de trei săptămîni. De aceasta așa zice acest canon și pentru diaconi și pentru preoți, și ei să nu-ș lase besearicele mai mult de trei săptămîni. *Tîlc.*

De vor scoate pre episcop de în episcopie fără dreptate și va mearge la striini, atunce să-l priimească pînă-ș va isprăvi și va îndrepta acea mustrare. *Gl. 19.*

Gînfarea și trufa oprindu-ă părinții, poruncit-au episcopului să nu șază la episcopie striină vreame multă; iară carele va fi scos pentru mărturisirea credinții noastre sau pentru îndreptarea adeverinții de în cetatea lui sau de în locul lui și va mearge într-altă cetate, acela nu se oprează a nu lăcui acolo pînă ce va putea să-ș afle îndreptare de mustrarea cea ce i se-au făcut asupră. *Tîlc.*

Nepriimit să fie clirieul într-altă parte carele nu va clirici la besearica la carea se-au cliricit; însă evtihian și museu nu vor putea să-ș dobîndească numele să fie să se chiame episcopi, ce însă de vor vrea să se pocăiască, putea-vor să tîmple să se priceaștuiască ca mireanii. *Gl. 20.*

De ceasta în multe canoane se-au zis, cum am zice, și de toate săboarăle, să nu se priimească clirieii striini de alți episcopi și să-i pue pre niscare rînduiale besericești; și iară mai învață acest canon de evtihian și de moseu, carii se-au rupt despe credința noastră și li se-au luat darul, poruncească ca de se vor pocăi și vor vrea să dobîndească iară rînduiala episcopiei, sau măcar numele, să nu se asculte nice să se bage în seamă, ce numai de vor vrea ca niște mireani la priceaștenie să se priimească. *Tîlc.* *Zri.*

Cine se va ispiti a mișca tocmealele ceale plăcute de Dumnezeu și bine tocmite, acela să nu fie episcop. Episcopul de va vedea pre alt episcop mergînd undeva, sau la vreo oaste, aceluia să nu i se facă oprire, ce să-l întreabe să-ș dea seama întîi pentru ce treabă mearge, iar de-ș va da seama într-alt chip, să nu-l priimească. *Gl. 21.*

Cine nu va păzi bine, cum place lu Dumnezeu, tocmealele ce se-au îndreptat și se-au întărît, ce cu îngînfare și cu trufie va îndrăzni a face altceva de într-însele, cinstea și rînduiala episcopiei să i se ia, pentrucă se-au canonit cu aceasta să nu meargă neștine la oști, tabără sau într-altă parte într-alt chip, de nu se va chema cu cărți împărătești. Cade-se episcopului celuia ce face cale să fie întrebat și ispitit de vina și de lucrul călătoriei lui, de episcopul de la cela ce au conăcit la dinsul; de-acia de-l va afla că va mearge la tabără fără de nice o viclenie, atunce să nu i se facă nice o împiedecare, ce încă cu cinste să-l trimeață și să scrie eparhianilor și tocma slujitorilor lui tuturor să-l priimească făr' osîndă, ca pe un călătoriu ce face cale pe dreptate și fără sminteală. Iară de-l vor afla mergînd la tabără într-alt chip, sau vrînd să se arate împăratului sau să se roage pentru niscare lucrure fără de treabă carele nu se cuvin lui ca unui arhiereu, atunce să nu-l priimească, nice cărți să scrie lui și nice o rugă, nice o ispravă să nu-i facă. *Tîlc.*

Conețul săborului al sfinților părinți carii se-au adunat la Sardichia.

SĂBORUL SFINȚILOR PĂRINȚI CARELE SE CHIAMĂ NAMEASTNIC.

Făcutu-se-aŭ cînd împărăția la Roma cea veache Onorie, iară în Rimul cel nou (adecă în Țarigrad) împărăția Theodosie cel Tînăr. Dece în vreamea acestor împărați adunară-se purtătorii de Dumnezeu părinți 217 la Carhidon, carele se ține de laturile și de ținuturile Africhiei; pentru că Carthaghenul iaste o parte a Carhidonului, iară Carhidonul iaste eparhia Afrighiei. Pentru că Africa ține opt părți de ținuturi: întîi era Alexandria și Pentapol a Liviei și ceaia ce să chema pustia țiindu-se și de Tripoli; a doa Vizachia; a treia Carhidonul și Procunsularia, adecă a Anthipatului; de-acia doaă Numidii, adecă cea veache și cea noaă; de-acia trei Mavritanii, adecă Chisarinsia carea se chiamă Chesaria; de-acia, de la această mitropolie a Chesariei, iaste Sitifensia și mitropolia ei Sitifena, și Tingani căriia-i iaste mitropolia Tinghin. Și era ispravnici mai mari la acesta săbor Avrilie episcopul de la Carhidon căruia-i zicea papă, și solii de la papa de Roma ispravnici în locul lui, episcopul Favstin, și Filip și Aselie preoții; mai era ș-alți ispravnici ai celor eparhii ce am zis mai sus, trimeși la săbor în locul arhiereilor celora ce nu putuse să vie, ce fură și ei ca și cum ș-ară fi fost stăpînii lor cari-i trimeseasc pre dînșii. Și acest sfînt săbor tocmiră și îndreptară și întăriră credința și canoanele tuturor săboarălor carele se făcuse mai nainte de acesta. Și făcură canoane de întăria pravoslaviei 134, carele sînt aceastea:

Gl. 1. **Pentru** să nu surpe episcop pre episcop fără de știrea Romei.

Gl. 2. **Pentru** că se cade Romei să scrie țarigrădeanului și Alexandriei.

Gl. 3. **Pentru** preoți și diaconi carii au voe să chiame a doao oară judecata, să se îndrepteaze.

Gl. 4. **Pentru** episcopul, preotul, diaconul să aibă mueri.

Gl. 5. **Pentru** să nu se ia camătă.

Gl. 6. **Pentru** facerea mirului, și de sfinția featelor, și pentru ertarea cuiva să fie de slujba oamenilor.

Gl. 7. **Pentru** preotul carele va vrea să iarte pre cela ce să află în nevoe să slujască oltariului.

Gl. 8. **Pentru** să nu să priimească fără de întrebare pîrîșii la pîra episcopilor.

Gl. 9. **Pentru** să fie nepriceștuit carele se împreună cu cel afurisit.

Gl. 10. **Pentru** cela ce se afuriseaște de episcopul său și nu vine la săbor.

Gl. 11. **Și** acest canon a 11 are tîlcuirea acestui mai de sus.

Gl. 12. **Pentru** să judece pre episcop 12 episcopi, șase pe preot și trei pe diacon.

Gl. 13. **Pentru** să se pue episcopul cu voia tuturor eparhianilor.

Gl. 14. **Pentru** treaba episcopilor de la Tripolin.

Gl. 15. **Pentru** să nu se leapede episcopul sau clirieul de judecata besearicii.

Gl. 16. **Pentru** să nu se facă năemitori, nice ispravnici carii sînt în rînduiala sfinției.

Gl. 17. **Pentru** să ia clirieul atîta numai cît au împrumutat.

Gl. 18. **Pentru** cela ce se hirotoneaște să poarte grijă de tocmealele săborului.

Gl. 19. **Pentru** episcopul cel pîrît și chemat, să-l aștepte doaă luni.

Gl. 20. **Pentru** că acest canon a doazecile împreună și pre al doilesprezeacе canon al acestui săbor.

Pentru feciorii cliricilor să nu se împreune cu ai ereticilor și cu ai păgînilor. *Gl. 21.*
Pentru să nu dăruiască episcopii și cliricii cu ceva pe rudeniile lor carii sînt eretici. *Gl. 22.*
Pentru să nu treacă episcopul de ceaia parte de mare. *Gl. 23.*
Pentru să nu se citească alte cărți, fără numai carele-s de treabă. *Gl. 24.*
Pentru să se ferească preoții de ale lor fămei, și carii sînt în rînduiale sfinte, pre la vremi cînd vor să slujască sfintelor. *Gl. 25.*
Pentru să nu vînză episcopii uncaltele besearicii. *Gl. 26.*
Pentru preotul să nu se boteaze deaca va greși și se va întoarce la pocaanie. *Gl. 27.*
Pentru cliricii cărora li e luat darul, să nu chiame judecători dă peste mare să-i judece. *Gl. 28.*
Pentru carele să împreună sau se priceștuiaște oprit fiind mai nainte de ertăciune. *Gl. 29.*
Pentru carele pîraște sau cel pîrît carele-i iaste frică. *Gl. 30.*
Pentru cela ce se leapădă de cinste mare, nu pentru cucerie, ce pentru urgisirea. *Gl. 31.*
Pentru cela ce mai nainte de hirotonie nu va avea nemica, iară apoi după hirotonie va cîștiga ceva. *Gl. 32.*
Pentru să nu vînză preotul uncalte ale besearicii fără de știrea episcopului. *Gl. 33.*
Pentru să nu îndrepteaze nice să mai adaogă nemica de ale săborului de la Ipponi. *Gl. 34.*
Pentru să nu facă episcopii sau cliricii pe feciorii lor volnici sau oblăduitori mai nainte de ajungerea vîrstei. *Gl. 35.*
Pentru să nu se hirotonească cela ce nu ține în casa lui pre toți pravoslavnicii. *Gl. 36.*
Pentru să se ducă la besearică numai pîine și vin cu apă amestecat. *Gl. 37.*
Pentru să nu între cliricii, nice călugării la văduă și la featele cealea ce să hrănesc de la besearică. *Gl. 38.*
Pentru să nu se chiame în rînduiala preoției unul mare, altul mic, ce toți preoții să fie tocma cinstiți. *Gl. 39.*
Pentru cliricul călătoriu și întră în cîrciumă. *Gl. 40.*
Pentru cînd vor preoții să slujască liturghie, să fie postiți. *Gl. 41.*
Pentru să nu facă cliricul mîncări și băuturi pre la besearici. *Gl. 42.*
Pentru să împarță și să fie volnic episcopul să tocmească pocaania dăspre păcate celora ce să pocăesc. *Gl. 43.*
Pentru fata carea se lasă de tată-său ca să-ș ție fetia. *Gl. 44.*
Pentru cela ce să botează să simță sau să cunoască darul. *Gl. 45.*
Pentru să se citească patemele mucenicilor pre la pametele lor. *Gl. 46.*
Pentru cela ce în vreamea copilăriei se-au botezat de donatisteani. *Gl. 47.*
Pentru a doa oară botezare și hirotonie și a doa oară schimbare sau mutare a episcopilor. *Gl. 48.*
Pentru să nu hirotonească pre episcop mai puțin de trei episcopi. *Gl. 49.*
Pentru să cunoască zioa paștilor pre la toate săboarăle carele să fac preste an. *Gl. 50.*

Gl. 51. Pentru să caute pre în toate eparhiile lucrurile carele se fac pre la besearici.
Gl. 52. Pentru cela ce să leapădă de chemarea săborului.
Gl. 53. Pentru episcopul carele va lua cliricul striin.
Gl. 54. Pentru să fie volnic Halchidonul să rînduiască pre cine va vrea.
Gl. 55. Pentru să nu se facă episcop pre în fie ce eparhie fără de știrea celui mai mare.
Gl. 56. Pentru treaba copiilor celora ce se-au botezat de donatisteani.
Gl. 57. Pentru rămășițele idolilor, să piară și să le strice de tot.
Gl. 58. Pentru ceia ce voiesc a se judeca dă niscare clirici.
Gl. 59. Pentru ospeațile ellinești să se curme a se mai face.
Gl. 60. Pentru să nu se strîngă duminecile și pre la praznice priviri.
Gl. 61. Pentru cliricul carele e judecat de episcopul, să nu se mai judece de niminea.
Gl. 62. Pentru cela ce vine întru bună viață de în viața măscăricească și de într-alte meșterșuguri reale.
Gl. 63. Pentru slobozirile ce să fac pre la besearici.
Gl. 64. Pentru episcopul Echitie, carele se-au urgisit de săbor pre vină.
Gl. 65. Pentru donatisteanii carii se-au dăspărțit de trupul Domnului.
Gl. 66. Pentru să roage pre boiari cu cărți ale săborului.
Gl. 67. Pentru obiceaiul ospeațelor carele-s de la păgîni, să se oprească.
Gl. 68. Pentru carele e hirotonit de donatisteani.
Gl. 69. Pentru să se trimeață pristavnici să propoveduiască donatisteanilor pravoslavie.
Gl. 70 Pentru să se ferească episcopii de fămeile lor, și preoții și diaconii.
Gl. 71. Pentru să nu-ș lase episcopul scaunul său.
Gl. 72. Pentru să nu se boteaze cineva cu apă de doaă ori.
Gl. 73. Pentru să se propovăduiască zioa paștilor naintea a zeacea zi de a lui septevrie.
Gl. 74. Pentru episcopul carele a dat sol pentru fie ce nevoință sau pace a oamenilor.
Gl. 75. Pentru să fie ispravnici sau izbînditori.
Gl. 76. Pentru episcopii carii nu merg la săborul carele să face preste toți anii.
Gl. 77. Pentru Echitie după urgiia lui ce i se-au făcut.
Gl. 78. Pentru cliricul carele să va vădi ve într-o vină.
Gl. 79. Pentru cela ce priimeaște pre cineva de la mînăstire striină.
Gl. 80. Pentru să nu scrie episcopul moștneani pre eretici sau pre ellini.
Gl. 81. Pentru că și cest canon seamănă cu canonul 64 carele e mai nainte de acesta.
Gl. 82. Pentru să nu se facă jertăvnic sau besearică întru niscare seliști sau întru niscare vii.
Gl. 83. Pentru să se strice sfărîmăturile de oase ale închinării de idoli, ori în ce loc vor fi, au în pădure au în copaci.
Gl. 84. Pentru să se scrie cărți de la Halchidona și să se iscălească pre numele t...uror.
Gl. 85. Pentru să urmezi celora ce-s mai mari de tine, iară să nu-i urgisești.
Gl. 86. Pentru să nu se ia darul preoțesc așa lesne.
Gl. 87. Pentru Maximian Vaghensie.

Pentru să se dea cărți celor hirotoniți de la mîna celora ce au hirotonit pre dinșii de la Africa. *Gl. 88.*

Pentru să nu priimească episcopul cliric striin. *Gl. 89.*

Pentru să se nevoiască de pururea să împreune pre donatisteani, adeveritei besearici. *Gl. 90.*

Pentru învățătura și îndreptarea celora de la donatisteani. *Gl. 91.*

Pentru să se dea bisearicilor folosire și ajutoriu de la împărații și domnii cei blagocestivi. *Gl. 92.*

Pentru eparhiile tuturor episcopilor de la Africa să nu facă săbor obște. *Gl. 93.*

Pentru acest canon se-au spus la al 15 canon al acestui săbor. *Gl. 94.*

Pentru să se dea voe de la împăratul sau de la domn să se pue ispravnici besearicii. *Gl. 95.*

Pentru carii n-au avut niceodată al său episcop. *Gl. 96.*

Pentru să ție al său episcop carii se-au întors de la donatisteani. *Gl. 97.*

Pentru venirea ipodiaconilor de la mînăstirea cea noaă, carea se chema a lui Gherman. *Gl. 98.*

Pentru cum au socotit să trimeață cărți către Inochentie papa. *Gl. 99.*

Pentru să nu-ș despartă neștine muiarea pentru fiece. *Gl. 100.*

Pentru să se facă la săbor rugile cealea ce se-au tocmit. *Gl. 101.*

Pentru episcopul carele ceare de la împăratul sau de la domnul judecată oamenilor. *Gl. 102.*

Pentru episcopul sau cliricul afurisit de la Africa. *Gl. 103.*

Pentru cela ce va mearge către împăratul sau către domn pentru vreo vină ceva. *Gl. 104.*

Pentru părearea ispravnicilor de toate trebile asupra donatisteanilor și a ellinilor. *Gl. 105.*

Pentru să nu judece un episcop cu a lui judecată. *Gl. 106.*

Pentru să priimească neștine viață bună, să fie volnic. *Gl. 107.*

Pentru cela ce zice că au făcut de întîi Dumnezeu pre Adam mort. *Gl. 108.*

Pentru ceia ce zic că coconii cei mici carii se botează nu trag nemica de în păcatul a lui Adam. *Gl. 109.*

Pentru cela ce zice că darul a lui Dumnezeu are numai ertarea păcatelor. *Gl. 110.*

Pentru cela ce zice că darul lui Dumnezeu numai noaă ajută. *Gl. 111.*

Pentru ceia ce zic că am putea tocmi poruncile și fără de dar. *Gl. 112*

Pentru cine va tîlcui cuvîntul lui Dumnezeu glas. *Gl. 113.*

Pentru cela ce va răzvrăti, ѡ҃ставı на́мь дльгы на҃ша[1]. *Gl. 114.*

Pentru donatisteanii să fie la vreun scaun. *Gl. 115.*

Pentru ceia ce să întorc de la donatisteani. *Gl. 116.*

Pentru cela ce să întoarce întru pravoslavie, să fie fără de vină. *Gl. 117.*

Pentru cela ce-i va părea că se va îndrepta, nice unul adins eluși să nu se judece. *Gl. 118.*

Pentru să se aducă aminte să poarte grijă carii se lenevesc. *Gl. 119.*

Pentru judecătoriu carele a ales despre amîndoaă părțile, să fie neîntoarsă judecata. *Gl. 120.*

---

[1]) „(Și) ne iartă noaă greșelile noastre".

Gl. 121. Pentru episcopul carele nu va băga în seamă de grija ereticilor.
Gl. 122. Pentru cela ce zice că cel neîmpreunat iaste împreunat.
Gl. 123. Pentru preoții și diaconii urgisiți de episcopi.
Gl. 124. Pentru episcopii de nu vor putea să vie mulți la săbor.
Gl. 125. Pentru cela ce va îmbrăca pe vreo fată în haine călugărești mai nainte de 25 de ani.
Gl. 126. Pentru să nu mărturisească omul carele e afurisit, nice robul, nice slobodul, nice măscăriciul, nice ereticul, nice ovreaiul.
Gl. 127. Pentru să nu mărturisească cela ce de multe ori au pîrît și nice una n-au adevărat.
Gl. 128. Pentru să nu mărturisească cine iaste de 14 ani.
Gl. 129. Pentru pîrîșul să nu aducă mărturie de la casa lui.
Gl. 130. Pentru episcopul carele zice că cutarele mi-au spus vina în taină.
Gl. 131. Pentru episcopul carele oprește de priceaștenie pre cel ce nu e vădit în vină.
Gl. 132. Pentru Urban, episcopul de la Sichia.
Gl. 133. Pentru scrisorile ale lui Chiril al Alexandriei.
Gl. 134. Pentru să nu se priimească cei nepricestuiți la priceaștenie, adecă carii nu-s de a noastră credință întru a noastră leage, de nu se vor face toți, ca noi pravoslavnici.

CANOANELE SFINȚILOR PĂRINȚI DE LA CARTHAGHEN.

Gl. 1. De vor lua episcopii darul unui episcop, de va vrea să meargă la Roma să chiame să-l judece, să fie ascultat, Roma să scrie sau să poruncească.

Tîlc. Și acest canon, ca și al patrulea canon al săborului de la Sardichia, dau voe Romei pentru episcopul sau popa cela ce au mers la dinsul cu darul luat, să trimeață oameni ai lui cu episcopul acela, să-i ia seama de la episcopii ceia ce i-au luat darul, sau să scrie la episcopii ceia ce sînt aproape de dinsul (adecă aproape de a lui eparhie) și de dinșii să li se ia seama pentru lucrurile și trebile besearicii.

Gl. 2. Deaca vreame ce nu se vor afla niscare tocmeale de cealea ce se-au făcut la Nichea, trebue Roma să scrie țarigrădeanului și alexandreanului să tocmească ei de acolo acealea.

Tîlc. Ispravnicii cei trimeși de papa al Romei la acest săbor pentru cela ce i se-au luat darul și au mers de au spus la papa al Romei, după cum au tocmit canonul cela de la săborul Sardichiei, ca să judece și să ia seama după cum zice tocmeala carea se-au făcut la Nichea. Și au întrebat pe părinții ceia ce să adunase la acest săbor ca să adevereaze și să afle acel canon carele au fost de la săborul Nicheii, iară ei nețiind minte cum se-au tocmit de săborul Nicheii, încă nice avînd scrise nici adeverite tocmealele ceale ce se-au făcut la Nichea, zis-au că nu știu. De-acia au socotit și au judecat să scrie Roma către țarigrădeanul și către alexandreanul și de la dinșii să se ia în adevărare canoanele de la Nichea și ei să le adevereaze lor; de-acia atunce să priimească canoane ca acealea, tocmealele săborului de la Nichea întărite și adeverite, și așa voiră să se ție și să puse de dinșii aicea întîi. De-acia au trimes către dinșii sfeti Chiril, arhiepiscopul

Alexandriei și Attic, arhiepiscopul Țarigradului, ce n-au aflat pus în canoane să poată trimeate papa clirici ai lui să caute ei vinile luării darului ale episcopilor. Și au scris către papa Chelestin, cela ce era atunce la Roma, să nu mai facă de atunce așa, să trimeață clirici ai lui că caute vinile luării darului al episcopilor, ca să nu bage besearicii lui Dumnezeu îngînfarea și nălțimea trufiei lumii.

Preotul și diaconul carele va fi afurisit, acela are voe așijderea să spue, adecă să chiame a doa judecată să se judece. Dece de va fi adus asupra lui afurisenia fără de răotate, atunce trebue să fie cum se-au întărit. *Gl. 3.*

Acesta canon iaste înceapere a netocmirilor și a scandalilor. Dece clirieul carele e afurisit de episcopul său, acela să meargă să spue mitropolitului supt carele iaste supusă eparhia aceaia, să vază pre cale iaste și pe dreptate; iară de va fi lipsind mitropolitul, atunce să meargă cu episcopul cela ce l-au afurisit la episcopii ceia ce sînt aproape de dînsul să-i judece și să le ia seama (pentr-aceaia am zis mai sus că acest canon iaste de scandală), că lepădat și de val lucru iaste și fără ispravă a mearge episcopul să se judece la ceia ce nu e supus supt dinșii. Deci pentr-aceaia pravila, adecă canonul acesta, nu iaste așa adevărată să se ție și într-alte isprăvi, ce să se ție ca un săbor ce s-au făcut pre alocurea, adecă în Carthaghen și în Africa. *Tîlc.*

Niminea să nu cunoască sau să învețe vreo despărțire a sfintei troițe într-alt chip fără de cum se-au întărit la Nichea. *Alta.*

Așa am luat, așa creadem, așa gîndim adevărat, a nu cunoaște sau a nu învăța nice o despărțire de sfînta troiță, ce una pre dinsa a ști și tocma cinstită. *Tîlc.*

Îndreptările cealea ce se-au tocmit la Nichea, carele părinții noștri le-au adus cu dinșii de la săbor, acealea să se păzească. *Alta.*

Cealea ce se-au tocmit și se-au îndreptat întîi la Nichea de sfinții părinți ce se-au adunat, pre acealea și săborul acesta le întărește și poruncește să le păzească. *Tîlc.*

Episcopul, preotul, diaconul, citețul și țiitoriul, și aceștea să se ție de muerile lor, ca să poată fi gata la vreamea slujbei lor. *Gl. 4.*

Însă canonul acesta și cel de în 25 împreună-se către a 50 canon al acestui săbor și nu se arată să ceară episcopul, preotul și diaconul să se desparță de nuntă și să se depărteaze de muerile lor de tot, ce la vremile lor să se ție de către dinsele, adecă cînd se îndeletnicează la rugă și la postire și cînd fac liturghie, iară al 12 canon al șaselui săbor de la Trulla nu iartă episcopilor să șază cu ale lor fămei deacă se vor hirotoni, ce să se desparță împreunarea de către dinșii, și aceasta n-au poruncit să nu se facă zicînd că doară nu trebue nunta și întorcîndu-se de către tocmeala apostolească, ce către dragostea spăseniei și către mai binele procopsirii oamenilor, și să nu dea sau să zică neștine vreo bănuială spre tocmirea preoției. Iară al 13 canon iară al șaselui săbor aduce ocară și poreclă pentru tocmeala canonului carea e dată de besearica Rimului, adecă diaconii sau preoții carii vor să se hirotonească, ei se mărturisesc zicînd cum de aicea nainte să nu se mai împreune cu ale lor fămei. Drept aceaia poruncește bărbaților celor sfințiți, carii-s preoți, să nu se desparță de împreunarea ceaia ce e pre leage, ce să le ție și să nu se desparță de dînsele (adecă unul de către *Tîlc.* *Zri împotriva Romei.*

altul), ce numai pre la vremile lor să se ție de către lăcuitoarele lor, cum poruncează și apostolul; de-acia iar să se împreune cu dînsele.

Gl. 5. Fiecine carele va fi de în mirean, ce va lua camătă, iară așa și cliricul mai mult încă decît mireanul se osîndeaște.

Tîlc. Pentru acesta lucru zice și canonul apostolesc 44 și a 17 a săborului de la Nichea și a 10 al șaselui săbor de la Trulla: preotul sau diaconul carele va ceare și va lua camătă și nu se va părăsi de acel lucru, acela de în rînduială judecă-se să se scoță; iară de să va face aceasta de mirean, acela are împutare și iaste supt vină și dă lor vinuială pentru acea dobîndă rea, a lăcomiei, și nice la preoție să priimesc de nu vor cheltui acea dobîndă rea săracilor, și de nu se vor prinde a nu mai cădea într-acea boală a iubirii de argint, după cum zice canonul 14 al marelui Vasilie. Cu cît mai mult încă sînt vinovați clirícii carii vor face acesta lucru.

Gl. 6. Carele se va afla ve într-o nevoe și se va erta sfîntului jărtăvnic a sluji, preotul să nu facă de în capul lui, ce să întreabe pre episcop, și cumu-i va zice, așa să facă.

Tîlc. Făptura mirului, adecă sfințirea featelor cu mir și cînd va erta neștine pe cineva să slujască oamenilor, de aceasta să n-aibă popa voe să facă, nice să facă tocmirea sfîntului mir, nice să sființească feate, nice să iarte pre cei de în pocaanie, adecă să-i pue împreună cu oamenii cei credincioși și să-i priceștuiască dumnezăeștii priceaștenii; aceastea nu se iartă nice se dă voe a le face preoții, ce aceastea trebue să se facă de episcopi. Aicea,

зри ѡ̂па́сно[1]). pentru sfințirea featelor, zice că mai nainte vreame avea creștinii obiceaiu a făgădui o fată de într-ai lor feciori lu Dumnezeu, sau singure unele feate, de în rîmna dumnezăiască aprinse, făgăduia-se a feti lui Dumnezeu în toată vreamea vieții lor; dece acealea le ducea împreună cu arhiereul și le sfințía cu molitve și le da un loc osebit aproape de besearică, dă le păzia și le grijia de toate de ce le trebuia. Acealea pre limba grecească se chema aschitrie.

Alta. Acest canon ce scrise mai sus porunci să se facă ertarea de episcopi

Gl. 7. numai; iară cesta poruncească: cu știrea episcopului, să se facă aceastea lucrure și de preoți.

Gl. 8. Părut-au părinților pentru ceia ce sînt împlîntați întru urîciunea pîrîi, să nu-i leapede ce să fie priimiți către pîră.

Tîlc. Zisu-se-au și la al șasele canon a sfinților părinți 150 carii se-au adunat în Țarigrad, fără de întrebare să nu se priimească pîrîșii la pîra episcopilor, ce întîi să li se caute credința lor și să se ispitească să nu cumva fie eretici; de-acia să le ispitească și vinile lor, să nu cumva fie fost urgisiți și scoși și nepriceștuiți, sau pentru alte greșale vinuiți, fără numai de să vor fi aflat nevinovați pentru greșalele cealea ce i-au vinuit; dece așa va și acest canon, să nu se priimească la pîra episcopilor vreunul de ceia ce sînt împlîntați întru greșale ca acealea.

Gl. 9. Carele se va priceștui cu cel nepriceștuit, și el să fie nepriceștuit.

Tîlc. Cine iaste despărțit, adecă afurisit de episcopul său, și altu-l va priimi, știindu-l că e afurisit, și va sluji cu dînsul liturghie, afurisit să fie și acela; așijderea și ceia ce să împreună și să priceștuesc cu ereticii și se roagă

---

[1]) ,,Vezi cu luare aminte".

împreună cu dinșii, și credincioșilor să nu se împreune, ce să se scoață de la besearică.

Carele va fi urgisit de episcopul său, de-acia el nu-l va băga în seamă și va face alt oltariu sau va sluji, acela să fie pedepsit. *Gl. 10.*

Cine va fi afurisit sau despărțit de episcopul său și nu va vrea să meargă la săbor, supt carele iaste supt episcopul lui, să-i caute lucrurile de afurisanie și să se îndrepteaze de aceaia, adecă de acel lucru fără ispravă, ce să va înălța și se va îngînfa trufindu-se nebăgînd în seamă și se va despărți de besearică, adins eluși de-ș va face alt oltariu (adecă besearică), și sfinte darure lu dumnezeu va aduce (adecă va sluji liturghie); acela ce va face unele ca aceastea împotriva credinței și a tocmealelor bisearicii, nu e numai să nu fie nepedepsit, ce încă să se și afurisească. *Tîle.*

Înțeleagerea și socotința acestui canon iaste ca și acestui desupra lui, ce-am scris. *Gl. 11.*

Episcopul de va cădea ve într-o greșală, de nu va putea fi săbor deplin, atunce să-l judece 12 episcopi, iară pre popa 6 și pre diaconul trei, și să fie și pîrîșul. *Gl. 12.*

Episcopul fiind pîrît, cade-se să se judece de tot săborul; iară de nu vor putea să se adune toți, atunce, cum ar fi mai de puțini, să se judece de 12 episcopi; iară popa să se judece de 6, iară diaconul de trei; trebuind să fie încă și mai mulți de aceștea și să fie de față și cela ce au pîrît pre episcop și așa să se caute vinele lor. De aceasta poți căuta la 8 canoane ale acestui săbor, așijderea și la o 106. *Tîle.*

Deaca va purunci cel mai mare, atunce și trei episcopi pun episcop; și cine se va lepăda de zapisul lui sau de iscălitură, acela să fie pedepsit de judecata de afară. *Gl. 13.*

Cînd vor să se facă rînduiale sau aleageri episcopilor pre la episcopiile ceale văduo, atunce de vor putea trebue să fie toți episcopii ai eparhiei, cum arată și canonul 4 al săborului de la Nichea și a 19 de la Antiohia. Iară de nu vor putea sau pentru îndelungata cale sau pentru altă nevoe, porunceaște mai puțini, încai să fie trei; și să facă rînduiala aceaia cu știrea mitropolitului lor și să se facă la rînduiala aceaia cu voia tuturor împreună; carii nu vor fi acolo încă să trimeață cărți, arătînd cum e și cu a lor voe. Iară oricare de în episcopi de va mărturisi și va adevăra pre cineva a fi harnic și dăstoinic de episcop a fi la rînduiala episcopiei, iară apoi se va lepăda și va sta împotrivă de mărturia lui și de iscălitură, și carele va fi fost întîi mărturisit de dînsul, apoi-l va face nedăstoinic, acela să fie lipsit de cinstea lui, pentru că și leagea pedepseaște pre ceia ce au mărturisit rău sau împotrivă lor, și zice să se judece de boiarii tîrgului, cum porunceaște canonul 14 a titlei de întîi a cărții doazeci și doao. *Tîle.*

Pentru treaba episcopilor de Tripolin, și 1 episcop la isprăvnicie iaste de îndăstul. *Gl. 14.*

Însă alți mai mari ai eparhiilor poruncit-au să se aleagă doi ispravnici episcopi sau mai mulți și să se trimeață la Halchidon în toți anii de cîte ori se fac săboară, iară de la Tripolin ajunge și un episcop ispravnic pentru treaba episcopilor. *Tîle.*

Gl. 15. Episcopul sau clíricul, de va cădea ve într-o greșală sau i se va scorni asupră ceva, de va lăsa judecata bесearicii și va mearge la cea mirenească și se va arăta nevinovat, și căce n-au mers la judecătorii bесearicii, acela să-ș cază de într-a sa spiță; fără numai de-l vor fi vădind ceia ce-l pîrăsc pentru pizma și pentru niscare patime de-l vor vinui, atunce nu li se ajută, iară de vor aleage amîndoaă părțile judecători, aceia să nu se lase.

Tîlc. Nu se cade episcopului sau cliricului să se leapede de judecata besearicii; drept aceaia fiecarele de într-aceștea de va fi pîrît pentru vreo vină și se va lepăda de judecata besearicii și se va duce la judecata mirenească de-ș va dăscoperi vinile de la dinșii și se va arăta nevinovat și se va trage judecata de la ei, acela să-ș piarză a sa spiță. Iară de nu va fi vinuiala carea iaste asupra lor de vină, ce cu bani se va sfătui să dea ca să biruiască pre dinșii, și se vor lepăda de judecata cea de folos și vor mearge la judecăți mirenești dă se vor judeca de dînșii; însă de vor aleage și se vor prinde cu rămas și vor ceare acela lucru pentru carele au biruit, aceia iară să-ș piarză a sa spiță; iară de nu vor băga în seamă pentru acea treabă și vor voi să piarză ce au dat ca să poată birui, atunce să-ș ție a sa spiță. Iară de să va fi judecat cineva dă episcopi și apoi a doa oară va chema să se judece la mai marii judecători ai bisearicii și va putea să întoarcă judecata lor, acela nu va aduce nice o stricăciune judecătorilor besearicii căce întoarce judecata celoralalți, fără numai de vor face judecata în pizmă sau-l vor vinui sau pentru mita de-i vor aduce asupră vină. Iară cîți de în episcopi sau de în clirici carii-s vinuiți și vor aleage judecători ai besearicii și vor vrea să se judece de dînșii (măcară și mai puțini de 7 episcopi sau și de 4, cum am scris la 12 canon al acestui săbor), acelora nu li se cade deaca se-au judecat să mai chiame să se judece peste judecata lor, ce să stea judecata lor stătătoare; pentru că deaca vreame ce se îndreptează cel vinovat cu neiscusirea și cu nedreptatea a judecătoriului și va zice că fără iscusire și pe nedreptate se-au judecat de dînșii, atunce cela ce au ales judecătorii besearicii carii au socotit că sînt drepți, buni și viața aleasă, acela cum se-ar putea priimi de dînșii, cum am zice, să aducă vreo pîră el asupra bărbaților celor sfinți, carii întîi l-au judecat.

Gl. 16. Episcopul, preotul, diaconul, năemitori sau tocmitori să nu se facă.

Citețul, deaca-ș va fi în vîrsta tinereațelor deplin, sau să se însoare, sau să mărturisească că se va ținea neînsurat.

Tîlc. Năemitorii și dobînditorii vreunor cîștigări (să ia, cum am zice, de la cineva niscare bucate sau moșii pînă într-o vreame să li-l dea iară, iară ce vor cîștiga pre dinsele mai mult să fie a lor, sau se vor băga să poarte grijă de niscare case sau lucrure boerești mirenești), pre episcopi, preoți, diaconi oprеaște-i acest canon și încă ș-altele bogate. Iară citețul deaca-ș va ajunge vreamea vîrstei lui și se va apropia de 20 ani, de va vrea să se facă ipodiacon, adecă deaca va împlea ani 20, să se hirotonească diacon, cum porunceaște și al 15 canon al șaselui săbor de la Trulla, sau să se însoare mai nainte de hirotonie, sau să se mărturisească a să ținea neînsurat, că după hirotonie nice popă, nice diacon n-are voe să se însoare, ce aceasta s-au dat a fi numai citeților și cîntăreților, cum au tocmit șasele canon a șaselui săbor de la Trulla.

Clíricul carele va da bani împrumut, să ia numai atîta cît au împrumutat. *Gl. 17.*

Diaconul mai nainte de 25 de ani nu e diacon; și citeții oamenilor să nu se închine.

Mavritania Sitifensis să oblăduiască întru a sa eparhie, că se-au ertat pentru cheltuială multă și pentru îndelungata cale. *Acesta iaste un ținut al țării frîncești.*

Clíricul carele va fi dat cuiva împrumut bani sau altceva, acela nu trebue să ia mai mult decît au dat, ce numai ce au dat; iară de va păgubi cine ce au luat, atunce trebue să-ș cunoască fiecine ce e al său. Așijderea iară nice diacon să nu se hirotonească mai nainte de 25 ani, nice citeții se iartă, date fiind în mîna lor tocmealele besearicii, să se împreune oamenilor și să fie supt oblăduirea lor și să se cinstească întru petrecanie cu dinșii, să facă ce le vor porunci ei. *Tîlc.*

Laturea Numidichiei și Mavritania Sitifensis, ertatu-se-au să nu fie supt oblăduitoriu sau supt mitropolit, ce singur arhiereul ei să o oblăduiască și să-ș ție eparhia, pentru îndelungata ei cale căce e departe.

Carele se hirotonește să poarte grijă și să ia seama de tocmealele cealea ce sînt date de la săboară. *Gl. 18.*

Trupului mort nu i se dă priceaștenie pentru că nu mănîncă, nice bea.

După tocmealele săborului carele se-au făcut la Nichea, în toți anii să se aleagă de mitropoliți de în eparhie doi sau cîți se vor aleage ispravnici să se trimeață la săbor.

Carele se va hirotoni episcop sau clíric, acela datoriu iaste să priimească întru urechile lui tocmealele ce sînt date de săboară de la cela ce-l hirotonește și să se făgăduiască aceastea toate să le ție. *Tîlc.*

Domnul zicînd: luați, mîncați, dară neștine cum va putea da celui mort dumnezeescul trup, pentru că omul mort nice poate să ia, nice poate să mănîce, ce încă nice să boteaze pre cel mort, pentru că nesebuirea preoțească nu trebue să socotească a fi botezat omul mort fiind.

Acești părinți, urmînd săborului de la Nichea, poruncesc să se facă săbor preste an la Halchidona și să trimeață mitropoliții eparhiilor, de în toate eparhiile, doi sau cîți vor aleage ei să fie ispravnici acolo la săbor.

Episcopul carele va fi pîrît, de acia-l vor chema, și el va fi avînd zăbavă pentru alte trebe, acela să aibă ajiutoriu să-l așteapte doa luni; iară mai multe de nu va veni, să fie nepriceștuit; iară de va veni de față cel pîrît, iară pîrîșul va fugi, atunce el să fie nepriceștuit, că pîrîșul carele va fi pîrît sau va fi avut vreo vină, acela nu poate fi pîrîș. *Gl. 19.*

Episcopul pîrît fiind de cineva și va fi chemat de soborul supt carele e supus, cu scrisori, să vie să-ș dea seama, iară el poat fi avînd împiedecare de niscare nevoi, atunce să-i mute sorocul, să-l mai aștepte ș-altă lună; iară de va treace și a doao lună în zadar și la judecată nu va mearge, afurisit să fie pînă se va îndrepta. Iară întru protivirea aceaia însă, episcopul cel pîrît de va veni de față și va ceare îndreptare și judecată pentru pîra ce i-au venit asupra, și pîrîșul nu va sta de față, ce va fugi, atunce acel pîrîș să fie afurisit. Deci pentr-aceaia trebue ceia ce pîrăsc, să li se ispitească și credința și viața și, de vor fi de întru cei scoși și răi, atunce nu se priimesc la pîra lucrurilor și tocmealelor bisericești. *Tîlc.*

Gl. 20. **Preotul** pîrît fiind, să-l judece 6 episcopi carii vor fi aproape de oraşul sau de satul lui, iară pre diaconul trei, iară pre ceialalţi clirici să le caute judecata şi singur episcopul.

Tîlc. **De** aceasta se-au zis şi la 12 canoane: preotul, deaca va fi pîrît, 6 episcopi să-l judece şi fără de aceştea să fie şi episcopul lui cu dinşii împreună; pre diaconul, trei şi al lui episcop; iară ceialalţi clirici, toţi carii-s mai jos de diaconii, să se judece numai şi de episcopul lor singur, măcară ori de ce vină şi greşală.

Gl. 21. **Feciorii** cliricilor să nu se împreune cu ai ereticilor şi ai păgînilor.

Tîlc. **Ce** încă nice feciorii mireanilor nu se pot da să se împreune ereticilor întru nuntă, că acesta lucru iaste striin de creştini.

Gl. 22. **Episcopul** şi clericii să nu dăruiască ceva de în casele sale, sau să să strîngă împreună ereticilor, măcară de le-ar fi şi rudenie.

Tîlc. **Voe** au clirieii şi episcopii să dăruiască lucrurile caselor lor către pravoslavnici, ori către carii vor vrea; iară către eretici, măcară de le-ar fi şi rudă, nemica de în casele lor să le dăruiască, sau într-alt chip să strîngă de într-avuţia lor vreo dobîndă lor ceva.

Gl. 23. **Episcopul** să nu se ducă de ceaia parte de mare, de nu va lua carte de slobozie de la cel mai mare al cetăţii.

Tîlc. **Nice** episcopul, nice clericul nu trebue să se ducă departe fără de ştirea şi fără de cartea mai marelui lor, cum arată şi la săborul de la Sardichia şi de la Laodichia.

Gl. 24. **Nice** o carte să nu se citească în besearică de ceale ce nu-s dreapte.

Tîlc. **Fără** de cărţile ceale ce sînt îndreptate, ale vechii şi ale noaăi legi, alte scripturi şi cărţi mincinoase ale păgînilor să nu se citească ca nişte sfinte la besearică, ce clericul carele va face aceasta să i se ia darul, cum porunceaşte canonul 59 al sfinţilor apostoli.

Gl. 25. **Carii** se ating de dumnezăeştile taini, aceaia să se ţie soţiile lor pre la vremi cînd trebue.

Tîlc. **Cade-se** celora ce slujesc sfîntului oltariu, în vreamea sfintelor slujbe, cînd vor vrea să slujască, să se păzească şi să se ţie de către ale lor fămei, ca să poată dobîndi drept cealea ce cer de la Dumnezeu cu ruga şi cu slujba.

Gl. 26. **Lucrurile** besearicii să fie nevîndute; iară de nu va avea venit, atunce cu ştirea episcopului să se vînză; iară de nu va avea vreame de nevoe cela ce va vrea să vînză, atunce să întreabe pre vecini şi să-i chiame să se sfătuiască. Iar de nu va face aşa, vinovat iaste lu Dumnezău şi săborului.

Tîlc. **Episcopilor** nu li se cade să vînză ceva de-ale besearicilor, că cîştigări ca acealea şi moşii ale lui Dumnezeu sînt, pentr-aceaia sînt nevîndute. Iară de va avea neştine vreun sat sau moşie sau altă cîştigare ceva fără venit, şi va vedea besearica cuprinsă întru greale datorii sau într-alte năpăşti, şi va vrea acealea să le vînză ca să ia acel preţ să-l dea întru iuşurarea datoriilor sau întru alte nevoi şi năpăşti ce are, acela să nu vînză fără de ştirea mitropolitului carele e al eparhiei lui şi a episcopilor carii-s cu dinsul. Iară de nu va avea vreame pentru îmbulzirea nevoii lui, atunce să chiame pre vecinii mărturie, să se sfătuiască cu dinşii pentru acel lucru nemutat, cum va să-l vînză ca să ştie năpăştile şi nevoile ce au venit asupra besearicii, pentru carele vinde acel lucru nemutat, ca după aceaia să spue de faţă de aceastea săborului. Iară de nu va păzi aceastea, ce

în voia lui şi în sfatul lui va face vînzarea, acela iaste vinovat lu Dumnezeu şi săborului, şi de cinstea lui să fie striin.

Preotul, de va greşi şi apoi se va pocăi, acela nu se poate a mai boteza a doa oară ca să procopsească, nice iară se hirotoneaşte ca un mirean. *Gl. 27.*

Preotul deodată de i se va lua darul, sau diaconului, pentru veo greşală, apoi se va pocăi, acela nu poate iară să se hirotonească ca un mirean de întîi, ce încă iar nu poate nice să se boteaze neştine a doa oară, văz căce se va boteza ca să-ş speale păcatele şi să dobîndească iară rînduiala preoţilor sau a diaconilor, căce că un botez cunoaştem şi mărturisim. *Tîlc.*

Cliricii carii vor fi pîrîţi şi scoşi, de vor vinui pre cela ce i-au pîrît, atunce să nu chiame despre ceaia parte de mare episcopi să-i judece, ce să meargă către al lor episcop şi către ceialalţi carii-s lui vecini de aproape; iar de nu, să nu fie împreunaţi la Africa. *Gl. 28.*

Părinţii împreună socotind întru toate lucrurile ceale reale şi să nu supere pre episcopi, poruncit-au acest săbor de la Africa: cliricii carii vor fi vinuiţi dă niscare vini şi-i vor urgisi episcopii lor, de-acia lor le va părea strîmbu, atunce să nu se ducă să chiame dăspre ceaia parte de mare, către Roma sau către alţi episcopi ce să vor afla, ce să meargă către episcopii cei de aproape vecini şi cu ştirea episcopului lor, împreună să caute şi să le dăzleage judecata; iară de nu vor face aşa, ei să fie nepriimiţi întru împreunare întru toată Africa. *Tîlc.*

Cine să va priceştui mai nainte de ertare, acela să fie nepriceştuit, că singur adins eluşi se osîndeaşte. *Gl. 29.*

Cela ce e afurisit, iară mai nainte de dăzlegarea afurisaniei va face liturghie, acela singur adins eluş ş-au tras asupră osînda. *Tîlc.*

Pîrîşul sau cel pîrît de-i va fi frică dă nevoe, atunce să-şi aleagă un loc de taină. *Gl. 30.*

Cine va pîrî pre cineva, acela de va bănui că va păţi vreo nevoe dăspre partea celuia ce l-au pîrît, sau împotrivă, cel pîrît de pîrîş, acelora trebue, cum am zice, un loc de taină şi de întărire să vorbească să vază iaste adevărat şi oare putea-vor spune lor cu mărturie, ca să nu fugă pîrîşul de aceale vini pentru frică ca aceaia, sau cel pîrît să fugă pre taină de judecată şi, fugînd, să cază asupra lui urgia. *Tîlc.*

Carele se va lepăda de mai mare cinste, acela şi cea ce are să o piarză. *Gl. 31.*

Cine va fi cinstit de episcopul lui şi va vrea să-l pue la mai mare cinste, pentru lucrul trebii besearicii înălţîndu-l într-aceaia, şi nu va vrea, nice se va cuceri să o ţie, nu pentru smerenia, ce pentru urgisirea şi nebăgarea în seamă, acela să fie lipsit şi de stepena în carea slujaşte şi să-l lase. Iar de va fi vreun diacon şi să va socoti a fi harnic şi dăstoinic sau să se facă popă sau să slujască episcopului, fiindu-i viaţa nevinovată şi întru cuvinte iscusit, neavînd boiari de îndestul să-i slujască nice să află alţii pre lîngă dinsul, acela, de nu va vrea, să fie lipsit de în stepena lui, cum am zis. *Tîlc.*

Cela ce mai nainte de ce să va hirotoni nu va avea nemica, iar apoi va cîştiga sau vor cumpăra vreo moşie, aceaia să o aducă să fie a besearicii, făr ă numai de nu va fi de la rudenii sau o va fi cîştigat de dar. *Gl. 32.*

Ceia ce mai nainte de episcopie nu vor fi avut bucate ale lor, sau şi cliricii mainte de-a se facerea clirici fiind prea săraci, iară deaca se vor *Tîlc.*

hirotoni vor cîştiga sau vor cumpăra niscare moşii nemutate, acealea să le dea besearicii ca cum le-ar fi dobîndit de în venitul ei; fără numai de nu vor fi trăgîndu-se de moşie sau dăspre niscare dăruire adevărat, carele se vor fi făcut către dinşii, că de aceastea arată-se a fi ale lor.

Gl. 33. Preotul să nu vînză vreun lucru al besearicii fără de ştirea a episcopului, nice episcopul sat fără ştirea săborului.

Tîlc. Trebue să fie lucrurile besearicii nevîndute; iar de va avea vreo nevoe a vinde ceva nemutat, să nu vînză episcopul aceaia fără de ştirea săborului, de nu va vrea, după cum zice canonul 26 al acestui săbor, că apoi se face vinovat lu Dumnezeu şi săborului şi striin şi de a lui cinste. Aşijderea şi preotul carele va fi ispravnic vreunii episcopii pre niscare lucrure, să nu fie volnic a vinde fără de ştirea episcopului său ceva al besearicii, sau îmblătoriu lucru sau neîmblătoriu.

Gl. 34. De cealea ce se-au îndreptat la săborul de la Ipponi, nemica să nu se mai îndrepteaze, fără numai ce să caute săborul la vreame zioa paştilor.

Tîlc. Bogate săboară se-au făcut pre în toate oraşele Africhiei mai nainte vreame şi se-au citit la acest săbor şi au socotit pentru săborul carele se-au făcut la Ipponi Reghio a fi bun. Drept aceaia poruncit-au părinţii să nu priimească acel săbor nice scădeare, nice adaogere, ce numai să cunoască zioa paştilor în vreamea săborului carele se-au făcut la Halchidona, ca să nu cumva să strice cineva îndreptarea lor.

Gl. 35. Episcopii şi cliricii să nu-şi lase feciorii volnici mainte de ce nu-ş vor sosi de vîrsta creaşterii.

Tîlc. Episcopii sau cliricii nu trebue să-ş slobozească feciorii de la mîna lor şi să-i facă samavolnici mai nainte de împlearea vîrstei şi de întărirea chipurilor şi obiceaiurilor năravurilor celor bune.

Gl. 36. Carele nu va face în casa lui pre toţi pravoslavnici, acela nu va putea să se hirotonească.

ADEVĂRAT.

Gl. 37. Pîine şi vin cu apă mestecat numai să se aducă la besearică.

Tîlc. Nemica mai mult să se aducă trupului şi sîngelui domnului, ce numai pîine şi vin amestecat cu apă, cum singur au dat şi domnul nostru Isus Hristos.

Gl. 38. Cliricii şi călugării să nu între la văduă sau la feate, fără numai episcopii şi preoţii, ce şi ei nu singuri să între către dinsele, ce cu preoţii şi diaconii carii le slujesc.

Tîlc. Cade-se cu toată tăria, featelor şi văduălor celora ce sînt puse la besearică şi de la dinsa se hrănesc, nice clirici, nice călugări, nice vreunii de întru oamenii cei cinstiţi să nu între la dînsele fără de zisa sau ruga a episcopilor şi a preoţilor; iar de-i va lăsa, atunce să nu între singuri, ce să între către dinsele şi episcopii şi preoţii cu carii le păzesc.

Gl. 39. Episcopul carele e mai mare, acela nu e exarh preoţilor, ce acela se chiamă episcop scaunului de întîi.

Tîlc. Dregătoria preoţiei una iaste şi aceaia preste toate; deci cesta nu se poate chema marele preoţilor, iară cela preot prost, ce toţi episcopii şi toţi preoţii să fie tocma, cum au luat tocma şi darul duhului sfînt; iară

episcopul mitropoliei, căce are scaunul mai mare, cu acea adaogere se aleage numai episcop mitropoliilor.

Clíricul, călătoriu fiind, de nu va avea loc aiurea, atunce poate întra și în cîrciumă. *Gl. 40.*

Clíricul, de va călători în striini și nu va avea într-altă parte să găzduiască la un loc cinstit, și hrană (adecă bucate) va afla la cîrciumă, iară într-altă parte nu, atunce să între să mănînce și să bea. *Tîlc.*

De va fi omul mîncat, să nu carecumva să i se dea priceaștenie. *Gl. 41.*

Că și domnul după cină cu ucenicii au făcut paștile, ce noao nu se cade după glasul cuvîntului lu Dumnezeu să urmăm acelui chip ce se-au făcut pentru noi, ce să urmăm tocmealii bescaricii și fiind postiți, preoții să facă dumnezeiasca taină, liturghia; așijderea să fie postiți și ceia ce se priceștuesc. *Tîlc.*

Clíricul pre la bescarici să nu facă ospeațe, fără numai de i se va tîmpla dă nevoia striinătății a găzdui; așijderea și mireanii de aceasta să se apere. *Gl. 42.*

Nu se cade a face sfintele case proaste și fără băgare în seamă să le ținem și într-însele să mîncăm, și așternuture și covoară să așternem, cum am scris și la canonul 28 al săborului Laodichiei, fără numai de va face cineva aceasta dă nevoe, fiind călătoriu neavînd aiurea unde găzdui. *Tîlc.*

Carii se pocăesc de păcate, episcopul să le socotească pentru pocaanie, iar preotul, fără de știrea lui, de nu-l va îndemna vreo nevoe, să nu iarte și să slobozească pre cei ce să pocăesc. *Gl. 43.*

Carii au luat puteare de la Dumnezeu a lega și a dăzlega împotriva numărului păcatelor și poruncesc de dau canon împotriva celora ce să întorc dăspre păcat, preotul fără de știrea a episcopului, nice a mulți, nice a împuțina nu poate de aceastea, nice pre cei ce se pocăesc a erta; măcară de-ar lipsi și episcopul, tot nu pot să-i dăstoinicească sfintelor taini. *Tîlc.*

Fata carea se desparte de tată-său pentru să-ș poată ținea curăția, aceaia să se pue la un loc cu fămeile ceale mai cinstite. *Gl. 44.*

Cade-se episcopului, pentru sfintele feate ceale ce să despart de la părinții lor, de la carii eale era păzite, acealea cu socotință să se pue cu fămeile ceale mai de cinste, și să se dea întru pază ca împreună unele cu altele să lăcuiască. *Tîlc.*

Carele va vrea să se boteaze și pentru boală nu va putea să dea răspuns de sine, acela cînd va da acea voe a lui cu mărturie, atunce să se boteaze. Și măscăriciul de să va întoarce spre pocaanie, priimit să fie la mărturie. *Gl. 45.*

Cade-se celuia ce să botează să simță sau să cunoască darul ce e către dînsul și să înțeleagă și să priceapă de acelea ce-l întreabă pre taină; iar de va fi vreunul de cei ce nu va putea să răspunză, fiind bolnav, și va ceare să se boteaze, acela atunce să se boteaze cînd singur de voe va ceare să se facă aceasta, mărturisindu-ș nevoia lui cu mintea acelui bolnav să o știe cu deadinsul cum ceare botezul și pohteaște a-l ținea. Că tot omul ce greșaște și se pocăiaște, acela priimit iaste la pocaanie, măcară măscărici de-ar fi, măcară jucătoriu glumeț, măcar ori alt fiecine carele în ce viață și trai rău ce va fi petrecînd. *Tîlc.*

Patimele mucenicilor (adecă viețile și petrecaniile) pre la pamentele lor să se citească. *Gl. 46.*

ADEVĂRAT.

Gl. 47. Carii de în copilărie se-au botezat de donatisteani și apoi se-au lepădat de ei, nemica de aceasta să nu se oprească, și după mîncare să nu se ducă numaicît ca niște dăstoinici să se priceștuiască.

Tîlc. Donatisteanii sînt carii se-au ijderît la Africa de la un om ce l-au chemat Donat. Dece acela Donat le-au dat un os să-l ție în mînile lor cînd vor vrea să se împreune priceașteniei; de-acia întîi să sărute acela os, atunce să se priceștuiască. Drept aceaia cari se vor fi botezat de-aceia de în copilărie și se vor fi întors și eresul lor vor fi blăstemat, aceia nu se apără, pentru rătăcirea părinților, la slujba preoției a procopsi, și priceaștenie să nu le dea după mîncare, ce aceasta să se facă de preoții ne mîncați fiind și postiți. Scris-am de aceasta și la 41 de canoane.

Gl. 48. Nu se poate face a doile botez și a doa oară hirotonie și mutare episcopilor. Că un Cresconie lăsîndu-și noria lui și mergînd la besearica Cheneu, chemat fiind bescriceaște n-au vrut să se pleace, pre acela boereaște să-l apere.

Tîlc. Carele se-au botezat de pravoslavnici sau se-au hirotonit, acela nu poate priimi al doilea botez sau hirotonie; așijderea și episcopul de în cetate într-altă cetate a se muta. Și acesta canon și alții nu puțini a bogate săboară oprescu-l, pentru că acel episcop Cresconie lăsîndu-și besearica și lăcașul lui și ducîndu-se la Cheneu și de multe ori frățeaște aducîndu-i aminte frații și tocma slujitorii lui să se lase de acea besearică, iară el nevrînd, atunce au tocmit fără de voia lui să vie cu porunca boiarilor ai cetății aceiia și de dinșii cu sila să-l oprească (adecă să nu-l lase a fi acolo).

Gl. 49. La hirotonia episcopului să fie de îndestul trei episcopi, iară nu mai puțini.

Tîlc. De vor putea, trebue cu știrea mitropolitului să se adune toți episcopii ai eparhiei, să aleagă episcop; iară de nu vor putea toți să se adune, pentru vreo nevoe, atunce cade-se mai puțini, măcară trei să fie, făcîndu-se aleagere și cu scrisoarea celor dă departe.

Și alta într-alt chip. Episcopul ales fiind de trei episcopi de se va face pentru dinsul vreo protivire, atunce să ia ș-alți doi, și așa lucrurile lui de dinșii să se caute; de-acia de se va arăta curat, atunce să se hirotonească.

Gl. 50. În toți anii, pre la săboară să se caute și să se spue zioa paștilor de besearica de la Halchidona.

Tîlc. Săboarăle carele se fac în toți anii la besearica de la Halchidona, acealea să caute să cunoască zioa paștilor, cum se-au zis și la canonul treizeci și patru.

Gl. 51. Cum se-au făcut la săborul de la Ipponi, poruncit-au părinții ca săboarăle ce să fac în toți anii să cerceteaze toate eparhiile.

Tîlc. La săborul ce va vrea să se facă la Halchidona în toți anii, poruncit-au părinții, urmînd celor ce s-au poruncit la săborul de la Ipponi, să caute și să cerceteaze tocmealele cealea ce se-au făcut pre la besearici în toate eparhiile, și oricarele nu se vor fi făcut bine să le îndrepteaze, iară carele nu le-au dăzlegat pentru anevoia sau neîndemîna, sau au rămas îndoite, acealea să le dăzleage și să le aducă către adeverință.

Cine se va lepăda de chemarea săborului și, nădăjduindu-se averii lui și bogăției lui, dragostea frățească va urgisi, acela să se lipsească dă besearica lui, cu silirea boerească. *Gl. 52.*

Cine va pohti striinele lucrure și le va trage spre dinsul, acela să pață cădeare oricarele de în episcopi sau și de în preoți de vor trage spre dinșii oamenii de la casa cuiva și-i vor șutili cu înșelăciune și cu hitlenie că le vor da dascali și învățători, adecă episcopi, și-i va depărta de episcopul, de la cela ce au fost supuși întîi, de-acia-l vor chema la săbor să-ș dea seama pentru cealea ce-l pîrăsc și pentr-acesta lucru, iară el nu va vrea să vie, urgisind dragostea frățească și nebăgîndu-i în seamă, aceia să se lipsească și de besearicile lor, cu volnicia boerească. *Tîlc.*

Iulian carele au hirotonit diacon pre citețul a lu Epigon, de nu-l va da unde au fost întîi, el să pață urgia hirotoniei lui. *Gl. 53.*

În toate, cum am zice, săboarăle se-au poruncit de aceasta, ca să nu ia nice un episcop cliricul striin fără de știrea episcopului său și să-l facă al lui; drept aceaia și acest episcop, Iulian, priimind cliricul a lu Epigon, fiind citeț, el l-au făcut diacon; poruncitu-i-se-au să-l întoarcă iară la besearică la carea întîi se-au făcut cliric, iară de nu va vrea, să fie afurisit, după cum zice canonul săborului de la Halchidon: carele stă împotriva canoanelor, folosindu-și voii lui; iară canonul 17 al șaselui săbor de la Trulla zice: cine va priimi cliricul altuia și-l va hirotoni, poruncească să i se ia darul împreună cu cela ce l-au hirotonit. *Tîlc.*

Scaunul Halchidonului să fie volnic pre carii va vrea să-i facă mai mari besearicilor, măcară de va avea neștine numai un preot și va fi harnic, tot să-l pue la ce stepenă va vrea. Un episcop poate să hirotonească mulți preoți, că nu se află lesne a fi om iscusit cătră episcopie. *Gl. 54.*

Acest săbor fiind de ceale ce se-au făcut pre alocurea, iară nu a toată lumea, porunceaște niște lucrure de treabă de la Halchidona să se ție, căce că Avrilie, episcopul de la Halchidon urmînd canoanelor și nevrînd să-ș ia cliric fără de știrea episcopului și într-altă cetate să-l facă cliric sau episcop să pue; de-acia iară cucerindu-se să nu cîndva să nu dea niscare episcopi dă cei ce sînt supt dinsul pre urma lui niscare clirici ai lor să se facă cliric sau diacon sau preot, dă treabă fiind într-altă cetate, sau întru rînduiala episcopească să se rîdice, socotit-au de aceasta vredniceaște de au împreunat săborului și au ales așa să fie volnic mai marele Halchidonului, de aceasta să nevoiască să poarte grija besearicilor de acolo; pre carii clirici va afla vreadnici supt episcopiile carele-s supt dinsul, să-i hirotonească mai mari pre la besearici, și măcară de nu va avea neștine preoți mulți, ce numai unul și-l va socoti a fi vreadnic și dăstoinic și iscusit de episcop, fără încurmezișare să-l facă, pentru că anevoe se află om iscusit a fi episcop; și așa, un episcop pre mulți preoți să hirotonească. *Tîlc.*

De se va erta să se facă episcop la un loc ce n-au mai fost episcopie, cu știrea celuia ce oblăduiaște și are puteare acolo, atunce acela să-ș ție a sa isprăvnicie, iară celalalt să n-aibă ce face. *Gl. 55.*

Poruncitu-se-au pe în fiecare eparhie nice unul de în episcopi să nu se facă fără de știrea celui mai mare; așijderea nice într-un sat sau cetate mică, în carea poate fi de îndestul și 1 preot, nice acolo să nu se facă episcop *Tîlc.*

de nu se vor înmulți acealea sate, să se poată socoti cum se cade a se chema episcopie. Iară de se va erta să se facă un episcop într-un loc în carele mai nainte n-au fost episcop, cu știrea episcopului celuia ce are putearea și oblăduiaște într-acel loc, acela trebue să ție numai oamenii de unde se-au hirotonit, iară să nu ție să fie ispravnic și într-alt loc.

Gl. 56. Copiii mici carii se-au botezat de donatisteani de să vor pocăi și-ș vor blăstema eresul lor, de-acia pentru treaba într-alt chip de vor fi vreadnici, atunce să se hirotonească.

Tîlc. Carii se-au botezat coconi mici de donatisteani și cu a lor minte nemica greșind, aceia de vor veni cătră adeverita besearică și-ș vor anathimisi eresul lor, de-acia de vor avea și viață nevinovată, aceia la rînduialele preoțești să se aducă (adecă să se facă preoți), ca pentru să aibă Africa clirici de treabă.

Gl. 57. Rămășițele idolilor de tot să se sfîrșască și să piară.

Tîlc. Blagocestia țiindu-se și întărită fiind, a poruncit capiștele idolilor, de în temeliile lor să se dezrădăcineaze (adecă să se rîsipească) și să nu se ferească nice o rămășiță de într-însele.

Gl. 58. Clirieul carele va judeca vreun lucru, de-acia celora nu va plăcea, atunce el să nu se chiame cătră mărturie la judecată și tot chipul besericesc să nu meargă în silă să mărturisească pentru cel vinovat.

Tîlc. De vor fi vrut neștine să se judece de clirici și-ș vor dăscoperi lucrurile, de-acia pentru niscare dări a lor se-au lepădat sau nu le-au plăcut, ce s-au dus la judecată a lor mai de treabă, atunce la mărturie să nu chiame pe cliricul cela ce i-au judecat, că aceasta iaste afară de leage, și neîndemnați a mărturisi, căce că ceia ce sînt întru rînduiala sfintei slujbe fără de voe nu mărtu<ri>sescu că aceasta dăspre partea lui, adecă a judecătoriului celui de întîi, se apără a mărturisi la judecată pentru lucrul cel de întîi, căce l-au lăsat și s-au dus la alta.

Gl. 59. Ospeațele ellinești să se curmeaze a se mai face, pentru spurcăciunea lor, pentru că pre mulți creștini trag spre ei; iară pre la zilele mucenicilor să li se facă pametea.

Tîlc. Spurcatele măscăriciі ș-alte bogate grozăviri carele sînt ale rătăcirii ellenești, acesta canon nu iartă să se facă nice pre la sfintele locure pre unde se facu pametele mucenicilor, nice pre aiurea, ce porunceaște unele ca acealea băuturi și ospeațe să se curmeaze de tot, că pre mulți creștini tragu de-i ducu întru peire.

Gl. 60. Duminecile și pre la praznice, să nu se strîngă la priviri.

Tîlc. Cade-se într-aceaste luminate zile, creștinii să se adune la besearici, iar nu se cade să facă într-aceastea priviri sau alergarea cailor.

Gl. 61. Cliricul carele va fi urgisit cu judecata episcopului, dă niminea să nu se judece.

Tîlc. Cliricul carele va fi urgisit pre vină de episcopul, de-i va părea strîmb, atunce să se judece a doa oară; iară cu sila sau volnicia boiarilor, sau cu judecata lor, să nu se judece dă niminea.

Gl. 62. Cine se va întoarce de în meșteșugul măscăricesc întru viață bună, acela să nu se mai tragă cătră aceaia.

Tîlc. Cine va părăsi petrecania măscăricească și se va întoarce de va petreace altă viață creștinească cum se cade, acela să nu se îndeamne iară a face

meşteşugul măscăriciei, că au fost unii carii fusease scrişi la acest meşteşug a măscăriciunii, ce avea greotate a se dăzvăţa de acealea.

Cade-se să cearem de la împărăţie pentru izbăvirile carele să fac pre la besearici. *Gl. 63.*

Leagea atunce oblăduind avea obiceaiu: robii cei ertaţi să nu ia slobozire de aiurea, ce de la stîlpii împăraţilor; drept aceaia poruncit-au acest săbor şi au socotit să trimeaţă soli să se roage împăratului, socotind ca cum nu se-ar face slobozia robilor pre la besearici, să se întoarcă leagea pentru aceasta, ce să fie volnici a face ei aceasta adevărat. *Tîlc.*

Odinioară un Echitie urgisit fiind cu ştirea episcopilor, iar el în silă vrînd, fără de ruşine pentru tocmealele besearicii să le ţie, socotitu-se-au să fie vrăjimaş. *Gl. 64.*

Episcopului deaca se va urgisi şi i se va lua darul cu vină, aceluia, deacă-i va părea strîmbu, cade-i-se să mai chiame a doa oară săborul, iară de să va nevoi fără de ruşine să-ş ţie darul în silă, cu judecata boerească sau minenească, acela nicecum într-alt chip să nu fie sau să stea împotriva tocmealelor besearicești. Că de aceasta aşa au făcut şi acel Echitie, carele fusease odinioară episcop la scaunul de la Ipponi, după ce-l judecase episcopii, iară apoi pentru vrăjmăşia lui cea rea socotitu-l-au să fie vrăjimaş şi protivnic tocmealelor besearicii. *Tîlc.*

Cîţi de în copilărie şi de în blîndeaţe se dăspart de besearică şi se duc la donatisteani, de s-au şi stricat dăspre multa a noastră blînzie, poruncit-au săborul să se îmbărbăteaze şi să-i sculăm de în rătăcire. *Gl. 65.*

Ucenicii blîndului şi cucernicului Hristos trebue să poarte grijă pentru ceia ce se dăspart de adeverita şi apostoleasca besearică să se nevoiască în tot chipul cu cucerie şi cu blîndeaţe să-i strîngă şi iară să-i împreune cătră besearică, să nu caute numai de grija spăseniei lor, iar de a altora să nu gîndească. Drept aceaia şi donatisteanii carii se-au despărţit de adeveritul trupu, şi rătăcirea au priimit, porunceaşte săborul, cu blîndeaţe să se aducă şi să se roage să părăsească rătăcirea şi adeverinţa să cunoască, cîndai doară, pentru dragostea celora ce-i roagă, vor priimi blîndeaţele şi se vor îmbărbăta şi se vor scula de în rătăcire. *Tîlc.*

Cade-se cu cărţi ale săborului a mearge pre la boiari ca să ajute adeveritei besearici, cea ce e maica tuturor, în carea se urgiseaşte boeria şi cinstea a episcopilor. *Gl. 66.*

Carii nu se pleacă întru lucrurile cuvintelor şi canoanelor, aceia se roagă cătră îndreptarea ajutoriului boeresc. Drept aceaia şi săborul acesta socotit-au cum se cade să scrie cătră boiarii Africhiei şi să-i roage ca să ajute adeveritei besearici carea e muma tuturor, în carea sînt episcopii urgisiţi şi nu pot să se hrănească cu boeria darului lor, fără numai de vor fi de în cei eretici sau credincioşi neplecaţi. *Tîlc.*

Ospeaţele cealea ce se facu de în obiceaiurile păgîneşti să se oprească. *Gl. 67.*

Nice o împreunare nu e credinciosul cu necredinciosul; dece pentraceaia ospeaţele carele se fac de păgîni pre obiceaiurile lor, acealea nu se iartă nice se slobozeaşte să se facă şi de creştini. *Tîlc.*

Carele va fi hirotonit de donatisteani, măcară dă se va fi chemat şi se va fi pocăit şi mai nainte de săbor (ce tot e bine să se spăsească tot omul), dă se va îndrepta, să se priimească. *Gl. 68.*

Tîlc. Aceştea, donatisteanii, de să vor pocăi şi-ş vor anathimisi al lor eres, ertatu-se-au să-ş fie pre a lor cinste şi să se împreune clirosului al adevearitei besearici, pentru ca să aibă Africa mulţi clirici de treabă.

Gl. 69. Poruncitu-se-au să se trimeaţă soli sau pristavnici propoveduind donatisteanilor pace şi împreunare deaca se vor întoarce cătră pravoslavnicie.

Tîlc. Aceşti părinţi n-au poruncit nice au socotit să priimească numai pre donatisteani carii vin cătră adeverita besearică, ce încă să se trimeaţă pre la dinşii şi soli sau pristavnici, rugîndu-i şi propoveduindu-le pacea şi împreunarea bësearicilor numai de să vor întoarce cătră pravoslavnicie.

Gl. 70. Episcopii, preoţii, diaconii să se dăpărteaze de ale lor fămei, pre la vremi cînd vor să se îndeletniceaze şi să se împreune tocmealelor besearicii, iară alţi clirici de aceasta să nu se nevoiască, ce să-ş păzească obiceaiul.

Tîlc. Acesta canon porunceaşte mai decît toate fără încurmezişare: episcopul, preotul, diaconul, pre la vremile lor, să se ferească de ale lor fămei, iară canonul 12 al şaselui săbor de la Trulla: episcopii, după ce vor veni la rînduiala hirotoniei dă se vor hirotoni episcopi, nu-i iartă să şază cu ale lor soţii (adecă fămei), ca să nu cumva fie de aicea împiedecare oamenilor, puind şi scandălă; iară al treisprezeacele canon al aceluiaş săbor porunceaşte: diaconii şi preoţii deaca se vor vrednici hirotoniei să nu se mărturisească a-ş lăsa ale lor soţii adecă fămei (cum de aceasta se-au ţinut pre tocmeala pravilii la besearica romanilor), ce să lăcuiască cu dinsele şi să nu se lipsească de împreunarea ce să cade unul de către altul pre la vremi. Dece să ţin acealea canoane pînă astăzi, şi besearica trăiaşte după tocmirea acelora canoane.

Gl. 71. Poruncitu-se-au ca nice un episcop să nu-ş lase scaunul cel de întîi adevărat al lui şi să se ducă cătră altul, sau îndeletnicindu-se la treaba lui să se zăbovească de la al său scaun.

Tîlc. Nu se opreaşte de multe canoane numai de aceasta, să se mute episcopul de în cetate în cetate, ce încă de va şi fi fost scaunul mai nainte adevărat al besearicii lui şi-l va lăsa şi se va muta cătră altă besearică fiind într-acelaş ţinut şi va schimba cinstea într-aceaia, canonul acesta nu iartă. Aşijderea nice la treaba lui să se îndeletniceaze, pentru care are treabă, să nu cumva să se zăbovească dăspre grija şi dăspre dăscălia cu carea învaţă pre oameni pentru zăbava lui.

Gl. 72. Pentru ceia ce să îndoesc cu mintea, botezatu-se-au au ba, poruncitu-se-au să se boteaze, să nu cumva acea îndoire să-i lipsească de dumnezăiasca curăţie.

Tîlc. De acesta lucru, a se boteza neştine de doa ori, bogate canoane apără, fără numai carele se va fi botezat de păgîni. Iară de să va îndoi cineva cu mintea, botezatu e au ba, ca cum n-ară putea şti de aceasta nice el nice în adevărat de alţii pentru vîrsta copilăriei, şi mărturisind el nice într-un chip, să-l boteaze, atunce fără de nice o îndoire trebue să se boteaze, ca să nu cumva pentru îndoirea aceaia să se lipsească de dumnezăiasca curăţie.

Gl. 73. Zisu-se-au, poruncitu-se-au la zioa anului de săbor, adecă la a zecea zi a lunii septemvrie să se propoveduiască zioa sfintelor paşti.

Tîlc. Poruncit-au săborul şi de aceasta pre la bogate canoane: în toţi anii, de cîte ori se va face săbor la Africa, să cunoască şi zioa paştilor.

Porunceaște acesta săbor: episcopul carele e dat să fie sol pentru niscare păci ale oamenilor, sau celora ce au pribegit pentru niscare nevoi și vrăjbi, atunce să se trimeață unul de în episcopi întru solirea acelora, ca să-i împace. Drept aceaia și el nu trebue să ție și scaunul cetății la carea au mers sol, ce să nevoiască într-un an să așaze zarva și să-i împace și să-i pleace să-ș ia episcop; iară de nu va fi putut pînă într-un an să folosească oamenilor nemica, atunce după anul lui să se rînduiască alt sol. *Gl. 74.*

ADEVĂRAT.

Să fie ispravnici sau izbînditori, ca să n-aibă supărare episcopul. *Gl. 75.*

Pătimind rău săracii de la cei mai putearnici, de-acia pentr-aceastea supărînd pre episcopul, tocmit-au săborul acesta ca cu chibzuirea a episcopilor, să ceară de la împăratul să-ș aleagă ispravnici ca să căznească împotrivă pre cei bogați și să scoață pre cei săraci de la putearnici, ca episcopii pentru dînșii să fie fără de supărare.

De cîte ori preste an se va face săbor, iară unii de în episcopi nu vor mearge de toate ori, oprindu-se pentru niscare primejdii, acelora să le fie de îndestul împreunarea besearicii lor. *Gl. 76.*

Cîți de în episcopi la săborul a fieșcării eparhii nu vor mearge unele ori de slăbiciunea bătrîneațelor, sau de boală, sau fiind împiedecați pentru niscare nevoi greale, atunce nu pot mearge; iară de vor fi făcînd aceasta de negrijire și de pizmă, poruncitu-li-se-au frățeaște să se cearte. Iară canonul acesta arată și feliul bătăii și a cerții, poruncind: cu episcopii și frații lor să nu-i împreuneze să slujască, ce să le ajungă să slujască numai pre la besearicile lor. *Tîlc.*

Cresconie, chemat fiind cu cărți, de nu va veni, să se știe rînduiala de asupra lui vestită, strigată și luată. *Gl. 77.*

ADEVĂRAT.

După urgisirea a lu Echitie, după ruga a tuturor, părut-au părinților a fi bine să se facă episcop la Ipponi și nemica să nu-i oprească a nu se hirotoni mai mare besearicii. *Alta într-alt chip.*

Deaca se-au luat darul a lu Echitie, episcopul aceii episcopii, atunce plăcut-au tuturor părinților să se facă episcop la besearica de la Ipponi. Iară ceia ce se află acolo nemica să nu-i stea împotrivă a-l opri și a se hirotoni episcop, a fi de folos și de treaba besearicii, carea au stătut pustie fără episcop atîta vreame. *Tîlc.*

Clirícul de să va vădi ve într-o vină, acela să se nevoiască într-un an să se îndrepteaze, iară de va treace de acel an, să fie neprimit. *Gl. 78.*

Clirícul deaca se va vădi într-o vină, și se va urgisi, acela încă mai poate agrăi să se îndrepteaze, și trebue să se nevoiască într-un an să-ș dea seama de față, nevinovat; iară după ce va treace anul să nu se priimească nice o îndreptare a lui la judecată, ce să fie urgisit; iară de va vrea să mai înceapă de acolo nainte a se judeca și a mai face judecată, poate face aceasta. *Tîlc.*

Gl. 79. Cine va priimi pre cineva de la altă mînăstire de-l va aduce către cliricie sau să-l pue egumen mînăstirii lui, acela să fie nepricestuit.

Tîlc. Călugării datori sînt și li se cade să se cucerească episcopului al cetății sau al orașului și să lăcuiască în mînăstirea în care se-au făgăduit, iară să nu le părăsească, fără numai doară de să vor erta pentru vreun lucru de treabă de episcopul cetății, cum poruncește și canonul al săborului de la Halchidona: iară de va priimi episcopul pe vreun călugăr de într-altă mînăstire, sau de-l va și face cliric sau igumen mînăstirii lui, acela către ceialalți frați ai lui și episcopi să fie neîmpreunat, să-i fie de îndestul împreunarea numai a oamenilor săi.

Gl. 80. Episcopul carele va scrie moșteani, eretici sau ellini: anathema.

Tîlc. Aceștea se apără a se pune și a se lua și de în cartea moșnenirii sau legata și de hrisoavele împărătești; că deaca vor rămînea moștneani de la episcopii, însă ei nemica nu vor dobîndi, ce cealea ce vor fi rămas lor să ia oamenii, iară de-i vor fi scriși moșneani, iară ei să moștnească pre anathema.

Gl. 81. Pentru sloboziile carele se fac în besearici, de la împărați să se ceară slobozia.

Tîlc. De aceastea așijderea zice și canonul 63 și se-au tîlcuit acolo.

Gl. 82. De va face oltariu (adecă besearică) ve într-o seliște sau ve într-o vie, în carele nu sînt moaște de mucenici, de nu vor striga oamenii și vor face val, aceaia să se strice; așijderea și către oltare se-au făcut de în descoperirile ceale deșarte ale viselor și nălucilor.

Tîlc. Cîți au făcut case de rugi și moaștele mucenicilor într-însele n-au pus, fără de voia episcopilor, acealea sînt nesfinte; dece pentr-aceaia oltarele carele se vor fi făcut pre la seliști și pre la vii, fără de blagoslovenia și ruga episcopilor si fără depunerea moaștelor al mucenicilor, de va fi puteare, să se strice, iară de va opri aceasta a se face gloata și zarva, pornirea oamenilor, atunce încai să priimească porunca să nu se strîngă la dinsa. Așijderea iară, cîte oltare se-au făcut de în dăscoperirile ceale deșarte ale viselor și nălucilor iară să se strice, că diavolul fiind el întunearecul, el se arată lumină și se nevoiaște de acolo cu cucerie, să șutilească sufletele oamenilor.

Gl. 83. Sfărîmăturile de oase de închinearea idolilor ori în ce loc vor fi, au în pădure, au în munți, au în copaci, să se sfărîme să nu se aleagă nemica de dînsele.

Tîlc. Nu se cade a sfărîma și a piarde numai rămășițele de oase ale idolilor și a sfărîmarea capiștile lor, ce orice sfărîmături vor fi rămas ale închinării de idoli ori pre în locure, ori pre în păduri, ori pre în copace, de în carele unele ca aceastea le cinstia ellinii și mergea la dinșii dă le vrăjiia și le gîcia, și tripus sau trei picioare (acesta tripus era la ellini 1 scăunaș cu trei picioare și vrăjia cu dinsul în trei ani), sau de va fi rămas ceva de vrăjire, rătăcirea să se gonească și aceastea să piară ca nemica să nu rămîe de în pametea lor.

Gl. 84. Poruncit-au acesta săbor să se facă cărți de săborul episcopului al besearicii de la Halchidona, ca un mai mare ce iaste tuturor la Africa și chip tuturor episcopilor, să se trimeață cărți de treabă ale săborului către boiarii Africhici sau către alții, să scrie și să și iscălească pentru donatis-

teani. Și se-au tocmit aceasta pentru căce era anevoe și le cădea greu a tot clirosul pentru căce că trimetea de la dînșii, adecă de la săbor la împăratul sau și la boiari dă le scriia și le iscăliia cărțile.

ADEVĂRAT.

Să nu cinstești pre tine adins tineși mai nainte de cel mai mare de tine, ce să-i urmezi, iară cine nu va băga în seamă pre cei mai mari, el să fie nebăgat în seamă. *Gl. 85.*

Odinioară la Africa și pre aiurea episcopiile n-aveau vreun folos întru cinstea scaunului, ce toate era tocma cinstite, iară episcopul carele să hirotonia întîi și carele se hirotonia dup' dînsul urma celuia de întîi și se cinstea cel de întîi și în scaun și întru întrebările canoanelor; de-acia și ceialalți cineși după vreamea hirotoniei sale urma pre urma lor. Deci care episcop de în orașele Africhiei ce nu va vrea să facă după chipul acesta ce se-au făcut și se-au tocmit acolo, ce va face nebunească, de nu va băga în seamă pre ceia ce se-au hirotonit mainte de el, poruncit-au săborul să fie el nebăgat în seamă de tot săborul. *Tîlc.*

Cuvutdeu, chemat fiind de vrăjmașul lui să vie la săborul nostru, întîi au zis că va veni, iară apoi au zis că se va lepăda și se-au despărțit. Deaca vreame ce au făcut așa, să fie neîmpreunat pînă ce se va obîrși lucrul, că nu iaste drept a i se luarea darul mainte de judecată. *Gl. 86.*

Nu se cade așa pre lesne a lua darul oamenilor celor ce au asupra lor hirotonie, nice așa de vinile ce li se tîmplă, pentru că și acest episcop Cuvdutdeu, chemat fiind de vrăjmașul lui la săborul acesta să se judece, întîi au zis că va veni, iară apoi se-au despărțit ca cum s-ar fi lepădat să nu se judece de acest săbor. Deci pentr-aceia să fie nepriceștuit pînă ce se va judeca și pîn' ce i se vor împlea lucrurile lui; așijderea și episcopia lui, să nu fie lipsit de dînsa, ce să o ție, pentru că nu se cade nice iaste cu dreptul a se luarea darul cuiva mai nainte de judecată. *Tîlc.*

Maximian Vagensie să se scoață de la besearică, și altul în locul lui să se pue. *Gl. 87.*

ADEVĂRAT.

Carele se va fi hirotonit la Africa, acela să aducă carte de la mîna celuia ce l-au hirotonit, scrisă de mîna lui în ce zi și cine au fost acolo. *Gl. 88.*

Pentru ca să nu fie vreo îndoire episcopii carii se-au hirotonit întîi sau apoi la Africa, cade-se celora ce hirotonesc pre dinșii să le dea cărți de la mîna lor, adecă praxii, arătînd zioa în care se-au hirotonit și ce boiariu a fost atunce acolo. *Tîlc.*

Un citeț ce o dată se va fi făcut la o besearică, acela să nu se priimească a fi cliric la alta. *Gl. 89.*

A priimi episcopul cliricul striin și a-l punerea într-altă parte, de aceasta toate săboarăle au oprit, însă măcară o dată de să va fi făcut cliric la o besearică și într-însa va fi citit oamenilor sfintele cărți, acela a se priimi întru cliros, și să fie la alta nu se iartă. *Tîlc.*

Gl. 90. Fieşcare de în episcopi pre la cetăţile lor, să meargă pre la mai marii donatisteanilor sau să ia cu sine şi vreun vecin, cîndai doară iară întoarce.

Tîlc. Nevoindu-se dumnezăeştii părinţi să împreune pre donatisteani adeveritei besearici, carii pre sine rău se-au dăspărţit de cătră dinsa, nu se mai părăsia, rugîndu-i să leapede veachea rătăcire şi adeverinţa să priimească. Dece pentr-aceaia părutu-le-au şi le-au poruncit că încă se mai cade ca fieşcare episcop pre la cetatea lui adins cluşi să meargă pre la mai marii donatisteanilor, sau să ia şi alt vecin; după aceaia să meargă la dinşii şi cătră dinşii să grăiască pre amănuntul toate cîte-s scrise în pravilă şi ş-altele; de-acia, aşa fiind rugaţi, de nu se vor pleca, atunce cu putearea împărătească să se lipsească de besearicile carele ţin.

Gl. 91. Tocmealele cealea ce s-au ales atunce să fie, cătră donatisteani eale să fie; într-aceaia poruncim că jeluim a ne bucura de îndreptarea lor şi să zicem cătră ceia ce nu vor să se pleace să fie fraţi noaă că ni se cade să-i împreunăm pre în bogate locure şi vremi şi să le zicem: fraţii noştri sînteţi, pentr-aceaia ne împreunăm cu voi şi vă aducem aminte, şi cîte vă pare a zice cuvinte dreapte pe dreptate voi ziceţi şi aleageţi pre cei ce au crezut acestora, iar de nu, necredinţa voastră de aicea se va cunoaşte.

ADEVĂRAT.

Gl. 92. Împăraţii carii se-au născut întru blagocestie şi se-au hrănit întru creştinătate cade-li-se să ajute besearicilor pentru că şi Pavel, odinioară rugat fiind, deade voinici într-ajutoriu şi izbăvi pre aceia de rînjirea netocmitorilor oameni.

Tîlc. Blagocestivilor împăraţi de într-ajutoriul lor besearicile cer milă şi ajutoriu. Drept aceaia li se cade să li se dea, ca să nu cumva fie obidite de rînjirea netocmitorilor eretici, cum şi Pavel odinioară mai nainte vreame, de rînjirea netocmitorilor ovrei, cu ajutoriul voinicilor izbăvi.

Gl. 93. Cade-se să se trimeaţă cărţi cătră boiari pentru trebile ceale ce sînt de obşte ca să roage şi să pue nevoinţă pentru donatisteani să-ş lase eresul şi să trimeaţă cărţi cătră stăpînescul sau domnescul scaun şi să se facă săbor unde se va cădea; iară de nu vor fi vinile de obşte pentru carele se face săborul, atunce să se judece şi pre într-ale lor eparhii.

Tîlc. Pentru să se facă săbor de episcopi pre an pre în toate eparhiile şi pre canoane (adecă pe pravile) a căuta şi a dăzlega bogate întîmplări ale besearicii, de aceastea şi acesta săbor porunceaşte; iară de-a se adunarea toţi episcopii ai eparhiilor Africhiei la un loc şi a face săbor împreună, de nu vor fi vinile de obşte, pentru carele li se-au căzut de se-au adunat, atunce nu iartă să se facă într-alt chip, ce cine cînd va şi ceare să se facă săbor pentru vreo vină, ce trebue să fie tot săborul, atunce trebue să se trimeaţă cărţile episcopilor cătră episcopul cela ce-i iaste scaunul mai mare, şi unde va socoti el loc iscusit a se aduna, acolo să se şi adune.

Gl. 94. Un om ce au chemat pre altul cu carele va fi avut judecată să se judece, atunce amîndoi dă-ş vor aleage judecata a mai aleşilor să se judece, de-acia aceia să nu se mai judece a doua oară de alţii.

Însă leagea cea bună așa socotește pentru judecătorii cei aleși, ca să nu se facă judecata celor aleși într-alt chip de nu se va întreba întîi fieșicare de în cei ce să judecă să se rămășască ca oricarele de în ei, carele nu se va lăsa pre judecata judecătoriului ce au ales ei, acela să dea rămasul cătră cela ce va priimi judecata, căce că nu se nevoesc să-ș ia judecata lor, ce acesta lucru pre dinșii stă. Drept aceaia n-are treabă nice cel chemat pentru judecata lui, căce că poate și nechemat să n-aibă treabă cu dinșii, ca să dea aceia amîndoi, carele nu va vrea să ție acea judecată, rămasul celuialalt numai cum se-au rămășit. Că zice leagea și de aceasta: judecătoriul, zice, fiind de folos, și poate judeca amîndoao părțile (adecă și pre unul și pre altul), acela de în putearea lui nu se poate face judecătoriu ales. Iară canoanele nu zic așa pentru judecătorii cei aleși, ce poruncesc ca episcopii sau clíricii de vor avea vreo judecată și-ș vor aleage niscare episcopi judecători aleși și vor vrea să se judece dă dinșii, atunce cela ce va rămînea de judecată după isprăvirea judecății, acela nu se mai priimește la alta a se mai judeca, ce să ție acea judecată și fără de voia lui. Iară vina și lucrul cum pare noao, pentru care lucru nu se iartă după judecata lor a se mai judeca, scris-am la 15 canoane ale săborului acestuia. *Tîlc.*

Pentru capetele besearicii să se ceară ajutori și folositori de la împăratul, carii au meșteșug ca să îndrepteaze lucrurile și, pentru cealea ce i se tîmplă, ca niște preoți, pre lesne să poată aduce aminte împăratului. *Gl. 95.*

Iară au socotit săborul și de aceasta, ca și la 75 de canoane, și au zis: de la împăratul să se ceară ispravnici și izbînditori, să li se dea voe a tocmi lucrurile besearicii, carii au de aceasta slujbă și meșterșug, a îndrepta besearica și să se încurmezișaze sau să se lupte pentru tîmplările ei, ca niște preoți, ori de cîte ori i se va tîmpla nevoe să poată pre lesne a aducerea aminte de dinsa împăratului și de acolo să-ș ia tocmire ei. *Tîlc.*

Carii niceodată au avut episcop al lor, de nu va scrie tot săborul eparhiei și mai marele ei, să fie și cu știrea celuia ce iaste eparhia aceaia în carea iaste acea besearică; iară într-alt chip nu poate fi. *Gl. 96.*

De va fi vreun ținut undeva supt vreun episcop, de-acia vor vrea oamenii, cum am zice, să aibă episcop, să nu se asculte de aceaia, ce cu ispita a tot săborul eparhiei și a mitropolitului ei, și să fie și cu înțeleagerea a episcopului supt carea acel hotar iaste, atunce aceasta să se facă, iară într-alt chip ba. *Tîlc.*

Carii se-au întors de la donatisteani, aceia să-ș ție al lor episcop, iară de-i vor ținea fără știrea săborului și deaca se va pristăvi episcopul, în locul lui nu vor vrea să pue altul, ce vor vrea să se împarță cătră altul, atunce să fie volnici. Așijderea și episcopii carii se-au lepădat de împreunare să-ș ție numai oamenii carii au ținut, iară după porunca împreunării împărătești, fiece besearică isprava ei să-și isprăvească. *Gl. 97.*

Donatisteanii deaca se-au despărțit de besearică și-ș țin ai lor episcopi, poruncitu-li-se-au, de să vor întoarce ei și episcopii lor cătră adeverita besearică, neîndoit să fie iar episcopi, măcară de se-au făcut și fără de știrea săborului. Iară deaca se vor pristăvi episcopii lor și nu vor vrea să ție alții de în episcopii lor, ce să vor supune supt putearea și îndreptarea altor episcopi, ca să nu se mai socotească pre ei că sînt iară *Tîlc.*

schismatici, atunce să fie și pre voia lor, iară așa să fie voe să facă aceasta, să se pue supt adeverita besearică. Așijderea și episcopii ai donatisteanilor carii se-au întors mai nainte de ce au poruncit leagea împărătească să-ș ție isprăvile besearicii donatisteanilor ca niște oameni ce se-au împreunat celora ce sînt acolo și cîți oameni au ținut atunce iară să-i ție și să fie episcopi într-înșii; iară după acea poruncă, donatisteanii măcară de se vor și întoarce către adeverita besearică, măcară nu, atunce să isprăvească cineși isprăvile besearicii lui.

Gl. 98. Trei de în cei ce se chiamă ipodiaconi de la noa mînăstire a lu Ghermanu, pentru o pîră căutatu-i-au de trei ori să stea de față și nu se-au aflat, cădea-li-se-ar să se urgisească ca niște osîndiți, iară pentru îmblînzeala besearicii, să se trimeață să se afle pentru treaba acelui lucru.

Tîlc. Acești diaconi pîrînd pre episcopul Mavrentie și poruncindu-le să vie la săborul acesta să-ș dea seama pentru vinile carele au adus asupra episcopului, de-acia de doao și de trei ori căutîndu-i și neaflîndu-se, vrea să se osîndească ca niște clevetnici pîrîși; iară pentru îmblînzia besearicii, porunci-se să se trimeață vreun judecătoriu de într-ai săborului, să caute pre în sate vinele lucrurilor acelor pîrîși, să dea seama cum se cade, de față.

Gl. 99. Socotitu-se-au să se trimeață cărți către Inochentie, să împace besearica Rimului și Alexandriei una către alta.

Tîlc. Pentru nevoile ce să tîmplă între besearica Rimului și alexandreanilor, plăcut-au săborului să se trimeață cărți ale săborului către papa Inochentie ca să păzească pacea una către alta amîndoao besearicile.

Gl. 100. Cini se vor despărți de împreunare, de nu se vor împăca, ei să fie așa, iară de nu, să se îndeamne către pocaanie.

Tîlc. Plăcu săborului acestuia, după a Evangheliei și a Apostolului învățătură, să nu-ș desparță neștine muiarea și să o scoață pentru fiece; iară de să va tîmpla de în bărbat sau de în muiare să se dăzleage împreunarea și vor vrea să se împace și să se împreune iară, să fie așa lăsați și dăspărțiți și să nu să mai atingă de altă nuntă, după cuvîntul domnului, că cine, zice, va lua lăsată, acela preacurvește, iară de se va împreuna bărbatul altii fămei sau muiarea altui bărbat, atunce către pocaanie să se ducă și să li se dea canon ca și preacurvarilor. Caută de aceasta la canonul 84 al șaselui săbor de la Trulla și la canonul marelui Vasilie 9, la 35, la 48 și la 76.

Gl. 101. Plăcu acestui săbor ca rugile, tocmealele carele se-au adevărat și se-au lămurit la săboară, acealea de toți să se facă, ori înceaperile de întîi, ori mutările și blagoslovenille mînilor și altele ale credinții nicicînd să nu le părăsim de tot.

Tîlc. Cărțile carele-s întărite și adevărate de săboară și rugile carele besearica au priimit, datori sînt toți acealea să le obîrșască, adecă cîntările cealea ce sînt la evanghelie și citeniile sfintelor scripturi, ori mutările, ce se zice rugile pre amboane, pespe carele ne dăm și ne mutăm domnului, ori punerile mînilor, adecă blagosloveniile cealea ce să fac cu mîna a episcopului.

Gl. 102. Cine va ceare de la împăratul judecată, acela să nu fie episcop.

Episcopul sau clir icul vinuit fiind de vreo vină, de va lăsa judecata besearicii și va ceare de la împăratul judecători mireani, acela să fie lipsit de cinstea lui. *Tîlc.*

Carele va fi la Africa nepricește uit ducîndu-se de ceaia parte, acela să n-aibă parte către împreunare. *Gl. 103.*

Episcopul sau clir icul carele va fi despărțit (adecă afurisit la Africa), acela dă se va duce dă ceaia parte de mare și va îndemna pre episcopii de acolo de-l vor priimi întru împreunarea lor: aceia să fie deșerți de cinstea lor ca și dînsul. *Tîlc.*

Cine va mearge către împăratul pentru vreo nevoe, acela de aceasta să facă și să arate (adecă să spue) episcopului de la Halchidona și al Romei, și de la dinșii să ia carte de slobozie; iar de nu va face așa, să fie nepricește uit. *Gl. 104.*

Carele va vrea să meargă de la Africa pentru vreo nevoe la împăratul, ori clir ic de va fi, ori episcop, acela lucru să-l spue de față episcopului de la Halchidona, ca de la dinsul luînd cărți și mergînd către cel de la Roma să arate pre sine episcopului de la Roma și să spue și vina drept carea mearge la împăratul; de-acia Rimul deaca-l va ispiti și va socoti că e bine, atunce să ia și de la el cărți, dîndu-le într-ajutoriul său către împăratul. Iară oricarele de în episcopi sau de în clirici într-alt chip va mearge către împăratul, acela să fie nepricește uit. Caută de aceasta la 11 canoane ale săborului de la Antiohia și la săborul Sardichici, la canonul a noa și a zeacea. *Tîlc.*

Însă de va părea ispravnicilor dăspre donatisteani și dăspre ellini și dăspre credința lor că vor putea face vreun lucru de treabă, atunce de aceasta să se ceară de la împăratul. *Gl. 105.*

Voe au luat episcopii de la săbor să trimeață sol către împăratul pentru ellini și eretici, ca să-i întoarcă de în credința ellinilor și a donatisteanilor și să-i împreune adeveritei besearici pre toți; de aceasta să ceară de la împăratul, macar deși n-au fost pre aiurea de aceasta poruncită. *Tîlc.*

Un episcop să nu izbîndească cu a lui judecată. *Gl. 106.*

Nu ajunge la luarea darului preoților și a diaconilor numai judecata unui episcop, nice a doi, ce însă de va fi cel pîrît episcop, de nu vor putea să se adune mulți episcopi, cînd va fi mai puțini să se judece de 12 episcopi, iară preotul de 6 episcopi și să fie și al lui episcop, diaconul de trei și al lui, cum poruncesc canoanele 12 și 20 ale acestui săbor. Dece un episcop să nu să facă judecătoriu singur, pentru vreo vină să scoață pe preot sau pre diacon să-l judece cu mintea lui și să-l aducă la acesta lucru, fără numai de vor fi ceia ce să judecă de în ceialalți clirici, carii sînt mai mici de diaconii, că pre aceia-i judecă singuri și episcopul locului, cum porunceaște canonul 20 la sfîrșenia lui al săborului acestuia. *Tîlc.*

Fieșcine cu voe slobodă să-ș priimească țineare. *Gl. 107.*

Cine va vrea să facă bine, acela de voe să facă, iară nu dă nevoe; pentr-aceaia cineș de voia lui să-ș priimească ținearea, postirea și creștinătatea, iară nu cu sila, ce cu voia lui și cu sloboda a lui minte. *Tîlc.*

Cine va zice că ziditul cel de întîi, adecă Adam, deaca l-au făcut Dumnezeu, de n-ară fi greșit, tot au vrut să moară, iară n-au murit pentru firea greșalii, ce pentru luarea firii, acela să fie anathema. *Gl. 108.*

Tîlc. Carii țin de învățăturile a lui Pelaghie și a lu Chelestin și se vor face dă se vor lipi Nestoriei, nebunul deșert, încă carii vor fi înțeleptind și păgînilor de manihei și va fi învățînd de cealea ce săborul în toate zile blastemă, carele va fi înțeleptind aceastea, acela nu numai să nu se împreune cu creștinii, ce încă și de la besearică să se gonească afară ca un striin și să fie dăspărțit de dînsa și de Dumnezeu. Că zic unii de într-acești ocaanici, Chelestin adecă și Pelaghie, despe toată partea rîndului preoțesc să nu se facă nice preot, nice episcop, iară ei, ca niște călugări ce era, îmbla de în cetate în cetate și de în sat în sat amestecînd și stînd împotriva adeverinței; și se rîdicară spre besearică în zilele lu Theofil, episcopul de la Alexandrie, și Inochenție de la Roma; și după multe osteneale și nevoințe, de acești doi episcopi osîndiți fură și afurisiți cu zapis. Și iară oricine va învăța și va zice că de întîi pre Adam l-au făcut să fie mort și pentru luarea firii, mort, măcară au greșit, măcară nu, sau va zice că coconii nu se botează pentru ertarea păcatelor, ca cum nu se-ară trage spre dînșii nemica de în păcatele strămoșilor. Și de aceasta apostolul strigînd că pentru un om au întrat păcatul în lume și apoi pentru păcatul, moartea; sau iară va zice că botezul dă ertăciune celora ce greșesc, iară nu dă ajutoriu ca să nu mai greșască, ce numai de întru nevoința noastră să isprăveaște aceasta; sau și aceasta o priimeaște și măreaște darul lu Dumnezeu, ca să întărească pre noi, să împlem învățăturile; iară acela va zice și va învăța zicînd că am fi putut isprăvi noi aceastea și fără de dar, de nu va zice aceastea dă nevoe, acela să fie anathema, că n-au zis domnul că fără de mine anevoe veți putea face aceastea, ce fără de mine nemica nu veți putea face.

Gl. 109. Cine va zice că coconii cei mici ce să botează nicecum nu să trag de în păcatul a lui Adam, nice trebue să se curățeaze cu botezul, acela să fie blăstemat de catara, că pentru unul fu moartea și păcatul în toată lumea.

Gl. 110. Cine va zice că darul a lui Dumnezeu are numai ertarea păcatelor, iară n-are ajutoriu și pentru cealea ce vor să fie, acela de doa ori să fie supt catara.

Gl. 111. Cine va zice că darul lu Dumnezeu ajută numai de aceasta, adecă a ști ce face (adecă a ști ce ni se cade a face) și ce arăduce, iară nu poate face, nice dă puteare a iubi și a cunoaște adeverința, acela să fie anathema.

Gl. 112. Cine va propovedui de va zice că fără de darul a lui Dumnezeu lesne am obîrși poruncile lui, acela de trei ori să fie supt catara.

Gl. 113. Că fără de mine, zice domnul, nemica nu veți potea face.

Aceaste patru canoane se-au tîlcuit la capul 110, zicînd Grigorie că, de vom zice că păcat întru noi nu e, înșine ne prelăstim; cine va întoarce de va zice că nu se-au zis aceasta adevărat, ce prosteaște, acela să fie anathema.

Tîlc. Pentru că toți în păcate sîntem și niminea nu e curat dă rugină, măcară de i-ară fi toată viața lui numai o zi, anathemei iaste părtaș cine va zice că se-au zis de apostol aceastea pentru plecata înțeleapție iară nu adevărat de aceasta, (adecă) de vom zice că păcate întru noi nu-s, pre noi prelestim, pentru că de ară fi zis de aceasta pentru plecata înțelepție, n-ar fi zis pre noi prelestim, ce ar fi zis înălțămu-ne că preles-

teaște pre sine cela ce iaste rătăcit, prelestit și mințit, carele nu grăiaște pre adeverință adeverit.

Cine va întoarce de nu va zice pentru ale fiecăruia și ale multora și ale lui ѿстави нáмъ длъ́ги нш҃а [1]), anathema, văzînd și pre Daniil după multe zicînd: mărturisescu-mi păcatele și păcatele oamenilor miei. *Gl. 114.*

Cine va răzvrăti de va zice că sfinții rugîndu-se și zicînd ѿстави нáмъ длъ́ги нш҃а [1]), ca niște oameni neavînd păcate, n-au fost zicînd aceasta pentru sine, ce pentru păcătoși ruga aceasta aduc lu Dumnezeu. Drept aceaia carii zic așa și nu le va trebui să se roage pentru toți, acela să fie anathema, pentru că sfînt și drept era fratele lui Dumnezeu, Iacov apostol, iar zicea că în multe greșim toți, și Daniil, întru ruga lui, înmulțitoreaște zicînd: greșit-am, făcut-am fărădeleage și altele împotriva acestora, de-acia deosebi aducea dă zicea: ispovedescu-mi păcatele meale și păcatele oamenilor miei, domnului Dumnezeului mieu. *Tîlc.*

Întorcăturile și împreunările donatisteanilor, carele se fac de bogate ori, să fie la scaunul episcopului lor, carele se-au întors de mai nainte de la donatisteani, și să se împreune adevăratei besearici. *Gl. 115.*

Pentru donatisteanii carii se întorcea, se făcea multe îndoiri, unii ca accia cărui scaun se vrea lipi. Dece mai nainte de leagea împărătească, carea poruncise pentru împreunarea besearicilor, ei se lipia lîngă episcopul cela ce să întorsease de în rătăcire și se împreuna adeveritei besearici; iară apoi, după leagea acea împărătească cădea-se dă era acealea locure lîngă episcopii ceia ce era aproape de dînșii, însă carele au fost ținute de cei donatisteani, poruncit-au săborăl dăzlegînd îndoirile și pricile ceale ce să ijderăsc între mijlocul episcopiilor, să se dea acealea scaunului celuia ce mai nainte vreame au fost, ce să zice catholiceștii besearici. *Tîlc.*

Carii se-au întors de la Donat să împarță părțile, însă cel mai mare să împarță, iară cel mai tînăr să-ș aleagă. *Gl. 116.*

De se vor întoarce episcopii donatisteanilor către adeverita besearică, de-acia de vor fi fost niscare unealte, au moșie, au altceva între dinșii, sau măcară și între alți adeveriți episcopi, întru care unealte au avut treabă amîndoao episcopiile, să se împarță acealea unealtele și trebi așa carele să împreună între dinșii tocma, însă așa ca episcopul cel mai vechiu să împarță, iară cela mai de curînd carele se-au făcut după dinsul să-și aleagă de într-amîndoao carea va vrea; iară de să va tîmpla a fi un loc în carele au fost șezînd și donatisteani și pravoslavnici, de va fi aproape de episcopul carele se-au întors de la donatisteani, să i se dea întreg cu totul lui, iară de va fi încă mai aproape de adeveritul episcop, așijderea iară lui să-i dea. Iară de va fi locul acela carele va fi aproape de amîndoao scaunele tocma și creștinii carii vor fi fost mai de nainte vreame într-însul șezînd, ei vor vrea să-și aibă al lor episcop, iară cei ce se-au întors de la Donat vor vrea să-ș ție al lor, atunce să se ție socoteala celor mai mulți; iară de vor fi amîndoao părțile tocma, atunce tot locul să se dea episcopului celui ce au fost mai nainte. *Tîlc.*

Carele se va întoarce spre pravoslavie și va ținea în trei ani un sat sau oraș ce să va fi întors, acela să fie fără de vină; și episcopul carele *Gl. 117.*

---

[1]) „(Și) ne iartă nouă greșelile noastre".

se va fi întors de la Donat și, de cînd se-au întors, de va fi ținut ceva în trei ani, el să ție.

Tîlc. Însă cătră leagea împărătească cum se-au scris și într-o 100 și 15 glave, zice de să va fi întors vreun episcop de întru vreun eres întru pravoslavie, și de acolo va fi avut țiind vreun loc ceva, de-acia cui i să cădea vreunui de întru episcopi nu mai putea să întoarcă acel loc. Iară după aceale legi împărătești, plăcut-au săborălui ca orașul sau vreun sat ce să ve întoarce întru pravoslavie și-l va fi ținut în trei ani și dă niminea nu va fi căutat nice va fi cerut, nice se va fi rîdicat să zică că ce-l ține, atunce să-l ție fără de vină și să nu-l mai ceară, căce că în trei ani, ce l-au ținut episcopul, al căruia era și vrea să-l ceară și să-l caute, iară el nu l-au cerut, ce au tăcut. Iară de va fi văduit vreo episcopie sau vreo besearică carea va fi avut treabă pre satul acela carele de în eres se-au întors și de atunce de cînd se-au stricat au trecut ani 3, de-acia să se facă episcop într-însa, așijderea și vreun ținut al episcopilor donatisteanilor dă să va întoarce cătră adeverita besearică și se va fi ținut multă vreame, dece la al lor carele se-au întors întru pravoslavie, de-acia va veni și episcopul donatisteanul la împreunarea adeveritei credințe, atunce acela să fie volnic în trei ani de cînd se-au întors să-ș chiame ținutul acela la scaunul lui, să poarte grijă de dînșii.

Gl. 118. Carele-i va părea a se într-adevăra nice unul de într-aceia adins eluși să nu se îndrepteaze, ce să-l judece episcopii ceia ce-i va da cel mai mare sau cu voia vecinilor celora ce sînt aproape de dînsul; iară carele va lua carte de la cel mai mare ca să ție în silă și în voia lui, acela pre sine înșală.

Tîlc. Oricare episcop ce-i va părea că are treabă pe vreun ținut carele va fi ținut de alt episcop, acela trebue să meargă cătră episcopii lui cei mai de folos și pentr-aceaia să spue, iară să nu se facă adins eluș judecător pentru care-i pare lui a se într-adevăra, măcar de să va ispiti și în silă a ținea. Iară de va lua și carte pentru să ție oamenii carii ține alt episcop, acela pre sine înșală, că nemica nu va putea face lui de nu va vrea să lase cu pace și de voe cela ce ține oamenii, fără numai de va vrea să-i lase cu pace sau să-l prade cu judecata de-afară.

Gl. 119. Carii nu vor purta grijă de lucrurile lor ceale de treabă și li se va și aduce aminte și nu vor face nemica în șase luni, atunce să se dea altora, cărora vor purta grijă și vor fi putearnici să dobîndească; iară de nu vor fi purtat grijă, ca niște tocmitori de casă, ca să nu se mai ereticească ereticii, și să va adevăra aceasta episcopilor celora ce vor judeca, atunce să se dea la scaunul celora ce au ales sau celora ce au dat.

Tîlc. Niscare episcopi de nu vor purta grijă de locurile cealea ce sînt de treba scaunului lor și li se vor aduce aminte dă vecinii lor, să caute cu deadinsul ca să rîdice și să îndeamne în tot chipul pe ereticii de acolo să se întoarcă cătră pravoslavie; și dup-acesta lucru în șase luni nu vor putea nemica, ce vor rămînea și vor ședea așa într-acea nebăgare în seamă, atunce să se dea altui episcop acel loc căruia va fi putearnic pre aceia a-i dobîndi. Iară de nu se vor fi sculat cu deadinsul ca niște tocmitori de casă ca să nu cumva să se rîdice ereticii spe vreo mai mare rușine, spurcăciune și răotate, ce nădăjduindu-se adins eiși au tăcut zicînd

că-i vor întoarce cu tîrpenie și cu îndelunga răbdare, de-acia în mijlocul acestora lucrure și tocmeale grija lor au luat alți episcopi, și se-au într-adevărat acelor locure ale ereticilor și se va adevăra aceasta la episcopii carii vor judeca, atunce iară să se dea aceale locure ale scaunelor sale celuia ce au dat cel mai mare sau celuia ce l-au ales amîndoi episcopii, căce n-au purtat de atunce grijă de tocmire și de învățătură.

Alesul judecătoriu carele va fi ales de doao părți, acela iaste neîntors. *Gl. 120.*

Nice episcop, nice cliric, carele ș-au ales episcop judecătoriu pre *Tîlc.* voia lui și de dînsul se-au judecat, după judecata lui nu mai poate să se mai judece a doa oară. Și aceasta nu se-au zis numai aicea, ce și într-alte canoane ale acestuia săbor.

Episcopul carele nu va băga seama să poarte grija pentru eretici *Gl. 121.* și aducîndu-i-se aminte, de va petreace întru nebăgare de seamă a lui și în șase luni nu va griji nemica de întoarcerea ereticilor, acela să fie nepriceștuit.

Însă canonul 119, carele se-au scris mai nainte, scrie pentru episcopul *Tîlc.* carele e pus pentru îndreptarea ereticilor, și el de aceaia petreace fără grijă și nice bagă seamă după ce i se-au adus aminte de întoarcerea lor în șase luni, drept aceaia-l judecă să i se dea locurile lor altor episcopi cărora vor putea să-i întoarcă la adeverita credință. Iară cest canon aduce-i spre nepriceștuire și poruncească să fie și afurisiți, pînă ce-ș vor împlea lucrul lor cel ce li se cădea a fi dă treabă. Pare-se că canonul acesta socotească a sta împotriva canonului 119, ce de la acela aduce îngrozire spre episcopul cela ce nu poartă grijă de întoarcerea ereticilor. Drept aceaia nu iaste protivnică aceasta ceiialalte, ce însă cînd se află alt episcop să priimească acea grijă a lor, atunce episcopul carele au avut treabă pre acea socotință și n-au purtat grijă de spăsenia lor să se scoață și să se dea aceaia grijă celuialalt; iară deaca nu va priimi nice altul grija lor, nice el nu va purta grijă de întoarcerea acelora, atunce să se pue supt canonul nepriceștuirii; iară de-acia, după afurisanie, de va fi tot într-acea leane, atunce să i se ia și darul, după cum zice canonul 57 al sfinților apostoli.

Cine va zice unui eretic că e împreunat credincioșilor și va ști că nu *Gl. 122.* e împreunat, acela să nu fie episcop.

Oricare episcop ce va ști pre donatisteani că nu se-au întors cătră *Tîlc.* adeverita besearică, sau-i va împreuna cătră pravoslavie zicînd că se-au întors, unul ca acela, bîrfind pentru împreunarea lor și înșelînd besearica a lui Dumnezeu, să-i fie luat darul.

Preotul și diaconul și episcopul de vor fi pîrîți, atunce să chiame *Gl. 123.* episcopii cei de aproape să-i judece, iară să nu treacă peste mare de ceaia parte că apoi vor fi nepriceștuiți la Africa.

De aceasta se poruncească întru canonul acestui săbor ca nice un *Tîlc.* preot sau diacon carele va fi urgisit de episcopul său și nu va băga în seamă judecata și va vrea să se judece pentr-aceaia urgie, de va treace de la Africa de ceaia parte de mare și pentru acea vină va mearge la Roma, de aceasta să nu fie volnic a face așa, ce să chiame pre episcopii cei de aproape și de dinșii să i se dăscoapere vina; iară de nu va vrea, atunce să fie neîmpreunat la Africa. Aceasta, cumu-m pare, se-au oprit

pentru nevoile de preste mare, ca să nu facă o parte și alta niscare lucrure noaă pentru ducerea departe spe striini.

Gl. 124. **De** nu vor putea veni mulți episcopi să fie la săbor, atunce trei inși de în toate eparhiile să se aleagă să tocmească lucrul acela.

Tîlc. **Pentru** multe întrebări ale canoanelor carele se-au pus mai nainte și n-au chemat pe toți episcopii să se afle la întrebări, plăcut-au și au socotit săborul să n-aștepte să se mai adune toți episcopii la acel săbor pentru că va treace și se va zăbovi multă vreame, ce să aleagă trei episcopi de în toate eparhiile împreună și cu Avrilie, episcopul besearicii de la Halchidon, ca să obîrșască și să împle lucrurile și tocmealele ceale ce nu sînt obîrșite.

Gl. 125. **Oricine** au îmbrăcat sau va îmbrăca pe vreo fată mainte de doazeci și cinci de ani, ce să zice, au îmbrăcat haine călugărești, sau va îmbrăca dă nevoe, cum am zice, rugîndu-se de aceasta căce că va vrea neștine să o răpească sau o va îndrăgi vreun silnic, sau pentru vreo rană de moarte, de aceasta, pentru anii ei, acela nemica nu va păți de săbor.

Tîlc. **Însă** canonul 18 al marelui Vasilie, pentru fata sau copila, cealea ce să aduce domnului și se leapădă de nuntă și-și cinstească mai nainte viața întru sfinție, zice și poruncească să nu se facă de 16 și de 17 ani, că plînsurile copilărești carii sînt de atîta ani nu se-au dat voe nice se-au ertat a fi și a se socoti adevărate; iară pentru carea vine de a ei voe și de nuntă se leapădă și se făgăduiaște că-ș va ținea fetia, curăția, acesta canon zice și poruncească: pentru una ca aceaia carea se duce adins eași lu Dumnezeu, și se îmbracă în rase mai nainte de 25 ani, nemica să nu pață episcopul căce o au îmbrăcat cu sfintele podoabe, pentru nevoința fetiei și a curăției. Iară de să va tîmpla vreun silnic să aibă pohtă spre dinsa și va fi vrut să facă logodnă de nuntă, sau alt răpitoriu va fi vrut să o răpească, și pentru căce n-au ajuns ei să-și împle pohta lor, încă neîmbrăcată fiind într-acela chip, ca și nevăzută va zice că se-au făgăduit lu Dumnezeu, iară apoi după aceaia au îndemnatu-se episcopul de o au îmbrăcat întru sfintele podoabe ca să nu mai fie volnică a fugi și a se lepăda a nu se face nevastă curată lui Hristos, sau de multe ori prinzîndu-se moarte a se sfîrși mai nainte de 25 de ani, iară rudeniile ei ar ruga pre episcopul să o <îm>brace într-acea sfîntă podoabă ca să nu se pristăvească necălugărită, iară n-are nevoe.

Gl. 126. **Cine** e afurisit nu poate mărturisi.

Tîlc. **Carele** mărturisească trebue să fie fără vină, dece pentr-aceaia nice clericul nice mireanul afurisit nu se priimească la pîra sau la mărturia episcopului sau a clericului.

Gl. 127. **Nice** robul, nice slobodul, nice cela ce va fi fost pîrît cîndva de ceva, nice măscăriciul, nice ellinul, nice ereticul, nice ovreaiul nu se priimesc la săbor mărturii.

Tîlc. **Nimenea** să nu priimească fără ispită pîrăle sau mărturiile carele vor fi asupra episcopului, ce să judece și să aleagă pre ceia ce pîrăsc sau pre ceia ce mărturisesc, să vază ce oameni sînt, după cum zice canonul a șasele al săborului 2 Costandinopole. De-acia de vor avea viață nevinovată și le va fi credința pravoslavnică, priimeaște-i, iară de vor fi robi, aceia sînt opriți de leagea săborului să nu poată mărturisi nice pre o

vină a cuiva, nice besearicească, nice mirenească, nice cu mită; nice iară cei slobozi să pîrască pre stăpînu-său, că și aceștea se opresc de leage a mărturisi dă vreo greșală asupra stăpînu-său carele i-au slobozit, și să se leapede dă cinstiții și sfințîi lor tați carii se socotesc că i-au slobozit; sau mai nainte au fost pîrîți de alții și nu se-au mai aflat nevinovați, sau se-au urgisit în săbor cu judecata împărătească și pentru pedepsa lor încă nu se-au mai îndreptat; sau vor avea viață spurcată ca măscăricii și băscarnicii, sau vor fi striini dă leagea noastră ca ovreaii, ereticii și ca ellinii, unii ca aceștea nu se priimesc nice la pîrăle nice mărturiile episcopilor, nice la ale cliricilor, pentru că nevoința lor nu iaste de altceva fără numai ce a face și a lipi cinstii preoților bănuiale, batjocuri, spurcăciuni și ocărî, și numai de aducerea netocmiri și valure și spăimi besearicii.

Așijderea și cela ce va pîrî de multe, și de nice una nu va putea da seama adevărat. *Gl. 128.*

Pe dreptate și acesta nu se priimeaște la pîră sau la mărturie, arătîndu-se pîrîș și fără de cinste fiind, de multe vini au pîrît pre cineva, și de față dă nice una n-au putut să vădească nice seamă să dea. *Tîlc.*

Nice carele e de patrusprezeace ani. *Gl. 129.*

Și acesta la mărturie iaste nepriimit pentru neobîrșirea vîrstii, că se cade celuia ce va să mărturisească să fie după cinstit, împreună și pravoslavnic și să fie întru întreaga vîrstă; iar cel mic iaste slab sau lunecătoriu cu mintea. Iară a 17 glavă a titlei de întîi a cărții 21 nu priimeaște pre cel mai mic de doazeci de ani a mărturisi asupra cuiva pentru vreo vină ceva. *Tîlc.*

Pîrîșul nu poate să aducă mărturie de la casa lui. *Gl. 130.*

Mărturiile ceale de loc de casă nepriimite și gonite sînt și de leage, că zice glava 20 a titlei de întîi adevărat așa: pîrîșul nu poate aduce mărturii lui de acasă; și iară glava 25 iară a aceia title și cărți, că mărturiile ceale de casă gonescu-se. Mărturiile de casă să știi carii sînt: sînt carii se află supt oblăduirea cuiva și siliți fiind, le porunceaște a mearge să mărturisească de dinsul. Unii ca aceia nice pentru dinsul, nice pentru altul carele va pîrî pre dinsul la mărturie nu se priimesc, nice pentru vina greșalelor sau păcatelor. Iară altcineva de va vrea sau de-i va trebui să aducă mărturie de într-alte case, acela nu se opreaște; iară de într-o casă, tatăl și feciorul supt puterea lor fiind și doi frați carii sînt supt putearea tătîne-său, împreună asupra cuiva și pentru cineva, pot și mărturisi. *Tîlc.* *Zri.*

Episcopul carele va zice că greșala sau vina în taină cutarele mi-o au spus, iară apoi acela om de să va lepăda, episcopul să nu se crează. *Gl. 131.*

Nu trebue a creade pre episcop cînd zice că cutare cliric mi-au spus vină în taină, pentr-aceaia voiu să-l depărtez de împreunare, adecă de priceaștenie sau de spiță; iară cela ce au spus, de-ș va socoti mustrarea sa și va înceape a se lepăda zicînd că n-am spus eu ție greșală sau păcat ca acela, atunce episcopul să nu se crează, nice iară pre dinsul să-l urgisească sau să-l năpăstuiască. *Tîlc.*

Episcopul carele va opri de împreunare pe cliricul său nevădit de vreo greșală, așijderea să fie oprit și el de alții. *Gl. 132.*

Oricare episcop de va afurisi pre al său cliric nevădit de vreo greșală, ce numai urgisit sau năpăstuit de în mintea lui, acela să fie afurisit și el *Tîlc.*

și să se înstriineaze dă împreunarea altor episcopi, ca să se păzească și el să nu grăiască lesne asupra cuiva și apoi nu poate să vădească de față.

Gl. 133. **Urban**, episcopul de la Sechia, de nu va îndrepta lucrurile cealea ce i se cade a îndrepta, sau să fie fără împreunare, sau la Roma să se chiame.

Tîlc. **Mai** nainte, pînă nu luase adeverința săborul de la Carthaghen, îndreptarea săborului de la Nichea, de la sfeti Chiril, al Alexandriei episcop, și de la Attic, episcopul Țarigradului, ei priimea canonul acestui săbor al Sardichiei în locul canonului de la Nichea pentru chemarea episcopilor către episcopul besearicii Romei. Drept aceaia au poruncit pentru episcopul Urban de la Sichis, de nu va îndrepta cealea ce i se cade a fi îndreptate de dînsul, atunce să fie afurisit; iară de să va îndoi pentru afurisanie, atunce să-l chiame la Roma și lucrurile lui să i le caute și să i le socotească papa. Drept aceaia și episcopul Urban de la Sechia poruncitu-i-au ca, de nu va îndrepta lucrurile cealea ce i se cade lui a îndrepta, să fie afurisit, iară de-i va părea strîmb pentru afurisanie, să se chiame la Roma și lucrurile lui de papă să se caute.

SCRISORILE A LUI CHIRIL DE LA ALEXANDRIA.

Cum ați scris noao adeveritele izvoade ale adeveritului săbor al cetății Vithiniei de la Nichea, iată că le-am trimes dragostii voastre.

A LU ATTIC ȚARIGRĂDEANUL.

Canoanele de la Nichea, cum se-au tocmit de părinți, trimesu-se-au, cum ați scris:

Aicea e izvodul de la Nichea, al credinței, adecă: вѣрꙋю въ єди́наго бга[1]).

Creadem într-un Dumnezeu, tatăl atotțiitoriul, făcătoriul văzutelor și nevăzutelor. Și într-un domn Isus Hristos, fiiul lu Dumnezeu carele au născut de în tatăl, unul născut (ce să zice de în ființa tatălui), Dumnezeu de în Dumnezeu, lumină de în lumină, Dumnezeu adeverit de în Dumnezeu adeverit, născut, nu făcut, într-o ființă tatălui, pespre carele toate se-au făcut. Pentru noi și pentru a noastră spăsenie pogorîtu-se-au, întrupatu-se-au, înomenitu-se-au, pătimit-au, învis-au și se-au înălțat la ceriu; și iară va să vie să judece viii și morții. Și întru duhul sfînt. Iară carii zic mai nainte vreame că n-au fost și se-au făcut de în ce n-au fost, sau de într-alt obraz sau fire, sau întorcătoriu sau schimbătoriu într-alt chip fiiului lu Dumnezeu, pre unii ca aceia anathimisească adeverita și apostoleasca besearică.

Iată și izvoadele săborului de la Nichea, puse cu chipurile ceale de întîi carele sînt ale besearicii Alexandriei și ale Țarigradului și adevărate de episcopii lor, adecă de Chiril și de Attic și se-au trimes acestuia săbor.

---

[1]) „Cred într-unul Dumnezeu“.

Carii sînt de noi neîmpreunați, să nu voiți a-i priimi la împreunare, după cum se-au poruncit la săborul Nicheii, că iată și Apiarie, priimit fiind de tine, săborului stătu împotrivă și aduse mustrare, iară apoi mai scrise pre sine sau vădire luă și căzu întru mare suspini. *Gl. 134.*

Priimind părinții aceștea izvoadele săborului de la Nichea, cealea neîndoite și adeverite și neaflînd în canoanele lor să se trimeață de la papa slugile lui și a doa judecăți ale episcopilor și ale cliricilor să se judece de dinșii, de-acia scriseră cătră Chelestin, papa al Romei: carii sînt afurisiți de dinșii, lesne și cum nu trebue să nu-i mai pue la împreunare, nice să priimiți pre episcopii sau cliricii carii se-au urgisit de la besearici și li se-au luat darul de la noi, nice să trimeață preoții lui să ia ei seama pentru vinile lor, ce de va vrea fieșcarele de în cei ce-s urgisiți să se mai judece, atunce să se judece de săborul eparhiei sale, iară să nu meargă cătră săborul a toată lumea, ca să nu pară besearicii lu Hristos, pentru trufia lumii, că o aduce spri dînsa; pentr-aceaia au tocmit aceasta de în lucrurile lor, ca să nu mai aducă mustrare besearicilor. Iară preotul Apiarii de la besearica Sichiei, căruia pentru adevărata vină i se-au luat darul, de-acia se-au dus cătră Chelestin de la Roma de l-au priimit și l-au trimis cu Favstin episcopul cătră Africa ca să i se dea lui preoția iară, și să ia seama și acelor thavrachineani, carii fără de rușine au adus spre dinsul vină de greșală și așa de grabă cum nu se cădea tocmiră să fie priimit la împreunare; iară el deaca stătu de față, aduse imputare săborului căce nu l-au priimit; drept aceaia pîrîșii stătură de față naintea lui și-l vădiră; de-acia el cu multă price și încurmezișare lepădîndu-se fără de rușine, suspinînd de vadnici, de a lui voe spuse săborului de greșalele ce-l vinuise mai nainte și așa cu lacrăme și cu suspini se întoarse. *Tîlc.*

Sfîrșitul săborului al sfinților părinți carii se-au adunat în Carthaghen.

DE ÎN CANOANELE ȚARIGRADULUI, PENTRU AGAPIE ȘI GAVADIE, CARII SE PRICIA PRE LOCUL EPISCOPIEI VOSTRIS.

CANON UNUL.

Nu trebue mai mult altă dată pre cel ce să socoteaște că e vinovat să i se ia darul de doi, nice de trei, ce de mai mulți, și cu judecata săborului eparhiei, cum au puruncit și canoanele apostolești. *Glava. 1.*

Pentru că săborul acesta deaca află pre episcopul Gavadie de la episcopia Vostris luat fiindu-i darul de doi episcopi, temutu-se-au să nu cîndva să se mai facă aceasta și să se întărească și altă dată. Drept aceaia au poruncit pentru episcopul carele se goneaște întru urgie pentru vreo vină și i se ia darul, acela să nu se judece de doi sau de trei episcopi, ce de va fi puteare, de toți episcopii ai eparhiei. Iară măcară de nu vor fi mai mulți, măcar să nu fie mai puțini de doisprezeace, cum porunceaște și al doisprezeacelea canon al sfîntului săbor de la Carthaghen. *Tîlc.*

Coneț.

SFÎNTUL ȘI A TOATĂ LUMEA SĂBOR AL 5-lea.

Făcutu-se-au în cetatea Vizantiei, adecă a Țarigradului, după al patrulea săbor, deaca trecuse ani 102, iară de la Hristos ani 527, într-al optsprezeacelea an de împărăția a lui Iustinian cel Mare. Și se adunară 165 sfinți și purtători de Dumnezău părinți. Și mai marii acestui săbor era Mina Țarigrădeanul (ce la adunarea săborului acesta, Mina se pristăvi, iară în locul lui se făcu patriarh Evtihie). De-acia era Apolinarie Alexandreanul, Domnos Antiohianul, Didim și Evagrie și Evstohie, ispravnicii patriarhului de la Ierusalim, Damian de la Sozopoli, iară Vighilie, papa de la Roma, era și el atunce la Țarigrad. De-acia, cîte porunci acest sfînt săbor, el toate le întări și le pecetlui, adecă dreaptele, credincioasele și mîntuitoarele porunci și pravile carele se făcuse la Halchidona și la cealealalte sfinte săboară, toate le dîrmoniră și le aleaseră dă neghină și de pleavă și le luminară lumii pravoslaviei; iară pre aceale eresure ce încolția și răsăria, pre toate le dăzrădăcinară și le procletiră. Și așa întîi scoaseră și procletiră pre Orighen și pre toată scriptura și învățătura lui. Așijderea și pe Evagrie și pre Didim și pre ucenicii lor și pre ceia ce asculta și se pleca dogmatelor lor, adecă scripturii și învățăturii lor, ca niște ucenici ce ținea învățăturile a lui Orighen, carii nu hulia nice lăsa bîrfealele ellinești, ce brodia și se nevoia să le adaogă și să le lipească besearicii; și zicea ocaanicii dă ei cum sufletul îmblă singur mai nainte de tiposirea trupului și zicea că întră de-acia în trup și se naște; și zicea iară că deaca moare omul acela, el mearge și se naște într-altul, și iar mai zicea deaca moare omul acela, se naște de cîte ori-i iaste voia și mai bîrfia de zicea că nesfîrșita muncă are sfîrșenie și dracii iară vor să-ș vie la a lor cinste. Și mai grăiia zicînd că Hristos nemica nu se desparte de noi, ce tocma aseamene noaă. Mai balamuția zicînd că nu e raiul, nice e făcut de Dumnezeu. Mai bîrfia zicînd că Adam nu l-au făcut Dumnezeu cu trup; și alte hule multe întunearece scriseră și pre mulți de la sfînta și adeverita besearică pierdură, care scripturi unii le ținea în taină și nu vrea să le arate de față aiavea. Căce că la al patrulea săbor nu se putură vădi toate (măcară deși lepădară aceastea unii de în sfinții părinți, căce că mai nainte de acest săbor, adecă de al patrulea, fuseȧse trei vrăjimași procleți eretici), iară apoi tot se vădiră. De-acia cînd începură a se răsfira aceale reale eresuri și învățături vicleane întru mulți oameni, atunce se adună și acest sfînt săbor al cincilea și procletiră scripturile lor ceale hulitoare.

ZONARA.

Așijderea și pre Theodor Mopsuestie, dascalul Nestoriei, împreună cu scripturile ceale de hulă ale lui, și ca niște zizanii spurcate le lepădară. Așijderea și pre Anthim și pe Petr și pre Zoor și pre soțiile lor și capetele și scrisorile cealea ce era scrise rău și cu rea credință de Theodorit, și cît ajutase păgînului dă Nestorie de hulise dreapta a noastră credință și leage la sfîntul săbor carele se făcuse la Efes; așijderea împreună cu dînșii și poslania carea scriseașe Iva, episcopul Edesului, către Marin

Persinul. Aceastea toate le rupseră de în rădăcină şi le lepădară de în mijlocul curatului şi alesului grîu al pravoslaviei nu numai ca nişte protivitoare învăţăturilor celor dreapte, ce cum ar fi aseamene a toată necurăţia şi ijderîră învăţăturile besearicii ceale drept şi curat lămurite.

TREBUE A ŞTI ŞI DE ACEASTA:

Că nu ştiu adevăratu e, au ba, că zice că acest sfînt săbor al cincilea au priimit pre Theodorit, episcopul cetăţii de la Chir, şi pre Iva, episcopul Edesului, căce zice că pocăitu-se şi se-au întors de au priimit şi au lăudat şi au cinstit pre săborul al patrulea, şi au blăstemat şi au procleţit pre Nestoria de faţă, denaintea acestui săbor a tuturor.

IARĂ TREBUE A ŞTI:

Că acest săbor al cincilea canoane n-au făcut, ce numai ce au blăstemat pre aceşti eretici. Iară tocmeala canoanelor lui le priimeaşte săborul al şaselea, de la Trulla, dă le adună a fi tot unele cu ale lui, după cum veţi vedea că scrie acolo.

SFÎNTUL ŞI A TOATĂ LUMEA SĂBOR AL ŞASELEA.

Făcutu-se-au într-al treisprezeacele an de împărăţie a lui Costandin Bărbosul, nepotul lu Iraclie. După ce trecuse ani de la al cincilea 128, iară de la Hristos 656, adunară-se în Ţarigrad purtători de Dumnezeu părinţi 170. Şi era mai mari la săborul acesta Gheorghie Ţărigrădeanul, Theodor şi Gheorghie preoţii, cu ierodiaconul Ioann, în locul sfîntului Agathon, papa de la Roma, ispravnici, şi Thoofan Antiohianul carele se hirotonise de acest săbor; iară scaunul al Alexandriei şi al Ierusalimului atunce era văduă căce că atunce ţinea şi cuprinsease limbile agareanilor pre aceale eparhii, iară aşa tot se aflară ispravnici şi soli, însă de la Alexandria Petr monah, iară de la Ierusalim Gheorghie monah şi preot.

Acest sfînt săbor adună-se pentru zloslavnicii, iară nu pravoslavnicii, carii înnoia realele învăţături ale lui Serghie. Şi era aceşti eretici, adecă Pir, Pavel, răii patriarşi ai Ţarigradului şi Onorie de la Roma şi Chir de la Alexandrie şi Macarie Antiohianul şi Theodor, episcopul de la Faran, şi alte soţii ale lor. Încă şi pre ceia ce înnoise iresurile la acest sfînt săbor, carii i-am scris mai nainte, adecă Macarie carele fusease patriarh la Antiohia şi Stefan, ucenicul lui, dece pre aceşti eretici acest sfînt săbor deaderă-i anathemei pentru că îndrăzniră a grăi hulă şi a zice că după întruparea domnului nostru Isus Hristos au avut o voe şi o lucrare, vrînd să dăzleage legătura dreaptei credinţe. Drept aceaia sfinţii părinţi ai acestui sfînt săbor blăstemară şi procleţiră pre acei eretici ca pe nişte luptători şi vrăjmaşi de Dumnezeu şi pre toată învăţătura lor cea de hulă şi pre toţi pre aceia ce gîndesc aseamene lor sau carii de aicea nainte vor vrea să ţie cu ei şi fără de pocaanie vor lăcui; încă şi pre Polihronia,

Маладо́умнаго ста́рца[1]) carele balamuția de zicea că poate să scoale pre morți, într-acel eres al lui. Drept aceaia aceale eresure le vădiră și le procleţiră, iară învățăturile ale dreaptei credinţe acest sfînt săbor chiar le dăscoperiră și le luminară. Și mărturisiră că au avut domnul nostru Isus Hristos după întrupare doaă voi pre fire și doaă lucrări, adevărat așa poruncicră și pecetluiră nu că doară împărția chipurile, ce căce că nice o fire de într-amîndoaă ale lui Hristos (a dumnezeirii, zic, și a omenirii) nu era să nu fie fără de voie sau fără lucrare. Făcut-au și acești sfinți părinți canoane de în tăria săboarălor ale pravoslaviei.

PENTRU SĂBORUL A ȘASEA DE LA TRULLA.

În vreamea împărăției al doilea Justinian Nascîrn, carele era fecior lui Costandin Bărbosul, dece cu porunca împărăției lui, adunară-se 227 de arhierei în polata carea se chiamă Trulla. (Aceasta Trulla era o casă împărătească foarte mare și frumoasă dă se afla în Țarigrad.) Și se adunară să înadevereaze săborul a cincea și a șaselea și să scrie și canoanele pentru tocmirea bisearicii. Drept aceaia împreunară săborul a cincea și cu al șasea și le puseră numele Penthecti, adecă cincea a șasea, cum am zice, lipsa acelui de-a cincea și acelui de-a șasea o împlură, pentr-aceaia-i puseră numele săbor a toată lumea. Și era mai mare la săborul acesta: Pavel Țarigrădeanul, Petr Alexandreanul, Gheorghie Antiohianul, Anastasie Ierusalimleanul, Ioan de la Noa Iustinianopolă, Vasilie al mitropoliei garteanilor a ostrovului Critului și ispravnic fiind a tot săborul, în locul sfintei besearici de la Roma. Așa se află în cărțile ceale vechi împărătești scris cu iscălitura a fieșicărui patriarh carii au fost pre aceaiași vreame, și numele și deregătoria. Măcară deși zic latinii și papijii că nu trebue să fie și să se chiame acesta săbor al șaselea a toată lumea căce n-au fost la acest săbor și ispravnicii ai papei, cum au fost și la celalalt șase săbor, carele se-au făcut și se-au adunat și cu voia lui în vreamea lui Costandin Bărbosul; iară și acesta săbor se-au făcut după puțină vreame, cu porunca împăratului Iustinian Nascîrn. Drept aceaia atîta sfinți părinți întîi n-au putut răbda atîta minciuni ale lor, carele au băgat atunce în pravilele acelui săbor cînd a fost legații, adecă ispravnicii și solii papei în locul lui. Drept aceaia acest sfînt și a toată lumea săbor porunci: deaca vreame ce papa nu poate veni pentru îndelungata cale, încai să vie ispravnici în locul lui, să fie împreună cu noi căce se-au făcut săborul în eparhia noastră. Pentr-aceaia de atunce se făcu price împotrivă unii cu alții și nu vrură nice hirotonie să mai ia (cum povesteaște Costandin Chesarevscîi). Iară la acest sfînt săbor aceștea toți au fost, adecă Soluneanul, Dardanul, Iraclia Thrachiei, Corintheanul, Ravenscîi și Vasilie Critscîi, carele era ispravnic besearicii Rimului. Și au și iscălit și au păcetluit și au întărit adeveritele pravile și canoane ale acestui sfînt săbor, carele se-au făcut 98.

---

[1]) „Starețul cel căzut în mintea copiilor."

POSLANIA SFINȚILOR PĂRINȚI CĂTRĂ CINSTITUL ÎMPĂRAT.

Blagocestivului și iubitoriului de Hristos împărat Iustinian, sfîntul și a toată lumea săbor, carele se-au adunat după amenințarea dumnezeiască cu porunca a blagocestiei tale puteri într-această cetate împărătească de Dumnezeu păzită ѽ г(с)дѣ радовáтисѧ [1]).

Darul cel dumnezăesc nespus al izbăvitoriului și al mîntuitoriului nostru Isus Hristos, carele cuprinse toată lumea și propoveduirea a adeverinții a făcătoriului de viață carea se sămînă în urechile tuturor. Însă oamenii ceia ce ședea întru întunearecul nepriceaperii văzură mare lumină a priceaperii și se izbăviră de în legăturile nepriceaperii, împărăția ceriului se schimbă de robia cea dă demult, iară mai marele zmeilor mintea marele Assirie, carele se surpă și căzu pentru trufia de în lumina cea fericită de întîi și frumoasă, acum se biruiaște de cei robiți de întîi și cu putearea cuvîntului carele se-au întrupat se face striin a toată rușinea și de toată putearea, cum scrie: că armele vrăjmașului periră și se sfîrșiră de tot, pentru că slujba cea cuvîntătoare pretutindenea se înlegiui și se sfințeaște și se aduce și se coace poama întreagă. Și Dumnezeu junghindu-se și împățindu-se pentru paza trupurilor împreună și a sufletelor, îndumnezăiaște pre ceia ce să priceștuesc. Drept aceaia și dracii fug. Și sfîntul săbor al oamenilor, carele se adună pre la beseárici, pre taină se sfințeaște și hrana raiului tuturor se dășchise și, cum am zice, de tot se făcură toate noaă. Iară deaca vreame ce diavolul, pizmătariul și ucigătoriul de oameni deodată stătu împotriva prea putearnicului Dumnezeu, acelaș iară stînd împotrivă și îngrecînd și născînd răotatea a lepădării de leage, neputînd răbda văzînd pre noi sculîndu-ne și rîdicîndu-ne de în greșala călcării și la ceriu aducîndu-ne pentru începătoriul nostru, adecă pentru Hristos carele au dat pre sine izbăvire pentru noi, acela zmeu, zice, nu se mai lăsă a nu mai rîdica săgeatele răotății, rănind pre cei credincioși ca să se despartă de deistvuiala a duhului, a cinstii și a darului. Iară bunul viteaz cel începătoriu, sau căpitanul spăseniei noastre (Dumnezeu, zic), carele au făgăduit noaă plata a biruinții, nu lăsă pre noi fără de ajutoriu întru toate neamurile într-această milă de loc a vieții aceștiia, ce cu arma blagocestiei ne întrarmă împotriva celora ce rîdică războiu asupra lui, carii scoasem și dăzgolim spata cea sufletească a duhului sfînt, carea iaste cuvîntul lu Dumnezeu și așa ne lovim și ne clocnim cu vicleanul și sparsem munca lui carea era asupra noastră și ne făcum nastavnici turmelor îndreptînd pre oameni pre căile domnului, ca să nu cumva să alunece, să șovăiască, să cază de în bine întru fărădeleage pentru nedomirirea. Pentru că se cădea celuia ce au dăruit noaă petrecanie și viață, carele se-au pogorît cu atîta smerenie de în mărime să schimbe neamul nostru și să-l chiame către sine și să-l înnalțe și să fie tare calea noastră, după cum ne o au arătat cu luminătorii și dascalii besearicii, îndreptînd luminat dumnezeiaște urmele noastre și pornindu-le și deșteptîndu-le către evanghelie, cărora le iaste petrecania și viața în ceriure după cum zice dumnezeescul apostol. Drept aceaia și noi acuma carii ne petreacem

Psalm. 9.

Filipis, gl. 3, zac. 246.

---

[1]) « A se bucura întru domnul ».

viața cu leane și ne dorm gîndurile deșarte ca fără de pază să poată întra tîlhariul de vrăjimaș și cîte puțin, cîte puțin fură bunătatea ca un diavol și aduce multă răotate noaă în loc de bunătate. Iară Hristos, Dumnezeul nostru carele iaste marele cîrmaci corăbiei a toată lumea, rîdică pre tine, adeverit blagocestiv împărat izbăvitoriu și cîrmaci îndreptătoriu bun noaă, îndreptînd cuvintele cu judecata, păzind adeverința totdeuna, făcînd judecată și dreptate pre mijlocul pămîntului și îmblînd pre cale cu curăție, carele cu a lui înțelepție te-au născut și te-au păzit și te-au hrănit și te-au înfrîmsețat cu bunătățile și te-au împlut de dumnezeescul duh și te-au arătat ochiu lumii cu curăția și cu luminarea minții luminînd luminos sau chiar pre cei ce sînt supt putearea ta, căruia ți-au dat besearica sa și te-au învățat să te înveți întru leagea ei zioa și noaptea spre întocmirea și îndreptarea oamenilor carii-ți sînt supt mînă, carele ai ajuns cu căldura dragostii către Dumnezeu, de ai rîmnit de ai întrecut pre Finees și ai împuns păcatul cu sulița blagocestiei și a priceaperii și ai voit să scoți turma de în răotate și de în peire. Pentru că se cade celuia ce au luat învățătura de la cel de sus ca să îndrepteaze neamul omenesc să nu caute numai de trebile și de lucrurile lui, și să-și îndrepteaze numai a lui viață, ce să spăsească și să izbăvească și pre cei ce-s biruiți și oblăduiți de valuri și de multa clătire și turburare a păcatelor și necați și înviforîți de toate duhurile vicleane carele turbură de toate părțile pe trupurile smerenici noastre. Pentru că ceale 2 sfinte și a toată lumea săboară carele se-au adunat într-această cetate păzită de Dumnezeu împărătească, însă unul aproape de dumnezeiasca pristăvire a lui Iustinian, iară altul au fost în vreamea blagocestivei pamiati a împăratului nostru Costandin, tatăl blîndeațelor tale, carele pentru credința a părinților și să arate tainele nicecum n-au făcut sfintele canoane, ca și cealealalte 4 sfinte săboară a toată lumea, pespe carele însă se depărtează oamenii de în reaoa și mai proasta viață și se schimbă întru mai bună și mai naltă viață de acum

Evre om, posl. 1, gl. 10.

înainte dă se fac limbă sfîntă sfinție împărătească, pentru carea Hristos au murit. Carii de multe netocmiri ale patimelor era trași, sparți și rumți și puțin nu se tăiară și nu se despărțiră de dumnezăescul staul și puțin nu alunecară să cază de întru îndreptarea bunătății cu uitarea și cu neștiința a minții. Și, cum am zis apostoleaște, pre fiiul a lu Dumnezeu călcară și sîngele legii cu carele se sfințiră ei ocărîră și batjocoriră darul duhului carele fu de obște a tuturor. Deci pre acei oameni aleși foarte ai voit și ți-au fost voia să-i aduni; închipuitu-te-ai lui Hristos carele căuta rătăcita oae pre în măguri și pre în munți ca să o aducă să o bage în curtea sa și să o pleace să păzească dumnezăeștile învățături și porunci, pentru carele ne dăspărțim de lucrurile morților și înviem. Aceastea toate le-ai înțeles și le-ai adevărat pentru spăsenia și izbăvirea oamenilor și ai căutat pre Dumnezău, după cum zice cuvîntul: cine caută pre domnul, acela află cunoaștere, înțelepție, cu dreptate, și carii caută pre dinsul, drept aceaia află pace. Poruncit-ai să se adune acest săbor a toată lumea de Dumnezeu ales ca, cu lumina, într-un suflet pre mulți să împreune și să se nevoiască cum se cade să se îndrepteaze. Așijderea de vor fi și rămas niscave rămășițe ale răotății ellinești sau ovreești și se vor fi amestecat în coptul și adeveritul grîu, toate de în rădăcină să se zmulgă și să se

rumpă şi să se plinească ca nişte zizanii, pleave şi neghini, ca să se arate spicul ţarinei besearicii curat. Pentru că unde sînt adunaţi cu numele mieu, acolo în mijlocul lor sînt şi eu, după cum au zis glasul domnului. Şi iarăşi au strigat noaă cu Ieremia: căutaţi-mă cu toată inema voastră şi mă voiu arăta voaă. Drept aceaia, după porunca blagocestiei tale, adunatu-ne-am într-această cetate împărătească de Dumnezeu păzită şi am scris cinstite şi sfinte canoane. Pentr-aceaia ne rugăm blagocestiei tale strigînd ca, cum se-au adunat mai nainte săbor de sfinţii părinţi şi se-au făcut de pururea pomeniţii blagocestivi ai noştri împăraţi Theodosie şi alţii într-această împărătească cetate de Dumnezeu păzită şi au cinstit sfînta besearică cu chemarea cărţilor, aşijderea şi blagocestia ta, cealea ce sînt scrise de noi, cu blagocestivul hrisov şi iscălitură acuma să le întăreşti şi să le pecetlueşti de tot. Iară domnul să-ţi întărească împărăţia cu pace şi cu dreptate şi să o petreacă de în neam în neam şi să-ţi adaogă lîngă putearea această pămîntească şi îndulcirea şi hrana a împărăţiei ceriurilor.

ZONARA

Scrisoarea aceasta iaste preadoslovie pentru scrisoarea canoanelor şi cătră împăratul Iustinian Nascîrn, de la săbor trimeasă, povestind cum şi pentru ce lucru şi vină se-au făcut adunarea acestui săbor cu porunca împărătească. Şi pentru că ceale 2 săboară a toată lumea, adecă cel de-a cincea, ce să zice şi cel de-a şasea, însă unul se-au făcut în vreamea împărăţiei a lui Iustinian cel Mare, iară celalalt cînd împărăţia Costandin Bărbosul, carele era tată acestuia. Cătră carele cuvîntul împăratului Iustinian Nascîrn au făcut ispită şi întrebare şi judecată pentru dogmate. Şi n-au făcut canoane, ca cealealalte săboară de mai nainte, să fie de întărirea besearicii şi de folosul credincioşilor oameni; pentr-aceaia, cu grija acelui împărat ce am zis, se făcură ca să nu rătăcească oamenii cu uitarea minţii de în viaţa cea îmbunătăţită şi să se pleace cătră viaţa cea fără de folos şi să alunece să cază de tot în rîpa răotăţilor. Într-aceaia porunci să se strîngă săbor. Şi aicea se adunară acei părinţi şi canoane făcură de împlură lipsa acelor săboară ce nu făcuse canoane. Şi apoi roagă cartea aceasta (adecă poslania acestor părinţi) pre împăratul ca să înadevereaze şi să întărească şi să pecetluiască şi el cu a lui scriptură şi iscălitură canoanele carele-s făcute de acest săbor. De această pecetluire şi întărire se roagă; de-acia se întoarce în rugă de roagă pre Dumnezeu pentru împăratul şi aşa sfîrşaşte cuvîntul.

ÎNCEPĂTURA A SĂBORULUI A 6 CARELE SE-AU FĂCUT LA TRULLA, ŞI AU FĂCUT CANOANE 98.

Pentru să fie credinţa sfinţilor apostoli necurmată. *Gl. 1.*

Pentru tocmealele sfinţilor apostoli, carele se chiamă diataghe, carele-s făcute de Climent, ca să nu se priimească pentru nişte rătăciri *Gl. 2.* ereticeşti.

Gl. 3. Pentru preoții carii se însoară cîte de doaă ori și nu se pocăesc.
Gl. 4. Pentru clircul și mireanul carii se ating dă nevasta lui Dumnezeu.
Gl. 5. Pentru preotul famen, să nu ție slujnică sau alta.
Gl. 6. Pentru să nu se însoare neștine după hirotonie.
Gl. 7. Pentru să nu șază diaconii mai sus dă preoți.
Gl. 8. Pentru să se facă săbor o dată într-un an.
Gl. 9. Pentru să nu între clircul la cîrciumă fără nevoe.
Gl. 10. Pentru să nu ia camătă episcopul sau diaconul.
Gl. 11. Pentru să nu chiemi ovreai dohtor, nice să te îmbăezi cu dinșii.
Gl. 12. Pentru să nu lași muiarea, fără numai dă vei ajunge la altă spiță preoțească mai mare.
Gl. 13. Pentru preotul și diaconul, să nu spargă nunta cea pre leage, măcar deși opresc romanii.
Gl. 14. Pentru că se cade să fie popa de ani 30, diaconii de 25, iară diaconițele de patruzeci.
Gl. 15. Pentru că se cade ipodiaconilor să fie de 20 de ani.
Gl. 16. Pentru ceia ce zic să fie șapte diaconi.
Gl. 17. Pentru episcopii carii priimesc clirici striini și-i hirotonesc.
Gl. 18. Pentru mutarea de în calea păgînilor.
Gl. 19. Pentru mai marele besearicii, să înveațe pre oameni pre la praznice și duminecile.
Gl. 20. Pentru episcopul să nu înveațe săborul într-altă cetate.
Gl. 21. Pentru cela ce i se ia darul de pururea și rămîne în ceata mirenească.
Gl. 22. Pentru cela ce e hirotonit pre bani.
Gl. 23. Pentru cela ce dă sfînta priceaștenie și ceare mangîri sau bani.
Gl. 24. Pentru clircul sau călugărul carele va privi la încurărea cailor.
Gl. 25. Pentru cela ce va ținea sau au ținut pînă în treizeci de ani niscare săticeale, moșioare, seliștoare, cum le va ținea.
Gl. 26. Pentru preotul carele va cădea într-o nuntă fără de leage.
Gl. 27. Pentru clircul să nu se îmbrace în haină ce nu i se cuvine.
Gl. 28. Pentru să nu ducă neștine să împarță struguri în loc de jertva cea fără de sînge.
Gl. 29. Pentru să nu se facă razdreașenie în săptămîna cea mai dă pre urmă, în joi mari.
Gl. 30. Pentru preoții carii sînt pre la besearici pre în păgîni și-ș lasă preoteasele.
Gl. 31. Pentru să nu se facă liturghie în casa de rugă fără de știrea episcopului.
Gl. 32. Pentru eresul celora ce slujesc cu apă.
Gl. 33. Pentru carele iaste dăstoinic dă preoție, și nefiind tuns, ia blagoslovenie.
Gl. 34. Pentru cliricii sau călugării carii se vor strînge ceată și vor face jurămînt de împreună.
Gl. 35. Pentru deaca va muri episcopul, să păzească clirosul unealtele, mult, puțin, ale episcopiei.
Gl. 36. Pentru tocmeala a cinci scaune.
Gl. 37. Pentru episcopul carele, pentru năpădirea varvarilor, nu se va întoarce la scaun.
Gl. 38. Pentru cetatea carea se înnoiaște de la împăratul.
Gl. 39. Pentru să-ș ție isprava noa cetate a lui Iustinian.

Pentru cela ce va vrea să se călugărească, să fie dă 10 ani, iară nu mai mic. *Gl. 40.*
Pentru purtătorii de rase și carii nu-s tunși și sihastrii. *Gl. 41.*
Pentru cela ce va vrea să între în peșteră. *Gl. 42.*
Pentru cela ce va vrea să fugă de toată furtuna lumii, să fie volnic. *Gl. 43.*
Pentru călugărul sau cela ce-ș ține curăția dă se va însura. *Gl. 44.*
Pentru cum se cade să se aducă la jertăvnic cealea ce vin să se călugărească. *Gl. 45.*
Pentru călugărița să nu iasă singură de în mînăstire. *Gl. 46.*
Pentru să nu doarmă nice călugărița în mînăstirea de bărbați, nice călugărul în mînăstirea de făinei. *Gl. 47.*
Pentru dăspărțirea fămeii celuia ce după hirotonie va să ia spăsenie. *Gl. 48.*
Pentru mînăstirile carele să fac cu știrea episcopului. *Gl. 49.*
Pentru să nu joace sau să dănțuiască mireanul. *Gl. 50.*
Pentru nice să fie măscărici. *Gl. 51.*
Pentru să nu se facă liturghie în postul cel mare, fără sîmbăta și duminceа și la praznicul blagoveșteniilor. *Gl. 52.*
Pentru ceia ce priimesc copii de în botez. *Gl. 53.*
Pentru nuntele carele-s fără dă leage. *Gl. 54.*
Pentru ceia ce postesc sîmbetele. *Gl. 55.*
Pentru armeanii carii mănîncă pre păreasemi sîmbetele oaoă și brînză. *Gl. 56.*
Pentru să nu aducă la jertăvnic miare și lapte. *Gl. 57.*
Pentru mireanul carele singur se pricеștuiaște. *Gl. 58.*
Pentru să nu se facă botez pre în căsuțele ceale de rugă, carele sînt în mijlocul unor case. *Gl. 59.*
Pentru cela ce de voe se îndrăcеaște. *Gl. 60.*
Pentru vota și vrumaliile ale zborurilor ellinești și a altor obiceaiure ale lor. *Gl. 61.*
Pentru citeniile mucenicilor carele se-au făcut de ellini. *Gl. 62.*
Pentru să nu facă cazanii mireanii și pentru aprinzările de foc pre la luni noaă. *Gl. 63.*
Pentru să prăznuiască tot omul în săptămîna după paști. *Gl. 64.*
Pentru să nu se mănînce sînge. *Gl. 65.*
Pentru să nu se strice dumnezăiasca carte. *Gl. 66.*
Pentru să nu între mireanul în oltariu, fără numai împăratul sau domnul. *Gl. 67.*
Pentru să nu vorbească muerile la besearică. *Gl. 68.*
Pentru să nu trebue cuiva să înveațe obiceaiure ellinești. *Gl. 69.*
Pentru să nu se împreune pravoslavnicul cu ereticul. *Gl. 70.*
Pentru să nu se închipuiască pre fața pămîntului chipul crucii. *Gl. 71.*
Pentru să nu se facă praznice, nice veselii duminecile, nice covoară să se aștearnă. *Gl. 72.*
Pentru să fie nepriimită cîntarea celuia ce cîntă rău, fără tocmeală și fără podoaba besearicii. *Gl. 73.*
Pentru să nu se facă casa a lui Dumnezeu tîrguire. *Gl. 74.*
Pentru să nu se speale la bae omul împreună cu fămeae. *Gl. 75.*
Pentru să nu coacă merinzi în pohiva nașterii Preacistii. *Gl. 76.*

Gl. 77. **Pentru** să nu se lipsească neștine dă besearică, fără numai dă mare nevoe.
Gl. 78. **Pentru** să nu zică la **с҃тый б҃же распныйсѧ на(с) ради** [1].
Gl. 79. **Pentru** să nu semneaze miel în chipul lui Hristos, ce pre dinsul adevărat.
Gl. 80. **Pentru** robul slobozit de stăpîn.
Gl. 81. **Pentru** să nu se dea priciaștenia trupului celui mort.
Gl. 82. **Pentru** carii nu știu, nice-s mărturisiți că se-au botezat.
Gl. 83. **Pentru** să nu se strîngă curve spre alunecarea sufletelor.
Gl. 84. **Pentru** preacurva și preacurvariul.
Gl. 85. **Pentru** să nu bage dobitoc în besearică.
Gl. 86. **Pentru** să se postească sîmbăta cea mare, pînă la miazănoapte.
Gl. 87. **Pentru** să nu se facă metanii după văhodul vecerniei sîmbetei.
Gl. 88. **Pentru** cela ce dă și ceaia ce ia erbi omorîtoare de pîntece.
Gl. 89. **Pentru** muiarea căriia i se va duce bărbatul de nu se va mai vedea, și mai nainte dă ce nu-i va veni veaste se va mărita.
Gl. 90. **Pentru** cela ce jură cu jurămînture ellinești.
Gl. 91. **Pentru** ceia ce răpesc mueri.
Gl. 92. **Pentru** ceia ce să întorc de în eretici.
Gl. 93. **Pentru** cela ce va zăcea cu fămeaia și fără băgare în seamă va întra în besearică.
Gl. 94. **Pentru** cela ce ia pre logodita de altul.
Gl. 95. **Pentru** ceia ce aduc de acasă carne friptă preoților.
Gl. 96. **Pentru** să nu se zugrăvească zugrăvii grozave și fără de cinste, cum nu se cade.
Gl. 97. **Pentru** cum se cade a priceștui pre credinciosul curatelor taini.
Gl. 98. **Pentru** părintele duhovnic să aibă socoteală a socoti canoanele pocaaniei.

SFÎNTUL ȘI A TOATĂ LUMEA SĂBOR 5, 6.

Gl. 1. Credința apostolilor să fie netăiată și cea ce s-au întărit la Nichea să fie deplin; că au stricat spițele învățăturii Ariei, carele aducea de bîrfia pentru o ființă a dumnezăirii.

Tîlc. **Acest** săbor se-au adunat în vreamea a lu Iustinian Nascîrn și au poruncit să fie adevărate și canoanele apostolești și șase săboară ale lumii și cealea de pre alocurea șapte, carele mai nainte se-au făcut; și să se ferească netăiate și nestricate; și au pus tocmitele canoane să fie dă vendecarea sufletelor și de tămăduirea patimelor; și aciaș întîi adevereează tocmirea canoanelor apostolești; de-acia pecetluiaște și sfintele canoane ale săboarălor lumii și ale celora ce se-au făcut pre în bogate locure.

Săborul 1. Săborul de întîi făcutu-se-au în Nicheia, în zilele sfîntului împărat marele Costandin, asupra spurcatului de Arie, răul cestiv carele zicea și învăța altă dumnezeire păgînească, sau cum am zice mai pe prost, mulți dumnezei, și îndrăzniia dă zicea că fiiul lu Dumnezeu, domnul nostru

[1] „Sfinte Dumnezeule, carele te-ai răstignit pentru noi".

Isus Hristos, adeveritul Dumnezeu, iaste zidire, iară nu o fiinţă lui Dumnezeu şi tatălui.

Al doilea săbor se-au făcut în Ţarigrad, în vreamea împăratului *Săborul 2.* Teodosie cel Mare, asupra a Machedoniei, protivitoriul de duh, carele hulia spre duhul sfînt şi zicea că nu iaste el Dumnezeu, ce striin cu dumnezăirea de tatăl cătră acesta, şi spre Apolinarie de la Laodichia şi Savelie de la Livia, carii socotiia şi zicea că trupul domnului nostru şi Dumnezeul Isus Hristos iaste fără de suflet şi fără de minte.

Al treilea săbor se-au făcut în vreamea lui Teodosie cel Mic asupra *Săborul 3.* spurcatului Nestorie, închinătoriul de oameni, carele pe Hristos despărţia şi tăia şi zicea că iaste om prost, iară nu Dumnezeu întrupat şi învăţa de zicea spre unul Hristos, adeveritul nostru Dumnezeu: doi fii şi doao obraze, şi pre preasfînta Fecioară Maria carea au născut pre adeveritul Dumnezeu, domnul nostru Isus Hristos, nu-i zicea bogorodiţă, ce hristorodiţă.

Al patrulea săbor se-au făcut în Halchidon, în vreamea a lui Marchian, *Săborul 4.* cumnatul de soră a lui Teodosie cel Mic, asupra lui Dioscor şi Evtihie, carii bîrfia de zicea cum se-au făcut ca o nălucă întruparea a lu Dumnezeu şi mîntuitoriul nostru Isus Hristos, şi zicea că iaste într-o fire, şi împărţia de zicea că au pătimit dumnezeirea.

Iară al cincilea săbor se-au făcut în Ţarigrad în vreamea lui Iustinian *Săborul 5.* cel Mare, asupra nebunului Orighen, Evagrie şi Didim, carii înnoia făpturile bîrfitoare ale ellinilor şi bîrfia fără de minte dă zicea că trupurile carile acuma purtăm, deacă vor muri, nu vor înviia, şi raiu adeverit nu se-au făcut de la Dumnezeu, nice iaste, şi Adam nu se-au zidit cu trupu, şi zicea că munca are sfîrşenie şi cum vor să-ş vie dracii iară la cinul de întîi, şi alte hule multe bîrfind.

Iară al şasele săbor făcutu-se-au în Ţarigrad, în vreamea a lui Costandin *Săborul 6.* Pogonatul, asupra lui Theodor episcopul Farii, Onorie al Romei, Chir al Alexandriei, Serghie şi Pir, Pavel şi Petr, carii se-au făcut episcopi Ţarigradului şi al altora, carii eresurile lor şi le înnoia. Dece aceşti protivitori de Dumnezeu şi păgîni spurcaţi învăţa şi zicea că o voe şi o lucrare are domnul nostru Isus Hristos şi după întrupare. Pentr-aceaia se-au dat anathemei de săborul acesta. Iară canoane nu s-au făcut nice de săborul a cincilea, carele se-au făcut în vreamea a lui Iustinian cel Mare, nice de al şasele săbor carele se-au adunat în vreamea lui Costantin Pogonatul, că săborul carele se-au făcut în vreamea lui Costandin Pogonatul chiamă-se al şaselea. Asijderea şi cela ce s-au făcut în vreamea fiiu-său Nascîrn iară se chiamă a şasele, că aşa au socotit săborul, să fie amîndoao unul. Că acesta se-au făcut după 27 de ani; şi episcopii, carii se-au adunat aicea mai mulţi decît acolo, făcut-au săborul de au căutat pentru întrebările şi tocmealele izvoadelor lor sînt au nu sînt.

Săborul de în vreamea lui Teodosie cel Mare să fie întărit şi nestricat, că au pogorît pre Machedonie, carele zicea că duhul sfînt iaste rob.

Părinţii care se-au adunat la Efes, în vreamea lui Teodosie cel Mic, doaă sute de blagocestivi surpat-au pre Nestorie carele zicea că domnul iaste om prost.

De pururea pomeniţii carii se-au adunat la Halchidona în vreamea lui Marchian, surpat-au pre Evtihie carele îndrăznea a zice de marea

taină că se-au făcut ca o nălucă. Atunce au surpat și pre Nestorie și Dioscor carii bîrfia să se strice tocmealele săboarelor.

La împărăteasca cetate adunatu-se-au 165, în vreamea lui Iustinian, asupra lui Orighen, carele zicea că sufletelor și trupurilor nu va fi înviiare; și au anathimisit pre Teodorit de carele au scris Chiril la 12 glave.

La Țarigrad iară, în vreamea lu Iustinian, adunatu-se-au săbor de au surpat pre Onorie de la Roma și pre Serghie de la Țarigrad, carii zicea că o voe și o lucrare au avut domnul nostru Isus Hristos și după întrupare.

Gl. 2. Învățăturile sfinților apostoli, de Climent făcute, pentru încăperile și furările altor eretici, să fie neîntărite.

Tîlc. Întru apostoleștile canoane, către cărțile legii vechi și noaă și către tocmealele apostolilor, care le-au făcut Climent în ceale opt cărți, pomenitu-ni-se-au să le ținem cinstite și sfințite, iară acest canon poruncește să se leapede nu pentru altceva, ci pentru bogate lucrure copile și striine de creștinătate ale ereticilor, carele bagă într-însele spre spargerea besearicii; drept aceaia poruncește să se scoață ca să se întemeiaze și să se întărească turma creștinească.

Gl. 3. Preoții carii vor fi însurați de doao ori și nu se vor pocăi, să li se ia darul; iară de vor lăsa răotatea și se vor părăsi cîtăva vreame, atuncecel ce se-au rănit și cei ce se-au însurat fără dă leage nu poate să blagoslovească. Iară ceia ce să vor însura după hirotonie, aceia să fie lipsiți în cîtăva vreame să nu procopsească întru rînduialele lor, adecă să se canonească; iară apoi de-ș vor priceape răotatea că au făcut rău, adecă se vor lăsa de împreunare, aceia să-ș ție numai cinstea șiderii mai sus, iară popia nu. Iară după hotarul (adecă tocmeala) aceasta de vor fi fost opriți și ei nu vor fi băgat în seamă acea oprealā, de tot să le fie luat darul.

Tîlc. Părinții săborului acestuia îndreptînd răotatea cea ce să făcuse și dezrădăcinînd și cea ce vrea să fie, făcut-au canonul acesta și poruncesc ca cîți de în preoți și de în diaconi vor lua a doa muiare mai nainte de venirea acestui săbor și au fost pînă ce au venit ei (adecă le-au ținut pînă ce s-au adunat săborul), nepocăiți de nu se-au despărțit de fără de legile nunte, aceia cu pravila să fie scoși și să li se ia darul și să se pue la un loc să fie cu mireanii. Iară cîți mai nainte dă venirea săborului-ș vor fi cunoscut folosința de să vor fi lăsat și vor fi gonit acea împreunare rea, aceia să se părăsească de preoție și să se canonească în cîtăva vreame și numai să-ș ție cinstea șederii scaunului, mai sus cum au fost șezînd, și să le sosească numai acea ședeare mai sus, către domnul, plîngînd să li se iarte păcatul carele l-au făcut dă în nepriceapere, pentru că nu se cade celuia ce se-au rănit, pre altul a blagoslovi, ce și preoții și diaconii carii se vor fi însurat cu o fămeae văduo fiind mai nainte dă hirotonie. Așijderea și ceia ce după hirotonie se-au însurat, însă de preoție nu se vor părăsi de tot, ce să se oprească de sfînta liturghie și să se canonească cîtăva vreame; de-acia iară să fie la ale lor spițe, arătînd cum dăsleagă fără de leagea împreunare, și nicecum să nu se sue la altă spiță mai mare, ce să fie în rîndul în carele se-au aflat. Însă aceastea poruncitu-se-au să se facă pentru mila și ertăciunea, cum se-au zis, mai nainte dă venirea săborului, iară de-atunce încoace, după hotarul și canonul acesta, nu

iartă să se facă nice unele de aceastea, ce după botez încă și cela ce se va împleteci cu a doa nuntă, sau posadnică va ținea, sau văduo va lua, sau scoasă de altul, sau roabă, sau cinghiasă, acela să nu poată fi episcop au preot, sau diacon, sau ipodiacon, după cum au poruncit canoanele șaptesprezeace și optsprezeace ale sfinților apostoli.

Clíricul carele se va atinge de nevasta a lui Dumnezeu, aceluia să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească. *Gl. 4.*

Însă canonul acesta, pre cela ce să va amesteca featei ceia ce s-au nevestit și se-au sfințit lui Dumnezeu, de va fi cliric, ia-i darul, iară de va fi mirean, afurisește-l. Iară canonul 18 al marelui Vasilie, pre unul ca acela socotește-l ca pe un preacurvariu și la priceaștenie pre unul ca acela într-alt chip nu-l primeaște, de nu se va lăsa întîi de acel păcat. *Tîlc.*

Și preotul famen să nu ție slujnică sau alt obraz, fără numai de ceale ce-s fără de bănuială. *Gl. 5.*

A ținea în casă fămeiele ceale sfințite, măcară de sînt și fameni, măcară foarte bătrîni, canonul acesta apără, ca și poslania marelui Vasilie către popa Grigorie, fără numai de vor fi de în fămeile obraz de în ceale fără bănuială, adecă mumăni, surori și mătuși de tată sau de mumă și altele ca aceastea. Iară cine va călca aceastea porunci, porunceaște să-i ia darul; pentru că acesta canon aduce mai mult spre fameni, că măcară de vor fi și mireani și vor lăcui cu muerile carele nu vor fi de în obrazele rudeniei cealea ce sînt fără de bănuială, unii ca aceia să se afurisească. *Tîlc.*

Carele se-au hirotonit, dă se va însura, să i să ia darul, că de va vrea să se hirotonească, acela trebue întîi să se însoare. *Gl. 6.*

Însă canonul săborului de la Anchira porunceaște, pentru cela ce va să se facă preot sau diacon și întîi se va mărturisi cînd se va face cum nu va ședea neînsurat, ce va lua muiare și după hirotonie va veni la nuntă de se va însura, să-ș ție a sa slujbă. Iară acest canon leapădă pre acela canon și de totu-l deșartă pe preotul și diaconul și ipodiaconul carii se vor însura după hirotonie, urmînd canonului 26 al apostolilor, și porunceaște ca cine va îndrăzni a face aceasta după hirotonie să i se ia darul, și dă voe fieșcăruia mainte de hirotonie, pre leagea nuntei să se împreune muierii. *Tîlc.*

Diaconul carele va avea vreo rînduială, de nu va fi ispravnicul patriarhului sau al episcopului, să nu șază mai sus de preoți, ce să fie mai jos de toți. *Gl. 7.*

Trufele mirenești și ședeirle înainte, dumnezăeștii părinți scoțîndu-le de la besearică, poruncesc: nice un diacon să nu șază mai sus de preotul, măcară de-ară avea fiece rînduială mare și cinste a besearicii, fără numai cînd va fi trimes într-altă cetate și loc ispravnic în locul mitropolitului sau al patriarhului, pentru niscare întrebări și niscare semi ale canoanelor și ale besearicilor, atunce să cinsteaște ca și cum ară împlea locul aceluia ce l-au trimes. Iară de va îndrăzni vreunul de în diaconi, trebuindu-i într-alt chip boereaște, în silă să șază mai sus de popa, atunce să se urgisească de a sa spiță și să fie mai jos de toți diaconii. *Tîlc.*

Deaca vreame ce nu va putea să se facă săbor de doao ori în toți anii, lîngă paști și în luna lu octovrie, încai să se facă o dată. *Gl. 8.*

Tîlc. Pentru primejdiile și nevoile ce se tîmplă episcopilor de supărările păgînilor, de nu pot face săbor de doaă ori într-un an, tocmitu-se-au de canoanele acestea și se-au poruncit ca să se facă săbor în toți anii o dată, lîngă paști și în luna octovrii.

Gl. 9. Opritu-se-au a întra clericii la cîrciumă, opritu-se-au încă mai vîrtos și a ținea, necum să între; deci sau să se părăsească, sau să li se ia darul.

Tîlc. Nu se cade clericilor să ție prăvălie de cîrciumă și să neguțătorească într-însele, că de vreame ce se opreaște a întra în cîrciumă striină, cu cît mai mult nu trebue a ținea el cîrciumă; și altora într-însa nu se cade a sluji. Iară cine va îndrăzni a face aceasta și nu va asculta să se părăsească, să i se ia darul aceluia.

Gl. 10. Episcopul, preotul și diaconul cari vor lua camătă, de nu se vor părăsi, să li se ia darul.

ADEVĂRAT.

Gl. 11. Aluaturile sau azimele ovreailor să fie scuipate; iar cine va chema dohtorii lor, sau se va îmbăia cu ei împreună, acela să se afurisească.

Tîlc. Nu e nice o împreunare creștinilor cătră ovreai; drept aceaia oricine se va afla mîncînd de între-ale lor azime, sau va chema pre dînșii spre vrăciuire, să-i dohtorească, sau într-alt chip cumva va lăcui cu dînșii, acela, de va fi cliric, să i se ia darul, iară de va fi mirean, să se afurisească.

Gl. 12. Zisu-se-au să nu scoți muiarea, adecă să nu te desparți de dînsa, ce să gîndești să procopsești mai bine și iară puruncim celuia ce să hirotoneaște mai mare să nu mai lăcuiască cu muiarea.

Tîlc. Însă canonul apostolesc a 5 așa porunceaște, că nice episcop, nice popă, nice diacon, fără socotința smereniei nu poate să scoață muiarea lui, iară cine va face aceasta, canoneaște-l, și de se va lăsa neîndreptat, să i se ia și darul. Iară acest canon nu iartă pre episcopi, după ce vor veni la hirotonia episcopească, să șază cu ale lor mueri; și aceasta făcînd, nu că doar nu sufere sau se leapădă de tocmealele ceale mai dinainte ce au tocmit apostolii, ce brodind pentru mai buna procopsire a spăseniei oamenilor și să nu dea vreo vină spre tocmeala preoțească. Că zice dumnezeescul apostol: faceți toate întru slava a lu Dumnezeu, fiți nepoticnire și ovreailor și ellinilor și bisearicii lu Dumnezeu, cum plac și eu tuturor întru toate, nu caut folosința mea, ce ca să se spăsească mulți, faceți-vă aseamene mie, ca și eu lui Hristos. Episcopul carele va face așa, și după hirotonia episcopiei va lăcui cu a lui muiare, porunceaște acesta canon într-alt chip să nu fie, ce să i se ia darul.

Gl. 13. Deaca vreame ce romanii voesc să-ș lase muierile întîi, diaconii și popii carii vor să se facă preoți; iară noi nu voim așa, ce întărim însurărilor celor ce vor să se facă diaconi și preoți.

Tîlc. Deși ține canoanele pre tocmeală besearica romanilor, ca cela ce va să se hirotonească diacon sau popă să mărturisească mainte de hirotonie ca să nu se mai atingă de a lui mueare, ce de împreunare să se dăsparță, ce însă aceasta iaste ca cum ar sta împotriva încredințării și adeverinții apostolești și e nepriimită acestui canon; drept aceaia porunceaște:

preoţii sau diaconii carii pre leage se-au însurat nicecum să nu se dăsparţă, ce să-ş păzească împreunarea cătră fămeile lor şi să se păzească de-a nu se împreunarea cătră dînsele pre la vremi, numai cînd li se cade, adecă la vreamea postului şi cînd vor vrea să slujască sfintele taini, ca să poată pre lesne dobîndi cealea ce cer de la Dumnezeu. Iară carii se vor ispiti a-ş scoate ale lor fămei pentru smerenia, aceaia să se afurisească; de-acia de se va lăsa neîndreptat, să i se ia darul, după cum zice canonul 5 al sfinţilor şi dumnezăeştilor apostoli.

Cade-se, cînd va să se hirotonească, popa să hie de 30 de ani şi diaconul de 25 şi diaconiţa de 40 de ani şi ipodiaconul de ani 20. *Gl. 14 şi 15.*

De să vor afla niscare oameni foarte dăstoinici a hi preoţi, nice unul să nu se hirotonească nice într-un rînd preoţesc, mainte de poruncita lor vreame, iară oricine se va face popă mainte de treizeci de ani, sau diacon mainte de 25, sau ipodiacon mainte de 20 şi diaconiţa carea se va face mainte de 40, acelora să li se ia darul. *Tîlc.*

Să ştii, carele zice să fie şapte diaconi, după cum au zis deaania, că nu e cuvîntul acesta pentru slujirea tainelor, ce pentru lucrurile şi trebile celora ce slujesc. *Gl. 16.*

Canonul 14 al săborului de la Neochesaria, îndemnat fiind de în cartea deaaniei, poruncit-au să se facă cîte 7 diaconi pre la fiece cetate, măcară fie şi prea mare, să fie de slujba tainelor; iară cest canon zice aşa, că acel săbor, pentru cartea deaaniei n-au socotit bine, că acel cuvînt nu zice de 7 diaconi, că zice, atunce într-aceaia vreame nu era grija apostolilor de oameni să slujască dumnezăeştilor taini, ce pentru rînduiala şi socotinţa şi slujba measelor, carea era de treaba a tuturor acelora ce se adunase atunce. Dece pentr-aceaia şi bisearecile nu se leapădă a nu ţinea, după cum zice canonul acela, să ţie 7 diaconi, să fie de slujba dumnezăeştilor taini; ce fieşcarea după cumu-i va fi venitul, aşa să aibă şi cîtuiala preoţilor, diaconilor şi a altor clirici. *Tîlc.*

Cine va priimi clíricul striin şi-l va hirotoni lui, aceluia să i se ia darul împreună cu cela ce l-au hirotonit. *Gl. 17.*

Nu se iartă nice unul de în clirici fără de ştirea episcopului său să se pue la altă besearică, iară de va priimi vreun episcop pe clíricul striin fără de carte de ertăciune a episcopului său şi-l va pune la besearica lui şi-l va ţinea într-aceaiaşi rînduială ce au fost, sau îl va hirotoni măcară şi într-altă spiţă mai mică, să li se ia darul amîndurora. *Tîlc.*

De să va muta neştine pentru supărarea păgînilor, deaca vor însteia, iară să se mute către besearica ceaia ce i se-au dat în mînă; iară după aşezare, de nu se va întoarce, să se afurisească. *Gl. 18.*

Însă clíricul carele, pentru vreo supărare, se va despărţi de la besearica ceaia ce i s-au dat în mînă şi se va duce cătră altă besearică şi-l va priimi episcopul cela ce va fi acolo şi-l va împreuna cliricilor, acelui să se ia darul împreună cu cela ce l-au priimit, cum porunceaşte canonul 17, ce am scris mai sus. Iară de se va fi mutat clíricul de la besearica ceaia ce s-au făcut cliric, pentru supărarea păgînilor sau pentru altă primejdie, de-acia de să va fi potolit lucrul pentru care vină au fugit şi nu va vrea iară să se întoarcă la besearica lui la care se-au făcut cliric, atunce să se afurisească împreună cu episcopul cela ce-l ţine, pînă ce se va întoarce. *Tîlc.*

Dară pentru care vină cesta se afurisează, iară celuia i se ia darul? Căce că cesta dă pre urmă au făcut aceasta dă nevoe, iar cel de întîi au fugit fără de vină și hirotonia episcopului său carea au pus pre dinsul o au rușinat și de dînsul ș-au bătut joc.

Gl. 19. **C**el mai mare al besearicii se cade în toate zilele, mai ales duminecile, să spue învățăturile, și să nu tîlcuiască, nice să înveațe de ale lor, ce cum au priimit de la sfinții părinți.

Tîlc. **E**piscopilor li se cade să înveațe poporul în toate zilele și pre oameni să-i înveațe învățăturile blagocestiei, mai ales duminecile, ca, de va întreba cineva pre dinșii de în dumnezăeștile scripturi, atunce să nu spue acealea de întru mintea lor, ce cum au <în>vățat și au tîlcuit luminătorii și dascalii besearicii de în scripturile și cărțile lor. Că aceasta măestrie și iscusire bună se cade lor a ști, adecă învățăturile ce au dat dumnezăeștii părinți, și dă pre acealea să dăzleage întrebările de carele-i vor întreba, iară să nu dăzleage întrebările dă pre cuvintele lor, nice să se pue să adune cuvinte de ale lor, să nu cumva doară să nu se priceapă a dăzlega acealea singuri, apoi să cază departe de adeverita învățătură. Iară cine nu va purta grijă de popor și de oameni și nu le va spune învățăturile creștinătății, pre acela canonul 57 al sfinților apostoli întîiu-l afurisește; de-acia deacă se va lăsa întru leane, să i se ia și darul.

Gl. 20. **E**piscopul să nu înveațe săborul într-altă cetate, cum nu i se cade, iară de să va porni vreun episcop, acela să fie lipsit de episcopie și să slujască slujba popească, iară nu episcopească.

Tîlc. **E**piscopul carele va face aceasta pentru trufa și îngînfarea și pentru urgisirea a episcopului de acolo, de nu-l va băga în seamă, ce va învăța în săbor nevoindu-se a rușina pre celalalt și a-l batjocori, logodindu-și lui nainte scaunul striin, acela pe dreptate să se lase de episcopie, că cine pohtește ale striinilor acela să lipsește și de ale sale, și să se pogoare în locul popesc și lucrurile carele fac ei acealea să facă și el.

Semnează. **S**emnează să știi și de aceasta, cînd se pogoară episcopul în locul popei, pentru că canonul 29 al săborului de la Halchidona zice și chiamă pre pogorîrea episcopului ce să pogoară întru spița popească, furare de sfinție protivnică. Și să se știe acest canon vîrtos, că se-au izvodit de într-adeveritul canon.

Gl. 21. **C**arele i se ia darul de pururea și se pune cu mireanii, de să va pocăi, acela numai să se rază, iară de nu, să lase părul să-i crească.

Tîlc. **P**reotul sau diaconul de li se va fi luat darul, aceia cinste și ședeare mai sus să aibă, și trebue să-ș tunză capul ca și ceialalți clirici, iară dă i se va fi luat darul pentru vina greșalelor, a păcatelor și se va fi pus în locul mireanilor, atunce de va lăsa păcatul de voia lui, pentru carele se-au lipsit de dar și de cinste, și-și va căuta către întoarcere, atunce să-ș tunză capul ca și cliricii; iară de nu se va lăsa de greșale de voia lui, ce va vrea să le facă, atunce să-ș lase părul să crească ca al mireanilor, ca un om ce voiaște mai bine a cinsti petrecania lumii, decît viața cerească.

Gl. 22. **C**arele se-au hirotonit pre bani, aceluia să i se ia darul împreună cu cela ce l-au hirotonit.

ADEVĂRAT.

Cine va da dumnezăiască priceaştenie şi va ceare mangîri sau altceva de la cei ce să priceştuiesc, aceluia să i se ia darul. *Gl. 23.*

Clíricul sau călugărul de va privi la încurărea cailor, sau cînd vor vrea cinghieasele să între la nuntă, de nu vor eşi mai nainte, să li se ia darul. *Gl. 24.*

Clíricul cîndu-i chemat la nuntă şi nu se va scula să fugă mai nainte pînă nu întră înşelătoarele şi batjocoritoarele jocure, atunce nu i se ia darul numaicît; ce cînd va face aceasta şi nu va vrea să se lase, de nu se va părăsi, atunce i se ia darul; aşijderea şi cela ce iase dă priveaşte la încurarea cailor. *Tîlc.*

Petrecăniile seliştilor şi ale săticealelor dă le va fi ţinut cineva în treizeci de ani şi nu le va mai fi căutat niminea, atunce să le ţie neapărat. Iară de-i va fi zis şi să va fi pricit cu cela ce le ţinea în mijlocul acelor ani, atunce are voe să şi le caute. *Gl. 25.*

Petrecăniile seliştoarelor, zice cum am scris la 17 canoane al săborului de la Halchidona, ţarinile ceale ce-s osebi de besearică, nice sînt de împreună, carele sînt cu totul pre la nişte sate sau oraşure, carele acum se chiamă ţarine singureşti, iară săticealele sînt ţarinele carele sînt în mijlocul locurilor sau satelor; dece care episcop va fi ţinut acel săticel sau lăcuinţă de seliştoară în treizeci de ani şi vor fi fost ale altui episcop şi n-au poruncit a scorni într-acei 30 de ani nice o amestecătură, atunce să le ţie nemişcate; iară de să va fi făcut pentru acealea între amîndoi episcopii vreo price mai nainte de treacerea acelor 30 de ani, atunce de aceasta să fie volnic cela ce-i va părea că e a lui şi se năpăstuiaşte, să-şi o aleagă cu săborul eparhiei. *Tîlc.*

Preotul carele va cădea într-o însurare fără de leage şi i se va lua darul, acela să se împreune numai şederii şi de tot să se despărţă de spurcăciune. *Gl. 26.*

Oricare preot ce va fi luat nainte de hirotonie muiare au văduă, au ţopană, au cinghiasă, sau alta de ceale lepădate ce sînt întru necurăţie, acela de preoţie să se părăsească, iară la şedearea preoţilor să se împreune şi o nuntă ca aceaia fără de leage să se despărţă, pentru carea dă preoţie să lipsi. *Tîlc.*

Clíricul să nu se îmbrace cu haine carele nu i se cade nici în casă, nice pre cale, iară de nu va face aşa, o săptămînă să se canonească. *Gl. 27.*

ADEVĂRAT.

Poruncitu-se-au pentru struguri, deaca se aduc la besearică, să se blagoslovească şi să se împarţă, iară mai mult jertva cea fără de sînge de într-înşii niminea să nu îndrăznească a se atinge să facă. *Gl. 28.*

A aduce struguri la besearică la vreame cînd li se cade şi a se blagoslovi de preoţi şi a-i darea celora ce cer, de aceasta canonul 3 al sfinţilor apostoli iartă. Iară a-i împreunarea jertvei ceii făr' de sînge şi a-i împărţi oamenilor împreună amîndoao, nu lasă acesta canon, ce opreaşte şi porunceaşte să nu cumva să mai îndrăznească vreunul de în preoţi; iară de nu, carele va face aceasta să i se ia darul. *Tîlc.*

Unii de în părinţi, la zioa de taina vecera, deacă cina, ei făcea liturghie; ce de aceasta socotit-au la săbor să nu se mai facă, nice să facă *Gl. 29.*

razdreaşenie în postul cel mare, în săptămîna cea mai dă pre urmă, joi, ca să nu cumva să se socotească că urgiseaşte şi nu bagă în seamă tot postul.

Tîlc. Însă săborul de la Carthaghen, la 41 de canoane, au poruncit ca să se obîrşască sfintele de oameni postiţi, fără numai o zi ce iaste a anului în carea se face adeverita veceră. Iară acest canon păzind şi ţiind vîrtos cu deadinsul, nice de aceasta zi nu lasă aşa, ce porunceaşte şi într-acea zi (adecă în joi mari), preoţii să fie postiţi, atunce să slujască liturghie; aşijderea şi oamenii postiţi fiind, să se priceştuiască, ca să nu facem necinste nice să urgisim tot postul pentru călcarea unii zile.

Gl. 30. Preoţii carii sînt pre la besearicile carele-s pre în păgîni, dă se vor tocmi vreunii de într-înşii să se dăsparţă de lăcuinţa împreunării a fămeilor sale, de-acia nicecum, nice într-un chip să nu mai lăcuiască cu dînsele.

Tîlc. Preotul carele-ş va scoate muiarea lui pentru vina a bunii cucerii, au diacon fiind, acela, poruncit-au canonul 5 al apostolilor să se afurisească, sau să i se ia darul, de nu se va pleca să o ţie iarăşi, pentru că unii de în preoţi, carii sînt pre la besearici păgîne, părîndu-le că fac mai bine oarece de în canonul apostolesc, ei nu-ş gonesc fămeile lor, ce tocmesc cu dînsele să se ferească unul de către împreunarea altuia; dece tocmire ca aceasta a acelor popi de în păgîni porunceaşte acesta canon să nu se leapede, drept aceaia ei cu dînsele să nu mai lăcuiască, nice într-un chip, ca cum ar da arătare întreagă şi deplină obiceaiurilor sale. Dece săborul acesta dau lor şi socotesc de mai slobozesc de aceasta, pentru lepădatul şi înstriinatul obiceaiu şi pentru socotinţa a împuţinării lor de suflet.

Gl. 31. De nu va fi cu ştirea a episcopului, să nu se facă liturghie în casa de rugă.

Tîlc. Însă canonul 57 al săborului de la Laodichia apără pre episcop şi pe preot a face liturghie ori în fiece casă de rugă; iară cest canon întoarce şi porunceaşte cu ştirea episcopului a cărui iaste ţinutul, să facă liturghie în căşuţele ceale de rugă, carele sînt în lăuntrul caselor; iară cela ce va face fără de ştirea lui (adecă a episcopului), i se ia darul.

Gl. 32. Zlatoust stricînd eresul celora ce slujesc cu apă, cînd zice: şi au murit domnul şi s-au sculat, vin au luat; aceasta luînd şi socotind armeanii, ci slujesc numai cu vin, neştiind (ocaanicii) că şi acel Zlatoust, şi Vasilie şi Iacov, cu vin amestecat cu apă au slujit; aşijderea şi noao aşa au dat a sluji, iară cine va sluji numai cu vin sau numai cu apă, iară nu cu amîndoao amestecate, aceluia să se ia darul.

Tîlc. Tîlcul a lui Zlatoust iaste de la evanghelia lui Mathei, iară armeanii rătăciţi fiind întru eresul celora ce slujesc cu apă, nevoitu-se-au să strice celora ce slujesc jertva cea fără de sînge numai cu apă. Drept aceaia ei slujesc numai cu vin fără de apă, nepricepînd spurcaţii că într-aceasta să veade tot meşterşugul sfîntului, ca să strice eresul celora ce slujesc numai cu apă şi să-i pleace să slujască şi ei cu vin, nu numai cu apă; iară lor părîndu-le că le stă împotrivă să-i înfrunteaze, se leapădă de apă a băga şi, nedomirindu-se, numai cu vin slujesc ocaanicii. Că şi acel Hrisostom, şi marele Vasilie şi fratele a lu Dumnezeu, Iacov, vin amestecînd cu apă liturghie făcea şi noao aşa au dat să slujim. Iară oricare preot sau diacon sau episcop ce nu va face curata jertvă (adecă liturghie), după această tocmeală a apostolilor şi purtătorilor de Dumnezeu părinţi,

să i se ia darul ca celui ce mărturiseaşte că e taina proastă şi se leapădă de învăţăturile ceale ce sînt date de la sfinţii părinţi.

Carele va fi dăstoinic de hirotonie şi va hi de neam preoţesc, apoi de va fi şi de alt neam, numai dăstoinic să fie, acela să se hirotonească. Şi carele nu va fi tuns şi nu va fi luat blagoslovenie, acela pre ambon să nu cetească sfintele cuvinte. *Gl. 33.*

Carii sînt în laturea armenească urmînd obiceaiului ovreesc, iar ei priimesc întru cliros numai pre cei ce sînt de neam preoţesc; de-acia şi ceia ce n-au luat blagoslovenie de episcopie, iară ei se ameastecă întru tunderea preoţească dă sfinţesc cîntăreţi şi poruncesc să citească oamenilor sfintele cărţi pre ambon; dece pentru aceaste doao vini acest canon lepădîndu-le, porunceaşte să nu se caute neamul celui ce va să se aducă întru cliros, ce de aceasta să ispitească numai de va fi dăstoinic, nice să iarte pre cineva să cînte sau să citească pre ambon, fără numai cela ce va avea blagoslovenie pre pravilă şi va fi luat tunderea preoţească de la episcopul său. Iară cine va face afară de aceastea ce am zis şi am poruncit, să i se ia darul. *Tîlc.*

Ori carii clirici sau călugări carii vor face jurămînt de împreună sau se vor strînge ceată sau niscare meşterşugure asupra episcopului sau a clericilor, aceia de în spiţa lor să cază. *Gl. 34.*

ADEVĂRAT.

Pristăvindu-se episcopul, clirosul să-i păzească unealte ce va avea, iară de nu va fi cliric, atunce mitropolitul să le păzească pînă la hirotonia altuia. *Gl. 35.*

După pristăvirea episcopului, nice cliricii lui, nice mitropolitul n-are voe să ţie sau să ia ceva de în unealtele sau bucatele besearicilor ce rămîn văduă, ce trebue toate să se păzească cum se cade de acei clirici, pînă ce se va hirotoni alt episcop; iară de nu va fi rămas nice un cliric la acea besearică, atunce să le păzească nestricate mitropolitul şi să le dea toate episcopului celuia ce va vrea să se hirotonească. *Tîlc.*

Ţarigrădeanul cu Roma să le fie cinstile amîndurora tocma; după dinşii alexandreanul, după aceştea antiohianul, de-acia ierusalimleanul. *Gl. 36.*

Ţarigrădeanul să se cinstească tocma într-o potrivă cu Roma, că aşa se-au zis la al treilea canon al săborului al doilea de la Ţarigrad şi la canonul 28 al săborului a patra de la Halchidona, ca să nu se socotească al doilea după Roma, ce după vreame aşa se cade a socoti şi de aicea să fie adevărat după punerea înainte a vremii, iară nu a cinstii; că după multă vreame a cinstii besearicii romanilor, dobîndit-au cinstea tocma şi acest scaun al Ţarigradului, cinstindu-se cetatea aceasta şi luînd mărie tocma ca şi Roma cea bătrînă de săbor şi de împăraţi, pentru mutarea scaunului. *Tîlc.*

Episcopul carele nu se va întoarce la scaun, pentru năpădirea varvarilor, acela unde va fi şi acolo să-ş ţie scaunul şi să hirotonească şi toate cîte-s ale preoţiei să le facă adevărat. *Gl. 37.*

Dă se va hirotoni un episcop şi nu va putea să meargă la cetatea ce se-au hirotonit într-însa să şază, pentru năpădirile varvarilor, acela *Tîlc.*

a face și a pune preoți și a ședea în catedră și a face cealea ce i se cade episcopilor, să nu se apere, ce toate să fie volnic a le face și cinstea cathedrii să aibă și hirotonie a bogați clirici pre pravilă cum se cade să facă și toate cîte se vor face de dînsul pe socotința pravilii să fie adevărate, pentru că nevoia carea o au adus vreamea, nu se poate socoti a fi lui urgisire, să se micșoreaze cinstea a episcopiei lui.

Gl. 38. **D**ă se va înnoi vreo cetate de împăratul sau va vrea să se înnoiască, atunce tocmealele cetății și ale oamenilor și lucrurile tocmealele lor besearicii să urmeaze.

Tîlc. **O** cetate veache ce să va înnoi de împăratul sau va vrea să se înnoiască, aceaia să fie supt noria episcopului celuia ce s-au scris și s-au pus supt el atunce să-ș dea datul, măcară de va fi aproape încă și de eparhia altui episcop, acela ce iaste aproape să nu-ș izbîndească pre dînsa, adecă să n-aibă treabă, ce să urmeaze tocmealelor și hrisoavelor cetății și ale săborului, cum se-au poruncit și la 17 glave ale săborului de la Halchidona.

Gl. 39. **M**ai marele al noăi cetăți a lui Iustinian, carele se-au mutat cătră tot Elispondul (Elispondul se chiamă ținutul mării Neagre), să fie mai mare și să se hirotonească de ai săi episcopi. Iară deaca se va muta, iară să aibă treabă cu acea eparhie țarigrădeanul, cum se-au tocmit de aceasta lucrul la Efes.

Tîlc. **A**tunce cînd era mai mare Ioan la ostrovul Chiprului (aceasta iaste Nea Iustinianopoli), pentru împresurările varvarilor și pentru izbăvirea robici păgînilor, cînd supuseră creștineasca puteare a chipreanilor, atunce se mută de la ostrovul Chiprului și au pribegit la eparhia Elispondului (adecă a Mării Neagre), atunce Țarigradul i-au ertat să fie ispravnic și volnic pre episcopiile Elispondului și să fie mai mare pre toate episcopiile cîte-s într-acea eparhie și eale să aibă pre dînsul începătoriu și de la al lor episcop să se hirotonească, cum se-au poruncit și la săborul de la Efes, iară deaca se va izbăvi Chiprul de cătră mînile păgînilor, atunce iară să vie toate episcopiile și mitropoliile cătră scaunul țarigrădeanului.

Gl. 40. **C**ine va vrea să se călugărească, să se călugărească de 10 ani, măcar de au și poruncit dumnezăescul Vasilie ca cela ce va vrea să se tunză să fie de 17 ani, ce cum zic și apostolii, că au închizășuit pre o fămeae besearicii de șapte ani fiind văduă și părinții au poruncit zicînd să se facă diaconiță de 40 de ani, ca să se mai întărească besearica. Drept aceaia și noi peceatea semnăm la vreame.

Tîlc. **Î**nsă canonul 18 al marelui Vasilie zice că ceea ce se leapădă de nuntă și se aduce domnului, trebue să fie de 16 ani sau și de 17 ani, ca obiceaiurile și făgăduințele ei să fie adevărate; iar de să va lepăda de aceastea, fără scăpare se munceaște; că glasurile copilărești, zice, a unora ca acestora nu se cade a le socoti adevărate, iară canonul acesta zice să nu se priimească carele va vrea să se călugărească mai mic de 10 ani, ce să se pue unul ca acela să se ispitească bogată vreame cu socotința egumenului, doară va chibzui că va creaște dă se va îndemna mai spre bun folos, cătră tocmeală și traiul vieții călugărești. Iară mai mici de anii ce au zis marele Vasilie, să nu se facă, ca pentru să se vază besearica, cu mila lui Dumnezeu, mai tare și să-i meargă nainte și să-i sporească și

pre credincioși-i să-i arate către paza poruncilor, mai tari și mai vîrtoși. Dece pentr-acesta cuvînt, sfinții părinți au micșorat vreamea diaconiei și au dat să se hirotonească de 40 de ani, ca să sporească besearicii către mai bine, măcară deși poruncește Apostolul că văduа ceaia ce va să se aleagă la besearică, să fie de 60 de ani.

Purtătorii de rase și pustiinicul carele e netuns, de nu se va tunde să lăcuiască în mînăstire, acela de în cetate să se gonească. *Gl. 41.*

Pustinicii, cum am zice, carii îmblă încungiurînd cetățile și orașele, împăroșindu-și capetele și rase neagre purtînd, aceia sau să meargă la mînăstire, să-ș tunză părul și portul altor călugări să priimească; iar de nu vor face aceasta, pustiinicii dă pre în cetăți și dă pre în orașă să se gonească ca să nu batjocurească făgăduința cea deîmpreună, adecă cea de obște, și să șază la pustie, de acolo de unde numele ș-au cîștigat și au luat. *Tîlc.*

Carele va vrea să se închiză într-o peșteră, acela să petreacă întîi întru mînăstire 3 ani, de-acia să mai lăcuiască naintea închizătorii ș-alt an, și așa să între și să nu mai iasă, fără numai cîndu-l ca pripi moartea, sau către folosința a mulți. *Gl. 42.*

Cine va vrea să între într-o închisoare și a-ș luarea aminte de ale lui singur, cade-i-se mai întîi să între în mînăstire și în vreamea a trei ani să se smerească întru frica a lui Dumnezeu mai marelui mînăstirii; de-acia să se ispitească voia lui de episcopul locului: de voe și cu toată inema îmbrățișează viață ca aceaia, au ba? și să mărturisească: pohtește el într-acela chip, au ba? De-acia să mai aștepte ș-alt an afară de închisoare, ca să se înfolosească mai mult, ca să arate că nu voiaște singurătatea pentru deșarta slavă și cinste, ce pentru al lui bine. De-acia, după împlearea a atîta vreame, dă se va afla cineva stătătoriu întru mintea sa, atunce să se închiză și de acolo să nu mai iasă fără numai de-i va cădea vreo supărare pentru folosul a mulți, sau pentru altă nevoe ce-l va îngrozi; atunce, cu blagoslovenia a episcopului locului aceluia să iasă. Iară de va eși fără de aceaste vini ce s-au zis, întîi să se închiză fără de voia lui, de-acia să se pedepsească cu posture și cu alte strîmturi ca să afle tămăduire pentru împuținarea sufletului său, adecă pentru frica, cunoscînd, după cum zice scriptura, că nimінеa nu-ș pune mîna pe raliță, și să se întoarcă înapoi și apoi să poată fi îndreptat la împărăția ceriului. *Tîlc.*

Volnicu-i tot omul carile va vrea să fugă de furtuna lumii și în mînăstire să între, acela să se priimească. *Gl. 43.*

Dumnezeu și tatăl nostru zicînd: carele va veni către mine nu-l voi scoate afară, drept aceaia volnicu-i tot creștinul de furtuna a marelui vihor a lumii să fugă și în mînăstire să meargă să se încue, măcară pentru fiece păcat ce va face, că ceia ce pururea se pocăesc, pre aceia-i priimește Dumnezeu. Drept aceaia să nu-i împiadece nice să-i oprească nice un chip de către împlearea voii lor. *Tîlc.*

Călugărul de să va însura sau va curvi, acela să se priimească după canonul curvariului. *Gl. 44.*

Călugărul dă se va însura, sau va măcară și curvi, acela tocma se canonește ca și canonul curvarilor, și canonul lor iaste 7 ani, după cum zice canonul 26 al marelui Vasilie, 2 ani să plîngă, 2 să asculte, 2 să cază *Tîlc.*

și într-un an să se puc cu credincioșii, iară la al 8 să se priimească la priceaștenie.

Gl. 45. Părinții să nu-și îmbrace featele în haine de mătase cînd le duc să le călugărească și așa să ia chipul, că aceasta iaste aducere aminte de trecătoarea lume.

Tîlc. Unele de în femei, cînd vrea părinții lor să le călugărească, întîi le îmbrăca cu haine de mătase și cu altă podoabă cu toată, cu aur și cu pietri, împistrită cu mărgăritariu și cu mătăsuri și așa le ducea. De-acia, așa împodobite cu mult preț, slujia oltariului; iară apoi lepăda acea podoabă numaicît și lua blagoslovenia chipului, dă se îmbrăca în haine neagre călugărești. Drept aceaia părinții poruncesc să nu se mai facă aceasta de-acum nainte, că nu e lucru cinstit, nice drept, nice se cuvine, carea de voia ei au lepădat toată bucuria lumii și viața dumnezăească au îmbrățișat și ș-au întărit gîndurile să fie neîntoarse și așa la mînăstire au mers, apoi să-ș vie iară pentru unele ca acealea să-și aducă aminte de trecătoarea și putreda lume, de carele se-au făgăduit să le uite, iară apoi să-ș turbure sufletul de valurile furtunii, vihorului lumii, să o bată încoace și încolea, ca să nu poată plînge, nice să poată arăta umilința inemii.

Gl. 46. Călugărița nu e volnică să iasă de în mînăstire fără de blagoslovenia stariței; și cînd va vrea să iasă, să nu iasă singură, ce cu alta mai bătrînă și cînd va vrea să mîe afară. Așijderea și călugărul, de nu va fi cu ertăciunea egumenului, de în mînăstire să nu iasă.

Tîlc. Călugărița, a mînea vreodată pentru fiece lucru afară de mînăstire, acest canon de tot au oprit de acesta lucru; iară de i se va tîmpla vreo nevoe să iasă de în mînăstire, atunce cu știrea și blagoslovenia stariții să iasă și iară să se întoarcă să lăcuiască într-însa; de aceasta nu se-au apărat, ce încă se iartă a se face, însă și aceasta să se adaogă, să nu iasă singură, ce cu alta mai bătrînă și mai matoră ce va fi în mînăstire. Așijderea, nice călugărul să nu fie volnic a eși de în mînăstire fără de blagoslovenia celui mare. Iară cine va călca aceastea porunci, acela să i se dea canon ca să se poată înfolosi.

Gl. 47. Nice muiarea să nu doarmă în mînăstirea bărbaților, nice bărbatul în mînăstirea muerilor.

ADEVĂRAT.

Gl. 48. Carea se-au despărțit dă cela ce va să ia episcopie, deaca se va hirotoni, iară ea să între într-o mînăstire prea dăparte de mînăstirea a episcopiei și să aibă socotință de episcop.

Tîlc. Ca pentru să nu fie smintire și poticnire oamenilor, cade-se după tocmeala ce se-au făcut de împreună de se-au despărțit de bărbatul ei, și el deacă au mers către scaunul episcopiei, atunce ea după hirotonia lui să meargă într-o mînăstire, ca dup' hirotonia lui să fie de eluși departe, de episcopie, iară socotința ei toată să se facă de episcopul.

Gl. 49. Cîte mînăstiri se fac cu știrea episcopului, atunce să nu se mai facă lăcuințe mirenești, nice să se mai dea oamenilor mireani.

Tîlc. Așijderea scrie canonul 24 și al patrulea al săborului de la Halchidona și opreaște a să zidi mînăstire fără voia episcopului locului.

Gl. 50 și 51. Nice mireanului nu se cade să glumească, să joace.

Nice trebue să fie jucătoriu, nice privitoriu unde aleargă caii, nice la vînature, că mireanul se afuriseaşte, iară clericului i se ia darul; că şi mireanii, fiind creştini, cade-li-se cu cinste să trăiască. Drept aceaia, canonul zice, carii glumesc sau fac jocure pre la corture, sau se fac măscărici şi adună oamenii cătră privire, sau se îndeletnicează cătră vînători, afuriseaşte-i, iară clericii carii vor face ori fiecare de într-aceastea, să li se ia darul. *Tîlc.*

Preste toate păreasemile să fie liturghia прѣждє сщ҃иналѧ[1]), fără duminecile şi sîmbetele şi zioa blagoveştenilor. *Gl. 52.*

Vina pentru care lucru întru toate păreasemile, fără sîmbăta şi dumineca şi zioa blagoveşteniilor, nu se face liturghie, ce fac прѣждє сщ҃иналѧ[1]): scrisu-se-au, cum se pare, la 48 de canoane ale săborului de la Laodichia. *Tîlc.*

Coconii carii priimesc de în botez nu-i lăsa să se împreune cu coconii mumănii, iară de-i va neştine împreuna, după împreunare el să cunoască şi canonul. *Gl. 53.*

Rudenia carea e dă pre suflet, aceaia iaste mai mare decît rudenia trupească, drept aceaia acesta canon face-i părtaşi canonului curvarilor, pre cela ce au priimit de în sfîntul botez pre un cocon şi apoi să se însoare să ia pre mumă-sa; dece întîi se cade să se dăsparţă aceaia nuntă. *Tîlc.*

Nu erta să se ia vară cu văr, nice fata şi muma pre fecior şi pre tată, nice featele surori pre tată şi pre fecior, nice pre doi fraţi; iară de va face neştine aceasta, după despărţire şapte ani să cază. *Gl. 54.*

Şi aceastea de să vor face nunte, ca nişte lepădate să se desparţă şi carii se vor fi împreunat acestora, după cum zice acesta canon şi 64 al marelui Vasilie, într-un an să plîngă, doi ani să asculte, trei ani să cază şi a şaptelea să se pue cu credincioşii; şi aşa de să vor pocăi cu lacrăme, să se dăstoinicească dumnezăeştii preceaştenii. *Tîlc.*

Romanii, pre părcasimi postesc sîmbetele; iară săborul au adusu-şi aminte să ţie şi ei după canonul apostolesc. *Gl. 55.*

Prinzînd de veaste acest sfînt săbor de carii sînt în cetatea Romei cum calcă canonul 60 al sfinţilor apostoli, carele au poruncit să nu se postească altă sîmbătă sau duminecă, fără de sîmbăta cea mare, dece au poruncit acest săbor bescaricii romanilor, acesta canon apostolesc să-l ţie şi ei nemişcat. *Tîlc.*

Armeanii, pre păreasemi sîmbetele mănîncă oaă şi brînză; într-aceaia, se-au poruncit în toată lumea să se ferească de aceasta, iară de nu, să se afurisească. *Gl. 56.*

ADEVĂRAT.

La jertăvnic nu se cade, nice trebue să se aducă miare şi lapte. *Gl. 57.*

ADEVĂRAT.

Mireanul să nu se priceştuiască adins eluşi; iară de nu, şapte zile să se afurisească. *Gl. 58.*

---

[1]) „Înainte sfinţită“.

Tîlc. Nu se cade mireanului adins eluși să se priceștuiască dumnezăeștii taini, fiind acolo episcopul sau preotul, sau diaconul; iară cine va face aceasta, poruncit-au săborul să se afurisească o săptămînă, ca să se pedepsească să nu înțelepteaze și să gîndească să facă cealea ce nu i se cade, nice i se cuvine să facă.

Gl. 59. Fără de cășcioară de rugă, nu se poate face botezul în mijlocul casii, iară cine nu va păzi aceasta, clericului i se ia darul, iară mireanul se afurisească.

Tîlc. Însă în cămara cea de rugă, carea iaste în mijlocul casii, canonul 31 al acestui săbor au slobozit să slujască într-însa cu știrea episcopului. Iară canonul 57 al săborului de la Laodichia de aceasta n-au slobozit să se facă de episcop sau de preot; iară botezul să se facă întru niște case de rugă ca acealea, acesta canon nu lasă, ce zice: carii vor să se dăstoinicească dumnezăescului botez, aceia să meargă la adeveritele besearecі și într-însele dar ca acesta să priimească, iară de nu, cine va treace aceastea porunci, de va fi cliric să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească.

Gl. 60. Cine de voia sa se va îndrăci, acela să cază supt canonul celor îndrăciți.

Tîlc. Carele pre sine va învăța de ceale ce am zis, de însutășie sau de îndrăcie, acela șase ani să cază; așijderea și cela ce poartă ursul, și cela ce creade imarmenul și nărocul, acela să fie afară de besearică, că carele se lipeaște domnului (după cum zice apostol) un duh iaste. Așijderea iară adevărat iaste că cela ce să lipeaște dracului apropie-se de împreunarea lui și amîndoi un duh sînt. Drept aceaia, carele se face de voia sa îndrăcit și se închipuiaște de face ale lui lucrure și supune pre sine a strîmturi ca aceasta, acela să se canonească cu canonul celuia ce adevărat se îndrăceaște, cu post și cu strimturi și să se schimbe de întru lucrurile și răotățile drăcești.

Alt tîlc. Carii urmează obiceaiurilor păgînilor și vrăjilor, sau carii dau pre sine spre jucări sau cîntece, ca să înveațe de în ceale lucrure lepădate, așijderea și carii se dau la ceia ce poartă urșii sau alte hieri către batjocura și rătăcirea celor mai proști și imarmenului și nărocului, și celora ce spun neamul omului, și carii cred vrăjitorilor, fărămăcătorilor și celora ce să chiamă gonitori de nori, poruncit-au de aceștea sfîntul săbor șase ani să cază, ca să stea cu cei ce cad 4 ani, apoi în alți doi ani să se pue cu cei credincioși, și așa să se dăstoinicească dumnezăeștilor taini. Iară de să vor lăsa neîndreptați și după certare nu se vor părăsi de într-aceale meșterșugure ellinești, atunce de la besearică cu totul să se rumpă.

Gl. 61. Să se leapede de în petrecania creștinească cealea ce să chiamă vota și cealea ce să chiamă vrumalia (vrumalia se chiamă zborurile și praznicile ellinești), și calandele (calandele să chiamă începăturile lunilor), și jocurile dă pre la bodzi, și podoabele muerești, și obrazele ceale de țapi, și satirii și strigarea pre în teascure a lu Dionis și rîsul de pre în plithare; iară carii nu se vor părăsi după acesta canon, să fie vinovați.

Tîlc. Calande sînt zilele a fieșcării luni, ceale de întîi, în carele avea obiceaiu ellinii de făcea niște jertve, iară vota și vrumalia aceastea era niște praznice ellinești, pentru că Vrumos era poreclă a lu Dionis. Așijderea și altele aseamene acestora, ca rele toate le opresc părinții a le face creștinii. Opresc iar și jocul muerilor dă pre la zborure, carele pornesc pre oameni spre șutiliri văzîndu-le, și cîte se făcea de oamenii și de muerile ellinești

cu numele dumnezăilor lor celor mincinoşi; şi poruncesc să nu se îmbrace bărbaţii în haine muereşti, nice muerile în haine bărbăteşti, carele făcea pe la praznicile lu Dionis jucînd. Aşijderea iară, să nu pue pre ei nice feaţe cu păr flocoase nice de ţapi, nice de satiri. Însă obrazele aceale flocoase sînt făcute a fi de batjocura unora, iară ceale de ţapi sînt făcute a îndemna spre jale şi spre întristare, iară satirii era numai cînd făcea praznic lu Dionis, pentru că satirii, zicea că sînt jucătorii lu Dionis, horă împrejurul lui. Nice să chiame şi să pomenească numele lu Dionis pre la teascure cînd calcă vinul, nice să rîză şi să răcnească cînd bagă vinul pre în plithare. Iară Dionis se chema că iaste dumnezăul ellinilor, învăţătoriul beţiei şi dătătoriul vinului, carele ş-acuma fac ţăranii, neştiind ce fac. Drept aceaia părinţii scoţînd şi lepădînd, de întru viaţa creştinilor toate deşertările şi rătăcirile idoleşti, nu lasă să facă creştinii cîte de rînd se-au zis în canonul acesta, ce de vor fi carii fac aceastea clirici, porunceaşte să li se ia darul, iară mireani de vor fi, să se afurisească.

Citeniile de mucenici carele se-au făcut de ellini să nu le bage în besearică. *Gl. 62.*

Citeniile mucenicilor carele se-au făcut şi se-au scris de ellini către ocara mucenicilor a lui Hristos, acealea nu se cade să se citească pre la besearici, ce focului să le dea, iară dă se va afla neştine priimindu-le, să fie anathema. *Tîlc.*

Mireanul să nu înveaţe nice să spue cazanie, că au doară sînt toţi proroci, au doară sînt toţi apostoli? *Gl. 63.*

Datoriu iaste fieşcine să-ş cunoască rîndul său şi să nu se facă păstoriu oilor, fiind picior, el să se facă lor cap, ce să se pleace cinului care e de la Dumnezeu dat şi să-ş deşchiză urechile spre cuvîntul de dăscălie al celuia ce au luat darul, pentru că nu sît toţi proroci, nice toţi apostoli. Drept aceaia mireanii să nu spue cazanii, nice să rîdice cuvinte de întru învăţături, trăgînd lor şi voind să fie în rînduiala dăscăliei. *Tîlc.*

Aprinzările de foc pe în prăvălii pre la luni noao şi le săr, acealea să se strice. *Altul.*

Unii oameni aprinzînd focure naintea prăvăliilor sau pre dănaintea caselor şi cînta lîngă dinsele după obiceaiurile celor dă demult. Părinţii, stricîndu-le, poruncesc ca însă de să va afla cliricul unele ca aceastea făcînd, să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească; pentru că şi Manassia împărat cu vrăjile, trecîndu-şi coconii pre în văpaia focului, mînie pre Dumnezeu. *Tîlc.* *Zri.*

În săptămîna cea de după paşti, tot creştinul să prăznuiască. *Gl. 64.*

Cade-se să prăznuiască creştinii şi să se bucure întru psalmi şi întru cîntări pre la sfintele besearici, preste toată săptămîna ceaia ce iaste după sfînta înviiare a lui Hristos, Dumnezeul nostru. *Tîlc.*

Clíricul carele va mînca sînge, aceluia să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească. *Gl. 65.*

ADEVĂRAT.

Să nu strici dumnezăeştile cărţi, nice le da să le strice, de nu va fi putredă de tot. *Gl. 66.*

Tîlc. Nu se cade cuiva să strice ceva de în toate cărțile de în leagea veache sau de în leagea noao și mai ales de într-ale sfinților învățători, sau să le dea batjocoritorilor de cărți sau celora ce vînd miroseale, să le vînză, să le spargă și să le strice, fără numai de va fi mîncată de molii sau putredă de apă, sau într-alt chip va fi stricată. Iară cine va călca ce am poruncit, acela într-un an să se aforisească.

Gl. 67. **Nice** unul de în mireani să nu între în oltariu, fără numai împăratul sau domnul.

Tîlc. **Oltariul** să fie necălcat de mireani, iară împăratul și domnul nu se opreaște a întra într-însul, oricînd va vrea să aducă dar lu Dumnezeu.

Gl. 68. **Muerile** nu se-au slobozit să grăiască ceva în besearică.

Tîlc. **De** vor vrea ceva, să înveațe acasă, să-ș întreabe bărbații-și.

Gl. 69. **Carele-i** va trebui să înveațe dă împreună obiceaiurile ellinești, dă se tăvălesc și adună oamenii să privească, sau se împodobeaște afară de cumu-i se cade, acela să se afurisească.

Tîlc. **Carele** va fi învățat leagea creștinească, apoi-i va trebui să înveațe obiceaiurile ellinești și se va înălța pre obiceaiu tocma la privire, ca să-l vază ce face, sau va face cealea ce să chiamă chiliotas (adevă tăvăliri), sau se va îmbrăca întru niscare podoabe, carele sînt afară de cum se cade creștinilor, acela să se afurisească.

Gl. 70. **Cine** se va însura cu eretici, aceaia nuntă adeverită nu e; iară de vor vrea să lăcuiască unul credincios și altul eretic, atunce de vor vrea, să fie.

Tîlc. **Nu** se cade pravoslavnicului să se împreune cu fămeae eretică; sau iară, de să vor afla niscare oameni să fie necredincioși și se vor fi împreunat nuntei pre leage, de-acia unul de într-înșii va fi venit la credință,
1 Car., gl. 7. iară ceaialaltă să va fi ținut încă supt rătăcire; și iară într-alt chip, atunce de va vrea credinciosul să șază cu cea necredincioasă, să nu se desparță, după cum zice dumnezăescul apostol, că se sfințeaște bărbatul necredincios de muiarea credincioasă și muiarea necredincioasă de bărbatul credincios.

Gl. 71. **Crucea** ce va fi semnată pre pămînt, să se strice.

Tîlc. **Cade-se** noao să punem toată nevoința să facem cinste cum se cade făcătoarei de viață cruci pespe carea ne-am izbăvit de căderea cea dă demult; și de va face cineva chipul crucii pre pămînt jos, aceaea să se strice, ca ceia ce îmblă să nu calce, nice să se batjocorească steagul biruinții noastre.

Gl. 72. **Pre** la besearici nu se fac ospeațe și praznice, nice covoară să aștern, iară carii nu se vor părăsi, să se afurisească.

Tîlc. **Nu** se cade besearica a lui Dumnezeu a o socoti casă proastă și într-însa să se facă ospeațele și în lăuntru să mănînce, sau să aștearnă covoară, ce carele va face aceasta, de nu se va părăsi, să se afurisească.

Gl. 73. **Glasul** celuia ce cîntă și carele citeaște la besearică, fără podoabă și fără tocmeală, iaste nepriimit.

Tîlc. **Cu** dășchidere și la multă rugă se cade să cîntăm lui Dumnezeu, carele veade ceale ascunse; să nu se cînte cu vaete netocmite și să se nevoiască cu firea cătră strigare, că învață sfîntul cuvînt pre fiii lu Izrail zicînd: fiți smeriți și de Dumnezeu temători. Așijderea iară să nu se cînte ceva cum nu se cade și de cealea ce nu se cuvin tocmealii besearicii.

În sfînta curte a besearicii cîrciumă să nu se facă, nice bucate vînzătoare deşarte. Carele va face de într-aceaste doao să se afurisească. *Gl. 74.*

Porunceaşte mîntuitoriul nostru şi Dumnezeu: casa lu Dumnezeu să nu se facă casă dă neguţătorie. Drept aceaia, nu trebue în lăuntrul sfintei grădini a besearicii a face cîrciumă, nice bucate să se pue sau alte vînzări să se facă; iară oricine se va arăta că face vreunele de aceastea, acela să se afurisească. *Tîlc.*

Creştinul împreună cu fămeae nu se îmbăiază; însă de va fi cliric i se ia darul, iară de va fi mirean se afuriseaşte. *Gl. 75.*

ADEVĂRAT.

Carele s-au botezat, să-ş mărturisească credinţa, în săptămînă, joia. *Altul.*

Cade-se celuia ce vine la dumnezăescul botez (cum porunceaşte şi canonul 46 al săborului de la Laodichia) să înveaţe credinţa în joia a fieşcăriia săptămîni şi să o mărturisească şi să o grăiască naintea preotului sau a episcopului. *Tîlc.*

Carele va face merinzi sau altceva pentru naşterile după praznicul Preacistei, acela să se afurisească. *Gl. 76.*

Nu se cade de aceasta a zice sau a scrie ceva noi proştii, dă nespusa naştere a featei care pespe fire şi graiu, au născut pre neîncăputul cuvînt trup. Drept aceaia cine se va afla cocînd merinzi după zioa naşterii adeveritului nostru Dumnezeu şi acealea le va da cuiva, în loc de cinstea zăcerii şi naşterii a curatei maici a lui Dumnezeu, acela de va fi cliric să i se ia darul, iară de va fi mirean să se afurisească, că fără de durcare mărturisim dumnezeiasca naştere de în Preacista, ca şi îngrecarea fără de sămînţă. *Tîlc.*

Carele fără dă nevoe se va lipsi de besearică trei săptămîni, acela să fie nepriceştuit. *Gl. 77.*

Carele fără dă grea nevoe sau o nelisnire oarecum se va lipsi dă besearică trei săptămîni, de va fi cliric, să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească. *Tîlc.*

Carele va adaoge la **ст҃ый б҃е** [1]), de va zice **Распны́йся** [2]), acela să fie eretic. *Gl. 78.*

Povesteaşte-se că în zilele împărăţiei a lui Theodosie cel Mic, cînd era cu litiia la cîmp, înălţatu-se-au în sus un copil şi în mult ceas fu nevăzut, şi acolo au zis dumnezăescul glas, zicînd să nu mai pue la **ст҃ый б҃е** [1]) să zică **Распны́йся на́съ ра́ди** [3]), cum au fost bîrfind nebunul Pavel Samosatul. Pentr-aceaia oricine va împreuna cîntării a lui **ст҃ы́й б҃е** [1]), glas ca acela, ca un eretic să se anathemisească. Afla-vei de aceasta şi la Damaschin, la a treia glavă, povestind mai lat pentru **тр(с)тагѡ** [4]) şi pentru ce vină se-au rîdicat copilul. *Tîlc.* *Damaschin, gl. 3.*

Să nu semnezi miel pre chipul lui Hristos, ce adevărat singur sfinţia sa. *Gl. 79.*

---

[1]) „Sfinte Dumnezeule".
[2]) „Răstignitu-s-a".
[3]) „Răstignitu-s-a pentru noi".
[4]) „De trei ori sfinţit".

Tîlc. Mielul se-au luat în chipul adeveritului Hristos Dumnezeul nostru; drept aceaia nu trebue a cinsti chipul mai întîi decît adeverința și să nu scriem miel întru cinstitele icoane arătîndu-l Predetice cu degetul, ce singur adevărat Hristos și Dumnezeul nostru să se semneaze pespe în omenire cu scrisoarea șarurilor.

Gl. 80. **R**obul carele-l slobozeaște stăpînu-său, naintea a doao mărturii să-l slobozească.

ADEVĂRAT.

Gl. 81. **T**rupului mort nu se cade să se priceștuiască.

Pentru că se-au scris: luați de mîncați, iară trupurile moarte nice a
Tîlc. lua, nice a mînca nu pot, drept aceaia nimenea să nu dea dumnezăiasca și sfînta priceaștenie trupurilor moarte.

Gl. 82. **C**arii nu vor ști, nice vor mărturisi că se-au botezat, aceia să se boteaze.

Tîlc. **C**îți nu știu de în nevîrsta copilăriei lor, botezatu-se-au au ba, nice se află niscare mărturii credincioase să știe adevărat botezați sînt, atunce neîndoiți fără de nice o poticnire să se boteaze.

Gl. 83. **C**ine va strînge curve spre alunecarea și pierzarea sufletelor, acela să se afurisească.

ADEVĂRAT.

Gl. 84. **M**uiarea carea va fi lăsată de bărbat și va lua altul preacurvă iaste; și carele-ș lasă muiarea și ia alta (după cum zice Domnul), așijderea preacurvariu iaste.

ADEVĂRAT.

Gl. 85. **Î**n besearică nu se bagă dobitoc, fără numai cînd se va tîmpla în cale mare nevoe.

Tîlc. **C**ine, de mare nevoe, cînd nu va fi alt lăcaș, de-ș va băga asinul său în sfînta besearică, de va fi cliric, să i se ia darul, iară mireanul să se afurisească.

Gl. 86. **Î**n sîmbăta cea mare pînă la miezul nopții să ne îndestulăm cu postul, adecă să ne postim.

Tîlc. **Î**nsă Mathei zice că au înviis domnul sîmbătă, de vreame, iară Luca la miezul nopții, deci se cade în sîmbăta cea mare a posti pînă la miezul nopții. De-acia atunce cine va vrea, să mănînce, că să înțeleagă de în cuvintele cestor evangheliști că au înviis domnul la vreamea amiazănoapte.

Gl. 87. **D**upă văhodul vecerniei sîmbetei, să nu se facă metanii pînă la văhodul vecerniei a duminecii.

Tîlc. **D**e la purtătorii de Dumnezeu părinți, pe pravilă am luat să nu plecăm genuchiul la pămînt duminecile, ca cum am cinsti înviiarea domnului. Drept aceaia părinții au făcut canonul acesta credincioșilor, arătînd cum trebue să se facă paza aceasta, ca să nu se uite ca, după văhodul de la vecernia sîmbetei, care fac preoții cătră oltariu, de atunce să nu se

mai facă metanii pînă la ceaialaltă seară după văhodul vecerniei al duminecei, ca noi să prăznuim înviiarea noaptea și zioa întreagă deplin.

Și cine dă și cine ia erbi omorîtoare de pîntece, sînt aceia omorîtori *Gl. 88.* de oameni.

Supt canonul ucigașilor zace și carii iau și carii dau erbi omorîtoare *Tîlc.* de feciori.

Care bărbat se va duce de nu se va mai vedea, fămeaia, de nu-i va *Gl. 89.* veni veaste că au perit, ea mai nainte se va mărita; aceaia preacurvează, iară de să va întoarce bărbatul, de va vrea să o ia, volnic e.

Lipsează acestui canon nearaua lui Iustinian, carea iaste într-a șaptea *Tîlc.* titlă a 28 de cartea împărătească. Și poruncează și aceaia zicînd: o fămeae de va avea un bărbat ostaș și se va duce la oaste și-i va veni veaste că au perit, atunce într-alt chip n-are cum să se poată mărita după alt bărbat, pînă nu va afla adevărat de la mai marele numărului (adecă al oștii) la carele bărbatul ei au fost slujind, stînd înainte și sfînta evanghelie, să aducă aminte de lucrurile lui, mărturisind adevărat cum bărbatul ei au murit. Pomeniri ca aceastea să ia. De-acia după încredințare ca aceasta încă să aștepte vreame de un an; iară cine se va mărita după altul fără paza aceasta, și ea și cela ce o au luat, să se pedepsească ca niște preacurvari. Iară de va fi păzind ea paza aceasta și apoi se vor afla minci- Zri. noși ceia ce o au încredințat cu jurămînt, atunce aceia să li se ia slujba și să dea 10 litre de aur către cela ce l-au mințit și s-au prins de au zis că au murit; iară el, de va vrea să-ș ia muiarea, nu se apără.

Carele se jură în jurămîntul ellinesc, acela să se canonească, că se *Gl. 90.* afurisește.

ADEVĂRAT.

Și ceia ce îndeamnă și ceia ce iau de răpesc muiarea, de vor fi clirici *Gl. 91.* să li se ia darul, iară mireanii să se anathimisească.

Așa răspunde acestui canon 27 al săborului de la Halchidona, scrisu- *Tîlc.* se-au de noi într-acela, pînă nu vor duce răpitorii pre cea răpită la logoditul ei, de va fi fost logodită, iară de nu va fi fost, să o ducă la părinți, fiind mireani. Pînă atunce de anathema să nu scape.

Carii se întorc de în ereticie, așa să se priimească: arianii, mache- *Gl. 92.* donianii, navatianii, curații, stîngacii, și patrusprezeceanii, adecă miercurașii și apolinarii, deaca-ș vor anathemisi tot eresul, pre aceștea-i ungem numai cu sfîntul mir la frunte, la ochi, la nări, la gură, la urechi; și semnîndu-i zicem: печатѣ дарѣ дх҃а ст҃гѡ [2]).

Unii de în eretici se botează, iară alții numai cu sfîntul mir ce se ungu, *Tîlc.* iară alții anathemisindu-și tot eresul se priimescă la preceștenie. Dară căce cei ce să botează și căce cei ce să ungu cu mir și căce ceia ce anathemisesc tot eresul lor și al altora, numai cu aceasta îndăstulîndu-se, la priceștenie să priimesc. Canonul acesta-i arată, măcară de vor fi venit și de în multe eresure, cînd pavlichianii (carii se trag de la Pavel Samosatul și alți eretici), vor veni către pravoslavnica credință, priimindu-i să se

[1]) "Pecetea darului sfîntului duh".

boteaze ca niște ellini. În zioa de întîi cearem să-și anathimisească eresa lor și să-i facem așa cîte puținel creștini, iară a doa zi să-i învățăm cuvîntul adeverinții; de-acia în cealealalte să-i învățăm ce trebue; și așa deaca-i vom închizășui besearicii și să asculte dumnezăeștile scripturi, atunce-i dăstoinicim și dumnezăescului botez.

Tîlc. Pavlinisteanii să-i botezăm de a doa oară; evomianii, mondanisteanii, savelianii și toți cîți vor fi de într-înșii priimiți ca niște ellini, în zioa de întîi să-i facem creștini, iară a doa zi oglașeni, iar a treia zi să le cetim molitvele ceale de blăstem suflînd de trei ori în obraz și în urechi, și așa să-i învățăm și să-i facem să se zăbovească în besearică, să asculte scripturile; de-acia atunce să-i botezăm. Iar maniheii și umentianii și marchionisteanii și severianii și alții carii vor fi de în eresure aseamene acestora, trebue să li se dea să-ș anathimisească tot eresul și așa să se priceștuiască sfintei priceaștenii.

Alt tîlc. Carii-și cresc părul și-l împletesc, sau-l văpsesc, sau-l încrețesc, tocmindu-se spre stricarea celora ce-l vor vedea, aceia să se afurisească.

Tîlc. Carii-și împodobesc capul și-ș înfrîmțeșază părul cu împletituri cătră stricăciunea celor mai proști și petrec cu leane, de aceia poruncit-au săborul să se afurisească, pentru că se cade petrecania noastră să fie curată și cu frică să ne apropiem lui Dumnezeu cu cît ne va fi putearea pentru curățiile de în viață și să împodobim cu bunătăți pre omul cel de în lăuntru și pre cel de din afară.

Gl. 93. Carele va zăcea cu muiare și nu va băga seamă nemica, ce va întra în besearică, acela să se scoață afară și de în oglașenii; de-acia, de nu se va păzi, să i se ia darul sau să se afurisească.

Tîlc. Carii vor face sfintele besearici case proaste și vor întra într-însele fără băgare în seamă, măcar de vor fi și neînsurați, aceia să se scoață afară și de în oglașenii; așijderea și ceia ce șed cu mueri și merg la besearică. Iară oricarele ce nu va păzi aceasta, ce va ținea sfintele besearici fără semuire, acela de va fi cliric, să i se ia darul, iar mireanul să se aforisească.

Gl. 94. Preacurvariu iaste carele ia pre logodita altuia.

ADEVĂRAT.

Gl. 95. Unii oameni frig carne pre în besearici ovreiaște, pre carii de-i va erta cineva să ia ceva de la ei, acela să nu fie preot; iară de va aduce aicea cineva de acasă, după cum place celuia ce le aduce, atunce să le ia; iară așa, aducerea aceaia să se facă afară dă besearică.

Tîlc. Unii oameni dăspre laturile Armeniei aducea mădulare de carne dă frigea întru sfintele case, unele despărțite de dînșii, și le da preoților, făcînd ovreiaște. Dece de aceastea prinzînd de veaste părinții ce să face, opresc a se mai face și poruncesc să nu fie preoții volnici a ceare mădularele acele dăspărțite de carne, ce să le sosească cît place dă le dă cel ce aduce; și aducerea lor afară să fie de besearică, iar de nu, carele va face în alt chip, să se afurisească.

Gl. 96. Zugrăviile carele îndeamnă vedearea omului cătră răotăți să nu se zugrăvească; iară cine va călca aceasta să se aforisească.

Ochii-ţi drept să vază şi toată paza să ferească inema ta, aşa porunceaşte înţelepţia; pentr-aceaia socotit-au părinţii cum se cade zugrăviile carele se fac pre scînduri, pre păretare sau pre zidure, dă strică mintea omului şi îndeamnă pre ceia ce le văd către răotăţi, de acum nainte să nu se mai facă; iară cine va treace aceasta, poruncit-au săborul, să se afurisească. *Tîlc.*

Carele va vrea să se cuminece, acela să-ş pue mîinile în chipul crucii pre piept şi să ia cu gura. Iară carele va face vas de aur, sau de alt lucru ceva, să ia în locul mînilor, acela să se aforisească. *Gl. 97.*

Pre toată simţirea a zidirilor între-ace zidirea omului, carele e zidit pe obrazul lu Dumnezeu; drept aceaia iaste casă şi trup a lui Hristos, după cum zice dumnezăescul apostol. Dece oricarele va vrea să se împreune dumnezăeştii priceaştenii şi nu o va lua cu gura închipuindu-ş mînile în chipul crucii, ce va face vas de aur sau de altceva în locul mînilor, ca pespe acela să priimească dumnezăescul dar şi să se vrednicească aceii priceaştenii, afurisit să fie el şi cela ce i-o dă, ca nişte oameni ce cinstesc mai întîi lucrul fără de suflet de supt mînă decît chipul lui Dumnezău. *Tîlc.* Zri.

Mai decît toate să se socotească cîtiirea a păcatelor şi să caute către întoarcere, şi aşa să se socotească mila. *Gl. 98.*

Poruncit-au părinţii canoane de toate păcatele pusu-le-au să fie de toată socoteala celuia ce au luat putearea de la Dumnezeu a lega şi a dăzlega, ca el să caute cîtiirea păcatului şi să caute întoarcerea păcătosului, şi aşa să împarţă mila, să aducă vindecare tocma împotriva puterii celui bolnav; că tot cuvîntul lui Dumnezeu, şi celuia ce i se-au rînduit oblăduirea de păstorie, într-aceasta iaste şi stă, adecă să rîdice rătăcita oae, iară să nu o împingă să o surpe în prăpastia nepriceaperii, şi pre cel muşcat de şarpe să-l tămăduiască au cu mai iuţi şi tare erbi, sau cu mai moi şi mai blînde. *Tîlc.*

Sfîrşitul şaselui săbor al sfinţilor părinţi carii se-au adunat la Trulla.

SFÎNTUL A TOATĂ LUMEA SĂBOR AL 7.

Făcutu-se-au deaca trecură ani 120 de la şasele săbor pînă la şaptele; şi se adună a şaptele săbor la mitropolia Nicheii de la Vithinia 367 purtători de Dumnezeu bărbaţi, într-al optulea an de împărăţia lu Costandin şi a mîne-sa Irinei. Mai marii săborului acestuia era vestitul Tarasie, patriarhul Ţarigradului, iară ispravnici în locul sfîntului Andrian, papa de la Roma, era cuceritul, Petr, protopopul sfintei besearici de la Roma, şi alt Petr, preot şi igumen al cinstitei lavre a sfîntului Savei de la Roma, încă şi Ioan şi Thoma, preoţi luminaţi cu postul, fiind ispravnici în locul patriarşilor dăspre Anatolie, adecă a lu Politian, papa de la Alexandria, Theodorit de la Antiohia şi Ilie al Ierusalimului. Şi acest sfînt şi a toată lumea săbor adunatu-se-au asupra celora ce se leapăda de închinarea cinstitelor şi sfintelor icoane. Că ei, ocaanicii de ei, pe Hristos adeveritul nostru Dumnezeu nu îndrăzniră să-l hulească de tot, iară cu lucrurile şi cu faptele tot gîndiia să-l ocărască şi să-l hulească, şi fără omenie, ca

nişte spurcaţi, îndrăzniră a zice că cine se închină sfintei lui icoane, acela, zice, se închină ca şi unui idol, pespe carea se goneaşte şi fuge înşelăciunea idolească. Şi de toţi era batjocorite, şi le tîrîia pre mijlocul tîrgului şi le călca arzîndu-le şi scuipîndu-le, făcînd multă jale, ocară şi întristare naintea creştinilor, unele ca aceastea făcînd şi pe alte sfinte icoane ale altor sfinţi. Aşijderea şi pe creştinii carii le cinstiia, muncia-i şi-i goniia şi cu rea moarte-i omorîia, neştiund nice aducîndu-ş aminte ocaanicii pentr-acealea lucruri ce făcea cum rîdică mai vîrtos războiu asupra lui Hristos şi a sfinţilor lui, şi pentr-aceaia pre ei singuri se deaderă cu blăstem focului de veaci. Iară sfînta icoană a lui Hristos, adecă chipul, noi o cinstim ca cum n-am sta într-acea vedeare, ce pentru vederea şi pespe vedere noi ne înălţăm şi ne rîdicăm mintea şi ni-o întărim cătră cel de sus; şi aşa, îndulcindu-ne de apropiare cătră Dumnezeu, ne sfinţim cu mila şi cu darul lui. Drept aceaia acest sfînt săbor a totă lumea, cu toţii împreună şi cu răspunsul şi socotinţa a tot dumnezăescul şi sfîntul săbor, cu legătură nedăzlegată deaderă-i anathemei pre iconomaşii carii zicea că icoana lui Hristos şi ale sfinţilor sînt idoli. Şi au făcut 22 de canoane, ca să fie de întărirea şi de folosul pravoslavnicilor creştini.

Въ лѣто ѿ сътворенїа свѣта ҂ѕсчѕ [1]).

ÎNCEPĂTURA SĂBORULUI DE LA NICHEA A DOA OARĂ, CARELE AU FĂCUT CANOANE 22.

Gl. 1. Pentru să se întărească dumnezăeştile canoane cu dragoste şi cu userdie.

Gl. 2. Pentru să ştie episcopul toată dumnezăiasca scriptură.

Gl. 3. Pentru să fie neîntărită toată rînduiala carea să face de boiari mireani.

Gl. 4. Pentru de va ceare episcopul aur sau argint de la ceia ce sînt supt dînsul.

Gl. 5. Pentru ceia ce vin dă se pun la cliros pespe dar, sau cu mită.

Gl. 6. Pentru să se facă săbor o dată peste an.

Gl. 7. Pentru să se pue sfintele moaşte la tîrnosenie pre în besearicile carele nu-s tîrnosite cu dînsele.

Gl. 8. Pentru să nu se priimească ovreai lesne şi curînd.

Gl. 9. Pentru cela ce va face carte pe ascuns împotriva sfintelor icoane.

Gl. 10. Pentru clirìcul carele-ş lasă a lui moşie.

Gl. 11. Pentru să fie iconom pre la toate besearicile de într-al său cliros.

Gl. 12. Pentru să fie neîntărite şi nevîndute bucatele sau unealtele de episcop sau de egumen.

Gl. 13. Pentru ceia ce să amestecă cu episcopia sau cu mînăstirea.

Gl. 14. Pentru să nu citească pre ambon carele nu va fi hirotonit de episcop.

Gl. 15. Pentru să nu se pue un cliric la doaă besearici.

Gl. 16. Pentru împodobirea episcopului şi a clirícului în haine frumoase, sau se ung cu miroseale.

---

[1]) „În anul de la facerea lumii 6296".

Pentru cela ce va vrea să zidească mînăstire. *Gl. 17.*
Pentru să nu se pue mueri la episcopii sau la mînăstiri. *Gl. 18.*
Pentru să nu ceară argint de la ceia ce vin la rînduiala preoţească. *Gl. 19.*
Pentru să nu mănînce la un loc călugării şi călugăriţele. *Gl. 20.*
Pentru să nu iasă călugărul sau călugăriţa de într-a sa mînăstire. *Gl. 21.*
Pentru să nu mănînce deosebi singuri cu muierile nice ceia ce se făgăduesc a se ţinea neînsuraţi, nice carii vor să se preoţească, nice călugării. *Gl. 22.*

CANOANELE SFÎNTULUI SĂBOR A 7.

Dumnezăeştile canoane cu userdie le întărim ale sfinţilor apostoli şi ceale şase săboară a toată lumea şi ceale ce s-au făcut pre în bogate locure, încă şi ale sfinţilor părinţi ai noştri carii se-au luminat şi s-au însufleţit de întru unul şi acelaş duhul sfînt. Dece pre carii ei au anathimisit anathimisimu-i, pre carii au surpat surpămu-i, cărora au luat darul luămu-l şi noi, pre carii au afurisit afurisimu-i şi pre carii au canonit canonimu-i. *Gl. 1.*

În zilele lui Costandin, nepotul trăcleatului şi urîtoriului de Dumnezeu, Copronim, şi a mîni-sa Irinii, carii era de la Athina, adunatu-se-au a doa oară la Nichea, de se-au făcut acesta săbor, 367 de purtători de Dumnezeu părinţi, cu sfatul şi cu socotinţa lui Tarasie, sfîntul arhiepiscop de la Ţarigrad. Şi adunarea lor se-au făcut asupra luptătorilor de icoane; ce să zice ceia ce dosădiia creştinii, şi pre aceia anathimisiră iară besearicii au dat podoaba cea de întîi şi să se ţie şi obrazele icoanelor, şi bine au poruncit cu dragoste şi cu userdie să se sărute. Aşijderea iară întăriră şi sărutară să se închine şi chipului cinstitei cruci şi adevărară canoanele ale prea lăudaţilor şi sfinţilor apostoli şi ale celor şase sfinte săboară ale lumii şi ale celor ce se-au adunat pre în bogate lucure. De-acia carii au fost anathimisiţi dă dinşii anatimisescu-i şi ei, iară carii se-au urgisit de li se-au luat darul pentru vreo vină, aşijderea-i urgisesc şi aceştia pre cei afurisiţi afurisescu-i şi cei ce sînt supuşi supt canon, tocma-i canonesc neadăogînd sau scoţînd nemica de în cela ce au pus şi au tocmit sfinţii apostoli şi purtătorii de Dumnezău părinţi. *Tîlc.*

Cine va vrea să se facă episcop, să ştie psaltirea şi să nu o ştie prost, ce cu userdie sfintele canoane, sfînta evanghelie, cartea apostolului şi toată dumnezăiasca scriptură; iar de nu, să nu se hirotonească. *Gl. 2.*

Carele va vrea să se aducă la spiţa episcopiei, cade-i-se cu totul să ştie psaltirea şi să o tîlcuiască ca să înveaţe şi pe clirosul carele e supt dinsul, aşa să o ştie şi ei. De-acia să se ispitească vîrtos şi de mitropolitul de va putea şti cu deadinsul sfintele canoane, sfînta evanghelie, cartea a dumnezăescului apostol Pavel şi toată dumnezăiasca scriptură, şi mintea lor să ispitească şi să priceapă scripturile, pentru că tocmeala şi bogăţia arhieriei (după cum zice marele Dionisie) iaste meşterşugul cel adeverit al dumnezăeştilor scripturi. Şi aşa, de va avea minte şi priceapere, să se hirotonească, iară de nu, să nu se hirotonească; pentru că au zis Dumnezeu pespe prorocul Osie: acela, zice, înţeleagerea mea au lepădat, lepăda-te-voiu i eu să nu-mi slujeşti, nice preot să-m fii. *Tîlc.* Osie, gl. 3.

Gl. 3. **Toată** aleagerea carea se face de boiari mireani să nu fie adevărată.

Tîlc. Întru multe canoane zisu-se-au cum trebue de vor putea să facă aleagere de toți episcopii a fieșcării eparhii pentru cela ce vine să se înalțe la episcopie; iară de nu, măcară să facă rînduială împreună dă trei și
Zri. să fie la acea rînduială și scrisorile celora ce lipsesc. Iară cine va fi ales de boiari mireani și prespe dinșii va lua vreo besearică, aceaia punere nu e numai netare, ce carele dobîndeaște arhieria sau preoția într-acesta chip, aduce asupra lui luarea darului și afurisanie.

Gl. 4. **Poruncim** să nu cumva să gîndească episcopul a ceare aur sau argint sau alt chip ceva de la clirici sau călugării carii-s supt dinsul. Iară carele va ceare aur sau alt chip, sau se va afla, pentru patema și userdia lui cea rea, dă va opri pe cineva de liturghie sau va afurisi pre cineva vreunul dă în clirieii lui, sau va închide besearică cinstită ca să nu se facă într-însa sfintele ale lu Dumnezeu slujbe, acela să fie supus patemei lui, pentru că zice Petr apostol: nu păstereți turma cu necăjire, ce cu voe după Dumnezeu, nu cu dobînzi reale, ce cu userdie; nu ca cum ați oblădui poporul și clericii, ce ca niște chipuri ce sînteți turmei.

Tîlc. **A** canoni și afurisi, de aceasta iaste dată de întru sfintele canoane episcopilor, ca stricăciunile cliricilor celor ce sînt supt dinșii sau ale ș-altor oameni, duhovniceaște și părințeaște să se îndrepteaze; iară cine va fi avînd puterea aceasta, de vor afurisi pre cineva sau-i vor canoni pentru patima userdiei lor cea rea, sau vor ceare aur sau altceva, aceia pe dreptate să cază supt patima lor, ca să se înveațe și să știe să nu canonească dobitoceaște.

Gl. 5. **Carii** se laudă pentru darea aurului că se-au pus la besearică și dosădesc și ocărăsc pre cei ce sînt aleși pentru bunătățile și se-au pus la besearică fără de dări, socotit-au săborul acela să-ș ia cinul său cel mai de jos, iară de nu se va lăsa, să se canonească; iară cine va face aceasta întru hirotonie, acela să se tae de priceaștenie ca și Simon vrăjitoriul de Petr.

Tîlc. **Cuvîntul** și bunătatea se cade întîi a se cinsti, și trebue să se pue întru clirosul besearicii, ceia ce se află fără de darea aurului; iară să nu fie dosădiți și ocărîți de ceia ce sînt puși la besearică, cu niscare dări, ce mai vîrtos încă să fie lăudați pentru bunătatea vieții, aleși fiind de duhul sfînt. Iară carii se vor lăuda pespe acea spurcată dare și cu acel hitlean obiceaiu care e striin de Dumnezeu și de toată sfinția, cu față dăscoperită și cu gură fără de rușine, de dosădesc pe clirieii ceia ce sînt puși la besearică fără dări, aceia să se scoață de în rîndul lor și să se pue în spița cea mai de jos; iară de nu se vor lăsa tot dosădindu-i, atunce cu canon să se îndrepteaze. Însă aceastea le-am zis pentru clirosul ce să aleage; iară cîți dobîndesc hirotonia pentru niscare bani, să se ia darul și lor și celora ce i-au hirotonit.

Gl. 6. **Deaca** vreame ce nu se va putea face săbor de doa ori într-un an, cum au socotit părinții mai nainte vreame, socotit-au iară (după cum au zis săborul a șasea) să se facă măcară o dată într-un an. Iară de va opri vreun domn sau boiariu, să se afurisească; iară episcopul carele se va lenevi, să se canonească; iară deaca se va face săborul, de va lua ceva mitropolitul de la episcopi, atunce să i se ceară împătrat.

Întărează și acest săbor să se facă săbor a toată eparhia o dată într-un an, iară de se va afla vreun boiariu al ținutului aceluia apărînd adunarea episcopilor carea se face pentru tocmealele, lucrurile și rîndurile evangheliei, acela să se afurisească; așijderea și mitropolitul carele să lenivează a face aceasta fără dă nice o primejdie și nevoe, acela pe pravilă cade supt canon. Și mai poruncează încă acesta săbor să nu fie volnic mitropolitul a lua ceva de în ceale ce aduc epicopii cu dînșii, au dobitoc au altceva, iară de se va vădi că ia ceva de la dînșii să i se ceară aceaia împătrată. *Tîlc.* Zri.

Să se pue sfintele moaște la tîrnosanie în sfintele besearici, cu molitve cumu-i obiceaiul, în carele nu sînt, iară cineva va tîrnosi fără de aceastea să i se ia darul, ca unui călcatoriu de tocmealele besearicii. *Gl. 7.*

Însă cîte besearici se vor fi zidit mai nainte de săborul acesta, fără de rugile episcopilor cum se cade și fără de moaștele sfinților mucenici, poruncitu-se-au de acesta săbor să se pue într-însele moaștele sfinților și să facă și tîrnosanie cum se cade. Însă cîți de în episcopi, după săborul acesta se vor afla tîrnosind besearici fără de moaștele sfinților, urgisitu-i-au să li se ia darul ca niște călcători ai tocmealelor besearicilor. *Tîlc.*

Ovreaii nu trebue să-i priimești, de nu se vor arăta că se întorc cu inemă curată. *Gl. 8.*

ADEVĂRAT.

Cine se va afla făcînd pre ascuns vreo carte împotriva cinstitelor icoane, acela de va fi de în rîndul preoțesc să i se ia darul, iară mireanul sau călugărul să se afurisească. *Gl. 9.*

ADEVĂRAT.

Clirícul carele-ș va lăsa lăcașul lui și se va duce la altul fără știrea episcopului său și a țarigrădeanului, acela să nu se priimească nice în casă, nice la besearică; iară carele va face aceasta și nu se va părăsi, aceluia să i se ia darul; iară de vor face aceasta cu știrea celora ce am zis, atunce iară să nu se priimească să ia griji mirenești, sau de vor și lua ei, să se părăsească; iară de nu, să li se ia darul. *Gl. 10.*

Clirícul striin de va mearge să între la împărtăteasca cetate, acela nu trebue, fără de știrea episcopului său și a patriarhului Țarigradului, să se priimească la fiece casă sau besearică; iară de se va priimi de cineva fără de știrea lor și va rămînea neîntorcîndu-se cătră lăcașul lui, atunce să i se ia darul. Iară cu știrea lor întrînd într-acea păzită de Dumnezeu cetate, de va întra ve într-o casă, atunce nu i se cade să se facă mai nainte socotitoriu de ceva sau mai mare, sau ispravnic, ce numai poate să fie de învățătura coconilor și a robilor, a slugilor, de a le citirea dumnezăeștile scripture, iară de va priimi aceaste griji carele am zis mai sus, acela sau să se părăsească, sau să i se ia darul. *Tîlc.*

Mitropolitul carele nu va face iconom mitropoliei, atunce să facă patriarhul, și episcopului mitropolitul, cum au socotit de au tocmit săborul de la Halchidona. Așijderea și de mînăstiri. *Gl. 11.*

Cade-se pre la toate besearicile să fie iconom de în clirosul ei cu știrea a episcopului, ca să îndrepteaze lucururile besearicii cum se cade, cum poruncează și canonul 26 al săborului de la Halchidona. Iară de vor *Tîlc.*

vrea niscare episcopi de aceasta, ei adins eiși pot să și-i iconomească ei singuri, iar pe mitropolii patriarhul să pue iconom, iară pre episcopii mitropolitul lor. Într-acesta chip să fie și de mînăstiri carele n-au iconom.

După socoteala și tocmeala a sfinților apostoli, lucrurile, unealtele sau bucatele episcopiei sau ale mînăstirii să fie neoblăduite și nevîndute de episcop sau de egumen, iară episcopul sau egumenul carele va face aceasta, acela să se izgonească.

Tîlc Unealtele besearicii, mai vîrtos ceale ce-s adins ealeși făcute de moșie ale ei, trebue să fie nevîndute și nemișcate; iară cîte sînt de ceale nemișcate ce nu dau nice un cîștig ce încă aduc pagubă besearicii, acealea să nu se dea boiarilor carii sînt pre acela loc, ce să se dea clăricilor sau plugarilor, iară cine va călca poruncitele, acela, de va fi episcop, să se gonească de în episcopie, iară igumenul de în mînăstire, ca niște oameni răi ce risipesc ceale ce sînt adunate.

Gl. 13. Cine ce au luat de la mînăstire sau de la episcopie, de nu le vor da, aceia de vor fi de în cinul preoțesc să li se ia darul, iară de vor fi mireani sau călugări să se afurisească, că unealtele și bucatele și lucrurile episcopiei sau ale mînăstirii sînt neoblăduite, carele-s făcute de episcopi sau de egumeni sau de altcineva date și închinate lui Dumnezeu, că de la mîna lui cum voi îndrăzni să le iai?

Tîlc. Bucatele sau mult, puțin ale besearicii trebue să fie nevîndute și nerîsipite. Cu cît mai mult încă nu se cade să răpească sau să deșarte besearicile lor și mînăstirile și să le facă lăcașure mirenești. Deci carii vor lua

Zri. acelea și de nu vor vrea să le dea unde au fost întîi, aceia de vor fi în rîndul preoțesc să li se ia darul, iară de vor fi călugări sau mireani, să se afurisească și să fie osîndiți de tatăl, fiiul și duhul sfînt și să meargă unde viermii nu mor și focul nu se stinge, ca niște oameni ce fac besearica lui Dumnezeu casă proastă dă neguțătorie.

Gl. 14. Niminea să nu citească pre ambon de nu va fi hirotonit de episcop. Să fie păzită aceasta și de călugări. Iară egumenul carele va avea hirotonie de la episcopul, acela numai în mînăstirea lui să hirotonească citeți; și protopopul să hirotonească citeți.

Tîlc. De nu va avea neștine tundere preoțească, să nu fie luat de la hirotonia a episcopului, acela la săbor să nu citească pe ambon sfintele ale lui Dumnezeu cărți, așijderea să nu facă aceasta nice călugărul. Iară igumenii carii vor fi preoți și au luat de la episcopi egumenia mînăstirii cu hirotonie,

Zri. acelora li se dă voe să hirotonească citeți numai într-a sa mînăstire, ce și protopopii să facă citeți; cum porunceaște și canonul 10 al săborului de la Antiohia, unii ca aceia să facă ipodiaconi și jurători, măcară deși marele Vasilie nu iartă fără de știrea lui a priimi pe cineva la slujba besearicii pentru aleagerea și punerea unora ca acelora, că apoi petrec întru leane și nu foarte bagă seamă.

Gl. 15. La Țarigrad nu se cade cliricului să se pue la doaă besearici, iară afară, la alte besearici, pentru lipsa oamenilor, se pune; iară de nu-i va ajunge să se hrănească, el să se bată și cu alt meșterșug care e de treaba oamenilor.

Tîlc. Nu poate neștine a doi domni sluji, că sau pre unul va urî și pe altul va îndrăgi, sau unuia va sluji și pe altul nu va băga în seamă. Pentr-aceaia

şi dobînzile ceale reale carele se fac pentru tocmealele beisericeşti, ca nişte striine de Dumnezeu, săborul acesta le leapădă şi nu iartă în Ţarigrad, unde sînt mulţime de preoţi, să se pue un cliric la doaă besearici, ce să fie la o besearică; iară de nu-i va sosi hrană de viaţă cîtu-i va trebui de cîtă-i dau lui, porunceaşte-i-se unuia ca aceluia să se apuce să se hrănească cu ş-alt meşterşug, şi de într-acela să-ş ia hrană trupului; pentru că aşa au făcut şi apostolul, cum singur grăieşte: trebilor meale, zice, şi celora ce era cu mine, slujit-au lor aceaste mîini. Iară afară la alte besearici, pentru lipsa şi împuţinarea oamenilor, se poate şi pune. Mathei, gl. 6.

Episcopii sau cliricii carii se vor împodobi în haine luminate sau se vor unge cu miruri sau miroseale, aceia să se părăsească, iară de nu se vor lăsa, să se canonească. *Gl. 16.*

ADEVĂRAT.

Cine va vrea să facă mînăstire, acela de va avea de într-ajuns, atunce să înceapă lucrul şi de tot să-l obîrşască, iară de nu, să se oprească de episcopul carele oblăduiaşte acel ţinut. Aceasta să se păzească şi de mireani şi de călugări. *Gl. 17.* Zri.

ADEVĂRAT.

Nu se cade fămeii să fie la episcopii sau la mînstire; iară cine va îndrăzni a face aceasta să se canonească; iară de nu se va părăsi, să i se ia darul. Ce şi unde va mearge episcopul sau egumenul, nice e muiare să nu-i slujască sau să i se grate, ce să şază deosebi pînă ce se va duce. *Gl. 18.*

Fără poticală ni se cade noao a fi şi la cei de afară, după cum zice dumnezăescul apostol; drept aceaia nu se cade fămeii a şedea pre la episcopii sau pre în mînăstiri de bărbaţi. Iară cine va îndrăzni a ţinea roabă sau slobodă la episcopie sau la mînăstire pentru vreo slujbă, aceluia poruncesc părinţii să se canonească; iar după canonire, de nu le vor goni, ce vor erta încă să mai şază la episcopie sau în mînăstiri, poruncesc să li se ia darul. Iară de se va duce episcopul sau egumenul la vreun sat al episcopiei sau al mînăstirii şi se va tîmpla a fi acolo mueri, atunce să nu-i slujască eale nice să le posluşască pînă ce să vor duce ei de acolo, ce să şază deosebi într-alt loc, pentru nebănuială, pînă ce se vor duce. *Tîlc.*

Cine va lua bani de la ceia ce vin de să lipesc rîndului preoţesc sau vieţii călugăreşti, însă acela de va fi episcop sau egumen sau de în fieşce rînduială preoţească, acela sau să se părăsească sau să i se ia darul, iară stariţa să se gonească şi să se dea supt smerenie; aşijderea şi egumenul carele nu va fi preot. Iară cealea ce-s închinate de cei ce vin, măcar de vor şedea, măcar de nu, să rămîie în mînăstire, fără numai de va fi vina celui mai mare. *Gl. 19.* Zri.

Carii cer bani de la cei ce vin la rînduiala besearicii sau întru viaţa călugărească, ori episcopi de vor fi, ori egumeni, ori de în fiece cin al preoţiei, aceia sau să se părăsească făcînd aceastea, sau să li se ia darul. Iar de va fi stariţă carea face aceasta şi va ceare bani de la cealea ce vin să se călugărească, aceaia să se gonească de în mînăstire şi să se dea într-altă mînăstire să fie supt smerenie. Aşijderea să se gonească şi egumenul carele nu va fi preot şi să se ducă să fie supt smerenie într-altă mînăstire, iară *Tîlc.* зри опасно [1]).

[1]) „Vezi cu luare aminte".

cela ce va fi preot soseaște-i osînda luării darului. Iară carii aduc bucate de voe pentru dinșii sau pentru coconii lor, dă le închină mînăstirii și lui Dumnezeu, acealea se cade să fie în mînăstire, după făgăduiala lor, măcară de vor ședea acolo cei ce le-au adus, măcară de vor eși de în mînăstire, fără numai de vor eși de vina celui mai mare.

Gl. 20. Să nu fie aproape mînăstirile și împotrivă, nice să se pue într-însele călugări și călugărițe, nice singuri să vorbească sau să lăcuiască, ca și orice de va aduce bărbatul pe dreptate, afară să stea să dea ce aduce și rudenia să și-o vază cînd va fi de față cu dinsa și starița.

Tîlc. Toată întărirea au pus părinții să nu se adauge vreo vină vieții călugărești; drept aceaia au poruncit să nu mănînce la un loc călugării și călugărițele, nice să aibă vorbă unul cătră altul deosebi singuri, ce de va vrea călugărul să-ș vază măcară pe vreo rudenie, atunce fiind de față starița să vorbească cu ea, și orice va aduce călugărul la călugăriță pentru treaba vieții, de la mînăstirea de călugări, atunce el să stea afară de mînăstire și de acolo să o dea striței.

Gl. 21. Călugărul sau călugărița să nu fie volnic a lăsa mînăstirea lor și într-alta să între, iară de va veni, atunce să se priimească ca un striin, iară să nu se priimească fără de știrea egumenului.

Tîlc. Însă a se priimi striineaște călugărul sau călugărița carea mearge într-altă mînăstire, canonul acesta iartă, ca să nu se ducă dă nevoe să rămîe la mireani; iară a-i lua și a-i priimi și a-i punerea în rîndul fraților fără de știrea a egumenului lor, nu se iartă.

Gl. 22. Bărbații mireani a mînca cu muerile nu e apărat, iară cei ce sînt într-un chip osebiți nu se cade să mănînce deosebi în laturi cu muiarea, fără numai cînd vor fi niscare bărbați și mueri cucearnice și temători de Dumnezeu. Iară în cale, călugărul sau bărbatul sfințit de nu vor fi purtînd cu dinșii ce li-s de treaba trupului, atunce să conăcească în cărvăsărie.

Tîlc. Bărbații mireani a mînca cu niscare mueri nu pentru niscare cîntece curvești și satanești, ce cu mulțemire și cu frica a lui Dumnezeu, fără de vină lucru iaste. Iară ceia ce cu viață tăcută și se osebesc într-un chip și se tocmesc lui Dumnezeu să șază și să tacă singuri, aceluia cu totul nu i se cade să mănînce de eluși cu fămeae, fără numai de vor vrea să mănînce cu niscare mueri sau bărbați temători de Dumnezeu, ca să se facă și acea mîncare cătră îndreptare sufletească. Iară pre cale de nu va avea neștine merinde bucate, dă-se voe și călugărului și omului sfințit să conăcească în cărvăsărie, sau în casă, pentru treaba ce i se tîmplă.

Sfîrșitul șaptelui săbor carele se-au făcut a doa oară la Nichea.

SOBORUL CARELE SE CHIAMĂ 1 și 2

carele se-au făcut în besearica Sfinților Apostoli

ZONARA

Săborul acesta scrisu-se-au așa: sfîntul și marele săbor 1 și 2 făcutu-se-au în Țarigrad, întru preacinstita besearică a Sfinților și prealăudaților

Apostoli, în zilele lu Fotie, patriarhul de la Țarigrad, cînd ținea steagul împărăției grecești Vasilie Machedon, deaca trecuse 75 de ani de la șaptele săbor. Această scrisoare face a mira pre ceia ce o citesc, cum acesta săbor *Zri.* fiind numai unul, iară apoi se chiamă 1 și 2. Zice-se că se-au fost adunat săbor într-acea besearică ce am zis, a Sfinților Apostoli, și se-au pricit pravoslavnicii cu zloslavnicii, adecă creștinii cu ereticii. Și socotiră pravoslavnicii pentru tăria cum tocmise să scrie ce grăise și ce isprăvise la acel săbor; iară ereticii nu lasă să scrie ce tocmise, ca să nu se arate ei biruiți și urgisiți, iară gloata credincioșilor să se întărească; și se pricia de aceasta. Și atîta se pricirä și nu-i lăsa să scrie pînă ce scoaseră și sabiile și vrea să se bată și să se tae; și așa se sparse și se rîsipi acea adunare și săbor de întîi și nu putură scrie ce tocmise, ce așa rămaseră neisprăvite. Iară apoi după treacerea a cîtăva vreame, iară se adună și se făcu săbor într-aceaiași besearică, și ijderîră a sfătui iară de acealeași cuvinte și tocmeale, și așa atunce scriseră lucrurile și cuvintele ceale de folosul creștinilor pentru dogmate. Drept aceaia fiind adevărat unul, iară ei ziseră să se chiame așa, adecă cel de întîi și a doilea, căce se adunase de doaă ori părinții; și la al doilea, adecă a doa oară, făcură și scriseră toate *Zri.* lucrurile și tocmealele și întrebările ceale ce tocmise și grăise; și le întăriră cu șaptesprezeace canoane.

ÎNCEPĂTURA SĂBORULUI DE ÎNTÎI ȘI CEL DE-A DOA OARĂ DE ÎN ȚARIGRAD, CARELE SE-AU FĂCUT ÎN BESEARICA SFINȚILOR APOSTOLI, ȘI AU FĂCUT CANOANE 17.

Pentru ceia ce zideaște mînăstire fără știrea a episcopului. *Gl. 1.*

Pentru să nu tunză pre cineva de nu va fi de față egumenul căruia se cade să-l ție întru cucerie. *Gl. 2.*

Pentru să caute egumenul pre călugării carii fug. *Gl. 3.*

Pentru să nu fugă călugărul de la a lui mînăstire. *Gl. 4.*

Pentru să nu se tunză cineva curînd pînă nu se va ispiti întîi. *Gl. 5.*

Pentru ceia ce vor să se călugărească, întîi să-ș dea ce au. *Gl. 6.*

Pentru să nu facă episcopul mînăstire a lui noaă și a lui episcopie să părăsească. *Gl. 7.*

Pentru episcopi sau preoți sau diaconi sau mireani, de să vor scopi de în ei cineva. *Gl. 8.*

Pentru să nu bată preoții pre ceia ce greșesc, sau vor urgisi pre cei necredincioși. *Gl. 9.*

Pentru ceia ce fură sfintele vase. *Gl. 10.*

Pentru ceia ce sînt aleși întru cliros, să nu se amestece întru dregătoriile mirenești. *Gl. 11.*

Pentru să nu se facă botez pre în căsuțele ceale de rugă, carele-s pre în mijlocul caselor. *Gl. 12.*

Pentru preoți și diaconii carii vor ști ve într-o vină pre episcopul său. *Gl. 13.*

Pentru episcopul carele va ști întru vină pe mitropolitul său. *Gl. 14.*

Pentru episcopul sau mitropolitul carii așijderea vor îndrăzni asupra patriarhului. *Gl. 15.*

Gl. 16. Pentru să nu se ridice nice un episcop nice într-un chip, unde cel mare încă iaste viu.

Gl. 17. Pentru cela ce va vrea să se hirotonească episcop de în mireani sau de în călugări, să nu-l nalțe numaidecît.

CANOANELE SFÎNTULUI SOBOR CARELE SE-AU FĂCUT ÎN BESEARICA SFINȚILOR APOSTOLI DE ÎN ȚARIGRAD.

Glava 1. Fără de știrea a episcopului niminea să nu fie volnic a zidi mînăstire; ce să știe să facă și molitvă dă zidire, și să scrie în carte de coajă toate ce va da la dînsa și să o pue la episcopie; și să nu fie volnic cel ce o au zidit nice să pue egumen, nice să se facă el adins eluși egumen fără de știrea episcopului. Zri.

Gl. 2. Oricine se va porni să tunză pre cineva nefiind acolo egumenul cela ce i se cade să-l priimească să-l ție supt cucerie, însă aceluia să i se ia darul; iară cel tuns să-l dea episcopul într-o mînăstire să fie supt smerenie.

Gl. 3. Oricare călugăr ce va fugi de la mînăstirea lui și se va duce într-altă mînăstire sau va mearge la un lăcaș mirenesc, cel ce l-au priimit să se afurisească pînă ce-l va întoarce; iară de va fi pus undeva de episcopul, fără de vină să fie.

Gl. 4. Oricare egumen nu-ș va căuta pre călugării cei ce fug, să-i priimească și să-i tămăduiască, acela să se afurisească.

Gl. 5. Niminea să nu se vrednicească chipului călugăresc pînă nu se va ispiti în trei ani, să se arate putea-va fi dăstoinic, fără numai cîndu-i va scurta vreamea vreo boală grea; iară un om cucerit ce lăcuiaște singur, aceluia ajunge-i de ispită vreamea de 6 luni. Iară igumenul carele va face afară de soroacele aceastea să i se ia egumenia și să fie supt smerenie; iară cel călugărit să se trimeață cu deadinsul într-o mînăstire adevărată, acolo să se îndrepteaze.

Gl. 6. Cade-se celora ce vor vrea să se călugărească întîi să-ș dea ce are mînăstirii. Iară de nu și le va da, atunce ce ei vor aduce să le oblăduiască mînăstirea. Iară de-ș vor face ale lor ceva și nu le va da mînăstirii, atunce de față să le vînză egumenul sau episcopul și să se împarță săracilor; iară cela ce le-a făcut ale lui să se canonească. Așa să fie de aceasta și la călugăriță. Zri.

Gl. 7. Nice unul de în episcopi să nu fie volnic a-ș face mînăstire a lui noaă și a lui episcopie să părăsească; iară cine va îndrăzni a face aceasta să se canonească; și ce au făcut ca o striină să fie episcopului.

Gl. 8. Oricare episcop au preot au diacon va scopi pre cineva sau cu mînile sale sau cu porunca, sau el pre sine, aceluia i se ia darul; iară de va fi mirean, să se afurisească, fără numai de-l va fi nevoind să se tae pentru boală, că aceasta iaste tămăduire, iară nu vrăjmășie trupului.

Gl. 9. Preoții de vor bate pre credincioșii greșind sau pe necredincioși urgisindu-i, au cu ale sale mîni, sau vor porunci, acelora să li se ia darul. Că trebue să înveațe și să cearte pre cei netocmiți și răi cu socotința

învățăturii și cu canoane besearicești, iară nu cu bătae și cu rane; iară de nu vor asculta, cade-se să-i chiame către boiarii cei mireani de afară, să-i aducă spre înțelepție.

Carii vor lua spre a lor dobîndă, sau să le trebue spe treabă nesfințită sfîntul potiriu au discosul, au altceva, au lingura, au cela ce se chiamă aer, au cum am zice mai pe scurt, orice de în sfintele vase au de în veșminte, aceluia să i se ia darul; că însă una iaste lucru de spurcăciune dă le spurcă, iară alta iaste fur de sfinte. Iară carii vor da afară de besearică vase sau veșminte întru treabă ce nu e dă sfinție lor sau altora, acela să se afurisească; iară carii de tot le vor lua, aceia să se osîndească ca furii dă sfinte. *Gl. 10.*

Oricarii de cei ce sînt aleși întru cliros de să vor amesteca întru dregătoriile mirenești, sau se vor face ispravnici pre în case sau pre în sate, aceia să se gonească de în cliros, că nu poate sluji lui Dumnezeu și dracului. *Gl. 11.*

Niminea să nu facă liturghie în cășuța carea se află în mijlocul casii, sau să boteaze într-însa fără de știrea episcopului, că aceluia să i se ia darul; dece să fie scoși afară de cliros carii fără de știrea a episcopului vor sluji liturghie în cămărîle carele-s de rugă în mijlocul caselor; iară carii vor îndrăzni afară de aceasta, acelora să li se ia darurile și cei ce li se vor împreuna să se afurisească. *Gl. 12.*

Oricare preot au diacon, cum am zice, va ști pre episcopul său greșind, de-acia neștiind săborul, el mai nainte va fugi de la dînsul și nu va pomeni numele lui, aceluia să i se ia darul și să se lipsească de toată cinstea preoțească; iară ceia ce-i vor urma lui, de vor fi preoți, să-ș cază de într-a lor cinste, iară de vor fi călugări sau mireani, să se afurisească pînă ce se vor întoarce. *Gl. 13.*

Și iară așijderea oricare episcop ce va îndrăzni de aceasta așa a face asupra mitropolitului său, iară să i se ia darul; că se cade fieșcăruia să-ș caute a sa măsură. *Gl. 14.*

Așijderea și fiecare episcop sau mitropolit ce va îndrăzni a face unele ca aceastea asupra patriarhului, iară să fie striin de toată sfinția. Iară de va fugi neștine de la vreunul nu pentru vina greșalii, ce peutru vreun eres, sau vor fi urgisiți de săbor sau de sfinții părinți, aceia să fie priimiți și să fie vreadnici cinstii ca niște pravoslavnici. *Gl. 15.*

Nice într-un chip să nu se sue neștine la episcopie, în carea încă iaste viu cel ce iaste într-însa; că se cade întîi să se caute vina celuia ce vor să-l gonească. Iară cine se va lenevi de turma lui necuprins de boală sau dă împărătească sau patriarșască poruncă și se va duce de să va zăbovi vreame de 6 luni, acela de rînduiala și de cinstea a episcopiei să fie striin. *Gl. 16.*

Carii vor să se hirotonească episcopi de în mireani sau de în călugări, aceia să nu se înalțe așa numaidecît, ce să împle vreamea carea iaste pre leage tocmită în toate cinurile ale spițelor preoțești; pentru că unii dă se și nalță așa degrabă la nălțime ca aceasta și procopsesc întru bunătăți, iară așa rar. Drept aceaia pentr-aceasta poruncim de aicea nainte să nu se mai facă aceasta. *Gl. 17.*

Sfîrșitul săborului de întîi și al doilea.

CANOANELE CARELE SE-AU FĂCUT DE SFÎNTUL SĂBOR.

Întru numenita și vestita besearică a cuvîntului lu Dumnezău, Sofia, făcutu-se-au săbor și au adevărat și au întărit săborul a șaptelea a toată lumea și au lepădat și au stricat toată rătăcirea shismaticească și ereticească, în vreamea lui Fotie patriarhul Țarigradului. Și canoane au făcut numai trei, în chipul și slava sfintei troițe.

Gl. 1. **Pentru** ceia ce vor fi supt blăstemul și legătura sau vor fi luatu-le darul de Roma.

Gl. 2. **Pentru** cela ce se va pogorî de în nălțimea arhierească întru viața schimniciei.

Gl. 3. **Pentru** mireanul să nu închiză nice să bată pre episcop făr' de vină.

CANOANELE SOBORULUI DE ÎN BESEARICA SF. SOFII.

Gl. 1. **Carii** vor fi fost supt legătură sau luatu-le darul sau anathema de Roma, așa să fie și de țarigrădeanulu; așijderea iar și carii vor fi de țarigrădeanul să fie și de Roma.

Gl. 2. **Oricarele** ce să va pogorî de în nălțimea arhieriei întru viața schimniciei, acela să nu se mai ameastece întru rînduiala arhieriei.

Gl. 3. **Oricare** de în mireani ce va închide pre episcop sau-l va bate, sau fără de vină sau-i va scorni ceva asupră, acela să fie anathema.

Sfîrșitul și acestor trei canoane. Și pînă aicea se sfîrșiră și canoanele tuturor săboarălor.

PENTRU SFÎNTUL ȘI MARELE VASILIE.

Acest viteaz bărbat au eșit de în nevoința lumii și ș-au luat plata nevoinții lui cu multă dragoste. Ce mai nainte de pristăvirea sa, ca pentru să nu fie ceata creștinilor fără de păstoriu, numaidecît să deade părintelui Vasilie semn, adecă luptă pentru credință asupra vrăjmașilor. Și-m pare că toți știu, că mai toți au gustat de în dulceața micrii carea cura de în limba lui, pentru că pre aceia eretici și vrăjmași ai adeverinții ca și pre acești de acum cu asupră-i birui și-i biruiaște și cu lumina învățăturilor celor multe besearica lumină mai luminat decît soarele, și cum birui pre hitleniile întunearicului. Însă cu cîtu e firea cea cuvîntătoare mai bună decît cea fără de suflet, atîta e și despărțirea a lucrării amîndorora, că lumina și zările unuia tinzîndu-ă pre pămînt, numai ce dăruiaște îndrăznire cu dulceață celora ce sînt supt dinsa; iară lumina și zările ale ceii cuvîntătoare, de cînd au fost pînă în zioa de astăzi, nu întreace numai pre firea cea cuvîntătoare carea e pre pămînt, ce pătrunde și văzduhul și covîrșaște și ceriul; și de multa dulceață împle și pre ceatele îngerești. Pentru că de vreame ce se face bucurie la ceriu pentru un păcătos ce se pocăiaște, dar acest sfînt încă pînă era în lume și apoi deac-au eșit de în lume, cu învățăturile ceale multe fără număr bune se arată trăgînd pre

oameni în toate zilele către pocaanie; și nu va zice nimenea că nu veseleaște pre dinsul în toate zilele firea îngerească. Și au făcut și către sfîntul Anfilohie, episcopul Iconiei trei poslanii împărțite în 84 de pravile; și fără de aceastea ș-alte multe glavizne de tot feliul de vini.

Sfîntul și marele Vasilie, de în poslaniile cealea ce au trimes către Amfilohie, episcopul Iconiei, și către Dior și către alți oarecarii, rînduite pre optzeci și patru de canoane.

ÎNCEPĂTURA CANOANELOR MARELUI VASILIE, DE ÎN POSLANIA DE ÎNTÎI.

Gl. 29. Pentru să fie un lucru lepădat cine se jură să facă mai vîrtos altuia rău.
Gl. 30. Pentru carele răpeaşte.
Gl. 31. Pentru ceaia ce să mărită mai nainte pînă nu-i vine veaste că i-au murit bărbatul.
Gl. 32. Pentru clericul carele către moarte greşaşte.
Gl. 33. Pentru ceaia ce naşte pre cale şi de cocon nu poartă grijă.
Gl. 34. Pentru cealea ce curvesc şi de duhovnic sînt înfruntate, să nu fie afară de săbor.
Gl. 35. Pentru muiarea carea se va despărţi fără de vină.
Gl. 36. Pentru muerile ostaşilor, carele pentru peirea bărbaţilor se mărită după alţii.
Gl. 37. Pentru cela ce va lăsa striina şi va lua sloboda.
Gl. 38. Pentru carea se duce fără ştirea tătîne-său.
Gl. 39. Pentru ceaia ce lăcuiaşte cu preacurvariul.
Gl. 40. Pentru slujnica sau roaba carea pe sine de voe se dă.
Gl. 41. Pentru vădua carea se mărită.
Gl. 42. Pentru feciorii şi robii carii fără de ştirea stăpînilor şi a oblăduitorilor lor se însoară.
Gl. 43. Pentru cela ce au lovit sau au bătut către moarte, şi cel ce au început şi cela ce au ajutat.
Gl. 44. Pentru diaconiţă carea va fi curvit cu ellin.
Gl. 45. Pentru creştinul carele mustră pe Hristos.
Gl. 46. Pentru muiarea carea se va fi măritat după bărbat lăsat şi nu va fi ştiut.
Gl. 47. Pentru postitorii şi purtătorii de tîrsine.
Gl. 48. Pentru cea lăsată de bărbat.
Gl. 49. Pentru roaba sau slujnica silită de stăpînu-său.
Gl. 50. Pentru a treia nuntă.
Gl. 51. Pentru clericii carii cad în păcate.
Gl. 52. Pentru ceaia ce nu poartă grijă de cocon deaca-l naşte, pentru pustiirea sau nu va avea îndemînă dă ce-i trebuesc.
Gl. 53. Pentru vădua carea se răpeaşte către a doa nuntă.
Gl. 54. Pentru canoanele ucigaşilor şi a bogate chipure de păcate.
Gl. 55. Pentru carii es împotriva tîlharilor şi pentru uciderea de voe şi dă nevoe.
Gl. 56. Pentru fata carea-ş cade de în cuvînt.
Gl. 57. Pentru cine fură şi se pocăiaşte.
Gl. 58. Pentru zăcătoriul de partea bărbătească.
Gl. 59. Pentru zăcătoriul de dobitoace.
Gl. 60. Pentru jurătoriul strîmbu.
Gl. 61. Pentru vrăjitoriul, fărămăcătoriul şi cine dă erbi.
Gl. 62. Pentru furul de mormînture.
Gl. 63. Pentru carele se împreună cu soru-sa.
Gl. 64. Pentru nunta carea razimă întru rudenie.
Gl. 65. Pentru citeţul, de va fura nunta.
Gl. 66. Pentru preoţi şi diaconi carii se spurcă numai în buze.
Gl. 67. Pentru carii vor şti greşala a fiecui şi o vor ascunde.
Gl. 68. Pentru ceia ce se dau vrăjitorilor sau altora ca acestora.

CANOANELE SF. ȘI A MARELUI VASILIE.

Gl. 1. Carele iaste striin de credință, acela e eretic; iară carele e spe vreo întrebare de ceale ce să pot vindeca, acela e shismatic; iară ceia ce să adună, aceia să chiamă neplecați. Aceștea sau ceialalți afară de săbor să fie.

Tîlc. Botezul carele e de eretici iaste nepriimit, iară botezul de shismatic și de la cei ce sînt afară de sinagogă iaste priimit.

оутѣшитєлѧ [1]. Pepuzinii zic lui Montan că iaste *paraclit. Drept aceaia și cîți sînt botezați într-acela, nebotezați sînt. A curaților botez și a celor ce stau naintea apei și a postitorilor, măcară că e și nepriimit căce lipsesc ei de duhul sfînt, iară pentru socotința să fie priimit.

Carii nu se împreună adeveritei besearici împartu-se în trei părți: în eretici, în shismatici și în cei ce-s afară de sinagogă. Dece ereticii sînt carii de tot se-au înstriinat de credința carea e däspre Dumnezău, cum sînt pepuzanii, maniheii, ualentianii, marchianii și alții mulți.

Caută cu deadinsul să vezi eresurile aicea, să le știi foarte bine. Pentru că pepuzinii chiamă pre Montan paraclit și doao mueri, Prischilla și Maximilla, carele curveaște se-au culcat cu dinsul, ei le țin ca pe niște prorocițe. Nuntele fără socotință le däspart, paștile întorc, trei tocmeale a unii dumnezăiri o ameastecă într-un obraz, și altele păgîneaște ca aceastea socotesc.

Iară maniheii aduc doao începături împotrivă și tocma putearnice și zic că o începătură iaste a luminii, iară alta a întunearecului, și fac pre soarele și pre luna Dumnezău și zic că diavolul iaste începătoriu tuturor lucrurilor, și nunta carea iaste pre leage zic că e a dracului, și

[1]) „Mîngîitorul".

priceaștenia carea o dau celor ce să pocăesc socotesc că e fără de leage; și zic că domnul cînd se-au întrupat n-au luat omenire nemica; și trag de zic că crucea și moartea și înviarea cumu nu se-au făcut adevărat, și alte hule mii tocmesc de grăesc multe.

Iară ualentianii leapădă înviarea trupului, leapădă-se și de leagea veache, prorocii citesc și-i tîlcuesc cătră eresul lor, niște basne tocmesc și zic că Hristos de în ceriu au pogorît trupul și ca pe într-un solinariu au trecut pre în Sfînta Fecioară; și alte hule multe bîrfesc fără seamă.

Iară marchianii sînt masalianii carii se chiamă și evtihite<ni>, carii au eresul lor cu multe capete și cu multe nume.

Semnează să știi. Dece aceștea toți de să vor întoarce de în eresul lor și vor veni spre nevinovata credință, să se boteaze, pentru că ne lepădăm noi de botezul lor.

Iară shismaticii sînt carii se-au rumt de se-au despărțit de la besearică, și donatisteanii și cei ce să chiamă curați și cei ce stau naintea apei și postnicii. Aceștea, de se vor întoarce cătră adeverita besearică și-ș vor anathimisi eresul lor, să se priimească ca niște botezați.

Iară cei ce sînt afară de săbor sau sinagogă sînt episcopii sau preoții carii fură pîrîți sau osîdiți pentru vreo greșală ceva și să lipsiră de liturghie și de slujbă și neavrînd să se pleace pravilii, ce adins ei-și domneaște sau boereaște în silă ș-au izbîndit și scaun și liturghie sau slujbă și besearică ș-au făcut alta și au plecat pre unii după învățătura lor, ca să le urmeaze și să lase adeverita besearică. Dece unii ca aceia dă se vor întoarce să se pocăiască, să se adune iară într-un trup al besearicii.

Gl. 2. Muiarea carea-ș strică la începătura îngrecării, cînd de va strica să nu facă feciori, ucigașă iaste.

Tîlc. Muiarea grecioasă, cînd ia erbi ca să omoară pre cel ce au îngrecat, ucigașă iaste. Și să nu socotim că de va fi fost în pîntece închipuit sau și neînchipuit, căce că cum ar socoti-se mai spre mult, și de multe ori mor și eale și coconii și, după cumu-i socotința lor, doao uciderі se fac, însă una celui ce ar vrea să se facă, iară alta pîntecelui muerii. Dece unele ca acealea 10 ani se canonesc: doi ani să plîngă, trei ani să împle întru cei ce ascultă și în patru să fie cu cei ce cad și într-un an să stea împreună cu cei credincioși; și așa, după vreamea a zeacea ani să se împreune dumnezăeștii priceaștenii.

Gl. 3. Diaconul de va curvi, să se mute în locul mireanilor, iară de priceaștenie să fie neapărat.

Tîlc. Soseaște urgia luării darului diaconului, că nu mai are nădeajde iară să-ș mai ia locul de unde au căzut. Drept aceaia nu se cade a i se aduce asupră doao pedepse, ce neapărat să se vrednicească dumnezăeștii priceaștenii.

Gl. 4. Afuriseaște-se un an sau doi cel ce să însoară a doa oară; iară cel ce se însoară a treia oară, trei și patru și cinci, după cumu-i acuma obiceaiul.

Tîlc. Marele Vasilie nu ia de în pravilă, dă priimeaște pre cei ce să însoară dă trei ori și sînt afurisiți în cinci ani, ce de în obiceaiu și nărav. Drept aceaia și el porunceaște să nu-i scoață afară dă besearică de tot și să-i împreune cu cei ce plîngu, ce doi ani sau trei să se vrednicească să asculte

dumnezăeştile scripturi, de-acia iartă lor să stea cu credincioşii şi numai la rugi să împreune pre dinşii, iară de bunătatea priceaşteniei să se dăpărteaze, şi aşa deaca vor arăta ceva plod de pocaanie, să se pue în locul celora ce să priceştuesc de trupul şi de sîngele stăpînului nostru Hristos.

Ereticul carele se va pocăi la moarte, cu socotinţă să fie priimit. *Gl. 5.*

Ereticul carele va ajunge-l moartea şi se va pocăi, nu se cade a-l priimi fără socotinţă şi neispitit, ce să-i ispiteşti pocaania lui adevărită iaste au ba, şi doară are plod dă nevoinţă mărturisindu-l cătră spăsenie, căce va fi căce-ş va vădi eresul şi-ş va răscumpăra bunătăţile cu lăcrăme şi cu inemă înfrîmtă. *Tîlc.*

Carea se-au făgăduit lui Dumnezeu, aceaia să nu se mărite. *Gl. 6.*

Fata carea se-au mărturisit să nu se mărite şi au cinstit întîi mai bine şi au îndrăgit să lăcuiască întru viaţă sfîntă decît mirenească, de-acia de făgăduinţa ei se va lepăda şi se va da curveştilor bucurii şi se va mărita, aceaia nu se chiamă nuntă, ce curvie, sau, cum am zice, după cum zice canonul 18 al acestui mare Vasilie, preacurvie. Drept aceaia nice într-un chip să fie aceaia nuntă, ce să se desparţă. *Tîlc.*

Stricătorii de copii şi stricătorii de dobitoace şi preacurvarii, 15 ani; tîlharii şi fărămăcătorii şi ceia ce slujesc idolilor, după obiceaiul cel dă demult, să se priimească după 20 de ani. *Gl. 7.*

ADEVĂRAT.

Carele va lovi muiarea cu săcure ucigaşu-i; carele va arunca piatră în cîine şi va lovi om, acela iaste ucigaş dă nevoe; aşa şi carele va bate cu curea şi cu vargă. Iar carele va da la sfadă băţ sau sabie, de-l va beteji în fiece loc şi va muri, ar duce a fi şi aceaia uciderie de voe; sau şi cela ce au dat sabia, aşijderea tot iaste de voe; şi tîlhariul şi ostaşul şi carele pentru fiece vină ce dă iarbă de omoară om, şi aceaia iaste ucidere de voe; şi muerile cealea ce dau erbi de nu fac feciori, şi cealea ce iau, de voe ucidere iaste şi aceasta. *Gl. 8.*

Uciderile însă unele sînt de voe, iară altele dă nevoe, iară altele aproape de ceale de voe. Dece carele va arunca săcure asupra cuiva şi-l va ucide, şi carele va scoate cuţitul să ucigă pre cineva, şi tîlharii şi ostaşii, unii ucigîndu-i pentru avuţie, iară alţii de faţă pe vrăjmaşii lor, aceştea să socotesc că sînt ucigaşi de voe. Aşijderea şi cealea ce dau erbi omorîtoare de pîntece şi cealea ce le iau şi cealea ce vor să tragă pre ibovnicii lor cătră dinsele de multă dragoste şi-i adapă cu erbi şi le fac mintea de întunecează şi nebunesc sau moare cela ce le-au băut, şi aceasta se socoteaşte ucidere de voe. Iară cine aruncă piatră în cîine sau în pom, ca de fiară să se apere, sau de în pom poame să scuture, şi fără de voia lui va ucide om, sau carele va bate pre cineva cu curea sau cu nuia ca să-l facă bun pentru greşala lui şi-l va omorî, acela iaste întru uciderile fără de voe. Iară cine va da la sfadă băţ sau sabie sau cuţit şi va lovi pre cineva în fiece loc şi-l va omorî, aceaia iaste aproape de uciderea *Tîlc.* *Zri.*

de voe, căce că n-au făcut aceaia ca să-și îzbîndească pe vrăjmași, ce ca să-l despartă, iară n-au vrut nice i-au fost voia să-l ucigă de tot, ce se arată lucrul că au fost cuprins de patima mîniei, drept aceaia fără de milă au rîdicat mîna de au lovit pre omul tare cu lemnul; drept aceaia nu iaste aceasta ucidere de tot de voe, ce e aproape de voe.

Gl. 9. **D**upă cum zice cuvîntul domnului, că bărbatul și muiarea carii se despart fără cuvînt de curvie, amîndoi se urgisesc tocma într-o potrivă. Iară obiceaiul nu desparte de împreunare pe curvariul și pe preacurvariul dă femeae. Iară carea, văduă fiind, se va mărita după un bărbat văduu, sau după altul se va mărita, de să va tîmpla aceaia, nu e preacurvă. Iară cine-ș va lăsa muiarea și va mearge după alta, și elu-i preacurvariu, și muiarea ceaia ce șade cu dinsul, și face să preacurvească și pre ceaia ce au lăsat.

Tîlc. **M**ăcar domnul deși urgisească tocma într-o potrivă pre bărbatul carele se dăsparte de cătră muiarea lui fără cuvînt de curvie, și muiarea carea se dăsparte iară așa de cătră bărbat, iar obiceaiul besearicii de aceasta într-alt chip poruncească să se facă, însă bărbatul carele curvească și preacurvească poruncească să-l ție muiarea lui. Dece muiarea de-ș va lăsa bărbatul băgîndu-i vină căce lăcuiaște în curvie, și el va lua altă muiare, vina și păcatul al muerii iaste căce mearge după altă muiare. Așijderea și ceaia ce se-au împreunat lui, lăsată fiind, nu se va chema preacurvă; iar ceaia ce au lăsat pre dinsul, dă se va mărita după altul, neîndoit preacurvă iaste. Iară și împotrivă, bărbatul de-ș va lăsa muiarea fără cuvînt de curvie și va lua altă muiare, și acela ca un preacurvariu se socotește, pentru că face pre carea au lăsat să preacurvească căce se mărită după alt bărbat, și ceaia ce lăcuiaște cu dinsul preacurvă iaste căce au luat
Zri. bărbatul altiia. Aceastea sînt tocmealele ale acestui canon, pentru că era volnici atunce de în leage ceia ce lăcuia împreună fără cuvînt de vină și fără cuvînt de bătaie să se dăsparță unul de altul. Iară astăzi nice bărbat nice muiare nu poate să se dăsparță de împreunare, fără numa de va fi vreo vină adevărată.

Gl. 10. Episcopul carele iaste ales să fie episcop, iară apoi pentru veo primejdie va jura zicînd că nu va să se hirotonească, pre unul ca acela nu-l nevoi, ce să cade să se caute și feliul jurămîntului și cuvintele și semnarea pentru ce au jurat, și adaogerea prea amărunt în cuvinte; de-acia de va fi de undeva vreo mîngîiare a jurămîntului, să i se iarte lui acel jurămînt ce-i pare c-au jurat și i se poruncească să se hirotonească. Iară de va fi nicecum nice o scăpare și se va erta să se hirotonească și el dăspre toate părțile se va afla jurîndu-se cum nu-i iaste voea să se hirotonească, atunce se cade a lăsa de tot pre unul ca acela.

Gl. 11. Cine ucide dă nevoe, acela 10 ani să se pocăiască.

ADEVĂRAT.

Gl. 12. Ceia ce sînt însurați cîte de doaă ori nu pot fi clirici, că pre aceia ce-s cîte cu doao nunte oprescu-i de preoție și alte canoane multe.

ADEVĂRAT.

Carele se bate pentru creștinătatea, de va și izbîndi, 3 ani să se dăpărteaze de priceaștenie. *Gl. 13.*

Uciderile dă pre în războae socotit-au părinții să nu se socotească ucideri, cum poruncește și marele Athanasie către călugărul Amun, zicînd că se cade să se vrednicească a mare cinste ceia ce au izbîndit întru războae și să li se rîdice stîlp arătînd și propoveduind izbîndile lor cum au biruit pre vrăjmaș și făcînd lucru pre leage și vreadnic de laudă. Drept aceaia și acest bărbat mare socotința lor nu o leapădă, căce au izbînditu-ș pe vrăjmaș pentru întreaga înțelepție și buna credință, ce zice că iaste bine și poruncește: unul ca acela să se dăpărteaze numai de priceaștenie 3 ani, pentru căce nu-i sînt mînile curate. *Tîlc.* Zri.

Cine ia camătă, de să va părăsi, să se priimească la preoție. *Gl. 14.*

Părăsirea aceluia așa iaste: nedreapta dobîndă carea o au adunat dă pre camătă să o rîsipească săracilor și să se prinză că nu va mai cădea într-acea boală a iubirii de argint. *Tîlc.*

Pasările ceriului și peștii mării, zis-au scriptura că le iaste naștere împreună amîndurora de în mare și au adus cealea ce îmblă pre cărările mării pentru chiții cei mari și cealea ce le sînt pialea de scoică, den carele nu e nice un peaște. *Gl. 15.*

Marele Neeman carele e mare de la domnul, nu iaste mare el domnului, ce stăpînu-său. *Gl. 16.*

Într-aceaste doao capete nu iaste să poată fi aceastea, ce e tîlcuirea scripturii cuvintelor celor nedomirite de la sfeti Amfilohii cînd au scris la marele Vasilie. Dece sfinția sa către întrebările lui ceale nedomirite așa-i face și răspunsul. *Tîlc.*

Preotul Vianor au jurat și apoi se-au pocăit pentru lesnirea acelui jurămînt, să fie priimit. *Gl. 17.*

Acest preot supărat fiind de oarecine și neputînd purta acea supărare a lui, de turburare jură să nu mai facă liturghie. De-acia se-au pocăit și vrea să facă liturghie; și au întrebat de aceasta pre marele Vasilie: putea-va fi priimit? Și poruncește ca, după pocaania acelui jurămînt ce lesne l-au făcut, să-l priimească; iară să nu facă liturghie pre în zborurile oamenilor pentru scandala a multora, ce deosebi să slujască rînduri preoțești (adecă să facă liturghie). *Tîlc.*

Părinții priimia, deaca trecea un an, pre featele cealea ce cădea, după ce să mărturisea că-ș vor ținea curăția, ca să se mai întărească besearica. Fata ceaia ce s-au mărturisit că-ș va ținea curăția, apoi au căzut, chemămu-o preacurvă și preacurvariu și cela ce o va ținea. Drept aceaia fata ceaia ce se roagă și mărturisește că va trăi nemăritată, trebue să se socotească să fie tocma de șaptesprezeace ani. *Gl. 18.*

Carea se-au lepădat să nu se mărite și va fi cinstit viața cea sfîntă și se va fi adus domnului, de va călca acea mărturie ce se-au mărturisit și va urgisi împreunarea cea ce are către ginerile Hristos și se va da întru curveștile bucurii, una ca aceaia se chiamă preacurvă, și nu se priimește la besearică într-alt chip, pînă nu se va părăsi de păcate și să se despartă de acea nuntă fără de leage. Deaca se va despărți de aceaia și se va pocăi, atunce să obîrșască vreamea celuia ce greșaște întru preacurvie, ca să fie în 15 ani ca dumnezăeștilor taini nepriceștuită. De într-acei *Tîlc.*

15 ani, în patru să plîngă, în cinci să se puc întru cei ce ascultă dumnezăeștile scripturi, iară în patru să cază, și în doi cu cei credincioși să stea și la rugi să se împreune. Și după 15 ani să obîrșască deplin, de-acia să se vrednicească dumnezăeștii priceaștenii; măcară deși zice acest canon: carea se roagă, să fie în rîndul featelor, trebue să fie de 16 ani sau și de 17 ani, ca de atunce să fie tare dăspre gînduri reale și să-ș ție și împlearea cuvîntului. Iară de nu se va lăsa de împreunare, atunce neapărat să se muncească. Iară canonul 40 al șasclui săbor de la Trulla zice: cela ce pohteaște să ia jugul călugăresc și iaste de 10 ani, să se priimească, ca besearica lui Dumnezeu să se facă mai tare și ca adunarea credincioșilor să fie adevărată și tare cu darul a lui Dumnezeu cătră paza învățăturilor și a tocmealelor.

Gl. 19. Carele se făgăduiaște că nu se va însura și mărturisească adevărat, cade-se să se întreabe, ca, de să va schimba, să se canonească.

Tîlc. Pentru bărbații carii se leapădă să nu se însoare și voesc să-ș ție curăția, cade-se să fie întrebați de episcopul locului, adevărat iubesc viață ca aceaia, au ba? Și deaca va lua mărturia lui adevărată, să o ție vîrtos, ca de atunce de vor cădea cătră viața cea iubitoare de trup și iubitoare de dulceață, atunce să priimească canonul curvarilor.

Gl. 20. Fata carea va fi în eres, de-acia se va pocăi și se va mărita, nu se urgiseaște, că, cîte grăiaște leagea, celor de în leage grăiaște.

Tîlc. Muerile ceale credincioase carele se făgăduesc că-ș vor ținea curăția să nu se mărite, iară apoi de mărturia lor se vor lepăda, acealea cad supt canonul preacurviei. Iară carele vor fi întru eres și se vor făgădui să-ș ție curăția, după aceaia de să vor mărita și la besearică vor veni, acealea nu se urgisesc, ce, deaca se vor boteza, fără de vină să fie, că, carele întru obște jugul a lui Hristos n-au purtat, acealea nice leagea lui știu.

Gl. 21. Bărbatul carele e însurat și va cădea de va curvi cu cea ce nu e măritată, muiarea lui să-l ție; acela se socoteaște a fi curvariu, iară nu preacurvariu.

Bărbatul carele are muiare și va face păcat cu alta carea e slobodă de nuntă (adecă nemăritată), acela nu se va judeca ca un preacurvariu, ce ca un curvariu, drept aceaia nu se va canoni nice cu canonul preacurviei. Și aceasta se face pentru ținerea obiceaiului, că muiarea de să va spurca de alt bărbat, porunceaște-se de bărbatul ei să se gonească; iară bărbatul de va curvi, porunceaște-se să nu se lase de muiarea lui, ce să-l priimească.

Gl. 22. Cine va răpi fata logodită, acela să o dea logodnicului ei; iar de va fi nelogodită, să o dea oamenilor ei, și lucrul de știrea lor să razime, de vor să facă nuntă; iară acela să fie supt canonul curviei.

Tîlc. Însă acest canon va așa: de va fi răpită de cineva muiarea cea logodită, acela să o întoarcă la casa ei; ori părinții ei bogați de vor fi, ori frați, ori alții, pentru sărăcia ei, și de atunce să i se dea voe, de vor vrea să o

зрй ѻпа́сно [1]. dea să o mărite după cela ce o au răpit, să fie volnici. Iară titla 58 a cărții 60 aceii împărătești nu iartă aceasta să se facă, măcară de va și

[1] „Vezi cu luare aminte".

vrea muiarea cea răpită, măcar și părinții ei să o mărite după cel ce o au răpit, ce zice: părinții carii vor împreuna acea nuntă să se gonească și să se închiză într-altă parte. Iară canonul 91 al șaselui săbor de Trulla, pre mireanul carele răpeaște muiarea la împreunarea nuntei, zice să-l anathemisească. Și trebue să socotești canonul acela după putearea acestui canon. De-acia porunceaște așa: carele ține muiare răpită, întîi să nu-l priimească besearica mai nainte pînă nu o va da junelui celui ce au fost logodită; iar de va fi fost nelogodită, să o dea la oamenii ei sau la părinți-și sau la frați-ș sau la alți ispravnici; iar deaca o va da, atunce anathemisania loc n-are. Iară carele va strica muiarea mai nainte de nuntă pre taină sau cu sila, de-acia pre leage se va însura de o va lua, trebue aceluia să cunoască pocaanie în patru ani: într-unul să plîngă la ușa besearicii, a doilea să se priimească să stea cu cei ce ascultă, a treilea să se pue să fie cu cei ce cad jos, iară a patrulea să stea împreună cu cei credincioși și să se împreune cu dinșii la rugi; și așa după patru ani să se vrednicească dumnezăeștii priceaștenii. Zri.

Nu poate ținea fratele pre muiarea altui frate. *Gl. 23.*

ADEVĂRAT.

Văduа carea va fi împreunată în rîndul celora ce se hrănesc de la besearică, dă se va mărita, să se urgisească; iară omul văduu dă se va însura, acela să cunoască numai canonul celor ce să însoară de doa ori. Iar văduа carea va fi de 60 de ani și se va mărita, nepriceștuită să fie pînă ce să va părăsi dă acea necurăție; iară carea se va mărita mai nainte de 60 de ani, aceaia sau acela va atinge-se de greșala și de vina aceluia. *Gl. 24.*

Văduăle carele sînt alease întru rîndul văduălor și de la besearică se hrănesc, dă se vor mărita, acealea să nu se mai vrednicească de la besearică nice cu o socoteală, ci să se urgisească. Drept aceaia carele nu vor fi de ani 60, nu se cade să se aleagă să se pue în rîndul văduălor. Iară de va fi văduă de ani 60 și iară va trage să ia bărbat, aceaia pînă nu se va părăsi de patima necurăției, pînă atunce să nu se vrednicească dumnezăeștii priceștenii. *Tîlc.*

Cine ține pre ceaia ce o au stricat mai nainte de cununie, ertatu e să o ție, iară pocaania să cunoască. *Gl. 25.*

Cine va vrea să ție muiarea carea mai nainte de nuntă o au stricat, aceluia i se iartă să o ție, iară pentru stricăciune să priimească canonul în patru ani, cum am scris la 22 de canoane. *Tîlc.*

Carele se-au însurat curveaște mai bine e să se despartă. Iară de se va fi însurat și nu va vrea să se desparță, să se iarte, iar așa să ia canon. *Gl. 26.*

Nunta într-aceaste lucrure iaste curată și cinstită, adecă să fie curată de curvie. Drept aceaia curvia nice iaste nuntă, nice iaste începătură bună nuntei, ce păcat și călcare dumnezăeștii legi. Drept aceaia cine să va strica cu muiarea, mai bine iaste de va putea să o lase; iară de nu vor putea unul de către altul nicecum nice într-un chip să se desparță și de atunce se vor tocmi și vor vrea însurați să șază, atunce să se lase așa să fie, ca să nu se facă altceva mai rău și să priimească să ție canonul și pocaania curvarilor. *Tîlc.*

Gl. 27. **Preotul** carele nu va fi știut și va fi luat nuntă fără de leage, acela să-ș ție numai ședearea mai sus, iară de liturghie să fie lipsit.

Tîlc. **De** va fi luat neștine mai nainte dă preoție o muiare și nu va fi știut că e văduă sau curvă sau cinghiasă sau de ceale ce joacă supt corture sau alta oarecum de în ceale ce apără preoția, de-acia va veni la spița preoției și se va cunoaște și se va adevăra fără de leagea nuntă, acela să se împreune numai la șederea cinstii preoților, iară de liturghie să se oprească de tot, că-i soseaște ertarea neștiinții lui. Iară cela ce e beteagu, a blagoslovi pre altul iaste o socotință cum nu se cade, că blagoslovenia iaste un dar al sfinției; iară carele n-are aceasta, pentru greșala neștiinții, acela cum va putea să dea altora?

Gl. 28. **Un** lucru de batjocură iaste, cînd se roagă omul, să se părăsească de carnea a porcului, ce acela de va vrea să mănînce să fie priimit.

Tîlc. **Ruga**-se oarecine să se părăsească de carnea porcului; de batjocură lucru iaste acesta, căce se făgăduiaște și se roagă fără sebuială, că nu e nice o zidire a lui Dumnezeu lepădată carea să mănîncă cu mulțemire. Drept aceaia cade-se să-l erți și să-l blagoslovești să mănînce carne de ceaia ce se-au rugat să se părăsească; și să se înveațe și să se cearte să nu

Gl. 29. facă făgăduință către Dumnezeu nebunească și nepedepsit fără ispravă.

Cine va jura pentru ceva mai vîrtos să facă altuia rău, acesta iaste un lucru lepădat. Drept aceaia nu opri numai acela lucru a nu se face, ce încă și pre cela ce ijderaște acela jurămînt și le fă tămăduială îndoită, oprească și-i învață să nu jure și să nu rămîie întru jurămînture să facă altuia rău.

Tîlc. **Boiarii** sau mai marii să nu se jure să facă rău celora ce sînt mai mici de ei, că ce folos iaste cînd jură neștine să facă rău cuiva, celui ce e supt mîna lui și va să-și adeverească sau să-ș întărească viclenia lui cu chip de cucerie. Drept aceaia pre unul ca acela tămăduiaște-l îndoit; însă

зрѝ о̂па́сно [1]). într-un chip învață-l, ceartă-l să nu jure lesne; iară într-alt chip, să nu fie, nice să petreacă într-aceale jurămînture reale, că nice lu Irod nu-i fu nice un folos, că de n-ară fi jurat, nu se-ar fi făcutu-se ucigaș prorocului;

Zri. că acel jurămînt trebue să se ia și să se ție să fie nemutat. Carele jură, să păzească judecățile lui Dumnezău în dreptate; iară ceia ce să rîdică și se jură să facă păcat și să facă rău cuiva, acela jurămînt cade-se să se strice și să se spargă de tot.

Gl. 30. Carele va răpi, trei ani să cază, iară văduа de va mearge după bărbat, nu e vinovată răului.

Tîlc. **Pentru** vinuiala celuia ce răpeaște muiare scrisu-se-au la această poslanie, la 22 de canoane și la 91 de canoane a șaselui săbor carele se-au făcut la Trulla. Iară acest canon aduce și de aceasta: carele răpeaște și carii ajută lui la răpire, trei ani să fie afară de rugă și de molitve și să se pue să stea cu ceia ce cad. Însă acesta canon se dă lor după ce vor duce acea răpită fată la oamenii ei, iară într-alt chip să nu se priimească la besearică. Aceastea sînt pentru răpitoare. Iară văduа de va mearge după bărbat nestricată și nesilită, atunce acel lucru ce se face fără de vină iaste.

---

[1]) „Vezi cu luare aminte".

Muiarea carea se va mărita mai nainte dă ce-i va veni veaste că i-au *Gl. 31.*
murit bărbatul, preacurveaște.

ADEVĂRAT.

Clirieul carele va greși cătră moarte, de în spiță să se pogoare și cu *Gl. 32.*
mireanii să se priceștuiască, că nu i se cade să-l osîndești pentru aceaia îndoit.

Păcatul carele pogoară cătră moarte, iaste dulceața trupului. Dece *Tîlc.*
oricare cliric va curvi, acela de în spița preoției se pogoară, iară de dumnezăiasca priceaștenie nu se apără, ce cu mireanii să se pricetuiască. Zri.

Care fămeae va naște într-o cale și dă cel ce să va naște nu va purta *Gl. 33.*
grijă, ce va muri, aceaia ucigașă iaste.

ADEVĂRAT.

Socotit-am pentru muiarea ce e preacurvă și se-au înfruntat de *Gl. 34.*
duhovnicul ei, să nu fie afară de săbor, ce, pînă-ș va împlea canonul, să stea în săbor fără de priceaștenie.

Muiarea deaca va face preacurvie și-ș va ispovedi păcatul și pentru *Tîlc.*
cuceria se va erta de tatăl ei, de duhovnic, aceaia nu se priimeaște să iasă afară de săbor și ca o curvă să se cunoască bărbatului ei, ca să nu se facă asupră-i vina morții; ce poruncesc părinții să fie nepriceștuită și să stea cu muerile cridinciosilor, pînă ce-ș va împlea vreamea să se răscumpere de păcatul preacurviei; că de să va pune cu ceia ce plîng și cu ceia ce ascultă, bănui-ș-va bărbatul, de va zice că au preacurvit, drept aceaia să nu cumva să o ucigă.

Muiarea de să va despărți fără de vină, nu e să nu fie vinovată, iară *Gl. 35.*
bărbatul ce rămîne dă ea nevinovat iaste.

Carea-ș va lăsa bărbatul și de cătră dînsul se-au despărțit fără de *Tîlc.*
vină, aceaia supt pocaanic să fie; sau încă de se va mărita după alt bărbat, atunce se judecă ca și o preacurvă, după cum zice a noa canon. Iară bărbatul carele au rămas de dînsa, vreadnic iaste ertăciunii, drept aceaia, de va lua ș-altă muiare, el fără de canon iaste.

Muerile ostașilor carele pentru peirea bărbaților lor, adecă deaca le *Gl. 36.*
pier bărbații la oaste, eale se mărită după alții, mai ertate sînt de cealealalte, carele deaca li se duc bărbații și nu vor să aștea pte.

Amîndoao muerile se supun supt canonul preacurviei într-un chip, *Tîlc.*
ori de va fi a unui voinic ce să va duce undeva să se hrănească, iară ea nu va aștepta să-i vie veaste, murit-au au ba, ce se va mărita după altul, sau va fi a vreunui ostaș și ea mai nainte, pînă ce nu va prinde de veaste bine cu deadinsul de moartea bărbatului-ș, se va mărita după altul. Iară cum trebue ostășoaelor, să știe și să întreabe de moartea și dă peirea Zri.
bărbaților lor, murit-au au ba, porunceaște nearaoa a lui Iustinian 117 la a șaptea titlă carea iaste în Cartea împărăției 22, a căriia puteare se-au scris și în canonul 89 a șaselui săbor de la Trulla. Iară acest canon dă oarece ertăciune muerilor ostașilor decît celoralalte mueri, a cărora li

se duc bărbații încătroăva și pier, iară eale neauzind mai nainte bine de moartea lor, se mărită. Că trebue a socoti foarte cu mare socotire pentru ceia ce merg către moarte, dă peirea lor, murit-au au ucisu-i-au la oaste.

Gl. 37. Cine va lăsa striina, adecă lăsată de altul și va lua sloboda, adecă slobodă de bărbat, pentru cea de întîi să se canonească, iară pentru a doa nevinovat să fie.

Tîlc. Cine va lua muiare lăsată de altul, de-acia pre aceaia va lăsa și se va însura de va lua alta pre leage, pentru cea dintîi să fie vinovat cu canonul preacurviei, pentru că cela ce ia lăsata preacurvează, iară pentru cea de-a doa, slobodă, nu e vinovat.

Gl. 38. Carea se duce fără de știrea tătîne-său, ca o curvă se judecă; iar de să vor împăca părinții și va părea că vor avea tămăduială pentru lucru ce se-au făcut, să fie; iară așa în trei ani să se pocăiască.

Tîlc. Carii sînt supt cei mai mari și-i țin supt oblăduință, aceia fără de știrea mai marilor lor nu pot să se împreune nuntei; iară de să vor împreuna, nemica nu fac, ce acea împreunare să fie neîntărită. Featele carele se duc după bărbați fără de știrea părinților săi, acealea să se pue supt canonul preacurviei; iar după aceaia, nunta ce se-au făcut fără de știrea părinților, de o vor priimi și de vor vrea, să fie nedăspărțită, însă că nu s-au făcut de întîi cu știrea lor, să nu se priimească la priceaștenie numaidecît, ce după 3 ani să se priimească.

Gl. 39. Care fămeae va lăcui cu preacurvariul, aceaia întru toată viața ei preacurvează.

Tîlc. Însă pentr-aceaia nepriimită iaste la besearică una ca aceaia. Iar deaca se va părăsi de păcate, atunceș vine la pocaanie și i se îndreptează greșeala ei, iară de va rămînea în preacurvie, atunce iaste neîndreptată și nepriimită.

Gl. 40. **R**oaba sau slujnica carea se va da ca adinseaș bărbatului, curvează, poate-se împreuna cu știrea stăpînu-său, iară cealea ce să fac fără de știrea oblăduitorilor lor nu-s adevărate.

ADEVĂRAT.

Gl. 41. Văduа de să va mărita, fără de vină iaste, după cum zice Apostolul.

ADEVĂRAT.

Gl. 42. Feciorul și robul de să va însura fără știrea stăpînă-său, nu e să nu fie fără de vină.

ADEVĂRAT.

Gl. 43. Carele au lovit pre cineva cu rană de moarte, și cel ce au început și cel ce au ajutat ucigași de oameni sînt.

Tîlc. **D**e să va certa neștine întru mînie și îngrozindu-l va lovi-l de va muri și întîi el va fi început de-l va fi lovit, măcară de va fi lovit și

celalalt, vrînd să-ș izbîndească, împotrivă-l va fi lovit, acela ucigaș iaste. Dece aceștea amîndoi (dă vrei vrea să știi) de voe iaste această ucidere au dă nevoe, au cu ce dichis l-au lovit de l-au omorît, sau cum se vor judeca pentru fie cu ce-l va fi lovit, caută că vei afla la al optulea canon al aceștii poslanii.

Diaconița de va curvi cu ellin și se va pocăi, șapte ani să cază. *Gl. 44.*

Iată, de aceasta aicea arată a fi doaă canoniri, că diaconița să lipsește de spița ei și apoi priimește și pocaanie în șapte ani și să lipsește de sfînta priceaștenie numai căce au curvit cu ellinii. *Tîlc.*

Cine se-au făcut creștin și apoi-ș va bate joc de Hristos, aceluța nice un folosu-i iaste de chemare. *Gl. 45.*

Credința fără de lucrure moartă iaste, că nemica nu folosește creștinului căce se chiamă creștin, deaca se leapădă de făgăduialele a lui Hristos și dumnezăeștile lui pravile și legi calcă și cu lucrure reale lui mustră și-ș bate joc. *Tîlc.*

De să va fi măritat neștine și va fi luat un bărbat lăsat și nu va fi știută, de-acia cea de întîi a lui muiare se va arăta, și va lăsa a doa și va lua cea de întîi, cea de-a doa căce n-au știut, se socotește ca o curvă; drept aceaia de va vrea, volnică să fie de a să mărita, iară mai bine ar fi de nu s-ară mărita. *Gl. 46.*

ADEVĂRAT.

Postitorii și purtătorii de tărsine și lăpădătorii să se boteaze a doa oară, căce că de vor și zice că ne-am botezat în tatăl și fiiul și duhul sfînt, iară să știi că hulesc ca și Marchion, că zic lui Dumnezeu că e făcătoriu de rău. Drept aceaia de nu se vor boteza a doa oară, să fie nepriimiți. *Gl. 47.* Zri.

Acest mare luminătoriu besearicii, la canonul său cel de întîi, după socotința cuvîntului, au priimit botezul postnicilor și a navatianilor carii se chiamă curații și au poruncit numai cu sfîntul mir să se ungă aceia carii vin la adeverita credință și-ș anathimisesc eresurile lor. Iară aicea zice după isprava și socotința ce s-au priimit acolo, postitorii și alții să se boteaze a doa oară pentru eresul lor, căce sînt de odrasla marchionisteanilor, că urăsc și aceștea ca și aceia nunta și se leapădă să nu bea vin, și zic că zidirea a lui Dumnezeu iaste spurcată. Însă canonul șapte al săborului de la Laodichia și al 7 al săborului de la Țarigrad și canon. 92 al șaselui săbor de la Trulla navatianilor și al curaților și a patrusprezeceanilor botez priimesc, deaca vor veni la besearică și deaca vor anathemisi toate eresurile, așijderea și al lor; atunce să se miruiască numai cu mir fruntea, ochii, nările, gura și urechile. *Tîlc.*

Carea va fi lăsată de bărbat, să petreacă așa; iară de să va mărita cătră altul, preacurvește, după cum zice cuvîntul domnului. *Gl. 48.*

De va lua neștine pe vreo muiare lăsată, preacurvește; iară mai vîrtos iaste muiarea preacurvă, căce că ea și pre bărbat face-l preacurvariu pentru împreunarea ei; drept aceaia trebuie și se cade, care muiare iaste lăsată de bărbat, să șază nemăritată. *Tîlc.*

Gl. 49. Carea e stricată cu dă sila n-are vină; și roaba sau slujnica, apucată fiind cu dă sila de stăpînu-său, n-are vină.

Tîlc. **Roaba** sau slujnica, carea o apucă stăpînu-său cu dă sila, ea n-are vină, nice se canonească.

Gl. 50. Carele e cu trei cununii, aceaia nuntă fără de leage (cum zice sfetîi Grigorie) și unele ca acealea le urăște besearica ca niște spurcăciuni; iară se socotesc că e mai bună decît înălțarea curviei.

Tîlc. Însă leagea mirenească sufere a treia însurare, și copiii carii se nasc într-însa zice să le fie pre leage și-i chiamă și întru moștenire. Iară canoanele pre cela ce e însurat a treia oară nu-l priimeaște, ce-l țin ca o spurcăciune de la besearică; iară așa iaste mai mare și mai spurcată decît curvia.

Zri. Drept aceaia să nu se supue întru osîndirea săborului, adecă cel cu trei nunte să nu se pue cu ceia ce plîngu, nice să se batjocurească ca un urgisit în săbor, ce într-alt chip, adecă în cinci ani să se pocăiască, însă în doi sau și în trei să se dăstoinicească de să asculte dumnezăeștile scripturi cu ceia ce ascultă stînd la dverile besearicii și alți doi credincioșii să se împreune cu dînșii la rugi. De-acia așa să se pue la locul celor ce se priceștuiesc dumnezăeștii sfințiri.

POSLANIA A TREIA.

Gl. 51. **Clir**icii de vor cădea în păcate, ori de vor fi slujind, ori de vor fi hirotoniți, de în spița lor să cază.

Tîlc. Slugile besearicii, ori în ce spiță vor fi, a preoților sau a diaconilor sau a ipodiaconilor, a cîntăreților sau a citeților, sau de vor fi și nehirotoniți, ca cum se arată aprinzătorii de candele și ceia ce li-s date în mînă să păzească sfintele dveri ale oltariului, aceștea de vor cădea în curvie, numai o pedeapsă au, adecă să cază de în slujba lor carea au.

Gl. 52. **Muiarea** carea nu va purta grija naşterii ei, ce se va lăsa așa, aceaia ca un ucigaș iaste; iară de va fi în pustie, sau nu va avea îndemînă de cealea ce-i sînt dă treabă, fără de vină iaste.

ADEVĂRAT.

Gl. 53. **Roaba**, slujnica văduă de să va răpi cătră a doa nuntă, nu foarte greșaște; iar așa să ție canonul acelora ce se însoară de doa ori.

Tîlc. **Pentru** că roabele, slujnicele, fără de știrea stăpînilor a se împreuna nuntei nu pot, drept aceaia roaba, slujnica văduă, cînd se face a se răpi dă cineva și au tras nunta cătră ea, pare-se că nu e greșală foarte mare aceaia, pentr-aceaia de răpirea muerilor celor slobode, nu vor avea loc de certare, pentru că măcară dă se-au făcut a se și răpi, iar așa de voia lor au mers. Drept aceaia și canoanele nu judecă nice socotesc acealea ce să

Zri. face a se răpi și se duce, ce voia ei socotesc. Pentr-aceaia acea nuntă a ei să fie adeverită, de va vrea stăpînu-său; iară așa să ție canonul celor ce-s însurați cîte de doao ori.

Gl. 54. **Canoanele** ucigașilor după împărțirea tocmealelor lor se lățesc și se strîng.

Canoanele ale ucigașilor de voe și dă nevoe, împărțite le-au pus și le-au tocmit acest mare învățătoriu al besearicii. Iară cătră nevoia ce să tîmplă a le înmulți sau a le scurta, pusu-se-au să fie în știrea și în voia celuia ce au luat puteare a lega și a dăzlega, adecă a arhiereului. *Tîlc.* Zri.

Carii es împotriva tîlharilor celora ce sînt afară, aceia să se oprească de buna priceaștenie, iară cliricii să se lipsească de spiță. *Gl. 55.*

După cum zice cuvîntul domnului, tot omul ce va scoate cuțitul, de cuțit să moară. Drept aceaia carii vor eși împotriva vrăjmașilor, tîlharilor și-i vor ucide, aceia supt canon să fie și, de vor fi mireani, dumnezăeștii priceștenii să nu se împreune, iară de vor fi clirici, să li se ia darul. *Tîlc.*

Ucigașul de voe ani 20 să cază, iară carele ucide dă nevoie ani 10, preacurvariul ani 15. Zri.

Carele va ucide de voe, apoi de să va pocăi, acela 20 de ani să fie neîmpreunat sfinției; și acei 20 de ani așa să i se tocmească: în patru ani trebue să plîngă stînd afară de ușa casii de rugă, rugînd pre credincioșii ceia ce intră să facă rugă pentru dinsul, răscumpărîndu-și a lui fărădeleage; iară după acei 4 ani să se pue întru cei ce ascultă și în cinci ani cu dinșii să iasă; iară în 4 să stea cu credincioșii și priceaștenie să nu ia; iară deaca va împlea acești ani, să se priceștuiască.

Oricarele va ucide dă nevoe, acela ani 10 să fie nepriceștuit, adecă doi să plîngă, trei să asculte, patru să cază și doi să stea fără de priceaștenie.

Preacurvariul ani 15 să nu se priceștuiască: 4 să plîngă, 5 să asculte dumnezăeștile scripturi, 4 să cază, 2 să stea cu credincioșii, împreunîndu-se cu dinșii numai la rugi; după aceaia să se priceștuiască.

Fata carea se-au făgăduit să-ș ție curăția, apoi au căzut, aceaia să obîrșească vreamea de pocaanie, a preacurviei; așijderea și călugărița carea se obeștuiaște și apoi cade. *Gl. 56.*

ADEVĂRAT.

Cine fură și se va pocăi, ani 1; iară de să va vădi, și alt an. *Gl. 57.*

Carele fură și adins eluș se pocăiaște și furtișagul ce au făcut n-au spus, ce se va vădi de cineva, acela să se pocăiască ani 2, și așa să i se împarță: 1 an să stea cu ceia ce cad, iară altul cu credincioșii și să se împreune cu dinșii la rugă. De-acia după treacerea a doi ani să se vrednicească cuminecăturii. *Tîlc.*

Zăcătoriul cu bărbat, ca un preacurvariu. *Gl. 58.*

ADEVĂRAT.

Așijderea și carele face cu dobitoacele, de-ș va ispovedi spurcăciunea și păgînătatea lui. *Gl. 59.*

ADEVĂRAT.

Carele jură strîmb, ani 10: doi să plîngă, trei să asculte, 4 să cază, să stea cu credincioșii; de-acia atunce să se vrednicească priceașteniei. *Gl. 60.*

ADEVĂRAT.

Gl. 61. Vrăjitoriul și carele dă erbi iaste ca și cela ce ucide.
Tîlc. Unii ca aceștea să ție canonul celora ce ucig.
Gl. 62. Carele fură mormînturile, 10 ani, ca și cela ce jură strîmb.

ADEVĂRAT.

Gl. 63. Carele se împreună cu soru-sa, ca un ucigaș.
Tîlc. Însă sora, de va fi de un tată și de o mumă cu carea se-au amestecat fratele, de într-acelaș tată și de într-aceiaș mumă născuți fiind ei, acela să se canonească ca ucigașul de voe, ani 20; iar așa întîi să se părăsească de acel lucru păgîn fără de leage. Iar de va fi sora vitregă, numai de tată sau numai de mumă, acela trei ani să plîngă, în trei ani să se priimească la ascultare, în trei ani să cază și la a zeacea an să se priimească; după aceaia să stea cu credincioșii alți doi ani la rugă. De-acia de atunce să se vrednicească bunii priceaștenii, cum porunceaște canonul a doilea.
Gl. 64. Nunta carea razimă întru rudenie iaste ca și preacurvia.
Tîlc. Oricarele se apără pentru rudenia a lua muiare pre leage cu nuntă, acela om de va greși la acea fămeae, să priimească pocaania preacurvarilor. Pentru că canoanele celora ce cad întru preacurvie sînt în multe felure, drept aceaia și carii se împreună cu rudenia canoane ca aceastea priimesc. Aciaș numai cît poruncesc așa și canonul 71 și 72: carele-ș va lăsa muiarea lui cea ce ține pre leage și va lua alta, și carele va lua 2 surori pre în bogate vremi și va și lăcui cu dinsele, acela se supune greșalei preacurviei, ce nu se canoneaște ca cela ce au preacurvit după însurare, în 15 ani, ce în șapte ani să se oprească de priceștenie: 1 an să plîngă, 2 să asculte, 3 să cază și a 7 să stea cu credincioșii.
Gl. 65. Citețul carele se va logodi, de va strica mai nainte de nuntă pre logodită, să fie lipsit de citeție, iară după un an să fie priimit. Iară furul de nuntă să se scoață, așijderea și sluga, adecă poslușnicul besearicii.
Tîlc. Citețul carele se va logodi cu muiare, și mai nainte, pînă nu e făcută nunta cu dinsa, se va strica, acela 1 an să fie deșert, de-acia atunce după aceaia să-l priimească să citească, iară mai la mare procopsire să nu se înalțe, ce-ș fie în spița lui și să nu se mai mute. Acesta canon să se ție și spre poslușnicii besearicii, carii-s nehirotoniți. Așa scrie și canonul 5 de la Neochesaria.
Gl. 66. Preotul și diaconul de vor mărturisi că se-au spurcat numai în buze, de liturghie să se oprească, iară dă priceștuit să se priceștuiască. Iară dă se va arăta că va greși ceva mai mult, să li se ia darul.
Tîlc. A se spurca în buze în multe feliure se tîlcuiaște, ce pentru un lucru rău nu trebue a scrie. Drept aceaia oricarele de în diaconi sau de în preoți ce va cădea în greșală ca aceasta, acela să priimească canon după cum zice această pravilă.
Gl. 67. Cine va priceape greșala a fiecui și o va ascunde, într-o potrivă să se canonească.
Tîlc. Oricine va ști pre cineva greșind întru ceale greșale ale păcatelor ce se-au zis mai sus și nu le va spune, ce ascunzînd fărădeleagea aceaia se va vădi, acela să priimească pocaanie potrivă cu cela ce o face, și întratîta vreame să priimească pocaanie, în cîtă au făcut și acel rău.

Cine va da pre sine vrăjitorilor sau altora fiecărora unora ca acestora, aceia să împle vreamea ucigașilor. *Gl. 68.*

Însă cine va da pre sine vrăjitorilor sau fărămăcătorilor sau lecuitorilor, ca să înveațe meșteșugul lor cel rău, acela să se canonească ca și cela ce ucide dă voe. Iară cine va creade vrăjitorii sau-i va băga în casa lui pentru vreo aflare sau pentru curăția leacurilor sau să descopere niște lucrure nespuse, acela 6 ani să se canonească, cum poruncească canonul 61 al șaselui săbor de la Trulla și canonul 79 al aceștii pravile, a treia poslanie a marelui Vasilie. *Tîlc.*

Carele se leapădă de Hristos, în toată viața lui să se pocăiască. *Gl. 69.*

Cine se va lepăda de Hristos, trebue să plîngă toată vreamea vieții lui, iară la eșirea sufletului său să se cuminece. *Tîlc.*

Carele au luat puteare a lega și a dăzlega oricărora de în cei ce greșesc de în ceale păcate ce se-au zis mai sus, dă-i va vedea cu mare infrîngere a inemii, atunce să le micșoreaze vreamea. *Gl. 70.*

Pocaanie se-au făcut de toate păcatele, iară celuia ce i se-au dat în mînă de la Dumnezeu puteare a lega și a dăzlega, cum va vedea înfrîngerea inemii la ispovedanie a fieștecăruia, de va vrea să împuținează vreamea pocaaniei, nu va avea nice o vină. *Tîlc.*

Carele se va spurca cu sora de un tată și de o mumă, acela să nu între în casa de rugă pînă ce se va părăsi. De-acia dă se va dăștepta să se părăsească și va veni spre pocaanie, atunce trei ani să asculte, trei ani să cază și la a zeacea să se priimească fără de priceaștenie și doi ani să stea la rugă, de-acia să se priceștuiască. *Gl. 71.*

ADEVĂRAT.

Așa și pentru ceia ce-ș iau cumnatele sale. Canonul acesta se-au tîlcuit la 64 de canoane. *Gl. 72.*

Carele-ș va lăsa muiarea și alta va lua, preacurvariu iaste; șapte ani să cază. *Gl. 73.*

Și acest canon se-au tîlcuit iară la acel canon, la 64.

Acesta chip să se ție și pentru ceia ce iau doaă surori, măcară de va fi și pre în bogate vremi. *Gl. 74.*

ADEVĂRAT.

Carele va spurca pre mașteha-sa, canonească-se ca și cela ce spurcă pre soru-sa. *Gl. 75.*

ADEVĂRAT.

Ceia ce-s cu multe nunte sînt ca dobitoacele; ce însă după a patrulea an să se priimească. *Gl. 76.*

Unii ca aceia de vor lăsa acea urîciune și se vor despărți de acea nuntă fără leage, 4 ani să se pocăiască, măcară deși iaste mai mare păcat decît curvia; însă un an să plîngă și în trei să cază; de-acia așa să se priimească. *Tîlc.*

Carii calcă credința sau leagea dă nevoe, 8 ani să cază; iară de voe, ani doaăzeci. *Gl. 77.*

Tîlc. Însă cîți pentru năpădirile păgînilor au pățit iuți nevoi și reale munci, de-acia durerile neputîndu-le răbda mai mult, au călcat credința a lui Dumnezeu, jurămînture păgînești au făcut și au gustat, adecă au mîncat fără de leage, ceva dă ceale dă la idoli, aceștea de să vor pocăi și de să vor întoarce cu lacrăme și cu inemă înfrîntă, atunce să se pue în trei ani cu cei ce cad; de-acia se vor priimi la priceaștenie. Iară cîți fără de mare nevoe se-au lepădat dă credința lui Dumnezeu și se-au atins de measele dracilor și au jurat cu jurămînture ellinești, aceștea în trei ani să plîngă, în doi să asculte, în trei să îmble întru cei ce cad, și într-alți trei să stea cu credincioșii la rugă; și așa, după 12 ani, bunii priceaștenii să se cuminece.

Gl. 78. Carele va fi jurat dă nevoe, priimit să fie după șase ani, iară carele de a lui voe, ani doisprezeace.

Tîlc. Juratu-se-au oarecine, fiind judecătoriu, să nu facă cutare lucru, să nu scrie, adecă să nu iscălească pentru o urgie ce vine asupra oarecui, de-acia de altul mai mare și mai silnic nevoit fiind, au călcat jurămîntul; unul ca acela, pentru acea silire și nevoie, zace supt pocaanie mai ușoară, în șase ani să se canonească; iară fără de nice o silă de va călca jurămîntul, acela în doi ani să fie cu ceia ce ascultă, în cinci cu ceia ce cad, și într-alți doi să se priimească cu cei credincioși și la rugi cu dinșii să se împreune; și așa după 12 ani trupului a lui Hristos să se dăstoinicească.

Gl. 79. Carii cred vrăjitorii sau bagă vreunii în casele lor pentru aflarea leacurilor, aceia un an să plîngă, un an să asculte, trei să cază și într-unul să stea cu credincioșii; de-acia să-l priimească.

ADEVĂRAT.

Gl. 80. Nu socoti vreamea, ce socoteaște năravul celuia ce se pocăiaște; iară de-ș vor rămînea întru păcate și se vor împoncișa, atunce tu caută dă-ți spăseaște al tău suflet.

Tîlc. Pocaaniile și canoancle se-au împărțit cum se-au scris; drept aceaia nu trebue a căuta către vreamea canoanelor, ce către năravul pocaaniei și să cauți către lacrăme și către inemă înfrîntă și smerenie vîrtoasă a celora ce fac păcate și se părăsesc de rău și se ispovedesc, de caută pre domnul cu tot sufletul. Vreamea anilor lor razimă să o scurteaze pre cela ce au luat puteare a lega și a dăzlega. Iară de nu se vor rumpe lesne ceia ce greșesc și să se părăsească de al lor obiceaiu și vor aleage a sluji mai bine păcatului și dulceții trupului decît domnului și nu vor vrea să lăcuiască după viața evangheliei, unora ca acelora nu iaste a le zice nemica cuvînt de certare, că la oamenii cei nesmeriți și împoncișați ce nu ascultă, n-avem a le da nice o învățătură, că cela ce spăseaște să-și spăsească al lui suflet.

(margin: зри опаснѡ [1])

DE ÎN POSLANIA A LUI SFETÎ VASILIE CĂTRĂ AMFILONIE.

Gl. 81. Cumu e întru bureni, dă-s unele mai reale decît ceale bune, așa socotim a fi și în cărnure: întru bureni sterigoaia și în cărnure carnea de ghipion

[1]) „Vezi cu luare aminte“.

sau de corb. Drept aceaia să nu mănînce neștine, carele va avea minte, carne de porc, nice să se atingă de carnea de cîine, fără numai dă nevoie; iară așa cine va mînca așa de nevoie, acela n-au făcut fărădeleage.

Cine va fi prins, de va cădea întru patima necurăției, dă se va împreuna fără de leage cătră doaă surori, aceaia nu se socoteaște a fi nuntă, nice în besearică să între mai nainte pînă nu se vor despărți unul de altul, Că în deșert bîrfeaște carele tîlcuiaște de zice că, pînă va trăi muiarea lui, Zri. nu va lua pre sora ei, ca să nu pizmească una pre alta; iară deaca va muri, se curmă și pizma și iaste loc de bîrfire dă zice să ia pre sora muerii lui carea au murit. Iar noaă aceasta ne place așa, adecă să nu întri nice să te apropii cătră rudenia trupului nicecum, ce să descoperi rușinea lor. Că deaca vreame ce carii se împerună bărbatul cu fămeaia dă se fac amîndoi 1 trup, atunce pespe muiare se face soru-sa rudă bărbatului. Drept aceaia să nu ia pre muma sau pre fata muerii lui, așijderea nice pre mumă-ta sau pe fata a ta, așijderea nice măcar pre soru-ta.

DE ÎN POSLANIA A LUI SFETÎ VASILIE CĂTRĂ PREOTUL GRIGORIE, CA SĂ DESPARȚĂ DE CĂTRĂ DÎNSUL PRE ACEA MUIARE CE ȘEDEA ÎMPREUNĂ CU DINSUL.

Neînsurarea acesta-i iaste cinstea, să se desparță neștine dă petrecaniia *Gl. 82.* muerească, că se cade să nu facem poticnire sau scandală fratelui. Drept aceaia, urmînd părinților de la Nichea, poruncit-am să nu ție muiare striină, ce să o desparți de tine și de casa ta. Iară de nu vă veți îndrepta, ce veți Zri. îndrăzni a sluji liturghie, să fie anathema, și ceia ce te vor priimi, să-și cază de în cinste.

DE ÎN EPISTOLIA SFÎNTULUI CĂTRĂ PROTOPOPI.

Curățiți besearica și goniți de la dinsa carii-s nedăstoinici și căutați *Gl. 83.* de priimiți pre ceialalți carii-s harnici; să nu puneți în socoteală sau la vreo rînduială nice pre unul, pîn' nu-l veți ști și întîi pînă nu-l veți aduce la noi. Mireanul de-l veți ști și se va socoti a fi de slujbă, să nu-l puneți fără de a noastră știre și întrebare.

ADEVĂRAT.

CĂTRĂ EPISCOPII CARII-S SUPT MÎNA LUI, SĂ NU HIROTONEASCĂ PRE BANI.

Carii hirotonesc pre bani, iară ei tocmesc lucrul așa, zicînd că nu *Gl. 84.* luăm întîi sau nice împreună deodată, iară apoi iau; deci luare iaste întîi aceaia, măcară de-ai lua cît, măcară întîi, măcară apoi; și aceasta iaste lucrul iubirii de argint carea iaste închinarea idolilor. Drept aceaia Zri. pentru puțini bani nu cinstireți mai întîi pe idoli decît pe Hristos, nice vă închipuiți Iudei vînzînd și luînd a doa oară pre carele numai o dată pentru noi se-au răstignit, pentru că satele și mînile carele vor lua, unele ca acealea chema-se-vor satul sîngelui.

Gl. 85. **PENTRU CÎTE LOCURE SÎNT ALE CANONIRII ȘI CUM ȘI ÎN CE CHIP SÎNT. PATRU LOCURE SÎNT DE CANONIRE ALE CELUIA CE SE POCĂIAȘTE: SĂ PLÎNGĂ, SĂ ASCULTE, SĂ CAZĂ, SĂ STEA CU CREDINCIOȘII.**

CE IASTE PLÎNGEREA?

1 Plîngerea iaste ca omul cel păcătos, deaca greșaște, să stea afară de besearică și afară și de curtea sau tinda besearicii, și cîți întră în besearică naintea tuturor să cază și să-i roage, plîngînd cu lacrăme, ca să se roage pentru dînsul, că acela ce plînge iaste lepădat afară de curtea sau tinda besearicii, ca să se pocăiască așa, cîtă vreame-i va fi poruncită.

CE IASTE ASCULTAREA?

2 Ascultarea iaste ca omul cel păcătos, deaca greșaște, să asculte dumnezăiasca scriptură, stînd lîngă ușile ceale împărătești ale besearicii, pentru că cela ce ascultă, acela stă în curte sau în tindă, iară în besearică nu e ertat nice are voe să între, pînă va săvîrși poruncițíi lui ani.

CE IASTE CĂDEAREA?

3 Cădearea iaste adecă poslușania; cela ce greșaște să stea înlăuntru în besearică, mai îndărăt de partea ambonului, pentru că cela ce cade, acela stă în besearică pînă la sfînta evanghelie, iară de-acia după sfînta evanghelie, cînd zice diaconul: елици оглашении и изыдѣте [1]), atunce iase și el cu oglașenii și stă afară de besearică pînă ce se sfîrșaște dumnezăiesca slujbă.

CE IASTE STAREA CU CREDINCIOȘII?

4 Starea cu credincioșii iaste că stă omul cu credincioșii în besearică înlăuntru pînă la sfîrșenia dumnezăeștii slujbe; iară sfintei priceaștenii nu se priceștuiaște, pînă ce-și împle poruncita lui vreame. Iară deaca-ș împle vreamea stînd cu credincioșii, atunce se și vredniceaște împreunării sfintei taine a preasfîntului trup și preacuratului sînge a domnului nostru Isus Hristos. Deci cu aceaste patru locure se obîrșaște și se împle toată
зри опасно [2]). pocaania. Drept aceaia cade-se episcopului sau preoților duhovnici toată vreamea a canonirii, ori multă ori puțină, tot prea aceaste 4 locure să o împarță și așa să curățeaze de păcate pre cela ce se căiaște și se pocăiaște.

Sfîrșitul canoanelor de în poslaniile marelui Vasilie.

---

[1]) „Cîți sînteți chemați ieșiți".
[2]) „Vezi cu luare aminte".

RĂSPUNSURILE CANONEȘTI ALE LUI TIMOTHEI, SFÎNTUL EPISCOP AL ALEXANDRIEI, UNUL DE ÎN CEI SFINȚI PĂRINȚI 150 CARII SE-AU ADUNAT LA ȚARIGRAD, FĂCUTE CĂTRĂ CEIA CE VENIIA CĂTRĂ DINSUL DE-L ÎNTREBA.

PENTRU EPISCOPI ȘI CLIRICI.

Un copil oglașeniic, ca de șapte ani, adecă om deplin, făcîndu-se *Întrebare* liturghiia, de-i va veni prilej, neștiind, se va cumineca, ce trebue să se *1.* facă de dînsul?

Trebue, zice, să se boteaze, că de Dumnezeu se-au chemat. *Răspuns.*

Să se știe că după Dionisie cel Mare, carele au fost al 14 episcop la *Sholion.* Alexandria, aceștea au episcopit: Theona, Maxim, Petr, Seștino mucenic, Ahila, Alexandr, Athanasie, Grigorie, Arian Capadox, iară Athanasie, Luchie, Arian, iară Petr. De-acia acest mare Timothei se-au ridicat pre scaun într-al patrulea an de împărăția lui Theodosie cel Mare și au adunatu-se săbor 150 de sfinți părinți asupra lui Machedonie luptătoriul de duh; iară după 7 ani pristăvise cătră domnul, și au lăsat diadoh în urma lui pre Theofil.

Întrebat fu acest sfînt părinte: de va fi pus un copil sau om deplin *Tîlc.* întru cei chemați oglașeni și încă nu se va fi botezat cu sfîntul botez; iară făcîndu-se liturghia, de-acia i se va fi prilejit vreame, neștiind de se va priceștui, necăzîndu-i-se să se priceștuiască mai nainte de botez, nice se-au pus într-acel rînd fără nebăgare în seamă, — ce trebue să se facă de aceasta? Și răspunse, zise: trebue să se boteaze, pentru că au mers fără de hitlenie și tîmplînd i se prileji, neapărat fiind de nimenea se-au priceștuit sfintelor darure, părîndu-le acelora credincioși că iaste și el oglașen, drept aceaia se cuminecă. Pare-să de Dumnezeu se-au chemat, cum zice și sfîntul apostol Petr pentru Cornilie și alții ai lui. Ei șezînd, zice, căzu pre dinșii duhul sfînt și grăiia cu limbile și măriia pre Dumnezeu, cum scrie în cartea deaaniei. Nice poate neștine a opri apa, a nu se boteza unii ca aceia carii au luat duh sfînt ca și noi. De aceasta numai ce au zis Timothei, deaca vreame ce e chemat de Dumnezeu și se-au socotit vreadnic priceașteniei, trebue să se boteaze.

Carele iaste oglașen și va fi îndrăcit și va vrea el sau oamenii lui ca *Întrebarea* să ia sfîntul botez, cădea-i-se-va să ia, au ba, mai vîrtos de-i va fi aproape *2.* să moară? Caută de aceasta canonul 77 al sfinților apostoli și canonul 60 al șaselui săbor.

Cel îndrăcit, de nu se va curăți de dracul, adecă de duhul necurat, *Răspuns.* acela nu poate lua sfîntul botez; iară lîngă eșirea sufletului să se boteaze.

Cel îndrăcit arată-se că iaste lăcaș drăcesc, dece se socoteaște că *Tîlc.* acel duh necurat de n-ară afla lui lăcaș dăstoinic pre omul n-ară lăcui întrînsul. Cum va putea fi între amîndoi să se priimească într-însul doară lucrure împoncișate? Drept aceaia carele e oglașen și nu se-au curățit de duhul ce-l supără, acesta părinte n-au socotit a fi vreadnic de dumnezăescul botez; iar de va fi murind, zice, să se boteaze, ca să nu se pristăvească și să n-aibă parte de darul botezului să se ducă nesemnat și fără de cealea ce-i trebue pre cale.

Întrebarea a 3. De va fi îndrăcindu-se un om ce va fi creștin, cădea-i-se-va să se priceștuiască, au ba? Caută de aceasta la canon. 77 al sfinților apostoli și canonul 60 al șaselui săbor.

Răspuns. De nu va spune tainele nice într-alt chip cumva va huli, acela să se cumincece; însă nu în toate zilele, ce-i ajunge într-o săptămînă o dată, dumineca.

Tîlc. Zice-se că Iuda au spus tainele cîte se-au învățat de domnul și le-au descoperit ovreailor, cu carele au încredințat pre dînșii și zicea că nu iaste sfinția sa Dumnezeu, ce om prost. Iară carele se îndrăcească de va fi nebunind totdeuna, de va spune și va huli, nice tainele va putea mărturisi, nice se va dăstoinici a se priceștui și se socotească ca și cela ce nu

Zri. știe ce face. Iară de va avea părăsiri, uneleori lăsîndu-l, alteleori apucîndu-l, și în vreamea ceaia ce-l meșterșugească de ia priceaștenia, atunce el începe a huli, acela nu se cade numai a nu se priceștui, ce încă nice cu credincioșii să nu se socotească, nice împreună cu dînșii să se roage. Că acest dumnezăesc părinte zice pentru cel îndrăcit și pentru cela ce uneleori-l lasă, altele ori-l apucă, cînd nu e îndemnat de diavolul de nu va zice să hulească nemic cătră credință; atunce poate să și cuminece priceaștenieι.

Întrebarea a 4. De va fi neștine oglașen fiind bolnav și-ș va fi eșind de în minte și nu va putea să-ș mărturisească credința, iar oamenii lui vor fi rugîndu-se ca să ia sfîntul botez, cum se-ar cădea, poate lua, au ba?

Caută de aceasta aicea la al doilea canon, caută la 12 canoane al săborului de la Neochesaria, la canoane 46 ale săborului de la Laodichia și la canon. 45 ale săborului de la Carthaghen.

Răspuns. Cade-se a lua, de nu-l va fi supărînd duhul necurat.

Tîlc. Întrebarea au fost pentru oglașen și e bolnav, dă-ș iase de în minte, carele cîndu-l botează, el întreabă și nu poate să zică răspunsurile, de va putea-se unul ca acela să se boteaze? Iar răspunsul iaste așa, că se cade și se cuvine, și așa fiind, să se boteaze, pentru că fiind oglașen au arătat voe bună cumu-i iaste dragă credința și-ș va arăta voia lui cea bună, măcară de n-au nice ajuns să răspunză botezîndu-se. Iară de va fi supărîndu-l, zice, duhul necurat, să nu se boteaze, ce să i se facă lui cum mai sus se-au zis.

Întrebarea a 5. Muiarea dă se va lipi cu bărbatul ei noaptea, adecă bărbatul cu muiarea și se va face împreunare, cădea-i-se-va a se cumineca, au ba? Caută de aceasta aicea la 13 canoane și la poslania a lui Dionisie cătră Vasilida, la trei capete.

Răspuns. Nu li se cade; apostolul strigînd să nu se lipsească unul de altul, fără numai cînd se vor tocmi să se ție pre la vremi ca să se poată ruga; de-acia iară să-ș vie la loc să se împreune, ca să nu supere pre voi satana pentru ținearea voastră.

Tîlc. Întrebarea aceasta iaste pentru ceia ce sînt însurați pre leage și într-aceia noapte se vor împreuna unul cu altul, dă se vor putea cumineca. Iară răspunsul zice așa: că nu li se cade, ca să fie întărit cuvîntul graiului care au zis marele Pavel.

Întrebarea a 6. Muiarea oglașenică de-ș va fi dat numele ca să se boteaze, iară căci i se-au făcut curărea, cumu-i obiceaiul muerilor, în zioa botezului, cădea-i-se-va a să boteza într-acea zi, au treace-o-va?

Tîlc.
Cade-se a treace pînă ce se va curăți.

Întrebarea a 7.
Muiarea de va vedea că iaste în curărea, cumu-i obiceaiul muierilor, oare putea-va să se apropie de taini într-acea zi, au ba?

Răspuns.
Nu se cade pînă ce se va curăți. Caută de aceasta la poslania a lu Dionisie cătră Vasilida, glava 2.

Tîlc.
Carii vor să se dăstoinicească dumnezăescului botez, aceia să se scrie de ceia ce slujesc besearicii. Muiarea, zice, deaca se va întoarce și va vrea să se boteaze iară apoi se va lunătăci cînd se cade să se boteaze? Iară acest sfînt părinte au răspuns de aceasta: deaca se va curăți; că pînă nu vor treace zilele carele-s pre leage tocmite, pînă atunce tot se socoteaște că iaste întru necurățenie. Drept aceaia nice să se boateaze, nice să se cuminece, măcar de să va fi și botezat. *Zri.*

Întrebarea a 8.
Muiarea de va naște în postul paștilor, cădea-i-se-va să postească și să nu bea vin, căce au născut?

Răspuns.
Postul se-au făcut ca să smerească trupul; dece deaca vreame ce iaste trupul întru slăbiciune și boală, cade-se să se priceștuiască bucatelor și băuturii și să ție cum va vrea și cum va putea.

Tîlc.
Întrebat fiind, muiarea, zice, carea va naște în postul cel mare al paștelor, cădea-i-se-va a bea vin și să dăzleage postul? Și au răspuns că postul se-au făcut pentru smerenia trupului; dece deaca vreame ce trupul iaste slab și bolnav sau într-alt chip ce nu poate treace pedepsele postului, ce încă mai vîrtosu-i trebue tărie și zidire, cade-se carea naște pre post, adecă în postul ce să face pentru paștile, să și mănînce și vin să bea.

Întrebarea a 9.
Oare cade-se cliricului să se roage naintea arianilor sau altor eretici? Au nu-i strică lui nemica cînd face rugă, adecă liturghie?

Răspuns.
La dumnezăiasca liturghie diaconul strigă mai nainte de sărutare: carii sînt nepriceștuiți eșiți. Drept aceaia nu se cade să fie acolo, de nu se vor făgădui că se vor pocăi și să fugă de eres.

Tîlc.
Întrebarea iaste pentru cliric, de poate să se roage naintea ereticilor, adecă a sluji liturghie. Și au răspuns: cînd vor să se ducă sfintele la sfîntul preastol, atunce să zice celor nespurcați: carii sînteți nepriceștuiți eșiți, adecă: **оглащєнїи изыйдѣтє**[1]). Dece deaca vreame ce nu se lasă și oglașenii să fie acolo la dumnezăiasca jertvă, dară ereticul cum va sta? făr' numai, zice, dă se vor făgădui să se pocăiască și să se lase dă eres. De-acia atunce socotesc a nu fi în lăuntrul besearicii, ce afară cu oglașenii și pînă nu se vor făgădui că se vor lăsa dă eres, nice cu oglașenii să nu se pue să stea, ce să se gonească.

Întrebarea a 10.
De va fi cineva bolnav și va fi selbezit foarte de multa boală și va veni sfîntul post al paștilor, cade-i-se să postească, au face-va razdreașenie și să ție ca și alții ce va putea, au mînca-va untdălemn și să bea vin, pentru multă slăbiciune și boală?

Răspuns.
Bolnavul se slobozeaște să mănînce și bucate și băutură să bea și să ție ce va putea; că cela ce e veștezit și selbezit de slăbiciunea boalei, i se cade să mănînce untdelemn.

Tîlc.
Întrebarea iaste pentru bolnavul și selbezitul, de i se va cădea adevărat să se postească în postul paștilor, în loc ce se-ar lăsa și nu i se-ar erta;

---

1) „Cei chemați ieșiți".

sau să mănînce untdălemn și să bea vin pentru boală? Iară răspunsul zice că cela ce e selbezit de boală cade-i-se să mănînce și unt și vin să
Zri. bea și să tărpească cum va putea, adecă sau peste tot postul, au în cîteva zile, după socotința celuia ce-l va fi îndreptînd (adecă a duhovnicului). Însă semnat lucru iaste de aceasta și într-acest canon și în cel de a opta, că postul părcasemilor paștilor mîncare seacă iaste și încă depărtează și de vin; iară unii zic într-aceaste canoane într-amîndoao că postul paștilor iaste numai săptămîna sfintelor patime, iară nu e, zic, post toate păreasemile.

Întrebarea a 11. **Zis**-ați odată: cliricul de va asculta nunta fără de leage, dece de va fi nunta fără de leage, cliricul nu i se cade să se împreune păcatelor striine.

Tîlc. Cliricilor, zice, li se cade, cînd sînt chemați la facerea nuntelor, ca să se roage și să împreune pre ceia ce să însoară. De-acia de va auzi că iaste nunta fără de leage, să nu se ducă, nice să se roage, nice să facă liturghie, nice să se împreune păcatelor striine.

Întrebarea a 12. Care mirean se va săblăzni în vis și va întreba pe cliric zicînd oare poate-i-se erta să se priceștuiască într-acea zi au ba, caută de aceasta la epistolia lui Dionisie, carea scrie către Vasilida, gl. 4.

Răspuns. Însă de va fi fost acea pohtă de muiare, nu i se cade; iară de-l va fi supărînd satana ca pentru vina aceaia să-l înstriineaze de priceaștenia dumnezăeștilor taini, cade-i-se să se priceștuiască. Pentru că diavolul, carele supără într-aceaia vreame cînd i se cade a se priceștui, nu se mai părăseaște a nu-i face dodială ca aceaia.

Tîlc. **Pentru** ceia ce se săblăznesc, cărora li se face dă le cură sămînța trupului, de aceasta zice părintele acesta: carele se-au săblăznit, de-i va fi adus mintea gînd de pohtă de muiare, și de va fi întrat și va fi venit de acolo săblăznirea și vărsarea semînții, atunce nu i se cade să se priceștuiască; că se cade că, deaca vreame ce au spurcat gîndul celuia ce se-au
Zri. săblăznit acea tîmplare, dar cu gînd ca acela cum va putea să se apropie de sfinție? Iară de va nu va fi gîndind nice unele de acestea, zice că iaste primejdia dracului, ca așa să-l înstriineaze de dumnezăiasca priceaștenie; drept aceaia i se cade să se priceștuiască, că de va ști și de va prinde dă veaste hitleanul, de om îndreptat ca acela, de cîte ori va priceape că va să se priceștuiască, nu va mai curma, vrăjmășind omului, să-i facă pacoste să nu se priceștuiască sfintelor.

Întrebarea a 13. Carii sînt însurați și împreunați întru nuntă în ce zi de-ale săptămînii li se cade să se dăsparță și să se ferească de împreunarea unul către altul și în carele să fie volnici?

Răspuns. Carele am zis mai nainte și acum le zic: apostolul zice: să nu se lipsească unul de altul, fără numai de să vor tocmi pre la bogate vremi ca să nu poată fi gata de rugă. Și iarăși adins eluși socoteaște: ca să nu supere,
Zri. zice, pre voi satana pentru nețînerea voastră, cade-se într-alt chip să nu fie, fără de nice o nevoe, sîmbăta și dumineca să se ferească, pentru că într-aceaste zile jertva duhovnicească sau sufletească se face Domnului.

Întrebarea a 14. **Neștine** de nu-ș va fi în fire sau va fi nebun și se va omorî sau se va surpa de undeva să moară, cădea-i-se-va să i se facă liturghie au ba? Caută de aceasta la canon. 77 al sfinților apostoli și la canon. 60 al șaselui săbor și la acesta la a 3 și la a 2.

Carele iaste cliric cade-i-se să socotească de aceasta, de va fi făcut aceasta adevărat fiind afară de minte (adecă nebun), de bine, că de multe ori vrînd unii ca aceia să dobîndească folosința lor ce pohtesc, bîrfesc de zic că nu ș-au fost în fire, uneleori de supărarea și primejdiile oamenilor, sau într-alt chip, pentru nebăgarea în seamă au făcut acela lucru. Drept aceaia nu trebue să se facă pentru dinsul pomeană sau liturghie căce că el lui adins eluși se-au făcut ucigaș. Drept aceaia se cade cliricului cu totulуși să caute cu mare socotință, ca să nu cază supt păcat. *Răspuns.* Zri.

Întrebarea iaste pentru cela ce nu-i e mintea sănătoasă, ce întorcîndu-se de în minte se omoară cu a lui mînă sau se surpă de într-o rîpă, de moare, de i se va cădea unuia ca aceluia să i se facă rugă, pomeană și liturghie? Și au răspuns de au zis: omul adevărat de-ș va eși de în minte și nu va ști ce face și se va omorî cu a lui mînă sau se va surpa de undeva sau într-alt chip se va omorî, atunce pentru unul ca acela să se facă rugă, pomeană și liturghie. Cade-se de aceasta cu deadinsul a socoti pentru ceia ce sînt chemați la rugă, să nu cumva să se omoară cu mîna lor au în băsău, au pentru scîrbă, sau într-al chip, știind ce face, că pentru unii ca aceia nu se cade nice rugă, nice pomeană, nice liturghie a face, că singur lui adins eluși ucigaș iaste. *Tîlc.* Zri.

O muiare de să va îndrăci de duhul necurat atîta cît să o și leage cu lanțure, de-acia bărbatul va zice că nu poci să mă țiu de voia trupului și va vrea să ia alta, cădea-i-se-va să ia alta, au ba? Caută de aceasta canonul 77 al sfinților apostoli și canonul 60 al șaselui săbor și de într-aceastea al 2 și a 3. *Întrebarea a 15.*

Pentru aceasta nice aflu ceva nice n-am ce răspunde, căce că iaste lucru al preacurviei. *Răspuns.*

Întrebarea aceasta iaste pentru bărbatul căruia-i iaste muiarea nădușită de duhul necurat, adecă în carea lăcuiaște duhul hitlean și nebuneaște atîta cît o leagă cu lanțure ca să nu se omoară sau pre altul să vatăme, sau nu va putea să-ș vie în fire sau să se împreune cu dinsul; de-acia va zice bărbatul că nu poate lăcui cu ea, ce va să ia altă muiare pre leage. Dece eu de aceasta mă mir și nu pociu, ce voiu zice că bărbatul carele se va logodi fiindu-i muiarea vie și să ia alta, alta nu socotesc a fi, ce numai preacurvie. Iară nearaua a lui Leu Înțeleptului împărat dă voe bărbatului celuia ce i se nebuneaște fămeaia în toată vreamea sau de pururea să spargă nunta; iar deaca va sparge nunta să fie volnic bărbatul să-ș ia altă fămeae pre leage. *Tîlc.* Zri.

De va posti-se oarecine ca să se priceștuiască, de-acia spălîndu-ș gura sau în bae fiind, nevrînd va înghiți apă, oare cădea-i-se-va a se priceștui? *Întrebarea a 16.*

Așa că de va afla vină a-l apăra de priceaștenie, mai des va face aceasta. *Răspuns.*

Oare noi ceștea ce auzim des cuvîntul a lui Dumnezău și nu-l facem, oare fi-vom supt blăstem, au ba? *Întrebarea a 17.*

Măcară deși nu facem, iar căce nu priimim, cade-ni-se să ne urgisim și să ne dosădim, căce că, auzind noi, nu băgăm seamă că o parte de spăsenie iaste, și de aceasta cînd ne dosădim și ne urgisim noi adins noi-ș. *Răspuns.*

De în ce vîrstă se socotesc păcatele de la Dumnezeu? *Întrebarea a 18.*

Răspuns. Cătră priceaperea și cătră socotința a fieșcăruia, însă unora de în vîrsta a 12 ani, iară altora și mai mari.

Tîlc. Zis-au și au răspuns că socotește Dumnezău păcatele omului cătră priceaperea și socotința a fieșcăruia, pentru că unii de în coconi fiindu-le firea mai iute și mai vîrtos treazvă, ei numaicît aleg de socotesc binele și răul, iară alții sînt mai apestiți și mai zăbavnici cu priceaperea minții și cad. Drept aceaia unora au zis că le socotește Dumnezău păcatele de în vîrsta a 12 ani, iară altora de mai mari și mai desăvîrșit.

Sfîrșitul întrebărilor și răspunsurilor ale lui sfeti Timothei.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURE SĂBORNICEȘTI FĂCUTE DE PURUREA POMENITUL PATRIARII CHIR NICOLAE.

Întrebare. **O**are cade-se călugărului să între la sfîntul jertăvnici că-l oprească canonul 33 al sfîntului săbor carele se-au făcut la Trulla: carele nu va fi tuns, oricine, măcar și călugăr, să nu se sue pre ambon să cînte sau să citească? Așijderea zice și canonul 21 de la Laodichia și a 15, și canonul 14 al săborului carele se-au adunat a doa oară la Nichea.

Răspuns. Călugărul carele nu e hirotonit și se va sui pre ambon ca un citeț, să facă slujba citețului, opritu-se-au; iară la jertăvnic a întra pentru aprinderea lumînărilor și a candelor (carele nu va avea nice o vină de greșală) gîndesc că nu se va cădea a-l opri, pentru cinstea chipului călugăresc.

Întrebare. **O**are cade-se sîmbăta a nu face metanii cu genuchele la pămînt, ca și dumineca și peste rusalii, au ba?

Răspuns. **D**e pravilă nu se oprește; iară mulți oameni, căce nu e sîmbăta post, nice metanii fac.

Întrebare. **O**are cade-se a posti în luna lui avgust, au ba?

Răspuns. **M**ai nainte era postul în vreamea aceasta, iară căce se-au tîmplat în vreamea aceasta, de să făcea posturile păgînești, se-au mutat. Drept aceaia încă și de în oameni postesc postul acesta.

Întrebare. **O**are cade-se îndrăcitului să se împreune sfintelor?

Răspuns. **Î**nsă sfîntul Timothei, întru întrebările lui, au zis într-un chip, și sfîntul apostol într-alt chip și alții mai dă pre urmă într-alt chip. Iară noi socotim așa, că de să va supăra neștine de hiarea neagră, cum se-ar părea că se îndrăcește, acela nu se oprește; iară de va fi adevărat îndrăcindu-se, atunce nicecum să nu se dăstoinicească sfintelor, că lumina cătră întunearec n-are nice o împreunare.

Întrebare. **O**are cade-se dă cealea ce aduc la besearică, adecă prescuri și băuturi, să le mănînce preotul fără socoteală și unde va vrea și cum va vrea, și oare cade-i-să să le mănînce ca pîinea proastă, au ba?

Răspuns. **Î**nsă fărămiturile cealea ce le înalță, ba, nicecum, ce numai în besearică să se mănînce pînă ce să vor toate cheltui, adecă mînca; iară cealealalte mai multele să nu le mănînce cu lapte, sau cu caș, cu brînză, sau cu pești, sau cu carne, ce cu tocmeală și cu mare socotință și deosebi singure mai nainte, fără de alte bucate.

Călugărul, de i se va tîmpla ori fiece primejdie de cealea ce vatămă sufletul, de-acia va vrea să fugă, iară mai marele lui-l va afurisi, ce va face? care de într-amîndoao nu va băga în seamă: acea vătămare a sufletului, au afurisania? *Întrebare.*

Cade-se de aceasta, zice, pentru primejdia ce se betejaște, de-i va fi aiavea nevoe, el să fugă de acolo într-altă parte, iară de afurisania și dă legarea celui ce iaste mai mare nice în seamă să nu o grijești. *Răspuns.*

Igumenul, pristăvindu-se, lăsat-au altul în locul său; de-acia l-au afurisit ca să nu fugă, iară el după boala lui au fugit. Ce se cade a face pentru acea legare? *Întrebare.*

Legătura e fără seamă și cînd leagă pre omul așa dobitoceaște, drept aceaia nu e nice tare; și cela ce se-au legat să meargă la arhiereu să-ș spue cumu-i iaste rîndul și să se dăzleage de acea legătură. *Răspuns.*

Oare cade-se preotului celuia ce i se-au luat darul pespre vină sau de voe vădită, fiind el adins eluși de într-a lui minte pocăindu-se el și-ș lasă preoția, să zică: бл(с)вен̃ъ б̃ъ н̃ашъ[1]) și г̃и помилуй насъ[2]), sau х̃с истинный б̃ъ н̃ашъ[3]), sau să cădească cu cădelnița, sau să între să se priceștuiască în läuntrul jertăvnicului, adecă în oltariu, au ba? *Întrebare.*

Ba nicecum, zice, ce să se pue în locul mireanilor. *Răspuns.*

Ce poate fi dă zice marele Vasilie întru canoanele ceale mici, să fie fără de blagoslovenie după măsura greșalii; ce iaste aceasta? *Întrebare.*

Iaste aceasta să lipsească pre neștine de blagoslovenia ce se dă în besearică. *Răspuns.*

Carii sînt opriți, de sfînta priceaștenie oare cade-li-se a mînca panaghie sau anafora? *Întrebare.*

Aflăm la viața lu sfeti Theodor Sicheotul: pre unii ca aceia opriți. *Răspuns.*

Oare cade-se a canoni pre cineva cu pravila a lui sfeti Ioan Postnicul? *Întrebare.*

Pravilă ca aceaia, pentru pogorîrea cea multă ce face a ei, pre mulți i-au pierdut. Drept aceaia carii greșesc și sînt cu minte bună pot să se îndrepteaze și cu aceasta. *Răspuns.*

ALTE ÎNTREBĂRI DE ÎN PRAVILĂ ALE LUI TIMOTHEI, PREASFÎNTUL EPISCOP DE LA ALEXANDRIA.

Poate suge copilul cîndu-i botezat atunce de curînd la muiare cîndu-i întru obicina muerească, adecă cînd se lunătăceaște, și să doarmă cu dinsa în pat? *Întrebarea 1.*

De nu va putea face pentr-acea treabă într-alt chip, dă nevoe poate să nu se dăsparță muma de coconi, că una se tocmeaște și se socoteaște să nu cumva să ție eale și să fie urgisite, pentru cinstea tainei, de să se ferească să nu-și apleace coconii, pentru că sfintele nu se spurcă de niminea. Drept aceaia să-și apleace muma coconul și să-l culce cu dinsa, cum se-au zis, dă nevoe, deca nu va putea face într-alt chip. *Răspuns.*

---

[1]) „Binecuvîntat este Dumnezeul nostru".
[2]) „Doamne, milostivește-te spre noi".
[3]) „Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu".

Întrebarea a 2. Muiarea carea va fi oglașenică, de va fi tocmită să se boteaze cu coconul ei și de năprasnă se va tîmpla coconului nevoia morții și se va boteza mai nainte de mumă-sa, oare putea-va mumă-sa să-l apleace, neaflîndu-se creștină să-l apleace, sau de nu va putea mumă-sa să dea hrănicea coconului, și putea-va să doarmă la un loc în pat cu al ei fiiu?

Răspuns. Și aicea iară nevoia le dreage. Să se ție, zice, întrebarea ceii de întîi, adecă acestui canon, ce e dăsupra cestuia; pentru că de aceastea se socotește mintea și punerea înainte, care punere se-au tocmit întîi să se boteaze și au venit cu toată voia. Drept aceaia trebue aceastea a căuta și a socoti, iară să nu socotim pe prost lucrurile cealea ce urmează.

Întrebarea a 3. Muiarea dă se va fi dăstoinicit dumnezăescului botez, de-acia mai nainte pînă nu-i va treace săptămîna de curăre, numai cătu-ș va vedea curărea obiceaiului ei, cum iaste al muerilor, aceaia cădea-i-se-va întîi să se cuminece, au ba, și în pat să doarmă, au după ce se va curăți și se va spăla?

Răspuns. Pentru cinstea botezului, să se cuminece închizășuindu-se nașul ei și luîndu-ă în chizășie cum va păzi ceaialaltă vreame de o va împlea; că leagea și tocmeala a ei iaste să facă și să împle și în cealelalte zile și i se cade să se speale de-acia numai o dată.

Întrebarea a 4. Oare coconul de curînd născut tîmplîndu-i-se nevoe de moarte mai nainte de zioa săptămînii, putea-se-va chema și să se boteaze?

Răspuns. Poate, pentru că adevărat se-au făcut această tocmeală la besearică, căce că om deplin se naște în lume.

Întrebarea a 5. Oglașenicul de să va pristăvi fără de veaste nebotezat, oare cădea-i-se-va să se facă rugă de dinsul, sau citenie, sau să se îngroape cu creștinii. au ba?

Răspuns. De se va mărturisi c-au petrecut slujind cu deadinsul și nu se-au lipsit dă besearică pentru nebăgarea în seamă, de va fi petrecut așa, să i se facă rugă, citenii și îngrupare cu creștinii. Iară să nu cercăm, nice să ispitim noi judecățile și îndreptările ceale nesocotite ale lui Dumnezeu.

Întrebarea a 6. Oglașenicul carele va fi chemat de în păgîni, dă se va înșăla și se va priceștui sfintelor taini, oare cădea-i-se-va după aceaia să se boteaze, au ba?

Răspuns. Unul ca acela trebue să se curățeaze cu baia înnoirii a doa oară, căce că se-au chemat supt dar, că de nu se va naște neștine a doa oară, așa (după cum zice glasul domnului) nu va putea întra <în> împărăția ceriului.

Întrebarea a 7. Oglașenicul carele e chemat de în limbi, adecă de în păgîni, de va fi om desăvîrșit și se va îngîrli cu o muiare, de-acia-l va certa neștine, iară el nu va băga în seamă, nice va păzi, de-acia într-acela loc i se va prinde ciuma sau moartea, oare cădea-i-se-va pentru frica ciumei sau a morții să se boteaze numaicît, au ba?

Răspuns. Să nu se boteaze de nu se va dăzgîrli de tot, să nu mai lăcuiască într-acea viață.

Întrebarea a 8. Preotul de va rămînea singur și-l va ruga să facă botez, cum se va cădea să-l tocmească, oare întîi naintea osfeșteniei să-l facă oglașenic și să-l ungă cu unt, au după ce să va lepăda să sfințească iordanul, adecă apa scăldătoarei, au să-l boteaze numaicît după osfeștenie și va lăsa scăldătoarea și nu va eși să-l leapede de duhul necurat?

Să facă întîi lepădarea; de-acia atunce să meargă să facă osfeștenia *Răspuns.*
apei, de-acia atunce să-l boteaze.

Popa cînd botează, de vor fi acolo și alți popi, oare el va face lepă- *Întrebarea a*
darea, au accia? *9.*

Însă de va fi diaconul acolea, el să facă lepădarea, iară celalalt să-l *Răspuns.*
boteaze, purcezînd ei amîndoi, ce să zice unul cu altul întru cinstea ce
au luat.

Oare are voe diaconul să gătească pre cei oglașenici să se leapede, *Întrebarea a*
au ba? *10.*

Foarte încă, că mai vîrtos al diaconilor iaste acesta lucru. *Răspuns.*

Oare poate citețul sau ipodiaconul să ducă pre oglașenic să se *Întrebarea a*
boteaze și să strige sau să chiame, adecă să pue numele celor oglașenici, *11.*
au ba?

De nu va fi diaconul acolo, volnicu e ipodiaconul să-i ducă; iară de *Răspuns.*
nu se va afla nice ipodiaconul, dă nevoe ducă-i și citețul.

Oare are voe popa pre la adeveritele săboară să dea evanghelia *Întrebarea a*
diaconului să o citească ipodiaconul, nefiind alt diacon, au ba? *12.*

Să dea, că i se cade, deaca nu e diacon. *Răspuns.*

Oare cade-se diaconului sau arhidiaconului să dea popei sfîntul potir *Întrebarea a*
au ba? *13.*

Volnicu e, are voe, cade-i-se. *Răspuns.*

Oare cade-se diaconilor a-i priimi dup' frîngerea sfîntului agneț să *Întrebarea a*
împarță cinstitul trup a lui Hristos fărîme, au ba? *14.*

De va fi acolea episcopul, naintea lui nu poate, iară de nu va fi *Răspuns.*
și de să va tîmpla gloată, poate face; și aceasta să o facă, socotindu-se
diaconul al doilea de către preotul cel de întîi; după ce va frînge agnețul,
să li-l dea lor.

Oare cade-se preotului, fiind în cinul călugăresc, și să se încingă *Întrebarea a*
cu brîu, carele se chiamă catromenoi, și așa să slujască liturghie, au ba? *15.*

În canonul Alexandriei aceasta nu se află. *Răspuns.*

Oare cade-se preotului purtînd legătura capului (adecă fachelion) *Întrebarea a*
să facă liturghie, au să o leapede și așa să slujască? *16.*

De va avea chipul orariului, să o poarte; iar de nu, să nu fie volnic *Răspuns.*
nicecum să o poarte.

După priceaștenie de va prisosi să rămîe ceva întru sfîntul potiriu *Întrebarea a*
și ceia ce vor vrea să se cuminece nu vor fi să potribească, nice cela ce *17.*
au slujit nu va putea aceaia a face pentru vreo vină, nice altcineva,
oare cădea-i-se-va să se ție pînă a doa zi, au ba?

Cade-se celuia ce slujaște foarte bine să cumpănească lucrul ca să *Răspuns.*
nu prisosească; iară de nu o va cumpăni nice o va socoti, atunce să o
pue bine, cu pază; de-acia, cînd va fi dimineața, el să le potribească
foarte bine, cu groază și frică.

De se va tîmpla să se strice cinstitele daruri și nu vor putea la priceaș- *Întrebarea a*
tenie a se potrebi, a<u> oare cădea-se-va să-l arză așa cu vasul, au numai *18.*
așa, goale, au, cum am zice mai pe scurt, să se arunce, adecă să se leapede
în apa rîului, au cum va cădea să li se facă?

Întîi se cade multă socotință a face să nu se lase să se strice, iară de *Răspuns.*
să va tîmpla a se face aceasta de leane și dă nepurtarea grijă, atunce

nice se cade a se arde, nice să se leapede, ce să gătească potiriul să le tocmească cu vin dulce și așa să le potribească.

Întrebarea a 19. Slujba. Deaca vreame ce acest obiceaiu, de noi așa se-au ținut, ori în ce zi se vrea tîmpla ajunul naşterii sfinte a lui Hristos și a sfintei bogoiavlenii, ori sîmbăta ori dumineca, noi nu le dăzlegam ce făceam liturghie duminecă dimineața și ne priceștuiam și ne botezam, iară cînd era seara iară făceam liturghie a bdeniei și iarăș ne priceștuiam. Oare cădea-se-ară de aceastea a face așa, au ba?

Răspuns. Noi la Alexandria am socotit și am tocmit pentru naşterea domnului și Dumnezeului și mîntuitoriului nostru Isus Hristos, nicecum să nu ne postim, nice săbor să facem; iară pentru sfînta bogoiavlenie numai aceasta ce se-au tocmit, adecă zicem să fie post și săbor, că de multe ori se tîmplă a fi dumineca. Drept aceaia se face razdreașenie după socotința sfinților părinti, după sfîntul săbor și după botezul apelor; și iarăși se ține pentru tocmeala și pentru leage, ca alt nimenea nemica să nu se priceștuiască, fără numai apă. De-acia așa se cade să se facă razdrașenie postului pentru dumineca și să se ție pentru leagea praznicului, cum se-au zis pre înțeleapta tocmeală a acelor ce așa au tocmit și au dat, fiind înțelepți și ispravnici credincioși ai sfintei besearici.

Întrebarea a 20. Oare după priceaștenie și după ce va aduna în potiriul sfînt și-l va acoperi preotul sau diaconul și vor veni niscare oameni vrînd să se priceștuiască, putea-va să-l descopere și să gătească sfîntul potiriu și să dea de într-însul, au ba?

Răspuns. Însă cade-se diaconului sau preotului să aștepte și să îngăduiască să nu acopere, ce de cîte ori cîți vor veni să-i aștepte. Iară de vor veni unii fără nădejde și fără așteptare și se va tîmpla de va fi acoperit, atunce să gătească potiriul și să-i priceștuiască, și ce va rămînea a doa zi să potribească.

Întrebarea a 21. De va veni sau se va apropiia vreun eretic să se priceștuiască sau să ia blagoslovenie la masă, cădea-i-se-va a avea, au ba? Căce că mulți sînt carii vin de într-înșii, pînă și diaconii lor, ca cum ar fi făcîndu-se călători.

Răspuns. Nu se cade, fără numai doară de va întra vreunul în besearică și va înșela, fiind gloată multă; atunce carele-i va da și nu-l va cunoaște pentru îmbulzirea gloatei nevinovat iaste.

Întrebarea a 22. De vor fi niscare oameni hirotoniți sau de în cei ce vor vrea să se hirotonească, de-acia li se va tîmpla niscare primejdii și se vor lepăda de hirotonie, sau de vor mînca și vor bea cum bogați au făcut, oare pre unii ca aceia cădea-li-se-va a-i priimi la priceaștenie au ba?

Răspuns. Canonul adecă pravila așa-i ține, să se priimească ca niște mireani, ce se zice, de se vor întoarce spre pocaanie să se pocăiască.

Întrebarea a 23. Niște oameni după ce se-au pus în rîndul clirosului, le-au murit fămeile; de-acia au luat altele, unii feate, alții văduă, alții și lăsate adecă curve. Oare cădea-li-se-va a-i priimi la liturghie, au ba?

Răspuns. Pravila pre unii ca aceia nu-i primeaște, ce cu totulu-i goneaște, căce că nu cad numai în greșala celora ce-s cîte cu doao cununii, ce, dup' ce se pun în rîndul cliriciei și fac aceasta, îndoesc păcatul și încă mai mult îndoesc neertarea către ceia ce fac fără de cale de iau văduă și curve.

Oarecine se-au călugărit și au bîrfit sau le-au părut rău, iară apoi au eșit de în mînăstirea lor și se-au hirotonit; de-acia, după hirotonie au lepădat de tot chipul călugăresc și se-au însurat. Cădea-se-va a-i priimi la liturghie, sau la priceaștenie, au ba? *Întrebarea a 24.*

Nepriimiți să fie de tot la liturghie, că e un lucru ce nu se cade, fiind călugări și după hirotonie să se însoare. *Răspuns.*

Oare cade-se a citi cărțile ceale de-afară, adecă al ellinilor, au ba? *Întrebarea a 25.*

Una ca aceasta se cade a socoti făptura cărților și a celor ce le citesc. *Răspuns.*

Ereticii, deaca se întorc la adeverita besearică, drept ce nu-i botezăm a doa oară? *Întrebarea a 26.*

De se-ar face aceasta, nu se-ar întoarce omul așa curînd de în eres, fiindu-i rușine să se boteaze a doa oară, ce, cu punerea mînilor a preotului pre dînsul și pespe rugăciunea lui, știe ar sări duhul sfînt întru oameni, cum mărturisească deaania apostolilor. *Răspuns.*

De să va boteza un copil, apoi ori pentru fiece primejdie se va face uitare de botez și după aceaia va fi vreo îndoire, pentr-aceasta ce se va cădea a face, să se boteaze au ba? *Întrebarea a 27.*

De va fi vreo bănuială ca aceasta pentru cela ce va vrea să se boteaze, carele-l va boteza așa să zică: de nu te-ai botezat, botezu-te întru numele tatălui și a fiiului și a sfîntului duh. *Răspuns.*

ÎNVĂȚĂTURĂ, ADECĂ PILDĂ PENTRU OGLAȘENIC.

O muiare ș-a dat numele să se boteaze și se-au pus în rînd și se-au învățat tainele, vrînd să ia botezul, de-acia fără de veaste i-au sosit moartea și au murit; de-acia se făcea îndoire pentru dînsa dă se va cădea cu cinste să se îngroape și pentru dînsa liturghie să se facă. De-acia tîmplîndu-se arhiepiscopului să treacă pre acolo, iar mumă-sa opritu-l-au și l-au întrebat, el au zis să îmble să întreabe pentru lucru ce se-au făcut, care cliric știe în ce besearică ș-au dat numele; și de va afla adevărat că au făcut așa, ertat-au și au blagoslovit să se îngroape cu cinste zicînd că cu voia ei cea bună făcutu-se-au creștină, măcar de o au răpit și moartea, că nespuse sînt sfaturile și tocmealele ale lui Dumnezeu. Zri.

ÎNVĂȚĂTURĂ ALTA, SAU A DOA.

O muiare au făcut doi coconi geameni. De-acia a zeacea zi de nașterea ei lovitu-i-au vărsatul. Atunce unul de în coconii ei văzîndu-l mumă-sa că-i e nevoe, mers-au la sfînta besearică de l-au botezat. De-acia după 2 ani crescut-au coconii și au vrut mumă-sa să boteaze și pre cel nebotezat și n-au putut cunoaște carele au luat sfîntul botez. Mers-au la popa și i-au spus zicînd: copilul mieu carele l-am botezat de 10 zile fiind, deac-au crescut, voiu să botez și celalalt și nu pociu să cunosc și să știu acuma carele e botezat. Ce-mi zici să fac? Aceasta deaca auzise preotul, adus-au aminte lu svetîi Chiril, arhiepiscopul Alexandriei și au zis: amîndoi să se Zri.

boteaze, zicînd preotului : așa să botezi pre amîndoi zicînd carele nu se-au botezat botezu-l întru numele tatălui și a fiiului și a duhului sfînt, acum și pururea și în vecia veacului, amin.

ÎNVĂȚĂTURĂ DE ÎN CANOANELE APOSTOLILOR.

Întrebare. La canoanele sfinților apostoli am aflat: muiarea de va naște și, *Răspuns.* de 5 zile fiind coconul, i va fi rău, cădea-i-se-va să se boteaze? Și am aflat cum copilul să se boteaze, iară altă muiare să-i apleace coconul; iară mumă-sa să nu se culce în pat, adecă cu bărbatul, pînă ce vor treace zile 40, pînă ce se va curăți muma copilului.

ALTA

Întrebare. Iară am mai aflat că muiarea carea e deplină, carea se-au făcut creștină, după 1 sau 2 zile sau măcară după cîte zile de-ar fi de-ale săptămînii și-ș va vedea obiceaiul ei curînd, oare cădea-i-se-va să se cuminece?

Răspuns. Și am aflat cum în casa ei să se cuminece, iară în besearică să nu între pînă ce se va curăți cea ce se-au botezat de curînd.

ÎNTREBAREA A LUI SFETÎI TIMOTHEI.

Întrebare. Carele iaste oglașen și va fi îndrăcit și va vrea el sau oamenii lui ca să ia sfîntul botez, oare cădea-i-se-va să-l ia, au ba, și încă mai vîrtos de va fi lîngă moarte?

Răspuns. Îndrăcitul, de nu se va curăți și izbăvi de duhul necurat, nu poate lua sfîntul botez, iară de-i va fi să moară, să se boteaze.

ÎNTREBĂRI TRIMEASE DE EPISCOPUL COSTANDIN CĂTRĂ PREA-FERICITUL NICHITA, MITROPOLITUL IRACLIEI, ȘI RĂSPUNSURILE LUI CĂTRĂ ACEL ARHIEREU, FOARTE DE TREABĂ ȘI DE FOLOS.

Întrebare. O muiare jupîneasă va să se mărite a doa oară și ceare și se roagă cu lacrăme să ia blagosloveniia a doăi cununii de la arhiereul locului într-acea sfîntă besearică. Ceriu dăzlegare de aceasta să-m spui.

Răspuns. Însă, o, iubitoare de Dumnezeu episcope, adeverința nu lasă a cununa pre cei cîte cu doaă nunte; iară obiceaiul de la marea besearică unele ca aceastea nu leapădă, ce încă și pre ginerii carii-s însurați a doa oară pun cununi și de aceasta niminea necăirea nu se-au pîrît. Drept aceaia și tu nu-ți fie frică a pune cununi pre dînșii; iară așa, li se cade unul sau și doi ani să se oprească de priceaștenia sfintelor taini, și popei carele au citit molitvele nu i se cade să mănînce împreună cu dînșii.

Întrebare. O văduă jupîneasă avea o fată de 7 ani (cum zicea mumă-sa), de-acia o au logodit după un bărbat de 15 ani și au făcut legare cu zapise, arătînd

că după împlearea altor 5 ani să se facă obrucenia și nunta; de-acia mumă-sa nu se-au suferit așa, ce au venit la besearica noastră dă ceare și se roagă să i se citească molitvele de obrucenie mai nainte de împlearea tocmelii acelora 5 ani. Iară besearica nu-i oprească a nu se face aceasta pentru 2 lucrure: una căce iaste copila de ani cam tînără, iară alta căce sînt putearnici amîndoao părțile (adică și unii și alții), ce să nu cumva să se facă vreun lucru cum nu se cade, căce sînt ei putearnici; drept aceaia besearica nu dă voe să se facă logodna pînă ce se vor împlea acei 5 ani, de-acia așa să facă amîndoaă părțile, după legarea zapiselor și cum se-au tocmit. Întreb, și de aceasta să mă dăzlegi.

Răspuns. Deaca vreame ce se-au făcut zapise numai pre tocmeală ca aceasta, de vor vrea să strice aceasta și să nu ceară darurile ce se-au dăruit întîi, atunce ei să strice, că nu e nici o opreală; iară de vor vrea să ție tocmeala, să nu se despartă, nice să ia molitva obruceniei, nice să citească preotul cununia mai nainte, pînă ce va ajunge fata să împle 5 ani. Iară eu de aceasta socotesc și într-alt chip, că-mi pare că soacra va să tragă nunta la dinsa, că mă tem că se-au culcat ginerile pre dinsa. Dece dă se va fi făcut aceasta, atunce ea nu se apără aceasta a face (adecă nu se oprească a nu lua pre ginere-și), iară nunta de-acia a fii-sa să nu se facă după dinsul în veac, pentru amestecarea de sînge. Drept aceaia oprească-i deaca fac legătură de nuntă (adecă după ce să tocmesc) și nice după molitva obruceniei să nu fie volnici să între pre în casele socrești, să mănînce și să bea împreună cu soacra și cu logodita, ce mai bine să-i gonești să șază cineș pre acasă-și, că mai rău lucru nu iaste alta, pentru că de într-o mie d-abia va eși de acolo unul nevătămat și nespurcat, iară ceialalți toți spurcați vor eși, de-acia nunta anevoe se va face. Drept aceaia apără să nu se facă mîncări ca aceastea împreună, nice să meargă singuri fiindu-le molitvele citite. (зри ѡ̂паснѡ[1]).

Întrebare. Părintele mieu sfinte, o fată au luat un bărbat pre leage spre carele i se-au dat și blagoslovenie de obrucenie și se-au făcut și molitvele; de-acia bărbatul se-au dus de acasă-și la alt sat să lăcuiască și acolo au luat o posadnică (cum spune fata); și ea au așteptat venirea bărbatului ani trei, și ea acuma dă nevoe ceare să ia alt bărbat. Ce mă rog sfinției tale să-mi dăzlegi și pentru asta.

Răspuns. Acela posadnica să lase, iară de muiarea lui să nu se lase; asijderea și ea cătră altul să nu se împreune, că muiarea iaste slobodă deaca-i moare bărbatul, iară pînă iaste viu nicecum, după cum zice sfîntul apostol.

Întrebare. Încă și de aceasta mai întreb: o fată au luat un bărbat și i se-au făcut blagoslovenie de logodnă și molitvele de cununie, fără împreunare; de-acia au căzut cu soacră-sa și au îngreoat. Rogu-te să-mi dăzlegi și de aceasta.

Răspuns. Pentru acesta lucrul răspuns-am episcopiei tale și mai nainte cînd mi-ai trimis scrisoare de m-ai întrebat pespe nepotu-tău chir Ioan, iară așa și acuma stînd de față vom răspunde: bărbatului-i iartă să-ș ție muiarea lui, iar soacra să se dăpărteaze de dînșii, pentru răul obiceaiu, ca să nu se mai tragă la dinsa ș-altă dată.

[1]) „Vezi cu luare aminte".

Întrebare. **O** muiare văduă născut-au un copil, de-acia se-au dus la casa unui popă zicîndu-i că e al lui copilul, și l-au lepădat la casa popei, și să duse muiarea să-ș dea seama. Preotul lepădîndu-se, iară ea mirîndu-se de acea arătare și nedomirindu-se ce va să facă, cum va putea face să-ș înadevereaze lucrul, muiarea vrea să-ș obîrșască lucrul cu jurămînt; și se nevoiaște popa să-ș cază de în spiță, și nu e cum zic unii să fie ea curvă să se dăzleage și aceasta de folosința sfinției tale, ca un rob al sfinției tale aceasta ț-am scris.

Răspuns. **Greșalele** nu să dăzleagă cu pîrîrea deplin, numai căce-l va pîrî să se crează numaidecît; glasul a mărturiilor bune să-i încredințeaze cu jurămînt să spue, iară pre curvă nicecum să nu se asculte, ce pe preot să-l lași întru judecata a lui Dumnezeu, și-i va face sfinția sa judecată curînd și fără pesteală.

Întrebare. **Sfîntul** mieu părinte, oare cade-se călugărului carele e trimis să tunză pre altul, adecă să-l facă călugăr, și să-l facă și schimnic, au ba?

Răspuns. **Un** om ce n-are un dar sau altceva, acela nu poate să dea altuia; drept aceaia carele iaste călugăr nu poate face schimnic.

Întrebare. **Încă** și de aceasta mai întreb să-mi dăzlegi: care popă se va fi călugărit, după aceaia va veni dă se va face schimnic, cade-i-se a sluji liturghie? Și iară, de nu se va fi călugărit și se va face popă, iară după aceaia se va schimnici, putea-va sluji? Întreb și de aceasta.

Răspuns. **Canonul** acesta, pentru arhiereu se grăiaște ca, după ce se vor îmbrăca în chipul schimniciei sfinte, să nu mai slujască întru rînduiala arhiecască, că în locul sfinției ceii nalte au luat chipul smereniei; iară preoților (Zri.) acesta chip și această tocmeală se ține, adecă să facă liturghie în mînăstirile cealea ce se-au tuns, iară aiurea nicecum.

Întrebare. **După** aceastea, și de aceasta încă mai întreb: de va fi un călugăr singur, cădea-i-se-va să se ducă într-un loc să tunză pre alt călugăr, nefiind alți călugări cu dinsul?

Răspuns. **Canonul** și pravila aceasta așa voiaște: să nu călugărești pre niminea fără stareț; iară de-l va tunde, să i se ia darul. Iară a fi ș-alți călugări cu cela ce va vrea să călgurească pre cineva, de aceasta niminea nicecum au scris; iară trebue cîndu-l face tot să fie acolea și alții, să nu cumva (Zri.) să fie fost arhimandritul singur cînd l-au călugărit. De-acia să fie îndoire unora să zică călugăritu-se-au, nu se-au călugărit, și nu vor fi auzit, ce vor prinde veaste și vor auzi că călugării se-au lepădat de călugărie și petrec mireneaște și apoi să n-aibă cine-i vădi cum au fost călugări.

Întrebare. **Un** copil ce va avea duhovnic pre un călugăr, de-acia va vrea să se tunză fără de știrea părintelui și duhovnicului său, fără nice o nevoe, și să fie carele va tunde pre dinsul de într-alt hotar; putea-va fi aceasta, au ba?

Răspuns. **Pentru** cela ce va să se călugărească poruncitu-se-au la pravilă să facă în mînăstire un an, după aceaia să se călugărească, că nu e nice o nevoe să fie acolo părintele și duhovnicul lui, nice iară să fie de în hotarul (Zri.) lui carele-l călugărește; pentru că aflăm mulți de în sfinți cum au luat sfîntul chip pre în laturi striine și pre în bogate hotară și n-au fost acolo nice unul de într-înșii, nice măcară părintele și al lor duhovnic.

ÎNTREBAREA UNUI ARHIMANDRIT.

Oarecine au vrut să se facă preot și se-au dus să-ș ispovedească păcatele și greșalele sufletului său, cătră părintele al lui duhovnic; de-acia părintele și al lui duhovnic mers-au de au mărturisit cum feciorul lui cel de duhovnicie iaste dăstoinic a fi preot, care lucru se-au și făcut. De-acia deac-au trecut cîtăva vreame, iar cela ce se-au hirotonit venit-au la părintele lui duhovnic zicînd: părinte, uitat-am să-ț fiu spus și alt păcat, carele-l opriia să se facă el preot. Întreb și de aceasta: cade-i-se să preoțească, au ba? *Întrebare.* *Zri.*

Cine n-au spus întîi păcatul carele-l oprește de popie, de-acia pentru căce nu l-au spus se-au făcut popă, iară după aceaia deaca va fi cunoscut, să i se ia darul, și de hirotonie ce se-au făcut pentru neștiință, nu-i e nice un folos. *Răspuns.*

O muiare văduă avut-au o soră bună anume Maria, și au făcut doi coconi parte bărbătească, de-acia i se-au făcut cumătru pentru sfîntul botez un voinic anume Costandin; dece Maria, sora văduăi ispitește-se să ia după un cocon al ei pre fata a lui Costandin. *Întrebare.*

Nu se oprește Maria a nu lua după fiiu-său pre fata a lui Costandin, pre carea soru-sa o au priimit de în sfîntul botez, ce să se facă nuntă ca aceaia. *Răspuns.*

Alt oarecine au luat o muiare a doa nuntă și el și ea și au făcut amîndoi un cocon parte bărbătească, și bine au fost certat, pedepsit și învățat de ei; după aceaia învățat-au și sfînta scriptură. Dece acel copil iaste-i voia să se facă preot? *Întrebare.*

Carele se naște de într-a doa nuntă și de într-a treia, de-ș va fi petrecut viața lui bine, nu se oprește acela a nu se face preot, că el pentru părinți n-are nice un păcat. *Răspuns.*

Fost-au un cliric păzitoriu de cărțile besearicii, dece venitul cărților besearicii meale le scriia pe ascuns iară altele de tot le lua; dece făcînd aceasta pare-mi, cum mă cam pricep, să-m ia besearica: și uneleori mărturisească greșala cătră unii, iară alteori nu: rogu-mă sfinției tale și de aceasta să-m dăzlegi. *Întrebare.*

Păzitoriul de cărți și clericul besearicii tale de va fi mers naintea cuiva să mărturisească sau să spue că ia venitul besearicii tale, iară altele el au și scris, se-ar cădea mărturia lui să se adevereaze cu semn ceva, sau pespe glasul mărturiilor ce-l vor fi auzit, să se nevoiască, de va fi luat ceva, să dea cum pentru dinsul au mărturisit mărturiile, măcar de va fi făcut aceasta, măcară nu. De-acia după paști numai cum vor treace, veți să vă adunați numai cît toți frații și episcopii miei să veniți la Iraclia, însă pentru un lucru, ca să facem săborul anului, iar alta, ca să se facă sorți pentru besearicile ceale văduă. Atunce să vie și al tău hartofilax, să stea de față să-ș dea seama de lucrul lui și cu socotința tuturor cum vor afla că se cade, așa se va tocmi. Ce însă mai bine i se cade lui să-ț întoarcă ceva de în venitul păzirii cărților, ca să tîmple ertăciune (adecă să-l erți), decît să vie de față naintea a tot săborul și apoi să fie de rușinea acestora a tuturor, și-ș va cădea și de în cinstea lui. Iară dă-l vei vedea blînd și milostiv și doară va face cum se cade, atunce poate că se va *Răspuns.*

izbăvi dă necinstea ce-i vine asupră; iară de nu va vrea să facă aceasta, el să vie cu tine de faţă şi, cum va părea sfintelor pravile, aşa se va şi face.

Iscălitura. al tău Iraclia.

PORUNCA MARELUI VASILIE CĂTRĂ PREOT, PENTRU DUMNEZĂIASCA LITURGHIE.

Nevoiaşte-te, o, preote, să te faci lucrătoriu neruşinat îndreptînd drept cuvîntul adeverinţii, să nu stai niciodată în săbor avînd vrajbă cu cineva, ca să nu goneşti de la tine pre mîngîitoriul (adecă pre duhul sfînt). În zi de săbor să nu te pîrăşti cu cineva, nice să grăeşti împotriva cuiva, ce şezi în besearică dă te roagă şi citeaşte pîn-în ceasul ce ţi-s cade să obîrşeşti dumnezăiasca taină. De-acia aşa să stai înaintea jertăvnicului cu dăşchidere şi cu curată inemă, să nu priveşti încoace şi încolea, ce cu groază şi cu frică să stai naintea împăratului ceresc. Şi pentru îngăduiala şi plăcearea oamenilor să nu te grăbeşti să scurtezi molitvele, nice să-ţi fie ruşine de faţa omului, ce caută numai cătră împăratul carele-ţi stă înainte şi puterile carile stau împregiurul lui, fă-te harnic şi dăstoinic dumnezăeştilor pravile, nu face liturghie cu carii nu suferă pravila. Caută dă vezi naintea cui stai, cum slujeşti şi cui împarţi; să nu uiţi porunca stăpînului şi a sfinţilor apostoli, pentru că zice: să nu daţi sfintele cîinilor, şi mărgăritariul nu-l rîsipireţi naintea porcilor, păzeaşte-te de cîini, iproce. Caută să nu greşeşti să-ţ fie frică de oameni, să dai pre fiiul a lui Dumnezeu în mînile nedăstoinicilor. Nu-t fie frică nice ruşine nice de domn, nice de boiarii pămîntului, nice măcar de împăratul carele poartă stemă într-acela ceas cînd slujeşti. Şi carii-s dăstoinici de priceaştenie, dă-le dar, cum şi tu singur iai, şi cărora nu porunceaşte dumnezăiasca pravilă nu le da, ce să se socotească ca nişte păgîni, şi de nu se vor întoarce, amar lor şi vai de ei şi de ceia ce-i vor priceştui. Caută, cu treabă şi lucru n-am, tu vei vedea pentru leanea sau negrija ta, să nu laşi să se apropie sau să se atingă de dumnezăeştile taini păianjen, muscă, şoarece sau altceva, nice să se ude sau să mucezească, sau să le ia cineva în mîni de în cei ce sînt nesfinţiţi şi neharnici. Aceastea şi altele aseamene acestora păzind sau dă vei păzi, spăsi-vei pre tine şi pre cei ce vor asculta pre tine.

Zri.

Caută de vezi, o, preote.

Zri.

ÎNVĂŢĂTURA A LUI ZLATOUST CĂTRĂ PREOTUL.

Caută de vezi, o, preote, şi păzeaşte.

Cade-se preotului să fie cinstit şi netrufaş şi cătră cei răi groaznic şi cătră cei buni blînd; şi să se ţie iscusit şi să fie cu toţi obşte şi să nu fie osînditoriu, ce să fie tămăduitoriu să tămăduiască pre toţi; şi cucearnic şi să nu se facă tuturor rob; să fie cu faţa veaselă şi blîndişor, să fugă de înşelătură si el să nu înşale pre altul nice să se pleace întru neomenie, nice să cază să se facă rob, cum place oamenilor; însă cătră cei buni să fie smerit, iară cătră cei răi şi zvăpăiaţi mare şi tare.

NICHIFOR PATRIARHUL ȚARIGRĂDEANUL, PENTRU PREOT.

Cade-se preoților cînd ispovedesc și descoperă lucrure nevăzute și nearătate la besearică să nu le arate, nice să-l scoață la săbor, ce acela ce priimeaște gîndurile, el să așaze și să-i tocmească pre pocaaniile ce li se cade lor, după voia cea bună a fiecăruia, ca să arate plod de pocaanie, pentru că nu se socoteaște vreamea căce au făcut multe păcate, ce năravul și voia cea bună a omului.

MARELE VASILIE, PENTRU PRICEAȘTENIE.

Bine e și de folos lucru iaste a se priceștui dumnezăeștilor taini în toate zilele, singur de aceasta Isus Hristos grăind: cine-m va mînca trupul și-m va bea sîngele avea-va viața de veac. Iară noi în toate săptămînile de 4 ori să ne priceștuim în săptămînă, dumineca, miercuri, vineri și sîmbăta; și în cealealalte zile de va fi pametea vreunui sfînt. Iară de nu va fi preotul acolo sau să facă liturghie și va lua neștine priceaștenia cu a lui mînă, și singur pre sine se va priceștui, nu e vinovat, pentru că și preotul la besearică dă anafora sfîntă și carele o ia, o ține și o prinde cu toată putearea și așa o duce la gură.

Sfîrșenia aicea a toată pravila.

CATASTIH CU DUMNEZEU AL CEȘTII CĂRȚI, CARELE ARE MULTE ÎNVĂȚĂTURI DE TREABĂ, ALE DUMNEZĂEȘTILOR BOGOSLOVI ȘI DASCALI; ȘI ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI A SFÎNTULUI ANASTASIE, PATRIARHUL A DUMNEZĂEȘTII MARII CETĂȚI ANTIOHIEI.

Că sfînta troiță iaste în trei obraze, iară un Dumnezău iaste iar nu trei; și omul iaste pre chipul lui Dumnezău; și cuvîntul a lu Dumnezeu, adecă Hristos are doao nașteri, ca și cuvîntul omului. *Gl. 1.*

Că Dumnezău iaste nevăzut și nescris și neînchipuit. *Gl. 2.*

Pentru cîte cinure și cîte firi ale îngerilor sînt. *Gl. 3.*

Pentru lucrurile carele făcu Dumnezău în fieșcare zi și în ce zi se odihni; și pentru lumina carea iase dimineața. *Gl. 4.*

Pentru cîte ceriure sînt. *Gl. 5.*

Pentru cînd și pentru ce căzu diavolul. *Gl. 6.*

Că lumea de patru stihii stă; și omul de în patru stihii se-au făcut; și pentru ce se chiamă omul om și Adam pentru ce să chemă Adam. *Gl. 7.*

Pentru în ce loc a trupului omului se află fieșcare stihie. *Gl. 8.*

Pentru cînd zidi Dumnezău pre Adam și în ce lună și în cîte zile de-ale lunii; și cîtă vreame făcu în raiu. *Gl. 9.*

Deaca făcu Dumnezău pre Adam de în pămînt căce nu făcu și pre muiare, ce o scoase de în coastă. *Gl. 10.*

Pentru blagorodia și ce iaste blagorodia, adecă cînd zice omul că se trage de rudă mare. *Gl. 11.*

Gl. 12. Pentru cum se face omul în pîntecele fămeii; și de în mădulare care mădulariu se face întîi; și iar, de într-însele carele moare mai pre urmă.

Gl. 13. Pentru cum seamănă copiii tătîne-său sau mîni-sa și de unde se hrănească coconul în pîntece.

Gl. 14. Pentru copiii carii se fac, adecă se nasc ologi sau într-alt chip beteagi, dă ce lucru se face așa.

Gl. 15. Pentru cinci simțiri ce au dat Dumnezău omului, și carele acealea sînt.

Gl. 16. Că șapte vîrste are omul, și carele sînt și cum se chiamă.

Gl. 17. Pentru în ce loc de al trupului omului lăcuiaște sufletul.

Gl. 18. Pentru sufletul omului, că iaste chipul a lui Dumnezău; și ce lucru iaste, și de unde să ține și cum lucrează în trup, și deaca se desparte unde mearge și unde lăcuiaște pînă la a doa venire a lui Hristos carele va să judece lumea.

Gl. 19. Pentru morții; cunoaște-vor unii pre alții acolo unde merg; și bogatul cum cunoscu dă se rugă lui Avraam și lui Lazar, și-ș aduse aminte și de cinci frați carii era la casa lui; și că sufletul iaste fără de moarte și că sufletul și trupul se facu amîndoa împreună deodată.

Gl. 20. Pentru trei părți ale sufletului: a cuvîntătoriului și a pohtitoriului și a mîniosului.

Gl. 21. Pentru fiiul și cuvîntul a lui Dumnezău, domnul nostru Isus Hristos, pentru ce au trebuit să se întrupească.

Gl. 22. Pentru drepți cum se-au botezat; și pentru păgîni drept ce nu se-au botezat.

Gl. 23. Pentru de unde ni s-au pus numele și ne chemăm noi creștinii creștini.

Gl. 24. Pentru crucea carea facem pre trupul nostru cînd ne închinăm, și cum să o facem, și ce închipuiaște.

Gl. 25. Pentru unde se-au scris tus 4 stîlpii evangheliei și cui le-au făcut dă se închipuesc.

Gl. 26. Pentru de ce vină-ș pierd sfintele darul carele au.

Gl. 27. Pentru sfintele icoane, ce arată ca să ne închinăm la eale cu dragoste și usîrdie, iară nu cu slujirea.

Gl. 28. Pentru cinci lucrure pre carele se odihnească Dumnezău, și carele sînt acealea.

Gl. 29. Pentru nărocul, și dă se va cădea creștinilor să crează și să mărturisească nărocul.

Gl. 30. Pentru viața omului, de-i va fi pus soroc atîța ani să trăiască, pentru că unii zic că iaste, iară alții zic că nu e.

Gl. 31. Pentru cum au fost trăind oamenii mai nainte vreame mulți ani.

Gl. 32. De unde iaste dă se află mulți oameni de întîia sau de începuta nașterii lor și de în vîrsta copilăriei dă sînt pre fire blînzi, cucериți, bunișori, iară alții mînioși; și alții iubesc viața lumii aceștiia, și unii sînt curvari, iară alții nu li-s dragi muerile, iară altora li-s dragi, și unii sînt postnici, și alții sînd slobozi la mînă de dau, iar alții nu dau și unii sînt fără de pocaanie și fără de grijă și lenevoși.

Pentru coconi, oare merge-vor în muncă pentru părinții lor? *Gl. 33.*
Pentru vise, carele-s adeverite și carele nu-s adeverite. *Gl. 34.*
Pentru ce iaste acel efud pespe carele întreba preotul pre Dumnezău; și pentru podoaba preotului și pentru ceale 12 pietri aleasc, și la cuvîntul carele zice numele mieu domnul și nu l-am arătat lor. *Gl. 35.*
Pentru răotățile ce ne fac noao păgînii; cu porunca a lui Dumnezău le fac, au ba? *Gl. 36.*
Pentru oamenii cei răi și nedăstoinici carii se fac stăpîni și oblăduesc pre oameni; poate hi de la Dumnezău, au ba? *Gl. 37.*
Pentru ceia ce cad sau se neacă; oare cu porunca și cu împărțeala și cu îngrozirea a lui Dumnezău pat aceaia, au de în primejdia și lucrul dracului? *Gl. 38.*
Pentru ce lucru iubeaște Dumnezău firea a noastră a oamenilor și o au slăvit mai mult decît a îngerilor. *Gl. 39.*
Pentru ce au ertat Dumnezeu de tot pre satana, să supere și să se lupte pe creștini, și nu-l pierdu de tot. *Gl. 40.*
Pentru ce lucru satana n-au făcut atîta eresure într-altă leage, ce numai într-a creștinilor. *Gl. 41.*
Oare diavolul iaste vinovat curviei și tuturor păcatelor și cade-se să-l mustrăm și să-i imputăm, au ba? *Gl. 42.*
Pentru care molitvă și cuvînt de în sfînta scriptură fug dracii și li-e frică. *Gl. 43.*
Pentru păgîn și ovreaiu carii vor face multe bunătăți, putea-vor lua împărăția ceriului, au ba? *Gl. 44.*
Pentru creștinii carii vedem că fac păcate și Dumnezău le dă bine și au de toate și apoi scapă și de multe nevoi. *Gl. 45.*
Pentru cuvîntul carele zice Dumnezeu pespe prorocul Anghei: al mieu iaste argintul și aurul, și-l voi da cui voiu vrea. *Gl. 46.*
Pentru ciumă de va fi într-un loc și de va fugi cineva, putea-va scăpa de moarte, adecă de ciumă, au ba? *Gl. 47.*
Ce poate fi că vedem pre unii oameni drepți, cînd le iase sufletul, ei se muncesc în multe zile, iară mulți păcătoși cu pace, fără de nice o muncă, numaicît de grabă mor. *Gl. 48.*
Pentru trupurile noastre, ale oamenilor, carele multe se-au ucis și de multe fieri și de pasări zburătore se-au mîncat sau în mare se-au necat și de multe fieri și pești se-au mîncat și se-au stricat și se-au mistuit în rînzele fierilor și ale jigăniilor și se-au despărțit și se-au răsipit; acealea trupure cum se vor strînge iară, să vie la înviiare, adecă la judecată a doa venire a domnului nostru Isus Hristos. *Gl. 49.*
Pentru cutremur, cum se face. *Gl. 50.*
Pentru fulgere și tunete, cum se fac. *Gl. 51.*
Pentru sfîrșenia lumii, poate-se ști și să aibă soroc în ce vreame se va face? *Gl. 52.*
Pentru sfînta Bogoroditță, cîți ani au trăit aice în lume. *Gl. 53.*
Aleageri de în cuvintele a multor dascali, de în bogate și multe pravile și canoane, porunci și învățături pentru preoți și pentru liturghie. *Gl. 54.*

CĂ SFÎNTA TROIȚĂ IASTE ÎN TREI OBRAZE, IARĂ UN DUMNEZEU IASTE, NU TREI, ȘI OMUL IASTE PRE CHIPUL A LUI DUMNEZEU, ȘI CUVÎNTUL A LUI DUMNEZEU, ADECĂ HRISTOS, ARE DOA NAȘTERI CA ȘI CUVÎNTUL OMULUI.

GLAVA 1.

Dumnezeeștii bogoslovi.

Dumnezeiasca și sfînta troiță (cum zic bogoslovii besearicii), iaste în trei obraze: tatăl, fiiul și duhul sfînt; iară unul de altul nu e dăspărțit. Pentru că la locul carele se chiamă Driiti Mamvri se-au arătat lui Avraam în trei feațe ale omului, cum se veade scris la canonul Troicinic, la 8 peasna la glasul 5, de carea zice și o grăiaște Ioan Damaschin: ꙗ́ко да̀ є̂ди́наго о(т)кровіеніи дрѣ́'вле, ꙗ́кѣ гн(д)ства т(р)очный съставъ ꙗ́ки(л)сѧ є̂́си́ бе̃ мой въ̈ обра́зѣ чл̃кѡ(к) Ѧ́враамꙋ. поющꙋ̀ твою́ держа́вꙋ є̓ди(н)ственнꙋю[1]). Însă vine că se-au arătat în trei obraze, iară singur unul iaste Dumnezeu: Dumnezeu tatăl, Dumnezeu fiiul, Dumnezeu și duhul sfînt, și lumină tatăl, lumină fiiul, lumină și duhul sfînt; și tustreale iaste o lumină și trustreale iaste unul Dumnezeu, iară nu trei. Și au o puteare și o oblăduire și o domnie și o împărăție, și iaste sfînta troiță o ființă nedăspărțită, neamestecată și făcătoare de viață. Și tatăl singur pre sine cunoaște și iaste nenăscut; iară fiiul iaste născut de în tatăl nespus mai nainte dă veaci; iară duhul sfînt iaste eșitoriu de la tatăl, cum zice fiiul tunetului Ioan Bogoslov și evanghelistul la 15 glave ale lui:

Zac. 52. є́гдаже прі́идет оутѣ́шитела є́гоже а̓̀зъ посла́̀ю вамъ о(т) ѡ(т)ца дх̃ъ истин(н)ый и̂же о(т) ѡ(т)ца и̂сходит то́и свѣдѣте(л) ствꙋ́ет ѿ мнѣ[2]). Luați pildă să știți de la om carele iaste pre chipul a lui Dumnezeu, cum iaste un om și sînt trei lucrure întru el nedespărțite, adecă mintea, cuvîntul și graiul, și nice mintea iaste despărțită de cuvînt, nice graiul ce să zice glasul, de în cuvînt, ce împreună cu mintea se arată cuvîntul cu glasul, și nice glasul iaste despărțit de cuvînt, nice cuvîntul de în minte; și aceaste trei au o fire pentru că într-un om sînt tustreale; și atîta se chiamă minte omenească și cuvînt omenesc și glas omenesc, ca și cum ai zice tatăl, fiiul și duhul sfînt sînt un Dumnezeu, pentru că mintea se chiamă tatăl, iară cuvîntul fiiul, iară graiul adecă glasul chemămu-l duhul sfînt; Dumnezeu tatăl, adecă mintea, Dumnezeu fiiul, adecă cuvîntul (pentru că iaste de în minte ce să zice de la tatăl născut), Dumnezeu duhul sfînt, pentru că și glasul iase și trece, adecă vine de la minte; care glas iaste graiul, carele arată mintea și cuvîntul împreună, și nice unul nu iaste mai mare de într-aceaste trei, ce tocma e tatăl, tocma e fiiul, tocma e duhul sfînt, un Dumnezeu tustreale, și iaste fără începătură și fără sfîrșenie, făcătoriul ceriului și al pămîntului și a tuturor cîte-s într-însele,

---

1) ,,Căci ca unul ce te-ai descoperit din vechime, vădită stăpînire în trei fețe te-ai arătat, Dumnezeul meu, în chip de om lui Avraam, cînt puterea ta unică''.

2) ,,Iar cînd va veni mîngîitorul, pe care-l voi trimite vouă de la tatăl, duhul adevărului, care de la tatăl purcede, acela va mărturisi despre mine''.

și grijitoriul tuturor. Și cum are cuvîntul omului doaă nașteri: una de în minte, cînd va să facă ceva lucru, atunce-l naște de în mintea lui, și deaca-l naște de în minte, nimenea nu-l știe fără numai singură mintea carea l-au născut. De-acia acela lucru deaca-l va naște pri în buze și-l va scoate (adecă cuvîntul), atunce-l aude și-l știe tot omul. Așa și fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu și a tatălui doaă nașteri are; însă una (cum am zice) de la tatăl, nespusă, carea niminea nu o știe, ce numai singur tatăl. Iară a doa naștere, carea se-au născut trupeaște de în preasfînta și pururea curata Fecioară, născătoarea de Dumnezeu Mariam, propoveduitu-se-au și a făcut ucenici și se-au vestit în toată lumea, și au cunoscut tocmirea întrupării lui și au crezut într-însul. Și aceaste doaă nașteri ale sale, ale fiiului și cuvîntul a lui Dumnezeu le mărturisesc dumnezăescul Ioan Damaschin și frate-său dumnezăescul Cosma și alți dumnezăești dascali. Și însă Ioan zice la glasul vtorîi al osmoglasnicului: перковѣ́чномꙋ о(т) ѿ(т)ца̀ ро(ж)дшꙋсѧ́ бж҃їю сло́вꙋ въ плъ(щ)шꙋсѧ ӥз дв҃ы мр҃їа[1]). Și la четве(р)тыи гла(с) zice: г҃и ѿ(т) ѿ(т)ца̀ твоѐ ро(ж)денїе безлѣ́тно е́стъ и не́видимо и въпла́щенїе ӥз дв҃ы неиз гл҃анно чл҃къ и̂ неизрече(н)нѡ[2]). Iară dumnezăescul Cosma zice la canonul dumnezăeștii întrupări a domnului: пе(р)ковѣ́чномꙋ о(т) ѿ(т)ца̀ рож(д)шꙋсѧ́ нетлѣ(н)но сн҃ꙋ и̂ въ послѣ(д)нѧѧ ѿ(т) дв҃ы въпла́щше(н)нꙋ без сѣ́мене и̂ про́чаѧ[3]).

PENTRU CĂ DUMNEZEU IASTE NEVĂZUT ȘI NESCRIS ȘI NEÎNCHIPUIT.

GLAVA 2.

Dumnezăiasca fire a lui Dumnezău iaste nevăzută și nescrisă și neînchipuită. Nevăzută, adecă nu se veade, și neînchipuită, ce să zice nu poate cineva să o aseamene sau să o spue sau să o socotească cu vreun lucru sau să o facă ve într-un chip au de om, au de dobitoc. Dar cine va putea să vază lucrul carele nu e putință a-l vedea, sau să zugrăvească zugravul lucrul carele nu l-au văzut? Dumnezău au zis lui Moisi: ӕ̈ко никто́же ви́дитъ ли́це моѐ и жѝвъ бꙋ́детъ[4]), adecă nice un om va vedea fața mea și să fie viu. Singur unul născut au zis că pre Dumnezău niminia niceodată l-au văzut. Dară sufletul, carele iaste nevăzut, deaca se va dăscărca și va lepăda împiedecarea denainte-i, *Dumnezeeștii bogoslovi.*

[1]) „Celui mai înainte de veci din tatăl născut, lui Dumnezeu cuvîntul, celui întrupat din Fecioara Maria".

[2]) „Doamne, nașterea ta din tatăl este fără de ani și nevăzută și întruparea din Fecioara negrăită de oameni și nespusă".

[3]) „Celui mai înainte de veci din tatăl născut, fiului neprihănit și în cele din urmă întrupat fără sămînță din Fecioară și celelalte".

[4]) „Căci nimeni nu va vedea fața mea și va rămîne viu".

ce să zice trupul, atunce veade pre nevăzutul Dumnezău, adecă sufletul cel drept. Și sufletul iaste tocma cu îngerii, pentru că și el iaste nevăzut și fără de moarte, și pentru căce sînt îngerii nevăzuți, de pururea văd pre cel nevăzut, ce se zice pre Dumnezeu. Și nepipăit se chiamă Dumnezeu, pentru că n-are nice o pipăială cum iaste omul, adecă trupul omenesc carele iaste trup adunat de în patru stihii. Și căutați de vedeți la slova a lui Arhistratig, unde zice: чистѣ ıако невещественѣ(и) невещественнаго зрииии [1]), ce să zice aiavea ca un fără de trup ce ești privești și tu pre Dumnezeu cel fără de trup, și la slava a lui sfetîi Antonie zice: зерцаломъ разрѣшеннонмъ, Antonie, чистѣ зрииии стѹю тр(о)цѹ [2]), adică mai nainte de ce să stricase fanurile, ce să zice deaca se-au stricat, adecă deaca au murit trupul tău pre pămînt, carele era fan sufletului tău, acuma vezi curat pre sfînta troiță, pentru că nu te mai împiadecă trupul; care împiedecare (adecă trup) iaste o vină sau un lucru de nu vedem pre Dumnezău. Zerțala ce să zice fan închipuiaște trupul, și lumina carea iaste înlăuntru, în fănariu, închipuiaște sufletul. Iară domnul nostru Isus Hristos iaste scris și nescris, scris dă pre trup, adecă se zugrăveaște ca un om, pentru că au luat trup și se-au făcut tocma noaă oamenilor și se-au arătat și au făcut toate ale trupului, numai fără de păcate, cum zice sfîntul apostol Petr la epistoliile sale: carele păcat n-au făcut, nice hitlenie se-au aflat în gura lui. Iar dumnezăirea nu se scrie, ce să zice, nu se zugrăveaște, fiind cum am zis, că niminea pre Dumnezău n-au văzut, nice va putea să-l vază.

Zri. *Zri.*

PENTRU CÎTE CINURE ȘI CÎTE FIRI DE ÎNGERI SÎNT.

GLAVA 3.

Dionisie Areopaghit.

Fire iaste una, cum iaste și a oamenilor una, iară cinure sînt noaă: angheli, arhangheli, începături, oblăduiri, puteri, domnii șestocrilații, serafimi și много ѻчинтаⷨ [3]) heruvimi și scaunele.

PENTRU LUCRURILE CARELE FĂCU DUMNEZĂU ÎN FIEȘCARE ZI, ȘI ÎN CE ZI SE ODIHNI, ȘI PENTRU LUMINA CAREA IASE DIMINEAȚA.

GLAVA 4.

De în Bîlia.

În zioa de întîi făcut-au îngerii și lumina, a doa tăria ceriului, a treia pămîntul, copacii, erburile și jigăniile pămîntului, a patra soarele, luna și alte steale, a cincea marea, peștii și fierile mării, a șasea ceriul, iară a șaptea se-au odihnit de aceaste lucrure ale sale de toate carele-s

---

[1]) „Fiind aevea ca unul fără de trup ce ești, privești și tu pe cel fără de trup".
[2]) „Cu oglinda descătușată de trup, Antonie privește sfînta troiță".
[3]) „Multe cete".

mai sus; carea zi a șaptea iaste sîmbăta, ce să zice odihnă. Și ia să ascultați pentru lumina de carea zice mai sus, că o au făcut Dumnezău, în zioa de întîi.

Lumina de carea zise Dumnezeu, să fie lumină și fu lumină, aceaia era de dăspărția noaptea și zioa, și aceasta nu e a soarelui, ce, dă ți-e voia să știi ce iaste lumina aceasta, ascultă: lumina aceasta iaste carea răsare și luminează lumea dimineața, mai nainte dă eșirea soarelui. Și să nu gîndească cineva că această lumină doară iaste a soarelui, carea iase dimineața și luminează lumea mai nainte de eșirea soarelui (cum am zis mai sus), ce aceasta iaste de care zice dumnezăiasca scriptură: și zise Dumnezeu să se facă lumină și se făcu lumină; și era atunce lumina multă și prea luminoasă acea lumină, iară Dumnezeu o despărți și o deade luminărilor, adecă soarelui și lunii și stealelor și lăsă de luminează și dimineața. Că de-ar fi stătut acea lumină întreagă să nu o fie despărțit Dumnezeu, n-ar putea nice un om, nice dobitoc, nice altă jiganie a pămîntului să rabde multă căldură și ardere și lumina aceii lumini; drept aceaia Dumnezău carele au făcut toate cu înțelepție au împărțit și această lumină în ceale ce am zis mai sus; deci cînd răsare soarele și se arată în lume, atunce acea lumină carea luminează zioa iaste a soarelui.

Semnează să știi. Zri.

PENTRU CÎTE CERIURE SÎNT.

GLAVA 5.

Această întrebare pre mulți oameni pune întru gîndure și se smintesc; ce însă cartea lui Moisi, Bîtia, zice că sînt doaă ceriure, iar svetîi Pavel apostol trei ceriure au văzut, iară prorocul David la 148 de psalmi zice că sînt 4 ceriure, adecă хвалйте нб(с)а нб(с)ъ[1]. Ce dă vă iaste voia să știți această socotință pre amăruntul, ia pildă de la noi oamenii, că cumu e firea a noastră a oamenilor, dă se chiamă un om, iară apoi oameni mulți sînt, așa se chiamă și un ceriu, și multe întru dumnezăiasca scriptură.

Marele Athanasie de la Alexandrie.

PENTRU CÎND ȘI PENTRU CE CĂZU DIAVOLUL.

GLAVA 6.

Socotesc unii carii nu știu, dă zic că căce n-au vrut să se închine omului, adecă lui Adam, pentr-aceaia au căzut; ce însă aceastea sînt cuvinte ale oamenilor. Ce să știți că aceasta iaste adeverința că diavolul au căzut mai nainte de în ceriure, încă pînă nu făcuse pre omul; și vina lui au fost pentru trufia, cum zice prorocul Isaia: că au gîndit să-ș pue scaunul desupra norilor ceriului și să fie tocma lui Dumnezeu celui de sus, pentr-aceaia au căzut și au luat pentr-aceaia zăpodiile iadului, și în loc de lumină întunearicul și altele împotriva acestora.

того(ж)де[2].

---

[1]) „Lăudați cerurile cerurilor".
[2]) „A aceluiași".

PENTRU CĂ LUMEA STĂ ŞI SE ŢINE DE PATRU STIHII, ŞI OMUL DE 4 STIHII SE-AU FĂCUT; ŞI PENTRU CE SĂ CHIAMĂ OMUL OM, ŞI LUI ADAM PENTRU CE I SE PUSE NUMELE ADAM.

GLAVA 7.

Dumnezăeştii dascali.

De patru stihii se ţine lumea: a soarelui, a aerului, a pămîntului şi a apei; şi de-ar lipsi de într-aceaste stihii numai una, nice un lucru al creaşterii nu s-ar face, nice ar creaşte. Aşijderea şi omul făcutu-se-au de 4 stihii, de sînge, de flegmă, de tuse şi de hiare, adecă de căldură şi de umezeală şi răceală şi de uscare, ce să zice de în foc, de în apă, de în aer şi de în pămînt. Însă sîngele căce e cald iaste de în foc, iară flegma căce e reace iaste de în aer, iară tusea căce e umedă iaste de în apă, iară hiarea căce e uscată iaste de în pămînt. Ce însă stihiile ceale nalte ale lumii sînt aceaste doaă: soarele şi aerul, iar jos sînt stihii pămîntul şi apa; aşa şi a omului, doaă stihii ce să văd iaste sîngele şi flegma, iar alte doaă ce nu se văd iaste fiarea cea plăviţă şi neagră. Pămînt au luat domnul şi au făcut pre omul şi aşa l-au împărţit într-aceale 4 stihii de sus, cum au făcut şi lumea şi omul se chiamă sus priveaşte, adecă caută ceale de sus, pentru că alte jigănii caută jos, iară ceale de sus le caută şi le veade numai omul, ce să zice să se suc la moşie de în carea au căzut. Ce însă Dumnezău deaca au făcut pre omul, puse-i numele Adam. Şi acest nume iaste ovreesc, pentru că ovreaii zic pămîntului daman; pentr-aceaia se cheamă ziditul cel de întîi Adam, căce că e scos de în pămînt. Sau şi într-alt chip, pentru că începutul lui, *A*, se chiamă anatoli) adecă răsăritul), iar *d* se chiamă disis, adecă apusul, iară celalalt *a* se chiamă arctos, adecă miazănoapte, iară *m* se chiamă mesemvria, adecă miazăzi.

PENTRU ÎN TRUPUL OMULUI, ÎN CE LOC SE AFLĂ FIEŞCARE STIHIE.

GLAVA 8.

Ippocrat cătră Galinon, ucenicul lui.

Trupul omului făcutu-se-au (cum aţi auzit) de patru stihii: de sînge, de flegmă, de fiare plăviţă şi de neagră. Şi fieşcare stihie stă pre la locul ei: sîngele stă despre partea dreaptă desupra ficaţilor, fiarea plaviţă iaste dăspre partea stîngă desupra splinei, iară hiarea neagră iaste desupra rînichilor, iar flegma iaste la piept desupra plumînii. Şi sîngele iaste caldu, umăd şi dulce, hiarea plăviţă iaste caldă adecă fierbinte şi uscată şi amară, iar hiarea neagră iaste reace şi uscată şi cam acră şi flegma-i iaste reace şi umădă şi sărată. Şi aceastea toate la vreama lor se înmulţesc şi cresc. Şi primăvara iaste de în 17 zile ale lunii lu fevruarie pînă în 17 zile de-ale lunii lui mai. Hiarea plăviţă creaşte pre la vreamea sicerişului, adecă vara, ce să zice de în 18 zile ale lunii lui mai pîn-în 14 zile de-ale lunii a lui avgust; iară hiarea neagră creaşte toamna şi se începe de 15 zile de-ale lunii avgust şi se sfîrşaşte în luna lui noemvrie în 13; iară flegma creaşte iarna, şi iarna se începe de 14 zile de-ale lunii lui noemvrie şi ţine pînă în 14 zile de-ale lunii lui fevruarie. Ce însă sîngele răsuflă pre nas, iară fiarea

plăviță pre urechi, iară hiarea neagră pre ochi, iară flegma pre în gură. Și aceaste 4 stihii se împart în patru vîrste ale omului: în vîrsta de întîi carea iaste deaca se face omul, pînă în 14 ani oblăduiaște sîngele; într-a doaă vîrstă oblăduiaște hiarea plăviță carea iaste de în 14 ani pîn-în 28; într-a treia vîrstă oblăduiaște hiarea neagră carea iaste de în 28 de ani pînă la cincizeci; iară într-a patra vîrstă oblăduiaște flegma pînă întru toate bătrîneațele omului.

PENTRU CÎND AU ZIDIT DUMNEZEU PRE ADAM ȘI ÎN CE LUNĂ ȘI ÎN CÎTE ZILE DE-ALE LUNII ȘI CÎTĂ VREAME AU FĂCUT ÎN RAIU.

GLAVA 9.

Făcut-au Dumnezeu pre Adam în luna lui martie 25, în zi vinere, și au fost în raiu numai șase ceasure, pentru că al treilea ceas se-au zidit. iară al șaselea au călcat și a noa au eșit de în raiu. *Dumnezeeștii dascali.*

DEACA FĂCU DUMNEZEU PRE BĂRBATUL DE ÎN PĂMÎNT, CĂCE NU FĂCU ȘI PRE MUEARE, CE O SCOASE DE ÎN COASTA LUI.

GLAVA 10.

Ca pentru să n-aibă vină și cuvînt bărbații să se laude să zică că mai bun iaste pămîntul bărbatului decît al muerii, pentru că noi carii sîntem de în pămîntul bărbatului sîntem mai buni și mai tari și mai înțelepți și mai dichisiți decît voi carii sînteți de în pămîntul muerесс; și voi carii sînteți de în pămîntul muerесс sînteți slabi, adecă cu puțină tărie și spăreați și slabi de inemă și fricoși după cumu-i firea muerească. Însă domnul nostru, acel Dumnezeu, înțeleptul ispravnic, carele au făcut toate cu înțelepție ceastea ce se văd și cealea ce nu se văd, pentr-aceaia au făcut numai pre bărbat de în pămînt și muiarea de în coasta lui, numai pentru acest lucru ce am adus aminte mai sus, ca să nu se laude și să se slăvească bărbații. *Anastasie, patriarh al sfintei și a marii cetăți Antiohiei.*

PENTRU BLAGORODIA ȘI CE IASTE BLAGORODIA.

GLAVA 11.

Întru blagorodia părinților nice un om să nu se laude că toți sîntem de într-un pămînt, adecă de în neamul strămoșului Adam, și ceia ce poartă hainele ceale scumpe să nu se laude, adecă bogații, și carii se află în sărăcie și în boale și în slăbiciuni lămuriți și sînt îmbrăcați în haine sărăcești și de la case dări așteaptă. Pentr-aceaia să nu ne lăudăm într-ale lumii și pre neam, ce să ne nevoim în tot chipul întru bunătăți cinstite și bune; că blagorodia omului iaste-n bunătatea lui, adecă lucrurile lui *Agapie diaconul.*

ceale bune, carele să pedepsească dă le face; că avuția iaste trecătoare. Drept aceaia uneleori sînt oamenii bogați, iară alteleori săraci.

Grigorie Bogoslov într-alt chip pentru blagorodia.

Blagorodia iaste (zice dumnezăescul Bogoslov) ferirea chipului și a alerga cu toată putearea spre podoabă. Că toți oamenii au pre chip ce să zice minte și cuvînt și duh, iară aseamene n-au toți, ce numai bărbații cei îmbunătățiți, sfinți. Și asemănarea iaste aceasta, să se aseamene omul lui Dumnezeu; și deaca vreame ce iaste Dumnezeu drept, să fie și omul drept; deaca iaste Dumnezeu adevărat, să fie și omul adevărat; iaste Dumnezeu milostiv și iubitoriu de oameni, să fie și omul milostiv și iubitoriu de oameni; și să se închipuiască omul celora ce sînt aseamene lui Dumnezeu, căce că pentr-aceaia iaste pre chipul lui. Iară păzirea chipului iaste că ți-au dat Dumnezeu minte ca să vezi bine și să chibzuești să faci bine, ca să te spăsești. Datu-ți-au cuvînt ca să grăești cuvîntul a lui Dumnezeu, iară să nu hulești, nice să mustri, nice să pîrăști. Datu-ț-au duh ca să faci cuvîntul de treaba a tot binele. Și chip se chiamă omul, carele au eșit de la chipul cel de întîi, adecă carele se-au zidit de la Dumnezău, care Dumnezeu iaste firea chipului de întîi; iară omul iaste punerea și darul obrazului și zidirea a lui Dumnezeu. Iară firea obrazului a lui Dumnezeu iaste fiiul și cuvîntul a lui Dumnezău, neschimbatul obraz al tatălui. Dumnezău au făcut numai pre un om, iară altul al doile n-au făcut să fie unul prost țăran, iară altul de bună rudă.

Semnează, să știi.

ȘI ALTA PENTRU BLAGORODIA.

Leu, prea мѫдрѣйшїи црѣ [1]).

Cum căutăm dobitoacele pre lucrurile lor și pre îndreptări, carele sînt feliu bun, sau carele sînt sălbatece, așa trebue a căuta și feliul cel bun al oamenilor, nu pe strămoșii și pe rudă, ce de în lucrurile și îndreptările sale ceale bune ce are și face.

Tîlcuirea acestui.

Cum vedem și ispitim dobitoacele dă vrednice și de pedepsite și de bărbăția lor, au de feliu bun sînt, au sălbatece și nepedepsite și fără de folos, așa trebue să căutăm și să vedem și ruda cea bună a oaminilor. Să nu căutăm părinții unor copii, ce au fost vreadnici și cu bun feliu, să zicem că doară vor fi și coconii lor așa, ce să căutăm pedepsa și lucrurile și îndreptările acelor copii, de vor fi harnici și cu bun feliu; pentru că, de vor fi fost părinții ai vreunor copii cu bun feliu carii au ajuns cinste într-aceasta de în minte și de în bunătate ce au avut și de în pedepsă și de în bune lucrure, iar coconii lor se-au făcut protivnici, fără minte, neiscusiți, nepedepsiți și dă nemica, întrebu-te ce folos sau ce cinste au de în blagorodia părinților săi? Ia să luați pildă de aceasta.

Poveaste.

Un voinic era odinioară și, de pedepsă și de bunătate ce avea, vrednicise de la împărăție și se făcu boiariu polatei, adecă divanului împăratului. Și pentru hărnicia ce să cinsti tatăl, avea și feciorii lui cinste și slavă. Ce nice unul nu sporiia întru pedepsa și bunătatea tătîni-său, numai ce avea obiceaiu împotrivă, nepedepsa, nefolosința, neiscusirea și vărvăria. Muri tatăl lor, rămaseră acei copii, și pentru

[1]) „Înțeleptul împărat".

căce nu ajunseră întru bunătatea și pedepsa tătîne-său, nu se vredniciră întru cinstea tătîne-său. Însă de în ceale darure ce avea tată-său nemica alt nu moșteniră, ce numai numele, adecă le zicea feciorii cutărui boiariu; și era rușine mare și dosadă pre dinșii, fiind tatăl lor harnic, iară feciorii să se ijderească fără folos și nepedepsiți. Că omului bunătatea și pedepsa și isprăvile ceale bune iaste-i blagorodia și feliul cel bun, iară nu împărățiile, domniile, boeriile și avuțiile.

PENTRU CUM SE FACE OMUL ÎN PÎNTECELE MUERII; ȘI DE ÎN TOATE MĂDULARELE, CARE MĂDULARIU SE FACE ÎNTÎI; ȘI IARĂ, DE ÎNTR-ÎNSELE, CARELE MOARE MAI PRE URMĂ.

GLAVA 12

Ippocrat.

Cînd se împreună bărbatul cu fămeaia lui și muiarea cu bărbatul său, acolo unde se împreună iaste mațul muerii dășchis și așteaptă să priimească sămînța bărbatului carea va să leapede; de-acia deaca se varsă și întră în mațul muerii, aciaș se închide și se ameastecă cu sîngele muerii și se face ca o fărîmă de carne și stă așa pînă în noao zile; de-acia atunce deaca se împlu aceale 9 zile, se pojviceaște și stă pojvicit pînă în 40 de zile; și la 40 de zile se polimeaște chip de cocon și se însuflețeaște, adecă trupul cu sufletul se împreună, ce să zice se face; însă a treia lună se mișcă coconul în pîntecele muerii, iară a noa naște.

Marele Athanasie.

Iară marele Athanasie așa zice: cumu e cînd se împreună piatra cu oțelul și cum se lovesc scapără, așa și de împreunarea bărbatului și a muerii (cu tocmirea a lui Dumnezeu) acolo aciaș se face trupul cu sufletul.

Preaînțeleptul Alexandru.

Zice și înțeleptul Alexandru: nice un om să nu gîndească că iaste făr-ă de suflet sămînța bărbatului ce însuflețită cade în mațul muerii și creaște și se înmulțeaște; iară ce e fără de suflet nice creaște, nice se înmulțeaște. Dece omul în pîntecile muerii întîi se polimeaște inema-i și se închipuiaște pînă a treia zi; de-acia atunce se închipuiaște și celalalt trup tot. Care inemă, deaca moare omul, întîi mor toate mădularele; de-acia atunce moare și inema.

Semnează să știi cum moare omul.

Și să ascultați să vedeți cum mor mădularele omului cînd se apropie omului să moară: atunce tot trupul, mînile, picioarele și cealealalte mădulare toate încep a răci și rămîn moarte. Pentru că stihia sîngelui, care iaste de înviază tot trupul, au eșit de într-însele și au rămas moarte și nemișcate. Atunce vine tot sîngele de se strînge la inemă și aciaș se dăsparte dă se duce și de la inemă, și aciaș moare și inema. Pentru carea iaste cum am zis: în pîntecile muerii întîi se polimeaște inema omului, și deaca moare, cum ați auzit mai sus, întîi mor toate mădularele, iar mai pre urmă și inema. Însă deaca iase stihia sîngelui de la om, carea mearge acolo de unde o au luat domnul, atunce iase și sufletul. Drept aceaia trupurile ceale moarte sînge n-au, ce numai hiare, flegmă și tuse, carele și eale es după aceaia deaca iase stihia sîngelui,

și în mormînt alt nu rămîne, fără numai hiarea, adecă ce e uscat, carele iaste pămîntul cela ce au luat Dumnezeu de în pămînt. Pentr-aceaia pămîntul ține ce e al său, iară cealealalte trei stihii merg fieșcarea pre la al ei loc: căldura adecă sîngele în foc, răceala adecă flegma în aer, iar tusea carea iaste umezeala merge în apă.

Nichifor Xanthopol.

Iar Nichifor Xanthopol pentru nașterea omului așa grăiaște: că se face în pîntecele muerii cînd se împreună bărbatul cu dinsa întru pohta trupească, a treia zi se semnează inema, a noa zi se polimeaște trupul, iar la patruzeci de zile se închipuiaște fața coconului de tot. Așa și în pămînt iară așa se strică, adecă a treia zi începe fața lui de în albire și de în luminată ce iaste și de înfrîmțeșare a se strica și a se face împăenjenata și neînfrîmțeșată adecă grozavă, iară la a noa zi începe zidirea trupului a se despărți și a se dășcheia, numai ce inema iaste întreagă; iară deaca se împlu 40 de zile, atunce să rîsipeaște și inema aceaia.

PENTRU CUM SEAMĂNĂ COPIII TĂTÎNE-SĂU SAU MÎNE-SA ȘI DE UNDE SE HRĂNEAȘTE COCONUL ÎN PÎNTECELE MÎNE-SA.

GLAVA 13.

Ippocrat.

Semnează să știi.

Să știți că sămînța bărbatului, cînd cade în mațul muerii acolo, cînd se împreună, unde-ș varsă și ea sîngele, atunce de va fi sămînța bărbatului mai multă decît sîngele muerii, seamănă copilul său tătîne-său sau vreunei rudenii a lui; iară de va fi sîngele muerii cela ce varsă mai mult decît sămînța bărbatului, atunce seamănă mîne-sa sau rudeniei sale. Iară coconul, acolo unde se află în mațul muerii, hrăneaște-se de sîngele ei și nu răsuflă pre gură, ce pre buric.

PENTRU COCONII CARII SE NASC OLOGI SAU ÎNTR-ALT CHIP BETEAGI, DĂ CE LUCRU SE FAC AȘA.

GLAVA 14.

Іωанна постника [1]).

Leagea a lui Moisi, așijderea și sfinții părinți ai besearicii, dumnezăescul Postnic și alții opresc muerile cînd se lunătăcesc, pre la sfîrșitul lunii să nu se culce și nice să se împreune cu bărbații muerile, pentru că dohtorii zic, și iaste adevărat, că sîngele care are muiarea într-însa și în toate lunile cură afară de într-însa, acela iaste mai mult de firea muerii; că prea bunul Dumnezeu, cu socotința lui cea dumnezăiască, au văzut mai nainte și au tocmit, cînd sînt grecioase muerile, să se hrănească coconii în pîntecele lor de acel sînge. Pentr-aceaia cînd nu-s muerile grecioase, eale-l varsă afară ca niște sînge ce prisoseaște mai mult, iară cînd îngreciază aciaș stă în lăuntru sîngele acela ca să se hrănească coconul. Și de aceasta cunosc muerile că sînt grecioase, cînd nu văd că le cură

[1]) „Ioan Postnicul".

lunătăcia pe vreamea lunii accia, cum le e obiceaiul. Drept aceaia dă se va tîmpla a îngreca muiarea cîndu-i cură sîngele, aciaș se opreaște acel sînge și se ameastecă împreună cu sămînța bărbatului și se face cocon; și acel cocon de în legătură iaste putred, pentru că sîngele cel rău al muerii și stricat, carele vrea să leapede, au rămas într-însa și s-au amestecat cu sămînța bărbatului și s-au făcut coconul, și trupul lui iaste putred; iară deaca se naște coconul, atunce sau olog se face, sau gubav, sau altă boală dobîndeaște pe trup, și după cîtăva vreame putrezeascu-i mădularele sau mînile sau picioarele sau alt mădulariu sau parte de a trupului, și aceale boale sînt fără tămăduială și fără de leac. Căce că pre unii soseaște cînd sînt mici, adecă de în copilărie, iară alții cînd sînt cătăriți, iară pre alții cînd sînt juni, iară pre alții cînd sînt bătrîni, după fire și după feliu ce are fieșcarele. Pentr-aceaia pravilele și legile le-au oprit ca să nu se facă oamenii stricați sau într-alt chip beteagi, de sînt semnați întru oamenii ceialalți, să se mustre chipul a lui Dumnezeu. Și carii nu țin nice păzesc vreamea curării sîngelui pre la sfîrșitul lunii al muerilor sale, aceia sînt supt mare canon.

Drept aceaia, de în ovreai puțini vei afla beteagi, și, cum am zice, mai nici unul, pentru că păzesc această poruncă, ce le poruncise Moisi și-ș lasă muerile lor pînă ce treace vreamea lunătăciei lor, de-acia atunce se spală cu îmbăiare și se curățează de tot acel sînge, atunce se culcă bărbatul cu muiarea-ș. Drept aceaia se cade fieșcui să se păzească de acest lucru scîrnav, pentru binele ce am zis mai sus. Semnează să știi.

Povestesc unii dascali că în vreamea lui Moisi născutu-se-au un copil și aciaș se-au stricat, iar deaca auzi Moisi, știind că aceasta nu se face de altă vină, ce numai cînd se împreună muiarea cu bărbatul său cînd se află în lunătăcie, chemă pre tatăl copilului și pre mumă-sa și-i întrebă; iar ei spuseră adevărat, cum, cînd au fost curînd muerii sîngele s-au împreunat cu dînsa și au îngrecat. Deaca auzi Moisi aciaș, porunci de uciseră cu pietri pre tatăl copilului, iară pre muiare o ertă, căce că muiarea iaste roabă bărbatului, nice porunceaște, nice oblăduiaște pe trupul ei, ce bărbatul oblăduiaște. *Semnează să știi.*

PENTRU CINCI SIMȚIRI CARELE AU DAT DUMNEZEU OMULUI ȘI CARELE SÎNT ACEALEA.

GLAVA 15.

Omul are cinci simțiri: întîi iaste vedearea, și vedearea iaste cu carea veade; a doa iaste auzirea, adecă cu carea aude; a treia iaste gustarea, adecă cu carea mănîncă; a patra iaste miroseala, adecă cu carea miroseaște; a cincea iaste pipăirea, adecă cu care apucă și pipăe. Și aceaste 5 simțiri una de alta e despărțită. Vedearea iaste mai mare decît auzirea, pentru că mai credincios lucru iaste a vedea decît a auzi, că de multe ori auzim un lucru și acela iaste minciună, iară cînd veade neștine, acela e lucru adeverit; pentr-aceaia iaste mai mare vedearea decît auzirea. Și iar mai mare iaste gustarea decît miroseala, pentru că de multe ori *Dumnezeeștii învățători.*

sînt niște lucrure dă mirosesc și eale sînt amară sau dulci; așijderea iară și gustarea iaste mai mare decît pipăirea. Pipăirea se chiamă cum am zis, apucare, adecă cu care apuci; că de multe ori pipăi un lucru și acela iaste amar sau acru sau altceva rău, și de în pipăială nu-l cunoști, iară deacă-l guști, atunce-l cunoști; vezi că gustarea seamănă că iaste mai mare decît pipăirea; bine că deși apuci și pipăi, iar de nu vei băga în gură-ți să guști nu poți cunoaște. Și aceaste 5 simțiri datu-le-au Dumnezeu omului la timpul lui și l-au împodobit să aibă aceaste darure și i le-au dat să-i trebue, de bine, iară nu de rău.

Vezi podoaba omului de la Dumnezeu.

Datu-i-au vedeare ca să vază cîte au făcut ispravnicul pentru acel om, ca să-l cinstească și să-l slăvească în toate zilele; datu-i-au auzire ca să auză cuvintele lui Dumnezeu și poruncile și ce zice dumnezeiasca scriptură; datu-i-au gustare ca să se hrănească de în cuvintele a lui Hristos și cîte au zis la sfînta lui evanghelie; datu-i-au miroseală ca să priimească mirizma duhului sfînt, să petreacă pre voia acelui duh; datu-i-au pipăială să pipăe ca să facă milostenie la săraci și să se închine și să slăvească pre preaputernicul Dumnezeul nostru.

PENTRU CĂ ȘAPTE VÎRSTE ARE OMUL; ȘI CARELE SÎNT ȘI CUM SE CHIAMĂ.

GLAVA 16.

Dumnezeeștii dascali.

1. Cocon iaste omul deaca naște, pînă la 4 ani.
2. Copil se chiamă de la patru ani pînă la patrusprezeace.
3. Cătărig iaste de în 15 ani pînă în doaăzeci și doi.
4. Voinic, adecă june, iaste de în doaăzeci și trei de ani pînă în 42.
5. Bărbat iaste de în 42 de ani pînă în 56.
6. Iară bătrîn iaste de la 56 pînă la 69.
7. Iară mator iaste de la 70 de ani pînă la optzeci.
8. De-acia mai mult neputință și durere și boale.

PENTRU ÎN CE LOC DE-AL TRUPULUI LĂCUIAȘTE SUFLETUL.

GLAVA 17.

Dumnezeeștii bogoslovi.

Bogoslovii besearicii zic că sufletul omului iaste viață și obîrșenie tuturor mădularelor trupului, pentru că el dă toată putearea și toată lucrarea trupului. Iară de va întreba cineva unde stă sufletul, zice-va că stă în cap, și adevărat grăiaște; ce însă nu e numai în cap. Iară de va zice că e și la inemă, adevărat grăiaște, ce nu e numai acolo, ce e cum zic bogoslovii și filosofii, că sufletul iaste tot întru tot trupul și întru toate mădularele, și iaste lucru neîmpărțit și nedăspărțit, adecă nu se împarte nice se dăsparte, ce mai mult lucrează în cap și mai mare și mai vredniceaște, adecă cugetul, ținerea minte, năluca, vedearea, auzirea și altele aseamene acestora.

Ioan Damaschin.

Iară dumnezeescul Ioan Damaschin zice că sufletul omului se află în trei locure mai de treabă ale trupului; și cum înceape raza soarelui într-un loc și întră într-o casă de o luminează toată, așa și sufletul, în trei locure ale trupului lăcuiaște de luminează și înviază tot trupul. Lăcuiaște sufletul la inemă și despre partea capului, din dărăt, carele se chiamă ellineaște cotylon, iară pre limba proastă se chiamă acutis, adecă ceafă, și în vinele ceale împărătești. Într-aceaste trei locure lăcuiaște sufletul, cum am zis. Drept aceaia în ce ceas se va vătăma inema, sau vîna cea împărătească se va tăia și va cura sînge mult, sau ceafa se va beteji și se va tăia, aciaș într-acel ceas se dăsparte sufletul de trup și moare omul de tot. Iară dă ți-e voia să te într-adeverezi și să te încredințezi cum se află sufletul într-aceale trei părți ale trupului, vezi că tae omului picioarele, mînile, dau betejuni pre celalalt trup, și a mulți varsă și mațele și să betejesc grumazii și gîtlejul, și capul, și iarăși le coase dohtorul și scapă oamenii de moarte. Iară de se va face betejală sau vătămare într-aceale trei locure carele am zis mai sus, moare omul, că mai mult n-are nice o vindecare. Și lăcuiaște sufletul într-aceaste 3 părți, ce am zis, și dă întru tot trupul putearea cea vie a sa.

PENTRU SUFLETUL OMULUI, CĂ IASTE CHIPUL A LUI DUMNEZĂU; ȘI CE LUCRU IASTE ȘI DE UNDE SĂ ȚINE ȘI CUM LUCREAZĂ ÎN TRUP ȘI DEACA SE DĂSPARTE UNDE MEARGE ȘI UNDE AȘTEAPTĂ PÎNĂ LA A DOA VENIRE A LUI HRISTOS, CARELE VA SĂ JUDECE LUMEA.

GLAVA 18.

Anastasie, al cetății lui Dumnezeu marea Antiohie.

Știe tot omul că omul se-au chemat pre chipul și pe semănarea a lui Dumnezeu, pentru că multe de cealea ce sînt întru dumnezăiasca fire (adecă a lui Dumnezău) ascunse, eale se cunosc după ființa dumnezăiască întru sufletul nostru carele iaste un obraz și un chip după dar, iară nu după fire. Aceasta iaste carea voiu să zic. Noi mărturisim firea a lui Dumnezeu a fi neînțelegută, ce să zice nu poate nimenilea să o înțeleagă întru mintea sa; iaste și nenumenită, de n-are nume; și nevăzută, adecă nu se veade, și neapucată, că nu se pipăe; și neputredă, că nu putrezeaște. Pre fire, adecă după fire mărturisim și creadem; pentr-aceaia și sufletul fiind pre chipul lui Dumnezău, nu cumu-i e firea ce după dar, pentr-aceaia iaste nevăzut sufletul oamenilor după ființa noastră, adecă nu-l veade niminea, nespus, ce să zice negrăit, că nu poate niminea să-l lămurească a-l spune. Încă mai iaste și neputred și fără de moarte, iară după dar iaste și lucrătoriu pentru că omul naște pre om și lucrează meșterșugure cuvinte și măestrii, fiind și acel suflet de chipul a lui Dumnezeu. Că deaca vreame ce iaste Dumnezău nespus, și sufletul iaste nespus; iaste Dumnezău fără de moarte, și sufletul fără de moarte; deaca iaste Dumnezeu neputred, și sufletul neputred; deaca iaste Dumnezeu nepipăit, și sufletul iaste neapucat; Dumnezeu gînditoriu, și el iaste gînditoriu, adecă cu mintea gîndeaște; Dumnezeu

tocmitoriu tuturor, și sufletul iaste tocmitoriu, cum am zis, de naște pre alte suflete și tocmeaște cetăți, orașe, locure, case, polate, besearici, mînăstiri și alte lucrure nalte și mai frumoase. Vii sădeaște, pomi, grădini, mori face, corăbii face, și alte meșterșugure cîte vezi că face omul carele le naște mintea, carea iaste lucru foarte înțelept al sufletului și domn al ființii omului, și aceasta iaste pre chipul al lui Dumnezeu. Ce cealea ce le are Dumnezeu, nevedearea, neînțeleagerea, nespunerea, nepipăirea, neputrezirea, nemoartea, aceastea le are dă feliu; iară sufletul omenesc le are după darul a lui Dumnezeu. Pentr-aceaia se chiamă omul pre chipul a lui Dumnezeu, iară pre feliu, nu. Și iară, pre chip și după dar, iară nu pre feliu, pentru că chipul lui Dumnezeu, cel ce e pre feliu, iaste fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu, neschimbatu chip al tatălui. Deci pentr-aceaia se chiamă sufletul că are firea a lui Dumnezeu după dar, căce iaste chipul a lui Dumnezeu, cum am zis. Drept aceaia cumu-s unii de întru oameni carii nu pot să spue firea sufletului, carele iaste după chipul a lui Dumnezeu, carea-i iaste firea și de în ce neam iaste de în veaci, așijderea nu știe să spue și ce iaste sufletul omului. Ce cum arată Dumnezeu puterile sale și lucrările sale cu zidiri, zic, pămîntești cu ceastea ce se văd, adecă ale ceriului, ale pămîntului, ale aerului și ale lunii și ploile și cutremurile și mările, și sfinția sa e nevăzut, așa și sufletul nostru cel nevăzut, cu al său trup carele să veade, ca o lume arată ale sale lucrure. Și cum șade Dumnezeu mai pe desupra de ceriure, și iaste oblăduitoriu tuturor lucrurilor, așa și desupsa ceriului gurii omului stau ce e în cap, adecă crierii, în chipul a lui Dumnezeu, care crieri țin mintea oblăduitoare tuturor lucrurilor omului, de tocmeaște, așază, grăiaște și îndreptează și isprăveaște toate ale omului și împodobeaște ca o podoabă pe lucrurile lui. Drept aceaia dă se va tîmpla cuiva să se rănească, ce să zice să se betejască în creștetul capului unde sînt crierii, aciaș pătimeaște mintea; de-acia de acolo nu se curațează nice ține minte omul ca de întîi. Și iară, ce e de-a cuvîntarea sufletul lucrează cu inema, iară ce e de-a pohtirea lucrează cu ficații și ce e de-a rîderea lucrează cu splina și răsufla cu plumîna; iar mădulariul omului, adecă ce e de-a naște să facă copii lucrează cu rînichii; încă, iară ce e de mînia omului, adecă mînia lucrează cu sîngele, și ce e de-a cunoaște, cunoaște cu ochii, și vorba cu limba, pentr-aceaia deaca se tae limba de-acia omul nu mai poate grăi. Și deaca se dăsparte sufletul de trup rămînu-i toate nemișcate; iară sufletul iaste iar fără de moarte. Iară deaca se va scula trupul, atunce el ia pre suflet ca cum ar fi și el neputred după sculare, de-acia și lucrurile trupului sînt atunce și eale neputrede (adecă după sculare trupului). Și aceastea le-am zis pentru ceia ce mor în păcate, ca să vază și să cunoască de ce bucurie și de ce bine să lipsesc. Iară cîte suflete au priimit pre duhul sfînt pentru lucrurile lor ceale bune și se-au făcut ca un dichis și trup al duhului sfînt, pare-mi că cu darul și cu luminarea a duhului sfînt și după moartea trupului (pentru că sufletul iaste fără de moarte) vor să se bucure și să slavoslovească luminat pre cuvîntul a lui Dumnezeu, și va să se roage sufletul pentru alt suflet, cum vedem și aflăm de în sfintele scripturi.
Zri. De-acia deaca se desparte sufletul de trup, atunce să lipseaște și de
Psalm. 145. gînduri. Și ascultați să vedeți ce grăiaște David pentru ceia ce mor: că

într-acea zi peri-vor toate gîndurile lui și nu-ș gîndeaște nice de un lucru. Însă deaca se dăsparte sufletul de trup, atunce are voe doă zile de se duce cu îngerul undeva el aicea jos în lume pre loc pre undeva. Dece sufletul, de multă dragoste a trupului, căce s-au despărțit de dînsul, uneleori mearge în casă unde era întru viața lui, alteleori la mormînt unde iaste îngrupat trupul de carele se-au despărțit. Iară sufletul cel îmbunătățit și drept mearge de îmblă pre la locurile unde avea obiceaiu dă se închina și se ruga pentru spăsenia lui. Și așa face doaă zile pre pămînt; iară a treia zi se duce îngerul cu acel suflet la ceriu și stă naintea groaznicului și prealuminatului judecătoriu dă se închină naintea lui Dumnezeu; iară deaca se închină, atunce cu porunca a lui Dumnezeu duce-să cu îngerul de-i arată prea frumoasele în tot feliul lăcașurile sfinților carii au făcut voia sfinției sale în lume și nesocotita fericire a miroseniei raiului, și aceastea toate le veade sufletul. De-acia după lucrurile ce au făcut, dau-i loc pînă ce va veni domnul să judece lumea, să plătească fieșcui după lucrurile lui.

зрѝ, ѽ, любимиче[1]).

Iară pentru unde se află în zioa de astăzi sufletele drepților și ale păcătoșilor, zice așa acest sfînt și dumnezeesc Anastasie, cum de aceasta niminea n-au zis, nice au grăit prea amăruntul adevărat, ce însă numai am văzut și am aflat de în dumnezeeștile cuvinte ale stăpînului cum sufletele drepților sînt în raiu cu sufletul sfîntului tîlhariu, pentru că și dumnezeescul Antonie, lăcuitoriul de în pustie așa au văzut și el pentru locul sufletelor, cum sufletele drepților în raiu sînt. Așijderea și bogonosețul Pamvo și alții bogați de în sfinții părinți; așijderea și preasfîntul Ioan Leastvicinicul așa zice: tîlhariul carele au zis către stăpînul: pomeneaște-mă doamne întru împărăția ta, atunce tot raiul moșteni. Și dumnezeescul Solomon zice: sufletele drepților în mîna lui Dumnezeu și nu se va atinge de dînsele munca. Iară pentru sufletele păcătoșilor, toată leagea veache, și leagea nouă zice că se află întru legăturile iadului ca și cum ar fi niște oameni răi în temniță și zac acolo pînă li se face seama vieții lor, să piară. Așa se află și sufletele păcătoșilor ca într-o temniță, pînă va veni dreptul și înfricoșatul judecătoriu Hristos Dumnezeu la a doa a lui, venire să judece lumea. Grăiaște și dumnezeescul David pentru păcătoși, să se întoarcă păcătoșii întru iad; dece acest cuvînt, ce va să zică să se întoarcă, arată adevărat că sufletele păcătoșilor astăzi întru iad sînt.

Semnează să știi unde se află sufletele.

Antonie.

Pamvo.

Ioan Leastvicinicul.

Solomon.

Pentru sufletele păcătoșilor.

David, psalm. 9.

PENTRU MORȚII, PUTEA-VOR CUNOAȘTE UNUL PRE ALTUL ACOLO UNDE AU MERS; ȘI BOGATUL CUM CUNOSCU DĂ SE RUGĂ LUI AVRAAM ȘI LUI LAZĂR, ȘI-Ș ADUSE AMINTE ȘI DE CEI CINCI FRAȚI CARII ERA LA CASA LUI. ȘI CUM SUFLETUL IASTE FĂRĂ DE MOARTE; ȘI CUM SE FAC ÎMPREUNĂ SUFLETUL ȘI TRUPUL.

GLAVA 19.

Vedem și știm că cu toate cu cealea ce zice la bogatul și la Lazar, poveastea aceaia o au zis Hristos cu chipure și cu pilde; iară nu cu lucrul.

Anastase al dumnezeeștii

[1]) „Vezi, o, iubitorule“.

cetăți marea Antiohie.

Iară căce iaste pildă, de acolo iaste adevărat, întîi că niminea încă n-au întrat pînă acum nice în gheenă, adecă în matca focului, nice întru împărăție, pînă ce va veni vreamea sculărilor trupurilor. Dece, deaca vreame ce iaste trupul în groapă, ce limbă au avut bogatul să grăiască și să ceară o picătură de apă, ca să-ș poată stinge arderea ce avea? A doa, cum nu se văd în iad ceia ce să trimet acolo, ceia ce să răpesc pespe nori, ce să zice drepții, pentru că-i duc sus la ceriu, la împărăția a lui Dumnezeu, dece, cum am zis mai nainte, încă nu se-au făcut munca

Zri.

deplin sau plata desăvîrșit, adecă seama nice păcătoșilor, nice drepților, pentru că ce dreptate ar fi să greșască împreună trupul și cu sufletul, de-acia să se muncească sufletul fără de trup, sau să se încununeaze? Ia ascultă pre dumnezeescul Pavel, unde învață și zice pentru cei drepți: fiind, zice, să se muncească pentru credință, drept aceaia încă n-au luat platele și făgăduialele. Și iară zice că fieșcare de întru noi va să ia cealea ce a făcut cu trupul lui. Dece va să zică așa de aceasta și va să arate că fără de trup nemica nu face sufletul, nice va să ia, de nu se vor

Zri.

împreuna amîndoi. Drept aceaia să nu gîndească cineva că sufletul după moartea trupului se strică sau se rîsipeaște ca un fum sau ca un nor, cum iaste sufletul și duhul dobitoacelor și al jigăniilor; ce ia ascultă pre Hristos, unul chip și unul fără de moarte al sufletelor noastre, cum ne învață și zice: nu vă fie frică de ceia ce ucig trupul vostru, că sufletul nu-l pot

Mathei, zac. 37.

ucide. Drept aceaia sufletele sînt după moartea trupului o ființă carea iaste un lucru de nu se strică, nice se rîsipeaște ca fumul și ca norul, nice iaste făcut mai nainte decît trupul, după bîrfealele a lui Orighen, pentru că omul în zgăul muerii nu samănă sămînța fără de suflet, ce vine de face om însuflețit cu sufletul și cu trupul desăvîrșit; pentru că trupul fără de suflet n-are chip, nici sufletul fără de trup n-are chip. Numai sufletul dobitocului iaste cela ce se face pespe duhul văzdu<hu>lui întru mișcare vie, întru sîngele dobitocului. Care suflet al dobitocului are aceasta, că iaste făcut de în ceale 4 stihii, și deaca moare dobitocul să rîsipeaște iară într-acealea; iară sufletul omului iaste o ființă cuvîntătoare fără de moarte și gînditoare, și n-are aceasta, să fie de în stihii, ce e numai de la Dumnezeu, cum știe singur numai Dumnezeu; și de acolo de unde știe sfinția sa și cum știe, așa l-au tocmit; care suflet nu iaste începătoriu numai, ce iaste fără

Zri.

de sfîrșenie. Pentru că și coconii carc-i leapădă de într-însele muerile deaca se închipuiaște trupul și moare în zgăul muerii, sufletul coconului aceluia nu moare, nice piare, ce tot iaste viu și nu se strică, numai ce să adună cu noi toate sufletele oamenilor cu trupurile la înviiare înaintea a lui Dumnezeu cu lucrarea cea nespusă a acelui preaputearnic Dumnezeu. Aceastea zisem cu puține cuvinte pentru rîndul sufletului. Iară pentru

Cunoașterea unii cu alții; la Împărați, psalm. 102.

cum se cunosc unii cu alții într-acea lume de sus nesfîrșită, carea n-are sfîrșenie, de aceasta dumnezeescul David zice: ıако́ ду҃ъ прои́детъ к҆ немъ́ и҆ не бѹде(т) и не позна́етсѧ к томѹ̀ мѣ́ста свое́го[1]), adecă sufletul carele au eșit de în lume apoi nu o va cunoaște, căce că au eșit de întunearec, de mearge la lumină. Dar de tot acolo cum vor cunoaște

[1]) „Și va ieși duhul lui și nu va mai fi și nu se va mai cunoaște nici locul său"

unul pre altul? Care suflete niceodată n-au văzut unul pre altul gol în lumea aceasta, pentru că cunoștiința se face pre seamne și de aleageri și despărțire ce are unul de cătră altul; iară sufletul deaca moare omul n-are nice o aleagere, nice un semn de cătră altul, numai ce sînt la toate o asemănare pre feliu. Și iar, deaca se vor scula, adecă deaca vor înviia, nu vor avea cunoștință pre feliu unul de altul, pentru că acolo nu iaste nice micșorare, nice mărirea trupului, nice muerească, nice bărbătească, nice albi, nice negri, nice coconi, nice bătrîni, ce cum au fost Adam cînd l-au zidit Dumnezeu în raiu, așa vor se înviaze toți carii au murit de începuta lumii, ca și grăunțele, adecă sămînța ceaia ce cade de în spic și în pămînt se-au îngrupat mici, și nu răsar iară mici, ce să fac pline dă spice, cum au fost mai nainte dă ce nu căzuse de în spice. Pentru că sfinții părinți zic: nașterea oamenilor iaste că vor să se facă ceia ce au murit, ca omul cel de întîi și de început, ce să zice ca Adam, cum am zis mai sus. Dece cu socotință chiară, nice un om nu va să cunoască unul pre altul, ce numai cu dumnezăiasca înțelepție vor cunoaște pre mulți. Pentru
că zice și la evanghelie pentru ovreai: възрѧ(т) на́ нѹ єго́жє пробо́дѡша[1]), Gl. 19,
adecă zice cum vor să cunoască ovreaii pe Hristos pe carele l-au împuns zac. 61.
cu sulița, și acolo vor lua isprava focului de veaci cu dracii.

Zice și dumnezăescul Zlatoust pentru suflete cum se cunosc în lumea Ioan
de sus, și aduce pilda de la evanghelie, că bogatul de carele zice la evan- Zlatoust.
ghelie, carele se îmbrăca în caftane și în zarpale, după moarte au cunoscut pre Avraam carele fusease mort de atîțea ani și nice seamnele-i știa, nice altă cunoaștere avea la dînsul, ce însă zise: părinte Avraam, și-l cunoscu cum iaste tată a multe limbi și cum iaste acel Avraam minunat. Și să înțeleageți și să știți de aceasta, pre ce seamne-l cunoscu sau pre ce graiu, că au doară au vorbit vreodată cu dînsul? Să știți că aceale suflete ce să cunosc după moarte, de n-ară avea darul a lui Dumnezeu nu ș-ar fi adus aminte cum au avut 5 frați în lume și aducîndu-și aminte de lume și de casă, cum zice. Drept aceaia suflete iară cunosc lumea și pre ceia ce sînt în lume; iară 5 frați, de carii zice mai sus, va să zică de cinci simțiri ale omului. Ce însă iară, cum cunoscu bogatul pe săracul Lazăr carele nu mai era cu împuțiciunea ranelor și sărac, cumu-l cunoscu în lume deaca vreame ce zic unii că nu se cunosc sufletele? Ce e cum am zis mai sus, sufletele cunosc unul pre altul cu darul lui Dumnezeu. Și iară, sau cu Zri.
darul a lui Dumnezeu, sau cum zice evanghelia, sosește pînă aicea atîta că se cunosc sufletele într-aceaia lume. Iară pentru suflet, cum iaste fără de moarte, am spus multe socoteale, și iară vom mai zice de în cealea ce am adevărat ale sfinților părinți, că bogați eretici, mai vîrtos Orighen zicea că sufletele sînt făcute mai nainte și deacă se plinește trupul în zgăul muerii după 40 de zile, deaca îngreacează muiarea, atunce vine sufletul de înviază trupul. Și de aceasta zicea minciună și orbește, ca un orbit de dracul. Iară adeverința iaste așa: cînd se împreună bărbatul cu muiarea, cu lucrarea și cu tocmeala a lui Dumnezeu face-se trupul împreună cu sufletul. Și ia ascultă pre Moisi, să vezi ce zice, cum cînd au făcut Dumnezeu pre omul făcut-au numai un bărbat și numai o muiare, și le zise: creașteți

[1]) „Și vor privi pe acela pe care-l vor împunge".

și vă înmulțiți și impleți pămîntul; de-acia zice și socotească neamul cum de acolo se-au născut cutarele și cutarele, și mult lățeaște lumea, iară nu zice cum au poruncit Dumnezeu bărbatului cu muiarea lui să facă trupure și el să bage sufletele. Ce pre omul au făcut însuflețit, trupul și sufletul și sămînța lui iaste însuflețită și cum iaste el cuvîntătoriu, așa iaste și sămînța lui cuvîntătoare. Și pentru ca să înțelegi bine, nebune eretice, socoteală chiară, iară nu sus în vînt, de cealea ce zici, ia spune-mi văzut-ai vreun dobitoc să se hrănească nefiind viu și însuflețit, cum bîrfești de zici tu? Că și în zgăul muerii deaca ar fi acel trup al copilului fără de suflet, deaca cade sămînța bărbatului în zgăul muerii, pînă în 40 dă zile, de n-ar fi vie și însuflețită au nu s-ar împuți și au n-ar putrezi? Iară tu vezi că cade o picătură de apă, adecă sămînța, și aceaia se hrănească și face cap cu obraz, cu nas, cu ochi, cu mîni, cu picioare, și cu alte mădulare trupului, și tu vei să nu fie viu însuflețit și să se hrănească? Ce fără de minte ești a socoti acesta lucru, că de ar fi așa cum bîrfești tu, nu se-ară mișca adins eluș în pîntecile muerii de n-ar fi care-l mișcă, ce să zice cela ce-l mișcă, carele iaste sufletul. Și ia vezi la om, deaca moare, căce nu mai are suflet carele iaste de-l mișcă, rămîne trupul mort și nemișcat și de-acia nu mai îmblă, nice mai grăiaște, ce numai cîte puțin, cîte puțin putrezeaște în pămînt căce că nu mai are suflet carele-l înviază. Ce însă sufletul, deaca vreame ce înviază trupul, el iaste fără de moarte, și nice un om nu poate să înțeleagă sau să priceapă ce iaste sufletul; numai orice am priceput de stăpînul Hristos, și mai nainte de proroci, carii zic că sufletul, după dar ce are, iaste pre chipul a lui Dumnezeu. Drept aceaia noi oamenii ne ducem în munca veacului, căce că mustrăm chipul a lui Dumnezeu cu păcatele carele facem. Pentr-aceaia și besearica se roagă de numele oamenilor și zice: ѡбразъ есмь неизрече(н)ныѧ славы твоеѧ аще и ѧзвы ношꙋ съгрѣшенїи(х); и про(ч)ѧ [1], adecă chip sînt cu omul al slavei tale, doamne, aceii nespuse, măcară deși port pre mine seamenele păcatelor meale, iar tot chipul tău sînt, pentr-aceaia pre mine carele sînt zidirea ta miluiaște-mă. Și iară la slava marelui Antonie zice: еже по ѡбразꙋ съблюдый некоеднмꙋ и про(ч)ѧ [2], adecă tu ai păzit ce au fost pre chip, adecă sufletul tău nebetejit, adecă nevătămat, iară eu pocaanicul de mine l-am stricat cu păcatele. Pentr-aceaia zice dumnezeescul Grigorie Bogoslov: причасти(х)сѧ ѡбразꙋ и не съхрани(х) [3], adecă eu am avut părtășie de în chipul fiiului și a cuvîntului lui Dumnezeu, al neschimbatului chip al tatălui, și nu l-am păzit, adecă cu păcate l-am stricat. Chipul va să zică sufletul; pentr-aceaia au luat al nostru chip, adecă făcutu-se-au om cu suflet și cu trup, ca pe chip să spăsească și trupul să-l facă fără de moarte. Ce să zice fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu se-au priceștuit, ce să zice se-au împreunat cu

Zri, o, ereticule.

Zri pentru ceia ce zic că nu se face sufletul cu trupul împreună deodată.

---

1) „Sînt chipul slavei tale celei negrăite, măcar de port ranele păcatelor ș.c.l."

2) „Cel ce ai păzit chipul nestricăciunii ș.c.l."

3) „Părtaș m-am făcut chipului, dar nu l-am păzit".

chipul omului, ce să zice cu înţelegătoriul suflet şi trup, ca să spăsească pre chipul, adecă gînditoriul suflet al omului şi să facă fără de moarte şi pe trup, carele era dezbrăcat de chip.

PENTRU TREI PĂRŢI ALE SUFLETULUI: A CUVÎNTĂTORESC, A POHTITORESC ŞI A MÎNIOS.

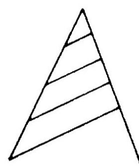
GLAVA 20.

Marele Grigorie Nischii de meşterşugul şi de înţelepţia cea mare a sufletului aşa zice: trei lucrure sînt carele se văd la suflet: cuvîntătoriu, pohtitoriu şi mînios. Într-aceaste trei ale sufletului află-se şi bunătatea şi răotatea. *Grigorie Nischîi.*

Bunătatea cuvîntătoriului iaste aşa cum ar fi neştine pravoslavnic, întru propovăduirea apostolilor, carea o au adeverit dumnezăeştii părinţi de se-au adunat după vreame de au făcut săboară a toată lumea şi pre în bogate locure. Însă bunătatea cuvîntătoriului iaste să ştie binele ce iaste să-l ţie şi răul ce iaste să se ferească, să iubească blagocestia şi lucrurile ceale bune, iară neblagocestia să urasă, aşijderea şi faptele păcatelor. Aceasta iaste bunătatea cuvîntătoriului iar răotatea cuvîntătoriului iaste neblagocestia, adecă cînd se leapădă neştine dă leage-ş, adecă de domnul nostru Isus Hristos, lumina cea adeverită care luminează pe tot omul cela ce vine în lume, adecă la dînsul, la Hristos, şi altele cîte dăşertează besearica a lui Dumnezeu şi anathimiseaşte şi, mai pe scurt, să zică neştine: bunătatea cuvîntătoriului iaste cîte vin de sînt de spăsenia sufletului; iară răotatea cuvîntătoriului iaste cîte duc pre om în muncă, de la mic pînă la mare. *Pentru cuvîntător.*

CUVÎNTĂTOR

are bunătatea sufletului şi dreaptă credinţă şi lucrurile ceale bune.



iară răotatea are neblagocestia şi lucrurile ceale reale.

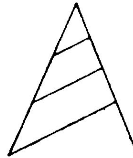
Bunătatea pohtei iaste ca să-ş ţie neştine toată dragostea lui şi pohta la domnul nostru Isus Hristos şi întru poruncile lui şi nemica să nu cinstească mai mult de-ale lumii aceştiia, decît dragostea a lui Dumnezeu. Pentru că bunătatea fără de ajutoriul lui Dumnezeu nu se isprăveaşte, cum zice dumnezeescul Іакѡ(к) бра(т) бж҃їи [1]. Aceasta iaste bunătatea cea bună a pohtirii; iar răotatea a pohtirii iaste cînd iubeaşte cineva dulceaţa lumii, avearea, slava, cinstea şi toată podoaba trupului, carele pornesc pre omul în curvie, şi într-alte răotăţi diavoleşti. *Pentru pohtitoresc.*

---

[1] „Iacov, fratele domnului".

POHTITORESC

bunătate are să iubească pre Dumnezeu şi pentru dragostea a lui Dumnezeu toate ale lumii aceştiia să nu le bage în seamă.



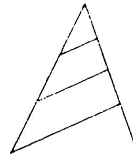
răotate are dulceaţa, iubirea de bani, curvia, preacurvia, zăcearea cu bărbat şi de frica a lui Dumnezeu de tot nu se teame.

Pentru mînios.

Mînia are bunătate cînd se mînie cineva asupra diavolului, să zică că: tu drace-m zice să curvesc, să preacurvesc, să ucig, să fac voile tale, ce eu nu te ascult, numai ce-ţi zic să fugi departe de mine, căce că Hristos al mieu iaste cu mine şi cîte răotăţi vei brodi să faci mie, nemica nu poţi să-mi faci, pentru că asupra sufletului mieu n-ai puteare. Aceasta iaste bunătatea a mîniitoriului, adecă a mîniei: să se mînie tot creştinul asupra dracului şi spre lucrurile ceale reale, să gonească de la dinsul gîndurile dracului şi ale tuturor păcatelor. Iară răotatea mîniei iaste întîi pizma, ţinerea de mînie îndelung, aducerea aminte de rău şi muzăviria carea face şi bătăi şi toate zărvile şi uciderile.

MÎNIAREA

însă bunătate are să se mînie spre diavolul numai, care-l îndeamnă toate păcatele la om, să se ferească de aducerile aminte ale dracului.



iară răotăţi are: să pizmească, să ţie mînie mult, să aducă aminte de rău, să muzăvirească, să ridice cuţit şi lemn pre om.

PENTRU FIIUL ŞI CUVÎNTUL A LUI DUMNEZĂU DOMNUL NOSTRU ISUS HRISTOS PENTRU CE AU TREBUIT SĂ SE ÎNTRUPEAZE.

GLAVA 21.

Dumnezăeştii bogoslovi.

Spune-vom şi de aceasta, că pentru multe lucrure şi vini, căce că era toţi oamenii dădesupt în păcat şi în blăstemul ce luase Adam pentru neascultarea poruncii a lui Dumnezeu. Drept aceaia se-au căzut cela ce au vrut să spăsească pre păcătoşi să fie striin de tot păcatul. Pentru că un vraci bolnav dăznodat, adecă să-i fie toate vinele stricate, acela nu poate să tămăduiască nice pre un bolnav; ce trebue vraciul să fie sănătos şi să se ducă să vază pre bolnav şi să-i fie mintea întreagă şi mînile sănătoase, ca să apuce stringerea cu mînile-ş şi cu mintea să priceapă boala. Dece deaca vreame ce era toţi oamenii jos în păcat, cine în multe, cine în puţine, pentr-aceaia nu putea om pre om spăsi, ca cum se-ar afla doi înşi într-o mare cu grea frutună şi nu poate unul

altuia să ajute și atîta se nevoiaște unul ca și altul. Iară domnul nostru Isus Hristos, zic fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu, carele era fără de nice un păcat (pentru că trupul care a luat, luatu-l-au fără de păcate și se făcu dohtor sufletelor și trupurilor) neavînd sfinția sa nice o boală, ce au fost desăvîrșit Dumnezeu și om desăvîrșit. Dece cu săvîrșenia lui au spăsit lumea, adecă pre oameni, pentr-aceaia se-au căzut să se întrupeaze Întrebare.
acela numai fără de păcate. Dar căce n-au venit înger? Căce că tainele Răspuns.
tatălui nu le priceape, fără numai fiiul și cuvîntul lui, unul fiind singur Hristos carele iaste o ființă cu tatăl, cum și altul om carele nu cunoaște mintea altui om, ce numai cuvîntul omului cunoaște a lui minte. Încă iară nice un înger nu iaste făcătoriu ce el iaste făptura a lui Dumnezeu, pentr-aceaia n-au putut îngerul să ia trup să se facă om; dece pentr-aceasta au trebuit singur fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu să se întrupeaze, că putea să facă tot lucrul. Încă tot omul era jos în moarte și toți mergea în iad, și pre toți-i ținea iadul; dar cum ar fi putut cineva, au proroc, au altul să spăsească pre omul carele au mers în iad împreună cu alții. Iară domnul nostru Isus Hristos măcar de au murit și au mers în iad, mers-au cu mult mai degrab nu să rămîe acolo ca alții, ce pentru să scoată și pre alții de acolo. Și ia ascultă întîi pre David, ce zice: г҃и възвелъ єси ѡ(т) ада дш҃ꙋ мою [1]), adecă, tu doamne ca un Dumnezeu (măcară de ești și de trupul mieu) scos-ai sus de în iad sufletul mieu. Și au putrezit în pămînt trupurile tuturor oamenilor, iară trupul stăpînului Hristos niciodată nicecum n-au putrezit, pentru că iadul nu putea să-l înghiță ca pe alții carii avea bogate păcate. Ia ascultă să vezi ce zice David: ни даси(ж) преподобномꙋ своємꙋ видѣ'ти истлѣнїє [2]). Acuma, de Psalm. 15.
într-această prorocie ia Damaschin și zice: въ гробѣ же истлѣнїє не видѣ ст҃оє тѣ'ло [3]). Și sfetîi Cosma: тѣ'ло бо твоє истлѣ'нїє не видѣ кл(д)кѡ, ниже дш҃а твоѧ въ адѣ странно лѣ'пнѡ оставлєна бысть [4]), adecă trupul tău, domnul mieu, n-au văzut în iad putrejune, nice sufletul tău în iad n-au rămas. Нє оставлєна бысть [5]) închipuiaște de zice n-au rămas, iară страннолѣпнѡ [6]) se chiamă minunat, și că pentru să știi ce va să zică тлѣ'нїє [7]) și истлѣ'нїє [8]), тлѣнїє se chiamă stricare de într-un lucru într-altul, ce să zice de în viață în moarte, iară истлѣ'нїє se chiamă cum ai zice: trupul omului sau al altuia acolo unde iaste umăd să se strice să se facă pămînt. Această stricare n-au văzut trupul domnului Isus Hristos, că trei zile au fost în pămînt, adecă în mormînt și

Vezi pentru ceia ce zic că pricep pre alt om ce minte poartă.

[1]) „Doamne, tu ai scos din iad sufletul meu".
[2]) „Și nu vei da sfîntului tău trup să vadă putreziciune".
[3]) „În mormînt trupul cel sfînt n-a văzut putreziciunea".
[4]) „Căci trupul tău n-a văzut putreziciunea, stăpîne, și în chip prea minunat sufletu tău n-a fost lăsat în iad".
[5]) „N-a fost lăsat".
[6]) „În chip prea minunat".
[7]) „Stricăciune".
[8]) „Putreziciune".

зри ѡпаснѡ [1]), să știi.

așa au stătut totdeauna, sfîntul lui trup ca în ceas ce au murit, pentru că dumnezeirea și de la acel trup mort niceodată n-au lipsit. Pentr-aceaia zice: въ гробѣ пло(т)ски въ адѣ же съдꙋшею ꙗкѡ бг҃ъ въ рай же съ ра(з)бойникомъ и на прѣстолѣ бѧше х҃е, нипо(ч)ж [2]). Dece altceva n-au văzut trupul al lui Hristos, ce numai moarte, ce să zice despărțeala a sufletului de trup trei zile, și nice dumnezeirea au lipsit de trupul cel mort, nice de la sufletul cel îndumnezeit, nice de în mormînt, nice de în iad ce încă nice de către scaunul părințesc, ca un Dumnezeu ce iaste pretutindinea și toate le obîrșaște. Încă trebuia acesta fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu, să ia trup ca să înșale pre diavolul, să se bată cu dinsul și să-l biruiască; pentru că diavolul cîndu-l duse în

Mathei, glava 4, zac. 7.

munte să vază împărățiile, atunce de-ar fi fost numai om, iar nu Dumnezeu și om, l-ar fi înșelat, cum au înșelat și pre Adam, căruia-i zise că: de veți mînca de în pom, o vă veți face și voi dumnezei, și în trufia aceasta-l înșelă, așa făcu și lui Hristos și-i zise: dă ești fiiul a lui Dumnezeu zi pietrilor să se facă pîine. Și aceasta au făcut diavolul ca să chibzuiască cu mintea trufia omenirii a lui Hristos că iaste Dumnezeu și să știe de dinsul de va fi adevărat el fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu, carele vrea să se întrupeaze ca să împiadece și să strice tocmeala spăseniei oamenilor. Ce stăpînul Hristos i se cădea să ascunză dumnezeirea ca să prinză pre diavolul, să-l cufunde, cum face și pescariul cel bun, carele poartă undița și are fier și pe dinafară pune îmbucătura, carea deaca o veade peaștele și nu știe cumu-i de în lăuntru fierul, adecă undița, mearge să îmbuce îmbucătura aceaia și înghite împreună și fierul și se cufundă și se prinde în putearea fierului. Așa și fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu avut-au trupul ca o îmbucătură, iară dumnezeirea, carea era într-însul în trup, înșălă pre diavolul, zicînd să se bată cu trupul, iară el se bătu cu dumnezeirea

Damaschin.

și fu biruit. Pentr-aceaia zice dumnezeescul Damaschin: плътїю ѡбложенъ ꙗко лестное ѹдицы бж(с)твенною силою твоею ѕмїа по пралъ еси [3]); adecă: tu ai pus pe dinafar-împregiur trupul ca și înșelătura în undiță, ce să zice îmbucătura, și o mîncă șarpele adecă diavolul și să prinse pespre dumnezeiasca a ta puteare cum prinde și păscariul peaștele. Încă trebuia și se cădea fiiului și cuvîntului a lui Dumnezeu să ia trup ca să pătimească trupul cîte au pătimit singur Hristos la patima a sfinției sale ca să tămăduiască ceale 5 simțiri ale lui Adam, carele cu dinsele au călcat porunca a lui Dumnezeu, căce că Adam au gîndit cu mintea să se facă Dumnezeu, drept aceaia se-au făcut Dumnezeu om ca să tămăduiască acel păcat a lui Adam carele gîndi cu mintea

зри, ѿ, любимиче [4]).

să se facă Dumnezeu. Mîncă de în pom și zise că iaste dulce și bun, pentraceaia și trupul stăpînului Hristos, al adeveritului Dumnezeu mîncă

[1]) „Vezi cu luare aminte".
[2]) „În mormînt cu trupul și în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, și în rai cu tîlharul și pe scaun ai fost, Hristoase ș.c.l."
[3]) „Îmbrăcîndu-te în trup, ca și cu nada undiței, cu dumnezeiasca putere ai călcat pe șarpe".
[4]) „Vezi, o, iubitorule".

hiare şi oţet ca să tămăduiască păcatul a mîncării lui Adam. Apucat-au Adam de lemn cu mînile, pentr-aceaia stăpînul Hristos ţintuitu-ş-au palmele ca să tămăduiască acea apucare ce au apucat Adam. Văzu Adam pomul şi zise cum iaste frumos, pentr-aceaia scuipat fu stăpînul în obraz ca să tămăduiască vedearea. Nu ascultă Adam porunca a lui Dumnezeu, iară stăpînul se făcu ascultătoriu tatălui pînă la moarte ca să tămăduiască neascultarea a lui Adam. Mirosi Adam plodul pomului, drept aceaia Hristos, cu împuţiciunea cea rea a oţetului şi a hierii cînd vrea să le bea, tămădui miroseala plodului pomului, carele mîncă Adam. Luă Adam blăstem să îmble pre mărăcini, şi pre pălămidă, drept aceaia puseră în capul stăpînului cununa de mărăcini, ca să tămăduiască acel blăstem. Îmblă Adam în raiu şi se duse să mănînce de în pom, pentr-aceaia să ţintui stăpînul la picioare ca să tămăduiască acel păcat. Dece pentru aceaste vini şi pentru altele multe, carele nu le-am scris ca să nu mai lungim cuvîntul, se-au întrupat fiiul şi cuvîntul a lui Dumnezeu şi se-au răstignit şi au pătimit ca să spăsească pre omul.

PENTRU DREPŢI CUM SE-AU BOTEZAT ŞI PENTRU CEI NECREDINCIOŞI CUM NU SE-AU BOTEZAT.

GLAVA 22.

Deaca vreame ce se-au făcut trupul omului de în ceale 4 stihii, deaca moare, cale să răsepese, iară într-acealea. Aşa au fost şi pentru Hristos, adecă sîngele şi apa, carele au curs de întru sfînta a lui coastă, curs-au în stihiile oriunde au curs ale prorocilor, ale drepţilor şi într-ale tutulor oamenilor şi, aflîndu-le se-au botezat. Iară de va zice cineva că deaca vreame ce au curs în stihiile tuturor oamenilor, au botezat stihiile şi ale păcătoşilor şi ale păgînilor, spune-vom noi şi de aceasta că nu iaste aşa, ce de vă iaste voia să ştiţi adevărat, ascultaţi: cum cură apa şi adapă şi creaşte cîte află sădite şi verzi, iară cîte află uscate nu le foloseaşte, numai ce le lasă iară uscate cum au fost, aşa să socotiţi că ştiţi şi de aceasta, că numai drepţii se-au botezat, iară nu şi păcătoşii. *Dumnezeeştii dascali.*

PENTRU NOI CREŞTINII, DE UNDE NE-AM NUMENIT DĂ NE CHEMĂM CREŞTINI.

GLAVA 23.

De la Hristos ne chemăm noi creştinii creştini, că mai nainte ne chemam Nazarei şi Galilei. Iară deaca se răsipiră apostolii pre în laturile lumii, mearse Petr şi alţi oarecarii la Antiohia şi propoveduiră pe Hristos, şi de atunce începură ucenicii a se chima creştini, cum zice Luca la deaania apostolilor, de în carii unii au şi ţin numai numele, iară darul şi lucrurile creştinilor n-au. Numele şi darul au ceia ce sînt adeveriţi ucenici şi soţi lui Hristos, pentru carii grăiaşte Hristos că: voi sînteţi soţii miei, dă veţi păzi poruncile meale; şi iară: de veţi păzi cuvîntul mieu adevărat *Marin preotul Alvert de la Hiu şi dascali.*

veți fi ucenici mie, cum au fost apostolii și alți creștini adevărați; iară acuma sînt toți cuceriți, smeriți și tărpitori și săraci de voe și alții într-alt chip aseamene. Deci deaca vreame ce sînt următori adevărați lui Hristos, se chiamă creștini. Stăpînul Hristos, frate se chiamă uns, cum am zis, pentru că au fost uns de duhul sfînt. Într-acesta chip și creștinii cei ade-
Gl. 5, zac. 213. vărați sînt unși de duhul sfînt și fac plodurile lui carele le numără Pavel
Plod. 1. către galateani și zice: плѡ(д же дх҃а ст҃гѡ ест҄ любовъ, радостъ, миръ, дльготерпѣнїе, блг҃сть, м(с)рдїе, вѣ́р8, кротость и въздє(р)жанїе [1]).
Plodul cel de întîi se chiamă dragostea a lui Dumnezeu ale căruia iaste slavoslavia, blagodarenia, adeverita închinare, cătră vecini dragoste. Dece, o, creștine, cînd slăvești și te închini lui Dumnezeu întru toate lucrurile, cum au făcut Hristos, atunce ești a lui Hristos și te chemi adeverit creștin; iară cînd tu nu slăvești, nice mulțimești, nice te închini lui Dumnezeu, ce încă hulești pre dînsul și crucea lui și credința lui și altele multe aseamene, atunce ești om drăcesc, iară nu creștin.

Plod. 2. Al doilea plod al sfîntului duh iaste bucuria, nu a lumii aceștiia și a trupului, ce a priceaperilor și a sufletului, pentru că adevăratul creștin cîndu-și veade priceaperile lui curățite de toate păcatele și împodobite de toate bunătățile, atunce să bucură întru inema lui, bucurie sufletească, măcară de i se tîmplă și pe dinafară de multe ori a avea scîrbe și primejdii și munci; ca dumnezăeștii apostoli, carii era mustrați și munciți foarte de păgîni, iară ei, cum zice Luca, era bucuroși și veaseli pentru că Hristos făcuse-i vreadnici să fie mustrați pentru numele sfinției sale.
Semnează să știi. Și ia ascultați pilda: un om carele iaste în casă-și și o veade surpată și grozavă cade-i-se să se întristeaze; așijderea și tu cîndu-ți vezi toată priceaperea ta curată și împodobită de toată bunătatea, atunce ți se cade să te bucuri sfințeaște și sufleteaște; iară cîndu-ți iaste sufletul tot stricat de păcate, atunce ți se cade să te întristezi în lăuntrul (ce să zice în taina) inimii tale, iară pe dinafară petreci și te bucuri și-ți e numai numele de creștin iară dar n-ai.

Plod. 3. Al treilea plod al duhului iaste și se chiamă pacea, carea au avut Hristos spre toți și foarte o au îndrăgit și o lăsă apostolilor cînd zise: pacea dau voaă, pacea mea lasu voaă. Drept aceaia adeveriții creștini iubesc și țin acea pace. Iară tu cînd ești făcătoriu de scandală și iubești să sameni vrăjbi și pleave întru oameni și urăști pacea, atunce nu ești creștinesc, ce dievolesc.

Plod. 4. Al patrulea plod iaste îndelungă răbdarea carea o au avut Hristos că au răbdat multe nevoi, multă sărăcie, multe patime pînă la moarte. Drept aceaia și tu să voești să rabzi toate scîrbele lumii și toată strimtura și sgîrceala pentru dragostea a lui Dumnezeu și pentru nădeajdea vieții ceii de sus. Iară cîndu-ți aduci aminte de reale, adecă de răotăți carele-ț trimeate Dumnezeu pentru spăsenia sufletului tău, iară tu faci pre Dumnezeu nedrept, căce te pedepseaște iară nu pre alți oameni, atunce tu n-ai darul creștinului, ce numai numele.

---

[1]) „Iar rodul duhului sfînt este: dragoste, bucurie, pace, răbdare îndelungă, bunătate, milă, credință, blîndeță și înfrînare".

Al cincilea plod iaste și se chiamă a dulceții și al bunătății, că tuturor iaste dulce și bun, adevărat-au pe drepții întru dreptate și lăudă lucrurile lor, îndrepta pre cei ce greșise, cu dragoste mîngîia pre cei scîrbiți, bucura-se cu ceia ce să bucura și cu cei întristați se întrista. Drept aceaia și tu, cînd te vei asemăna lui Hristos într-aceastea întru toate, atunce ești creștin, iară cînd sînt la tine toate lucrurile împoncișate și-ț pare rău pentru sporul și pentru bună petrecanie a fratelui tău, a creștinului și te bucuri și-ț pare bine pentru răotatea lui și ai ș-altele aseamene acestora, atunce cumu-ți voiu zice creștin? ba ce încă mai vîrtos om diavolesc. *Plod. 5.*

Al șaselea plod iaste bunătatea carea o au avut Hristos, că tuturor au fost făcătoriu de bine, atîta cît și viața ș-au dat pentru dragostea noastră. Drept aceaia și tu cînd ți-e milă de fratele tău creștinul și hrănești flămîndul și adăpi însetoșatul, cînd îmbraci săracul și priimești pre striinul și altele ca aceastea faci, atunce ești adevărat creștin. Iară tu cînd nu ți-e milă nemica de fratele tău creștinul numai ce-i faci rău și-l jehuești și-l răpești și-i faci nedreptate și-l pîrăști și-l împrumutezi cu dobîndă și camătă și faci alte multe nedreptăți, atunce cum vei să te chemi creștin? *Plod. 6.*

Al șaptelea plod al duhului chiamă-se credința carea o au avut Hristos și totdeuna o are pentru că ce făgăduiaște face. Făgăduiaște-ți că, de vei păzi leagea și să nu-ți faci priateni striini, ce să zice vrăjmașii lui, dracii, să-ți dea raiul; și așa va fi. Iar tu te făgăduești cînd te botezi să fii totdeuna al sfinției sale soț și să nu faci voile diavolului. Drept aceaia tu de vei face cum te-ai făgăduit și vei fugi de dracul ca să nu faci voile lui, atunce adevărat ești creștin. Iară cînd tu te faci mincinos și necredincios și păgîn și nu faci voile a lui Dumnezeu, atunce cumu-ți va zice neștine că ești creștin? *Plod. 7.*

Al optulea plod al duhului iaste blîndeațele, carele totdeuna pururea Hristos le-au avut și, cîndu-i grăia de rău, sfinția sa nu grăia rău și cînd pătimea (cum zice apostolul) nu îngroziia, ce încă era smerit și tăcut ca un miel, și zicea celora ce vrea să fie adeveriți creștini: învățați-vă de mine că blînd sînt și smerit cu inema. Drept aceaia și tu, cînd ești smerit și tăcut, atunce ai darul numelui creștinesc; iar cînd ești trufaș și măreț și nu suferi niciodată să-ți zică cineva altceva fără de numele tău și înjuri, mustri și îngrozești, te lauzi și blăstemi, hulești și pîrăști, atunce cumu-ț voiu zice creștin? *Plod. 8.* Mathei, gl. 11.

Al noaălea plod al duhului sfînt chiamă-se ținearea carea o au avut Hristos: întîi de bucate, că nu mînca mai mult decîtu-i priimiia firea omenească; a doa de somn, că de multe ori petrecea toată noaptea la rugă a lui Dumnezeu. Drept aceaia cela ce să ține de bucate și de somn, și de alte prisoseale ca aceastea, acela are și dar și nume de creștin. Iară tu, cînd cheltuești toată zioa la bucate multe și în somnuri reale și fugi de la besearică ca dracul de cruce și alergi la curvii, la preacurvii, la jehuiri și la alte zborure diavolești, atunce cum nu-ți voi zice că ești om drăcesc, iară nu creștin? Vezi, o, frate, carii sînt adevărații creștini, zice dumnezăescul Pavel către galateani: а̂ ижё х(с)вы сѹ́ть пла́ть <Plod. 9.>

Gl. 5, zac. 213. Gl. 3, zac. 257.

ρасп҃жша съ стρ(с)ми и҃ поχо(т)ми)[1]; adeveritul creștin cade-i-se să răstignească patimele și pohtele trupului și atunce se face priaten lui Hristos; drept aceaia cum se-au răstignit Hristos, așijderea și creștinului se cade să se răstignească, adecă să-și omoară toate mădularele trupului, ce se zice și ale păcatelor, cum zice acel dumnezeesc Pavel către colaseani: fugiți de curvie, dă necurăție, dă patimă, de reaoa pohtă și de lăcomie, adecă iubirea de argint, pentru carele vine urgia lui Dumnezeu pre fiii necuceriei, carii sînt numai cu numele de creștini, iară lucrurile a lui Hristos nu fac.

PENTRU CRUCEA CAREA FACEM PE TRUPURILE NOASTRE CÎND NE ÎNCHINĂM ȘI CUM SE CADE SĂ O FACEM ȘI CE ÎNCHIPUIAȘTE.

GLAVA 24.

Dumnezeeștii dascali.

Creștinul cînd se închină, cade-i-se să-ș împreune ceale 3 deagete ale mînii dreapte, cel de întîi, al doilea și al treilea, că aceastea închipuiesc trei feațe ale dumnezeirii sfintei troițe, în carele creade și iaste botezat întru numele ei, adecă al tatălui, al fiiului și al sfîntului duh, și mărturisească trei feațe ale aceii dumnezăești troițe. Iară aceasta, ce-ți pui mîna sus la cap, închipuiaște capul ceriului, iară cîndu-ți pogori mîna în jos la mijlocul trupului închipuiaște pămîntul pre carele s-au pogorît fiiul și cuvîntul a lui Dumnezeu de la ceriu pre pămînt, de se-au întrupat de în sfîntul pămînt al de pururea Fecioarei născătoarei de Dumnezeu pentru spăsenia noastră a oamenilor. Iară cînd rîdici mîna de la mijlocul trupului și o sui sus dăspre partea dreaptă, adecă la umăr, închipuiaște slăvita înălțare a acelui fiiu și cuvînt a lui Dumnezeu, carele s-au înălțat dă pre pămînt la ceriu și au șezut din a dreapta scaunului a lui Dumnezeu și a tatălui. Iară cînd aduci mîna dăspre partea dreaptă la stînga, închipuiaște a doa venire a acelui fiiu a lui Dumnezeu, a domnului și mîntuitoriului nostru Isus Hristos, carele va să judece lumea. Iară cîndu-ți pogori mîna dăspre partea stîngă pînă la picioare jos, închiuiaște iadul în carele va să muncească Hristos Dumnezeu pre toți pre ceia ce n-au făcut voile sfinției sale, ce se-au lepădat și le-au călcat.

PENTRU UNDE SE-AU SCRIS TUSPATRU EVANGHELIȘTII ȘI CARELE DE EI ÎNTR-AL CUI CHIP SE-AU FĂCUT.

GLAVA 25.

A lui Mathei, întîi.

Întîi a lui Mathei evanghelie scrisu-o-au singur Mathei apostol la Ierusalim, pre limba ovreiască, în chip de om heruvim, după văznesenie deac-au trecut 8 ani. Și dă pre ovreiaște o au prepus Ioan greceaște. Care evanghelie scrie și povesteaște de nașterea trupească a domnului

[1] „Iar cei ce sînt ai lui Hristos trupul și-au cîștigat împreună cu patimele și cu poftele".

nostru Isus Hristos, cum se-au făcut om pentru noi oamenii de în dumnezeescul și sfîntul sînge al de pururea Fecioarei și slăvitei născătoarei de Dumnezeu, a sfintei lui maice, a spăseniei noastre a creștinilor și zice: книга ро(д)ства І҃с Х҃а с҃на д҃кда и про(ч)ѧ [1]).

Iară al doilea stîlp de evanghelie, a lui Marco, scrisu-se-au la Alexandria de Marco apostol, în chip de leu, după văznesenie deac-au trecut 10 ani, carele închipuiaște împărăția și domnia a fiiului lu Dumnezeu, a domnului nostru Isus Hristos, carele iaste împărat împăraților și domn domnilor și al ceriului și al pămîntului. Și zice acest evanghelist: зачало ’єv(г)лїѧ І҃с Х҃а с҃на б҃жїа ꙗко(ж) є(с)тъ писанно въ пр(о)рцѣхъ се азъ посылаю а҃гг҃ла моєгѡ прѣ(д) лицє(м) твоим, иже ѹ҃готовитъ поу(т) твой прє(д) тобою [2]). Aceasta ce zice că voiu trimeate îngerul mieu și altele, vezi bine că arată puteare împărătească. *Marco, a 2.*

Iară al treilea stîlp de evanghelie, al Lucăi scrisu-se-au la Roma, în chip de junc, deac-au trecut după văznesenie 15 ani; carele închipuiaște și arată tocmeala și rîndul preoțesc și arhieresc și se înceape de la Zaharia Preotul, și zice: ... понє(ж) ѹ҃бо мнѡѕи начашѧ чинити повѣстъ; и про(ч)ѧ [3]). *Luca, a 3.*

Iară al patrulea stîlp de evanghelia lui Ioan scrisu-se-au de singur Ioan apostol în ostrovul Patmosului, în chip de vultur zburătoriu, după văznesenie deac-au trecut ani 32. Pentru că vulturul zboară în sus, așa și el grăind lucrure de bogoslovie mai nalte: вънача́лѣ в҃ѣ сло́во; и̂ про(ч)ѧ [4]). Pentr-aceaia scriu pe Ioan în chip de vultur. *Ioan, a 4.*

PENTRU CE VINĂ PIERD SFINTELE DARUL CARELE AU.

GLAVA 26.

La Daniil proroc face poveaste Theodorit și zice: cînd au robit Navhodonosor Ierusalimul și luă aceale sfinte vase dă le spurcă întru bucatele lor și într-altele fără de cale, ce la aceale sfinte nu putea niminea să între la dînsele, nice să se tinză să le pipăe acolo unde era aceastea toate, unde se zice la с҃тла с҃тыхъ [5]), numai arhiereul ce întra de cădiia într-un an o dată. Și de vrea fi necurat, numaicît tăia-l dumnezeiasca dreptate. Și bine știți de Ozan, cum văzu o dată căruța carea purta chivotul, ce să zice tronul în carele era sfînta sfinților și se întoarse să cază căruța aceaia, atunce mearse și el să ajute ca să facă bine, și căce *Theodorit, episcopul Chirului.* *Andrei, canon. vel.*

---

[1]) „Cartea neamului lui Isus Hristos, fiul lui David ș.c.l.“

[2]) „Începutul evangheliei lui Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu, precum este scris în prooroci. Eu trimit pe îngerul meu înaintea feței tale, care va găti calea ta înaintea ta“.

[3]) „Deoarece mulți au început să alcătuiască istorisiri ș.c.l.“

[4]) „La început a fost cuvîntul ș.c.l.“

[5]) „Sfînta sfintelor“.

nu fu de în preoți, tăe-l dumnezeiasca dreptate și muri. Drept aceaia zice sfetîi Andrei la marele canon al lui, pentr-acesta lucru: посл8жи бж(с)тве(н)нымъ съдрьжателѣ [1]), ce să zice: cu frică și cu cutremur.

Întrebare cu mirare.

Aicea de aceasta au întrebat unii și zicea că ovreaii carii era oameni curați ai lu Dumnezeu și numai căce nu era preoți cîți se tindea la sfintele și dumnezeeștile lucrure, pentru ce muriia; iară Navhodonosor cu oamenii lui, cari era închinător de idoli și necurați, cum luară aceale sfinte dă le spurcară cînd prădară Ierusalimul și le făcură de toată slujba rea și de rușine, și nu pățiră nice un rău?

Rezdreașenie.

Zice de aceasta acel Theodorit, că pînă ce sînt oamenii lui Dumnezeu întru poruncile lui și întru darul lui, și aceale sfinte toate-ș țin darul, pre carele sfințeaște-le Dumnezeu pentru cuceria și sfinția oamenilor. Iară cînd urgiseaște Dumnezeu pre niște oameni pentru păcatele lor, atunce și acealea pierdu-ș darul carele au, că Dumnezeu-l ia, măcară deși pedepseaște Dumnezeu iarăș pre ceia ce au pedepsit oamenii lui, cum au pedepsit pre Navhodonosor, carele spurcară aceale sfinte vase ale besearicii cu posadnicele lui. Că Dumnezeu cu vrăjmașii lui cei fără de leage păgîni pedepseaște pre credincioși ca să se țealomudrească să se întoarcă să vie la pocaanie. Dece de să vor întoarce, Dumnezeu se face milostiv asupra lor, de iartă și izbăveaște pre dinșii de patimele muncii și nevoii, iară ei de nu se vor întoarce, atunce se izbîndeaște cuvîntul apostolului carele zice: de veți vrea să mă ascultați, dulcețile pămîntului veți mînca, iară dă nu veți vrea să mă ascultați, spata pre voi va junghia, că gura domnului au grăit aceastea.

PENTRU SFINTELE ICOANE, CE ARATĂ; CA SĂ NE ÎNCHINĂM LOR CU DRAGOSTE ȘI USÎRDIE, IARĂ NU CU SLUJIREA.

GLAVA 27.

Dumnezeeștii dascali.

Dragoste se chiamă o iubire și o apropiere a unui lucru cum ai zice: pentru dragostea fiiului mieu, văzu și iubesc obrazul celuia carele are o dragoste și o semnare a fiiului mieu. Aceasta se chiamă cu dragoste. Iară slujirea se chiamă cînd acea icoană a unui sfînt sau a lui Hristos să crezi și să mărturisești că iaste acela Hristos și cinstești acea icoană ca pre Dumnezeu, sau pre sfîntul a cui iaste icoana, ca pe sfîntul acela; atunce mergi în muncă. Ce icoanei a lui Hristos sau a sfîntului să i te închini pentru numele a lui Hristos sau a sfîntului; pentru că zice marele Vasilie: cinstea icoanei vine pespe chipul cel de întîi; și la săbor zice: cine nu se va închina chipului domnului nostru Isus Hristos, cu dragoste iară nu cu slujire, să fie anathema. Știi acum ce iaste cu dragoste și cu slujirea. Însă obiceaiu avea împărații să-ș pue în mijlocul tîrgului chipurile lor, adecă stîlpii, au de marmură săpate, au de zugrăvie zugrăvite, și cîți trecea închina-se icoanelor pentru cinstea împăratului. Și aceasta

зри ѿпаснѡ [2]).

[1]) „Slujește celor dumnezeești cu cutremur".
[2]) „Vezi cu luare aminte".

zice cinstea icoanei: vine pespre chipul cel de întîi, ce să zice la împăratul carele se chiamă chipul de întîi, iară nu slujiia, nice se închina, nice slujia icoanei ca împăratului. Într-acesta chip să socotești și pentru sfintele icoane.

PENTRU CINCI LUCRURE PE CARELE SE ODIHNEAȘTE DUMNEZEU. ȘI CARELE SÎNT ACEALEA.

GLAVA 28.

Întîi iaste curata rugă; și ruga curată iaste să aibi dragoste și dreptate spre fratele tău, creștinul, ca să se poată auzi rugăciunea ta cătră Dumnezeu. *Porunca 1.*

A doa poruncă iaste citirea psalmilor sau cu mulți oameni sau și singur de eluși, adecă să te nevoești la besearica ta să cînți și să slăvești pre Dumnezeu, cum te vei afla cum am zis, sau cu mulți, sau de eluși. Că zice și dumnezeescul David: въспою г(с)ви доньдеже есмь [1]). 2. Psalm. 145.

A treia poruncă iaste citenia dumnezeeștilor cuvinte ale duhului, ce să zice să citească neștine dumnezeiasca scriptură totdeuna, carea iaste plină toată de cuvintele dumnezeescului duh, pentru că dumnezeeștii proroci, dumnezeeștii apostoli, dumnezeeștii părinți, dumnezeeștii dascali cîte au zis și au scris, toate le-au zis cu darul și luminarea a duhului sfînt. 3.

A patra poruncă iaste aducerea aminte cu durearea inemii de păcate și de moarte și de judecată ce va să fie, ce să zice cu inemă frîntă să-ș aducă aminte neștine de păcatul lui, să se întoarcă cu tot sufletul și să-ș aducă aminte de judecată ce va să fie a domnului nostru Isus Hristos, carele va să judece lumea; și să-ș aducă aminte de moarte căriia-i sîntem datori toți oamenii să-i plătim; că de-ș va aduce aminte omul cum va să moară, niceodată nu va face rău. 4.

A cincea poruncă iaste rucodealia, adecă carea ț-eau dat să faci să trăești în lume, au meșterșug, au negoțătorie, au altă măestrie, fie ce va fi, să-l facă drept, bun; să nu înșeli și să o faci rea, nice să iai cuiva vreun lucru ceva să-l înșeli sau fără dreptate, că cealea ce să adună cu înșelăciune și cu nedreptate, curînd se rîsipesc și pier. Mai bine iaste să dobîndească neștine puțin lucru (zice Solomon) cu dreptate, decît să cîștige mult cu nedreptate. Și Sirah zice: galbenii carii se strîng cu înșelăciune și fără dreptate ca rîul vor să se usuce și ca tunetul în ploae, așa vor să cură, adecă vor să fugă de la mînile lui și el de dînșii va să se lipsească. 5. Solomon. Sirah.

PENTRU NĂROCUL; ȘI DE SĂ VA CĂDEA CREȘTINILOR SĂ MĂRTURISEASCĂ ȘI SĂ SE LAUDE ÎN NĂROC.

GLAVA 29.

Nărocul l-au fost socotind și i-au pus numele aproape de ellini, care năroc iaste o isprăvnicie în lume nesocotită mai nainte. Poveastea va *Anastasie, a dumnezeeștii*

[1]) „Cînta-voi Dumnezeului meu pînă cînd voi fi".

cetăți a marii Antiohii. să zică că nărocul nu iaste altceva fără numai ce socotește omul mai nainte. Ce să zice, nesocotind cum va trăi în lume și cum se va griji, i vine ce-i vine asupră, cum ai zice: au rău făcu, au bine, au de voiu sluji, au de nu voiu sluji, au de voiu lucra, au de voiu păți nevoe, au de nu

Zri, să știi. voi păți. Și zice că orice-m vine asupră nărocul-m iaste. Ce acesta de-l va socoti și-l va zice neștine, acela iaste păgîn și fără de leage; iar creștinul să grijască și să socotească înainte să mărturisească pre Dumnezeu împreună cu toate. Iar care creștin va mărturisi nărocul, acela au căzut de în tocmeala și înțelepția creștinilor, cum au fost ellinii, de socotia

Zri, să știi de zodia omului. lucrurile ceale deșarte și dă nemica. Că aceia, ellinii, toate cîte veniia la oameni le scriia zicînd că le iaste de în steale și de în năroc. Și de în steale va să zică că ceale 7 planite, adecă Cron, Zevs, Aris, Soarele, Afrodit, Ermis și Luna, carele se chiamă 7 zodii, zic că fieșcare de aceastea au cîte o fire sau și mai multe, și oricine se va naște într-acela ceas, cînd se mișcă fieșcare de într-aceale steale, zic că iaste și va să fie în firea ei, ce trebuiaște să facă după firea lui și să vie fieșcarele cumu-l poartă acea zodie, carea are firea aceaia în carea se-au născut. Drept aceaia toate cîte se tîmplă oamenilor, zicea că firea lui l-au născut într-aceaia, și nărocul ce au vrut să se tîmple omului aceluia i-au urat așa. Ce de aceastea bîrfiia nebunește și neînvățat și fără de minte, cum zicea și fariseii, carii zicea că nașterea a fiecăruia și imarmenul, ce se zice nărocul lui, aduce-l de vine ce vine fiecăruia în lume; ce aceasta nebunește și fără priceapere zicea. Și pentru ceia ce slujia nărocului ca lui Dumnezeu, zice dumnezăiasca scriptură și vădește nepriceaperea și păgînătatea lor și zice: vai de ceia ce gătesc masă diavolului, adecă carii fac jertve și mesc mescăturile nărocului, că au făcut jertve cu dobitoacele și amestecături, adecă cu vărsări de vinuri și de untdelemn pre foc. Și pentru

Pentru astrologhi. astrologhii zice: să stea și să vă scoață astrologhii ceriului că acum trimeate Dumnezeu urgia lui, ce să vie astrologhii să vă păzească. Și iară: ovreaii vor să arză ca nuialele în foc și nu-ș vor izbăvi sufletul lor de în văpae. Adecă voi carii credeați în nașterile oamenilor și și în zodii și în năroc, acum v-au urgisit Dumnezeu și v-au dat în foc ca nuialele; las să vă scoață nărocul și minuțiile și zodiile. Așijderea și domnul bate-ș joc de neînțelepția acelora oameni și zice: unde-ți sînt astrologhii să-ți

Semnează să știi. spue acum răotățile ceale ce vor să-ț vie asupră. Va să zică sfetîi Anastasie că nice nașterea oamenilor și stihiile carele se fac, nice nărocul iaste adeverit, că de-ar fi adeverit nașterea oamenilor pre zodii și pre năroc, cînd vine urgie a lui Dumnezeu n-ară muri într-un ceas 100 sau 200 sau o mie de oameni, nice într-o corabie, unde sînt atîtea suflete și au bogate nașteri și bogate nărocure, nu se-ar neca într-un ceas atîta oameni; născut fiind unul într-o stihie și altul într-alta, și unul în năroc bun, altul în năroc rău, și mor toți într-un ceas; și ce vei mai mult, ca și în vreamea a lui faraon dă necă Dumnezeu atîta mii de oameni numai într-o certă; și în vreamea potopului; și la Sodoma; și în vreamea lui Ezechie împărat, cînd era Isaia proroc, veni îngerul domnului și tăe într-o noapte optzeci și cinci de mii de asirii; și avea bogate nașteri și bogate nărocure; ce n-ar fi folosit nice dohtorii, nice legile ar fi făcut dreptate într-acea vreame.

Ce însă vom zice că naşterea şi nărocul şi toate ale tuturor iaste Dumnezeu, carele ține în mînile sale şi viața şi moartea şi plăteaşte fieşcăruia datoria după lucrurile lui. Şi de va muri păcătosul împreună cu dreptul, să nu te miri, pentru că păcătosul muri că-i tăe Dumnezeu calea ca să nu facă mai multe păcate să se pedepsească mai mult; iară dreptul de au murit, murit-au că i-au fost de-a muri, ce să zice om să moară şi dăscărcă mai curînd trupul dă pre dinsul, carele era legat cu sufletul, ca să nu greşască să meargă să se muncească, şi lăsă toate fricile şi nevoile ale aceştii lumi putrede şi trăiaşte în veaci. Bine de va zice că trăiaşte şi păcătosul şi dreptul în vecie în ceaia lume; ce drepții merg în viața veacinică şi sfîntă, iară păcătoşii în munca de veaci. Zri unde e norocul.

Sfîntul carele începe cuvîntul, adecă dumnezeescul Anastasie, va să arate cu sfinții părinți că cealea ce zic ellinii că sînt nărocure şi naşterea carea se naşte tot omul, a zodiilor, sînt minciuni şi bîrfeale, că singur Dumnezeu iaste carele are puteare pre toate, că de ar fi acealea adevărate a tot omul n-ar trebui nice dohtorii, nice ajutor de altceva, nice ar fi caznă a legilor pre ceia ce fac rău, ce încă nice alt lucru carele se tîmplă oamenilor nu li s-ară tîmpla, făr' numai fieşcăruia ce i-ar fi să pață. Şi arată sfîntul cu dumnezeeştii dascali carii zic atîta socoteale frumoase şi adeverite, cît fiecine carele va avea minte desăvîrşit, încă şi ceia ce au puțină, le dă să cunoască cum grăesc minciuni acei ellini. Şi întîi aduce pre sfetîi Grigorie Nischii, carele zice că au auzit mulți zicînd de aceaste lucrure şi rîzînd au zis: să vă aduceți aminte de dohtorul cel mare al ellinilor, carele scrie şi spune întru socotealele vrăjitoreşti ale dohtoriei: cînd vezi, zice, un om bolnav, de va muri, de nu va muri, poți-l cunoaşte pre seamnele trupului. Şi cum era un dohtor anume Rodios şi atîta de bine ştia meşterşugul dohtoriei, cît cu erbile lungiia viața aceluia ce vrea să moară curînd; dece nu sta nice la naşterea omului, nice la nărocu-i, nice în ceasul cînd negriia dă vrea să moară, căce că el ştiia numai cu erbi să lungească viața a acelui bolnav şi acel dohtor era de pururea bolnav şi ştiia să facă numai atîta, cum am zis, să lungească zilele trupului său cu dohtoriile. De-acia strica alte socoteale, carele zicea ellinii că naşterea omului şi nărocul lui aduce-i să pață nevoi în lume. Iar noi vedem în zioa de astăzi că de va lovi neştine pre cineva cu o sabie şi să-l vază toți dohtorii şi alt om tot să zică că l-au rănit de moarte şi de nu-l vor vrăciui va muri omul, iar deaca o ar vindeca acea rană se-ar tămădui şi ar scăpa de moarte, iar de l-ar lăsa nevindecat ar muri, aceluia nu i-au fost naşterea lui, nice nărocul lui să moară, căce că erbile l-au tămăduit. Semnează. Grigorie Ostrovschi. Semnează.

Spune şi Esop o pildă şi rîde dă ceia ce cred aceastea lucrure; care Esop au fost ellin înțelept. Era, zice, un astrolog şi şedea la tîrg de căuta şi privea naşterile şi nărocurile a fieşcăruia. De-acia tîmplă-se oarecui de-i spuse nărocul şi eşi de la dinsul; iară peste puțin ceas întîmpină pre astrolog alergînd şi-l întreabă: unde alergi tu, astrologule? El zise: spuse-mi oarecine că-m spargu casa şi o fură. Iară cela-i răspunse şi zise: dar cum ştii nărocul altora, iar al tău nu ştii? Deaca vreame ce iaste aşa, minciuni ai spus şi mie şi altora, deaca nu-ți ştii tu nărocul tău şi striştea. Ce însă noi aceasta zicem, carea iaste adeverit: că în mîna a lui Dumnezeu stau şi cereştile şi pămînteştile, şi moartea şi viața şi Semnează.

altele toate, și nărocul și nașterea; iară pre astrologi cade-se vredniceaște să-i rîză neștine (cum ați auzit), că le sînt cuvintele mincinoase și pilde, adecă bîrfeale. Numai aceasta iaste noaă creștinilor, să avem frică la inemile noastre adeverit la Dumnezeu și pre dinsul să upovăim și să nădăjduim, căruia i se cade slava în veaci, amin.

PENTRU VIAȚA OMULUI, ARE VREAME CU SOROC, CÎȚI ANI VA TRĂI? CĂCE CĂ UNII ZIC CĂ ARE, IARĂ BOGAȚI ZIC CĂ N-ARE.

GLAVA 30.

Anastasie, al dumnezeeștii cetăți al marii Antiohii.

De aceasta vom zice că vieții omului nu e nice un soroc pus, nice iaste vreunui om vreamea scrisă mai nainte, sau socoteală atîța ani să trăiască, ce sfatul și voia a lui Dumnezeu cînd va, atunce moare omul, și cum va zice sau va împărți acela, așa iaste și sorocul vieții omului, adecă voia a lu Dumnezeu. Iară cătră ceia ce iubesc pricea și zic în tot chipul să arate viața omului cu soroc și anii a fieșcărui om, cătră acela vom răspunde de vom zice: nu se va afla la Dumnezeu să fie făcut vreun lucru să fie fără de cale; aceasta niminea să nu o socotească. Și iarăș: de-ar fi fost mai nainte o hotărîre și o zicere a vieții a tot omul atîta ani să trăiască cîți să războlesc, niceodată nu se-ară ruga niminea vreunui sfînt, nice ar chema vreodată pre dohtor, pentru că acea hotărîre ce au hotărît mai nainte Dumnezeu ar fi adevărată. Însă hotarul și sorocul a vieții a tot omul iaste porunca a lui Dumnezeu, carea niminea nu poate să o priceapă, carea se chiamă nedomirită de minte de om. Iară de-ar fi hotărîre sau soroc vieții omului, tipoșit mai nainte să trăiască atîta,

Gl. 11, zac. 149.

de aceasta spune apostolul cătră corinteani: ıако ıадый и̂ пї́ѧ лѣто и кр҄ъвь г҃а недостойнѣ, сꙋд҄ч себѣ ıа(с)ть и̂ пїеть. сегѡ̀ ради сꙋ́тˢ нѣ́цїи ѡ(т) ва(с) болни и спѧ(т) доволни [1]) adecă; deaca nu sînt dăstoinici pentru păcatele lor să se priceștuiască de trupul și sîngele domnului, drept aceaia unii bolnăvesc și unii mor.

Semnează.

Vasă zică că nu iaste hotărîtă viața omului, ce numai de păcate vine la bogați și boale și morți. Drept aceaia sfătuiaște și Solomon și zice: să nu faci nimănuilea rău, să nu faci nimănuilea fărădeleage, ca să nu mori mai nainte dă vreamea ta. Drept aceaia cu adîncimea înțelepției a lui Dumnezeu carele cunoaște mai nainte moartea omului și cunoaște ce-i iaste de folosul lui și ce-i iaste de peire, drept aceaia-i ia cîndu-i pare lui, și-i lasă iară cîtu-i pare după nespusa a lui înțelepție și acea înțelepție a lui Dumnezeu nespusă iaste sorocul vieții a tot omul. Drept aceaia

Damaschin.

Damaschin, vrînd să cinstească acea nespusă înțelepție a lui Dumnezeu carele pune hotar întru viața a tot omul, zice la ceia ce să pristăvesc: неи̂зрече(н)ною гл꙽бѝною мꙋдро(с)ти твоеѧ̀ о̂предѣлѧ́еши живо́тъ и̂ про-

[1]) „Căci cel ce mănîncă și bea trupul și sîngele domnului cu nevrednicie, mănîncă și bea sieși osîndă. De aceea unii dintre noi sînt bolnavi și nu puțini mor".

видиши смрть и къ жизни иной премѣняеши яко благо оутрокенъ и пр(оч)а [1]; adecă: cu adîncimea înțelepției tale cea nespusă carea nu poate neștine să o spue, pui hotarul vieții omului și privești mai nainte moartea și-l duci într-altă viață mai bună, ca un milosîrd ce ești. Însă am vrea să zicem și altele mai multe de aceasta, ce soseaște cît am scris. Ce încă să știți și acest puțin carele au zis marele Vasilie într-o poslanie de mîngîiare, carea scrie unui prieten al lui creștin și-i zice să nu plîngă, nice să tînguiască de fratele său căce au murit, că Dumnezeu au făcut oamenii ca să slujască în lumea lui o slujbșoară, după lucrul carele le-au dat să lucreaze; cum ar fi un împărat carele ia la casa lui de tot felul de slugi ca să i se împle polata și să slujască cine-ș după slujba ce va fi vreadnic. De-acia acel stăpîn deaca nu-i mai trebue acea slugă pentru bogate vini ce au făcut, goneaște-l și ia altul. Așa și Dumnezeu are pre oameni în lume să împle pămîntul și să slujască cineș ce i se-au dat, iară deaca nu-i trebue a-i fi slugă și a-i sluji, el ia și vine altul în locul lui. Drept aceaia la Dumnezeu stă să trăiască omul au vreame multă, au puțină, și voia și înțelepția a lui Dumnezeu iaste sorocul și hotarul vieții a fieșcărui om.

PENTRU CUM TRĂIA OAMENII CEI MAI DE NAINTE VREAME ȘI ANI MULȚI.

GLAVA 31.

În vreamea aceaia toată nedumnezăirea era întru neamul oamenilor, ce să zice se închina și credea în idoli; iar nu credea întru adeveritul Dumnezeul nostru făcătoriul ceriului și al pămîntului și toate cîte-s într-însul. Drept aceaia tocmi Dumnezeu (carele au făcut toate cu înțelepție) de trăiia oamenii aceia mulți ani ca să se întoarcă de închinarea idolilor și de în lucrurile diavolului, să vie întru priceapere dumnezăiască să crează drept întru adeveritul Dumnezeu și să facă voile lui. Iară neamul cel dă pre urmă, ce să zice noi creștinii, am cunoscut adeverita credință, lumina dă veaci, carea luminează pre tot omul carele vine în lume, adecă la domnul nostru Isus Hristos și întru neînceputul lui tată și întru dumnezăescul și sfîntul tocma fiind al lui duh. Pentr-aceaia nu venim într-atîta multă viață lungă, căce sîntem întăriți întru sfînta troiță și căce că lumea aceasta iaste moarte, iară împărăția a lui Dumnezeu iaste viață de veaci și nesfîrșită și căce sîntem fii după dar pespe dumnezăescul botez, pentr-aceaia ne iubeaște și ne scoate de în moarte și ne sue la viața de veaci, la moșia noastră cea de întîi carea se chiamă raiul. *Dumnezeeștii dascali.*

Socotiți să știți și într-alt chip pentr-acesta lucru, adecă cu cît se apropie sfîrșenia lumii să se facă conețul, cu atîta și oamenii li se împuținează anii, adecă trăesc vreame puțină. *Zri.*

---

[1] „Cela ce prin adîncul înțelepciunii tale negrăite hotărăști viața și prevezi moartea și ne aduci la altă viață, ca un îndurător ș.c.l."

DE UNDE E, DĂ SE AFLĂ MULŢI OAMENI, DE ÎNCEPUTA NAŞTERII LOR ŞI DE ÎN VÎRSTA TINERIEI; PRE FELIU SÎNT BLÎNZI, SMERIŢI, BUNIŞORI, IARĂ ALŢII IUŢI LA MÎNIE, ŞI UNII IUBESC VIAŢA LUMII ACEŞTIIA, IARĂ ALŢII SÎNT CURVARI; UNII IUBESC MUERILE, ALŢII LE URĂSC; ŞI UNII SÎNT ŢIITORI ADECĂ POSNICI; UNII SÎNT SLOBOZI LA MÎNĂ DE DAU, IARĂ ALŢII NU DAU; ŞI UNII SÎNT NEPOCĂIŢI ŞI PETREC FĂRĂ DE GRIJE ŞI CU LEANE.

GLAVA 32.

Anastasie, al cetăţii lui Dumnezeu marea Antiohie.

Pespe aceastea vom zice căce că Dumnezeu nu iaste să facă pre cest om să-ş ţie curăţia, iară pre altul curvariu şi pre unul urgisitor adecă mînios şi pre altul răbdătoriu şi pre altul scump, iară altul eftin şi slobod să dea. Dar ce? Sînt nişte vini carele urmează şi îmblă pre feliul stihiilor trupului, cu carele cu aceastea şi cu vremile şi cu năravurile se fac oamenii aşa.

Semnează.

Dă se va afla înmulţire, ce să zice creaşterea căldurii stihiei, adecă a sîngelui, în ceasul zimislirii coconului cînd îngrecează muiarea, atunce copilul acela se face cald întru amestecări. Carele iubeaşte viaţa lumii aceştiia şi acela iaste şi slobod la mînă a da. Iară de va îngreca muiarea la purceaderea stihiei ceii reci, ce să zice a flegmei, atunce să face copilul cu firea reace şi nepricepută, adecă cu minte puţină. Iară cînd îngrecează muiarea întru stihia cea uscată, adecă a herii, a pămîntului zic, atunce face pre om dă ţine răotatea şi om amar şi privighetoriu, adecă fără somn şi rău. Iară de va îngreca muiarea întru stihia cea umădă, care iaste apa, atunce face coconul fără grijă şi lenevos, de iubeaşte lucrure pămînteşti şi e lacom. Căce că de vom zice că îngreceează muiarea dă face copil cu porunca a lui Dumnezeu, unul viclean, altul bun, şi unul nedătătoriu lesne iar altul lesne dătătoriu şi altulu-ş ţine curăţia, iară altulu-i iubitoriu de mueri, nu putem să zicem că nice omul cela ce-ş ţine curăţia se va afla să aibă plată, nice curvariul muncă, căce au făcut Dumnezeu pre acela curvariu şi pre celalalt dă-ş ţine curăţia, ce încă nice cel mînios nu iaste dăstoinic muncilor de la Dumnezeu căce că aşa l-au făcut Dumnezeu, pentru că Dumnezeu carele iaste drept şi acea dreptate n-au făcut pre unul să fie ucigaş şi pre altul smerit şi pre unul iute la mînie, iară pre altul milostiv şi altul nemilostiv, că mare nedreptate ar fi să muncească pre un curvariu sau pre un nemilostiv sau pre un ucigaş, aşijderea şi într-alte păcate întru toate sau în bunătate, ce oamenii se fac de în feliul stihiilor, cum aţi auzit.

Ce însă dă te va întreba neştine zicînd că: aşa am născut eu cum se-au tîmplat de m-au făcut părinţii miei şi pre feliu sînt aşa; cum mă voiu munci sau cum voiu avea plată de la Dumnezeu? Răspunde că pentr-aceaia se-au făcut pravilele şi legile, făcutu-se-au cazaniile, carele sînt ca un frîu, să contenească firea a fieşcăruia ca să păzească poruncile ale lui Dumnezeu, ca să aibă plată aproape de Dumnezeu. Căce că de voiu naşte eu întru fire să fiu pohtitoriu la mueri, atunce eu, sau cu post sau cu altă strimtură a trupului, contenesc firea trupului mieu să nu curvească; atunce voi păzi poruncile lu Dumnezeu şi stric firea feliului

în carea am născut, ca să păzesc poruncile a lui Dumnezeu, și atunce-mi va da Dumnezeu plată. Dece pentr-aceaia ne-au dat Dumnezeu minte, ca să ne socotim și să ne grijim cu mintea noastră și să ne fie mintea stăpînă și domn ticăloaselor patime, adecă celor reale. Și iar, de m-am născut eu să fiu cu mintea groasă și cu priceapere puțină, poruncit-au noaă Dumnezeu să facem domirire și minte subțire. Cu ce? Cu învățătura dumnezeeștilor scripturi, cu nevoință de pururea să întreabe pre fieșcarele carele are minte, să înveațe și el și să înțeleagă, adecă să biruiască și să învingă grosimea-și cu nevoința și cu înțelepția altora. Iară dă vei zice: cum va putea fi aceasta? Atunce tu ia pildă de la o piatră sau de la un fier sau și de la o piatră fără dă preț, adecă adamant ce să zice diamant, carele n-are tăiare, adecă nu se poate tăia, și cu frecare freacă în toate zile și să netezesc toate, și că și strică; iar piatra și marmura, fă o fune dă un lucru ce e mai moale carele iaste părul, de-acia tu freacă cu dînsa în toate zilele marmura sau piatra, că o tae funea, cum se veade la multe puțure și pe într-alte locure. Iară pentru piatra diamant de carea am zis, nice un fier nu-l prinde; iar meșterii carii-l fac au aflat niște cenușă de pun și cu aceaia-l freacă de-l curățează și-l dreg și-l facu luminos. Drept aceaia pravilele, legile și poruncile a lui Dumnezeu și învățăturile și îndreptările lui, acealea sînt carele dreg și îndreptează pre cale pre firile oamenilor ceale reale întru bine. Și iară de va naște neștine scump și nemilostiv, pre acela-l învață scripturile și mai vîrtos dumnezăiasca evanghelie, pilda a săracului Lazăr, și a celui bogat nemilostiv. Și iară pilda acelui ce i se îndăstuli, adecă i se înmulțiră toate și să socotia să facă atîta lucrure, iară îngerul zise lui: nebune! Drept aceaia de aceasta chiamă pre toți scumpii nebuni, dară unde iaste mai mare nebunie: să fie neștine rob argintului și aurului, carele le vedem toți în toate zilele și în tot ceasul murind unii și-ș lasă avuția pre pămînt căce că nu pot să o ia; iară săracul sufletul, pînă ce iaste în lume, iaste încărcat de greotățile lumii, iară deaca moare trupul, atunce se iușurează deasupra lui, și mearge duhul în lumea de sus slobod de într-această tină a acești lumi trecătoare, adevărat de va avea bune făcute. Dară nu iaste acesta un lucru frumos, să socotească neștine, să se pedepsească să-ș înfrîngă și să-ș contenească scumpeatea lui, să se facă eftin, ca să aibă acolo plată? și cu avearea lui aicea să cumpere polate și lucrure carele nu i-au văzut ochii, nice urechile i-au auzit (cum zice dumnezeescul Pavel) în ceaialaltă lume, unde le are Dumnezeu gătite pentru drepții, numai că ce va da aicea de în argint și de în aur, carele le poate să le fure fieșcare tîlhariu, și ce zic încă numai tîlhariul, ce și copiii, frații lui, rudenia lui. Urăscu-ș viața căce nu văd ceasul cînd va muri ca să-i ia cum mai curînd ce are, iară el nu va să cumpere lucrure acolo la ceriu, unde nice viermii, nice furii, nice altceva le strică vreodată; dară cum nu poate fi unul ca acela adevărat fără de minte? Drept aceaia n-are niminea ce vinui căce m-am născut eu așa și căce așa voiu să mor și nemica nu voiu avea plată de la Dumnezeu. Și iară un om ce va fi ucigaș, au n-au lăsat Dumnezeu legile să pedepsească și să pedepsească pre ucigaș, ca să-ș contenească firea cea de ucidere carea au, că au lăsat să ia moarte de vor ucide pre cineva; sau au n-are atîta minte acela om ca să soco-

Semnează.

Semnează.

Zri pentru scumpi.

Caută de vezi, o, iubitoare de lume.

Omul ucigaș. Mathei, zac. 12.

tească că, de va ucide pre om, ucide pre unul carele iaste de a lui feliu; ia să vază dobitoacele cealea ce sînt toate de o fire și de un feliu, că niceodată nu ucide una pre alta.

Omul mînios.

Și iară omul mînios nu poate să-ș contenească mînia deaca mearge denaintea omului ce să mînie, și să-ș aducă aminte cum se mînie pre icoana, adecă pre chipul a lui Dumnezeu, care Dumnezeu va să se mînie asupra lui, căce se-au mîniat pre chipul său. Sau au doară nu i-au poruncit: să iubești pre vecinul tău ca și pre tine; sau au doară n-au zis: iubiți vrăjmașii voștri și bine faceți lor, căce iubiți priatenii voștri? Că așa fac și păgînii. Drept aceaia întru toate feliurile ce să nasc oamenii după himus, adecă stihiile ce să află părinții lor cîndu-i seamănă, așa au și multe tămăduiri și frîne ca să tămăduiască și să pedepsească firea lor, ca să aibă plată de la Dumnezeu și pentr-aceastea avem atîta și atîta pilde.

Mathei, zac. 15.

Semnează.

Oare știi bine că de nu va mînca neștine nice va bea, nu trăiaște; iară am văzut pre mulți de ceia ce mănîncă și beau mult și curvari fugind de în lume și să duc în pustie și cu atîta post ce au făcut și cu atîta strimturi și sgîrceale ale trupului lor au urît mîncarea și băutura cea multă și curvia și ș-au făcut trupurile (cum am zice) nesimțitoare și moarte de aceastea lucrure. Și iarăș oamenii ucigași și iubitori de viață, carii iubesc viața lumii, cumu-ș dau trupurile întru multe munci, ca cum ar păți altul iară nu el, și să pohtească moartea ca să dobîndească împărăția ceriului. Și într-alte feliuri și firi reale ale omului întru toate, pline sînt învățăturile besearicii și viețile și traiurile sfinților și de curvari și de preacurvari și de ceia ce mănîncă și beau mult și de cei scumpi și de cei iuți la mînie și răi. Ia vezi pe prepodobna Maria Eghiptenina, curvă ca dinsa și cît de hrănită cu mîncări și băuturi, numai căci-ș opri trupul, cum să sfinți.

Frumos mai de tot.

Caută de vezi și la otecinice că-s pline de aceastea; vezi cîți mucenici ș-au dat sîngele pentru Hristos, carii era bărbați și ucigași viteaji; ia vezi iar cîți n-au dat nemănui niceodată de într-averea lor, iară apoi-ș vîndură ce avea mult, puțin avearea lor și le deaderă săracilor pentru Hristos; și iară cîți de cei iuți la mînie să smeriră și se făcură blînzi pre la atîta schituri; cîți tîlhari se făcură sfinți, cîți furi, cîți curvari, cîți răi, cîți bețivi, bărbați, mueri, feate, împărați, domni, boiari, bogați, patriarși, mitropoliți, episcopi, egumeni, popi, diaconi și călugări se munciră pentru Hristos și-ș înfrînară firile lor cu legile și învățăturile lui Dumnezeu. Drept aceaia nu se tîmplă cuiva să afle vină întru păcate să zică căce va să facă pohtele sale: că așa m-am născut și așa mi-e feliul și firea. Drept aceaia se roagă lui Dumnezeu de aceasta și prorocul David și zice:

David, psalm. 140.

не оуклони ср(д)ца моего къ словеса лѹка(в)ствїа еже не(к)щекати вины ѡ грѣсехъ [1]), adecă: doamne, nu-mi pleca inema mea întru cuvinte vicleane, cu care cuvinte să aflu vini întru păcatele meale. Drept aceaia fiecine iaste nesebuit de nu va să-ș vie întru adeverință să se îndrepteaze.

[1]) „Să nu abați inima spre cuvinte de vicleșug care cred în vina păcatelor".

PENTRU COPII, DE SĂ VOR MUNCI PENTRU PĂRINŢII LOR.

GLAVA 33.

Pentru lucrul cesta ce zic că plăteaşte Dumnezeu păcatele pînă la al treilea neam, adecă, pre feciori, pre nepoţi şi pre al doilea nepoţi, ia să ascultaţi: Dumnezeu zice că nu vor muri feciorii pentru părinţii lor, nice părinţii pentru feciori, ce fieşcine va să moară pentru al lui păcat. Drept aceaia zice şi pespe Iezechiil proroc: carea iaste oastea ce vine la voi? Părinţii au mîncat acrimea adecă agurida, iar dinţii copiilor voştri au strepezit. Drept aceaia grăiaşte domnul: viu eu, aceasta oaste ce vine să bată pre altă oaste nu va să fie pentru altceva, ce numai pentru ceia ce au mîncat agurida şi au strepezit. Şi toate sufletele sînt ale meale şi sufletul carele va greşi acela va să moară şi cela ce să va naşte nu va lua păcatul de la cela ce au făcut păcat. Sfîntul va să zică aşa, că pentru cel cuvînt ce zice Dumnezeu, că dă păcatul părinţilor pînă la al treilea neam, va să zică că nu va să paţă copilul muncă sau pedepsă trupească au sufletească pentru părinţii lui, ce aceasta iaste socotinţa şi înţeleagerea acestui cuvînt. Că un tată au adunat aveare şi avuţie multă, cu nedreptăţi şi cu reale chipure şi năravure, aşa de ceale îmblătoare ca şi de ceale neîmblătoate; de-acia le-au lăsat coconilor. Şi căce sînt adunate rău, pe nedreptate şi de jah, pentr-aceaia nu se vor bucura de dînsele nice copii lui, nice nepoţii lui, nice ai doilea nepoţi care se chiamă al treilea neam, nice le vor moşteni bine. Iar ceaia ce zice: pînă la al treilea neam, aceasta arată că de să vor bucura feciorii tăi dă dinsele, iară nepoţii tăi nu se vor bucura; şi de să vor bucura nepoţii tăi de dinsele, iară ai doilea nepoţi nu se vor bucura. Ce numai acolo se vor da nedreptăţile părinţilor. Şi de aceaia zice Dumnezeu că va da Dumnezeu păcatele, adecă nedreptăţile şi jehuirile, pînă la al treilea neam, ce să zice să piară şi să se sfîrşască aceale nedreptăţi de într-acel neam. Iară de va zice neştine: dar ce strică copiii carii n-au făcut nici o nedreptate să piarză aceale bucate şi ei să sărăcească? Ascultă: aceia nu pierd nemica de al său, ce pierd aceale ce-s adunate pe nedreptate, carele n-au fost ale lor, nice ale părinţilor lor, numai ce au fost striine, jehuite şi răpite. Şi încă putem zice că Dumnezeu iubeaşte copiii aceia să-i descarce dă nedreptăţile părinţilor lor, să nu cumva să fie avuţia lor foarte încărcată de nedreptăţi, să se afunde în undele şi nădlabii şi în valurile diavolului, cum pate şi o corabie ce iaste prea încărcată şi să o lovească o mare furtună şi să nu leapede să se iuşureaze corabia ca să se poată lupta cu valurile, cu vihorăle şi cu vînturile, ca să nu se afunde să se neace. Drept aceaia la bucatele şi avuţiile carele sînt rău adunate, pedepseaşte Dumnezeu pînă la a treilea rudă, iară nu la trup sau la suflet, căce că ar fi mare nedreptate aproape de Dumnezeu. Pentr-aceaia singur Dumnezeu zice: cineş cu păcatul lui va să moară şi nu va lua copilul păcatul tătîne-său; adecă fiecine după păcatele ce face se va pedepsi. Drept aceaia aduce pildă şi zice: părinţii mănîncă agurida, iar copiilor le strepezesc; ce să zice că cine va mînca agurida, aceluia vor strepezi şi dinţii, adecă cine face păcatul, acela va să se şi pedepsească. Pentru că ce tată au preacurvit vreodată, iară apoi copilul să aibă dulceaţa preacurviei, carele poate

Iar a lui Anastasii.

Gl. 18, Ieremia 31

încă că n-au fost născut; sau care tată au ucis cîndva vreun om și tu să zici că copilul au vărsat sîngele aceluia ce se-au ucis, iară copilul poate că încă n-au fost născut. Drept aceaia de aceasta iaste mare nedreptate, ori de ce păcat ce face tatăl să fie părtaș și copilul, căce că pre trupul lui și pre sufletul lui are păcatele acealea tatăl carele au făcut cu trupul și cu sufletul său. Iară nedreptățile (cum am zis) carele jehuiaște și răpcaște de strînge avuție nedreaptă și o lasă aicea (că nu poate să o ia cu dînsul), acela au făcut doaă lucrure: că au luat el cu sine și s-au dus cu păcatul nedreptății; iar unealtele și strînsoarea păcătoasă și fără dreptate le lasă copiilor săi și nepoților și ai doilea nepoți. Drept aceaia ca niște adunătură striină fuge iară de la mînile lor, de-acia cela ce ține unealtele și strînsoarea striină rămîne gol adecă dă nedreptățile tătîne-său; cum poate un om ce ar număra niște galbeni carii-i dă altuia ca niște striini ce nu-s ai lui, iară lui nu-i rămîne nemica, fără numai rugina, adecă păcatele nedreptății.

Isaia.

Zice și prorocul Isaia: се чл҃къ и҆ дѣ́ло є҆гѡ̀ [1]), adecă fiecine-ș poartă al său lucru naintea sa; și dreptul iară are naintea sa dreptatea lui. Drept aceaia zice domnul: o! tu, casa a lu Israil, pre fieșcine de întru voi voiu să judec după calea a fiecăruia.

PENTRU VISE, CARELE SÎNT ADEVĂRATE ȘI CARELE NU SÎNT ADEVĂRATE.

GLAVA 34.

Aceluiaș Anastasie.

Vin la om multe vise, căce că ține întru mintea lui acel lucru ce iubeaște să cîștige și să dobîndească toată zioa; de-acia noaptea-l veade în vis. Vin visele și pespe draci, vin și de la stomah cînd prea mănîncă omul mult și se îmbată, vin și de la Dumnezeu, că de multe ori dumnezeeștii îngeri cu visure îngrozesc și spară pri noi, și de multe ori și sufletul, ca un cuvîntătoriu și gînditoriu ce iaste, cunoaște mai nainte și arată omului niște lucrure. Însă drept aceaia cîte vise va vedea omul pentru îndreptarea și întoarcerea dă în rău la bine, acealea să le și iubească.

Caton.

Pentru vise spun și înțelepții cei de afară, adecă Caton: єлика аще ктѡ ꙗкоже ѡжидаєт и въ снѣ таꙗжде мечтаєтъ [2]); adecă: cîte are omul întru mintea lui cînd iaste dășteptat, iară deaca adoarme acealeași veade și în vis.

PENTRU CE IASTE ACEL EFUD PESPE CARELE ÎNTREBA PREOTUL PRE DUMNEZEU; ȘI PENTRU PODOABA PREOTULUI; ȘI PENTRU DOAĂSPREZEACE PIETRI SCUMPE; ȘI PENTRU CUVÎNTUL CARELE ZICE DOMNUL: NUMELE MIEU ȘI NU L-AM ARĂTAT LOR.

GLAVA 35.

Anastasie, al dumnezeeștii

Acesta nume să-l spue neștine: semnează sau arătare sau izbăvire. Și chipul, adecă vedearea lui, era de o palmă, țesut ca un rotocol pre

[1]) „Acesta este omul și fața lui".
[2]) „Cîte oricine așteaptă, aceleași și în vis le gîndește".

cetăți marii Antiohii.

piept, adecă ca un golpin de mătase cu sîrmă de aur și de meșterșug pestriț împistrită; iară în mijloc avea ca o stea tot de aur, iară despre o parte și de alta doaă pietri smaragd. Și pre un zmaragd era scris cîte 6 rude a lui Israil, pre altul iară așa 6 și se făcea amîndoaă tusdoaăsprezeace rude, adecă acelor 12 feciori a lui Iacov, căce că acel neam se chiamă 12 rude. Iar între acei doi zmaragdi era o piatră de adamant. Și cînd vrea să întreabe preotul pre Dumnezeu pentru vreun lucru, atunce-l lega întru epomidă.

Semnează.

Epomida era o haină a arhiereului, carea o punea la umăru-ș, ca și în zioa de astăzi omoforul. Și epomida aceaia o aducea peste umăr denainte pre piept, cum vine și omoforul. De-acia cînd vrea să întreabe preotul pre Dumnezeu, punea-ș mînile legate dădesuptul epomidei, de-acia-ș tindea palmele dădesupt și punea marginile epomidii dăsupra pre palme-și și căutînd la acel efud, întreba pre Dumnezeu de ce vrea să întreabe; iară piatra aceaia de adamant aciaș strălucea (deaca plăcea lui Dumnezeu acea întrebare ce întreba preotul)și arunca mare lumină și zări afară; iară de nu plăcea lui Dumnezeu, sta numai în tocmeala ei și de-acia mai mult nu strălucia; iară dă vrea Dumnezeu să dea oamenii săi sabiei, se făcea sîngerată; iară de vrea să vie moarte sau ciumă, se făcea neagră.

Zlatoust, pentru podoaba preotului.

Iară arhiereul în vreamea cea dă demulț, veache, cînd vrea să între la ст҃аѧ ст҃ы́хъ [1]) se îmbrăca într-o haină carea se chema podir, adecă de în cap pîn' la picioare; așijderea și epomida. Încă mai îmbrăca ș-altă îmbrăcăminte dă veniia pînă la coapse. Încă mai îmbrăca ș-alta carea o chema loma și era dindărăt la marginile hainii, carea ajungea pînă la picioare. Încă mai purta flori de roidii, greceaște anthiroas roiscus, adecă cicuri sau canafuri ca florile de roidie și clopoței. Iară desupra capului purta tiara, ce să zice corivantion, carea se chiamă mitră arhierească, și un rotocolaș de aur făcut ca o potcoavă, în carele era scris numele a lui Dumnezeu. Și desupra pre umere purta doi smaragdi, și pre unul era scris șase rude ale lu Israil și pre altul alte șase carele zice mai sus; iară denainte pre piept era acel efud și pre dînsul era 12 pietri scumpe. Ce să cade să vază neștine cum era aceale împărțeale altele și socotealele altele, căce Semnează.
că Dumnezeu adevărat nu se odihnește pre haine de porfiră și pre iachinth ce-ș zugrăveaște chipul sfinției sale pe florile ceale trupești ale bunătăților, căce că Dumnezeu de se-ar fi odihnind adevărat pre aceale podoabe scumpe ce-ar putea fi; căce că mai nainte pentru Aaron nu îmbrăcă pre Moisi, ce Moisi era gol de podoabele preoțești, iară apoi el îmbrăca pre preoți și cu apă nu se spălă, iară el pre alții spăla, cu unsoare nu se unse, iară pre alții elu-i ungea; el haină preoțească nu îmbrăcă, iară pre alți preoți îmbrăca. Pentru ce? Ca să știi că nu trebuesc atîta podoabe celora ce sînt desăvîrșit la Dumnezeu, ce-l spăsesc numai bunătățile lui. Drept aceaia, pre chipul preotului zugrăveaște bunătățile; însă sus la cap numele a lui Dumnezeu și dinainte pre piept cuvîntul a lui Dumnezeu, iară jos florile și plodurile, adecă îndreptările bunătăților.

---

[1]) „Sfînta sfintelor".

NUMELE CELOR DOAĂSPREZEACE RUDE ALE LU ISRAIL ȘI LÎNGĂ DINSELE APROPIIAREA CELOR DOAĂSPREZEACE PIETRI CE ERA PRE EFUD.

1. **Ruvim** — **sardion**
2. Simeon — **topazie**
3. Levi — zmaragd
4. **Iuda** — **anthrax**
5. **Dan** — samfir
6. **Nefthalim** — **aspis**
7. **Gad** — **iachinth**
8. Asir — **ahatis**
9. **Isahar** — **amethisos**
10. **Zavulon** — **hrisolithos**
11. **Iosif** — **virillios**
12. **Veniamin** — **onihitis.**

SFETÎI EPIFANIE, EPISCOPUL DE LA CHIPRU, PENTRU CEALE DOAĂSPREZEACE PIETRI SCUMPE CARELE ERA ȚINTUITE PRE EFUD.

1. Sardion, căriia-i zic vaviloneană, iaste o piatră, de-i iaste firea ca focul și ca sîngele, carea se face în țara Vavilonului, carea iaste cătră asireani. Și iaste luminoasă și are și putcare dohtorească de vindecă, carea iaste de treabă dohtorilor la umflături și la rane carele se fac de fier, ungînd cu dinsa ranele și unflăturile.

2. Topazia iaste mai roșie decît anthraca și se face la un oraș ce să chiamă Topazi, la India. Care ⟨to⟩pazie o freacă dohtorii pe o grease și deaca o freacă nu iase de într-însa rușală ce rămîne în zeama aceaia ca laptele, adecă albastră; de-acia ceia ce o freacă împlu vase cît vor. Și cît de o ar freca, nice împrejurul ei, nice la cumpănă scade, nice nemica, numai ce stă tot într-un chip cum ș-au fost și nu se strică. Și acea apă ce iase de într-însa cînd o freacă, iaste foarte de folos la ochi cînd dor; încă și la cei ce nebunesc, adecă carii-ș es de în minte, numai cum li-o va da să bea să tămăduiaște.

3. Smaragdul carele iaste vearde, scotu-l ca o rădăcină de în munții Indiei și de acolo-l sapă varvarii și-l află de-l tae. Iară putearea lui iaste de-astîmpărarea seatea și de-a-ș vedearea fața într-însa ca într-o oglindă.

4. Anthraxul iaste oxiu roșiu și se face la Harchidona Liviei, adecă a Barbariei, carea se chiamă Africa. Și povestesc cum nu se află zioa, ce noaptea, că dă pară ca o făclie sau ca un cărbune, lasă scîntei și după un ceas iară să potoleaște. De-acia cunoscîndu-ă ceia ce o caută că iaste aceaia, merg la lumina ei și o află, iară deaca o află o iau, și cînd o țin și o duc, ori cu ce haine de o ar acoperi, zările ei tot es afară.

5. Zafirul iaste cam mohorît (sau greceaște: paracochinizi), și se face la Sarachinia și la India. Și cînd o freci, să o ameasteci cu lapte de muiare
Semnează să știi. și să ungi durerile carele sînt și se chiamă umflături, numaicît se tămăduiesc. Încă și tablele ceale ale legii, carele deade Dumnezeu lui Moisi era de zafir.

6. Aspis iaste în chipul smaragdului și se află la gura unui rîu ce se chiamă Thermodontos, aproape de alt rîu carele se chiamă Amathumdios al

Chiprului; carea iaste foarte dă treabă la ceia ce-i lovesc năbădăicile, adecă la ceia ce-i lovesc lovituri și cad jos de se tăvălesc și le mearge spumele.

Jachinth, și aceasta iaste cam mohorît (sau grecește: paracochiniz) 7.
și se află la mijlocul laturilor Schithiei. Schithia se chiamă toate laturile miezii-noapte, unde lăcuesc ceia ce să chiamă schithi, cum ai zice: tătarîi, ungurii, rumînii, rusii și aceale neamure toate carele sînt în laturile a miază-noapte, adecă gothii. Dece acolo în pustia Schithiei ceii mari, iaste o prăpastie adecă o crăpătură foarte adîncă, cît nu poate omul acolo să îmble. Și acea propastie iaste îngrădită cu munți nalți despre amîndoaă părțile, și sus de în vîrful ei, de-ar căuta cineva să se pleace, nu poate vedea fundul, nice pămîntul jos al aceii propastii, că de adîncime se întunecează ca și cum ai căuta într-o mare fumedenie. Întru care propastie, trimet împărații acolo de șed pre cei vinovați, și junghe miei, berbeci și deaca-i belesc, ei aruncă carnea jos în crăpătura propastiei, iară pietrile se lipesc de carnea mieilor; iară vulturii, carii lăcuesc sus pe pietrile muntelui, cătră miroseala cărnii se pogoară jos și răpesc mieii și-i aduc în sus afară, iară pre carne sînt pietrile lipite. De-acia mîncînd vulturii carnea, pietrile rămîn desupra pre marginile munților; iară acei vinovați privesc unde au dus vulturii acea carne și merg de adună aceale pietri scumpe, și așa trimet împărații dă le iau. Și au lucrare ca aceasta, că dă le va pune cineva pre cărbuni aprinși, eale nu se strică, iară cărbunii se stingu. Și nu numai aceasta, ce încă de le va apuca cineva pre aceale pietri și să le învăluiască într-o cîrpă și să le bage în foc să le ție desupra, cela ce le ține arde, iară cîrpa nu arde. Încă mai povestesc cum sînt foarte de treabă aceale pietri la muerile cealea ce vor să feate ca să nască lesne.

Piatra ahatis mohorîtă iaste, sau grecește: paracochinizi. Și aceasta 8.
se află spre laturile Schithiei. Puteare de vrăcire ca aceasta are că de va mușca pre om scorpia sau ohea sau alt șarpe, cum vei freca cu dinsa pre om la frunte aciaș se tămăduiaște.

Amethisos și aceaia iaste cam mohorîtă, sau grecește: paraco- 9.
chinizi. Și lasă văpae adîncă, adecă multă. Și se află la munții Barbariei, pre lîngă marginea mării. Însă cine o va purta la dinsul, numai să i se atingă de trup, cît vin de-ar bea, niceodată nu se îmbată.

Hrisolith, iaste ca în chipul aurului sau grecește: parahrisizi. Și se 10.
află într-o piatră carea se chiamă freatidi, adecă puț, aproape de marginea bălții Ahiemenidii, a Vavilonului, pentru că Vavilonul și puțul pietrii aceiia chiamă-l Ahemenida. Aceaia piatră de o vei freca, tămăduiaște pre ceia ce au piatră, carii nu-ș pot lăsa udul; așijderea și de durearea înfrîngerii mădulariului și de stomah și de toate lucrurile pîntecelui tămăduiaște.

Virillion, carea îndulceaște, sau grecește: glichizi. Și se face aproape 11.
de țărmurii muntelui carele se chiamă Tarvu, carele iaste înlăuntru la Anatolie. Iar lucrare de tămăduire aceasta n-are.

Onnihion, carea iaste plăviță. Și se află și aceaia la acelaș munte 12.
al Tavrului.

THEODORIT, EPISCOPUL CHIRULUI, PENTRU CUVÎNTUL CARELE ZICE NUMELE MIEU DOMNUL, ȘI NU-L ARĂTAIU LOR.

Semnează să știi slovele de în cap. lui Hristos.

Învață Dumnezeu pre Moisi, pre carele l-au dăstoinicit a toată mila, dragostea și cinstea, căce că acel nume carele nu-l arătă patriarșilor, iar lui Moisi-l arătă; pentru că zise cătră dinsul: eu sînt: *o on, o on* [1]), zice Dumnezeu.

Acest nume, adecă: *o on* aproape de ovreai, se chiamă nespus, adecă nu poate neștine să-l spue, căce că ovreaii au oprit pre toți să nu-l spue cineva pre limba lor. Carele să scrie cu patru slove, pentr-aceaia să chiamă tetragrammaton, ce să zice cetveropismeniago, rumînеаște: de patru slove. Aceasta se scria și pre acel rotocol de aur carele era făcut ca o potcoavă, care o punea pe fruntea arhiereului și era lipită de mitra ceaia ce purta; și aceaia se chiamă ovreiaște aia, iară samariteanii pre limba lor, iaves.

PENTRU RĂOTĂȚILE CARELE FAC NOAĂ LIMBILE, ADECĂ PĂGÎNII, CARE CU PORUNCA A LUI DUMNEZEU LE FAC, AU BA?

GLAVA 36.

Anastasie, al dumnezeeștii marii cetăți Antiohia.

Iubitoriul de oameni și dreptul judecătoriu, domnul nostru Isus Hristos, cînd greșim, de multe ori dă pre noi la vrăjmași, nu să ne piarză, ce să ne pedepsească, cum zice lu Israil pespe Ieremia proroc: aveți nădeajde, oamenii miei, aducîndu-vă aminte de Israil, vîndutu-vă întru limbi nu a fi de peire, ce căce ați urgisit voi pre Dumnezeu carele v-au făcut; drept aceaia vă deade în mînile vrăjmașilor. Iară noaă ni se cade să știm că, pentru păcatele noastre, de multe ori ne dăm în mînile vrăjmașilor păgîni, după judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu. Că zice Isaia pentru Israil: cine au dat întru răpire și întru robie pre Iacov, adecă pre oamenii ovreailor și pe Israil celora ce-l prădară deade-l Dumnezeu, că i-au greșit și nu vrea să îmble în căile lui, nice să asculte leagea lui. Și zice prorocul Isaia că au dus pre dinșii urgia mîniei sale. Iară războiul carele era asupra lor zicea: au doară nu poate mîna domnului să păzească și să izbăvească, sau se-au supărat urechii lui ca să nu auză? Ce păcatele voastre despart între voi și întru Dumnezeu și pentru păcatele voastre ș-au întors fața ca să nu i se facă milă. Că mînile voastre sînt legate cu sîngele nedreptății și deagetele voastre cu păcate și buzele voastre au grăit fărădeleage și limba voastră se învață nedreptate și nice unul nu grăiaște drept, nice iaste judecată adeverită. Așijderea zice și Iezechiil ca de la fața a lui Dumnezeu: eu, zice, voiu să vă dau în sabie și toți veți să cădeți jungheați, adecă veți să muriți, pentru că, cîte v-am grăit, nu m-ați ascultat și ați făcut viclenie, ce să zice, rău naintea mea și cealea ce n-am vrut, voi le-ați ales. Și iarăș mai grăiaște acestaș: și vor cunoaște

[1]) Grecește: ὁ ὤν, ὁ ὤν, adică eu sînt cel ce sînt (*Exod*, 3, 14).

toate limbile că pentru păcatele se-au robit casa a lui Israil, că se-au lepădat de mine și eu mi-am întors fața de către dînșii și am dat pre dînșii în mînile vrăjmașilor lor și după fărădălegile lor așa au făcut lor.

Și zise domnul către Moisi: nice unii văduă sau mișa să nu-i faceți rău să nu cumva să strige la mine și cu auzire voiu auzi strigarea lor și mă voiu urgisi cu mînie; ce apoi vor rămînea muerile voastre văduă și copiii voștri săraci. Ot Ishod.

Și zise domnul către Moisi: dă veț îmbla întru poruncile meale și să păziți învățăturile meale să le faceți, da-voiu ploaia mea la vreamea ei și pămîntulu-ș va da roadele lui și pomii-ș vor da plodul lor și va ajunge area pre cules, iară culesul va ajunge sămînța, adecă se va înmulți viața voastră și veți mînca pîinea voastră de îndestul și veți ședea pre pămîntul vostru păziți împrejur și voiu da pace în pămîntul vostru și veț dormi fără de frică și nu va fi niminea să vă înfricoșeaze, și voiu piarde toate hierile ceale reale de în pămîntul vostru, și războiul nu va treace pre în țara voastră și veț goni vrăjmașii voștri și vor cădea junghеați naintea vostră cu frică și cinci de în voi vor goni o 100 și o 100 de în voi vor goni mii și se vor omorî vrăjmașii voștrii cu sabia și voiu căuta spre voi de o vă voiu blagoslovi și o vă voiu creaște și o vă voiu mulți și voiu pune leagea mea cu voi și veț mînca vechile vechilor, adecă să prea îmbătrîniți și de la fața mea veți scoate de în noaă vechi, și voiu pune leagea mea întru voi și nu o va urî sufletul mieu și voiu îmbla întru voi și o vă voiu fi Dumnezeul vostru, iar voi oamenii miei și eu voiu fi domnul Dumnezeul vostru. Ot Levit. 2 zacon, gl. 32.

Iar de nu veț vrea să ascultați aceastea ce am zis să faceți poruncile meale, ce veț sta împotriva lor și nu veț băga seama, nice veț socoti sufletul vostru întru judecățile meale, să nu faceți toate poruncile meale, și eu voiu face voaă așa: da-voiu asupra voastră sărăcia, rîia, boala și să se leage cu măhramă ochii voștri și sufletul vostru să se împuținеaze și să piară, și veți semăna semințele voastre în deșert și le vor mînca vrăjmașii voștri și voiu pune pre voi obrazul mieu și veți cădea (adecă veți peri) naintea vrăjmașilor voștri și o vă vor goni ceia ce vă urăsc și veți fugi negonindu-vă niminea. De-acia și într-acea pedepsă ce vă veți pedepsi, de nu mă veți asculta, voiu să adaog să vă pedepsesc cu rane de șapte ori peste păcatele voastre și voiu să stric mustrarea trufiei voastre și voiu să fac ceriul ca fierul și pămîntul ca arama pentru voi, și va să fie putearea voastră deșartă și pămîntul vostru nu va să-ș dea plodul și pomii țarinelor voastre nu-ș vor da rodurile lor și iară de nu veți îmbla drept, ce împonciș și nu mă veți asculta, voiu să adaog spre voi rane, bube, după păcatele voastre și voiu să trimeț spre voi fierile sălbatece ale pămîntului, să vă mănînce și să vă strice toate dobitoacele și să vă împuținеaze și căile voastre vor fi deșarte; iară de nu vă veți pedepsi cu aceastea ce încă veți îmbla spre mine împonciș, îmbla-voi și eu cu voi împonciș cu mînia mea, și voiu să vă rănesc de șapte ori pentru păcatele voastre, și voiu să aduc asupra voastră spata, să izbîndesc legii meale; și vă veți mînca pre la satele voastre și voiu trimeate moarte pre voi (adecă ciumă), și veți mînca trupurile feciorilor voștri și ale featelor voastre și vă veți da în mînile vrăjmașilor voștri și vă vor semăna limbile și vă vor trimeate afară cu spata carea va să vie asupra voastră, carea iaste foc, grindină, foamete,

ciumă, lăcuste, dinții hierilor, scorpiile, șerpii, sulimeșdrițile, sabia. Aceastea toate se-au făcut pentru izbînda păcătoșilor, carii nu vor să se întoarcă să se părăsească, să vie la pocaanie să se iarte.

PENTRU OAMENII CEI RĂI ȘI NEDĂSTOINICI, CARII SE FAC STĂPÎNI ȘI OBLĂDUESC OAMENII; OARE DE LA DUMNEZEU, AU BA?

GLAVA 37.

Anastasie, al marii și dumnezeeștii cetăți Antiohia.

Aceasta ce să face așa, de iau oamenii cei răi și nevreadnici stăpîniia, iaste a lui Dumnezeu depărtare sau slobozie; drept aceaia le dă oblăduirea căce că sînt oamenii răi și vicleani, pîrîți, clevetitori, plini de pizmă și de muzavirie, învățăturile lui nu fac. Drept aceaia iaste urît de Dumnezeu și despărțit, dece ca pentru să-i pedepsească și să-i smerească, le dă stăpîni ca niște muncitori și svăpăiați și sălbateci, după cumu-i inema oamenilor; și se împle cuvîntul al lui Dumnezeu carele zice: voiu să vă dau domni, vlădici, stăpîni, după cum vă sînt și inemile voastre.

PENTRU CEIA CE SE SURPĂ DE CAD DE PE NISCARE RÎPE, SAU CARII SE NEACĂ; OARE ACEALEA PATU-LE CU PORUNCA ȘI CU ÎMPĂRȚEALA ȘI CU ÎNGROZIREA A LUI DUMNEZEU, AU DE ÎN LUCRAREA DIAVOLULUI?

GLAVA 38.

Iar aceluaș, a lui Anastasie.

Dumnezeiasca scriptură zice că neispitite sînt judecățile ale lui Dumnezeu și fără de urme cărările lui. Urma se chiamă urmele omului, iară urmez va să zică un om carele caută urmele altuea să vază unde mearge. Însă judecățile ale lui Dumnezeu și căile lui nu poate cineva să le caute să le vază nice să le afle; și aceasta iaste adevărat. Iară ceia ce mor cu moarte iute, aceia nu mor toți pentru păcatele lor, căce că feciorii a lui Iov carii era drepți se prăpădiră în casa lor carea să strică și muriră. Așijderea și Hristos ne învață și zice de aceasta că nu era mai păcătoși cei 18 bărbați decît ceia ce ședea în Ier<usa>lim, pre carii căzu pirgul a lui Siloam și-i pierdu de pre fața pămîntului. Dece de aceasta ne învățăm că nu numai cei păcătoși mor moarte rea, ce de multe ori și drepții, pespe niște lucrure nevăzute, adecă nearătate și ascunse taini de Dumnezeu.

Caută să știi cum mor oamenii și drepți și păcătoși.

Carele aceastea se fac în trei chipure: întîi pentru niște oameni drepți, de multe ori Dumnezeu iartă să fie omorîți au de fieri, au de cutremure, au de înnecare, sau de fulgere, sau de niscare căderi, ca să se speare ceialalți, să zică că deaca vreame ce păți acel om drept rău ca acela, dară încă noi păcătoșii ce vom să pățim? și deaca vreame ce dreptul d-abia se spăseaște, dară necuratul și păcătosul unde se va arăta? A doa iară într-alt chip, poate că doară au niscare greșale mici, și cu acea îngrozire ertă Dumnezeu să pață acel rău ca să se afle desăvîrșit drepți, aproape

de Dumnezeu. A treia iară într-alt chip, că unii, ca niște putearnici ce sînt, au luat păcatele oamenilor, adecă carii sînt domni și stăpîni, și păcatelor oamenilor sînt pe creaștetul stăpînului; și de multe ori se dau întru moarte rea pentru priimirea ce au luat pre oameni și face pedepsa aceaia și pentru dînșii, iară pentru oamenii mari izbăvire. Pentru că și Hristos pentru păcatele noastre se răni și luă moarte ca să ne spăsească. Drept aceaia, cunoscînd aceasta, să nu ne mirăm cînd auzim căce că pre Isaia proroc l-au tăiat cu hirăstrăul și pe Ioan Botezătorul capul i-au tăiat și pre Ștefan Pervo mucenic cu pietri l-au ucis și pre apostolul Petr l-au răstignit și alți sfinți mulți au căzut în reale nevoi și morți. Dece pentru aceaste trei chipure lasă Dumnezeu de pat sfinții și drepții morți iuți. Așijderea iară se face moarte iute și spre oamenii cei vicleani în trei chipure: întîi poate că cad aceia întru groaznica pedepsă a lui Dumnezeu, ca să se îndrepteaze, să-ș ție curăția, să se întoarcă, să se pocăiască, sau ca să afle ceia ce mor acolo o părticea de ertarea păcatelor; pentru că mulți află acolo izbăvire, cărora li se dăsparte sufletele de trupure cu amară moarte. Și aceasta vrînd să o arate domnul, zicea pentru niște orașe, carele nu vrea să-i priimească propoveduirea, că pămîntul Sodomei și a Gomorrei va să le fie mai ușor la zioa județului decît ceia ce n-au priimit propoveduirea. Tîlcul zice că Sodomiteanii, căce au luat atîta moarte de amară pentru păcatele lor, vor să fie mai ertați la acea zi a judecății la a doa venire a lui Hristos, căce că au luat pedepsă pe trupurile lor aicea jos în lume. A doa iară, după urgia a lui Dumnezeu și iară după îngrozire, cum au fost în vreamea a lui faraon și în vreamea potopului. Căce că unii oameni să pedepsesc numai aicea, cum se pedepsi și săracul Lazăr, iară alții iar și aicea într-un chip și acolo într-altul. Drept aceaia nu zice, nice-ț pară rău cînd vezi că cade omul undeva și moare sau se neacă, sau moare altă moarte rea, să zici: ce poate fi aceasta, oare cum se neacă? Oare sosi-i ceasul, au fără de vreame muri, au de la diavolul iaste-i aceasta? Ce să știi că de multe ori de în nesocotința lui și dă nerușine cade în primejdii și în răotăți și în morți; și cum pat ceia ce văd că se schimbă vreamea iarna de să face furtună și, deaca văd așa, atunce es cu corabia afară de în pristaniște, de-acia cad adins eiș într-alte nevoi, ca niște adins eiș oblăduitori ce sînt, nice Dumnezeu vrînd, nice diavolul, ce aceastea și altele asearnene acestora, după adins eluș oblăduitoriu și după domnie ce are omul le face, căce iaste adins eluș oblăduitoriu. Pentru că Hristos zice: că și părul capului vostru tot iaste numărat. Adevărat iaste de aceasta, căce că satana nu numai la oameni n-are puterea, ce încă nice la dobitoace, cum de aceasta mărturiseaște sfînta evanghelie. Drept aceaia unele de într-aceaste morți se fac, cum am zis, de multe ori după urgia a lui Dumnezeu, pre ceia ce fac păcate și nu se pocăesc; că și de potop și de Sodoma, ce s-au făcut iaste scris, că cei răi sînt întru moarte groaznică adecă înfricoșată de carea poate să se ciudească neștine. Că zice David: moartea păcătoșilor iute e, și cînd mearge furtuna să piară necuratul adecă păcătosul. A treia iară făcuse patimele într-alt chip după despărțirea a lui Dumnezeu, cum fu la feciorii a lui Iov, și altele iar numai după cum știe Dumnezeu; căce că știe singur cum se fac și nice-i plac să se facă, nice le opreaște să nu se facă. Pentru că singur

Cautǎ de vezi, să știi domnii, boiarii, bogații, patriarșii, vlădicii, egumenii, cum mor așa de grabă.

Mathei, gl. 11, zac. 42.

Semnează să știi.

Mathei, gl. 10, zac. 37.

Psalm. 33.

Hristos zice la evanghelie: au nu se vînd doao pasări drept un ban și una de într-însele nu va cădea, ce să zice să moară fără de știrea tatălui mieu celui de în ceriu. Și aceastea zicea ca să arate că nu se face nice un lucru și să nu-l știe. Iară să zică cineva că doară nu lucrează întru toate, poate că și de în voia a lui Dumnezeu, de multe ori mor unii cătră spăsenia lor, cum am zis. Căce că și Mavrichie împărat se rugă lui Dumnezeu în lumea aceasta să-ș ia pedepsa și munca păcatelor sale, și văzu în visul lui pre un împărat preaslăvit carele-i zise să-l dea cu muiarea și cu feciorii lui în mînile muncitoriului Focăi, carele lucru fu, și tăe capul împăratului și al împărăteasii, și toți copiii, și de-acia stătu împărat acela Foca, dăspărțirea a lui Dumnezeu pentru păcatele oamenilor.

Vezi minunat și înfricoșat.

Și alta iară: era un aschitean carele strălucia în lume de bunătățile lui și de minuni ce făcea; și avea și un ucenic smerit în pustie. Iar într-o zi se duse ucenicul la un sat carele-l ținea un stăpîn rău și iute și-l află mort într-acea zi, pre carele-l ducea toți oamenii să-l îngroape cu cădiri și cu făclii cu mare cinste. Iar deaca se întoarse poslujnicul la pustie află pre bogonosețul părinte și al său dascal mîncat de o leoaică. Însă deaca văzu aceasta miră-se și se îngrozi și începu a-ș eșirea de în fire, a împutarea și a zice și, cum am zice, a se judeca cu Dumnezeu zicînd: unde e judecata ta cea dreaptă, doamne? Cel domn hitlean și rău carele foarte te mînic, acela cum se pristăvi cu atîta cinste, iară cest sfînt carele foarte-ț slujea noaptea și zioa, iară acum să moară groaznică moarte ca aceasta. Dece aceastea și altele împotrivă acestora zicînd și judecînd cătră Dumnezeu, veni naintea lui îngerul domnului și-i descoperi că acel boiariu era de tot rău și hitlean; iar un lucru bun făcuse, iară pentru acea cinste ce luă la îngruparea lui, luat-au acea plată a acelui bine carele fusease făcut și se duse acolo de tot osîndit în gheena focului; iară dascalul tău au făcut toate cîte plac lu Dumnezeu, dece au avut și el, ca un om, puține oarece păcate, pentr-aceaia au luat pedepsa amară moarte a păcatului aceluia aicea, iară acolo au mers la împărăția ceriului a lu Dumnezeu, curat fiind de tot. Drept aceaia, dragilor, nu se cade să osîndim de tot pre ceia ce cad în reale morți, să zicem că pentru păcatele lui au luat într-acesta chip moarte ca aceasta, căce că nu poate nice un om să socotească curat și să cunoască cu ce judecată și cu ce taină tocmeaște unele ca aceastea Dumnezeu, căce că de multe ori au venit la unii oameni morți într-aceastea chipure, după bogate tocmeale nearătate, cum ați auzit că am zis mai sus.

Împutarea ucenicului cătră Dumnezeu.

Pentru cei ce se îngroapă cu multă cinste.

Vezi despărțirea și izbînda.

Să vedeți ce s-au făcut și în casa lui David, ca să tămăduiască răul ce se făcuse: fiind el împărat, luă muiarea a lui Urie și preacurvi cu ea. Drept aceaia depărtă-se Dumnezeu; iară fiiu-său apucă cu sila pe fie-sa și făcu păcate cu ea, adecă fratele cu sora. Și această despărțire se făcu pentru pohta ce pohti el pre muiarea bărbatului și deade plată în casa lui rușine ca aceasta: pentru rușinea ce făcu el în casa lui Urie.

Zlatoust pentru cutremur și cum cad oamenii în primejdii.

De întru oamenii cei drepți nu iaste vreunul să n-aibă și cîte ceva greșală, adecă păcat; și iarăș, de întru oamenii cei păcătoși nu iaste vreunul să n-aibă făcut și cîte ceva bine. Dece cînd vezi pre vreun drept că se războiaște, sau cade ve într-o primejdie, nu te spăimînta și te cutremura, ce te socoteaște întru a ta minte și zi: acest om drept, adevărat eu gîndesc,

ca un om ce iaste, că au făcut ceva puțină greșală; drept aceaia aicea o ia acuma, iară acolo să nu se muncească. Și iar, dă vei vedea pe vreun păcătos să jehuiască și să lăcomească și să facă mii de răotăți și apoi să fie petrecînd bine, nu te mira, ce zi: acest păcătos carele face mii de răotăți și nu pate nice un rău, să știi că au făcut oarece bine; drept aceaia acuma-l ia aicea, ca acolo să se muncească.

Boalele carele vin la oameni nu sînt toate dă feliu, ce vin multe boale și de la Dumnezeu pentru o pedepsă a păcatelor. Și de aceasta au zis sfetîi Pavel: că pentr-aceasta vină sînt unii bolnavi și bogați mor; ce să știi căce ne pedepsim aicea, pedepsimu-ne ca să nu ne osîndim în ceaia lume. Și cînd bolnăveaște cineva, zice să aducă dohtoru, aduce-l ca să vază să cunoască ce-i e boala; ce tot ni e nădeajdea la Dumnezeu, carele ține viața și moartea, cum face plugariul carele samănă bine sămînța în pămînt, iară de-acia sămînța nu și-o așteaptă să facă roadă multă de în meșteșug și de în plugăria lui, ce-ș lasă nădeajdea pre Dumnezeu și i se roagă să împlodească și să înmulțească sămînța lui. Încă și cîrmaciului dau-i cîrma în mîni ca și vraciului pre bolnav, ce nu stă la cîrmaciu să îndrepteaze pre oameni carii sînt în corabie; pentr-aceaia ne rugăm lu Dumnezeu, carele are puteare în toate, să-i îndrepteaze. Drept aceaia și boalele toate nu le dreage nice le face să-l tămăduiască dohtoriile sau vrăciuirile, ce le socotim ca niște ajutori firii omenești, și atunce nu ne nădăjduim pre dohtorie, ce ne lăsăm toată puterea la Dumnezeu, carele ține sănătatea și moartea și viața.

Marele Vasilie, pentru bolnăviri, zac. 149.

PENTRU CE LUCRU IUBEAȘTE HRISTOS FIREA A NOASTRĂ, A OAMENILOR, MAI MULT DECÎT A ÎNGERILOR, ȘI O SLĂVI.

GLAVA 39.

Pentr-aceasta vrut-au să zică: и̂дѣ'же оумно́жисе грѣ'хъ, изобилавѣетъ благ(д)тъ [1]); adecă: acolo, la oamenii ceia ce li se mulțeaște păcatul, acolo mai mult prisoseaște darul. Ce către aceia poate să le stea și împotrivă zicînd că se-ară cădea mai mult să se spăsească și dracii căce că la dînșii cu mult mai mult se-au înmulțit păcatul decît la noi, și tot se înmulțeaște. Drept aceaia ascultă pre dumnezeescul Pavel carele te învață chipul întrupării a lui Hristos și a multa bunătate și milă carea au arătat noaă, căce că spune taina carea mai nainte au zis Dumnezeu mainte de veaci, adecă bunătatea carea au arătat oamenilor, că veni de să făcu om să izbăvească pre oameni de păcate și de munca dracului. Drept aceaia mai mult iubeaște Dumnezeu să-i fie tocmeala întru neamul oamenilor decît întraltă zidire în toată, în doaă chipure: întîi ca o zidire a mînilor sale și căce iaste tiposul tocmirii întrupării sale viu, văzut și nevăzut, mort și fără de moarte, ca și Hristos. A doilea chip, căce se-au făcut noaă oamenilor unul născut și o ființă și tocma asemene om, și pentru o socoteală

Aceluiaș Anastasie, a dumnezeeștii și marii cetăți Antiohia.

---

[1]) „Și unde s-a înmulțit păcatul prisosește harul".

pre fire și pre nărav ce are și iubească întru apropiarea lui tocma iubit și de rudă și o ființă a lui.

Зри опасно [1]). Aicea face sfîntul o mirare adecă o întrebare și zice: pentru ce vină iubeaște Dumnezeu și slăvi firea oamenilor mai mult decît a îngerilor? Însă întîi să știi, filosofii ellinilor zic că tot omul carele zideaște niscare lucrure într-alte chipure nu-l iubeaște nice are atîta dragoste la dînsele atîta de multă ca cealea ce le face cu ale sale mîni. Cum ai zice că au moștenit multe țarine și case și vii sau și au cumpărat și le iubeaște ca niște bucate și lucrure ale lui, iară de ar sădi o vie, sau să pue un pom, sau să zidească o casă cu mînile sale, acealea iubeaște și le îndrăgeaște mai mult decît altele de toate cîte are, căce că-l socoteaște că iaste lucrul mînilor lui și-l ocroteaște și-l adapă și-l apleacă ca cum ar fi un copil născut de dînsul. Drept aceaia Hristos, fiiul și cuvîntul a lu Dumnezeu adeverit, cu ale sale mîni, adecă cu dumnezeiasca lucrare zidi pre omul, iară cealealalte zidiri cîte au făcut începînd de la îngeri, numai cu cuvîntul zise și se făcură și porunci și se zidiră, cum zice și dumnezeescul Grigorie Bogoslov: ıако бг҃ъ и ѡ(т)цъ пе(р)вѣе помысли)к) аггл҃ъскїа силы и нб(с)ныѧ и помышленїа слова бѧше дѣлꙋ испъненїе и дх҃ом съве(р)шенїе [2]); adecă zice că Dumnezeu și tatăl întîi socoti să fie putearile îngerești adecă mainte de alte zidiri socoti să fie toți îngerii, iară socotința lui era lucrul. Și se obîrși cu cuvîntul lui și cu duhul sfînt se împlu adecă cinurile îngerilor; după aceaia făcu ceriul și pămîntul și toate cîte-s într-însele; zidi omul, țărînă luă de în pămînt (cum zice Moisi). Și iar acela bogoslov Grigorie zice: văzătoriu și gînditoriu, mort și fără de moarte, adecă văzut cu trupul, gînditoriu și nevăzut cu duhul, mort cu trupul și fără de moarte cu sufletul, по величества и малости [3]), adecă o parte a mărimei sufletului nevăzut și a chipului lu Dumnezeu, iar alta a micșorării adecă a trupului. Drept aceaia Hristos, ca o zidire a sa ce iaste omul, iubeaște-l și-i iaste drag acela mai mult decît îngerii; iară căce se-au făcut și acel om cu suflet gînditoriu și cu trup de pămînt, drept aceaia era mort și fără de moarte. Mort cu trupul fără de moarte după îndumnezeitul suflet, văzut cu omenia, nevăzut cu dumnezeirea; și deaca vreame ce au luat de în firea noastră și s-au făcut aseamine noaă oamenilor, pentr-aceaia iubeaște și firea omenească mai mult decît a îngerilor, întîi căce iaste zidirea mînilor sale, cum am zis mai sus, iar a doa că s-au făcut într-o ființă și o iubire și întîi-născut oamenilor cu a doa naștere, carea se chiamă a dumnezeescului botez. Și de ar fi iubit mai bine pre îngeri, s-ar fi făcut înger, de-ar fi venit să spăsească lumea și ar fi făcut îngerii și pre chipul și pre asemănarea lui; ce căce iubi zidirea mînilor lui, pre oameni, cum am zis, vru de luă trup omenesc să spăsească lumea; iprocia.

---

1) „Vezi cu luare aminte".
2) „Căci Dumnezeu și tată dintru început a socotit să fie puterile îngerești și cerești; socotința lui prin cuvînt s-a împlinit și prin duhul sfînt s-a desăvîrșit".
3) „După mărirea și scăderea".

PENTRU CE SLOBOZI DUMNEZEU PRE SATANA SĂ SE LUPTE CU CREȘTINII, IAR NU-L PIERDU DE TOT.

GLAVA 40.

Anastasie, al dumnezeeștii marii cetăți Antiohia.

De nu se-ară arăta vrăjmașul, nice iscusiții ostași și viteaji și priatenii împăratului nu se-ar vedea și de nu se-ar face luptă și războiu, nice izbînda se-ar vedea, nice cununi, nice plate se-ar face. Ascultă că zic parimiile: Cum vei să cunoști carii sînt viteajii sau priatenii împăratului, dă nu se vor arăta vrăjmașii și luptătorii împăratului să se bată, sau să-i cunoască că-i sînt priateni? Și de nu se-ar face vrajbă și luptă, n-ai putea să dai izbîndă cuiva, de nu l-ai vedea să se bată și să biruiască, ce nice i-ară pune cunună în cap ca unui biruitoriu, cum era la cei mai dă demult. Iară în zioa de astăzi pun un rămas și zic: cine va alerga mai tare de alții să ia acel dar, adecă acel rămas; așa și carele să bate și biruiaște pe vrăjmașii săi ar lua acea cinste și acea cunună, sau și oricine se luptă și dă jos pre cela ce să luptă cu dinsul, să ia cutare dar. Și așa se arată biruitorii și cei ce sînt biruiți, întru lucrure ca aceastea, ce am zis. Drept aceaia și Hristos au slobozit pre satana, ca un vrăjmaș și începătoriu de războae și luptătoriu, să se bată și să se lupte în toate zilele cu creștinii, ca să se arate biruitori, de biruiesc pre diavolul, să-l pue jos la picioarele lor, să calce pre șerpi și pre scorpii, ce să zice pre meșterșugurile ale diavolului și pre toată putearea lui. Drept aceaia, cum era cei mai dă demult, dă semna pre toți pre ceia ce vrea să se lupte, ca să nu facă vreunul hitlenie să zică că eu sînt carele am biruit, așa și preotul cînd botează pre oameni, unge-i cu sfîntul mir la mîni, la picioare, la frunte, la inemă și pretutindenea. Și cîndu-l unge la picioare zice: să calce pre șerpi și pre scorpii și pre toată putearea vrăjmașului; iară la inemă zice: inemă curată zideaști întru mine, doamne; iară la frunte zice: semnă-se spre noi lumina feații tale, doamne. Și aceasta o face căce că semnează și întrarmează ca pe ceia ce am zis că merg să se bată. Și unsoarea cu carea se unge la picioare unge-se ca să fie vîrtos în credință; iară la mîni ca să aibă puteare să se bată cu diavolul; iară la inemă ca să aibă inemă adeverită și tare întru credința a lui Hristos; iară la frunte ca să privească întru mintea sa putearea a lui Dumnezeu și frica lui. Și aceastea sînt de carele zice sfetîi Pavel: să punem coiful duhului și zaoa credinții, adecă platoșa, și toate armele duhului. Pentru ce? Căce că zice iară acel sfeti Pavel: нѣ́ст на́м бра́нъ къ кръ́ви и пл́ъти нъ́ къ́ начало и сласти мироде́ржца мі́ра вѣ́ка сегѡ [1]; adecă, cu toată putearea și oblăduirea și domnia a dracului vom să ne batem, și bătînd, se vor arăta carii sînt viteajii și credincioșii împăratului și priatenii, adecă ai domnului nostru Isus Hristos. Drept aceaia au ertat Dumnezeu să supere dracul pre neamul oamenilor, adecă al creștinilor; căce că de ți-ară fi numele de viteaz și să nu te văz cu cine te-ai bătut, nu te țin că ești viteaz. Cum vei putea zice unuia priaten credincios, de nu-l vei vedea că face vitejie? Drept aceaia fiind diavolul vrăjmaș

---

[1]) „Căci nu ne stă înainte lupta împotriva sîngelui și trupului, ci împotriva începătoriilor și poftelor stăpînitorului lumii veacului acestuia".

și luptătoriu și supărătoriu, se cunosc și priatenii și biruitorii și viteajii întru credința a lui Hristos și fiecarele-ș ia cununa lui și cinstea și plata sa după biruințe ce au făcut, și așa se arată aleșii a lui Hristos. Drept aceaia să nu-ți pară într-alt chip cînd vezi că cad creștinii întru niscare primejdii de la diavolul.

CĂ PENTRU CE VINĂ NU FĂCU SATANA ATÎTA ERESURE ÎNTR-ALTĂ LEAGE, CE NUMAI ÎNTR-A CREȘTINILOR.

GLAVA 41.

Iară a aceluiaș Anastasie.

De aceasta vom spune că alte legi ale limbilor, toate carele n-au botez, sînt iubitoare de dracul, și nu mai poartă grijă să-i dodiască și să le biruiască, căce că sînt ale lui; iară cu leagea lui Hristos se luptă și se bate. Pentr-aceaia bagă atîta eresure ca să poată să o biruiască, pentru că credința a lui Hristos numai ce iaste protivnică lui și-l bate și-l oblăduează și-l robeaște și domneaște pre el. Și căce iaste aceasta lucru adevărat, poți le cunoaște și ști de aceasta, că mai nainte de ce nu venise Hristos pre pămînt, altă limbă nu era să se închine lui Dumnezeu, ce numai a ovreailor, și diavolul nu putu să se bată mai mult cu alt neam fără numai cu acela. Drept aceaia se împărțiră rudele și împărățiile a lui Israil și de multe ori se bătea o credință cu alta și le băga satana de avea multe feliure dă credințe și dă eresure; ce încai dă se-ar fi bătut întru eresure și întru shismaticia lor pentru credința a lui Dumnezeu (cumu-s unii astăzi, ca toți ereticii, de socotesc că cred ei mai bine întru Dumnezeu decît alții) și ar fi fost mai puțin rău, ce să bătea pentru idoli, cum poți vedea în cartea împărățiilor, că se lupta unul cu altul zicînd: acest Dumnezeu al închinării de idoli iaste mai bun decît al lui. Încă și de la proroci de aceasta poți ști, că zice Ieremia: почислꙋ́ гра(д) Iи҃лѧ бѣ́аше и҆ бо́зи и(х) и ересы пра(з)ныа кѣ́ры и҆̈хъ и҆ ра(з)дѣлениа и(х) [1]; adecă, toate cetățile avea cîte un mincinos nume de dumnezeu idolîlor și i se închina și toate orașele-ș ținea eresul lui și despărțire una de alta. Pentr-aceaia-ți spuiu că cumu-i acuma era și atunce în tot neamul carea era limbă păgînă și ținea o credință, căce că era păgîni și ai diavolului; iară blagocestivul neam al lui Israil cum era acela împărțit, cum am zis mai sus, așa și acuma leagea a lu Hristos carea iaste blagoscestivă credință pentr-aceaia iaste împărțită, că se bate în toate zilele diavolul cu dînsa, fiindu-i vrăjmașă adecă credința. Și să nu-ți pară într-alt chip cum adeverita leage a lui Hristos, pespe lucrarea diavolului, se-au despărțit atunce de adeverita cea de atunce leage a lui Israil. Că așa e și acuma cu eresurile și cu dăspărțirile, adecă cu shismaticiile. Că diavolul voiaște să dobîndească ceva de într-acea leage carea iaste vrăjmașă lui. Au nu știi că păgînul nu se bate cu oamenii lui, ce să bate cu oamenii blagocestivi, și sau cu

[1]) „După numărul cetăților Izrailului erau și dumnezeii lor și eresurile deșarte ale credinței lor și împărțirea lor".

înșelăciuni sau cu darure, sau mite, sau cu vrăjmașii, sau cu războiu de față îmblă de iscodeaște în toate zilele să dobîndească și să biruiască păgînul pre blagocestivul. Așa face și diavolul cu ai săi oameni și cu ceia ce sînt în voea lui, nu se bate cu dînșii nice poartă vreo grijă de ei, că sînt toți ai lui; iară cu ceia ce sînt striini, iar nu ai lui, caută pre toate căile să-i dobîndească și să poată să-i aducă cu ceata lui. Văzut-ai vreodată vreun fur să aibă vii și țarine sau alte bucate, să caute în toate zilele să plîngă și să răpească dintr-aceale ale lui? Adevărat ba, n-ai văzut, ce caută să ia de la striini și să prade și să jehuiască ca să le împreune cu ale sale, să le facă mai multe. Așa și diavolul aceastea caută în toate zilele. Pentr-aceaia și sfinții părinți și singur domnul nostru Isus Hristos povestesc pentru cei lacomi, căce iubesc mai mult și ceale striine, ei se fac aseamene diavolului, carele cu toată nevoința și cu tot meșterșugul, caută să dobîndească ce e striin, ce să zice pre oamenii a lui Dumnezeu, carii sînt striini și lepădați de dînsul. Aceasta iaste adeverința și socoteala, cum ați auzit, carea face diavolul atîta eresuri și shismaticii întru oamenii domnului.

OARE DIAVOLUL IASTE VINOVAT A TOT PĂCATUL ȘI A TOATĂ CURVIA ȘI CADE-SE SĂ-L BLĂSTEMĂM, AU BA?

GLAVA 42.

Aceluiaș Anastasie, a dumnezeeștii și marii cetăți Antiohia.

Diavolul pre nimenea nu îndeamnă, numai ce samănă dădesupt pre ascuns, iară obiceaiul cel rău iaste cela ce îndeamnă pre om; drept aceaia obiceaiul cel rău iaste cu mult mai rău viclean și mai tare decît diavolul. Drept aceaia trebue să împutăm noaă că diavolul pune gîndurile și seamănă naintea ta toată răotatea. Iară tu cîndu-l cunoști că e rău, că ce-l faci? Iară cîndu-ți vine gîndul al lui Dumnezeu și pricepi că iaste gînd bun, drept ce-l lași și nu-l faci? Ce te duce să alergi în căi reale și cum nu se cade, carele plac diavolului, ca să te muncească, iară nu vei să iubești să alergi în căi bune și în lucrure cinstite și bune carele plac lui Dumnezeu și oamenilor? Oare diavolul face aceastea ce faci, au obiceaiul tău cel rău? Știu că vei zice ca să te îndreptezi: diavolul m-a îndemnat, că mi-au adus gîndurile și obiceaiul cel rău. Nu vei putea zice cum nu ți-au adus și Dumnezeu multe gîndure și bune și încă mai multe decît ale diavolului, și n-ai vrut să faci ale lui Dumnezeu. Drept aceaia diavolul strică ca un începătoriu al gîndului, ce și tu strici mai mult, carele faci mai bine voia dracului decît a lui Dumnezeu.

Pentru cei ce zic că: ne-au împins diavolul de-am făcut cutare rău sau păcat.

PENTRU CARE MOLITVĂ ȘI CUVÎNT DE ÎN SFÎNTA SCRIPTURĂ IASTE FRICĂ DRACILOR.

GLAVA 43.

Iar aceluiaș Anastasie.

Niște sfinți bărbați purtători de duhul sfînt povestea că au văzut pe dracii cu ochii, unde mergea la dînșii ca să-i bage în primejdii, iară

ei, pespe puterea a lui Dumnezeu gonia-i și fugea de la dinșii. Însă într-o zi, cu porunca a lu Dumnezeu, fură ținuți dracii: sfinții întrebară pre dinșii și ziseră: de în leagea veache și noaă care cuvînt înfricoșază pre dinșii? și răspunseră dracii de ziseră: înfricoșază pre noi toată dumnezeiasca scriptură, iară mai ales de toate ne înfricoșază începătura psalmului 67, adecă: да въскр(с)нетъ Бг҃ъ и да разыйдȣтсѧ врази егѡ и да бѣжатъ ѡ(т) лица егѡ ненавидѧщїи его. ѩко ищезаетъ димъ да ищезнȣт^{s} ѩко таетъ воскъ ѡ(т) лица огнѧ, такѡ да поги(б)нȣтъ грѣшницы ѡ(т) лица Бж҃а а праведници възрадȣютсѧ [1]). Cum auzim cuvintele aceastea, într-acel ceas slăbeaște putearea noastră și ne rîsipim și fugim de la omul acela departe și nu putem să ne apropiem de dinsul, nice să-l mai vedem, că foc iase de la dinsul ca să ne arză.

PENTRU PĂGÎNUL ȘI OVREAIUL CARII VOR FACE MULTE BUNĂTĂȚI, PUTEA-VOR SĂ IA ÎMPĂRĂȚIA CERIURILOR, AU BA?

GLAVA 44.

A aceluiaș Anastasie.

Domnul zise cătră Nicodim: adevăratu-ți zic că cine nu se va naște a doaă oară cu apă și cu duhul, nu va întra la împărăția ceriului. Drept aceaia, bine că iaste adevărat că nu întră la împărăția ceriului cel nebotezat și păgîn, iară așa nu-ș piarde plata cu acea bună petrecanie carea-i dă Dumnezeu și avuție și hrană și cu alte înșelăciuni ale lumii aceștiia, cum auzi acel bogat: adu-ți aminte că ai luat bunătățile tale întru viața ta. Și iar în veac ce va să fie are mare despărțire decît cel păgîn carele n-au făcut bunătăți, pentru că cum sînt aproape lîngă Dumnezeu, multe lăcașure pentru cei drepți, așa sînt și la cei păcătoși multe feliure de munci.

Întrebare cu deadinsul.

Dar cum zise apostol Petr: că în toate limbile, carii se vor teame de Dumnezeu și să facă dreptate, sînt priimiți la Dumnezeu?

Răspuns.

Cînd zicea apostol Petr acesta cuvînt, era (cum am zice) toată lumea păgînă și toate limbile fără nume; dece într-aceaia vreame ce să temea de Dumnezeu și făcea dreptate (cum zice la deaania apostolilor pentru Cornilie Sutașul), era priimiți la Dumnezeu pentru bunele lui fapte și pentru bunele lui lucrure; și au ovreaiu de era, au ellin să se teamă de Dumnezeu, cum era nineviteanii și priatenii a lui Iov, toți pentru lucrurile lor ceale bune era priimiți la Dumnezeu. Iar deaca veni propoveduirea a lui Hristos și apostolii ne învățară să ne botezăm, ascultă ce zice Hristos cătră apostoli: ori în ce cetate ce veți mearge și nu vor priimi pre voi, atunce eșiți afară de în cetate și vă scuturați și prahul dă pre picioarele voastre și o lăsați celora ce lăcuesc acolo; că adevărat vă grăesc, că mai ușor va fi Sodomului și Gomorului la zioa judecății decît locurile cealea ce n-au priimit cuvîntul a lui Dumnezeu. Dece dară cum va să fie priimit

Mathei, zac. 35.

---

[1]) ,,Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii lui și să fugă de la fața lui cei ce-l urăsc pre el: precum piere fumul să piară, precum se topește ceara de fața focului așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu, iară drepții să se veselească''.

la Dumnezeu cela ce nu cinsteaşte prorocia a lui Hristos, nice creade într-însa, pentru că omul carele iaste într-acesta feliu nice de Dumnezeu i-e frică, nice face dreptate. Aşa să socoteşti şi de ceia ce zice sfeti Pavel, că mainte de propoveduirea a lui Hristos era slavă şi cinste la omul carele făcea bine, întîi la ovreai şi la ellini. Iar după propoveduirea a lui Hristos, zice, de va fi şi îngeri să vie de la ceriu, să spue voaă altele de cealea ce am spus noi, acela să fie anathema.

Sfîntul acesta va să zică, că această întrebare, de va fi au ovreaiu, au păgîn şi să facă lucrure bune, putea-se-va spăsi şi să fie priimit la Dumnezeu, au ba?. De aceasta au întrebat cela ce au întrebat, pentru că zice Dumnezeu pespe proroci: oricine va face lucrure bune şi să-i fie frică de Dumnezeu, acela iaste priimit de Dumnezeu. Şi aceastea au zis Dumnezeu şi le-au şi vrut mai nainte dă ce nu venise să se întrupească. Iară deaca veni şi se întrupă şi învăţă pre oameni cum vor să trăiască şi cum vor să petreacă ceia ce vor vrea să fie priimiţi la Dumnezeu, li se cade să se nască a doa oară de în duhul şi de în apă, cum am zis, dă le va fi voia să ia împărăţia ceriurilor. Căce că aceasta iaste adevărat, că cine nu se va boteza să se facă fiiu luminii a duhului sfînt, să speale păcatele ceale vechi întru sfîntul botez şi acel blăstem ce deade Dumnezeu pre Adam, să se facă fiiu lui Dumnezeu şi moşnean împreună cu Hristos, nice unul nu e priimit la Dumnezeu, adecă la împărăţia ceriurilor. Şi cîţi nu priimesc botezul, aceia nu pot să-ş dea seama la zioa judeţului, cînd vor vrea să ia munca de veaci cu dracii, să zică că nu ştiu nimica. Semnează.

PENTRU BOGAŢI CREŞTINI, PRE CARII VEDEM CĂ FAC PĂCATE ŞI LOR LI SE DĂ BINE DE LA DUMNEZEU, ŞI LI E ŞI BINE ŞI ŞI SCAPĂ ŞI DE MULTE NEVOI.

GLAVA 45.

Judecăţile a lui Dumnezeu sînt nesocotite şi neispitite, carele nu poate neştine, nice să le înţeleagă, nice să le ispitească. Drept aceaia se cade să nu osîndească niminea pe vreun om păcătos pînă la aceaia zi a judecăţii ce să zice a domnului. Că zice Eclisiast: că iaste drept, zice, care lucru se strică cu dreptatea lui, şi iaste iar fărădeleage care lucru rămîne nestricat întru răotatea lui. Iară unii păcătoşi văzînd că au bogate greşale adecă păcate, iară pre taină fac alte bunătăţi mari, iară noaă oamenilor ne pare cum sînt păcătoşi, iară aproape de Dumnezeu sînt drepţi. Iară unora drepţi le pare pentru bunătăţi ce au făcut şi se măresc foarte, iară nu se smeresc; ce pentru măria lor vor să ia osînda fariseului. Însă bogaţi de în blagoslovenia părinţilor lor se vrednicesc milii a lu Dumnezeu, ca şi Solomon pentru tată-său David, pentru că zise Dumnezeu către acel Solomon: n-ai păzit poruncile meale şi învăţăturile meale cealea ce ţi-am poruncit, pentr-aceaia voiu să-ţi sparg împărăţia ta de la mînile tale şi voiu să o dau slugii tale, lui Rovoam; dece întru viaţa ta nu voiu face aceasta pentru numele tătîne-tău, lui David. Alţii iară carii sînt hitleani şi pre urma lor vor să se pocăiască, ei privăd înţelepţia a lui Dumnezeu şi

Aceluiaş Anastasie, a dumnezeeştii şi marii cetăţi Antiohia.

Caută vezi bine, deşarte ome.

Pre cine blagoslovesc părinţii.

3 ţar., gl. 30.

părăsesc aceale lucrure hitleane carele făcuse și vin la voile a lui Dumnezeu. Ia vezi pre sfeti Pavel, carele era gonaci besearicii a lui Hristos și vrăjmaș propoveduirii, și căce vrea să se facă propoveduitoriu evangheliei; Dumnezeu mai nainte privăzu de dînsul, ca și cum ar fi fost de început propoveduitoriu besearicii. Și iarăși alți căce se pocăesc și se întorc și iau dulceața lu Dumnezeu, care dulceață adecă bunătate, celora ce li se înțelinează inema și nu se pocăesc, se face mîncare pedepselor carele va să ia acolo, cum era bogatul în vreamea lui Lazar, căruia Dumnezeu-i deade tot binele ca să se pocăiască. Iar lui mai mult i se înțelenea inema întru rău; iară acea dulceață a lui Dumnezeu care se făcea la dînsul era ca să se pocăiască. De aceasta zice apostol Pavel: au nu cunoști că dulceața a lu Dumnezeu te duce întru pocaanie? iar cu înțelenirea inemii tale și cu nepocaania strîngi vistiariu pentru tine urgie în zioa judecății, a descoperirilor și a dreaptei judecăți a lu Dumnezeu, carele va să plătească fiecui după lucrurile lui. Și aceasta cunoscînd dumnezeescul David sfătuiaște și zice: не ревнѹ̀ спѣ́ющемѹ кꙿ пѹ́ти своемъ чаќѹ творѧщемѹ бе(з)аконие[1]; adecă să nu voești să te aseameni și să pohtești la cela ce se îndreptează în calea sa, adecă la omul carele face rău, că păcătoșii vor peri, ce să zice se vor strica; iară vrăjmașii domnului, în ceas ce să vor slăvi și se vor nălța, rîsipise-vor ca fumul. Drept aceaia nu-ți fie frică cînd se îmbogățează omul și i se înmulțeaște slava, că degrabă se va usca ca iarba. Și iară zice: văzuiu pre păgînul preaînălțîndu-se și trufindu-se ca copacii chedrului de Livan și trecuiu și nu-l văzuiu acolo, și căutaiu pre dînsul și nu se află nice locul lui. Ce vei zice iară: cum se pustii, numaicît scăzu, peri ca un vis pentru fărădeleagea lui și lăsă avuția sa altora și ocaanicul se făcu și mai ocaanic, și slava cea deșartă și trecătoare și stricătoare de suflet ca un vis trecu. Drept aceaia cum se cade zicea înțeleptul: nu ferici slava păcătosului, căce că nu știi carea-i va fi întoarcerea, adecă carea va să meargă sus în jos, nice să-ți pară bine pentru petrecania cea bună a păcătoșilor, că căile lor vor fi tocma cu leaspezi dease și pardosite ca să poată îmbla, iar pre la căpătîe sînt groape adînci, ce vor cădea dă se vor prăpădi să nu se mai vază, ca și faraoniteanii.

(Pavel.) (Psalm. 36.)

Sfîntul va să zică așa: că de vei vedea pre vreun om credincios să facă păcate, iară Dumnezeu-i dă tot binele în lume, iar eu sau alt om bun nu avem nice un bine, de aceasta-ți zice: cît de-ar trăi omul, să nu-l clevetești, nice să-l osîndești. Iar alți sfinți părinți zic: nice pre păgîn nice pe necredincios, niceodată să nu-l dai diavolului cît va trăi, că nu știi pîn' la sfîrșitul lui dă se va spăsi mai bine decît cela ce gîndești tu că e sfînt. De-acia să socotești iară să ții pre unii sfinți și să-i fericești, iară ei pre ascuns să aibă mari păcate și la sfîrșenia lor să fie dă peire. Drept aceaia au păcătos dă vei vedea că are avuție multă, să nu socotești căce iaste păcătos și-i e bine în lume, nice să-l osîndești, că cine știe dară de va fi avînd niscare lucrure bune în taină, sau de va fi și prea om viclean rău. Iară Dumnezeu căce priveade (cum am zis) că pînă la sfîrșenia lui va să se facă el rob să se spăsească; și iară altul are blagoslovenia părinților, care părinți

(Semnează dă învăță a nu osîndi.) (Pentru ceia ce le zic oamenii, o, ce om sfînt.)

[1]) „Să nu rîvniți la omul care se grăbește în calea lui să facă nelegiuiri".

era robi lui Dumnezeu şi moştneani împărăţiei sale, ce pentru dragostea părinţilor săi măcară de-ar fi şi vreadnic muncitor, Dumnezeu-i dă bună petrecanie aicea în lume, ca dup' ce-i va eşi sufletul să se bucure diavolul de dinsul.

PENTRU CUVÎNTUL CARELE ZICE DUMNEZEU CU PROROCUL ANGHEI, CĂ AL MIEU IASTE ARGINTUL ŞI AURUL ŞI-L VOIU DA CUI VOIU VREA.

GLAVA 46.

Ceaia ce zice că: al mieu iaste argintul şi aurul, Dumnezeu au zis; iară ceaia ce zice: cui voiu vrea-l voiu da, nu se-au scris, nice Dumnezeu au zis, ce această adaogere iaste a oamenilor celor fără de minte şi făcători de rău. Drept aceaia nice unul de la războae, sau de la robii, sau de la furtişagure, sau de la mărturii strîmbe, sau de jahure, sau de mite sau de camete, carele au luat dă în nedreptăţi şi jahuri şi au strîns avuţie, nu poate să zică cineva că acela om se-au îmbogăţit de la Dumnezeu, ce dă la hitleanul, adecă de la diavolul şi de la păcate; şi nu mai cela ce-au strîns argint şi aur, ce să zice avuţie de în trudă dreaptă şi fără de păcate, aceia pot să zică împreună cu Iov: domnul ni-o au dat, domnul ni-o au luat. Iară ceia ce adună avuţie nedreaptă, în deşert mulţimesc lui Dumnezeu. Şi ia ascultaţi de acel Iov, să vedeţi ce zice: avuţia, carea e adunată fără dreptate, lepăda-se-va. Şi iară: pentru cei drepţi se strînge avuţia păgînilor; adecă păgînii şi nedrepţii adună avuţie şi fac vistiare pentru cei drepţi, pentru că ei niceodată nu se bucură de dînsa, ce iară mearge la oamenii cei drepţi şi buni. Şi iarăş zic că eu cunosc o boală rea pentru avuţia ceia ce o ţineţi aproape lîngă un om pentru răotatea lui. Adecă o avuţie nedreaptă iaste ca o boală la un om, carea o strînge lîngă dinsul, pentru că de multe ori şi avuţia rea, carea se strînge cu nedrept, vedem că iaste ca o boală rea, mîncîndu-l zioa şi noaptea să plătească cu rău el şi cîţi au luat de la dinsul avuţie. Zice şi Solomon: cela ce adună nedreptăţile sufletului său, adună pentru alţii, şi întru binele lui vor să se hrănească şi să se bucure alţii. Bună iaste avuţia la ceia ce, pîn-o au făcut, n-au făcut nedreptăţi.

A aceluiaş Anastasie.

Anghei, gl. 2.

Pentru ceia ce strîng avuţii reale.

Solomon.

Caută să nu strîngi avuţia, cu mii de trude şi de osteneale, fără dreptate, că aduni prahul păcatelor pentru tine şi pentru alţii carii vor să o moştenească, să arză şi să se muncească rău pentru răotate ce. ţe-ai făcut singur adins tineş şi căce ai lăsat tîrguire otrăvită altora, ce să zice copiilor.

Marele Vasilie, de într-al său cuvînt cătră cei ce se îmbogăţează.

Socoteala iaste aceasta, că avuţia cea nedreaptă carea o lasă cătră alţii, aceaia iaste vina la dinşii, ceia ce vor moşteni să paţă mult rău, căce că iaste nedreaptă. Drept aceaia un om, ce va să facă bani cu nedreptate, doaă răotăţi pate: una că dobîndeaşte nedreptatea păcatului, a doa că face ş-alt păcat că lasă avuţie nedreaptă, carea degrabă se duce şi piare. Porunceaşte-ne şi dumnezăescul Grigorii Bogoslov: să nu ne

Semnează.

Grigorie Bogoslov.

Semnează. amestecăm avuțiile noastre cealea ce-s făcute bine cu avuția cea făcută rău, căce că de într-aceaste nedreapte va să se strice avuția noastră cea dreaptă, ca niște molii ce mănîncă pînza.

PENTRU CIUMĂ, CÎND IASTE ÎNTR-UN LOC, ȘI DE VA FUGI, PUTEA-VA SĂ SCAPE DE MOARTE, AU BA?

GLAVA 47.

A aceluiaș Anastasie. Socoteala carea spune de ciumă, și taina iaste adîncă și anevoe să o înțeleagă neștine întru mintea lui, și puțini sînt carii vor putea să o ia întru minte. Însă auzit-am de înțelepți oameni cum iaste taină a lui Dumnezeu, adecă ascunzătoarea carea nu știe niminea, fără numai Dumnezeu, și iaste pentru pedepsa oamenilor. Povestesc unii că se face ciuma de în vînture reale și socotesc că se face fără de porunca a lu Dumnezeu. Mathei, gl. 10. Ce ia să ascultați: doaă pasări drept un ban, nice una de într-însele nu moare pre pămînt fără de voia tatălui mieu cel de în ceriure. Drept aceaia și aceale lucrure carele sînt ale aerului și toată lumea pre firea lor lucrează cu porunca a lui Dumnezeu fac și lucrările lor. Ce însă au cu aere, au cumva într-alt chip se face ciumă, cu porunca a lu Dumnezeu se face; iară dă vei fugi de în loc să scapi, face-vei ca cela ce zice prorocul: Isaia, gl. 26. оу̑крытеса къ ма́лѣ ѐлико́, дондеже мимоидетъ гнѣ́въ г(с)нь[1]; adecă zice Dumnezeu cu gura prorocului: să fugi pînă va treace mînia a lui Dumnezeu. Drept aceaia vom zice și noi: ascundeți-vă puțin cu pocaanie și cu inemă înfrîmtă, cîndai doară va treace mînia a lu Dumnezeu, deaca vom ruga pre Dumnezeu cu tot sufletul; că judecata a lui Dumnezeu iaste multă, fără fund și nu știm ce va Dumnezeu se facă noaă. Aceasta știm, că orice face, toate sînt bune și dreapte și în mîna lui marginile pămîntului și toată dihania vie și cum va așa ne face, ca un putearnic și domn ce iaste tuturor și tocmeaște toate lucrurile omenești către folosul al fiecui.

DE UNDE PUTEM SOCOTI CĂ VEDEM PRE UNII OAMENI DREPȚI CÎND VOR SĂ MOARĂ, IARĂ EI SĂ NEVOESC ÎN MULTE ZILE, IARĂ MULȚI PĂCĂTOȘI MOR NUMAICÎT CURÎND, CU PACE, FĂRĂ DE NICE O MUNCĂ.

GLAVA 48.

Aceluiaș Anastasie, al dumnezeeștii și marii cetăți Antiohia. Toate judecățile ale lu Dumnezeu, a le ști cineva nu poate; drept aceaia iaste bine să nu le ispitim mult. Însă socotind, vom zice că de multe ori și oameni buni sau mai nainte de moarte sau la moarte se muncesc, ca noi să vedem, să ne înfricoșăm, să ne putem înțelepți ca să ne pocăim, căce că se tîmplă și acelor oameni drepți, ca niște oameni ce sînt, de au

---

[1]) „Să vă ascundeți puțin, pînă cînd trece mînia domnului".

cîte ceva greșală, și pentru acea muncă ce iau aicea la vreamea morții lor, ei se curățează de tot și merg fără de păcate în mînile lu Dumnezeu. Iară păcătoșii carii mor fără de nice o muncă, însă aceia au avut puțin oarece bine făcut, și-ș iau plata acelui bine aicea, drept aceaia n-au văzut nice o muncă pe trup, nice mainte de moartea lor, nice la moarte; pentraceaia deaca vreame ce ș-au luat bunătățile lor în viață, ducu-se neopriți ocaanicii în munca focului de veac.

PENTRU TRUPURILE NOASTRE ALE OAMENILOR, CARELE MULTE SE-AU UCIS ȘI DE MII DE HIERI ȘI DE PASĂRI SE-AU MÎNCAT, SAU ÎN MARE SE-AU NECAT ȘI DE MII DE HIERI ȘI DE PEȘTI SE-AU MÎNCAT ȘI SE-AU STRICAT, ȘI SE-AU MISTUIT ÎN PÎNTECELE HIERILOR ȘI ALE JIGĂNIILOR ȘI SE-AU TOPIT ACOLO ȘI AU TRECUT ACEALE TRUPURE. CUM SE VOR ADUNA IARĂ, SĂ VIE LA ÎNVIIARE, ADECĂ LA JUDECATA A DOA VENIRE A DOMNULUI NOSTRU ISUS HRISTOS?

GLAVA 49.

Pentru sculareа trupurilor noastre a tuturor oamenilor, carele vor *Iar aceluiaș*
să înviiaze la a doa venire a domnului nostru Isus Hristos, la carea va să *Anastasie.*
judece toată lumea, mărturisim că vine ceasul și acuma iaste cînd morții Ioan, gl. 5.
vor auzi glasul a lu Dumnezeu și vor înviia. Că de vom creade cum Dumnezeu iaste prea putearnic și adevărat pre om l-au adus de în ce n-au fost în ce iaste, cu mult iaste mai lesne să facă a doa oară și să înnoiască zidirea carea au făcut și moartea o au răsipit, adecă o au făcut țărînă. Iară de vom
creade, cum zice David, că în mînile lui sînt marginile pămîntului, ori Psalm. 94.
unde de-ar mearge trupul să se potolească, sau să stea, sau să se mănînce, în mînile ale lu Dumnezeu iaste și apa și focul și hierile și pasările; iară de la aceale hieri și jigănii va să scoață acela trup ce au luat de l-au mîncat, sau de unde se-au necat, ori de unde au ars. Căce că trupul carele au murit nu piare: ce de se va strica trupul sau de mii de hieri, sau de alte vini, iară mearge acolo de unde se-au făcut în ceale patru stihii, adecă sîngele întru căldura soarelui, și umezeala în apă adecă tusea, și uscăciunea în pămînt adecă fiarea, și răceala în văzduh ce să zice flegma. Și ca un zălog stau la dînsele și să țin pîn' la vreamea învierii, la care înviare putearea a lui Dumnezeu le ia de la aceale stihii și le înviiază iară, cum au făcut de întîi, cînd au luat de într-însele și au făcut pre omul.

PENTRU CUTREMUR, CUM SE FACE.

GLAVA 50.

Cutremurul într-acesta chip se face: pămîntul se îngreccază de vînt, *Ioan Damas-*
adecă i se împlu vinele lui. De-acia cînd purceade vîntul să iasă de în *chin.*
vinele pămîntului, însă vînt fiind mult, iar vinele fiind strimte, atunce

nevoiaşte-se vîntul foarte să iasă; şi cînd va să iasă, scutură şi cutremură tot pămîntul acolo unde sînt aproape vinele acealea unde iaste vîntul într-însele. Iară nu cutremură tot pămîntul, ce numai (cum am zis) acolo unde iaste aproape vîntul. Şi să nu cumva să nu creadeţi aceasta, că aşa iaste cum auziţi. Luaţi pildă de la noi oamenii, că de multe ori cînd se împlu vinele noastre de vînt şi purceade să iasă, scutură tot trupul şi-l smereaşte şi ni e frică foarte tare de moarte, şi atunce iase vîntul cald de în nările noastre, iar deaca iase, ne izbăvim de acea boală, iară pentru
Psalm. 103. cuvîntul dumnezăescului David carele zice: призира́ѧй на землю й твор-ѧ'й ю̂ трѧсти́сѧ[1]). Aceasta numai o dată se-au făcut, cînd se răstigni domnul nostru Isus Hristos, că căută dă pe cruce pre pămînt şi atunce
Mathei, gl. 27. se cutremură tot, adecă se făcu cutremur în toată lumea şi se întunecă soarele şi tîmpla besearicii se sparse, pietrile se dăspicară, mormînturile se deschiseră, morţii se sculară dă pe în groape şi se arătară a mulţi.

Zri. Să se ştie şi de aceasta, că nevoindu-se vîntul şi eşind dă pre gaurile pămîntului, bubuiaşte şi sparge pămîntul într-acela loc. Într-aceaia arată şi pedeapsă dumnezăiască, cum şi aiurea scrie, că fulgerul, tunetul şi cutremurile arată urgia şi mînia pedepsii a lui Dumnezeu.

PENTRU FULGERE ŞI PENTRU TUNETE, CUM SE FAC.

GLAVA 51.

Aceluiaş Anastasie, a dumnezeeştii şi marii cetăţi Antiohia.

Norii adunîndu-se şi înmulţindu-se sus cătră ceriu, pripindu-i vîntul să vie, unul de o parte altul de alta, împreună-se şi se clocnesc tare şi lovindu-se unul cu altul aşa tare, iase foc. Dece clocnirea aceaia iaste tunetul, iară focul iaste fulgerul; şi însă tunetul se face mai nainte de fulger, iară noi oamenii întîi vedem fulgerul carele se face mai pre urmă de tunet. Şi ia să ascultaţi să vedeţi cum se face aceasta: vederea omului adecă să vază niştine, veade curînd ce va să vază, iară a auzi zăboveaşte <a>auzi ceaia ce iaste. Pentr-aceaia se chiamă vedearea ascuţită, iară auzirea
Semnează. zăbavnică. Drept aceaia tunetul zăbovim a-l auzi, iară fulgerul noi-l vedem curînd. Şi luaţi pildă de la ceia ce-i priveşti de departe tăind leamne, şi vedem securea numaicît unde loveaşte, iară sunetul degrab nu-l auzim,
Semnează. numai deaca treace puţin ceas, atunce auzim şi tunetul. Încă să mai ştiţi şi aceasta că de împreunarea şi clocnirea norilor, cum am zis, se face fulgerul, carele nu iaste stricătoriu adecă rău, că treace curînd; iar cînd se lovesc norii, atunce de va cădea foc de în ceriu şi să se împreune cu fulgerul, atunce acel fulger vine pre pămînt şi ce află arde; carele se chiamă cheravnos, adecă cînd zicem noi că trăsneaşte pre fiece lucru.

Cum e oţelul şi creamenea, cînd le clocneşti eale sună şi lasă foc, aşa şi norii deaca se lovesc unul cu altul fac şi lasă sunet şi foc, adecă tunet şi fulger; şi aşa iaste.

---

[1]) „Priveşte spre pămînt şi fă-l să se cutremure".

PENTRU SFÎRȘENIA LUMII; ARE HOTAR, ADECĂ SOROC ÎN CE VREAME SE VA FACE.

GLAVA 52.

Domnul știe toate mai nainte de ce nu-s făcute. Însă, zic sfinții părinți, cînd se va împlea lumea cea de sus, atunce se va face și sfîrșenia lumii; adecă deaca se va împlea socoteala și numărul al oamenilor celor drepți, pre numărul îngerilor carii căzură, ca să se împle acel loc al aceluia din carele au căzut, cum zice dumnezăescul Grigorie Bogoslov: cade-se să se împle lumea cea de sus. Și de aceasta zice ca cum l-ar întreba neștine: cînd va să se sfîrșească această lume? Și zice, la cuvîntul nașterii a lui Hristos: Х̃с повелѣваетъ не съ протикла́юся[1]), adecă deaca vreame ce zice Hristos așa, să nu stăm împotrivă. Dară unde grăiaște Hristos? Grăiaște la evanghelie cînd zice: мно́ги ѡ̂би́тели ѹ̂ ѡ(т)ца мо́его сѫтъ испъ́нити подобоваетъ в сѧ[2]), adecă multe lăcașure sînt aproape, lîngă tatăl mieu, și se cade să se împle toate. Dece de la acest cuvînt ia dumnezăescul Anastasie și răspunde celora ce-l întreabă dă zic: oare iaste vreamea hotărîtă cînd va vrea să se sfîrșească lumea, au ba? și zice că nu e hotărîtă, ce deaca se vor împlea aceale locure ce s-au deșertat cînd au căzut cinul îngeresc, atunce se va sfîrși și lumea. Dară cum va să se împle? Deaca se vor face atîta sfinți și drepți, să meargă în locul acelor îngeri, să se împle lăcașurile ale lu Dumnezeu. Și cînd auzi multe lăcașure, va să zică fieșcine după lucrurile sale, așa-i iaste și lăcașul aproape lîngă Dumnezeu. Într-alt chip sînt lăcașurile apostolilor, într-alt chip a prorocilor, într-alt chip a mucenicilor, într-alt chip a preapodobnicilor, întralt chip a drepților, într-alt chip al călugărilor, într-alt chip a deavestvnicilor. Drept aceaia cîntă în besearică și zice: Мно́ги ѡ̂би́тели, ѹ̂ тебѣ̀ сп(с)е́ сѫтъ по достоа́нїю въсѣ́'мъ раздѣлѧ́еми по мѣ̀рѣ добродѣ'тели[3]), cum am zice că după măsura a bunătății a fieșcăruia, împartu-se și lăcașurile carele sînt aproape lîngă Dumnezeu. Ce iară tot un lăcaș iaste, că o curte iaste a lui Hristos toată; drept aceaia să aibă și bogate locure și toți sînt slugi lui Hristos, cumu e o curte a unui împărat carea are de tot feliul de olate, și ori de taină loc de va fi, al împăratului iaste, au hasna de avuție unde ține cămara sau avearea împărătească, sau altă cinste mai jos sau mai sus, tot iaste după dăstoinicia a fiecăruia. Măcară de au fost mai mică slujba împăratului, toți se cheamă slugile împăratului și robii lui, măcară de sînt ei și pre în bogate dăspărțiri; iară așa o curte a împăratului ei închide. Drept aceaia sfîrșenia lumii n-are vreame cu soroc, ce numai cînd se va împlea cinul carele au căzut și să împle toate curțile, adecă toate lăcașurile de sfinți și de oameni drepți, atunce va fi și sfîrșenia lumii.

Iar aceluiaș Anastasie.

зрѝ ѡ̂па́сно[4]).

---

[1]) „Hristos poruncește să nu te împotrivești".
[2]) „Multe lăcașuri sînt la tatăl meu, și se cuvine să se umple toate".
[3]) „Multe lăcașuri sînt la tine, mîntuitorule și după vrednicie se împart tuturor, după măsura virtuților".
[4]) „Vezi cu luare aminte".

PENTRU SFÎNTA NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU, PRECISTAIA, CÎȚI ANI AU TRĂIT AICEA, ÎN LUME.

GLAVA 53.

De la leatopiseț.

Trăit-au pre pămînt sfînta născătoarea de Dumnezeu cincizeci și noaă. Cînd au intrat întru ст҃аа ст҃ыхъ[1]) era de trei ani și au fost acolo înlăuntru ani unsprezeace și luni trei. Și cîndu-i blagovești ei îngerul, era de patrusprezeace ani și trei luni, iară cînd născu pre domnul nostru Isus Hristos pre pămînt era de cincisprezeace ani. Și-au fost după nașterea domnului pre pămînt, împreună cu fiiul ei unul născut, ani treizeci și trei. De-acia după înălțarea domnului au trăit ani unsprezeace. Toți anii vieții ei ce au trăit aicea în lume au fost 59.

ÎNVĂȚĂTURI ALEASE A BOGAȚI DASCALI, DE ÎN BOGATE CANOANE, PENTRU PREOȚI ȘI PENTRU LITURGHIE PORUNCĂ.

GLAVA 54.

Dumnezeeștii dascali.

Preoții nu vor păți nemica aicea, că pedepsa lor ei așteaptă acolo munca de veaci, numai de nu se vor părăsi de liturghie și de păcate și să se pocăiască vredniceaște cum se cade.

Pentru că de va veni preotul sau diaconul întru cădeare de curvie sau într-altceva, în fiece păcate carele oprește pre dinșii de preoție, dă se vor pocăi, de priceaștenia dumnezeescului dar, nu se opresc.

Mai nainte de toate, cine se vredniceaște a se face slugă a lu Dumnezeu, niceodată nu i se cade a sta naintea jertăvnicului și să aibă urîciune asupra cuiva, ce întîi să se împace cu cela ce e învrăjbit, de-acia atunce să înceapă a face liturghie.

Nu se cade preotului să poarte haină scurtă la liturghie, ce lungă pînă tocma jos la călcîie; așijderea iară nice stihariu de lînă; ce cu frică, cu grijă și cu deadinsul să păzească toate veșmintele beseariciì.

Nice iară să-i fie rușine de cineva sau frică, nice de-ar fi singur împăratul, să dea sfîntul dar celor nedăstoinici pînă nu se vor părăsi de păcate și să se pocăiască vredniceaște cu dureare și cu inemă înfrîntă.

Că ceia ce vor fi aleși să facă liturghie și vor da curatul trup și sînge al lui Hristos spurcaților, celora ce sînt cuprinși dă fiece patimă necurată a curviei sau învrăjbiți unul cu altul, sau făcînd nedreptate cuiva, sau vor fi bețivi sau furi, sau de fiece păcat carele oprește pre dinșii de dumnezăiasca priceaștenie, și mai nainte de ce nu se vor fi curățit, le vor da sfîntul dar, preoți ca aceiă osîndi-se-vor, ca Iuda cela ce au vîndut pe domnul Hristos.

Cade-se preotului să numere oamenii ceia ce vor vrea să se priceștuiască, de-acia atunce să facă sfintele cesture în potiriu; iară de să vor tîmpla să prisosească, nicecum să nu îndrăznească să le pogribească numai singur, să se osîndească ca un lacom, ce să le dea preotul

[1]) „Sfînta sfintelor".

numai tunșilor, adecă călugărilor sau diaconilor hirotoniți, măcară și a doa oară; iară de nu se vor împlea, să le dea și la mireani, însă carii vor fi mai nainte aleși, adecă gata de cuminecătură. Iară citețul și clíricul nu li se cade să se apropie de dumnezeeștile taini, nice mireanul să se atingă dă sfintele sau să ție cădealnița nicecum.

Iară potiriul să-l acoapere preotul sau diaconul și să-l clătească a doa oară cu vin cîte puțin și deodată cu apă și să-l șteargă cu bureatele foarte bine cu deadinsul.

Să nu cumva să nu porți grijă de sfintele, și pentru negrija și nesocotința ta să se apropie de dînsele șoarecele, sau musca, sau pasăre, sau să lași darurile să se strice, că apoi te vei osîndi foarte la groaznica zi a judecății și în veac ce va să fie.

Molitveinic trebue să aibi și să nu citești molitvele de grabă și înspăimîntat și grozav, ce cu rugă curată.

Nice de va fi agnețul grozav să-l tai și să-l bagi la potiriu, nice vin împuțit sau rău, sau acru, sau oțețit, ce toate să le iai curate, și să ameasteci vinul cu apă întru sfîntul potiriu, iară să nu faci numai cu vin.

Nice iară să poarte preotul la sfîntul jertăvnic haină grozavă și nespălată. Și cum am zice mai pre scurt, trebue toate pre tocmeală să se facă ale sfintei taini liturghii, ca să se facă sfînta fără de sînge jertvă cu bună priimire. Iară carii ei vor sluji cu dăstoinicie, viața de veaci să moștenească cu darul lui Hristos.

PENTRU LITURGHIE.

Veniți iară de ascultați, iubiții miei frați, carii întrați în besearica a lui Dumnezeu, să povestesc voaă ca să obîrșim vreamea liturghiei cu multă pază, frica a lui Dumnezeu să avem întru inimile noastre și nicecît să nu vorbim întru besearica a lui Dumnezeu.

Că cum stă omul cu frică și cu deadinsul cu cucerie naintea împăratului și a domn, ca să nu cumva să se pornească împăratul sau domnul cu vreo vină spre dinsul, și cu atîta cutremur și osteneală ne cucerim la un împărat și domn trecătoriu și pămîntesc, și naintea împăratului și domnului nice frate pe frate îndrăznează a striga, iară de-l va și striga, aciaș să schimbă fața împăratului și a domn. Iară noi stînd naintea veacinicului împăratului nostru și Dumnezeu, la besearică, niminea să nu îndrăznească a grăi cătră cineva, ce numai să vă hie mintea întru cîntări și la rugă și la citenii. Să nu ocărîm besearica, vorbind, rîzînd, dormind, căutînd încoace și încolea, lenevindu-ne fără grijă, schimbînd picioarele și înmulțind scuipatul și lărgind ochii în toate părțile.

Ascultă și socoteaște ce grăiaște gura ta și limba ta: *Pasan nin viotikin apothometha merimnan os ton vasilea ton olon ipothezomen* [1]), slavoneaște zice: всѧ́кꙋю ны҃нѣ житеискꙋю ѡ(т)ве́рже́мъ пе́чаль ꙗ́кѡ ц҃рѧ по(д)е́млюще [2]). Adecă acuma să lepădăm toată grija lumească

---

[1]) În ediția originală textul grecesc este tipărit cu litere chirilice.

[2]) „Toată grija cea lumească acum să lepădăm, ca să primim pe împăratul tuturor".

ca să priimim pre împăratul tuturor, împăratul împăraților. Și carii vor să se spăsească cade-li-se să se înțelepțeaze și să tacă la vreamea de rugă. Iar carii se vor îndeletnici întru bîrfeale, îmbulziți de dracul de toate părțile, atunce nu-ș va schimba Dumnezeu fața spre noi fără dreptate, ce pe dreptul, pentru nesebuirile noastre, nu numai pentru păcatele noastre, ce încă și pentru căce nu ceartă pre ei preoții și păstorii.

Vezi, o, preote, și voi mireani.

Iară cei aleși și învățați de preoți și nu ascultă, pre unii ca aceia de grabă să se scoață și să se gonească de în sfînta a lui Dumnezeu besearică, că mare păcat iaste lor.

Iară ei de vor zice că nu știu cînta sau citi, nice socotesc sau nu înțeleg ce să grăesc, atunce zice-voiu voaă: deaca vreame ce tot ceasul liturghiei stați afară de besearică întru nebăgare în seamă și în rîsure, pentraceaia nu socotiți ceale ce să grăesc și slujba ce se face în besearică.

Diaconul zice: **дкери, дкери** [1]; care dveri zice, să nu gîndești că zice numai ale bisearicii, ce și ale inemii și ale sufletului, ca să nu ni se îndeletniceaze mintea întru lucrurile lumești.

Să venim și la simvolul credinții. Cînd zice diaconul **кънмѣ'мъ** [2]), ca să luăm aminte și să socotim cuvintele carele se grăesc.

Zicem: **вѣ'рꙋю въ единаго Ба, ѡца в седержителѧ творца нбꙋ и землн, кидимы(м) же късѣ'мъ и некидимы(м), и въ єдінако га Іс. Ха. сна Бжїа єдїноро(д)наго ѡ(т) ѡ(т)ца рож(д)еннаго прѣжде всѣх вѣ'къ, и прочаѧ** [3]). De-acia zice: **въ единꙋ стꙋю съборнꙋю н ап(с)аскꙋю цркокъ** [4]).

Pentru ce e sfîntă? Pentru că Dumnezeu lăcuiaște într-insa. Pentru ce e săbornicească? Pentru că Dumnezeu de în toate limbile ceia ce cred și se botează besearica a lui Dumnezeu-i priimeaște, că singur Hristos grăiaște: cine va veni cătră mine, pre acela nu-l voiu scoate afară.

După aceaia zice diaconul: **станѣм добрѣ** [5]). Nu zice de starea picioarelor, ce zice să nu fii cu picioarele înlăuntru, iară afară mintea-ți cugetă; nu înlăuntru cu picioarele, iară afară cu mintea porți grijă pentru boi, vaci, cai, oi, țarine, grădini, moșii, bani, vii, sate, rumîni, sau pentru gîndurile ceale necurate și ale altor lucrure lumești.

Станѣм съ страхомъ [6]), dară ce e să stăm cu frică? Iaste să stai la liturghie cu toată priceaperea dumnezăiască și cu tot sufletul.

Кънмѣ'м стое възношенїе [7]); dară ce e **кънмѣ'мъ**? Iaste să asculți cu toată inema cuvintele cealea ce să zic de la preot, iară să nu-ți nălucești mintea într-altă parte.

---

1) ,,Ușile, ușile''.
2) ,,Să luăm aminte''.
3) ,,Cred într-unul Dumnezeu tatăl, atotțiitorul, făcătorul cerului și al pămîntului, a tuturor celor văzute și nevăzute. Și într-unul domnul Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu, unul născut carele din tatăl s-a născut mai înainte de toți vecii, — și mai departe''.
4) ,,Într-una sfîntă sobornicească și apostolească biserică''.
5) ,,Să stăm bine''.
6) ,,Să stăm cu frică''.
7) ,,Să ascultăm sfînta înălțare''.

Diaconul zice: съ миромъ приносити [1]); iară noi răspundem: мл(с)ть мира жертва хваленїа [2]); мл(с)ть zice să miluești săracii; миръ iară zice să aibi cu toți pace; жертва хваленїа zice ca să priimească Dumnezeu acea jertvă ce stă înainte pre sfîntul preastol, pespe slavoslovia inemii și buzelor tale, ca un bun și iubitoriu de oameni ce iaste.

Preotul zice: горѣ имѣ'имъ ср(д)ца [3]), iară noi împreună zicînd къ г͠ȣ [4]). Și ne trebue mila lui să miluim pre ceia ce sînt în nevoi, flămînzind, însetoșind, striinii, golii, ceia ce zac în boale și cei dă pre în temnițe; pentru că besearica și sfînta liturghie pre ceia ce fac bine pomeneaște zicînd: помѧни г͠и плодоносѧщи(х) въ с͠ты(х) твои(х) ц͠рквахъ и поминающи(х) нищїѧ [5]).

Preotul zice: побѣ(д)нȣю пѣснь [6]), ca pentru darul lui Dumnezeu să fim păziți, să trimeatem sus lui Dumnezeu cîntarea а трист͠ое [7]), cucerind și rugîndu-ne ca să izbăvească pre noi Dumnezeu de toate păcatele și să spăsească sufletele noastre.

Zri, o, arhiereule și preote.

Ce se cade și preotului să înveațe oamenii de în toate scripturile, că scriptura moae pre om mai vîrtos decît untul și veseleaște inema mai vîrtos decît vinul. Ce iaste mai tare decît piatra? Nemica. Și ce iaste mai moale decît apa? iară picarea picăturii pătrunde piatra. Așa și preotul, carele învață cu deadinsul pre oameni de în scriptură, moae inemile oamenilor mai vîrtos decît untul și le veseleaște mai vîrtos decît vinul; că scriptura nu veseleaște pîntecele, ce inema.

Nu se cade arhiereului sau preotului să-ș înveațe oamenii lui cu urgie, ci cu blîndeațe și cu înțelepție, și să nu arunce oamenilor cuvînt de spaimă; că cum aruncă neștine o piatră într-o fîntînă curată și limpede, de o turbură, așa și cuvîntul cu urgie nu sălbăteceaște pre cei slabi numai, ce turbură și pre cei tari, ce pot.

Pentru cea ce șed în besearică.

Unii de în cei nesocotitori ce nu foarte grijesc nu numai apestit întră și merg în besearică, ce și deaca întră, neavînd dor sau grijă de zăbavă ce se-au zăbovit, ei se lenevesc și șed. Dar cui se-au dat să se odihnească și să șază? Celor bătrîni și neputearnici și în boale și în dureri fiind; iară carii sînt sănătoși și șed, aseamene sînt boilor și văcarilor celora ce se razimă în ciomage. De-acia, după zăbava ce să zăbovesc, li se mai adaoge lor încă ș-alt păcat, al nebăgările în seamă.

Cîți de într-ale boiarilor slugi, ca niște stîlpi de lemn, ca niște stîlpi de piatră, ca niște oameni fără de trup, ca fără de suflet și nemișcați stau naintea boiarilor lor ca să placă oamenilor acestora, ce astăzi

1) „Cu pace a aduce".
2) „Mila păcii, jertfa laudei".
3) „Sus să avem inimile".
4) „Către domnul".
5) „Pomenește doamne pe cei care aduc roduri în sfintele tale biserici și-și aduc aminte de cei săraci".
6) „Cîntare de biruință".
7) „De trei ori sfințit".

sînt, iară mîine nu sînt. Iară noi stînd naintea lui Hristos, nu băgăm seama nice grijim de împăratul cel veacinic și fără de moarte, și alt nemica nu căutăm, adecă nu vedem, fără numai pre ceia ce-i vedem că se priceștuesc și ne nevoim să eșim, ca și cîinele ce mușcă furiș, furînd cinstea sfintelor darure.

Pentru cei ce nu stau cu frică în besearică.

O, ome, cînd vii de întri la besearica a lu Dumnezeu, de multe cuvinte ale tale și de multe bîrfeale ale tale, tu cheltuești toată vreamea liturghiei neascultînd dumnezăeștile cuvinte și graiure, carele nu le poți ști și nice le poți învăța, că nu pohtești citenia, ce pohtești bîrfirea.

Eclisiastul, gl. 4.

Că satana întru sămînța bunelor grăunțe ale liturghiei samănă pleavele,mărăcinii, scaii și pălămida, adecă gîndure spurcate și cuvinte deșarte și bîrfeale, pentru nebăgarea în seamă. Că inema înțelepților iaste în casa de plîngere, iară inema nebunilor iaste în casa dă veselie.

Să nu urgisim de tot unii pre alții, a nu-i învăța și a nu-i îndrepta cătră pocaanie, că învățătura aceasta, carea învață pre noi să urgisim pre Dumnezeu și lucrurile ceale bune ale lui, iaste rea; că într-aceaia vor urgisi pre cela ce au zis: unul altuia multă nevoință cu deadinsul să arătați.

Ко́нецъ и҆ Бг҃ꙋ сла́ва; аминь.

Да́вшомꙋ и҆ даровавшомꙋ мн҄ѣ хꙋ́домꙋ по нача́лѣ и҆ съверше́нїе ви́дѣти [1]).

Lui Dumnezeu unuia în troiță:

Tatălui celui fără de începere, preaputearnicului atotțiitoriul fără de moarte, neajunsului, nevăzutului, făcătoriul veacurilor, unuia preaînțeleptului Dumnezeu, carele au întărit pămîntul pre apă și pre om de în pămînt l-au zidit. Și fiiului, preaputearnicului și preasfîntului cuvînt, făcătoriul ceriului și totdeuna fiind, începătoriul luminii, pîinii vieții, înnoitoriul lumii, bunului păstoriu, mainte de veaci născut, Isus Hristos, carele a ispășit neamul omenesc. Și sfîntului duh, domnului adins eluș putearnic, luminosului chip, purtătoriului de foc, tarelui, nevăzutului, celui fără de griji, făcătoriului de viață, începătoriul puterilor celor fără de trup, nedespărțit de în ființa dumnezeiască, carele te odihnești pre cei credincioși. Unul Dumnezeu, carele ai vrut să se înceapă acest lucru de folosul sufletesc, să se facă și să se obîrșască, fie sfinției tale cinstea, slava, închinarea și mulțemirea; ca aceia ce se-au ostenit la această începătură, carii au purtat grijă, carii au nevoit, carii au slujit, carii au lucrat și carii au îndreptat, blagosloveaște-i și-i iartă de ce încă nu vor fi putut ajunge cu mintea de tot și-i întăreaște și le sporeaște și

---

[1]) ,,Sfîrșit și lui Dumnezeu mărire; amin.
Celui ce mi-a dat și mi-a dăruit mie, păcătosului, ca după început să văd și sfîrșitul''.

mai spre mare nevoinţă. Iară carii vor citi şi de într-însa se vor înfolosi, dăruiaşte-le milă şi rugă şi osteneala lor o plăteaşte cu odihna ceriului şi le scrie numele în cartea vieţii netrecute. Amin.

Словѐса ȣ҆̂бо сїѧ̀ прїидѡ́ша к конє́цъ ȣ҆мȣ̀ же не бȣ́детъ когда̀ прїа́ти конє́цъ къ̀ любитє́лєх дш҃єпитатє́лныхъ словє́съ коєбо́ когда̀ бȣ́детъ бл҃гихъ насыщє́нїє.

Данїила м. прѣѡсщ҃нства ва(ш) непотре(б) Панонѧ́нъ [1]).

---

[1]) ,,Iată, aceste cuvinte au luat sfîrşit; însă în mintea celor iubitori, cuvintele cele hrănitoare de suflet niciodată nu vor lua sfîrşit, decît atunci cînd se vor sătura de cele bune.

Daniil monah, al preasfinţiei voastre nevrednic, Panonian".

ANEXE

NOMOCANONUL LUI MANUIL MALAXOS

(după manuscrisul grecesc din 1613 aflat în Biblioteca Academiei R.P.R., sub nr. 307) *

ΤΟΙΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΙΣ ΧΡΙΣΤΩΝΙΜΟΙΣ ΛΑΟΙΣ ΙΕΡΩΜΕΝΟΙΣ ΤΕ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΙΣ ΕΝ ΚΥΡΙΩ ΧΑΙΡΕΙΝ ΑΕΙ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΝΟΜΙΜΟΥ

Θησαυρὸς κεκρυμμένος καὶ πηγὴ σφραγισμένη, τίς ὠφείλεια ἐν ἀμφοτέροις, ὥς φησιν ἡ θεία γραφή. Τοῦτο εἰδὼς ἐγὼ ὁ εὐτελής, ἐβουλήθην διὰ τὸ βαλεῖν πᾶσαν τὴν ἐλπίδα μου εἰς τὴν τοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ λόγου μητέρα, τὴν πανένδοξον κυρίαν ἡμῶν, τὴν ἁγίαν θεοτόκον διὰ τὰς ἱκεσίας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ὅπως μὴ ἐάσω τὸν θησαυρὸν κεκρυμμένον, οὐδὲ τὴν πηγὴν ἐσφραγισμένην, δηλονότι τὰ τῶν θείων νόμων κεφάλαια, μετενεγκεῖν εἰς λέξιν ἁπλήν. Καὶ ποιήσας ἐκλογὴν ἐκ πάντων τῶν ἐγκρίτων καὶ

TUTUROR POPOARELOR CREŞTINE, ORI UNDE S-AR AFLA, ŞI CLERICI ŞI MIRENI: MEREU BUCURIE ÎNTRU DOMNUL!

CUVÎNT ÎNAINTE AL ACESTEI CĂRŢI DE DREPT.

Comoară ascunsă şi izvor pecetluit, ce folos din amîndouă, precum spune sfînta scriptură. Aceasta ştiind-o, eu umilitul, mi-am pus toată nădejdea în Maica fiului, Dumnezeu cuvîntul, prea slăvita stăpîna noastră, sfînta născătoare de Dumnezeu, pentru rugăciunile sfîntului măritului apostol, întîiul martir şi arhidiacon Stefan, şi am voit să le traduc în limba populară, pentru ca să nu las comoara ascunsă, nici izvorul pecteluit, adică principalele legi dumnezeieşti. Şi făcînd alegere din toate canoanele mai de seamă şi de trebuinţă ale dum-

* Text grecesc stabilit şi traducere făcută de Vasile Grecu şi Gheorghe Cronţ.

ἀναγκαίων κανόνων τῶν θείων καὶ ἱερῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων συνόδων τῶν θεοφόρων πατέρων καὶ ἑτέρων ἁγιωτάτων ἀρχιερέων καὶ τινῶν νεαρῶν βασιλικῶν νόμων, ἔτι δὲ καὶ ἑτέρων, ὅσοι μετ' ἐπιμελείας συνέγραψαν, καὶ ἐκδοῦναι αὐτοὺς κεφαλαιωδῶς ὑμῖν φιλομαθέσιν οὐ κατὰ γλῶτταν Ἑλλάδαν, ἀλλὰ φράσιν κοινήν. Διὸ μηδεὶς ὑμῶν, ἀξιῶ, ὅσοι τουτὶ τὸ βιβλίον προθύμως ἀνὰ χεῖρας κατέχειν βούλεσθε, εἰς κατηγορίας ἐμοὶ τῷ ἐλαχίστῳ καὶ ἀμαθεῖ μὴ βάλλητε τῷ τὰ καλῶς ἔχοντα καὶ ἐν φράσει ἀκριβεῖ εὑρισκόμενα εἰς ἁπλὴν λέξιν βουληθέντι, οἶδα γὰρ ἀκριβῶς, ὥς τινες τῶν πρὸ ἡμῶν καὶ τῶν νῦν εὑρισκομένων τοῦτο πεποιήκασι, ὃ καὶ ἡμᾶς εἰς τοῦτο κινηθῆναι ἠνάγκασεν. Ἀλλ' οἱ ἀναγινώσκοντες τοῦτο, τὴν τῶν εὐχῶν χορηγίαν μὴ ὑστερήσετε δέομαι τοῖς πλεῖστα κοπιάσασι περὶ τούτων καὶ ὑδρῶσι πολλοῖς περιχυθεῖσιν, ὥστε εἰς λέξιν ἁπλὴν ταῦτα πάντα μεταβαλεῖν. Ὃς δὲ βούλεται εὑρεῖν τὰ τοῦ λεχθέντος βιβλίου κεφάλαια τὸν ἐπ' αὐτῷ γινόμενον πίνακα μετ' ἐπιμελείας γινωσκέτω· καὶ οὕτως ῥᾳδίως γενήσεται ὑμῖν τὸ ἀμφισβητούμενον. Ἔρρωσθε.

Ἤνυσται αὕτη ἡ βίβλος μετὰ πολλοῦ μόχθου ἐνταῦθα ἐν τῇ περιφήμῳ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει τῶν ἑπταπύλων Θηβῶν, ἥτις ἐστὶν ὁ ναὸς τοῦ αὐτοῦ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ πρωτομάρτυρος, ἐπὶ τοῦ καλῶς καὶ θεαρέστως ταύτην ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου καὶ θεοτιμήτου μητροπολίτου ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Βοιωτίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Σίδης, οὗ οἱ γεννήτορες εὐγενέστατοι, θεοφιλεῖς, ἐλεήμονες καὶ ἱερεῖς τίμιοι καὶ εὐλαβέστατοι, Μακρῆς, τούτου τὸ ἐπώνυμον· καὶ ἡ ἐπίγειος πατρὶς αὐτοῦ ἡ θεοφύλακτος νῆσος Ζακύνθου, παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἐλαχίστου δούλου αὐτοῦ Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ, υἱοῦ τοῦ προτιμιωτάτου οἰκονόμου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ναυπλίου καὶ Ἄργους τοῦ ἐν ἱερεῦσι κυροῦ Δημητρίου.

Ἐν ἔτει ,ζοα' ἰνδικτιῶνος Ϛ' ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ,αφξβ' μαρτίῳ ε'.

nezeieștilor apostoli și ale sfintelor sinoade ale purtătorilor de Dumnezeu părinți și ale celorlalți prea sfinţiţi arhierei, și din unele novele împărătești și încă din alții care le-au întocmit cu grijă, am voit să vi le dau vouă iubitorilor de învăţătură în rezumat nu în limba veche elină, ci în graiu popular. De aceea rog ca nimeni din voi cîţi cu rîvnă voiţi să puneţi mîna pe această carte, să nu aruncați învinuiri asupra mea nevrednicul și neînvăţatul care am voit să transpun în graiu popular cele ce se găsesc bine și exact spuse, căci știu bine cum unii din înaintașii noștri și din acei de acum au făcut-o aceasta, ceeace m-a făcut să mă apuc de aceasta. Ci acei care citiţi aceasta, vă rog nu-i lipsiţi de rugăciunile voastre pe cei ce s-au ostenit foarte mult cu aceasta și mult au asudat, încît să transpună toate acestea în graiu popular. Iar cel care voește să afle capitolele cărţii culese, să citească cu grijă tabla făcută în scopul acesta; și așa vă veți înlesni ce se pune în discuţie. Să trăiţi!

S-a săvîrșit cu multă osteneală această carte aici în vestita prea sfînta mitropolie a Tebei cea cu șapte porţi, care mitropolie este biserica acelui prea mărit apostol și întîiul martir, în timpul cînd era arhiereu bun și plăcut lui Dumnezeu prea sfinţitul și de Dumnezeu cinstitul mitropolit, prea cinstitul exarh al toată Beoţia și ţinînd locul de mitropolit al Sidei, ai cărui părinţi erau de neam nobil, iubitori de Dumnezeu, milostivi și cinstiţi și prea evlavioși preoţi, Macri după nume; și patria lui pămînteană e de Dumnezeu păzita insulă Zachint, de către mine smeritul și nevrednicul rob al lui, Manuil Malaxos, feciorul prea cinstitului de mai înainte iconom al prea sfintei mitropolii din Nauplion și Argos, al preotului chir Dimitrie.

În anul 7071, indictionul al 6-lea de la facerea lumii, de la întruparea domnului nostru Isus Hristos 1562 martie 5.

Περὶ κριτοῦ τοῦ εἶναι εἰς πάντας συμπαθὴς καὶ νὰ μηδὲν πιστεύειν λόγους τινός, χωρὶς νὰ ἐξετάζῃ. Κεφάλαιον α-ον

Περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ τοῦ ποιεῖν δικαιοσύνην ὁ κριτής· καὶ κατάκρισις εἰς κριτήν, ὁποῦ κρίνει ἀδίκως. Κεφάλαιον β-ον.

Περὶ τοῦ νόμου καὶ τί ἐστι νόμος καὶ περὶ ἀνόμου καὶ παρανόμου τί δηλοῖ; Κεφάλαιον γ-ον

Περὶ ἐθῶν τῆς ἐκκλησίας ἀγράφων καὶ τῶν πόλεων. Κεφ. δ-ον

Περὶ πατριάρχου, ὅτι εἶναι εἰκόνα Χριστοῦ· καὶ πότε τοῦ ἐδόθη νὰ χειροτονηθῇ τοὺς μητροπολίτας; Κεφ. ε-ον

Διὰ ποίαν αἰτίαν χειροτονεῖ ὁ Ἡρακλείας τὸν πατριάρχην, καὶ οὐχὶ ἄλλος ἀρχιερεύς; Κεφ. ϛ-ον

Περὶ τῶν <μὴ> μνημονευόντων τὸν πατριάρχην. Κεφ. ζ-ον

Περὶ ἐκείνου, ὁποῦ θέλει νά γένῃ ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεὺς ἢ διάκονος καὶ κατηγορήσει αὐτὸν τινάς. Κεφ. η-ον

Περὶ τοῦ λαβόντος ἀρχιερωσύνην ἢ ἱερωσύνην ἢ ἄλλο ἐκκλησιαστικὸν χάρισμα ἢ μὲ φλωρία ἢ μετὰ ἀρχόντων, καὶ περὶ τοῦ ἐμβατικίου, καὶ περὶ ἱερέως ὁποῦ λαμβάνουν δῶρα εἰς τὴν ἁγίαν κοινωνίαν. Κεφ. θ-ον

Περὶ ἱερωμένων, ἐὰν πορνεύσουν, ἢ κλέψουν, ἢ κάμνουν ὅρκον ψέμτον. Κεφ. ι-ον

Περὶ ἱερωμένου ὁποῦ νὰ ἔχῃ γυναῖκα καὶ νάνει ἀρχιερεύς, νὰ χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς καὶ ἡ χειροτονία νὰ γίνεται μὲ τὸ θέλημά της. Κεφ. ια-ον

Περὶ ἐπισκόπου καὶ τὶ λέγεται ἐπίσκοπος; Καὶ νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν εἰς ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Κεφ. ιβ-ον

Despre judecător să fie faţă de toţi cu milă şi să nu creadă nicidecum cuvintele cuiva fără să cerceteze. Cap. 1 (glava 1).

Despre dreptate şi ca să facă dreptate judecătorul; şi osîndă asupra judecătorului care judecă nedrept. Cap. 2 (glava 2).

Despre lege şi ce este lege şi despre fără lege şi călcarea legii ce înseamnă? Cap. 3 (glava 3).

Despre obiceiurile nescrise ale bisericii şi ale oraşelor, Cap. 4 (glava 4).

Despre patriarh că este icoana lui Hristos; şi cînd i s-a dat să hirotonisească? Cap. 5 (glava 5).

Din ce cauză mitropolitul Heracleì hirotoniseşte pe patriarh şi nu alt arhiereu? Cap. 6 (glava 6).

Despre cei care nu pomenesc pe patriarh. Cap 7 (glava 7).

Despre cel ce voieşte să se facă arhiereu sau preot sau diacon şi-l învinuieşte cineva. Cap. 8 (glava 8).

Despre cel ce a luat arhieria sau preoţia sau alt dar bisericesc fie cu galbeni sau cu boeri şi despre simonie şi despre preotul care ia daruri la sfînta cuminicătură. Cap 9 (glava 9).

Despre clerici dacă vor curvi sau vor fura sau fac un jurămînt mincinos. Cap. 10 (glava 10).

Despre clericul care are femeie şi vrea să fie arhiereu, să se despărţească de ea şi hirotonia să se facă cu voia ei. Cap. 11 (glava 11).

Despre episcop şi ce se cheamă episcop şi să aibă putere asupra tuturor lucrurilor bisericeşti. Cap. 12 (glava 12).

Περὶ ἀρχιερέως, ὅπως νὰ μὴ δὲν κάμῃ χειροτονίαν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ· οὐδὲ χειροτονήσῃ τινὰν ἀπὸ ξένην ἐνορίαν. Κ ε φ. ιγ-ον

Περὶ ἀρχιερέως, ἐὰν ἀφίσῃ τὸν θρόνον αὐτῶν καὶ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ λείψει ἔξι μῆνες. Κ ε φ. ιδ-ον

Περὶ ἱερωμένου, ὁποῦ νὰ μὴ δὲ ἔχῃ γυναῖκα, νὰ μὴ δὲν κατοικῇ μετὰ ἄλλης. Κ ε φ. ιε-ον.

Περὶ κατηγορίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν καὶ ποίους ἀνθρώπους δέχονται εἰς κατηγορίαν; Κ ε φ. ιϛ-ον

Ὅτι οἱ κατηγοροῦντες τὸν ἀρχιερέα νὰ εἶναι ἀνεπίληπτοι. Κ ε φ. ιζ-ον

Ὅτι πόσοι ἀρχιερεῖς θέλουν νὰ εἶναι, ὅταν κρίνουν ἀρχιερέαν καὶ πόσοι εἰς ἱερέαν καὶ πόσοι εἰς διάκονον; Κ ε φ. ιη-ον

Περὶ ἀρχιερέως ὁποῦ κρίνεται καὶ νὰ ἀποστείλῃ ἡ σύνοδος, πρῶτον καὶ δεύτερον καὶ τρίτον μήνυμα, καὶ δὲν ὑπάγῃ νὰ κριθῇ. Κ ε φ. ιθ-ον

Ὅτι εὑρίσκεται ἀρχιερεὺς εἰς κατηγορίαν, χωρὶς νὰ γένῃ κρίσις δὲν τὸν εὐγάνουν ἀπὸ τὸν θρόνον του. Κ ε φ. κ-ον

Περὶ τοῦ κατηγοροῦντος ἐπίσκοπον εἰς πολλὰ ἐναντία καὶ δὲν δυνηθῇ νὰ ὑποδείξῃ οὐδένα. Κ ε φ. κα-ον

Ὅτι εἰς κρίσιν νὰ μὴ δὲν φέρνουν αἱρετικὸν μάρτυρα, οὐδὲ ἄπιστον, οὐδὲ ἕνα πιστόν, εἰ μὴ δύο ἢ καὶ τρεῖς ἀξιοπίστους, καὶ εἰς κατηγορίαν πέντε. Κ ε φ. κβ-ον

Περὶ κατηγόρων, ὅτι νὰ μὴ δὲν φέρνουν μάρτυρας οἰκειακοὺς οὐδὲ συγγενεῖς. Κ ε φ. κγ-ον

Ὅτι ἀξιόπιστοι κάμνει χρεία νὰ εἶναι οἱ μάρτυρες· καὶ ποῖοι ἐμποδίζονται νὰ μὴ δὲν μαρτυροῦν καὶ ποῖοι δὲν ἐμποδίζονται; Κ ε φ. κδ-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν ψευδομαρτυρήσῃ ἢ ἐναντηθῇ τὴν ὑπογραφήν του. Κ ε φ. κε-ον

Περὶ ἱερέως καὶ διακόνου, ἀνέναι καὶ τοὺς κατηγορήσουν. Κ ε φ. κϛ-ον

Despre arhiereu, ca să nu facă hirotonie afară de eaparhia lui, nici să hirotonisească pe cineva din enorie străină. Cap. 13 (glava 13).

Despre arhiereu dacă-și lasă scaunul său și se duce în alt loc și va lipsi șase luni. Cap. 14. (glava 14).

Despre cleric care n-are femeie, să nu locuiască cu alta. Cap. 15 (glava 15).

Despre pîra episcopilor și a clericilor și care oameni sînt primiți la pîră? Cap. 16 (glava 16).

Că aceia care pîrăsc pe arhiereu, să fie fără nici o vină. Cap. 17 (glava 17).

Cîți arhierei au să fie, cînd judecă pe arhiereu, și cîți pe preot și cîți pe diacon? Cap. 18 (glava 18).

Despre arhiereul care se judecă și sinodul îi trimite odată și a doua oară și a treia oară înștiințare; și nu vine să se judece, Cap. 19 (glava 19).

Că de se află arhiereul într-o învinuire, fără să se fi făcut judecată, nu-l scot din scaunul său. Cap. 20 (glava 20).

Despre cela ce învinovățește pe episcop întru multe lucruri protivnice și nu poate dovedi nici unul. Cap. 21 (glava 21).

Că la judecată să nu aducă martori eretici nici necredincioși, nici numai unul credincios, ci doi sau trei vrednici de crezare și la pîră cinci. Cap. 22 (glava 22).

Despre pîră și să nu aducă martori casnici nici rude. Cap. 23 (glava 23).

Că martorii trebuie să fie vrednici de crezare; și care sînt opriți, să nu mărturisească și care nu sînt opriți? Cap. 24 (glava 24).

Despre preotul dacă va face mărturire mincinoasă sau își va tăgădui iscălitura. Cap. 25 (glava. 25).

Despre preot și diacon dacă vor fi pîrîți. Cap. 26 (glava 26).

Περὶ ἐπισκόπου ἢ καὶ ἄλλου ἱερωμένου, ὁποῦ νὰ τὸν ἐκαθήρουν, καὶ λειτουργήσει. Κ ε φ. κζ-ον

Ὅτι ἡ τοῦ πατριάρχου ἀπόφασις δὲν μετακρίνεται. Κ ε φ. κη-ον

Ὅτι ὁ καθηρηθεὶς ἀρχιερεὺς ἔχει ἄδειαν νὰ μετακαλῇ δευτέραν σύνοδον, νὰ μετακρίνεται ἡ ὑπόθεσις τῆς κατηγορίας αὐτοῦ. Κ ε φ. κθ-ον

Περὶ ἀρχιερέων, ἐὰν ἐκάθηραν τινὰν ἀρχιέρα καὶ μετὰ ταῦτα ἐφάνη ἀναίτιος· καὶ πότε ἐκαθηρήθη ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάλιν ἐσυγχωρήθη. Κ ε φ. λ-ον

Περὶ μεταθέσεως ἀρχιερέων καὶ περὶ παραιτήσεως καὶ ὅτι δέδοται θρόνος ἐξαρχικὸς πρὸς ἄλλον ἀρχιερέαν. Κ ε φ. λα-ον

Περὶ ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, ἐὰν δὲν μνημονεύουν τὸν μητροπολίτην αὐτῶν· καὶ ὅτι τὰ σφάλματα τῶν ἱερέων ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως κανονίζονται. Κ ε φ. λβ-ον

Περὶ ἀναθήματος. Κ ε φ. λγ-ον

Περὶ τοῦ ἀφορισθέντος δικαίως ἢ ἀδίκως παρὰ τοῦ ἀρχιερέως, νὰ μὴ δὲν καταφρονήσῃ τὸν ἀφορισμόν. Κ ε φ. λδ-ον

Περὶ ἀρχιερέως, ἐὰν ἀργήσῃ ἱερέαν ἢ κοσμικὸν ἀφορίσῃ, διὰ νὰ λάβῃ δῶρα, ἢ σφαλίσῃ ἐκκλησίαν, ἢ ἄλλος ἱερωμένος ἐὰν ἀφορίσῃ τινὰν χωρὶς αἰτίαν. Κ ε φ. λε-ον

Περὶ τοῦ συνευχομένου μετὰ ἀφορισμένου. Κ ε φ. λϛ-ον

Περὶ ἀφωρισμένου πῶς γνωρίζεται μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πόθεν ἀφωρίσθη. Κ ε φ. λζ-ον

Ὅτι οἱ ἱερεῖς νὰ μὴ δὲν ἀφορίζουν τινὰ χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως. Κ ε φ. λη-ον

Περὶ ἀφωρισμένων, τοὺς ὁποίους ἀφορίζουν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ μετὰ τὸν θάνατον εὑρίσκουνται λελυμένα τὰ σώματα αὐτῶν. Κ ε φ. λθ-ον

Περὶ ἀπεθαμμένου, ὁποῦ νὰ εὑρεθῇ ἀκέραιον τὸ σῶμα αὐτοῦ, μὴ ἔχων τρίχας. Κ ε φ. μ-ον

Despre episcop sau și alt sfințit, căruia îi iau darul, și el va face liturghie. Cap. 27 (glava 27).

Că hotărîrea patriarhului nu se mai judecă din nou. Cap. 28 (glava 28).

Că arhiereul căruia i s-a luat darul, are voie să cheme un al doilea sinod, ca să se judece din nou pricina învinuirii lui. Cap. 29 (glava 29).

Despre arhierei, dacă s-au luat vreunui arhiereu darul și după aceea s-a arătat nevinovat și cînd i s-a luat darul și cînd a fost iertat iarăși. Cap. (30 glava 30).

Despre mutarea arhiereilor și despre demisie și că scaunul arhieresc se dă altui arhiereu. Cap. 31 (glava 31).

Despre episcopi și preoți, dacă nu vor pomeni pe mitropolitul lor; că greșelile preoților se canonesc de către arhiereu. Cap. 32 (glava 32).

Despre anatemă. Cap. 33 (glava 33).

Despre cel afurisit pe drept sau pe nedrept de arhiereu, să nu fie nepăsător față de afurisenie. Cap. 34 (glava 34).

Despre arhiereu, dacă va opri pe preot sau va afurisi vreun mirean, pentru ca să ia mită; sau va închide biserica; sau vreun alt cleric va afurisi pe cineva fără vină. Cap. 35 (glava 35).

Despre cel ce se roagă împreună cu un afurisit. Cap. 36 (glava 36).

Despre afurisit cum se cunoaște după moartea lui, de cînd a fost afurisit? Cap. 37 (glava 37).

Că preoții să nu afurisească pe cineva fără voia arhiereului. Cap. 38 (glava 38).

Despre cei afurisiți pe care îi afurisesc arhiereii și după moarte se află trupurile lor dezlegate. Cap. 39 (glava 39).

Despre cel înmormîntat al cărui trup se va fi aflat întreg, neavînd păr. Cap. 40 (glava 40).

[Λύσις ἀφορισμοῦ λεγομένη ὑπὸ ἀρχιερέως· Κεφ. μα-ον]

Περὶ ἱερέως, ἐὰν ἀργήσῃ αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς λειτουργήσει, χωρὶς νὰ λάβῃ θέλημα. Κεφ. μβ-ον

Περὶ κληρικῶν καὶ καλογέρων, ἀνέναι καὶ κάμουν συνωμοσία ἢ φατρία καταπάνω τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν· καὶ περὶ συναγωγῶν. Κεφ. μγ-ον

Περὶ κληρικοῦ ἐὰν ὑβρίσῃ τὸν ἀρχιρέα αὐτοῦ ἢ πρεσβύτερον ἢ διάκονον· καὶ κοσμικός, ἐὰν ὑβρίσῃ ἱερέα ἢ δείρῃ. Κεφ. μδ-ον

Περὶ ἀρχιερέως, ἐὰν λειτουργῇ μόνος του. Κεφ. με-ον

Περὶ τῶν ἀρχιερατικῶν φορεμάτων, ὁποῦ ἐνδύνεται ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, τὶ δηλοῦν ἕνα καὶ ἕνα; Κεφ. μϛ-ον

Περὶ διὰ τί λέγεται θεοφόρος ὁ ἀρχιερέυς; Καὶ τί δηλοῖ τὸ μανδίον αὐτοῦ, τὰ πώματα, οἱ ποταμοί, τὸ καπάσιον καὶ ὁποῦ κουρεύεται εἰς τὴν κορυφήν; Κεφ. μζ-ον

Περὶ τοῦ Ἰησοῦς Χριστὸς ὄνομα ποῦ εἶναι σημειωμένον ἐν τῷ ἁγίῳ σώματι τοῦ ἀρχιερέως· Καὶ τί εἰκονίζει, ὅταν εὐλογῇ μὲ τὰς δύο χεῖρας; Κεφ. μη-ον

Περὶ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως, ἐὰν μεγαλοσχημήσῃ· ἢ ὁποῦ νὰ κουρευθῇ στανικῶς· καὶ ἄλλον ὁποῦ νὰ γένῃ στανικῶς. Κεφ. μθ-ον

Περὶ ἱερωμένου, ὁποῦ νὰ συνέρχεται εἰς ἁμαρτήματα καὶ ὁ λαὸς νὰ ἀποφεύγῃ ἐξ αὐτοῦ· καὶ περὶ τοῦ μὴ κατακρίνῃ κοσμικὸς ἱερέαν. Κεφ. ν-ον

Περὶ τιμῆς ἱερέων. Κεφ. να-ον

Περὶ διαθήκης ἀρχιερέως. Κεφ. νβ-ον

Περὶ ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἱερέων· καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην; Κεφ. νγ-ον

Περὶ ἱερωμένου ὁποῦ νὰ λειτουρήσῃ καὶ δὲν μεταλάβῃ τῶν εὐχράντων μυστηρίων. Κεφ. νδ-ον

Dezlegarea afuriseniei rostită de arhiereu. Cap. 41 (glava. 41).

Despre preot dacă arhiereul lui îl va opri și el va face liturghie fără să ia voie. Cap. 42 (glava. 42).

Despre clerici și călugări, dacă fac conjurație sau însoțire asupra arhiereului lor; și despre adunări. Cap. 43 (glava. 43).

Despre cleric dacă va înjura pe arhiereul lui sau pe presbiter sau diacon; și un mirean dacă va înjura preot sau va bate. Cap. 44 (glava. 47).

Despre arhiereu, dacă va face liturghie numai singur. Cap. 45 (glava. 58).

Despre odăjdiile arhierești pe care le îmbracă arhiereul la dumnezeiasca liturghie, ce înseamnă fiecare? Cap. 46 (glava. 52).

De ce arhiereul se cheamă purtător de Dumnezeu și ce înseamnă mantia lui și capacele, rîurile, capasul și unde se tunde la creștet? Cap. 46 (glava. 53).

Unde este însemnat numele Isus Hristos pe trupul sfințit al arhiereului și ce închipuiește cînd binecuvîntează cu amîndouă mîinile? Cap. 48 (glava. 54).

Despre arhiereu sau preot dacă vor fi îmbrăcați cu shima cea mare sau care să fie tuns cu dea sila; și altceva să se întîmple în silă. Cap. 49 (glava. 55).

Despre un cleric care se află în păcate și poporul fuge de la el; și pentru ca mirean să nu judece pe preot. Cap. 50.

Despre cinstirea preoților. Cap. 51 (glava. 56).

Despre testamentul arhiereilor. Cap. 52 (glava. 57).

Despre vîrsta celor ce se hirotonisesc preoți; și care păcate împiedică sfințirea. Cap. 53 (glava. 58).

Despre un cleric care va liturghisi și nu se pricestuiește cu sfintele taine. Cap. 54 (glava.60).

Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ λάβῃ ἱερωσύνην, χωρὶς νὰ ὑπανδρευθῇ. Κεφ. νε-ον

Περὶ κοσμικοῦ ὅτι δὲν κάμνῃ καλόγερον. Κεφ. νϛ-ον

Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ ἔχῃ μάχῃ μὲ τινὰν καὶ λειτουργήσῃ, ἢ ἐὰν ξεράσῃ μετὰ τὴν λειτουργίαν. Κεφ. νζ-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν λειτουργήσῃ χωρὶς ἀντιμινσίου ἢ καταφρονεῖ τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, ἢ κάψῃ σκεῦος ἱερόν. Κεφ. νη-ον

Περὶ ἱερέως, ἂν εἶναι κυνηγὸς ἢ πουλοπιάστης, ἢ ἂν μαντεύῃ, ἢ ἂν μαντεύεται, ἢ ἀνέναι καταδώτης. Κεφ. νθ-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν δὲν ψάλλῃ τὰς ὥρας αὐτοῦ καὶ λειτουργήσῃ. Κεφ. ξ-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν κάμῃ μόνος εὐχέλαιον. Κεφ. ξα-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν ἀποθάνῃ ἄτεκνος. Κεφ. ξβ-ον

Περὶ ἱερέων, ὅπως νὰ μὴ δὲν ἀνακρίνουν τὸν ἀρχιερέαν αὐτῶν, καὶ ἐὰν δὲν τὸν ἐμνημονεύουν. Κεφ. ξγ-ον

Ὅτι οἱ ἱερεῖς εἶναι εἰς τύπον τῶν ἑβδομήκοντα ἀποστόλων καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν δώδεκα. Κεφ. ξδ-ον

Περὶ ἱερωμένων καὶ καλογήρων, νὰ μὴ δὲν μεταχειρίζονται φροντίδες κοσμικές, οὐδὲ νὰ ἰατρεύουν. Κεφ. ξε-ον

Περὶ παντὸς ἱερομένου ἐὰν μὴ ψάλλῃ τὴν αὐτοῦ ἀκολουθίαν ὅλην· καὶ περὶ τοῦ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας· ᾔνεσά σε, κύριε· καὶ ποῖα ἔναι αἱ ἑπτὰ αἰνέσεις; Κεφ. ξϛ-ον

Περὶ κοσμικοῦ, ὁποῦ νὰ διακρίνεται νὰ μεταλαβῃ ἀπὸ ἱερέως κοσμικοῦ, ὁποῦ νὰ ἔχῃ γυναῖκα. Κεφ. ξζ-ον

Περὶ ἱερέως, ὁποῦ ἐντρέπεται νὰ μεταλάβῃ τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ. Κεφ. ξη-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν ὑπανδρεύεται, ἢ πρεσβυτέρα ἢ κοσμικὸς κληρικὸς ἂν δευτερογαμήσῃ. Κεφ. ξθ-ον

Despre cel ce va să se preoţească, fără să se căsătorească. Cap. 55 (glava. 61).

Despre preotul de mir că nu face călugăr. Cap. 56.

Despre preotul care are vrajbă cu cineva şi slujeşte liturghie sau dacă va vărsa după liturghie. Cap. 57 (glava. 62).

Despre preot dacă va liturghisi fără antimis sau dacă este nepăsător faţă de biserica lui Dumnezeu, sau va arde veşmînt sfînt. Cap. 58 (glava. 64).

Despre preot dacă este vînător sau prinzător de păsări sau dacă prooroceşte sau dacă merge să i se vrăjească sau dacă este denunţător. Cap. 59 (glava. 65).

Despre preotul care nu-şi citeşte ceasul şi va liturghisi. Cap. 60 (glava. 66).

Despre preot dacă face maslu singur. Cap. 61 (glava. 66).

Despre preot dacă a murit fără copii. Cap. 62 (glava. 67).

Despre preoţi ca să nu-l judece pe arhiereul lor; şi dacă nu-l pomenesc. Cap. 63 (glava. 68—69).

Că preoţii sînt în chipul celor şaptezeci de apostoli şi arhiereii celor doisprezece Cap. 64 (glava. 70).

Despre clerici şi călugări să nu se preocupe de grijile lumeşti, nici să aibă îndeletniciri de medici. Cap. 65 (glava. 71).

Despre orice cleric dacă nu-şi citeşte slujba toată şi despre şapte ori pe zi: lăudatu-te-am doamne! Şi care sînt cele şapte laude? Cap. 66 (glava. 72).

Despre mireanul care se sfieşte să se cuminece de un preot mirean. Cap. 67 (glava. 73).

Despre preotul care se ruşinează să cuminece pe preoteasa sa. Cap. 68 (glava. 74).

Despre preot dacă este însurat sau presbiteră sau cleric mirean, dacă se căsătoresc a doua oară. Cap. 69 (glava. 75).

Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἱερωθῇ καὶ ἐπάρῃ γυναῖκα ἢ χήρα ἢ δούλη ἢ ἄλλη κακοῦ βίου. Κεφ. ο-ον

Περὶ τοῦ εὑρισκομένου εἰς ἁμαρτήματα, ὁποῦ νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην, καὶ αὐτὸς χειροτονηθῇ· καὶ περὶ ἑβραίου, ὁποῦ νὰ βαπτισθῇ, ὅτι γίνεται ἱερεύς. Κεφ. οα-ον

Περὶ πρεσβυτέρου ἐὰν ὁμολογήσῃ θεληματικῶς τὸ ἁμάρτημα, ὁποῦ ἔκαμε προτύτερα περὶ [1]) νὰ χειροτονηθῃ. Κεφ. οβ-ον

Περὶ διακόνου ἐὰν πορνεύσῃ ἢ μέχρι φιλήματος ἁμαρτάνει ἱερεὺς ἢ διάκων. Κεφ. ογ-ον

Περὶ γυναικὸς ἐὰν κάμῃ παιδὶ καὶ διαβάλῃ ἱερέα, ὅτι μετ' αὐτὸν τὸ ἔκαμε. Κεφ. οδ-ον

Ἐὰν τινὰς ἔλθῃ εἰς γάμον καὶ λάβῃ ἱερωσύνην, καὶ ὁ γάμος νὰ εὑρεθῇ παράνομος· καὶ περὶ κοσμικοῦ κληρικοῦ ἔαν ἔχῃ παράνομον γυναῖκα. Κεφ. οε-ον

Περὶ ἱερέως καθαιρεθέντος, ἐὰν λέγῃ τό· Εὐλογητὸς ὁ θεός· καὶ περὶ τοῦ συνευξαμένου ἱερέως καθηρημένον ἱερέαν. Κεφ. ος-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν μοιχεύεται ἡ γυναῖκά του ἢ καὶ λαικοῦ, καὶ θέλει νὰ ἱερωθῇ· καὶ περὶ πρεσβυτέρας, ἐὰν δυναστικῶς μοιχευθῇ. Κεφ. οζ-ον

Περὶ ἀρχιερέως ὁποῦ νὰ δεχθοῦν ξένους ἱερεῖς χωρὶς συστατικὰ γράμματα εἰρηνικά τε καὶ ἀπολυτικά· καὶ τί δηλοῦν; καὶ περὶ αἰχμαλώτου ἱερέως ἂν δέχεται χωρὶς συστατικόν. Κεφ. οη-ον

Περὶ τῶν λαμβανόντων τόκους, ἱερωμένοι τε καὶ λαϊκοὶ ἢ καὶ καλόγεροι. Κεφ. οθ-ον

Περὶ κληρικῶν ἐὰν γενῶσιν ἐγγυηταί. Κεφ. π-ον

Περὶ κληρικῶν ἐὰν ἔχωσι κρασοπουλίον, οὐδὲ νὰ ἔχωσι καπηλίον, οὐδὲ νὰ ὑπάγωσι εἰς κρασοπουλίον. Κεφ. πα-ον

Despre cel ce voiește să se sfințească și ia femeie sau văduvă sau roabă sau alta de rea viață. Cap. 70 (glava. 76).

Despre cel ce se află în păcate care să împiedice sfințirea și el se va fi preoțit; și despre ovreiul care se va fi botezat, că se face preot. Cap. 71 (glava. 77—78).

Despre presbiter dacă a mărturisit din voia sa păcatul pe care l-a făcut mai înainte de a se fi hirotonit. Cap. 72 (glava. 79).

Despre diacon dacă va curvi sau dacă preot sau diacon păcătuiește pînă la sărutare. Cap. 73 (glava. 80).

Despre femeie dacă face copii și defaimă pe preot că i-a făcut cu el. Cap. 74 (glava. 81).

Dacă s-a căsătorit cineva și s-a sfințit și căsătoria s-a aflat nelegală; și despre clericul mirean, dacă are femeie nelegitimă. Cap. 75 (glava. 82).

Despre preotul caterisit dacă zice: Binecuvîntat Dumnezeul! Și despre preotul care a slujit împreună cu preot caterisit. Cap. 76 (glava. 83).

Despre preot, dacă preacurvește femeia lui sau și a mireanului și voiește să se preoțească; și despre preoteasa dacă va preacurvi siluită. Cap. 77 (glava. 84).

Despre arhiereu cînd va primi preoți străini fără scrisori de recomandare, de pace și de deslegare; și ce cuprind? Și despre preotul căzut în robie, dacă este primit fără scrisoare de recomandare. Cap. 78 (glava. 85).

Despre cei care iau dobînzi, clerici și mireni sau și călugări. Cap. 79 (glava. 86).

Despre clerici dacă s-au făcut chezași. Cap. 80 (glava. 90).

Despre clerici dacă țin local de vin, nici să țină cîrciumă, nici să meargă la cîrciumă. Cap, 81 (glava. 91).

---

[1]) Sic

Περὶ τῶν δαιμονιζομένων ὅπως νὰ μὴ δὲν γίνονται κληρικοί· καὶ περὶ σεληνιαζομένων ἱερέων. Κ ε φ. πβ-ον

Ὅτι λαμβάνουν ἱερωσύνην ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι ἀπὸ γένους ἱερατικοῦ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ γεννηθοῦν ἀπὸ πόρνη γυναῖκα. Κ ε φ. πγ-ον

Ὅτι ἂν χειροτονῆται ἐπίσκοπος ἢ ἄλλος τοῦ ἱερατικοῦ, ὁποῦ ἔχει νόσημα. Κε φ. πδ-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν εὐλογήσῃ γάμον παράνομον. Κ ε φ. πε-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν λούεται τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ, ἢ λαικὸς ὁποῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς λουτρὸν, ἀνέναι καὶ μεταλαμβάνῃ. Κ ε φ. πϛ-ον

Περὶ ἱερέως ἐὰν ἀνοίξῃ ἡ μύτη αὐτοῦ ἢ τὰ δόντια αὐτοῦ, ὅταν θέλῃ νὰ λειτουργήσῃ. Κ ε φ. πζ-ον

Περὶ ἱερέως ἢ ἀρχιερέως ἢ ἄλλου ἱερωμένου, ἀνέναι καὶ φαντασθῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ. Κ ε φ. πη-ον

Περὶ ἱερέων ὅτι νὰ ἀπέχωσι ἀπὸ τὰς αὐτῶν γυναῖκας, ὅταν θέλωσι νὰ λειτουργήσουν. Κ ε φ. πθ-ον

Περὶ ἱερέων ὁποῦ νὰ εὐγάλωσι τὰς αὐτῶν γυναῖκας προφασιζόμενοι διὰ εὐλάβειαν ἢ νὰ βλδελύττουν τὸν νόμιμον γάμον, ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὰ κρέη. Κ ε φ. ϙ-ον

Περὶ γυναικὸς ἐὰν ἀφίσῃ τὸν ἄνδραν αὐτῆς, ἢ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα, διὰ τὸ βδελύττεσθαι τὸν γάμον. Κ ε φ. ϙα-ον.

Περὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ ἱεροσυλίας. Κ ε φ. ϙβ-ον.

Περὶ τοῦ κρίνεσθαι πάντας τοὺς κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν. Κ ε φ. ϙγ-ον

Περὶ ἐπισκόπων καὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν, ὁποῦ νὰ παίζωσι τὰ χαρτία ἢ ἀρνηθῶσι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Κ ε φ. ϙδ-ον.

Despre cei îndrăciţi, ca să nu se facă clerici; şi despre preoţi lunatici. Cap. 82 (glava. 92).

Că iau preoţia aceia care nu sînt de neam preoţesc şi aceia care sînt născuţi dintr-o femeie curvă. Cap. 83 (glava. 93).

Pentru că dacă se hirotoneşte episcop sau altul din cinul preoţesc care are boală. Cap. 84 (glava. 94).

Despre preot dacă binecuvîntează nuntă nelegală. Cap. 85. (glava. 95).

Despre preot dacă face baie în ziua în care voieşte să liturghisească, sau mirean care să meargă la baie, dacă se cuminecă. Cap. 86 (glava. 96).

Despre preot dacă-i curge sînge din nas sau din dinţi, cînd voieşte să liturghisească. Cap. 87 (glava. 97).

Despre preot sau arhiereu sau alt cleric dacă a avut o halucinaţie în ziua în care vrea să liturghisească. Cap. 88 (glava. 98).

Despre preoţi să se abţină de la femeile lor cînd voiesc să liturgisească. Cap. 89 (glava. 99).

Despre preoţii care-şi îndepărtează femeile lor, pretextînd evlavie, sau le este scîrbă de nunta legiuită sau de vin sau de carne. Cap. 90 (glava. 100).

Despre femeie dacă-şi lasă bărbatul sau bărbatul femeia, pentru că le este scîrbă de nuntă. Cap. 91 (glava. 101).

Despre sfintele vase şi despre ierosilie. Cap. 92 (glava. 102).

Ca toţi clericii şi monahii să fie judecaţi de către arhiereul lor. Cap. 93 (glava. 103).

Despre episcop şi alţi clerici care joacă cărţi sau tăgăduiesc numele lui Hristos. Cap. 94 (glava. 104).

Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ εἰπῇ ἀπὸ τὸν θυμόν του, ὅτι νὰ γένῃ ἀσεβής, ἢ ἄλλος κοσμικός· ἢ καὶ ἐὰν βλασφημήσῃ ἱερεὺς ἢ κοσμικός. Κεφ. ϟε'.

Περὶ κοσμικῶν ἀνδρῶν ἐν καιρῷ διωγμοῦ, ἐὰν πιασθῶσι καὶ γενῶσιν ἀσεβεῖς, καὶ θέλωσι μετὰ ταῦτα νὰ ἱερωθῶσιν. Κεφ. ϟϛ'.

Περὶ κληρικοῦ ἢ κοσμικοῦ, ἐὰν βαρήσωσί τινος ἀνθρώπου καὶ ἀπεθάνῃ, ἢ ἱερωμένος, ἐὰν δείρῃ τινά. Κεφ. ϟζ'.

Περὶ τῶν λαμβανόντων δευτέραν χειροτονίαν, καὶ ποῖοι μεταχειοτονοῦνται καὶ ποῖοι μεταβαπτίζονται· καὶ περὶ καθῃρημένου ἀρχιερέως, ἐὰν κάμῃ χειροτονίαν. Κεφ. ϟη'.

Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ κτίσῃ μοναστήριον ἢ ἐκκλησίαν, ὅτι νὰ μὴ δὲν τὰ ὁρίζῃ, οὐδὲ χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως νὰ τὸ κάμῃ. Κεφ. ϟθ'.

Ἐὰν ἀφιερώσῃ τινὰς πρᾶγμα εἰς ἐκκλησίαν ἢ εἰς μοναστήριον καὶ θέλῃ νὰ τὰ ἐπάρῃ ὀπίσω· καὶ ὅτι τὰ τῶν μοναστηρίων καὶ ἐκκλησίων δικαιώματα ἀπαρασάλευτα εἶναι. Κεφ. ρ-ον

Περὶ ἀνδρὸς ἢ γυναικός, ὁποῦ θέλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ σχῆμα τῆς καλογερικῆς, ἕως πότε νὰ δοκιμάζεται καὶ χωρὶς ἀναδόχου νὰ μὴ δὲν κουρεύωνται. Κεφ. ρα'·

Ὅτι δὲν ἔχει τινὰς ἐξουσίαν νὰ κάμῃ καλόγερον χωρὶς ἀρχιερατικῆς ἐξουσίας. Κεφ. ρβ'.

Περὶ στολὴν μοναχικῆς καὶ τοῦ καμηλοαυχίου, τί σημαίνει; Κεφ. ργ'.

Περὶ ἀσθενοῦς ὁποῦ νὰ γένῃ καλόγερος εἰς τὸν θάνατόν του. Κεφ. ρδ'.

Περὶ μοναχοῦ ὁποῦ δὲν ψάλλει τὰς ὥρας αὐτοῦ· καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν εὐγένουν οἱ καλόγεροι ἀπὸ τὸ μοναστήριον. Κεφ. ρε'.

Περὶ καλογήρου καὶ καλογραίας ἐὰν ἔλθωσιν εἰς γάμον, ἢ μεγαλόσχημος ἢ μικρόσχημος πορνεύσῃ. Κεφ. ρϛ'.

Περὶ καλογραίας ἀνέναι μαυλίστρια, ἢ καὶ κοσμική. Κεφ. ρζ'.

Despre preotul care în mînie spune că se face păgîn, sau alt mirean; sau dacă preotul sau mireanul va rosti o blasfemie. Cap. 95 (glava. 105).

Despre bărbații mireni dacă în timpul prigoanei au fost prinși și s-au făcut păgîni și voiesc după aceea să se preoțească. Cap. 96, (glava, 114).

Despre clericul sau mireanul dacă asupresc pe vreun om și acela a murit sau clericul dacă bate pe cineva. Cap. 97.

Despre cei care iau a doua hirotonie și care se hirotonesc din nou și care se botează din nou; și despre arhiereul caterisit dacă face hirotonie. Cap. 98 (glava. 115).

Despre cel ce voiește să clădească mănăstire sau biserică, să nu le cîrmuiască, nici fără voia arhiereului să nu o facă. Cap. 99 (glava. 116).

Dacă a închinat cineva unei biserici sau mănăstiri un lucru și voiește să-l ia înapoi; și că să fie neclintite drepturile mănăstirilor și bisericilor. Cap. 100 (glava. 117).

Despre bărbatul sau femeia care voiesc să meargă în schima călugărească, pînă cînd să fie pus la încercare și fără naș să nu se tundă. Cap. 101.

Că nimeni n-are putere să facă călugăr fără autorizare arhierească. Cap. 102 (glava. 119).

Despre rasa călugărească și despre camilafcă, ce înseamnează? Cap. 103 (glava. 120).

Despre bolnavul care se face călugăr la moartea sa. Cap. 104 (glava. 122).

Despre călugărul care nu-și citește ceasurile lui; și pentru care pricină ies călugării din mănăstire. Cap. 105 (glava. 121).

Despre călugăr și călugăriță dacă se căsătoresc, sau cu schima cea mare sau cu schima cea mică curvesc. Cap. 106 (glava. 123).

Despre călugăriță dacă e codoașă, sau și mireană. Cap. 107 (glava. 126).

Περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ καλογήρου πῶς νὰ ἐμοιρασθῶσιν, ἐὰν ἔχῃ παιδία ἢ ἂν δὲν ἔχῃ· καὶ περὶ πατρός, ὅτι νὰ μὴ δὲν ὑστερήσῃ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὸ μερτικὸν τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, ἂν γένῃ καὶ καλόγηρος. Κεφ. ρη'.

Περὶ ἱερωσύνης καὶ τοῦ σχήματος τῶν μοναχῶν, ποῖον εἶναι μεγαλύτερον; Κεφ. ρθ-ον.

Περὶ καλογρήρων καὶ καλογριάδων, ἵνα μὴ γίνωνται ἀνάδοχοι παιδίων· οὐδὲ ἱερομόναχος στεφανώνει ἀνδρόγυνα. Κεφ. ρι-ον.

Περὶ ἐκκλησίας καὶ τί εἶναι ἡ ἐκκλησία; Κεφ. ρια-ον.

Ὅτι ἑπτὰ ἔναι τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ ἑπτὰ τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας καὶ ἑπτὰ αἱ μεγάλαι ἀρεταὶ καὶ ἑπτὰ τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα. Κεφ. ριβ-ον.

Περὶ τοῦ μὴ θάπτουν τοὺς ἀπεθαμμένους μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὐδὲ νὰ μεταφέρουν ἀπὸ τάφον σῶμα ἀνθρώπου ἢ καμίαν ὕλην. Κεφ. ριγ-ον

Ὅτι εἰς τὰς ἐκκλησίας συμπόσια δὲν γίνονται, οὐδὲ καπηλία εἰς τὰς ἱεροὺς περιβόλους. Κεφ. ριδ-ον.

Ὅτι νὰ μὴ δὲν βάλουν ζῶον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μείνῃ, οὐδὲ νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν μέσα. Κεφ. ριε-ον.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ βαπτίζειν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον. Κεφ. ριϛ-ον.

Περὶ ἱερέων ὁποῦ βαπτίζουν εἰς τρεῖς πατέρας, εἰς τρεῖς υἱοὺς καὶ εἰς τρεῖς παρακλήτους· καὶ περὶ τῶν μὴ βαπτιζόντων εἰς τρεῖς καταδύσεις. Κεφ. ριζ-ον.

Ὅτι τὸ παιδίον, ὅταν τὸ βάλλῃς εἰς τὴν κολυβήθρα, νὰ ἐμβλέπῃ κατὰ ἀνατολάς. Κεφ. ριη-ον.

Περὶ τί δηλοῖ, ὅταν ἐκδύνωσῃ τὸ παιδίον. Κεφ. ριθ-ον

Περὶ τί δηλοῖ τὸ στρέψιμον, ὁποῦ γυρίζουν τὸ παιδίον δυσικά. Κεφ. ρκ-ον.

Περὶ τοῦ χρίσματος καὶ ἀλείματος. Κεφ. ρκα-ον

Διὰ τί βαπτιζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας τριάδος. Κεφ. ρκβ-ον.

Despre lucrurile călugărului cum să fie împărțite, dacă are copii sau dacă nu are; și despre tată ca să nu oprească fiului său partea lui de moștenire, dacă s-a făcut călugăr. Cap. 108 (glava. 133).

Despre preoție și schima călugărilor, care este mai mare? Cap. 109 (glava. 134).

Despre călugăr și călugurită ca să nu fie nași copiilor nici ieromonah să nu cunune bărbat și femeie. Cap. 110 (glava. 135).

Despre biserică și ce este biserica? Cap. 111 (glava. 136).

Că șapte sînt darurile spiritului sfînt și șapte tainele bisericii și șapte virtuțile cele n ari și șapte păcatele de moarte. Cap. 112 (glava. 137).

Să nu se îngroape morții înăuntru în biserică nici să nu se mute din mormînt trupul omului sau vreo țărînă. Cap. 113 (glava. 138).

Că în biserici nu se fac mese nici cîrciumi în sfintele grădini Cap. 114 (glava. 139).

Că să nu bage dobitoc în biserică și să rămîe, nici să mănînce și să bea înăuntru. Cap. 115 (glava. 140).

Despre cum trebuie preotul să boteze copilul. Cap. 116 (glava. 141).

Despre preoții care botează în trei tați, în trei fii, și în trei duhuri; și despre cei ce nu botează în trei cufundări. Cap. 117 (glava. 142).

Că copilul cînd îl bagi în cristelniță, să se uite spre răsărit Cap. 118 (glava. 143).

Despre ce înseamnă cînd desfașă copilul. Cap. 119 (glava. 144).

Despre ce înseamnă întoarcerea cînd întorc copilul spre apus. Cap. 120 (glava. 145).

Despre maslu și ungere. Cap. 121 (glava. 146).

Pentru ce se botează în numele sfintei treimi. Cap. 122 (glava 147).

Περὶ τὰ σταυρώματα τοῦ παιδίου τί δῆλουν; καὶ ἡ κουρὰ καὶ τὰ νέα φορέματα, ὁποῦ φορένει. Κεφ. ρκγ-ον.

Περὶ τῶν βαπτιζομένων, ὅτι νὰ χρίσουν αὐτοὺς τὸ ἅγιον καὶ μέγα μῦρον· καὶ ἡ κολυμβήθρα τί εἰκονίζει; καὶ πότε νὰ βαπτίζεται τὸ παιδίον; Κεφ. ρκδ-ον.

Περὶ νηπίων ἐὰν εἶναι ἀμφιβολία εἰς αὐτά, ὅτι ἐβαπτίσθησαν ἢ οὐχί. Κεφ. ρκε-ον.

Περὶ παιδίου ἐὰν εὑρίσκεται εἰς τέλος νὰ ἀπεθάνῃ, καὶ ὁ ἱερεὺς βαπτίσῃ αὐτό, νὰ μὴ δὲν φθάσῃ νὰ εἰπῇ τοὺς ἀφορκισμούς, οὐδὲ τὰς εὐχάς. Κεφ. ρκϛ-ον.

Περὶ ἱερέων ὁποῦ βαπτίζουν παιδία τῶν ἀγαρηνῶν ἢ δεχθοῦν αὐτοὺς διὰ ἀναδόχους ἢ λάβωσι θυσίαν αἱρετικοῦ· καὶ περὶ ἀνιερέων ὁποῦ νὰ βαπτίσουν παιδία. Κεφ. ρκζ-ον.

Ὅτι ἐξ ἀνάγκης βαπτίζει καὶ κοσμικός· καὶ περὶ τῶν παιδίων τῶν χριστιανῶν, ὁποῦ ἀπεθάνουν ἀβάπτιστα, ποῦ ὑπαγένουν; Κεφ. ρκη-ον.

Περὶ ἱερέων, ἀνέναι καὶ βαπτίζῃ τὸ παιδίον αὐτοῦ ὡσὰν ἱερεύς· καὶ ἐὰν εὐλογῇ τὸν γάμον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Κεφ. ρκθ-ον.

Περὶ ἱερέων, ἀφ' οὗ φάγῃ, δὲν βαπτίζῃ, μόνον πρὸ τῆς θείας λειτουργίας, οὐδὲ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ δὲν βαπτίζῃ. Κεφ. ρλ-ον.

Περὶ ἱερέως, ὅτι νὰ μὴ δὲν βαπτίζῃ μέσα εἰς τὸ σπήτην· καὶ περὶ παιδίου, ἐὰν ἀποθάνῃ ἀβάπτιστον ἀπὸ ἀμελείας τοῦ ἱερέως ἢ τῶν γονέων. Κεφ. ρλα-ον.

Περὶ ποῖα ἁμαρτήματα συγχωροῦνται μετὰ τὸν θάνατον διὰ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν, ὁποῦ γίνονται διὰ τοὺς ἀπεθαμένους. Κεφ. ρλβ-ον.

Ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀπεθαμένους εἶναι ὠφείλεια καὶ ἄφεσις ἁμαρτιῶν αἱ θεῖαι λειτουργίαι, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ζωντανούς. Κεφ. ρλγ-ον

Περὶ τῶν διδομένων λειτουργιῶν τῶν ἱερέων διὰ τὰ σαραντάρια διὰ ζωντανοὺς καὶ διὰ ἀπεθαμένους. Κεφ. ρλδ-ον.

Pentru crucile copilului ce înseamnă și tunderea și scutecele noi ce le îmbracă. Cap. 123 (glava. 148).

Despre cei ce se botează să-i ungă cu sfîntul și marele mir; și cristelnița ce închipuiește? Și cînd să se boteze copilul. Cap. 124 (glava. 149).

Despre copii dacă este îndoială, că s-au botezat sau nu. Cap. 125 (glava. 158).

Despre copilul care se află pe moarte și preotul îl botează și nu apucă să spună lepădările nici rugăciunile Cap. 126 (glava. 151).

Despre preoții care botează copii de agareni sau îi iau de nași sau primesc jertfă dela eretici; și despre preoții care botează copii. Cap. 127 (glava. 152).

Că de nevoie botează și un mirean; și despre copiii creștinilor care mor nebotezați, unde merg? Cap. 128 (glava. 153).

Despre preoți, dacă-și botează copilul ca preot; și dacă binecuvîntează nunta fiului său. Cap. 129 (glava. 155).

Despre preoți după ce au mîncat, să nu boteze, ci numai înaintea dumnezeeștii liturghii, nici în postul cel mare să nu boteze. Cap. 130 (glava. 156).

Despre preotul, ca să nu boteze în casă; și despre copilul dacă moare nebotezat din negligența preotului sau a părinților. Cap. 131 (glava. 157).

Despre care păcate sînt iertate după moarte prin liturghii și rugăciuni și milostenii, care se fac pentru cei morți. Cap. 132 (glava. 158).

Că nu numai celor morți sînt de folos și iertare de păcate dumnezeștile liturghii, ci și celor vii. Cap. 133 (glava. 159).

Despre liturghiile ce se dau preoților ca sărindare pentru cei vii și pentru cei morți. Cap. 134 (glava. 160).

Περὶ τὸ τί εἶναι αἱ μερίδαι; καὶ ἐὰν ἔναι εὔλογον νὰ προσφέρονται διὰ γυναῖκες ὁποῦ νὰ ἔχουν ἄνδρας αἱρετικοὺς ἢ ἀσεβεῖς. Κ ε φ. ρλε-ον.

Διὰ τί αἰτίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου κάμνουν αὐτοῦ μνημόσυνα εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ εἰς τὰς ἐννέα καὶ εἰς τὰς σαράντα καὶ πότε ἐμποδίζονται νὰ μὴν γίνονται; Κ ε φ. ρλϛ-ον.

Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ τοῦ χυθοῦν τὰ ἅγια, ὅταν λειτουργῇ, ἢ τοῦ πέσῃ ὁ ἀστήρ. Κ ε φ. ρλζ-ον.

Περὶ τιμίων δώρων ἐὰν ἀφανισθῶσιν. Κ ε φ. ρλη-ον.

Ὅτι ὁ ἱερεὺς νὰ ἔχῃ χωνευτήριον εἰς τὸ ἅγιον βῆμα· καὶ λαικοὶ εἰς αὐτὸ δὲν ἐμβαίνωσι. Κ ε φ. ρλθ-ον.

Περὶ τοῦ ἀντιδώρου διὰ τί τὸ λαμβάνουσιν οἱ χριστιανοί; Καὶ ὅτι ὅταν εὑρίσκωνται μετὰ τῶν αὐτῶν γυναικῶν, νὰ μὴ δὲν τὸ λαμβάνουν, οὐδὲ εἰκόνας νὰ ἀσπάζωνται. Κ ε φ. ρμ-ον.

Περὶ τοῦ ἔχοντος ἔχθραν νὰ μὴ δεχθῇς τὰ πρόσφορα αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ τὸν ἐμεταλάβῃς· καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ τινὰς χωρὶς συγχώρησιν. Κ ε φ. ρμα-ον.

Περὶ λαϊκῶν ὁποῦ δὲν προσκαρτερῶσιν ἕως τέλους νὰ τελειωθῇ ἡ ἀκολουθία. Κ ε φ. ρμβ-ον.

Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ μεταλάβῃ, ὅτι νὰ μὴ δὲν συνευρεθῇ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἢ ἐὰν καὶ τύχῃ καὶ ὀνειρασθῇ· καὶ ἀφ' οὗ μεταλάβῃ, ἐὰν ξεράσῃ· καὶ ποίαις ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος νὰ φυλάσσεται ἀπὸ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα. Κ ε φ. ρμγ-ον.

Περὶ γυναικῶν μεμνηστευμένων, ἐν ᾧ καὶ περὶ μνηστείας καὶ ὅτι ἡ μνηστεία ἔναι μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γάμων. Κ ε φ. ρμδ-ον.

Περὶ μνηστείας ὅτι νὰ ἔναι τὸ ἀρσενικὸν χρόνων δεκατεσσάρων καὶ τὸ θηλυκὸν δώδεκα. Κ ε φ. ρμε-ον.

Περὶ νέου ὁποῦ νὰ ἀρραβωνιασθῇ καὶ ἀπεθάνῃ, ἂν δύναται ὁ ἀδελφός του νὰ τὴν ἐπάρῃ. Κ ε φ. ρμϛ-ον

Despre ce sînt prescurile și dacă se cuvine să fie aduse de femei care au bărbați eretici sau fără de Dumnezeu. Cap. 135 (glava. 161).

Pentru ce pricină după moartea omului îi fac pomeniri la trei zile și la nouă zile și la patruzeci și cînd sînt oprite să nu se facă. Cap. 136 (glava. 162).

Despre preotul căruia i se varsă sfintele, cînd liturghisește sau îi cade steaua. Cap. 137 (glava. 164).

Despre sfintele daruri dacă vor fi dispărut. Cap. 138 (glava. 165).

Că preotul să aibă loc de spălat în sfîntul altar; și mirenii să nu intre în el. Cap. 139 (glava. 165).

Despre anaforă, de ce o iau creștinii? Și că atunci cînd se află cu femeile lor, să nu o ia, nici icoane să nu sărute. Cap. 140 (glava. 166).

Despre cel ce ține dușmănie, să nu primești prinoasele lui, nici să nu-l împărtășești; și dacă a murit cineva fără iertare. Cap. 141 (glava. 168).

Despre mirenii care nu așteaptă pînă la capăt să se sfîrșească slujba. Cap. 142 (glava. 169)

Despre cel ce voiește să se pricestuiască, ca să nu se afle cu femeia lui, sau de se va întîmpla și va fi visat; și după ce s-a pricestuit, dacă a vărsat; și în care zile din săptămînă să se păzească de femeia sa. Cap. 143 (glava. 170 și 171).

Despre femeile logodite, precum și despre logodnă și că logodna este simbol și făgăduință a nunților ce au să fie. Cap. 144 (glava. 172).

Despre logodnă ca să fie partea bărbătească de ani paisprezece și cea femeiască de doisprezece. Cap. 145 (glava. 173).

Despre tînărul care se va fi logodit și a murit, dacă fratele său poate să o ia. Cap. 146 (glava. 174).

Ὅτι μία νέα ἔλαβεν εὐχὴν μνηστείας μετά τινος Ἰωάννην καὶ ἐζήτησε, διατὶ ἦτον ἀνήβη, νὰ χωρισθῇ ἐξ αὐτοῦ. Κ ε φ. ρμζ-ον.

Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἱερωθῇ καὶ ἀποθάνῃ ἡ ἀῤῥαβωνιαστική του· καὶ ἐὰν ἦτον ἡ μνηστεία ἔξω τοῦ νόμου. Κ ε φ. ρμη-ον.

Περὶ ἀῤῥαβώνων μνηστείας ὁποῦ νὰ δεχθοῦν, καὶ μετανοήσῃ τὸ ἓν μέρος· καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ τινὰς ἀπὸ τοὺς ἀῤῥαβωνιασμένους· καὶ περὶ φιλήματος. Κ ε φ. ρμθ-ον.

Ἀπὸ πόσαις αἰτίαις χωρίζουν τοὺς ἀῤῥαβωνιασμένους. Κ ε φ. ρν-ον.

Περὶ τῶν βαθμῶν τῶν γάμων, οἱ ὁποῖοι διαλαμβάνουν, εἰς πόσους γίνονται τὰ συνοικέσια καὶ εἰς πόσους δὲν γίνονται. Κ ε φ. ρνα-ον.

Διαίρεσις συγγενείας καὶ περὶ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας. Κ ε φ. ρνβ-ον.

Περὶ τοῦ ἐξ αἵματος ἑβδόμου βαθμοῦ, ὅπως νὰ μὴ δὲν γίνεται. Κ ε φ. ρνγ-ον.

Περὶ τοῦ ἐξ αἵματος ὀγδόου βαθμοῦ, ὅτι γίνεται. Κ ε φ. ρνδ-ον.

Περὶ τῶν ἐξαγχιστείας καὶ ὅτι ἐξαγχιστεία λέγεται συγγένεια ἀπὸ συμπενθερίου. Κ ε φ. ρνε-ον.

Περὶ τὸ ὄνομα τοῦ θείου, ὅτι εἰς τρία λέγεται καὶ χωρίζει καὶ περὶ τριγενείας. Κ ε φ. ρνϛ-ον.

Περὶ υἱοθεσίας καὶ περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Κ ε φ. ρνζ-ον.

Περὶ δύο παιδίων, ὁποῦ νὰ δεχθῇ τινὰς ἀπὸ ἅγιον βάπτισμα, ἐὰν ἔρχωνται εἰς γάμον, καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα τοῦ βαπτίσματος. Κ ε φ. ρνη-ον.

Περὶ ἐλευθερωμένου σκλάβου, ὅτι δὲν πέρνῃ τὴν κύραν του οὐδὲ ὑποχείριοι τὰς γυναῖκας τῶν αὐτῶν αὐθεντῶν. Κ ε φ. ρνθ-ον.

Ὅτι εἰς τοὺς γάμους νὰ ἐμβλέπωμεν τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐὰν πορνεύσῃ τινὰς γυναῖκα, δὲν ἐπέρνῃ τὴν μητρυιάν της. Κ ε φ. ρξ-ον.

Τὰ τῶν γάμων γράμματα, ἤτοι τὰ σχέδη. Κ ε φ. ρξα-ον.

Că o tînără a luat rugăciune de logodnă cu un oarecare Ioan și a cerut, pentru că era mică, să se despărțească de el. Cap. 147 (glava. 175).

Despre cel ce vrea să se sfințească și a murit logodnica lui și dacă logodna a fost în afară de lege. Cap. 148 (glava. 176).

Despre arvunele logodnei care se primesc și o parte se răsgîndește; și dacă a murit cineva din cei logodiți; și despre sărutare. Cap. 149 (glava. 177).

Cîte vini despart pe cei logodiți. Cap 150 (glava. 178).

Despre spițele nunților care arată în cîte se fac căsătoriile și în cîte nu se fac. Cap 151 (glava. 189).

Împărțirea înrudirii și despre înrudirea de sînge. Cap. 152 (glava. 190).

Despre a șaptea spiță de sînge, ca să nu se facă. Cap. 153 (glava. 191).

Despre a opta spiță de sînge, că se face. Cap. 154 (glava. 192).

Despre înrudirea din încuscrire. Cap. 155 (glava. 193).

Despre numele unchiului, că se spune și se împarte în trei și despre trei neamuri Cap. 156 (glava. 194).

Despre înfiere și despre sfîntul botez. Cap. 157 (glava. 195).

Despre doi copii pe care îi va boteza cineva, dacă se pot cununa și alte de trebuință în legătură cu botezul. Cap. 158 (glava. 196).

Despre robul slobozit, că nu ia pe stăpîna lui, nici cei supuși pe femeile stăpînilor lor. Cap. 159 (glava. 197).

Că la nunți să avem în vedere ce se cade și dacă curvește cineva cu o femeie, să nu ia pe mama ei vitregă. Cap. 160 (glava. 198).

Scrisorile nunților, adică proiectele. Cap. 161.

Ὅτι τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ δὲν γίνεται καμία ὑπόθεσις γάμου. Κ ε φ. ρξβ-ον.

Περὶ πρώτου γάμου καὶ τὸ τί εἶναι γάμος; καὶ περὶ ἐννόμων γάμων. Κ ε φ. ρξγ-ον.

Περὶ τῶν συμφωνιῶν τῶν γενομένων εἰς γάμον, μὴ γενομένης ἱερολογίας. Κ ε φ. ρξδ-ον.

Περὶ πῶς καλεῖται ὁ πρῶτος γάμος, ὁ δεύτερος, ὁ τρίτος καὶ περὶ τοῦ κανόνος τῶν διγάμων, τῶν τριγάμων καὶ τῶν τετραγάμων. Κ ε φ. ρξε-ον.

Περὶ διαφορᾶς παιδίων, ποῖα λέγονται γνησία καὶ ποῖα φυσικὰ καὶ ποῖα νόθα καὶ ποῖα σκότια; Κ ε φ. ρξϛ-ον.

Περὶ παρανόμου γάμου καὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ ἔχοντος παλακίδα Κ ε φ. ρξζ-ον.

Περὶ τοῦ εὐλογηθέντος τρεῖς γάμους καὶ ἡ μία ἐκ τῶν τριῶν γυναικῶν εὑρέθη παράνομος. Κ ε φ. ρξη-ον.

Περὶ ἀδελφοπιΐας ὅπως νὰ μὴ δὲν γίνεται. Κ ε φ. ρξθ-ον.

Κατάκρισις ἐντεθεῖα εἰς τοὺς χωρίζοντας τὰ ἀδρόγυνα χωρὶς αἰτίαν εὔλογον· καὶ περὶ ῥεπουδίου τί δηλοῖ; Κ ε φ. ρο-ον.

Περὶ χωρίσεως γάμου καὶ αἱ αἰτίαι τῆς γυναικός, ὁποῦ τὴν ἐχωρίζεται ὁ ἄνδρας της καὶ κερδαίνει τὴν προῖκαν αὐτῆς. Κ ε φ. ροα-ον.

Αἱ αἰτίαι τοῦ ἀνδρός, ὁποῦ τὸν ἐχωρίζεται ἡ γυναῖκά του καὶ πέρνει τὴν προῖκα αὐτῆς καὶ τὰ χαρίσματα, ὁποῦ τῆς ἔδωκε διὰ τοὺς γάμους. Κ ε φ. ροβ-ον.

Λύσις γάμου, ὅταν ὁ ἄνδρας δὲν εὑρίσκεται σαρκικῶς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Κ ε φ. ρογ-ον.

Λύσις γάμου, ὅταν ὁ ἄνδρας δὲν εὕρῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρθένον. Κ ε φ. ροδ-ον.

Λύσις γάμου, ὅταν γένῃ τινὰς καλόγηρος καὶ ἡ γυναῖκά του ὑπανδρεθῇ καὶ αὐτὸς μετὰ καιρὸν νὰ θέλῃ νὰ γένῃ ἀρχιερεύς. Κ ε φ. ροε-ον.

Περὶ γυναικὸς ἐὰν δείρῃ τὸν ἄνδραν αὐτῆς, νὰ χωρίζεται. Κ ε φ. ροϛ-ον.

Că în sfîntul și marele post nu se face nici o tocmeală de nuntă. Cap. 162 (glava. 202).

Despre nunta cea dintîi și ce este nunta? Și despre nunțile legale. Cap. 163 (glava. 203).

Despre învoielile ce se fac la nuntă, fără să se facă slujbă bisericească. Cap. 164 (glava. 204).

Despre cum se cheamă nunta cea dintîi, a doua, a treia și despre canonul celor cu două nunți, cu trei și cu patru. Cap. 165. (glava. 205).

Despre deosebirea copiilor, care se cheamă drepți, care naturali, care nelegitimi și care întunecați? Cap. 166 (glava. 207).

Despre nunta afară de lege și despre canonul ei și despre cel ce are țiitoare. Cap. 167 (glava. 208).

Despre cele ce s-a cununat de trei ori și una din cele trei femei s-a aflat în afară de lege. Cap. 168 (glava. 209).

Despre înfrățire, ca să nu se facă. Cap. 169 (glava. 210).

Osîndă pusă asupra celor ce despart bărbatul de femeie fără cauză binecuvîntată; și despre cartea de despărțenie ce arată? Cap. 170 (glava. 213).

Despre despărțirea nunții și vinile femeii care o despart de bărbatul ei și el cîștigă zestrea ei. Cap. 171 (glava. 214).

Vinile bărbatului de care se desparte femeia lui și ia zestrea ei și darurile pe care i le-a dat la nuntă. Cap. 172 (glava. 216).

Desfacerea nunții cînd bărbatul nu se află trupește cu femeia lui. Cap. 173 (glava. 217).

Desfacerea nunții cînd bărbatul nu a găsit fecioară pe femeia lui. Cap. 174 (glava. 218).

Desfacerea nunții cînd cineva s-a făcut călugăr și femeia lui s-a măritat și acela după un timp vrea să devină arhiereu. Cap. 175 (glava. 219).

Despre femeie dacă își bate bărbatul, să se despartă. Cap. 176 (glava. 220).

Περὶ ἀνδρὸς ἐὰν ἔναι κλέπτης, χωρίζεται αὐτὸν ἡ γυναῖκά του. Κεφ. ροζ-ον
Περὶ αἰχμαλώτου ἀνδρὸς ἢ γυναικός, ὅτι χωρίζεται. Κεφ. ροη-ον.
Περὶ γυναικός, ὁποῦ νὰ γένῃ σκλάβα καὶ τὴν ἐμιάνουν, νὰ μὴ δὲν χωρίζεται ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Κεφ. ροθ-ον·
Περὶ ἀνδρός, ὁποῦ νὰ διώξῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὴν μοιχεύουν. Κεφ. ρπ-ον·
Περὶ λωβοῦ ἀνδρὸς ἢ γυναικός, χωρίζεται. Κεφ. ρπα-ον·
Περὶ συγγενείας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ὅτι χωρίζεται. Κεφ. ρπβ-ον.
Περὶ συγγενείας τῆς υἱοθεσίας, ὅτι χωρίζεται. Κεφ. ρπγ-ον
Περὶ παρανόμου γάμου ὅτι χωρίζεται.. Κεφ. ρπδ-ον·
Περὶ τετραγαμίας ὅτι χωρίζεται. Κεφ. ρπε-ον.
Περὶ ἀνήβου γάμου ὅτι χωρίζεται. Κεφ. ρπϛ-ον.
Περὶ ἀνδρός, ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς τὴν παράφυσιν, ὅτι χωρίζεται· καὶ περὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ. Κεφ. ρπζ-ον..
Περὶ ἀνδρογύνου, ὁποῦ νὰ εἶναι τὸ ἕνα πρόσωπον αἱρετικόν, χωρίζεται. Κεφ. ρπη-ον
Περὶ ἀνδρός, ὁποῦ ἔχει γυναῖκα δαιμονιζομένη καὶ θέλει νὰ χωρισθῇ. Κεφ. ρπθ-ον.
Περὶ τοῦ πάθους τῶν σεληνιαζομένων πῶς κρίνεται τὴν σήμερον εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν μεγάλην. Κεφ. ρϟ'.
Ἐὰν μισεύσῃ τινὰς καὶ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἐκεῖ νὰ λάβῃ παλακίδα ἢ νὰ μὴ δὲν στείλῃ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἔξοδον τῆς αὐτῆς ζωῆς, νὰ χωρίζεται. Κεφ. ρϟά.
Περὶ γυναικός, ὁποῦ νὰ μισεύσῃ ὁ ἄνδρας της, ἢ γένῃ σκλάβος ἢ ὑπάγῃ εἰς ἐστρατεία καὶ γένῃ ἀφανής· καὶ αὐτὴ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ; Κεφ. ρϟβ'.
Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπὸ αἰτίαν ἄλλης γυναικός. Κεφ. ρϟγ'.
Περὶ τοῦ συνευρεθέντος μετὰ τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ κανόνος τούτου. Κεφ. ρϟδ'.

Despre bărbat de este fur, femeia lui se desparte de dînsul Cap. 177 (glava. 221).
Despre bărbatul ajuns rob sau femeia, că se desparte. Cap. 178 (glava. 222).
Despre femeia care a juns roabă și o pîngăresc, să nu fie despărțită de bărbatul ei. Cap. 179 (glava. 223).
Despre bărbatul care și-a gonit femeia și-o pîngăresc. Cap. 180 (glava. 224).
Despre bărbat lepros ori femeie; se desparte Cap. 189 (gl. 225).
Despre rudenia sfîntului botez, că se desparte. Cap. 182 (glava. 226).
Despre rudenia înfierii că se desparte. Cap. 183 (glava. 227).
Despre nunta nelegală că se desparte. Cap. 184 (glava. 228).
Despre căsătoria de a patra oară că se desparte. Cap. 185 (glava. 229).
Despre nunta nevrîstnicilor, că se desparte. Cap. 186 (glava. 230).
Despre bărbatul care se află cu femeia în afară de fire, că se despart, și despre canonul lui. Cap. 187 (glava. 231).
Despre soții dintre care o persoană să fie eretică, se desparte Cap. 188 (glava. 232).
Despre bărbatul care are femeie îndrăcită și vrea să se despartă Cap. 189 (glava. 233).
Despre patima lunaticilor, cum se judecă în ziua de azi în adevărata marea biserică. Cap. 190 (glava. 234).
Dacă pleacă cineva și se duce în alt loc și ia țiitoare și nu trimite femeii lui de cheltuială pentru viața ei, să se despartă. Cap. 191 (glava. 235).
Despre femeia, al cării bărbat a plecat sau a ajuns rob sau pleacă la oaste și a dispărut și ea vrea să se mărite. Cap. 192 (glava. 236).
Despre cela care s-a despărțit de femeia lui din vina altei femei, Cap. 193 (glava. 239).
Despre cel care s-a găsit cu soacră-sa și canonul acestuia. Cap. 194.

Περὶ μοιχείας καὶ τοῦ κανόνος αὐτῆς. Κεφ. ρϥε'.

Περὶ ἀνδρὸς ἐὰν εὕρῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ μοιχεύεται καὶ σκοτώσῃ αὐτὴν καὶ τὸν μοιχόν, ἢ τὴν ἐσκοτώσῃ χωρὶς αἰτίαν ἢ στανικός του. Κεφ. ρϥϛ'.

Περὶ τοῦ λαβόντος θάνατον θεληματικῶς, ἢ ἄνδρας, ἢ γυναῖκα. Κεφ. ρϥζ'.

Περὶ γυναικὸς παρθένου, ἐὰν βιάσῃ τινὰς καὶ φθείρῃ αὐτήν, ἢ καὶ θεληματικῶς αὐτῆς. Κεφ. ρϥη'.

Περὶ παιδοφθορίας θηλυκῶν· καὶ ὁ κανὼν τοῦ ἀνδρός. Κεφ. ρϥθ'.

Περὶ καλογραίας ἐὰν δυναστευθῇ ἢ κοπέλα παρὰ τοῦ αὐθεντός της, ἢ ἄλλη γυναῖκα ὑπό τινος ἀνδρός. Κεφ. σ'.

Περὶ γυναικὸς ὁποῦ νὰ χηρεύσῃ καὶ ὑπανδρευθῇ, ὅτι δὲν ἐπέρνῃ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, εἰ μὴ ἐκ τῶν παιδίων ἂν ἀποθάνουν· ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας. Κεφ. σα'.

Περὶ γυναικός, ὁποῦ νὰ χηρεύσῃ καὶ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ. Κεφ. σβ'.

Περὶ γυναικὸς ὑπανδρεμένης ὁποῦ νὰ ἔχῃ ῥοῦχα καὶ νὰ μὴ δὲν δείξῃ ποῦ τὰ ηὗρε. Κεφ. σγ'.

Περὶ γυναικός, ὁποῦ νὰ χηρεύσῃ καὶ δὲν ὑπανδρευθῇ, τί ἐπέρνει ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς; ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας. Κεφ. σδ'.

Περὶ προικὸς τετιμένης καὶ ἀδιατιμήτου καὶ περὶ ἐξωπροίκων. Κεφ. σε'.

Ὅτι ἡ γυναῖκα προτιμᾶται παντὸς δανειστοῦ, καὶ ἐὰν ἔμβῃ ἐγγυήτρια διὰ τὸν ἄνδραν αὐτῆς. Κεφ. σϛ-ο-ν.

Περὶ ἀνδρός, ὁποῦ νὰ κάμῃ ἔξοδον εἰς τὴν ἀσθένειαν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ εἰς τὸν θάνατον. Κεφ. σζ'.

Περὶ προτιμήσεως προικὸς πρώτης καὶ δευτέρας. Κεφ. ση-ον.

Despre precurvie și canonul ei. Cap. 195 (glava. 240).

Despre bărbat, dacă a aflat că femeia lui curvește și a ucis-o pe ea și pe curvar sau a ucis-o fără vină sau fără voie. Cap. 196 (glava. 241).

Despre cel ce și-a făcut moarte din voia lui, sau bărbat sau femeie. Cap. 197 (glava. 250).

Despre femeia fecioară, dacă a siluit-o cineva și a stricat-o sau și cu voia ei. Cap. 198 (glava. 251).

Despre stricarea fetelor, și canonul bărbatului. Cap. 199 (glava. 255).

Despre călugărița care a fost siluită, sau roaba de stăpînul său sau altă femeie de vreun alt bărbat. Cap. 200 (glava. 256).

Despre femeia care a rămas văduvă și s-a măritat, că să nu ia din lucrurile bărbatului ei, decît din ale copiilor, dacă au murit; de asemenea și bărbatul. Cap. 201 (glava. 262).

Despre femeia care a rămas văduvă și vrea să se mărite în același an. Cap. 202 (glava. 261).

Despre femeia măritată care să aibă haine și nu arată de unde le-a aflat. Cap. 203 (glava 263.

Despre femeia care a rămas văduvă și nu s-a măritat, ce ia din lucrurile bărbatului ei; de asemenea și bărbatul. Cap. 204 (glava. 264).

Despre zestrea prețuită și neprețuită și despre exoprică. Cap. 205 (glava. 265).

Că femeia se protimisește față de orice creditor, și dacă a intrat chezașă pentru bărbatul ei. Cap. 206 (glava. 266).

Despre bărbatul care face cheltuială la boala femeii lui și la moarte. Cap. 207 (glava. 267).

Despre protimisirea zestrei întîia și a doua. Cap 208 (glava. 268).

Περὶ συμφώνου ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ περὶ δωρεᾶς, ὁποῦ νὰ γένῃ ἀνάμεσόν τους. Κεφ. σθ'.
Περὶ προγαμιαίων δωρεῶν. Κεφ. σι-ον.
Περὶ δωρεῶν καὶ ἀνατροπῆς δωρεῶν. Κεφ. σια-ον.
Περὶ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, ἐὰν χηρεύσουν καὶ ἀφίσουν παιδίον καὶ τὸ παιδίον ἀπεθάνῃ, ἢ καὶ ἐὰν δὲν κάμουν καὶ ἀπεθάνῃ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα χωρὶς παιδίου, πῶς νὰ ἠμοιρασθοῦν τὰ ροῦχα αὐτῶν. Κεφ. σιβ-ον.
Περὶ προτιμήσεως κληρονομίας καὶ περὶ πάππου, ἐὰν ἀφίσῃ υἱὸν καὶ ἐγγόνους, πῶς κληρονομοῦσιν αὐτόν. Κεφ. σιγ-ον
Περὶ τοῦ ἀποθανόντος χωρὶς διαθήκης, ἢ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα, καὶ δὲν ἔχει παιδία, μόνον γονεῖς καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, ποῖοι κληρονομοῦσιν αὐτόν; Κεφ. σιδ-ον.
Περὶ τοῦ ἀποθανόντος, ὁποῦ ἔχει ἀδελφὸν ἀπὸ δύο μητέρες καὶ ἀνεψιούς, τοῦ ἀδελφοῦ του παιδία, ὁποῦ νὰ ἦτον μετὰ τὸν πατέραν τους ἀπὸ ἕναν πατέραν καὶ μίαν μητέρα, ποῖοι κληρονομοῦσιν αὐτόν; Κεφ. σιε-ον.
Περὶ τοῦ ἀποθανόντος ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀδελφοὺς ἢ ἀνεψιούς, ποῖοι κληρονομοῦσιν αὐτόν[1]); Κεφ. σις-ον.
Περὶ συνεισφορᾶς, ἤγουν ἐὰν ἔδωκεν ὁ πατὴρ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ προῖκα καὶ ἔκαμαν νὰ μὴ δὲν ἐπάρῃ πλέον ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτοῦ. Κεφ. σιζ-ον.
Περὶ ποῖα παιδία λέγονται αὐτεξούσια καὶ ποῖα ὑπεξούσια; Κεφ. σιη-ον.
Περὶ συνεισφορᾶς υἱῶν καὶ θυγατέρων, ὁποῦ ἐπῆραν ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ πατρός των τὸ μερτικόν τους καί, ἀποθανόντος αὐτοῦ, πάλιν θέλουν ὅτι νὰ λάβουν. Κεφ. σιθ-ον.
Περὶ τοῦ ἔχοντος νὰ λάβῃ τὴν κληρονομίαν, ἕως πόσους χρόνους νὰ ἀκούεται; καὶ περὶ χρέους ἕως πότε νὰ ζητεῖται; Κεφ. σκ-ον.
Περὶ φαλκιδίου. Κεφ. σκα-ον.

Despre învoiala dintre bărbat și femeie și despre darurile care s-au făcut între ei. Cap. 209 (glava. 269).

Despre darurile dinaintea nunții. Cap. 210 (glava. 270).

Despre daruri și întoarcerea lor. Cap. 211 (glava. 271).

Despre bărbați și femei dacă văduvesc și lasă copil și copilul a murit, sau și dacă n-au făcut și a murit bărbatul sau femeia fără copil, cum să se împărțească hainele lor? Cap. 212 (glava. 272).

Despre protimisirea moștenirii și despre bunic dacă a lăsat fiu și nepot, cum îl moștenesc? Cap. 213 (glava. 273).

Despre cel ce a murit fără diată, fie bărbat sau femeie, și n-are copii, ci numai părinți, și frați și surori, care-l moștenesc? Cap. 214 (glava. 274).

Despre cel ce a murit care are frate de la două mame, și nepoți, copii de ai fratelui său, care au fost cu tatăl lor de la un tată și dela o mamă, cine-l moștenesc pe el? Cap. 215 (glava 275).

Despre cel ce a murit, dacă n-are frați și nepoți, care îi moștenesc pe el? Cap. 216 (glava. 276).

Despre sinisfora, adică dacă a dat tatăl fetei sale zestre și au făcut să nu mai ia nimic din lucrurile lui. Cap. 217 (glava. 277).

Despre care copii se cheamă vîstnici și care nevîrstnici? Cap. 218 (glava. 278).

Despre sinisforaua feciorilor și a fetelor care și-au luat partea lor din lucrurile tatălui și, dînsul murind, iarăși voiesc să ia ceva. Cap. 219 (glava. 279).

Despre cel ce are să ia moștenire pînă în cîți ani să fie ascultat? Și despre datorie pînă cînd să fie cerută. Cap. 220 (glava. 280).

Despre falchidiu. Cap. 221 (gl. 282).

[1]) αὐτούς în ms.

Περὶ παιδίων ὅπως νὰ τιμῶσι τοὺς αὐτῶν γονεῖς. Κ ε φ. σκβ-ον.

Αἱ αἰτίαι, ὁποῦ κάμνουσιν οἱ γονεῖς τὰ παιδία αὐτῶν ἀπόκληρα ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτῶν· καὶ περὶ υἱοῦ ἐὰν ὑπανδρευθῇ χωρὶς θέλημα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κ ε φ. σκγ-ον.

Περὶ διαθήκης καὶ εἰς πόσους χρόνους ἔχει ἄδειαν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν νὰ κάμνουν διαθήκην, καὶ πόσοι μάρτυρες νὰ εἶναι; καὶ περὶ ἀδελφῶν ἐὰν ἔχωσι τὰ πράγματα αὐτῶν ἀμοίραστα· καὶ περὶ κωδικέλλου. Κ ε φ. σκδ'.

Περὶ διαθήκης ὑπεξουσιῶν καὶ περὶ λεγάτου. Κ ε φ. σκέ.

Περὶ ἐπιτρόπων καὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἀνήβων καὶ τῶν ἀφηλίκων. Κ ε φ. σκς'.

Περὶ καταθήκης. Κ ε φ. σκζ'.

Περὶ ἀποφάσεως αἱρετῶν κριτῶν. Κ ε φ. σκη'.

Περὶ συμφόνων. Κ ε φ. σκθ'.

Περὶ δύο συντρόφων, ἐὰν ὁ ἕνας ἐκ τοὺς δύο λάβῃ σύντροφον χωρὶς τὴν βουλὴν τοῦ ἄλλου. Κ ε φ. σλ'.

Περὶ ὅρκου. Κ ε φ. σλα'.

Περὶ παιδίων ἵνα τρέφωσι τοὺς γονεῖς αὐτῶν. Κ ε φ. σλβ.

Περὶ γεωργοῦ ἐὰν ἐργάσῃ χωράφι χωρὶς θέλημα. Κ ε φ. σλγ'.

Περὶ τοῦ λαβόντος βοΐδιον εἰς ἐργασίαν καὶ ἀπεθάνῃ. Κ ε φ. σλδ'.

Περὶ τοῦ λαβόντος ἄλογον μετὰ ἀγωγίου καὶ φορτώσῃ βαρέως. Κ ε φ. σλε'.

Περὶ τοῦ λαβόντος ἀμπέλιον ἢ χωράφιον μεσιακὸν καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ κάμῃ ἔξοδον εἰς ξένον πρᾶγμα. Κ ε φ. σλϛ'.

Περὶ τοῦ τῆς ἡμέρας διαστήματος καὶ περὶ τοῦ θείου πάσχα, ἕως ποῦ ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει· καὶ περὶ τῆς νηστείας τῶν ἁγίων ἀποστόλων, πόσαι ἡμέραι εἰσίν; Κ ε φ. σλζ'.

Despre copii ca să cinstească pe părinţii lor, Cap. 222 (glava. 283).

Despre pricinile pentru care părinţii dezmoştenesc din lucrurile lor pe copiii lor şi despre feciorul care s-a însurat fără voia tatălui său. Cap. 223 (glava. 284).

Despre diată şi la cîţi ani are voie feciorul şi fata să facă diată şi cîţi martori să fie? Şi despre fraţi, dacă au lucrurile lor nedespărţite; şi despre codicil. Cap. 224 (glava. 285).

Despre diata minorilor şi despre legat. Cap. 225 (glava. 286).

Despre epitrop şi despre vîrsta nevîrstnicilor şi sprevîrstnicilor. Cap. 226 (glava. 287).

Despre depozit. Cap. 227 (glava. 288).

Despre hotărîrea arbitrilor. Cap 228 (glava. 289).

Despre convenţii. Cap. 229 (glava. 290).

Despre doi asociaţi, dacă unul din cei doi a luat asociat fără voia celuilalt. Cap. 230 (glava. 291).

Despre jurămînt. Cap. 231 (glava. 292).

Despre copii ca să hrănească pe părinţii lor. Cap. 232 (glava. 293).

Despre plugari dacă au lucrat vreo ţarină fără voie. Cap. 233 (glava 294).

Despre cel ce a luat un bou la lucru şi a murit. Cap. 234 (glava. 295).

Despre cel ce a luat cal cu chirie şi l-a încărcat greu. Cap. 235 (glava. 310).

Despre cel ce a luat vie sau ţarină în parte şi despre cela ce a făcut cheltuială pentru lucru străin. Cap 236 (glava. 311).

Despre intervalul zilei şi despre dumnezeeştile paşti, pînă unde urcă şi coboară; şi despre postul sfinţilor apostoli, cîte zile sînt? Cap. 237 (glava. 312).

Νομοκάνονον καὶ ὅτι τῶν ἀρχιερέων ἐδόθη νὰ αὐξαίνουν καὶ νὰ ὀλιγοστεύουν τὰ ἐπιτίμια· καὶ περὶ τῶν μετανοούντων τοῦ μὴ ἀποστρέφειν αὐτούς. Κεφ. σλή

Περὶ ἱερέως ἐὰν ἐξαγορεύσῃ χωρὶς θελήσεως τοῦ ἀρχιερέως ἢ τύχῃ ἀνάγκης καὶ καλέσουν αὐτὸν εἰς ἀσθηνῆ καὶ δὲν ὑπάγῃ νὰ τὸν ἐξομολογήσῃ. Κεφ. σλθ'.

Ὅτι δίδεται καὶ κοσμικῶν ἱερέων καὶ ἱερομονάχων, νὰ γίνωνται πνευματικοί· καὶ τί λέγεται πνευματικός; Κεφ. σμ'.

Περὶ ἀρχιερέως, πῶς κάμνει χρεία νὰ περνᾷ καὶ νὰ παραγγέλῃ καὶ νὰ διδάσκῃ ἐκεῖνον ὁποῦ κάμῃ πνευματικόν; Κεφ. σμα'

Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἐξομολογηθῇ, ὅτι νὰ ζητῇ πνευματικὸν ἔμπειρον· καὶ ἐὰν ὁ πνευματικὸς ὁμολογήσῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἐξομολογουμένου. Κεφ. σμβ'.

Περὶ ἀσθενοῦς ὅτι, ἐὰν καὶ ἔφαγε, νὰ μεταλάβῃ· καὶ περὶ τῶν κανονισμένων ὅτι, ἐὰν εἶναι εἰς θάνατον, νὰ μεταλάβουν. Κεφ. σμγ'.

Περὶ ἀσθενοῦς ἐὰν ἀποθάνῃ ἀμετάδωτος ἀπὸ ἀμελείας τοῦ ἱερέως ἢ ἄλλου τινός. Κεφ. σμδ'.

Περὶ πόσους χρόνους νὰ ἐξαγορεύωνταν τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκά· καὶ ὅλοι κάμνει χρεία νὰ μετανοῶμεν, ἱερωμένοι καὶ λαικοί. Κεφ. σμε'.

Περὶ ὅσοι ἐξαγορεύονται ἐκ προαιρέσεως, πῶς νὰ κανονίζωνται; Κεφ. σμϛ'.

Περὶ πνευματικοῦ ὅπως νὰ ἔχῃ τόπον ἱερὸν διὰ τοὺς ἐξομολογουμένους· καὶ τί νὰ λέγῃ πρὸς αὐτούς; καὶ περὶ ἐκείνων ὁποῦ στέργονται τὸν κανόνα τους καὶ ὁποῦ δὲν τὸν ἐστέργουν· καὶ νὰ ἐμβλέπῃ τὴν νεότητα καὶ τὸ γῆρας. Κεφ. σμζ'.

Περὶ τῶν ἀρνησαμένων τὸν Χριστὸν θεληματικῶς ἢ διὰ βασάνων. Κεφ. σμη'.

Nomocanon și că arhiereilor li s-a dat să sporească și să micșoreze osîndele; și despre cei ce se pocăiesc, să nu-i întoarcă pe ei. Cap. 238 (glava. 317).

Despre preot dacă mărturisește fără voia arhiereului sau s-a întîmplat vreo nevoie și-l vor chema la vreun bolnav și nu merge să-l spovedească. Cap. 239 (glava. 318).

Că se dă preoților mireni și ieromonahilor să fie duhovnici; și ce se cheamă duhovnic? Cap. 240 (glava. 319).

Despre arhiereu, cum trebuie să ia și să spună și să învețe pe cel ce-l face duhovnoc. Cap. 241.

Despre cel ce voiește să se mărturisească, să ceară un duhovnic cu experiență; și dacă duhovnicul mărturisește păcatul celui ce se spovedește. Cap. 242 (glava. 319).

Despre bolnav că, dacă a mîncat, să se pricestuiască. Și despre cei supuși unor canoane că, dacă sînt pe moarte, să se cuminece. Cap. 243 (glava. 320).

Despre bolnavul care a murit necuminecat din neglijența preotului sau a altuia. Cap. 244.

Despre la cîți ani să se spovedească băieții și fetele; și toți trebuie să se pocăiască, clerici și mireni. Cap. 245 (glava. 321).

Despre cîți se mărturisesc de bună voie, cum să se canonească? Cap. 246 (glava. 322).

Despre duhovnic ca să aibă loc sfînt pentru cei ce se spovedesc; și ce să spună către ei? Și despre cei care țin canonul lor și pentru cei ce nu-l țin; și să caute la tinerețele și bătrînețele lor. Cap. 247 (glava. 327).

Despre cei ce s-au lepădat de Hristos din voia lor sau fiind puși la cazne. Cap. 248 (glava. 323).

Περὶ μαντείας καὶ περὶ ἐκείνων ὁποῦ ὑπαγένουν εἰς τοὺς μάντεις καὶ ὁποῦ βαστοῦν φυλακτά. Κ ε φ. σμθ'.
Περὶ μαλακίας καὶ πορνείας καὶ περὶ τοῦ συνευρεθέντος μετὰ γυναικὸς ἀβαπτίστης. Κ ε φ. σν'.
Περὶ αἱμομιξίας. Κ ε φ. σνά.
Περὶ τῆς εὑρισκομένης γυναικὸς εἰς τὰ γυναίκεια αὐτῆς. Κ ε φ. σνβ'.
Περὶ τοῦ ἀρσενοκοίτου καὶ ζωοφθόρου. Κ ε φ. σνγ'.
Περὶ φόνου. Κ ε φ. σνδ'·
Περὶ κλέπτου καὶ κλεπταποδόχου καὶ ληστοῦ. Κ ε φ. σνε'.
Περὶ τυμβορύχου καὶ ἱεροσυλίας. Κ ε φ. σνς'.
Περὶ ἐπιορκίας καὶ ψευδομαρτυρίας· καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπάρῃ πρᾶγμα ἀδίκως μεθ' ὅρκου. Κ ε φ. σνζ'.
Περὶ καταλαλιᾶς καὶ μνησικακίας καὶ παρακροαστοῦ καὶ προδότου. Κ ε φ. σνη',
Περὶ γυναικὸς ὁποῦ νὰ βαστάζῃ βότανον ἢ νὰ φάγῃ διὰ νὰ μὴ δὲν κάμῃ παιδία ἢ ἐὰν ἀποβαλθῇ ἢ καὶ ἐὰν καταφονήσῃ τὸ παιδίον, ὅταν τὸ γεννήσῃ. Κ ε φ. σνθ'.
Περὶ καλογραίας ἐὰν ἠξεύρῃ ἄλλη καλογραία ὁποῦ νὰ κάμῃ ἁμαρτία, καὶ δὲν τὸ εἰπῇ τῆς ἡγουμένης. Κ ε φ. σξ'.
Περὶ κοσμικοῦ ἐὰν ἠξεύρῃ ἄλλον νὰ ἁμαρτάνῃ καὶ δὲν τὸν ἐμποδίσῃ. Κ ε φ. σξα'.
Περὶ τοῦ φαγόντος ἀποθαμένου ζώου κρέας ἢ θηριαλώτου. Κ ε φ. σξβ'.
Περὶ γυναικὸς ὁποῦ νὰ ἀποθάνῃ λεχοῦσα, καὶ περὶ τῶν μαμμίδων πότε δέχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Κ ε φ. σξγ'.

Despre prorociri și despre cei ce merg la proroci mincinoși și care poartă amulete. Cap. 249 (glava. 328).

Despre malahie și curvie și despre cel ce s-a aflat cu femeie nebotezată. Cap. 250 (glava. 329).

Despre amestecarea de sînge. Cap. 251 (glava. 330).

Despre femeia ce se găsește întru ale femeilor. Cap. 252 (glava. 331).

Despre cel ce se culcă cu bărbat și cel ce se împreună cu dobitoc. Cap. 253 (glava. 332).

Despre omor. Cap. 254 (glava. 335).

Despre fur și despre cel ce găzduiește fur și tîlhar. Cap. 255 (glava. 343).

Despre jefuitor de morminte și ierosilie. Cap. 256 (glava. 344).

Despre sperjur și mărturie mincinoasă; și despre acela care a luat lucru pe nedrept cu jurămînt. Cap. 257 (glava. 372).

Despre clevetire și despre cel ce nu uită că i s-a făcut un rău. Si despre cel ce trage cu urechea și despre trădători. Cap. 258 (glava, 373).

Despre femeia care ține ierburi sau a mîncat ca să nu facă copii sau dacă a lepădat sau dacă a ucis copilul la naștere. Cap. 259 (glava. 374).

Despre călugăriță, dacă știe altă călugăriță care să facă păcat și nu a spus stariței. Cap. 260 (glava. 375).

Despre mirean dacă știe pe altul că păcătuiește și nu l-a împiedecat. Cap. 261 (glava. 375).

Despre cel ce a mîncat carne de dobitoc mort sau sfîrtecat de fiare. Cap. 262 (glava. 376).

Despre femeia lehuză care a murit; și despre moașe cînd sînt primite la biserică. Cap. 263 (glava. 377).

Περὶ ποίαν ἡλικίαν κρίνονται σιμᾶ εἰς τὸν θεὸν τὰ ἁμαρτήματα τοῦ ἀνθρώπου. Κεφ. σξδ'.

Περὶ ἀνθρώπου ἁμαρτωλοῦ, ὁποῦ νὰ κάμνῃ ἕναν ἔργον καλόν, ἀνέναι νὰ λαμβάνῃ συγχώρησιν εἰς ὅλα του τὰ ἁμαρτήματα. Κεφ. σξε'.

Περὶ ἀνθρώπου ἀπεθαμμένου, ἐὰν εὑρεθῇ ἀκέραιος, τὸν ὁποῖον λέγουσι βουλκόλακα, ἐὰν εἶναι ἀληθές, καὶ τί νὰ γένῃ εἰς αὐτόν; Κεφ. σξϚ'.

Περὶ ἀκαθάρτου ὁποῦ νὰ πέσῃ εἰς φρέαρ ἢ εἰς ἄλλο ἀγγεῖον. Κεφ. σξζ'.

Περὶ τῆς νηστείας τῆς παραμονῆς τῶν χριστουγέννων καὶ τῶν φώτων· καὶ ἐὰν τύχουν ἑορταὶ αὗται τετράδῃ ἢ παρασκευῇ. Κεφ. σξη'.

Περὶ νηστείας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ πάσης τετράδος καὶ παρασκευῆς· καὶ πότε καταλύεται ἡ νηστεία αὐτῶν τῶν δύο μερῶν; καὶ ὅτι οἱ μοναχοὶ τὰς δευτέρας νὰ φυλάττουν. Κεφ. σξθ'.

Περὶ γυναικὸς ἐὰν γεννήσῃ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ, καὶ περὶ ἀσθενοῦς ἀνδρὸς ἢ γυναικός, ὅτι νηστείαν δὲν κάμνῃ ἐλαίου καὶ οἴνου, μόνον κρέατος. Κεφ. σο'.

Περὶ τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ἐὰν τύχῃ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, ἐὰν τρώγωμεν ψάρια; Κεφ. σοα'.

Περὶ τῆς νηστείας τοῦ Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Κεφ. σοβ'.

Περὶ τῆς τοῦ αὐγούστου νηστείας τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου. Κεφ. σογ'.

Περὶ τῆς νηστείας τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ. Κεφ. σοδ'.

Περὶ πότε ἐγένετο τὸ ἅγιον σύμβουλον. Κεφ. σοε'.

Περὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἑπτὰ συνόδων, πότε ἐγίνησαν καὶ διὰ τί; Κεφ. σοϚ'.

Περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ὁποῦ νὰ εἶναι πολλὰ χαλασμέναις, τί νὰ γένῃ εἰς αὐταῖς; Κεφ. σοζ'.

De la ce vîrstă sînt judecate păcatele omului înaintea lui Dumnezeu. Cap. 264.

Despre omul păcătos care a făcut un lucru bun, dacă o să ia iertare pentru toate păcatele sale. Cap. 265.

Despre omul mort dacă se va fi aflat întreg, căruia îi zic vîrcolac, dacă e adevărat, ce să se facă cu dînsul? Cap. 266 (glava. 378).

Despre un lucru necurat care a căzut în fîntînă sau într-alt vas. Cap. 267 (glava. 379).

Despre postul ajunului naşterii domnului şi al bobotezii; şi dacă se întîmplă acele sărbători miercurea sau vinerea. Cap. 268 (glava. 380).

Despre postul sfintelor şi marilor păresimi şi a toată miercurea şi vinerea; şi cînd se slobozeşte postul acestor două zile? Şi că să păzească lunea călugării. Cap. 269 (glava. 381).

Despre femeia care a născut în postul cel mare şi despre bărbatul sau femeia bolnavă, ca să nu postească de untdelemn sau vin, numai de carne. Cap. 270 (glava. 382).

Despre blagoveştenie care s-a întîmplat în săptămîna mare, dacă să mîncăm peşte? Cap. 271 (glava. 383).

Despre postul crăciunului şi al sfinţilor apostoli. Cap 272 (glava. 384).

Despre postul din august al prea sfintei născătoare de Dumnezeu. Cap. 273 (glava. 385).

Despre postul înălţării cinstitei cruci. Cap. 274 (glava. 386).

Despre cînd s-a făcut sfîntul simbol. Cap. 275 (glava. 387).

Despre sfintele şapte sinoade ecumenice, cînd s-au făcut şi de ce? Cap. 276 (glava. 388).

Despre sfintele icoane care sînt foarte stricate, ce să se facă cu ele? Cap. 277 (glava. 389).

Τάξις προκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων πατριαρχῶν καὶ αἱ μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ ὁποῦ εὑρίσκονται τὴν σήμερον καὶ εἶναι ὑποκειμέναι τῇ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει. Κεφ. σοη'.

Περὶ ποῖοι τῶν μητροπολιτῶν ἔχουν τὴν σήμερον ἐπισκοπάς; Κεφ. σοθ'.

Περὶ τῶν μητροπολιτοῶν ποῖοι λέγονται ὑπέρτιμοι καὶ ἔξαρχοι καὶ ποῖοι δὲ ὑπέρτιμοι μόνον. Κεφ. σπ'.

Τὰ τῶν ἀρχιερέων ὀφφίκια καὶ αἱ ἐνεργεῖαι αὐτῶν. Κεφ. σπα'.

Περὶ πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῷ κοινῷ δεσπότῃ, τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ; Κεφ. σπβ'.

Περὶ πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ πῶς τὸν Ἀντιοχείας καὶ πῶς τὸν Ἱεροσολύμων καὶ πῶς τὸν Ὀχριδῶν; Κεφ. σπγ'.

Περὶ πῶς γράφει μητροπολίτης πρὸς μητροπολίτην καὶ πῶς πρὸς ἀρχιεπισκόπον καὶ πῶς πρὸς ἐπίσκοπον; Κεφ. σπδ'.

Περὶ πῶς γράφει ἐπίσκοπος πρὸς τὸν μητροπολίτην αὐτοῦ καὶ πῶς πρὸς ἄλλον ἐπίσκοπον; Κεφ. σπε'.

Περὶ πῶς γράφει ὁ ἀρχιερεὺς τοῖς ἄρχουσι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πῶς τοὺς κληρικοὺς τῶν ἄλλων ἀρχιέρεων; Κεφ. σπϛ'.

Περὶ πῶς γράφει ἐπίσκοπος πρὸς πρὸς μητροπολίτην; Κεφ. σπζ'.

Περὶ πῶς γράφει ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ πῶς εἰς ἡγούμενον; Κεφ. σπη'.

Περὶ πῶς γράφει ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν κνέτζην Σερβίας καὶ πῶς εἰς τὴν τούτου ὁμόζυγον καὶ πῶς εἰς ζουπάνον; Κεφ. σπθ'.

Περὶ πῶς γράφει ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς ἄρχων μέγαν καὶ πῶς εἰς χρήσιμον ἄνδρα; Κεφ. σϟ.

Rînduiala protiei preacuvioșilor patriarhi și a mitropoliile și arhiepiscopiile care există azi și sînt supuse Constantinopolei împărătești. Cap. 278 (glava. 391).

Despre ce mitropoliți au azi episcopii? Cap. 279 (glava. 392).

Despre mitropoliții, care se zic preacinstiți și exarhi și care numai preacinstiți. Cap. 280. (glava. 393).

Serviciile arhiereilor și funcțiile lor. Cap. 281 (glava. 394).

Despre cum scriu arhiereii stăpînului de obște, patriarhului ecumenic? Cap. 282 (glava. 395).

Despre cum scriu arhiereii patriarhului Alexandriei și cum celui al Antiohiei și cum celui al Ierusalimului și cum celui al Ohridei? Cap. 283 (glava. 395).

Despre cum scrie mitropolitul către mitropolit și cum către arhiepiscop și cum către episcop? Cap. 284 (glava. 396).

Despre cum scrie episcopul către mitropolitul său și cum către alt episcop? Cap. 285 (glava. 397).

Despre cum scrie arhiereul marilor dregători ai marii Biserici și cum clericilor altor arhierei? Cap. 286 (glava. 398).

Despre cum scrie un episcop către un mitropolit? Cap 287.

Despre cum scrie arhiereul către protosul Sfîntului Munte și cum către un egumen. Cap. 288 (glava. 401).

Despre cum scrie arhiereul către cneazul Serbiei și cum către soția acestuia și cum către jupan. Cap. 289 (glava. 399).

Despre cum scrie arhiereul către un mare dregător și cum către un bărbat în cinste? Cap. 290 (glava. 400).

Περὶ πῶς γράφει τὴν μαρτυρίαν ὁ πνευματικός, τοῦ μέλλοντος ἱερωθῆναι; Κ ε φ. σϙα′.

Περὶ πῶς γράφει ὁ ἀρχιερεὺς τὸ συστατικὸν τοῦ ἱερέως καὶ πῶς τὸ ἀπολυτικόν; Κ ε φ. σϙβ′.

Περὶ πῶς γράφει ὁ μητροπολίτης τὴν πρᾶξιν τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ; Κ ε φ. σϙγ′.

Ἐνταλτήριον ὁποῦ γράφει ὁ ἀρχιερεύς, ὅταν ποιεῖ πνευματικόν. Κ ε φ. σϙδ′.

Συγχωρητικὸν ὁποῦ γράφει ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν ἐξομολογούμενον. Κ ε φ. σϙε′.

Περὶ πῶς γράφει ὁ ἀρχιερεὺς τὸ σταυροπηγίο [1]) καὶ πῶς τὸ ἀντιμίνσιον; Κ ε φ. σϙϛ′.

Γράμματα ὁποῦ γράφει ὁ ἀρχιερεὺς περὶ ζητείας μοναστηρίου καὶ αἰχμαλώτου. Κ ε φ. σϙζ′.

Περὶ πῶς γράφει τὸ διαζύγιον, ὅταν ὁ ἄνδρας κατηγορῇ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, ὅτι μοιχεύεται καὶ δὲν τῆς τὸ ἀποδείξῃ καὶ θέλει νὰ χωρίσῃ ἐξ αὐτοῦ; Κ ε φ. σϙη′.

Περὶ πῶς γράφεται τὸ διαζύγιον, ὅταν μοιχεύεται ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς τὸ ἀποδείξῃ; Κ ε φ. σϙθ′.

Περὶ πῶς γράφεται τὸ διαζύγιον, ὅταν ὁ ἄνδρας δὲν δύναται νὰ εὑρεθῇ σαρκικῶς μετὰ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς χρόνους τρεῖς; Κ ε φ. τ′.

Περὶ πῶς γράφεται τὸ διαζύγιον, ὅταν ὁ ἄνδρας μισεύσῃ καὶ περάσουν χρόνοι πέντε καὶ δὲν μάθῃ ἡ γυναῖκα τοῦ αὐτοῦ δι᾽ αὐτόν, ὅτι, ζῇ, καὶ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ; Κ ε φ. τα′.

Περὶ πῶς γράφεται τὸ διαζύγιον, ὅταν δαιμονίζεται ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα καὶ θέλουν νὰ χωρισθοῦν; Κ ε φ. τβ′.

Περὶ πῶς γράφεται τὸ διαζύγιον, ὅταν λείπῃ χρόνους πέντε ὁ ἄνδρας καὶ δὲν ἀπεστείλῃ τελείως ἐξόδους τῆς γυναικὸς αὐτοῦ; <Κ ε φ. τγ′>.

Despre cum scrie duhovnicul mărturia pentru cel ce va să fie cleric. Cap. 291 (glava. 402).

Despre cum scrie arhiereul scrisoarea de recomandare a preotului și cum cea de slobozenie? Cap. 292 (glava. 403).

Despre cum scrie mitropolitul rînduiala episcopului lui? Cap. 293 (glava. 408).

Împuternicirea pe care o scrie arhiereul, cînd face duhovnic. Cap. 294 (glava. 404)

Iertarea pe care o scrie arhiereul pentru cel ce se mărturisește. Cap. 295. (glava. 406).

Despre cum scrie arhiereul Stavropighia și cum Antimisul? Cap 296 (glava. 406).

Scrisorile ce scrie arhiereul pe cererea unei mănăstiri și a unui căzut în robie. Cap 297 (glava. 410 și 411).

Despre cum scrie cartea de despărțenie, cînd bărbatul își învinovățește femeia că preacurvește și nu a dovedit-o și vrea să se despartă de dînsa. Cap. 298 (glava. 412).

Despre cum se scrie cartea de despărțenie, cînd preacurvește femeia și bărbatul a dovedit-o Cap. 299 (glava. 413).

Despre cum se scrie cartea de despărțenie, cînd bărbatul nu poate să se afle trupește cu femeia lui trei ani. Cap. 300 (glava. 414).

Despre cum se scrie cartea de despărțenie. cînd bărbatul a plecat și au trecut cinci ani și femeia lui nu a aflat despre el că trăiește și vrea să se mărite. Cap. 301 (glava. 415).

Despre cum se scrie cartea de despărțenie cînd bărbatul sau femeia este îndrăcită și voiesc să se despartă. Cap. 302 (glava. 416).

Cum se scrie cartea de despărțenie, cînd bărbatul lipsește cinci ani și nu trimite de loc de cheltuială femeii lui? Cap. 303 (glava. 417).

---

[1]) τῷ σταυροπηγιῳ în ms.

ΠΕΡΙ ΚΡΙΤΟΥ
ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΙΣ ΠΑΝΤΑΣ ΣΥΜΠΑΘΗΣ ΚΑΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΠΙΣΤΕΥΗ ΛΟΓΟΥΣ ΤΙΝΟΣ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΕΞΕΤΑΖΗ· ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΗΤΟΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΣΟΦΩΤΑΤΟΣ, ΟΥ ΤΟ ΕΠΙΚΛΗΝ ΒΛΑΣΤΑΡΗΣ. Κεφ. α-ον.

Πρέπει τὸν κριτήν, τοῦτ' ἐστι τὸν ἀρχιερέαν νὰ μιμῆται τὸν δίκαιον κριτὴν καὶ μέγαν ἀρχιερέαν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, νὰ ἔναι εἰς ὅλους συμπαθής, ἀμνησίκακος, ἀόργητος, ἀπροσωπόληπτος, ἀδωροδόκητος, δίκαιος καὶ μὴ εὐκόλως, μηδὲ ἀνεξετάστως διαβολαῖς καὶ συκοφαντίαις νὰ πιστεύῃ· τὸ γὰρ νὰ ἀκούῃ καὶ νὰ πιστεύῃ, ἤγουν τὰ ἐναντία τῶν καλῶν, δὲν ἔναι δίκαιον, διότι πολλοὶ πολλαῖς τῶν φορῶν ἀδίκως παιδεύονται, διὰ νὰ μὴ δὲν ἐξετάζῃ ὁ κριτὴς τὴν ὑπόθεσιν.

Τοῦ Χρυσοστόμου· Λέγει καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος· Δὲν εἶναι πρέπον νὰ πιστεύῃ τινὸς χωρὶς ἀποδείξεως.

Τοῦ σοφωτάτου Ἀγάθωνος· Ὁ κριτὴς πρέπει νὰ ἐνθυμᾶται ταῦτα τὰ τρία· τὸ πρῶτον, ὅτι ἀνθρώπους ἀρχεύει, ἤγουν ὁρίζει· τὸ δεύτερον, ὅτι κατὰ νόμους ἀρχεύει· τὸ τρίτον, ὅτι πάντοτε δὲν ἀρχεύει, ὥστε καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος μέλει νὰ ἀπεθάνῃ.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΕΙΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ Ο ΚΡΙΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ ΕΙΣ ΚΡΙΤΗΝ, ΟΠΟΥ ΚΡΙΝΕΙ ΑΔΙΚΩΣ. <Κεφ. β-ον>.

Ματθαίου· Δικαιοσύνη εἶναι πρᾶγμα βέβαιον διὰ παντός, ὁποῦ δίδει τοῦ καθενὸς τὸ δίκαιον.

DESPRE JUDECĂTOR
SĂ FIE MILOSTIV FAȚĂ DE TOȚI ȘI SĂ NU CREADĂ CUVINTELE CUIVA, FĂRĂ SĂ LE CERCETEZE. ALE LEGIUITORULUI MATEI CARE A FOST IEROMONAH ȘI MULT PREA ÎNȚELEPT, A CĂRUI PORECLĂ E VLASTARE. CAP. 1 (GLAVA 1.)

Judecătorul, adică arhiereul trebuie să fie ca și dreptul judecător și marele arhiereu, domnul nostru Isus Hristos, să fie față de toți milostiv, nerăzbunător, fără mînie, nepărtinitor, să nu primească daruri, drept și să nu creadă lesne și fără cercetări bîrfelile și denunțurile; căci a asculta și a crede, adică cele protivnice celor bune, nu este cu dreptate, pentru că mulți de multe ori se pedepsesc fără dreptate, deoarece judecătorul nu cercetează pricina.

A lui Hrisostom: Spune și dumnezeescul Hrisostom: nu se cade să crezi pe cineva fără dovadă.

A prea înțeleptului Agathon: Judecătorul trebuie să-și aducă aminte de acestea trei: Întîi, că ocîrmuiește oamenii, adică hotărăște asupra lor; al doilea, că ocîrmuiește după lege; al treilea, că nu ocîrmuiește pentru vecie, întrucît și el, ca om, are să moară.

DESPRE DREPTATE
ȘI PENTRU CA JUDECĂTORUL SĂ FACĂ DREPTATE ȘI OSÎNDA ASUPRA JUDECĂTORULUI CARE JUDECĂ NEDREPT. CAP. 2. (GLAVA 2.)

A lui Matei: Dreptatea este un lucru statornic pentru totdeauna, care dă fiecăruia dreptul său.

Τοῦ αὐτοῦ· Ἴδιον εἶναι τῆς δικαιοσύνης νὰ ζῇ τινὰ εὐπρεπῶς καὶ δικαίως, ὥστε νὰ μὴ δὲν βλάπτει τινά.

Τοῦ αὐτοῦ· Σοφία δικαιοσύνης ἔναι νὰ ἐμβλέπῃ τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα πράγματα, ἤτοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον.

Τοῦ σοφωτάτου Σίραχ· Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει εἰς τὴν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν ἀποκειμένην δικαιοσύνην, ἀμὴ ἔναι διεφθαρμένος νὰ ἐπέρνῃ φλωρία ἢ διὰ φιλίαν τινὰν ἢ διὰ ἔχθραν καὶ ἀδικεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει τὸ δίκαιον καὶ δίδει αὐτὸ τοῦ ἀντιδίκου καὶ δὲν ἐβλέπῃ τὴν δικαιοσύνην, αὐτὸς μεγάλως κολάζεται παρὰ θεοῦ.

Τοῦ σοφωτάτου Ἐπικτήτου· Ἐὰν θέλῃς τὰς κρίσεις νὰ τὰ κρίνῃς δικαίως, μηδένα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ κρίνουνται, νὰ τὸν ἐγνωρίζῃς, ἤγουν νὰ μὴ δὲν ἔχῃς δῶρα ἀπό τιναν, οὐδὲ νὰ τὸν ἔχῃς φίλον ἢ νὰ τὸν ἐντρέπεσαι, ἐὰν μέγας ἄνθρωπος, τοῦτο δηλοῖ, νὰ μὴ δὲν τὸν ἐγνωρίζῃς, μόνον αὐτὴν τὴν δικαιοσύνην νὰ ἐμβλέπῃς καὶ ὅποιος ἔχει τὸ δίκαιον, ἐκείνου νὰ τὸ δίδῃς.

Τῶν θείων ἀποστόλων· Ὅποιος κριτὴς κάμνει δικαιοσύνην, ἔναι δίκαιος ἐς θεόν· καὶ ὅποιος δὲν κάμνει δικαιοσύνην, παρρησίαν εἰς θεὸν δὲν ἔχει.

Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου, ὁ ὁποῖος ἦτον κριτὴς τῆς Θεσσαλονίκης πανσέβαστος νομοφύλαξ· Ὅταν κάμνῃ ὁ κριτὴς δικαιοσύνην, θέλει γένει εἰς αὐτὸν ἵλεως ὁ δίκαιος κριτὴς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Καὶ εἰς ἄλλο ὁ θεὸς δὲν θεραπεύεται ὡσὰν εἰς τὴν δικαιοσύνην, οὐδὲ εἰς τὴν νηστείαν, οὔτε νὰ φορῇ τινὰς ταπεινά, εἰ μὴ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει δικαιοσύνην, καθὼς λέγει ὁ προφήτης Ἡσαΐας.

Ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· Λέγει καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἐν εὐαγγελίοις· μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· καὶ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

A aceluiași: Înțelepciunea dreptății este ca fiecare să trăiască, cum se cuvine și cu dreptate, și să un vatăme pe nimeni.

A aceluiași: Înțelepciunea dreptății este să vadă lucrurile dumnezeiești și omenești, adică dreptul și nedreptul.

A înțeleptului Sirah: Acela, în sufletul căruia nu sălășluiește dreptatea, ci este stricat să ia galbeni sau pentru vreo prietenie sau pentru dușmănie și-l nedreptățește pe cel ce are dreptate și dă dreptate adeversarului în proces și nu ține seama de dreptate, acela are mare muncă dela Dumnezeu.

A preaînțeleptului Epictet: Dacă voiești să judeci judecățile drept, să nu cunoști pe niciunul din cei ce se judecă, adică să nu iei daruri dela careva, nici să nu-l ai prieten sau să te sfiești de el, dacă e om mare, ceea ce arată să nu-l cunoști, ci să cauți dreptatea; și cine are dreptate, aceluia să i-o dai.

A sfinților apostoli: Care judecător face dreptate, este drept în fața lui Dumnezeu; și care nu face dreptate, îndrăzneală în fața lui Dumnezeu nu are.

A lui Constantin Armenopol care a fost judecător al Salonicului și pansevast nomofilax: Cînd judecătorul face dreptate, milă va avea de dînsul dreptul judecător, Isus Hristos, Dumnezeul nostru, la groaznica zi a judecății. Și lui Dumnezeu de alta nu-i pare bine ca de dreptate, nici de post, nici de se poartă cineva smerit, decît numai de acela care face dreptate, precum spune profetul Isaia.

Din sfînta evanghelie: Spune și domnul nostru în evanghelie: nu judecați după obraz, ci judecați judecată dreaptă; și: cu ce măsură veți măsura, măsura-se-va vouă; și: ferice de cei prigoniți pentru dreptate, că acelora este împărăția cerurilor.

Π α ν δ έ κ τ η ς λ έ γ ε τ α ι ὁ π ο ῦ ἔ γ ρ α ψ ε ν ε ἰ ς ὅ λ α· Λέγει καὶ ὁ ὁσιώτατος μοναχὸς Ἀντιόχος ὁ Πανδέκτης· ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν δικαίως νὰ κρίνουν, πρῶτον νὰ ζητοῦν παρὰ θεοῦ νὰ τοὺς δίδει σοφίαν καὶ σύνεσιν, νὰ ἐγνωρίζουν τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, νὰ κρίνουν δικαίως, νὰ μὴ δὲν ἀδικοῦν τινα.

Τ ῆ ς θ ε ί α ς Γ ρ α φ ῆ ς· Παραγγέλει καὶ ἡ θεία Γραφή, ὅτι οἱ κριταὶ νὰ μὴ δὲν κάμνουν ἄδικον εἰς τὴν αὐτῶν κρίσιν· καὶ πτωχὸν νὰ μὴ δὲν ἐλεοῦν εἰς κρίσιν, ὥστε, ἐὰν ἔχῃ ἄδικον, νὰ τὸν ἐδικαιώσουν διὰ τὴν πτωχίαν του.

Τ ο ῦ μ ε γ ά λ ο υ Β α σ ι λ ε ί ο υ· Λέγει καὶ ὁ οὐρανοφάντωρ μέγας Βασίλειος· ὁ κριτὴς νὰ μὴ δὲν ὑψώνεται εἰς τὸ ἀξίωμα, ὁποῦ ἔχει, διὰ νὰ μὴ δὲν ἐξεπέσῃ τοῦ μακαρισμοῦ τῆς δικαιοταπεινοφροσύνης.

Κ α τ ὰ κ ρ ι τ ο ῦ ἀ δ ί κ ο υ Λ έ ο ν τ ο ς κ α ὶ Ἀ λ ε ξ ά ν δ ρ ο υ τ ῶ ν β α σ ι λ έ ω ν· Λέγωσιν οἱ βασιλεῖς Λέων καὶ Ἀλέξανδρος περὶ κριτοῦ, ὁποῦ καταπατεῖ τοὺς νόμους, ὅτι νὰ εὕρῃ τὸν θεὸν μαχόμενον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καὶ [τοὺς] τὰς οὐρανίας καὶ ἀσώματοὺς δυνάμεις νὰ πολεμῶσιν αὐτὸν καὶ νὰ ὑστερηθῇ συντόμως καὶ τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου τούτου καὶ γένῃ ξένος τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.

Ν ό μ ο ς· Κάλλιον εἶναι νὰ ἀφίσῃς τὸ πταίσιμον ἄκριτον, παρὰ νὰ παιδεύσῃς τινὰ χωρὶς αἰτίας.

ΠΕΡΙ ΝΟΜΩΝ
ΚΑΙ ΤΙ ΕΣΤΙ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟΥ ΤΙ ΔΗΛΟΙ; Κ ε φ. γʹ.

Μ α τ θ α ί ο υ· Νόμος ἔναι τέχνη τοῦ καλοῦ ἔργου καὶ εἰς τοὺς πάντας παραγγελία· φρονίμων καὶ σοφῶν θεολογία· τῶν θελόντων καὶ μὴ θελόντων εἶναι σοφρονισμὸς καὶ τῆς πόλεως ἔναι κοινὴ ἐπαγγελία καὶ παραίνεσις καὶ ὁρισμός· ἔναι δὲ καὶ θεῖον, τουτέστιν ἅγιον εὕρημα.

Pandecta, se cheamă că a scris de toate: Spune și prea cuviosul călugăr Antioh Pandecta: Aceia ce vor să judece drept, întîi să ceară de la Dumnezeu să le dea înțelepciune și pricepere să cunoască dreptul și nedreptul, să judece drept, să nu nedreptățească pe nimeni.

Din dumnezeiasca scriptură: Poruncește și dumnezeiasca Scriptură ca judecătorii să nu facă strîmbătate în judecata lor; și de sărac să nu-i fie milă la judecată, încît, dacă nu are drept, să-i dea dreptate din cauza sărăciei lui.

A marelui Vasilie: Spune și cerescul marele Vasile: Judecătorul să nu se înalțe pentru funcția ce o are, pentru ca să nu cadă din măreția înțelepciunii umile și drepte.

A împăraților Leon și Alexandru despre judecătorul nedrept: Împărații Leon și Alexandru spun despre judecătorul care calcă legile, că are să-l găsească protivnic pe Dumnezeu în ziua judecății și toate puterile cerești cele fără de trupuri au să-l dușmănească și îndată va fi lipsit de viață din lumea aceasta și are să fie înstrăinat de împărăția lui Dumnezeu.

Legea: Mai bine să lași greșala nejudecată decît să pedepsești pe cineva fără vină.

DESPRE LEGE
ȘI CE ESTE LEGEA ȘI DESPRE CEL FĂRĂ DE LEGE ȘI CEL CE CALCĂ LEGEA, CE ÎNSEAMNĂ? CAP. 3. (GLAVA 3.)

A lui Matei: Legea este arta lucrului celui bun și poruncă tuturor; teologie a celor cuminți și înțelepți; este înțelepțirea celor ce vor și a celor ce nu vor și este poruncă deobște și îndemn și hotărîre a statului; dar este și ceva dumnezeiesc, adică o descoperire sfîntă. Și

Καὶ ἡ παραγγελία τοῦ νόμου ἔναι νὰ ζῇ τινὰς δικαίως καὶ τίναν ἄλλον νὰ μὴ δὲν βλάβῃ· καὶ νόμος λέγεται, διότι δὲν πέρνει ἀδίκως τινὸς τὸ ἐδικό του, ἀλλὰ μᾶλλον δίδει τοῦ καθ' ἑνὸς τὸ ἐδίκόν του δίκαιον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Σπουδάζετε, οἱ κριταί, ἐπιμελῶς καὶ ἐβλέπετε τοὺς νόμους, ὅπως νὰ μὴ δὲν ἀδικηθῇ τινὰς ἀπὸ ἐσᾶς καὶ λάβητε ὡς ἄδικοι κριταὶ τὴν ἀνταπόδωσιν παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ, λάβητε ὡς ἄδικοι κριταὶ τὴν ἀνταπόδωσιν παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ, τοῦ ἀπροσωποληπτοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν τὴν αἰωνίαν κόλασιν·

Γρηγορίου τοῦ θεολόγου· Φύλαττε τοὺς νόμους, ἐὰν θέλῃς νὰ ἐκβάλῃς πᾶσαν φόβον, νὰ μὴ δὲν φοβῆσαι τινά, ὥστε, ὅταν κρίνῃ ὁ κριτής, κάθως ὁρίζουν οἱ νόμοι, τινὰν δὲν φοβεῖται.

Νόμος τοῦ σοφωτάτου Ἰσωκράτους· Καθὼς εἶναι εἰς τοὺς ἀσθενεῖς οἱ ἰατροὶ σωτηρία, τὰ ὅμοια εἶναι καὶ οἱ νόμοι εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀδικοῦνται.

Νόμος· Τὰ κακῶς κριθέντα καὶ τυπωθέντα, οὔτε νόμος, οὔτε χρόνος, οὔτε συνήθεια βεβαιοῖ.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Περὶ δὲ ἀνόμου καὶ παρανόμου τί δηλοῖ, τὸ καθαρίζει ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὴν αὐτοῦ ἐξήγησιν, ὁποῦ ἐξηγεῖται τὰς παροιμίας τοῦ Σολομῶντος· καὶ ἄνομον λέγει ἐκεῖνον, ὁποῦ δὲν ἠξεύρει τὸν νόμον· καὶ παράνομον λέγει ἐκεῖνον, ὁποῦ τὸν ἠξεύρει, καὶ τὸν ἐπαραβαίνει καὶ δὲν κάμνει, καθὼς ὁρίζει.

ΠΕΡΙ ΕΘΩΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΕΘΟΣ ΛΕΓΕΤΑΙ Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ. Κεφ. δ'.

Βασίλειος. Ὁ μέγας Βασίλειος ἐν μὲν τῇ πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῇ λέγει· τὸ ἄγραφον ἔθος νόμου δύναμιν ἔχειν, διὰ τὸ ἀπὸ ἁγίων ἀνδρῶν τοὺς θεσμούς, ἤγουν τοὺς νόμους, ἡμῖν παραδοθῆναι.

porunca legei este să trăiască cineva drept și să nu vateme pe nimeni altul; și se cheamă lege pentru că nu ia pe nedrept ce este al cuiva, ci mai degrabă îi dă fiecăruia dreptul său.

A lui Armenopol: Siliți-vă cu grijă judecătorilor, și căutați să vedeți legile, ca nimeni să nu fie nedreptățit de voi și să luați ca niște judecători nedrepți dela dreptul judecător, dela nepărtinitorul Hristos Dumnezeul nostru răsplată, munca de veci.

A lui Grigorie Teologul: Păzește legile, dacă voiești să nu ai nici o frică, să nu-ți fie frică de nimeni, întrucît, dacă judecătorul judecă, precum hotărăsc legile, de nimeni nu-i este frică.

Legea prea înțeleptului Isocrat: Precum medicii sînt bolnavilor izbăvire, asemenea sînt și legile pentru cei nedreptățiți.

Lege: Cele rău judecate și hotărîte, nici legea nici timpul nici obiceiul nu le dă tărie.

A marelui Vasile: Iar despre cel fără de lege și călcător de lege, ce înseamnă, o lămurește marele Vasile în comentariul său în care comentează proverbele lui Solomon: fără de lege îl numește pe acela care nu știe legea; și călcător de lege îl numește pe cela ce o știe și o calcă și nu face, precum poruncește.

DESPRE OBICEIURILE
NESCRISE ALE MARII BISERICI. ȘI OBICEIUL STATELOR SE CHEAMĂ DATINĂ. CAP. 4. (GLAVA 4.)

Vasile: Marele Vasile în epistola către Diodor spune: Obiceiul nescris are putere de lege, pentru că tocmirile, adică legile, ne sînt transmise de oameni sfinți.

Ματθαίου περὶ συνηθείας τόπου· Ὅπου δὲν ἔναι νόμος γεγραμμένος, κάμνει χρεία νὰ φυλάσσομεν τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου· εἰ δὲ καὶ συνήθεια δὲν ἔναι, κάμνει χρεία νὰ ἀκολουθοῦμεν τὰς ὑποθέσεις, ὁποῦ γίνεται ἡ ζήτησις· ἀμὴ ἂν δὲν ἔχωμεν παρομοίαν ὑπόθεσιν εἰς ἐκείνην ὁποῦ ζητεῖται, ἡ ἀπόφασις τῶν γερόντων καὶ τῶν περισσοτέρων νὰ ἀξίζῃ·

Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· Τότε χρειαζόμεθα τὴν συνήθειαν τῆς πόλεως ἢ τῆς ἐπαρχίας, ὅτε ἦλθεν εἰς κρίσιν ἡ τοιαύτη συνήθεια καὶ ἐβεβαιώθη. διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖναι αἱ ὑποθέσεις ὁποῦ μὲ μακρὰν συνήθειαν ἐδοκιμάσθησαν καὶ ἐφυλάχθησαν εἰς πολλοὺς χρόνους, νὰ ἀξίζουν· καὶ οὐχὶ ὀλιγώτερον, ἀμὴ ὡσὰν καὶ τοὺς γεγραμμένους νόμους.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Λέγει καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος· ἡ παλαιὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου φυλάττεται.

ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΙΚΟΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΕΔΟΘΗ ΑΥΤΟΥ ΝΑ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗ ΤΟΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΣ; Κεφ. ε'.

Ματθαίου· Ὁ πατριάρχης εἶναι τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα ζῶσα ἔμψυχος, ἔσοντας ἐν αὐτῷ ζωογραφῇ τὴν ἀλήθειαν ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ κατὰ τὸ γεγραμμένον ὀρθοτομοῦν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

Συνόδου· δ-ης· Ἐπέδωκαν οὖν αὐτοῦ οἱ τῆς τετάρτης συνόδου θεῖοι πατέρες νὰ χειροτονῇ τοὺς μητροπολίτας, ὅτι πρώτερον ἐχειροτονοῦντο ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν ἐπισκόπων. Καὶ τοὺς ἀρχιεπισκόπους, ὁ πατριάρχης τοὺς χειροτονεῖ· καὶ μητροπολίτης μητροπολίτην χειροτονεῖ μετὰ ἐπιτροπῆς τοῦ πατριάρχου.

Καὶ ἐπίσκοπος ἐπίσκοπον χειροτονεῖ μετὰ ἐπιτροπῆς τοῦ αὐτοῦ μητροπολίτου.

A lui Matei despre obiceiul locului: Unde nu este lege scrisă, trebuie să păzim obiceiul locului; iar dacă nu este nici obiceiu, trebuie să urmăm princinilor a căror cercetare se face; dacă însă nu avem pricină asemănătoare cu aceea care se cercetează, hotărîrea bătrînilor şi a majorităţii să aibă putere.

A lui Fotie, patriarhul Ţarigradului: Atunci ne trebuie obiceiul statului sau al ţinutului, cînd un astfel de obiceiu a venit la judecată şi s-a statornicit; de aceea şi acele pricini care s-au cercetat cu îndelungat obiceiu şi s-au păzit mulţi ani să aibă putere; şi nu mai puţină, ci ca şi legile scrise.

A lui Armenopol: Obiceiul cel vechi se ţine în loc de lege.

DESPRE PATRIARH
CĂ ESTE ICOANA LUI HRISTOS ŞI CÎND I S-A DAT SĂ HIROTONEASCĂ MITROPOLIT? CAP. 5. (GLAVA. 5.)

A lui Matei: Patriarhul este icoana vie însufleţită a lui Hristos, într-însul fiind zugrăvit adevărul în faptă şi cuvînt, îndreptar, precum a fost scris, al cuvîntului adevărului.

Din Sinodul al 4-lea: Dumnezeieştii părinţi ai sinodului al patrulea i-au dat lui să hirotonească pe mitropolit pentru că mai înainte se hirotoneau de episcopii eparhiei. Şi pe arhiepiscopi, patriarhul îi hirotoneşte şi mitropolitul pe mitropolit îl hirotoneşte din încredinţarea patriarhului.

Şi episcopul pe episcop hirotoneşte din încredinţarea mitropolitului.

ΔΙΑ ΠΟΙΑΝ ΑΙΤΙΑΝ
ΧΕΙΡΟΤΟΝΕΙ Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΟΥΧΙ ΑΛΛΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ· ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ. Κεφ. Ϛ-ον.

Περὶ δὲ διὰ τί χειροτονεῖ ὁ Ἡρακλείας τὸν πατριάρχην, νὰ ἀκούετε· Τὸ Βυζάντιον ἦτον προτύτερα τοῦ Ἡρακλείας, τῆς μητροπόλεως ἐπισκοπὴ καὶ ἐχειροτόνει ἐκεῖ ἐπισκόπους. Ὅταν οὖν ἔκτισεν αὐτὸ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, τὸ ἐπωνόμασε Κωνσταντινούπολιν· καὶ οἱ θεῖοι πατέρες θέλοντας νὰ τιμήσωσιν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὡς βασίλισσα τῶν πόλεων, ἔκαμαν τὸν ἀρχιερέα αὐτῆς οἰκομενικὸν πατριάρχην καὶ νὰ ἔχῃ τὰ ἴσα τῆς τιμῆς μὲ τὸν ἀρχιερέα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ νὰ ἔναι καὶ νὰ ὀνομάζεται αὐτὴ ἡ Κωνσταντινούπολις ἡ Νέα Ῥώμη. Καὶ διὰ νὰ ἔναι ἐπισκοπή, ὡς εἴπαμεν, τοῦ Ἡρακλείας, ἔδωκαν αὐτοῦ ταύτην τὴν χάριν καὶ δωρεὰν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος, ὅπως νὰ χειροτονῇ αὐτὸς τὸν πατριάρχην καὶ οὐχὶ ἄλλος ἀρχιερεὺς παρὰ [1]) αὐτοῦ. Καὶ ὅταν θέλωσιν νὰ ψηφίσουν πατριάρχην, δώδεκα ἀρχιερεῖς θέλει ὁ τύπος νὰ εἶναι εἰς τοὺς ψήφους, εἰς τύπος τῶν δώδεκα ἀποστόλων, καὶ οὐχὶ ὀλιγώτεροι. Καὶ ὡσὰν ψηφίσωσι τὸν πατριάρχην, ἐὰν τύχῃ ὁ Ἡρακλείας, ὅταν θέλῃ νὰ χειροτονηθῇ, καὶ ἔναι ἀσθενὴς ἢ ἀπεθαμένος, χειροτονεῖ αὐτὸν ὁ πρῶτος τῶν ἀρχιερέων, ἢ ὁ Καισαρείας ἢ ὁ Ἐφέσου, ἢ ἄλλος ὅποιος τύχῃ νὰ ἔναι πρῶτος εἰς τὸν βαθμὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀρχιερεῖς. Λέγει δὲ εἰς τὸ χρονικὸν τοῦ Σκυλίτζη ὅτι ἐχειροτονήθη πατριάρχης παρὰ τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας, Στέφανος ὁ σύγκελος, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέωντος τοῦ Σοφοῦ διὰ νὰ ἔναι ἀποθαμένος ὁ Ἡρακλείας. Εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνος, ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ πατριάρχης, ἔναι ἀρχιερεὺς χειροτονημένος, ἢ μητροπολίτης, ἢ ἀρχιεπίσκοπος, ἢ ἐπίσκοπος, ἄλλη χειροτονία δὲν κάμνουν εἰς αὐτόν, μόνον τὸ μέγα μήνυμα τοῦ δίδουν, ἤγουν κατὰ τοὺς φήφους τῶν ἁγιωτάτων ἀρχιερέων τὸν εὐγάλουν ἀπὸ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ὁποῦ ἦτον, καὶ τὸν ἐβάλουν εἰς τὸν ὑψηλότατον θρόνον τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας· Καὶ μετὰ τὸ μέγα μήνυμα λέγει ὁ πατριάρχης τὴν εὐχαριστείαν κατὰ τὴν συνήθειαν. Καὶ τελειώσαντα αὐτήν, ἐπέρνει ὁ Ἡρακλείας τὸ δικανίκιον τὸ πατριαρ-

PENTRU CARE PRICINĂ
MITROPOLITUL HERACLEII HIROTONEȘTE PE PATRIARH ȘI NU ALT ARHIEREU; HOTĂRÎRE ÎMPĂRĂTEASCĂ ȘI SINODALĂ. CAP. 6. (GLAVA 6.)

Ascultați de ce mitropolitul Heracleii hirotonește pe patriarh; Bizanțul era înainte vreme episcopie a mitropoliei Heracleii și acolo hirotonea episcopi. Cînd așadar marele Constantin l-a întemeiat, l-a numit Constantinopol; și sfinții părinți voind să cinstească Constantinopolul ca pe o împărăteasă a orașelor, l-au făcut pe arhiereul ei patriarh ecumenic și să aibă același rang cu arhiereul Romei celei vechi; și să fie și să se numească Constantinopolul noua Romă. Și pentru că era, precum am zis, episcopie a mitropolitului Heracleii împăratul și sinodul i-au dat lui acest har și dar, ca el să hirotonească pe patriarh și nu alt arhiereu afară de el. Și cînd vor să aleagă pe patriarh, doisprezece arhierei voiește regula să fie la votare, după chipul celor doisprezece apostoli, și nu mai puțin. Și după ce au ales pe patriarh, cînd va să fie hirotonit, dacă mitropolitul Heracleii este bolnav sau mort, îl hirotonește cel dintîi dintre arhierei, sau mitropolitul Cesareii sau al Efesului sau altul care se întîmplă să fie primul în treaptă din ceilalți arhierei. Dar în cronica lui, Schilițis spune, că s-a hirotonit patriarh de către mitropolitul Cesareii, Sincelul Stefan, fratele împăratului kir Leon Înțeleptul, pentru că mitropolitul Heracleii murise. Dacă însă acela ce va să fie patriarh, este arhiereu hirotonit, sau mitropolit, sau arhiepiscop sau episcop, lui altă hirotonie nu i se face, ci numai i se dă vestirea cea mare, adică după glasurile preasfinților părinți îl scot din scaunul lui unde a fost, și-l pun pe cel mai înalt scaun al prea marii sfintei biserici a lui Hristos. Și după vestirea cea mare, patriarhul spune mulțumirea după obicei. Și sfir-

[1]) Παρὼν în ms.

χικὸν καὶ δίδει αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας τοῦ πατριάρχου καὶ φιλεῖ τὴν χεῖραν αὐτοῦ. Καὶ τότε τὸν ἐβάλει εἰς τὸν ὑψηλότατον καὶ μέγαν θρόνον τὸν πατριαρχικόν· καὶ ἀρχίζουν οἱ ψάλται καὶ ψάλλουν· τὸν δεσπότην καὶ ἀρχιερέα ἡμῶν καὶ φύλαττε εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα· Καὶ εὐλογεῖ πάντας τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους, ἱερωμένους τε καὶ λαϊκούς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΗΝ ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΝΤΩΝ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ Κεφ. ζ-ον.

Συνόδου πρώτης καὶ δευτέρας κανὼν ιε-ος· Ὁ δέκατος πέμπτος κανὼν τῆς πρώτης καὶ δευτέρας συνόδου ἀποφύνη· ὅποιος μητροπολίτης ἢ ἀρχιεπίσκοπος ἢ ἱερεύς, ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἢ εἰς τὰ σταυροπήγια καὶ δὲν μνημονεύουν τὸν πατριάρχην ἐν ταῖς θείαις καὶ ἱεραῖς λειτουργίαις καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀκολουθίας τὰς συνηθισμένας, τοὺς ἀρχιερεῖς καθήρῃ τῆς ἀρχιερωσύνης, τοὺς ἱερεῖς τῆς ἱερωσύνης, ἐξόχως νὰ ἔναι ὁ πατριάρχης αἱρετικός, νὰ διδάσκῃ παῤῥησίᾳ τὰ αἱρετικὰ δόγματα, τότε ὅσοι δὲν μνημονεύουν αὐτόν, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, νὰ μὴ δὲν ἔχωσι καμίαν παίδευσιν εἰς τοῦτο, μόνον ἔπαινον καὶ τιμὴν ὡς ἐκεῖνοι ὁποῦ χωρίζουν ἀπὸ τὸν ψευδεπίσκοπον καὶ ψευδοδιδάσκαλον καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν αἱρετικῶν. Εἰ δὲ καὶ ὁ πατριάρχης εὑρίσκεται εἰς ἄλλα ἐγκλήματα ἢ καὶ ἁμαρτήματα, οὐδεῖς [1]) τῶν ἱερέων, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀρχιερέων δύναται νὰ κόψῃ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, νὰ μὴ δὲν τὸ λέγῃ, ἕως οὗ νὰ γένῃ κρίσις καὶ ἀπόφασις, νὰ τὸν ἐκαθήρωσιν μετὰ ἀρχιερατικῆς συνόδου· καὶ τότε μετὰ τὴν καθαίρεσιν παύει καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ..

ΠΕΡΙ ΕΚΕΙΝΟΥ ΟΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΓΕΝΗΙ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ Η ΙΕΡΕΥΣ Η ΔΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΗΣΗ ΑΥΤΟΝ ΤΙΝΑΣ. Κεφ. η-ον.

Φωτίου Κωνσταντινουπόλεως· Ἐὰν καὶ τινὰς λαλήσῃ καμίαν κατηγορίαν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ μέλλει νὰ χειροτονηθῇ, ἢ ἐπίσκοπος ἢ ἱερεὺς ἢ διάκων ἢ ἄλλος τοῦ κλήρου,

șind-o, mitropolitul Heracleii ia toiagul patriarhicesc și-l dă în mîinile patriarhului și-i sărută mîna. Și atunci îl pune pe cel mai înalt, pe marele scaun patriarhicesc; și psalții încep să cînte și cîntă: «pe stăpînul și arhiereul nostru» și « păstorește întru mulți ani, stăpîne !». Și el binecuvintează pe toți cei ce se află acolo, clerici și mireni.

DESPRE CEI CE NU POMENESC PE PATRIARH. CAP. 7. (GLAVA 7.)

Canonul al 15-lea al sinodului întîi și al doilea: Canonul al cinsprezecilea al sinodului întîi și al doilea hotărăște: care mitropolit sau arhiepiscop sau preot ce se află în eparhia arhiereului Constantinopolului sau la stavropighii și nu pomenesc pe patriarh la sfintele liturghii dumnezeești sau la alte slujbe obișnuite, pe arhierei să-i scoată din arhierie, pe preoți din preoție, afară dacă patriarhul este eretic și învață cu îndrăzneală dogme eretice, atunci cîți nu-l pomenssc pe el, arhierei, preoți, să nu aibă nici o pedeapsă, ci numai laudă și cinste ca unii ce se leapădă de un episcop și învățător mincinos și de comunitatea ereticilor. Iar dacă patriarhul se află în alte învinuiri și păcate, nimeni dintre preoți, dar nici dintre arhierei nu pot întrerupe pomenirea lui, să nu o zică, pînă nu s-a făcut judecată și hotărîre, ca să-l caterisească cu sinod arhieresc; și atunci după caterisire încetează pomenirea lui.

DESPRE CELA CE VA SĂ SE FACĂ ARHIEREU SAU PREOT SAU DIACON ȘI-L VA PÎRÎ CINEVA PE EL. CAP. 8. (GLAVA 8.)

A lui Fotie patriarhul Constantinopolei: Dacă cineva a grăit vreo pîră asupra celuia ce are să fie hirotonisit sau episcop sau preot sau diacon sau altul din cler, să nu se facă

[1]) δὲν în ms.

νὰ μὴ δὲν γένῃ ἡ χειροτονεία, μόνον πρῶτον νὰ γίνεται ἡ ἐξέτασις τῆς κατηγορίας, ἔμπροσθεν τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ κατηγόρου, εἰς τὰ λόγια ὁποῦ εἶπεν ὁ κατήγορος κατ' ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ χειροτονηθῇ. Εἰ δὲ καὶ ὁ κατήγορος ἀφίσει τὴν κατηγορίαν καὶ μεταστρέψει τοὺς λόγους του, κάμνει ὁ ἀρχιερεύς, ὁποῦ μέλλει νὰ κάμῃ τὴν χειροτονίαν, ἐξέτασιν ἀκριβῆ μέσα εἰς τρεῖς μῆνες διορία· καὶ εἰ μὲν εὕρῃ αἴτιον ἐκεῖνον, ὁποῦ θέλει νὰ λάβῃ τὴν χάριν ἐκείνην τῆς ἀρχιερωσύνης ἢ τῆς ἱερωσύνης, εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐγκλήματα ὁποῦ ἐμποδίζωσι τὴν ἱερωσύνην, νὰ μὴ δὲν τὸν ἐχειροτονήσῃ· εἰ δὲ καὶ φανῇ ἀναίτιος ὁ κατηγορηθείς, εἴτε ἐμπρός, εἴτε ὀπίσω τοῦ κατηγόρου, ἤγουν παρόντος καὶ ἀπόντος, νὰ μὴ δὲν ἐμποδίζεται ἡ χειροτονία. Καὶ ὁ κατήγορος. Ἐὰν μὴ ἀποδείξῃ τὴν κατηγορίαν μετὰ ἀξιοπίστων καὶ ἐντίμων μαρτύρων, μόνον ἀποφύγῃ ἀπὸ τῆς ἱερᾶς κρίσεως τοῦ ἀρχιερέως, εἰ μὲν εἶναι ἱερεύς, νὰ εἶναι καθῃρημένος, εἰ δὲ λαικός, νὰ εἶναι ἀφωρισμένος. Καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ βουλόμενος λαβεῖν τὸ ἀξίωμα, εἰ μὲν χειροτονήσῃ αὐτὸν τὸν κατηγορηθέντα ὁ ἀρχιερεύς, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ, νὰ εἶναι καὶ ὁ ἀρχιερεὺς καθῃρημένος, ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐχειροτονήθη.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΑΒΟΝΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΩΣΥΝΗ Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ Η ΑΛΛΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΧΑΡΙΣΜΑ, Η ΜΕ ΦΛΩΡΙΑ Η ΜΕΤΑ ΑΡΧΟΝΤΩΝ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΜΒΑΤΙΚΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΝ ΟΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΔΩΡΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ. Κεφ. θ-ον.

Ἀποστόλων κανὼν κθ-ον· Ὁ εἰκοστὸς ἔννατος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει ὅτι, ἐὰν τινὰς γένῃ ἐπίσκοπος ἢ ἱερεὺς ἢ διάκονος, ἢ ἄλλον ἐκκλησιαστικὸν χάρισμα λάβῃ μὲ φλωρία, ἢ μὲ πολλὰ ἢ μὲ ὀλίγα, νὰ καθήρεται ὁ ἐπίσκοπος ὁποῦ ἐγίνῃ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ, ἢ καὶ ἱερεὺς ἢ καὶ διάκονος ἀνέναι· ὁμοίως καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχιερεύς, ὁποῦ τοὺς ἐχηροτόνησε, νὰ παθαίνῃ τὴν καταδίκην τῆς καθαιρέσεως ἐκείνην. Καὶ οὐ μόνον νὰ καθήρονται οἱ αὐτοί, ἀμὴ νὰ χωρίζωνται τῆς κοινωνίας τῶν χριστιανῶν ὥσπερ ὁ Σίμων ὁ μάγος ὑπ' ἐμοῦ Πέτρου.

hirotonia, ci mai întîi să se facă cercetarea pîrii în fața celui pîrît și a pîrîșului pentru cuvintele ce a zis pîrîșul în contra celui ce va să se hirotonească. Iar dacă pîrîșul își va lăsa pîra și-și va întoarce cuvintele, arhiereul care are să facă hirotonia, face cercetare amănunțită în termen de trei luni; și dacă l-a aflat pe cel ce va să ieie darul acela al arhieriei sau al proției, vinovat de vinile acelea care opresc sfințirea, să nu-l hirotonească; iar dacă se va dovedi nevinovat cel pîrît, fie înaintea, fie în absența pîrîșului, adică fiind de față sau lipsind, hirotonia să nu fie oprită. Și dacă pîrîșul nu-și va dovedi pîra cu martori vrednici de crezare și cinstiți, ci a fugit de sfînta judecată a arhiereului, dacă e preot să fie caterisit, iar dacă e mirean, să fie afurisit. Și preotul care vrea să ia demnitatea, dacă arhiereul va hirotonisi pe cel pîrît, fără să cerceteze, să fie și arhiereul caterisit, de asemenea și acela care a fost hirotonisit.

DESPRE CEL CE A LUAT ARHIERIA SAU PREOȚIA SAU ALT DAR BISERICESC CU GALBENI SAU CU MARI DREGĂTORI; ȘI DESPRE SIMONIE ȘI DESPRE PREOȚII CARE IAU DARURI LA SFÎNTA CUMINICĂTURĂ. CAP. 9. (GLAVA 9.)

Al douăzecișinoulea canon al sfinților apostoli hotărăște: că dacă s-a făcut cineva episcop sau preot sau diacon sau a luat alt dar bisericesc cu galbeni, ori mulți ori puțini, episcopul care s-a făcut, să fie caterisit din arhieria lui, sau și preot sau și diacon dacă e; așișderea și arhiereul acela care i-a hirotonisit, să sufere osînda aceea a caterisirii. Și nu numai să fie caterisiți aceștia, ci să fie despărțiți de comunitatea creștinilor ca și Simon Magul de mine Petru.

Τ ῶ ν α ὐ τ ῶ ν ἀ π ο σ τ ό λ ω ν κ α ν ὼ ν λ-ός· Εἴ τις δὲ πάλιν ἱερωμένος κοσμικοὺς ἄρχοντας χρειασθῇ καὶ βάλῃ τοὺς εἰς τὸν ἀρχιερέαν, ὡς διὰ τῶν φόβων αὐτῶν καὶ διὰ τὴν ἐξουσίαν καὶ δυναστείαν ἐπάρῃ ἐκκλησιαστικὴν χάριν ἢ ἱερωσύνη ἢ ἀρχιερωσύνη ἢ ὀφφίκιον ἢ ἐκκλησία ἢ ἄλλον τίποτε ἐκκλησιαστικὸν νὰ καθῄρηται καὶ νὰ ἀφωρίζηται ὁ τοιοῦτος. Καὶ ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν αὐτοῦ βουλήν, εἰ δὲ καὶ εἶναι λαϊκοί, νὰ εἶναι ἀφωρισμένοι καὶ ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ὡς παραβᾶται τῶν θείων νόμων.

Τ ο ῦ Μ ε γ ά λ ο υ Β α σ ι λ ί ο υ· Περὶ τοῦ ἐμβατικίου λέγει ὁ οὐρανοφάντωρ Μεγας Βασίλιος καὶ γράφει πρὸς τοὺς ἐπισκόπους αὐτοῦ· ὅτι νὰ μὴ δὲν λαμβάνουν φλωρία καὶ κάμνουν χειροτονίαν. Εἰς αὐτὸ γράφει καὶ περὶ τοῦ ἐμβατικίου, ὁποῦ λαμβάνουν τὴν σήμερον οἱ ἀρχιερεῖς.

Ζ ω ν α ρ ᾶ. Ο ὗ τ ο ς ὁ Ζ ω ν α ρ ᾶ ς ἦ τ ο ν τ ὸ ὄ ν ο μ ά τ ο υ Ἰ ω ά ν ν η ς κ α ὶ ἐ γ ί ν η δ ρ ο υ γ γ ά ρ ι ο ς τ ῆ ς β ί γ λ η ς κ α ὶ π ρ ω τ α σ ι κ ρ ί τ η ς, ἄ ν δ ρ α ς ἡ γ ι α σ μ έ ν ο ς κ α ὶ σ ο φ ώ τ α τ ο ς· Ὅμως ὁ Θεῖος Ζωναρᾶς ἐξηγεῖται ταύτην τὴν ἔννοιαν κατὰ λεπτῶς καὶ λέγει οὕτως· ὅτι ἐκεῖνοι, ὁποῦ πωλοῦν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος, διὰ φιλαργυρίαν κάμνουν· ἡ ὁποία φιλαργυρία ἔναι ῥίζα πάντων τῶν κακῶν καὶ ὀνομάζεται εἰδωλολατρία, διότι προτιμάει τὰ εἴδωλα πλέον παρὰ τὸν Θεὸν καὶ μιμεῖται τὸν Ἰοῦδαν, ὥσπερ δὲ ἐκεῖνος διὰ νὰ κερδίσῃ τὰ ἀργύρια, ἃ ἐπαρέδωκεν τὸν Χριστὸν οὕτω καὶ μερικοὶ ἀρχιερεῖς παραδίδουν μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημα δευτέραν προδοσίαν τὸν Χριστὸν ὁ ὁποῖος ἅπαξ ἐσταυρώθη ὑπὲρ ἡμῶν. Εἰς τόσον γὰρ λέγει ὅτι μιμοῦνται τὸν Ἰοῦδαν ἐκεῖνοι οἱ ἀρχιερεῖς ὁποῦ πωλοῦν τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὅτι καὶ οἱ τόποι ὁποῦ ἀγοράζονται μὲ τὰ τοιαῦτα ἀγρύρια, ἤγουν αἱ ἐνορίαι καὶ τὰ χωρία εἰς τὰ ὁποία κυριεύουν ἤτοι ἐνορεύουν οἱ χειροτονούμενοι καὶ τὰ χέρια τὰ δεχόμενα τοὺς καρπούς, τουτέστι τὰ εἰσοδήματα ἀκελδαμὰ θέλουν ὀνομασθῇ· τὸ ὁποῖον ἀκελδαμᾶ ἔναι λέξις ἑβραϊκὴ καὶ ἑρμηνεύεται ἑλληνικὰ χωρίον αἵματος· Ἐλέγχθη γοῦν ἐν τῇ βίβλῳ τῶν Πράξεων· τοῦτο οὖν ἔναι ὁποῦ λέγει ὅτι ὥσπερ ὁ τόπος ὁποῦ ἠγοράσθη μὲ τὰ ἀργύρια ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπουλήθη ὁ Χριστὸς παρὰ τοῦ Ἰοῦδα ὁ ἀγρός, ἤγουν τὸ χωράφι [1]) τοῦ

Al acelorași apostoli canon 30: Iar dacă iarăși vreun cleric se va folosi de dregători mireni și i-a trimis la arhiereu ca prin teama de aceia și prin putere și asuprire să ia dar bisericesc sau preoție sau arhierie sau funcție sau biserică sau altceva bisericesc, unul ca acela să fie caterisit și afurisit Și cîți au fost la sfatul lui, dacă sînt mireni, să fie afurisiți și afară de biserica lui Hristos, ca niște călcători ai legilor dumnezeești.

A marelui Vasile: Despre simonie spune cerescul marele Vasilie și scrie către episcopii săi: că să nu ia galbeni și să facă hirotonie. Într-aceea scrie și despre simonia pe care o iau azi arhiereii.

A lui Zonara. Acest Zonara se chema Ioan și a fost comandat al gărzii și întîiul secretar de taină, bărbat sfințit și foarte învățat. Dar dumnezeescul Zonara tîlcuește amănunțit înțelesul acestor cuvinte și spune așa: că aceia care vînd darul sfîntului duh, o fac din iubire de arginți, care iubire de arginți este rădăcina tuturor relelor și se cheamă idolatrie, pentru că ține mai mult la idoli decît la Dumnezeu și face ca Iuda; ca și acela ca să cîștige arginții, cu care a vîndut pe Hristos, așa unii arhierei vînd de bună voia lor cu o a doua vînzare a lui Hristos, care s-a răstignit odată pentru noi. Căci întru atît, spune că o fac ca Iuda acei arhierei care vînd darurile duhului sfînt, pentru că și locurile care sînt cumpărate cu astfel de arginți, adică enoriile și localitățile, în care cei hirotoniți oblăduesc, adică au enoriile, și pentru că și rodurile, adică veniturile ce le iau cu mîinile, se vor chema acheldama. Acest acheldama este vorbă evreiască și pe grecește se traduce satul sîngelui. S-a arătat în Faptele Apostolilor care spun cum locul acela care s-a cumpărat cu banii aceia cu care a fost

[1]) Χωράφην în ms.

κεραμέως· καὶ ἀγορασθεὶς μὲ τὰ αὐτὰ τὰ ἀργύρια ἐλογίσθη καὶ ὀνομάσθη τιμὴ αἵματος· τοιουτοτρόπως καὶ τὰ λαμβανόμενα ἀργύρια παρὰ τῶν πολούντων τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ ἐνορίαι καὶ αἱ χῶραι, τουτέστι τὰ χωρία ὁποῦ ἔχουν τὰς ἐννορίας τὰς ὁποίας ἀγοράζουν οἱ χειροτονούμενοι ἱερεῖς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ δίδουν φλωρία, ἤγουν ἐμβατίκια, τιμὴ αἵματος θέλει ἦσθαι καὶ θέλει ὀνομάζεσθαι.

Συνόδου Ϛ', κανὼν κγ'· Οἱ δὲ ἱερεῖς ὁποῦ μεταλαμβάνουν τοὺς χριστιανοὺς τῶν ἀχράντων μυστηρίων νὰ μὴ δὲν ἐπέρνουν, οὐδὲν νὰ ζητοῦν πληρωμήν, οὔτε πολλήν, οὔτε ολίγον, διότι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ἅγιον καὶ ὑπεράγιον δὲν πολίεται, μόνον κατὰ χάριν Θεοῦ δίδεται. Εἰ δὲ καὶ φανεῖ εἰς τινὰν ἱερέαν, ὅτι ἐμετάδωκεν τινὰν ἄνθρωπον ἢ ἀσθενῆ ἢ ὑγϊῆ καὶ ἔλαβε δῶρον ἀντὶ τῆς θείας κοινωνίας, νὰ καθήρεται, ὡς ὅτι ἐγένετο ὡς τὸν Ἰοῦδαν καὶ ὡς τὸν Σίμον τὸν μάγον· καὶ γὰρ εἰς τὴν κόλασιν τοῦ αἰωνίου πυρὸς δὲν θέλει ἐσταματίσῃ μακρὰ ἀπ' αὐτούς, μόνον σιμὰ σιμά· ἐξήλεψε νὰ κάμῃ ὥς ἔκαμαν ἐκεῖνοι, τουτέστι νὰ πωλῇ τὸν ἀτίμητον μαργαρίτην, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΜΕΝΩΝ ΕΑΝ ΠΟΡΝΕΥΣΟΥΝ Η ΚΛΕΨΟΥΝ Η ΚΑΜΟΥΝ ΟΡΚΟΝ ΨΕΥΜΑΤΑ. <Κεφ. ι-ον>

Ἀποστόλων κανὼν κε'· Ὁ εἰκοστὸς πέμπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ἀποφύνῃ· ἐπίσκοπος ἢ ἱερεὺς ἢ διάκονος ὁποῦ νὰ πορνάσῃ ἢ νὰ κάμῃ ὅρκον ψεύματα ἢ νὰ κλέψῃ, νὰ ἔναι καθηρημένος, οὐχὶ δὲ καὶ ἀφωρισμένος, ὅτι οὐκ ἐκδικὴ δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ λέγει ὁ θεῖος νόμος, ὥστε νὰ μὴ δὲν παιδεύσῃς τὸν ἱερωμένον δύο φοραῖς, ἤγουν νὰ τὸν καθήρῃς καὶ νὰ τὸν ἀφωρίσῃς, ὅτι σώζει τον ἡ καταδίκη ὁποῦ τὸν ἐκάθηραν ἀπὸ τὴν ἱερατικὴν δόξαν ἡ ὁποία κατακοσμεῖ τὰ οὐράνια· ὅτι οἱ ἱερωμένοι, ἐὰν καθηρηθοῦν, ἀμὴ ἀπὸ τῆς ἁγίας κοινωνίας δὲν ὑστεροῦνται.

vîndut Hristos de Iuda, ogorul, adică țărina olarului, și cumpărat cu acei arginți, s-a socotit și s-a chemat prețul sîngelui; tot așa și arginții care se iau de cei ce vînd darul lui Dumnezeu, și enoriile și localitățile, adică locurile unde au enoriile, pe care le cumpără preoții hirotoniți dela arhierei și dau galbeni adică embaticuri, vor fi și se vor chema preț al sîngelui.

Canon al 23-lea al sinodului 6: Preoții care împărtășesc pe creștini cu precuratele taine, să nu ia, nici să nu ceară plată nici multă nici puțină, pentru că trupul domnului nostru Isus Hristos, sfînt și prea sfînt, nu se vinde, ci numai după dumnezeescul dar se dă. Iar dacă se va arăta că vreun preot a împărtășit vreun om, sau bolnav sau sănătos, și a luat un dar în schimbul dumnezeeștii cumenicături, să fie caterisit, pentru că s-a făcut ca Iuda și ca Simon Magul; căci și în munca focului veșnic nu va sta departe de dînșii, ci foarte aproape; s-a străduit să facă precum au făcut aceia, adică să vîndă mărgăritarul neprețuit, pe domnul nostru Isus Hristos.

DESPRE CLERICI DACĂ VOR CURVI SAU VOR FURA SAU FAC JURĂMÎNT STRÎMB. CAP. 10. (GLAVA 10.)

Canon 25 *al apostolilor:* Canonul al douăzeci și cincilea al sfinților apostoli hotărăște: episcopul sau preotul sau diaconul care va curvi sau va face jurămînt mincinos sau va fura, să fie caterisit, nu însă și afurisit, pentru că dumnezeeasca lege spune că nu este pedeapsă de două ori pentru aceeași vină, încît pe cleric să nu-l pedepsești de două ori, adică să-l caterisești și să-l afurisești, pentru că-l mîntuește osînda care l-au caterisit dela preoțeasca mărire care împodobește cele cerești, pentru că clericii dacă au fost caterisiți nu sînt lipsiți de sfînta cuminicătură.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΜΕΝΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΧΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΝΕΙ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ, ΝΑ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ ΑΠ' ΑΥΤΗΣ ΚΑΙ Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΘΕΛΗΜΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ-ον

Συνόδου Ϛ' κανὼν ιβ'. Ὁ δωδέκατος κανὼν τῆς ἕκτης συνόδου ὁρίζει· ὅτι ὅποιος ἱερεὺς νὰ ἔχει γυναῖκα καὶ γένει ἀρχιερεὺς νὰ χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς καὶ πλέον μετ' αὐτῆς νὰ μὴ δὲν κατοικεῖ· οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, οὔτε ἐν ἄλλῳ τόπῳ, διότι δίδει αἰτίαν τοῦ λαοῦ νὰ σκανδαλίζεται· νὰ λέγουν ὅτι συνευρίσκεται μετ' αὐτῆς σαρκικῶς ὡς τὸ πρῶτον. Καὶ νὰ κατοικεῖ ἡ γυναίκα τοῦ ἐπισκόπου ἐξ αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ θελήσει νὰ κατοικεῖ μετ' αὐτῆς, νὰ καθήρεται παντάπασιν ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν μη'. Καὶ ὅταν θέλει νὰ χειροτονηθῇ ἀρχιερεύς, νὰ ἔναι μετὰ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς τὴν βουλήν, ὥστε ἐὰν θέλῃ αὐτὴ νὰ χωριασθῇ ἀπ' αὐτοῦ, νὰ γίνεται ἡ χειροτονία, εἰ δὲ καὶ αὐτὴ δὲν θελήσει, νὰ ἐμποδίζεται.

Ἐρώτησις. Καὶ διατὶ ὁ κοσμικὸς [1]ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ καλόγερος γίνεται καὶ χωρὶς θέλημα τῆς αὐτοῦ γυναικός, τοῦτος δὲ ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ ἀρχιερεὺς χωρὶς θέλημα τῆς αὐτοῦ γυναικὸς δὲν γίνεται;

Ἀπόκρισις. Διατὶ ὅτι τοῦ καλογήρου ἡ γυναίκα ἔχει ἐξουσίαν, ἀφ' οὗ γένει ὁ ἄνδρας αὐτῆς καλόγηρος, νὰ ὑπανδρευθῇ ἀνεμποδίστως, τοῦ δὲ ἀρχιερέως δὲν δύναται νὰ ὑπανδρευθῇ. Καὶ διὰ τοῦτο κάμνει χρεία νὰ ἔναι μετὰ θελήματος αὐτῆς ἡ χειροτονία τοῦ αὐτῆς ἀνδρός.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΙ ΛΕΓΕΤΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΟΤΙ ΝΑ ΕΧΗ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ. Κεφ. ιβ-ον

Ματθαίου. Ἐπίσκοπος ἔναι καὶ λέγεται θεατὴς καὶ φροντιστὴς πάντων τῶν χριστιανῶν, ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ καὶ δύναμιν ἔχει τελεστικὴν ἤγουν ὡς ἀρχιερεὺς νὰ κάμνῃ ἱερεῖς, διακόνους, ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας καὶ μοναχούς.

DESPRE CLERICUL CARE ARE FEMEIE ȘI SE FACE ARHIEREU, SĂ SE DESPARTĂ DE EA ȘI HIROTONIA SĂ SE FACĂ CU VOIA EI. CAP. 11. (GLAVA 11.)

Canon 12 al sinodului 6: Canonul al doisprezecilea al sinodului al șaselea hotărăște: ca preotul care are femeie și se face arhiereu să se despartă de dînsa și să nu mai locuiască împreună cu dînsa, nici în chilia lui nici într-alt loc, pentru că dau pricină poporului să se scandalizeze, să spună că se află cu ea trupește, ca mai înainte. Și femeia episcopului să locuiască departe de el;. iar de va voi să locuiască împreună cu dînsa, să se caterisească de tot din arhieria lui.

Canon 48 al aceluiași sinod: Și cînd voiește să se hirotonească arhiereu, să fie după sfatul femeii lui, încît, dacă voiește dînsa să se despartă de el, să se facă hirotonia, iară dacă dînsa nu va voi, să se oprească.

Întrebare: Și de ce mireanul care voiește să se facă călugăr, se face și fără voia femeii lui, iar acesta care voiește să se facă arhiereu, nu se face fără voia ei?

Răspuns: De aceea, pentru că femeia călugărului, după ce bărbatul ei s-a făcut călugăr, are putința să se mărite, fără nici o piedică, a arhiereului însă nu se poate mărita. Și de aceea hirotonia bărbatului trebuie să fie cu voia ei.

DESPRE EPISCOP ȘI CE SE CHEAMĂ EPISCOP ȘI CĂ ARE PUTERE ASUPRA TUTUROR LUCRURILOR BISERICEȘTI. CAP. 12. (GLAVA 12.)

A lui Matei: Episcop este și se cheamă supraveghetor și purtător de grijă al tuturor creștinilor care sînt în eparhia lui și ca arhireu are putere să sfințească preoți, diaconi, ipodiaconi, citeți, psalți și monahi.

[1] Κόσμος în ms.

Ἀ π ο σ τ ό λ ω ν κ α ν ὼ ν μα΄. Καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Καὶ ἂν ἔναι ὅτι ἔλαβε καὶ ἐπιστεύθη τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχάς, πόσῳ μάλλον νὰ μὴ δὲν ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν καὶ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα καὶ μὲ τὸ θέλημα αὐτοῦ νὰ γίνεται ἐλεημοσύνη εἰς τὰ πτωχὰ διὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ νὰ ἔχῃ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τὰ περὶ τροφῆς αὐτοῦ καὶ διὰ τὰς χρείας, ὅπως ἀρχιερεὺς νὰ εἶναι φιλόξενος καὶ φιλόπτωχος, καθὼς φησὶ ὁ θεῖος Παῦλος πρὸς Τιμόθεον καὶ γράφει: Ἐὰν οὖν ἔχει κατὰ σάρκα συγγενεῖς καὶ εἶναι πτωχοί, νὰ μὴ δὲν ἐπέρνῃ τῆς ἐκκλησίας τὰ πράγματα νὰ τοὺς δίδῃ καὶ νὰ ἀφίνῃ τὴν ἐκκλησίαν γυμνήν, μόνον νὰ δίδῃ πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐλεῇ ὡς πένητας.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΟΠΩΣ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΚΑΜΗ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ ΤΟΥ, ΟΥΔΕ ΝΑ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΣΗ ΤΙΝΑΝ ΑΠΟ ΞΕΝΗΝ ΕΝΟΡΙΑΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Ἀ π ο σ τ ό λ ω ν λε-ον. Ὁ τριακοστὸς πέμπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι οὐδένας ἐπίσκοπος νὰ μὴ δὲν ἔχῃ ἐξουσίαν ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ νὰ κάμνῃ χειροτονία, οὐδὲ εἰς ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν ἐνέργειαν νὰ ἐπιχειριασθῇ· εἰδὲ καὶ τὸν παρόντα κανόνα παράβῃ, νὰ καθήρεται ὁμοῦ μετ' αὐτὸν ὁποῦ ἐχειροτόνησεν.

Σ υ ν ό δ ο υ Ἀ ν τ ι ο χ ε ί α ς κ α ν ὼ ν β-ος· Ἐπίσκοπος εἰς ἄλλην ἐνορίαν ἀρχιερέως νὰ μὴ δὲν χειροτονήσῃ, οὐδὲ νὰ λειτουργήσῃ χωρὶς θελήσεως καὶ δεήσεως τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως· εἰ δὲ καὶ τολμήσῃ νὰ χειροτονήσῃ, νὰ καθήρεται ὁμοῦ μετ' ἐκεῖνον ὁποῦ ἐχειροτόνησεν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ καὶ θέλει ὁ κατὰ τόπον ἀρχιερεύς, δὲν παιδεύεται ὁ ξένος ἀρχιερεὺς ὁποῦ ἔκαμε τὴν χειροτονίαν.

Σ υ ν ό δ ο υ α΄ κ α ν ὼ ν ιϛ-ος· Ὅστις ἐπίσκοπος ἐπάρῃ ἀπὸ ἄλλην ἐπαρχίαν διάκονον καὶ χειροτονήσῃ αὐτὸν ἱερέαν ἢ δώσῃ αὐτοῦ ὀφφίκιον χωρὶς τὴν βουλὴν τοῦ ἐπισκόπου ἐκείνου τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ διακόνου, νὰ ἔναι ἄκυρος ἡ χειροτονία, τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ἀναγνώστην.

Canon 41 al apostolilor: Și să aibă putere asupra tuturor lucrurilor bisericești. Și dacă a luat asupra lui sufletele oamenilor și i s-au încredințat, cu atît mai mult să nu aibă putere asupra drepturilor bisericești ci, cu voia lui, să se facă prin presbiteri și diaconi milostenie săracilor și să aibă și arhiereul cele cuvenite pentru hrana și trebuințele lui, pentru ca arhiereul să fie primitor de străini și iubitor de săraci, precum spune dumnezeiescul Pavel către Timotei și scrie: dacă deci are rude de sînge și sînt săraci, să nu ia lucrurile bisericii să le dea lor și s-o lase goală, ci să-i miluiască și să le dea ca la săraci.

DESPRE ARHIEREU CA SĂ NU FACĂ HIROTONIE AFARĂ DE EPARHIA LUI, NICI SĂ HIROTONEASCĂ PE CINEVA DIN ENORIE STRĂINĂ. CAP. 13. (GLAVA 13.)

Al apostolilor 35: Canonul al treieci și cincilea al sfinților apostoli hotărăște: ca nici un episcop să nu aibă putere dincolo de hotarele eparhiei lui să facă hirotonie, nici să întreprindă altă lucrare bisericească. Iar dacă acest canon l-a călcat să fie caterisit dimpreună cu acela pe care l-a hirotonisit.

Canon 2 al sinodului din Antohia: Episcopul să nu hitotonisească în altă enorie a arhiereului, nici liturghie să nu facă fără voia și rugămintea arhiereului din partea locului; iar dacă ar îndrăzni să hirotonisească, să fie caterisit dimpreună cu acel pe care l-a hirotonit, Cînd însă a venit și voiește arhiereul din partea locului, nu se pedepsește arhiereul străin care a făcut hirotonia.

Canon 16 al sinodului întîi: Episcopul care ar lua din altă eparhie diacon și l-ar hirotonisi pe el preot sau i-ar da o funcție fără voia episcopului acelui preot sau diacon, să fie hirotonia fără putere; același lucru și la citeț.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, ΕΑΝ ΑΦΙΣΗ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΥΠΑΓΗ ΕΙΣ ΑΛΛΟΝ ΤΟΠΟΝ ΚΑΙ ΛΕΙΨΕΙ ΕΞΩ ΜΗΝΕΣ Ϛ'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ-ον.

Συνόδου α' καὶ β' κανὼν ιϚ-ος· Ὁ δέκατος ἕκτος τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας συνόδου κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος ἀρχιερεὺς δὲν ποιμένει τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ἀμὴ ἀφίσει αὐτὸ καὶ μισεύσει καὶ ὑπάγει εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἔναι εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ πατριάρχου, ὅσον καιρὸν κάμῃ, καμίαν παίδευσιν δὲν ἔχει· εἰ δὲ καὶ χωρὶς νὰ ἔναι εἰς ὑπηρεσίαν πατριαρχικὴν καὶ νὰ ἔχῃ ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν πατριάρχην, ὅτι νὰ κάμῃ τόσον καιρὸν ἔξω ἀπὸ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἢ εἰς προσκύνησιν μοναστηρίου, ἢ εἰς ἄλλην χρείαν, δὲν παιδεύεται· ἢ καὶ ἐὰν ἔχῃ ἀσθένημα μεγάλον καὶ μισεύσει ἀπὸ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ὑπάγῃ, εἰς ἄλλον τόπον, νὰ λάβῃ ἰατρείαν, οὐδὲ δι' αὐτὸ δὲν παιδεύεται· εἰ δὲ καὶ ἀλλέως ὑπάγει χωρὶς θέλημα τοῦ πατριάρχου, ἢ χωρὶς νὰ ἔναι ἀσθενής, εἰς ἄλλον τόπον καὶ μένει ἐκεῖ καὶ νὰ καθέται ἢ νὰ περιπατῇ ἀπὸ τόπον εἰς τόπον καὶ περάσουν οἱ ἕξε μῆνες, ὁρίζουν οἱ θεῖοι πατέρες τῆς αὐτῆς Συνόδου ὅτι νὰ ἔναι τοῦτος ὁ ἀρχιερεὺς καθηρημένος καὶ νὰ γίνεται εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἄλλος ἀρχιερεύς.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΜΕΝΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΥΝΑΙΚΑ, ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΚΑΤΟΙΚΗ ΜΕΤΑ ΑΛΛΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Συνόδου α' κανὼν γ'. Ὁ τρίτος κανὼν τῆς πρώτης Συνόδου ὁρίζει· ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἢ ὑποδιάκονος ἢ τινὰς ἄλλος τοῦ κλήρου, γυναίκα ὁποῦ δὲν εὐλογηθῇ νόμικον εἰς τὸ ὁσπίτιον αὐτοῦ νὰ μὴ δὲν ἔχῃ καὶ προφασίζεται ὡς ὅτι νὰ τὸν ὑπηρετῇ· ἐὰν γὰρ ἔχῃ τινὰς μητέρα ἢ θυγατέρα ἢ ἀδελφὴν ἢ θείαν τοῦ πατρός, ἢ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀδελφήν, τοῦτον ὁ νόμος δὲν ἐμποδίζει· εἰ δὲ καὶ ἔχει γυναίκα ἔξω ἀπὸ τὰ πρόσω<πα> τοῦτα τὰ ἄνω

DESPRE ARHIEREU DACĂ A LĂSAT SCAUNUL SĂU ȘI SE DUCE ÎN ALT LOC ȘI VA LIPSI ȘASE LUNI. CAP. 14. (GLAVA 14.)

Canonul al șasesprezecilea al sinodului numit întîi și al doilea hotărăște că arhiereul care nu-și păstorește turma, ci o va lăsa și va pleca, și se duce în alt loc și este în slujba patriarhului, cîtă vreme a făcut-o, nu are nici o pedeapsă; dacă fără să fie în slujba patriarhicească și are voe și putere dela patriarh să rămînă atîta vreme afară de tronul lui, sau la închinarea unei mănăstiri sau pentru altă trebuință, nu se pedepsește; sau dacă are boală grea și va pleca de la scaunul său și va merge în alt loc să se tămăduiască, nici pentru aceasta nu se pedepsește; iar dacă pleacă în altfel, fără voia patriarhului sau fără să fie bolnav, în alt loc și rămîne acolo și sade sau umblă din loc în loc și vor trece șase luni, hotărăsc dumnezeieștii părinți ai acelui sinod, ca acel arhiereu să fie caterisit și în locul lui să se facă alt arhiereu.

DESPRE CLERICUL CARE N-ARE FEMEIE, SĂ NU LOCUIASCĂ CU ALTA. CAP. 15. (GLAVA 15.)

Canon 3 a sinodului întîiu: Canonul al treilea al sinodului întîi hotărăște: episcopul sau presviterul sau diaconul sau ipodiaconul sau altcineva din cler să nu țină în casa lui femeie cu care nu este cununat după lege, sub cuvînt că-l slujește; căci dacă are cineva mamă sau fată sau soră sau mătușă de a tatălui sau soră de a mamei sale, aceasta legea nu-l oprește; iar dacă are femeie afară de aceste persoane de mai sus, pe care le-am spus și a fost

ὁποῦ εἴπαμε καὶ ἐλεγχθῇ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως, νὰ τὴν διώξῃ· εἰ δὲ καὶ δὲν θελήσει, ἀφ' οὗ τὴν ἐλέγξῃ πρώτην καὶ δευτέραν φοράν, ὁρίζουν οἱ θεῖοι πατέρες καὶ αἱ βασιλικαὶ νεαραὶ ὁ τοιοῦτος νὰ ἔναι καθῃρημένος.

Τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Λέγει δὲ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ κλήρου, ὁποῦ δὲν ἔχουν γυναῖκας νομίμους, οἱ ὁποῖοι παρθενεύουν, νὰ ὑπηρετοῦνται ὑπὸ ἀνδρῶν καὶ οὐχὶ ἀπὸ γυναικῶν· οἱ δὲ ἱερεῖς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν νομίμους γυναίκας, ἐὰν ἔχωσι καὶ δουλεύτριες, ὁ νόμος δὲν τοὺς ἐμποδίζει. Γράφει δὲ ὁ Μέγας Βασίλειος εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ πρός τινα ἱερέαν ὀνόματι Γρηγόριον, ὅπως νὰ διώξῃ τὴν γερόντισαν ἐκείνην ὁποῦ τὴν εἶχεν εἰς τὸ ὀσπήτιον αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ τολμήσει καὶ γένει παρήκοος καὶ δὲν ἀποδιώξει, θέλει τὸν ἐκαθήρῃ παντελῶς ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα ὁποῦ ἦτον ὁ ἱερεὺς χρονῶν ὀγδοήκοντα καὶ δὲν ἠθέλησεν ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς νὰ τὸν ἀφίσει νὰ τὴν ἔχει εἰς τὸ ὀσπήτιον αὐτοῦ, πόσῳ μᾶλλον νέον ἱερέαν νὰ ὑπηρετοῦν ξένες γυναῖκες, μὴ δίδωμεν πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον, ἀδελφοί, εἰς τὸν λαὸν διὰ τὸν Θεόν.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΔΕΧΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙϚ'-ον.

Συνόδου β-ης κανὼν ϛ-ος· Οὐδὲν παύει ποτὲ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν καὶ πολέμιος ὁ σατανὰς διὰ σικοφαντείας νὰ μολύνει τὰς ὑπολήψεις τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ περισσότερον τῶν ἀρχιερέων. Καὶ διὰ τοῦτο ὅρισαν οἱ θεῖοι πατέρες τῆς δευτέρας Συνόδου εἰς τὸν ἕκτον κανόνα αὐτῶν· ὁ πᾶς ἄνθρωπος τιμημένος τουτέστι καλοῦ βίου καὶ ἀρετῆς, ἢ καὶ ἄτιμος ἤγουν κακοῦ βίου καὶ ἀσωτίας, ἢ πιστός, ἢ ἄπιστος, ἢ καὶ αἱρετικός, ἐὰν ἔχῃ ὑπόθεσιν μετὰ τοῦ ἀρχιερέως διὰ πράγματα κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ἤγουν διὰ φλωρία ἢ διὰ ροῦχα ἢ διὰ ἄλλα τινά, ἔχωσιν ἄδειαν τοῦτοι νὰ ἐγκαλοῦν τὸν ἀρχιερέαν αὐτῶν εἰς τὸ κριτήριον ἐὰν ἔχωσι δικαίωμα νὰ τὸ

mustrat de arhiereu, să o alunge; iar de nu va voi, după ce l-a mustrat întîia și a doua oară, hotărăsc sfinții părinții și novelele împărătești să fie caterisit unul ca acela.

A marelui Vasilie: Dar și marele Vasilie spune că arhiereii și alții din cler care nu au femei după lege și care țin fecioria, să fie slujiți de bărbați și nu de femei; iar preoții care au femei legiuite, dacă au și slujnice, legea nu-i oprește. Și marele Vasilie scrie în epistola sa către un preot cu numele Grigore, ca să alunge pe acea femeie bătrînă ce o avea în casă, iar de va îndrăzni și nu va asculta și nu o va alunga, îl va caterisi de tot din preoția lui. Și aceasta, cînd preotul era de optzeci de ani, și nu a voit sfîntul arhiereu al lui Dumnezeu să-l lase să o aibă în casă, cu atît mai mult preotului tînăr să nu-i slujască femei străine; fraților, să nu dăm pricină și scandal poporului, pentru Dumnezeu!?

DESPRE PÎRILE ÎMPOTRIVA EPISCOPILOR ȘI CLERICILOR ȘI CARE OAMENI SÎNT PRIMIȚI LA PÎRĂ? CAP. 16. (GLAVA 16.)

Canon 6 al sinodului 2: Niciodată nu încetează vrăjmașul și potrivnicul nostru, satana, să pîngărească prin clevetiri cinstea oamenilor buni și mai mult a arhiereilor. De aceea sfinții părinți ai sinodului al doilea în canonul lor al șaselea au hotărît: tot omul cinstit, adică cu viață frumoasă și cu virtute, sau necinstit, adică cu viață rea și desfrînată, fie credincios sau necredincios, sau și eretic, dacă are vreo pricină cu arhiereul pentru lucruri mișcătoare sau nemișcătoare, adică pentru galbeni sau haine sau pentru altceva, aceștia au voe să pîrască pe arhereul lor la judecătorie, dacă au să-și ia dreptul; iară dacă pricina de pîră a arhiereului

λάβουν· εἰ δὲ καὶ ἔναι ἐγκληματικὴ ὑπόθεσις τοῦ ἀρχιερέως, ἢ ἐὰν ἐπόρνευσεν, ἢ ἐμοίχευσεν, ἢ ἔκλεψε πράγματα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἢ ἐλειτούργησεν εἰς ἄλλου ἀρχιερέως ἐνορίαν χωρὶς τὴν βουλὴν καὶ θέλησιν τοῦ ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, ἢ ἄλλον πρᾶγμα ὁποῦ νὰ ἔκαμεν νὰ ἐμποδίζει τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ εἶναι εὔλογα διὰ νὰ τὸν ἐκαθήρουν ἢ ἐὰν ἔναι ἄλλον πταίσιμον ὁποῦ νὰ παιδεύηται καιρὸν, ὥστε ἄργεια τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καὶ οὐχὶ καθαίρεσιν, κάμνη χρεία οἱ κριταὶ νὰ δοκιμάζουν καὶ νὰ ἐξετάζουν τὸν κατήγορον ἢ τοὺς κατηγόρους, ἐὰν ἔναι πολλοί, ἢ ἱερεῖς, ἢ κοσμικοί, μήπως διὰ πάθος ἢ διὰ ἔχθραν ἐκινήθησαν εἰς τοῦτο, ὥστε ἐὰν ἔτυχε καὶ ἄργησε τοὺς ἱερεῖς, ἢ τοὺς κοσμικοὺς ἀφόρησε, ἢ διὰ ἄλλην ἔχθραν, τοῦτοι δὲν στέργονται εἰς κατηγορίαν ἐπισκόπου οὐδὲ κληρικῶν [1]), ἕως οὗ ἀπὸ τὰς αἰτίας ἐκείνας ὁποῦ ἐπαιδεύθησαν νὰ καθαρισθοῦν καὶ τότε νὰ ἔρχονται εἰς κατηγορίαν καὶ εἰς μαρτυρίαν καὶ νὰ γίνεται ἐγγράφως ἡ κατηγορία τοῦ κατηγόρου, τί ἔναι τὸ ἔγκλημα ὁποῦ κατηγορῇ. Καὶ ἐὰν ἀποδείξῃ τὴν κατηγορίαν ἐμπράκτως καθὼς διακελεύει ὁ θεῖος νόμος, μετὰ πέντε μαρτύρων ἀξιοπίστων καὶ ἐντίμων, καθήρεται ὁ ἀρχιερεύς, ἢ ἐὰν ἔναι ἔγκλημα ὁποῦ νὰ μὴ δὲν ἔναι διὰ καθαίρεσιν, γίνεται παιδευσις κατὰ τὸ πταίσιμον ἐκεῖνον ἄργος τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ ὁ κατήγορος οὐδὲν ἀποδείξει τὰ ὅσα εἶπεν κατὰ τοῦ ἀρχιερέως, νὰ παθένῃ τὴν αὐτοπάθειαν· εἰ μὲν ἔναι ἱερεύς, νὰ καθήρεται τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ τελείως· εἰ δὲ λαϊκός, νὰ ἀφορίζεται καὶ νὰ ἐκβάλεται ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ μεγάλως καὶ βαρέως κανονίζεται.

ΟΤΙ ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΕΣ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΕΠΙΛΗΠΤΟΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ζωναρᾶ· Ἐξηγεῖται ὁ Ζωναρᾶς εἰς τὸν ἑβδομηκοστὸν τέταρτον κανόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων λέγων ὅτι δὲν δύναται νὰ καθηγορῇ καθένας ἄνθρωπος τὸν ἀρχιερέα, ἀμὴ οἱ ἀνεπίληπτοι, ἤγουν τοῦ καθαροῦ βίου ἀξιόπιστοι καὶ ἔντιμοι φοβούμενοι τὸν Θεόν, νὰ μὴ δὲν μετε-

este sau că a preacurvit sau a curvit sau a furat lucru dela biserică, sau a făcut liturghie în enoria altui arhiereu fără sfatul și voia arhiereului acelei eparhii, sau alt lucru care să facă să fie oprit, care oprește de la arhierie și sînt pricini bine cuvîntate pentru ca să-l caterisească, sau de este altă greșeală care se pedepsește pentru un timp cu îndepărtarea din arhieria lui și nu cu caterisirea, trebuie judecătorii să pună la încercare și să cerceteze pe pîrîș sau pe pîrîși, dacă sînt mulți, fie preoți fie mireni, ca nu cumva să fie împinși la aceasta din patimă sau dușmănie, pentru că s-a întîmplat de a îndepărtat din slujbe pe preoți sau a afurisit pe mireni, sau pentru altă dușmănie, aceștia nu sînt primiți a pîrî pe episcop sau pe clerici, pînă nu se vor fi curățit de vinovățiile acelea, și atunci să vină la pîră și mărturie; și pîra pîrîșului să se facă în scris, pentru care vină îl pîrăște. Și dacă va dovedi pîra cu adevărat, precum rînduiește dumnezeiasca lege, cu cinci martori vrednici de crezare și cinstiți, arhiereul este caterisit; sau dacă îi este vina, care să nu fie de caterisire, i se face pedepsirea după greșala aceea, cu oprire de la arhieria lui. Iar dacă pîrîșul nu va dovedi cîte a spus în contra arhiereului, să sufere dînsul aceeași pedeapsă: dacă este preot, să fie caterisit din preoția lui cu desăvîrșire; iar dacă este mirean, să fie afurisit și dat afară din biserica lui Hristos și să primească canon mare și greu.

CEI CE PÎRĂSC PE ARHIEREI SĂ FIE NEHULIȚI. CAP. 17. (GLAVA 17.)

A lui Zonara: Tîlcuiește Zonara la al șaptezeci și patrulea canon al sfinților apostoli, zicînd că nici un om nu poate face pîră împotriva arhiereului, decît numai cei nehuliți, adică cei cu viață curată, vrednici de crezare și cinstiți cu frica lui Dumnezeu, să nu ia parte

[1]) κληρικοὺς în ms.

χένουν εἰς κανένα κακόν, τουτέστι νὰ μὴ δὲν εἶναι μοιχοί, οὐδὲ πόρνοι, οὐδὲ φονεῖς, οὐδὲ κλέπται, οὐδὲ συκοφάνται, οὐδὲ ἐχθροί, οὐδὲ νὰ ἐπέρνουν δῶρα νὰ κατηγορήσουν, οὐδὲ ἄλλον κακὸν νὰ κάμουν. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀνεπίληπτοι ἄνθρωποι καὶ αὐτοὶ δύνονται νὰ κατηγορήσουν ἀρχιερέαν καὶ τούτους θέλει καὶ στέργει ὁ κανών, οὐχὶ ἀτίμους καὶ ἐχθροὺς καὶ ἀσώτους καὶ τὰ ὅμοια.

Συνόδου δ' κανὼν κα'· Ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν νὰ κατηγορήσουν ἀρχιερέα χωρὶς νὰ ἐξεταχθοῦν τί ἄνθρωποι εἶναι καὶ τί ζωὴν ἔχουν καὶ τί ἔργα· καὶ εἰ μὲν εἶναι, ὡς ἄνωθεν εἴπαμεν, καλοὶ καὶ ἔντιμοι, δέχονται εἰς κατηγορίαν καὶ εἰς μαρτυρίαν· εἰ δὲ καὶ εἰς κανένα τῶν ἄνωθεν κακῶν εὑρίσκονται, οὐδόλως στέργεται ἡ κατηγορία αὐτῶν, οὐδὲ ἡ μαρτυρία.

ΟΤΙ ΠΟΣΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΟΤΑΝ ΚΡΙΝΟΥΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΚΑΙ ΚΑΙ ΠΟΣΟΙ ΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ-ον

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιβ-ος· Ὁ δωδέκατος κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ὁρίζει· ὅτι εἰς ἔγκλημα ἤγουν εἰς πταίσιμον ἀρχιερέως ὁποῦ νὰ τὸν ἐγκαλουῦν, θέλει ὅτι νὰ εἶναι δώδεκα ἀρχιερεῖς κριταὶ νὰ κρίνουν τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀρχιερέως καὶ οὐχὶ ὀλιγώτεροι ἀπὸ τοὺς δώδεκα.

Εἰς δὲ τὴν τοῦ ἱερέως κατηγορίας θέλει ὅτι νὰ εἶναι ἕξι ἀρχιερεῖς, ἔξω ἀπὸ τούτους καὶ ὁ ἀρχιερεύς τοῦ τόπου ὁποῦ γίνονται ὁμοῦ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἑπτά. Καὶ εἰς τὴν τοῦ διακόνου κατηγορίαν τρεῖς ἀρχιερεῖς.

Ἐγένετο δὲ καθαίρεσις Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, μετὰ ἕνδεκα ἐπισκόπων· καὶ ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Λουκᾶς ἐκατέλυσεν αὐτὴν καὶ τελείως δὲν νὴν ἔστερξαν, διὰ νὰ μὴν δὲν εἶναι εἰς αὐτὴν δώδεκα ἀρχιερεῖς κατὰ τὴν τοῦ κανόνος ἀπόφασιν.

la nici o răutate, adică să nu fie preacurvari, nici curvari, nici ucigași, nici furi, nici delatori, nici vrăjmași, nici să nu ia vreun dar să facă pîră, nici altă răutate să nu facă. Aceștia sînt oameni nehuliți și pot să pîrască pe arhiereu și pe aceștia îi voiește și-i primește canonul, nu pe cei necinstiți și vrăjmași și desfrînați și alții asemenea acestora.

Canonul 21 *al sinodului* 4. Cei ce vor să pîrască pe arhiereu, să fie cercetați în mod deosebit ce oameni sînt și ce viață au și ce lucrări, și dacă sînt, precum am spus mai sus, oameni buni și cinstiți, sînt primiți la pîră și la mărturie; iar dacă se află în vreo răutate din cele de mai sus, nicidecum nu se primește pîra lor, nici mărturia.

CÎȚI ARHIEREI SĂ FIE CÎND JUDECĂ PE ARHIEREU ȘI CÎȚI LA DIACON? CAP. 18. (GLAVA 18.)

Canon 12 *al sinodului din Cartagena:* Canonul al doisprezecilea al sinodului din Cartagena hotărăște: că la vina, adică greșala arhiereului de care îl învinuiesc, vor să fie doisprezece arhierei judecători să judece pîra asupra arhiereului și nu mai puțini de doisprezece.

Iar la pîra împotriva preotului vor să fie șase arhierei și pe lîngă aceștia și arhiereul locului, încît să se facă la un loc numărul lor șapte; și la pîra împotriva diaconului, trei arhierei.

Și s-a făcut caterisirea episcopului Ioan al Amathundei, pe care a făcut-o arhiepiscopul Ciprului împreună cu unsprezece episcopi; și preasfințitul patriarh Luca a desființat-o și n-a aprobat-o de loc, pentru că nu au fost la ea doisprezece arhierei, potrivit cu hotărîrea canonului.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΕΣΤΕΙΛΕ Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΠΡΩΤΟΝ, ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΥΠΑΓΕΙ ΝΑ ΑΠΟΚΡΙΘΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ′

Ἀποστόλων κανὼν οδ′. Ὁ ἑβδομηκοστὸς τέταρτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὁ ἐπίσκοπος ἂν ἔναι καὶ κατηγορηθῇ ὑπὸ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν, ἡ σύνοδος δὲν κρίνει χωρὶς νὰ ἔναι ἐκεῖ τὸ μέρος ὁποῦ κατηγοροῦν, μόνον κράζουν αὐτὸν τὸν κατηγορούμενον ἀρχιερέα, νὰ ἀκούῃ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν κατ' αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν ὁμολογήσει τὰ ὅσα εἶπαν, καθήρεται, ἂν ἔναι ἔγκλημα ἤγουν πταίσιμον καθαιρέσεως· εἰ δὲ καὶ ἀρνηθῇ καὶ δὲν ὁμολογήσει καὶ τὸν ἐλέγξουν καὶ μαρτυρίσουν ἀξιόπισται μάρτυρες πάσας κατηγορίας ἐκείνας, ὅτι εἶναι ἀληθές, καθήρεται ὁ τοιοῦτος, καθὼς ὁρίζουν οἱ θεῖοι νόμοι· Εἰ δὲ καὶ τὸν ἐκράξουν καὶ δὲν ὑπάγῃ εἰς τὴν κρίσιν, πέμπουν δύο ἀρχιερεῖς, ὡς ἐκ προσώπου ὅλης τῆς συνόδου καὶ τὸν ἐκράζουν νὰ ἔλθῃ· εἰ δὲ καὶ δὲν ἔλθῃ, ἀποστέλλουν πάλιν ἄλλους δύο ἀρχιερεῖς καὶ μετακαλοῦσιν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ νὰ ἀποκριθῇ εἰς ἐκείνας τὰς κατηγορίας, ὁποῦ τὸν κατηγοροῦν. Εἰ δὲ καὶ ἀποστέλουν καὶ τὸ τρίτον μήνυμα καὶ δὲν θελήσει νὰ ὑπάγῃ, γίνεται ἀπόφασις κατ' αὐτοῦ, ἤτοι καθαίρεσις τελεία τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ.

ΟΤΙ ΕΑΝ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΕΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΝ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΓΕΝΗ ΚΡΙΣΙΣ, ΔΕΝ ΤΟΝ ΕΥΓΑΝΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΑΥΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ-ον

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν πη-ος. Ὁ ὀγδοηκοστὸς ὄγδοος κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου ὁρίζει ὅτι ἀνέναι καὶ εὑρίσκεται ἀρχιερεὺς εἰς κατηγορίαν, δὲν δύναται τινὰς νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπὸ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἕως οὗ νὰ γένῃ κρίσις κατ' αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν φανῇ αἴτιος καὶ καταδικασθῇ, τότε τὸν εὐγάνουν ἀπὸ τὸν θρόνον μετὰ τὴν τελείαν ἀπόφασιν τῆς ἀρχιερατικῆς Συνόδου.

DESPRE ARHIEREUL CARE URMEAZĂ A FI JUDECAT ȘI SINODUL TRIMITE ÎNTÎIA, A DOUA ȘI A TREIA OARĂ VESTIRE ȘI NU VINE SĂ SE JUDECE. CAP. 19. (GLAVA 19.)

Canon 74 al apostolilor: Canonul al șaptezeci și patrulea al sfinților apostoli hotărăște: dacă episcopul va fi fost pîrît de bărbați vrednici de crezare, sinodul nu judecă fără ca să fie acolo partea care pîrăște, ci îl cheamă pe însuși arhiereul pîrît să audă ce spun în contra lui. Și dacă mărturisește cîte au spus, este caterisit, dacă vina este greșeală pentru caterisire, iar dacă va tăgădui și nu va mărturisi și-l vor dovedi și vor mărturisi martori vrednici de crezare toate acele învinuiri că sînt adevărate, unul ca acela se caterisește, precum hotărăsc dumnezeieștile legi. Iar dacă îl vor chema și nu vine la judecată, trimit doi arhierei ca din partea întregului sinod și-l cheamă să vină; și dacă nu vine, trimit iarăși alți doi arhierei să-l cheamă să vină să se judece pentru acele pîri care i se aduc. Și dacă îi trimit și o a treia vestire și nu va voi să vină, se ia hotărîre în contra lui, adică caterisire desăvîrșită din arhieria lui.

DACĂ SE AFLĂ ARHIEREUL ÎN VREO PÎRĂ, FĂRĂ SĂ SE FI FĂCUT JUDECATĂ, NU-I SCOS DIN SCAUNUL LUI. CAP. 20. (GLAVA 20.)

Canon 88 al sinodului din Cartagena: Canonul al optzeci și optulea din Cartagena hotărăște că dacă un arhiereu se găsește în pîră, nu poate nimeni să-l scoată din scaunul lui, pînă nu i se face judecată în contra sa. Și de se va arăta vinovat și va fi fost osîndit, atunci e scos din scaun cu hotărîrea definitivă a sinodului arhieresc.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΔΥΝΗΘΗ ΝΑ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΟΥΔΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ-ον

Κ α ν ὼ ν ρλ-ος· Ὁ ἑκατοστὸς τριακοστὸς κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ὁρίζει ὅτι ἐὰν τινὰς ὁποῦ νὰ κατηγορῇ ἀρχιερέαν εἰς πολλὰ πταισίματα καὶ δὲν δυνηθῇ νὰ ἀποδείξῃ ἕνα ἐξ αὐτά, οὐ δὲ εἰς τὰ ἄλλα δὲν πιστεύεται, μόνον διόχνεται.

ΟΤΙ ΕΙΣ ΚΡΙΣΙΝ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΦΕΡΝΟΥΝ ΑΙΡΕΤΙΚΟΝ ΜΑΡΤΥΡΑ, ΟΥΔΕ ΑΠΙΣΤΟΝ ΟΥΔΕ ΕΝΑ ΠΙΣΤΟΝ, ΕΙ ΜΗ ΔΥΟ Η ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΝ ΠΕΝΤΕ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ-ον

Ἀ π ο σ τ ό λ ω ν οε-ος· Ὁ ἑβδομηκοστὸς πέμπτος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει περὶ μαρτύρων ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀρχιερέως, αἱρετικοῦ οὐδὲ ἀπίστου μαρτυρίαν νὰ μὴ δὲν πιάνεται, οὐδὲ ἑνὸς ἀνθρώπου πιστοῦ, λέγει γὰρ ἡ γραφή· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν καθήσεται πᾶν ῥῆμα, ὥστε εἰς ὑπόθεσιν ὁποῦ νὰ μαρτυρήσουν δύο ἢ τρεῖς μάρτυρες, ἔναι βεβαιωμένη ἡ ὑπόθεσις ἐκείνη καὶ ἀποφασισμένη κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν μαρτύρων ἐκείνων [1]), ἀληθῶς, καθὼς εἴπαμεν ἄνωθεν, καὶ εἶναι ἀνεπίληπτοι καὶ ἀξιόπιστοι.

Ζ ω ν α ρ ᾶ· Αἱρετικὸς οὐδὲ εἰς μαρτυρίαν, οὐδὲ εἰς κατηγορίαν στέργεται, οὐδὲ ἄνθρωπος ἄπιστος. Καὶ ἐὰν ἔναι καὶ ἕνας μάρτυρας πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ μαρτυρία του νὰ μὴ δὲν πιστεύεται, μόνον ἢ δύο ἢ τρεῖς μάρτυρες κατὰ τὸ ῥητὸν τῆς γραφῆς.

Ἀ π ο ρ ί α· Καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον ὅτι τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ ἱερωμένου ἀνδρὸς νὰ μὴ δὲν τὴν ἐπιδέχεται, εἰ μὴ νὰ εἶναι δύο μάρτυρες ἢ τρεῖς. Αὐτὸς δὲ ὁ Ζωναρᾶς λέγει ὅτι εἰς κατηγορίαν τῶν ἱερωμένων, ἐὰν εἶναι δύο μάρτυρες καὶ καλοῦ βίου καὶ ἀρετῆς, νὰ μὴ δὲν πιστεύονται.

DESPRE CEL CE PÎRĂȘTE PE EPISCOP PENTRU MULTE LUCRURI POTRIVNICE ȘI NU POATE DOVEDI NICI UNUL. CAP. 21. (GLAVA 21.)

Canon 130: Canonul al o sutătreizecilea al sinodului din Cartagena hotărăște că dacă cineva pîrăște pe arhiereu de greșeli și nu poate dovedi una din ele, nu i se cred nici celelalte, ci este alungat.

LA JUDECATĂ SĂ NU SE ADUCĂ ERETIC MARTOR NICI NECREDINCIOS CI UNUL CREDINCIOS, DACĂ NU DOI SAU SAU ȘI TREI VREDNICI DE CREZARE, ȘI LA PÎRĂ CINCI. CAP. 22. (GLAVA 22.)

Al apostolilor 75: Canonul al șaptezeci și cincelea al sfinților apostoli hotărăște despre martori că la pîra asupra arhiereului mărturia ereticului să nu se considere, nici a necredinciosului, nici a unui om credincios dacă este unul, căci zice scriptura: în gura a doi martori sau trei va sta cuvînt, încît la pricina la care vor mărturisi doi-trei martori, acea pricină este întărită și hotărîtă potrivit cu mărturia acelor martori, dar într-adevăr să fie, precum am zis mai sus, nehuliți și vrednici de crezare.

A lui Zonara: Ereticul nu este primit nici la mărturie nici la pîră, nici omul necredincios, și dacă este un singur martor credincios și adevărat, mărturia lui nu se crede, ci numai doi sau trei martori după cuvîntul scripurii.

Nedumerire: Și sfîntul Pavel scrie către Timothei că pîra împotriva unui bărbat cleric să nu fie primită, decît dacă sînt doi sau trei martori, iar acel Zonara spune că la pîra asupra clericilor, dacă sînt doi martori chiar cu viață bună și cu virtute, să nu fie crezuți.

---

[1]) ἐκεινῶν în ms.

Βαλσαμόνος. Οὗτος ὁ Βαλσαμὼν ἦτον τὸ ὄνομά του Θεόδωρος καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διάκονος καὶ νομοφύλαξ καὶ χαρτοφύλαξ καὶ πρῶτος τῶν Βλαχερνῶν· καὶ ἐν ὑστέροις ἐγίνη πατριάρχης Θεοῦ πόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς, ἄνδρας[1]) σοφώτατος καὶ ἠγιασμένος.

Ὁ Θεῖος Παῦλος ὡς ἄνωθεν λέγει εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἱερωμένου νὰ εἶναι δύο ἢ τρεῖς μάρτυρες, ὁποῦ νὰ μαρτυροῦν. Ὁ δε αὐτὸς Ζωναρᾶς λέγει ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἱερωμένων ἂν εἶναι δύο μάρτυρες πιστοὶ καὶ καλοί, ἡ μαρτυρία αὐτῶν νὰ μὴ δὲν στέργεται.

Λύσις· Μὴ οὖν θαυμάσητε περὶ τούτου ὅτι δὲν ἐναντιοῦται ὁ Ζωναρᾶς τὸν θεῖον Παῦλον, ἀλλὰ μία ἔναι ἡ ἔννοια. Καὶ ἀκούσατε αὐτὴν πῶς τὴν ἐξηγεῖται ὁ αὐτὸς Βαλσάμων.

Παύλου τοῦ Ἀποστόλου· Περὶ τοῦ Θείου Παύλου ὁποῦ γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον τὸν αὐτοῦ μαθητήν, ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἱερωμένων νὰ μὴ δὲν δέχεσε εἰς μαρτυρίαν μόνον δύο ἢ τρεῖς μάρτυρες· ἠξεύρετε ὅτι τοῦτο δὲν τὸ λέγει διὰ κατηγορίαν ἐγκληματικήν, ἤγουν διὰ πταίσιμον καθαιρέσεως, ἀμὴ νόησον ὅτι διὰ χρηματικὴν ἔναι ἡ ἔννοια, ἦτον διὰ φλωρία ἢ ροῦχα. Καὶ λέγει εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ αὐτοῦ κανόνος τοῦ ἑβδομηκοστοῦ πέμπτου ὁ αὐτὸς Βαλσαμὼν ὅτι τῶν δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία κατὰ τοῦ ἀρχιερέως, ἐὰν ἔναι διὰ φλωρία ἕως μία λίτραι χρισάφη, ἡ μαρτυρία αὐτῶν τῶν δύο μαρτύρων εἰ μὲν εἶναι τίμιοι καὶ νὰ ὀμώσουν, στέργεται καὶ ἔχει τὸ βέβαιον· εἰ δὲ καὶ ἔναι ἡ ὑπόθεσις διὰ πενήντα λίτρα χρισάφη, τῶν δύο μαρτύρων ἡ μαρτυρίαν δὲν στέργεται, μόνον, νὰ εἶναι τρεῖς μάρτυρες. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἔναι ἡ ὑπόθεσις χρισαφίου, ἀμὴ διὰ κατηγορίαν καθαιρέσεως τοῦ ἀρχιερέως ἐκείνου, θέλει, ὅτι νὰ εἶναι πέντε μάρτυρες, οἱ ὁποῖοι νὰ ὀμώσουν περὶ τῆς τοιαύτης κατηγορίας· καὶ ἀφοῦ ὀμώσουν, στέργεται ἡ μαρτυρία αὐτῶν καὶ καθήρεται ὁ ἀρχιερεύς. Ἀληθῶς οἱ μάρτυρες αὐτοὶ νὰ εἶναι, καθὼς εἴπαμεν ἄνωθεν, ἀξιόπιστοι καὶ ἔντιμοι· εἰ δὲ καὶ εἶναι ἐχθροὶ ἢ κακοῦ βίου, ἡ μαρτυρία αὐτῶν τελείως δὲν στέργεται.

A lui Balsamon. Acest Balsamon se chema Teodor și a fost diacon al marii biserici și nomofilax și hartofilax și protos al Vlahernelor și la urmă a ajuns patriarh al orașului lui Dumnezeu Antiohia și al întregii Anatolii, bărbat foarte învățat și sfințit.

Dumnezeiescul Pavel spune ca mai sus că la pîra asupra unui cleric să fie doi sau trei martori care să mărturisească, Iar acel Zonara spune că la pîra asupra clericilor, chiar dacă sînt doi martori credincioși și buni, mărturia lor să nu fie primită.

Dezlegare: Să nu vă minunați de aceasta, pentru că Zonara nu contrazice pe dumnezeiescul Pavel, ci este același singur înțeles. Și ascultați cum tîlcuiește același Balsamon!

A apostolului Pavel: În ce-l privește pe dumnezeiescul Pavel care scrie către ucenicul său Timothei, că la pîra asupra clericilor să nu fie primiți la mărturie decît doi sau trei martori, să știți că aceasta nu o spune pentru pîră de vină grea, adică pentru greșeală de caterisire, ci să înțelegeți, că înțelesul este pentru pîră de bani, adică galbeni sau haine. Și acel Balsamon, în tîlcuirea acelui canon al șaptezeci și cincilea, spune că mărturia a doi oameni în contra arhiereului, dacă este pentru galbeni pînă la o litră aur [2], mărturia celor doi martori, dacă sînt cinstiți și jură, se primește și este hotărîtoare, iar dacă pricina este pentru cincizeci de litre aur, mărturia celor doi martori nu este primită, ci trebuie să fie trei martori. Ia dacă nu este pricina de aur, ci de pîră pentru caterisire a acelui arhiereu, să fie cinci martori care să jure pentru o pîră ca aceasta; și după ce vor jura, mărturia lor se primește și arhiereul este caterisit. Dar cu adevărat martorii aceia să fie, precum am spus mai sus, vrednici de crezare și cinstiți; iar dacă sînt vrăjmași sau cu viață urîtă, mărturia lor să nu fie primită nicidecum.

---

[1]) ἀνδρίας în ms.

[2]) O litră de aur făcea la bizantini 72 de galbeni.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΗΓΟΡΩΝ, ΟΤΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΦΕΡΝΟΥΝ ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΟΙΚΙΑΚΟΥΣ ΟΥΔΕ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ-ον.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλα-ος καὶ νθ-ος· Ὁ ἑκατοστὸς τριακοστὸς πρῶτος κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου καὶ ὁ πεντηκοστὸς ἔνατος ἀποφαίνουν· ὅτι ἐὰν οἱ κατήγοροι φέρουν ἀνθρώπους μάρτυρας ἀπὸ τῶν ὀσπιτίων αὐτῶν ἢ συγγενεῖς, νὰ μὴ δὲν στέργονται.

ΟΤΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΟΙ ΚΑΜΝΕΙ ΧΡΕΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΕΜΠΟΔΙΖΟΝΤΑΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΜΑΡΤΥΡΟΥΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΔΕΝ ΕΜΠΟΔΙΖΟΝΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ-ον.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ὁρίζει ὁ βασιλικὸς νόμος τοῦ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου ὅτι ἀξιόπιστοι καὶ ἔντιμοι καὶ ἀνεπίληπτοι θέλουν νὰ εἶναι οἱ μάρτυρες ὁποῦ νὰ μαρτυροῦν, τόσον διὰ ὑπόθεσιν πραγμάτων κινητῶν καὶ ἀκινήτων, τόσον καὶ διὰ κατηγορίαν ἱερωμένου προσώπου. Καλογήρου ἰδιώτου ἡ μαρτυρία δὲν πιάνεται, ἐπειδὴ ἀφῆκεν τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου.

Οἱ ἱερεῖς ὁποῦ δὲν ἔχουν σχῆμα καλογερικὸν μαρτυροῦν εἰς μαρτυρίαν καὶ στέργεται ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

Ὅποιος καταδικασθῇ εἰς κρίσιν ἢ διὰ ψευδομαρτυρία, ἢ διὰ ἄλλην ἀτυχίαν ὁποῦ νὰ τὸν ἐντροπιάσῃ ὁ κριτής, ἢ ἂν συκοφαντήσει τινά, οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ ἐπάρῃ φλωρία νὰ κατηγορήσῃ, ἢ νὰ μὴ δὲν κατηγορίσῃ, οὐδὲ μοιχοί, οὐδὲ φονεῖς, οὐδὲ κλέπται, οὐδὲ ἄλλοι ὁποῦ νὰ ἐκάμαν τίποτα ἄλλον ἀτόπημα ἐντροπῆς, τινὸς ἡ μαρτυρία ἀπ' αὐτῶν δὲν πιάνεται εἰς κρίσιν.

PÎRÎȘII SĂ NU ADUCĂ MARTORI OAMENI DE CASĂ, NICI RUDE. CAP. 23. (GLAVA 23.)

Canon 131 și 59 al sinodului din Cartagena: Canonul o sută treizeci și unu al sinodului din Cartagena și al cincizeci și noulea arată că, dacă pîrîșii aduc martori oameni din casele lor sau rude, să nu fie primiți.

MARTORII TREBUIE SĂ FIE VREDNICI DE CREZARE, ȘI CARE SÎNT OPRIȚI SĂ MĂRTURISEASCĂ ȘI CARE NU SÎNT OPRIȚI? CAP. 24. (GLAVA 24.)

A împăraților Leon și Constantin: Legea împărătească a lui Leon și Constantin, hotărăște că martorii care mărtusisesc trebuie să fie vrednici de crezare și cinstiți și nehuliți, atît cînd mărturisesc la pricini de lucruri mișcătoare și nemișcătoare, cît și la pîră asupra unei fețe bisericești. Mărturia unui călugăr simplu nu se primește, deoarece a lăsat lumea și cele lumești.

Preoții care n-au îmbrăcat schima călugărească pot da mărturie și mărturia lor este primită.

Cel ce a fost osîndit la judecată fie pentru mărturie mincinoasă, sau pentru altă faptă rea, pentru care judecătorul l-a făcut de rușine, sau dacă a denunțat pe cineva, nici cel care a luat galbeni ca să pîrască sau să nu pîrască, nici ucigașul, nici furul, nici alții care fac vreo faptă rea de rușine, mărtuira nimănuia din aceștia să nu fie luată în seamă la judecată.

Καὶ ἐὰν κατηγορήσουν καὶ τινὰν αὐτοὶ ὁποῦ ἔχουν ἀπὸ τὰς ἄνωθεν αἰτίας, οὐδὲ ἡ κατηγορία αὐτῶν νὰ ἀκούεται εἰς κρίσιν, οὐδὲ νὰ στέργεται.

Οὐ μαρτυρεῖ τινὰς ὁποῦ νὰ μὴ δὲν ἔναι εἴκοσι χρονῶν, οὐδὲ ἄνηβος, οὐδὲ κωφός, οὐδὲ βωβός, οὐδὲ δαιμονιζόμενος, οὐδὲ δοῦλος, οὐδὲ ἄσωτος.

Τῶν μαρτύρων ὁποῦ θέλουν νὰ μαρτυρίσουν ζητεῖται ἡ ἀξία, ἤγουν τὸ ἔνδοξον ὁποῦ ἔχουν διὰ τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ κάμνουν· καὶ ἡ πίστις ἤγουν ἂν ἔναι χριστιανὸς καὶ κάμνῃ ἀρετὰς ἀρεσκομένας τῷ Θεῷ, ἢ ἂν ἔναι ἄπιστος καὶ οὐχὶ χριστιανός· καὶ ἐὰν διάγῃ ζωὴν ἐναρέτῃ καὶ θεϊκῇ καὶ ἐὰν ἔναι εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ κακόν. Ταῦτα κάμνει χρεία νὰ ἐμβλέπῃ ὁ κριτὴς καὶ νὰ ἐξετάζῃ τοὺς μάρτυρας, ὁποῦ θέλουν νὰ ἔρχονται εἰς κρίσιν νὰ μαρτυροῦν περὶ πάσης ὑποθέσεως: πῶς περνᾷ ἡ ζωὴ αὐτῶν, ἢ ἀρετὰς καλὰς ἔχουν, ἢ τὸ ἐναντίον.

Τῶν μαρτύρων οἱ λόγοι πιάνονται, οὐχὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ὁποῦ νὰ ἀκούσουν λόγους ἀπὸ τοὺς μάρτυρας, νὰ ὑπᾶν νὰ μαρτυρήσουν· πρόσωπον γὰρ πρὸς πρόσωπον, ἐρωτῶνται οἱ μάρτυρες.

Ἐξ ἀκοῆς δέχονται μάρτυρες νὰ μαρτυρήσουν διὰ σύνορα καὶ διὰ χώρισιν ὀσπητίων, ἀμπελίων καὶ χωραφίων.

Πατὴρ καὶ υἱὸς ὑπεξούσιος καὶ δύο ἀδελφοὶ σὺν ὑπεξούσιοι, δύνανται νὰ μαρτυρήσουν εἰς ὑπόθεσιν καὶ δὲν ἐμποδίζονται, διατὶ ἔναι ἀπὸ ἕνα ὀσπήτιον.

Ἕνας ὁποῦ νὰ ἔναι χρονῶν δεδεκατεσσάρων μαρτυρεῖ εἰς ὑπόθεσιν φλωρίων, ἀμὴ εἰς κατηγορίας ἀρχιερέως, ἐὰν ἠξεύρῃ περὶ αὐτῆς, ἡ μαρτυρία αὐτοῦ δὲν στέργεται.

Οἱ ἐπίσκοποι μαρτυροῦν καὶ ὅταν ὑπογράφωσιν εἰς γράμμα περὶ ὑποθέσεως. Οἱ μάρτυρες ὁποῦ νὰ μαρτυρήσουν διὰ βία, ἢ δυναστεία, ἢ διὰ χάριν δὲν στέργονται. Ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται εἰς κατηγορίαν, ἄλλον δὲν δύναται νὰ κατηγορήσῃ. Ὅσας ἡμέρας κάμνουν οἱ μάρτυρες εἰς ἕνα κριτήριον, ἢ πολλάς, ἢ ὀλίγας, τὰς ἐξόδους αὐτῶν τὰς πλερώνει ἐκεῖνος ὁποῦ τοὺς ἔφερε μετὰ ἀπόφασιν τοῦ κριτοῦ.

Şi dacă şi vor pîrî pe cineva aceia care au vreo vină din cele de sus, nici pîra lor să nu se asculte la judecată, nici să nu se bage în seamă.

Nu mărturiseşte cine nu e de douăzeci de ani, nici nevîrstnicul, nici surdul, nici mutul, nici îndrăcitul, nici sluga, nici desfrînatul.

Dela martorii, care voiesc să mărturisească, se cere vrednicia, adică faima ce o au pentru lucrurile bune pe care le fac; şi credinţa, adică dacă este creştin şi face fapte virtuoase care plac lui Dumnezeu, sau dacă este necredincios şi nu e creştin; şi dacă duce viaţă cu virtute şi dumnezeiască şi este plecat spre bine şi nu spre rău. Acestea trebuie să le aibă în vedere judecătorul şi să cerceteze pe martori, care vor să meargă la judecată să dea mărturie despre orice pricină, cum petrec viaţa lor, cu virtuţi bune sau din potrivă.

Se iau în seamă cuvintele martorilor, nu ale acelor oameni care vor auzi cuvinte de la martori, să meargă să mărturisească; căci persoană de persoană se întreabă martorii.

Din auzite se primesc martori să mărturisească la hotărnicii şi împărţire de case, vii, şi ţarine.

Tatăl şi feciorul minor şi doi fraţi minori, locuind în aceeaşi casă, pot să dea mărturie despre vreun lucru şi nu sînt opriţi, pentru că sînt din aceeaşi casă.

Unul care este de paisprezece ani dă mărturie la o pricină de galbeni, dar la pîri asupra arhiereului, dacă ştie ceva despre ea, nu i se primeşte mărturia.

Episcopii dau mărturie atunci cînd şi iscălesc în vreo scrisoare despre vreo pricină. Martorii care vor da mărturie de silă, sau de nevoie, sau de hatîr, nu se primesc. Acela ce este pîrît, nu poate pîrî pe altul. Cîte zile zăbovesc martorii la o judecată, sau multe sau puţine, cheltuielile lor le plăteşte acela care i-a adus cu hotărîrea judecătorilor.

Οἱ μάρτυρες ὁποῦ νὰ ὑπογράψουν εἰς γράμμα περὶ τινὸς ὑποθέσεως, ἐὰν ἔλθῃ εἰς κρίσιν τὸ γράμμα ἐκεῖνον, ὁποῦ νὰ εἶναι αὐτοὶ οἱ μάρτυρες, ἐὰν καὶ νὰ μὴ δὲν θελήσουν, μαρτυροῦν καὶ στανικῶς[1] τους, ἐπειδὴ εἶναι ὑπογεγραμμένοι.

Οἱ μάρτυρες ὁποῦ θέλουν νὰ μαρτυρήσουν εἰς κατηγορίαν, τόσον καὶ περὶ φλωρίων, ἢ ῥουχῶν, κάμνει χρεία μεθ' ὅρκου νὰ ἐρωτῶνται, ἢ νὰ ἠξεύρουν, ἢ δὲν ἠξεύρουν εἰς ἐκείνας τὰς ὑποθέσεις.

Δὲν μαρτυρεῖ τελώνης, ἤγουν κομμερκιάριος, ὁποῦ ἔχει αὐτεντικαῖς δουλείαις ἀγορασμέναις.

Ἐὰν μαρτυρήσῃ τινὰς κατεπάνω τινὸς ἀνθρώπου δὲν ἠμπορῇ πάλιν δευτέραν φορὰν νὰ μαρτυρήσῃ κατ' αὐτοῦ, ὅτι φαίνεται πῶς ἔναι ἐχθρός του.

Ματθαίου· Κάμνει χρεία οἱ μάρτυρες πρῶτον νὰ κάμουν ὅρκον, τότε νὰ ἐρωτῶνται ὑπὸ τοῦ κριτοῦ περὶ τῆς ὑποθέσεως ἐκείνης ὁποῦ ἔναι· καὶ ὅτι δὲν ἠξεύρουν διὰ ποίαν αἰτίαν τοὺς ἔκραξαν εἰς τὴν κρίσιν. Καὶ ἂν εἶναι μάρτυρες πολλοί, ὁ κριτὴς τῶν πλέων τιμιωτέρων τοὺς λόγους πιάνει.

Εἰς ἀρχιερέως ὑπόθεσιν, ὁποῦ νὰ κρίνεται εἰς κρίσιν, ἀνέναι διὰ μία λίτρα χρυσαφῆ, δύο μάρτυρες πιστοὶ μαρτυροῦν καὶ στέργεται ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Εἰ δὲ καὶ ἔναι διὰ πενήντα μία λίτραι, τρεῖς μάρτυρες νὰ μαρτυροῦν, εἰ δὲ καὶ ἔναι κατηγορίας ὑπόθεσις[2] κατὰ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ, πέντε μάρτυρες νὰ ἔναι πιστοὶ καὶ τιμιώτατοι νὰ ὀμώσουν καὶ τότε κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν γίνεται ἀπόφασις περὶ τῆς κατηγορίας ἐκείνης καὶ καθήρεται ὁ ἀρχιερεύς· οὕτως εἶπε καὶ ὁ Βαλσαμὼν ὄπισθεν.

Οἱ πτωχοὶ δὲν μαρτυροῦν· καὶ πτωχοὶ λέγονται ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἀξίζουν τὰ πράγματα ὁποῦ ἔχουν πενήντα φλωρία.

Τοῦ Ἁρμενοπούλου· Ἀξιόπιστοι, λέγει καὶ ὁ Ἁρμενόπουλος, ὅτι νὰ εἶναι οἱ μάρτυρος καὶ οὐχὶ καταδεδικασμένοι.

Martorii care vor iscăli în zapis despre vreo pricină, dacă este adus zapisul la judecata în care dînșii sînt martori, dacă nu vor voi să mărturisească, mărturisesc și cu de-a sila, pentru că sînt subscriși.

Martorii care vor să dea mărturie într-o pîră, pentru galbeni sau haine, trebuie să-fie întrebați sub jurămînt, sau știu, sau nu știu ceva despre acea pricină.

Nu dă mărturie vameșul, adică arendașul de schelă, care are slujbe domnești cumpărate.

Dacă cineva va da mărturie asupra vreunui om, nu poate să dea mărturie a doua oară în contra aceluia, pentru că se arată că-i este vrăjmaș.

A lui Matei: Martorii trebuie mai întîi să depună jurămînt; atunci să fie întrebați de judecători despre pricina care este, și că nu știu pentru ce pricină i-a chemat la judecată. Și dacă sînt martori mulți, judecătorul ține seama de cuvintele celor mai cinstiți.

La vreun lucru de-al arhiereului care se judecă la judecată, dacă este pentru o litră aur, dau mărturie doi martori credincioși și mărturia lor se primește. Iar dacă este pentru cincizeci și una litre, trei martori să dea mărturie; dar dacă este lucru de pîră în contra arhieriei lui, să fie cinci martori, credincioși și foarte cinstiți, să jure, și atunci, potrivit cu mărturia lor, se face hotărîre despre acea pîră și se caterisește arhiereul; așa a zis și Balsamon mai sus.

Săracii nu dau mărturie și săraci se cheamă aceia ale căror lucruri ce le au, nu prețuiesc cincizeci de galbeni.

A lui Armenopol: Vrednici de crezare, zice și Armenopol, să fie martorii și nu osîndiți.

---

1) στανικός în ms.
2) ὑπόθεσιν în ms.

Εἰς καθ' ἕνα μάρτυρα ἔναι χρέος τοῦ κριτοῦ νὰ τὸν ἐξετάζει ἀνέναι τίμιος καὶ ἐνάρετος, ἢ ἄτιμος καὶ ἐντροπιασμένος, ἢ πλούσιος, ἢ πτωχός, καὶ ἀπὸ τὴν πτωχίαν αὐτοῦ ἦλθεν νὰ μαρτυρήσῃ διὰ νὰ ἀπολαύσῃ, ἢ ἔναι φίλος τοῦ ἑνὸς μέρους· καὶ ὅταν νὰ μὴ δὲν ἔναι ὁ μάρτυρας οὔτε ἄτιμος, οὔτε πτωχός, οὔτε ἐχθρός, τότε μαρτυρεῖ καὶ δέχεται ἡ μαρτυρία αὐτοῦ· εἰ δὲ ἄλλως, δὲν στέργεται.

Οὔτε αἱρετικός, οὔτε Ἑβραῖος μαρτυρεῖ κατεπάνω τοῦ χριστιανοῦ.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΗΣΗ, Η ΕΝΑΝΤΙΗΘΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗΝ ΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ-ον.

Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως· Ἐὰν ἱερεὺς ψευδομαρτυρήσῃ εἰς πράγματα, ἤγουν εἰς ἀμπέλια, ἢ εἰς ὁσπήτια, ἢ εἰς ροῦχα, ἢ εἰς φλωρία, ἀργεῖται τῆς ἱερωσύνης χρόνους τρεῖς, καὶ νὰ καθέζεται εἰς μοναστήριον. Εἰ δὲ καὶ μαρτυρήσει κατά τινος, ὁποῦ νὰ γένῃ βλάβη εἰς τὸ κορμὶ[1] τοῦ ἀνθρώπου, ἢ νὰ χάσῃ τὴν ζωήν του, ἢ ἀπὸ τὰ μέλη του, νὰ καθήρεται παντελῶς τῆς ἱερωσύνης. Καὶ οὕτως παιδεύονται καὶ ἄλλοι κληρικοί, ἐὰν ψευδομαρτυρήσουν.

Νόμος· Εἰ δὲ καὶ ὑπογράψει ἱερεὺς εἰς ὅποιαν ὑπόθεσιν ὁποῦ νὰ ἔναι καὶ ἐν ὑστέροις ἐναντηθῇ τὴν ὑπογραφή του, ὡς ὅτι κακῶς ὑπέγραψε, νὰ καθήρεται.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιγ-ον· Ἐὰν τινὰς ἐναντηθῇ τὴν ὁμολογίαν του, ἢ τὴν ὑπογραφήν του, νὰ εἶναι ὑστερημένος καὶ γεγυμνωμένος ἀπὸ τὴν τιμὴν ὁποῦ ἔχει.

Σήμαναι· Περὶ τοῦ ἱερέως ὁποῦ ψευδομαρτυρίσει, λέγουν τινὲς τῶν θείων πατέρων, ὅτι νὰ μὴ δὲν ἀργῆται τοῦτος τῆς ἱερωσύνης, μόνον, νὰ καθήρεται.

Pentru fiecare martor este datoria judecătorului să cerceteze dacă este cinstit și virtuos, sau necinstit și de rușine, sau bogat sau sărac, și de sărăcie a venit să mărturisească, pentru ca să dobîndească ceva, sau este prieten al unei părți. Și cînd martorul nu este nici necinstit, nici sărac, nici vrăjmaș, mărturisește și i se primește mărturia; iar altfel nu se bagă în seamă.

Nici ereticul, nici evreul nu mărturisesc împotriva creștinului.

DESPRE PREOTUL CARE A DEPUS MĂRTURIE MINCINOASĂ SAU A TĂGĂDUIT ISCĂLITURA LUI. CAP. 25. (GLAVA 25.)

A împăratului Justinian: Dacă un preot a depus mărturie mincinoasă despre lucruri, adică vii sau case sau haine sau galbeni, se oprește de la preoție trei ani și să stea în mănăstire. Iar de va da mărturie în contra cuiva, ca să vatăme trupul omului, sau să-i piardă viața sau din mădularele lui, să fie caterisit din preoție de tot. Și așa se pedepsesc și alți clerici, dacă vor face mărturii mincinoase.

Lege: Iar de va iscăli preotul în orice pricină ar fi, și pe urmă își va tăgădui iscălitura, precum că a iscălit rău, să fie caterisit.

Canon 13 al sinodului din Cartagena: Dacă cineva își tăgăduiește mărturia sau iscălitura, să fie lipsit și dezbrăcat de cinstea ce o are.

Însemnă: Despre preotul care va face mărturie mincinoasă, zic unii din sfinții părinți, acesta să nu fie oprit de la preoție, ci caterisit.

---

[1]) κορμὴν în ms.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΑΝΕΝΑΙ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΗΣΟΥΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚϚ-ον>

Τ ῶ ν θ ε ί ω ν ἀ π ο σ τ ό λ ω ν ἀ π ό φ α σ ι ς· Ἠξεύρετε ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἱερέων, ἢ τῶν διακόνων θέλουν οἱ θεῖοι νόμοι καὶ ἀποφύνουν, ὅτι οὕτω καὶ νὰ ἐξετάζεται καὶ ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν ὡς ἂν καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀρχιερέως κατηγορίαν, δηλονότι νὰ εἶναι καὶ οἱ κατήγοροι καὶ οἱ μάρτυρες ἀξιόπιστοι καὶ τίμιοι, καθῶς ἐγράψαμεν ὀπίσω, τότε δέχονται καὶ εἰς κατηγορίαν καὶ εἰς μαρτυρίαν, εἰ δὲ καὶ εἶναι κακοῦ βίου, καὶ οἱ μάρτυρες καὶ οἱ κατήγοροι νὰ μὴ δὲν στέργονται, οὔτε τῶν κατηγόρων ἡ κατηγορία, οὔτε τῶν μαρτύρων ἡ μαρτυρία.

Τ ο ῦ Ἁ ρ μ ε ν ο π ο ύ λ ο υ· Καὶ ὅποιος συκοφαντήσει, ἤγουν κατηγορήσει ἀρχιερέαν, ἢ ἄλλον ἱερωμένον, καὶ δὲν δύναται νὰ τὸ ἀποδείξῃ, νὰ πλερώνῃ τῆς αὐθεντίας τριάν<τα> οὐγγία χρισάφι, ἐπειδὴ καὶ ἀδίκως τὸν ἐσυκοφάντησε, ἢ νὰ παθαίνῃ τὴν αὐτοπάθειαν.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ, Η ΑΛΛΟΥ ΙΕΡΩΜΕΝΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΤΟΝ ΕΚΑΘΗΡΟΥΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ-ον.

Ἀ π ο σ τ ό λ ω ν κ α ν ὼ ν κη-ον· Ὁ εἰκοστὸς ὄγδοος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει ὅτι ὅποιον ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ὁποῦ νὰ τὸν ἐκαθήρουν, καὶ τολμήσει καὶ λειτουργήσει, νὰ διώχνεται παντάπασι καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ζ ω ν α ρ ᾶ· Λειτουργίαν δὲν λέγει μόνον τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, ἀμὴ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν· βάπτισμα, εὐλόγησιν ἀνδρογύνου, ἑσπερινόν, ὄρθρον καὶ τὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ὁποῦ γίνονται μετὰ τό, εὐλογητὸς ὁ Θεός.

DESPRE PREOT ȘI DIACON DACĂ VOR FI PÎRÎȚI. CAP. 26 (GLAVA 26)

Hotărîre a dumnezeeștilor apostoli: Să știți că la pîra preoților sau a diaconilor, dumnezeieștile legi voiesc și hotărăsc ca și pricina lor să fie cercetată așa ca și pîra contra arhiereului, adică să fie și pîrîșii și martorii vrednici de crezare și cinstiți, precum am scris mai sus; atunci sînt primiți și la pîră și la mărturie, iar dacă sînt cu viața rea și martorii și pîrîșii, să nu fie primită nici pîra pîrîșilor nici mărturia martorilor.

A lui Armenopol: Și care va fi un delator, adică va pîrî pe arhiereu sau pe alt cleric, și nu poate dovedi, să plătească domniei treizeci ughi aur, pentru că pe nedrept i-a clevetit, sau să sufere aceeași pedeapsă.

DESPRE EPISCOPUL SAU ALT CLERIC CATERISIT CARE VA FACE LITURGHIE. CAP. 27 (GLAVA 27)

Canon 28 al apostolilor: Canonul al douăzeci și optulea al Sfinților Apostoli hotărăște: că pe oricare episcop sau presbiter sau diacon pe care l-au caterisit, și va îndrăzni și va face liturghie, să-l alunge de tot și din biserica lui Hristos.

A lui Zonara: Liturghie nu se cheamă numai jertfa cea fără de sînge, dar orice slujbă bisericească: botez, cununie, vecernie, utrenie și alte slujbe bisericești care se fac cu: Binecuvîntat Dumnezeul!

ΟΤΙ Η ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΔΕΝ ΜΕΤΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΚΕΦ. ΚΗ-ον

Ματθαίου· Ἡ τοῦ πατριάρχου ἀπόφασις δὲν μετακρίνεται, οὐδὲ ἐμβλέπεται εἰς ἄλλον κριτήριον, ἐπειδὴ τὸ τοῦ πατριάρχου κριτήριον ἔναι ἀρχὴ καὶ κεφαλὴ ὅλων τῶν κριτηρίων τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ὅτι ἀπ' αὐτοῦ εἶναι ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κριτήρια καὶ εἰς αὐτὸν ἀναστρέφονται καὶ κρίνονται. Αὐτὸς δὲ εἰς ἄλλον κριτήριον δὲν κρίνεται, οὐδὲ ἀπό τινος θεωρεῖται, ὅτι αὐτὸς ἔναι ἀρχή· μετακρίνεται δὲ καὶ αὐτὸ πνευματικῶς[1]), ἀναμάσον τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συνόδου.

ΟΤΙ Ο ΚΑΘΗΡΗΘΕΙΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΕΧΕΙ ΑΔΕΙΑΝ ΝΑ ΜΕΤΑΚΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ, ΝΑ ΜΕΤΑΚΡΙΝΕΤΑΙ Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ-ον.

Ἀλεξίου βασιλέως τοῦ Κομνηνοῦ· Ὁρίζει τὸ χρισόβουλον τοῦ ἀοιδήμου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ δίδει ἄδειαν τοῦ ἀρχιερέως, ἢ ἄλλου ἱερωμένου ὁποῦ νὰ τὸν ἐκαθήρουν, νὰ μετακαλῇ δευτέραν σύνοδον νὰ μετακρίνεται ἡ ὑπόθεσις τῆς κατηγορίας αὐτοῦ, ἢ δικαίως, ἢ ἀδικῶς ἐκρίθη.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΕΑΝ ΕΚΑΘΗΡΑΝ ΤΙΝΑ ΑΡΧΙΕΡΕΑΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ΕΦΑΝΗ ΑΝΑΙΤΙΟΣ, ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΕΚΑΘΗΡΕΘΗ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΕΣΥΓΧΩΡΙΘΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ-ον.

Συνόδου Καρθαγένης ιε-ον· Ὁ δέκατος πέμπτος κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου ἀποφύνει (!) ὅτι, ἐὰν ἐκάθηραν τινὰν ἀρχιερέαν καὶ ἐγένετο δευτέρα κρίσις καὶ ἐφάνη ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκαθηρέθη ἀναίτιος, οἱ κριταὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἔκριναν καὶ τὸν ἐκάθηραν

HOTĂRÎREA PATRIARHULUI NU SE JUDECĂ A DOUA OARĂ CAP. 28 (GLAVA 28)

A lui Matei: Hotărîrea patriarhului nu se mai judecă, nici nu se caută la altă judecată, pentru că judecata patriarhului este început și cap al tuturor judecăților bisericești, pentru că de la el sînt toate judecățile bisericești și la dînsul se întorc și se judecă. El însă nu se judecă la altă judecată, nici nu se cercetează de altcineva, pentru că dînsul este început; din nou însă este judecat și el duhovnicește, între patriarh și sinod.

ARHIEREUL CATERISIT ARE VOIE SĂ RECURGĂ LA AL DOILEA SINOD, CA PRICINA PÎRII LUI SĂ FIE JUDECATĂ DIN NOU CAP. 29 (GLAVA 29).

A împăratului Alexie Comnenul: Hrisovul în veci pomenitului împărat domnul Alexie Comnen hotărăște și dă voie arhiereului sau altui cleric care a fost caterisit, să recurgă la al doilea sinod, ca să judece din nou pricina pîrii lui, au s-a judecat cu dreptate, au fără dreptate.

DESPRE ARHIEREII DACĂ AU CATERISIT PE VREUN ARHIEREU ȘI DUPĂ ACEEA S-A VĂDIT NEVINOVAT, ȘI CÎND ARHIEREUL A FOST CATERISIT ȘI IARĂȘI IERTAT. CAP. 30. (GLAVA 30.)

Al sinodului de la Cartagena 15: Canonul al cincisprezecelea al sinodului de la Cartagena hotărăște: că dacă au caterisit pe vreun arhiereu și s-a făcut o a doua judecată și s-a vădit arhiereul acela care a fost caterisit nevinovat, aceia care l-au judecat și l-au

---

[1]) πνευματικὸς în ms.

δὲν παιδεύονται, ἀληθῶς ἀνέναι καὶ τὸν ἔκριναν κατὰ θεῖον σκοπὸν καὶ δὲν ἔλαβον δῶρον, οὐδὲ ἦσαν ἐχθροί.

Νόμος· Ἐκεῖνα ὁποῦ κριθοῦν κακῶς καὶ τυπωθοῦν, οὔτε οἱ χρόνοι, οὔτε οἱ νόμοι, οὔτε ἡ συνήθεια τὰ βεβαιοῖ.

Φωτίου Κωνσταντινουπόλεως· Καὶ πότε ἐκαθηρέθη ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάλιν ἐσυγχωρήθη νὰ τὸ ἀκούσετε· εἰς διαφόροις συνόδοις καὶ ὑπὸ διαφόρων πατρῶν τοῦτο πολλάκις ἐγίνη, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ ἐπὶ τοῦ Μαρκέλλου ἐπισκόπου Ἀγκύρας καὶ Μακαρίου καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς διὰ τὴν παρακάλεσιν τοῦ λαοῦ, ὁποῦ ἐξητοῦσαν τὸν ἀρχιερέα αὐτῶν. Ἐγένετο δέ, καὶ ἐπὶ Ἡρακλᾶ, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τοῦ ὁποίου ἦτον διάδοχος ὁ Διονύσιος· καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Μάξιμος· ἀπὸ τοῦτον δὲ ὁ Θεωνᾶς καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ ἅγιος ἱερομάρτυς Πέτρος, ὁ ὁποῖος ἐκάθηρε τὸν Ἄρειον ὁποῦ ἦτον διάκονος καὶ ἐξωστράκισάν τον παντελῶς ἐκκλησίας. Ἐμαρτύρησε δὲ αὐτὸς ὁ ἁγιώτατος Πέτρος εἰς τὰς ἡμέρας Μαξιμιανοῦ τοῦ ἀθεωτάτου βασιλέως· προστάξει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη. Ἀχιλᾶς δὲ ὁ ἁγιώτατος ἐγίνη διάδοχος τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἱερομάρτυρος Πέτρου τοῦ Ἀλεξανδείας καὶ ἔλαβε τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ τὸν Ἄρειον τοῦτος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὁ Ἀχιλᾶς ἐδέχθη αὐτὸν καὶ ἐσυγχώρησέν του, ἀμὴ ἐχειροτόνησέν τον καὶ ἱερέαν καὶ ἔβαλέν τον νὰ φροντίζει καὶ τὸ διδασκαλεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ὅτι καὶ τὸν Εὐτυχῆ ὁποῦ τὸν ἐκάθηρεν ὁ ἁγιώτατος Φλαβιανός, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων ἐδέχθησαν αὐτὸν μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου.

Ὅτι ὁ Χρυσόστομος ὁποῦ ἐκαθηρέθη ὑπὸ Θεοφίλου ὁμοδόξου, χωρὶς τοὺς ἄλλους πατριάρχας ἐδέξατο.

Ὅτι τὸν Πέτρον τὸν Μιλήτου ἐπίσκοπον, ὁποῦ τὸν ἐκάθηρεν ὁ ἁγιώτατος Μεθόδιος, καὶ ὁ πατριάρχης Φώτιος τὸν ἐδικαίωσε καὶ οὐχὶ μόνον τὸν ἐδικαίωσε, ἀμὴ ἔκαμεν αὐτὸν μητροπολίτην τῆς μητροπόλεως Σαρδέων.

caterisit, nu se pedepsesc; dacă cu adevărat l-a judecat potrivit scopului dumnezeiesc și n-a luat mită, nici nu erau vrăjmași.

Lege: Acelea ce sînt rău judecate și stipulate, nici anii, nici legile, nici obiceiul nu le întărește.

A lui Fotie al Constantinopolului: Și cînd s-a caterisit arhiereul și iarăși a fost iertat, să o ascultați: la diferite sinoade și sub diferiți părinți, aceasta deseori s-a întîmplat, precum pe vremea sfîntului Atanasie și a lui Marcel, episcopul Anghirei, și a lui Macarie și a multor altora, pentru rugămintea poporului care își cereau pe arhiereul lor. S-a întîmplat și pe timpul lui Iracla, prea sfințitul patriarh al Alexandriei, al cărui urmaș a fost Dionisie și după acesta Maxim, după acesta însă Teona și după el sfîntul ieromonah Petru care l-a caterisit pe Arie care era diacon, și l-au surghiunit cu desăvîrșire din biserică. Iar acel prea sfînt Petru a suferit martiriul în zilele împăratului fără de Dumnezeu Maximian; din porunca lui i s-a tăiat capul. Urmașul acelui prea sfînt mucenic Petru al Alexandriei a devenit Achila prea sfîntul și a luat scaunul acelui; și acest prea sfînt patriarh al Alexandriei Achila l-a primit pe Arie și l-a iertat; și l-a hirotonit și între preot și l-a pus să aibă grijă de școala din Alexandria.

Că și pe Eutihie, pe care l-a caterisit prea sfîntul Flavian, l-au primit, după moartea lui, și patriarhul Alexandriei, și al Antiohiei, și al Ierusalimului.

Că Hrisostom, care a fost caterisit de Teofil de aceeași credință, a fost primit fără alți patriarhi.

Că pe episcopul Petru al Miletului pe care l-a caterisit prea sfințitul Metodiu, patriarhul Fotie nu numai că i-a dat cîștig de cauză, ci l-a făcut mitropolit al mitropoliei Sardelor.

Ὅτι καὶ ἄλλους πολλοὺς ὁποῦ ἐκάθηρεν ὁ ἁγιώτατος Ἰγνάτιος διὰ ἐγκλήματα καὶ αὐτὸς ὁ ἁγιώτατος Φώτιος ἐκείνους ἐδέξατο. Καὶ ἄλλους πάλιν ὁποῦ ἐκάθηρεν αὐτὸς ὁ ἐν ἁγίοις Φώτιος καὶ ὁ εἰρημένος ἅγιος Ἰγνάτιος ἐδέξατο αὐτούς.

<ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΤΙ ΔΙΔΕΤΑΙ Ο ΘΡΟΝΟΣ ΠΡΟΣ ΑΛΛΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΕΞΑΡΧΙΚΟΝ>.

<ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ-ον>

Μετάθεσις εἶναι ὁποῦ νὰ ἀφίσῃ τινὰς ἀρχιερεὺς τὴν μητρόπολιν ὁποῦ ἔχει νὰ ἐπάρῃ ἄλλη ἢ ἐπίσκοπος τὴν ἐπισκοπήν.

Ὁ δὲ δέκατος ἕκτος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου συγχωρεῖ ὅτι νὰ γίνονται μεταθέσεις ἀρχιερέων γνώμῃ καὶ θέλημα τοῦ πατριάρχου, ἐὰν ἔναι μητρόπολις, εἰ δὲ καὶ ἔναι ἐπισκοπὴ γνώμῃ καὶ θέλημα μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Καὶ παραίτησις λέγεται ὁποῦ ἀφίνει τινὰς ἀρχιερεὺς τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην.

Λέγεται καὶ παραίτησις ὁποῦ ἀφίνῃ τὸν θρόνον μόνον καὶ ἔχει τὴν ἀρχιερωσύνη καὶ δίδεται πρὸς αὐτὸν ἄλλος θρόνος ἐξαρχικός, ἢ καὶ γίνεται γνήσιος ἀρχιερεὺς εἰς αὐτόν.

Εἰς τὸν καιρὸν Ζήνωνος τοῦ βασιλέως, ἔκαμε παραίτησιν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Μαρτύριος πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ ἦτον συνηγμένος ὁ λαὸς ὅλος, ἱερωμένοι τε καὶ λαικοί, καὶ εἶπεν οὕτως· τὸν ἀνυπότακτον κλῆρον καὶ τὸν ἀπειθῆ λαόν, ἐξ αὐτοῦ κάμνω παραίτησιν, τὸ δὲ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης μου φυλάττω καθαρῶ καὶ ἀμολύντω· ὥς δε ἔκαμε παραίτησιν τοῦ θρόνου οὐχὶ τῆς ἀρχιερωσύνης.

Δίδεται καὶ κατ' ἐπίδοσιν, ἤγουν ἐξαρχικῷ τῷ τρόπῳ, θρόνος ἕτερος ἐὰν ἔναι χρεία πρὸς ἄλλον ἀρχιερεύς, ὁποῦ νὰ μὴ δὲν ἔχει θρόνον, ἢ καὶ ἐὰν ἔχει, καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐνορίαν ἔχει

Că și pe mulți alții pe care prea sfințitul Ignatie i-a caterisit pentru greșeli, același prea sfînt Fotie i-a primit. Și pe mulți alții iarăși pe care i-a caterisit acela între sfinți Fotie, zisul sfînt Ignatie i-a primit pe ei.

DESPRE MUTAREA ARHIEREILOR ȘI DESPRE DEMISII ȘI CĂ SE DĂ SCAUNUL ARHIERESC ALTUI ARHIEREU EXARH. <CAP. 31.> (GLAVA 31.)

Mutare este cînd un arhiereu ar lăsa mitropolia pe care o are, ca să ia alta, sau episcop episcopia.

Canonul al șaisprezecelea al sinodului din Antiohia îngăduie să se facă mutări de arhierei; dacă este mitropolie, cu știrea și voia patriarhului; iar dacă este episcopie, cu știrea și voia mitropolitului acelei eparhii. Și demisie se cheamă, cînd vreun arhiereu lasă tronul și arhieria sa.

Demisie se cheamă și cînd își lasă numai tronul și-și ține arhieria și i se dă alt tron de exarh, sau și devine adevărat arhiereu într-însul.

În vremea împăratului Zenon a a demisionat din scaunul patriarhicesc patriarhul Martirie al Antiohiei, și era adunat întreg poporul, clerici și mireni, și a grăit așa: în ce privește clerul nesupus și poporul neascultător, mă lepăd de el, dar demnitatea arhieriei mi-o păstrez curată și nepîngărită; și acesta a demisionat de la tron, nu de la arhierie.

Se dă și ca adaos, adică în chip de exarhat, altui arhiereu încă un tron, care să nu aibă alt tron sau dacă și are, și în toată enoria are puterea ca însuși al ei păstor și dascăl,

ἐξουσίαν, ὡς καὶ τὸν ἴδιον ποιμένα καὶ διδάσκαλον, δηλαδὴ τὸν γνήσιον ἀρχιερέαν, τῷ δὲ ἱερῷ συνθρόνῳ δὲν δύναται νὰ ἔχει παντελῶς, εἰ μὴ μόνος ἐκεῖνος ὁ γνήσιος ἀρχιερεύς, ὁποῦ ἐχειροτονήθη, ἢ νὰ χειροτονηθῇ εἰς αὐτὸν τὸν θρόνον, ἔξω ἐξ αὐτοῦ δηλονότι τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου, κάμνει ἀνεμποδίστως πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κατὰ τὸ ἱερὸν ἀξίωμα.

Ὅρα τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων νόμων· Εἰ δὲ καὶ τολμήσῃ καὶ κάμῃ τὴν τοιαύτην παρανομίαν καὶ αὐθάδειαν καὶ ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου τὸν ὁποῖον ἔναι ξένον μακρὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ, μόνον τοῦ γνησίου ἀρχιερέως, ὡς εἴπαμεν, ὁποῦ ἔναι ἀφιερομένον ἴδιον εἰς αὐτὸν καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλον, νὰ καθήρεται τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ, ὡς οἱ θεῖοι νόμοι ὁρίζουν καὶ ἀποφύνουν (!).

ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΕΩΝ ΕΑΝ ΔΕΝ ΜΝΗΜΟΝΕΥΣΟΥΝ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΥΤΩΝ· ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΙΕΡΕΩΝ ΥΠΟ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΚΑΝΟΝΙΖΟΝΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ-ον

Συνόδου α'-ης καὶ β'-ης κάνων ιδ'· Ὁ δέκατος τέταρτος κανὼς τῆς πρώτης καὶ δευτέρας συνόδου ὁρίζει· ὅτι ὅποιος ἐπίσκοπος, ἢ ἐκ τῶν ἱερέων, ἢ καὶ διακόνων τινὰς προφασίζεται διὰ τὸ εὑρίσκεται ὁ μητροπολίτης αὐτῶν εἰς κατηγορίαν καὶ χωρὶς νὰ γένῃ κρίσις καὶ ἀπόφασις κατ᾽ αὐτοῦ καὶ δὲν μνημονεύσουν αὐτὸν εἰς τὰς θείας ἱερουργίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀκολουθίας, τούτοις ἀποφάσισεν ἡ ἁγία σύνοδος ὅτι νὰ εἶναι καθηρημένοι.

Σιμεὼν Θεσσαλονίκης· Καὶ ὅταν ἐσφάλῃ ὁ ἱερεὺς εἰς ἄλλον πταίσιμον, ἴδιον εἶναι ὅτι παρὰ τοῦ ἀρχιερέως νὰ κανονίζεται. Καὶ εἰ μὲν ἔγινε τοῦτο ἀπὸ ἀπροσεξίας καὶ ἀμαθίας

anume ca și adevăratul ei arhiereu, dar sfîntul tron ce i s-a dat dimpreună, nu poate să-l dețină nicidecum, ci numai singur acel adevărat arhiereu care a fost hirotonit sau are să fie hirotonit pentru acel tron, dar în afară de ce privește acel sfînt tron dat împreună, face fără nici o piedică toate lucrurile bisericești potrivit cu funcția sfîntă.

Vezi hotărîrea dumnezeieștilor legi: Iar dacă a îndrăznit și a făcut o călcare de lege ca aceea și cutezanță și s-a urcat pe sfîntul tron dat dimpreună care-i este cu totul străin de dînsul și aparține numai adevăratului arhiereu, precum am zis, și-i este închinat numai unuia singur lui și nu altuia, să fie caterisit din arhieria lui, precum hotărăsc și arată dumnezeieștile legi.

DESPRE EPISCOPI ȘI PREOȚI DACĂ NU VOR POMENI PE MITROPOLITUL LOR; ȘI CĂ GREȘELILE PREOȚILOR ÎȘI PRIMESC CANONUL DE LA ARHIEREU. CAP. 32. (GLAVA) 32.

Canon 14 al sinodului 1 și 2: Canonul al paisprezecelea al sinodului întîi și al doilea hotărăște: care episcop sau vreunul din preoți sau și diaconi sub pretext că mitropolitul lor se află sub pîră și, fără să se fi făcut judecată și hotărîre în contra lui, nu-l vor pomeni la dumnezeieștile servicii și la celelalte slujbe, pentru aceștia a hotărît sfîntul sinod să fie caterisiți.

Simeon al Tesalonicului: Și dacă preotul a căzut într-alt păcat, atunci e de atribuția arhiereului să-i dea canon. Și dacă aceasta s-a făcut din nebăgare de seamă sau neștiința

τοῦ ἱερέως, ἢ καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἐχθροῦ, νὰ μὴ δὲν γίνεται πολλὴ ἡ ἐξέτασις τοῦ πταίσματος, ἀμὴ νὰ ἔχῃ καὶ μετρικὴν συγγνώμην. Εἰ δὲ καὶ ἐγίνη ἀπὸ ἀμελείας αὐτοῦ, κατὰ τὸ σφάλμα νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρεται καὶ παρὰ τοῦ <ἀρχ>ιερέως νὰ λάβῃ διόρθωσιν.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΘΕΜΑΤΟΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ-ον>.

Τῶν θείων διδασκάλων· Τὸ ἀνάθεμα χωρισμὸς εἶναι ἀπὸ Θεοῦ καὶ συγκλήρωσις τῷ σατανᾷ. Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος λέγει περὶ τοῦ ἀναθέματος· ὅτι τινὰ χριστιανὸν νὰ μὴ δὲν ἀναθεματίζεται, μόνον τοὺς αἱρετικοὺς καὶ τοὺς καλογέρους ὁποῦ ῥήξουν τὸ σχῆμα ἀγγελικὸν καὶ δὲν θέλουν τελείως νὰ ἐπιστραφοῦν.

Εἰ δὲ καὶ ἔλθουν εἰς μετάνοιαν, δέξαι καὶ ἀγκάλισον αὐτούς, ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν κελεύει· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΦΩΡΙΣΘΕΝΤΟΣ ΔΙΚΑΙΩΣ Η ΑΔΙΚΩΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΣΗ ΤΟΝ ΑΦΩΡΙΣΜΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ-ον

Σιμεὼν Θεσσαλονίκης· Ἕνας ἄνθρωπος ὁποῦ νὰ ἀφωρισθῇ δικαίως ἢ ἀδίκως παρὰ τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ νὰ μὴ δὲν καταφρονῇ τελείως τὸν ἀφωρισμόν, οὐδὲ νὰ γένηται κριτὴς αὐτὸς εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὡς ὅτι ἀδίκως ἀφωρίσθη, ἀμὴ νὰ ὑπαγένῃ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ εὐλαβείας εἰς τὸν ἀρχιερέα αὐτοῦ, δουλικῶς νὰ παρακαλεῖ νὰ τοῦ συγχωρίσει. Εἰ δὲ καὶ δὲν προσδέχεται αὐτόν, νὰ ἐπέρνῃ καὶ τινὰς εὐλαβεῖς ἄνδρας, ἱερωμένους καὶ λαϊκούς, ὅπως διὰ τῆς μεσιτείας αὐτῶν νὰ τύχῃ συγχώρησιν. Εἰ δὲ καὶ δὲν θελήσει, εἰ μὲν ἔναι ἐπίσκοπος, νὰ ὑπαγένῃ εἰς τὸν μητροπολίτην αὐτοῦ, εἰ δὲ καὶ ἔναι μητροπολίτης, εἰς τὸν πατριάρχην, ζητόντα συγχώ-

preotului şi prin lucrarea vrăjmaşului, să nu fie grea cercetarea păcatului, ci să aibă şi puţină iertăciune. Iar de s-a făcut din neglijenţa lui, să plîngă şi să se tînguiască şi să ia îndreptare de la arhiereu.

DESPRE ANATEMĂ. <CAP. 33.> (GLAVA 33.)

A dumnezeieştilor dascăli: Anatema este despărţire de Dumnezeu şi împreună moştenire cu satana. Iar sfîntul sinod al patrulea ecumenic spune aşa despre anatemă: că nici un creştin să nu fie dat anatemei, ci numai ereticii şi călugării care aruncă schima îngerească şi nu voiesc să se mai întoarcă.

Iar dacă se pocăiesc, primeşte-i şi îmbrăţişează-i că Domnul nostru spune: n-am venit să chem pe cei drepţi, ci pe păcătoşi la pocăinţă.

DESPRE CEL AFURISIT, PE DREPT SAU PE NEDREPT, DE CĂTRE ARHIEREU, SĂ NU CUMVA SĂ NU SE BAGE ÎN SEAMĂ AFURISENIA. CAP. 34. (GLAVA 34.),

Simeon al Tesalonicului: Un om care a fost afurisit, pe drept sau pe nedrept, de arhiereul său, acela să nu cumva să nu bage în seamă cu totul afurisenia, nici să nu se facă însuşi judecător asupra sa, zicînd că pe nedrept a fost afurisit, ci să mearga cu toată rîvna şi evlavia la arhiereul lui şi cu supunere să-l roage de iertare. Iar de nu-l primeşte, să ia şi cîţiva oameni evlavioşi, clerici şi mireni, ca prin mijlocirea lor să dobîndească iertare. Şi dacă nu va voi, de e episcop, să meargă la mitropolitul lui, iar de

ρησιν, οὐχ ὅτι νὰ ἐγκαλῆ τὸν ζητόντα συγχώρησιν, οὐχ ὅτι νὰ ἐγκαλῆ τὸν ἀρχιερέα αὐτοῦ καὶ θέλει λυπηθῆ ὡσὰν τὸ μάθη, ὅτι ἄλλη κρίσις ἔναι τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλη τῶν ἀνθρώπων· καὶ διὰ τοῦτο νὰ ὑπάγη εὐλαβῶς καὶ ἀσκανδαλίστως νὰ ζητῆ συγχώρησιν.

Τοῦ Χρισοστόμου· Λέγει ὁ θεῖος Χρισοστόμος· ὅταν εὕρης τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἁμαρτάνη, μὴ δὲν τὸν εὐγάλλη ἐν τῷ ἅμα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ μὴ δὲν εὕρη ὁ σατάνας καὶ τὸν ἐκάμη ἐκὼν του· ἀμὴ κράξε αὐτὸν καταμόνας καὶ ἐπετίμησέ τον καὶ παρεκάλεσέ τον, νὰ τὸν εὐγάνης ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀπὸ τὸ κακόν. Καὶ εἰ μὲν σοῦ ἀκούσει, ἐκέρδησας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καθῶς εἶπεν ἡ γραφή· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιστρέφει ἁμαρτωλὸν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ, σώζει τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ σκεπάζει πολλὰ ἁμαρτήματα.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΑΡΓΗΣΗ ΙΕΡΕΑ Η ΚΟΣΜΙΚΟΝ ΑΦΩΡΙΣΗ, ΔΙΑ ΝΑ ΛΑΒΗ ΔΩΡΑ, Η ΣΦΑΛΙΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Η ΑΛΛΟΣ ΙΕΡΩΜΕΝΟΣ ΕΑΝ ΑΦΩΡΙΣΗ ΤΙΝΑ ΧΩΡΙΣ ΑΙΤΙΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ-ον

Συνόδου ζ' κανὼν δ-ος. Ὁ τέταρτος τῆς ἑβδόμης συνόδου κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος ἀρχιερεὺς διὰ ἔχθραν ἢ πάθος, ἢ διὰ νὰ ἐπάρη φλωρία, ἀργήση ἱερέαν, ἢ κοσμικὸν ἀφωρίση, ἢ σφαλίση ἐκκλησίαν, νὰ μὴ δὲν ἱερουργεῖται καὶ νὰ ὑμνεῖται καὶ νὰ δοξάζεται ὁ Θεός, νὰ παθαίνη τὴν αὐτοπάθειαν· αὐτοπάθεια λέγεται νὰ πάθη ἐκεῖνο ὁποῦ ἔκαμε νὰ λάβη ἄλλος ἐξ αὐτοῦ, νὰ πάθη αὐτός του, ὥστε ἄργησε, νὰ ἀργησθῆ, καὶ κατὰ τὸν θεῖον Δᾶβιδ· ἐπιστρέψη ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, ὡς παραβαίνων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀποστολικῶν διατάξεων.

mitropolit, la patriarh, ca să ceară iertare, nu să pîrască pe arhiereul său, că se va supăra, cînd va afla, deoarece alta este judecata lui Dumnezeu și alta a oamenilor; și de aceea să meargă cu evlavie și liniștit să ceară iertare.

A lui Hrisoston: Dumnezeiescul Hrisostom spune: dacă ai aflat un om care greșește, să nu-l dai afară în aceeași clipă din biserică, pentru ca să nu dea satana peste el și să-l și facă sieși ascultător, ci cheamă-l singur la tine și ceartă-l și roagă-l, ca să-l scoți de la păcat și de la rău. Și dacă te va asculta, ai cîștigat sufletul lui, precum a zis scriptura: că acela care întoarce pe un păcătos de la păcatele lui, îi mîntuiește sufletul de la moarte și șterge multe păcate.

DESPRE ARHIEREUL CARE A OPRIT DE LA LITURGHIE PE PREOT SAU A AFURISIT PE MIREAN, PENTRU CA SĂ PRIMEASCĂ DARURI, SAU A ÎNCHIS BISERICĂ; SAU ALT CLERIC DACĂ A AFURISIT PE CINEVA FĂRĂ VINĂ. CAP. 35. (GLAVA 35.)

Canonul 4 al sinodului 7: Canonul al patrulea al sinodului al șaptelea hotărăște: care arhiereu, din dușmănie sau patimă sau ca să ia galbeni, a oprit pe preot de la litrughie sau a afurisit pe mirean sau va închide biserică, să nu se liturghisească și să se slăvească și preamărească Dumnezeu, să sufere și dînsul aceeași pedeapsă, și anume să sufere aceeași pedeapsă ce a făcut să o sufere altul de la el, încît de a oprit de la liturghie, să fie oprit și el, dacă a afurisit, să fie afurisit, după cum zice dumnezeiescul David: să se întoarcă răutatea lui asupra capului lui, ca un călcător al învățăturilor lui Dumnezeu și al rînduielilor apostolice.

Λέγει καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος Πέτρος· ποιμαίνετε τὸ ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, μὴ ἀναγκαστικῶς, ἀλλὰ θεληματικῶς κατὰ Θεόν, καὶ μὴ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως. Καὶ νὰ γίνεσθε τύποι εἰς τὰ ποίμνιά σας, νὰ κάμνετε τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐὰν κάμετε οὕτως, θέλετε φορέσει παρὰ Θεοῦ ~~τὸν~~ ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

Εἰ δὲ καὶ τὸ ἐναντίον κάμνετε, ἀντὶ τοῦ στεφάνου κόλασιν αἰώνιον. Ἀμαράντινος δὲ λέγεται ὁποῦ δὲν φθείρεται νὰ χαλάσῃ, μόνον ἀνθεῖ καὶ βλαστάνει.

Β α λ σ α μ ό ν ο ς· Εἰ δὲ καὶ ὅποιος τῶν ἱερωμένων ἀφωρίσει τινὰ τῶν χριστιανῶν, ἔξω τοῦ νόμου χωρὶς νὰ ἔχῃ πταίσιμον, ἔναι εἰς κατάκρισιν, ὁποῦ νὰ παιδεύηται ὁ ἱερεύς, διὸ ἀφώρισεν τὸν χριστιανὸν ἀδίκως.

Δ ι ο ν υ σ ί ο υ τ ο ῦ Ἀ ρ ε ο π α γ ί τ ο υ· Λέγει καὶ ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ· ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀκούει ταῖς παραλόγοις ὁρμαῖς τοῦ ἱερέως.

Ν ε α ρ ὰ Ἰ ο υ σ τ ι ν ι α ν ο ῦ τ ο ῦ β α σ ι λ έ ω ς· Ἡ δὲ νεαρὰ Ἰουστιανιανοῦ τοῦ βασιλέως λέγει· ὅτι παραγγέλωμεν ἀρχιερεῦσι καὶ ἱερεῦσι ὅτι νὰ μὴ δὲν ἀφωρίζουν τινὰ τῶν χριστιανῶν χωρὶς νὰ φανῇ ἡ αἰτία αὐτοῦ· ἀνέναι καὶ τὸ ὁρίζουν οἱ κανόνες, ὅτι νὰ ἀφωρισθῇ, οὕτως νὰ ἀφωρίζεται.

Εἰ δὲ καὶ ἀφωρίσουν τινὰ χωρὶς νὰ ἀποδειχθῇ ἡ αἰτία αὐτοῦ, νὰ συγχωρεῖται ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως. Καὶ αὐτὸς ὁποῦ τὸν ἀφώρισε νὰ παιδεύεται, ἤγουν νὰ ἀργεῖται τῆς ἱεροσύνης, ὅσον βούλεται ὁ μέγας ἀρχιερεύς. Καὶ ἐπειδὴ ἀδίκως ἔκαμε, δικαίως καὶ νὰ ὑπομένῃ τὴν παίδευσιν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΥΧΟΜΕΝΟΥ ΜΕΤΑ ΑΦΩΡΙΣΜΕΝΟΥ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛϚ-ον>

Ἀ π ο σ τ ό λ ω ν κ α ν ὼ ν ι-ος· Ὁ δέκατος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος μετὰ τοῦ ἀφωρισμένου συνεύχεται, νὰ ἀφορίζεται καὶ αὐτός.

Spune și dumnezeiescul apostol Petru: paşteţi turma lui Dumnezeu, nu cu sila, ci de bună voie după porunca lui Dumnezeu, și nu din dorinţa de cîștig urît, ci cu bună rîvnă. Şi fiţi pildă turmelor voastre, ca să faceţi voia lui Dumnezeu; și dacă faceţi aşa, veţi purta de la Dumnezeu cununa cea neveștejită a măririi.

Iar de veţi face dimpotrivă, în loc de cunună veţi lua munca cea de veci. Neveştejit însă se spune ceea ce nu se strică și se pierde, ci numai înflorește și odrăslește.

A lui Balsamon: Oricare dintre clerici va afurisi pe vreun creștin afară de lege, fără să aibă păcat, este dat osîndei să fie pedepsit, pentru că a afurisit pe creştin cu nedreptate.

A lui Dionisie Areopagitul: Zice și sfîntul Dionisie Areopagitul în epistola lui: că Dumnezeu nu ascultă de pornirile fără de minte ale preotului.

Novela împăratului Justinian: Iar novela împăratului Iustinian zice: Poruncim arhiereilor și preoţilor ca să nu afurisească pe vreun creștin, fără să se arate vina lui; și canoanele dacă o hotărăsc, ca să fie afurisit, aşa să se afurisească.

Iar dacă vor afurisi pe cineva, fără să fie dovedită vina lui, să fie iertat de arhiereul mai mare. Şi acela care l-a afurisit, să se pedepsească, adică să fie oprit de la preoţie, cît voiește arhiereul mai mare. Şi de vreme ce pe nedrept a făcut, pe drept să și rabde pedeapsa.

DESPRE CEL CE SE VA RUGA ÎMPREUNĂ CU CEL AFURISIT. <CAP. 36.> (GLAVA 36.)

Al apostolilor canon 10: Canonul al zecelea al sfinţilor apostoli hotărăște: cine se va ruga împreună cu cel afurisit, să fie afurisit și el.

Ζ ω ν α ρ ᾶ· Ἐκεῖνον ὁποῦ ἀφορίζουν, διὰ ἁμαρτήματα καὶ σφάλματα τὸν ἀφορίζουν. Καὶ κάμνει χρέος νὰ μὴ δὲν τὸν συγκοινωνεῖ τινάς, ὅτι καταφρονεῖ τὸν ἀρχιερέα ὁποῦ τὸν ἀφώρισεν· καὶ δηλοῖ καὶ ἄλλο, ὅτι φαίνεται κακῶς τὸν ἀφώρισεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸς συνεύχεται μετ' αὐτοῦ καὶ δὲν τὸν ἀποχωρίζει ὡς ἀφωρισμένον.

Διὰ τοῦ ὁποίου λέγει ὁ κανών· ὅτι ὅποιος συνέρχεται καὶ συμψάλλει μετὰ τῶν ἀφωρισμένων, ἢ εἰς ἐκκλησίαν, ἢ εἰς ὁσπήτιον, καὶ αὐτὸς νὰ ἀφορίζεται.

ΠΕΡΙ ΑΦΩΡΙΣΜΕΝΟΥ ΠΩΣ ΓΝΩΡΙΖΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΑΥΤΟΥ ΠΟΘΕΝ ΑΦΩΡΙΣΘΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ-ον

Ταῦτα πάντα τὰ τοῦ ἀφορισμοῦ εὑρέθησαν εἰς ἕνα βιβλίον τῆς ἁγίας Σοφίας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ· Ὅποιος ἔχει ἐντολὴν ἢ κατάραν κρατοῦσι μόνον τὰ ἔμπροσθεν τοῦ σώματός του.

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ἀνάθεμα, φαίνεται κύτρινος καὶ ζαρομένα τὰ δάκτυλά του.

Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φαίνεται μαῦρος, ἔναι ἀφωρισμένος ὑπὸ ἀρχιερέως.

Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φαίνεται ἄσπρος, ἔναι ἀφωρισμένος παρὰ τῶν θείων νόμων.

Ἐ ρ ώ τ η σ ι ς· Ἄνωθεν λέγει καὶ δείχνει τὸν ἀφωρισμένον πόθεν ἀφωρίσθη· καὶ περὶ ερέως ἀφορισμόν, τελείως δὲν ἀναφέρνει τί ἔναι τοῦτο.

[Ἀπορία, ἀπόκρισις].

ΟΤΙ ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΑΦΟΡΙΖΟΥΝ ΤΙΝΑ ΧΩΡΙΣ ΘΕΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ-ον

Λύσις τῶν θείων διδασκάλων· Τῶν ἱερέων δὲν ἐδόθη ἄλλη χάρις, μόνον νὰ ἱερουργοῦν καὶ νὰ βαπτίζουν. Εἰ δὲ νὰ συγχωροῦν καὶ νὰ ἀφορίζουν τῶν ἀρχιερέων ἐδόθη,

A lui Zonara: Pe acela pe care-l afurisesc, îl afurisesc pentru păcate și greșeli. Și e de datoria oricui să nu se lege cu el, pentru că arată dispreț față de arhiereul care l-a afurisit; și mai arată și alta, că arhiereul parcă rău l-ar fi afurisit și de aceea el se roagă împreună cu acela și nu se desparte de dînsul ca de un afurisit. De aceea zice canonul: cine umblă împreună și citește împreună cu acei afurisiți, sau în biserică sau acasă, și acela să se afurisească.

DESPRE AFURISIT CUM SE CUNOAȘTE DUPĂ MOARTEA LUI DE UNDE I-A VENIT AFURISENIA. CAP. 37. (GLAVA 37.)

Acestea toate despre afurisenie s-au aflat într-o carte din Sfînta Sofia de la Tesalonic: Cine are poruncă sau blestem, aceluia numai în părțile dinainte i se ține trupul întreg.

Acel care are anatema, se arată verde și degetele-i zgîrcite.

Și acela care se arată negru, este afurisit de către arhiereu.

Și acela care se arată alb, este afurisit de legile dumnezeiești.

Întrebare: Mai sus se zice și se arată despre afurisit de unde i-a venit afurisenia; iar despre afurisenia preotului, nu se spune nicidecum: ce este aceasta. [Nedumerire, răspuns.]

DACĂ PREOȚII AFURISESC PE CINEVA FĂRĂ VOIA ARHIEREULUI? CAP. 38. (GLAVA 38.)

Dezlegare a dumnezeieștilor dascăli: Preoților nu le-a fost dat alt dar, decît numai să facă liturghie și să boteze. Iar să ierte și să afurisească le-a fost dat arhiereilor, pentru că ei

ὅτι τύπον φέρουσι τῶν ἀποστόλων τῶν ὁποίων ὁ Χριστὸς τοὺς ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ὅσα δέσετε ἐπὶ τῆς γῆς, δεδεμένα εἶναι καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὅσα λύσετε εἰς τὴν γῆν, λελυμένα εἶναι καὶ εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ πάλιν εἶπεν ὅτι ἐγὼ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Καὶ πάλιν τῶν μαθητῶν εἶπε ὅτι ἐσεῖς εἶσθε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

Λοιπῶν δι' αὐτῶν τῶν θείων ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν, τουτέστι τῶν ἀρχιέρεων, ἡ χάρις μεταδίδεται εἰς πάντας καθῶς μεταδίδεται καὶ τὸ φῶς, ὥστε ἱερεὺς δὲν δύναται νὰ ἀφωρίσῃ τινὰ χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς ἔναι διδάσκαλος καὶ ποιμένας καὶ φροντιστὴς τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ τοῦ κυρίου. Καὶ εἰς αὐτὸν ἐδόθη ἡ χάρις. Διὰ δὲ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ καὶ ἐπιστροπῆς, ἀφορίζουν καὶ συγχωροῦν ἁμαρτήματα καὶ οἱ ἱερεῖς.

Καὶ ὅποιος ἱερεὺς ἀφορίσῃ τινὰ τῶν χρισιτανῶν χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ, ἔχει λόγον νὰ ἀποδώσῃ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρουσίᾳ διατὶ ἐχώρισε τὸν χριστιανὸν ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ἀποστόλων κανὼν λθ-ος· Λέγει ὁ τριακοστὸς ἔννατος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανών· ὅτι τῶν ἱερέων δὲν ἐδόθη νὰ ἐπιτιμοῦν καὶ νὰ ἀφορίζουν ὅποιους θέλουν καὶ νὰ λύουν ἀφορισμόν, ἢ ἁμαρτημα, διότι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχιερέων εἶναι ταῦτα καὶ οὐχὶ τῶν ἱερέων. Καὶ ἀνέναι καὶ δὲν ἔχουν θέλημα ἐξ αὐτῶν, αὐτὰ νὰ τὰ κάμνουν δὲν ἠμποροῦν.

Βάλλε κατὰ νοῦν ὅτι χωρὶς νὰ ἐπάρῃ ἄδειαν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ὁ ἱερεὺς δὲν δύναται νὰ ἀφορίσῃ. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἄνωθεν δὲν λέγει περὶ τοῦ ἱερέως τὸν ἀφορισμὸν νὰ ἐγνωρίζεται καὶ νὰ φαίνεται καθὼς ἐγνωρίζεται καὶ γαίνεται τοῦ νόμου καὶ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῆς ἐντολῆς καὶ κατάρας καὶ τοῦ ἀναθέματος ἔστοντας ὁποῦ δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ ἀφορίζει κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν.

Ὅμως οἱ ἱερεῖς ὁποῦ θέλουν νὰ ζοῦν ἐν Χριστῷ, τὸν ἀφορισμὸν νὰ τὸν ἐκάμνουν μετὰ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν, ὅτι, ὡς ἠκούσατε, μεγάλον εἶναι τὸ μυστήριον τοῦ ἀφο-

poartă chipul apostolilor, cărora Hristos le-a dat această putere și le-a zis: oricîte le veți lega pe pămînt, legate sînt și cîte le veți dezlega pe pămînt, dezlegate sînt și în cer. Și iarăși a zis: eu sînt lumina lumii. Și iarăși a zis ucenicilor: voi sînteți lumina lumii.

Prin urmare, prin acești dumnezeiești apostoli și prin urmașii lor, adică arhiereii, darul a fost dat mai departe tuturor, precum se dă și lumina, încît preotul nu poate să afurisească pe cineva fără voia arhiereului său, pentru că el este dascăl și păstor și purtător de grijă a mîntuirii poporului Domnului. Și lui i-a fost dat darul. Iar din puterea și încredințarea lui, afurisesc și iartă păcatele și preoții.

Și preotul care va afurisi pe cineva dintre creștini fără voia arhiereului său, are să dea seama domnului nostru la a doua lui venire, pentru că a despărțit pe creștin de la mărirea lui Dumnezeu.

Canonul 39 al apostolilor: Canonul al treizeci și nouălea al sfinților apostoli zice: nu s-a dat preoților să canonească și să afurisească pe cine vor și să dezlege afurisenia sau păcatul, pentru că acestea sînt în puterea arhiereilor și nu a preoților. Și dacă nu au voie de la dînșii, nu pot să facă acestea.

Înseamnă-ți bine că preotul, fără să ia voie de la arhiereu, nu poate să afurisească. Și de aceea și mai sus nu se vorbește despre afurisenia preotului, ca să se cunoască și să se vadă, precum se cunoaște și se vede despre lege și arhiereu și despre poruncă și blestem și anatemă, dat fiind că n-are putere să afurisească după hotărîrea apostolică de mai sus.

Totuși preoții care voiesc să trăiască întru Hristos, afurisenia s-o facă din puterea arhiereului lor, pentru că, precum ați auzit, mare este taina afurisenici. Și arhiereul dator

ρισμοῦ. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἔναι χρεώστης νὰ ἐξετάζῃ ἐπιμελῶς τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ ὁ ἀφορισμός. Καὶ διὰ τοῦτο βλέπετε καλῶς περὶ τούτου.

Εἰς πολλοὺς δὲ τόπους ὁποῦ δὲν εὑρίσκεται ὁ ἀρχιερεύς, κάμνουν σύνοδον οἱ κληρικοί, ὡς ἐπίτροποι ὁποῦ εἶναι τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν, καὶ ἐξετάζουν τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην ὁποῦ θέλουν νὰ κάμουν τὸν ἀφορισμόν. Καὶ οὕτως δίδουν ἄδειαν καὶ γίνεται ἀφορισμός.

Καὶ εἰς τὸν τόπον ὁποῦ δὲν ἔναι τελείως ἀρχιερεύς, ἐξετάζεται ἡ ὑπόθεσις παρὰ τοῦ κατὰ τόπον χωρεπισκόπου, ἢ ἱερέως, ἢ πνευματικοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ οἱ πνευματικοὶ χωρεπίσκοποι λέγονται καὶ οὕτως κάμνουν τὸν ἀφορισμόν.

Τοῦ Χρυσοστόμου· Λέγει καὶ ὁ θεῖος Χρισόστομος· ὅταν ἀφορισθῇ ὁ χριστιανός, ἐγκαλίζεται αὐτὸν ὁ σατανάς. Καὶ διὰ τοῦτο κάμνει χρεία νὰ ἐξετάζεται καλῶς ἡ ὑπόθεσις ἐκείνη τοῦ χριστιανοῦ τότε, ἐὰν εἶναι εἰς πταίσιμον καὶ δὲν ἐπιστρέφεται, νὰ ἀφορίζεται.

ΠΕΡΙ ΑΦΩΡΙΣΜΕΝΩΝ, ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΑΦΟΡΙΖΟΥΝ ΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΛΕΛΥΜΕΝΑ ΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ-ον

Ἐρώτησις· Τινὰς ἀνθρώπους ἀφώρισε δικαίως καὶ εὐλόγως καὶ νομίμως ὁ ἀρχιερεὺς αὐτῶν, ὡς παραβάσας τοῦ θείου νόμου, καὶ ἀπέθαναν εἰς τὸν ἀφορισμὸν καὶ δὲν ἐδιορθώθησαν νὰ λάβουν ἀφορισμὸν καὶ δὲν ἐδιορθώθησαν νὰ λάβουν συγχώρησιν καὶ ἔθαψάν τους. Καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν εὑρεθήσαν τὰ σώματα αὐτῶν λελυμένα καὶ κεχωρισμένα, κόκαλον ἀπὸ κόκαλον. Ὢ τοῦ θαύματος, φοβερὸν ἔναι τοῦτο καὶ ἀπορία, κατ' ἀλήθειαν θαυμαστόν, ἐπειδὴ καὶ τούτους ἀφώρισεν ὁ ἀρχιερεὺς νομίμως· πῶς δὲν εὑρέθησαν τὰ σώματα αὐτῶν σῶα, ἤγουν ἄλυτα καὶ ἀκέρεα, ὡσὰν καὶ τῶν ἄλλων ἀφωρισμένων· τὰ ὁποῖα φαίνονται εἰς θαῦμα φρικτὸν καὶ μέγα. Ὁ κύριος δὲ ἡμῶν εἶπε· ὅτι ὅσα δέσετε ἐπὶ τῆς γῆς, δεδεμένα εἶναι. Τοῦτο δὲ ἔναι

este să cerceteze cu grijă pricina aceea pentru care va să facă afurisenia. Și de aceea uitați-vă bine la aceasta!

În multe locuri însă, unde nu se găsește arhiereu, fac clericii sinod, ca locțiitori ce sînt ai arhiereului lor, și cercetează pricina aceea pentru care vor să facă afurisenia. Și așa dau voie și se face afurisenie.

Și în locul unde nu este nicidecum arhiereu, pricina este cercetată de către locțiitorul episcopului din partea locului, sau de către preot sau de către duhovnic, din care cauză și duhovnicii se cheamă locțiitori de episcop, și așa fac afurisenia.

A lui Hrisostom: Zice și dumnezeiescul Hrisostom: cînd creștinul a fost afurisit, îl îmbrățișează satana. Și de aceea trebuie să se cerceteze bine pricina aceea a creștinului; atunci dacă se află în păcate și nu se întoarce, să se afurisească.

DESPRE CEI AFURISIȚI PE CARE ÎI AFURISESC ARHIEREII ȘI DUPĂ MOARTE TRUPURILE LOR SE GĂSESC DESFĂCUTE. CAP. 39. (GLAVA 39.)

Întrebare: Pe niște oameni, arhiereul lor i-a afurisit pe drept și cu bună pricină și pe lege, ca pe niște călcători ai legii lui Dumnezeu, și au murit sub afurisenie și nu s-au îndreptat să ia iertăciune și i-au înmormîntat. Și după puțin timp au fost găsite trupurile lor desfăcute și descheiate os de os. O, ce minune! Înfricoșat lucru este aceasta și mare nedumerire; într-adevăr lucru minunat, de vreme ce arhiereul pe aceștia i-a afurisit pe lege; cum de nu s-au găsit trupurile lor păstrate, adică nedesfăcute și întregi, ca și ale altora ce au fost afurisiți, care lucru se vede ca o minune înfricoșată și mare. Iar domnul nostru a zis: cîte le veți lega pe pămînt, legate sînt. Iar aceasta este mai mult decît o minune: acela ce

ὑπὲρ θαύμαστον, αὐτὸς ὁποῦ ἀφωρίσθη νομίμως, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ νὰ εὑρεθῇ λελυμένος τὸ κορμὶ καὶ αἱ ἁρμονίαι κεχωρισμέναι. Τί ἔναι τοῦτο;

Ἀπόκρισις· Ἠξεύρετε πᾶς ἄνθρωπος περὶ τούτου καὶ φοβηθεῖτε μαθόντας τὴν διήγησιν ταύτης τῆς ὑποθέσεως καὶ ἀκούσετε αὐτήν.

Λύσις τῶν θείων διδασκάλων· Ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ ἀφωρισθῇ δικαίως καὶ εὐλόγως καὶ νομίμως ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ καὶ μετὰ τὸν θάνατον νὰ εὑρεθῇ λελυμένος, αὐτὸς πλέον ἐλπίδα σωτηρίας δὲν ἔχει, διότι ἐπαρέβη τοὺς θείους νόμους καὶ διὰ νὰ μὴ δὲν ἐπιστραφῇ, νὰ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν, νὰ λάβῃ συγχώρησιν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ὁποῦ τὸν ἀφώρισε. Διὰ τοῦτο εὑρέθη λελυμένος, ὥστε πλέον αὐτὸς δὲν ἔχει ἐλπίδα νὰ λάβῃ συγχώρησιν, ὅτι ἐγένετο κληρονόμος τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως.

Τοῦτοι δὲ ὁποῦ εὑρίσκονται ἀφωρισμένοι, ἤγουν ἄλυτα καὶ ἀκέραια τὰ κορμία αὐτῶν, αὐτοὶ δέονται συγχώρησιν, ἵνα ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὸν δεσμὸν τοῦ ἀφορισμοῦ, ὅτι, καθὼς εὑρίσκεται τὸ κορμὶ δεμένον εἰς τὴν γῆν, οὕτως ἔναι καὶ ἡ ψυχὴ δεμένη καὶ κολασμένη εἰς χεῖρας τοῦ διαβόλου. Καὶ ὅταν λάβῃ τὸ κορμὶ συγχώρησιν καὶ λυθῇ ἀπὸ τὸν ἀφωρισμόν, Θεοῦ δυνάμει ἐλευθεροῦται καὶ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου καὶ λαμβάνει ζωὴν τὴν αἰώνιον, τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον, τὸν χορὸν τῶν δικαίων καὶ χαρὰν τὴν ἀνακλάλητον.

ΠΕΡΙ ΑΠΕΘΑΜΕΝΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΥΡΕΘΗ ΑΚΕΡΑΙΟΝ ΤΟ ΚΟΡΜΙ ΤΟΥ ΜΗ ΕΧΩΝ ΤΡΙΧΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ-ον.

Γινώσκετε περὶ τούτου· ὅτι εἰ μὲν εὑρεθῇ κορμὶ ἀκέραιον εἰς τὸν τάφον καὶ τρίχας τελείως νὰ μὴ δὲν ἔχει, ἔναι ἔννοια εἰς τοῦτο καὶ ἀμφιβολία, ἢ ἔναι ἀφωρισμένον, ἢ οὐχί· ὅμως κάμνει χρεία νὰ εὐγάλουν τὸ λείψανον ἐκεῖνον ἔξω ἀπὸ τὸν τάφον ὁποῦ εὑρίσκεται, νὰ τὸ βάλλουν εἰς

a fost afurisit pe drept, după moartea lui să se afle desfăcut la trup și mădularele descheiate. Ce să fie aceasta?

Răspuns: Să știți, tot omul, în ce privește aceasta, și înfricoșați-vă, auzind istorisirea acestei întîmplări și ascultați-o.

Dezlegarea dumnezeieștilor dascăli: Acela care a fost afurisit pe drept și cu bună pricină și pe lege de arhiereul său, și după moarte s-a aflat desfăcut, acela nu mai are nădejde de mîntuire, pentru că a călcat dumnezeieștile legi și nu s-a mai întors, ca să se pocăiască și să ia iertăciune de la arhiereul care l-a afurisit. De aceea s-a găsit desfăcut, încît acela nu mai are nădejde să ia iertăciune, pentru că s-a făcut moștenitor al muncii fără de sfîrșit.

Aceștia însă care, deși afurisiți, trupurile lor se găsesc nedesfăcute și întregi, aceia se roagă pentru iertăciune, pentru ca să se izbăvească de legătura afuriseniei; pentru că, precum trupul se găsește legat în pămînt, așa este și sufletul lor legat și muncit în mîinile diavolului. Și cînd trupul a luat iertăciune și a fost dezlegat de afurisenie, prin puterea lui Dumnezeu se izbăvește și sufletul din mîinile diavolului și ia viață veșnică, lumina fără înserare, ceata celor drepți și bucuria cea nespusă.

DESPRE CEL MORT CARE S-A GĂSIT CU TRUPUL ÎNTREG, NEAVÎND PĂR. CAP. 40. (GLAVA 40.)

Să știți despre aceasta că, dacă s-au aflat în mormînt trup întreg și păr să nu aibă nici decum, aceasta dă de gîndit și este îndoială, dacă este afurisit sau nu; totuși trebuie trupul acela să-l scoată afară din mormîntul în care se găsește, și să-l pună în alt mormînt curat

ἄλλον τάφον παρθένον. Καὶ ὡσὰν περάσῃ καιρὸς ἱκανός, εἰ μὲν καὶ εὑρεθῇ τὸ κορμὶ ἐκεῖνον τὸ ἀκέραιον λελυμένον, ἤδη καλόν, εἰ δὲ καὶ εὑρεθῇ ἄλυτον, ἠξεύρετε ὅτι ἔναι ἀφωρισμένον καὶ δέεται συγχώρησιν, ἵνα λυτρωθῇ ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ [1]).

Ἠξεύρετε ὅτι ὅταν εὑρεθῇ ἄνθρωπος ἀφωρισμένος καὶ διαβασθοῦν αἱ ἄνωθεν συγχωριτικαὶ εὐχαὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ δὲν λυθῇ τὸ κορμὶ ἐκεῖνο ἀπὸ τὸν ἀφορισμόν, νὰ εἶσθε βεβαιωμένοι ὅτι ἀδικίαν ἔχει παρμένη. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν διαλύεται ἕως οὗ νὰ ἐπιστραφῇ, ἢ πλερωθῇ ἐκεῖνο τὸ ἄδικον ὁποῦ ἔλαβε· καὶ ἀφ' οὗ πληρωθῇ, λαμβάνει συγχώρησιν καὶ διαλύεται.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΑΡΓΗΣΗ ΑΥΤΟΝ Ο ΑΡΧΙΡΕΥΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΛΑΒΗ ΘΕΛΗΜΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ-ον

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ΚΘ-ον· Ὁ εἰκοστὸς ἔννατος κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου ὁρίζει· ὅτι ὅποιον ἱερέα ἀργήσῃ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῦ, ἢ δικαίως, ἢ ἀδίκως, καὶ χωρὶς νὰ ἐξεταχθῇ ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ, τολμήσῃ καὶ λειτουργήσῃ, νὰ καθήρεται, καὶ ἐὰν ἦτον καὶ χωρὶς αἰτίαν εὔλογον ἀργός, ἐπειδὴ αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ ἔκαμε τὴν ἀπόφασιν τῆς κρίσεως, ὁποῦ ἔμελλε νὰ κριθῇ.

neîntrebuinţat. Şi după ce va trece timp îndeajuns, dacă trupul acela s-a aflat întreg desfăcut, e bine, iar dacă s-a aflat nedesfăcut, să ştiţi că este afurisit şi se roagă pentru iertăciune, ca să fie izbăvit de afurisenie[1]).

Să ştiţi că atunci cînd s-a aflat un om afurisit şi i s-au citit de către arhiereu rugăciunile de iertăciune de mai sus, iar acel trup nu s-a desfăcut din cauza afuriseniei, să fiţi încredinţaţi că a săvîrşit o nedreptate. Şi de aceea nu se va desface pînă ce se va întoarce sau va plăti ceea ce a luat pe nedrept; iar după ce va plăti, va lua iertăciune şi se va desface.

DESPRE PREOTUL PE CARE-L VA OPRI ARHIEREUL SĂU, IAR EL VA SLUJI FĂRĂ SĂ IA ÎNCUVIINŢARE. CAP. 42. (GLAVA 41.)

Sinodul din Cartagena, canonul 29: Canonul al douăzeci şi nouălea al sinodului din Cartagena hotărăşte ca dacă preotul pe care arhiereul său îl va opri, fie pe drept fie pe nedrept, şi fără a se cerceta pricina lui, va îndrăzni să slujească, să se caterisească, chiar dacă ar fi fost oprit fără motiv binecuvîntat, deoarece el şi-a dat lui însuşi hotărîrea judecăţii pentru care avea să se judece.

---

[1]) Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 307 χειρογράφῳ κώδικι, τὸν ὁποῖον ἐκδίδομεν, ἕπονται τρεῖς συγχωρητικαὶ εὐχαὶ διὰ τὴν τοῦ ἀφορισμοῦ λύσιν, αἱ ὁποῖαι δὲν περιέχονται ἐν τῷ ῥουμανικῷ κώδικι Îndreptarea Legii.

[1]) În manuscrisul grec 307 pe care-l publicăm, urmează sub titlul « Deslegare de către arhiereu de afurisenie », Cap. 41, trei rugăciuni de iertăciune pentru dezlegarea afuriseniei, pe care nu le publicăm, deoarece nu se găsesc în *Îndreptarea legii.*

ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΟΓΕΡΩΝ ΑΝΕΝΑΙ ΚΑΙ ΚΑΜΝΟΥΝ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ Η ΦΑΤΡΙΑ ΚΑΤΑΠΑΝΩ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΑΥΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΥΝΑ5 ΓΩΓΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ-ον.

Συνόδου δ-ης κανὼν ιη-ος· Ὁ δέκατος ὄγδοος τῆς τετάρτης συνόδου κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος κληρικός, ἢ καλόγηρος εὑρεθῆ καὶ κάμνη συνομοσία, ἢ φατρία, ἢ στάσιν κατὰ τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ, ἢ συγκληρικοῦ, νὰ καθήρεται.

Ζωναρᾶ καὶ Βαλσαμών· Συνωμοσία ἔναι ὅταν τινὲς κατά τινος συμβουλευθοῦν νὰ τὸν ἐβλάψουν, ἢ εἰς τιμήν, ἢ εἰς τὴν ζωήν, ἢ εἰς βίον καὶ κάμουν ὅρκον ὅτι νὰ μὴ δὲν λείψουν ἀπὸ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τῆς συμβουλῆς, ὁποῦ ἔστησεν ἕως οὗ νὰ τὸ κάμουν.

Λέγεται καὶ συνωμοσία ἡ μεθ' ὅρκου φιλία· καὶ φατρία ἔναι νὰ συνέλθουν νὰ ὁμοφωνήσουν νὰ κάμουν τὸν δεῖνα κακόν.

Ματθαίου· Καὶ παρασυναγωγαὶ λέγονται, ὅταν εὑρεθῆ τινὰς ἀρχιερεύς, ἢ ἱερεὺς εἰς αἰτίας ἁμαρτιῶν καὶ καθηρηθῆ ὑπὸ τῆς συνόδου καὶ δὲν στέργη τὴν καθαίρεσιν, ἀμὴ ὑπάγη καὶ ἱερουργεῖ. Καὶ χωρίζονται τινὲς ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὑπαγένουν καὶ ἱερουργοῦνται καὶ ψάλλονται καὶ καθαίρεσιν τῶν ἀρχιερέων δὲν στέργονται.

ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΑΝ ΥΒΡΙΣΟΥΝ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑΝ ΑΥΤΩΝ, Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ, Η ΔΙΑΚΟΝΟΝ, ΚΑΙ ΚΟΣΜΙΚΟΣ ΕΑΝ ΥΒΡΙΣΗ ΙΕΡΕΑ, Η ΔΕΙΡΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΔ-ον

Ἀποστόλων κανὼν νε-ος· Ὁ πεντηκοστὸς πέμπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος κληρικὸς ὑβρίζη τὸν ἀρχιερέαν αὐτοῦ, νὰ καθήρεται, ὅτι δὲν ἐδόθη τινὸς νὰ ὑβρίζη τὸν αὐθέντην του.

DESPRE CLERICII ȘI CĂLUGĂRII CARE VOR FACE UNELTIRE SAU COMPLOT ÎMPOTRIVA ARHIEREULUI LOR. ȘI DESPRE DEZBINĂRI. CAP. 43. (GLAVA 42.)[1]

Sinodul al 4-lea, canonul 18: Canonul al optsprezecelea al sinodului al patrulea hotărăște că clericul sau călugărul care se va afla făcînd uneltire sau complot sau răzvrătire împotriva arhiereului său, ori împotriva unui membru al clerului, să se caterisească.

Zonara și Balsamon: Uneltire este atunci cînd unii se sfătuiesc împotriva cuiva ca să-i vateme fie cinstea, fie viața, fie averea, și fac jurămînt să nu se abată de la acest scop al înțelegerii, pînă ce nu-l vor înfăptui.

Se numește uneltire și legătura cu jurămînt, iar complot este cînd se adună unii și se înțeleg să facă cutare rău.

A lui Matei: Iar dezbinări se numesc atunci cînd vreun arhiereu sau preot, caterisit de către sinod pentru greșeli, nu ia în seamă caterisirea, ci merge și slujește, iar unii se osebesc de creștini și se duc și slujesc și cîntă și nu țin seama de caterisirea arhiereilor.

DESPRE CLERICII CARE VOR ÎNJURA PE ARHIEREUL LOR, SAU PE PREOT, SAU PE DIACON ȘI MIREANUL CARE VA ÎNJURA PE PREOT SAU ÎL VA BATE. CAP. 44. (GLAVA 47.)[2]

Canonul 55 al apostolilor: Canonul al cincizeci și cincilea al sfinților apostoli hotărăște să se caterisească preotul care înjură pe arhiereul său, pentru că nu s-a îngăduit nimănui să înjure pe stăpînul său.

---

[1]) Glavele următoare 43—46 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.
[2]) Glavele următoare 48—50 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

Τῶν αὐτῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν νς-ος· Ὅποιος κληρικὸς ὑβρίζῃ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, νὰ ἀφωρίζεται.

Ζωναρᾶ καὶ βαλσαμόνος· Ὁ ἀρχιερεὺς ἔναι εἰς τόπον τοῦ Χριστοῦ καὶ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας καὶ ἔναι πλέον ὑψηλοτέρας τιμῆς καὶ ἀξίας περὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, ὅτι αὐτοὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουν τὴν χάριν· Διὰ τοῦτο ὅποιος ὑβρίσῃ τὸν ἀρχιερέαν νὰ καθήρεται, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, νὰ ἀφορίζεται μόνον, ὅτι αὐτοὶ χειρῶν τόπον τάξιν ἔχουν πρὸς τὸν ἀρχιερέαν, ἤγουν ὁ ἀρχιερεὺς εἶναι κεφαλὴ καὶ αὐτοὶ εἶναι τὰ χέρια· καὶ τὸ κορμὶ ἔναι ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐπειδὴ μεγαλυτέρα τιμὴ ἔχει ἡ κεφαλὴ ἀπὸ τὰ χέρια, διὰ τοῦτο κολάζονται τοιουτοτρόπως· ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑβρίζουν τὴν κεφαλὴν νὰ καθήρονται, οἱ δὲ τὰς χεῖρας νὰ ἀφορίζωνται.

Ἰωάννου πατριάρχου τοῦ νηστευτοῦ· Καὶ ὅποιος κοσμικὸς ὑβρίσῃ ἱερέαν, ἢ δείρρῃ, δικαίως ἢ ἀδίκως, νὰ ἐπιτιμᾶται χρόνον ἕνα. Εἰ δὲ καὶ δείρῃ αὐτὸν μετὰ ξύλου, ἢ χωρὶς ξύλου, νὰ ἐπιτιμᾶται χρόνους τρεῖς, ἐὰν καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ ἁμάρτηρα συγχωρήσῃ.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗ ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕ-ον>

Ἐὰν καὶ λειοτυργήσῃ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, χωρὶς ἱερέως καὶ διακόνου, δὲν ἐμποδίζεται· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἔναι πηγὴ τῆς ἱερωσύνης καὶ αὐτὸς δίδει αὐτὴν τὴν χάριν πρὸς ἄλλους διὰ τοῦ πνεύματος ἁγίου καὶ ἱερεργοῦν, διὰ δὲ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης τιμὴν καὶ εὐπρέπειαν καὶ εὐκοσμίαν, κάμνει χρεία νὰ ἔχει καὶ ἱερεῖς καὶ διακόνους, ὅτι ὅταν ὁ ἀρχιερεὺς λειτουργεῖ μετ' αὐτῶν, φέρνει εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ δὲν εὑρίσκονται πολλοὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι, κἂν ἕνας ἱερεὺς καὶ ἕνας διάκονος μὴ δὲν λείψει· καὶ τὸ περισσότερον, ὅταν κάμνῃ ὁ ἀρχιερεὺς χειροτονία, ὅτι χωρὶς ἱερέως καὶ διακόνου δὲν ἠμπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ, νὰ κάμῃ χειροτονία, οὔτε διακόνου, οὔτε ἱερέως.

Canonul al 56-lea al Sfinților Apostoli: Să se afurisească clericul care înjură pe preot sau pe diacon.

A lui Zonara și Balsamon: Arhiereul este în locul lui Hristos și capul trupului bisericii și este de mai înaltă cinste și vrednicie decît preoții și diaconii, deoarece aceștia de la el primesc harul. De aceea, cel care înjură pe arhiereu să se caterisească, iar cel care înjură pe preoți și pe diaconi, numai să se afurisească, pentru că aceștia țin locul mîinilor față de arhiereu, adică arhiereul este capul, iar aceștia sînt mîinile; și trupul este biserica lui Hristos. Și întrucît capul are mai mare cinste decît mîinile, de aceea se pedepsesc astfel: cei care înjură capul să se caterisească, iar cei care înjură mîinile să se afurisească.

A patriarhului Ioan Postnicul: Iar mireanul care va înjura pe preot sau îl va bate, pe drept sau pe nedrept, să se pedepsească cu epitimie un an. Dacă însă îl va bate cu lemn sau fără lemn, să se pedepsească cu epitimie trei ani, chiar dacă preotul îi va ierta vina.

DESPRE ARHIEREUL CARE AR SLUJI SINGUR. <CAP. 45.> (GLAVA 51.)

Dacă arhiereul va sluji singur fără preot și diacon, nu se va opri; întrucît însă el este izvorul preoției și el dă altora prin Duhul Sfînt însuși darul ca să slujească, de aceea pentru cinstea și cuviința și împodobirea arhieriei, este de trebuință să aibă preoți și diaconi; căci atunci cînd arhiereul slujește cu ei, înfățișează chipul lui Hristos cu ucenicii săi. Iar dacă nu se găsesc mulți preoți și diaconi, cel puțin un preot și un diacon să nu lipsească și mai cu seamă atunci cînd arhiereul face hirotonie, pentru că fără preot și fără diacon nu poate sluji să facă hirotonie nici de diacon, nici de preot.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΜΑΤΩΝ ΟΠΟΥ ΕΝΔΥΕΤΑΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑΝ, ΤΙ ΔΗΛΟΥΝ ΚΑΘ' ΕΝΑ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΣ-ον

Βαλσαμών· τὸ στιχάριον ὁποῦ ἔναι ἄσπρον, δηλοῖ τὴν λάμψιν τοῦ θείου φωτός· καὶ τοὺς ποταμοὺς ὁποῦ ἔχει ἔναι τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ τὰ ὁποία ἔρευσαν ἀπὸ τὴν θείαν πλευρὰν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰσοῦ Χριστοῦ.

Περὶ τοῦ ἐπιτραχηλίου· Τὸ δὲ ἐπιτραχήλιον ἔναι τὸ φακεώλαιον ὁποῦ ἔδεσαν τὸν Χριστὸν εἰς τὸν τράχηλον καὶ τὸν ἔσυρναν δεμένον νὰ τὸν ἐσταυρῶσουν.

Περὶ τῆς ζώνης· ἡ δὲ ζώνη ὁποῦ ζώννυται, ἔναι ἡ εὐπρέπεια ὁποῦ ἦλθεν ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος ἔναι περιεζωσμένος τὴν δύναμιν τῆς θεότητος.

Περὶ τῶν ἐπιμανικίων· τὰ δὲ ἐπιμανίκια εἶναι τὰ δέματα ὁποῦ τὸν ἔδεσεν ἀπὸ τὰ χέρια, ὅταν τὸν ἐπάγεναν εἰς τὸν Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέαν.

Περὶ τοῦ ἐπιγονατίου· τὸ δὲ ἐπιγονάτιον ἔναι τὸ πανῆον ὁποῦ ἐσφρόγγισεν ὁ Χριστὸς τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὅταν ἔπλυνε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν εἰς

Περὶ τοῦ σάκκου· ὁ σάκκος ἔναι τὸ ροῦχον ὁποῦ τὸν ἐφόρεσαν εἰς τὰ φρικτὰ πάθη αὐτοῦ καὶ ἐνέπαιζον αὐτόν.

Περὶ τοῦ φαινολίου· τὸ δὲ φαινόλιον τὸ ἀρχιερατικὸν ὁποῦ ἔναι ὅλον μὲ τοὺς σταυρούς, τὴν παγκόσμιον δόξαν καὶ δύναμιν τοῦ τιμίου σταυροῦ δηλοῖ, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνικήθη καὶ νικᾶται παντελῶς ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν καὶ πολέμιος, τουτέστιν ὁ διάβολος.

Περὶ τοῦ ὠμοφορίου· τὸ δὲ ὠμοφόριον, ὁποῦ βάλλει ὁ ἀρχιερεύς, δηλοῖ τὸ πρόβατον τὸ χαιμένον, διὰ τὸ ὁποῖον ἦλθεν ὁ Χριστὸς νὰ τὸ ἐπάρῃ, ὁποῦ τὸ ἐπλάνησεν ὁ μέγας λύκος ὁ διάβολος καὶ εὔγαλε αὐτὸ ἀπὸ τὴν μάνδραν καὶ εὑρὼν αὐτὸ ὁ Χριστὸς ἔλαβε καὶ τὸ ἐβάσταξεν εἰς τὸν ὦμον αὐτοῦ καὶ ἔφερεν καὶ τὸ ἔβαλε εἰς τὴν μάνδραν ὁποῦ ἦτον, τουτέστιν

DESPRE ODĂJDIILE ARHIEREȘTI, PE CARE LE ÎMBRACĂ ARHIEREUL LA SFÎNTA SLUJBĂ, CE ÎNCHIPUIEȘTE FIECARE? CAP. 46. (GLAVA 52.)

Balsamon: Stiharul, care este alb, închipuește strălucirea dumnezeieștii lumini, iar rîurile pe care le are sînt sîngele și apa care au curs din coasta dumnezeiească a domnului nostru Iisus Hristos.

Despre epitrahil: Epitrahilul este pînza cu care Hristos a fost legat de grumaz și cu care l-au tîrît legat spre a fi răstignit.

Despre brîu: Brîul cu care se încinge este cuviința cu care a venit Hristos, care este încins cu puterea dumnezeirii.

Despre mînecuțe: Mînecuțele sînt legăturile cu care a fost legat de mîini, cînd a fost dus la arhiereul Caiafa.

Despre bederniță: Bedernița este pînza cu care Hristos a șters picioarele ucenicilor săi, cînd a spălat picioarele ucenicilor.

Despre sacos: Sacosul este veșmîntul pe care l-a purtat la înfricoșătoarele lui patimi, cînd l-au batjocorit.

Despre felon: Felonul arhieresc, care este peste tot cu cruci, închipuiește slava a toată lumea și puterea cinstitei cruci, prin care a fost biruit și este pe deplin biruit vrăjmașul și împotrivitorul nostru, adică diavolul.

Despre omofor: Omoforul pe care-l pune arhiereul închipuiește oaia cea pierdută, pentru care a venit Hristos să o ia, pe care a amăgit-o marele lup diavolul și a scos-o din staul și pe care aflînd-o Hristos o luă și o puse pe umărul său, o aduse și o puse în staulul

εἰς τὸν παράδεισον τὸν Ἀδάμ. Ἔχει δὲ καὶ σταυροὺς τὸ ὠμοφόριον, εἰς τύπον τοῦ σταυροῦ, ὁποῦ ἐβάσταξεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ὦμον αὐτοῦ, ὅταν ἀποφάσισεν ὁ Πιλάτος νὰ τὸν ἐστρώσουν.

Περὶ τοῦ δικανικίου· τὸ δὲ δικανίκιον δηλοῖ τὸν κάλαμον ὁ ὁποῖος ἐκαλιγράφησε τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Τὸ δικανίκιον λέγεται ῥάβδος ποιμαντική, ἡ ὁποία ποιμαίνει τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΙ ΛΕΓΕΤΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΣ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΤΙ ΔΗΛΟΙ ΤΟ ΜΑΝΔΕΙΟΝ ΑΥΤΟΥ· ΤΑ ΤΥΠΩΜΑΤΑ· ΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ· ΤΟ ΚΑΠΑΣΙΟΝ· ΚΑΙ ΟΠΟΥ ΚΟΥΡΕΥΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΖ-ον

Τῶν θείων διδασκάλων· Ὁ ἀρχιερεὺς ἔναι θεοφόρος, ἐπειδὴ ἔναι ἐνδεδυμένος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ διὰ τοῦτο μεταδίδει αὐτὴν εἰς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς εἰς ὅλα τὰ ἱερατικά, δηλονότι τάξεις καὶ ἀξιώματα· ἤτοι ἀρχιερωσύνη, ἱερωσύνη καὶ τὰ ἄλλα καὶ τοῦτο δηλοῦν καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων.

Περὶ τοῦ μανδίου· Τὸ μανδῖον τὴν σκεπαστικὴν χάριν δηλοῖ, ἡ ὁποία ἦλθεν ἐκ Θεοῦ εἰς αὐτὸν καὶ ἡγίασε καὶ ἐσκέπασεν αὐτόν. Καὶ κατὰ τὸ γεγραμμένον, πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων· καὶ ἡ αὐτὴ χάρις περιέχει ὅλον τὸ κορμὶν τοῦ ἀρχιερέως καθὼς τὸ μανδί, ὁποῦ φαίνεται καὶ ἔχει αὐτὸν σκεπασμένον.

Περὶ τῶν τυπωμάτων· Τὰ τυπώματα τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρὰ ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ μανδί, τὸν τύπον φέρωσι τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης, ὡς μεσίτης τῶν δύο διαθηκῶν εἰς τύπον Χριστοῦ. Καὶ τὰ μὲν κάτω τυπώματα τὰ μικρὰ ὁποῦ εἶναι σιμὰ εἰς τὰ ποδάρια, δηλοῦν τὸν παλαιὸν νόμον, τουτέστι τοῦ Μωϋσέως.

Τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον δηλοῖ· καὶ εἰκονίζουν καὶ τοῦτο ταῦτα τὰ τυπώματα.

în care a fost, adică pe Adam în rai. Iar omoforul are și cruci, în chipul crucii pe care a purtat-o Hristos pe umărul lui, cînd a hotărît Pilat să-l răstignească.

Despre cîrjă: Cîrja închipuiește trestia care a scris mîntuirea neamului omenesc. Cîrja se numește și toiag păstoresc, care păzește turma lui Hristos.

PENTRU CE ARHIEREUL SE CHEAMĂ PURTĂTOR DE DUMNEZEU ȘI CE ARATĂ MANTIA LUI, TABLELE, RÎURILE, CAPASUL; ȘI DE CE SE TUNDE ÎN VÎRFUL CAPULUI? CAP. 47. (COMP. GLAVA 53.)

A dumnezeieștilor dascăli: Arhiereul este purtător de Dumnezeu, pentru că este îmbrăcat cu darul Duhului Sfînt și de aceea îl dă acest dar tuturor cucernicilor întru toate sfințiile, anume cinuri și funcții, adică arhierie, preoție și celelalte; și aceasta o arată și veșmintele arhiereilor.

Despre mantie: Mantia arată darul acoperitor care a venit dela Dumnezeu asupra lui și l-a sfințit și l-a acoperit. Și după cum stă scris, tot darul desăvîrșit de sus este, care se pogoară de la tatăl luminilor; și acel dar cuprinde tot trupul arhiereilor ca și mantia, care se vede și care îl ține acoperit.

Despre table: Tablele cele mari și cele mici care sînt pe mantie, închipuiesc Vechiul și Noul Testament, ca un mijlocitor al celor două Testamente în chipul lui Hristos. Și cele două table de jos ce sînt lîngă, picioare, arată legea cea veche, adică pe cea a lui Moisi.

Iar cele de la piept arată sfînta evanghelie; aceasta închipuiesc aceste table.

Τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς χάριτος ἐλθούσης.

Περὶ ποταμῶν· Οἱ δὲ ποταμοὶ ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ μανδίον, ἄσπροι καὶ κόκκινοι, τὸ ἄσπρον δηλοῖ τὴν ἀνθρωπότητα, ἤγουν τὴν ἡμετέραν φύσιν τὴν ὁποίαν ἐφόρεσε ὁ κύριος διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν. Τὸ δὲ κόκκινον εἰκονίζει τὴν θεότητα, ὅτι πῦρ καλεῖται ἡ θεότης παρὰ τῇ θείᾳ Γραφῇ.

Ἕτερον περὶ ποταμῶν· Δηλοῦσι καὶ ἄλλοι οἱ ποταμοὶ ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ μανδῖον· πληρώνεται ὁ δεσποτικὸς λόγος εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, ὡς καθολικοὶ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ· τό, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ποταμοὶ ῥεύσουσιν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ὕδατος ζῶντος, τουτέστι τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος.

Περὶ τοῦ καπασίου· Τὸ δὲ καπάσιον διὰ τοῦ περιφεροῦς καὶ πληρεστάτου κύκλου, ἤγουν τοῦ γύρου, δηλοῖ τὴν πληρεστάτην χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὁποῦ ἐπισκιάζει τὴν κορυφὴν αὐτοῦ.

Περὶ τῆς κουρᾶς τοῦ ἀρχιερέως· Ἡ δὲ κουρά, ὁποῦ κουρεύεται ὁ ἀρχιερεὺς καὶ κάμνει στέφανον εἰς τὴν κορυφήν, δηλοῖ τὸν ἀκάνθινον στέφανον ὁποῦ ἐφόρεσαν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ φρικτὰ πάθη αὐτοῦ.

Περὶ τῆς κουρᾶς τοῦ ἱερέως· Τοῦ δὲ ἱερέως ἡ κουρὰ δηλοῖ· ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΟΝΟΜΑ, ΠΟΥ ΕΝΑΙ ΣΗΜΕΙΩΜΕΝΟΝ ΕΝ ΤΩ ΑΓΙΩ ΣΩΜΑΤΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙ ΕΙΚΟΝΙΖΕΙ ΟΤΑΝ ΕΥΛΟΓΗ ΜΕΤΑ ΔΥΟ ΧΕΙΡΩΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΗ-ον

Ἐρώτησις· Ἐπειδὴ ἄνωθεν λέγομεν ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς ἔναι θεοφόρος καὶ ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ καὶ δηλοῦν ἐκεῖνον ὁποῦ φορεῖ τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα

Cele de la piept sînt semne ale harului care a venit.

Despre rîuri: Rîurile care sînt pe mantie, albe și roșii, albul arată omenimea, adică firea noastră pe care a purtat-o Domnul pentru mîntuirea noastră; iară roșul închipuiește divinitatea, căci foc se numește divinitatea în sfînta scriptură.

Alta despre rîuri: Rîurile ce sînt pe mantie arată și altceva: cuvîntul Domnului s-a împlinit întru arhierei, ca adevărați dascăli ai bisericii lui Hristos, după cuvîntul: cel ce crede în mine, rîuri de apă vie vor curge din lăuntrul lui, adică darul a tot Sfîntului Duh.

Despre capas: Capasul prin forma lui de cerc deplin arată darul deplin al Sfîntului Duh care acopere creștetul lui.

Despre tunderea arhiereului: Tunderea cu care se tunde arhiereul și face cunună pe creștet, arată cununa de spini a lui Hristos pe care a purtat-o la înfricoșatele lui patimi.

Despre tunderea preotului: Tunderea preotului arată: pus-ai pe capul lui cunună de piatră scumpă.

DESPRE NUMELE LUI ISUS HRISTOS CARE ESTE ÎNSEMNAT PE SFÎNTUL TRUP AL ARHIEREULUI; ȘI CE ÎNCHIPUIEȘTE, CÎND BINECUVINTEAZĂ, CU AMÎNDOUĂ MÎINILE? CAP. 48. (GLAVA 54.)

Întrebare: De vreme ce mai sus spunem că arhiereul este de Dumnezeu purtător și ține pe pămînt scaunul lui Dumnezeu și ceea ce poartă arată firea dumnezeiască și omenească,

αὐτοῦ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, ὁποῖον ἔναι τὸ Ἰησοῦς Χριστός ὄνομα γεγραμμένον, νὰ δείχνῃ αὐτό, εἰς τὸ ἅγιον σῶμα αὐτοῦ, ἐπειδὴ εἰκονίζει αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὁ ἀρχιερεύς.

Ἀπόκρισις. Ἄκουσον περὶ τούτου καὶ ἴδε κάτωθεν τὴν ἐξήγησιν αὐτοῦ ὁποῦ λέγει δι' αὐτό.

Περὶ τῶν δύο δακτύλων τῶν ἀρχιερατικῶν ὁποῦ εἶναι ἑνωμένοι, ὅταν εὐλογεῖ τὸν φιλόχριστον λαὸν τοῦ κυρίου, τὰ ὁποία δηλοῦν τό· Ἰησοῦς Χριστός, ὄνομα τοῦ σοφωτάτου πρωτοπαπᾶς Ναυπλοίου κυρίου Νικολάου ἱερέως τοῦ Μαλαξοῦ. Ὡραῖον.

Τὸ μὲν δεύτερον δάκτυλον τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὁποῦ ἔναι ἑνωμένον μετὰ τὸ τρίτον καὶ στέκεται ὀρθον, καὶ αὐτὸ τὸ τρίτον καὶ στέκεται ὄρθον, καὶ αὐτὸ τὸ τρίτον κυρτὸν ὀλίγον, δείχνει ἐμπράκτως καὶ εἰκονίζει τὸ Ἰησοῦς. Αὐτὸ μὲν τὸ δεύτερον δάκτυλον ὁποῦ στέκεται ὀρθὸν λέγεται Ἰ, τὸ δὲ αὐτὸ τὸ τρίτον δάκτυλον ὁποῦ κάμνει σχῆμα ὀλίγον κυρτὸν λέγεται Σ· ἰδοὺ τὸ ἸΣ ὄνομα.

Τὸ δὲ πρῶτον δάκτυλον τὸ ὁποῖον σμίγει μετὰ τοῦ τετάρτου δακτύλου καὶ ἔναι αὐτὸ τὸ πρῶτον ἀπὸ πάνωθεν, δηλοῦν αὐτὰ τὰ δύο, διατὶ ἔναι πλάγια, τὸ Χ στοιχεῖον. Τὸ δὲ πέμπτον δάκτυλον, ὁποῦ ἔναι καὶ αὐτὸ ὀλίγον κυρτόν, δηλοῖ αὐτὸ Σ. Ἐπειδὴ καὶ τὸ πρῶτον δακτύλου, μετὰ τοῦ τετάρτου λέγονται Χ, αὐτὸ τὸ πέμπτον ἔναι Σ καὶ δηλοῦν οἱ αὐτοὶ τρεῖς δάκτυλοι τὸ ΧΣ. Καὶ καθὼς ἐγράψαμεν ἄνωθεν, ὅτι τὸ δεύτερον δάκτυλον, μετὰ τοῦ τρίτου λέγονται ΙΣ, αὐτὰ δὲ πάλιν, τὸ πρῶτον δάκτυλον, τὸ τέταρτον καὶ τὸ πέμπτον, τὸ ΧΣ, ἰδοῦ ὁποῦ ἔναι γεγραμμένον τὸ ΙΣ ΧΣ ὄνομα ἐν τῇ ἱερᾷ χειρὶ τῇ ἀρχιερατικῇ. Καὶ ὥσπερ ὁ Χριστὸς ἔδωκε τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν εἰς τοὺς μαθητάς, οὕτως καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μεταδίδει αὐτὴν τοῖς ἱερεῦσιν.

Γερμανοῦ Κωνσταντινουπολίτου· Καὶ ὅταν ἤθελε νὰ ἀναληφθῇ εἰς τοὺς οὐρανούς, εὐλόγησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ μὲ τὰς δύο ἁγίας αὐτοῦ χεῖρας, καθὼς λέγει τὸ θεῖον

chiar a domnului și Dumnezeului și mîntuitorului nostru, de aceea numele Isus Hristos este scris, ca să arate aceasta, pe sfîntul lui trup, pentru că arhiereul închipuiește pe Hristos.

Răspuns: Ascultă despre aceasta și vezi mai jos tîlcuirea acelui care grăiește despre aceasta.

A învățatului protopop din Nauplion dumnealui Nicolae preot Malaxos despre cele două degete arhierești care se unesc, cînd binecuvintează pe iubitorul de Hristos popor al domnului, arată numele Isus Hristos. Tîlcuire frumoasă.

Degetul al doilea al mîinii drepte care se unește cu al treilea și stă drept, și cel de-al treilea puțin încovăit, arată în realitate și închipuiește numele Iisus. Degetul al doilea care stă drept se citește I, iar cel al treilea care ia forma puțin încovăiată S; iată numele $\overline{IS}$.

Iar degetul întîi care se împreună cu degetul al pătrulea și cel dintîi este deasupra, aceste două, pentru că sînt plecate, arată litera χ[1]. Iar degetul al cincilea, care este și el puțin încovoiat, îl arată pe S. Intru cît degetul întîi cu cel al patrălea se citesc χ[1]), iar cel de al cincilea este S, cîteși trei degetele arată numele $\overline{H}$ S. Și precum am scris mai sus, că degetul al doilea cu cel de al treilea se citesc $\overline{I}$ S, iar acestea, cel dintîi, al patrulea și al cincilea arată $\overline{H}$ S, iată că e scris numele $\overline{I}$ S $\overline{H}$ S pe sfînta mînă arhierească. Și precum Hristos a dat har binecuvîntarea ucenicilor, așa și arhiereul o dă mai departe preoților.

A lui Gherman al Constantinopolului: Și cînd avea să se înalțe la ceruri a binecuvîntat cu amîndouă mîinile lui sfinte pe ucenicii săi, precum zice dumnezeiasca și sfînta evanghelie;

---

[1]) Litera grecească H.

καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον· Ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ὅταν εὐλογεῖ τὸν λαὸν τοῦ κυρίου μὲ τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας, φέρνει τύπον τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως αὐτοῦ, τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ εὐλόγησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καθὼς εἴπαμεν.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ Η ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΜΕΓΑΛΟΣΧΗΜΗΣΗ Η ΟΠΟΥ ΝΑ ΚΟΥΡΕΥΘΗ ΣΤΑΝΙΚΩΣ, Η ΑΛΛΟΝ ΟΠΟΥ ΝΑ ΓΕΝΗ ΣΤΑΝΙΚΩΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΘ-ον

Τῆς ἐν ναῷ τοῦ Θεοῦ Σοφίας κανὼν β-ος. Ὁ δεύτερος κανὼν τῆς ἐν τῷ περιωνύμῳ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας συνόδου ὁρίζει· ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς ὁποῦ μεγαλοσχημήσει εὐγαίνει ἐκ τοῦ πατρικοῦ καὶ διδασκαλικοῦ ἀξιώματος καὶ ἔρχεται εἰς τάξιν υἱοῦ καὶ μαθητοῦ καὶ πλέον δὲν ἀρχεύει, οὐδὲ ἐπὶ θρόνου καθίζει· οὐδὲ ποιμαίναι, μόνον ποιμαίνεται, ὡς δὲ ἐγένετο ὁ πατὴρ υἱὸς καὶ ὁ διδάσκαλος μαθητὴς καὶ ὁ αὐθέντης δοῦλος.

Διὰ τοῦτο ὥρισεν αὕτη ἡ ἁγία σύνοδος, ὅτι ὁ ἀρχιερεύς, ὁποῦ νὰ κάμῃ τοῦτο καὶ μεγαλοσχημήσῃ, νὰ ἔναι γεγυμνωμένος τῆς ἀρχιερωσύνης ὁλοτελῶς.

Ἱερομόναχος δὲ ἐὰν μεγαλοσχημήσῃ, δὲν ὑστερεῖται τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ· μόνον πάλιν λειτουργεῖ, διότι δὲν ἔχει διδασκαλικὸν ἀξίωμα, ὥσπερ τὸν ἀρχιερέα καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει ὁ κανόνας τῆς αὐτῆς συνόδου αὐτὸν νὰ λειτουργῇ καὶ ἀφοῦ λάβῃ τῷ θείῳ καὶ μεγάλῳ σχήματι.

Ὅρα τὴν ἀπόφασιν τοῦ πατριάρχου· Ὁ δὲ ἁγιώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κύριος Μιχαήλ, μετὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ συνόδου, ὥρισε καὶ ἀπέφηνε ὅτι τὴν γενομένην τὴν στανικῶς κουρά, ὡσὰν νὰ μὴν ἤθελε γένει ποτέ. Οὕτως τὴν ἔκρινε.

Τοῦ Ἁρμενοπούλου· Λέγει καὶ ὁ Ἁρμενόπουλος τὰ ἐκ βίας οὐκ ἔῤῥωνται.

Ridicînd mîinile sale spre cer, i-a binecuvîntat. Și arhiereul cînd binecuvîntează poporul domnului cu amîndouă mîinile lui, ia chipul marelui său arhiereu, al domnului nostru Isus Hristos, care a binecuvîntat pe ucenici săi, precum am spus.

DESPRE ARHIEREUL SAU PREOTUL CARE ÎMBRACĂ SCHIMA CEA MARE SAU CARE A FOST TUNS CU DE-A SILA SAU ALTUL CARE S-A FĂCUT DE SILĂ. CAP. 49. (GLAVA 55.)

Canonul 2 al sinodului ținut în sfînta Sofia din Constantinopol: Canonul al doilea al sinodului din vestita biserică a înțelepciunii lui Dumnezeu, sfînta Sofia, hotărăște că arhiereul care va îmbrăca schima cea mare, iese din funcția de părinte și dascăl și merge în rîndul fiului și al ucenicului și nu mai conduce, nici pe tron nu șade, nici nu păstorește, ci numai este păstorit, precum s-a făcut tatăl fiu și dascălul ucenic și stăpînul slugă.

De aceea acest sfînt sinod a hotărît ca arhiereul care face aceasta și va îmbrăca schima cea mare, să fie dezbrăcat cu totul de arhierie.

Iar ieromonahul de va îmbrăca schima cea mare, nu este lipsit de preoția lui, ci iarăși slujește liturghia, pentru că el nu are funcție de a învăța pe alții, ca arhiereul, și de aceea canonul sinodului aceluia nu-l oprește să liturghisească, și după ce a luat dumnezeiasca mare schimă.

Vezi hotărîrea patriarhului: Prea sfințitul patriarh al Constantinopolei chir Mihail dimpreună cu sfîntul sfîntul său sinod a hotărît și a arătat că tunderea făcută cu de-a sila, este ca și cînd n-ar fi fost făcută niciodată.

A lui Armenopol: Și Armenopol zice: Cele făcute de silă nu au putere.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΜΕΝΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΣΥΝΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Ο ΛΑΟΣ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΗ ΕΞ ΑΥΤΟΥ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΚΑΤΑΚΡΙΝΗ ΚΟΣΜΙΚΟΣ ΙΕΡΕΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ν-ον

Ματθαίου· Ἐὰν λέγουν διὰ ἀρχιερέα, ἢ διὰ ἱερέα ὅτι ἔκαμε καὶ κάμνει τὰ πλέον χειρότερα ἁμαρτήματα, ἕως οὗ νὰ γένῃ ἀκριβῆ ἐξέτασις παρὰ τῆς ἀρχιερατικῆς συνόδου, νὰ τὸν ἐκαθήρουν, νὰ μὴ δὲν ἀποστρέφεται οὐδὲ νὰ ἀποφεύγῃ τινὰς ἀπὸ τὴν κοινωνίαν αὐτοῦ, ἤγουν ἀπὸ τὴν λειτουργίαν καὶ ἀκολουθίαν καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικά.

Τοῦ Χρισοστόμου· Λέγει καὶ ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Χρισοστόμος, ὅτι πολλοὶ πρεσβύτεροι εἶναι ἁμαρτωλοὶ καὶ προσφέρουν τὰ δῶρα καὶ δὲν ἀποστρέφεται αὐτοὺς ὁ Θεός, ἀλλὰ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἁγιάζει τὰ προκείμενα δῶρα. Καὶ ὁ μὲν ἄρτος γίνεται σῶμα κυρίου καὶ τὸ ποτήριον γίνεται αἷμα τίμιον κυρίου. Καὶ κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ φωνήν· λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου, καὶ πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμα μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης.

Νικήτα μητροπολίτου Σερρῶν· Καὶ κοσμικὸς νὰ κατακρίνῃ ἱερέαν δίκαιον δὲν ἔναι, οὔτε πρέπον, οὔτε τίμιον, ἐὰν ἔναι καὶ ἁμαρτωλὸς ὁ ἱερεύς, οὐ δὲ νὰ σηκώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, νὰ τὸν ἰδῇ, μόνον νὰ ἀποχωρίσῃ δέκα στάδια ἐξ αὐτοῦ, τοῦ μὲν γὰρ ἱερέως τὴν ἁμαρτίαν ἠξεύρομεν, τὰ δὲ κρύφια τῆς καρδίας αὐτοῦ δὲν ἠξεύρομεν· Καὶ διὰ τοῦτο κάμνει χρεία νὰ ἔχωμεν πᾶσαν εὐλάβειαν εἰς τοὺς ἱερεῖς, ἢ δίκαιοι εἶναι ἢ ἁμαρτωλοί, καὶ αὐτοὶ καθὼς κάμνουν ἔχουν τὸν κύριον τὸν δίκαιον κριτήν, νὰ ἀποδώσῃ τοῦ καθ' ἑνὸς τὸ ἀνταπόδωμα ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· καὶ κανονίζονται τοῦτοι, ὁποῦ κατακρίνουν τοὺς ἱερεῖς, μεγάλως καὶ βαρέως.

DESPRE PREOTUL CARE SE AFLĂ ÎN PĂCATE ȘI POPORUL FUGE DE EL ȘI MIREANUL SĂ NU OSÎNDEASCĂ PE PREOT. CAP. 50. (GLAVA 56.)

A lui Matei: Dacă lumea spune despre arhiereu sau despre preot că a făcut și face cele mai grele păcate, pînă ce nu s-a făcut cercetare amănunțită din partea sinodului arhierescși să fie caterisit, să nu se ferească și să fugă de cuminicătura lui, anume de la liturghie și de la slujba lui și de la alte lucrări bisericești.

A lui Hrisostom: Spune și dumnezeiescul Ioan Hrisostom că mulți preoți sînt păcătoși și totuși aduc darurile sfinte și slujesc, iar Dumnezeu nu se întoarce de la dînșii, ci cu duhul sfînt sfințește darurile aduse, și pînea se face trupul Domnului și în potir se face cinstit sîngele Domnului. Și după cuvîntul Domnului însuși: luați mîncați, acesta este trupul meu și beți din el toți, acesta este sîngele meu al legii celei noi.

A lui Nichita, mitropolit al Serelor: Și mirean să osîndească preot, nu este cu dreptate, nici nu se cuvinte, nici nu e lucru cinstit, deși preotul este păcătos, nici să-și ridice ochii să-l vadă, ci numai să se îndepărteze de dînsul zece stadii [1]), căci păcatul preotului îl știm, dar taina inimii lui nu o știm. Și de aceea trebuie să avem toată evlavia față de preoți, fie oameni drepți sau păcătoși, iar ei precum fac, au drept judecător pe Domnul, ca să răsplătească fiecăruia în ziua cea înfricoșată a judecății; și aceștia care osîndesc pe preoți iau canon mare și greu.

---

[1]) Măsură antică de lungime, egală cu circa 177 m.

Ἀθανασίου τῆς Ἀλεξανδρείας· Ἐὰν ἠξεύρῃς τὸν ἱερέαν ἀληθῶς νὰ πορνεύῃ, ἢ νὰ κάμῃ ἄλλην ἁμαρτίαν, νὰ μὴ δὲν ἀποστρέψῃς τὰ προσφορά σου ἤγουν ἀπ' αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ διακρίνῃς ὅτι ἔναι ἁμαρτωλός, διότι ἐκεινοῦ τὰ πρόσφορά σου, ἤγουν ἡ λειτουργία σου, διὰ αὐτοῦ ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτὸς λάβῃ τὸ ἀνταπόδωμα τῶν ἁμαρτιῶν του.

Περὶ τιμῆς ἱερέως τοῦ σοφωτάτου Ἰησοῦ, τοῦ υἱοῦ Σιράχ· Ἔχε τὸν νοῦν σου ὀρθῶς καὶ ὁλοψύχως εἰς τὰ ὀρθόδοξα δογματα τῆς πίστεως, ἐσὺ ὁ Χριστιανός. Καὶ τίμασε τὴν μητέρα σου τὴν ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία σὲ ἐγέννησεν ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἤγουν διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος, ἵνα τιμηθεὶς παρὰ Θεῷ. Καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ τίμα· ἡ δὲ τιμὴ τῶν ἱερέων, εἰς Θεὸν ἀνέρχεται, ὥσπερ γὰρ οἱ οἰκεῖοι τοῦ βασιλέως, διὰ αὐτῶν τιμῶνται καὶ οἱ ἱερεῖς διὰ τὸν Θεόν· καὶ ὅσοι ἀτιμάζουν τοὺς ἱερεῖς, παρoργίζουν τὸν Θεὸν καὶ βαρένεται καὶ ὀργίζεται αὐτῶν.

Ἀντιόχου τοῦ Πανδέκτου· Λέγει καὶ ὁ Ἀντίοχος ὁ πανδέκτης· ὅτι οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν νὰ τιμοῦν ὡς ὑπηρέτας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς ἀγγελικὴν τάξιν ἔχοντας.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΒ-ον (!)

Ἁρμενόπουλος· Ὅσα εἶχεν ὁ ἀρχιερεύς, προτύτερα παρὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης, δίδει αὐτὰ ὅπου θέλει καὶ διατίθεται εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ὅσα δὲ ἔκαμε ἀφοῦ ἐγίνη ἀρχιερεύς, εἶναι τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς ἐπισκοπῆς, ἢ τῆς μητροπόλεως. Καὶ εἰς αὐτὰ δὲν κάμνει διαθήκην. Ἀμὴ ἀνέτυχε καὶ ἔλαβε τινὰ πράγματα, ἀπὸ γονεῖς, ἢ ἀπὸ θείους, ἢ ἀπὸ ἀδελφούς, εἰς αὐτὰ διατίθεται καὶ ὁρίζει νὰ κάμῃ ὡσὰν θέλει.

A lui Atanasie al Alexandriei: Dacă ştii pe preot cu adevărat că curveşte sau face alt păcat, să nu-ţi întorci darul, adică de la el, nici să-l osîndeşti că este păcătos, pentru că darurile tale aduse lui, adică liturghia pentru tine, printr-însul se suie la cer, iar el o să-şi ia răsplata păcatelor lui.

A prea înţeleptului Isus, fiul lui Sirah, despre cinstea preotului: Fie-ţi mintea dreaptă şi cu tot sufletul, creştine, întru dogmele ortodoxe ale credinţei. Şi cinsteşte biserica, maica ta, care te-a născut întru duhul sfînt, anume prin sfîntul botez, ca să fii cinstit de Dumnezeu. Şi pe preoţii lui cinsteşte-i! Iar cinstea dată preoţilor la Dumnezeu se suie, căci precum oamenii împăratului, din cauza lui, sînt cinstiţi, aşa şi preoţii din cauza lui Dumnezeu: şi cîţi necinstesc pe preoţi, mînie pe Dumnezeu şi se supără şi se mînie asupra lor.

A lui Antioh Pandecta: Spune şi Antioh Pandecta că episcopii să cinstească pe preoţii lor ca pe nişte slujitori ai lui Hristos şi ca pe unii ce sînt în rînd îngeresc.

DESPRE DIATA ARHIEREULUI. CAP. 52 (!). (COMP. GLAVA 57.)

Cîte arhiereul le avea mai înainte de a fi intrat în cinul arhieresc, acelea le dă unde voieşte şi le testează şi la moartea sa şi în viaţă. Cîte însă a dobîndit, după ce s-a făcut arhiereu, sînt ale bisericii sau ale episcopiei sau ale mitropoliei. Şi pentru acestea nu face diată. Iar de s-a întîmplat şi a luat unele lucruri de la părinţi sau de la unchi sau de la fraţi, pentru acelea face diată şi dispune cum voieşte.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΟΥΜΕΝΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΓ-ον>

Συνόδου ς-ης <κανὼν> ιδ-ος· Ὁ δέκατος τέταρτος τῆς ἕκτης συνόδου κανὼν ὁρίζει ὅτι ὅταν θέλῃ νὰ γένῃ τινὰς ἱερεύς, νὰ ἔναι χρονῶν τριάντα· ὁ δὲ διάκονος εἰκοσιπέντε· καὶ ὁ ὑποδιάκονος εἴκοσι· καὶ ὁ ἀναγνώστης δεκ' ὀκτώ.

Πατριάρχου Νηστευτοῦ· Καὶ τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην εἶναι ταῦτα.

Ἐὰν φθαρῇ παιδίον ὑπό τινος, ἢ αὐτὸ τὸ παιδὶ φθείρῃ ἄλλο παιδί·

Ἢ πορνείσῃ γυναίκα, ἢ ἄνδρα, ἢ ζῶον·

Ἢ τὴν γυναίκα αὐτοῦ εἰς τὴν παραφύσιν·

Ἢ οὐδὲν ἦτον ἡ γυναίκα αὐτοῦ παρθένος·

Ἢ ἦτον ἀραβωνιασμένος μετὰ ἄλλης·

Ἢ ἡ γυναίκα του μετὰ ἄλλου·

Ἢ ἔναι δίγαμος·

Ἢ πρὸ τοῦ νὰ στεφανωθῇ, ἔφθειρε τὴν ἀῤῥαβωνιαστικήν του·

Ἢ ἐμοιχεύθη ἡ γυναίκα του·

Ἢ ἔκαμε φόνον θεληματικῶς, ἢ καὶ στανικῶς·

Ἢ ἔναι κλέπτης ὁποῦ νὰ ἔκλεψε ἀπὸ τὰ ἱερὰ τοῦ θυσιαστηρίου, ἢ ἀπὸ ἄλλου τινὸς πράγματα·

Ἢ νὰ ἔναι μάγος νὰ κάμνῃ μαγίαν, ἢ νὰ δένῃ ἀνδρόγυνα νὰ μὴ δὲν ἐσμίγουν·

Ἢ ἀρνήθη ποτὲ τὸν Χριστόν·

Ἢ νὰ ἔκαμεν ἄλλο θανάσιμον ἁμάρτημα.

DESPRE VÎRSTA PREOŢILOR CARE SE HIROTONESC ŞI CARE PĂCATE OPRESC DE LA PREOŢIE. <CAP. 53> (GLAVA 58.)

<Canonul> 14 al sinodului 6: Canonul al paisprezecelea al sinodului al şaselea hotărăşte că, atunci cînd cineva voieşte să se facă preot, să fie de trei zeci de ani; iar diaconul de douăzeci şi cinci; ipodiaconul de două zeci; şi citeţul de optsprezece.

A patriarhului Postnicul: Păcatele care opresc de la preoţie sînt acestea:

Dacă fiind copil a fost siluit de cineva, sau însuşi fiind copil a siluit alt copil;

Sau a curvit cu femeie, sau cu bărbat, sau cu dobitoc;

Sau cu femeia sa în afară de fire;

Sau dacă femeia lui nu a fost fecioară ;

Sau dacă a fost logodit cu alta;

Sau femeia lui cu altul;

Sau este cu două nunţi;

Sau dacă, înainte de a se fi cununat, a siluit-o pe logodnica sa;

Sau dacă femeia lui a preacurvit;

Sau a făcut ucidere de voie sau de nevoie;

Sau dacă este fur care a furat lucruri sfinte din altar;

Sau dacă este vrăjitor şi face vrăji, sau leagă bărbat şi femeie cununaţi să nu se împreune;

Sau a tăgăduit vreodată pe Hristos;

Sau a făcut alt păcat de moarte.

Μὴ τολμήσῃς, ὦ ἀρχιερεῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν ἐχειροτονήσῃς ἱερέαν· ὅτι καίεσαι καὶ ἐσὺ καὶ αὐτός· ὥστε καὶ οἱ δύο καθήρετε. Καὶ δία τοῦτο πρόσεχε ὅσον ἔναι δυνατόν· καὶ τὸ περισσότερον, ἵνα μὴ κληρονομήσῃς τὸ αἰώνιον πῦρ, ὅτι παραδίδεις τὴν ἱερωσύνην τοῖς ἀναξίας.

Ὅρα· Εἰ δὲ καὶ ἔγινε τινὰς ἱερεὺς καὶ πέσῃ εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν, καθήρεται παντάπασι κατὰ τὸν πεντηκοστὸν πρῶτον κανόνα τοῦ Μεγάλου Βασιλίου· κοινωνεῖ δέ, ὅταν θέλῃ, καὶ δὲν ἐμποδίζεται.

Εἰ δὲ καὶ ἂν ἦτον τινὰς μικρὸν παιδὶ καὶ ἔσμιξε μὲ ἄλλο εἰς ἁμαρτίαν καὶ ἐδέχθη τὴν ρεῦσιν εἰς τὰ μαρία του, νὰ κανονίζεται πρῶτον, τότε νὰ γίνεται ἱερεύς, ἤγουν ἐὰν δὲν ἔγινεν τελεία ἁμαρτία, νὰ ἐμπῆκεν ὁ αὐλὸς εἰς τὸν ἀφαιδρῶνα τοῦ παιδίου. Εἰ δὲ καὶ ἐμπῆκε, νὰ μὴ δὲν ἱερωθῇ· καλλὰ καὶ ἂν ἦτον καὶ παιδὶ καὶ δὲν ἐγνώριζεν τί ἔναι ἡ ἁμαρτία, ἀμὴ διατὶ ἐρρ (!) τὸ σκεῦος του καὶ ἐγίνῃ ἄρχιστον καὶ ἀνωφελές, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ· καὶ αὐτὸ τὸ παιδὶ δηλονότι, εἰς ἄλλο παιδὶ ἐὰν χωρίσῃ ὁ αὐλός του, τῆς ἱερωσύνης ἐμποδίζεται.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΜΕΝΩΝ ΟΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΜΕΤΑΛΑΒΗ ΤΩΝ ΑΧΡΑΝΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΔ-ον

Ἀποστόλων κανὼν η-ος· Ὁ ὄγδοος κανὼν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀποφύνει (!), ὅτι ὁποιος ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, λειτουργίας γενομένης, καὶ νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ, νὰ εἰπῇ τὴν αἰτίαν διατὶ δὲν μεταλάβῃ· καὶ ἐὰν ἔναι εὔλογη, δὲν παιδεύεται, ἢ ἂν δὲν θέλῃ νὰ τὴν εἰπῇ, νὰ ἀφορίζεται, τουτέστι νὰ παιδεύεται καιρὸν ἄργεια τῆς ἱερωσύνης, ὅτι δίδει αἰτίαν πρὸς τὸν λαὸν περὶ τοῦ ἱερέως, ὁποῦ ἐπροσκόσμισε τὰ ἅγια ὡς ὅτι ἔναι ἁμαρτωλὸς καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλει νὰ μεταλάβῃ.

Să nu îndrăznești, o arhiereule al lui Hristos, și să-l hirotonești preot pe acela, că vei arde și tu și el, încît amîndoi să fiți caterisiți. Și de aceea ia seama, pe cît este cu putință; și ce este mai mult, ca să nu moștenești focul de veci, pentru că dai celor nevrednici preoția.

Vezi: Iar de s-a făcut cineva preot și a căzut într-unul din acelea păcate, se caterisește de tot după canonul cincizeci și unu al marelui Vasile; se cuminecă însă cînd voiește și nu este oprit.

Iar dacă a fost cineva mic copil și s-a împreunat cu altul întru păcat și a primit curgerea între coapsele lui, să ia mai întîi canon, și atunci să se facă preot, adică dacă păcatul nu s-a făcut deplin, să-i intre organul în șezutul copilului. Dacă însă i-a intrat, să nu fie preoțit; și cu toate că deși a fost copil și nu știa ce este păcatul, dar pentru că s-a spart vasul și s-a făcut netrebnic și de nici un folos, nu poate să devină; și copilul acela adică, dacă organul i-a intrat în alt copil, este oprit de la preoție.

DESPRE PREOTUL CARE VA LITURGHISI ȘI NU SE VA ÎMPĂRTĂȘI CU SFINTELE TAINE. CAP. 54. (GLAVA 60.)

Canonul 8 al apostolilor: Canonul al optulea al sfinților apostoli hotărăște: care episcop sau preot sau diacon, după ce s-a făcut liturghia, nu s-a împărtășit, să spună pricina de ce nu s-a împărtășit; și dacă e binecuvîntată, nu se pedepsește, sau dacă nu voiește s-o spună să se afurisească, adică să se pedepsească un timp cu oprirea de la preoție, pentru că dă prilej poporului să spună despre preotul care a slujit sfintele daruri, că este păcătos și de aceea nu voiește să se împărtășească.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΛΟΝΤΟΣ ΛΑΒΕΙΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗΝ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΕΠΑΡΗ ΓΥΝΑΙΚΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΕ-ον.

Ἀποστόλων κανὼν κς-ος· Ὁ εἰκοστὸς ἕκτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ ἱερωθῇ παρθένος, ἤγουν νὰ μὴ δὲν ἐπάρῃ γυναίκα, ἐρωτᾶται εἰ μὲν καὶ δύναται νὰ σωφρονῇ, ἤτοι νὰ παρθενεύῃ. Καὶ ἐὰν στέρξῃ τοῦτο, χειροτονεῖται, εἰ δὲ πρῶτον νὰ ἐπάρῃ γυναίκα, παρθένον νόμιμον, τότε μετὰ τὸν γάμον νὰ χειροτονηθῇ κατὰ βαθμόν, ἤγουν ἀναγνώστης· ὑποδιάκονος, διάκων, καὶ ἱερεύς. Εἰς ἄλλους δὲν ἐδόθη μετὰ τὴν χειροτονίαν νὰ ἐπέρνουν γυναίκα, μόνον οἱ ἀναγνῶσται καὶ οἱ ψάλται.

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΙΚΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΟΤΙ ΔΕΝ ΚΑΜΝΕΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νς-ον.

Συνόδου Νικαίας· Ἡ διάταξις τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου διακελεύει· ὅτι κοσμικὸς ἱερεὺς δὲν ἔχει ἄδειαν οὐδὲ εἶναι σεμνόν, οὐδὲ τίμιον, οὐδὲ εὐπρεπές, νὰ κάμνῃ καλογήρους, διότι πῶς νὰ δώσῃ πρὸς ἄλλον πρᾶγμα ὁποῦ δὲν ἔχει;

Ἐὰν τύχῃ ἀνάγκης καὶ δὲν τύχῃ ἱερομόναχος, ὁποῦ ἔχει ἄδειαν ἀπὸ τὸν ἀρχιερέαν, κάμνει καλόγηρον καὶ ὁ κοσμικὸς ἱερεύς, ὁποῦ νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἀπὸ τὸν ἀρχιερέαν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΧΗ ΜΑΧΗ ΜΕ ΤΙΝΑΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ, Η ΕΑΝ ΞΕΡΑΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΖ-ον>.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Ἐὰν ἱερεὺς μετὰ ἔχθρας λειτουργήσῃ, ἀργεῖται ἡμέρας ἑξήκοντα.

DESPRE CEL CE VOIEȘTE SĂ SE FACĂ PREOT, FĂRĂ SĂ IA FEMEIE. CAP. 55. (GLAVA 61.)

Canonul 26 al apostolilor: Canonul al douăzecișișaselea al sfinților apostoli hotărăște: cine voiește să se preoțească fecior, adică fără să fi luat femeie, este întrebat, dacă poate să rămînă cuminte, adică să-și păzească fecioria. Și dacă a primit aceasta, se hirotonește; iar dacă mai întîi a luat femeie legitimă, atunci după nuntă să fie hirotonit pe rînd, adică citeț, ipodiacon, diacon și preot. După hirotonie, nu a fost dat altora să se însoare, decît numai citeții și cîntăreții.

PREOTUL DE MIR NU FACE CĂLUGĂRI. CAP. 56.

A sinodului din Nicea: Rînduiala sinodului din Nicea poruncește că preotul de mir nu are voie, nici nu se cade, nici nu e cu cinste, nici nu se cuvine să facă călugări, deoarece cum să dea altuia lucru pe care nu-l are?

Dacă e caz de nevoie și nu se află ieromonah care are voie de la arhiereu să facă călugări, face și preotul de mir care să aibă voie de la arhiereu.

DESPRE PREOTUL CARE ARE DUȘMĂNIE CU CINEVA ȘI VA LITURGHISI; SAU DACĂ A VĂRSAT DUPĂ LITURGHIE. <CAP. 57.> (GLAVA 62.)

A lui Nichifor al Constantinopolului: Dacă un preot, fiind îndușmănit cu cineva, a liturghisit, este oprit să liturghisească șaizeci de zile.

Ε ὐ σ ε β ί ο υ· Λέγει καὶ ὁ Εὐσέβιος· οὐαὶ τῷ πρεσβυτέρῳ ἐκείνῳ ὁποῦ νὰ ἔχῃ μάχη μὲ τινὰν καὶ λειτουργήσει χωρὶς συγχώρησιν καὶ δώσει εὐλογίαν εἰς τὸν λαόν.

Τ ο ῦ Χ ρ υ σ ο σ τ ό μ ο υ· Λέγει καὶ ὁ θεῖος Χρυσοστόμος· πρεσβύτερος μνησίκακος καθ' ἡμέραν ἁμαρτάνει καὶ μνησίκακος ψυχὴ πρεσβυτέρου οὐδὲποτε καθαρὰν προσφέρει θυσίαν τῷ Κυρίῳ. Καὶ ἀνέναι καὶ ἔχει τὴν κακίαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ δὲν ἔχει καθαρὰν ἀγάπην, τί, ἱερουργίαν ἱερουργεῖ; Καὶ τί ἔναι ὁποῦ λέγει· εἰρήνη πᾶσι; Καὶ τί δέεται τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ εἰς Θεὸν παῤῥησίαν δὲν ἔχει, διότι ἔναι παραβάτης τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ. Ἀμὴ διὰ τοῦτο θέλει ἀποστρέψῃ ὁ Θεὸς τὴν θυσίαν αὐτοῦ καθὼς τοῦ Κάϊν, ὁποῦ εἶχεν τὸν φθόνον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ ἂς ἐνθιμηθῇ τί ἐπάγγειλεν ὁ κύριος· ὅτι ἐὰν προσφέρῃς τὸ δῶρον σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐκεῖ νὰ ἐνθιμηθῇς ὅτι ἔχει ὁ ἀδελφός σου ὁ χριστιανὸς τίποτε κατὰ σοῦ, ὕπαγε πρῶτον νὰ κάμῃς ἀγάπην καὶ τότε νὰ προσφέρῃς τὸ δῶρον σου τῷ Θεῷ. Μὴ παρακούσῃς τοῦ δεσπότου τῆς παραγγελίας καὶ γένῃς ξένος ἀπὸ τὴν δόξαν αὐτοῦ.

Π α τ ρ ι ά ρ χ ο υ τ ο ῦ Ν η σ τ ε υ τ ο ῦ· Καὶ ὅποιος ἱερεὺς ξεράσῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ λειτουργήσει, ἐὰν ξεράσῃ ἀπὸ μέθης, νὰ ἔναι ἀργὸς ἡμέραι σαράνδα· εἰ δὲ καὶ ξεράσει ἄλλην ἡμέραν ἀπὸ μέθης, ὁποῦ δὲν ἐλειτούργησε, ἡμέραι εἴκοσι νὰ ἔναι ἀργός.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΜΙΝΣΙΟΥ, Η ΚΑΤΑΦΡΟΝΗ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, Η ΚΑΨΗ ΣΚΕΥΟΣ ΙΕΡΟΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΗ-ον>.

Τ ο ῦ α ὐ τ ο ῦ Ν η σ τ ε υ τ ο ῦ· Ὅποιος ἱερεὺς λειτουργήσει χωρὶς ἀντιμινσίου, νὰ κάμνῃ μετανοίας διακοσίας.

Σ υ ν ό δ ο υ Ν ι κ α ί α ς· Εἰ δὲ καὶ λειτουργήσει εἰς ἐκκλησίαν ἀθρονιάστην χωρὶς ἀντιμινσίου, νὰ καθήρεται.

A lui Eusebiu: Vai de preotul acela care are dușmănie cu cineva și fără să-l fi iertat, a liturghisit și a dat binecuvîntare poporului.

A lui Hrisostom: Zice și dumnezeiescul Hrisostom: presbiterul răzbunător, face păcat zilnic și sufletul răzbunător al presbiterului niciodată nu aduce domnului jertfă curată. Și dacă în sufletul lui are răutate și nu are dragoste curată, acela ce slujbă sfîntă slujește? Și ce este cînd zice: pace tuturor? ! Și ce rugăciune face către Dumnezeu pentru mîntuirea poporului, de vreme ce trecere la Dumnezeu nu are, deoarece a călcat poruncile lui. De aceea Dumnezeu se va întoarce de la jertfa lui ca și dela a lui Cain, care avea pizmă pe fratele său. Și să-ți aduci aminte ce a poruncit domnul că, dacă aduci darul tău la altar și acolo ți-ai adus aminte că fratele tău creștinul, are ceva în contra ta, mergi întîi și fă pace și atunci să-ți aduci darul tău lui Dumnezeu. Să nu cumva să nu asculți de porunca domnului și să te faci străin de slava lui.

A patriarhului Postnicul: Care preot va vărsa în ziua în care a slujit, dacă a vărsat de beție, să fie oprit să liturghisească patruzeci de zile; iar dacă a vărsat de beție în altă zi în care n-a liturghisit, să fie oprit douăzeci de zile.

DESPRE PREOTUL CARE A LITURGHISIT FĂRĂ ANTIMIS, SAU NESOCOTEȘTE BISERICA LUI DUMNEZEU, SAU A ARS OBIECT SFÎNT. <CAP. 58.> (GLAVA 64.)

A aceluiași Postnic: Care preot va liturghisi fără antimis, să facă două sute de metanii.

A sinodului de la Nicea: Iar de va liturghisi în biserică netîrnosită fără antimis, să fie caterisit.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Καὶ ὅποιος ἱερεὺς καταφρονεῖ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ καὶ μετὰ πάσης εὐλαβείας δὲν παστρεύει καὶ φιλοκαλεῖ αὐτὴν καὶ πάντα τὰ ἱερά, νὰ παιδεύεται ἄργεια τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ.

Εἰ δὲ καὶ τύχῃ ἀπὸ μέθης, ἢ ἀπὸ ἀμελείας τινὸς καὶ ἀφίσῃ φωτία εἰς τὸ βῆμα, ἢ ἔξω εἰς τὸν ναὸν καὶ καῇ βιβλίον, ἢ ἄλλον ἱερὸν πρᾶγμα ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, νὰ ἀργῆται τῆς ἱερωσύνης χρόνον ἕνα ἢ νὰ λάβῃ ἄλλον κανόνα, ὡς θέλει ὁ ἀρχιερεύς.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ, ΕΑΝ ΕΝΑΙ ΚΥΝΗΓΟΣ, Η ΠΟΥΛΟΠΙΑΣΤΗΣ, Η ΑΝ ΜΑΝΤΕΥΗΤΑΙ, Η ΑΝΕΝΑΙ ΚΑΤΑΔΟΤΗΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΘ-ον >

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅποιος ἱερεὺς ἔναι κυνηγός, ἢ πιάνει πουλία καὶ ἀφίνει τὴν θείαν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἔχει χρέος νὰ ἀναφέρνῃ εἰς Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ, νὰ ἀργῇ μήνας τρεῖς τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ.

Συνόδου Λαοδικίας κανὼν λς-ος· Εἰ δὲ καὶ κάμῃ καμίας γενεᾶς μαντεία, ἢ νὰ ὑπαγένῃ εἰς τὰς μάντησας, νὰ μαντεύεται, καθήρεται παντάπασι τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Εἰ δὲ καὶ ἔναι καταδότης, εἰ μὲν μετανοήσει καὶ παύσει, νὰ κανονίζεται, εἰ δὲ καὶ δὲν παύσει νὰ καθήρεται.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΔΕΝ ΨΑΛΛΕΙ ΤΑΣ ΑΥΤΟΥ ΩΡΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ξ-ον

Τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅποιος ἱερεὺς δὲν ψάλλει τὰς ὥρας αὐτοῦ καὶ λειτουργήσῃ, ἔχει ἁμαρτίαν· εἰ δέ, καὶ ὡσὰν λειτουργήσει, ἀνέναι καὶ τὰς ψάλλει, ἔναι ἀμέτοχος τῆς ἁμαρτίας.

A lui Nichifor al Constantinopolului: Și care preot nesocotește biserica sa și cu toată evlavia nu o ține curată și nu o îngrijește frumos pe ea și toate cele sfinte, să fie pedepsit cu oprire de la preoția lui.

Iar dacă s-a întîmplat că din beția sau din neglijența cuiva a lăsat foc în altar sau afară în biserică și a ars carte sau alt lucru sfînt ce se află înăuntru în biserică, să fie oprit de la preoție un an sau să ia alt canon, precum voiește arhiereul.

DESPRE PREOT DACĂ ESTE VÎNĂTOR SAU PRINZĂTOR DE PĂSĂRI SAU DACĂ ESTE GHICITOR SAU DELATOR. <CAP. 59.> (GLAVA 65.)

A patriarhului Postnicul: Care preot este vînător sau prinde păsări și-și lasă dumnezeiasca slujbă pe care este dator să o facă lui Dumnezeu pentru mîntuirea sa și a poporului, să fie oprit de la preoția lui trei luni.

Canonul 36 al sinodului de la Laodichia: Iar de face orice fel de vrăji sau merge la vrăjitori să-i ghicească, să fie caterisit de tot din preoția lui.

A patriarhului Postnicul: Iar dacă este delator, de se va pocăi și se va lăsa de acestea, să ia canon, iar de nu se va lăsa, să se caterisească.

DESPRE PREOTUL CARE NU-ȘI CITEȘTE CEASURILE ȘI VA LITURGHISI. CAP. 60. (GLAVA 66.)

A Postnicului: Care preot nu-și citește ceasurile și va liturghisi, are păcat; dacă însă, după ce va liturghisi, de le citește, este fără de păcat.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΚΑΜΗ ΜΟΝΟΣ ΕΥΧΕΛΑΙΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξα-ον.

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Εὐχέλαιον μόνος ὁ ἱερεὺς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ χωρὶς νὰ εἶναι καὶ ἄλλοι ἱερεῖς· ὅτι ἡ θεία γραφὴ λέγει· νὰ καλέσωμεν τοὺς ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας· οὐχὶ ἕναν ἱερέαν διδάσκει νὰ καλοῦμεν. Καὶ κάμνει χρεία μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ φόβου νὰ φυλάττωμεν τὸν νόμον καὶ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας· ὅτι ὥσπερ τὸν ἀρχιερέαν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐχειροτονήσῃ ἕνας ἀρχιερεύς, διότι ἔναι παράνομον, οὕτω καὶ ἕνας ἱερεὺς εὐχέλαιον δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ· μόνον ἑπτὰ ἱερεῖς θέλει ὁ τύπος νὰ ἔναι καὶ οὐχὶ ὀλιγότεροι. Εἰ δὲ καὶ τύχῃ τόπος ὁποῦ δὲν ἔναι ἑπτὰ ἱερεῖς, καὶ ὅσοι εὑρίσκονται νὰ τὸ κάμουν, ἢ καὶ ἕνας ἂν εἶναι.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΑΠΕΘΑΝΗ ΑΤΕΚΝΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζβ-ον.

Νόμος· Ὅποιος ἱερεὺς ἀποθάνει καὶ παιδία δὲν ἀφίσει οὐδὲ ἄλλους κληρονόμους, νὰ ἠμοιρασθῇ ὁ βίος αὐτοῦ καὶ τὰ πράγματα εἰς τρία μερτικά· καὶ τὸ μὲν ἕνα νὰ γίνεται διὰ τὴν ψυχήν του εἰς μνημόσυνα καὶ εἰς ἐλεημοσύνας, τὸ δὲ ἄλλον νὰ δοθῇ τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ, ἂν δὲν ὑπανδρευθῇ, τὸ δὲ τρίτον νὰ δοθῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἤγουν εἰς τὴν μητρόπολιν ἢ εἰς τὴν ἐπισκοπήν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΝ ΟΠΩΣ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΔΙΑΚΡΙΝΟΥΝ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑΝ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΕΑΝ ΔΕΝ ΤΟΝ ΕΜΝΗΜΟΝΕΥΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζγ-ον.

Νικῆτας Σεῤῥῶν· Δὲν ἐδόθη τῶν ἱερέων, οὐδὲ τῶν κοσμικῶν νὰ ἀνακρίνουν τὸν ἀρχιερέαν αὐτῶν, ὅτι κεφαλὴ καὶ ποιμένας αὐτῶν εἶναι, ἀμὴ τοῦτο ἐδόθη τοῦ ἀρχιερέως, ὅτι νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ ἀνακρίνῃ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

DESPRE PREOT DACĂ FACE SINGUR MASLU. CAP. 61. (GLAVA 66.)

Simion al Salonicului: Singur preotul nu poate face maslu, fără să fie și alți preoți, pentru că sfînta scriptură spune: să chemăm preoții bisericii; nu un singur preot ne învață, să chemăm. Și trebuie cu frică și multă băgare de seamă să păzim legea și rînduiala bisericii, pentru că, precum un singur arhiereu nu poate hirotoni arhiereu, deoarece este fără lege, așa și un singur preot nu poate face maslu, ci numai șapte voiește tipiconul să fie și nu mai puțini. Iar de este vreo localitate unde nu sînt șapte, să facă și atîția cîți se află, sau și unul, dacă este.

DESPRE PREOTUL CARE A MURIT FĂRĂ COPII. CAP. 62. (GLAVA 67.)

Lege: Care preot moare și nu va lăsa copii, nici alți moștenitori, averea și lucrurile lui să se împărțească în trei părți; și o parte să fie de sufletul lui pentru pomenire și milostenii, iar alta să fie preotesei lui, dacă nu se va mărita, iar a treia parte să fie dată bisericii, adică la mitropolie sau episcopie.

DESPRE PREOȚI, CA SĂ NU JUDECE PE ARHIEREUL LOR ȘI DACĂ NU-L POMENESC. CAP. 63. (GLAVELE 68 ȘI 69.)

Nichita al Serelor: Nu a fost dat preoților și nici mirenilor să judece pe arhiereul lor, pentru că este cap și păstor al lor, ci aceasta a fost dat arhiereului, ca să cerceteze și să judece pe preoții și pe poporul său.

Γρηγορίου τοῦ θεολόγου· Τὰ πρόβατα, τουτέστιν ὁ λαός, καὶ οἱ μαθηταί, ἤγουν οἱ ἱερεῖς, νὰ μὴ δὲν θέλετε νὰ ποιμάνετε τοὺς ποιμένας καὶ διδασκάλους σας, δηλονότι τοὺς ἀρχιερεῖς· μηδὲ νὰ δοξαζεσθε νὰ εὐγένετε τὰ ὁρισθέντα παρ' αὐτῶν καὶ ἀντὶ μαθητάδες ὁποῦ ἦσθε νὰ θέλετε νὰ γενῆτε διδάσκαλοι, νὰ κρίνετε ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν ἐξουσίαν νὰ σᾶς κρίνουν καὶ νὰ σᾶς διδάσκουν.

Παύλου τοῦ Ἀποστόλου· Ἕκαστος τῇ κλήσει ἐν ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταυτῇ μενέτω, τουτέστιν εἰς τὴν τάξιν, ὁποῦ ἐκάλεσεν ὁ θεός, πᾶσα [1]) ἕνα εἰς αὐτήν νὰ ἔναι.

Καὶ οὐδὲ διάκονοι, οὐδὲ κοσμικοὶ δύνανται νὰ ἀνακρίνουν ἱερέαν, ἵνα μὴ καταφρονῆται τὸ θεῖον.

Συνόδου α-ης καὶ β-ας κανὼν ιγ-ος· Καὶ ὅποιος ἱερεὺς ἢ διάκονος νὰ λέγῃ ὅτι ἠξεύρει διὰ τὸν ἀρχιερέαν αὐτοῦ, ὅτι εὑρίσκεται εἰς πταισίματα καί, πρὶν νὰ γένῃ σύνοδος καὶ ἀπόφασις κατὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τολμήσει νὰ κόψῃ τινὰς τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ δὲν τὸν ἐμνημονεύουν εἰς ταῖς θείαις ἱερουργίαις καὶ εἰς τὰς παραδεδομένας ἄλλας ἀκολουθίας, τοῦτον καθήρουν παντελῶς τῆς ἱεροσύνης αὐτοῦ.

ΟΤΙ ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ ΟΛΟΙ ΕΙΝΑΙ ΕΙΣ ΤΥΠΟΝ ΤΩΝ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΔ-ον>.

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Συμεὼν ὁ ἁγιώτατος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης οὕτως λέγει· ὅτι οἱ ἱερεῖς ἔχουν τὴν χάριν τῶν ἑβδομήκοντα ἀποστόλων, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς τῶν δώδεκα, τοὺς ὁποίους ἐμφυσήσας ὁ κύριος εἶπε· λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ἄν τινῶν ἀφεῖτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς καὶ τὰ ἑξῆς· Καὶ εἰς αὐτοὺς ἐδόθη ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ ἀλληλοδιαδόχως λαμβάνουν αὐτὴν οἱ ἀρχιερεῖς· οἱ δὲ ἱερεῖς δὲν ἔχουν χάριν ἀφιέναι ἁμαρτίας, ὥσπερ οὐδὲ οἱ ἑβδομήκοντα ἀπόστολοι εἶχαν χάριν πνεύματος ἀφιέναι ἁμαρτίας.

A lui Grigore Teologul: Oile, adică poporul, și ucenicii, adică preoții, să nu voiți să pașteți pe păstorii și dascălii voștri, adică pe arhierei; nici să nu vă gîndiți să ieșiți din hotărîrile lor și în loc de ucenici ce sînteți, să voiți să vă faceți dascăli, ca să-i judecați pe aceia care au puterea să vă judece pe voi și să vă învețe.

A apostolului Pavel: Fiecare să rămînă la chemarea la care a fost chemat, adică în rînduiala în care l-a chemat Dumnezeu într-aceea să fie fiecare.

Și nici diaconii, nici mirenii nu pot să judece pe preot, pentru ca să nu se arate dispreț față de ceea ce e dumnezeiesc.

Canon 13 al sinodului 1 și 2: Și care preot sau diacon va zice că știe despre arhiereul său că se găsește în păcate, și înainte de a se face sinod și hotărîre în contra episcopului, va îndrăzni să curme pomenirea lui și nu-l pomenește la sfintele liturghii dumnezeiești și la alte slujbe după tradiție, pe acesta îl caterisesc cu totul din preoția lui.

PREOTUL ȘI TOȚI PREOȚII SÎNT DUPĂ CHIPUL CELOR ȘAPTEZECI DE APOSTOLI ȘI ARHIEREII AL CELOR DOISPREZECE. CAP. 64. (Comp. GLAVA 70.)

Simeon al Salonicului: Prea sfințitul mitropolit Simeon al Salonicului zice așa: că preoții au darul celor șaptezeci de apostoli, iar arhiereii al celor doisprezece, asupra cărora domnul suflînd a zis: luați duh sfînt! Ale căror păcate le-ați iertat, iertate le sînt și așa mai departe. Și lor le-a fost dat darul spiritului sfînt și prin succesiune îl primesc arhiereii; iar preoții nu au darul să ierte păcate, precum nici cei șaptezeci de apostoli nu aveau darul duhului să ierte păcate.

[1]) Sic.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΟΓΕΡΩΝ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΖΩΝΤΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ ΚΟΣΜΙΚΕΣ ΟΥΔΕ ΝΑ ΙΑΤΡΕΥΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΕ-ον.

Ἀποστόλων ς-ος· Ὁ ἔκτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ἀποφύνη (!)· ὅτι μήτε ἐπίσκοπος, μήτε πρεσβύτερος, μήτε διάκονος, μήτε καλόγηρος νὰ μεταχειρίζεται εἰς κοσμικὰ πράγματα, οὐδὲ νὰ ἀφίσῃ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἢ τὴν ἀκολουθίαν νὰ πραγματεύεται. Εἰ δὲ καὶ ἔλθῃ εἰς τοῦτο, ἢ νὰ παύσῃ ἢ νὰ καθήρεται, ὅτι δὲν ἔναι ἄξιος τῆς ἱερωσύνης, ἐπειδὴ τὸ ψεῦδος σμίγει μὲ τὴν πλεονεξίαν. Εἰ δὲ καὶ ἔναι καλόγηρος νὰ ἀφορίζεται καὶ νὰ διώχνεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἕως νὰ παύσῃ.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Καὶ ἱερεὺς ὁποῦ νὰ ἰατρεύῃ ἢ νὰ φλεβοτομῇ, νὰ ἔναι ἀργὸς ἡμέρας ἑπτά· καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι λέγουν· ἢ νὰ παύσῃ τελείως ἢ νὰ καθήρεται.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΜΕΝΩΝ ΕΑΝ ΜΗ ΨΑΛΟΥΝ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΝ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟ ΕΠΤΑΚΙΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΗΝΕΣΑ ΣΕ, ΚΥΡΙΕ· ΚΑΙ ΠΟΙΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΙ ΕΠΤΑ ΑΙΝΕΣΕΙΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞϚ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅποιος τῶν ἱερωμένων ἀφίνει τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου καὶ ὅλην τὴν ἐπίλοιπον, νὰ κανονίζεται ἡμέρας ἱκανάς. Λέγει ὁ θεῖος Δαυίδ· ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε, κύριε·

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Καὶ ἑπτὰ αἰνέσεις, τὰς ὁποίας ἔχει χρέος ὁ ἱερεὺς νὰ τὰς λέγει ἡμέραν καὶ νύκτα εἶναι αὗται· πρῶτος αἶνος, ἤγουν ὕμνος, ἔναι τὸ μεσανυκτικόν·

CLERICII ȘI CĂLUGĂRII SĂ NU AIBĂ GRIJI LUMEȘTI, NICI SĂ FACĂ PE MEDICII. CAP. 65. (GLAVA 71.)

Al apostolilor 6: Canonul al șaselea al sfinților apostoli hotărăște că nici episcopul, nici presbiterul, nici diaconul, nici călugărul să nu aibă grijă de lucruri lumești, nici să nu-și lase biserica sau slujba să fie negustor. Iar dacă a ajuns la aceasta, sau să înceteze sau să fie caterisit pentru că nu este vrednic de preoție, deoarece minciuna se împreună cu lăcomia de avere, iar dacă este și călugăr, să se afurisească și să fie izgonit din biserica lui Hristos, pînă ce se va lăsa.

A patriarhului Postnicul: Și preotul care face pe medicul sau dă drumul la sînge, să fie oprit de la preoție șapte zile; și alți dascăli zic: sau să se lase cu totul sau să fie caterisit.

DESPRE PREOȚII CARE NU-ȘI CITESC SLUJBA LOR ȘI DESPRE DE ȘAPTE ORI PE ZI: TE-AM LĂUDAT, DOAMNE! ȘI CARE SÎNT CELE ȘAPTE LAUDE? CAP. 66. (Comp. GLAVA 72.)

A aceluiași patriarh Postnicul: Care dintre preoți își lasă slujba, vecernia și utrenia și toată cealaltă, să ia canon destule zile. Zice dumnezeiescul David: de șapte ori pe zi Te-am lăudat, doamne!

Simeon al Salonicului: Șapte laude, pe care dator este preotul să le rostească zi și noapte, sînt acestea: întîia laudă, adică imn, este cîntarea de laudă de la miezul nopții;

δεύτερος, ὁ ὄρθρος μετὰ τὴν πρώτην ὥραν· τρίτος, ἡ τρίτη ὥρα· τέταρτος, ἡ ἕκτη ὥρα· πέμπτος, ἡ ἐννάτη ὥρα· ἕκτος ὁ ἑσπερινός· ἕβδομος τὸ ἀπόδειπνον. Ἰδού, αἱ ἑπτὰ αἰνέσεις, ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος Δαυίδ.

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΙΚΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΒΗ ΥΠΟ ΙΕΡΕΩΣ ΚΟΣΜΙΚΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΧΗ ΓΥΝΑΙΚΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΖ-ον.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν δ-ος· Ὁ τέταρτος κανὼν τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου ὁρίζει· ὅτι ἱερεὺς ὁποῦ νὰ ἔχῃ πρεσβυτέραν, καὶ λειτουργήσει τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ εὑρεθῇ τινας καὶ νὰ διακρίνῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του περὶ τοῦ ἱερέως, διατὶ ἔχει γυναῖκα, καὶ δὲν μεταλάβῃ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, τοῦτον οἱ θεῖοι πατέρες τὸν ἀναθεματίζουν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΑΙΣΧΥΝΕΤΑΙ ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΒΗ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΗ-ον.

Συνόδου ς-ης κανὼν ργ-ος· Ὁ ἑκατοστὸς τρίτος κανὼν τῆς ἐν τῷ τρούλλῳ ἕκτης συνόδου ἀποφύνει (!)· ὅτι ἐὰν ἱερεὺς ἐντραπῇ νὰ μεταλάβῃ τὴν αὐτοῦ πρεσβυτέραν τῶν θείων μυστηρίων καὶ δώσῃ τὸ ποτήριον πρὸς ἄλλον καὶ τὴν ἐμεταλάβῃ, ἄργειαν εἰς αὐτὸν τὸν ἱερέαν δὲν κάμνουν, μόνον τελείᾳ καθαιρέσει τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ καὶ ἀναθέματι.

a doua, utrenia după ora întîia [1]; a treia, de la ora trei [2]; a patra, de la ora șase [3]; a cincia, de la ora nouă [4]; a șasea, vecernia; a șaptea, pavecernița. Iată cele șapte cîntări de laudă, despre care vorbește dumnezeiescul David.

DESPRE MIREANUL CARE STĂ PE GÎNDURI SĂ SE ÎMPĂRTĂȘEASCĂ DE UN PREOT MIREAN CARE ARE FEMEIE. CAP. 67. (GLAVA 73.)

Canon 4 al sinodului din Anghira: Canonul al patrulea din Gangra hotărăște: că preotul care are presbiteră și va liturghisi jertfa cea fără de sînge și se va afla cineva să se chibzuiască în sinea sa în ce privește preotul, pentru că are femeie, și să nu se împărtășească din mîinile lui cu prea curatele taine, pe acesta dumnezeieștii părinți îl dau anatemei.

DESPRE PREOTUL CARE SE RUȘINEAZĂ SĂ-ȘI CUMINECE PREOTEASA. CAP. 68. (GLAVA 74.)

Canonul 103 al sinodului 6: Canonul al o sută treilea al sinodului al șaselea din Trula hotărăște: că dacă preotul se va rușina să-și împărtășească preoteasa cu dumnezeieștile taine și va da altuia potirul ca s-o împărtășească, nu-l opresc de la slujbă pe acel preot, ci-l caterisesc cu totul din preoția lui și-l dau anatemei.

[1]) Adică după șase dimineața.
[2]) Nouă dimineața.
[3]) Amiază.
[4]) Trei după amiază.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΥΠΑΝΔΡΕΥΕΤΑΙ, Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ, Η ΚΟΣΜΙΚΟΣ ΚΛΗΡΙΚΟΣ, ΑΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΑΜΗΣΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΘ-ον

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α-ος· Ὁ πρῶτος κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου ἀποφύνει [1]· ἐάν τινας ἄνδρας νὰ μὴ δὲν ἐπάρῃ γυναῖκα καὶ νὰ γένῃ ἱερεὺς παρθένος καὶ βουληθῇ μετὰ τὴν ἱερωσύνην νὰ ὑπανδρευθῇ, τελείως τοῦτος καθήρεται τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, ἀμὴ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν δὲν διώχνεται. Εἰ δὲ καὶ ἔχει γυναῖκα ἄλλος ἱερεὺς καὶ ἀπεθάνῃ καὶ μείνῃ χηρευάμενος καὶ θέλει ὅτι νὰ ἐπάρῃ δευτέρα γυναῖκα, καθήρεται καὶ τοῦτος τὰ ὅμοια τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, ἀμὴ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν οὐδὲ αὐτὸς δὲν διώχνεται.

Ὁμοίως καὶ ἡ πρεσβύτερα, ὁποῦ νὰ ἀπεθάνῃ ὁ πρεσβύτερος αὐτῆς, ἐὰν δὲν δύναται νὰ παρθενεύῃ, ἂν θέλει, ὑπανδρεύεται ἀνεμποδίστως.

Ὁ δὲ δευτερογαμήσας κοσμικὸς δὲν δύναται νὰ ἔναι κληρικός, ἤγουν ὁ κοσμικὸς κληρικὸς ὁποῦ νὰ ἐπάρῃ δύο γυναῖκας, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔναι κληρικός.

Ἡ ἔννοια ἔναι αὔτως· ἂν δευτερογαμήσῃ ὁ κληρικός, ἀπὸ τὸ ὀφφίκιον ὁποῦ ἔχει, δὲν καθήρεται, ἀμὴ μένει εἰς αὐτὸ καὶ ἔχει τὴν τιμὴν καὶ πρωτοκαθεδρίαν κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ὀφφικίου αὐτοῦ, εἰς δὲ ἄλλον [2]) βαθμὸν μεγαλιότερον νὰ ἀναβιβασθῇ ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εὑρίσκεται, δὲν δύναται κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ βασιλικῶν θείων νόμων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ [ΜΗ] ΘΕΛΟΝΤΟΣ ΝΑ ΙΕΡΩΘΗ ΚΑΙ ΕΠΑΡΗ ΓΗΝΑΙΚΑ Η ΧΗΡΑ Η ΑΛΛΟΥ ΚΑΚΟΥ ΒΙΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ο-ον.

Ἀποστόλων ιη-ος· Ὁ δέκατος ὄγδοος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ἐάν τινας θέλῃ νὰ γένῃ ἱερεὺς καὶ ὑπανδρευθῇ καὶ ἐπάρῃ γυναῖκα ἢ χῆρα ἢ πόρνη ἢ σκλάβα ἢ δου-

DESPRE PREOT DACĂ SE ÎNSOARĂ, SAU PREOTEASĂ SAU CLERIC MIREAN DACĂ SE CĂSĂTORESC A DOUA OARĂ. CAP. 69. (GLAVA 75.)

Canonul 1 al sinodului din Neocesareia: Canonul întîi al sinodului din Neocesareia hotărăşte: dacă vreun bărbat n-a luat femeie şi s-a făcut preot fecior şi va voi după sfinţire să se însoare, acesta se caterisește cu desăvîrșire din preoţia lui, dar din biserică nu se izgoneşte. Iar dacă alt preot are femeie şi i-a murit şi a rămas văduv şi voieşte să ia altă femeie, şi acesta se caterisește de asemenea, dar din biserică nici el nu se izgoneşte.

De asemenea şi preoteasa căreia i-a murit preotul ei, dacă nu poate să rămînă în feciorie, se mărită fără nici o piedică.

Mireanul care s-a însurat a doua oară, nu poate să fie cleric, adică preotul mirean care să fi luat două femei, nu poate să fie cleric.

Înţelesul este aşa: dacă clericul s-a însurat a doua oară, din funcţia pe care o are, nu se caterisește, ci rămîne într-însa şi are cinstea şi ierarhia după treapta funcţiei lui, dar la o treaptă mai mare de acolo de unde se află nu poate să se înalţe după hotărîrea dumnezeieştilor legi bisericeşti şi împărăteşti.

DESPRE CELA CE [NU] VOIEŞTE SĂ SE PREOŢEASCĂ ŞI A LUAT FEMEIE SAU VĂDUVĂ SAU SLUJNICĂ SAU DE ALTĂ VIAŢĂ REA. CAP. 70. (GLAVA 76.)

Al apostolilor 18: Canonul al optsprezecelea al sfinţilor apostoli hotărăşte: că dacă voieşte cineva să se facă preot şi s-a însurat şi a luat femeie, sau văduvă sau curvă sau sclavă

---
1) Sic.
2) εἰ δὲ εἰς ἄλλον în ms.

λευτρία ἢ τῶν ἐπὶ σκηνῆς, τουτέστιν ἐκείνες ὁποῦ παίζουν τὰ παιγνίδια εἰς ταῖς χαραῖς, τόσον αἰγυπτίους, ὡσὰν καὶ ἄλλαις, δὲν ἠμπορεῖ τοῦτος νὰ γένῃ ἱερεύς, ὅτι ὁ νόμος θέλει, καθὼς ἔναι καθαροῦ βίου καὶ ἀρετῆς ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ ἱερεύς, οὕτω νὰ ἔναι καὶ ἡ γυναῖκά του, τουτέστι καθαρὰ καὶ ἀμολύντη.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΥ ΕΙΣ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΗ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΒΑΠΤΙΣΘΗ, Ο ΓΙΝΕΤΑΙ ΙΕΡΕΥΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΑ-ον.

Νικήτα μητροπολίτου Ἡρακλείας· Ἐὰν σιωπήσῃ τινάς, ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ ἱερεύς, τὸ ἁμάρτημα ὁποῦ ἔκαμε, ἢ καὶ θεληματικῶς ἀφίσει αὐτὸς καὶ δὲν τὸ ἐξομολογηθῇ ἐκεῖνο, ὁποῦ τὸν ἐμποδίζει εἰς τὴν ἱερωσύνην, καὶ χειροτονηθῇ ἱερεὺς καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὸ ἐξομολογηθῇ, καθῄρεται· καὶ δὲν τὸν ὠφελεῖ ἡ χειροτονία, διότι ἐγίνη μὴ ἠξεύροντα τινὰς τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ.

Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας κανὼν ε-ος· Εἰ δὲ καὶ ὅποιος ἀρχιερεὺς χειροτονήσει τοῦτος μὴ ἠξεύροντα τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ, συμπαθεῖ τοῦ ἀρχιερέως τοῦτος ὁ κανών, νὰ μὴ δὲν ἔχει καμίαν παίδευσιν εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην αὐτοῦ.

Συνόδου α-ης κανὼν θ-ος· Καθῄρεται δὲ τοῦτος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς ἁμάρτημα ἐμποδίζοντα τὴν ἱερωσύνην καὶ αὐτὸς χεροτονηθῇ.

Βαλσάμων· Λέγουν τινές· ὥσπερ τὸ βάπτισμα καθαίρει τὸν ἄνθρωπον ἅπασαν τὴν ἁμαρτίαν, ὁποῦ νὰ ἔκαμε προτύτερα, πρὶν[1]) νὰ βαπτισθῇ, καὶ γίνεται νέος, τουτέστι χωρὶς ἁμαρτίας, οὕτω καὶ ἱερωσύνη, τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ νὰ κάμῃ ἄνθρωπος προτύτερα, πρὶν[1]) νὰ ἱερωθῇ, τὰ καθαρίζει ἡ χειροτονία. Ὅμως εἰς τοῦτο λέγει ὁ αὐτὸς Βαλσάμων καὶ καθαρίζει τοῦ πράγματος τούτου τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τοῦτο οἱ θεῖοι πατέρες δὲν τὸ ἔστερξαν ὁλοτελῶς,

sau slujnică sau din cele de pe scenă, adică acelea care joacă jocuri pentru distracții, atît egiptence, precum și altele, acesta nu poate să se facă preot, pentru că legea voiește, precum este de o viață curată și cu virtute acela care voiește să se facă preot, tot așa să fie și femeia lui, anume curată și nepîngărită.

DESPRE CEL CE SE AFLĂ ÎN PĂCATE CARE OPRESC DE LA PREOȚIE ȘI EL S-A HIROTONIT; ȘI DESPRE OVREIUL CE S-A BOTEZAT, CARE SE FACE PREOT. CAP. 71. (GLAVELE 77 și 78.)

A mitropolitului Nichita al Heracleii: Dacă cineva care voiește să se facă preot va ascunde păcatul pe care l-a făcut sau din voia sa el îl va lăsa și nu se va spovedi de păcatul acela care-l oprește de la preoție, și se va fi hirotonit preot și după aceea îl va mărturisi, se caterisește; și nimic nu-i folosește hirotonia, pentru că a fost făcută fără să știe cineva păcatul lui.

Canonul 5 al lui Teofil al Alexandriei: Dacă oricare arhiereu îl va hirotoni pe acesta, neștiind păcatul lui, acest canon iartă pe arhiereu, să nu aibă nici o pedeapsă în arhieria lui.

Canonul 9 al sinodului 1: Se caterisește acesta care se află într-un păcat care oprește sfințirea și el s-a hirotonit.

Balsamon: Unii zic: precum botezul curăță pe omul de tot păcatul pe care l-a făcut mai înainte de a se fi botezat și se face nou, adică fără păcat, tot așa și sfințirea, păcatele ce le-a făcut omul mai înainte de a se fi sfințit, hirotonia le curăță. Totuși, același Balsamon spune în privința aceasta și lămurește pricina acestui lucru, că sfinții părinți nu au aprobat

---

[1]) πρὶ în ms.

ἤγουν νὰ συγχωρῇ ἡ ἱερωσύνη τὰ ἁμαρτήματα, ὥσπερ τὸ βάπτισμα· ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν ἀπίστων ἁμαρτήματα ἀληθῶς τὸ βάπτισμα τὰ καθαρίζει, τῶν δὲ θελόντων νὰ λάβουν ἱερωσύνην, ἐὰν ἁμαρτάνουν προτύτερα τῆς χειροτονίας ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν, καθήρονται παντάπασιν.

Ὅτι ὁ βαπτισθεὶς Ἑβραῖος γίνεται ἱερεύς· σήμαιναι· Ἐμάθετε καλῶς τὴν ἔννοιαν, ὁποῦ λέγει ἄνωθεν ὁ Βαλσαμών, ὅτι τὸ βάπτισμα καθαίρει πᾶσας τὰς τοῦ ἀνθρώπου ἁμαρτίας. Καὶ ἐπειδὴ τὰς καθαρίζει, ἀνέναι καὶ ἔλθῃ τινὰς Ἑβραῖος καὶ βαπτισθῇ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐξηγήσεως αὐτοῦ, δύναται νὰ γένῃ καὶ ἱερεύς, διότι, εἴ τι ἂν ἁμάρτημα εἶχε, τὰ ἐκαθάρισε τὸ βάπτισμα καὶ κανένα ῥῦπον δὲν ἄφικεν εἰς αὐτόν· καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνει τὴν ἱερωσύνην ἀνεμποδίστως. Εἰ δὲ καί, ὡσὰν βαπτισθῇ, κάμῃ ἁμάρτημα, ὁποῦ νὰ ἐμποδίζεται τῆς ἱερωσύνης, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ ἱερεύς.

ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΕΑΝ ΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΘΕΛΗΜΑΤΙΚΩΣ ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΟΠΟΥ ΕΚΑΜΕ ΠΡΟΤΙΤΕΡΑ ΠΡΙΝ [1]) ΝΑ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΒ-ον.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ-ος· Ὁ ἔννατος κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείας [2]) συνόδου διακελεύει περὶ τούτου τοῦ ἱερέως ὁποῦ ἁμάρτανε προτύτερα πρὶν [1]) νὰ γένῃ ἱερεὺς καὶ ὡμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ ἐξ ἰδίου του φοβηθεὶς τὸν θεόν.

Βαλσαμών· Ἱερεὺς ὁποῦ νὰ πορνεύσῃ ἢ νὰ ἔκαμε ἄλλο ἁμάρτημα, ὁποῦ νὰ τὸν ἐμποδίζῃ εἰς τὴν ἱεροσύνην, καὶ αὐτὸς ἐχειροτονήθη καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐμετανόησεν καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅτι, ἂν μείνῃ εἰς τοῦτο, κολάζεται αἰωνίως· καὶ ἐκινήθη ὑπὸ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ ὡμολόγησε θεληματικῶς τὴν αὐτοῦ ἁμαρτίαν, διὰ νὰ μὴ δὲν κολασθῇ, εἰς τοῦτο ἀποφύνουν [2]) οἱ θεῖοι πατέρες τῆς αὐτῆς συνόδου, ὅτι τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ νὰ ἐξομολο-

aceasta nicidecum, anume că sfinţirea iartă păcatele, precum le curăţă botezul; ci într-adevăr botezul curăţă păcatele necredincioşilor, aceia însă care voiesc să ia preoţia, dacă păcătuiesc înainte de hirotonie sau după hirotonie, sînt caterisiţi de tot.

Că evreiul botezat se face preot; înseamnă-ţi: Auziţi bine înţelesul ce-l spune Balsamon mai sus, că botezul curăţă toate păcatele omului. Şi de vreme ce le curăţă, dacă a venit un evreu şi s-a botezat, potrivit cu înţelesul tîlcuirii aceluia, poate să se facă şi preot, pentru că, orice păcat avea, le-a curăţit botezul şi nu i-a lăsat nici o murdărie; şi de aceea ia preoţia fără nici o piedică. Iar dacă, şi după ce s-a botezat, a făcut un păcat care opreşte de la preoţie, nu poate să devină preot.

DESPRE PREOTUL DACĂ DE BUNĂ VOIE A MĂRTURISIT PĂCATUL PE CARE L-A FĂCUT ÎNAINTE DE A SE FI HIROTONIT. CAP. 72. (GLAVA 79.)

Canonul 9 al sinodului din Neocesareia: Canonul al nouălea din Neocesareia porunceşte despre acest preot care păcătuia, înainte de a se fi făcut preot şi şi-a spovedit păcatul din propria-i pornire, fiindu-i frică de Dumnezeu.

Balsamon: Preotul care a curvit sau a făcut alt păcat care să-l oprească de la preoţie şi el s-a hirotonit şi şi-a zis în sinea lui că, de a rămas întru acesta, are munca de veci; şi a fost împins de conştiinţa bună şi şi-a spovedit de bună voie păcatul, pentru ca să nu fie muncit, în privinţa aceasta dumnezeieştii părinţi ai acestui sinod hotărăsc că acesta, care de bună voie şi-a spovedit păcatul, să se lase, ce-i drept, de sfînta slujbă, adică să nu mai

---

1) πρὶ în ms.
2) Sic.

γηθῇ τὴν ἁμαρτίαν του θεληματικῶς, τῆς μὲν ἱερουργίας νὰ παύσῃ, ἤγουν νὰ μὴ δὲν λειτουργῇ πλέον εἰς ὅλην του τὴν ζωήν, τὰ δὲ ἄλλα προνόμια τὰ ἱερατικὰ νὰ τὰ ἔχῃ, τουτέσι τὴν μετὰ τῶν ἱερέων καθέδραν, ἤτοι νὰ καθέζεται μετὰ τῶν ἄλλων ἱερέων εἰς τὴν τάξιν τοῦ ὀφφικίου του, εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἐκκλησιαστικήν· καὶ ὅταν τύχῃ νὰ ἀναβιβασθῇ ἀπὸ ὀφφίκιον εἰς ὀφφίκιον, κατὰ τὴν τιμὴν τοῦ ὀφφικίου αὐτοῦ· καὶ νὰ λαμβάνῃ τῶν θείων μυστηρίων μέσα εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὥστε πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ νὰ ὑπηρετῇ, μόνον τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, τουτέστι τὴν ἱερουργίαν νὰ μὴ δὲν ὑπηρετῇ, ὅτι ἐπαρητήσατο αὐτὴν ἐξ ἰδίου του φοβηθεὶς τὸν θεόν, ἐπειδὴ ἦτον ἀνάξιος δι' αὐτῆς· καὶ ταῦτα τὰ ἐκκλησιαστικὰ χαρίσματα ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς αὐτόν, νὰ τὰ ἔχῃ, διατὶ ἐξομολογήθη τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ θεληματικῶς, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν, καὶ ἐὰν δείξῃ καὶ ἀρετὴν ἀγαθὴν νὰ κάμνῃ ἔργα ἀρεστὰ τῷ θεῷ. Εἰ δὲ καὶ τύχῃ καὶ ἔλθῃ εἰς ἁμάρτημα τοῦτος, παντελῶς γυμνοῦται καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν χαρισμάτων. Καὶ ὡσὰν κάμῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἐὰν δείξῃ ταπείνωσιν καὶ ἀγαθὴν στράταν νὰ κάμῃ πᾶσαν ἀρετὴν καλὴν ἀρεστὴν τῷ θεῷ, ταῦτα τὰ χαρίσματα πλέον δὲν δύναται νὰ τὰ ἔχῃ, μόνον δέχονται αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἕνα τῶν λαϊκῶν, τῶν ἁμαρτωλῶν, ὁποῦ ἐπιστρέφονται ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ ἔρχονται εἰς τὸ ἀγαθόν.

Ὅμως ὁ ἱερεὺς ἐὰν ἁμάρτανε προτύτερα τῆς ἱερωσύνης, ἢ καὶ ἁμαρτάνει καὶ μετὰ τὴν ἱερωσύνην καὶ δὲν ἐξομολογηθῇ, οὐδὲ ἐλεγθῇ [1]) φανερῶς εἰς αὐτὰ τὰ ἁματρήματα, δὲν ἠμπορεῖ ὁ ἀρχιερεὺς νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν θείαν ἱερουργίαν, οὐδὲ ἀπὸ ταῖς ἄλλαις ἐκκλησιαστικαῖς ὑπηρεσίαις, ἀμὴ εἰς αὐτὸν δίδει τὴν ἐξουσίαν, ἢ νὰ παύσῃ τὴν ἁγίαν ἱερουργίαν, ἢ νὰ ἱερουργῇ, καὶ αὐτὸς δώσῃ λόγον ἀπολογίας ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ φρικτῇ παρουσίᾳ πρὸς τὸν δίκαιον καὶ φοβερὸν κριτὴν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς ἀναξίως ἱερουργοῦντα τὸ πανάγιον σῶμα καὶ αἷμα αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ ἐλεχθῇ [1]) τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ, ὅτι ἥμαρτε, ἢ πρὶν τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν, μετὰ φανερῶν ἀποδείξεων, ἤτοι διὰ πέντε μαρτύρων ἀξιοπίστων νὰ ὀμόσουν, καθῄρεται παντελῶς καὶ γυμνοῦται καὶ ἐκ τῶν ἄλλων προνομιῶν τῶν ἄνωθεν ὁποῦ ἐγράψαμεν.

liturghisească toată viaţa lui, dar celelalte privilegii preoţeşti să le aibă, şi anume ierarhia preoţilor, adică să şadă cu ceilalţi preoţi după rangul funcţiei sale la orice lucru bisericesc; şi cînd s-a întîmplat de a înaintat din funcţie în funcţie, să-şi aibă locul după cinstea funcţiei lui; şi cu dumnezeiasca taină să se cuminece în altar, încît toate slujbele bisericeşti să le slujască, numai jertfa cea fără de sînge, adică sfînta liturghie să nu slujească, pentru că a renunţat la ea din propria-i pornire, fiindu-i frică de Dumnezeu, de vreme ce era nevrednic de ea; şi aceste favoruri bisericeşti i s-au dat să le aibă, pentru că şi-a spovedit de bună voie păcatul, precum am spus mai sus, şi dacă va da dovadă şi de bună virtute să facă lucruri plăcute lui Dumnezeu. Iar de s-a întîmplat şi a căzut în păcat acesta, atunci este dezbrăcat şi de aceste daruri. Şi de cum a făcut păcatul, deşi va da dovadă de smerenie şi bună purtare şi să practice toată virtutea bună plăcută lui Dumnezeu, aceste favoruri nu mai poate să le aibă, ci îl primesc în biserică numai ca pe un laic din cei păcătoşi, care se întorc de la rău şi vin spre bine.

Totuşi preotul dacă a păcătuit mai înainte de sfinţire sau dacă păcătuieşte şi după sfinţire şi nu s-a spovedit, nici nu i s-au dovedit în chip vădit acele păcate, nu poate arhiereul să-l oprească de la slujirea sfintei liturghii, nici de la celelalte slujbe bisericeşti, ci îi lasă puterea, sau să se lase de sfînta liturghie, sau să o slujească, şi el va da seama în faţa dreptului înfricoşătorului judecător domnul nostru Iisus Hristos la cea de a doua înfricoşată venire, ca unul ce în chip nevrednic a făcut sfîntă slujbă cu prea sfîntul lui trup şi sînge. Iar dacă i se va fi dovedit păcatul, că a păcătuit, sau înainte de hirotonia sa sau după, cu dovezi vădite, şi anume cu cinci martori vrednici de crezare care să jure, este caterisit de tot şi este dezbrăcat şi de celelalte privilegii pe care le-am scris mai sus.

[1]) Sic.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΕΑΝ ΠΟΡΝΕΥΣΗ, Η ΜΕΧΡΙ ΦΙΛΗΜΑΤΟΣ ΑΜΑΡΤΑΝΕΙ ΙΕΡΕΥΣ Η ΔΙΑΚΟΝΟΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓ-ον>

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ι-ος· Ὁ δέκατος κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείας[1]) συνόδου ὁρίζει ὅτι, ἐὰν πορνεύσῃ διάκων, εἰς ὑπηρέτου τάξιν νὰ ἔλθῃ.

Ὁ διάκων ὁποῦ νὰ ἐξομολογηθῇ τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ, τοῦ μὲν διακονικοῦ χαρίσματος καθήρεται, τὸ δὲ εἰς ὑπηρέτου τάξις, ὁποῦ λέγει ὁ ἄνωθεν κανὼν ὅτι νὰ ἔλθῃ, δηλοῖ νὰ ἔχῃ ὑπηρεσίαν ἀναγνώστου.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν ο-ος· Καὶ ὅποιος ἱερεὺς ἢ διάκων ἔλθῃ μέχρι φιλήματος καὶ φιλήσει γυναῖκα καὶ μιανθῇ τοῖς χέλεσιν καὶ ὁμολογήσει τὴν αὐτοῦ ἁμαρτίαν, ἀργεῖται ἐπὶ καιρῷ ὅποιος ἔναι ἢ ἱερεὺς ἢ διάκων, ὁ μὲν ἱερεὺς τὰ τῆς ἱερωσύνης, ὁ δὲ διάκων τὰ τῆς διακονικῆς ὑπηρεσίας, καὶ νὰ μετέχῃ τῶν ἁγιασμάτων, ὁ μὲν ἱερεὺς μετὰ τῶν ἱερέων, ὁ δὲ διάκων μετὰ τῶν διακόνων. Εἰ δὲ καὶ ἁμαρτάνουν ἁμάρτημα ὁποῦ νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην, καθήρεται ὅποιος ἔναι ἱερεὺς ἢ διάκων.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΑΝ ΚΑΜΗ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΛΛΗ ΙΕΡΕΑΝ, ΟΤΙ ΜΕΤ'ΑΥΤΟΝ[1]) ΤΟ ΕΚΑΜΕΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΔ-ον.

Ἐρώτησις Κωνσταντίνου ἐπισκόπου πρὸς τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Ἡρακλείας Νικήτα· Ἐὰν γυναῖκα γεννήσῃ παιδίον καὶ εἰπῇ, ὅτι μετὰ τοῦ δεῖνα ἱερέως ἔκαμεν αὐτό, τί νὰ γένῃ εἰς τοῦτο, μεγάλη ἀπορία ἔχει χωρὶς ἀπόδειξιν· νὰ κάμῃ ὅρκον ἡ γυναῖκα καὶ ἱερεὺς νὰ καθαιρηθῇ;

Ἀπόκρισις τοῦ αὐτοῦ Ἡρακλείας· Τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἱερέως ὁποῦ εἶναι νὰ τὸν ἐκαθήρουν, ἢ νὰ τὸν ἀργήσουν, ἀνέναι καὶ εἰπῇ τινὰς κατ' αὐτοῦ εἴ τι θέλει, δὲν στέργει, οὔτε νὰ τόν ἀργήσουν τὸν ἱερέαν, οὔτε νὰ τὸν ἐκαθήρουν, εἰ μὴ νὰ ἀποδειχθῇ ἡ κατη-

DESPRE DIACON DACĂ A CURVIT SAU DACĂ PREOT SAU DIACON PĂCĂTUIEȘTE PÎNĂ LA SĂRUTARE. <CAP. 73.> (GLAVA 80.)

Canonul al 10-lea al sinodului de la Neocesareia: Canonul al zecelea al sinodului de la Neocesareia hotărăște că, dacă a curvit, diaconul să vină în rîndul slugii.

Diaconul care și-a spovedit păcatul, se caterisește, ce-i drept, din darul diaconiei, dar în rîndul slugii să vină, precum zice canonul de mai sus, arată să aibă slujba citețului.

Canon 70 al marelui Vasile: Și care preot sau diacon a venit pînă la sărutare și va săruta femeie și se va fi pîngărit cu buzele și-și va spovedi păcatul, se oprește un timp de la slujbă, fie că este sau preot sau diacon, preotul de la slujba preoției și diaconul de la slujba diaconiei, și să ia din cele sfințite, preotul cu preoții, iar diaconul cu diaconii. Iar de au păcătuit păcat care oprește de la sfințire, se caterisește, fie că este preot sau diacon.

DESPRE FEMEIA CARE FACE COPIL ȘI DEFAIMĂ PE PREOT CĂ L-A FĂCUT CU EL. CAP. 74. (GLAVA 81.)

Întrebare a episcopului Constantin către prea sfințitul mitropolit Nichita al Heracleii: Dacă o femeie a născut un copil și a zis că l-a făcut cu cutare preot, ce să se facă atunci, este foarte greu fără dovadă; să jure femeia și preotul să fie caterisit?

Răspunsul mitropolitului Heracleii: Învinuirile asupra preotului care au ca urmare să fie caterisit sau să fie îndepărtat pentru un timp, dacă a spus cineva împotriva lui orice voiește, nu le primești, nici nu se va îndepărta preotul pentru un timp, nici nu se cateri-

---

[1]) Sic.

γορία μετὰ μαρτύρων ἀξιοπίστων, καλῶν καὶ ἐντίμων, καθὼς θέλουν οἱ θεῖοι νόμοι· καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν οὕτως γίνεται ἡ ἀπόφασις. Ὁ δὲ λόγος τῆς γυναικὸς οὐδαμῶς πιστεύεται, οὐδὲ στέργεται, ἐὰν δὲν[1]) εἶναι μάρτυρες ἀξιόπιστοι· μόνον βάλλουν τὰ ἱερὰ ἄμφια, ἤγουν ἐκεῖνα ὁποῦ φορεῖ ὁ ἱερεύς, ὅταν λειτουργῇ, καὶ εἰ μὲν θέλει, αὐτὸς ὁ ἱερεὺς ὁποῦ ἐκατηγορήθη, τὰ ἐπέρνει καὶ τὰ φορένει καὶ κάμνει εὐλογητὸν καὶ τότε τὸν ἀφίνουν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ· καὶ αὐτὸς ὁ δίκαιος θεὸς ὁποῦ ἠξεύρει τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν, ἢ εἰς αὐτόν, ἢ εἰς αὐτὴν ὁποῦ τὸν ἐκατηγόρησεν.

ΕΑΝ ΤΙΝΑΣ ΕΛΘΗ ΕΙΣ ΓΑΜΟΝ ΚΑΙ ΛΑΒΗ ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΚΑΙ Ο ΓΑΜΟΣ ΝΑ ΕΥΡΕΘΗ ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΙΚΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΕΑΝ ΕΧΗ ΠΑΡΑΝΟΜΟΝ ΓΥΝΑΙΚΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΕ-ον.

Σ υ ν ό δ ο υ ς-ης κ α ν ὼ ν κς-ος· Ὁ εἰκοστὸς ἕκτος κανὼν ἕκτης συνόδου ὁρίζει· πρεσβύτερος ὁποῦ νὰ ἐπήρῃ γυναῖκα, ὅταν ἦτον κοσμικός, καὶ εὑρέθη συγγενὴς αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν κατὰ νόμους δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἐπάρῃ, αὐτὸς ὁ ἱερεὺς νὰ ἔχῃ καθέδραν μόνον μετὰ τῶν ἄλλων ἱερέων εἰς τὰς συνάξεις, τῆς δὲ ἀξίας τῆς ἱερατικῆς παντάπασι νὰ ἔναι γεγυμνωμένος, καὶ οὐχὶ μόνον τῆς ἱερουργίας, ἀμὴ καὶ πάσης ὑπηρεσίας ἐκκλησιαστικῆς, μόνον τὴν καθέδραν νὰ ἔχῃ, ὡς εἴπαμεν, νὰ καθέζεται μετὰ τοὺς ἄλλους ἱερεῖς· καὶ αὕτη ἡ συγχώρησις ὁποῦ ἐδόθη εἰς τοῦτο, διατὶ ἔγινεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τοῦ παρανόμου γάμου, μὴ ἠξεύροντα. Νὰ εὐλογῇ δὲ εἰς ὑπηρεσίαν καμίαν, δὲν δίδουν αὐτοῦ ἄδειαν οἱ θεοφόροι πατέρες. Πῶς δὲ νὰ εὐλογῇ αὐτὸς ἄλλον ἄνθρωπον, ὁποῦ χρεωστεῖ νὰ φροντίζῃ διὰ τὰ ἐδικά του ἁμαρτήματα; Τὸ ὁποῖον ἡ εὐλογία ἔναι χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ μετάδωσις πρὸς ἄλλους· τοῦτος δὲ οὐδὲν μετεχένει, οὔτε χάριτος, οὔτε ἁγιασμοῦ παρὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου διὰ τὸ ἁμάρτημα τῆς αἱμομιξίας ὁποῦ ἔκαμε. Καὶ

sește, decît numai dacă învinuirea va fi fost dovedită cu martori vrednici de crezare, buni și cinstiți, precum voiesc dumnezeieștile legi; și cum este mărturia lor, așa se face hotărîrea. Cuvîntul femeii nu se crede nicidecum, nici nu se primește, dacă nu sînt martori vrednici de crezare; numai să fie îmbrăcate sfintele veșminte, adică odăjdiile ce le poartă preotul, cînd liturghisește, și de voiește, însuși preotul care este învinuit, le ia și se îmbracă și slujește: Binecuvîntat este Dumnezeu; și atunci îl lasă în judecata lui Dumnezeu; și însuși dreptul Dumnezeu care știe cele ascunse ale oamenilor, îl va răzbuna sau pe el sau pe aceea care l-a învinovățit.

DACĂ S-A ÎNSURAT CINEVA ȘI S-A PREOȚIT ȘI CĂSĂTORIA S-A AFLAT FĂRĂ LEGE; ȘI DESPRE PREOTUL MIREAN DACĂ ARE FEMEIE FĂRĂ LEGE. CAP. 75. (GLAVA 82.)

Canon 26 al sinodului 6: Canonul al douăzeci și șaselea al sinodului al șaselea hotărăște: preotul care a luat femeie, cînd era mirean și s-a descoperit rudă cu dînsul, pe care după lege nu poate să o ia, acel preot să aibă numai ierarhia cu ceilalți preoți în adunări, dar de dregătoria preoțească să fie dezbrăcat de tot, și nu numai de slujba sfintei liturghii, ci și de toată slujba bisericească, numai scaunul ierarhiei să-l aibă, precum am spus, să șază cu ceilalți preoți; și acea îngăduire la aceasta i s-a dat, pentru că acea faptă a căsătoriei fără lege s-a făcut, el neștiind. Dar să binecuvinteze la vreo slujbă, purtătorii de Dumnezeu părinți nu i-au dat voie. Cum să binecuvînteze pe alt om, el care este dator să aibă grijă de înseși păcatele sale? Binecuvîntarea este doară dar al duhului sfînt și împărtășire către alții. Dar acesta nu are parte nici de dar nici de sfințire, de la duhul sfînt pentru păcatul amestecării de sînge ce l-a făcut. Și de vreme ce el nu are nimic dintr-un astfel de dar, cum

[1]) δὲ în ms.

ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἔχει ἀπὸ τῆς τοιαύτης χάριτος, πῶς δύναται νὰ μεταδώσῃ πρὸς ἄλλον ἄνθρωπον πρᾶγμα ὁποῦ δὲν ἔχει; Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει, δίδει καὶ πρὸς ἄλλους καὶ εὐλογίαν καὶ ἁγιασμόν· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει, πῶς δύναται νὰ δώσῃ; Λοιπόν, οὔτε κρυφῶς, οὔτε φανερῶς, νὰ τολμήσῃ κὰ εὐλογήσῃ, οὔτε νὰ μεταλάβῃ τινὰν ἄνθρωπον, ὅτι σώζει αὐτὸν μόνον νὰ καθέζεται εἰς τὴν καθέδραν τῶν ἱερέων. Οὐχὶ ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν νὰ ὑπηρετῇ, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν, εἰ μὴ νὰ δέεται τοῦ θεοῦ μετὰ δακρύων νὰ συγχωρήσῃ τὸ ἀνόνημα τῆς αἱμομιξίας ὁποῦ ἔκαμε. Καὶ τοῦτος ὁ παράνομος γάμος νὰ χωρισθῇ καὶ πλέον ὁ αὐτὸς πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην νὰ μὴ δὲν ὑπάγῃ. Καὶ ἐὰν οὕτως κάμῃ, δὲν ὑστερεῖται ἀπὸ τῆς καθέδρας. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς δὲν χωρισθῇ, οὐ μόνον τῆς καθέδρας νὰ ὑστερῆται, ἀμὴ μετ' αὐτὴν τὴν παράνομον γυναῖκα ὁποῦ ἔλαβε, νὰ εἶναι ἔξω τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ, ἕως οὗ νὰ ἔλθουν εἰς μετάνοιαν νὰ χωρισθοῦν. Τότε μετὰ τὴν χώρησιν νὰ δεχθοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Εἰ δὲ καὶ δὲν στέρξουν νὰ χωρισθοῦν, νὰ χωρίζωνται [1]) μετὰ αὐθεντικῆς ἐξουσίας, ἤγουν μετὰ τῆς ἐξωτέρας κρίσεως.

Ἀποστόλων κανὼν ιθ-ος· Ὁ δὲ κοσμικὸς ὁποῦ νὰ ἔναι παράνομος, κληρικὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔναι.

Ζωναρᾶ· Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει παράνομον γυναῖκα, οὐχὶ μόνον ἀπὸ τοῦ κλήρου διώχνεται, ἀμὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἕως οὗ νὰ χωρισθῇ· καὶ ὡσὰν χωρισθῇ, νὰ κανονίζεται τὸν κανόνα τῶν αἱμομικτῶν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΚΑΘΑΙΡΕΘΕΝΤΟΣ ΕΑΝ ΛΕΓΗ ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΤΟΣ Ο ΘΕΟΣ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΥΞΑΜΕΝΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΜΕ ΚΑΘΗΡΗΜΕΝΟΝ ΙΕΡΕΑΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ο϶-ον.

Ἐρώτησις τινῶν μοναχῶν ἔξω τῆς πόλεως ἀσκουμένων πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Νικόλαον· Τάχα ἔναι εὔλογον, ἢ ἂν κάμῃ χρεία,

poate să împărtășească altui om un lucru pe care nu-l are? ! Acela care are, dă și altora și binecuvîntare și sfințire! Iar acela care nu are, cum poate să dea? Prin urmare, nici întrascuns nici pe față, să nu îndrăznească să binecuvînteze, nici să cuminece vreun om, deoarece pentru el rămîne numai să șadă în ierarhia preoților. Nici o slujbă bisericească să nu o slujească, precum am zis mai sus, decît numai să se roage cu lacrimi lui Dumnezeu să-i ierte fărădelegea amestecării de sînge ce a făcut-o. Iar această căsătorie în fărădelege să se despartă, și el să nu meargă mai mult la acea femeie. Și dacă face așa, să nu fie lipsit de ierarhie. Iar dacă nu s-a despărțit, să fie lipsit nu numai de ierarhie, ci dimpreună cu femeia pe care a luat-o, să fie în afară de biserica lui Hristos, pînă ce nu s-au pocăit să se despartă. Atunci, după despărțenie, să-i primească în biserică. Iar de nu vor primi să se despartă atunci să fie despărțiți cu puterea domnească, adică cu judecată mireană.

Canonul 19 al apostolilor: Mireanul care este fără de lege, cleric nu poate să fie.

A lui Zonara: Acela care are femeie fără lege, nu numai să fie izgonit din cler, ci și din biserică, pînă ce nu se vor fi despărțit; și după ce s-au despărțit, să ia canonul amestecătorilor de sînge.

DESPRE PREOTUL CATERISIT DACĂ SLUJEȘTE «BINECUVÎNTAT ESTE DUMNEZEU»; ȘI DESPRE PREOTUL CARE SE ROAGĂ ÎMPREUNĂ CU UN PREOT CATERISIT. CAP. 76. (GLAVA 83.)

Întrebarea unor călugări, care își duceau schimnicia afară de Constantinopol, către prea sfințitul patriarh Nicolae: Oare se cade, sau cînd este nevoie, ca un preot caterisit pentru

[1]) χωρίζονται în ms.

ἕναν ἱερέαν, ὁποῦ τὸν ἐκαθήρουν διὰ πταισίματα ὁποῦ ἔκαμε, νὰ λέγῃ τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ τὸ ὁ Θεὸς οἰκτειρῆσαι ἡμᾶς καὶ τὸ Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ἢ νὰ θυμιάζῃ μετὰ θυμιατοῦ, ἢ νὰ μεταλαμβάνῃ μέσα εἰς τὸ θυσιαστήριον;

Ἀπόκρισις· Οὐχί· μόνον εἰς τὸν τόπον τῶν λαικῶν νὰ βαλθῇ.

Ἀποστόλων κανὼν ια-ος· Ὁ δὲ ἱερεὺς ὁποῦ νὰ συλλειτουργήσῃ μετὰ ἱερέαν καθῃρημένον καὶ νὰ τὸ ἠξεῦρε καὶ αὐτός, καθήρεται τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΜΟΙΧΕΥΕΤΑΙ Η ΜΟΙΧΕΥΘΗ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ Η ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΥ ΚΑΙ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΙΕΡΩΘΗ· ΚΑΙ <ΠΕΡΙ> ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑΣ ΕΑΝ ΔΥΝΑΣΤΙΚΩΣ ΜΟΙΧΕΥΘΗ. ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ ΟΖ-ον.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν η-ος· Ὁ ὄγδοος τῆς ἐν Νεοκαισαρείας [1]) συνόδου διακελεύει· ὅτι ἐάν τινος ὁποῦ μοιχεύεται ἡ γυναῖκά του καὶ ἐλεχθῇ [1]) φανερῶς, αὐτὸς εἰς ὑπηρεσίαν ἱερατικὴν δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ. Εἰ δὲ καὶ χειροτονηθῇ τινας καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν μοιχευθῇ ἡ γυναῖκά του, νὰ τὴν ἀφίσῃ. Εἰ δὲ καὶ θέλει ὅτι νὰ εὑρίσκεται μετ' αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κανένα ἱερατικόν.

Ζωναρᾶ καὶ Βαλσαμών· Ἀνδρὸς λαϊκοῦ ἡ γυναῖκά του νὰ μοιχευθῇ καὶ τὴν ἐλέγξουν φανερῶς, αὐτὸς εἰς ἐκανένα βαθμὸν ἱερατικὸν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ.

Σήμαναι· Τὸν [1]) ἐλέγξουν φανερῶς δηλοῖ ὅτι νὰ μαρτυρηθῇ ὑπὸ πέντε μαρτύρων αὕτη ἡ ὑπόθεσις τῆς μοιχείας καὶ νὰ ὁμόσουν, τότε ὑστερεῖται τοῦτος τῆς ἱερατικῆς χάριτος· εἰ δὲ καὶ ἔναι εἰς ὑποψίαν, ὅτι μοιχεύεται ἡ γυναῖκά του καὶ δὲν ἐλεγχθῇ μαρτυρικῶς, τοῦτον [1])

păcatele ce le-a făcut, să slujască «Binecuvîntat e Dumnezeu» și «Doamne milostivește-te spre noi» și «Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu» sau să cădelnițeze cu cădelnița sau să se pricestuiască înăuntru în altar?

Răspuns: Nu! Ci să fie pus numai în locul laicilor.

Canon 11 al apostolilor: Preotul care va liturghisi împreună cu preot caterisit, și să o știe și el, se caterisește din preoția lui.

DESPRE PREOT DACĂ PREACURVEȘTE SAU A PREACURVIT FEMEIA LUI, SAU ȘI DESPRE MIREAN, ȘI VOIEȘTE SĂ SE PREOȚEASCĂ; ȘI DESPRE PREOTEASA DACĂ A PREACURVIT DE SILĂ. CAP. 77. (GLAVA 84.)

Canon 8 al sinodului de la Neocesareia: Canonul al optulea al sinodului de la Neocesareia poruncește: că dacă femeia cuiva preacurvește și a fost dovedită în chip vădit, acela nu poate să intre în slujbă preoțească. Iar dacă s-a hirotonit cineva și, după hirotonie, femeia lui a preacurvit, să o lase. Iar dacă voiește să se afle cu dînsa, nu poate să aibă nici un dar preoțesc.

A lui Zonara și Balsamon: Femeia unui bărbat laic de a preacurvit și a fost dovedită în chip vădit, el nu poate să ajungă nici la o treaptă preoțească.

Înseamnă-ți: În chip vădit, arată că cinci martori să mărturisească acea pricină a preacurviei și să jure și atunci acesta este lipsit de darul preoțesc; dar dacă este la bănuială, că femeia sa preacurvește și nu a fost dovedită cu martori, atunci

---

[1]) Sic.

τὴν ἱερωσύνην λαμβάνει, ἐπειδὴ καὶ ἡ ὑποψία τῆς μοιχείας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ δὲν ἀπεδείχθη. Εἰ δὲ καὶ φανεῖ ἀληθῶς καὶ ἀποδειχθῇ καὶ θέλει αὐτὸς νὰ κάμῃ διαζύγιον, ὥστε νὰ χωρισθῇ ἐξ αὐτῆς, τότε ἀνεμποδίστως ἐπέρνει τὴν ἱερωσύνην, ἀληθῶς αὐτὸς ἄλλη γυναῖκα δὲν δύναται νὰ ἐπάρῃ, ἀμὴ νὰ διάγῃ μόνος ἐν παρθενίᾳ καὶ σεμνότητι. Εἰ δὲ καὶ εἶναι ἱερεὺς καὶ μοιχευθῇ ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ, ἀποφύνουν [1]) οἱ θεῖοι πατέρες ὅτι, ἐὰν θέλῃ νὰ τὴν ἔχῃ ὡς πρότερον, καθήρεται ἀπὸ τὸ ἀξίωμα ἱερατικόν, ὁποῦ εὑρίσκεται, ὅτι αὐτὴ ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ, ὁποῦ ἐμοιχεύθη, ἐμολύνθη καὶ ἔναι μεμυασμένη· καὶ ἐὰν ὁ πρεσβύτερος αὐτῆς ἐσμίξῃ μετ' αὐτῆς γίνονταὶ ἕνα σῶμα· λοιπὸν καὶ αὐτὸς μετεχένει ἀπὸ τοῦ μολύσματος ἐκείνου καὶ ἔναι μεμολυσμένος καὶ δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκκλησιαστικήν.

Σ ή μ α ν α ι· Τοῦ κοσμικοῦ ἐὰν μοιχευθῇ ἡ γυναῖκά του καὶ συμπαθήσει αὐτὸς τὸ ἁμάρτημα, ἔχει ἄδειαν νὰ τὴν ἐπάρῃ.

Π α τ ρ ι ά ρ χ ο υ τ ο ῦ Ν η σ τ ε υ τ ο ῦ· Καθὼς ἐξετάζεται ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ χειροτονηθῇ ἱερεύς, ὅπως νὰ ἔναι καθαροῦ βίου καὶ ἀρετῆς, οὕτως θέλει νὰ ἐξετάζεται καὶ ἡ γυναῖκά του, ἀνέναι τιμία καὶ καθαρωτάτη.

Λ έ ο ν τ ο ς κ α ὶ Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ τ ῶ ν β α σ ι λ έ ω ν· Εἰ δὲ καὶ τύχῃ καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ ἱερέως καὶ δυναστευθῇ ὑπό τινος δυνάστου, ἢ αἰχμαλωτισθῇ, ἤγουν νὰ γένῃ σκλάβα, καὶ τὴν ἐμιάνουν [2]), ὥστε νὰ ἁμαρτεύσουν μετ' αὐτῆς, καὶ ἐν ὑστέροις ἐλευθερωθῇ καὶ ἔλθῃ εἰς τὸν πρεσβύτερον αὐτῆς, νὰ μὴ δὲν τὴν ἐχωρίζεται, ἀμὴ νὰ τὴν ἔχῃ καθὼς καὶ τὸ πρότερον ἀνεμποδίστως· καὶ τοῦτος ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας δὲν καθήρεται, μόνον νὰ τὴν ἔχῃ αὐτὴν ἅπασαν τὴν ἱερουργίαν ἀκριματίστως, μὴ δυναμένου τινὸς ἐνοχλῆσαι ἢ ἐμποδίσαι αὐτόν, διότι ἐγένετο τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ τὸ ἁμάρτημα κατὰ δυναστείαν.

în ce-l privește pe acesta, ia preoția, de vreme ce bănuiala preacurviei femeii sale nu a fost dovedită. Iar dacă se va arăta cu adevărat și se va fi dovedit și dînsul voiește să divorțeze, încît să se despartă de dînsa, atunci ia preoția fără nici o piedică, dar într-adevăr altă femeie nu poate lua, ci să-și petreacă viața singur în feciorie și cinste aleasă. Iar dacă este preot și preoteasa lui a preacurvit, dumnezeieștii părinți hotărăsc că, dacă voiește să o țină ca mai înainte, se caterisește din demnitatea preoțească în care se găsește, pentru că preoteasa lui care a preacurvit, s-a murdărit și este pîngărită; și dacă preotul ei se va împreuna cu dînsa, se fac un trup; prin urmare și dînsul își face parte din acea murdărie și este pîngărit și nu poate să vină la slujbă bisericească.

Înseamnă-ți: Dacă femeia mireanului a preacurvit și dînsul îi va ierta păcatul, are voie să o ție.

A patriarhului Postnicul: Precum este cercetat acela care va să se hirotonească preot, ca să fie cu viață curată și cu virtute, așa va să fie cercetată și femeia lui, dacă este cinstită și foarte curată.

A împăraților Leon și Constantin: Dacă s-a întîmplat că femeia preotului a fost siluită de către vreun siluitor sau a căzut în robie, adică a ajuns sclavă, și au pîngărit-o pe ea, încît vor păcătui cu ea, și în cele din urmă va fi fost eliberată și a venit la preotul ei, să nu se despartă de ea, ci să o țină ca mai înainte fără nici o piedică; și acest preot nu se caterisește din slujba sa preoțească, ci să-și aibă tot serviciul său sfînt fără nici un păcat, neputîndu-l nimeni supăra sau opri pentru că păcatul preotesei lui a fost făcut de silă.

---

[1]) Sic.
[2]) αἱμιάνουν în ms.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΟΠΟΥ ΝΑ ΔΕΧΘΟΥΝ ΞΕΝΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΙ ΔΗΛΟΥΝ; ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΑΝ ΔΕΧΕΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΗ-ον.

Ἀποστόλων κανὼν λγ-ος· Ὁ τριακοστὸς τρίτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν διακελεύει· ὅτι ὅποιος ἱερεὺς ὑπάγει εἰς ξένην ἐπαρχίαν καὶ δεχθῇ αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ τόπου ἐκείνου χωρὶς νὰ ἔχῃ συστατικὰ γράμματα, νὰ ἔναι καθῃρημένος καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχιερεὺς ὁποῦ τὸν ἐδέχθη. Εἰ δὲ καὶ ἔναι τινὰς ἀφωρισμένος ἀπὸ τὸν ἀρχιερέαν αὐτοῦ καὶ ὑπάγει εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν καὶ δεχθῇ αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ κατὰ τόπου ἐκείνου, νὰ ἔναι καὶ αὐτὸς ἀφωρισμένος.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μα-ος. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν η-ος. Σήμαναι· Καὶ οὐδένας ἱερωμένος νὰ μὴ δὲν περιπατῇ εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν χωρὶς συστατικῶν γραμμάτων τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ τολμήσῃ νὰ λειτουργήσῃ ἢ νὰ κάμῃ ἄλλην ὑπηρεσίαν ἐκκλησιαστικήν.

Καὶ συστατικὰ γράμματα οὐδένας ἱερεὺς ἔχει ἄδειαν νὰ δώσῃ πρὸς ἄλλον ἱερέαν ἢ κληρικόν, ὁπόταν ὁ ἀρχιερεὺς αὐτῶν λείπῃ. Εἰ δὲ καὶ ἔναι ἀπεθαμένος, λαμβάνωσι γράμματα ἀπὸ τοῦ πλησίον ἀρχιερέως. Ὅμως καὶ οἱ χωρεπίσκοποι καὶ οἱ πνευματικοὶ πατέρες, ὁποῖοι λέγονται καὶ αὐτοὶ χωρεπίσκοποι, ἔχουν ἄδειαν νὰ δίδουν εἰρηνικὰ γράμματα, ὡς καὶ ἄλλα τινὰ προνόμια ὁποῦ ἔχουν.

Ἀποστόλων κανὼν ιβ-ος· Εἰ δὲ καὶ δεχθῇ ἀρχιερεὺς ἀργὸν ἱερέαν ἀπὸ ἄλλον ἀρχιερέαν, ἢ κληρικοὶ καὶ συγχωρήσουν αὐτοῦ καὶ λειτουργεῖ, νὰ καθῄρωνται.

Περὶ δὲ συστατικοῦ γράμματος δηλοποιοῦμεν τί δηλοῖ.

Ματθαίου περὶ συστατικοῦ γράμματος· Συστατικὸν γράμμα ἔναι, ὅταν τινὰς κληρικὸς θέλῃ νὰ ὑπάγῃ εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν νὰ ἱερουργῇ ἐκεῖ· διὰ τοῦτο ἐπέρνει

DESPRE ARHIEREII CARE VOR PRIMI PREOȚI STRĂINI FĂRĂ SCRISORI DE RECOMANDAȚIE ȘI DE PACE; ȘI CE ARATĂ? ȘI DESPRE PREOTUL CĂZUT ÎN ROBIE, DACĂ ESTE PRIMIT FĂRĂ RECOMANDAȚIE. CAP. 78. (GLAVA 85.)

Canonul 33 al apostolilor: Canonul al treizeci și treilea al sfinților apostoli poruncește: că preotul care merge în eparhie și arhiereul locului aceluia îl va fi primit, fără să aibă scrisori de recomandație, să fie caterisit și arhiereul care l-a primit. Iar dacă cineva este afurisit de către arhiereul său și merge în altă eparhie și arhiereul din partea locului aceluia îl va fi primit, să fie afurisit și acela.

Canon. 41 al sinodului din Laodicea; canon 8 al sinodului din Antiohia. Înseamnă-ți: Și nici un cleric să nu umble prin altă eparhie fără scrisori de recomandație ale episcopului său, nici să nu îndrăznească să liturghisească sau să facă altă slujbă bisericească.

Și scrisoare de recomandație, nici un preot nu are voie să dea altui preot sau cleric, cînd arhiereul lor lipsește. Iar dacă este mort, iau scrisorile de la arhiereul din apropiere. Totuși și locțiitorii episcopului și părinții duhovnici, care și dînșii se cheamă locțiitori ai episcopilor, au voie să dea scrisori de pace, precum au și alte privilegii.

Canon. 12 al apostolilor: Iar dacă un arhiereu va primi pe un preot oprit pentru un timp de la slujbă de către alt arhiereu, sau clerici îi vor îngădui lui să liturghisească, să fie caterisiți.

Despre scrisoarea de recomandație facem cunoscut ce arată.

A lui Matei despre scrisoare de recomandație: Scrisoare de recomandație este cînd un cleric voiește să meargă în altă eparhie ca să slujească sfintele slujbe acolo; de aceea ia scri-

γράμματα ἀπὸ τὸν ἀρχιερέαν αὐτοῦ. Καὶ τὸ γράμμα ἐκεῖνο μαρτυρεῖ αὐτόν, ὅτι κατὰ βαθμοὺς ἐχειροτονήθη παρὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἱερέων, ὁποῦ τὸν ἐμαρτύρησαν. Καὶ δείχνει ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς πάντας, ὁποῦ ὑπάγη αὐτὸς ὁ ἱερεύς, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐκοσμήθη τὸ μέγα ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης καθαρῶς καὶ ἀξίως.

Περὶ τοῦ ἀπολυτικοῦ γράμματος τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου· Τὸ ἀπολυτικὸν γράμμα λέγεται τοῦτο ὁποῦ ἐπέρνει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὸν ἀρχιερέαν αὐτοῦ διὰ νὰ ὑπάγη εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν νὰ ἱερουργῇ· καὶ φαίνεται ὅτι μετὰ θελήσεως τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ εὐγῆκε καὶ οὐχὶ παρὰ γνώμης αὐτοῦ καὶ ὅτι ἔναι ἀκατάγνωσοτς ἱερεὺς καὶ τὸ δεῖνα τὸ δεῖνα ὀφφίκιον ἔχει καὶ καλὸς χριστιανὸς καὶ ὀρθόδοξος. Καὶ μαρτυρεῖ αὐτὸν τὸ γράμμα αὐτὸ ὁποῦ βαστάζει τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὰ πάντα ἔναι ἄξιος τῆς ἱερωσύνης εἰς τὸ ἱερουργεῖν τῷ θεῷ.

Περὶ εἰρηνικῶν γραμμάτων· Εἰρηνικὰ γράμματα λέγονται αὗται αἱ δύο γραφαὶ τοῦ ἱερέως· ἡ συστατικὴ καὶ ἡ ἀπολυτική.

Βαλσαμών· Δέχεται δὲ ἀρχιερεὺς ἱερέαν χωρὶς συστατικὸν καὶ ἀπολυτικὸν γράμμα, ὅταν τοῦ ἱερέως ἡ πατρίδα κουρσευθῇ, ἢ αὐτὸς γένη σκλάβος.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΩΝ ΤΟΚΟΥΣ, ΙΕΡΩΜΕΝΟΙ Η ΚΑΛΟΓΗΡΟΙ Η ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΘ-ον.

Ἀποστόλων μδ-ος· Ὁ τεσσαρακοστὸς τέταρτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ἐὰν δανείσει τινὸς ἀνθρώπου ἀργύρια καὶ ἐπέρνει τόκους, ἢ νὰ τὸ παύσῃ ἢ νὰ ἔναι καθῃρημένος.

sorile de la arhiereul lui. Şi scrisoarea aceea mărturiseşte despre el că a fost hirotonit după trepte de darul duhului sfînt, după mărturia duhovnicului lui şi a altor preoţi care au dat mărturie pentru el. Şi arhiereul face tuturor arătare, unde merge acel preot că a fost împodobit de către dînsul cu marea dregătorie a preoţiei curat şi cu vrednicie.

A aceluiaşi Matei despre scrisoarea de slobozenie: Scrisoarea de slobozenie se cheamă aceea pe care o ia preotul de la arhiereul lui, pentru ca să plece în altă eparhie să slujească sfintele slujbe; şi se arată că a ieşit cu voia arhiereului său, şi nu fără ştirea lui şi că este preot fără nici o pedeapsă şi are cutare şi cutare funcţie şi e un bun creştin şi ortodox. Şi scrisoarea aceea a arhiereului său pe care o are asupra sa mărturiseşte despre dînsul că este întru toate vrednic de preoţie spre a sluji lui Dumnezeu.

Despre scrisorile de pace: Scrisori de pace sînt aceste două scrisori ale preotului; cea de recomandaţie şi cea de slobozenie.

Balsamon: Arhiereul primeşte preot fără scrisoare de recomandaţie şi de slobozenie, cînd patria preotului a fost invadată, sau cînd el a căzut în robie.

DESPRE CEI CE IAU DOBÎNZI, CLERICI SAU CĂLUGĂRI SAU ŞI LAICI. CAP. 79. (GLAVA 86.)

Al apostolilor 44: Canonul al patruzeci şi patrulea al sfinţilor apostoli hotărăşte: că episcop sau preot sau diacon, dacă va împrumuta vreunui om bani şi ia dobîndă, sau să se lase de aceasta sau să fie caterisit.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν ιδ-ος· Καὶ κληρικός, ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ ἱερεὺς καὶ ἐπέρνει τόκον, πρῶτον νὰ ἐρωτηθῇ, ἀνέναι καὶ θέλει νὰ στέρξῃ ἐκεῖνο τὸ ἄδικον κέρδος, ὁποῦ ἐπῆρε τοῦ καμάτου, νὰ τὸ δώσῃ εἰς πτωχά· εἶτα νὰ κάμῃ ὑπόσχεσιν ἔγγραφον, ὅτι πλέον τὸ τοιοῦτον παράνομον πρᾶγμα νὰ μὴ δὲν τὸ κάμῃ. Τότε, ἐὰν ἔναι καθαρὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα ἁμαρτήματα, ὁποῦ ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην, ἂς χειροτονηθῇ.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Καλόγηρος ἢ καλογραία, ἐὰν ἐπέρνουν τόκον νὰ ἔναι ἐν τῷ ἁμαρτήματι, ἕως οὗ νὰ παύσουν τελείως ἀπὸ τὸ πονηρὸν ἔργον ἐκεῖνο.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Εἰ δὲ κοσμικὸς χριστιανός, ἐὰν βουληθῇ νὰ ἐπέρνῃ κάματον εἰς τὰ ἀργύρια αὐτοῦ νὰ ἀφορίζε<ται> ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἕως οὗ νὰ παύσῃ.

ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΑΝ ΕΜΠΟΥΝ ΕΓΓΥΗΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Π-ον.

Ἀποστόλων κ-ος· Ὁ εἰκοστὸς τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὁ κληρικὸς ἐγγύας διδοὺς καθαιρήσθω.

Ζωναρᾶ καὶ Βαλσαμών· Ἐάν τινας κοσμικὸς ἀγοράσῃ αὐθεντικὴ δουλεία, ὁ ὁποῖος λέγεται τελώνης καὶ ὁ ἱερεὺς νὰ γένῃ ἐγγυητὴς αὐτοῦ, καθήρεται παντάπασι· ἢ ἂν γένῃ ἐγγυητὴς αὐτοῦ εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν, ὥστε διὰ κέρδος ὅτι νὰ κερδέσῃ, καὶ δι' αὐτὸ καθήρεται.

Εἰ δὲ καὶ εὑρεθῇ τινὰς ἄνθρωπος πτωχὸς καὶ χρεωστεῖ καὶ θέλουν, ὅτι νὰ τὸν ἐβάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ὁ ἱερεὺς ἐγγυηθῇ αὐτόν, δὲν ἐμποδίζεται διὰ τοῦτο, μόνον ἔχει καὶ ἔπαινον εἰς τὸ ἀγαθὸν ὁποῦ ἔκαμε. Καὶ εἰς ἄλλαις αἰτίαις ἀγαθαῖς ἐὰν ὁ ἱερεὺς ἐγγυηθῇ τινάν, δὲν ἔχει καμίαν παίδευσιν περὶ τῆς ἐγγυήσεως.

Canonul 14 al marelui Vasile: Clericul care voiește să devină preot și ia dobîndă, mai întîi să fie întrebat, dacă voiește să convină să dea la săraci acel cîștig nedrept pe care l-a luat camătă; apoi să facă făgăduință în scris, că nu o să mai facă așa lucru fără lege. Atunci, dacă este curat de alte păcate, care opresc de la preoție, să fie hirotonit.

A patriarhului Postnicul: Călugăr sau călugăriță dacă iau dobîndă, să fie cu păcat, pînă nu se vor lăsa cu totul de acel lucru rău.

A marelui Vasile: Dacă creștinul mirean ar voi să ia camătă pentru banii săi, să fie afurisit de la biserica lui Hristos, pînă nu va înceta.

DESPRE CLERICI DACĂ SE PRIND CHEZAȘI CAP. 80. (GLAVA 90)

Al apostolilor al 20-lea: Canonul al douăzecelea al sfinților apostoli hotărăște: clericul care se prinde chezaș, să fie afurisit.

A lui Zonara și Balsamon: Dacă vreun mirean a cumpărat slujbă de la domnie care se cheamă vameș și preotul s-a prins chezaș pentru el, se caterisește de tot; sau dacă s-a prins chezaș pentru el la altă afacere de cîștig, ca să cîștige, și pentru aceasta se caterisește.

Dacă însă s-a aflat vreun om sărac și este dator și vreau să-l arunce în temniță și preotul s-a prins chezaș pentru dînsul, la aceasta nu se oprește, ci ia și laudă pentru binele ce l-a făcut. Și la alte pricini bune, dacă preotul s-a prins chezaș pentru cineva, nu are nici o pedeapsă pentru chezășie.

ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΥΠΑΓΕΝΟΥΝ ΕΙΣ ΚΡΑΣΟΠΟΥΛΙΟΝ, ΟΥΔΕ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΚΑΠΗΛΙΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΑ-ον.

Ἀποστόλων κανὼν νδ-ος· Ὁ πεντηκοστὸς τέταρτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος κληρικὸς φανεῖ, ὅτι νὰ ὑπαγένῃ εἰς κρασοπουλίον νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ ἐκεῖ, νὰ ἀφορίζεται.

Ζωναρᾶ· Ἐὰν τύχῃ ἱερεὺς καὶ ἔναι ὁδοιπόρος, ἤγουν στρατοκόπος καὶ δὲν ἔχει ποῦ νὰ μείνῃ μόνον εἰς τὸ κρασοπουλίον, ἐπειδὴ καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔναι καὶ ἄλλος τόπος δὲν εὑρίσκεται νὰ ἀναπαυθῇ, συγχωρῇ αὐτοῦ νὰ μείνῃ καὶ δὲν παιδεύεται.

Συνόδου ς-ης κανὼν θ-ος· Καὶ κληρικὸς νὰ μὴ δὲν ἔχῃ καπηλικὸν ἐργαστήριον, τὸ ὁποῖον λέγεται κοινῶς κρασοπουλίον· καὶ ἐὰν αὐτὸς ἐμποδίζεται νὰ μὴ δὲν ὑπηγένῃ εἰς αὐτό, πῶς νὰ ἔχῃ τοιοῦτον ἐργαστήριον νὰ ὑπηρετῇ ἄλλους ἀνθρώπους, ὁποῦ ὑπηρεσία τοῦ ἱερέως ἔναι νὰ ὑπηρετῇ τὸν μόνον βασιλέα καὶ μέγαν ἀρχιερέαν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ὅμως ἢ νὰ παύσῃ ἀπὸ τούτου ἢ νὰ καθῄρεται.

Σήμαναι· Καὶ τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ ὁποῦ ἔχει, ἂν τὸ δώσῃ πρὸς ἄλλον μετὰ νοικίου, ἔναι συγχωρημένος καὶ δὲν παιδεύεται.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΙΖΟΜΕΝΩΝ, ΟΠΩΣ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΓΙΝΩΝΤΑΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΕΛΗΝΙΑΖΟΜΕΝΟΥ ΙΕΡΕΩΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΒ-ον.

Ἀποστόλων οθ-ος· Ὁ ἑβδομηκοστὸς ἔννατος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ἂν τύχῃ τινὰς καὶ δαιμονίζεται, νὰ μὴ δὲν γίνεται κληρικός, μηδὲ νὰ συνεύχεται μετὰ τῶν πιστῶν, ἕως οὗ νὰ καθαρισθῇ· καὶ ἐὰν ἔναι ἄξιος, νὰ γίνεται κληρικός.

DESPRE CLERICI CA SĂ NU MEARGĂ LA TAVERNĂ, NICI SĂ ŢIE CÎRCIUMĂ. CAP. 81 (GLAVA 91).

Al apostolilor canon 54: Canonul al cincizecişi patrulea al sfinţilor apostoli hotărăşte: că clericul care se va vădi că merge la tavernă să mănînce şi să bea acolo, să se afurisească.

A lui Zonara: De se întîmplă preot să fie la drum, adică în călătorie şi nu are unde să rămînă, decît la cîrciumă, de vreme ce este de nevoie şi alt loc nu se află unde să se odihnească, i se iartă să rămînă şi nu se pedepseşte.

Canonul 9 al sinodului 6: Şi clericul să nu ţină dugheană de vin, ce se cheamă de obşte cîrciumă; şi dacă îi este oprit să se ducă într-însa, cum să ţină aşa dugheană şi să servească altor oameni un preot, al cărui serviciu este să slujească unui singur împărat şi mare arhiereu, domnul notru Isus Hristos; aşadar sau să se lase de aceasta sau să se caterisească.

Înseamnă-ţi: Şi dacă dugheana aceea pe care o are, o va da altuia cu chirie, îi este îngăduit şi nu se pedepseşte.

DESPRE CEI ÎNDRĂCIŢI CA SĂ NU DEVINĂ PREOŢI ŞI DESPRE PREOTUL LUNATEC. CAP. 82. (GLAVA 92).

Al apostolilor 79: Canonul al şaptezeci şi nouălea al sfinţilor apostoli hotărăşte că de se întîmplă ca cineva să fie îndrăcit, cleric să nu se facă, nici să nu se roage împreună cu credincioşii, pînă ce se va fi curăţit; şi dacă este vrednic, să se facă cleric.

Βαλσαμών· Τοῦτο ὁποῦ λέγει ὅτι νὰ μὴ δὲν συνεύχεται ὁ δαιμονιζόμενος μετὰ τῶν ἄλλων χριστιανῶν, ἔναι διὰ τούτην τὴν αἰτίαν, ὥς τε διὰ νὰ μὴ δὲν λέγῃ λόγους κακοὺς καὶ ἀσέμνους εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ταραχίζῃ καὶ σκανδαλίζῃ τὸν λαὸν τοῦ κυρίου καὶ παύῃ τὴν δοξολογίαν. Εἰ δὲ ὡσὰν γένει ὑγιής, δὲν ἐμποδίζεται.

Τῶν θείων νόμων καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· Περὶ δὲ τοῦ σεληνιαζομένου ἱερέως οὕτως ἀποφύνουν [1]) οἱ θεῖοι νόμοι· ὁ τοιοῦτος ὁ ἱερεὺς ὅλα τὰ τῆς ἱερωσύνης ἀνεμποδίστως νὰ τὰ ὑπηρετῇ καὶ ἔμπόδιον κανένα νὰ μὴ δὲν ἔχῃ, μόνον τῆς αναιμάκτου θυσίας, τουτέστιν τῆς θείας ἱερουργίας, νὰ ἔναι ὑστερημένος καὶ ἀπόβλητος ἐξ αὐτῆς. Καὶ περὶ τούτου οὐ μόνον οἱ θεῖοι νόμοι τὸ ὁρίζουν, ἀμὴ καθολικὴ μεγάλη ἐκκλησία οὕτως κρατεῖ κατὰ τὴν τοῦ θείου νόμου ἀπόφασιν. Καὶ δίδουν ἄδειαν τῷ σεληνιαζομένῳ ἱερεῖ νὰ ὑπηρετῇ ὅλα τὰ ἱερατικά, δηλονότι νὰ εὐλογῇ ἀνδρόγυνα, νὰ βαπτίζῃ παιδία, εὐλογητὸν εἰς ἅπασαν ἄλλην ἀκολουθίαν νὰ κάμνῃ, μόνον, ὡς ὁρίζει ὁ νόμος, ἀπὸ τὴν θείαν ἱερουργίαν νὰ ἀπέχῃ παντάπασιν.

ΟΤΙ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΙΕΡΟΣΥΝΗΝ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΟΙ ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΑΙ ΑΠΟ ΓΕΝΟΥΣ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΟΙ ΟΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΟΥΝ ΑΠΟ ΠΟΡΝΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ· ΚΑΙ ΟΥΔΕΝΑΣ ΝΑ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΗ ΧΩΡΙΣ ΚΟΥΡΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΓ-ον.

Συνόδου ς-ης κανὼν λγ-ος· Ὁ τριακοστὸς τρίτος κανὼν τῆς ἕκτης συνόδου ἀποφύνει [1])· ὅτι ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ ἱερεύς, νὰ μὴ δὲν ἐμβλέπῃς τὸ γένος αὐτοῦ ποῖον ἔναι, ἢ ἱερατικὸν ἢ κοσμικόν, μόνον αὐτὸν ὁποῦ θέλει νὰ λάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης, διότι τοῦτο μόνον οἱ Ἑβραῖοι τὸ εἶχαν χωρισμένον καὶ δὲν ἠμπόριεν ἀπὸ ἄλλην γενεὰν νὰ ἔλθῃ εἰς ἱερωσύνην τινάς, μόνον ἡ λευιτικὴ γενεά, ἤγουν ἡ ἱερατική.

Balsamon: Ceea ce se zice că îndrăcitul să nu se roage împreună cu alți creștini este din pricina aceasta, pentru ca să nu rostească vorbe urîte și necuviincioase în biserică și să tulbure și să scandalizeze poporul domnului și să facă să înceteze doxologia. Iar de cum se face sănătos, nu este oprit.

A legilor dumnezeiești și a marii biserici: Iar despre preotul lunatec, legile dumnezeiești așa hotărăsc: un astfel de preot să săvîrșească fără nici o piedică toate slujbele preoției și să nu aibă nici o oprire, numai de la jertfa cea fără de sînge să fie îndepărtat, adică de la dumnezeiasca slujbă, și oprit de la aceasta. Și în privința aceasta nu numai legile dumnezeiești poruncesc așa, ci și adevărata marea biserică ține așa potrivit cu hotărîrea legii dumnezeiești. Și dau voie preotului lunatic să facă toate slujbele bisericești, adică să cunune, să boteze, să dea binecuvîntare la orice altă slujbă, numai, precum hotărăște legea, de la dumnezeiasca liturghie să se îndepărteze cu totul.

IAU PREOȚIA ȘI ACEIA CARE NU SÎNT DE NEAM DE PREOT ȘI ACEIA CARE SÎNT NĂSCUȚI DIN FEMEIE CURVĂ: ȘI NIMENI SĂ NU FIE CITEȚ FĂRĂ TUNDERE. CAP. 83. (GLAVA 93.)

Canonul 33 al sinodului 6: Canonul al treizeci și treilea al sinodului al șaselea hotărăște că: la acela care voiește să se facă preot, să nu te uiți de ce neam este, de cleric sau mirean, ci numai la persoana care voiește să ia demnitatea preoției, pentru că numai evreii făceau această deosebire și nu putea nimeni din altă seminție să ajungă la preoție decît numai seminția lui Levi, adică acea preoțească.

---

[1]) Sic.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Τὰ δὲ παιδία, ποῦ νὰ γεννηθοῦν ἀπὸ πόρνην γυναῖκα ἢ ἀπὸ δευτερογαμία ἢ ἀπὸ τριγαμία, ἐὰν δείξουν ἔργα τίμια καὶ ζωὴν θεάρεστον καὶ γένουν ἄξιοι τῆς ἱερωσύνης, χειροτονοῦνται καὶ δὲν ἐμποδίζονται διὰ τὸ ἁμάρτημα τῶν γονέων αὐτῶν, διότι ἐκεῖνοι ἔκαμαν τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐκεῖνοι ἔλαβαν τὸν κανόνα τους· τὰ δὲ παιδία οὔτε ἁμάρτεψαν, οὐδὲ κανονίζονται.

Συνόδου ς-ης· Καὶ οὐδένας ὁποῦ δὲν ἔχει ἀρχιερατικὴ κουρά, δὲν συγχωρεῖ αὐτοῦ ὁ νόμος νὰ ἀναγινώσκει ἐπάμβωνος, ἤγουν νὰ λέγῃ ἀπόστολον, ἀναγνώσματα καὶ τὰ ἄλλα.

ΟΤΙ ΕΑΝ ΧΕΡΟΤΟΝΗΤΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ Η ΑΛΛΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΧΗ ΝΟΣΗΜΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΔ-ον.

Ἀποστόλων οζ-ος· Ὁ ἑβδομηκοστὸς ἕβδομος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος ἔναι ἑτερόφθαλμος, ἤγουν ἀλλήθωρος, ἢ ἂν ἔχῃ νόσημα καὶ ἔναι ἄξιος τῆς ἱερωσύνης, ἤγουν τῆς ἱερατικῆς ὑπηρεσίας, νὰ γίνεται, ὅτι ἡ πληγὴ τοῦ σώματος δὲν μολύνει τὸν ἄνθρωπον, μόνον τῆς ψυχῆς.

Βαλσαμόνος ἐξήγησιν εἰς τὸν ἀποστολικὸν οη-ον κανόνα· Κοσμικοὶ ἄνθρωποι ἐὰν ἔχουν πάθος νοσήματος καὶ θέλουν νὰ γένουν ἱερεῖς καὶ ἀπὸ τὰ ἀρρωστήματα ὁποῦ τοὺς ἐμποδίζει κανένα καὶ δὲν δύνονται νὰ ὑπηρετοῦν τὰ θεῖα μυστήρια, αὐτοὶ ἱερεῖς νὰ μὴ δὲν γίνονται. Εἰ δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ δύνονται νὰ ὑπηρετοῦν, ἢ ἑτερόφθαλμοι εἶναι ἢ κουτζοὶ ἢ ἀλλέως νοσημένοι, ὥρισαν ὅτι νὰ γίνωνται ἱερεῖς, διότι τὴν ψυχὴν θέλουν νὰ ἔναι καθαρά, οὐχὶ τὸ σῶμα. Εἰ δὲ καὶ ὑγιεῖς καὶ λάβωσι τὴν ἱερωσύνην καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἔλθῃ εἰς αὐτοὺς ἀρρωστία, εἰ μὲν δὲν ἐμποδίζονται διὰ τὸ νόσημα νὰ ἱερουργοῦν, οὕτως ὡς εὑρίσκονται,

A lui Nichifor al Constantinopolului: Copiii care s-au născut dintr-o femeie curvă sau dintr-a doua sau a treia căsătorie, dacă vor da dovadă de lucrări cinstite și de o viață plăcută lui Dumnezeu și devin vrednici de preoție, se hirotonisesc și nu sînt opriți din cauza păcatului părinților lor, pentru că aceia au făcut păcatul și aceia și-au primit canonul; iar copiii nici n-au păcătuit nici canon nu primesc.

A sinodului al 6-lea: Și nimănui care nu are tundere arhierească, nu-i îngăduite legea să citească de pe amvon, adică să zică apostolul, citanii și altele.

DACĂ ESTE HIROTONISIT EPISCOP SAU ALTUL DIN CLER CARE SĂ AIBĂ UN BETEȘUG. CAP. 84. (GLAVA 94).

Al apostolilor 77: Al șaptezeci și șaptelea canon al sfinților apostoli hotărăște că: Cine este sașiu, adică încrucișat, sau de are vreun beteșug și este vrednic de preoție, adică de slujba preoțească, să se facă, pentru că rana trupului nu pîngărește pe om, ci numai cea a sufletului.

A lui Balsamon tîlcuire la canonul 78 aspostolesc: Oamenii mireni care suferă de boală și voiesc să devină preoți și vreuna din slăbiciuni care să-i împiedice și să nu poată sluji dumnezeieștile taine, aceia să nu se facă preoți. Iar aceia care pot să slujească, fie că sînt sașii sau șchiopi sau cu vreun alt beteșug, au hotărît că să se facă preoți, pentru că la suflet va să fie curați, nu la trup. Iar de sînt sănătoși și au luat preoția și după hirotonire i-a ajuns vreo boală, dacă din cauza beteșugului nu sînt împiedicați să slujească sfintele slujbe, așa cum se află, anume cu beteșug, să-și păstreze preoția fără nici o piedică spre a

δηλονότι μετὰ τοῦ νοσήματος, ἀνεμποδίστως νὰ ἔχουν τὴν ἱερωσύνην αὐτῶν εἰς τὸ ἱερουργεῖν τῷ Θεῷ, ὅτι τῶν θεοκηρύκων ἀποστόλων τοὺς ἔδοξε καὶ ὥρισαν τοῦτο, ἤτοι διὰ τὸ νόσημα τοῦ σώματος, τῆς ἱερουργίας τινὰς νὰ μὴ δὲν ἐμποδίζεται. Εἰ δὲ καὶ τὸ νόσημα ἔναι μεγάλον, ὥστε ἐγένετο τυφλὸς ἢ κωφὸς ἢ βωβός, ἢ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ χεῖρα ἐξηράνθη, ἢ ἄλλο νόσημα ἔχει καὶ δὲν ἠμπορεῖ εἰς τὸ ὑπηρετεῖν τὰ ἅγια, νὰ παύσῃ ἀπὸ τὴν θείαν ἱερουργίαν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος νὰ μὴ δὲν ὑστερηθῇ, μόνον πλέον περισσότερον νὰ γένῃ ἔλεος εἰς αὐτόν, τουτέστι νὰ ἔχῃ τὴν προτέραν αὐτοῦ ἱερατικὴν καθέδραν κατὰ τὴν τιμὴν τοῦ ὀφφικίου αὐτοῦ καὶ λάβῃ καὶ βοήθειαν διὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΕΥΛΟΓΗΣΗ ΓΑΜΟΝ ΠΑΡΑΝΟΜΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕ-ον

Νόμος· Ἱερεὺς ὁποῦ νὰ εὐλογήσῃ γάμον παράνομον ἢ ἄνηβον, τουτέστιν ἐὰν δὲν ἔναι ὁ ἄνδρας χρονῶν δεκατεσσάρων καὶ ἡ γυναῖκα δώδεκα, νὰ καθήρεται καὶ ὁ γάμος νὰ χωρίζεται, ἀληθῶς ἐὰν τὸ ἤξευρε ὁ ἱερεύς, ὅτι ἦτον ὁ γάμος παράνομος· εἰ δὲ καὶ δὲν ἤξευρε καὶ ἔκαμεν τὸ ἐν ἀγνοίᾳ, νὰ μὴ δὲν τὸν καθήρεται, μόνον νὰ παιδεύεται καιρὸν ἱκανόν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΛΟΥΕΤΑΙ ΤΗ ΗΜΕΡΑ ΟΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΗ Η ΛΑΪΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΥΠΑΓΗ ΕΙΣ ΛΟΥΕΤΡΟΝ, ΑΝΕΝΑΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΑΜΒΑΝΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠϚ-ον

Μάρκου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· Ἐὰν ἱερεὺς λουσθῇ ἢ ὑπάγῃ εἰς λουετρόν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ τὴν αὐτὴν ἡμέραν· οὐδὲ μετὰ τὴν λειτουργείαν ἔχει ἄδειαν

sluji lui Dumnezeu, pentru că de Dumnezeu vestitorii apostoli au socotit și au poruncit aceasta adică nimeni să nu fie împiedicat pentru vreun beteșug al trupului de la slujba preoțească. Iar dacă beteșugul este mare, încît a devenit orb, sau surd sau mut sau i s-a uscat mîna dreaptă sau are alt beteșug și nu poate săvîrși sfintele slujbe, să înceteze a face dumnezeiasca slujbă, dar de demnitatea preoțească să nu fie lipsit, să aibă parte de mai multă milă, adică să-și păstreze locul preoției de mai înainte potrivit cu rangul funcției lui și să primească ajutor pentru viață.

DESPRE PREOT DE VA BINECUVÎNTA NUNTĂ ÎN AFARĂ DE LEGE. CAP. 85. (GLAVA 95)·

Legea: Preotul care va binecuvînta nuntă fără lege sau fără vîrstă, adică dacă bărbatul nu este de paisprezece ani și femeia de doisprezece, să fie caterisit și nunta să se desfacă, într-adevăr dacă preotul știa că nunta este în afară de lege; dacă însă nu știa și a făcut-o în necunoștință, să nu fie caterisit, ci numai să se pedepsească timp îndeajuns.

DESPRE PREOTUL CARE FACE BAIE ÎN ZIUA ÎN CARE VOIEȘTE SĂ LITURGHISEASCĂ SAU MIREANUL CARE MERGE LA BAIE, DACĂ SE ȘI CUMINECĂ. CAP. 86. (GLAVA 96).

A lui Marcu, patriarh al Alexandriei: Dacă preotul s-a scăldat sau a mers la baie, nu poate să liturghisească în ziua aceea; nici după liturghie nu are voie să se scalde; nici mireanul

νά λουσθῇ· οὐδὲ κοσμικὸς ἐὰν λουσθῇ ἢ ὑπάγῃ εἰς λουετρόν, δὲν δύναται νὰ μεταδοθῇ τῶν θείων μυστηρίων· οὔτε ὡσὰν μεταδοθῇ, νὰ ὑπάγῃ, οὐδὲ νὰ φλεβοτομηθῇ, οὔτε ὁ ἱερεὺς οὔτε ὁ κοσμικός, εἰ μὴ ἐὰν τύχῃ νόσημα θανάσιμον αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, διὰ τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος νὰ φλεβοτομήσῃ καὶ νὰ μὴ δὲν κανονίζεται.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΑΝΟΙΞΗ Η ΜΙΤΗ ΤΟΥ Η ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΤΟΥ, ΟΤΑΝ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΗ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΖ-ον>

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ἱερεὺς ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ καὶ πρὶν τῆς λειτουργίας ἀνοίξει ἡ μίτη αὐτοῦ καὶ δραμεῖ αἷμα, νὰ κάμνῃ μετανοίας σαράντα καὶ τότε νὰ λειτουργήσῃ· εἰ δὲ καὶ ὡσὰν λειτουργήσῃ, ἀνοίξῃ, νὰ κάμνῃ μετανοίας ἑκατόν· τὸ δὲ αἷμα νὰ σκάψῃ λάκκον νὰ τὸ χώσῃ ἢ νὰ τὸ ῥήξῃ εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς ποταμόν. Εἰ δὲ καὶ ἀνοίξουν τὰ δόντια αὐτοῦ, νὰ μὴ δὲν λειτουργήσῃ.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ Η ΑΛΛΟΥ ΙΕΡΩΜΕΝΟΥ ΑΝΕΝΑΙ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΘΗ ΤΗ ΗΜΕΡΑ ΟΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΗ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΗ-ον>

Βαλσαμών· Ἐὰν φαντασθῇ τινας τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ συνεργείᾳ τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ θέλῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ θεῖον ἔργον, νὰ μὴ δὲν γένῃ, εἰ μὲν καὶ δὲν ἔναι ἡ ἡμέρα ἑορταζομένη, διὰ τὸ σεβάσμιον τῆς ἱερωσύνης νὰ μὴ δὲν γίνεται ἡ ἁγία λειτουργία· εἰ δὲ καὶ τύχῃ αὔτη ἡ ἡμέρα ἑορταζομένη, διὰ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς νὰ λειτουργήσῃ, ἕνα μὲν διὰ νὰ νικηθῇ

dacă s-a scăldat sau a mers la baie, nu poate să se cuminece cu dumnezeieștile taine; nici de îndată ce s-a cuminecat, să meargă, nici să-și dea drumul la sînge, nici preot nici mirean, decît numai dacă s-a întîmplat boală de moarte chiar în acea zi, pentru viața celui suferind să i se dea drumul la sînge și să nu ia canon.

DESPRE PREOT DACĂ-I VA CURGE SÎNGE DIN NAS SAU DIN DINȚI CÎND VOIEȘTE SĂ LITURGHISEASCĂ. <CAP. 87.> (GLAVA 97.)

A patriahului Postnicul: Preotul care voiește să liturghisească și înainte de liturghie va avea hemoragie din nas și-i va curge sînge, să facă patruzeci de metanii și atunci să liturghisească; iar de-i va curge, de îndată ce a liturghisit, să facă o sută de metanii; iar sîngele, să sape o groapă să-l îngroape, sau să-l arunce în mare sau în rîu. Dar de-i va curge din dinți, să nu liturghisească.

DESPRE ARHIEREUL SAU ALT CLERIC DACĂ VA AVEA NĂLUCIRE ÎN ZIUA CÎND VOIEȘTE SĂ LITURGHISEASCĂ. CAP. 88. (GLAVA 98.)

Balsamon: Dacă cineva va avea nălucire în ziua în care voiește să liturghisească, prin lucrarea potrivnicului care voiește să-l împiedice de la lucrul dumnezeiesc ca să nu se facă, dacă nu e zi de sărbătoare, pentru cinstea preoției, sfînta liturghie să nu se facă. Iar de se întîmplă, în acea zi, sărbătoare, pentru slava ei să se liturghisească; întîi, pentru ca să fie biruit satana, iar al doilea, pentru ca puterea sfintei slujbe să fie înălțată, dar să rostească

ὁ σατανάς, δεύτερον δὲ διὰ τὸ ὑψοθῆναι τῆς ἱερουργίας ἡ δύναμις· ἀληθῶς νὰ ψάλλῃ τὴν ἁγίαν μετάληψιν καὶ νὰ κάμῃ καὶ μετανοίας ἑκατὸν καὶ νὰ πλυθῇ μεθ' ὕδατος καὶ νὰ βάλῃ ἄλλον ἱμάτιον καθαρόν, καὶ τότε νὰ λειτουργήσῃ, ἐὰν ἔναι ἀνάγκης, τουτέστι ἑορτὴ μεγάλη, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΝ ΟΤΙ ΝΑ ΑΠΕΧΟΥΝ ΑΠΟ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΑΥΤΩΝ, ΟΤΑΝ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΘ-ον.

Συνόδου ϛ-ης κανὼν ιγ-ος· Ὁ δέκατος τρίτος κανὼν τῆς ἕκτης συνόδου διακελεύει, ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι μὴ ἀποστερήθωσαν ἀπὸ τὴν μίξιν τῶν γυναικῶν αὐτῶν, μόνον τὰς ἡμέρας ὁποῦ θέλουν νὰ ἱερουργήσουν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, τότε κάμνει χρεία νὰ ἐγκρατευθοῦν, ὅτι μόνον καθαρὸν καὶ ἀναμάρτητον θέλουν νὰ ὑπηρετήσουν καὶ νὰ πιάσουν τὸν βασιλέα τὸν βασιλέων· καὶ διὰ τοῦτο κάμνει χρεία τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν· καὶ μόνον οὐ ἐκ τῶν γυναικῶν ἀμὴ καὶ ἀπὸ πολυφαγίας καὶ ἀπὸ πολυποσίας.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΜΕΝΩΝ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΥΓΑΛΟΥΝ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΑΥΤΩΝ ΠΡΟΦΑΣΙΖΟΜΕΝΟΙ ΔΙΑ ΕΥΛΑΒΕΙΑΝ Η ΝΑ ΒΔΕΛΥΤΤΟΝΤΑΙ ΤΟΝ ΝΟΜΙΜΟΝ ΓΑΜΟΝ, Η ΤΟΝ ΟΙΝΟΝ Η ΤΑ ΚΡΕΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϙ-ον.

Ἀποστόλων ε-ος· Ὁ πέμπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος πρεσβύτερος ἢ διάκονος, τάχα δι' εὐλάβειαν νὰ ἀποδιώξῃ γυναῖκα αὐτοῦ, νὰ ἀφορίζεται, ἕως οὗ νὰ στέρξῃ νὰ τὴν ἐπάρῃ· εἰ δὲ καὶ μείνῃ εἰς αὐτὸν τὸν λογισμὸν καὶ δὲν τὴν ἐπάρῃ, νὰ καθήρεται. Φαίνεται γὰρ τοῦτο ὁποῦ ἀπεδίωξαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ὅτι ὁ γάμος ἔναι ἀκάθαρτος· καὶ τὸν

rugăciunile pentru cuminecătură și să facă o sută de metanii și să se spele cu apă și să se schimbe cu altă cămașă curată și atunci să liturghisească, de e nevoie, adică de este o sărbătoare mare, precum am spus mai sus.

DESPRE PREOȚI CĂ SĂ SE ABȚINĂ DE LA FEMEILE LOR, CÎND VOIESC SĂ LITURGHISEASCĂ. CAP. 89. (GLAVA 99.)

Canonul 13 al sinodului 6: Canonul al treisprezecelea al sinodului al șaselea poruncește că preoții și diaconii să nu fie lipsiți de împreunare cu femeile lor, numai în zilele cînd vor să facă sfînta slujbă a jertfei celei fără de sînge, atunci trebuie să se înfrîneze, căci numai ce e curat și fără de păcat va să slujească și să se atingă de împăratul împăraților; și de aceea trebuie în ziua aceea să se abțină de pofta trupească; și nu numai de femeile lor, ci și de prea multă mîncare și băutură.

DESPRE PREOȚII CARE ÎȘI ALUNGĂ FEMEILE SUB CUVÎNT DE EVLAVIE SAU SE FERESC CU SCÎRBĂ DE NUNTA LEGIUITĂ SAU DE VIN SAU DE CĂRNURI. CAP. 90. (GLAVA 100).

Al apostolilor 5: Canonul al cincilea al sfinților apostoli hotărăște: care presbiter sau diacon, chipurile din evlavie, își alungă femeia, să fie afurisit, pînă ce nu va primi să o ia; iar dacă a rămas la acel gînd și nu o ia, să se caterisească. Căci prin faptul că-și alungă femeia se pare că nunta este necurată și dumnezeiasca scriptură zice că nunta este cinstită,

γάμον λέγει ἡ θεία γραφὴ τίμιον, τὴν δὲ κοίτην ἀμίαντον· καὶ διὰ τοῦτο καθήρεται, ἂν δὲν τὴν ἐπάρῃ· χωρίζεται ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα του καὶ ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδραν αὐτῆς μὲ τὰς αἰτίας, ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν νόμον γεγραμμένας.

Ἀποστόλων κανὼν να-ος· Εἰ δὲ καὶ εὑρεθῇ τινὰς ἱερωμένος, ὅτι νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὸν γάμον ἢ ἀπὸ τὰ κρέη ἢ ἀπὸ τὸν οἶνον, οὐχὶ διὰ ἐγκράτειαν, ἀμὴ διὰ τὸ βδελύττεσθαι αὐτά, ἢ νὰ διορθωθῇ ἢ νὰ καθήρεται.

Ζωναρᾶ· Τὸν νόμιμον γάμον ἡ ἐκκλησία δὲν τὸν ἀποστρέφει, οὐδὲ τὸν παρασαλεύει, μόνον εὐλογεῖ αὐτόν. Καὶ ὁ κύριος ἡμῶν εἰς τὸν γάμον ἔκαμε τὸ πρῶτον θαῦμα, ἤτοι εἰς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, ὁποῦ ἐμετέβαλε τὸ νερὸν εἰς κρασίν· καὶ διὰ τοῦτο ἔκαμε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα. Καὶ τούτους ὁποῦ τρώγουν κρέας καὶ πίνουν κρασὶν εἰς τοὺς ὡρισμένους καιρούς, ὁποῦ ἐπαρέδωκαν οἱ θεοκήρυκες ἀπόστολοι καὶ οἱ θεῖοι πατέρες, δὲν τοὺς ἐβδελύττεται ἡ ἐκκλησία, διατὶ εἶναι αὐτὰ ὅλα καλὰ εἰς τὰς ἡμέρας αὐτῶν· οὐδὲ τούτους, ὁποῦ τὰ ἀπέχουν διὰ ἄσκησιν, δὲν τοὺς κανονίζει, ἀμὴ διὰ τοῦτο νὰ προσεχόμεθα ἀπὸ τούτους ὁποῦ τὰ προσέχουν ταῦτα, ἤγουν ὁποῦ τὰ νηστεύουν. Καὶ εἰ μὲν τὸ κάμνουν διὰ βδελύττητα, βλασφημοῦν, βλασφημοῦν κατὰ τῶν τοῦ θεοῦ κτισμάτων, καὶ νὰ καθήρωνται· ἐὰν μὲν ἐπιστραφοῦν καὶ μετανοήσουν, νὰ διορθωθοῦν. Εἰ δὲ διὰ θεῖον σκοπὸν καὶ διὰ εὐλάβειαν καὶ διὰ ἄσκησιν νὰ ἀπέχουν ἐξ αὐτά, νὰ μὴ δὲν κατακρίνωνται, ὅτι καὶ πολλοὶ μοναχοὶ ἱκανοὺς χρόνους ἔκαμαν καὶ μήτε τυρίν, μήτε αὐγὰ ἔφαγον, οὐδὲ κρασὶν ἔπινον.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΑΝ ΑΦΙΣΗ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΑΥΤΗΣ Η Ο ΑΝΔΡΑΣ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΔΙΑ ΤΟ ΒΔΕΛΥΤΤΕΣΘΑΙ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟα-ον.

Συνόδου Γάγγρας ι-ος· Ὁ δέκατος κανὼν τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου διακελεύει· ὅτι ὅποια τῶν γυναικῶν ἀφίσῃ τὸν ἄνδραν αὐτῆς καὶ ὑπάγῃ ἐξ αὐτοῦ, ἢ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα,

iar patul nepîngărit; și de aceea se caterisește, dacă nu o ia. Se desparte bărbatul de femeia sa și femeia de bărbatul ei pentru pricinile care sînt scrise în lege.

Canonul al 51-lea al apostolilor: Dacă se va afla vreun cleric că se leapădă de nuntă sau de carne sau de vin, nu pentru înfrînare, ci pentru că-i este scîrbă, acela sau să se îndrepteze sau să fie caterisit.

A lui Zonara: Nunta legiuită, biserica nu o înlătură nici nu o sminteşte, ci o binecuvîntează. Și domnul nostru la nuntă a făcut cea dintîi minune, adică la Cana Galileii, cînd a prefăcut apa în vin; și de aceea a făcut bărbatul și femeia. Și pe aceia care mănîncă carne și beau vin în timpurile hotărîte pe care ni le-au transmis vestitorii de Dumnezeu apostoli și dumnezeieștii părinți, biserica nu-i urăște, pentru că toate aceste sînt bune la vremea lor; dar nici pe aceia care se abțin de la acestea pentru înfrînare, nu-i pune la canon, ci de aceea să ne ferim de cei care se feresc de acestea, care adică postesc. Și dacă fac aceasta, pentru că le este scîrbă, fac o blasfemie, blasfemie împotriva zidirilor lui Dumnezeu, și să fie caterisiți; dacă se întorc și se pocăiesc, să fie îndreptați. Dar dacă se abțin de la acestea pentru un scop dumnezeiesc și din evlavie și înfrînare, să nu fie osîndiți, deoare mulți călugări au făcut-o mulți ani și n-au mîncat nici brînză, nici ouă, nici vin nu au băut.

DESPRE FEMEIA CARE ȘI-A LĂSAT BĂRBATUL SAU BĂRBATUL FEMEIA PENTRU CĂ-I ESTE SCÎRBĂ DE NUNTĂ. CAP. 91. (COMP. GLAVA 101.)

Al sinodului din Gangra 10: Canonul al zecelea al sinodului din Gangra poruncește: care dintre femei și-a lăsat bărbatul și a plecat de la dînsul, sau bărbatul pe femeie, pentru

διὰ τὸ βδελύττεσθαι τὸν γάμον, ἀνάθεμα ἔστω. Εἰ μὲν οὖν ἀφίσει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἢ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα, καὶ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἰσάγγελον μοναδικὴν πολιτείαν νὰ γένῃ καλόγερος, ἀμέτοχος ἔναι ἀπὸ πᾶσαν παίδευσιν, διότι ὑπῆγεν εἰς τὴν καλιοτέραν ὁδόν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΝ ΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΥΛΙΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟβ-ον.

Ἀ π ο σ τ ό λ ω ν κ α ν ὼ ν οβ-ος κ α ὶ ογ-ος· Ὁ ἑβδομηκοστὸς δεύτερος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανών, ὁμοίως καὶ ὁ ἑβδομηκοστὸς τρίτος ὁρίζουν· ὅτι ὅποιος ἐπάρῃ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν κερὶ ἢ ἐλάδι ἢ σκεῦος, ὁποῦ νὰ ἁγιασθῇ, ἄργυρον ἢ χρυσόν, ἢ μανδήλῃ, καὶ κάμῃ αὐτὸ εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ἔξω τῆς ἐκκλησίας, ἐὰν καὶ τελείαν ἱεροσυλίαν δὲν ἔναι, ἀμὴ ὁ κανόνας τοῦτο ὁ ἑβδομηκοστὸς τρίτος ἀφορίζει αὐτούς.

Σ υ ν ό δ ο υ α-ης κ α ὶ β-ας κ α ὼ ν ι-ος· Καὶ εἴ τις τολμήσῃ καὶ ἐπάρῃ εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ τίποτε πρᾶγμα τῆς ἐκκλησίας ἢ καὶ ἄλλου δώσῃ νὰ ὑπηρετῆται ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἢ μανδήλῃ ἢ ποδέα ἢ μανάλῃ ἢ δίσκον καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα ἀφορισμῷ αὐτοὺς καθυποβάλλομεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΡΙΝΕΣΘΑΙ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΟΥΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΑΥΤΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟγ-ον.

Σ υ ν ό δ ο υ δ-ης κ α ν ὼ ν θ-ος· Ὁ ἔννατος κανὼν τῆς τετάρτης συνόδου διακελεύει· ὅτι ὅποιος κληρικὸν ἔχει ὑπόθεσιν, ἢ καλόγηρος πρὸς καλόγηρον, νὰ μὴ δὲν ἀφίνουν τὸν ἀρχιερέαν αὐτῶν, νὰ ὑπαγένουν εἰς τὰ κοσμικὰ κριτήρια, ὅτι ἔναι καταφρόνεσις καὶ ὕβρις τοῦ ἀρχιερέως, ἀμὴ πρῶτον νὰ ἐμβλέπῃ τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν ὁ ἀρχιερεύς· ἢ ἐὰν θέλουν τὰ δύο μέρη καὶ

că îi este scîrbă de nuntă, să fie anatema. Dar dacă va lăsa unul pe altul, sau bărbat sau femeie, și s-a dus la viața monahală asemenea îngerilor, ca să devină călugăr, este ferit de toată pedeapsa, deoarece a mers pe o cale mai bună.

DESPRE SFINTELE VASE ȘI DESPRE IEROSILIE. CAP. 92. (GLAVA 102.)

Canon 72 și 73 al apostolilor: Canonul al șaptezeci și doilea, precum și al șaptezeci și treilea ale sfinților apostoli hotărăsc: care ia din biserică lumînare sau untdelemn sau vas care a fost sfințit, de argint sau aur, sau mahramă, ca să se slujească de acel lucru afară de biserică, deși nu este deplină ierosilie, dar canonul al șaptezeci și treilea îi afurisește pentru aceasta.

Canon 10 al sinodului 1 și 2: Și de va îndrăzni cineva să ia spre întrebuințarea sa vreun lucru al bisericii sau îl va da altuia să se slujească afară de biserică, fie mahramă sau văl sau sfeșnic sau disc și altele asemenea acestora, și noi pe aceștia îi dăm afuriseniei după canonul apostolic.

TOȚI CLERICII ȘI MONAHII SĂ FIE JUDECAȚI DE ARHIEREUL LOR. CAP. 93. (GLAVA 103).

Canon 9 al sinodului al 4-lea: Canonul al nouălea al sinodului al patrulea poruncește: care cleric are vreo pricină cu alt cleric, sau călugăr cu alt călugăr, să nu lase pe arhiereul lor, pentru ca să meargă la judecătorii mireni, pentru că este dispreț și insultă a arhiereului, ci mai întîi arhiereul să vadă pricina lor; sau dacă amîndouă părțile voiesc și arhiereul dă

δώση ὁ ἀρχιερεὺς θέλημα, τότε νὰ ὑπαγένουν εἰς τὸ κοσμικὸν κριτήριον, καὶ παίδευσιν δὲν ἔχουν. Εἰ δὲ καὶ καταφρονήσουν τὸν ἀρχιερέαν καὶ ὑπάγουν χωρὶς τὴν γνώμην αὐτοῦ, κανονίζονται παρ' αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ κληρικὸς ἔχει ὑπόθεσιν μὲ τὸν ἀρχιερέαν, εἰ μὲν ἔναι ὁ ἀρχιερεὺς ἐπίσκοπος, νὰ κρίνωνται εἰς τὸν μητροπολίτην· εἰ δὲ καὶ ἔναι μηρτοπολίτης, εἰς τὸν πατριάρχην.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΟΠΟΥ ΝΑ ΠΑΙΖΟΥΝ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ, Η ΑΡΝΗΘΟΥΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟδ-ον.

Ἀποστόλων μβ-ος· Ὁ τεσσαρακοστὸς δεύτερος κανὼν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὅριζει· ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος κύβοις σχολάζων καὶ μέθαις, ἢ νὰ παύσῃ, ἢ νὰ ἔναι καθῃρεμένος· κύβοις λέγουν τὰ ζάρια, καὶ τὰ χαρτία τοῦ παιγνιδίου.

Βαλσαμών· Ἄλλην παίδευσιν ἔχουν οἱ ἐπίσκοποι, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, καὶ ἄλλην οἱ ὑποδιάκονοι, οἱ ψάλται, οἱ διαγνῶσται καὶ οἱ λαϊκοί· τοὺς μὲν ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς διακόνους καθῄρει ὁ ἄνωθεν κανών, τοὺς δὲ ὑποδιακόνους, ψάλτας, ἀναγνώστους καὶ λαϊκοὺς ἀφορίζει.

Ἀποστόλων ξβ-ος· Καὶ ὅποιος ἱερωμένος διὰ φόβον ἢ διὰ μαρτύρια μεγάλα καὶ πάθη ἀρνηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, νὰ καθῄρεται καὶ ὡς σεσαπημένον μέλος νὰ κοπῇ ἀπὸ τὸ καλὸν σῶμα, ἤγουν νὰ ἀποδιωχθῇ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἂν μετανοήσῃ, νὰ τὸν ἐκδέρωνται ὡσὰν λαϊκόν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΙΠΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΥΜΟΝ ΤΟΥ ΟΤΙ ΝΑ ΓΕΝΗ ΑΣΕΒΗΣ, Η ΑΛΛΟΣ ΚΟΣΜΙΚΟΣ, Η ΚΑΙ ΑΝ ΒΛΑΣΦΗΜΗΣΗ ΙΕΡΕΥΣ Η ΚΟΣΜΙΚΟΣ <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟε-ον>

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Ἀλλέως κρίνεται διὰ τοῦ λόγου καὶ ἀλλέως διὰ τοῦ ἔργου· διὸ ὅποιος ἱερεὺς εἰπῇ εἰς τὸν θυμόν του λόγον μόνον, ὅτι νὰ ἀσεβήσῃ, ἤγουν νὰ εὔγῃ

voie, atunci să meargă la judecătorie mireană, şi pedeapsă nu au. Iar dacă nu vor băga în seamă pe arhiereu şi merg fără ştirea lui, iau canon de la el. Iar dacă un cleric are pricină cu arhiereul, dacă arhiereul este episcop, să se judece la mitropolit; iar dacă este mitropolit, la patriarh.

DESPRE EPISCOP ŞI DESPRE ALŢI CLERICI CARE JOACĂ ÎN CĂRŢI SAU VOR TĂGĂDUI NUMELE LUI HRISTOS. CAP. 94. (GLAVA 104.)

Al apostolilor 42: Canonul al patruzeci şi doilea al sfinţilor apostoli hotărăşte: episcopul sau presbiterul sau diaconul care joacă table şi se ţine de beţii, sau să înceteze sau să fie caterisit; table se cheamă zaruri, şi cărţile de joc.

Balsamon: Altă pedeapsă au episcopii, presbiterii şi diaconii; şi alta, ipodiaconii, psalţii, citeţii şi mirenii; pe arhierei şi pe preoţi şi pe diaconi, canonul de mai sus îi caterisește, iar pe ipodiaconi, psalţi, citeţi şi pe mireni îi afuriseşte.

Al apostolilor 62: Şi care cleric de frică sau de chinuri mari şi suferinţe va tăgădui numele lui Hristos, să fie caterisit şi ca un mădular putred să fie tăiat de la trupul cel bun, adică să fie alungat din biserica lui Hristos; şi dacă se va pocăi, să fie primit ca laic.

DESPRE PREOTUL CARE DIN MÎNIE A ZIS CĂ SĂ FIE PĂGÎN, SAU ALT MIREAN, SAU DACĂ VA ZICE O BLASFEMIE, PREOT SAU MIREAN. <CAP. 95> (GLAVA 105).

Simeon al Salonicului: Altfel se judecă pentru cuvînt şi altfel pentru lucru; de aceea care preot, în mînia lui, a zis numai cuvîntul că să fie păgîn, adică să iasă din credinţa lui

ἀπὸ τὴν πίστιν του καὶ δὲν τὸ ἔκαμεν, κατακρίνεται μέν, ἤτοι παιδεύεται καιρὸν πολύν, ἄργειαν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, ἀμὴ δὲν καθήρεται, διότι δὲν ἐτελείωσεν τὸ ἔργον. Ὁ δὲ λαικὸς κανονίζεται σφοδρώτατα παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἢ δοκίμου πνευματικοῦ.

Γράφουν μὲν οἱ θεῖοι πατέρες περὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος τῶν καλογήρων ὅτι, ἐὰν μελετήσῃ τινὰς μόνον νὰ γένῃ μοναχὸς καὶ δὲν ἔφθασεν, εἰς αὐτὸ ὁποῦ εὑρέθη, εἰς αὐτὸ εἶναι· οὕτως νόησον καὶ τοῦτο.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ. Ὁ δὲ ἱερεύς, ὁποῦ νὰ βλασφημήσῃ κατὰ θεοῦ ἢ κατὰ ἁγίων, ἀργεῖται τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ χρόνον ἕνα καὶ λαμβάνει καὶ ἄλλον κανόνα, ἤτοι νηστείας, μετανοίας καὶ τὰ ὅμοια, ὡς δόξει τῷ ἀρχιερεῖ αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ βλασφημήσει καὶ δευτέραν φορὰν καὶ μαρτυρηθῇ ὑπὸ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν, καθήρεται διχῶς τινος συμπαθείας. Ὁ δὲ λαικὸς ὁποῦ νὰ βλασφημήσῃ, κανονίζεται χρόνον ἕνα νὰ μὴ δὲν καταλάβῃ καὶ νὰ κάμνῃ νηστείας καὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνας.

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΙΚΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝ ΚΑΙΡΩ ΔΙΩΓΜΟΥ ΕΑΝ ΠΙΑΣΘΟΥΝ ΚΑΙ ΓΕΝΟΥΝ ΑΣΕΒΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΛΟΥΝ ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ΝΑ ΙΕΡΩΘΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϞϚ-ον.

Συνόδου α-ης κανὼν ι-ος· Ὁ δέκατος κανὼν τῆς πρώτης συνόδου διακελεύει· ἐάν τινες ἄνθρωποι εἰς καιρὸν διωγμοῦ αἰχμαλωτισθοῦν καὶ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστὸν καὶ ἐν ὑστέροις μετανοήσουν καὶ θέλουν νὰ λάβουν ἱερωσύνην, νὰ μὴ δὲν χειροτονηθοῦν, ὅτι, ἀνέναι καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων πατέρων, αὐτοὶ δὲν μεταλαμβάνουν τῶν θείων καὶ φρικτῶν μυστηρίων ἕως ὅλης τῆς ζωῆς αὐτῶν, πῶς νὰ χειροτηνηθοῦν ἱερεῖς; τοῦτο παντάπασιν ἐμποδίσθη παρὰ

și nu a făcut-o, să se osîndească, adică să fie pedepsit mult timp cu oprire de la preoția lui, dar să nu se caterisească, pentrucă nu a săvîrșit lucrul. Mireanului însă să i se dea canon foarte greu de către arhiereu sau de către un duhovnic priceput.

Despre schima monahală a călugărilor scriu dumnezeieștii părinți că, dacă numai zice cineva cu vorba să se facă monah și n-a apucat să se facă, întru aceea în care s-a aflat, întru aceea este; așa socotește-o și aceasta.

A patriarhului Postnicul: Preotul care a rostit vreo blasfemie împotriva lui Dumnezeu sau a sfinților, se îndepărtează din preoția lui un an și ia și alt canon, adică post, metanii și altele asemenea, după cum va socoti arhiereul lui. Iar dacă va face blasfemie și a doua oară și vor mărturisi bărbați vrednici de crezare, se caterisește fără nici o milă. Iar mireanul care a făcut blasfemie, ia canon să nu se cuminece un an și să țină post și să facă metanii și să dea milostenii.

DESPRE BĂRBAȚII MIRENI DIN TIMPUL PRIGOANEI, DACĂ AU FOST PRINȘI ȘI S-AU FĂCUT PĂGÎNI ȘI VOIESC DUPĂ ACEEA SĂ SE PREOȚEASCĂ. CAP. 96. (GLAVA 114. [1])

Canonul 10 al sinodului 1: Canonul al zecelea al sinodului întîi poruncește: dacă unii oameni în timp de prigonire au fost luați robi și vor fi tăgăduit pe Hristos și în cele din urmă se vor pocăi și voiesc să se facă clerici, să nu fie hirotonisiți, pentru că, dacă, după hotărîrea sfinților părinți, aceia nu se împărtășesc cu înfricoșatele taine dumnezeiești toată

[1]) Glavele precedente 106—112 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

τῶν θείων πατέρων. Καὶ ἴσως καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μὴ ἠξεύροντας χειροτονήσῃ αὐτοὺς καὶ μετὰ ταῦτα μάθῃ τὰ γενόμενα, νὰ καθήρῃ αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ δὲν ἔχουν καμίαν ὠφέλειαν, διατὶ ἐχειροτονήθησαν.

ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΙΚΟΥ Η ΚΟΣΜΙΚΟΥ ΕΑΝ ΒΑΡΗΣΟΥΝ ΤΙΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΑΠΕΘΑΝΗ, Η ΙΕΡΩΜΕΝΟΣ ΕΑΝ ΔΕΙΡΗ ΤΙΝΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟζ-ον.

Ἀποστόλων κανὼν ξε-ος· Ὁ ἑξικοστὸς πέμπτος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅποιος κληρικὸς ἐν μάχῃ κρούσῃ τινὰ καὶ ἀπὸ τὸ βάρημα ἐκεῖνο ἀπεθάνῃ, καθήρεται τελείως τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ χωρίς τινος συμπαθείας. Εἰ δὲ λαϊκὸς κάμῃ τοῦτο, ἀφορίζεται καὶ κανονίζεται ὡς φονεύς.

Καὶ ὅποιος ἱερωμένος δείρει τινὰν ἄνθρωπον, ὁποῦ νὰ τὸν ἔφτεσεν, ἢ πιστὸν ἢ ἄπιστον, νὰ ἔναι καθηρημένος.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΜΕΤΑΧΕΙΡΟΤΟΝΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΜΕΤΑΒΑΠΤΙΖΟΝΤΑΙ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΑΘΗΜΕΝΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ, ΕΑΝ ΚΑΜΗ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟη-ον.

Ἀποστόλων κανὼν ξη-ος· Ὁ ἑξικοστὸς ὄγδοος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος δευτέραν χειροτονίαν νὰ λάβῃ, νὰ καθήρεται καὶ

viața lor, cum să fie hirotonisiți preoți? Aceasta s-a oprit cu totul de către dumnezeieștii părinți. Și dacă cumva arhiereul, fără să știe, îi va hirotoni pe ei și după aceea a aflat ce a fost, să-i caterisească și să nu aibă nici un folos că au fost hirotoniți.

DESPRE CLERIC SAU MIREAN DE VOR LOVI VREUN OM ȘI ACELA A MURIT, SAU DACĂ UN CLERIC BATE PE CINEVA. CAP. 97.

Canonul 65 al apostolilor: Canonul al șaizeci și cincilea al sfinților apostoli hotărăște: care cleric la bătaie a lovit pe cineva și de lovitură acela a murit, se caterisește cu totul din preoția lui fără nici o milă. Iar dacă un mirean a făcut aceasta, este afurisit și ia canon ca ucigaș.

Și care cleric bate pe vreun om, care i-a greșit, fie credincios sau necredincios, să fie caterisit.

DESPRE ACEIA CARE IAU A DOUA HIROTONIE ȘI CARE SE HIROTONISESC DIN NOU ȘI CARE SE BOTEAZĂ DIN NOU; ȘI DESPRE ARHIEREUL CATERISIT, DACĂ FACE HIROTONIE. CAP. 98. (GLAVA 115.)

Canonul 68 al apostolilor: Canonul al șaizeci și optulea al apostolilor hotărăște: că episcopul, presbiterul sau diaconul care a luat a doua hirotonie, să fie caterisit și acesta și acela care l-a hirotonit, afară de cazul cînd întîia hirotonie este făcută de eretici, pentru că, pe cîți

αὐτός καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐχειροτόνησε, ἐξόχως νὰ ἔναι ἡ πρώτη χειροτονία παρὰ αἱρετικῶν, διότι ὅσους χειροτονήσουν οἱ αἱρετικοί, ἀχειροτόνητοι εἶναι, καὶ ὅσους βαπτίσουν, ἀβάπτιστοι εἶναι. Διὰ τοῦτο θέλει ὁ παρὼν κανών, ὅτι ὅσοι χειροτονηθοῦν παρὰ αἱρετικῶν, νὰ μὴ δὲν τοὺς ἐνδέχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὐδὲ τοὺς βαπτιζομένους παρ' αὐτῶν.

Ζ ω ν α ρ ᾶ· Ἡ χειροτονία τῶν αἱρετικῶν, κληρικὸν δὲν κάμνει, οὔτε ἡ βάπτισις αὐτῶν ὅποιον βαπτίσουν, κάμνει χριστιανόν, μόνον νὰ μεταχειροτονοῦνται χωρὶς κανένα κίνδυνον αὐτοὶ ὁποῦ ἐχειροτονήθησαν παρ' αὐτῶν αἱρετικῶν· καὶ νὰ μεταβαπτίζωνται, ὅσοι ἐβαπτίσθησαν.

Ἀ π ό φ α σ ι ς τ ῆ ς κ α θ ο λ ι κ ῆ ς Μ ε γ ά λ η ς Ἐ κ κ λ η σ ί α ς· Περὶ δὲ ὅσοι ὑπὸ ἀρχιερέως καθῃρημένου χειροτονηθοῦν ἀπέφυνεν [1]) ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως συνοδικῶς· ὅτι εἰ μὲν καὶ αὐτοὶ ὁποῦ ἐχειροτονήθησαν, ἤξευραν ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος ἦτον καθῃρημένος, καὶ αὐτοὶ ἐχειροτονήθησαν παρ' αὐτοῦ, νὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ καθῃρημένοι καὶ πλέον νὰ μὴ δὲν μεταχειροτονοῦνται. Εἰ δὲ καὶ δὲν τὸ ἤξευραν, νὰ μεταχειροτονοῦνται.

Ἐ ρ ώ τ η σ ι ς Μ ε θ ο δ ί ο υ μ ο ν α χ ο ῦ π ρ ὸ ς Θ ε ό δ ω ρ ο ν τ ὸ ν Σ τ ο υ - δ ί τ η ν· Περὶ τούτου ἐρωτήθη Θεόδωρος ὁ Στουδίτης παρὰ τοῦ αὐτοῦ Μεθοδίου, ὅτι ἐὰν χειροτονηθῇ πρεσβύτερος ὑπὸ ἀρχιερέως καθῃρημένου, ἀνέναι καὶ δύναται νὰ ὑπηρετῇ τὰ τῆς ἱερωσύνης.

Ἀ π ό κ ρ ι σ ι ς τ ο ῦ α ὐ τ ο ῦ Σ τ ο υ δ ί τ ο υ· Δὲν δύναται σαπρὸν δένδρον καρποὺς καλλοὺς ποιεῖν, ἤγουν τὸ σάπιον δένδρον καρπὸν καλὸν δὲν κάμνει, ὥστε ὁ καθῃρεμένος ἀρχιερεὺς ἱερεῖς δὲν κάμνει, οὐδὲ κανέναν ἄλλον ἀρχιερατικόν, ὅτι ἀρχιερωσύνη δὲν ἔχει. Καὶ ἐπειδὴ ἀρχιερωσύνη δὲν ἔχει, ἱερωσύνη δὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ· καὶ ἐὰν δώσῃ τινός, ἐκεῖνος ἱερεὺς δὲν εἶναι· καὶ λειτουργία νὰ μὴ δὲν λειτουργῇ, οὐδὲ νὰ κάμνῃ κανένα ἱερατικόν, ὅτι κοσμικὸς ἔναι καθὼς καὶ τὸ πρῶτον, διότι αὐτὸς ὁ καθῃρημένος ἀρχιερεὺς χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος δὲν

îi hirotonesc ereticii, sînt nehirotoniţi, şi pe cîţi îi vor boteza, sînt nebotezaţi. De aceea canonul acesta voieşte, cîţi vor fi fost hirotoniţi de eretici, să nu-i primească în biserică, nici pe cei botezaţi de ei.

A lui Zonara: Hirotonia ereticilor nu face cleric, nici botezul lor pe cine-l vor boteza, nu-l face creştin, ci numai să se hirotonească din nou, fără nici o primejdie, aceia care au fost hirotoniţi de către ereticii aceia; şi să se boteze din nou, cîţi au fost botezaţi.

Hotărîre a marii biserici a tuturor: În ce priveşe pe cei care vor fi fost hirotoniţi de către arhiereu caterisit, patriarhul Constantinopolului dimpreună cu sinodul a hotărît: că dacă şi aceia care au fost hirotoniţi au ştiut că arhiereul acela era caterisit, şi ei au fost hirotoniţi de el, să fie şi ei caterisiţi şi să nu mai fie hirotoniţi din nou. Iar dacă n-au ştiut, să se hirotonească din nou.

Intrebarea monahului Metodiu către Teodor Studitul: Despre aceasta a fost întrebat Teodor Studitul de către acel Metodiu că, dacă un presbiter a fost hirotonit de un arhiereu caterisit, oare poate să slujească slujbele preoţiei.

Răspunsul acelui Studit: Nu poate pom putred să facă fructe bune, încît arhiereul caterisit nu face preoţi, nici vreun alt lucru arhieresc, pentru că nu are arhierie. Şi de vreme ce nu are arhierie, preoţie nu poate să dea; şi dacă o va da cuiva, acela nu este preot; şi liturghie să nu liturghisească, nici vreun lucru preoţesc să nu facă, pentru că este mirean, precum a fost mai înainte, pentru că acel arhiereu caterisit nu avea darul duhului sfînt, ca

---

[1]) Sic.

εἶχε νὰ δώσῃ εἰς αὐτόν, ὅτι ἐπάρθη ἐξ αὐτοῦ, διατὶ ἔκαμε κακῶς καὶ παρανόμως καὶ ἔμεινεν ὡς ἕνας μοναχὸς καὶ ἰδιώτης καλόγηρος. Δίδει δέ τινας πρᾶγμα ὁποῦ νὰ ἔχει, ἀμὴ ἂν δὲν ἔχει, πῶς δύναται νὰ δώσῃ. Οὕτω νόησον καὶ περὶ τοῦ καθῃρημένου ἀρχιερέως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΛΟΝΤΟΣ ΝΑ ΚΤΙΣΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, ΟΤΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΤΑ ΟΡΙΖΕΙ· ΟΥΔΕ ΧΩΡΙΣ ΘΕΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΝΑ ΤΑ ΚΑΜΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 99-ον.

Συνόδου α-ης καὶ β-ας· Ὁ πρῶτος κανὼν τῆς πρώτης καὶ δευτέρας συνόδου λέγε ὅτι πρᾶγμα σεμνόν, τίμιον καὶ καλὸν τὸ ἐπινοηθὲν εἰς τοὺς ὁσίους πατέρας ἡμῶν νὰ γίνωνται τὰ μοναστήρια καὶ ἐκκλησίαι· καὶ τὴν σήμερον κακῶς φαίνεται καὶ πράττεται, ὅτι τινὲς ἄνθρωποι κάμνουν μοναστήριον [1]) ἢ ἐκκλησία καὶ βάλλουν τὰ πράγματα αὐτῶν ἐκεῖ, ἤγουν τὰ ροῦχα τους καὶ τὰ ἀφιερώνουν. Καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δίδουν, δὲν τὰ δίδουν πρὸς τὸ μοναστήριον ἢ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἀμὴ πρὸς τὸν θεόν· ὅμως αὐτοὶ θέλουν πάλιν, ὅτι νὰ τὰ ἐξουσιάζουν. Διὰ τοῦτο ἀποφύνει [2]) ὁ παρὼν κανών, ὅτι τινὰς νὰ μὴ δὲν κτίσῃ μοναστήριον χωρὶς θελήσεως τοῦ ἀρχιερέως ὁποῦ ἔναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ τόπος ἐκεῖνος· ἕνα μέν, διὰ νὰ κάμῃ κατὰ τὴν συνήθειαν εὐχὴν εἰς τὸ θεμέλιον καὶ διὰ νὰ γράψῃ εἰς βραβίον ὅλην τὴν οἰκονομίαν τοῦ μοναστηρίου καὶ νὰ γράψουν εἰς αὐτὸ καὶ τὰ πράγματα ὁποῦ θέλουν νὰ ζοῦν οἱ καλόγεροι, τὰ ὁποῖα μέλλει νὰ δώσῃ αὐτὸς ὁποῦ κάμνει τὸ μοναστήριον. Καὶ γράφοντας ἐκεῖνα ὅλα τότε βάλλουν αὐτὸ τὸ βρεβίο εἰς τὴν μητρόπολιν. Καὶ αὐτὸς ὁποῦ βάλλει τὰ πράγματα ἐκεῖνα εἰς τὸ μοναστήριον ὁποῦ ἔκτησεν, τὰ ὁποῖα δίδει πρὸς τὸν θεὸν καὶ γίνονται τοῦ θεοῦ, θέλει ὁ παρὼν κανὼν καὶ ἀποφύνῃ [2]), ὅτι νὰ μὴ δὲν ἔχει καμίαν ἐξουσίαν πλέον εἰς αὐτά, οὔτε εἰς τὸ μοναστήριον, οὔτε ἡγούμενος νὰ γίνεται χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως, οὔτε ἄλλον νὰ βάλλῃ, ἀμὴ τὰ πάντα εἶναι εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἐξουσίαν τοῦ ἀρχιερέως, ἐπειδὴ ἔχει ἐπὶ γῆς τόπον θεοῦ.

să i-l dea, deoarece a fost luat de la dînsul, pentru că a făcut rău şi fără lege şi a rămas ca un monah şi călugăr de rînd. Dă cineva un lucru pe care-l are, dar dacă nu-l are, cum poate să-l dea. Aşa socoteşte şi despre un arhiereu caterisit.

DESPRE CEL CE VOIEŞTE SĂ ZIDEASCĂ MĂNĂSTIRE SAU BISERICĂ, ACELA SĂ NU DISPUNĂ DE ELE; NICI FĂRĂ VOIA ARHIEREULUI SĂ NU LE FACĂ. CAP. 99 (GLAVA 116).

Al sinodului 1 şi 2: Întîiul canon al sinodului întîilea şi al doilea zice: cuvioşii noştri părinţi au socotit lucru mare, cinstit şi bun, ca să se facă mănăstiri şi biserici; şi astăzi rău iese la iveală şi se face, pentru că unii oamni fac mănăstire sau biserică şi-şi pun lucrurile lor acolo, adică hainele şi le închină. Şi acele ce le dau, nu le dau mănăstirii sau bisericii, ci lui Dumnezeu; totuşi ei voiesc să le stăpînească iarăşi. De aceea canonul acesta hotărăşte, că nimeni să nu zidească mănăstire fără voia arhiereului, în a cărui eparhie este locul acela; întîi, pentru ca să facă, după obicei, rugăciunea la punerea temeliei şi să scrie în uric toată economia mănăstirii şi să scrie în el şi toate lucrurile din care voiesc ca monahii să poată trăi, pe care voieşte să le dea acela care face mănăstirea. Şi scriind acelea toate, să pună acel uric la mitropolie. Şi acesta care pune acele lucruri în mănăstirea, al cărei ctitor s-a făcut, şi pe care le dă lui Dumnezeu şi se fac ale lui, canonul de faţă voieşte şi hotărăşte că să nu mai aibă nicio putere asupra lor, nici în mănăstire, nici egumen să se facă fără voia arhiereului, nici pe altul să nu pună, ci toate sînt în mîna şi puterea arhiereului, pentru că ţine pe pămînt locul lui Dumnezeu.

[1]) μηστήρια în ms.
[2]) Sic.

ΕΑΝ ΑΦΙΕΡΩΣΗ ΤΙΝΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ Η ΕΙΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΚΑΙ ΘΕΛΗ ΝΑ ΤΑ ΕΠΑΡΗ ΟΠΙΣΩ· ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΣΑΛΕΥΤΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρ-ον.

Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως· Ὅσα ἂν πράγματα ἔβαλέ τινας εἰς ἐκκλησίαν ἢ εἰς μοναστήριον, ἀμπέλια, χωράφια, ροῦχα, περιβόλια ἢ ἄλλα πράγματα, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ταῦτα εἰς θεὸν τὰ ἔδωκε καὶ εἶναι ἀπαρασάλευτα καὶ ἀνεύγαλτα καὶ ἀπόσπαστα εἰς τοὺς αἰῶνας. Καί τινας δὲν δύναται πλέον νὰ τὰς εὐγάλῃ ἐκεῖθεν, ὁποῦ ἀφιερώθησαν· εἰ δὲ καὶ τολμήσει αὐτὸς ὁποῦ τὰ ἔβαλε ἢ υἱοὶ αὐτοῦ, ἢ ἄλλος ἐκ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, καὶ γυρέψει νὰ τὰ ἐπάρῃ καὶ ἀποξενώσῃ ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ἢ ὅλα ἢ μέρος ἐξ αὐτά, νὰ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ κανονίζεται ὥσπερ τοὺς ἱεροσύλους.

Σήμαναι· Ἱεροσύλους λέγουν ἐκείνους ὁποῦ κλέπτουν τῆς ἐκκλησίας τὰ ροῦχα· καὶ θέλει ὁ θεῖος Γρηγορίος ὁ Νύσσης, ὅτι εἰς δεκαπέντε χρόνους νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν.

Νόμος· Περὶ τῶν εὐαγῶν δὲ μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν δικαιώματά [1]) τε καὶ προνόμια [1]) ὁ θεῖος νόμος κελεύει· ὅτι οὔτε πολικαιρία τῶν χρόνων, οὔτε αἰῶνες σφαλίζουν αὐτά, μόνον πλέον περισσοτέρως χρεωστοῦν νὰ διαμείνουν ἀπαρασάλευτα καὶ ἀπείρακτα εἰς τοὺς αἰῶνας, ὥστε ἐξ ἀποφάσεως νὰ τὰ ἔχουν ὡς ἄνωθεν τὰ μοναστήρια καὶ ἡ ἐκκλησίαις, ἐὰν περάσουν χρόνοι πολλοὶ καὶ καιροί.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΟΣ Η ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΘΕΛΗ ΝΑ ΕΛΘΗ ΕΙΣ ΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΗΣ, ΕΩΣ ΠΟΤΕ ΝΑ ΔΟΚΙΜΑΖΕΤΑΙ; ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΚΟΥΡΕΥΩΝΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρα-ον.

Συνόδου α-ης καὶ β-ας κανὼν ε-ος· Ὁ πέμπτος κανὼν τῆς πρώτης καὶ δευτέρας συνόδου λέγει ὅτι πολλαῖς φοραῖς τινὲς ἀπὸ τὴν λύπην τους καὶ ἀπὸ ἄλλα πάθη ἐξαίφνης ἐνδύ-

DACĂ A ÎNCHINAT CINEVA LUCRURI BISERICII SAU MĂNĂSTIRII ȘI VOIEȘTE SĂ LE IA ÎNAPOI; ȘI CĂ DREPTURILE MĂNĂSTIRILOR ȘI ALE BISERICILOR SÎNT NECLINTITE. CAP. 100. (GLAVA 117.)

A lui Gherman al Constantinopolului: Cîte lucruri le-a dat cineva unei biserici sau mănăstiri, vii, țarine, haine, grădini sau alte lucruri, mișcătoare și nemișcătoare, acestea le-a dat lui Dumnezeu și sînt neclintite și nu se pot scoate și lua în veci. Și nimeni nu le mai poate lua de acolo, unde au fost închinate; iar de va îndrăzni acela care le-a dat, sau feciorii lui sau altul dintre moștenitorii lui și va căuta să le înstrăineze de la biserica lui Dumnezeu, fie pe toate sau parte din ele, să fie despărțit de biserica lui Hristos și să ia canon ca un fur de cele sfinte.

Înseamnă-ți: Furi de cele sfinte se cheamă aceia care fură lucruri de ale bisericii; și dumnezeiescul Grigore al Nisei voiește ca cincisprezece ani să nu se cuminece.

Lege: În ce privește drepturile și privilegiile sfintelor mănăstiri și biserici, dumnezeiasca lege poruncește: că nici mulțimea anilor, nici secole întregi nu le înlătură, ci mai mult încă trebuie să rămînă neclintite și neatinse în veci, încît din hotărîre judecătorească, mănăstirile și bisericile să le aibă, precum am zis mai sus, dacă ani mulți vor trece și timp mult.

BĂRBATUL SAU FEMEIA CARE VOIEȘTE SĂ ÎMBRACE RASA CĂLUGĂREASCĂ, PÎNĂ CÎND SĂ FIE PUS LA ÎNCERCARE? ȘI FĂRĂ NAȘ SĂ NU SE TUNDĂ CAP. 101. (GLAVA. 118)

Canonul al 5-lea al sinodului 1 și 2: Canonul al cincelea al sinodului întîi și al doilea zice că de mult ori unii de durere sau de alte suferințe deodată îmbracă dumnezeiasca schimă

[1]) Sic.

ονται τὸ θεῖον σχῆμα τὸ ἀγγεχικὸν καὶ γίνονται καλόγεροι καὶ δὲν δύνανται νὰ ὑπομείνουν τὸν κόπον καὶ τὴν δούλευσιν ὁποῦ θέλουν νὰ δουλεύουν καὶ νὰ κοπιάζουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὴν ἀρετὴν τῶν καλογήρων· καὶ μετανοοῦν καὶ ρίκτουν τὴν καλογερικὴν καὶ ἔρχονται εἰς τὴν προτέραν τάξιν τῶν κοσμικῶν. Διὰ τοῦτο οὖν ὥρισεν ἡ ἁγία αὕτη σύνοδος, ὅτι τινὰ νὰ μὴ δὲν κάμουν καλόγερον, χωρὶς νὰ δοκιμασθῇ καὶ νὰ ἐξεταχθῇ. Καὶ ἡ δοκιμὴ νὰ γίνεται εἰς αὐτοὺς χρόνους τρεῖς καὶ μετὰ λαϊκῶν φορεμάτων, οὐχὶ δὲ μετὰ κολογερικῶν· καὶ εἰ μὲν φανοῦν ἀρετῆς καλῆς καὶ ζωῆς ἀγαθῆς, νὰ λαμβάνουν τὸ ἅγιον σχῆμα, εἰ δὲ καὶ δὲν φανοῦν εἰς ἔργα ἀγαθὰ καὶ θέλουν ὅτι νὰ ἐπιστρέψουν πάλιν εἰς τὸν κόσμον, νὰ μὴ δὲν ἔχουν κανένα κανόνα. Εἰ δὲ καὶ εὑρίσκεταί τινας εἰς ἀσθένημα μεγάλον καὶ θελήσει νὰ λάβῃ τὸ σχῆμα, νὰ μὴ δὲν ἐμποδισθῇ διὰ τὸν καιρόν, ὁποῦ δὲν ἔκαμεν νὰ δοκιμασθῇ, ἤγουν τοὺς τρεῖς χρόνους. Καὶ ἐὰν εὑρεθῇ ἄνθρωπος εὐλαβὴς καὶ θέλῃ νὰ μονάσῃ καὶ μαρτυρηθῇ ὑπὸ τοῦ κόσμοῦ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ἔναι ἄξιος διὰ τὴν καλογερικήν, μόνον μῆνας ἓξ νὰ δοκιμάζεται· καὶ τότε νὰ κουρεύεται.

Τοῦ πρώτου τίτλου τῶν νεαρῶν κεφάλαιον γ-ον· Ἡ γυναῖκα ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ καλογραία καὶ βούλεται ὅτι νὰ ἀφίσῃ τὸν ἄνδραν αὐτῆς, νὰ ἐξετάζεται ἀκριβῶς μῆνας τρεῖς, μή πως καὶ ἔδειρεν αὐτήν, ἢ καὶ ἀλλέως ἐπίκρανε καὶ ἀπὸ τὴν μικροψιχίαν ἢ ῥαθυμίαν αὐτοῦ τὴν ἀφίσῃ νὰ γένῃ καλογραία. Ὁμοίως καὶ ἄλλαις γυναῖκες, ὁποῦ θέλουν νὰ λάβουν τὸ σχῆμα νὰ ἐξετάζωνται καὶ αὐταὶ μῆνας τρεῖς, ἀνέναι καὶ εἶναι διὰ νὰ μείνουν εἰς αὐτὸν τὸν θεῖον σκοπόν. Καὶ αὔτως κουρεύονται μετὰ τῆς ἀναδόχου αὐτῶν ἐκείνης, ὁποῦ μέλλει νὰ τὴν ἔχῃ εἰς τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς, ἤγουν γερόντισας καλογραίας.

Συνόδου α-ης καὶ β-ας κανὼν β-ος· Ὅποιος τολμήσει νὰ κουρέψῃ καλόγηρον χωρὶς ἀναδόχου, νὰ καθῄρεται, διατὶ τὸν ἐκούρεψε παραλόγως· καὶ τοῦτος ὁποῦ ἐκουρεύθη, νὰ βάλλεται εἰς μοναστήριον καὶ εἰς γέροντα μετὰ ἐξουσίας τοῦ ἀρχιερέως.

îngerească și se fac călugări și nu pot să suporte osteneala și slujba pe care vor să o slujească și să muncească aceia care îmbrățișează virtutea călugărească; și se răsgîndesc, și se leapădă de călugărie și vin în starea de mai înainte a mirenilor. De aceea acest sfînt sinod a hotărît ca pe nimeni să nu facă călugăr, fără să fie pus la încercare și cercetare. Și încercarea să țină trei ani și cu haine laice, dar nu călugărești; și dacă se vor arăta cu virtute frumoasă și viață bună, să ia sfînta schimă, iar de nu se vor arăta întru lucruri bune și voiesc să se întoarcă iarăși în lume, să nu aibă nici un canon. Iar de se va afla cineva la grea boală și va voi să ia schima, să nu fie oprit din cauza timpului pe care nu l-a petrecut, ca să fie pus la încercare, adică a celor trei ani. Și dacă va fi fost aflat om evlavios și voiește să se călugărească și oameni mireni vor fi dat mărturie că este vrednic pentru călugărie, să fie pus la încercare numai șase luni: și atunci să se tundă.

Cap. 3 din titlul întîi al novelelor: Femeia care voiește să se călugărească și voiește să-și lase bărbatul, să se ispitească în chip amănunțit trei luni, dacă nu cumva o bătea și astfel a amărît-o și fiind mărunt la suflet și lăsător, va să o lase să se facă călugăriță. De asemenea și alte femei, care voiesc să ia schima, să fie ispitite trei luni și ele, dacă e să fie și să rămînă la acel scop dumnezeiesc. Și așa se tund cu acea nașă a lor care are să le țină sub ascultarea ei, adică a călugăriței starețe.

Canonul al 2-lea al sinodului 1 și 2: Cine va îndrăzni să tundă călugăr fără naș, să fie caterisit, pentru că l-a tuns prostește; și acesta care a fost tuns să fie băgat în mănăstire la un călugăr cu puterea arhiereului.

ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΝΑΣ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΝΑ ΚΑΜΗ ΚΑΛΟΓΕΡΟΝ ΧΩΡΙΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρβ-ον.

Συνόδου ς-ης κανὼν τε μ-ος· Ὁ τεσσαρακοστὸς τῆς ἕκτης συνόδου ὁρίζει· ὅτι χωρὶς θέλημα τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως νὰ μὴ δὲν κουρεύῃ τινὰς καλόγηρον καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ μονάσῃ, ἀνέναι καὶ δέκα χρονῶν, νὰ μὴ δὲν τὸν ἀποδιώξῃς, πλὴν ἀλλέως τοῦτον νὰ μὴν τὸν ἐδέχεσθε εἰς τὴν καλογερικὴν πολιτείαν, εἰ μὴ κατὰ δοκιμασίαν ἀρχιερέως, ὅτι δὲν ἐξεχώρισαν [1]) πᾶσαν [2]) ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἔναι δέκα χρονῶν χωρὶς νὰ ἐξεταχθῇ, νὰ κουρευθῇ· ὅμως εἰς τὴν διάκρισιν ἀρχιερέως ταῦτα ἐδῶκαν.

Νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ· Ἡ δὲ νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ διακελεύει· ὅτι εἰς τοὺς δεκαὲξ χρόνους ἀνεμποδίστως νὰ κουρεύεται ἐκεῖνος, ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ καλόγηρος, κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον κανόνα τοῦ οὐρανοφάντορος μεγάλου Βασιλείου.

ΠΕΡΙ ΣΤΟΛΗΣ ΜΟΝΑΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΜΗΛΑΥΧΙΟΥ ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΟΥΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΓ-ον

Τῶν θείων διδασκάλων· Τὰ τῶν μοναχῶν ἐνδύματα εἶναι κατὰ μίμησιν ἐρημοπολίτου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὅτι ἦτον τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἐκ τῆς καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφιν αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ἦσαν λυπητικὰ φορέματα· καὶ τὸ μαντῆον καὶ ἅπλωσις αὐτοῦ δείχνει τὴν πτερωτὴν τῶν ἀγγέλων μίμησιν, διότι ἀγγελικὸν σχῆμα λέγεται τῶν καλογήρων. Ὁ δὲ λῶρος, ἤγουν τὸ ζωνάρι, ὁποῦ περισφίγγει τὸ σῶμα, σημαίνει τὴν νέκρωσιν τῶν παθῶν διὰ τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς καὶ λέγει, ὅτι στέκεται [2]) ἀνδρειωμένοι καὶ περιεσζωσμένοι

NIMENI NU ARE PUTEREA SĂ FACĂ CĂLUGĂR FĂRĂ PUTEREA ARHIEREASCĂ CAP. 102. (COMP. GLAVA 119.)

Canonul 40 al sinodului al 6-lea: Canonul al patruzecilea al sinodului al șaselea hotărăște: că, fără voia arhiereului din partea locului, nimeni să nu tundă călugăr și că acela care voiește să se călugărească, dacă-i și de zece ani, să nu-l alungi, numai pe acesta să nu-l primiți altfel în viața călugărească decît cu aprobarea arhiereului, deoarece cu toate că omul ar fi de zece ani, nu au făcut excepție, să fie tuns, fără să fie ispitit; totuși aceasta am lăsat-o în judecata arhiereului.

Novela împăratului Leon Înțeleptul: Novela împăratului chir Leon Înțeleptul poruncește: că la șaisprezece ani să se tundă fără nici o piedică acela care voiește să se călugărească, potrivit cu al optsprezecelea canon al cerescului marelui Vasile.

DESPRE MANTIA CĂLUGĂREASCĂ ȘI CAMILAFCĂ, CE ÎNSEMNEAZĂ? CAP. 103. (GLAVA 120.)

A dumnezeeștilor dascăli: Îmbrăcămintea călugărilor este după imitarea locuitorului în pustie Ioan Botezătorul, pentru că îmbrăcămintea lui era din păr de cămilă și în jurul coapsei lui cingătoare de piele, care erau haine de doliu; și mantia și întinderea ei arată imitarea aripilor îngerilor, pentru că îngerească se cheamă schima călugărilor. Iar cureaua, adică brîul care îi încinge trupul, însemnează moartea patimilor prin post și rugăciune și

[1]) ἐξεχώρησαν în ms.
[2]) Sic.

δυνατῶς κατὰ τῶν ἀντικειμένων παθῶν καὶ δαιμόνων. Καὶ τοῦτο τὸ ζωνάρι, χρεωστοῦν νὰ τὸ ἔχουν οἱ καλόγεροι ἐκ τριχῶν, ἤγουν ἀπὸ μαλλί.

Σ ή μ α ι ν α ι · Τὸ δὲ καμηλαύχιον διὰ τοῦ ὄγκου τοῦ καινοῦ, ἤγουν τοῦ εὐκαίρου, ὁποῦ ρίκτουν ὀπίσω τους, εἰκονίζει τὸν ὄγκον, ἤτοι τὴν δόξαν τῆς ματαιότητος· καὶ τὴν ἀρνηθοῦν, ἄρνησιν τοῦ κόσμου, ὁποῦ τὸν ἀρνήθησε. Καὶ δὲν ἔχουν πλέον κανένα τίποτε, οὐδὲ μετεχένουν ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰ πράγματα. Τὰ δὲ δύο μέρη τοῦ καμηλαυχίου, ὁποῦ ἔρχονται ἐμπρός, δῆλουν, ὅτι ἄλλον δὲν ἔχουν μόνον τὴν ἐλπίδα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ σῶσαι αὐτοὺς καὶ ἀφίνουν εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν τὸν ὅρον τῆς ζωῆς αὐτῶν κατὰ τὸ Ἐν χερσί σου οἱ κλῆροί μου καὶ ὅτι πρὸς σε ἦρα τὴν ψυχήν μου, τουτέστιν ἐγὼ οὐκ ἐξουσιάζω τῆς ψυχῆς μου, σὸν γὰρ ἐστὶν ἐμφύσημα.

ΠΕΡΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΕΑΝ ΓΕΝΗ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΔ-ον.

Β α λ σ α μ ῶ ν· Ἐὰν γένῃ τινὰς καλόγερος εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εἰς τί μὲν πρᾶγμα λογίζεται μοναχὸς καὶ εἰς τί δὲν λογίζεται; Διότι ἡ κουρὰ τῶν καλογέρων ἔναι δεύτερον βάπτισμα καὶ ζήσει τοῦτος ὁ ἀσθενής, ὁποῦ ἐγίνη καλόγερος εἰς τὸν θανατὸν αὐτοῦ, καὶ δείξε μετάνοιαν καὶ ἔργα θεάρεστα τῆς καλογερικῆς, ἤδη καλόν· εἰ δὲ αὐτὸς ὁ ἀσθενής, ἀφ' οὗ ἔλαβε τὸ σχῆμα, ἔδωκε τὸ τέλος, τουτέστιν ἀπέθανεν, δέχεται αὐτὸν ὁ Θεὸς διὰ καλόγερον, ὡσὰν νὰ ἤθελεν λάβῃ τὸ σχῆμα, ὅταν ἦτον ὑγιής· ἀσπάζονται γὰρ οἱ ἅγιοι, ὥστε δέχονται καὶ τὰς ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀποκάρσεις, ἤγουν τὴν κουρὰν τὴν καλογερικήν, κατὰ τὴν θείαν φωνήν· ἐν ᾧ εὑρῶ σε, κρινῶ σε, ἤτοι εἰς τὸ σχῆμα, ὁποῦ εὑρέθης, ὅταν ἀπέθανες, εἰς αὐτό σε δέχομαι, ἢ ἱερωσύνην εἶχες, ἢ καλογερικήν, ἢ κοσμικὸς ἤσουν. Εἶπαν δὲ τινὲς νὰ γένουν καλόγεροι καὶ ἐνήστευαν καὶ τὸ κρέας, ἀμὴ δὲν ἔσωσαν νὰ λάβουν τὸ σχῆμα, καὶ ἐδέχθη αὐτοὺς ὁ Θεὸς διὰ κοσμικούς, διότι ἤθελαν νὰ γένουν καὶ δὲν ἔγιναν.

zice că stau vitejeşte şi încinşi puternic împotriva patimilor vrăjmaşe şi a dracilor. Şi acest brîu, călugării trebuie să-l aibă din păr adică din lînă.

Înseamnă-ţi!

Iar camilafca prin umflarea liberă, ce o flutură îndărăt, închipuieşte îngîmfarea, adică măria vanităţii; şi se leapădă de ea, lepădare de lume, de care s-au lepădat. Şi nu mai au nimic mai mult, nici nu iau parte la lucrurile lumeşti. Iar cele două părţi ale camilafcăi care cad înainte, arată că altceva nimic nu au decît numai nădejdea în Dumnezeu să-i mîntuie pe dînşii şi lasă în seama lui Dumnezeu hotarul vieţii lor după cuvintele: în mîinile tale soarta mea; şi că: spre tine am ridicat sufletul meu, adică eu nu mai am putere asupra sufletului meu, căci suflarea ta este.

DESPRE BOLNAVI DACĂ S-AU FĂCUT CĂLUGĂRI LA MOARTEA LOR. CAP. 104.

Balsamon: Dacă s-a făcut cineva călugăr la sfîrşitul vieţii sale, în ce lucru se socoteşte călugăr şi în ce lucru nu se socoteşte? Pentru că tunderea călugărilor este al doilea botez şi va trăi acest bolnav care s-a făcut în faţa morţii lui călugăr şi va arăta pocăinţă şi va face lucruri de călugărie plăcute lui Dumnezeu, e bine; iar dacă bolnavul, după ce a luat schima, s-a săvîrşit, adică a murit, Dumnezeu îl primeşte drept călugăr, ca şi cum ar fi luat schima, cînd era sănătos: căci sfinţii îi întîmpină, cînd iau şi la sfîrşitul vieţii tunsorile, adică tunderea întru călugărie, după cuvîntul dumnezeesc: în chipul în care te voi afla, te voi judeca, adică în schima, în care te-ai aflat, cînd ai murit, într-aceea te primesc, sau erai în preoţie sau călugărie, sau erai mirean. Iar unii au zis că s-au făcut călugări şi au postit şi de carne, dar n-au apucat să ia schima, şi Dumnezeu i-a primit de mireni, pentru că au voit să se facă şi nu s-au făcut.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΧΟΥ ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΨΑΛΛΕΙ ΤΑΣ ΩΡΑΣ ΑΥΤΟΥ· ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΟΙΑΝ ΑΙΤΙΑΝ ΕΥΓΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΕ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ καλόγερος, ὁποῦ δὲν ψάλλει τὰς ὥρας αὐτοῦ καὶ ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν, ὡς νεκρὸν λογίζεται αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ ξένον ἀπ' αὐτοῦ. Ὅμως κανονίζεται, ὡς δόξει τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου· Περὶ δὲ τὰς αἰτίας, ὁποῦ εὐγαίνουν οἱ καλόγεροι ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου καὶ δὲν κανονίζονται, εἶναι αὗται· ἡ πρώτη, ἐὰν ἔναι αἱρετικὸς ὁ ἡγούμενος· ἡ δευτέρα, ἐὰν ἔναι στράτα γυναῖκα ἀπὸ τὸ μοναστήριον, νὰ ἀπερνοῦν· ἡ τρίτη, ἐὰν μανθάνουν παιδία γράμματα ἢ τέχνη μέσα εἰς τὸ μοναστήριον. Εἰ δὲ καὶ εὔγῃ διὰ ἄλλην αἰτίαν καὶ δὲν ἐπιστραφῇ εἰς τὸ μοναστήριον, ἔναι καθὼς Ἰοῦδαν τὸν Ἰσκαριώτην, ὁποῦ ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ ἀπὸ τὸν χορὸν τῶν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΟΓΡΑΙΑΣ ΕΑΝ ΕΛΘΩΣΙΝ ΕΙΣ ΓΑΜΟΝ, Η ΜΕΓΑΛΟΣΧΗΜΟΣ Η ΜΙΚΡΟΣΧΗΜΟΣ, ΠΟΡΝΕΥΣΕΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϚ-ον.

Νηστευτοῦ· Καλόγερος ἢ καλογραία ἐὰν ἀθετήσουν τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ ἔλθουν εἰς γάμου κοινωνίαν, τουτέστιν νὰ ὑπανδρευθοῦν, γάμος τοῦτος δὲν λέγεται, ἀμὴ πορνεία ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, μοιχεία· διὰ τοῦτο νὰ ἔναι ἔξω τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ, ἀφωρισμένοι, ἕως οὗ νὰ ἔλθουν εἰς μετάνοιαν· νὰ χωρισθοῦν κατὰ τὸν κανόνα ἕκτον τοῦ μεγάλου Βασιλείου· εἰ δὲ καὶ τύχῃ καὶ ἀπεθάνουν εἰς τὸ ἁμάρτημα ἀμετανόητοι, μὴ θάψητε αὐτούς, οὐ δὲ ψάλλητε, οὐδὲ μνημονεύσητε, διότι ἔναι ξένοι ἀπὸ τοὺς χριστιανούς.

DESPRE CĂLUGĂRUL CARE NU-ŞI CITEŞTE CEASURILE; ŞI PENTRU CARE PRICINĂ IES CĂLUGĂRII DIN MĂNĂSTIRE? CAP. 105. (GLAVA 122.)

A patriarhului Postnicul: Călugărul care nu-şi citeşte ceasurile lui şi toată slujba, Dumnezeu îl socoteşte ca mort şi străin de dînsul. Totuşi ia canon, după cum va socoti duhovnicul său.

A aceluiaşi patriarh: Princinile pentru care călugării ies din mănăstire şi nu primesc canon, sînt acestea: întîi, dacă egumenul este eretic; al doilea, dacă la mănăstire este drum de trecere pentru femei; al treilea, dacă înăuntru în mănăstire învaţă copii carte sau meşteşug. Iar dacă a ieşit din altă pricină şi nu se va întoarce în mănăstire, este ca şi Iuda Iscariotul, care s-a despărţit de Isus Hristos şi de ceata ucenicilor lui Hristos.

CĂLUGĂRUL ŞI CĂLUGĂRIŢA CARE S-AU CĂSĂTORIT, ÎN SCHIMĂ MARE SAU MICĂ, VOR CURVI. CAP. 106. (GLAVA 123. [1])

A Postnicului: Călugărul sau călugăriţa ,dacă vor lepăda sfînta schimă şi au intrat în însoţire de nuntă, adică se vor fi căsătorit, aceasta nu se cheamă nuntă, ci curvie, sau mai bine spus, preacurvie; de aceea să fie daţi afară din biserica lui Hristos, afurisiţi, pînă ce nu se vor pocăi; să se despartă după canonul al şaselea al marelui Vasilie; iar dacă s-a întîmplat şi au murit în păcat, nepocăiţi, să nu-i înmormîntaţi, nici să-i prohodiţi, nici nu-i veţi pomeni, pentru că sînt străini de creştini.

---

[1]) Glavele următoare 124—125 sînt luate din *Cartea romînească de învăţătură* de la 1646.

Συνόδου δ-ης κανὼν ις-ος· Ὁ δέκατος ἕκτος κανὼν τῆς τετάρτης συνόδου ὁρίζει ὅτι, ἐὰν τύχῃ καὶ γένῃ τοῦτο καὶ ἐπάρῃ καλόγερος καλογραίαν, τὴν ἅπασαν ἐξουσίαν δίδουν τοῦ τόπου ἀρχιερέως, νὰ κάμῃ εἰς αὐτοὺς οἰκονομίαν νὰ λύσῃ τὸ ἁμάρτημα, καὶ νὰ τὸ ἐλαφρύνῃ ἀπὸ τὸν κανόνα, καθὼς ἠξεύρει, ὡσὰν χωρισθοῦν.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν ζ-ος· Καὶ ὁ κανὼν τούτων ἔναι ὡσὰν τοὺς πόρνος καὶ μετανοίας καὶ νηστείας καὶ τὰ ὅμοια.

Ὅρα· Πλὴν φιλανθρωπίας καὶ ἰατρείας δέεται καὶ τὴν τοιαύτην χάριν καὶ ἐξουσίαν ἔχει παρὰ Θεοῦ ὁ ἀρχιερεύς, ὅσα ἂν λύσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, λελυμένα εἶναι καὶ εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ ὅσα ἂν δήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, δεδεμένα εἶναι καὶ εἰς τὸν οὐρανόν.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Μοναχὸς ὁποῦ νὰ ἀθετήσῃ τὸ ἅγιον σχῆμα, νὰ μὴ δὲν θελήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μετάνοιαν νὰ διορθωθῇ, οὐδὲ νὰ τὸν ἐσμίξῃ τινὰς οὐδὲ νὰ τὸν ἐχαιρετήσῃ, μόνον νὰ ἀναθεματίζεται.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Μοναχὸς μεγαλόσχημος, ὁποῦ νὰ πορνεύσῃ, ὡς μοιχὸς κανονίζεται, ἤγουν χρόνους δεκαπέντε, ὁ δὲ μικρόσχημος, ὥσαν τὸν πόρνον, ἤγουν χρόνους ἑπτά.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΓΡΑΙΑΣ ΕΑΝ ΕΝΑΙ ΜΑΥΛΙΣΤΡΙΑ, Η ΚΟΣΜΙΚΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΖ-ον.

Ἰωάννου τοῦ Κίτρους· Ἐὰν εὑρεθῇ καὶ μαρτυρηθῇ καὶ πιστωθῇ, ὅτι καλογραία νὰ εἶναι μαυλίστρια, ἐν τῷ ἅμα νὰ ἔναι ξένη καὶ διωγμένη ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τῶν χορῶν τῶν θείων καὶ τιμίων μοναζουσῶν, ἤγουν τῶν καλογριάδων, καὶ ἀποβλήτη

Canonul al 16-lea al sinodului al 4-lea: Canonul al șasesprezecelea al sinodului al patrulea hotărăște: că, dacă s-a întîmplat să se facă aceasta și călugărul să ia călugăriță, arhiereul locului are toată puterea să chibzuiască și să le dezlege păcatul și să-i ușureze din canon, precum știe, după ce se vor fi despărțit.

Al marelui Vasilie canon al 7-lea: Și canonul acestora este ca și la curvari și metanii și post și altele asemenea.

Vezi: Dar e nevoie de iubire de oameni și de îndreptare și arhiereul are acest dar și putere de la Dumnezeu, cîte le va dezlega pe pămînt, dezlegate sînt și în cer; și cîte le va lega pe pămînt, legate sînt și în cer.

A lui Nichifor al Constantinopolului: Călugărul care a lepădat sfînta schimă, și nu va voi să se pocăiască și să se îndrepte, nimeni să nu-l însoțească, nici să-l salute, ci numai să fie afurisit.

A patriarhului Postnicul: Călugărul în mare schimă, care a curvit, se canonește ca un preacurvar, adică ani cincisprezece; acela însă, care este în schimă mică, se canonește ca un curvar, adică ani șapte.

DESPRE CĂLUGĂRIȚĂ SAU MIREANĂ, DACĂ ESTE PROXENETĂ. CAP. 107. (GLAVA 126. [0])

A lui Ioan al Citrului: Dacă se va afla și va mărturisi și se va crede, că o călugăriță este proxenetă, în aceeași clipă să fi străină și alungată din biserica lui Hristos și din cetele dumnezeieștilor și cinstitelor monahe, adică călugărițe, și dată afară din mănăstire, ca o

[0]) Glavele următoare 127—131 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου, ὡς μερίδα τοῦ Σατανᾶ καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, διότι οὐχὶ μόνον τὸν ἑαυτόν της ἔδωκε τοῦ Σατανᾶ, ἀμὴ καὶ ἄλλους πολλούς. Ὅμως ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἕναι εὔσπλαγχνος, ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος καὶ διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐκατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ συδεμία ἁμαρτία ἕναι, ὁποῦ νικᾷ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, ἂν ἦτον ἡ μεγαλιωτέρα, λοιπὸν ἀνέναι καὶ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν αὐτὴ καὶ ἐπιστραφῇ ὁλοψυχῶς χωρὶς τινὸς δόλου καὶ ἐπιβουλίας, δέξαι αὐτὴν καὶ κανόνισον χρόνους πέντε, νὰ ἀπέχῃ τῆς ἁγίας κοινωνίας, ἢ καὶ ὀλιγώτερον κατὰ τὴν προαίρεσιν αὐτῆς, καὶ ὡς δόξῃ καὶ τῷ ἀρχιερεῖ. Εἰ δὲ καὶ ἕναι κοσμική, χρόνους τρεῖς· καὶ ἂν μετανοήσῃ ὁλοψύχως, νὰ κανονίζεται χρόνους δύο.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΟΥ ΠΩΣ ΝΑ ΗΜΟΙΡΑΣΘΟΥΝ, ΕΑΝ ΕΧΗ ΠΑΙΔΙΑ Η ΕΑΝ ΔΕΝ ΕΧΗ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΟΣ ΟΤΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΥΣΤΕΡΗΘΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΥΙΟΥ ΤΟ ΜΕΡΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝ ΓΕΝΗ ΚΑΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΗ-ον.

Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως· Ἕνας ὁποῦ γίνεται καλόγερος, ἀνέναι καὶ ἀποθάνῃ χωρὶς παιδία, τὰ πράγματά του δίκαιον ἕναι νὰ τὰ πέρνῃ τὸ μοναστῆι [1]) εἰ δὲ καὶ ἔχει παιδία, νὰ ἡμοιράζωνται τόσα μερτικά, ὅσα παιδία ἔχει, καὶ ἐκεῖνος νὰ ἐπάρῃ ἕνα μερτικὸν ὡσὰν ἕνα παιδί, καὶ τοῦτο ἕως νὰ ζῇ· καὶ ἐὰν ἀπεθάνῃ χωρὶς διαθήκης, τὸ μερτικὸν ἐκεῖνο, ὁποῦ ἔλαβεν ὡσὰν ἕνας ἀπὸ τὰ παιδία του, κληρονομεῖ αὐτὸ τὸ μοναστῆρι[1])· καὶ ἐκεῖνα, ὁποῦ ἔλαβαν τὰ παιδία του διὰ μερτικὰ αὐτῶν, μένων ἐδικά τους· καὶ τὸ μοναστῆρι[1]) δὲν ἔχει νὰ κάμῃ εἰς αὐτὸ τίποτε.

părtașă a satanei și a tuturor îngerilor lui, pentru că nu numai pe sine s-a dat satanei, ci și pe mulți alții. Totuși, pentru că domnul nostru Iisus Hristos este cu milă, milostiv și iubitor de oameni și pentru păcătoși s-a pogorît pe pămînt, și nu este păcat care să înfrîngă iubirea de oameni a lui Dumnezeu, deși a fost păcat foarte mare, dacă deci dînsa s-a pocăit și s-a întors din tot sufletul fără nici o viclenie și gînd rău, primește-o și dă-i canon cinci ani, să nu se cuminece, sau și mai puțin după rîvna ei și precum se va părea și arhiereului. Iar dacă este mireană, trei ani; și dacă s-a pocăit cu tot sufletul să se canonească doi ani.

DESPRE LUCRURILE CĂLUGĂRULUI CUM SE VOR ÎMPĂRȚI, DACĂ ARE COPII SAU DACĂ NU ARE; ȘI DESPRE TATĂ SĂ NU OPREASCĂ FIULUI SĂU PARTEA DE MOȘTENIRE, DACĂ S-A FĂCUT CĂLUGĂR. CAP. 108. (GLAVELE 132 și 133.)

A împăratului Iustinian: Unul care se face călugăr, dacă a murit fără copii, lucrurile lui este drept să le ia mănăstirea; iar dacă are copii să fie împărțite în atîtea părți, cîți copii are, și tatăl să ia o parte cît un copil, și aceasta cît o să trăiască; și dacă a murit fără diată, partea aceea pe care a luat-o cît unul dintre copii, o moștenește mănăstirea; și cele ce le-a luat copiii lui drept părți ale lor, rămîn proprietatea lor; și mănăstirea n-are nici o treabă cu acelea.

---

[1]) μοναστήρῃ în ms,

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Καὶ μηδεὶς τῶν γονέων νὰ τολμήσῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ παιδία του, ὁποῦ νὰ θέλουν νὰ γένουν καλόγεροι· ἢ καὶ ἐὰν ὑπάγουν εἰς μοναστῆρι[1]) νὰ τὰ εὐγάλῃ ἀπὸ ἐκεῖ· ἢ διάτι ἔγιναν καλόγεροι, νὰ τὰ κάμῃ ἀπόκληρα ἀπὸ τὰ πράγματά του. Εἰ δὲ καὶ θελήσει ὅτι νὰ κάμῃ, νὰ ἀφορίζεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ νὰ διωχθῇ, ἕως οὗ νὰ μετανοήσῃ νὰ δώσῃ τὸ μερτικὸν αὐτῶν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ ΠΟΙΟΝ ΕΝΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΝ; <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΘ-ον>

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Κατὰ τὴν τάξιν μεγαλιωτέρα ἔναι ἡ ἱερωσύνη περὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, τὰ γὰρ ἔργα τῆς ἱερωσύνης εἶναι ἔργα τοῦ Θεοῦ καὶ χωρὶς τὴν ἱερωσύνην δὲν ἔναι μηδένας χριστιανός, οὐδὲ ἁγιασμὸν ἔχει, οὐδὲ Θεοῦ κοινωνεῖ.

Μεγαλιωτέρα πάλιν ἔναι ἡ μοναχικὴ τάξις περὶ τοῦ κατὰ κόσμον ἱερέως, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Διονύσιος, οὐχὶ εἰς τὴν ἱερωσύνην, ἀμὴ εἰς τὴν ζωήν. Διὸ καὶ ὁ μοναχός, ἂν ἔναι καὶ ἱερεύς, ἤγουν ἱερομόναχος, ἔναι μεγαλιώτερος περὶ τῶν κοσμικῶν ἱερέων, οὐχὶ κατὰ τὴν ἱερωσύνην, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν, ὅτι αὐτὴ ἔναι ἔργον Θεοῦ, ἀμὴ κατὰ τὴν ζωήν. Ὁ ἱερεὺς δὲ πάντοτε εὐλογεῖ καὶ ἁγιάζει καὶ τὸν ὑψηλότερον τῶν βίων μοναχῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Ἀντώνιος πάντοτε τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε, ἤγουν ἐπροσκύνα οὐ μόνον ἀρχιερεῖς, ἀμὴ καὶ παντὸς ἱερωμένου διὰ τὸ ὕψος τῆς ἱερωσύνης. Λοιπὸν καθένας ἱερεὺς ὁποῦ ἔχει ταύτην τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς ἱερωσύνης, ἁγίως νὰ πολιτεύεται καὶ τὸ περισσότερον νὰ ἀγωνίζεται κατὰ μοναχοὺς νὰ ζῇ.

A împăraților Leon și Constantin: Și nici un părinte să nu îndrăznească să împiedice copiii lui care voiesc să se facă călugări; sau dacă merg în mănăstire, să-i scoată de acolo; sau pentru că se fac călugări, să-i dezmoștenească. Iar dacă va voi să o facă, să se afurisească și să fie alungat de la biserica lui Hristos, pînă ce se va pocăi să le dea partea lor.

DESPRE PREOȚIE ȘI SCHIMA MONAHILOR, CARE ESTE MAI MARE? <CAP. 109.> (GLAVA 134.)

A lui Simeon al Salonicului: După ierarhie, mai mare este preoția decît schima monahală, căci lucrările preoției sînt lucrările lui Dumnezeu și fără preoție nu este nimeni creștin, nici sfințenie nu are, nici cu Dumnezeu nu se împărtășește.

Mai mare este iarăși ierarhia monahală decît a preotului mirean, precum spune dumnezeiescul Dionisie, nu întru preoție, ci întru viață. De aceea și monahul, dacă este și preot, adică ieromonah, este mai mare decît preoții mireni, nu cu privire la preoție, precum am spus mai sus, pentru că aceea este lucrul lui Dumnezeu, ci cu privire la viață. Preotul totdeauna binecuvintează și sfințește și pe cea mai înaltă din viețile călugărilor. De aceea și dumnezeiescul Antonie își pleca totdeauna capul, adică se închina nu numai arhiereilor, ci și oricărui preot pentru înălțimea preoției. Prin urmare, fiecare preot care are această mare demnitate a preoției, să-și ducă traiul cu sfințenie și să se nevoiască să trăiască precum trăiesc călugării.

---

[1]) μοναστήρῃ în ms.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΓΕΡΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΟΓΡΙΑΔΩΝ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΓΙΝΩΝΤΑΙ ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΠΑΙΔΙΩΝ· ΟΥΔΕ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΝΑ ΣΤΕΦΑΝΩΝΗ ΑΝΔΡΟΓΥΝΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙ-ον.

Πέτρου τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· Δὲν ἔναι πρέπον οὐδὲ τίμιον, οὐδὲ ἐνδεχόμενον, καλόγερος ἢ καλογραία νὰ δέχεται παιδία ἀπὸ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἢ νὰ κρατεῖ στέφανα εἰς γάμον. Εἰ δὲ τολμήσει τινὰς καὶ κάμει τοιαύτην ἀτοπίαν καὶ αἰσχύνην καὶ παρανομίαν, νὰ κανονίζεται, ὡς δόξει τοῦ ἀρχιερέως. Εἰ δὲ καὶ κάμει τοῦτο καὶ δευτέραν φοράν, νὰ διώχνεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὡς παρήκοος τῶν θείων νόμων.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Καὶ ἱερομόναχος ἀνδρόγυνα δὲν στεφανώνει, ἤγουν δὲν τὰ εὐλογεῖ, ὅτι ἔναι καὶ αὐτὸ παράνομον καὶ ἀπρεπές.

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙ <ΕΣΤΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ>; <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΑ-ον>.

Ἐκκλησία ἔναι ναὸς Θεοῦ, οἶκος προσευχῆς, συνάθροισμα λαοῦ, σῶμα Χριστοῦ, νύμφη Θεοῦ, ἐπίγειος οὐρανός· εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ ὁ ἐπουράνιος ἄρτος, τουτέστι τὸ πανάγιον σῶμα αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ἔναι καὶ θρόνος βασιλικὸς καὶ ἀρχιερατικός, εἰς τὸν ὁποῖον καθέζεται ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ μέγας ἀρχιερεὺς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· ἔναι καὶ λιμιῶνας τῶν ἁμαρτολῶν καὶ δόξα τῶν δικαίων· ἔναι καὶ καύχημα καὶ γεοφύρη καὶ καταφύγιον καὶ εὐφροσύνη καὶ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις πάντων τῶν χριστιανῶν. Καὶ ὅσοι τὴν ἐσπουδάζουν καὶ τὴν ἀγαποῦν ὁλοψύχως, θέλουν λάβῃ στέφανον παρὰ Θεοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ θέλουν γένῃ κληρονόμοι. Λέγεται δὲ ἐκκλησία διὰ τὸ καλεῖν τοὺς πάντας, δῆλον ὅτι τοὺς χριστιανούς.

DESPRE CĂLUGĂRI ŞI CĂLUGĂRIŢE SĂ NU FIE NAŞI COPIILOR; NICI IEROMONAHUL SĂ NU CUNUNE. CAP. 110. (GLAVA 135)

A lui Petru, marele hartofilax al marii biserici: Nu se cade şi nu este cu cinste şi nici nu se poate, călugărul sau călugăriţa să fie naş copilului la sfîntul botez sau să ţină cununiile la nuntă. Iar dacă va îndrăzni careva şi va face acest lucru fără cale şi de ruşine şi fără lege, să ia canon, cum va socoti arhiereul. Iar dacă face aceasta şi a doua oară, să fie alungat din biserica lui Hristos ca un neascultător de dumnezeieştile legi.

A patriarhului Postnicul: Şi ieromonahul nu cunună bărbat şi femeie, adică nu-i binecuvintează, pentru că şi aceasta este fără lege şi nu se cuvine.

DESPRE BISERICĂ ŞI CE ESTE BISERICA? <CAP. 111.> (GLAVA 136.)

Biserica este templul lui Dumnezeu, casă de rugăciune, adunare a norodului, trup al lui Hristos, mireasă a lui Dumnezeu, cer pe pămînt; în ea şade cereasca pîine, adică pre sfîntul trup al mîntuitorului Hristos, Dumnezeul nostru. Este şi tron împărătesc şi arhieresc, pe care şade împăratul împăraţilor, marele arhiereu Hristos Dumnezeul nostru; este şi liman al păcătoşilor şi mărire a celor drepţi; este şi fală şi pod şi loc de scăpare şi voie bună şi bucurie şi veselie a tuturor creştinilor. Şi toţi cîţi o cercetează şi o iubesc din toată inima, vor lua cunună de la Dumnezeu şi se vor face moştenitori ai împărăţiei lui. Se cheamă biserică, pentru că cheamă pe toţi să se adune, adică pe creştini.

ΟΤΙ ΕΝΑΙ ΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΕΠΤΑ ΚΑΙ ΕΠΤΑ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΤΑ ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΤΑ ΤΑ ΘΑΝΑΣΙΜΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΒ-ον>.

Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· τὰ ἑπτὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου πνεύματος· Ἑπτὰ δὲ τὰ χαρίσματα τοῦ πνεύματος, ὡς Ἡσαΐας λέγει, ἤγουν πνεῦμα σοφίας, πνεῦμα συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς, πνεῦμα ἴσχυος, πνεῦμα πίστεως, πνεῦμα εὐσεβείας, πνεῦμα φοβοῦ Θεοῦ.

Τὰ ἑπτὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας· Συμεὼν Θεσσαλονίκης. Βάπτισμα, χρίσμα, κοινωνία, χειροτονία, γάμος, μετάνοια καὶ ἔλαιον, ἅγιον, ἤτοι εὐχέλαιον.

Αἱ ἑπτὰ μεγάλαι ἀρεταί· Ταπεινοφροσύνη, ἀκενοδοξία, ἀκτημοσύνη, νηστεία, ἁγνοία, ὑπομονὴ καὶ μακροθυμία.

Τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα· Ἄρνησις πίστεως, ἀπόγνωσις, ὑπερηφανία, ἑκούσιος φόνος, αἱμομιξία, ἀρσενοκοιτία καὶ ἡ παράνομος παιδοφθορία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΘΑΠΤΟΥΝ ΤΟΥΣ ΑΠΕΘΑΜΕΝΟΥΣ ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, ΟΥΔΕ ΝΑ ΜΕΤΑΦΕΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΑΦΟΝ ΣΩΜΑ ΑΝΘΡΩΠΟΥ Η ΚΑΜΙΑΝ ΥΛΗΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΓ-ον..

Ματθαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Κίτρους· Μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καθιερωμένη νὰ μὴ δὲν θάπτουν σώματα ἀνθρώπων ἀπεθαμένων διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖ λείψανα μαρτυρικά, ἤγουν ὁποῦ ἐβάλθησαν καὶ ἐμισολάβησε καὶ χρίσμα ἁγίου μύρου.

ȘAPTE SÎNT DARURILE DUHULUI SFÎNT ȘI ȘAPTE TAINELE BISERICII ȘI ȘAPTE VIRTUȚILE CELE MARI ȘI ȘAPTE PĂCATELE DE MOARTE. <CAP. 112.> (GLAVA 137.)

A proorocului Isaia : cele șapte daruri ale duhului sfînt : Șapte sînt darurile duhului precum spune Isaia, adică duhul înțelepciunii, duhul priceperii, duhul sfatului, duhul tăriei, duhul credinței, duhul cucerniciei, duhul fricii de Dumnezeu.

Cele șapte taine ale bisericii : Simeon al Salonicului : Botezul, mirungerea, cuminecătura, hirotonia, cununia, pocăința și maslul.

Cele șapte mari virtuți : Smerenia, modestia, sărăcia, postul, curăția, răbdarea, și îndelunga îngăduință.

Cele șapte păcate de moarte : Lepădarea de credință, deznădejdea, trufia, sinuciderea, amestecarea de sînge, pederastia, și stricarea de copii cea fără lege.

SĂ NU SE ÎNGROAPE MORȚII ÎN BISERICĂ, NICI SĂ NU SE MUTE DIN MORMÎNT TRUPUL OMULUI SAU NICI ALT LUCRU CAP. 113. (GLAVA 138.)

A lui Matei și a lui Ioan a Citrului : Înăuntru, în biserica sfințită să nu se îngroape trupurile oamenilor morți, pentru că acolo sînt moaștele martirilor, adică unde s-au pus, și a avut loc și ungerea cu sfîntul mir.

Λ έ ο ν τ ο ς κ α ὶ Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ τ ῶ ν β α σ ι λ έ ω ν· Οὐδένας ἄνθρωπος νὰ τολμήσῃ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν νὰ θάψῃ νεκρόν. Εἰς εὐκτήριον δὲ οἶκον, ὁποῦ νὰ μὴ δὲν ἔναι καθιερωμένος, ἐκεῖ νὰ θάπτωνται τὰ σώματα τῶν ἀπεθαμένων καὶ εἰς ναρθήκους ἐκκλησιῶν.

Μ α τ θ α ί ο υ· Καὶ χωρὶς ἀρχιερατικοῦ ὁρισμοῦ μὴ τολμήσῃ τινὰς νὰ εὐγάλῃ ἀπὸ τάφων σῶμα ἀνθρώπου νὰ τὸ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τάφον, οὐδὲ καμίαν ὕλην, ἤγουν ἢ μάρμαρον ἢ κολόνα ἢ λίθους ἢ ἄλλα τινά.

ΟΤΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΥΜΠΟΣΙΑ ΔΕΝ ΓΙΝΟΝΤΑΙ, ΟΥΔΕ ΚΑΠΗΛΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΠΕΡΙΒΟΛΟΥΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΔ-ον>

Σ υ ν ό δ ο υ ς-ης κ α ν ὼ ν δ-ος κ α ὶ κη-ος τ ῆ ς ἐ ν Λ α ο δ ι κ ε ί ᾳ· Ὁ τέταρτος τῆς ἕκτης συνόδου κανὼν καὶ εἰκοστὸς ὄγδοος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, οὕτως ἀποφύνουν, ὅτι νὰ εἶναι ἀφωρισμένοι, ὅσοι στρώνουν ῥοῦχα εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ κάμνουν συμπόσια, ἤγουν ὁποῦ τρώγουν καὶ πίνουν. Πᾶς δὲ τόπος, ὁποῦ ὑμνεῖται καὶ δοξάζεται ὁ Θεὸς καὶ ἱερουργεῖται τὸ πανάγιον σῶμα τοῦ κυρίου, λέγεται ἀφιερωμένος τόπος, αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἐκκλησία· καὶ συμπόσια εἰς αὐτὴν δὲν γίνονται, μόνον ψαλμῳδίαι καὶ ὑμνῳδίαι, δοξολογίαι, ἑσπερινοί, λειτανεῖαι, ὄρθροι, λειτουργίαι καὶ ἀκατάπαυστοι ὕμνοι. Καὶ διὰ τοῦτο νὰ ἐμβλέπωμεν τὸν ἄνωθεν ἀφορισμὸν τῶν θείων πατέρων καὶ νὰ ἀπέχωμεν μακρὰ νὰ μὴν δὲν κάμνωμεν τραπέζαις εἰς τὰς ἐκκλησίας.

Σ υ ν ό δ ο υ ς-ης κ α ν ὼ ν ος-ος· Οὐδὲ εἰς τοὺς ἱεροὺς περιβόλους νὰ μὴ δὲν γίνωνται κρασοπουλία· καὶ οἱ ἱεροὶ περιβόλοι εἶναι οὗτοι· ἡ αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας, οἱ κῆποι, τὰ ὀσπήτια, οἱ καμάρες καὶ ὅλον τὸ περίφραγμα, ἤγουν ὁποῦ ἔναι τὸ γύροθεν κτισμένον καὶ ἔχει αὐτὰ μέσα. Καὶ οὐχὶ μόνον ὅτι ἐμποδίζει ὁ κανών, ὅτι κρασοπουλίον νὰ μὴ δὲν γίνεται ἐκεῖ, ἀμὴ οὐδὲ ἄλλη

A împăraților Leon și Constantin: Nici un om să nu îndrăznească să înmormînteze mort în sfînta biserică. În casa de rugăciune însă, care încă nu este sfințită, acolo să îngroape trupurile morților și în tinzile bisericilor.

A lui Matei: Și fără hotărîre arhierească să nu îndrăznească cineva să scoată din mormînt trupul omului și să-l ducă în alt mormînt, nici alt lucru, adică marmoră sau columnă sau pietre sau altceva.

ÎN BISERICĂ NU SE FAC OSPEȚE, NICI CÎRCIUME ÎN SFINTELE ÎMPREJMUIRI <CAP. 114.> (GLAVA 139.)

Canonul al 4-lea al sinodului al 6-lea și canonul al 28-lea al sinodului din Laodichea: Canonul al patrulea al sinodului al șaselea și al douăzeci și al optulea al sinodului din Laodichea, așa hotărăsc, că să fie afurisiți, cîți aștern pînze prin biserici și fac ospețe, adică unde mănîncă și beau. Tot locul, în care se cîntă și se slăvește Dumnezeu și se slujește sfîntul trup al domnului, se cheamă loc închinat lui, care este biserica; și ospețe într-însa nu se fac, ci numai psalmodii și cîntări de slavă, doxologii, vecernii, rugăciuni, utrenii, liturghii și cîntări necurmate de slavă. Și de aceea să avem în vedere afurisenia de mai sus a dumenezeieștilor părinți și să ne ferim să facem mese prin biserici.

Canonul 76 al sinodului al 6-lea: Nici prin sfintele împrejmuiri să nu se facă cîrciumi; și sfintele împrejmuiri sînt acestea: curtea bisericii, grădinile, casele, cămările și tot ce este îngrădit, adică împrejmuit cu zid și le cuprinde înăuntru. Și canonul oprește nu numai

πραγματεία. Καὶ διὰ τοῦτο κάμνει χρεία νὰ φυλάττωμεν τὸν θεῖον τόπον τῆς ἐκκλησίας μετὰ εὐλαβείας πολλῆς· λέγει γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς περὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.

ΟΤΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΒΑΛΛΟΥΝ ΖΩΟΝ ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΚΑΙ ΜΕΙΝΗ, ΟΥΔΕ ΤΡΩΓΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΠΙΝΟΥΝ ΜΕΣΑ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΕ-ον>

Συνόδου ς-ης κανὼν πη-ος· Ὀγδοηκοστὸς ὄγδοος τῆς ἕκτης συνόδου κανὼν διακελεύει, ὅτι οὐδένας ἄνθρωπος νὰ βάλῃ μέσα εἰς τὸν ναὸν ζῶον νὰ μείνῃ, ἀμὴ δι' ἀνάγκης μεγάλης.

Ζωναρᾶ· Τιμῆς ἄξια εἶναι τὰ ἱερὰ καὶ σεβασμιώτατα νὰ ἔχῃ τινὰς φόβον καὶ εὐλάβειαν εἰς αὐτά. Διὰ τοῦτο οὖν δὲν συγχωρεῖ ὁ κανών, ὅτι νὰ βάλουν ζῶον μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ μείνῃ, εἰ μὴ ἐξ ἀνάγκης, ὥστε ἂν τύχῃ καὶ ἔναι χειμῶνας μεγάλος ἢ βροχὴ ἢ χαλάζη ἢ ἄλλος κίνδυνος κλεπτῶν, τότε ἔναι συγχωρημένον, ὅτι νὰ βάλῃς τὸ ζῶον μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν,διὰ νὰ μὴν δὲν μείνῃ ἔξω καὶ χαθῇ καὶ λυπηθῇ ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ τὸ ἔχει, καὶ ἀσθενήσει καὶ κινδυνεύσει τῆς ζωῆς αὐτοῦ, διὰ νὰ μὴ δὲν δυνηθῇ νὰ περπατήσῃ νὰ ὑπάγῃ τὸ ἐπίλοιπον τῆς αὐτοῦ στράτας· φέρνει δὲ μαρτυρία εἰς τοῦτο ὁ αὐτὸς Ζωναρᾶς ἀπὸ τὴν θείαν γραφήν, ὁποῦ λέγει· ὅτι τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, ἵνα ἀναπαυθῇ ὁ δοῦλος καὶ τὸ ζῶον, ὥστε ἡ ἀνάπαυσις τοῦ ζώου δὲν ἔγινεν δι' αὐτό, μόνον διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μβ-ος· Καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας δὲν ἐδόθη νὰ κάμνουν τραπέζαις οὔτε ἐπίσκοπος, οὔτε κληρικός, οὔτε ἄλλος τῶν χριστιανῶν· ἐάν γὰρ τύχῃ ἀνάγκης καὶ ἔρχεται ἄνθρωπος ἀπὸ στράταν καὶ δὲν ἔχει ἄλλον τόπον νὰ μείνῃ εἰ μὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔναι συγχωρημένον καὶ νὰ φάγῃ, καὶ νὰ πιῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ μέσα.

să se facă acolo cîrciumă, dar nici altă negustorie. Şi de aceea trebuie să păzim cu multă evlavie dumnezeiescul loc al bisericii; căci domnul nostru Isus Hristos spune despre sfînta biserică: Nu faceţi casa tatălui meu casă de negustorie.

SĂ NU SE BAGE ANIMAL ÎN BISERICĂ ŞI SĂ RĂMÎNĂ, NICI SĂ SE MĂNÎNCE ŞI SĂ SE BEA ÎNĂUNTRU. CAP. 115. (GLAVA 140.)

Canonul 88 al sinodului al 6-lea: Canonul al optzeci şi optulea al sinodului al şaselea porunceşte: că nici un om să nu bage înăuntru în biserică animal, să rămînă, decît de mare nevoie.

A lui Zonara: Vrednice de cinste sînt cele sfinte şi cucernice, ca să aibă cineva frică şi evlavie către ele. De aceea canonul nu îngăduie să se bage animal înăuntru, să mîie în biserică decît de nevoie; de se întîmplă să fie iarnă grea sau ploaie sau zăpadă sau grindină sau altă primejdie de tîlhari, atunci este îngăduit, ca să bagi animal înăuntru în biserică, ca să nu rămînă afară să piară şi omul al cui este, se va îndurera şi se va îmbolnăvi şi-şi va primejdui viaţa, pentru că n-a putut pleca să-şi termine drumul; însuşi Zonara aduce mărturie pentru aceasta din sfînta scriptură care zice: că sîmbăta s-a făcut pentru om, ca să se odihnească sluga şi dobitocul, încît odihna animalului nu s-a făcut din cauza lui, ci numai a omului.

Canonul al 42-lea al sinodului de la Cartagena: Şi în biserici să nu facă mese nici episcopul, nici clericul, nici altul dintre creştini; dacă se întîmplă de nevoie şi vine un om de la drum şi nu are alt loc ca să rămînă decît în biserică, este îngăduit să mănînce şi să bea şi să doarmă înăuntru.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΔΕΙ ΒΑΠΤΙΖΕΙΝ Ο ΙΕΡΕΥΣ ΤΟ ΠΑΙΔΙ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙϚ-ον>.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Τὸ παιδὶ ἐκεῖ ὁποῦ τὸ βαπτίζεις, θέλει νὰ ἔχῃς κολυμβήθραν ἢ ἄλλον ἀγγεῖον κεχωρισμένον μὲ τρία κηρία ἀναμμένα εἰς τύπον τῆς ἁγίας τριάδος. Καὶ ὅταν βάλῃς τὸ ἔλαιον εἰς τὴν κολυμβήθραν, καθὼς διαλαμβάνει ἡ τάξις ἀκολουθίας, ἐπέρνῃς ἀπὸ τὸ ἔλαιον τοῦ πινακίου, ἐσὺ ὁ ἱερεύς, μετὰ τοὺς τρεῖς σου δακτύλους καὶ ἀλείφεις τὸ παιδίον στραυοειδῶς. Τότε λαμβάνῃ καὶ ὁ ἀνάδοχος ἀπὸ τὸ ἔλαιον καὶ ἀλείφει τὸ παιδὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέλη κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ τύπου. Καὶ ὥσαν τὸ ἀλείψεις, τὸ λαμβάνῃς, ἐσὺ ὁ ἱερεύς, καθὼς ἔναι γυμνὸν καὶ στέκεται ὀρθῶς καὶ βαπτίζεις αὐτὸ εἰς τρεῖς καταδύσεις, ἤγουν εἰς τρία βούθισματα, ποιῶν σταυροῦ τύπον, λέγων οὕτως.

Κατάδυσις α-η· Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα πατρός, ἀμήν. Καὶ καταβαπτίζεις αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθραν· καὶ βουτᾷς το, ἤγουν βρέχεις τὸ ὅλον.

Ἰδού, κατάδυσις β-α· Καὶ πάλιν στέκῃ ὀλίγον ὀρθῶς, σηκώνων τὸ παιδίον· καὶ καταβάζῃς αὐτὸ δευτέραν φορὰν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ βρέχῃς αὐτὸ ὁμοίως, λέγων οὕτως· καὶ τοῦ υἱοῦ, ἀμήν.

Ἰδού, καὶ τρίτη κατάδυσις, καθὼς θέλει ὁ τύπος· Καὶ πάλιν στέκῃς ὀρθῶς καὶ καταβάζῃς αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθραν καὶ βουλᾷς το τρίτην φορὰν καὶ λέγων· καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀμήν· Καὶ λούεις[1]) αὐτὸ ἐκ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας.

Εἶτα λαμβάνεις αὐτὸ ἀπὸ τῆς κολυμβήθρας καὶ δίδεις το τοῦ ἀναδόχου· ἔπειτα λέγεις τὰς εὐχάς καὶ ποιεῖς πᾶσαν ὑπηρεσίαν, καθὼς ἑρμηνεύει ἡ ἀκολουθία καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

CUM TREBUIE PREOTUL SĂ BOTEZE COPILUL. CAP. 116. (GLAVA 141.

A patriarhului Postnicul: Copilul acolo unde-l botezi, să aibi cristelniță sau alt vas osebit cu trei lumînări aprinse în chipul sfintei treimi. Și cînd pui mirul în cristelniță, precum spune rînduiala slujbei, iei tu, preote, din vas cu trei degete din mir și ungi copilul în forma crucii. Atunci ia și nașul din mir și unge copilul pe toate mădulările precum tîlcuiește tipicul. Și după ce-l vei unge, îl iei tu, preote, așa cum este gol, și stai drept și-l botezi în trei scufundări, făcînd chipul crucii, zicînd așa:

Scufundarea întîia: Se botează robul lui Dumnezeu cutare, în numele tatălui, amin! Și-l cobori în cristelniță; și-l cufunzi, adică îl uzi tot.

Iată scufundarea a 2-a: Și iarăși stai puțintel drept, ridicînd copilul și-l cobori a doua oară în apă și-l uzi așijderea, zicînd: și al fiului amin!

Iată și a treia scufundare, precum cere tipicul: Și iarăși stai drept și să-l pogori în cristelniță și-l scufunzi a treia oară, zicînd: și al sfîntului duh, amin! Și-l scoți din sfînta cristelniță.

Apoi îl iei din cristelniță și-l dai nașului și spui rugăciunile și faci tot serviciul, precum cere slujba și se face opust.

---

[1]) λούνῃς în ms.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΝ ΤΩΝ ΒΑΠΤΙΖΟΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΑΤΕΡΑΣ, ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΥΙΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΗ ΒΑΠΤΙΖΟΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΖ-ον>

Ἀποστόλων μθ-ος· Ὁ τεσσαρακοστὸς ἔννατος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει ὅτι ὅποιος ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου διάταξιν καὶ δὲν βαπτίσει εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἀλλ' εἰς τρεῖς ἀνάρχους ἢ τρεῖς υἱοὺς ἢ τρεῖς παρακλήτους, νὰ καθῄρεται.

Ζωναρᾶ· Ἕνα ἄναρχον ἡ ἐκκλησία προσκυνεῖν[1]) παρέλαβε τὸν πατέρα διὰ τὸ ἀναίτιον, καὶ ἕνα υἱὸν διὰ τὴν ἄρρητον γέννησιν, καὶ ἕνα παράκλητον τὸ πεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἀποστόλων κανὼν ν-ος· Ὁ δὲ μὴ βαπτίζων εἰς τρεῖς καταδύσεις, ἀλλὰ εἰς μίαν, νὰ καθῄρεται, ἐπειδὴ τρεῖς καταδύσεις ὁρίζει εἶναι πάντως καὶ τρεῖς ἀναδύσεις. Τοὺς δὲ παραβαίνοντας τὸν παρόντα κανόνα καὶ βουτοῦν τὸν βαπτιζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ μίαν φορὰν μόνον καὶ δὲν λέγει τὴν κλῆσιν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοὺς τοιούτους καθῄρει καὶ ἀναθεματίζει· οὐ γὰρ εἶπεν ὁ Χριστὸς τῶν ἀποστόλων βαπτίζετε εἰς τὸν θάνατόν μου, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Βαλσαμῶν· Λέγει ὁ Βαλσαμών, ὅτι ὅσοι βαπτισθοῦν εἰς μίαν κατάδυσιν, πάλιν μεταβαπτίζονται.

ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ, ΟΤΑΝ ΤΟ ΒΑΛΛΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΛΥΜΒΗΘΡΑΝ, ΝΑ ΕΜΒΛΕΠΗ ΚΑΤΑ ΑΝΑΤΟΛΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΗ-ον

Τῶν θείων διδασκάλων· Τὸ παιδί, ὅταν τὸ βαπτίζῃς, θέλει νὰ ἐμβλέπῃ κατὰ ἀνατολὰς εἰς μίμησιν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὅταν ἐσταυ-

DESPRE PREOȚII CARE BOTEAZĂ ÎN TREI TAȚI, ÎN TREI FII ȘI ÎN TREI DUHURI ȘI DESPRE CEI CE NU BOTEAZĂ ÎN TREI SCUFUNDĂRI. <CAP. 117.> (GLAVA 142.)

Al apostolilor canon al 49-lea: Canonul al patruzeci și noulea al sfinților apostoli hotărăște: că episcopul sau presviterul care, pus după rînduiala domnului, nu va boteza în tatăl și fiul și duhul sfînt, ci în trei fără de început, sau trei fii sau trei duhuri, să fie caterisit.

A lui Zonara: Biserica a luat de se închină unuia fără de început, Tatălui, pentru că este fără cauză, și unuia Fiului, pentru nașterea lui nespusă, și unuia, mîngîitoriului Duhul Sfînt.

Canonul al 50-lea al apostolilor: Cel ce nu botează în trei scufundări, ci în una, să fie caterisit, deoarece hotărăște să fie totdeauna trei scufundări și trei scoateri. Iar cei ce calcă acest canon și scufundă numai o singură dată în apă pe cel care este botezat și nu rostește chemarea Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, pe unii ca aceștia îi caterisește și-i afurisește; căci nu a spus Hristos apostolilor botezați întru moartea mea, ci întru numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh.

Balsamon: Spune Balsamon că toți cîți sînt botezați într-o singură scufundare, se botează încă o dată.

COPILUL, CÎND ÎL BAGI ÎN CRISTELNIȚĂ, SĂ AIBĂ PRIVIREA SPRE RĂSĂRIT. CAP. 118. (GLAVA 143.)

A dumnezeieștilor dascăli: Copilul, cînd ai să-l botezi, să privească spre răsărit întru urmarea domnului și Dumnezeului și mîntuitorului nostru Iisus Hristos, care, atunci cînd

[1]) προσκυνεῖ în ms.

ρώθη κατὰ ἀνατολὰς ἔβλεπε, οὐχὶ κατὰ δύσεως· καὶ κατὰ ἀνατολὰς οἱ χριστιανοὶ προσκυνοῦμεν καὶ ὁ παράδεισος κατὰ ἀνατολὰς ἐφυτεύθη. Ὅταν οὖν θέλουν νὰ εἰποῦν τοὺς ἀφορκισμοὺς εἰς τὸ παιδί, δυσικὰ στέκονται καὶ λέγουν αὐτοὺς ὡς σκοτεινὸν καὶ ζοφώδη τόπον. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἥλιος βασιλεύει εἰς τὴν δύσιν, σκότος ἐπιδηλοῖ, ὥστε ἐκεῖθεν τὸ σκότος ἐξέρχεται· ἡ ἑῶα δέ ἤγουν ἡ ἀνατολή, φῶς δηλοῖ, διότι ἐκ τὴν ἀνατολὴν ἐξέρχεται τὸ φῶς, ἤτοι ὁ ἥλιος καὶ λάμπε καὶ φωτίζει ὅλην τὴν οἰκουμένην· διὰ τοῦτο λέγεται ἡ ἀνατολὴ φῶς.

ΠΕΡΙ ΤΙ ΔΗΛΟΙ, ΟΤΑΝ ΕΚΔΥΝΟΥΝ ΤΟ ΠΑΙΔΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΙΘ-ον.

Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ξιφιλίνου· Τὸ μὲν νὰ ἐκδύνουν τὸ παιδὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ νὰ τὸ λύσουν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν σπαργάνων, τὴν ζώνην καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα ἔναι ἐνδεδυμένα τὸ παιδί, δηλοῖ ὅτι ἐκδύνεται τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν προτέραν ζωήν, ἤτοι τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ καὶ τοὺς δερματίνους χιτῶνας καὶ τὴν ἁμαρτίαν, τὰ ὁποῖα προεξένησε ἡ παράβασις τοῦ Ἀδάμ· καὶ δείχνει τὸ λύσιμον ἐκεῖνο καὶ τὸ ἐκδύσιμον, ὁποῦ ἐκδύνεται τὸ παιδὶ ἕως τὸ κατὰ σάρκα ἱμάτιον, πῶς λύεται καὶ ἐκδύνεται τὸ παιδὶ [ἕως τὸ κατὰ σάρκα ἱμάτιον, πῶς λύεται καὶ ἐκδύνεται τὸ παιδὶ] καθόλου τὴν δυστυχισμένην ζωὴν ἐκείνην τὴν παλαίαν τοῦ Ἀδάμ.

ΠΕΡΙ ΤΙ ΔΗΛΟΙ ΤΟ ΣΤΡΕΨΙΜΟΝ ΟΠΟΥ ΓΥΡΙΖΟΥΝ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΔΥΣΙΚΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ξιφιλίνου· Τὸ δὲ στρέψιμον ὁποῦ γυρίζουν τὸ παιδὶ δυσικὰ νὰ ἐμβλέπῃ αὐτὸ τὸ μέρος τῆς δύσεως καὶ νὰ ἔχῃ κάτω τὰ χέρια, ὅταν ἀποτάσσεται τῷ σατανᾷ, δείχνει καὶ μὲ τὸ σχῆμα καὶ μὲ τὴν δίωξιν τῶν χειρῶν, πῶς χωρίζεται καὶ διώχνει τὸν σατανὰν

s-a răstignit, privea spre răsărit, nu spre apus; şi noi creştinii ne închinăm spre răsărit; şi la răsărit, a fost sădit raiul. Cînd deci vor să spună la copil lepădările, stau spre apus şi le spun, ca spre un loc întunecat şi plin de întunerec. Şi deoarece soarele apune la apus, întunerec înseamnă, că de acolo iese întunerecul; iar răsăritul lumină înseamnă, pentru că de la răsărit iese lumina, adică soarele străluceşte şi luminează toată lumea; de aceea răsăritul se cheamă lumină.

CE ÎNSEAMNĂ, CÎND SE DESFAŞĂ COPILUL. CAP. 119. (GLAVA 144.)

A lui Ioan Xifilin patriarhul Constantinopolului: Faptul că dezbracă copilul de cămaşa lui şi-i desfac scutecele şi dezleagă faşa şi altele cu cîte este îmbrăcat copilul, înseamnă că se dezbracă de omul cel vechi şi de viaţa de mai înainte, adică de greşala lui Adam şi de hainele de piele şi de păcatul, ce a adus greşala lui Adam; şi desfăşarea aceea şi dezbrăcarea, că se dezbracă de cămaşă copilul pînă la piele, arată că se desface şi se dezbracă copilul cu totul de viaţa cea veche şi nenorocită a lui Adam.

CE ÎNSEAMNĂ ÎNTOARCEREA, CÎND ESTE ÎNTORS COPILUL SPRE APUS. CAP. 120. (GLAVA 145.)

Acelaşi Xifilin: Iar întoarcerea, cînd întorc copilul spre apus ca să se uite la acea parte a apusului şi mîinile să le ţină în jos, cînd se leapădă de satana, arată şi cu chipul şi cu gonirea mîinilor, că se desparte şi alungă de la sine pe satana. Atunci dat fiind că se întoarce

ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του. Τότε ἔστοντας ὁποῦ γυρίζει κατὰ ἀνατολὰς καὶ σηκώνει τὰ χέριά του ἀπάνω, σημαίνει φανερά, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ λάβῃ τὸ ἱερὸν βάπτισμα, κάμνει χρεία πρῶτον νὰ ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὸ ἑαυτόν του τὴν σκοτεινὴν κακίαν, ἤτοι τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ οὕτως μὲ τὴν στάσιν ὁποῦ στέκεται κατέναντι τοῦ θείου φωτός, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ στρέψιμον καὶ τὸ στάσιμον τὸ κατὰ ἀνατολάς, ὅτι γίνεται κληρονόμος καθαρὸς τοῦ νοητοῦ φωτὸς καὶ γίνεται ὅλως λελαμπισμένος, ἕνα μέν, διατὶ ἦλθεν εἰς τὸ νοητὸν φῶς τῆς θεογνωσίας, ἤγουν εἰς τὸν φωτοδότην Χριστόν· δεύτερον, καὶ διὰ τὸ χωρισθῆναι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ἔρχεται καὶ γίνεται ἕνας μετὰ τῶν λογικῶν προβάτων τῆς ἁγίας ποίμνης αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΙΜΜΑΤΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚΑ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ξιφιλίνου· Τὸ δὲ χρίσμα ὁποῦ χρίεται τὸ παιδὶ τὸ ἅγιον ἔλαιον ὅλον του τὸ σῶμα, σημαίνει ὅτι ὑπαλείφεται νὰ ἔναι ἕτοιμον πρὸς τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας, ὥστε διὰ τὸν ἀθλοθέτην Χριστὸν νὰ ἀντιμάχεται πρὸς τὰς ἐναντίας δυνάμεις, καὶ πνευματικῶς νὰ συναποθένῃ εἰς τὸ βάπτισμα τὸ σῶμα ἐκεῖνο ὁποῦ ἀλείφεται διὰ νὰ ζήσῃ τῷ πνεύματι· ἅμα δὲ δείχνει τὸ ἄλειμα ἐκεῖνο καὶ τὸ φωτιστικὸ τῆς ζωῆς. Καὶ μετὰ ταῦτα φέρεται ὁ βαπτιζόμενος εἰς τὴν κολυμβήθραν, ὥσπερ ὁ Χριστὸς ἐφέρετο εἰς τὸ μνημεῖον. Διὰ δὲ τῆς τρίτης καταδύσεως εἰς τὸ ὕδωρ τῆς κολυμβήθρας καὶ τῆς τρίτης ἀναδύσεως, δείχνει τριήμερον ταφὴν καὶ ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, διότι, καθὼς ὁ Κύριος ἡμῶν ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς, ἤγουν εἰς τὸ μνημεῖον, οὕτως καὶ βαπτιζόμενοι μιμοῦνται διὰ τῶν τριῶν καταδύσεων καὶ ἀναδύσεων τὰς ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Κυρίου τρεῖς νύκτας καὶ τρεῖς ἡμέρας. Διότι ὥσπερ ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔναι εἰς ἡμέρα, διάγει εἰς τὸ φῶς καὶ ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔναι εἰς νύκτα, δὲν ἐβλέπει, οὕτως εἰς τὴν κατάδυσιν δὲν ἐμβλέπει ὥσπερ εἰς νύκτα κανένα τίποτε ἐκεῖ ὁποῦ βαπτίζεται, εἰς

spre răsărit și-și ridică mîinile în sus, înseamnă lămurit că acela care voiește să ia sfîntul botez, trebuie mai întîi să alunge de la sine răutatea cea întunecată, adică păcatul. Și așa cu așezarea, cînd stă înaintea dumnezeieștii lumini, care întoarcere și stare către răsărit înseamnă că se face moștenitor curat al dumnezeieștii lumini și se face cu totul luminat; întîi, pentru că a venit la adevărata lumină a cunoașterii lui Dumnezeu, adică la dătătorul de lumină Hristos; al doilea, pentru că s-a despărțit de păcat. Și vine de se face una cu cuvîntătoarele oi ale sfintei turme a lui Hristos, Dumnezeul nostru.

DESPRE MIRUNGERE ȘI MASLU. CAP. 121. (GLAVA 146.)

A aceluiași Xifilin: Mirungerea, cînd se unge copilul cu sfîntul mir pe tot trupul lui, înseamnă că se unge să fie gata pentru sfintele osteneli, încît să se lupte pentru împărțitorul de cununi Hristos în contra puterilor potrivnice, și duhovnicește să moară în sfîntul botez trupul acela care se unge, pentru ca să fie viu cu sufletul; dar totdeodată acea ungere arată și luminarea vieții. Și după aceea cel ce se botează este dus la cristelniță, precum Hristos a fost dus la mormînt. Iar prin a treia scufundare în apa cristelniței și prin a treia ridicare, se arată îngroparea și învierea de a treia zi a lui Hristos, pentru că, precum Domnul nostru a rămas trei zile și trei nopți în inima pămîntului, adică în mormînt, așa și cei ce se botează, prin cele trei scufundări și ridicări închipuiesc cele trei zile și trei nopți ale Domnului în mormînt. Pentru că, precum acela ce stă ziua, petrece la lumină, și acela care stă noaptea,

δὲ τὴν ἀνάδυσιν ἐμβλέπει τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἔστοντας νὰ γίνεται τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο εἰς τὸν βαπτιζόμενον τάφος νοητὸς καὶ μητέρα πνευματική. Καὶ ὁ μὲν δεσπότης Χριστός, ἔστοντας νὰ βαπτισθῇ εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἀναβαίνοντα ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἐπεφοίτησεν εἰς αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Οἱ δὲ βαπτιζόμενοι χρίονται σῶμα μὲν φαινόμενον, τῷ πνεύματι δὲ ἡ ψυχὴ ἁγιάζεται. Καὶ πρῶτον χρίεται ἐν τῷ μετόπῳ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς αἰσχύνης τῆς παραβάσεως, καὶ ὅπως νὰ ἐμβλέπωσιν τὴν δόξαν Κυρίου ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ κατὰ τὸ γεγραμμένον. Μετὰ ταῦτα χρίεται διὰ τοῦ θείου μύρου τὰ ὦτα, διὰ νὰ ἀκούῃ πνευματικῶς τῶν θείων μυστηρίων καὶ τῶν θείων καὶ ἱερῶν λογίων· εἶτα ἐπὶ ὄσφρησιν, ὅπως τοῦ θείου μύρου νὰ μυρίζεται ὁ βαπτιζόμενος Χριστοῦ εὐωδία καὶ αὐτὸς γένηται. Μετὰ ταῦτα ἐπὶ τὰ στήθη χρίεται, ὅπως ἐνδύεται τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, νὰ πολεμῇ κρατῶς καὶ νὰ ἀντιστέκῃ τὸν μὴ φαινόμενον ἐχθρὸν τὸν πολεμοῦντα ἡμᾶς, τουτέστι τὸν διάβολον.

ΔΙΑΤΙ ΒΑΠΤΙΖΟΜΕΘΑ ΕΙΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚΒ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ξιφιλίνου· Λοιπὸν βαπτιζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, ἐπειδὴ αὐτὸς ἔναι ἀρχὴ πάντων, εἰς τὸν υἱόν, ἐπειδὴ ἔναι δημιουργὸς τῆς κτίσεως, εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπειδὴ ἔναι τελειωτικὸν πάντων, ἤγουν τὰ τελειώνει ὅλα. Εἰ δὲ ἔχει τινὰς λογισμόν, ἔστοντας ὁποῦ βαπτιζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ συγχύζει τινὰν ὁ λόγος τοῦ ἀποστόλου, ὁ ὁποῖος λέγει· ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε, γνωρίσετε δὲ τοῦτο, ὅτι ἡ ὀνομασία τῆς ἁγίας τριάδος καθέστηκε, διότι τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ Χριστὸς δηλοῖ τόν τε χρίσαντα πατέρα καὶ τὸν χρισθέντα υἱὸν καὶ τὸ χρίσμα τὸ πνεῦμα. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ ἀπόστολος· ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ὅπερ δηλοῖ τὴν ἁγίαν τριάδα, ὡς

nu vede, așa întru scufundare, nu vede nimic, ca și noaptea, acolo unde se botează, dar la ridicare vede lumina zilei, făcîndu-se acea apă pentru cel ce se botează și groapă trupească și mumă spirituală. Și domnul Hristos, cînd s-a botezat în Iordan, ieșind din apă, veni asupra sa Duhul Sfînt. Iar cei ce se botează, sînt unși cu sfîntul mir pe trupul gol, sufletul însă se sfințește cu duhul. Și mai întîi se unge pe frunte pentru izbăvirea de rușinea greșelii, și pentru ca să vadă slava Domnului cu fața descoperită, precum stă scris. După aceea se unge cu dumnezeiescul mir pe urechi, pentru ca sufletește să audă dumnezeieștile taine și cuvintele cele dumnezeiești și sfinte; apoi se unge pe nări pentru ca de la dumnezeiescul mir să miroasă cel botezat mirosul cel bun al lui Hristos și să fie renăscut. După aceea se unge pe piept, ca să se îmbrace în zalele dreptății, să lupte cu tărie și să se împotrivească vrăjmașului nevăzut care se războiește cu noi, adică diavolului.

DE CE NE BOTEZĂM ÎN NUMELE SFINTEI TREIMI? CAP. 122. (GLAVA 147.)

A aceluiași Xifilin: Ne botezăm în numele Tatălui, pentru că el este începutul a toate, în al Fiului, pentru că el este creatorul zidirii, în al Duhului Sfînt, pentru că el este săvîrșitorul a toate, adică le săvîrșește pe toate. Iar dacă are cineva vreo nedumerire că ne botezăm în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, și-l încurcă cuvîntul apostolului care spune: cîți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat, veți ști însă aceasta că denumirea sfintei treimi a rămas, pentru că numele acesta Hristos înseamnă și tatăl care a uns și fiul care este uns și ungerea duhului. De aceea zice apostolul: cîți în Hristos v-ați botezat, ceea

εἴρηται. Δεῖ δὲ τούτους βαπτιζομένους οὕτω βαπτίζεσθαι, καθὼς ὁ Κύριος ἐν εὐαγγελίοις ἐνετείλατο τοῖς ἀποστόλοις, λέγων· πορευθέντες κηρύξατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

ΠΕΡΙ ΤΑ ΣΤΑΥΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΙ ΔΗΛΟΥΝ, ΚΑΙ Η ΚΟΥΡΑ, ΤΑ ΝΕΑ ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΟΠΟΥ ΦΟΡΩΝΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΡΚΓ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ξιφιλίνου· Τὰ σταυρώματα ὁποῦ βάλλουν εἰς τὸ παιδί, δηλοῦν τὴν σταύρωσιν καὶ καθήλωσιν, ἤγουν τὸ δέμα τῶν σαρκικῶν παθῶν καὶ τῶν ἐνεργιῶν αὐτοῦ, ὅπερ νεκρώσαντες τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

Ἡ δὲ κουρά, ὁποῦ κουρεύουν τὸν βαπτιζόμενον σημαίνει, ὁποῦ συντάσσεται καὶ συναριθμεῖται εἰς τὴν λογικὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ· καὶ δέχεται σταυροειδῶς τὴν κουρὰν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὥσπερ πρόβατον τὴν ἰδίαν σφραγίδα τοῦ αὐθεντός του, διὰ νὰ γνωρίζεται, ὅτι τὸ πρόβατον ἐκεῖνο τῆς ποίμνης τοῦ Χριστοῦ ἔναι καὶ οὐχὶ ἄλλου τινός.

Τὰ δὲ ἐνδύματα ὁποῦ ἐνδύεται τὸ παιδὶ μετὰ τὸ βάπτισμα, τὰ ἄσπρα καὶ τὰ νέα, δηλοῦν, ὅτι ὁ βαπτιζόμενος ἐνδύεται τὸν νέον ἄνθρωπον, ἤγουν τὸν Χριστόν, ἀνακαινούμενον κατὰ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτὸν κατὰ τὸ γεγραμμένον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ ΟΤΙ ΝΑ ΧΡΙΟΥΝ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑ ΜΥΡΟΝ· ΚΑΙ Η ΚΟΛΥΜΒΗΘΡΑ ΤΙ ΕΙΚΟΝΙΖΕΙ; ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΝΑ ΒΑΠΤΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚΔ-ον.

Συνόδου Λαοδικείας μη-ος· Ὁ τεσσαρακοστὸς ὄγδοος κανὼν τῆς Λαοδικείας συνόδου διακελεύει, ὅτι νὰ χρίουν τοὺς βαπτιζομένους τὸ ἅγιον μύρον, διότι καὶ αὐτὸ μετ' εὐχαῖς(!)

ce înseamnă sfînta treime, precum s-a spus. Iar cei ce se botează trebuie să fie botezați, precum domnul le-a dat apostolilor împuternicire, zicînd: mergeți și propoveduiți tuturor neamurilor, botezîndu-i în numele tatălui, al fiului și al sfîntului duh.

DESPRE CRUCILE LA COPIL CE ÎNSEAMNĂ, ȘI TUNDEREA ȘI HAINELE NOI CU CARE-L ÎMBRACĂ? CAP. 123. (GLAVA 148.)

A aceluiași Xifilin: Crucile ce se fac copilului, închipuiesc răstignirea și pironirea, adică legarea patimilor trupești și ale lucrărilor lui, prin care omorînd mădularele cele de pe pămînt, să umblăm întru înnoirea vieții.

Iar tunderea, cu care-l tund pe cel ce se botează, înseamnă că intră în rîndurile și se numără în turma cuvîntătoare a lui Hristos; și tunderea o primește în forma crucii pe cap, ca și oaia pecetea stăpînului ei, pentru ca să se cunoască oaia aceea că este din turma lui Hristos și nu a altcuiva.

Iar hainele, cu care este îmbrăcat copilul după botez, albe și noi, arată că cel botezat îmbracă un om nou, adică pe Hristos, reînnoindu-se după chipul celui care l-a zidit, precum stă scris.

DESPRE CEI CE SE BOTEAZĂ, SĂ-I UNGĂ PE DÎNȘII CU SFÎNTUL ȘI MARELE MIR; ȘI CRISTELNIȚA CE ÎNCHIPUIEȘTE? ȘI CÎND SĂ FIE BOTEZAT COPILUL? CAP. 124. (GLAVA 149.)

Canonul al 42-lea al sinodului din Laodicheia: Canonul al patruzeci și doilea al sinodului din Laodicheia poruncește că pe cei ce se botează, să-i ungă cu sfîntul mir, pentru că și acesta

καὶ ἐπικλήσεσι(!) τοῦ ἁγίου πνεύματος γίνεται καὶ ἁγιάζεται· καὶ ὅσους χρίεις, ἁγιάζεις τους καὶ κάμνεις τους κληρονόμους τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Ἔχει δὲ τύπον τὸ ἅγιον μύρον ὥσπερ ἡ βοῦλλα τοῦ βασιλέως, ἤτοι ἂν βουλλώσωσι μετ' αὐτῆς, οὐδένας ἄνθρωπος τολμᾷ ἐκεῖ νὰ ἔλθῃ νὰ σιμώσῃ, διότι ἐγνωρίζωσι ,ὅτι βασιλικὸν ἔναι τὸ βουλλομένον παρὰ τῆς βασιλικῆς βούλλας. Ὁμοιοτρόπως ἠξεύρουν καὶ τὰ πονηρὰ πνεύματα τὸν χριόμενον τὸ μέγα μύρον καὶ μακραίνουν ἀπ' αὐτόν. Ὅταν γοῦν χρίῃς αὐτὸν αὐτὸ τὸ ἅγιον μύρον, λέγεις· σφραγὶς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου, ἀμήν· καὶ τὰ ἑξῆς.

Ἡ δὲ κολυμβήθρα ἐπέχει τύπον τοῦ δεσποτικοῦ τάφου καὶ τῆς πνευματικῆς μήτρας, διὰ τῆς ὁποίας ἀναγεννώμεθα πνευματικῶς, οἱ ἐν αὐτῇ βαπτιζόμενοι, καὶ υἱοὶ θεοῦ κατὰ χάριν χρηματίζομεν.

Τὸ δὲ παιδί, ὡσὰν γεννηθῇ, νὰ βαπτίζεται εἰς τὰς σαράντα ἡμέρας, ἐὰν δὲν κινδυνεύῃ διὰ θάνατον.

ΠΕΡΙ ΝΗΠΙΩΝ ΕΑΝ ΕΝΑΙ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑ ΕΙΣ ΑΥΤΑ ΟΤΙ ΕΒΑΠΤΙΣΘΗΣΑΝ Η ΟΥΧΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚΕ-ον.

Σ υ ν ό δ ο υ Ϛ-ης κ α ν ὼ ν πδ-ος κ α ὶ τ ῆ ς ἐ ν Κ α ρ θ α γ έ ν ῃ σ υ ν ό δ ο υ α-ος· Ὀγδοηκοστὸς τέταρτος τῆς ἕκτης συνόδου κανὼν καὶ ὁ πρῶτος τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἀποφύνουν· ὅτι ἕνα βάπτισμα ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ θείου συμβόλου τῆς πίστεως ἐδιδάχθημεν. Καὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ θείου βαπτίσματος λέγει ὁ Κύριος· ὅστις οὐ γεννηθῇ δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασίλειαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐὰν τὰ μικρὰ παιδία, ὁποῦ ᾐχμαλωτίσθησαν ἢ ἔτυχαν ἄλλως πως, καὶ ηὗρεν αὐτὰ τινὰς χριστιανὸς εἰς ἐστράταν ἢ εἰς ἄλλον τόπον, ὁποῦ τὰ ῥίκτουν, καὶ ἔλαβεν αὐτὰ διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν, καὶ ἔναι ἀμφιβολία εἰς αὐτά, ἢ εἶναι βαπτιζόμενα,

se face cu rugăciuni și invocări ale duhului sfînt și este sfințit; și pe cîți îi ungi, îi sfințești și-i faci moștenitori ai sfîntului botez. Iar sfîntul mir are chipul ca și pecetea împăratului, adică dacă pecetluiesc cu dînsa, nici un om nu îndrăznește să meargă acolo, să se apropie, pentru că cunosc că ceea ce s-a pecetluit cu pecetea împărătească este împărătesc. În același chip și duhurile cele viclene știu pe cel uns cu marele mir și se depărtează de dînsul. Și cînd îl ungi cu sfîntul mir, zici: Pecetea darului duhului sfînt, amin ! Și celelalte.

Iar cristelnița ține chipul groapei domnului și al mitrei celei sufletești din care ne renaștem cu duhul, cei care sîntem botezați într-însa și ne facem fii ai lui Dumnezeu din har.

Iar copilul să fie botezat patruzeci de zile după ce s-a născut, dacă nu este în primejdie de moarte.

DESPRE PRUNCI DACĂ ESTE ÎNDOIALĂ ASUPRA LOR CĂ AU FOST BOTEZAȚI SAU NU? CAP. 125. (GLAVA 150.)

Canonul al 84-lea al sinodului al 6-lea și întîiul al sinodului din Cartagena: Canonul al optzeci și patrulea al sinodului al șaselea și întîiul al sinodului din Cartagena hotărăsc: că sîntem învățați din simbolul credinții că un singur botez se mărturisește. Și despre acest dumnezeiesc botez zice domnul: cine nu se va naște din apă și duh, nu o să intre în împărăția cerurilor. Și dacă copiii cei mici care au căzut în robie sau s-a întîmplat altceva cu ei, și un creștin i-a găsit pe drum sau în alt loc, unde-i aruncă, și i-a luat pentru mîntuirea sufletului său, și este o îndoială asupra lor, au sînt botezați, au nu, și acești copii nu știu din cauza

ἢ οὐχί, καὶ ταῦτα τὰ παιδία δὲν ἠξεύρουν ἀπὸ τὴν νηπιότητα καὶ ἀπὸ τὸ ἀτελείωτον τῆς ἡλικίας αὐτῶν· καὶ εἰς τοῦτο ἐὰν καὶ δὲν εὑρεθῇ ἀκριβὴ μαρτυρία, ὅτι ἀληθῶς βαπτισμένα εἶναι, ὁρίζουν οἱ θεῖοι πατέρες τῶν αὐτῶν συνόδων, χωρὶς κανένα δισταγμὸν καὶ φόβον νὰ βαπτίζωνται, μή πως καὶ τύχῃ καὶ δὲν ἐβαπτίσθησαν καὶ ὑστερηθοῦν τῆς τοιαύτης τοῦ ἁγιασμοῦ καθάρσεως καὶ μείνουν ἔξω τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφασιν, ὁποῦ λέγει ἄνωθεν ὅτι ὅποιος δὲν βαπτισθῇ, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δὲν ὑπάγει.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΙΟΥ ΕΑΝ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ΝΑ ΑΠΕΘΑΝΗ ΚΑΙ Ο ΙΕΡΕΥΣ ΒΑΠΤΙΣΗ ΑΥΤΟΝ, ΑΜΗ ΔΕΝ ΦΘΑΝΗ ΝΑ ΕΙΠΗ ΤΟΥΣ ΑΦΟΡΚΙΣΜΟΥΣ, ΟΥΔΕ ΤΑΣ ΕΥΧΑΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚϚ-ον>

Ἐρώτησις τινὸς μοναχοῦ Διονυσίου πρὸς τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Κρήτης Ἡλίου θαυμαστὴ ἐρώτησις· Ἕνα παιδὶ βρέφος εὑρίσκεται εἰς τέλος νὰ ἀπεθάνῃ καὶ φέρνουν αὐτὸ τοῦ ἱερέως νὰ τὸ βαπτίσῃ· καὶ ὁ ἱερεὺς ἐμβλέπει τὸν κίνδυνον τοῦ παιδίου καὶ φοβούμενος μή πως καὶ ἀπεθάνῃ ἀβάπτιστον καὶ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀπώλειαν ἡ ψυχή, διὰ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Κύριος· ὑπὲρ μιᾶς ψυχῆς οὐδὲ ὁ κόσμος ὅλος ἀντάξιος· καὶ εὐθέως λέγει τὸ « Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος » καὶ ἀφίνει τοὺς ἀφορκισμοὺς καὶ τὰς εὐχὰς ὁποῦ λέγονται πρὶν τοῦ βαπτίσματος, καὶ βαπτίζει αὐτὸ διὰ τῶν τριῶν καταδύσεων τῆς ἐπικλήσεως τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Καὶ ὡσὰν βαπτίσει τὸ παιδίον, ἐὰν λάβῃ ἴασιν καὶ ὑγείαν, ὁ ἱερεὺς τοὺς ἀφορκισμοὺς καὶ τὰς εὐχάς, ὁποῦ τὰς ἄφισε, νὰ τοὺς εἰπῇ εἰς τὸ παιδί, ἢ οὐχί;

Δὲν κάμνει χρεία τὰ τελειωμένα μυστήρια νὰ λέγωνται ἀτελείωτα, διάτι τοῦτο ἐτελειώθη καὶ ἐβαπτίσθη διὰ τῆς τρίτης καταδύσεως καὶ ἐπικλήσεως τῶν τριῶν προσώπων τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ δι' αὐτῶν δηλονότι τῶν τριῶν καταδύσεων ἐγένετο τελεία

copilăriei și a vîrstei lor neîmplinite; și dacă despre aceasta nu s-a găsit vreo mărturie precisă că într-adevăr sînt botezați, hotărăsc dumnezeieștii părinți ai acestor sinoade, să fie botezați fără nici o amînare și frică, ca nu cumva să se întîmple și să nu fie botezați și să fie lipsiți de sfințirea acestei curății și să rămînă afară de împărăția lui Dumnezeu, după hotărîrea domnului, care zice mai sus: că acela care nu se va boteza, nu merge în împărăția cerurilor.

DESPRE COPIL DE SE GĂSEȘTE PE MOARTE ȘI PREOTUL ÎL VA BOTEZA, DAR NU VA APUCA SĂ ROSTEASCĂ LEPĂDĂRILE, NICI RUGĂCIUNILE. CAP. 126. (COMP. GLAVA 151.)

Întrebare minunată a unui monah Dionisie către prea sfințitul mitropolit Ilie al Cretei: Un copil prunc se afla pe moarte și l-au dus la preot să-l boteze; și preotul văzînd primejdia copilului și temîndu-se ca nu cumva să moară nebotezat și să meargă la pierzanie sufletul pentru care domnul zice: nici lumea întreagă nu prețuiește cît un singur suflet; și atunci repede rostește: binecuvîntată este împărăția tatălui și a fiului și a sfîntului duh și omite lepădările și rugăciunile care se spun înainte de botezare, și-l botează prin trei scufundări ale invocării tatălui și fiului și sfîntului duh. Și după ce va boteza copilul, dacă s-a vindecat și s-a făcut sănătos, să-i mai rostească preotul lepădările și rugăciunile pe care le-a omis, sau nu?

Nu trebuie ca săvîrșitele taine să se cheme nesăvîrșite, pentru că aceasta s-a săvîrșit și s-a botezat prin cufundarea a treia și prin invocarea a celor trei fețe, a tatălui, a fiului și a sfîntului duh; și prin aceste trei cufundări s-a făcut botez deplin celui botezat. Și acolo

βάπτισις εἰς τὸν βαπτιζόμενον καὶ ἔναι βαπτισμένος. Καὶ ἐκεῖ πλέον ἀφορκισμοὶ οὐδὲ εὐχαὶ λέγονται, διότι αὗται, τουτέστιν οἱ ἀφορκισμοὶ καὶ αἱ εὐχαὶ λέγονται εἰς τὸν βαπτιζόμενον, πρὶν νὰ βαπτισθῇ διὰ τῶν τριῶν καταδύσεων· μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι οὔτε εὐχάς, διότι ἔναι ἀνάρμοστον, ἀφ᾽οὗ τελειώσῃς τὸ μυστήριον νὰ λέγῃς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι πρὶν τῆς τελειώσεως τοῦ μυστηρίου·καὶ οὐδὲ εἰς ἐκανένα τῶν ἱερῶν κανόνων εὑρίσκομεν τοῦτο διωρισμένον. Ἀφ᾽οὗ γὰρ βαπτίσῃς τὸ παιδὶ ὡς ἄνωθεν καὶ τῆς ὥρας δὲν ἀπεθάνῃ, τελειώνῃς τὴν ἐπίλοιπον ἀκολουθίαν, ἡ ὁποία ἔναι ὀμπρῶς ὡσὰν βαπτίσῃς τὸ παιδί, ἤτοι λέγεις τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου μύρου καὶ ὅλα τὰ ἐπίλοιπα.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΝ ΟΠΟΥ ΒΑΠΤΙΖΟΥΝ ΠΑΙΔΙΑ ΤΩΝ ΑΓΑΡΗΝΩΝ Η ΔΕΧΘΟΥΝ ΑΥΤΟΥΣ ΔΙΑ ΑΝΑΔΟΧΟΥΣ Η ΛΑΒΩΣΙ ΘΥΣΙΑΝ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΙΕΡΕΩΝ ΟΠΟΥ ΝΑ ΒΑΡΤΙΣΟΥΝ ΠΑΙΔΙΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚΖ-ον<>.

Ἐρώτησις πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην κὺρ Λουκᾶν· Ἐὰν τύχῃ καὶ προσέλθουν τῇ πίστει τὰ παιδία, ὁποῦ ἐβαπτίσθησαν μικρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, νὰ μεταβαπτίζωνται ἢ μόνον νὰ χριώνται μῦρον, ὡς ὅτι εἶναι βαπτισμένα;

Ὅρα τὴν πατριαρχικὴν ἀπόφασιν· Ὅμως συνοδικῶς ἀπεκρίθη καὶ ἀπέφηνεν, ὅτι νὰ μεταβαπτίζωνται, διότι τὸ βάπτισμα, ἢ ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν γονέων, ἢ ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ βαπτιζομένου, ἔρχεται ἡ χάρις παρὰ θεοῦ εἰς αὐτὸν καὶ ἔχει ζέσιν καὶ ἀγάπην τῆς πίστεως καὶ τῶν καλῶν ἔργων. Καὶ τὰ παιδία τῶν Ἀγαρηνῶν, ὁποῦ βαπτίζουν ὡς νήπια, δὲν ἠξεύρουν τί γίνουνται εἰς αὐτά· καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἄπιστοι καὶ δὲν εἶναι ὡς ἡμᾶς τοὺς χριστιανοὺς ὁποῦ βαπτίζομεν τὰ παιδία μας μετὰ εὐβλαβείας καὶ πίστεως ἀληθινῆς, διὰ νὰ ἀπολαύσουν τοῦ θείου φωτισμοῦ, τουτέστι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ· ἀμὴ διὰ νὰ μὴ δὲν ψυριά-

nu se zic lepădări, nici rugăciuni, pentru că acestea, adică lepădările și rugăciunile se zic la cel botezat mai înainte de a fi botezat prin cele trei cufundări; iar după botez nu mai zic nici lepădări nici rugăciuni, deoarece nu se cade, după ce ai săvîrșit taina, să zici acelea ce sînt înainte de săvîrșirea tainei; și nici întru unul din sfintele canoane nu se află această poruncă. Căci după ce ai botezat copilul cum am zis mai sus, și în acel ceas nu a murit, atunci săvîrșești cealaltă slujbă care urmează, de îndată ce ai botezat copilul, adică spui rugăciunea sfîntului mir și celelalte toate.

DESPRE PREOȚII CARE BOTEAZĂ COPII DE AI AGARENILOR SAU ÎI PRIMESC PE ACEIA DE CUMETRI SAU IAU JERTFA UNUI ERETIC; ȘI DESPRE CEI CE NU SÎNT PREOȚI, CARE BOTEAZĂ COPII. <CAP. 127.> (GLAVA 152.)

Întrebare către preasfințitul patriarh chir Luca: Dacă s-a întîmplat și au venit către credință copii de ai agarenilor care s-au botezat de mici, se mai botează sau numai se ung cu sfîntul mir, ca și cum sînt botezați?

Vezi răspunsul patriarhicesc: Totuși, dimpreună cu sinodul a răspuns și a hotărît, ca să se mai boteze, pentru că harul botezului, vine de la Dumnezeu sau de la credința părinților sau de la credința celui ce se botează, și are căldura și dragostea credinței și a lucrurilor celor bune. Iar copiii agarenilor pe care-i botează ca prunci, nu știu ce se face cu ei; și părinții lor sînt necredincioși și nu sînt ca noi creștinii care botezăm copiii noștri cu smerenie și credință adevărată, ca să dobîndească dumnezeiasca lumină, adică a lui Hristos și a împărăției lui; ci, pentru ca să nu se umple de rîie și ca să nu o pățească rău la tăierea împrejur

ζουν καὶ νὰ μὴ δὲν κακοπαθοῦν εἰς τὴν περιτομὴν καὶ διὰ νὰ μὴ δὲν βρωμῇ τὸ κορμὶν αὐτῶν, διὰ τοῦτο τὰ βαπτίζουν. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ βαπτίζονται, χάρις θεοῦ εἰς αὐτὰ δὲν ἔρχεται, ὅτι ἔναι μακρὰ ἐξ αὐτῶν, ἀμὴ ὀργὴ καὶ εἰς τὸν βαπτιζόμενον καὶ εἰς τὸν βαπτίζοντα αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔναι ὁ ἱερεύς, ὁποῦ τὸν βαπτίζει, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν ἀνάδοχον ὁποῦ τὸν ἀναδέχεται. Λοιπὸν ἀπὸ τούτου νὰ μάθωμεν πόσην παράβασιν κάμνουν τῶν θείων νόμων οἱ ἱερεῖς ἐκεῖνοι ὁποῦ βαπτίζουν τῶν Ἀγαρηνῶν τὰ παιδία.

Ἀποστόλων κανὼν μς-ον· Ὅποιος τῶν ἱερέων λαβῃ θυσία αἱρετικοῦ ἢ Ἀγαρηνοῦ, ἢ βαπτίσῃ παιδὶ αὐτοῦ ἢ δι' ἀνάδοχον παιδίου δεχθῇ αὐτὸν ἢ παράνυμφον εἰς γάμον, τουτέστι κουμπάρον, νὰ καθήρεται ὁρίζουν· καὶ γὰρ τίς τῶν πιστῶν μερὶς μετὰ ἀπίστων, ἢ κοινωνεῖ φωτὶ πρὸς σκότος κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον;

Ματθαίου· Καὶ ὅσοι βαπτισθοῦν παρὰ ἀνιέρων, νὰ μεταβάπτιζωνται· καὶ ἀνίεροι λέγονται ἐκεῖνοι ὁποῦ νὰ χειροτονηθοῦν παρὰ αἱρετικῶν ἀρχιερέων· ὁμοίως καὶ καθῆρεν ἡ ἀρχιερατικὴ σύνοδος διὰ τὰ ἐγκλήματα ὁποῦ εἶχον.

ΟΤΙ ΕΞ ΑΝΑΓΚΗΣ ΒΑΠΤΙΖΕΙ ΚΑΙ ΚΟΣΜΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΟΠΟΥ ΑΠΕΘΑΝΟΥΝ ΑΒΑΠΤΙΣΤΑ, ΠΟΥ ΥΠΗΓΕΝΟΥΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚΗ-ον>.

Νικήφορος Κωνσταντινουπόλεως· Τὰ ἀβάπτιστα νήπια, ἐὰν εὑρεθῇ τινας εἰς τόπον ἔρημον, μὴ εὑρισκομένου ἐκεῖ διὰ τὴν ὥραν ἱερέως, καὶ κινδυνεύει κανένα ἐξ αὐτὰ νὰ ἀπεθάνῃ ἀβάπτιστον, εἰ μὲν καὶ τύχῃ ἐκεῖ διάκων ἢ μοναχὸς καλόγηρος, βαπτίζει αὐτό· εἰ δὲ καὶ δὲν εὑρεθῇ τινας ἀπὸ τούτους, κάμνει χρεία νὰ βαπτισθῇ καὶ ὑπὸ τῶν εὑρισκομένων

și ca să nu se impută trupul lor, pentru aceea îi botează. Și acolo unde sînt botezați, harul lui Dumnezeu nu vine asupra lor, pentru că este departe de dînșii, ci urgie asupra și celuia ce e botezat, și celuia ce-l botează, care e preotul ce-l botează, de asemenea și asupra cumătrului care îi este naș. Prin urmare din aceasta să știm, cîtă călcare a legilor dumnezeiești fac acei preoți care botează copiii agarenilor.

Al apostolilor canon 46: Care din preoți a luat jertfă dela eretic sau agarean sau a botezat copilul aceluia sau l-a luat de naș al copilului său sau de nun la nuntă, adică cumătru, hotărăsc să se caterisească; căci ce părtășie să aibă credincioșii cu necredincioșii sau ce are comun lumina cu întunericul, după sfîntul apostol?

A lui Matei: Și cîți vor fi botezați de preoți nesfințiți, să fie botezați din nou; și nesfințiți se cheamă aceia care au fost hirotoniți de arhierei eretici; de asemenea și cei caterisiți, pe care i-a îndepărtat sinodul arhieresc pentru vinile care le aveau.

LA NEVOIE BOTEAZĂ ȘI MIREANUL; ȘI DESPRE COPIII CREȘTINILOR CARE AU MURIT NEBOTEZAȚI, UNDE MERG? CAP. 128. (GLAVA 153.)

Nichifor al Constantinopolului: Copiii nebotezați, dacă s-a aflat vreunul într-un loc pustiu, fără să se afle acolo preot la timp și vreunul din ei e în primejdie să moară nebotezat, dacă s-a întîmplat acolo diacon sau un singur călugăr, îl botează pe el; iar de nu s-a aflat vreunul din aceștia, trebuie să fie botezat și de creștinii care se află acolo; iar de este singur tatăl

ἐκεῖ χριστιανῶν· εἰ δὲ καὶ ἔναι ὁ πατέρας τοῦ παιδίου μοναχὸς καὶ ἄλλος χριστιανὸς δὲν εὑρίσκεται, βαπτίζει αὐτό, καὶ ἁμαρτίαν δὲν ἔχει, ἀληθῶς μεθ' ὕδατος· καὶ τὴν γυναῖκαν αὐτοῦ δὲν χωρίζεται.

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Οὐχὶ μόνον νὰ βαπτίζεται τὸ παιδὶ ὑπὸ κοσμικοῦ ἀνδρὸς ἐξ ἀνάγκης, ἀμὴ καὶ τῶν θείων μυστηρίων νὰ μεταδίδεται παρ' αὐτοῦ τοῦ κοσμικοῦ· καὶ εἰ μὲν ἀπεθάνῃ, δέχεται εἰς θεὸν διὰ βαπτισμένον καὶ συναριθμεῖται ἐν τῷ χορῷ τῶν ἄλλων νηπίων τῶν βαπτισμένων· καὶ ψάλλεται καὶ μνημονεύεται ὡς σύνηθες. Εἰ δὲ καὶ παιδίον δὲν ἀπεθάνῃ καὶ λάβῃ τὴν ἴασιν, μεταβαπτίζεται παρὰ ἱερέως.

Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας· Καὶ ὅσα παιδία τῶν χριστιανῶν ἀπεθάνουν ἀβάπτιστα, ὁμοίως καὶ τῶν ἐθνῶν, οὔτε εἰς τὴν βασίλειαν τῶν οὐρανῶν ὑπηγένουν, οὔτε εἰς τὴν κόλασιν.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΑΝΕΝΑΙ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΖΕΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ ΑΥΤΟΥ ΩΣ ΑΝΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΕΑΝ ΕΥΛΟΓΕΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΚΘ-ον.

Μανουὴλ τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· Ἐὰν τύχῃ εἰς ἕνα τόπον καὶ ἔναι ἕνας ἱερεὺς καὶ οὐχὶ δεύτερος, ἢ ἐξ ἀνάγκης καὶ ἔναι κίνδυνος ζωῆς, βαπτίζει ὡς ἱερεὺς ἐκεῖνος τὸ παιδὶ αὐτοῦ καὶ δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ, διότι ἐδέχθη αὐτὸ ἄλλος ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καὶ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει ὁ νόμος. Ἀληθῶς ἂν τὸ ἐδέχθη ἀπὸ τὴν θείαν κολυμβήθραν καὶ γένῃ ἀνάδοχος, χωρίζεται τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ, διότι τὴν ἔκαμεν ἀδελφὴν πνευματικήν.

Καὶ εὐλογεῖ καὶ τὸν γάμον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μετὰ ἄλλου παρανύμφου, ἤγουν κουμπάρου, ἂν δὲν ἔναι ἄλλος ἱερεὺς εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

copilului și alt creștin nu se află, îl botează și nu are nici un păcat, într-adevăr cu apă; și de femeia lui nu se desparte.

Simion al Salonicului: Nu numai botezat să fie copilul de un bărbat mirean la nevoie, ci să fie și împărtășit de acel mirean cu dumnezeieștile taine; și de a murit, e primit de Dumnezeu ca botezat și se numără în ceata altor prunci botezați; și se slujește și se pomenește precum e obiceiul. Iar dacă n-a murit copilul și s-a făcut sănătos, se botează din nou de preot.

A lui Atanasie al Alexandriei: Iar cîți copii de ai creștinilor au murit nebotezați, de asemenea și ai păgînilor, nu merg nici în împărăția cerurilor, nici la chinurile veșnice.

DESPRE PREOTUL CARE BOTEAZĂ COPILUL SĂU CA NEPREOT ȘI CARE BINECUVINTEAZĂ NUNTA FIULUI SĂU. CAP. 129. (GLAVA 185.)

A lui Manuil mare hartofilax al marii biserici: Dacă se întîmplă într-un loc să fie un singur preot și al doilea nu, sau de este nevoie și e primejduirea vieții, atunci acela botează ca preot copilul său și nu se desparte de preoteasa lui, pentru că altul l-a primit din sfîntul botez, și aceasta nu oprește legea. Într-adevăr, dacă l-a primit din cristelniță și s-a făcut naș, se desparte de preoteasa lui, pentru că a făcut-o soră sufletească.

Și binecuvintează și nunta fiului său cu alt nun, anume cumătru, dacă nu este alt preot în locul acela.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ, ΑΦ' ΟΥ ΦΑΓΗ, ΔΕΝ ΒΑΠΤΙΖΕΙ, ΜΟΝΟΝ ΠΡΙΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΟΥΔΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΔΕΝ ΒΑΠΤΙΖΕΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛ-ον

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Δὲν ἐδωρήθη τοῦ ἱερέως, ὡσὰν φάγη καὶ νὰ πῆ, νὰ βαπτίζη, μόνον προτύτερα τῆς λειτουργίας, διὰ νὰ μεταλάβη τὸ παιδί, ἀνέναι καὶ δὲν ἔναι ἀνάγκης· εἰ δὲ καὶ ἀνάγκης ἔναι, ὅποιαν ὥραν καλέσουν τὸν ἱερέα, ἀνεμποδίστως νὰ τὸ βαπτίση , ἤ νύκτα ἔναι, ἤ ἡμέρα.

Ὁμοίως οὐδὲ τῇ μεγάλῃ τεσσακοστῇ παιδία δὲν βαπτίζουν, διάτι ἔναι ἡμέραι θρηνιτικαὶ καὶ ἀποδεκάτωσις ὅλου τοῦ χρόνου, ἐξόχως νὰ ἔναι ἀνάγκης, βαπτίζει αὐτό, ἂν ἦτον καὶ μεγάλη ἑβδομάδα.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΟΤΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΒΑΠΤΙΖΗ ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΟ ΣΠΙΤΙ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΝ ΑΠΟΘΑΝΗ ΑΒΑΠΤΙΣΤΟΝ ΑΠΟ ΑΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ Η ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΑ-ον

Συνόδου ϛ-ης κανὼν λα-ος· Τριακοστὸς πρῶτος κανὼν τῆς ἕκτης συνόδου ἀποφήνη, ὅτι μηδόλως μέσα εἰς τὸ σπίτιον νὰ μὴ δὲν βαπτίση παιδί· εἰ δὲ καὶ βαπτίση αὐτό, εἰ μὲν καὶ ἦτον ἀνάγκης, ὅτι τὸ παιδὶ ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνη, ὁ ἱερεὺς δὲν παιδεύεται. Εἰ δὲ καὶ τὸ παιδὶ ἦτον ὑγιές, παιδεύεται ὁ ἱερεὺς ἄργεια τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, ὡς δόξει τοῦ ἀρχιερέως αὐτοῦ.

Ἄλλοι δὲ κανόνες λέγουν ὅτι νὰ καθήρεται.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Εἰ δὲ καὶ εὑρίσκεται εἰς τέλος νὰ ἀπεθάνη τὸ παιδὶ καὶ καλέσουν τὸν ἱερέαν νὰ βαπτίση αὐτὸ καὶ αὐτὸς ἀμελήση καὶ τὸ παιδὶ

PREOTUL, DUPĂ CE A MÎNCAT, NU BOTEAZĂ, CI NUMAI ÎNAINTE DE DUMNEZEIASCA LETURGHIE; NICI ÎN POSTUL CEL MARE NU BOTEAZĂ. CAP. 130 (GLAVA 156.)

A patriarhului Postnicul: Nu s-a dat preotului darul, de cum a mîncat și a băut, să boteze, ci numai înainte de liturghie, ca să precestuiască copilul, dacă nu e vreo nevoie; iar de este nevoie, la orice ceas vor chema preotul, fie noaptea sau ziua, să-l boteze neapărat.

Așișderea și în postul cel mare nu se botează copiii, pentru că sînt zile de jale, fără numai cînd e nevoie, îi botează, chiar dacă ar fi în săptămîna cea mare.

PREOTUL SĂ NU BOTEZE ÎN CASĂ; ȘI DESPRE COPIL, DACĂ A MURIT NEBOTEZAT DIN NEGLIJENȚA PREOTULUI SAU A PĂRINȚILOR. CAP. 131. (GLAVA 157.)

Canonul 31 al sinodului al 6-lea: Canonul trei zeci și unu al sinodului al șaselea arată că nicidecum în casă să nu se boteze copilul, iar de l-a botezat, dacă era nevoie, pentru că era în primejdie copilul să moară, preotul nu se pedepsește. Dar dacă a fost sănătos copilul, preotul se pedepsește cu oprirea dela preoția lui, după cum va socoti arhiereul lui.

Alte canoase însă spun să i-se ia darul.

A lui Nichifor al Constantinopolului: Iar dacă se află la sfîrșit să moară copilul și vor chema pe preot să-l boteze, și el a neglijat și copilul a murit nebotezat, păcatul este al preo-

ἀπεθάνῃ ἀβάπτιστον, ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν ἱερέαν ἔναι καὶ κανονίζεται περὶ τούτου, ὡς δόξει τῷ ἀρχιερεῖ αὐτοῦ· ἢ ἄργεια τῆς ἱερωσύνης ἢ ἄλλον κανόνα. Εἰ δὲ καὶ ἀπεθάνῃ ἀβάπτιστον ἀπὸ ἀμελείας τῶν γονέων, κανονίζονται σφοδρώτατα, ἤγουν χρόνους τρεῖς νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν νὰ κάμνουν μετανοίας καὶ νὰ ξηροφαγοῦν δευτέραν, τετάρτη καὶ παρασκευή.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΓΙΩΤΑΤΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΤΟΝ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΝ· ΠΕΡΙ ΠΟΙΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΣΥΓΧΩΡΟΥΝΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΔΙΑ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΥΧΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΩΝ, ΟΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΕΘΑΜΕΝΟΥΣ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΒ-ον.

Ἀπόκρισις τοῦ αὐτοῦ Διονυσίου· Περὶ τούτων ὁ μέγας Διονύσιος ἀποκρίνεται, ὅτι ἂν εἶναι μικρὰ τὰ ἁμαρτήματα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀπεθαμένου, λαμβάνει ὠφέλειαν διὰ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν, ὁποῦ γίνονται δι' αὐτοῦ, ὥστε συγχωροῦν αὐτά· ἀμὴ ἂν εἶναι μεγάλα καὶ βαρέα τὰ ἁμαρτήματα, δὲν συγχωροῦνται, ὅτι ἀπέκλεισε, ὁ Θεὸς τὴν πόρτα τοῦ παραδείσου περὶ αὐτοῦ καὶ δὲν ὠφειλεῖται δι' αὐτόν. Καὶ διὰ τοῦτο κάμνει χρεία νὰ φροντίζωμεν περὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν νὰ κάμνωμεν ἀγαθὰ ἔργα ἀρετὰ τῷ Θεῷ, ὅσαν ἔχομεν τὴν ζωὴν ταύτην τὴν πρόσκαιρον, καὶ νὰ μὴ δὲν ἐκαρτεροῦμεν, ὡσὰν ἀπεθάνομεν καὶ εἶναι τὰ ἁμαρτήματα ἀσυμπάθητα, ὅτι θέλουν συγχωρηθῇ διὰ τῶν προσφορῶν.

Ἀπορία· Κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ αὐτοῦ θείου Διονυσίου, ὁποῦ ἀποκρίνεται εἰς τὴν ἄνω ἐρώτησιν, ὁποῦ τὸν ἐρωτοῦν, φαίνεται ὅτι δὲν συγχωροῦνται τὰ ἁμαρτήματα διὰ τῶν θείων λειτουργιῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν.

Λύσις· Ἴδε [1]) κάτωθεν ἄλλους διδασκάλους τί λέγουν; ὅτι αἱ λειτουργίαι καὶ ἐλεημοσύναι συγχωροῦν πᾶν ἁμάρτημα.

tului și-și primește canon pentru aceasta, precum va socoti arhiereul: sau oprire dela preoție, sau alt canon. Dacă însă a murit nebotezat din neglijența părinților, atunci iau canon mare, adică trei ani să nu se cuminece și în fiecare zi să facă metanii și să mănînce de sec lunea, miercurea și vinerea.

ÎNTREBARE CĂTRE PREA SFÎNTUL DIONISIE AREOPAGHITUL: CARE PĂCATE SE IARTĂ DUPĂ MOARTE PRIN LITURGHII ȘI RUGĂCIUNI ȘI MILOSTENII, CARE SE FAC PENTRU CEI MORȚI? CAP. 132. (GLAVA 158.)

Răspunsul lui Dionisie: Marele Dionisie răspunde despre aceasta că, dacă sînt mici păcatele omului mort, are folos din liturghii și rugăciuni și milostenii ce se fac pentru dînsul, încît i se iartă; dar dacă sînt păcatele mari și grele nu se iartă, pentru că a închis Dumnezeu poarta raiului pentru acela și nu-i folosesc. Și de aceea trebuie să purtăm grijă de sufletele noastre și să facem lucruri bune, plăcute lui Dumnezeu, cît avem această viață trecătoare și să nu așteptăm, cînd am murit, căci păcatele nu au îndurare că vor fi iertate prin aduceri de jertfe.

Nedumerire: După răspunsul acelui dumnezeesc Dionisie, care răspunde la întrebarea de mai sus ce-l întreabă, se arată că păcatele nu se iartă prin dumnezeieștile liturghii și milostenii.

Dezlegare: Vezi mai jos alți dascăli ce zic? Că liturghiile și milosteniile aduc iertarea oricărui păcat.

---

[1]) Ὅδε în ms.

ΟΤΙ ΟΥ ΜΟΝΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΠΕΘΑΜΕΝΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΩΦΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΑΦΕΣΙΣ ΑΜΑΡΤΙΩΝ ΑΙ ΘΕΙΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ, ΑΜΗ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΖΩΝΤΑΝΟΥΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΓ-ον.

Ἐρώτησις Πέτρου μοναχοῦ πρὸς τὸν μακαριώτατον πάπαν Ῥώμης Γρηγόριον διάλογον· Τί δύνανται αἱ λειτουργίαι νὰ ὠφελήσουν τὰς ψυχὰς τῶν ἁμαρτωλῶν μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν;

Ἀπόκρισις τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου Γρηγορίου· Ἐὰν τὰ ἁμαρτήματα τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ ἀπεθάνῃ δὲν εἶναι συγχωρημένα, πολλὰ δύνανται αἱ θεῖαι λειτουργίαι νὰ βοηθήσουν καὶ νὰ λυτρώσουν αὐτὰς ἀπὸ τὴν κόλασιν. Καὶ ἄκουσον· Πολλαῖς φοραῖς αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθαμένων ἐφάνησαν καὶ ζητοῦσαν, ὅτι νὰ γένουν λειτουργίαι δι' αὐτάς, διὰ νὰ λυτρωθοῦν ἀπὸ τὴν κόλασιν, καθὼς καὶ Φίλιξ ὁ ἐπίσκοπος εἶπε περὶ τούτου.

Φοβερὸν τὸ παρόν· Ὅτι ἕνας ἱερεὺς ἦτον καὶ ὑπήγενεν εἰς τὸ λουετρόν, ὅταν ἤθελεν ἀναγκασθῇ ὑπὸ τὴν χρείαν τοῦ σώματος, ὅτι εἶχεν ἀσθένημα· καὶ λούετρον ἦτον ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Καὶ μίαν ἡμέραν ὑπῆγεν ἐκεῖ νὰ λουσθῇ καὶ ηὗρεν μέσα ἕναν ἄνδρα, ὁποῦ δὲν τὸν ἐγνώριζεν, οὐδέ ποτε τοῦτον εἶδε· καὶ ἦλθεν καὶ εὔγαλε τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ ἀπὸ τὰ ποδάρια· καὶ ὡσὰν ἤθελεν ἐκδυθῇ, ἐβάστα τὰ ροῦχα του, ἕως οὗ καὶ ἔξευγεν ἔξω ἀπὸ τὰ θερμά· καὶ ὡσὰν ἤθελεν εὔγῃ, μετὰ μεγάλης τιμῆς καὶ εὐλαβείας ὑπηρέτει τὸν ἱερέαν. Καὶ τοῦτο πολλαῖς φοραῖς τὸ ἔκαμεν καὶ ὑπηρέτησε τὸν ἱερέαν. Ὅμως ὁ ἱερεὺς μίαν ἡμέραν ἤθελεν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ λουτρὸν καὶ διελογίσθη εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ εἶπε· τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὁποῦ με ὑπηρετεῖ μὲ τόσην εὐλάβειαν καὶ προθυμίαν, δὲν θέλω νὰ ὑπάγω εὔκαιρος εἰς αὐτόν, μόνον νὰ τοῦ ἐπάρω παραμικρὸν χάρισμα· καὶ οὕτως ἔλαβεν δύο προσφορὰς καὶ ὑπῆγεν. Καὶ ὡσὰν ἐδιάβηκεν καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὸ λουτρόν, ηὗρεν πάλιν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον· καὶ ἐπίασε καὶ ὑπηρέτησε τὸν ἱερέαν, κάθως ἦτον συνηθισμένον, μετὰ πάσης τιμῆς. Καὶ ἀφ' οὗ ἐλούσθη ὁ ἱερεὺς καὶ ἤθελε νὰ ὑπαγένῃ,

CĂ NU NUMAI MORȚILOR SÎNT DE FOLOS ȘI IERTARE A PĂCATELOR DUMNEZEIEȘTILE LITURGHII DAR ȘI CELOR VII. CAP. 133. (GLAVA 159.)

Întrebare a monahului Petru către prea fericitul papă al Romei Grigorie Dialogul: Ce pot liturghiile să folosească sufletelor păcătoșilor după moartea lor?

Răspuns al acelui prea sfînt Grigorie: Dacă păcatele omului care a murit, nu sînt iertate, mult pot să ajute dumnezeieștile liturghii și să-l izbăvească de munca de veci. Și ascultă: De multe ori sufletele celor morți s-au arătat și cereau că să se facă liturghii pentru dînsele, să se izbăvească de munca de veci, precum a zis despre aceasta și Felix episcopul.

Groaznică e aceasta: Că era un preot și mergea la baie, cînd era nevoit de necesitatea trupului, pentru că avea o boală; și baia era acolo pe locul lui. În una din zile a mers acolo să se spele și a aflat înăuntru un om pe care nu-l cunoștea și niciodată nu l-a văzut. Și a venit și i-a scos încălțămintele lui din picioare, și cînd voia să se dezbrace, îi ținea hainele, pînă ce ieșia afară din baie; și cînd voia să iasă, cu mare cinste și smerenie slujea pe preot. Și aceasta a făcut-o de multe ori și a slujit pe preot. Însă într-o zi preotul a voit să meargă la baie și s-a gîndit în sine și zise: omului aceluia care-mi slujește cu atîta evalvie și rîvnă nu vreau să merg cu mîna goală la dînsul, ci să-i iau puțin dar; și așa a luat două prescuri și s-a dus. Și cum a trecut și a intrat în baie, l-a aflat iarăși pe acel om; și s-a apucat și a slujit preotului cu toată cinstea, cum era deprins. Și după ce s-a îmbăiat preotul și a voit să plece, a scos cele două prescuri și le-a dat bărbatului aceluia ca binecuvîntare și pentru slujba din dragoste. Iar el supărat a zis cu lacrămi: sfinte părinte,

εὔγαλε τὰς δύο προσφορὰς καὶ τὰς ἔδιδεν αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς χάριν εὐλογίας καὶ διὰ ἔργον ἀγάπης. Αὐτὸς δὲ θλιβόμενος μετὰ δακρύων εἶπε· πάτερ ἅγιε, ἐμὲ τὰ πρόσφορα ταῦτα, διὰ τί τὰ δίδεις; αὐτὸ δὲ τὸ ψωμὶ εἶναι ἅγιον, καὶ ἐγὼ νὰ τὸ φάγω δὲν δύναμαι, ὅτι ἐμὲ ὁποῦ βλέπεις, εἰς τοῦτο τὸ λουτρὸν ἤμουν αὐθέντης καὶ ἔκαμα πολλὰ ἁμαρτήματα εἰς αὐτό· καὶ διὰ ταῦτα τὰ πολλά μου κακὰ ἐκαταδικάσθην καὶ κολάζομαι ἐδῶ εἰς τὸν τόπον ἐτοῦτον, ὁποῦ ἔκαμα τὰ ἁμαρτήματα. Ὅμως, πάτερ μου, ἐὰν θέλῃς νὰ δώσῃς, πρὸς ἐμὲ δῶρον, τοῦτο σὲ δέομαι νά μου κάμῃς τὰς προσφορὰς ταύτας νὰ τὰς κάμῃς λειτουργίας εἰς θεὸν καὶ νὰ δεηθῇς διὰ τῶν ἁμαρτιῶν μου. Καὶ ὡσὰν κάμῃ τὰς λειτουργίας περὶ ἐμοῦ, ἐλθὲ μετὰ ταῦτα καί, ἐὰν μὴ εὕρῃς με ἐδῶ, ἤξευρε, ὅτι εἰσηκούσθη ἡ δέησις σου πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἐλύτρωσέ με ἀπὸ τὴν κόλασιν. Καὶ ὡσὰν εἶπε τοὺς λόγους τοῦ ἱερέως, ἐχάθη ἀπ' αὐτοῦ καὶ πλέον δὲν ἐφάνη. Τότε ἐγνώρισεν ὁ ἱερεύς, ὅτι αὐτὸς ἄνθρωπος δὲν ἦτον, μόνον ψυχή. Λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἱερεύς, ὡς ἤκουσεν οὕτως, ἐλυπήθη μεγάλην λύπην καὶ ἔκλαυσε πολλά· καὶ ὡσὰν ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἄρχισε ἐπὶ τὴν αὔριον καὶ ἐλειτούργει ἡμέρας ὀκτώ. Καὶ ὡσὰν ἔκαμε τὰς λειτουργίας ὑπῆγεν εἰς τὸ λουετρὸν κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἀνθρωπου ἐκείνου καὶ πλέον ἐκεῖ δὲν τὸν ηὗρε. Καὶ ἀπὸ τούτου ἐγνώρισεν ὁ ἱερεύς, ὅτι ἐλυτρώθη, ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν πικρὰν κόλασιν· διὰ τῶν θείων λειτουργιῶν ἐλευθερώθη καὶ ἀπῆλθεν ἐν τῷ παραδείσῳ, εἰς τὸν τόπον τῶν δικαίων χριστιανῶν. Καὶ ἀπὸ τούτου μαρτυρεῖ αὕτη ἡ ὑπόθεσις καὶ οὕτως λέγει καὶ ἡ ἀλήθεια, ὅτι διὰ τῶν θείων λειτουργιῶν ἐλευθερώνουνται αἱ ψυχαὶ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ χειρὶ τοῦ θεοῦ καὶ ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν, ζητοῦν παρὰ τῶν ζώντων λειτουργίας καὶ διὰ σημεῖον μηνύουν, ὅτι δι' αὐτῶν τῶν θείων λειτουργιῶν λαμβάνουν οἱ ἀρματωλοὶ τελείαν ἐλευθερίαν εἰς τὰ ἁμαρτήματα, ὁποῦ ἔκαμαν εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ ὑπὲρ τῶν ζώντων γινόμεναι λειτουργίαι ἔναι μεγάλη ὠφέλεια εἰς αὐτούς. Καὶ ἄκουσον θαυμαστὴν διήγησιν.

Φοβερὸν καὶ τοῦτο καὶ θαυμαστόν· Ἕνας ἄνθρωπος εὑρίσκετον αἰχμάλωτος καὶ ἦτον μὲ ἅλυσες δεμένος· καὶ ἡ γυναῖκα αὐτοῦ εἰς ἡμέρας ἑορταζομένας ἔκαμεν λειτουργίας δι' αὐτὸν τὸν αὐτῆς ἄνδρα· καὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ὁποῦ ἐγένοντο αἱ θεῖαι λειτουρ-

mie aceste prescuri de ce mi le dai? Această pîine este sfîntă, și eu să o mănînc nu pot, pentru că eu cel pe care îl vezi, peste această baie am fost stăpîn și am făcut multe păcate într-însa. Și pentru aceste multe rele ale mele, m-am osîndit și mă muncesc aici într-acest loc, unde am făcut păcatele. Totuși, părintele meu, de vrei să-mi dai dar, aceasta te rog, prescurile acestea să le faci lui Dumnezeu liturghie și să te rogi pentru păcatele mele. Și cum ai făcut liturghiile pentru mine, vino după aceea și, dacă nu m-ai aflat aici să știi că a fost ascultată rugăciunea ta către Dumnezeu și m-a izbăvit de muncă. Și cum a zis preotului cuvintele, se pierdu din fața lui și n-a mai apărut. Atunci preotul a cunoscut că acela n-a fost om, ci suflet. Atunci acel preot, cum a auzit așa, se intristă cu mare întristare și plînse mult; și cum veni acasă, începu de a doua zi și făcu opt zile liturghie. Și după ce făcu liturghiile, se duse la baie după cuvîntul omului aceluia și nu l-a mai aflat acolo. Și din aceasta cunoscu preotul că acela a fost izbăvit de munca amară; pentru dumnezeieștile liturghii se mîntui și merse în raiu la locul drepților creștini. Și pentru aceasta e mărturie această întîmplare; și așa grăieşte și adevărul, că prin dumnezeieștile liturghii se izbăvesc sufletele din mîinile diavolului și merg în mîna lui Dumnezeu și sufletele păcătoșilor, precum am zis mai sus, cer de la cei vii liturghii și prin semn vestesc că prin acele liturghii cei păcătoși iau deplină izbăvire de păcatele ce le-au făcut în lume.

Și liturghiile ce se fac pentru cei vii, le sînt de mare folos. Și ascultă o povestire minunată!

Groaznică și minunată și această întîmplare: Un om se afla rob și era legat în lanțuri. Și femeia lui în zilele de sărbătoare făcea liturghii pentru acel bărbat al ei; și în zilele acelea

γίαι δι' αὐτόν, αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐλύοντο αἱ ἅλυσες ὁποῦ ἦτον δεμένος. Καὶ ἀφ' οὗ ἤθελαν τελειωθῇ αἱ λειτουργίαι, εὑρίσκετον πάλιν δεμένος μὲ τὴν ἅλυσον. Ἐπέρασε δὲ καιρὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ἄνδρας τῆς γυναικός, ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν διὰ τῶν θείων λειτουργιῶν καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ὁσπίτιον αὐτοῦ καὶ ἐξηγήθη, ὅτι τὴν ὁδεῖνα ἡμέρα καὶ ὁδεῖνα ἐλύετο ἡ ἅλυσος ἐξ αὐτοῦ. Ὅμως ὡς τὸ ἤκουσεν ἡ γυναῖκα αὐτοῦ, ἤξευρεν τὰς ἡμέρας ὁποῦ ἔκαμνε τὰς λειτουργίας δι' αὐτὸν τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐπλεροφόρησε μεγάλους καὶ μικρούς, ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ὁποῦ ἔκαμνε τὰς λειτουργίας, ταύτας τὰς ἡμέρας ἐλύετο καὶ ἡ ἅλυσος ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ὡσὰν ἤκουσαν πάντες τὸ παράδοξον τοῦτο θαῦμα, ἐδόξασαν τὸν θεόν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΔΙΑ ΤΑ ΣΑΡΑΝΤΑΡΙΑ ΔΙΑ ΖΩΝΤΑΝΟΥΣ <ΚΑΙ ΑΠΕΘΑΜΕΝΟΥΣ>. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΔ-ον

Τῶν θείων διδασκάλων θαυμαστὴ διήγησις διὰ τὰ σαραντάρια τῶν ζωντανῶν· Ἕνας ἄρχων εὑρίσκετον εἰς τὴν Νικομήδιαν καὶ ἀσθένησε βαρέως καὶ ἦλθεν εἰς κίνδυνον καὶ ἐπαράγγειλε τῆς γυναικὸς αὐτοῦ νὰ δώσῃ ἀπὸ τὸν βίον αὐτοῦ εἰς ὄρφανὰ καὶ εἰς πτωχὰ καὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ λειτουργία τῶν ἱερέων νὰ μὴ δὲν δώσῃ. Ἔχων δὲ αὐτὸς ὁ ἄρχων πίστιν καὶ εὐλάβειαν εἰς τὸ ὁσιώτατον Ἡσαΐαν, ὁ ὁποῖος ἦτον ἔγκλυτος ἱερεὺς μέγας καὶ περιβόητος καὶ δεηθεὶς τῇ αὐτοῦ εὐχῇ, ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν καὶ ἔγινεν ὑγιής, καθὼς καὶ τὸ πρῶτον. Καὶ καθὼς ἐσηκώθη, ὑπῆγεν εἰς τὸν ἅγιον· καὶ ὡς εἶδεν αὐτόν, ἐπλήσθη ὅλος χαρᾶς καὶ ἐδόξασε τὸν φιλάνθρωπον θεόν. Καὶ ποιήσαντες τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν ἐκάθησαν· καὶ ἐρώτησεν αὐτόν, τί ἦτον ἡ θεραπεία τῆς ἰατρείας αὐτοῦ ὁποῦ ἔλαβε τὴν ἴασιν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων ὅτι· καθὼς ἐπεκαλέθην τὴν ἁγίαν σου εὐχήν, τῆς ὥρας ἔλαβα τὴν ἴασιν. Τότε λέγει ὁ ἅγιος πρὸς αὐτόν· υἱέ μου, ἔδωκας τῶν ἱερέων λειτουργίας

în care se făceau dumnezeieştile liturghii pentru dînsul, în acele zile i se dezlegau lanţurile cu care era legat. Şi după ce se sfîrşeau liturghiile, iar se afla legat cu lanţuri. A trecut vreme şi omul acela, bărbatul femeii, se izbăvi din robie prin dumnezeieştile liturghii şi veni acasă şi povesti că în cutare şi cutare zi, i se dezlega lanţul de pe el. Cînd însă femeia lui a auzit aceasta, ştia zilele în care făcuse liturghii pentru bărbatul ei. Şi spuse celor mari şi celor mici că în acele zile în care făcea liturghii, în acele zile se dezlega şi lanţul de pe bărbatul ei. Şi cînd auziră toţi această minune mare, măriră pe Dumnezeu.

DESPRE LITURGHIILE CE SE DAU PREOŢILOR DE SĂRINDARE PENTRU VII ŞI PENTRU MORŢI. CAP. 134. (GLAVA 160.)

A dumnezeeştilor dascăli minunată povestire pentru sărindarele celor vii: Un boier se afla în Nicomedia şi se îmbolnăvi greu şi a ajuns la primejdie şi zise femeii lui să dea din averea lui orfanilor şi săracilor, şi robii lui să-i elibereze şi liturghii preoţilor să nu dea. Iar acel boier avea credinţă şi evlavie către prea cuviosul Isaia care era un preot mare vestit şi cu multă faimă; şi rugîndu-se, prin rugăciunea celuia s-a izbăvit de boală şi s-a făcut sănătos ca şi mai înainte. Şi cum se sculă, merse la sfîntul; şi cînd îl văzu, se umplu tot de bucurie şi mări pe iubitorul de oameni, Dumnezeu. Şi făcînd sărutare întru Hristos, şezură; şi l-a întrebat, ce i-a fost leacul tămăduirii lui dela care a luat vindecare? Şi a răspuns boierul: Cum chemai într-ajutor sfînta ta rugăciune, într-acel ceas mă vindecai. Atunci îi zise sfîntul: Fătul meu, ai dat preoţilor liturghii pentru mîntuirea sufletului tău? Şi răspunse:

διὰ τὴν ψυχικήν σου σωτηρίαν; Καὶ ἀπεκρίθη· οὐχί, σεβάσμιε πάτερ, ὅτι, ἐὰν εἶχα τὰς δώσῃ, ὠφέλειαν καμίαν δὲν ἔκαμνα, μόνον ἤθελα χάσῃ τὰ χρήματα ἐκεῖνα· τότε λέγει αὐτοῦ ὁ ὅσιος· μὴ λέγῃς οὕτως, υἱέ μου, διότι ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος γράφει εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, ὅτι· ἐὰν ἀσθενῇ τινάς, προσκαλέσατε τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν, ὁποῦ ἔχουν παῤῥησίαν εἰς θεὸν νὰ δεηθοῦν δι' αὐτόν, καὶ ὁ θεὸς διὰ τῶν εὐχῶν τῶν ἱερέων αὐτοῦ θέλει δώσῃ τὴν ὑγείαν τοῦ ἀσθενοῦντος νὰ τὸν ἐσηκώσῃ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν· καὶ ἐὰν ἔχῃ καὶ ἁμαρτίας ὡς ἄνθρωπος, διὰ τὴν δέησιν καὶ παρακάλεσιν τῶν ἱερέων θέλει τὰς συγχωρήσῃ ὁ θεός. Εἶπε δὲ ταῦτα ὁ ἁγιώτατος πατὴρ πρὸς τὸν ἄρχων καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν καὶ ἐνουθέτησε. Καὶ διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ εἶπεν ὁ ἅγιος αὐτοῦ τοῦ ἄρχονοτς καὶ ἔδωκεν ἑνὸς ἱερέως χρήματα, νὰ λειτουργήσῃ δι' αὐτὸν σαράντα λειτουργίας. Καὶ ὡς ἔδωκεν ὁ ἄρχων τὰ χρήματα, ἐπορεύθη εἰς τὸ ὁσπίτιον αὐτοῦ. Καὶ ὡσὰν ἐλειτουργήθησαν αἱ σαράντα λειτουργίαι, μιᾶ νύκτα ἐξύπνησεν ἀπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ ὁ ἄρχων καὶ ἐξαίφνης ἄνοιξαν αἱ πόρται τοῦ ὁσπιτίου αὐτοῦ, χωρὶς νὰ τὰ ἀνοίξῃ τινάς, καὶ ἐμπῆκαν ἄνδρας καβαλάριοι, εὔμορφοι, ἀγγελοειδεῖς, καὶ ἐστάθησαν οἱ εἴκοσι ἐξ δεξιῶν καὶ οἱ εἴκοσι ἐξ ἀριστερῶν. Καὶ καθὼς τοὺς εἶδεν ὁ ἀρχῶν, ἔλαβε φόβον μέγαν εἰς τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὀπτασίαν καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· κύριοί μου, διὰ τί ἤλθετε εἰς ἑνὸς ἁμαρτωλοῦ ὁσπίτι; Καὶ τοῦτοι ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον· ἡμεῖς εἴμεσθεν αἱ σαράντα λειτουργίαι σου, ὁποῦ ἐγίνησαν πρὸς τὸν φιλάνθρωπον θεὸν διὰ ἐσένα, καὶ ἀπέστειλέ μας νὰ σὲ ὑπαντήσωμεν, νὰ ὑπᾶμεν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν· καὶ ἐλθὲ μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ μὴ δειλιάσῃς, ὅτι διὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως ὁποῦ ἔκαμε τὰς σαράντα λειτουργίας διὰ σοῦ, ἐκληρώθης καὶ ἑνώθης εἰς θεὸν νὰ λάβῃς ἀνεμποδίστως τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δὲ ἄρχων ὑπὸ τῆς ἁγίας ἀποκαλύψεως ὁποῦ εἶδε, ἐνθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Ἡσαΐου· καὶ ἐπληροφορήθης ὅτι πολὺ δύναμιν ἔχει ἡ ἀναίμακτος θυσία, ὁποῦ προσφέρεται εἰς θεόν, ὅτι δι' αὐτῶν συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν ἀνθρώπων. Καὶ δέδωκεν ἀπὸ τὴν βίον αὐτοῦ εἰς ἱερεῖς, ὅπως νὰ μνημονεύεται παρ' αὐτῶν εἰς ταῖς θείαις καὶ ἱεραῖς λειτουργίαις, ἤτοι νὰ λαμβάνουν μερίδα δι' αὐτοῦ εἰς τὴν θείαν προσκομιδήν.

nu, cinstite părinte, pentru că, dacă aș fi dat, nu aveam nici un folos, numai aș fi pierdut banii aceia ! Atunci îi zise cuviosul: să nu vorbești așa, fătul meu, pentru că Iacob, fratele lui Dumnezeu, scrie în epistola sa că: dacă se îmbolnăvește cineva, chemați preoții bisericilor care au mijlocire către Dumnezeu să se roage pentru dînsul și Dumnezeu pentru rugăciunile preoților lui va da sănătate bolnavului să-l scoale din boală ; și dacă are și păcate ca om, pentru ruga și rugarea preoților le va ierta Dumnezeu. Prea sfîntul părinte acestea le zise către boier și-l învăță și-l îndreptă. Și pentru necredința lui, sfîntul grăi acelui boier că și el a dat unui preot bani să liturghisească pentru dînsul patruzeci de liturghii. Și cum a dat boierul banii, s-a dus acasă. Și de îndată ce acele patruzeci de liturghii au fost liturghisite, boierul într-o noapte s-a trezit din somn și deodată se deschiseră ușile casei lui, fără să le deschidă cineva, și intrară bărbați călări, frumoși, în chip de îngeri, și stătură douăzeci dea dreapta și douăzeci dea stînga. Și boierul cum îi văzu, îl cuprinse mare frică la acea vedenie înfricoșătoare și zise către dînșii: Domnii mei, la ce ați venit în casa unui păcătos? Și aceștia răspunseră și ziseră: noi sîntem cele patruzeci de liturghii ale tale care s-au făcut către iubitorul de oameni Dumnezeu pentru tine și ne-a trimis să te întîmpinăm să mergem la sfînta biserică ; și vino cu bucurie mare și să nu-ți fie teamă că prin mîinile preotului care ți-a făcut cele patruzeci de liturghii, ai moștenit și te-ai unit cu Dumnezeu să iai neapărat împărăția cerurilor. Iar boierul dintru sfînta descoperire pe care o văzu, își aduse aminte de cuvintele sfîntului Isaia: și ai să știi că jertfa cea fără de sînge care se aduce lui Dumnezeu are mult putere, pentru că printrînsa se iartă păcatele oamenilor și a dat din averea lui preoților, ca să se pomenească de dînșii la dumnezeieștile și sfintele liturghii, adică să ia o părticică pentru dînsul la dumnezeiasca proscomidie.

Ἐκ τοῦ πατερικοῦ θαυμασία διήγησις διὰ τὰ σαραντάρια τῶν ἀπεθαμένων· Περὶ δὲ τὰ σαραντάρια, ὁποῦ γίνονται διὰ τοὺς ἀπεθαμένους, νὰ ἀκούσετε· ἐξηγοῦνται εἰς τὸ πατερικόν, ὅτι ἕνας γέροντας, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, εἶχεν ἕναν καλόγηρον ὑποτακτικὸν καί ποτε τὸν λόγον αὐτοῦ δὲν τὸν ἔκαμνε, μόνον πάντοτε εἰς παρακοὴν εὑρίσκετον. Ἔλεγε δὲ ὁ ἁγιώτατος γέροντας πρὸς αὐτόν· παιδί μου, δὲν ἔχω λύπην, διάτι δὲν κάμνεις τὸ θέλημά μου, ἀμὴ κλαίω καὶ λυποῦμαι τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς σου, ὅτι ἠξεύρω βεβαίως διὰ τὴν παρακοήν, ὁποῦ ἔχεις, θέλεις λάβῃ τὴν αἰώνιον κόλασιν. Αὐτὸς δὲ ὁ ὑποτακτικὸς ἐνέπαιζεν τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ τελείως δὲν ἐμετανόει καὶ συγχωρηθῇ ἀπὸ τὴν παρακοὴν νὰ ἔλθῃ εἰς ὑπακοήν. Καὶ εἰς ὀλίγον ἀπέθανε καὶ ὑπῆγεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν διὰ τὴν παρακοήν. Ὁ δὲ ἁγιώτατος γέροντας αὐτοῦ, ὡς εἶχεν παῤῥησίαν πρὸς θεόν, ἐδεήθη νὰ ἴδῃ τὸν ὑποτακτικὸν αὐτοῦ, εἰς ποῖον τόπον τῆς κολάσεως εὑρίσκετον. Καὶ ὁ θεὸς εὐθὺς εἰσήκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ, ὅτι κατὰ τὸν θεῖον Δαυίδ· θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιεῖ καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούει. Καὶ εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ ὁ ἀληθὴς τοῦ θεοῦ δοῦλος ὁ ἅγιος γέροντας τὸν πύρινον ποταμὸν τῆς κολάσεως· καὶ ἔρχετον μετὰ ταραχῆς [1]) πολλῆς καὶ βοῆς μεγάλης. Καὶ ἦτον πλῆθος ἀνθρώπων μέσα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν μέτρος νὰ μετρηθῇ·καὶ ἦσαν τινὲς ἕως εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος εἰς τὸν ποταμόν, ἄλλοι δὲ ἕως εἰς τὸν λαιμόν· Οὗτος δὲ ὁ ἐλεηνός, ὁποῦ εἶχεν τὴν παρακοήν, καὶ τὼ χεῖρε καὶ πόδε καὶ ὅλον τὸ κορμὶν ἦσαν θαμμένα μέσα εἰς τὸν βυθὸν τοῦ πυρίνου ἐκείνου τοῦ ποταμοῦ. Καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ ἅγιος εἰς τοιούτην μεγάλην κόλασιν παιδευόμενον, ἐλυπήθη καὶ ἔκλαυσε. Τότε λέγει πρὸς αὐτόν· παιδί μου, ἐμβλέπεις εἰς τί εὑρίσκεται, διὰ νὰ ἔχῃς τὴν παρακοήν, ὅτι ἔγινες κληρονόμος τοῦ αἰωνίου πυρὸς μετὰ δαιμόνων. Καὶ ἐβόησεν οὗτος μέσα ἀπὸ τὸν πύρινον ποταμὸν μεγάλῃ τῇ φωνῇ· πάτερ μου, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι νά με ἐλευθερώσῃς καὶ νὰ λυτρώσῃς ἀπὸ ταύτην τὴν κόλασιν, ὁποῦ κολάζομαι· οὐαί μοι τῷ ἐλεηνῷ, οὐαί μοι· Διὰ νὰ ἔχω τὴν παρακοήν, κολάζομαι αἰωνίως· μακάριοι ὁποῦ ἔχουν τὴν ὑπακοήν, καὶ οὐαὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τὴν παρακοήν. Ἔξυπνος δὲ γενό-

Minunată povestire din pateric despre sărindarele morților: Iar pentru sărindarele ce se fac pentru cei morți, să ascultați: Se spune la pateric că un stareț, preot al lui Dumnezeu prea înalt, avea un călugăr sub ascultare și niciodată nu împlinea cuvîntul lui, ci totdeauna se găsea întru neascultare. Iar prea sfîntul stareț spunea către el: fătul meu, nu-mi pare rău, pentru că nu faci voia mea, ci plîng și-mi pare rău de pierderea sufletului tău, pentru că știu de bună seamă că pentru neascultarea ce o ai, vei lua munca de veci. Dar acel poslușnic își bătea joc de cuvintele lui și nu se căia nicidecum și nu s-a depărtat de neascultare să vie întru ascultare. Și peste puțin timp a murit și sufletul lui pentru neascultare merge la munca pe veci. Iar sfîntul lui stareț, cum avea îndrăznire către Dumnezeu, se ruga să vadă pe poslușnicul său, în ce loc de muncă se află. Și de îndată Dumnezeu ascultă rugăciunea lui, pentru că după dumnezeiescul David: face voia celor ce se tem de el și ascultă rugăciunea lor. Și văzu în vis acel adevărat rob al lui Dumnezeu, sfîntul stareț, rîul cel de foc al muncii; și venea cu mare tulburare și vuiet mare. Și era mulțime de oameni înăuntru, care nu avea măsură să fie numărată; și unii erau în rîu pînă la mijlocul trupului, iar alții pînă la grumaz. Acest nenorocit însă care a fost cu neascultare, avea și mîinile și picioarele și tot trupul îngropate înăuntru în adîncul acelui rîu de foc. Și cum îl văzu sfîntul într-o astfel de muncă mare pedepsit fiind, s-a îndurerat și plînse. Atunci spune către el: vezi în ce te afli pentru neascultarea ce o aveai, că te făcuși moștenitor al focului de veci împreună cu demonii. Și strigă acesta dinăuntrul rîului de foc cu mare glas: părinte al meu, de voiești, poți să mă izbăvești și să mă scoți din acest chin, în care mă chinuiesc! Vai de mine nenorocitul, vai de mine! Pentru că eram cu neascultare, mă muncesc veșnic;

[1]) Μεταραχῆς în ms.

μενος ὁ γέροντας ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ καὶ ποιήσας ὅλην τὴν ἀκολουθίαν κατὰ ἔθος αὐτοῦ, ἄρχισε καὶ τὴν ἱερουργίαν, ἱκετεύων τὸν θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐλεεινοῦ ὑποτακτικοῦ αὐτοῦ· καὶ ἐλειτούργει ἡμέρας εἴκοσι καθ' ἡμέραν. Καὶ ὡσὰν ἐπληρώθησαν αἱ εἴκοσι λειτουργίαι, ἐδεήθη πάλιν ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ ἰδεῖν τὸν ὑποτακτικὸν αὐτοῦ ποῦ εὑρίσκεται. Καὶ οὕτως εἶδε δευτέραν φορὰν τὸν πύρινον ποταμὸν μετὰ λαοῦ ἐκείνου τοῦ κολαζομένου καὶ ὁ ὑποτακτικὸς ἕως εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος κολαζόμενος καὶ ἦτον τὸ ἐπίλοιπον ἀπὸ τὴν μέσην καὶ ἐπάνω ἐλεθερωμένον. Καὶ ὡς εἶδεν οὗτος ὁ ὑποτακτικὸς γέροντα αὐτοῦ, ἐβόησε πρὸς αὐτὸν μεγαλοφόνως· σεβασμιώτατε μου πάτερ, ἰδοῦ διὰ τῶν σῶν ἁγίων εὐχῶν καὶ δεήσεων ἐλυτρώθην ἀπὸ τὴν κόλασιν τὸ ἥμισυ τοῦ κορμίου καὶ δέομαί σου βοήθησόν μοι τελείως νὰ ἐλυθερωθῶ ὅλον τῷ σώματι, νὰ ὑπάγω εἰς τὸ αἰώνιον φῶς. Ὁ δὲ εὐλαβὴς γέρων ἰδὼν οὕτως, ἐδόξασε τὸν θεόν. Τότε πάλιν ἐπὶ τὴν αὔριον ἄρχισε καὶ ἐλειτούργει καθ' ἡμέραν, ἕως οὗ ἐπληρώθησαν αἱ ἄλλαι εἴκοσι λειτουργίαι καὶ ἔγιναν τετελειωμέναι σαράντα. Καὶ μετὰ τελείωσιν τῶν ἄλλων εἴκοσι λειτουργιῶν, πάλιν ἱκέτευσεν ὁ ἅγιος τὸν θεὸν ἰδεῖν περὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ αὐτοῦ, ἐὰν τελείως ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν κόλασιν. Καὶ εἶδε καὶ τρίτην φορὰν τὸν πύρινον ποταμὸν μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐκείνου τοῦ κολαζομένου, ὁποῦ εἶδε καὶ τὰς ἄλλας φοράς, τὸν δὲ ὑποτακτικὸν αὐτοῦ πλέον δὲν τὸν εἶδε, ὅτι εὐγῆκεν διὰ τῶν δεήσεων καὶ εὐχῶν τοῦ ἁγίου ἀπὸ τοῦ πυρίνου ποταμοῦ τῆς κολάσεως καὶ ὑπῆγεν ἐν τῷ παραδείσῳ ἐν τῇ αἰωνίῳ ζωῇ. Ὁ δὲ ἁγιώτατος γέρων ἔδωκε δόξαν καὶ εὐχαριστίαν τῷ φιλανθρώπῳ θεῷ καὶ σωτῆρι τῶν ψυχῶν ἡμῶν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὁποῦ ἐδέχθη τὰς θυσίας αὐτοῦ τῶν ἱερῶν λειτουργιῶν καὶ ἐλευθέρωσε τὸν ὑποτακτικὸν αὐτοῦ ἀπὸ τὴν κόλασιν.

Αἱ λειτουργίαι, καθὼς ἠκούσατε ἄνωθεν, δύνανται νὰ ἀνηβάσουν ψυχὴν ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ καταχθόνια τοῦ ᾅδου εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ αἰώνιον φῶς. Ταῦτα ἀκούετε καὶ καταλάβετε ἀκριβῶς, πόσων ἀγαθῶν παρὰ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ ἀξιοῦνται οἱ ἄνθρωποι διὰ τὰ ἀργύρια ἐκεῖνα ὁποῦ δίδουν εἰς τὰ χείρια τῶν ἱερέων, διὰ νὰ κάμνουν λειτουργίας δι' αὐτούς.

ferice de cei ce au acultarea și vai de aceia ce au neascultarea. Trezindu-se din somn starețul, omul lui Dumnezeu, și făcînd toată slujba după obiceiul lui, a început și liturghia, rugînd pe Dumnezeu pentru mîntuirea nenorocitului său poslușnic: și a liturghisit zilnic două zeci de zile și cînd s-au împlinit cele două zeci de liturghii s-a rugat iarăși sfîntul la Dumnezeu să-și vadă poslușnicul unde se află. Și așa văzu a doua oară rîul de foc cu acel norod chinuindu-se și poslușnicul pînă la mijlocul trupului chinuindu-se și era mai departe dela mijloc în sus izbăvit. Și cum văzu acest poslușnic pe starețul său, strigă către dînsul cu mare glas: prea cinstitul meu părinte, iată pentru sfintele tale molitve și rugăciuni am fost izbăvit de muncă jumătate de trup și te rog ajută-mi pînă la sfîrșit să fiu izbăvit tot trupul, să merg întru lumina de veci. Iar cucernicul stareț văzînd așa, mări pe Dumnezeu. Atunci iarăși a doua zi începu și liturghisea în fiecare zi, pînă se împliniră și celelalte douăzeci de liturghii și se săvîrșiră patruzeci și după săvîrșirea altor douăzeci de liturghii, iarăși s-a rugat sfîntul la Dumnezeu să vadă ce e cu poslușnicul său, de s-a izbăvit cu desăvîrșire de muncă și văzu și a treia oară rîul de foc cu tot norodul acela muncindu-se pe care-l văzuse alte ori, dar pe poslușnicul său nu-l mai văzu, căci ieșise pentru rugăciunile și molitvele sfîntului din rîul de foc al muncii și merse în rai la viața de veci, iar prea sfîntul bătrîn a dat mărire și mulțumire iubitorului de oameni Dumnezeu și mîntuitor al sufletelor noastre Isus Hristos, care primi jertfele sfintelor lui liturghii și izbăvi pe poslușnicul lui de la muncă.

Liturghiile, precum ați auzit mai sus, pot să urce sufletul omului din adîncurile iadului la cer și dela întuneric la lumină. Acestea ascultați-le și înțelegeți-le cu deamăruntul decît bine se învrednicesc oamenii la de oameni iubitorul Dumnezeu pentru arginții aceia ce îi dau în mîinile preoților, pentru ca să facă liturghii pentru dînșii.

Καὶ οἱ ἱερεῖς, ὁποῦ λαμβάνουν ἐκεῖνα τὰ ἀργύρια, διὰ νὰ λειτουργήσουν λειτουργίας, μὴ ἀμελήσουν, ἀμὴ μετὰ προθυμίας καὶ εὐλαβείας νὰ κάμνουν αὐτάς, καὶ μὴ εἰς ἀλησμονία γένωσιν καὶ δὲν λειτουργηθοῦν, ὅτι μέλει δι' αὐτήν, ὁποῦ δὲν τὴν λειτουργοῦν, νὰ δώσουν λόγον ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως πρὸς τὸν ἀδέκαστον κριτὴν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ὅτι τὴν ὥραν ὁποῦ δίδονται τὰ ἀργύρια εἰς τὰ χέρια ἱερέων, διὰ νὰ κάμουν λειτουργίας, γράφονται ἀοράτως ὑπὸ τῶν θείων ἀγγέλων, καὶ οὐαὶ τῷ πρεσβυτέρῳ, ὁποῦ δὲν λειτουργήσει αὐτάς.

ΠΕΡΙ ΤΟ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΙ ΜΕΡΙΔΑΙ ΚΑΙ ΑΝ ΕΝΑΙ ΕΥΛΟΓΟΝ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΑΝΔΡΑΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ Η ΑΣΕΒΕΙΣ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΕ-ον

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Αἱ μερίδαι εἶναι ἀντὶ τῶν προσώπων ἐκείνων ὁποῦ φέρνουν τὰ πρόσφορα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ γίνονται νοηταὶ μετὰ Χριστοῦ αὐτῶν κοινωνία. Διὰ τοῦτο, ὅσοι ἁμαρτάνουν φανερὰ καὶ δὲν ἀφίνουν τὴν ἁμαρτίαν, κάμνει χρεία νὰ μὴ δὲν δέχεσαι τὰς προσφορὰς αὐτῶν τελείως, οὐδὲ τῶν γυναικῶν, ἐὰν ἔναι καὶ πισταὶ καὶ ὀρθόδοξαι, ὁποῦ νὰ ἔχουν ἄνδρας ἢ ἀσεβεῖς ἢ αἱρετικούς· κέρη δὲ καὶ λαδίν, ὅταν φέρνουν αὐταῖς αἱ γυναῖκες, δέξαι αὐτὰ εἰς ἐλπίδα σωτηρίας αὐτῶν καὶ παράκλησιν καὶ δέησιν κάμνε δι' αὐτὰς καὶ παράγγελε νὰ δίδουν ἐλεημοσύνην, ἀμὴ λειτουργίας περὶ αὐτῶν νὰ μὴ δὲν κάμῃς, οὐδὲ μερίδα νὰ ἐπέρνῃς, οὐδὲ τῶν θείων μυστηρίων αὐτὰς νὰ μεταδίδῃς, μόνον εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτῶν, ὅταν ἀπεθάνουν, καὶ ἔλαιον τότε νὰ κάμουν καὶ ἄλλας ἀκολουθίας. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ζωῆς αὐτῶν, δίδῃς πρὸς αὐτὰς ἁγίασμα καὶ ἀντίδωρον, διὰ νὰ ὁμολογῆται ὅτι ἔναι πισταὶ καὶ λαμβάνουν αὐτὰ διὰ ἐλπίδα σωτηρίας καὶ ἁγιασμὸν αὐτῶν, καὶ τὸ περισσότερον διὰ νὰ μὴ δὲν πέσουν εἰς ἀπόγνωσιν τῆς ἁμαρτίας, διάτι ἀποστρέφουν αὐτὰς ἐκ τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ ἐκ τῆς πίστεως καὶ ἀπελθοῦν εἰς παντελῆ ἀπώλειαν καὶ ἀσεβήσουν.

Și preoții care iau acei arginți, pentru ca să liturghisească liturghii, să nu fie nepăsători, ci cu rîvnă și evlavie să le facă, și să nu le dea uitării și să nu liturghisească, pentru că pentru liturghia ce nu o liturghisesc, au să dea seama în ziua de judecată către nepărtinitorul judecătorul domnul nostru Isus Hristos, pentru că în ceasul în care se dau banii în mîinile preoților, ca să facă liturghii, se însemnează în chip nevăzut de dumnezeieștii îngeri, și vai de presbiterul care nu le va liturghisi.

CE SÎNT PRINOASELE ȘI DACĂ ESTE CU CUVIINȚĂ SĂ FIE ADUSE DE FEMEI CARE AU BĂRBAȚI ERETICI SAU PĂGÎNI? CAP. 135. (GLAVA 161.)

A lui Simion al Salonicului: Părticelele sînt în locul acelor persoane care aduc prescurile la biserică și se fac semne ale împărtășirii lor cu Hristos. De aceea, celor care păcătuiesc fățiș și nu se lasă de păcate, nu trebuie să le primești definitiv prinoasele lor, nici ale femeilor, de și sînt și credincioase și ortodoxe, care au bărbați sau păgîni sau eretici; lumînări și untdelemn, cînd aduc acele femei, primește-le în nădejdea mîntuirii lor și fă paraclis și rugăciuni pentru ele și îndeamnă să dea milostenie, dar liturghii pentru dînsele să nu faci, nici părticică să scoți, nici cu dumnezeieștile taine să nu le împărtășești, decît numai la sfîrșitul vieții lor, cînd stau să moară, și atunci maslu să faci și alte slujbe. Iar în timpul vieții lor să le dai aghiazmă și anaforă, pentru ca să fie mărturie că sînt credincioase și le iau în nădejdea mîntuirii și sfințirii lor și, ce e mai mult, pentru ca să nu cadă în deznădejdea păcatului căci de altcum se îndepărtează de la sfințire și credință și merg la desăvîrșită pierzare și se fac păgîne.

ΔΙΑ ΤΙ ΑΙΤΙΑΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΜΝΟΥΝ ΑΥΤΟΥ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΡΕΙΣ ΗΜΕΡΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΝΝΕΑ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΑΡΑΝΤΑ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΓΙΝΩΝΤΑΙ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛϚ-ον

Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Ἀλεξάνδρου· Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπεθάνῃ ἔχει ἡ ψυχὴ ἄδειαν ἡμέρας δύο καὶ ὑπηγένει μετὰ τοῦ ἀγγέλου, ὅπου θέλει αὐτὴ ἐδῶ κάτω εἰς τὸν κόσμον. Ὅμως ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην τοῦ κυρμίου, ὁποῦ ἐχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ, ποτὲ μὲν ἀπέρχεται εἰς τὸ ὁσπήτιον, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ποτὲ δὲ εἰς τὸ μνῆμα, ὁποῦ εἶναι θαμμένον τὸ κορμί, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐχωρίσθη. Ἡ δὲ ἐνάρετος καὶ δικαία ψυχὴ ὑπάγει εἰς τοὺς τόπους, ὁποῦ εἶχε συνήθεια καὶ ἐπροσεύχετο διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῆς. Καὶ κάμνει ἡμέρας δύο εἰς τὴν γῆν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπέρχεται ὁ ἄγγελος μετ' αὐτῆς τῆς ψυχῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ στέκεται ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου καὶ προσκυνεῖ κατ' ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο γίνεται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ λειτουργία διὰ τὸν ἀπεθαμμένον. Μετὰ δὲ τὸ πορσκυνῆσαι τῷ θεῷ, ὁρισμὸς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ὑπάγει μετὰ τοῦ ἀγγέλου καὶ δείχνει αὐτῆς τὰ διάφορα εὐμορφώτατα κατοικητήρια τῶν ἁγίων καὶ δικαίων, ὁποῦ ἔκαμαν τὰ θελήματα αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον· καὶ τοῦτα ὅλα καταμανθάνει ἡ ψυχή. Τότε πάλιν εἰς τὰς ἐννέα ἡμέρας ἔρχεται εἰς προσκύνησιν τοῦ κυρίου καὶ διὰ τοῦτο γίνεται λειτουργία. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰς σαράντα ἡμέρας ἔρχεται εἰς προσκύνησιν τοῦ κυρίου καὶ διὰ τοῦτο αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ γίνεται λειτουργία. Καὶ τότε λοιπὸν κατὰ τὰ ἔργα ὁποῦ ἔκαμε, τῆς δίδουν τόπον, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ἡ δευτέρα παρουσία, εἰς τὴν ὁποίαν λαμβάνει ὁ καθένας, καθὼς ἔκαμεν εἰς τὸν κόσμον· ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔκαμαν καλά, τὴν αἰώνιον καὶ οὐράνιον βασίλειαν τοῦ θεοῦ, οἱ δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔκαμαν τὰ κακά, τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Τὰ δὲ μνημόσυνα ταύτας τὰς ἡμέρας ἀργοῦν καὶ δὲν γίνονται, ἤγουν τὸ δωδεκαήμερον, τὴ πρώτη ἑβδομάδα τῆς ἁγίας μεγάλης τεσσαρακοστῆς, τὴ μεγάλη ἑβδομάδα, τὴν διακαινίσημον, ἤγουν τὴν ἑβδομάδα τοῦ θείου πάσχα τῆς

PENTRU CE PRICINĂ DUPĂ MOARTEA OMULUI SE FAC POMENIRI PENTRU DÎNSUL LA TREI ZILE, ȘI LA NOUĂ ȘI LA PATRUZECI ȘI CÎND SÎNT OPRITE SĂ NU SE FACĂ? CAP. 136. (GLAVA 162.)

A cuviosului și de Dumnezeu purtătorului Alexandru: Cînd moare omul, sufletul are voie două zile și umblă cu îngerul pe unde voiește aici pe pămînt în lume. Totuși sufletul de multă dragoste pentru trupul de care s-a despărțit, merge cînd la casa în care a fost în viața lui, cînd la mormîntul în care este îngropat trupul de care s-a despărțit. Iar sufletul cel virtuos și drept merge în locurile unde avea obiceiu de se ruga pentru mîntuirea lui. Și două zile petrece pe pămînt și a treia zi merge îngerul cu acel suflet la cer și stă înaintea înfricoșatului scaun de judecată și se închină în fața lui Dumnezeu. De aceea, a treia zi se face liturghie pentru cel mort. Iar după ce s-a închinat lui Dumnezeu cu porunca lui Dumnezeu, merge cu îngerul și-i arată diferitele locașuri foarte frumoase ale sfinților și drepților care pe lume au făcut voia lui; și toate acestea le vede sufletul. Atunci iarăși la nouă zile merge de se închină domnului și de aceea se face liturghie. De asemenea și la patruzeci de zile merge de se închină domnului și de aceea în ziua aceea se face liturghie și atunci, după lucrurile ce le-a făcut, îi dau loc pînă la a doua venire, cînd fiecare ia după faptele lui din lume; acei care au făcut fapte bune, cereasca împărăție de veci a lui Dumnezeu, acei însă care au făcut cele rele, munca de veci.

Nichifor al Constantinopolului: În aceste zile sînt oprite pomenirile și nu se fac, adică în cele douăsprezece zile, în săptămîna întîia a postului cel mare, în săptămîna cea mare,

λαμπρᾶς, ταῖς κυριακαῖς καὶ ταῖς μεγάλαις ἑορταῖς μνημόσυνα δὲν γίνονται, ἤτοι κόλυβα καὶ τρισάγια, τὰ ὁποῖα γίνονται παῤῥησίᾳ διὰ τοὺς ἀπεθαμένους. Εἰς δὲ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον μνημονεύονται οἱ χριστιανοί. Τὸ δὲ νὰ μνημονεύωνται μυστικῶς οἱ ἀπεθαμένοι, οὐδὲ αὐτὴν τὴν λαμπρὰν ἐμποδίζονται.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗ ΚΑΙ ΧΥΘΟΥΝ ΤΑ ΑΓΙΑ Η ΤΟΥ ΠΕΣΗ Ο ΑΣΤΗΡ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΖ-ον.

Ἰωάννου τοῦ Κίτρους· Ἐὰν τύχῃ τὰ ἅγια καὶ χυθοῦν προτύτερα ἀπὸ τὴν μεγάλην εἴσοδον, πάλιν ὁ ἱερεὺς κάμνῃ δευτέραν προσκομιδὴν καὶ τελειώνῃ αὐτήν, λέγων καὶ τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως· τότε ἀρχίζῃ τὴν ἱερουργίαν ἀπ᾽ἐκεῖ, ὁποῦ ἐσυνέβη καὶ ἐχύθησαν τὰ ἅγια, καὶ τελεώνει αὐτὴν ἕως τέλους καὶ μεταδίδεται τῶν θείων μυστηρίων· καὶ τότε κάμνει ἀπόλυσιν. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον χυθοῦν, ἐγγράφως τοῦτο δὲν εὑρίκομεν, ὅτι νὰ μεταγίνεται ἄλλη προσκομιδή. Εἰ δὲ καὶ τύχῃ καὶ φάγῃ τὸν θεῖον ἄρτον ποντίκη ἢ ἄλλον ζῶον καὶ ὁ ἱερεὺς νὰ μὴ δὲν τὸ ἰδῇ, κάμνει χρεία πάλιν νὰ μετακάμῃ ἄλλη προσκομιδήν, ἐὰν ἔναι προτύτερα ἀπὸ τὴν μεγάλην εἴσοδον. Καὶ ὁ ἱερεὺς νὰ ἐξομολογῆται τὸ ἁμάρτημα εἰς τὸν ἀρχιερέα αὐτοῦ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς νὰ τὸν ἐκανονίζῃ, οὐχὶ νὰ τὸν ἐκαθήρῃ. Καὶ ὁ κάνονας αὐτοῦ, ἐὰν ἔναι ἀπὸ ἀμελείας, ἄργεια τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ ἐγένετο· εἰ δὲ καὶ ἔναι ἀνάγκη διὰ τὸν ἱερέα καὶ τύχῃ μελάλῃ τεσσαρακοστὴ ἢ τῶν χρηστουγέννων ἢ τῶν φώτων ἢ ἄλλα ἡμέραις μεγάλαις, διὰ νὰ μὴ δὲν ἐμποδισθῇ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ὁ κανόνας τοῦ ἱερέως, ἄργεια νὰ μὴ δὲν εἶναι, μόνον νηστεία, ἐλεημοσύνη, προσευχὴ καὶ δεήσεις. Τὰ δὲ ἅγια ὁποῦ χυθοῦν, ἔχει χρέος ὁ ἱερεὺς νὰ μαζώξῃ εἰς ἕνα ἀγγεῖον καθαρόν, νὰ τὰ βάλῃ ἐκεῖ μέσα, ὁποῦ νίπτεται, ἀφ᾽οὗ μετα-

în săptămîna luminată, adică săptămîna după sfintele paşti, duminicile şi sărbătorile cele mari nu se fac pomeni, anume colive şi sfinte Dumnezeule, care se fac mijlocind pentru cei morţi. În celălalt timp se pomenesc creştinii. Să fie însă pomeniţi în taină cei morţi, nu se opresc nici în ziua de paşti.

DESPRE PREOTUL CARE LITURGHISEŞTE ŞI SE VOR VĂRSA SFINTELE SAU ÎI VA CĂDEA STEAUA. CAP. 137. (GLAVA 164.)

A lui Ioan al Chitrului: Dacă s-a întîmplat să se verse sfintele mai înainte de vohodul cel mare, preotul să facă iarăşi a doua proscomidie şi să o săvîrşească zicînd şi rugăciunea punerii înainte; atunci să înceapă sfînta slujbă de acolo, de unde s-a întîmplat de s-a vărsat sfintele şi o săvîrşeşte pînă la capăt şi se împărtăşeşte cu dumnezeieştile taine; şi atunci face otpust. Iar de se vor vărsa după vohodul cel mare, aceasta nu aflăm scris că să se facă altă proscomidie. Iar dacă s-a întîmplat să mănînce sfînta pîine şoarecii sau altă vietate şi preotul să nu-i fi văzut, iarăşi trebuie să se facă altă proscomidie, dacă e mai înainte de vohodul cel mare. Şi preotul să-şi mărturisească păcatul arhiereului său şi arhiereul să-i dea canon, dar să nu-l caterisească. Şi canonul lui, dacă s-a întîmplat din neglijenţă, să i se facă oprire la preoţie; dacă însă e nevoie de preot şi s-a întîmplat să fie în postul cel mare sau de crăciun sau de bobotează sau alte zile mari, pentru ca lucrurile lui Dumnezeu să nu se oprească, să nu fie oprire canonul preotului, ci milostenie, molitve şi rugăciuni. Sfintele însă care se vor fi vărsat, preotul e dator să le adune într-un vas curat şi să le arunce acolo unde se spală după ce s-a împărtăşit cu dumnezeieştile taine,

δοθῇ τῶν θείων μυστηρίων, ἢ εἰς ἄλλον τόπον ἱερὸν νὰ τὰ ἀσφαλίσῃ, διὰ νὰ μὴ δὲν πατηθοῦν ἢ συνέβῃ ἄλλον ἐναντίον. Καὶ ἂν τύχῃ καὶ πιάσουν τὸ ἀκάθαρτον, νὰ τὸ θάψουν εἰς τὴν γῆν.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Εἰ δὲ καὶ πέσῃ ὁ ἀστὴρ ἐκ τοῦ δίσκου, νὰ ἀργεῖται ὁ ἱερεὺς ἡμέρας σαράντα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΝΗΣΤΕΥΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΙΜΙΩΝ ΔΩΡΩΝ ΕΑΝ ΑΦΑΝΙΣΘΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΗ-ον

Ἐὰν συμβῇ δῶρα τίμια νὰ ἀφανισθοῦν, ὥστε νὰ μὴ δὲν δυναστῇ ὁ ἱερεὺς νὰ τὰ φάγῃ ταῦτα τὰ ἅγια, οὔτε καίονται, οὔτε εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ῥίχνῃ, μόνον νὰ τὰ βάλλῃ μὲ γλυκὺ κρασὶν αὐτὰ νὰ φάγῃ.

ΟΤΙ Ο ΙΕΡΕΥΣ ΝΑ ΕΧΗ ΧΟΝΕΥΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΒΗΜΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΙ ΕΙΣ ΤΟ ΒΗΜΑ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΕΜΒΑΙΝΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΛΘ-ον

Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως· Εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον μέσα θέλεις νὰ ἔχῃς τόπον ἀπάτητον εἰς ἕνα μέρος, νὰ εἶναι σκαμμένον καὶ καλὰ εὐτρεπισμένον, νὰ ἀπονίπτεσαι, ἀφ᾽οὗ λειτουργήσεις. Καὶ ἀπὸ τὸ ἀπόνιμμα ἐκεῖνο πρόσεχε νὰ μὴ δὲν πέσῃ ἔξω ἀπὸ τὸ χωνευτήριον, τὸ ὁποῖον λέγεται νιπτήριον, καὶ πατηθῇ καὶ εἶναι μεγάλη κόλασις εἰς τὴν ψυχήν σου.

Συνόδου ς-ης κανὼν ζ-ος· Καὶ λαϊκοὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον δὲν ἐμβαίνουν, οὔτε ἄνδρες οὔτε γυναῖκες.

sau în alt loc sfînt și să le pună la o parte, pentru ca să nu fie călcate sau să se întîmple altceva nepotrivit. Și dacă s-a întîmplat de au prins acea necurată vietate, să o îngroape în pămînt.

A patriarhului Postnicul: Iar de scăzut steaua de pe disc, preotul să fie oprit patruzeci de zile de a sluji.

A ACELUIAȘI SFÎNT PATRIARH POSTNICUL DESPRE CINSTITELE DARURI DACĂ SE VOR FI STRICAT. CAP. 138. (GLAVA 165).

Dacă s-a întîmplat să se fi stricat cinstitele daruri, încît preotul să nu poate să le mănînce aceste sfinte, nici nu se ard, nici în mare să nu le arunce, ci numai să le bage în vin dulce, ca să le mănînce.

PREOTUL SĂ AIBĂ LOC DE SPĂLAT ÎN ALTAR ȘI MIRENII SĂ NU INTRE ÎNĂUNTRU ÎN ALTAR. CAP. 139. (GLAVA 165.)

A lui Gherman al Constantinopolului: În sfîntul jertfelnic înăuntru să aibi un loc necălcat într-o parte, să fie săpat și bine întocmit, ca să te speli, după ce vei liturghisi. Și de la spălarea aceea, ia seama să nu stropească afară de locul care se cheamă spălătoare, și și stropii să fie călcați în picioare, că este mare pedeapsă sufletului tău.

Canonul 7 vl sinodului 6: Și mirenii în jertfelnic nu intră, nici bărbați nici femei.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΩΡΟΥ ΔΙΑ ΤΙ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ; ΚΑΙ ΟΤΙ, ΟΤΑΝ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΜΕΤΑ ΓΥΝΕΚΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΤΟ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΥΔΕ ΕΙΚΟΝΑΣ ΝΑ ΑΣΠΑΖΩΝΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜ-ον

Θείων διδασκάλων· Τὸ ἀντίδωρον ἐγένετο νὰ δίδεται διὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ἐπειδὴ πρώτερον ἐμεταλάμβανεν ὁ λαὸς συχνὰ τῶν ζωοποιῶν μυστηρίων, τὰ νῦν δὲ ἐμάκρυνεν ὁ καιρὸς τοῦ μυστηρίου τοῦ ἁγιασμοῦ αὐτοῦ καὶ μεταδίδεται μιᾷ φορᾷ τὸν χρόνον. Καὶ τοῦτο ἐγένετο διάκρισις τῶν ἁγίων πατέρων διὰ πλέον εὐλαβεστότερον καὶ τιμιώτερον καὶ ἁγιώτερον, ὅπως νὰ καθαρίζεται ὁ λαὸς τὰς ἁγίας ἡμέρας τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς διὰ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τότε νὰ μεταδίδωνται τῶν θείων μυστηρίων εἰς ἁγιασμὸν καὶ καθαρισμὸν καὶ ἄφεσιν τῶν αὐτῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐπειδὴ τότε ἐμεταλάμβαναν συχνῶς οἱ χριστοιανοί, ὡς εἴπαμεν, τὴν σήμερον νὰ λαμβάνουν ἀντίδωρον ἐκ χειρὸς τοῦ ἱερέως εἰς ἁγιασμὸν καὶ εὐλογίαν χάριτος. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀντίδωρον λαμβάνουν ἀντὶ τῆς θείας κοινωνίας, αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ τότε νὰ λαμβάνουν τὸ ἀντίδωρωρον καὶ νὰ ἀσπάζωνται καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας. Εἰ δὲ καὶ συνεργείᾳ τοῦ ἐχθροῦ εὑρεθῇ τινὰς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς ἡμέραν ἑορταζομένην, ἀντίδωρον νὰ μὴ δὲν ἐπέρνῃ, οὐδὲ τὰς ἁγίας εἰκόνας νὰ ἀσπάζεται, οὔτε ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ὅτι λέγει ἡ θεία γραφή· τὰ καθαρὰ τοῖς καθαροῖς καὶ τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΧΟΝΤΟΣ ΕΧΘΡΑΝ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΔΕΧΘΗΣ ΤΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΑΥΤΟΥ ΟΥΤΕ ΝΑ ΤΟΝ ΕΜΕΤΑΛΑΒΗΣ· ΚΑΙ ΑΝ ΑΠΟΘΑΝΗ ΤΙΝΑΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΑ-ον

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅποιος ἔχει ἔχθραν κατά τινος, εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὴ δεχθῇς αὐτόν, οὐδὲ τὰ πρόσφορα αὐτοῦ, ἕως οὗ νὰ κάμῃ ἀγάπην, ὅτι ἡ προσευχὴ εἰς αὐτὸν γίνεται κατάρα· διότι καὶ ἐλεημοσύνη ἂν κάμῃ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθὰ ἔργα, ὥστε καὶ

DESPRE ANAFORĂ DE CE O IAU CREȘTINII? ȘI CÎND SE AFLĂ CU FEMEILE LOR, SĂ NU O IA, NICI ICOANE SĂ SĂRUTE. CAP. 140. (GLAVA 166.)

A dumnezeieștilor dascăli: Anafora s-a făcut să fie dată într-acest chip, pentru că înainte vreme poporul se împărtășea deseori cu de viață făcătoarele taine, acum însă vremea l-a îndepărtat de taina sfințirii lui și se împărtășește o dată pe an și în privința aceasta s-a făcut lămurire de sfinții părinți pentru mai multă evlavie și cinstire și sfințenie, ca poporul să se spele de păcate în sfintele zile ale postului celui mare prin mărturisire și atunci să fie împărtășit cu dumnezeieștile taine întru sfinție și spălare și iertare de păcatele lor. Și pentru că atunci creștinii, precum am spus, s-au împărtășit des, azi să ia din mîna preotului anaforă întru sfințire și binecuvîntare a harului. Și pentru că anafora o iau în locul dumnezeieștii împărtășiri, în ziua aceea să se abțină de pofta trupească a femeilor lor și atunci să ia anaforă și să sărute sfintele icoane. Iară dacă prin lucrarea potrivnicului s-a aflat cineva cu femeia lui în zi de sărbătoare, anaforă să nu ia, nici sfintele icoane să nu le sărute, nici femeia lui, că zice sfînta scriptură: cele curate, celor curați; și cele sfinte, celor sfinți.

DE LA CEL CE ȚINE DUȘMĂNIE SĂ NU PRIMEȘTI PRINOASELE LUI, NICI SĂ-L ÎMPĂRTĂȘEȘTI; ȘI DACĂ MOARE CINEVA FĂRĂ IERTĂCIUNE. CAP 141 (GLAVA 168)

A patriarhului Postnicul: Cine are dușmănie asupra cuiva, în biserică să nu-l primești, nici prinoasele lui, pînă ce n-a făcut pace, că blestem i se face rugăciunea; pentru că și milostenie dacă ar face și alte multe lucruri bune, încît și trupul să și-l dea la chin pentru

τὸ κορμὶν αὐτοῦ δώσῃ εἰς μαρτύριον διὰ τὸν θεόν, ταῦτα ὁ Θεὸς τελείως δὲν δέχεται αὐτά, ἐπειδὴ καὶ ἀγάπην δὲν ἔχει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του χριστιανοῦ· καὶ ἐὰν εἰς τὸν καιρόν, ὁποῦ θέλει νὰ μεταδοθῇ τῶν θείων μυστηρίων, καὶ δὲν κάμνῃ ἀγάπην καθαράν, ἀμὴ μείνῃ εἰς τὴν κακίαν, πρόσεχε, ὦ ἱερεῦ, μὴ μεταλάβῃς αὐτόν, ὅτι σπαθίον δύστομον βάλῃς εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ διχοτομῇ ψυχῇ καὶ σώματι, καὶ ἐσὺ ἔχεις τὴν ἁμαρτίαν, ἐὰν δέξῃς αὐτόν· ἀλλὰ δίωξε αὐτόν, ἕως οὗ νὰ κάμῃ ἀγάπην καὶ τότε νὰ τὸν ἐδεχθῇς.

Καὶ ἐὰν ἀπεθάνῃ ὁ ἕνας ἐκ τοὺς δύο χωρὶς συγχώρησιν, νὰ δουλεύῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ζῇ, κανόνα χρόνον ἕνα· καὶ νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ ἡμέρας σαράντα, νὰ λέγῃ· συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, καὶ ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ σέ.

ΠΕΡΙ ΛΑΪΚΩΝ ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΟΣΚΑΡΤΕΡΟΥΝ ΕΩΣ ΤΕΛΟΥΣ ΝΑ ΤΕΛΕΙΩΘΗ Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΒ-ον.

Ἀποστόλων Θ-ος· Ὁ ἔννατος κανὼν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὁρίζει· ὅτι ὅποιος λαϊκός, ἢ ἄνδρας ἢ γυναῖκα, ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ψάλλουν ἢ ἑσπερινὸν ἢ ὄρθον ἢ νὰ λειτουργοῦν, καὶ δὲν μείνῃ ἕως τέλους νὰ τελειωθῇ ἐκείνη ἡ θεία προσευχὴ ὁποῦ γίνεται, νὰ ἀφορίζεται· ἐὰν εὔγῃ ἀπὸ μεγάλης ἀνάγκης, ἔχε συγχώρησιν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΛΟΝΤΟΣ ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΒΗ ,ΟΤΙ ΝΑ ΜΗΝ ΔΕΝ ΣΥΝΕΥΡΕΘΗ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ, Η ΕΑΝ ΚΑΙ ΤΥΧΗ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΑΣΘΗ· ΚΑΙ ΑΦ'ΟΥ ΜΕΤΑΛΑΒΗ, ΑΝ ΞΕΡΑΣΗ· ΚΑΙ ΠΟΙΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΝΑ ΦΥΛΑΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΓ-ον.

Παύλου τοῦ ἀποστόλου· Μὴ ἀποστερείτω τὸ ἀνδρόγυνον ἀπὸ τὴν σαρκικὴν σμίξιν, ἀμὴ νὰ ἔναι συμφωνητικῶς, ὅταν τῇ προσευχῇ τῆς ἁγίας κοινωνίας μέλλωσι προσελθεῖν.

Dumnezeu, acestea nu le primeşte de tot Dumnezeu, fiindcă n-are pace cu fratele său, creştinul. Şi dacă în timpul, cînd voieşte să se împărtăşească dumnezeieştilor taine, nu face pace curată, ci rămîne în răutate, ia seama, preote, să nu-l împărtăşeşti, că sabie cu două tăiuşuri bagi în inima lui şi despici sufletul şi trupul; şi tu ai păcatul, dacă l-ai primit; ci alungă-l, pînă ce a făcut pace şi să-l primeşti.

Şi de a murit unul din cei doi fără iertăciune, să facă acela ce trăieşte un an canon; şi să meargă patruzeci de zile la mormîntul lui să zică: iartă-mă frate, şi Dumnezeu să te ierte!

DESPRE MIRENII CARE NU AŞTEAPTĂ PÎNĂ LA SFÎRŞIT SĂ SE SFÎRŞEASCĂ SLUJBA. CAP. 142. (GLAVA 169.)

Al apostolilor al 9-lea: Canonul al nouălea al sfinţilor apostoli hotărăşte: oricare mirean, sau bărbat sau femeie, merge la biserică şi se slujeşte vecernia sau utrenia sau liturghia, şi nu rămîne pînă la sfîrşit, ca să se sfîrşească acea dumnezeiască rugăciune ce se face, să fie afurisit; dacă iese de mare nevoie, să aibă iertăciune.

DESPRE CEL CE VOIEŞTE SĂ SE ÎMPĂRTĂŞEASCĂ, SĂ NU SE AFLE CU FEMEIA LUI; SAU DACĂ S-A ÎNTÎMPLAT SĂ AIBĂ HALUCINAŢIE ÎN VIS; ŞI DUPĂ CE S-A ÎMPĂRTĂŞIT, A VĂRSAT; ŞI CARE ZILE DIN SĂPTĂMÎNĂ SĂ SE FEREASCĂ DE FEMEIA LUI. CAP. 143. (GLAVA 170—171.)

A apostolului Pavel: Bărbatul şi femeia să nu fie opriţi dela împreunare trupească, dar să se înţeleagă, atunci cînd au de gînd să meargă la sfînta împărtăşanie.

Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας· Δὲν ἐδόθη τοῦ ἀνδρογύνου, ὅταν εὑρεθῇ σαρκικῶς, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ νὰ μεταδοθῇ τῶν θείων μυστηρίων.

Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἁγίων ἀποστόλων· Τρεῖς μὲν ἡμέρας θέλει ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει κοινωνήσει, νὰ μὴ δὲν σμίξῃ μὲ τὴν γυναῖκά του· καὶ ἀφ'οὗ μεταλάβῃ, πάλιν μίαν ἡμέραν νὰ φυλάξῃ.

Διονυσίου, Ἀθανασίου καὶ Τιμοθέου, τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας· Καὶ ἐὰν ὀνειρασθῇ τῇ ἡμέρᾳ, ὁποῦ θέλει νὰ μεταλάβῃ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν ἁγίαν κοινωνίαν, ἐὰν ἦτον ἀπὸ ἐπιθυμίαν γυναικός, εἰ δὲ καὶ συνεργίᾳ τοῦ σατανᾶ ἐγένετο, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Χριστιανὸν ἀπὸ τὴν θείαν κοινωνίαν τῶν ἁγίων μυστηρίων, νὰ μεταλάβῃ, διὰ νὰ μὴ δὲν χαρῇ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν καὶ πολέμιος, διότι δὲν παύει ποτέ, μόνον πάντοτε πειράζει τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ περισσοτέρως τὰς ἁγίας ἡμέρας, τὰς ὁποίας καθαρίζονται οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ μεταδοθοῦν τὸ ἅγιον σῶμα καὶ αἷμα τὸ δεσποτικόν.

Ὅρα· Ὅμως νὰ ἀκούσετε τί ἔναι τὸ ἐπιθυμία γυναικός; Τινὰς ἄνθρωπος ἔχει πολλὴν ἀγάπην καὶ πόθον εἰς μίαν γυναῖκα, καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ ἔναι εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς· καὶ εἰ μὲν ὀνειρασθῇ μετ'αὐτῆς, νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ, ἔσοντας ὁποῦ ἦτον ὁ νοῦς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτῆς, διὰ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τὸν θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον· ὁ ἐμβλέψας γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

Περὶ δὲ ἂν μεταλάβῃ καὶ ξεράσῃ ἀπὸ πολυφαγίας καὶ μέθης, κανονίζεται ἡμέρας σαράντα, ἵνα ποιῇ καθ' ἡμέραν μετανοίας ἑκατὸν καὶ νὰ λέγῃ καὶ τὸν πεντηκοστὸν ψάλμον, τὸ ἐλέησόν με ὁ Θεός· εἰ δὲ καὶ ξεράσεν ἀπὸ ἀρρωστήματος, μετρίως νὰ κανονίζεται.

Διονυσίου, Ἀθανασίου καὶ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας· Τὸ δὲ ἀνδρόγυνον νὰ μὴ δὲν συνευρίσκεται εἰς τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, οὔτε τὸ σάββατον, οὔτε τὴν κυριακήν, ὅτι αὐταῖς δύο ἡμέραις περισσότερως γίνεται ἡ θεία λειτουργία· τὸ μὲν σάββατον

A lui Timotei al Alexandriei : Nu a fost dat bărbatului și femeii să se împărtășească cu dumnezeieștile taine în ziua aceea, cînd s-au aflat trupește.

Din rîduielile sfinților apostoli : Acela ce are să se împărtășească, trei zile nu se va împreuna cu femeia lui; și după ce s-a împărtășit, iarăși o zi să se păzească.

A lui Dionisie, Atanasie și Timotei, prea sfinți patriarhi ai Alexandriei : Și dacă va fi avut nălucire în vis în ziua în care va să se împărtășească, să se depărteze de la sfînta cuminecătură, dacă a fost din poftă după femeie, iară dacă s-a făcut și din lucrarea satanei, ca să-l împiedice pe creștin de la dumnezeiasca împărtășire cu sfintele taine, să se împărtășească, pentru ca să nu se bucure vrăjmașul și dușmanul nostru, fiindcă nu încetează niciodată, ci totdeauna ispitește poporul lui Hristos, și mai mult în sfintele zile în care creștinii se curăță de tot păcatul, pentru ca să se împărtășească cu sfîntul trup și sînge al domnului.

Vezi : Totuși ascultați ce este pofta după femeie? Un om are multă dragoste și dor după o singură femeie și gîndul lui este la pofta de ea; și dacă s-a visat cu dînsa, să nu se împărtășească, dat fiind că mintea lui a fost la dragostea ei; de aceea domnul nostru spune în dumnezeiasca și sfînta evanghelie: cine se uită la femeie cu poftă după dînsa, a preacurvit cu ea întru inima lui.

Iar despre faptul, dacă s-a împărtășit și a vărsat de prea multă mîncare și beție, se canonește patruzeci de zile, ca să facă în fiecare zi o sută de metanii și să zică psalmul al cincizecilea: miluește-mă doamne; dar dacă a vărsat de boală, să se canonească cu măsură.

A lui Dionisie, Atanasie și Timotei al Alexandriei : Bărbatul și femeia să nu se afle în poftă trupească, nici sîmbăta nici duminica, pentru că în aceste două zile mai mult se

διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἡμετέρων κεκοιμημένων, τὴν δὲ κυριακὴν διὰ τὴν σωτήριον ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ˙ Καὶ τοῦτο εἰ μὲν ἔναι ἐκ συμφώνου θέλοντος τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕΜΝΗΣΤΕΥΜΕΝΩΝ, ΕΝ Ω ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΜΝΗΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΤΙ Η ΜΝΗΣΤΕΙΑ ΕΝΑΙ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΩΝ ΓΑΜΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΔ-ον

Ὁ ἐνενηκοστὸς ὄγδοος τῆς ἕκτης συνόδου λέγει, ὅτι˙ εἴ τις ἐπάρῃ γυναῖκα, ὁποῦ νὰ ἔναι ἀῤῥβωνιασμένη μετὰ ἄλλου ἀνδρὸς καὶ ζῇ ὁ ἀῤῥαβωνιαστικὸς αὐτῆς, ὡς μοιχὸν κρῖνε αὐτὸν ὁποῦ τὴν ἔλαβε.

Βαλσαμών˙ Τὴν μνηστείαν καὶ τοὺς ἀῤῥαβῶνας λέγουν οἱ νομοθέται αὐτοὶ ὁποῦ ἔκαμαν τοὺς νόμους, ὅτι εἶναι μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν γάμων ὁποῦ μέλλει νὰ γένουν, καὶ ὡς γάμος τέλειος αὕτη ἡ μνηστεία καὶ οἱ ἀῤῥαβῶνες λέγονται. Ὅπου δὲ οὔτε μνηστεία, οὔτε σταυρικοὶ δεσμοί, οὔτε ἀῤῥαβῶνες ἐδόθησαν, οὐδὲ φίλημα ἐπικολούθησεν, ἀμὴ μόνον οἱ λεγόμενοι διὰ ψιλῶν γραμμάτων δεσμοί, ἐὰν ἐπάρῃ ἄλλος αὐτὴν τὴν γυναῖκα τὴν ἀῤῥαβωνιασμένην, δὲν λέγεται μοιχός, οὐδὲ παιδεύεται ὥσπερ τοὺς μοιχούς.

ΠΕΡΙ ΜΝΗΣΤΕΙΑΣ ΟΤΙ ΝΑ ΕΝΑΙ ΤΟ ΑΡΣΕΝΙΚΟΝ ΧΡΟΝΩΝ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΘΗΛΥΚΟΝ ΔΩΔΕΚΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΕ-ον

Νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ˙ Εὔλογος καὶ νόμιμος ἔναι ὁ καιρὸς τῆς μνηστείας καὶ τοῦ γάμου, ὅταν τὸ ἀρσενικὸν ἔναι χρόνων δεκατεσσάρων καὶ τὸ θυληκὸν δώδεκα. Εἰ δὲ καὶ πρὸ τοῦ νὰ φθάσουν οἱ δεκατέσσαροι χρόνοι τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ

face dumnezeiească liturghie; sîmbătă pentru sufletele adormiților morți, iar duminică pentru învierea mîntuitoare a domnului nostru Isus Hristos. Și aceasta, dacă este cu bună înțelegere, voind bărbatul și femeia.

DESPRE FEMEILE LOGODITE, PRECUM ȘI DESPRE LOGODNĂ ȘI CĂ LOGODNA ESTE SIMBOL ȘI FĂGĂDUINȚĂ NUNȚILOR CE AU SĂ FIE. CAP. 144. (GLAVA 172.)

Al nouăzeci și optulea canon al sinodului al șaselea spune că: dacă cineva a luat femeie care să fie logodită cu alt bărbat și logodnicul ei trăiește, ca pe un preacurvar judecă-l pe acela care a luat-o.

Balsamon: Logodna și arvonele, spun legiuitorii care au făcut legile, că sînt simbol și vestire a nunților ce au să se facă și că această logodnă și arvone se cheamă nuntă deplină. Iară unde nu s-au făcut nici logodnă nici legături cu schimb de cruciulițe nici arvone, nici sărutare n-a urmat, ci numai legăturile zise prin simple scrisori, dacă altul a luat acea femeie promisă, nu se cheamă preacurvar, nici nu se pedepsește ca preacurvarul.

DESPRE LOGODNĂ CĂ SĂ FIE PARTEA BĂRBĂTEASCĂ DE PAISPREZECE ANI ȘI CEA FEMEIASCĂ DE DOISPREZECE. CAP. 145. (GLAVA 173.)

Novela împăratului Alexie Comnen: Binecuvîntat și legiuit este timpul logodnei și al nunții, cînd partea bărbătească este de paisprezece ani și cea femeiască de doisprezece ani. Iar dacă înainte de a se fi împlinit paisprezece ani ai bărbatului și doisprezece ani ai

οἱ δεσμοὶ καὶ φιλήματα, ταῦται μνηστεῖαι ἀληθιναὶ [1]) οὐδὲ εἶναι, οὐδὲ ὀνομάζονται· διότι αἱ μνηστεῖαι ὁποῦ γένουν εἰς τὸν χρόνον ὁποῦ εἴπαμεν ἄνωθεν, δὲν λαλοῦνται μετὰ ἀναλογίαν, μηδὲ εἰς τὰ προικοσύμφωνα ἀναλογίαν ἀπὸ τὴν σήμερον γράφεται, διότι ἡ μνηστεία δὲν ἔχει τὴν δύναμιν ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν, ἀμὴ ἱερὰς εὐχὰς καὶ ἐπικλήσεις θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἄλυτοι, μόνον μὲ τὰς αἰτίας, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τοὺς νόμους, χωρίζονται, ὅτι καθὼς οἱ γάμοι χωρίζονται μὲ τὰς αἰτίας αὐτῶν, οὕτω καὶ αἱ μνησταῖαι.

Σ ή μ α ν α ι· Καὶ ὅσοι μνηστεῖαι γένουν ἀπὸ τοῦ ἕνδεκα χρόνους καὶ κάτω, τάξιν ὅλως μνηστείας γάμου δὲν ἔχουν νομίμου· ἀμὴ τοῦτο γίνεται, διὰ νὰ ἐλπίζουν καὶ θαροῦν εἰς τοῦτο ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν τὴν μνηστείαν ἐκείνην, ἤγουν τὴν συμφωνίαν τοῦ γάμου.

ΠΕΡΙ ΝΕΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΘΗ ΚΑΙ ΑΠΕΘΑΝΗ, ΑΝ ΔΥΝΑΤΑΙ Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΟΥ ΝΑ ΤΗΝ ΕΠΑΡΗ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜϚ-ον

Ἐ ρ ώ τ η σ ι ς· Ἕνας ἀρραβωνιάσθη γυναῖκα καὶ ἀπέθανε, πρὶν νὰ εὐλογηθῇ καὶ πρὶν νὰ σμίξῃ μετ' αὐτῆς, ἠμπορεῖ ὁ ἀδελφός του νὰ τὴν ἐπάρῃ;

Β α λ σ α μ ῶ ν ο ς ἀ π ό κ ρ ι σ ι ς· Τὸ καλὸν δὲν ἔναι καλόν, ἂν δὲν γένῃ μὲ καλὴ καὶ μὲ νόμιμον στράτα· Λένομεν λοιπόν, ἀνέναι καὶ ἀρραβῶνας ἐγίνῃ, καθὼς ὁρίζει ἡ ἄνωθεν νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἤγουν μὲ ταῖς συνηθισμέναις ἁγίαις εὐχαῖς, καὶ νὰ ἦτον ὁ νέος χρόνων δεκατεσσάρων καὶ ἡ νέα δώδεκα, δὲν δίδει ὁ νόμος νὰ τὴν ἐπάρῃ ὁ ἀδελφός του, ἐπειδὴ ἐγίνῃ ὁ ἀρραβῶνας νόμιμος, διότι εἰς πᾶσα πρᾶγμα ἔναι τετελειωμένος τοῦτος ὁ γάμος, ὡσὰν νὰ ἦτον καὶ τελεία εὐλόγησις.

femeii se fac logodne și daruri de logodnă și legături prin daruri de cruciulițe și sărutări, aceste logodne nici nu sînt nici se numesc adevărate; pentru că logodnele care se fac la timpul care am spus mai sus, nu se socotesc tot astfel și în foile de zestre nu se scriu tot astfel de azi înainte, pentru că logodna nu are putere de la așa ceva, ci de la sfintele rugăciuni și invocările lui Dumnezeu. Și de aceea nu se desfac, decît numai din vinile care se află în legi, se despart pentru că, precum se despart nunțile din vinile lor, tot așa și logodna.

Însemnă: Și cîte logodne se fac de la unsprezece ani în jos, nu au de loc rînduiala logodnei de nuntă legiuită; ci aceasta se face, pentru că aceia care fac acea logodnă, adică învoială de nuntă, să aibă bună nădejde de aceasta.

DESPRE TÎNĂRUL CARE SE VA FI LOGODIT ȘI A MURIT, DACĂ FRATELE SĂU POATE SĂ O IA? CAP. 146. (GLAVA 174.)

Întrebare: Dacă s-a logodit cu o femeie și a murit, înainte de ce s-a cununat și s-a împreunat cu ea, poate fratele său s-o ia?

Răspunsul lui Balsamon: Binele nu este bine, dacă nu s-a făcut pe cale bună și legală. Prin urmare spunem, dacă logodna s-a făcut, precum hotărăște novela de mai sus a împăratului Alexie Comnen, adică cu sfintele rugăciuni obișnuite, și tînărul să fie de paisprezece și fata doisprezece, legea nu dă voie să o ia fratele lui, pentru că logodna a devenit legală, deoarece în tot lucrul este îndeplinită această nuntă, ca și cum ar fi cununia deplină.

---

[1]) ταύτας μνηστείας ἀληθινὰς în ms.

Ὅρα ὅλον· Ἀμὴ ἀνέναι καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν ὁποῦ πολιτεύεται εἰς τὰ μέρη τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ νότου, ὁ ἀποθαμένος μὲ τούτην τὴν συνήθειαν ἀῤῥαβωνιάσθη ταύτην τὴν γυναῖκα, ἠμπορεῖ ὁ ἀδελφός του νὰ τὴν ἐπάρῃ γυναῖκα ἀνεμποδίστως.

Καὶ συνήθεια λέγεται τὸ προικοσύμφωνον, ἢ ὁποῦ δίδουν λόγον ἢ δακτυλίδι, ἢ κάμνουν χαρτίον, ὅποιος ἀντιλογίσει, νὰ πληρώνῃ τόσα φλωρία. Ὁ νόμος ταῦτα λέγει ψιλὰ σύμφωνα καὶ εἶναι ἀντὶ οὐδενός. Εἰ δὲ καὶ γένῃ ἱερολογία καὶ εἶναι εἰς τὴν μέσην ἀνηβότης, ἔναι ἀνίσχυροι καὶ παράνομοι, καὶ τελείως αὐτὴ δὲν λογίζεται διὰ ἱερολογία· τοῦτο λέγουν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες. Καὶ οἱ βασιλικοὶ νόμοι λέγουν· τὰ παράνομα, ὡσὰν νὰ μὴ δὲν ἤθελα γένει, οὕτως λογίζονται.

ΟΤΙ ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΛΑΒΕΝ ΕΥΧΗΝ ΜΝΗΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΖΗΤΗΣΕ, ΔΙΑΤΙ ΗΤΟΝ ΑΝΗΒΟΝ ΝΑ ΧΩΡΙΣΘΗ ΕΞ ΑΥΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΖ-ον

Ἐρώτησις πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Νικόλαον· Μία κόρη ὀνόματι Εἰρήνη ἦτον χρόνων δέκα καὶ ἔλαβεν εὐχὴν μνηστείας μετά τινος Ἰωάννου, καὶ ἐκηρύχθη αὕτη ἡ παρανόμος μνηστεία καὶ ἐβουλήθησαν νὰ χωρίσθῃ ἡ αὐτὴ Εἰρήνη ἀπὸ τὸν αὐτὸν Ἰωάννην, διὰ νὰ μὴ δὲν ἔναι νόμιμος ἡ μνηστεία, ἐπειδὴ ἦτον ἄνηβη, καὶ νὰ ἐπάρῃ ἄνδρα νόμιμον τὸν Θεόδωρον, τὸν δεύτερον ἐξάδελφον τοῦ Ἰωάννου.

Ὅρα τὴν πατριαρχικὴν ἀπόρισιν καὶ ἀπόφασιν· Ὁ δὲ ἁγιώτατος πατριάρχης μετὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ συνόδου ἀπεκρίθησαν καὶ ἀπέφηναν, ὅτι ἀνεμπόδιστον ἔναι, ἐπειδὴ ἡ γενομένη μνηστεία ἦτον παράνομος διὰ τὴν τῆς Εἰρήνης ἀνηβότητα· καὶ διὰ τοῦτο λύομεν αὐτήν, ὡς παρανόμως καὶ κακῶς ἐγένετο, καὶ δίδωμεν ἄδειαν τῇ αὐτῇ Εἰρήνῃ νὰ ἐπάρῃ κατὰ νόμους ἄνδρα νόμιμον αὐτὸν τὸν Θεόδωρον, τὸν δεύτερον ἐξάδελφον τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου.

Vezi totul: Iar dacă este după obiceiul care se ține în părțile de răsărit și miazăzi, și mortul s-a logodit după acest obicei cu acea femeie, poate fratele său s-o ia de soție.

Și obicei se cheamă foaia de zestre cînd se dă cuvînt sau inel sau se face scrisoare, ca acela care nu se va ținea de cuvînt, să plătească atîția galbeni. Legea numește acestea simple tocmeli și sînt de nimic. Iar dacă s-a făcut și slujbă religioasă și la mijloc e neîmplinirea vîrstei, atunci sînt fără putere și ilegale și aceasta nu se socotește slujbă religioasă de loc; aceasta o spun canoanele bisericești. Și legile împărătești spun: cele în afară de lege, se socotesc așa, ca și cînd nu s-ar fi făcut.

O FATĂ A LUAT RUGĂCIUNEA LOGODNEI ȘI A CERUT, PENTRU CĂ NU ERA ÎN VÎRSTĂ, SĂ SE DESPARTĂ DE EL. CAP. 147. (GLAVA 175.)

Întrebare către prea sfințitul patriarh Nicolae: O fată cu numele Irina era de zece ani și a luat rugăciunea logodnei cu unul Ioan și s-a declarat acea logodnă potrivnică legii și a voit acea Irină să se despartă de acel Ioan, fiind logodna nelegală, pentru că era nevîrstnică, și să ia bărbat în lege pe Teodor, al doilea văr al lui Ioan.

Vezi răspunsul și hotărîrea patriarhicească: Iar prea sfințitul patriarh cu sfîntul lui sobor au răspuns și au hotărît, că nu este nici o piedică, pentru că logodna a fost în afară de lege din cauza nevîrstniciei Irinei; și de aceea o desfacem, pentru că s-a făcut fără lege și rău, și-i dăm voie acelei Irine să ia după lege bărbat legal pe acel Teodor, vărul de-al doilea al acelui Ioan.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΛΟΝΤΟΣ ΝΑ ΙΕΡΩΘΗ ΚΑΙ ΑΠΕΘΑΝΗ Η ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ· ΚΑΙ ΕΑΝ ΗΤΟΝ Η ΜΝΗΣΤΕΙΑ ΕΞΩ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΗ-ον.

Ματθαίου· Ὁ ἄνδρας ὁποῦ ἔχει σωφροσύνην καὶ ἀρετὴν καὶ θέλει νὰ γένῃ ἱερεὺς καὶ ἀπεθάνῃ ἡ ἀῤῥαβωνιαστική του ἢ ἐχωρίσθη ἐξ αὐτῆς, καὶ βούλεται νὰ γένῃ ἱερεύς, ὡσὰν ἐπάρῃ ἄλλη γυναῖκα, πρόσεχε, ὦ ἐπίσκοπε, μὴ χειροτινήσῃς αὐτόν, ὅτι δυγαμία εἶναι· Καὶ εἰ μὲν θέλει ὅτι νὰ ἱερωθῇ παρθένος, χωρὶς νὰ ἐπάρῃ γυναῖκα, χειροτόνησαι αὐτόν· εἰ δὲ καὶ δὲν δύναται νὰ παρθενεύῃ καὶ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ, κληρικὸς ἀνέναι, κάθηραί τον· εἰ δὲ εἰς ἀναγνώστου βαθμὸν εὑρίσκεται, ἄλλη χειροτονία μὴ χειροτονηθῇ, μόνον εἰς αὐτὸ ἂς μείνῃ.

Σήμαναι· Νόησον τοῦτο ὅτι, ἐὰν ἡ μνηστεία ἦτον ἀσύστατος, ἤγουν ἔξω τῆς δικαιοσύνης διὰ τὸ ἀνήλικον τῆς κόρης, ὅμως εἰ καὶ ἦτον ἀπὸ τοὺς ἔξε χρόνους καὶ ἄνωθεν καὶ θελήσει αὐτὸς ὁποῦ τὴν ἀῤῥαβωνιάσθη, νὰ τὴν ἀφίσῃ καὶ νὰ ἐπάρῃ ἄλην, ἱερεὺς δὲν γίνεται, διότι λογίζεται δίγαμος· εἰ δὲ ἀπὸ τοὺς ἔξε χρόνους καὶ κάτω ἦτον τὸ θηλυκόν, ὅταν τὸν ἄφικεν καὶ ἐπῆρεν ἄλλην, γίνεται ἱερεύς. Τοῦτο δὲ εἰς λαικοὺς δὲν κρατεῖ, μόνον εἰς ἐκείνους ὁποῦ μέλλει νὰ γένουν ἱερεῖς.

ΠΕΡΙ ΑΡΡΑΒΩΝΩΝ ΜΝΗΣΤΕΙΑΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΔΟΘΟΥΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΗΣΕΙ ΤΟ ΕΝΑ ΜΕΡΟΣ· ΚΑΙ ΕΑΝ ΑΠΕΘΑΝΗ ΤΙΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΜΕΝΟΥΣ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΦΙΛΗΜΑΤΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΜΘ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ὁ ἀῤῥαβῶνας ἔχει τούτην τὴν τάξιν· δύο ἄνθρωποι συμφωνοῦν εἰς ὑπανδρείαν καὶ δίδουν ἀῤῥαβῶνας καὶ ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο παραίτησει, ἤγουν νὰ μετανοήσῃ, νὰ δίδῃ διπλὸν τὸν ἀῤῥαβῶνα, ὁποῦ ἐπῆρε, ὥστε ἦτον ἡ τιμὴ τοῦ ἀῤῥαβῶνος φλωρία τρία, νὰ δίδωνται ἔξε, ἢ δέκα, νὰ δίδωνται εἴκοσι.

DESPRE CEL CE VREA SĂ SE SFINȚEASCĂ ȘI I-A MURIT LOGODNICA; ȘI DACĂ LOGODNA A FOST FĂRĂ LEGE. CAP. 148. (GLAVA 176.)

A lui Matei: Bărbatul care este cuminte și cu virtute și voiește să se facă preot și i-a murit logodnica sau s-a despărțit de dînsa și voiește să se facă preot, după ce a luat altă femeie, ia seama, episcope, să nu-l hirotonisești, pentru că este bigam. Și dacă voiește să se preoțească fecior, fără să ia femeie, hirotonisește-l, iar dacă nu poate să rămînă fecior și voiește să se însoare, dacă este cleric, caterisește-l; iar dacă se găsește pe treaptă de citeț, altă hirotonie nu se hirotonisește, ci să rămînă numai la aceasta.

Însemnă! Gîndește-te la aceasta că dacă logodna a fost inexistentă, adică fără dreptate din cauza nevrîstniciei copilei, totuși a fost mai mare de șase ani și dînsul voiește pe aceea cu care s-a logodit, să o lase și să o ia pe alta, preot nu se face, pentru că se socotește bigam; dacă însă fata a fost mai mică de șase ani, cînd a lăsat-o și a luat altă femeie, se face preot. Aceasta la mireni nu se ține, ci numai la aceia care au să se facă preoți.

DESPRE ARVUNELE LOGODNEI CARE SE VOR FI DAT ȘI O PARTE SE VA RĂZGÎNDI; ȘI DACĂ A MURIT VREUNUL DIN CEI LOGODIȚI; ȘI DESPRE SĂRUTARE. CAP. 149. (GLAVA 177.)

A lui Armenopol: Logodna are această rînduială: doi oameni se învoiesc să se căsătorească și dau arvune și care din cei doi se retrage, adică se răzgîndește, să dea arvuna îndoit pe care-a luat-o, încît de a fost prețul arvunei trei galbeni, să fie dați șase; sau zece, să fie dați douăzeci.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἐὰν τινὰς ἐμνηστεύθη καὶ ἀπέθανεν ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο, ἢ ἄνδρας ἢ γυναῖκα, ἀναδίδεται ὁ ἀρραβῶνας μόνος εἰς τὸ μέρος ὁποῦ ζῇ, καὶ οὐχὶ διπλός· εἰ δὲ καὶ γένη καλόγηρος τινὰς ἐξ αὐτούς, ἐπέρνει ὁ καθένας τοὺς ἀρραβῶνας ὁποῦ ἔδωκεν, καὶ διπλὸν τὸν ἀρραβῶνα δὲν ἀποδίδει, διατὶ ὑπήγεν εἰς τὴν καλιωτέραν στράταν.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἐὰν ἐφίλησεν ὁ ἄνδρας τὴν ἀρραβωνιαστικὴν αὐτοῦ εἰς τὸν καιρὸν τῆς μνηστείας καὶ ἐσυνέβη καὶ ἀπέθανεν ὁ ἕνας ἐκ τοὺς δύο, τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς δίδεται ὀπίσω εἰς τὸ ζωντανὸν μέρος· καὶ φίλημα νὰ μὴ δὲν ἔγινεν, ἐὰν ἀπεθάνῃ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα, στρέφεται ἡ δωρεὰ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ζῇ. Εἰ δὲ γυναῖκα ἔδωκε τοῦ μεμνηστευμένου ἀνδρὸς αὐτῆς τίποτε πρᾶγμα καὶ συνέβη καὶ ἀπεθάνῃ αὐτὴ ἢ αὐτός, ἡ δωρεὰ ἐκείνη δίδεται ὀπίσω εἰς τὸ ζωντανὸν μέρος, ἢ ἐγένετο φίλημα ἢ δὲν ἐγίνετον.

ΑΠΟ ΠΟΣΑΙΣ ΑΙΤΙΑΙΣ ΧΩΡΙΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΜΕΝΟΥΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝ-ον>.

Ματθαίου· α-ον. Ἐὰν ἡ μνηστεία ἦτον ἀνυπόστατος καὶ ἔξω τοῦ δικαίου, ὁποῦ νὰ ἦσαν τὰ παιδία ἄνηβα·

β-ον. Ἐὰν εὑρεθῇ ἐγγαστρωμένη ἀπὸ ξένον ἄνδρα·

γ-ον. Ἐὰν εὑρεθῇ ὅτι ἔναι ἄλλης πίστεως ἢ ἀσεβὴς ἢ αἱρετικός, τόσον ὁ ἄνδρας, ὡσὰν καὶ τὴν γυναῖκα·

δ-ον. Ἐὰν ὁ πρῶτος τοῦ τόπου, ἤγουν ὁ αὐθέντης ἢ ἄλλος ἀρχηγὸς ἀναγκάσῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς γυναικὸς καὶ τοὺς βιάσουν, καὶ αὐτοὶ νὰ μὴ δὲν θέλουν καὶ στανικῶς νὰ κάμουν τὴν μνηστείαν, λύεται ὕστερον, ὅταν εὕρουν καιρόν·

A împăraților Leon și Constantin : Dacă cineva s-a logodit și unul din doi a murit, sau bărbat sau femeie, se dă numai arvuna, părții care trăiește, dar nu îndoită; iar dacă se face călugăr unul din ei, fiecare ia arvunele pe care le-a dat și nu dă înapoi arvuna îndoit, pentru că a mers într-o cale mai bună.

A lui Armenopol : Dacă bărbatul și-a sărutat logodnica la vremea logodnei și s-a întîmplat de a murit unul din cei doi, jumătate din dar să dă înapoi părții în viață; și dacă sărutare nu s-a făcut și a murit bărbatul sau femeia, darul se întoarce la acela care trăiește. Dacă însă femeia a dat logodnicului ei vreun lucru și s-a întîmplat de a murit ea sau el, darul acela să dă înapoi părții rămasă în viață, fie că s-a făcut sărutare, fie că nu s-a ăcut.

PENTRU CARE VINI SE DESPART CEI LOGODIȚI. CAP. 150. (GLAVA 178.) [1]

A lui Matei : 1) Dacă logodna a fost inexistentă și fără de lege, deoarece copiii au fost nevîrstnici;

2. Dacă s-a descoperit îngreunată de bărbat străin;

3. Dacă s-a descoperit de altă credință sau păgînă sau eretică, atît bărbatul, cît și femeia;

4. Dacă mai marele locului, adică domnul sau alt dregător îi va zori pe părinții acelui bărbat sau femei și-i va sili fără voia lor, cu de-a sila, să facă logodna, se desface mai pe urmă, cînd află prilej;

---

[1]) Glavele 179—188 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

ε-ον. Ἐὰν γένῃ καλόγηρος ἕνας ἐκ τοῦ δύο.

Νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ· Λύεται ἡ μνηστεία, καὶ ὅταν τύχῃ τινὰς καὶ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ δαίμονος καὶ δαιμονίζεται, ἢ ἄνδρας ἢ γυναῖκα· ὅμως ἐὰν συνέβη τοῦτο προτύτερα τῆς μνηστείας ἢ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, νὰ χωρίζεται· εἰ δὲ καὶ γένῃ μετὰ ταῦτα, νὰ τὴν ἐρκαρτερῇ ὁ ἄνδρας χρόνους <τρεῖς, ἡ δὲ γυναῖκα τὸν ἄνδρα χρόνους> πέντε· εἰ δὲ καὶ περάσουν οἱ τρεῖς χρόνοι τῆς γυναικὸς καὶ οἱ πέντε τοῦ ἀνδρός, ὑπανδρεύεται ὅποιος ἔναι ὑγιής, ἢ ἡ γυναῖκα ἢ ὁ ἄνδρας.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΘΜΩΝ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ, ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΔΙΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΕΙΣ ΠΟΣΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣ ΠΟΣΟΥΣ ΔΕΝ ΓΙΝΟΝΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΑ-ον

Ματθαίου· Οἱ βαθμοὶ τοῦ γάμου ἀπὸ τοῦτο τοὺς εἶπαν βαθμούς, ὅτι ὥσπερ σκάλα ἀναβαίνουν βαθμίδια καὶ καταβαίνουν ὁμοίως βαθμίδια, οὕτως ἔναι καὶ αἱ συγγένειαι· χωρίζονται εἰς πέντε τάξεις καὶ λογαριάζονται πέντε διαφοραῖς, διότι ἂν γεννηθοῦν δύο παιδία ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ μίαν μητέρα ,λέγονται ἀδελφοί· ἢ ἐὰν γεννηθοῦν ἀπὸ ἕναν πατέρα καὶ δύο μητέρες, τὰ ὅμοια λέγονται ἀδελφοὶ καὶ δὲν ἔχει νὰ εἰπῇ τινάς, ὅτι ἀδελφός μου ἔναι, διότι ἐγεννήθη ἀπὸ ἄλλην μητέρα, ἐπειδὴ ἕνας πατέρας ἔσπειρεν ἡμᾶς. Καὶ πάλιν ἂν εἶναι δύο ἀδελφοὶ ἀπὸ μίαν μητέρα καὶ δύο πατέρες, δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ εἰπῇ, ὅτι ἀδελφός μου δὲν ἔναι, διότι ἀπὸ ἄλλον πατέρα ἐγεννήθη, ἀμὴ λέγονται οἱ ἄνωθεν ἀδελφοὶ γνήσιοι, τόσον νὰ εἶναι ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ μίαν μητέρα, ἢ τόσον νὰ εἶναι ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ δύο μητέρες, ἢ ἀπὸ δύο πατέρες καὶ μίαν μητέρα νὰ εἶναι· ὅλοι τοῦτοι, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν, λέγονται ἀδελφοὶ γνήσιοι.

5. Dacă unul din cei doi se face călugăr.

Novela împăratului Leon Înțeleptul: Se desface logodna și cînd cineva se întîmplă de va fi stăpînit de demon și este îndrăcit, sau bărbat sau femeie; dacă aceasta se întîmplă înainte de logodnă sau chiar în ziua aceea, să se despartă; iar dacă s-a întîmplat după aceea, atunci bărbatul să aștepte ani trei, iar femeia pe bărbat ani cinci; dacă însă trec cei trei ani ai femeii și cei cinci ani ai bărbatului, se căsătorește care este sănătos, sau femeia sau bărbatul.

DESPRE SPIȚELE NUNȚII, CARE ARATĂ ÎN CÎTE SE FAC CĂSĂTORIILE ȘI ÎN CÎTE NU SE FAC. CAP. 151. (GLAVA 189.)

A lui Matei: Spițele nunții de aceea le-a spus spițe, pentru că, precum scara se suie pe trepte și se pogoară așijderea pe trepte, așa sînt și rudeniile; se împart în cinci rînduri și se socotesc cinci grade, căci dacă doi copii se nasc dintr-un tată și o mamă, se cheamă frați; sau dacă se nasc dintr-un tată și două mame, de asemenea se chiamă frați și nimeni nu poate să spună că nu-mi este frate, deoarece s-a născut din altă mamă, pentru că un tată ne-a semănat. Și iarăși dacă sînt doi frați dintr-o mamă și doi tați, nimeni nu poate să spună că nu-mi este frate, pentru că s-a născut din alt tată, ci cei doi frați de mai sus se cheamă drepți, întru cît sînt dintr-un tată și dintr-o mamă, sau întru cît sînt de la un tată și două mame, sau de la doi tați și de la o mamă; toți aceștia, precum am spus mai sus, se cheamă frați drepți.

Ἐτοῦτοι γοῦν οἱ ἀδελφοὶ εἶναι δύο βαθμοὶ καὶ τὰ παιδία, ὁποῦ γεννηθοῦν ἀπὸ δύο ἀδέλφια, λέγονται πρῶτα ἐξάδελφα, καὶ εἶναι βαθμοὶ τέσσαροι. Τὰ πρῶτα ἐξάδελφα ἐὰν γεννήσουν παιδία, λέγονται δεύτερα ἐξάδελφα, καὶ εἶναι βαθμοὶ ἕξι. Τὰ δεύτερα ἐξάδελφα ἐὰν γεννήσουν παιδία, λέγονται τρίτα ἐξάδελφα, καὶ εἶναι βαθμοὶ ὀκτώ.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ΑΙΜΑΤΟΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΒ-ον

Ματθαίου· Ἡ συγγένεια χωρίζεται εἰς πέντε· πρώτη ἔναι ἡ ἐξ αἵματος· δευτέρα, ἡ ἐξαγχιστεία, τὴν ὁποίαν λέγομεν συμπενθερίαν· τρίτη ἡ τριγένεια, ἡ ὁποία ἔναι καὶ αὐτὴ συμπενθερία ἀπὸ τρία γένη· τετάρτη τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· καὶ πέμπτη ἡ ἐξ υἱοθεσίας, ἡ ὁποία λέγεται τὸ παιδὶ ὁποῦ ἐπέρνει τινὰς μετὰ ἱερῶν εὐχῶν καὶ κάμνει τὸ καθολικόν του παιδὶ ὥσπερ καὶ τὰ παιδία του.

Ἡ ἐξ αἵματος συγγένεια· Ὅμως ἡ ἐξ αἵματος συγγένεια χωρίζεται εἰς τρία· εἰς ἀνιόντας, εἰς κατιόντας καὶ πλαγίους.

Καὶ ἀνιόντας λέγονται· ὁ πατήρ μου, ὁ πάππος μου, ὁ προπάππος μου· ἡ μήτηρ μου, ἡ μάμμη μου καὶ ἡ προμάμμη μου.

Κατιόντας δὲ πάλιν λέγονται τὰ παιδία μου, τὰ ἐγγόνιά μου καὶ τὰ προεγγόνιά μου.

Ἐκ πλαγίου δὲ ὅσοι δὲν ἐγέννησαν ἡμᾶς, οὐδὲ ἀπὸ ἡμᾶς ἐγεννήθησαν, ἀμὴ εἶναι ἀπὸ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν γενεάν, ὁποῦ εἴμασθεν καὶ ἡμεῖς, ἤγουν ὁ ἀδελφός μου, ἡ ἀδελφή μου, ὁ ἐξάδελφος μου, ἡ ἐξαδέλφη μου, ὁ θεῖός μου καὶ ἡ θεία μου.

Acești frați deci sînt două spițe și copiii care se nasc din doi frați, se chiamă veri primari și sînt patru spițe. Dacă verii primari vor naște copii, se cheamă veri de-al doilea și sînt șase spițe. Verii de-al doilea dacă vor naște copii, se cheamă veri de-al treilea și sînt opt spițe.

ÎMPĂRȚIREA RUDENIEI ȘI DESPRE RUDENIA DE SÎNGE. CAP. 152. (GLAVA 190.)

A lui Matei : Rudenia se împarte în cinci: întîia este cea din sînge; a doua, cuscrenia; a treia, cea de trei neamuri, care și ea este cuscrenie de trei neamuri; a patra din sfîntul botez; și a cincia din înfiere care se chemă copilul pe care-l ia cineva cu sfinte rugăciuni și-l face copil adevărat al său ca și copiii săi.

Rudenia de sînge: Dar rudenia de sînge se împarte în trei: în suitori, în coborîtori și în colaterali.

Și suitori se cheamă: tatăl meu, bunicul meu, străbunicul meu; mama mea, bunica mea și străbunica mea.

Iar coborîtori se cheamă copiii mei, nepoții mei și strănepoții mei.

Colaterali însă cei care nu ne-au născut pe noi, nici n-au fost născuți de noi; dar sînt din unul și același neam, din care sîntem și noi, adică fratele meu, vărul meu, vara mea, unchiul meu, mătușa mea.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΙΜΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΥ ΒΑΘΜΟΥ, ΟΠΩΣ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΓ-ον

Ματθαίου· Ὁ ἐξ αἵματος ἕβδομος βαθμὸς ἐμποδισμένος ἔναι παντάπασι καὶ δὲν γίνεται, διότι δὲν ἀφίνει ὁ νόμος νὰ ἐπάρῃ τινὰς γυναῖκα τοῦ δευτέρου ἐξαδέλφου αὐτοῦ τὴν θυγατέραν· πρῶτα γοῦν τοὺς παλαιοὺς χρόνους, ἐὰν τὸ ἐρωτοῦσαν προτύτερα, πρὶν νὰ γένῃ ὁ γάμος, δὲν τὸ ἀφίνουν νὰ γένῃ, μόνον τὸ ἐμποδοῦσαν· εἰ δὲ καὶ ἔφθανεν καὶ ἐγίνετον, ἐκανόνισαν τὸν γάμον καὶ οὕτως τὸν ἄφιναν· κανέναν ἐμπόδιον δὲν εἶχεν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τότε.

Νόμος· Λέγει γὰρ ὁ νόμος· Δὲν δύναταί τινας νὰ ἐπάρῃ γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ δευτέρου ἐξαδέλφου αὐτοῦ ἢ τῆς δευτέρας ἐξαδέλφης αὐτοῦ, ὅτι ἀνεψιὰ αὐτοῦ εἶναι. Καὶ ἐπειδὴ τινες ἔκαμαν τὸν τοιοῦτον γάμον κρυφόν, ἐκανονίζοντο. Καὶ ἀνέφεραν τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἱερὰν σύνοδον τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Λουκᾶ. Καὶ ἀπὸ τότε ἀπέφηνεν ὁ αὐτὸς ἁγιώτατος πατριάρχης συνοδικῶς, ὅπως νὰ μὴ δὲν γίνεται ὁ τοιοῦτος παράνομος γάμος, ὁ ἐξ αἵματος ἑβδόμου βαθμοῦ. Καὶ εἰ μὲν ἐρωτηθῇ, μὴ ἀφίσῃς αὐτὸν νὰ γένῃ· εἰ δὲ καὶ γένῃ, χώρισον αὐτὸν παντάπασιν, καὶ τὸν ἱερέαν, ὁποῦ νὰ εὐλόγησεν τοῦτον τὸν γάμον, καὶ κάθῃρε αὐτὸν τελείως τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ ἐπλάνησαν αὐτὸν μετὰ δόλου καὶ δὲν τὸ ἤξευρεν, μὴ καθήρῃς αὐτόν, ἀμὴ κανόνισον κατὰ τὸ πρέπον, ἐπειδὴ ἐγέλασαν αὐτόν· καὶ ὅσοι ἐσυνήργησαν καὶ ἔγινεν ὁ τοιοῦτος παράνομος γάμος, ἀφόρισον αὐτούς. Καὶ ἐβεβαίωσε [1]) ταύτην δὲ τὴν πατριαρχικὴν ἀπόφασιν καὶ ὁ ὁρισμὸς τοῦ βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Πορφυρογεννήτου· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἄφικαν πλέον τινὰ νὰ ἐπάρῃ τοῦ δευτέρου ἐξαδέλφου αὐτοῦ τὴν θυγατέραν, διότι ἔναι ἀνεψιὰ αὐτοῦ, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν. Ὁμοίως καὶ ὁ πατριάρχης κύριος Ἀλέξιος συνοδικῶς ὥρισε περὶ τούτου, ὅπως νὰ μὴ δὲν γίνεται· καὶ ἔγραψε καὶ τόμον ἐν τῷ ἑξακισχιλιοστῷ

DESPRE A ŞAPTEA SPIŢĂ DE SÎNGE, CA SĂ NU SE FACĂ. CAP. 153. (GLAVA 191.)

A lui Matei: A şaptea spiţă de sînge este oprită de tot şi nu se face, pentru că legea nu lasă să ia cineva de femeie pe fata vărului său de-al doilea; mai înainte în vremile vechi, dacă întrebau, înainte de a se face nunta, nu lăsau să se facă, ci o opreau; dar dacă apuca să se facă, atunci le dădeau canon şi aşa nunta o lăsau; şi atunci nu avea nici o piedică de la biserică.

Legea: Căci legea spune: Nu poate cineva să ia femeie pe fata vărului său al doilea sau a verei sale a doua, pentru că este nepoată. Şi pentru că unii făceau pe ascuns o nuntă ca aceasta, li se dădea canon. Şi au făcut înştiinţare despre aceasta sfîntului sinod al prea sfinţitului patriarh ecumenic chir Luca. Şi de atunci acel pre sfinţit patriarh cu sinodul a hotărît, ca să nu se mai facă această nuntă potrivnică legii, nuntă de-a şaptea spiţă de sînge. Şi dacă se va face întrebare, să nu laşi să se facă; dacă s-a făcut, despărţeşte-o neapărat; şi pe preotul care a binecuvîntat această nuntă, caterisește-l cu totul din preoţia lui. Iar de l-au amăgit cu viclenie şi nu a ştiut, să nu-l caterisești, dar dă-i canon, cum se cuvine, pentru că şi-au rîs de dînsul; iar cîţi au ajutat şi s-a făcut nunta aceasta fără lege, afuriseşte-i. Şi a întărit această patriarhicească hotărîre şi ordinul împăratului chir Manuil Porfirogenitul; şi de aceea n-au mai lăsat pe nimeni să ia pe fata vărului său de-al doilea, pentru că-i este nepoată, după cum am spus mai sus. De asemenea şi patriarhul Alexie a hotărît cu sinodul despre aceasta, ca să nu se mai facă; şi a scris şi un tomos în anul şase mii cinci sute patruzeci şi şase [2]), deoarece, precum e căpăstrul

---

[1]) ἐβεβαιώσας în ms.
[2]) 1038.

πενταχοσιοστῷ τεσσαραχοστῷ ἕχτῳ ἔτει [1]), διότι ὥσπερ σαλιβάρι εἰς τὸ ἄλογον, οὕτως ἔναι καὶ ὁ νόμος εἰς ἡμᾶς τοὺς χριστιανούς· καὶ κάμνει χρεία νὰ φυλάττωμεν αὐτὸν καλῶς καὶ νὰ κάμνωμεν, καθὼς ὁρίζει καὶ ἀποφαίνει.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΙΜΑΤΟΣ ΟΓΔΟΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΟΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΔ-ον

Ματθαίου· Ὁ ἐξ αἵματος ὄγδοος βαθμὸς γίνεται οὕτως· ὁ πατέρας, ὅσα παιδία καὶ ἂν γεννήσῃ, ὅλα δύο βαθμοὶ καλοῦνται, ἐὰν ἔναι καὶ πολλαὶ γεννήσεις· δηλονότι ὁ πατήρ μου ἐγέννησεν ἐμὲ καὶ ἔναι μία γέννησις, ὁποῦ ἔναι ἕνας βαθμός· ἐγέννησεν καὶ τὸν ἀδελφόν μου καὶ ἐγένετο δύο βαθμοὶ μετὰ μένα· ὅσοι γεννήσεις γένωσι, τόσοι βαθμοὶ λογαριάζονται· ἤγουν ὁ πατὴρ ἐγέννησεν ἐμέ, ἔχω μίαν γέννησιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου ἕνας βαθμός. Ἐγὼ ἐγέννησα τὸν υἱόν μου· δύο γεννήσεις καὶ δύο βαθμοὶ μὲ τὸν πατέρα μου. Ὁ υἱός μου ἐγέννησε τὸν ἔγγονα μου, ἔχω τρεῖς γεννήσεις καὶ τρεῖς βαθμοί· ὁ ἔγγονάς μου ἐγέννησε τὸν προέγγονά μου, ἰδοὺ τέσσαρεις γεννήσεις καὶ τέσσαρεις βαθμοί.

Πάλιν ὁ πατὴρ μου ἐγέννησε τὸν ἀδελφόν μου, δευτέραν γέννησιν, καὶ ἔναι πρὸς αὐτὸν ἕνας βαθμός, καὶ πρὸς ἐμὲ τὸν ἀδελφόν του δύο βαθμοί.

Ὁ ἀδελφός μου ἐγέννησεν υἱόν, ὁποῖος λέγεται ἀνεψιός μου, καὶ πρὸς τὸν πατέρα του, τὸν ἀδελφόν μου, ἕνας βαθμός, πρὸς δὲ ἐμὲ τὸν θεῖον αὐτοῦ, τρεῖς βαθμοί· ἤγουν ἡ γέννησις ἡ ἐδική μου, μία· καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου, δύο· καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ μου, τρεῖς. Ἐγέννησα καὶ ἐγὼ υἱὸν καὶ ἔναι τετάρτη γέννησις μετὰ τὸν ἀνεψιόν μου, διὸ πρὸς τὸν ἀνεψιόν μου ὁ υἱός μου, ἤγουν τὸν πρῶτον του ἐξάδελφον, τέσσαροι βαθμοὶ ἔναι.

Πάλιν ὁ ἀνεψιός μου, τοῦ ἀδελφοῦ μου υἱός, ἐγέννησεν υἱόν, καὶ ἔχει τερῖς γεννήσεις πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, πρὸς δὲ ἐμὲ τέσσαρεις γεννήσεις καὶ τέσσαρεις βαθμοί· πρὸς δὲ τὸν ἔγγονοί μου, τὸν δεύτερόν του ἐξάδελφον, ἔξε βαθμοί.

pentru cal, așa și legea este pentru noi creștinii; și trebuie s-o păzim bine și să facem, precum hotărăște și arată.

DESPRE A OPTA SPIȚĂ DE SÎNGE, SĂ SE FACĂ. CAP. 154. (GLAVA 192.)

A lui Matei: A opta spiță de sînge decurge așa: tatăl orișicîți copii ar fi avut, toți se cheamă două spițe, deși sînt multe nașteri; adică tatăl meu m-a făcut pe mine și este o naștere care este o spiță; l-a făcut și pe fratele meu și s-au făcut două spițe cu mine; cîte nașteri s-au făcut, atîtea spițe se socotesc: adică tatăl meu m-a născut pe mine, am o naștere, iată deci: eu și tatăl meu o spiță. Eu am născut pe fiul meu: două nașteri și două spițe cu tatăl meu. Feciorul meu a născut pe nepotul meu, sînt trei nașteri și trei spițe; nepotul meu a născut pe strănepotul meu, iată patru nașteri și patru spițe.

Iarăși tatăl meu a născut pe fratele meu, o a doua naștere, și este față de dînsul o spiță și față de mine fratele lui două spițe.

Fratele meu a născut fecior care se cheamă nepotul meu și față de tatăl său, fratele meu o spiță, față de mine însă, unchiul lui, trei spițe; adică nașterea mea, una; și a fratelui meu două; și a nepotului meu trei. Am născut și eu fiu și este a patra naștere cu nepotul meu, pentru că fiul meu față de nepotul meu de frate, adică vărul lui primar, sînt patru spițe.

Iarăși nepotul meu, feciorul fratelui meu, a născut fiu și sînt trei nașteri față de fratele meu, față de mine însă patru și patru spițe; iară față de nepotul meu, vărul lui de-al doilea, șase spițe.

---

[1]) ἕκτον ἔτος în ms.

Πάλιν τοῦ ἀδελφοῦ μου ὁ ἔγγονας ἐγένησεν θυγατέραν, ἡ ὁποῖα ἔναι πρὸς τὸν ἀδελφόν μου τέσσαρεις βαθμοί, πρὸς δὲ ἐμὲ πέντε, πρὸς δὲ τὸν υἱόν μου ἕξι, πρὸς δὲ τὸν ἔγγονόν μου ἑπτά, πρὸς δὲ τὸν προέγγονόν μου, τὸν τρίτον της ἐξάδελφον ὀκτώ. Καὶ γίνεται τοῦτος ὄγδοος βαθμὸς ἀνεμποδίστως.

Ὅρα καλῶς τὸ παρόν· Ἠξεύρετε, ὅτι εἰς τοὺς βαθμοὺς τῶν γάμων, τόσον μετροῦνται τὰ ἀρσενικά, ὡσὰν καὶ τὰ θηλυκά, ἐπειδὴ ἀπὸ ἕναν πατέρα ἐγεννήθησαν· καὶ δὲν ἔναι, ὡς λέγουν τινές, ὅτι ἀλλέως μετρεῖται τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἀλλέως τὸ θηλυκόν, ἀμὴ ὁ νόμος τόσον βάλλει καὶ μετρᾷ τὸ θηλυκὸν ὡσὰν καὶ τὸ ἀρσενικόν· καὶ δὲν ἔναι καμία διαφορὰ ἀπὸ ἀρσενικόν ἕως θηλυκόν, διότι ὁ Ἰωάννης γεννᾷ Δημήτριον καὶ Μαρίαν, καὶ ἔναι ὁ Δημήτριος μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαρίας βαθμοὶ δύο, καὶ τὰ παιδία των τέσσαρεις· καὶ εἰπᾶνε οἱ βαθμοὶ καθεξῆς, ἕως νὰ ἔλθουν εἰς τοὺς ὀκτώ. Τότε ἔρχονται εἰς γάμον, ὡς ἐγράψαμεν ἄνωθεν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΞ ΑΓΧΙΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΤΙ Η ΕΞΑΓΧΙΣΤΕΙΑ ΛΕΓΕΤΑΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ ΑΠΟ ΣΥΜΠΕΝΘΕΡΙΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΕ-ον

Ματθαίου· Τοῦ ἐξ αἵματος οἱ βαθμοὶ εὔκολον εἶναι εἰς λογαριασμὸν καὶ ἰδοὺ σὺν θεῷ εἴπαμεν αὐτοὺς ἄνωθεν. Οἱ δὲ βαθμοὶ ὁποῦ ἔναι ἀπὸ συμπενθέριον, δύσκολον ἔναι καὶ προσεκτικώτερον νὰ τοὺς εἰποῦμεν. Καὶ κάμνει χρεία νὰ στοχαζόμεσθεν, διὰ νὰ μὴ δὲν λαθαστῶμεν καὶ κάμωμεν παρανομίαν καὶ θέλωμεν ἔχει βάρος κολάσεως παρὰ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Σήμαναι. Λοιπὸν ὅσα ὁ νόμος συγχωρεῖ, ἐκεῖνα νὰ κάμωμεν, εἰ δὲ ὅσα δὲν συγχωρεῖ νὰ προσεχόμεθα νὰ μὴ δὲν τὰ κάμνωμεν καὶ νὰ κολασθῶμεν δι᾽ αὐτά.

Ὅρα· Οἱ παλαιοὶ μὲν διδάσκαλοι ἕως τοὺς ἑπτὰ βαθμοὺς τὸ ἐσυγχώρησαν. Οἱ δὲ νεώτεροι ἐσυγχώρησαν καὶ εἰς τοὺς ἕξι καὶ εἰς τοὺς ἑπτὰ ἐμπόδισαν, τοὺς ἕξι διάτι δὲν ἔχουν σύγχυσιν· τοὺς δὲ ἑπτὰ διάτι ἔχουν σύγχυσιν.

Iarăși nepotul fratelui meu a născut o fată care este față de fratele meu patru spițe; față de mine, cinci; față de fiul meu, șase; iar față de nepotul meu, șapte; iar față de strănepotul meu, vărul ei de al treilea, opt. Și la această a opta spiță se face nunta fără nici o piedică.

Vezi aceasta bine: Să știți că la spițele nunților partea bărbătească se socotește tot așa ca și cea femeiască, deoarece s-au născut dintr-un tată. Și nu este, precum spun unii că altfel se numără la bărbat și altfel la femeie, dar legea pune și socotește tot atîta la partea femeiască, cît și la cea bărbătească, și nu este nici o deosebire între bărbat și femeie, pentru că Ioan naște pe Dimitrie și pe Maria și este Dimitrie cu soră-sa Maria două spițe și copiii lor patru; și urmează spițele așa mai departe, pînă ce au ajuns la opt. Atunci merg la căsătorie, precum am scris mai sus.

DESPRE SPIȚELE DIN CUSCRENIE, CARE SE CHEAMĂ ȘI RUDENIE DIN CUSCRENIE. CAP. 155. (Comp. GLAVA 193.)

A lui Matei: Spițele de sînge sînt lesne la socoteală și iată, cu ajutorul lui Dumnezeu, am vorbit despre ele mai sus. Spițele însă care sînt din cuscrenie, sînt anevoie și cu mai multă băgare de seamă să le spunem. Și trebuie să ne gîndim, pentru ca să nu greșim și să călcăm legea, că vom avea grea pedeapsă de la Dumnezeul nostru Isus Hristos în ziua cea înfricoșată a judecății.

Înseamnă: Cîte deci legea îngăduie, acelea să le facem și cîte nu îngăduie, să luăm seama să nu le facem și să fim munciți pentru ele.

Vezi: Dascălii cei vechi au îngăduit pînă la șapte spițe. Iar cei mai noi au îngăduit și la șase, iar la șapte au oprit, pentru că la șase nu este amestecare de sînge, la șapte însă este.

Νόμος· Καὶ ἀκούσατε· Ὁ νόμος ἐμποδίζει, ἕνας ἄνδρας νὰ ἐπάρῃ μητέρα καὶ θυγατέρα, οὐδὲ μάμμην καὶ ἐγγόνην δὲν ἠμπορεῖ νὰ πάρῃ, οὐδὲ μάμμην καὶ δυσεγγόνην, οὐδὲ μάμμην καὶ τρισεγγόνην· οὐδὲ δύο ἀδελφὰς δὲν ἐπέρνει· οὐδὲ θεῖαν ἀπλῶς καὶ ἀνεψιάν· οὐδὲ δύο πρώτας ἐξαδέλφας· οὐδὲ μικρὰν θεῖαν καὶ ἀνεψιάν· οὐδὲ δύο δευτέρας ἐξαδέλφας δὲν ἐπέρνει αὐτὸς ὁ ἕνας ἄνδρας, διότι ἑπτὰ βαθμοὶ δὲν εἶναι, μόνον ἕξι, καθὼς τὸ μετροῦν τινὲς εἰς ἑπτά, ὅτι ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκά του ἕναι σάρκα μία καὶ ἕνας βαθμὸς μετρεῖται.

Ὅρα πατριαρχικὴν ἀπόφασιν καὶ ὁρισμὸν βασιλέως· Καὶ τοῦτο ἐρωτήθη εἰς τὸν καιρὸν Νικολάου τοῦ πατριάρχου καὶ ἐμποδίσθη παρ' αὐτοῦ συνοδικῶς· καὶ ἐγένετο καὶ ὁρισμὸς βασιλικός, ὅτι νὰ μὴ δὲν γίνεται τοῦτος ὁ γάμος ποτέ, διότι ὅσα ἀπὸ συμπεθερία γίνονται γαμικὰ συναλάγματα, εἰς τοὺς ἑπὰ βαθμοὺς τὸ συγχωροῦν, διότι τὸ ἕνα ἢ φύσει ἕναι, ἢ θέσει. Καὶ φύσει μὲν ἕναι ἕνας ἄνθρωπος, θέσει δὲ ὥσπερ ἄνδρας μετὰ τῆς νομίμου αὐτοῦ γυναικός, ὁποῦ ἐνώθησαν εἰς σμίξιν σαρκικήν, ὡς λέγεται ἡ Γραφή· καὶ ἔσονται οἱ δύο σάρκα μία. Ὅταν μὲν οὖν ἕναι ἡ συγγένεια ἐξ αἵματος καὶ γένους ἑνός, ὁ ἕνας ἄνθρωπος λέγεται φυσικὰ ἕνας· ὅταν δὲ ἕναι ἀπὸ συμπεθερίαν, ἤγουν δύο γενεῶν, ἔχει τὸ ἕνα κατὰ θέσιν, καὶ τὸ ἴδιον τοῦτο δὲν ἕναι ὥσπερ καὶ τοῦ ἐξ αἵματος. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν βαθμὸν ὁποῦ ἀφίνει, κάμνει τὸν γάμον ὀλιγώτερον ἕνα βαθμὸν ἀπὸ τοὺς ὀκτώ· καὶ γίνεται εἰς τοὺς ἑπτὰ βαθμούς· Λαμβάνει δὲ αὐτὸς ὁ ἄνδρας τὴν θυγατέραν τῆς δευτέρας ἐξαδέλφης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΟΤΙ ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΛΕΓΕΤΑΙ ΚΑΙ ΧΩΡΙΖΕΙ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΡΙΓΕΝΕΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝϚ-ον

Ματθαίου· Θεῖος λέγεται, ἀπλῶς ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατρός μου ἢ ἡ ἀδελφή του· θεῖος μέγας λέγεται τοῦ πάππου μου ὁ ἀδελφὸς ἢ τῆς μάμμης μου· θεῖος μικρὸς λέγεται τοῦ πατρός μου ὁ πρῶτος ἐξάδελφος ἢ τῆς μητρός μου.

Lege: Şi ascultaţi ! Legea opreşte ca un bărbat să ia mamă şi fată ; nici bunică şi nepoată nu poate lua, nici bunică şi strănepoată, nici bunică şi răstrănepoată ; nici două surori nu ia ; nici mătuşă nici nepoată de soră sau frate ; nici două vere primare ; nici mătuşă mică, nici nepoată ; nici două vere de-al doilea nu ia unul şi acelaşi bărbat, pentru că nu sînt şapte spiţe, precum le socotesc unii la şapte ci numai şase, deoarece bărbatul şi femeia lui sînt un trup şi se socoteşte o spiţă.

Vezi hotărîrea patriarhicească şi ordinul împăratului: Şi despre aceasta s-a făcut întrebare în timpul patriarhului Nicolaie şi s-a oprit de dînsul împreună cu sinodul ; şi s-a dat şi poruncă împărătească, ca să nu se facă niciodată această nuntă, deoarece cîte legături de căsătorie se fac din cuscrenie, la a şaptea spiţă le îngăduie, pentru că o parte este sau din fire, sau în fapt. Şi din fire este un om, iar în fapt este cînd un bărbat cu femeia lui legiuită s-au împreunat trupeşte, şi vor fi amîndoi, precum spune sfînta scriptură un trup, Prin urmare cînd este rudenia din sînge şi dintr-un singur neam, un om se cheamă din fire unul ; cînd însă este din cuscrenie, adică din două neamuri, unul este în fapt şi aceasta nu este tot aceeaşi ca şi din rudenia de sînge, De aceea şi scade o spiţă şi încheie căsătoria cu o spiţă mai puţin din cele opt ; şi se face la şapte spiţe. Iar acel bărbat ia pe fata verei de-a doua a femeii lui.

DESPRE NUMELE UNCHIULUI CĂ SE SPUNE ŞI SE ÎMPARTE ÎN TREI ; ŞI DESPRE RUDENIA DIN TREI NEAMURI. CAP. 156. (GLAVA 194.)

A lui Matei : Unchi se cheamă fratele tatălui meu iar sora lui mătuşă ; unchi mare se cheamă fratele bunicului meu sau al bunicii mele ; iară unchi mic vărul primar al tatălui meu sau al mamei mele.

Καὶ ὁ μὲν τοῦ πατρός μου ὁ ἀδελφὸς ἔναι πρὸς ἐμὲ τρίτου βαθμοῦ, τοῦ δὲ πάππου μου ἢ τῆς μάμμης μου ὁ ἀδελφός, τέσσαροι βαθμοί. Ὁ δὲ πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ πατρός μου, πέμπτου βαθμοῦ ἔναι πρὸς ἐμέ.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς μητέρα καὶ θυγατέραν δὲν ἐπέρνουν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς μάμμην καὶ ἐγγόνην δὲν ἐπέρνουν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱός μάμμην καὶ δισεγγόνην δὲν ἐπέρνουν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς μάμμην καὶ τρισεγγόνην δὲν ἐπέρνουν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς δύο ἀδελφὰς δὲν ἐπέρνουν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς θείαν καὶ ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνουν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς δύο πρώτας ἐξαδέλφας δὲν ἐπέρνουν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς ἐπέρνουν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιάν.

Πατὴρ δὲ καὶ υἱὸς δύο δευτέρας ἐξαδέλφας δὲν ἐπέρνουν.

Ἐρώτησις· Καὶ διὰ τί τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἐλύσαμεν, ἤγουν ἐδώκαμεν ἄδειαν νὰ ἐπάρουν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιὰν καὶ δύο δευτέρας ἐξαδέλφας ἐμποδίσαμεν;

Ἀπόκρισις· Ὅτι μὲν πατέρας καὶ υἱὸς εἰς τὴν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιὰν νὰ ἐπάρουν, πάλιν πατρὸς καὶ υἱοῦ ἔχουν τόπον· ὅταν δὲ ἐπάρουν δύο δευτέρας ἐξαδέλφας, γίνονται ἀντὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ σύγαμβροι καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀφίνει ὁ νόμος νὰ γένῃ, διατὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὸ ὄνομα εἰς τὴν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιὰν δὲν συγχύζονται τὰ ὀνόματα, ὡς εἴπαμεν, μόνον εἰς τὰς δευτέρας ἐξαδέλφας· καὶ εἰς ὅποιον γάμον συγχύζονται τὰ ὀνόματα, ὁ γάμος ἐκεῖνος δὲν γίνεται, ὅτι ἔναι παράνομος.

Ἐὰν οὖν εἰς τὴν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιὰν νὰ ἐπάρῃ ὁ πατέρας τὴν θείαν καὶ ὁ υἱὸς τὴν ἀνεψιάν, γίνεται· μή, ἀνέναι καὶ ἐπάρῃ ὁ πατέρας τὴν ἀνεψιάν, καὶ ὁ υἱὸς τὴν θείαν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἐπάρῃ, διὰ νὰ μὴ δὲν συγχυστοῦν τὰ ὀνόματα καὶ γένῃ ὁ πατέρας υἱὸς καὶ ὁ υἱὸς πατέρας.

Și fratele tatălui meu față de mine este de spița a treia, iar al bunicului meu și al bunicii mele, patru spițe. Vărul primar al tatălui meu este de a cincea spiță față de mine.

Tată și fecior nu iau pe mamă și pe fată.

Tată și fecior nu iau pe bunică și pe nepoată.

Tată și fecior nu iau pe bunică și pe strănepoată.

Tată și fecior nu iau pe bunică și răstrănepoată.

Tată și fecior nu iau două surori.

Tată și fecior nu iau mătușă și nepoată (de soră sau frate).

Tată și fecior nu iau două vere primare.

Dar tată și fecior iau mătușă mică și nepoată (de soră sau frate).

Însă tată și fecior nu iau două vere de-al doilea.

Întrebare: Și de ce am dezlegat pe tatăl și pe feciorul, adică le-am dat voie să ia mătușă mică și nepoată (de frate sau soră); și două vere de-al doilea am oprit?

Răspuns: Pentru că tată și fecior cu mătușa mică și nepoată, iarăși au loc de tată și fecior; cînd însă iau două vere de-al doilea, devin în loc de tată și fecior amîndoi gineri între ei și de aceea legea nu-i lasă să se facă, pentru că numele tatălui și al feciorului cu mătușa mică și nepoată nu se amestecă, precum am zis, numai cu cele două vere de-al doilea; și la care nuntă numele se amestecă, nunta aceea nu se face, pentru că este fără lege.

Dacă deci la mătușa mică și nepoată, tatăl ia pe mătușa și feciorul pe nepoata, se face; nu însă dacă tatăl a luat pe nepoata, feciorul nu poate lua pe mătușa, pentru ca să nu se amestece numele și tatăl să devină fecior și feciorul tată.

Οὐδὲ μεγάλην θείαν καὶ ἀνεψιὰν πατὴρ καὶ υἱὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπάρῃ· οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπάρουν μάμμην καὶ ἐγγόνην· οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος μάμμην καὶ δισεγγόνην δὲν ἐπέρνουν· οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπάρουν δυὸ ἀδελφᾶς· οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος δὲν ἐπέρνουν θείαν ἁπλῶς καὶ ἀνεψιάν.

Πάππος καὶ ἔγγονος ἐπέρνουν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιάν.

Πάππος καὶ ἔγγονος δὲν ἐπέρνουν δύο πρώτας ἐξαδέλφας· οὐδὲ πάππος καὶ δισέγγονος δὲν τὰς ἐπέρνουν, διὰ νὰ μὴ δὲν λογισθοῦν σύγαμβροι.

Πάππος δὲ καὶ δισέγγονος ἐπέρνουσι μάμμην καὶ δισεγγόνην· πάππος δὲ καὶ δισέγγονος ἐπέρνουσι θείαν ἁπλῶς καὶ ἀνεψιάν.

Δύο ἀδελφοὶ δύο ἀδελφὰς δὲν ἐπέρνουν· δύο ἀδελφοὶ θείαν ἁπλῶς καὶ ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνουν· δύο ἀδελφοὶ δύο πρώτας ἐξαδέλφας δὲν ἐπέρνουν.

Δύο ἀδελφοὶ ἐπέρνουν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιάν· δύο ἀδελφοὶ ἐπέρνουν δύο δευτέρας ἐξαδέλφας.

Δύο ἀδελφοὶ μητέρα καὶ θυγατέραν δὲν ἐπέρνουν· δύο ἀδελφοὶ μάμμην καὶ δισεγγόνην δὲν ἐπέρνουν· δύο ἀδελφοὶ μεγάλην θείαν καὶ ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνουν.

Θεῖος καὶ ἀνεψιὸς ἐπέρνουν θείαν καὶ ἀνεψιάν, ἀληθῶς, ὅταν λάβῃ ὁ θεῖος τὴν θείαν καὶ ὁ ἀνεψιὸς τὴν ἀνεψιάν. Εἰ δὲ καὶ ἐπάρῃ ὁ θεῖος τὴν ἀνεψιάν, καὶ ὁ ἀνεψιὸς τὴν θείαν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἐπάρῃ, διότι συγχύζονται τὰ ὀνόματα καὶ γίνεται ὁ θεῖος ἀνεψιὸς καὶ ὁ ἀνεψιὸς θεῖος.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Λέγει γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι ὅσα συγχύζουν τὰ ὀνόματα εἰς τοὺς βαθμούς, λέγονται παράνομα.

Καὶ θεῖος καὶ ἀνεψιὸς ἐπέρνουν δύο πρώτας ἐξαδέλφας.

Καὶ δύο πρῶτοι ἐξάδελφοι δύο πρώτας ἐξαδέλφας ἐπέρνουν.

Nici mătușă mare și nepoată, tată și fecior nu pot să le ia; nici bunic și nepot nu pot să ia bunică și nepoată; nici bunic și nepot nu iau bunică și strenepoată; nici bunic și nepot nu pot lua două surori; nici bunic și nepot nu iau mătușă dreaptă și nepoată.

Bunic și nepot iau mătușă mică și nepoată (de frate sau soră)

Bunic și nepot nu iau două vere primare; nici bunic și strănepot nu le iau, pentru ca să nu se socotească amîndoi gineri între ei.

Bunic însă și răstrănepot iau bunică și răstrănepoată; iar bunic și răstrănepot iau mătușă dreaptă și nepoată (de frate sau soră).

Doi frați nu iau două surori; doi frați nu iau mătușă dreaptă și nepoată (de frate sau soră); doi frați nu iau două vere primare.

Doi frați iau mătușă mică și nepoată (de frate sau soră doi frați iau două vere de-al doilea.

Doi frați nu iau mamă și fată; doi frați nu iau bunică și strănepoată; doi frați nu iau mătușă mare și nepoată (de frate sau soră).

Unchi și nepot iau mătușă și nepoată, dar numai cînd unchiul ia pe mătușa și nepotul pe nepoata. Iar dacă unchiul ia pe nepoata, nepotul nu poate lua pe mătușa, deoarece numele se amestecă și unchiul devine nepot și nepotul unchi.

A marelui Vasilie: Căci zice marele Vasilie că, cele ce amestecă numele la spițe, acelea se cheamă potrivnice legii.

Și unchiul și nepotul iau două vere primare.

Și doi veri primari iau două vere primare.

Τὰ τῆς τριγενείας· Λείπεται λοιπὸν νὰ εἰποῦμεν καὶ τὰ περὶ τῆς τριγενείας, ἡ ὁποία ἔναι καὶ αὐτὴ ἀγχιστεία, ἤγουν ἀπὸ συμπενθεριὸν καὶ γίνεται ἀπὸ τρία γένη. Ἄλλο γὰρ ἐγὼ γένος καὶ ἄλλο ἡ γυναῖκα μου καὶ ὁ ἀδελφός της καὶ ἄλλο τοῦ γυναικαδέλφου μου ἡ γυναῖκα.

Λοιπὸν ἐὰν ἀπεθάνῃ ἡ γυναῖκά μου, δύναμαι νὰ ἐπάρω τοῦ γυναικαδελφοῦ μου τὴν γυναικαδελφήν.

Ἡ γυναῖκα τοῦ γυναιαδελφοῦ μου ἐὰν ἀποθάνῃ αὐτός, ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν ἐπάρω γυναῖκα, ἀμὴ ὁ ἀδελφός μου τὴν ἐπέρνει.

Ἀνέναι καὶ ἔχω προγονὸν καὶ ἀπεθάνῃ, τὴν γυναῖκα του δέν μου δίδει ὁ νόμος νὰ τὴν ἐπάρω γυναῖκα.

Ἐὰν ἔχῃ ὁ ἀδελφός μου προγονὸν καὶ ἀποθάνῃ, ἐπέρνω ἐγὼ τὴν γυναῖκα, αὐτοῦ τοῦ προγόνου τοῦ ἀδελφοῦ μου.

Ἡ μητρυιὰ δέ, ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἀνέναι καὶ ἀπεθάνῃ καὶ ἡ προγόνη της, τὸν ἄνδραν της δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπάρῃ.

Ἐὰν ἀπεθάνῃ ἡ γυναῖκα μου, ἐπέρνω τὴν γυναῖκα τοῦ θείου αὐτῆς· ἐπέρνω τοῦ γυναικαδελφοῦ μου τὴν προγόνην.

Ἐπῆρα εἰς τὴν ἀδελφήν μου γαμβρόν· καὶ ἐγὼ ἐπέρνω τοῦ γαμβροῦ μου τοῦ ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα, ἤγουν τὴν νύμφην του.

Πάλιν τῆς θυγατρός μου ὁ ἄνδρας, ἤγουν ὁ γαμβρός μου, ἐπῆρε νύμφην εἰς τὸν ἀδελφόν του καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός του καὶ τὴν γυναῖκά του ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ πάρω, μόνον τὴν ἀδελφήν της πέρνω ἀνεμποδίστως.

Δύο ἀδελφοὶ νὰ ἔχῃ ὁ ἕνας γυναικαδελφὸν καὶ ὁ ἄλλος γυναικαδελφήν, ἐπέρνονται εἰς γάμον.

Τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν Λέοντος καὶ Ἀρσενίου· Τὸ ψήφισμα τοῦ πατριάρχου Λέοντος καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου λέγει, ὅτι νὰ ἐπάρουν δύο ἀδελφοὶ νύμφην καὶ ἀνδραδέλφην.

Cu privire la trei neamuri : Mai rămîne deci să vorbim și despre trei neamuri și în cazul acesta este tot cuscrenie și se face din trei neamuri. Căci alt neam sînt eu și alt neam femeia mea și fratele ei și alt neam femeia cumnatului meu.

Prin urmare, dacă femeia mea a murit, pot să iau pe cumnata cumnatului meu.

Femeia cumnatului meu, dacă a murit el, eu nu o pot lua de femeie, dar fratele meu o ia.

Dacă am strănepot și a murit, legea nu mi-o dă pe femeia lui să o iau de femeie.

Dacă fratele meu are strănepot și a murit, eu iau pe femeia strănepotului fratelui meu.

Mama vitregă însă, dacă i-a murit bărbatul și a murit și strănepoata dînsei, pe bărbatul acesteia nu-l poate lua.

Dacă femeia mea a murit, iau pe femeia unchiului ei; iau pe strănepoata cumnatului meu.

Am luat cumnat pentru sora mea; și eu iau pe femeia fratelui cumnatului meu, adică pe cumnata lui.

Iar bărbatul fetei mele, adică ginerele meu, a luat noră pentru fratele său și fratele său a murit, eu nu pot lua pe femeia lui, numai pe sora ei o iau fără nici o piedică.

Doi frați, unul să aibă cumnat și celălalt cumnată, se iau la nuntă.

A prea sfinților patriarhi Leon și Arsenie : Hotărîrea patriarhului Leon și Arsenie spune că doi frați să ia pe cumnata și sora bărbatului.

Ἔχει ἡ ἀνεψιά μου, τοῦ ἀδελφοῦ μου ἡ θυγάτηρ, ἄνδρα καί, ἂν ἀποθάνῃ αὐτή, ἐγὼ καὶ ὁ ἄνδρας της, ἐπέρνομεν δύο ἀδελφάς.

Μιχαὴλ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου· Τὸ δὲ ψήφισμα τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ λέγει, ὅτι ἡ θυγατέρα, ὁποῦ ἔχω ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα καὶ τῆς γυναικός μου ὁποῦ ἔχω τώρα, τοῦ ἀδελφοῦ της ἡ θυγατέρα, ἤγουν ἡ ἀνεψιά της ἐπέρνουν δύο ἀδελφούς.

Τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Στυπῆ· Τόδε ψήφισμα πατριάρχου Στυπῆ ἀπεφήνη (!), ὅτι νὰ ἐπάρῃ γαμβρὸς καὶ γυναικαδελφὸς δύο ἀδελφάς.

ΠΕΡΙ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΖ-ον

Ματθαίου· Τὴν υἱοθεσίαν κάμνουν τινές, διατὶ δὲν γεννοῦν παιδία ἢ καὶ πολλοὶ γεννοῦν καὶ ἀπεθάνουν καὶ μείνουν ἄτεκνοι, ἤγουν χωρὶς παιδία καὶ ἀπὸ τὴν ἀπορίαν αὐτῶν, οἱ ἐλεηνοὶ γεννήτορες ἐπέρνουν ξένα παιδία καὶ κάμνουν αὐτὰ πνευματικὰ αὐτῶν παιδία μετὰ ἱερῶν εὐχῶν· καὶ εἶναι καὶ αὐτὰ ὡσὰν καὶ τὰ παιδία, ὁποῦ ἐγέννησε σαρκικῶς καὶ εἰς τὴν συγγένειαν καὶ εἰς τοὺς βαθμούς.

Νόμος· Λέγει γὰρ ὁ νόμος· Οὐ δύναμαι νὰ ἐπάρω τοῦ πάππου μου τὴν θετὴν θυγατέραν, ὅτι ἔναι ἀδελφὴ πνευματικὴ τοῦ πατρός μου. Τοῦ θετοῦ μου υἱοῦ τὴν θυγατέρα δὲν ἐπέρνω ἐγὼ γυναῖκα· οὐδὲ ὁ θετὸς υἱὸς τοῦ θετοῦ πατρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ καθ' ἑξῆς.

Λέοντος τοῦ σοφοῦ νεαρά κδ-η. Καὶ οὐδένας δύναται νὰ δώσῃ τὴν θυγατέραν αὐτοῦ τοῦ αὐτοῦ υἱοῦ.

Ματθαίου· Ἐν ἄλλῳ καιρῷ ἐποιοῦσαν τὴν υἱοθεσίαν χωρὶς εὐχάς, ἀμὴ τὴν σήμερον, ὅταν θέλῃ τινὰς νὰ λάβῃ παιδὶ θετόν, ἐπέρνει αὐτὸ μετὰ ἁγίων εὐχῶν καὶ ἱερᾶς τελετῆς καὶ καθιστᾶν αὐτοὺς ὁποῦ λαμβάνουν τὸ παιδὶ εἰς γονέων τάξιν, τὸ δὲ παιδὶ γίνεται γνήσιον παιδὶ αὐτῶν,

Nepoata mea, fata fratelui meu, are bărbat și, dacă dînsa a murit, eu și bărbatul ei luăm două surori.

A lui Mihail prea sfințit patriarh: Hotărîrea patriarhului Mihail spune: că fata pe care o am de la altă femeie și a femeii pe care o am acum, fata fratelui ei, adică nepoata ei, iau doi frați.

A prea sfințitului patriarh Stipi: Această hotărîre a patriarhului Stipi arată că ginere și fratele muierii iau două surori.

DESPRE ÎNFIERE ȘI DESPRE SFÎNTUL BOTEZ. CAP. 157. (GLAVA 195.)

A lui Matei: Înfierea o fac unii, pentru că nu au copii sau li se nasc mulți și mor și au rămas fără copii și, din lipsa lor, nenorociții părinți iau copii străini și îi fac copii de suflet ai lor cu sfinte rugăciuni; și aceia sînt, și la rudenie și la spițe, ca și copiii, pe care i-a născut din trupul lor.

Lege: Legea spune anume: nu pot să iau pe fata înfiată de bunicul, pentru că este soră sufletească a tatălui meu. Pe fata feciorului meu înfiat, eu nu o iau de femeie; nici feciorul infiat pe femeia tatălui care l-a înfiat, și așa mai departe.

Novela 24-a a lui Leon Înțeleptul: Și nimeni nu poate să dea pe fie-sa feciorului său.

A lui Matei: În altă vreme făceau înfierea fără rugăciuni, dar astăzi, dacă voiește cineva să ia copil înfiat, îl ia cu sfinte rugăciuni și cu sfîntă slujbă și îi așează pe cei care iau copilul în loc de părinți, iar copilul se face copil adevărat al acelora care l-au luat, ca

ὁποῦ τὸ ἔλαβαν, ὡσὰν νὰ ἤθελαν τὸ γεννήσει καὶ σαρκικόν· καὶ παιδίον θετὸν δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον ἕως εἰς τὸν ὄγδοον.

Σ ή μ α ν α ι· Ἡ συγγένεια ταύτης τῆς υἱοθεσίας μετρεῖται ἕως εἰς τοὺς ὀκτὼ βαθμούς, καθὼς τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, εἰς ἀνιόντας μόνον καὶ κατιόντας, ἤτοι εἰς γονεῖς καὶ εἰς παιδία, οὐχὶ δὲ εἰς τοὺς πλαγίους· καὶ πλαγίους λέγομεν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν καμίαν συγγένειαν εἰς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν συγγένειαν τῆς υἱοθεσίας, ὅτι ἕνας νὰ λάβῃ ἕνα παιδὶ υἱοθετόν, ὁ ἀδελφός του ἢ ἀνεψιός του τὸ ἐπέρνῃ γυναῖκα.

Ν ε α ρ ὰ τ ο ῦ β α σ ι λ έ ω ς Λ ε ό ν τ ο ς τ ο ῦ Σ ο φ ο ῦ κζ-η· Ὅτι καὶ αἱ καλογρῆαι καὶ αἱ παρθένοι γυναῖκες υἱοθετοῦσι παιδία· καὶ αὐτὰ τὰ παιδία ὁποῦ θέλουν υἱοθετήσει, νὰ ἔχουν ἐξ αὐταῖς δίκαια κληρονομίας χωρὶς τινος κρίσεως.

Τ ο ῦ ἁ γ ί ο υ β α π τ ί σ μ α τ ο ς· Μ α τ θ α ί ο υ· Τὸ δὲ ἅγιον βάπτισμα ἔνναι γέννησις θεία καὶ ψυχῆς ἀνακαίνησις· καὶ ὅποιος ἀναδεχθῇ παιδὶ ἀπὸ τὸ ἅγιον βάπτισμα, λέγεται πατὴρ πνευματικὸς αὐτοῦ τοῦ παιδίου ὁποῦ ἐβάπτισε, καὶ ἔναι περισσότερος εἰς αὐτὸ τὸ παιδὶ περὶ τὸν πατέρα ὁποῦ τὸ ἐγέννησε σαρκικῶς. Λοιπὸν τῇ μεσιτείᾳ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος γίνεται ὁ πνευματικὸς πατέρας τοῦ παιδίου, ἀδελφὸς τοῦ σαρκικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ ἔναι πρὸς αὐτὸν τὸν πατέρα τοῦ παιδίου δύο βαθμοί, ὅτι ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔναι· πρὸς δὲ τὸ παιδί, ὁποῦ ἐβάπτισεν ἕνας βαθμός· καὶ ὅσα ἄλλα παιδία, ὁποῦ νὰ τὰ ἐβάπτισεν αὐτός, ἕνας βαθμὸς ἔναι πρὸς αὐτόν· ὅσα δὲ παιδία δὲν ἐβάπτισε, τρίτου βαθμοῦ ἔναι πρὸς αὐτὸν τὸν σύντεκτον, ὡσὰν ἀδελφοῦ του παιδία, ἐπειδή, καθὼς εἴπαμεν, ἀδελφοὶ πνευματικοὶ ἔναι. Καὶ τὰ παιδία τοῦ ἀναδόχου, μετὰ παιδία ὁποῦ ἐβάπτισε, ἔναι βαθμοὶ δύο, ὅτι ὁ αὐτὸς πατὴρ ἀνάδοχος, αὐτὰ τὰ παιδία, τὰ μὲν ἐγέννησε σαρκικῶς, ἤτοι κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τὰ δὲ πνευματικῶς, ἢ ὡς ἀπὸ τῆς θείας κολυμβήθρας. Τὰ δὲ παιδία τοῦ συντέκνου, ἤγουν τοῦ κουμπάρου, ὁποῦ δὲν τὰ ἐβάπτισε, μὲ τὰ παιδία τὰ ἐδικά του εἶναι τέσσαροι βαθμοί, ὡσὰν δύο ἀδελφῶν παιδία, τὰ ὁποῖα λέγονται πρωτεξάδελφα, καὶ εἶναι βαθμοὶ τέσσαροι· οὕτως καὶ αὐτά. Καὶ αὐτὰ καὶ καταβαίνοντα τοῦτα τὰ παιδία λογαριάζονται ὡσὰν τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν, καὶ ἔρχονται ἕως εἰς τὸν ὄγδοον βαθμόν· εἰς δὲ τὸν αἵματος

și cum l-ar fi născut din trupul lor; și copilul înfiat nu poate veni în legătură de nuntă pînă la a opta spiță.

Înseamnă: Rudenia acestei înfieri se numără pînă la opt spițe, ca și a sfîntului botez, numai la suitori și coborîtori, adică la părinți și la copii, nu însă la colaterali; și colaterali numim frații și surorile, care nu au nici o înrudire cu acea rudenie sufletească a înfierii, pentru că, dacă ia unul un copil înfiat, fratele său sau nepotul de frate poate să-l ia de femeie.

Novela a 27-a a împăratului Leon Înțeleptul: Că și călugărițele și femeile fecioare înfiază copii; și copiii aceia pe care îi vor înfia, să aibă de la ele drepturi de moștenire fără nici o judecată.

Din sfîntul botez: A lui Matei: Sfîntul botez este dumnezeiască naștere și înnoire a sufletului; și cine este naș la sfîntul botez, se cheamă tată sufletesc al acelui copil pe care l-a botezat și este pentru acel copil mai mult decît tatăl care l-a născut trupește. Așadar prin mijlocirea sfîntului botez, tatăl sufletesc al copilului se face frate al tatălui său trupesc și este față de acel tată al copilului două spițe, pentru că este fratele lui; iar față de copilul pe care l-a botezat, o spiță; și cîți alți copii, pe care i-a botezat el, sînt o spiță față de el; iar cîți copii nu i-a botezat, sînt a treia spiță către acel cumătru, ca și niște copii ai fratelui său, deoarece, precum am spus, sînt frați sufletești. Iar copiii acelui naș, cu copiii pe care i-a botezat, sînt spițe două, pentru că acel tată naș, pe unii din copiii ceia i-a născut trupește, adică după firea omenească, iar pe ceilalți sufletește, sau ca din dumnezeiasca cristelnița. Iar copiii nașului, adică ai cumătrului, pe care nu i-a botezat, cu copiii săi proprii sînt patru spițe, ca niște copii a doi frați, care se cheamă veri primari și sînt patru spițe; așa și aceștia. Și acei copii coborîtori se socotesc ca și la rudenia de sînge și merg pînă la spița

συγγένειαν, καὶ ἔρχονται ἕως εἰς τὸν ὄγδοον βαθμόν· εἰς δὲ τὸν ἕβδομον ἐμποδίζονται ἐς γάμον καὶ λύονται εἰς τὸν ὄγδοον καὶ κάμνουν γάμον ἀνεμποδίστως.

Συνόδου Ϛ-ης κανὼν λγ-ος· Λέγει ὁ τριακοστὸς τρίτος κανὼν τῆς ἕκτης συνόδου, ὅτι μεγαλοτέρα ἡ συγγένεια τοῦ ἁγίου βαπτίσματος περὶ τῆς ἐξ αἵματος. Καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ κανόνος καὶ ἀπὸ τοῦ νόμου ἔναι μεγαλοτέρα ἡ συγγένεια τοῦ ἁγίου βαπτίσματος περὶ τῆς ἐξ αἵματος, διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἔναι νὰ τηροῦμεν καὶ τοὺς βαθμοὺς ἕως εἰς τοὺς ὀκτώ· καὶ τότε νὰ γίνεται τὸ συνάλαγμα, ὥσπερ καὶ τοῦ ἐξ αἵματος, ὁποῦ γίνεται εἰς τοὺς ὀκτώ.

Καὶ τῆς υἱοθεσίας, οὕτως νὰ γίνεται καὶ εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, ὡς ἄνωθεν· καὶ τοῦτο μονοπροσώπως, καθὼς καὶ τὴν υἱοθεσίαν, ἤγουν εἰς ἀνιόντας καὶ κατιόντας, ἤτοι εἰς πατέρας καὶ εἰς παιδία, οὐχὶ δὲ εἰς τοὺς ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους λέγομεν πλαγίους, ὡς λέγει ὁ νόμος. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφάδες τοῦ συντέκνου δὲν μετεχένουν εἰς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν συγγένειαν, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ κατὰ σάρκα ἀδελφὸς αὐτῶν· καὶ ἂν θέλουν αὐτοὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφάδες, ἐπέρνουν ἀνεμποδίστως τὰ πνευματικὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν, ὥστε τὸ παιδὶ ὁποῦ νὰ βαπτίσω ἐγώ, τὸ ἐπέρνει ὁ ἀδελφός μου γυναῖκα καὶ ὁ ἀνεψιός μου· καὶ ἐγὼ ἐπέρνα τοῦ συντέκνου μου τὴν ἀδελφὴν γυναῖκα.

ΠΕΡΙ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΔΕΧΘΗ ΤΙΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΒΑΠΤΙΣΜΑ, ΕΑΝ ΕΡΧΩΝΤΑΙ ΕΙΣ ΓΑΜΟΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΑΤΙΣΜΑΤΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΗ-ον

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Δύο τινὲς ἄνθρωποι ὁποῦ δὲν ἔχουν καμίαν συγγένειαν, ἐὰν καὶ παιδία τους τὰ δεχθῇ ἕνας ἀνάδοχος ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, τὰ παιδία ἐκεῖνα δὲν ἔρχονται εἰς γάμον, ἕως νὰ ἔλθουν εἰς ὄγδοον βαθμόν, διότι ἀδέλφια εἶναι· ἕνας γὰρ πατέρας ἐγέννησεν αὐτὰ πνευματικῶς ἀπὸ τῆς θείας κολυμβήθρας.

a opta; iar la a șaptea sînt opriți la căsătorie și la a opta sînt slobozi și fac nuntă fără nici o piedică.

Canonul al 33-lea al sinodului al 6-lea: Canonul al treizeci și treilea al sinodului al șaselea spune: că rudenia din sfîntul botez este mai mare decît cea din sînge. Și deoarece și după canon și după lege este mai mare rudenia din sfîntul botez decît cea din sînge, de aceea trebuie să păzim și spițele pînă la opt; și atunci să se facă învoială de căsătorie, ca și la rudenia de sînge, care se face la opt spițe.

Și la înfiere să se facă așa ca și la sfîntul botez, ca mai sus; și aceasta pentru o singură persoană și la înfiere, adică suitoare și coborîtoare, adică la părinți și la copii, nu și la frați, pe care îi numim colaterali, precum spune legea. Și acei frați și surori ai nașului nu au parte la acea înrudire sufletească, pe care a făcut-o fratele lor trupesc; și dacă acei frați și surori voiesc, iau fără nici o piedică copiii sufletești ai fratelui lor, așa că acel copil pe care l-am botezat eu, pe acela îl ia fratele meu de femeie, și nepotul meu (de frate sau de soră) și u iau pe sora cumătrului meu.

DESPRE DOI COPII CARE AU AVUT UN NAȘ LA SFÎNTUL BOTEZ, DACĂ SE CĂSĂTORESC ÎMPREUNĂ; ȘI ALTELE TREBUINCIOASE LA DUMNEZEESCUL BOTEZ. CAP. 158. (GLAVA 196.)

A lui Simeon al Salonicului: Doi oameni care nu au nici o înrudire dacă unor copii de-ai lor unul le-a fost naș la sfîntul botez, copiii aceia nu se căsătoresc împreună, pînă nu au venit la a opta spiță, pentru că sînt frați și surori; căci un tată i-a născut sufletește din dumnezeiasca cristelniță.

Ταῦτα καὶ ἄλλα τὰ περὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ἐρωτήθησαν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ πρῳὴν παναγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Ἰωάσαφ καθεζομένου συνοδικῶς· Ἡ πενθερά μου ἀνεδέχθη ἕνα παιδὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καὶ ἀνεδεξάμην καὶ ἐγὼ ὁ γαμβρός της ἄλλο παιδί, τὸ ἕνα ἀρσενικὸν καὶ τὸ ἄλλο θηλυκόν, ἐὰν δύνανται νὰ ἔλθουν εἰς γάμον, καὶ ἀπέφηναν, ὅτι γίνεται, διότι καμία συγγένεια ἔναι εἰς αὐτὰ τὰ παιδία, οὔτε τοῦ βαπτίσματος, οὔτε τῆς σαρκικῆς συγγενείας.

Καὶ πάλιν· Ἐὰν ἡ γυναῖκά μου ἀνεδέχθη ἕνα παιδὶ θηλυκὸν καὶ ἐγὼ ἕνα ἀρσενικόν ἐὰν δύνανται νὰ ἔλθουν εἰς γάμον, καὶ ἀπέφηναν, ὅτι δὲν γίνεται.

Ἄλλον πάλιν· Ἐὰν ἔχω παιδί μου σαρκικὸν καὶ βαπτίσω καὶ ἕνα παιδί, ἐὰν δύναται τὸ σαρκικόν μου παιδὶ καὶ τὸ πνευματικόν μου νὰ ἐπάραν δύο ἀδελφοὺς ἢ δύο ἀδελφάς· καὶ ἀπέφηνεν ὅτι ἀνεμποδίστως γίνεται τοῦτος ὁ γάμος.

Καὶ πάλιν· Καὶ πάλιν δύο παιδία ὁποῦ νὰ βαπτίσῃ ἕνα ἀνάδοχος, ἐὰν δὲν ἐμποδίζονται νὰ ἐπάρουν δύο ἀδελφοὺς ἢ δύο ἀδελφάς· καὶ ἀπέφηνεν, ὅτι γίνεται καὶ τοῦτος ὁ γάμος.

Καὶ ἄλλον πάλιν· Ἕνας ὑπανδρεύθη καὶ ἐπῆρε ἑνὸς θυγατέρα γυναῖκα καὶ μετὰ καιρὸν ἀπέθανεν αὐτὴ ἡ γυναῖκα τοῦ· καὶ βούλεται πάλιν νὰ ἐπάρῃ ἄλλη γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἐβάπτισεν ὁ πενθερός του· καὶ ἀπέφηνεν εἰς τοῦτο, ὅτι ἔναι ἐμποδισμένον καὶ δὲν γίνεται.

ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΜΕΝΟΥ ΣΚΛΑΒΟΥ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΠΕΡΝΕΙ ΤΗΝ ΚΥΡΑ ΤΟΥ, ΟΥΔΕ ΟΙ ΥΠΟΧΕΙΡΙΟΙ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΩΝ ΑΥΘΕΝΤΩΝ ΑΥΤΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΝΘ-ον

Ματθαίου· Ὁ ἐλευθερωμένος σκλάβος δὲν ἐπέρνει τὴν κυρά του, ἤγουν τὴν γυναῖκα τοῦ αὐθεντός του, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ· οὔτε ὑποχείριος, ἤγουν ὁ στυλητής, ἐὰν ἡ γυναῖκα ἐοῦτο θέλει, διὰ νὰ μὴ δὲν δώσῃ ὑποψίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ζῶντος τοῦ αὐθεντός του ἐμοίχευεν αὐτήν.

Acestea și altele despre dumnezeiescul botez s-au întrebat în zilele fostului prea sfințit patriarh Ioasaf, șezînd în sinod: Soacra mea a fost nașă unui copil la sfîntul botez și eu ginerele ei am fost naș la alt copil, unul băiat, celălalt fată, dacă pot să se ia în căsătorie, și au hotărît, că se poate, deoarece nu este nici o rudenie între acești copii, nici din botez, nici din sînge.

Și iarăși: Dacă femeia mea a fost nașă la un copil parte femeiască și eu la unul parte bărbătească, dacă se pot lua în căsătorie, și au hotărît că nu se poate.

Iarăși alta: Eu am un copil din trupul meu și voi boteza și alt copil, dacă se poate să ia copilul din trupul meu și cel sufletesc doi frați sau două surori; și a hotărît că această căsătorie se face fără nici o piedică.

Și iarăși: Și iarăși doi copii pe care i-a botezat același naș, dacă este vreo piedică să ia doi frați sau două surori și a hotărît, că și această nuntă se poate face.

Și iarăși alta: Unul s-a însurat și a luat femeie pe fata unuia și după un timp acea femeie a lui a murit; și voiește să ia iarăși altă femeie, pe care a botezat-o socrul său: și a hotărît și la aceasta, că este oprit și nu se face.

DESPRE ROBUL ELIBERAT CĂ NU IA PE STĂPÎNA SA, NICI SLUGILE PE FEMEILE STĂPÎNILOR LOR. CAP. 159. (GLAVA 197.)

A lui Matei: Robul eliberat nu ia pe stăpîna sa, adică pe femeia stăpînului său, după moartea aceluia; nici sluga, adică cel nedemn, dacă femeia voiește aceasta, ca să nu dea oamenilor de bănuit, că, fiind încă stăpînul său în viață, a preacurvit cu dînsa.

ΟΤΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΓΑΜΟΥΣ ΝΑ ΕΜΒΛΕΠΩΜΕΝ ΤΟ ΕΥΠΡΕΠΕΣ ΚΑΙ ΕΑΝ ΠΟΡΝΕΥΣΗ ΤΙΝΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ, ΔΕΝ ΕΠΕΡΝΕΙ ΤΗΝ ΜΗΤΡΥΙΑΝ ΤΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞ-ον

Νόμος· Λέγει ὁ νόμος· εἰς τοὺς γάμους οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς ζητοῦμεν.

Ὅρα τὴν παροῦσαν ἐξήγησιν· Ἡ ἄνωθεν θεία ἔννοια διακελεύει, ὅτι εἰς τοὺς γάμους νὰ ἐμβλέπωμεν τοῦτο· ἤγουν ἕνας γάμος θέλει νὰ γένῃ καὶ εἰς τὰς βαθμοὺς τῆς συγγενείας δὲν ἐμποδίζεται, ἀμὴ κάμνει χρεία νὰ τὸ ἐμβλέπωμεν, ἀνέναι εὐπρεπές, τουτέστιν νὰ μὴν εἶναι ὁ ἄνδρας χρόνων πενῆντα καὶ ἡ γυναῖκα δώδεκα ἢ δεκαπέντε, ἢ ἡ γυναῖκα πενῆντα καὶ ὁ ἄνδρας εἴκοσι. Εὐπρεπὲς ἔναι καὶ τίμιον νὰ ἔναι ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα εἰς τὴν νόμιμον ἡλικίαν, καθὼς ὁρίζουν οἱ θεῖοι νόμοι. Καὶ ἀπρεπὲς ἔναι καὶ ἔξω τῆς δικαιοσύνης ὡς ἄνωθεν, νὰ ἔναι ὁ ἄνδρας γέρων καὶ ἡ γυναῖκα νέα, ἡ γυναῖκα γραία καὶ ὁ ἄνδρας νέος, τὸ ὁποῖον ἔναι ἄπρεπον· οὐχὶ μόνον ἄπρεπον, ἀλλὰ ὄνειδος καὶ αἰσχύνη καὶ καταλαλιὰ καὶ γελεῖον.

Ματθαίου· Καὶ ὅποιος πορνεύσει μετά τινος γυναικός, τὴν μητρυιὰν αὐτῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπάρῃ γυναῖκα, ἀμὴ τὴν δευτέραν της ἐξαδέλφην ἐπέρνει.

Περὶ διαθήκης ἐπισκόπων, βιβλίον ε-ον, τίτλος δ-ος· Ὅσα ἔσχεν ὁ ἐπίσκοπος πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς, δωρεῖται καὶ ἐκποιεῖται, ὡς θέλει, καὶ διατίθεται εἰς αὐτά, ὅσα δὲ ἐκτήσατο μετὰ τὴν ἐπισκοπήν, τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ διαφέρει· ἀμὴ ἄρα ἀπὸ γονέων ἢ θείων ἢ ἀδελφῶν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν περιῆλθον.

LA CĂSĂTORII SĂ AVEM ÎN VEDERE CEEA CE SE CADE ŞI DACĂ A PREACURVIT CINEVA CU O FEMEIE, NU IA PE MAMA EI VITREGĂ. CAP. 160. (GLAVA 198.)

Lege: Legea spune: la căsătorii cercetăm nu numai ce este îngăduit, ci şi ceea ce se cade.

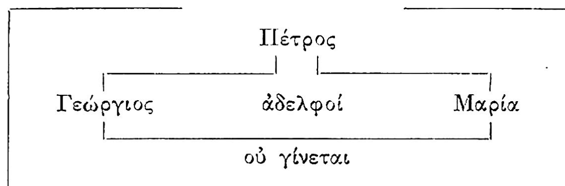
Vezi tîlcuirea aceasta: Dumnezeiescul înţeles de mai sus dispune că la nunţi să avem în vedere aceasta: adică o nuntă va să se facă şi la spiţele înrudirii nu este nici o piedică, dar trebuie să avem în vedere, dacă se cade, adică să nu fie bărbatul de cincizeci de ani şi femeia de doisprezece sau cinsprezece, sau femeia de cincizeci şi bărbatul de douăzeci. Se cade şi este cinstit ca bărbatul şi femeia să fie în vîrstă legiuită, precum hotărăsc dumnezeieştile legi. Şi nu se cade şi este fără dreptate, precum mai sus, bărbatul să fie moşneag şi femeia tînără sau femeia babă şi bărbatul tînăr, ceea ce nu se cade; şi nu numai nu se cade, ci este de ocară şi ruşine şi de batjocură şi de rîs.

A lui Matei: Şi cine a curvit cu vreo femeie, pe mama ei vitregă nu o poate lua de femeie, dar pe vara ei de-al doilea o ia.

Despre diata episcopilor, cartea a 5-a, titlul al 4-lea: Cîte le avea episcopul înainte de episcopie, le dăruieşte şi înstrăinează, precum voieşte şi face diată, cîte însă le-a dobîndit după episcopie, toate le dă bisericii sale, afară de cele revenite de la părinţi sau unchi sau fraţii săi.

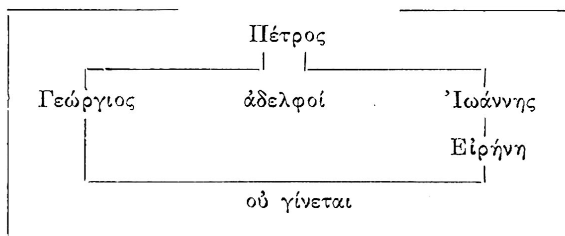
ΤΑ ΤΩΝ ΓΑΜΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΗΤΟΙ ΣΧΕΔΗ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΑ-ον

Μανουὴλ τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. Οὐ δύναταί τις λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ·



βαθμοῦ β-ου.

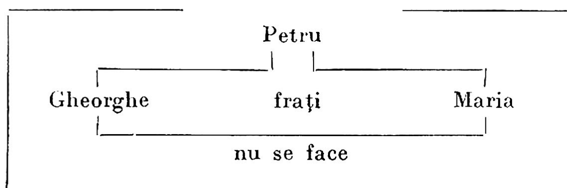
Οὐδὲ τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ·



βαθμοῦ γ-ου.

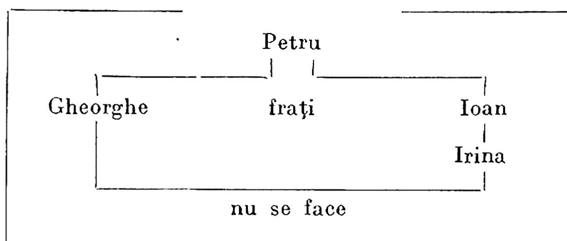
SCRISORILE, ADICĂ TABELUL NUNŢILOR.
CAP. 161. (Comp. GLAVA 196).

A lui Manuil mare hartofilax al Marii Biserici: Nu poate cineva să ia pe soră-sa:



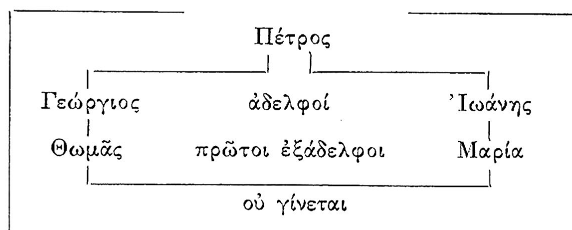
spiţa a 2-a.

Nici pe nepoata sa de frate sau de soră:



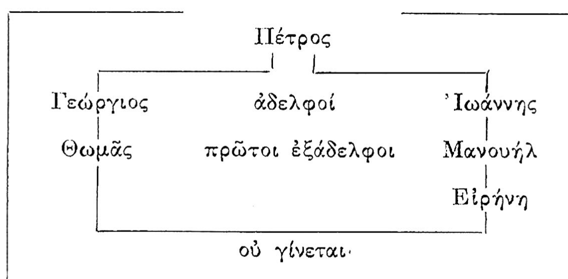
spiţa a 3-a

Οὐδὲ τὴν πρώτην ἐξαδέλφην αὐτοῦ·



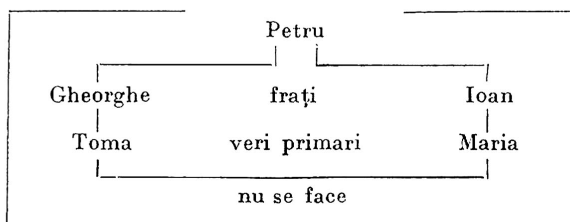
βαθμοῦ δ-ου.

Οὐδὲ τὴν θυγατέραν τῆς πρώτης ἐξαδέλφης αὐτοῦ·



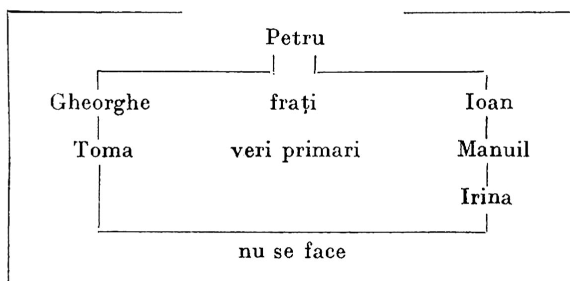
βαθμοῦ ε-ου.

Nic pe vara sa primară:



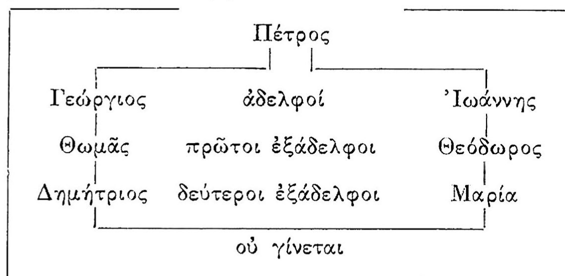
spița a 4-a.

Nici pe fata verii sale primare:



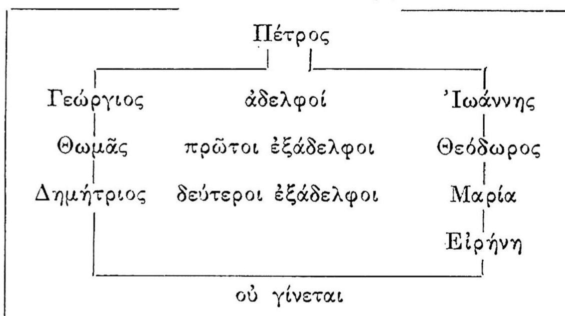
spița a 5-a.

Οὐδὲ τὴν δευτέραν ἐξαδέλφην αὐτοῦ·



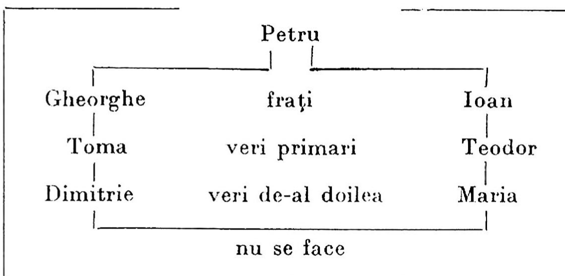
βαθμοῦ ϛ-ου.

Οὐδὲ τὴν θυγατέραν τῆς δευτέρας ἐξαδέλφης αὐτοῦ·



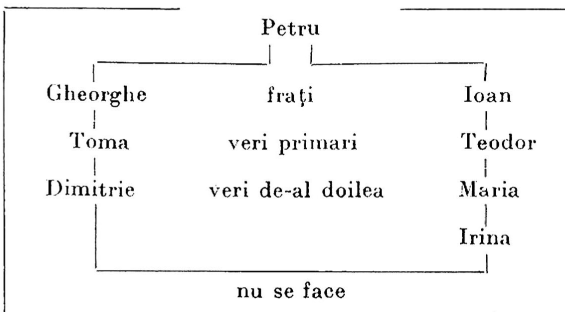
βαθμοῦ ζ-ου.

Nici pe vara sa de-al doilea:



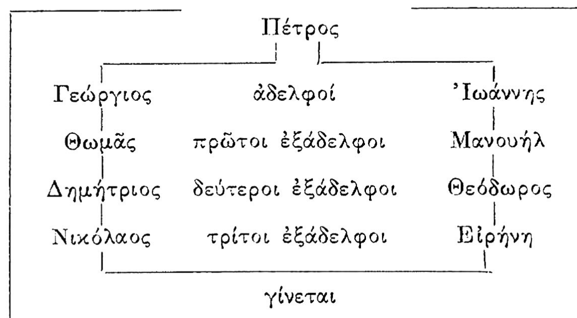
spița a 6-a.

Nici pe fata verii lui de-al doilea:



spița a 7-a.

Ἐπέρνει δὲ τρίτην ἐξαδέλφην αὐτοῦ·

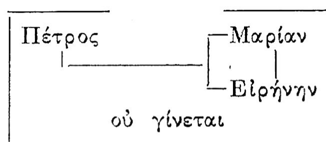


βαθμοῦ η-ου

Ἕως ὧδε εἶναι ἡ ἐξ αἵματος συγγένεια.

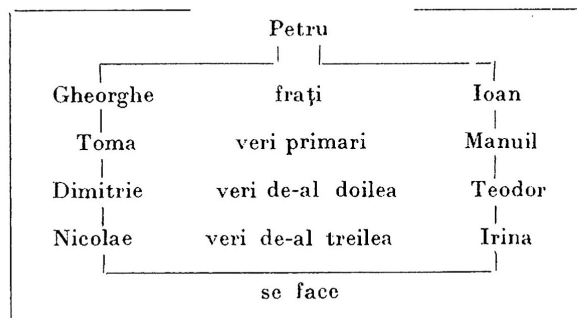
Τὰ ἐκ διγενείας·

δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ἐπάρῃ μητέρα καὶ θυγατέραν·



βαθμοῦ α-ου

Dar ia pe vara sa de-al treilea:

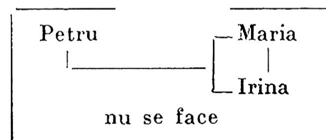


spița a 8-a.

Pînă aici este rudenia de sînge.

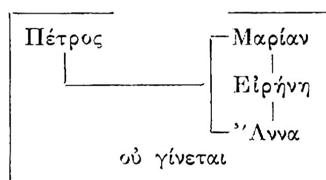
Rudenia din două neamuri:

Nu poate cineva să ia pe mamă și pe fată:



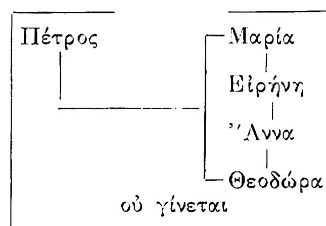
spița întîia.

Οὐδὲ μάμμην καὶ ἐγγόνην δὲν ἐπέρνει·



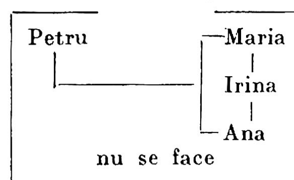
βαθμοῦ β-ου.

Οὐδὲ μάμμην καὶ δισεγγόνην δὲν ἐπέρνει



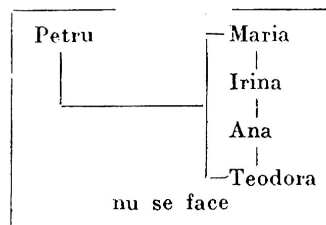
βαθμοῦ γ-ου.

Nici pe bunică şi nepoată nu ia:



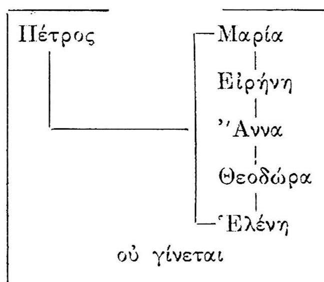
spiţa a 2-a.

Nici pe bunică şi strănepoată nu ia:



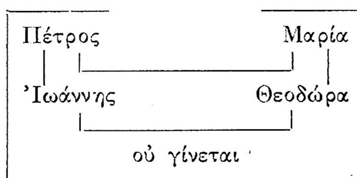
spiţa a 3-a.

Οὐδὲ μάμμην καὶ τρισεγγόνην δὲν ἐπέρνει·



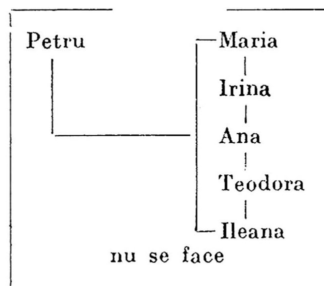
βαθμοῦ δ-ου.

Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς μητέρα καὶ θυγατέρα δὲν ἐπέρνουν·



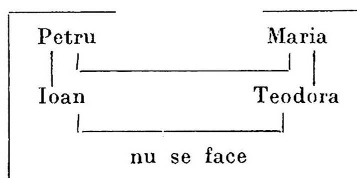
βαθμοῦ β-ου.

Nici pe bunică și răstrănepoată nu ia:



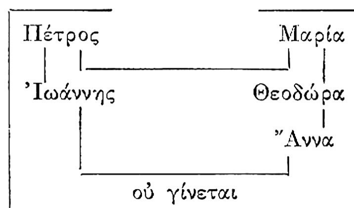
spița a 4-a.

Nici tată și fecior nu iau pe mamă și fată



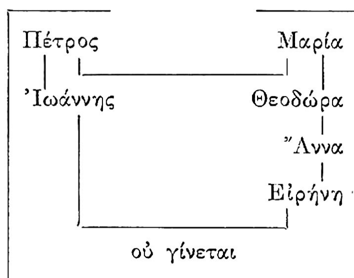
spița a 2-a.

Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς μάμμην καὶ ἐγγόνην δὲν ἐπέρνουν·



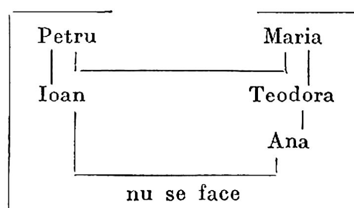
βαθμοῦ γ-ου.

Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς μάμμην καὶ δισεγγόνην δὲν πέρνει·



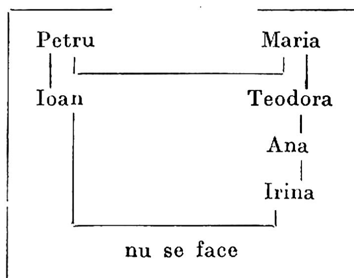
βαθμοῦ δ-ου.

Nici tată şi fecior nu iau pe bunică şi nepoată:



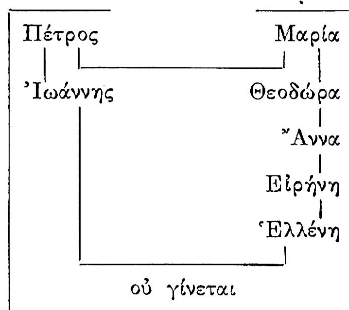
spiţa a 3-a.

Nici tată şi fecior nu iau pe bunică şi strănepoată:



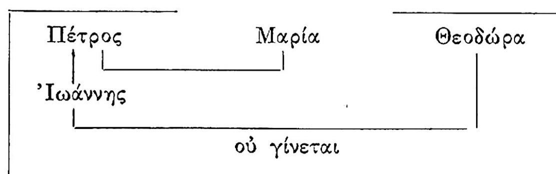
spiţa a 4-a.

Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς μάμμην καὶ τρισεγγόνην δὲν ἐπέρνει·



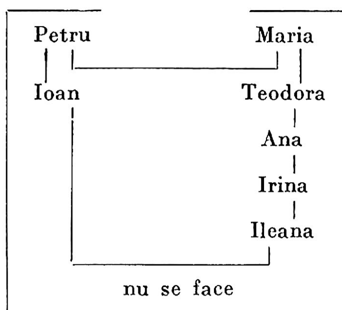
βαθμοῦ ε-ου.

Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς δύο ἀδελφὰς δὲν ἐπέρνουν·



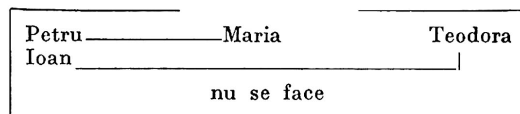
βαθμοῦ γ-ου.

Nici tată şi fecior nu iau pe bunică şi strănepoată:



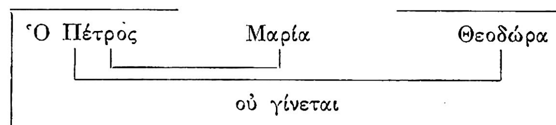
spiţa a 5-a.

Nici tată şi fecior nu iau două surori:



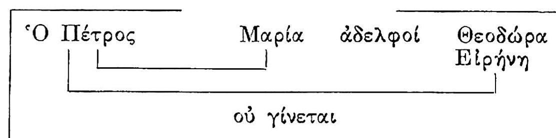
spiţa a 3-a.

Οὐδὲ δύο ἀδελφὰς δὲν ἐπέρνει·



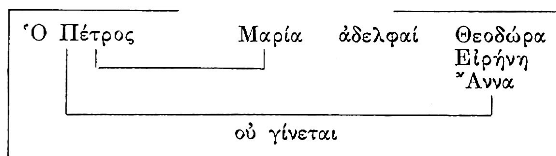
βαθμοῦ β-ου.

Οὐδὲ θεῖαν ἁπλῶς καὶ ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνει·



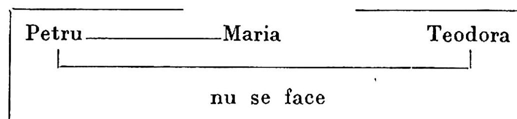
βαθμοῦ γ-ου.

Οὐδὲ μεγάλην θεῖαν καὶ ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνει·



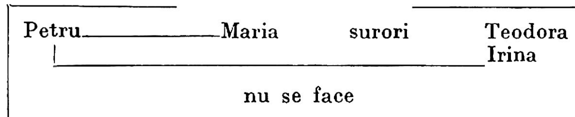
βαθμοῦ δ-ου.

Nici două surori nu ia:



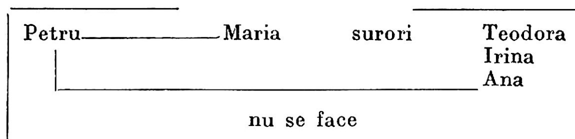
spiţa a 2-a.

Nici mătuşă dreaptă şi nepoată de soră sau frate nu ia:



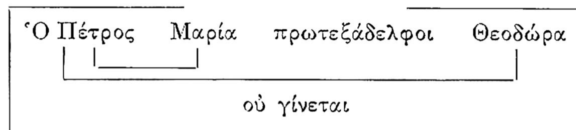
spiţa a 3-a.

Nici mătuşă mare şi nepoată de frate sau soră nu ia:



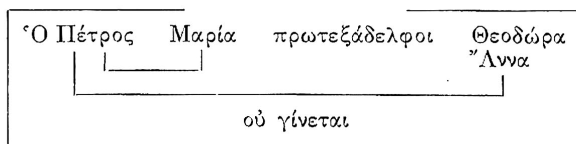
spiţa a 4-a.

Οὐδὲ δύο πρωτεξαδέλφας δὲν πέρνει·



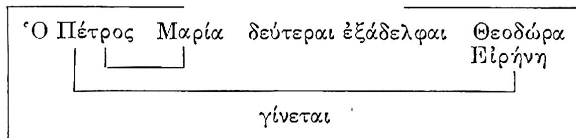
βαθμοῦ ε-ου.

Οὐδὲ μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνει·



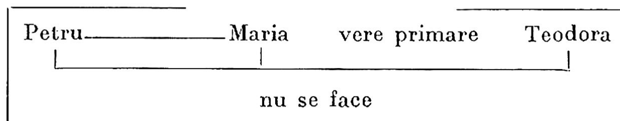
βαθμοῦ ϛ-ου.

Ἐπέρνει δὲ τὴν θυγατέραν τῆς δευτέρας ἐξαδέλφης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ·



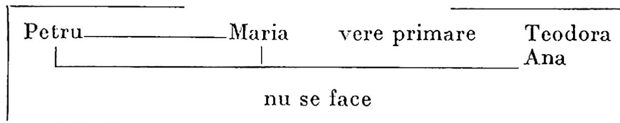
βαθμοῦ ζ-ου.

Nici două vere primare nu ia:



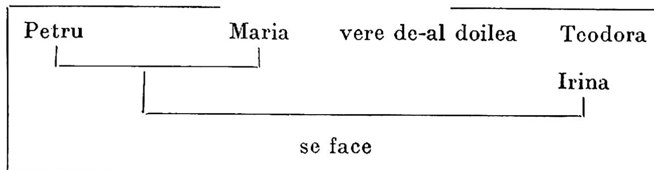
a 5-a.

Nici mătuşă mică şi nepoată de frate sau soră nu ia:



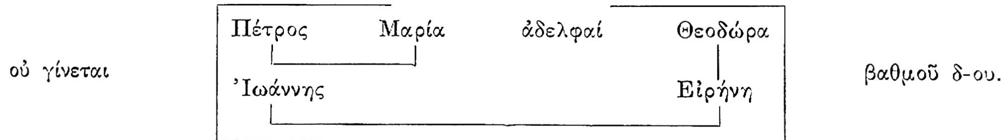
a 6-a.

Ia însă pe fata verei de-al doilea a femeii sale:

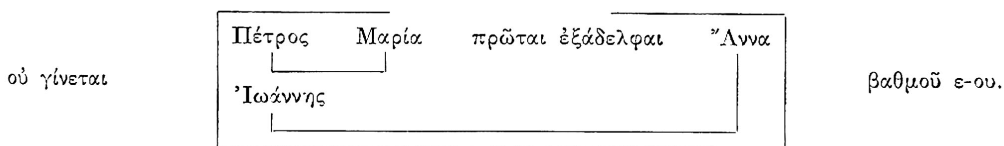


a 7-a.

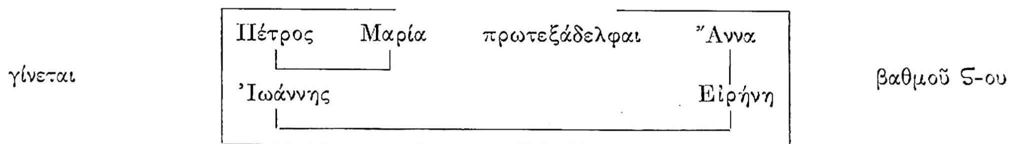
Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς θεῖαν καὶ ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνουν·



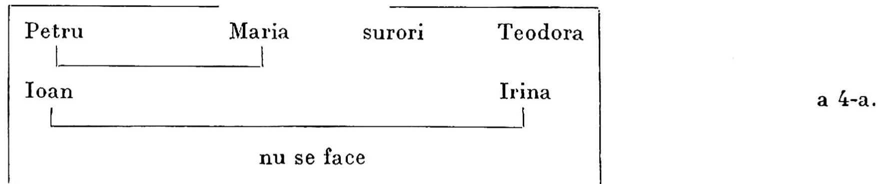
Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς δύο πρώτας ἐξαδέλφας δὲν ἐπέρνουν·



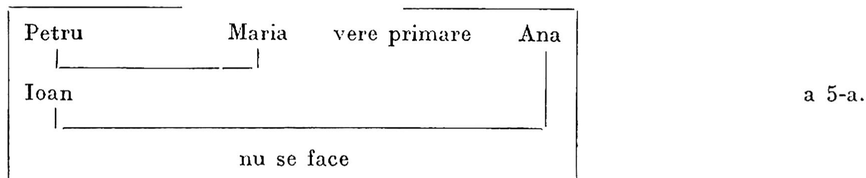
Ἐπέρνει δὲ πατὴρ καὶ υἱὸς μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψίαν·



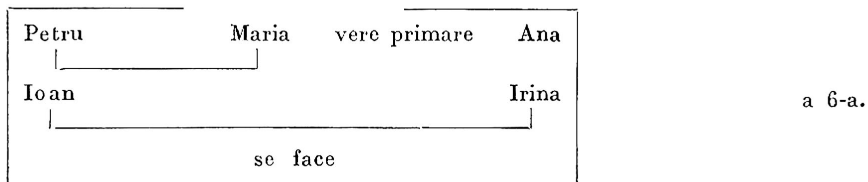
Nici tată și fecior nu iau mătușă și nepoată de frate sau soră:



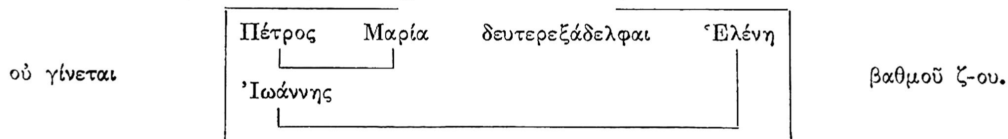
Nici tată și fecior nu iau două vere primare:



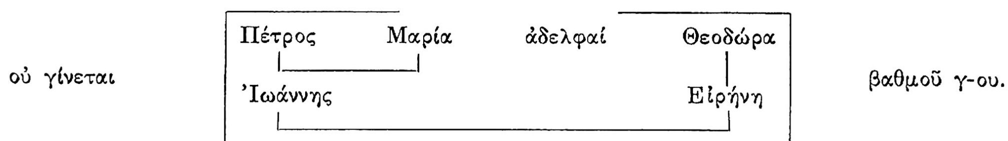
Dar iau tată și fecior mătușă mică și nepoată de soră sau frate:



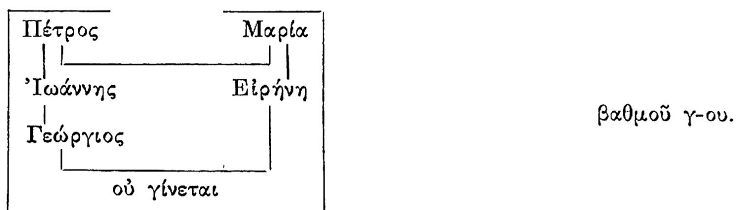
Δύο δευτέρας ἐξαδέλφας πατὴρ καὶ υἱὸς δὲν ἐπέρνει·



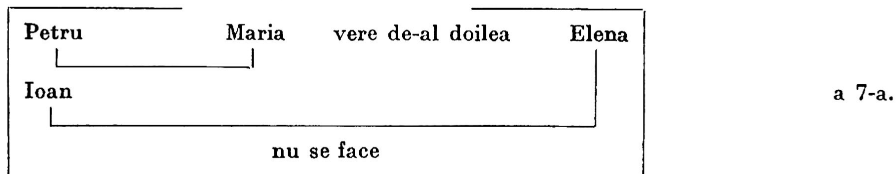
Οὐδὲ πατὴρ καὶ υἱὸς μεγάλην θεῖαν καὶ ἀνεψιάν·



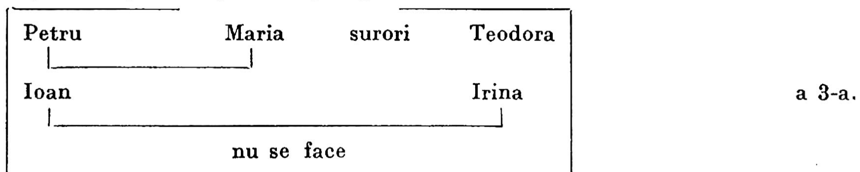
Οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος μητέρα καὶ θυγατέρα δὲν ἐπέρνουν·



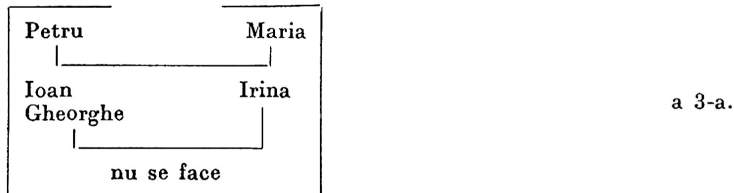
Două vere de-al doilea, tată și fecior nu le iau:



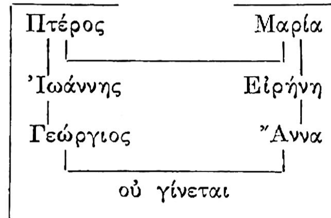
Nici tată și fecior pe mătușă mare și nepoată de soră:



Nici bunic și nepot nu iau pe mamă și fată:

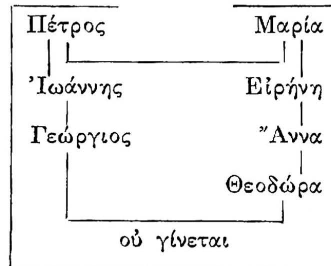


Οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος μάμμην καὶ ἐγγόνην·



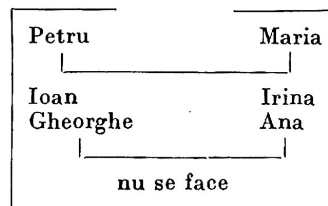
βαθμοῦ δ-ου.

Οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος μάμμην καὶ δισεγγόνην δὲν ἐπέρνει·



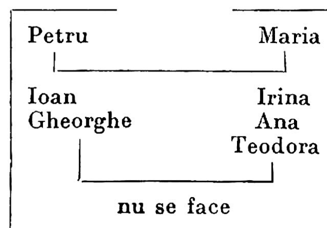
βαθμοῦ ε-ου.

Nici bunic și nepot pe bunică și nepoată:



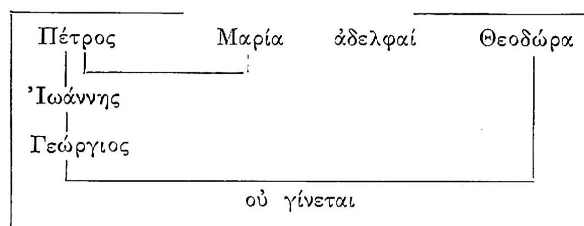
a 4-a.

Nici bunic și nepot nu iau pe bunică și strănepoată:



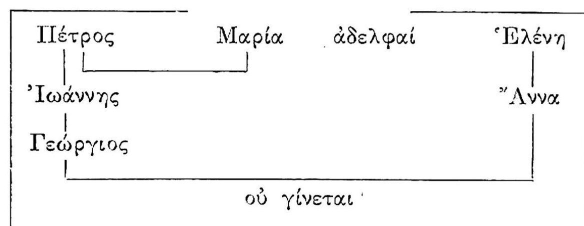
a 5-a.

Οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος δύο ἀδελφὰς δὲν ἐπέρνουν·



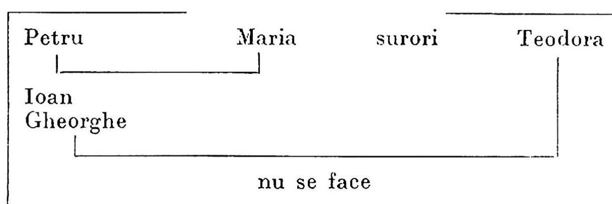
βαθμοῦ δ-ου.

Οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος θεῖαν ἁπλῶς καὶ ἀνεψιάν·



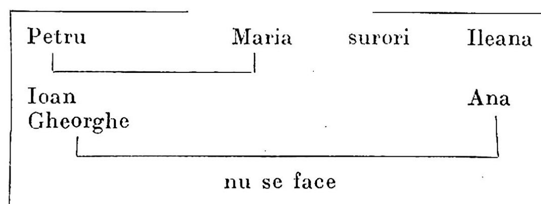
βαθμοῦ ε-ου.

Nici bunic și nepot nu iau două surori:



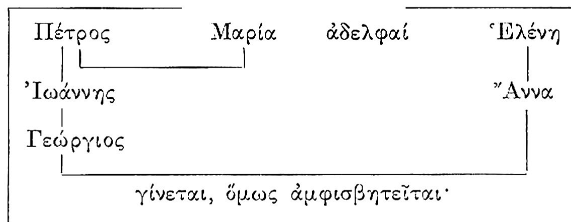
a 4-a.

Nici bunic și nepot pe mătușa dreaptă și nepoata de soră:



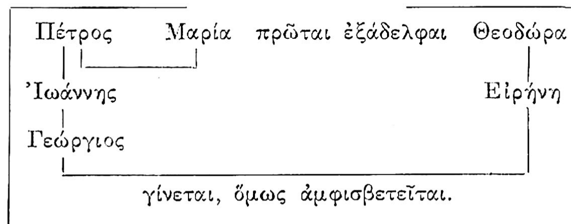
a 5-a.

Οὐδὲ πάππος καὶ ἔγγονος ἐπέρνουν θεῖαν μεγάλην καὶ ἀνεψιάν·



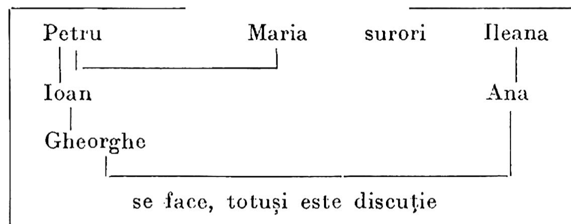
ς-ου.

Πάππος καὶ ἔγγονος ἐπέρνουν μικρὰν θεῖαν καὶ ἀνεψιάν·



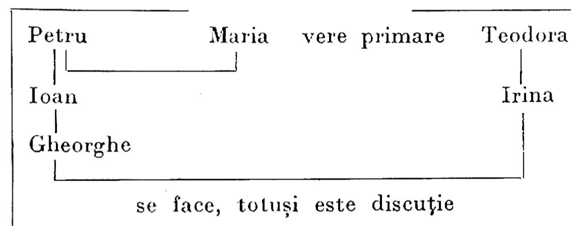
βαθμοῦ ζ-ου.

Nici bunic și nepot nu iau mătușă mare și nepoată de soră:



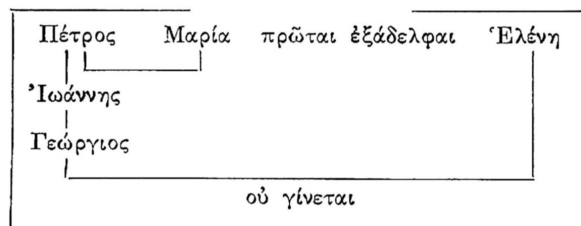
a 6-a.

Bunic și nepot iau mătușă mică și nepoată de soră:



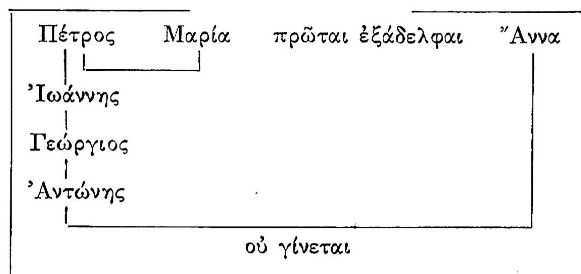
a 7-a.

Πάππος καὶ ἔγγονος δὲν ἐπέρνουν δύο πρώτας ἐξαδέλφας·



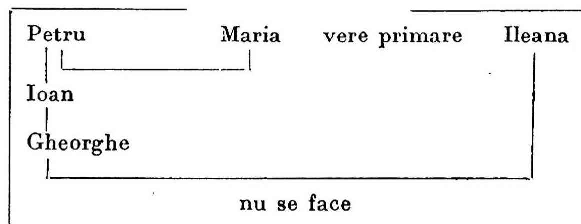
βαθμοῦ ϛ-ου.

Οὐδὲ πάππος καὶ δισέγγονος δὲν ἐπέρνουν δύο πρῶτας ἐξαδέλφας·



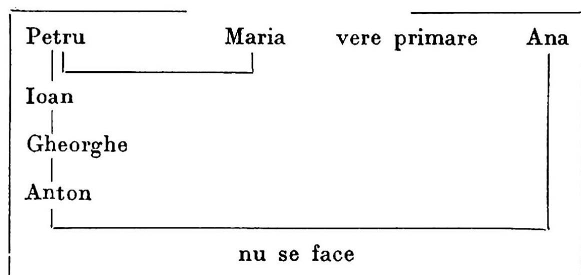
βαθμοῦ ζ-ου.

Bunic şi nepot nu iau două vere primare:



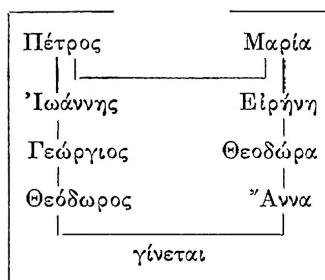
a 6-a.

Nici bunic şi strănepot nu iau două vere primare:



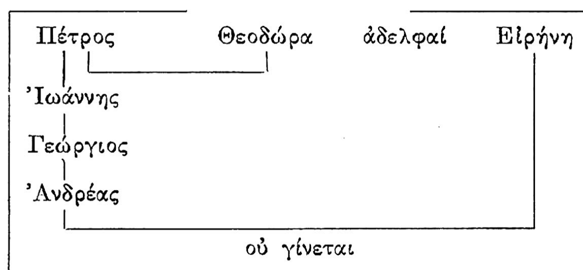
a 7-a.

Πάππος καὶ δισέγγονος ἐπέρνουν μάμμην καὶ δισεγγόνην·



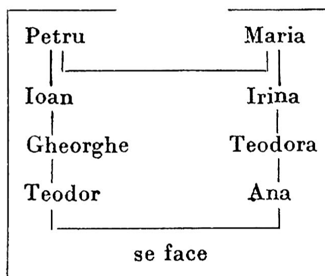
βαθμοῦ ϛ-ου.

Πάππος καὶ δισέγγονος δὲν ἐπέρνουν δύο ἀδελφάς·



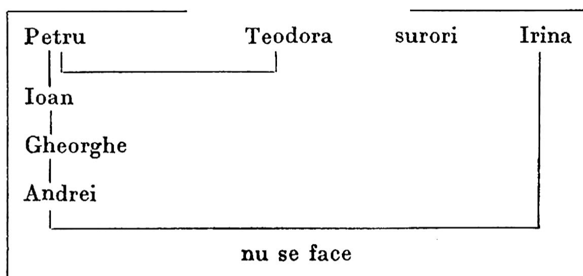
βαθμοῦ ε-ου.

Bunic şi strănepot iau bunică şi strănepoată:



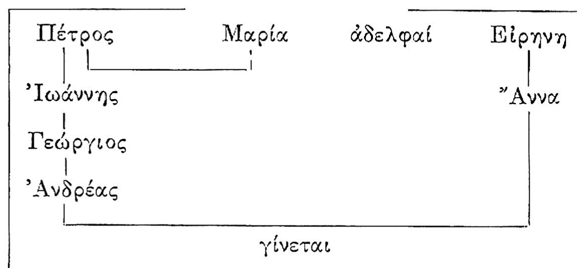
a 6-a.

Bunic şi strănepot nu iau două surori:



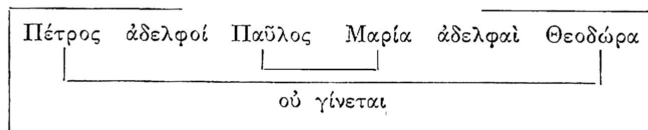
a 5-a.

Πάππος καὶ δισέγγονος ἐπέρνουν θείαν ἀνεψιὰν ἁπλῶς·



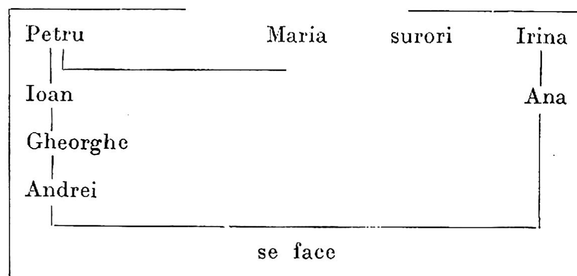
βαθμοῦ ϛ-ου.

Δύο ἀδελφοὶ δύο ἀδελφὰς δὲν ἐπέρνουν·



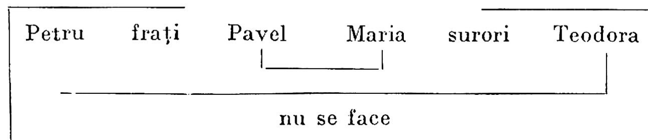
βαθμοῦ δ-ου.

Bunic și strănepot iau mătușă dreaptă nepoată de soră:



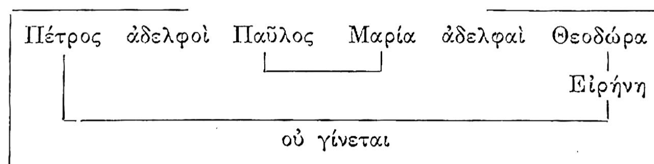
a 6-a.

Doi frați nu iau două surori:



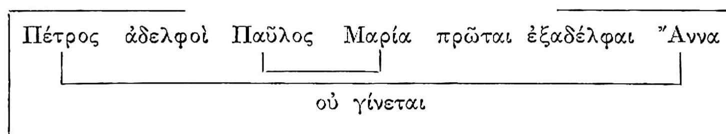
a 4-a.

Δύο ἀδελφοὶ θείαν ἀνεψιὰν δὲν ἐπέρνουν·



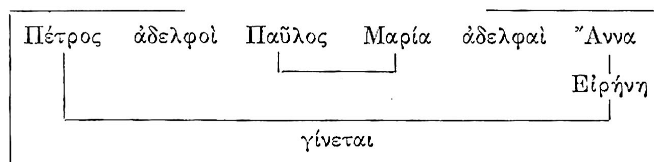
βαθμοῦ ε-ου.

Δύο ἀδελφοὶ δὲν ἐπέρνουν δύο πρώτας ἐξαδέλφας·



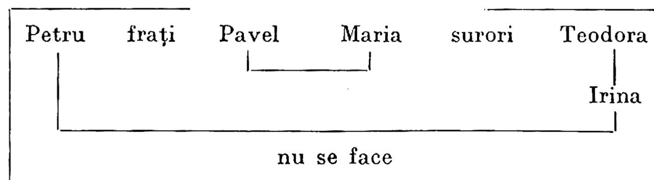
βαθμοῦ ϛ-ου.

Δύο ἀδελφοὶ ἐπέρνουν μικρὰν θείαν καὶ ἀνεψιάν·



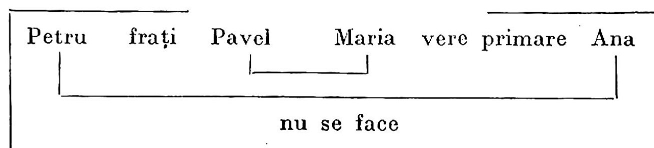
βαθμοῦ ζ-ου.

Doi frați nu iau mătușă nepoată de soră:



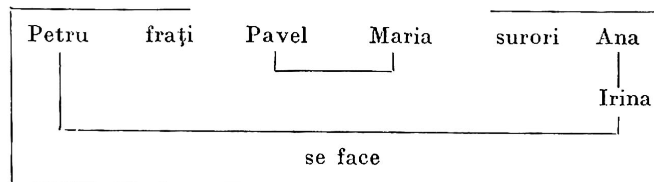
a 5-a.

Doi frați nu iau două vere primare:



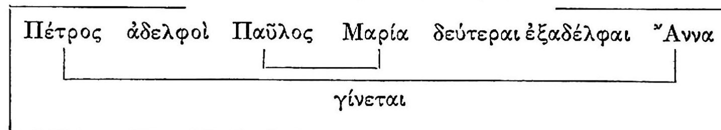
a 6-a.

Doi frați iau mătușă mică și nepoată de soră:



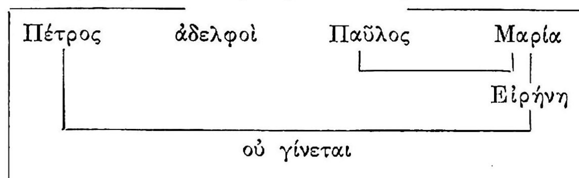
a 7-a.

Δύο ἀδελφοὶ ἐπέρνουν δύο δευτέρας ἐξαδέλφας·



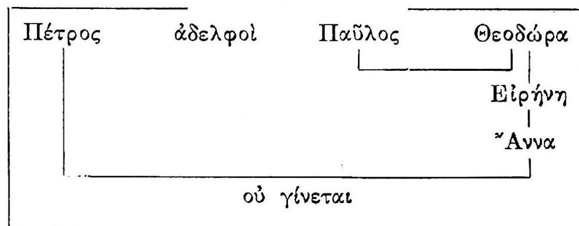
βαθμοῦ η-ου.

Δύο ἀδελφοὶ μητέρα καὶ θυγατέρα δὲν ἐπέρνουν·



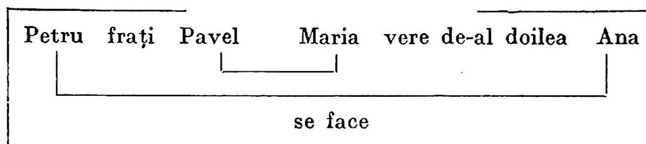
βαθμοῦ γ-ου.

Δύο ἀδελφοὶ μάμμην καὶ ἐγγόνην δὲν ἐπέρνουν·



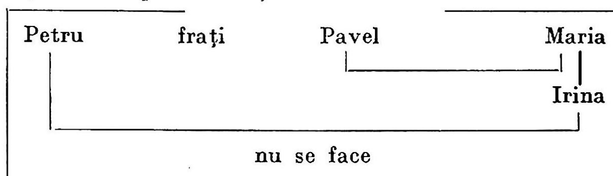
βαθμοῦ δ-ου.

Doi frați iau două vere de-al doilea:



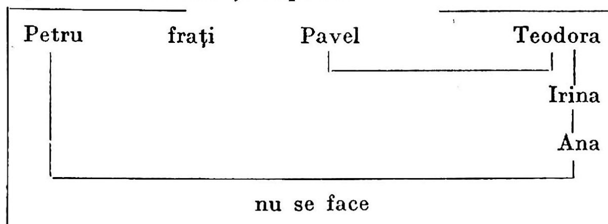
a 8-a.

Doi frați nu iau pe mamă și fată:



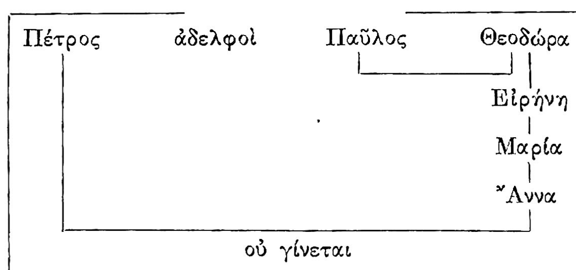
a 3-a.

Doi frați nu iau bunică și nepoată:



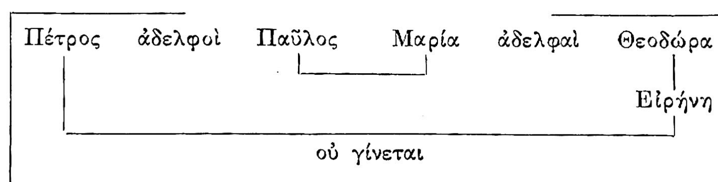
a 4-a.

Δύο ἀδελφοὶ μάμμην καὶ δισεγγόνην δὲν ἐπέρνουν·



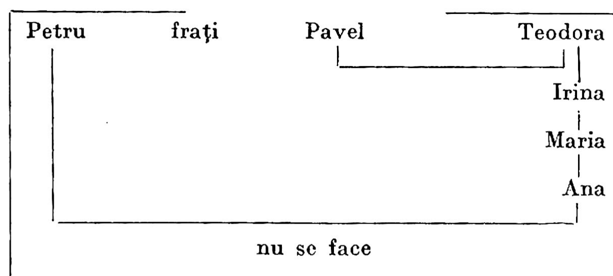
βαθμοῦ ε-ου.

Δύο ἀδελφοὶ μεγάλην θεῖαν καὶ ἀνεψιὰν δὲν πέρνουν·



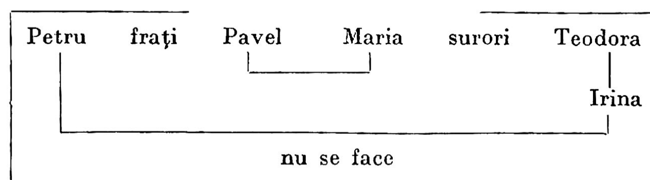
βαθμοῦ ε-ου·

Doi frați nu iau bunică și strănepoată:



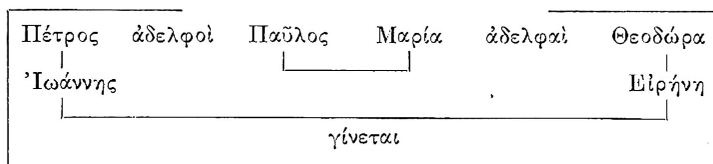
a 5-a.

Doi frați nu iau mătușă mare și nepoată de soră:



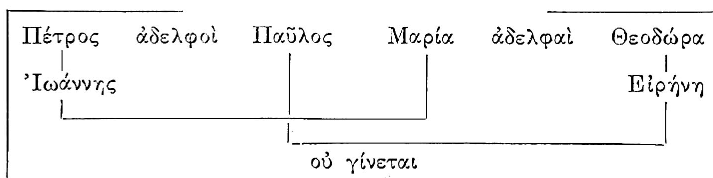
a 5-a.

Ἐπέρνει δὲ ὁ θεῖος καὶ ἀνεψιὸς θείαν καὶ ἀνεψιάν, ἤγουν, ὅταν ἐπάρῃ ὁ θεῖος τὴν θείαν καὶ ὁ ἀνεψιὸς τὴν ἀνεψιάν.

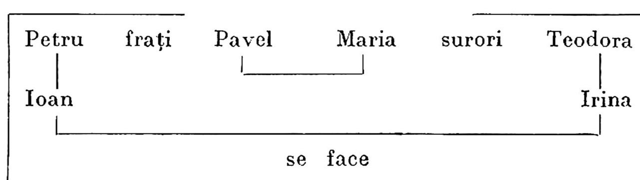


βαθμοῦ ς-ου.

Ἐπῆρε δὲ θεῖος καὶ ἀνεψιὸς θείαν καὶ ἀνεψιάν, ἤγουν ὅταν ἐπάρῃ ὁ θεῖος τὴν ἀνεψιὰν καὶ ὁ ἀνεψιὸς τὴν θείαν, δὲν δύναται νὰ στέκῃ διὰ τὴν σύγχυσιν τῶν ὀνομάτων, ὅτι γίνονται ἐναντία·

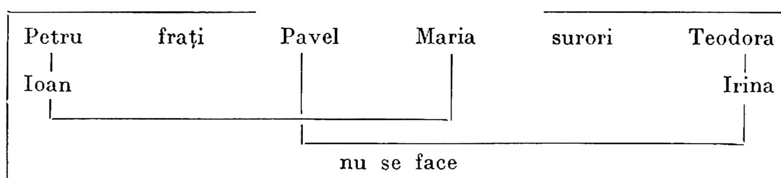


Dar unchiul și nepotul de frate iau mătușă și nepoată de soră, anume cînd unchiul ia mătușa și nepotul pe nepoată:

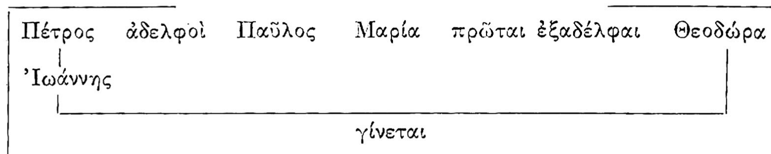


a 6-a.

Cînd unchiul și nepotul a luat mătușă și nepoată, anume cînd unchiul a luat pe nepoată și nepotul pe mătușă, nu se poate să rămînă din cauza amestecării numelor, pentru că se fac dimpotrivă:

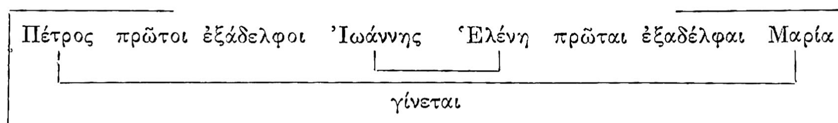


Θεῖος καὶ ἀνεψιὸς ἐπέρνουν δύο πρώτας ἐξαδέλφας·



βαθμοῦ ζ-ου.

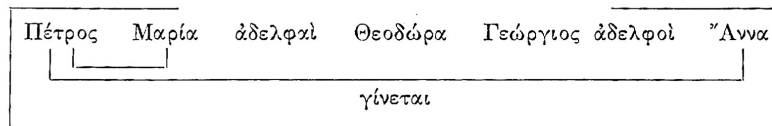
Δύο πρῶτοι ἐξάδελφοι ἐπέρνουν δύο πρώτας ἐξαδέλφας·



βαθμοῦ η-ου·

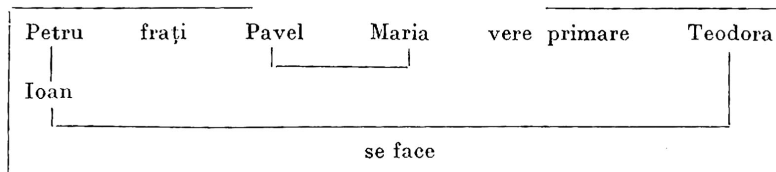
ΑΠ' ΕΔΩ ΑΡΧΙΖΕΙ Η ΤΡΙΓΕΝΕΙΑ

Ὅπως δύναται ὅποιος θέλει νὰ ἐπάρῃ τὴν γυναικαδελφὴν τοῦ γυναικαδέλφου, ὡσὰν ἀπεθάνῃ ἡ γυναῖκα του·



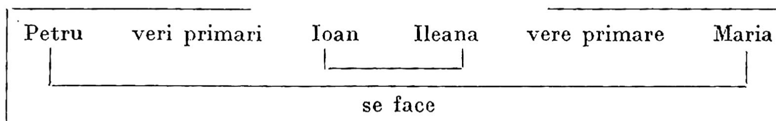
βαθμοῦ δ-ου.

Unchi și nepot iau două vere primare:



a 7-a.

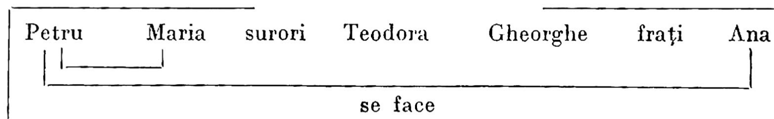
Doi veri primari iau două vere primare:



a 8-a.

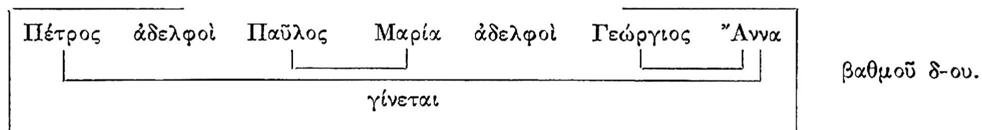
DE AICI ÎNCEPE RUDENIA DIN TREI NEAMURI

Că se poate care voiește să ia pe cumnata cumnatului, cînd i-a murit femeia:



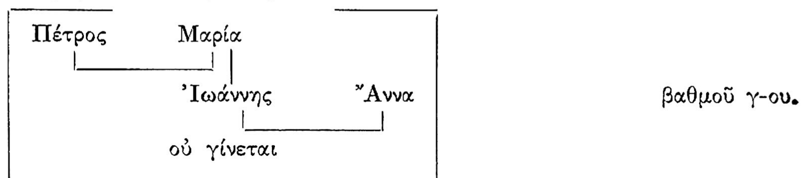
a 4-a.

Τὴν γυναῖκα τοῦ γυναικαδέλφου μου ἐγὼ δὲν τὴν ἐπέρνω, μόνον ὁ ἀδελφός μου τὴν ἐπέρνει·



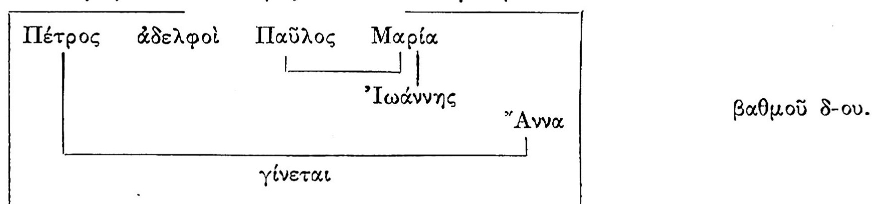
βαθμοῦ δ-ου.

Τὴν γυναῖκα τοῦ προγονοῦ δὲν τὴν ἐπέρνω·



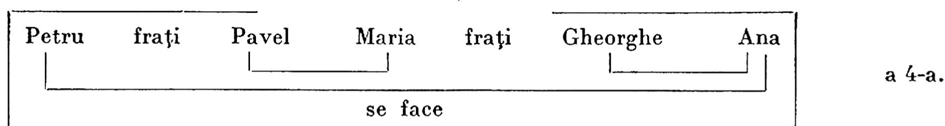
βαθμοῦ γ-ου.

Λαμβάνω δὲ τὴν γυναῖκα τοῦ προγονοῦ τοῦ ἀδελφοῦ μου·



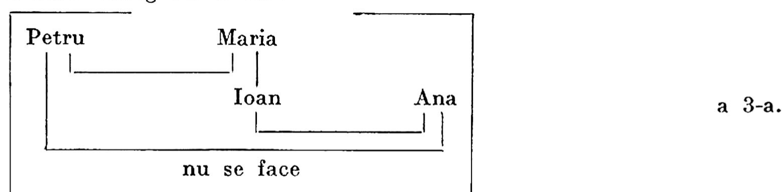
βαθμοῦ δ-ου.

Pe femeia fratelui femeii mele eu nu o iau, dar fratele meu o ia:



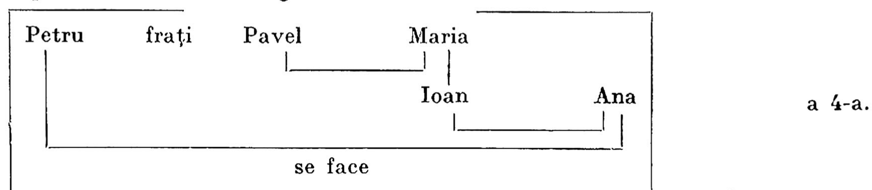
a 4-a.

Pe femeia fiului meu vitreg nu o iau:



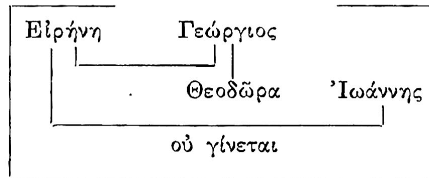
a 3-a.

Iau însă pe femeia fiului vitreg al fratelui meu:



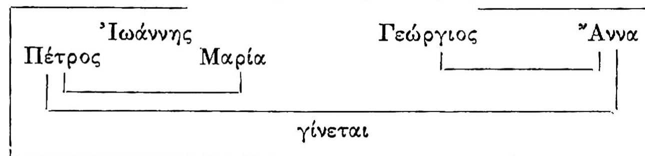
a 4-a.

Οὐδὲ ἡ μητρυιὰ ἐπέρνει τόν ποτε ἄνδρα τῆς προγονῆς της·



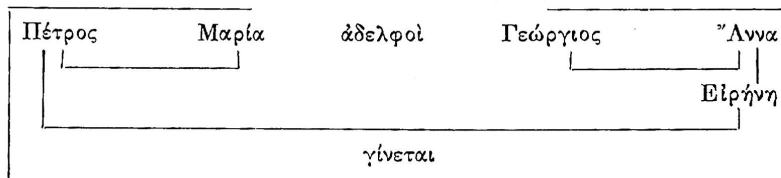
βαθμοῦ γ-ου.

Ἀποθανούσης τῆς γυναικός μου ἐπέρνω τὴν γυναῖκα τοῦ θείου της.



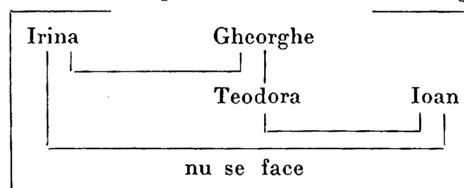
βαθμοῦ δ-ου.

Ἐπέρνω δὲ τὴν προγονὴν τοῦ γυναικαδελφοῦ μου·



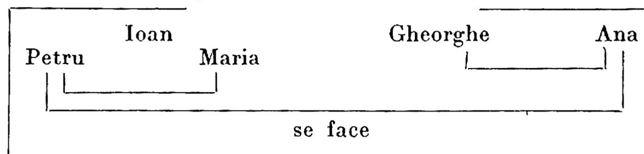
βαθμοῦ γ-ου.

Nici maştera nu ia niciodată pe bărbatul fetei sale vitrege:



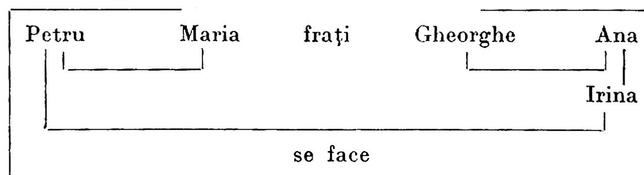
a 3-a.

Murindu-mi femeia iau pe femeia unchiului ei:



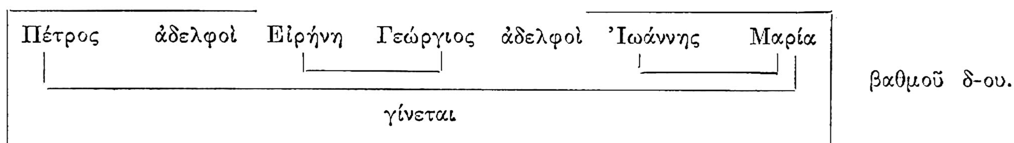
a 4-a.

Iau pe fata vitregă a fratelui femeii mele:



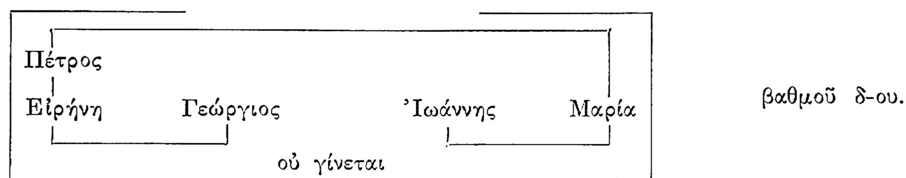
a 3-a.

Ἔχω εἰς τὴν ἀδελφήν μου γαμβρὸν καὶ ἐπέρνω τοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα.



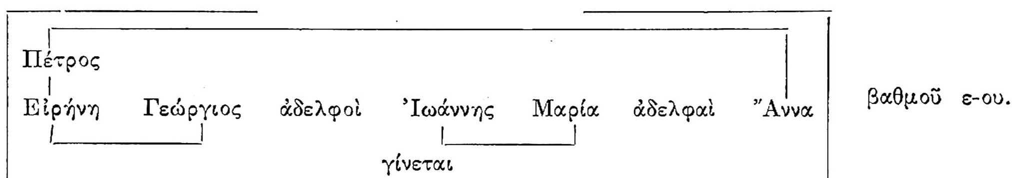
βαθμοῦ δ-ου.

Τῆς θυγατρός μου ὁ ἄνδρας ἐπῆρεν νύμφην εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, καὶ ἐκείνην δὲν ἐπέρνω·



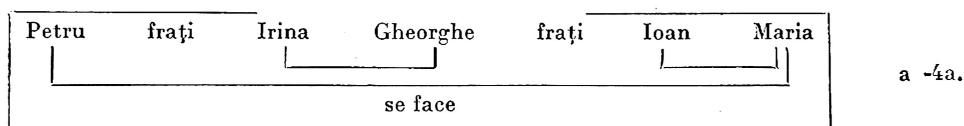
βαθμοῦ δ-ου.

Τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτῆς ἀνεμποδίστως ἐπέρνω·



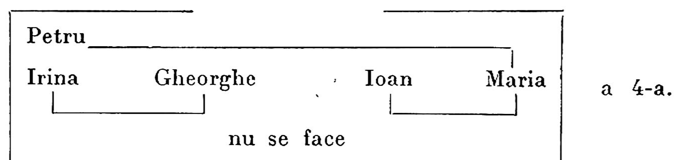
βαθμοῦ ε-ου.

Am cumnat după sora mea și iau pe femeia fratelui lui:



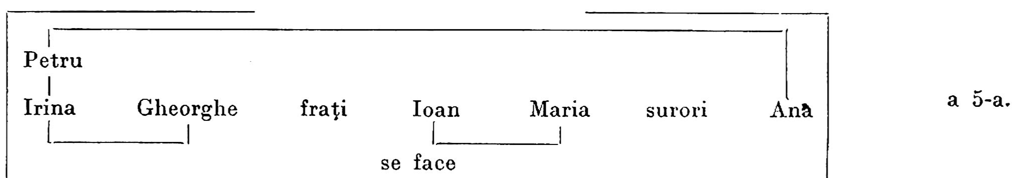
a -4a.

Bărbatul fetei mele a luat nevasta fratelui său, și pe aceea nu o iau:



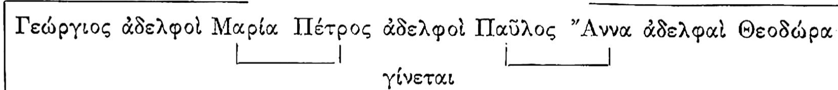
a 4-a.

Dar pe sora ei o iau fără nici o piedică:



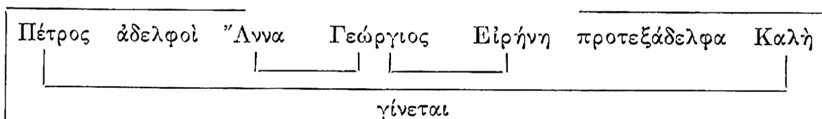
a 5-a.

Δύο ἀδελφὸν γυναικάδελφα, ἀνεμποδίστως ἔρχονται εἰς γάμον·



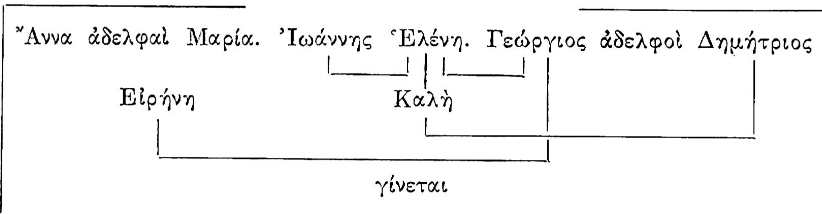
βαθμοῦ ς-ου

Γαμβρὸς καὶ γυναικαδελφὸς δύο πρώτας ἐξαδέλφας ἐπέρνουν ἀνεμποδίστως·



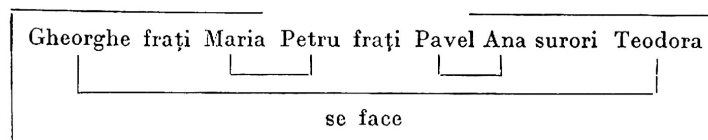
βαθμοῦ ζ-ου.

Τοῦ Ἰωάννου ἡ θυγάτηρ καὶ ἡ ἀνεψιά τῆς πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ ἀνεμποδίστως λαμβάνουσι δύο ἀδελφούς·



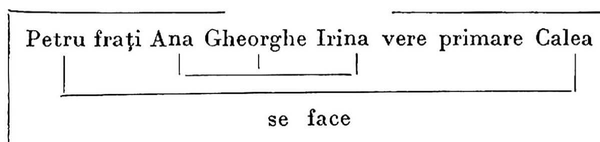
βαθμοῦ Ϛ-υο.

Doi frați au cumnat și cumnată după neveste, se căsătoresc fără nici o piedică:



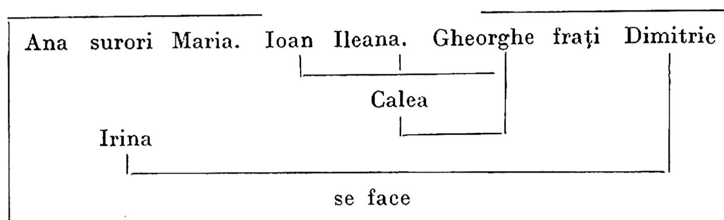
a 6-a.

Cumnat și fratele nevestii iau două vere primare fără nici o piedică:



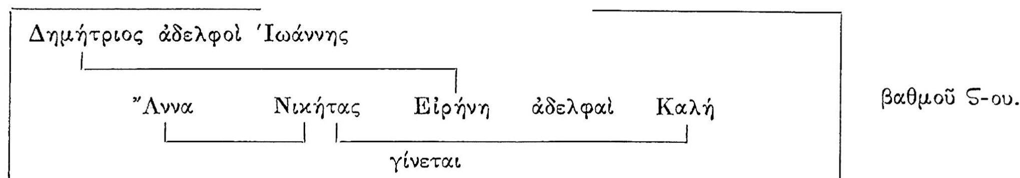
a 7-a.

Fata lui Ioan și nepoata de frate sau soră a primei sale femei iau fără nici o piedică doi frați:



a a-6.

Θεῖος καὶ γαμβρὸς ἐπ' ἀνεψιὰ πρώτῃ δύο ἀδελφὰς ἐπέρνουν ἀνεμποδίστως·

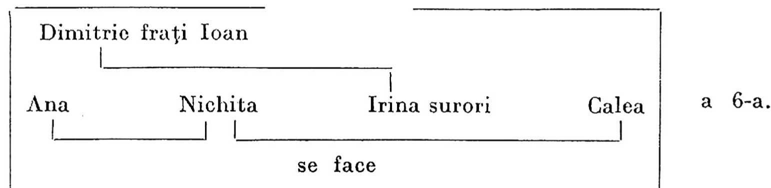


βαθμοῦ Ϛ-ου.

ΟΤΙ ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΜΙΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΓΑΜΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΒ-ον

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Ὅτι οὐδένας δεσμὸς γάμου γίνεται τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ, δηλονότι οὔτε εὐλόγησις οὔτε μνηστεία, ἤγουν συμφωνία· τοῦτο μόνον ἠξεύρωμεν, ὁποῦ ἐγίνῃ δύο φοραῖς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυροῦ Φιλοθέου ἐξ ἀνάγκης μεγάλης· καὶ τῇ μιᾷ φορᾷ ἐγένοντο σταυρικοὶ δεσμοὶ καὶ τὴν ἄλλην ἄλλαξαν ἐγκόλπια τὸ ἕνα μέρος πρὸς τὸ ἄλλον· ἀμὴ οὐχὶ νὰ ἔγινεν ἱερολογία, τουτέστιν εὐλόγησις, τὸ ὁποῖον, οἱ σταυρικοὶ δεσμοὶ καὶ ἡ ἐκλογή, ὁποῦ ἄλλαξαν τὰ ἐγκόλπια, λέγεται στερεωμένη καὶ ἀμετατρέπτη ἡ συμφωνία τοῦ γάμου, διότι εἶχαν τότε συνήθειαν, ὅτι, ὅταν ἤθελαν κάμῃ σταυρικοὺς δεσμοὺς ἢ νὰ ἀλλάξουν ἐγκόλπια, δὲν ἐδύνατον ἐκεῖνο τὸ ἀνδρόγονον, νὰ χωρίσῃ πλέον. Καὶ εἰς πολλοὺς τόπους ἀπὸ τότε κρατεῖ συνήθεια ἕως τὴν σήμερον, καὶ κάμνουν σταυρικοὺς δεσμοὺς καὶ ἀλλάσουν ἐγκόλπια· καὶ οὕτως ἔναι ὁ γάμος βεβαιωμένος. Ὅμως τοῦτο ὁποῦ ἐγίνῃ δύο φοραῖς ἐξ ἀνάγκης, ἡ ὑπόθεσις τῶν γάμων τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἐγίνεν τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ καὶ ἄλλην φορὰν τοῦτο δὲν ἐγίνῃ ποτέ.

Unchiul și ginerele după nepoata întîi de frate sau soră iau fără nicio piedică două surori:



a 6-a.

ÎN SFÎNTUL ȘI MARELE POST NU SE FACE NICI O TOCMEALĂ DE NUNTĂ. CAP. 162. (GLAVA 202.)

Simion al Salonicului : Că în postul cel mare nu se face nici o legătură de nuntă, adică nici binecuvîntare, nici logodnă, adică învoială; să o știm numai aceasta, că s-a făcut de două ori în timpul prea sfințitului patriarh al Constantinopolului, chir Filotei, de mare nevoie; și odată s-au făcut legături cu cruciulițe, și altădată au schimbat o parte cu cealaltă medalioane; dară fără să se facă slujbă religioasă, adică binecuvîntare. Aceste legături cu cruciulițe și cu schimbul de medalioane ce se fac, se cheamă învoială statornică de nuntă, învoială ce nu se mai răstoarnă, deoarece atunci aveau obiceiul că acea pereche, cînd ar fi făcut legături cu cruciulițe sau au schimbat medalioane, nu se mai putea despărți. Și de atunci în multe locuri pînă astăzi se ține obiceiul și se fac legături cu cruciulițe și se schimbă medalioane; și astfel nunta este întărită. Totuși aceasta ce s-a făcut de nevoie de două ori, acele nunți s-au făcut în ziua de buna-vestire și altă dată aceasta nu s-a mai făcut niciodată.

ΠΕΡΙ ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΙ ΤΙ ΕΝΑΙ Ο ΓΑΜΟΣ; ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΝΝΟΜΩΝ ΓΑΜΩΝ· ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΓ-ον>

Ματθαίου· Πρῶτος γάμος ὁ ὑπὲρ φύσεως γενόμενος, διότι ἑνοῦται ὁ ἄνθρωπος τῷ θεῷ διὰ τῆς παρθενείας κατὰ τὸ εἰρημένον λόγιον· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς [1]) ἑνὶ ἀνδρί.

Γάμος ἔναι ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάφεια, ἤγουν ἕνωσις, τουτέστι σμίξις καὶ συγκλήρωσις πάσης τῆς ζωῆς αὐτῶν θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαία κοινωνία.

Ἔννομοι δὲ γάμοι λέγονται ἐκεῖνοι ὁποῦ γένουν, καθὼς ὁρίζουν οἱ νόμοι, ὅτι τὸ ἀρσενικὸν νὰ ἔναι τοῦ νόμου καὶ τὸ θηλυκὸν δεκτικὸν διὰ τὸν ἄνδρα, ἤγουν ὁ νέος νὰ ὑπερβαίνῃ τοὺς δέκα τεσσάρους χρόνους καὶ ἡ νέα νὰ ἔναι περισσότερον ἀπὸ τοὺς δώδεκα.

ΠΕΡΙ ΨΙΛΩΝ ΣΥΜΦΩΝΩΝ ΤΩΝ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΓΑΜΟΝ, ΜΗ ΓΕΝΑΜΕΝΗΣ ΙΕΡΟΛΟΓΙΑΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΔ-ον>

Νεαρὰ τῶν βασιλέων Λεόντος τοῦ Σοφοῦ καὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ· Ὅταν γένῃ γάμος μετὰ ψιλῶν συμφώνων χωρὶς ἱερολογίας καὶ μετὰ ταῦτα μετανοήσῃ τὸ ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ δύο, ἀνεμποδίστως χωρίζονται. Καὶ λαμβάνει ὁ ἄνδρας ἄλλην γυναῖκα, ἢ ἡ γυναῖκα ἄλλον ἄνδρα. Γεναμένης δὲ τῆς ἱερολογίας, ἐὰν καὶ νὰ μὴ δὲν γένῃ σμίξις εἰς τὸ ἀνδρόγυνον, ὁ γάμος οὗτος νόμιμος γάμος ἔναι καὶ τὸ συνοικέσιον ἀχώριστον καὶ οὐδένας δύναται χωρίσαι αὐτό. Τοῦτο διετυπώθη διὰ νεαρᾶς τοῦ ἐν βασιλεῦσι ἀοιδίμου Λέοντος τοῦ Σοφοῦ καὶ τοῦ τρισμάκαρος βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

DESPRE NUNTA CEA DINTÎI ŞI CE ESTE NUNTA? ŞI DESPRE NUNŢILE LEGIUITE A LUI GERMAN A CONSTANTINOPOLEI. <CAP. 163.> (GLAVA 203.)

A lui Matei: Nunta cea dintîi s-a făcut mai pre sus de fire, pentru că omul se uneşte cu Dumnezeu prin feciorie potrivit cuvîntului zis: v-am logodit unui singur bărbat.

Nunta este legătura bărbatului şi a femeii, adică unire, ceea ce înseamnă împreunare şi împreună moştenire toată viaţa lor şi dreaptă comunitate a ceea ce este dumnezeiesc şi omenesc.

Nunţi legiuite se cheamă acelea care se fac, precum hotărăsc legile, adica tînărul să treacă de paisprezece ani şi tînăra să fie mai mare de doisprezece.

DESPRE SIMPLELE ÎNVOIELI CE S-AU FĂCUT LA NUNTĂ, FĂRĂ SĂ SE FI FĂCUT SLUJBĂ RELIGIOASĂ. <CAP. 164.> (GLAVA 204.)

Novela împăraţilor Leon Înţeleptul şi a lui Alexie Comnenul: Cînd s-a făcut nuntă cu simple învoieli fără slujbă religioasă şi după aceea o parte din cele două s-a răzgîndit, se despart fără nici o piedică. Şi bărbatul ia altă femeie şi femeia ia alt bărbat. Dar dacă s-a făcut slujbă religioasă, chiar dacă nu s-a făcut împreunare între bărbat şi femeie, această nuntă este nuntă legiuită şi căsătoria nu se desparte şi nimeni nu o poate desface. Aceasta s-a stabilit prin novela întru fericire adormitului Leon Înţeleptul şi a întreit-fericitului adormit împărat Alexie Comnenul.

---

[1]) ὑμῖν in ms; sed. v. Ep. ad Corinthos II 11,2.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΚΑΛΕΙΤΑΙ Ο ΠΡΩΤΟΣ ΓΑΜΟΣ, Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ ΤΩΝ ΔΙΓΑΜΩΝ, ΤΩΝ ΤΡΙΓΑΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΓΑΜΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΕ-ον

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· Ὁ τῆς θεολογίας ἐπόνυμος Γρηγόριος λέγει· ὁ πρῶτος γάμος ἔναι γάμος καὶ νόμος· ὁ δεύτερος ἔναι συγχώρησις· ὁ τρίτος παρανομία.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου περὶ διγάμων· Περὶ δὲ διγάμων ὁ μέγας Βασίλειος λέγει εἰς τὸν τέταρτον αὐτοῦ κανόνα· ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ δευτερογαμήθη, δύο χρόνους νὰ μὴ δὲν κοινωνίση.

Νικήτα Ἡρακλείας· Ὁ δὲ Ἡρακλείας κύριος Νικήτας ἕνα ἢ δύο χρόνους λέγει.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· ἕνα λέγει· εἰ δὲ καὶ συνέβη καὶ σμίξη μὲ τὴν γυναῖκα πρὶν νὰ εὐλογηθῇ, ἔχει ἐπιτίμιον τοῦ πόρνου χρόνους ἑπτά.

Βασιλείου περὶ τριγάμων· περὶ δὲ τριγάμων λέγει ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν αὐτοῦ ἄνωθεν τέταρτον κανόνα· Συνήθειαν εὑρήκαμεν εἰς τοὺς τριγάμους πέντε χρόνους νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν, ἀμὴ ἀπὸ τὴν σαρκικὴν σμίξιν τῶν γυναικῶν νὰ μὴ δὲν ἀπέχουν, ἀμὴ εἰς καιρὸν τοῦ ἀντιδώρου· καλοῦσι δὲ τοῦτον τὸν γάμον πορνείαν, ἀμὴ οὐχὶ γάμον· καὶ πολυγαμία κανονισμένη καὶ συνεσταλμένη, ὅτι κάλλιον νὰ ἁμαρτάνη εἰς μίαν γυναῖκα περὶ εἰς πολλάς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος τῇ Σαμαρίτιδι ἔλεγεν, ὅτι πέντε ἄνδρας ἔσχες· καὶ τοῦτον ὁποῦ ἔχεις τώρα, δὲν ἔναι ἄνδρα σου, ὡς ὅτι πλεὸν δὲν ἔναι ἄξιον νὰ καλοῦνται ἐτοῦτοι οἱ τρίγαμοι ἄνδρες γυναικῶν ἢ ἐκείναις ἀνδρῶν γυναῖκες. Λέγει γάρ, ὅτι νὰ μὴ δὲν εὐγάλης αὐτοὺς τῆς ἐκκλησίας, ἀμὴ νὰ λαμβάνουν ἀντίδωρον τοὺς πέντε χρόνους καὶ τότε νὰ ἀξιοῦται καὶ τῆς ἁγίας μεταλήψεως. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς μέγας Βασίλειος εἰς τὸν τρίτον αὐτοῦ κανόνα λέγει· διὰ νὰ λάβη τινὰς τρίτον γυναῖκα, νόμον ἐκκλησιαστικὸν δὲν ἔχομεν. Ὅμως περὶ νὰ πορνεύη ὅπου ἂν φθάση, κάλιον ἔναι νὰ λάβη τρίτον γυναῖκα καὶ δὲν καταδικάζομεν τὴν πρᾶξιν τοῦ γάμου τούτου νὰ τὴν ἐσυγχωρήσωμεν, πλὴν δεχόμεθα αὐτόν, ὡς καθὼς λέγει ὁ τόμος τῆς ἑνώσεως.

CUM SE CHEAMĂ NUNTA CEA DINTÎI, A DOA ȘI A TREIA ȘI CANONUL CELOR CU DOUĂ NUNȚI, CU TREI ȘI CU PATRU. CAP. 165. (GLAVA 205.)

A lui Grigore Teologul: Grigore cel cu numele Teologul zice: nunta cea dintîi este nuntă și lege; a doua este iertare; a treia călcare de lege.

A marelui Vasilie despre cei cu două nunți: Iar despre cei cu două nunți, marele Vasilie zice în al patrulea canon al său: omul care se cunună a doua oară, doi ani să nu se cuminece.

Nichita al Heracleii: Mitropolitul Heracleii însă chir Nichita zice unul sau doi ani.

A patriarhului Postnicul: Un an zice; iar dacă s-a întîmplat și s-a împreunat cu femeia înainte de cununie, are pedeapsa curvarului, șapte ani.

A lui Vasilie despre cei cu trei nunți: Iar despre cei cu trei nunți zice marele Vasilie în al său canon al patrulea de mai sus: obicei am aflat la cei cu trei nunți, să nu se cuminece cinci ani, dar de împreunarea cea trupească a femeilor să nu se îndepărteze decît în timpul anaforei; această nuntă însă o numesc curvie, dar nu nuntă; și este poligamie pedepsită și oprită de canoane, pentru că este mai bine să păcătuiască la o singură femeie decît la multe. De aceea și domnul zicea Samarinencii că cinci bărbați ai avut; și acesta pe care-l ai acuma, nu-ți este bărbat, pentru că aceștia cu trei nunți nu se cade să se cheme bărbați ai femeilor, nici acelea să se cheme femei ale bărbaților. Căci zice că să nu-i dai afară din biserică, dar cinci ani să ia anaforă și atunci să se vrednicească sfintei cuminecături. Și iarăși același mare Vasilie în al său al treilea canon zice: pentru ca să ia cineva a treia femeie, lege bisericească nu avem. Totuși ca să nu apuce să curvească, mai bine este să ia a treia femeie și nu osîndim facerea acestei nunți și s-o iertăm și s-o primim, precum spune tomosul unirii.

ΕΙΔΗΣΙΣ ΔΙΑΛΑΜΒΑΝΩΝ ΤΟΝ ΤΟΜΟΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΤΡΙΓΑΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΤΡΑΓΑΜΩΝ ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΤΩ ΕΞΑΚΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΟΣΤΩ ΕΙΚΟΣΤΩ [1]) ΟΓΔΟΩ ΕΤΟΥΣ, ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ [2]) Η-ης

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Οἱ παλαιοὶ τρεῖς γάμους ἐσυγχώρησαν νὰ γίνωνται εἰς ἕναν ἄνδρωπον. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέον ὁ Σοφὸς εὐλογήθη καὶ τετάρτην γυναῖκα καὶ ἀφόρησεν αὐτὸν ὁ πατριάρχης κύριος Νικόλαος. Ἐπαρεκάλει γοῦν ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην, νὰ συγχωρήσῃ αὐτοῦ τὴν τετραγαμίαν. Ὁ δὲ πατριάρχης δὲν ἤθελεν τελείως νὰ ἀκούσῃ περὶ τοῦ μεγάλου ἀνομήματος, οὐδὲ νὰ τοῦ συγχωρήσῃ. Ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸ ἀμετάτρεπτον τῆς ψυχῆς τοῦ πατριάρχου, ὅτι δὲν συγχωρεῖ αὐτοῦ, θυμωθεὶς πολλὰ καὶ ὀργισθείς, εὔγαλεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ ἔβαλεν ἄλλον αὐτοῦ ὀνόματι Εὐθύμιον σύγγελον, καλὸς καὶ αὐτός, ἐνάρετος ἄνδρας ἡγιασμένος· ὅμως καὶ τοῦτος ὁ πατριάρχης Εὐθύμιος αὐτὸν τὸν βασιλέα Λέοντα, πολλὰ ἐνουθέτησε καὶ ὀνείδισε περὶ τούτου τοῦ ἀνομήματος τῆς τετραγαμίας ὁποῦ ἔκαμε· καὶ δὲν ἄφισεν αὐτὸν νὰ ὁρίσῃ εἰς τοὺς χριστιανούς, ὅτι νὰ ἐπέρνουν καὶ τέταρτον γυναῖκα. Ἔλεγε γὰρ ὁ πατριάρχης μετὰ καὶ ἄλλων ἀρχιερέων, ὅτι οὐ μόνον ὁ τέταρτος γάμος ἔναι παράνομος, ἀμὴ καὶ ὁ τρίτος, καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος. Διὰ τοῦτο καὶ σχίσμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐγένετο καὶ ἡ στάσις τοῦ σχίσματος διεπέρασε μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ Λέοντος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ. Καὶ τότε ἔκαμαν τὸν τόμον, τὸν ὁποῖον λέγομεν τῆς Ἑνώσεως· καὶ διαλαμβάνει εἰς πόσους χρόνους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ ἄνδρας νὰ ἐπέρνῃ τρίτον γυναῖκα καὶ εἰς πόσους νὰ μὴ δὲν ἐπέρνῃ. Λέγει οὕτως οὖν· ὅσοι εἶναι χρόνων σαράντα καὶ ἐπέρνουν τρίτον γυναῖκα, εἰ μὲν καὶ παιδία δὲν ἔχουν, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἀγάπην διὰ νὰ κάμῃ παιδία δὲν ἐμποδίζονται· εἰ δὲ καὶ παιδία ἔχωσι, νὰ εἶναι ἐμποδισμένοι ἀπὸ τὸν τρίτον γάμον, νὰ μὴ δὲν ὑπανδρεύωνται. Εἰ δὲ καὶ ἔλθουν εἰς τὸν τρίτον γάμον αὐτοὶ ὅπου δὲν ἔχουν παιδία, νὰ μὴ δὲν μεταλαμβάνουν τῶν θείων μυστηρίων εἰς χρόνους πέντε· καὶ ὅταν εἶναι αὐτοὶ χρόνων τριάντα, εἴτε ἔχουν παιδία, εἴτε δὲν ἔχουν, τεσσάρους χρόνους νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν.

ÎNCUNOȘTIINȚAREA CUPRINZÎND TOMOSUL UNIRII DESPRE A TREIA ȘI A PATRA CĂSĂTORIE, S-A FĂCUT ÎN ANUL ȘASE MII PATRU SUTE DOUĂZECI ȘI OPT, INDICTIONUL AL 8-LEA. (GLAVA 206.)

A lui Armenopol: Cei vechi au îngăduit unui om să se cunune de trei ori. Dar împăratul Leon Înțeleptul s-a cununat și cu o a patra femeie și patriarhul chir Nicolae l-a afurisit. Și împăratul îl ruga pe patriarh să-i ierte a patra căsătorie. Patriarhul însă nu voia să audă nimic despre o nelegiuire așa de mare, nici să-i dea iertare. Dar împăratul, văzînd sufletul neînduplecat al patriarhului, că nu-l iartă, cuprins de mare mînie, îl scoate din tronul patriarhicesc și-l pune pe altul cu numele Eutimie Sincelul, bărbat sfințit cu virtute, bun și dînsul; dar și acest patriarh Eutimie l-a sfătuit mult și l-a mustrat pe împăratul Leon despre această nelegiuire de căsătorie a patra ce a făcut-o; și nu l-a lăsat să dea creștinilor hotărîre că să ia și a patra oară femeie. Căci spunea patriarhul dimpreună și cu alți arhierei, că nu numai căsătoria a patra este fără lege, ci și a treia, precum zice marele Vasilie. Din cauza aceasta s-a făcut shismă în biserică și starea de shismă a trecut în domnia feciorului lui Leon, anume a lui Constantin Porfirogenitul și a lui Romanos, socrul său. Și atunci au făcut tomosul pe care-l numim al Unirii; și arată în cîți ani ai vrîstei sale bărbatul să ia a treia oară femeie și în cîți ani să nu ia. Spune deci așa: cîți sînt de patruzeci de ani și iau a treia oară femeia, dacă n-au nici copii, nu sînt opriți pentru dorul și dragostea să aibă copii; iar dacă au copii, să fie opriți de la a treia căsătorie, să nu se însoare. Iar dacă se și căsătoresc aceia care n-au copii, să nu se împărtășească dumnezeieștilor taine pînă în cinci ani; și dacă aceia sînt de treizeci de ani, fie că au copii fie că nu au, patru ani să nu se cuminece și

[1](εἰκοσιοστῷ în ms.
[2]) ἰνδικτίονος în ms.

Καὶ πάλιν λέγει, ὅτι τοῦτοι τῶν τριάντα χρόνων οἱ τρίγαμοι, ἐὰν δὲν ἔχουν παιδία, εἰς τρεῖς χρόνους νὰ μεταλαμβάνουν, εἰ δὲ καὶ ἔχουν, εἰς τεσσάρους, καθὼς εἰπάμεν ἄνωθεν.

Περὶ τοῦ τετάρτου γάμου· Περὶ τοῦ τετάρτου γάμου ἀπέφηναν κοινῇ γνώμῃ καὶ κρίσει ἡ θεία σύνοδος τῶν ἁγίων πατέρων, ὅτι παντελῶς τοῦτος ὁ παράνομος ποτὲ νὰ μὴ δὲν γίνεται· εἰ δὲ καὶ τολμήσει τινὰς καὶ γένῃ παρήκοος τοῦ θείου νόμου καὶ ἔλθοι εἰς τὸν τοιοῦτον λειρώδη βίον τοῦ τετάρτου γάμου, νὰ ἔναι ἀφωρισμένος καὶ ὑστερημένος πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ ξένος ὁλοτελῶς τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ, ἕως οὗ νὰ κάμουν τελείαν συγχώρησιν ἀπὸ τούτου τοῦ συνοικεσίου τοῦ κακῶς γενομένου. Καὶ ὡσὰν χωρισθῇ καὶ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστραφῇ, δέξαι αὐτόν.

Τοῦ[1]) ἀρχιερέως τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ δὲ κανόνας αὐτοῦ, λέγει ὁ θεῖος Νηστευτής, ὅτι νὰ ἔναι χρόνους ὀκτὼ νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ οὔτε ἄνδρας οὔτε γυναῖκα· καὶ μετανοίας καὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνας νὰ κάμνουν. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἐπιστραφοῦν, νὰ ἔναι ἀλλότριοι τῆς τῶν χριστιανῶν πολιτείας, ὡς εἴπαμεν.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν π-ος· Οἱ δὲ οἱ γάμοι, ὁποῦ γίνονται πλέον τοῦ τρίτου, γάμος δὲν λέγονται, ὡς ὅτι ἔναι ὡσὰν τὰ κτήνη, καὶ παράνομος καὶ μεμολυσμένος καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν χριστιανῶν· καὶ τὰ παιδία, ὁποῦ νὰ γεννηθοῦν ἀπὸ τέταρτον γάμον, ἀποφήνουν οἱ θεῖοι νόμοι, ὅτι νὰ μὴ δὲν λέγονται γνήσια τοῦ πατρὸς αὐτῶν, οὐδὲ νὰ τὸν κληρονομήσουν.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ, ΠΟΙΑ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΓΝΗΣΙΑ, ΠΟΙΑ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΝΟΘΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΣΚΟΤΙΑ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞϚ-ον

Ματθαίου· Ὅταν κάμῃ τινὰς παιδὶ μετὰ τῆς νομίμου αὐτοῦ γυναικὸς τῆς εὐλογητικῆς, αὐτὸ τὸ παιδὶ λέγεται γνήσιον.

iarăşi zice că aceştia de treizeci de ani căsătoriţi a treia oară, dacă nu au copii, pînă în trei ani să nu se cuminece, iar dacă au, pînă în patru, precum am zis mai sus.

Despre a patra nuntă: Dumnezeiescul sinod al sfinţilor părinţi, cu socoteală şi judecată făcută împreună, au hotărît că această fără de lege să nu se facă nicidecum niciodată; iar de va îndrăzni cineva să nu asculte de dumnezeiasca lege şi ar ajunge la aşa viaţă neroadă a căsătoriei a patra, să fie afurisit şi lipsit de toată slujba bisericească şi străin cu totul de intrarea în biserica lui Hristos, pînă nu se îndepărtează cu desăvîrşire de această căsnicie rău încheiată. Şi de îndată ce s-a despărţit şi s-a pocăit şi s-a întors, primeşte-l.

A arhiereului Postnicul: Iar canonul lui, zice dumnezeiescul Postnic, că se fie opt ani să nu se cuminece, nici bărbat, nici femeie; şi să facă metanii şi să ţină post şi să dea milostenii. Iar dacă nu se vor întoarce să fie străini de traiul creştinilor, precum am spus.

Canonul al 80-lea al marelui Vasilie: Iar nunţile care se fac mai mult de trei, nu se numesc nunţi, pentru că sînt ca la dobitoace, şi nelegiuite şi pîngărite şi înafară de rîndurile creştinilor; şi copiii care se vor naşte din a patra nuntă, hotărăsc legile dumnezeeşti, că să nu se cheme copii legitimi ai tatălui lor, nici să nu-l moştenească.

DESPRE DEOSEBIREA COPIILOR, CARE SE CHEAMĂ LEGITIMI, CARE NATURALI, CARE NELEGITIMI ŞI CARE ÎNTUNECAŢI? CAP. 166. (GLAVA 207.)

A lui Matei: Cînd cineva face copil cu femeia lui legiuită cu cununie, acel copil se cheamă legitim.

[1]) περὶ în ms.

"Οταν δὲ ἔχῃ τινὰς γυναῖκα ἀνευλόγητον εἰς τὸ ὁσπίτιον αὐτοῦ καὶ κοιμᾶται μετ' αὐτῆς φανερῶς, ἐὰν κάμῃ παιδί, λέγεται φυσικόν.

"Οταν δὲ πάλιν κοιμᾶται μετὰ γυναικὸς ἔξω ἀπὸ τὸ ὁσπήτιον αὐτοῦ, αὐτὸ τὸ παιδὶ ὁποῦ νὰ κάμῃ, λέγεται νόθος.

"Οταν οὖν πάλιν γεννηθῇ παιδὶ καὶ τινὰς δὲν τὸ ἠξεύρει, ποῖος πατέρας τὸ ἔκαμε, οὐδὲ αὐτὸς ὁποῦ τὸ ἔσπειρε, λέγεται σκότιον.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΧΟΝΤΟΣ ΠΑΛΑΚΙΔΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΖ-ον

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Τὸν παράνομον γάμον ὁποῦ νὰ γένῃ, παντάπασιν νὰ τὸν ἐδιασπάσῃς, ἤγουν νὰ τὸν ἐχωρίσῃς, καὶ νὰ κανονιζέται μεγάλως, ὡσὰν χωρισθοῦν.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου, κανὼν ξη-ον· Ὁ δὲ κανόνας τούτου τοῦ παρανόμου, ἀφ' οὗ χωρισθοῦν, ἔναι ὡσὰν τῶν αἱμομικτῶν, ἤγουν χρόνους δεκαπέντε νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν.

Λεόντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Καὶ παλλακίδα τινὰς εἰς τὸ ὁσπήτιόν του νὰ μὴ δὲν ἔχῃ ὁρίζομεν, οὐδὲ εἰς ἄλλον τόπον, ὅτι οὐδὲν διαφέρει τὸ τοιοῦτον ἁμάρτημα τῆς πορνείας. Καὶ εἰ μὲν βούλεται νὰ τὴν εὐλογηθῇ, καλον· εἰ δὲ καὶ δὲν ἔναι ἀξία δι' αὐτόν, νὰ εὐλογηθῇ ἄλλην γυναῖκα καὶ αὐτὴν νὰ διώξῃ ἀπὸ τὸ αὐτοῦ ὁσπήτιον.

Νικηφόρος Κωνσταντινουπόλεως· "Οποιος ἔχει παλλακίδα εἰς τὸ αὐτοῦ ὁσπήτιον καὶ δὲν θέλει νὰ τὴν εὐλογηθῇ, οὐδὲ νὰ τὴν ἐχωρισθῇ, μὴ δέχεσαι αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὔτε τὰ δῶρα αὐτοῦ, ἕως οὗ νὰ κάμῃ τελείαν χώρησιν ἐξ αὐτῆς· καὶ ὡσὰν χωρισθῇ, δέχου αὐτὸν ἀνεμποδίστως καὶ τὰ δῶρα αὐτοῦ.

Cînd are cineva femeie necununată în casa sa și se culcă fățiș cu dînsa, dacă face copil, se cheamă natural.

Cînd însă se culcă afară de casa sa cu vreo femeie, acel copil pe care l-ar face, se cheamă nelegitim.

Dar cînd s-a născut copil și nimeni nu știe, care tată l-a făcut și nici acela care l-a semănat, se cheamă întunecat.

DESPRE NUNTA FĂRĂ LEGE ȘI CANONUL EI ȘI DESPRE CEL CE ARE ȚIITOARE. CAP. 167. (GLAVA 208.)

A împăraților Leon și Constantin: Căsătoria fără lege care s-a făcut, să o desfaci cu totul, adică să-i desparți, și să le dai mare canon, îndată ce s-au despărțit.

Canonul al 68-lea al marelui Vasilie: Dar canonul acestei fărădelegi, după ce s-au despărțit, este ca și al amestecătorilor de sînge, adică să nu se cuminece cincisprezece ani.

A împăraților Leon și Constantin: Și hotărîm țiitoare să nu țină nimeni în casa sa, nici în alt loc, pentru că un păcat ca acesta nu se deosebește întru nimic de curvie. Și dacă voiește să se cunune cu dînsa, bine; iar dacă nu este vrednică de dînsul, atunci să se cunune cu altă femeie și pe aceea să o alunge din casa lui.

A lui Nichifor al Constantinopolului: Cine are țiitoare în casa sa și nu voiește să se cunune cu dînsa, nici să se despartă de ea, pe acela nu-l primi în biserică, nici prinoasele lui, pînă nu se va despărți cu totul de dînsa; și cum s-a despărțit, primește-l fără nici o piedică pe el și prinoasele lui.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΛΟΓΗΘΕΝΤΟΣ ΤΡΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΚΑΙ Η ΜΙΑ ΕΥΡΕΘΗ ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΗ-ον

Ἐ ρ ώ τ η σ ι ς· Ἐὰν ἐπάρῃ τινὰς δύο γυναῖκας νομίμως καὶ νὰ ἐπέρνῃ καὶ τρίτον παράνομος καὶ νὰ τὰς εὐλογηθῇ καὶ τὰς τρεῖς· καὶ ἔσοντας νὰ εἶναι παράνομος ὁ [1]) τρίτος, τὸν ἐχώρισεν ἡ ἐκκλησία, τάχα δύναται τοῦτος νὰ εὐλογηθῇ ἄλλη τρίτον γυναῖκα, ἐπειδὴ ἐκείνη ἦτον παράνομος;

Π ρ ὸ ς τ ὸ ν π α τ ρ ι ά ρ χ η ν κ ὺ ρ Ἰ ω ά σ α φ· ἀ π ό κ ρ ι σ ι ς· Ὁ δὲ ἁγιώτατος πατριάρχης συνοδικῶς ἀπεκρίθη, ὅτι δύναται ἀνεμποδίστως κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ θείου νόμου, ὁποῦ λέγει· τὸ ἀνδρόγυνον ὁποῦ νὰ ἔναι παράνομον καὶ νὰ στεφανωθῇ, ὡσὰν νὰ μὴ δὲν ἤθελεν στεφανωθῇ, οὕτως λογίζεται. Καὶ τὰ παράνομα δὲν στέργονται, οὐδὲ βεβαιώνουνται, διότι ἡ γυναῖκα, ὁποῦ νὰ ἐπάρῃ ἄνδρα καὶ εὑρεθῇ παράνομος, ἢ ὁ ἄνδρας, ὁποῦ νὰ ἐπάρῃ γυναῖκα καὶ εὑρεθῇ παράνομη, δύναται ὅποιος θέλει ἀπὸ τοὺς δύο νὰ χωρισθῇ καὶ μετὰ τὴν χώρησιν νὰ ὑπανδρευθῇ.

ΠΕΡΙ ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΙΑΣ ΟΠΩΣ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΞΘ-ον

Μ α τ θ α ί ο υ· Ἐβλέποντας οἱ θεῖοι πατέρες, ὅτι πολλοὶ ἐγίνετο ἀδεφοὶ εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ πολλαῖς φοραῖς καὶ μετὰ ἱερῶν εὐχῶν, διὰ τὸ ὁποῖον ἐγίνοντο τελεῖοι ἀδελφοὶ διὰ τῆς ἐκκλησίας· καὶ ἐν ὑστέροις ἀθετοῦσαν ἐκείνην τὴν ἀδελφότητα, ὁποῦ ἔκαμαν εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, καὶ ἤρχοντο εἰς γάμον καὶ ὑπανδρεύονταν καὶ διὰ τοῦτο ἦλθεν σύγχυσις

DESPRE CEL CE S-A CUNUNAT CU TREI FEMEI ŞI UNA S-A AFLAT FĂRĂ LEGE CAP. 168. (GLAVA 209.)

Întrebare. Dacă a luat cineva două femei pe lege şi să ia şi a treia oară fără lege şi să fi fost cununat cu tustrele; şi dat fiind că cea de a treia este fără lege, biserica l-a despărţit, oare poate acesta să se cunune a treia oară cu altă femeie, de vreme ce aceea a fost fără lege?

Către patriarhul chir Ioasaf; răspuns: Iar prea sfinţitul patriarh împreună cu sinodul a răspuns, că poate fără nici o piedică după hotărîrea dumnezeieştii legi care zice: perechea care este fără lege şi s-a cununat, se socoteşte, ca şi cum nu s-ar fi cununat. Şi cele făcute fără lege nu sînt primite şi nu se întăresc; pentru că femeia care a luat bărbat şi a fost aflat fără lege, sau bărbatul care a luat femeie şi a fost aflată fără lege, poate cine voieşte din cei doi, să se despartă şi după despărţenie să se căsătorească.

DESPRE CEI CE SE PRIND FRAŢI, CĂSĂTORIE SĂ NU SE MAI FACĂ. CAP. 169. (GLAVA 210.)

A lui Matei: Văzînd dumnezeieştii părinţi, că mulţi se făceau fraţi pe sfînta evanghelie şi de multe ori şi cu sfinte rugăciuni, din cauza cărora deveneau fraţi desăvîrşiţi prin biserică; şi mai pe urmă rupeau acea frăţie, pe care o făcuseră pe sfînta evanghelie şi făceau nuntă şi se căsătoreau şi din cauza aceasta intra tulburare mare în biserică şi văzînd aceasta dum-

[1]) ἡ în ms.

πολλὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ θεωρῶντας τοῦτο οἱ θεῖοι πατέρες, ὅτι ἔναι ἄσεμνον καὶ ἀπρεπές, ἔκοψαν αὐτὴν καὶ ὥρισαν καὶ ἔστησαν, ὅτι πλέον νὰ μὴ δὲν γίνεται ἡ αὐτὴ ἀδελφοποιΐα. Εἰ δὲ καὶ φθάσει νὰ γένῃ, νὰ ἔναι ἄκυρος καὶ ὡσὰν νὰ μὴ δὲν ἤθελε γένῃ ποτέ, οὕτως νὰ λογίζεται

Σ ή μ η ν α ι· Ὅμως ἐπέρνει ἀνεμποδίστως ὁ ἀδελφοποιητὸς τὴν ἀδελφοποιητὴν αὐτοῦ γυναῖκα. Πλὴν ὅσοι γίνονται ἐκεῖνοι τὴν σήμερον ἀδελφοποιητοί, μεγάλως κανονίζονται· καὶ τὸν ἱερέαν, ὁποῦ δίδει εὐχὴν εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐκάμνῃ, ἀποφαίνουν [1]) νὰ παιδεύεται ἄργειαν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ.

ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ ΕΝΤΕΘΕΙΣΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΧΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΝΔΡΟΓΥΝΟΝ ΧΩΡΙΣ ΑΙΤΙΑΝ ΕΥΛΟΓΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΡΕΠΟΥΔΙΟΥ ΤΙ ΔΗΛΟΙ; <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟ-ον>

Σ υ μ ε ὼ ν Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η ς· Τὰ συνοικέσια θεοῦ κελεύσει γίνονται· καὶ ὁρίζομεν μὴ χωρίζειν αὐτὰ χωρὶς δικαίας αἰτίας, ἢ διὰ νὰ λαμβάνουν δῶρα, ἢ διὰ ἄλλην ἀπόλαυσιν ἢ χάριν. Ὁ δὲ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ γένῃ πρόξενος νὰ χωρισθῇ ὁ νόμιμος γάμος χωρὶς εὔλογον αἰτίαν καὶ ἀπόδειξιν, ἀντίχριστος ὀνομάζεται, ἐπειδὴ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁρίζει ἡμᾶς, ὅτι νὰ ἀφίσωμεν τὸν πατέρα μας καὶ τὴν μητέρα μας καὶ νὰ ἑνωθῶμεν μετὰ γυναικῶν ἡμῶν καὶ νὰ ἤμεσθεν μετ' αὐτὰς σάρκα μίαν· καὶ νομοθετήσας αὐτὸς ὁ κύριος, ὅτι ἄνθρωπος δὲν ἔναι δυνατὸς νὰ χωρίσῃ τὸ ἀνδρόγυνον. Καὶ ὅπιος τὸ χωρίσῃ χωρὶς αἰτίαν, μόνον διὰ νὰ λάβῃ δῶρα, τοῦτος ἄνθρωπος δὲν ἔναι μόνον σατανὰς καὶ ἀντίχριστος καὶ παραβάτης, ὡς παραβαίνων τὰς τοῦ θεοῦ νομοθεσίας καὶ ἐναντιούμενος τὰ προστάγματα αὐτοῦ· ὁ ὁποῖος θέλει ἐκπέσῃ τῆς μελούσης ζωῆς καὶ κληρονόμος τῆς αἰωνίου κολάσεως γένειται.

nezeieștii părinți, că nu este lucru frumos și cum se cade, au curmat și oprit această frăție și au hotărît să nu se mai facă. Iar dacă a și apucat să se facă, să fie fă valoare; și ca și cum nu s-ar fi făcut niciodată, așa să se socotească.

Înseamnă-ți : Totuși fratele de cruce ia fără nici o piedică de soție pe sora celui cu care s-a prins frate. Dar aceea care se prind azi frați de cruce, iau canon greu; și preotul care le citește rugăciunea și-i face, hotărăsc să fie pedepsit cu îndepărtarea din preoția lui.

OSÎNDA CE SE DĂ CELOR CE DESPART FĂRĂ PRICINĂ BINECUVÎNTATĂ PERECHEA CUNUNATĂ ȘI DESPRE CE ÎNSEAMNĂ REPUDIUM? <CAP. 170.> (GLAVA 213.) [2])

Simeon al Salonicului : Căsătoriile se fac din porunca lui dumnezeu; și hotărîm să nu se despartă fără vină dreaptă, sau pentru daruri sau pentru alt cîștig sau favoare. Iar acela care a mijlocit ca legiuita cununie să fie despărțită fără cauză binecuvîntată, se cheamă antihrist, pentru că domnul nostru Iisus Hristos ne poruncește, ca să lăsăm tată și mamă și să ne unim cu femeile noastre și să fim cu dînsele un singur trup; și însuși domnul a dat lege, că omul nu are putere să despartă pereche cununată. Și cine a despărțit-o fără vină, ci numai să ia daruri, acesta nu este om, ci satana și antihrist, ca unul ce calcă legiuirile lui dumnezeu și se împotrivește poruncilor lui; unul ca acesta va să cază din viața viitoare și se face moștenitor al muncii de veci.

---

[1]) ἀποφήνουν în ms.

[2]) Glavele 211 și 212 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

Ὅτι ὁ ἀνὴρ πέμπει ῥεπούδιον τῇ γυναικὶ καὶ τὴν προῖκαν ταύτης κερδαίνει διὰ τὰς κάτωθεν αἰτίας.

Ἑρμηνεία· Ῥεπούδιον λέγεται τὸ διαζύγιον· καὶ διαζύγιον λέγεται τὸ γράμμα, ὁποῦ χωρίζεται τὸ ἀνδρόγυνον.

ΠΕΡΙΧΩΡΗΣΙΣ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΤΗΝ ΕΧΩΡΙΖΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑΝ ΤΗΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΑΙΝΕΙ ΤΗΝ ΑΥΤΗΣ ΠΡΟΙΚΑΝ Ο ΑΥΤΟΣ ΑΝΗΡ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΑ-ον.

Ματθαίου· α') Ἐὰν ἤξευρεν ἡ γυναῖκα, ὅτι τινὲς ἄνθρωποι ἐπιβουλεύονται τὸν βασιλέα, καὶ δὲν τὸ ὁμολογήσει τοῦ αὐτῆς ἀνδρός·

β') Ἐὰν κατεγορηθῇ, ὅτι ἐμοιχεύθη καὶ ἀποδειχθῇ, καθὼς ὁρίζουν οἱ νόμοι·

Ὅρα· Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς μοιχείας θέλει ὁ βασιλικὸς νόμος, ὅτι νὰ ἔναι πέντε μάρτυρες καὶ νὰ κάμουν ὅρκον, ὅτι εἶδον ἐν ὀφθαλμοῖς τὴν μοιχείαν ὁποῦ ἐγίνετον· καὶ τότε νὰ πιστεύεται·

Ματθαίου· γ') Ἐὰν ἐπιβουλεύσει τὴν ζωὴν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μεθ' ὅποιον τρόπον εὕρῃ, ἢ ἀνηξεύρῃ ἄλλους, ὅτι ἐπιβουλεύονται τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ δὲν τοῦ τὸ ὁμολογήσει·

δ') Ἐὰν μετὰ ξένους ἄνδρας λούεται εἰς τὸ λουετρὸν χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἢ εἰς ἄλλον τόπον, ἢ κάθηται εἰς συμπόσιον μετ' αὐτῶν, ἤτοι εἰς τράπεζον εὐθιμίας·

ε') Ἐὰν μείνῃ ἔξω ἀπὸ τὸ ὁσπήτιον χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰς ξένον ὁσπήτιον, ὅπου νὰ μὴ δὲν ἔναι συγγενεῖς αὐτῆς·

Cînd bărbatul trimite femeii repudium și cîștigă zestrea acesteia pentru vinile de mai jos:

Tîlcuire: Repudium se cheamă despărțenie și despărțenie se cheamă cartea prin care se desparte perechea căsătorită.

DESPĂRȚIREA NUNȚII ȘI VINILE FEMEII CARE O DESPART DE BĂRBATUL EI ȘI CÎȘTIGĂ ACEL BĂRBAT ZESTREA EI. CAP. 171. (GLAVA 214.)

A lui Matei: 1) Dacă femeia știa că oarecare oameni conspiră în contra împăratului și nu a mărturisit bărbatului ei;

2) Dacă a fost pîrîtă, că a preacurvit, și a fost dovedită, precum hotărăsc legile;

Vezi! A împăraților Leon și Constantin: La pîra asupra adulterului, legea împărătească voiește, ca să fie cinci martori și să jure că au văzut cu ochii preacurvia ce se făcea; și atuncia să se creadă;

A lui Matei: 3) Dacă vrăjmășește viața bărbatului ei cu orice chip ar afla, sau știe pe alții că vrăjmășesc viața lui și nu i-o mărturisește;

4) Daca se scaldă la baie cu bărbați străini fără voia bărbatului ei, sau în alt loc, sau șade la ospăț cu ei, adică la masă de petrecere;

5) Dacă rămîne afară de casă fără voia bărbatului ei în casă străină, în care să nu fie rude de ale ei;

ϛ') Ἐὰν ἔχῃ ὁ ἄνδρας της εἰς τὴν γειτονίαν ἢ εἰς τὸν γείτονα ὑποψίαν καὶ παραγγέλῃ της νὰ <μὴ> ὑπάγῃ εἰς τὸ ὀσπήτιον ἐκεῖνο καὶ αὐτὴ ὑπάγῃ·

ζ') Ἐὰν ὑπάγῃ εἰς τὸ θεάτρον τῶν παιγνιδίων νὰ ἐμβλέπῃ χωρὶς θέλημα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

Ὁμοίως καὶ ἐὰν ὑπάγῃ νὰ ἐμβλέπῃ καὶ εἰς ταῖς ῥένταις τῶν ἀλόγων, ὁποῦ τρέχουν.

ΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ, ΟΠΟΥ ΤΟΝ ΕΧΩΡΙΖΕΤΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΡΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΙΚΑ ΑΥΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΟΠΟΥ ΤΗΣ ΕΔΩΚΕ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΓΑΜΟΥΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΒ-ον

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· α') Ἐὰν κατὰ τοῦ βασιλέως ἢ αὐτὸς μελετήσῃ κακὰ ἢ ἄλλους ἠξεύρῃ ὁποῦ μελεθοῦν καὶ δὲν τὸ ὁμολογήσῃ τοῦ βασιλέως ἢ αὐτὸς σωματικῶς ἢ νὰ τὸ μηνύσῃ μετὰ ἄλλου τινός.

β') Ἐὰν ἐπιβουλεύσῃ τὴν ζωὴν αὐτῆς μὲ ὅποιον τρόπον εὕρῃ·

γ') Ἐὰν ἐπιβουλεύσῃ τὴν σωφροσύνην αὐτῆς καὶ προβάλλοι ἄλλους νὰ τὴν μοιχεύουν ἢ παραδώσῃ αὐτὴν εἰς τοῦτο·

δ') Ἐὰν καταγορήσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς κρίσεως ἢ ἐν ἄλλῳ τόπῳ διὰ μοιχαλίδα καὶ δὲν δυνηθῇ μετὰ μαρτύρων ἀξιοπίστων νὰ τῆς ἀποδείξῃ τὴν μοιχείαν, ἔχει ἄδειαν ἡ γυναῖκα ὡς κατήγορον αὐτῆς νὰ τὸν ἐχωρισθῇ, ἂν θέλῃ.

Ἐὰν ἄλλη γυναῖκα ἔχῃ εἰς τὸ ὀσπήτιον αὐτοῦ καὶ κοιμᾶται μετ' αὐτῆς, ἢ εἰς χωρίον ἢ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ εἰ εἰπεῖ ἡ γυναῖκα αὐτοῦ ἢ οἱ γονεῖς αὐτῆς ἢ ἄλλος τινὰς πρώτην καὶ δευτέραν φοράν, ὅτι νὰ ἀπέχῃ, καὶ αὐτὸς δὲν κάμῃ τελείαν ἀποχὴν ἐξ ἐκείνης τῆς μοιχαλίδος, χωρίζεται αὐτὸν ἡ γυναῖκά του.

6) Dacă bărbatul ei are în vecinătate sau asupra vecinului bănuială și-i spune să nu meargă în casa aceea și ea merge;

7) Dacă merge la teatru de jocuri să privească fără voia bărbatului ei.

De asemenea și dacă merge să privească și la cursele de cai, unde aleargă.

PENTRU CARE VINI SE DESPARTE FEMEIA DE BĂRBATUL SĂU ȘI-ȘI IA ZESTREA ȘI DARURILE CE I LE-A DAT PENTRU NUNTĂ. CAP. 172. (GLAVA 216.) [1]

A lui Armenopol: 1) Dacă sau el însuși pune la cale planuri rele în contra împăratului sau știe pe alții că vor pune și nu a mărturisit-o împăratului el însuși personal sau nu i-a anunțat-o prin altcineva;

2) Dacă a vrăjmășit viața ei în orice chip ar afla;

3) Dacă a vrăjmășit buna cuminţenie a ei și ar pune pe alții să preacurvească cu dînsa sau a mijlocit aceasta;

4) Dacă a pîrît-o pe femeia lui în fața judecății sau în alt loc de preacurvie, și n-a putut să dovedească preacurvia cu martori vrednici de crezare, atunci femeia are voie să se despartă de dînsul, dacă voiește, ca de un pîrîș al ei.

5) Dacă are altă femeie în casa lui și doarme cu dînsa, sau în sat sau într-alt loc, și i-a spus femeia lui sau părinții ei sau altcineva, odată și de două ori, să se îndepărteze și el nu se va lăsa cu totul de acea preacurvă, femeia lui se desparte de dînsul.

[1]) Glava 215 este luată din *Cartea romînească de învățătură.*

Ἴδε· Διὰ ταῦτα τὰ ἄνωθεν οὐχὶ μόνον τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν ζημιώνεται ὁ ἄνδρας καὶ ἐπέρνει αὐτὴν ἡ γυναῖκα, ὁμοίως καὶ τὴν προῖκα αὐτῆς, ἀμὴ καὶ ἀπὸ τὸν βίον αὐτοῦ ὅσον ἔναι τὸ τρίτον τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, τόσον δίδει ὅλην τὴν προγαμιαίαν δωρεάν· καὶ παιδεύεται ὁ ἄνδρας, εἴ τι ἔμελε νὰ πάθῃ ἡ γυναῖκα.

Σήμηνε· Πλὴν οὐδὲ ἡ γυναῖκα χωρὶς κρίσιν δύναται νὰ χωρισθῇ τὸν ἄνδραν, οὔτε ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα. Διὰ τοῦτο ὅποιος ἐπάρῃ ἀνδρὸς γυναῖκα, χωρὶς νὰ χωρισθῇ μετὰ κρίσεως, μοιχὸς λέγεται, κἂν καὶ ἡ γυναῖκα ἦτον εἰς πταίσιμον νὰ χωρισθῇ, ἢ καὶ ὁ ἄνδρας εἶχε πολλὰ δικαιώματα νὰ χωρισθῇ, ἀλλ' ὅμως χωρὶς κρίσιν καὶ γράμμα χωρίσεως, δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ τὸ ἀνδρόγυνον. Τοῦτο μόνον εἰς τὴν καλογερικὴν γίνεται, ὥστε νὰ χωρίζεται χωρὶς κρίσιν, καθὼς λέγουν οἱ νόμοι.

ΛΥΣΙΣ ΓΑΜΟΥ ΟΤΑΝ Ο ΑΝΔΡΑΣ ΔΕΝ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΑΡΚΙΚΩΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΓ-ον

Ματθαίου· Λύεται, ἤγουν χωρίζεται ὁ γάμος, καὶ ὅταν περάσουν χρόνοι τρεῖς, ὡσὰ γένῃ ὁ γάμος, καὶ δὲν δυνηθοῦν νὰ σμίξουν τὸ ἀνδρόγυνον κατὰ τὸ ἀνθρώπινον· καὶ ἐὰν ζητήσῃ ἡ γυναῖκα νὰ χωρισθῇ τὸ ἀνδρόγυνον, ἤγουν τὸν αὐτῆς ἄνδρα, καὶ αὐτὸς μαρτυρήσει, ὅτι ἀληθείᾳ δὲν δύναται νὰ σμίξῃ μετ' αὐτῆς, χωρίζεται ἡ γυναῖκα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ὁ ἄνδρας ἐξ αὐτῆς τῆς αὐτοῦ γυναικός. Καὶ ἔχει ὁ ἄνδρας τὰ αὐτοῦ πράγματα χωρὶς ζημίαν καὶ ἡ γυναῖκα τὴν αὐτῆς προῖκαν μόνον· ἡ δὲ προγαμιαία δωρεὰ μένει εἰς τὸν ἄνδρα καὶ δὲν τὴν ἐπέρνει ἡ γυναῖκα.

Vezi! Pentru acestea de mai sus, bărbatul păgubește nu numai darurile dinaintea nunții și le ia femeia, așijderea și zestrea ei, ci și din averea lui, cît este a treia parte din darurile dinaintea nunții, atîta să dea cu toate darurile dinaintea nunții; și bărbatul se pedepsește, cu ce avea să sufere femeia.

Însemnă-ți: Dar nici femeia nu poate fără judecată să se despartă de bărbat, nici bărbatul de femeie. De aceea cine a luat femeie a vreunui bărbat, fără să fie despărțită cu judecată, se cheamă preacurvar, măcar că femeia era în greșală să fie despărțită, sau și bărbatul avea multe motive drepte să se despartă ci totuși fără judecată și carte de despărțenie, bărbatul și femeia nu se pot despărți. Numai la călugărie se face aceasta, că se desparte fără judecată, precum spun legile.

DESFACEREA NUNȚII CÎND BĂRBATUL NU SE AFLĂ TRUPEȘTE CU FEMEIA LUI. CAP. 173. (GLAVA 217.)

A lui Matei: Se desface, adică se desparte nunta, și cînd vor trece trei ani, de cînd s-a făcut nunta, și bărbatul cu femeia nu se va putea împreuna ca oamenii; și dacă femeia va căuta să se despartă perechea conjugală, adică de bărbatul ei, și dînsul va mărturisi, că într-adevăr nu se poate împreuna cu dînsa, atunci femeia se desparte de acel bărbat al ei și bărbatul de acea femeie a lui. Și bărbatul își ține lucrurile sale fără nici o pagubă și femeia zestrea ei numai; iar darurile dinaintea nunții rămîn la bărbat și nu le ia femeia.

ΛΥΣΙΣ ΓΑΜΟΥ ΟΤΑΝ Ο ΑΝΔΡΑΣ ΔΕΝ ΕΥΡΗ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΥΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΔ-ον.

Πατρικίου ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ βιβλίου τίτλος μθ-ος· Ἐὰν ὑπανδρευθῇ τινας καὶ ἐπάρῃ γυναῖκα, θαῤῥῶντας ὅτι νὰ ἔναι παρθένος καὶ νὰ μὴ δὲν τὴν εὕρῃ παρθένον, ἐν τῷ ἅμα νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο μετ' ἀληθοῦς ἀποδείξεως, νὰ χωρίζεται τοῦτος ὁ γάμος, ἀπέφηνεν ὁ Πατρίκιος. Καὶ γυναῖκα νὰ μὴ δὲν κατακρίνεται διὰ μοιχαλίδα, τουτέστι νὰ μὴ δὲν ζημειόνεται εἰς τὴν προῖκαν αὐτῆς, διότι προτύτερα ἔκαμε τὸ ἁμάρτημα, παρὰ νὰ λάβῃ τὸν ἄνδρα· εἰ δὲ καὶ σμίξῃ μετ' αὐτῆς δευτέραν φοράν, νὰ μὴ δὲν τὴν χωρίζεται πλέον.

ΛΥΣΙΣ ΓΑΜΟΥ ΟΤΑΝ ΓΕΝΗ ΤΙΝΑΣ ΚΑΛΟΓΗΡΟΣ ΚΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ, ΥΠΑΝΔΡΕΥΘΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΜΕΤΑ ΚΑΙΡΟΝ ΝΑ ΘΕΛΗ ΝΑ ΓΕΝΗ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΕ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Λύεται, ὥστε χωρίζεται τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα τὸν αὐτῆς ἄνδρα, ὅταν θέλῃ νὰ γένῃ καλόγηρος ἢ καλογραία δηλονότι, καὶ χωρὶς θέλημα τοῦ ἑνὸς μέρους καὶ χωρὶς τινὸς κρίσεως, ἐπειδὴ εἰς τὴν καλλιωτέραν ὁδὸν ὑπαγένει. Λέγει γὰρ ὁ νόμος, ὅτι ὁρίζομεν νὰ ἔχῃ ἄδειαν ὅποιος θέλει ἀπὸ τὸ ἀνδρόγυνον νὰ γένῃ καλόγηρος, νὰ χωρίζεται ἀπὸ τὸν γάμον καὶ νὰ μὴ δὲν ἔχῃ κανέναν ἐμπόδιον, ἐπειδὴ εἰς τὸ καλλιώτερον ἔρχεται, ἤτοι εἰς τὴν ἰσάγγελον πολιτείαν. Ἀληθῶς πρῶτον νὰ λάβῃ τὸ σχῆμα ἐκεῖνος, ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ καλόγηρος καὶ τότε νὰ ἔχῃ ἄδειαν τὸ ἄλλο μέρος νὰ ὑπανδρεύεται, ἢ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα. Καὶ ὅποιον μέρος μείνῃ εἰς τὸ τάγμα τῶν κοσμικῶν, νὰ ἔχῃ ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ γενεῖ καλόγηρος, τὸ δίκαιον μερτικὸν τῆς αὐτοῦ κληρονομίας.

DESFACEREA NUNŢII CÎND BĂRBATUL NU ŞI-A AFLAT FEMEIA FECIOARĂ. CAP. 174. (GLAVA 218.)

A lui Patriciu din cartea romaică titlul 49: Dacă s-a însurat cineva şi a luat femeie cu nădejdea să fie fecioară şi n-a aflat-o fecioară, în aceeaşi clipă să dovedească aceasta cu adevărată dovadă, pentru ca nunta aceasta să se despartă, a hotărît Patriciul. Şi femeia să nu fie osîndită ca preacurvă, adică să nu-şi păgubească zestrea ei, pentru că a păcătuit mai înainte de a lua pe bărbat; iar dacă s-a împreunat şi a doua oară cu dînsa, nu se mai poate despărţi.

DESFACEREA NUNŢII CÎND CINEVA SE FACE CĂLUGĂR ŞI FEMEIA LUI S-A MĂRITAT ŞI DÎNSUL DUPĂ UN TIMP VOIEŞTE SĂ SE FACĂ ARHIEREU. CAP. 175. (GLAVA 219.)

A lui Armenopol: Se desface, dacă se desparte bărbatul de femeia sa sau femeia de bărbatul ei, cînd voieşte să se facă anume călugăr sau călugăriţă, şi fără voia unei părţi şi fără vreo judecată, deoarece merg pe o cale mai bună. Căci zice legea, că hotărîm să aibă voie cine din perechea nuntită voieşte să se călugărească, să se despartă de nuntă şi să nu aibă nici o piedică, deoarece vine la o cale mai bună, adică la un trai asemenea îngerilor. Într-adevăr mai întîi să ia schima acela ce voieşte să devină călugăr şi atuncea partea cealaltă să aibă voie să se căsătorească, sau bărbat sau femeie. Şi partea care a rămas în rîndul mirenilor, să aibă de la acela care s-a făcut călugăr dreptul la partea din moştenirea aceluia.

Ματθαίου· Ἐὰν δὲ τύχῃ καὶ γένῃ τινὰς καλόγηρος καὶ ἡ γυναῖκά του ὑπανδρευθῇ καὶ μετὰ καιρὸν ὑπανδρευθῇ εἰ περασμένον (!) φανῇ τοῦτος ἄξιος διὰ τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, γίνεται καὶ δὲν ἐμποδίζεται διὰ τὴν ὑπανδρείαν τῆς αὐτοῦ γυναικός.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΑΝ ΔΕΙΡΗ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΑΥΤΗΣ, ΝΑ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟϚ-ον

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἐὰν ἡ γυναῖκα ἐπιβάλλῃ τὰς τολμηρὰς χεῖρας αὐτῆς εἰς τὸν αὐτῆς ἄνδρα, τουτέστι νὰ τὸν ἐδείρῃ, ἢ διὰ νὰ τὸν ἐλυπήσῃ ἂν ἔναι ἐγγαστρωμένη καὶ σκοτώσῃ τὸ παιδὶ εἰς τὴν αὐτῆς κοιλίαν νὰ χάσῃ τὴν ἐλπίδα τοῦ παιδίου ὁ ἄνδρας ,<τότε χωρίζεται αὐτὴν ὁ ἄνδρας> καὶ πέρνει ἄλλην.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΟΣ ΝΑ ΕΝΑΙ ΚΛΕΠΤΗΣ, ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ ΑΥΤΟΝ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΖ-ον

Ἐὰν ὁ ἄνδρας ἔναι ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ὅτι νὰ ληστεύῃ, ἤγουν νὰ κουρσεύῃ καὶ νὰ ἀφανίζῃ ἢ νὰ κλέψῃ πρᾶγμα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἢ νὰ ἀνοίξῃ τάφους νὰ ἐπάρνῃ ῥοῦχα, καὶ ἀποδείξῃ τοῦτο ἡ γυναῖκα, χωρίζεται τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἐπέρνει καὶ τὴν αὐτῆς προῖκαν ἅπασαν καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεάν.

Ὅρα· Νόησον τὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν τοῦ βασιλικοῦ νόμου, ὅτι δὲν λέγει μόνον περὶ κλεψίας ἐκκλησιῶν καὶ τάφων, ἀμὴ κοινῶς ἔναι ἡ ὑπόθεσις τῆς κλεψίας, ὥστε ἀνέναι κλέπτης ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα καὶ ἀποδειχθῇ μετὰ ἀληθοῦς ἀποδείξεως, ὅτι ἔκλεψεν, ἢ ἐκκλησιῶν ἢ τάφων ἢ τινῶν ἀνθρώπων πράγματα, χωρίζεται.

A lui Matei: Iar dacă s-a întîmplat și s-a făcut călugăr și femeia lui s-a măritat și după o trecere de timp de cînd se va fi măritat, acesta s-a arătat vrednic pentru demnitatea de arhiereu, se face și nu este oprit din cauza căsătoriei femeii lui.

DESPRE FEMEIA CARE-ȘI BATE BĂRBATUL, SĂ SE DESPARTĂ. CAP. 176. (GLAVA 220.)

A împăraților Leon și Constantin: Dacă femeia își pune îndrăznețele-i mîini pe bărbatul ei, adică să-l bată, sau pentru ca să-i pricinuiască durere, dacă este însărcinată și și-a ucis copilul în pîntecele ei, pentru ca bărbatul să-și piardă nădejdea de copil, atunci bărbatul se desparte de dînsa.

DESPRE BĂRBAT, DACĂ ESTE FUR FEMEIA LUI SE DESPARTE DE DÎNSUL. CAP. 177. (GLAVA 221.)

Dacă viața bărbatului este că să tîlhărească, adică să umble la jaf și să distrugă și să fure lucru de la biserică sau să deschidă morminte să ia haine, și femeia lui a dovedit aceasta, se desparte de bărbatul ei și-și ia și zestrea toată și darurile dinaintea nunții.

Vezi! Bagă de seamă hotărîrea de sus a legii împărătești că nu vorbește numai de furtul din biserici și morminte, ci este vorba în general despre furt, așa încît, dacă este fur bărbatul sau femeia și s-a dovedit cu adevărată dovadă, că a furat sau din biserici sau din morminte sau lucrurile unor oameni, atunci se desparte.

ΠΕΡΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ Η ΓΥΝΑΙΚΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΗ-ον

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Λύεται, ἤγουν χωρίζεται, ὁ γάμος, καὶ ὅταν αἰχμάλωτος γένῃ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα καὶ εἰς πέντε χρόνους δὲν ἀκουσθῇ τελείως, ὅτι ἔναι ζωντανὸς ἢ τὸ ἕνα μέρος ἢ τὸ ἄλλον, ὁποῦ αἰχμαλωτίσθη.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΓΕΝΗ ΣΚΛΑΒΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΙΜΙΑΝΟΥΝ, ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΧΩΡΙΣΘΗ ΕΚ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ ΑΥΤΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΟΘ-ον

Ἐκ τοῦ πολιτικοῦ νόμου· Ἀποφαίνει ὁ πολιτικὸς νόμος εἰς βιβλίον ἑξηκοστόν, τίτλος ὄγδοος, κεφάλαιον δωδέκατον, ὅτι ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ μοιχευθῇ ὑπὸ δυναστῶν ἢ ὑπὸ κουρσάρων ὁποῦ νὰ τὴν αἰχμαλωτίσουν, καὶ γυρίσει καὶ ἔλθῃ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, δὲν ἔναι δίκαιον νὰ τὴν ἐκατηγορῇ, οὐδὲ νὰ τὴν ἀποδιώξῃ ὅτι κατὰ δυναστείαν ἐγένετο καὶ διὰ τοῦτο θέλει ὁ παρὼν νόμος καὶ συγχωρεῖ τῆς γυναικὸς νὰ τὴν ἔχῃ ὁ ἄνδρας αὐτῆς καὶ νὰ μὴ δὲν τὴν χωρίζεται, ἐπειδὴ στανικῶς ἐγένετο. Καὶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς νόμος ἀποφαίνει, ὅτι ἡ γυναῖκα ὁποῦ μοιχευθῇ ὑπὸ βαρβάρων δυναστικῶς, κανένα ἐπιτίμιον δὲν ἔχει.

ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΔΙΩΞΗ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΟΙΧΕΥΣΟΥΝ, ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΤΗΝ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠ-ον

Ζωναρᾶ· Ἐὰν ὁ ἄνδρας ὁποῦ νὰ διώξῃ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα ἔξω τοῦ ὀσπητίου καὶ αὐτὴ μὴ ἔχει τί νὰ κάμῃ καὶ ποῦ νὰ μείνῃ καὶ ὑπαγένει εἰς τινὰν συγγενέα αὐτῆς ἢ εἰς ἄλλον πιστὸν γνώριμον καὶ εἰς στράταν εὑρέθησάν τινες κακοποιοὶ καὶ ἐμοίχευσαν αὐτὴν στανικῶς,

DESPRE BĂRBATUL SAU FEMEIA CĂZUȚI ÎN ROBIE. CAP. 178. (GLAVA 222.)

A lui Armenopol: Se desface, adică se desparte nunta, și cînd bărbatul sau femeia au căzut în robie și cinci ani nu s-a auzit de loc dacă trăiește o parte sau alta care a fost robită.

DESPRE FEMEIA CARE A CĂZUT ÎN ROBIE ȘI AU PÎNGĂRIT-O, SĂ NU FIE DESPĂRȚITĂ DE BĂRBATUL EI. CAP. 179. (GLAVA 223.)

Din legea politicească: Legea politicească hotărăște în cartea șaizeci și șasea, titlul al optulea, cap al doisprezecilea că femeia care a fost pîngărită de cei puternici sau de pirații care au prins-o roabă, și se va întoarce și a venit în casa bărbatului ei, nu este cu dreptate să o pîrască, nici să o alunge, pentru că s-a făcut de silă; și de aceea legea de față voiește și iartă aceasta femeii să o țină bărbatul ei și să nu se despartă de dînsa, deoarece s-a făcut silă. Și legea bisericească hotărăște că femeia care a fost pîngărită de barbari cu de-a sila, nu are nici o pedeapsă.

DESPRE BĂRBATUL CARE-ȘI GONEȘTE FEMEIA ȘI VA FI PÎNGĂRITĂ, SĂ NU SE DESPARTĂ DE EA. CAP. 180. (GLAVA 224.)

A lui Zonara: Dacă bărbatul și-a gonit femeia afară din casă și dînsa nu are ce să facă și unde să stea și merge la vreo rudă sau la un alt cunoscut de încredere și pe drum s-au aflat niște făcători de rele și au pîngărit-o cu de-a sila, totuși femeia nu se osîndește

ὅμως εἰς τοῦτο ἡ γυναῖκα δὲν κατακρίνεται, οὐδὲ κανονίζεται, οὐδὲ χωρίζεται ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἐπειδὴ καὶ ἡ αἰτία, ὁποῦ ἐμοιχεύθη ἦτον αὐτὸς ὁ ἄνδρας αὐτῆς, ὁποῦ τὴν ἐδίωξεν ἔξω τοῦ ὀσπιτίου· καὶ ὅλα τὰ βάρη καὶ ὁ κανόνας τῆς μοιχείας εἰς αὐτὸν ἀποδίδονται ὡς αἴτιον τῆς ἁμαρτίας, ἡ δὲ γυναῖκα διαμένει ἀναίτιη καὶ διὰ τὴν μοιχείαν δὲν κανονίζεται, οὐδὲ ἄλλην παίδευσιν λάμβανει· μόνον διαμένει εἰς τὸ ὀσπήτιον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ ὡς καὶ τὸ πρῶτον σάρκα μίαν καὶ κυρία τοῦ οἴκου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΛΩΒΟΥ ΑΝΔΡΟΣ Η ΓΥΝΑΙΚΟΣ, ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΑ-ον

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Λύεται ὁ ἄνδρας τῆς γυναικός, ἐὰν λωβός· ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας χωρίζεται τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἐὰν ἔναι λωβή.

Τῶν αὐτῶν· Ἐὰν οὖν τύχῃ καὶ ἔχῃ τὸ ἀσθένημα ἡ γυναῖκα καὶ χωρισθῇ, νὰ ἔχῃ ὁ ἄνδρας τὴν ἔννοιαν τῆς τροφῆς αὐτῆς ἕως ὅλης τῆς ζωῆς αὐτῆς.

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Περὶ τοῦ τοιούτου πάθους τῆς λώβης ἀποφαίνει ὁ Θεσσαλονίκης κύρις Συμεών, ὅτι ὅποιος ἐκ τοὺς δύο ἔχει τὴν αὐτὴν ἀσθένειαν, ἢ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα, νὰ χωρίζωνται.

ΠΕΡΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΒ-ον

Ματθαίου· Ὅταν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος δεχθῇ τινὰς τὸ παιδίν του, χωρίζεται τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, ὅτι τὴν ἔκαμεν ἀδελφὴν πνευματικήν.

pentru aceasta, nici canon nu ia, nici nu se desparte de bărbatul ei, pentru că de vină că a preacurvit a fost însuși bărbatul ei care a alungat-o din casă; și toată gravitatea și canonul preacurviei sînt date asupra lui ca un vinovat de acel păcat, iar femeia rămîne nevinovată și nici canon nu ia pentru preacurvie, nici altă pedeapsă; ci rămîne în casa bărbatului ei împreună cu dînsul ca și mai înainte un singur trup și stăpînitoare a casei și a lucrurilor lor.

BĂRBATUL LEPROS SAU FEMEIA, SE DESPARTE. CAP. 181. (GLAVA 225.)

A împăraților Leon și Constantin: Se depărtează bărbatul de femeie, dacă este lepros; așijderea și bărbatul se desparte de femeia sa, dacă este leproasă.

A acelorași: Dacă deci se întîmplă și femeia are acea boală și se desparte, bărbatul să aibă grijă de hrana ei toată viața ei cît trăiește.

Simeon al Salonicului: Despre această suferință a leprei hotărăște chir Simeon al Salonicului, că oricare din cei doi, sau bărbatul sau femeia, are acea boală, să se despartă

DESPRE DESPĂRȚIREA PENTRU RUDENIA DIN SFÎNTUL BOTEZ. CAP. 182. (GLAVA 226.)

A lui Matei: Dacă cineva s-a făcut naș copilului său la sfîntul botez, se desparte de femeia lui, pentru că și-a făcut-o soră sufletească.

ΠΕΡΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΓ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου· Ἐὰν τινὰς κάμῃ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ θετὸν υἱόν, χωρίζεται ὁ γαμβρὸς τὴν αὐτοῦ θυγατέραν, ὅτι ἔκαμεν αὐτὴν ἀδελφὴν πνευματικήν, καὶ ἐπέρνει ἄλλη γυναῖκα.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟΥ ΓΑΜΟΥ ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΔ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου· Ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ ἐπάρῃ ἄνδρα καὶ νὰ εὑρεθῇ παρανομία, δύναται νὰ τὸν ἐχωρισθῇ νὰ ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα· ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα.

ΠΕΡΙ ΤΕΤΡΑΓΑΜΙΑΣ ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΕ-ον

Τῶν θείων πατέρων· Ἡ τετραγαμία χωρίζεται ἐξ ἀποφάσεως, διότι ἔναι ἔξω τοῦ νόμου. Καὶ γάμος αὔτη δὲν λέγεται, μόνον χοιρώδης, ἤγουν ὥσπερ ὁ χοῖρος κυλίεται εἰς τὸν πηλὸν καὶ λασπόνεται καὶ βρωμεῖ, ὁμοίως καὶ αὔτη ἡ τετραγαμία.

ΠΕΡΙ ΑΝΗΒΟΥ ΓΑΜΟΥ ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠϚ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ ἄνηβος γάμος ἀπόφασις νὰ χωρίζεται· καὶ ἄνηβος λέγεται, ὅταν δὲν ἔναι ὁ ἄνδρας χρόνων δεκατεσσάρων καὶ ἡ γυναῖκα δώδεκα.

DESPRE DESPĂRŢIREA PENTRU RUDENIA ÎNFIERII. CAP. 183. (GLAVA 227.)

A aceluiaşi Matei: Dacă pe ginerele său îl face cineva fecior înfiat, ginerele se desparţeşte de fata lui, pentru că a făcut-o soră sufletească pe dînsa, şi ia altă femeie.

NUNTA FĂRĂ LEGE SE DESFACE. CAP. 184. (GLAVA 228.)

A aceluiaşi Matei: Dacă femeia a luat bărbat şi s-a descoperit călcarea legii, poate să se despartă de dînsul ca să ia alt bărbat; de asemenea şi bărbatul de femeie.

A PATRA NUNTĂ SE DESFACE. CAP. 185. (GLAVA 229.)

A dumnezeieştilor părinţi: Nunta a patra se desparte hotărît, pentru că este în afară de lege. Şi aceasta nu se cheamă nuntă, ci viaţă porcească, adică precum porcul se rostogoleşte în noroi şi se murdăreşte şi pute, asemenea şi această nuntă a patra.

NUNTA CELOR FĂRĂ VÎRSTĂ SE DESFACE. CAP. 186. (GLAVA 230.)

A patriarhului Postnicul: Nunta fără vîrstă e hotărîre să se despartă; şi fără vîrstă se cheamă, cînd bărbatul nu este de paisprezece şi femeia de doisprezece ani.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΣΥΝΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΦΥΣΙΝ, ΟΤΙ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ ΑΥΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΖ-ον.

Τὸ παρὸν εὑρίσκεται εἰς ἕνα νόμιμον παλαιὸν εἰς τὴν ἁγίαν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀχριδῶν· Ἐὰν ὁ ἄνδρας εὑρίσκεται μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς τὴν παραφύσιν, τὸ ὁποῖον ἔξω ἔναι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ ξεχωριστὰ ἀπὸ τὸ γένος τῶν χριστιανῶν ὡς αἰσχρὰν καὶ κατησχυμένην πρᾶξιν καὶ σμίξιν, νὰ χωρίζεται αὐτὸν ἡ γυναῖκα αὐτοῦ ἄνευ τινὸς συμπαθείας καὶ νὰ ἐπέρνῃ ὅλην τὴν προῖκαν αὐτῆς καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, καὶ ἀπὸ τὸν βίον του, ὅσον ἔναι τὸ τρίτον τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, τόσον λαμβάνει.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ καὶ Γρηγωρίου Θεσσαλονίκης· Ὅποιος γὰρ κάμῃ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς τὴν παραφύσιν, ἱερεὺς νὰ μὴ δὲν γίνεται, μόνον νὰ χωρίζεται παντελῶς καὶ ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ ὡσὰν χωρισθῇ, νὰ κανονίζεται, χρόνους δεκαπέντε νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΟΓΥΝΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΑΙΡΕΤΙΚΟΝ, ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΗ-ον>

Ὁ ἑβδομηκοστὸς δεύτερος κανὼν τῆς ἕκτης συνόδου ἀποφαίνει, ὅτι, ἐὰν ἐπάρῃ ὀρθόδοξος ἄνδρας γυναῖκα αἱρετική, ἢ καὶ ὀρθόδοξος γυναῖκα νὰ ἐπάρῃ αἱρετικὸν ἄνδρα, νὰ χωρίζωνται.

Συνόδου δ-ης κανὼν ιδ-ος· Ἐὰν γὰρ στέρξῃ τὸ αἱρετικὸν πρόσωπον νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν αἵρεσιν νὰ γένῃ ὀρθόδοξος, νὰ μὴ δὲν χωρίζεται.

DESPRE BĂRBATUL CARE SE AFLĂ CU FEMEIA SA AFARĂ DE FIRE, CĂ SE DESPARTE ŞI DESPRE CANONUL LUI. CAP. 187. (GLAVA 231.)

Aceasta se găsește într-o veche lege la sfînta arhiepiscopie a Ohridei: Dacă bărbatul se află cu femeia sa în afară de fire, ceea ce este afară de firea omenească și osebit de neamul creștinilor ca o faptă și împreunare urîtă și plină de rușine, femeia sa să despartă de dînsul fără nici o compătimire și să-și ia toată zestrea ei și darurile dinaintea nunții; și din averea lui să ia atîta cît face a treia parte din tot ce i-a dăruit înaintea nunții.

A patriarhului Postnicul și a lui Grigore al Salonicului: Căci cine face cu femeia lui împotriva firii, preot să nu fie făcut, ci numai să se despartă de femeia lui; și după ce s-a despărțit să ia canon, să nu se cuminece cincisprezece ani.

CĂSNICIA ÎN CARE O PERSOANĂ ESTE ERETICĂ SE DESPARTE. CAP. 188. (GLAVA 232.)

Canonul al șaptezeci și doilea al sinodului al șaselea hotărăște că, dacă bărbat dreptcredincios a luat femeie eretică, sau femeie credincioasă bărbat eretic, să se despartă.

Canonul al 14-lea al sinodului al 6-lea: Iar dacă persoana eretică a primit să se lepede de eresie să se facă drept credincioasă, să nu se despartă.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ ΟΠΟΥ ΕΧΕΙ ΓΥΝΑΙΚΑ ΝΑ ΔΑΙΜΟΝΙΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΤΗΝ ΧΩΡΙΣΘΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡΠΘ-ον.

Νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ συνόδικῶς ρια-η καὶ ριβ-η. Ἐὰν ἔχῃ τινὰς γυναῖκα ὁποῦ νὰ δαιμονίζεται, νὰ μὴ δὲν τὴν ἐχωρίζεται, μόνον νὰ τὴν ἐκαρτερῇ χρόνους τρεῖς· καὶ εἰ μὲν λάβῃ τὴν ὑγίαν, νὰ τὴν ἔχῃ καὶ νὰ μὴ δὲν τὴν χωρίζεται· εἰ δὲ καὶ μετὰ τοὺς τρεῖς χρόνους δὲν λυτρωθῇ ἐκ τοῦ πάθους τοῦ δαίμονος, νὰ τὴν ἐχωρίζεται καὶ ἐπέρνῃ ἄλλη.

Τοῦ αὐτοῦ· Ὁμοίως καὶ ἡ γυναῖκα, ἐὰν συμβῇ καὶ ἔλθῃ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸ τοιοῦτον πάθος τοῦ δαίμονος, νὰ χρεωστῇ νὰ καρτερῇ αὐτὸν χρόνους πέντε· εἰ δὲ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πάθος εὑρίσκεται καὶ δὲν λυτρωθῇ ἐξ αὐτοῦ, νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἡ γυναῖκα νὰ χωρίζεται αὐτὸν τὸν αὐτῆς ἄνδρα καὶ ἐπέρνῃ ἄλλον. Εἰ δὲ καὶ ἐσυνέβῃ καὶ εἶχεν αὐτὸ τὸ ἀσθένημα, ἢ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα προτύτερα, πρὶν νὰ γένῃ ὁ γάμος, ἐν τῷ ἅμα νὰ χωρίζωνται χωρὶς τινὸς διορίας·

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΤΩΝ ΣΕΛΗΝΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΩΣ ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ρϙ-ον.

Ἴδε τὴν παριαρχικὴν ἀπόφασιν· Εἰς τὴν μητέρα καὶ κυρία πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, δηλονότι εἰς τὴν καθολικὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, αὐτὸ τὸ πάθος τῶν σεληνιαζομένων οὕτως κρίνεται καὶ ἀποφασίζεται παρὰ τοῦ κοινοῦ δεσπότου τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ παρὰ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς συνόδου αὐτοῦ· ὅτι εἰ μὲν καὶ ἡ γυναῖκα εἶχεν αὐτὸ τὸ ἀσθένημα προτύτερα, πρὶν νὰ εὐλογηθῇ τὸν αὐτῆς ἄνδρα καὶ μαρτυρηθῇ ὑπὸ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν, χωρίζεται ἐν τῷ ἅμα χωρὶς καμίας διορίας ὁ αὐτὸς ἄνδρας ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ

DESPRE BĂRBATUL CARE ARE FEMEIE CE SE ÎNDRĂCEȘTE ȘI VOIEȘTE SĂ SE DESPARTĂ. CAP. 189. (GLAVA 233.)

Novela 111 și 112 a împăraților Leon Înțeleptul cu sinodul: Dacă are cineva femeie care să se fi îndrăcit, să nu se despartă de dînsa, ci să o aștepte trei ani; și dacă se face sănătoasă, să o țină și să nu se despărțească; iar dacă și după trei ani nu va fi izbăvită de acea patimă a dracului, să se despartă de dînsa și să ia alta.

A aceluiași: De asemenea și femeia, dacă s-a întîmplat și a intrat în bărbatul ei o patimă ca aceea a dracului, să aibă datoria să-l aștepte cinci ani; iar dacă se află în aceeași patimă și nu s-a izbăvit de dînsa, să aibă voie femeia să se despartă de acel bărbat al ei și să ia altul. Dacă însă s-a întîmplat și avea acea boală, sau bărbatul sau femeia, mai înainte de a se fi făcut nunta, să se despartă în aceeași clipă fără nici o amînare.

DESPRE PATIMA LUNATICILOR CUM SE JUDECĂ ASTĂZI LA MAREA BISERICĂ A TUTUROR. CAP. 190. (GLAVA 234.)

Vezi hotărîrea patriarhicească: La mama și stăpîna tuturor bisericilor, adică la marea biserică a tuturor, această patimă a lunaticilor așa se judecă și se hotărăște de obștescul stăpîn prea sfințitul patriarh a toată lumea și de dumnezeiescul și sfîntul său sinod: că dacă femeia avea acea boală înainte de a se fi cununat cu bărbatul ei și bărbați vrednici de crezare au mărturisit, în aceeași clipă se desparte acel bărbat fără nici o amînare de femeia lui și

ἐπέρνει ἄλλη γυναῖκα· εἰ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πάθος ἦλθεν εἰς τὴν γυναῖκα, ἀφ' οὗ εὐλογηθῇ τὸν αὐτῆς ἄνδρα ,νὰ μὴ δὲν ἔχῃ καμίαν ἄδειαν, οὐδὲ ἐξουσίαν αὐτὸς ὁ αὐτῆς ἄνδρας, ὅτι νὰ τὴν ἐχωρίζεται ἕως ὅλης τῆς αὐτῶν ζωῆς. Καὶ διὰ τοῦτο ἐὰν καὶ τύχῃ καὶ ἔλθῃ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτὸ τὸ πάθος τοῦ σηληνιασμοῦ, τὰ ὅμοια καὶ ἡ γυναῖκα δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα ἕως ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Εἰ δὲ καί, ὡς ἐπροείπαμεν εἶχεν τὸ αὐτὸ πάθος πρὸ τοῦ νὰ εὐλογηθῇ τὴν γυναῖκά του, νὰ ἔχῃ ἄδειαν αὐτὴ ἡ αὐτοῦ γυναῖκα νὰ χωρίζεται αὐτὸν χωρὶς τινὸς διορίας, νὰ ἐπέρνῃ ἄλλον ἄνδρα ἀνεμποδίστως.

ΕΑΝ ΜΙΣΕΥΣῌ ΤΙΝΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΓῌ ΕΙΣ ΑΛΛΟΝ ΤΟΠΟΝ ΚΑΙ ΕΚΕΙ ΝΑ ΛΑΒῌ ΠΑΛΑΚΙΔΑ Η ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΣΤΕΙΛῌ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΤΟΥ ΕΞΟΔΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ, ΝΑ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϘΑ-ον.

Νικήτα Ἡρακλείας· Ἡ γυναῖκα, ὁποῦ νὰ ὑπάγῃ ὁ ἄνδρας αὐτῆς εἰς ἄλλον τόπον καὶ κατοικήσῃ καὶ ἐκεῖ νὰ ἐπάρῃ παλακίδα νὰ τὴν ἔχῃ, αὐτὴ μὲν δηλονότι ἡ γυναῖκα αὐτοῦ δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα ,μόνον νὰ τὸν ἐκαρτερῇ χρόνους τρεῖς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτὴν καὶ τοῦτος ὁ ἄνδρας νὰ ἀφίσῃ τὴν παλακίδα καὶ αὐτὴν τὴν νόμιμον γυναῖκα νὰ ἔχῃ, καὶ νὰ μὴ δὲν τὴν χωρισθῇ, οὐδὲ αὐτὴ νὰ ἔλθῃ εἰς ἄλλον γάμον νὰ ὑπανδρευθῇ ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, ἐλευθέρα ἔναι νὰ ὑπανδρευθῇ, καθὼς λέγει ὁ θεῖος ἀπόστολος.

Ἴδε τὴν πατριαρχικὴν ἀπόφασιν· Ὅμως ἡ ἄνωθεν ὑπόθεσις οὕτως ἐγένετο συνοδικῶς καὶ ἀποφασιστικῶς παρὰ τοῦ κοινοῦ δεσπότου, τοῦ πρώην παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου ἐν ἔτει ζξβ' μηνὶ φευρουαρίῳ, ὅτι, ὅταν ὁ ἄνδρας μισεύσῃ καὶ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ λείψει πέντε χρόνους ἀπὸ τὸ αὐτοῦ ὀσπήτιον καὶ δὲν ἐνθυμηθῇ τελείως τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἵνα ἀποστείλῃ αὐτῆς ἔξοδον τῆς ζωῆς αὐτῆς ἢ γράμμα, ἀμὴ ἀφίσῃ αὐτὴν παντελῶς χωρὶς τινὸς βοηθείας, νὰ χωρίζεται ἀνεμποδισίστως τὸ τοιοῦτον

ia altă femeie; iar dacă acea patimă a venit asupra femeii, după ce s-a cununat cu bărbatul ei, să nu aibă voie acel bărbat al ei nici putere, ca să se despartă pînă la capătul vieții lor. Și de aceea, dacă s-a întîmplat și a venit acea patimă de lunatec și asupra bărbatului, tot așa și femeia nu are voie să ia alt bărbat în tot timpul vieții bărbatului ei. Dar dacă, precum am spus mai înainte, avea acea patimă, înainte de a se fi cununat cu femeia lui, să aibă voie acea femeie a lui să se despartă de dînsul fără nici o amînare, să ia alt bărbat fără nici o piedică.

DACĂ PLEACĂ CINEVA ȘI MERGE ÎNTR-ALT LOC ȘI ACOLO ȚINE ȚIITOARE SAU NU TRIMITE FEMEII SALE DE CHELTUIALĂ PENTRU VIAȚA EI, SĂ SE DESPARTĂ. CAP. 191. (GLAVA 235.)

A lui Nichita al Heracleii: Femeia, al cărei bărbat a plecat într-alt loc și locuiește și acolo a luat țiitoare de o ține, atunci ea, adică femeia lui, nu are voie să ia alt bărbat, ci să-l aștepte trei ani să se întoarcă la dînsa și acest bărbat să lase țiitoarea și să țină pe femeia cea legiuită și să nu se despartă de dînsa, nici dînsa să nu facă altă nuntă să se mărite, cît timp bărbatul ei este în viață. După ce a murit însă, slobodă este să se mărite, precum spune dumnezeiescul apostol.

Vezi hotărîrea patriarhicească: Totuși pricina de mai sus s-a dezlegat în sinod și s-a hotărît și de obștescul stăpîn fostul preasfințit patriarh a toată lumea chir Dionisie la anul 7062 luna februarie: că atunci cînd bărbatul a plecat și a mers într-alt loc și va lipsi cinci ani departe de casa lui și nu și-a adus aminte nicidecum de femeia lui, ca să-i trimită de cheltuială pentru viața ei sau scrisoare, ci a părăsit-o de tot fără nici un ajutor, să se despartă

συνοικέσιον· καὶ νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἡ γυναῖκα νὰ ἐπέρνῃ ἄλλον ἄνδρα νόμιμον. Καὶ ἀπὸ τότε αὕτη ἡ ὑπόθεσις οὕτως κρίνεται παρὰ τῆς καθολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ παρὰ πάντων τῶν ἁγιωτάτων ἀρχιερέων ὡς δικαία νομίμη ὁποῦ εἶναι.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΜΙΣΕΥΣῌ Ο ΑΝΔΡΑΣ ΤΗΣ Η ΓΕΝῌ ΣΚΛΑΒΟΣ Η ΥΠΑΓῌ ΕΙΣ ΕΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝῌ ΑΦΑΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΥΠΑΝΔΡΕΥΘῌ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϑΒ-ον.

Βασιλείου κανὼν λα-ος· Ὁ τριακοστὸς πρῶτος κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου λέγει· ὅτι τῆς γυναικὸς ὁποῦ ὑπάγῃ ὁ ἄνδρας αὐτῆς ἔξω εἰς ἄλλην πόλιν ἢ χώρα καὶ ταξιδεύσῃ ἢ εἰς φουσάτο καὶ γένῃ ἀφανὴς καὶ πλέον δὲν ἀκουσθῇ δι᾽ αὐτὸν τί ἐγίνῃ, καὶ ἐὰν ἡ γυναῖκα δὲν διαμείνῃ νὰ μάθῃ τὸ ἀληθὲς ὑπὸ ἀξιοπίστων μαρτύρων περὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ βουληθῇ νὰ πάρῃ ἄλλον ἄνδρα, ὡς μοιχαλίδα κρίνεται.

Συνόδου Ϛ-ης κανὼν ϟγ-ος· Ἐὰν τύχῃ καὶ ταξιδεύσῃ τινὰς ἢ ὑπάγῃ εἰς στρατεία καὶ δὲν ἀκουσθῇ δι᾽ αὐτὸν, ὅτι ζῇ καὶ ἡ γυναῖκά του ὑπανδρευθῇ καὶ αὐτὸς ἐπιστρέψει εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ εὕρῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὑπανδρεμένη μὲ ἄλλον ἄνδρα, ἐὰν θέλῃ, χωρίζει την ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐπέρνει αὐτὴν ὡς ἰδία αὐτοῦ γυναῖκα· καὶ οὔτε ὁ ἄνδρας ὁποῦ τὴν ἔλαβεν, οὔτε αὐτὴ ἡ γυναῖκα ὁποῦ τὸν ἐπῆρε, παιδεύονται, διότι δὲν τὸ ἤξευραν, ὅτι ζῇ.

Σήμηναι· Εἰ δὲ καὶ τύχῃ ἡ γυναῖκα καὶ τὸν πρῶτον αὐτῆς ἄνδρα δὲν θέλῃ, μόνον τὸν δεύτερον, μὴ ἀφίσῃς αὐτὴν νὰ ἐπάρῃ αὐτὸν τὸν δεύτερον ἄνδρα, εἰ δὲ καὶ δὲν θελήσει θεληματικῶς νὰ χωρισθῇ, χώρισον αὐτὴν καὶ στανικῶς καὶ ὡς μοιχαλίδα κανόνισον.

Ἐκεῖνας μόνον τὰς γυναῖκας συμπαθοῦν καὶ δὲν κανονίζουν, αἱ ὁποῖαι, καθὼς ἰδοῦν τοὺς πρώτους αὐτῶν ἄνδρας, ἢ ἀκούσουν, ὅτι ζοῦν, ἐν τῷ ἅμα ἀφίνουν τοὺς δευτέρους ἄνδρας καὶ ὑπαγένουν εἰς ἄλλον ὁσπήτιον καὶ κάθονται, ἕως οὗ νὰ ἀπολαύσουν τοὺς πρώτους αὐτῶν ἄνδρας.

fără nici o piedică de așa căsnicie; și să aibă voie femeia să ia alt bărbat după lege. Și de atunci această pricină așa se judecă de către marea biserică a tuturor și de toți preasfinții arhierei ca fiind cu dreptate și după lege.

DESPRE FEMEIA AL CĂREI BĂRBAT A PLECAT SAU A CĂZUT ROB SAU S-A DUS ÎN RĂZBOI ȘI A DISPĂRUT ȘI DÎNSA VOIEȘTE SĂ SE MĂRITE. CAP. 192 (GLAVA 236.)

Canonul al 31-lea al lui Vasilie: Canonul al treizeci și unu al marelui Vasilie zice: că femeia al cărei bărbat a plecat de acasă în alt oraș sau țară și a mers la oaste și a dispărut și nu s-a mai auzit ce s-a întîmplat cu dînsul, și dacă femeia lui nu a așteptat să afle adevărul despre bărbatul ei de la martori vrednici de crezare și a voit să ia alt bărbat, se judecă preacurvă.

Canonul al 93-lea al sinodului al 6-lea: Dacă s-a întîmplat și a plecat cineva sau a mers la oaste și nu s-a auzit de el că trăiește și femeia lui s-a măritat și dînsul se va întoarce în țară acasă la el și-a găsit femeia măritată cu alt bărbat, dacă voiește o desparte de acel bărbat și o ia ca fiind femeia sa; și nici bărbatul care a luat-o, nici femeia care l-a luat, nu au pedeapsă, pentru că n-au știut, că trăiește.

Însemnă-ți: Iar dacă s-a întîmplat că femeia nu-l mai voiește pe bărbatul ei cel dintîi, ci numai pe al doilea, să nu o lași să ia pe acel bărbat de-al doilea; iar dacă nu va voi să se despartă de bună voie, desparte-o cu de-a sila și dă-i canon ca unei preacurve.

Numai acele femei sînt compătimite și nu iau canon, care de îndată ce au văzut pe întîii lor bărbați, sau au auzit că trăiesc, într-același timp lasă pe bărbații de-al doilea și

Αἱ δὲ γυναῖκες, ὁποῦ νὰ μάθουν, ὅτι ζῇ ὁ ἄνδρας αὐτῶν ἢ ἰδοῦν αὐτοὺς καὶ ἔλθουν καὶ δὲν ὑπάγουν μετ' αὐτούς, ἀμὴ θέλουν, ὅτι νὰ ἔχουν τοὺς δευτέρους, ἄνδρας καὶ οὐχὶ τοὺς πρώτους, τοὺς ὄντος νομίμους κανένα συμπάθιον αὐταὶ δὲν ἔχουν, μόνον κανονίζοντας ὡσὰν ταῖς μοιχαλίδαις.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἐὰν ὁ ἄνδρας ὁποῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς ἐταξίδην ἢ εἰς ἐστράταν καὶ δὲν ἔλθῃ διὰ πολὺν καιρόν, ὅσους χρόνους καὶ ἀναργήσῃ, νὰ τὸν ἐκαρτερῇ ἡ αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ ἐὰν δὲν λάβῃ ἐξ αὐτοῦ γράμμα καὶ ἀκούσῃ ὅτι ἀπέθανεν, ἐν τῷ ἅμα νὰ μὴ δὲν ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα χωρὶς νὰ εὑρεθοῦν μάρτυρες ἀξιόπιστοι νὰ μαρτυρήσουν μεθ' ὅρκου εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ὅτι ἠξεύρουν διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅτι ἀπέθανε· καὶ οὕτως γίνεται ἐγγράφως ἡ μαρτυρία τῶν μαρτύρων τούτων καὶ ἔχει τὸ βέβαιον καὶ ἔναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς γυναικὸς νὰ ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα νόμιμον.

Περὶ αἰχμαλώτων νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ· Περὶ δὲ αἰχμαλώτων ἡ νεαρὰ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ διακελεύει· ὅτι ἡ γυναῖκα νὰ μὴ δὲν εὕρῃ πρόφασιν διὰ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν σκλαβίαν, καὶ ἐπάρῃ ἄλλον δεύτερον. Εἰ δὲ καὶ ἐπάρῃ ἄλλον ἄνδρα, ἄδειαν ἔχει ἀνεμποδίστως ὁ νόμιμος αὐτῆς ἄνδρα, ὅταν ἔλθῃ ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν, νὰ τὴν ἐχωρίσῃ ἀπὸ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τὸν δεύτερον, νὰ τὴν ἐπάρῃ αὐτὸς ὡς μέλος αὐτοῦ.

Ματθαίου· Ἔξω οὖν ἀπὸ τὰς ἄνωθεν αἰτίας, ὁποῦ ἐγράφησαν, καὶ τολμήσει, τινὰς νὰ χωρισθῇ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα νὰ ἐπάρῃ ἄλλη, νὰ ἀφορίζεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ νὰ διωχθῇ, ἕως οὗ νὰ τὴν ἐπάρῃ.

ΠΕΡΙ ΕΚΕΙΝΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΧΩΡΙΣΘΗ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΑΠΟ ΑΙΤΙΑΝ ΑΛΛΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϞΓ-ον

Ματθαίου. Ἐὰν τινας χωρισθῇ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπὸ αἰτίαν ἄλλης γυναικὸς ἢ χήρας ἢ παρθένου, δὲν ἀφίνει ὁ νόμος νὰ τὴν ἐπάρῃ γυναῖκα αὐτὴν ὁποῦ ἦτον αἰτία καὶ ἐχωρίσθη τὴν αὐτοῦ γυναῖκα.

merg în altă casă și șed, pînă-și vor dobîndi pe bărbații lor cei dintîi. Femeile însă care au auzit că bărbatul lor trăiește sau i-au văzut și au venit, și nu merg cu ei, ci voiesc să-i aibă pe bărbații cei de-al doilea și nu pe cei dintîi care sînt pe lege, acele nu au nici o compătimire, ci iau canon ca și preacurvele.

A lui Armenopol: Dacă bărbatul care pleacă în călătorie sau în război și n-a venit mult timp, oricîți ani ar întîrzia, femeia lui să-l aștepte și dacă nu a primit de la el scrisoare și a auzit că a murit, în aceeași clipă să nu ia alt bărbat, fără să se fi aflat martori vrednici de crezare să mărturisească jurînd pe sfînta și dumnezeiasca evanghelie că au știut despre acel om că a murit; și mărturia acestor martori să se facă în scris și are tărie și stă în puterea femeii să ia alt bărbat după lege.

Despre robi novela împăratului Leon Înțeleptul: Despre robi novela împăratului Leon Înțeleptul poruncește: că femeia să nu aibă motiv din cauza bărbatului care se află în robie, să ia pe un al doilea. Iar dacă a luat alt bărbat, are neoprit voie bărbatul ei legiuit, cînd s-a întors din robie, să o despartă de al doilea să o ia el ca pe un mădular al său.

A lui Matei: Așadar afară de pricinile de mai sus care s-au scris, de va îndrăzni cineva să se despartă de femeia lui să ia pe alta, acela să fie afurisit și alungat din biserica lui Hristos, pînă o va lua.

DESPRE CEL CE S-A DESPĂRȚIT DE FEMEIA SA DIN VINA ALTEI FEMEI. CAP. 193. (GLAVA 239.)

A lui Matei: Dacă s-a despărțit cineva de femeia sa din vina altei femei, sau văduvă sau fecioară, legea nu lasă să o ia de femeie pe aceea care a fost pricina despărțirii de femeia sa.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΥΡΕΘΕΝΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΠΕΝΘΕΡΑΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ ΤΟΥΤΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϞΔ-ον

Ἐὰν τινὰς εὑρεθῇ σαρκικῶς, ἤγουν νὰ κάμῃ ἁμαρτίαν μετὰ τῆς μητρὸς τῆς ἀῤῥαβωνιαστικῆς αὐτοῦ ἢ μετὰ ἄλλης κατὰ σάρκα συγγενοῦς αὐτῆς προτύτερα νὰ εὐλογηθῇ αὐτὴν τὴν ἀῤῥαβωνιαστικήν του, νὰ μὴ δὲν γίνεται τοῦτος ὁ γάμος, μόνον νὰ ἐμποδίζεται.

Σ ή μ η ν α ι· Εἰ δὲ καί, ὡσὰν εὐλογηθῇ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα τῆς αἱμομιξίας καὶ τὸ ἔκαμε, ὁ γάμος νὰ μὴ δὲν χωρίζεται, μόνον κανονίζονται αὐτοί, ὁποῦ ἔκαμαν τὴν ἁμαρτίαν.

Π α τ ρ ι ά ρ χ ο υ τ ο ῦ Ν η σ τ ε υ τ ο ῦ· Ὁ δὲ κανόνας αὐτῶν ἔναι χρόνους ἕνδεκα· καὶ κόπτουν αὐτὸν ὀλιγώτερον, ἐὰν προαιρεθοῦν νὰ κάμουν νηστείας καὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνας.

ΠΕΡΙ ΜΟΙΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ ΑΥΤΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϞΕ-ον.

Ἀ π ο σ τ ό λ ω ν κ α ν ὼ ν μη-ος. Ὁ τεσσαρακοστὸς ὄγδοος κανὼν τῶν ἁγίων ἀποστόλων διακελεύει· ὅτι ὅποιος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα εὐγάλῃ παραλόγως, ἤγουν νὰ τὴν ἐδιώξῃ ἐκ τοῦ ὁσπιτίου αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ ἐπάρῃ ἄλλη, μόνον ἀφορίζεται, ἕως οὗ νὰ τὴν ἐπάρῃ.

Μ α τ θ α ί ο υ· Ὅποιος κατηγορηθῇ, ὅτι ἐμοίχευεν γυναῖκα, δὲν δύναται νὰ τὴν εὐλογηθῇ.

Τ ο ῦ α ὐ τ ο ῦ Μ α τ θ α ί ο υ· Τινὰς ἄνθρωπος εἶχεν γυναῖκα καὶ ἐμοίχευεν ἄλλη, ἐχωρίσθη οὖν ἐξ αὐτῆς τῆς μοιχαλίδος καὶ εἶχεν τὴν εὐλογιστικὴν αὐτοῦ γυναῖκα, ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ νόμιμος αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ ἐζήτησε νὰ ἐπάρῃ αὐτὴν ὁποῦ ἐμοίχευεν ἐμπορτύτερα· καὶ οἱ θεῖοι πατέρες ἐμπόδισαν τοῦτο παντάπασιν, νὰ μὴ δὲν γένῃ. Καὶ ἐὰν ἐχωρίσθη ἐξ αὐτῆς

DESPRE CEL CE S-A AFLAT CU SOACRĂ-SA ȘI DESPRE CANONUL ACESTORA. CAP. 194. (GLAVA 238. [1])

Dacă s-a aflat cineva trupește, adică a păcătuit cu mama logodnicei sale sau cu altă rudă de sînge a ei, mai înainte de a se fi cununat cu acea logodnică a sa, nunta aceea să nu se mai facă, ci să fie oprită.

Înseamnă-ți : Iar dacă, după ce s-a cununat cu femeia sa, a căzut în acel păcat al amestecării de sînge, nunta să nu se despartă, ci numai să ia canon aceia care au făcut păcatul.

A patriarhului Postnicul : Iar canonul lor este unsprezece ani; și-l curmă mai puțin, dacă din voia lor se vor hotărî să postească, să facă mătanii și să facă milostenii.

DESPRE PREACURVIE ȘI CANONUL EI. CAP. 195. (GLAVA 240.)

Canonul al 48-lea al apostolilor : Canonul al patruzeci și optulea al sfinților apostoli poruncește: că acela care și-a dat afară fără cuvînt femeia, adică și-a alungat-o din casă, nu poate să ia pe alta; ci se afurisește, pînă ce-o va lua înapoi.

A lui Matei : Cine a fost pîrît că a preacurvit cu o femeie, nu poate să se cunune cu dînsa.

A aceluiași Matei : Un om avea femeie și preacurvea cu alta; și s-a despărțit de acea preacurvă și-și ținea femeia cununată, dar a murit acea femeie a sa legiuită, și a cerut să o ia pe aceea cu care a preacurvit mai înainte; și dumnezeieștii părinți au oprit aceasta cu

[1]) Glava 237 este luată din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

καὶ τελείαν ἀποχὴν ἔκαμεν, ἀλλ' ὅμως ζῶντος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐμοίχευεν αὐτήν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν γίνεται τούτος ὁ γάμος, ὅτι ἔναι παράνομος.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ὅποιος κατηγορηθῇ εἰς μοιχείαν, ἐὰν καὶ φανερῶς δὲν ἀποδειχθῇ, δὲν δύναται νὰ τὴν ἐπάρῃ γυναῖκα ἐκείνην, ὁποῦ τὸν ἐκατηγόρησαν μεθ' αὐτήν, ὅτι ἐμοίχευεν, διὰ νὰ μὴ δὲν βεβαιωθῇ ἡ κατηγορία, ὅτι ἀληθῶς ἐμοίχευεν αὐτήν, διὰ τοῦτο τὴν ἐπῆρε γυναῖκα.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν νη-ος· Περὶ δὲ τοῦ κανόνος τῆς μοιχείας λέγει ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ χρόνους δεκαπέντε.

Συνόδου Ἀγγύρας κανὼν κ-ος· Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρας ἁγίας συνόδου ὁ εἰκοστὸς κανὼν τὸν μοιχὸν ὡς πόρνον τὸν κανονίζει, ἤτοι χρόνους ἑπτά.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ δὲ θεῖος πατριάρχης ὁ Νηστευτὴς ἀποφαίνει, ὅτι μετὰ τρεῖς χρόνους νὰ μεταδίδωνται τῆς θείας κοινωνείας, ἀληθῶς νὰ κάμνουν ξηροφαγίαν μετὰ τὴν ἐννάτην καὶ μετανοίας διακόσια πενῆντα. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο δὲν κάμουν, νὰ ἔναι εἰς τὸν ἄνωθεν κανόνα, ὁποῦ ὅρισαν οἱ θεοφόροι πατέρες τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΟΣ ΕΑΝ ΕΥΡΗ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ ΝΑ ΜΟΙΧΕΥΕΤΑΙ ΚΑΙ ΣΚΟΤΩΣΗ ΑΥΤΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΟΙΧΟΝ· Η ΤΗΝ ΕΣΚΟΤΩΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΙΤΙΑΝ Η ΣΤΑΝΙΚΩΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϞϚ-ον

Τοῦ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἐὰν τινὰς εὕρῃ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα συμπλεγμένην, ἤγουν νὰ ἁμαρτάνῃ μετὰ ἄλλου ἀνδρός, εἰ μὲν καὶ φονεύσει αὐτὴν καὶ τὸν μοιχόν, δὲν παιδεύεται, ἀληθῶς ἐὰν τοὺς εὕρῃ μέσα εἰς τὸ ὁσπήτιον αὐτοῦ· εἰ δὲ

desăvîrșire, ca să nu se facă. Deși s-a despărțit de ea și s-a lăsat cu totul de dînsa, ci totuși a preacurvit cu dînsa, în viață fiind femeia sa, și de aceea această nuntă nu se face, pentru că este fără lege.

A lui Armenopol: Cine a fost pîrît pentru preacurvie, deși nu a fost dovedit în chip vădit, nu poate s-o ia pe aceea de femeie, cu care a fost învinuit că preacurvea cu dînsa, pentru ca să nu se adeverească învinuirea că într-adevăr preacurvea cu dînsa și de aceea a luat-o de femeie.

Canonul al 58-lea al marelui Vasilie: Despre canonul preacurviei zice marele Vasilie, că să nu se cuminece cincisprezece ani.

Canonul al 20-lea al sinodului de la Anghira: Iar canonul al douăzecilea al sfîntului sinod dela Anchira îi dă preacurvarului canon ca și curvarului, adică șapte ani.

A patriarhului Postnicul: Iar dumnezeiescul patriarh Postnicul hotărăște că după trei ani să se cuminece cu dumnezeiasca împărtășanie, dar cu adevărat după al noulea ceas să mănînce de sec și să facă două sute cincizeci de metanii. Iar dacă nu fac aceasta, să aibă canonul de mai sus, pe care l-au hotărît de Dumnezeu purtătorii părinți din sinodul de la Anchira.

DESPRE BĂRBATUL DACĂ A AFLAT PE FEMEIA SA PREACURVIND ȘI A UCIS-O PE EA ȘI PE PRECURVAR; SAU DACĂ A UCIS-O FĂRĂ VINĂ SAU FĂRĂ SĂ VREA. CAP. 196. (GLAVA 241. [1])

A împăraților Leon și Constantin: Dacă a aflat cineva pe femeia sa îmbrățișată, adică să facă păcat cu alt bărbat, dacă o va și ucide pe ea și pe curvar, nu se pedepsește, dacă

[1]) Glavele 242—249 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

καὶ ἔξω τοῦ ὀσπητίου τοὺς εὕρῃ καὶ τὸ ἀποδείξει μετὰ μαρτύρων ἀξιοπίστων, χωρίζεται αὐτὴν καὶ κερδαίνει καὶ τὴν προῖκαν αὐτῆς, καθὼς ὁρίζει ὁ νόμος.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Εἰ δὲ καὶ φονεύσει αὐτὴν θεληματικῶς, χωρὶς νὰ μοιχεύεται, ἄλλη γυναῖκα νὰ μὴ δὲν ἐπέρνῃ, μόνον κανονίζεται χρόνους εἴκοσι νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ καὶ νὰ ξηροφαγῇ.

Εἰ δὲ καὶ δείρει αὐτὴν διά τινα αἰτίαν καὶ διὰ μικροῦ βαρήματος ἀπεθάνῃ μὴ θέλοντος αὐτοῦ, τὰ τρίτα τοῦ φόνου νὰ ἐπιτιμᾶται· καὶ ἂν θέλῃ, νὰ ὑπανδρεύεται, διότι ἐγένετο στανικῶς αὐτοῦ.

ΠΕΡ ΤΟΥ ΛΑΒΟΝΤΟΣ ΘΕΛΗΜΑΤΟΚΩΣ ΘΑΝΑΤΟΝ, Η ΑΝΔΡΑΣ Η ΓΥΝΑΙΚΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϞΖ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅποιος λάβῃ θεληματικῶς θάνατον, νὰ μὴ δὲν ψάλλουν αὐτόν, οὐδὲ νὰ τὸν ἐμνημονεύσουν, ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπαρέδωκε θεληματικῶς τὴν αὐτοῦ ψυχὴν τῷ σατανᾶ, καθὼς Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης. Εἰ δὲ καὶ ἔξω φρενῶν ἦτον αὐτὸς ὁποῦ ἔλαβεν τὸν θάνατον, ἔχῃ συγγνώμην, ἤγουν συγχώρησιν, καὶ νὰ ψάλλεται καὶ νὰ μνημονεύεται, καθὼς λέγει ὁ ἁγιώτατος Τιμόθεος ὁ Ἀλεξανδρείας. Εἰ δὲ καὶ ἀπὸ μικροψυχίας ἢ λύπης ἢ ἐξεπηρείας ἀνθρώπων ἐκρέμησεν, ἢ ἄλλως ἐθανατώθη, νὰ μὴ δὲν ψαλλθῇ, οὐδὲ νὰ γένῃ ὑπὲρ αὐτοῦ δέησις ἢ προσφορά.

într-adevăr l-a aflat înăuntru în casa sa; dacă însă i-a găsit afară de casă și o va dovedi cu martori vrednici de crezare, se desparte de dînsa și cîștigă și zestrea ei, precum hotărăște legea.

A lui Nichifor al Constantinopolului: Iar dacă a ucis-o înadins, fără să curvească, altă femeie să nu ia, ci numai să se canonească douăzeci de ani să nu se cuminece și să mănînce de sec.

Iar dacă o bate pentru vreo vină și dintr-o mică lovitură a murit, fără să vrea dînsul, acela să ia a treia parte din pedeapsa pentru omor; și să se însoare, dacă voiește, pentru că s-a întîmplat fără voia lui.

DESPRE CEL CE-ȘI FACE MOARTE DIN VOIA LUI, FIE BĂRBAT SAU FEMEIE. CAP. 197. (GLAVA 250.)

A patriarhului Postnicul: Cine-și face moarte din voia lui pe acela să nu-l prohodească, nici să-l pomenească, fiind ca unul ce și-a dat sufletul din voia lui Satanei, întocmai ca Iuda Iscarioteanul. Iar dacă a fost ieșit din minți acela care și-a făcut moartea, să aibă îngăduire, adică iertare, și se prohodește și se pomenește, precum zice prea sfințitul Timotei al Alexandriei. Iar dacă din descurajare sau de supărare sau de răutatea oamenilor s-a spînzurat sau în alt chip s-a omorît, să nu fie prohodit, nici să nu se facă pentru dînsul rugăciuni și prinoase.

ΠΕΡ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥΝ ΕΑΝ ΒΙΑΣΗ ΚΑΙ ΦΘΕΙΡΗ ΑΥΤΗΝ ΤΙΝΑΣ Η ΚΑΙ ΘΕΛΗΜΑΤΙΚΩΣ ΑΥΤΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϞΗ-ον.

ξ ζ-ος· Ὁ ἑξικοστὸς ἕβδομος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ὁρίζει· ὅτι ὅποιος ἔφθειρε γυναῖκα παρθένον στανικῶς, εἰ μὲν ἦτον ἀρραβωνιασμένη μὲ τινάν, ὡς μοιχὸς παιδεύεται· εἰ δὲ καὶ ἀρραβωνιασμένη δὲν ἦτον, νὰ τὴν ἐπάρῃ γυναῖκα, ἀνέναι καὶ πτωχὴ ἢ καὶ εἰς γένος ἂν δὲν ἔναι ἀξία ὡς ἑαυτόν.

Ματθαίου· Ὅποιος ἐσμίξῃ γυναικὸς παρθένου μετὰ θελήσεως αὐτῆς καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς νὰ μὴ δὲν τὸ ἠξεύρουν καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὸ μάθουν, εἰ μὲν θέλει νὰ ἐπάρῃ αὐτὴν ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἔφθειρε καὶ στέρξουν καὶ οἱ γονεῖς, νὰ γίνεται ὁ γάμος. Εἰ δὲ καὶ οἱ γονεῖς τοῦ ἑνὸς μέρους τοῦτο δὲν καταδέχονται, ἀνέναι καὶ εὐημερεῖ αὐτὸς ὁποῦ τὴν ἔφθειρε, νὰ δίδῃ πρὸς αὐτὴν λίτρα μίαν χρυσάφι· εἰ δὲ καὶ ἔναι πτωχός, νὰ δίδῃ τὰ ἥμισυ πράγματα αὐτοῦ· εἰ δὲ παντελῶς ἔναι πτωχὸς καὶ τίποτε δὲν ἔχει, νὰ τὸν ἐδέρνουν καὶ νὰ τὸν ἐκουρσεύουν καὶ τότε νὰ τὸν ἐξορίζουν.

Νεαρὰ Ἀθανασίου Πατριάρχου· Ἡ δὲ νεαρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου οὕτω διακελεύει· ὅτι ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ ῥήξῃ τὴν τιμὴν αὐτῆς καὶ τὸ περισσότερον νὰ ἔναι καὶ παρθένος καὶ συνευρεθῇ μὲ τινὰν καὶ ἔτυχεν καὶ ἐδυνάστευσεν αὐτήν, νὰ παιδεύεται κατὰ τοὺς νόμους. Ἡ δὲ παίδευσις τούτου κατὰ τὸ ἑξηκοστὸν βιβλίον τοῦ ιζ-ου τίτλου ἐν κεφαλαίῳ πα-ῳ ἔστιν αὕτη· ὅτι νὰ κόπτουν τὴν μύτην αὐτοῦ καὶ νὰ δίδῃ πρὸς αὐτὴν ὁποῦ τὴν ἔφθειρε καὶ τὸ τρίτον μερτικὸν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ ἡ γυναῖκα ἠθέλησε, χωρὶς νὰ τὴν ἐβιάσῃ, νὰ τὴν ἐκουρεύουν καὶ νὰ τὸν ἐμπομπεύουν καὶ νὰ πληρώνῃ καὶ ποινὴν τῆς αὐθεντίας.

DESPRE FEMEIA FECIOARĂ DACĂ A SILUIT-O ȘI A STRICAT-O CINEVA, SAU ȘI CU VOIA EI. CAP. 198. (GLAVA 251.[1])

Al 67-lea: Canonul al șaizeci și șaptelea al sfinților apostoli hotărăște: că cine a stricat femeia fecioară, dacă era logodită cu cineva, se pedepsește ca un curvar; iar dacă n-a fost logodită, să o ia de femeie, deși este săracă sau de neam nu deopotrivă cu el.

A lui Matei: Care s-a împreunat cu o femeie fecioară cu voia ei și părinții ei să nu știe și după aceea să afle, dacă acela care a stricat-o voiește să o ia și părinții primesc, nunta să se facă. Dacă însă părinții unei părți nu primesc și dacă acela care a stricat-o, este avut, să-i dea aceleia o litră de aur [2]); iar dacă este sărac, să dea jumătate din averea lui; dacă însă este de tot sărac și nu are nimic, să-l bată și să-l expună și să-l surghiunească.

Novela lui Atanasie Patriarhul: Iar novela patriarhului Atanasie poruncește așa: că femeia care a pierdut cinstea ei și pe deasupra să fie și fecioară și s-a aflat cu cineva și s-a întîmplat de a siluit-o, să fie pedepsit potrivit legilor. Iar pedeapsa acestuia după cartea a șaizecea în cap. 81 din titlul 17 este aceasta: că să-i taie nasul și să-i dea aceleia pe care a stricat-o, și a treia parte din lucrurile lui. Iar dacă și femeia a voit, fără să o fi siluit, să o tundă, s-o rușineze în public și să plătească gloabă domniei.

---

[1]) Glavele 252—254 au fost luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.
[2]) La bizantini o litră de aur valora 72 de galbeni.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΟΦΘΟΡΙΑΣ ΘΗΛΥΚΟΥ ΚΑΙ Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΡϞΘ-ον

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ὅποιος φθείρει κόρη προτύτερα παρὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν νόμιμον ἡλικίαν αὐτῆς, νὰ κόπτουν τὴν μύτην αὐτοῦ καὶ τὰ ἥμισυ αὐτοῦ ροῦχα, νὰ τὰ δίδουν αὐτῆς τῆς κόρης, ὁποῦ τὴν ἔφθειρε.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅταν δὲν ἔναι ἡ γυναῖκα δώδεκα χρόνων καὶ ἐπέκεινα, μόνον εἶναι ὀλιγώτερον, νὰ κανονίζεται αὐτὸς ὁποῦ τὴν ἔφθειρε, χρόνους δώδεκα ἢ καὶ συγκαταβατικώτερον, ὡς δόξει τῷ ἀρχιερεῖ ἢ τῷ αὐτοῦ πνευματικῷ.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΓΡΑΙΑΣ ΕΑΝ ΔΥΝΑΣΤΕΥΘΗ Η ΚΟΠΕΛΑ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΑΥΘΕΝΤΟΣ ΤΗΣ Η ΑΛΛΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΥΠΟ ΤΙΝΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ-ον.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Ἐὰν καλογραία δυναστευθῇ ἢ κοπέλα παρὰ τοῦ αὐτῆς αὐθεντὸς ἢ ἄλλη γυναῖκα ὑπό τινος ἀνδρὸς καὶ φανεῖ ὁ πρῶτος αὐτῆς βίος καλὸς καὶ καθαρός, σαράντα ἡμέρας νὰ ἐπιτιμᾶται ἢ ἕνα χρόνον νά μὴ δὲν κοινωνήσῃ. Εἰ δὲ ὑπ' ἀρχῆς ὁ βίος αὐτῆς ἦτον κακός, ὡς ἂν πόρνη νὰ κανονίζεται, ἤγουν χρόνους ἑπτά.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν μθ-ος· Τὴν βιασωμένην δούλην παρὰ τοῦ αὐθεντὸς αὐτῆς νὰ μὴ δὲν κανονίζεται· εἰ δὲ καὶ θεληματικῶς αὐτῆς ἐγίνη, ὥσπερ πόρνη κανονίζεται.

DESPRE SILUIREA UNEI COPILE ȘI CANONUL BĂRBATULUI. CAP. 199. (GLAVA 255.)

A lui Armenopol: Cine strică o copilă mai înainte de a fi venit în vîrstă legiuită, să i se taie nasul și jumătate din hainele lui să le dea acelei copile pe care a stricat-o.

A patriarhului Postnicul: Cînd femeia nu este de doisprezece ani și mai mare, ci mai puțin de atîta, acela care a stricat-o să ia canon doisprezece ani sau și mai puțin, după cum va crede arhiereul sau duhovnicul aceluia.

DESPRE CĂULGĂRIȚĂ DACĂ A FOST SILUITĂ SAU SLUJNICA DE CĂTRE STĂPÎNUL EI SAU ALTĂ FEMEIE DE CĂTRE CINEVA. CAP. 200 (GLAVA 256.[1])

A lui Nichifor al Constantinopolului: Dacă vreo călugăriță a fost siluită sau o slujnică de către stăpînul ei sau altă femeie de către vreun bărbat și se va arăta viața ei dintîi bună și curată, patruzeci de zile să fie pedepsită sau un an să nu se cuminece. Iar dacă de la început viața ei a fost rea, să ia canon ca o curvă, adică șapte ani.

Canonul al 49-lea al marelui Vasilie: Slujnica siluită de stăpînul ei, să nu se canonească; iar de i s-a întîmplat cu voia ei, ca o curvă să se canonească.

---

[1]) Glavele 257—260 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΧΗΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΥΠΑΝΔΡΕΥΘΗ ΤΩ ΧΡΟΝΩ ΕΚΕΙΝΩ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΑ-ον.

Λεόντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Τῆς γυναικὸς όποῦ ἀπεθάνη ὁ ἄνδρας αὐτῆς, νὰ μὴ δὲν [κανονίζεται οὐδὲ νὰ] ἔχῃ ἄδειαν νὰ ἐπέρνῃ ἄλλον ἄνδρα, ἕως οὗ νὰ τελειωθῇ ὁ πένθιμος ἕνας χρόνος· εἰ δὲ καὶ ὁρίσει βασιλεύς, ὑπανδρεύεται, καὶ μὴ τελειωθέντος τοῦ χρόνου.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Κατὰ δύο αἰτίας ἐτυπώθη ὁ πένθιμος χρόνος· τὸ μὲν ἕνα, ἵνα νὰ μὴ τύχῃ ἐγγαστρωμένη ἡ γυναῖκα, τὸ δὲ δεύτερον καὶ διὰ τὴν χρεωστουμένην τοῖς ἀνδρᾶσι τιμήν. Τοῦτο δὲ πολλάκις εὑρίσκεται εἰς τοὺς θείους κανόνας· μᾶλλον δὲ καὶ ἐπιτίμιον ἔχει ἐκείνη ὁποῦ δὲν πληρώσει τὸν πένθιμον χρόνον· καὶ οὕτως νὰ ἐπέρνῃ ἄλλον ἄνδρα.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΧΗΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΥΠΑΝΔΡΕΥΘΗ, ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΠΕΡΝΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ ΑΥΤΗΣ, ΕΙ ΜΗ ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ, ΑΝ ΑΠΟΘΑΝΟΥΝ· ΤΑ ΟΜΟΙΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΔΡΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΒ-ον.

Νεαρὰ Λέοντος τοῦ βασιλέως· Ἡ δευτέρα νεαρὰ τοῦ κυροῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ οὕτω λέγει· Καὶ ταύτην τὴν νομοθεσίαν ἡ βασιλεία μου ἐπανορθουμένη, ὅταν ἡ γυναῖκα ἐλησμονήσῃ τὸν ἄνδραν αὐτῆς καὶ δὲν τιμήσῃ τὴν σμίξιν ὁποῦ ἔσμιξεν μετ' αὐτοῦ, καὶ θελήσῃ ὅτι νὰ ὑπανδρευθῇ, νὰ μὴ δὲν ἔχῃ ἀπὸ τὰ καλὰ τοῦ ποτὲ ἀνδρὸς αὐτῆς, οὔτε τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν αὐτῆς νὰ κερδαίνῃ, οὔτε ἄλλην τινὰν φιλοτιμίαν.

DESPRE FEMEIA CARE RĂMÎNE VĂDUVĂ ŞI VOIEŞTE SĂ SE MĂRITE ÎN ANUL ACELA. CAP. 201. (GLAVA 261.)

A împăraţilor Leon şi Constantin: Femeia al cărei bărbat a murit, să nu [se canonească nici să nu] aibă voie să ia altă bărbat, pînă ce nu s-a sfîrşit un an de jale; dacă însă împăratul va hotărî, se mărită, deşi anul nu s-a împlinit.

A lui Armenopol: Din două motive s-a stabilit anul de jale, unul, ca femeia să nu se întîmple însărcinată, iar al doilea şi pentru cinstea ce se datorează bărbaţilor. Iar despre aceasta deseori arată dumnezeieştile canoane; dar şi mai mult, are pedeapsă aceea care nu va împlini anul de jale; şi aşa să ia alt bărbat.

FEMEIA CARE A RĂMAS VĂDUVĂ ŞI S-A MĂRITAT SĂ NU IA DIN LUCRURILE BĂRBATULUI EI, DECÎT DIN ALE COPIILOR, DACĂ AU MURIT; DE ASEMENEA ŞI BĂRBATUL. CAP. 202. (GLAVA 262.)

Novela împăratului Leon: Novela a doua a împăratului chir Leon Înţeleptul zice aşa: Şi această legiuire, maiestatea mea am îndreptat-o, cînd femeia a uitat de bărbatul ei şi n-a cinstit împreunarea ce-a făcut-o cu dînsul şi a vrut de s-a măritat, să nu aibă nimic din bunurile bărbatului ei de odinioară, nici darurile ei dinaintea nunţii să nu le dobîndească, nici alt fel de daruri.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ ἐπάρῃ δεύτερον ἄνδρα, ἐὰν καὶ ἀπὸ τὰ παιδία αὐτῆς, ὁποῦ εἶχεν μετὰ πρώτου ἀνδρός, κάμῃ διαθήκην καὶ ἀφίσῃ πρὸς αὐτὴν τίποτε πρᾶγμα, ἀνεμποδίστως ἐπέρνει αὐτό.

Τῶν αὐτῶν βασιλέων· Ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ ἔλθῃ εἰς δεύτερον συνοικέσιον καὶ ἔχει παιδία μετὰ τοῦ πρώτου ἀνδρός, ἢ θηλυκὰ ἢ ἀρσενικά, καὶ τύχῃ καὶ ἀπεθάνῃ κανένα ἐξ αὐτόν, τὸ μερτικὸν αὐτοῦ ἐμοιράζεται εἰς ὅλα τὰ ἀδέλφια· καὶ ἐπέρνει καὶ αὐτὴ ἡ μητέρα αὐτῶν τόσον μερτικὸν ὡσὰν ἕνα ἀπὸ τὰ παιδία της, τὰ ἀδέλφια τοῦ ἀπεθαμένου.

Τοῦτο νόησον καὶ περὶ ἀνδρός, ὅταν ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΥΠΑΝΔΡΕΜΕΝΗΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΧΗ ῬΟΥΧΑ ΚΑΙ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΔΕΙΞΗ ΠΟΥ ΤΑ ΕΥΡΕ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΓ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἐὰν ἔχῃ ἡ γυναῖκα ῥοῦχα ἢ ἄλλα πράγματα καὶ ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, δὲν δείξῃ μάρτυρας ἀξιοπίστους, πόθεν τὰ εἶχεν καὶ ἀπὸ ποῦ τὰ ἔφερεν, φαίνεται, ὡς καὶ ἀλήθεια μαρτυρεῖ ὡς κυρία τοῦ ὁσπητίου ὁποῦ ἦτον, ὅτι ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ καλὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὰ εἶχεν. Καὶ διὰ τοῦτο νὰ εἶναι τῶν παιδίων τῆς κληρονομίας τοῦ ποτὲ ἀνδρὸς αὐτῆς ὡς ἐδικά τους πράγματα· ἢ καὶ ἂν ζῇ ὁ ἄνδρας καὶ εὑρεθοῦν αὐτὰ τὰ ῥοῦχα εἰς χεῖρας αὐτῆς, ἐπέρνει αὐτὰ ἐξ αὐτῆς, ἂν θέλῃ.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΧΗΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΥΠΑΝΔΡΕΥΘΗ, ΤΙ ΕΠΕΡΝΕΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ ΑΥΤΗΣ; ΟΜΟΙΩΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΔΡΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΔ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἥτινος γυναικὸς ἀπεθάνῃ ὁ ἄνδρας αὐτῆς καὶ εἰς δεύτερον γάμον δὲν ἔλθῃ, νὰ ἔχῃ τὴν χρῆσιν τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς καὶ ὅλην τὴν προῖκαν αὐτῆς, νὰ ἔχῃ

A împăraților Leon și Constantin: Femeia care a luat un al doilea bărbat, dacă din copiii ei, pe care i-a avut cu bărbatul cel dintîi, unul a făcut diată și i-a lăsat ei vreun lucru, îl ia fără nici o piedică.

A acelorași împărați: Femeia care s-a căsătorit de a doua oară și are copii cu primul bărbat, fie fete sau băieți, și s-a întîmplat de a murit vreunul dintr-înșii, partea lui se împarte între toți frații și surorile; și ia și acea mamă a lor atîta cît unul din copii ei, frați și surori de ai mortului.

Aceasta socotește-o și pentru bărbat cînd s-a căsătorit a doua oară.

DESPRE FEMEIA MĂRITATĂ CARE SĂ AIBĂ HAINE ȘI SĂ NU FI ARĂTAT UNDE LE-A AFLAT. CAP. 203 (GLAVA 263.)

A lui Armenopol: Dacă femeia are haine sau alte lucruri și, murind bărbatul ei, nu a arătat cu martori vrednici de crezare, de unde le avea și de unde le-a adus, se vede că, precum mărturisește și adevărul, că, fiind stăpînă în casa unde erau, le avea din lucrurile și bunurile bărbatului ei. Și de aceea să fie ale copiilor ca drept lucruri ale lor din moștenirea fostului ei bărbat; sau dacă bărbatul trăiește și s-au aflat acele haine în mîinile ei, de voiește, le ia de la dînsa.

DESPRE FEMEIA CARE A RĂMAS VĂDUVĂ ȘI NU S-A MĂRITAT, CE IA DIN LUCRURILE BĂRBATULUI EI? DE ASEMENEA ȘI BĂRBATUL. CAP. 204. (GLAVA 264.)

A lui Armenopol: Femeia al cărei bărbat a murit și nu s-a căsătorit a doua oară, să aibă folosința darurilor dinaintea nunții și a întregii zestre a ei, să aibă întreaga parte cît

τὸν σῶν μερτικὸν ὡσὰν ἕνα ἀπὸ τὰ παιδία της. Καὶ ταῦτα νὰ τὰ ἔχῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς, νὰ κάμῃ, ὡσὰν θέλει, μόνον τὸ τρίτον τῶν πραγμάτων αὐτῆς νὰ φυλάττῃ διὰ τὰ παιδία της.

Ὁμοίως καὶ οἱ ἄνδρες ὁποῦ δὲν ἔλθουν εἰς δευτέρους γάμους, οὕτως νὰ ἔχουν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων τῶν γυναικῶν αὐτῶν μερτικὸν ὡσὰν ἕνα παιδί.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ ΤΕΤΙΜΗΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΔΙΑΤΙΜΗΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΞΩΠΡΟΙΚΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΕ-ον.

Ματθαίου· Ἡ διατετιμένη προῖκα εἰς τὸν ἄνδρα κινδυνεύει, ἢ ἂν ἀπεθάνωσι τὰ ζῶα τῆς γυναικός, ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς προῖκα, εἴ τε τὰ φορέματά της ἔτριψαν καὶ ἐχάλασαν, τὴν ἐπιτίμησιν δίδει ὁ ἄνδρας ὀπίσω σωστήν. Ἡ δὲ προῖκα ὁποῦ ἔναι ἀδιατίμητος, εἰς τὴν γυναῖκα καὶ ἡ αὔξησις καὶ ἡ ζημία.

Ἐὰν ὁ ἄνδρας ἔλαβεν εἰς προῖκα ὁσπήτιον ἢ ἀμπέλιον ἢ ἄλλον πρᾶγμα καὶ ἐτιμήθη, καθὼς ἄξιζε, καὶ αὐτὸς ὁ ἄνδρας ἔκαμεν ἔξοδον καὶ ἐκαλλώπισε καὶ ἔκτισε καὶ αὔξησε τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, χρεωστεῖ μὲν νὰ δίδῃ τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος, καθὼς ἐτιμήθη, ὅταν τὸ ἔλαβεν· καὶ τότε διαμένει εἰς αὐτὸν τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, καθὼς ἐκαλλωπίσθη καὶ ἐγίνη. Εἰ δὲ καὶ γένει ζημία εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ὁποῦ ἔλαβεν, αὐτὸς ἔναι χρεώστης νὰ τὴν πληρώσῃ.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Αὔξησις καὶ ζημία τῆς προικὸς ὁποῦ ἔλαβεν ὁ ἄνδρας, εἰς αὐτὸν ἀνατρέχει.

Ματθαίου· Ὁ ἄνδρας ἂν ἔναι καὶ πτωχός, τὴν προῖκαν ὁποῦ ἔλαβεν, χρεωστεῖ αὐτήν.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ὅσα πράγματα ἀγοραστοῦν ἀπὸ τὴν προῖκαν τῆς γυναικός, εἰς τὴν αὐτῆς προῖκαν εἶναι.

unul din copiii ei. Şi acestea să le aibă în proprietatea ei, să facă ce voieşte, numai o treime din lucrurile ei să le păstreze pentru copiii ei.

De asemenea şi bărbaţii care nu se căsătoresc a doua oară, să aibă la fel şi ei din lucrurile femeilor lor parte cît un copil.

DESPRE ZESTREA PREŢUITĂ ŞI NEPREŢUITĂ ŞI DESPRE EXOPRICĂ. CAP. 205. (GLAVA 265.)

A lui Matei: Zestrea preţuită este pe riscul bărbatului, fie că dobitoacele femeii au pierit, care au fost date de zestre, fie că s-au stricat hainele şi s-au pierdut, bărbatul dă înapoi preţul întreg. Iar zestrea care nu este preţuită, pe femeie o priveşte şi sporul şi paguba.

Dacă bărbatul a luat de zestre casă sau vie sau alt lucru şi a fost preţuit, precum era preţul, şi acel bărbat a făcut cheltuială şi a îmbunătăţit şi a zidit şi a sporit acel lucru, este dator să dea preţul lucrului, precum a fost preţuit, cînd l-a luat; şi atunci acel lucru îi rămîne lui, precum l-a îmbunătăţit şi a fost făcut. Iar dacă s-a făcut vreo pagubă la acel lucru pe care l-a luat, el este dator să o plătească.

A împăraţilor Leon şi Constantin: Sporul şi paguba la zestrea pe care a luat-o bărbatul, lui îi revin.

A lui Matei: Deşi bărbatul este sărac, este dator zestrea pe care a luat-o.

A lui Armenopol: Cîte lucruri le cumpără cu banii din zestrea femeii, se socotesc în zestrea ei.

Κωνσταντίνου, Λέοντος καὶ Βασιλείου τῶν βασιλέων· Τὰ δὲ ἐξώπρικα δὲν γίνεται τοῦ ἀνδρός, ἀμὴ ἂν χαλάσῃ ὁ ἄνδρας, εἰ μὲν καὶ ἡ γυναῖκα τὰ ἐχάρισε, δὲν τὰ ζητοῦν οἱ κληρονόμοι. Εἰ δὲ παρὰ γνώμης τῆς γυναικὸς τὰ ἐχάλασεν, ὅλα σωστὰ νὰ τὰ δώσῃ ὀπίσω ἢ αὐτὸς ἢ ὁ κληρονόμος του, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰ ἐξώπρικα ἡ γυναῖκα ἔχει δύναμιν ὡσὰν καὶ εἰς τὴν προῖκαν.

Τῶν αὐτῶν βασιλέων· Πᾶσα γυναῖκα εἰς τὰ ἐξώπρικά της καὶ εἰς τὰ λεγάτα της ὁποῦ τῆς ἔρχονται ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς, δυνάται νὰ τὰ πραγματεύεται καὶ νὰ χαρίζῃ καὶ νὰ δίδῃ, καὶ ζῶντος τοῦ ἀνδρός της, τὴν δὲ προῖκαν αὐτῆς, ὥστε ζῇ ὁ ἄνδρας αὐτῆς, δὲν τὴν ὁρίζει.

ΟΤΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΡΟΤΙΜΑΤΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΔΑΝΕΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΕΑΝ ΕΜΒΗ ΕΓΓΥΗΤΡΙΑ ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑΝ ΑΥΤΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϚ-ον.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἡ γυναῖκα ἔχει προτίμησιν ἀπὸ πάντα ἄνθρωπον, ὁποῦ νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνδρας της, νὰ ἐπάρῃ αὐτὴ τὴν αὐτῆς προῖκαν πρῶτον. Μία γναῖκα ὑπανδρεύθη καὶ ἐπῆρε τὴν προῖκα της εἰς τὸ ὀσπήτιον τοῦ ἀνδρός της καὶ ἐσυνέβη εἰς τὸν ἄνδραν αὐτῆς συμφορὰ καὶ ζημία καὶ ἔπεσεν εἰς χρέος αὐθεντικὸν ἢ εἰς ἄλλον τινὰν ἄνθρωπον· καὶ αὐτὸς ἀπέθανε· εἰς τοῦτο ὁρίζει ὁ παρὼν βασιλικὸς νόμος· ὅτι νὰ μὴ ἔχει ἄδειαν τινὰς ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐδάνεισαν, νὰ ἐπάρῃ κανένα πρᾶγμα ἀπὸ τὸ ὀσπήτιον τοῦ ἀποθανόντος, ἕως οὗ πρῶτον νὰ ἐπάρῃ ἡ γυναῖκα τὴν αὐτῆς προῖκαν, τότε ἤτοι μείνῃ, νὰ τὸ ἐπέρνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδάνεισαν καθ' ἕνας κατὰ τὸ χρέος αὐτοῦ.

Ματθαίου· Καὶ ὅποια γυναῖκα στέρξει εἰς τὸ χρέος τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς καὶ γράψει εἰς γράμμα τὰ αὐτῆς ῥοῦχα ἢ καὶ αὐτὴ ἀνέμβη ἐγγυήτρια, τοῦτο καμιὰν δύναμιν οὐδὲ βεβαίωσιν ἔχει· οὐδὲ στέργεται αὐτό, ἂν τὸ κάμῃ καὶ μία καὶ δύο καὶ πολλαῖς φοραῖς· καὶ ἢ εἰς χρέος

A împăraților Constantin, Leon și Vasilie: Exoprica nu devine a bărbatului, dar dacă bărbatul a cheltuit-o, moștenitorii nu o cer, dacă femeia i-a dăruit-o. Dar dacă a cheltuit-o fără știrea femeii, atunci o va da înapoi întreagă sau el sau moștenitorul lui, pentru că femeia are și asupra exopricei putere, ca și asupra zestrei.

A acelorași împărați: Fiecare femeie, în ce privește exoprica ei și legatele ce-i vin de la rudele ei, poate să le negocieze și să le dăruiască și să le dea, fiind bărbatul ei în viață, de zestrea ei însă, cît trăiește bărbatul ei, nu dispune.

FEMEIA ARE PRECĂDERE FAȚĂ DE ORICE CREDITOR, DEȘI S-A PUS CHEZAȘĂ PENTRU BĂRBATUL EI. CAP. 206. (GLAVA 266.)

A împăraților Leon și Constantin: Femeia are precădere față de tot omul căruia bărbatul ei îi este dator, ca ea să ia mai întîi zestrea ei. O femeie s-a măritat și a luat zestrea ei în casa bărbatului ei și bărbatului ei i s-a întîmplat nenorocire și pagubă și a căzut în datorie domnească sau față de alt om careva; și dînsul a murit. În acest caz legea aceasta împărătească hotărăște: că nimeni din acei care l-au creditat, nu are voie să ia vreun lucru din casa aceluia ce a murit, pînă ce mai întîi femeia nu și-a luat zestrea și ce-ar rămînea, să ia aceia care l-au creditat fiecare după datoria aceluia.

A lui Matei: Și oricare femeie va recunoaște datoria bărbatului ei și va scrie în scrisoare hainele ei sau și însăși s-a prins chezașă, aceasta nu are nici o putere și adeverire; aceea nu se primește chiar de a făcut-o odată și de două și de multe ori; și de s-a prins chezașă la datorie domnească sau a altcuiva, acea făgăduială nu se primește; căci este așa,

αὐθεντικὸν ἢ εἰς ἄλλου τινὸς γένει ἐγγυήτρια, δὲν στέργεται ἡ ὑπόσχεσις ἐκείνη· οὕτως γὰρ ἔναι, ὡσὰν νὰ μὴ δὲν ἤθελεν γένει ποτὲ τὸ τοιοῦτον γράμμα. Ἀληθῶς ἐὰν ἀποδειχθῇ φανερῶς, ὅτι τὰ φλωρία ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδανείσθησαν εἰς χρείαν τῆς γυναικὸς ἐδόθησαν, τότε πληρώνει αὐτά.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΚΑΜΗ ΕΞΟΔΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΣΘΕΝΕΙΑΝ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΖ-ον>

Τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου· Ἐάν τινος γυναῖκα εὑρίσκεται εἰς ἀσθένειαν καὶ κάμῃ ὁ ἄνδρας ἔξοδον εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἀπεθάνῃ καὶ κάμῃ δὲ καὶ ἔξοδον εἰς τὴν ταφὴν αὐτῆς, καὶ ζητεῖ νὰ ἐπάρῃ αὐτὰ ἀπὸ τὸν πενθερόν του, ὁ ὁποῖος ἐκληρονόμησε τὴν προῖκαν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἐν τούτῳ διακελεύει ὁ παρὼν νόμος· ὅτι ὅσα μὲν εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς ἐξοδίασε, νὰ μὴ δὲν ἐπέρνῃ ἐξ αὐτὰ τίποτε, ἐπειδὴ σάρκα μία ἦτον μετ' αὐτῆς, τὰ δὲ ὅσα ἐξοδίασεν εἰς τὴν αὐτῆς ταφήν, νὰ τὰ ἐπέρνῃ ἀπὸ τὸν αὐτοῦ πενθερὸν ὁποῦ ἔλαβε τὴν αὐτῆς προῖκαν.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ ΠΡΟΙΚΟΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΗ-ον

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἕνας ἄνθρωπος ἐπῆρε γυναῖκα καὶ ἀπέθανε καὶ οὗτος ἐπῆρε καὶ δευτέρα γυναῖκα· καὶ ἐπῆρε μετὰ τῆς πρώτης γυναικὸς προῖκα καὶ μετὰ τῆς δευτέρας, καὶ ἀπέθανεν ὁ ἄνδρας καὶ ζητοῦν οἱ κληρονόμοι τῶν δύο γυναικῶν νὰ ἐπέρνουν τὰς προῖκας ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ ἀποθαμένου. Καὶ ἐν τούτῳ ὁρίζει ὁ παρὼν βασιλικὸς νόμος· ὅτι ἐν πρώτοις νὰ δίδεται ἡ πρώτη προῖκα καὶ μετὰ ταῦτα ἡ δευτέρα, ἐὰν προσ-

ca şi cînd nu s-ar fi făcut niciodată o scrisoare ca aceea. Dar într-adevăr de s-a dovedit lămurit, că galbenii aceia care au fost împrumutaţi, s-au dat pentru vreo trebuinţă a femeii, atunci îi plăteşte.

DESPRE BĂRBATUL CARE FACE CHELTUIALĂ CU BOALA FEMEII LUI ŞI LA MOARTE. <CAP. 207.> (GLAVA 267.)

A aceluiaşi Matei : Dacă femeia cuiva cade bolnavă şi bărbatul face cheltuială cu boala ei şi dînsa a murit şi face cheltuială şi la înmormîntarea ei, şi cere să ia acele cheltuieli de la socrul său, care a moştenit zestrea fetei sale, în privinţa aceasta această lege porunceşte: că toate cîte le-a cheltuit cu boala ei, din acelea să nu ia nimic, deoarece a fost un singur trup cu dînsa, cîte însă le-a cheltuit cu îngropăciunea ei, acelea să le ia de la socrul său, care a luat zestrea ei.

DESPRE PROTIMISIREA ZESTREI ÎNTÎIA ŞI A DOUA. CAP. 208. (GLAVA 268.)

A împăraţilor Leon şi Constantin : Un om a luat femeie şi a murit şi acesta a luat şi o a doua femeie; şi a luat zestre cu prima femeie şi cu a doua; şi a murit bărbatul, iar moştenitorii celor două femei cer să ia zestrele din lucrurile mortului. Şi în privinţa aceasta hotărăşte această lege împărătească: că mai întîi să fie dată prima zestre şi după aceea cea de-a doua, dacă mai rămîn lucruri. Iar dacă s-a întîmplat şi se află haine din zestrea a doua şi s-a dovedit

μείνουν πράγματα. Εἰ δὲ τύχῃ καὶ εὑρίσκονται ῥοῦχα ἀπὸ τὴν δευτέραν προῖκα καὶ φανερωθῇ ἐμπράκτως καὶ μαρτυρικῶς, ἐπέρνουν ταῦτα οἱ κληρονόμοι τῆς δευτέρας προικὸς καὶ ἐξαύτα [1] τῆς πρώτης προικὸς οἱ κληρονόμοι δὲν ἐπέρνουν, ἀμὴ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ ἀπεθαμένου, ἐὰν τύχῃ. Ὁμοίως καὶ οἱ κληρονόμοι τῆς πρώτης προικός, ὅσα ἂν ῥοῦχα ἐγνωρίσουν ἐδικά τους, ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς τὴν προῖκαν καὶ εὑρίσκονται, ἐπέρνουν αὐτὰ ἀνεμποδίστως. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχει ἀπὸ τῆς πρώτης προικός, οὔτε ἀπὸ τῆς δευτέρας, ἐπέρνουν μὲν τὴν πρώτην προῖκαν οἱ κληρονόμοι ὡς ἄνωθεν, ὅτι αὐτὴ ἔχει ὡς ἄνωθεν πρώτη προτίμησιν, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ οἱ τῆς δευτέρας, ἐὰν περισσεύσουν.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΔΩΡΕΑΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΓΕΝΗ ΑΝΑΜΕΣΟΝ ΤΟΥΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΘ-ον>

Ματθαίου· Ἐὰν ὁ ἄνδρας συμφωνήσῃ μετὰ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ὅταν ἀπεθάνῃ νὰ τὴν κληρονομήσῃ, τὸ σύμφωνον δὲν ἔναι καλόν, οὐδὲ στέργεται. Ἀμὴ ἀνέναι καὶ γένῃ σύμφωνον ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ὅτι, ἂν ἀποθάνῃ προτύτερα ἡ γυναῖκα, ἡ προῖκά της νὰ διαμένῃ εἰς τὸν ἄνδρα, καλὰ νὰ ἦτον δοσμένη ἡ προῖκα ἀπὸ τὸν πατέρα, ἀξίζει τὸ σύμφωνον καὶ δὲν ἔχει πλέον νὰ κάμῃ ὁ πατέρας.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἀνάμεσον ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς δωρεᾶ δὲν στέργεται, ὅτι τοῦτο γίνεται διὰ τὴν ἀγάπην τῆς σαρκικῆς σμίξεως, καὶ διὰ νὰ μὴ δὲν ἔχουν πρόφασιν διαζυγίου διὰ τὴν δωρεάν, καὶ διὰ νὰ μὴ δὲν γένῃ ὁ πλοῦσιος, πτωχὸς καὶ ὁ πτωχὸς πλούσιος.

Κωνσταντίνου, Λέοντος καὶ Βασιλείου τῶν βασιλέων· Εἰς τὸν θάνατόν του εἴ τι χαρίσῃ τινὰς τὴν γυναῖκάν του, στέργεται· εἰ δὲ εἰς τὴν ζωήν του, δὲν στέρστέργεται.

Εἴ τι χαρίσει ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδρα, διὰ νὰ λάβῃ τινὰ ἀξία, ἤγουν τιμή, στέργεται.

în fapt și cu martori, pe acestea le iau moștenitorii zestrii a doua și din acestea moștenitorii primei zestre nu iau, ci din lucrurile mortului, de se întîmplă. De asemenea și moștenitorii primei zestre, cîte haine le-au cunoscut drept ale lor care au fost date de zestre și se află, acelea le iau fără nici o piedică. Iar dacă nu sînt nici din zestrea întîia, nici din a doua, atunci iau moștenitorii întîia zestre, ca mai sus, pentru că această primă zestre are, ca mai sus, precădere, iar după aceea iau și moștenitorii celei de-a doua, dacă mai prisosește.

DESPRE ÎNVOIALA BĂRBATULUI ȘI A FEMEII ȘI DESPRE DARURILE CE S-AU FĂCUT ÎNTRE EI. CAP. 209. (GLAVA 269.)

A lui Matei: Dacă bărbatul s-a învoit cu femeia sa, ca, după ce a murit, să o moștenească, învoiala nu este bună, nici nu se bagă în seamă. Dar dacă de la început s-a făcut învoială, că dacă a murit mai întîi femeia, zestrea ei să rămînă bărbatului, învoiala are valoare, chiar dacă zestrea a fost dată de tatăl; și tatăl nu mai are ce face nimic.

A lui Armenopol: Darurile dintre bărbat și femeie nu se socotesc, pentru că acestea se fac pentru dragostea împreunării trupești și pentru ca să nu aibă din cauza darurilor cuvînt de despărțenie și pentru ca să nu se facă bogatul sărac și săracul bogat.

A împăraților Constantin, Leon și Vasilie: Dacă la moartea sa a dăruit cineva femeii sale ceva, aceea se bagă în seamă; dacă însă în viața lui, nu se bagă în seamă.

Orice va dărui femeia bărbatului, pentru ca el să ia vreo dregătorie, adică cinste, se admite.

[1] Sic.

Τ ῶ ν α ὐ τ ῶ ν β α σ ι λ έ ω ν· Ὅταν διαζύγιον γένῃ καὶ χωρισθῇ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκαν αὐτοῦ, ἢ ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδραν αὐτῆς, εἴ τι ἐδωρήσατο ἕνας τὸν ἄλλον νὰ τὸ ἔχῃ μετὰ θάνατόν του, δὲν στέργει, ἀμὴ τὸ ἐπέρνει ὀπίσω.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΓΑΜΙΑΙΩΝ ΔΩΡΕΩΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙ-ον>

Τ ῶ ν α ὐ τ ῶ ν β α σ ι λ έ ω ν· Αἱ προγαμιαῖαι δωρεαὶ ἀναπόστατον εἶναι· ἤγουν, προτύτερα πρὶν νὰ εὐλογηθῇ τὸ ἀνδρόγυνον, εἴ τι χαρίσει ἕνας τοῦ ἄλλου, στέργεται, ἐὰν καὶ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ὁποῦ κάμουν τὰ χαρίσματα, εὐλογηθοῦν.

Ἐὰν λεγατεύσω τῇ γυναικί μου κόσμια ἢ ὅσα ηὐτρέπισα διὰ χάριν αὐτῆς, πάντα λαμβάνει.

Ἐὰν χαρίσω τῆς γυναικός μου κόσμια, ἤγουν χρυσαλύσιδον, σκολαρίκια, βραχιόνια, διακτυλίδια καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἢ ἄλλα ὅσα διὰ ὄνομα αὐτῆς ηὐτρέπισα, τουτέστιν ὀρδινίασα καὶ ἐκατασκεύασα, ἤγουν φορέματα, καὶ ἂν τύχῃ καὶ ἀπεθάνω ἐγώ, ἡ γυναῖκά μου ὅλα τὰ ἐπέρνῃ.

ΠΕΡΙ ΔΩΡΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΠΗΣ ΔΩΡΕΩΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΑ-ον>

Τ ο ῦ Ἀ ρ μ ε ν ο π ο ύ λ ο υ· Δωρεὰ ἔναι ὁποῦ δίδεται χωρὶς ἀνάγκης.

Ἐκεῖνος ὁποῦ κάμει δωρεά, δὲν δύναται νὰ τὴν ἀνατρέψῃ.

Τὴν καλῶς γεναμένην δωρεὰν οὐδὲ ὑπὸ βασιλέως ἀντιγραφὴ ἀνατρέπει αὐτήν.

Μ α τ θ α ί ο υ· Πᾶσα δωρεὰ τελείως γεναμένη, δὲν χαλᾶται, εἰ μὴ ἐξ ἀχαριστείας.

A acelorași împărați : Cînd s-a făcut divorț și s-a despărțit bărbatul de femeia sa sau femeia de bărbatul ei, orice a dăruit unul altuia, ca să aibă după moartea sa, nu se admite, ci se ia înapoi.

DESPRE DARURILE DINAINTEA NUNȚII. <CAP. 210.> (GLAVA 270.)

A acelorași împărați : Darurile dinaintea nunții sînt ceva ce nu se răstoarnă; adică, orice va dărui unul altuia, înainte de ce s-a cununat bărbatul cu femeia, se admite, deși s-au cununat chiar în ziua în care își fac darurile.

Dacă voi face femeii mele legat lucruri de podoabă sau cîte le-am făcut pentru înfrumusețarea ei, toate le ia.

Dacă voi dărui femeii mele lucruri de podoabă, adică lănțișor de aur, cercei, brățări, inele și cîte de acest fel și altele care le-am făcut pe numele ei, adică am comandat și am făcut, ca îmbrăcăminte, și de se întîmplă și eu mor, femeia mea le ia pe toate.

DESPRE DĂRUIRI ȘI ÎNTOARCEREA DARURILOR. CAP. 211. (GLAVA 271)

A lui Armenopol: Dăruire este ceea ce se dă fără nevoie.

Acela care face dăruire nu poate să o întoarcă.

Dăruirea făcută bine nici cartea de la împăratul nu o întoarce.

A lui Matei: Toată dăruirea care s-a făcut deplin, nu se desființează, decît din cauza nerecunoștinței.

Ἀνατροπὴ δωρεῶν τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ λάβῃ δωρεάν, φανῇ ἀχάριστος εἰς αὐτὸν ὁποῦ τοῦ τὴν ἐχάρισε, καὶ ὑβρίσῃ αὐτὸν κακῶς καὶ ἀτίμως, ἢ δείρῃ αὐτόν, ἢ νὰ τὸν ζημιώσῃ ἀπὸ ἐνεργείας ἐδικῆς του, ἢ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐπιβουλεύσῃ, ἢ ὅσα ἔγιναν εἰς δωρεάν, ἢ ἐγγράφως ἢ ἀγράφως, δὲν τὰ ἔκαμεν, καὶ δείξῃ μόνον μίαν ἀπὸ ταῖς ἄνωθεν αἰτίαις φανερῶς μετὰ ἀποδείξεων, χαλοῦνται αὗται αἱ δωρεαὶ καὶ ἔρχονται εἰς αὐτὸν ὁποῦ ταῖς ἔδωκε.

ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΩΝ Η ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΑΝ ΧΗΡΕΥΣΟΥΝ ΚΑΙ ΑΦΙΣΟΥΝ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΑΠΕΘΑΝΗ, Η ΚΑΙ ΑΝ ΔΕΝ ΚΑΜΟΥΝ ΚΑΙ ΑΠΕΘΑΝΗ Ο ΑΝΔΡΑΣ Η Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΧΩΡΙΣ ΠΑΙΔΙ, ΠΩΣ ΝΑ ΗΜΟΙΡΑΣΘΟΥΝ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΑΥΤΩΝ; <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΒ-ον>

Ἀθανασίου πατριάρχου καὶ ὁρισμὸς βασιλικὸς Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου· Τὸ ψήφισμα τοῦ ἁγιωτάτου τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου, τὸ ὁποῖον ἐγεγόνει ὁρισμῷ τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, διορίζεται οὕτως· ὅτι, ἂν ἀποθάνῃ τινὸς ἡ γυναῖκα καὶ ἀφίσῃ παιδία, εἶτα καὶ τὰ παιδία ἀπεθάνουν, ἢ ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας καὶ ἀφίσῃ παιδία, καὶ τὰ παιδία ἀπεθάνουν, νὰ μὴ δὲν στέργεται ὁ παλαιὸς νόμος, ὁ ὁποῖος λέγει διὰ τὴν γυναῖκα ἢ τὸν ἄνδρα, ὁποῦ ἀποθάνῃ καὶ ἀφίσει παιδί, εἰ [1]) καὶ τὸ παιδὶ ἀπεθάνῃ, τὸ ζωντανὸν μέρος ὁποῦ νὰ ἀπομείνῃ, ἢ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα, νὰ κληρονομήσῃ τὸν ἀπεθαμένον ὁλοκλήρως, ἤγουν ὁλοτελειῶς, καὶ οἱ ταλαίπωροι γονεῖς τοῦ ἀποθανόντος εἰς τὴν ὑστέρησιν τοῦ παιδίου αὐτῶν, ὁποῦ ἀπέθανε, καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν, ἤγουν τὰ πράγματά τους, χωρὶς διάκρισιν ὀρθὴν νὰ ὑστεροῦνται, ἀμὴ νὰ ἡμοιράζουν τὴν προῖκαν τοῦ ἀποθανόντος εἰς τρία· καὶ τὸ μὲν ἕνα μερτικὸν νὰ ἔχῃ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ απο-

A lui Armenopol: întoarcerea dăruirilor: Dacă acela care a primit dar, s-a arătat nerecunoscător faţă de cela care i l-a dăruit şi l-a suduit rău şi cu ruşine, sau l-a bătut, sau i-a dăunat puterii lui de lucru, sau i-a vrăjmăşit viaţa, sau n-a făcut cele ce s-au stabilit la dăruire, fie în scris fie nescris, şi a dovedit lămurit cu dovezi numai una din vinile de mai sus, atunci se iau aceste daruri şi se întorc acelui care le-a dat.

DESPRE BĂRBAŢI SAU FEMEI DACĂ VOR RĂMÎNEA VĂDUVI ŞI VOR LĂSA COPIL ŞI COPILUL A MURIT, SAU CHIAR DACĂ NU FAC COPIL ŞI A MURIT BĂRBATUL SAU FEMEIA FĂRĂ COPIL, CUM SĂ SE ÎMPARTĂ HAINELE LOR? CAP. 212. (GLAVA 272.)

A patriarhului Atanasie şi porunca împărătească a lui Andronic Paleologul: Hotărîrea prea sfinţitului patriarh Atanasie şi a sinodului său, care s-a făcut din porunca în veci pomenitului împărat Andronic Paleologul, dispune aşa: că dacă a murit femeia cuiva şi a lăsat copii, sau dacă a murit bărbatul şi a lăsat copii şi copiii au murit, atunci să nu se ţină în seamă legea cea veche care zice în privinţa femeii sau a bărbatului care a murit, ca partea care a rămas în viaţă, sau bărbatul sau femeia, să moştenească toată partea mortului, adică tot, şi nenorociţii părinţi ai celui ce a murit, la pierderea copilului lor ce a murit, să piardă fără dreaptă judecată şi averea lor, adică lucrurile lor, ci să împartă zestrea celui care a murit în trei: şi o parte să o aibă bărbatul sau femeia care a rămas în viaţă, cealaltă

[1]) ἢ în ms.

μείνῃ, τὸ δὲ ἄλλο μερτικὸν νὰ ἔχουν οἱ γονεῖς τοῦ ἀπεθαμένου, τὸ δὲ τρίτον νὰ γίνονται εἰς μνημόσυνα καὶ εἰς ἐλεημοσύνας πτωχῶν καὶ αἰχμαλώτων διὰ τὸν ἀπεθαμένον. Τοῦτο γὰρ λέγει, ὅταν ἀπεθάνῃ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα καὶ ἀφίσει παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ δὲν ζήσῃ, ἀμὴ ἀπεθάνῃ.

Ἴ δ ε· Εἰ δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ χηρεύσουν χωρὶς παιδί, ἢ ἄνδρες ἢ γυναῖκες, νὰ μὴν ἁρπάζουν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, μήτε οἱ τὰ δημόσια ἐνεργοῦντες, τουτέστι τὰ αὐθεντικά, δηλονότι ὁποῦ ἔχουν ταῖς αὐθεντικαῖς δουλείαις, μήτε ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς ἔχουν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τους, ἤγουν εἰς τὴν παροικίαν· ἀμὴ νὰ ἔχουν οἱ γονεῖς, ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος τὸ τρίτον τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄλλο τρίτον νὰ γίνεται εἰς ἐλεημοσύνας καὶ μνημόσυνα καὶ τὸ ἄλλο τρίτον νὰ ἔχῃ τὸ ζωντανὸν μέρος ὁποῦ νὰ ἀπομείνῃ, ἢ ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα· εἰ[1]) δὲ καὶ ἀπεθάνῃ καὶ τὸ μέρος ὁποῦ νὰ ἀπομείνῃ, οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ κατὰ νόμους νὰ ἠμοιράζουν. Ἐὰν δὲ καὶ συγγενεῖς δὲν ἔχῃ, τὸ ἥμισυ ἂς ἔχῃ τὸ δημόσιον, ἤγουν τὸ αὐθεντικόν, καὶ τὸ ἥμισυ εἰς μνημόσυνα καὶ εἰς εὐποιίας πτωχῶν καὶ αἰχμαλώτων.

Ἴ δ ε κ α ὶ τ ο ῦ Κ ω ν σ τ α ν τ ι ν ο υ π ό λ ε ω ς π α τ ρ ι ά ρ χ ο υ ἀ π ό φ α σ ι ν ε ἰ ς τ ὴ ν ἄ ν ω θ ε ν ν ε α ρ ὰ ν τ ο ῦ π α τ ρ ι ά ρ χ ο υ Ἀ θ α ν α σ ί ο υ· Ἡ ἄνωθεν ὑπόθεσις οὕτως κρίνεται καὶ ἀποφασίζεται παρὰ τοῦ κοινοῦ δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ παρὰ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς αὐτοῦ συνόδου· ὅτι εἰ μὲν καὶ ἡ γυναῖκα μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ἀφίσει παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ ἀπεθάνῃ κατόπιν εἰς ὀλίγον καιρόν, κληρονομεῖ ὁ πατέρας τοῦ παιδίου τὸ τρίτον τῆς προικὸς κατὰ τὴν ἄνωθεν νεαρὰν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Εἰ δὲ καὶ ἡ γυναῖκα ἀπεθάνῃ χωρὶς παιδί, δὲν ἐπέρνει ὁ ἄνδρας ἀπὸ τὴν προῖκαν τῆς γυναικὸς οὐδὲν πλὴν τὸ κραββατοστρώσιον ἀπὸ διακρίσεως, καὶ τὰς προγαμιαίας δωρεάς, ὁποῦ ἔδωκεν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦτο κατὰ συνήθειαν· ὁμοίως καὶ οἱ κληρονόμοι τῆς γυναικὸς λαμβάνουν ἀπὸ τὸν ἄνδρα τὰς προγαμιαίας δωρεὰς ὁποῦ τοῦ ἔδωκαν. Καὶ μένουσι καὶ τὰ δύο μέρη ἀζήμια.

parte să o aibă părinții celui care a murit, iar o treime să fie pentru pomenire și milostenii la cerșetori și robi pentru cel ce a murit. Aceasta zice adică pentru cazul, cînd a murit bărbatul sau femeia și va lăsa copil și copilul nu va trăi, ci va muri.

Vezi! Iar de vor rămînea văduvi fără copil, sau bărbați sau femei, averile acelora să nu le răpească cei ce se ocupă de bunurile publice, adică domnești, anume aceia care au slujbe domnești, nici aceia din ținutul lor, adică unde le este așezarea. Ci părinții și rudele celui ce a murit să aibă a treia parte din lucrurile lui, iar cealaltă treime să fie pentru milostenii și pomeniri și altă treime să o aibă partea care a rămas în viață, fie bărbatul, fie femeia; iar dacă a murit și partea care a rămas în viață, rudele acesteia să împărțească potrivit legilor. Dacă însă n-are nici rude, jumătate să ia visteria publică, adică domnească, și jumătate să fie pentru pomenire și pentru binefaceri la săraci și robiți.

Vezi și hotărîrea patriarhului Constantinopolului privitoare la novela de mai sus a patriarhului Atanasie: Pricina de mai sus este judecată și hotărîtă așa de către stăpînul obștesc patriarhul ecumenic și de către dumnezeiescul și sfîntul său sinod: că dacă femeia după moartea ei va lăsa copil și copilul a murit după puțin timp, tatăl copilului moștenește potrivit cu novela de mai sus a sfințitului Atanasie a treia parte din zestre. Iar dacă femeia a murit fără copil, bărbatul nu ia nimic din zestrea femeii afară de așternutul patului, din împărțeală, precum și darurile dinaintea nunții ce le-a dat femeii sale, și anume potrivit obiceiului; de asemenea și moștenitorii femeii iau de la bărbat darurile dinaintea nunții pe care i le-au dat. Și amîndouă părțile rămîn fără nici o pagubă.

---

1) ἢ în ms.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΠΠΟΥ ΑΝ ΑΦΙΣΗ ΥΙΟΝ ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΥΣ, ΠΩΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥΝ ΑΥΤΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΓ-ον.

Ματθαίου· Τὰ παιδία, ἢ ἀρσενικὰ εἶναι ἢ θηλυκά, προτιμοῦνται νὰ κληρονομήσουν τοὺς πατέρας αὐτῶν καὶ τὰς μητέρας· καὶ οὔτε ὁ πάππος αὐτῶν, οὔτε οἱ ἀδελφοὶ τοῦ πατρὸς αὐτῶν κληρονομοῦν τὸν ἀποθανόντα πατέρα αὐτῶν, μόνον αὐτὰ τὰ παιδία αὐτοῦ.

Ἐὰν οὖν ἀπεθάνῃ πάππος καὶ ἀφίσει υἱὸν καὶ ἔχει καὶ ἐγγόνους ἀπὸ τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ αὐτοῦ, ἐμβαίνουν τὰ ἐγγόνια εἰς τὸν τόπον τοῦ πατρὸς αὐτῶν καὶ ἠμοιράζουν τὸν βίον τοῦ πάππου αὐτῶν ὁμοῦ μετὰ τοῦ θείου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἐξ ἴσου· καὶ ἐπέρνει ὁ θεῖος αὐτῶν τὰ ἥμισυ, καὶ αὐτὰ τὰ παιδία, εἴτε ἀρσενικὰ εἶναι, εἴτε θηλυκά, ἢ ὑπεξούσια ἢ αὐτεξούσια, ἐπέρνουν τὰ ἄλλα ἥμισυ. Καὶ οὐδεμίαν προτίμησιν ἔχει ὁ θεῖος ἀπὸ τὰ ἀνέψιά του, τοῦ ἀποθανόντος αὐτοῦ ἀδελφοῦ τὰ παιδία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΟΣ ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΘΗΚΗΝ Η ΑΝΔΡΑΣ Η ΓΥΝΑΙΚΑ, ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΑΙΔΙΑ, ΜΟΝΟΝ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΑΣ, ΠΟΙΟΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ ΑΥΤΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΔ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἐὰν ἀποθάνῃ υἱὸς ἢ θυγατέρα καὶ ζῇ ὁ πατέρας αὐτῶν καὶ ἡ μητέρα, ἤτοι ἂν ἔχῃ αὐτὸς ὁποῦ ἀπεθάνῃ, οἱ γονεῖς αὐτοῦ τὸν κληρονομοῦν. Καὶ ἐὰν ἔχῃ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἀπὸ τὸν αὐτὸν πατέρα καὶ ἀπὸ τὴν αὐτὴν μητέρα, δὲν ἔχουν καμίαν ἄδειαν αὐτὰ τὰ ἀδέλφια αὐτοῦ νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν, μόνον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὡς εἴπαμεν, τὸν κληρονομοῦν. Εἰ δὲ γονεῖς δὲν ἔχει αὐτὸς ὁ ἀποθαμένος καὶ ἔχει πάππον καὶ μάμμην, κληρονομοῦν αὐτὸν ὁμοῦ, ἤγουν ὁ πάππος των, ἡ μάμμη των καὶ οἱ ἀδελφοί του καὶ αἱ ἀδελφαί του, ὁποῦ εἶναι ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ μία μητέρα. Εἰ δὲ καὶ ἀδελφοὺς δὲν ἔχει

DESPRE PRECĂDEREA MOŞTENIRII ŞI DESPRE BUNIC DACĂ A LĂSAT FECIOR ŞI NEPOŢI, CUM ÎL MOŞTENESC PE DÎNSUL? CAP. 213. (GLAVA 273.)

A lui Matei: Copiii, sau parte bărbătească, sau femeiască, au precădere să moştenească pe taţii şi mamele lor şi nici bunicul lor, nici fraţii tatălui lor nu-l moştenesc pe tatăl lor care a murit, ci numai înşişi copiii lui.

Iar dacă a murit bunicul şi va lăsa fecior şi are şi nepoţi de la feciorul său care a murit, nepoţii şi nepoatele vin în locul tatălui lor şi împărţesc averea bunicului lor împreună cu unchiul, fratele tatălui lor, în mod egal; şi ia unchiul lor jumătate şi copiii aceia, fie parte bărbătească, fie femeiască, fie minori sau majori, iau cealaltă jumătate. Şi unchiul nu are nici o precădere faţă de nepoţii săi, copiii fratelui său care a murit.

DESPRE CEL CARE A MURIT FĂRĂ DIATĂ, FIE BĂRBAT SAU FEMEIE ŞI NU ARE COPII, CI NUMAI PĂRINŢI ŞI FRAŢI ŞI SURORI, CINE-L MOŞTENEŞTE? CAP. 214 (GLAVA 274.)

A lui Armenopol: Dacă a murit fecior sau fată şi trăieşte tatăl lor şi mama, anume cînd cel ce a murit îi are, părinţii lui îl moştenesc. Şi dacă are fraţi sau surori de la acelaşi tată şi de la aceeaşi mamă nu au voie nicidecum acei fraţi şi surori ai lui să ceară din moştenirea fratelui lor, ci numai părinţii lui, precum am zis, îl moştenesc. Iar dacă acela care a murit nu are părinţi şi are bunic şi bunică, îl moştenesc împreună, adică bunicul lor, bunica lor şi fraţii lui şi surorile lui, care sînt de la un tată şi de la o mamă;

ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ μία μητέρα, καὶ ἔχει καὶ ἄλλον ἀδελφὸν ὁποῦ εἶναι ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ δύο μητέρες, κληρονομοῦν αὐτὸν αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς [1]) αὐτοῦ.

Σ ή μ α ν α ι· Ἑτεροθαλὴς λέγεται ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι δύο ἀδελφοὶ ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ δύο μητέρες· καὶ ἀμφιθαλὴς λέγεται ἐκεῖνος ὁποῦ ἔναι ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ μία μητέρα μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ὁποῦ ἀπέθανεν ἀδελφοὺς δὲν ἔχει, οἱ πλέω συμμότεροι συγγενεῖς τὸν κληρονομοῦν. Εἰ δὲ καὶ συγγενεῖς δὲν ἔχει καὶ ἔχει γυναῖκα, νὰ κληρονομῇ ἡ γυναῖκα αὐτοῦ τὰ ἥμισυ τῶν πραγμάτων τοῦ ποτὲ ἀνδρὸς αὐτῆς· καὶ τὰ ἄλλα ἥμισυ νὰ γίνονται αὐθεντικά.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΟΣ ΟΠΟΥ ΕΧΕΙ ΑΔΕΛΦΟΝ ΑΠΟ ΔΥΟ ΜΗΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΥΣ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΑ, ΟΠΟΥ ΝΑ ΗΤΟΝ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΑΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΙΑΝ ΜΗΤΕΡΑ, ΠΟΙΟΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥΝ ΑΥΤΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΕ-ον.

Μ α τ θ α ί ο υ· Ἐάν τις ἀποθάνῃ καὶ ἀφίσῃ ἀδελφὸν ἀπὸ ἄλλην μητέρα ἢ ἀπὸ ἄλλον πατέρα καὶ ἀφίσῃ καὶ παιδία τοῦ ἀδελφοῦ του ἀφ' ἑνὸς πατρὸς καὶ μιᾶς μητρός, τοῦ ἀδελφοῦ του ὁποῦ εἶναι ἀπὸ μίαν μητέρα καὶ ἀπὸ ἕνα πατέρα, τὰ παιδία ἐκεῖνα προτιμῶνται νὰ τὸν κληρονομήσουν καὶ οὐχὶ ἄλλος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΟΣ ΕΑΝ ΔΕΝ ΕΧΗ ΑΔΕΛΦΟΥΣ Η ΑΝΕΨΙΟΥΣ, ΠΟΙΟΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥΝ ΑΥΤΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙϚ-ον.

Λ έ ο ν τ ο ς κ α ὶ Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ τ ῶ ν β α σ ι λ έ ω ν· Ὅταν ἀπεθάνῃ τινὰς καὶ ἀδελφὸν δὲν ἔχει, οὔτε ἀδελφοῦ του παιδία νὰ τὸν κληρονομήσουν, τότε κληρονομοῦν αὐτὸν

iar dacă nu are frați de la același tată și mamă și are un alt frate care este de la un tată și două mame, îl moștenesc <cu> acel frate al lui.

Înseamnă-ți ! Vitreg se cheamă acela dintre doi frați de la un tată și două mame; și bun se cheamă acela care este de la un tată și o mamă cu fratele său. Iar dacă acela care a murit n-are frați, îl moștenesc rudele cele mai apropiate. Dacă însă nu are rude și are femeie, să moștenească femeia lui jumătate din lucrurile celui care i-a fost bărbat, iar cealaltă jumătate să se facă domnească.

CEL CARE A MURIT ȘI ARE UN FRATE DE LA DOUĂ MAME ȘI NEPOȚI, COPII DE-AI FRATELUI SAU, CARE SÎNT CU TATĂL LOR DE LA UN TATĂ ȘI DE LA O MAMĂ, CINE ÎL MOȘTENEȘTE? CAP. 215. (COMP. glava 275.)

A lui Matei: Dacă a murit cineva și a lăsat un frate de la altă mamă sau de la alt tată și a lăsat și copii de ai fratelui său, de la un tată și de la o mamă, ai fratelui său care este de la o mamă și de la un tată, copiii aceia au precădere să moștenească și nu altul.

CEL CARE A MURIT DACĂ N-ARE FRAȚI SAU NEPOȚI DE FRAȚI, CINE-L MOȘTENEȚTE? CAP. 216. (COMP. glava 276.)

A împăraților Leon și Constantin: Cînd a murit cineva și n-are frate, nici copii de-ai fratelui său ca să moștenească, atunci îl moștenesc verii săi, care sînt mai aproape înrudiți; și dacă se vor afla mulți, îl moștenesc în mod egal.

---

[1]) μὲ αὐτὸν τὸν ἀδελφόν?

οἱ ἐξάδελφοι αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι εἶναι συμμότεροι εἰς τὴν συγγένειαν· καὶ ἐὰν εὑρεθοῦν πολλοὶ συγγενεῖς, ἐξ ἴσου τὸν κληρονομοῦν.

Ματθαίου· Ὅτι καὶ ὀγδόου βαθμοῦ συγγενεῖς, ὅταν δὲν εἶναι πλησιέστεροι ἄλλοι συγγενεῖς, καλοῦνται αὐτοὶ εἰς κληρονομίαν.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ, ΗΓΟΥΝ ΕΑΝ ΕΔΩΚΕΝ Ο ΠΑΤΗΡ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟΙΚΑ ΚΑΙ ΕΚΑΜΕ ΝΑ ΜΗ ΔΕΝ ΕΠΑΡΗ ΠΛΕΟΝ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΖ-ον.

Ματθαίου· Ὅταν πατέρας ὑπανδρεύσῃ τὴν θυγατέραν αὐτοῦ καὶ συμφωνήσῃ μετ' αὐτῆς, ὅτι τὴν προῖκαν, ὁποῦ τῆς ἔδωκε, νὰ ἔναι διὰ ἅπαν [1] δικαίωμα αὐτῆς καὶ πλέον νὰ μὴ δὲν ἔχῃ νὰ κάμῃ εἰς τὰ πράγματα αὐτοῦ, τὸ σύμφωνον τοῦτον δὲν ἔχει καμίαν δύναμιν οὐδὲ βεβαίωσιν· οὐδὲ ἐμποδίζεται ἡ θυγατέρα αὐτοῦ νὰ τὸν κληρονομήσῃ, ἀνέναι καὶ ἀπεθάνῃ, χωρὶς νὰ κάμῃ διαθήκην. Ἀμὴ τί γίνεται; φέρνει αὐτὴ πρῶτον τὴν προῖκαν ὁποῦ τῆς ἔδωκεν ὁ πατέρας της καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν καὶ σμίγει την μὲ τὰ πράγματα τοῦ πατρός της· καὶ φέρνουν καὶ οἱ ἀδελφοί της τὰ ῥοῦχα, ἐάν τους ἔδωκεν ὁ πατέρας αὐτῶν, ζῶντος αὐτοῦ, καὶ τότε μοιράζουν [2]) ἐξ ἴσου ὅλα τὰ ἀδέλφια καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπροικοδόθησαν. Τὴν δὲ διαθήκην ὁποῦ νὰ κάμῃ ὁ πατέρας αὐτῶν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἢ ἡ μητέρα, νὰ ἔχῃ τὸ βέβαιον εἰς ὅσον ἤθελεν καὶ ἔγραψε.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Τὰ αὐτεξούσια παιδία τὰ πράγματα ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς ἔδωκεν ὁ πατέρας αὐτῶν, ζῶντός του, αὐτὰ φέρνουν εἰς τὸ μέσον, ἐὰν ἀπεθάνῃ χωρὶς διαθήκην, τὰ δὲ κέρδη ὁποῦ ἐκέρδισαν μετ' αὐτὰ τὰ πράγματα ὁποῦ τοὺς ἔδωκεν ὁ πατέρας τους, δὲν τὰ φέρνουν εἰς τὸ μέσον, μόνον εἶναι ἐδικά τους καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα εἰς τὰ κέρδη, εἰ μὴ εἰς τὴν ποσότητα ἐκείνην, ὁποῦ ἔλαβαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὡς ἄνωθεν.

A lui Matei: Şi rudele de-a opta spiţă, cînd nu sînt alte rude mai apropiate, acelea sînt chemate la moştenire.

DESPRE RAPORT, ADICĂ DACĂ TATĂL A DAT FETEI SALE ZESTRE ŞI A FĂCUT SĂ NU MAI IA DIN LUCRURILE LUI. CAP. 217. (GLAVA 277.)

A lui Matei: Cînd tatăl şi-a măritat fata şi s-a învoit cu dînsa că zestrea pe care i-a dat-o să fie tot dreptul ei şi mai mult să nu aibă a face cu lucrurile lui, această învoială nu are nici o putere, nici o întărire, nici fata lui nu este oprită să-l moştenească, dacă se întîmplă de a murit, fără să facă diată. Dar ce se face? Mai întîi dînsa aduce zestrea ce i-a dat-o tatăl ei şi darul dinaintea nunţii şi le împreună cu lucrurile tatălui ei; şi aduc şi fraţii dînsei hainele, dacă le-a dat tatăl lor, cînd trăia; şi atunci toţi fraţii şi surorile împărţesc în mod egal toate împreună cu acele ce au fost date de zestre. Cît priveşte însă diata ce a făcut tatăl lor la moartea sa sau mama, să aibă tărie precum a voit şi a scris.

A lui Armenopol: Copiii majori raportează acele lucruri pe care tatăl lor li le-a dat, cînd trăia, dacă a murit fără diată, cîştigurile însă pe care le-au dobîndit pe urma lucrurilor acelor pe care li le-a dat tatăl lor, nu le raportează, ci sînt ale lor proprii şi fraţii lor nu au nici un drept asupra acelor cîştiguri, ci numai asupra cîtimei aceleia pe care fraţii lor au luat-o chiar de la tatăl lor, precum am zis mai sus.

---

[1]) ἅπασα în ms.
[2]) εἰμοιράζουν în ms.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΑΥΤΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΥΠΕΞΟΥΣΙΑ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΗ-ον.

Ματθαίου· Αὐτεξούσια λέγονται παιδία ὁποῦ ὑπανδρεύσῃ ὁ πατέρας τους καὶ δώσῃ τους τὸ μερτικόν τους ἢ μερικὸν μερτικὸν καὶ γίνονται τῆς ἐξουσίας αὐτῶν καὶ καθέζονται χώρια ἀπὸ τὸν αὐτῶν πατέρα ἢ καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ ἢ καὶ ἄλλως πως, ἢ καὶ δὲν τὰ ὑπανδρεύσῃ καὶ δίδει τους τὸ μερτικόν τους καὶ τὰ κάμνει αὐτεξούσια. Καὶ ὑπεξούσια λέγονται ἐκεῖνα τὰ παιδία, ὁποῦ δὲν ἔλαβαν ἀπὸ τὸν πατέρα αὐτῶν τίποτε μερτικόν, μόνον κάθουνται μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ θέλησιν αὐτοῦ.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ὅσα πράγματα δώσει ὁ πατέρας τῶν παιδίων αὐτοῦ εἰς τὸν θάνατόν του, ὅτι νὰ τὰ ἔχουν, ὅταν θέλουν νὰ ἡμοιράσουν [1]) ὅλοι οἱ ἀδελφοί, αὐτὰ δὲν τὰ βάλλουν εἰς τὴν μέσην· εἰ δὲ καὶ ζῶντος ὁ πατέρας αὐτῶν ἔδωκε πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, εἰς τὴν μοιρασίαν ὁποῦ μέλλει νὰ ἡμοιράσουν, φέρνουν αὐτὰ εἰς τὴν μέσην. Εἰ δὲ καὶ εἶπεν ὁ πατέρας αὐτῶν, ὅταν ἔδιδεν αὐτά, ὅτι νὰ τὰ ἔχουν ἐκεῖνα οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὁποῦ τοὺς ἔδωκεν, ἢ διὰ χάριν, ἢ διὰ ἄλλην δωρεάν, νὰ μὴ δὲν τὰ φέρνουν εἰς τὴν ἡμοιρασίαν, μόνον νὰ διαμένουν ἐδικά τους καὶ οὕτως νὰ γίνεται, καθὼς ὥρισεν ὁ κύριος τῶν πραγμάτων, δηλαδὴ ὁ πατὴρ αὐτῶν.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΥΙΩΝ ΚΑΙ ΘΥΓΑΤΕΡΩΝ ΟΠΟΥ ΕΠΗΡΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΑΥΤΩΝ ΤΟ ΜΕΡΤΙΚΟΝ ΤΟΥΣ ΚΑΙ, ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΥ, ΠΑΛΙΝ ΘΕΛΟΥΝ ΟΤΙ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΙΘ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἡ δὲ συνεισφορὰ γίνεται οὕτως· Εἶχε τινὰς ἄνθρωπος παιδία, ἢ ἀρσενικὰ ἢ καὶ θηλυκά, καὶ ἔδωκε πρὸς τὰ ἀρσενικὰ τὸ μερτικὸν αὐτῶν, καὶ τῶν θηλυκῶν τὴν προῖκαν, καὶ ἔγιναν αὐτεξούσια· καὶ ἔχει καὶ ἄλλα παιδία καὶ μερτικὸν

CARE COPII SE CHEAMĂ EMANCIPAŢI ŞI CARE NEEMANCIPAŢI? CAP. 218. (GLAVA 278.)

A lui Matei: Emancipaţi se cheamă copiii pe care tatăl lor i-a căsătorit şi le-a dat partea lor sau oarecare parte şi se conduc singuri şi locuiesc separat de tatăl lor sau şi împreună cu el sau altfel cumva; sau şi nu i-a căsătorit şi le dă partea lor şi-i declară emancipaţi. Şi neemancipaţi se cheamă copiii aceia care nu au luat de la tatăl lor nici o parte, ci locuiesc împreună sub ascultarea şi la voia lui.

A lui Armenopol: Cîte lucruri le va da tatăl copiilor săi la moartea sa ca să le aibă, cînd toţi fraţii vor să le împartă, acelea nu sînt raportate; dacă însă tatăl lor, în viaţă fiind, le-a dat feciorilor spre împărţeală, cînd au să se împartă, atunci le raportează. Iar dacă tatăl lor, cînd li le-a dat a zis că să le aibă feciorii lui acele lucruri pe care le-a dat sau pentru o favoare sau pentru altă dăruire, acelea să nu le raporteze la împărţeală, ci să rămînă ale lor proprii; şi să fie aşa, precum a rînduit stăpînul lucrurilor, adică tatăl lor.

DESPRE RAPORTUL FECIORILOR ŞI AL FETELOR CARE ŞI-AU LUAT DE LA TATĂL LOR PARTEA ŞI, MURIND TATĂL, VOIESC IARĂŞI SĂ IA. CAP. 219. (GLAVA 279.)

A aceluiaşi Armenopol: Raportul se face aşa: Un om are copii, fie feciori sau şi fete, şi feciorilor le-a dat partea lor, iar fetelor zestrea şi au devenit de sine stătători; şi are şi alţi copii şi lor parte nu le-a dat, pentru că erau mici. După aceea tatăl lor a murit şi

[1]) Sic.

δὲν τοὺς ἔδωκεν, ὅτι ἦσαν μικρά. Μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ πατὴρ αὐτῶν καὶ διαθήκη δὲν ἔκαμεν, ἢ καὶ ἔκαμε καὶ αὐτῶν τῶν παιδίων ὁποῦ ἔδωκε τὰ μερτικά τους, καὶ ἔγιναν αὐτεξούσια, δὲν τοὺς ἄφικε τίποτε· καὶ ἀκούσαντας τοῦτο αὐτὰ τὰ παιδία, δὲν ἐδέχθησαν, ἀμὴ θέλουν νὰ ἔμπουν εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν αὐτῶν, ὁποῦ δὲν ἔλαβαν κανέναν πρᾶγμα ἀπὸ τὸν αὐτῶν πατέρα, νὰ ἠμοιράσουν τὰ καλὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἐξ ἴσου. Καὶ κινεῖται κρίσις περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως· λοιπὸν εἰς τοῦτο ὁρίζει ὁ νόμος· ὅτι ἐπειδὴ αὐτοὶ θέλουν νὰ ἠμοιράσουν μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς ἐπίσης, νὰ φέρνουν εἰς τὴν μέσην ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ τοὺς ἔδωκεν ὁ πατέρας αὐτῶν, ζῶντος αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ τὰ προγαμιαίας δωρεάς, νὰ γίνωνται ὅλα τῆς κοινότητος, καὶ τότε νὰ ἠμοιράζουν πάντα τὰ πράγματα ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἴσα, ἢ ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ εἶναι. Τοῦτο καλεῖται εἰς τοὺς νόμους συνεισφορά. Καὶ ὅστις ἀπὸ τὰ παιδία, τὰ ἀρσενικά, νὰ ἐπάρῃ πράγματα, καὶ ἀπὸ τὰ θηλυκὰ προῖκα, δὲν δύνανται ἀλλοτρόπως νὰ ἔμπουν εἰς τὴν κληρονομίαν μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὁποῦ δὲν ἔλαβαν, ἐὰν δὲν [1]) φέρουν εἰς τὴν μέσην εἴ τι ἂν τοὺς ἔδωκεν ὁ πατέρας αὐτῶν, ῥοῦχα, προῖκα, προγαμιαίαν δωρεὰν ἢ ἄλλο πρᾶγμα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΧΟΝΤΟΣ ΝΑ ΛΑΒῌ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΝ, ΕΩΣ ΠΟΣΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΝΑ ΑΚΟΥΕΤΑΙ; ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΧΡΕΟΥΣ ΕΩΣ ΠΟΤΕ ΝΑ ΖΗΤΕΙΤΑΙ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚ-ον.

Ἀρμενοπούλου· Τριάντα χρόνους ἔχει πᾶσα [2]) ἄνθρωπος ἄδειαν νὰ ζητῇ τὴν κληρονομίαν, ὁποῦ ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν ἕως τότε δὲν ἐγύρεψεν, οὐδὲ εἶπεν τίποτε, πλέον δὲν ἔχει ἄδειαν, ὅτι νὰ ζητήσῃ· ἁρμόζει δὲ εἰς κληρονομίαν

n-a făcut diată sau și a făcut, dar copiilor cărora le-a dat partea lor și s-au făcut de sine stătători, nu le-a lăsat nimic; și copiii aceia, aflînd aceasta, nu s-au mulțumit, ci voiesc să intre în moștenirea tatălui dimpreună cu ceilalți frați ai lor care n-au luat de la tatăl lor nici un lucru, pentru ca să împartă în mod egal lucrurile tatălui lor. Și se pornește judecată pentru o pricină ca aceasta: așadar în privința aceasta legea hotărește: că, deoarece dînșii voiesc să împartă deopotrivă cu ceilalți frați, să raporteze toate lucrurile care li le-a dat tatăl lor în viață, de asemenea și darurile dinaintea nunții, ca toate să devină comune, și atunci toți frații, fie parte bărbătească sau femeiască, să împartă egal toate lucrurile. Aceasta în legi se cheamă raport. Și care dintre copii, parte bărbătească, a luat lucruri, și din partea femeiască zestre, nu poate într-alt chip să intre la moștenire cu ceilalți frați care nu au luat, dacă nu raportează orice le-a dat tatăl lor, haine, zestre, daruri dinaintea nunții sau alt lucru.

DESPRE CEL CE ARE SĂ IA MOȘTENIRE, PÎNĂ ÎN CÎȚI ANI SĂ FIE ASCULTAT? ȘI DESPRE DATORIE PÎNĂ CÎND SĂ SE CEARĂ? CAP. 220. (COMP. glava 280.)

A lui Armenopol: Tot omul are voie treizeci de ani să ceară moștenirea pe care are dreptul să o ia de la rudele sale. Și dacă pînă atunci nu a cerut-o, nici nu a zis nimic, nu mai are voie s-o ceară; se vine la moștenire și la legate numai pînă în treizeci de

[1]) δὲ în ms.
[2]) sic; πᾶς?

καὶ εἰς λεγάτα μόνον ἕως τριάντα χρόνους. Ἀληθῶς ἂν ἔναι σκλάβος, ὅσους χρόνους καὶ ἂν κάμῃ, ὅταν γυρίσῃ, ἐπέρνει τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, ὁποῦ καὶ ἂν εἶναι.

Κωνσταντίνου, Λέοντος καὶ Βασιλείου τῶν βασιλέων· Καὶ ὁ κωφὸς καὶ ὁ βωβὸς ζητεῖ κληρονομίαν καὶ κληρονομεῖ.

Τὸ δὲ χρέος ζητεῖται ἕως εἰς τοὺς τριάντα χρόνους, ἐὰν ζῇ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἐδανείσθη· εἰ δὲ καὶ εἶναι σημάδια, εἰς τοὺς σαράντα χρόνους.

ΠΕΡΙ ΦΑΛΚΙΔΙΟΥ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΑ-ον>

Ματθαίου· Φαλκιὸς ὁ κόπτων ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ δρεπάνου.

Φαλκίδιος ἔναι λέξις ρωμαϊκή, ἤγουν λατινική, καὶ λέγεται φαλκίδιος ἡ δὲ τετάρτη μοῖρα ἡ περιποιῶν [1]) τῷ κληρονόμῳ.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΝΑ ΤΙΜΟΥΝ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΑΥΤΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΒ-ον.

Τοῦ σοφωτάτου Ἰησοῦ υἱοῦ τοῦ Σιρᾶχ· Ἀκούσατέ μου, τέκνα τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ κάμετε, καθὼς σᾶς λέγω, ἐὰν θέλετε νὰ σωθῆτε. Ὁ γὰρ θεὸς ἀκούει πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ κάμνει τὰ αἰτήματα αὐτῶν. Ὁ τιμῶν πατέρα καὶ μητέρα, ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ θησαυρίζει ἀγαθά· ὁ τιμῶν πατέρα νὰ σωθῆτε. Ὁ γὰρ θεὸς ἀκούει πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ κάμνει τὰ αἰτήματα αὐτῶν. Ὁ τιμῶν πατέρα καὶ μητέρα, ἐλεθερώνεται ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ θησαυρίζει ἀγαθά· ὁ τιμῶν πατέρα καὶ μητέρα, θέλει ζήσει πολλοὺς χρόνους· ἐκεῖνος ὁποῦ φοβεῖται τὸν θεόν, τιμᾷ τὸν πατέρα

ani. Dacă într-adevăr este sclav, ori și cîți ani a fost, cînd s-a întors, își ia moștenirea, oriunde ar fi.

A împăraților Constantin, Leon și Vasilie: Și surdul și mutul cere moștenire și moștenește.

Și datoria se cere pînă în treizeci de ani, dacă trăiește omul care s-a împrumutat; iar dacă sînt zăloage, pînă în patruzeci de ani.

DESPRE FALCHIDIU. CAP. 221. (COMP. glava 282.)

A lui Matei: Falchios este ceea ce taie, figurativ ca secerea.

Falchidiu este cuvînt roman, adică latinesc; și falchidiu se cheamă a patra parte rezervată moștenitorului.

COPII SĂ-ȘI CINSTEASCĂ PĂRINȚII. CAP. 222 (COMP. glava 283.)

A prea înțeleptului Iisus, feciorul lui Sirah: Ascultați-mă, copii ai tatălui nostru, Domnul și Dumnezeul Mîntuitorul Hristos, și faceți precum vă spun, dacă voiți să vă mîntuiți. Căci Dumnezeu ascultă pe tată și pe mamă și face ce cer dînșii. Cel ce cinstește pe tată și mamă, se izbăvește de păcatele sale și adună comoară de bunătăți; cel ce cinstește pe tată și mamă, va trăi mulți ani; acela care se teme de Dumnezeu, cinstește pe tatăl și pe mama sa. Căci rugăciunea tatălui și a mamei întărește casele copiilor, iar blestemul lor, smulge și temeliile. Ai

[1]) în ms.

καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Εὐχὴ γὰρ πατρὸς καὶ μητρὸς στερεώνει τὰ ὁσπήτια τῶν παιδίων, ἡ δὲ κατάρα αὐτῶν ἐκριζώνει καὶ τὰ θεμέλια. Ἐπιμελήσου τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου εἰς τὸ γῆρας αὐτῶν, ἵνα ἐλευθερωθῇς ἀπὸ πᾶσα [1]) κακὸν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως θέλει σου ἔλθῃ χαρά. Καὶ καθὼς λύει ὁ πάγος εἰς τὴν εὐδίαν, οὕτω θέλουν ἀφανισθὴν [2]) αἱ ἁμαρτίαι σου. Κατηραμένος δὲ εἶναι ὑπὸ κυρίου ὅποιος καταφρονεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα. Λέγει γὰρ ὁ Σολομὼν ἐκ πνεύματος ἁγίου· υἱέ, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, ἤγουν διὰ νὰ γένῃ καλὸν εἰς ἐσένα. Καὶ πάλιν· ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτήσει, ἤγουν θέλει δώσει κακὸν θάνατον, ὅποιον παιδὶ κακολογεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, ὁ ὅποιος πατέρας καὶ ἡ μητέρα ἔχουν τὸν τόπον τοῦ ποιητοῦ τοῦ Κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Λοιπὸν ἂς προσέχῃ πᾶσα [2]) παιδὶ καὶ ἂς ἀγαπᾷ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, διὰ νὰ μὴ δὲν λάβῃ ὀργὴν παρὰ θεοῦ καὶ κόλασιν αἰώνιον, καὶ νὰ μὴ δὲν ὑβρισθῇ ἐκεῖνος καὶ νὰ ἀτιμασθῇ ἀπὸ τὰ παιδία του.

ΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΟΠΟΥ ΚΑΜΝΟΥΝ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΥΤΩΝ ΑΠΟΚΛΗΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΥΙΟΥ ΕΑΝ ΥΠΑΝΔΡΕΥΘΗ ΧΩΡΙΣ ΘΕΛΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΓ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ὁρίζομεν πάντας τοὺς γονεῖς, πατέρα, μητέρα, πάππον μάμμην, ὅτι τὰ παιδία αὐτῶν, τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκά, εἰς τὴν διαθήκην αὐτῶν νὰ μὴ δὲν τὰ ὑστεροῦν ἀπὸ τὸ δίκαιον μερτικὸν αὐτῶν, οὐδὲ νὰ τὰ κάμνουν ἀπόκληρα ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτῶν χωρὶς τὰς κάτωθεν αἰτίας, ὅτι διὰ ταύτας τὰς αἰτίας δηλονότι κάμουν οἱ γονεῖς τὰ παιδία ἀπόκληρα ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτῶν.

grijă de tatăl tău și de maica ta la bătrînețele lor, ca să de izbăvești de tot răul și în la vremea necazului îți va veni bucurie. Și precum gheața se topește la vreme bună, așa vor pieri păcatele tale. Blestemat este de Domnul, acela care disprețuiește pe tatăl său și pe mamă-sa. Căci din duh sfînt spune Solomon: fiule, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, pentru ca să-ți fie ție bine, adică să ai parte de bine. Și iarăși: cine grăiește de rău pe tată și mamă, de moarte se va săvîrși, adică va avea parte de moarte rea copilul care vorbește de rău pe tatăl său și pe mama sa, care tată și mamă țin pe lumea aceasta locul creatorului nostru, domnul și Dumnezeul nostru. Prin urmare, aminte să ia fiecare copil, și să iubească pe tatăl său și pe mama sa, pentru ca să nu ia urgie de la Dumnezeu și munca de veci și pentru ca să nu fie el batjocorit și necinstit de copiii săi.

PRICINI PENTRU CARE PĂRINȚII DEZMOȘTENESC DIN LUCRURILE LOR PE COPIII LOR; ȘI DESPRE FECIORUL CARE S-A ÎNSURAT FĂRĂ VOIA TATĂLUI SĂU. CAP. 223. (Glava 284.)

A lui Armenopol: Hotărîm ca toți părinții, tată, mamă, bunic, bunică, în diata lor să nu-i lipsească pe copiii lor, parte bărbătească și cea femeiască, de dreapta parte a lor, nici să nu-i dezmoștenească din lucrurile lor, fără de pricinile de mai jos, deoarece, pentru pricinile acestea anume, părinții dezmoștenesc din lucrurile lor pe copii.

---

[1]) Sic. πᾶν?
[2]) Sic.

Ἴδε τὰς αἰτίας· α') Εἴ τις βάλλει χέρην εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ νὰ τοὺς δείρῃ, ἢ εἰπεῖν [1]) αὐτοὺς ἀπρεπῆν ὕβριν, ἢ εἰς ἔγκλημα νὰ τοὺς κατηγορήσῃ, ἢ τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐπιβουλεύσῃ, διὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ·

β') Ἐὰν μὲ τὴν μητρυιὰν αὐτοῦ ἢ μὲ τὴν παλακίδα τοῦ πατρὸς εὑρεθῇ σαρκικῶς εἰς ἁμαρτίαν·

γ') Ἐὰν γένῃ συκοφάντης κατὰ τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ διὰ ταύτης τῆς συκοφαντίας πέσουν εἰς βαρείαν ζημίαν·

δ') Ἐὰν οἱ γονεῖς εὑρίσκωνται εἰς ἀσθένειαν κατάκοιτοι καιρὸν πολύν, ἢ εἶναι εἰς πτωχείαν καὶ ἀδυναμίαν, καὶ τὰ παιδία τοὺς ἀφίσουν καὶ δὲν τοὺς βοηθήσουν, οὐδὲ φροντίσουν δι' αὐτούς· καὶ νὰ τοὺς κράζουν οἱ γονεῖς καὶ αὐτὰ νὰ μὴ δὲν ὑπάγουν εἰς αὐτούς.

ε') Ἐὰν συμβῇ νὰ ἐγκαλοῦν τοὺς γονεῖς καὶ κράξουν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν νὰ ἔμπουν ἐγγυηταὶ ἢ διὰ χρέος ἢ ὑπὲρ προσώπου, τουτέστε διὰ κορμί, <καὶ αὐτοὶ δὲν θέλουν>·

ϛ') Ἐὰν ὁ πατὴρ ἤθελεν νὰ κάμῃ διαθήκη καὶ ἀπὸ τὰ παιδία του τὸν ἐμπόδισαν καὶ ἐφανερώθη· μετὰ ταῦτα ἂν δυνηθῇ νὰ κάμῃ διαθήκη, ἔχει ἄδειαν διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν νὰ τὸν ἐκάμῃ ἀπόκληρον·

ζ') Εἴ τις ἐκ τῶν εἰρημένων γονέων βουληθῇ νὰ προικίσῃ τὴν θυγατέραν αὐτοῦ ἢ τὴν ἐγγόνην, κατὰ τὴν δύναμίν του, καὶ αὐτὴ νὰ μὴ δὲν θελήσῃ, μόνον νὰ περπατῇ εἰς κακὴν στράταν·

η') Εἴ τις ἐκ τῶν εἰρημένων γονέων εὑρίσκεται μετὰ νόσον καὶ τὰ παιδία, αὐτοῦ ἤ, ἂν δὲν ἔχῃ παιδία, οἱ ἄλλοι συγγενεῖς αὐτοῦ ὁποῦ μέλλει νὰ τὸν κληρονομήσουν, ἀνέναι καὶ δὲν κάμουν πᾶσα φροντίδα εἰς αὐτὸν νὰ τὸν ἐλατρεύσουν καὶ νὰ τὸ ἰαρτεύσουν, ἔχει ἄδειαν νὰ μὴ δὲν τοὺς ἀφίσῃ τίποτα εἰς τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν τύχῃ καὶ τινὰς ἄλλος, ἐδικὸς ἢ καὶ ξένος, καὶ τὸν ἐπάρῃ εἰς τὸ ὀσπήτιόν του καὶ κάμῃ φροντίδα μετὰ ἐπιμελείας διὰ τὴν ἰατρείαν αὐτοῦ καὶ λατρεύσῃ αὐτὸν ἕως τέλους, αὐτὸς νὰ τὸν κληρονομῇ, ἢ ἐδικὸς εἶναι ἢ καὶ ξένος.

Iată pricinile: 1) Dacă pune cineva mîna pe părinţii lui ca să-i bată şi să spună împotriva lor sudalmă necuviincioasă sau să-i învinovăţească de o crimă sau să le vrăjmăşească viaţa, pentru ca să-i ucidă;

2) Dacă s-a găsit păcătuind trupeşte cu maştera sa sau cu ţiitoarea tatălui;

3) Dacă s-a făcut delator împotriva părinţilor săi şi din cauza acestei delaţiuni ei vor cădea în grea pagubă;

4) Dacă părinţii se află zăcînd de boală mult timp sau sînt în sărăcie sau la slăbiciune şi copiii îi vor lăsa şi nu-i vor ajuta, nici nu vor purta grijă de dînşii; şi părinţii să-i cheme şi ei să nu meargă la dînşii;

5) De s-a întîmplat ca părinţii săi să fie pîrîţi şi vor chema pe feciorii lor să se prindă chezaşi sau pentru datorie sau pentru persoana lor <şi ei nu voiesc>;

6) Dacă tatăl voia să facă diată şi unul din copiii lui l-a împiedicat şi aceasta a ieşit la iveală; dacă după aceea va putea să facă diată, are voie pentru această pricină să-l dezmoştenească;

7) Dacă vreunul din zişii părinţi va vroi să-şi înzestreze fiica sa sau nepoata, după puterea lui, şi dînsa nu va voi, ci va umbla pe căi rele;

8) Dacă vreunul din zişii părinţi se găseşte la boală şi copiii lui, sau dacă n-are copii, alte rude ale lui care ar avea să-l moştenească, nu au toată grija de dînsul ca să-l slujească şi să-l vindece, are voie în diată ca să nu le lase nimic. Şi dacă s-a întîmplat ca altcineva din ai lui sau şi străin, să-l ia în casa sa şi să-l îngrijească stăruitor pentru vindecarea lui, şi să-l slujească pînă la capăt, acela să-l moştenească, fie din ai lui sau şi străin.

---

[1]) Sic.

Κωνσταντίνου, Λέοντος καὶ Βασιλείου· Ἐὰν υἱὸς ἔχῃ πατέρα καὶ χωρὶς τοῦ αὐτοῦ πατρὸς τὴν βουλὴν νὰ ἐπάρῃ γυναῖκα, νὰ μὴ δὲν ἔχῃ ἀπὸ τὰ καλά του τοῦ αὐτοῦ πατρὸς τίποτε, μόνον νὰ ἔναι ἀπόκληρος· καὶ ἂν ἀποθάνῃ καὶ ἀφίσῃ παιδία, τὰ παιδία ζητοῦν κληρονομίαν ἀπὸ τὸν πάππον τους καὶ ἐπέρνουν, οὐχὶ καὶ ἡ μητέρα τους.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΠΟΣΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΕΧΕΙ ΑΔΕΙΑΝ ΤΟ ΑΡΣΕΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΘΗΛΥΚΟΝ ΝΑ ΚΑΜΟΥΝ ΔΙΑΘΗΚΗΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ; ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΔΕΛΦΩΝ ΕΑΝ ΕΧΟΥΝ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΑΜΟΙΡΙΣΤΑ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΩΔΙΚΕΛΛΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΔ-ον.

Διαθήκη εἶναι δικαία βούλησις ἀνθρώπου ὁποῦ θέλει καὶ κάμνει εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ διόρθωσιν εἰς τὰ πράγματά του καὶ ἠμοιράζει αὐτὰ ὡς βούλεται.

Ματθαίου· Ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει διαθήκη, τὸν νοῦν θέλει νὰ ἔχῃ ὑγιῆ, οὐχὶ τὸ σῶμα.

Ὁ νέος, ὡσὰν πληρώσῃ τοὺς δεκατεσσάρους χρόνους, κάμνει διαθήκη· ἡ δὲ νέα, ὡσὰν πληρώσῃ τοὺς δώδεκα.

Ἡ ὑστερινὴ διαθήκη χαλᾷ τὴν πρώτην.

Στέργεται ἄγραφος διαθήκη, ὅταν εὑρίσκονται ὁμοῦ ἑπτὰ μάρτυρες καὶ φανερώσῃ ὁ διατιθέμενος τὴν βουλὴν αὐτοῦ καὶ τὸ θέλῃ· εἰ δὲ καὶ εἶναι εἰς τόπον, ὁποῦ δὲν εὑρίσκονται ἑπτὰ μάρτυρες, καὶ εἰς πέντε στέργονται.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἐὰν ἔχουν πολλοὶ ἀδελφοὶ ἢ ὀλίγοι πράγματα πατρικὰ νὰ ἠμοιράσουν καὶ δὲν ἔσωσαν νὰ τὰ χωρίσουν, νὰ ἐπέρνῃ καθένας τὸ μερτικὸν αὐτοῦ, καὶ θέλει τινὰς ἐξ αὐτούς, ὅτι νὰ κάμῃ διαθήκη, δὲν ἐμποδίζεται διὰ τοῦτο, διότι μόνον, εἰς τὸ μερτικὸν αὐτοῦ ὁποῦ νὰ τοῦ τύχῃ, εἰς αὐτὸ κάμνει καὶ οὐχὶ εἰς τῶν ἀδελφῶν.

A lui Constantin, Leon și Vasilie: Dacă un fecior are tată și ia fără sfatul tatălui său femeie, să nu aibă din bunurile tatălui său nimic, ci să fie dezmoștenit; și dacă a murit și a lăsat copii, copiii își cer de la bunicul lor moștenirea și o iau, dar nu și mama lor.

DESPRE DIATĂ ȘI LA CÎȚI ANI ARE VOIE PARTEA BĂRBĂTEASCĂ ȘI CEA FEMEIASCĂ SĂ FACĂ DIATĂ ȘI CÎȚI MARTORI SĂ FIE? ȘI DESPRE FRAȚI DACĂ AU LUCRURILE LOR NEÎMPĂRȚITE; ȘI DESPRE CODICIL. CAP. 224. (COMP. glava 285).

Diata este dreapta voință a omului care voiește și face la moartea sa rînduială cu lucrurile sale și le împarte precum voiește.

A lui Matei: Acela care face diată, mintea să o aibă sănătoasă, nu trupul.

Tînărul după ce a împlinit paisprezece ani, face diată; iar tînăra, după ce a împlinit doisprezece.

Diata ulterioară strică pe cea anterioară.

Se ține în seamă diata nescrisă, cînd se găsesc împreună șapte martori și testatorul își arată cugetul și ce voiește; iar dacă este într-un loc, unde nu se află șapte martori, se țin în seamă și cinci.

A împăraților Leon și Constantin: Dacă frați mulți sau puțini au lucruri de la tată sau de la mamă să împartă și n-au ajuns să le aleagă să ia fiecare partea sa și vreunul dintr-înșii voiește să facă diată, nu este oprit din cauza aceasta, pentru că numai pentru partea lui ce i se va cădea, pentru aceea face și nu pentru a fraților.

Νεαρὰ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἐὰν ἔναι τινὰ εἰς τόπον καὶ κάμῃ διαθήκην καὶ εὑρεθοῦν ἕως τρεῖς μάρτυρες, νὰ ἔχῃ τὸ βέβαιον.

Ἐκεῖνος ὁποῦ γράψει τὴν διαθήκην, μαρτυρεῖ εἰς αὐτήν.

Ἐὰν οὖν κάμνῃ τινὰς διαθήκη καὶ ἀφίσῃ μερτικὸν ἀπὸ μερικὰ πράγματα, ὁποῦ ἤθελεν νὰ γράψῃ εἰς αὐτὴν ἢ εἰς ἄρχην ὑπόθεσιν καὶ ὕστερον ἐνθυμήθῃ ἄλλα τινά, τότε γράφει ἄλλον χαρτίον καὶ διαλαμβάνει ἐκεῖνας, ὁποῦ ἄφικε καὶ δὲν ἔγραψεν εἰς τὴν διαθήκην· καὶ λέγεται τοῦτο κωδίκελλος, τουτέστι προσθήκη.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΥΠΕΞΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΛΕΓΑΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΕ-ον.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Οἱ ὑπεξούσιοι διατίθονται εἰς τὰ πεκούλια αὐτῶν· καὶ πεκούλια λέγονται ἐκεῖνα ὁποῦ κάμῃ τινὰς ἀπὸ τὸν κόπον του ἢ ἀπὸ τὸ ταξεῖδι ἢ ἀπὸ τέχνη ἢ ἀπὸ ῥόγα ἢ ἀπὸ στράταν στρατείας· ἀμὴ ἂν τύχῃ καὶ δώσουν οἱ γονεῖς πρὸς τὸ παιδὶ τίποτε πρᾶγμα, ὅταν ταξειδεύῃ, ἢ νὰ ἐξοδίασαν νὰ τὸν ἐβάλουν εἰς τιμήν, ὁποῦ νὰ ἔχῃ κέρδος, εἰς αὐτὰ αὐτὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ διαθήκη, μόνον νὰ τὰ ἱκανώσῃ πρὸς αὐτούς. Εἰς δὲ [1]) ἐκεῖνα ὁποῦ ἐκέρδισεν αὐτὸς μετὰ ἰδίου κόπου καὶ κινδύνου, ἔχει ἐξουσίαν νὰ διατεθῇ εἰς αὐτά.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Καὶ λεγάτον εἶναι πᾶσα [2]) πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον, ὅταν ἀπεθάνῃ τινάς, ἀφίνει εἴ τι βούλεται πρὸς ἄλλον ἄνθρωπον· ὄχι κατὰ κληρονομίαν ἀφίνει τοῦτο, ἀμὴ δήλωσιν ἀγάπης· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπῆρε, ἔχει ἀνάμνησιν εἰς τὸν ἀπεθαμένον ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦτο ἀφίκε.

A lui Armenopol: novela lui Leon Înțeleptul: Dacă este cineva în vreun loc și face diată și se vor afla pînă la trei martori, să aibă tărie.

Acela care va scrie diata, este martor pentru ea.

Dacă face cineva diată și a lăsat parte de moștenire din unele lucruri, pe care le va fi scris în diată sau la începutul întocmirii ei și mai pe urmă și-a adus aminte de alte cîteva lucruri atunci scrie altă hîrtie și pune într-însa lucrurile pe care le-a lăsat și nu le-a scris în diată; aceasta se cheamă codicil, adică adaos.

DESPRE DIATA NEEMANCIPAȚILOR ȘI DESPRE LEGAT. CAP. 225. (Glava 286.)

A împăraților Leon și Constantin: Neemancipații pot lăsa prin testament peculiul lor; și peculia se cheamă acele lucruri pe care le dobîndește cineva cu munca sa sau din vreo călătorie sau din vreun meșteșug sau din leafă sau expediție războinică; dar dacă se întîmplă că părinții vor da copilului vreun lucru, cînd călătorește, sau au cheltuit și l-au pus în vreo demnitate, din care să aibă cîștig, pentru acelea el nu poate face diată, ci numai să facă îndestulare către ei. Iar pentru acelea pe care el însuși le-a cîștigat cu munca și primejdia lui proprie, are putere să le testeze.

A lui Armenopol: Legat este tot lucrul pe care, cînd moare cineva, îl lasă, orice-i este voia, altui om; nu cu cuvînt de moștenire lasă acestea, ci din dragostea ce i-o arată; și acela care îl ia, îl pomenește pe mortul care i-a lăsat lucrul acesta.

---

[1]) Εἰ δὲ εἰς în ms.

[2]) Sic.

Ἐὰν ὁσπήτιον λεγατευθῇ καὶ καῇ, ἐπέρνει τὸ ἔδαφος ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἄφικεν.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ἐὰν μέρος τῶν πραγμάτων λεγατευθῇ, χρεωστεῖ ὁ κληρονόμος, ἢ τὸ μέρος τῶν πραγμάτων νὰ δώσῃ ἢ τὴν τιμὴν αὐτῶν· τὰ δὲ πράγματα ὁποῦ δὲν εἶναι χωρισμένα, πάντοτε τὸ τίμημα δίδεται, ἤτοι ἀξίζουν.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΗΒΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝΑΦΗΛΙΚΩΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΚϚ-ον>.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἐπίτροπος ἔναι ὁ διδόμενος τῶν ἀνήβων παιδίων, τουτέστι ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς νόμον ἡλικίας· ὁ ὁποῖος ἐπίτροπος νὰ διοικῇ τὰ πράγματα αὐτῶν καὶ νὰ φυλάττει καλῶς, ἕως οὗ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἔννομον ἡλικίαν.

Ἐὰν ἀπεθάνῃ τινὰς καὶ ἀφίσῃ παιδία μικρὰ ἀνήλικα καὶ ἐπιτρόπους εἰς αὐτὰ δὲν ἀφίσῃ, δίδονται πρὸς αὐτὰ ἐπίτροποι πραὰ τοῦ αὐθεντός.

Ἐὰν ἀπεθάνῃ γυναῖκα καὶ ἀφίσῃ παιδία μικρά, ἔχει ἐξουσίαν, καὶ ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, νὰ ἀφίσῃ ἐπίτροπον τοῦ παιδίου αὐτῆς.

Ματθαίου· Ἐὰν κλέψωσιν οἱ ἐπίτροποι πράγματα τῶν ἀνήβων παιδίων, διπλοῦν νὰ τὸ πληρώσουν.

Συνόδου δ-ης κανὼν γ-ος· Οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ γίνονται ἐπίτροποι ἀνήβων παιδίων.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Καὶ ἄνηβοι λέγονται ἕως τοὺς δεκατεσσάρους χρόνους τὰ ἀρσενικά, τὰ δὲ θηλυκά, ἕως τοὺς δώδεκα. Καὶ ἕως τότε κυβερνῶνται ὑπὸ ἐπιτρόπων. Οἱ δὲ ἀφήλικες λέγονται ἀπὸ τοὺς δεκατεσσάρους χρόνους ἕως εἰς τοὺς εἰκοσιπέντε.

Dacă o casă a fost lăsată legat și a ars, acela căruia i-a lăsat-o ia locul.

A împăraților Leon și Constantin: Dacă o parte din lucruri a fost lăsate legat, moștenitorul este dator să dea sau partea din lucruri sau prețul lor; iar pentru lucrurile care nu se pot despărți, se dă totdeauna prețul, și anume cît fac.

DESPRE EPITROPI ȘI VÎRSTA CELOR NEVÎRSTNICI ȘI SPREVÎRSTNICI. <CAP 226.> (GLAVA 287.)

A lui Armenopol: Epitrop este acela căruia se încredințează copii nevîrstnici, adică aceia care nu sînt de vîrsta după lege; epitropul acesta să administreze lucrurile lor și să le păstreze bine, pînă ce au ajuns la vîrstă legiuită.

Dacă a murit cineva și a lăsat copii mici nevîrstnici și nu le-a lăsat epitrop, se dau epitropi pentru dînșii de către domn.

Dacă a murit femeia și a lăsat copii mici, are putere, deși bărbatul ei trăiește, să lase copilului ei epitrop.

A lui Matei: Dacă epitropii vor fura lucruri de ale copiilor nevrîstnici, să le plătească îndoit.

Canonul al 3-lea al sinodului al 4-lea: Episcopii și preoții și călugării pot fi epitropi ai copiilor nevîrstnici.

A lui Armenopol: Nevrîstnici se cheamă partea bărbătească pînă la paisprezece ani, iar partea femeiască pînă la doisprezece. Și pînă atunci sînt sub îngrijirea epitropilor. Iar sprevîrstnici se cheamă de la paisprezece ani pînă la douăzeci și cinci.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΖ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Παρακαταθήκη ἔναι πράγμα ὁποῦ δίδει τινὰς πρὸς ἄλλον ἄνθρωπον νὰ τοῦτο φυλάξῃ. Καὶ ὅποιος δίδει παρακαταθήκην, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔναι βεβαιωμένη ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ, νὰ ἐπέρνῃ γράμματα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὁποῦ τοῦ ἔδωκε τὴν παρακαταθήκην, καὶ οὐχὶ μόνον γράμματα, ἀμὴ νὰ καλῇ καὶ μάρτυρας ἐντίμους καὶ ἀξιοπίστους.

Ματθαίου· Ἐὰν χάσῃ τὴν παρακαταθήκην ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἐπῆρε, ἢ ὑπὸ διωγμῶν κλεπτῶν ἢ δυναστῶν, οὔτε αὐτός, οὔτε οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ τὴν πληρώνουν. Ἀληθῶς αὐτὸς ὁποῦ εἶχε τὴν παρακαταθήκην νὰ μὴ δὲν ἔκαμε καμίαν δολιότητα ἢ ἐπιβουλία, ἢ ἂν ἔχουν συμφωνίαν περὶ τούτου, ὅτι, ἐὰν χαθῇ, πῶς νὰ γίνεται ἡ ζημία.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΑΙΡΕΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΗ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ἢ δικαία ἢ ἄδικη ἔναι ἡ ἀπόφασις τῶν αἱρετῶν κριτῶν, διαμένει βεβαιωμένη εἰς ὅσον ἐγένετο ἀπόφασις.

Ματθαίου· Ἡ ἀπόφασις τῶν αἱρετῶν κριτῶν δὲν ἀκούεται εἰς ἄλλον κριτήριον.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΦΟΝΩΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΚΘ-ον>

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Δύναται συμφωνία καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως νὰ ἔχῃ βεβαίωσιν.

Ματθαίου· Ὅσα σύμφωνα εἶναι γεγραμμένα χωρὶς δόλου καὶ οὐδὲ τοὺς νόμους ἐναντιούμενα, στέργονται.

DESPRE DEPOZIT. CAP. 227. (GLAVA 288.)

A lui Armenopol: Depozit este un lucru pe care-l dă cineva altui om ca să-l păstreze. Şi acela care dă depozit, dacă voieşte ca lucrarea lui să aibă tărie, să ia scrisori de la omul acela căruia i-a dat depozitul, şi nu numai scrisori, ci să cheme şi martori cinstiţi şi vrednici de crezare.

A lui Matei: Dacă acela care a primit depozitul, l-a pierdut, sau din goana furilor sau a asupritorilor, nici el nici moştenitorii lui nu-l plătesc. Dar într-adevăr, acela care avea depozitul, să nu fi făcut vreo înşelăciune sau vrăjmăşie; sau dacă a avut învoială în privinţa aceasta că, dacă se va fi pierdut, să rămînă păgubit.

DESPRE HOTĂRÎREA ARBITRILOR. CAP. 228. (GLAVA 289.)

A lui Armenopol: Ori dreaptă ori nedreaptă este hotărîrea arbitrilor, rămîne statornică întrucît s-a făcut hotărîre.

A lui Matei: Hotărîrea arbitrilor nu se mai ascultă la altă judecătorie.

DESPRE ÎNVOIELI. <CAP. 229.> (GLAVA 290.)

A lui Armenopol: Învoiala poate să aibă tărie şi scrisă şi nescrisă.

A lui Matei: Învoielile care sînt scrise fără dol şi nu sînt contrare legilor, sînt ţinute în seamă.

Νόμος· Οἱ συμφωνίαι κλείωσιν τὰς ἀγωγάς, τουτέστιν αἱ συμφωνίαι σφαλίζουν καὶ παύουν τὰς ὑποθέσεις τῶν ἐναντιουμένων μερῶν, εἰς ὅσον συμφωνήσουν θεληματικῶς· καὶ πλέον ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις εἰς κρίσιν δὲν ἔρχεται.

Νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ οβ'· Πᾶσα συμφωνία ὁποῦ ἔναι γεγραμμένη ὁ τοῦ σταυροῦ σωτήριος τύπος ἢ τῆς θείας τριάδος, πιστὸν καὶ βέβαιον ἔναι ὑπὸ τῶν μαρτύρων ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτὸ γεγραμμένοι.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Τὰ παράνομα σύμφωνα οὐ ἔρωνται, ἤγουν τὸ σύμφωνον ὁποῦ νὰ γένῃ παρανόμως, δὲν ἔχει καμίαν δύναμιν, οὐδὲ ἀξίζει.

ΠΕΡΙ ΔΥΟ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ ΕΑΝ Ο ΕΝΑΣ ΕΚ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΛΑΒΗ ΣΥΝΤΡΟΦΟΝ ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ Ἀρμενοπούλου· Πέτρος καὶ Παῦλος, κατὰ λόγγον, ἔκαμαν συφωνίαν καὶ ἔγιναν σύντροφοι, ἵνα πραγματεύωνται· καὶ ὁ Παῦλος ἐν ὑστέροις ἐπῆρεν σύντροφον ἄλλον ἄνθρωπον, ὀνόματι Ἰωάννης, χωρὶς τὴν βουλὴν τοῦ Πέτρου. Καὶ ζητεῖ ὁ Παῦλος, ὅτι καὶ ὁ Ἰωάννης νὰ ἔναι εἰς τὴν συντροφίαν, ὁποῦ ἔχει μετὰ τὸν Πέτρον. Εἰς τοῦτο λέγει ὁ νόμος. ὁ σύντροφος τοῦ συντρόφου μου δὲν ἔναι σύντροφός μου. Ὁ Πέτρος οὖν μετὰ τοῦ Ἰωάννου δὲν ἔκαμε καμίαν συντροφίαν, οὐδὲ ὑπόσχεσιν, ὅτι νὰ ἔναι σύντροφος μεθ' αὐτόν. Καὶ πῶς νὰ τὸν ἔχῃ σύντροφον, ἐπειδὴ καὶ δὲν τὸν ἔκαμεν, ὥστε ὁ Παῦλος μόνον μετὰ τοῦ Ἰωάννου εἶναι σύντροφοι, ἀμὴ οὐχὶ καὶ ὁ Πέτρος. Καὶ πᾶσα [1]) κέρδος ἢ ζημία κάμῃ ὁ Παῦλος μετὰ τοῦ Ἰωάννου, εἰς αὐτοὺς τοὺς δύο ἔναι καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Πέτρον.

Lege: Învoielile sting acţiunile, adică învoielile încheie şi fac să înceteze principile părţilor în proces, întrucît se vor împăca din voia lor; şi pricina aceea nu mai merge la judecată.

Novela 72 a împăratului Leon Înţeleptul: Toată învoiala, în care este scris semnul mîntuitor al crucii sau al dumnezeieştii treimi, este de crezut şi adeverită de martorii care sînt scrişi într-însa.

A lui Armenopol: Învoielile care calcă legea n-au tărie, adică învoiala care s-a făcut împotriva legii nu are nici o putere, nici o valoare.

DESPRE DOI ASOCIAŢI DACĂ UNUL DIN CEI DOI IA ASOCIAT FĂRĂ VOIA CELUILALT. CAP. 230. (GLAVA 291.)

A lui Aremenopol: Petru şi Pavel, de exemplu, au făcut învoială şi au devenit asociaţi, ca să facă o negustorie; şi Pavel în cele din urmă a luat asociat alt om cu numele Ioan, fără a se sfătui cu Petru. Şi Pavel cere ca şi Ioan să facă parte din asociaţia pe care o are cu Petru. În privinţa aceasta legea spune : asociatul asociatului meu nu este asociatul meu. Aşadar Petru n-a încheiat nici o asociaţie cu Ioan, nici făgăduială n-a dat ca el să fie asociat cu sine. Şi cum să-l aibă asociat, de vreme ce nu l-a făcut, încît numai Pavel cu Ioan sînt asociaţi, dar nu şi Petru Şi orice cîştig şi pagubă face Pavel cu Ioan, numai a lor a amîndurora este şi nu a lui Petru.

---

[1]) Sic.

ΠΕΡΙ ΟΡΚΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΑ-ον.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ὁ ὅρκος δύναμιν ἀποφάσεως ἔχει· Καὶ ὅποιος στέρξει τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ νὰ κάμῃ ὅρκον, αὐτὸν βάλῃ κριτὴν καὶ δὲν δύναται νὰ ἀντιλέγειν πρὸς ἐκεῖνον, ἐπειδὴ ἔστερξε καὶ ἔκαμεν ὅρκον.

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τινάν, ἢ αὐτὸς ἢ ὁ κριτὴς δώσει αὐτοῦ νὰ κάμῃ ὅρκον ἐκεῖ ἐν τῷ ἅμα κόπτει τὴν κρίσιν, ὡσὰν κάμῃ τὸν ὅρκον.

Λέοντος τοῦ Σοφοῦ Νεαρά· Λέγει δὲ ἡ ἑκατοστὴ τετάρτη νεαρὰ κυροῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ Νεαρά καὶ δίδει ἄδειαν, ὅπως νὰ ἐξετάζεται ἡ ὑπόθεσις ἐκείνου, ὁποῦ ἔκαμε τὸν ὅρκον, μή πως καὶ ψευδῶς ὤμοσε.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Εἰς ἄνηβον παιδὶ ὅρκος δὲν δίδεται.

Ματθαίου· Ὅρκος ἔναι λόγος ὁποῦ δι' αὐτοῦ πιστοῦται ἡ ἀλήθεια.

Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων· Ὅποιος κάμει ὅρκον, ἢ ἀπὸ τὴν ζήτησιν τοῦ μέρους ὁποῦ ἔχει νὰ κάμῃ, ἢ παρὰ τῆς κρίσεως, καὶ ἐπιορκίσει καὶ μετὰ ταῦτα φανῇ, ὅτι ψευδῶς ὤμοσε τὸν ὅρκον, νὰ κόπτουν τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ τῶν μαρτύρων, ὁποῦ νὰ ὠμόσουν ψευδῶς.

Σήμαναι· Ἄλλοι δὲ νόμοι λέγουν, ὅτι νὰ κόπτουν τὴν χεῖρα ἐκείνου ὁποῦ νὰ ὠμόσῃ ψευδῶς.

Ἐκ διαφόρων ποιητῶν· Τῶν κακῶν ἀνθρώπων ὁποῦ δὲν φοβοῦνται τὸν θεόν, τὸν ὅρκον εἰς τὸν νερὸν τὸν γράφε.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· Ὅποιος ἐπιορκεῖ τὸν θεὸν ψευδῶς, μὴ θάρρῃ ὅτι τὸν ἀλλησμονεῖ.

Τὸν ὅρκον νὰ φεύγῃς, ἐὰν καὶ δικαίως θέλῃς νὰ ὠμόσῃς.

Ὅποιος κάμῃ ὅρκον ψεύματα, τὸν θεὸν ἀρνεῖται.

Μακάριος ἔναι ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν κάμῃ ὅρκον ἢ δικαίως ἢ ἀδίκως.

DESPRE JURĂMÎNT. CAP. 231. (GLAVA 292.)

A împăraţilor Leon şi Constantin: Jurămîntul are putere de hotărîre judecătorească. Şi cine va primi ca potrivnicul său în proces să facă jurămînt, pe acela l-a pus judecător şi nu poate să ridice nici o împotrivire, de vreme ce a primit şi a făcut jurămînt.

Acela care are a face cu cineva, sau el însuşi sau judecătorul îi va da aceluia să facă jurămînt, acolo în aceeaşi clipă curmă judecata, de îndată ce a făcut jurămîntul.

Novela lui Leon Înţeleptul: Iar novela a 104 a lui chir Leon Înţeleptul dă voie, ca să se cerceteze pricina celuia care a făcut jurămîntul, ca nu cumva să fi jurat strîmb.

A lui Armenopol: Jurămîntul nu se dă unui copil nevîrstnic.

A lui Matei: Jurămîntul este cuvîntul prin care se încredinţează adevărul.

A împăraţilor Leon şi Constantin: Cine face jurămînt, sau la cererea părţii cu care are a face, sau din partea judecăţii, şi va jura strîmb şi după aceea se va vădi că a jurat strîmb, să-i taie limba; de asemenea şi martorilor care vor jura strîmb.

Înseamnă-ţi: Alte legi însă zic să-i taie mîna celui care a jurat strîmb.

Din diferiţi scriitori: Jurămîntul oamenilor răi care nu se tem de Dumnezeu, pe apă să-l scrii.

A lui Grigore Teologul: Cine jură pe Dumnezeu strîmb, să nu aibă nădejde că-l va uita.

De jurămînt să te fereşti, chiar dacă voieşti să juri şi drept.

Cine face jurămînt mincinos, de Dumnezeu se leapădă.

Ferice de acela care nu se jură nici drept, nici nedrept.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΙΝΑ ΤΡΕΦΩΣΙ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΑΥΤΩΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΒ-ον>

Ἀρμενοπούλου· Τὰ παιδία ἀναγκάζονται νὰ τρέφουν τοὺς γονεῖς αὐτῶν, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς πτωχείαν· ὁμοίως καὶ οἱ γονεῖς ἀναγκάζονται νὰ τρέφουν τὰ παιδία αὐτῶν. Ἀμὴ δὲν ἀναγκάζονται νὰ πληρώνουν χρέη οὔτε τὰ παιδία διὰ τοὺς γονεῖς, οὔτε οἱ γονεῖς διὰ τὰ παιδία.

ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΟΥ ΕΑΝ ΕΡΓΑΣῌ ΧΩΡΑΦΙ ΧΩΡΙΣ ΘΕΛΗΜΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΓ-ον

Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως· Ἐὰν τινὰς γεωργὸς ὑπάγῃ εἰς χωράφι χωρὶς εἴδησιν καὶ θέλημα ἐκείνου ὁποῦ ἔχει τὸ χωράφι, καὶ ἐργάσῃ αὐτό, ἢ σπείρῃ, νὰ μὴ δὲν ἐπέρνῃ τίποτε, διατὶ τὸ ἔργασε, ἢ τὸ ἔσπειρε· μόνον χάνῃ καὶ τὸν σπόρον.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΑΒΟΝΤΟΣ ΒΟΪΔΙΟΝ ΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΑΝῌ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΔ-ον.

Ἐάν τις λάβῃ βοΐδιον τινὸς ἀνθρώπου, διὰ νὰ ἐργάσῃ, καὶ βόδι νὰ ἀποθάνῃ [1]), νὰ βλέπῃ ὁ κριτής, καὶ εἰ μὲν ἀπέθανε τὸ ζῶον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐπῆρεν ὁ ἄνθρωπος, διὰ νὰ τοῦ ἐργάσῃ, αὐτὸς ὁποῦ τὸ ἔλαβεν νὰ μὴ πληρώνῃ τίποτε· εἰ δὲ ἐς ἄλλον τόπον ὑπῆγε καὶ ἔργασε καὶ τὸ βόδιον ἀπέθανε, νὰ τὸ πληρώνῃ.

COPIII SĂ HRĂNEASCĂ PE PĂRINȚII LOR. <CAP. 232.> (GLAVA 293).

A lui Armenopol: Copiii sînt obligați să hrănească pe părinții lor care se găsesc în sărăcie; de asemenea și părinții sînt obligați să hrănească pe copiii lor. Dar nu sînt obligați să plătească datorii, nici copiii pentru părinți, nici părinții pentru copii.

DESPRE PLUGAR DACĂ A LUCRAT ȚARINĂ FĂRĂ VOIE. CAP. 233. (GLAVA 294.

A împăratului Iustinian: Dacă vreun plugar a intrat în țarină fără știrea și voia aceluia care are țarina și a lucrat-o sau a semănat, să nu ia nimic pentru ceea ce a lucrat și a semănat, ci să piardă și sămînța.

DESPRE CEL CARE A LUAT BOU LA LUCRU ȘI A MURIT. CAP. 234. (COM, GLAVA 295.)

Dacă a luat cineva boul vreunui om, pentru ca să lucreze și boul a murit, judecătorul să caute și, dacă dobitocul a murit în locul acela pentru care omul l-a luat, ca să are, acela care l-a luat să nu plătească nimic; dacă însă a mers în altă loc și a lucrat și boul a murit, să-l plătească.

---

[1]) βόδιν ἀποθάνῃ în ms.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΑΒΟΝΤΟΣ ΑΛΟΓΟΝ ΜΕΤΑ ΑΓΩΓΙΟΥ ΚΑΙ ΦΟΡΤΩΣΕΙ ΒΑΡΕΩΣ, ΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΕ-ον.

Τοῦ Ἀρμενοπούλου· Ὅποιος ἀγωγιάσει ἄλογον, νὰ τοῦ βάλλῃ φόρτωμα, ἀνέναι καὶ τὸ παραφορτώσῃ ἀπὸ τὸ διατεταγμένον καὶ ἔλθῃ βλάβη εἰς αὐτόν, ἀποκρίνεται τὴν βλάβην.

Ἐὰν τινὰς ἀγωγιάσῃ τι ἄλογον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν δεῖνα τόπον καὶ αὐτὸς ὑπάγῃ ἀλλαχόθεν καὶ τύχῃ καὶ παγενάμενος ἀπέθανε τὸ ἄλογον, πληρώνῃ αὐτό, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆγεν ἐκεῖ, ὁποῦ εἶπεν, ἀμὴ ἄλλαξε τὸ ταξείδι. Εἰ δὲ καὶ ὑπάγῃ εἰς τὸν τόπον ὁποῦ εἶπε καὶ τύχῃ καὶ γένῃ βλάβη εἰς τὸ ἄλογον ἢ χαϊμός, αὐτὸς ὁποῦ τὸ ἀγωγίασε ἔναι ἀζήμιος, ὥστε δὲν πληρώνει αὐτό· ἀληθῶς ἂν δὲν ἔκαμε καμία ἐπιβουλία ἢ ἀμέλεια.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΑΒΟΝΤΟΣ ΑΜΠΕΛΙΟΝ Η ΧΩΡΑΦΙΟΝ ΜΙΣΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΕΙΝΟΥ ΕΚΕΙΝΟΥ ΟΠΟΥ ΚΑΜΗ ΕΞΟΔΟΝ ΕΙΣ ΞΕΝΟΝ ΠΡΑΓΜΑ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛϚ-ον>.

Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως· Ἐὰν γεωργὸς ἐπάρῃ χωράφι νὰ τὸ σπείρῃ καὶ δὲν τὸ καλιεργήσῃ, μόνον ῥίξῃ τὸν σπόρον εἰς τὴν ὄψιν τοῦ χωραφίου, νὰ μὴ δὲν ἐπέρνῃ τίποτε ἀπὸ τὴν ἐπικαρπίαν.

Τοῦ αὐτοῦ· Ἐὰν ἐπάρῃ τινὰς ἀμπέλιον μισιακὸν καὶ σκάψῃ αὐτὸ καὶ δυσκαφήσῃ καὶ κάμῃ ὅλην τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀμπελίου, καὶ κατὰ τὸ πρέπον δὲν τὸ κλαδέψῃ, νὰ μὴ δὲν λαμβάνῃ ἐκ τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ ἀμπελίου.

Τοῦ αὐτοῦ· Καὶ ὅποιος εἰς ξένον ἔδαφος κτίζει ἢ φυτεύει ἢ σπέρνει ἢ ἄλλο τι ἐργάζεται, νὰ μὴ δὲν ἔχῃ καμίαν ἐξουσίαν εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα νὰ τὸ ὁρίζῃ, μόνον νὰ χάνῃ καὶ τὰς ἐξόδους.

DESPRE CEL CE A LUAT CAL CU CHIRIE ȘI-L VA ÎNCĂRCA GREU; A ÎMPĂRAȚILOR LEON ȘI CONSTANTIN. CAP. 235 (GLAVA 310.) [1]

A lui Armenopol: Cine va lua cal cu chirie ca să pună pe el o povară, dacă îl va încărca mai mult decît a fost vorba și i s-a întîmplat o vătămare, răspunde paguba.

Dacă cineva a luat cal cu chirie să meargă în cutare loc și el a mers într-alt loc și s-a întîmplat de mergînd a murit calul, îl plătește pentru că n-a mers acolo, ci a schimbat călătoria. Iar dacă a mers în locul unde a zis și i s-a întîmplat calului o vătămare sau s-a prăpădit, atunci acela care l-a luat cu chirie este fără pagubă, încît nu-l plătește, dacă întradevăr n-a făcut vreo viclenie sau neglijență.

DESPRE CEL CE A LUAT VIE SAU ȚARINĂ ÎN PARTE ȘI DESPRE ACELA CARE FACE CHELTUIALĂ LA UN LUCRU STRĂIN. <CAP. 236.> (GLAVA 311.)

A împăratului Iustinian: Dacă un plugar a luat țarină să o semene și nu a lucrat-o bine, ci numai a aruncat sămînța la suprafața țarinei, să nu ia nimic din rod.

A aceluiași: Dacă a luat cineva vie în parte și a săpat-o și n-a săpat-o bine și a făcut tot lucrul viei, dar nu a tăiat-o cum se cuvine, să nu ia nimic din rodul viei.

A aceluiași: Și cine zidește sau sădește sau seamănă pe teren străin sau lucrează altceva să nu aibă nici o putere asupra lucrului aceluia să dispună de el, ci să-și piardă și cheltuielile.

[1] Glavele precedente (296—309) sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΠΑΣΧΑ ΕΩΣ ΠΟΥ ΑΝΑΒΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΒΑΙΝΕΙ; ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΟΣΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΕΙΝΑΙ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΖ-ον.

Ματθαίου· Ἡμέρα ἀπὸ τὴν ἑβδόμην ὥρα τῆς νυκτὸς ὁρίζεται ἕως τὰς ἕξι ὥρας τῆς ἄλλης νυκτός.

Τὸ δὲ ἅγιον καὶ μέγα Πάσχα ἡμῶν τῶν χριστιανῶν ἠξεύρετε, ὅτι ἀναβαίνει ἕως εἰς τὰς εἰκοσιπέντε τοῦ ἀπριλίου μηνὸς καὶ καταβαίνει ἕως εἰς τὰς εἰκοσιδύο τοῦ μαρτίου· καὶ πλέον οὔτε ἀναβαίνει, οὔτε καταβαίνει.

Ματθαίου· Καὶ ὅσοι ἡμέραι εὑρίσκονται ἀπὸ τὴν δευτέραν τῆς διακαινησίμου ἕως εἰς τὰς τρεῖς τοῦ μαΐου, τόσαι ἡμέραι εἶναι ἡ νηστεία τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΕΔΟΘΗ ΝΑ ΑΥΞΑΝΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΟΛΙΓΟΣΤΕΥΟΥΝ ΤΑ ΕΠΙΤΙΜΙΑ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΟΟΥΝΤΩΝ, ΤΟΥ ΜΗ ΑΠΟΣΤΡΕΦΕΙΝ ΑΥΤΟΥΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΗ-ον.

Συνόδου α-ης κανὼν ιβ-ος· Ὁ δωδέκατος κανὼν τῆς πρώτης συνόδου καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρας ὁ δεύτερος καὶ ὁ πέμπτος τῶν ἀρχιρέων δίδει ἐξουσίαν ἢ νὰ αὐξάνουν ἢ νὰ ὀλιγοστεύουν τὸν κανόνα τῶν ἁμαρτημάτων τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ θερμότητα, ὁποῦ βλέπουν εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὁμοίως νὰ ἐβλέπουν καὶ τὴν ζωὴν πῶς ζοῦν καὶ διάγουν εἰς τὸν κόσμον, εἴτε κακῶς, εἴτε καλῶς, καὶ οὕτως νὰ μετροῦν τὸν κανόνα αὐτῶν.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ς-ος· Τῶν μετανοούντων τοὺς λογισμοὺς δέχεσθε, καὶ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀρχιερέων ἔδοθη, ὅτι τύπον

DESPRE DURATA ZILEI ȘI DESPRE DUMNEZEIEȘTILE PAȘTI PÎNĂ UNDE URCĂ ȘI COBOARĂ? ȘI DESPRE POSTUL SFINȚILOR APOSTOLI CÎTE ZILE ȚINE? CAP 237. (GLAVA 312.)

A lui Matei: Ziua se hotărăște de la al șaptelea ceas de noapte pînă la orele șase din cealaltă noapte.

Iar sfintele paști ale noastre ale creștinilor să știți că se urcă pînă la douăzeci și cinci ale lunii aprilie și se coboară pînă la douăzeci și două martie; și mai mult nici se urcă, nici se coboară.

A lui Matei: Și cîte zile se află de luni din săptămîna luminată pînă în trei mai, atîtea zile este postul sfinților apostoli.

ARHIEREILOR LI S-A DAT SĂ MĂREASCĂ ȘI SĂ SCADĂ PEDEPSELE; PE CEI CE SE POCĂIESC, SĂ NU-I ÎNDEPĂRTEZE, CAP. 238. (GLAVA 317.)

Canonul 12 al sinodului 1: Canonu lal doisprezecelea al sinodului întîilea și al doilea și al cincelea de la Anchira dau arhiereilor puterea să mărească sau să scadă canonul păcatelor oamenilor după rîvna și căldura pe care o văd la om; de asemenea să se uite și la viața lor cum trăiesc și petrec în lume, ori rău, ori bine, și așa să socotească canonul lor.

Canonul 6 al sinodului din Cartagena: Primiți gîndurile celor ce se pocăiesc; și să dezlege și să lege păcatele oamenilor, li s-a dat arhiereilor, pentru că poartă chipul apostoli-

φέρουσι τῶν ἀποστόλων, τῶν ὁποίων ἔδωκε ὁ Χριστὸς τὴν ἐξουσίαν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι ὅσα ἂν δέσετε εἰς τὴν γῆν, δεδεμένα εἶναι καὶ εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ τὰ ὅμοια· ὅσα ἂν λύσετε εἰς τὴν γῆν, λελυμένα εἶναι καὶ εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἀποστόλων κανὼν νβ-ος· Καὶ ὅποιος τῶν ἱερωμένων, ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεύς, ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιστρέφεται ἀπὸ ἁμαρτίαν, δὲν τὸν προσδέχεται νὰ τὸν ἀγκαλιασθῇ, ἀμὴ τὸν ἀποδιώξῃ, νὰ καθήρεται, ὅτι λυπεῖ τὸν Χριστὸν ὁποῦ εἶπε· χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι· καὶ διὰ σωτηρίαν τῶν ἁμαρτωλῶν ἐκατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐσαρκώθη· καὶ οὐδεμία ἁμαρτία ἔναι ὁποῦ νὰ νικήσῃ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΕΩΣ ΕΑΝ ΕΞΑΓΟΡΕΥῌ ΧΩΡΙΣ ΘΕΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ· Η ΤΥΧῌ ΑΝΑΓΚΗΙΣ ΚΑΙ ΚΑΛΕΣΟΥΝ ΑΥΤΟΝ ΕΙΣ ΑΣΘΕΝῌ ΚΑΙ ΔΕΝ ΥΠΑΓῌ ΝΑ ΤΟΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΛΘ-ον.

Συνόδου Καρθαγένης μγ-ος· Ὁ τεσσαρακοστὸς τρίτος κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου διακελεύει· εἴ τις τῶν ἱερωμένων χωρὶς ἐνταλτήριον γράμμα τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως τολμήσει νὰ ἀναδέχεται λογισμοὺς καὶ ἐξομολογήσεις, ὁ τοιοῦτος κανονικῶς νὰ παιδεύεται καιρὸν πολὺν καὶ ἄργειαν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ ὡς παραβάτης τῶν θείων κανόνων, διότι οὐχὶ μόνον τὸν ἑαυτόν του ἀπώλεσεν, ἀμὴ καὶ ὅσοι ἦσαν ὁποῦ ἐξομολογήθησαν εἰς αὐτόν, ἀνεξομολόγητοι εἶναι· καὶ ὅσα ἔδεσεν ἢ ἐλύσεν, ἀδιόρθωτα εἶναι.

Ἰωάννου πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ἐὰν τύχῃ ἀνάγκης, ὥστε νὰ ἔναι τινὰς ἀσθενὴς καὶ κινδυνεύει καὶ πνευματικὸς ἐκεῖ δὲν εὑρίσκεται, δέχεται τοῦτος λογισμούς· εἰ δὲ καὶ καλέσουν αὐτὸν καὶ δὲν ὑπάγῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ἀνεξομολόγητος, νὰ ἐπιτιμᾶται αὐτὸς ὁ ἱερεὺς χρόνους τρεῖς.

lor, cărora Hristos le-a dat puterea și le-a zis lor: cîte le veți lega pe pămînt, legate sînt și în cer; și de asemenea: cîte le veți dezlega pe pămînt, dezlegate sînt și în cer.

Canonul 52 al apostolilor : Și oricare dintre clerici, arhiereu sau preot, nu va primi pe acela care se întoarce din păcat pentru ca să-l îmbrățișeze, ci-l va alunga, să fie caterisit, pentru că îl supără pe Hristos care a zis: bucurie este în cer pentru un păcătos care s-a pocăit; și pentru mîntuirea păcătoșilor s-a pogorît din cer și s-a întrupat; și nici un păcat nu este care să biruie iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

DESPRE PREOTUL CARE SPOVEDEȘTE FĂRĂ VOIA ARHIEREULUI; SAU DACĂ E NEVOIE ȘI-L VOR CHEMA LA UN BOLNAV ȘI NU MERGE SĂ-L MĂRTURISEASCĂ CAP. 239. (GLAVA 318.)

Canonul 43 al sinodului din Cartagena : Canonul al patruzeci și treilea al sinodului din Cartagena poruncește: dacă cineva dintre clerici, fără scrisoare de împuternicire de la arhiereul din partea locului va îndrăzni să primească gîndurile și mărturisirile, unul ca acela să fie pedepsit cu canon mult timp și cu oprire de la preoția lui ca un călcător al dumnezeieștilor canoane, pentru că nu numai că pe sine s-a pierdut, ci și aceia care s-au mărturisit la dînsul, sînt nemărturisiți; și cîte le-a legat sau le-a dezlegat, sînt neîndreptate.

A patriarhului Ioan Postnicul : Dacă se întîmplă nevoie, încît să fie cineva bolnav și e în primejdie și acolo duhovnic nu se află, atunci preotul acesta primește gîndurile; iar de-l vor chema și nu a mers și omul a murit nemărturisit, acesta se canonește trei ani.

ΟΤΙ ΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΙ ΚΟΣΜΙΚΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΝΑ ΓΙΝΩΝΤΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ· ΚΑΙ ΤΙ ΛΕΓΕΤΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜ-ον.

Βαλσαμών· Λέγει ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ πεντηκοστοῦ δευτέρου ἀποστολικοῦ κανόνος, ὅτι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἱερομόναχοι δέχονται λογισμοὺς καὶ συγχωροῦν ἁμαρτήματα μετὰ ἐπιτροπῆς καὶ ἐξουσίας ἀχριερατικῆς.

Τῶν θείων διδασκάλων· Καὶ πνευματικὸς θέλει νὰ εἰπῇ ἐξεταστής, ὁποῦ ἐξετάζει πνευματικὰ πράγματα ὁποῦ ἔχει ὁ ἄνθρωπος, τὰ ὁποῖα ἔναι κεκρυμμένα καὶ ἀφανέρωτα· καὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν καρδίαν εὑρίσκονται.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΠΩΣ ΚΑΜΝΕΙ ΧΡΕΙΑΝ ΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛῌ ΚΑΙ ΔΙΔΑΞῌ ΕΚΕΙΝΟΝ ΟΠΟΥ ΚΑΜῌ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ; <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΑ-ον>

Ὦ πνευματικέ, βάλε κατὰ νοῦν σου καὶ κατάλαβε καλῶς καὶ ἐννόησε, ὅτι δὲν ἐπῆρες νὰ ὑπηρετῇς παρὰ μικρὰν ὑπηρεσίαν, ἀμὴ μεγάλη καὶ φοβερά, ἤγουν νὰ δέχεσαι λογισμοὺς ἀνθρώπων· ὅμως κάμε νὰ εἶσαι τύπος ἀγαθὸς εἰς ὅλους καὶ ἐγκρατής, ταπεινὸς καὶ ἐνάρετος. Καὶ νὰ δέεσαι τοῦ Θεοῦ καθημερινῶς νὰ σοῦ δώσῃ λόγον γνώσεως καὶ σοφίας, νὰ διορθώνῃς ἐκείνους, ὁποῦ προστρέχουν εἰς ἐσένα νὰ ἐξομολογοῦνται· καὶ νὰ οἰκονομῇς ὡς καλὸς οἰκονόμος τὴν μετάνοιαν αὐτῶν, κατὰ τὴν δύναμιν καὶ προαίρεσιν τοῦ καθενός· καὶ τὰς τῶν ἁμαρτημάτων διαφορὰς καὶ σωτηρίαν αὐτῶν νὰ πραγματεύεσαι. Καὶ πρόσεχε, ἵνα μὴ λάβῃς δῶρα καὶ συγχωρήσῃς τινὸς καὶ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον κόλασιν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Σύμωνος τοῦ μάγου καὶ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, ὁποῦ ἐπαρέδωκε διὰ δῶρα τὸν Χριστόν, διότι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν πωλεῖται, μόνον χωρὶς μισθὸν δίδεται. Καὶ κάμε νὰ νηστεύῃς τετάρτη καὶ παρασκευὴ καὶ δευτέρα

ESTE DAT SĂ FIE DUHOVNICI ȘI PREOTUL MIREAN ȘI IEROMONAHUL; ȘI CE SE CHEAMĂ DUHOVNIC? CAP. 240. (COMP. GLAVA 319.)

Balsamon: La tîlcuirea canonului al cincizecișidoilea apostolicesc, Balsamon spune că și presviterii și ieromonahii primesc gîndurile și iartă păcatele cu însărcinarea și împuternicirea arhierească.

A dumnezeieștilor dascăli: Duhovnic vrea să spună examinator, care examinează lucrurile spirituale pe care le are omul, care sînt ascunse și nearătate; și se află în suflet și în inimă.

DESPRE ARHIEREU CUM TREBUIE SĂ ÎNDEMNE ȘI SĂ ÎNVEȚE PE ACELA PE CARE-L FACE DUHOVNIC? <CAP. 241.>

Duhovnice, bagă-ți în cap și pricepe bine și gîndește-te, că n-ai luat să slujești slujbă mică de tot, ci mare și înfricoșătoare, adică să primești gîndurile oamenilor; fă să fii tuturor model bun și cu înfrînare, umilință și virtute. Și zilnic să te rogi lui Dumnezeu să-ți dea cuvînt de cunoaștere și înțelepciune să îndreptezi pe cei ce aleargă la tine ca să-i spovedești; și să chibzuiești ca un bun econom pocăința lor, după puterea și rîvna fiecăruia și să cumpănești deosebirea păcatelor și mîntuirea lor. Și bagă de seamă să nu iei daruri și să dai iertare cuiva și să moștenești munca de veci dimpreună cu Simon Magul și cu Iuda Iscariotul, care pentru daruri l-a vîndut pe Hristos, pentru că darul lui Dumnezeu nu se vinde, ci se dă fără plată. Și fă de postește miercuri și vineri și luni tot anul după hotă-

ὅλου τοῦ χρόνου κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων ἀποστολικῶν κανόνων καὶ τῶν θείων πατέρων. Καὶ ὅταν νηστεύῃς, τότε θέλεις νουθετεῖν καὶ διδάσκειν καὶ τοὺς ἄλλους, ὅτι νὰ νηστεύουν· εἰ δὲ καὶ ἐσὺ δὲν νηστεύεις, οὐδὲ ἄλλην ἀρετὴν δὲν κάμνεις, πῶς νὰ λέγῃς πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι νὰ κάμνουν νηστείαν καὶ ἀρετάς; Λοιπόν, οὐδένας ἄνθρωπος θέλει εὑρεθῇ, ὅτι νὰ σοῦ ἀκούσῃ. Λέγει ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ θεολόγος· ἐσὺ διδάσκεις ἄλλον καὶ τὸν ἑαυτόν σου δὲν βλέπεις νὰ διδάξῃς· καὶ ὁ κύριος ἡμῶν εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον λέγων· Ἐὰν τὸ ἅλας μαρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; Διὰ τοῦτο λέγουν οἱ θεῖοι διδάσκαλοι, ὅτι πρόσεχε σὲ αὐτόν, ὦ πνευματικέ, διότι, ἐὰν ἀπολεσθῇ τινὰς ἄνθρωπος ἀπὸ ἀμέλειαν ἐδικήν σου, τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἤγουν ἡ ἁμαρτία, ἀπὸ ἐσὲ θέλει ζητηθεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Καὶ μὴ δὲν κάμῃς ἀμέλειαν καμίαν, ἀμὴ νὰ ἔχῃς πᾶσαν σπουδήν, διὰ νὰ σώζῃς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, διότι λέγει τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον· ἐπὶ κατάρατος ὁ τὸ ἔργον Κυρίου ἀμελῶς ἐμπορευόμενος· καὶ τὸ ἔργον Κυρίου ἔναι νὰ σώζῃς ψυχὰς ἀνθρώπων, ὥστε νὰ ἐκβάλῃς αὐτὰς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ διαβόλου διὰ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, διότι λέγει αὐτὸς ὁ Κύριος· ὑπὲρ μιᾶς ψυχῆς οὐδ᾽ὅλος ὁ κόσμος ἀντάξιος. Ὅμως, καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος· βλέπε νὰ μὴ δὲν φοβηθῇς οὐδὲ νὰ ἐντραπῇς τινα καὶ μεταλάβῃς αὐτὸν τὸ τίμιον καὶ ἅγιον σῶμα τὸ δεσποτικόν, ὁποῦ νὰ μὴ δὲν ἔναι ἄξιος δι᾽ αὐτὸ νὰ τὸ μεταλάβῃ. Οὐδὲ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐὰν ἦτον, νὰ μὴ δὲν τὸν φοβηθῇς καὶ ἀπὸ τὰ ὁρισμένα νὰ μὴ δὲν εὔγῃς, μόνον νὰ κάμῃς ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ ὁρίζουν οἱ θεῖοι νόμοι, διὰ νὰ μὴ κάψῃς αὐτοὺς ὁποῦ σοῦ ἐξομολογοῦνται, καὶ κατακαῇς, καὶ ἐσὺ μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Καὶ ἐὰν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐξαγορεύονται δὲν θελήσουν νὰ κάμουν ἀποχὴν τῶν κακῶν νὰ λάβουν κανόνα, νοθέτησον αὐτούς, ὅσον ἠμπορεῖς καὶ δύνασαι· καὶ ἐὰν δέν σου ἀκούσουν, οὐαὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ἐκείνους, ὁποῦ θέλουν τοὺς μεταλάβῃ, ὅτι θεληματικῶς γίνονται κληρονόμοι τοῦ αἰωνίου πυρός. Ταῦτα ἄνωθεν, ἐὰν εὐλέπῃς καὶ κάμνῃς, ὦ πνευματικέ, καὶ τὸν ἑαυτόν σου θέλῃς σώσῃ καὶ ἄλλους πολλοὺς ὁποῦ θέλουν ἀκούειν τοὺς λόγους σου.

rîrea dumnezeieştilor canoane apostolice şi a dumnezeeştilor părinţi. Şi cînd posteşti, îi vei povăţui şi învăţa şi pe alţii, ca să postească; iar dacă şi tu nu posteşti, nici altă faptă de virtute nu faci, cum să spui către alţii, că să postească şi să fie cu virtute? Nici un om deci nu se va afla care să te asculte. Zice dumnezeiescul Grigore Teologul: tu pe alţii înveţi, pe tine însuţi nu cauţi să te înveţi; şi Domnul nostru zice în dumnezeiasca şi sfînta evanghelie: dacă sarea se va strica, cu ce se va mai săra? De aceea dumnezeieştii dascăli spun, că ia seama la tine, duhovnice, pentru că, dacă vreun om se va prăpădi din neglijenţa ta, sîngele lui, adică păcatul de la tine va fi cerut în ziua judecăţii. Şi să nu faci vreo neglijenţă, ci să ai toată silinţa, ca să mîntuieşti sufletele oamenilor, pentru că dumnezeiasca şi sfînta evanghelie zice: blestemat acela care cu nepăsare umblă în lucrul domnului; şi lucrul domnului este să mîntuieşti sufletele oamenilor, încît să le scoţi din mîinile diavolului prin pocăinţă şi spovedanie, pentru că însuşi domnul zice: nici lumea întreagă nu face cît un singur suflet. Totuşi, precum spune marele Vasile : caută să nu te sperii, nici să te sfieşti de cineva şi să-l cumineci cu cinstitul şi sfîntul trup al domnului pe cel care nu este vrednic de el pentru ca să-l cumineci. Nici chiar împăratul de ar fi, să nu te temi de el şi să nu te abaţi din cele hotărîte, ci numai să faci acele ce hotărăsc dumnezeiştile legi, ca să nu-i arzi pe cei care se spovedesc şi să arzi şi tu cu ei în ziua judecăţii. Şi dacă aceia care se spovedesc, nu voiesc să se îndepărteze de rele să ia canon, povăţuieşte-i pe ei, pe cît poţi şi-ţi este puterea ; şi dacă nu te vor asculta, vai de dînşii şi de aceia care îi vor cumineca, pentru că din voia lor se vor face moştenitori ai focului de veci. Acestea de mai sus, dacă le-ai băgat în seamă şi le-ai făcut, o duhovnice, te vei mîntui şi pe tine însuţi şi pe mulţi alţii care vor asculta de cuvintele tale.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΛΟΝΤΟΣ ΝΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΘΗ, ΟΤΙ ΝΑ ΖΗΤΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΕΜΠΕΙΡΟΝ· ΚΑΙ ΕΑΝ Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΝ ΑΜΑΡΤΙΑΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΒ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ἡ ἐξομολόγησις τῶν ἁμαρτημάτων ἔχει ταύτην τὴν ἔννοιαν, ἤγουν καθὼς καὶ ἡ φανέρωσις τῶν σωματικῶν παθῶν, τουτέστι ἐὰν ἔχῃ τινὰς λάβωμα ἢ νόσημα εἰς τὸ κορμήν του καὶ τ[illegible]αθενὸς ἀνθρώπου δὲν τὰ δείχνῃ τὰ πάθη ἐκεῖνα, μόνον ζητεῖ νὰ εὕρῃ ἔμπειρον καὶ δόκιμον [illegible]ὸν νὰ τὰ ἰατρεύσῃ αὐτά, διὰ νὰ μὴ δὲν σαπηθοῦν καὶ κάμουν σκώληκας καὶ λάβῃ θάνατον, διὰ νὰ μὴ δὲν εὕρῃ καλὸν ἰατρόν οὕτως θέλει καὶ ἡ ἐξαγόρευσις τῶν ἁμαρτημάτων νὰ γίνεται. Ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ἐξομολογηθῇ, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὰ λαβώματα καὶ τὰ νοσήματα τῆς ψυχῆς, θέλει νὰ κοπιάσῃ καὶ νὰ δράμῃ, ὅπως νὰ εὕρῃ πνευματικὸν ἄξιον καὶ δόκιμον, διὰ νὰ καθαρίσῃ τοὺς σκώληκας καὶ τοὺς μώλωψας ἐπιμελῶς καὶ τελείως νὰ τὰς ἐκριζώσῃ καὶ νὰ τὰς καθαρίσῃ, τότε νὰ βάλῃ τὰς ἀλειφὰς νὰ τὰς ἰατρεύσῃ, διότι λέγει ἡ θεία Γραφή· ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, εἰ δὲ καὶ τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖ, καὶ οἱ δύο εἰς βυθὸν ὑπαγένουν, τουτέστι θέλουν ἐγκρεμνισθῇ· καὶ διὰ τοῦτο νὰ ζητῆτε πᾶν τὸ καλιότερον.

Ὅρα ἀπόφασιν κατὰ τοῦ πνευματικοῦ· Καὶ ἐὰν ὁ πνευματικὸς ὁμολογήσῃ τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ νὰ τοῦ ἐξομολογηθοῦν, νὰ ἔχῃ ἐπιτίμιον ἄργεια τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ χρόνους τρεῖς.

Ἄλλοι δὲ διδάσκαλοι λέγουν καὶ ἀποφήνουν, ὅτι νὰ ἔναι καθῃρημένος παντάπασι καὶ τῆς ἱεροσύνης καὶ τῆς πνευματικῆς χάριτος, μόνον τοῦτο νὰ ἔχῃ, ὅτι νὰ μεταλαμβάνῃ τῆς θείας μεταλήψεως.

Νόμος· Ὁ δὲ πολιτικὸς νόμος ἀποφήνει [1]) νὰ εὐγάνουν τὴν γλῶτταν αὐτοῦ, ἔξω νὰ τὴν ἐρύκτουν.

DESPRE CEL CE VOIEȘTE SĂ SE MĂRTURISEASCĂ, SĂ CAUTE UN DUHOVNIC CU EXPERIENȚĂ: ȘI DACĂ DUHOVNICUL SPUNE CUIVA PĂCATUL CELUI CE SE MĂRTURISEȘTE. CAP. 242. (COMP. GLAVA 319.)

A patriarhului Postnicul: Mărturisirea păcatelor are acest înțeles, adică precum are și arătarea suferințelor trupești, adică dacă are cineva vreo rană sau boală în trupul lui nu arată acele suferințe oricărui om, ci caută să afle un doctor cu experiență și încercat ca să le vindece, pentru ca să nu cangreneze și să facă viermi și să ajungă să moară, pentru că n-a găsit doctor bun, tot așa va să se facă și spovedirea păcatelor. Acela care voiește să se mărturisească, pentru ca să-și vindece rănile și boalele sufletului, va să se ostenească și să alerge să afle un duhovnic vrednic și încercat, ca să se curețe cu grijă de viermi și de contuzii și să le înlăture din rădăcină cu desăvîrșire și să le curețe, atunci să pună alifii și să le vindece, pentr că sfînta scriptură spune: noi sîntem în stare să oprim slăbiciunile celor fără putere, iar dacă orb pe orb conduce, amîndoi merg în prăpastie, adică se vor prăbuși; și de aceea căutați tot ce este mai bun.

Vezi hotărîrea împotriva duhovnicului: Și dacă duhovnicul va spune cuiva păcatul pe care i-l vor fi mărturisit, să fie pedepsit cu oprirea de la preoția lui trei ani.

Alți dascăli spun și hotărăsc ca să fie îndepărtat cu totul și din preoție și din darul de duhovnic, numai atîta să aibă, că să se cuminece cu sfînta cuminecătură.

Lege. Iar legea cetățenească hotărăște să-i scoată limba, să o arunce afară.

---

[1]) ἀποφύνει în ms,

ΠΕΡΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΟΤΙ ΕΑΝ ΚΑΙ ΦΑΓΗ, ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΒΗ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΕΝΩΝ ΟΤΙ, ΕΑΝ ΕΙΝΑΙ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ, ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΒΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΓ-ον.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Ἐὰν φάγῃ ὁ ἀσθενής, ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται εἰς κίνδυνον θανάτου, νὰ μεταδίδεται τῶν θείων μυστηρίων καὶ νὰ μὴ δὲν ἐμπόδιζεται, διατὶ ἔφαγε τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

Συνόδου α-ης κανὼν ιγ-ος· Εἰ δὲ καὶ ἔναι τινὲς κανονισμένοι, ὅτι νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν τῶν θείων μυστηρίων, καὶ ἔλθῃ θάνατος εἰς αὐτούς, νὰ μεταδίδωνται ἀνεμποδίστως, διὰ νὰ μὴ δὲν ὑστερηθοῦν τοῦ τοιούτου ἁγιασμοῦ. Καὶ ἐὰν λάβουν τὴν ὑγείαν καὶ σηκωθοῦν, νὰ στέκωνται πάλιν εἰς τοὺς ὁρισμένους χρόνους νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν.

ΠΕΡΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΕΑΝ ΑΠΟΘΑΝΗ ΑΜΕΤΑΔΟΤΟΣ ΑΠΟ ΑΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ Η ΑΛΛΟΥ ΤΙΝΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΔ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστετοῦ· Ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς ἀποφαίνει [1]) ὅτι ἂν ἀποθάνῃ τινάς, χωρὶς νὰ μεταδοθῇ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν του, νὰ κανονίζεται τοῦτος καὶ νὰ κάμουν δι' αὐτὸν λειτουργίας καὶ ἐλεημοσύνας· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται πρῶτοι τοῦ ὁσπητίου αὐτοῦ, νὰ κανονίζωνται χρόνους δύο καὶ νὰ κάμνουν καὶ μετανοίας ἑκατόν. Εἰ δὲ καὶ καλέσουν τὸν ἱερέα καὶ δὲν ὑπάγει τῆς ὥρας, ἀμὴ ἀμελήσει καὶ ὁ ἀσθενὴς ἀπεθάνῃ ἀμετάδοτος, νὰ δουλεύσῃ ὁ ἱερεὺς χρόνον ἕνα ἄργεια τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ.

BOLNAVUL CARE A ȘI MÎNCAT, SĂ SE CUMINECE; ȘI CEI CE AU CANON DACĂ SÎNT PE MOARTE, SĂ SE CUMINECE. CAP. 243. (GLAVA 320.)

A lui Nichifor al Constantinopolului: Dacă a mîncat bolnavul care se află în primejdie de moarte, să se cuminece cu dumnezeieștile taine și să nu fie oprit, pentru că a mîncat în ziua aceea.

Canonul al 13-lea al sinodului 1-lea : Dacă unii au canon să nu se cuminece cu dumnezeieștile, taine și le vine moartea, să se cuminece fără nici o piedică, pentru ca să nu fie lipsiți de o sfințire ca aceasta. Și dacă își dobîndesc sănătatea și se scoală, să stea iarăși anii hotărîți și să nu se cuminece.

BOLNAVUL CARE A MURIT NECUMINECAT DIN NEGLIJENȚA PREOTULUI SAU A ALTCUIVA. CAP. 244.

A patriarhului Postnicul: Prea sfîntul Ioan Postnicul spune că dacă a murit cineva, fără să se fi cuminecat cu sfintele taine din nepăsarea sa, acesta să ia canon și să se facă pentru el liturghii și milostenii ; și accia care sînt cei dintîi ai casei lui, să ia canon doi ani și să facă și o sută de metanii. Iar de vor chema preot și nu vine în acel ceas, ci va fi neglijent și bolnavul a murit necuminecat, preotul să sufere un an oprire de la preoția lui.

[1]) ἀποφύνῃ în ms.

ΠΕΡΙ ΠΟΣΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΝΑ ΕΞΑΓΟΡΕΥΩΝΤΑΙ ΤΑ ΑΡΣΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΘΗΛΥΚΑ· ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΚΑΜΝΕΙ ΧΡΕΙΑ ΝΑ ΜΕΤΑΝΟΩΜΕΝ ΙΕΡΩΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΛΑΙΚΟΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΕ-ον.

Ἰωάννου τοῦ Κίτρους· Ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης ὁ Κίτρους διακελεύει, ὅτι τὰ ἀρσενικὰ παιδία μετὰ τοὺς τέσσαρας καὶ δέκα [1]) χρόνους νὰ ἐξαγορεύωνται εἰς πνευματικοὺς πατέρας τὰ αὐτῶν ἁμαρτήματα, τὰ δὲ θηλυκὰ μετὰ τοὺς δώδεκα.

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Καὶ ὅλοι κάμνει χρεία νὰ μετανοοῦμεν, ἀρχιερεῖς ἱερεῖς, καλόγεροι, καλογραῖαι [2]), ἄνδρες, γυναῖκες· καὶ οὐδένας νὰ χωρίζῃ ἀπὸ τὴν μετάνοιαν καὶ ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν, ὅτι ὅλοι ἁμαρτάνομεν, ἢ διὰ λόγου ἢ διὰ ἔργου, ἢ διὰ θεωρίας ἢ διὰ ἐνθυμήσεων, καὶ χρεωστοῦμεν νὰ μετανοοῦμεν· ὅθεν καὶ ὁ σωτὴρ ἡμῶν λέγει καὶ ὁ αὐτοῦ βαπτιστὴς Ἰωάννης, ὁ θεῖος Πρόδρομος· μετανοεῖτε· ἤγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐγγὺς Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, λέγει δὲ μεγάλως· ἐγὼ βοῶ μετ' ἐμοῦ πᾶσι διὰ τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν χάριτος, νὰ μετανοῶμεν, ἵνα σωθῶμεν, ὅτι καὶ ἱερωμένων καὶ κοσμικῶν ἀναγκαία ἔναι ἡ ἐξομολόγησις καὶ ἡ μετάνοια. Μαρτυρεῖ δὲ τοῦτο ὁ ἀπόστολος λέγων· ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα· καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. Ἀπὸ τούτου δείχνει ὁ ἀπόστολος, ὅτι χρεία ἔναι νὰ ἐξαγορεύεται πᾶς ἄνθρωπος εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἥμαρτε, ὅτι οὐδένας ἔναι ἀναμάρτητος, εἰ μὴ μόνος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος ἀναμαρτήτως ἐσαρκώθη καὶ ἁγίως ἐγεννήθη καὶ ἔζησε καὶ ἀπέθανε ὑπὲρ ἁπάντων, ὁ λυτρωτής, καὶ ἀναστάς, ζῇ καὶ μένει μόνος ὢν ἀναμάρτητος.

ΟΤΙ ΟΣΟΙ ΕΞΑΓΟΡΕΥΟΝΤΑΙ ΕΚ ΠΡΟΑΙΡΕΣΕΩΣ, ΠΩΣ ΚΑΝΟΝΙΖΕΤΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜϚ-ον

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Ἐὰν ἐξομολογηθῇ ὁ ἄνθρωπος τὰ ἁμαρτήματά του ὁλοψύχως ἐκ προαιρέσεως, ὁ πνευματικὸς ἔναι χρεώστης νὰ κάμῃ ἐλαφρὴν

LA CÎȚI ANI SĂ SE SPOVEDEASCĂ PARTEA BĂRBĂTEASCĂ ȘI CEA FEMEIASCĂ; ȘI TOȚI TREBUIE SĂ NE POCĂIM ,CLERICI ȘI MIRENI. CAP. 245. (GLAVA 321).

A lui Ioan al Chitrului: Prea sfințitul Ioan al Chitrului poruncește că băieții după paisprezece ani să-și spovedească la duhovnicii lor păcatele, iar fetele după doisprezece.

A lui Simeon al Salonicului: Și toți trebuie să ne pocăim, arhierei, preoți, călugări, călugărițe, bărbați, femei; și nimeni să nu se despartă de pocăință și de mărturisire, pentru că toți păcătuim, sau cu cuvîntul sau cu lucrul, sau cu vederea sau cu gîndurile, și sîntem datori să ne pocăim; de aceea și mîntuitorul nostru, precum și botezătorul său Ioan, dumnezeiescul înainte mergător <zice>: pocăiți-vă, că împărăția cerurilor s-a apropiat. Și domnul e aproape de toți care-l cheamă pre dînsul, spune cu glas mare; eu strig tuturor împreună cu mine pentru harul mîntuitorului nostru, să ne pocăim, ca să fim mîntuiți, pentru că și clericii și mirenii au trebuință de mărturisire și pocăință. Iar aceasta o mărturisește apostolul zicînd: mărturisiți-vă unii altora greșelile și rugați-vă unii pentru alții, pentru ca să vă tămăduiți. Dintru acesta arată apostolul, că e de trebuință să se spovedească tot omul din cele ce a păcătuit, pentru că nimeni nu este fără păcat, decît numai domnul nostru Isus Hristos, care fără păcat s-a întrupat și cu sfințenie s-a născut și a trăit și a murit pentru toți, izbăvitorul, și înviind trăiește și rămîne singur fără păcat.

CELOR CARE SE SPOVEDESC DE BUNA LOR VOIE, CE CANON LI SE DĂ? CAP. 246. (GLAVA 322.)

A lui Nichifor al Constantinopolului: Dacă omul și-a mărturisit păcatele din tot sufletul de buna lui voie, duhovnicul este dator să-i facă ușoară vindecarea acelor răni și canonul

[1]) δώδεκα în ms.
[2]) καλογραί în ms.

τὴν ἰατρείαν τῶν πληγῶν ἐκείνων καὶ τὸν κανόνα ὁποῦ θέλει νὰ τὸν ἐκανονίσῃ, νὰ τὸν ἐμοιράζῃ εἰς τρία· τὸ μὲν ἕνα νὰ τὸ βάλῃ εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐδένας ἔναι ἀναμάρτητος, εἰ μὴ μόνος αὐτὸς ὁ Κύριος· τὸ δὲ δεύτερον θέλει νὰ κάμῃ νὰ δώσῃ τὸν κανόνα εἰς αὐτὸν ὁποῦ ἔκαμε τὴν ἁμαρτίαν, κατὰ τὴν δύναμιν καὶ προαίρεσιν αὐτοῦ· τὸ δὲ τρίτον νὰ λαμβάνῃ ὁ πνευματικὸς ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν.

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΟΠΩΣ ΝΑ ΕΧΗ ΤΟΠΟΝ ΙΕΡΟΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙ ΝΑ ΛΕΓΗ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΥΣ; ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΕΙΝΩΝ ΟΠΟΥ ΣΤΕΡΓΟΥΝ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΤΟΝ ΕΣΤΕΡΓΟΥΝ· ΚΑΙ ΝΑ ΕΜΒΛΕΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΝΕΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΓΗΡΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΖ-ον.

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Ὁ πνευματικὸς θέλει νὰ ἔχῃ τόπον σεμνὸν καὶ ἱερὸν εἰς τὸν ὁποῖον νὰ ἐξομολογῇ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ ἐπέρνῃ ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ ἐξομολογηθῇ μὲ καθαρὸν πρόσωπον καὶ θεῖον φόβον καὶ ὄχι μετά τινος σκυθρωπότητος ἢ βάρους ἢ σχήματος κακοῦ, ἀμὴ μετὰ χαρᾶς πολλῆς νὰ ὑπαγένῃ μετ' ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ ἐξομολογηθῇ, εἰς ἐκεῖνον τὸν ἱερὸν τόπον, ὡς ἔναι χρέος τῶν δοκιμωτάτων πνευματικῶν, ὅτι νὰ κάμνουν.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅταν ὁ πνευματικὸς θέλῃ νὰ ἐξομολογήσῃ τινὰν ἄνθρωπον, τούτους τοὺς λόγους χρεωστεῖ νὰ λέγῃ πρὸς αὐτόν· Βλέπε καλῶς, παιδί μου, ὅτι ὁ Χριστὸς στέκεται ἀπὸ πάνω σου καὶ ἀλημένη τὴν ἐξομολόγησίν σου καὶ μηδὲν ἐντραπῇς καὶ μηδὲ νὰ φοβηθῇς ἀπὸ ἐμένα νὰ κρύψῃς κανένα ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ ἔκαμες· ἀμὴ μετὰ θάρρους καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας εἰπὲ αὐτά, διὰ νὰ λάβῃς συγχώρησιν καὶ εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰ δὲ καὶ κρύψεις τίποτα ἀπ' αὐτοῦ, θέλεις ἔχῃ διπλῆν ἁμαρτίαν. Καὶ πρόσεχε, ἐπειδὴ ἦλθες εἰς ἰατρὸν διὰ νὰ ἔχῃ ἰατρευθῇς, νὰ μὴ δὲν ὑπάγῃ ἀγιά-

cu care voiește să-l canonească, să-l împartă în trei: o parte să o pună spre iubirea de oameni a lui Dumnezeu, că nimeni nu este fără păcat decît numai singur Domnul; a doua parte din canon să o dea să o facă acela care a făcut păcatul, după puterea și rîvna lui; iar partea a treia să o ia duhovnicul, ca unul care are puterea de la arhiereu să lege și să dezlege.

DESPRE DUHOVNIC CA SĂ AIBĂ UN LOC SFÎNT PENTRU CEI CE SE MĂRTURISESC ȘI CE SĂ SPUNĂ CĂTRE EI? ȘI DESPRE CEI CE-ȘI PRIMESC CANONUL ȘI CARE NU-L PRIMESC ȘI SĂ SE SOCOTEASCĂ TINEREȚEA ȘI BĂTRÎNEȚEA LOR. CAP. 247. (GLAVA 327.)

A lui Simeon al Salonicului: Duhovnicul va să aibă un loc cinstit și sfînt în care să spovedească oamenii și să-l primească pe acela pe care voiește să-l spovedească, cu față curată și cu frica lui Dumnezeu și nu cu vreo față posomorîtă și gravă și cu chip rău, ci cu multă bucurie să meargă cu acela care voiește să se mărturisească în acel loc sfînt, precum este datoria duhovnicilor adevărați să o facă.

A patriarhului Postnicul: Cînd duhovnicul voiește să spovedească pe vreun om, aceste cuvinte este dator să spună către el: Caută bine, fiul meu, că Hristos stă deasupra ta și așteaptă mărturisirea ta și să nu te rușinezi, nici să te temi de mine să ascunzi vreun păcat din cele ce le-ai făcut, și cu curaj și din tot sufletul și din toată inima spune-le, ca să iei iertare și binecuvîntare de la domnul nostru Iisus Hristos. Iar de vei ascunde ceva de el, vei avea păcat îndoit. Și ia seama, de vreme ce ai venit la doctor, ca să fii vindecat, să nu pleci nevindecat și netămăduit, fără însănătoșirea sufletului și a trupului; și păcatul va fi

τρευτος καὶ ἀθεράπευτος, χωρὶς ἰάσεως ψυχῆς καὶ σώματος· καὶ ἁμαρτία θέλει εἶσθαι εἰς ἐσένα καὶ οὐχὶ εἰς ἐμένα. Καὶ οὕτως τὸν ἐρωτᾷ ἕνα καὶ ἕνα. Ἀρχὴ ἀνέκαμε κανένα ἀπὸ τὸ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ταῦτα· Ἄρνησις πίστεως· Ἀπόγνωσις· Μοιχεία· Φόνος θεληματικῶς· Αἱμομιξία· Ἀρσενοκοιτία· καὶ ἡ παράνομος Παιδοφθορία.

Ὁμοίως καὶ περὶ τῶν ἐπιλοίπων ἁμαρτημάτων καὶ ἀκούοντας τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ τὰ ἁμαρτήματα ποῖα εἶναι, κανονίζει αὐτόν, καθὼς ὁρίζουν οἱ κανόνες τῶν θείων πατέρων, καὶ καθὼς ἐβλέπεις καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ προαίρεσιν.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν πγ-ος· Καὶ ὅσοι στέργουν τὸν κανόνα τους, λέγει ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν ὀγδοηκοστὸν τρίτον κανόνα αὐτοῦ, καὶ δὲν μεταλαμβάνουν, τούτους ἔχε καὶ πνευματικοπαίδια. Οἱ δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν στέργουν τὸν κανόνα τους, μὴ ἀφίσῃς αὐτοὺς νὰ ὑπᾶσι χωρὶς ἰατρεία, ἀμὴ νουθέτει πρώτην καὶ δευτέραν φοράν· καὶ εἰ μὲν σου ἀκούσουν, ἤδη καλόν· εἰ δὲ καὶ μείνουν εἰς τὸ ἀμετάτρεπτον καὶ δὲν θελήσουν νὰ ἐπιστραφοῦν τελείως, ἡ ἁμαρτία ἂς ἔναι εἰς ἐκείνους.

Καὶ ἤξευρε, ὅτι οὕτως νὰ ἔχῃ τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ σοῦ ἐξομολογοῦνται, ὡσὰν νὰ ἦσαν καὶ ἐδικά σου· καὶ οὕτως νὰ ἔχῃ ἔννοιαν νὰ ἀποκριθῇς τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐν τῇ φρικτῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρουσίᾳ·

Ἀποστόλων κανὼν νβ-ος· Καὶ ὅσοι δὲν στέργουν τελείως νὰ κάμουν ἀπὸ τὸν κανόνα, ὁποῦ τοὺς δίδεις καὶ εὔγουν ἀπὸ σοῦ χωρὶς ἰατρεία, εἰ μὲν καὶ ἐπιστρέψουν καὶ ἔλθουν εἰς μετάνοιαν καὶ ὑποσχεθοῦν, ὅτι νὰ κάμουν τὸν κανόνα τους, δέξαι αὐτοὺς καὶ ἐγκάλισον, ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν λέγει· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Εἰ δὲ καὶ δὲν θελήσουν, αὐτοὶ θέλουν βαστάζει τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν τους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· πλὴν ἔχεις χρέος ὅσον δύνασαι νὰ τοὺς νουθετῇς καὶ νὰ κάμῃς ἰατρείαν εἰς αὐτούς, εἰς ὅσον ἠμπορέσῃς, ἂν σοῦ ἀκούσουν.

al tău și nu al meu. Și așa întreabă-l una cîte una. Început fă cu unul din cele șapte păcate de moarte, care sînt următoarele: Tăgăduirea credinței ; Deznădejdea; Preacurvia; Sinuciderea; Amestecarea de sînge; Pederastia; și Siluirea de copii.

De asemenea și despre celelalte păcate și ascultînd cuvintele lui și ce păcate sînt, dă-i canon, precum hotărăsc canoanele dumnezeieștilor părinți și după cum vezi virtutea și libera lui voință.

Canonul 83 al marelui Vasilie: Și cîți acceptă canonul lor, zice marele Vasilie în al optzeci și treilea canon al său, și nu se cuminecă, aceștia să-ți fie copii duhovnicești. Iar pe cei care nu primesc canonul lor, nu-i lăsa să plece fără vindecare, ci povățuiește-i o dată și a doua oară; și dacă te vor asculta, iacă-i bine; iar dacă rămîn neschimbați și nu vor voi cu desăvîrșire să se întoarcă, lasă păcatul să fie al acelora.

Și să știi că păcatele care ți se mărturisesc, să le socotești așa, ca și cum ar fi ale tale proprii; ași așa să ai gînd să răspunzi domnului nostru Isus Hristos la groaznica a doua venire a lui.

Canonul 52 al apostolilor : Și care nu primesc cu totul să facă din canonul lor ce li-l dai și pleacă de la tine fără vindecare, dacă se întorc și vin la pocăință și făgăduiesc să-și facă al lor canon, primește-i și îmbrățișează-i, pentru că domnul nostru spune: n-am venit să chem pe cei drepți, ci pe păcătoși la pocăință. Iar dacă nu vor voi, ei vor avea de tras greul păcatelor lor în ziua judecății; numai că tu ai datoria să-i povățuiești pe cît îți stă în putere și să le aduci vindecare pe cît poți, dacă te vor asculta.

Ὅρα καλῶς ταῦτα, ὦ πνευματικέ· Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅταν εὑρεθῇ ἄνθρωπος εὐβλαβὴς καὶ προαιρεῖται νὰ κάμῃ καθ' ἡμέραν μετανοίας κατὰ τὸ δυνατόν του νύκταν καὶ ἡμέραν, κατεβάζῃς του ἕνα χρόνον παρακάτω ἀπὸ τὸ μέτρον ὁποῦ τοῦ ἔδωκες νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ.

Εἰ δὲ καὶ ἔχει προαίρεσιν νὰ κάμνῃ ἐλεημοσύνῃ κατὰ τὴν δύναμίν του, ἀφίνῃς του ἄλλον ἕνα χρόνον.

Καὶ ἐὰν νησετύῃ τετράδῃ καὶ παρασκευῇ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων ἀποστόλων, ἀφίνῃς του πάλιν ἄλλον ἕνα χρόνον.

Εἰ δὲ καὶ θελέσει νὰ κρατήσῃ τῇ δευτέρᾳ τὸ κρέας, πάλιν ἀφίσῃς του ἄλλον ἕνα χρόνον.

Εἰ δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἔναι ἀπὸ τοὺς τριάντα χρόνους καὶ κάτω, πάλιν ἄλλον ἕνα χρόνον τοῦ ἀφίνῃς.

Εἰ δὲ καὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς εἴκοσι χρόνους καὶ κάτω, ὀλιγώτερον κανονίζεται.

Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν μετανοήσει καὶ θέλει νὰ γένῃ καλόγερος, τὰ δύο μερτικὰ τῶν ἁμαρτιῶν του νὰ τὸν ἐκανονίζῃς, καὶ τὸ ἄλλον νὰ τοῦ ἀφίνῃς.

Εἰ δὲ καὶ θελήσει νὰ ὑπάγῃ εἰς μοναστήριον, ὁποῦ νὰ εἶναι κοινώβιον, τὰ ἥμισυ τοῦ κανόνος τῶν ἁμαρτιῶν του τοῦ ἄφισε.

Εἰ δὲ καὶ δὲν θελήσει αὐτὸς ὁποῦ ἐξομολογεῖται, νὰ κάμῃ ἀπὸ τὰ ἄνωθεν, ὁποῦ εἴπαμεν, νὰ πληρώσῃ σωστοὺς τοὺς ὁρισμένους χρόνους τῶν ἁμαρτιῶν του.

Ὦ πνευματικέ, ὅρα καὶ τοῦτο καλῶς· Καὶ ὁ πνευματικὸς χρεωστεῖ νὰ ἐβλέπῃ τὸν ἄνθρωπον, ἢ νέος ἔναι, ἢ γέροντας, ἢ δυνατὸς ἢ ἀδύνατος, καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸν τόπον, ὁποῦ ἔγινεν τὸ ἁμάρτημα· καὶ ἂν ἔγινεν ἀπὸ πολυφαγίας ἢ ἀπὸ μέθης, ἢ μελετημένον τὸ εἶχον καὶ τὸ ἐσυμφώνησαν, ἢ ἀπὸ φόβον ἔγινεν, ἢ δυναστικῶς, ἢ ἀπὸ πτωχίαν· τοῦτο κάμνει χρεία νὰ ἐβλέπῃ ὁ πνευματικὸς καὶ νὰ ἐξετάζει, ὅτι ὁ νέος, ἂν ἁμαρτάνῃ, ἔχει ἐλαφρότερον τὸν κανόνα ἀπὸ τὸν γέροντα, ὡς εἴπαμεν.

Vezi bine acestea, duhovnice! A patriarhului Postnicul: Cînd s-a aflat un om evlavios și-și alege din liberă voință să facă zilnic metanii după puterea sa zi și noapte, scade-i un an din numărul ce i l-ai dat să nu se cuminece.

Iar dacă din libera lui voință face milostenii după puterea sa, mai scade-i încă un an.

Și dacă postește miercuri și vineri potrivit hotărîrii dumnezeieștilor apostoli, mai lasă-i încă un an.

Iar dacă va voi și lunea să postească de carne, iarăși mai lasă-i încă un an.

Iar dacă omul acela este de treizeci de ani și mai puțin, iarăși să-i mai lași încă un an.

Iar dacă este de douăzeci de ani și mai puțin, dă-i un canon mai mic.

Iar dacă după păcat se va pocăi și va voi să se facă călugăr, atunci pentru două părți din păcatele lui să-i dai canon, iar alta să i-o ierți.

Iar de va voi să meargă într-o mănăstire, unde este viață de obște, jumătate din canonul păcatelor lui iart-o.

Iar dacă acel ce se mărturisește nu va voi să facă din cele de mai sus ce le-am zis, atunci să împlinească în întregime anii hotărîți ai păcatelor lui.

Duhovnice, vezi și aceasta bine: Și duhovnicul este dator să vadă dacă omul este tînăr sau bătrîn, dacă e în putere sau slab, și felul și locul în care s-a făcut păcatul; și de s-a făcut din mîncare prea multă sau din beție, sau cu precugetare sau din vreo învoială, sau de frică s-a făcut sau din silă sau din sărăcie, aceasta trebuie să vadă duhovnicul și să cerceteze, pentru că tînărul, dacă păcătuiește, are canon mai ușor decît bătrînul, precum am zis.

Ὁμοίως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἁμαρτήματα ἔχουν διαφορὰ καὶ θέλει νὰ τὰ ἐρευνᾷ, πῶς ἔγιναν, καὶ τότε κάμνῃ τὸν κανόνα τους κατὰ τὸ πρέπον καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν οδ-ος· Καὶ ἐὰν κάμνῃ οἰκονομία νὰ ὀλιγοστεύσῃ τὸν κανόνα τῶν ἁμαρτιῶν, ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν ἐξουσίαν τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν, δὲν ἔχει κανόνα οὐδὲ ἁμάρτημα, οὐδὲ κατάκρισιν, ὅτι διδάσκει καὶ λέγει πρὸς ἡμᾶς ἡ θεία Γραφή· τοὺς μετὰ πόνου καρδίας καὶ ψυχῆς ἐξομολογουμένους, ἐν τῷ ἅμα ἔρχεται εἰς αὐτοὺς ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ καὶ λαμβάνουν συγχώρησιν καὶ γίνονται κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΝΗΣΑΜΕΝΩΝ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΘΕΛΗΜΑΤΙΚΩΣ Η ΔΙΑ ΒΑΣΑΝΩΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΗ-ον>

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν ογ-ος καὶ πα-ος· Ὅποιος ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν θεληματικῶς, χωρὶς νὰ τὸν ἐβιάσουν, μόνον εἰς τὸν θάνατόν του νὰ μεταλάβῃ· εἰ δὲ καὶ τὸν ἀρνηθῇ ἀπὸ πολλὰ βάσανα καὶ μαρτύρια, ὁποῦ δὲν ἠμπόριε νὰ τὰ ὑπομένῃ, χρόνους ὀκτὼ νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ. Ὅμως ἡ ἐκκλησία τὴν σήμερον εἰς τοῦτο συγκαταβατικώτερον κάμνει τὸν κανόνα τοῦτον διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν.

ΠΕΡΙ ΜΑΝΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΕΙΝΩΝ ΟΠΟΥ ΥΠΑΓΕΝΟΥΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΝΤΕΙΣ ΚΑΙ ΟΠΟΥ ΒΑΣΤΟΥΝ ΦΥΛΑΚΤΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΜΘ-ον.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου ξε-ος· Ὁ ἑξηκοστὸς πέμπτος κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἀποφύνῃ(!), ὅτι ὁ μάντις καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ χύνει τὸ κερὶ ἢ τὸ μολύβι, ἢ ὁποῦ ἀποδένει ἀνδρόγυνα, νὰ μὴ δὲν ἐσμίγουν, ἢ κάμνει ἄλλης γενεᾶς μαντείας, χρόνους εἴκοσι νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ.

De asemenea și toate celelalte păcate sînt felurite și ai să le cercetezi, cum s-au făcut, și atunci să le faci canonul lor după cum se cade și după libera voință a omului.

Canonul 74 al marelui Vasile : Și dacă îi este chibzuința să împuținezе canonul păcatelor, ca unul ce are putere să dezlege și să lege, nu are canon nici păcat, nici osîndă, pentru că dumnezeiasca scriptură învață și zice către noi: pe cei ce cu osîrdia inimii și a sufletului se mărturisesc, în aceeași clipă vine asupra lor iubirea de Dumnezeu și iau iertare și se fac moștenitori ai împărăției cerurilor.

DESPRE CEI CE S-AU LEPĂDAT DE HRISTOS DIN VOIA LOR SAU CHINUIȚI FIIND. CAP. 248. (COMP. GLAVA 323.)

Canonul 73 și 81 al marelui Vasilie: Cine s-a lepădat de Hristos din voia lui, fără să fi fost silit, numai la moartea lui să se cuminece; iar de s-a lepădat din cauza multor munci și chinuri, pe care nu le putea răbda, să nu se cuminece opt ani. Totuși biserica pune astăzi pentru aceasta un canon mai scăzut din cauza slăbiciunii omenești.

DESPRE VRĂJITORIE ȘI DESPRE CEI CE MERG LA VRĂJITORI ȘI CARE POARTĂ TALISMANE. CAP. 249. (GLAVA 328.)

Canonul 65 al marelui Vasilie: Canonul al șaizeci și cincilea al marelui Vasilie declară că vrăjitorul și acela care toarnă ceara sau plumbul, sau care leagă perechea cununată ca să nu se împreune sau face altă vrăjitorie de acest fel, să nu se împărtășească douăzeci de ani.

Ὅρα καλῶς τὴν παροῦσαν ἔννοιαν· Καὶ ἤξευρε, ὅτι ἐκείνους λέγει μάντεις, ὁποῦ κράζουν τοὺς δαίμονας καὶ κάμνουν τὰς μαντείας εἰς τὰ θελήματα ἐκεῖνα ὁποῦ θέλουν εἰς βλάβην ἀνθρώπων.

Συνόδου Ἀγγύρας κανὼν κδ-ος· Ἀκόμι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ φέρνουν μάντιν εἰς τὰ ὀσπήτιά τους, νὰ τοὺς εὐγάλουν μάγιας, ἢ ὁποῦ ἀστρονομοῦνται, ἢ διὰ νὰ μάθωσι τίποτε ὁποῦ δὲν ἤξεύρουν, ὑπάγουν εἰς τοὺς μάντεις ἢ τὰς μάντισας, χρόνους πέντε νὰ μὴ κοινωνήσουν.

Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ βαστοῦν φυλακτὰ ἢ τύχην, τουτέστι ῥιζικὸν λέγουν, ὅτι ἔχει ἄνθρωπος, ἢ τὴν ἡμέραν ὁποῦ γεννηθοῦν ἐμβλέπουν ἢ κακὴ εἶναι ἢ καλή, νὰ κανονίζονται χρόνους πέντε.

ΠΕΡΙ ΜΑΛΑΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΡΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΥΡΕΘΕΝΤΟΣ ΜΕΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΒΑΠΤΙΣΤΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὅσοι ἔλθουν εἰς ἔργον καὶ πρᾶξιν μαλακίας, νὰ ξηροφάγουν <σαράντα ἡμέρας>, νὰ μὴ δὲν μεταλάβουν χρόνον ἕνα καὶ νὰ κάμνουν καθ' ἡμέραν καὶ μετανοίας πενῆντα.

Εἰ δὲ καὶ ἀνάμεσόν τους γένῃ ἡ μαλαχία, νὰ ξηροφάγουν ἡμέρας ὀγδοήντα, νὰ μὴ δὲν κοινωνήσουν χρόνους δύο καὶ νὰ κάμνουν καὶ καθ' ἡμέραν μετανοίας πενῆντα.

Εἰ δὲ καὶ ἔναι τινὰς ἀπὸ τοῦ κλήρου τῆς ἱερατικῆς τάξεως καὶ προτύτερα παρὰ νὰ λάβῃ τὴν ἱερωσύνην ἔλθῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα τῆς μαλακίας, νὰ κανονίζεται πρῶτον καὶ τότε νὰ χειροτονῆται.

Εἰ δὲ ἀγνώστως νὰ τὸ κάμῃ, ὡσὰν γένῃ ἱερεύς, νὰ ἀργῆται τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ χρόνον ἕνα. Εἰ δὲ καὶ τὸ κάμῃ ἐν γνώσει μετὰ ταῦτα, νὰ καθήρεται τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ.

Vezi bine înțelesul acesta: Și să știi bine că vrăjitori li se spune acelora care cheamă pe draci și fac vrăjile la voia acelora care le voiesc spre stricăciunea oamenilor.

Canonul al 24-lea al sinodului de la Anghira: Încă și aceia care aduc în casele lor vrăjitor, ca să le facă vrăji sau să le citească în stele, sau pentru ca să afle ce nu știu, merg la vrăjitori sau vrăjitoare, să nu se cuminece cinci ani.

De asemenea și aceia care poartă talismane sau noroc, adică spun ce ursită are omul, sau se uită la ziua în care s-au născut, au rea este au bună, să ia canon cinci ani.

DESPRE MALACHIE ȘI CURVIE ȘI DESPRE CEL CE S-A AFLAT ÎMPREUNĂ CU FEMEIE NEBOTEZATĂ. CAP .250. (GLAVA 329·)

A patriarhului Postnicul: Cîți vin la acest lucru de fac malachie, să țină post negru < patruzeci de zile > și să nu se împartășească un an și să facă în fiecare zi cincizeci de metanii.

Iar de s-a făcut și între ei malachie, să țină post negru optzeci de zile și să nu se cuminece doi ani și să facă și în fiecare zi cincizeci de metanii.

Iar dacă este cineva și din cinul preoțesc și încă înainte de a fi luat preoția a căzut în acel păcat al malachiei, mai întîi să-și ia canonul și atunci să se hirotonească.

Iar dacă din neștiință a făcut-o, după ce s-a preoțit, să fie oprit de la preoție un an. Iar de a făcut-o cu știință după aceea, să fie caterisit din preoția lui.

Εἰ δὲ καὶ καλόγερος κάμῃ τοῦτο, ἡμέρας ἑξῆντα νὰ κάμῃ ξηροφαγίαν,ἔναι ὁ κανόνας του, καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας ὀγδοῆντα τὴν καθ' ἡμέραν.

Καὶ ὅσες γυναῖκες ἐσμίξουν μετὰ ἀνδρῶν καὶ νὰ μὴ δὲν κάμουν ἔργον τέλειον ἁμαρτίας, νὰ κανονίζεται εἰς τὸν αὐτὸν ἄνωθεν κανόνα τῆς μαλακίας.

Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ-ος· Καὶ ὅποιος πορνεύσει, λέγει ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, χρόνους ἐννέα νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Ὁ μέγας Βασίλειος λέγει ἑπτά.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ δὲ θεῖος Νηστευτὴς ὁ πατριάρχης ἀποφύνει (!), ὅτι εἰς δύο χρόνους νὰ μεταλάβῃ, ἀληθῶς ἐὰν θελήσῃ νὰ ξηροφάγῃ ἕως τὴν ἐννάτην ὥραν καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας διακοσίας πενῆντα· εἰ δὲ καὶ δὲν θελήσει, νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ, καθὼς ἀποφύνουν (!) ἄνωθεν οἱ θεῖοι πατέρες.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Εἰ δὲ ὅποιος πορνεύσει μετὰ γυναικὸς ἀβαπτίστης, πέντε χρόνους νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας καὶ νηστείας.

ΠΕΡΙ ΑΙΜΟΜΙΞΙΑΣ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΑ-ον>

Ἀπὸ τοὺς κανόνας τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Ὅποιος ἐσμίξει μὲ τὴν ἀδελφήν του εἰς ἁμαρτίαν ὁποῦ νὰ εἶναι ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ μίαν μητέρα, χρόνους εἴκοσι νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ.

Εἰ δὲ καὶ εὑρεθῇ τινὰς εἰς νύμφην του ἢ εἰς πενθερὰν ἢ εἰς προπενθεράν, χρόνους δέκα.

Εἰ δὲ ἐξαδέλφην πρώτην, χρόνους δέκα.

Dacă însă și un călugăr a făcut aceasta, canonul lui este să țină post negru șaizeci de zile și să facă în fiecare zi optzeci de metanii.

Și femeile care se vor împreuna cu bărbați și nu fac pînă la capăt lucrul păcatului, să se canonească cu canonul de mai sus al malachiei.

Canonul al 3-lea al lui Grigore al Nisei: Și cel ce curvește, zice dumnezeiescul Grigore al Nisei [1]. să nu se cuminece nouă ani.

A marelui Vasile : Marele Vasile spune șapte.

A patriarhului Postnicul: Dumnezeiescul patriarh Postnicul spune că la doi ani să se împărtășească, dacă va voi într-adevăr să țină post negru pînă la ora nouă [2]) și să facă două sute cincizezeci de metanii; iar de nu va voi, să nu se cuminece, precum au hotărît mai sus dumnezeieștii părinți.

A marelui Vasile : Iar de va curvi cu femeie nebotezată, acela cinci ani să nu se împărtășească și să facă și metanii și să postească.

DESPRE AMESTECAREA DE SÎNGE. < CAP. 251. > (GLAVA 330.)

Din canoanele marelui Vasile: Cine se va împreuna întru păcat cu soru-sa care să fie dintr-un tată și dintr-o mamă, să nu se împărtășească douăzeci de ani.

Iar dacă s-a aflat cu noru-sa sau soacră-sa sau cu mama soacrei, zece ani.

Iar cu vară primară, zece ani.

---

[1]) Numele orașului în manuscrisul grec pe care l-a avut Daniil Panoneanu, fiind scris greșit Νήσσης, l-a confundat cu νῆσος insulă, ostrov, și l-a făcut Grigorie Ostroveanul.

[2]) Adică ora trei după amiază.

Εἰ δὲ εἰς δευτέραν ἐξαδέλφην, χρόνους ἐννέα.
Εἰ δὲ εἰς κουπάραν του, χρόνους ἕνδεκα.
Καὶ εἰς τὴν ἀναδεχθικήν του, ἡ ὁποία ἔναι θυγατέρα του πνευματική, χρόνους εἴκοσι.
Εἰ δὲ εἰς γυναικαδελφήν του, χρόνους ἕνδεκα.
Τὰ ὅμοια καὶ ὁποῦ νὰ εὑρεθῇ μὲ δύο ἀδελφάδες.
Ὁμοίως καὶ ἡ γυναῖκα, ὁποῦ νὰ εὑρεθῇ μὲ δύο ἀδελφούς.
Εἰ δὲ καὶ μὲ τὴν μητρυιάν του νὰ εὑρεθῇ τινάς, χρόνους δώδεκα.
Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Πλὴν λέγει ὁ θεῖος πατριάρχης ὁ Νηστευτὴς ὅτι τῶν ἁμαρτιῶν τῆς αἱμομιξίας κατὰ τὴν προαίρεσιν τῶν ἀνθρώπων κάμνης τὸν κανόνα βαρὺν ἢ ἐλαφρόν, ὁποῦ θέλεις νὰ τὸν ἐκανονίσῃς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΥΤΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΒ-ον

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὰ συνήθειά της κατὰ τὴν φύσιν τῶν γυναικῶν, δὲν κοινωνεῖ τῶν θείων μυστηρίων, ἕως οὗ νὰ καθαρισθῇ, οὐδὲ σεμβαίνει (!) εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἕως ἡμέρας ἑπτά, οὐδὲ ἐσμίγει μὲ τὸν ἄνδραν της, ἕως νὰ καθαρισθῇ.

Εἰ δὲ καὶ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τῆς ἔλθουν νὰ τὸ ἐγνωρίσῃ, τὴν αὐτὴν ὥραν νὰ εὔγῃ ἔξω, δὲν κανονίζεται.

Εἰ δὲ καὶ τὸ ἐγνωρίσῃ καὶ ἐντραπῇ καὶ δὲν εὔγῃ ἔξω, νὰ κανονίζεται· εἰ δὲ καὶ ἐπάρῃ ἀντίδωρον, νὰ κανονίζεται περισσοτέρως.

Iar cu vară de-al doilea, nouă ani.
Iar cu cumătra sa, unsprezece ani.
Iar cu fină-sa, care îi este fiică sufletească, douăzeci de ani.
Iar cu cumnată-sa, unsprezece ani.
De asemenea și acela care s-a aflat cu două surori.
De asemenea și femeia care s-a aflat cu doi frați.
Iar dacă s-a aflat cineva cu mama-i vitregă, doisprezece ani.
A patriarhului Postnicul: Dar dumnezeiescul patriarh Postnicul spune că la păcatele de amestecare de sînge să pui canon greu sau ușor după libera voință a oamenilor, cărora voiești să le dai canon.

DESPRE FEMEIA CARE SE AFLĂ ÎN STAREA EI PERIODICĂ. CAP. 252. (GLAVA 331)

A patriarhului Postnicul: Femeia care se află în obiceiul ei după firea femeilor nu se împărtășește cu dumnezeieștile taine, pînă ce se va fi curățit; nici nu vine la biserică pînă în șapte zile, nici nu se împreună cu bărbatul-ei, pînă se va fi curățit,

Iar dacă se va și afla în biserică și simțind că-i vine în același ceas să iasă afară, atunci nu ia canon.

Iar dacă a simțit și s-a rușinat și n-a ieșit afară, atunci să ia canon; și de a luat și anafură, ia canon mai greu.

ΠΕΡΙ ΑΡΣΕΝΟΚΟΙΤΟΥ ΚΑΙ ΖΩΟΦΘΟΡΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΓ-ον.

Γρηγορίου Νύσσης· Ὁ τρίτος κανὼν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης διακελεύει, ὅτι ἐκεῖνος, ὁποῦ νὰ κάμῃ ταύτην τὴν ἀσχυμοσύνην, χρόνους δεκαοκτὼ νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Ὁ μέγας Βασίλειος λέγει εἰς δεκαπέντε.

<Τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ δὲ θεῖος Νηστευτὴς ὁ πατριάρχης διακελεύει·> Ἐὰν στέργῃ νὰ νηστεύῃ, χρόνους τρεῖς· καὶ μετὰ τὴν ἐννάτην νὰ ξηροφαγῇ· καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας διακοσίας· καὶ σώνοντα (!) οἱ τρεῖς χρόνοι, νὰ μεταλάβῃ·

Εἰ δὲ καὶ κανόνα τοῦτον δὲν στέργῃ νὰ τὸν ἐκάμνῃ, νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ ἕως χρόνους δεκαπέντε κατὰ τὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

Καὶ ὁ ζωοφθόρος χρόνους δεκαπέντε νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ.

ΠΕΡΙ ΦΟΝΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΔ-ον.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Ὁ πεντηκοστὸς ἕκτος κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἀποφύνῃ (!)· ὅτι ὅποιος φονεύσει μὲ τὸ θέλημά του, χρόνους εἴκοσι νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ. Εἰ δὲ, καὶ φονεύσει στανικῶς του, χρόνους δέκα. Ἐὰν προαιρεῖται νὰ ξηροφαγῇ μετὰ τὴν ἐννάτην καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας διακοσίας ἢ τριακοσίας, καὶ εἰς χρόνους τρεῖς νὰ μεταλάβῃ. Ὁ δὲ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ φονεύῃ εἰς πόλεμον ἢ εἰς τοὺς λῃστάς, χρόνους τρεῖς νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ· ἀληθῶς ἐὰν ἔλθουν ἐπάνω του μὲ τὰ ξίφη· Εἰ δὲ καὶ ὁ λῃστὴς δὲν ἦλθεν μὲ τὸ ξίφος, μόνον διὰ νὰ κλέψῃ, καὶ αὐτὸς ἐδύνετον (!) νὰ φύγῃ καὶ δὲν ἔφυγε, μόνον εὔγαλε τὸ ξίφος καὶ ἐφόνευσε τὸν λῃστὴν νὰ κανονίζεται καθὼς τὸν φονέα.

DESPRE CEL CE SE CULCĂ CU BĂRBAT ŞI SE ÎNPREUNĂ CU DOBITIOC. CAP. 253 (GLAVA 332.)

Grigore al Nisei: Canonul al treilea al sfîntului Grigore al Nisei porunceşte că acela care a făcut această neruşinare, să nu se cuminece optsprezece ani.

A marelui Vasile: Marele Vasile spune: cincisprezece.

< *A Postnicului:* Iar dumnezeiescul patriarh Postnicul porunceşte :> Dacă primeşte să postească, ani trei; şi după ora nouă, să ţină post negru; şi să facă şi două sute de metanii; şi împlinind trei ani, să se împărtăşească.

Dar dacă nu primeşte să facă acest canon, să nu se cuminece pînă în cincisprezece ani după hotărîrea de mai sus a marelui Vasile.

Şi stricătorul de dobitoc, cincisprezece ani să nu se cuminece.

DESPRE UCIDERE. CAP. 254. (GLAVA 335.) [1]

Canonul al cinzeci şi şaselea al marelui Vasile hotărăşte că acela care va ucide cu voinţa sa, douăzeci de ani să nu se împărtăşească. Iar de va ucide de nevoie, zece ani. Dacă din libera lui voinţă va ţinea după ora nouă [2] post negru şi va face două sau trei sute de metanii, să se împărtăşească şi după trei ani. Acela însă care ucide în război sau din tîlhari, trei ani să nu se împărtăşească; într-adevăr dacă a venit cu săbiile asupra lui. Iar dacă tîlharul n-a venit cu sabia, ci numai ca să fure, şi el putea să fugă şi nu a fugit, ci numai a scos sabia şi a ucis pe tîlhar, să ia canon ca un ucigaş.

---

[1] Glavele precedente 333 şi 334 sînt luate din *Cartea romînească de învăţătură* de la 1646.

[2] Trei după amiază.

ΠΕΡΙ ΚΛΕΠΤΟΥ ΚΑΙ ΚΛΕΠΤΑΠΟΔΟΧΟΥ ΚΑΙ ΛΗΣΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΕ-ον.

Ὁ κλέπτης εἰ μὲν ἐξομολογηθῇ θεληματικῶς, χρόνον ἕνα νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ· καὶ ἀνέναι δυνατόν, τὸ κλεψήμιον νὰ πληρώσῃ. Εἰ δὲ καὶ τὸν ἐλέγξουν, νὰ ἔναι ὁ κανόνας του χρόνους δύο. Καὶ ὁ κλεπταποδόχος, ὡσὰν καὶ τὸν κλέπτην νὰ κανονίζεται.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ κλέπτης ὁποῦ μετανοήσει θεληματικῶς, ἡμέρας σαράντα νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ. Εἰ δὲ καὶ ἐλεγχθῇ, μῆνας ἕξε· νὰ κάμνῃ ξηροφαγία μετὰ τὴν ἐννάτην καὶ μετανοίας ἑκατὸν καθ' ἡμέραν. Ὁ δὲ ληστὴς κανονίζεται ὡσὰν καὶ τὸν φονέα.

ΠΕΡΙ ΤΥΜΒΟΡΥΧΟΥ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΥΛΙΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝϚ-ον.

Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ϛ-ος· Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν ξζ-ος· Ὁ τυμβόρυχος, ἤγουν ὁποῦ ἀνοίγει τοὺς τάφους καὶ κλέπτει ἀπὸ ἐκεῖ ῥοῦχα ἢ ἄλλον πρᾶγμα, χρόνους δέκα νὰ μὴν μεταλάβῃ.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ἀνέναι καὶ ξηροφαγῇ μετὰ τὴν ἐννάτην καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας διακοσίας, εἰς χρόνον ἕνα νὰ μεταλάβῃ.

Γρηγορίου Νύσσης· Ὁ ἱερόσυλος, ἤγουν ὁποῦ νὰ κλέψῃ πράγματα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, χρόνους δεκαπέντε νὰ μὴν μεταλάβῃ.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Περὶ τούτου νὰ γίνεται οἰκονομία καὶ κανόνας· καὶ εἰς τρεῖς χρόνους νὰ μεταδίδεται τῶν θείων μυστηρίων.

DESPRE FUR ȘI GAZDA DE FUR ȘI DESPRE TÎLHAR. CAP. 255. (GLAVA 343.) [1]

Dacă furul s-a mărturisit din voia lui, un an să nu se împărtășească; și de e în stare, să plătească ce-a furat. Iar dacă îl vor dovedi, canonul să-i fie doi ani. Și gazda de furi săia canon ca și furul.

A patriarhului Postnicul: Furul care se va pocăi din voia lui, să nu se cuminece patruzeci de zile, Iar dacă a fost dovedit, șase luni; și să țină post negru după ceasul al nouălea și să facă în fiecare zi o sută de metanii. Tîlharului însă i se dă canon ca și ucigașului.

DESPRE TÎLHARUL DE MORMINTE ȘI IEROSILIE. CAP. 256. (GLAVA 344.)

Canonul al 6-lea al lui Grigore al Nisei; al marelui Vasile canon al 67-lea: Tîlharul de morminte, adică acela care deschide mormintele și fură de acolo haine sau alt lucru, zece ani să nu se împărtășească.

A patriarhului Postnicul: Dacă ține post negru după ceasul al nouălea și face și două sute de metanii, la un an să se împărtășească.

A lui Grigore al Nisei: Cel ce face ierosilie, adică acel ce a furat .lucruri din biserică, cincisprezece ani să nu se împărtășească.

A patriarhului Postnicul: În privința acestuia să se facă chibzuire și să se dea canon; și la trei ani să se cuminece cu dumnezeieștile taine.

---

[1] Glavele precedente 337—342 sînt luate din *Cartea romînească de învățătură* de la 1646.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΟΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΕΚΕΙΝΟΝ ΟΠΟΥ ΕΠΑΡῌ ΠΡΑΓΜΑ ΑΔΙΚΩΣ ΜΕΘ' ΟΡΚΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΖ-ον.

Μεγάλου Βασιλείου· Ὅποιος κάμῃ ὅρκον ψέματα ἐξ ἀνάγκης ἢ βίας, χρόνους τρεῖς νὰ ἀπέχῃ τῆς κοινωνίας. Εἰ δὲ καὶ χωρὶς ἀνάγκης νὰ τὸν κάμῃ, ἕνδεκα χρόνους νὰ ἔναι ἀκοινώνητος.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ἀνέναι καὶ προαιρεῖται, ὅτι νὰ ξηροφαγῇ μετὰ τὴν ἐννάτην καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας διακοσίας πενῆντα καθ' ἡμέραν, ἕνα χρόνον νὰ ἔναι ἀκοινώνητος.

Γρηγορίου Νύσσης· Τὰ ὅμοια καὶ ὁ ψευδομάρτυς νὰ κανονίζεται.

Ὅρα καλῶς τὴν ἀπόφασιν πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ, ὦ πνευματικέ· Εἰ δὲ ὅποιος κάμῃ ὅρκον ψέματα καὶ ἐπάρῃ τινὸς τὸ ἐδικόν του καὶ τὸν ἀδίκησει, καμίαν ἰατρείαν δὲν ἔχει, ἤγουν νὰ λάβῃ κανόνα νὰ συγχωρηθῇ· ἐξόλως νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ δώσῃ ἐκεῖνο τὸ ἄδικον, ὁποῦ ἔκαμεν ὅρκον ψέματα· καὶ τότε ὡσὰν τὸ δώσῃ, κανονίζεται χρόνους τρεῖς νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ· καὶ νὰ κάμνῃ νηστείας καὶ μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνας, ὅπως νὰ γένῃ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἵλεος νὰ τοῦ συγχωρήσῃ διὰ τὸν ὅρκον ὁποῦ ἔκαμε ψέματα καὶ ἀρνήθη τὸν Χριστόν, διότι λέγει ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος· ὅποιος κάμῃ ὅρκον ψέματα, τὸν Θεὸν ἀρνεῖται.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΛΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΚΑΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΡΟΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΔΟΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΗ-ον.

Ἰωάννου μοναχοῦ, μαθητοῦ τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Ὁ καταλαλητὴς νὰ κανονίζεται χρόνον ἕνα· λέγει ὁ θεῖος Δαβίδ· τὸν καταλαλοῦντα τὸν πλησίον αὐτοῦ.

DESPRE JURĂMÎNTUL STRÎMB ŞI MĂRTURIA MINCINOASĂ ŞI CU PRIVIRE LA ACELA CARE IA UN LUCRU PE NEDREPT CU JURĂMÎNT. CAP. 257. (GLAVA 372.) [1]

A marelui Vasile: Cine face jurămînt strîmb de nevoie sau de silă, trei ani să fie îndepărtat de la cuminecătură. Iar de a făcut fără nevoie, unsprezece ani să fie necuminecat.

A patriarhului Postnicul: Şi dacă din libera lui voie ţine post negru după ceasul al nouălea şi face în fiecare zi două sute cincizeci de metanii, un an să fie necuminecat.

A lui Grigore al Nisei: Canon asemenea să ia şi cel ce face mărturie mincinoasă.

Caută bine şi hotărîrea patriarhului Postnicul, o duhovnice: Dacă însă cineva a jurat strîmb şi a luat cuiva lucrul lui şi l-a nedreptăţit, nu are nici o îndreptare, adică să ia canon şi să i se ierte; ci numaidecît să se întoarcă şi să dea înapoi acel lucru nedrept pentru care a jurat strîmb; şi atunci după ce l-a dat, să ia canon trei ani, să nu se împărtăşească; şi să ţină post şi să facă metanii şi să facă milostenii, ca Dumnezeu Hristos să aibă milă de el şi să-i ierte jurămîntul strîmb ce l-a făcut şi s-a lepădat de Hristos, pentru că zice Grigore Teologul: cine jură strîmb, de Dumnezeu se leapădă.

DESPRE CLEVETIRE ŞI ŢINERE DE MÎNIE ŞI DESPRE CEL CE ASCULTĂ LA UŞĂ ŞI DESPRE TRĂDĂTOR. CAP. 258. (GLAVA 373.)

A marelui Ioan, ucenicul marelui Vasile: Clevetitorul să aibă canon de un an. Dumnezeiescul David spune: pe cel ce cleveteşte pe aproapele său, pe acesta l-a gonit. Iar ţiitorul de

[1]) Glavele precedente 345—371 sînt luate din *Cartea romînească de învăţătură* de la 1646.

τοῦτον ἐξεδίωκον. Ὁ δὲ μνησίκακος νὰ ἀφορίζεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν χρόνον ἕνα καὶ νὰ κάμνῃ καὶ μετανοίας δεκαπέντε[1]). Ὁ δὲ παρακροαστὴς χρόνον ἕνα νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ καὶ μετανοίας δεκαπέντε. Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ προδίδει, χρόνον ἕνα νὰ μὴ δὲν κοινωνήσῃ, ἀληθῶς ἐὰν ἐξομολογηθῇ θεληματικῶς καὶ νὰ παύσῃ πλέον νὰ μὴν τὸ κάμῃ· εἰ δὲ καὶ δὲν παύσῃ, νὰ ἀποδιόχνεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΒΑΣΤΑΖῌ ΒΟΤΑΝΟΝ Η ΝΑ ΦΑΓῌ, ΔΙΑ ΝΑ ΔΕΝ ΚΑΜῌ ΠΑΙΔΙ, Η ΑΝ ΑΠΟΒΑΛΘΗ, Η ΚΑΙ ΕΑΝ ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΣῌ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΟΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΓΕΝΕΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΝΘ-ον.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν β-ος· Ὅποια τῶν γυναικῶν βαστάζει βότανον ἢ φάγῃ αὐτὸ διὰ νὰ μὴ δὲν κάμῃ παιδὶ ἢ κάμῃ ἄλλη τίποτε τέχνη καὶ σκοτώσῃ παιδὶ εἰς τὴν κοιλίαν αὐτῆς, ἢ φαρμακώσῃ τὴν μήτραν, διὰ νὰ μὴ δὲν κάμῃ πλέον παιδί, ὡσὰν καὶ τὸν φονέα κανονίζεται.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ δὲ πατριάρχης ὁ Νηστευτὴς ἀποφύνη (!) χρόνους πέντε ἢ καὶ τρεῖς νὰ γίνεται οἰκονομία καὶ κανόνας, τότε νὰ μεταλάβῃ. Καὶ αὐτὴ ὁποῦ βαστᾷ τὸ βότανον, νὰ τὸ ἀφίσῃ, καὶ νὰ κανονίζεται χρόνους ἕξε ἢ καὶ ὀλιγώτερον.

Ἡ δὲ γυνὴ ὁποῦ ἀποβαλθῇ ἢ σκοτωθῇ τὸ παιδὶ στανικῶς της, χρόνον ἕνα νὰ μὴ δὲ κοινωνήσῃ. Εἰ δὲ καὶ θεληματικῶς της τὸ σκοτώσει νὰ κανονίζεται ὥσπερ τοὺς φονέας.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν λ-ος καὶ ν-ος· Εἰ δὲ καὶ αὐτὴ ὁποῦ καταφρονήσῃ τὸ παιδὶ, ἐκείνη ὁποῦ τὸ γεννήσει καὶ ἀφίσει τὸ καὶ ἀπεθάνη, καὶ αὐτὴ ὡς τοὺς φονέας κανονίζεται. Εἰ δὲ καὶ εὑρεθῇ εἰς ἐρημίαν ἢ ἀπορίαν, νὰ μὴ δὲν κανονίζεται, ἂν ἀποθάνῃ τὸ παιδί.

Εἰ δὲ γυναῖκα ὁποῦ νὰ κοιματᾶι, καὶ ἀπεθάνῃ τὸ παιδὶ εἰς τὸ βυζὴν της ἢ πλακώσει το, νὰ ἔναι ἀκοινώνητος χρόνους τρεῖς· καὶ νὰ ἀπέχῃ κρέας καὶ ἀπὸ τυρὴν καὶ νὰ κάμνῃ νηστείας,

mînie să fie îndepărtat din biserică un an şi să facă şi cincisprezece metanii. Iar ascultătorul la uşă un an să nu se cuminece şi cincisprezece metanii să facă. De asemenea şi acela care trădează, un an să nu se cuminece, dar dacă într-adevăr din voia lui a mărturisit şi a încetat să mai facă aceasta; iar de nu va înceta, să fie alungat de la biserica lui Hristos.

DESPRE FEMEIA CARE POARTĂ SAU MĂNÎNCĂ IERBURI CA SĂ NU FACĂ COPIL SAU DACĂ LEAPĂDĂ SAU DACĂ URGISEŞTE COPILUL PE CARE-L VA NAŞTE. CAP. 259. (GLAVA 374.)

Canonul al 2-lea al marelui Vasile: Care dintre femei poartă ierburi sau le mănîncă, pentru ca să nu facă copil sau face vreun alt meşteşug şi-şi va ucide copilul în pîntecele ei sau îşi va otrăvi mitra, pentru ca să nu mai facă copil, i se dă canon ca şi unui ucigaş.

A patriarhului Postnicul: Iar patriarhul Postnicul spune să se facă îngăduire şi canon cinci ani sau şi trei ani şi atunci să se împărtăşească, Şi aceea care poartă ierburi, de se va lăsa, să i se dea şase ani canon sau şi mai puţin.

Iar femeia care a lepădat sau a ucis copilul de silă, un an să nu se cuminece. Dacă însă din voia ei îl va ucide, să ia canon ca şi ucigaşii.

Al marelui Vasile canon al 30-lea şi 50-lea: Dar şi aceea care-şi va urgisi copilul pe care-l va naşte şi-l va lăsa de va muri, şi dînsa ia canon ca şi ucigaşii. De se va afla însă în părăsire şi lipsuri, să nu i se dea canon, dacă a murit copilul.

Iar femeia care doarme, şi i-a murit copilul la piept sau îl va înăbuşi, trei ani să fie necuminecată; şi să se abţină de la carne şi brînză şi să postească şi să facă metanii şi să

[1]) δεπένʏτε în ms.

μετανοίας καὶ ἐλεημοσύνας καὶ δεήσεις τὸ κατὰ δύναμιν· καὶ τότε νὰ μεταλαμβάνῃ. Εἰ δὲ καὶ ἀπὸ πολυφαγίας ἢ μέθης ἢ ῥαθυμίας ἐγίνῃ ὁ θάνατος τοῦ παιδίου, ὡσὰν τοὺς φονεῖς ὁποῦ φονεύουν θεληματικῶς, ἔναι ὅμοιον. Εἰ δὲ καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου ἐγίνῃ, ἔχει συμπάθιον, πλὴν καὶ τοῦτο μετὰ κανόνος μετρίου.

Συνόδου Ἀγγύρας κανὼν κε-ος· Αἱ δὲ πόρναι ὁποῦ σκοτώνουν τὰ παιδία εἰς τὴν κοιλίαν τους, ἢ ὡσὰν τὰ γεννήσουν, δέκα χρόνους κανονίζονται.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΓΡΑΙΑΣ ΕΑΝ ΗΞΕΥΡΗ ΑΛΛΗ ΚΑΛΟΓΡΑΙΑ ΟΠΟΥ ΝΑ ΑΜΑΡΤΑΝΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΟ ΕΙΠΗ ΤΗΣ ΗΓΟΥΜΕΝΗΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞ-ον.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν οα-ος· Ἐὰν μοναχή, ἤγουν καλογραία, εὑρίσκεται εἰς μοναστῆρι καὶ ἠξεύρει ἄλλη καλογραία νὰ πορνεύῃ ἢ ἄλλον κακόν νὰ ἐργάζεται, ὁποῦ νὰ ἔναι εἰς βλάβην καὶ κόλασιν ψυχικὴν καὶ δὲν τὸ φανερώσει τῆς ἡγουμένης, τόσον νὰ κανονίζεται καὶ αὐτή, ὡσὰν καὶ ἐκείνη, ὁποῦ κάμνει τὴν ἁμαρτίαν.

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΙΚΟΥ ΕΑΝ ΗΞΕΥΡΗ ΑΛΛΟΝ ΝΑ ΑΜΑΡΤΑΝΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΟΝ ΕΜΠΟΔΙΣΕΙ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΑ-ον.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Ἐάν τις κοσμικὸς ἠξεύρῃ τινὰν ἄλλον, ὁποῦ νὰ ἁμαρτάνῃ καὶ ἐδύνετον νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ μὴ δὲν συνέρχεται πλέον νὰ τὴν ἐκάμνῃ, καὶ δὲν τὸν ἐμπόδισεν· ἢ καὶ ἔλεγξέν τον ὁ ἀρχιερεὺς ἢ ὁ πνευματικὸς καὶ δὲν τὸ ὡμολόγησε, νὰ κανονίζεται τοῦτος, ὡσὰν καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει τὴν ἁμαρτίαν.

facă milostenii şi rugăciuni după puterea ei ; şi atunci să se împărtăşească. Dacă însă de prea multă mîncare sau din beţie sau din lene s-a produs moartea copilului, este un fapt asemănător ca şi al ucigaşilor care ucid cu voia lor. Iar dacă s-a făcut din vrăjmăşia celui potrivnic, are îngăduinţă, dar şi acest caz are un canon cu măsură.

Canonul al 25-lea al sinodului din Anchira: Curvele care-şi omoară copiii în pîntecele lor sau îndată ce îi vor naşte, zece ani li se dă canon.

DESPRE CĂLUGĂRIŢA CARE ŞTIE PE ALTĂ CĂLUGĂRIŢĂ PĂCĂTUIND ŞI NU A SPUS-O STAREŢEI. CAP. 260. (GLAVA 375.)

Canonul 71 al marelui Vasile: Dacă monahă, anume călugăriţă, se află în mănăstire şi ştie pe altă călugăriţă să curvească sau să facă alt lucru rău care să fie de stricăciune, sau de munca sufletului şi nu va spune stareţei, să primească şi dînsa acelaşi canon, ca şi aceea care face păcatul.

DESPRE MIREANUL CARE ŞTIE PE ALTUL SĂ PĂCĂTUIASCĂ ŞI NU-L VA OPRI. CAP. 261. (GLAVA 375.)

A marelui Vasile: Dacă vreun mirean ştie pe altcineva care să păcătuiască şi putea să-l oprească de la păcat să nu mai meargă să-l facă, şi nu l-a oprit; sau şi arhiereul şi duhovnicul l-a mustrat şi n-a mărturisit, acesta ia canon ca şi acela care face păcatul.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΑΓΟΝΤΟΣ ΑΠΟΘΑΜΕΝΟΥ ΖΩΟΥ ΚΡΕΑΣ Η ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΒ-ον.

Ἀποστόλων κανὼν ξ-ον· Ὅποιος φάγει ψόφιον κρέας ἢ θηριάλωτον, ἤγουν λυκοφάγωμα, ἢ ἄλλου θηρίου ἢ ὀρνεοπάτακτον, τουτέστιν ὑπὸ ἀετοῦ ἢ ὑπὸ ἄλλου ὀρνέου, ἢ πνικτὸν ἢ ἀλλέως πνικτὸν ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὰ βρόχια, ἀνέναι ἱερεύς, νὰ καθήρεται τῆς ἱερωσύνης· εἰ δὲ καὶ ἔναι λαικός, νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ χρόνους δύο καὶ νὰ ἔχῃ κανόνα, νηστεία, προσευχὴ καὶ δεήσεις.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΠΟΥ ΝΑ ΑΠΕΘΑΝῌ ΛΕΧΟΥΣΑ· ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΑΜΜΙΔΩΝ ΠΟΤΕ ΔΕΧΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΓ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ἐὰν ἀπεθάνῃ γυναῖκα λεχοῦσα, προτύτερα πρὶν νὰ ἔλθῃ εἰς σαράντα ἡμέρας καὶ μεταλάβῃ τῶν θείων μυστηρίων, κανόνισον, ἵνα κάμουν δι' αὐτὴν λειτουργίας καὶ ἐλεημοσύνας, ὡς σὺ ἠξεύρεις καὶ αὐτοὶ δύνονται, ἢ ἀπεθάνῃ ἢ ζήσῃ.

Ἐρώτησις ἐπισκόπου Ζητουνίου πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Νικόλαον· Ὁ δὲ ἁγιώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κύρις Νικόλαος ἐρωτήθη εἰς τοῦτο καὶ εἰς ἄλλα τινὰ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Ζητουνίου.

Ἀπόκρισις τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου· Ὅμως ἀπεκρίθη οὕτως περὶ τούτου· ὅτι ἡ γυναῖκα ἀνέναι καὶ δὲν περάσῃ τὰς σαράντα ἡμέρας νὰ καθαρισθῇ, νὰ διαβασθοῦν καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς καθάρσεως εἰς αὐτήν, νὰ μὴ δὲν μεταλάβῃ· εἰ δὲ καὶ τύχῃ ἀσθέ-

DESPRE CEL CE A MÎNCAT CARNE DE ANIMAL MORT SAU SFÎRTECAT DE FIARE. CAP. 262. (GLAVA 376.)

Canonul al 60-lea al apostolilor : Cine mănîncă mortăciune sau carne sfîrtecată de fiare, adică mîncată de lupi, sau de altă fiară sau carne sfîşiată de vreo pasăre, adică de vultur sau de altă pasăre, sau sugrumată sau altfel înăduşită care se află în curse, dacă este preot, să fie scos din preoţie; iar dacă este mirean, să nu se împărtăşească doi ani şi să aibă canon post, închinare şi rugăciuni.

DESPRE FEMEIA CARE A MURIT LEHUZĂ: ŞI DESPRE MOAŞE CÎND SÎNT PRIMITE ÎN BISERICĂ? CAP, 263. (GLAVA 377.)

A patriarhului Postnicul : Dacă a murit femeie lehuză, înainte de a ajunge la patruzeci de zile şi s-a împărtăşit cu dumnezeieştile taine, dă canon să facă pentru dînsa liturghie şi milostenii, după cum ştii şi după cît pot ei, ori de a murit, ori de va trăi.

Întrebarea episcopului Zitunii către prea sfinţitul patriarh Nicolaie. Iar prea sfinţitul patriarh chir Nicolaie al Constantinopolului a fost întrebat despre aceasta şi despre altele cîteva de către episcopul Zitunii.

Răspuns al acelui prea sfinţit patriarh : Şi a răspuns aşa despre aceasta: că femeia, dacă n-a trecut peste patruzeci de zile ca să se purifice şi să i se citească şi rugăciunile purificării, să nu se împărtăşească ; dar dacă se întîmplă de cade la boală şi e în primejdie să moară,

νεια εἰς αὐτὴν καὶ κινδυνεύει νὰ ἀπεθάνῃ, καὶ πρὶν νὰ τελειώσουν αἱ σαράντα ἡμέραι, νὰ μεταλάβῃ ἀνεμποδίστως· καὶ πρὶν νὰ μεταλάβῃ, ἐὰν ἔχῃ καιρὸν ὁ ἱερεύς, νὰ διαβάσῃ τὰς εὐχὰς τῆς καθάρσεως καὶ τότε νὰ τὴν ἐμεταλάβῃ. Εἰ δὲ καὶ μεγάλως κινδυνεύει, καὶ χωρὶς τῶν εὐχῶν νὰ τὴν μεταδώσῃ τῶν θείων μυστηρίων, ἵνα μὴ ἀπεθάνῃ ἀμετάδοτη καὶ ἔναι ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν ἱερέα.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ταῖς δὲ μαίαις, ἤγουν ταῖς μαμμίδαις, ὅπου πιάνουν ταῖς γυναῖκαις καὶ γεννοῦν, εἰς τὰς ὀκτὼ ἡμέρας, ἀφ' οὗ πιάσῃ τὴν γυναῖκα, νὰ τὴν δέχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μεταλαμβάνῃ, διότι ὑπηρεσίαν κάμνει.

ΠΕΡΙ ΑΠΟ ΠΟΙΑΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΣΙΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΤΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΔ-ον

Ἀναστασίου πατριάρχου θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας· Οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι λέγουν, ὅτι κατὰ τὴν γνῶσιν ὁποῦ ἔχει τινὰς καὶ τὴν φρόνησιν, κρίνεται, ἢ εἰς τοὺς δώδεκα χρόνους ἢ ἀπὸ τοὺς δώδεκα χρόνους καὶ ἐπάνω, διατὶ θέλεις εὕρει παιδία δώδεκα χρονῶν[1]), ὁποῦ νὰ ἠξεύρουν περισσότερον παρὰ πενῆντα χρονῶν[1]) ἄνθρωπον καὶ νὰ ἔχῃ καὶ πλέον γνῶσιν καὶ φρόνησιν παρὰ ἕνα ἄνθρωπον τέλειον· καὶ πάλιν θέλεις εὕρει εἴκοσι πέντε χρονῶν καὶ τριάντα ἀνθρώπους καὶ παραπάνω νὰ ἔχουν ὀλίγην γνῶσιν καὶ ὀλιγωτέρην παρὰ τὸ παιδίον ἐκεῖνο. Ὅμως ὁ Θεὸς δὲν κρίνει ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτεύουν κατὰ τοὺς χρόνους ὁποῦ ἔχουν, ἀμὴ κατὰ τὴν γνῶσιν καὶ φρόνησιν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς εἴπαμεν.

înainte de a se împlini patruzeci de zile, să se împărtăşească fără nici o piedică; şi înainte de a se împărtăşi, dacă preotul are timp, să-i citească rugăciunile purificării şi atunci să o împărtăşească. Iar dacă primejdia este mare, şi fără de rugăciuni să o cuminece cu dumnezeieştile taine, ca să nu moară neîmpărtăşită şi păcatul să fie al preotului.

A patriarhului Postnicul: Iar moaşa care ajută femeile la naştere, la opt zile, după ce a ajutat-o pe femeie, să fie primită la biserică şi să se împărtăşească, deoarece face o slujbă.

DE LA CE VÎRSTĂ SÎNT JUDECATE PĂCATELE OMULUI ÎN FAŢA LUI DUMNEZEU. CAP. 264.

A patriarhului Anastasie a dumnezeiescului mare oraş Antiohia: Sfinţii părinţi şi alţi dascăli spun că după cunoaşterea şi mintea pe care o are cineva este judecat, sau la doisprezece ani, sau de la doisprezece ani în sus, pentru că vei afla copii de doisprezece ani care să ştie mai mult decît un om de cincizeci de ani şi să aibă mai multă cunoaştere şi minte decît un om deplin; şi vei mai afla oameni de douăzeci şi cinci de ani şi de treizeci şi mai mult care să aibă puţină cunoaştere şi mai puţină decît acel copil. Şi Dumnezeu nu judecă pe cei care fac păcate, după anii pe care îi au, ci după cunoaşterea şi mintea omului, precum am zis.

---

[1]) Sic.

ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΚΑΜΗ ΕΝΑ ΕΡΓΟΝ ΚΑΛΟΝ, ΑΝΕΝΑΙ ΚΑΙ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΝ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ; ΕΡΩΤΗΣΙΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΕ-ον.

Τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Ἀναστασίου· Εἰς τοῦτο λέγει, ὅτι ναί, διότι καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη ὁποῦ ἀποδέχθη τοὺς κατασκόπους τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἐσώθη· καὶ ὀλῃστὴς [1]) ἐσώθη διὰ πίστεως καὶ ἡ πόρνη μὲ τὸ διάκρυον [1]).

ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΑΠΕΘΑΜΕΝΟΥ ΕΑΝ ΕΥΡΕΘΗ ΑΚΕΡΑΙΟΣ, ΤΟΝ ΟΠΟΙΟΝ ΛΕΓΟΥΝ ΚΑΤΑΧΘΟΝΙΟΝ, ΤΟΥΤΕΣΤΙ ΒΟΥΛΚΟΛΑΚΑΣ ΕΝΑΙ ΑΛΗΘΕΣ, ΤΙ ΝΑ ΓΕΝΗ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ; <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞϚ-ον>

Ἀπόκρισις· Τοῦτο δὲν ἔναι, ὅτι ἀπεθαμένος νὰ γίνεται βουλκόλακας. Ἀμὴ ὁ διάβολος θέλει νὰ γελάσῃ τινὰς νὰ κάμουν πράγματα ἄτοπα, διὰ νὰ τοὺς ὀργίζεται, ὁ Θεός, ποιεῖ ταῦτα τὰ σημεῖα. Καὶ πολλαῖς φοραῖς τὴν νύκταν φαντάζῃ τινὰς ἀνθρώπους, ὅτι ἔρχεται ἐκεῖνος ὁ ἀπεθαμένος, ὁποῦ τὸν ἐγνώριζαν προτύτερα, καὶ ὁμιλεῖ μετ' αὐτούς· ἄλλη φορὰ τὸν ἐβλέπουν εἰς τὸν ὕπνον τους καὶ τινὰ ὁράματα· ἄλλη φορὰ τὸν ἐβλέπουν εἰς τὴν στράτον καὶ περιπατεῖ ἢ στέκει· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀμὴ πνίγει καὶ ἀνθρώπους. Ὦ τῆς μωρίας τῶν ἐλεεινῶν· ὁ ἀπεθαμένος περιπατεῖ καὶ θανατώνῃ τοὺς ζωντανούς, μὴ γένοιτο· ὅμως παρακινοῦνται οἱ ἄνθρωποι καὶ τρέχουν εἰς τὸν τάφον καὶ σκάφτουν νὰ ἰδοῦν τὸ λείψανον ἐκείνων· Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχουν καθαρὰν πίστιν εἰς τὸν Θεόν, μετασχηματίζεται ὁ διάβολος καὶ ἐνδύεται τοῦ ἀπεθαμένου τὸ κορμὶν ἐκεῖνο· καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀπεθαμένος, ὁποῦ ἔχει τόσον καιρὸν εἰς τὸν τάφον ἀπεθαμένος, τοὺς φαίνεται, ὅτι ἔχει σάρκα καὶ αἷμα καὶ ὀνύχια καὶ τρίχες. Καὶ ὡς τὸ ἐβλέπουν τοῦτο κατὰ

DESPRE OMUL PĂCĂTOS CARE A FĂCUT UN LUCRU BUN, DACĂ IA IERTARE PENTRU TOATE PĂCATELE? ÎNTREBARE. CAP. 265.

A aceluiași patriarh Anastasie: În privința aceasta zice că da, pentru că s-a mîntuit și Rahab curva care a găzduit iscoadele lui Iisus Navi; a dobîndit de istov mîntuirea pentru credință și curva cu jurubița.

DESPRE OMUL MORT DACĂ A FOST AFLAT ÎNTREG, PE CARE-L NUMESC STRIGOI, ADICĂ ESTE CU ADEVĂRAT VÎRCOLAC, CE SĂ I SE FACĂ? CAP. 266. (COMP. GLAVA 378.)

Răspuns: Aceasta nu se poate ca un mort să se facă vîrcolac. Ci diavolul voiește să-și bată joc de unii care să facă lucruri fără de minte, pentru ca Dumnezeu să se mînie asupra lor și face aceste năluci. Și de multe ori noaptea își închipuie unii oameni că acel mort pe care îl cunoșteau mai înainte, vine și vorbește cu dînșii; altă dată îl văd în vis cu unele vedenii; altă dată îl văd pe drum cum merge și se oprește; și nu numai aceasta, ci sugrumă și oameni. O, cîtă prostie a bieților oameni! Mortul umblă și omoară pe cei vii, doamne ferește!? Totuși oamenii se lasă îndemnați și aleargă la mormînt și dezgroapă să vadă trupurile acelora. Și de vreme ce nu au curată credință în Dumnezeu, diavolul se preface și îmbracă trupul mortului aceluia; și mortul acela care stă de atîta timp mort în groapă, li se năzărește că are carne pe el și sînge și unghii și păr. Și cum văd aceasta în nălucirea lor, acei oameni nenorociți aleargă la mai rău; adună lemne, le dau foc și ard acel trup și-l

[1]) Sic.

φαντασίαν, ἐκεῖνοι οἱ ταλαίπωροι ἄνθρωποι τρέχουν εἰς τὸ κακὸν καὶ μαζόνουν ξύλα καὶ βάλλουν φωτία καὶ καίουν ἐκεῖνο τὸ λείψανον καὶ τὸ ἀφανίζουν παντελῶς. Καὶ δὲν ἐγνωρίζουν οἱ ἄγνωστοι, ὅτι εἰς τὴν φρικτὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑτοιμάζεται νὰ λάβουν τὴν παίδευσιν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ ἐκεῖνον τὸ ἄσβεστον νὰ κατακαοῦν [1]) αἰωνίως. Καὶ τὸ μὲν λείψανον ἐκεῖνον ἔκαψαν καὶ ἠφάνισαν κατὰ τὸ παρόν, ἀμὴ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως θέλει ἀποκριθῇ τούτων τῶν ἀνθρώπων ἔμπροσθεν εἰς τὸν φοβερὸν κριτὴν καὶ παρ' αὐτοῦ θέλουν ἀκούσει τὴν ἀπόφασιν, νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ νὰ κολάζωνται. Ἐὰν οὖν μετανοήσουν ὁλοψύχως εἰς τὸ μέγα ἁμάρτημα ὁποῦ ἔκαμαν, ἂν εἶναι λαϊκοί, χρόνους ἕξι νὰ εἶναι ἀκοινώνητοι· εἰ δὲ καὶ εἶναι ἱερεῖς, νὰ καθήρωνται παντελῶς τῆς αὐτῶν ἱερωσύνης.

Σ ή μ α ν α ι· Ἠξεύρετε δὲ ὅτι, ὅταν εὑρεθῇ τοῦτο τὸ λείψανον, τὸ ὁποῖον ἔναι ἐργασία τοῦ διαβόλου, ὡς εἴπαμεν, νὰ καλέσετε τοὺς ἱερεῖς νὰ ψάλλουν παράκλησιν τῆς Θεοτόκου καὶ νὰ κάμουν καὶ μικρὸν ἁγιασμόν· εἶτα νὰ λειτουργήσουν καὶ νὰ ὑψώσουν καὶ παναγίαν εἰς βοήθειαν πάντων, νὰ κάμουν καὶ μνημόσυνα μετὰ κολύβων. Εἶτα νὰ διαβάσουν ἐκεῖ ἐπάνω τοῦ λειψάνου καὶ τοὺς δύο ἀφορκισμοὺς τῆς βαπτίσεως· τότε μετὰ τὸ ἁγίασμα, ὁποῦ ἔκαμε τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, νὰ ῥάνῃς τὸν λαὸν ὁποῦ νὰ τύχῃ ἐκεῖ· καὶ τὸ περισσότερον νὰ χύσῃ ἐπάνω τοῦ λειψάνου. Καὶ χάριτι τοῦ Χριστοῦ φεύγει τὸ δαιμόνιον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ λείψανον.

ΠΕΡΙ ΑΚΑΘΑΡΤΟΥ ΟΠΟΥ ΝΑ ΠΕΣῌ ΕΙΣ ΦΡΕΑΡ Η ΕΙΣ ΑΛΛΟΝ ΑΓΓΕΙΟΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΖ-ον>

Π α τ ρ ι ά ρ χ ο υ τ ο ῦ Ν η σ τ ε υ τ ο ῦ· Ἐὰν πέσῃ ποντίκη ἢ ἄλλο κανένα ἀκάθαρτον εἰς φρέαρ ἢ εἰς λάδιν ἢ εἰς κρασίν, ὅποιος φάγῃ ἀπ' αὐτὸ τρεῖς ἡμέρες, νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ κρέας καὶ ἀπὸ τυρὶν καὶ οὐδὲ νὰ μεταλάβῃ τῶν θείων μυστηρίων εἰς ἑπτὰ ἡμέρας.

fac să dispară cu desăvîrşire. Şi nu-şi dau seama neştiutorii că la o a doua înfricoşata venire a domnului nostru Iisus Hristos se găteşte lor, să-şi ia pedeapsa în focul acela veşnic nestins ca să ardă în veci. Şi trupul acela l-au ars şi l-au făcut să dispară deocamdată, dar la vremea aceea în ziua judecăţii acestor oameni au să dea răspuns în faţa înfricoşatului judecător şi de la el vor auzi hotărîrea, să meargă în focul de veci să fie chinuiţi. Aşadar, dacă se vor pocăi din tot sufletul de marele păcat ce l-au făcut, dacă sînt mireni, şase ani să fie necuminecaţi ; iar de sînt preoţi, să fie caterisiţi cu desăvîrşire din preoţia lor.

Înseamnă-ţi : Să ştiţi că, dacă s-a aflat acest trup care este lucrarea diavolului, precum am spus, să chemaţi preoţii să zică paraclisul născătoarei de Dumnezeu şi să facă sfeştania cea mică ; apoi să slujească liturghie şi să ridice panaghie întru ajutorul tuturor, să facă şi parastas cu colivă. Apoi să citească acolo deasupra trupului şi cele două lepădări de la botez; atunci cu aghiasma ce ai făcut-o la sfeştania cea mică, să stropeşti poporul care se întîmplă acolo; şi ce rămîne să verşi asupra trupului. Şi cu darul lui Hristos pleacă diavolul de la acel trup.

DESPRE SPURCĂCIUNEA CE A CĂZUT ÎN FÎNTÎNĂ SAU ÎN ALT VAS. CAP. 267. (COMP, GLAVA 379.)

A patriarhului Postnicul : Dacă a căzut şoarece sau altceva necurat în fîntînă sau în untdelemn sau în vin, cine a mîncat dintr-aceea trei zile, să se abţină de la carne şi brînză şi nici să nu se cuminece cu dumnezeieştile taine şapte zile.

---

[1]) Sic.

Ἰωάννου τοῦ Κύτρους· Εἰ δὲ εἰς ἀγγεῖον κρασίου ἢ λαδίου ἢ μέλιτος, ὁποῦ νὰ ἔναι γεμᾶτον καὶ πέσῃ ποντίκη ἢ ἄλλο ἀκάθαρτον ἢ κανένα ἄλλο ζῶον καὶ πνιγῇ ἐκεῖ, δὲν κάμνει χρεία τὸ εἶδος ἐκεῖνο ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀγγεῖον, νὰ τὸ ῥίξωμαι ὡς βδελυμένον, ἀμὴ τὰ ὑγρὰ ἁγιάζομεν καὶ τρώγομεν αὐτὰ χωρὶς καμίαν δειλίαν καὶ βδελύτητα, διότι συγχαυτερὸν δὲν ἔναι· καὶ τὸ ἀγγεῖον νὰ ἁγιασθῇ καὶ πάλιν νὰ ἔναι εἰς ὑπηρεσίαν ἐκείνου, ὁποῦ τὸ ἔχει. Εἰ δὲ καὶ τὸ ἀκάθαρτον ἐκεῖνο ζῶον σαπηθῇ μέσα εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ κάμῃ σκώληκας, εἴ τι ἂν εἶδος ἔχῃ αὐτὸ τὸ ἀγγεῖον, νὰ τὸ ῥίκτουν εἰς ἕνα μέρος, νὰ μὴ δὲν φαγωθῇ· τὸ δὲ ἀγγεῖον νὰ πλυθῇ καλῶς καὶ νὰ ἁγιασθῇ καὶ πάλιν νὰ ἔναι εἰς ὑπηρεσίαν.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Τὸ δὲ ἀκάθαρτον ὁποῦ νὰ πέσῃ εἰς βρύσιν ἢ εἰς φρέαρ, νὰ τὸ ἐκβάλλουσιν ἔξω τοῦ ὕδατος καὶ νὰ τὸ ῥίξουν καὶ ἀπὸ τὸ νερὸν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔπεσε τὸ ἀκάθαρτον, νὰ ἐβγάλουν σαράντα κάδδους καὶ τότε νὰ τὸ ἁγιάσουν μετὰ τοῦ μεγάλου ἁγιάσματος τῶν ἁγίων θεοφανιῶν· καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἁγιάσουν, νὰ πίνουν ἐξ αὐτοῦ ἀναμαρτήτως.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΑΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΑΝ ΤΥΧΟΥΝ ΕΟΡΤΑΙ ΑΫΤΑΙ ΤΕΤΡΑΔΙ Η ΠΑΡΑΣΚΕΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΗ-ον.

Ἰωάννου τοῦ Κίτρους· Τῇ παραμονῇ τῶν Χριστουγεννῶν καὶ τῶν φώτων, ὅποιαν ἡμέραν τύχῃ, νὰ νηστεύεται τὸ ὀψάριον καὶ τὸ ἔλαιον, μόνον πίνεται οἶνος· ἐὰν δὲ τύχῃ σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, μετὰ τὸν ἑσπερινὸν τρώγομεν ἔλαιον, πίνομεν καὶ οἶνον.

Σήμαναι· Ἠξεύρετε δὲ ὅτι, ἐὰν τύχῃ ἡ παραμονὴ φώτων σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, διότι δὲν γίνεται ἐν αὐτὰς τὰς ἡμέρας νηστεία, ἤγουν ἐννάτη, κάμνομεν προτύτερα τῇ παρασκευῇ

A lui Ioan al Chitrului : Dacă într-un vas cu vin sau untdelemn sau miere, care este plin, a căzut şoarece sau altceva necurat sau altă vietate şi s-a înecat acolo, nu este nevoie ca lucrul acela ce se află în vas, să-l arunc ca un lucru spurcat, ci cele lichide le sfinţim şi le mîncăm fără nici o teamă şi greaţă, pentru că nu este lucru stricat; iar vasul să fie sfinţit şi să fie iarăşi întrebuinţat de cel ce-l are. Iar dacă acea vietate necurată a putrezit înăuntru în vas şi a făcut viermi, orice ar fi în casul acela, să se arunce la o parte, să nu se mănînce; iar vasul să fie spălat bine şi sfinţit şi să fie iarăşi spre întrebuinţare.

A lui Nichifor al Constantinopolului: Lucrul necurat ce a căzut în puţ sau în fîntînă, să-l scoată afară din apă şi să-l arunce; şi din apa aceea în care a căzut lucrul necurat, să scoată patruzeci de găleţi şi atunci să o sfinţească cu aghiasma mare de la bobotează; şi după ce au sfinţit-o să bea dintr-însa fără nici un păcat.

DESPRE POSTUL AJUNULUI CRĂCIUNULUI ŞI AL BOBOTEZII ŞI DACĂ ACELE SĂRBĂTORI CAD MIERCURI SAU VINERI. CAP. 268. (GLAVA 380.)

A lui Ioan al Chitrului: În ajunul crăciunului şi al bobotezii, în orice zi s-ar întîmpla, post să se postească de peşte şi de undelemn, numai vin se bea; iar de se întîmplă sîmbătă ori duminică, după vecernie mîncăm untdelemn şi bem vin.

Înseamnă-ţi : Dar să ştii că, dacă se întîmplă ajunul bobotezii sîmbătă sau duminică, deoarece în zilele acelea nu se ţine post, adică ceasul nouă, facem mai înainte vineri ceasul

[1]) Sic.

ἐννάτῃ καὶ ψάλλομεν τὰ τροπάρια τῶν ὡρῶν τῆς παραμονῆς. Μετὰ δὲ τοῦ ψάλλειν τὰς ὥρας καὶ τὸν ἑσπερινὸν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ τρώγομεν αὐγὰ καὶ τυρίν, οἱ δὲ κοσμικοὶ κρέας, καλὰ καὶ τὰ δίκαια τῆς παραμονῆς φέρνει αὐτὴ ἡ παρασκευή, ἀμὴ δὲν τὴν νηστεύουν, διότι ἔναι μέσα εἰς τὸ δωδεκαήμερον.

Ἡ δὲ ἡμέρα τῶν χριστουγεννῶν καὶ τῶν φώτων, ὅποιαν ἡμέραν τύχωσιν, ἢ τετράδι ἢ παρασκευῇ, οἱ μὲν κοσμικοὶ τρώγουν κρέας, οἱ δὲ μόναχοὶ τυρῶν[1]) καὶ αὐγά.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ· ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΚΑΤΑΛΥΕΤΑΙ Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΑΥΤΟΥΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΗΜΕΡΩΝ; ΚΑΙ ΟΤΙ ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΚΑΙ ΤΑΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΝΑ ΦΥΛΑΤΤΟΥΝ, ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΞΘ-ον.

Κανὼν ξθ-ος ἀποστόλων· Λέγει ὁ εἰκοστὸς ἔννατος κανὼν τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ ἀποφύνη[1]) ὅτι, εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἢ ἀναγνώστης ἢ ψάλτης τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν τὴν μεγάλην δὲν νηστεύῃ καὶ πᾶσα τετράδα καὶ παρασκευὴ ὅλου τοῦ χρόνου, καθῄρεται· εἰ δὲ καὶ ἔναι λαϊκός, νὰ ἀφορίζεται, ἔξω νὰ ἔναι τινὰς ἀσθενής.

Ζωναρᾶ· Οἱ θεῖοι ἀπόστολοι θέλουν καὶ ἀποφύνουν') ὅτι, καθὼς νηστεύομεν τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστήν, ἴσα νὰ νηστεύομεν καὶ τὴν τετράδα καὶ παρασκευὴ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Εἰ δέ, ὡς εἶπεν ἄνωθεν, ὅτι ἀνέναι ἱερωμένος, νὰ καθῄρεται· εἰ δὲ λαϊκός, νὰ ἀφορίζεται, ἀληθῶς χωρὶς ἀσθενείας.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου· Ὅποιος καταλύει τετράδα καὶ παρασκευή, συσταυροῖ τὸν Κυρίον, καθὼς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, τῇ γὰρ τετράδι ἐπαρεδόθη καὶ τῇ παρασκευῇ ἐσταυρώθη.

nouă şi citim troparele ceasurilor ajunului. Iar după citirea ceasurilor şi a vecerniei, mergem la masă şi mîncăm ouă şi brînză, iar mirenii carne, deşi acea vineri ţine cu drept locul ajunului, dar nu postim, pentru că este în cele douăsprezece zile dintre crăciun şi bobotează.

În ziua de crăciun şi de bobotează, în orice zi ar cădea, sau miercuri sau vineri, mirenii să mănînce carne, iar călugării brînzeturi şi ouă.

DESPRE POSTIREA SFÎNTULUI POSTULUI CELUI MARE ŞI A TOATĂ MIERCUREA ŞI VINEREA; ŞI CÎND SE SLOBOZEŞTE POSTUL DIN CELE DOUĂ ZILE? ŞI CĂ MONAHII SĂ PĂZEASCĂ POST ŞI LUNEA, A DUMNEZEEŞTILOR DASCĂLI. CAP. 269. (COMP. GLAVA 381.)

Canonul 69 al apostolilor: Canonul al şaizecişinouălea al sfinţilor apostoli zice şi hotărăşte că, dacă vreun episcop sau presviter sau diacon sau citeţ sau psalt nu ar posti sfîntul post cel mare şi fiecare miercuri şi vineri de peste tot anul, se cateriseşte; iar dacă este mirean, să se afurisească, afară de este cineva bolnav.

A lui Zonara: Dumnezeieştii apostoli voiesc şi hotărăsc că, precum postim sfîntul post cel mare, tot aşa să postim miercuri şi vineri de peste tot anul. Iar dacă, precum zise mai sus, este cleric, să se caterisească ; iar dacă mirean, să se afurisească, afară de boală întradevăr.

A marelui Vasile: Cine se dezleagă de post miercuri sau vineri, împreună răstigneşte pe Hristos, ca şi iudeii, căci miercuri a fost vîndut şi vineri a fost răstignit.

[1]) Sic.

Ἰωάννου τοῦ Κίτρους· Καταλύεται ἡ νηστεία τῆς τετράδος καὶ παρασκευῆς, ὅταν τύχῃ δεσποτικὴ ἑορτὴ καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ ἀπὸ τὴν διακαινήσιμον ἄρχι τῆς πεντηκοστῆς καὶ εἰς τὸ γεννέσιον καὶ εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου· τῶν δὲ ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων δὲν καταλύεται τὸ ὀψάριον εἰς τὰς αὐτῶν ἑορτάς, μόνον τῶν δύο ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ εἰς τὸ δωδεκαήμερον καὶ τὴν προφώνην καὶ τῆς τυροφάγου τὴν ἑβδομάδα.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Οἱ δὲ μοναχοὶ καὶ τὰς δευτέρας νὰ φυλάττουν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, καθὼς καὶ τὰς τετραδοπαρασκευάς· τοιούτως ἐπαραλάβαμεν ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρας. Καὶ γὰρ ποία συγχώρησις ἔναι τοῦ μοναχοῦ, ὅταν νὰ μὴ δὲν περισσεύῃ ἡ νηστεία αὐτοῦ πλέον τῶν κοσμικῶν, καὶ μάλιστα ὅπου γε καὶ κοσμικὸς εὐλαβὴς φυλάττει αὐτήν.

Συμεὼν τοῦ θαυματουργοῦ· Λέγει γὰρ ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ θαυματουργὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον, ὅτι νὰ νηστεύῃ ὁ μοναχὸς καθ' ἡμέραν καὶ χωρὶς τὰς ὡρισμένας νηστείας, καὶ ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν ἐννάτην ὥραν.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΑΝ ΓΕΝΝΗΣῌ ΤΗ ΜΕΓΑΛῌ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤῌ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΑΝΔΡΟΣ Η ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΤΙ ΝΗΣΤΕΙΑ ΔΕΝ ΚΑΜΝῌ ΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥ, ΜΟΝΟΝ ΚΡΕΑΤΟΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟ-ον.

Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας κανὼν η-ος καὶ ι-ος· Ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ γεννήσῃ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἢ τῇ μεγάλῃ ἑβδομάδι, νὰ μὴ δὲν φυλάττῃ τὴν ὡρισμένην νηστεία τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ οἴνου, ἀμὴ ἀκριματίστως νὰ φάγῃ αὐτά, ὅτι ἡ νηστεία διὰ τὴν ταπείνωσιν τοῦ κορμίου ἐγίνῃ· αὐτὴ δὲ ἀσθενοῦς εὑρισκομένης δέεται τροφῆς νὰ λάβῃ δύναμιν καὶ

A lui Ioan al Chitrului : Se dezleagă de post miercuri și vineri, cînd cade sărbătoare mare a Domnului sau a Născătoarei de Dumnezeu și din săptămîna luminată pînă la duminica mare și la nașterea și tăierea Înaintemergătorului; iar în sărbătorile sfinților apostoli și a sfinților ierarhi și a sfinților mucenici nu este dezlegare de pește, ci numai în sărbătorile celor doi apostoli Petru și Pavel și în cele douăsprezece zile între crăciun și bobotează și în ziua cînd se începe triodul și în săptămîna brînzei.

A patriarhului Postnicul : Călugării să păzească postul și lunea peste tot anul, ca și miercurile și vinerile ; în acest fel am preluat de la sfinții părinți. Căci și ce iertăciune va avea călugărul cînd postul său nu va întrece pe cel al mirenilor, și mai ales cînd un mirean evlavios păzește postul.

A lui Simeon făcătorul de minuni : Căci sfîntul Simeon făcătorul de minuni zice în viața sa, că să postească în fiecare zi călugărul, în afară de posturile hotărîte, și nu mai puțin de al nouălea ceas.

DESPRE FEMEIA CARE VA NAȘTE ÎN POSTUL CEL MARE; ȘI DESPRE BOLNAV, BĂRBAT SAU FEMEIE, CĂ NU POSTEȘTE DE UNTDELEMN ȘI DE VIN, CI NUMAI DE CARNE. CAP. 270, (GLAVA 382.)

Canonul 8 și 10 al lui Timotei al Alexandriei : Femeia care va naște în postul cel mare sau în săptămîna mare, să nu păzească postul hotărît de untdelemn și vin, ci fără nici un păcat să mănînce, pentru că postul s-a făcut pentru smerenia trupului; ea însă, aflîndu-se

ὑγίαν· καὶ πᾶσα[1]) ἄλλος ἀσθενὴς δὲν ἐμποδίζεται ταῖς ὡρισμέναις ὁποῦ εἶναι νὰ ταῖς νηστεύῃ, ἀλλὰ νὰ φάγῃ ἔλαιον καὶ οἶνον.

Βαλσαμῶνος· Κρέας δὲ νὰ μὴν φάγῃ, ἐὰν εὑρίσκεται καὶ εἰς θάνατον, καθὼς λέγει ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἑξικοστοῦ ἐννάτου ἀποστολικοῦ κανόνος, ὁποῦ τὸ ἀποφύνουν[1]) οἱ θεῖοι ἀπόστολοι.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Ὁ δὲ θεῖος πατριάρχης ὁ Νηστευτὴς λέγει ὅτι, ὅποιος φάγῃ κρέας ἢ τυρὶ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἢ τετράδι ἢ παρασκευῇ, χρόνους τέσσαρους νὰ μὴ κοινωνήσῃ καὶ νὰ λαμβάνῃ καὶ ἄλλον βαρὺν κανόνα.

Εἰς τὸ αὐτὸν ἐπιτίμιον νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ συνεργήσουν εἰς τοῦτο.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΕΑΝ ΤΥΧΗ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ, ΕΑΝ ΤΡΩΓΟΜΕΝ ΟΨΑΡΙΑ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΑ-ον

Τῶν θείων διδασκάλων· Πολλοὶ μὲν θείων διδασκάλων λέγουν ὅτι ὅποιαν ἡμέραν τύχῃ ὁ εὐαγγελισμὸς τὴν μεγάλην ἑβδομάδα δὲν τρώγομεν.

Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως· Ὁ δὲ θεῖος Νικηφόρος ὁ Κωνσταντινουπόλεως λέγει· ὅτι, ἐὰν φθάσῃ ὁ εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἢ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, δὲν ἁμαρτάνομεν νὰ φάγωμεν ὀψάρι.

Νικήτα Σερρῶν καὶ τοῦ Ζωναρᾶ· Ὁ δὲ ἁγιώτατος μητροπολίτης Σερρῶν κύριος Νικήτας καὶ ὁ θεῖος Ζωναρᾶς ἀποφύνουν[1]) ὅτι, ὅποιαν ἡμέραν τύχῃ ὁ εὐαγγελισμὸς τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, τρώγομεν ὀψάρια, πάρεξ τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου·

bolnavă, are nevoie de hrană să prindă putere și să se facă sănătoasă; și orice alt bolnav nu este oprit în zilele hotărîte de post, ci să mănînce untdelemn și vin.

A lui Balsamon: Carne însă să nu mănînce, de s-ar afla și la moarte, precum spune Balsamon în tîlcuirea canonului apostolicesc al șaizeci și nouălea, pe care-l hotărăsc dumnezeieștii apostoli.

A patriarhului Postnicul: Dumnezeiescul patriarh Postnicul spune că acela care a mîncat carne sau brînză în postul cel mare sau miercuri sau vineri, să nu se cuminece patru ani și să ia și alt canon greu.

Aceeași osîndă să ia și aceia care ajută la aceasta.

DESPRE BUNAVESTIRE, CÎND CADE ÎN SĂPTĂMÎNA MARE, DACĂ MÎNCĂM PEȘTE? CAP. 271. (GLAVA 383.)

A dumnezeieștilor dascăli: Mulți dintre dumnezeieștii dascăli spun că nu mîncăm, în orice zi s-ar întîmpla să cadă bunavestirea în săptămîna cea mare.

A lui Nichifor a Constantinopolului: Dar dumnezeiescul Nichifor al Constantinopolului zice că, dacă va cădea bunavestirea în joia mare sau în vinerea mare, nu este păcat să mîncăm pește.

A lui Nichita al Serelor și (a lui Zonara: Iar pre sfințitul mitropolit chir Nichita al Serelor și dumnezeiescul Zonara declară că, în orice zi din săptămîna mare ar cădea buna-

[1]) Sic.

καὶ οὕτως κρατεῖ καὶ ἡ καθολικὴ μεγάλη ἐκκλησία. Εἰς αὐτὰς δὲ τὰς δύο ἐξεχωριστὰς ἡμέρας, εἰς ὅποιαν τύχῃ ὁ εὐαγγελισμός, μόνον ἔλαιον τρώγομεν καὶ πίνομεν καὶ οἶνον διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἡμέρας, ὀψάρια δὲ οὐδαμῶς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΒ-ον.

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Τῇ νηστείᾳ τῶν Χριστουγεννῶν καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· ξηροφαγοῦμεν τὰς τρεῖς ἡμέρας· δευτέρα, τετράδα καὶ παρασκευὴ καὶ κρατοῦμεν καὶ τὸ ὀψάριον καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον χωρὶς ἀσθενείας· τρώγομεν δὲ μαγέρεμα χωρὶς ἐλαίου αὐταῖς ταῖς τρεῖς ἡμέραις, ὡς καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ. Οἱ δὲ θέλοντες εὐαρεστῆσαι Θεῷ μόνον κυριακὴν καὶ σαββάτον τρώγομεν τὸ ὀψάριον.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΓ-ον

Τῶν θείων διδασκάλων· Περὶ τῆς θείας καὶ σεβασμίας τῆς ἐνδόξου κοιμήσεως τῆς ὑπερευλογημένης δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου μητρός, τῆς ἀνωτέρας καὶ τιμιωτέρας πάσης κτίσεως, τῆς ὁρατῆς καὶ νοουμένης, χρέος ἔχομεν ἀπαραίτητον πάντες οἱ χριστιανοί, ἱερωμένοι καὶ κοσμικοί, μικροί τε καὶ μεγάλοι, νὰ ὑμνοῦμεν ἀείποτε καὶ νὰ δοξολογοῦμεν αὐτὴν τὴν ὑπέραγνον Θεοτόκον, ὅτι δι' αὐτῆς ἐλυτρώθημεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου καὶ ἐλάβαμεν τὴν σωτηρίαν· καὶ πάλιν δι' αὐτῆς ἐλπίζομεν ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-

vestirea, mîncăm peşte afară de vinerea mare şi de sîmbăta mare; şi aşa ţine şi marea biserică a tuturor. În aceste două zile deosebite, în oricare ar cădea bunavestirea, mîncăm numai untdelemn şi bem vin pentru măreţia zilei, peşte însă nicidecum,

DESPRE POSTUL CRĂCIUNULUI ŞI AL SFINŢILOR APOSTOLI. CAP. 272, (GLAVA 384.)

A patriarhului Postnicul: În postul crăciunului şi al sfinţilor apostoli mîncăm de sec cele trei zile: luni, miercuri şi vineri, şi ţinem post şi de peşte şi de untdelemn şi vin, în afară de boală; dar mîncăm bucate fără untdelemn în acele trei zile, ca şi în postul cel mare. Iar cei ce voim să fim plăcuţi lui Dumnezeu, mîncăm peşte numai duminică şi sîmbătă.

DESPRE POSTUL DIN AUGUST AL PREA SFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU. CAP. 273. (GLAVA 385.)

A dumnezeieştilor dascăli: În ce priveşte dumnezeiasca şi cinstita Adormire a slăvitei prea binecuvîntatei noastre năsăcătoare de Dumnezeu, maica lui Dumnezeu cuvîntul, cea mai presus cinstită de toată zidirea văzută şi gîndită, avem neapărata datorie toţi creştinii, clerici şi mireni, mici şi mari, să o premărim întotdeauna şi să o slăvim pe ea preacurata născătoare de Dumnezeu, pentru că prin ea am fost izbăviţi din mîinile diavolului şi am dobîndit mîntuirea; şi tot prin ea avem nădejde să vedem împărăţia cerurilor, pentru că ea este

νῶν, ὅτι ὑπάρχει αὕτη κλίμαξ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἕως τὴν γῆν, ἤγουν σκάλα καθὼς τὴν εἶδεν ὁ Ἰακώβ, ἡ ὁποία ἀναβιβάζει τοὺς τιμῶντας καὶ ἐπικαλουμένους αὐτὴν εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἐξαιρέτως ἔχομεν χρέος εἰς τὴν αὐτῆς ἑορτὴν τῆς λαμπροφόρου μεταστάσεως νὰ τιμήσωμεν καὶ νὰ δοξάσωμεν αὐτὴν μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ πόθου πνευματικοῦ νὰ τὴν προυπαντήσωμεν διὰ τῆς νηστείας μὲ παράκλησιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν· καὶ νηστεύομεν αὐταῖς ταῖς ἁγίαις δεκαπέντε ἡμέραις καὶ τῇ μὲν δευτέρᾳ, τετράδι καὶ παρασκευῇ κάμνωμεν ξηροφαγία, οὔτε ἔλαιον τρώγομεν, οὔτε πίνομεν οἶον εἰς τὴν τῆς κοιμήσεως τιμήν, τὰς δὲ ἄλλας καταλύομεν οἶνον καὶ ἔλαιον, ψάρια δὲ οὐδαμῶς, μόνον τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐνδόξου μεταμορφώσεως τρώγομεν ψάρια καὶ τῆς κοιμήσεως, ἐὰν τύχῃ τετράδι ἢ παρασκευῇ, κρέας δὲ οὐδαμῶς, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Νικήφορος Κωνσταντινουπόλεως, πάρεξ ἰχθύας.

Ὅρα τὴν πατριαρχικὴν καὶ βασιλικὴν ἀπόφασιν· Περὶ δὲ ταύτης τῆς νηστείας καὶ ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης κύρις Λουκᾶς μετὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ συνόδου τῶν κατευρεθέντων [1]) τότε ἁγιωτάτων ἀρχιερέων καὶ μετὰ βασιλικοῦ προστάγματος, ἀπέφυναν [1]), ὅτι ἀπαραιτήτως νὰ νηστεύεται ἡ τοιαύτη νηστεία, δηλονότι τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν τῆς Θεοτόκου κοιμήσεως ὑπὸ πάντων τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ οὐδένας νὰ τὴν καταλύσῃ εἰς φαγητά, ἤγουν εἰς κρέας ἢ εἰς ὀψάρια, εἰ μὴ ἂν τύχῃ ἀσθενής· καὶ τοῦτο νὰ γίνεται μετὰ συγχωρήσεως τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως.

Ὅρα ὅλον· Ὅσοι οὖν ἑορτάζουν καὶ τιμοῦν αὐτὴν τὴν ὑπεραγιάν Θεοτόκον εἰς τὰς αὐτῆς ἑορτὰς καὶ εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου ἐν προσευχῇ, νηστείᾳ καὶ δεήσει, ἡ χάρις αὐτῆς περιέρχεται εἰς αὐτοὺς καὶ δίδει αὕτη τὰς ἀμοιβὰς πλουσιοπαρόχως εἰς ὅλους τοὺς χριστιανοὺς κατὰ τὴν ζέσιν καὶ τὸν πόθον καθ' ἑνός, διότι αὐτὴ ἔναι ἡ προστασία ἡ ἀκαταισχύνητος τοῦ γένους ἡμῶν τῶν χριστιανῶν, ἔχουσα τὴν παῤῥησίαν ὡς μητὴρ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην εἰς ἡμᾶς διὰ τὸ συγγενὲς τῆς σαρκός. Λοιπὸν ἀείποτε ἱκετεύει τὸν μονογεννὴν [1]) υἱὸν αὐτῆς ὑπὲρ παντὸς

scară de la cer pînă la pămînt, adică scară, precum a văzut-o Iacob, care suie la cer pe aceia care o cinstesc şi se roagă la ea. Şi îndeosebi sîntem datori la sărbătoarea luminatei ei mutări să o cinstim şi premărim cu toată evlavia şi rîvna duhovnicească să o întîmpinăm cu post şi rugăciune în fiecare zi; şi postind în acele cincisprezece zile sfinte şi luni, miercuri şi vineri facem mîncare de sec, nici untdelemn nu mîncăm, nici vin nu bem întru cinstirea Adormirii, iar în celelalte zile slobozim vin şi untdelemn, peşte însă nicidecum, numai în ziua slăvitei Schimbări la faţă şi a Adormirii mîncăm peşte, dacă se întîmplă să fie miercuri sau vineri, carne însă nicidecum, precum spune dumnezeiescul Nichifor al Constantinopolului, afară de peşte.

Vezi hotărîrea patriarhicească şi împărătească: Despre acest post şi prea asfinţitul patriarh chir Luca cu sfîntul său sinod al prea sfinţilor arhierei care se aflau atunci, şi cu poruncă împărătească, au hotărît ca neapărat să se postească aşa post, adică cincisprezece zile de Adormirea născătoarei de Dumnezeu, de către toţi creştinii evlavioşi şi nimeni să nu-l rupă cu bucate, şi anume cu carne sau peşte, decît de se întîmplă bolnav; şi aceasta cu îngăduirea arhiereului din partea locului să se facă.

Vezi tot: Cîţi aşadar serbează şi o cinstesc pe prea sfînta născătoare de Dumnezeu în sărbătorile şi în toate zilele anului cu închinare, post şi rugăciune, darul ei vine asupra lor şi ea dă răsplată din belşug tuturor creştinilor după căldura şi rîvna fiecăruia, pentru că dînsa este ocrotitoare îndrăzneaţă a neamului nostru creştinesc, avînd mijlocire ca maică a lui Dumnezeu şi dragoste către noi pentru rudenia trupului. Şi pururea se roagă la unicul

---

[1]) Sic.

κόσμου καὶ μᾶλλον τοὺς προστρέχοντας πίστει, ὅταν τὴν ὑμνοῦμεν καὶ δοξολογοῦμεν μετὰ πίστεως καὶ ἀληθείας αἰτοῦμεν παρ' αὐτῆς εἰδέναι τὰ χαρίσματα. Ὁρῶντας τὴν ζέσιν τῆς πίστεως ἡμῶν, πᾶν ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνωμεν παρ' αὐτῆς λύτρωσιν καὶ σωτηρίαν ψυχῆς καὶ σώματος.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΔ-ον

Πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ· Νηστεύομεν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ εἰς τὰς δεκατέσσαρας σεπτεβρίου, ὅποιαν ἡμέραν τύχῃ, κἄν τε κυριακὴ ἢ σάββατον ἢ ἄλλην ἡμέραν, οὐδὲν καταλύομεν εἰ μὴ ἔλαιον καὶ οἶνον, ὀψάρια δὲ οὐδαμῶς διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς ἡμέρας.

ΠΕΡΙ ΠΟΤΕ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΣΥΜΒΟΛΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΕ-ον.

Συμεὼν Θεσσαλονίκης· Ἡ πρώτη σύνοδος ἔκαμεν αὐτὸ ἕως Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἡ δὲ δευτέρα συνόδος ἄρχισε ἀπὸ τὸ Κύριον τὸ ξωοποιὸν καὶ ἐτελείωσεν αὐτὸ ἕως τέλους.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΕΠΤΑ ΣΥΝΟΔΩΝ ΠΟΤΕ ΕΓΙΝΗΣΑΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΙ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΣ ΣΟϚ-ον

Σύνοδος α-η· Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος τῶν τιη' θεοφόρων γέγονεν εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας, εἰς τοὺς εἴκοσι χρόνους τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς, κτίσμα τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ λέγοντα ὁ ἀσεβής. Διὰ τοῦτο ἐκάθηρε

ei fiu pentru toată lumea și mai ales, cînd alergînd cu credință, o preamărim și slăvim cu credință și cu adevăr îi cerem să cunoaștem darurile ei. Văzînd căldura credinței noastre, orice dacă-i cerem, dobîndim de la ea izbăvire și mîntuire a sufletului și a trupului.

DESPRE POSTUL ÎNĂLȚĂRII CINSTITEI CRUCI. CAP. 274. (GLAVA 386.)

A patriarhului Postnicul: De ziua înălțării cinstitei și de viață făcătoarei cruci la paisprezece septembrie, postim în orice zi ar cădea, fie duminică sau sîmbătă sau în altă zi, nici nu rupem postul decît cu untdelemn și vin, dar cu pește nicidecum pentru cinstirea zilei.

DESPRE CÎND S-A FĂCUT SFÎNTUL SIMBOL ? CAP. 275. (GLAVA 387.)

Simeon al Salonicului : Sinodul întîi l-a făcut pînă la duhul sfînt; iar cel de-al doilea a început de la domnul de viață făcător și l-a sfîrșit pînă la capăt.

CELE ȘAPTE SFINTE SINOADE ECUMENICE CÎND S-AU FĂCUT ȘI DE CE? CAP .276. (COMP. GLAVA 388.)

Sinodul 1-lea : Sfîntul sinod întîi ecumenic al celor 318 părinți de Dumnezeu purtători s-a ținut în Niceea Bitiniei la douăzeci de ani ai domniei lui Constantin cel Mare împotriva neevlaviosului Arie care, necredinciosul, spunea că fiul este zidire a lui Dumnezeu. De aceea

καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν ἡ θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος· καὶ περὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ἔγραψα κανόνας κ'. Ἦτον δὲ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀλέξανδρος.

Σύνοδος β-α· Μετὰ ταῦτα εἰς τὸν δεύτερον χρόνον τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐσυνήχθη ἡ δευτέρα σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπίσκοποι, κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου. Πνευματομάχον εἶπεν, διότι ἔλεγε βλάσφημα κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Τὸν ὁποῖον ἀναθεμάτισεν [1]) ἡ ἁγία σύνοδος καὶ ὅσοι ἦσαν μετ' αὐτοῦ. Κανόνες δὲ ἑπτὰ μόνον ἔκαμε. Ἦτον δὲ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεκτάριος· ἦτον δὲ καὶ Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ ὁ πολὺς καὶ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ὁ ὁποῖος τότε ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν θρόνον του ἀπὸ στάσεις καὶ ταραχὰς καὶ ἡσύχασεν εἰς τὴν αὐτοῦ πατρίδα Ναζιανζοῦ. Ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου ἕως τῆς δευτέρας χρόνοι σαράντα δύο.

Σύνοδος γ-η· Εἰς δὲ τὸν δέκατον τρίτον χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ νέου Θεοδοσίου, εἰς τὴν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἔφεσον ἐγίνη ἡ τρίτη σύνοδος. καὶ ἐσυνήχθησαν ἐκεῖ πατέρας διακόσιοι τριάκοντα κατὰ Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου, τὸν ὁποῖον ἀναθεμάτισαν σὺν τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ. Καὶ κανόνας αὕτη ἡ σύνοδος δὲν ἔκαμεν μόνον ὀκτώ. Ἀπὸ τὴν δευτέραν σύνοδον ἕως τὴν τρίτην ἐπέρασαν χρόνοι σαράντα ἕνας. Ἦτον δὲ τότε ὁ ἁγιώτατος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας.

Σύνοδος δ-η· Εἰς δὲ τὸν καιρὸν τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ συνήχθη ἡ τετάρτη σύνοδος, πατέρες ἑξακόσιοι τριάκοντα, εἰς τὴν Χαλκηδῶνα τὴν περιώνυμον κατὰ Εὐτύχους καὶ Δυοσκόρου τῶν μονοφυσίτων, τοὺς ὁποίους ὡς κακοδόξους ἀναθεμάτισαν. Ἦτον δὲ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος. Καὶ ἀπὸ τὴν τρίτην σύνοδον ἕως τὴν τετάρτην ἐπέρασαν χρόνοι λ'. Ἔκαμε δὲ ἡ ἁγία αὕτη σύνοδος κανόνας λ'.

Σύνοδος ε-η· Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος ἐγίνη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς δεκὰ ὀκτὼ χρόνους τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου. Ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν

dumnezeiescul şi sfîntul sinod l-a caterisit şi l-a dat anatemei; şi pentru organizarea bisericii au scris douăzeci de canoane. Iar patriarh al Constantinopolului era Alexandru.

Sinodul al 2-lea: După aceea în al doilea an al marelui Teodosie s-a adunat cel de-al doilea sinod la Constantinopol, o sută cincizeci de episcopi în contra lui Machedonie, luptător în contra spiritului. I-au spus luptător în contra spiritului, deoarece spunea blasfemie în contra spiritului sfînt. Sfîntul sinod l-a dat pe acesta anatemei şi pe toţi cîţi erau cu dînsul Şi canoane au făcut numai şapte. Iar patriarh al Constantinopolului era Nectarie; dar a fost, şi Grigore al Nisei şi prea marele Grigorie Teologul, care atunci s-a retras de pe tronul său din cauza frămîntărilor şi tulburărilor şi stătea liniştit în locul său de naştere Nazianz. De la întîiul sinod pînă la cel de-al doilea patruzeci şi doi de ani.

Sinodul al 3-lea: În al treisprezecelea an al domniei lui Teodosie cel Tînăr, la Efes în Asia, s-a ţinut cel de-al treilea sinod; şi s-au adunat acolo două sute treizeci de părinţi în contra lui Nestoriu închinătorul la om, pe care l-au dat anatemei cu dogmele lui. Şi canoane, acest sinod n-a făcut decît numai opt. De la sinodul al doilea pînă la cel de-al treilea au trecut patruzeci şi unul de ani. Iar atuncea a fost prea sfîntul Chiril al Alexandriei.

Sinodul al 4-lea: Iar în timpul domniei împăratului Marchian s-a adunat sinodul al patrulea, şase sute treizeci de părinţi, în vestitul Calchedon în contra monofiziţilor Evtichie şi Dioscur pe care ca pe nişte răi credincioşi i-au dat anatemei. Iar patriarh al Constantinopolului era Anatolie. Şi de la sinodul al treilea pînă la al patrulea au trecut 30 de ani. Acest sfînt sinod a făcut 30 de canoane.

Sinodul al 5-lea: Sfîntul sinod ecumenic al cincilea s-a ţinut la Constantinopol în al optsprezecelea an de domnie a împăratului Justinian cel Mare. Trecuseră de la sinodul al

[1]) Sic.

τετάρτην σύνοδον ἕως τὴν πέμπτην χρόνοι ἑκατὸν δύο. Καὶ ἐσυνήχθησαν πατέρες ἑκατὸν ἑξήντα πέντε κατὰ τοῦ Ὀριγένους, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν, ὅτι ἔναι τέλος τῆς κολάσεως. Καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτὸν ὁμοῦ καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ· καὶ κανόνας ἡ σύνοδος αὕτη δὲν ἔκαμε. Πατριάρχης δὲ ἦτον τότε Εὐτύχιος.

Σύνοδος ς-η· Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος ἐγίνη εἰς τὴν δέκατον καὶ τρίτον χρόνον τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πογονάτου. Καὶ ἐσυνήχθησαν πατέρες ἑκατὸν ἑβδομήκοντα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ Σεργίου, Πύρου καὶ πάντων τῶν μονοθελητῶν, τοὺς ὁποίους ἀνεθεμάτισαν ἡ ἁγία αὕτη σύνοδος καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ. Ἦτον τότε πατριάρχης Γεώργιος· καὶ ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν πέμπτην σύνοδον ἕως τὴν ἕκτην χρόνοι ἑκατὸν σαράντα ἐννέα.

Σύνοδος ζ-η· Εἰς τὸν ὄγδοον χρόνον τῆς βασιλείας Κωνστατίνου καὶ Εἰρήνης τῆς αὐτοῦ μητρὸς συνήχθησαν οἱ τῆς ἑβδόμης συνόδου εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας· ἦσαν πατέρες τριακόσιοι ἑξῆντα ἑπτά, οἱ ὁποῖοι ἦλθον κατὰ ἀθείων εἰκονομάχων, τοὺς ὁποίους, δεσμῷ ἀλύτῳ ἀναθεμάτισαν καὶ κανόνας εἰκοσιδύο ἔκαμαν. Ἦτον δὲ πατριάρχης τότε ὁ ἁγιώτατος Ταράσιος. Ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν ἕκτην σύνοδον ἕως τὴν ἑβδόμην χρόνοι ἑκατὸν εἴκοσι.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΟΠΟΥ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΛΑ ΧΑΛΑΣΜΕΝΕΣ ΤΙ ΝΑ ΓΕΝΗ ΕΙΣ ΑΥΤΑΙΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΖ-ον.

Ἐὰν τύχῃ καὶ εὑρεθοῦν εἰκόνες πολλὰ χαλασμένες καὶ σεσαθρωμένες, νὰ προσέχετε νὰ μὴν ταῖς κάψετε, μόνον νὰ ταῖς θάψετε μέσα εἰς τὸ βῆμα, ὅτι τοῦτο ἀπεκαλύφθη ἑνὸς ἁγιωτάτου γέροντος, διότι εἰς τὸ κάθισμα ὁποῦ ἦτον, ἦσαν πολλαὶ εἰκόνες χαλασμέναι καὶ ἐσύναξε φρύγανα

patrulea pînă la cel de-al cincilea o sută doi ani. Şi s-au adunat o sută şaizeci şi cinci de părinţi în contra lui Origen, care zicea că este sfîrşit al muncii iadului. Şi l-au dat anatemei dimpreună cu aceia care credeau ca el; şi acest sinod canoane n-a făcut. Iar patriarh era atunci Eutihie.

Sinodul al 6-lea: Sfîntul sinod ecumenic al şaselea s-a ţinut în al treisprezecelea an al domniei împăratului Constantin Pogonatul. Şi s-au adunat la Constantinopol o sută şaptezeci de părinţi în contra lui Serghie, Pir şi a tuturor monoteliţilor, pe care acest sfînt sinod i-a dat anatemei şi pe cei care credeau ca acela. Atunci patriarh era Gheorghe; şi au trecut de la sinodul al cincilea pînă la al şaselea o sută patruzeci şi nouă de ani.

Sinodul al 7-lea: În al optulea an al domniei împăratului Constantin şi a mamei sale Irina s-au adunat părinţii sinodului al şaptelea la Niceea Bitiniei; erau părinţi trei sute şaizeci şi şapte, care au venit în contra luptătorilor fără de Dumnezeu împotriva icoanelor pe care i-au dat cu legătură de nedezlegat anatemei şi au făcut douăzeci şi două de canoane. Patriarh era atunci prea sfinţitul Tarasie. De la sinodul al şaselea pînă la cel de-al şaptelea au trecut o sută douăzeci de ani.

DESPRE SFINTELE ICOANE CARE SÎNT FOARTE STRICATE, CE SĂ SE FACĂ CU ELE? CAP. 277. (COMP. GLAVA 389.)

Dacă se întîmplă de se află icoane foarte stricate şi putrezite, să luaţi seama să nu le ardeţi, ci numai să le îngropaţi înăuntru în altar, deoarece aceasta s-a descoperit unui prea sfînt călugăr bătrîn, pentru că în schitul unde se afla, erau multe icoane stricate şi a strîns

καὶ ταῖς ἔβαλεν ἐπάνω καὶ ἐπῆρε φωτία νὰ βάλῃ νὰ ταῖς κάψῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἦλθε βροντὴ μὲ φωνὴ καὶ τοῦ εἶπε· Μὴ κάψῃ ἡμᾶς, μήν, ἵνα νὰ μὴ παραδοθῇς τῷ αἰωνίῳ πυρὶ μετὰ τῶν εἰκονομάχων, μόνον θάψαι ἡμᾶς μέσα εἰς τὸ βῆμα. Καὶ οὕτως ἔκραξεν ἐπὶ τὴν αὔριον τοὺς πατέρας ἀπὸ τὸ μοναστῆρι καὶ ἔκαμαν λειτουργίαν καὶ ἔβαλαν τὰς εἰκόνας μέσα εἰς ἕνα σεντοῦκι καὶ ἔκαμαν εἴσοδον μετ' αὐτὰ ψάλλοντες τὸ Δόξα σοι Χριστέ, ὁ Θεός, ἀποστόλων καύχημα, μαρτύρων ἀγάλλιαμα. Καὶ τότε τὰ ἔθαψαν μέσα εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ἀφ' οὗ ἐτειλείωσαν τὴν λειτουργίαν. Ὅμως κάμνει χρεία νὰ ἐβλέπωμεν τὰ γεγραμμένα νὰ κάμνωμεν, καθὼς ὁρίζουν, ἵνα μὴ παραδοθῶμεν τῷ αἰωνίῳ πυρί.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΑΘΕΔΡΙΑΣ ΤΩΝ ΟΣΙΩΤΑΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥΩΝ ΚΑΙ ΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΑΙ ΟΠΟΥ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑΙ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ [1]) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ [1]). ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΗ-ον. [2])

Ὁ Ῥώμης α-ος. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως β-ος. Ὁ Ἀλεξανδρείας γ-ος. Ὁ Ἀντιοχείας δ-ος. Ὁ Αἰλίας, ἤτο Ἱεροσολύμων ε-ος.

Α ἱ μ η τ ρ ο π ό λ ε ι ς. Ἡ Καισαρεία α-η· Ἡ Ἔφεσος β-η· Ἡ Ἡρακλεία γ-η. Ἡ Ἄγγυρα δ-η. Ἡ Κύζικος ε-η. Ἡ Φιλαδέλφια ϛ-η. Ἡ Νικομήδεια ζ-η. Ἡ Νίκαια η-η. Ἡ Χαλκηδὼν θ-η. Ἡ Θεσσαλονίκης ι-η. Ὁ Τορνόβου ια-η. Ἡ [3]) Ἀδριανούπολις ιβ-η. Ἡ Ἀμασία ιγ-η. Ἡ Προῦσα ιδ-η. Ἡ Νεοκαισάρεια ιε-η. Ὁ Ἰκονίου ιϛ-η. Ἡ Βέρροια ιζ-η. Ἡ Πισίδα ιη-η. Ἡ Κόρινθος ιθ-η. Ἡ Μονεμβασίας κ-ος. Αἱ Ἀθῆναι κα-ος. Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν κβ-η. Ὁ Τραπεζοῦς κγ—η. Ἡ Λάρισσα κδ-η. Ἡ Ναύπακτος κε-η. Ἡ [3]) Φιλιππούπολις κϛ-η. Ἡ Ῥόδος κζ-η. Αἱ Σέρραι κη-η. Ἡ Φιλίππου κθ-η. Ἡ Χριστούπολις, ἤτοι Καβάλας λ-η. Ἡ Σμύρνα λα-η.

vreascuri şi a pus deasupra şi a luat să dea foc să le ardă. Şi deodată a venit tunet cu glas care i-a zis: Nu ne arde, nu, pentru ca să nu fii dat focului de veci dimpreună cu luptătorii împotriva icoanelor, ci numai îngroapă-ne înăuntru în altar. Şi aşa a doua zi i-a chemat de la mănăstire pe părinţi şi au făcut liturghie şi au pus icoanele într-o ladă şi au făcut vohod cu dînsele cîntînd: Slavă ţie, Hristoase Dumnezeul, falǎ a apostolilor, veselie a martirilor. Şi atunci le-au îngropat înăuntru în sfîntul altar, după ce au sfîrşit liturghia. Trebuie aşadar să ne uităm la cele ce sînt scrise, ca să facem, precum hotărăsc, pentru ca să nu fim daţi focului de veci.

DESPRE IERARHIA PREA CUVIOŞILOR PATRIARHI ŞI MITROPOLIILE ŞI ARHIEPISCOPIILE CARE SE AFLĂ ASTĂZI ŞI SÎNT SUPUSE ÎMPĂRĂŢIEI CONSTANTINOPOLULUI. CAP. 278. (COMP. GLAVA 391 ŞI 392).

1. Al Romei; 2. Al Constantinopolului; 3. Al Alexandriei ; 4. Al Antiohiei; 5. Al Eliei, adică al Ierusalimului.

Mitropoliile: 1. Chesareea; 2. Efes; 3. Heraclia; 4. Anchira; 5. Chizic; 6. Filadelfia; 7. Nicomedia; 8. Niceea; 9. Chalchedon; 10. Salonic; 11. Tîrnov; 12. Adrianopol; 13. Amasia; 14. Brusa; 15. Neochesaria; 16. Iconiu; 17. Veria; 18. Pisidia; 19. Corint; 20. Monemvasia; 21. Atena; 22. Paleopatra; 23. Trapezunt; 24. Larisa; 25. Naupactos; 26. Filipopole; 27. Rodos; 28. Seres; 29. Filipi; 30. Christopole, anume Cavala; 31. Smirna; 32. Mitilene;

[1]) βασιλείδι Κωνσταντινοπόλει în ms.
[2]) σοθ-ον în ms.
[3]) Ὁ în ms.

Ἡ Μιτυλίνη λβ-η. Τὰ Ἰωάννινα λγ-η. Τὸ Διδυμότειχον λδ'. Ὁ Μέλνικος λε'. Αἱ Νέαι Πάτραι λς'. Αἱ Θῆβαι λζ'. Ἡ Αἶνος λη'. Ἡ Κερασοῦντος λθ'. Ἡ Βιδύνη μ'. Ἡ Μέθυμνα μα'. Ἡ Χριστιανούπολις μβ'. Ἡ Λακεδαιμονία μγ'. Ἡ Παροναξία μδ'. Ἡ Μεσημβρία με'. Ἡ Σηλυβρία μς'. Ὁ Ἄργους καὶ Ναυπλίου μζ'. Ὁ Εὐρίππου μη'. Ὁ Σοφίας μθ'. Ὁ Μηδείας ν'. Ὁ Σωζοπόλεως να'. Ὁ Ἀγχιάλου νβ'. Ὁ Βάρνης νγ'. Ὁ Δρίστης νδ'. Ὁ Προϊλάβου νε'. Ὁ Καραβυζίης νς'. Ὁ Μαρωνείας νζ'. Ὁ Περιθεωρίου νη'. Ὁ Ζύχνας νθ'. Ὁ Δράμας ξ'. Ὁ Νικοπόλεως ἤτοι Νευροκόπου ξα'. Ὁ Γάνου ξβ'. Ὁ Ῥοιζαίου ξγ'. Ὁ Λαζίας, ἤτοι Ἐλανίας ξδ'. Ὁ Γοτθίας ξε'. Ὁ Καφάς ξς'. Ὁ Χίου ξζ'. Ὁ Λήμνου ξη'. Ὁ Ἰσχανίου ξθ'. Ὁ Ἴμβρου ο'. Ὁ Οὐγγροβλαχίας, ἤτοι Πουγδανίας οα' καὶ Μουντοβλαγίας οβ'.

Ἀρχιεπισκοπαί· Ἡ Προικόνησος α'. Ἡ Κάρπαθος β'. Ἡ Αἴγενα γ'. Ἡ Πωγωγιανή δ'. Ὁ Ἐλασσώνας ε'. Ἡ Κῶος ϛ'. Ἡ τοῦ Λευκάδος ζ' καὶ τῆς Ἐζηβῶν, ἤτοι τῆς Ἐζοβᾶς η'.

Βαβαὶ τῆς παραχωρήσεως· Ἀνάγνωσον ὅλον καὶ μεγάλως θρηνήσης· Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπαί, ὡς φαίνονται γεγραμμέναι εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ καὶ εἰς τὴν τοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ δευτέρου τοῦ Παλαιολόγων, ὁ ὁποῖος Παλαιολόγος ἄλλας μὲν μητροπόλεις ἀνεβίβασε καὶ ἐτίμησεν ἀπὸ μικροὺς θρόνους εἰς μεγαλωτέρους καὶ ἄλλας μεγάλας ἐκατέβασεν εἰς θρόνους μικροτέρους ἔχων ἐξουσίαν ὡς βασιλεύς, ἀπὸ τὰς ὁποίας πολλαὶ ἐρημώθησαν καὶ τελείως ἠφανίσθησαν ἀπὸ τῶν κρατούντων ἡμᾶς. Καὶ οὔτε μητροπολίτης εὑρίσκεται εἰς τὰς μητροπόλεις, οὔτε ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὰς ἀρχιεπισκοπάς, οὔτε ἐπίσκοπος εἰς τὰς ἐπισκοπάς, οὔτε ἱερεὺς εἰς ἐκκλησίας, οὔτε καλόγερος εἰς μοναστήριον ἢ εἰς μονήδριον ἢ εἰς κελλίον, οὔτε ἄλλος κοσμικὸς χριστιανὸς εἰς κάστρον ἢ εἰς χώραν, δι' οἷς κρίμασιν οἶδεν ὁ Θεός, ὅτι ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Εἶναι μητροπόλεις ἐρημωμέναι νά καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ δεκαοκτώ, καὶ ἐπισκοπαὶ τετρακόσιαι ἑβδομηκονταοκτώ.

33. Ioanina; 34. Didimotica; 35. Melnic; 36. Neopatra; 37. Teba; 38. Enos; 39. Cherasanda; 40. Vidin; 41. Metimina; 42. Cristianopole; 43. Lacedemonia; 44. Paronaxia; 45. Mesemvria; 46. Silivria; 47. Argos şi Nauplion; 48. Eurip; 49. Sofia; 50. Midia; 51. Sozopole; 52. Anhial; 53. Varna; 54. Drista; 55. Proilavul; 56. Caravizia; 57, Maronea; 58. Peritheorul; 59. Zichna; 60. Drama; 61. Nicopole, adică Neurocopul; 62. Ganul; 63. Rizeul; 64. Lazia, adică Elania; 65. Gotia; 66. Cafa; 67. Chiosul; 68. Lemnosul; 69. Ishaniul; 70. Imbrosul; 71. Ungrovlahia, adică Bogdania; şi 72. Muntovlahia.

Arhiepiscopii: 1. Priconisos; 2. Carpathos; 3. Egina; 4. Pogoiana; 5. Elasona; 6. Coos; 7. Leucada; şi 8. Ezive, adică Ezova.

Vai ce pierderi! Citeşte totul şi să plîngi amar! Au fost şi alte mitropolii şi arhiepiscopii care apar scrise în lista rînduită de împăratul chir Leon Înţeleptul şi întru aceea a împăratului Andronic al doilea Paleologul, care Paleolog unele mitropolii le-a ridicat şi le-a cinstit de la tronuri mici la mai mari şi pe altele mari le-a coborît în tronuri mai mici, avînd ca împărat putere, pentru că multe din ele au fost părăsite şi au dispărut cu totul pe urma cuceritorilor noştri. Şi nici mitropolit nu se află în mitropolii, nici arhiepiscop în arhiepiscopii, enici piscop între episcopii, nici preot în biserici, nici călugăr în mănăstire sau la schituri sau în chilie, nici alt mirean creştin în oraş sau la ţară, pentru păcatele pe care Dumnezeu le ştie, pentru că nepătrunse sînt judecăţile lui şi neumblate căile lui. Sînt mitropolii părăsite 51 şi arhiepiscopii optsprezece şi episcopii patru sute şaptezeci şi opt.

Εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ ῥηθέντος βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ εἶναι μητροπόλεις ϟ'.
Εἰς δὲ τὴν τοῦ ἄνω εἰρημένου βασιλέως κυροῦ 'Ανδρονίκου εἶναι ριβ' καὶ ἀρχιεπισκοπαί κε'.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΟΙ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΑΣ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΟΘ-ον

Τ ῆ ς 'Η ρ α κ λ ε ί α ς· 'Ο 'Ηρακλείας τῆς Εὐρώπης ἔχει ταύτας· τοῦ 'Ρεδεστοῦ, τοῦ Πανίου, τοῦ Καλλιουπόλεως, τοῦ Περιστάσεως καὶ Μυριοφύτου, τοῦ Τζερουλοῦ, τοῦ Μέτρων καὶ 'Αθείρων.

Τ ο ῦ Ν ι κ ο μ η δ ε ί α ς· 'Ο Νικομηδείας τῆς Βιθυνίας ἔχει μία ἡ ὁποῖα λέγεται 'Απολλωνιάδα.

Τ ο ῦ Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η ς· 'Ο Θεσσαλονίκης τῆς Θετταλίας ἔχει ταύτας· τοῦ Κίτρους, τοῦ Σερβίων, τοῦ Κασάνδρας, τοῦ Καμπανίας, τοῦ Πέτρας, τοῦ 'Αρδαμάρεως, τοῦ 'Ιερισσοῦ καὶ 'Αγίου 'Όρους, τοῦ Λιτῆς καὶ 'Ρεντίνης, τοῦ Πλαταμῶνος καὶ Λυκοστόμου.

Τ ο ῦ Τ ο ρ ν ό β ο υ· 'Ο Τορνόβου τῆς Βουλγαρίας ἔχει ταύτας· τοῦ Τζεβένου, < τοῦ Λόβτζου καὶ Πρεσλάβου >.

Τ ο ῦ 'Α δ ρ ι α ν ο υ π ό λ ε ω ς· 'Ο 'Ανδριανουπόλεως (!) Αἰμημόντου ἔχει μία· τοῦ 'Αγαθοπόλεως.

'Ο Κ ο ρ ί ν θ ο υ· 'Ο Κορίνθου τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας· τοῦ Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος, τῆς Κεφαλονίας, τῆς Ζακίνθου, τῆς Ζημαινᾶς καὶ Ταρσοῦ, καὶ τοῦ Πολυφέγγου.

'Ο Μ ο ν ε μ β α σ ί α ς· 'Ο Μονεμβασίας τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας· τοῦ Κιθηρίας, τοῦ Μεθώνης, τοῦ Κωρώνης, τοῦ 'Έλους, τοῦ Μαΐνης, τοῦ 'Αδρούσης (!), τοῦ Ζευνῶν, ἤτοι Καλαμάτης καὶ τοῦ 'Ρέοντος.

Τ ο ῦ 'Α θ η ν ῶ ν τ ῆ ς 'Ε λ λ ά δ ο ς· 'Ο 'Αθηνῶν τῆς 'Ελλάδος ἔχει ταύτας· τοῦ Διαυλίας, τοῦ Ταλαντίου, τοῦ 'Άνδρου, τοῦ Σκύρου, τοῦ Σώλωνος καὶ τοῦ Μεδινίτζης.

În lista rînduită a zisului împărat Leon Înțeleptul sînt 90 de mitropolii.
Iar în aceea a sus numitului împărat chir Andronic sînt 112 și arhiepiscopii 25.

CARE MITROPOLIȚI AU ASTĂZI EPISCOPII? CAP. 279. (GLAVA 392.)

Al Heracleii : Mitropolitul Heracleii din Europa are aceste episcopii: a Redestului, Paniului, Caliupolei, Peristasei și Miriofitului, Țerulosului, Metrelor și Atirelor.

Al Nicomediei : Mitropolitul Nicomediei din Bitinia are o episcopie care se cheamă Apoloniada.

Al Salonicului : Mitropolitul Salonicului Tesaliei are acestea: a Chitrului, Serviilor, Casandrei, Campaniei, Petrei, Ardamarei, Ierisului și Sfîntului Munte, Litei și Rentinei, a Platamonului și Licostomului.

Al Tîrnovului : Mitropolitul Tîrnovului din Bulgaria are acestea: a Cervenului, Lovțului și Preslavului.

Al Adrianopolei : Mitropolitul Adrianopolei din Emimont are una: a Agatopolei.

Al Corintului : Mitropolitul Corintului din Pelopones are acestea: a Damalelor și Pediadei, Chefaloniei, Zachintului, Zimenei și Tarsului și a Polifengului.

Al Monemvasiei : Mitropolitul Monemvasiei din Pelopones are aceste episcopii: a Chiterei, Metonei, Coronei, Elosului, Mainei, Adrusei, Zeunelor, adică a Calamatei și și Reontului.

Al Atenei din Elada : Mitropolitul Atenei din Elada are acestea: a Diavliei, Talantului, Androsului, Schirului, Solonului și a Mediniței.

Τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν· Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας· τοῦ Ὠλαίνης, καὶ τοῦ Τερνίτζης.

Ὁ Τραπεζοῦντος τῆς Λαζικῆς ἔχει ταύτας· τοῦ Κανήνου, καὶ τοῦ Ὀφεόσεως.)

Ὁ Λαρίσσης τῆς Ἑλλάδος ἔχει ταύτας· τοῦ Δημητριάδος, τοῦ Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων, τοῦ Φαναρίου, τοῦ Ζητουνίου, τοῦ Θαυμακοῦ, τοῦ Σταγῶν, τοῦ Λοιδορικίου, τοῦ Γαρδικίου, τοῦ Ῥοδοβιζίου, καὶ τοῦ Σκιάθου.

Τοῦ Ναυπάκτου· Ὁ Ναυπάκτου Νικοπόλεως ἔχει ταύτας· τοῦ Βοδίντζης, τοῦ Ἀετοῦ τοῦ Ἀχελώου, καὶ τοῦ Ῥηγῶν.

Ὁ Ῥόδου· Ὁ Ῥόδου τῶν Κυκλάδων νήσων ἔχει μία· τοῦ Λέρνης.

Τοῦ Φιλίππου(!)· Ὁ Φιλίππων (!) τῆς Μακεδονίας ἔχει μία· Τοῦ Ἐλευθερουπόλεως

Τοῦ Μιτυλίνης· Ὁ Μιτυλήνης τῆς Λέσβου ἔχει μία· τοῦ Ἱερισσοῦ.

Τοῦ Ἰωαννίνων· Τοῦ Βελᾶς, τοῦ Βοθροντοῦ καὶ Γλυκαίων, τοῦ Δρινουπόλεως, καὶ τοῦ Χιμάῤῥης.

Τοῦ Λακεδαιμονίας· Ὁ Λακεδαιμονίας τῆς Πελοποννήσου ἔχει ταύτας· τοῦ Ἀμυκλῶν, τοῦ Καριουπόλεως, καὶ τοῦ Βρεστένης.

Τοῦ Εὐρίππου· Τοῦ Ὡραιῶν, τοῦ Καρύστου, τοῦ Πορθμοῦ, τοῦ Αὐλῶνος, καὶ τῶν Καναλίων.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΟΙΟΙ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΥΠΕΡΤΙΜΟΙ ΚΑΙ ΕΞΑΡΧΟΙ; ΠΟΙΟΙ ΔΕ ΥΠΕΡΤΙΜΟΙ ΜΟΝΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠ-ον.

Αἱ ἐξαρχίαι τῶν μητροπολιτῶν· Ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς·

Ὁ Ἐφέσου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀσίας·

Al Paleopatrei : Mitropolitul Paleopatrei din Pleopones are aceste episcopii: a Olenei şi a Terniţei.

Al Trapezuntului din Lazica are acestea: a Caninului şi a Ofeosei.

Al Larisei din Elada are acestea: a Dimitriadei, Liţei şi Agrafelor, Fanariului, Zituniului, Taumacului, Stagonului, Lidorichiului, Gardichiului, Rodoviziului, şi a Schiatului.

Al Naupactului : Mitropolitul Naupactului Nicopolei are acestea: a Vodiniţei, Aetosului, Aheloului şi a Regonului.

Al Rodosului : Mitropolitul Rodosului şi al insulelor Ciclade are una: a Lernei.

Al Filipului : Mitropolitul din Filipi în Macedonia are una: a Eleutheropolei.

Al Mitilenei : Mitropolitul Mitilenei din Lesbos are una: a Ierisului.

Al Ioaninei : a Velei, Vothrontului şi Glicheelor, Drinupolei, şi a Himarei.

Al Lacedemoniei : Mitropolitul Lacedemoniei din Pelopones are acestea: a Amiclei, Cariupolei şi a Vrestenei.

Al Euripului : a Oreelor, Caristului, Portmului, Avlonei, şi a Canaliilor.

DESPRE MITROPOLIŢI, CARE SE CHEAMĂ PREA CINSTIŢI ŞI EXARHI? ŞI CARE NUMAI PREA CINSTIŢI? CAP. 280. (GLAVA 393.)

Exarhatele mitropoliţilor : Mitropolitul Cesareii Capadociei, prea cinstit între preacinstiţi şi exarh a toată Anatolia;

Al Efesului, prea cinstit şi exarh a toată Asia;

Ὁ Ἐρακλείας, πρόεδρος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἔξαρχος πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας·
Ὁ Ἀγγύρας, ἔξαρχος πάσης Γαλατίας.
Ὁ Κυζίκου, ἔξαρχος πάσης Ἑλλησπόντου·
Ὁ Φιλαδελφίας, πάσης Λυδίας·
Ὁ Νικομηδίας, πάσης Βιθυνίας·
Ὁ Νικαίας, ὁμοίως·
Ὁ Χαλκηδῶνος, ὁμοίως·
Ὁ Θεσσαλονίκης, πάσης Θετταλίας·
Ὁ Τορνόβου, πάσης Βουλγαρίας.
Ὁ Ἀδριανουπόλεως, Αἱμημόντου·
Ὁ Νεοκαισαρείας, Πόντου Πολεμωνιακοῦ·
Ὁ Ἰκονίου, πάσης Λυκαονίας.
Ὁ Κορίνθου, πάσης Πελοποννήσου·
Ὁ Μονεμβασίας, ὁμοίως·
Ὁ Ἀθηνῶν, πάσης Ἑλλάδος·
Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, πάσης Ἀχαΐας·
Ὁ Τραπεζοῦντος, πάσης Λαζικῆς· ἔχει δὲ τὸν τόπον ὁ τοῦ Καισαρείας·
Ὁ Λαρίσσης, δευτέρας Θετταλίας καὶ πάσσης Ἑλλάδος·
Ὁ Ναυπάκτου, πάσης Αἰτωλίας·
Ὁ Φιλιππουπόλεως, πάσης Θρᾴκης·
Ὁ Τραϊανουπόλεως, ὁ ὁποῖος λέγεται Μαρωνείας, πάσης Ῥοδόπης.
Ὁ Ῥόδου, τῶν Κυκλάδων νήσων·
Ὁ Σεῤῥῶν, πάσης Μακεδονίας·

Al Heracleii, avînd primul loc între preacinstiţi şi exarh a toată Tracia şi Macedonia;
Al Anchirei, exarh a toată Galatia;
Al Chizicului, exarh a tot Elespontului;
Al Filadelfiei, a toată Lidia;
Al Nicomediei, a toată Bitinia;
Al Niceii, aşijderea;
Al Chalchedonului, aşijderea;
Al Salonicului, a toată Tesalia;
Al Tîrnovului, a toată Bulgaria;
Al Adrianopolei, al Hemimontului;
Al Neochesareei, al Pontului Polemoniac;
Al Iconiului, a toată Licaonia;
Al Corintului, a tot Peloponesul;
Al Monemvasiei, aşijderea;
Al Atenei, a toată Elada;
Al Paleopatrei, a toată Ahaia;
Al Trapezuntului, a toată Lazica; dar locul îl are cel al Chesareei;
Al Larisei, al Tesaliei a doua şi a toată Elada;
Al Naupactului, a toată Etolia;
Al Filopopolei, a toată Tracia;
Al Traianopolei care se zice al Maroneii, a toată Rodope;
Al Rodosului, al insulelor Ciclade;
Al Serelor, a toată Macedonia;

Ὁ Φιλίππων, ὁμοίως·
Ὁ Θηβῶν, πάσης Βοιωτίας·
Ὁ Λακεδαιμονίας, πάσης Πελοποννήσου.

Ἔξω ἀπὸ τούτους ὁποῦ ἔχουν τὰς ἐξαρχίας οἱ δὲ ἐπίλοιποι μητροπολῖται ὑπέρτιμοι μόνον γράφονται, ἀμὴ οὐχὶ ἔξαρχοι.

ΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΟΦΦΙΚΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΑΥΤΩΝ. <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΑ-ον>

α'. Ὁ οἰκονόμος· β'. Ὁ σακελάριος· γ'. Ὁ σκευοφύλαξ· δ'. Ὁ χαρτοφύλαξ· ε'. Ὁ σακελίου· ϛ'. καὶ ὁ πρωτέκδικος.

Πεντὰς πρώτη· ζ'. Ὁ πρωτονοτάριος· η'. Ὁ λογοθέτης· θ'. Ὁ κανστρίσιος· ι'. Ὁ ῥεφερενδάριος· ια'. καὶ ὁ ὑπομνηματογράφων.

Πεντὰς δευτέρα· ιβ'· Ὁ ἱερομνήμων· ιγ'. Ὁ ὑπομιμνήσκων· ιδ'. Ὁ διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου· ιε'. Ὁ διδάσκαλος τοῦ ἀποστόλου· ιϛ'. καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ψαλτῆρος.

Πεντὰς τρίτη· ιζ'. Ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων· ιη'. Ὁ ἐπὶ τῶν κρίσεων· ιθ'. Ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων· κ'. Ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως· κα'. καὶ ὁ ἐπὶ τῶν σεκρέτων.

Πεντὰς τετάρτη· κβ'. Ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων· κγ'. Ὁ ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν· κδ'. Ὁ ἄρχων τοῦ εὐαγγελίου· κε'. Ὁ ἄρχων τῶν ἀντιμινσίων· κϛ'. καὶ ὁ ἄρχων τῶν φώτων.

Πεντὰς πέμπτη· κζ'. Ὁ ῥήτωρ· κη'. Ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων· κθ'. Ὁ πρωτοπαπᾶς· λ'. Ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων· λα'. Ὁ πρωτοψάλτης· λβ'. Ὁ λαμπαδάριος· λγ'. Ὁ λαοσυνάπτης·λδ'. Ὁ νοτάριος· λε'. Ὁ πρωταποστιχάριος· λϛ' καὶ ὁ πρωτοκανονάρχος.

Ὅρα· Ὁ δὲ πρωτοπαπᾶς ἐτιμήθη νὰ ἔχῃ καὶ τόπον καὶ πρωτοκαθεδρίαν εἰς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν, μετὰ τὸν πρωτονοτάριον, ἤγουν νὰ ἔναι ἐπάνωθεν τοῦ λογοθέτου.

Al Filipilor, aşijderea;
Al Tebei, a toată Beoţia;
Al Lacedemoniei, a tot Peloponesul.

Afară de aceştia care au exarhate, ceilalţi mitropoliţi se scriu numai prea cinstiţi, dar nu exarhi.

FUNCŢIILE ARHIEREILOR ŞI ATRIBUŢIILE LOR. <CAP 281.> (GLAVA 394.)

1. Iconomul; 2. Sachelarul; 3. Schevofilaxul; 4. Hartofilaxul; 5. Sacheliul; 6. şi Protecdicul.

Pentada întîia: 7. Protonotarul; 8. Logofătul; 9. Canstrisiul; 10. Referendarul; 11. şi Ipomnimatograful.

Pentada a doua: 12. Ieromnimul; 13. Ipomimniscul; 14. Dascălul evangheliei; 15. Dascălul apostolului; 16. Dascălul psaltirei.

Pentada a treia: 17. Păzitorul epigonatelor; 18. Păzitorul judecăţilor; 19. Ingrijitorul de petiţii; 20. Îngrijitorul de sfînta ordine; 21. Îngrijitorul de birouri.

Pentada a patra: 22. Dregătorul mănăstirilor; 23. Dregătorul bisericilor; 24. Dregătorul evangheliei; 25. Dregătorul antimiselor; 26. şi Dregătorul botezurilor.

Pentada a cincia: 27. Retorul; 28. Diaconul al doilea; 29. Protopopul; 30. Preotul al doilea; 31. Protopsaltul; 32. Lampadariul; 33. Rînduitorul poporului; 34. Notarul; 35. Protostiharul; 36. şi Protocanonarhul.

Vezi! Protopopul a primit cinstea să aibă primul loc în ierarhie la toată slujba bisericească, după protonotar, adică să fie înaintea logofătului.

Αἱ ἐνεργεῖαι τῶν ὀφφικιών· α'. Ὁ οἰκονόμος κρατῶν πάντα τὰ κτήματα τῆς ἐκκλησίας οἰκονομεῖ καὶ τὸν ἀρχιερέα, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ·

β'. Ὁ σακελάριος κρατῶν πάντα τὰ ἀνδρῶα καὶ γυναικεῖα μοναστήρια, ἔχει ὑπουργὸν καὶ τὸν ἄρχοντα τῶν μοναστηρίων·

γ'. Ὁ σκευοφύλαξ κρατῶν πάντα τὰ σκεύη καὶ τὰ ἱερὰ πάντα τῆς ἐκκλησίας·

δ'. Ὁ χαρτοφύλαξ ἔκδικος ὢν τῶν ὅλων ὑποθέσεων ὡς δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀρχιερέως, ἔχων τὰς προτροπὰς καὶ τὰ συναλάγματα·

ε'. Ὁ σακελίου κρατῶν τὸ σακέλι καὶ τὰς ἐκκλησίας, ἔχων ὑπουργὸν καὶ τὸν ἄρχοντα τῶν ἐκκλησιῶν·

ϛ'. Ὁ πρωτέκδικος εἰς τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τοὺς αἰχμαλώτους καὶ κριτὴς ὢν τῶν ὅλων ὑποθέσεων, ἔχων ὑπ' αὐτὸν καὶ τοὺς ἐκδίκους. Οὗτοι δὲ κάθηνται ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ μετὰ τοῦ ἀρχιερέως·

ζ'. Ὁ πρωτονοτάριος θύρα τῶν ἔξω κατακήλων καὶ εἰς τὰ πιττάκια καὶ πρῶτος τῶν νοταρίων·

η'. Ὁ λογοθέτης, εἰς τὸ λογογραφεῖν τὰς δημοσιακὰς καὶ ἀρχοντικὰς ὑποθέσεις·

θ'. Ὁ κανστρίσιος, εἰς τὸ καστρίον καὶ εἰς τὸ ἀλάσσειν τὸν ἀρχιερέαν·

ι'. Ὁ ῥεφερενδάριος, εἰς τὸ ἀποστέλλεσθαι εἰς τὸν βασιλέαν καὶ εἰς μέγαν ἄρχοντα·

ια'. Ὁ ὑπομνηματογράφων, εἰς τὸ γράφειν τὰ ὑπομνήματα·

ιβ'. Ὁ ἱερομνήμων κρατῶν τὸ κοντάκιον τοῦ ἀρχιερέως, ἔχων καὶ τὸν ἐνθρονιασμὸν τῶν ἐκκλησιῶν.

ιγ'. Ὁ ὑπομιμνήσκων, εἰς τὸ ἐνθυμίζειν τὸν ἀρχιερέαν μυστικῶς·

ιδ'. Ὁ διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου ἢ ἐπίσταται ἑρμηνεύων αὐτό·

ιε'. Ὁ διδάσκαλος τοῦ ἀποστόλου, ἑρμηνεύων αὐτόν·

ις'. Ὁ διδάσκαλος τοῦ ψαλτῆρος, ἑρμηνεύων αὐτό·

Atribuțiile funcțiilor: 1. Iconomul are grijă de toate bunurile bisericii și poartă gospodăria și a arhiereului și a bisericii.

2. Sachelarul are grijă de toate mănăstirile de bărbați și de femei și-l are ispravnic pe supraveghetorul mănăstirilor.

3. Schevofilaxul are grijă de toate vasele și de toate odăjdiile bisericii.

4. Hartofilaxul este apărător în toate chestiunile, ca o mînă dreaptă a arhiereului, avînd în mîna sa toate chemările și actele.

5. Sacheliul are grijă de încasări și plăți și de biserici, avînd ispravnic pe supraveghetorul bisericilor.

6. Protecdicul are să se preocupe de cei căzuți în robie și este judecător pentru toate pricinile, avînd sub mîna sa și pe ceilalți judecători. Aceștia stau în sfîntul și dumnezeiescul sinod împreună cu arhiereul.

7. Protonotarul este ușă a solicitatorilor de afară și a cererilor și cel dintîi între notari.

8. Logofătul scrie procesele verbale în pricinile cu fiscul și cu dregătorii.

9. Canstrisiul e la înscăunarea și schimbarea de arhiereu.

10. Referendarul este pentru a fi trimis la împăratul și la un mare dregător.

11. Îpomnimatograful este pentru a scrie memoriile.

12. Ieromnimul ține condacul arhiereului și întronizarea bisericilor.

13. Ipomimniscul e spre a-i aduce aminte în taină arhiereului.

14. Dascălul evangheliei este pentru ca să-i facă tîlcuirea.

15. Dascălul apostolului este tîlcuitorul lui.

16. Dascălul psaltirii este acela care o tîlcuiește.

ιζ'. Ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων, κρεμῶν τὸ ὑπογονάτιον τοῦ ἀρχιερέως·
ιη'. Ὁ ἐπὶ τῶν κρίσεων, φέρων τοὺς κρινομένους καὶ ἱστῶν τούτους·
ιθ'. Ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων, εἰς τὸ ἀποστέλλεσθαι εἰς τὸν βασιλέαν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων·
κ'. Ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως, ἐπὶ τῷ ποιεῖν εὐταξιάν ἐντὸς τοῦ βήματος·
κα'. Ὁ ἐπὶ τῶν σεκρέτων, ἐπὶ τῷ καταπαύειν τὸν λαὸν ἐπὶ τῷ κρίνειν·
κβ'. Ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων, ἔχων τὴν ἐνοχὴν τῶν μοναστηρίων μετὰ τοῦ σακελλαρίου·
κγ'. Ὁ ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν, ἔχων τὴν ἐνοχὴν τῶν ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ σακελαρίου·
κδ'. Ὁ ἄρχων τοῦ εὐαγγελίου, κρατῶν τὸ εὐαγγέλιον ἐν ταῖς λιτανείαις·
κε'. Ὁ ἄρχων τῶν ἀντιμινσίων, εἰσάγων τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὴν ἁγίαν μετάληψιν, ἔχων καὶ τὰ ἀντιμίνσια·
κϚ'. Ὁ ἄρχων τῶν φώτων, ἔχων τὴν ἐνοχὴν τῶν νεοφωτίστων·
κζ'. Ὁ ῥήτωρ, εἰς τὸ ἑρμηνεύειν τὰς Γραφάς·
κη'. Ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων, εἰσοδεύων τῶν διακόνων·
κθ'. Ὁ πρωτοπαπάς, πρῶτος τοῦ βήματος·
λ'. Ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων, εἰσοδεύων τοὺς ἱερεῖς·

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΩΣΙΝ ΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΩ ΚΟΙΝΩ ΔΕΣΠΟΤΗ ΤΩ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩ ΠΑΤΡΙΑΡΗΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΒ-ον.

Παναγιώτατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ δέσποτα καὶ οἰκουμενικὲ πατράρχα θειόοτατε, θεοχαρίτοτε, καὶ πᾶν εἴ τι ἄλλο ὑψηλὸν πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Εὔχομαι τῷ Θεῷ, ὑγιαίνῃ ἡ παναγιότης σου καὶ

17. Păzitorul epigonatelor este cel care atîrnă bederniţa arhiereului.
18. Păzitorul judecăţilor este cel care aduce pe cei ce se judecă şi-i aşează la locul lor.
19. Îngrijitorul de petiţii, spre a fi trimise împăratului pentru cei nedreptăţiţi.
20. Îngrijitorul de sfînta ordine este cel ce face înăuntrul altarului bună rînduire.
21. Îngrijitorul de birouri linişteşte poporul la judecată.
22. Dregătorul mănăstirilor are îndatorirea dimpreună cu sachelariul de a purta grijă mănăstirilor.
23. Dregătorul bisericilor dimpreună cu sachelariul are îndatorirea de a purta grijă bisericilor.
24. Dregătorul evangheliei ţine evanghelia la procesiuni.
25. Dregătorul antimiselor introduce pe cei ce vin la sfînta cuminecătură şi ţine şi antimisele.
26. Dregătorul botezurilor are grija neofiţilor.
27. Retorul e pentru tîlcuirea scripturilor.
28. Diaconul al doilea face intrarea diaconilor.
29. Protopopul e mai marele altarului.
30. Preotul al doilea face intrarea preoţilor.

CUM SĂ SCRIE ARHIEREII STĂPÎNULUI DE OBŞTE PATRIARHULUI ECUMENIC AL CONSTANTINOPOLULUI? CAP. 282. (COMP, GLAVA 395.)

Prea sfinţite al nostru domn şi stăpîn, dumnezeiescule patriarh a toată lumea, de Dumnezeu dăruit, şi înalt cu toată fapta şi cu numele. Mă rog lui Dumnezeu să dăruiască sănătate

κατὰ τὸ θεῖον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς σκῆνος, εἰς σύστασιν καὶ διόρθωσιν τῆς καθολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας.

Σ ή μ α ν α ι· Ἠξεύρετε, ὅτι εἰς τὰς γραφὰς τοῦ πατριάρχου ἢ μητροπολίτου ἢ εἰς ἄλλον πρόσωπον μεγάλον δὲν γράφουν οἱ μικρότεροι διὰ τὸν ἑαυτόντος [1]), ὡς ἔναι συνήθεια, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὑγιῶς ἔχομεν· τοῦτο τὸ ὑγιῶς ἔχομεν γράφουν εἰς πρόσωπα, ὁποῦ εἶναι ἴσα ὡσὰν αὐτὸν ὁποῦ γράφει, ἢ καὶ εἰς τὸν πατριάρχον Κωνσταντινουπόλεως, δὲν γράφουν εἰς τὴν γραφήν, ἀφ' οὗ τὴν βουλώσουν, τοῦ πατριάρχου τὸ ὄνομα, ἤγουν νὰ δοθῇ εἰς τὰς ἁγίας χεῖρας αὐτοῦν, ἀμὴ εἰς τὸ πρόσωπον ὁποῦ ἔναι ἡ βοῦλλα τῆς γραφῆς, κάμνουν τρεῖς σταυρούς οὕτως· †††

Καὶ ὀπίσω ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος τῆς γραφῆς κάτωθεν ἀπὸ τὸ δέμα τῆς βούλας, ὁποῦ ἔναι ὀπίσω δεμένη, γράφουν οἱ ἀρχιερεῖς τὸ ὄνομά τους οὕτως.

Τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου ὁ δεῖνα.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΩΣΙΝ ΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΩ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΩ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΩ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΩ ΑΧΡΕΙΔΩΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΓ-ον.

Π ρ ὸ ς τ ὸ ν Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ ε ί α ς· Παναγιώτατε δέσποτά μου, πάπα καὶ πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Αἰγύπτου, Πενταπόλεως, Λιβύης καὶ Αἰθιωπίας, ἐν ἁγίῳ πνεύματι θειώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι πάτερ.

sfinției tale întru dumnezeiescul și cinstitul tău trup pentru buna întocmire și îndreptare a marii și adevăratei biserici lui Hristos a toată lumea.

Înseamnă-ți: Să știți că în scrisorile către patriarh sau mitropolit sau altă persoană mare, cei mai mici nu scriu despre sine, precum este obiceiul, că și noi sîntem sănătoși: aceste cuvinte că sîntem sănătoși, le scriu către persoana care sînt în rang egale cu acela care scrie, sau către o persoană mai mică. Iar arhiereii, cînd scriu către patriarhul Constantinopolului nu scriu pe scrisoare, după ce au pecetluit-o, numele patriarhului, adică să fie dată în sfintele sale mîini, ci pe fața unde este pecetea scrisorii, fac trei cruci așa: †††

Și dindărăt pe cealaltă parte a scrisorii mai jos de legătura peceții care este legată dindărăt, arhiereii scriu numele lor așa:

A smeritului mitropolit sau episcop cutare.

CUM SCRIU ARHIEREII CĂTRE PATRIARHUL ALEXANDRIEI, ȘI CUM CĂTRE AL ANTIOHIEI, ȘI CUM CĂTRE AL IERUSALIMULUI, ȘI CUM CĂTRE AL OHRIDEI? CAP. 283. (CLAVA 395.)

Către al Alexandriei: Prea sfinte stăpînul meu, papă și patriarh al Alexandriei și al întregului Egipt, al Pentapolei, Libiei și Etiopiei, întru duhul sfînt, dumnezeiescul și prea cinstitul meu părinte.

---

[1]) Sic.

Π ρ ὸ ς τ ὸ ν ᾽Α ν τ ι ο χ ε ί α ς· Παναγιώτατε δέσποτά μου, πατριάρχα Θεουπόλεως, μεγάλης ᾽Αντιοχείας καὶ πάσης ᾽Ανατολῆς, ἐν ἁγίῳ πνεύματι θειώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι πάτερ.

Π ρ ὸ ς τ ὸ ν ῾Ι ε ρ ο σ ο λ ύ μ ω ν· Παναγιώτατε δέσποτά μου, πατριάρχα ῾Ιεροσολύμων, ἁγίας Σιών, Συρίας, ᾽Αραβίας, πέραν ᾽Ιορδάνου, Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν ἁγίῳ πνεύματι θειώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι πάτερ.

Π ρ ὸ ς τ ὸ ν ᾽Α χ ρ ε ι δ ῶ ν· Μακαριώτατε ἀρχιεπίσκοπε τῆς πρώτης ᾽Ιουστιανιανῆς, ᾽Αχρειδῶν καὶ πάσης Βουλγαρίας, ἐν ἁγίῳ πνεύματι σεβασμιώτατέ μοι πάτερ.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΔ-ον.

Πανιερώτατε μητροπολίτα τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεῖνα, ὑπερτίμιε καὶ ἔξαρχα ὁ δεῖνα, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, πέποιθα εἰς θεόν, οὗ καὶ δέομαι, ὑγιαίνῃ ἡ πανιερώτης σου, καὶ κατὰ τὸ θειότατον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς σκῆνος, εἰς σύστασιν καὶ διόρθωσιν τοῦ ὑπ᾽ αὐτῆς ποιμαινομένου χριστονύμου πληρώματος καὶ εἰς ἡμετέραν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν πνευματικήν.

Τ έ λ ο ς· ῎Ερρωσον ἐν Κυρίω, ἁγιώτατε ἀδελφέ μου καὶ συλλειτουργέ· καὶ ῾Ο ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

Τ ο ῦ μ η τ ρ ο π ο λ ί τ ο υ π ρ ὸ ς τ ὸ ν ἀ ρ χ ι ε π ί σ κ ο π ο ν· Πανιερώτατε ἀρχιεπίσκοπε τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς ὁ δεῖνα, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, ὑγιαίνῃ ἡ πανιερώτης σου, καὶ κατὰ θειότατον καὶ σεβασμιώτατον αὐτῆς σκῆνος, εἰς στηριγμὸν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ὑπ᾽ αὐτῆς ποιμαινομένου χριστονύμου πληρώματος καὶ εἰς ἡμετέραν εὐροσύνην καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν.

Către al Antiohiei : Prea sfinte stăpînul meu, patriarhul cetăţii lui Dumnezeu, al Marii Antiohii şi a toată Anatolia, întru duhul sfînt, dumnezeiescul şi prea cinstitul meu părinte.

Către al Ierusalimului : Prea sfinte stăpînul meu, patriarh a Ierusalimului, sfîntul Sion, al Siriei, Arabiei, Transiordaniei, Canei Galileii şi a toată Palestina, întru duhul sfînt, dumnezeiescul şi prea cinstitul meu părinte.

Către al Ohridei : Prea fericite arhiepiscoape al Primei Justiniane, Ohrida, şi a toată Bulgaria, întru duhul sfînt, prea cinstitul meu părinte.

CUM SCRIE MITROPOLITUL CĂTRE MITROPOLIT ŞI CUM CĂTRE ARHIEPISCOP ŞI CUM CĂTRE EPISCOP? CAP. 284. (GLAVA 396.)

Prea sfinte mitropolit al prea sfintei mitropolii, cutare, prea cinstite şi exarh cutare, întru duhul sfînt, iubite frate şi împreună liturghisitor al smereniei noastre, nădăjduiesc întru Dumnezeu, la care şi mă rog să dea sănătate sfinţiei tale întru dumnezeiescul şi cinstitul tău trup pentru buna întocmire şi îndreptare a turmei creştineşti păstorite de sfinţia ta şi pentru a noastră bucurie şi înveselire sufletească.

La sfîrşit : Sănătate întru domnul, prea sfinte frate al meu şi împreună liturghisitor ! şi: Smeritul mitropolit cutare.

A mitropolitului către arhiepiscop : Prea sfinte arhiepiscop al prea sfintei arhiepiscopii, cutare, întru duhul sfînt, iubite frate şi împreună liturghisitor, al smereniei noastre, să aibă parte de sănătate sfinţia ta întru dumnezeiescul şi prea cinstitul tău trup pentru întărirea şi folosul turmei creştineşti păstorite de sfinţia ta şi pentru a noastră bucurie şi înveselire sufletească.

Τέλος· Ἔρρωσον ἐν Κυρίῳ, ἅγιε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ· καὶ Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

Τοῦ μητροπολίτου πρὸς τὸν ἐπίσκοπον· Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς ὁ δεῖνα, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος χάρις εἴη τῇ σῇ θεοφιλείᾳ παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος.

Τέλος· Ἡ χάρις δὲ τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ τῆς θεοφιλείας σου.

Οὕτως γράφει ὁ μητροπολίτης πρὸς τοὺς ἐπισκόπους αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ εἰς ξένους ἐπισκόπους.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΑΥΤΟΥ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΟΣ ΑΛΛΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΕ-ον.

Πανιερώτατε μητροπολίτα τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως ὁ δεῖνα· ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε ὁ δεῖνα, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἡμέτερε αὐθέντα καὶ δέσποτα, ὑγιαίνοι ἡ πανιερώτης σου καὶ κατὰ τὸ θειότατον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς σκῆνος εἰς σύστασιν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ὑπ' αὐτῆς ποιμαινομένου χριστονύμου πληρώματος, ἡμῶν δὲ τῶν δούλων σου εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν πνευματική'.

Τέλος· Αἱ δὲ ἁγίαι σου εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν· καὶ Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος ὁ δεῖνα καὶ δοῦλος τῆς πανιερωτάτης.

Τοῦ ἐπισκόπου πρὸς ἐπίσκοπον· Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς ὁ δεῖνα, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαμητὲ. ἀδελφὲ καὶ συλλειρτουγὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, ὑγιαίνῃ ἀρχιεροσύνη σου καὶ κατὰ τὸ θειότατον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς σκῆνος εἰς σύστασιν καὶ ὠφέλεια τοῦ ὑπ' αὐτῆς ποιμαινομένου χριστονύμου πληρώματος καὶ εἰς ἡμέτεραν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν πνευματικήν.

Τέλος· Ἔρρωσον ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ· Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος ὁ δεῖνα.

La sfîrşit: Sănătate întru domnul, sfinte frate şi împreună liturghisitor al meu! şi Smeritul mitropolit cutare.

A mitropolitului către episcop: Prea iubitorule de Dumnezeu episcope al prea sfintei episcopii cutare, întru duhul sfînt frate şi împreună liturghisitor al smereniei noastre, darul lui Dumnezeu atotţiitorul asupra ta, iubitorule de Dumnezeu.

La sfîrşit: Harul domnului nostru să fie cu tine iubitorul de Dumnezeu.

Aşa scrie mitropolitul către episcopii săi; de asemenea şi către episcopii străini.

CUM SCRIE EPISCOPUL CĂTRE MITROPOLITUL SĂU ŞI CUM CĂTRE ALT EPISCOP? CAP. 285. (GLAVA 397.)

Preasfinte mitropolite al prea sfintei mitropolii cutare; prea cinstite şi exarh cutare, întru duhul sfînt, al nostru domn şi stăpîn, să aibă parte de sănătate prea sfinţia ta şi întru dumnezeiescul şi prea cinstitul tău trup pentru buna întocmire şi folosul turmei creştineşti păstorite de sfinţia ta şi pentru bucuria noastră a robilor tăi şi înveselire sufletească.

La sfîrşit: Sfintele tale rugăciuni să fie cu noi şi Smeritul episcop cutare şi robul sfinţiei tale.

A episcopului către episcop: Prea iubitorule de Dumnezeu episcope al prea sfintei episcopii cutare, întru duhul sfînt prea iubite frate şi împreună liturghisitor al smereniei noastre, să ai parte de sănătate, arhieria ta, întru dumnezeiescul şi prea cinstitul tău trup, pentru buna întocmire şi folosul turmei creştiineşti păstorite de sfinţia ta şi pentru a noastră bucure şi înveselire sufletească.

La sfîrşit: Sănătate întru domnul, prea iubite frate, şi împreună liturghisitor! Smeritul episcop cutare.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΟΙΣ ΑΡΧΟΥΣΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟΥΣ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠϚ-ον.

Τιμιώτατε μέγα οἰκονόμε τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἥδιστε καὶ ποθεινότατέ μοι ἀδελφέ.

Οὕτω μὲν γράφωμεν τοῖς ἔξω κατακήλοις, ἤγουν τῆς πρώτης πεντάδος·

Ἀπὸ δὲ τοῦ πρωτονοταρίου μέχρι καὶ αὐτοῦ ὑπομνηματογράφου, εὐλαβέστατοι λέγονται καὶ οὐχὶ ἀδελφοί, μόνον υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ γράφονται αὐτοί.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἱερομνήμονος καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἐντιμιώτατε καὶ πρωτοπαπάς καὶ δευτερεύων.

Οἱ δὲ μὴ ἔχοντες ὀφφίκια, ἱερεῖς καὶ διάκονοι· Θεοσεβέστατοι.

Περὶ τοὺς κληρικοὺς τῶν ἀρχιερέων· Τοὺς δὲ κληρικοὺς τῶν ἀρχιερέων ὁμοίως γράφουν Τιμιωτάτους, Εὐλαβεστάτους, Ἐντιμωτάτους καὶ θεοσεβεστάτους, κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ὀφφικίου, πάρεξ τὰ μεγαλεῖα τῶν ὀφφικίων, καὶ τὸ Ἀδελφούς, ὅτι ταῦτα εἰς ἄλλα ὀφφίκια δὲν ἐδόθησαν, μόνον εἰς τὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὡς μητέρα καὶ κυρία ὁποῦ ἔναι πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΝ; <ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΖ-ον

Πανοσιώτατε Πρῶτε τοῦ θείου καὶ ἁγιονύμου Ὄρους τοῦ Ἄθω, ἥδιστε καὶ περιπόθητε κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ υἱὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, χάριν, εἰρήνην, ἔλεος, σωτηρίαν

CUM SCRIE ARHIEREUL CĂTRE MARII DREGĂTORI AI MARII BISERICI ȘI CUM CĂTRE CLERICII ALTOR ARHIEREI? CAP. 286. (GLAVA 398.)

Prea cinstite mare iconoame al prea sfintei mare biserici a lui Hristos, prea dulce și doritul meu frate.

Așa să scriem celor din afara chiliilor, adică din pentada întîia [1]).

Iar de la protonotar și pînă la ipomnimatograf se intitulează prea cucernici și nu frați, ci numai iubiți fii întru duhul li se scrie.

Iar de la ieromnim și ceilalți: Prea cinstite și protopapă și cel de-al doilea.

Aceia însă care nu au funcții, preoți și diaconi: De Dumnezeu cinstitori.

Despre clericii arhiereilor: Iar către clericii arhiereilor scriu deasemenea: Prea cinstiți, Prea cucernici, Prea onorați și de Dumnezeu cinstitori, după rangul funcției, afară de rangurile cele mari de funcții și fraților, deoarece acestea nu au fot date pentru alte funcții, ci numai pentru cele ale marii biserici, ca o mamă și doamnă ce este a tuturor bisericilor.

CUM SCRIE ARHIEREUL CĂTRE PROTOSUL SFÎNTULUI MUNTE, ȘI CUM CĂTRE UN EGUMEN? CAP. 287. (COMP. GLAVA 401.)

Prea cuvioase protosule al dumnezeiescului sfîntului Munte Atos, prea dulce și dorite și iubite întru duhul frate și fiu al smereniei noastre, har, pace, milă, mîntuire a

[1]) Vezi p. 908.

ψυχῆς, καὶ εἴ τι ἕτερον ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, ἐπευχόμεθα τῇ μεγάλῃ σου ἁγιωσύνῃ παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Τέλος· Ἡ χάρις δὲ καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἴη μετὰ τῆς σῆς πανοσιότητος· Ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΝΕΤΖΗΝ ΣΕΡΒΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΟΜΟΖΥΓΟΝ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΙΣ ΖΟΥΠΑΝΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΗ-ον.

Ὑψηλότατε μέγα κνέτζη πάσης Σερβίας ἐν Κυρίῳ ὑπερήδιστε καὶ ποθεινότατε Κὺρ ὁ δεῖνα, υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, χάριν, εἰρήνην καὶ ἔλεος πληθυνθείη τῇ αὐθεντείᾳ σου παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Πρὸς τὴν αὐτοῦ ὁμόζυγον· Ὑψηλοτάτη αὐθέντια πάσης Σερβίας συνετωτάτη καὶ κοσμιωτάτη γυναικῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι θυγάτηρ, χάρις, εἰρήνη καὶ ἔλεος πληθυνθείη τῇ αὐθεντείᾳ σου παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Πρὸς ζουπάνον· Εὐγενέστατε, λαμπρότατε καὶ στρατηγικώτατε μέγα ζουπάνε, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ὑπερήδιστε υἱὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος κὺρ ὁ δεῖνα, χάριν, εἰρήνην καὶ ἄλλο πᾶν ἀγαθὸν ἐπευχόμεθα παρὰ Κυρίου τῇ ἀντιλήψει σου.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΩΣΙΝ ΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΠΡΟΣ ΜΕΓΑΝ ΑΡΧΩΝ(!) ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΙΣ ΧΡΗΣΙΜΟΝ ΑΝΔΡΑ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΠΘ-ον.

Εὐγενέστατε, ἐνδοξότατε, συνετώτατε, πάσης τιμῆς καὶ φρονήσεως ἄξιε κὺρ ὁ δεῖνα, ἥδιστε καὶ περιπόθητε υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος χάριν, εἰρήνην, ἔλεος,

sufletului și orice alt bine de mîntuire rugăm pentru marea sfinția ta de la Dumnezeu a totțiitorul.

La sfîrșit: Harul și mila lui Dumnezeu să fie cu prea cuvioșia ta. Smeritul mitropolit cutare.

CUM SCRIE UN ARHIEREU CĂTRE CNEAZUL SERBIEI, ȘI CUM CĂTRE SOȚIA SA ȘI CUM CĂTRE JUPAN. CAP. 288. (GLAVA 399 și 400.)

Prea înălțate mare cneaz a toată Serbia, întru domnul prea dulcele și doritul domn cutare, iubite întru duhul fiule al smereniei noastre, har, pace și milă să se înmulțească pentru Măria ta din partea lui Dumnezeu atotțiitorul.

Către soția aceluia: Prea înălțată doamnă a toată Serbia, prea cuminte și împodobită între femei fiică întru duhul, har, pace și milă să se înmulțească pentru Măria ta de la Hristos Dumnezeul nostru.

Către jupan: Prea nobile, prea luminate și viteaz mare jupan, sfinte prea dulce întru duhul al smereniei noastre chir cutare, har, pace și tot binele rugăm de la Dumnezeu pentru ocrotirea ta.

CUM SCRIU ARHIEREII CĂTRE UN MARE DREGĂTOR ȘI CUM CĂTRE UN BĂRBAT ÎN CINSTE. CAP. 289. (GLAVA 400.)

Prea nobile, slăvite, înțelepte, vrednice de toată cinstea și înțelepciunea, chir cutare, fiule prea dulce al smereniei noastre întru duhul, rugăm de la Dumnezeu

σωτηρίαν ψυχῆς καὶ εἴ τι ἀγαθὸν καὶ σωτήριον ἐπευχόμεθα τῇ τιμιωτάτῃ κορυφῇ παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Τέλος· Κύριος δὲ ὁ Θεὸς φυλάξῃ τὴν σὴν εὐγένειαν, ἄνοσον καὶ ὑγιᾶν καὶ ἀνωτέραν ἐκ παντὸς λυπηροῦ εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους. Ἀμήν. Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

Πρὸς τὸν χρήσιμον ἄνδρα. Τιμιώτατε καὶ χρησιμώτατε κύρ ὁ δεῖνα, ἐν ἁγίῳ πνεύματι υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος χάριν καὶ ἔλεος εἴη τῇ ἀντιλήψει σου παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος.

Τέλος Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἴη μετὰ σοῦ·

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ ΤΗΝ ΜΑΡΤΥΡΙΑΝ Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΘΕΛΟΝΤΟΣ ΙΕΡΩΘΗΝΑΙ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σϙ.

Θείᾳ καὶ ἱερατικῇ ἐπιτροπῇ, τὰς τῶν ἀνθρώπων δεχόμενος ἐξαγορίας καὶ πράξεις, συνίστη μοι τὸν [1]) κατὰ πνεῦμα μοι παιδίον, ὁ δεῖνα, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐξαγορίαν, μαρτυρῶ αὐτόν, ὡς οὐδὲν τὸ κωλίον αὐτὸν εἰς τὸ γενέσθαι ἱερέαν καὶ αἰνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν. Τούτου χάριν ἐπιδέδωται τὸ ἡμέτερον γράμμα τῆς συστάσεως τῷ εἰρημένῳ, ὁ δεῖνα, ὅπως λάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης· εἰς ἰνδικτιῶνα ὁ δεῖνα, μηνὶ ὁ δεῖνα.

Ἐγὼ ὁ δεῖνα πνευματικὸς μαρτυρῶ τὸν ἄνωθεν ἄξιον τῆς ἱερωσύνης.

a tot ţiitorul har, pace, milă, mîntuirea sufletului şi orice bine mîntuitor pentru tine mult cinstite.

La sfîrşit: Domnul Dumnezeu să păzească nobila ta persoană fără îmbolnăvire şi cu sănătate şi mai pre sus de orice supărare vreme de mulţi ani. Amin. Smeritul mitropolit cutare.

Către un bărbat în cinste: Prea cinstite şi prea bunule chir cutare, fiule întru duhul sfînt prea iubit întru duh al smereniei noastre, bunătatea ta să aibă parte de la Dumnezeu a tot ţiitorul de har şi milă.

La sfîrşit: Harul domnului nostru să fie cu tine. Smeritul mitropolit cutare.

CUM SCRIE DUHOVNICUL MĂRTURIA PENTRU CEL CE VA SĂ FIE CLERIC? CAP. 290. (GLAVA 402).

Din dumnezeiasca şi preoţeasca însărcinare ascultînd eu gîndurile şi faptele oamenilor, mi s-a înfăţişat copilul meu duhovnicesc cutare, după spovedirea lui îi dau carte de mărturie, că nimic nu-l împiedică să devină preot şi să aducă întru toate laudă lui Dumnezeu. Pentru aceasta i s-a dat numitului, cutare, cartea noastră de recomandare, ca să ia demnitatea sfinţirii; în indictionul [2]) cutare, luna cutare.

Eu, cutare duhovnic îl mărturisesc pe cel mai sus numit vrednic de sfinţire.

---

[1]) Sic.

[2]) E un ciclu de cincisprezece ani.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΟ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΙΚΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϟΑ'.

Παῦλος ὁ μέγας ἀπόστολος τοῦ Κυρίου συστατικαῖς ἐπιστολαῖς τούς εἰρημένους ἱερωμένους ἐφοδιάζεσθαι βούλεται ἀπὸ τῶν αὐτοὺς κεχειροτονηκότων εἰς σύστασιν τῆς ἱερωσύνης αὐτῶν. Τῷ τοιούτῳ τοίνυν καὶ ὑμεῖς παραγγέλματι ὑπείκοντες τὸν παρόντα κύριον, ὁ δεῖνα, διὰ τοῦ παρόντος συνιστῶμεν γράμματος, ὡς παρ' ἡμῶν τῇ χάριτι τοῦ παναγίου πνεύματος, τοῦ τελειοποιοῦ Θεοῦ, κεχειροτόνηται νομίμως καὶ κανονικῶς ἀναγνώστης, ὑποδιάκων, διάκονος καὶ ἱερεὺς καὶ παριστῶμεν πᾶσι τοῖς πρὸς οὓς ἐπιδημήσει ὁ διαληφθεὶς ἱερεύς, ἀρχιερεῦσι λέγω καὶ ἱερεῦσι, ἡγουμένοις, ἀνδρᾶσι καὶ λαϊκοῖς ἄρχουσιν, ὡς τῷ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώματι κοσμισθῆναι παρὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, μαρτυρηθεὶς παρὰ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν τοῦ τοιούτου ἀξιώματος ἄξιον εἶναι. Διὸ καὶ εἰς σύστασιν αὐτοῦ καὶ ἀσφάλειαν τὸ παρὸν γράμμα ἐπιδέδοται τῷ τοιούτῳ συνήθως παρ' ἡμῶν βεβαιωθὲν ἐπὶ ἔτους, ὁ δεῖνα, μηνὶ ὁ δεῖνα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

Τ ὸ ἀ π ο λ υ τ ι κ ό ν, ἤ γ ο υ ν ὅ τ α ν θ έ λ ε ι ν ὰ μ ι σ ε ύ σ ῃ ὁ ἱ ε ρ ε ύ ς· Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἀπολυτικοῦ γράμματος δηλοποιεῖ τοῖς ἁπανταχοῦ χριστιανοῖς ἱερωμένοις τε καὶ λαϊκοῖς, ὅτι ὁ παρὼν εὐλαβέστατος κύριος ὁ δεῖνα, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐνταῦθα πόρον ζωῆς, ἐζήτησεν, ὅπως μετὰ γνώμης καὶ εἰδήσεως ἡμετέρας ἀπέλθῃ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων ἢ καὶ ἀλλαχόθι πρὸς ὀρθοδόξους χριστιανούς· διὸ καὶ ἐδώκαμεν αὐτῷ ἄδειαν καὶ ἐλευθερίαν τοῦ ἀπελθεῖν καὶ ἀποδημῆσαι, συγχωροῦντες αὐτῷ κἀκεῖ τὰ τῆς ἱερωσύνης ἀνεμποδίστως μετιέναι, ὡς ἱερεῖ ἀξίῳ καὶ τὰ πάντα θεοσεβεῖ καὶ τιμίῳ· ὅθεν καὶ εἰς πίστωσιν ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμέτερον ἀπολυτικὸν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ διαληφθέντι πρεσβυτέρῳ κυρῷ ὁ δεῖνα υἱῷ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητῷ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος κατὰ μῆνα ὁ δεῖνα ἔτος ὁ δεῖνα. Ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

CUM SCRIE ARHIEREUL SCRISOAREA DE RECOMANDAȚIE A PROEOTULUI ȘI CUM CEA DE SLOBOZENIE. CAP. 291. (GLAVA 403.)

Pavel, marele apostol al domnului, voiește ca aceia care s-au numit clerici, să aibă asupra lor cărți de recomandație de la aceia care i-au hirotonisit la recomandare întru preoția lor. Așadar plecîndu-ne și noi unei porunci ca aceea, dăm acestui domn, cutare, această carte de recomandație, că de către noi, cu harul sfîntului duh, al săvîrșitorului Dumnezeu, a fost hirotonit după lege și canoane citeț, ipodiacon, diacon și preot și-l recomandăm tuturor la care va veni amintitul preot, anume arhiereilor și preoților, bărbaților și dregătorilor laici, că s-a împodobit cu demnitatea sfințirii de către smerenia noastră, după ce bărbați vrednici de crezare au dat mărturie despre el că este vrednic de o demnitate ca aceasta. De aceea această carte i-a și fost dată spre recomandație și încredințare și întărită pentru unul ca acesta după obicei de către noi în anul cutare, luna cutare.

Smeritul mitropolit cutare.

Scrisoare de slobozenie, anume cînd preotul voiește să plece în alt loc: Smerenia noastră prin această carte de slobozenie face cunoscut creștinilor de pretutindeni, clerici și mireni, că acest prea cucernic domn, cutare, pentru că aici nu are loc de trai, a cerut cu socotința și știrea noastră să plece în capitală sau și într-alt loc la dreptmăritorii creștini; de aceea i-am și dat voie și slobozenie să plece și să meargă, îngăduindu-i lui, ca unui preot vrednic și întru toate prea cucernic și cinstit, ca și acolo să facă fără nici o oprire toată slujba preoției; de aceea s-a și făcut pentru încredințare această a noastră carte de slobozenie și i s-a dat numitului presbiter, domnul cutare, iubitul fiu întru duhul al smereniei noastre în luna cutare, anul cutare. Smeritul mitropolit cutare.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΩΣΙΝ ΤΗΝ ΠΡΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϞΒ-ον.

Ἐπειδὴ ἔμελλε καὶ εἰς τὴν δεῖνα ἁγιωτάτην ἐπισκοπὴν ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι πρὸς τὴν τῶν ἐκεῖσε λογικῶν προβάτων φροντίδα τε καὶ ποιμαντικὴν σωτηρίας ἀγρύπνησιν, ὡς οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι ἐντέλλονται, ἡ ταπεινότης δὲ ἡμῶν ἐν φροντίδι πολλῇ ἦν, τὸν ταύτης εὑρεῖν τὴν πνευματικὴν προστασίαν ἀναδεξόμενον, καὶ δὴ εὑροῦσα τὸν τιμιώτατον ἐν ἱερομονάχοις τὸν δεῖνα πνευματικῇ συνέσει κεκοσμημένον καὶ ἄξιον κατὰ πάντα καὶ τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ βρεφόθεν ὑποταγέντα, ἐπὶ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα τοῦτον ἀνεκαλέσατο· καὶ δῆτα ψήφῳ κανονικῇ καὶ ἐκλέξει τῶν καθευρεθέντων παρὰ ἡμῖν ἀρχιερέων, τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τοῦ δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἡμῶν τοῦτον ἐπίσκοπον εἰς τὴν αὐτὴν ἁγιωτάτην ἐπισκοπὴν κεχειροτονήκαμεν τῇ ἐπικλήσει καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ προσκυνητοῦ πνεύματος. Ὀφείλει οὖν ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ θεόθεν ἐπισκοπὴν ποίμνειν τὰς ἐν αὐτῇ τῶν ὀρθοδόξων ψυχὰς καὶ ποιεῖν πάντα τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀκωλύτως, ἀναγνώστας σφραγίζειν, ὑποδιακόνους καὶ διακόνους ποιεῖν καὶ εἰς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἄγειν ἀξίωμα, θείους ναοὺς καθιερᾶν καὶ ἁπλῶς, ὅσα τῷ ἀρχιερεῖ πρέπει, κατὰ νόμους ποιεῖν, ὑποτάσσεσθαι μέντοι καὶ τῇ ἡμῶν ταπεινότητι καὶ ἀπονέμειν τὸ τῆς ἐκκλησίας κατ' ἔτος χαράτζιον. Ὀφείλουσι δὲ καὶ οἱ ἐκεῖσε χριστιανοί, οἵ τε ἱερεῖς καὶ ἅπας λαός, ὑπείκειν αὐτῷ καὶ ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσι, καὶ μάλιστα ἐφ' οἷς ἂν ἔχῃ λόγον ψυχοφελῆ καὶ τιμᾶν αὐτὸν καὶ ἀγαπᾶν καὶ ἀπονέμειν αὐτῷ πᾶν τὸ ἐκκλησιαστικὸν εἰσόδημα, τὸ ἀπό τε κανονικῶν συνοικεσιῶν, ζητείας πανηγύρεων, ὡς ἦν ἀνέκαθεν συνῆθες· καὶ οὓς ἂν εὐλογήσῃ, εἶεν εὐλογημένοι, οὓς ἂν εὐλόγως ἀφορίσῃ, ἀφωρισμένους καὶ ἡμεῖς ἔχομεν. Ὧν χάρις καὶ ἡ παροῦσα ἡμῶν πρᾶξις ἀπολέλυται αὐτῷ τῷ διαληφθέντι θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ κυρῷ τῷ δεῖνα, ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος κατὰ μῆνα δεῖνα τοῦ δεῖνος ἔτος ἰνδικτιῶνος δεῖνα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης.

CUM SE SCRIE RÎNDUIALA EPISCOPULUI. CAP. 292. (GLAVA 408).

De vreme ce în cutare prea sfîntă episcopie avea să se hirotonească episcop pentru grija şi privigherea spre mîntuire a oilor cuvîntătoare de acolo, precum spun legile sfinte dumnezeieşti, smerenia mea a purtat multă grijă, să descopere pe acela care să ia asupra sa ocrotirea duhovnicească, şi aflîndu-l între ieromonahi pe prea cinsititul cutare împodobit cu cumințenie şi vrednic întru toate şi plecat din copilărie întru viața călugărească, l-a chemat pe aceasta la demnitatea arhieriei; şi deci votat şi ales fiind potrivit canoanelor de către noi arhiereii, de Dumnezeu iubitorii episcopi, cutare şi cutare, fraţi şi împreună liturghisitori ai noştri, l-am hirotonisit pe acesta episcop la acea prea sfîntă episcopie cu chemarea şi darul prea sfîntului cinstitului cu adîncă închinăciune duh. Prin urmare acel de Dumnezeu iubitor episcop dator este să meargă în episcopia dată lui de Dumnezeu să păstorească într-însa sufletele dreptcredincioşilor şi să îndeplinească toate îndatoririle arhieriei fără nici o piedică, să desemneze citeţi, să facă ipodiaconi şi diaconi şi să ridice la demnitatea preoţiei, să sfinţească dumnezeieştile biserici şi într-un cuvînt, să facă potrivit legilor toate cîte se cuvin arhiereului, dar să fie cu supuşenie şi faţă de smerenia noastrăşi să trimită în fiecare an haraciul bisericii. Iar datori sînt şi creştinii de acolo, preoţi şi tot poporul să i se plece şi să i se supună întru toate şi cu deosebire spre acele pentru care are cuvînt de mîntuire a sufletului, şi să-l cinstească şi să-l iubească şi să-i dea tot venitul bisericesc, cel de la căsniciile canonice, pomenele de la praznice precum a fost obiceiul din vechime. Şi pe care îi va binecuvînta să fie binecuvîntaţi, iar pe care, cu drept cuvînt, îi va afurisi, de afurisiţi îi socotim şi noi. Pentru acestea s-a slobozit şi această a noastră carte de rînduială numitului de Dumnezeu iubitor episcop, chir cutare, fratele şi împreună liturghisitorul smereniei noastre în luna, anul cutare, indictionul cutare. Smeritul mitropolit. . .

ΕΝΤΑΛΤΗΡΙΟΝ ΟΠΟΥ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ, ΟΤΑΝ ΠΟΙῌ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϞΓ-ον.

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν ἀπὸ τῆς χάριτός τε καὶ δωρεᾶς τῆς δοθείσης αὐτῇ παρὰ τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος ἀνατίθησι σοι τῷ ἐν ἱερομονάχοις τιμιωτάτῳ καὶ πνευματικῷ κυρῷ δεῖνα τὸ τῆς πνευματικῆς πατρότητος λετούργημα. Ὀφείλει οὖν χαριέντι καὶ ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ προσδέχεσθαι τοὺς προσερχομένους σοι ἐξομολογεῖσθαι, μηδὲν τι στυγνὸν δεικνύειν ἢ βεβαρημένον σχῆμα ἢ καὶ ἐκπλήττεσθαι, κἂν πολλὰ καὶ βαρεῖα ὦσι τὰ αὐτοῖς πλημμελήματα, μάλιστα δὲ ἡδεῖ καὶ ἡμέρῳ προσώπῳ ἐπιβλέπειν αὐτοῖς καὶ ῥήμασιν ἑλκτικοῖς ὡς εἰκὸς προσλαλεῖν, ὡς ἂν καὶ τὰ ἐν βάθει τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἀποκαλύπτειν σοι ἁμαρτήματα· κανονίζειν δὲ αὐτοὺς χρὴ καὶ νομίμως εὐθύνειν, καθὼς οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι καὶ κανόνες διακελεύουσιν, ἑκάστοις διδῶναι τὴν πρόσφορον τοῦ κανόνος θεραπείαν κατὰ τὴν προσώπῳ μετριότητα καὶ δύναμιν· δεσμεύειν μὲν ὅσα δὴ καὶ δεσμοῦ ἄξια τυγχάνουσιν, λύειν δὲ ὅσα δὴ καὶ λύσεως εἰσὶν ἄξια, ἄνευ μέντοι καὶ τῆς οἱασοῦν λήψεως· ἄπρακτον γὰρ ὑπάρχει τὸ θεῖον παντελῶς. Δεῖ δέ σε καὶ κατὰ μοναχοὺς ἀποκείρειν μικροσχήμους καὶ μεγαλοσχήμους μετὰ τῆς νομικῆς αὐτῶν παρατηρήσεως, τουτέστι τοῦ ἀναδόχου καὶ τῶν θείων εὐχῶν· τοὺς δὲ πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα ἀναγομένους, οὕτως ἐξετάζειν ὀφείλεις καὶ κατ' αὐτοῦ ἐρευνᾶσθαι πάντα ἀκριβῶς, ὡς ὁ ἀποστολικὸς καὶ κανονικὸς ἀπαιτεῖ λόγος, ἵνα μὴ διὰ ῥαθυμίαν ἢ συναρπαγήν τινα λάθησης αὐτὸν ἀλλοτρίαις κοινῶν ἁμαρτίαις, κατὰ τὸν θεῖον εἰπεῖν ἀπόστολον. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ ἐδόθη σοι εἰς ἀσφάλειαν. Μηνὶ δεῖνα ἔτους δεῖνα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

ÎMPUTERNICIREA PE CARE O SCRIE ARHIEREUL, CÎND FACE DUHOVNIC. CAP. 293. (GLAVA 404.)

Smerenia noastră din harul şi darul ce i-a fost dat de la prea sfîntul duh de viaţă făcător şi a toate săvîrşitor îţi încredinţează ţie prea cinstitutului între ieromonahi şi duhovnicului chir cutare slujba unui duhovnicesc părinte. Aşadar eşti dator, cu faţă veselă şi senină să-i primeşti pe cei ce vin la tine să ţi se mărturisească, nici să te arăţi cu faţă posomorîtă şi cu chip împovărat de grijă sau să-i şi înspăimînţi, chiar dacă multe şi grele sînt păcatele lor, ci să-i priveşti cu faţă dulce şi blîndă, şi cuvinte atrăgătoare să vorbeşti, cum se cuvine, către ei, încît să-ţi descopere păcatele din adîncul inimilor lor; şi trebuie să le dai canon şi să-i îndrepţi după lege; precum poruncesc dumnezeieştile şi sfintele legi şi canoane, fiecăruia să-i dai vindecarea cerută de canon după măsura şi puterea persoanei; să legi cîte se întîmplă vrednice de a fi legate, să dezlegi însă cîte sînt vrednice de a fi dezlegate, fără fireşte de orişice părtinire. Căci lucrul dumnezeiesc e cu totul fără nici o dobîndire. Dar trebuie ca tu şi la călugări să tunzi întru schima cea mică şi cea mare, ţinînd seama de ce cere legea cu privire la aceasta, adică să fie naş şi să se facă dumnezeieştile rugăciuni. Iar pe cei ce sînt aduşi la demnitatea preoţiei, eşti dator să-i ispiteşti aşa şi să le cercetezi toate cu deamănuntul, precum cere cuvîntul canoanelor apostolilor, ca, din cauza uşurătăţii sau a vreunei lăcomii, să nu te amăgeşti, făcîndu-te părtaş la păcate străine, după cuvîntul dumnezeiscului apostol. Căci pentru aceasta a fost făcută şi această carte de împuternicire de către smerenia noastră şi ţi-a fost dată spre încredinţare. În luna cutare, anul cutare. Smeritul mitropolit cutare.

ΤΟ ΣΥΓΧΩΡΗΤΙΚΟΝ ΟΠΟΥ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϞΔ-ον.

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν ἀπὸ τῆς χάριτός τε καὶ δωρεᾶς καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ πνεύματος τῆς δοθείσης παρὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς θείοις αὐτοῦ καὶ ἱεροῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ ἀποστόλοις εἰς τὸ δεσμεῖν τε καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας, εἰρηκότος αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατεῖτε, καὶ κράτηνται· καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδημένα ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἐξ ἐκείνων δὲ εἰς ἡμᾶς ἀλληλοδιαδόχους διὰ πάσης ταύτης τῆς θείας χάριτος ἔχει συγκεχωρημένον τὸν κατὰ πνεῦμα υἱὸν αὐτῆς, ὁ δεῖνα, εἰς ὅσα καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος ἥμαρτε καὶ εἰς Θεὸν ἐπλημέλησε λόγῳ, ἔργῳ, διανοίᾳ καὶ ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ ἢ ὑπὸ κατάραν ἀρχιερέως ἢ ἱερέως ἐγένετο ἢ πατρὸς ἢ μητρὸς αὐτῶν ἢ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι περιέπεσε, ἢ ὅρκον παρέβη ἢ ἀφορισμῷ ὁθενδήποτε ἐδεσμεύθη καὶ ἢ ἄλλοις τισὶν ἁμαρτήμασιν, ὡς ἄνθρωπος ὢν καὶ αὐτός, περὶ ἐπάρη καὶ ταῦτα πνευματικοῖς πατρᾶσιν ἐξομολογήσατο καὶ τὸν παρ' αὐτοῖς κανὸν ἐποιήσατο, ἐκ τούτων πάντων ἐλεύθερον ἔχωμεν αὐτὸν καὶ συγκεχωρημένον τῇ παντοδυνάμῳ ἐξουσίᾳ καὶ χάριτι τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ὅσα δὲ διὰ λήθην ἢ αἰδῶ ἀνεξομολόγητα εἴασεν, κἀκεῖνα πάντα συγχωρῆσαι αὐτοῦ ὁ ἐλεήμων Θεὸς ὁ ὢν εὐλόγητος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΩ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΩ ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟ ΑΝΤΙΜΙΝΣΙΟΝ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϞΕ-ον.

Σταυροπήγιον ἁγιασθὲν ἀπὸ τῆς θείας χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος, εὐλογηθὲν παρ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου, ὁ δεῖνα, καὶ δοθὲν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ δεῖνα, ἐπὶ ἀνεγέρσει θείου

IERTĂCIUNEA PE CARE O SCRIE ARHIEREUL CELUIA CARE SE MĂRTURISEȘTE. CAP. 294. (GLAVA 405.)

Smerenia noastră din harul și darul și puterea prea sfîntului duh de viață începător care a fost dată de către mîntuitorul nostru Iisus Hristos dumnezeieștilor și sfinților lui ucenici apostoli de a lega și dezlega păcatele oamenilor, — cînd le-a grăit: luați duh sfînt! Ale căror păcate le veți ierta, iertate le sînt; ale căror însă le țineți, ținute sînt; și cîte le veți dezlega pe pămînt, dezlegate vor fi în cer; și cîte le veți lega pe pămînt, legate vor fi în cer; — iar de la aceia nouă urmașilor, tot prin acest dar dumnezeiesc l-am iertat pe fiul nostru întru duhul, cutare, de toate cîte și dînsul ca om a greșit și a păcătuit față de Dumnezeu, cu cuvîntul, cu lucrul, cu gîndul și cu toate simțurile lui și a căzut sau sub blestemul arhiereului sau a preotului sau a tatălui sau a mamei sau sub propriul lui blestem, sau a jurat strîmb sau a căzut sub legătura oricărui blestem și a altor păcate, ca un om ce este și el, și a luat și s-a spovedit și de acestea duhovnicilor părinți și a făcut canonul primit de la ei, de toate acestea îl izbăvim și l-am iertat cu puterea nebiruită și darul duhului sfînt. Iar cîte le-a uitat sau s-a sfiit să le mărturisească, și acelea toate să i le ierte milostivul Dumnezeu, care este binecuvîntat în vecii vecilor, amin.

CUM SCRIE ARHIEREUL PENTRU STAVROPIGHIE ȘI CUM ANTIMISUL? CAP. 295. (GLAVA 406.)

Stavropighie[1]) sfințită din darul dumnezeiesc al prea sfîntului duh, binecuvîntată de mine smeritul mitropolit cutare și dată în localitatea cutare pentru ridicare bisericii sfîntului

[1]) Mănăstire sau biserică supusă canonicește direct patriarhului și a cărei clădire se autoriză prin înfigerea crucii pe locul unde se va construi.

ναοῦ τοῦ δεῖνα ἁγίου, τοῦ ἀνεγερθέντος παρὰ τοῦ δεῖνα, ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ παναγιώτατου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου δεῖνα, ἐν ἔτει δεῖνα, μηνὶ δεῖνα.

Τὸ τοῦ ἀντιμινσίου γράμμα· Θυσιαστήριον θεῖον καὶ ἱερὸν τοῦ τελεῖσθαι δι' αὐτοῦ τὰς θείας ἱερουργίας καὶ καθιερωθὲν καὶ ἁγιασθὲν παρὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνα, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου δεῖνα, κυροῦ δεῖνα, ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ δεῖνα, ἐπ' ὀνόματι τοῦ δεῖνα ἁγίου, ἐν ἔτει δεῖνα, μηνὶ δεῖνα.

ΓΡΑΜΜΑ ΟΠΟΥ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΠΕΡΙ ΖΗΤΕΙΑΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΥ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σϟϛ-ον.

Οἱ ἐν τῇ ἡμετερᾷ ἐπαρχίᾳ εὑρισκόμενοι φιλόθεοι χριστιανοί, ὅσοι τε τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καὶ οἱ τῆς κοσμικῆς πολιτείας καὶ τάξεως, υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος πᾶσιν ὑμῖν, γνωστὸν ἔστω, ὅπως τὸ εἰς τὸν δεῖνα τόπον εὑρισκόμενον σεβάσμιον καὶ ἱερὸν μοναστήριον, εἰς ὄνομα τιμώμενον δεῖνα, τῷ μακρῷ χρόνῳ καὶ τῷ καιρῷ καταφθαρὲν μεγάλης δέεται ἀνακτήσεως καὶ βελτιώσεως, ἀδυνατῶν δὲ πρὸς τοῦτο, ὁ ἐν αὐτῷ εὑρισκόμενος ἡγούμενος καὶ οἱ ἕτεροι μοναχοί, καὶ ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς τοὺς φιλοθείους οἱ παρόντες καλόγεροι, ἵνα ὀρέξητε χεῖρα βοηθείας αὐτοῖς πρὸς τοῦτο. Διὸ ἀσμένως καὶ φιλοφρόνως δέξασθε αὐτοὺς καὶ συνεργήσατε καὶ βοηθήσατε αὐτοῖς καὶ μετάδοτε εἰς τὴν ἀνάκτισιν καὶ βελτίωσιν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς μονῆς αὐτῆς προθύμως καὶ εὐμεταδότως καὶ φιλοτίμως ἅπαντα διὰ τὸν Κύριον τὸν ὡς χάριν τὸ χρέος λαμβάνοντα καὶ ἀντιδίδοντα χάριν ἀντὶ χάριτος, αὐτὸς γὰρ καὶ τῶν χαρίτων ἄρχει καὶ ὡς χρέος τὰς χάριτας ἀποδίδωσιν. Οὕτως ποιήσατε προθύμως ἅπαντες, ἵνα καὶ τὸ μνημόσυνον ὑμῶν διηνηκῶς ᾄδεται ἐν τῇ ἱερᾷ

cutare, ridicată de cutare, sub patriarhia prea a tot sfințitului patriarh a toată lumea, cutare, în anul cutare, luna cutare.

Scrierea antimisului : Dumnezeiescul și sfîntul jertfelnic spre a se săvîrși pe el dumnezeieștile sfinte slujbe, blagoslovit și sfințit de prea sfințitul mitropolit al prea sfintei mitropolii cutare, prea cinstitul și exarh cutare, chir cutare, sub patriarhia prea sfințitului patriarh chir cutare, în numele sfîntului cutare, în anul cutare, luna cutare.

SCRISOAREA ARHIEREULUI PENTRU CHETA UNEI MĂNĂSTIRI ȘI A UNUI CĂZUT ÎN ROBIE. CAP. 296. (GLAVELE 410 și 411.)

Iubitorilor de Dumnezeu creștini aflători în eparhia noastră și cei din tagma clericilor și cei din rîndul mirenilor, fii iubiți întru duhul ai smereniei noastre, har și pace vouă de la Dumnezeu atotțiitorul, știut să vă fie vouă tuturora, că în cutare loc se află o sfîntă dumnezeiască mănăstire, întru cinstit numele, cutare, stricată de lungimea vremii de mulți ani și are mare nevoie de reparație și îmbunătățire, neavînd putere pentru aceasta egumenul și ceilalți călugări care se află în ea, și vin la voi, iubitorilor de Dumnezeu, acești călugări, să le întindeți o mînă de ajutor la aceasta. De aceea primiți-i cu bucurie și bunăvoință și stați-le cu toții întru ajutor și luați parte la reparația și reînnoirea acelei sfinte și dumnezeiești mănăstiri, dînd de toate cu bună voie și inimă largă pentru domnul care primește datoria ca un dar și răsplătește dar cu dar, căci el este stăpînul darurilor și darurile le întoarce ca o datorie. Așa faceți toți cu bună voie, pentru ca și pomenirea voastră să se facă neîntrerupt

καὶ θείᾳ μονῇ ταύτῃ καὶ γένητε καὶ νέοι κτήτορες, τύχητε δὲ καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ ἡ συγχώρησις εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν. Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

Τὸ τοῦ αἰχμαλώτου γράμμα· Οἱ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ εὑρισκόμενοι τιμιώτατοι κληρικοί, θεοσεβέστατοι ἱερεῖς, εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ ἅπας ὁ τοῦ Κυρίου χριστώνυμος λαός, ἥδιστοι καὶ περιπόθητοι υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασιν, εἰρήνη καὶ ἔλεος παρὰ θεοῦ παντοκράτορος, ὁ ἐλεεινὸς οὗτος ὁ δεῖνα, τὰς παρούσας ἡμέρας, ἡρπάγη ὑπὸ τῶν θαλάσσης ληστῶν καὶ ἠγοράστηκε διὰ ἄσπρα ὁ δεῖνα, ἅτινα δέδωκαν δανειακῶς τινὲς χριστιανοὶ φοβούμενοι τὸν Θεόν. Μὴ ἔχων δὲ ὁ ταλαίπωρος τί ποιῆσαι ἀπὸ δοῦναι τὸ αὐτοῦ χρέος, δεῖν ἔγνω καταφυγεῖν πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἐλεήμονας τοὺς χριστιανοὺς ἐλέους καὶ βοηθείας ἕνεκα. Ὅθεν ἀσμένως καὶ ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ ὑποδέξασθε αὐτὸν καὶ ἐπιδότε τὴν πρέπουσαν ἐλεημοσύνην, ὁ μὲν πολύ, ὁ δὲ ὀλίγον, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἀγαθὴν προαίρεσιν, ἵνα καὶ αὐτὸς μὲν διὰ τῆς ἡμετέρας ἐλεημοσύνης καὶ βοηθείας δυνηθῇ ἐλευθερωθῆναι τοῦ χρέους, ὑμεῖς δὲ τὸν ἄξιον μισθὸν ἑκατονταπλασίονα παρὰ Θεοῦ ἀντιλάβητε καὶ ζωὴν κληρονομήσητε τὴν αἰώνιον, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ εὐχὴ καὶ εὐλογία εἴη μεθ' ὑμῶν. Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ὁ δεῖνα.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ, ΟΤΑΝ Ο ΑΝΔΡΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡῌ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΜΟΙΧΕΥΕΤΑΙ, ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΗΣ ΤΟ ΑΠΟΔΕΙΞῌ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΧΩΡΙΣῌ ΕΞ ΑΥΤΟΥ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϞΖ-ον.

Προσκαθημένου τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνα, συνεδριαζόντων αὐτοῦ καὶ τῶν τιμιωτάτων αὐτοῦ κληρικῶν, γυνὴ δεῖνα, ἄνδρα ἔχουσα δεῖνα, διεφέρετο μετ' αὐτοῦ πρὸ χρόνων τινῶν, ἐκείνου μὲν λέγοντος αὐτὴν μοιχεύεσθαι, καὶ μὴ δύνασ-

în această sfîntă şi dumnezeiească mănăstire şi să deveniţi noi ctitori şi să dobîndiţi în ziua judecăţii veşnicele bunuri la Isus Hristos domnul nostru; darul şi mila lui nesfîrşită şi iertăciunea să fie cu voi toţi, amin. Smeritul mitropolit cutare.

Scrisoarea robului: Prea cinstiţi clerici, prea cucernici preoţi şi prea nobili boieri care vă aflaţi în eparhia noastră, şi tot poporul creştinesc al domnului, prea dulci şi mult doriţi fii iubiţi întru duhul al smereniei noastre, har, pace şi milă să vă fie vouă tuturor de la Dumnezeu atotţiitor, acest nenorocit, cutare, zilele acestea a fost răpit de piraţi şi cutare l-a răscumpărat pe bani pe care i-au dat cu împrumut cîţiva creştini cu frica lui Dumnezeu. Neavînd nenorocitul ce face să-i poată da înapoi datoria, a văzut că trebuie să alerge la voi milostivi creştini pentru milă şi ajutor. De aceea primiţi-l cu plăcere şi faţă senină şi daţi-i cuvenita milostenie, unul mult, altul puţin, fiecare după puterea şi buna lui voie, pentru ca şi el, prin milostenia şi ajutorul vostru, să se izbăvească de datorie, iar voi să luaţi în schimb insutit răsplată şi să moşteniţi viaţa de veci de la Dumnezeu, al cărui har şi milă nesfîrşită şi binecuvîntare să fie cu voi. Smeritul mitropolit cutare.

CUM SE SCRIE CARTEA DE DESPĂRŢENIE, CÎND BĂRBATUL ÎŞI ÎNVINUIEŞTE FEMEIA CĂ PREACURVEŞTE ŞI NU I-O POATE DOVEDI, ŞI VOIEŞTE SĂ SE DESPARTĂ DE EL. CAP. 297. (COMP. GLAVA 412.)

Ţinînd prea sfinţitul mitropolit al sfintei mitropolii cutare şedinţă împreună cu prea cinstiţii lui clerici, femeia cutare, avînd bărbat pe cutare, a ajuns de vreo cîţiva ani la neînţelegere cu dînsul, acela zicînd că dînsa preacurveşte şi neputînd să dovedească învi-

θαι τὸ ἔγκλημα παραστῆσαι, αὐτὴ δὲ ἀρνουμένη καὶ μὴ θέλουσα εἰρηνεύειν καὶ πολυτρόπως τὰ αὐτὰ διενήχετο. Ὅθεν καὶ εἰς τὸ ἱερὸν παραστάντες κριτήριον καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς δεῖνα κατηγορήσαντος αὐτὴν ἐν πολλοῖς τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα προέτεινε· μαρτυρίας καὶ παραστάσεις εἰς τοῦτο ἀπαιτηθεὶς καὶ μὴ δυνηθεὶς παραστῆσαι, ἡ γυνὴ ὡς ὑβριστὴν αὐτῆς ἀπεβάλλετο καὶ ἐζήτησε διαζυγῆναι, ἡ ταπεινότης δὲ ἡμῶν κατὰ τοῦ νόμου κεφάλαιον τὸ λέγειν· ὅτι ἀνὴρ ἐγκαλῶν περὶ μοιχείας τὴν γυναῖκαν αὐτοῦ καὶ μὴ ἀποδείξει, ἐξεῖναι τῇ γυναικὶ βουλομένῃ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας χωρίζεσθαι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, διὰ τοῦτο τοίνυν ἡμεῖς κατὰ τὴν τοῦ θείου νόμου ἀπόφασιν, ἔχομεν διαζευγμένην ὁλοτελῶς καὶ κεχωρισμένην ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τοῦ ῥηθέντος δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα ἀπὸ τὴν αὐτοῦ γυνὴ τὴν ῥηθεῖσαν δεῖνα, ὥστε εἶναι αὐτοὺς ξένους καὶ ἀλλοτρίους ἀπ' ἀλλήλων. Ὅθεν παρέχομεν πρὸς τὴν αὐτοῦ γυναῖκα ἁπλὴν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν καὶ πρὸς ἕτερον χωρῆσαι νόμιμον γάμον ἀνεμποδίστως, εἰ βούλοιτο, καὶ λαβεῖν ἀζημίως παρὰ τοῦ δεῖνα, πρώην ὁμοζύγου αὐτῆς τὴν προῖκαν αὐτῆς ἅπασαν καὶ τὰς πρὸ γάμου δωρεάς, ὡς οἱ θεῖοι νόμοι διακελεύουσιν. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν κατεστρώθη τῷ παρόντι διαζυγίῳ ἐν τούτῳ τῷ θείῳ κώδικι ταύτης τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν μητροπόλεως δεῖνα, ἐν ἔτει δεῖνα καὶ μηνὶ δεῖνα.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ, ΟΤΑΝ ΜΟΙΧΕΥΗΤΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟ ΑΠΟΔΕΙΞΗ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϞΗ-ον.

Προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, συνεδριαζόντων καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, προσῆλθε ὁ δεῖνα, καὶ νῦν πρότερον καταβοῶν, ὅτι ἔχων γυναῖκα ὀνόματι δεῖνα καὶ καταλιποῦσα ἐκείνη τὴν ἑαυτῆς σωφροσύνην ἐμοιχεύθη καὶ ἐμιάνθη ὑπὸ πολλῶν ἐν πολλοῖς καιροῖς καὶ διαφόροις τόποις, ἥντινα μοιχείαν ἀπέδειξε μαρτυρικῶς διὰ μαρτυρίας τοῦ δεῖνα τοῦ καὶ δεῖνα,

nuirea, iar dînsa tăgăduiește și nu voiește să se împace și se certau în felurite chipuri. De aceea s-au înfățișat și la sfînta judecătorie și el bărbatul cutare a învinuit-o și a înaintat pîră de preacurvie cu mulți; cerîndu-i-se mărturii și dovezi pentru aceasta și neputîndu-le aduce, femeia s-a lepădat de el ca de unul ce a insultat-o și a cerut despărțenie; iar smerenia noastră după articolul din lege care zice: că bărbatul învinuindu-și femeia că preacurvește, dacă nu va dovedi, femeia poate, dacă voiește, pentru această pricină să se despartă de bărbatul ei, de aceea așadar noi, potrivit cu hotărîrea dumnezeieștii legi, am despărțit-o cu totul și am îndepărtat-o de la zisul ei bărbat, cutare, și pe dînsul cutare, de zisa lui femeie cutare, încît să fie cu totul străini unul de altul. De aceea dăm femeii lui voie și putere să pășească, fără nici o piedică, și la altă căsătorie, dacă ar dori, și să-și ia fără nici o pagubă de la cutare, fostul ei bărbat toată zestrea ei și toate darurile dinaintea nunții, precum poruncesc dumnezeieștile legi. Și spre arătare și întărire despre aceasta, a fost trecută această carte de despărțenie în această condică dumnezeiască a acestei prea sfinte mitropolii a noastre cutare. În anul cutare și luna cutare.

CUM SE SCRIE CARTEA DE DESPĂRȚENIE CÎND FEMEIA BĂRBATULUI PREACURVEȘTE ȘI EL I-O DOVEDEȘTE? CAP. P. 298, (GLAVA. 413)

Smerenia noastră ținînd ședință împreună cu prea cinstitii clerici, a venit cutare care și mai înainte se plîngea cu mare glas, că are femeie cu numele cutare și aceea, pierzîndu-și mintea, a preacurvit și s-a pîngărit cu mulți în multe timpuri și în diferite locuri; și această preacurvie a dovedit-o cu martori prin mărturiile cutăruia și cutăruia, care au mărturisit-o de

μαρτυρησάντων αὐτὴν μοιχαλίδα, ἐζήτησε οὖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χωρισθῆναι ἀπ' αὐτῆς καὶ λαβεῖν διαζύγιον, ὥστε δυνηθῆναι λαβεῖν ἑτέραν γυναῖκα νόμιμον, ἡ ταπεινότης δὲ ἡμῶν κατὰ τὴν τῶν θείων νόμων ἀπόφασιν καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἄνωθεν ἀξιοπίστων μαρτύρων, ἐν ἁγίῳ ἀποφαινόμενοι πνεύματι διαζεύγνησιν χωρίζει καὶ διασπᾷ τὸ παρὸν συνοικέσιον, ὥστε ἀπὸ τοῦδε ξένον καὶ κεχωρισμένον εἶναι τὸν αὐτὸν ὁ δεῖνα ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς δεῖνα, κἀκείνη ὁμοίως ἀπ' αὐτοῦ, δίδουσα ἄδειαν καὶ ἐλευθερίαν τῷ ῥηθέντι δεῖνα ἑτέρᾳ συζευχθῆναι γυναικί· ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν διαζύγιον καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ παρόντι θείῳ κώδικι τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν μητροπόλεως δεῖνα, ἐν ἔτει δεῖνα, μηνὶ δεῖνα.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ, ΟΤΑΝ Ο ΑΝΔΡΑΣ ΔΕΝ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΕΥΡΕΘΗ ΣΑΡΚΙΚΩΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΡΕΙΣ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣϞΘ-ον.

Διαζύγιον ἀπολέλυται τῇ παρούσῃ γυνὴ[1]) ὀνόματι δεῖνα ἀπὸ τὸν αὐτῆς ἄνδρα δεῖνα κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα ὅτι, ὅταν ὁ ἀνὴρ οὐχ οἷός τε ᾖ ἐκτελεῖν τὰ τῶν ἀνδρῶν, χωρισθῆναι αὐτὸν ἡ συναφθεῖσα πρὸς γάμου κοινωνίαν μετὰ τὸ παροχεῖσθαι τὴν τριετίαν, οὕτω τοίνυν ἀκριβῶς περὶ τούτων ἐξετασθεὶς ἐμαρτυρήθη καὶ φανερῶς ἐπιστώθη ἐνώπιον ἡμῶν. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν τοῦ θείου νόμου ἀπόφασιν, ἔχομεν αὐτὴν διεζευγμένην ὁλοτελῶς καὶ κεχωρισμένην ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τοῦ ῥηθέντος ὁ δεῖνα καὶ τὸν αὐτὸν δεῖνα ἀπὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν ῥηθεῖσαν δεῖνα, ὥστε εἶναι αὐτοὺς ξένους καὶ ἀλλοτρίους ἀπ' ἀλλήλων· παρέχομεν δὲ πρὸς αὐτὴν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν καὶ πρὸς ἕτερον γάμον χωρῆσαι νόμιμον ἀνεμποδίστως καὶ λαβεῖν ἀζημίως παρὰ τοῦ ἀνδρὸς δεῖνα πρώην ὁμοζύγου τὴν αὐτῆς προῖκαν ἅπασαν μόνον, ἡ δὲ προ-

preacurvă; și atunci bărbatul ei a cerut să fie despărțit de dînsa și să ia carte de despărțenie, încît să poată lua altă femeie legiuită. Smerenia noastră, potrivit cu hotărîrea dumnezeieștilor legi, după mărturia martorilor de mai sus vrednici de crezare, hotărîm întru sfîntul duh despărțenie și despreunăm și desfacem această căsnicie, încît de acum înainte să fie străin și despărțit acela, cutare, de a lui femeie cutare, și aceea de asemenea de acela, și dăm voie și slobozenie numitului cutare să se însoțească cu altă femeie. Și prin urmare pentru întărire despre acestea s-a făcut și această carte de despărțenie și a fost trecută în această condică dumnezeiască a preasfintei noastre mitropolii cutare în anul cutare, luna cutare.

CUM SE SCRIE CARTEA DE DESPĂRȚENIE CÎND BĂRBATUL NU SE POATE AFLA TRUPEȘTE TREI ANI CU FEMEIA LUI? CAP. 299. (GLAVA 414.)

Se sloboade acestei femei cu numele cutare carte de despărțenie de bărbatul ei cutare potrivit canonului care zice că, atunci cînd bărbatul nu a fost în stare să îndeplinească cele bărbătești, legătura prin căsătoire de trai comun se desface după o petrecere împreună de trei ani; așa dar ispitit fiind în chip amănunțit despre acestea, a mărturisit în fața noastră și a fost crezut neîndoios. Drept aceea, după hotărîrea dumnezeieștilor legi, am despărțit-o cu totul și am separat-o de bărbatul ei numit, cutare, și pe dînsul, cutare, de femeia lui zisă cutare, încît ei să fie cu totul străini și depărtați unul de altul; iar ei îi dăm voie și putere să încheie fără nici o piedică și altă căsătorie legiuită și să-și ia fără nici o pagubă de la soțul de mai înainte, bărbatul cutare, numai toată zestrea, iar darurile dinaintea nunții

[1]) Sic.

γαμιαία δωρεὰ μένει εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν τοῦ θείου νόμου ἀπόφασιν. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν διαζύγιον καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ παρόντι κώδικι ταύτης ἁγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνα, ἐν ἔτει δεῖνα, μηνὶ δεῖνα προκαθημένου τοῦ ἀρχιερέως.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ, ΟΤΑΝ Ο ΑΝΔΡΑΣ ΜΙΣΕΥΣῌ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΟΥΝ ΧΡΟΝΟΙ ΠΕΝΤΕ ΚΑΙ ΔΕΝ ΜΑΘῌ Η ΑΥΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ ΟΤΙ Ζῌ, ΚΑΙ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΥΠΑΝΔΡΕΥΘῌ; ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Τ-ον.

Προκαθημένου τοῦ πανιερωτάτου τοῦ μητροπολίτου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνα, συνεδριαζόντων αὐτοῦ καὶ τῶν τιμιωτάτων αὐτοῦ κληρικῶν, ἐνεφανίσθη γυνὴ ὀνόματι δεῖνα ἐν τῷ ἱερῷ κριτηρίῳ καὶ ἀνέφερεν, ὡς εἶχεν ἄνδρα ὀνόματι δεῖνα, καὶ μετ' ἰδίου θελήματος, συναινεσάντων [1]) τῶν δύο μερῶν πρὸς τὸ ἀπελθεῖν ἀλλαχόθι καὶ δουλεῦσαι, ἵνα καὶ πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς πορίσωνται. Ἀπελθὼν οὖν ὁ αὐτός, αὐτὴ δὲ κατὰ νόμους προσεκαρτέρει τοῦτον μέχρι πενταετίας, μηδ' ὅλως τὸ παράπαν μαθών τι περὶ αὐτοῦ, ἢ λόγον ἢ γραφὴν αὐτοῦ δεξαμένη· καὶ ταῦτα ἀπόρου οὔσης καὶ ἐλπιζούσης δέξασθαι ἐξ αὐτοῦ τὶ πρὸς τροφήν, αὐτὸς δέ, ὡς εἴπομεν, ἀδήλως ἐγένετο παντελῶς καὶ οὐκ ἔμαθεν ὅλως τί πρὸς αὐτὸν ἐγένετο, ἢ θανὼν εἴη ἢ ζῶν ἢ αἰχμάλωτος ἤχθη. Ὅθεν καὶ δὶς καὶ τρὶς εἰς ἡμᾶς ἀφικομένη καὶ αἰτουμένη [2]) εἰς δεύτερον εἰσελθεῖν γάμον, ᾐτήσαμεν αὐτὴ μάρτυρας καὶ εἰ ἀληθῶς ἄδηλον φανῇ, ὅτι ζῶν εἴη καὶ γράμμα ἐξ αὐτοῦ ἢ λόγον οὐ εδέξατο, δώσομεν αὐτῇ ἄδειαν κατὰ νόμους δευτέρῳ προσελθεῖν γάμῳ. Ἐὰν γὰρ φησιν ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ αἰχμάλωτος γένηται, ἄδηλον ὂν ἐπὶ πενταετίαν, ἂν ζῇ, λύεται καὶ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας ὁ γάμος. Ἔφερε δὲ πρὸς τοῦτο μάρτυρας ἀξιοπίστους τὸν

îi rămîn lui după hotărîrea dumnezeieștii legi. Drept aceea spre arătare și întărire despre aceasta s-a făcut și această carte de despărțenie și a fost trecută în această condică a prea sfintei mitropolii cutare. În anul cutare, luna cutare.

Sub președinția arhiereului.

CUM SE SCRIE CARTEA DE DESPĂRȚENIE CÎND BĂRBATUL PLEACĂ ÎNTR-O CĂLĂTORIE ȘI VOR TRECE CINCI ANI ȘI FEMEIA LUI NU A AFLAT CĂ TRĂIEȘTE, ȘI VOIEȘTE SĂ SE MĂRITE? CAP. 300. (GLAVA 415.)

Prea sfințitul mitropolit al prea sfintei mitropolii cutare ținînd ședință împreună cu prea cinstiții lui clerici, femeia cu numele cutare s-a înfățișat la sfînta judecată și a spus că avea bărbat cu numele cutare și, de bună voie, înțelegîndu-se amîndouă părțile să plece în alt loc și să slujească, pentru ca să-și cîștige mijloace de trai. Acela plecînd deci, iar dînsa l-a așteptat după lege cinci ani împliniți, neaflînd nimic despre dînsul și neprimind de la el nici o veste sau scrisoare; și încă fiind fără mijloace și avînd nădejde să primească de la el ceva de hrană, el însă, precum am zis, a dispărut cu desăvîrșire și ea n-a auzit nimic despre el, de este mort sau în viață sau a fost dus în robie. De aceea a și venit la noi de două și de trei ori și a cerut să încheie a doua căsătorie; și i-am cerut martori, că ar fi în viață și dacă într-adevăr s-a făcut dispărut, și scrisoare sau veste de la el n-a primit, îi vom da voie după lege să încheie a doua căsătorie. Căci dacă, spune < legea >, bărbatul sau femeia cad în robie, fiind dispărut cinci ani, dacă trăiește, se desface și pentru această

[1]) συναισάντων în ms.
[2]) αἰτουμένης în ms.

δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα καὶ μετὰ βάρους ἀλύτου ἀφορισμοῦ καὶ ὅρκου ἐμαρτύρησαν, ὅπως οὐκ ἔμαθον ἐφ' ὅτου ἀπῆλθε μέχρι τῶν πέντε ἐτῶν, τί ἔγινεν, ἀλλ' οὔτε αὐτὸς γράμμα ἢ λόγον ἀπέστειλε πρὸς αὐτήν. Γνῶντες γοῦν ἐξ αὐτοῦ τὸ ἀληθές, δεδώκαμεν αὐτῇ ἄδειαν λαβεῖν ἕτερον ἄνδρα νόμιμον εἰς δεύτερον γάμον. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ παρὸν διαζύγιον κατεστρώθη ἐγγράφως ἐν τῷ παρόντι κώδικι τῆς ἡμῶν ἐκκλησίας, ἐν ἔτει δεῖνα, ἰνδικτιῶνι δεῖνα, μηνὶ δεῖνα.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ, ΟΤΑΝ ΔΑΙΜΟΝΙΖΕΤΑΙ Ο ΑΝΔΡΑΣ Η Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΧΩΡΙΣΘΟΥΝ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΑ-ον.

Προκαθημένου τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνα, συνεδριαζόντων καὶ τῶν εὐλαβεστάτων αὐτοῦ κληρικῶν, ἐφανίσθη ὁ δεῖνα καὶ ἐβόησε κατὰ τῆς νομίμου αὐτοῦ γυναικὸς ὀνόματι δεῖνα, ὡς ὅτι δαιμονιζομένη ὑπάρχει καὶ ἁλύσεσι χεῖρας καὶ πόδας ἐδέδητο, οὐ μόνον δὶς καὶ τρίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις· ἡμεῖς δὲ παρῃνέσαμεν αὐτόν, ἵνα προσκαρτερήσῃ αὐτὴν ἱκανὸν καιρόν. Καὶ προσμεῖνας μετ' αὐτῆς χρόνους τρεῖς, οὐκ ἠθέλησε πλέον συγκαρτερῆσαι διὰ τὸ ἀνίατον αὐτῆς πάθος. Διὰ τοῦτο ἐζητήσαμεν αὐτοῦ μάρτυρας ἀξιοπίστους καὶ προσέφερε τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα, καὶ ἐξετάσαμεν αὐτοὺς ἀκριβῶς ἐν βάρει ἀφορισμοῦ· καὶ ἐμαρτύρησαν μεθ' ὅρκου, ὅτι οὕτως ἔχει τὸ ἀληθές. Καὶ ἐν τούτῳ ἐδώκαμεν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν, ἵνα λάβῃ δευτέραν γυναῖκα νόμιμον κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ θείου νόμου τοῦ λέγοντος· φησὶ ὅστις δαιμονιζούσης αὐτοῦ γυναικός, ὡς καὶ δεσμὰ περικεῖσθαι σιδήρου πεποιημένα ἐπ' αὐτήν, σωφροσύνην μὴ δυνάμενος[1]) ἔχειν, ταύτης μὲν διαζυγῆναι, ἑτέραν δέ, <εἰ> βουληθείη ἀγαγέσθαι. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν διαζύγιον καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ παρόντι κώδικι κατὰ μῆνα δεῖνα ἔτους δεῖνα, ἰνδικτιῶνος δεῖνα.

pricină căsătoria. Şi a adus pentru aceasta martori vrednici de crezare pe cutare şi pe cutare şi pe cutare şi cu grea afurisenie de nedezlegat şi sub jurămînt au mărturisit că nu au aflat, de cînd a plecat pînă în cinci ani, ce s-a făcut, ci nici el nu i-a trimis nici scrisoare nici veste. Cunoscînd aşadar dintru aceasta adevărul, i-am dat voie să ia după lege alt bărbat într-a doua căsătorie. Şi drept aceea, această carte de despărţenie a fost trecută în scris în această condică a bisericii noastre, în anul cutare, indictionul cutare, luna cutare.

CUM SE SCRIE CARTEA DE DESPĂRŢENIE CÎND BĂRBATUL SAU FEMEIA ESTE ÎNDRĂCIT ŞI VOIESC SĂ SE DESPARTĂ? CAP 301. (Glava 416.)

Prea sfinţitul mitropolit al prea sfintei mitropolii cutare ţinînd şedinţă împreună şi cu prea cucernicii lui clerici, s-a înfăţişat cutare şi cu glas mare s-a plîns împotriva femeii sale legiuite cu numele cutare, precum că este îndrăcită şi că a fost legată cu lanţuri de mîni şi picioare, nu numai de două, trei ori, ci de mai multe ori; iar noi l-am îndemnat să o mai aştepte timp îndeajuns. Şi mai rîmînînd cu dînsa trei ani, n-a mai voit să aştepte din cauza patimei ei de nevindecat. De aceea i-am cerut martori vrednici de crezare şi a adus pe cutare şi pe cutare şi pe cutare şi i-am ispitit în chip amănunţit cu grea afurisenie; şi au dat mărturie sub jurămînt, că aşa este adevărat. Şi de aceea i-am dat voie şi putere să ia a doua femeie legiuită după hotărîrea dumnezeieştii legi care spune: cine, zice, are femeie îndrăcită, încît o ţine chiar legată cu lanţuri de fier, şi nu poate să-şi vină în fire, să fie despărţit de aceasta şi să ia alta, dacă ar voi. Drept aceea, spre arătare şi întărire pentru aceasta, s-a făcut şi această carte de despărţenie şi a fost trecută în condica de faţă în luna cutare, anul cutare, indictionul cutare.

---

[1]) Sic.

ΠΕΡΙ ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ, ΟΤΑΝ Ο ΑΝΔΡΑΣ ΛΕΙΠΗ ΧΡΟΝΟΥΣ ΠΕΝΤΕ ΚΑΙ ΔΕΝ ΑΠΟΣΤΕΙΛΗ ΤΕΛΕΙΩΣ ΕΞΟΔΟΥΣ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΙ ΑΥΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΒ-ον.

Προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, συνεδριαζόντων καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, ἐνεφανίσθη ἡ δεῖνα γυνὴ τοῦ δεῖνα κατηγοροῦσα καὶ καταμεμφομένη τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς καὶ λέγουσα, ὅτι ὁ ῥηθεὶς ἀνὴρ αὐτῆς ἤδη ἔτη ἓξ κατέλιπεν αὐτὴν παντελῶς, κἀκεῖ ἀποδημήσας, οὐδέποτε ἐμνήσθην αὐτῆς ἢ τοῦ οἴκου ἀποστεῖλαι, ὡς ἔθος, ἢ δαπάνην ἢ γράμμα ἢ ἄλλ' ὅτι διανδήποτε βοηθεῖαν πρὸς ζωοτροφήν, ἀλλὰ εἰς λήθην ἔβαλεν αὐτὴν καὶ διάγει ἔνθεν κἀκεῖθεν ζῶν κακῶς καὶ ἀσώτως. Ἀκούσαντες οὖν ἡμεῖς ὡς οὕτως ἔχει, ἐζητήσαμεν προσαγαγεῖν μάρτυρας ἀξιοπίστους περὶ τούτου· καὶ προσέφερεν τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα, οἵτινες μεθ' ὅρκου ἐμαρτύρησαν, ὅτι ὁ ῥηθεὶς ἀνὴρ αὐτῆς, ἔχει ἔτη ἓξ ἀφ' οὗπερ ἀπεδήμησεν ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ὅλως οὐκ ἐνθυμήθην ἀποστεῖλαι τῆς αὐτοῦ γυναικὸς μήτε γράμμα, μήτε βοήθεια, μήτε λόγον κενὸν χαιρετισμοῦ, ἀλλὰ πορευόμενος ἐν σπατάλῃ καὶ μέθῃ καὶ ἀσωτίᾳ. Μαθόντες γοῦν ἐξ αὐτῶν τὸ ἀληθὲς καὶ κατὰ τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν τοῦ πρώην ἀοιδήμου πατριάρχου κῦρ Διονυσίου οὗ [1]) ἀπεφήνατο συνοδικῶς, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀνδρόγυνα χωρίζεσθαι, ὅταν παρέλθῃ ἡ πενταετία καὶ ὁ ἀνὴρ μὴ μνησθῇ τῆς ἰδίας γυναικός, ἀλλὰ καταλείψας αὐτὴν παντελῶς. Τούτου χάριν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἀποφαίνομεν διὰ ταῦτα πάντα καὶ ἔχομεν διεζευγμένην ὁλοτελῶς καὶ κεχωρισμένην τὴν αὐτὴν δεῖνα ἀπὸ τὸν αὐτὸν δεῖνα τὸν ἴδιον ἄνδραν αὐτῆς, καὶ τὸν αὐτὸν δεῖνα ἀπὸ τῆς ῥηθείσης γυναικὸς αὐτοῦ δεῖνα, καὶ διδωμεν ἄδειαν καὶ ἐλευθερίαν τῇ αὐτῇ γυναικὶ συζευχθῆναι ἑτέρῳ ἀνδρὶ νομίμῳ. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν κατεστρώθη καὶ τὸ παρὸν διαζύγιον ἐν τῷ παρόντι θείῳ κώδικι τῆς ταύτης ἁγιωτάτης ἡμῶν μητροπόλεως δεῖνα ἐν ἔτει δεῖνα καὶ μηνὶ δεῖνα.

CUM SE SCRIE CARTEA DE DESPĂRŢENIE CÎND BĂRBATUL LIPSEŞTE CINCI ANI ŞI NU TRIMITE FEMEII SALE NIMIC DE CHELTUIALĂ. CAP. 302. (Glava 417)

Smerenia noastră ţinînd şedinţă dimpreună şi cu prea cinstiţii clerici, s-a înfăţişat cutare femeie a cutăruia, învinuindu-l şi jeluindu-se de bărbatul ei propriu şi zicînd, că numitul ei bărbat, acum sînt şase ani, a părăsit-o cu totul şi, de cînd a plecat, niciodată nu şi-a adus aminte de dînsa sau de casă, să trimită, ca de obicei, sau de cheltuială, sau vreo scrisoare sau altceva de ajutor pentru hrană, ci a dat-o uitării şi umblă de colo pînă colo şi duce o viaţă ticăloasă şi destrăbălată. Auzind noi că este aşa, am cerut să aducă despre aceasta martori vrednici de crezare; şi a adus pe cutare şi pe cutare şi pe cutare, care au dat mărturie sub jurămînt, că numitul bărbat al ei, sînt şase ani, de cînd a plecat de acasă şi nu şi-a adus de loc aminte să trimită femeii sale nici scrisoare nici vreun ajutor, nici vreun simplu cuvînt de urare, ci ducînd-o în desfrîu şi beţie şi destrăbălare. Aflînd aşadar de la ei adevărul şi potrivit cu hotărîrea sinodului fostului, răposatului patriarh chir Dionisie prin care sinodul a hotărît că astfel de bărbat şi femeie se despart, cînd au trecut cinci ani şi bărbatul nu-şi aduce aminte de femeia sa, ci o părăseşte cu totul. De aceea aşadar şi noi am hotărît pentru toate acestea şi am despărţit-o cu totul şi am separat-o pe aceea cutare de acela cutare bărbatul ei şi pe acela cutare de numita lui femeie cutare, şi dăm acelei femei voie şi slobozenie să se mărite cu alt bărbat legiuit. Drept aceea spre arătare şi întărire, şi această carte de despărţenie a fost trecută în condica dumnezeiască de faţă a preasfintei noastre mitropolii cutare, în anul cutare şi luna cutare [1].

---

[1]) La sfîrşitul manuscrisului se găseşte nota copistului: Τῷ πονήσαντι, Χριστέ, ἐπίδος τὴν ἀρρωγήν, αχιγ'. « Celui ce s-a ostenit, Hristoase, dă-i ajutorul tău! 1613. »

JURISPRUDENŢA

Instituţia călugăriei a avut şi are în Romînia, din cele mai vechi timpuri, o existenţă legală în puterea de canoane consemnate şi perpetuate prin Condica lui Matei Basarab din anul 1652, prin aşezămîntul bisericesc al lui Duca-vodă şi Cartea patriarhicească, amîndouă din anul 1675; prin hrisovul lui Matei Racoviţă-vodă din 1742, prin hrisovul lui Ipsilante-vodă din 1776, prin hatişerifele din anii 1802 şi 1827 şi altele. Condica civilă a lui Ipsilante-vodă, a lui Caragea-vodă şi Regulamentul Organic (art. 241) n-au abrogat legile bisericeşti pre cît timp aceste legiuiri posterioare n-au avut în vedere a regula, nici a stinge cîtuşi de puţin ordinea monastică şi aşezămintele relative la acea ordine. Legi speciale nu au putut fi abrogate prin legi posterioare generale, întrucît acestea nu cuprind, precum nici nu puteau cuprinde, o clauză expresă de abrogare.

După canoanele ordinei monastice, călugării şi episcopii obligaţi a se supune lor, prin singura calitate de călugări sau episcopi, nu pot testa decît: 1) averile lor de mai înaintea închinării metaniei lor, 2) averile cîştigate în timpul călugăriei, prin moştenire sau dar de la rudele lor, 3) averile ce li s-au dăruit de orice alt străin, însă cu privinţă personală.

Testamentul cuprinzînd dispoziţiuni de avere, de care testatorul nu putea dispune în calitatea în care au fost dobîndite acele averi, este nul (Cas. civ., 4 noiembrie 1865, *Bul. Cas.*, p. 621).

Episcopii ca şi monahii, după legea canonică, nu pot testa nici a fi moşteniţi de rudele lor, averea aparţinînd mănăstirii unde şi-au închinat metania.

Deci urmează a fi casată decizia Curţii de apel, care pronunţîndu-se în privinţa succesiunii unui episcop nesocoteşte dispoziţiile Codului lui Matei Basarab şi îndeosebi ale hrisovului lui Ipsilante din 1776 (art. 7), care reglementau moştenirea averii mănăstirilor şi monahilor în general. Aceste dispoziţii sînt într-adevăr aplicabile şi episcopilor, deoarece ei nu pot fi decît în tagma monahică (Cas. s. u., dec. nr. 2 din 3 aprilie 1880, *Bul. Cas.*, p. 300).

Din apropierea şi coordonarea dispoziţiilor Condicii lui Ipsilante şi acelora ale Pravilei lui Matei Basarab cu dispoziţiile relative la donaţiunea *ante nuptias* sau *propter nuptias* din Basilicale şi, în special, cu cele din novela 22 a lui Iustinian — originea acestei instituţiuni — rezultă că între bărbat şi femeie există o comunitate de bunuri în care femeia, sau altcineva pentru femeie, aducea dota, iar bărbatul donaţiunea *ante nuptias*. În lipsă de copii sau de acte care să decidă contrariul, în cazul cînd căsătoria se desfăcea prin moarte sau prin alte împrejurări asimilate cu moartea, dar neimputabile culpei unuia din soţi (călugărie,

captivitate, impotenţă etc.), comunitatea se desfăcea luînd fiecare din soţi avutul său, femeia sau moştenitorii săi luînd dota, iar bărbatul sau moştenitorii lui luînd donaţiunea ce adusese; iar în cazul cînd căsătoria se desfăcea prin culpa unuia din soţi, soţul vinovat pierdea aportul său, pe care-l lua celălalt soţ. Mai tîrziu s-a dat femeii drept asupra donaţiunii nu numai în caz de culpă a bărbatului, ci şi în caz de predeces, sub oarecare condiţii.

Din toate acestea rezultă că dota şi donaţiunea *propter nuptias* formau un patrimoniu comun, destinat în primul rînd copiilor, iar în al doilea rînd, acest patrimoniu o garanta pe femeie pentru cazurile de desfacere a căsătoriei din culpa bărbatului, sau de predeces al acestuia.

Prin urmare, femeia avea asupra donaţiunii *propter nuptias* un drept eventual, dacă nu avea copii, dacă o convenţie specială îi da acest drept sau dacă căsătoria se desfăcea prin culpa bărbatului sau predecesul său, şi el n-avea datorii.

Aşadar instanţa de apel nu a violat legea cînd a decis că, în lipsă de pact contrariu în actul dotal sau a unui text de lege în Codul Caragea, moştenitorii soţului au drept să reţie darul constituit de autorul lor prin foaia de zestre a soţiei predecedate (Cas. I, dec. nr. 596 din 21 oct. 1913, *Bul. Cas.*, p. 1761).

INDICAȚII BIBLIOGRAFICE [1]

K. MARX, *Capitalul*, vol. I, ed. a IV-a, Buc., Ed. politică, 1960; vol. III, partea II Buc., E.S.P.L.P., 1955.

— *Contribuții la critica filozofiei hegeliene a dreptului*, în K. MARX și F. ENGELS, *Opere*, vol. I, Buc., E.S.P.L.P., 1957.

K. MARX și F. ENGELS, *Sfînta familie sau critica criticii critice*, în *Opere*, vol. II, Buc., E.S.P.L.P., 1958.

— *Ideologia germană*, în *Opere*, vol. III, Buc., Ed. politică, 1958.

F. ENGELS, *Războiul țărănesc german*, ed. a III-a, Buc., E.S.P.L.P. 1958.

— *Ludwig Feuerbach și sfîrșitul filozofiei clasice germane*, în K. MARX și F. ENGELS, *Opere alese în două volume*, vol. II, ed. a II-a, Buc., E.S.P.L.P., 1955.

V. I. LENIN, *Dezvoltarea capitalismului în Rusia*, în *Opere complete*, vol. 3, ed. a II-a, Buc., Ed. politică, 1961.

— *Despre religie*, Buc., E.S.P.L.P., 1956.



ALEXANDRESCO, D., *Droit ancien et moderne de la Roumanie*, Paris-Bucarest, 1898, 550 p. (p. 16. *passim*).

— *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil romîn în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni streine*, București, 1906—1926, 11 vol.

ANDRÉADÈS, A., *Byzance, paradis du monopole et du privilège*, Bruxelles, 1934, 181 p.

ARION, DINU C., *Le* Νόμος Γεωργικός *et le régime de la terre dans l'ancien droit roumain jusqu'à la réforme de Constantin Mavrocordat (Hospodar de Moldavie et de Valachie) (1733—1769)*, Paris, 1929, 210 p. (p. 22, 52, *passim*).

— *Unitatea legislativă în trecutul voievodatelor romînești*, în „Parlamentul romînesc", 12 iulie 1933, p. 29—31.

BAZGAN, S., *Studiu canonico-literar asupra părții întîia din Îndreptarea legii, tipărită la Tîrgoviște, 1652*, teză, București, 1900, 67 p.

BERECHET, ȘT., *Schiță de istorie a vechilor legi romînești, 1632—1866*, 1928, 91 p. + 106 p. (p.13—21).

— *Dreptul bizantin și influența lui asupra legislației vechi romînești*, Iași, 1931—1932, CLXXVIII p.

— *Istoria vechiului drept romînesc*, I, *Izvoarele*, Iași, 1933, 578 p. (p. 174—181, *passim*).

— *Legătura dintre dreptul bizantin și romînesc*, vol. I, partea I, *Izvoadele*, Vaslui, 1937, 376 p. (p. 122, *passim*).

BERZA, M., *Haraciul Moldovei și Țării Romînești în sec. XV—XIX*, în „*Studii și materiale de istorie medie*", vol. II, 1957, p. 20, 37—39.

[1] Bibliografia cuprinde materialul și datele pe care le-am putut avea la dispoziție.

BIANU, I. şi N. HODOŞ, *Bibliografia romînească veche, 1508–1530*, t. I, 1508–1716, Bucureşti, 1903, IX+572 p. (p. 190–203).
BIANU, I., *Despre introducerea limbii romîneşti în biserica romînilor*, Discurs de recepţie, Academia romînă, XXVI, Bucureşti, 1904.
BIENER, FRIEDERICUS AUGUSTUS, *De collectionibus canonum ecclesiae graecae schediasma litterarium*, Berlin, 1827 (p. 43–47).
BLARAMBERG, N. şi MISSAIL G., *Îndreptarea Legii cu Dumnezeu care are toată judecata arhierească şi împărătească de toate vinele preoţeşti şi mireneşti*, Bucureşti, 1871, 452 p.
BOGDAN, D. P., *Contribuţiuni la bibliografia romînească veche*, Bucureşti, 1938, 11 p. (extras din „Biserica ortodoxă romînă", nr. 1–4, ianuarie-aprilie 1938).
BRAN, FELICIAN, *Dreptul canonic oriental*, vol. I, *Prolegomene*, Lugoj, 1929, 201 p. (p. 27–39).
BUJOREANU, IOAN M., *Colecţiune de legiuirile Romaniei vechi şi cele noui*, vol. III, Bucureşti, 1885, 789 p. (p. 134–471).
CĂLINESCU, GH., *Istoria literaturii romîne*, Bucureşti, 1941, 948 p. (p. 13–14).
CAZACU, AUREL, *Dreptul de protimis. Origina şi evoluţia lui în dreptul romînesc*, teză, Iaşi, 1937, 143 p. (p. 117).
CESĂRESCU, I. N., *Persoanele morale în vechile noastre legiuiri*, în „Revista de drept şi sociologie", an. II (1899), nr. 3, p. 325–328.
CHIRICĂ, GEORGE, *Cercetări istorice asupra legislaţiei bisericii romîne din sec. XVII şi XVIII*, teză, Bucureşti, 1895, 97 p. (p. 54–64).
CIPARIU, T., *Crestomatia seau analecte literarie de în cărţile mai vechi şi noue romînesci*, Blasiu, 1858, XXXVIII+256 p. (p. 164–180).
— *Principia de limba şi de scriptura*, ed. a 2-a, Blasiu, 1866, IV+407 p. (p. 110–111).
CONDURACHI, ION, *Expunere rezumată a istoriei moştenirilor în vechiul drept romînesc*, Bucureşti, 1919, 83 p. (p. 5, *passim*).
— *Trăsăturile caracteristice ale vechiului drept penal romînesc*, Bucureşti, 1934, 20 p.
COSTĂCHEL, V., P. P. PANAITESCU, A. CAZACU, *Viaţa feudală în Ţara Romînească şi Moldova (sec. XIV–XVII)*, Bucureşti, 1957, 559 p. (p. 522).
COSTAFORU, GH., *Despre moşteniri*, în „Magazinul judecătoresc", 1855, p. 160, 162, 233, 273.
COSTIN, MIRON, *Opere*, ed. Panaitescu P. P., Bucureşti, 1958, 534+10+6 p. (p. 168).
CRONŢ, GH., *Dreptul bizantin în ţările romîne, Pravila Moldovei din* 1646, în „Studii", an. XI (1958), nr. 5, p. 34.
DESLANDES, JEAN, *Les sources du droit canonique oriental*, în „Echos d'Orient", an. XXXVI (1933), p. 476–487.
DISSESCO, G. G., *Les origines du droit roumain*, trad. par J. Last, Paris, 1899, 71 p. (p. 63).
DONAT, ION, *Aşezările omeneşti din Ţara Romînească în sec. XIV–XVI*, în „Studii", an. IX (1956), nr. 6, p. 81.
DONGOROZ, VINTILĂ, *Drept penal*, Bucureşti, 1939, 772 p. (p. 76, 77).
DRAGOMIR, SILVIU, *Contribuţiuni privitoare la relaţiile bisericii romîneşti cu Rusia în veacul al XVII-lea*, în „Anal. Acad. Rom.", Mem. Secţ. Ist., t. XXXIV, Bucureşti, 1912, 183 p.
DUMITRESCU, AL. T., *Contribuţii la istoriografia romînească veche*, în *Lui Ion Bianu, amintire*, Bucureşti, 1916, 332 p. (p. 246–247).
ERBICEANU, C., *Cronicarii greci care au scris despre romîni în epoca fanariotă*, Bucureşti, 1888, LXXII+361 p. (p. XI).
— *Material inedit pentru istoria dreptului canonic oriental. Manuscriptul grecesc al lui Manuil Malax notarul. Forma şi conţinutul manuscriptului*, în „Biserica ortodoxă romînă", an. XVI (1892–93), p. 319–334.
ERBICEANU, VESPASIAN, *Contribuţie la istoria dreptului romîn*, în „Cuvîntul dreptăţii", an. III (1921), nr. 9, p. 1–3; an. IV (1922), nr. 7, p. 1 şi urm., nr. 8, p. 1–4, nr. 9, p. 1–5; an. V (1923), nr. 3, p. 25–28, nr. 4, 5, p. 49–52, nr. 6, p. 81–84.
— *Influenţa dreptului bizantin în ţările romîne*, în „Cuvîntul dreptăţii", an. IX (1927), nr. 1, p. 1–3, nr. 2, p. 25–27, nr. 5, p. 101–103.
FARINACCIUS, PROSPER, *Praxis et theoricae criminalis*, Partis secundae, tomus primus, Venetiis, MDCIIII; partis secundae, tomus secundus, Venetiis, MDCXIII, Lyon, 1616.
FILITTI, IOAN C., *Despre vechiul drept penal romîn*, Bucureşti, 1928, 22 p.
— *Coup d'œil sur l'ancien droit roumain*, în „Revista de drept penal şi ştiinţă penitenciară", 1934, p. 49–55.

FILITTI, IOAN C., *Vechiul drept penal romîn. Întregiri privitoare la vechea organizare judecătorească*, Bucureşti, 1934, 74 p.
FILITTI, I. C. şi I. D. SUCHIANU, *Contribuţii la istoria dreptului penal romîn*, Buc., 1926, 29 p.
— *Din vechiul drept penal romîn. Răspuns d-lui profesor S. Longinescu*, în « Curierul judiciar », 1927, p. 514—518.
— *Contribuţii la istoria justiţiei penale în Principatele Romîne*, Bucureşti, 1928, 70 p. (p. 14).
GASTER, M., *Chrestomaţie romînă*, Bucureşti-Leipzig, 1891, CXLIX+16+368 p. (I); VII+562 p. (II); (I, p. LVIII, 156—164).
GEORGESCU, V. AL., *La réception du droit romano-byzantin dans les Principautés Roumaines (Moldavie et Valachie)*, în *Mélanges Lévy-Bruhl*, Paris, 1958, p. 373—391.
GIURESCU, C. C., *Istoria Romînilor*, vol. III, partea II, Bucureşti, 1946, p. 451—1154 (p. 539—540).
GRETSER, IACOB, *Opera*, Ratisbona, 1734—39, t. XIV, p. 161.
HEIMBACH, G. E., *Griechisch-römisches Recht im Mittelalter und der Neuzeit*, în *Ersch und Gruber Encyklopädie*, vol. 87, Leipzig, 1868, p. 52 şi urm.
ILIEŞ, A., *Ştiri în legătură cu exploatarea sării în Ţara Romînească pînă în veacul al XVIII-lea*, în *Studii şi materiale de istorie medie*, vol. I, Bucureşti, 1956, p. 154—194.
IONAŞCU, TRAIAN, *Asociaţiunile şi fondaţiunile în dreptul civil romîn*, 1931, 25 p. (p. 6).
IORGA, N., *Istoria literaturii religioase*, Bucureşti, 1904, VIII+243 p. (p. 169, 170).
— *Istoria romînilor din Ardeal şi Ungaria*, Bucureşti, 1915, VI+461 (I), XV+291 +14 (II) (vol. I, p. 240).
— *Istoria literaturii romîneşti*, vol. I, ed. a 2-a, Bucureşti 1925, 400 p. (p. 279—280).
— *Istoria învăţămîntului romînesc*, Bucureşti, 1928, 351 p.
— *Istoria bisericii romîneşti şi a vieţii religioase a romînilor*, vol. I, ed. 1, Bucureşti, 1928 (1929), 432 p. (p. 343—344).
— *Istoria Romînilor*, vol. VI, Bucureşti, 1938, 518 p. (p. 187 şi urm.).
IVAN, I. D., *Pravila mare de-a lungul vremii*, în „Studii teologice", Bucureşti, 1952, p. 580—609.
KOPITAR, BARTOLOMEU, *Jahrbücher der Literatur*, Vienna, 1824, XXV, p. 158 şi urm.
LEGRAND, EMILE, *Bibliographie hellénique*, XVII[e] siècle, Paris, t. IV, 1894—1896, p. 20.
LEHR, L., *Dezvoltarea economică a oraşelor din Ţara Romînească în anii* 1501—1650, în *Studii şi referate privind istoria Romîniei*, I, Bucureşti, 1954, p. 663—683.
LITZICA, C., *Catalogul manuscriptelor greceşti*, Bucureşti, 1909, VI+564 p. (155—156).
LONGINESCU, S. G., *Istoria dreptului romînesc, din vremile cele mai vechi şi pînă azi*, Bucureşti, 1908, 369+11 p. (p. 337—352, *passim*).
— *Legi vechi romîneşti şi izvoarele lor. Pravila Moldovei din vremea lui Vasile Lupu însoţită:* 1) *de izvoarele sale*; 2) *de varianta sa muntenească, întrupată în Îndreptarea Legii a lui Matei Basarab*; 3) *de tălmăcirea sa în franţuzeşte, de A. Patrognet*, Bucureşti, 1912, VI+440 p.
— *Fragmente din istoria dreptului penal romîn*, în „Curierul judiciar", 1926, nr. 41, p. 641—643; 1927, nr. 1, p. 3—5, nr. 5, p. 72—74, nr. 10, p. 149—150, nr. 15, p. 226—228, nr. 30, p. 468—470.
— *Anexa la Fragmente din istoria dreptului penal romîn. Replică la răspunsul d-lor I. C. Filitti şi D. I. Suchianu*, în „Curierul judiciar", 1927, nr. 35, p. 545—553.
LUPU, ION, *Vina şi procesul ei la Romîni*, Iaşi, 1934, X+456 p.
MATEI, I. I., *Contribuţiuni la istoria dreptului bisericesc*, vol. I, *Epoca de la 1848—1868 cu o reprivire canonico-istorică*, Bucureşti, 1922, 411 p.
MAVROJANI, ALEX., *Situaţiunea juridică a copilului natural în dreptul vechi*, Bucureşti, 1911, 84 p. (p. 51 şi urm.).
METEŞ, STEFAN, *Istoria bisericii şi a vieţii religioase a Romînilor din Transilvania şi Ungaria*, vol. I, ed. a II-a, Sibiu, 1936, XXXVI+596 p.
MILAŞ, NICODEM, *Dreptul bisericesc oriental*, trad. D. Cornilescu şi Vasile Radu, revăzută de I. Mihălcescu, Bucureşti, 1915, VII+607 p. (p. 162—163).
MINEA, I., *Din istoria culturii romîneşti*, I, Iaşi, 1935, 14 p. (extras din „Arhiva", Iaşi).
MIOC, DAMASCHIN, *Reforma fiscală din vremea domniei lui Matei Basarab*, în „Studii", XII (1959), nr. 2, p. 53—85.
MISSAIL, G., *Originile legislaţiunii romîne*, Bucureşti, 1865, 118 p. (p. 37—40).
— *Epoca lui Vasile Lupu şi Matei Basarab V. V., domnii Moldovei şi Ţării Romîneşti* (1632—1654), Bucureşti, 1866, VII+498 p. (p. 100—112).

MOISESCU, GHEORGHE, STEFAN LUPEA şi FILIPESCU ALEXANDRU, *Istoria bisericii romîne*, vol. II, Bucureşti, 1957, 655 p. (p. 53—54).
NEDELCU, GEORGE, *Puterea părintească în vechiul drept romînesc*, Bucureşti, 1932, 223 p. (p. 130—190 şi 212—221).
NEGULESCU, I. G., *Ştefan I., Mitropolitul Ungro-Vlahiei*, 1647—1668, teză, Bucureşti, 1890, 68 p. (p. 51—57).
NEGULESCU, PAUL, *Studii de istoria dreptului romînesc, VII. Divorţul în vechiul drept romînesc; X. Personalitatea morală a societăţilor în vechiul nostru drept*, Bucureşti, 1900, 220 p. (p. 108—151, 209—218).
NEIGEBAUER, FERD. JOH., *Das kanonische Recht der morgenländischer Kirche in der Moldau und Walachei*, în „Neuer Jahrbericht der Geschichte und Politik“, 1847, p. 495—508.
— *Die Rechtsverwaltung in der Moldau und Walachei*, în „Kritische Zeitschrift für Rechtswissenschaft und Gesetzgebung des Auslandes“, an. XX (1848), fasc. 2, p. 39—88 şi fasc. 3, p. 71—88.
OECONOMU-CIRU, D., *Despre penalităţile la Romîni în timpul lui Matei Basarab şi al lui Vasile Lupu*, în „Dreptul“, 1883, p. 473—480 (extras, Bucureşti, 1883, 18 p.).
OLTEANU, ST., *Meşteşugurile în Bucureşti, în secolele XVI şi XVII*, în „Studii“, an. XII (1959), nr. 5, p. 71—112.
ONIŞOR, VICTOR, *Istoria dreptului romîn*, ed. a 2-a, Cluj, 1925, 404 p. (p. 221—226).
PANAITESCU, P. P., *Marea adunare a ţării, instituţie a orînduirii feudale în Ţările Romîne*, în „Studii“, an. X (1957), nr. 3, p. 153—165.
— *Petru Movilă şi Romînii*, Bucureşti, 1942, 20 p. (extras din revista „Biserica ortodoxă romînă“, 1942, nr. 9—10).
— *Dreptul de strămutare al ţăranilor în ţările romîne (pînă la mijlocul secolului al XVII-lea)*, în *Studii şi materiale de istorie medie*, vol. I, Bucureşti, 1956, (p. 102).
P(ERETZ), I., *Chromatica lui Daniil Panonski*, în „Revista pentru istorie, arheologie şi filologie“, 1909, (p. 58).
PERETZ, JEAN, *Histoire de la vente en droit roumain*, Paris, 1904, 342 p. (p. 224—253).
PERETZ, ION, *Predoslovia Mitropolitului Ştefan la Pravila lui Matei Basarab*, Bucureşti, 1905, 53 p.
— *Curs de istoria dreptului romîn*, vol. II, partea I, Bucureşti, 1928, 441 p. (p. 369—440).
— *Pravilele romîneşti din secolul XVII*, Bucureşti, 1930, 47 p.
— *Precis de istoria dreptului romîn*, Bucureşti, 1931, 393 p. (p. 339—345).
PETRESCU, PROVIAN, TH., *Logodna în dreptul vechi, în dreptul actual şi în noul cod civil*, teză, Bucureşti, 1942, 103 p. (p. 27—29).
PIČ, LADISLAS, *Die rumänischen Gesetze und ihre Nexus mit dem byzantinischen und slavischen Recht*. Prag, 1886, 36 p. (*Les lois roumaines et leur connexité avec le droit byzantin et slave*, Bucureşti, 1887, 60 p., trad. par J. Ladislas).
POP, C., *Veacul XVII, Limba şi literatura romînă*, Galaţi, 1892, 112 p. (p. 19, 20, 110).
POPESCU, ION, *Fabricile de hîrtie ale lui Matei Basarab*, în „Revista istorică romînă“, an. VII (1937), p. 384—388.
POPOVICI, C., *Fîntînile şi codicii dreptului bisericesc ortodoxu*, 1886, XVIII+119 p. (p. 39, *passim*).
PUŞCARIU, SEXTIL, *Istoria literaturii romîne, epoca veche*, ed. a 2-a, Sibiu, 1930, 217 p. (p. 91—93, *passim*).
RĂDULESCU, ANDREI, *Cercetări asupra învăţămîntului dreptului*, Bucureşti, 1913, 66 p. (p. 4) (extras din „Revista critică de drept, legislaţiune şi jurisprudenţă“).
— *Studii de drept civil, X. Cui i se cuvin sub regimul legiuirii Caragea darurile dinaintea nunţii, după desfacerea căsătoriei*, Bucureşti, 1915, 272 p. + IV p. (p. 245—253)
— *Izvoarele dreptului civil şi comercial romîn. Tendinţe romîneşti spre dreptul italian*, Bucureşti, 1940, în „Anal. Acad. Rom.“, Mem. Secţ. Ist., seria III, t. XXII, 28 p. (p. 5).
— *Romanitatea dreptului nostru*, Bucureşti, 1939, în „Anal. Acad. Rom.“, Mem. Secţ. Ist., seria III, t. XXI, 23 p. (p. 12—13).
— *Organizarea tutelei minorilor în dreptul romînesc*, Bucureşti, 1942, 93 p. (p. 4, 5), în „Anal. Acad. Rom.“, Mem. Secţ. Ist., seria III, t. XXIV.
— *Publicarea izvoarelor dreptului romînesc scris din Ţara Romînească şi Moldova pînă la 1865* comunicare la Academia R.P.R., Bucureşti, 1949, 13 p.
RALLIS, G. A. şi POTLIS, M., Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, II—IV, Atena, 1852—1859.

RUSSO, D., *Elenismul în Romînia. Epoca bizantină şi fanariotă*, Bucureşti, 1912, 70 p. (p. 64).
— *Studii istorice greco-romîne, Opere postume*, t. I, Bucureşti, 1939, IX+692+53 (I şi II) (p. 137).
SĂVOIU, EM., *Contribuţiuni la studiul succesiunii testamentare în vechiul drept romînesc*, teză, Craiova, 1942, VII+187 p. (p. 112—113).
SBIERA, IOAN, *Mişcări culturale şi literare la Romînii din stînga Dunării în răstimpul de la 1504—1714*, 1897, XI+328 p. (p. 130).
ŞESAN, VALERIAN, *Curs de drept bisericesc*, ed. a 4-a, 1942, 272 p. (p. 48, 49).
SIDERIS, X. A., Περί τινος ἀπογράφου τοῦ Νομοκανόνος τοῦ Μανουὴλ Μαλαξός, în ,,῾Ελληνικὸς φιλολογικὸς Σύλλογος" XXVIII (1907), p. 183—205.
SIMONESCU, DAN, şi DAMIAN, P. BOGDAN, *Începuturile culturale ale domniei lui Matei Basarab*, Bucureşti, 1939, 19 p. (p. 13) (extras din ,,Biserica ortodoxă romînă", 1938, nr. 11—12, p. 866—880).
SMÎNTÎNESCU, DAN, *O carte de legi din timpul lui Matei Basarab, Îndreptarea legii, 1652*, Bucureşti, 1939, 10 p.
ŞOTROPA, VALERIU, *Introducere şi bibliografie la istoria dreptului romîn*, Cluj, 1937, 232 p. (p. 203—211, *passim*).
SPULBER, A. A., *L'éclogue des Isauriens*, 1929, V+188 (p. 126 şi urm.).
— *Le concept byzantin de la loi juridique*, Bucureşti, 1939, 23 p.
— *Etudes de droit byzantin. VI. Îndreptarea Legii. I. Le code valaque de 1652, première partie. Histoire*, Bucureşti, 1938 (p. III—IV, IX—X).
STAN, L., *Importanţa canonică şi juridică a Pravilei de la Tîrgovişte*, în ,,Studii teologice", Bucureşti, 1952, p. 561—579.
ŞTEFĂNESCU, ST. *Evoluţia proprietăţii feudale în Ţara Romînească pînă în sec. al XVII-lea*, în « Studii », an. XI (1958), nr. 1, p. 62.
— *Elemente comune de civilizaţie feudală în Ţările Romîne şi Rusia: procesul legării de glie a ţăranilor la sfîrşitul secolului al XVI-lea*, în ,,Studii", an. XII (1959), nr. 2, p. 89—90.
TANOVICEANU, I., *Tratat de drept şi procedură penală*, vol. I, ed. a 2-a revăzută de V. DONGOROZ ş. a., vol. I, Bucureşti, 1924—1927, XV+1044 p. (p. 214, *passim*).
TEODORESCU, ANIBAL, *Les lois roumaines et les étrangers*, Paris, 1905, 353 p. (p. 97—101).
TINCULESCU, PAUL, *Cărţi de despărţeală, 1765—1774*, teză, Bucureşti, 1932, 119 p. (p. 29—41).
VERNADSKIJ, G., *Sur l'origine de la loi agraire byzantine*, în ,,Byzantion", an. II (1925).
VIFOREANU, C., *Discurs la deschiderea anului judecătoresc*, 1936, în ,,Curierul judiciar", 1936, nr. 2, p. 50, 51.
XENOPOL, D. A., *Studii asupra vechilor noastre aşezăminte*, în ,,Convorbiri literare", an. VIII, Iaşi, 1874, p. 191.
— *Istoria Romînilor din Dacia Traiană*, ed. a 3-a, vol. VI, Bucureşti, 1927, 239 p. (p. 92, 27, 144); vol. VII, Bucureşti, 1929, 283 p. (p. 139—146).
ZACHARIAE, VON LINGENTHAL EDUARD KARL, *Historiae juris graeco-romani delineatio*, Heidelbergae, 1839, XIV+191 p. (p. 89—92).
— *Geschichte des griechisch-römischen Rechts*, ed. a 3-a Berlin, 1892, XXIV+424 p.

INDICE DE MATERII[1])

---

[1]) Primele cifre reprezintă glave sau indicații din nomocanon, iar cele care urmează indică zaceale.

PRESCURTĂRI: *Anc.* = soborul de la Anchira (1—25) p. 405; *Ant.* = soborul de la Antiohia (1—25) p. 417; *Ap.*=Canoanele Sfinților Apostoli (1—83) p. 384; *Arhim.*=întrebarea unui arhimandrit (4 întrebări nenumerotate) p. 563; *bis.*=bisericesc; *can.*=accepție canonică; *canon.*=sancțiune canonică; *Cart.* = soborul de la Cartagina (1—134) p. 454; *Cat.* = catastih cu multe învățături (1—54) p. 565; *Ef.*=soborul de la Efes (1—9) p. 437; *Gan.* = soborul de la Gangra (1—20) p. 414; *Halc.*=soborul de la Halchedon (1—30) p.440; *Laod.*= soborul de la Laodichia (1—59) p. 425; *Neoc.*=soborul de la Neochesareia (1—14) p. 411; *I Nic.*= soborul I de la Nicheia (1—20) p. 398; *VII Nic.*=soborul VII de la Nicheia (1—22) p. 518 *Nich.*= răspunsurile mitropolitului Nichita (9 întrebări nenumerotate) p. 560; *Nicol.*=răspunsurile patriarhului Nicolae (11 întrebări nenumerotate) p. 554; *ped.* = pedeapsă; *Sard.* = soborul de la Sardichia (1—21) p. 448; *Tr.*=soborul de la Trulla (1—98) p. 490; *Țar. Ag. Gav.*=Canoanele Țarigradului pentru Agapie și Gavadie p. 487; *Țar. Ap.*=soborul din Țarigrad, bis. Sf. Apostoli (1—17) p. 524; *Țar. Sof.*=soborul de la Țarigrad, bis. Sf. Sofia (1—3) p. 528; *II Țar.*=soborul II de la Țarigrad (1—8) p. 434; *V Țar.*=soborul V de la Țarigrad p. 488; (4 nenumerotate); *Tim.* = răspunsurile episcopului Timotei (1—18) p. 555; *Tim. II*=alte răspunsuri ale episcopului Timotei (1—27) p. 555; *Tim. înv.*=învățătură și întrebare a lui sfetii Timotei (4 întrebări nenumerotate) p. 549; *Vas.*=canoanele marelui Vasilie (1—85) p. 528; *Vas. por.*=porunca marelui Vasilie către preot (4 porunci nenumerotate) p. 564; *Zlat.* = învățătura lui Zlatoust p. 564.

INDICE DE CUVINTE[1])

Acolisi, a se, 247: 30 = a se lega dușmănește de cineva.
acoperi, a, 247: 25 = a apăra, a proteja.
adăpătoare, 346: 20 = uluc.
adet, adetiu; Capetele cărții, 347: 9 = dare, impozit, taxă vamală.
adevăra, a, 362: 7—9 = a adeveri, a stabili adevărul.
adevăra, a se, 243: 27 = a se efectua, a se realiza.
adins tineși(-eluși;-eiși), Cat. 46: 2; 34: 1; 186; 9; 348: 28, 40; 296: 9 = tu însuți; el însuși; ei înșiși.
adins eluș oblăduitor, 278: 1 = însuși cîrmuitor (al averii sale), emancipat.
adeverință, Predosl: 4; Anc. 1, 2 = adevăr, cale adevărată.
agarean, 152: 1,2 = păgîn, necredincios.
agneț (-ă), 56: 2 = bucată scoasă de preot din mijlocul prescurei.
agrăi, a, Cart. 78 t. = a se adresa cuiva, a vorbi.
alegînd, 362: 10 = afară de.
altui, a, 305: 74 = a altoi.
ambon, Laod. 15 t. = amvon.
amestecare de sînge, 211: 1,8 = încest.
amfithalis, 274: 1 = frați buni.
andesine, 183: 9 = între ei, unul altuia.
apăra, a se, 114: 1 = a fi oprit, a fi interzis.
apestit, 110: 2, 8 = zăbavnic, lent, tîrziu.
apleca, a, 242: 4 = a alăpta.
apuca, a, 296: 1 = a încălca, a cotropi.
arăduce, a, 53: 3; 59: 1 = închipui, a simboliza.
arjet, v. *harjet*.
armaș, armășean, 363: 11 = executor al ordinelor domnești.
aschitean, Cat. 38: 2 = ascet, pustnic.
aspru, 299: 36 = mică monedă turcească de argint, echivalînd cu 1/6 potronic.

***Baere** (a face — , a purta-)*, Laod. 36; 328: 4 = amulete, talismane.
balamuție, Gan.: Introd. = bîrfeală, flecăreală.
bani drepți, 87: 3 = bani buni, valabili.
bărbat, Cat. 16: 5 = om în vîrstă de 42 — 56 ani.
băsău, 250: 1 = mînie oarbă, furie, răzbunare.
bătrîn, 354: 5; Cat. 16: 6 = 1. om în vîrstă de 50—80 ani; 2. idem, 56—69 ani.
bedelniță, 52: 5 = podoabă vestimentară în patru colțuri, care se poartă atîrnată de brîul arhiereului.
biruire, 259: 26 = autoritate teritorială.
biruitoriu, 308: 90; 259: 26 = 1. stăpîn; 2. cîrmuitor, judecător.
bîscarnic, Cart. 127 t. = care-și bate joc de cineva.

---

[1]) Au fost redate arhaisme, sensuri vechi ale unor cuvinte aflate azi în circulație, precum și cîteva locuțiuni caracteristice. Au fost indicate: pluralul unor substantive și indicativul prezent al unor verbe, care au forme mai puțin obișnuite.

Cifrele indică numai textele în care se găsesc cuvintele explicate cu sensul cel mai caracteristic. Prima cifră reprezintă glava, iar cea următoare, zaceala (ex. 247:30 = gl. 247, zac. 30); pentru citatele din « Nomocanon », au fost utilizate prescurtările arătate la indicele de materii cu menționarea glavei sau, unde nu există numerotare, cu indicarea alineatului.

Cuvintele slavone sînt explicate în cuprinsul pravilei.

blăgocestie, 137: 1; Ap. 83 t. 2 = 1. evlavie, cuvioșie, temere de Dumnezeu; 2. credință creștină.
blagocestiv, *blagogestiv*, 231: 1 = evlavios, cuvios, cu frica lui Dumnezeu.
blagorodie, Cat. 11=neam ales, fire aleasă.
blagoslovenie, 352: 3 = autorizare, binecuvîntare.
blagovești, a, Cat. 53: 1 = a binevesti.
blîzni, a se, 337: 1 = a se intimida, a-și pierde cumpătul.
bogoiavlenie, Tim. II: 19 = Boboteaza.
bogonoseț, 53: 1 = cu frica lui Dumnezeu.
bogorodiță, Tr.: 1t., săb. 3 = născătoare de Dumnezeu.
bogoslov, 3: 1 = de Dumnezeu cuvîntător, teolog.
boiarenul (*—săborului*, *—gloatelor*), 363: 3 = conducător (al adunării).
boierie, 85: 8 = cinste, demnitate.
bojniță, Ap. 64 = templu păgîn, evreesc.
bolint, *bolind*, Ant.: Introd. 4 = smintit, nerod, netot.
bolniță, 348: 47 = spital.
botejune, 77: 5 = botez.
boz (*-i*), Tr. 61 t. = idol, zeu.
brodi, a, V Țar.: Introd. 1; 246: 17 = 1. a-și da silința, osteneala; 2. a respecta.
bucate, 345: 5, 6; 243: 28 = 1. bunuri; 2. alimente.
bui, a se, 304: 62 = a se înfuria, a da năvală.

Cădi, a, 83: 1 = a cădelnița.
calande, 313 = primele zece zile ale lunii.
calpuzan, 87: 1, 2, 8, 10, 16 = falsificator de bani.
calpuzănie, 4: 4 = falsificare de bani.
cămară de rugă, v. *casă de rugă*.
cămătnic, 281: 1 = cămătar.
capiște, Anc. 5 t. = templu păgîn, biserică de alt rit.
carte, 296: 7; 349: 7 = 1. hotărîre judecătorească; 2. scrisoare, document.
cărvăsărie, Ap. 54 t. = carvasara, han.
casă, 183: 16 = căsnicie.
casă de rugă, *căsuță —*, *căscioară —* , Tr. 31 t., 59 t., Halc. 4 = 1. încăpere în casele particulare amenajată pentru rugăciuni; 2. biserică.
casnic, 253: 5 = bărbat căsătorit.
catara, 37: 1 = blestem, anatemă, afurisenie.
catargă, *catărgă*, 243: 12 = galeră, muncă silnică pe galeră.
cătărig, Cat. 16: 3 = tînăr în vîrstă de 15—22 ani.
catastih (pl. *catastișe*) 348: 39 = condică, registru.
catastișel, 285: 10 = codicil.
ceasure (pl.), 312: 4; 72: 6, 7, 8 = 1. ore, ceasuri; 2. cîntări bisericești (prăvii ceas, treti ceas, șestii ceas, diviatei ceas).
cerca, a (prez.: *cearce*), 345: 7; 89: 1, 2= a face cercetări.
ceriure (pl.), Tr., Posl. 2 = ceruri.
certa, a, 106: 5, 8, 9, 20, 25 = a pedepsi, a sancționa.
certare, 211: 3 = pedeapsă, pedepsire.
cescuț, 342: 14 = timp foarte scurt, moment.
cest (pl. *cesture*), *cesturi meride*, 161: 1; Cat. 54: 7 = bucată mică din proscomidie, tăiată de preot.
cetaș, 106: 14 = tovarăș, cel ce face parte dintr-o ceată.
chenaf, Cat. 35: 3 = canaf, ciucure.
cicuri, Cat. 35: 3 = ciucuri.
cin, Tr., 1 t., săb. 5 = rang, demnitate socială.
cinghiasă, 76: 1 = cîntăreață și dansatoare publică, cu tambura.
cinstea, a-și dărui —, 243: 13 = a ceda postul.
citenie, Tim. II: 5 = citanie, citire.
citeț, 13: 4 = cititor în biserică.
ciudi, a se, Cat. 38: 1 = a-i fi necaz, a se mira.
cîtiire, Tr. 98 = socotire, măsurare.
cititoriu de steale, 349: 19 = astrolog.
cîtuială, Tr. 16 = cotă parte, cotă la plată.
clăti, a se, 246: 20 = a se clinti, a se urni.
cliros, 243: 13 = cler.
clocni, a se, Tr., Posl.: 2 = a se ciocni.
clocnire, Cat. 51: 1 = ciocnire.
coconie, 408: 1 = copilărie.
cocoană, 259: 1, 12 = copilă.
cocon, 354: 2; Cat. 16: 2 = 1. copil pînă la vîrsta de 7 ani; 2. idem pînă la 4 ani.
coinac, 104: 1 = os, zar.
colăci, a, 349: 4 = a cutreiera, a căuta, a cerceta.
colibaș, Halc. 17 t. = cel ce locuiește în colibă.
comănac, 237: 2 = căciulă de lînă asemănătoare cu a călugărilor, purtată odinioară de bărbați.
conăci, a, Sard. 21 t. = a face popas, a fi găzduit.
coneț, 396: 3 = sfîrșit.
copil, 354: 2; Cat. 16: 1 = 1. băiat sau fată pînă la vîrsta de 7 ani; 2. idem, în vîrstă de 4—14 ani.
còpil, 207: 3; Tr. 2 t. = 1. copil nelegitim cu părinți cunoscuți care nu locuiesc împreună; 2. eretic.
copil adevărat, 207: 1 = copil legitim.
copil crescut, 287: 7 = adolescent în vîrstă de 14—25 ani.
copil întunecat, 207: 4 = copil nelegitim al cărui tată nu e cunoscut.

învălui, a, 340: 4 = a prinde pe cineva.
învălui, a se, 304: 62 = a se strădui.
învățătură, 48: 3,10 = poruncă, hotărîre.
învihorît, Anc.: 17 t. = luat de furtună, de vifor.

Jehui, a, 346: 2 = a jefui.
jehuire (pl. *jahure*), 71: 1; Cat. 46: 1 = jefuire.
jertăvnic, 165: 2—3 = masă din altar.
jertvă, 72: 2 = jertfă.
jupîneasă, 237: 6 = soție de boier.

Lăcui, a, 2: 1; 215: 3 = 1. a viețui; 2. a conviețui.
lăsa drept suflet, a, 348: 47 = a testa cu sarcină de binefacere.
lăsa mai mic, a se, 183: 18 = a ceda.
lavră, Tr.: Sfîrșitul. . .: 2 = mănăstire mare ai cărei călugări locuesc în chilii aflate la oarecare distanță unele de altele.
leage, 296: 7; 183: 7; 259: 24; 244: 19 = 1. drept, lege; 2. judecată; 3. hotărîre judecătorească: 4. religie, credință.
legată, 286: 2 = legat.
legiui, a, 348: 37; 186: 4 = 1. a legifera; 2. a hotărî judecătorește.
lepădat, a fi, 252: 17 = a fi exclus.
lespezi, 53: 3 = bucăți de stofă brodate aplicate pe mantia arhiereului.
lînged, 284: 8 = sleit de puteri.
limbi (pl.), Cat. 41: 1; = popoare.
lipi, a se, 245: 4 = a se apropia (de cineva).
lipsi, a se, 246: 17 = a se feri, a se abține.
list, Capetele cărții: *passim* = foaie.
litie, Tr. 78 = procesiune, slujbă religioasă.
loma, Cat. 35: 3 = vechi veșmînt bisericesc, mai scurt, purtat de arhiereu la solemnități.
lucrure, (pl.) 93: 2; 87: 3 = 1. lucru; 2. condiții.
lunatăci, a se, Tim. 7 t. = a fi femeia la soroc.

Mădulariu, 48: 11 = membru al unei grupări, al unei organizații.
măhăit, 370: 2 = a se exprima prin semne și sunete nearticulate.
mainte, 354: 3 = mai înainte.
mangîr, Tr. 23 = monedă turcească de argint, foarte mică.
mantie, 53: 2 = veșmînt bisericesc monocrom pe care sînt cusute patru lespezi, purtat de arhierei la ceremonii.
mărie, 120: 2 = mărire.
măscăriciune, 106: 14 = caraghioslîc, bufonerie.
mașteh (*-ă*), 244: 18, 59 = vitreg (tată, mamă).

mearge leagea, cumu-i va-, 296: 7 = cum este legea.
mesiță, 235: 2; 402: 1 = lună.
meridă, v. *cest*.
mesereare, 252: 17 = funcțiune.
mestecare de sînge, v. *amestecare de sînge*.
mestecătoriu de sînge, 211: 16 = cel ce săvîrșește incest.
meșteșug, meșterșug (pl. *-ure*), 300: 43; 345: 4; 128: 4; 349: 2 = 1. șiretlic; 2. îndeletnicire; 3. meserie; 4. instrument.
meșteșugui, a, 296: 18; 89: 3 = 1. a meșteșugi; 2. a umbla cu vicleșuguri.
miloserd, milosîrd, 1: titlu = milostiv, milos.
milosîrdie, 317: 3 = milă, îndurare.
mîna, a fi sub-, 212: 1 = a fi sub conducerea, jurisdicția cuiva.
mîrșav, 246: 20 = debil, fără putere fizică.
mișăl (*-ea*), 12: 2; 225: 1 = 1. om din popor, sărac, nevoiaș; 2. neputincios, nevolnic.
mitarnic, Laod. 4 = care primește mită.
moașe, 244: 1 = bunică.
mortăcină, 376: 1 = mortăciune.
moșiie, 244: 5; 243: 18; Halc. 20 = 1. țară; 2. domeniu; 3. circumscripții, enorie, eparhie.
moștnean, moșnean, moștean, 243: 21; 130: 1; 348: 46 = moștenitor.
mumăni (pl.), 189: 1; 274: 1 = mame.
muncă, 244: 26 = tortură, caznă.
munci, a, 349: 9, 13 = a tortura, a chinui.
mursecat, 376 sfîșiat de fiarele sălbatice.
mutat (*lucru-*), 117: 1 = mobil (bun).
muzăvirie, muzavirie, Cat. 20: 4; 37 = dușmănire, ură.
muzăviri, a, Cat. 20: 4 = a dușmăni, a urî.

Nădlab, Cat. 33: 1 = talaz.
năduși, a, 242: 4 = a *înăbuși, a sufoca*.
năemi, a, 296: 25 = a închiria, a arenda.
năemit, năimit, 348: 8; 46: 12 = simbriaș.
nălucă, Cat. 17 = fantomă, stafie.
nameastie 308: 90 = dependințe, acareturi.
nameastnic, Nomocanon 1 = local, loctiitor.
năprasnă, Tim. II: 2 = deodată, pe neașteptate.
năravuri, 352: 4 = moravuri, obiceiuri.
năroc (pl.: *ure*), Cat. 29: 1 = noroc.
nărod, 48: 11 = norod, popor.
năsilnic, 215: 2 = violent, brutal.
năstavnic, *V Țar.*: Posl. = conducător, administrator al unei mănăstiri (biserici).
năvoi, a se, 253: 7; 371: 7 = 1. a fi nevoit; 2. a se strădui.
neara, 119: 2 = novelă, dispoziție normativă.
neclătit, 296: 6. 10 = neclintit, neschimbat.
negoț, 347: 12 = marfă.
neguțat, 259: 5 = discutat.
neîncepător, 142: 1 = fără de început (Dumnezeu).

neînțelegut (-*ă*), Cat. 18 = neînțeles, necunoscut.
nelisnire, Tr, 77 t. = neînlesnire, greutate.
nemărie, 127: 2 = lipsă de mărire.
nemeșteșug, 248: 4 = nepricepere.
nemutat (*lucru*-), 117: 1 = bun imobil.
neoblăduitor, 278: 2 = fără drept de cîrmuire al averii, neemancipat.
neputernic, 245: 2 = fără capacitate.
neschimnic, 124: 4 = călugăr care nu e pustnic.
nescui, 45: 3 = cuiva.
netare, 174: 3 = slab, lipsit de tărie.
netocmitor, Cart. 92 = nelegiuit.
nevesti, a se, Tr. 4 t. = a se mărita.
nevoe, 301: 50 = supărare, necaz.
nevoi, a, 252: 13 = a obliga, a sili pe cineva.
nevoi, a se, 298: 24 = a se strădui, a-și da silința.
nevoință, Halc.: Introd. = străduință, trudă.
nevoitoriu, Anc. 5 = nevoit, constrîns.
niscare, 300: 42; 302: 55 = oarecare, niște, vreun.
none, 313 = primele 20 de zile ale lunii.
norie, 9: 4 = enorie.
numeni, a se, Cat. 23: titlu = a se numi.
numenit (-*ă*), 397: 1 = numit.

Obeștui, a se, Vas: 56 = a intra într-o comunitate.
obicni, a, 106: 29 = a ierta.
obîrși, a se, 169: 1 = a sfîrși, a termina.
obîrșitor, 147=care completează, care încheie.
oblastie, 346: 12; 371: 7 = suveranitate, cîrmuire.
oblădui, a, 249: 11 = a stăpîni, a guverna.
oblici, a, 215: 16 = a afla, a descoperi.
obrășenie, 53: 8 = rotire, încercuire.
obraz, 181: 2 = persoană.
obraze de stau deoparte, 211: 2 = colaterali.
obroc, 302: 57 = baniță.
obrucenie, Nich.: Întreb. 2 = logodnă.
ocaanic, 160: 3 = nenorocit, de plîns.
ocină, 296: 14, 16; 243: 22 = moșie, moșie ereditară, v. *om de ocină*.
oglașenic, I Nic. 14 = credincios, botezat.
ohea, Cat. 35: Sf. Epif. 8 = viperă.
olat, Cat. 52: 1 = ținut.
oltar, 6: 2; Cart. 10 t. = 1. altar; 2. biserică.
om de-a firea (-*de rudă bună*), 346: 3 = om de neam bun.
om de loc, 347: 2 = localnic.
om de ocină, 346: 3 = stăpîn de moșie.
ome, Cat.: Liturg. = omule.
omofor, 52: 8 = veșmînt bisericesc în formă de fîșie, purtat de arhiereu pe umăr și în jurul gîtului.
onghie, 26: 2 = ughii, zloți ungurești (monedă).
opust, otpust, 141: 2 = rugăciune cu care se încheie slujba religioasă.
orariu, Laod. 22 = eșarfă lungă pe care o poartă diaconul la slujba religioasă.
orile, de toate-, 212: 13 = totdeauna.
osfeștenie, 378: 4 = sfeștanie.
ospătărie, 348: 47 = casa de oaspeți; casă pentru străini.
otceaanie, Predosl. 4; 327: 5 = desnădejde, fără nădejde în Dumnezeu.
otecinic, 160: 2 = pateric; colecție de povestiri din viața cuvioșilor părinți.

Pamete, pamente, Laod. 51; Cart. 46 = pomenire.
panaghie, panachie, 378: 4 = prescură.
paraclit, Vas.: 1 t. 2 = afurisit, excomunicat.
pareasămi, 381: 1, 2 = postul mare.
parimii (pl.)Cat. 40 = proverbe (scriere religioasă).
pasă, 341: 1 = du-te.
pavecerniță, 72: 2 = rugăciunea și slujba ce se fac după vecernie.
peas, peasnă, Cat. 1 = parte din cîntarea bisericească.
pedeapsă, Cat. 11: 4 = instruire; învățare.
pespre, preste, 246: 14; 249: 1 = peste.
pespre seamă, 106: 21 = mult, peste măsură.
pesteală, Nich. 5 r. = zăbavă, întîrziere.
pestit, v. *apestit*.
petreace, a, 339: 1 = a însoți, a întovărăși.
petrecanie, Tr. 25; 219: 2 = 1. folosire, cultivare (ogor); 2. mod de trai.
pîine, 300: 42 = grîne, cereale.
pîriș, 26: 1 = reclamant.
pitac (pl.-*ure*), 395: 7 = carte (scrisoare) dată de patriarh sau demnitari bisericești,
plașcă, 59: 1 = veșmînt bisericesc lung purtat în timpul slujbei religioase.
plavie, 346: 29 = lemne și crengi cu nămol, care plutesc pe ape.
plăviț, Cat. 7: 1 = gălbui, bălai.
plod, 311: 1, 2 = fruct, rod.
poasă, 52: 3 = brîul cu care se încinge preotul cînd săvîrșește liturghia.
pocaanie, 33: 1 = pocăință.
pocrov, Ap. 71 = învelitoare de lucruri sfințite, covor.
podir, Cat. 35: 3 = vechi veșmînt bisericesc, lung, purtat de arhiereu la solemnități.
pogribi, a, Cat. 54: 7 = a împărtăși.
pohtitoresc, Cat. 20 = care poftește, pofticios.
pohvală, 212: 8 = fast, solemnitate.
polată, Tr.: Pentru. . . = palat.
policandil, Laod. 8 t. = policandru.
polimi, a. Cat. 12: 3 = a apărea, a se forma
polojenie, 113: 2 = pamflet, glumă proastă

LISTA FIGURILOR



Fig. 1. — Portretul lui Matei Basarab (după N. Iorga, *Portretele voevozilor romîni*).



Fig. 2. — Judecătorul cel **drept.**



Дрептаре. а Легiи.

ПЕНТРУ ЖУДЕКЪТОРЮ

Кумъ нечкаде съфiе Мтрдъ. ши съ ну крѣдзъ кувинтеле немънуй фъръ де ѫтребаре.

ГЛАВА. ПЕРВАЯ.

Кадесе Жудекъторюлуй. адекъ Архиерѣулуй. съ фiе асѣмене Жудекъторюлуй челуй дрептъ: ши мареулуй Архиерѣу Дмнулуй нострꙋ Iис Хс. Съфiе тутурорь Мтрдъ, пе адучъторю аминте дерꙋ не мънiосъ. не фъцарникъ. не луотор де митъ. дрептꙋ. съ ну крѣдзъ лесне ши фъръ де ѫтребаре препунериле ши пъреле. ши съ ну клевеле. Къ де ва аскулта ши ва крѣде. адекъ челе чесꙋ ѫпотрива челоръ буне, нужите дрепте. Пентрꙋ къ мулци де мулте ори съ педепсескъ фъръ дрептате, кънд ну кауть жудекъторюлъ вина.

Граюше ши Дмнезеескулъ Златоустъ. Нусе каде съкредзи премiнте фъръ де некодире. Жудекъторюлуй iесекаде съш адукъ аминте де ачесте трей лукрури.

Ѫтѣй, Къ е пре лꙋтре ѫтипъторе.

Адоа, Къ пре оамении оескадъкеше.

А трея, Къ ѫвете нуи ѫтипъторю: че ши бъ ка унъ оме ши съмоаръ:

А — Пентрꙋ

(margin notes: Мтрдъ ... ши Iерт... Злато устъ ...)

Fig. 3. — Începutul pravilei (p. 1).

ПЕНТРꙋ ꙟСꙋРАРѢ.

Ши че ꙗсте ꙟСꙋрарѣ.

ꙟсꙋра́рѣ сеκіа́мѫ, кѫндѣка се ꙟпреꙋнѫ ꙋнѫо́мꙋ кꙋо̑ мꙋѫ́ре, пека́рѣ ни о̑аꙋ вѫзꙋтѫ, ни кꙋди́нса а̑ꙋ ворꙟитѫ, ꙗ́рѫ дѣка икꙋнꙋ кꙋѫ, а̑тꙋнче ѥ̑лѫ о̑ѫ лаКа́са лꙋй, ши лѫкꙋѫще кꙋдин-са: а̑декѫ ше а̑мѫндо́й ꙟтрокаѫ. ꙟкѫ семай киа̑ ꙟсꙋра́рѣ, кѫ кѫсе ꙟпреꙋ: ши сефа́кѫ а̑мѫндо́й ꙋнѫ трꙋ́пѫ. дꙋпѫ кꙋ́мѫ а̑ꙋ зи̑ Дм҃нꙋлѫ Но́строꙋ Іс҃ Хс҃. кꙋ Мл҃твє ши кꙋКꙋмꙋні́е прелѫ-це дела Пре́ѡтѫ.

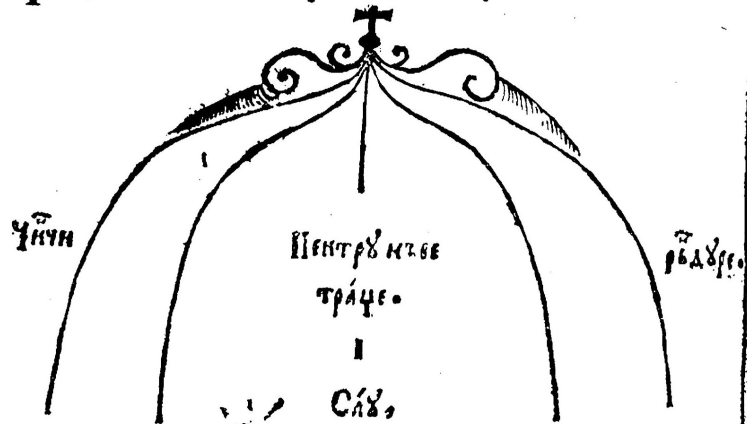
Кꙋ́мѫ тре́бꙋе сѫсефа́кѫ ꙟсꙋра́рѣ.

ꙟтѫ́й тре́бꙋе сѫфі́е сло́бо̑ десєпретоа́те Рꙋде́ні́нле, касѫфі́е Та́йна прелѣ́це ши Сф҃нтѫ.

Доа́ сѫсепѫзѣскѫ кꙋ́м секаде девѫ́тѫ, Сѫнꙋфі́е Бѫрба́тꙋлѫ бѫтрѫ́нѫ, ши Мꙋѫ́рѣ тѫнѫрѫ. ни Мꙋѫ́рѣ бѫтрѫнѫ, ши Бѫба́тѫ тѫ́нѫрѫ: Чесѫфі́е а̑мѫндо́аѫ пѫ́циле деопотри́вѫ де а̑ни, ꙗ́рѫ дєва ꙟтрѣ́че о̑па́рте ма́йма́ре, а̑де а̑бѫрба́тꙋлꙋй, а̑тꙋ́нче ꙗ́сте би́не. ꙗ́рѫ дева ꙟтрѣ́че мꙋѫ́рѣ сѫфі́е дєзи́ле ма́йма́ре де бѫр-ба́тѫ: а̑тꙋ́нче фо́арте ꙗ́те фѫ́рѫ дика́ле.

Fig. 4. — Pagina 171 cu ornament și final.

Рꙋдениѧ сеѫпарте ѫчинчи.



Де ели че,	Де в҃, Нѫмꙋре	Де г҃, Нѣмꙋри	Де д҃: Лоте	Дефичѡ де Сꙋфлет.
Ачаста се опрѣще пъ ла з҃. спи҃, ши се делѣ ла :и҃.	Ачаста се опрѣ ла оуне пъла з҃. ши се делѣ ла ѕ҃. ꙗ ѫоунесе делѣ ла з҃, ши се опрѣще дела ѕ҃.	Ачаста нꙋ маче опрѣще прелѣще ѫспица де ѫтѣ. ꙗобичаю опрѣщ ши челѣ лалте.	Ачаста се опрѣще пъла з҃ спи дела Бесѣрикѫ, ши се делѣ ла и҃, нꙋмаѫдре, ѫче чепогоарѫ ѫжо.	Ꙟшидерѣ ши ачата рꙋдени се опрѣще пъ ла з҃ спи, каши де с҃: Ботезъ. нꙋмаи ѫчей чесе погоарѫ.

Рꙋдениа де Сꙋще сеѫпарте ѫтрей. ѫчей чемергъ ѫсꙋсъ, ѫчей чемергъ ѫжо, ши ѫчейделатꙋри.
Чей десꙋсъ сꙋть, Татъ мїеꙋ, Мошꙋмїеꙋ. ши Стрꙋмошꙋ мїеꙋ.
Ѩрѫче чесъ Погоа сꙋт, фїнмїеꙋ, непотмїеꙋ ши ѫдоилѣнепотъ ꙟпро.
Ѩрѫчей делатꙋри сꙋнтъ, Фратемїеꙋ. Вѫрꙋмїеꙋ, ши ѫдоилѣвѫръ.
Шиачаста Рꙋдение седъслѣгѫ пъ ла ѧопта Спицѫ.

Скри

Fig. 5. — Împărțirea rudeniei (p. 172).

капете, вѫсе ѩшꙋрѣѕе де ѫдаторїе.

ЗА: ЗІ. Мергѫндъ нещине пре оунъ дрꙋмъ, шива афла вре оунъ добито-къ девафи оундева вътъматъ саꙋ ши мортъ, атꙋнче фїиндꙋи мила васпꙋне Стъпѫнꙋлꙋй, ïарѫ Стъпѫнꙋлъ боꙋлꙋи шва препꙋне пречела чеаꙋ спꙋсъ, каꙋ оучисъ елъ добитокꙋлъ, атꙋнче ачела де-небое съжꙋре пентрꙋ вътъмътꙋра, ïарѫ демоартѣ добитокꙋ-лꙋи нимениалѣ нꙋсеѭꙋдекѫ.

ЗА: НІ. Кѫндвафꙋџи Църанꙋ делалокꙋ ши дела Стъпѫнꙋлꙋй, атꙋче ни-мениалѣ некъирѣ сънꙋлъ прїимѣскѫ, ïарѫ делва ши прїими де-одатѫ, атꙋнче деграбъ сълъ ѫтоаркѫ ѫнапой лаlocатꙋлъ лꙋи де-оунде ïасте, ïарѫ девафи авѫндъ вре отрѣбѫ ка ачѣѫ кꙋдинеꙋлъ, ачела челаꙋ прїимитъ, атꙋнче съ аибѫ аш спꙋне трѣба кътрѣ Домнꙋлъ алачелꙋи сатъ, ïарѫ девамещешꙋгꙋи ѫтраатъ кипъ, ши ваксъка Правила ачаста, атꙋнче съплътѣскѫ ла Домнïе, ві, ѧнтре деарџинтъ: ши кд, делѧнтре боïаренꙋлꙋи челꙋѧ че алкꙋи вафи църанꙋлъ, ши ѫтрачеста кипъ съ аибѫ ѫдемнаре дела Домнïе съ ѫтоаркѫ църанꙋлъ сълъ дꙋкѫ де оунде аꙋфостъ ïарѫ еи съръмбе кꙋтоатѫпагꙋба ши келтꙋïала.

ЗА: Ѳ̃І. Деба лꙋа нещине дела алтꙋлъ боꙋ съ аре кꙋдинеꙋлъ, ши вамꙋ-ри боꙋлъ, атꙋнче съсокотѣскѫ Ѭꙋдецеле десъза афла каꙋмꙋри боꙋлъ ѫтрачелъ лꙋкрꙋ челаꙋ фостъ добѫндитъ съ лꙋкрѣѕе кꙋ-динеꙋлъ, атꙋнче сънꙋ аибѫ ниче опагꙋбѫ, ïарѫ девафи мꙋрит ѫтраалтъ лꙋкрꙋ: атꙋнче съплътѣскѫ боꙋлъ депланъ.

ЗА: К. Деба лꙋа нещине вре оунъ добитокъ, калъ, саꙋ боꙋ, фърѫ де-щирѣ стъпѫнꙋлꙋи алкꙋи ïасте, ши севадꙋче ѫвре окале оунде-бабрѣ, атꙋнче чевафи платачесъѕи Кирïѧ съиплътѣскѫ ѫдоит, ïарѫ десъва прилежи съмоарѫ прекале: атꙋнче сънѣ долш ви-те дѫптъ оуна, ори чефель дедобитокъ вафи.

Пентрꙋ чеѫ чевꙋръ ѫпърци Роада чевꙋръфи съмънатъ ѫпарте.

ГЛАВА: СЧ̃Ѕ.

ЗА: КА. Инъ плꙋгарю чевафи съмънатъ съмѫнцалꙋи ѫпъмѫнтъ стрïинъ, ши вафи келтꙋитъ тоатѫ келтꙋïала лꙋ, ачела дева ѫдръѕни съшѫкаре снопïи фърѫ дещирѣ челꙋѧ кꙋ-пъмѫнтꙋлъ, атꙋнче ка оунфꙋръ съшпïарѕѫ тоатѫ роада дъпре ачелъ пъмѫнтъ.

пártѣ

Fig. 6. — Glava 296, zăceala 18: Aducerea cu sila a ţăranului fugit de pe pămîntul stăpînului său (p. 292).

рти калꙋци фъкътоpи дерꙋ, ничи се ꙟцꙗпѫ: чи пентрꙋ ачѣлѣ пентрꙋ тоате ачесте капетеле, ничи превълиџѫ пре ꙟтаре нꙋсе поартѫ ꙋнїи калатїѧ.

Кѫндъ чартѫ Жꙋдекъторюлъ, саꙋ Правила пречиневѫ кꙋвани з а̂тꙋничи токма се чартѫ Боꙗренꙋлъ каши чѣлъ сърак. за҃ г.

Чертарѣ чѣ трꙋпѣскѫ карѣ дъ Правила пентрꙋ грешале, де върфи кꙋ деминкшоарѫ а̂чѣѧ чертаре де ка се вада ꙋрекѫꙋн Боꙗрин, а̂чѣѧ се кїамѫ пре маре, декът кѫндъ се връда фїекꙋи де чеи маи мичи. ши ꙗрѫшъ винеле ꙋкрꙋлъ ꙋнꙋлъ дрептъ а̂лтꙋлъ. кꙋ а̂ръ фи деминкѫ чертарѣ каре ва фи кꙋвани а̂лерѣнъ омъ де чеїщи маи мичи ши прощи, ачаѧ ꙗсте маи маре декът се връда а̂лъ Боꙗрень. дрептатѣѧ Правила се кїамѫ чертарѣ чѣ трꙋпѣскѫ кꙋвани. кѫндъ ꙗсте врѣꙋнъ боꙗрень, ши ачѣѧ ꙗстѫ кꙋ чертаре де вани, ꙗрѫ де ꙗсте врѣꙋнъ омъ де жос ши мишел ши сърак, а̂тꙋнчи а̂чѣла се ва черта кꙋ чертаре трꙋпѣскѫ. за҃ д.

Ла грешале каатѣлѣ каре ле сѫнтъ ла Правила, маи маре се дꙋ боꙗрилѡ декът сърачилоръ, ши маи мꙋлт се вꙋ черта Боꙗрїи де кѫт чеи маи мичи ши маи сърачи. кꙋм се връжиче де се ва афла врѣꙋнъ Боꙗрень хиклѣнъ ꙋнꙋи Домнъ, ши хаинъ Цѫрьи, ши де се връ ꙗрѫта ꙟтрачѣста кипъ ши ꙋнꙋлъ де чеи маи мичи, а̂тꙋнче маи мꙋлтъ се връ черта чѣлъ маи маре боꙗрень, декът чѣл маи мичь ши омъ маи де жос. а̂шиждерѣ ши омꙋлъ чѣ маи де жос, де лъборъ прїнде ла ръзбою вїꙋ а̂тꙋнчи ꙗ ворътъ капꙋлъ, ꙗрѫ де во прїнде вїꙋ пре Боꙗринъ а̂тꙋнчи ꙗлвѡ спѫнзꙋра.

Грешалеле чареле фѫрꙋшине Боꙗрїи Боꙗрилѡ а̂тꙋнче маи мꙋлт се чартѫ боꙗрїи. декът чеи маи мичи ши ѡамени маи де жосъ, кꙋм се връжиче, ла грешала Боꙗрїи се ва черта маи мꙋлтъ Боꙗренꙋлъ декът чѣл маи мишелъ. за҃ е.

Ла грешалеле чѣ ꙟвацѫ Правила съ пїардъ ꙟфꙋрчи, кꙋмꙋ е хаинїа, ши хикленшꙋгꙋл, кѫндъ хикленѣще пре Домнꙋ, а̂тꙋнче се ва спѫнзꙋра ши Боꙗренꙋлъ каши чел маи простъ. ꙗрѫ а̂ша фꙋртиле боꙗренꙋлꙋи се фак маи мари, декът а̂ле челꙋи маи мик. за҃ ѕ.

Кѫндъ ва мъртꙋриси нещине минчꙋни, саꙋ ва фи еретикъ, ши кѫндъ нꙋ ва а̂скꙋлта де Домнꙋ, ши ла лꙋкрꙋлъ челѡръ съдꙋи пре ꙟпъратꙋлъ, саꙋ пре Домнꙋлъ лꙋкꙋлꙋи, а̂тꙋнче ꙟтрꙋнъ кип се вꙋ черта ши Боꙗрїи, ши чеи маи прощи. за҃ з.

Fig. 7. — Glava 367, zăceala 3: Aplicarea pedepselor după diferența de clasă (p. 376).

УКЕ.

НОМОКАНОН КУ ДУМНЕЗЕУ

Авѣндъ адунате претоате канѡанеле але Сфинцилѡръ Апли, ши але Сфинтелѡръ ашапте Съборъ але лумiи, ши але челѡра алалте Съборъ, кареле сѫ хфъкътъ прен богате локурѣ, кареле съ кiамъ Наместничие. Дупъ ачѣа ши а Марелуи Васiлiе, ши але алтѡръ Сфинци Бърбаци ши Пърiнци пуртътѡри де Дмнзеу. Ꙟкътуитъ кѫргъ ши ꙟдемнаре Благочестивулуи ꙟпъратъ: Кѵр Iѡанъ Комнинулъ. декувиинтъторюлъ Дiаконъ алъ Марiи Бесѣрикулуи Дмнзеу ши пъзиторю де Правилѫ Кѵр Алексiе Аристинъ.

Ныне же тщанием Мнiеже и веляки оусердием: СТЕФАНА Митрополита. Ново преведены ѿ Еллинскагѡ на просты влахы язык. Трудо любием худѣйшагѡ в благодерцѣхъ: Данiила Андрiана Панонскыа: З.

КАНОАНЕЛЕ СФНЦИЛѠР АПОСТОЛИ

Пентру Хиротонiиле Епископилѡръ. Глава: А.

Пентру Преотулъ кареле дуче Сфинтулуи олтари лапте, сау мiаре, сау ракiу, сау добитоате, сау легуми. Глава: Б.

Пентру поамеле съ се стримецъ пре лакасе. Глава: Г.

Л а Поп

Fig. 8. — Începutul Nomocanonului cu Dumnezeu (p. 425).

Каноанеле сфинцилѡр апостоли

Доі, саꙋ трей Еп̃кпи хиротонескъ пре ꙋн Еп̃кпъ.

Трей Еп̃кѡпи фъръ нимик ѡꙟкꙋрмезишаре, трѣбꙋе съ факъ пре Еп̃копъ, ꙗръ нꙋ май пꙋцини де атъта, ꙗръ де нꙋ ворь пꙋте съ се ꙟпреꙋне ла ꙋн локъ тѡци Еп̃кѡпіи кѫци ворь фи, де атѫта каꙋтъ ла Съборꙋлъ де ла Никеа ла а патрꙋле Канонъ.

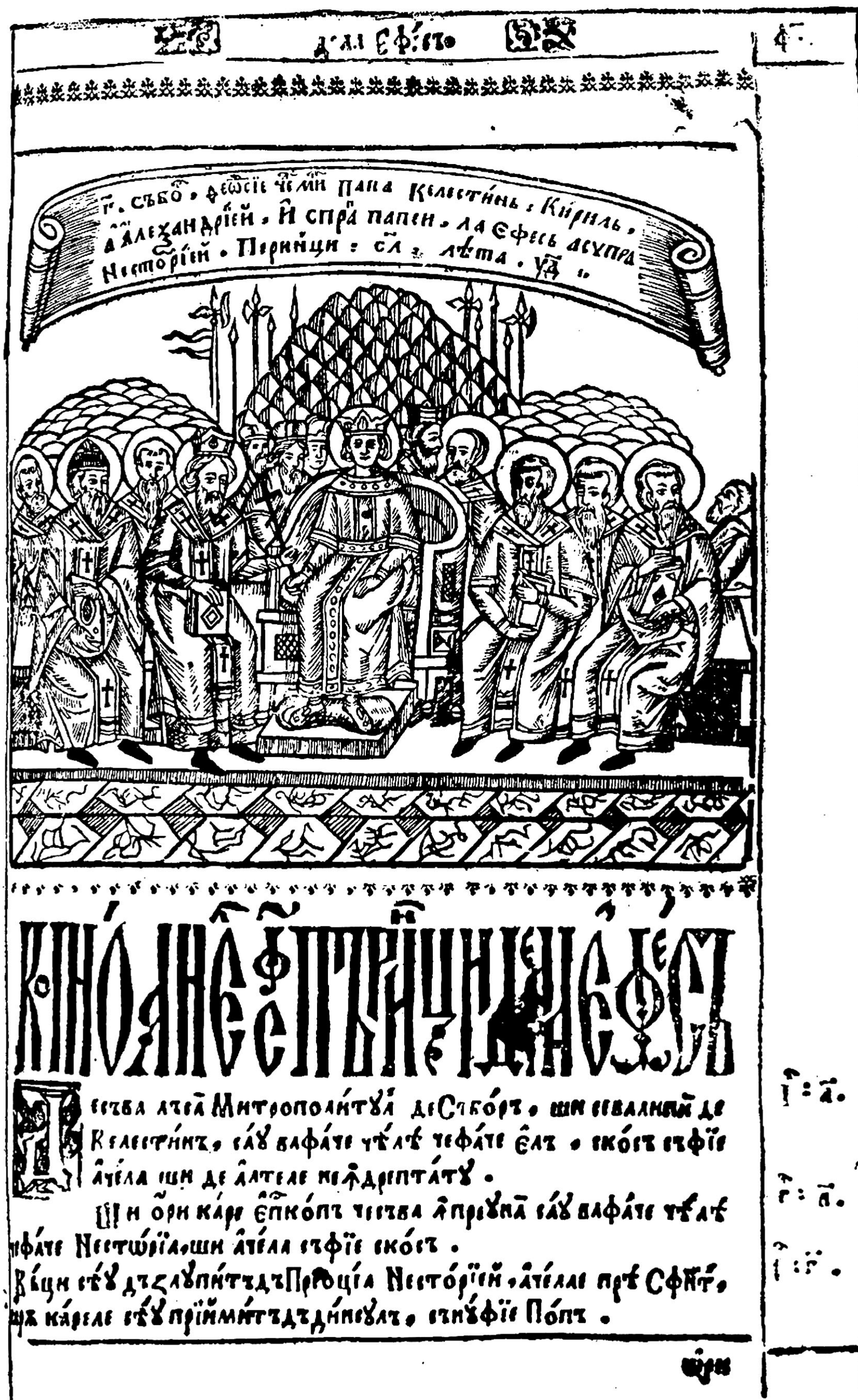
Оун Еп̃копъ поате съ Хиротонеаскъ пре Попъ ши пре Дїаконъ.

Лаг Адо

Fig. 9. — Canoanele apostolilor (p. 429).

Fig. 10. — Primul sobor de la Nicheea (p. 447).

Fig. 11. — Al doilea sobor de la Ţarigrad (p. 505).



Г. съборъ. Феѡдосїе чемн папа Келестинъ, Кирилъ, а Алезандрїей. И спрѧ папеи, ла Ефесъ асупра Несторїей. Перинци: сл. лѣта. уд.

Песъва ачеа Митрополитул де Събор, ши севалнии де Келестинъ, сау вафате чѣлѣ чефате елъ, екоѕъ съфїе ачела ши де алтеле неѧдрептатъ.

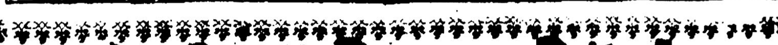
Ши ори каре епископъ чесъва ѧпреѹна сау вафате чѣлѣ пфате Несторїа, ши ачела съфїе екоѕъ.

Вѣци съ дъзлъпитъ дъПродїа Несторїей, ачелае пре Сфнт, шъ кареле съ прїимитъ дъ дипеѹлъ, съ нѹ фїе Попъ.

Fig. 12. — Al treilea sobor de la Efes (p. 511).

фпі. | е: д Съборъ





Гла а. Канѡанеле кареле аѹфъкѹтъ Сфинцїи Пъринци алефїе кърѹй Съборъ а таре съвещїе.

Адевъратъ.

Гла в. Кареепископъ ва хиротони пентрѹ аѹнсанъ шинтежъ се сѹ хиротони де динсѹлъ, съкадъ де трьндѹлаж. ши Каприцїи девѡфи фост солнтори ателѹй лѹкрѹ, съкадъ ши ей де фипицъ. Прѣмїертнїи сау клъѹгърїи съсе дипа дименескъ.

Тлкъ. Дѹпъ кѹмъ зи Марелe Васиіліе: кареле вѝнде дарѹлъ тайнїй дѹпъ цѣлъ

Fig. 13. — Al patrulea sobor de la Halchedon (p. 516).



Fig. 14. — Al cincilea sobor de la Țarigrad (p. 589).

Fig. 15. — Al șaselea sobor de la Trulla (p. 604).

Fig. 16. — Al şaptelea sobor de la Nicheea (p. 638).

РАНИЦА М҃РАЛЕ ЇСФН҃ТУЛУИ Съборъ ймлꙋ́пт ѯ.

	е	ѕ	з	и	д
з	••••• Г G •••••	•••• І I ••••	••• Р R •••	•• Ч T ••	• Ѣ IA •
ѕ	••••• Д D ••••	•••• К •••	••• С S ••	•• Ч •	• Ю IE •
е	••••• Є E ••••	•••• Л A •••	••• Т T ••	•• Ш Ș •	• Ж Î •••••••
д	••••• Ж ••••	•••• М M •••	••• Ѵ ••	•• Щ ȘT •	• Ѩ IA •••••••
г	••••• Ѕ ••••	•••• И •••	••• Ф F ••	•• Ъ Ă •	•••••• Ѧ L •••••
в	•••• З Z ••••	••• О O •••	•• Х H ••	• Ы •	••••• Б B •••••
а	•••• Н N ••••	••• П P •••	•• Ѡ ••	• Ь •	••••• В V •••••

Євдо̑ м҃м Алеѯ Блговѣ Геѡ Бгоило̑ Пв
т с н п в р с
Прео̑ Оуспе Водви Ивс Ро Кре Срѣте
в ч с т р п н

Съборъ

Fig. 17. — Tabelă pentru ciclul pascal (p. 647).

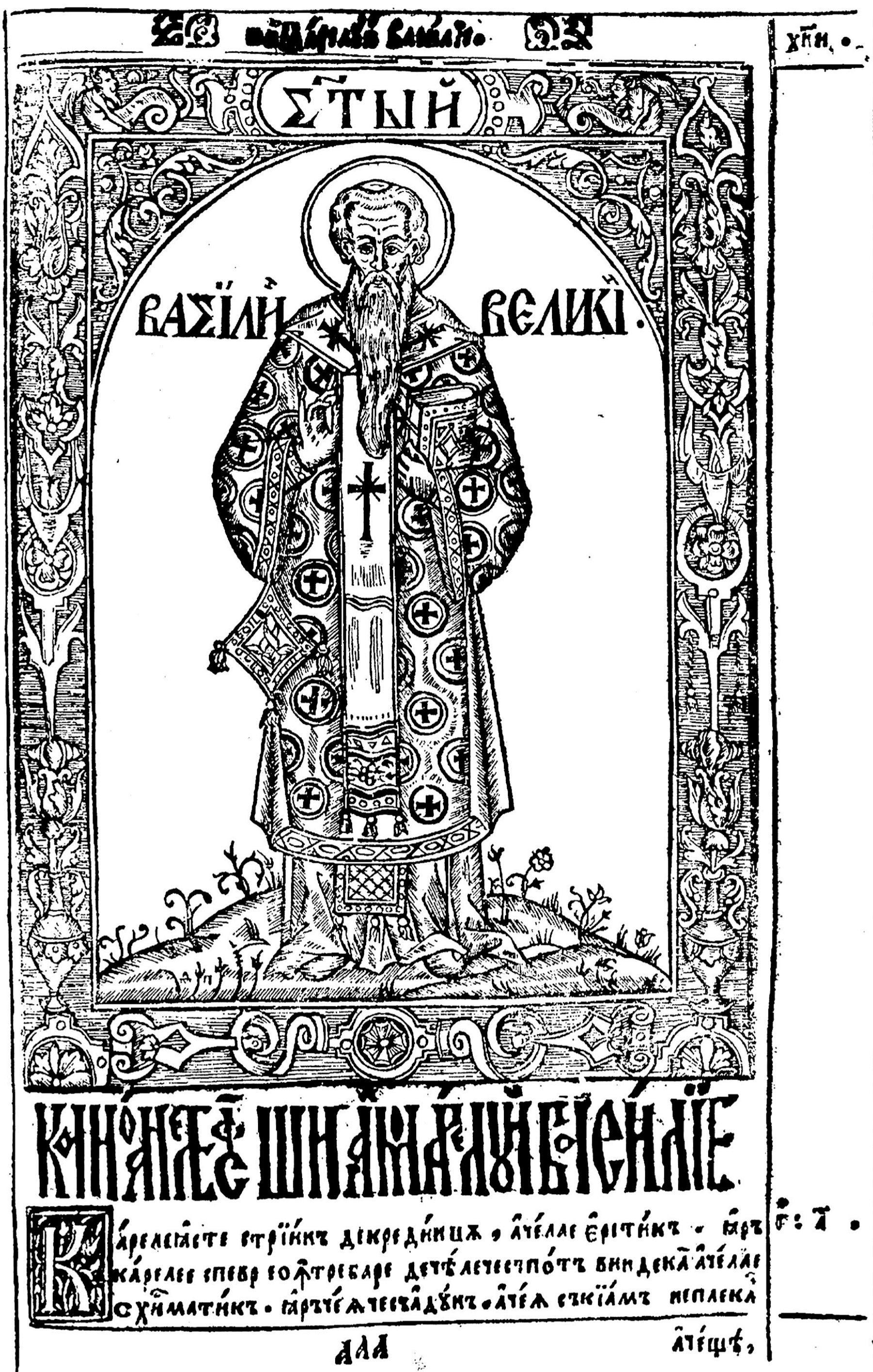


Fig. 18. — Vasilie cel Mare (p. 658).

Fig. 19. — Pagina 733 cu simboluri.

TABLA DE MATERII

---

[1]) La paginile 47—72 se află „scara" materiei pravilei, aşa cum a fost publicată în ediţia originală.

Redactor responsabil: MARCU LIVIU
Tehnoredactor: NEGRU ELENA

Dat la cules 28.10.1961. Bun de tipar 5.06. 1962. Apărut 1962. Tiraj 1035+15 ex. legate. Hîrtie semivelină de 65 g/m² 16/700×1000. Coli editoriale 83,36. Coli de tipar 63,50 A 02804/1961. C.Z. pentru biblioteci mari 34 (498) (0092) «1646». C.Z. pentru biblioteci mici 34 (R) «16».

Întreprinderea poligrafică nr. 4, Calea Șerban Vodă nr. 133—135, București, R.P.R., comanda nr. 1201.

ERATA

Pag.	rîndul:	în loc de:	se va citi:	din vina
140	22 de sus	tîrugului	tîrgului	autorilor
144	1 ,,	stîrpească	tîrpească	,,
160	5 de jos	печатръ	печатѣ	,,
195	20 de sus	şi	pe	,,
205	9 ,,	va	p<ot>	,,
206	11 ,,	va	p<oate>	,,
207	7 de jos	împreunarea cu	împreunare ca	,,
209	7 ,,	naşul	moşul	,,
227	4 de sus	tila	titla	,,
246	23 ,,	cele	cela	,,
246	11 de jos	ce-i	cei	,,
342	19 ,,	armăşenii	armăşeii	,,
345	9 de sus	să să zice	să zice	,,
359	15 ,,	De al	De la al	,,
366	13 de jos	Pelcolog	Paleolog	,,
367	3 ,,	şi şi	şi	,,
370	14 de sus	Orhïdului	Ohridului	,,
376	8 de jos	доѕженїе	дрѕженїе	,,
382	18 de sus	IM ( )	IM (р)	,,
396	22 ,,	mearga	mearge	,,
396	15 de jos	cadese	cade-se	,,
397	26 de sus	ca	că	,,
414	1 ,,	cu	cum	,,
414	4 de jos	ceare	ce are	,,
423	13 ,,	state	sta	,,
439	7 de sus	Nestoie	Nestorie	,,
459	2 de jos	îmreunarea	împreunarea	,,
463	9 ,,	poat	poate	,,
471	16 de sus	minenească	mirenească	,,
482	8 de jos	treba	treaba	,,
507	17 de sus	ca	va	,,
515	9 de jos	2)	1)	,,
519	1 ,,	i	şi	,,
523	21 de sus	e	o	,,
529	24 ,,	proţie	preoţie	,,
554	12 ,,	jertăvnici	jertăvnic	,,
559	7 ,,	al	ale	,,
580	23 ,,	desupsa	desupra	,,
621	16 ,,	nu mai	numai	,,
625	25 ,,	al	ale	,,
629	12 de jos	nebăgările	nebăgărilor	,,
776	20 de sus	καὶ	καὶ δώδεκα τοῦ θυλικοῦ καὶ γένουν μνηστεῖα καὶ ἀρραβῶναι καὶ σταυρικοὶ	,,
903	1 de sus	ἔγραψα	ἔγραψαν	tipografiei
906	9 ,,	Μουντοβλαγίας	Μουντοβλαχίας	autorilor
960	19 de jos (col. II)	înfalosi	înfolosi	,,
963	17 de sus (col. II)	mîneare	mîncare	,,